Digitized by Google

R. P. FERDINANDI
DE

CASTRO PALAO,

LEGIONENSIS SOC. IESV,
SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORIS,
Et ſanctæ Inquiſitionis Qualificatoris & Conſultoris;

OPERIS MORALIS.

DE VIRTVTIBVS, ET VITIIS CONTRARIIS,
In varios Tractatus, & Diſputationes Theologicas diſtributi,

PARS QVARTA,

DE SACRAMENTIS.

In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum ſpeciatim, videlicet de Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtia ſpectata vt Sacramento, & vt ſacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, & Iubilæo, de Bulla Cruciatæ, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis Sacramento diſputatur.

DVPLICI INDICE ILLVSTRATA;
Vno Tractatuum, Diſputationum, & Punctorum; altero Rerum præcipuarum.

NOVISSIMA EDITIO PRIORI AVCTIOR, ET EMENDATIOR.

LVGDVNI,
Sumptibus IOANNIS ANTONII HVGVETAN,
& GVILLIELMI BARBIER.
M. DC. LXIX.
CVM PRIVILEGIO REGIS, ET APPROBAT.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX

Tractatuum, Diſputationum, Punctorum, & Paragraphorum,

Hujus quartæ partis Operis Moralis, de Virtutibus, & Vitiis contrariis.

TRACTATVS XVIII.

Et Diſputatio Vnica,

De Sacramentis in communi.

DE nomine, & definitione Sacramenti in communi, & qualiter Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ differant. *punct.* 1
An Sacramenta neceſſaria ſint ad ſalutem. 2
De materia, & forma Sacramenti in communi. 3
De cauſa efficiente Sacramentorum quoad eorum inſtitutionem. 4
De efficiente Sacramentorum cauſa quoad eorum adminiſtrationem. 5
Qualiter probitas requiratur in conficientibus Sacramentalia, exercentibúſque Ordinis functiones, aliorúmque Sacramentorum vſum. 6
Qualiter gratia iuſtificans per Sacramenta concedatur. 7
Qualiter, & quando prædictos effectus Sacramenta operentur. 8
An Sacramenta cum fictione ſuſcepta recedente fictione ſuos effectus operentur, ac ſi ritè ſuſcepta eſſent. 9
Quæ diſpoſitio requiſita ſit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta ſuos effectus operentur. 10
De charactere effectu proprio aliquorum Sacramentorum. 11
Quod ſit Sacramenti ſubjectum, quámque intentionem habere debeas, vt validè Sacramenta recipias. 12
Quam diſpoſitionem habere debes, vt licitè Sacramenta ſuſcipias. 13
An carenti debita diſpoſitione ad Sacramenti effectus ſuſcipiendos Sacramentum miniſtrandum ſit? 14
Qualiter licitum ſit Sacramentum recipere, & petere ab indigno miniſtro. 15
De numero, & ordine Sacramentorum, & ritibus ſeruandis in eorum adminiſtratione. 16

TRACTATVS XIX.

Et Diſputatio vnica,

De Sacramento Baptiſmi.

DE Baptiſmi nomine, eiúſque definitione. *punct.* 1
De tempore quo hoc Sacramentum inſtitutum eſt, & de differentia eius a Ioannis Baptiſmo. 2
De materia remota Baptiſmi. 3
De materia proxima Baptiſmi. 4
De forma Baptiſmi. 5
De ſubiecto Baptiſmi. 6
Quæ diſpoſitio in ſuſcipiente Baptiſmum requiratur. 7
Qualiter Baptiſmus neceſſarius ſit ad ſalutem. 8
De miniſtro Baptiſmi. 9
De effectibus Baptiſmi. 10
De patrinis in Baptiſmo adhibendis. 11
Quod ſit patrini munus, & obligatio, & qui in patrinos deſignari poſſint. §. 1
Quot patrini deſignandi ſunt, & qualitèr ſe gerere debent. §. 2
De ritibus, & cæremoniis in Baptiſmo ſolemni ſeruandis. 12
De vnitate Baptiſmi. 13
De Baptiſmo Sanguinis, ſeu de martyrio. 14
Qualiter paruuli martyrio iuſtificari poſſint. §. 1
Qualiter adulti martyrio iuſtificentur, & ad illud ſuſcipiendum ſint diſponendi. §. 2

TRACTATVS XX.

Et Diſputatio vnica,

De Sacramento Confirmationis.

AN Confirmatio ſit Sacramentum nouæ legis à Christo Domino inſtitutum? *punct.* 1
De materia remota Confirmationis. 2
Quæ ſit materia proxima Confirmationis. 3
Vtrum hoc Sacramentum, ſub chriſmatis vnctione

Digitized by Google

ſemper in Eccleſia miniſtratum fuerit? 4
Quæ ſit forma Sacramenti Confirmationis. 5
Qui ſint Confirmationis effectus. 6
Quibus Confirmatio miniſtrari poſſit, & debeat. 7
An, & qualis ſit obligatio ſuſcipiendi Confirmationem? 8
Quid ſit Confirmationis miniſter. 9
Quibus cæremoniis Sacramentum Confirmationis miniſtrandum eſt. 10

TRACTATVS XXI.

& Diſputatio vnica,

De venerabili Eucharistia Sacramento.

DE nomine & inſtitutione Euchariſtiæ. 1
De natura Euchariſtiæ. 2
De neceſſitate Euchariſtiæ ad ſalutem. 3
Quæ ſit materia remota conſecrationis. 4
De mixtione aquæ pro conſecratione Calicis. 5
Quæ intentio in miniſtro, & quæ præſentia, & quantitas in materia requiratur, vt conſecratio valeat, licitáque ſit. 6
De forma conficiente hoc venerabile Sacramentũ. 7
Qualiter Chriſtus dominus in hoc Sacramento conſtituatur, præſens exiſtat, operetur, & à fidelibus adoretur. 8
Qui ſint huius Sacramenti effectus, 9
Expenditur primarius Sacramenti effectus. §. 1
Expenduntur reliqui Euchariſtiæ effectus. §. 2
Qui ſint huius Sacramenti ſuſceptores. 10
De diſpoſitione ex parte animæ ad hoc Sacramentum ritè ſuſcipiendum. 11
De confeſſione Communioni præmittenda. 12
De diſpoſitione ex parte corporis ad Sacramenti communionem. 13
De obligatione ſumendi Euchariſtiam ex diuino præcepto. 14
De obligatione ſuſcipiendi Euchariſtiam ex præcepto Eccleſiaſtico. 15
De vſu,& frequentia, qua ſacra Euchariſtia ſuſcipienda eſt. 16
De miniſtro Euchariſtiæ quoad illius cõſecrationẽ. 17
De iuriſdictione, aliiſque conditionibus requiſitis pro ſacræ Euchariſtiæ miniſtratione. 18
De facultate religioſis conceſſa pro miniſtratione Euchariſtiæ. 19
De obligatione,quam Sacerdotes habent miniſtrandi Euchariſtiam. 20

TRACTATVS XXII.

Et Diſputatio vnica,

De Eucharistia ſacrificio.

AN in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij inueniatur. *Punct.* 1
An in ſola confectione Euchariſtiæ ſub vna,vel duplici ſpecie vera ratio ſacrificij ſita ſit? 2
De ſacrificio, quod Chriſtus in vltima cœna, & in ara crucis obtulit,& horum cum ſacrificio Miſſæ comparatione. 3
Qui ſint offerentes in ſacrificio Miſſæ. 4
Pro quibus offerri poſſit,& debeat Miſſæ ſacrificiũ. 5
Quos effectus habeat Miſſæ ſacrificium, & quam intentionem, & applicationem, ſacerdos habere debeat,vt prædicti effectus obtineantur. 6
Quibus diebus, & qua hora licitum ſit ſacerdotibus celebrare. 7
De loco ad ſacrificium requiſito. 8
De altari neceſſario ad ſacrificium. 9
De ornatu altaris,vaſis, & ſacris ad celebrationem requiſitis. 10
De obſeruandis in celebratione Miſſarum. 11
De obligatione celebrandi ob ordinem acceptum. 12
De obligatione faciendi ſacrum titulo capellaniæ, vel beneficij ſimplicis,& curati. 13
De obligatione ſacrificandi ob promiſſionem ſimplicem,vel ſtipendium acceptum. 14
Qualiter Pontifex,& religionum Prælati,& regis conſiliarij ſtipendia taxare poſſint,& iuxta eam taxationem, Miſſarum numerum diminuere. 15
De præcepto audiendi ſacrum feſtis diebus. 16
De cauſis excuſantibus à præcepto audiendi ſacrum. 17

TRACTATVS XXIII.

Et Diſputatio Vnica,

De Pœnitentia ſacramento.

DE nomine, & natura Pœnitentiæ quatenus eſt virtus. 1
Qualiter Pœnitentiæ virtus peccatum, tam mortale, quàm veniale remittat. 2
Qualiter pœnitentiæ virtus omnibus adultis neceſſaria ſit. 3
De Sacramenti pœnitentiæ inſtitutione, & neceſſitate. 4
De forma Sacramenti pœnitentiæ. 5
De materia remota Sacramenti pœnitentiæ. 6
De contritione proxima Sacramenti pœnitentiæ materia. 7
De confeſſione proxima Sacramenti materia. 8
De integritate confeſſioni requiſita. 9
Expenduntur caſus,qui ſecundùm communem ſententiam integritati confeſſionis culpabiliter obſtant. 10
Expenduntur communiones caſus,in quibus integritas confeſſionis non eſt ex obligatione ſeruanda. 11
Qualiter confeſſio valida ſit,& repetenda. 12
De miniſtro Sacramenti pœnitentiæ, & iuriſdictione ad illius miniſtrationem requiſita. 13
Quibus modis delegetur iuriſdictio ad audiendas confeſſiones, & ſpecialiter de religioſorum priuilegiis. 14
De caſuum reſeruatione. 15
Quo iure,quæ peccata,& à quibus reſeruari poſſint. §. 1
Quæ peccata reſeruata ſint tum à Pontifice, tum ab epiſcopis,tum à Prælatis regularibus. §. 2
Expenduntur caſus ſpecialiter in ſocietate Ieſu reſeruati. §. 3
Quis poſſit directè à prædictis peccatis reſeruatis abſoluere. §. 4
Qualiter Prælatus cui ſunt caſus reſeruati ſe gerere debeat tum in abſolutione concedenda, tum in ea deleganda. §. 5
Qualiter ex confeſſione facta habenti poteſtatem abſoluendi à reſeruatis ceſſet reſeruatio, ita vt pœnitens poſſit ea peccata fateri ſacerdoti iuriſdictionem habenti in peccata non reſeruata. §. 6
Qualiter confeſſarius inferior poteſtate carens in reſeruata ſe gerere debet,cùm pœnitens accedit. §. 7
De bonitate,& ſcientia, quam confeſſarius habere debet. 16
De approbatione requiſita in confeſſario. 17
Quid ſit approbatio, qualiter concedi debeat, & quæ eius neceſſitas. §. 1

Quæ

Digitized by Google

Quæ perſonæ & ad quas confeſſiones excipiendas prædicta approbatione indigeant. §.2
Qui poſſint,& debeant approbationē concedere. §.3
Quouſque approbatio duret, reuocarique poſſit. §.4
De officio,& obligatione miniſtri in Sacramenti pœnitentiæ adminiſtratione. 18
De obligationibus antecedentibus Sacramenti adminiſtrationem. §.1
De obligationibus occurrentibus in Sacramenti adminiſtratione. §.2
De obligationibus poſt Sacramenti adminiſtrationem. §.3
De ſigillo confeſſionis. 19
Quid ſit ſigillum,& qualis eius obligatio. §.1
Ex qua confeſsione, & ad quæ ſacrum,ſigillum extendatur. §.2
Qualiter ſacrum ſigillum ſeruandum ſit. §.3
Qui teneantur confeſsionis ſigillo. §.4
De obligatione confeſsionis ex diuino, Eccleſiaſticoque præcepto. 20
Quæ perſonæ,& quo tempore ex diuino præcepto ad confeſsionem teneantur. §.1
Quæ perſonæ,& quo tempore ad confeſsionem ex Eccleſiaſtico præcepto teneantur. §.2
Qua confeſsione fiat ſatis præcepto lato in *cap. omnis vtriuſque ſexus*, & de cauſis excuſantibus à pœnis ob illius tranſgreſsionem. §.3
De ſatisfactione peccatorum. 21
De ſatisfactione abſolutè ſumpta, & abſque ordine ad Sacramentum. §.1
De ſatisfactione Sacramentali,& obligatione ſacerdotis illam imponendi. §.2
Quæ,qualiter,& quanta ſatisfactio imponenda ſit. §.3
De obligatione pœnitentis acceptandi pœnitentiam, illámque exequendi. § 4.
De commutatione pœnitentiæ iniunctæ, de cauſis excuſantibus ab illa. §. *vlt.*

TRACTATVS XXIV.

Et Diſputatio vnica,

De Suffragiis, Indulgentiis, & Iubilæo.

DE ſuffragiis,quæ in fidelium viuorum, & defunctorum fauorem præſtari poſſunt. *punct.*1
Qualiter noſtris bonis operibus, poſſumus fidelibus viuentibus ſuffragari. §.1
Qualiter defunctis poſsimus noſtris bonis operibus ſuffragari. §.2
Quæ conditiones requirantur ex parte eius,cui ſuffragium applicatur,vt illi proſit. §.3
Expenduntur conditiones requiſitæ in offerente ſuffragium, vt vtile ſit. §.4
De nomine, & natura indulgentiarum. 2
Quotuplex ſit indulgentia,& quem effectum habeat. 3
De forma ſeruanda indulgentiæ conceſsione, & de eius interpretatione. 4
Qui poſsint indulgentias concedere. 5
Expenduntur alij, de quibus eſt aliqua dubitatio, an poſsint indulgentias concedere. 6
De cauſa ad Indulgentiæ conceſsionem requiſita. 7
De conditionibus requiſitis in eo, qui lucraturus eſt indulgentias. 8
Expenditur conditio requiſita ad indulgentiæ conceſsionem, quæ eſt de opere iniuncto. 9
Qualiter Indulgentiæ defunctis applicari poſsint. 10
De ceſſatione Indulgentiæ. 11
De Iubilæo Romano, Compoſtellano,& extraordinario. 12
De natura,& origine Iubilæi, & explicatur Romanus Iubilæus. §.1
Compoſtellanus Iubilæus explicatur. §.2
De Iubilæo extraordinario,qui pro duabus hebdomadis conceditur. §.3

TRACTATVS XXV.

Et Diſputatio vnica,

De Bulla Cruciata.

QVid nomine Bullæ Indulgentiæ,priuilegij,facultatis, & gratiæ ſignificetur. *punct.* 1
Quibus Bulla proſit, & quas conditiones habere debeant. 2
De tempore, quo Bulla cruciatæ ſumentibus proſit. 3
De Indulgentia plenaria,quæ in Bulla conceditur. 4
De aliis Indulgentiis, & ſpiritualibus commodis in Bulla contentis. 5
De priuilegiis tempore interdicti conceſſis. 6
De priuilegio circa cibos vetitos. 7
Explicatur priuilegium de eſu carnium tempore prohibito. §.1
Expenditur priuilegium de eſu lacticiniorum, & ouorum. §.2
De facultate eligendi confeſſorem. 8
Quis confeſſarius, & qualiter abſoluere poſſit à peccatis reſeruatis habentem Bullam. §.1
An religioſi aliorum ordinum à Societate virtute Bullæ abſolui poſſint à peccatis eorum ſuperioribus reſeruatis. §.2
Quid dicendum eſt de religioſis Societatis Ieſu quoad eligendum confeſſorem virtute Cruciatæ. §.3
De facultate confeſſarij abſoluendi à cenſuris, & pœnis. §.4
Qualiter abſolutio à cenſuris impendi debeat. §.5
De facultate conceſſa in Bulla commutandi vota. 9
De ſuſpenſione, & reualidatione indulgentiarum & facultatem facta à commiſſario. 10
De aliis facultatibus, quæ in Bulla cruciatæ commiſſario conceduntur. 11
De Bulla cruciatæ pro defunctis conceſſa. 12
De Bulla cruciatæ, quæ vocatur compoſitionis. 13
Qualiter debitorum incertorum virtute huius conceſſionis fiat remiſſio. §.1
Expenduntur ſigillatim caſus, in quibus locum habet prædicta compoſitio. §.2

TRACTATVS XXVI.

Et Diſputatio vnica,

De Sacramento Extremæ-vnctionis.

DE nomine, inſtitutione, & natura Extremæ vnctionis. 1
Quæ ſit materia remota huius Sacramenti. 2
Quæ ſit proxima huius Sacramenti materia. 3
Quæ ſit legitima forma huius Sacramenti. 4
De effectu huius Sacramenti. 5
De ſubiecto ſeu ſuſcipiente vnctionem. 6
De miniſtro vnctionis. 7
De obligatione tum fidelium ſuſcipiendi hoc Sacramentum,tum parochi illud miniſtrandi, & de ritibus obſeruandis in illius adminiſtratione. 8

Digitized by Google

Index Tractatuum & Diſputationum.

TRACTATVS XXVII.

& Diſputatio vnica,

De Sacramento Ordinis.

DE nomine, & natura ordinis, eiuſque inſtitutione. *punct.* 1.
Quotuplex ſit ordo, & quæ eius officia. 2.
An omnes prædicti ordines, tam maiores, quam minores ſint Sacramentum. 3
De materia, & forma ſingulorum ordinum. 4
Quis ſit effectus Sacramenti Ordinis, & quam ab aliis Sacramentis, & inter ſe dependentiam habeat. 5
De ſubiecto ordinum, ſeu de ordinandis. 6
De ætate ordinandorum. 7
De qualitate ordinandorum quoad mores, & ſcientiam. 8
De qualitate ordinandorum quoad vitæ neceſſaria. 9
De qualitate beneficij requiſita ad ordines. 10
De qualitate patrimonij, ſeu penſionis pro neceſſaria ſuſtentatione ordinandorum requiſiti. 12
Quas pœnas incurrat promouens ad ordines abſque titulo ſufficienti, & ipſe promotus. 12
De temporibus ordinationum. 13
De miniſtro requiſito ad validam ordinationem. 14
Qui ſit miniſter ordinationis licitæ, & legitimæ. 15
Qualiter ordinatis permittendus ſit vſus ordinationis ſuſceptæ. 16
De obligatione continentiæ ſacris ordinibus annexæ. 17
De aliis obligationibus clericorum, & eorum exemptione. 18

APPRO

Digitized by Google

APPROBATIO M. FR. DOMINICI VELEZ, *ex Auguſtiniana familia.*

ACcuratè vidi hoc Opus Sapientiſſimi Patris Ferdinandi de Caſtro Palao Legionenſis, decreto Domini, Domini Ildefonſi Flores de Valdez, apud Salmanticenſes collegas Sancti Pelazij Rectoris, & in hac Metimnenſi Abbatia pro Domino Epiſcopo Valliſoletano Generali Vicario, mihi commiſſum. In eo Author obuia pertranſiens, difficiliora & minùs trita diligenter congeſſit, digeſſit vtiliter. De aliorum placitis graue iudicium, quod fert proprium, forti ratione tuetur: Vtrique foro neceſſarius liber eſt: & qui improbo non pepercit labori. Et ita pollet acumine, vt cuilibet, qui poſſit occurrere, caſui præſcius occurrat. Quapropter opus ſuo Authore dignum, & quod in tot, necnon tantorum librorum multitudine, qui de hiſce materiis agunt, ſanè deerat. Metimnæ del Campo, in Conuentu S. Patris N. Auguſtini, die 28. menſis Iulij, Anni 1630.

Fr. Dominicvs Velez.

Facultas Domini Vicarij Metimnenſis.

VIſa hac cenſura P. M. Fr. Dominici Velez Ordinis S. Auguſtini, cui examinandum commiſimus librum, dictum: *Opus morale, de Virtutibus & Vitiis contrariis, Tertia Pars*; à P. Ferdinando de Caſtro Societis Iesv, in Collegio Metimnenſi Rectore, elaboratum: Facultatem concedimus, vt in communem vtilitatem typis mandetur, præmiſſis iis quæ Hiſpaniæ iura præſcribunt. In quorum fidem, hoc noſtra, & infrà ſcripti Vicarij manu ſignatum, inſtrumentum dedimus. Metimnæ del Campo, die 29. menſis Iulij, Anni 1630.

Licentiatus Ildefonsvs Flores de Valdez.
De mandato Vicarij Metimnenſis,
Petrvs de Avendaño.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV in Prouincia Caſtellana.

EGo Gaſpar de Vegas Præpoſitus Prouincialis Societatis Iesv in Caſtellana Prouincia, poteſtate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Patre Mutio Vitelleſchi Præpoſito noſtro Generali, facultatem facio, vt Tomus Tertius de Virtutibus & Vitiis contrariis, à Patre Ferdinando de Caſtro Palao noſtræ Societatis, Sacræ Theologiæ Profeſſore compoſitus, & eiuſdem Societatis grauium, doctorúmque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Metimnæ 8. Iulij, Anni 1630.

Gaspar de Vegas Prouincialis.
Ioannes de Ligana Sec.

APPROBATIO.

IOannes Clavdivs Deville, in ſacra Theologia Doctor, Cuſtos ſanctæ Crucis, in Eccleſia Lugdunenſi, & in hac Diœceſi Vicarius Generalis ſubſtitutus Domini, D. Alphonſi Ludouici du Pleſſis de Richelieu, Eminentiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi & Comitis Lugdunenſis: fidem facimus, nos hanc Tertiam Partem Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis, in varios Tractatus & Diſputationes Theologicas diſtributam, à R. P. Ferdinando de Caſtro Societatis Iesv compoſitam, euoluiſſe, omniáque in ea iuxta Catholicæ, Apoſtolicæ & Romanæ Eccleſiæ, Sanctorumque Patrum ſanam doctrinam ſumma cum eruditione, ſingularis ingenij acumine, & eximia mentis perſpicuitate expoſita comprobata eſſe. Lugduni, Non. Ianu. 1635.

Deville.

NOs quoque ſubſignati Doctores Pariſienſes, fidem eandem facimus, & atteſtamur omnibus ad quos quomodocunque ſpectabit, præfatam Tertiam Partem Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis, in varios Tractatus & Diſputationes Theologicas diſtributam, à R. P. Ferdinando de Caſtro Societatis Iesv compoſitam, vidiſſe, & nihil in ea reperientes fide indignum Catholica, vt in lucem ederetur dignum iudicaſſe. Lugduni, in Conuentu S. Bonauenturæ, die 4. menſis Februarij, Anni Domini 1635.

Fr. Desiderivs Richard,
Guardianus præfati Conuentus.
Fr. Bernardinvs Moliasson.

APPRO

Digitized by Google

Index Tractatuum & Diſputationum.

TRACTATVS XXVII.

& Diſputatio vnica,

De Sacramento Ordinis.

DE nomine, & natura ordinis, eiuſque inſtitutione. *punct.* 1.
Quotuplex ſit ordo, & quæ eius officia. 2.
An omnes prædicti ordines, tam maiores, quam minores ſint Sacramentum. 3
De materia, & forma ſingulorum ordinum. 4
Quis ſit effectus Sacramenti Ordinis, & quam ab aliis Sacramentis, & inter ſe dependentiam habeat. 5
De ſubiecto ordinum, ſeu de ordinandis. 6
De ætate ordinandorum. 7
De qualitate ordinandorum quoad mores, & ſcientiam. 8
De qualitate ordinandorum quoad vitæ neceſſaria. 9
De qualitate beneficij requiſita ad ordines. 10
De qualitate patrimonij, ſeu penſionis pro neceſſaria ſuſtentatione ordinandorum requiſiti. 11
Quas pœnas incurrat promouens ad ordines abſque titulo ſufficienti, & ipſe promotus. 12
De temporibus ordinationum. 13
De miniſtro requiſito ad validam ordinationem. 14
Qui ſit miniſter ordinationis licitæ, & legitimæ. 15
Qualiter ordinatis permittendus ſit vſus ordinationis ſuſceptæ. 16
De obligatione continentiæ ſacris ordinibus annexæ. 17
De aliis obligationibus clericorum, & eorum exemptione. 18

APPRO

Digitized by Google

APPROBATIO M. FR. DOMINICI VELEZ, *ex Auguſtiniana familia.*

ACcuratè vidi hoc Opus Sapientiſſimi Patris Ferdinandi de Caſtro Palao Legionenſis, decreto Domini, Domini Ildefonſi Flores de Valdez, apud Salmanticenſes collegas Sancti Pelazij Rectoris, & in hac Metimnenſi Abbatia pro Domino Epiſcopo Valliſoletano Generali Vicario, mihi commiſſum. In eo Author obuia pertranſiens, difficiliora & minùs trita diligenter congeſſit, digeſſit vtiliter. De aliorum placitis graue iudicium, quod fert proprium, forti ratione tuetur: Vtrique foro neceſſarius liber eſt: & qui improbo non pepercit labori. Et ita pollet acumine, vt cuilibet, qui poſſit occurrere, caſui præſcius occurrat. Quapropter opus ſuo Authore dignum, & quod in tot, necnon tantorum librorum multitudine, qui de hiſce materiis agunt, ſanè deerat. Metimnæ del Campo, in Conuentu S. Patris N. Auguſtini, die 28. menſis Iulij, Anni 1630.

Fr. DOMINICVS VELEZ.

Facultas Domini Vicarij Metimnenſis.

VIſa hac cenſura P. M. Fr. Dominici Velez Ordinis S. Auguſtini, cui examinandum commiſimus librum, dictum: *Opus morale, de Virtutibus & Vitiis contrariis, Tertia Pars*; à P. Ferdinando de Caſtro Societis IESV, in Collegio Metimnenſi Rectore, elaboratum: Facultatem concedimus, vt in communem vtilitatem typis mandetur, præmiſſis iis quæ Hiſpaniæ iura præſcribunt. In quorum fidem, hoc noſtra, & infrà ſcripti Vicarij manu ſignatum, inſtrumentum dedimus. Metimnæ del Campo, die 29. menſis Iulij, Anni 1630.

Licentiatus ILDEFONSVS FLORES DE VALDEZ.
De mandato Vicarij Metimnenſis,
PETRVS DE AVENDAÑO.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV in Prouincia Caſtellana.

EGo Gaſpar de Vegas Præpoſitus Prouincialis Societatis IESV in Caſtellana Prouincia, poteſtate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Patre Mutio Vitelleſchi Præpoſito noſtro Generali, facultatem facio, vt Tomus Tertius de Virtutibus & Vitiis contrariis, à Patre Ferdinando de Caſtro Palao noſtræ Societatis, Sacræ Theologiæ Profeſſore compoſitus, & eiuſdem Societatis grauium, doctorúmque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Metimnæ 8. Iulij, Anni 1630.

GASPAR DE VEGAS Prouincialis.
IOANNES DE LIGANA Sec.

APPROBATIO.

IOANNES CLAVDIVS DEVILLE, in ſacra Theologia Doctor, Cuſtos ſanctæ Crucis, in Eccleſia Lugdunenſi, & in hac Diœceſi Vicarius Generalis ſubſtitutus Domini, D. Alphonſi Ludouici du Pleſſis de Richelieu, Eminentiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi & Comitis Lugdunenſis: fidem facimus, nos hanc Tertiam Partem Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis, in varios Tractatus & Diſputationes Theologicas diſtributam, à R. P. Ferdinando de Caſtro Societatis IESV compoſitam, euoluiſſe, omniáque in ea iuxta Catholicæ, Apoſtolicæ & Romanæ Eccleſiæ, Sanctorumque Patrum ſanam doctrinam ſumma cum eruditione, ſingularis ingenij acumine, & eximia mentis perſpicuitate expoſita comprobata eſſe. Lugduni, Non. Ianu. 1635.

DEVILLE.

NOs quoque ſubſignati Doctores Pariſienſes, fidem eandem facimus, & atteſtamur omnibus ad quos quomodocunque ſpectabit, præfatam Tertiam Partem Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis, in varios Tractatus & Diſputationes Theologicas diſtributam, à R. P. Ferdinando de Caſtro Societatis IESV compoſitam, vidiſſe, & nihil in ea reperientes fide indignum Catholica, vt in lucem ederetur dignum iudicaſſe. Lugduni, in Conuentu S. Bonauenturæ, die 4. menſis Februarij, Anni Domini 1635.

Fr. DESIDERIVS RICHARD,
Guardianus præfati Conuentus.
Fr. BERNARDINVS MOLIASSON.

APPRO

Digitized by Google

TRACTATVS XVIII.

ET

DISPVTATIO VNICA, DE SACRAMENTIS IN COMMVNI.

HAC TERTIA PARTE NOSTRI OPERIS MORALIS ABSOLVEMVS explicationem illorum, quæ religionis virtuti annectuntur. Hæc ſunt Sacramenta, eccleſiaſticaque Cenſuræ, Indulgentiæ, & Iubilæa præcipuè in Bulla, quæ Cœnæ *vocatur conceſſa. Sed antequam Sacramenta in ſpecie explicemus, expedit enodare, quæ omnibus ſacramentis communia ſunt, ſicut fecit* D. Thom. 3. p. à q. 60. vſque ad 66. *quem eius commentatores ſequuntur.*

DE NOMINE ET DEFINITIONE SACRAMENTI IN COMMVNI. Et qualiter Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ differant.

PVNCTVM I.

1. *Sacramenti nomen expenditur.*
2. *Definitur Sacramentum, qualiter in præſenti vſurpatur. Explicatur definitio.*
3. *Ad Sacramenti rationem debet eſſe ſignum permanens.*
4. *Debet eſſe ſignum practicum alicuius ſanctitatis.*
5. *Qualiter Sacramentum à ſacrificio differat.*
6. *Explicatur diſcrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ, & ſpecialiter à Sacramento circumciſionis.*
7. *Ratio Sacramenti vniuoca eſt Sacramentis legis nouæ, & antiquæ ex parte ſignificationis; analoga tamen ex parte rei immediatè ſignificatæ.*

SI nomen Sacramenti ſpectemus, Sacramentum à ſacro ducitur, variaſque acceptiones habet. Duæ ſunt potiſſimæ apud veteres, profanóſque authores teſte Ambr. Calepino, *verbo Sacramentum.* Prima eſt, qua ſignificatur pecunia apud Pontificem in loco ſacro depoſita à litigantibus ea conditione, vt qui à cauſa caderet, pecuniam amitteret ærario publico applicandam. Sic Varro *lib. 4. de lingua Latina.* Secunda ſignificat iuramentum, vel quod iuramento firmatum eſt, teſte Feſto, & Vegetio *de re militari. lib. 2.* & in hac ſignificatione paſſim vſurpatur Sacramentum in iure canonico, & ciuili, vt conſtat ex *cap. ſi Sacramenta. 22. q. 4. & Auth. Sacramenta puberum. cod. ſi aduerſus C. vendit.* Verùm apud Eccleſiaſticos Doctores Sacramentum idem eſt, ac apud Græcos myſterium, vt conſtat ex illo Iob. 12. n. 7 Dan. 2. *num.* 30. Apocal. 17. num. 7. vbi Hieron. Sacramentum vocat, quod apud Græcos myſterium eſt appellatum. Myſterium apud Græcos eſt idem, quod ſacrum ſecretum, vt conſtat ex illo Sapientiæ 2. *Neſcierunt Sacramentum Dei.* Ad Epheſ. 1. *Vt notum faceret Sacramentum voluntatis ſuæ* & 1. ad Timoth. 3. *Magnum eſt pietatis Sacramentum.* Hinc factum eſt vt Sacramentum vocentur res, ſeu verba occultum quid diuinum & ſupernaturale, quo quis Deo ſacratur ſignificantia, vt latiùs proſequitur Bellarm. *lib. 1. de Sacram. cap.* 8. Suar. *t.* 3. *in 3. p. q. 60. in præfat.* Ægid. de Conineh. ibi *art.* 1. Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract.* 3. Gregor. Sayr. *t. 1. de Sacram. lib. 1. cap. 1. art. 1.*

2. Sacramentum in hac poſteriori acceptione ſumitur in præſenti, & ſic ſumptum definitur à Magiſtro ſentent. *in 4. diſt.* 1. & à D. Thom. 3 *p. q. 60. artic.* 2. *&* 3. quos reliqui Doctores ſequuntur, vt ſit viſibile ſignum gratiæ ad populum Dei ſanctificandum diuinitùs inſtitutum. Dicitur viſibile ſignum, quia ſenſibus corporis percipitur, vt dixit D. Tho. *q. 60. art.* 4. Debet autem eſſe ſignum viſibile, quia aliàs non eſſet hominibus accommodatum ad Deum colendum, & ſe ſanctificandũ, ſi illud ſenſibus percipere non poſſent. At eſt ſignum inuiſibilis gratiæ, quia gratia Sacramentis ſignificata corporis ſenſibus non videtur. Deinde eſt ſignum ad populum Dei ſanctificandum, quia ad hunc effectum ſunt Sacramenta per ſe, & directè inſtituta, ob quam cauſam à ſolo Deo inſtitui potuerũt, quia ſolus Deus gratiam cauſare poteſt, & conſequenter ſignũ practicum gratiæ conſtituere: ſic Doctores communiter.

3. Supereſt explicari, quale ſignum ad rationem Sacramenti requiratur. Et quidem requiri ſignum permanens, ſeu permanenter ſignificans apud omnes Doctores receptum eſt, eo quòd aſſumatur, vt medium ad Deum colendum, & populum Dei ſanctificandum, & diſtinguendum ab aliis nationibus falſos Deos colentibus, quod fieri nequaquam poteſt ſigno tranſeunte, nec moraliter pro ſtatu aliquo durante. Item verba illa Chriſti, quibus Magdalenæ dixit, *remittuntur tibi peccata*: & quibus Apoſtolis dictum eſt Ioann. 20. *Accipite Spiritum ſanctum*, linguæ ignitæ ſuper capita diſcipulorum die Pentecoſtes apparentes, Sacramentum eſſent: quia hæc omnia ſunt ſignum viſibile inuiſibilis gratiæ: ſed quia non ſunt ſigna ſtabilia, & firma ſed tranſeuntia, ea de cauſa à ratione Sacramenti excluduntur, & ita docet Suar. *3. p. q. 60. ſect. 3. concl.* 3. Paul. Layman. *lib. 5. tract. 1. cap. 2. in fine.* Coninc. *quæſt. 60. art. 4. dub. 1. num.* 21.

4. Sed an neceſſariò debeat eſſe ſignum practicum? Aliquibus Doctoribus non infimæ notæ placet ſufficere eſſe ſignum ſpeculatiuum, eo quòd Sacramenta vetera vera Sacramenta fuerint, & tamen gratiam ſanctificantem non continebant, ſed ſolùm ſignificabant dandam per Chriſtum. Verùm etſi de ratione Sacramenti non ſit eſſe ſignum practicum gratiæ ſanctificantis, eſt tamen neceſſarium eſſe ſignum practicum alicuius gratiæ, ſeu ſanctitatis legalis; & ſignum ſpeculatiuum gratiæ habitualis perfectæ ſanctificantis, quia de ra-

tione Sacramenti eſt recipientem ſanctificare, tùm ad ſanctificandum populum inſtitutum ſit, ac proinde debet eſſe ſignum practicum alicuius ſanctitatis ſaltem legalis. At opus non eſt eſſe ſignum practicum gratiæ perfectæ, tametſi illam ſignificet, quia non eſt ſignum practicum cuiuſcunque rei ſignificatæ. Significat enim Sacramentum Paſſionem Chriſti Domini, & futuram gloriam, non tamen illa cauſat. Et ita ſuſtinent Suar. *t.3. in 3. p. q. 60. diſp. 1. ſect. 2. concl. 1. 2. & 3.* Ægid. de Coninc. *q. 60. art. 2. dub. 1.*

5. Hinc colliges diſcrimen Sacramenti à ſacrificio: nam eſto ſacrificium Paſſionem Chriſti Domini ſignificet, populúmque ſanctificet, quia tamen per ſe & immediatè inſtitutum non eſt ad ſanctificandum populum, ſed ad Deum colendum eius ſupremi dominij, & excellentiæ recognitione, ea de cauſa Sacramentum non eſt, hoc enim immediatè, & per ſe ad ſanctificandum populum eſt inſtitutum. Sic Paul. Layman. *lib. 5. tract. 1. cap. 2.*

6. Secundò colliges diſcrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis veteris legis. Nam Sacramenta nouæ legis non ſolùm ſignificant gratiam perfectè ſanctificantem, quæ vocatur gratia habitualis, ſed illam cauſant, vt eſt definitum à Trident. *ſeſſ. 7. can.* 8. At Sacramenta veteris legis omnes conueniunt ſolam ſanctitatem legalem cauſare, tametſi gratiam perfectè ſanctificantem ſignificarent, ſicuti definiuit Concilium Florentin. *in decreto Eugenij poſt ſeſſ. vlt. §. 5. eccleſiaſtic. Sacrament.* ibi Sacramenta nouæ legis multùm differunt à Sacramentis antiquæ legis: illa enim non cauſabant gratiam, ſed illam ſolùm per paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant. Hæc verò noſtra, & continent gratiam & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.

Solùm de circumciſione eſt dubium qualiter à Sacramentis nouæ legis diſtinguatur, ſiquidem ad eius præſentiam peccatum originale remittebatur ex diuina inſtitutione, vt dicitur *cap. ex quo inſtituta, de conſecrat. diſt.* 4. cuius remiſſio eſſe non poterat ſine gratiæ infuſione. Erit igitur circumciſio gratiæ ſanctificantis cauſa ſaltem moralis, non igitur diſtingui poteſt à ſacramentis nouæ legis niſi in modo cauſandi gratiam, eo quòd Sacramenta nouæ legis ſint cauſæ phyſicæ inſtrumentales gratiæ, circumciſio verò ſit ſolùm cauſa moralis, ſeu conditio, qua poſita ex liberalitate Dei gratia concedebatur: ſic ſuſtinet Suar. *aliis relatis, t. 3. in 3. par. q. 62. diſp. 9. ſect. 1. & 2.* Henriq. *lib. 1. ca. 6. num. 1.* neque improbabile reputat Bonac. *aliis relatis de Sacram. diſp.* 19. *q. 1. punct. 3. §. vnico. num.* 5. Sed nullatenus placet hic modus dicendi, tum quia ſatis dubium eſt, & à pluribus Doctoribus reprobatum Sacramenta nouæ legis phyſicas eſſe cauſas gratiæ. Tum quia ſæpè Paulus circumciſionem appellarit inane, infirmumque elementum, vti dixit de ipſa circumciſione, aliiſque cæremoniis legalibus. *Ad Galat.* 4. & *ad Galat.* 6. inquit. Neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed noua creatura. At ſi circumciſioni annexa eſſet ex diuina promiſſione gratia iuſtificans plurimùm valeret, falsúmque eſſet eſſe inane, vacuum, & infirmum elementum. Non igitur circumciſio vi ſua gratiam cauſare poterat. Reſtat ergo, vt ſolùm ex fide Chriſti venturi, quam parentes circumciſi, ſeu miniſter circumciſione illo exteriori ſigno profitebatur, remiſſum fuerit peccatum, & gratia iuſtificans conceſſa. Alias ſi ex circumciſionis vſu, & quaſi ex opere ipſo facto remiſſio peccati, & gratiæ infuſio fieret à ſacramento baptiſmi ſubſtantialiter non diſtingueretur, ſed ſolùm penes magis & minus, ſiquidem æque ac baptiſmus remittit peccatum, & gratiam infundit: quod autem baptiſmus vberiorem gratiam concedat, & peccatum non ſolùm quoad culpam, ſed etiam quoad pœnam integrè deleat, differentiam ſubſtantialem non conſtitui, ſed ſolùm accidentalem. Affirmare autem circumciſionem à baptiſmo non ſubſtantialiter differre, videtur eſſe contra Paul. *ad Coloſſenſ.* 2. extollentem baptiſmum, illúmque circumciſioni præferentem, cùm dixerit de his, qui baptizati erant. Circumciſi eſtis circumciſione non manufacta in expoliatione corporis carnis, ſed circumciſione Chriſti conſepulti in baptiſmo, quaſi diceret, baptiſmo non ſpoliatur caro, ſicuti fiebat in circumciſione antiqua, ſed ſpoliatur ſpiritus à peccato; ac proinde differunt baptiſmus, & circumciſio ſubſtantialiter ex ſententia Pauli, ſiquidem vi ſua baptiſmus ſpiritum à peccato mundat, circumciſio autem vi ſua ſolam carnem, ſpiritum autem non mundat, niſi ex fide, quam parentes circumciſi, vel miniſter circumciſionis eo ſigno profitebatur. Deinde ſi baptiſmus à circumciſione non differret ſubſtantialiter, ſed ſolùm penes magis, & minus, verum eſſet dicere, ſacramenta nouæ legis non differre à ſacramentis legis antiquæ niſi quia ſunt diuerſi ritus, & cæremoniæ, quod eſt contra Trident. *ſeſſ. 7. can.* 2. dicens. Si quis dixerit ſacramenta nouæ legis à ſacramentis legis antiquæ non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt aliæ, & alij ritus externi, anathema ſit. Sentit ergo concilium inter noſtra, & antiqua ſacramenta differentiam ſubſtantialem eſſe, quæ eſſe non poſſet, ſi ſacramenta antiquæ legis vi ſua, & ex opere operato, vt vocant, gratiam iuſtificantem cauſarent. Affirmandum ergo eſt nullum ſacramentum antiquæ legis vi ſua gratiam iuſtificantem cauſare. Et ita ſuſtinet D. Thom. *3. p. q. 62. art. 5. in corp. & ad 3.* Sotus *in 4. diſt. 1. q. 4. art. 6.* Vaſqu. *1. 2. t. 2. diſp. 184 c. 2.* Bellarm. *lib. 2. de Sacram. cap. 13. & ſeqq.* Paul. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 3. per totum.* Ægid. de Coninch. *q. 61. art. 6.*

Hinc dubitant Doctores, an ratio ſacramenti vniuoca ſit, an analoga, vel æquiuoca ſacramentis nouæ & veteris legis? Reſpondeo breuiter vniuocam abſolutè eſſe, quia ratio ſacramenti præcipuè ſumitur ex parte rei ſignificantis, & ex modo ſignificandi, potius quam ex re ſignificanda. At in re ſignificante, & in modo ſignificandi vniuocè ſacramenta antiqua, & noua conueniunt, ſiquidem omnia ſunt ritus, & cæremoniæ ſenſibiles, omniáque ex diuina inſtitutione ſignificant, tametſi ex parte rei immediatè ſignificatæ analogicè, ſeu æquiuocè conueniant, eò quòd ſanctitas legalis cum ſanctitate iuſtificante comparata inferioris ordinis ſit, & ſolùm ſecundùm quid ſanctitas dici poſſit. Sic Suar. *t. 3. in 3. p. q. 60. diſp. 1. ſect. 2. verſ. atque hinc intelligitur.* Ægid. de Coninch. *dicta q. 60. art. 4. dub. 2.* Bellarm. *de ſacram. lib. 1. cap. 12.* Bonac. *aliis relatis de ſacram. diſp. 1. q. p. 3. n. 12.*

PVNCTVM II.

An Sacramenta neceſſaria ſint ad ſalutem?

1. *Abſolutè neceſſaria non ſunt, benè tamen poſſit Dei inſtitutione.*
2. *In ſtatu naturæ, & legis veteris ſacramentum inſtitutum in remedium peccati originalis neceſſarium fuit neceſſitate præcepti.*
3. *In lege gratiæ ſacramenta à Chriſto inſtituta neceſſaria ſunt, tum neceſſitate præcepti, tum neceſſitate medij, ſed non omnia.*

CErtum eſt Sacramenta non eſſe ita ad ſalutem neceſſaria, quin potuerit Deus illis non inſtitutis gratiam, & gloriam hominibus concedere. Non enim diuina potentia ita limitata eſt, quin aliis mediis potuerit homines ad gloriam euehere, etiam ſuppoſito ſtatu naturæ lapſæ, ſicuti explicuit D. Thom. *q. 61. per totam.* Henriq. *lib. 1. cap. 4.* Bellarm. *lib. 1. cap.* 22. Bonac. *diſp. 1. q. 1 punct. 4.* Quare ſolùm eſt controuerſia, an facta inſtitutione, tum in lege naturæ, & ſcripta, tum in lege noua ſint neceſſaria? Item an ſint neceſſaria neceſſitate præcepti, vel etiam neceſſitate medij? Neceſſarium neceſſitate præcepti tantùm eſt illud, quando non tam ipſum opus præceptum, quàm ipſa præcepti executio neceſſaria ad ſalutem eſt. Quare ſi ob ignorantiam, vel impotentiam ab exequenda re præcepta excuſeris, non obinde ſalutem amittes. E contra verò neceſſarium neceſſitate medij eſt illud, cuius executio ad ſalutem neceſſaria eſt, ita vt ſine illo ſalus obtineri nequaquam poſſit, tametſi ob ignorantiam, vel impotentiam omiſſum fuerit.

2. Dicendum igitur eſt in ſtatu naturæ, & legis veteris ſacramentum inſtitutum in remedium peccati originalis neceſſarium fuiſſe neceſſitate præcepti, quia in lege naturæ, eſto non eſſet aliquod ſignum à Deo determinatum, quo fidem Chriſti venturi homines proteſtarentur, & à peccato originali mundarentur, tametſi plures Doctores, quos refert, & ſequitur Layman. *lib. 5. tract. 1. cap.* 3. contrarium ſentiant affirmantes ſignum aliquod determinatum fuiſſe, quod pro fœminis in lege ſcripta, & pro paruulis ante diem circumciſionis applicabatur. At tenendum eſt remiſſionem peccati originalis proteſtationi fidei per ſignum ſaltem arbitrio cuiuſcumque remiſſum, conceſſam eſſe, vt docuit Bellarm. *lib. 1. de ſacram. cap.* 21. Suar. *diſp. 4. ſect. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 61. art. 3. cum D. Thom. ibi.* Quo poſito conueniens fuit executionem illius ſigni præcipi. In lege autem veteri ſacramentum circumciſionis neceſſarium fuit ex præcepto, vt conſtat ex illo Geneſ. 17. *n.* 14. Maſculus, cuius præputij caro circumciſa non fuerit delebitur, &c. Quod præceptum adultos obligabat, infantes verò ante vſum rationis arctari illo non poterant, benè tamen eorum parentes, vt ſuos filios circumciderent. Nullum tamen ſacramentum in lege naturæ, & veteri fuit neceſſarium neceſſitate medij, ſiquidem nullum vi ſua peccatum remittebat, & gratiam concedebat.

3. Verùm in lege gratiæ ſacramenta à Chriſto Domino inſtituta neceſſaria ſunt, tum neceſſitate præcepti, tum neceſſitate medij, tametſi non omnia, vt expreſsè definitum eſt à Trident. *ſeſſ. 7. can.* 4. Quæ autem hæc ſint commodiùs explicabimus, cum de ſingulis ſacramentis in particulari agemus.

PVNCT.

Digitized by Google

Pvnct. III.

De materia, & forma Sacramenti in communi.

1. *Quæ ſint in communi materia, & forma ſacramenti explicatur.*
2. *Si materia, vel forma ſubſtantialis mutetur, nullum eſt ſacramentum, & quando hæc mutatio in materia contingat.*
3. *Quando contingat ſubſtantialis mutatio in forma.*
4. *Verborum corrupta prolatio non eſt ſubſtantialis mutatio.*
5. *Quid dicendum, quando addis verba, quæ verum conſenſum corrumpere poſſunt? Deciditur pendere ex intentione proferentis.*
6. *Explicatur qualiter priuatus error in materia, vel forma ſacramenti non obſtet eius valori.*
7. *An impediat prædictus error debitam intentionem? Proponitur dubitandi ratio.*
8. *Reſoluitur per ſe non impedire, benè tamen aliquando.*
9. *Colligitur quid ſit dicendum, cùm credis aliqua verba eſſe neceſſaria, cùm tamen non ſint; vel aliqua non eſſe neceſſaria, quæ tamen ſunt.*
10. *Error commiſſus circa ſubiectum ſacramenti matrimonio excepto regulariter non vitiat ſacramentum.*
11. *Quæ variatio formæ, ſeu materiæ, rituúmque ſacramentorum peccaminoſa ſit.*

1. CVm Sacramentum ſit ſignum ſenſibile inuiſibilis gratiæ neceſſariò dicendum eſt illius materiam eſſe rem illam ſenſibilem ex diuina inſtitutione aſſumptam ad gratiam ſignificandam, formam verò eſſe ſignificationem ipſam, vt latiùs explicuit Suar. *t. 3. in 3. p. diſp. 2. ſect.* 2. Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 6. à n.* 35. At in re illa ſenſibili, quæ ad ſignificandam, & cauſandam gratiam aſſumitur, ſi de ſacramentis nouæ legis loquamur, communiter Doctores ſentiunt aliud ſe habere per modum materiæ, aliud per modum formæ. Verba quæ in ſacramento aſſumuntur ſunt forma, quia & materiam determinant, & expreſſiùs ſignificant: res verò, quibus verba iunguntur ſunt materia. Quo ſenſu dixit Concil. Florent. *in decreto vnionis*, Sacramenta nouæ legis tribus perfici, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſona miniſtri conferentis ſacramentum cum intentione faciendi, quod Eccleſia, quorum ſi aliquid deſit, non perficitur ſacramentum. Qualiter autem verba in ſingulis ſacramentis ſint forma, & quæ eorum materia, & qualiter inter ſe habeant coniungi, vt vnum componant, commodiùs explicabitur, cùm de ſingulis ſacramentis in particulari agemus.

2. Solùm in præſenti ſupereſt explicandum, quæ mutatio materiæ, & formæ ſacramenti illud irritum reddat, & peccaminoſa ſit?

Pro quo ſupponendum eſt formam, & materiam in ſacramento variari poſſe, vel ſubſtantialiter, vel ſolum accidentaliter: ſi ſubſtantialiter varietur, nullum eſt ſacramentum, ſecus ſi ſolùm accidentaliter. Materia ſubſtantialiter, mutatur quando ſecundum communem vſum, hominúmque æſtimationem ſubſtantialiter diuerſa eſt, tametſi Phyſicè eadem ſpecie ſit. At ſi ſpectato communi vſu, hominúmque exiſtimatione eadem perſeuerat, mutatio ſolùm accidentalis eſt. Exemplis rem manifeſto. Aqua elementaris materia eſt baptiſmi, ſi tamen loco illius artificialem apponas, tametſi in opinione probabili ſpecie phyſica non differat, materiam ſacramenti ſubſtantialiter mutas: quia ſecundùm communem vſum, & æſtimationem ſubſtantialiter diuerſa eſt: ſecus tamen eſſet, ſi aliquam elementarem, turbidam, vel calidam, aut frigidam apponeres: quia hæc ſpectato communi vſu accidentalis mutatio eſt. Item panis triticus coctus eſt materia Euchariſtiæ, quia eſt vſualis, ſecus, ſi coctus non ſit, quia eſto non differat ſpecie phyſica, differt tamen ſubſtantialiter ſecundùm communem vſum, & eſtimationem, ac proinde in ratione materiæ Euchariſtiæ; quòd ſit azimus, aut fermẽtatus ſolùm eſt differentia accidentalis. Deinde in ſacramento matrimonij conſenſus contrahentium habilium præſente parocho, & teſtibus illius ſunt materia, qui tamen phyſicè non differunt à conſenſibus, cùm parochus, & teſtes abſentes ſunt, ſed quia differunt moraliter, & ſubſtantialiter in ratione contractus, ea de cauſa in vno caſu ſunt materia legitima, ſecus in alio. At quòd conſenſus exprimantur verbis, vel nutibus, ſolam differentiam accidentalem conſtituunt ſpectato communi vſu hominúmque æſtimatione.

3. Forma in ſacramentis nouæ legis, quæ verbis conſtat tunc ſubſtantialiter mutatur, cùm diuerſum ſenſum, ſeu ſignificationem à Chriſti inſtitutione præſtat, nam cùm ſignificatio ſit quaſi anima ſacramenti, mutata ſignificatione ſubſtantialiter forma mutatur, & ſacramentum corruit. E contra ſi verba prolata à Chriſto mutes, & ex illius mutatione ſignificationem ſubſtantialem non amittant, ſacramẽtum validum eſt, quia ſolùm eſt mutatio accidẽtalis, non ſubſtantialis. Hinc fit ſi ſacramenti verba mutes in aliud idioma ab eo, quo Eccleſia vtitur, eſſe accidentalem mutationem: quia eundem ſenſum, & ſignificationem retines, vt explicuit Caietan. *q. 60. art. 7. ad* 2. Suar. *diſp. 2. ſect.* 4. Coninch. *art. 8. dub. 1. n.* 68. Idem eſt ſi retento eodem idiomate verba alia à Chriſti inſtitutione vſurpes idipſum ſignificantia, qualia ſunt in ſacramento baptiſmi, ſi baptizares in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab vtroque: tametſi probabilitate non careat hanc mutationem ſubſtantialem eſſe; quia in ſacramento baptiſmi non ſolùm quælibet expreſſio Trinitatis, ſed clara & diſtincta requiritur, eo quòd baptiſmus ſit ianua omnium ſacramentorum. Item ſi verba tranſmutes retinendo ſenſum eundem, eandémque ſignificationem, vti contingit, cùm dicis. Ego baptizo te, tu à me baptizaris, accidentalis eſt mutatio non ſubſtantialis. Ex ſubſtractione autem verborum aliquando mutatio ſubſtantialis contingit, aliquando ſolùm accidentalis, ſi eandem ſignificationem & ſenſum oratio prolata retineat, accidentalis erit mutatio: vt cùm in ſacramento baptiſmi, vel pœnitentiæ omittis pronomen Ego, & ſolùm dicis, abſoluo te, baptizo te. Secus eſt, ſi ex ſubſtractione alicuius verbi ſenſus mutetur, vt ſi omittas explicare baptizandum, ſolúmque dicas. Ego baptizo. Ego abſoluo. Tandem ſi loco verborum nutus apponas, mutatio eſſentialis eſt in omnibus ſacramentis præter matrimonium, quia omnia, matrimonio excepto hanc expreſſam ſignificationem per verba requirunt.

4. Reſtat tamen triplex enodanda difficultas. Prima an ſit mutatio eſſentialis formæ, ſi verba corruptè pronuncies, vt ſi in adminiſtratione baptiſmi dicas. Ergo te baptizo in nomine Patrias, Filia, & Spiritua ſancta. Et in ſacramento Euchariſtiæ dicas. Hoc eſt corpus meum? Ratio difficultatis eſt, quia eſto intentionem habeas, cùm ea verba profers, veram formam proferendi; de facto tamen eam non profers: non enim patria nomen eſt ad ſignificandum Patrem diuinum impoſitum, nec nomen filia ad ſignificandum filium diuinum: ac ad ſacramentum non ſolùm intentio recta requiritur, ſed etiam vſus verborum ſecundùm communem vſum, hominúmque exiſtimationem ſignificantium: Ergo vſurpatione illorum verborum ſacramentum non perficitur. Nihilominus contrarium tenendum eſt, & affirmandum illis verbis ſacramentum confici, quia ſolùm eſt mutatio accidentalis, non eſſentialis. Nam eſto illa verba per ſe ſpectata perſonas Trinitatis non ſignificent, illas tamen ſignificant in circumſtantiis, in quibus proferuntur; ob tempus enim, & occaſionem & modum, quo proferuntur, idem ex communi vſu, hominúmque exiſtimatione ſignificatum habent, ac ſi ritè prolata eſſent, vt expreſsè definiuit Zachar. relatus *in cap. retulerunt, de conſecrat. diſt.* 4. & docuit D. Thom. *q. 60. art. 7. ad.* 3. Syluest. *baptiſmus* 5. Ægid. de Coninch. *dicta q. 90. art. 8. dub. 1. n.* 78. Bonac. *diſp. 1. de Sacr. q. 2. p. 1. n.* 20. Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 4. n. 4. verſ. forma.* & alij apud ipſos.

5. Secunda difficultas eſt, quando legitimæ formæ verba addis, quæ illius verum ſenſum corrumpere poſſunt, an tunc ſit ſubſtantialis mutatio? Exemplum eſt, ſi conſecrares ſub hac forma. Hoc eſt corpus meum ſpirituale, vel hoc corpus meũ, quod de cœlo ſumptum eſt. Hæc enim poſtrema præcedentia corrumpere poſſunt, ſi per modum vnius, & vti ſonant, accipiantur, quia præſtant hũc ſenſum falſum, corpus Chriſti eſſe ſpiritum, de cœlo, & non de beata Virgine ſumptum eſſe. Secus eſſet, ſi ſpirituale pro beato, & cœleſti vſurparetur, & quod de cœlo ſumptum eſt intelligeretur, non quod ſumptũ eſt de materia cœli, ſed quod ſumptũ eſt cœli auxilio de beata Virgine, vel quod ſumptum eſt de beata Virgine, quæ cœli nomine appellatur. Idem eſt ſi baptizares ſub hac forma. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & intemeratæ, ſempérque Virginis Mariæ. Hæc enim poſtrema verba præcedentium ſenſum poſſunt immutare, quia ſi omnia illa verba per modum vnius ſimplicis orationis proferantur, hunc ſenſum præſtant, ſcilicet te æquè baptizare in nomine Virginis Mariæ, ac in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, beatiſſimámque Virginem Mariam eiuſdem cum Patre, Filio, & Spiritu ſancto eſſe ſubſtantiæ. Qui ſenſus falſiſſimus eſt, & ſenſum legitimum formæ ſine dubio interrumpit. Quapropter ſi ea verba modo dicto proferres, ſubſtantialem formam mutares, ſacramentúmque non conficeres, & ita ſuſtinent Vaſq. *diſp. 129. c. 7. n.* 107. Suar. *diſp. 2. ſect. 5. in fine* Ægid. de Coninch. *q 60. art. 8 dub. 1. n. 64. & 70.* Paul. Layman. *lib. 5. ſum tract. 1. concl.* 3. Bonac. *diſp. 1. q. 2. p. 1. n.* 25. cum D. Thom. *q 60. art. 7. &* 8. & D. Aug. *lib. 9. de baptiſm. c.* 25. Verùm ſi illa verba adderes ſub diuerſa intentione, qua priora verba pronuntias quia ſolùm intẽdis beatã Virginem inuocare, vt illius nomine auxiliatus ſacramentum conficias, non vt ſub illius nomine, tanquam ſub forma ſacramentum præſtes. Suar. Layman. Ægid. Bonifac. cũ D. Th. & Aug. ſentiunt, & ſatis probabiliter te ſolùm accidẽtaliter mutare formã, non eſſentialiter, atq; adeò verũ ſacramentum cõficere. Ratio eſt, quia antequã illa verba extranea à forma baptiſmi addita ſint, legitima forma ſacramẽti eſt cõſtituta, quia ſunt pronũciata verba legiti-

mam formam conſtituentia cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia, & Chriſtus inſtituit, ac proinde habent ſuum effectum à ſubſequentibus verbis independentem. Deinde quia in his, quæ ambiguum ſenſum, legitimum inquam, & illegitimum habent, ex intentione proferentis determinanda ſunt: intentio autem proferentis in prædicto caſu recta eſt, ſiquidem eſt intentio baptizandi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, tanquam ſub forma baptiſmum conſtituente, in nomine Beatæ Virginis, tanquam ſub perſona auxilium & fauorem ad conficiendum ſacramentum præſtante. Ergo ob additionem illorum verborum ſub prædicta intentione forma ſacramenti non variatur ſubſtantialiter, ſed ſolùm accidentaliter.

Dices verba ſacramenti non ex cuiuſque arbitrio ſignificare debere, ſed ex vſu, & communi hominum exiſtimatione, quia ſunt ſigna publica, & ſtabilia, quibus Deus colitur, & homines ſanctificantur. Ergo ſi vteris verbis ambiguis, qualia ſunt dicta verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & beatæ Virginis. Et illa, Hoc eſt corpus meum ſpirituale, cæleſte, & illis vtens rectam intentionem habeas, ſolùm ex tua intentione rectam ſignificationem habent, non ex vſu, & communi hominum impoſitione. Ergo illis prolatis non conficis verum ſacramentum, quia non vteris ſignis publicis, & ſtabilibus.

Reſpondeo concedendo ſacramenta eſſe ſigna publica, & ſtabilia, & ex vſu, & communi hominum exiſtimatione rectam ſignificationem habere debere, ſed nego huic ſignificationi obſtare, quòd ex ſe ambigua ſint, ſi à proferente in bonum ſenſum, rectámque ſignificationem aſſumantur, quia eo ipſo quo ſic aſſumuntur, ex communi hominum impoſitione ſignificationem habent, cùm homines in proferentis arbitrium, & intentionem remiſerint ſignificationem verborum ambiguitatem continentium, ac proinde eo ipſo, quo proferens in illorum prolatione rectam intentionem habet, ex vſu, & communi hominum impoſitione ſignificationem rectam ſortiuntur.

6. Tertia difficultas eſt, an priuatus error in materia, vel forma ſacramenti obſtet illius valori, ſi de facto in ſacramenti adminiſtratione de tali errore non conſtat. Quod dixerim, quia ſi de tali errore ex vi adminiſtrationis conſtat, examinandum eſt, an ille error ſic manifeſtatus verum ſenſum, & ſignificationem ſacramenti corrumpat, vel non? Si corrumpat legitimum ſenſum, annullat ſacramenti formam, ſecus ſi non corrumpit. Exemplum eſt, ſi Arrianus conficeret baptiſmum in nomine Patris, Dei Filij, creaturæ, & Spiritus ſancti ſimiliter, ſine dubio formam ſacramenti mutaret, quia illius verum ſenſum corrumpit. E contra ſi exiſtimares pronomen ergo, in forma baptiſmi æquè eſſe neceſſarium exprimi, ſicuti perſonam baptizandam, & perſonas Trinitatis, ſub quarum nomine baptiſmus conficitur, non obinde ſenſum, & ſignificationem formæ mutas, tametſi illum errorem exprimas, quia exiſtimare verba aliqua neceſſaria eſſe, quæ tamen non ſunt, vel non eſſe neceſſaria quæ neceſſaria ſunt, eorum ſignificationem non mutat, quia hic error eſt nimis extrinſecus verborum ſignificationi.

Quocirca dubium eſt de errore interiùs concepto, nec in ſacramenti adminiſtratione expreſſo, qualiter contingeret, ſi Arrianus credens in Deo eſſe vnicam tantùm perſonam, ſcilicet Patrem, Filium verò, & Spiritum ſanctum non eſſe Deum, ſed creaturas, baptiſmum adminiſtraret ſub conſueta Eccleſiæ forma in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, an inquam prædictus error formam ſacramenti mutaret? Ratio difficultatis eſt, quia verba ſunt ſigna conceptuum, & ad exprimendos conceptus aſſumuntur, ſed conceptus illius hæretici putantis Filium diuinum creaturam eſſe falſiſſimus eſt. Ergo cùm verbum filij diuini profert, non verum filium Dei, ſed falſum exprimit. Ergo non baptizat ſub vera forma, quia non baptizat ſub vero Filio Dei. Nihilominus omnino tenendum eſt ex errore interius concepto formam non mutari, quia non mutatur eius ſignificatio: hæc enim non ex priuato cuiuſque arbitrio, ſed ex communi vſu hominúmque impoſitione pendet, vt rectè notauit Ægid. de Coninch. *q.60. art.8. dub.1. n.61. & 62.* At verbum Filij, & Spiritus ſancti in adminiſtratione baptiſmi ex communi vſu hominúmque impoſitione pro Filio, & Spiritu ſancto eandem cum Patre naturam habentibus ſupponit. Nequit ergo hanc impoſitionem priuatus error, & ſingulare arbitrium mutare. Neque obſtat verba eſſe ſigna conceptuum, vt indè inferas illa verba conceptum falſum ſignificare, quia non ſunt ſigna illius conceptus falſi ex communi hominum impoſitione tametſi à proferente ad eum ſignificandum accipiantur, ſed potiùs ſunt ſigna conceptus veri, quem proferens habet, vel habere debebat.

7. Verùm eſto error priuatus non mutet formam ſacramenti, at videtur impedire debitam intentionem in illius adminiſtratione. Qui enim Sacramentum miniſtrat, intentionem habet, e debet adminiſtrandi ſacramentum; ſub forma, & ſignificatione, quam Chriſtus inſtituit, & Eccleſia vtitur. At huic intentioni priuatus error in forma obſtat, ſi quidem credens v. g. Filium eſſe creaturam, cùm ſub nomine Filij Sacramentum adminiſtrat, intendit ſub nomine Filij creat, adminiſtrare. Alias non eſſet hæreticus in illius ſacramenti adminiſtratione. Ergo deficit ab intentione, quam Chriſtus habuit, & Eccleſia vtitur.

8. Cæterùm tenendum eſt per ſe loquendo errorem priuatum non impedire debitam in Sacramento intentionem, ſi ſimul cum ſupradicto errore intentionem habeas adminiſtrandi, ſicuti Chriſtus inſtituit: ſic aliis relatis docent Suar. *diſp.1. ſect.5.* Ægid. de Coninch. *q.65. art.8. dub.1. n.61.* Paul. Layman. *lib.5. ſum. tract.1. cap.4. n.5.* & colligitur *ex cap. ſi qui apud illos, & ſequentib. de conſecrat. diſt.4.* & ex Trident. *ſeſſ.7. can.4.* definiente, anathema eſſe dicentem non eſſe verum baptiſmum, qui datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia. Ratio verò eſt, quia ex ſuppoſitione, quòd hæreticus intendit Sacramentum adminiſtrare, ſicuti Chriſtus inſtituit, eo ipſo impedit, ne priuatus error in adminiſtrationem influat; illa enim prima intentio vniuerſalis, & recta adminiſtrandi Sacramentum, ſicuti Chriſtus abſoluta eſt, & efficax cauſa Sacramenti, & cum adminiſtratio conformatur, error vero priuatus ceſſat influere in ſacramenti adminiſtrationem: quia hæreticus non habet voluntatem ſacramentum adminiſtrandi ſecundùm ſuum particularem conceptum, niſi ex ſuppoſitione quòd verus ſit, & Chriſti inſtitutioni conformis. Vnde ſtare optimè poteſt, quòd adminiſtrans Sacramentum errorem habeat etiam actualem circa illius adminiſtrationem, & nihilominus voluntatem, ſeu intentionem rectam in illius adminiſtratione habeat, eo quòd hæc voluntas non conformetur errori, ſed iudicio Eccleſiæ recto, iuxta quod intendit ſacramentum adminiſtrare. E contra dicendum eſſet, ſi errans expreſſam voluntatem habeat non aliter miniſtrandi ſacramentum, niſi ſecundùm ſuum erroneum conceptum, nam eo caſu deficit intentio requiſita in Sacramenti adminiſtratione, quæ neceſſariò debet eſſe recta, & Chriſti & Eccleſiæ voluntati conformis, & ita ſuſtinent Suar. Ægid. & Laymann. ſuprà. Quod idem eſſe credo, ſi expreſſam, & abſolutam voluntatem haberet hæreticus adminiſtrandi Sacramentum ſecundùm ſuum erroneum conceptum, tacitè, & virtualiter excludit legitimam intentionem intentioni Chriſti, & Eccleſiæ conformem: quia cum illa expreſſa, & abſoluta voluntate hæc compati non poteſt.

9. Hinc fit quid ſit dicendum, ſi crederes aliqua verba in adminiſtratione ſacramenti neceſſaria eſſentialiter eſſe, cùm tamen non ſint, & è contra aliqua non neceſſaria, quæ tamen neceſſaria eſſentialiter exiſtunt? Si enim expreſſam, & abſolutam voluntatem habeas miniſtrandi ſacramentum: qualiter Chriſtus inſtituit, verum conficis ſacramentum, quia illa adminiſtratio non priuato tuo errori, ſed Eccleſiæ iudicio conformatur. At ſi velis abſolutè adminiſtrare ſacramentum ſub forma, quam credis veram, cùm tamen falſa ſit, & à Chriſti inſtitutione aliena, nequaquam ſacramentum conficis, quia non potes ſacramentum conficere, niſi voluntatem habeas Chriſti inſtitutioni conformem.

Secundò, ſit errorem commiſſum circa ſubiectum ſacramentum Baptiſmi, Confirmationis, aliorúmque Sacramentorum, Matrimonio excepto, non vitiare regulariter ſacramentum, quia non obſtat rectæ intentioni. Non enim ex eo, quòd credas eſſe virum, cui ſacramentum baptiſmi miniſtras, cùm tamen fœmina ſit, ſacramentum annullatur; neque ex eo quòd irregularis, vel excommunicatus exiſtat, qui ſuſcipit Ordines, ceſſat Ordinatio. Nam eſto nolles excommunicatum, & aliàs impeditum Ordinibus inſignire, ſi cognoſceres, at cùm ignoranter procedis, vis præſentem ordinare, ſi Ordinibus validè recipiendis capax ſit. Excluſi ab hac doctrina ſacramentum matrimonij, cuius valori obſtat error perſonæ, eò quòd obſtet valori contractus, in quo ſacramentum fundatur. Atque ita docent Henriq. *lib.2. ſum. cap.8. n.5.* Paul. Laymann. *lib.5. tract. 1. cap.4. in fine.*

11. Aliud verò, quòd explicandum propoſuimus eſt, quæ variatio formæ, ſeu materiæ peccaminoſa ſit? Breuiter reſpondeo illam mutationem, quæ ſacramenti valorem infirmat eſſe grauiter peccaminoſam, neque ad vllam cauſam admittendam, quia eſt ſacramenti irriſio, & grauis illius iniuria contra Chriſti Domini inſtitutionem, ſic ex omnium ſententia Ægid. de Coninch. *q.60. art.8. dub.2. in princ.* At ſi mutatio valorem Sacramenti non impedit, alicui videri poſſet non eſſe graue, ſed ſolùm leue peccatum ea mutatione vti, quia eſt accidentalis mutatio. Sed omnino tenendum eſt per ſe, & ſecluſa neceſſitate mortale peccatum eſſe, quia eſt ſaltem contra præceptum Eccleſiæ in Chriſti inſtitutione fundatum. Eccleſia namque præſcribens modum in adminiſtratione Sacramentorum, illum ſeruandum præcipit, aliàs in re ita graui, qualis eſt modus adminiſtrandi Sacramenta, nihil firmum eſſet ſi fideles obligati non eſſent vnicum, & vniformem modum ſeruare. A qua regula ſolùm excipi poteſt aliqua mutatio accidentalis in communi hominum æſtimatione leuiſſima. Quæ autem hæc ſit conſtabit

Digitized by Google

ſtabit ex dicendis in ſingulis Sacramentis. Atque ita ſuſtinent Ægid. de Coninch. *q.60. art.8 dub.2. in fine n.84.* Bonac. *diſp.1. q.2. p.1. à n. 33.*

Dixi ſecluſa neceſſitate, eò quòd graue dubium ſit, an ea ſtante mutare poſſis modum, & ritum in adminiſtratione Sacramentorum ab Eccleſia præſcriptum. Cui dubio ſatisfecimus, tum *tract.2. de peccat. diſput.1 pun 13. & tract.3. diſput. 1. pun. 16.* & quando liceat vti opinione probabili, & materia dubia in Sacramentorum adminiſtratione, *tract.1. diſp.2. pun. 5.*

PVNCTVM IV.

De cauſa efficiente Sacramentorum, quoad eorum inſtitutionem.

1 *A ſummo Deo tanquam à principali authore ſunt omnia Sacramenta inſtituta, à quo communicata eſt Chriſto Domino, quà homo eſt, poteſtas Sacramenta inſtituendi.*

2 *Hanc poteſtatem, quam Chriſtus habuit, nemini, alteri communicauit.*

3 *Communicari tamen poteſt puræ creaturæ, ſed non æquè perfecta.*

DVplex eſt cauſa efficiens Sacramentum. Alia inſtituens alia inſtitutum miniſtrans. De cauſa inſtituente agemus in præſenti, & in ſequenti puncto de miniſtrante.

1. Certum eſt Sacramenta omnia à ſummo Deo, tanquam à principali authore inſtituta eſſe, quia ſolus Deus gratiæ ſanctificantis author eſt, ac proinde ille ſolus inſtituere ſigna poteſt, quibus poſitis gratia conferatur, vel conferenda ſignificetur. Sic D. Thom. quem omnes ſequuntur *q. 64. art.2.* Neque huic veritati obſtat, quòd tẽpore legis naturæ Abrahamus, & tempore legis ſcriptæ Moyſes, & tẽpore legis gratiæ Chriſtus Sacramenta à Deo inſtituta manifeſtauerint, ſicuti dixit Paul. *ad Hebr.1.* multifariã, multiſque modis olim Deus loquens in Prophetis, nouiſſimè diebus iſtis locutus eſt nobis in filio, &c. quia Abrahamus, & Moyſes non Sacramentorum inſtitutores, ſed promulgatores fuerunt. Chriſtus verò Dominus, quà homo eſt, Sacramentorum nouæ legis promulgator fuit, ſed non primarius inſtitutor, & author, quia non ex virtute propria, ſed ex accepta à Deo Patre, & ab ipſo qua Deus eſt, gratiam ſanctificatam confert, aut conferre poteſt: ſic D. Thom *q.64. art.1. ibidem*, Suarez. *diſp.12. ſect.1. concl.2. & 3.* Ægid. de Coninch. *art.2. & 4. dub.1. & 2.* Bonac. *de Sacrament. diſp. 1. q.3. p.1. n.2. & 3.* Paul Layman. *lib.5. tractat.1. cap.5. q.1.* Verùm etſi Chriſtus Dominus, quà homo eſt, non fuerit primarius Sacramentorum nouæ legis author, & inſtitutor, at verè, & propriè illorum fuit inſtitutor ex poteſtate à Deo accepta: ob excellentiam enim, quam habet humana natura ex vnione hypoſtatica ad Verbũ, data fuit Chriſto Domino, quà homo eſt, poteſtas ſignandi ſigna sẽſibilia, quibus gratia communicaretur, iuxta illud Matt. *vlt.* Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra. Ex qua poteſtate Sacramenta omnia nouæ legis inſtituit, in quo maximè differt ab Abrahamo, & Moyſe, qui ſolùm fuerunt promulgatores Sacramenti à Deo ſignati, non tamen ipſis data fuit poteſtas ſenſibilia ſigna deſignandi, quibus gratia communicaretur, ſicuti data fuit Chriſto Domino, quà homo eſt.

2. Hanc poteſtatem excellentiæ ipſe Chriſtus nobis promeruit, & inſuper promeruit nobis vſum illius poteſtatis, & ſacramentorum operationem. Quia hoc meritum & Chriſtũ commendat eiuſq; dignitatem extollit, & nos eius obſequio ſtrictiùs obligat, & diuincit. Nemini autem hanc poteſtatem Chriſtus Dominus cõmunicauit; nec vlli alteri præter Chriſtũ à Deo data fuit, ſicuti apertè colligitur ex Trident. *ſeſſ.7. can.1.* dicente, anathema eſſe qui diceret omnia ſacramenta nouæ legis non fuiſſe à Chriſto Domino inſtituta, *& ſeſſ.14. can.1.* Idem de extrema vnctione definitur, de qua poterat ſpeciale dubium eſſe, eò quòd expreſsè ex nullo loco Euãgelij colligatur Chriſtum Dominum hoc Sacramentum inſtituiſſe. At traditione Eccleſiæ, eiúſque declaratione pro certo tenendum eſt hoc ſacramentum, ſicut & reliqua omnia per ſe inſtituiſſe. Apoſtolis autem illius, & aliorum prædicationem, diſpenſationem communicaſſe. Iuxta illud 1. *Corinth. 4. n.1.* Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei, id eſt ſacramentorum. Expediebat namque, vt Chriſtus Dominus antequam ad cœlum migraret, ſuam Eccleſiam perfectè fundaret. At ad illius perfectum fundamentum Sacramentorum inſtitutio pertinet. Ergo ab ipſo, & non ab Apoſtolis omnia fuerunt inſtituta, & ita ſuſtinent D. Thom. *q.60. artic.4.* Suar. *diſp.11. ſect.1.* Vaſq. *diſp. 135. cap.1.* Ægid. de Coninch. *dub. 1. à num.7. & dub.2. n.19.* Paul. Layman. *lib. 5. tract.1. c.5. q.1. & 2.* Bonac. *diſp.1. q.3. p.1. à n.4.*

3. Solùm eſt inter Doctores controuerſia, an ea poteſtas, quam habuit Chriſtus Dominus, quà homo eſt, aliqui puræ creaturæ communicari poſſit? Alij affirmant, alij negant: quorum opiniones conciliant optimè Ægid. de Coninch. *dicta q.64. art.4. dub.2.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum tract.1. c.5. q.2.* dicentes communicari poſſe, ſed non cum ea perfectione, ac fuit Chriſto communicata. Priorem partem probo, quia potuit Deus puræ creaturæ in præmium alicuius boni operis facti, vel faciendi, vel ex pura liberalitate poteſtatem concedere deſignandi aliqua ſigna ſtabilia, quorũ recto vſui gratiam iuſtificantem annecteret. Sed hæc eſt poteſtas ſacramenta inſtituendi. Ergo puræ creaturæ hæc poteſtas communicari à Deo poteſt. Secundam verò partem, ſcilicet hanc poteſtatem non eſſe ita perfectam, ſicuti eſt perfecta, quam habuit Chriſtus, ſic manifeſto: quia Chriſto fuit conceſſa hæc poteſtas quodammodo ex debito, tum ob excellentiam perſonæ, tum ob eius opera de condigno meritoria huius poteſtatis, & illius vſus, ac effectus, quæ nullatenus puræ creaturæ conuenire poſſunt. Non enim puræ creaturæ hæc poteſtas debita eſſe poteſt, neque ob eius excellentiam, neque ob opera meritoria, cùm nulla pura creatura de condigno mereri poſſit alieni peccati remiſſionem.

PVNCTVM V.

De efficiente Sacramentorum cauſa, quoad eorum adminiſtrationem.

1. *Miniſter Sacramentorum ſolus eſt homo viator.*
2. *Legitima intentio ad valorem Sacramenti requiritur.*
3. *Actualis neceſſaria non eſt, ſed ſufficit virtualis.*
4. *Quando hæc intentio virtualis adſit, explicatur.*
5. *Habitualis, & interpretatiua intentio non ſufficit.*
6. *Intentio ſufficiens debet eſſe abſoluta, non conditionata pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium.*
7. *Intentio ſub cõditione præſenti, vel præterita nõ vitiat Sacramẽtũ, illicitè tamẽ apponitur abſq; cauſa rationabili.*
8. *Probitas miniſtri ad valorem ſacramenti neceſſaria non eſt, benè tamen ad illius licitum vſum.*
9. *Exiſtens in peccato, & Sacramentum adminiſtraturus debet conari ad contritionem.*
10. *Excipitur ab aliquibus adminiſtratio baptiſmi ſecluſa ſolemnitate. Non admittitur exceptio.*
11. *Alij excipiunt ſacramentum matrimonij. Sed neque hæc exceptio approbatur.*
12. *Alij, ſed pauci excipiunt Euchariſtiæ miniſtrationem. Sed reprobanda eſt exceptio vt aliena à veritate.*

1. SAcramentorum præcipue nouæ legis ſolus eſt conſtitutus miniſter homo viator, quia pro curſu huius peregrinationis, & in illius ſubſidium ſunt à Chriſto inſtituta, & hominibus conceſſa. Expediebat ergo ſolum hominem in hac vita degentem illorum miniſtrum eſſe: vti docuit D. Thom. *q.64. art.7.* quẽ ferè omnes Doctores ſequuntur apud Ægid. *ibi, &* Suar. *diſp.13. ſect.1.* Bonac. *diſp.1. q.3. pun. 1 à n.9.* Hinc fit neque dæmones, neque Angelos beato ſacramentorum miniſtros eſſe. Quod ſi aliquando conſtaret dæmones, vel Angelos ſacramentum aliquod miniſtraſſe, credẽdum eſt Angelis datam eſſe à Deo poteſtatem, & ex hac poteſtate diuinitus, & miraculosè accepta ſacramentum confeciſſe, vt multis exemplis exornat Sayr. *lib.2. de Sacr. c.3. q. vnica art. propoſit. 5.* Dæmonibus autem nunquam credendum eſt hanc poteſtatem communicari, ſed ex ſua malitia ſacramẽti miniſtrationem attentaſſe. Sic D. Thom. *q.64. art.7.* Vaſq. *ibi.* Ægid. de Coninch. *n.55. & ſeq.* Sayr. *dicto lib.2. c. 3. q. vnica, art.2. & 3.* Bonac. *diſp.1. q.3. p. n.10. & ſeqq.* Suar. *diſp.13. ſect.1.*

2. Duplex pro ſacramentorum adminiſtratione expoſtulatur in miniſtro conditio, videlicet legitima intentio, & pura conſcientia. Si de intentione legitima loquamur, ita neceſſaria eſt ad ſacramenti valorem, vt ea deficiente nullum ſacramentum conficiatur: cùm enim Sacramenti miniſtratio libera eſſe debeat, neceſſario expoſtulatur in miniſtro voluntas libera illius, atque adeò quòd liberè velit, & intendat ſacramentum conficere, ſicut Chriſtus inſtituit. Concluſio eſt de fide definita à Trident. *ſeſſ.7. can.11. & ſeſſ.14. can. 9. & à Florent. Concilio, Decreto de vnione Armeno.*

3. Quapropter ſolum eſt dubium, quæ intentio ſufficiat, & neceſſaria ſit? Sufficere actualem nemini poteſt eſſe dubium cùm ſit intentio præcipua, quæ haberi poteſt. Suar. *diſp. 13. ſect.4. circa medium.* Vaſq. *3. p. diſp. 138. cap.6.* Bonac. *diſp.1. q.3. p.2. § 3. à num.11.* At hæc intentio actualis neceſſaria non eſt, ſed ſufficit virtualiter, & moraliter perſeuerans. Non enim expediebat Chriſtum Dominum in Sacramentorum adminiſtratione expoſtulare voluntatẽm moraliter impoſſibilem: haberi autem communiter voluntatem actualem vix erat poſſibile. Non igitur, eſt cenſendum illam Chriſtum Dominum expoſtulare: Sic D. Thom. *quæſt.64. art. 9.* Suar. *diſp.13. ſect.3. circa medium.* Ægid. de Coninck. *art. 8. dub. 2.* Sayr. *lib.2. cap.4. q. 4. art.2.* Bonacin. *diſp.1. q.3. p.2. § 3. num.11.*

Digitized by Google

mam formam conſtituentia cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia, & Chriſtus inſtituit, ac proinde habent ſuum effectum à ſubſequentibus verbis independentem. Deinde quia in his, quæ ambiguum ſenſum, legitimum inquam, & illegitimum habent, ex intentione proferentis determinanda ſunt: intentio autem proferentis in prædicto caſu recta eſt, ſiquidem eſt intentio baptizandi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, tanquam ſub forma baptiſmum conſtituente, in nomine Beatæ Virginis, tanquam ſub perſona auxilium & fauorem ad conficiendum ſacramentum præſtante. Ergo ob additionem illorum verborum ſub prædicta intentione forma ſacramenti non variatur ſubſtantialiter, ſed ſolùm accidentaliter.

Dices verba ſacramenti non ex cuiuſque arbitrio ſignificare debere, ſed ex vſu, & communi hominum exiſtimatione, quia ſunt ſigna publica, & ſtabilia, quibus Deus colitur, & homines ſanctificantur. Ergo ſi vteris verbis ambiguis, qualia ſunt dicta verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & beatæ Virginis. Et illa, Hoc eſt corpus meum ſpirituale, cæleſte, & illis vtens rectam intentionem habeas, ſolùm ex tua intentione rectam ſignificationem habent, non ex vſu, & communi hominum impoſitione. Ergo illis prolatis non conficis verum ſacramentum, quia non vteris ſignis publicis, & ſtabilibus.

Reſpondeo concedendo ſacramenta eſſe ſigna publica, & ſtabilia, & ex vſu, & communi hominum exiſtimatione rectam ſignificationem habere debere, ſed nego huic ſignificationi obſtare, quòd ex ſe ambigua ſint, ſi à proferente in bonum ſenſum, rectámque ſignificationem aſſumantur, quia eo ipſo quo ſic aſſumuntur, ex communi hominum impoſitione ſignificationem habent, cùm homines in proferentis arbitrium, & intentionem remiſerint ſignificationem verborum ambiguitatem continentium, ac proinde eo ipſo, quo proferens in illorum prolatione rectam intentionem habet, ex vſu, & communi hominum impoſitione ſignificationem rectam ſortiuntur.

6. Tertia difficultas eſt, an priuatus error in materia, vel forma ſacramenti obſtet illius valori, ſi de facto in ſacramenti adminiſtratione de tali errore non conſtat. Quod dixerim, quia ſi de tali errore ex vi adminiſtrationis conſtat, examinandum eſt, an ille error ſic manifeſtatus verum ſenſum, & ſignificationem ſacramenti corrumpat, vel non? Si corrumpat legitimum ſenſum, annullat ſacramenti formam, ſecus ſi non corrumpit. Exemplum eſt, ſi Arrianus conficeret baptiſmum in nomine Patris, Dei Filij, creaturæ, & Spiritus ſancti ſimiliter, ſine dubio formam ſacramenti mutaret, quia illius verum ſenſum corrumpit. E contra ſi exiſtimares pronomen ego, in forma baptiſmi æquè eſſe neceſſarium exprimi, ſicuti perſonam baptizandam, & perſonas Trinitatis, ſub quarum nomine baptiſmus conficitur, non obinde ſenſum, & ſignificationem formæ mutas, tametſi illum errorem exprimas, quia exiſtimare verba aliqua neceſſaria eſſe, quæ tamen non ſunt, vel non eſſe neceſſaria quæ neceſſaria ſunt, eorum ſignificationem non mutat, quia hic error eſt nimis extrinſecus verborum ſignificationi.

Quocirca dubium eſt de errore interiùs concepto, nec in ſacramenti adminiſtratione expreſſo, qualiter contingeret, ſi Arrianus credens in Deo eſſe vnicam tantùm perſonam, ſcilicet Patrem, Filium verò, & Spiritum ſanctum non eſſe Deum, ſed creaturas, baptiſmum adminiſtraret ſub conſueta Eccleſiæ forma in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, an inquam prædictus error formam ſacramenti mutaret? Ratio difficultatis eſt, quia verba ſunt ſigna conceptuum, & ad exprimendos conceptus aſſumuntur, ſed conceptus illius hæretici putantis Filium diuinum creaturam eſſe falſiſſimus eſt. Ergo cùm verbum filij diuini profert, non verum filium Dei, ſed falſum exprimit. Ergo non baptizat ſub vera forma, quia non baptizat ſub vero Filio Dei. Nihilominus omnino tenendum eſt ex errore interius concepto formam non mutari, quia non mutatur eius ſignificatio: hæc enim non ex priuato cuiuſque arbitrio, ſed ex communi vſu hominúmque impoſitione pendet, vt rectè notauit Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 8. dub. 1. n. 61. & 62.* At verbum Filij, & Spiritus ſancti in adminiſtratione baptiſmi ex communi vſu hominúmque impoſitione pro Filio, & Spiritu ſancto eandem cum Patre naturam habentibus ſupponit. Nequit ergo hanc impoſitionem priuatus error, & ſingulare arbitrium mutare. Neque obſtat verba eſſe ſigna conceptuum, vt indè inferas illa verba conceptum falſum ſignificare, quia non ſunt ſigna illius conceptus falſi ex communi hominum impoſitione tametſi à proferente ad eum ſignificandum accipiantur, ſed potiùs ſunt ſigna conceptus veri, quem proferens habet, vel habere debebat.

7. Verùm eſto error priuatus non mutet formam ſacramenti, at videtur impedire debitam intentionem in illius adminiſtratione. Qui enim Sacramentum miniſtrat, intentionem habere debet adminiſtrandi ſacramentum; ſub forma, & ſignificatione, quam Chriſtus inſtituit, & Eccleſia vtitur. At huic intentioni priuatus error in forma obſtat, ſi quidem credens v. g. Filium eſſe creaturam, cùm ſub nomine Filij Sacramentum adminiſtrat, intendit ſub nomine Filij creat. adminiſtrare. Alias non eſſet hæreticus in illius ſacramenti adminiſtratione. Ergo deficit ab intentione, quam Chriſtus habuit, & Eccleſia vtitur.

8. Cæterùm tenendum eſt per ſe loquendo errorem priuatum non impedire debitam in Sacramento intentionem, ſi ſimul cum ſupradicto errore intentionem habeas adminiſtrandi, ſicuti Chriſtus inſtituit: ſic aliis relatis docent Suar. *diſp. 1. ſect. 5.* Ægid. de Coninch. *q. 65. art. 8. dub. 1. n. 61.* Paul. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 4. n. 5.* & colligitur *ex cap. ſi qui apud illos, & ſequentib. de conſecrat. diſt. 4.* & ex Trident. *ſeſſ. 7. can. 4.* definiente, anathema eſſe dicentem non eſſe verum baptiſmum, qui datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia Ratio verò eſt, quia ex ſuppoſitione, quòd hæreticus intendit Sacramentum adminiſtrare, ſicuti Chriſtus inſtituit, eo ipſo, impedit, ne priuatus error in adminiſtrationem influat; illa enim prima intentio vniuerſalis, & recta adminiſtrandi Sacramentum, ſicuti Chriſtus abſoluta eſt, & efficax cauſa Sacramenti, & cum adminiſtratio conformatur, error vero priuatus ceſſat influere in ſacramenti adminiſtrationem: quia hæreticus non habet voluntatem ſacramentum adminiſtrandi ſecundùm ſuum particularem conceptum, niſi ex ſuppoſitione quòd verus ſit, & Chriſti inſtitutioni conformis. Vnde ſtare optimè poteſt, quòd adminiſtrans Sacramentum errorem habeat etiam actualem circa illius adminiſtrationem, & nihilominus voluntatem, ſeu intentionem rectam in illius adminiſtratione habeat, eo quòd hæc voluntas non conformetur errori, ſed iudicio Eccleſiæ recto, iuxta quod intendit ſacramentum adminiſtrare. E contra dicendum eſſet, ſi errans expreſſam voluntatem habeat non aliter miniſtrandi ſacramentum, niſi ſecundùm ſuum erroneum conceptum, nam eo caſu deficit intentio requiſita in Sacramenti adminiſtratione, quæ neceſſariò debet eſſe recta, & Chriſti & Eccleſiæ voluntati conformis, & ita ſuſtinent Suar. Ægid. & Laymann. ſuprà. Quod idem eſſe credo, ſi expreſſam, & abſolutam voluntatem haberet hæreticus adminiſtrandi Sacramentum ſecundùm ſuum erroneum conceptum, tacitè, & virtualiter excludit legitimam intentionem intentioni Chriſti, & Eccleſiæ conformem: quia cum illa expreſſa, & abſoluta voluntate hæc compati non poteſt.

9. Hinc fit quid ſit dicendum, ſi crederes aliqua verba in adminiſtratione ſacramenti neceſſaria eſſentialiter eſſe, cùm tamen non ſint, & è contra aliqua non neceſſaria, quæ tamen neceſſaria eſſentialiter exiſtunt? Si enim expreſſam, & abſolutam voluntatem habeas miniſtrandi ſacramentum: qualiter Chriſtus inſtituit, verum conficis ſacramentum, quia illa adminiſtratio non priuato tuo errori, ſed Eccleſiæ iudicio conformatur. At ſi velis abſolutè adminiſtrare ſacramentum ſub forma, quam credis veram, cùm tamen falſa ſit, & à Chriſti inſtitutione aliena, nequaquam ſacramentum conficis, quia non potes ſacramentum conficere, niſi voluntatem habeas Chriſti inſtitutioni conformem.

Secundò, ſit errorem commiſſum circa ſubiectum ſacramentum Baptiſmi, Confirmationis, aliorúmque Sacramentorum, Matrimonio excepto, non vitiare regulariter ſacramentum, quia non obſtat rectæ intentioni. Non enim ex eo, quòd credas eſſe virum, cui ſacramentum baptiſmi miniſtras, cùm tamen fœmina ſit, ſacramentum annullatur; neque ex eo quòd irregularis, vel excommunicatus exiſtat, qui ſuſcipit Ordines, ceſſat Ordinatio. Nam eſto nolles excommunicatum, & aliàs impeditum Ordinibus inſignire, ſi cognoſceres, at cùm ignoranter procedis, vis præſentem ordinare, ſi Ordinibus validè recipiendis capax ſit. Excluſi ab hac doctrina ſacramentum matrimonij, cuius valori obſtat error perſonæ, eò quòd obſtet valori contractus, in quo ſacramentum fundatur. Atque ita docent Henriq. *lib. 2. ſum. cap. 8. n. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 4. in fine.*

11. Aliud verò, quòd explicandum propoſuimus eſt, quæ variatio formæ, ſeu materiæ peccaminoſa ſit? Breuiter reſpondeo illam mutationem, quæ ſacramenti valorem infirmat eſſe grauiter peccaminoſam, neque ad vllam cauſam admittendam, quia eſt ſacramenti irriſio, & grauis illius iniuria contra Chriſti Domini inſtitutionem, ſic ex omnium ſententia Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 8. dub. 2. in princ.* At ſi mutatio valorem Sacramenti non impedit, alicui videri poſſet non eſſe graue, ſed ſolùm leue peccatum ea mutatione vel, quia eſt accidentalis mutatio. Sed omnino tenendum eſt per ſe, & ſecluſa neceſſitate mortale peccatum eſſe, quia eſt ſaltem contra præceptum Eccleſiæ in Chriſti inſtitutione fundatum. Eccleſia namque præſcribens modum in adminiſtratione Sacramentorum, illum ſeruandum præcipit, aliàs in re ita graui, qualis eſt modus adminiſtrandi Sacramenta, nihil firmum eſſet ſi fideles obligati non eſſent vnicum, & vniformem modum ſeruare. A qua regula ſolùm excipi poteſt aliqua mutatio accidentalis in communi hominum æſtimatione leuiſſima. Quæ autem hæc ſit con-

ſtabit

Digitized by Google

ſtabit ex dicendis in ſingulis Sacramentis. Atque ita ſuſtinent Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 8. dub. 2. in fine. n.* 84. Bonac. *diſp. 1. q. 2. p. 1. à n.* 33.

Dixi ſecluſa neceſſitate, eò quòd graue dubium ſit, an ea ſtante mutare poſſis modum, & ritum in adminiſtratione Sacramentorum ab Eccleſia præſcriptum. Cui dubio ſatisfecimus, tum *tract. 2. de peccat. diſput. 1. pun. 13. & tract. 3. diſput. 1. pun.* 16. & quando liceat vti opinione probabili, & materia dubia in Sacramentorum adminiſtratione, *tract. 1. diſp. 2. pun.* 5.

PVNCTVM IV.

De cauſa efficiente Sacramentorum, quoad eorum inſtitutionem.

1 *A ſummo Deo tanquam à principali authore ſunt omnia Sacramenta inſtituta, à quo communicata eſt Chriſto Domino, quà homo eſt, poteſtas Sacramenta inſtituendi.*

2 *Hanc poteſtatem, quam Chriſtus habuit, nemini, alteri communicauit.*

3 *Communicari tamen poteſt puræ creaturæ, ſed non æquè perfecta.*

DVplex eſt cauſa efficiens Sacramentorum. Alia inſtituens alia inſtitutum miniſtrans. De cauſa inſtituente agemus in præſenti, & in ſequenti puncto de miniſtrante.

1. Certum eſt Sacramenta omnia à ſummo Deo, tanquam à principali authore inſtituta eſſe, quia ſolus Deus gratiæ ſanctificantis author eſt, ac proindè ille ſolus inſtituere ſigna poteſt, quibus poſitis gratia conferatur, vel conferenda ſignificetur. Sic D. Thom. quem omnes ſequuntur *q. 64. art. 2.* Neque huic veritati obſtat, quòd tẽpore legis naturæ Abrahamus, & tempore legis ſcriptæ Moyſes, & tẽpore legis gratiæ Chriſtus Sacramenta à Deo inſtituta manifeſtauerint, ſicuti dixit Paul. *ad Hebr.* 1. multifariã, multiſque modis olim Deus loquens in Prophetis, nouiſſimè diebus iſtis locutus eſt nobis in filio, &c. quia Abrahamus, & Moyſes non Sacramentorum inſtitutores, ſed promulgatores fuerunt. Chriſtus verò Dominus, quà homo eſt, Sacramentorum nouæ legis promulgator fuit, ſed non primarius inſtitutor, & author, quia non ex virtute propria, ſed ex accepta à Deo Patre, & ab ipſo qua Deus eſt, gratiam ſanctificatam confert, aut conferre poteſt: ſic D. Thom. *q. 64. art. 1. ibidem,* Suarez. *diſp. 11. ſect. 1. concl. 2. & 3.* Ægid. de Coninch. *art. 2. & 4. dub. 1. & 2.* Bonac. *de Sacrament. diſp. 1. q. 3. p. 1. a. 1. & 3.* Paul Layman. *lib. 5. tractat. 1. cap. 5. q. 1.* Verùm etſi Chriſtus Dominus, quà homo eſt, non fuerit primarius Sacramentorum nouæ legis author, & inſtitutor, at verè, & propriè illorum fuit inſtitutor ex poteſtate à Deo accepta: ob excellentiam enim, quam habet humana natura ex vnione hypoſtatica ad Verbũ, data fuit Chriſto Domino, quà homo eſt, poteſtas ſignandi ſigna ſẽſibilia, quibus gratia communicaretur, iuxta illud Matt. *vlt.* Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra. Ex qua poteſtate Sacramenta omnia nouæ legis inſtituit, in quo maximè differt ab Abrahamo, & Moyſe, qui ſolùm fuerunt promulgatores Sacramenti à Deo ſignati, non tamen ipſis data fuit poteſtas ſenſibilia ſigna deſignandi, quibus gratia communicaretur, ſicuti data fuit Chriſto Domino, quà homo eſt.

2. Hanc poteſtatem excellentiæ ipſe Chriſtus nobis promeruit, & inſuper promeruit nobis vſum illius poteſtatis, & ſacramentorum operationem. Quia hoc meritum & Chriſtũ commendat eiuſq; dignitatem extollit, & nos eius obſequio ſtrictiùs obligat, & diuincit. Nemini autem hanc poteſtatem Chriſtus Dominus cõmunicauit, nec vlli alteri præter Chriſtũ à Deo data fuit, ſicuti apertè colligitur ex Trident. *ſeſſ. 7. can.* 1. dicente, anathema eſſe qui diceret omnia ſacramenta nouæ legis non fuiſſe à Chriſto Domino inſtituta, & *ſeſſ. 14. can.* 1. Idem de extrema vnctione definitur, de qua poterat ſpeciale dubium eſſe, eò quòd expreſsè ex nullo loco Euãgelij colligatur Chriſtum Dominum hoc Sacramentum inſtituiſſe. At traditione Eccleſiæ, eiuſque declaratione pro certo tenendum eſt hoc ſacramentum, ſicut & reliqua omnia per ſe inſtituiſſe. Apoſtolis autem illius, & aliorum prædicationem, diſpenſationem communicaſſe. Iuxta illud 1. *Corinth.* 4. *n.* 1. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei, id eſt ſacramentorum. Expediebat namque, vt Chriſtus Dominus antequam ad cœlum migraret, ſuam Eccleſiam perfectè fundaret. At ad illius perfectum fundamentum Sacramentorum inſtitutio pertinet, Ergo ab ipſo, & non ab Apoſtolis omnia fuerunt inſtituta, & ita ſuſtinent D. Thom. *q. 60. artic. 4.* Suar. *diſp. 11. ſect. 1.* Vaſq. *diſp. 135. cap. 1.* Ægid. de Coninch. *dub. 1. à num. 7. & dub. 2. n. 19.* Paul. Layman. *lib. 5. tract. 1. c. 5. q. 1. & 2.* Bonac. *diſp. 1. q. 3. p. 1. à n. 4.*

3. Solùm eſt inter Doctores controuerſia, an ea poteſtas, quam habuit Chriſtus Dominus, quà homo eſt, aliqui puræ creaturæ communicari poſſit? Alij affirmant, alij negant, quorum opiniones conciliant optimè Ægid. de Coninch. *dicta q. 64. art. 4. dub. 1.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum tract. 1. c. 5. q. 2.* dicentes communicari poſſe, ſed non cum ea perfectione, ac fuit Chriſto communicata. Priorem partem probo, quia potuit Deus puræ creaturæ in præmium alicuius boni operis facti, vel faciendi, vel ex pura liberalitate poteſtatem concedere deſignandi aliqua ſigna ſtabilia, quorũ recto vſui gratiam iuſtificantem annecteret. Sed hæc eſt poteſtas ſacramenta inſtituendi. Ergo puræ creaturæ hæc poteſtas communicari à Deo poteſt. Secundam verò partem, ſcilicet hanc poteſtatem non eſſe ita perfectam, ſicuti eſt perfecta, quam habuit Chriſtus, ſic manifeſto: quia Chriſto fuit conceſſa hæc poteſtas quodammodo ex debito, tum ob excellentiam perſonæ, tum ob eius opera de condigno meritoria huius poteſtatis, & illius vſus, ac effectus, quæ nullatenus puræ creaturæ conuenire poſſunt. Non enim puræ creaturæ hæc poteſtas debita eſſe poteſt, neque ob eius excellentiam, neque ob opera meritoria, cùm nulla pura creatura de condigno mereri poſſit alieni peccati remiſſionem.

PVCCTVN V.

De efficiente Sacramentorum cauſa, quoad eorum adminiſtrationem.

1. *Miniſter Sacramentorum ſolus eſt homo viator.*
2. *Legitima intentio ad valorem Sacramenti requiritur.*
3. *Actualis neceſſaria non eſt, ſed ſufficit virtualis.*
4. *Quando hæc intentio virtualis adſit, explicatur.*
5. *Habitualis, & interpretatiua intentio non ſufficit.*
6. *Intentio ſufficiens debet eſſe abſoluta, non conditionata pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium.*
7. *Intentio ſub cõditione præſenti, vel præterita nõ vitiat Sacramẽtũ, illicitè tamẽ apponitur abſq; cauſa rationabili.*
8. *Probitas miniſtri ad valorem ſacramenti neceſſaria non eſt, benè tamen ad illius licitum vſum.*
9. *Exiſtens in peccato, & Sacramentum adminiſtraturus debet conari ad contritionem.*
10. *Excipitur ab aliquibus adminiſtratio baptiſmi ſecluſa ſolemnitate. Nec admittitur exceptio.*
11. *Alij excipiunt ſacramentum matrimonij. Sed neque hæc exceptio approbatur.*
12. *Alij, ſed pauci excipiunt Euchariſtiæ miniſtrationem. Sed reprobanda eſt exceptio vt aliena à veritate.*

1. SAcramentorum præcipue nouæ legis ſolus eſt conſtitutus miniſter homo viator, quia pro curſu huius peregrinationis, & in illius ſubſidium ſunt à Chriſto inſtituta, & hominibus conceſſa. Expediebat ergo ſolum hominem in hac vita degentem illorum miniſtrum eſſe: vt docuit D. Thom. *q. 64. art.* 7. quẽ ferè omnes Doctores ſequuntur apud Ægid. *ibi, &* Suar. *diſp. 13. ſect. 1.* Bonac. *diſp. 1. q. 3. pun. 1 à n. 9.* Hinc fit neque dæmones, neque Angelos beatos ſacramentorum miniſtros eſſe. Quod ſi aliquando conſtaret dæmones, vel Angelos ſacramentum aliquod miniſtraſſe, credẽdum eſt Angelis datam eſſe à Deo poteſtatem, & ex hac poteſtate diuinitus, & miraculosè accepta ſacramentum confeciſſe, vt multis exemplis exornat Sayr. *lib. 2. de Sacr. c. 3. q. vnica art. propoſit.* 5. Dæmonibus autem nunquam credendum eſt hanc poteſtatem communicari, ſed ex ſua malitia ſacramẽti miniſtrationem attentaſſe. Sic D. Thom. *q. 64. art. 7.* Vaſq. *ibi.* Ægid. de Coninch. *n. 55. & ſeq.* Sayr. *dicto lib. 2. c. 3. q. vnica. art. 2. & 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 3. p. n. 10. & ſeqq.* Suar. *diſp. 13. ſect. 1.*

2. Duplex pro ſacramentorum adminiſtratione expoſtulatur in miniſtro conditio, videlicet legitima intentio, & pura conſcientia. Si de intentione legitima loquamur, ita neceſſaria eſt ad ſacramenti valorem, vt ea deficiente nullum ſacramentum conficiatur: cùm enim Sacramenti miniſtratio libera eſſe debeat, neceſſario expoſtulatur in miniſtro voluntas libera illius, atque adeò quòd liberè velit, & intendat ſacramentum conficere, ſicut Chriſtus inſtituit. Concluſio eſt de fide definita à Trident. *ſeſſ. 7. can. 11. & ſeſſ. 14. can. 9. & à Florent. Concilio, Decreto de vnione Armeno.*

3. Quapropter ſolum eſt dubium, quæ intentio ſufficiat, & neceſſaria ſit? Sufficere actualem nemini poteſt eſſe dubium cùm ſit intentio præcipua, quæ haberi poteſt. Suar. *diſp. 13. ſect. 3. circa medium.* Vaſq. *3. p. diſp. 138. cap. 6.* Bonac. *diſp. 1. q. 3. p. 2. § 3. à num. 11.* At hæc intentio actualis neceſſaria non eſt, ſed ſufficit virtualiter, & moraliter perſeuerans. Non enim expediebat Chriſtum Dominum in Sacramentorum adminiſtratione expoſtulare voluntatem moraliter impoſſibilem: haberi autem communiter voluntatem actualem vix erat poſſibile. Non igitur, eſt cenſendum illam Chriſtum Dominum expoſtulare: Sic D. Thom. *quæſt. 64. art. 9.* Suar. *diſp. 13. ſect. 3. circa medium.* Ægid. de Coninck. *art. 8. dub. 2.* Sayr. *lib. 2. cap. 4. q. 4. art. 2.* Bonacin. *diſp. 1. q. 3. p2. § 3. num. 11.*

Digitized by Google

Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *concl.* 2. & alij iuumeri apud ipſos.

4. Quòd ſi iniquitas, quando cenſearis habere intentionem virtualem Sacramentum conficiendi? Reſpondeo te cenſeri illam habere, cùm actualis tua voluntas in aliquo opere ad Sacramenti adminiſtrationem ordinato perſeuerat. Secus verò ſi actualis voluntas extraneo opere, & alieno à Sacramenti adminiſtratione interrumpatur. Exempla ſunt, ſi velis ſacrum facere, aut Baptiſmum, vel Ordinem miniſtrare, & ex hac voluntate pergis ad eccleſiam, veſtimenta aſſumis, aliaque neceſſaria præparas, talis voluntas tum in confectione itineris, tum in ſuſceptione ſacrarum veſtium, tum in aliorum requiſitorum functione virtualiter perſeuerat, quia perſeuerat illius actualis voluntatis, virtus, & efficacia, ſi quidem ob eam voluntatem & in illius executionem ea opera fiunt. Secus eſſet, ſi habitâ voluntate Sacramentum conficiendi te diuerteres ad aliud opus præſtandum, quod neque ex illa voluntate naſcitur, neque ad illius executionem dirigitur; quia eo opere poſito prima illa voluntas actualis miniſtrandi Sacramentum interrupta eſt, cùm neque actualiter, neque virtualiter duret. Sic explicant Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 3. *p.* 2. §. 3. *num.* 3. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *q.* 5. *n.* 11. Ægid. de Coninck, *q.* 64. *art.* 8 *dub.* 2. *num.* 71.

5. Præter hanc voluntatem actualem, & virtualem eſt alia voluntas, quæ vocatur habituans, & interpretatiua: habitualis, inquam, quia habitu manet; interpretatiua verò, quia homines interpretantur, ac ſi actualiter adeſſet, eò quod præteriit & reuocata non ſit. Hæc igitur voluntas, vt ab actuali, & virtuali diſtincta eſt, inſufficiens eſt ad Sacramenti adminiſtrationem: quia Sacramenti cauſa non eſt; ſiquidem ex illa voluntate præterita, & in habitu permanenti neque Sacramentum, neque alia actio, quæ Sacramenti adminiſtrationi connexa ſit, procedit. Quod à fortiori verum habet, ſi miniſtratio contingeret tempore quo rationis vſu deſtitutus eſſet. Nam eſto habuiſſes antea voluntatem conficiendi Sacramentum, illámque haberes, ſi rationis compos eſſes; quia tamen de facto cùm illud Sacramentum conficis, non procedis humano, & rationabili modo, ea de cauſa voluntas illa inſufficiens eſt: Chriſtus enim inſtituens Sacramentum, & poteſtatem hominibus ea adminiſtrandi concedens voluit, vt ſecundum rationem adminiſtrarentur, quod fieri non poteſt ab hoc rationis vſu deſtituto. Neque huic veritati obſtat; quod adulto deſtituto vſu rationis Baptiſmi Sacramentum, Ordinis, Extremæ vnctionis, imò & Pœnitantiæ concedi poſſit, ſi antea ad illa Sacramenta recipienda ſe diſpoſuit, quia minùs ad recipiendum; quàm ad agendum requiritur. Et præterea quia concedi Sacramenta amentibus per ſe non decet, ſecus verò quòd per amentes miniſtrentur, ſicuti indecens non eſt, ſed potiùs miſericordię & liberalitatis opus, quòd tua bona in amentes pauperes diſtribuas; ac dedeceret maximè quòd ea per amentes diſtribueres. Neque item obſtat homicidium tibi imputari in amentia, vel ebrietate commiſſum, ſi cùm inebriatus es præuidiſti commiſſurum, quia ad hanc imputationem ſufficit, quòd cauſam homicidij appoſueris liberè, at ad Sacramentum miniſtrandum non ſufficit præbere cauſam illius, ſed inſuper requiritur, vt ipſummet Sacramentum liberè, & humano modo miniſtretur: quia eſt diſpenſatio à Chriſto conceſſa ſuorum meritorum, quam non eſt credendum conceſſiſſe hominibus irrationabili modo operantibus. Non igitur intentio habitualis, vt diſtincta an actuali, & virtuali ſufficit ad Sacramentum miniſtrandum. Atque ita ſuſtinent ex communi omnium ſententia Suar. *diſp.* 13. *ſect.* 3. *concl.* 1. & 2. Ægid. de Coninch. *q.* 64. *art.* 8 *dub.* 2. *n.* 73. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. §. 3. *n.* 11. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *de Sacram. cap.* 5. *circa finem*, & alij plures apud ipſos.

6. Rurſus intentio actualis, vel virtualis conficiendi Sacramentum, ſeu faciendi, quod Chriſtus inſtituit, debet neceſſariò eſſe abſoluta, cum apponitur materia, & forma Sacramenti non conditionata pendens à futuro euentu. Quia in poteſtate miniſtri conſtitutum non eſt materia, & forma Sacramenti poſita eorum ſignificationem ſuſpendere. Non enim ex intentione miniſtri, ſed ex Chriſti inſtitutione ſignificationem habent. At Chriſtus Dominus materiæ, & formæ Sacramenti ſignificationem gratiæ annexuit. Non igitur poteſt miniſter illam ſuſpendere vſque ad futurum euentum. Quocirca non poteſt miniſter hodie Petrum baptizare, ordinare, confirmare ſub conditione, quòd in craſtinum miſericordiæ, vel pœnitentiæ actum exerceat. Quia nequit intentionem conficiendi Sacramentum habere pro tempore, quo non eſt illius materia, & forma. At tempore, quo conditio purgatur neque verba baptiſmi proferuntur, nec Petrus aqua mergitur. Ergo non eſt illius materia, & forma. Ergo non poteſt eſſe intentio illo tempore Sacramenta conficiendi, Sic docent plures relati ab Henriq. *lib.* 1. *c.* 10. *n.* 7. Suar. *diſp.* 13. *ſect.* 3. *concl.* 3. Conin. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 2. *concluſ.* 2. & 3. Bonac. *de Sacram. diſp.* 1. *q.* 3. *pun.* 2. §. *à num.* 19. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *de Sacr. cap.* 5. *concl.* 4. Ab hac doctrina prædicti Doctores excipiunt & benè Sacramentum matrimonij, eò quod eius fundamentum ſit humanus contractus, qui pendere poteſt à conditione futura, & ea poſita perfici. Quod in aliis Sacramentis vtpote materia, & forma phyſica & non morali conſtantibus eſſe non poteſt.

7. Verùm ſi conditio, ſub qua Sacramentum miniſtratur præſens eſt, vel præterita, validum eſt Sacramentum ſub ea conditione miniſtratum, quia eius ſignificationem non ſuſpendit, cùm ſit intentio conficiendi Sacramentum eo tempore, quo miniſtratur eius materia, & forma, ſiquidem eo tempore conditio exiſtit, Atque ita docent Suar. *dicta d.* 13. *ſect.* 3. *conc.* 3. Coninc. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 2. *concl.* 2. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 3. *p.* 2. §. 3. *à n.* 18. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *de Sacr. cap.* 5. *in fine*, & alij.

Verùm etſi Sacramentum poſita conditione de præterito, vel de præſenti validum ſit; at graue peccatum eſt eo modo abſque cauſa ſaltem probabili adminiſtrari, eò quòd te exponas periculo irritum faciendi Sacramentum caſu quo non adeſſet conditio, ſub qua illud miniſtras. Sic Henriq. *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 7. Suar. *diſp.* 3. *ſect.* 3. *concl.* 3. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 3. *num.* 20. & alij apud ipſos.

8. Secunda conditio, quæ pro Sacramentorum adminiſtratione requiritur, eſt probitas miniſtri. Sed hæc ad validum vſũ Sacramenti neceſſaria nõ eſt. Non enim Chriſtus Dominus ſuorum Sacramentorum valorem, & efficaciam ex fide, & probitate miniſtri pendere voluit. Sicuti docuit D. Th. quem ferè omnes ſequuntur, *q.* 64. *art.* 5. Ægid. de Coninc. Vaſq. Peſant. ibid. Suar. *diſp.* 13. *ſect.* 4. Bellarm. *lib.* 1. *cap.* 26. Sayr. *lib.* 2. *cap.* 6. *art.* 2. *q. vnica.* Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 3. *p.* 2. §. 1. *num.* 1.

Verùm etſi hæc conditio ad valorem ſacramenti neceſſaria non ſit, at neceſſaria eſt ad licitum illius vſum: cùm enim ſacramenta conferens Chriſti miniſter ſis, & ſuorum meritorum diſpenſator, irreuerentiam non leuem cõmittis aduerſus dignitatem Chriſti; & ſuorum meritorum, ſi ei gratus non ſis, ſed potiùs in peccato mortali exiſtas, illiúſque ſis hoſtis, & inimicus, ac diaboli mancipium. Quod à fortiori procedit, quando ex ſuſceptione alicuius Sacramenti ad ea ſacramenta miniſtranda conſecratus exiſtis, quia eo ipſo ſpecialem obligationem ſubis ea dignè tractandi. Atque ita docent D. Thom. *q.* 64. *art.* 4. & 6. Gaiet. *ibid.* Valen. *tom.* 4. *diſp.* 5. *q.* 5. *pun.* 3. Coninch. *art.* 6. *dub.* 1. *concl.* 1. Suar. *diſp.* 16. *ſect.* 3. Vaſq. 3. *diſput.* 136. *cap.* 1. 2. & 3. Bonac. plures referens, *de Sacram. diſp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *n.* 2. Layman. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *concl.* 2. & ſumitur ex Auguſt. relato *in cap. omnia* 1. *q.* 1. ibi omnia ſacramenta cùm obſit indignè miniſtrantibus, proſunt tamen per eos digne ſumentibus. Idem colligitur *ex cap. vlt.* 15. *q.* 8. ibi mali bona adminiſtrantes ſe tantummodò lædunt, & *cap. vlt. de cohabitat. clericor. & mulier.* ibi. Verùm etſi quemlibet pro peccato mortali quoad ſeipſum conſtet eſſe ſuſpenſum, &c.

9. Hinc fit te exiſtentem in peccato mortali, & volentem adminiſtrare quodlibet ſacramentum, obligatum eſſe ſub graui culpa conari ad contritionem habendam, niſi fortè ob anguſtiam temporis, quo ſacramentum neceſſariò miniſtrandum eſt, videatis non potuiſſe contritionem excitare, & ritè diſponi. Sic prædicti Doctores. Specialiter Vaſq. Ægid. Layman. quia eo ipſo, quo ſacramentum miniſtras, perſonam Chriſti geris, & ſuorum meritorum es diſpenſator. Debes ergo & Chriſto aſſimilari, & eius merita dignè tractare. Excuſari autem potes, ſed rarò ab hac obligatione, ſi ita vrgeat neceſſitas, Sacramentum v. g. Baptiſmi, vel Pœnitentię morituro miniſtrandi, vt moraliter non potueris prius à peccato purgari, quia ceſſat irreuerentia ſacramenti ob celerem illius adminiſtrationem, & proximi neceſſitatem, ſicuti ceſſat, cùm indigno ſacramentum miniſtras, ne eum infames, vt benè notauit Ægid. de Coninch. *q.* 64. *art.* 6. *dub.* 1. *num.* 12. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 8.

10. Aliqui excipiunt ab hac doctrina adminiſtrationem ſacramenti Baptiſmi ſine ſolemnitate à ſacerdote factam, eò quòd hæc adminiſtratio à laico fieri poſſit, nec ſit propriè actus Ordinis, nec procedat à Sacerdote, vt à miniſtro ad eum miniſtrationis modum conſecrato, & quaſi ex officio deputato. Sic D. Thom. 3. *p. q.* 64. *art.* 6. Suar. *diſ.* 16. *ſect.* 4. *per totam, ſpecialiter in fine.* Valen *pun.* 3. Sayr. *lib.* 2. *cap.* 7. *q.* 1. *art.* 2. & 4. Bonac. *de Sacram. diſp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *n.* 11. & 12. Eman. Sà *verbo baptiſmus, n.* 1. & 15. *in edit. Romana*, & alij. Sed hæc exceptio admitti poterat comparatione laici in neceſſitate baptiſmum miniſtrantis, non tamen in Sacerdote, qui ratione conſecrationis deputatur ad quorumlibet Sacramentorum diſpenſationem, ac proinde quotieſcunque, & quomodocunque miniſtret, miniſtrat ex officio: ſi enim cùm ſolemniter baptizat, cenſetur eſſe miniſter publicus ab ipſa ordinis ſuſceptione deputatus etiam cùm abſque ſolemnitate ob occurrentem neceſſitatem baptizat, debet cenſeri publicus miniſter, & ex officio ad id deputatus, quia baptiſmus ſolemnis à priuato ſolùm differt in ceremoniis, &

ritibus

Digitized by Google

ritibus ab Eccleſia inſtitutis. Ergo ſi Sacerdos ex vi ſuſcepti ordinis conſecratur ad miniſtrandum baptiſmum, æquè ad miniſtrandum baptiſmum ſolemniter, & priuatè conſecratur, neque ex vi conſecrationis vnum præ alio ſpectari poteſt, alias ſolemnitas à iure diuino eſſet. Sic ſuſtinent Ægid. de Coninch. *q.64.art.8.num.*36. Paul. Layman. *lib.5.tract.*1. *c.5.concl.*2. *&* 3.

11. Secundò excipiunt alij matrimonium, affirmántque contrahentes illud in peccato mortali mortaliter non peccare, qua parte illius Sacramenti ſunt miniſtri, eſto peccent qua parte obicem ponunt gratiæ recipiendæ, quia non ſunt ad illud miniſtrandum ſpecialiter deputati. Sic docuerũt Sotus *in 4.diſt.*1.*q.* 5. *art.*6. Sayr. *lib.*2.*de Sacram. cap.*7.*q.*1.*art.*5. Sanch. *lib.*2.*de matr.diſp.*6.*num.*4. Suar. 3.*p. q.*65.*diſput.*16. *ſect.*4.*verſ.ad fundamenta* Bonac. *diſp.*1.*de Sacram.q.*3.*p.*2. §.1.*num.*9. Ægid. de Coninch. *q.*64.*art.*8.*dub.* 1.*n.*38. Suſtineri hæc exceptio poteſt vt ſatis probabilis. Sed probabilius exiſtimo tam hanc, quàm præcedentem exceptionem admittendam non eſſe, ſed omnino affirmandum cuiuſlibet Sacramenti confectionem in peccato mortali graue peccatum eſſe. Quia cenſeo grauem irreuerentiam Chriſto fieri, ſi ab eius hoſte, & inimico eius merita aſſumuntur diſpenſanda. Neque obſtat quòd miniſter non ſit ex officio ad id ſpecialiter deputatus, quia irreuerentia non tam ſumitur ex deputatione, quàm ex miniſterio ad quod miniſter eſt deputatus. Alias ſi ex deputatione ſumeretur irreuerentia initiatus ordinibus minoribus, & illorum actus exercens in peccato mortali peccaret mortaliter. Idémque eſſet de confirmato in fide, & illam coram tyranno profitente in peccato mortali, & de coniugibus vſui matrimonij in peccato mortali vacantibus, quia ad hęc omnia ſunt ex officio deputati. Quæ certè admittenda non ſunt. Non igitur ex deputatione, ſed ex miniſterio ad quod quis eſt deputatus irreuerentia deſumenda eſt. Fateor tamen ex deputatione irreuerentiam augeri, ſed intra eandem ſpeciem, non tamen, transferri in aliud irreuerentiæ genus, ac proinde ſi miniſtratio Sacramenti abſque deputatione ſolùm eſſet veniale peccatum, ob deputationem mortale eſſe non poteſt.

12. Tertiò excipiunt alij ſed pauci Euchariſtiæ conſecratæ miniſtrationem, eo quòd hæc miniſtratio non ſit ſacramenti confectio, ſed confecti diſtributio, ac proinde non videtur grauis irreuerentia Chriſto facta, ſi in peccato mortali fiat. Alias Diaconus, imò Laicus in neceſſitate ſacramentum ſibi, vel alteri porrigens peccaret mortaliter, quod non videtur admittendum. Non igitur hæc diſtributio in mortali mortale conſtituit. Deinde non eſſet mortale Chriſtum in terra exiſtentem à peccatore humiliter, & reuerenter tangi, ergo neque etiam exiſtentem in venerabili Euchariſtiæ ſacramento. Sic ſuſtinent Henriq. *quodlib.* 6. *q.* 10. Martin. Ledeſma 1. *t.* 4. *q.* 5. *a.*6.*dub.*3. relati à Sayro ſtatim referendo. Didacus Nunez. *q.*64.*art.*6.*diſt.*1.*concl.*2.

Sed hæc exceptio nullatenus eſt admittenda, quia diſtributio ſacramenti Chriſtum continentis eſt actio religioſiſſima, & grauiſſima: per illam enim merita Chriſti Domini communicantur, & recipientes cum Chriſto vniuntur. Requirit ergo in diſtribuente puritatem, præcipuè cùm hæc diſtributio nomine Chriſti fiat, & maximè ſi fiat à Sacerdote, & à Diacono in neceſſitate, qui ſunt miniſtri ad hoc munus deputati. Et ita loquentes de ſacerdote, & Diacono docent Sylu. *verbo Euchariſtia*, 1.*q.*4. Sotus *in* 4.*diſt.*13.*q.*1.*art.* 3. Suar. *diſp.*16.*ſect.*4.*diſp.*72.*ſect.*4. Greg. de Valen. *t.*4.*diſp.*6. *q.*10.*punct.*1. Sayrus *lib.*2.*c.*7.*q.*1. *art.*5. *num.*6. Ægid. de Coninch. *q.*64.*art.*6.*dub.*1.*n.*35. Bonac. *diſp.*1. *q.*3. *punct.*2. §.1. *circa finem.* Neque eſt ſimile de tangente Chriſtum in terris exiſtentem, quia ille contactus, ſicuti & contactus ſacramenti non eſſet ſacramenti, & meritorum Chriſti diſtributio, & communicatio, ac proinde non æqualem puritatem expoſtularet, ſicut expoſtulat ſacramenti diſtributio. Ex quo fit leuare Euchariſtiam in terra exiſtentem & ex vno alteri in aliud transferre non eſſe mortale, eſto à peccatore fiat, quia non eſt ſacramenti diſtributio, neque illa irreuerentia tanta, vt mortale peccatum cenſeatur conſtituere. Sic Suar. *diſp.*72.*ſect.*4.*verſ. ſed obiicies.* Vaſq. *diſput.*136. *n.*39. Ægid. de Coninch *q.*64.*art.*6.*dub.*1.*n.*39. Bonac. *de Sacram. diſp.*1. *q.*3.*p.*2.§.1. *circa finem.* Sayrus *ſuprà num.*8.

P v n c t. VI.

Qualiter probitas requiratur in conficientibus Sacramentalia, exercentibúſque ordinis functiones, aliorúmque Sacramentorum vſum.

1. *Plures docent eſſe peccatum mortale conficere ſacramentalia in peccato mortali.*
2. *Probabilius eſt oppoſitum.*
3. *Fit ſatis oppoſito fundamento.*
4. *Non peccat mortaliter (ſecluſo ſcandalo) Epiſcopus peccator conferens primam tonſuram, benedicens oleum, conſecrans Altaria.*
5. *Neque Concionator verbum Dei in peccato prædicans.*

1. Satis communis ſententia eſt peccatorem conficientem ſacramentalia, exercentem actus ordinis ſacri mortaliter peccare, quia indignè tractat munus ſacrum ad quod eſt vi conſecrationis deputatus. Colligitur ex Gregor. *c. vlt. de temp. ordinat.* Vbi poſtquam dixit clericos occulta adulteria, vel alia crimina committentes poſtquam pœnituerint impediendos non eſſe, ne ad altiores Ordines aſcendant, nedum in ſuſceptis miniſtrent, ſubiungit. Quòd ſi pœnituerint monendi ſunt, & ſub interminatione diuini iudicij obteſtandi, vt in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis etiam Ordinibus non miniſtrent. Eſt igitur peccatum mortale cuiuſlibet Ordinis ſacri miniſtratio. Sic Nauar. *c.*25. *n.*72. *& c.*27.*n.*163. Sayrus pluribus relatis, *lib.*2. *de ſacram. c.*7.*qu.*2. art.1. De aliis verò functionibus Ordinum minorum, aliorúmque ſacramentorum vſu, cenſent non eſſe mortale ſi à peccatore fiant, quia non videntur ita grauem irreuerentiam conſtituere,

2. Cæterùm probabilius exiſtimo nullum exercitium Ordinis, vel alterius ſacramenti præter ſacramenti miniſtrationem à peccatore factum mortale eſſe, ſic docuit Henriq. de Gandauo *quodlib.*6. *qu.*10. Sotus *in* 4.*diſt.*1. *q.*5. *art.*6. *& diſt.*24.*q.*1.*art.*4.*poſt.*7. *concl.* *& diſt.*25.*q.*1. *art.* 4. Palau. 4. *diſt.*5. *&* 6.*diſp.*2. Suar. *diſp.*16.*ſect.*3. Greg. de Valent. *t.*4.*diſp.* 5.*q.*5.*pun.*3. Ægid. de Coninch *q.*64.*art.*7.*dub.*1. *n.*39. Bonac. *diſp.*1.*q.*3.*punct.*3.§.1.*n.*4. *& ſeqq.* Vaſq. 3.3. *diſp.*136. *n.*50. Fauet Paulus Laymann. *lib.*5. *tract.*1.*c.*5. *concl.*4. Ratio ea eſt, quia neque ex muneris ſanctitate, & dignitate, neque ex deputatione ad ipſum exercendum videtur colligi mortalem irreuerentiam eſſe in peccato mortali exerceri. Quia omnia illa munera ex ſe ſanctitatem non conferunt, ac proinde illa exercens merita Chriſti non diſtribuit. Non igitur ſub graui culpa ſanctitatem habere tenentur ea exercentes. Et confirmo. Initiatus Ordinibus minoribus deputatus eſt ad illorum ordinum exercitium, quod ferè æquè dignum eſt, ac eſt exercitium Subdiaconi, & Diaconi. Item ſuſcipiens Confirmationis Sacramentum deputatus eſt ad fidem coram tyranno profitendam, qui actus digniſſimus eſt, & tamen ſi hunc actum peccator exerceat, non obinde peccabit mortaliter, ſicuti neque initiatus minoribus actus illorum Ordinum exercens. Ergo neque etiam eſt cenſendus peccare mortaliter exercens actus Ordinum maiorum: cùm deputatio æqualis ſit in omnibus iis actionibus; & ferè in eis nullus exceſſus ſanctitatis, & dignitatis.

3. Neque obſtat Gregor. IX. *in cap. vlt. de tempor. ordin.* definientem Clericos peccatores in ſuſceptis Ordinibus miniſtrantes miniſtrare in teſtimonium ſuæ damnationis. Non enim miniſtrant in damnationem, ſed in teſtimonium damnationis, eò quòd ipſa ſua miniſtratione, quæ ſancta eſt, teſtantur damnatione dignos eſſe, non ob miniſtrationem, ſed ob peccata quibus maculati ſunt, cùm in ſuſceptis Ordinibus miniſtrãt. Aliàs Clerici minoribus Ordinibus initiati, & in ipſis miniſtrantes miniſtrarent in damnationem ſuam, peccaréntque mortaliter, cum Pontifex de omnibus Clericis generaliter loquatur. Non igitur definiuit Pontifex miniſtrationem Clericorum peccatorum eſſe in illorum damnationem, ſed in teſtimonium damnationis, quia ipſamet miniſtratio vtpote ſancta teſtatur ipſos damnatione dignos eſſe, cùm eorum vita puritati miniſtrationis non ſit conformis. Sic explicat Ægid. de Coninc. *q.*64.*art.*6.*dub.*3.*n.*41.

4. Hinc fit Epiſcopum peccatorem conferentem primam tonſuram, oleum benedicentem, Eccleſias. Altaria, Chriſma, ſacra vaſa, & virgines conſecrantem, nuptias, aquam, populum etiam cum venerabili Euchariſtiæ Sacramento benedicentem, Subdiaconumque, & Diaconum peccatores ſolemniter Epiſtolam, vel Euangelium canentes non peccare mortaliter, quia non exercent actus, quibus ſanctitas ex opere operato annexa ſit. Sic Valen. Suar. Vaſq. Bonac. Coninch. & Sotus locis citatis.

5. Fit ſecundò Prædicatorem verbum Chriſti prædicãtem (ſecluſo ſcandalo) mortale non committere, quia non eſt actus, cui ſanctitas ſit annexa. Deinde quia nulla conſecratione, & ordine ad illud munus exercendum deputatur. Sic ex communi ſententia aduerſus Caiet. & Nauarr. tradit Paul. Layman. *lib.*5.*ſum.tract.*1.*c.*5.*q.*4.*concl.*4.*in fine.* Suar. *diſp.*16.*ſect.*3.*circa finem* Valen. 4.*t.diſp.*3. *q.*5. *pun.* 3. Sayrus aliis relatis, *lib.*2.*cap.*7.*q.*4. *n.*5.

P v n c t. VII.

Qualiter gratia iuſtificans per Sacramenta concedatur.

1. *Omnia Sacramenta nouæ legis gratiam iuſtificantem conferunt quantum eſt ex ſe.*
2. *Secus Sacramenta legis antiquæ.*
3. *Aliqua Sacramenta nouæ legis conferunt per ſe primã gra-*

tiam, alia conferant augmentum illius.

4. *Simul cum gratia ſanctificante virtutes infunduntur.*
5. *Ex vi cuiuſlibet Sacramenti gratia ſacramentalis conceditur. Et qua hæc ſit.*
6. *Quale ſit auxilium, in quo gratia ſacramentalis conſiſtit.*

1. EXplicata eſſentia Sacramentorum, & eorum cauſa efficiente explicandi ſunt illorũ effectus, præcipuus, & primarius eſt gratia iuſtificãs, cùm ad ſanctificandum populum ſint Sacramenta inſtituta. Omnia igitur Sacramenta nouæ legis quantum eſt ex ſe gratiam iuſtificantem conferunt: ob hunc enim finem Chriſtus Dominus ea inſtituit, vt apertè colligitur de Sacramento Baptiſmi, Ioan. 3. ibi niſi quis renatus fuerit ex aqua,& Spiritu ſancto,non poterit introire in regnum Dei. Et de Sacramento Confirmationis. Actor. 8. per manuum impoſitionem dabatur Spiritus ſanctus. De Sacramento Euchariſtiæ habetur Ioan. 6. Qui manducat meam carnem,& bibit meum ſanguinẽ in me manet, & ego in eo, quod eſſe non poteſt niſi per gratiam. De Sacramento Pœnitentiæ dixit Chriſtus, Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata, remittentur eis,& quorum retinueritis retēta, erunt. De Extrema-Vnctione. Iacobi 5. Oratio fidei ſaluabit infirmum. De Ordine, 2. Timoth. 1. vt reſuſcites gratiam, quæ eſt in te per impoſitionē: & tandem de matrimonio dicitur ad Epheſ. 5. Sacramentum hoc magnum eſt. Ego autem dico in Chriſto,& in Eccleſia, Præterea hæc veritas definita, & declarata eſt à Trid. *ſeſſ. 7. can. 8. & 9.* Vnde iam non licet de hac re dubitare abſque manifeſto hæreſis periculo. Sic pluribus Patrum,& Conciliorum teſtimoniis exornant Sayrus. *lib. 5. de Sacram. c. 1. art. 3.* Valen. *t. 4. diſp. 3. q. 3. punct. 1.* Ægid. de Coninc. *q. 62. art. 1. dub. 1.* Suar. *ibi diſp. 7. ſect. 1.* & alij.

2. Notanter dixi Sacramenta nouæ legis. Nam antiqua non conferebant gratiam iuſtificantem, ſed conferendam per Chriſtum ſignificabãt. Neque huic veritati obſtat, quòd in circumciſione remittebatur peccatum originale,& actuale, ſi cum originali eſſet coniunctum, quia hæc remiſſio, eſto ad præſentiam circumciſionis fieret, non virtute circumciſionis, ſed ex fide in Chriſtum venturum, quam ſuſcipiens circumciſionem, vel eius parentes eo ſigno poteſtabantur, concedebatur, vt latiùs punct. 1. diximus. Et probat optimè Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 6.*

Deinde dixi, Sacramenta nouæ legis gratiam iuſtificantē cauſare, quantum eſt ex ſe, vt indicarem aliquando impediri ab huius effectus productione ob incapacitatem ſuſcipientis, qui impedimentum apponit gratiæ, quæ illi communicanda erat per Sacramentum, ſi ritè eſſet diſpoſitus.

3. Sed inter hæc Sacramenta eſt differentia; nam quædam ſunt per ſe primariò inſtituta ad remiſſionem peccati, ac proinde ad concedendam recipienti primam gratiam, qualia ſunt Baptiſmus,& Pœnitentia. Non enim remittitur peccatum niſi gratia concedatur, ob quam cauſam hæc vocantur Sacramenta mortuorum, quia communicata mortuis in peccato illos excitant ad vitam communicatione gratiæ iuſtificantis. Reliqua verò Sacramenta ſunt inſtituta per ſe primariò ad augendam gratiam eâque de cauſa dicũtur Sacramenta viuorum, quia per ſe expoſtulant, vt ſuſcipientes vitam ſpiritualem habeant, cum ea ſuſcipiunt. Sed non obinde fit, quin hæc Sacramenta viuorum aliquando conferant primam gratiam non ponentibus obicem. Si enim Sacramenta mortuorum ex ſua inſtitutione quaſi ſecundaria augent gratiam, cùm inueniunt ſuſcipientes gratiam poſſidere, quid mirum quod Sacramēta viuorum ex eadem inſtitutione vitam gratiæ tribuant, ſi ſuſcipientes mortuos inueniant diſpoſitos tamen gratiæ ſuſcipiendæ? Omnia enim ſacramēta gratiam ex inſtitutione ſignificant, ac proinde illam conferre valent, neque gratia prima à ſecunda, ſeu ab illius augmento eſſentialiter differt, ſed tantùm accidentaliter Poterunt ergo omnia Sacramenta ex inſtitutione ſua gratiam primam, vel illius augmentum conferre. Sic docent communiter Doctores teſte Suar. *3. p. diſput. 7. ſect. 2.* Ægid. de Conin. *q. 62. art. 1. dub. 2. per totum* Bonac. *diſp. 1. q. 4. punct. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 2.* Quæ autem diſpoſitio ex parte ſuſcipiencium Sacramentum requiratur ad illius effectum in ſequentibus explicabimus.

4. Prædicto effectui gratiæ habitualis annexæ ſunt reliquæ omnes virtutes ſupernaturales infuſæ, tam Theologales, quàm morales, quia omnes hæ gratiam, vt reginam comitantur, ac proinde Sacramentum cauſans gratiam ex conſequenti cauſa eſt reliquarum virtutum, quæ gratiam conſequuntur. Colligiturque ex Trident. *ſeſſ. 6. c. 7.* & notauit Bonac. *diſp. 1. de Sacr. q. 4. p. 1. n. 6.* Suar. *diſp. 7. ſect. 2. circa finem.* Saytus, *lib. 5. cap. 5. art. 2. in principio.*

5. Præter huiuſmodi gratiam iuſtificantem,& virtutes infuſas, conceditur ex vi cuiuſlibet Sacramenti ritè ſuſcepti gratia quædam, quæ ſacramentalis appellatur, eò quòd ad conſequendum finem illius Sacramenti dirigatur. Sic tradit expreſsè D. Thom. *q. 62. art. 2.* quem ferè omnes ſequuntur. Conſiſtit autem hæc ſacramentalis gratia, vt à gratia iuſtificante, aliiſque virtutibus diſtinguitur in auxilio quodam ſpeciali virtute Sacramenti à Deo conceſſo, ad finem illius Sacramenti obtinendum. Verbi gratia. Ob Sacramentum Baptiſmi ad puritatem animi inſtitutum conceditur auxilium ad hanc animi puritatem conſeruandam, & conſequenter ad ſeruanda omnia præcepta, reliquáque Sacramenta dignè recipienda. Ob Sacramentum Confirmationis inſtitutum, ad nos in fide, & gratia accepta per Baptiſmum roborandos auxilium conceditur ad eam fidem firmiter, & conſtanter profitendam, gratiámque conſeruandam. Ob ſacramentum Pœnitentiæ datur auxilium ad deteſtandum peccatum,& pro commiſſis integrè ſatisfaciendum, quia hic eſt huius ſacramenti finis. Ob Euchariſtiam auxilium recipitur ad tententationes ſuperandas, agendamque gratiam omnium virtutum exercitio. Ob Extremam-Unctionem conceditur auxilium ad diſſoluendas diaboli inſidias, illiúſque tentationes tempore mortis ſuperandas. Ob Sacramentum Ordinis auxilium datur ad rectum illius vſum. Idémque eſt in matrimonio. Sic colligunt ex D. Thom. *q. 62. art. 2.* Suar. *diſp. 7. ſect. 3. concl. 2.* Sayr. *lib. 5. de Sacr. cap. 6. q. vn art. 3.* Penlantius, *diſp. 1. pag. 862.* Ægid. de Coninc. *dicta q. 62. art. 2.* Bonac. *diſp. 1. q. 4. pun. 1. in fine, & pun. 5. n. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 3.*

6. Sed non caret difficultate quale ſit hoc auxilium ex vi ſacramenti conceſſum? Nam ſi eſt auxilium efficax, inde inferri videtur ritè baptizatum, v. g. non eſſe gratiam amiſſurum, quia nunquam gratia amittitur poſito efficaci auxilio ad eam conſeruandam. Si verò auxilium Sacramenti conceſſum ſufficiens tantùm ſit, non videtur ſpecialis fauor eſſe illius conceſſio. Tum quia auxilium ſufficiens nemini denegatur à Deo. Tum quia oratione,& pœnitentia, aliiſque virtutum actibus poterit à Deo impetrari etiam ſuperabundãs. Propter hæc dicendum exiſtimo vi cuiuſlibet Sacramenti dari auxilium aliquando efficax, aliquando ſufficiens, ſed abundantiùs, quàm concederetur Sacramento non recepto ad conſequendum finem illius Sacramenti, eſto oratione idipſum aliquando impetrari poſſit. Quando autem dandum ſit auxilium efficax, vel ſufficiens ſuperabundans ex voluntate Dei pendet. Sacramentum enim ſolùm operatur, vt ex vi illius detur auxilium ad finem ipſius conſequendum, ſiue ſit efficax, ſiue ſufficiens. Quòd verò detur determinatè auxilium efficax non tam ex ſacramento, quàm ex voluntate Dei pendet. Adde eſto daretur ex vi Sacramenti auxilium efficax, non inde fit gratiam nunquam amitti poſſe, quia non eſt neceſſarium, vt ex vi Sacramenti detur auxilium in omni tempore & occaſione, ſufficit ſi pro aliquo tempore, vnicáque occaſione concedatur.

PVNCTVM VIII.

Qualiter,& quando prædictos effectus Sacramenta operentur.

1. *Sacramenta operãtur ſuos effectus, cùm ſunt in eſſe perfecto*
2. *Sed qualiter hoc contingat. Proponitur dubitandi ratio.*
3. *Dupliciter operari poſſunt, vel phyſicè vel moraliter.*
4. *Plures Doctores firmant Sacramenta eſſe cauſas phyſicas.*
5. *Probabilius eſt moraliter tantùm operari.*
6. *Quod euidentius eſt comparatione gratiæ Sacramentalis.*
7. *Ob maiorem miniſtrantis deuotionem, ſi ſuſcipientes aequaliter ſunt diſpoſiti gratia non augetur.*
8. *Augetur tamen inſtante ſuſcipientis maiore dignitate.*

1. SAcramenta operari ſuos effectus in eo inſtante perfecta, in quo cenſentur eſſe, certum eſſe debet, quia ſunt ſigna practica, & conſequenter operatiua illius quod ſignificant. Atque ita tradit cum D. Thom. *q. 62. art. 1.* Didac. Nunez. *difficult. 7. verſ. 5. ſententia.* Ægid. de Coninc. *du. 4. n. 62.* Suar. *diſp. 8. ſect. 2. §. vltimus dicendi modus.* Henriq. *lib. 1. cap. 19. n. 1. & lib. 2. cap. 9. n. 1.* Bonac. *diſp. 1. q. 4. p. 7. per totum.*

2. Sed dubium eſt, qua ratione id fiat, eò quòd in pluribus eorum materia,& forma ſunt entia ſucceſſiua, quæ ſimul eſſe non poſſunt, imò potiùs debent non eſſe, vt cenſeatur perfectè conſtitui. Deinde prius tempore ſolet apponi materia ſacramenti, quàm forma, & è contra, quod valori ſacramenti non obſtat, ſi eſt moralis coniunctio: finita enim prolatione formæ Baptiſmi, v. g. poteſt puer in aquam immergi, vel è contra priùs immergi, quàm forma Baptiſmi proferatur. Quomodo ergo ſacramenta ſigna practica ſuorum effectuum eſſe poſſunt, quando ſunt, ſiquidem eorum partes non ſimul exiſtunt? Præterea ſi loquamur de gratia ſacramentali, vt à gratia iuſtificante, aliiſque virtutibus habitualibus diſtinguitur, longo tempore poſt ſacramentum receptum conceditur, quomodo ergo ſacramentum, quod non eſt illius cauſa practica, ſed operatiua eſſe poteſt.

3. Pro

Digitized by Google

3. Pro deciſione quæſtionis præmittendum eſt dupliciter Sacramentum operari ſuos effectus poſſe, phyſicè, vel moraliter. Phyſicè operabuntur, ſi cauſa fuerit realis, & phyſica effectuum, ita vt effectus producti ex vi illius actionis qua realiter producuntur dependentiam à ſacramentis habeant tanquam à cauſa à qua accipiunt eſſe: moraliter verò operabuntur effectus ſacramenta, ſi eorum exiſtentiæ ex vi diuinæ promiſſionis annexi ſint. Deus enim promittens gratiam conferre ſacramento poſito, ob illius poſitionem conſtituit ſacramentum ſignum practicum, ſeu cauſam moralem gratiæ.

4. Plures grauéſque Doctores cenſent ſacramenta non ſolùm cauſas morales eſſe ſuorum effectuum, ſed etiam phyſicas, Henriq. *lib. 1. de ſacram. cap. 16. num. 4.* Bellarm. *lib. 2. cap. 16. n. 4* Sayrus, *lib. 5. c. 3. q. vnica, art. 5. 6. & 7.* Peſant. 3. *p. q. 62. art. 1. diſp. 1. concl. 3.* Suar. *diſp. 9. ſect. 2. verſ. dicendum eſt.* Bonac. *diſp. 1. q. 4. punct. 6. num. 3.* Mouentur, quia hic modus operandi poſſibilis eſt. Ergo credendum eſt ſacramentis conceſſum fuiſſe, ſiquidem eorum dignitatem extollit, & verbis Scripturæ, Conciliorum, & Patrum conformior eſt. Scriptura enim, Concilia, & Patres aſſerunt homines ſacramentis mundari, & ſanctificari, illiúſque ſanctitatis, & munditiæ cauſas eſſe, verámque ſanctitatem continere, quæ de morali tantùm cauſa non videntur aptè affirmari. Ergò dicendum eſt ſacramenta phyſicas cauſas eſſe. Præterea ſi ſacramenta ſolùm moraliter ſuos effectus cauſarent, eò quòd illis poſitis concedit Deus gratiam promiſſam, ſolùm eſſent ſigna excitantia Deum obligationis quam habet, ſicuti Chirographus excitat debitorem pro pecunia promiſſa ſoluenda. At hoc falſum eſt, quia aliàs ſacramenta non eſſent cauſa gratiæ, & ſigna practica illius, ſicuti Chirographum non eſt cauſa pecuniæ, neque pecuniam operatur, eſto illo exhibito, & manifeſtato ſolutio à debitore cuius eſt Chirographum fiat. Deinde ſacramenta veteris legis præcipuè circumciſio gratiam moraliter cauſabat, quia circumciſione poſita paruulis, & adultis remittebatur peccatum, & gratia concedebatur ex diuina promiſſione, ſed ſacramenta nouæ legis altiori modo gratiam continent, & producunt, quam Sacramenta vetera. Ergo non ſolùm moraliter, ſed phyſicè cauſare gratiam debent.

5. Cæterùm probabilius cenſeo ſacramenta nouæ legis ſolùm moraliter ſuos effectus cauſare. Sic colligitur ex D. Thom. *q. 64. art. 1.* & tradit Vaſq. *diſp. 132. cap. 3. 4. & 5.* Ægid. de Coninch. *q. 62. artic. 4. dub. vn. n.* 123. Beran. *de Incarnat. cap.* 10. *n.* 14. & alij plures apud ipſos. Moueor primò, quia illa potentia obedientialis appellata, quæ à Doctoribus contrariæ ſententiæ tribuitur cuilibet creaturæ etiam naturali, vt poſſit à Deo eleuari ad quemlibet effectum ſupernaturalem producendum ſatis percipi non poteſt, ſiquidem ea potentia non poteſt eſſe ab entitate ipſius creaturæ naturalis diſtincta, ſed eadem prorſus cum ipſa, aliàs non ipſa eleuaretur. At quælibet entitas naturalis non eſt per ſe cauſa cuiuſlibet effectus ſupernaturalis, neque ad illum producendum inclinationem habet, aliàs quilibet effectus ſupernaturalis reſpiceret quamlibet rem naturalem vt propriam ſui cauſam, à qua dependere poſſet. Sicuti viſio beatifica reſpicit Deum, & creatum intellectum, ipſáque entitas naturalis peteret per ſe concurſum, & eleuationem ad ſupernaturalem effectum producendum, ſicuti petit intellectus creatus eleuari ad viſionem beatificam. Ergo nequit Deus facere, vt quælibet entitas naturalis quemlibet ſupernaturalem effectum per ſe producat, quia nequit rerum eſſentias mutare. Ergo ſacramenta, quæ res naturales ſunt, nequeunt ad producendam gratiam, reliquóſque ſupernaturales effectus phyſicè concurrere. Secundò moueor, nam eſto ſupradicta potentia obedientialis phyſica concedenda eſſet cuilibet rei creatæ, comparatione cuiuſlibet effectus, nequaquam in ſacramentis locũ habere poteſt, ob rationem dubitandi in principio factam, nempe ſacramẽta excepto Euchariſtiæ eſſe entia ſucceſſiua, cuius eſſentiales partes exiſtere ſimul non poſſunt, ac proinde nec phyſicè cauſare. Quod ſi dicas cauſare ſuos effectus per illud pũctum indiuiſibile terminatiuum, quo omnia entia ſucceſſiua terminantur, Obſtat, quia illud indiuiſibile non eſt ſacramentum, ſed ſacramenti terminus, ac proinde ſolus terminus ſacramenti propriè erit cauſa phyſica, non ipſum ſacramentum. Tertiò moueor, ſi poſſibile eſt rem materialem eleuari ad gratiam phyſicè producendam, negari non poteſt eſſe maximum miraculum, & diuinæ omnipotentiæ opus. At hoc non eſt concedendum abſque firmo fundamento, quod tamen nullum eſt in Scriptura, Conciliis, & Patribus, Ergo. Deinde neceſſarium non eſt ſacramentorum dignitati, hominúmque vtilitati. Sed abſque his cauſis miracula aſſerenda non ſunt. Ergo non eſt tribuenda ſacramentis phyſica cauſalitas. Quod autem hominum vtilitati neceſſarium non ſit, quod ſacramenta phyſica concurrant ad gratiam cauſandam, euidens eſt, nam vtilitas hominum ſita non eſt in modo, quo gratia eis communicatur, ſed in ipſius gratiæ communicatione; parum enim intereſt hominibus ſiue gratia phyſicè, ſiue moraliter communicetur, dummodò verè communicetur. Dignitati verò ſacramentorum neceſſaria non eſt phyſica cauſalitas, cùm ſæpè cauſalitas moralis nobilior ſit quam phyſica, vt colligitur ex illo loco D. Auguſt. *in Pſ. 63. n. 2.* affirmantis mortem Chriſti Domini potiùs tribuendam eſſe Iudæis petentibus à Pilato Chriſtum crucifigi quàm Pilato, & gentibus illum crucifigentibus: præcipuè cùm Phyſica cauſalitas non ſacramento, ſed illius parti ſeu indiuiſibili concedenda ſit, & moralis cauſalitas integro ſacramẽto tribui poſſit; quia ad moralem cauſalitatem ſufficit cauſam phyſicè ſtetiſſe, quod tamen ad phyſicam cauſalitatem ſufficiens eſſe non poteſt, ſed phyſica, & actualis exiſtentia eſt. Nullum tamen in Scriptura, Conciliis, & Patribus reperiri fundamentum ad cauſalitatem phyſicam ſacramentorum adſtruendam ſic probo. Quia Concilia, Scriptura, & Patres ſolùm dicunt ſacramenta eſſe ſigna practica gratiæ, gratiámque continere, & cauſare, quod certè de cauſalitate morali, & non phyſica poteſt intelligi, imò neceſſariò ita eſt intelligendum. Item quia eodem modo dicuntur ſacramenta continere gratiam, ac continere diuinam virtutem ad gratiam producendam: ſicuti locuti ſunt Ambroſ. *lib. 2. de Sacram. cap. 5. & lib. 4. cap. 4.* Bernard. *de conſid. lib.* 5. At diuinam virtutem, qua gratia, cæteráque dona ſupernaturalia producuntur phyſicè continere non poſſunt, vt de ſe conſtat, ſed ſolùm moraliter. Ergo nec gratiam phyſicè, ſed ſolùm moraliter continent. Tum etiam quia ſacramenta catenus cauſant gratiam, quatenus merita Chriſti Domini, & redemptionis pretium continent, quia hinc habent virtutem cauſandi, ſed merita Chriſti Domini non continent phyſicè, ſed moraliter, ergo nec gratiam phyſicè, ſed moraliter cauſant.

Neque obinde comparanda ſunt ſacramenta ſimplici chirographo, quo debitor teſtatur ſe debitorem eſſe, quia chirographum non continet debitum, ſed illud ſignat. Non enim debitor ob chirographi manifeſtationem ſoluit, ſed ob obligationem, quam aliunde habet illud ſoluendi, cuiuſque obligationis chirographum ſignum eſt. At ſacramenta ex promiſſione diuina quæ illis annexa eſt, continent gratiam, ſiquidem ob eorum poſitionem ex pacto, & promiſſione Dei gratia confertur. Vnde potiùs ſunt comparanda, (vt benè notauit Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 4. n. 131.*) burſæ plenæ pecuniis alicui conceſſæ, vt ſibi neceſſaria comparet, quam nudo chirographo. Nam ſacramenta plena ſunt meritis Chriſti, quibus gratiam, cæteráque ad vitam neceſſaria comparare poſſumus: illis enim ſacramentis poſitis diuina potentia efficaciter excitatur, & mouetur ad gratiam, ſupernaturaliáque dona concedenda, in qua conceſſione adeſt diſcrimen maximum noſtrorum ſacramentorum à ſacramentis veteris legis. Nam per ſacramenta veteris legis (vt ſæpè dictum eſt) non cõferebatur gratia, ſed ſignificabatur conferenda. Quod ſi aliquando, vt in circumciſione dabatur, non circumciſioni, ſed fidei Chriſti venturi, quam illo ſigno ſuſcipiens, vel eius parentes profitebantur, tribuenda erat, ac proinde non ex opere operato, ſed ex opere operantis erat gratiæ conceſſio. Secus verò contingit in noſtris ſacramentis, ob quæ vtpote merita Chriſti continentia, gratia confertur, & ex his ſoluuntur fundamenta contraria.

6. Hæc dicta ſunt generaliter de omnibus effectibus Sacramentorum, at ſi loquamur de gratia ſacramentali, quatenus à gratia habituali, cæteriſque habitualibus virtutibus diſtinguitur, certiſſimum eſt ſacramenta ſolum vim cauſandi moralem habere, non phyſicam. Item quia non ſunt, quando gratia ſacramentalis. (hoc eſt auxilium ad obtinendum finem ſacramenti) conceditur. Tum quia hoc auxilium phyſicè à ſolo Deo in intellectu & voluntate creata fit.

7. Poſito ſacramenta ſuos effectus non phyſicè, ſed moraliter cauſare. Dubium eſt an ita cuilibet ſacramento ſuus effectus determinatus correſpondeat vt ex diſpoſitione maiori ſuſcipientis, aut maiori miniſtrantis dignitate nullum incrementum habeat. Omiſſis variis ſententiis parum probabilibus dicendum eſt primo ob maiorem miniſtrantis deuotionem, ſi ſuſcipientes æqualiter ſint diſpoſiti effectum ſacramenti non augeri, quia ſacramenta ſolum operantur ſuos effectus ex meritis Chriſti, non autem ex meritis miniſtri; aliàs poſita in dignitate miniſtri eorum efficacia impediretur, quod falſiſſimum eſt. Ergo maior, vel minor dignitas miniſtri non infert vberiorem ſacramenti effectum. Præterea nullus alteri mereri gratiam iuſtificantem poteſt etiam de congruo præter Chriſtum, aliàs dormienti augeri gratia poſſet abſque propria diſpoſitione, vel ſacramenti ſuſceptione. Ergo ex dignitate miniſtri augeri gratiam non poteſt. Sic D. Thom. *q. 64. art. 1. ad* 2. Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 3. num. 49. & ſeqq.* Suar. *diſp. 7. ſect. 5.* Bonac. *diſp. 1. de Sacram q. 4. pun.* 4. Paul. Laymann, *lib. 5. tract. 2. cap. 6. n. 6.* Fateor tamẽ dignitatem miniſtri ſæpè conducere, vt ſuſcipiens ſacramentum aptiùs diſponatur ad illius ſuſceptionem, tum excitando deuotionem, tum mouendo Deum, vt dato auxilio efficaciùs diſpoſitionem promoueat. Sic ex D. Thom. ſupra colligit Coninch. *dub. 3. num.* 48.

8. Secundò

Digitized by Google

8. Secundò dicendum eſt ſtante digniori ſuſcipientium diſpoſitione vberiorem gratiam vi Sacramenti concedi, quia expediens erat ſic inſtitutionem Sacramenti factam eſſe. Tum vt indicaretur ſacramentum virtutem habere quaſi infinitam, ſolùmque limitari ex ſuſcipientium diſpoſitione. Tum & præcipuè; vt ſuſcipientes excitarentur ad ſacramentum feruentiùs, & deuotiùs ſuſcipiendum, tum ne dicamus fruſtra, & inutiliter ſacramentum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ recipientem ſe diſponere feruentiſſimè attritione, cùm ob eam cauſam nullum ſpecialem effectum obtineat, quem non obtineret remiſſa attritione diſpoſitum. Sic D. Thom. *q.* 69. *art.* 8. Suar. *diſp.* 7. *ſect.* 5. Bonac. *diſp.* 194. *punct.* 1. Coninch. *qu.* 62. *art.* 1. *dub.* 3. *num.* 50. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 6. *n.* 6. & colligitur apertè ex Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 7. dicente in ſacramento Baptiſmi recipi gratiam ſecundùm menſuram, quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm vniuſcuiuſque diſpoſitionem: quæ vltima verba ſuperflua eſſent, ſi dignior diſpoſitio vberiorem gratiam non inferret.

PVNCTVM IX.

An Sacramenta cum fictione ſuſcepta recedente fictione ſuos effectus operentur, ac ſi ritè ſuſcepta eſſent?

1. *Duplex fictio in Sacramento contingere poteſt. Et qualis ſit*
2. *Fictio impediens valorem Sacramenti impedit illius effectum.*
3. *Quibus argumentis probetur recedentè fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem Sacramentum effectus ſuos operari non poſſe.*
4. *Contrarium vt probabilius defenditur, & ſpecialiter probatur de Baptiſmo.*
5. *Idem eſt dicendum de reliquiis ſacramentis.*
6. *De Sacramento Euchariſtiæ probabiliùs eſt non conferre ſuum effectum recedente fictione poſt conſumptas ſpecies. Secus ante illarum conſumptionem.*
7. *Quid dicendum de Sacramento Pœnitentiæ.*
8. *Satisfit fundamentis, n. 3. adductis.*
9. *An ſuſcipiens Sacramentum cum fictione recipere poſſit maiorem gratiam ex vi ſacramenti recedente fictione, quàm ſi ritè ſuſcepiſſet.*

1. DVplex fictio in ſacramenti receptione contingere poteſt. Prima, quæ ſacramentum reddit irritum, & nullum. Secunda, quæ ſolùm eius effectum impedit. Exemplum prioris fictionis eſt, ſi ſit defectus in materia, forma, vel intentione, quia hæc neceſſaria ſunt ad ſacramenti valorem. Poſterioris fictionis exemplum eſt, ſi ſtante materia, & forma, & intentione requiſita ad valorem ſacramenti deficiat diſpoſitio ad illius effectum obtinendum, vt contingit ſi recipias ſacramentum Baptiſmi, Euchariſtiæ, Ordinis, &c. Poſt mortale commiſſum abſque illius contritione, vel attritione, recipis quidem ſacramentum, non tamen illius effectum. Quæſtio ergò eſt, an prædicta fictione poſtmodum ſublata obtineas effectum quem obtineres, ſi tempore quo recepiſti ſacramentum ſublata eſſet?

2. Qua in re certum eſt, ſi fictio ſacramenti valorem impediat, nunquam illius ſacramenti effectum haberi poſſe. Quia nequit effectus ſacramenti obtineri nullo poſito ſacramento. Ergò illud ſacramentum, quod nullum fuit nullum effectum habere poteſt. Quòd ſi aliquando ſacramentum nullum validum fuit, vt contingit in matrimonio, quod fuit nullum defectu conſenſus, non eſt ita vt ſonat intelligendum, quaſi illud ipſum, quòd nullum fuit validum eſſe poſſit, cùm id manifeſtam inuoluat contradictionem; ſed ideò dicitur ficti validum, quòd nullum fuit, quia loco Sacramenti inualidi validum ſubrogatur noua materia, forma, & intentione legitima appoſita, ac proinde effectus huic ſacramento valido correſpondebit, non autem ſacramento inualidè ſuſcepto: ſic ex omnium ſententia tradit Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 4. *in prin.* Ægid. de Coninch. *qu.* 62. *art.* 1. *dub.* 5. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 7. *num.* 4.

3. Quocirca de fictione impediente tantum ſacramenti effectum, non illius valorem eſt quæſtio. An ea fictione, ſeu indiſpoſitione ſublata ſacramentum antea ſuſceptum ſuum operetur effectum? Videtur operari non poſſe, quia ſacramenta ſunt ſigna practica gratiæ iuxta recipientis diſpoſitionem, vt tradit Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 7. At recipiens ſacramentum ſacrilegè nullam ad gratiam diſpoſitionem habet, ſed potiùs gratiæ recipiendæ impedimentum præbet. Ergò ſacramentum receptum abſque vlla ſuſcipientis diſpoſitione nullam gratiam concedere poteſt. Quòd ſi dicas hoc verum eſſe eo tempore, quo nulla eſt ſuſcipientis diſpoſitio, ſecùs verò ea diſpoſitione poſita, obſtat quia Sacramentum non eſt, quando diſpoſitio ponitur. Ergò eo tempore non poteſt habere effectum, quia quòd non eſt, nullum producit effectum. Et quidem de effectu phyſicè à ſacramento producto euidens eſt; quia phyſica cauſalitas cauſam exiſtentem requirit. At de effectu moraliter à ſacramento producto, ſic probo. Nam hæc moralis cauſalitas ſita eſt in eo, quod Deus ob ſacramentum etiam malè ſuſceptum promiſerit ſuam gratiam ſuſcipienti conferre quoties peccati commiſſi, & impedimenti appoſiti pœnituerit. At hæc promiſſio neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, neque ex Patribus conſtat. Et præterea eſt contraria modo, quem habent ſacramenta producendi ſuos effectus; cuilibet enim ſacramenti receptioni ſuus effectus determinatus correſpondet ſecundùm menſuram, quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm cuiuſque diſpoſitionem, vt dicit Trident. ſupra; at effectus ſacramẽti malè recepti determinari non poteſt. Nam ex ipſo ſacramento nullam poteſt habere determinationem, cum omnia Chriſti merita, quæ infinita ſunt contineat. Ex ſubiecto recipiente non videtur illam habere poſſe: nam illius diſpoſitio tempore, quo ſacramentum receptum fuit, obſtat gratiæ recipiendæ. Non igitur ex illa diſpoſitione gratia determinari poteſt, in quo videtur eſſe manifeſta differentia Sacramenti malè diſpoſitis collati à ſacramento, quòd infantibus confertur. Nam in huius collatione Deus, quam gratiam ſacramentum cauſare debet, determinant; quia infantes eſto non ſe propria diſpoſitione ad gratiam recipiendam præparent, illámque determinent non tamen gratiæ recipiendæ obſiſtunt, conueniens ergo fuit, vt Deus gratiæ menſuram determinaret. At in ſacramento à peccatoribus iniquè ſuſcepto nulla eſt occaſio huius diuinæ determinationis, cum ipſi gratiæ recipiẽdę non ſolùm aptitudinẽ non exhibeant, illiúſq; determinationem faciant, cum poſſint, ſed gratiæ recipiendæ, illiúſque determinationi contradicant. Si verò dicas hanc determinationem gratiæ ſumi non ex ſubiecti diſpoſitione tempore quo ſacramentum recipitur, ſed ex ſubiecti diſpoſitione cum obicem tollit, quia tunc ſacramentum operatur ſuum effectum, ac proindè operari illum debere iuxta diſpoſitionem ſubiecti apti ad illius receptionẽ. Obſtat, quia merita Chriſti Domini mediis ſacramentis applicantur. Ergo applicantur, cum applicantur ſacramenta, non poſt illorum applicationem. Item ſubſequens diſpoſitio, quò obex tollitur, aliquando eſt intenſior, aliquando remiſſior. Ergò ſi effectus ſacramenti iuxta futuram hanc diſpoſitionem menſurandus eſt, nunquam determinationem habebit, quouſque diſpoſitio apponatur. At inconueniens eſt affirmare ſacramento applicato gratiam non determinatam, ſed vagam promitti, Deúmque ex vi ſuæ voluntatis, & ſacramenti applicatione eam gratiam quam conceſſurus eſt ſublato obice cognoſcere poſſe. Ergò ex futura ſuſcipientis diſpoſitione, determinatio effectus non pendet. Et præterea ſequeretur melioris conditionis eſſe peccatorem iniquè recipientem ſacramentum, & poſtea feruenti dolore ſe ad gratiam recipiendam diſponentem, quàm iuſtum remiſſo dolore, & tepida diſpoſitione ſacramentum ſuſcipientem, ſiquidem ille peccator maiorem gratiam, conſequitur, quàm iuſtus non ex vi ſolius diſpoſitionis, ſed ex vi ſacramenti malè ſuſcepti. Quòd non videtur probandum. Ergo ſacramenta in peccato ſuſcepta nunquam ſuos effectus ex opere operato producunt, Atque ita docet Gloſſa. *in cap. tunc valere de conſecrat. diſt.* 4.

4. Nihilominus tenenda eſt communis omnium Scholaſticorum ſententia vno, vel altero exceptò ſacramenta recedente fictione ſuos operari effectus, quos operarentur, ſi ritè ſuſcepta fuiſſent. Ratio, qua mouemur eſt, quia cum omnium ſacramentorum effectus hominibus neceſſarij ſint, diuinam bonitatem decet ſic ea eſſe inſtituta, vt eorum effectus hominibus communicentur, quandocumque ad eorum receptionem ſe diſpoſuerint. Quòd in ſacramentis imprimentibus caracterem, & quæ ſemel recepta repeti non poſſunt, efficacius procedit, ac proinde de iis affirmat communis ſententia, de aliis ſacramentis non eſt ita certùm, neque à Doctoribus probatum, at quia ſupradicta ratio etiam in ipſis locum habere poteſt, ea de cauſa de omnibus affirmandum eſt ſuos effectus recedente fictione producere poſſe.

Et in primis de baptiſmo docuit expreſsè S. Auguſt. *lib.* 1. *cap.* 10. & 12. & apertiùs *lib.* 3. *cap.* 13. & *lib.* 9. *cap.* 3. His enim locis expreſsè dicit baptiſmum ab hæretico ſuſceptum incipere valere ad ſalutem, cum ad pacem, & reconciliationem Eccleſiæ accedit, operarſque in hæretico reconciliato peccatorum remiſſionem, quia ſanctum eſt, & ſemen Chriſti, quòd iniquitate ſuſcipientium pollui non poteſt, Quæ verba ſatis indicant baptiſmum ſuſceptum vi ſua gratiam conferre, aliàs non operaretur propriè ſalutem, neque Spiritum ſanctum communicaret, neque peccata remitteret, ſi ſolùm diceretur operari ſalutem, & peccatorum remiſſionem, quatenus baptizatum capacem conſtituit reliquorum ſacramentorum, quibus ſalus & remiſſio peccati obtinenda ſit, quia inde non infertur propriè operari ſalutem, & peccata remittere, ſed ad ea remittenda, & ſalutem conſequendam diſponere. Præterea non operatur integram animi ſanitatem, ſi peccata commiſſa ante baptiſmum quoad culpam, & pœnam non deleret.

D. Augu

Digitized by Google

D. Auguſtinum ſequutus eſt D. Thom. *q.69.art.1.* Caiet. *t.* 1. *opuſc.tract.5.q.5.§. communis autem ratio.* Vaſq. *diſp.161.cap.2.* Sotus *in 4.diſt.6.q.1.art.* 8. & alij Doctores ſtatim referendi: Ratio præcipua, qua motus eſt S. Auguſt. ad affirmandum ſublato obice, ſalutem, animique ſanitatem baptiſmum operari, ea fuit, quia peccata ante baptiſmum commiſſa remitti non poſſunt niſi per baptiſmum in re, vel voto ſuſceptum, quia baptiſmus eſt medium neceſſarium ad ſalutem, ac proinde ad remiſſionem peccati originalis, & actualis ante baptiſmum commiſſi. At ſi baptiſmus malè ſuſceptus ſublato obice non remitteret peccatum ante baptiſmum commiſſum, iam baptiſmus per ſe neceſſarius non eſſet ad ſalutem, eū per ſe neceſſarius non ſit ad alicuius peccati remiſſionem. Item nullum peccatum remitti poteſt niſi per aliquod ſacramentum in re ſuſceptū, vel per votum illius. At ſi baptiſmus malè ſuſceptus ſublato obice, originale, & actuale peccatum ante baptiſmum commiſſum non remittit, nequaquam hæc remitti poſſunt per votum illius, cum nullum eſſe poſſit votum baptiſmi baptiſmo validè recepto. Per ſacramentum autem Pœnitentiæ, aut illius votum peccatum originale, & actuale ante baptiſmum remitti non poſſunt, quia ad hæc remittenda non eſt inſtitutum. Ergo affirmandum eſt ſacramentum Baptiſmi malè ſuſceptum peccatum originale, tum actualia ante baptiſmum commiſſa remittere ſublato obice. Quòd ſi dicas peccatum originale, & actualia ante baptiſmum, per baptiſmum per ſe remittenda eſſe, at per accidens aliis ſacramentis remitti poſſe, ſicuti remittuntur peccata remiſſa per Pœnitentiam, cum bona fide ad Euchariſtiam attritus accedis? obſtat, quia ea attritio, & Euchariſtiæ receptio votum eſt pœnitentiæ, ac proinde ea peccata per votum pœnitentiæ ſuſcipiendæ remitti dicuntur, ac ſuſcepto baptiſmo nunquam eſt votum illius. Ergo ſi baptiſmus malè ſuſceptus ſublato obice originale, & actualia ante ipſum commiſſa non remittit, nequaquam illa peccata remitti poſſunt in voto baptiſmi, alteriùſve Sacramenti. Dicendum ergo eſt baptiſmum malè ſuſceptum ea peccata remittere baptizato ad remiſſionem diſpoſito. Secunda ratio Auguſt. & aliorum Scholaſticorum eſt; quia baptiſmus etiam malè ſuſceptus ſacramentum eſt, & ſemen Chriſti, & illius redemptionis pretium continet, baptizatúmque conſtituit in ſtatu immutabili Chriſtianæ nobiliſſimæ ſeruitutis. Ergo confert gratiam baptizato, cum ſe benè diſponit. Quia bonitatem Chriſti decet, ne ſuo ſeruo iam benè diſpoſito neget gratiam ſacramento correſpondentem, & ſtatui, quem ſacramentum conſtituit maximè neceſſariam. Quòd ſi dicas hanc rationem ſolum probare concedendam eſſe gratiam ſacramentalem, hoc eſt auxilium mouens, & excitans ad conſeruandam fidem, & illius præcepta ſeruanda, vitámque componendam, vti decet militem Chriſti; non autem gratiam habitualem concedi, obſtat, quia gratia ſacramenti eſt ſecundarius ſacramenti effectus, primarius vero eſt gratia habitualis. Si igitur non obſtante mala ſacramenti receptione conceditur vi ſacramenti ſecundarius effectus obice remoto, & primarius concedi debet.

5. Ex ſupradictis rationibus infero probabilius eſſe reliqua ſacramenta ſuos effectus operari obice ſublato. Et quidem de ſacramentis Confirmationis, & Ordinis vtpote imprimentibus caracterem, & nunquam iterandis tacitè docuit D. Thom. *ſupra, & in 4.diſt.4.q.3.art.2.qu.3.ad* 3. quatenus ob eam ſolam cauſam baptiſmo tribuit operari ſuos effectus recedente fictione, quia imprimit caracterem, iterarique non poteſt. Et expreſsè tradit Henriq. pluribus relatis, *lib.1. de ſacram.cap.15.* Couaruu. *cap. Alma mater.1.p.§ 4.nu.* 13. Suar. 3. *p.diſp.28.ſect.6.n.1.* Ægid. de Coninch. *q.62.art.1.dub.5.nu.* 75. Bonac. *diſp.1.q.6 p.3.n.3.* Paul. Laymann. *lib.5.ſum.tract.1.ca.7.n.4.& 5.* Nam Confirmationis, & Ordinis ſacramentum, ſicuti baptiſmus ex ſe ſanctum eſt, & ſemen Chriſti, hominémque conſtituit in ſtatu quodam immutabili, ad quem dignè, & rectè obeundum expediebat, ne Chriſtus Dominus gratiam illius ſacramenti denegaret homini benè diſpoſito.

Ob eandem rationem ſatis probabiliter id ipſum affirmari poteſt de Extrema-Vnctione malè ſuſcepta, ſi durante eadem infirmitate remoueatur obex. Et de matrimonio, ſi ante illius diſſolutionem ſublatum fuerit impedimentum appoſitum gratiæ recipiendæ, quia eo tempore ea ſacramenta iterari non poſſunt, ſed recipientem in ſtatu quaſi immutabili conſtituunt. Non igitur credendum eſt Chriſtum Dominum voluiſſe hominem fictè ſuſcipientem ea ſacramenta perpetuò priuari illorum effectibus, ſed potius eſt præſumendum voluiſſe, concedere, ſi ipſe ſe capacem, & aptum reddiderit. Notanter dixi, ſi durante ea infirmitate, vel coniugio remoueatur impedimentum. Nam ſi recuperata ſalute, & diſſoluto coniugio impedimentum fuerit ſublatum, nulla adeſt cauſa, ob quam affirmemus illorum ſacramentorum malè ſuſceptorum gratiam concedi, quia & iterari poſſunt, & gratia illis ſacramentis promiſſa obtineri. Atque ita docent de iis ſacramentis Ægid. de Coninch. *dub. 5. n.* 77. Paul. Laymann. *lib.5.tract.1.cap. 7. in fine.* Suar. *diſp.* 18. *ſect. 6. verſ. ſecundò hinc infero.*

6. De ſacramento Euchariſtiæ probabilius credo non conferre ſuum effectum recedente fictione poſt conſumptas ſpecies. Tum quia neceſſarius non eſt, cum ex diuina inſtitutione non ſolum ſemel, ſed ſæpius poſſit eodem die iterari. Tum quia Paul. dixit indignè ſumentes iudicium manducare, quod ex parte verum non eſſet, ſi recedente fictione ad vitam prodeſſet. Et ita ſuſtinent de hoc ſacramento Bonac. *diſp.1.q.6.p.3. in medio.* Ægid. de Coninch. *q.62. art.1. dub.5. n.78.* Paul. Laymann. *lib.5.ſum.tract.1.c.7. in fine.* Dixi recedente fictione poſt conſumptas ſpecies, nam ſi ante illarum conſumptionem recedat fictio, cum tunc adſit ſacramentum, probabile eſt effectum conferre poſſe. Sic Ægid. de Coninch. & Paul. Laymann. ſupra.

7. Quoad ſacramentum Pœnitentiæ attinet, ſi vera eſt ſententia negans dari poſſe informe, hoc eſt abſque effectu, ceſſat quæſtio, an recedente fictione habere poſſit effectum, cum certiſſimum ſit nullum habere poſſe, eò quòd nullum ſtante fictione fuerit ſacramentum. At ſi concedamus ſacramentum Pœnitentiæ informe, probabilius exiſtimo recedente fictione effectum habere, non quia hoc ſacramentum conſtituat ſtatum, aut ſæpius iterari non poſſit, ſed quia non poteſt ex neceſſitate iterari comparatione illorum peccatorum à quibus abſolutio informis data fuit. Nam cum hæc peccata ex vi alicuius ſacramenti in re, vel in voto ſuſcepti remittenda ſint, efficitur ſanè remitti debere à ſacramento Pœnitentiæ informi ſuſcepto, ſiquidem à ſuſcipiendo remitti per ſe non poſſunt, cum non ſit neceſſario ſuſcipiendum. Ob hanc enim cauſam conceſſimus baptiſmo informi virtutem remittendi peccatum originale, & actualia ante baptiſmum ſublato impedimento: quia illa peccata ex vi alicuius ſacramenti in re, vel in voto remitti neceſſario debent, & cum ex voto pœnitentiæ remitti non poſſint per ſe, aſſeruimus remitti ex baptiſmo ante ſuſcepto. Sed peccata clauibus pœnitentiæ validè ſubiecta, & abſoluta, ſed non remiſſa non poſſunt ex neceſſitate iterum ſubiici, & conſequenter nec remitti per ſe ex voto ſacramenti ſuſcipiendi. Debent ergo remitti ex ſacramento validè, ſed informi ſuſcepto. Et ita docet Suar. *diſp.28. ſect. 6. concl.* 3. Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 3. n. 3. verſ. ex dictis.*

8. Supereſt, reſpondeamus fundamento ſententiæ negantis ſacramenta iniquè ſuſcepta ſublata iniquitate ſuos effectus operari. Cui fundamento optimè ibidem ſatisfactum eſt aſſerendo ſacramenta non operari eo tempore, quo iniquè recipiuntur, operari tamen, cum iniquitas remouetur. Et licet tunc ſacramentum in re non exiſtat, exiſtit in diuina acceptatione, quod ſufficit, vt moraliter ſuos effectus operari poſſit. Cum verò vrges ſacramenta operatura eſſe ſecundum vniuſcuiuſque ſuſcipientis diſpoſitionem, dupliciter reſpondeo; primo id verum eſſe de ſacramentis operantibus, cum actualiter ſunt, ſecus de ſacramentis operaturis, cum impedimentum remouetur. Hæc enim operantur ſuos effectus non iuxta menſuram præſentis ſuſcipientium diſpoſitionis, ſed iuxta menſuram à diuina bonitate deſignatam. Adde nec ſacramenta operantia, cum actualiter ſunt ſemper operari iuxta menſuram diſpoſitionis ſuſcipientium. Nam ſacramenta infantibus miniſtrata tribuunt gratiæ effectum non iuxta menſuram diſpoſitionis ſuſcipientium, ſed iuxta diuinæ voluntatis determinationem, eò quod ſuſcipientes non potuerint ſe actualiter, & poſitiuè diſponere. Quod ergo Chriſtus Dominus concedit infantibus ob eorum impotentiam, concedit ob ſuam bonitatem iniquè ſuſcipientibus remota iniquitate. Secundo, reſpondeo ſacramenta operari ſuos effectus iuxta ſuſcipientium diſpoſitionem eo tempore, quo effectus communicari debent. Et licet tunc ſacramenta non exiſtant phyſicè, exiſtunt tamen moraliter in diuina acceptatione, apud quem ſacramenta acceptata ſunt ad effectum gratiæ concedendum iuxta menſuram futuræ diſpoſitionis, qua impedimentum fuerit remotum. Neque obſtat hanc acceptationem vagam eſſe, & indeterminatam, quouſque diſpoſitio remouens impedimentum apponatur: quia vſque ad illud tempus ſacramenta non habent effectum, ac proinde non eſt inconueniens, cum actualiter ſunt quod ad effectum vagum acceptentur. Adde non acceptari ad effectum vagum, ſed certum, & determinatum futurum iuxta futuram ſuſcipientis diſpoſitionem, quam Deus optimè nouit.

9. Hinc ſatisfacies quæſito; an ſuſcipiens ſacramentum cum fictione accipere poſſit ex vi ſacramenti ſic iniquè ſuſcepti maiorem gratiam ſublata fictione, quam ſi ritè ſuſcepiſſet? Et dicendum eſt ſi gratia promiſſa eſt ſacramento independenter à futura diſpoſitione, qua impedimentum eſt remouendum, nequaquam maiorem gratiam recepturum iniquè ſacramentum recipientem, quia huic minima gratia eſt promiſſa ſublato impedimento. At ſi gratia eſt promiſſa iuxta menſuram futuræ diſpoſitionis, qua eſt impedimentum remouendum, cum hæc diſpoſitio feruentior eſſe poſſit, non eſt inconueniens maiorem gratiam ex vi ſacramenti concedi ſic

ſit diſpoſitio, quàm eſſet concedenda, ſi tepidè ſacramentum ſuſcepiſſet. Neque inde fit per ſe eſſe melioris conditionis eum qui inique ſacramentum ſuſcepit, & feruenter ſe ad remouendum impedimentum diſpoſuit, quàm qui ritè ſuſcepit ſacramentum, quia hæc melior conditio non ex ſacramento, neque ex illius ſuſceptione prouenit, ſed ex pœnitentia denuò ſuperueniente, quæ per accidens eſt.

Pvnctvm X.

Quæ diſpoſitio requiſita ſit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta ſuos effectus operentur?

1. *Quædam permittuntur pro deciſione quæſtionis.*
2. *Si abſque mortali obicem poſuiſti, & poſt ſacramenti ſuſceptionem nullam mortale commiſeris, ſola attritione ſufficienter diſponi es cenſendus.*
3. *Si poſt ſacramentum ſuſceptum mortale commiſeris, debet cenſeri vel cum attritione ſacramentum ſuſcipere.*
4. *Idem eſt ſi in ſuſceptione ſacram. mortale commiſeris.*
5. *Qualiter remittantur peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem tum à ſacramento præterito, tum à contritione, vel attritione cum ſacramento ſuperueniente.*

1. Dvpliciter potes eſſe cauſa, ne ſacramentum ſuos operetur effectus, primò committendo culpam grauem, eò quod ſciens te graui eſſe culpa maculatum ſuſcipias ſacramentum abſque illius culpæ pœnitentia. Secundò abſque graui culpa, cùm ſcilicet ob inuincibilem ignorantiam culpæ qua teneris, abſque vllo dolore ad ſacramentum accedis. Prætereà poſt ſacramentum fictè ſuſceptum potes peccatum mortale committere, antequam fictionem remoueas, quo caſu non ſolùm impediris à ſacramenti effectibus ob peccata præcedentia ſacramentum, ſed etiam ob peccatum ſubſequens illius receptionem. His poſitis.

2. Dicendum eſt, ſi abſque peccato mortali obicem gratiæ ſacramenti appoſueris, & poſt ipſius ſacramenti receptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione abſque vlla ſacramenti receptione cenſendus es diſponi ad ſacramenti ſuſcepti gratiam recipiendam. Sic Henriq. *lib.* 1. *de ſacram cap.* 24. *num.* 2. Suar. *diſp.* 18. *ſect.* 5. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 92. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia ſacramentum fictè ſuſceptum efficaciam, & virtutem habet remittendi peccata ante commiſſa obice remoto: at obex peccatorum ſacramenti receptionem præcedentium attritione tollitur, quia hæc eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam in ſacramento recipiendam. Ergò. Et confirmo. Peccata v.g. ante baptiſmum commiſſa remitti debent ex vi baptiſmi in re, vel in voto ſuſcepti. At non fuerunt remiſſa ob attritionis defectum: Ergò poſita attritione remitti debent, cum nihil iam obſtet eorum remiſſioni, neque aliquid ſit, quod ſacramenti efficaciam impediat.

3. Verum ſi poſt ſacramentum ſuſceptum antequam fictionem remoueas, mortale commiſeris, contritionem, vel attritionem cum ſacramento habere neceſſario debes, vt ſacramentum fictè ſuſceptum ſuos operetur effectus. Quia ſacramentum nequit ſuos effectus communicare abſque mortalium peccatorum remiſſione. At peccatum mortale poſt ſacramentum receptum commiſſum remitti non poteſt virtute præcedentis ſacramenti, quia ſacramentum non eſt inſtitutum ad remittenda peccata futura, ſed præterita. Debet ergò neceſſario remitti ex ſubſequenti ſacramento in re, vel in voto ſuſcepto. Ergò neceſſariò remitti debet per contritionem, vel per attritionem cum ſacramento denuo ſuſcepto, quia non eſt alius modus, quo peccata mortalia remitti poſſint. Sic aliis relatis docent. Suar. *diſput.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 2. Vaſq. 160. *c.* 2. *n.* 10. & *ſeqq.* Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 89. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3.

4. Idem affirmare debes cum prædictis Doctoribus, ſi in ſuſceptione ſacramenti mortale commiſeris: quia hoc peccatum virtute illius ſacramenti remitti non poteſt, eò quòd eius virtutem; & efficaciam impediat. Ergò remittendum eſt alia ſacramenti ſuſceptione ſaltem in voto. Et declaratur in ſuſceptione baptiſmi; adultus enim, qui abſque vllo dolore peccati mortalis commiſſi baptiſmum reciperet, vel cum actuali peccandi voluntate ſacrilegus eſſet, quod ſacrilegium cum ſit co[illegible], & inſtanti quo baptiſmus completur, efficitur eſſe ſacrilegium commiſſum ab homine baptizato, ac proinde pœnitentiæ ſacramento ſubiectum. Atque ita ſuſtinent cum D. Th. *q.* 69. *art.* 10. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *num.* 81. 89. 84. & *ſeqq.* Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 3. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 6. *p.* 3. *n.* 3.

5. Sed inquires qualiter poſſint in ſupradicto caſu remitti peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem, cum ſacramentum iniquè ſuſceptum virtutem non habeat ea peccata remittendi, niſi ſublato obice. At obex reſultans ex iniqua ſacramenti ſuſceptione, vel ex nouo peccato mortali poſtmodum commiſſo non tollitur niſi ſublato peccato per contritionem, vel attritionem cum ſacramento, & conſequenter gratiæ ſanctificantis infuſione. Ergo ſacramentum habere non poteſt virtutem peccati ipſum præcedentia remittendi, eò quòd ea inueniat per contritionem, vel attritionem cum ſacramento obicem remouentia iam remiſſa? Reſpondeo ſupradictum argumentum conuincere, obicem remoueri non remiſſione formali peccati, & gratiæ infuſione, ſed contritione, vel attritione cum ſacramento, quæ ſunt ad gratiam obtinendam præuiæ diſpoſitiones, & cauſæ: illis vero poſitis æquè primò ſacramentum reuiuiſcens ſuum operatur effectum gratiæ, & Deus ob ſacramentum denuò ſuſceptum, vel ob contritionem poſitam. Neque inde fit diuerſam gratiam ab vtroque produci, ſed eandem cum diuerſo reſpectu, nam quatenus procedit à ſacramento reuiuiſcente, virtutem habet remittendi peccata ipſum præcedentia; quatenus verò procedit à contritione, vel noua ſacramenti ſuſceptione virtutem habet remittendi peccata prædictum ſacramentum fictè ſuſceptum ſubſequentia. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 62. *articul.* 1. *dubio.* 6. *concl.* 4. & 5. *num.* 99. & 100. & 102. Adde eſto ab vtroque eadem gratia producatur, intenſior tamen producitur, quam ſi ab vno tantum produceretur. Cuilibet enim ſacramento ſua gratia correſpondet, quæ non impeditur ex alterius ſacramenti concurſu, ſed vtrumque ſacramentum ſe inuicem in eo concurſu, & gratiæ communicatione iuuant, vt benè notauit Ægidius de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 85. & *num.* 103. *in fine dubij.*

Pvnctvm XI.

De Caractere, effectu proprio aliquorum Sacramentorum.

1. *Quid nomine caracteris intelligatur,*
2. *Caracter per ſe in prima ſpecie qualitatis conſtituitur, reductiuè in ſecunda.*
3. *A tribus tantùm Sacramentis Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine caracter producitur.*
4. *Alia Sacramenta caracterem non imprimunt.*
5. *Caracter eſt indelebilis non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura.*
6. *Poteſtas vero miniſtrandi, vel ſuſcipiendi ſacramenta non permanet in futura vita.*

1. Caracterem appellant Doctores omnes ſignum ſpirituale, & ſupernaturale noſtris animis impreſſum, quo Chriſto Duci, Principi, ſummóque Sacerdoti vnimur, & in illius ſeruos, milites, & miniſtros ad diuinum cultum deputamur, & conſignamur. Baptiſmo namque conſignamur in ſeruos Chriſti, & domeſticos Dei. Confirmatione in milites ad confirmandam, tuendámque illius fidem. Ordine deputamur in diſpenſatores myſteriorum Dei.

2. Variant tamen Doctores, an hoc ſignum conſtituendum ſit in prima ſpecie qualitatis afficientis, ornantiſque ſubiectum in ordine ad ſe; an in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia operatiua? Quæſtio eſt leuis momenti. Breuiter dicendum eſt per ſe in prima qualitatis ſpecie conſtitui, quia per ſe datus eſt caracter ad ornandum hominem, benéque diſponendum ad fines ſupradictos. Sic relatis Alen. & Bonauent. docuit Suar. *diſp.* 11. *ſect.* 3. *circa finem verſ. vlt.* Ægid. de Coninch. *q.* 63. *art.* 2. *n.* 11. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 5. *punct.* 2. *num.* 1. Vaſq. *diſp.* 134. *cap.* 3. *num.* 70. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. Reductiuè autem conſtitui poteſt caracter in ſecunda ſpecie qualitatis, quæ eſt potentia, eò quòd caractere inſignitis detur potentia ad ſacramenta ſuſcipienda, vel miniſtranda. Caractere enim Baptiſmi redditur baptizatus ad ſuſcipienda ſacramenta aptus, itémque ad ſacramentum matrimonij miniſtrandum. Nullus enim validè aliquod ſacramentum ſuſcipere poteſt, neque Matrimonium, quod ſacramentum ſit contrahere, quin baptizatus exiſtat. Eſt igitur caracter baptiſmalis, quaſi potentia paſſiua ad recipienda reliqua ſacramenta, & actiua comparatione ſaltem ſacramenti Matrimonij, quòd ab ipſis contrahentibus recipitur, & adminiſtratur. Item Confirmationis caractere diſponitur confirmatus ad reliqua ſacramenta aptius recipienda, & miniſtranda. Ordinis verò caracter ordinatum reddit aptum ad Chriſti corpus conficiendum, & fidelibus miniſtrandum. Itémque ad miniſtrandum ſacramentum Baptiſmi, Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis. Denique caracter Epiſcopalis aptum reddit Epiſcopum ad ſacramentum Confirmationis, & Ordinis miniſtrandum. Prætereà caracter Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ſimul cum gratia ſanctificante ius concedit eo inſignitis ad ſpecialia auxilia, ad finem dicti ſacramenti obtinendum. Reduci ergò poteſt caracter ad ſpeciem potentiæ. Sed quia hæc non eſt potentia phyſica, ſed moralis ex libera Chriſti Domini inſtitutione, vt latiſſimè probat Suar. *diſp.* 1. *ſect.* 3. *per totam*, ea de cauſa non conſtituitur propriè in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia, ſed ad ipſam reducitur,

Digitized by Google

tur,& ita docuit Suarez, Ægid. Bonac. Paul. Laymann. locis allegatis.

3. Prædictus character à tribus ſacramentis Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, & Ordine producitur, ſicuti definitum eſt in Concilio Florentin. in Decreto de Armenis & in Trident. *ſeſſ. 7. can.* 9. ibi, ſi quis dixerit in ſacramentis, Baptiſmo, ſcilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, vnde ea iterari non poſſint, anathema ſit. Colligitúrque hæc veritas ex Paulo 2. *ad Corinth.* 1. dicente de ſacramento Baptiſmi. Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui vnxit nos Deus, & qui ſignauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris: vbi Paulus quatuor diuini Spiritus effectus enumerauit. Primò fidem, qua confirmamur in Chriſto. Secundo gratiam, & charitatem, qua vngimur. Tertiò characterem, quo in domeſticos Dei ſigillamur, & conſignamur. Quartò teſtimonium bonæ conſcientiæ, quòd eſt pignus ſalutis æternæ. Et licèt Chryſoſtom. Theophil. Theodoret, & Occumen. ibi eundem effectum, ſcilicet gratiam, & charitatem omnibus illis verbis ſignificari intelligant, quia gratia, & charitate Chriſto firmamur, & vngimur, & in filios Dei ſignamur, & ſalutis æternæ pignus habemus; attamen quia ſacramento Baptiſmi indelebili ſigno in domeſticos Chriſti deſignamur, ea de cauſa aptiùs D. Thom. *qu.* 63. *art.* 2. quem communiter expoſitores ſequuntur de charactere ſigno perpetuo, & indelebili prædictum teſtimonium intelligunt, ſicuti intellexiſſe creditur Cyrillus Hieroſolymit. *in præfat. ad Catheceſes*, loquens de Baptiſmo, & Baſil. *lib. de Spiritu ſancto cap.* 12. & Epiphan. *hæreſi* 8. *poſt med.* Auguſtin. *lib.* 6. *de Baptiſmo contra Donatiſtas cap.* 1. *&* *lib.* 2. *contra Epiſt. Parmen. cap.* 13 *& epiſt.* 23. *poſt medium. &* 50. *circa finem*, & ſpecialiter de charactere Sacramenti Ordinis, Auguſt. *ſermo de geſtis cum emerit. & lib. de bono coniugali: cap.* 24. & de charactere Confirmationis, *lib.* 2. *contra litter Petilian. cap.* 104. Denique Patres, & Doctores Scholaſtici paſſim hanc veritatem tradiderunt, vtpotè communi Eccleſiæ conſenſu firmatam.

4. Præter hæc tria ſacramenta nullum aliud characterem imprimit, vt colligitur ſatis ex dicto loco Concilij Trident. aſſerentis, ob eam cauſam tria illa ſacramenta Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem iterari non poſſe, quia imprimunt characterem, vbi tacitè definit reliqua ſacramenta iterabilia hoc effectu carere. Præterea effectus ita ſingularis, ſupernaturalis, & diuinus ſacramentis tribuendus non eſt abſque ſufficienti authoritate, vel ratione. At nulla eſt authoritas Scripturæ, Patrum, vel Doctorum, ex qua leuiſſimè colligatur hunc effectum reliquis ſacramentis præter Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem concedendum eſſe inſuper nulla eſt ratio ad id aſſerendum cogens, ſed potiùs ad negandum vrget contraria. Tum quia reliqua ſacramenta præter illa tria iterabilia ſunt. Tum quia illa ſuſcipientes non deſignantur ex illorum ſuſceptione in aliquod vlterius officium diuini cultus: nam pœnitentiæ ſacramento mundantur à peccatorum macula, ſed non inde deſtinantur in alterius muneris exercitium. Euchariſtiæ ſuſceptione gratia, & charitate nutriuntur, & ad vincendas tentationes roborantur; ad ipſumque tanquam omnium ſacramentorum perfectiſſimum reliqua ſacramenta diriguntur. Extrema Vnctione iuuantur in mortis articulo. Matrimonio denique ſuſtinentur onera illius ſtatus. Nulla igitur eſt cauſa, ob quam character dictis ſacramentis concedendus ſit. Atque ita docent ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q.* 63. *art.* 6.

5. Rurſus inſigniti characteribus prædictorum Sacramentorum Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ita firmiter eos retinent, vt per nullum peccatum quantumuis grauiſſimum amittant. Eſt concluſio de fide, quæ ſatis colligitur ex illo Decreto Eugenij IV. quod eſt in Concilio Florent. *poſt vltimam ſeſſionem*, §. 5. *Eccleſiaſticorum*, & ex definitione Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 9 Si enim hæc Sacramenta valide ſuſcepta ob nullum peccatum commiſſum iterari, poſſunt, euidens eſt characteres, ex quibus hæc repetitionis priuatio prouenit non amitti. Quinimò non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura immutari perſeuerant ſecundùm probabiliorem ſententiam: in beatis inquam ad eorum ornatum, honorem, & accidentalem gloriam: in damnatis ad eorum ignominiam, & pœnam; eò quòd obligationibus, ad quas ſatisfaciendas Chriſti characteribus inſigniti erant, non ſatisfecerint. Sic S. Thom. *qu.* 63. *art.* 5. *ad* 3. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 6. *par.* 1. *art.* 2. *qu.* 5. Vaſqu. aliis relatis, *diſput.* 134. *cap.* 5. *num.* 91. Ægid. de Coninch. *q.* 63. *art.* 5. *ibi* Suar. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 5. *p.* 3. *in fine*, & alij.

6. Verum eſto maneant characteres prædicti poſt hanc vitam, non tamen manet poteſtas nec miniſtrandi, nec ſuſcipiendi ſacramenta, quia ſacramenta pro ſolis viatoribus ſunt inſtituta, ac proinde ſoli viatores ea ſuſcipere, vel miniſtrare poſſunt. Sic prædicti Doctores, ſpecialiter Vaſq. *dicto c.* 1. *n.* 63. Ægid. *q.* 63. *art.* 5. *in fine*. Suar. *ibi*. Ex quo fit characteres non eſſe formaliter potentia ſuſcipiendi, vel miniſtrandi ſacramenta, aliàs fruſtra manerent poſt hanc vitam, ſi nullum ſui exercitium habere poſſent. Sunt tamen ſigna in hac vita harum poteſtatum actualium; in futura vita ſunt ſigna has poteſtates præceſſiſſe.

Quòd ſi aliquis mortuus diuina potentia reſuſcitetur iterùm moriturus, cum eo tempore viator exiſtat, poteſtatibus per Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem conceſſis gaudet, ſicuti gaudebat, antequam è vita decederet. Quia hæ poteſtates ob deceſſum à via perierant. Poſito ergo ad viam reditu, poteſtates redire debent, ſiquidem denuò baptizandus, confirmandus, & ordinandus non eſt, Suar. Ægid. Vaſq. *locis allegatis*. & Bonac. *dicta diſp.* 1. *q.* 5. *p.* 3. *n.* 6. *in fine*.

PVNCTVM XII.

Quod ſit Sacramenti ſubiectum, quam intentionem habere debeat, vt validè Sacramentum recipiat?

1. *Solùm homines viatores ſunt ſacramentorum capaces.*
2. *Sed non omnes omnium.*
3. *Infantes eorum ſacramentorum, quorum ſunt capaces non indigent vlla propria intentione ad ea recipienda.*
4. *Adulti propriam intentionem, ſeu voluntatem recipiendi ſacramentum habere debent.*
5. *Hæc intentio debet eſſe ſimpliciter libera.*
6. *Non requiritur quod ſit actualis, vel virtualis. Sufficit habitualis.*
7. *Nec opus eſt præceſſiſſe actualem, ſufficit, ſi præceſſerit interpretatiua Pœnitentia ſacramento excepto.*
8. *Nulla alia diſpoſitio præter dictam voluntatem ex parte ſuſcipientis requiritur Pœnitentia ſacramento excepto.*

1. Fide Catholica firmatum eſt ſolos homines viatores Sacramentorum capaces eſſe, quia pro ſolis illis, & in eorum peccatorum remedium ſunt ſacramenta à Chriſto Domino inſtituta. Sic D. Thom. ab omnibus receptus. *qu.* 64. *art.* 10. Ex quo fit nec Beatos, nec damnatos capaces eſſe ſacramentorum. Quia nec Beati augmentum gratiæ recipere poſſunt, nec damnati peccatorum remedium Hinc à fortiori conſtat Angelos, ſiue Beatos, ſiue damnatos incapaces eſſe ſacramentorum, quia in ſtatu beatitudinis incrementum habere non poſſunt, in ſtatu vero damnationis non poſſunt habere remedium. Et præterea quia Sacramenta ſunt ſigna materialia, & ſenſibilia, & conſequenter inepta Angelis, qui ſunt pure ſpirituales. Non enim abſque ſpeciali miraculo res corporeas, & materiales tangere ſpiritus poſſunt, & per mutuum contractum ſanctificare. Sic Henriqu. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 21. *num.* 1. Suarez, *diſput.* 14. *ſect.* 1. *circa finem*. Reginald. *lib.* 26. *num.* 50. Bonac. *diſp. q.* 6. *part.* 1. *n.* 3. & alij.

2. Verùm etſi ſoli homines viatores capaces ſacramentorum exiſtant, ſed non omnes omnium. Nam pueri ante vſum rationis, & perpetuò amentes pœnitentiam percipere non valent, nec ſani Extremæ-Vnctionis ſacramentum, nec fœminæ ordinem, neque perpetuò impotentes, e[illegible] vſu rationis matrimonium. Nam ſicut quodlibet ſacramentum petit ex diuina inſtitutione, vt fiat ſub tali ſigno ſenſibili ex eadem inſtitutione petit, vt fiat circa tale ſubiectum. Sic Henriq. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 21. *num.* 2. *&* 3. Suar. *diſp.* 14. *ſect.* 1. *circa finem* Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 2. *in fine*, Filiuc. *tr.* 1. *c.* 8. *q.* 1. & alij.

3. Quam verò intentionem ſubiectum capax habere debeat, vt validè Sacramentum ſuſcipiat, breuiter ſupereſt explicandum.

Et quidem de infantibus, antequam vſum rationis attingant, cùm nullam intentionem habere poſſint, vtpotè carentes voluntate, liberóque conſenſu dicendum eſt vel eſſe omnium ſacramentorum incapaces, quòd eſt falſiſſimum, vel affirmandum abſque vlla propria voluntate, aut intentione capaces forè aliquorum ſacramentorum. Quorum autem capaces ſint, dicendum eſt, cùm de ſingulis ſacramentis inſtituemus ſermonem. Sed nunc breuiter dico omnium ſacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam-vnctionem, & Matrimonium capaces eſſe, eò quòd reliqua ſacramenta iis tribus exceptis non poſtulant ad ſuos effectus neceſſariò propriam ſuſcipientium voluntatem præceſſiſſe. Secùs verò eſt de Pœnitentia, Extrema-vnctione, & Matrimonio: nam Pœnitentiæ materia remota ſunt peccata actualia commiſſa, & Extremæ-Vnctionis materia ſunt horum peccatorum reliquiæ, ſeu venialia peccata. At infantes ante vſum rationis incapaces ſunt vllum peccatum actuale committendi. Ergò incapaces ſunt Extremæ-Vnctionis, & Pœnitentiæ. Matrimonij verò conſtat incapaces eſſe; nam Matrimonium fundatur in contractu, & libero contrahentium conſenſu, quem infantes habere nequeunt.

4. Reſtat igitur, vt ſolùm controuerſia ſit de adultis, quam volun

Digitized by Google

ſit diſpoſitio, quàm eſſet concedenda, ſi tepidè ſacramentum ſuſcepiſſet. Neque inde fit per ſe eſſe melioris conditionis eum qui inique ſacramentum ſuſcepit, & feruenter ſe ad remouendum impedimentum diſpoſuit, quàm qui ritè ſuſcepit ſacramentum, quia hæc melior conditio non ex ſacramento, neque ex illius ſuſceptione prouenit, ſed ex pœnitentia denuò ſuperueniente, quæ per accidens eſt.

Pvnctvm X.

Quæ diſpoſitio requiſita ſit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta ſuos effectus operentur?

1. *Quædam permittuntur pro deciſione quæſtionis.*
2. *Si abſque mortali obicem poſuiſti, & poſt ſacramenti ſuſceptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione ſufficienter diſponi es cenſendus.*
3. *Si poſt ſacramentum ſuſceptum mortale commiſeris, debet cenſeri vel cum attritione ſacramentum ſuſcipere.*
4. *Idem eſt ſi in ſuſceptione ſacram. mortale commiſeris.*
5. *Qualiter remittantur peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem tum à ſacramento præterito, tum à contritione, vel attritione cum ſacramento ſuperueniente.*

1. Dupliciter potes eſſe cauſa, ne ſacramentum ſuos operetur effectus, primò committendo culpam grauem, eò quod ſciens te graui eſſe culpa maculatum ſuſcipias ſacramentum abſque illius culpæ pœnitentia. Secundò abſque graui culpa, cùm ſcilicet ob inuincibilem ignorantiam culpæ qua teneris, abſque vllo dolore ad ſacramentum accedis. Præterea poſt ſacramentum fictè ſuſceptum potes peccatum mortale committere, antequam fictionem remoueas, quo caſu non ſolùm impediris à ſacramenti effectibus ob peccata præcedentia ſacramentum, ſed etiam ob peccatum ſubſequens illius receptionem. His poſitis.

2. Dicendum eſt, ſi abſque peccato mortali obicem gratiæ ſacramenti apposueris, & poſt ipſius ſacramenti receptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione abſque vlla ſacramenti receptione cenſendus es diſponi ad ſacramenti ſuſcepti gratiam recipiendam. Sic Henriq. *lib.* 1. *de ſacram cap.* 24. *num.* 2. Suar. *diſp.* 18. *ſect.* 5. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 92. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia ſacramentum fictè ſuſceptum efficaciam, & virtutem habet remittendi peccata ante commiſſa obice remoto: at obex peccatorum ſacramenti receptionem præcedentium attritione tollitur, quia hæc eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam in ſacramento recipiendam. Ergò. Et confirmo. Peccata v.g. ante baptiſmum commiſſa remitti debent ex vi baptiſmi in re, vel in voto ſuſcepti. At non fuerunt remiſſa ob attritionis defectum. Ergò poſita attritione remitti debent, cum nihil iam obſtet eorum remiſſioni, neque aliquid ſit, quod ſacramenti efficaciam impediat.

3. Verum ſi poſt ſacramentum ſuſceptum antequam fictionem remoueas, mortale commiſeris, contritionem, vel attritionem cum ſacramento habere neceſſario debes, vt ſacramentum fictè ſuſceptum ſuos operetur effectus. Quia ſacramentum nequit ſuos effectus communicare abſque mortalium peccatorum remiſſione. At peccatum mortale poſt ſacramentum receptum commiſſum remitti non poteſt virtute præcedentis ſacramenti, quia ſacramentum non eſt inſtitutum ad remittenda peccata futura, ſed præterita. Debet ergò neceſſario remitti ex ſubſequenti ſacramento in re, vel in voto ſuſcepto. Ergò neceſſariò remitti debet per contritionem, vel per attritionem cum ſacramento denuo ſuſcepto, quia non eſt alius modus, quo peccata mortalia remitti poſſint. Sic aliis relatis docent. Suar. *diſput.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 2. Vaſq. 160. *c.* 2. *n.* 10. *& ſeqq.* Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 89. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3.

4. Idem affirmare debes cum prædictis Doctoribus, ſi in ſuſceptione ſacramenti mortale commiſeris: quia hoc peccatum virtute illius ſacramenti remitti non poteſt, eò quòd eius virtutem, & efficaciam impediat. Ergò remittendum eſt alia ſacramenti ſuſceptione ſaltem in voto. Et declaratur in ſuſceptione baptiſmi, adultus enim, qui abſque vllo dolore peccati mortalis commiſſi baptiſmum reciperet, vel cum actuali peccandi voluntate ſacrilegus eſſet, quod ſacrilegium cum ſit eo temp[ore], & inſtanti quo baptiſmus completur, efficitur eſſe ſacrilegium commiſſum ab homine baptizato, ac proinde pœnitentiæ ſacramento ſubiectum. Atque ita ſuſtinent cum D. Th *q.* 69. *art.* 10. Ægid. de Coninch. *q.* 62 *art.* 1. *dub.* 6. *num.* 81. 89. 84. *& ſeqq.* Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 3. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 6. *p.* 1. *n.* 3.

5. Sed inquires qualiter poſſint in ſupradicto caſu remitti peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem, cum ſacramentum iniquè ſuſceptum virtutem non habeat ea peccata remittendi, niſi ſublato obice. At obex reſultans ex iniqua ſacramenti ſ[uſ]ceptione, vel ex nouo peccato mortali poſtmodum commiſſo non tollitur niſi ſublato peccato per contritionem, vel attritionem cum ſacramento, & conſequenter gratiæ ſanctificantis infuſione. Ergo ſacramentum habere non poteſt virtutem peccati ipſum præcedentia remittendi, eò quòd ea inueniat per contritionem, vel attritionem cum ſacramento obicem remouentia iam remiſſa? Reſpondeo ſupradictum argumentum conuincere, obicem remoueri non remiſſione formali peccati, & gratiæ infuſione, ſed contritione, vel attritione cum ſacramento, quæ ſunt ad gratiam obtinendam prævlæ diſpoſitiones, & cauſæ: illis vero poſitis æquè primò ſacramentum reuiuiſcens ſuum operatur effectum gratiæ, & Deus ob ſacramentum denuò ſuſceptum, vel ob contritionem poſitam. Neque inde fit diuerſam gratiam ab vtroque produci, ſed eandem cum diuerſo reſpectu, nam quatenus procedit à ſacramento reuiuiſcente, virtutem habet remittendi peccata ipſum præcedentia; quatenus verò procedit à contritione, vel noua ſacramenti ſuſceptione virtutem habet remittendi peccata prædictum ſacramentum fictè ſuſceptum ſubſequentia. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 62. *articul.* 1. *dubio.* 6. *concl.* 4. *&* 5. *num.* 99. *&* 100. *&* 102. Adde eſto ab vtroque eadem gratia producatur, intenſior tamen producitur, quam ſi ab vno tantum produceretur. Cuilibet enim ſacramento ſua gratia correſpondet, quæ non impeditur ex alterius ſacramenti concurſu, ſed vtrumque ſacramentum ſe inuicem in eo concurſu, & gratiæ communicatione iuuant, vt benè notauit Ægidius de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 85. *& num.* 103. *in fine dubij.*

Pvnctvm XI.

De Caractere, effectu proprio aliquorum Sacramentorum.

1. *Quid nomine caracteris intelligatur.*
2. *Caracter per ſe in prima ſpecie qualitatis conſtituitur, reductiuè in ſecunda.*
3. *A tribus tantùm Sacramentis Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine caracter producitur.*
4. *Alia Sacramenta caracterem non imprimunt.*
5. *Caracter eſt indelebilis non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura.*
6. *Poteſtas vero miniſtrandi, vel ſuſcipiendi ſacramenta non permanet in futura vita.*

1. Caracterem appellant Doctores omnes ſignum ſpiritvale, & ſupernaturale noſtris animis impreſſum, quo Chriſto Duci, Principi, ſummóque Sacerdoti vnimur, & in illius ſeruos, milites, & miniſtros ad diuinum cultum deputamur, & conſignamur. Baptiſmo namque conſignamur in ſeruos Chriſti, & domeſticos Dei. Confirmatione in milites ad confirmandam, tuendámque illius fidem. Ordine deputamur in diſpenſatores myſteriorum Dei.

2. Variant tamen Doctores, an hoc ſignum conſtituendum ſit in prima ſpecie qualitatis afficientis, ornantiſque ſubiectum in ordine ad ſe; an in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia operatiua? Quæſtio eſt leuis momenti. Breuiter dicendum eſt per ſe in prima qualitatis ſpecie conſtitui, quia per ſe datus eſt caracter ad ornandum hominem, benéque diſponendum ad fines ſupradictos. Sic relatis Alen. & Bonauent. docuit Suar. *diſp.* 11. *ſect.* 3. *circa finem verſ. vlt.* Ægid. de Coninch. *q.* 63. *art.* 2. *n.* 11. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 5. *punct.* 2. *num.* 1. Vaſq. *diſp.* 134. *cap.* 3. *num.* 70. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. Reductiuè autem conſtitui poteſt caracter in ſecunda ſpecie qualitatis, quæ eſt potentia, eò quòd caractere inſignitis detur potentia ad ſacramenta ſuſcipiẽda, vel miniſtrãda. Caractere enim Baptiſmi redditur baptizatus ad ſuſcipienda ſacramenta aptus, itémque ad ſacramentum matrimonij miniſtrandum. Nullus enim validè aliquod ſacramentum ſuſcipere poteſt, neque Matrimonium, quod ſacramentum ſit contrahere, quin baptizatus exiſtat. Eſt igitur caracter baptiſmalis, quaſi potentia paſſiua ad recipienda reliqua ſacramenta, & actiua comparatione ſaltem ſacramenti Matrimonij, quòd ab ipſis contrahentibus recipitur, & adminiſtratur. Item Confirmationis caractere diſponitur confirmatus ad reliqua ſacramenta aptius recipienda, & miniſtranda. Ordinis verò caracter ordinatum reddit aptum ad Chriſti corpus conficiendum, & fidelibus miniſtrandum. Itémque ad miniſtrandum ſacramentum Baptiſmi, Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis. Denique caracter Epiſcopalis aptum reddit Epiſcopum ad ſacramentum Confirmationis, & Ordinis miniſtrandum. Præterea caracter Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ſimul cum gratia ſanctificante ius concedit eo inſignitis ad ſpecialia auxilia, ad finem dicti ſacramenti obtinendum. Reduci ergò poteſt caracter ad ſpeciem potentiæ. Sed quia hæc non eſt potentia phyſica, ſed moralis ex libera Chriſti Domini inſtitutione, vt latiſſimè probat Suar. *diſp.* 1. *ſect.* 3. *per totam*, ea de cauſa non conſtituitur propriè in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia, ſed ad ipſam reducitur,

tur,

Digitized by Google

tur, & ita docuit Suarez, Ægid. Bonac. Paul. Laymann. locis allegatis.

3. Prædictus character à tribus ſacramentis Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, & Ordine producitur, ſicuti definitum eſt in Concilio Florentin. in Decreto de Armenis & in Trident. *ſeſſ. 7. can. 9.* ibi, ſi quis dixerit in ſacramentis, Baptiſmo, ſcilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, vnde ea iterari non poſſint, anathema ſit. Colligitúrque hæc veritas ex Paulo 2. *ad Corinth.* 1. dicente de ſacramento Baptiſmi. Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui vnxit nos Deus, & qui ſignauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris: vbi Paulus quatuor diuini Spiritus effectus enumerauit. Primò fidem, qua confirmamur in Chriſto. Secundò gratiam, & charitatem, qua vngimur. Tertiò characterem, quo in domeſticos Dei ſigillamur, & conſignamur. Quartò teſtimonium bonæ conſcientiæ, quòd eſt pignus ſalutis æternæ. Et licèt Chryſoſtom. Theophil. Theodoret, & Occumen. ibi eundem effectum, ſcilicet gratiam, & charitatem omnibus illis verbis ſignificari intelligant, quia gratia, & charitate Chriſto firmamur, & vngimur, & in filios Dei ſignamur, & ſalutis æternæ pignus habemus; attamen quia ſacramento Baptiſmi indelebili ſigno in domeſticos Chriſti deſignamur, ea de cauſa aptiùs D. Thom. *qu. 63. art. 2.* quem communiter expoſitores ſequuntur de charactere ſigno perpetuo, & indelebili prædictum teſtimonium intelligunt, ſicuti intellexiſſe creditur Cyrillus Hieroſolymit. *in præfat. ad Catheceſes*, loquens de Baptiſmo, & Baſil. *lib. de Spiritu ſancto cap.* 12. & Epiphan. *hæreſi 8. poſt med.* Auguſtin. *lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 1. & lib. 2. contra Epiſt. Parmen. cap. 13. & epiſt. 23. poſt medium. & 50. circa finem*, & ſpecialiter de charactere Sacramenti Ordinis, Auguſt. *ſermo de geſtu cum emerit. & lib. de bono coniugali cap. 24.* & de charactere Confirmationis, *lib. 2. contra litter. Petilian. cap.* 104. Denique Patres, & Doctores Scholaſtici paſſim hanc veritatem tradiderunt, vtpotè communi Eccleſiæ conſenſu firmatam.

4. Præter hæc tria ſacramenta nullum aliud characterem imprimit, vt colligitur ſatis ex dicto loco Concilij Trident. aſſerentis, ob eam cauſam tria illa ſacramenta Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem iterari non poſſe, quia imprimunt characterem, vbi tacitè definit reliqua ſacramenta iterabilia hoc effectu carere. Præterea effectus ita ſingularis, ſupernaturalis, & diuinus ſacramentis tribuendus non eſt abſque ſufficienti authoritate, vel ratione. At nulla eſt authoritas Scripturæ, Patrum, vel Doctorum, ex qua leuiſſimè colligatur hunc effectum reliquis ſacramentis præter Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem concedendum eſſe inſuper nulla eſt ratio ad id aſſerendum cogens, ſed potiùs ad negandum vrget contraria. Tum quia reliqua ſacramenta præter illa tria iterabilia ſunt. Tum quia illa ſuſcipientes non deſignantur ex illorum ſuſceptione in aliquod vlterius officium diuini cultus: nam pœnitentiæ ſacramento mundantur à peccatorum macula, ſed non inde deſtinantur in alterius muneris exercitium. Euchariſtiæ ſuſceptione gratia, & charitate nutriuntur, & ad vincendas tentationes roborantur; ad ipſumque tanquam omnium ſacramentorum perfectiſſimum reliqua ſacramenta diriguntur. Extrema Vnctione iuuantur in mortis articulo. Matrimonio denique ſuſtinentur onera illius ſtatus. Nulla igitur eſt cauſa, ob quam character dictis ſacramentis concedendus ſit. Atque ita docent ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q. 63. art. 6.*

5. Rurſus inſigniti caracteribus prædictorum Sacramentorum Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ita firmiter eos retinent, vt per nullum peccatum quantumuis grauiſſimum amittant. Eſt concluſio de fide, quæ ſatis colligitur ex illo Decreto Eugenij IV. quod eſt in Concilio Florent. *poſt vltimam ſeſſionem*, §. 5. *Eccleſiaſticorum*, & ex definitione Trident. *ſeſſ. 7. can. 9.* Si enim hæc Sacramenta validè ſuſcepta ob nullum peccatum commiſſum iterari, poſſunt, euidens eſt caracteres; ex quibus hæc repetitionis priuatio prouenit non amitti. Quinimò non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura immutati perſeuerant ſecundùm probabiliorem ſententiam: in beatis inquàm ad eorum ornatum, honorem, & accidentalem gloriam: in damnatis ad eorum ignominiam, & pœnam; eò quòd obligationibus, ad quas ſatisfaciendas Chriſti caracteribus inſigniti erant, non ſatisfecerint. Sic S. Thom. *qu. 63. art. 5. ad 3.* Bonauent. *in 4. diſt. 6. par. 1. art. 2. qu. 5.* Vaſqu. aliis relatis, *diſput. 134. cap. 5. num. 9.* Ægid. de Coninch. *q. 63. art. 5. ibi* Suar. Bonac. *diſp. 1. q. 5. p. 3. in fine*, & alij.

6. Verum eſto maneant caracteres prædicti poſt hanc vitam, non tamen manet poteſtas nec miniſtrandi, nec ſuſcipiendi ſacramenta, quia ſacramenta pro ſolis viatoribus ſunt inſtituta, ac proinde ſoli viatores ea ſuſcipere, vel miniſtrare poſſunt. Sic prædicti Doctores, ſpecialiter Vaſq. *dicto c. 1. n. 63.* Ægid. *q. 63. art. 5. in fine.* Suar. *ibi.* Ex quo fit caracteres non eſſe formaliter potentia ſuſcipiendi, vel miniſtrandi ſacramenta, aliàs fruſtra manerent poſt hanc vitam, ſi nullum ſui exercitium habere poſſent. Sunt tamen ſigna in hac vita harum poteſtatum actualium; in futura vita ſunt ſigna has poteſtates præceſſiſſe.

Quòd ſi aliquis mortuus diuina potentia, reſuſcitetur iterùm moriturus, cum eo tempore viator exiſtat, poteſtatibus per Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem conceſſis gaudet, ſicuti gaudebat, antequam è vita decederet. Quia hæ poteſtates ob deceſſum à via peribant. Poſito ergo ad viam reditu, poteſtates redire debent, ſiquidem denuò baptizandus, confirmandus, & ordinandus non eſt, Suar. Ægid. Vaſq. *locis allegatis.* & Bonac. *dicta diſp. 1. q. 5. p. 3. n. 6. in fine.*

PVNCTVM XII.

Quod ſit Sacramenti ſubiectum, quam intentionem habere debeat, vt validè Sacramentum recipiat?

1. *Solùm homines viatores ſunt ſacramentorum capaces.*
2. *Sed non omnes omnium.*
3. *Infantes eorum ſacramentorum, quorum ſunt capaces non indigent vlla propria intentione ad ea recipienda.*
4. *Adulti propriam intentionem, ſeu voluntatem recipiendi ſacramentum habere debent.*
5. *Hæc intentio debet eſſe ſimpliciter libera.*
6. *Non requiritur quod ſit actualis, vel virtualis. Sufficit habitualis.*
7. *Nec opus eſt præceſſiſſe actualem, ſufficit, ſi præceſſerit interpretatiua Pœnitentia ſacramento excepto.*
8. *Nulla alia diſpoſitio præter dictam voluntatem ex parte ſuſcipientis requiritur Pœnitentia ſacramento excepto.*

1. FIde Catholica firmatum eſt ſolos homines viatores Sacramentorum capaces eſſe, quia pro ſolis illis, & in eorum peccatorum remedium ſunt ſacramenta à Chriſto Domino inſtituta. Sic D. Thom. ab omnibus receptus. *qu. 64. art. 10.* Ex quo fit nec Beatos, nec damnatos capaces eſſe ſacramentorum. Quia nec Beati augmentum gratiæ recipere poſſunt, nec damnati peccatorum remedium Hinc à fortiori conſtat Angelos, ſiue Beatos, ſiue damnatos incapaces eſſe ſacramentorum, quia in ſtatu beatitudinis incrementum habere non poſſunt, in ſtatu vero damnationis non poſſunt habere remedium. Et præterea quia Sacramenta ſunt ſigna materialia, & ſenſibilia, & conſequenter inepta Angelis, qui ſunt pure ſpirituales. Non enim abſque ſpeciali miraculo res corporeas, & materiales tangere ſpiritus poſſunt, & per mutuum contractam ſanctificare. Sic Henriqu. *lib. 1. de ſacram. cap. 21. num. 1.* Suarez, *diſput. 14. ſect. 1. circa finem.* Reginald. *lib. 26. num. 50.* Bonac. *diſp. q. 6. part. 1. n. 3.* & alij.

2. Verùm etſi ſoli homines viatores capaces ſacramentorum exiſtant, ſed non omnes omnium. Nam pueri ante vſum rationis, & perpetuò amentes pœnitentiam percipere non valent, nec ſani Extremæ-Vnctionis ſacramentum, nec fœminæ ordinem, neque perpetuò impotentes, carentéſque vſu rationis matrimonium. Nam ſicut quodlibet ſacramentum petit ex diuina inſtitutione, vt fiat ſub tali ſigno ſenſibili ex eadem inſtitutione petit, vt fiat circa tale ſubiectum. Sic Henriq. *lib. 1. de ſacram. cap. 21. num. 2. & 3.* Suar. *diſp. 14. ſect. 1. circa finem* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. in fine*, Filliuc. *tr. 1. c. 8. q. 1.* & alij.

3. Quam verò intentionem ſubiectum capax habere debeat, vt validè Sacramentum ſuſcipiat, breuiter ſupereſt explicandum.

Et quidem de infantibus, antequam vſum rationis attingant, cùm nullam intentionem habere poſſint, vtpotè carentes volentate, liberóque conſenſu dicendum eſt vel eſſe omnium ſacramentorum incapaces, quòd eſt falſiſſimum, vel affirmandum abſque vlla propria voluntate, aut intentione capaces forè aliquorum ſacramentorum. Quorum autem capaces ſint, dicendum eſt, cùm de ſingulis ſacramentis inſtituemus ſermonem. Sed nunc breuiter dico omnium ſacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam-vnctionem, & Matrimonium capaces eſſe, eò quòd reliqua ſacramenta iis tribus exceptis non poſtulant ad ſuos effectus neceſſariò propriam ſuſcipientium voluntatem præceſſiſſe. Secus verò eſt de Pœnitentia, Extrema-vnctione, & Matrimonio: nam Pœnitentiæ materia remota ſunt peccata actualia commiſſa, & Extremæ-Vnctionis materia ſunt horum peccatorum reliquiæ, ſeu venialia peccata. At infantes ante vſum rationis incapaces ſunt vllum peccatum actuale committendi. Ergò incapaces ſunt Extremæ-Vnctionis, & Pœnitentiæ. Matrimonij verò conſtat incapaces eſſe, nam Matrimonium fundatur in contractu, & libero contrahentium conſenſu, quem infantes habere nequeunt.

4. Reſtat igitur, vt ſolùm controuerſia ſit de adultis, quam

ſit diſpoſitio, quàm eſſet concedenda, ſi tepidè ſacramentum ſuſcepiſſet. Neque inde fit per ſe eſſe melioris conditionis eum qui inique ſacramentum ſuſcepit, & feruenter ſe ad remouendum impedimentum diſpoſuit, quàm qui ritè ſuſcepit ſacramentum, quia hæc melior conditio non ex ſacramento, neque ex illius ſuſceptione prouenit, ſed ex pœnitentia denuò ſuperueniente, quæ per accidens eſt.

PVNCTVM X.

Quæ diſpoſitio requiſita ſit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta ſuos effectus operentur?

1. *Quædam permittuntur pro deciſione quæſtionis.*
2. *Si abſque mortali obicem poſuiſti, & poſt ſacramenti ſuſceptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione ſufficienter diſponi es cenſendus.*
3. *Si poſt ſacramentum ſuſceptum mortale commiſeris, debet conferi vel cum attritione ſacramentum ſuſcipere.*
4. *Idem eſt ſi in ſuſceptione ſacram. mortale commiſeris.*
5. *Qualiter remittantur peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem tum à ſacramento præterito, tum à contritione, vel attritione cum ſacramento ſuperueniente.*

1. DVplicitet potes eſſe cauſa, ne ſacramentum ſuos operetur effectus, primò committendo culpam grauem, eò quod ſciens te graui eſſe culpa maculatum ſuſcipias ſacramentum abſque illius culpæ pœnitentia. Secundò abſque graui culpa, cùm ſcilicet ob inuincibilem ignorantiam culpæ qua teneris, abſque vllo dolore ad ſacramentum accedis. Præterea poſt ſacramentum fictè ſuſceptum potes peccatum mortale committere, antequam fictionem remoueas, quo caſu non ſolùm impeditis à ſacramenti effectibus ob peccata præcedentia ſacramentum, ſed etiam ob peccatum ſubſequens illius receptionem. His poſitis.

2. Dicendum eſt, ſi abſque peccato mortali obicem gratiæ ſacramenti appoſueris, & poſt ipſius ſacramenti receptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione abſque vlla ſacramenti receptione cenſendus es diſponi ad ſacramenti ſuſcepti gratiam recipiendam. Sic Henriq. *lib.* 1. *de ſacram cap.* 24. *num.* 2. Suar. *diſp.* 18. *ſect.* 5. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 92. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia ſacramentum fictè ſuſceptum efficaciam, & virtutem habet remittendi peccata ante commiſſa obice remoto: at obex peccatorum ſacramenti receptionem præcedentium attritione tollitur, quia hæc eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam in ſacramento recipiendam. Ergò. Et confirmo. Peccata v.g. ante baptiſmum commiſſa remitti debent ex vi baptiſmi in re, vel in voto ſuſcepti. At non fuerunt remiſſa ob attritionis defectum. Ergò poſita attritione remitti debent, cum nihil iam obſtet eorum remiſſioni, neque aliquid ſit, quod ſacramenti efficaciam impediat.

3. Verum ſi poſt ſacramentum ſuſceptum antequam fictionem remoueas, mortale commiſeris, contritionem, vel attritionem cum ſacramento habere neceſſario debes, vt ſacramentum fictè ſuſceptum ſuos operetur effectus. Quia ſacramentum nequit ſuos effectus communicare abſque mortalium peccatorum remiſſione. At peccatum mortale poſt ſacramentum receptum commiſſum remitti non poteſt virtute præcedentis ſacramenti, quia ſacramentum non eſt inſtitutum ad remittenda peccata futura, ſed præterita. Debet ergò neceſſario remitti ex ſubſequenti ſacramento in re, vel in voto ſuſcepto. Ergò neceſſariò remitti debet per contritionem, vel per attritionem cum ſacramento denuo ſuſcepto, quia non eſt alius modus, quo peccata mortalia remitti poſſint. Sic aliis relatis docent. Suar. *diſput.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 2. Vaſq. 160. *c.* 2. *n.* 10. *& ſeqq.* Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 89. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3.

4. Idem affirmare debes cum prædictis Doctoribus, ſi in ſuſceptione ſacramenti mortale commiſeris: quia hoc peccatum virtute illius ſacramenti remitti non poteſt, eò quòd eius virtutem, & efficaciam impediat. Ergò remittendum eſt alia ſacramenti ſuſceptione ſaltem in voto. Et declaratur in ſuſceptione baptiſmi; adultus enim, qui abſque vllo dolore peccati mortalis commiſſi baptiſmum reciperet, vel cum actuali peccandi voluntate ſacrilegus eſſet, quod ſacrilegium cum ſit co[illegible], & inſtanti quo baptiſmus completur, efficitur eſſe ſacrilegium commiſſum ab homine baptizato, ac proinde pœnitentiæ ſacramento ſubiectum. Atque ita ſuſtinent cum D. Th. *q.* 69. *art.* 10. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *num.* 81. 89. 84. *& ſeqq.* Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 3. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 6. *p.* 3. *n.* 3.

5. Sed inquires qualiter poſſint in ſupradicto caſu remitti peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem, cum ſacramentum inique ſuſceptum virtutem non habeat ea peccata remittendi, niſi ſublato obice. At obex reſultans ex iniqua ſacramenti ſuſceptione, vel ex nouo peccato mortali poſtmodum commiſſo non tollitur niſi ſublato peccato per contritionem, vel attritionem cum ſacramento, & conſequenter gratiæ ſanctificantis infuſione. Ergo ſacramentum habere non poteſt virtutem peccati ipſum præcedentia remittendi, eò quòd ea inueniat per contritionem, vel attritionem cum ſacramento obicem remouentia iam remiſſa? Reſpondeo ſupradictum argumentum conuincere, obicem remoueri non remiſſione formali peccati, & gratiæ infuſione, ſed contritione, vel attritione cum ſacramento, quæ ſunt ad gratiam obtinendam præuiæ diſpoſitiones, & cauſæ: illis vero poſitis æquè primò ſacramentum reuiuiſcens ſuum operatur effectum gratiæ, & Deus ob ſacramentum denuò ſuſceptum, vel ob contritionem poſitam. Neque inde fit diuerſam gratiam ab vtroque produci, ſed eandem cum diuerſo reſpectu, nam quatenus procedit à ſacramento reuiuiſcente, virtutem habet remittendi peccata ipſum præcedentia; quatenus verò procedit à contritione, vel noua ſacramenti ſuſceptione virtutem habet remittendi peccata prædictum ſacramentum fictè ſuſceptum ſubſequentia. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 62. *articul.* 1. *dubio.* 6. *concl.* 4. *&* 5. *num.* 99. *&* 100. *&* 102. Adde eſto ab vtroque eadem gratia producatur, intenſior tamen producitur, quam ſi ab vno tantum produceretur. Cuilibet enim ſacramento ſua gratia correſpondet, quæ non impeditur ex alterius ſacramenti concurſu, ſed vtrumque ſacramentum ſe inuicem in eo concurſu, & gratiæ communicatione iuuant, vt benè notauit Ægidius de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 85. *& num.* 103. *in fine dubij.*

PVNCTVM XI.

De Caractere, effectu proprio aliquorum Sacramentorum.

1. *Quid nomine caracteris intelligatur,*
2. *Caracter per ſe in prima ſpecie qualitatis conſtituitur, reductiuè in ſecunda.*
3. *A tribus tantùm Sacramentis Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine caracter producitur.*
4. *Alia Sacramenta caracterem non imprimunt.*
5. *Caracter eſt indelebilis non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura.*
6. *Poteſtas vero miniſtrandi, vel ſuſcipiendi ſacramenta non permanet in futura vita.*

1. CAracterem appellant Doctores omnes ſignum ſpirituale, & ſupernaturale noſtris animis impreſſum, quo Chriſto Duci, Principi, ſummóque Sacerdoti vnimur, & in illius ſeruos, milites, & miniſtros ad diuinum cultum deputamur, & conſignamur. Baptiſmo namque conſignamur in ſeruos Chriſti, & domeſticos Dei. Confirmatione in milites ad confirmandam, tuendámque illius fidem. Ordine deputamur in diſpenſatores myſteriorum Dei.

2. Variant tamen Doctores, an hoc ſignum conſtituendum ſit in prima ſpecie qualitatis afficientis, ornantíſque ſubiectum in ordine ad ſe; an in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia operatiua? Quæſtio eſt leuis momenti. Breuiter dicendum eſt per ſe in prima qualitatis ſpecie conſtitui, quia per ſe datus eſt caracter ad ornandum hominem, benéque diſponendum ad fines ſupradictos. Sic relatis Alen. & Bonauent. docuit Suar. *diſp.* 11. *ſect.* 3. *circa finem verſ. ult.* Ægid. de Coninch. *q.* 63. *art.* 2. *n.* 11. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 5. *punct.* 2. *num.* 1. Vaſq. *diſp.* 134. *cap.* 3. *num.* 70. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. Reductiuè autem conſtitui poteſt caracter in ſecunda ſpecie qualitatis, quæ eſt potentia, eò quòd caractere inſignitis detur potentia ad ſacramenta ſuſcipiẽda, vel miniſtrãda. Caractere enim Baptiſmi redditur baptizatus ad ſuſcipienda ſacramenta aptus, itémque ad ſacramentum matrimonij miniſtrandum. Nullus enim valide aliquod ſacramentum ſuſcipere poteſt, neque Matrimonium, quod ſacramentum ſit contrahere, quin baptizatus exiſtat. Eſt igitur caracter baptiſmalis, quaſi potentia paſſiua ad recipienda reliqua ſacramenta, & actiua comparatione ſaltem ſacramenti Matrimonij, quòd ab ipſis contrahentibus recipitur, & adminiſtratur. Item Confirmationis caractere diſponitur confirmatus ad reliqua ſacramenta aptius recipienda, & miniſtranda. Ordinis verò caracter ordinatum reddit aptum ad Chriſti corpus conficiendum, & fidelibus miniſtrandum. Itémque ad miniſtrandum ſacramentum Baptiſmi, Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis. Denique caracter Epiſcopalis aptum reddit Epiſcopum ad ſacramentum Confirmationis, & Ordinis miniſtrandum. Præterea caracter Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ſimul cum gratia ſanctificante ius concedit eo inſignitis ad ſpecialia auxilia, ad finem dicti ſacramenti obtinendum. Reduci ergò poteſt caracter ad ſpeciem potentiæ. Sed quia hæc non eſt potentia phyſica, ſed moralis ex libera Chriſti Domini inſtitutione, vt latiſſimè probat Suar. *diſp.* 1. *ſect.* 3. *per totam*, ea de cauſa non conſtituitur propriè in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia, ſed ad ipſam reducitur,

Digitized by Google

tur,& ita docuit Suarez, Ægid. Bonac. Paul. Laymann. locis allegatis.

3. Prædictus caracter à tribus ſacramentis Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, & Ordine producitur, ſicuti definitum eſt in Concilio Florentin. in Decreto de Armenis & in Trident. *ſeſſ. 7. can.* 9. ibi, ſi quis dixerit in ſacramentis, Baptiſmo, ſcilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi caracterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, vnde ea iterari non poſſint, anathema ſit. Colligitúrque hæc veritas ex Paulo 2. *ad Corinth.* 1. dicente de ſacramento Baptiſmi. Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui vnxit nos Deus, & qui ſignauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris: vbi Paulus quatuor diuini Spiritus effectus enumerauit. Primò fidem, qua confirmamur in Chriſto. Secundo gratiam, & charitatem, qua vngimur. Tertiò caracterem, quo in domeſticos Dei ſigillamur, & conſignamur. Quartò teſtimonium bonæ conſcientiæ, quòd eſt pignus ſalutis æternæ. Et licèt Chryſoſtom. Theophil. Theodoret, & Oecumen. ibi eundem effectum, ſcilicet gratiam, & charitatem omnibus illis verbis ſignificari intelligant, quia gratia, & charitate Chriſto firmamur, & vngimur, & in filios Dei ſignamur, & ſalutis æternæ pignus habemus; attamen quia ſacramento Baptiſmi indebili ſigno in domeſticos Chriſti deſignamur, ea de cauſa aptiùs D. Thom. *qu.* 63. *art.* 2. quem communiter expoſitores ſequuntur de caractere ſigno perpetuo, & indelebili prædictum teſtimonium intelligunt, ſicuti intellexiſſe creditur Cyrillus Hieroſolymit. *in præfat. ad Catheceſes*, loquens de Baptiſmo, & Baſil. *lib. de Spiritu ſancto cap.* 12. & Epiphan. *hæreſi* 8. *poſt med.* Auguſtin. *lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap.* 1. *&* *lib. 2. contra Epiſt. Parmen. cap.* 13. *& epiſt.* 23. *poſt medium. &* 50. *circa finem*, & ſpecialiter de caractere Sacramenti Ordinis, Auguſt. *ſermo de geſtis cum emerit. & lib. de bono coniugali cap.* 24. & de caractere Confirmationis, *lib.* 2. *contra litter Petilian. cap.* 104. Denique Patres, & Doctores Scholaſtici paſſim hanc veritatem tradiderunt, vtpotè communi Eccleſiæ conſenſu firmatam.

4. Præter hæc tria ſacramenta nullum aliud caracterem imprimit, vt colligitur ſatis ex dicto loco Concilij Trident. aſſerentis, ob eam cauſam tria illa ſacramenta Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem iterari non poſſe, quia imprimunt caracterem, vbi tacitè definit reliqua ſacramenta iterabilia hoc effectu carere. Præterea effectus ita ſingularis, ſupernaturalis, & diuinus ſacramentis tribuendus non eſt abſque ſufficienti authoritate, vel ratione. At nulla eſt authoritas Scripturæ, Patrum, vel Doctorum, ex qua leuiſſimè colligatur hunc effectum reliquis ſacramentis præter Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem concedendum eſſe inſuper nulla eſt ratio ad id aſſerendum cogens, ſed potiùs ad negandum viget contraria. Tum quia reliqua ſacramenta præter illa tria iterabilia ſunt. Tum quia illa ſuſcipientes non deſignantur ex illorum ſuſceptione in aliquod vlterius officium diuini cultus: nam pœnitentiæ ſacramento mundantur à peccatorum macula, ſed non inde deſtinantur in alterius muneris exercitium. Euchariſtiæ ſuſceptione gratia, & charitate nutriuntur, & ad vincendas tentationes roborantur; ad ipſumque tanquam omnium ſacramentorum perfectiſſimum reliqua ſacramenta diriguntur. Extrema Vnctione iuuantur in mortis articulo. Matrimonio denique ſuſtinentur onera illius ſtatus. Nulla igitur eſt cauſa, ob quam caracter dictis ſacramentis concedendus ſit. Atque ita docent ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q.* 63. *art.* 6.

5. Rurſus inſigniti caracteribus prædictorum Sacramentorum Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ita firmiter eos retinent, vt per nullum peccatum quantumuis grauiſſimum amittant. Eſt concluſio de fide, quæ ſatis colligitur ex illo Decreto Eugenij IV. quod eſt in Concilio Florent. *poſt vltimam ſeſſionem*, §. 5. *Eccleſiaſticorum*, & ex definitione Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 9. Si enim hæc Sacramenta validè ſuſcepta ob nullum peccatum commiſſum iterari, poſſunt, euidens eſt caracteres; ex quibus hæc repetitionis priuatio prouenit non amitti. Quinimò non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura immutari perſeuerant ſecundùm probabiliorem ſententiam: in beatis inquam ad eorum ornatum, honorem, & accidentalem gloriam: in damnatis ad eorum ignominiam, & pœnam; eò quòd obligationibus, ad quas ſatisfaciendas Chriſti caracteribus inſigniti erant, non ſatisfecerint. Sic S. Thom. *qu.* 63. *art.* 5. *ad* 3. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 6. *par.* 1. *art.* 2. *qu.* 5. Vaſqu. aliis relatis, *diſput.* 134. *cap.* 5. *num.* 91. Ægid. de Coninch. *q.* 63. *art.* 5. *ibi* Suar. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 5. *p.* 3. *in fine*, & alij.

6. Verum eſto maneant caracteres prædicti poſt hanc vitam, non tamen manet poteſtas nec miniſtrandi, nec ſuſcipiendi ſacramenta, quia ſacramenta pro ſolis viatoribus ſunt inſtituta, ac proinde ſoli viatores ea ſuſcipere, vel miniſtrare poſſunt. Sic prædicti Doctores, ſpecialiter Vaſq. *dicto c.* 1. *n.* 63. Ægid. *q.* 63. *art.* 5. *in fine*. Suar. *ibi*. Ex quo fit caracteres non eſſe formaliter potentia ſuſcipiendi, vel miniſtrandi ſacramenta, aliàs fruſtra manerent poſt hanc vitam, ſi nullum ſui exercitium habere poſſent. Sunt tamen ſigna in hac vita harum poteſtatum actualium; in futura vita ſunt ſigna has poteſtates præceſſiſſe.

Quòd ſi aliquis mortuus diuina potentia, reſuſcitetur iterùm moriturus, cum eo tempore viator exiſtat, poteſtatibus per Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem conceſſis gaudet, ſicuti gaudebat, antequam è vita decederet. Quia hæ poteſtates ob deceſſum à via perierant. Poſito ergo ad viam reditu, poteſtates redire debent, ſiquidem denuò baptizandus, confirmandus, & ordinandus non eſt, Suar. Ægid. Vaſq. *locis allegatis*. & Bonac. *dicta diſp.* 1. *q.* 5. *p.* 3. *n.* 6. *in fine*.

PVNCTVM XII.

Quod ſit Sacramenti ſubiectum, quam intentionem habere debeat, vt validè Sacramentum recipiat?

1. *Solùm homines viatores ſunt ſacramentorum capaces.*
2. *Sed non omnes omnium.*
3. *Infantes eorum ſacramentorum, quorum ſunt capaces non indigent vlla propria intentione ad ea recipienda.*
4. *Adulti propriam intentionem, ſeu voluntatem recipiendi ſacramentum habere debent.*
5. *Hac intentio debet eſſe ſimpliciter libera.*
6. *Non requiritur quod ſit actualis, vel virtualis. Sufficit habitualis.*
7. *Nec opus eſt præceſſiſſe actualem, ſufficit, ſi præceſſerit interpretatiua Pœnitentia ſacramento excepto.*
8. *Nulla alia diſpoſitio præter dictam voluntatem ex parte ſuſcipientis requiritur Pœnitentia ſacramento excepto.*

1. FIde Catholica firmatum eſt ſolos homines viatores Sacramentorum capaces eſſe, quia pro ſolis illis, & in eorum peccatorum remedium ſunt ſacramenta à Chriſto Domino inſtituta. Sic D. Thom. ab omnibus receptus. *qu.* 64. *art.* 10. Ex quo fit nec Beatos, nec damnatos capaces eſſe ſacramentorum. Quia nec Beati augmentum gratiæ recipere poſſunt, nec damnati peccatorum remedium Hinc à fortiori conſtat Angelos, ſiue Beatos, ſiue damnatos incapaces eſſe ſacramentorum, quia in ſtatu beatitudinis incrementum habere non poſſunt, in ſtatu vero damnationis non poſſunt habere remedium. Et præterea quia Sacramenta ſunt ſigna materialia, & ſenſibilia, & conſequenter inepta Angelis, qui ſunt pure ſpirituales. Non enim abſque ſpeciali miraculo res corporeas, & materiales tangere ſpiritus poſſunt, & per mutuum contractam ſanctificare. Sic Henriqu. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 21. *num.* 1. Suarez, *diſput.* 14. *ſect.* 1. *circa finem*. Reginald. *lib.* 26. *num.* 50. Bonac. *diſp. q.* 6. *part.* 1. *n.* 3. & alij.

2. Verùm etſi ſoli homines viatores capaces ſacramentorum exiſtant, ſed non omnes omnium. Nam pueri ante vſum rationis, & perpetuò amentes pœnitentiam percipere non valent, nec ſani Extremæ-Vnctionis ſacramentum, nec fœminæ ordinem, neque perpetuò impotentes, carentéſque vſu rationis matrimonium. Nam ſicut quodlibet ſacramentum petit ex diuina inſtitutione, vt fiat ſub tali ſigno ſenſibili ex eadem inſtitutione petit, vt fiat circa tale ſubiectum. Sic Henriq. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 21. *num.* 2. *&* 3. Suar. *diſp.* 14. *ſect.* 1. *circa finem* Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 2. *in fine*, Filiuc. *tr.* 1. *c.* 8. *q.* 1. & alij.

3. Quam verò intentionem ſubiectum capax habere debeat, vt validè Sacramentum ſuſcipiat, breuiter ſupereſt explicandum.

Et quidem de infantibus, antequam vſum rationis attingant, cùm nullam intentionem habere poſſint, vtpotè carentes voluntate, liberóque conſenſu dicendum eſt vel eſſe omnium ſacramentorum incapaces, quòd eſt falſiſſimum, vel affirmandum abſque vlla propria voluntate, aut intentione capaces forè aliquorum ſacramentorum. Quorum autem capaces ſint, dicendum eſt, cùm de ſingulis ſacramentis inſtituemus ſermonem. Sed nunc breuiter dico omnium ſacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam-vnctionem, & Matrimonium capaces eſſe, eò quòd reliqua ſacramenta iis tribus exceptis non poſtulant ad ſuos effectus neceſſariò propriam ſuſcipientium voluntatem præceſſiſſe. Secùs verò eſt de Pœnitentia, Extrema-vnctione, & Matrimonio: nam Pœnitentiæ materia remota ſunt peccata actualia commiſſa, & Extremæ-Vnctionis materia ſunt horum peccatorum reliquiæ, ſeu venialia peccata. At infantes ante vſum rationis incapaces ſunt vllum peccatum actuale committendi. Ergò incapaces ſunt Extremæ-Vnctionis, & Pœnitentiæ. Matrimonij verò conſtat incapaces eſſe, nam Matrimonium fundatur in contractu, & libero contrahentium conſenſu, quem infantes habere nequeunt.

4. Reſtat igitur, vt ſolùm controuerſia ſit de adultis, quam

voluntatem, ſeu intentionem habere debeant, vt validè ſacramentum recipiant? Nam aliquam propriam voluntatem habere debere firmant ferè omnes Doctores ſequentes D. Thom *qu.68.art.7.* teſte Suar.*diſput.14. ſect.2. concl.1.* Ægid. de Coninch.*q.64.art.8.dub.5.à num.98.& ſeqq.* Bonac.*diſp.1. q.6.pun.2.num.1.* Paul. Laymann. *lib.5.ſum. tract.1.cap.6.n.4.* Eſtque expreſſa ſententia D. Auguſtin. *relati in cap.cum pro paruulis de conſecrat. diſt.4.* differentiam aſſignans inter paruulos, & adultos baptizandos, inquitque non valere baptiſmum collatum ei qui conſentire poteſt, ſi non conſentiat. Idem conſtat *ex cap. maiores de Baptiſmo*, §.*item quæritur.* Vbi Innocent. loquens de eo, qui inuitus ad Baptiſmum traditur ait: Ille verò qui nunquam conſentit, ſed penitus contradicit, nec rem, nec caracterem ſuſcipit ſacramenti: quia plus eſt expreſsè contradicere, quàm minimè conſentire, quaſi diceret qui nunquam conſenſit, nec rem, nec caracterem ſuſcepit, ergò neque ea ſuſcipit, qui ſacramento recipiendo contradicit. Et licèt in fine capitis dixerit Innocent. tunc ſacramentum eſſe validum, cùm obicem voluntatis contrariæ non inuenit obſiſtentem, non inde infertur, validum eſſe ſacramentum, cum nullam adultus voluntatem habet. Tum quia nullam habere voluntatem, eſt habere voluntatem contrariam. Tum quia vix contingere poteſt, quòd adultus careat voluntate recipiendi Baptiſmum, quin contrariam illius voluntatem habeat. Ratio à priori eſt diuina inſtitutio, quam ex communi Doctorum conſenſu colligimus. Et ex eo quòd incongruum erat Chriſtum Dominum pretium ſuæ redemptionis communicare velle iis, qui nec minimam voluntatem habent, cum poſſint, vt ſibi communicetur. Itemque alienum eſt à diuina bonitate in ſuum obſequium, & mandatorum obſeruationem inuoluntarios milites conſecrare, & initiare. Neque obſtat Gloſſa *in dicto cap. maiores de Baptiſmo verbo perdurare, & in cap. ſolet, verbo ſimulatione, & verbo implorandum de conſecrat. diſt.* 4. aſſerens Baptiſmum recipi ab eo, qui ore tenus conſentit abſque vlla animi voluntate, quia debet intelligi baptiſmum recipi quoad forum Eccleſiæ, & hominum præſumptionem, non tamen re ipſa. Neque item obſtat Florent. Concilium dixiſſe tribus tantum ſacramentum perfici, materia, forma, & intentione miniſtri. Nam eſto intentionis ſuſcipientis mentionem non fecerit, non ideò infertur neceſſariam non eſſe in adultis propriam habentibus voluntatem: ſed ſolùm infertur intentionem ſuſcipientis non ſemper eſſe neceſſariam in omnium Sacramentorum receptione, ſiquidem paruuli, & perpetuò amentes plurium ſacramentorum abſque propria intentione capaces exiſtunt. Et ſacramentum Euchariſtiæ, cùm non conſiſtat in vſu, abſque vlla ſuſcipientis intentione conficitur. Adde ſub materia intentionem ſuſcipientium comprehendi in ſacramentis quæ conſiſtunt in vſu.

5. Sed qualis debeat eſſe voluntas, quàm ſuſcipientes adulti habere debent? Dicendum eſt debere eſſe ſimpliciter liberam, quia debet eſſe humana, & rationabilis, ac proinde Immunis à coactione abſoluta, ſicuti expreſsè definiuit Innocent. *in cap.maiores de Baptiſmo*, & Concil. Carthagin.3. *cap.34.* Dixi *ſimpliciter liberam*, vt indicarem ex metu graui ſupradictam voluntatem non vitiari. Nam eſto metus grauis voluntarium diminuat, non tamen libertatem integrè tollit, ideòque non impedit quin ſacramentum ex metu graui ſuſceptum validum ſit. Sic expreſsè ex communi ſententia tradit Suar. *diſput.14.ſect.2.concl.2.* Ægid. de Coninch.*qu.64. art.8.dub.5.concl.2.* Quòd ſi obiicias te poſſe omnino coactum Euchariſtiam recipere, ergò ad receptionem ſacramenti voluntas ſimpliciter libera ſuſcipientium non requiritur. Reſpondeo te ſolùm materialiter ſuſcipere ſacramentum Euchariſtiæ, ſi omnino coactè, & inuoluntariè ſuſcipias; illa enim ſuſceptio ſacramentalis non eſt, quia non eſt ſacramenti humanus vſus ac proinde nec mittit animam, cum Chriſto vnit: ſicuti benè notauit Suar. *dicta ſect.2.in medio.* Bonac. *diſp.1. q.6.p.2. à n.3.*

6. Sed hæc libera voluntas ad ſacramentum ſuſcipiendum requiſita non eſt opus vt ſit actualis, aut virtualis, cùm ſacramentum ſuſcipitur, ſufficit ſi habitualiter exiſtat, qualis cenſetur eſſe, ſi aliquando actualiter extitit, nec vnquam retractata fuit. Colligitur ex Concilio Arauſic.1.*c.11.alias 12.* aſſerente conferendum eſſe Baptiſmum inuito obmuteſcenti, ſi antea petierit. Et ex Concilio Carthagin.3.*cap.34.* & tradit expreſsè Suar.*diſput.14.ſect.2.concluſ.1.* Ægid. de Coninch.*q.64.art.8.dub.5.concl.4.*Valent.*t.4.diſp.4.q.2.pun.2.ad finem* Bonac.*diſp.1.q.6.punct.2.n.8.*Paul. Laymann.*lib.5.ſum. tra.9.cap.6.n.4.* Ratio verò eſt, quia cùm ſacramenta in ſuſcipientium vtilitatem ſint inſtituta, decuit Chriſtum Dominum pro illorum ſuſceptione qualiber ſuſcipientium voluntate contentum eſſe, eſto in miniſtro ſacramenti ſaltem virtualis voluntas conficiendi ſacramentum requiratur.

7. Adde neque opus eſſe ad validè Sacramenta ſuſcipienda (Sacramento Pœnitentiæ excepto) expreſſam voluntatem illorum præceſſiſſe, ſufficit ſi præceſſerit interpretatiua, & virtualis, quæ cenſetur eſſe dum quis vult ſeruare omnia Eccleſiæ præcepta, ſibique remedia ad ſalutem neceſſaria applicari. Nam eo ipſo vult, vt ſibi ſacramenta quibus indiget, conſerantur: ob quam cauſam adulto contrito, vel attrito conferri poteſt Baptiſmus, quia voluntatem habuit ſaltem virtualem ſuſcipiendi medium ſibi neceſſarium ad ſalutem. Et baptizato ægrotanti, catholicéque viuenti concedi poteſt ſacramentum Euchariſtiæ, & Extremæ-Vnctionis: quia Baptiſmo ſuſcepto ea catholicæ vitæ profeſſione cenſetur voluiſſe omnia remedia à Chriſto inſtituta in hominum ſalutem ſibi applicari, cum illis indiguerit. Excepi Pœnitentiæ ſacramentum, eò quòd materia illius ſint actus ipſius ſuſcipientis. Debet ergò eſſe voluntas expreſſa. Sic Suar. *diſp.14. ſect.2.concl.1.circa finem.* Ægid.de Coninch.*q.64.art.8. dub.5. concl.4.*Paul.Laymann. *lib.5.tract.1.cap.6.n.4.*Bonac. *diſp.1.q. 6.p. 2. à n.8.*

8. Præter dictam voluntatem, ſeu intentionem ſuſcipiendi Sacramenta nulla alia diſpoſitio ex parte ſuſcipientium requiritur, vt valida ſit illius ſuſceptio. Excipe ſacramentum Pœnitentiæ ob rationem nuper dictam, quia actus ſuſcipientis, ſcilicet peccatorum confeſſio, illorúmque contritio, vel attritio materia ſunt illius. Sic tanquàm omninò certum tradit Suar. *diſput.14 ſect.2. concluſ.2.* Colligiturque apertè tum ex Concilio Florent. Decreto de vnione, tum ex Trident. *tota ſeſſ.* 6. Stante enim materia & forma, & intentione nihil eſt, quòd ad valorem Sacramenti deſideretur.

PVNCTVM XIII.

Quam diſpoſitionem habere debes, vt licitè Sacramenta ſuſcipias.

1. *Quædam præmittuntur pro intelligentia quæſtionis.*
2. *Si ad ſacramentum accedis iuſtus, & ſanctus, nulla alia diſpoſitio requiritur præter voluntatem ſuſcipiēdi ſacramentum ad obtinendum præcipuum illius effectum, at ad obtinendum ſecundarium debes veniali peccato ſaltem actuali carere.*
3. *Si mortali actuali grauatus exiſtas etiam ſi ignores debes contritionem, vel attritionem ſaltem cum ſacramento habere, vt effectum ſacramenti obtineas.*
4. *Si ſolùm originali peccato grauaris, cùm adultus ſis, non indiges pœnitentia, benè tamen fide, & ſpe.*
5. *Conſcius mortalis commiſſi ſi ad pœnitentiam, vel baptiſmum accedas ſatisfacis attritionem habens. Secus ſi alia ſacramenta ſis ſuſcepturus.*
6. *At ſi credis te eſſe contritum, cum tamen ſolùm attritus ſis, obtines gratiam aliorum ſacramentorum.*
7. *Aliqui affirmant ſolo actu fidei, & ſpei te ſufficienter diſponi ad gratiam in Baptiſmo, vel Pœnitentia obtinendam, eſto peccatum actuale commiſeris.*
8. *Contrarium probabilius eſt. Fitque ſatis fundamen. præcedenti adducto.*

1. PRæmitto ſacramenta alia eſſe inſtituta per ſe in remedium peccati, qualia ſunt Baptiſmus, & pœnitentia: alia inſtituta per ſe in gratiæ augmentum, qualia ſunt reliqua omnia præter baptiſmum & pœnitentiam. Deindè præmitto te poſſe, cùm ad ſacramentum accedis ſentire grauatum aliquo peccato mortali commiſſo, vel ignorare grauatum eſſe, eſto grauatus ſis. His poſitis.

2. Dico primò, ſi abſque nullo peccato mortali, ſed iuſtus, & ſanctus ad ſacramentum accedas, nullam aliam diſpoſitionem præter voluntatem ſuſcipiendi ſacramentum teneris habere, vt abſque mortali ſacramentum ſuſcipias, illiúſque effectum præcipuum, ſcilicet gratiæ augmentum obtineas; quia ſacramentum ritè ſuſcipis, cùm obicem gratiæ recipiendæ non apponis: at exiſtens in gratia nullum obicem apponis illius augmento. Ergò ſic Suar. *ex communi ſententia, diſp.7.ſect.4.concl.4.* Ægid de Coninch.*q.62.art.1.dub.2.concl. 6.*Paul.Laymann. *lib.5.ſum.tract.1.cap.6.concl.3.*Bonac.*diſp.1. q.6.pun.2.num.10.* Verum etſi ad ſuſcipiendum ſacramentum, præcipuúmque illius effectum obtinendum, nulla alia diſpoſitio, cùm iuſtus es, præter illius ſuſcipiendi voluntatem requiratur, attamen vt effectum ſecundarium obtineas requiritur neceſſariò, ne in illius ſuſceptione veniale peccatum committas. Si enim actuali complacentia peccati venialis commiſſi ſacramentum ſuſcipias, vel in illius ſuſceptione te irreuerenter geſſeris, impedis tum illius peccati venialis remiſſionem, tum ſpecialem Dei fauorem tibi fortè concedendum, ſi liber ab omni macula etiam veniali, & debita cum reuerentia ſacramentum ſuſciperes. Ab hac concluſione excipiendum eſt ſacramentum Pœnitentiæ, eò quòd etiam ab homine iuſto ſuſcipi non poſſit abſque peccatorum contritione, vel attritione, quia eſt pars illius, ſicuti notarunt prædicti Doctores.

3. Dico

Digitized by Google

3. Dico ſecundò, ſi mortali peccato actuali grauatus exiſtas, tametſi illud ignores, neceſſario contritionem vel attritionem habere debes, vt medio ſacramentorum gratiam iuſtificantem, & ſacramentalem obtineas. Sic ferè omnes Doctores teſte Suar. *diſp. 7. ſect. 4. concl.* Ægid. de Coninch. *qu. 62. art. 1. dub. 2. concluſ. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. n. 12.* Paul. Laymann, *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5.* Ratio eſt: quia nullum peccatum mortale abſque illius pœnitentia, & retractione remittitur, vt ſatis colligitur ex illo Actorum 2. Vbi Iudæis volentibus conuerti dixit Petrus debere pœnitentiam agere, & baptizari, apertè indicans ſolum baptiſmum abſque pœnitentia peccatorum ſufficiens non eſſe ad gratiam conſequendam. Itémque ex Trident. *ſeſſ. 6. cap. 6. & ſeſſ. 14. cap. 4.* & ex D. Auguſtin. *epiſt.* 48. ad Vincentium. Congruentia verò, ob quam Deus ſic ſtatuit nemini remittere peccatum actuale, quin illius pœnitentiam, & retractationem habeat eſt aptiſſima. Non enim decebat Deum, vt à ſe auerſum voluntariè in ſuam gratiam reciperet, quouſque ipſe per pœnitentiam ad Deum reuerteretur.

4. Dixi: *Si mortali peccato actuali grauatus exiſtas*; nam ſi ſolùm originale habeas, obligatus non es ad recipiendum baptiſmi effectum, contritionem, vel attritionem habere: quia hæc ſolùm ſunt peccato propria voluntate commiſſo. At debes fidei, & ſpei, ſeu charitatis actum præmittere iuxta illud ad Hebr. 11. Credere enim oportet accedentem ad Deum, & quia eſt, & inquirentibus ſe quia remunerator. Si ergò debes credere & Deum eſſe, & eſſe remuneratorem, debes ſpem remunerationis habere, quia ob hanc ſpem remunerationem credis. Præterea indecens erat Deo in ſuam amicitiam te adultum, & ratione vtentem recipere, quin eam amicitiam expeteres, & in ea perſeuerare velles; aliàs ſuam gratiam vilipenderet, ſi tibi non petenti, neque habenti voluntatem in ea perſeuerandi concederet. Debes ergo baptiſmo iuſtificandus poſt rationis vſum non ſolùm fidem, ſed ſpem, ſeu charitatem habere. Sic Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. concl. 2. num. 27.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5.*

5. Dico tertiò. Conſcius peccati mortalis commiſſi, ſi baptiſmum, aut pœnitentiam recepturus es, ſatisfacis attritionem habens; ſi verò alia ſacramenta, obligatus es contritionem habere. Ita D. Thom. *in 4. diſt. 6. q. 1. art. 3. qq. 1. ad 5.* Henriq. *lib. 1. cap. 22. num. 5.* Vaſq. *3. p. diſp. 158. c. 4.* Suar. *diſp. 7. ſect. 4. §. occurrebat.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. punct. 2. à n. 10. & ſeqq.* Paulus Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 3. & 5.* Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. n. 31.* & alij communiter. Priorem partem ſcilicet quòd Sacram. Baptiſmi, vel Pœnitentiæ recepturus obligatus tantum ſis attritionem habere ſic probo. Quia hæc ſacramenta inſtituta ſunt à Chriſto Domino ad remittenda peccata. Non igitur expoſtulant peccata remiſſa. Ergò neque expoſtulare poſſunt ad ſui receptionem tanquam diſpoſitionem neceſſariam contritionem, qua peccata remittuntur. Ergò ſolùm expoſtulant attritionem, qua ſola non remittuntur peccata, benè tamen cum Sacramento. Ergò attritus accedens ad dicta ſacramenta cum debita diſpoſitione accedis, ſiquidem accedis diſpoſitus ad affectum Sacramenti ſuſcipiendum, & inſtitutioni Chriſti te conformas. Secundam partem nempe ad ſuſcipienda reliqua ſacramenta te debere eſſe contritum probo ex contrario fundamento. Nam reliqua ſacramenta per ſe inſtituta ſunt ad augendam gratiam Sacramento baptiſmi, vel pœnitentiæ in re, vel in voto ſuſcepto conceſſam. Ergo ea ſuſcipiens teneris gratiam habere: aliàs horum ſacramentorum fini, & inſtitutioni repugnas. Ergo teneris contritione, vel attritione cum ſacramento te ad ea ſuſcipienda diſponere. Quinimò ad ſuſcipiendum venerabile Euchariſtiæ ſacramentum ob eius ſingularem excellentiam, & dignitatem non ſufficit, ſi te per ſolam contritionem diſponas, ſed præmittere debes confeſſionem iuxta Trident. *ſeſſ. 13. cap. 7.*

6. Verum ſi putans te eſſe contritum peccati mortalis commiſſi, cum tamen ſolum attritus ſis, Sacramenta ſuſcipias, gratiam, & remiſſionem peccati ex vi ſacramenti obtines. Quia omnia ſacramenta ex ſua inſtitutione habent conferre gratiam non ponenti obicem. At cum ea ſuſcipis attritus putans eſſe contritum, non ponis obicem. Tum quia abſque culpa ſuſcipis. Tum quia ſuſcipis cum vero dolore, & pœnitentia peccati commiſſi, ſatisfacíſque obligationi iure diuino requiſitæ pœnitentiam habendi. Ergo obtines gratiam, & remiſſionem peccati. Præterea quia decebat diuinam bonitatem inſtituere ſic ſacramenta, vt virtutem haberent remittendi peccata verè pœnitentibus, & credentibus ritè eſſe ad eorum ſuſceptionem diſpoſitos. Atque ita docent ex communi ſententia Nauar. *cap. 22. num. 3.* Henriqu. *lib. 1. de ſacram. cap. 22. num. 6.* Suar. *diſp. 7. ſect. 4. in medio.* Ægid. de Coninch. *qu. 62. art. 2. dub. 2. num. 42. & ſeqq.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. à n. 11.* & alij.

7. Supereſt tamen difficultas, an ſi poſt peccatum commiſſum ſolo actu fidei, & ſpei ſupernaturali te ad ſuſcipiendum baptiſmum, vel pœnitentiam diſponas, effectum horum ſacramentorum obtineat? Et quæſtio procedit eo caſu quo peccati commiſſi immemor exiſtis, vel ſi illius es conſcius, exiſtimas attritionem ſupernaturalem habere, cum tamen non habeas? Affirmant ſufficere Scotus *in 4. diſt. 14. qu. 4. art. 3. &* Caiet. *3. p. qu. 86. art. 2. ad 1. argum. §. vlt.* Dicunt enim ſolam voluntatem ſuſcipiendi hæc Sacramenta ſine actu, vel voluntate peccati ſufficientem eſſe ad gratiam obtinendam. Probabile reputat Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. num. 35. & 36.* mouentur, quia eſto ad remiſſionem peccati commiſſi illius pœnitentia neceſſitate medij requiratur iuxta illud, niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. At non requiritur formalis pœnitentia, ſed virtualis ſufficit. Nam poſito actu charitatis, & dilectionis Dei ſuper omnia, homini peccata remittuntur, & in diuinam amicitiam recipitur. Signum ergo eſt in huiuſmodi actu virtualem pœnitentiam contineri. At actus ſupernaturalis ſpei etiam pœnitentiam peccati commiſſi virtualiter continere videtur: ſiquidem nemo expetere diuinam amicitiam poteſt cum intentione in ea perpetuo manendi, quin ſi conſcius eſſe peccati commiſſi illud deteſtaretur. Ergo actus ſpei ſufficiens eſt ad effectum dictorum ſacramentorum obtinendum.

Cæterum longè probabilius exiſtimo prædictum actum ſpei abſque attritione, vel contritione ſaltem in actu charitatis, & dilectionis Dei ſuper omnia contentis ſufficientem eſſe ad remiſſionem peccati, & gratiam obtinendam in prædictis ſacramentis. Quia hic actus ſpei requiſitus eſt in adulto ſuſcepturo baptiſmum ſolo peccato originali affecto, vt diximus concl. 2. Ergò in ſe virtualem dolorem, & pœnitentiam non continet, quia pro ſolo peccato originali remittendo nulla pœnitentia requiritur. Neque ex eo quod expetens diuinam amicitiam efficaciter deteſtaturus eſſes peccatum, ſi conſcius illius eſſes; infertur in eo deſiderio deteſtationem peccati virtualiter contineri, ſicuti continetur in dilectione Dei ſuper omnia? ſed ſolum infertur contineri deteſtationem tanquam effectum imperandum ab actu ſpei in ordine ad finem propoſitum diuinæ amicitiæ conſequendum. Quæ continentia non videtur ſufficiens, cum ex illa dici non poſſit ſperantem diuinam amicitiam peccati commiſſi pœnitere, ſed fore, vt pœniteat, ſi illius memor exiſtat. Cum ergo nullius peccati actualis remiſſio contingat abſque pœnitentia, efficitur non remitti peccatum ſuſcipienti ſacramentum ſolo actu ſpei diſpoſito. Secus verò contingit in dilectione Dei ſuper omnia. Quæ deteſtationem peccati continet non tanquam effectum imperandum, ſed in ſe virtute, & eminenter: diligens enim Deum ſuper omnia quidquid Deo contrarium eſt, quale eſt peccatum implicitè deteſtatur.

PVNCTVM XIV.

An carenti debita diſpoſitione ad Sacramenti effectus ſuſcipiendos Sacramentum miniſtrandum ſit?

1. *Per ſe loquendo nullum ſacramentum miniſtrandum eſt carenti debita diſpoſitione ad illius effectum.*
2. *Miniſtrandi Sacramentum probabiliter conſtare debet de ſuſcipientis recta diſpoſitione. Et qualiter hoc contingat.*
3. *Per accidens miniſtrari indigno Sacramentum poteſt, ſi publicè miniſtrari debet, & ipſe ſe publicè probaueris dignum.*
4. *Satisfit obiectioni & declaratur qualiter hæc miniſtratio non ſit cooperatio ſuſceptionis ſacrilegæ.*

1. CErtum eſt (per ſe loquendo) nullum ſacramentum miniſtrandum eſſe carenti debita diſpoſitione ad illius ſacramenti effectus; quia eſſe miniſtratio ſacramento iniurioſa & contra proprij officij debitam obligationem: eo enim ipſo, quo ſacramentum miniſtras, obligatus es iis tantùm diſpenſare, quibus Chriſto Domino placet, quia nomine ipſius diſpenſas, at Chriſto Domino diſplicet, quod carentes debita diſpoſitione ad ſuſcipiendos ſacramenti effectus ſacramenta ſuſcipiunt. Ergò ei diſplicet quòd tu eis ſacramentum miniſtres. Sic omnes Doctores.

2. Hinc infertur tibi miniſtranti ſacramentum probabiliter conſtare debere de recta ſuſcipientis diſpoſitione. Tum vt fideliter diſpenſes. Tum ne irreuerentiæ Sacramenti cooperteris. Sed qualiter hæc recta diſpoſitio tibi conſtare debeat? Ex ſingulis Sacramentis petendum eſt: Sunt enim aliqua Sacramenta, ad quæ ſuſcipienda probabiliter creditur ſuſcipientem eſſe diſpoſitum, eo ipſo quo catholicè viuens ea ſibi adminiſtrari petat, qualia ſunt Confirmatio, Euchariſtia, Extrema-Vnctio. Alia verò ſacramenta, quia

Digitized by Google

ſtatum conſtituunt pluribus obligationibus affectum, expoſtulant in ſuſceptione ſuæ legitimæ diſpoſitionis probationem. Non enim baptiſmus adulto miniſtratur, quin ipſe ſuæ fidei, rectæque diſpoſitionis teſtimonia præbeat. Neque vllus ordinibus inſignitur, neque matrimonio iungitur, quin prius probet nullum ad hæc ſacramenta impedimentum habere. Atque ita ſuſtinent Sotus, *in 4. diſt. 12. par. 1. art. 6.* Henriq. *lib. 1. de ſacram. cap. 30. n. 6.* Suar. *3. p. diſp. 18. ſect. 2. concl. 1.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. p. 4. in fine.*

3. Dixi *per ſe loquendo*: nam per accidens miniſtrari poteſt Sacramentum indigno, ſi ſacramenti miniſtratio futura ſit publica, ipſéque ſuſcipiens ſe publicè dignum probauerit, quia creditur Chriſtum Dominum in hoc caſu poteſtatem ſuis miniſtris conceſſiſſe, ſiquidem traditori diſcipulo Euchariſtiam porrexit, cuius indignitatem optimè nouerat, quia in adſtantium conſpectu ſe probabat dignum. Aliàs miniſtris Sacramentorum graue onus impoſitum eſſet, vel probandi ſuſcipientium indignitatem, quam ſæpè probare non poſſent, vel nimia eſſet eis licentia conceſſa, multíſque irrogandis iniuriis expoſita, ſi abſque dicta probatione ſecretò indignis negare ſacramenta poſſent. Sic D. Thom. *q. 80. art. 6.* Ægid. de Coninch. *ibi*: Nauar. *cap. 21. n. 55. & 56.* Henriq. *lib. 1. cap. 10. n. 5.* Valent. *t. 4. diſp. 6. q. 8. p. 3. verſ. 4. peccatori.* Suar. *diſp. 18. ſect. 2. in media.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. p. 4. n. 4.* & alij apud ipſos.

4. Quòd ſi obiicias nemini licitum eſſe ſacrilegio cooperari, quia eſt intrinſecè malum; at miniſtrans ſacramentum indigno videtur illius ſacrilegæ ſuſceptioni cooperari. Ergo nunquam id licere poteſt? Facilè reſpondetur negando miniſtrantem ſacramentum indigno ob ſupradictum finem vitandi proximi infamationem cooperari ſacrilegæ ſuſcipientis receptioni, quia ſolum cooperatur receptioni ſacramenti, quatenus verò eſt ſacrilega permittit ex iuſta cauſa. Sic Suar. Henriq. Bonac. & alij ſupra.

PVNCTVM XV.

Qualiter licitum ſit Sacramenta recipere, & petere ab indigno miniſtro.

1. *Non eſt licitum petere adminiſtrationem, quam alius nullo modo licitè præſtare poteſt.*
2. *Ob tui, vel alterius grauem neceſſitatem, vel vtilitatem benè potes petere adminiſtrationem, quam alius in peccato ob ſuam malitiam facturus eſt.*
3. *Secluſa ſupradicta neceſſitate, vel vtilitate nequaquam potes etiam à parato adminiſtrationem petere.*

1. QVæſtio hæc decidenda eſt ex his, quæ diximus *tract. 6. de charit. diſp. vlt. de ſcandalo, & tract. 14. de iuram. diſp. 1. pun. 10.* Primò namque ſtatuendum eſt, nullo caſu tibi licitum eſſe petere ab aliquo ſacramenti adminiſtrationem, quam ipſe licitè præſtare non poſſit, quia eo ipſo velles rem illicitam fieri, quòd intrinſecè malum. Qua ratione non licet tibi extra mortis periculum ab excommunicato non tolerato Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ recipere, quia ipſe præſtare licitè non poteſt, imò neque in mortis periculo, ſi alius adſit, qui præſtare velit. Stante vero periculo mortis, & deficiente miniſtro idoneo poteris ab excommunicato & iam non tolerato ſacramenta Baptiſmi vel Pœnitentiæ recipere, quia horum ſacramentorum receptio eſt ſummè neceſſaria: nam eſto contritione ſalutem obtinere poſſis, difficile eſt eam habere, neque in eas anguſtias es coniiciendus. Alia verò ſacramenta, quia non ſunt ita neceſſaria nequaquam potes etiam in articulo mortis ab excommunicato non tolerato ſuſcipere. Excipe niſi incapax ſteteris ſacramentum Pœnitentiæ recipiendi. Nam eo caſu ſunt tibi æquè neceſſaria ac baptiſmus, vel pœnitentia, quia illis ſuſceptis ſalutem attritione conſequeris, quam tamen amitteres ob contritionis defectum. Sic expreſsè tradit Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 6. dub. 2. concl. 2.*

2. Secundò dicendum eſt ob grauem tui vel alterius neceſſitatem, vel vtilitatem optimè potes petere ſacramenti adminiſtrationem ab eo, quem ſcis in peccato miniſtraturum, ſiue parochus ſit, ſiue non, ſiue paratus exiſtat, ſiue non exiſtat. Sic D. Thom. *q. 64. art. 6. ad 2.* Coninch. *ibi dub. 2. concl. 1. n. 43.* Valent. *t. 4. diſp. 3. q. 5. pun. 3.* Sanc. *li. 7. de matr. di. 9. n. 8.* Suar. *3. p. di. 18. ſect. 2. verſ. ſed quæres, & diſp. 72. ſect. 4. in fine.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. pun. 5. n. 1.* Ratio eſt, quia tu rem licitam & honeſtam petis, ſcilicet Sacramenti adminiſtrationem, quam miniſter & poteſt & debet ritè præſtare. Quòd ſi non præſtet eius malitiæ, & non tuæ petitioni tribuendum eſt. Hac enim de cauſa tibi licitum eſt mutuum ab vſurario, & iuramentum à iuraturo falſo, vel per falſos Deos expoſtulare, quia quantum eſt ex te rem licitam & honeſtam petis.

3. Tertio dicendum eſt ſecluſa graui neceſſitate, vel vtilitate tui, vel alterius ne quis à Sacerdote etiam parocho, vel aliàs parato ſacramenti adminiſtrationem peteret, ſi moraliter tibi conſtet malè adminiſtraturum. Tum ob charitatem proximi, qua teneris peccatum illius impedire, ſi commodè poſſis, tum præcipuè ne diuinus honor, & ſacramento reuerentia debita lædatur. Sic Sotus *in 4. diſt. 1. q. 5. art. 6.* Suarez *diſp. 18. ſect. 2. circa finem.* Ægid. de Coninch. *qu. 64. art. 6. dub. 2. n. 43.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. pun. 5. n. 2. Colligiturque apertè ex cap. Sciſcitantibus 15. q. 8.* vbi Nicolaus Papa decidit ab adultero poſſe communionem percipi, donec Epiſcopi ſententia priuatus ſit.

PVNCTVM XVI.

De numero & ordine Sacramentorum, & ritibus ſeruandis in eorum adminiſtratione.

1. *Solum ſunt ſeptem ſacramenta.*
2. *Ratione prædicta veritas probatur.*
3. *Qui ordo ſeruandus eſt in eorum numeratione.*
4. *Ritus eſſentiales ſunt à Chriſto inſtituti, accidentales ab Eccleſia, qui ſi communes ſint, nequit priuatus Epiſcopus mutare.*
5. *Gratia eſt peccatum per ſe loquendo non ſeruare prædictos ritus ab Eccleſia præſcriptos in ſacramentorum adminiſtratione.*

1. VEritas catholica eſt ſeptem eſſe ſacramenta nec plura, nec pauciora. Hic definitum eſt à Concilio Florent. in Decreto Eugen. 4. & à Trid. *ſeſſ. 7. can. 1. & colligitur ex cap. ad abolendam de hæreticis*: vbi tanquam hæretici damnantur, qui aliter de ſacramentis ſentiunt, quam Eccleſia Romana. Conſtat autem Eccleſiam Romanam ſeptem tantum ſacramenta approbare, non ſunt igitur aſſerenda plura, nec pauciora. Neque huic veritati obſtare videntur opiniones aſſerentes in Euchariſtia ſacramentum corporis à ſacramento ſanguinis diſtinctum eſſe. Et in Sacram. Ordinis, ordines maiores inter ſe, & à minoribus ordinibus ſpecie differre, quia Eccleſia ſolum definiuit non eſſe plura ſacramenta, quam ſeptem. Plura inquam, quæ in prædicto numero non contineantur. Nam eſto ſacramentum Ordinis plures ordines inter ſe diſtinctos contineat, omnes tamen vnicum ſacramentum Ordinis ſaltem in genere conſtituunt, tametſi ſub eo plura ſacramenta ſpecie infima diſtincta contineantur. Neque item obſtat, quod aliqui Patres mentionem ſacramentorum facientes aliqua ex eis, & non omnia numerent, quia non eo ipſo negant. Neque denique obſtat, quòd lotionem pedum à Chriſto Domino factam ſacramentum appellent, ſicuti appellauit Ambroſ. *lib. 3. de ſacram. cap. 1.* & Bern. *ſerm. in Cœna Domini*, quia ſacramentum vſurpant non propriè, & ſtrictè pro ſigno ſanctificante, & peccata venialia remittente, ſed impropriè, & ſecundùm latam ſignificationem pro ſigno denotante ipſos etiam iuſtos, & baptiſmo ſanctificatos indigere noua lotione pro peccatis venialibus denuò commiſſis. Vide Nauar. *ſum. cap. 22. n. 2. & 5. & cap. Nouit. de iudiciis, notab. 3. n. 92.* Bellarm. *2. p. lib. 1. cap. 5.* Henriq. *lib. 1. cap. 3. & 1.* Sayr. *de ſacram. lib. 2. cap. 1. q. vnica. & cap. 2. art. 1. & 2.* Suar. *t. 3. in 3. p. diſp. 12. ſect. 1.* Vaſq. *q. 64. diſput. 135. n. 1. & ſeq. & q. 65. diſp. 139. c. 1. & 2.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 1. dub. 1. & q. 65. art. 1. n. 4.* & alij.

4. Ratio huius veritatis eſt inſtitutio Chriſti. Congruentia optimè traditur à D. Thom. *q. 65. art. 1.* quia his ſacramentis integrè perficitur homo tam quoad ſe, quam in ordine ad communitatem. Quinque enim ſacramentis Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, Euchariſtia, Pœnitentia & Extrema-Vnctione perficitur in ſe; Ordine vero, & Matrimonio quoad populum. Baptiſmo namque ſpiritualiter naſcimur, & in Chriſto regeneramur. Iuxta illud Ioann. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnũ Dei. & ad Titum. 3. per lauacrum regenerationis, & Confirmatione creſcimus, & roboramur in vita per baptiſmum accepta in cuius ſacramenti ſuſceptione tempore naſcentis Eccleſiæ Spiritus ſanctus viſibiliter communicabatur, vt habetur Actorum 8. *n. 17. & cap. 19. n. 6.* Euchariſtia nutrimur in hac ſpirituali vita, & contra inſidias inimici robur accipimus, & Chriſto noſtro capiti vnimur. Nã vt dicitur Ioan. 6. Qui manducat me viuet propter me. Quia tamen ab hac ſpirituali vita ob miſeriam noſtram ſolemus deficere, Chriſtus Dominus, ne ob defectum remedij periremus, Sacramentũ Pœnitentiæ inſtituit, quo poſſimus ad vitam reuocari obtenta peccatorũ remiſſione ſecundùm illud Ioan. 20. Quorũ remiſeritis peccata remittẽtur eis, &c. Deniq; inſtituit Extremam-Vnctionẽ tũ in remedium infirmitatum, quæ ex peccato cõmiſſo relinquuntur, tum in adiutorium contra luctam, & ſpecialem pugnam, quam cum dæmone in mortis articulo ſolemus habere, ſicuti colligitur ex epiſtola Iacobi *cap. 5.* Hæc quinq; ſacramenta, vt ex dictis conſtat ad priuatam cuiuſq; vtilitatem, & perfectionem ſunt per ſe inſtituta. Alia duo ſacramenta Ordinis, &

Matrimo

Digitized by Google

Matrimonij ad perfectionem totius populi Chriſtiani. Ordine namque conſtituuntur miniſtri, & diſpenſatores ſacramentorum Paſtores, & Doctores. Ideóque Paul. 1. ad Timoth. 4. dixit. Noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum presbyterij, & ad Hebr. 7 dixit Sacerdotes non ſolùm pro ſe, ſed pro populo hoſtias offerre. Matrimonio populus Chriſtianus per honeſtum, & rationi conuenientem vſum multiplicatur, ob cuius cauſam dixit Paul. ad Epheſ. 5. hoc ſacramentum magnum eſt in Chriſto, & Eccleſia.

3. Quoad ordinem verò horum ſacramentorum ferè omnes Doctores approbant aſſignatum à D. Thom. *q. 65. art. 2.* & Concilium Trident. *ſeſſ. 7. can.* 1. authoritate firmatum, nempe vt baptiſmus ſit primum ſacramentum in ordine, non quia cæteris omnibus nobilius ſit, ſed quia ad vitam ſpiritualem concedendam eſt inſtitutum, & cùm vita ſit fundamentum totius eſſe, ſacramentum inſtitutum ad hanc vitam communicandam totius ædificij ſpiritualis fundamentum eſt, & idem in ordine primum. At quia recenter nati indigent ſpeciali robore, & auxilio ne deficiant, Sacramentum Confirmationis, quo roborantur ſecundum locum obtinet. Tertium obtinet Euchariſtia, eò quòd ſit ſpeciale vitæ ſpiritualis nutrimentum. Quartus locus conceditur Pœnitentiæ, quia reſtituit vitam ſpiritualem roboratam, & nutritam, ſi fortè amitti contingat. Extrema-Vnctio quintum habet locum, quia mundat nos à peccatorum reliquiis, quæ per pœnitentiam ob noſtram negligentiam, vel ignorantiam ſufficienter purgatæ non ſunt. Sexto, & ſeptimo loco ſubſequuntur ſacramenta Ordinis, & Matrimonij, quibus in Ordine ad totam communitatem perficimur. Nam Ordine accipimus poteſtatem regendi multitudinem & exercendi actus publicos. Matrimonio propagamus naturam contra continuum morte introductum defectum. Quòd verò prædictus Ordo ſit rectè aſſignatus colligitur apertè tum ex dictis, tum ex ratione, quam D. Thom. *qu. 65. art.* 2. ſubiungit. Priora (inquit) ſunt, quæ ſingulos in ſe perficiunt in Ordine ad alios, ideóque ſacramenta Ordinis; & Matrimonij poſtremum locum obtinent, reliqua priorem. Matrimonium poſt Ordinem, quia minus perfectum eſt, vtpotè quod minus participat rationem ſpiritualis vitæ, ad quam ſacramenta ordinatur. Intereà verò quæ ad perfectionem priuatam cuiúſque ordinantur (inquit D. Thom.) priora debent eſſe, quæ per ſe vitam communicant, & perficiunt, quam quæ obſtacula remouent, ideóque priora ſunt, Baptiſmus, Confirmatio, & Euchariſtia; quibus vita conceditur, & perficitur, quàm Pœnitentia, & Extrema-Vnctio, quibus vita læſa reparatur. Ex quibus omnibus conſtat prædictũ Ordinem deſumptum ex fine ipſorum ſacramentorum, tum ex neceſſario, vel conuenienti illorum vſu. Nam ſi ex eorum dignitate ordo eſſet inſtituendus primum locum Euchariſtia obtinere debebat; vtpotè omnium ſacramentorum perfectiſſimum. Tum quia continet Chriſtum. Tum quia ad ipſum reliqua ſacramenta referuntur. Tunc quia in ipſo conſummantur, vt latiùs explicauit D. Thom. *q. 65. art.* 3. Secundus locus concedendus erat Ordini Tertius Confirmationi. Quartus Baptiſmo Quintus Pœnitentiæ Sextus Extremæ-Vnctioni. Septimus Matrimonio.

4. Prædicta ſacramenta ſuos ritus habent tum ex inſtitutione Chriſti, tum ex inſtitutione Eccleſiæ, quibus adminiſtrentur. Sed ex his ritibus aliqui ſunt eſſentiales, alij accidentales. eſſentiales ſunt qui ſacramentum conſtituunt, quibúſque deficientibus materia, vel forma ſacramenti deficit, & hi à Chriſto Domino ſunt inſtituti. Accidentales ſunt, qui non ad eſſentiam ſacramenti, ſed ad eius ornatum decorum, & conuenientem vſum pertinent. Qui ritus alij ſunt communes toti Eccleſiæ, alij ſingulares cuiuſdam Epiſcopatus: nulli tamen ſunt à Chriſto Domino præſcripti, eſto Eccleſia ad eius imitationem, & exemplum aliquos præſcripſerit, vt rectè probat Suar. 3. *p. q. 65. art. 4. diſp. 15. ſect. 3. concl.* 1. Ritus eſſentiales nullus Epiſcopus, imo nec ſummus Pontifex etiam in Concilio generali mutare poteſt; quia Eccleſiæ à Chriſto Domino relicta poteſtas Sacramenta mutandi, vt tradunt omnes. At ritus accidentales etiam toti Eccleſiæ communes poteſt ſummus Pontifex pro varietate temporum, & circunſtantiarum quoſdam de nouo inſtituere, & antiquos abrogare, quia horum obſeruatio ex Eccleſiæ inſtitutione habetur. Priuati verò Epiſcopi nequaquam poſſunt ritus vniuerſali Eccleſiæ communes abrogare, vel aliquo modo mutare, quia ſunt à ſuperiori poteſtate, ſcilicet vniuerſalis Eccleſiæ Paſtore inſtituti. Eâque de cauſa Concil. Trident. *ſeſſ. 7. can.* 13. definiuit anathema eſſe dicentem receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos aut contemni, aut ſine peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe. Sic Henriq. *lib. 1. de Sacram. c. 21. n. 4.* Ægid. de Coninc. *q. 66. n. 99. & q. 71. n. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. vlt. pun. vn. in fin.* Suar. *diſp. 15. ſect. 3. circa finem.*

5. Ex quo fit per ſe peccatum mortale eſſe non ſeruare præſcriptas cæremonias, ritum, & ordinem præſcriptum ab Eccleſia in ſacramentorum adminiſtratione, quia vſu, conſuetudine, & Conciliorum decretis, & Doctorum authoritate conſtat horum obſeruationem præceptam eſſe ſicuti probauimus loquentes de ſingulis Sacramentis, Aliquando tamen continget ſolum veniale eſſe, ſi mutatio prudentis iudicio leuis eſſe iudicetur. Sic Suar. *diſput. 16. ſect. 2. circa finem.* Valen. *tom. 4. diſp. 3. qu. 1. punct.* 4. Henriqu. *lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 4. Bonac. *diſp. 1. de Sacram. qu. vlt. punct. vnico, num.* 4. & alij communiter.

Digitized by Google

TRACTATVS XIX.

ET

DISPVTATIO VNICA, DE SACRAMENTO BAPTISMI.

EXPLICATIS in ſupradicto Tractatu iis, quæ omnibus Sacramentis communia ſunt ſingulorum ſacramentorum explicationem aggredimur, incipientes à Baptiſmo vtpotè ianua reliquorum, & vitæ ſpiritualis fonte, ac radice.

PVNCTVM I.

De Baptiſmi nomine, eiúſque definitione.

1. *Expenditur nomen baptiſmi.*
2. *Definitio baptiſmi explicatur.*

1. HOc Sacramentum, quo à peccato originali mundamur, & in domeſticos Chriſti ſigillamur, vniuerſi Patres, & Doctores baptiſmum appellant, eò quòd per immerſionem, vel affuſionem aquæ præſtetur. Baptiſmi namque vox Latinè idem eſt quod immerſio, vel intinctio teſte Ambroſ. Calepino *verbo Baptiſmus*. Ob varios tamen ſacramenti effectus aliis etiam nominibus hoc Sacramentum Patres nominauerunt, vt videre eſt apud D. Thom. *q.66. art.1. ad 1.* Bellarmin. *lib.3. de ſacrament. cap.1.* Suar. *q.66. art.1. in comment.* Vaſqu. *diſp.140. cap.1.* Præcipua ſunt eſſe ſacramentum regenerationis, fidei, doni, ſeu gratiæ, vnctionis, illuminationis, indumenti, & ſigilli. His vtitur Gregor. Nazianzen. *orat.40. in ſanctum Baptiſma non longè à principio.* Chryſoſt. *homil. ad baptizandos, tom.5.* Tertullian. *lib. de Baptiſmo.* Baſil. *in exhortat. de baptizan.* Cyril. *Catech.3. & 17.* Clem. Alexandr. *lib.1. pædagogia, c.6.* Ambroſ. *lib.2. de ſacr. in fine, & lib.3. in princ.* & alij Patres. Dicitur ſacramentum *regenerationis*, quia eo denuò naſcimur & regeneramur. Iuxta illud Ioan.3. niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei. *Fidei* Sacramentũ appellatur, quia in eo fit prima, & ſolẽnis fidei profeſſio. *Gratia ſeu doni*, quia in eo gratia prima abſque vllo noſtro merito liberaliſſimè confertur, integráque peccatorum quoad culpam, & pœnam remiſſio. *Vnctionis*, quia Spiritus ſancti gratia vngimur participes regni, & ſacerdotij Chriſti. *Illuminationis*, quia fide accepta in cognitionem Dei illuminamur. *Indumenti*, quia nuditas per peccatum contracta gratia huius ſacramenti tollitur. *Sigilli*, quia in oues Chriſti primo ſigillamur. Inſuper ſolet vocari *Circumciſio Chriſti non manufacta, ad Coloſſ.2.* quia loco corporalis circumciſionis antiquæ hæc ſpiritualis circumciſio ſucceſſit. Deinde appellatur, *crux & ſepultura.* Ad Roman. 6. quia baptiſmo vetus homo moritur, & quaſi ſepelitur, nouúmque induimus, qui ſecundùm Deum creatus eſt. Denique dicitur *principium & ianua ſacramentorum*, qui eo redditur baptizatus aptus ad reliqua ſacramenta ſuſcipienda.

2. Baptiſmi nomine explicato. Doctores ſequentes Mag. *in 4. diſt.3.* definiunt, vt ſit ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta forma verborum. Cui definitioni vt recta ſit, ſubintelligi debet cum debita intentione. Nam ſtare optimè poteſt ablutio corporis ſub forma verborum pro baptiſmo præſcripta, non tamen fieri Baptiſmum, eo quòd deficiat legitima intentio. Hac enim ratione ſi aliquem ablueres proferens baptiſmi formam præſcriptam abſque intentione illum regenerandi, ſed animo tantum repræſentandi quod ab Eccleſia Catholica fit, baptiſmum non conficeres. Benè tamen poſſes ludens & repræſentans Eccleſiæ Baptiſmum aliquem baptizare, ſi animo regenerandi ablueres ſub præſcripta forma baptiſmi. Qualiter Athanaſio contigit, qui etſi ludens, & repræſentans Eccleſiæ baptiſmum, quia tamen verum animum, & intentionem faciendi quod Eccleſia faciebat, habuit, verum baptiſmum pluribus non baptizatis contulit. Sicuti teſtatur Ruffin. *lib.1. hiſtor. cap.14.* Sozomen. *lib.2. cap.16. & refertur in cap. Spiritus ſanctus, 1.q.1.* Eſt ergo baptiſmi definitio non ſolùm ablutio corporis ſub præſcripta verborum forma, ſed cum debita intentione facta. Quapropter Catechiſmus Romanus, *2.p.c.2. dixit.* Baptiſmus eſt ſacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ. *Sacramentum* conſtituit loco generis; *regenerationis per aquam in verbo vitæ* loco differentiæ. Nam baptiſmus differt à reliquis ſacramentis, eo quòd diuerſam habeat materiam, & formam phyſicam, diuerſámque ſignificationem. Habet namque pro materia aquam non vtcumque, ſed corpus lauantem; pro forma phyſica verba à Chriſto Domino inſtituta, quæ verba comparata ad ablutionem, quia eam determinant, ſunt forma. At quia ex prolatione illorum verborum & ex ablutione cum intentione regenerandi baptizatum integra ſignificatio ſacramenti conſurgit, ea de cauſa ablutio, & prolatio verborum habent ſe vt materia ſacramenti, ſignificatio vero vt forma, quæ vllo verbo regenerationis indicata eſt à Cathechiſmo Romano. Hoc enim ſacramento Chriſto regeneramur, quia eius virtute primam ſpiritualem vitam conſequimur. Sic explicat Suar. *Baptiſmi definitionem 3.p. q. 66. art.1. in comment.* iunctis iis quæ dixerat. *diſp.2. ſect.1.* Ægid. de Coninch. *ibi* Vaſq. *diſp. 140. c.1. n.2.* Bonac. *diſp.2. de baptiſmo. q.2. p.1. n.1.*

PVNCTVM II.

De tempore, quo hoc Sacramentum inſtitutum eſt, & de differentia eius à Ioannis baptiſmo.

1 *Fuiſſe à Chriſto hoc ſacramentum inſtitutum poſt reſurrectionem qui defendant, & qualiter probent.*
2 *Ante mortem eius fuit hoc ſacramentum inſtitutum.*
3 *Satisfit oppoſitis rationibus num.1. relatis.*
4. *Quo die fuerit inſtitutum, hoc ſacramentum? Incertum eſt. Plures cenſent poſt plures dies à Ioannis baptiſmo.*
5 *Probabilius eſt eo die, quo fuit Chriſtus à Ioanne baptiſatus baptiſmum inſtituiſſe.*
6 *Fit ſatis fundamentis n.4. adductis.*
7 *Qualiter baptiſmus à Chriſto inſtitutus differat à Ioannis baptiſmate.*

1. QVod ad inſtitutionem huius ſacramenti attinet, fide tenendum eſt eſſe à Chriſto Domino inſtitutum, ſicuti de omnibus ſacramentis definit. Trid. *ſeſſ.7. can.1.* Quo autem tempore inſtitutum ſit, non ita certum eſt. Nam aliqui grauiſſimi doctores docent fuiſſe inſtitutum poſt reſurrectionẽ, cùm Apoſtolis dixit. *Docete omnes gentes baptiſantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*; ſic docuit expreſſè

Digitized by Google

preſsè *Tertullian. lib. de baptiſmo. cap.* 11. *n.* 86. *Rupert. lib.* 4. *in Ioann. c.* 3. *Chryſoſt. hom.* 28. *in Ioann. Theophylact. Ioann.* 3. *in illa verba:* Poſt hæc venit Ieſus. *Leo.* 1. *in epiſtola.* 4. *decretali ad vniuerſos Epiſcopos Siciliæ, cap.* 1. *& ſatis indicat D. Thom. q.* 7. 3. *art.* 5. *ad* 4. *in priori ſolut.* & probabilem reputat *Canus lib.* 6. *de locis c.* 5. §. *quartò ſi longiorem.* Mouentur primò, quia nullibi legitur Dominum formam baptiſmi expreſſiſſe, neque vtendam deſignaſſe, niſi poſt reſurrectionem. Imo potius *Lucæ* 10. mittens diſcipulos ſuos ad annunciandum regnum Dei, varias poteſtates conceſſit eiiciendi dæmonia, & curandi infirmitates, ſi autem baptiſmus inſtitutus eſſet, moneret illos, ſicuti poſt reſurrectionem fecit, vt docerent gentes, & in nomine Trinitatis baptizarent. Secundò probant ex illo *Ioannis* 7. vbi Euangeliſta teſtatur nondum Spiritum datum eſſe, quia Ieſus nondum erat glorificatus, hoc eſt, quia nondum erat mortuus, & reſuſcitatus. Si autem baptiſmus, quo Spiritus ſanctus confertur, eſſet ante Chriſti paſſionem, & eius glorioſam reſurrectionem inſtitutus, Spiritus ſanctus datus eſſet. Signum ergo eſt baptiſmum inſtitutum non fuiſſe. Tertiò probant, quia *Ioann. cap.* 4. *initio* expreſſit Chriſtum Dominum non per ſe, ſed per diſcipulos baptizaſſe, cuius expreſſionis nulla excogitari rationabilis cauſa poteſt, niſi quia eius diſcipuli baptizabant Ioannis baptiſmo, cuius vſus Chriſtum non decebat. Tandem, quia baptiſmus habet ex ſe ianuam regni cœleſtis aperire. At hæc aperta non eſt, quouſque Chriſtus Dominus morte ſua integrè ſatisfecit noſtrorum peccatorum debito. Ergo ante hanc plenam ſatisfactionem non fuit inſtitutus.

2. Cæterùm tenendum eſt cum communi, longéque probabiliori ſententia Chriſtum Dominum ante mortem ſuam baptiſmum inſtituiſſe: ſic docuit *Cyrill. lib.* 2. *in Ioann. c.* 7. *Nazianzen. orat.* 39. *Auguſt.* variis in locis, præcipuè *tract.* 13. *&* 15. *in Ioann. cap.* 57. *D. Thom. q.* 66. *art.* 2. *Magiſt. in* 4. *d.* 3. & pluribus relatis firmant *Suar. diſp.* 19. *ſect.* 1. *concl.* 1. *Vaſq. diſp.* 140. *cap.* 3. *Ægid. de Coninch. q.* 66. *art.* 2. *Bonac. diſp.* 2. *de baptiſmo q.* 2. *pun.* 1. *Paul. Laymann. lib.* 5 *ſum tract.* 2. *cap.* 2. *n.* Probatur, quia ante paſſionem Chriſti Domini eius diſcipuli baptizabant, vt expreſsè habetur *Ioann.* 4. ibi audierunt Phariſæi, quòd Ieſus plures diſcipulos facit, & baptizat, quàm Ioannes, quamquam Ieſus non baptizaret, ſed diſcipuli eius. At non eſt credibile eos baptizare baptiſmo Ioannis, neque alio baptiſmo ab eo, qui nunc eſt. Ergo baptiſmus ante paſſionem Chriſti fuit inſtitutus. Minorem, in qua eſt difficultas, ſic probo. Et in primis, quod diſcipuli Chriſti non baptizarent baptiſmo Ioannis videtur manifeſtum. Tum quia nō diceretur Chriſtus mediis illis baptizare, ſed potiùs Ioannes, cuius erat baptiſmus. Tum quia diſcipuli Ioannis non conquererentur, quod Chriſti diſcipuli baptizarent, ſi baptiſmo Ioannis vterentur, imo potius gaudere deberent, quod ſui magiſtri baptiſmus à Chriſto, eiuſque diſcipulis approbaretur. Tum denique, quia ipſe Ioannes dixit ſe baptizare in aqua, Chriſtum Dominum baptizaturum in Spiritu ſancto *Ioann.* 1. *& Matth.* 3. ob quam cauſam plures ad Chriſtum baptizandi concurrebant. Quod verò diſcipuli Chriſti non baptizarent alio baptiſmo ab eo, qui nunc eſt, inde probatur, quia ex ſcriptura cōſtat Chriſtum Dominum, eiuſque diſcipulos baptizaſſe in Spiritu ſancto, & igni, hoc eſt baptiſmo conferente Spiritum ſanctum, animum inflammante, & tanquam ignis à rubigine peccatorum purgante. *Ioann.* 1. *Matth.* 3. nec de alio baptiſmo conſtat, nec Chriſtum, eiuſque diſcipulos decebat. Sed baptiſmus, vi cuius Spiritus ſanctus per gratiam, & charitatem communicatur, eſt baptiſmus, qui nunc eſt in Eccleſia. Ergo nullo alio Chriſtus Dominus, eiuſque diſcipuli vſi fuerunt. Secundò probo, quia ante paſſionem Chriſti inſtitutum eſt Euchariſtiæ ſacramentum, & diſcipulis miniſtratum, ipſique diſcipuli ordinibus initiati ſunt. At non eſt credendum prius Euchariſtiam participaſſe, & ordinis ſacramentum recepiſſe, quàm baptiſmum, cùm baptiſmus omnium ſacramentorum ianua ſit, & initium. Fingere autem Chriſtum Dominum in hac parte diſpenſaſſe, & ſacramentorum diſpoſitionem mutaſſe incongruum eſt, cùm nulla ſit huius fictionis neceſſitas, nec fundamentum. Adde plures Patres teſtari Chriſtum Dominum ſuis manibus aliquos baptizaſſe, nam baptizaſſe Petrum teſtatur *Nicephor lib.* 2. *hiſtoriæ, cap.* 3. *&* Nazianzen. *orat.* 39. Beatam Virginem, & vtrumque, *& Theophil. in cap.* 3. *Ioann.* imo noſter doctiſſimus *Maldonat. Ioann.* 3. quem ſequitur *Vaſq. q.* 66 *art.* 2. *diſp.* 140. *cap.* 5. affirmat Chriſtum Dominum ſuis manibus plures baptizaſſe, tametſi non frequenter; frequenter enim per diſcipulos faciebat. Sic explicant locum *Ioann.* 4. vbi dicitur Chriſtum non baptizaſſe, ſed diſcipulos eius, cùm tamen *Ioann.* 3. dixiſſet Chriſtum baptizaſſe; vt ſit ſenſus Chriſtum non baptizaſſe frequenter, benè tamen aliquoties, ſed rarò.

3. Ex his facile eſt rationibus oppoſitis ſatisfacere. Ad primam nego nullibi eſſe indicatam à Chriſto Domino ante ſuam paſſionem formam baptiſmi: ſatis enim indicata fuit, cùm à Ioanne fuit baptizatus, & præcipuè cum eius Apoſtoli baptizarent baptiſmo à Ioanne prænunciato, quo Spiritus ſanctus communicaretur. Neque enim credendum eſt Apoſtolos ſub alia forma, quàm Trinitatis baptiſmum miniſtraſſe, aliàs diuerſum ſacramentum eſſet, præcipuè cùm myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis ſæpè Chriſtus Dominus declarauerit, & ad communicandam hominibus illius notitiam carnem aſſumpſerit. Fateor tamen poſt ſuam reſurrectionem illud myſterium ſub verbis expreſſis propoſuiſſe, & ſolemniter publicaſſe, non quia diſcipuli illud ignorarent, cùm plenè iam eſſent inſtructi Spiritu ſancto, ſed vt omnibus conſtaret ab eo tempore baptiſmum ſub nomine Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti collatum medium eſſe ad ſalutem neceſſarium, illiuſque myſterij notitiam omnes habere debere. Quod verò *Lucæ* 10. mentionem non fecerit baptiſmi, cùm diſcipulos ad prædicandum miſit; ideo fuit, quia paulo antè data fuerat diſcipulis baptizandi poteſtas, ac proinde opus non erat eam repetere. Deinde quia non paſſim omnes baptizandi erant, ſed qui in Chriſtum crederent, quos ſciebat ante eius mortem non ita plures futuros eſſe. Ad ſecundum ex illo *Ioann.* 7. reſpondeo Spiritum ſanctum viſibili forma, & abundantiori non eſſe datum, quia Ieſus glorificatus non erat. At datus erat inuiſibiliter; aliàs Magdalenæ remiſſa eſſent peccata; neque Euchariſtia conferens gratiam inſtituta. Ad tertium, ex illo *Ioann.* 4. ſatisfactum eſt in probatione noſtræ concluſionis. Ad vltimum concedo ianuam regni cæleſtis apertam non eſſe ante Chriſti paſſionem, & glorioſam reſurrectionem, quia vſque ad illud tempus noſtrorum peccatorum debitum ſecundùm diuinam ordinationem non erat integrè perſolutum. Sed non inde infertur baptiſmum inſtitutum non eſſe efficax ad gratiam communicandam. Nam illam ante paſſionem communicabat tum ob merita infinita Chriſti Domini, quæ illius inſtitutionem præceſſerant. Tum ob merita futura ſuæ paſſionis. Et licèt illa gratia non illico baptizatum morientem perduceret ad regna cœlorum, hoc non proueniebat ex defectu gratiæ, & baptiſmi, ſed ex eo quod diuina ordinatione ſtatutum erat nemini regnum cælorum aperiendum eſſe, quouſque Chriſtus Dominus plenè, & integrè debitum humanæ naturæ perſolueret.

4. Sed quo die ante mortem Chriſti fuerit baptiſmus inſtitutus, incertiſſimum eſt. Plures doctores cenſent non fuiſſe inſtitutum eo tempore, quo Chriſtus Dominus fuit à Ioanne baptiſta baptizatus, ſed poſt aliquos dies cum diſcipulos collegit, & partim ipſe, partim, & frequentius per ſuos diſcipulos turbas baptizauerit. *Sic Scotus in* 4. *diſt.* 3. *q.* 4. *Gabr. q. vnica art.* 3. *dub. vlt. Barth. ab Angelo de ſacr. baptiſmi dialogo.* 2. §. 7. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.* 2. *n.* 14. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *c.* 2. *n.* 2. *fine.* nec diſſentit Suar. *diſp.* 19. *ſect.* 2. *circa finem.* Mouentur, quia eo tempore, quo Chriſtus Dominus baptiſmum à Ioanne ſuſcepit, non legiſlatoris perſonam, ſed potius pœnitentis geſſit. At inſtitutio ſacramenti baptiſmi ad officium legiſlatoris pertinet. Deinde eo tempore nondum diſcipulos habebat, nec prædicationem inchoarat; at non eſt credendum inſtituiſſe ſacramentum ante inchoatam prædicationem, & diſcipulorum collectionem. Non enim decebat inſtitutionem ſacramenti hominum vtilitatem reſpicientis, & per diſcipulos adminiſtrandi ſecretam eſſe, ſed manifeſtam. Prætereà ex eo quòd Chriſtus baptizatus fuerit, & ex omnibus, quæ ibi contigerunt, colligi non poteſt baptiſmi inſtitutio, ſed ad ſummum adumbrari, & præfigurari. Nam baptiſmi inſtitutio formaliter importat, quod Chriſtus Dominus perpetua lege ſtatuerit illius materiam, & formam vt ſignum gratiæ ſanctificantis. At ex eo, quod ipſe baptizatus fuerit, non infertur hanc legem tuliſſe, neque ex eo quòd Pater æternus ſuum eſſe filium publicauerit, & Spiritus ſanctus in figura columbæ apparuerit, quia hæc omnia ſolùm deſignant ſacramēti formā, non verò conſtituunt; contingere enim poterat, quin eſſet aliqua ſacramenti inſtitutio. Ergo dicendum eſt ſacramentum baptiſmi non fuiſſe inſtitutum tempore quo Chriſtus fuit baptizatus. Reſtat ergo vt poſtmodum fuerit, nempe quando Chriſtus diſcipulos collegit, & poteſtatem baptizandi turbas contulit.

5. Cæterùm probabilius exiſtimo eo die, quo Chriſtus Dominus in Iordane baptizatus fuit ſacramentum baptiſmi inſtituiſſe: ſic docent communiter Patres Eccleſiæ, *Ambroſ. Auguſt. Hieron. Nazianzen. Damaſc. & alij apud* Vaſq. *diſp.* 140. *cap.* 6. Suar. *diſput.* 19. *ſect.* 2. traduntque communiter ſcholaſtici cum D. Thom. *q.* 66. *art.* 2. *& Mag. in* 4. *diſt.* 3. *vbi Domin. Sotus, Ledeſma, & alij*, quos refert, & ſequitur Vaſq. *dicto cap.* 6. *Sayrus de ſacram. lib.* 2. *c.* 2. *q.* 3. *art.* 1. Bonac. *diſp.* 2. *de baptiſmo q.* 2. *pun.* 1. *n.* 2. Moueor quia ſæpè Patres, & doctores, quos plena manu refert Vaſq. 3. *p. q.* 66. *art.* 2. *diſp.* 140. *cap.* 6. *poſt. initium* dicunt Chriſtum Dominum ſuo baptiſmo aquas Iordanis, & in ipſo reliquas omnes ſanctificaſſe, & conſecraſſe. At ſi tunc ſolùm baptiſmus eſſet promiſſus, & adumbratus, incongruè dicerentur aquæ ſanctificatæ, & conſecratæ, illiſque noſtra peccata mundari, ſed deberent dici ſanctificandæ, & conſecrandæ, noſtráque peccata illis mundanda, ſicuti ex promiſſione Petro facta de poteſtate clauium, *Matth.* 16. non dicitur Petrus Chriſtus Vicarius conſecratus, & ſanctificatus,

tiam. alia conferant augmentum illius.

4. *Simul cum gratia ſanctificante virtutes infunduntur.*
5. *Ex vi cuiuſlibet Sacramenti gratia ſacramentalis conceditur. Et qua hæc ſit.*
6. *Quale ſit auxilium, in quo gratia ſacramentalis conſiſtit.*

1. EXplicata eſſentia Sacramentorum, & eorum cauſa efficiente explicandi ſunt illorũ effectus, præcipuus, & primarius eſt gratia inſtificãs, cùm ad ſanctificandum populum ſint Sacramenta inſtituta. Omnia igitur Sacramenta nouæ legis quantum eſt ex ſe gratiam iuſtificantem conferunt: ob hunc enim finem Chriſtus Dominus ea inſtituit, vt apertè colligitur de Sacramento Baptiſmi, Ioan. 3. ibi niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poterit introire in regnum Dei. Et de Sacramento Confirmationis. Actor. 8. per mannum impoſitionem dabatur Spiritus ſanctus. De Sacramento Euchariſtiæ habetur Ioan. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinẽ in me manet, & ego in eo, quod eſſe non poteſt niſi per gratiam. De Sacramento Pœnitentiæ dixit Chriſtus, Ioan. 20. Quorum remiſeritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis retẽta, erunt. De Extrema Vnctione. Iacobi 5. Oratio fidei ſaluabit infirmum. De Ordine, 2. Timoth. 2. vt reſucites gratiam, quæ eſt in te per impoſitionẽ: & tandem de matrimonio dicitur ad Epheſ. 5. Sacramentum hoc magnum eſt. Ego autem dico in Chriſto, & in Eccleſia, Præterea hæc veritas definita, & declarata eſt à Trid. *ſeſſ. 7. can. 8. & 9.* Vnde iam non licet de hac re dubitare abſque manifeſto hæreſis periculo. Sic pluribus Patrum, & Conciliorum teſtimoniis exornant Sayrus. *lib. 5. de Sacram. c. 1. art. 3.* Valen. *t. 4. diſp. 3. q. 3. punct.* 1. Ægid. de Conine. *q. 62. art. 1. dub. 1.* Suar. *ibi diſp. 7. ſect. 1.* & alij.

2. Notanter dixi Sacramenta nouæ legis. Nam antiqua non conferebant gratiam iuſtificantem, ſed conferendam per Chriſtum ſignificabãt. Neque huic veritati obſtat, quòd in circumciſione remittebatur peccatum originale, & actuale, ſi cum originali eſſet coniunctum, quia hæc remiſſio, eſto ad præſentiam circumciſionis fieret, non virtute circumciſionis, ſed ex fide in Chriſtum venturum, quam ſuſcipiens circumciſionem, vel eius parentes eo ſigno proteſtabantur, concedebatur, vt latiùs punct. 1. diximus. Et probat optimè Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 6.*

Deinde dixi, Sacramenta nouæ legis gratiam iuſtificantẽ cauſare, quantum eſt ex ſe, vt indicarem aliquando impediri ab huius effectus productione ob incapacitatem ſuſcipientis, qui impedimentum apponit gratiæ, quæ illi communicanda erat per Sacramentum, ſi ritè eſſet diſpoſitus.

3. Sed inter hæc Sacramenta eſt differentia; nam quædam ſunt per ſe primariò inſtituta ad remiſſionem peccati, ac proinde ad concedendam recipienti primam gratiam, qualia ſunt Baptiſmus, & Pœnitentia. Non enim remittitur peccatum niſi gratia concedatur, ob quam cauſam hæc vocantur Sacramenta mortuorum, quia communicata mortuis in peccato illos excitant ad vitam communicatione gratiæ iuſtificantis. Reliqua verò Sacramenta ſunt inſtituta per ſe primariò ad augendam gratiam eáque de cauſa dicuntur Sacramenta viuorum, quia per ſe expoſtulant, vt ſuſcipientes vitam ſpiritualem habeant, cum ea ſuſcipiunt. Sed non obinde fit, quin hæc Sacramenta viuorum aliquando conferant primam gratiam non ponentibus obicem. Si enim Sacramenta mortuorum ex ſua inſtitutione quaſi ſecundaria augent gratiam, cùm inueniunt ſuſcipientes gratiam poſſidere, quid mirum quod Sacramẽta viuorum ex eadem inſtitutione vitam gratiæ tribuant, ſi ſuſcipientes mortuos inueniant diſpoſitos tamen gratiæ ſuſcipiendæ? Omnia enim ſacramẽta gratiam ex inſtitutione ſignificant, ac proinde illam conferre valent, neque gratia prima à ſecunda, ſeu ab illius augmento eſſentialiter differt, ſed tantùm accidentaliter. Poterunt ergo omnia Sacramenta ex inſtitutione ſua gratiam primam, vel illius augmentum conferre. Sic docent communiter Doctores teſte Suar. *3. p. diſput. 7. ſect. 2.* Ægid. de Conin. *q. 62. art. 1. dub. 2. per totum* Bonac. *diſp. 1. q. 4. punct.* 2. Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n.* 2. Quæ autem diſpoſitio ex parte ſuſcipientium Sacramentum requiratur ad illius effectum in ſequentibus explicabimus.

4. Prædicto effectui gratiæ habitualis annexæ ſunt reliquæ omnes virtutes ſupernaturales infuſæ, tam Theologales, quàm morales, quia omnes hæ gratiam, vt reginam comitantur, ac proinde Sacramentum cauſans gratiam ex conſequenti cauſa eſt reliquarum virtutum, quæ gratiam conſequuntur. Colligitúrque ex Trident. *ſeſſ. 6. c. 7.* & notauit Bonac. *diſp. 1. de Sacr. q. 4. p. 1. n. 6.* Suar. *diſp. 7. ſect. 2. circa finem.* Sayrus, *lib. 5. cap. 5. art. 2. in principio.*

5. Præter huiuſmodi gratiam Iuſtificantem, & virtutes infuſas, conceditur ex vi cuiuſlibet Sacramenti ritè ſuſcepti gratia quædam, quæ ſacramentalis appellatur, eò quòd ad conſequendum finem illius Sacramenti dirigatur. Sic tradit expreſsè D. Thom. *q. 62. art. 2.* quem ferè omnes ſequuntur. Conſiſtit autem hæc ſacramentalis gratia, vt à gratia iuſtificante, aliiſque virtutibus diſtinguitur in auxilio quodam ſpeciali virtute Sacramenti à Deo conceſſo, ad finem illius Sacramenti obtinendum. Verbi gratia. Ob Sacramentum Baptiſmi ad puritatem animi inſtitutum conceditur auxilium ad hanc animi puritatem conſeruandam, & conſequenter ad ſeruanda omnia præcepta, reliquáque Sacramenta dignè recipienda. Ob Sacramentum Confirmationis inſtitutum, ad nos in fide, & gratia accepta per Baptiſmum roborandos auxilium conceditur ad eam fidem firmiter, & conſtanter profitendam, gratiámque conſeruandam. Ob ſacramentum Pœnitentiæ datur auxilium ad deteſtandum peccatum, & pro commiſſis integrè ſatisfaciendum, quia hic eſt huius ſacramenti finis. Ob Euchariſtiam auxilium recipitur ad tententationes ſuperandas, agendamque gratiam omnium virtutum exercitio. Ob Extremam-Unctionem conceditur auxilium ad diſſoluendas diaboli inſidias, illiúſque tentationes tempore mortis ſuperandas. Ob Sacramentum Ordinis auxilium datur ad rectum illius vſum. Idémque eſt in matrimonio. Sic colligunt ex D. Thom. *q. 62. art. 2.* Suar. *diſp. 7. ſect. 3. concl. 2.* Sayr. *lib. 5. de Sacr. cap. 6. q. vn art. 3.* Penſantius, *diſp. 1. pag. 862.* Ægid. de Coninc. *dicta q. 62. art. 2.* Bonac. *diſp. 1. q. 4. pun. 1. in fine, & pun. 5. n. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 3.*

6. Sed non caret difficultate quale ſit hoc auxilium ex vi ſacramenti conceſſum? Nam ſi eſt auxilium efficax, inde inferri videtur ritè baptizatum, v.g. non eſſe gratiam amiſſurum, quia nunquam gratia amittitur poſito efficaci auxilio ad eam conſeruandam. Si verò auxilium Sacramenti conceſſum ſufficiens tantùm ſit, non videtur ſpecialis fauor eſſe illius conceſſio. Tum quia auxilium ſufficiens nemini denegatur à Deo. Tum quia oratione, & pœnitentia, aliiſque virtutum actibus poterit à Deo impetrari etiam ſuperabundãs. Propter hæc dicendum exiſtimo vi cuiuſlibet ſacramenti dari auxilium aliquando efficax, aliquando ſufficiens, ſed abundantiùs, quàm concederetur Sacramento non recepto ad conſequendum finem illius Sacramenti, eſto oratione idipſum aliquando impetrari poſſit. Quando autem dandum ſit auxilium efficax, vel ſufficiens ſuperabundans ex voluntate Dei pendet. Sacramentum enim ſolùm operatur, vt ex vi illius detur auxilium ad finem ipſius conſequendum, ſiue ſit efficax, ſiue ſufficiens. Quòd verò detur determinatè auxilium efficax non tam ex ſacramento, quàm ex voluntate Dei pendet. Adde eſto daretur ex vi Sacramenti auxilium efficax, non inde fit gratiam nunquam amitti poſſe, quia non eſt neceſſarium, vt ex vi Sacramenti detur auxilium in omni tempore & occaſione, ſufficit ſi pro aliquo tempore, vnicáque occaſione concedatur.

PVNCTVM VIII.

Qualiter, & quando prædictos effectus Sacramenta operentur.

1. *Sacramenta operãtur ſuos effectus, cùm ſunt in eſſe perfecto*
2. *Sed qualiter hoc contingat. Proponitur dubitandi ratio.*
3. *Dupliciter operari poſſunt, vel phyſicè vel moraliter.*
4. *Plures Doctores firmant Sacramenta eſſe cauſas phyſicas.*
5. *Probabilius eſt moraliter tantùm operari.*
6. *Quod euidentius eſt comparatione gratia Sacramentalis.*
7. *Ob maiorem miniſtrantis deuotionem, ſi ſuſcipientes æqualiter ſunt diſpoſitis gratia non augetur.*
8. *Augetur tamen inſtante ſuſcipientis maiore dignitate.*

1. SAcramenta operari ſuos effectus in eo inſtante perfecta, in quo cenſentur eſſe, certum eſſe debet, quia ſunt ſigna practica, & conſequenter operatiua illius quod ſignificant. Atque ita tradit cum D. Thom. *q. 62. art. 1.* Didac. Nunez. *difficult. 7. verſ. 5. ſententia.* Ægid. de Coninc. *du. 4. n. 62.* Suar. *diſp. 8. ſect. 2. §. vltimus dicendi modus.* Henriq. *lib. 1. cap. 19. n. 1. & lib. 2. cap. 9. n. 1.* Bonac. *diſp. 1. q. 4. p. 7. per totum.*

2. Sed dubium eſt, qua ratione id fiat, eò quòd in pluribus eorum materia, & forma ſint entia ſucceſſiua, quæ ſimul eſſe non poſſunt, imò potiùs debent non eſſe, vt cenſeantur perfectè conſtitui. Deinde prius tempore ſolet apponi materia ſacramenti, quàm forma, & è contra, quod valori ſacramenti non obſtat, ſi eſt moralis coniunctio: finita enim prolatione formæ Baptiſmi, v. g. poteſt puer in aquam immergi, vel è contra priùs immergi, quàm forma Baptiſmi proferatur. Quomodo ergo ſacramenta ſigna practica ſuorum effectuum eſſe poſſunt, quando ſunt, ſiquidem eorum partes non ſimul exiſtunt? Præterea ſi loquamur de gratia ſacramentali, vt à gratia iuſtificante, aliiſque virtutibus habitualibus diſtinguitur, longo tempore poſt ſacramentum receptum conceditur, quomodo ergo ſacramentum, quod non eſt illius cauſa practica, ſed operatiua eſſe poteſt.

3. Pro

Digitized by Google

3. Pro deciſione quæſtionis præmittendum eſt dupliciter Sacramentum operari ſuos effectus poſſe, phyſicè, vel moraliter. Phyſicè operabuntur, ſi cauſa fuerit realis, & phyſica effectuum, ita vt effectus producti ex vi illius actionis qua realiter producuntur dependentiam à ſacramentis habeant tanquam à cauſa à qua accipiunt eſſe: moraliter verò operabuntur effectus ſacramenta, ſi eorum exiſtentiæ ex vi diuinæ promiſſionis annexi ſint. Deus enim promittens gratiam conferre ſacramento poſito, ob illius poſitionem conſtituit ſacramentum ſignum practicum, ſeu cauſam moralem gratiæ.

4. Plures grauéſque Doctores cenſent ſacramenta non ſolùm cauſas morales eſſe ſuorum effectuum, ſed etiam phyſicas, Henriq; *lib. 1. de ſacram. cap.* 16. *num.* 4. Bellarm. *lib.* 2. *cap*, 16. *n.* 4 Saytus, *lib.* 5. *c.* 3. *q. vnica, art.* 5. 6. *&* 7. Peſant. 3. *p. q.* 62. *art.* 1. *diſp.* 1. *concl.* 3. Suar. *diſp.* 9. *ſect.* 2. *verſ. dicendum eſt.* Bonac. *diſp.* 1. *q.* 4. *punct* 6. *num.* 3. Moueniut, quia hic modus operandi poſſibilis eſt. Ergo credendum eſt ſacramentis conceſſum fuiſſe, ſiquidem eorum dignitatem extollit, & verbis Scripturæ, Conciliorum, & Patrum conformior eſt. Scriptura enim, Concilia, & Patres aſſerunt homines ſacramentis mundari, & ſanctificari, illiúſque ſanctitatis, & munditiæ cauſas eſſe, verámque ſanctitatem continere, quæ de morali tantùm cauſa non videntur aptè affirmari. Ergò dicendum eſt ſacramenta phyſicas cauſas eſſe. Præterea ſi ſacramenta ſolùm moraliter ſuos effectus cauſarent, eò quòd illis poſitis concedit Deus gratiam promiſſam, ſolùm eſſent ſigna excitantia Deum obligationis quam habet; ſicuti Chirographus excitat debitorem pro pecunia promiſſa ſoluenda. At hoc falſum eſt, quia aliàs ſacramenta non eſſent cauſa gratiæ, & ſigna practica illius, ſicuti Chirographum non eſt cauſa pecuniæ, neque pecuniam operatur, eſto illo exhibito, & manifeſtato ſolutio à debitore cuius eſt Chirographum fiat. Deinde ſacramenta veteris legis præcipuè circumciſio gratiam moraliter cauſabat, quia circumciſione poſita paruulis, & adultis remittebatur peccatum, & gratia concedebatur cx diuina promiſſione, ſed ſacramenta nouæ legis altiori modo gratiam continent, & producunt, quam Sacramenta vetera. Ergo non ſolùm moraliter, ſed phyſicè cauſare gratiam debent.

5. Cæterùm probabilius cenſeo ſacramenta nouæ legis ſolùm moraliter ſuos effectus cauſare. Sic colligitur ex D. Thom. *q.* 64. *art.* 1. & tradit Vaſq. *diſp.* 132. *cap.* 3. 4. *&* 5. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *artic.* 4. *dub. vn. n.* 123. Becan. *de Incarnat. cap.* 10. *n.* 14. & alij plures apud ipſos. Moueor primò, quia illa potentia obedientialis appellata, quæ à Doctoribus contrariæ ſententiæ tribuitur cuilibet creaturæ etiam naturali, vt poſſit à Deo eleuari ad quemlibet effectum ſupernaturalem producendum ſatis percipi non poteſt, ſiquidem ea potentia non poteſt eſſe ab entitate ipſius creaturæ naturalis diſtincta, ſed eadem prorſus cum ipſa, aliàs non ipſa eleuaretur. At quælibet entitas naturalis non eſt per ſe cauſa cuiuſlibet effectus ſupernaturalis, neque ad illum producendum inclinationem habet, aliàs quilibet effectus ſupernaturalis reſpiceret quamlibet rem naturalem vt propriam ſui cauſam, à qua dependere poſſet. Sicuti viſio beatifica reſpicit Deum, & creatum intellectum, ipſáque entitas naturalis peteret per ſe concurſum, & eleuationem ad ſupernaturalem effectum producendum, ſicuti petit intellectus creatus eleuari ad viſionem beatificam. Ergo nequit Deus facere, vt quælibet entitas naturalis quemlibet ſupernaturalem effectum per ſe producat, quia nequit rerum eſſentias mutare. Ego ſacramenta, quæ res naturales ſunt, nequeunt ad producendam gratiam, reliquóſque ſupernaturales effectus phyſicè concurrere. Secundò moueor, nam eſto ſupradicta potentia obedientialis phyſica concedenda eſſet cuilibet rei creatæ, comparatione cuiuſlibet effectus, nequaquam in ſacramentis locũ habere poteſt, ob rationem dubitandi in principio factam, nempe ſacramẽta excepto Euchariſtiæ eſſe entia ſucceſſiua, cuius eſſentiales partes exiſtere ſimul non poſſunt, ac proinde nec phyſicè cauſare. Quod ſi dicas cauſare ſuos effectus per illud pũctum indiuiſibile terminatiuum, quo omnia entia ſucceſſiua terminantur, Obſtat, quia illud indiuiſibile non eſt ſacramentum, ſed ſacramenti terminus, ac proinde ſolus terminus ſacramenti propriè erit cauſa phyſica, non ipſum ſacramentum. Tertiò moueor, ſi poſſibile eſt rem. materialem eleuari ad gratiam phyſicè producendam, negari non poteſt eſſe maximum miraculum, & diuinæ omnipotentiæ opus. At hoc non eſt concedendum abſque firmo fundamento, quod tamen nullum eſt in Scriptura, Conciliis, & Patribus, Ergo. Deinde neceſſarium non eſt ſacramentorum dignitati, hominúmque vtilitati. Sed abſque his cauſis miracula aſſerenda non ſunt. Ergo non eſt tribuenda ſacramentis phyſica cauſalitas. Quod autem hominum vtilitati neceſſarium non ſit, quod ſacramenta phyſica concurrant ad gratiam cauſandam, euidens eſt, nam vtilitas hominum ſita non eſt in modo, quo gratia eis communicatur, ſed in ipſius gratiæ communicatione; parum enim intereſt hominibus ſiue gratia phyſicè, ſiue moraliter communicetur, dummodò verè communicetur. Dignitati verò ſacramentorum neceſſaria non eſt phyſica cauſalitas, cùm ſæpè cauſalitas moralis nobilior ſit quàm phyſica, vt colligitur ex illo loco D. Auguſt. *in Pſ.* 63. *n.* 2. affirmantis mortem Chriſti Domini potiùs tribuendam eſſe Iudęis petentibus à Pilato Chriſtum crucifigi quàm Pilato, & gentibus illum crucifigentibus: præcipuè cùm Phyſica cauſalitas non ſacramento, ſed illius parti ſeu indiuiſibili concedenda ſit, & moralis cauſalitas integro ſacramẽto tribui poſſit, quia ad moralem cauſalitatem ſufficit cauſam phyſicè ſtetiſſe, quod tamen ad phyſicam cauſalitatem ſufficiens eſſe non poteſt, ſed phyſica, & actualis exiſtentia eſt. Nullum tamen in Scriptura, Conciliis, & Patribus reperiri fundamentum ad cauſalitatem phyſicam ſacramentorum adſtruendam ſic probo. Quia Concilia, Scriptura, & Patres ſolùm dicunt ſacramenta eſſe ſigna practica gratiæ, gratiámque continere, & cauſare, quod certè de cauſalitate morali, & non phyſica poteſt intelligi, imò neceſſariò ita eſt intelligendum Item quia eodem modo dicuntur ſacramenta continere gratiam, ac continere diuinam virtutem ad gratiam producendam: ſicuti locuti ſunt Ambroſ. *lib.* 2. *de Sacram. cap.* 5. *& lib.* 4. *cap.* 4. Bernard. *de conſid. lib.* 5. At diuinam virtutem, qua gratia, cæteráque dona ſupernaturalia producuntur phyſicè continere non poſſunt, vt de ſe conſtat, ſed ſolùm moraliter. Ergo nec gratiam phyſicè, ſed ſolùm moraliter continent. Tum etiam quia ſacramenta eatenus cauſant gratiam, quatenus merita Chriſti Domini, & redemptionis pretium continent, quia hinc habent virtutem cauſandi, ſed merita Chriſti Domini non continent phyſicè, ſed moraliter, ergo nec gratiam phyſicè, ſed moraliter cauſant.

Neque obinde comparanda ſunt ſacramenta ſimplici chirographo, quo debitor teſtatur ſe debitorem eſſe, quia chirographum non continet debitum, ſed illud ſignat. Non enim debitor ob chirographi manifeſtationem ſoluit, ſed ob obligationem, quam aliunde habet illud ſoluendi, cuiuſque obligationis chirographum ſignum eſt. At ſacramenta ex promiſſione diuina quæ illis annexa eſt, continent gratiam, ſiquidem ob eorum poſitionem ex pacto, & promiſſione Dei gratia confertur. Vnde potiùs ſunt comparanda, (vt benè notauit Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 4. *n.* 131.) burſæ plenæ pecuniis alicui conceſſæ, vt ſibi neceſſaria comparet, quam nudo chirographo. Nam ſacramenta plena ſunt meritis Chriſti, quibus gratiam, cæteráque ad vitam neceſſaria comparare poſſumus: illis enim ſacramentis poſitis diuina potentia efficaciter excitatur, & mouetur ad gratiam, ſupernaturaliáque dona concedenda, in qua conceſſione adeſt diſcrimen maximum noſtrorum ſacramentorum à ſacramentis veteris legis. Nam per ſacramenta veteris legis (vt ſæpè dictum eſt) non cõferebatur gratia, ſed ſignificabatur conferenda. Quod ſi aliquando, vt in circumciſione dabatur, non circumciſioni, ſed fidei Chriſti venturi, quam illo ſigno ſuſcipiens, vel eius parentes profitebantur, tribuenda erat, ac proinde non ex opere operato, ſed ex opere operantis erat gratiæ conceſſio. Secus verò contingit in noſtris ſacramentis, ob quæ vtpote merita Chriſti continentia, gratia confertur, & ex his ſoluuntur fundamenta contraria.

6. Hæc dicta ſunt generaliter de omnibus effectibus Sacramentorum, at ſi loquamur de gratia ſacramentali, quatenus à gratia habituali, cæteriſque habitualibus virtutibus diſtinguitur, certiſſimum eſt ſacramenta ſolum vim cauſandi moralem habere, non phyſicam. Item quia non ſunt, quando gratia ſacramentalis. (hoc eſt auxilium ad obtinendum finem ſacramenti) conceditur. Tum quia hoc auxilium phyſicè à ſolo Deo in intellectu & voluntate creata ſit.

7. Poſito ſacramenta ſuos effectus non phyſicè, ſed moraliter cauſare. Dubium eſt an ita cuilibet ſacramento ſuus effectus determinatus correſpondeat vt ex diſpoſitione maiori ſuſcipientis, aut maiori miniſtrantis dignitate nullum incrementum habeat. Omiſſis variis ſententiis parum probabilibus dicendum eſt primo ob maiorem miniſtrantis deuotionem, ſi ſuſcipientes æqualiter ſint diſpoſiti effectum ſacramenti non augeri, quia ſacramenta ſolum operantur ſuos effectus ex meritis Chriſti, non autem ex meritis miniſtri; aliàs poſita in dignitate miniſtri eorum efficacia impediretur, quod falſiſſimum eſt. Ergo maior, vel minor dignitas miniſtri non infert vberiorem ſacramenti effectum. Præterea nullus alteri mereri gratiam iuſtificantem poteſt etiam de congruo præter Chriſtum, aliàs dormienti augeri gratia poſſet abſque propria diſpoſitione, vel ſacramenti ſuſceptione. Ergo ex dignitate miniſtri augeri gratiam non poteſt. Sic D. Thom. *q.* 64. *art.* 1. *ad* 2. Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 3. *num.* 49. *& ſeqq.* Suar. *diſp.* 7. *ſect.* 5. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram q.* 4. *pun.* 4. Paul. Laymann, *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *n.* 6. Fateor tamẽ dignitatem miniſtri ſæpè conducere, vt ſuſcipiens ſacramentum aptiùs diſponatur ad illius ſuſceptionem, tum excitando deuotionem, tum mouendo Deum, vt dato auxilio efficaciùs diſpoſitionem promoueat. Sic ex D. Thom. ſupra colligit Coninch. *dub.* 3. *num.* 48.

8. Secundò

Digitized by Google

8. Secundò dicendum eſt ſtante digniori ſuſcipientium diſpoſitione vberiorem gratiam vi Sacramenti concedi, quia expediens erat ſic inſtitutionem Sacramenti factam eſſe. Tum vt indicaretur ſacramentum virtutem habere quaſi infinitam, ſolúmque limitari ex ſuſcipientium diſpoſitione. Tum & præcipuè; vt ſuſcipientes excitarentur ad ſacramentum feruentiùs, & deuotiùs ſuſcipiendum, tum ne dicamus fruſtra, & inutiliter ſacramentum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ recipientem ſe diſponere feruentiſſimè attritione, cùm ob eam cauſam nullum ſpecialem effectum obtineat, quem non obtineret remiſſa attritione diſpoſitum. Sic D.Thom.*q.69. art.*8. Suar.*diſp.*7.*ſect.*5. Bonac.*diſp.* 194. *punct.*3. Coninch.*qu.* 62. *art.*1. *dub.*3. *num.*50. Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.*1.*cap.*6. *n.*6. & colligitur apertè ex Trident.*ſeſſ.*6.*cap.* 7. dicente in ſacramento Baptiſmi recipi gratiam ſecundùm menſuram, quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm vniuſcuiuſque diſpoſitionem: quæ vltima verba ſuperflua eſſent, ſi dignior diſpoſitio vberiorem gratiam non inferret.

PVNCTVM IX.

An Sacramenta cum fictione ſuſcepta recedente fictione ſuos effectus operentur, ac ſi ritè ſuſcepta eſſent?

1. *Duplex fictio in Sacramento contingere poteſt. Et qualis ſit*
2. *Fictio impediens valorem Sacramenti impedit illius effectum.*
3. *Quibus argumentis probetur recedente fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem Sacramentum effectus ſuos operari non poſſe.*
4. *Contrarium vt probabilius defenditur, & ſpecialiter probatur de Baptiſmo.*
5. *Idem eſt dicendum de reliquiis ſacramentis.*
6. *De Sacramento Euchariſtiæ probabiliùs eſt non conferre ſuum effectum recedente fictione poſt conſumptas ſpecies. Secus ante illarum conſumptionem.*
7. *Quid dicendum de Sacramento Pœnitentiæ.*
8. *Satisfit fundamentis, n.3. adductis.*
9. *An ſuſcipiens Sacramentum cum fictione recipere poſſit maiorem gratiam ex vi ſacramenti recedente fictione, quàm ſi ritè ſuſcepiſſet.*

1. DVplex fictio in ſacramenti receptione contingere poteſt. Prima, quæ ſacramentum reddit irritum, & nullum. Secunda, quæ ſolùm eius effectum impedit. Exemplum prioris fictionis eſt, ſi ſit defectus in materia, forma, vel intentione, quia hæc neceſſaria ſunt ad ſacramenti valorem. Poſterioris fictionis exemplum eſt, ſi ſtante materia, & forma, & intentione requiſita ad valorem ſacramenti deficiat diſpoſitio ad illius effectum obtinendum, vt contingit ſi recipias ſacramentum Baptiſmi, Euchariſtiæ, Ordinis, &c. Poſt mortale commiſſum abſque illius contritione, vel attritione, recipis quidem ſacramentum, non tamen illius effectum. Quæſtio ergò eſt, an prædicta fictione poſtmodum ſublata obtineas effectum quem obtineres, ſi tempore quo recepiſti ſacramentum ſublata eſſet?

2. Quia in re certum eſt, ſi fictio ſacramenti valorem impediat, nunquam illius ſacramenti effectum haberi poſſe. Quia nequit effectus ſacramenti obtineri nullo poſito ſacramento. Ergò illud ſacramentum, quod nullum fuit nullum effectum habere poteſt. Quòd ſi aliquando ſacramentum nullum validum fuit, vt contingit in matrimonio, quod fuit nullum defectu conſenſus, non eſt ita vt ſonat intelligendum, quaſi illud ipſum, quòd nullum fuit validum eſſe poſſit, cùm id manifeſtam inuoluat contradictionem; ſed ideò dicitur fieri validum, quòd nullum fuit; quia loco Sacramenti inualidi validum ſubrogatur noua materia, forma, & intentione legitima appoſita, ac proinde effectus huic ſacramento valido correſpondebit, non autem ſacramento inualidè ſuſcepto: ſic ex omnium ſententia tradit Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 4. *in prin.* Ægid. de Coninch.*qu.* 62.*art.*1. *dub.*5. Bonac. *diſp.*1.*q.*6. *pun.*3. Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.*1.*cap.*7.*num.*4.

3. Quocirca de fictione impediente tantum ſacramenti effectum, non illius valorem eſt quæſtio. An ea fictione, ſeu indiſpoſitione ſublata ſacramentum antea ſuſceptum ſuum operetur effectum? Videtur operari non poſſe, quia ſacramenta ſunt ſigna practica gratiæ iuxta recipientis diſpoſitionem, vt tradit Trident.*ſeſſ.*6.*cap.*7. At recipiens ſacramentum ſacrilegè nullam ad gratiam diſpoſitionem habet, ſed potiùs gratiæ recipiendæ impedimentum præbet. Ergò ſacramentum receptum abſque vlla ſuſcipientis diſpoſitione nullam gratiam concedere poteſt. Quòd ſi dicas hoc verum eſſe eo tempore, quo nulla eſt ſuſcipientis diſpoſitio, ſecùs verò ea diſpoſitione poſita, obſtat quia Sacramentum non eſt, quando diſpoſitio ponitur. Ergò eo tempore non poteſt habere effectum, quia quòd non eſt, nullum producit effectum. Et quidem de effectu phyſicè à ſacramento producto euidens eſt; quia phyſica cauſalitas cauſam exiſtentem requirit. At de effectu moraliter à ſacramento producto, ſic probo. Nam hæc moralis cauſalitas ſita eſt in eo, quod Deus ob ſacramentum etiam malè ſuſceptum promiſerit ſuam gratiam ſuſcipienti conferre quoties peccati commiſſi, & impedimenti appoſiti pœnituerit. At hæc promiſſio neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, neque ex Patribus conſtat. Et præterea eſt contraria modo, quem habent ſacramenta producendi ſuos effectus; cuilibet enim ſacramenti receptioni ſuus effectus determinatus correſpondet ſecundùm menſuram, quam Spiritus ſanctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm cuiuſque diſpoſitionem, vt dicit Trident. ſupra; at effectus ſacramẽti malè recepti determinari non poteſt. Nam ex ipſo ſacramento nullam poteſt habere determinationem, cum omnia Chriſti merita, quæ infinita ſunt contineat. Ex ſubiecto recipiente non videtur illam habere poſſe: nam illius diſpoſitio tempore, quo ſacramentum receptum fuit, obſtat gratiæ recipiendæ. Non igitur ex illa diſpoſitione gratia determinari poteſt, in quo videtur eſſe manifeſta differentia Sacramenti malè diſpoſitis collati à ſacramento, quòd infantibus confertur. Nam in huius collatione Deus, quam gratiam ſacramentum cauſare debet, determinant; quia infantes eſto non ſe propria diſpoſitione ad gratiam recipiendam præparent, illámque determinent non tamen gratiæ recipiendæ obſiſtunt, conueniens ergo fuit, vt Deus gratiæ menſuram determinaret. At in ſacramento à peccatoribus iniquè ſuſcepto nulla eſt occaſio huius diuinæ determinationis, cum ipſi gratiæ recipiẽdę non ſolùm aptitudinẽ non exhibeant, illiúſq; determinationem faciant, cum poſſint, ſed gratiæ recipiendæ, illiſiſque determinationi contradicant. Si verò dicas hanc determinationem gratiæ ſumi non ex ſubiecti diſpoſitione tempore quo ſacramentum recipitur, ſed ex ſubiecti diſpoſitione cum obicem tollit, quia tunc ſacramentum operatur ſuum effectum, ac proindè operari illum debere iuxta diſpoſitionem ſubiecti apti ad illius receptionẽ. Obſtat, quia merita Chriſti Domini mediis ſacramentis applicantur. Ergo applicantur, cum applicantur ſacramenta, non poſt illorum applicationem. Item ſubſequens diſpoſitio, quò obex tollitur, aliquando eſt intenſior, aliquando remiſſior. Ergò ſi effectus ſacramenti iuxta futuram hanc diſpoſitionem menſurandus eſt, nunquam determinationem habebit, quouſque diſpoſitio apponatur. At inconueniens eſt affirmare ſacramento applicato gratiam non determinatam, ſed vagam promitti, Deúmque ex vi ſuæ voluntatis, & ſacramenti applicatione eam gratiam quam conceſſurus eſt ſublato obice cognoſcere poſſe. Ergò ex futura ſuſcipientis diſpoſitione, determinatio effectus non pendet. Et præterea ſequeretur melioris conditionis eſſe peccatorem iniquè recipientem ſacramentum, & poſtea feruenti dolore ſe ad gratiam recipiendam diſponentem, quàm iuſtum remiſſo dolore, & tepida diſpoſitione ſacramentum ſuſcipientem, ſiquidem ille peccator maiorem gratiam, conſequitur, quàm iuſtus non ex vi ſolius diſpoſitionis, ſed ex vi ſacramenti malè ſuſcepti. Quòd non videtur probandum. Ergo ſacramenta in peccato ſuſcepta nunquam ſuos effectus ex opere operato producunt. Atque ita docet Gloſſa. *in cap. tunc valere de conſecrat. diſt.* 4.

4. Nihilominus tenenda eſt communis omnium Scholaſticorum ſententia vno, vel altero exceptò ſacramenta recedente fictione ſuos operari effectus, quos operarentur, ſi ritè ſuſcepta fuiſſent. Ratio, qua mouentur eſt, quia cum omnium ſacramentorum effectus hominibus neceſſarij ſint, diuinam bonitatem decet ſic ea eſſe inſtituta, vt eorum effectus hominibus communicentur, quandocumque ad eorum receptionem ſe diſpoſuerint. Quòd in ſacramentis imprimentibus caracterem, & quæ ſemel recepta repeti non poſſunt, efficacius procedit, ac proinde de iis affirmat communis ſententia, de aliis ſacramentis non eſt ita certùm, neque à Doctoribus probatum, at quia ſupradicta ratio etiam in ipſis locum habere poteſt, ea de cauſa de omnibus affirmandum eſt ſuos effectus recedente fictione producere poſſe.

Et in primis de baptiſmo docuit expreſsè S.Auguſt. *lib.* 1. *cap.*10. & 12. & apertiùs *lib.* 3. *cap.*13. & *lib.*9.*cap.*1. His enim locis expreſsè dicit baptiſmum ab hæretico ſuſceptum incipere valere ad ſalutem, cum ad pacem, & reconciliationem Eccleſiæ accedit, operarſque in hæretico reconciliato peccatorum remiſſionem, quia ſanctum eſt, & ſemen Chriſti, quòd iniquitate ſuſcipientium pollui non poteſt, Quæ verba ſatis indicant baptiſmum ſuſceptum vi ſua gratiam conferre, aliàs non operaretur propriè ſalutem, neque Spiritum ſanctum communicaret, neque peccata remitteret, ſi ſolùm diceretur operari ſalutem, & peccatorum remiſſionem, quatenus baptizatum capacem conſtituit reliquorum ſacramentorum, quibus ſalus & remiſſio peccati obtinenda ſit, quia inde non infertur propriè operari ſalutem, & peccata remittere, ſed ad ea remittenda, & ſalutem conſequendam diſponere. Præterea non operatur integram animi ſanitatem, ſi peccata commiſſa ante baptiſmum quoad culpam, & pœnam non deleret.

D.Aug.

Digitized by Google

D. Auguſtinum ſequutus eſt D. Thom. *q.69.art.1.* Caiet. *t. 1. opuſc. tract.5.q.5.§. communis autem ratio.* Vaſq. *diſp.161.cap.2.* Sotus *in 4.diſt.6.q.1.art.* 8. & alij Doctores ſtatim referendi: Ratio præcipua, qua motus eſt S. Auguſt. ad affirmandum ſublato obice, ſalutem, animique ſanitatem baptiſmum operari, ea fuit, quia peccata ante baptiſmum commiſſa remitti non poſſunt niſi per baptiſmum in re, vel voto ſuſceptum, quia baptiſmus eſt medium neceſſarium ad ſalutem, ac proinde ad remiſſionem peccati originalis, & actualis ante baptiſmum commiſſi. At ſi baptiſmus malè ſuſceptus ſublato obice non remitteret peccatum ante baptiſmum commiſſum, iam baptiſmus per ſe neceſſarius non eſſet ad ſalutem, cũ per ſe neceſſarius non ſit ad alicuius peccati remiſſionem. Item nullum peccatum remitti poteſt niſi per aliquod ſacramentum in re ſuſceptũ, vel per votum illius. At ſi baptiſmus malè ſuſceptus ſublato obice, originale, & actuale peccatum ante baptiſmum commiſſum non remittit, nequaquam hæc remitti poſſunt per votum illius, cum nullum eſſe poſſit votum baptiſmi baptiſmo validè recepto. Per ſacramentum autem Pœnitentiæ, aut illius votum peccatum originale, & actuale ante baptiſmum remitti non poſſunt, quia ad hæc remittenda non eſt inſtitutum. Ergo affirmandum eſt ſacramentum Baptiſmi malè ſuſceptum peccatum originale, tum actualia ante baptiſmum commiſſa remittere ſublato obice Quòd ſi dicas peccatum originale, & actualia ante baptiſmum, per baptiſmum per ſe remittenda eſſe, at per accidens aliis ſacramentis remitti poſſe, ſicuti remittuntur peccata remiſſa per Pœnitentiam, cum bona fide ad Euchariſtiam attritus accedis, obſtat, quia ea attritio, & Euchariſtiæ receptio votum eſt pœnitentiæ, ac proinde ea peccata per votum pœnitentiæ ſuſcipiendæ remitti dicuntur, ac ſuſcepto baptiſmo nunquam eſt votum illius. Ergo ſi baptiſmus malè ſuſceptus ſublato obice originale, & actualia ante ipſum commiſſa non remittit, nequaquam illa peccata remitti poſſunt in voto baptiſmi, alteriúſve Sacramenti. Dicendum ergo eſt baptiſmum malè ſuſceptum ea peccata remittere baptizato ad remiſſionem diſpoſito. Secunda ratio Auguſt. & aliorum Scholaſticorum eſt; quia baptiſmus etiam malè ſuſceptus ſacramentum eſt, & ſemen Chriſti, & illius redemptionis pretium continet, baptizatúmque conſtituit in ſtatu immutabili Chriſtianæ nobiliſſimæ ſeruitutis. Ergo confert gratiam baptizato, cum ſe benè diſponit. Quia bonitatem Chriſti decet, ne ſuo ſeruo iam benè diſpoſito neget gratiam ſacramento correſpondentem, & ſtatui, quem ſacramentum conſtituit maximè neceſſariam. Quòd ſi dicas hanc rationem ſolum probare concedendam eſſe gratiam ſacramentalem, hoc eſt auxilium mouens, & excitans ad conſeruandam fidem, & illius præcepta ſeruanda, vitámque componendam, vti decet militem Chriſti; non autem gratiam habitualem concedi, obſtat, quia gratia ſacramenti eſt ſecundarius ſacramenti effectus, primarius vero eſt gratia habitualis. Si igitur non obſtante mala ſacramenti receptione conceditur vi ſacramenti ſecundarius effectus obice remoto, & primarius concedi debet.

5. Ex ſupradictis rationibus infero probabilius eſſe reliqua ſacramenta ſuos effectus operari obice ſublato. Et quidem de ſacramentis Confirmationis, & Ordinis vtpote imprimentibus characterem, & nunquam iterandis tacitè docuit D. Thom. *ſupra, & in 4. diſt.4.q.3.art.2.qu.3.ad 3.* quatenus ob eam ſolam cauſam baptiſmo tribuit operari ſuos effectus recedente fictione, quia imprimit characterem, iterarique non poteſt. Et expreſsè tradit Henriq. pluribus relatis, *lib. 1. de ſacram. cap.25.* Couaruu. *cap. Alma mater. 1.p.§ 4. nu.* 13. Suar. 3. *p. diſp.18. ſect.6.n.1.* Ægid. de Coninch. *q.62.art.1.dub.5.nu.* 75. Bonac. *diſp.1.q.6 p.3.n.3.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract.1.ca.7. n.4. & 5.* Nam Confirmationis, & Ordinis ſacramentum, ſicuti baptiſmus ex ſe ſanctum eſt, & ſemen Chriſti, hominémque conſtituit in ſtatu quodam immutabili, ad quem dignè, & rectè obeundum expediebat, ne Chriſtus Dominus gratiam illius ſacramenti denegaret homini benè diſpoſito.

Ob eandem rationem ſatis probabiliter id ipſum affirmari poteſt de Extrema-Vnctione malè ſuſcepta, ſi durante eadem infirmitate remoueatur obex. Et de matrimonio; ſi ante illius diſſolutionem ſublatum fuerit impedimentum appoſitum gratiæ recipiendæ, quia eo tempore ea ſacramenta iterari non poſſunt, ſed recipientem in ſtatu quaſi immutabili conſtituunt. Non igitur credendum eſt Chriſtum Dominum voluiſſe hominem fictè ſuſcipientem ea ſacramenta perpetuò priuari illorum effectibus, ſed potius eſt præſumendum voluiſſe, concedere, ſi ipſe ſe capacem, & aptum reddiderit. Notanter dixi, ſi durante ea infirmitate, vel coniugio remoueatur impedimentum. Nam ſi recuperata ſalute, & diſſoluto coniugio impedimentum fuerit ſublatum, nulla adeſt cauſa, ob quam affirmemus illorum ſacramentorum malè ſuſceptorum gratiam concedi, quia & iterari poſſunt, & gratia illis ſacramentis promiſſa obtineri. Atque ita docent de iis ſacramentis Ægid. de Coninch. *dub. 5. n.* 77. Paul. Laymann. *lib.5. tract.1. cap. 7. in fine.* Suar. *diſp. 18. ſect. 6. verſ. ſecundò hinc infero.*

6. De ſacramento Euchariſtiæ probabilius credo non conferre ſuum effectum recedente fictione poſt conſumptas ſpecies. Tum quia neceſſarius non eſt, cum ex diuina inſtitutione non ſolum ſemel, ſed ſæpius poſſit eodem die iterari. Tum quia Paul. dixit indignè ſumentes iudicium manducare, quod ex parte verum non eſſet, ſi recedente fictione ad vitam prodeſſet. Et ita ſuſtinent de hoc ſacramento Bonac. *diſp.1.q.6.p.3. in medio.* Ægid. de Coninch. *q.62. art. 1. dub. 5. n.78.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. c.7. in fine.* Dixi recedente fictione poſt conſumptas ſpecies, nam ſi ante illarum conſumptionem recedat fictio, cum tunc adſit ſacramentum, probabile eſt effectum conferre poſſe. Sic Ægid. de Coninch. & Paul. Laymann. ſupra.

7. Quoad ſacramentum Pœnitentiæ attinet, ſi vera eſt ſententia negans dari poſſe informe, hoc eſt abſque effectu, ceſſat quæſtio, an recedente fictione habere poſſit effectum, cum certiſſimum ſit nullum habere poſſe, eò quòd nullum ſtante fictione fuerit ſacramentum. At ſi concedamus ſacramentum Pœnitentiæ informe, probabilius exiſtimo recedente fictione effectum habere, non quia hoc ſacramentum conſtituat ſtatum, aut ſæpius iterari non poſſit, ſed quia non poteſt ex neceſſitate iterari comparatione illorum peccatorum à quibus abſolutio informis data fuit. Nam cum hæc peccata ex vi alicuius ſacramenti in re, vel in voto ſuſcepti remittenda ſint, efficitur ſanè remitti debere à ſacramento Pœnitentiæ informi ſuſcepto, ſiquidem à ſuſcipiendo remitti per ſe non poſſunt, cum non ſit neceſſario ſuſcipiendum. Ob hanc enim cauſam conceſſimus baptiſmo informi virtutem remittendi peccatum originale, & actualia ante baptiſmum ſublato impedimento: quia illa peccata ex vi alicuius ſacramenti in re, vel in voto remitti neceſſariò debent, & cum ex voto pœnitentiæ remitti non poſſint per ſe, aſſeruimus remitti ex baptiſmo ante ſuſcepto. Sed peccata clauibus pœnitentiæ validè ſubiecta, & abſoluta, ſed non remiſſa non poſſunt ex neceſſitate iterum ſubiici, & conſequenter nec remitti per ſe ex voto ſacramenti ſuſcipiendi. Debent ergo remitti ex ſacramento validè, ſed informi ſuſcepto. Et ita docet Suar. *diſp.28. ſect. 6. concl. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 3. n. 3. verſ. ex dictis.*

8. Supereſt, reſpondeamus fundamento ſententiæ negantis ſacramenta iniquè ſuſcepta ſublata iniquitate ſuos effectus operari. Cui fundamento optimè ibidem ſatisfactum eſt aſſerendo ſacramenta non operari eo tempore, quo iniquè recipiuntur, operari tamen, cum iniquitas remouetur. Et licet tunc ſacramentum in re non exiſtat, exiſtit in diuina acceptatione, quod ſufficit, vt moraliter ſuos effectus operari poſſit. Cum verò vrges ſacramenta operatura eſſe ſecundum vniuſcuiuſque ſuſcipientis diſpoſitionem, dupliciter reſpondeo; primo id verum eſſe de ſacramentis operantibus, cum actualiter ſunt, ſecus de ſacramentis operaturis, cum impedimentum remouetur. Hæc enim operantur ſuos effectus non iuxta menſuram præſentis ſuſcipientium diſpoſitionis, ſed iuxta menſuram à diuina bonitate deſignatam. Adde nec ſacramenta operantia, cum actualiter ſunt ſemper operari iuxta menſuram diſpoſitionis ſuſcipientium. Nam ſacramenta infantibus miniſtrata tribuunt gratiæ effectum non iuxta menſuram diſpoſitionis ſuſcipientium, ſed iuxta diuinæ voluntatis determinationem, eò quod ſuſcipientes non potuerint ſe actualiter, & poſitiuè diſponere. Quod ergo Chriſtus Dominus concedit infantibus ob eorum impotentiam, concedit ob ſuam bonitatem iniquè ſuſcipientibus remota iniquitate. Secundo, reſpondeo ſacramenta operari ſuos effectus iuxta ſuſcipientium diſpoſitionem eo tempore, quo effectus communicari debent. Et licet tunc ſacramenta non exiſtant phyſicè, exiſtunt tamen moraliter in diuina acceptatione, apud quem ſacramenta acceptata ſunt ad effectum gratiæ concedendum iuxta menſuram futuræ diſpoſitionis, qua impedimentum fuerit remotum. Neque obſtat hanc acceptationem vagam eſſe, & indeterminatam, quouſque diſpoſitio remouens impedimentum apponatur: quia vſque ad illud tempus ſacramenta non habent effectum, ac proinde non eſt inconueniens, cum actualiter ſunt quod ad effectum vagum acceptentur. Adde non acceptari ad effectum vagum, ſed certum, & determinatum futurum iuxta futuram ſuſcipientis diſpoſitionem, quam Deus optimè nouit.

9. Hinc ſatisfacies quæſito; an ſuſcipiens ſacramentum cum actione accipere poſſit ex vi ſacramenti ſic iniquè ſuſcepti maiorem gratiam ſublata fictione, quam ſi ritè ſuſcepiſſet? Et dicendum eſt ſi gratia promiſſa eſt ſacramento independenter à futura diſpoſitione, qua impedimentum eſt remouendum, nequaquam maiorem gratiam recepturum iniquè ſacramentum recipientem, quia huic minima gratia eſt promiſſa ſublato impedimento. At ſi gratia eſt promiſſa iuxta menſuram futuræ diſpoſitionis, qua eſt impedimentum remouendum, cum hæc diſpoſitio feruentior eſſe poſſit, non eſt inconueniens maiorem gratiam ex vi ſacramenti concedi

sic

Digitized by Google

ſit diſpoſitio, quàm eſſet concedenda, ſi tepidè ſacramentum ſuſcepiſſet. Neque inde fit per ſe eſſe melioris conditionis eum qui inique ſacramentum ſuſcepit, & feruenter ſe ad remouendum impedimentum diſpoſuit, quàm qui ritè ſuſcepit ſacramentum, quia hæc melior conditio non ex ſacramento, neque ex illius ſuſceptione prouenit, ſed ex pœnitentia denuò ſuperueniente, quæ per accidens eſt.

PVNCTVM X.

Quæ diſpoſitio requiſita ſit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta ſuos effectus operentur?

1. *Quædam permittuntur pro deciſione quæſtionis.*
2. *Si abſque mortali obicem poſuiſti, & poſt ſacramenti ſuſceptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione ſufficienter diſponi es cenſendus.*
3. *Si poſt ſacramentum ſuſceptum mortale commiſeris, debet cenſeri vel cum attritione ſacramentum ſuſcipere.*
4. *Idem eſt ſi in ſuſceptione ſacram. mortale commiſeris.*
5. *Qualiter remittantur peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem tum à ſacramento præterito, tum à contritione, vel attritione cum ſacramento ſuperueniente.*

1. DVpliciter potes eſſe cauſa, ne ſacramentum ſuos operetur effectus, primò committendo culpam grauem, eò quod ſciens te graui eſſe culpa maculatum ſuſcipias ſacramentum abſque illius culpæ pœnitentia. Secundò abſque graui culpa, cùm ſcilicet ob inuincibilem ignorantiam culpæ qua teneris, abſque vllo dolore ad ſacramentum accedis. Præterea poſt ſacramentum fictè ſuſceptum potes peccatum mortale committere, antequam fictionem remoueas, quo caſu non ſolùm impediris à ſacramenti effectibus ob peccata præcedentia ſacramentum, ſed etiam ob peccatum ſubſequens illius receptionem. His poſitis.

2. Dicendum eſt, ſi abſque peccato mortali obicem gratiæ ſacramenti appoſueris, & poſt ipſius ſacramenti receptionem nullum mortale commiſeris, ſola attritione abſque vlla ſacramenti receptione cenſendus es diſponi ad ſacramenti ſuſcepti gratiam recipiendam. Sic Henriq. *lib.* 1. *de ſacram cap.* 24. *num.* 2. Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 92. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia ſacramentum fictè ſuſceptum efficaciam, & virtutem habet remittendi peccata ante commiſſa obice remoto: at obex peccatorum ſacramenti receptionem præcedentium attritione tollitur, quia hæc eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam in ſacramento recipiendam. Ergò. Et confirmo. Peccata v.g. ante baptiſmum commiſſa remitti debent ex vi baptiſmi in re, vel in voto ſuſcepti. At non fuerunt remiſſa ob attritionis defectum. Ergò poſita attritione remitti debent, cum nihil iam obſtet eorum remiſſioni, neque aliquid ſit, quod ſacramenti efficaciam impediat.

3. Verum ſi poſt ſacramentum ſuſceptum antequam fictionem remoueas, mortale commiſeris, contritionem, vel attritionem cum ſacramento habere neceſſario debes, vt ſacramentum fictè ſuſceptum ſuos operetur effectus. Quia ſacramentum nequit ſuos effectus communicare abſque mortalium peccatorum remiſſione. At peccatum mortale poſt ſacramentum receptum commiſſum remitti non poteſt virtute præcedentis ſacramenti, quia ſacramentum non eſt inſtitutum ad remittenda peccata futura, ſed præterita. Debet ergò neceſſario remitti ex ſubſequenti ſacramento in re, vel in voto ſuſcepto. Ergò neceſſariò remitti debet per contritionem, vel per attritionem cum ſacramento denuo ſuſcepto, quia non eſt alius modus, quo peccata mortalia remitti poſſint. Sic aliis relatis docent. Suar *diſput.* 28. *ſect.* 5. *concl.* 2. Vaſq. 160. *c.* 2. *n.* 10. *& ſeqq.* Ægid. de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 89. Bonac. *diſp.* 1. *q.* 6. *pun.* 3. *n.* 3.

4. Idem affirmare debes cum prædictis Doctoribus, ſi in ſuſceptione ſacramenti mortale commiſeris: quia hoc peccatum virtute illius ſacramenti remitti non poteſt, eò quòd eius virtutem, & efficaciam impediat. Ergò remittendum eſt alia ſacramenti ſuſceptione ſaltem in voto. Et declaratur in ſuſceptione baptiſmi, adultus enim, qui abſque vllo dolore peccati mortalis commiſſi baptiſmum reciperet, vel cum actuali peccandi voluntate ſacrilegus eſſet, quod ſacrilegium cum ſit eo inſtanti, & inſtanti quo baptiſmus completur, efficitur eſſe ſacrilegium commiſſum ab homine baptizato, ac proinde pœnitentiæ ſacramento ſubiectum. Atque ita ſuſtinent cum D. Th *q.* 64. *art.* 10. Ægid. de Coninch. *q.* 62 *art.* 1. *dub.* 6. *num.* 81. 89. 84. *& ſeqq.* Suar. *diſp.* 28 *ſect.* 5. *concl.* 3. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 6. *p.* 3. *n.* 3.

5. Sed inquires qualiter poſſint in ſupradicto caſu remitti peccata præcedentia ſacramenti ſuſceptionem, cum ſacramentum inique ſuſceptum virtutem non habeat ea peccata remittendi, niſi ſublato obice. At obex reſultans ex iniqua ſacramenti ſuſceptione, vel ex nouo peccato mortali poſtmodum commiſſo non tollitur niſi ſublato peccato per contritionem, vel attritionem cum ſacramento, & conſequenter gratiæ ſanctificantis infuſione. Ergo ſacramentum habere non poteſt virtutem peccati ipſum præcedentia remittendi, eò quòd ea inueniat per contritionem, vel attritionem cum ſacramento obicem remouentia iam remiſſa? Reſpondeo ſupradictum argumentum conuincere, obicem remoueri non remiſſione formali peccati, & gratiæ infuſione, ſed contritione, vel attritione cum ſacramento, quæ ſunt ad gratiam obtinendam præuiæ diſpoſitiones, & cauſæ: illis vero poſitis æquè primò ſacramentum reuiuiſcens ſuum operatur effectum gratiæ, & Deus ob ſacramentum denuò ſuſceptum, vel ob contritionem poſitam. Neque inde fit diuerſam gratiam ab vtroque produci, ſed eandem cum diuerſo reſpectu, nam quatenus procedit à ſacramento reuiuiſcente, virtutem habet remittendi peccata ipſum præcedentia; quatenus verò procedit à contritione, vel noua ſacramenti ſuſceptione virtutem habet remittendi peccata prædictum ſacramentum fictè ſuſceptum ſubſequentia. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 62. *articul.* 1. *dubio.* 6. *concl.* 4. *&* 5. *num.* 99. *&* 100. *&* 102. Adde eſto ab vtroque eadem gratia producatur, intenſior tamen producitur, quam ſi ab vno tantum produceretur. Cuilibet enim ſacramento ſua gratia correſpondet, quæ non impeditur ex alterius ſacramenti concurſu, ſed vtrumque ſacramentum ſe inuicem in eo concurſu, & gratiæ communicatione iuuant, vt benè notauit Ægidius de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 6. *n.* 85. *& num.* 103. *in fine dubij.*

PVNCTVM XI.

De Caractere, effectu proprio aliquorum Sacramentorum.

1. *Quid nomine caracteris intelligatur,*
2. *Caracter per ſe in prima ſpecie qualitatis conſtituitur, reductiuè in ſecunda.*
3. *A tribus tantùm Sacramentis Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine caracter producitur.*
4. *Alia Sacramenta caracterem non imprimunt.*
5. *Caracter eſt indelebilis non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura.*
6. *Poteſtas vero miniſtrandi, vel ſuſcipiendi ſacramenta non permanet in futura vita.*

1. CAracterem appellant Doctores omnes ſignum ſpirituale, & ſupernaturale noſtris animis impreſſum, quo Christo Duci, Principi, ſummóque Sacerdoti vnimur, & in illius ſeruos, milites, & miniſtros ad diuinum cultum deputamur, & conſignamur. Baptiſmo namque conſignamur in ſeruos Chriſti, & domeſticos Dei. Confirmatione in milites ad confirmandam, tuendámque illius fidem. Ordine deputamur in diſpenſatores myſteriorum Dei.

2. Variant tamen Doctores, an hoc ſignum conſtituendum ſit in prima ſpecie qualitatis afficientis, ornantiſque ſubiectum in ordine ad ſe; an in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia operatiua? Quæſtio eſt leuis momenti. Breuiter dicendum eſt per ſe in prima qualitatis ſpecie conſtitui, quia per ſe datus eſt caracter ad ornandum hominem, benéque diſponendum ad fines ſupradictos. Sic relato Alen. & Bonauent. docuit Suar. *diſp.* 11. *ſect.* 3. *circa finem verſ. vlt.* Ægid. de Coninch. *q.* 63. *art.* 2. *n.* 11. Bonac. *diſp.* 1. *de Sacram. q.* 5. *punct.* 2. *num.* 1. Vaſq. *diſp.* 134. *cap.* 3. *num.* 70. Paul. Laymanu. *lib.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. Reductiuè autem conſtitui poteſt caracter in ſecunda ſpecie qualitatis, quæ eſt potentia, eò quòd caractere inſignitis detur potentia ad ſacramenta ſuſcipiẽda, vel miniſtrãda. Caractere enim Baptiſmi redditur baptizatus ad ſuſcipienda ſacramenta aptus, itémque ad ſacramentum matrimonij miniſtrandum. Nullus enim validè aliquod ſacramentum ſuſcipere poteſt, neque Matrimonium, quod ſacramentum ſit contrahere, quin baptizatus exiſtat. Eſt igitur caracter baptiſmalis, quaſi potentia paſſiua ad recipienda reliqua ſacramenta, & actiua comparatione ſaltem ſacramenti Matrimonij, quòd ab ipſis contrahentibus recipitur, & adminiſtratur. Item Confirmationis caractere diſponitur confirmatus ad reliqua ſacramenta aptius recipienda, & miniſtranda. Ordinis verò caracter ordinatum reddit aptum ad Chriſti corpus conficiendum, & fidelibus miniſtrandum. Itémque ad miniſtrandum ſacramentum Bapciſmi, Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis. Denique caracter Epiſcopalis aptum reddit Epiſcopum ad ſacramentum Confirmationis, & Ordinis miniſtrandum. Præterea caracter Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ſimul cum gratia ſanctificante ius concedit eo inſignitis ad ſpecialia auxilia, ad finem dicti ſacramenti obtinendum. Reduci ergò poteſt caracter ad ſpeciem potentiæ. Sed quia hæc non eſt potentia phyſica, ſed moralis ex libera Chriſti Domini inſtitutione, vt latiſſimè probat Suar. *diſp.* 1. *ſect.* 3. *per totam*, ea de cauſa non conſtituitur propriè in ſecunda qualitatis ſpecie, quæ eſt potentia, ſed ad ipſam reducitur,

Digitized by Google

tur, & ita docuit Suarez, Ægid. Bonac. Paul. Laymann. locis allegatis.

3. Prædictus character à tribus ſacramentis Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, & Ordine producitur, ſicuti definitum eſt in Concilio Florentin. in Decreto de Armenis & in Trident. *ſeſſ. 7. can. 9.* ibi, ſi quis dixerit in ſacramentis, Baptiſmo, ſcilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, vnde ea iterari non poſſint, anathema ſit. Colligitúrque hæc veritas ex Paulo 2. *ad Corinth.* 1. dicente de ſacramento Baptiſmi. Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui vnxit nos Deus, & qui ſignauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris: vbi Paulus quatuor diuini Spiritus effectus enumerauit. Primò fidem, qua confirmamur in Chriſto. Secundo gratiam, & charitatem, qua vngimur. Tertiò characterem, quo in domeſticos Dei ſigillamur, & conſignamur. Quartò teſtimonium bonæ conſcientiæ, quòd eſt pignus ſalutis æternæ. Et licèt Chryſoſtom. Theophil. Theodoret, & Oecumen. ibi eundem effectum, ſcilicet gratiam, & charitatem omnibus illis verbis ſignificari intelligant, quia gratia, & charitate Chriſto firmamur, & vngimur, & in filios Dei ſignamur, & ſalutis æternæ pignus habemus; attamen quia ſacramento Baptiſmi indelebili ſigno in domeſticos Chriſti deſignamur, ea de cauſa aptiùs D. Thom. *qu. 63. art. 2.* quem communiter expoſitores ſequuntur de charactere ſigno perpetuo, & indelebili prædictum teſtimonium intelligunt, ſicuti intellexiſſe creditur Cyrillus Hieroſolymit. *in præfat. ad Catheceſes*, loquens de Baptiſmo, & Baſil. *lib. de Spiritu ſancto cap.* 12. & Epiphan. *hæreſi* 8. *poſt med.* Auguſtin. *lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 1. & lib. 2. contra Epiſt. Parmen. cap. 13. & epiſt. 23. poſt medium. & 50. circa finem*, & ſpecialiter de charactere Sacramenti Ordinis, Auguſt. *ſermo de geſtu cum emerit. & lib. de bono coniugali cap. 24.* & de charactere Confirmationis, *lib. 2. contra litter Petilian. cap.* 104. Denique Patres, & Doctores Scholaſtici paſſim hanc veritatem tradiderunt, vtpotè communi Eccleſiæ conſenſu firmatam.

4. Præter hæc tria ſacramenta nullum aliud characterem imprimit, vt colligitur ſatis ex dicto loco Concilij Trident. aſſerentis, ob eam cauſam tria illa ſacramenta Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem iterari non poſſe, quia imprimunt characterem, vbi tacitè definit reliqua ſacramenta iterabilia hoc effectu carere. Præterea effectus ita ſingularis, ſupernaturalis, & diuinus ſacramentis tribuendus non eſt abſque ſufficienti authoritate, vel ratione. At nulla eſt authoritas Scripturæ, Patrum, vel Doctorum, ex qua leuiſſimè colligatur hunc effectum reliquis ſacramentis præter Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem concedendum eſſe inſuper nulla eſt ratio ad id aſſerendum cogens, ſed potiùs ad negandum vrget contraria. Tum quia reliqua ſacramenta præter illa tria iterabilia ſunt. Tum quia illa ſuſcipientes non deſignantur ex illorum ſuſceptione in aliquod vlterius officium diuini cultus: nam pœnitentiæ ſacramento mundantur à peccatorum macula, ſed non inde deſtinantur in alterius muneris exercitium. Euchariſtiæ ſuſceptione gratia, & charitate nutriuntur, & ad vincendas tentationes roborantur; ad ipſumque tanquam omnium ſacramentorum perfectiſſimum reliqua ſacramenta diriguntur. Extrema Vnctione iuuantur in mortis articulo. Matrimonio denique ſuſtinentur onera illius ſtatus. Nulla igitur eſt cauſa, ob quam character dictis ſacramentis concedendus ſit. Atque ita docent ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q. 63. art. 6.*

5. Rurſus inſigniti caracteribus prædictorum Sacramentorum Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis ita firmiter eos retinent, vt per nullum peccatum quantumuis grauiſſimum amittant. Eſt concluſio de fide, quæ ſatis colligitur ex illo Decreto Eugenij IV. quod eſt in Concilio Florent. *poſt vltimam ſeſſionem*, §. 5. *Eccleſiaſticorum*, & ex definitione Trident. *ſeſſ. 7. can. 9.* Si enim hæc Sacramenta validè ſuſcepta ob nullum peccatum commiſſum iterari, poſſunt, euidens eſt caracteres; ex quibus hæc repetitionis priuatio prouenit non amitti. Quinimò non ſolùm in hac vita, ſed etiam in futura immutati perſeuerant ſecundùm probabiliorem ſententiam: in beatis inquam ad eorum ornatum, honorem, & accidentalem gloriam: in damnatis ad eorum ignominiam, & pœnam; eò quòd obligationibus, ad quas ſatisfaciendas Chriſti caracteribus inſigniti erant, non ſatisfecerint. Sic S. Thom. *qu. 63. art. 5. ad 3.* Bonauent. *in 4. diſt. 6. par. 1. art. 2. qu. 5.* Vaſqu. aliis relatis, *diſput. 134. cap. 5. num. 91.* Ægid. de Coninch. *q. 63. art. 5. ibi* Suar. Bonac. *diſp. 1. q. 5. p. 3. in fine*, & alij.

6. Verùm eſto maneant caracteres prædicti poſt hanc vitam, non tamen manet poteſtas nec miniſtrandi, nec ſuſcipiendi ſacramenta, quia ſacramenta pro ſolis viatoribus ſunt inſtituta, ac proinde ſoli viatores ea ſuſcipere, vel miniſtrare poſſunt. Sic prædicti Doctores, ſpecialiter Vaſq. *dicto c. 5. n. 63.* Ægid. *q. 63. art. 5. in fine.* Suar. *ibi.* Ex quo fit caracteres non eſſe formaliter potentia ſuſcipiendi, vel miniſtrandi ſacramenta, aliàs fruſtra manerent poſt hanc vitam, ſi nullum ſui exercitium habere poſſent. Sunt tamen ſigna in hac vita harum poteſtatum actualium; in futura vita ſunt ſigna has poteſtates præceſſiſſe.

Quòd ſi aliquis mortuus diuina potentia, reſuſcitetur iterùm moriturus, cum eo tempore viator exiſtat, poteſtatibus per Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem conceſſis gaudet, ſicuti gaudebat, antequam è vita decederet. Quia hæ poteſtates ob deceſſum à via perierant. Poſito ergo ad viam reditu, poteſtates redire debent, ſiquidem denuò baptizandus, confirmandus, & ordinandus non eſt, Suar. Ægid. Vaſq. *locis allegatis.* & Bonac. *dicta d. ſp. 1. q. 5. p. 3. n. 6. in fine.*

PVNCTVM XII.

Quod ſit Sacramenti ſubiectum, quam intentionem habere debeat, vt validè Sacramentum recipiat?

1. *Solùm homines viatores ſunt ſacramentorum capaces.*
2. *Sed non omnes omnium.*
3. *Infantes eorum ſacramentorum, quorum ſunt capaces non indigent vlla propria intentione ad ea recipienda.*
4. *Adulti propriam intentionem, ſeu voluntatem recipiendi ſacramentum habere debent.*
5. *Hæc intentio debet eſſe ſimpliciter libera.*
6. *Non requiritur quod ſit actualis, vel virtualis. Sufficit habitualis.*
7. *Nec opus eſt præceſſiſſe actualem, ſufficit, ſi præceſſerit interpretatiua Pœnitentiæ ſacramento excepto.*
8. *Nulla alia diſpoſitio præter dictam voluntatem ex parte ſuſcipientis requiritur Pœnitentiæ ſacramento excepto.*

1. Fide Catholica firmatum eſt ſolos homines viatores Sacramentorum capaces eſſe, quia pro ſolis illis, & in eorum peccatorum remedium ſunt ſacramenta à Chriſto Domino inſtituta. Sic D. Thom. ab omnibus receptus. *qu. 64. art. 10.* Ex quo fit nec Beatos, nec damnatos capaces eſſe ſacramentorum. Quia nec Beati augmentum gratiæ recipere poſſunt, nec damnati peccatorum remedium Hinc à fortiori conſtat Angelos, ſiue Beatos, ſiue damnatos incapaces eſſe ſacramentorum, quia in ſtatu beatitudinis incrementum habere non poſſunt, in ſtatu vero damnationis non poſſunt habere remedium. Et præterea quia Sacramenta ſunt ſigna materialia, & ſenſibilia, & conſequenter inepta Angelis, qui ſunt puræ ſpirituales. Non enim abſque ſpeciali miraculo res corporeas, & materiales tangere ſpiritus poſſunt, & per mutuum contractum ſanctificare. Sic Henriqu. *lib. 1. de ſacram. cap. 21. num. 1.* Suarez, *diſput. 14. ſect. 1. circa finem.* Reginald. *lib. 26. num. 50.* Bonac. *diſp. q. 6. part. 1. n. 3.* & alij.

2. Verùm etſi ſoli homines viatores capaces ſacramentorum exiſtant, ſed non omnes omnium. Nam pueri ante vſum rationis, & perpetuò amentes pœnitentiam percipere non valent, nec ſani Extremæ-Vnctionis ſacramentum, nec fœminæ ordinem, neque perpetuò impotentes, carentéſque vſu rationis matrimonium. Nam ſicut quodlibet ſacramentum petit ex diuina inſtitutione, vt fiat ſub tali ſigno ſenſibili ex eadem inſtitutione petit, vt fiat circa tale ſubiectum. Sic Henriq. *lib. 1. de ſacram. cap. 21. num. 2. & 3.* Suar. *diſp. 14. ſect. 1. circa finem* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. in fine*, Filiuc. *tr. 1. c. 8. q. 1.* & alij.

3. Quam verò intentionem ſubiectum capax habere debeat, vt validè Sacramentum ſuſcipiat, breuiter ſupereſt explicandum.

Et quidem de infantibus, antequam vſum rationis attingant, cùm nullam intentionem habere poſſint, vtpotè carentes volentate, liberóque conſenſu dicendum eſt vel eſſe omnium ſacramentorum incapaces, quòd eſt falſiſſimum, vel affirmandum abſque vlla propria voluntate, aut intentione capaces forè aliquorum ſacramentorum. Quorum autem capaces ſint, dicendum eſt, cùm de ſingulis ſacramentis inſtituemus ſermonem. Sed nunc breuiter dico omnium ſacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam-vnctionem, & Matrimonium capaces eſſe, eò quòd reliqua ſacramenta iis tribus exceptis non poſtulant ad ſuos effectus neceſſariò propriam ſuſcipientium voluntatem præceſſiſſe. Secùs verò eſt de Pœnitentia, Extrema-vnctione, & Matrimonio: nam Pœnitentiæ materia remota ſunt peccata actualia commiſſa; & Extremæ-Vnctionis materia ſunt horum peccatorum reliquiæ, ſeu venialia peccata. At infantes ante vſum rationis incapaces ſunt vllum peccatum actuale committendi. Ergò incapaces ſunt Extremæ-Vnctionis, & Pœnitentiæ. Matrimonij verò conſtat incapaces eſſe; nam Matrimonium fundatur in contractu, & libero contrahentium conſenſu, quem infantes habere nequeunt.

4. Reſtat igitur, vt ſolùm controuerſia ſit de adultis, quam

Digitized by Google

voluntatem, ſeu intentionem habere debeant, vt validè ſacramentum recipiant? Nam aliquam propriam voluntatem habere debere firmant ferè omnes Doctores ſequentes D. Thom. *qu. 68. art. 7.* teſte Suar. *diſput. 14. ſect. 2. concl. 1.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 8. dub. 5. à num. 98. & ſeqq.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. num. 1.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 4.* Eſtque expreſſa ſententia D. Auguſtin. *relati in cap. eum pro paruulis de conſecrat. diſt. 4.* differentiam aſſignans inter paruulos, & adultos baptizandos, inquitque non valere baptiſmum collatum ei qui conſentire poteſt, ſi non conſentiat. Idem conſtat *ex cap. maiores de Baptiſmo, §. item quaritur.* Vbi Innocent. loquens de eo, qui inuitus ad Baptiſmum traditur ait: Ille verò qui nunquam conſentit, ſed penitus contradicit, nec rem, nec caracterem ſuſcipit ſacramenti: quia plus eſt expreſsè contradicere, quàm minimè conſentire, quaſi diceret qui nunquam conſenſit, nec rem, nec caracterem ſuſcepit, ergò neque ea ſuſcipit, qui ſacramento recipiendo contradicit. Et licèt in fine capitis dixerit Innocent. tunc ſacramentum eſſe validum, cùm obicem voluntatis contrariæ non inuenit obſiſtentem, non inde infertur, validum eſſe ſacramentum, cum nullam adultus voluntatem habet. Tum quia nullam habere voluntatem, eſt habere voluntatem contrariam. Tum quia vix contingere poteſt, quòd adultus careat voluntate recipiendi Baptiſmum, quin contrariam illius voluntatem habeat. Ratio à priori eſt diuina inſtitutio, quam ex communi Doctorum conſenſu colligimus. Et ex eo quòd incongruum erat Chriſtum Dominum pretium ſuæ redemptionis communicare velle iis, qui nec minimam voluntatem habent, cum poſſint, vt ſibi communicetur. Itemque alienum eſt à diuina bonitate in ſuum obſequium, & mandatorum obſeruationem inuoluntarios milites conſecrare, & initiare. Neque obſtat Gloſſa *in dicto cap. maiores de Baptiſmo verbo perdurare, & in cap. ſolet, verbo ſimulatione, & verbo implorandum de conſecrat. diſt. 4.* aſſerens Baptiſmum recipi ab eo, qui ore tenus conſentit abſque vlla animi voluntate, quia debet intelligi baptiſmum recipi quoad forum Eccleſiæ, & hominum præſumptionem, non tamen re ipſa. Neque item obſtat Florent. Concilium dixiſſe tribus tantum ſacramentum perfici, materia, forma, & intentione miniſtri. Nam eſto intentionis ſuſcipientis mentionem non fecerit, non ideò infertur neceſſariam non eſſe in adultis propriam habentibus voluntatem: ſed ſolùm infertur intentionem ſuſcipientis non ſemper eſſe neceſſariam in omnium Sacramentorum receptione, ſiquidem paruuli, & perpetuò amentes plurium ſacramentorum abſque propria intentione capaces exiſtunt. Et ſacramentum Euchariſtiæ, cùm non conſiſtat in vſu, abſque vlla ſuſcipientis intentione conficitur. Adde ſub materia intentionem ſuſcipientium comprehendi in ſacramentis quæ conſiſtunt in vſu.

5. Sed qualis debeat eſſe voluntas, quàm ſuſcipientes adulti habere debent? Dicendum eſt debere eſſe ſimpliciter liberam, quia debet eſſe humana, & rationabilis, ac proinde immunis à coactione abſoluta, ſicuti expreſsè definiuit Innocent. *in cap. maiores de Baptiſmo*, & Concil. Carthagin. 3. *cap. 34.* Dixi *ſimpliciter liberam*, vt indicarem ex metu graui ſupradictam voluntatem non vitiari. Nam eſto metus grauis voluntarium diminuat, non tamen libertatem integrè tollit, ideoque non impedit quin ſacramentum ex metu graui ſuſceptum validum ſit. Sic expreſsè ex communi ſententia tradit Suar. *diſput. 14. ſect. 2. concl. 1.* Ægid. de Coninch. *qu. 64. art. 8. dub. 5. concl. 2.* Quòd ſi obiicias te poſſe omnino coactum Euchariſtiam recipere, ergò ad receptionem ſacramenti voluntas ſimpliciter libera ſuſcipientium non requiritur. Reſpondeo te ſolùm materialiter ſuſcipere ſacramentum Euchariſtiæ, ſi omnino coactè, & inuoluntariè ſuſcipias; illa enim ſuſceptio ſacramentalis non eſt, quia non eſt ſacramenti humanus vſus ac proinde nec mittit animam, cum Chriſto vnit: ſicuti benè notauit Suar. *dicta ſect. 2. in medio.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 2. à n. 3.*

6. Sed hæc libera voluntas ad ſacramentum ſuſcipiendum requiſita non eſt opus vt ſit actualis, aut virtualis, cùm ſacramentum ſuſcipitur, ſufficit ſi habitualiter exiſtat, qualis cenſetur eſſe, ſi aliquando actualiter extitit, nec vnquam retractata fuit. Colligitur ex Concilio Arauſic. *c. 11. alias 12.* aſſerente conferendum eſſe Baptiſmum inuito obmuteſcenti, ſi antea petierit. Et ex Concilio Carthagin. 3. *cap. 34.* & tradit expreſsè Suar. *diſput. 14. ſect. 2. concluſ. 1.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 8. dub. 5. concl. 4.* Valent. *t. 4. diſp. 4. q. 2. pun. 2. ad finem* Bonac. *diſp. 1. q. 6. punct. 2. n. 8.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tra. 1. cap. 6. n. 4.* Ratio verò eſt, quia cùm ſacramenta in ſuſcipientium vtilitatem ſint inſtituta, decuit Chriſtum Dominum pro illorum ſuſceptione qualibet ſuſcipientium voluntate contentum eſſe, eſto in miniſtro ſacramenti ſaltem virtualis voluntas conficiendi ſacramentum requiratur.

7. Adde neque opus eſſe ad validè Sacramenta ſuſcipienda (Sacramento Pœnitentiæ excepto) expreſſam voluntatem illorum præceſſiſſe, ſufficit ſi præceſſerit interpretatiua, & virtualis, quæ cenſetur eſſe dum quis vult ſeruare omnia Eccleſiæ præcepta, ſibique remedia ad ſalutem neceſſaria applicari. Nam eo ipſo vult, vt ſibi ſacramenta quibus indiget, conferantur: ob quam cauſam adulto contrito, vel attrito conferri poteſt Baptiſmus, quia voluntatem habuit ſaltem virtualem ſuſcipiendi medium ſibi neceſſarium ad ſalutem. Et baptizato ægrotanti, catholicéque viuenti concedi poteſt ſacramentum Euchariſtiæ, & Extremæ-Vnctionis: quia Baptiſmo ſuſcepto ea catholicæ vitæ profeſſione cenſetur voluiſſe omnia remedia à Chriſto inſtituta in hominum ſalutem ſibi applicari, cum illis indiguerit. Excepi Pœnitentiæ ſacramentum, eò quòd materia illius ſint actus ipſius ſuſcipientis. Debet ergò eſſe voluntas expreſſa. Sic Suar. *diſp. 14. ſect. 2. concl. 1. circa finem.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 8. dub. 5. concl. 4.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 4.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 2. à n. 8.*

8. Præter dictam voluntatem, ſeu intentionem ſuſcipiendi Sacramenta nulla alia diſpoſitio ex parte ſuſcipientium requiritur, vt valida ſit illius ſuſceptio. Excipe ſacramentum Pœnitentiæ ob rationem nuper dictam, quia actus ſuſcipientis, ſcilicet peccatorum confeſſio, illorúmque contritio, vel attritio materia ſunt illius. Sic tanquàm omninò certum tradit Suar. *diſput. 14. ſect. 2. concluſ. 2.* Colligiturque apertè tum ex Concilio Florent. Decreto de vnione, tum ex Trident. *tota ſeſſ. 6.* Stante enim materia & forma, & intentione nihil eſt, quòd ad valorem Sacramenti deſideretur.

Pvnctvm XIII.

Quam diſpoſitionem habere debes, vt licitè Sacramenta ſuſcipias.

1. *Quædam præmittuntur pro intelligentia quæſtionis.*
2. *Si ad ſacramentum accedis iuſtus, & ſanctus, nulla alia diſpoſitio requiritur præter voluntatem ſuſcipiẽdi ſacramentum ad obtinendum præcipuum illius effectum, at ad obtinendum ſecundarium debes veniali peccato ſaltem actuali carere.*
3. *Si mortali actuali grauatus exiſtas etiam ſi ignores debes contritionem, vel attritionem ſaltem cum ſacramento habere, vt effectum ſacramenti obtineas.*
4. *Si ſolùm originali peccato grauaris, cùm adultus ſis, non indiges pœnitentia, benè tamen fide, & ſpe.*
5. *Conſcius mortalis commiſſi ſi ad pœnitentiam, vel baptiſmum accedas ſatiſfacis attritionem habens. Secus ſi alia ſacramenta ſis ſuſcepturus.*
6. *At ſi credis te eſſe contritum, cum tamen ſolùm attritus ſis, obtines gratiam aliorum ſacramentorum.*
7. *Aliqui affirmant ſolo actu fidei, & ſpei te ſufficienter diſponi ad gratiam in Baptiſmo, vel Pœnitentia obtinendam, eſto peccatum actuale commiſeris.*
8. *Contrarium probabilius eſt. Fitque ſatis fundamen. præcedenti adducto.*

1. PRæmitto ſacramenta alia eſſe inſtituta per ſe in remedium peccati, qualia ſunt Baptiſmus, & pœnitentia; alia inſtituta per ſe in gratiæ augmentum, qualia ſunt reliqua omnia præter baptiſmum & pœnitentiam. Deindè præmitto te poſſe, cùm ad ſacramentum accedis ſentire grauatum aliquo peccato mortali commiſſo, vel ignorare grauatum eſſe, eſto grauatus ſis. His poſitis.

2. Dico primò, ſi abſque nullo peccato mortali, ſed iuſtus, & ſanctus ad ſacramentum accedas, nullam aliam diſpoſitionem præter voluntatem ſuſcipiendi ſacramentum teneris habere, vt abſque mortali ſacramentum ſuſcipias, illiúſque effectum præcipuum, ſcilicet gratiæ augmentum obtineas; quia ſacramentum ritè ſuſcipis, cùm obicem gratiæ recipiendæ non apponis: at exiſtens in gratia nullum obicem apponis illius augmento. Ergò ſic Suar. *ex communi ſententia, diſp. 7. ſect. 4. concl. 4.* Ægid de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. concl. 6.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. concl. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. num. 10.* Verum etſi ad ſuſcipiendum ſacramentum, præcipuúmque illius effectum obtinendum, nulla alia diſpoſitio, cùm iuſtus es, præter illius ſuſcipiendi voluntatem requiratur, attamen vt effectum ſecundarium obtineas requiritur neceſſariò, ne in illius ſuſceptione veniale peccatum committas. Si enim actuali complacentia peccati venialis commiſſi ſacramentum ſuſcipias, vel in illius ſuſceptione te irreuerenter geſſeris, impedis tum illius peccati venialis remiſſionem, tum ſpecialem Dei fauorem tibi fortè concedendum, ſi liber ab omni macula etiam veniali, & debita cum reuerentia ſacramentum ſuſciperes. Ab hac concluſione excipiendum eſt ſacramentum Pœnitentiæ, eò quòd etiam ab homine iuſto ſuſcipi non poſſit abſque peccatorum contritione, vel attritione, quia eſt pars illius, ſicuti notarunt prædicti Doctores.

3. Dico

Digitized by Google

3. Dico ſecundò, ſi mortali peccato actuali grauatus exiſtas, tametſi illud ignores, neceſſario contritionem vel attritionem habere debes, vt medio ſacramentorum gratiam iuſtificantem, & ſacramentalem obtineas. Sic ferè omnes Doctores teſte Suar. *diſp. 7. ſect. 4. concl.* Ægid. de Coninch. *qu. 62. art. 1. dub. 2. concluſ. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. n. 12.* Paul. Laymann, *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5.* Ratio eſt: quia nullum peccatum mortale abſque illius pœnitentia, & retractione remittitur, vt ſatis colligitur ex illo Actorum 2. Vbi Iudæis volentibus conuerti dixit Petrus debere pœnitentiam agere, & baptizari, apertè indicans ſolum baptiſmum abſque pœnitentia peccatorum ſufficiens non eſſe ad gratiam conſequendum. Itémque ex Trident. *ſeſſ. 6. cap. 6. & ſeſſ. 14. cap.* 4. & ex D. Auguſtin. *epiſt.* 48. ad Vincentium. Congruentia verò, ob quam Deus ſic ſtatuit nemini remittere peccatum actuale, quin illius pœnitentiam, & retractationem habeat eſt aptiſſima. Non enim decebat Deum, vt à ſe auerſum voluntariè in ſuam gratiam reciperet, quouſque ipſe per pœnitentiam ad Deum reuerteretur.

4. Dixi: *Si mortali peccato actuali grauatus exiſtas*; nam ſi ſolùm originale habeas, obligatus non es ad recipiendum baptiſmi effectum, contritionem, vel attritionem habere: quia hæc ſolùm ſunt peccato propria voluntate commiſſo. At debes fidei, & ſpei, ſeu charitatis actum præmittere iuxta illud ad Hebr. 11. Credere enim oportet accedentem ad Deum, & quia eſt, & inquirentibus ſe quia remunerator. Si ergò debes credere & Deum eſſe, & eſſe remuneratorem, debes ſpem remunerationis habere, quia ob hanc ſpem remunerationem credis. Præterea indecens erat Deo in ſuam amicitiam te adultum, & ratione vtentem recipere, quin eam amicitiam expeteres, & in ea perſeuerare velles; aliàs ſuam gratiam vilipenderet, ſi tibi non petenti, neque habenti voluntatem in ea perſeuerandi concederet. Debes ergo baptiſmo iuſtificandus poſt rationis vſum non ſolùm fidem, ſed ſpem, ſeu charitatem habere. Sic Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. concl. 2. num.* 27. Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5.*

5. Dico tertiò. Conſcius peccati mortalis commiſſi, ſi baptiſmum, aut pœnitentiam recepturus es, ſatisfacis attritionem habens; ſi verò alia ſacramenta, obligatus es contritionem habere. Ita D. Thom. *in 4. diſt. 6. q. 1. art. 3. qq. 1. ad 5.* Henriq. *lib. 1. cap. 22. num. 5.* Vaſq. *3. p. diſp. 158. c. 4.* Suar. *diſp. 7. ſect. 4. §. occurrebat.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. punct. 2. à n. 10. & ſeqq.* Paulus Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 3. & 5.* Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. n.* 31. & alij communiter. Priorem partem ſcilicet quod Sacram. Baptiſmi, vel Pœnitentiæ recepturus obligatus tantum ſis attritionem habere ſic probo. Quia hæc ſacramenta inſtituta ſunt à Chriſto Domino ad remittenda peccata. Non igitur expoſtulant peccata remiſſa. Ergò neque expoſtulare poſſunt ad ſui receptionem tanquam diſpoſitionem neceſſariam contritionem, qua peccata remittuntur. Ergò ſolùm expoſtulant attritionem, qua ſola non remittuntur peccata, benè tamen cum Sacramento. Ergò attritus accedens ad dicta ſacramenta cum debita diſpoſitione accedis, ſiquidem accedis diſpoſitus ad affectum Sacramenti ſuſcipiendum, & inſtitutioni Chriſti te conformas. Secundam partem nempe ad ſuſcipienda reliqua ſacramenta te debere eſſe contritum probo ex contrario fundamento. Nam reliqua ſacramenta per ſe inſtituta ſunt ad augendam gratiam Sacramento baptiſmi, vel pœnitentiæ in re, vel in voto ſuſcepto conceſſam. Ergo ea ſuſcipiens teneris gratiam habere: aliàs horum ſacramentorum fini, & inſtitutioni repugnas. Ergo teneris contritione, vel attritione cum ſacramento te ad ea ſuſcipienda diſponere. Quinimò ad ſuſcipiendum venerabile Euchariſtiæ ſacramentum ob eius ſingularem excellentiam, & dignitatem non ſufficit, ſi te per ſolam contritionem diſponas, ſed præmittere debes confeſſionem iuxta Trident. *ſeſſ. 13. cap. 7.*

6. Verum ſi putans te eſſe contritum peccati mortalis commiſſi, cum tamen ſolum attritus ſis, Sacramenta ſuſcipias, gratiam, & remiſſionem peccati ex vi ſacramenti obtines. Quia omnia ſacramenta ex ſua inſtitutione habent conferre gratiam non ponenti obicem. At cum ea ſuſcipis attritus putans eſſe contritum, non ponis obicem. Tum quia abſque culpa ſuſcipis. Tum quia ſuſcipis cum vero dolore, & pœnitentia peccati commiſſi, ſatisfacíſque obligationi iure diuino requiſitæ pœnitentiam habendi. Ergo obtines gratiam, & remiſſionem peccati. Præterea quia decebat diuinam bonitatem inſtituere ſic ſacramenta, vt virtutem haberent remittendi peccata verè pœnitentibus, & credentibus ritè eſſe ad eorum ſuſceptionem diſpoſitos. Atque ita docent ex communi ſententia Nauar. *cap.* 22. *num.* 3. Henriqu. *lib. 1. de ſacram. cap. 22. num. 6.* Suar. *diſp. 7. ſect. 4. in medio.* Ægid. de Coninch. *qu. 62. art. 1. dub. 2. num. 42. & ſeqq.* Paul. Laymann *lib. 5. ſum. tract. 1. cap. 6. n. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. pun. 2. à n. 11.* & alij.

7. Supereſt tamen difficultas, an ſi poſt peccatum commiſſum ſolo actu fidei, & ſpei ſupernaturali te ad ſuſcipiendum baptiſmum, vel pœnitentiam diſponas, effectum horum ſacramentorum obtineas? Et quæſtio procedit eo caſu quo peccati commiſſi immemor exiſtis, vel ſi illius es conſcius exiſtimas attritionem ſupernaturalem habere, cum tamen non habeas? Affirmant ſufficere Scotus *in 4. diſt. 14. qu. 4. art. 3. &* Caiet. *3. p. qu. 86. art. 2. ad 1. argum. §. vlt.* Dicunt enim ſolam voluntatem ſuſcipiendi hæc Sacramenta ſine actu, vel voluntate peccati ſufficientem eſſe ad gratiam obtinendam. Probabile reputat Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. num. 35. & 36.* mouentur, quia eſto ad remiſſionem peccati commiſſi illius pœnitentia neceſſitate medij requiratur iuxta illud, niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. At non requiritur formalis pœnitentia, ſed virtualis ſufficit. Nam poſito actu charitatis, & dilectionis Dei ſuper omnia, homini peccata remittuntur, & in diuinam amicitiam recipitur. Signum ergo eſt in huiuſmodi actu virtualem pœnitentiam contineri. At actus ſupernaturalis ſpei etiam pœnitentiam peccati commiſſi virtualiter continere videtur: ſiquidem nemo expetere diuinam amicitiam poteſt cum intentione in ea perpetuo manendi, quin ſi conſcius eſſe peccati commiſſi illud deteſtaretur. Ergo actus ſpei ſufficiens eſt ad effectum dictorum ſacramentorum obtinendum.

Cæterum longè probabilius exiſtimo prædictum actum ſpei abſque attritione, vel contritione ſaltem in actu charitatis, & dilectionis Dei ſuper omnia contentis ſufficientem eſſe ad remiſſionem peccati, & gratiam obtinendam in prædictis ſacramentis. Quia hic actus ſpei requiſitus eſt in adulto ſuſcepturo baptiſmum ſolo peccato originali affecto, vt diximus concl. 2. Ergò in ſe virtualem dolorem, & pœnitentiam non continet, quia pro ſolo peccato originali remittendo nulla pœnitentia requiritur. Neque ex eo quod expetens diuinam amicitiam efficaciter deteſtaturus eſſes peccatum, ſi conſcius illius eſſes; infertur in eo deſiderio deteſtationem peccati virtualiter contineri, ſicuti continetur in dilectione Dei ſuper omnia? ſed ſolum infertur contineri deteſtationem tanquam effectum imperandum ab actu ſpei in ordine ad finem propoſitum diuinæ amicitiæ conſequendum. Quæ continentia non videtur ſufficiens, cum ex illa dici non poſſit ſperantem diuinam amicitiam peccati commiſſi pœnitere, ſed fore, vt pœniteat, ſi illius memor exiſtat. Cum ergo nullius peccati actualis remiſſio contingat abſque pœnitentia, efficitur non remitti peccatum ſuſcipienti ſacramentum ſolo actu ſpei diſpoſito. Secus verò contingit in dilectione Dei ſuper omnia. Quæ deteſtationem peccati continet non tanquam effectum imperandum, ſed in ſe virtute, & eminenter: diligens enim Deum ſuper omnia quidquid Deo contrarium eſt, quale eſt peccatum implicitè deteſtatur.

Pvnctvm XIV.

An carenti debita diſpoſitione ad Sacramenti effectus ſuſcipiendos Sacramentum miniſtrandum ſit?

1. *Per ſe loquendo nullum ſacramentum miniſtrandum eſt carenti debita diſpoſitione ad illius effectum.*
2. *Miniſtrandi Sacramentum probabiliter conſtare debet de ſuſcipientis recta diſpoſitione. Et qualiter hoc contingat.*
3. *Per accidens miniſtrari indigno Sacramentum poteſt, ſi publicè miniſtrari debet, & ipſe ſe publicè probauerit dignum.*
4. *Satisfit obiectioni & declaratur qualiter hæc miniſtratio non ſit cooperatio ſuſceptionis ſacrilegæ.*

1. Certum eſt (per ſe loquendo) nullum ſacramentum miniſtrandum eſſe carenti debita diſpoſitione ad illius ſacramenti effectus; quia eſſe miniſtratio ſacramento iniurioſa & contra proprij officij debitam obligationem: eo enim ipſo, quo ſacramentum miniſtras, obligatus es iis tantū diſpenſare, quibus Chriſto Domino placet, quia nomine ipſius diſpenſas, at Chriſto Domino diſplicet, quod carentes debita diſpoſitione ad ſuſcipiendos ſacramenti effectus ſacramenta ſuſcipiunt. Ergò ei diſplicet quòd tu eis ſacramentum miniſtres. Sic omnes Doctores.

2. Hinc infertur tibi miniſtranti ſacramentorum probabiliter conſtare debere de recta ſuſcipientis diſpoſitione. Tum vt fideliter diſpenſes. Tum ne irreuerentiæ Sacramenti cooperteris. Sed qualiter hæc recta diſpoſitio tibi conſtare debeat? Ex ſingulis Sacramentis petendum eſt: Sunt enim aliqua Sacramenta, ad quæ ſuſcipienda probabiliter creditur ſuſcipientem eſſe diſpoſitum, eo ipſo quo catholicè viuens ea ſibi adminiſtrari petat, qualia ſunt Confirmatio, Euchariſtia, Extrema-Vnctio. Alia verò ſacramenta, quia

ſtatum conſtituunt pluribus obligationibus affectum, expoſtulant in ſuſceptione ſuæ legitimæ diſpoſitionis probationem. Non enim baptiſmus adulto miniſtratur, quin ipſe ſuæ fidei, rectæque diſpoſitionis teſtimonia præbeat. Neque vllus ordinibus inſignitur, neque matrimonio iungitur, quin prius probet nullum ad hæc ſacramenta impedimentum habere. Atque ita ſuſtinent Sotus, *in 4. diſt. 12. par. 1. art. 6.* Henriq. *lib. 1. de ſacram. cap. 10. n. 6.* Suar. *3. p. diſp. 18. ſect. 2. concl. 1.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. p. 4. in fine.*

3. Dixi *per ſe loquendo*: nam per accidens miniſtrari poteſt Sacramentum indigno, ſi ſacramenti miniſtratio futura ſit publica, ipſeque ſuſcipiens ſe publicè dignum probauerit, quia creditur Chriſtum Dominum in hoc caſu poteſtatem ſuis miniſtris conceſſiſſe, ſiquidem traditori diſcipulo Euchariſtiam porrexit, cuius indignitatem optimè nouerat, quia in adſtantium conſpectu ſe probabat dignum. Aliàs miniſtris Sacramentorum graue onus impoſitum eſſet, vel probandi ſuſcipientium indignitatem, quam ſæpè probare non poſſent, vel nimia eſſet eis licentia conceſſa, multiſque irrogandis iniuriis expoſita, ſi abſque dicta probatione ſecretò indignis negare ſacramenta poſſent. Sic D. Thom. *q. 80. art. 6.* Ægid. de Coninch. *ibi*: Nauar. *cap. 21. n. 55. & 56.* Henriq. *lib. 1. cap. 10. n. 5.* Valent. *t. 4. diſp. 6. q. 8. p. 3. verſ. 4. peccatori.* Suar. *diſp. 18. ſect. 2. in media.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. p. 4. n. 4.* & alij apud ipſos.

4. Quòd ſi obiicias nemini licitum eſſe ſacrilegio cooperari, quia eſt intrinſecè malum; at miniſtrans ſacramentum indigno videtur illius ſacrilegæ ſuſceptioni cooperari. Ergo nunquam id licere poteſt? Facilè reſpondetur negando miniſtrantem ſacramentum indigno ob ſupradictum finem vitandi proximi infamationem cooperari ſacrilegæ ſuſcipientis receptioni, quia ſolum cooperatur receptioni ſacramenti, quatenus verò eſt ſacrilega permittit ex iuſta cauſa. Sic Suar. Henriq. Bonac. & alij ſupra.

PVNCTVM XV.

Qualiter licitum ſit Sacramenta recipere, & petere ab indigno miniſtro.

1. *Non eſt licitum petere adminiſtrationem, quam alius nullo modo licitè præſtare poteſt.*
2. *Ob tui, vel alterius grauem neceſſitatem, vel vtilitatem benè potes petere adminiſtrationem, quam alius in peccato ob ſuam malitiam facturus eſt.*
3. *Secluſa ſupradicta neceſſitate, vel vtilitate nequaquam potes etiam à parato adminiſtrationem petere.*

1. QVæſtio hæc decidenda eſt ex his, quæ diximus *tract. 6. de charit. diſp. vlt. de ſcandalo, & tract. 14. de iuram. diſp. 1. pun. 10.* Primò namque ſtatuendum eſt, nullo caſu tibi licitum eſſe petere ab aliquo ſacramenti adminiſtrationem, quam ipſe licitè præſtare non poſſit, quia eo ipſo velles rem illicitam fieri, quòd intrinſecè malum. Qua ratione non licet tibi extra mortis periculum ab excommunicato non tolerato Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ recipere, quia ipſe præſtare licitè non poteſt, imò neque in mortis periculo, ſi alius adſit, qui præſtare velit. Stante vero periculo mortis, & deficiente miniſtro idoneo poteris ab excommunicato & iam non tolerato Sacramenta Baptiſmi vel Pœnitentiæ recipere, quia horum ſacramentorum receptio eſt ſummè neceſſaria: nam eſto contritione ſalutem obtinere poſſis, difficile eſt eam habere, neque in eas anguſtias es coniiciendus. Alia verò ſacramenta, quia non ſunt ita neceſſaria nequaquam potes etiam in articulo mortis ab excommunicato non tolerato ſuſcipere. Excipe niſi incapax ſteteris ſacramentum Pœnitentiæ recipiendi. Nam eo caſu ſunt tibi æquè neceſſaria ac baptiſmus, vel pœnitentia, quia illis ſuſceptis ſalutem attritione conſequeris, quam tamen amitteres ob contritionis defectum. Sic expreſsè tradit Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 6. dub. 2. concl. 2.*

2. Secundò dicendum eſt ob grauem tui vel alterius neceſſitatem, vel vtilitatem optimè potes petere ſacramenti adminiſtrationem ab eo, quem ſcis in peccato miniſtraturum, ſiue parochus ſit, ſiue non, ſiue paratus exiſtat, ſiue non exiſtat. Sic D. Thom. *q. 64. art. 6. ad 2.* Coninch. *ibi dub. 2. concl. 1. n. 43.* Valent. *t. 4. diſp. 3. q. 5. pun. 3.* Sanc. *li. 7. de matr. di. 9. n. 8.* Suar. *3. p. di. 18. ſect. 2. verſ. ſed quæres, & diſp. 72. ſect. 4. in fine.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. pun. 5. n. 1.* Ratio eſt, quia tu rem licitam & honeſtam petis, ſcilicet Sacramenti adminiſtrationem, quam miniſter & poteſt & debet ritè præſtare. Quòd ſi non præſtet eius malitiæ, & non tuæ petitioni tribuendum eſt. Hac enim de cauſa tibi licitum eſt mutuum ab vſurario, & iuramentum à iuraturo falſo, vel per falſos Deos expoſtulare, quia quantum eſt ex te rem licitam & honeſtam petis.

3. Tertiò dicendum eſt ſecluſa graui neceſſitate, vel vtilitate tui, vel alterius ne quis à Sacerdote etiam parocho, vel aliàs parato ſacramenti adminiſtrationem peteret, ſi moraliter tibi conſtet malè adminiſtraturum. Tum ob charitatem proximi, qua teneris peccatum illius impedire, ſi commodè poſſis, tum præcipuè ne diuinus honor, & ſacramento reuerentia debita lædatur. Sic Sotus *in 4. diſt. 1. q. 5. art. 6.* Suarez *diſp. 18. ſect. 2. circa finem.* Ægid. de Coninch. *qu. 64. art. 6. dub. 2. n. 43.* Bonac. *diſp. 1. de ſacram. q. 6. pun. 5. n. 2. Colligiturque apertè ex cap. Sciſcitantibus 15. q. 8.* vbi Nicolaus Papa decidit ab adultero poſſe communionem percipi, donec Epiſcopi ſententia priuatus ſit.

PVNCTVM XVI.

De numero & ordine Sacramentorum, & ritibus ſeruandis in eorum adminiſtratione.

1. *Solum ſunt ſeptem ſacramenta.*
2. *Ratione prædicta veritas probatur.*
3. *Qui ordo ſeruandus eſt in eorum numeratione.*
4. *Ritus eſſentiales ſunt à Chriſto inſtituti, accidentales ab Eccleſia, qui ſi communes ſint, nequit priuatus Epiſcopus mutare.*
5. *Graue eſt peccatum per ſe loquendo non ſeruare prædictos ritus ab Eccleſia præſcriptos in ſacramentorum adminiſtratione.*

1. VEritas catholica eſt ſeptem eſſe ſacramenta nec plura, nec pauciora. Hic definitum eſt à Concilio Florent. in Decreto Eugen. 4. & à Trid. *ſeſſ. 7. can. 1. & colligitur ex cap. ad abolendam de hæreticis*: vbi tanquam hæretici damnantur, qui aliter de ſacramentis ſentiunt, quam Eccleſia Romana. Conſtat autem Eccleſiam Romanam ſeptem tantum ſacramenta approbare, non ſunt igitur aſſerenda plura, nec pauciora. Neque huic veritati obſtare videntur opiniones aſſerentes in Euchariſtia ſacramentum corporis à ſacramento ſanguinis diſtinctum eſſe. Et in Sacram. Ordinis, ordines maiores inter ſe, & à minoribus ſpecie differre, quia Eccleſia ſolum definiuit non eſſe plura ſacramenta, quam ſeptem. Plura inquam, quæ in prædicto numero non contineantur. Nam eſto ſacramentum Ordinis plures ordines inter ſe diſtinctos contineat, omnes tamen vnicum ſacramentum Ordinis ſaltem in genere conſtituunt, tametſi ſub eo plura ſacramenta ſpecie infima diſtincta contineantur. Neque item obſtat, quod aliqui Patres mentionem ſacramentorum facientes aliqua ex eis, & non omnia numerent, quia non eo ipſo negant. Neque deníque obſtat, quòd lotionem pedum à Chriſto Domino factam ſacramentum appellent, ſicuti appellauit Ambroſ. *lib. 3. de ſacram. cap. 1.* & Bern. *ſerm. in Cœna Domini*, quia ſacramentum vſurpant non propriè, & ſtrictè pro ſigno ſanctificante, & peccata venialia remittente, ſed impropriè, & ſecundùm latam ſignificationem pro ſigno denotante ipſos etiam iuſtos, & baptiſmo ſanctificatos indigere noua lotione pro peccatis venialibus denuò commiſſis. Vide Nauar. *ſum. cap. 22. n. 2. & 5. & cap. Nouit. de iudiciis, notab. 3. n. 92.* Bellarm. *2. p. lib. 1. cap. 5.* Henriq. *lib. 1. cap. 3. §. 1.* Sayr. *de ſacram. lib. 1. cap. 1. q. vnica. & cap. 2. art. 1. & 2.* Suar. *t. 3. in 3. p. diſp. 12 ſect. 1.* Vaſq. *q. 64. diſput. 135. n. 1. & ſeq. & q. 65. diſp. 139. c. 1. & 2.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 1. dub. 1. & q. 65 art. 1. n. 4.* & alij.

2. Ratio huius veritatis eſt inſtitutio Chriſti. Congruentia optimè traditur à D. Thom. *q. 65. art. 1* quia his ſacramentis integrè perficitur homo tam quoad ſe, quam in ordine ad communitatem. Quinque enim ſacramentis Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, Euchariſtia, Pœnitentia & Extrema-Vnctione perficitur in ſe; Ordine vero, & Matrimonio quoad populum. Baptiſmo namque ſpiritualiter naſcimur, & in Chriſto regeneramur. Iuxta illud Ioann. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnũ Dei. & ad Titum. 3. per lauacrum regenerationis, & Confirmatione creſcimus, & roboramur in vita per baptiſmum acceptam in cuius ſacramenti ſuſceptione tempore naſcentis Eccleſiæ Spiritus ſanctus viſibiliter communicabatur, vt habetur Actorum 8. *n. 17. & cap. 19. n. 6.* Euchariſtia nutrimur in hac ſpirituali vita, & contra inſidias inimici robur accipimus, & Chriſto noſtro capiti vnimur. Nã vt dicitur Ioan. 6. Qui manducat me viuet propter me. Quia tamen ab hac ſpirituali vita ob malitiam noſtram ſolemus deficere, Chriſtus Dominus, ne ob defectum remedij periremus, Sacramentũ Pœnitentiæ inſtituit, quo poſſimus ad vitam reuocari obtenta peccatorũ remiſſione ſecundùm illud Ioan. 20. Quorũ remiſeritis peccata remittẽtur eis, &c. Deniq; inſtituit Extremam-Vnctionẽ tũ in remedium infirmitatum, quæ ex peccato cõmiſſo relinquuntur, tum in adiutorium contra luctam, & ſpecialem pugnam, quam cum dæmone in mortis articulo ſolemus habere, ſicuti colligitur ex epiſtola Iacobi *cap. 5.* Hæc quinq; ſacramenta, vt ex dictis conſtat ad priuatam cuiuſq; vtilitatem, & perfectionem ſunt per ſe inſtituta. Alia duo ſacramenta Ordinis, &

Matrimo

Digitized by Google

Matrimonij ad perfectionem totius populi Chriſtiani. Ordine namque conſtituuntur miniſtri, & diſpenſatores ſacramentorum Paſtores, & Doctores. Ideóque Paul. 1. ad Timoth. 4. dixit. Noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum presbyterij, & ad Hebr. 7 dixit Sacerdotes non ſolùm pro ſe, ſed pro populo hoſtias offerre. Matrimonio populus Chriſtianus per honeſtum, & rationi conuenientem vſum multiplicatur, ob cuius cauſam dixit Paul. ad Epheſ. 5. hoc ſacramentum magnum eſt in Chriſto, & Eccleſia.

3. Quoad ordinem verò horum ſacramentorum ferè omnes Doctores approbant aſſignatum à D. Thom. *q. 65. art. 2.* & Concilium Trident. *ſeſſ. 7. can. 1.* authoritate firmatum, nempe vt baptiſmus ſit primum ſacramentum in ordine, non quia cæteris omnibus nobilius ſit, ſed quia ad vitam ſpiritualem concedendam eſt inſtitutum, & cùm vita ſit fundamentum totius eſſe, ſacramentum inſtitutum ad hanc vitam communicandam totius ædificij ſpiritualis fundamentum eſt, & idem in ordine primum. At quia recenter nati indigent ſpeciali robore, & auxilio ne deficiant, Sacramentum Confirmationis, quo roborantur ſecundum locum obtinet. Tertium obtinet Euchariſtia, eò quòd ſit ſpeciale vitæ ſpiritualis nutrimentum. Quartus locus conceditur Pœnitentiæ, quia reſtituit vitam ſpiritualem roboratam, & nutritam, ſi fortè amitti contingat. Extrema-Vnctio quintum habet locum, quia mundat nos à peccatorum reliquiis, quæ per pœnitentiam ob noſtram negligentiam, vel ignorantiam ſufficienter purgatæ non ſunt. Sexto, & ſeptimo loco ſubſequuntur ſacramenta Ordinis, & Matrimonij, quibus in Ordine ad totam communitatem perficimur. Nam Ordine accipimus poteſtatem regendi multitudinem & exercendi actus publicos. Matrimonio propagamus naturam contra continuum morte introductum defectum. Quòd verò prædictus Ordo ſit rectè aſſignatus colligitur apertè tum ex dictis, tum ex ratione, quam D. Thom. *qu. 65. art. 2.* ſubiungit. Priora (inquit) ſunt, quæ ſingulos in ſe perficiunt in Ordine ad alios, ideóque ſacramenta Ordinis; & Matrimonij poſtremum locum obtinent, reliqua priorem. Matrimonium poſt Ordinem, quia minus perfectum eſt, vtpotè quod minus participat rationem ſpiritualis vitæ, ad quam ſacramenta ordinatur. Interea verò quæ ad perfectionem priuatam cuiúſque ordinantur (inquit D. Thom.) priora debent eſſe, quæ per ſe vitam communicant, & perficiunt, quam quæ obſtacula remouent, ideóque priora ſunt, Baptiſmus, Confirmatio, & Euchariſtia; quibus vita conceditur, & perficitur, quàm Pœnitentia, & Extrema-Vnctio, quibus vita læſa reparatur. Ex quibus omnibus conſtat prædictũ Ordinem deſumptum ex fine ipſorum ſacramentorum, tum ex neceſſario, vel conuenienti illorum vſu. Nam ſi ex eorum dignitate ordo eſſet inſtituendus primum locum Euchariſtia obtinere debebat, vtpotè omnium ſacramentorum perfectiſſimum. Tum quia continet Chriſtum. Tum quia ad ipſum reliqua ſacramenta referuntur. Tunc quia in ipſo conſummantur, vt latiùs explicauit D. Thom. *q. 65. art. 3.* Secundus locus concedendus erat Ordini Tertius Confirmationi. Quartus Baptiſmo Quintus Pœnitentiæ Sextus Extremæ-Vnctioni. Septimus Matrimonio.

4. Prædicta ſacramenta ſuos ritus habent tum ex inſtitutione Chriſti, tum ex inſtitutione Eccleſiæ, quibus adminiſtrentur. Sed ex his ritibus aliqui ſunt eſſentiales, alij accidentales. eſſentiales ſunt qui ſacramentum conſtituunt, quibúſque deficientibus materia, vel forma ſacramenti deficit, & hi à Chriſto Domino ſunt inſtituti. Accidentales ſunt, qui non ad eſſentiam ſacramenti, ſed ad eius ornatum decorum, & conuenientem vſum pertinent. Qui ritus alij ſunt communes toti Eccleſiæ, alij ſingulares cuiuſdam Epiſcopatus: nulli tamen ſunt à Chriſto Domino præſcripti, eſto Eccleſia ad eius imitationem, & exemplum aliquos præſcripſerit, vt rectè probat Suar. *3. p. q. 65. art. 4. diſp. 15. ſect. 3. concl. 1.* Ritus eſſentiales nullus Epiſcopus, imo nec ſummus Pontifex etiam in Concilio generali mutare poteſt; quia Eccleſiæ à Chriſto Domino relicta poteſtas Sacramenta mutandi, vt tradunt omnes. At ritus accidentales etiam toti Eccleſiæ communes poteſt ſummus Pontifex pro varietate temporum, & circunſtantiarum quoſdam de nouo inſtituere, & antiquos abrogare, quia horum obſeruatio ex Eccleſiæ inſtitutione habetur. Priuati verò Epiſcopi nequaquam poſſunt ritus vniuerſali Eccleſiæ communes abrogare, vel aliquo modo mutare, quia ſunt à ſuperiori poteſtate, ſcilicet vniuerſalis Eccleſiæ Paſtore inſtituti. Eáque de cauſa Concil. Trident. *ſeſſ. 7. can. 13.* definiuit anathema eſſe dicentem receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos aut contemni, aut ſine peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe. Sic Henriq. *lib. 1. de Sacram. c. 21. n. 4.* Ægid. de Coninc. *q. 66. n. 99. & q. 71. n. 3.* Bonac. *diſp. 1. q. vlt. pun. vn. in fin.* Suar. *diſp. 15. ſect. 3. circa finem.*

5. Ex quo fit per ſe peccatum mortale eſſe non ſeruare præſcriptas cæremonias, ritum, & ordinem præſcriptum ab Eccleſia in ſacramentorum adminiſtratione, quia vſu, conſuetudine, & Conciliorum decretis, & Doctorum authoritate conſtat horum obſeruationem præceptam eſſe ſicuti probauimus loquentes de ſingulis Sacramentis, Aliquando tamen continget ſolum veniale eſſe, ſi mutatio prudentis iudicio leuis eſſe iudicetur. Sic Suar. *diſput. 16. ſect. 2. circa finem.* Valen. *tom. 4. diſp. 3. qu. 1. punct. 4.* Henriqu. *lib. 1. cap. 11. n. 4.* Bonac. *diſp. 1. de Sacram. qu. vlt. punct. vnico, num. 4.* & alij communiter.

Digitized by Google

preſsè *Tertullian. lib. de baptiſmo, cap.* 11. *n.* 86. *Rupert. lib.* 4. *in Ioann. c.* 3. *Chryſoſt. hom.* 28. *in Ioann. Theophylact. Ioann.* 3. *in illa verba*: Poſt hæc venit Ieſus. *Leo.* 1. *in epiſtola.* 4. *decretali ad vniuerſos Epiſcopos Siciliæ, cap.* 1. *& ſatis indicat D. Thom. q.* 73. *art.* 5. *ad* 4. *in priori ſolut.* & probabilem reputat *Canus lib.* 6. *de locis c.* 5. §. *quarto ſi longiorem.* Mouentur primò, quia nullibi legitur Dominum formam baptiſmi expreſſiſſe, neque vtendam deſignaſſe, niſi poſt reſurrectionem. Imo potius *Lucæ* 10. mittens diſcipulos ſuos ad annunciandum regnum Dei, varias poteſtates conceſſit eiiciendi dæmonia, & curandi infirmitates, ſi autem baptiſmus inſtitutus eſſet, moneret illos, ſicuti poſt reſurrectionem fecit, vt docerent gentes, & in nomine Trinitatis baptizarent. Secundò probant ex illo *Ioannis* 7. vbi Euangeliſta teſtatur nondum Spiritum datum eſſe, quia Ieſus nondum erat glorificatus, hoc eſt, quia nondum erat mortuus, & reſuſcitatus: Si autem baptiſmus, quo Spiritus ſanctus confertur, eſſet ante Chriſti paſſionem, & eius glorioſam reſurrectionem inſtitutus, Spiritus ſanctus datus eſſet. Signum ergo eſt baptiſmum inſtitutum non fuiſſe. Tertiò probant, quia *Ioann. cap.* 4. *initio* expreſſi: Chriſtum Dominum non per ſe, ſed per diſcipulos baptizaſſe, cuius expreſſionis nulla excogitari rationabilis cauſa poteſt, niſi quia eius diſcipuli baptizabant Ioannis baptiſmo, cuius vſus Chriſtum non decebat. Tandem, quia baptiſmus habet ex ſe ianuam regni cœleſtis aperire. At hæc aperta non eſt, quouſque Chriſtus Dominus morte ſua integrè ſatisfecit noſtrorum peccatorum debito. Ergo ante hanc plenam ſatisfactionem non fuit inſtitutus.

2. Cæterùm tenendum eſt cum communi, longéque probabiliori ſententia Chriſtum Dominum ante mortem ſuam baptiſmum inſtituiſſe: ſic docuit *Cyrill. lib.* 2. *in Ioann. c.* 7. *Nazianzen. orat.* 39. *Auguſt.* variis in locis, præcipuè *tract.* 13. *&* 15. *in Ioann. cap.* 57. *D. Thom. q.* 66. *art.* 2. *Magiſt. in* 4. *d.* 3. & pluribus relatis firmant *Suar. diſp.* 19. *ſect.* 1. *concl.* 1. *Vaſq. diſp.* 140. *cap.* 3. *Ægid. de Coninch. q.* 66. *art.* 2. *Bonac. diſp.* 2. *de baptiſmo q.* 2. *pun.* 1. *Paul. Laymann. lib.* 5 *ſum. tract.* 2. *cap.* 2. *n.* Probatur, quia ante paſſionem Chriſti Domini eius diſcipuli baptizabant, vt expreſsè habetur *Ioann.* 4. ibi audierunt Phariſæi, quòd Ieſus plures diſcipulos facit, & baptizat, quàm Ioannes, quamquam Ieſus non baptizaret, ſed diſcipuli eius. At non eſt credibile eos baptizare baptiſmo Ioannis, neque alio baptiſmo ab eo, qui nunc eſt. Ergo baptiſmus ante paſſionem Chriſti fuit inſtitutus. Minorem, in qua eſt difficultas, ſic probo. Et in primis, quod diſcipuli Chriſti non baptizarent baptiſmo Ioannis videtur manifeſtum. Tum quia nō diceretur Chriſtus mediis illis baptizare, ſed potiùs Ioannes, cuius erat baptiſmus. Tum quia diſcipuli Ioannis non conquererentur, quod Chriſti diſcipuli baptizarent, ſi baptiſmo Ioannis vterentur, imo potius gaudere deberent, quod ſui magiſtri baptiſmus à Chriſto, eiuſque diſcipulis approbaretur. Tum denique, quia ipſe Ioannes dixit ſe baptizare in aqua, Chriſtum Dominum baptizaturum in Spiritu ſancto *Ioann.* 1. *& Matth.* 3. ob quam cauſam plures ad Chriſtum baptizandi concurrebant. Quod verò diſcipuli Chriſti non baptizarent alio baptiſmo ab eo, qui nunc eſt, inde probatur, quia ex ſcriptura cōſtat Chriſtum Dominum, eiuſque diſcipulos baptizaſſe in Spiritu ſancto, & igni, hoc eſt baptiſmo conferente Spiritum ſanctum, animum inflammante, & tanquam ignis à rubigine peccatorum purgante. *Ioann.* 1. *Matth.* 3. nec de alio baptiſmo conſtat, nec Chriſtum, eiuſque diſcipulos decebat. Sed baptiſmus, vi cuius Spiritus ſanctus per gratiam, & charitatem communicatur, eſt baptiſmus, qui nunc eſt in Eccleſia. Ergo nullo alio Chriſtus Dominus, eiuſque diſcipuli vſi fuerunt. Secundò probo, quia ante paſſionem Chriſti inſtitutum eſt Euchariſtiæ ſacramentum, & diſcipulis miniſtratum, ipſique diſcipuli ordinibus initiati ſunt. At non eſt credendum prius Euchariſtiam participaſſe, & ordinis ſacramentum recepiſſe, quàm baptiſmum, cùm baptiſmus omnium ſacramentorum ianua ſit, & initium. Fingere autem Chriſtum Dominum in hac parte diſpenſaſſe, & ſacramentorum diſpoſitionem mutaſſe incongruum eſt, cùm nulla ſit huius fictionis neceſſitas, nec fundamentum. Adde plures Patres teſtari Chriſtum Dominum ſuis manibus aliquos baptizaſſe, nam baptizaſſe Petrum teſtatur *Nicephor lib.* 2. *hiſtoriæ, cap.* 3. *& Nazianzen. orat.* 39. Beatam Virginem, & vtrumque, *& Theophil. in cap.* 3. *Ioann.* imo noſter doctiſſimus *Maldonat. Ioann.* 3. quem ſequitur *Vaſq. q.* 66. *art.* 2. *diſp.* 140. *cap.* 5. affirmat Chriſtum Dominum ſuis manibus plures baptizaſſe, tametſi non frequenter; frequenter enim per diſcipulos faciebat. Sic explicant locum *Ioann.* 4. vbi dicitur Chriſtum non baptizaſſe, ſed diſcipulos eius, cùm tamen *Ioann.* 3. dixiſſet Chriſtum baptizaſſe; vt ſit ſenſus Chriſtum non baptizaſſe frequenter, benè tamen aliquoties, ſed rarò.

3. Ex his facile eſt rationibus oppoſitis ſatisfacere. Ad primam nego nullibi eſſe indicatam à Chriſto Domino ante ſuam paſſionem formam baptiſmi: ſatis enim indicata fuit, cùm à Ioanne fuit baptizatus, & præcipuè cum eius Apoſtoli baptizarent baptiſmo à Ioanne prænunciato, quo Spiritus ſanctus communicaretur. Neque enim credendum eſt Apoſtolos ſub alia forma, quàm Trinitatis baptiſmum miniſtraſſe, aliàs diuerſum ſacramentum eſſet, præcipuè cùm myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis ſæpè Chriſtus Dominus declarauerit, & ad communicandam hominibus illius notitiam carnem aſſumpſerit. Fateor tamen poſt ſuam reſurrectionem illud myſterium ſub verbis expreſſis propoſuiſſe, & ſolemniter publicaſſe, non quia diſcipuli illud ignorarent, cùm plenè iam eſſent inſtructi Spiritu ſancto, ſed vt omnibus conſtaret ab eo tempore baptiſmum ſub nomine Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti collatum medium eſſe ad ſalutem neceſſarium, illiuſque myſterij notitiam omnes habere debere. Quod verò *Lucæ* 10. mentionem non fecerit baptiſmi, cùm diſcipulos ad prædicandum miſit; ideo fuit, quia paulo antè data fuerat diſcipulis baptizandi poteſtas, ac proinde opus non erat eam repetere. Deinde quia non paſſim omnes baptizandi erant, ſed qui in Chriſtum crederent, quos ſciebat ante eius mortem non ita plures futuros eſſe. Ad ſecundum ex illo *Ioann.* 7. reſpondeo Spiritum ſanctum viſibili forma, & abundantiori non eſſe datum, quia Ieſus glorificatus non erat. At datus erat inuiſibiliter; aliàs Magdalenæ remiſſa eſſent peccata; neque Euchariſtia conferens gratiam inſtituta. Ad tertium, ex illo *Ioann.* 4. ſatisfactum eſt in probatione noſtræ concluſionis. Ad vltimum concedo ianuam regni cæleſtis apertam non eſſe ante Chriſti paſſionem, & glorioſam reſurrectionem, quia vſque ad illud tempus noſtrorum peccatorum debitum ſecundùm diuinam ordinationem non erat integrè perſolutum. Sed non inde infertur baptiſmum inſtitutum non eſſe efficax ad gratiam communicandam. Nam illam ante paſſionem communicabat tum ob merita infinita Chriſti Domini, quæ illius inſtitutionem præceſſerant. Tum ob merita futura ſuæ paſſionis. Et licèt illa gratia non illico baptizatum morientem perduceret ad regna cœlorum, hoc non proueniebat ex defectu gratiæ, & baptiſmi, ſed ex eo quod diuina ordinatione ſtatutum erat nemini regnum cælorum aperiendum eſſe, quouſque Chriſtus Dominus plenè, & integrè debitum humanæ naturæ perſolueret.

4. Sed quo die ante mortem Chriſti fuerit baptiſmus inſtitutus, incertiſſimum eſt. Plures doctores cenſent non fuiſſe inſtitutum eo tempore, quo Chriſtus Dominus fuit a Ioanne baptiſta baptizatus, ſed poſt aliquos dies cum diſcipulos collegit, & partim ipſe, partim, & frequentius per ſuos diſcipulos turbas baptizauerit. *Sic Scotus in* 4. *diſt.* 3. *q.* 4. *Gabr. q. vnica art.* 3. *dub. vlt. Barth. ab. Angelo de ſacr. baptiſmi dialogo.* 2. §. 7. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.* 2. *n.* 14. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *c.* 2. *n.* 2. *fine.* nec diſſentit Suar. *diſp.* 19. *ſect.* 2. *circa finem.* Mouentur, quia eo tempore, quo Chriſtus Dominus baptiſmum à Ioanne ſuſcepit, non legiſlatoris perſonam, ſed potius pœnitentis geſſit. At inſtitutio ſacramenti baptiſmi ad officium legiſlatoris pertinet. Deinde eo tempore nondum diſcipulos habebat, nec prædicationem inchoarat; at non eſt credendum inſtituiſſe ſacramentum ante inchoatam prædicationem, & diſcipulorum collectionem. Non enim decebat inſtitutionem ſacramenti hominum vtilitatem reſpicientis, & per diſcipulos adminiſtrandi ſecretam eſſe, ſed manifeſtam. Prætereà ex eo quòd Chriſtus baptizatus fuerit, & ex omnibus, quæ ibi contigerunt, colligi non poteſt baptiſmi inſtitutio, ſed ad ſummum adumbrati, & præfigurati. Nam baptiſmi inſtitutio formaliter importat, quod Chriſtus Dominus perpetua lege ſtatuerit illius materiam, & formam vt ſignum gratiæ ſanctificantis. At ex eo, quod ipſe baptizatus fuerit, non infertur hanc legem tuliſſe, neque ex eo quòd Pater æternus ſuum eſſe filium publicauerit, & Spiritus ſanctus in figura columbæ apparuerit, quia hæc omnia ſolùm deſignant ſacramēti formā, non verò conſtituunt; contingere enim poterat, quin eſſet aliqua ſacramenti inſtitutio. Ergo dicendum eſt ſacramentum baptiſmi non fuiſſe inſtitutum tempore quo Chriſtus fuit baptizatus. Reſtat ergo vt poſtmodum fuerit, nempe quando Chriſtus diſcipulos collegit, & poteſtatem baptizandi turbas contulit.

5. Cæterùm probabilius exiſtimo eo die, quo Chriſtus Dominus in Iordane baptizatus fuit ſacramentum baptiſmi inſtituiſſe: ſic docent communiter Patres Eccleſiæ, *Ambroſ. Auguſt. Hieron. Nazianzen. Damaſc. & alij apud* Vaſq. *diſp.* 140. *cap.* 6. Suar. *diſput.* 19. *ſect.* 2. traduntque communiter ſcholaſtici cum D. Thom. *q.* 66. *art.* 2. *& Mag. in* 4. *diſt.* 3. *vbi Domin. Sotus, Ledeſma, & alij*, quos refert, & ſequitur Vaſq. *dicto cap.* 6. *Sayrus de ſacram. lib.* 2. *c.* 2. *q.* 3. *art.* 1. Bonac. *diſp.* 2. *de baptiſmo q.* 2. *pun.* 1. *n.* 2. Moueor quia ſæpè Patres, & doctores, quos plena manu refert Vaſq. 3. *p. q.* 66. *art.* 2. *diſp.* 140. *cap.* 6. *poſt initium* dicunt Chriſtum Dominum ſuo baptiſmo aquas Iordanis, & in ipſo reliquas omnes ſanctificaſſe, & conſecraſſe. At ſi tunc ſolùm baptiſmus eſſet promiſſus, & adumbratus, incongruè dicerentur aquæ ſanctificatæ, & conſecratæ, illiſque noſtra peccata mundari, ſed deberent dici ſanctificandæ, & conſecrandæ, noſtráque peccata illis mundanda, ſicuti ex promiſſione Petro facta de poteſtate clauium, *Matth,* 16. non dicitur Petrus Chriſtus Vicarius conſecratus, & ſanctificatus,

ſed ſuo tempore conſecrandus,& ſanctificandus. Adde ex ſolo baptiſmo Ioannis, & promiſſione ab eo facta de baptiſmo Chriſti futuro dici poſſent aquæ conſecratæ, & ſanctificatæ, ſicuti dicuntur Chriſto baptizato, ſi Chriſtus Dominus eo tempore baptiſmum non inſtituit,ſed ſolùm promiſit,& præfigurauit,quia baptiſmus Ioannis etiam fuit vmbra, & figura baptiſmi à Chriſto inſtituendi,inſupérque nomine Dei eius inſtitutionem promiſit.Ergo ſi ob ſolam promiſſionem futuri baptiſmi, & illius figuram dicuntur aquæ conſecratæ, & ſanctificatæ, cùm hanc promiſſionem,& vmbram habeant ex baptiſmo Ioannis, & promiſſione futuri Chriſti baptiſmi,eodem modo conſecratæ, & ſanctificatæ, & noſtrorum peccatorum lauacrum dici debent. Quod nullo modo Patres concedunt. Signum ergo eſt conſecratas, & ſanctificatas fuiſſe, quia eo tempore fuit baptiſmus inſtitutus. Quòd ſi dicas ſanctificatas, & conſecratas eſſe,non ſolùm quia eo tempore baptiſmum Chriſti inſtituendum præſignabant, ſed etiam quia Chriſti contactu ſacratæ fuerunt, & dignæ factæ, vt in lauacrum peccatorum noſtrorum aſſumerentur?Obſtat,quia contactu Chriſti non aquæ abſolutè, ſed illæ numero aquæ Iordanis,quæ ipſum tetigerunt,eſſent ſanctificatæ. At Patres Eccleſiæ affirmant baptiſmo Chriſti aquam abſolutè ſanctificatam eſſe. Igitur non de ſola ſanctificatione per contactum, ſed de ſanctificatione per baptiſmi inſtitutionem intelligendum eſt. Adde ſæpè Chriſtum Dominum in vita ſua aquas tetigiſſe, ob cuius contactum dignæ erant, vt in lauacrum noſtrorum peccatorum aſſumerentur, ſed non obinde à ſanctis Patribus ſacratæ,& ſanctificatæ cenſentur, ſicuti cenſentur in hac occaſione baptiſmi: Ergo ob baptiſmum ibi inſtitutum.

6. Supereſt ſatisfacere fundamentis num.præcedenti adductis ex quorum ſolutione noſtra ſententia firmior exiſtet. Ad primum concedo Chriſtum Dominum ſuſcipientem Ioannis baptiſmum perſonam pœnitentis geſſiſſe, at poſtmodum inſtituentem baptiſmum, & Ioannem inſuper baptizantem perſonam geſſiſſe legiſlatoris. Neque obſtat nondum inchoaſſe prædicationem ſuam, neque diſcipulos collegiſſe. Voluit namque ab ea inſtitutione inchoare, vt inde probaret baptiſmum vitæ ſpiritualis radicem, & fundamentum eſſe. Neque illa inſtitutio ſecreta,& occulta fuit, ſed ſatis publica,ſicuti fuit baptiſmus Ioanni collatus,quem ex pluribus Patribus teſtatur Maldonat. *in illa verba Matth.* 3. ſine modo,quémque ſequitur Vaſq. *dicta diſp.* 140.*cap.* 6. *circa finem n.* 45. Fateor tamen ex ſolo baptiſmo Ioannis Chriſto collato, & myſterij Trinitatis manifeſtatione non ſatis colligi huius ſacramenti inſtitutionem. At ex authoritate Patrum affirmantium eo baptiſmo aquas ſanctificatas, & conſecratas eſſe in noſtrorum peccatorum lauacrum optimè colligi, præcipuè cùm paulò poſt diſcipuli Chriſti baptizarent non baptiſmo Ioannis, vt probatum eſt, ſed Chriſti baptiſmo. Neque appareat quo tempore illius fuerit inſtitutio.

7. Quod ſi inquiras diſcrimen noſtri baptiſmi à baptiſmo Ioannis? Breuiter, & optime illud expendit Paul.Laymann. *lib.*5. *ſum.tract.*2. *cap.* 2.*n.*3. Inquit enim:Baptiſmus Ioannis differt à baptiſmo Chriſti.primò in inſtitutione; quia baptiſmus Ioannis non fuit inſtitutus in ſacramentum, hoc eſt in cæremoniam ſtabilem ad hominum ſanctificationem, ſed ſolùm, in diſpoſitionem, & figuram noſtri baptiſmi, quo inſtituto,& promulgato ceſſarit.Secundò differt in forma,quia baptiſmus Ioannis non conferebatur ſub inuocatione ſanctiſſimæ Trinitatis, ſicuti noſter baptiſmus confertur. Tertiò quoad effectus, quia non conferebat gratiam ſanctificantem ex opere operato,neque caracterem imprimebat, quod ſecus in noſtro baptiſmo contingit. Ex quo naſcitur quarta differentia ſcilicet baptiſmum Ioannis inſufficientem fuiſſe ad ſalutem,illoque baptizatos indiguiſſe Chriſti baptiſmo.Quinto differt in miniſtro, quia baptiſmus Ioannis à ſolo Ioanne miniſtrabatur, at noſter baptiſmus à quolibet miniſtrari valet.Tandem differt in neceſſitate, quia Ioannis baptiſmus nec neceſſitate medij, nec fortè præcepti fuit ad ſalutem neceſſarius,ſecus noſter.

PVNCT. III.

De materia remota baptiſmi.

1. *Aqua naturalis apta ad abluendum eſt materia remota.*
2. *Quæ excludantur à materia baptiſmi.*
3. *Aqua inepta ad abluendum excluditur.*
4. *Aquam eſſe maris,fluminis,vel fontis frigidam,vel calidam per accidens eſt.*
5. *Vti aqua turbida, & impura ad baptiſmum abſque graui neceſſitate peccatum eſt mortale.*

1. FIdes docet pro materia baptiſmi aquam naturalem, ſeu elementarem aptam ad abluendum deſignatam eſſe à Chriſto Domino. Sic definitum eſt in *Concilio Lateranen.*relato in *cap.firmiter de ſumma Trinit.& in Concilio Florentino in decreto Eugenij* 4.*de Armenis,& in Trid.ſeſſ.*7.*can.* 2.colligitúrq; apertè *ex illo Ioannis.* 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, &c. & tradunt omnes Catholici. Ratio huius inſtitutionis creditur eſſe, quia hoc Symbolum aptiſſimum eſt ad ſignificandam animi munditiem,& ex alia parte ob eius redundantiam omnibus peruium, vt ſacramentum ita neceſſarium facilè adminiſtrari poſſet.

2. Hinc fit non eſſe materiam huius ſacramenti ſudorem, lac,vrinam,lachrymas,ſputum,ſeu ſaliuam,aquam roſaceam, ſeu ex viti,aliiſque herbis,& floribus expreſſam.Item ex ſale reſolutam, ceruiſiam,& iuſculum, ſi ſatis decocta ſint, quia nec cenſentur, nec ſunt aqua naturalis, ſeu elementaris, Sic docent cum D. Thom. *q.*66. *art.*4. ferè omnes doctores teſte Vaſqu.*diſp.* 141. *cap.* 1. *circa finem.* Suar.*diſput.*20.*ſect.*2. Ægid.de Coninch.*q.*66.*art.*4.Paulo Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.*2.*cap.*3.Bonac.*diſput.* 2. *qu.*2. *punct.*3.Verùm quia aliqualiter probabile eſt liquores ex herbis expreſſos, ſaliuam, aquam ex ſale reſolutam, ceruiſiam, & iuſculum, &c. non differre ſpecie ab aqua elementari,non audet Ægid.de Coninch. condemnare eum,qui ſupradictis in extrema neceſſitate vteretur, quia extrema neceſſitas huius ſacramenti honeſtat vſum materiæ ita dubiæ.

3. Notanter dixi materiam huius ſacramenti eſſe aquam aptam ad abluendum: quia hoc ſacramentum in ablutione conſiſtit,eâque de cauſa lutum,glacies,& nix niſi reſoluantur, materia huius ſacramenti non ſunt, quia eſto ab aqua elementari non differant phyſicè, differunt moraliter quoad vſum ob ineptitudinem,quam ad lauandum habent.Sic Ægid. de Coninch.*q.*66.*art.*4.*n.*17.Suar.*diſput.*20.*ſect.*2.*atque hinc obiter.*Bonac.*diſput.*2.*q.*2.*punct.*3.*n.*6.Laym.*lib.*5.*tract.*2. *cap.*3.*concl.*2.*corol.*1. *& alij.*

4. Quòd verò aqua ſit fluminis, fontis, vel maris, frigida, vel calida parum intereſt, imo quod per terram ſulphuream, vel cineres calefactos tranſierit, & turbida ſit, non obinde deficit à materia huius ſacramenti: quia eſt vera aqua naturalis apta ad abluendum, eſto ad bibendum apta non ſit. Sic D.Thom.*qu.*66. *ad* 4. Vaſqu.*diſput.*141. *cap.* 1. *n.* 9. Bonac.*d.punct.*3.*n.*6.Paul. Laymann.*lib.*5.*tract.*2.*cap.*3.*concl.*1.*in corol.*

5. Aduerte tamen vti aqua impura & turbida ad baptiſmum conficiendum abſque neceſſitate graui peccatum mortale eſſe ſacrilegij; nam eſto ſit huius ſacramenti materia certa, eſt tamen aliena ab vſu Eccleſiæ, & contraria reuerentiæ ſacramenti. Adde vti alia aqua præter aquam benedictam, quæ in fonte baptiſmali ad hunc effectum ſeruatur, peccatum graue eſt, vt ſatis colligitur ex *Clement. vnica de baptiſmo*: ob neceſſitatem tamen vrgentem cuiuſuis aquæ vſus licet: ſic notauit Ægid. de Coninch. *qu.* 66.*art.*4. *Reginald. lib.*27.*num.*13.Henriq.*lib.*2.*cap.*6.Bonac.*diſput.*2. *qu.*2.*p.*3.*nu.* 6.*& alij*

PVNCTVM IV.

De materia proxima Baptiſmi.

1. *Ablutio eſt materia proxima.*
2. *Fieri poteſt immerſione,aſperſione,vel effuſione.Sed in his ſeruanda eſt diœceſana conſuetudo.*
3. *Qualiter formam baptiſmi proferre debes conficiens ſacramentum trina immerſione.*
4. *Minimam guttam aquæ,ſi minimam corporis partem tangat eſſe ſufficientem ad ſacramentum baptiſmi, qui defendant,& qualiter probent.*
5. *Probabilius eſt aliquam partem corporis principem ablui debere,& non vna,ſed pluribus guttis.*
6. *Aqua immediatè tangere debet corpus baptizati ſucceſſiuo motu.*
7. *Satis eſt probabile te eſſe baptizatum,ſi lauaris in capillis.*
8. *Idem dic,ſi lauaris corio,ſeu pelle ſecundina circundatus.*
9. *Immerſione,qua quis ſuffocatur,baptiſmum non confici plures defendunt.*
10. *Contrarium eſt probabilius.*
11. *Rationes num.*9.*adductæ diſſoluuntur.*
12. *Semper eſt illicita ſupradicta baptiſmi miniſtratio.*
13. *Non eſt ſecanda mater etiam proximè moritura,vt infans baptizetur.*
14. *Benè poteris miniſtrare baptiſmum infanti, eſto cognoſcas inde mortem accelerandam aliqualiter eſſe.*

1. SVperiori puncto dixi materiam remotam eſſe aquam, vt indicatem aliam eſſe proximam, ſcilicet ablutionem per ipſam, iuxta illud *ad Epheſ.* 5. mundans lauacro aquæ *& Matth.vlt* baptizantes eos,id eſt lauantes.Ratio eſt manifeſta. Nam illa eſt proxima, & immediata ſacramenti materia, quæ per formam illius determinatur; at forma ſacramenti baptiſmi non aquam ſecundùm ſe, ſed aquæ vſum, ſcilicet ablutionē determinat.Id enim ſignificat verbum *baptizo*

Digitized by Google

ptizo, quod latinè eſt abluo, ſeu lauo. Sic ferè omnes doctores.

2. Hæc ablutio, quæ in contactu ſucceſſiuo aquæ ad corpus baptizati conſiſtit, fieri poteſt per immerſionem corporis in aquam, vel per aſperſionem, ſeu effuſionem aquæ in corpus, quomodocumque hoc fiat, verum ſacramentum conficitur, quia verè quis ablutus cenſetur. Vt tamen licitè miniſtretur ſeruanda eſt Eccleſiæ diœceſanæ conſuetudo: nam in aliquibus Eccleſiis adeſt conſuetudo baptizandi per immerſionem, in aliis per effuſionem. Non tamen caret probabilitate peccatum mortale non eſſe, ſed veniale tantùm vel effuſione aquæ in conficiendo baptiſmate, tametſi conſuetudo ſit, vt per immerſionem conficiatur, quia poſtquam ceſſauit præceptum trinæ merſionis, cenſetur mutatio leuis nec aliena ab vſu Romanæ Eccleſiæ, maximè in adultorum baptiſmo. *Sic docuit* Sotus *in* [illegible] *q. vn. art.* 8. *concluſ.* 3. Bartholom. ab Angelo *de S*[illegible] *dial.* 90 §. 2. 92. Valent. *t.* 4. *diſp.* 4. *q.* 1 *pun.* 2. *col.* 4. [illegible] eſt tempore naſcentis Eccleſiæ confici ho[illegible] trina merſione, vt ex multis comprobat Vaſq. [illegible] 145. *cap.* 1. tum vt expreſſius triduana ſepult[illegible] Domini ſignificaretur. Tum vt myſterium Trinitat[illegible] verbis, ſed facto exprimeretur, Tum præcipuè, [illegible] Eunomitarum, aliorúmque hæreticorum aff[illegible] debere vnica merſione fieri in nomine Chriſti, excluſa Trinitatis inuocatione. At huius trinæ merſionis vſus non tanquam ritus eſſentialis & à Chriſto inſtitutus, ſed tanquam ab Apoſtolis emanans præſcriptus erat, eáque de cauſa Pelagius Papa relatus *in cap. multi ſunt de conſecrat. diſp.* 4. Dixit eſſe Euangelicum præceptum trina vti merſione, id eſt præceptum Euangelio conforme & *can. Apoſt.* 49. deponitur qui aliter baptizauerit. Sed iam hoc præceptum ceſſante errore Eunomitarum abolitum eſt; pluribus enim in locis vnica tantum merſione conficitur baptiſmus, vt conſtat ex Gregor. Papa relato *in cap. de trina de conſecrat. diſt.* 4. *& ex Concilio Tolet.* 4. *cap.* 5. & ſic licitè fieri poteſt. Ægid. de Coninch *q.* 66 *art.* 8. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 3. *q.* 3. *in fine.*

3. Quòd ſi aliquis conficiens baptiſmum trina merſione intentionem haberet non conficiendi ſacramentum, quouſque trina merſio perficeretur, oporteret vſque ad illud tempus formæ prolationem differri. Nam ſi ante ſecundam, vel tertiam merſionem formam integrè proferret cum intentione conficiendi ſacramentum, ſine dubio conficeret, quia de eſſentia baptiſmi non eſt trina merſio, ſed ablutio, quæ vnica merſione perficitur. Quod ſi expreſsè vellet non conficere ſacramentum vnica merſione, ſed triplici (quod de nemine credendum eſt,) ſacramentum non perficeretur, quouſque trina merſio perfecta eſſet, non quidem ex defectu materiæ, & formæ, ſed ex defectu intentionis: ſic pluribus firmat Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *p.* 3. *in fine.*

4. Difficultas eſt qualis debeat eſſe merſio, ſeu aquæ infuſio, vt baptiſmus perfici cenſeatur? Qua in re certiſſimum eſt eam merſionem, ſeu affuſionem aquæ in corpus baptizati ſufficientem, & neceſſariam eſſe, quæ ſufficit, vt quis ablutus dicatur. Sed qualiter hæc ſit? non conſtat inter doctores. Plures non [illegible] notæ cenſent ex parte aquæ minimam guttam aquæ ſufficientem eſſe, ſi ſucceſſiuo motu corpus tangat, quia vera eſt ablutio. Ex parte baptizati minimam illius partem ſufficere, quia eo ipſo ablui dicitur. Sic docent aliis relatis Henriq. *lib.* 2. *c.* 7. *n.* 2. *&* *c.* 21. *n.* 4. Vaſq. *diſp.* 145. *c.* 4.

5. Nihilominus probabilius eſt requiri baptiſmum fieri in aliqua parte corporis principe. v. g. in capite, pectore, ſcapulis, brachio, aut pede; factum verò in digitis, vel in ſola manu inſufficientem eſſe: ſic pluribus relatis firmat Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *pun.* 3. *n.* 24. Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 3. *concl.* 2. *corol.* 3. Ægid. de Coninc. *q.* 66. *art.* 7. *dub.* 2. *Tolet. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 8. Ratio eſt, quia iuxta communem modum loquendi non dicitur quis lotus ex eo quod digitus tantùm abluatur, tametſi vulneratus dicatur, eſto in digito tantùm vulnus acceperit. Verum eſt tamen baptiſmum miniſtrandum eſſe infanti ex vtero matris egredienti in manu vel digito, ſi in alia parte corporis miniſtrari non poteſt, ob periculum moriendi abſque baptiſmo, quia ſaltem eſt probabile baptiſmum in ea parte corporis factum validum eſſe, repetendus tamen poſtea eſt ſub conditione.

Deinde probabilius cenſeo vnam, vel duas aquæ guttas corpus tangentes etiam ſucceſſiuo motu inſufficientes eſſe ad baptiſmum conficiendum, quia ex illis ſolùm aſperſus, & aqua tactus, ſed non lotus diceris ſecundùm vſitatum loquendi modum. Sic Tolet. Bonac. Paul. Laymann. Ægid. de Coninch. *locis citatis.*

6. Illud indubitatum eſt debere aquam ſiue in minima, ſiue in magna quãtitate corpus baptizati immediatè tangere contactu ſucceſſiuo, quia alias propriè lotus dici non poſſet. Vnde non eſt baptiſmus, ſi veſtibus, corio, vel vtre contectus abſque carnis penetratione aqua perfundaris, quia propriè non tu ſed tuæ veſtes, & indumentum aqua perfunduntur. Sic. Bonac *diſp.* 2. *q.* 2. *pun.* 3. *num.* 22. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 3. *concl.* 1. *corol.* 1.

7. An verò ſi lauaris in capillis, cenſearis abſolutè lotus, & baptiſmus confectus? Variant doctores. Bonac. *loco citato* negat ex communi ſententia, quia capilli non ſunt partes hominis, ſed illius excrementum, neque animo rationali viuificati. Non igitur ex eorum lotione lotus dici poteſt, & animus rationalis ſanctificatus. Nihilominus contrarium eſt ſatis probabile, quia capilli dum corpori adhærent cenſendi ſunt partes hominis illum ornantes: & ita tradit Vaſq. *diſp.* 145. *cap.* 4. *n.* 31. Ægid. de Coninch. *q* 69. *art.* 7. *dub.* 2. *n.* 77. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 10. Valent. *t.* 4. *diſp.* 4. *q* 5. *pun.* 2. *verſ ſexto ſequitur.* & alij, quos refert Bonacina *ſupra. n.* 22.

8. Idem quod dictum eſt de baptiſmo facto in capillis, dicendum eſt de baptiſmo illius, qui recenter natus eſt, & pelle ſecundina circundatus, quia dum hæc pellis corpori adhæret, cenſetur pars hominis eſſe, ac proinde ſufficiens, vt eius lotione homo lotus eſſe dicatur. Sic Vaſq. & Ægid *ſupra.* Paul. Laymann. *lib.* 5 *tract.* 2. *cap.* 3. *q.* 2. Nunquam tamen extra neceſſitatem licet tibi ſic miniſtrare baptiſmum, quia nunquam extra neceſſitatẽ potes vti materia dubia, cum certam ſumere poſſis, baptiſmuſque ceſſante neceſſitate eſt omninò ſub conditione repetendus, vt eſt compertum apud omnes.

9. Supereſt diſcutienda illa quæſtio an in ea immerſione, qua ſuffocatur infans, baptiſmus confici poſſit? Negant Scotus *in.* 4. *diſt.* 5. *q.* 3. Silueſt. *verbo baptiſmus.* 4. *n.* 8. Tabiena 5. *n.* 7. Armilla *n.* 29. Tolet. *lib.* 2. *c.* 18. *n.* 9. Sotus *in* 4. *diſt.* 3. *art.* 8. *q. vnica propoſit.* 2. & alij plures. Mouentur primò, quia ea immerſio non eſt vera ablutio, de cuius ratione eſſe videtur, vt in aquam immerſum ex aqua educas. Secundò quia ſolùm ſignificat Chriſti mortem, non eius reſurrectionem, cùm tamen baptiſmo vtriuſque ſignificatio competat. Tertiò illa immerſio potius eſt occiſio, quàm viuificatio: non igitur eſt ſufficiens baptiſmi materia.

10. Cæterùm eam merſionem ſufficientem eſſe ad baptiſmum tenendum eſt vt probabilius cum Panormit. *in cap. non, vt apponeres n,* 4. *de Baptiſmo.* Valen. *t.* 4. *diſp.* 4. *q* 1. *p.* 2. *verſ. ſeptimo ſequitur.* Vaſq. *diſp* 14[illegible] *cap.* 3. *n.* 19. Coninch. *q.* 66. *art.* 7. *dub.* 1. *n.* 68. Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *p.* 1. *n.* 27. Suar. *diſp.* 20. *ſect.* 3. *verſ. quapropter*, Paulo Laymann. *lib.* 5. *tract.* 2. *c.* 3. *q* 4. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia lauari, & mundari potes ſupradicta merſione, antequam ex aqua educaris, & moriaris. Ergo eductionis priuatio, & ſuffocatio lotionem non impedit. Ergo nec impedit baptiſmum, qui in lotione ſub præſcripta verborum forma conſiſtit. Antecedens probo, quia ea merſione te aqua tangit ſucceſſiuo motu de ſe ſufficiente ad ſordes corporis mundandas. Ergo eſt vera lotio. Et confirmo. Si miniſter cùm conficit baptiſmum ſe in flumen proiiciendo voluntatem haberet ex aqua educendi, nullus negaret eam merſionem eſſe veram lotionem ad baptiſmum ſufficientem, tametſi caſu contingeret, vt ex eius manibus lapſus ſubmergaris, vt benè ipſemet Sotus pro contraria ſententia relatus concedit; ſed intentio eductionis merſionem non immutat: Ergo ſi vno caſu vera lotio ſufficiens ad baptiſmum, etiam in alio debet eſſe. Confirmo ſecundò, ſi animo tum baptizandi, tum occidendi infantem aqua feruenti perfundas, abſque dubio baptiſmum conficis: quia occiſio lotioni non obſtat. Ergo ſimiliter ſuffocatio, lotioni factæ per immerſionem non obſtabit.

11. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam conſtat ex probatione noſtræ ſententiæ: negamus enim eductionem pertinere ad eſſentiam ablutionis, tametſi communiter eductio cum merſione coniuncta ſit. Ad ſecundam concedo baptiſmum ſignificare Chriſti mortem, eiuſque reſurrectionem, quatenus baptizatus eo baptiſmo ſuſcepto veterem Adam ſepelit, & nouum induit, moritur peccato, & Chriſto viuit, ad cuius ſignificationem ſola immerſio, quæ corpus abluat ſufficiens eſt. Ad tertiam admitto baptiſmum viuificare, ſed nego per ſe viuificare corpus, ſed animum per gratiam, & charitatem: cui vitæ non obſtat corporalis vitæ priuatio ſuccedens.

12. Illud vero eſt omninò certum hanc baptiſmi miniſtrationem proiiciendo baptizandum in flumen vel puteum, eſſe illicitam, & graue peccatum homicidij, tametſi alia via infanti miniſtrari baptiſmus non poſſit, & timeatur ſtatim moriturus: quia ea immerſio æquè per ſe, & directè tendit ad occiſionem, ac ad infantis ablutionem, imo potius ad ablutionem per accidens dirigitur ex ſola intentione mergentis, ad occiſionem autem per ſe, & directè. Vnde hic caſus eſt longè diuerſus ab eo, qui oppugnans ciuitatem bellicum tormentum proiicit, quo cognoſcit ibi aſtantem innocentem eſſe occidendum, & ab eo qui fugiens mortem ſibi imminentem, puerum in via poſitum pedibus equi conculcat, & à muliere prægnante, quæ potionem ſumit, ex qua præuidet infantem in vtero moriturum: quia mors ex his euentibus contingens contingit per accidens, cum per accidens ſit eo loci eſſe innocentem, quo bellicum tormentum proiicis, & qua mortem tibi ab inimico imminentem fugis. Neq; enim ex bellici tormenti proiectione, neque ex fuga, neque ex ſumptione potionis ad ſalutem conuenientis mors alicuius per

ſe

Digitized by Google

ſe infertur, ſed ſolùm per accidens. Secus eſt ex immerſione infantis in flumen, vel puteum: ex hac enim per ſe directè, & neceſſariò mors infantis ſuccedit. Non igitur eſſe poteſt licita. Et ita ſuſtinent *ex communi ſententia Suar. diſp. 20. ſect. 3.* Vaſq. *diſp. 145. cap. 3. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 7. dub. 1. n. 75.* Paul. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 3. q. 4.*

13. Hinc infertur non eſſe ſecundam matrem aliàs proximè morituram, vt infanti in vtero illius exiſtenti miniſtrari baptiſmus poſſit, quia nemini licet homicidium perpetrare, tametſi inde plura bona naſcantur. Sic Ægid. de Coninch. *dicto dub. 1. n. 75.* affirmans eſſe omnium.

14. Ex his conſtat, quid dicendum ſit, an tibi liceat baptiſmum infanti proximè morituro miniſtrare, ex cuius miniſtratione cognoſcis mortem accelerandam eſſe? Reſpondeo primo cum doctoribus ſtatim referendis caſum moraliter eſſe impoſſibilem: nam cum baptiſmus minima aquæ tepefactæ effuſione confici poſſit, vix credi poteſt ex ea mortem accelerandam eſſe. Sed gratis admiſſo accelerari, reſpondeo baptiſmum adminiſtrandum eſſe. Tum quia non per ſe, ſed per accidens ex illa actione mors ſuccedit, cum per accidens ſit prædictæ baptiſmi adminiſtrationi baptizandum in ea eſſe diſpoſitione, vt actio ita humana, & temperata illi nocere poſſit. Tum quia nocumentum illud ita leue contemnendum eſt; ne baptizandus in æternum pereat. Sic tanquam certum tradit Vaſq. *diſp. 145. cap. 3. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 7. dub. 1. n. 76. in fine.* Paul. Laym. *aliis relatis. lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 3. q. 4.*

PVNCTVM V.

De forma Baptiſmi.

1. *Statuitur forma baptiſmi.*
2. *Opus eſt ad baptiſmum exprimi perſonam baptizantem.*
3. *Negat Vaſq. exprimi ſufficienter, ſi dicas: baptizet te Deus, vel baptizeris à Deo.*
4. *Probabilius eſt oppoſitum.*
5. *Secundo ad baptiſmum requiritur expreſſio perſonæ baptizandæ.*
6. *Ex vnitate perſonæ baptizandæ vnitas baptiſmi deſumitur.*
7. *Qualiter poſſunt plures vnum baptizare.*
8. *Tertio requiritur expreſſio ablutionis.*
9. *Quarto neceſſaria eſt expreſſio vnitatis, & Trinitatis diuinæ.*
10. *Sufficiatne implicitè Trinitatem exprimere? Affirmant plures.*
11. *Probabilius eſt oppoſitum.*
12. *Explicantur aliqua loca ſcripturæ, quæ contrarium ſuadere videntur.*
13. *Explicatur Nicolaus in cap. à quodam de conſecrat. diſt. 4.*
14. *Affirmant plures ſub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque baptiſmum validè confici poſſe, tametſi non licitè.*
15. *Probabilius eſt oppoſitum.*
16. *Fit ſatis oppoſitis rationibus n. 14. adductis.*
17. *Quæ variatio formæ eſſentialis ſit, quæ non latè expenditur.*
18. *Variatio formæ conſuetudini diœceſanæ aduerſa illicita eſt.*

1. FOrma baptiſmi, qua Eccleſia Latina vtitur hæc eſt. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Sic Alexand. 3. *in c. 1. de Baptiſmo. Concilium Florent.* in decreto Eugenij. Trident. *ſeſſ. 7. can. 4.* & ſumitur ex illo Math. *cap. vlt.* Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Sic omnes doctores. Ex qua forma manifeſtè colligitur quatuor exprimi neceſſario debere, primò baptizantem, ſecundò baptizatum, tertiò actionem baptizandi, quartò vnitatem, & Trinitatem diuinarum perſonarum.

2. Circa primum certum eſt ad baptiſmi eſſentiam opus eſſe ex primi perſonam baptizantis, non tamen eſt neceſſarium, vt expreſsè, & formaliter exprimatur, ſufficit implicitè, ſicuti manifeſtè probat vſus Græcorum baptizatium ſub ea forma. *Baptizetur ſeruus Chriſti in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, quam eſſe vetam formam baptiſmi docent omnes Catholici. Adde ſi omiſſo pronomine *Ego*, diceres, *te baptizo*, non eſt dubium veram formam baptiſmi proferre, quia ſatis aperte ſub verbo baptizo ſignificatum pronominis ſubintelligitur. Hoc pronomen etſi nunquam omittendum ſit in Eccleſia Latina ob conſuetudinem præſcriptam, non videtur culpam venialem excedere ſecluſo contemptu, eius omiſſio, *teſte* Soto *in 4. diſt. 3. q. vnic. art. 5. §. quod ſi* Vaſq. *diſp. 142. n. 30.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 6. dub. vn. n. 45.*

3. Sed dubium eſt, an ſufficienter miniſter baptizans ſe exprimat, ſi dicat: *baptizet te Deus*, vel *Chriſtus baptizeris à Deo*, vel *Chriſto*? Negat Vaſq. *diſput. 142. cap. 2. num. 19. & cap. 3. n. 27.* Mouetur primò, quia ibi ſolum exprimit Chriſtum, vel Deum baptizare, non tamen ſe illius nomine baptiſmum conferre. Secundò, quia forma baptiſmi non deprecatiuè, ſed imperatiuè proferenda eſt: at in Deum imperium dirigi non poteſt, ergo nequit miniſter imperando dicere *baptizet te Deus*. Item ineptè Deus baptizare poteſt in nomine Patris, id eſt, authoritate Patris, &c. ſed id miniſtro conuenit. Non igitur per illam formam validus baptiſmus confici poteſt.

4. Cæterum oppoſitum probabilius cenſeo cum Soto in 4. *diſt. 3. q. vnica, art. 5. colum. 5.* Henriq. *lib. 2. cap. 8. n. 3.* Suar. *diſp. 21. ſect. 2. concl. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 6. dub. vnic. n. 38.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 3. verſ. quæ propter.* Nempe ſupradicta forma ſtante actione baptizandi ſufficienter exprimi perſonam miniſtri, verumque confici baptiſmum. Etenim cum poteſtas delegata ſit à Chriſto Domino docendi gentes, & baptizandi eas in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, exprimens miniſter, vt Deus eas baptizet clarè denotat vt Deus per illum eam ablutionem exercentem tanquam per ſuum miniſtrum baptizet: ſicuti ſi à principe quis accepit poteſtatem diſtribuendi aliquam pecuniam, quibus vellet, & cum illam diſtribuit, diceret, hanc pecuniam princeps tradit vobis, ſanè non ſolùm [illegible] principis donationem, ſed ſuam propriam miniſterialem traditionem ſignificaret. Ex qua ratione conſtat imperium ha[illegible] forma ſignificatum, quod propriè imperium eſſe non poteſt, ſed vſus abſolutus poteſtatis conceſſæ circa creaturas irrationales non ad Deum, ſed ad ablutionem, & effectum per ipſam ſignificatum dirigitur, præſtatque hunc ſenſum, abluaris à Chriſto tanquam à principali cauſa, & ſacramentorum authore & à me tanquam eius miniſtro, Secundùm hunc vltimum ſenſum non ineptè dicitur Deum in nomine ſuo baptizare, quatenus ſcilicet baptizat medio miniſtro per poteſtatem illi collatam.

5. Secundum ad eſſentiam baptiſmi requiſitum eſt expreſſio perſonæ baptizandæ: ſi enim illam nec ſpeciatim, neque generatim exprimas, directè nullus eſt baptiſmus. Quia nulla eſſet formæ determinatio, ſicuti, ſi diceres. Ego baptizo in nomine Patris. Ad baptiſmum enim neceſſario requiritur ea expreſſio, & determinatio perſonæ baptizandæ, vt ex ea expreſſione ſatis conſtet neminem ſe ipſum, ſed alium à ſe diſtinctum baptizare. Quod fieri non poteſt, niſi ſpeciatim ſeu generatim, directè tamen perſona baptizanda exprimatur. Exprimitur autem ſpeciatim, ſi dicas. *Ego te baptizo, Ego baptizo Caium generatim*, ſi ſub forma Græcorum baptiſmum conficias, vt ſi dicas: *baptizo ſeruum Chriſti, ſeruus Chriſti baptizetur.* Sic teſtantur ex communi ſententia Vaſq. *diſp. 152. c. 3.* Suar. *diſp. 21. ſect. 2. concl. 3.* Henriq. *lib. 2. cap. 8 num. 4.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2 cap. 4. num. 2. verſ. ſecundo accidit.* Bonac. *diſp. 2. q. 2. punct. 4. n. 2.* ſumiturque ex illis verbis *Math. vlt.* Baptizantes eos, & clarè colligitur, *ex Concilio Florent. & Trident. locis ſæpè citatis.*

6. Aduertendum eſt vnitatem baptiſmi potius ex vnitate perſonæ baptizandæ, quàm baptizantis deſumi: ſi enim ſub vnica Trinitatis inuocatione plures aqua perfunderes, plura baptiſmata conficeres, quia ſunt plures ablutiones, & licèt phyſicè, & formaliter vnicam Trinitatis inuocationem feceris, virtualiter feciſti multiplicem, multiplicemque formam baptiſmi conſtituiſti. Secus vero eſt ſi te ipſum plures baptizarent, quia eo caſu vnicus tantùm baptiſmus conficeretur, quia vnica eſt ablutio. *ſic* Vaſq. *diſp. 148. c. 7. num. 52.* Bonac. *diſp. 2. q. 2. pun. 4. num. 22.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. verſ. ex quo.*

7. Sed non caret difficultate, qualiter poſſent plures vnum baptizare? Etenim ſi inter eos actiones diuidantur, ita vt vnus abluat, alter formam proferat, manifeſtum eſt baptiſmum confici non poſſe, de cuius eſſentia eſt, vt ab eo, qui profert formam, ablutio fiat. Si vero vterque & formam proferat, & aqua baptizandum perfundat, ſubdiſtinguendum eſt ſi vterque independenter ab altero baptiſmum conficere intendit, ſicuti contingit in ordinatione, cùm plures ſacerdotes ſimul cũ Epiſcopo verba conſecrationis proferunt, vterque conficiet eundem baptiſmum, ſicuti eandem hoſtiam conſecrat, ſi vterque verba formæ in eodem inſtanti perficit: quod rarò contingere poteſt. At ſi poſterius perficit formam, nihil faciet, quia inuenit iam baptiſmum ab alio confectum, ſicuti contingit in eo, qui poſterius verba conſecrationis perficit, hic enim materiam non conſecrat, cùm eam conſecratam inueniat. Verùm ſi vterque intendat non conficere ſacramentum, niſi dependenter ab alio, nullo modo baptiſmum conficere poſſunt, quia ſenſus formæ à Chriſto inſtitutæ mutatur. Non enim eſt verum te baptizare, ſed te cum alio baptizare. Neque eſt verum tuam ablutionem, & formæ prolationem eſſe ſufficientem, ſed potius eſſe inſufficientem, niſi alterius ablutio, & prolatio formæ concurrat. Quæ omnia contraria ſunt inſtitutioni Chriſti determinantis vnius ablutione, & formæ prolatione baptiſmum confici poſſe: ſic docent D. Thom. *q. 67. art. 6. & ibi* Coninch. *dub. 1.* Vaſq. *cap. 5. n. 19.* Valent. *diſp. 1. q. 2. pun. 2.* Suar. *de ſacram. diſp. 23. ſect. 3.* Bellarm. *de baptiſm. cap. 3.* Bonac. *aliis relatis diſp. 2. q. 2. pun. 4. num. 25.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2. cap. 7. q. 2.*

8. Tertium quod diximus ad baptiſmum requiri, eſt expreſſio actus ablutionis à miniſtro prouenientis legitima intentione facti, iuxta illud Chriſti, *baptizantes eos*: niſi enim exprimeres

exprimeres ablutionem intentione ſaltem virtuali baptizandi, ſeu conficiendi ſacramentum, baptiſmum conficere non poſſes. Vnde baptiſmus non eſt, ſi exprimeres te puerum lauare refrigerandi cauſa abſque vllo animo baptizandi: ſic ex omnium ſententia tradit Vaſq. *diſp.*142.*cap.*2.*n.* 10. Ægid. de Coninch. *q.*66.*art.*6.*dub.vn.concl.*1.*n.*42. Paul. Laymann. *lib.* 5.*ſum.tract.*2.*q.*2.*pun.*4.*n.* 4. & alij apud ipſos colligitúrque apertè ex Concilio Florent. *decreto de Armenis, & tradidit* Alexand.3.*cap.*1. *de baptiſmo.* Supradicta intentio baptizandi ſatis exprimi cenſetur, ſi exprimas ablutionem ſub inuocatione Trinitatis.

9. Quartum, & præcipuum requiſitum ad baptiſmum eſt expreſſio vnitatis, & Trinitatis diuinę iuxta illud *Matth.vlt.* baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Etenim cum dicis in nomine vnitatem perſonarum exprimis, cum ſubiungis Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, perſonarum Trinitatem declaras. Neque aliter collatus baptiſmus validus eſſe poteſt, vt colligitur manifeſtè *ex can.* 49. Apoſtol *& ex cap. ſi re vera.cap.multi ſunt.cap.in ſynodo de conſecrat.diſt.*4.& pluribus exornant Vaſq. *diſp.*143.*cap.*3. Suar. *diſp.* 21.*ſect.* 3. Ratio ſumitur ex Chriſti inſtitutione, congruentia ex eo quod baptiſmus ſit ianua, per quam in Eccleſiam Chriſti ingredimur. Decuit ergo præcipuum fidei myſterium in eo exprimi, ſiquidem neceſſarium eſt explicitam Trinitatis notitiam haberi.

10. Sed an hæc expreſſio vnitatis, & Trinitatis ita ſit neceſſaria, vt baptiſmus collatus ſub forma implicitè Trinitatem, & vnitatem ſignificante validus ſit? Difficultate non caret, nam grauiſſimi Patres, & doctores Eccleſiæ cenſent validum eſſe baptiſmum ſub nomine Ieſu Chriſti, vel Dei miniſtratum: ſic Ambroſ. *lib.*1.*de Spiritu ſancto cap.* 3. *& ex eo* Nicolaus 1.*reſponſ.*104.*ad Bulgaros*, & refertur *in cap. à quodam Iudæo de conſecrat.diſt.*4. ibi, ſi hi in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Chriſti, ſicut in actis Apoſtolorum legimus baptizati ſunt (vnum quippè, idemque eſt, vt S. Ambroſ. exponit) conſtat eos non eſſe denuò baptizandos. Idem tradidit expreſsè Bernard. *epiſt.*340. Beda *in c.*10. Actor. Magiſt.4.*diſt.* 3. Hugo de ſancto Victore. *lib.*2.*de ſacram.p.*6. *cap.*2. Adrian. *de baptiſmo q.*2.*verſ.ad rationes.* Caiet. 2.2.*q.*66. *art.* 5. *&* 6. Mouentur ex eo quod Apoſtoli in nomine Chriſti baptiſmum conficiebant, vt dicitur *actor.*2.*n.*38.*& cap.* 8. *n.*12.*& cap.*10.*n.*48.

11. Verum contraria ſententia multo verior eſt ſcilicet inualidum eſſe, & ſemper fuiſſe baptiſmum collatum abſque expreſſione vnitatis, & Trinitatis diuinæ: ſic docent plurimi patres, quos plena manu recenſent Vaſq. *diſp.*143.*cap.*2. *&* 3. Suar. *diſp.*21.*ſect.*3. Bellarm. *de baptiſm.cap.*3.& colligitur apertè tum ex verbis Chriſti *Math.vlt.* baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Vt quid enim Chriſtus Dominus vnitatem. & Trinitatem expreſſit, ſi hæc expreſſio neceſſaria non eſſet? Tum *ex cap. ſi re vera, cap. in ſynodo & aliis de conſecrat.diſt.* 4. Notanter dixi *inualidum eſſe, & ſemper fuiſſe*, ne conſentirem opinioni aſſerenti tempore naſcentis Eccleſiæ miniſtratum eſſe baptiſmum ex diſpenſatione in nomine Ieſu ob illius commendationem: ſicuti docuit D.Thom. *q.*66.*art.*6.*ad* 1. Altiſiodoren. Alexand. Bonauent. Ruat. Duran. Paludan. Maior. Gab. relati à Vaſq. *dicta diſp.*143. *cap.*1.*n.*3. Nam materia, & forma ſacramentorum variationem non ſuſcipiunt; aliàs ſacramenta non eſſent ritus firmi, & permanentes. At ſi tempore Apoſtolorum baptiſmus ſub diuerſa forma miniſtraretur, ac modò miniſtratur baptiſmus à Chriſto inſtitutus firmus, & ſtabilis non perſtitiſſet. Quod ſi eo tempore ſub expreſſione Trinitatis, ſicut & modò miniſtrari poſſet, & etiam ſub expreſſione Ieſu Chriſti tantùm; non vnicus baptiſmus, ſed duplex eſſet inſtitutus, quod nullatenus eſt dicendum.

12. Quocirca cum in actibus Apoſtolorum dicitur Apoſtolos in nomine Ieſu Chriſti baptizaſſe, non inde colligitur Patrem, & Spiritum ſanctum excluſiſſe, ſed baptizaſſe in nomine Patris, & Filij (expreſſo nomine Ieſu Chriſti) & Spiritus ſancti. Aliàs cum Paul.1. Corinth. 12. dixit: In vno Spiritu omnes baptizati ſumus, colligi poſſet ſolo inuocato Spiritu ſancto abſque inuocatione Patris, & Filij baptiſmum miniſtratum eſſe, quod eſt falſiſſimum. Et confirmari poteſt ſatis probabiliter hæc doctrina ex illo *actor.* 19. vbi Paulus credens aliquos baptizatos eſſe, eoſque interrogans an Spiritum ſanctum accepiſſent per impoſitionem manuum alicuius Apoſtoli in ſacramento Confirmationis, ipſiſque reſpondentibus, neque ſi Spiritus ſanctus eſt, audiuimus, ſubiungit Paulus miratus, in quo ergo baptizati eſtis? Quaſi diceret, ſi baptiſmo Chriſti, & non Ioannis baptizati eſtis, quomodo Spiritus ſancti notitiam non habetis, cùm baptiſmus à Chriſto inſtitutus ſub nomine Spiritus ſancti conferatur? Senſit ergo Paulus baptiſmum Chriſti nemini conferri poſſe, niſi expreſſa vnitate, & Trinitate diuinarum perſonarum. Neque obſtat baptiſmũ ſub nomine Dei, vel Trinitatis collatũ eundem ſenſum, eãdemque ſignificationẽ habere, ac collatũ in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, vt inde colligas hanc Trinitatis, & vnitatis expreſſam ſignificationem non eſſe de ſubſtantia baptiſmi. Nam eſto in aliis ſacramentis id verum habeat, in hoc ſacramento non procedit, ſed modum etiam ſignificandi ad eſſentiam pertinere cenſemus ob authoritatem Eccleſiæ ſic interpretantis verba Chriſti. Math. *vlt.* Neque ratio congruens deficit, cum hoc ſacramentum ſit Eccleſiæ oſtium in cuius introitu expedit profeſſionem fidei claram, & expreſſam fieri.

13. Neque obſtat authoritas Nicolai relati *in cap. à quodam*, cui variè doctores reſpondent. Sed ea explicatio germanior eſt, quæ aſſerit Nicolaum, vt Pontificem ſolùm definire baptiſmum collatum à Iudæo ſub debita forma repetendum non eſſe, eo quod à Iudeo fuerit collatus, quia de hac quæſtione interrogatus fuerat. Quod vero ſub expreſſione Trinitatis, vel Chriſti baptiſmus collatus ſufficiens fuerit non decidit, ſed ſupponit opinioni Ambroſij, & aliorum doctorum adhærens, immemor definitionum Pelagij, & Zachariæ Pontificum, quæ referuntur *in cap. ſi re vera.cap.multi.cap.in ſynodo de conſecrat.diſt.*4.

14. Quæſtio igitur ſatis inter doctores controuerſa eſt, an ad baptiſmi eſſentiam ſufficiat exprimi Trinitatem ſub verbis æquipollentibus. v.g. ſub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque? Affirmant & ſatis probabiliter Caiet. *quæſt.*66.*art.*6. *&* Victoria *de baptiſmo quæſt.* 14 Ledeſm. 1.*p.* 4. *quæſt.*7.*art.*5.*dub. vlt. propoſit.*2. eámque probabilem reputant ſaltem ſpeculatiuè loquendo ferè omnes doctores in ſecunda ſententia referendi. Mouentur, quia Trinitas iis vocibus ſignificatur, & eodem modo ac ſignificatur Patris, Filij, & Spiritus ſancti, ſi quidem non confusè, ſed explicitè Trinitatem declarant, ergo conſtituunt verum baptiſmum. Quod vero minùs clarè iis Trinitas exprimatur, in cauſa eſſe non poteſt, vt verum baptiſmum non conſtituant, quandoquidem in re ſignificata, & in modo ſignificandi explicito, & non confuſo conueniunt cum vocibus Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Aliàs baptiſmus non eſſet, ſi loco Filij nomen Verbi, aut Ieſu Chriſti exprimeres, & loco Spiritus ſancti nomen Paracleti. Et loco Patris nomen principij, & originis totius Trinitatis. Item non eſſet baptiſmus, ſi lingua ignota audientibus Trinitatem proferres, quæ admittenda non ſunt. Ergo ad eſſentiam baptiſmi ſufficit Trinitatem exprimi verbis æquipollentibus.

15. Nihilominus ſecunda ſententia negãns ſufficere ad eſſentiam baptiſmi Trinitatem exprimi verbis aliis aliqualiter æquipollentibus, qualia ſunt prædicta verba genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, vtpote communis, & tuta omnino amplectenda eſt. Etenim negari non poteſt iis vocibus vtpote inuſitatis non æquè explicitè perſonas Trinitatis ſignificari ac vocibus Patris, Filij, & Spiritus ſancti. quia non tam ſignificant ipſas perſonas ſecundùm earum inſtitutionem, quam ſecundùm earum originem. Potuit autem Chriſtus Dominus velle baptiſmum non alia forma conferri, validumque eſſe, quam collatum ſub vocibus communiter notis, & perſonas Trinitatis directè, & formaliter ſignificantibus. Ergo potuit velle, vt baptiſmus collatus ſub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque inualidus eſſet, vtpotè collatus ſub vocibus notis tantum hominibus aliàs doctis, & eruditis, neque formaliter perſonas Trinitatis, ſed earum origines, & notiones ſignificantibus. Quod vero ſic factum ſit, euidenter conſtare non poteſt. At probabiliſſimè colligitur tum ex eo quod Chriſtus Dominus Math. *vlt.* præcipit ſub vocibus illis notis Patris, Filij, & Spiritus ſancti baptiſmum conferri, aliàs ſuperfluè eas voces exprimeret, ſi neceſſariæ non eſſent; poterat enim præcipere baptizare gentes ſub nomine trium perſonarum diuinarum. Tum quia baptiſmus eſt ſacramentum Fidei, quo baptizati in fide initiantur, eamque profitentur. Expediebat ergo proponi eam fidei profeſſionem ſub vocibus vulgaribus, & communibus, & æquè indoctis ac doctis notis. Ergo baptiſmus ſub alia forma collatus inualidus eſt. Et ita ſuſtinet D. Thom. 2.2. *q.* 66. *art.* 5. *&* 6. quem ſequuntur ferè omnes expoſitores teſte Suar. *diſp.*21.*ſect.*4. Henriq. *lib.*2.*cap.* 9.*ad finem.* Vaſq. *diſp.*144.*cap.*2. *&* 3. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.*6.*dub.vn concl.*4.*n.*54. Bonac. *diſp.*2. *q.*2. *p.*4. *n.* 12. Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum.tract.*2.*c.*4.*n.*4.

16. Neque obſtant rationes prioris ſententiæ oppoſitæ Nam eſto voces genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque conueniant tum in re ſignificata, tum in modo explicito, ſignificãdi cum vocibus Patris, Filij, & Spiritus ſancti, quia tamen illa conuenientia non eſt perfecta, ſiquidem non æquè explicitè ſignificant ob ea, quæ nuper diximus, ea de cauſa à forma ſacramenti baptiſmi excluduntur. Neque inde fit baptiſmum, miniſtratum ſub voce Ieſu Chriſti quid quid dicat Vaſq. *diſp.* 144. *cap.*4. *n.* 15.) inualidum eſſe; quia vox Ieſu Chriſti ſatis explicat tum perſonam Filij tum eius humanam, & diuinam naturam De illis vocibus Verbi, Paracleti, & Principij idem exiſtimo dicendum ac de vocibus genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, quia videntur æquè ignotæ, neque perſonas Trinitatis formaliter ſignificare, ſed earum origines. Quod vero nomina perſonarum Græca lingua. Hæbrea, La-

tina

Digitized by Google

tina, alióue idiomate proferantur, nullatenus pertinet ad eſſentiam baptiſmi. Quia baptiſmi eſſentia tantum petit eius formam proferri ſub illis vocibus, quæ eo idiomate, quo proferuntur ſumptæ expreſsè, & diſtinctè perſonas Trinitatis ſignificent.

Illud eſt certum baptiſmum miniſtratum ſub forma genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque eſſe ad minus dubium, ac proinde ſub conditione repetendum. Sic Vaſq. Suar. Bonac. Laym. *locis allegatis.*

17. Ex ſupradictis deciditur, quæ variatio formæ eſſentialis ſit, & irritatiua baptiſmi, quæ non? Equidem variatio formæ, ob quam non ſatis vnitas, & Trinitas exprimitur eſſentialis eſt, & irritatiua. Vnde ſi ſub nominibus, & non ſub nomine trium perſonarum baptiſmum conferas, inualidè baptizas, quia non exprimis diuinam vnitatem. Sic communiter doctores. Dubium eſt, ſi dicas. Ego te baptizo ſub nomine Patris, & ſub nomine Filij, & Spiritus ſancti, an ſatis exprimas vnitatem trium perſonarum? Negat Bonac. aliis licèt falsò relatis *diſp. 2. q. 2. punct. 4. n. 5.* quia tacitè indicat ſub nominibus Patris, & Filij, & Spiritus ſancti baptiſmum conferri: illa enim repetitio nominis illius multiplicationem denotat. Sed contrarium verius cenſeo, quia illa repetitio non potius multiplicitatem, quam vnitatem, & identitatem denotat. Sed æquè eſt indifferens, ſicuti cum repetis nomen Dei, cum ſingulas perſonas diuinas pronuncias, non obeiude deitatem multiplicas, Sic Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 6. dub. vnic. concluſ. 5. n. 58.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. n. 5. q. 1.* Suar. *diſp. 21. ſect. 3. verſ. ſed quid.* At ſi loco nominis apponeres nomen virtutis, & authoritatis, baptizateſque in virtute Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, incertum eſt, an baptiſmus eſſet, quia nomen virtutis, authoritatis, & poteutiæ non ſatis vnitatem eſſentiæ ſignificare videtur, latiuſque patet vox illa *In nomine*, quam vox in virtute maieſtate, & authoritate. Illud vero certum eſt baptiſmum miniſtratum ſub ea forma, ſcilicet cum Patre, Filio, & Spiritu ſancto inualidum eſſe, quia ſola Trinitas, non vnitas exprimitur. Secus eſſet, ſi baptizares in vno Deo Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, vel in vnum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, vel per vnum Deum Patrem, &c. quia iis vocibus & vnitas & Trinitas diuina ſatis exprimitur, Vaſq. *diſp. 143. cap. 5. circa finem.* Paul. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. q. 3.*

Deinde ſi Trinitas ſanctiſſima perſonarum in forma baptiſmi non exprimitur vel non exprimitur diſtinctè, hoc eſt ſub nominibus vulgaribus, & communibus Patris, Filij, & Spiritus, probabilius eſt baptiſmum non confici, vt dictum eſt. Quocirca ſi diceres: Ego te baptizo in nomine Trinitatis, vel in nomine Dei vnius, & trini nequaquam baptizares. Idem ſi diceres in nomine Patris, Filij, & Gratiæ, Spiritus ſancti. Sicuti audiui quandam obſtetricem ſæpius infantes baptizaſſe: quia gratia Spiritus ſancti vnitatem non habet cum Patre, & Filio, neque cum ipſo Spiritu ſancto. Sed eſt res creata ab ipſis diſtincta.

Quando autem per tranſpoſitionem verba mutantur retento eodem ſenſu, vt contingit in hac oratione. *In nomine Patris, Filij, & Spiritus ſancti ego te baptizo*, manifeſtum eſt accidẽtalem eſſe mutationem, neque obinde valorem baptiſmi impediri: quia eſt idem planè ſignificatum, & modus ſignificandi. Ad idem eſt, ſi diceres, *Ego te baptizo in nomine Spiritus ſancti, Patris & Filij.* Quia & Trinitatem, & vnitatem vulgaribus vocibus exprimis. Sed huic dicto non acquieſco, potius crederem hanc mutationem ſubſtantialem eſſe, quia non ſignificas, ſpiritum ſanctum, qualis ipſe eſt, ſed qualis non eſt. Significas enim ſpiritum ſanctum eſſe Patris, & Filij principium, cum tamen à Patre & Filio procedat. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. n. 6. verſ. Porrò in fine.* Denique ex dictis tract. præcedenti petendum eſt, quando aliæ mutationes ex interruptione, additione, vel mutilatione verborum irritum ſacramentum reddant Quia generalis doctrina huic ſacramento ſpecialiter applicanda eſt.

18. Hucuſque de nullitate baptiſmi ob variationem formæ locuti ſumus; at ſi de licito vſu loquamur, certum eſt quamlibet variationem conſuetudini, & vſui Eccleſiæ aduerſam graue peccatum eſſe, & præcipuè ſi inde oriatur dubium valoris ſacramenti. Solum aduerto abſque graui peccato, imo ſæpè abſque vllo adminiſtrari poſſe hoc ſacramentum vulgari lingua: nam eſto conſuetudine introductum ſit, vt omnia ſacramenta lingua Latina adminiſtrentur, hoc tamen ſacramentum, quia ſæpè ob eius neceſſitatem à fœminis rudibus, & inductis adminiſtratur, ceſſat obligatio illud lingua Latina adminiſtrandi, & vulgari lingua adminiſtrari poterit, & ſic conuenientius eſt, vt periculum erroris abſit. Sic Sotus *in 4. diſt. 1. q. art. circa 4. concluſ. verſ. in mutatione.* Victoria *de ſacram. q. 18.* Bonac. aliis relatis *diſp. 2. q. 2. pun. 4. n. 17.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. n. 6.*

Pvnctvm VI.

De ſubiecto Baptiſmi.

1. *Homo viator extra vterum matris exiſtens eſt ſubiectum capax baptiſmi.*
2. *Non eſt ſecanda mater, vt infans baptizetur. Excipe niſi ſecundum leges morte eſſet digna, & crederetur ſectio infanti profutura.*
3. *A puncto natiuitatis quilibet eſt capax baptiſmi.*
4. *Non excluditur monſtrum, dummodo homo ſit.*
5. *Filiis infidelium rationis vſum habentibus, ſi petant baptiſmum, concedi debet parentibus renuentibus.*
6. *Si dubium ſit de rationis vſu, baptiſmus differendus eſt.*
7. *Baptiſmus quacumque ratione conferatur iis validus eſt.*
8. *Infantes etiam per iniuriam baptizati ſegregandi ſunt à parentibus infidelibus aduentente rationis vſu.*
9. *Filius hæreticorum miniſtrandus eſt baptiſmus.*
10. *Procedit concluſio, caſu quo ſeparari à parentibus poſſunt.*
11. *Conſentiente quolibet ex parentibus infidelibus baptizari infans poteſt.*
12. *Proponitur ratio dubitandi, qualiter Filii infidelium renuentibus parentibus baptizari poſſint.*
13. *Tenenda eſt communi ſententia negans.*
14. *Excipi debet primo caſus extremæ neceſſitatis.*
15. *Secundo excipi debet perpetuè amens.*
16. *Neque ei baptiſmus omittendus eſt, tametſi parens agrè ferat. Non tamen eſt vis parenti inferenda.*
17. *Tertio excipitur Filius à parentibus ſegregatus.*
18. *Quartò Filius ſeruus, ſeu parentis ſerui.*
19. *In his euentibus, quibus licitè potes ſupradictis filiis miniſtrare baptiſmum, affirmat* Vaſq. *te obligatum eſſe.*
20. *Contrarium eſt probabilius non ſemper te eſſe obligatum.*

1. NEminj eſt dubium ſubiectum baptiſmi ſolum eſſe hominem viatorem, quia pro ſolis illis ſacramenta ſunt inſtituta. Debet tamen extra vterum matris natum eſſe ſaltem ſecundùm aliquam ſui partem, vt baptiſmi capax exiſtat, quia dum ibi eſt incluſus, ablui immediatè, & in ſeipſo non poteſt, quod ad baptiſmum neceſſarium eſt, vt benè docet *D. Thom. ferè ab omnibus receptus q. 68. art. 11.* Quod ſi inde inferas Deum pro his infantibus nullum ſtatuiſſe remedium facilè reſpondeo, negando nullum ſtatuiſſe, ſi quidem martyrio ſaluari poſſunt. Secundò admitto nullum remedium pro iis ſecundùm illum ſtatum inſtituiſſe. Neque hoc eſt inconueniens, quia Deus obligatus non fuit, neque decuit ſingulis hominibus pro omni tempore, & conditione, qualibétque occaſione, & circumſtantia remedium ſalutis prouidere, aliàs amentes in peccato mortali exiſtentes remedium habere deberent.

2. Neque ob horum à regno cæleſti excluſionem vitandam ſecanda eſt mater aliàs morte non digna, vt ſic ſacta baptiſmus miniſtrari poſſit. Quia non ſunt facienda mala, quale eſt homicidium, vt inde proli eueniant bona. Quod ſi mater ad mortem damnata ſit, timeaturque ſi differatur ſupplicium vſque ad partum prolem in vtero morituram, poterit eo caſu ſeruato iuris ordine mater ſecari, quia nec matri irrogatur iniuria, cum non authoritate priuata, ſed publica occidatur, & proli ſummum concedatur beneficium. Sed ſic caſus eſt moraliter impoſſibilis, ſiquidem ex occiſione matris maius periculum proli imminet, quàm imminere poteſt ex partus expectatione. Adde vix cognoſci poſſe hoc mortis infantis periculum, ob quas cauſas legibus ſtatutum eſt executionem ſententiæ mortis mulieris prægnantis differendam eſſe vſque ad partum. *leg. prægnantis. ff. de Pœnis, & pluribus exornat Couarruu. 4. variar. cap. 4.* Matre vero occiſa, vel mortua, ſi creditur infans viuere, aperienda eſt, & infanti, ſi viuus extiterit, baptiſmus miniſtrandus. Atque ita docent Suar. *3. p. q. 68. art. 11.* Ægid de Coninch. *ibi.* Bonac. *diſp. 2. q. 2. pun. 6. à principio.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2. cap. 3. q. 1.*

3. Præterea fide ſtabilitum eſt quemlibet hominem, quomodocunque ex vtero matris prodeat, ſtatim capacem eſſe baptiſmi, quia capax eſt ablutionis ſub præſcripta forma verborum. Neque opus eſt expectare rationis vſum. Sic definit Trident. *ſeſſ. 7. can. 3.* colligiturque ex illo Ioann. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei. Quæ verba communia ſunt infantibus, & adultis. *Item Actorum 16. n. 15.* dicitur Paulum Lydiam, & domum eius baptizaſſe *&* 1. Corinth. 1. *n.* 16. baptizaui Stephanæ domum, ſeu familiam: in quibus veriſimile eſt plures infantes fuiſſe, & conſequenter baptizatos eſſe. Adde conſuetudine Eccleſiæ id firmatum eſſe. Ratio ea eſt, quia Chriſtus Dominus quantum eſt ex ſe vult omnes homines ſaluos fieri, illiſque ſua merita, & paſſionem applicari. At hæc voluntas comparatione infantum effectum obtinere non poteſt, niſi medio baptiſmo, ſiquidem volunta-

tem

Digitized by Google

tem propriam non habent. Credendum ergo eſt baptiſmum pro infantibus ante vſum rationis inſtitutum eſſe. Neque enim decebat diuinam bonitatem legiſque gratiæ benignitatem omnes infantes ante vſum rationis à regno cœleſti excludi, cùm tempore legis naturæ, & ſcriptæ excluſi non fuerint, ſed remedium peccati originalis habuerint. Quod ſi obiicias, Chriſtus Dominus præcipiens baptiſmum miniſtrare, præcipit Apoſtolis baptizandos inſtruere, dixit enim: Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Sed ante vſum rationis nemo inſtitutionis capax eſt. Ergo neque eſt capax baptiſmi ſuſcipiendi? Facile reſpondetur Chriſtum Dominum non præcepiſſe quoſlibet baptizandos inſtituere, ſed inſtruere qui capaces inſtructionis extiterint. Deinde præcipit inſtruere populum, & prædicare Euangelium ante vllam baptiſmi adminiſtrationem, Nam cum tunc omnes gentes eſſent gentiles, vel Iudæi, neque ipſi, neque eorum Filij parentibus renuentibus baptizari poterant, debebant parentes prius in fide inſtrui, vt ſic inſtructi & ipſi ſacramentum ſuſciperent, & permitterent Filiis miniſtrari. Sic omnes doctores Catholici apud Bellarmin. *lib. de baptiſmo, cap.* 8. Suar. *diſp.* 25. *ſect.* 1. Ægid. de Coninch. *qu.* 68. *art.* 9. Vaſqu. *diſput.* 154. *per totam.* Valent. *t.* 4. *diſput.* 4. *q.* 3. *p.* 1.

4. Neque ab hoc beneficio ita neceſſario excludendum eſt monſtrum, ſi certò conſtet hominem eſſe, hoc eſt animam rationalem habere, ſed abſolutè eo caſu baptiſmus eſt ei miniſtrandus, quia verè homo eſt: ſi vero dubium ſit, ſitne homo, ſub conditione baptiſmus miniſtrandus eſt. Quod ſi certo conſtet hominem eſſe, dubium tamen, an ſint duo, vel vnus tantum, eò quod ſub duobus capitibus vnum pectus exiſtat, in ſingulis capitibus eſt baptiſmus miniſtrandus, primò abſolutè, ſecundò ſub conditione. Vide Nauarr. *lib.* 1. *conſ.* 5. *aliàs* 3. *de baptiſmo* Paulum Commitol. *lib.* 1. *reſponſ. moral. q.* 8. Filliuc. *tract.* 2. *c.* 6. *q.* 10. *n.* 150. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 6. *q.* 6. Bonac. *diſput.* 2. *q.* 2. *punct.* 6. *num.* 5. His poſitis.

5. Quæſtio celebris eſt, qua ratione liceat filios infidelium etiam inuitis parentibus baptizare? In qua quæſtione illud eſt certum, ſi Filij infidelium vſum rationis habeant baptiſmumque ſuſcipere velint, poſſe, & debere illis miniſtrari etiam parentibus renuentibus. Quia in iis, quæ ad ſalutem animæ pertinent, quilibet ſui iuris eſt. Adde omnes adultos rationis capaces obligatos eſſe diuino præcepto baptiſmum ſuſcipere, vtpote medium ad ſalutem neceſſarium nequeunt ergo parentes impedire. D. Tho. *q.* 66. *art.* 10. Vaſq. *ibi diſp.* 155. *c.* 1. *in prin.* Coninch. *art.* 10. *in princ.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *tra.* 2. *c.* 6. *q.* 5. *verſ. quarto.* Bonac. *pluribus relatis diſp.* 2. *q.* 2. *p.* 5. *n.* 12.

6. Quod ſi dubium ſit, an rationis vſum attigerint, credo probabilius differendum eſſe baptiſmum quouſque ceſſat dubium, niſi periculum adſit decedendi ſine baptiſmo. Etenim hac dilatione vitatur tum periculum retrocedendi à fide, cum non ſit ſatis voluntariè ſuſcepta, tum iniuria parentum, quibus filij dum propriam voluntatem non habent, in ſuſcipienda religione ſubduntur. Si tamen adeſt periculum mortis, baptiſmus conferendus eſt, quia ob conſeruationem iuris paterni non eſt permittenda perpetua filiorum damnatio. Sic Vaſq. *diſput.* 55. *cap.* 3. *num.* 36. Ægid. de Coninch. *qu.* 66. *art.* 10. *n.* 61.

7. Secundo eſt certum baptiſmum quacumque ratione collatum filiis infidelium ante vſum rationis validum eſſe, & firmum. Quia ad baptiſmi valorem ſolum requiritur in paruulis materia, forma, & debita intentio miniſtri. Nam propria ſuſcipientium voluntas non expoſtulatur, nam loco illius ſuccedit voluntas Chriſti, & Eccleſiæ, non parentum: ſi enim abſque proprio, vel parentum conſenſu potuerunt ij paruuli peccato originali infici ob ſolam Adæ voluntatem, quid mirum vt poſſint ab eo peccato mundari ob ſolam voluntatem Chriſti abſque propria, vel parentum voluntate? Et ita tenendum eſt ſic fuiſſe à Chriſto ſtatutum, vti latius ex D. Thom. Antonin. Auguſtin. & aliis probat Vaſqu. *diſput.* 155. *cap.* 6. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *a.* 10. *dub. vnic. n.* 65. Suar. *diſput.* 25. *ſect.* 2. *per totam.* Bonac. *diſput.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 6. *num.* 11. contra Duran. Marſil. Paludan. relatos à Vaſq. & Suar. ſupra.

8. Tertiò eſt certum infantes etiam per iniuriam baptizatos ſegregandos eſſe à parentibus adueniente vſu rationis, ſi periculum adſit peruerſionis, vt regulariter adeſt. Quia ſuſcepto baptiſmo Eccleſiæ ſubduntur, illiúſque ſunt membra, poteſt ergo Eccleſia, & debet eos à peruerſione defendere, ergo poteſt, & debet eos à parentibus ſegregare, cum aliter à peruerſionis periculo liberare non poſſit. Sic docuit Ægid. de Coninch. *dicta q.* 68. *art.* 10. *dub. vnico, n.* 83. Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 6. *q.* 5. *concl.* 3. colligitúrque apertè ex Concilio Tolet. 4. *can.* 55. & 58. & *ſeqq.*

9. Quartò certum eſt baptiſmum ritu Catholico miniſtrari poſſe, & debere filiis hæreticorum fidem in baptiſmo ſuſceptam deſerentium, ſicuti deciditur in concil. Tolet. 4. *c.* 56. *relato in cap. de Iudæis diſt.* 45. Quia hæretici præceptis ſubduntur. Vnum autem ex Eccleſiæ præceptis eſt, vt filios ad Eccleſiam baptizandos deferant. Ergo ſi huic obligationi non ſatisfaciant, poteſt Eccleſia eos punire, & eorum negligentiam ſupplere, ac proinde poteſt eorum filios baptizare, & baptizatos ab eorum conſortio ſeparare, ſi periculum adſit peruerſionis, vt verè adeſt. Sic Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *c.* 6. *concl.* 4. Ægid. de Coninch. *q.* 68. *art.* 10. *num.* 81. Vaſqu. *diſput.* 155. *c.* 1. *in princ.*

10. Hæc concluſio procedit caſu, quo filij ſeparari poſſint à parentum hæreticorum conſortio. Nam ſi neceſſariò in poteſtate parentum relinquendi ſunt, difficultate non caret, an poſſis extra extremam neceſſitatem eos baptizare ob mortale periculum in parentibus irridendi fidem à filiis ſuſceptam, & ob periculum filiorum illam deſerendi, cum ad rationis vſum peruenerint. Ne quis ergo eo caſu ſupradictos filios baptizare, ne ſacramento ſuſcepto irreuerentia fiat, neue baptizati damnum grauius ſuſcipiant ex futura apoſtaſia, quam vtilitatem ſuſceperunt ex ſuſcepto baptiſmo. Et ita ſuſtinent Suar. *diſp.* 15. *ſect.* 5. *circa medium.* Ægid. de Coninch. *quæſt.* 68. *art.* 10. *dub. vnico num.* 81. Contrarium nec improbabiliter defendit Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 6. *quæſt.* 5. *circa finem.* Ea conſideratione motus, quia ſupradictum periculum incertum eſt, cùm ſæpè ij infantes ante vſum rationis moriantur. Quod ſi viuant facilius in fide Catholica inſtruuntur ſcientes baptizatos eſſe, quam ſi baptiſmum non recepiſſent, & eſto praua doctrina imbuantur, pertinaces hæretici non exiſtunt, ſed ignorantia difficulter vincibili laborant, ac proinde, fidei donum retinent, & contritione de peccatis commiſſis ſaluari poſſunt. Idem quod dictum eſt de filiis infidelium baptizatorum dicendum eſt etiam ſi vnus tantum ex parentibus infidelibus baptizatus extiterit, quia eo ipſo Eccleſiæ præceptis ſubditur, & obligationem habet offerendi filium baptiſmo, & conſequenter non impediendi, cum ab Eccleſia baptizatur. Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *p.* 6. *n.* 12. *verſ. tertio.*

11. Quinto eſt certum conſentiente quolibet ex parentibus infidelibus te poſſe eius filium baptizare. Quia in nutriendis filiis, ſecumque retinendis, & gubernandis maximè circa neceſſaria ad ſalutem æquale ius patri, ac matri competit, ac proinde conſentiente matre, eſto pater renuat, filius baptizari poterit; quia pia voluntas in prolis fauorem impiæ præferenda eſt: debet tamen abeſſe mortale periculum peruerſionis, quod veroſimile eſt abfuturum, ſi parens, qui baptiſmi cauſa fuit curet ſegregare Filium à conſortio parentis reluctantis. Ad hanc enim ſeparationem obligatur: ſic docent ex communi ſententia Paludan. *in* 4. *diſt.* 4. *quæſt.* 4. *in fine,* Azor. *t.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæſt.* 3. Suar. *diſput.* 25. *ſect.* 3. *verſ. duo.* Vaſqu. *diſput* 155. *cap.* 3. *num.* 35. Ægid. de Coninch. *qu.* 68. *art.* 10. *dub. vnic. num.* 82. Saà *verbo baptiſmus num.* 11. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 6. *quæſt.* 5. *verſ. tertio.* Bonac. *diſput.* 2. *q.* 2. *punct.* 6. *verſ. tertio.* Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *pun.* 6. *verſ. reſpondeo* 5. colligiturque apertè ex concilio Tolet. 4. *c.* 62. *relato in cap. Iudæi.* 28. *quæſt.* 1. & *cap. ex litteris de conuerſ. infidel.* Aduertendum tamen eſt huiuſmodi conſenſum debere eſſe ob finem mundandi filium à peccato originali, quia hic conſenſus ſecurum reddit ſacramentum ab irreuerentia, & filium ab apoſtaſia: nam ſi parens conſentiat filium baptizari, non quia credit baptiſmum ad ſalutem animæ prodeſſe, ſed quia exiſtimat eo liberandum eſſe à corporis ægritudine, vel dæmonis vexatione, non videtur ſufficiens, vt baptiſmus filio concedatur, ſi filius parentibus reſtituendus eſt, quia ex illo conſenſu non remouebitur periculum peruerſionis, & irriſionis fidei, ſicuti benè docet Filliucius. *tract.* 2. *c.* 6. *q.* 8. *n.* 145. Bonac. *diſp.* 2. *q.* 3. *pun.* 6. *n.* 12. *verſ. tertio.* Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 6. *q.* 5. *concl.* 2. *verſ. quamobrem.* Iis pro certo ſtatutis.

12. Controuerſia eſt, an licitum ſit baptizare filios infidelium non baptizatorum vtroque parente renuente, ſeu non conſentiente. Ratio difficultatis eſt, quia parentibus nec iure naturali, nec diuino conceſſum eſt remouere filios à via ſalutis æternæ, ſed potius tenentur diuino præcepto in viam ſalutis dirigere, & media neceſſaria eis concedere; ac proinde tenentur eos baptizandos offerre. Ergo eos baptizans nullam parentibus iniuriam irrogat, ſed eorum officium ſupplet, & obligationi ſatisfacit. Et confirmo, ſi parentibus renuentibus iniuriam faceres eorum filios baptizans, haberent ipſius denegandi filiis baptiſmum. At hoc ius non habent, ſiquidem tenentur eis baptiſmum concedere. Ergo nullam iniuriam in eo baptiſmo conferendo irrogare potes. Ergo poteris eos baptizare, dummodo poſſis ab eorum conſortio eos remouere. Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 4. *q. vl.* 1. Gab. *q.* 2. *art.* 3. *dub.* 5. *poſt medium.*

13. Nihilominus communis ſententia negat hos infidelium filios authoritate priuata vel publica alicuius principis baptizari poſſe. Sic D. Thom. 2. 2. *q.* 10. *art.* 12. & *q.* 68. *art.* 10. Suar. *ibi diſput.* 25. *ſect.* 3. *concluſ.* 1. Vaſqu. *diſput.* 155. *cap.* 2. *à num.* 10.

Digitized by Google

Ægid.de Coninch.*q.68.art.10.dub.1.concl.2.n.69*. Paul. Laymann.*lib.5.tract.2.c.6.q.5.concl.2*. Bonac. *diſp.2.q.2.punct.6.num.12*.& alij apud ipſos. Ratio eſt, quia nequis hos filios baptizare, niſi ſeparando eos à conſortio parentum infidelium, aliàs cederet baptiſmus in contumeliam creatoris; tum ob irriſionem fidei, quæ iuſte timeri poteſt à parentibus facienda, tum ob periculum peruerſionis, quod ipſis baptizatis imminet ex parentum infidelium ſocietate. At nemini data eſt poteſtas ſeparandi hos filios à parentum tutela, cum ipſis parentibus iure naturæ conceſſa ſit poteſtas eos aliendi, nutriendi, & regendi præcipuè dum propriam voluntatem non habent. Ergo illicitum non eſt eos baptizare. Neque obſtat ipſos parentes obligatos eſſe offerre filios baptizandos, vt inde inferas te poſſe eos baptizare ipſis parentibus renuentibus. Nam etiam ipſi parentes obligati ſunt ſe baptizandos offerre, non tamen obinde eos cogere potes. Etenim obligatio, quam parentes habent offerendi filios baptiſmo ex iure diuino naſcitur, conſtituit illius tranſgreſſorem reum religionis, & pietatis filiis debitæ, non iuſtitiæ. Quod delictum ſolùm Deum vindicem habet, nullúſque alius efficaciter corrigere poteſt. Adde non eſſe improbabile inquit Coninch.*dub vnico num.73*.parentes infideles obligatos non eſſe baptizare filios antè vſum rationis, vel neceſſitatem extremam, quia ex ſola lege Eccleſiaſtica & conſuetudine recepta, quibus non arctantur infideles videtur hæc obligatio naſci. Secluſa autem obligatione parentum certiſſimum eſt nulla authoritate filium parentibus inuitis baptizari poſſe. Neque ab hac doctrina excipiendi ſunt filij infidelium, qui Chriſtiano principi ciuiliter ſunt ſubiecti, quia hæc ſubiectio non tollit à parentibus ius gubernandi filios, & ſecùm retinendis neque transfert in principem, ſicuti benè tradiderunt Vaſq. Suar Bonac. Laymann. *& alij locis allegatis*.

14. Attamen excipi debet primò caſus extremæ neceſſitatis; ſi enim infans in periculo mortis ſit conſtitutus baptizandus eſt etiam inuitis parentibus, ne perpetuo pereat: ob æternam enim ſalutem pueri temnenda eſt leuis illa læſio iuris paterni, præcipuè cum ex illa nullum mortale periculum apoſtaſiæ immineat. Sic Valent.4.*diſp 4.q.3.p.3.verſ.3*.Coninch.*q.68.art.10.dub.vn.n.77*.Vaſq.*diſp.155.c.3. n.22*. Bonac. *diſp.2.q.2.pun.6.num.12.verſ.vtrum vero*. Paul.Laymann.*lib.5.tract.2.cap.6.q.5.verſ.dixi*. Suar. *diſp.25.ſect.* 3. Henriq. *cap.25. n.2.* & alij.

15. Secundo excipitur ferè ob eandem rationem perpetuò amens, hic enim inuitis parentibus infidelibus baptizari poteſt ob eius extremam neceſſitatem, aliàs remedio ſalutis eſſet omnino deſtitutus. Neque obſtat parentes ius habere gubernandi filium amentem, eumque dicandi Deo, cum ſibi placitum fuerit, quominus eum poſſis baptizare parentibus negligentibus inuitis; quia bonum, quod ex collato baptiſmo filio prouenit præferendum eſt leui læſioni iuris paterni cedentis in æternum filij interitum. Sic Paul. Laymann. *dicto lib.5.tract.2.cap.6.verſ.quinto*.

16. Sed ſi quid timeas patrem ægrè laturum filium baptizari, & ſacrilegiis, ritibus, & cæremoniis filium contaminaturum, poteriſne, in ſupradicta extrema neceſſitate illum baptizare? Reſpondeo poſſe, debes tamen, ſi commodè potes dicta ſacrilegia parentis impedire ſubtrahendo filium ab eius conſortio. At ſi nequis filium à parentis cura ſeparare, non obinde omittes baptiſmum ſed ſacrilegium paternum permittes, quia ea permiſſio neceſſitate extrema baptiſmi honeſtatur, vt benè notauit Ægid. de Coninch. *dicta q.68.art.10.dub.vnic.num.77*. Nunquam tamen licet tibi maximè authoritate priuata vtenti vim parenti inferre, vt eius filios baptizes, quia parens denegando baptiſmum peccat tantum contra legem diuinam ſupernaturalem, cuius delictum ſolum Deum vindicem habet, cum Eccleſiæ ſubditus non ſit: filiis nullam iniuriam irrogat ſpectato iure naturæ, ob cuius cauſam defenſio locum habere poſſit. Nequis ergo parenti impedienti baptiſmum filiorum vim inferre, quia ſolum eam vim inferre poſſes vel in punitionem delicti commiſſi, vel innocentium filiorum defenſionem. Atque ita ſuſtinent Vaſqu. *diſput.155. cap.3.num. 26*. Ægid.de Coninch.*q.68.art.10.dub.vc.n.77*.

17. Tertio excipitur filius ſegregatus à parentibus, cuius nulla ſpes ſubeſt in eorum conſortium fore redditurum, quia eo caſu nulla parentibus fit iniuria, cum ius quod habent gubernandi filium exercere non poſſint. Adde ea ratione filio in parentum poteſtate conſtituto denegatur baptiſmus, quia baptiſmo poſito ſubtrahendus eſt à parentum conſortio, ne parens baptiſmum irrideat, & ne filius in apoſtaſiam prauis parentum conſiliis incidat. At hæc ratio omnino ceſſat filio extra curam parentum exiſtente, baptizari ergo poteſt. Neque conſulendus eſt parens, eſto id fieri poſſit, quia neceſſarius non eſt eius conſenſus. Sic latius probant Suar. *diſp.25.ſect.4.verſ. ſecundo eſt certum*. Ægid.de Coninch.*q.68.art.10. dub. vn. n.77*.Vaſq.*diſp.155.cap.3.n.29*.Azor.*t.1.lib.8.cap.25. qu.* 4. Paul. Laymann. *lib.5.ſum.tract.2.cap.6.quaſt.5.verſ. ſecundò*.

18. Quartò excipitur filius ſerui, ſeu parentis ſerui, quem ex conſenſu Domini baptizare poteris. Etenim cum dominus poteſtatem habeat donandi, vendendi, mittendi ſeruum quò voluerit, poteſtatem habet ſeparandi eum à filio, qua ſeparatione poſita nihil impedit, quominus filius baptizari poſſit. Adde omnia iura ſerui domino ſubiecta eſſe ob dominium in perſonam, ergo ius quod habet ſeruus parens gubernandi filium, ſecumque retinendi domino eius ſubiicitur, ac proinde poterit dominus filium ſui mancipij gubernare, ſecumque retinere, & baptizandum offerre. Sic Suar. *diſp.25.ſect.4.concl.2*. Ægid.de Coninch. *q 68.art.10.dub.vnico n.86*.Vaſq, *diſp. 155. cap.4. per totum*. Paul.Layman.*lib.5.ſum.tract.2.c.6.q.5.verſ.porrò eadem aſſertio*. Bonac.*diſp.2.q.2.p.6.n.12. in fine*.

19. Sed dubium eſt, an tenearis inuitis parentibus filium baptizare, illis euentibus, quibus diximus licitè te facere poſſe? Affirmant, & latè probat Vaſq. *diſput.155.cap.7*. motus ea conſideratione, quia charitate, quam in proximum habere debes, obligatus es bono illius conſulere quoties commodè poſſis. Nullum autem eſt bonum proximo maximè ante vſum rationis æque neceſſarium, ac baptiſmus, quo à peccato originali mundatur, & viam ſalutis ingreditur. Ergo teneris baptiſmum illi concedere, ſi facilè poſſis. Quod ſi difficultates, & inconuenientia adſint, quæ te ab obligatione eximant, eo ipſo videntur te adſtringere, ne poſſis baptiſmum concedere, quia ea inconuenientia, quæ te à ſupradicta obligatione eximunt, præponderare debent vtilitati, quæ ex baptiſmo naſci poterat. Quo poſito nequis baptiſmum conferre, quia nequis vnius bono cum graui alterius, & forte reipublicæ iactura conſulere. Ergo poteſtas miniſtrandi baptiſmum ſemper cum obligatione illius coniungitur, & ceſſante obligatione ceſſat poteſt. s.

20. Nihilominus probabilius cenſeo ſæpè te poſſe miniſtrare baptiſmum filiis infidelium, non tamen ad id teneri. Potes namque miniſtrare baptiſmum paruulo indigenti, non tamen teneris, ſi ob eam cauſam graue periculum vitæ, honoris, imo & fortunæ tibi immineat. Deinde ſæpè inconuenientia, quæ ex collato baptiſmo timentur incerta ſunt, & dubia, ob quorum incertitudinem ſub opinione eſſe poteſt, an præponderent vtilitati, quæ ex baptiſmo prouenit, in quo caſu & baptiſmum concedere, & ab illo abſtinere potes. Præterea conſuetudine introductum eſt ſæpè paruulos Saracenorum, imo hæreticorum captiuos vendi, & reſtitui parentibus nullo collato baptiſmo, ne ab ipſis Catholicorum filij captiui detineantur cum graui apoſtaſiæ periculo, & tamen eo caſu baptiſmus conferri poterat ſupradictis Sarracenorum, & hæreticorum. filiis. Non igitur quoties tibi licet baptiſmum infantibus prædictis concedere, ad id obligaris, & ita ſuſtinet Suar.*diſp.25. ſect. 6.per totam*. Ægid. de Coninch. *q.68.art.10.dub.vnico in fine.n.88*. Paul.Laymann. *lib.5.tract.2.c.6. q.5.concl.2.in fine.n.10*. Henriq.*lib.2.cap.25.num.1.& 8*. Bonac.*diſp.2.q.2.p.6.n.14*.

P V N C T V M VII.

Quæ diſpoſitio in ſuſcipiente baptiſmum requiratur.

1. *Si Baptizandus eſt paruulus, nulla diſpoſitio eſt ex parte ipſius requiſita.*
2. *In adultis requiritur intentio, ſeu voluntas ſuſcipiendi baptiſmum. Et qualis eſſe debeat.*
3. *Requiritur præterea fides, ſeu Trinitatis, & incarnationis notitia. Itemque diuinorum præceptorum.*
4. *Denique requiritur contritio, ſeu attritio de peccatis commiſſis.*

1. BAptiſmus miniſtrari poteſt tum paruulis, tum adultis vſum rationis habentibus. Si de paruulis loquamur conſtat nulla ex parte ipſorum diſpoſitionem prærequiri, vt validè, & licitè baptiſmus miniſtretur. Nam Chriſtus, & Eccleſia eorum voluntatem & intentionem ſupplet. Sicuti latè docet D.Thom.ab omnibus receptus.*q.68.art.* 12.

2. At ſi adultis baptiſmus conferatur, triplicem in illis diſpoſitionem expoſtulat, vt validè, & licitè conferatur, nempè intentionem ſaltem habitualem ſuſcipiendi baptiſmum, fidem vnius Dei, & Trini, & contritionem, ſeu attritionem de peccatis commiſſis. Expendamus ſingula. Primò requiritur intentio, ſeu voluntas baptiſmum ſuſcipiendi, vt validè conferatur. Non enim expediebat Chriſtum inuoluntarios milites habere, ſuiſque præceptis renuentes obſtringere. Hæc tamen voluntas, ſeu intentio neceſſario præſens actualiter eſſe non debet, ſed ſatis eſt fuiſſe, neque eſſe retractatam: colligitur ex conſuetudine Eccleſiæ ab Innocent. III. *in cap.maiores de baptiſmo* declarata. Neque obſtat hanc voluntatem inſufficientem eſſe pro baptiſmi adminiſtratione, quia minor voluntas ad recipiendum baptiſmum,

quam

Digitized by Google

quam ad illum miniſtrandum requiritur. Vnde ebriis, dormientibus, vel amentibus tempore ſanæ mentis baptiſmum expoſtulantibus validè miniſtratur, quia cenſentur in voluntate prius habita perſeuerate. Sic ex communi ſententia docet Suar.*diſp.*24.*ſect.*1.Bonac.*diſput.*2.*qu.*2.*p.*6.*n.*18.Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.*2.*cap.*6.*q.*2.*concl.*1. Ægid de Coninch.*q.* 64.*art.*8.*dub.* 5. Debet tamen hæc voluntas libera eſſe, alias non erit rationalis. At quia metus etiam cadens in conſtantem virum ſimpliciter libertatem non tollit, tametſi illam diminuat, ea de cauſa valorem ſacramenti non impedit, ſicuti decidit Innocent. In *dicto cap. maiores de baptiſmo.* & concilium Tolet,4.*cap.*55.& pluribus exornat Suar.Henriq. Laymann.Bonac.allegatis. Nunquam tamen licet amentibus,dormientibus, ebriis, & coactis baptiſmum miniſtrare extra caſum neceſſitatis, tum ob reuerentiam ſacramenti,tum ob diminutam, & imperfectam ſuſcipientium voluntatem Bonac. *dicta diſp.*2.*q.*2.*p.*6.*n.*21.

3. Secunda diſpoſitio pro baptiſmo licitè ſuſcipiendo eſt fides iuxta illud Matth.*vlt.*Baptizantes eos, prius enim præcipit doceri,qui doctrinæ capaces extiterint,quam baptizari.Et Marc.11. Qui crediderit, & baptizatus fuerit,ſaluus erit. Qui vero non crediderit(ſubiunge,tametſi baptizatus fuerit)condemnabitur,quia ſine fide impoſſibile eſt placere Deo, & remiſſionem peccatorum obtinere.Hæc fides eſt quædam virtus ſupernaturalis infuſa, qua myſteriis reuelatis aſſentimur, quam vt adulti obtineant debent actu ſupernaturali credere Deum eſſe vnum, & Trinum, & ſuorum operum remuneratorem,iuxta illud Pauli,Accedentem ad Deum oportet credere, & quia eſt, & quia remunerator ſit. Et inſuper debent credere in Ieſum Chriſtum, quia hæc eſt vita æterna,& cognoſcere Deum Patrem, & Ieſum Chriſtum miſſum. Præterea quilibet baptizandus,niſi neceſſitas vrgeat, inſtitui primum debet quæ ſint præcepta, quibus obſeruandis per baptiſmum aſtringitur,tum ne ab eorum obſeruatione deficiat,tum ne ſe deceptum alleget,Ideoque Chriſtus Dominus præcipiens baptiſmum promulgari præcipit Apoſtolis, vt gentes docerent ſeruare à ſe mandata. Matth.*vlt.*Quapropter extra mortis periculum peccatum mortale eſſet quemlibet baptizare, quin notitiam myſteriorum fidei, Trinitatis,incarnationis, & paſſionis Chriſti Domini,& præceptorum tum decalogi,tum Eccleſiæ ſaltem in genere haberet, vt benè aliis relatis probat Thom.Sanch.*lib.*2.*in decal.cap.*3.*in fine num.*24.Præterea debet credere virtutem baptiſmi, vt illius effectum ſperare poſſit,& ſe ad illum ſuſcipiendum diſponere.

4. Tertia diſpoſitio pro licita baptiſmi ſuſceptione eſt contritio, ſeu attritio de peccatis commiſſis;quia in adultis nulla fit peccatorum actualium remiſſio abſque pœnitentiæ virtute iuxta illud actor.2.Pœnitentiam agite.& baptizetur vnuſquiſque veſtrûm;colligiturque ex concil.Cartagin.*cap.*85.& Trident.*art.ſeſſ.*6.*can.*6.& tradit S.Thom.3.*p.qu.*86.*art.*,4. Vaſq. *diſp.*168.*cap.*4.Suar.*diſp.*28.*ſect.*2.Valent.*t.*4.*diſp.*4. *q.*3.*pun.*3. *concl.*4.Bonac.*diſp.*2.*q.*2.*p.*6.*num.*25.Dixi *neceſſariam eſſe contritionem,ſeu attritionem*,quia ad ritè baptiſmum ſuſcipiendũ ſufficit attritio; eo quod baptiſmus ad remittenda peccata per ſe inſtitutus ſit. Non igitur expoſtulat neceſſariò diſpoſitionem, quæ peccati remiſſionem operetur: ſicuti benè docent ſupradicti doctores.Quod ſi aliquando contingat(quod rarò eueniet)ſuſcipientem ſacramentum baptiſmi nullo peccato mortali actuali infectum eſſe, obligatus non eſt habere attritionem ſeu contritionem, quia hæc peccatorum deteſtatio peccata propria voluntate commiſſa ſpectat.Sic Henriq. *lib.*2.*cap.*24.*num.*3.*&* *cap.*27.*num.*1.Suar.*diſput.*18.*ſect.* 1. Bonac.*diſp.*2.*de baptiſm.q.*2.*p.*6.*n.*27.vide quæ diximus *tract. præced.pun.*13.

PVNCTVM VIII.

Qualiter baptiſmus neceſſarius ſit ad ſalutem.

1. *Extra caſum martyrij paruulis neceſſarius eſt baptiſmus in re ſuſceptus.*
2. *Adultis baptiſmus, ſeu votum illius eſt ad ſalutem neceſſarius.*
3. *Qualiter ex diuino præcepto baptiſmus neceſſarius ſit tum paruulis,tum adultis.*
4. *Quando hoc præceptum comparatione paruulorum aſtringat parentes,ſeu tutores*
5. *Adulti eo aſtringuntur, cum primum commodè poſſint ſuſcipere,ſi benè inſtructi ſint.*
6. *Ex graui cauſa differri baptiſmus poteſt.*
7. *Eccleſia non poteſt determinare tempus ſuſcipiendi baptiſmum imponendo obligationem baptizandis, benè tamen declarando obligationem,quam iure diuino habent.*

1. PAruulis,& adultis baptiſmus neceſſarius eſt, ſed diuerſo modo. Paruulis, ſeu rationis vſu carentibus extra caſum martyrij eſt neceſſarius in re ſuſceptus,ad ſalutem conſequendam. Conſtat ex Innocent.I. *epiſt* 26.ad Concil. Mileuitan.& ex concil.Carthagin.5.*cap.* 6.*relato in cap.placuit de conſecrat.diſt.*4.& ex Innocent. III. *in cap.maiores de baptiſmo.*& clarius ex Trident. *ſeſſ.*5. *decreto de peccato originali,&* *ſeſſ.*7. *can.* 5. *de baptiſmo*, & pluribus exornant Bellarm. *lib.*1. *de baptiſmo cap.*4.Vaſq.*diſput.*154.*cap.*1.Suar. *diſput.*25.*ſect.*1. *&* 2.præcipuè ex Auguſt.pluribus in locis, præcipuè *lib.*3.*de anima cap.*9.dicente: Noli credere,noli dicere infantes antequam baptizentur morte præuentos peruenire poſſe ad originallum indulgentiam peccatorum,ſi vis eſſe Catholicus. Ratio eſt Chriſti inſtitutio indicata illis verbis Ioann. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei,quæ verba manifeſtè probant regenerationem per baptiſmum paruulis ſimpliciter ad ſalutem neceſſariam eſſe. Etenim carentes rationis vſu nequeunt propriis actibus remiſſionem peccati obtinere,debent ergo medio aliquo à Chriſto Domino inſtituto eam remiſſionem conſequi. At nullum aliud eſt præter baptiſmum, eſt igitur illis baptiſmus ſimpliciter neceſſarius.

Dixi extra *caſum martyrij*. Nam ob martyrium ex ſpeciali Dei priuilegio paruulis originale remittitur, & ſalus æterna conceditur. Neque enim decebat occiſos in odium Chriſti à Chriſto ſeparari,& animã perdere,cũ veritas dixerit Matt. 8. Qui perdiderit animam ſuam propter me ſaluam faciet eam:

2. Adultis:ſeu ratione vtentibus baptiſmus,ſeu votum illius eſt ſimpliciter ad ſalutem neceſſarius. Eſſe quidem neceſſariũ conſtat ex concilio Florent.*in litteris vnionis*,ibi.Niſi ex aqua & Spiritu ſancto renaſcimur non poſſumus (inquit veritas)in regnum cœlorum introire, & ex Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 5. dicente. Si quis dixerit baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt non neceſſarium ad ſalutem anathema ſit. Quod vero adultis ſufficiat illius votum, cum baptiſmus ſuſcipi non poſſit, decidit Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 4. illis verbis. Tranſlatio ab eo ſtatu; in quo homo naſcitur filius primi Adæ in ſtatum gratiæ & adoptionis Filiorum Dei per ſecundum Adam Ieſu Chriſtum ſaluatorem noſtrum poſt Euangelium promulgatum, ſine lauacro regenerationis aut eius voto fieri non poteſt, ſicut ſcriptum eſt. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei. Ratioque eſt manifeſta: nam ante ſuſceptum baptiſmum poteſt quis media contritione, ſeu dilectione Dei ſuper omnia gratiam conſequi, qua obtenta ſi moriatur baptiſmo non ſuſcepto, eo quod fuerit impoſſibilis vitam æternam conſequetur, ſicuti definit Innocent. III. *cap.debitum de baptiſmo,& cap.*2.*de presbytero non baptizato*,& comprobat Auguſt.*lib.*4.*de baptiſmo. cap.*22. *& lib.*8.*de ciuit.Dei*,& D.Bernard.*epiſt.*77.ad Hugonem de S. Victor. Ergo baptiſmus in re ſuſceptus medium non eſt neceſſarium adultis ad ſalutem. Quod vero in illa contritione, ſeu dilectione Dei ſuper omnia contineatur votum, ſeu propoſitum baptiſmi ſuſcipiendi Inde probatur,quia in ea contritione, ſeu dilectione continetur votum ſeruandi diuina præcepta. Vnum autem ex diuinis præceptis eſt de ſuſcipiendo baptiſmate, cum commodè fieri poſſit,vt ſtatim dicemus. Ergo ſaltem baptiſmi votum in contritione, vel dilectione Dei Incluſum eſt adultis ad ſalutem neceſſarium. Dices inde inferri baptiſmum non eſſe magis neceſſarium adultis, quàm neceſſaria eſt cuiuſlibet præcepti obſeruatio, ſiquidem huius votum, ſeu propoſitum in qualibet contritione, ſeu dilectione iuſtificante imbibitur. Reſpondeo negãdo ſequelam: quia aliter baptiſmus adultis neceſſarius eſt, quam cuiuſlibet præcepti obſeruatio. Etenim baptiſmus inſtitutus eſt per ſe ad peccati originalis, & actualis ante ipſum commiſſi remiſſionem,quod nullatenus competit cuiuſlibet præcepti obſeruationi. Ex qua differentia contritio, ſeu dilectio Dei ſuper omnia quatenus in ſe imbibit votum baptiſmi peccata remittit, & ſalutem confert, non vero quatenus imbibit votum cuiuſlibet præcepti conſeruandi. Nam cuiuſlibet præcepti obſeruatio non eſt pretium (vt ita dicam) ſignatum à Chriſto Domino pro peccati remiſſione,benè tamen baptiſmus, eaque de cauſa vi iuſtificationis per contritionem obtentæ non obligaris ad cuiuſlibet præcepti obſeruationem, obligaris tamen ad baptiſmum ſuo tempore ſuſcipiendum, vtpote ad exhibendum pretium, virtute cuius remiſſionem peccati per contritionem emiſti,

3. Ex dictis infertur baptiſmum neceſſarium eſſe omnibus ex diuino præcepto, omnibus enim præceptum eſt tum iure naturali, tum diuino poſitiuo media ad ſalutem neceſſaria apponere. At baptiſmus vnicum medium eſt à Chriſto inſtitutum pro peccati originalis,& mortalis ante ipſum commiſſi remiſſione. Ergo omnibus ex diuino precepto baptiſmus neceſſarius eſt. Hoc autem præceptum diuerſimodè paruulos, & adultos reſpicit. Paruulos namque aſtringere non poteſt, quia ob defectum rationis capaces eſſe non poſſunt illius præcepti, eaque de cauſa non ipſos, ſed eorum parentes vel tutores, Eccleſiæque paſtores aſtringit Adulti verò eo aſtringuntur à puncto, quo baptiſmus ab Apoſtolis act. 2.promulgatus fuit illis verbis, *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrûm*. Neque obſtat Chriſtum Domi-

num ante ſuam mortem dixiſſe Ioan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei;* vt inde inferas ante eius mortem homines ad baptiſmum ſuſcipiendum aſtringi. Nã etiam dixit; *niſi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*; & tamen ſacramentum Euchariſtiæ eo tempore ſuſcipi non poterat, cùm non eſſet à Chriſto inſtitutum. Sed illis verbis ſignificauit Chriſtus neceſſitatem baptiſmi, & Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, cùm illorum ſacramentorum publicatio facta fuerit, ideòque dixit Concil. Trident. *ſeſſ.6.cap.4.* Tranſlationem ab ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ poſt Euangelium promulgatum fieri non poſſe ſine lauacro regenerationis, aut eius voto, tacitè indicans ante Euangelij promulgationem quæ die Pentecoſtes facta fuit poſſe homines, ab ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ ſine lauacro regenerationis, vel eius voto transferri. Neque item obſtat poſt illam ſolemnem Euangelij publicationem plures ignorantia inuincibili laborare huius ſalutiferi remedij, quominus ab eo puncto omnes eo præcepto ſuſcipiendi baptiſmum teneantur, tenentur namque eo præcepto quantum eſt ex ſe, tametſi ob ignorantiam ab eius tranſgreſſione culpabilis excuſentur.

4. Difficultas ergo eſt quo tempore dictum præceptum obliget miniſtrari paruulis baptiſmum, & adulti teneantur illum ſuſcipere? Et quidem in periculo mortis manifeſta eſt obligatio, ne carens baptiſmo in perpetuum condemnetur, & à regno cæleſti excludatur. Extra periculum mortis obligantur parentes, ſeu tutores ſub graui culpa præcepto Eccleſiæ non ſcripto, ſed conſuetudine introducto, ne diu differant filij paruulis baptiſmum, quia alienum eſt à parentum pietate, & charitate diu conſeruare filios mancipia diaboli, cum facilè poſſint membra Chriſti, & Eccleſiæ efficere, & regni cæleſtis hæredes conſtituere. Quod ſi ipſi parentes, vel tutores negligentes extiterint, paſtores Eccleſiæ ratione officij obligantur illorum negligentiam emendare. Sicuti benè notauit Suar. *diſp.31.ſect.1.circa finem.* Quæ autem ſit diuturna dilatio ſufficiens ad peccatum mortale, arbitrio prudentis iudicanda eſt, teſte Suar. *diſput.25.ſect.2. §. ſed quæret.* Henriqu. *lib.2.cap.4.num.1.* Crederem autem ſecluſa graui cauſa vltra menſem à natiuitate diuturnam eſſe dilationem, quia eſt dilatio contra communem praxim & periculo ſcandali ſatis expoſita. Stante vero cauſa graui, qualis forte eſt, vt baptiſmus maiori cum ſolemnitate fiat, permitti poteſt dilatio vltra menſem vnum, ſed non duos, adhibita tamen ſpeciali diligentia, nec paruulo periculum contingat decedendi ſine baptiſmo. Sic Suar. & Henriq. locis allegat. Ægid. de Coninch. *q.68.art.3.* Paul. Laymann. *lib.5.ſum.tract. 2. c. 6. q.4.conc.2.* Nunquam tamen licitum eſt extra periculum mortis baptiſmum abſque ſolemnitate miniſtrare, eaque de cauſa grauiter peccant parentes, ſeu tutores, qui filios domi baptizant extra caſum vrgentis neceſſitatis credentes Eccleſiæ ſatisfacere, ſi poſtmodum filios ad Eccleſiam deferant pro cæremoniis baptiſmi ſuſcipiendis. Eſt enim abuſus hic omnino exterminandus, vtpotè aduerſus Eccleſiæ præceptis, vt ſatis colligitur ex Clement. vn. *de baptiſmo.* Et tradit Laym. Sa verbo *baptiſmus n.3.* Armilla *n.45.* Bonac. *diſp.2. q. 2. pun.7.n. 19.* Paul. Laym. *lib.5.ſum.tract.2.c.6.q.4.in fine.*

5. Adulti ſi in fide perfectè inſtructi ſint obligantur baptiſmum ſuſcipere, cum primum commodè poſſunt, vt ex Clement. Romano, Baſilio, Nazianz. Chryſoſt. Nizeta, & aliis firmat Vaſq. *diſp.149.cap.4.* Ægid. de Coninch. *qu.68.art. 3. dub. vn.concl.1.n 37.* Suar. *diſp.31.ſect.2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract.2.c.6.q.4.in princ.* Henriq. *lib.2.cap.4.* Bonac. *diſput.2. de baptiſmo, qu.2.pun.2.num.4.* Ratio à priori ſumitur ex fine ad quem baptiſmus fuit à Chriſto Domino inſtitutus. Etenim inſtitutus eſt non ſolum in peccati originalis remiſſionem, ſed in ſignum, quo fideles congregentur in vnum, vnamque Eccleſiam viſibilem conſtituant participeſque fiant reliquorum ſacramentorum, & ſacrificij fructus. Sed huic fini grauiter obſtat qui baptiſmum longo vitæ tempore abſque ſufficiente cauſa ſuſcipere recuſat. Ergo grauiter peccat vtpote qui viã ſalutis negligit, ſe à Chriſto, & eius Eccleſia, in qua eſt vera ſalus, ſeparando. Deinde baptiſmus inſtitutus eſt ad fidem ſolemniter profitendam, eaque de cauſa ſub explicita Trinitatis inuocatione miniſtratur, & fidei ſacramentum vicitur. At renuens credere fidei ſufficienter propoſitæ iniurius illi eſt, indicat enim non eſſe dignam creditu. Ergo renuens ſuſcipere baptiſmum ſibi ſufficienter propoſitum profeſſioni fidei iniurius erit. Atqui omnes tenentur non ſolum interius credere, ſed fidem exterius profiteri ritu aliquo publico, & ſolemni, quo vnitas fidei, & Eccleſiæ demonſtretur. Ergo tenentur baptiſmum ſuſcipere, quo indicatur hæc fidei, & Eccleſiæ vnitas. Denique ab inconuenienti probari poteſt concluſio. Si enim adulti ſufficienter in fide inſtructi non obligantur ſtatim nacta occaſione diuino præcepto baptiſmum ſuſcipere, nullum tempus extra mortis periculum ſignari poterit, quo obligentur, quia nulla eſt maior ratio de vno, quàm de alio, atque adeo, poterit quis abſque peccato ſeparatus à Chriſto, & eius Eccleſia, & ſacramentorum vſu vſque ad finem vitæ perſeuerare, quod eſt abſurdum. Quod ſi obiicias antiquum vſum, quo plures vſque ad maturiorem ætatem, vel extremum vitæ baptiſmum differunt? Reſpondeo vel ex rationabili cauſa factum eſſe, vel ex ignorantia excuſari, ideóque eos imitari non debes, vt benè probat Nazianz. *orat. 40. in ſanctum baptiſma*, & Baſil. *hom. exhortat. ad baptiſm.* At ſi iterum obiicias textum *in c. duo tempora, & ſequentib. de conſecrat. diſt. 4.* quo miniſtris Eccleſiæ præcipiebatur ſolum vigilia Reſurrectionis, & Pentecoſtes baptiſmum miniſtrari extra caſum neceſſitatis? Reſpondeo creſcente populo, & occaſione miniſtrandi baptiſmum, conſuetudine ſupradictum decretum abolitum eſſe & quouis tempore baptiſmum miniſtrari poſſe, vt latè expendit Vaſq *diſp.150.cap.3.per tot.*

6. Notanter dixi te in fide ſufficienter inſtructum obligatum eſſe ſuſcipere baptiſmum ſtatim, ſi commode potes, vt indicarem ob grauem aliquam cauſam differri poſſe. Quæ autem hæc ſit arbitrio prudentis relinquitur. Crederem autem ex parte baptizati ſufficientem eſſe ob periculum graue tum honoris, tum vitæ, tum fortunæ ei imminens ex baptiſmo eo tempore ſuſcepto. Item abundantiorem fructum, qui dilato baptiſmo creditur percipiendus. Ex parte verò aliorum fidelium eſt ſufficiens cauſa, ſi in eorum vtilitatem cedat, ſicuti ceſſit dilatio baptiſmi S. Sebaſtiani. Sic Vaſq. *diſp.149. c.4. n. 40.* Ægid. de Coninch. *q.68 art.3. dub. vn. n. 40.* Illud eſt certum quo maior fuerit dilatio grauiorem cauſam ad ſui honeſtatem expoſtulare, vt docent præcitati doctores.

7. Sed inquires, an Eccleſia potuerit determinare tempus, in quo baptiſmus ex obligatione ſuſcipiendus ſit? Reſpondeo nullatenus poſſe imponendo obligationem, quam aliàs baptizandi non habent, benè tamen poſſe declarare obligationem iure diuino illis impoſitam. Sic Ægid. de Coninch. *dicta q.68. art.3.dub.vnico.à n.41.* Vaſq. *diſp.150.cap.2. & 3.* Suar. *diſp.31. ſect.2.* Paul. Laymann. *lib.5.ſum.tract.2. c.6.q.4. verſ. dubitant.* Ratio prioris partis eſt, quia Eccleſia iuriſdictionem non habet in non baptizatos, ſicuti definit Trident. *ſeſſ.14. cap.4.* dicens: Eccleſia in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus, quæ definitio ſumitur ex Paulo. *1. ad Corinth.5.* De his, inquit, quis foris ſunt, (id eſt extra Eccleſiam) nihil ad nos. Si autem Eccleſia poſſet non baptizatos obligare ad baptiſmum ſuſcipiendum eo tempore, quo aliàs ex diuino præcepto non tenebantur, iuriſdictionem, & iudicium in non baptizatos exerceret contra D. Paulum, & Trident. definitionem. Quod vero poſſit Eccleſia declarare quibus circunſtantiis, & occaſionibus præceptum diuinum de ſuſcipiendo baptiſmo obliget, inde probatur, quia per hanc declarationem nullam in non baptizatos iuriſdictionem exercet, ſed ſolum exercet clauem ſcientiæ à Chriſto Domino conceſſam pro rebus dubiis diſſoluendis, & difficilibus declarandis.

Pvnctvm IX.

De miniſtro Baptiſmi.

1. *Quilibet rationis compos eſt validus miniſter baptiſmi.*
2. *Abſque iuriſdictione nequit licitè miniſtrari, tametſi Sacerdos ſit.*
3. *Qualiter religioſis Societatis conceſſa ſit facultas baptiſmum miniſtrandi.*
4. *Inferiores clerici, & diaconi non ſunt ex officio ad hoc miniſterium deputati.*
5. *Ad concedendam diacono facultatem hoc ſacramentum miniſtrandi non requiritur extrema neceſſitas.*
6. *Extra periculum mortis nequit ſacerdos, & à fortiori alij clerici miniſtrare baptiſmum abſque ſolemnitate.*
7. *Nequit domi baptiſmus ſecluſa neceſſitate miniſtrari.*
8. *Nullus alius à Sacerdote, vel diacono ex commiſſione Sacerdotis miniſtrare baptiſmum ſolemniter poteſt.*
9. *In extrema neceſſitate digniori cedit minus dignus.*
10. *Eſt peccatum mortale inuerſio huius ordinis, tametſi contrarium ſentiat Sotus.*
11. *Quid ſi præſente clerico non Sacerdote laïcus miniſtret? Affirmant plures eſſe culpam venialem. Probabilius eſt vel nullam eſſe, vel eſſe mortalem.*
12. *Excipitur pagani, vel hæretici adminiſtratio præſente fideli Catholico.*
13. *Secundo excipitur, ſi præſente diacono, laïcus, vel inferior clericus miniſtret.*
14. *Qualiter vnius baptiſmi plures miniſtri eſſe poſſint.*
15. *Qualiter plures ſimul baptizare poſſet.*
16. *Qualiter ablutio prolationi formæ ſit coniungenda.*

1. DVpliciter ſumi poteſt baptiſmi miniſter, primo quoad valorem ſacramenti, ſecundo quoad licitum illius vſum. Si de valore Sacramenti loquamur quilibet ſiue Sacerdos, ſiue laicus, ſiue vir, ſiue fœmina, ſiue baptizatus, ſiue non baptizatus Sacramentum miniſtrare poteſt, vt firmum, & ratum exiſtat. Concluſio eſt certa de fide definita

ab

Digitized by Google

ab Eugen.4.*in Concil.Florent.poſt.vlt.ſeſſionem.* § *primum.* ibi in cauſa neceſſitatis non ſolum Sacerdos, vel Diaconus, ſed etiam laïcus, vel mulier, imo etiam paganus, & hæreticus baptizare poteſt, dummodo formam ſeruet Eccleſiæ, & facere intendat id quod facit Eccleſia. Idem ſumitur ex *cap. firmiter de ſumma Trinitate, cap. in neceſſitate, cap. Romanus de conſecrat. diſt.*4. *cap. ad limina.*30. *quæſt.* 1. & aliis traditque D.Tho.ab omnibus receptus *q.*67.*art.*3. Ratio à priori eſt inſtitutio Chriſti vſu, & conſuetudine Eccleſiæ declarata, congruentia, neceſſitas huius ſacramenti, ob quam congruum erat ſub materia communi & omnibus obuia, & ſub forma facilè perceptibili eſſe inſtitutum, concedique poteſtatem cuilibet ratione vtenti illud adminiſtrandi. Neque his obſtat textus in *cap. quos à paganis de conſecrat.diſt.*4.vbi Gregor. ſecundus decidit baptizatos à paganis rebaptizandos eſſe; quia hi baptizati erant ritu pagano, & non Eccleſiaſtico, vt ſatis colligitur ex eo quod ſubiunxerit rebaptizandos eſſe in nomine Trinitatis, indicans ſub hoc nomine antea baptizatos non eſſe. Vide Vaſq.*diſp.*147.*cap.*1.*&* 2.

2. Si vero de licita baptiſmi adminiſtratione loquamur, certum eſt baptiſmum licitè adminiſtrari non poſſe, niſi miniſter iuriſdictionem, & Poteſtatem habeat illum adminiſtrandi vel immediatè à Chriſto Domino, vel mediis Eccleſiæ paſtoribus. Nam cum baptizatus medio baptiſmo in congregationem Eccleſiæ adſcribatur, & fiat Chriſti membrum, particepſque omnium ſacramentorum, nullus niſi poteſtate à Chriſto accepta hæc alicui communicare poterit. Hinc fit ſummum Pontificem hanc à Chriſto plenam habere poteſtatem. Cum enim penes ipſum ſit poteſtas viſibilem Eccleſiam gubernandi, penes ipſum eſt poteſtas in Eccleſiam admittendi quos iudicauerit expedire. Prælati vero inferiores, quales ſunt Epiſcopi, aliique Abbates iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes hac poteſtate gaudent à Pontifice deriuata comparatione eorum, qui in ſua diœceſi exiſtunt. Nam cum ipſis competat ſuarum diœceſum regimen, competere neceſſario debet in illius diœceſis communitatem admiſſio: At baptiſmo admittitur baptizatus in membrum vniuerſalis Eccleſiæ, & ſingulariter illius communitatis diœceſanæ in qua baptiſmum ſuſcepit. Ergo ſolis Prælatis poteſtatem habentibus regendi communitatem competit baptizare. Reliqui vero Sacerdotes ex commiſſione ab Epiſcopo accepta hac poteſtate gaudent, Parochi ex officio, & iure ordinario, eo ipſo quo in Parochos eliguntur; qua poteſtate abſque cauſa priuari ab Epiſcopis non poſſunt, quia habent illam ex approbatione iuris; alij Sacerdotes eam poteſtatem habent ex Epiſcopi, vel Parochi delegatione. Nam eſto quilibet Sacerdos in ordinatione factus ſit idoneus miniſter conſtituendi corpus Chriſti myſticum, quod fit baptiſmi adminiſtratione, indiget tamen ad licitum vſum, vt ſibi iuriſdictio, & regimen Eccleſiæ concedatur, aliàs iniurius Eccleſiæ eſt, ſi in illius membrum quemlibet adſcribat nullam in Eccleſiam iuriſdictionem habens, ſicuti latius expendit Vaſqu. *diſp.*147. *cap.* 3. Vnde mortaliter peccat Epiſcopus, vel Parochus, qui reſidentem in alia Eccleſia ſine licentia Epiſcopi, vel Parochi illius baptizat, quia aggregat baptizatum Eccleſiæ, cuius nullum regimen ſibi commiſſum eſt, colligitúrque ex *c.interdicimus.*16.*q.*1.& tradit Ægid.de Coninch.*q.*67.*a.*5.*d.*1.*n.*11.Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.* 2. *c.*6. *concl.*2. Bonac. *diſp.*2.*de bapt.q.*2.*pun.*5.*n.*10.Eman.Saà *verb.bapt.n.*6.

3. Dubium nonnullum eſt, an religioſis præcipuè Societatis Ieſu delegata ſit à Pontifice facultas baptiſmum miniſtrādi? Videtur namque eſſe, quia Paul. 3. in ſua. 3. aliàs 1. bulla Societati conceſſa anno 1545. quæ incipit. *Cum inter cunctas ſollicitudines.* inquit facultatem concedimus ſingulis Societatis, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & alia Eccleſiaſtica ſacramenta ſine alicuius præiudicio miniſtrandi, Diœceſanorum locorum, rectorum Parochialium, & aliarum Eccleſiarum, aut quorumuis aliorum licentia deſuper minimè requiſita, &c. Ergo ex vi huius priuilegij baptiſmum, & Extremam-Vnctionem miniſtrare poſſunt, alias ſuperfluerent illa verba; Et alia eccleſiaſtica ſacramenta, ſi præter Pœnitentiam, & Euchariſtiam nullum aliud valent miniſtrare.

Pro prædicti dubij explicatione ſupponendum eſt baptiſmum concedi poſſe in terris Fidelium, vel infidelium. Si in terris fidelium concedatur, certiſſimum eſt non poſſe Religioſos extra caſum neceſſitatis baptiſmum miniſtrare, quia eſſet miniſtratio cedens in præiudicium Epiſcopi, & Parochi, quibus regimen illius loci commiſſum eſt. Neque priuilegium in hac parte aliquid operatur, vt ſatis colligitur ex compend. Priuile.Soc.*ver.ſac.*& notauit Suar.*t.*4.*de Relig.li.*9.*de* Soc. *c.* 4.*n.*4. Si vero baptiſmus in terris infidelium concedendus ſit, tunc ſubdiſtinguendum eſt, vel ibi ſunt Eccleſiæ fundatæ, vel non. Si Eccleſiæ fundatæ ſint, nequeunt Religioſi non Paſtores extra neceſſitatem baptiſmum miniſtrare, videtur enim hæc miniſtratio in Paſtorum illius regiminis præiudicium cedere. Nam eſto baptizandus nec ratione ſui, nec parentum, quia ſunt infideles, Parocho ſubiectus ſit quoad vim coërciuam, videtur tamen ſubiectus eſſe quoad ingreſſum in Eccleſiam, vt ſcilicet non poſſit in Eccleſiam ingredi niſi ex licentia Parochi illius regionis. Eo namque ipſo, quòd Pontifex illius regionis Infidelium Epiſcopum, vel Parochum deſignauit, vices ſuas illis commiſit admittendi in Eccleſiam infideles. Ergo Religioſi non Parochi admittentes, Parocho, & Epiſcopo proprio præiudicarent, vt tanquam ſecurius docet Suar.*dicto lib.*9. *cap.*4. *n.*8. Probabile tamen exiſtimat n.7. iis poſſe per priuilegium prædictum Pauli 3. baptiſmum miniſtrari, quia cum baptizandus eiuſque parentes, vtpote infideles propriè non ſint ſubiecti Parocho, & Epiſcopo illius regionis, priuilegium concedens baptiſmi adminiſtrationem ſine præiudicio, non de hoc præiudicio, ſed de præiudicio proprio, quale eſt cum baptiſmus, aliudue ſacramentum miniſtraretur ei, qui vel ratione ſui, vel parentum eſt alteri ſpecialiter ſubiectus intelligendum eſt. Verum ſi Eccleſia fundata non eſt eo loci, quo baptiſmus eſt à Religioſis miniſtrandus, poterunt Religioſi ex vi prædicti priuilegij baptiſmum miniſtrare. Quia miniſtrant ſine alterius præiudicio. Adde ibi Religioſos mitti, vt Eccleſiam fundent, ergo vt volentes ingredi recipiant, & tradit. Suar.*dicto t.*4. *de relig.lib.*9.*cap.*4.*n* 5.

4. Inferioribus verò Clericis etiam Diaconis nullatenus baptiſmi adminiſtratio ex officio competit, vt definit Eugen.4 *in decreto fidei Concil.Florent.poſt vltimam ſeſſionem.*ibi, miniſter huius ſacramenti eſto Sacerdos, cui ex officio competit baptizare, tacitè innuens aliis à Sacerdote non competere, & docuit Iſidor.*lib.*2.*de diuinis officiis,c.*30.*de baptiſmo, & refertur in cap. conſtat de conſecrat. diſt.* 4. ibi conſtat baptiſma ſolis Sacerdotibus eſſe traditum, eiúſque myſterium, neque ipſis diaconis explere licitum eſt abſque Epiſcopis, vel Presbyteris, niſi illis procul abſentibus vltima langoris cogat neceſſitas, quod & laïcus fidelibus plerumque permittitur. Idem traditur à Gelaſio Papa, epiſt. ad Epiſcopum Lucaniæ, relato in cap.*Diaconos.*93. *diſt.* & Clemens Roman. *lib.*8.*conſtit. Apoſtolicar.c.*46. Neque his obſtat quod ait Tertullian.*lib.de baptiſmo.cap.*17.*num.*114. dum ait: dandi quidem (ſcilicet baptiſmum) habet ius ſummus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus, dein Presbyteri, & Diaconi; non tamen ſine Epiſcopi authoritate propter Eccleſiæ honorem, & Hieronym.in dialogo contra Luciferian.*num.*20. inquit, ſine Chriſmate, & Epiſcopi iuſſione, neque presbyteri, neque Diaconi ius habent baptizandi. His namque verbis ſolum denotatur neque Diaconos, neque presbyteros ſimplices conferre baptiſmum poſſe, niſi intercedente Epiſcopi facultate. Diuerſimodè tamen hæc facultas Diaconis concedi poteſt, ac presbyteris. Nam presbyteris concedi poteſt hæc facultas abſque vlla ſpeciali neceſſitate, quia per ordinationem conſtituti ſunt apti quibus hæc poteſtas concedatur, at Diaconis concedi non poteſt, niſi deficientibus Sacerdotibus, qui velint, vel poſſint baptiſmum miniſtrare, eo quod non ſunt conſtituti miniſtri baptiſmatis, niſi in Presbyterorum defectum, illis tamen deficientibus non ſolum baptiſmus priuatus, ſed ſolemnis concedi poteſt, vt ſatis colligitur ex Pontificali Romano, vbi Epiſcopus ad electos in Diaconos, inquit: Diaconum oportet miniſtrare ad altare; baptizare, & prædicare. Signum ergo eſt ordinati, vt tanquam Presbyterorum miniſter, & in illorum defectum baptizet non quidem tantum priuatè, hoc enim etiam laicis competit, ſed ſolemniter, alias nihil ſpeciale Diaconus haberet. Et ita ſuſtinet Caiet.*q.*67.*art.*5. Ægid. *ibi.dub.*1.*num.*13.*& dub.*3. *n.*16.Suar.*diſput.*23. *ſect.* 2. *in fine.* Vaſq.*diſput.*147.*c.*4.*n.*24. *& ſeqq.* Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum. tract.*2.*cap.*7. *q.*1.*concl.*4. Bonac.plures referens. *diſp.*2. *qu.* 2. *pun.*5.*n.*3.

5. Neque ad hanc facultatem Diacono concedendam requiritur extrema neceſſitas, ſed ſufficit rationabilis cauſa, qualis eſſet, ſi ob infirmitatem, vel excommunicationem, vel baptizandorum multitudinem, aliúdue legitimum impedimentum non poſſit Sacerdos baptiſmum conferre. Quia id videtur expoſtulare officium Diaconi, quod eſt Sacerdotibus inſeruire. Sic Ægid.Vaſq Suar. Laymann. *locis allegatis.* Secluſa autem ſpeciali commiſſione probabilius eſt non poſſe Diaconum ſolemniter baptizare etiam in extrema neceſſitate, quia ſecluſa commiſſione non habet maiorem poteſtatem, quàm laïcus, vt colligitur ex *cap. Diaconos* 93. *diſt.* ibi: abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeant, niſi prædictis Ordinibus fortaſsè longius conſtitutis neceſſitas extrema compellat. Alias ſi ſolemniter baptizare poſſet, non vt Presbyterorum miniſter, ſed iure proprio baptizaret, cum tamen Diaconus ſemper vt Presbyterorum miniſter ſe gerere debeat. Sic Ægid.de Coninch.*q.*67.*art.*5. *dub.*3. Paul. Layman.*lib* 5. *tract.* 2. *c.*7. *q.*1. *concl.* 5. Suar. *diſp.*31. *ſect.* 4. *verſ. vltimo dicendum.* Aliis vero Clericis inferioribus nullatenus ſolemnis baptiſmus committi poteſt, niſi à Pontifice ſummo in iure Eccleſiaſtico diſpenſante, vt docent omnes Doctores teſte Ægid. de Coninch.*dub.*3. *n.* 24. Suar. *diſp.* 23.*ſect.* 2. Neque etiam priuatus baptiſmus illis committi poteſt præſente Sacerdote, vel Diacono, qui velint, & poſſint miniſtrare, quia non ſunt miniſtri conſtituti, niſi in Sacerdotis, vel Diaconi defectum.

Digitized by Google

6. Pro ſuperioribus eſt aduertendum primò graue eſſe peccatum Sacerdotis, qui extra mortis periculum baptiſmum ſine ſolemnitate, & ritibus Eccleſiæ miniſtrat, quia textus *in Clement. vnica de baptiſmo* id rigidè præcipit. Sic aliis relatis tradit Vaſq. *diſp.* 147. *cap.* 5. *num.* 30. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 7. *qu.* 1. *concl.* 2. Ægid. de Coninch. *qu.* 67. *art.* 5. *nu.* 3. Quod à fortiori procedit, ſi alij Clerici inferiores, & laïci extra mortis periculum baptiſmum miniſtrent, quia ſolùm eo periculo poſito, & Sacerdote deficiente conceſſa illis eſt baptiſmi miniſtratio, ſicuti latius probat Vaſq. *dicta diſp* 147. *c.* 5.

7. Hinc conſtat nullum Sacerdotem, Clericum vel laïcum extra mortis periculum miniſtrare poſſe baptiſmum domi, quia eſt contra ſolemnitatem, & ritum ab Eccleſia obſeruatum. Solum excipiuntur filij, ſeu nepotes (vt tradit Gloſſa ſtatim alleganda) regis, & principis, qui ſeruatis aliis ſolemnitatibus domi baptizari poterunt, vt habetur expreſsè *Clement. vnic. de baptiſmo, & ibi* Gloſſa *verbo liberi, & notauit* Ægid. de Coninch *qu.* 67. *art.* 5. *n.* 3. Eman. Saà *verbo baptiſmus. num.* 13.

8. Secundò aduerte neminem alium à Sacerdote, vel Diacono ex commiſſione Sacerdotis miniſtrare baptiſmum ſolemniter poſſe, quia vſurpant alienum officium ſibi non competens, ob cuius vſurpationem Clerico impoſita eſt irregularitas, ſic pluribus firmat Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *pun.* 5. *n.* 3. Vaſq. *diſp.* 147. *c.* 5. *n.* 33. Ægid. de Coninch. *q.* 67. *art.* 5. *dub.* 3. *n.* 24. affirmans eſſe omnium. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *quaſt.* 1. *concl.* 2. & 3.

9. Tertio aduerte ſtante extrema neceſſitate hunc ordinem ſeruandum eſſe in baptiſmi miniſtratione, vt minus dignus digniori cedat, Sacerdoti cedat Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono alij Clerici inferiores, & Clericis laïcus, & viro fœmina, niſi in miniſtrando baptiſmate expeditior exiſtat, & baptizato non baptizatus, & laïco non excommunicato, Clericus, imo Sacerdos nominatim excommunicatus. Sic cum D. Th. *q.* 67. *art.* 4. communique ſententia docent Ægid. de Coninch. *dub.* 2. Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 2. & *diſp.* 31. *ſect.* 4. Vaſqu. *diſp.* 147. *cap.* 5. *diſp.* 2. *q.* 2. *pun.* 5. *n.* 11.

10. Solùm eſt dubium, an ſupradicti ordinis inuerſio in baptiſmo priuato ſit peccatum mortale? Negat Sotus, *diſt.* 4. *qu. vnica. art.* 2. indicans ſolùm eſſe culpam venialem. Moueri potuit, quia eo caſu omnibus data eſt poteſtas à Chriſto Domino baptiſmum miniſtrandi. Quod verò dignior minus digno ſit præferendus, nullibi conſtat præceptum eſſe. Ergo ſolùm ex quadam decentia, & honeſtate id præſtandum eſt: non igitur erit mortale illius omiſſio. Cæterùm communis ſententia docet peccatum mortale eſſe, ſi præſente Sacerdote, nec renuente baptiſmum inferior Clericus, vel laïcus miniſtret, quia ſacramento irrogatur iniuria, ſi conferatur à laïco, cùm poſſit à miniſtro ad id minus deputato, & conſecrato conferri. Neque conſenſus Sacerdotis hanc iniuriam impedire poteſt, cùm ſita ſit in vſurpatione officij, & miniſterij contra Chriſti voluntatem, & ſacramenti reuerentiam. Sic vt certum tradunt Vaſqu. *aliis relatis, diſput.* 147. *cap.* 5. *à n.* 33. Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *verſ. ſecunda, & ſeqq.* Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *pun* 5. *n* 11. Paul. Laimann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2 *cap.* 7. *q.* 1. *circa finem* Ægid. de Coninch. *quaſtione* 67. *articul.* 5. *dub.* 2. *numero* 18.

11. At ſi præſente Clerico laïcus miniſtret, & præſente viro erudito fœmina, plures Doctores cenſent ſolum eſſe culpam venialem, quia non omittitur miniſter ad id munus deputatus. Sic docent Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *verſ. vnde tertio.* Bonac. Laymann. Ægid. de Coninch. ſupra Eman. Saà verbo baptiſmus *num.* 7. Cæterum probabilius cenſeo cum Vaſq. ſupra vel nullam eſſe culpam, vel eſſe mortalem. Etenim negari non poteſt ſacramenti adminiſtrationem grauem materiam eſſe, ſi igitur diuino præcepto mandatum eſt laïco, ne præſente Clerico miniſtret, & fœminæ præſente viro, & pagano præſente fideli, ſine dubio graue peccatum committent, ſi hoc præceptum tranſgrediantur. Quod ſi diuino præcepto id mandatum nõ eſt, ſed potius à Chriſto Domino æqua eſt omnibus data facultas in extremo vitæ baptiſmum abſente Sacerdote miniſtrandi (vt probabilius apparet,) nullum erit peccatum, ſi minus dignus digniori ſe præferat, quia in ea miniſtratione non eſt minus dignus, ſed æqualis. Præceptum autem Eccleſiaſticum huius ordinis ſeruandi nullum inuenitur. Ergo nullum erit peccatum huius ordinis tranſgreſſio.

12. Ab hac doctrina excipiunt aliqui paganum, vel hæreticum miniſtrantem baptiſmum præſente fideli Catholico, dicuntque peccare mortaliter in tali adminiſtratione ob irreuerentiam ſacramento factam. Sic Vaſq. *dicta diſput.* 147. *cap.* 5. *circa finem.* Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. §. *ſed obiicies* Ægid. de Coninch *quaſt.* 67. *art.* 5. *dub.* 2. *circa finem.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *c.* 7. *q.* 1. *in fine.* Et quidem de hæretico cùm ſit excommunicatus, certum eſt ratione excommunicationis, ſi adminiſtrationi, quæ per alium fieri poteſt, ſe ingerat. At de pagano non eſt ita certum, cùm nullum adſit ſpeciale præceptum, quo obligetur abſtinere à baptiſmi adminiſtratione in periculo mortis. Catholico præſente. Credo tamen vix excuſari poſſe à mortali, qui relicto fideli paganum ad ſacramenti adminiſtrationem inuitaret, vt rectè notarunt Suar. & Ægid. ſupra, tum ob ſcandalum fidelibus datum, tum ob periculum, quod credi poteſt adeſſe miniſtraturum baptiſmum cum errore in fide, & praua intentione.

13. Secundo excipiunt baptiſmum, quem laïcus, vel Clericus inferior miniſtraret in extremo vitæ periculo præſente Diacono, & potente, nec renuente concedere, quia Diaconus eſt ſpecialiter conſecratus ad baptiſmi miniſtrationem Sacerdote deficiente, ſicuti conſtat ex verbis, quæ proferuntur in eius ordinatione, & ex Gelaſio Papa *in cap.* Diaconos. 93. *diſt.* At ob hanc cauſam, ſi laïcus, vel Clericus omiſſo Sacerdote ſacramentum miniſtraret, peccaret mortaliter, ſicuti ex communi ſententia probatum reliquimus. Ergo etiam peccare debet, ſi miniſtrat omiſſo Diacono. Et ſuſtinet Ægid. de Coninch. *quaſt.* 67. *art.* 5. *dub.* 2. *concluſ.* 3. & indicat Suar. *diſput.* 23. *ſect.* 2. *in fine.* Et placet mihi exceptio hæc, tametſi contrarium doceant expreſsè Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *verſ. inde tertio.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *c.* 7. *qu.* 1. *verſ. arbitratur*, ea conſideratione moti, quia Diaconus ex officio ad hoc miniſterium deputatus non eſt, ſiquidem ſolum ex commiſſione ſolemniter baptizare poteſt, & ſecluſa commiſſione priuatim. Sed hæc ratio non vrget, eſto ex officio, & quaſi iure ordinario Diacono baptiſmi miniſtratio commiſſa non ſit, eſt tamen illi commiſſa iure extraordinario, ſtante ſcilicet aliqua cauſa rationabili, ob quam Sacerdos commodè non poſſit baptiſmum miniſtrare. Quapropter iure diuino eſt conſecratus baptiſmi miniſter non ordinarius, ſed extraordinarius, tum ad baptiſmum ſolemniter faciendum ex commiſſione, tum ad baptiſmum priuatim concedendum abſentibus Presbyteris in extrema neceſſitate. Et licet aliis Clericis inferioribus ea occaſione baptiſmus permittitur; at Diacono iure diuino conceditur, & ad illius miniſtrationem conſecratur, ac proinde illius omiſſio, ſicuti omiſſio Sacerdotis peccatum mortale inducit.

14. Supereſt inquirendum, an vnius baptiſmi plures miniſtri eſſe poſſint? Sed huic quæſtioni punct. 5. ſatisfecimus, affirmantes vnius baptiſmi plures miniſtros eſſe poſſe, ſi abſolutè, & nulla inter ſe conſtituta dependentia baptizandum abluant, & formam proferant, eámque perficiant, eodem puncto, & inſtanti: quia eo caſu non ſe inuicem impediunt, ſed potius coadiuuant, ſicuti cùm duæ cauſæ totales ad eundem effectum concurrerent, quarum vna deficiente alia effectum produceret. Secus vero ſi intentionem haberent inter ſe dependentem, eo quod vnuſquiſque nollet ablutionem, & formæ prolationem à ſe factam effectum habere, niſi ſimul alterius ablutio, & formæ prolatio effectum habeat: quia ea intentio obſtat Eccleſiæ inſtitutioni per Eccleſiam declaratæ. Etenim Chriſtus Dominus ſic baptiſmum inſtituit, vt vnius miniſtri ablutio, & formæ prolatio ſufficiens ſit ad illius conſtitutionem. Si ergo velles baptiſmum ex tua, & alterius ablutione, & formæ prolatione confici, manifeſtè inſtitutioni Chriſti repugnares, & grauiſſimum peccatum committeres. Quinimo velle ſimul cum alio concurrere in miniſtratione baptiſmi etiam intentione independenti graue peccatum eſt, quia eſt contra vſum, & conſuetudinem Eccleſiæ, & periculo manifeſto expoſitum nihil efficiendi, ſicuti nihil fit, ſi poſt ſocij ablutionem & formæ prolationem tuam perficis. Neque obſtat plures Sacerdotes, cùm ordinantur ad conſecrandum ſimul cum Epiſcopo concurrere. Quia id factum eſt ab Eccleſia, vt indicaret venerabile Euchariſtiæ ſacramentum eſſe per modum conuiuij, in quo plures concurrunt, inſtitutum. Nulla autem ſpecialis cauſa eſt, ob quam permittat plures ad vnum baptiſmum concurrere. Sic ſuſtinent Doctores communiter cum D. Thom. *q.* 67. *art.* 6. teſte Vaſq. *diſp.* 148. *per totam.* Ægid. de Coninch. *dub.* 1. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 7. *q.* 1. Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 3.

15. Secundo inquires, an plures ſimul baptizare poſſes? Cui quæſito etiam ſupradicto pun. 5. ſatisfeci affirmans te poſſe ſimul plures baptizare, ſi plures abluas, & formam omnes comprehendentem proferas, ſicuti ſi plures abluendo diceres: Ego vos baptizo: quia ablutio non eſt vnica, ſed multiplex iuxta multiplicitatem ſubiectorum, qui abluuntur; forma vero eſto videatur phyſicè vna moraliter, multiplex eſt, quia eundem ſenſum præſtat ea forma. Ego vos baptizo, ſuper plures prolata, ac ſi ſuper ſingulos diceres: Ego te, baptizo, ideoque non vnum ſacramentum, ſed plura ibi conficiuntur, vt benè probat Vaſqu. *diſput.* 148. *cap.* 7. *n.* 51. Ægid. *qu.* 67. *art.* 6. *dub.* 2. *concluſ.* 3. Bonac. *diſp.* 2. *quaſt.* 2. *pun.* 4. *num.* 22. Nunquam tamen extra grauiſſimam neceſſitatem, licitum eſt hoc modo baptiſmum miniſtrare. Et licet Sotus *in* 4 *diſt.* 4. *quaſt. vnica art.* 4. §. *ſecundo arguitur*, cenſeat ſolùm eſſe peccatum veniale nulla neceſſitate intercedente ſic baptizare, cui fauet Valent. *q.* 3. *pun.* 2. Reginald. *cap.* 30. *n.* 46.

Digitized by Google

n. 46. At verius cenſeo peccatum graue eſſe, quia eſt contra ritum, quem communiter Eccleſia ſeruat in baptiſmi adminiſtratione. Sic Ægid. de Coninch. *q.* 67. *art.* 6. *dub.* 2. Vaſq. *ali is relatis diſp.* 148. *c.* 7. *n.* 50.

16. Tertio inquires, qualiter ablutionem cum prolatione formæ coniungere debeas, vt ritè baptiſmum miniſtres? Reſpondeo ſic debere coniungere, vt formæ prolatione ablutionem ſignifices. Significare autem eam potes ſiue ante, ſiue poſt formæ prolationem, ablutionem facias, ſi vna alteri immediatè, ſuccedat. Vt pluribus exemplis declarat Sotus *in* 4. *diſt.* 3. *q. vnica art.* 8. *& ex illo.* Vaſq. *diſp.* 148. *cap.* 7. Henriq. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 10. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 7. *q.* 3.

P V N C T V M X.

De effectibus Baptiſmi.

1. *Triplex eſt effectus Baptiſmi.*
2. *Baptiſmus ex ſe confert gratiam peccati originalis, & actualium remiſſiuam.*
3. *Eſt æqualis hæc gratia in paruulis, in adultis abundantior, ſi abundantiori diſpoſitione ſe preparent.*
4. *Remittit baptiſmus pœnam omnem pro peccatis debitam.*
5. *Non tollit pœnalitates.*
6. *Imprimit characterem.*
7. *Suſcipienti baptiſmum ſolent ſpeciales gratiæ concedi.*

1. TRes ſunt præcipuè effectus Baptiſmi. Primus eſt gratia habitualis remiſſiua peccati originalis, & actualis, ſi fortè ante ipſum baptiſmum commiſſum ſit. Secundus eſt remiſſio totius pœnæ tam eternæ, quàm temporalis debitæ pro peccato, Tertius eſt caracter indelebilis, quo baptizatus incapax redditur denuò Baptiſmum ſuſcipiendi.

2. Circa primum effectum fide certum eſt baptiſmum non ponenti obicem conferre gratiam peccati originalis, & quorumlibet actualium remiſſiuam. Nam eſto olim non fuerit hæc veritas declarata, ſed in vtramque partem agitabatur quæſtio, vt conſtat ex Innocent. 3. *in cap. maiores.* §. 1. *in fine de baptiſmo, & ex Clement.* 5. *in concil. Vienen. Clement. vnica de ſumma Trinit. & fide Cathol.* §. *ad hoc baptiſma.* At poſt Concilium Florent. & maximè Trident. iam non dubitare licet. Nam Eugen. 4. *in concil. Florent. decreto de Armenis.* generaliter definit ſacramenta nouæ legis gratiam cauſare ex opere operato. Trident. verò idem definit. *ſeſſ.* 7. *de ſacr. in genere, can.* 6. *& ſeſſ.* 6. *can.* 7. loquens de iuſtificatione quæ fit per baptiſmum, & pœnitentiæ ſacramentum, inquit: In ipſa iuſtificatione cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul infuſa accipit homo per Ieſum Chriſtum, cui inſeritur, fidem, ſpem, & charitatem, &c. At gratia, & charitas eſſe non poteſt cum peccatis. Ergo in baptiſmo infunditur gratia omnium peccatorum remiſſiua. Sed ſpecialiter id ipſum declarauit Trident. *ſeſſ.* 5. *in decreto de peccato origin.* §. 5. dicens. Si quis per Ieſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quæ in baptiſmo confertur reatum peccati originalis remitti negar, anathema ſit. Et ſtatim ſubiungit Concil. In renatis nihil odit Deus, quia nihil eſt damnationis iis, qui verè conſepulti ſunt cum Chriſto per baptiſma in mortem. Eſt ergo illa gratia, quæ per baptiſmum confertur non ſolùm remiſſiua originalis peccati, ſed cuiuſlibet actualis, ſi fortè exiſtat. Aliàs aliquid eſſet in renatis damnationis, quod Deus odio haberet. Adde per baptiſmum infundi gratiam non ſolùm peccati originalis, & actualis mortalis remiſſiuam, ſed etiam cuiuſlibet venialis, cuius baptizatus complacentiam non habet. Sicuti ex eodem loco concilij colligitur, quatenus aſſerit baptizatos veterem hominem exuere, & induere nouum, qui ſecundùm Deum creatus eſt, efficique innocentes, immaculatos, puros, innoxios, ac Deo dilectos, hæredes Dei, & cohæredes Chriſti, ita vt nihil prorſus eos ab ingreſſu cæli remoretur. Si autem gratia, quæ per baptiſmum infunditur peccata venialia baptizatorum non remitteret, non ita puri, innoxij, & immaculati redderentur, quin ab ingreſſu Eccleſiæ retardarentur. Deinde *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. inquit concilium. Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum eſſet, vt iuſtitiam in baptiſmo ipſius beneficio, & gratia ſuſceptam conſtanter tuerentur, non fuiſſet opus aliud ab ipſo baptiſmo ſacramentum ad remiſſionem peccatorum eſſe inſtitutum. Supponit ergo concilium peccata etiam venialia per baptiſmi gratiam remitti, aliàs opus eſſet ſacramento alio ad illorum remiſſionem. Notanter dixi infundi gratiam in baptiſmo peccatorum quorumlibet remiſſiuam, non remittentem actu, quia contingere poteſt adultum ſuſcipientem baptiſma eſſe ita diſpoſitum contritione, ſeu dilectione Dei ſuper omnia, vt ei ſint peccata remiſſa. Quo caſu gratia per baptiſmum infuſa non remittit peccata, quia ea remiſſa inuenit, eſt tamen de ſe omnium peccatorum remiſſiua.

3. Hæc gratia, quæ per baptiſmum paruulis, ſeu rationis vſu carentibus infunditur, æqualis omnibus eſt, quia tam ex parte ſacramenti, quam ex parte ſuſcipientium nulla eſt diuerſitas, in adultis vero pro digniori diſpoſitione, qua ſe ad ſuſcipiendum baptiſmum præparant, abundantior gratia confertur, vt latius dixi *tract. præced. pun* 8. *n.* 8.

4. Secundus effectus baptiſmi eſt remiſſio totius pœnæ æternæ, & temporalis debitæ pro peccatis, colligitur manifeſtè ex illo loco Trident. *ſeſſ.* 5. §. 5. *de peccato origin.* Siquidem inquit Concilium, baptizatos ita hæredes Dei, & cohæredes Chriſti per baptiſmum effici, vt nihil prorſus eos ab ingreſſu cœli remoretur. At ſi baptiſmus omnem pœnam debitam pro peccatis non remitteret, aliquid eſſet quod baptizatum ab ingreſſu Eccleſiæ remoraretur, Expreſſius docuit *ſeſſ.* 6. *cap.* 14. dicens: in iuſtificatione, quam lapſi poſt baptiſmum obtinent ſæpè remanere obligationem ſoluendi aliquam pœnam pro peccatis debitam, quia vt ſacræ litteræ docent, non tota ſemper, vt in baptiſmo fit, dimittitur. Et *Concil. Florẽt. dicto decreto de Armenis* inquit: Huius ſacramenti effectus eſt remiſſio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipſa culpa debetur, propterea baptizatis, nulla pro peccatis præteritis iniungenda eſt ſatisfactio. Ratio ſumitur ex Chriſti inſtitutione, congruentia ex ſimilitudine, quam habet baptiſmus cum Chriſti morte, iuxta illud *ad Roman.* 6. *n.* 4. Quicunque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus. Conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem, ſed Chriſtus Dominus ſua morte perfectè vicit peccatum. Ergo baptiſmus, qui morti Chriſti aſſimilatur, peccatum baptizati plenè vincit. Ergo non ſolum ſecundum culpam, ſed etiam ſecundum pœnam illud delet. Et ita tradit D. Tho. *ab omnibus receptus. q.* 68. *art.* 5. *& q.* 69. *art.* 2.

5. Pœnalitates autem, quæ ex peccato originali conſequuntur, qualis eſt infirmitas, mors, concupiſcentia ſeu rebellio carnis contra Spiritum, baptiſmo in hac vita teſte experientia non tolluntur, quia nec ſunt peccata, neque pœnæ propriæ peccatorum, ſiquidem in ſtatu puræ naturæ contingerent. Et inſuper ad patientiæ exercitationem, & virtutum augmentum non leuiter conducunt. Vide D. Thom. *q.* 69. *art.* 3.

6. Tertius effectus baptiſmi eſt character, quo baptizatus redditur incapax denuò baptiſmum ſuſcipiendi ſicuti docuit Concil. Florent. decreto de Armenis, & Trident. *ſeſſ.* 7. *de baptiſmo* ideóque in Symbolo Niceno, fatemur vnum baptiſma in remiſſionem peccatorum. Congruentia huius inſtitutionis deſumitur ex eo quòd baptiſmus ſit quædam ſpiritualis regeneratio, cùm autem nemo vix naſci poſſit, decuit nec bis poſſe renaſci. Cùm autem ſæpè contingat ſuſcepto baptiſmo baptizatum Chriſto non renaſci, eo quod indebitè baptiſmum ſuſceperit. Non obinde baptiſmus iterandus eſt, quia valor baptiſmi, & characteris infuſio non pendet ex praua ſuſcipientis diſpoſitione ad gratiam, & charitatem per baptiſmum obtinendam. Sublata autem hac praua diſpoſitione ex vi baptiſmi prius ſuſcepti baptizatus renaſcitur. Sed qualiter hæc omnia contingant explicui *tract. præced. pun.* 9. 10. *&* 11.

7. Præterea ſuſcipientibus baptiſmum ſolent aliquando concedi ſpeciales gratiæ, & beneficia, vt miraculoſa ſanitas, ſicuti Conſtantino Imperatori conceſſa fuit. At hi non ſunt effectus annexi ex diuina promiſſione baptiſmo: aliàs omnibus ritè baptiſmum ſuſcipientibus concederentur. Sed ſunt effectus ex diuina liberalitate ob ſingularem aliquem finem à diuina prouidentia præordinatum.

P V N C T V M XI.

De Patrinis in Baptiſmo adhibendis.

§. I.

Quod ſit patrini munus, & obligatio, & qui in patrinos deſignari poſſint?

1. *Eſt obligatio ſub graui culpa in baptiſmo ſolemni adhibendi patrinum.*
2. *Obligatus eſt patrinus baptizatum inſtruere fide, & bonis moribus, ſi indigeat.*
3. *Quilibet baptizatus rationis compos patrinus eſſe poteſt.*
4. *Excipiuntur monachi, & qui ſub monachi nomine comprehenduntur.*
5. *Monachus validè patrinus eſſe poteſt.*
6. *Excipiuntur pœnitentes publici.*
7. *Tertio excipiuntur hæretici.*
8. *An poſſis Hæreticum in patrinum admittere, cùm Catholicum commodè reperire nequis? Affirmat Layman.*
9. *Qualiter ſupradicta ſententia approbanda ſit.*
10. *An poſſis eſſe patrinus baptiſmi ritu hæretico collati, tametſi ſub forma, & materia ab Eccleſia præſcriptis.*

1. OBligationem eſſe in baptiſmo ſolemni adhibendam aliquam perſonam præter baptizantem, qui baptiza-

tum leuet de ſacro fonte, & illum ſub ſui tutelam, & fidem ſuſcipiat doctrina, & bonis moribus inſtruĕdum, antiquiſſima Eccleſiæ cõſuetudine ſtabilitum eſt, vt conſtat ex Tertulliano *lib. de baptiſmo cap.* 3. *&* 18. & ex Dionyſio *cap.* 2. *de* Eccleſiaſt. Hierarchia, & ex Auguſt. *epiſt.* 23. *& lib.* 1. *de peccator. meritis c.* 34. *& ſerm.* 163. *de tẽpore. & ſerm.* 215. *& alibi ſæpè*, & ſupponitur, *c. vos autem. cap. non plures. cap. in catechiſmo, de conſecrat. diſt.* 4. *& toto tit. de cognat. Spirit. & cap. quamuis eodem tit. in.* 6. *&* à Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de reformat.* Qua obligatione præcipuè aſtringitur parochus baptizans, ipſe enim (vt inquit Trident.) inquirere diligenter debet, qui ſit à parentibus, ſeu tutoribus baptizandi deſignatus, vt baptizatum leuet de ſacro fonte, neque ad baptiſmum procedere debet, quouſque hic deſignatus ſit. Ratio huius inſtitutionis optimè tradidit D. Thom. *q.* 67. *art.* 7. ex ſimilitudine, quam habet baptiſmus cum carnali gen. ratione: nam ſicut paruulus nuper natus indiget nutrice, & pædagogo, ſic ſpiritualiter natus per baptiſmum indiget aliquo, qui fungatur vice nutricis, & pædagogi informando, & inſtruendo eum quaſi nouitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam Chriſtianam. Non enim qui paruulo baptiſmũ miniſtrat, & ſpiritualiter gignit, poteſt ſemper hoc munus per ſeipſum obire eaque de cauſa decuit alium deſignari, qui ſimul hanc obligationem ſuſciperet. Ad declarandam ergo hanc obligationem variis nominibus Patres, & doctores hoc munus obeuntem appellarunt. Nam D. Thom. quem reliqui ſcholaſtici ſequuntur, pædagogum nominauit, quia puerum inſtituere debet in fide, eiuſque veſtigia dirigere. Neque ab hac appellatione longè fuit Auguſt. *epiſt.* 23. *ad Bonifacium.* appellans eum fidei doctorem, quia docere debet baptizatum fidem, quam in baptiſmo profeſſus eſt. Alij Patres cum ipſo Auguſtino vocant ſupradictum Suſceptorem, quia de manu baptizantis baptizatum ſuſcipit erudiendum. Sic Auguſt. *relatus in cap. vos ante omnia de conſecrat. diſt.* 4. & ſpecialiter Cõcilium Coloniĕ. ſub Paulo. 3. *p.* 7. *cap.* 4. & Concilium Auguſtinianum. *c.* 16. & alibi. Alij, vt Dionyſ. Areopag. *lib.* 2. *de Eccleſiaſt. Hierarch. &* Auguſt. *Serm.* 106. 163. *&* 215. fideiuſſorem appellarunt. Tertullian. *lib. de baptiſmo cap.* 18. ſponſorem, quia leuando baptizatum de ſacro fonte tacite fideiubet, & reſpondet illius curam habiturum. Denique appellatur communiter Compater, ſeu patrinus, vti fecit Hyginius Pontifex relatus *in c. in catechiſmo de conſecrat. diſt.* 4. & Auguſt. *ſerm.* 106. quia ſimul cum baptizante ſpiritualis pater eſt baptizati, illumque in fide gignit.

2. Ex ſupradictis manifeſtè conſtat ſuſceptorem, fideiuſſorem, ſponſorem, ſeu patrinum abſolutè obligatum eſſe ſub graui culpa baptizatum in fide, & doctrina Chriſtiana inſtruere, aliàs muneri, quod ſuſcipit, non ſatisfaciet, colligiturque ex *cap. vos ante omnia de. conſecrat dict.* 4. *cap. ita diligere.* 30. *q.* 1. & expreſsè ex Leone. 3. *in Concil. Meguntiaco cap.* 47. ibi. *Deinde præcipimus, vt vnuſquiſque compater, vel. proximi ſpirituales Filios ſuos Catholicos inſtruant*, traditque D. Thom. receptus ab omnibus. *q.* 67. *art.* 8. Huic tamen obligationi plenè ſatisfacies, ſi baptizatum ſemel in fide, & doctrina Chriſtiana inſtituas, tametſi poſtea comperias oblitum eſſe, quia non eſt credendum hanc obligationem toto vitæ decurſu durare, ſed tempore quo baptizatus rudis exiſtit, & quaſi paruulus pædagogo indiget. Sic Ægid. de Coninch. *q.* 67. *art.* 8. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum tract.* 2. *cap. vlt. n.* 1. Verum ab hac obligatione docendi puerum excuſaris, ſi probabiliter credis illum à ſuis parentibus, magiſtris, vel dominis diligenter eſſe erudiendum, quia hoc preceptum vtpote affirmatiuum ſolùm te aſtringere poteſt, dum baptizatus tua cura, & inſtructione indiget. Quocirca raro hac obligatione tenentur patrini in regionibus fidelium, quia vis præſumere poſſunt baptizatum non eſſe à parentibus, ſeu tutoribus, vel magiſtris ſufficienter inſtruendum. Secus vero eſt in regionibus infidelium, ſeu hæreticorum, & maximè ſi parentes illius infideles, ſeu hæretici exiſtunt. Sic D. Thom. *q.* 67 *art.* 8. Suar. & Ægid. de Coninch. *ibi &* Laymann. *ſupra* Valent. *c.* 4. *diſp.* 4. *q.* 2. *p.* 3. Eman Saa *edit. Romana, verbo baptiſmus. n.* 15.

3. Quilibet baptizatus rationis compos, ſiue vir, ſiue fœmina ſit patrinus, ſeu ſuſceptor eſſe poteſt. Primò debet eſſe baptizatus, quia aliàs ineptus cenſetur ad inſtruendum in fide qui fidem in baptiſmo non ſuſcepit, ſicuti habetur in Concil. Moguntien. *capit.* 47. *relato in cap. in baptiſmate de conſecrat. diſt.* 4. Secundò debet eſſe rationis compos, aliàs fide iubere, neque ſpondere pro baptizato poterit, neque munus inſtructoris ſuſcipere, & illius obligationi ſatisfacere, eaque de cauſa in Concil. Pariſien. 1. *lib.* 1. *cap.* 54. dicitur huiuſmodi patronos debere & vim tanti Sacramenti, & quid pro aliis ſpoponderint intelligere. Nullibi tamen habetur certam ætatem requiſitam eſſe: ſic ex communi ſententia tradit Nauarr. *lib.* 4. *conſ.* 1. *aliàs.* 2. *de cognat. ſpirituali & conſ.* 3. *aliàs* 4. *eodem titulo.* Henriq. *in ſum. lib.* 12. *c.* 11. *n.* 2. Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 61 *num.* 3. *&* 4. Baſil. Ponce, *lib.* 7. *de matr. cap.* 37. *num.* 5. *in fine.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 2. Dixi *ſiue vir, ſiue fœmina*, quia eſto dedeceat præcipuè in baptiſmo adultorum viri baptizati fœminam ſuſceptorem eſſe; Nam tamen id eſt ſpecialiter prohibitum, vt ſatis colligitur ex *cap. vos ante. cap. non plures de conſecrat. diſt.* 4. *& cap. quod autem.* 30. *q.* 4. *& cap. quamuis de cognat. ſpirit. in* 6. & ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de reformat.* & tradit Suar. *q.* 67. *art.* 7. *circa finem.* Baſil. Ponce, *lib.* 7. *de matr. cap.* 37. *n.* 3.

4. Ab hac generali regula excipiuntur monachi, quibus munus ſuſceptoris interdictum eſt, eo quod non deceat eos cum parentibus baptizati cognationem ſpiritualem contrahere, & familiaritatem habere. *cap. non licet el.* 1. *cap. monachi de conſecrat. diſt.* 4. *cap. peruenit el.* 1. 18. *q.* 2. Quod ſi obiicias monachos baptizare, & cognationem ſpiritualem ex collato baptiſmo contrahere. *cap. doctos*, 16. *q.* 1. *& cap. omnes.* 30. *q.* 1. & tradit Gloſſ. *dicto. cap. non licet, & cap. peruenit* & ibi Turrecrem. Reſpondeo hanc cognationem ex baptiſmo collato permitti: tum quia baptiſmi miniſtratio magis eſt neceſſaria, tum quia minor eſt familiaritas, quæ ex collatione baptiſmi, quam quæ ex ſuſceptione baptizati naſcitur. Sed non caret difficultate, an ſub nomine monachi omnes religioſi tam mendicantes, quàm canonici regulares veniant, ita vt à ſupradicto munere ſint excluſi? Affirmat Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. eo quod ſi dedeceat religioſos clauſtra habitantes familiaritatem habere præcipuè cum fœminis, ac dedecet monachos, quæ fuit ratio, ob quam munus ſuſceptoris monachis interdicitur. Contrarium verius exiſtimo cum Ægid. de Coninch. 3. *p. q.* 67. *art.* 7. *n* 56. Quia eſto eadem ratio prohibitionis procedat in religioſis mendicantibus, & canonicis regularibus, ac in monachis, inde ſolùm infertur poſſe prohibitionem ad omnes extendi, non tamen de facto extenſam eſſe. Non enim ſub nomine Monachorum veniunt mendicantes, & canonici regulares in decreto prohibitiuo, odioſo, & correctorio. Neque item eadem ratio adæquatè in mendicantibus, canoniciſque regularibus, ac in monachis procedit: nam monachis magis indecens eſt familiaritatem habere cum parentibus baptizati. eo quod ſibi ſoli viuant à ſæcularium conuerſatione, & communicatione ſeparati. At mendicantes, canonicique regulares paſſim cum ſæcularibus communicant; ob quam cauſam monachi facti Epiſcopi, tametſi non deſinant eſſe religioſi, à munere ſuſceptoris non excluduntur, quia in eo ſtatu conſtituti, non ſibi tantum viuunt, ſed aliis; ideoque non dedecet compaternitatem tum baptizando, tum leuando contrahere, vt docent Gloſſa *cap. ſtatutum verbo abſoluit.* 18. *quæſt.* 1. Cardinal. Turrecrem. Gregor. Lopez, & alij, quos refert, & ſequitur Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 60. *num.* 21. *& lib.* 6. *moral. cap.* 6. *num.* 24. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. *verſ. ſed contrarium, in fine.*

5. Si vero contingat monachum, vel ex ignorantia, vel malitia ſuſceptorem in baptiſmo conſtitui, validè hoc munus ſuſceptoris ſuſcipit, veramque cognationem ſpiritualem contrahit. Nam eſto in ſupradicto *cap. non licet. cap. peruenit, & aliis relatis* ſeuerè monachis dictum munus ſuſceptoris interdicatur; nullum eſt tamen verbum, quo factum irritetur, ſicuti docent pluribus relatis Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 60. *n.* 21. *Poſſeui. de officio Curati. cap.* 6 *n.* 27. *verſ. ſecundo.* Barboſa 2. *p. de poteſt. epiſt. alleg.* 30. *num.* 36. tametſi contrarium cenſeat Baſil. Ponce *lib.* 7. *de matr. cap.* 37. *num.* 15.

6. Secundo excipiuntur pœnitentes publici; & moribus infames, donec peracta pœnitentia reconcilientur ex concil. Pariſ. 1. *lib.* 1. *c.* 54. quia non cenſentur ab Eccleſia idonei ad munus ſuſceptoris exequendum; ſi tamen de facto deſignentur, munus ſuſceptoris validè ſuſcipiunt, & cognationem contrahunt, quia in dicto concilio non irritatur factum, eſto prohibeatur. Sic Barboſa. Paul. Laymann. aduerſus Baſil. Ponce *ſupra.*

7. Tertio excipiuntur à munere ſuſceptoris hæretici & merito, quia illis vtpote à veritate deuiantibus fidere Eccleſia non poteſt ritè ſuſceptum fore inſtructuros. Sic Suar. *q.* 67. *art.* 7. *in comment.* Ægid. de Coninch. *ibi.* Barboſa. *alleg.* 30. *num.* 35. & alij communiter. Si tamen de facto deſignentur, valida eſt deſignatio, vt ex omnium ſententia tradit Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 60. *n.* 2.

8. Dubium tamen eſt, an poſſit hæreticum in patrinum admittere, quando Catholicus commodè reperiri non poteſt, vt contingit in regionibus hæreſi infectis, in quibus ob hæreticorum multitudinem vix inuenies patrinum Catholicum, qui baptizatum leuet de ſacro fonte. Ergo eo caſu hæreticum vocare potes, ne baptiſmo ſolemni ea cæremonia grauiter ab Eccleſia præſcripta deficiat. Et vrgetur caſus, ſi in aliqua parochia expulſo Miniſtro hæretico Sacerdos Catholicus præficiatur, cum parentes hæretici filium baptizandum offerunt, deſignato patrino hæretico, dictus Sacerdos admittere patrinum hæreticum poterit, ne parentes offendantur, neue filium Miniſtro hæretico baptizandum deferant omiſſo Sacerdote Catholico. Neque obſtat hæreticum patrinum ineptum eſſe ad inſtruendum baptizatum in fide Catholica, ac proinde ad ſponſionem huius inſtitutionis faciendam

Digitized by Google

faciendam: quam ipſo facto patrinus præſtat, cum baptizatum leuat de ſacro fonte. Nam eſto regulariter ineptus ſit, non tamen eſt ſimpliciter incapax. Tum quia poteſt ad fidem conuerti, cum opus fuerit baptizatum inſtruere. Tum quia eſto in hæreſi perſeueret, fidem Catholicam docere poterit, ſicuti poteſt peccator perſuadere virtutem, etſi à virtute ipſe alienus ſit. Ergo poteſt patrinus hæreticus leuando baptizatum de ſacro fonte legitimam inſtructionem promittere. Quod maximè verum habet, ſi Sacerdos (vt debet) moneat parentes, & patrinum de obligatione inſtruendi baptizatum in fide Catholica per baptiſmum ſuſcepta: ſic praxi eſſe receptum à viris piis, & doctis in Germania teſtatur Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 9. quæſt. 3. in fine.*

9. Ego verò ſupradictam praxim approbarem, ſi Sacerdos timet probabiliter parentes baptizati grauiter eſſe offendendos ob patrini hæretici repulſam, vel timet delaturos eſſe filium Miniſtro hæretico baptizandum. Quia eo caſu Sacerdos minus malum permittit, vt grauiora euitet. Verum ſi abſque graui offenſione parentum poteſt Sacerdos Catholicus baptiſmum expulſo patrino hæretico miniſtrare, nullo tamen adhibito patrino, quia Catholicum adhibere non poteſt, crederem potius debere miniſtrare baptiſmum abſque patrino quam patrinum hæreticum admittere. Quia præceptum Eccleſiæ de patrino adhibendo procedit, ſi patrinus aptus, & idoneus reperiri poteſt, qualis non eſt hæreticus, cùm ſit ab Eccleſia excluſus non tam iure ſcripto, & à ſe introducto, quam iure naturali, & diuino, ſuppoſita inſtitutione ſacræ huius cæremoniæ, quæ ad rectam inſtructionem baptizati ordinatur. Ergo eo caſu, quo nullus alius patrinus præter hæreticum reperiri poſſet, ceſſat præceptum Eccleſiæ de patrino adhibendo. Ex alia parte vrget præceptum naturale, & Eccleſiaſticum vitandi familiaritatem cum hæreticis, cùm commodè potes. Ergo ſtante neceſſitate conficiendi baptiſmum, nullo patrino adhibito, vel adhibito hæretico, potius eligere debes miniſtrare abſque patrino, quam patrinum hæreticum adhibere: colligitur ex Nauarr. *lib. 2. conſil. tit. de Conſtitution. conſ. 1. n. 67.* Azor. *tract. 1. inſtit. moral. lib. 8. cap. 11. quæſt. 9.*

10. Et contra dubitabis, an poſſis eſſe patrinus baptiſmi à miniſtro hæretico ſecundùm ritum hæreticorum miniſtrati? Ratio dubitandi eſt, quia videris miniſtrationi hæreticali aſſentire, & ſponſionē facere de inſtructione in fide facienda iuxta voluntatem, & intentionem miniſtri hæretici baptizantis. Non igitur tibi licet eo caſu patrinum eſſe. Et ita docet *Nauarr. & Azor locis allegatis*, & ſic abſolutè tenendum eſt. Verum aliquando id licitè præſtare poteris, videlicet ſi graue tibi, vel tuæ familiæ damnum immineat eo munere non ſuſcepto. Et inſuper declares te eo facto nolle miniſtrationem hæreticalem approbare, neque iuxta illius ritum ſponſionem facere, ſed iuxta Eccleſiæ Romanæ morem, ſolumque ob eius præceptum de patrino adhibendo ſeruandum te patrini munus ſuſcipere. Hac igitur proteſtatione facta cenſeri non potes miniſtrationem hæreticalem approbare, neque ſponſionem facere de inſtructione fidei facienda iuxta hæreticum ritum. Deinde ſtante periculo grauis nocumenti excuſaris à cooperatione hæreticalis adminiſtrationis, & ſolum illius permiſſor exiſtis, præcipuè cùm occaſio ſis ſuſceptoris officium aſſumens, ne hæreticus aſſumatur. Sic ſuſtinet Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 9. q. 2. n. 6.*

§. II.

Quot patrini deſignandi ſunt, & qualiter ſe gerere debent.

1. *Vnus, vel ad ſummum duo, vir, & fœmina debent eſſe patrini.*
2. *Epiſcopus nequit in hac parte diſpenſare.*
3. *Debet patrinus baptizatum immediatè de manu baptizantis ſuſcipere.*
4. *Inſuper debet intentionem habere hoc munus ſubeundi.*
5. *Si leues filium Petri, credens eſſe Ioannis, es verus filij Petri patrinus, eſto contra plures ſentiant.*
6. *Non eſt opus verbis, vel factis in catechiſmo reſpondere.*
7. *Debet eſſe deſignatus à parentibus, ſeu ab illis, qui curam baptizati gerunt.*
8. *Hanc deſignationē eſſe ſimpliciter neceſſariā plures affirmāt.*
9. *Probabilius eſt oppoſitum.*
10. *Fit ſatis obiectioni ex Tridentino deſumpta.*
11. *Cum plures deſignantur, neque à Parocho repelluntur, omnes ſunt patrini.*
12. *Requiritur baptiſmum eſſe ſolemnem.*
13. *Proponuntur obiectiones, & diſſoluuntur.*
14. *Debet nomine proprio ſuſcipere, ſeu tenere.*
15. *Per ſeipſum, & non per procuratorem debet ſuſcipere ſecundùm plurium ſententiam.*
16. *Probabilius eſt oppoſitum.*
17. *Diſſoluuntur oppoſita fundamenta.*

1. EXplicuimus, quibus officium ſuſceptoris competere poſſit, ſupereſt explicandum, an vnus tantùm, vel plures futuri ſint, & qualiter ſe gerere debeant, vt veri patrini conſtituantur. Circa primum de numero ſuſceptorum ſtat deciſio Hyginij *c. in catechiſmo.* & Leonis *1. cap. non plures de conſecrat. diſt. 4.* ne plures, quam vnus ſuſceptor ſit. Id ipſum confirmauit Metenſe concilium ſub Stephan. *6. can. 3.* dicens: Infantem nequaquam duo, vel plures, ſed vnus à fonte baptiſmatis ſuſcipiat, quia in huiuſmodi ſecta Diabolo datur locus, & tanti miniſterij reuerentia vileſcit. Nam vnus Deus, vnum baptiſma, vnus qui à fonte ſuſcipit debet eſſe pater, vel mater infantis. Poſtea ſucceſſu temporis plures adhibiti fuerunt, vt colligitur ex *cap. quamuis de cognat. ſpirituali in 6.* ſed concilium Moguntinum ſub Paulo 3. & nouiſſimè Trident. *ſeſſ. 24. c. 2.* iuxta priſtina inſtituta ſtatuerunt, vt vnus tantum ſiue vir, ſiue fœmina deſignetur, & ad ſummum duo, vir & fœmina, qui baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant, præcipiturque Parocho ſub pœna ab ordinario infligenda, ne ad conferendum baptiſmum accedat, quin prius diligenter ſciſcitetur ab iis, ad quos ſpectat, patrinorum deſignatio (qui ſunt parentes baptizandi) vel Parochus in eorum defectu, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos tantum ad ſuſcipiendum admittat, & in libro eorum nomina deſcribat, doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excuſari valeant. Quod ſi alij vltra deſignatos baptizatum tetigerint, cognationem ſpiritualem nullo pacto contrahunt. Sic concilium. Ex quibus verbis manifeſtè conſtat nec poſſe parentes plures fæminas, aut plures viros in patrinos deſignare, nec Parochum eos admittere, ſed neceſſariò deſignandus eſt, & admittendus vnus tantum vir, aut fœmina, vel ad ſummum duo, vir, & fœmina. Quod ſi ſecus actum fuerit, credo graue eſſe peccatum, eo quod ſaltem ſub opinione multiplicentur cognationes ſpirituales, & matrimonij impedimenta, & ſuſceptorum incertitudo, quæ ſummoperè concilium vitare intendit. Neque obſtat iure antiquo ſpectato ſolum culpam venialem eſſe plures patrinos admittere, vt pluribus firmat Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 57. n. 1.* vt inde inferas Trident. renouans ſupradictam prohibitionem ſolum culpam venialem inducere. Nam illam prohibitionem renouat grauiori præcepto, vt ſatis colligitur ex eo quod Parochum admittentem plures puniendum Ordinario ſubiiciat, quod ob leuem culpam non præciperet. Et ita eſſe peccatum mortale ſuſtinet vt probabilius. Ægid. de Coninch. *q. 67. art. 7. in fine.* Barboſa plures referens. *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 30. n. 44.* Baſil. Ponce *de matr. lib. 7. cap. 39. n. 12.* tametſi contrarium cenſeat Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 57. n. 7.* cum Ludou. Lopez *2. p. inſtruct. cap. 51. col. 4.*

2. Epiſcopus autem nequit diſpenſare aduerſus dictam conſtitutionem. Nam eſto in Conciliari, & Pontificia lege aliquando diſpenſare poſſit; id tamen eſt vrgente neceſſitate, & quando ad Ipſum Pontificem non patet aditus. At nulla excogitari poteſt neceſſitas, imo nec conuenientia, vt plures fœminæ, vel plures viri deſignentur, cum potius expediat vnicum tantum eſſe patrinum. Ergo nullus eſt caſus, in quo Epiſcopus aduerſus dictum Trident. decretum diſpenſare poſſit. Et ita docet Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 57. n. 7.* Rebel. *de obligat. inſtit. 2. p. in append. ad lib. 4. n. 89.* Barboſa aliis relatis. *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 30. n. 41.*

3. Quoad ſecundum qualiter ſe gerere debeat patrinus, vt verè, & propriè talis ſit, ſpiritualemque cognationem contrahat? decidendum eſt ex pluribus textibus 30. q. 1. 3. & 4. & *cap. veniens de cognat. ſpirituali, & cap. fin. eodem tit. in 6.* & ſpecialiter ex Trident. *ſeſſ. 24. c. 2. de reformat.* Ex quibus conſtat non ſufficere aſſiſtentiam, ſed neceſſarium eſſe, vt patrinus de manu baptizantis baptizatum, & veſtibus indutum immediatè ſuſcipiat, vel illum teneat, cùm baptizatur, quia textus hoc munus declarantes, & cognationem ſpiritualem ſtatuentes iis verbis vtuntur, *tenet, ſuſcipit, leuat, tangit.* Quas actiones optimè exercere poteſt patrinus circa baptizatum veſtibus indutum, vt pluribus firmat Sanch. *lib. 7. de matrim. diſp. 56. n. 6.* Baſil. Ponce, *lib. 7. de matrim. impediment. c. 39. n. 9.* Dixi debere immediatè tangere, ſeu tenere baptizatum, cum baptizatur, vel de manu baptizantis immediatè ſuſcipere. Vnde ſi de manu alterius leuantis ſuſcipit, patrinus non eſt, nec cognationem ſpiritualem contrahit, quia non leuat de ſacro fonte, ſed leuatum ab alio ſuſcipit, ſic teſtantur, & deciſum referunt pro Epiſcopatu Abulenſi à ſacra Congregatione Sanch. *lib. 7. de matr. diſp. 56. n. 3.* Baſil. Ponce, *lib. 7. de matr. c. 39. n. 9.*

4. Secundo debet eſſe hæc extentio, ſeu ſuſceptio formalis, id eſt animo, & intentione obeundi hoc munus ſuſceptoris ab Eccleſia præſcriptum. Quare ſi ſolum gratia commoditatis, ne baptizatus humi ſit, vel vt patrinum ſenem iuuet

iuuet

iunct, vel ob aliam cauſam baptizatum ſuſtineat, patrinus non eſt, nec cognationem contrahit, vt aliis relatis probat Sanch. *diſp.38.num.4.& 5.*Baſil.Ponce *dicto c.39. n.9.* Dictam tamen cognationem nullatenus impedire poterit patrinus, ex eo quod noluerit eam contrahere, ſi tamen intentionem habeat patrini munus exercendi, quia hæc cognatio officio patrini annexa eſt iure Eccleſiaſtico, cuius efficaciam patrinus impedire non poteſt, vt pluribus firmat Sanch. *lib.7.de matr. diſp.58 num.4.*

5. Solum eſt dubium, an ſi per errorem leues filium Petri, cum tamen ſit filius Ioannis, ſis verus Patrinus filij Ioannis, & cum ipſo contrahas ſpiritualem cognationem? Negat Sanch. *lib.7.de matr.diſp.58.n.7.* cum Abbate, Alexand. de Nero *cap.2.de cognat.ſpirit.*& aliis, ducitur ex dicto *cap.2.* vbi deciditur coniugem, quæ per ignorantiam leuauit filium mariti non arceri à debiti petitione. Ergo error impedit cognationem ſpiritualem, & conſequenter munus patrini. Neque obſtat baptizantem per errorem filium Pauli, qui erat Ioannis filius, verum baptiſmum conficere, veramque cognationem ſpiritualem contrahere cum filio Ioannis, eiúſque patre, quia miniſtrans baptiſmum obligatus eſt intentionem habere conferendi Sacramentum præſenti, quicumque ſit, ad quam tamen intentionem habendam non videtur obligatus patrinus, cum eligatur ad perſonam determinatam, pro qua docenda obligationem ſuſcipit. Nihilominus verius cenſeo ſupradictum errorem non impedire officium patrini, neque cognationem ſpiritualem ex eo conſurgentem. Sic docent plures relati à Sanch.*lib.7.de matr.dicta diſp.58. n.6.* Baſil. Ponce *lib.7.de matr. cap.39. n. 9.* Moueor, quia leuans filium de ſacro fonte videtur obligatus intentionem habere leuandi præſentem quicumque ſit, ſicuti obligatur baptizans baptizare præſentem quicumque ſit, Ne baptiſmo illa ſacra, & ſolemnis cæremonia deficiat. Quod vero mulier per errorem leuans mariti filium non impediatur à debiti petitione non probat verum ſuſceptoris officium non geſſiſſe, ſed ſolùm probat ex iuris diſpoſitione impedimentum petendi debitum illi ſublatum eſſe, & merito, quia hoc impedimentum cum adueniat matrimonio contracto, non decebat contrahi abſque culpa. Quæ ratio nullatenus procedit in leuante per errorem filium Petri, qui eſt Ioannis. Vnde & verus patrinus eſt, veramque cognationem ſpiritualem impedientem matrimonium contrahit. Adde exceptionem *dicti cap. 2.* firmare regulam in caſibus aliis non exceptis.

6. Tertiò requirunt plures, quorum meminit Sanch. *lib.7. de matr.diſp.56.à num. 7.* præter dictam tentionem ſeu ſuſceptionem, vt patrinus verbis, vel ſaltem ſignis pro baptizato in catechiſmo reſpondeat, eo quod videatur ad hoc munus aſſumi. Sed contrarium omnino tenendum eſt cum eodem Sanch.*dicta diſp.56. n.10.* quia textus cognationem ſpiritualem inducentes ſolius tentionis, vel ſuſceptionis meminerunt. Adde reſponſionem illam pro paruulo non ad baptiſmum, ſed ad catechiſmum pertinere, baptiſmus enim ſine vlla interrogatione, vel reſponſione conficitur. Quocirca cum pro catechiſmo, & baptiſmo idem patrinus eſt (quod non erat neceſſarium) ex ſolo baptiſmo impedimentum cognationis oritur, non ex catechiſmo.

7. Quarto requiritur, vt patrinus deſignatus ſit à parentibus, ſeu ab illis, qui curam baptizati gerunt. Quod ſi illi non deſignauerint, deſignetur ab eo, qui Sacramentum miniſtrat, quia ipſi incumbit, ne baptiſmus abſque ſolemnitate ab Eccleſia præſcripta celebretur, ac proinde abſque patrino.

8. Sed an huiuſmodi deſignatio ita ſit neceſſaria vt ea deficiente leuans baptizatum de ſacro fonte verus patrinus non ſit, nec cognationem ſpiritualem contrahat? non conſtat inter doctores. Affirmant Gallego. Vega. Eman. Sayro, & alij, quos referunt, & ſequuntur Sanch.*lib.7.de matr. diſp.57.n.12.* Guttierr.*lib.de matr.cap.100.num.7.* Mouentur quia Trident. *ſeſſ.24.cap.2.de reformat. matrim.* impedimentum cognationis ſpiritualis, & conſequenter munus patrini ſuſtulit ab omnibus illis, qui deſignati non fuerint, vt colligitur ex illis verbis: Quod ſi alij præter deſignatos teneant, aut ſuſcipiant, non contrahunt cognationem. Deinde ſic cum nullus eſt deſignatus, & plures ſimul concurrerent ad leuandum baptizatum de ſacro fonte, omnes eſſent patrini, cognationemque ſpiritualem contraherent, quia nulla eſt maior ratio de vno, quam de alio. Hoc autem aduerſatur fini, & intentioni Tridentini volentis reſtringere impedimentum cognationis ſpiritualis iure antiquo inductum. Ergo credendum eſt deſignationem neceſſariam eſſe. Addit vero Suar. *q. 67.art.8.* non quamlibet deſignationem ſufficientem eſſe, ſed neceſſariò requiri deſignationem. Trident. conformem, ſcilicet vnius tantum viri, vel fœminæ, vel ad ſummum duorum viri, & fœminæ. Vnde ſi plures viri, vel plures fœminæ in patrinos deſignentur, ſicque à Parocho admittantur, exiſtimat neminem illorum eſſe patrinum, veramque cognationem ſpiritualem contrahere, quia non ſunt deſignati, qualiter Trident. ſtatuit. Trident. namque excluſit à patrini munere, cognationiſque impedimento omnes illos, qui baptizatum vltra deſignatos tetigerint, vltra deſignatos inquam legitimè.

9. Nihilominus probabilius exiſtimo deſignationem parentum, ſeu tutorum baptizati neceſſariam non eſſe, vt verus patrinus ſis, veramque cognationem ſpiritualem contrahas. Et imprimis neceſſaria non eſt, quando vnus tantum aſſumitur, qui tamen à parentibus baptizati deſignatus non ſit. Contingere enim poteſt parentes baptizandi Petrum in patrinum deſignare, Parochum vero eo illegitimè repulſo te in patrinum admittere, tunc eo caſu verus patrinus es, veramque cognationem ſpiritualem contrahis, vt rectè docuit Ludouic.Vega.*2.p.caſuum conſcient.caſu 4.verſ.alterum.* Henriq.*lib.12.de matr.cap. 11. n.3.* Quia nullus eſt textus eam ſuſceptionem irritam reddens; neque credendum eſt Eccleſiam velle eo caſu baptiſmum ſine fideiuſſore celebrari. Deinde ſi nullus eſt à parentibus, vel Paroche deſignatus, vel ex malitia, vel ex ignorantia, tu vero munus ſuſceptoris obeas, quis negare poterit te verum eſſe patrinum, ſiquidem intentioni Eccleſiæ te conformas. Neque præſumi poteſt voluiſſe Concilium baptiſmum ſolemniter celebrari ſine patrino. Ob quam cauſam exiſtimo cùm nullus eſt à parentibus deſignatus, & plures ſimul baptizatum ſuſcipiunt omnes patrinos eſſe, veramque cognationem ſpiritualem contrahere: quia ex duobus malis minus eſt eligendum. Etenim cum eo caſu vnum de duobus debeat contingere, vel baptiſmum ſolemnem celebratum eſſe abſque patrino, vel omnes ſuſcipientes patrinos eſſe, fatendum eſt Eccleſiam velle hoc ſecundum, ne baptiſmus ſolemnis contra conſuetudinem à tempore Apoſtolorum probatam de patrino adhibendo celebretur, præcipuè cùm hæc intentio conformis ſit antiquis ſacrorum canonum inſtitutis. *Cap.non plures de conſecrat.diſt.4. & c. fin.de cognat. ſpirituali in 6.* à quorum deciſione recedendum non eſt, niſi nouis ſtatutis derogatum ſit.*Leg.præcipimus. Cod. de appellationib.* Sed nouo Trident. decreto derogatum non eſt quoad hanc partem textus *in cap.fin.de cognat. Spirituali.* ſiquidem Concilium ſolum à patrini munere, cognationiſque ſpiritualis impedimento excluſit eos, qui vltra deſignatos baptizatum tetigerint, ſupponens manifeſtè deſignatos tangere, & veram cognationem ſpiritualem contrahere. De illis verò, qui baptizatum tangerent nullis deſignatis tangentibus Concilium nihil expreſſit. Ergo de illis iudicium eſt ferendum iuxta antiquorum canonum inſtituta, ac proinde affirmandum veros patrinos eſſe, veramque ſpiritualem cognationem contrahere. Et ita ſuſtinent Nauarr.*ſum.cap. 22. n.39.* Iacob. de Graffis.*1.p.lib.2. c.85. n.4.* Henriq. *lib.2.c.11.num.3.* Ægid. de Coninch. *de Sacram. c. 2. diſp.32. n. 37.* Rebello *de obligat.iuſtit.2. p.lib.3. q.6.n.5.& in append. ad lib.4.num.95.* Baſil.Ponce. *lib.7.de matr.c.39.num.11.* Paul. Laymann.*lib.5. tract.2.c.9. n.4.* Barboſa.*2.p. de poteſt.Epiſc. alleg.30.n.11.* plures referens, teſtaturque ipſe cum Rebello, Baſilio, & aliis ſic à ſacra Congregatione deciſum eſſe.

10. Neque obſtat voluiſſe Trident. impedimentum cognationis ſpiritualis reſtringere, vt inde inferas, cum plures nullis deſignatis ſimul concurrunt, non contrahere cognationis impedimentum. Quia in hac parte nullam huius impedimenti reſtrictionem irritatiuam fecit, ſed tantum prohibitiuam, prohibendo, ne plures, quam vnus, vel ad ſummum duo vir, & fœmina deſignentur, reſtrictionem vero irritatiuam fecit quoad eos tantùm, qui non deſignati baptizatum tetigerint, deſignatis tangentibus. Inſuperque ipſum impedimentum reſtrinxit, ne vltra patrinum cum baptizato, eiuſque patre, & matre, & vltra baptizantem, & baptizatum, eiuſque patrem, & matrem, procederet omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualis cognationis impedimentis omnino ſublatis.

11. Ex quibus manifeſtè conſtat aduerſus Suar. *dicta q. 67. art. 8.* cum plures viri, vel fœminæ à parentibus in patrinos deſignantur, nec à Parocho repelluntur omnes eſſe patrinos, cognationiſque impedimentum contrahere, ſi ſimul baptizatum de ſacro fonte leuent. Quia Trident. à munere patrini, & cognationis impedimento ſolum excluſit eos, qui vltra deſignatos tetigerint, neque addidit (cum facilè poſſet) vltra legitimè deſignatos, imo eſto ſic intelligendum eſſet, non inde infertur plures illegitimè deſignatos nullis legitimè deſignatis tangentes excluſos eſſe. Non enim ſunt excluſi, niſi caſu quo vltra legitimè deſignatos tangentes, ipſi illegitimè deſignati tangerent. Sic docent Nauar. *ſum. cap. 22.n. 39.* Sanch. plures referens *lib.7.de matr. diſp. 57.n.13.& 14.* Ægid. de Coninch. *diſp.32.n.37.* Baſil. *lib. 7.cap. 39. n.12.* Rebellus *de obligat. iuſtit. lib.3. q.6. num. 6.& in append. ad lib.4. ſect.4. num.96.* adducitque ſacræ Congregationis deciſionem. Notanter dixi plures eſſe patrinos, contraheréque cognationis impedimentum, ſi ſimul concurrant ad leuandum puerum de ſacro fonte. Nam ſi ſucceſſiuè vnum poſt alium ſuſcipiat, credo probabilius ſecundum eiuſdem ſexus

patri

Digitized by Google

patrinum non eſſe, nec cognationem ſpiritualem contrahere, quia munus patrini ab Eccleſia pro baptiſmo ſolemni præſcriptum prioris ſuſceptione completum eſt. Vnde poſterioris ſuſceptio ad patrini munus illegitima eſt, quippe eſt ab Eccleſia repulſa. Sic Suar. *q.* 67. *art.* 8. Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 57. *n.* 14.

12. Quinto requiritur baptiſmum eſſe ſolemnem, aliàs verus patrinus non es, nec cognationem ſpiritualem contrahis, quia hæc patrini deſignatio cæremonia eſt ab Eccleſia inſtituta non pro quocumque baptiſmo, ſed pro ſolemni, vt eius ſolemnitatem iuuet, ſicuti colligitur tum ex vſu Eccleſiæ nullum patrinum in priuato baptiſmo expoſtulante. Tum ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de reformat.* præcipiente Parocho, vt diligenter antequam ad baptizandum accedat inquirat ab iis ad quos ſpectat, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos tantùm ad ſuſcipiendum admittat: & in libro eorum nomina deſcribat, doceatque eos quam cognationem contrahant. Quæ in baptiſmo priuato qui ſæpè à laicis, & à fœminis miniſtratur, non contingunt. Ergo munus patrini, & impedimentum ex eo proueniens ſolum in baptiſmo ſolemni locum habet. Atque ita docent Sotus *in* 4. *diſt.* 42. *q.* 1. *art.* 2. Sanch. aliis relatis *diſp.* 62. *n.* 14. Gaſpar Hurtado, *diſp.* 18. *de matr. difficult.* 6. Quod verum eſt, vt benè dicit Sanch. & Hurtado, tametſi ſuſceptor in baptiſmo priuato vellet munus patrini exercere, quia adhuc non exercebit illud, qualiter ab Eccleſia præſcribitur ad cognationem ſpiritualem contrahendam. Non enim in ſuſceptoris voluntate conſtitutum eſt extra baptiſmum ſolemnem ſolemni ritu ſuſcipere baptizantem, quia id eſt impoſſibile. At munus patrini, ex quo obligatio docendi filium baptizatum, & impedimentum cognationis oritur, ſuſceptioni ſolemni, non priuatæ, id eſt non in priuato baptiſmo, ſed ſolemni factæ nititur.

13. Sed obiicies iura ſtatuentia impedimentum cognationis ſpiritualis æque de baptiſmo ſolemni, ac priuato loquuntur, vt conſtat ex *cap.* 1. *& fin. de cognat. ſpirit. in* 6. Etenim baptizatus priuatim æquè indiget inſtructore, ac baptizatus ſolemniter. Deinde baptizans priuatim cognationem ſpiritualem contrahit cum baptizato, eiuſque patre, & matre. Ergo ſimiliter contrahere poterit ſuſceptor in eo baptiſmo. Ob has rationes hanc ſententiam defendunt Nauar. *ſum. cap.* 22. *nu.* 40. Ægid. de Coninch. *diſp.* 32. *de matr. n.* 59. Baſil. Ponce, *lib.* 7. *cap.* 40. *n.* 5. Sed hæc non vrgent, vt recedamus à communi ſententia. Nam eſto iura æquè de baptizante, ac de ſuſcipiente loquantur quoad impedimentum cognationis, intelligi debent, ſingula ſingulis tribuendo, de baptizante, quoties fuerit baptiſmus, quia baptiſmus ſolemnis & priuatus formaliter, & in ſeipſis non differunt, ſed in cæremoniis extrinſecis, & accidentalibus, ideoque baptizans ſiue baptizet ſolemniter, ſiue priuatim cognationem ſpiritualem contrahit. At ſuſceptor ſolemnis, & priuatus formaliter differunt, quia eſſe ſuſceptorem habetur ex Eccleſiæ inſtitutione, quæ de ſuſceptore priuato vix vnquam contingente mentionem fecit, ſed ſolum de ſuſceptore ſolemni, ſeu pro baptiſmo ſolemniter facto.

14. Sexto requiritur, vt ſuſceptor nomine proprio munus ſuſceptoris obeat. Quocirca ſi nomine alieno baptizatum leuaret de ſacro fonte, nequaquam patrinus eſſet, qualiter ab Eccleſia præſcribitur. Tum quia caret animo, & voluntate ſe in patrinum conſtituendi, qui animus & voluntas ad hoc munus ſuſcipiendum omnino neceſſarius eſt. Tum quia non vult ex illo munere obligationem ſubire baptizatum inſtituendi, ſed omnem eam obligationem in deſignantem refundere intendit. Tum quia ipſe non eſt in patrinum deſignatus, ſed qui eum in procuratorem conſtituit. Neque obſtat baptizantem ex licentia, & commiſſione alterius cognationem ſpiritualem contrahere, quia hic verè baptizat nomine proprio tanquam verus Chriſti miniſter iuriſdictione ab alio accepta. Sic pluribus firmat Sanch. aduerſus Tolet. Ludouic. Lopez, Man. Petrum de Ledeſm. & alios. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 59. *nu.* 12. Ægid. de matr. *diſp.* 32. *n.* 4. Baſil. Ponce, *lib.* 7. *de matr. cap.* 39. *num.* 10. Gaſpar Hurtado *diſp.* 18. *de matr. difficult.* 5. *n.* 18. Barboſa *de poteſt. Epiſc.* 2. *p. alleg.* 30. *n.* 50.

15. Septimo plures doctores requirunt, vt per ſe ipſam baptizatum leuet de ſacro fonte. Vnde ſi medio procuratore hanc exerceat actionem affirmant verum patrinum non eſſe. Mouentur, quia textus de hoc munere loquens actionem denotant perſonalem, qualis eſt tangere, ſuſcipere, tenere vt colligitur expreſsè *ex cap. de his.* 30. *q.* 1. ibi de his, qui filiaſtros ſuos ad confirmationem coram Epiſcopo tenent, id eſt qui filios vxoris ſuæ, dum chriſmantur, ſuper ſe ſuſtinent. Et ex *cap. ad limina eadem cauſa, & quæſt.* ibi propriis manibus retinendo ſuſcepit. Secundo quia cognatio naturalis non conſurgit abſque perſonali parentum actione. Ergo neque cognatio ſpiritualis conſurgere debet abſque perſonali actione ſpiritualium parentum, ſiquidem cognatio ſpiritualis, & carnalis æquantur *in c. debitum de baptiſmo.* Tertio cognatio legalis contrahi non poteſt adoptando per procurationem *Leg. poſt mortē.* 25. *§. neque adoptare ff. De adoptionib.* Sed ſpiritualis cognatio legalem imitatur. Ergo, Quartò impedimenta matrimonij inducenda non ſunt abſque expreſſo textu, & ratione. At nullus eſt textus ſignificans cognationem ſpiritualem matrimonium impedientem cõtrahi poſſe per procuratorem, imo contrarium relati textus ſignificant. Ergo contrahi non poteſt. Quintò conſtituens procuratorem, vt nomine ipſius baptizet, nullatenus ſpiritualem cognationem contrahit, ergo neque conſtituens procuratorem ad ſuſcipiendum, cum eadem in vtroque caſu videatur eſſe ratio. Et ideo hanc ſententiam ſuſtinent Couarrub. 4 *decretal.* 2. *p. cap.* 6. *§.* 4. *n.* 6 Henriq. *lib.* 12. *de matr. cap.* 11. *n. vlt.* & alij innumeri, quos refert, & ſequitur Thom. Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 59 *n.* 4.

16. Nihilominus verius cenſeo medio procuratore te patrinum eſſe, veramque cognationem ſpiritualem matrimonium impedientem contrahere poſſe. Sic docent plures relati à Sanch. *dicta diſp.* 59. *n.* 2. Baſil. Ponce, *lib.* 7. *de matr. c.* 39. *n.* 10. Ægid. de Coninch. *diſp.* 32. *de matr. n.* 4. Rebellus 2. *p. lib.* 3. *de obligat. iuſtit. q.* 6. *& in append. ad lib.* 4. *num.* 95. *&* 96. Barboſa. 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 30. *n.* 50. & alij apud ipſos. Moueor præcipuè authoritate ſacræ Congregationis ſæpè decidentis hanc partem, teſte Nauarr. *lib.* 5. *concil. in fine.* 2. *edit.* Rebello. *n.* 95. Franc. Leone *in theſaur. fori Eccleſiaſt.* 2. *p. cap.* 9. *num.* 63. & aliis, Item authoritate ſacræ Rotæ ſic cenſentis, ſicuti referunt Aloyſ. Riccius in praxi fori Eccleſiaſt. reſoluit. 630. *in* 2. *edit. Veral. deciſ.* 147. *pun.* 3. Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ verbo cognatio.* At credendum non eſt ſacram Congregationem & Romanam Rotam in re tam graui errare, & impedimenta conſtituere, vbi nullum eſt impedimentum, Ergo aſſerendum eſt medio procuratore & officium patrini, & impedimentum cognationis contrahi poſſe. Ratio autem qua ſacra Rota, & Romana Congregatio moueri potuerint hæc videtur eſſe. Quia iure firmatum eſt quemlibet medio procuratore præſtare poſſe, quæ poteſt per ſe ipſum, cum aliàs prohibitus non eſt. *leg.* 1. *§. Rurſus ff. de Procuratorib. & reg. qui poteſt. de Regul. Iuris in* 6. At nullibi eſt prohibitū ſignare procuratorem ad patrini munus exercendum, vt conſtabit diſſoluendo fundamenta oppoſitæ ſententiæ. Ergo. Deinde moueri potuerunt ex vſu, & conſuetudine ſignandi procuratorem ad munus hoc exercendum, precipuè in baptiſmo principum, vt aliis relatis teſtatur Sanch. *lib.* 7. *dicta diſp.* 59. *n.* 6. Qui vſus ſuſtinendus non eſſet, ſi medio procuratore patrinus eſſe non poſſet. Quia eſſet vſus celebrandi baptiſmum ſine patrino. Qui vſus nullatenus eſt ab Eccleſia permiſſus, ſed potius contrarius vſus præceptus.

17. Neque fundamenta oppoſitæ ſententiæ vrgent. Ad primum nego tangere, tenere, ſuſcipere, leuare, neceſſario perſonalem actionem indicare, eſto id frequenter contingat. Et ad probationem reſpondeo, textum *in cap. de his, & cap. ad limina* exprimere quid factum fuerit, non tamen legem ferre, aliter fieri non poſſe. Ad 2. concedo cognationem naturalem contrahi actione perſonali parentis, & non aliter, quia fundatur in phyſica, & naturali generatione, quæ alteri non poteſt committi. At tentio, & ſuſceptio baptizati, actiones ſunt, quæ alteri committi poſſunt, & medio commiſſario præſtari, vt etiam ipſemet Sanch. fatetur. Vnde mirum non eſt cognationem naturalem indigere neceſſariò perſonali actione parentum, ſecus vero cognationem ſpiritualem. Neque textus *in cap. debitum de baptiſmo* his contrarius eſt. Solùm enim æquat generationem ſpiritualem naturali in diſtinctione generantis, & geniti, probatque neminem ſeipſum ſpiritualiter generare poſſe, ſicuti non poteſt carnaliter. Ad 3. concedo neminem adoptare poſſe per procuratorem, quia ſic legibus ſtatutum eſt: at ſtatutum eſt ſuſceptorem baptiſmi medio procuratore conſtitui non poſſe. Ergo ex cognatione legali ad ſpiritualem argumentum in hac parte fieri non poteſt. Neque obſtat cognationem ſpiritualem imitari legalem, quia non imitatur in omnibus, aliàs non poſſet eſſe cognatio ſpiritualis niſi ſuſcipiens longe maior eſſet, quam ſuſceptus, ſicuti non eſt cognatio legalis, niſi adoptans maior ſit adoptato, ita vt illum generare poſſit. *§. minorem natu. inſtit. de adoptionib.* Ad 4. concedo impedimenta matrimonium impedientia conſtitui non poſſe abſque manifeſto textu & ratione, nego tamen nullum eſſe textum quo probetur impedimentum cognationis ſpiritualis per procuratorem contrahi poſſe. Nam eo ipſo, quo ſuſceptio baptizati non prohibeatur per procuratorem fieri, deciſum eſt impedimentum annexum ſuſceptioni contrahi medio procuratore poſſe. ex *reg. qui poteſt. de Reg. Iuris in* 6. Ad 5. admitto conſtituentem procuratorem, vt nomine ſuo baptizet, non ipſum, ſed baptizantem, contrahere cognationem, quia in baptiſmo conſtitui procurator non poteſt. Nequit enim nomine alterius à Chriſto concedi.

PVNCT.

PVNCTVM XII.

De ritibus, & cæremoniis in baptiſmo ſolemni ſeruandis

1. *Qui de his latè agant.*
2. *Qua de cauſa plures in adminiſtratione baptiſmi, quam alterius ſacramenti ritus aſſignentur.*
3. *Deſignatio patrini, & conſecratio baptiſmalis fontis prærequiruntur.*
4. *Tertio prærequiritur petitio baptiſmi, & qualiter.*
5. *Quarto trina exſufflatio in faciem baptizandi.*
6. *Quinto ſignatio crucis in fronte.*
7. *Sexto impoſitio manus ſuper baptizandum.*
8. *Septimo exorciſmus.*
9. *Octauo impoſitio ſalis ori cathecumeni.*
10. *Nono iterum Sacerdos imponit manum, & ſignat baptizandum.*
11. *Decimo impoſita manu iterum benedicit.*
12. *Vndecimo abrenunciatio catechumeni.*
13. *Duodecimo inunctio pectoris, & ſcapularum.*
14. *Decimo tertio profeſſio fidei.*
15. *Quo tempore baptiſmus miniſtrandus ſit.*
16. *Quo loco, & quomodo.*
17. *Chriſmate vngitur caput baptizati.*
18. *Veſtis candida qualis ſit vſus.*
19. *Datur cereus accenſus.*
20. *Aliæ cæremoniæ antiquæ ceſſarunt.*
21. *Ab his cæremoniis poſtmodum adhibendis non excuſatur ob baptiſmum prius in neceſſitate receptum.*
22. *Quid de baptiſmo ab hæreticis facto.*
23. *Baptiſmo inualidè miniſtrato ſolemniter, negant plures cæremonias eſſe repetendas.*
24. *Probabilius eſt oppoſitum.*
25. *Fit ſatis oppoſitis rationibus.*

1. QVa breuitate potuero explicabo cæremonias, & ritus tum antiquitus, tum in præſenti in adminiſtratione baptiſmi obſeruatos, illorum explicatio petenda eſt præter antiquos patres à D. Thom. *q.* 71. *art.* 1. 2. & 3. eiuſque expoſitoribus præcipuè Valent. *diſp.* 4. *q.* 1. *pun.* 4. Vaſq. *diſp.* 166. *per totam.* Suar. *diſp.* 30. *ſect.* 1. & 2. Item à Bellarm. *lib. de baptiſmo cap.* 24. & 25. Henriq. *lib.* 2. *cap.* 18. & 15. Reginald. *lib.* 27. *cap.* 5. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 8. & aliis Neotericis.

2. Eccleſia, vt conſtat ex rituali Romano plures cæremonias, & ritus inſtituit obſeruandos in baptiſmi adminiſtratione potius quam in adminiſtratione aliorum ſacramentorum ob eius ornatum, & ſplendorem. Tum quia erat reliquorum ſacramentorum ianua. Tum quia materia vulgari, & communi conſtabat, ob idque rudibus hominibus contemptui expoſitus. Tum quia ſpeciales effectus operabatur quos oportebat tum verbis, tum rebus ſignificari. Hi ritus, (vt ex relatis doctoribus conſtat) alij antecedunt baptiſmum, alij comitantur, alij ſubſequuntur.

3. Tredecim ritus, & cæremoniæ baptiſmum antecedentes olim in Eccleſia obſeruati modo ex parte obſeruantur. Primus ritus enumerari poteſt deſignatio patrini, de quo ſatis pun. præcedenti dictum eſt. Secundus conſecratio aquæ baptiſmalis cum trina infuſione chriſmatis in modum crucis, cuius meminit Dionyſ. *cap.* 2. Eccleſiaſt. Hierarch. *pun.* 2. Ambroſ. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 5. Raban. *relatus cap. deinde de conſecrat. diſt.* 4. Vnde peccatum mortale eſt extra neceſſitatem aqua non benedicta baptiſmum miniſtrare: ſic tradit relato Didaco Nunez Bonac. *diſp.* 2. *q.* 2. *p.* 7. *num.* 19.

4. Tertius eſt baptiſmi petitio, etenim baptizandus nomen ſuum paſtoribus Eccleſiæ olim dabat, quo indicabat & baptiſmum petere, & nouo nomine ſe inſigniri velle, cuius cæremoniæ meminit Clemens epiſt. 3. Accedat (inquit) qui baptiſmum vult ad Sacerdotem, & nomen ſuum det. Et Cyrillus Hieroſolymit. catecheſi 1. intraſti eo loco dignus habitus, nomen tuum ſcriptum eſt. Auguſt. ſæpè huius ritus mentionem fecit, præcipuè *lib. de fide, & operib. cap.* 6. & *lib. de cura pro mortuis agenda cap.* 12. & *lib.* 9. *confeſſor. c.* 6. & Concilium Carthaginen. 4. *cap.* 85. *relatum in cap. baptizandi de conſecrat. diſt.* 4. Quia cæremonia ab adultis facta baptizandi competentes vocabantur, quia ſimul cum aliis erant petentes baptiſmum. Antiquitus enim tria genera catechumenorum. diſtinguebantur, vt colligitur ex Auguſt. loco allegato Primum erat illorum, qui exhortationes ad fidem audiebant ideoque auditores, ſeu audientes vocabantur, de quibus loquitur Cyprian. *epiſt.* 17. *aliàs.* 13. *lib.* 3. Tertullian. *lib. de pœnitent. cap.* 6. & Iſidor. *lib.* 2. *de* Eccleſiaſt. *offic. cap.* 2. Secundum erat illorum, qui exhortationibus aſſentientes baptiſmum petebant, ideoque petentes appellabantur, quorum meminit Iſidor. *dicto cap.* 21. Hieronym. *in epiſt. ad* Pamachium. *quæ eſt.* 61. *in ordine.* Pacianus *ſerm. de baptiſmo.* Auguſt. *ſerm.* 116. *de tempore & lib. de fide, & operib. cap.* 6. & *lib.* 9. *confeſſ. cap.* 6. & Dionyſ. lib. 2. de Eccleſiaſt. Hierarchia, & alij Patres. Simul autem ac baptiſmum petebant, nomen ſuum dabant ſcribendum, vt expreſſius de voluntate baptiſmi ſuſcipiendi Paſtoribus Eccleſiæ conſtaret iuxta textum, legum Eccleſiaſticarum 2. *quæſt.* 1. Nomen autem, quod ab iis petentibus baptiſmum dabatur, erat nomen, quo poſt ſuſceptum baptiſmum appellari volebant. Quod regulariter erat nouum diſtinctum ab eo, quo dum erant gentiles vtebantur, vt ſic nomen cum noua profeſſione conueniret. Facta petitione baptiſmi, & nomine dato inſtruebatur à Paſtoribus Eccleſiæ tum in rebus fidei, tum in iis, quæ ad mores pertinent, iuxta illud Matth. vlt. vbi bis repetit Chriſtus gentes baptizandas docendas eſſe primo de rebus ad fidem pertinentibus. Secundo de præceptis ſeruandis. Ex his autem, qui benè erant inſtructi eligebantur à paſtoribus Eccleſiæ baptizandi vtpote iam apti, & diſpoſiti ad baptiſmum recipiendum, eaque de cauſa electi vocabantur, quod erat tertium genus, & præcipuum catechumenorum, quorum meminit Leo magnus *epiſt.* 4. *cap.* 5. & 6. Sed antè hanc electionem ſepties examinabantur catechumeni, an rectè in fide, & præceptis obſeruandis eſſent inſtructi. Quod examen præcedentibus iejuniis, & variis cæremoniis fiebat, vt colligitur ex Leone magno *epiſt.* 4. *cap.* 6. *in fine.* Ruperto. *lib.* 4. *de offic. Eccleſiaſt. cap.* 18. Auguſt. *lib. de fide, & operib. cap.* 9. Tertullian. *lib. de baptiſmo cap.* 20. Huius cæremoniæ vſus tam pro baptiſmo adultorum, quam paruulorum ex parte ab Eccleſia retinetur: cum enim baptizandus adultus eſt inſtruitur in doctrina Chriſtiana, & cum plenè, & perfectè conſtat inſtructum eſſe, ad Eccleſiam accedit baptiſmum ſuſcepturus, & ſtans in foribus Eccleſiæ interrogatur à miniſtro quo nomine inſigniri velit, reſpondetque ipſe, ſi adultus eſt, ſin minus reſpondet loco ipſius patrinus: Petri, vel Ioannis nomine vocari volo.

5. Quo facto ſuccedit quartus ritus, qui eſt trina exſufflatio in faciem baptizandi in modum crucis ad abigendos dæmones, ne baptiſmum impediant, neue ſuis tentationibus vexent baptizandum, & à gratia per baptiſmum recipienda faciant deficere. Meminit huius cæremoniæ Aug. *de Eccleſiaſt. dignitat. c.* 31. dicens. Ex ſufflationibus clericorum ſpiritum immundum abigi tam à paruulis, quam ab adultis. Et *lib.* 6. *contra Iulian c.* 5. inquit: Eccleſia filios fidelium neque exorcizaret, neque exſufflaret, ſi non eos de poteſtate tenebrarum, & à principe mortis erueret. Conſentit iis Cæleſtin. Papa in epiſt. ad Epiſcop. Galliæ *cap.* 12. & Raban. *lib.* 1. *de inſtit. clericor. c.* 27. relatus. *c. poſtquam. de conſecrat. diſt.* 4. exſufflatur inquit, ab eo ſæua poteſtas, vt per pium Sacerdotis miniſterium Spiritui ſancto cedat fugiens ſpiritus malignus.

6. Quintus eſt ſignatio crucis in fronte, & in pectore baptizandi iuxta antiquiſſimum vſum ab Auguſt. relatum, *lib. de catechizandis rudibus cap.* 20. Crucis, inquit, ſigno in fronte, hodiè tanquam in poſte ſignandus eſt. Idem tradit Ambroſ. *lib. de his qui initiantur. cap.* 4. & ante ipſum Dionyſ. de Eccleſiaſt. Hierarch. *cap.* 2. & 5. Finis huius cæremoniæ, vt ex Aug. conſtat, eſt ad ſignificandum baptizato crucis virtute incolumitatem à dæmone eſſe habiturum, ſicuti Iſraëlitæ, quorum poſtes erant ſanguine Agni ſignati, incolumitatem habuerunt ab Angelo percutiente. Eaque de cauſa dixit Raban. *lib.* 1. *de inſtit. cleric. cap.* 27. & *refertur cap. poſtea de conſecrat. diſt.* 4. baptizandus ſignatur ſignaculo ſanctæ crucis tam in fronte, quàm in corde, vt ab eo tempore ipſe apoſtata diabolus in vaſe ſuo priſtino ſuæ interruptionis cognoſcens ſignaculum, iam ſibi deinceps illud ſciat eſſe alienum. Deinde ſignatur in fronte, & in pectore, vt intelligat quòd non ſolùm interius in corde, ſed exterius palam, & manifeſtè crucem Domini Ieſu Chriſti crediturus, & adoraturus ſit.

7. Sextus, impoſitio manus ſuper baptizandum recitata oratione in Romano Rituali præſcripta, qua finita Sacerdos apprehendit baptizandi manum, & ſic eum in Eccleſiam introducit. Antiquiſſimus fuit hic ritus, vt conſtat ex Dionyſ lib. 2. de Eccleſiaſt. Hierarch. & Clement. Romano, *lib.* 7. *conſtit. cap.* 40. & ex concil. Carthaginen. 4. *c.* 85. & Auguſt. *lib.* 2. *de peccator. merit. & remiſſ. cap.* 26. credique poteſt hanc cæremoniam deſumptam fuiſſe ex facto Chriſti Matth. 19. & Apoſtolorum vſu relato in *cap.* 8. 9. & 13. *actu Apoſtolorum.* Hæc cæremonia ad duplicem effectum ſignificandum aſſumitur; primò ad impetrandam perſeuerantem ſanctificationem baptizando, ob quam cauſam dixit Auguſt. *dicto lib.* 2. *de peccator. merit. cap.* 26. Catechumenos ſecundùm quemdam modum ſuum per ſignum Chriſti, & orationem, manuſque impoſitionem ſanctificari. Secundò per hanc manus impoſitionem orationi adiunctam præcluditur via dæmoni, ne ſemel expulſus ad baptizandum redeat. Sicuti dixit D. Thom. *q.* 70. *art.* 2. *in cor.*

8. Septimus, introductum in Eccleſia exorcizat Sacerdos ſicuti etiam olim fiebat teſte Cyrillo Hieroſolymit. catecheſi. 1. Dionyſ *cap.* 2. *de Eccleſiaſt. Hierar.* Ambroſ. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 5. Celeſtino Papa epiſt. ad Epiſcopos Galliæ, *cap.* 12. & Auguſt *lib.* 6. *contra Iulian cap.* 5. & *lib.* 1. *de peccator. merit. & remiſſ.*

Digitized by Google

remiſſ. c. 34. *& alibi ſæpè.* Fit autem hæc cæremonia ad arcendam virtutem dæmonis, eiuſque fugandam incurſionem, ſicuti deciditur *cap. ſicut noſtris de conſecrat. diſt.* 4. Eſt enim exorciſmus quædam immundi Spiritus increpatio, quam ipſe, vtpote ſuperbus ſuſtinere recuſat.

9. Octauus. Imponit Sacerdos ori catechumeni ſalem prius à ſe benedictum in ſignum cæleſtis ſapientiæ, quam recepto baptiſmum guſtare debet. Quo ſapientiæ ſale conditus fœtore careat iniquitatis; & à vermibus peccatorum vltra ne putreſiat, vt dixit Raban. *de inſtitut. cleric. lib.* 1. *cap.* 27. *& refertur cap. ex hinc de conſecrat diſt.* 4. Vſus huius cæremoniæ antiquiſſimus fuit, colligitur ex concilio Carthaginen. 3. *cap.* 5. & ex Beda relato in *cap ſal. cæleſtis de conſecrat. diſt.* 4. & ex Petro Damiano *epiſt.* 15. *cap.* 20. Iſidoro *lib.* 2. *de Eccleſiaſtic. offic. cap.* 20.

10. Nonus. Iterum Sacerdos imponit manum, & ſignat catechumeni frontem ſigno crucis, & exorcizat, quibus finitis illius aures, & nares ſaliua tangit, dicens. Epheta, quod eſt adaperire, quia prædicta cæremonia optat, vt aures baptizandi ſpectantur ad ſermonem & eloquium Sacerdotis. Nares vero vt bonum odorem accipiant pietatis æternæ, ſitque in eo fidei, & deuotionis plena, fragrantia, ſicuti dixit Ambroſ. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 1. Raban. *de inſtitutionib. clericor. lib.* 1. *c.* 27. *& refertur c. poſtea de conſecrat diſt.* 4.

11. Decimus. Impoſita manu iterum benedicit Sacerdos baptizandum, vt ſic aduerſus diaboli inſidias magis munitus exiſtas.

12. Vndecimus. Abrenunciat catechumenus, (ſi adultus eſt, ſin minus loco ipſius electus patrinus) ſathanæ, & operibus eius, & pompis. Sicuti tradidit Clemens, *lib.* 7. *conſtitut. Apoſtolic. cap.* 4. *&* 42. Dionyſ. 2. *part. de cæleſti Hierarch. cap.* 2. Tertulian. *lib.* 2. *de ſpectaculis cap.* 1. *& lib. de corona militis, cap.* 3. Cyprian. Origen. Cyrill. Chryſoſt. Ambroſ. Auguſt. Hieronym. & alij patres prout refert Vaſq. *dicta diſp.* 166. *cap.* 3. Suar. *q.* 71. *art.* 1. Ex quibus patribus maximè ex Dionyſ. Cyrillo, Ambroſ. & Hieronymo colligitur antiquitus hanc abrenunciationem fieri à catechumeno verſus ad occidentem, & renunciatione facta conuerti ad orientem, vt indicaretur baptizatum ſpreto dæmone tenebrarum parte, Chriſtum, qui lux eſt, intueri debere.

13. Duodecimus. Inungit Sacerdos catechumeni pectus, & ſcapulas oleo benedicto, cuius cæremoniæ meminit Cyrill. Hieroſolymit. *catecheſi* 2. *myſtagog.* Chryſoſt. *in cap.* 2. *epiſt. ad Coloſſenſ. hom.* 6. Baſil. *lib. de Spiritu ſancto cap.* 27. Iſidor. *lib.* 2. *de officiis Eccleſiaſtic. cap.* 20. Alcuin. *in epiſt. ad Odninum de baptiſmi cæremon. in* 3. *t. bibliotheca ſacra.* Finis, & ſignificatio huius cæremoniæ, ſicuti colligitur ex Rabano *lib.* 1. *inſtit. clericor. cap.* 27. *relato in cap. deinde conſecrat. diſt.* 4. eſt, vt ſactum baptiſma cum fide accepta cuſtodiatur, vngitur enim illius pectus de oleo ſanctificato cum inuocatione ſanctæ Trinitatis, vt nullæ reliquiæ latentis inimici in eo reſideant, ſed in fide ſanctæ Trinitatis mens eius confortetur. Vngitur & inter ſcapulas de eodem oleo, vt vndique muniatur, & ad bona opera facienda per Dei gratiam roboretur. D. Thom. *q.* 66. *art.* 10. *ad* 2. inquit baptizandus vngitur oleo ſancto & in pectore, & in ſcapulis quaſi athleta Dei, vt Ambroſ. *dixit lib.* 1. *de ſacram. cap.* 2. *& lib.* 3. *cap.* 1. Sicut pugille inungi conſueuerunt. Innocent *c. vnico.* §. *quia vero de ſacra vnctione* dixit Baptizandus in pectore inungitur, vt per ſancti Spiritus donum abiiciat errorem, & ignorantiam, & fidem rectam ſuſcipiat, quia iuſtus ex fide viuit. Inter ſcapulas autem inungitur, vt per Spiritus ſancti gratiam excutiat negligentiam, & torporem, & bonam operationem exerceat, quia fides ſine operibus mortua eſt, vt per fidei ſacramentum ſit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium fortitudo laborum in ſcapulis.

14. Decimus tertius. Fidem interrogante Sacerdote catechumenus profitetur, vel per ſe ipſum, ſi adultus eſt, vel per patrinum ſi ſit paruulus, ideoque vocatur baptiſmus ſacramentum fidei, quia in eo primo fidem Chriſti ſolemniter profitemur. Huius profeſſionis mentionem fecit Clemens Romanus *lib.* 7. *conſtitut. Apoſtolicar. cap.* 42. Dionyſ. *cap.* 2. *de Eccleſiaſt. Hierarch.* Hilarius in *c.* 15. *Matthæi ſuper illa verba.* Ieſus autem conuocatis. Iſidor *lib.* 1. *de officio cap.* 26. Alcuin. *lib. de diuinis offic. cap.* 15. *in* 3. *t. bibliotheca ſacra.* Hieronim. *in dialogo aduerſus Luciferian. num.* 4. Auguſt. *lib.* 8. *confeſſion. c.* 2. & alij paſſim. Ratio huius cæremoniæ eſt, vt baptizandus, ſi adultus eſt, plenam fidei notitiam habeat, & Eccleſiæ conſtet. Si vero ſit paruulus, patrinus agnoſcat ſe obligatum eſſe ad inſtruendum infantem; cum opus fuerit, eaque de cauſa manum eius capiti imponat, & nomine ipſius ſymbolum, & orationem Dominicam recitat. Et inſuper ſit, vt omnibus conſtet tam paruulos, quàm adultos obligatos eſſe ad fidem, & religionem Chriſtianam conſeruandam, neque obſtare, quod aliena voluntate eam ſuſceperint. Quod ſi petas qualiter prædicti ritus ſuos effectus operentur? Reſpondeo non infallibiliter, & ex diuina promiſſione, aliàs eſſent ſacramenta, ſed ex Eccleſiæ impetratione, & merito vtpote gratiſſima Deo frequenter obtinet petita. Vide Ægid. de Coninch. *q.* 71. *art.* 3. *dub. vnico.*

15. Cæremoniæ, ſeu ritus baptiſmum comitantes ſunt. Tempus, locus, & modus ablutionis, prolationiſque formæ. Quoad tempus. Eſto olim fierent baptiſma tantum ita pro feſto Paſchæ, & Pentecoſtes celebranda, vt tradit D. Thom. ab omnibus receptus *qu.* 66. *art.* 10. & conſtat ex *cap. baptizandi. cap. de catechumenis. cap. duo tempora cap ſi qui cap. non ratione & aliis de conſecrat. diſt.* 4. Attamen iam quolibet tempore celebrari poſſunt. Si enim paruulus baptizandus eſt, quolibet die poſt natiuitatem baptizari poteſt. Si adultus, cum primum in fide fuerit conuenienter inſtructis, vt benè ex Gregor. Nazianzen. *orat.* 40. Baſil. *in exhortat ad baptiſm.* notauit Suar. *quæſt.* 71. *art.* 1. *diſp.* 30. *ſect.* 2. in prima circunſtantia.

16. Quoad locum. Tempore naſcentis Eccleſiæ nullus erat determinatus, ſed in fluminibus, fontibus, priuatiſque domibus adminiſtrari poterat, vt conſtat ex actibus Apoſtolorum *cap.* 2. 8. 10. *&* 16. Poſtmodum fuerunt loca deſignata ſeparata ab Eccleſiis, quæque baptiſteria vocabantur, quorum meminit Cyrill. Hieroſolymit. *catecheſi* 1. *myſtagogica* Nazianzen. *orat.* 40. Paulin. *epiſt.* 12. & concil. Antiſiodorenſe ſub Pontifice, Deuſdedit *cap.* 14. Sed iam vſus, & conſuetudo obtinuit, vt in qualibet Eccleſia Parochiali vas quoddam lapideum conſecratum habeatur, quod fons baptiſmalis appellatur, cuiuſque meminit Origen. *hom.* 12. *in Num.* Ambroſ. *lib.* 1. *de ſacram. cap.* 5. *& lib.* 2. *c.* 5. *in princ.* Raban. *lib. de inſtitut. Clericor. cap.* 28. Et ſpecialiter extant apud Gratianum ex concilio Meldenſi, ſeu Illedenſi hæc verba, relata in *cap. omnis presbyter. de conſecrat. diſt.* 4. omnis presbyter, qui fontem lapideum habere nequiuerit, vas conueniens ad hoc ſolummodo officium baptizandi habeat, quod extra Eccleſiam non deportetur. Vnde in concilio Vienen. id ſeuerè præcipit Clemens. V. ſicuti refert in *Clement. vnica de baptiſmo.* Quapropter graue peccatum committeret ſecluſa neceſſitate, qui extra Eccleſiam in priuatis oratoriis hoc ſacramentum ſolemniter miniſtraret. Excipiuntur Regum, & Principum liberi, id eſt filij, & nepotes tam naturales, quàm legitimi ſupremorum principum, hoc eſt illorum, qui alteri ſubiecti non ſunt, ſicuti explicuit Gloſſa in *dicta Clement.* & tradit Eman. Saà, *verbo baptiſmus, num.* 13. Vaſq. *diſp.* 166. *cap.* 2. *num.* 7. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 8. *n.* 8. *verſ. inter cæremonias.* Ægid. de Coninch. *q.* 71. *art.* 2. *dub. vn. n.* 15. Suar. *diſp.* 30. *ſect.* 2. *verſ. ſecunda circunſtantia.*

De modo ablutionis, an per immerſionem, an per affuſionem debeat fieri, & de formæ prolatione ſatis diximus, cum de materia, & forma huius ſacramenti ſermonem fecimus, ſemper enim in his retinenda eſt diœceſana conſuetudo. Quoad miniſtrum attinet ſatis conſtat ornatum eſſe debere ſacris veſtibus, ad minus ſuper pellicio, & ſtola, vti cauetur in rituali Romano.

17. Ritus ſubſequentes baptiſmum iuxta antiquum vſum ſunt, vnctio chriſmatis in vertice baptizati, veſtis candida, cereus accenſus, oſculum pacis, & lactis, & mellis guſtatio, lotioque pedum. Vnctio chriſmatis in vertice baptizati, quæ modo ſeruatur cæremonia fuit antiquiſſima, vt colligitur ex concilio Arauſicano. *cap.* 1. dicente. Nullus miniſtrorum, qui baptizãdi recipit officium ſine chriſmate vnquam debet progredi, quia inter nos placuit ſemel in baptiſmate chriſmati. Idem ex Dionyſ. *cap.* 2. *de Eccleſiaſt. Hierarch.* Nazianzen. *orat.* 40. Ambroſ. *lib.* 3. *de ſacram. c.* 3. *& lib. de iis qui initiantur. cap.* 6. *&* aliis. Aduerte chriſma recens eſſe debere, hoc eſt illo anno in die cœnæ Domini conſecratum. Aliàs ſecluſa neceſſitate graue peccatum eſſe videtur, vt colligitur ex *cap. de oleo de conſecrat. diſt.* 4. Inquit enim textus. Quod ſi quis contrarium tentauerit propria temeritate ipſe in ſe ſuæ damnationis protuliſſe ſententiam manifeſtatur, ob quam cauſam Gloſſa in *cap. quoniam de Sentent. excommunicat. in* 6. *verbo dubium.* Sacerdotem delinquentem in hac parte deponendum eſſe decidit. Et ita tradit Nauarr. *cap.* 22. *num.* 7. *& cap.* 25. *num.* 75. Suar. *quæſt.* 71. *art.* 3. *in comment.* Ægid. de Coninch. *art.* 2. *dub. vnico. num.* 17. Eman. Saà *verbo baptiſmus, num.* 15. Bonac. *diſp.* 2. *quæſt.* 2. *pun.* 7. *num.* 20. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap* 8. *num.* 9. Finem huius cæremoniæ optimè explicuit catechiſmus Romanus 2. *p. num.* 57. dicens hac cæremonia ſignificari baptizatum ab eo die Chriſto capiti tanquam membrum coniunctum eſſe, atque eius corpori inſitum, & ea re Chriſtianum à Chriſto, Chriſtum vero à Chriſmate appellari. Et Iuſtin. *lib. quæſtion. & reſponſion. quæſt.* 137. inquit nos in baptiſmo vngi chriſmate eo oleo, & balſamo confecto, vt vncti, & Chriſti dicamur, & in recordationem Dominicæ ſepulturæ Gregor. Nazianzen. *orat.* 40. aſſeuerat baptizatos capite inungi in ſignum regiæ, Sacerdotaliſque dignitatis.

18. Secunda cæremonia olim ab Eccleſia viſitata, quæque ex parte retinetur eſt veſtis candida in ſignum puritatis ex baptiſmo ſuſceptæ vt tradit D. Thom. *quæſt.* 71. *art.* 3. *ad* 4. Ambroſ. *lib. de his qui initiantur, cap.* 7. Auguſt. *ſerm.* 157. *de*

Digitized by Google

tempore Raban.*lib.1. de inſtitut.*Cleric.*cap.29.& lib.2.cap.39.* quam veſtem portabant baptizati à die Paſchæ, quo baptizati erant vſque ad Dominicam ſequentem, quæ ea de cauſa in albis vocata eſt, quia candida veſtimenta eo die deponebant. Vſus huius cæremoniæ obſeruatur Romæ pro baptiſmo adultorum Sabatho Paſchæ facto, ſed non alibi: eſt tamen in quocumque baptiſmo tam paruulorum, quam adultorum quoddam illius veſtigium; ſiquidem finito baptiſmo Sacerdos caput baptizati veſte candida tegit.

19. Tertia cæremonia nunc obſeruata ab Eccleſia eſt cereus accenſus baptizati manui impoſitus in ſignum quod expulſis errorum, & peccatorum tenebris lumen fidei, & gratiæ receperit vſque ad finem vitæ conſeruandum, boniſque operibus augendum, vt ſic Chriſto ſponſo à nuptiis reuertenti, & pulſanti confeſtim poſſit aperire. Sicuti dixit Gregor. Nazianz.*orat.40.in ſanctum baptiſma*, & ibi Nizetas, & Alcuin. *de diuinis officiis capit.de Sabatho ſancto.*

20. Præter dictas cæremonias aliæ tres antiquitus vſitatæ prorſus inuoluerunt. Prima erat oſculum pacis datum à fidelibus in ſignum quod baptizatus frater illorum factus ſit, de qua mentionem fecit Cyprian.*lib.3.epiſt.8.aliàs 59 ad Fidum.* Secunda lactis, & mellis guſtatio ad ſignificandam infantiam, quam ex recenti baptiſmo, & ſpirituali illius generatione habebant: ſicuti dixit Tertullian. *lib.1.aduerſus Marcionem cap.14.num.95.& lib.de corona militis cap.3.nu.*30. Hieron. *dialogo contra Luciferanos*, & *in princ. cap.* 55. *Iſaia.* In cuius confirmationem canit Eccleſia, Quaſimodo geniti infantes lac concupiſcite, &c. & licèt mellis mentio facta non fuerit, ea cauſa fortè fuit quia loco illius aliquando vinum propinabatur, teſte Hieronymo in locum Iſaiæ. Tertia, quæ neque antiquitus fuit vſu firmata, erat lotio pedum in ſubſidium ſanctificationis, vt inquit Ambroſ.*lib. de his, qui myſteriis initiantur cap.6.& 3.de Sacrament.cap.* 1. Etenim cùm Adamus ſupplantatus fuerit à dæmone, eius alcaneo inſidiante, opus fuit, vt recens baptizatus ea lotione pedum muniretur, ne illius inſidiis à recepta gratia deficeret. Verum quia hæc lotio pedum dignitatem baptiſmi minuere videtur, eo quod denotat baptizatum non eſſe plenè, & perfectè mundatum, ſed indigere noua illa lotione iuxta illud Ioann. 13. Qui lotus eſt non indiget, niſi vt pedes lauet. Eccleſia Romana hanc cæremoniam nunquam admiſit, ſicuti teſtatur Ambroſ.*ſupra*, eamque, concilium Eliberitanum *can.* 48. penitus abrogauit, vt probat Vaſq.*diſp.166.cap.vlt.circa finem.*

21. Notant vero Doctores neminem excuſari ab iis cæremoniis adhibendis, eo quòd baptiſmum priuatim vrgente neceſſitate receperit, ſed obligatum eſſe, ſi adultus ſit, ſin minus eius parentes, ſeu tutores ſupradictas cæremonias adhibere. Quia ad expulſionem dæmonis, illiuſque inſidias diſſoluendas, & tentationes ſuperandas, & ad fidem, & gratiam receptam conſeruandam æquè conducere poſſint, ac ſi ſimul cum baptiſmo factæ fuiſſent. Neque obſtat dæmonem baptiſmo expulſum eſſe, ſiquidem peccatum remiſſum eſt, inſidias illius, & tentationes pro impediendo baptiſmo diſſolutas, & ſuperatas, quominus exorciſmi effectum habeant, ſiquidem Eccleſia mediis illis intendit à Deo impetrare perfectam, & perſeuerantem dæmonis expulſionem caſu quo expulſus ſit, & conſequenter ne illius tentationibus, & inſidiis ſuperatus fidelis à Fide, & Charitate deficiat, & locum diabolo præbeat. Poſſunt ergo exorciſmi, & à fortiori reliquæ aliæ cæremoniæ ſuam ſignificationem, & effectum habere. Igitur omitti non debent. Sic docent Richard.*in 4.diſt.6.art.6.quæſt.1.* Viuald. *in candelab.de baptiſmo.cap.vlt.num.*18. Victoria *eodem n.*38. Eman.Saà *verbo baptiſmus n.*5. Bonac. *diſp.2.q.2.pun.7.n.*21. Paul.Laymann.*lib.5.ſum.tract.2.cap.8.nu.*10. Ægid. de Coninch.*q.66.art.9. nu.*99. colligiturque apertè ex *cap.hanc.regulam.1.quæſt.* 1. *& cap. 1.de Sacram. non iterand.* & ex vſu, & conſuetudine recepta, & à Romano Rituali approbata.

22. Paul. Laymann. loco allegato teſtatur baptizatum ab hæreticis in infantia, cùm iam adultus ad fidem conuertitur non eſſe ſolitum in Germania deferri ad Eccleſiam, vt ſolemnitates in baptiſmo omiſſæ adhibeantur, ne baptiſmum ab hæreticis miniſtratum videatur Eccleſia Romana vt minus validum iudicare. At ſi timor huius ſuſpicionis, alteriuſve ſcandali ceſſaret, credit ipſe & benè nullam eſſe legitimam cauſam, ob quam prædictæ cæremoniæ omittendæ eſſent.

23. Sed quid ſi conſtaret baptiſmum ſolemniter miniſtratum inualidè miniſtratum fuiſſe deberent ne repeti eo caſu ſimul cum baptiſmo ritus, & cæremoniæ? Negat Henriqu. *lib.3.c.2.de confirmat.num.1.litt.*N. Bonac.*diſp.2. qu.2. pun. 7. in fine.num.*22. Suar.*diſput.* 31. *ſect.* 6. *§.ſeptimo inquiri poteſt.* Ægid. de Coninch. *q 66 art.9.dub.1.num* 99. Mouentur, quia eſto hæ cæremoniæ ab Eccleſia inſtitutæ ſint, vt honorificentius baptiſmus miniſtretur, at ſæpè neceſſarium non eſt, vt ſimul cum baptiſmo adhibeantur, vt contingit cum baptiſmus ob neceſſitatem abſque illis miniſtratur. Illæ ergo cæremoniæ poſtmodum miniſtratæ ob relationem ad præcedens baptiſma cenſentur moraliter cum ipſo conferri, & quaſi ipſũ ornare. Ergo id ipſum præſtare poterunt cæremoniæ antecedentes. Confirmatur, ex Innocent.III.*cap 1. de Sacram.non iterandis:* vbi Innocent.inquit. In ſacramento imprimentibus characterem non eſſe iterationem faciendam, ſed cautè ſupplendum defectum. Cùm ergo ſolùm in ſubſtantialibus, & non in accidentalibus defectus contigerit, ſolum defectus ſubſtantialis, & non accidentalis ſupplendus eſt. Deinde benedictiones in matrimonio inualidè contracto non repetuntur. Ergo neque huiuſmodi cæremoniæ repeti debent.

24. Cæterùm ſi baptiſmus, ſecluſo ſcandalo, grauique baptizati damno publicè celebrari poteſt, exiſtimo probabilius cæremonias, & ritus repetendos eſſe, ne baptiſmo debitus cultus, & ornatus deficiat. Ob hanc enim cauſam præcipuè ſunt ab Eccleſia præſcripti. & imperati. & ita docent D.Antonin.3.*part.*13.*cap.*14.§.22. Bartholom.ab Angelo *de Sacram.dialog.*2.§.69. Henriq. ſibi contrarius.*lib.2.cap.15.num.*4. Reginald.*lib.*28. *n.* 3. & alij.

25. Neque rationes in contrarium vrgent. Ex eo namque quod baptiſmo in neceſſitate collato ſine cæremoniis cæremoniæ poſtea adhibeantur, nequaquam inferri poteſt baptiſmo repetito cæremonias repetendas non eſſe, quia cæremoniæ ſunt baptiſmo acceſſoriæ non vtcunque, ſed debitam illius adminiſtrationem ornantes, & componentes, ac proinde eo repetito, repeti debent. Secus vero eſt in benedictionibus nuptialibus, quæ inſtitutæ non ſunt ad ornandum matrimonium, cum actu contrahitur, ſed ſupponunt contractum, illudque proficiunt. Minus vrget textus in *c. 1. de Sacrament. non iterand.* Fateor namque iterandum non eſſe, quod ritè factum eſt, niſi ſit acceſſorium illius, quod repeti debet. Cum autem cæremoniæ ſint acceſſoriæ baptiſmo, & propter illius legitimam adminiſtrationem inſtitutæ, eo repetito ſunt repetendæ.

PVNCTVM XIII.

De vnitate Baptiſmi.

1 *Baptiſmus vnus eſt vnitate ſpecifica.*
2. *In ſingulis ſubiectis vnus eſt numero, nec multiplicabilis.*
3. *Stante dubio rationabili de valore baptiſmi repeti poteſt.*
4 *Quale ſit hoc dubium.*
5 *Qualiter dubium rationabile cognoſcetur.*
6 *Quid dicendum de infante expoſito.*
7 *Quid de baptizato domi ab obſtetricibus.*
8 *Quid de infante nato, & educato inter fideles, vel infideles.*
9 *Vnus teſtis fide dignus baptiſmum probat.*
10. *In caſibus, in quibus repeti poteſt baptiſmus ex obligatione eſt recipiendus.*
11 *Adultus probabiliter dubitans de baptiſmo obligatur repetitionem procurare.*
12. *Qualiter baptiſmus repetendus ſit.*

1. QVæſtio eſſe poteſt de duplici vnitate ſpecifica, & numerica. Si de vnitate ſpecifica loquamur, Fide certum eſt Sacramentũ baptiſmi vnum eſſe vnitate ſpecifica, atoma, ex illo Paul. ad Epheſ. 4. Vnus Deus, vna fides, vnum baptiſma. Sicuti explicat Hieronym.*ibi t.6.*& Chryſoſt.*ſerm.*11. Ambroſ. *lib.* 2. *cap.*2. *de pænitent.* Et conſtat ex Trident. decidente ſeptem tantum ſacramenta eſſe, cui definitioni obſtarent plura baptiſmata. Neque obeſt huic vnitati, quod baptiſmus aliquando aſperſione, aliquando immerſione celebretur, quia hæc ſunt differentiæ accidentales ablutionis, cum corpus qualibet ex illis perfectè abluatur, & effectus ſignificatus, & cauſatus idem omnino ſit. Solum obſtare poteſt vulgaris illa diuiſio in baptiſmum aquæ, flaminis, & ſanguinis, cuius meminit. Thom. *quæſt.* 66. *art.* 11. *&* 12. Magiſter in 4.*diſt.* 4. & ibi ferè omnes expoſitores. Verum illa non eſt diuiſio baptiſmi ſacramenti, ſed eſt diuiſio baptiſmi ſeu ablutionis vt ſic, & non vniuoca. ſed analoga. Solum enim baptiſmus fluminis, ſeu aquæ eſt ſacramentum, reliqua vero ſacramenti non ſunt ſed baptiſmi ſacramenti vices gerunt, & illius defectum ſupplent, eaque de cauſa baptiſmata nuncupantur. Etenim impeditus ſuſcipere baptiſmum, ſi votum illius habeat in contritione, ſeu dilectione Dei ſuper omnia incluſum, gratiam, & remiſſionem cuiuſcunque culpæ conſequitur; qui eſt effectus proprius ſacramenti baptiſmi, & à fortiori hunc effectum habebit, ſi vitam pro Chriſto poſuerit, iuxta illud. Nemo maiorem charitatem habet, quam vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Ergo baptiſmus flaminis, ſanguinis vices baptiſmi ſacramenti gerunt, ipſa tamen ſacramenta non ſunt quia non ſunt ſigna à Chriſto inſtituta ad remittenda peccata, & gratiam conferendam. Baptiſmus enim flaminis, qui eſt contritio, vel dilectio Dei ſuper omnia neque eſt ſignum ſenſibile, neque à Chriſto inſtitutum ad peccatorum remiſſionem, ſed vi ſua peccata remittit, & gratiam confert. Baptiſmus

vero

vero ſanguinis, qui eſt martyrium non ex inſtitutione Chriſti, ſed ex priuilegio ob excellentiam ipſius operis idipſum præſtat, ideoque baptiſmata appellantur, eſto ſacramenta non ſint, quod ſequenti puncto latius confirmabimus

2. Si vero de vnitate numerica baptiſmi ſermo ſit, conſtat multiplicatis ſubiectis baptiſma multiplicari: in ſingulis tamen vnicum eſt, neque vlla ratione multiplicari poteſt. Sic definitum eſt in *can.* 47. *aliàs* 47. *Apoſtol.* & à Leone. 1. *epiſt.* 37. *aliàs* 35. *cap.* 1. *ad Leonem Rauenatem*, & *epiſt.* 79. *aliàs* 77. *ad Nizetan*, & in concil. Carthaginen. 1. *can.* 1. & ab Eugen. 4. in concilio Florent. *decreto fidei.* §. *quinto Eccleſiaſticorum*, & tandem à Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 9. & 11. Ratio huius veritatis eſt Chriſti inſtitutio. Congruentias expendit optimè D. Tho. *quæſt.* 66. *art.* 9. illáſque deſumit ex ſignificatione, & effectu, quem habet baptiſmus. Etenim baptiſmus eſt ſpiritualis hominis regeneratio, qua peccatis mortuus iuſtitiæ viuit. Cuiuſcunque autem hominis vnica tantum eſt generatio carnalis. Ergo vnica tantùm debuit eſſe ſpiritualis generatio. Deinde baptiſmus Chriſti mortem, & ſepulturam ſignificat, ſecundum illud ad Rom. 6. Conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem: & ad Coloſſenſ. 2. conſepulti ei in baptiſmo. At Chriſtus Dominus ſemel tantum mortuus eſt, & ſepultus, ergo baptiſmus ſemel tantum ſuſcipiendus eſt. Aliàs bis baptiſmum ſuſcipiens in ſemetipſo rurſus Chriſtum crucifigeret. Denotans non ſemel tantum crucifixum eſſe. Neque obſtat Euchariſtiam repeti, tametſi Chriſti mortem ſignificet, quia vt benè ait D. Thom. *dicto art.* 9. *ad* 5. Euchariſtia non commemorat mortem Chriſti, per modum ſpiritualis generationis, ſicuti baptiſmus, ſed per modum conuiuij. Cum autem conuiuium ſæpè repetatur, non item generatio. Baptiſmus repeti non poteſt, benè tamen Euchariſtia. Item baptiſmo vnimur Chriſto, & illius membrum efficimur, & ſub tanto duce militamus, in cuius ſignum baptizato conceditur caracter. Non igitur eo concesſo eſt locus repetitionis, alias repetens denotaret priori baptiſmo non eſſe perfectè Chriſto vnitum & illius membrum effectum, in ſuamque militiam adſcriptum. Denique baptiſmus ad remiſſionem peccati originalis per ſe primo inſtitutus eſt, tametſi ex conſequenti actualia, ſi extiterint, remittat. At in quolibet ſubiecto vnicum eſt originale peccatum. Ergo vnicum oportuit eſſe baptiſmum, qui licet aliquando ex incapacitate ſuſcipientis remiſſionem illius peccati non operetur; id per accidens eſt, virtutémque ſacramenti non diminuit, ac proinde attendi non debet, ex ſe tamen operari remiſſionem poterat, & de facto operatur fictione recedente.

3. Huic tamen vnitati nullatenus obſtat repetitio baptiſmi ſub conditione ſtante dubio, an fuerit collatus, quia vt rectè dicitur in *cap ſolemnitatu.* 1. *diſt.* 1. *de conſecrat.* talis trepidatio non facit iterationem, quoniam non monſtratur eſſe iteratum, quod neſcitur eſſe factum, & expreſſius *cap. veniens de presbytero non baptizato* ibi. Non intelligitur eſſe iteratum, quod ambigitur eſſe factum. Debet tantum dubium rationabile eſſe, id eſt rationi conſonum, & homine cordato dignum: aliàs illicitè baptiſmum repeteres etiam ſub conditione, vtpote qui materiam, & formam illius dubiam, & incertam profers nulla exiſtente neceſſitate, & inſuper occaſionem præbes ſuſpicandi irriſoriè conditionem apponere, & baptiſmi repetitionem credere, & velle. Sic docent Ægid. de Coninch. *quæſt* 66 *art.* 9. *dub.* 1. *num.* 91. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *verſ. ſed quæres.* Vaſq. *diſp.* 146. *cap.* 4. *à num.* 20. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. Valent. *t* 4. *diſput.* 4. *q.* 1. *punct.* 4. *verſ quod ſi dubium.* Bonac. *de ſacram. in genere, diſput.* 1. *q.* 2. *p.* 1. *num.* 36.

4. Hoc dubium rationabile duplex eſſe poteſt iuris, & facti. Dubium iuris eſt cum conſtat baptiſmum tibi eſſe collatum, ſed ſub dubia forma, vel materia, vt ſi collatus tibi eſſet baptiſmus ſub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, vel minima tantum corporis parte abluta, vel pelle ſecundina circundato. de quibus ſupra diximus ſub opinione poſitum eſſe, an ſint vera baptiſmata, Dubium facti eſt, quando neſcitur, an baptiſmus collatus ſit, neque oportet dubium eſſe negatiuum, ſed poſitiuum ſufficit contingens ex eo, quod rationes probabiles adſint perſuadentes baptiſmum non eſſe collatum, vel non eſſe collatum ſub debita forma, vel materia, quod idem eſt quoad præſens attinet. Quodcunque igitur ex his dubiis intercedat, baptiſmus eſto conditione repetendus eſt, quia & proximo ſubuenitur in re maximè neceſſaria, & ſacramenti reuerentia non læditur. Sic teſtantur ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q.* 66. *art.* 9. Vaſq. *ibi diſp.* 146. *cap.* 4. *num.* 9. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *dub. vnico. num.* 91. & alij paſſim, definiturque à Leone I. *epiſt.* 37. *ad Leonem Epiſcopum Rauenatem*, & in concil. Carthagin. 5. *cap.* 6. & ab Alexand. 3 in *cap. de quibus de Baptiſmo.* Qui licèt de dubio facti loquamur, quia tamen eadem eſt cauſa repetitionis, cum eſt dubium iuris, idem in vtroque caſu eſt dicendum, vt rectè Vaſq *ſupra.*

5. Quod ſi roges qualiter cognoſcere poſſis rationabile dubium adeſſe an baptiſmus miniſtratus ſit. Reſpondeo in dubio iuris ſpectandum eſſe, an pro contraria parte ſit opinio probabilis, ea enim ſtante probabiliter iudicatur baptiſmum collatum non eſſe, & conſequenter prudenter illius repetitionem fieri ad hanc dubitationem tollendam, & periculum remouendum. De dubio facti nulla firma regula dari poteſt, ſed prudentis arbitrio eſt iudicandum, quando rationes, & coniecturæ adſint probabiliter perſuadentes baptiſmum miniſtratum non eſſe. Placet tamen expendere communiores caſus, ex quibus alios decidere poteris.

6. Primus eſt de infante expoſito, qui ſi repetiatur abſque teſtimonio baptiſmi baptizandus eſt ſub conditione, quia ſatis prudenter præſumitur baptizatum non eſſe, ſiquidem commune eſt his infantibus baptizatis teſtimonium habere. Sic Sotus *in* 4. *q.* 3. *diſt. vnica, art.* 9. §. *ſit præterea.* Vaſq. *diſp.* 146. *cap.* 4. *num.* 26. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum tract.* 2. *c.* 5. *verſ. dubium iuris.* Bonac. *diſput.* 1. *de ſacram in genere quæſt.* 2. *punct.* 1. *n.* 40. Limitat autem Sotus, & Vaſq. niſi expoſitus eſſet in ea ætate, in qua omnes ſunt baptizati, quia rationabiliter præſumi non poteſt, à tanto beneficio reliquis omnibus conceſſo excluſus. Si vero expoſitus ſit cum ſchedula teſtante baptiſmum, tametſi manu alicuius ſubſcripta non ſit, nequit baptiſmus etiam ſub conditione repeti, quia teſtimonium illud moralem certitudinem inducit, neque enim rationabiliter credi poteſt parentes, ſeu tutores illius, qui Catholici eſſe præſumuntur, cum inter Catholicos, & fideles repetiatur expoſitus, filium ſuum velle tanto ſacramento priuare, Secùs verò eſſet, ſi inter infideles eſſet expoſitus, vel aliqua adeſſet rationabils coniectura à paganis, & hæreticis expoſitum eſſe. De his enim præſumi ſatis poteſt deceptio, ne baptiſmus ritu Catholico conferatur. Sic tradunt Sotus, Vaſq. Paul. Laym. & Bonac. ſupra.

7. Secundus caſus eſt de infante domi baptizato ab obſtetricibus, aliiſque rudibus perſonis, quæ ſi à Parocho examinatæ iuxta decretum Catechiſmi Romani 2. *p. c.* 2. §. 45. qualiter baptiſmum miniſtrauerint, benè, & firmiter non reſpondeant, eſt baptiſmus omnino iterandus. Et idem credo, ſi obſtetrices fuerint veneficæ, ſagæ, ſeu maleficæ, quia ſatis prudenter præſumi poteſt baptiſmum malè fuiſſe adminiſtratum, ob quam cauſam non eſt facilè damnanda conſuetudo aliquarum diœceſum maximè Antuerpienſis præſcribens omnibus iis infantibus ab obſtetricibus baptizatis baptiſmũ ſub conditione repeti, quia regulariter adeſt periculum inualidè baptiſmum miniſtratum eſſe in regionibus hæreſi infectis. Et in caſu dubij ſemper in fauorem paruuli inclinandum eſt. Secluſis vero ſupradictis rationibus dubitandi nequaquam baptiſmus repetendus eſt, ex eo quod fuerit ab obſtetricibus collatus, quia hic modus conferendi baptiſmum non præſtat ſufficientem dubitandi rationem de illius iniqua adminiſtratione. Sic Ægid. de Coninch. *qu.* 66. *art.* 9. *dub. vnico n.* 94. & *ſeqq.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 5. *circa finem.* Bonac. *diſput.* 1. *de ſacramen. in genere. quæſt.* 2. *p.* 1. *n.* 39.

8. Tertius caſus eſt de infante nato inter fideles, arreptus tamen ab infidelibus, & ibi nutritus, qui ſi nullus adſit qui baptizatum eſſe teſtetur præſumi rationabiliter poteſt baptizatum non eſſe, ac proinde ſub conditione eſt baptiſmus repetendus. Eſt deciſio Gregor. 13. In *epiſt.* 4. *ad Bonifac.* quæ refertur in *cap. paruulos de conſecrat. diſt.* 4. & concil. Carthagin. 5. *cap.* 6. *relati in cap. placuit eadẽ cauſa,* & *quæſt.* Secus verò eſt de eo, qui inter fideles educatus exiſtit, quia abſque grauiſſimis indiciis, & coniecturis credi non poteſt ei non eſſe baptiſmum collatum, ſicuti definit Innocent. III. *in cap. veniens de presbytero non baptizato.* Sic ſuſtinent Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *in fine* Ægid. de Coninch. Bonac. Vaſq. Laym. *locis allegatis.*

9. Aduerto ſtante vnico teſte omni exceptione maiore de baptiſmo teſtificante nullatenus baptiſmum eſſe repetendum: quia dum hoc teſtimonium contrariis indiciis, & coniecturis non infirmatur, moralem certitudinem inducit. Ob idque Leo I. *epiſt.* 37. dixit baptizandum eum, qui, cum generationis ſit cupidus, nec recordatur ſe baptizatum, nec aliter atteſtari de eo poſſit. Conſentit Gregor. III. relatus in *cap paruulos de conſecrat. diſt.* 4. & tradit Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *ſub finem.* Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.* 9. *num.* 97. *Bonac. diſp.* 1. *de ſacram. in genere. q.* 2. *pun.* 1. *in fine.* Vaſq. *diſp.* 146. *cap.* 4. *poſt. num.* 14. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 2. *cap.* 5. *circa finem.* Quod non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam in exteriori verum habet. Quia recepta ſententia eſt in iis, quæ alteri non præiudicant vnico teſte plenam probationem fieri. Sicuti tradit Maſcard. *de probationib. in proœmio, q.* 11. *num.* 14. Farinac. *in prax. crimin. q.* 63. *num.* 26. & in caſu præſenti docuit optimè Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 1. *n.* 5. Neque his obſtat textus in *cap placuit de cõſecrat. diſt.* 4. ex cõcilio Carthaginem. 5. *cap.* 6. dicitur abſque vllo ſcrupulo eos eſſe baptizandos, quoties non inueniuntur certiſſimi teſtes, qui eos baptizatos eſſe ſine dubitatione teſtentur. Non enim inde inferri debet vnicam teſtem inſufficientem eſſe. Nam concil. dixit quid faciendum ſit pluribus teſtibus examinatis de

baptiſmo non deponentibus, nihil tamen dixit, quando vnus ex illis certo deponeret. Etenim cum nullus deponit, veriſſimum eſt certiſſimos teſtes non inueniri.

10. Sed an in ſupradictis caſibus, in quibus baptiſmus reperi poſſit, teneantur parentes infantis repetitionem procurare, & Parochus requiſitus, vel eo deficiente quilibet alius Sacerdos concedere? Difficultate non caret. Satis enim videmur charitati proximi ſatisfacere, ſi in neceſſariis ad ſalutem medio probabili ſuccurramus, tametſi omnino certum omittamus, quia eo ipſo quo medium probabile ſit, ceſſat periculum mortale damnationis. Alias & ipſe baptizatus, ſi adultus eſt, obligaretur iterum baptizari, & ſacramentum pœnitentiæ à Sacerdote, in quo nulla eſſet incertitudinis ſuſpicio recipere. Nihilominus tanquam certum tenendum eſt in prædictis caſibus obligari parentes, ſeu tutores procurare baptiſmi repetitionem, Parochumque requiſitum, vel eo deficiente quemlibet alium Sacerdotem concedere. Sic docuit Vaſqu. *diſput.* 146. *cap.* 4. *à num.* 28. Ægid. de Coninch. *qu.* 66. *art.* 9. *dub. vn. concluſ.* 2. *num.* 101. Ratio ea eſt, quia ex charitate tenemur ſuccurrere proximo in grauiſſima neceſſitate conſtituto, quando id commodè facere poſſumus. At in prædictis caſibus eſt proximus conſtitutus in grauiſſima baptiſmi neceſſitate. Tum ne priuetur fructu reliquorum ſacramentorum. Tum ne in perpetuum damnetur. Si enim baptiſmus re ipſa collatus non fuit, reliquorum ſacramentorum fructum non ſuſcepit, & decedens abſque contritione damnatur. At hæc grauiſſima damna prudenter timetur eo ipſo quo probabiliter iudicatur baptiſmum collatum non eſſe. Ergo ex Charitate obligantur parentes, & Parochi ſic dubiter baptizato ſuccurrere.

11. Ob eandem rationem aduerſus Vaſq. exiſtimo adultum de ſuo baptiſmo probaliter dubitantem obligatum eſſe baptiſmi repetitionem ſub conditione procurare, quoad fieri poſſit. Tum ob reuerentiam ſacramentis debitam, cum præcipuè ob charitatem propriam Quilibet enim tenetur pro ſacramentis ſuſcipiendis eſſe diſpoſitus diſpoſitione ab Eccleſia præſcripta. Vna autem, & præcipua diſpoſitio pro ſacramentorum ſuſceptione eſt baptiſmus certus non dubius, & probabilis, ſi quidem ſtante dubio, & probabili præſcribitur repetendus. Ergo ob reuerentiam ſacramentorum recipiendorum tenetur adultus dubitans probabiliter de ſuo baptiſmo iterum ſub conditione baptizari. Deinde hanc obligationem ſubiit ob charitatem propriam, aduerſus quam videtur procedere ſe periculo probabili damnationis exponens, vt verè exponitur, ſi baptiſmus re ipſa collatus non ſit, nec contritionem habet. Neque percipio qualiter poſſit contritionem habere, ſi abſque graui cauſa renuat incertitudinem ſui baptiſmi tollere, certum recipiendo. Sic docuit Ægid. de Coninc *q.* 66. *art.* 9. *dub. vnico circa finem num.* 104. Vide dicta *tract.* 1. *de conſcient. diſp.* 2. *p.* 5. præcipuè *num.* 4. *& tract.* 6. *de charit. diſp.* 1. *p.* 9.

12. Qualiter autem baptiſmus repetendus ſit (caſu quo repeti debeat) traditur in *cap. de quibus* 2. *de baptiſmo* ibi. Si baptizatus es non te baptizo. Sed ſi nondum Baptizatus es, ego te baptizo. Nullum autem exiſtimo eſſe peccatum, ſi ſolum vltimam partem proferres, quia ſatis declaras te nolle baptiſmum conferre, ſi baptiſmus collatus fuit, imo ſi baptiſmus ſecretò adminiſtrandus eſt, ſufficit conditionem mente concipere, eſto expediat maximè verbis proferre. Sic tradit Abbas, aliique expoſitores in *dicto cap.* Et expreſſius Sua. *diſput.* 22. *ſect.* 1. *verſ. ſed quæres.* Vaſq. *diſput.* 146. *cap.* 4. *in princ.* Ægid de Coninch. *quæſt.* 66. *art.* 9. *dub. vnic. num.* 98. Paul. Laymann. *Lib.* 5. *ſum tract.* 2. *c.* 5. *n.* 3. *verſ. porrò.* In hac ſacramenti conditionata repetitione ſcandalum ſemper vitandum eſt quoad fieri poteſt. Quare ſi occaſio repetendi baptiſmum non ſit publica, ſed ſecreta, baptiſmus in Eccleſia foribus clauſis miniſtrandus eſt, præſentibus tantum patrino, & parentibus, vel tutoribus baptizati; quibuſque declaranda eſt à miniſtro cauſa repetitionis & baptiſmus ſub expreſſa conditione concedendus. Sic relato Zambrano *de ſacramen. cap.* 1. *dub.* 4. & Ioanne Chapeauilla *de modo adminiſtrandi ſacramenta temp peſt. cap.* 1. *qu.* 1. tradit Laym. *li.* 5. *ſumm tract.* 2. *cap.* 5. *in fine.*

Pvnctvm XIV.

De baptiſmo ſanguinis ſeu de Martyrio.

DIximus ſuperiori puncto martirium baptiſmum nuncupari, quia vices baptiſmi gerit remiſſionem peccatorum martyri concedens. Videndum in præſenti eſt qualiter martyrium hæc operetur tum in paruulis, tum in adultis.

§. I.

Qualiter paruuli Martyrio iuſtificari poſſint.

1. *Martyrium paruulos iuſtificat à peccato originali.*
2. *Proponuntur quædam obiectiones.*
3. *Fit illis ſatis.*

1. ET quidem, vt à facilioribus incipiamus Martyrium quod eſt mors pro Chriſto ſuſcepta virtutem habet iuſtificandi paruulos à peccato originali: Sic ex communiſſima ſententia teſtantur D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 1. *&* *quodlib.* 9. *art.* 4. Suar. *diſput.* 29. *ſect.* 1. Vaſqu. *diſput.* 153. *cap.* 7. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 66. *art.* 12. *dub.* 1. *concluſ.* 1. ibique pluribus Patrum teſtimoniis exornant, præcipuè Leonis *l. ſerm.* 1. de Epiphan. Cyprian. *ſerm. de Stella, & Magis circa finem.* Auguſtin. *lib.* 2. *&* 3. *de ſymbolo ad Catechumenos cap.* 5. *& epiſt.* 28. ad Hieronym. *poſt. med.* Bernard. *ſerm.* 66. *in Cant. poſt med.* Ratio deſumitur ex eo quod Eccleſia non ſolum vt iuſtos, ſed etiam vt martyres veneretur infantes ab iniquo Rege Herode interfectos in odium Chriſti Domini. Inde enim apertè colligitur occiſum in odium Chriſti, eiuſque fidem, non ſolùm Deo charum eſſe, ſed verè eſſe martyrem. Quod ſi dicas ideo martyres fuiſſe innocentes pro Chriſto occiſos, quia circuncifione iuſtificati erant, obſtat, quia veriſimile non eſt omnes circunciſos fuiſſe, cum plures ante 8. diem natiuitatis credantur occiſi. Deinde non eſſet verum martyrium vices baptiſmi gerere, eſſeque illo præſtantius, ſicuti paſſim docent Patres teſte D. Thom. *q.* 66. *art.* 11. *&* 12. Ergo Martyrium vim habet martyrem iuſtificandi. Hanc autem vim obtinet martyrium ex ſpeciali Dei priuilegio tanto operi debito, vt colligitur ex illo Marc. 8. Qui perdiderit animam ſuam propter me, & Euangelium, ſaluam faciet eam, & Lucæ. 12. viuificabit eam. Et tradit Cyprian. *lib. de laudib. Martyrij in fine.* Clemens *Apoſtolicar. conſtitut. lib.* 5. *cap.* 5. Auguſtin. *lib.* 13. *de ciuit. Dei cap.* 8. *& alibi.* Ex quo fit non ſolum infantem iam natum, ſed etiam in vtero matris exiſtentem martyrio iuſtificari poſſe, quia ibi conſtitutus perdere vitam propter Chriſtum poteſt. Qua in re excedit martyrium baptiſmo, baptiſmum namque ſuſcipere non poteſt in vtero exiſtens, quia nequit aqua tingi, benè tamen martyrium, quia poteſt occidi. Sic relatis Richard, Scoto, Gab. Paludan. docet Vaſqu. *diſp.* 153. *cap.* 7. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *quæſt.* 66. *art.* 12. *dub.* 1. *nu.* 123. Suar. *diſp.* 29. *ſect.* 1. *concl.* 2. Henriq. *cap.* 38. *num.* 7. Bonac. plures referens *diſp.* 2. *q.* 1. *p.* 1. *n.* 7.

2. Obiicies Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 4. definiens tranſlationem à peccato ad gratiam ſine lauacro regenerationis In re, vel voto fieri, eaque de cauſa. *ſeſſ.* 7. *can.* 5. inquit. Si quis dixerit baptiſmum eſſe liberum, hoc eſt non neceſſarium ad ſalutem, anathema ſit. At ſi paruuli ante vſum rationis occiſi martyrio iuſtificantur, baptiſmus neceſſarius non eſt, vt à peccato ad gratiam fiat tranſlatio, cum ipſi baptiſmi votum habere non poſſint. Secundò obiicies martyrium ſacramentum eſſe, quia eſt ſignum gratiæ iuſtificantis ex diuina promiſſione non vtcunque ſed practicum, & operatiuum ſaltem moraliter. Tertiò non apparet, quo tempore martyrium iuſtificare paruulos poſſit, quia non poteſt iuſtificare, quouſque in ſuo eſſe ſit conſtitutum. At non eſt conſtitutum, quouſque mors ſuccedat; ea verò ſuccedente, extra viam paruulus conſtituitur, & conſequenter incapax iuſtificationis acquirendæ.

3. Sed hæc non vrgent, vt à communi, receptaque ſententia recedamus. Ad primum fateor ſine lauacro regenerationis iuſtificationem non eſſe via ordinaria, & communi, ſecus via extraordinaria, & priuilegiata. Ad ſecundum nego eſſe ſacramentum, quia ſacramentum ex ſententia Eugenij 4. *in concil. Florent decreto fidei poſt vlt. ſeſſ.* §. *quinto.* Conſtare debet materia, forma, & miniſtro ad ſacramentum conferendum deputato. At martyrium non conſtat materia, forma, & miniſtro, qui per Chriſtum deputatus ſit ad martyrium conferendum, cum tyrannus à diabolo, & non à Chriſto deputetur, & moueatur ad martyrem occidendum. Præterea non eſt remedium à Chriſto Domino in remiſſionem peccati inſtitutum, ſiquidem non pro libito ſuſcipi poteſt, ſed eſt remedium peccati ex meritis Chriſti conceſſum caſu quo aliquando contingat: ideoque à ratione ſacramenti deficit. Cum verò vrges eſſe ſignum ſaltem extraordinarium rei ſacræ, ac proinde ſacramentum. Reſpondeo non eſſe ſignum rei ſacræ, quatenus à tyranno infertur, ſed quatenus à Martyre ſuſcipitur. Ad ſacramentum vero requiritur neceſſariò, vt ſit ſignum gratiæ ſanctificantis, quatenus alicui per miniſtrum applicatur: quia ipſe eſt, qui eo ſigno vtitur ad gratiam ſignificandam, & conferendam: non autem qui ſignum recipit, eſto ad illud ſuſcipiendum ſe diſponat. Tertium argumen-

Digitized by Google

argumentum petit quo tempore martyrium gratiam conferat? Et quidem ſi verum eſt dari vltimum inſtans vitæ, in quo homo ſit, & immediatè poſt deſinat eſſe, manifeſtum eſt eo inſtanti martyrium operari ſuum effectum poſſe, quia eo inſtanti vita hominis terminatur. At quia in philoſophia probabilius eſt non in tempore, ſed in inſtanti diſſolutionem animæ à corpore fieri, cum generatio nouæ formæ ſubſtantialis non in tempore,ſed in inſtanti contingat, neceſſariò martyrium, vt ſuum effectum operetur, non mortem hominis actu exercitam requirit, ſed futuram. Sed qualiter debeat eſſe futura, non conueniunt Doctores. Plures exiſtimant, ſi ſecundùm ordinarium curſum neceſſariò futura ſit ſufficere, vt martyrium ſuum effectum operetur, quia moraliter loquendo vt mortuus reputari debet, cum ſit mortuus in cauſa, ſiquidem cauſam in ſe habet violentam, & neceſſariam mortis. Sic Leſſius. *lib. 3. cap. 1. dub. 5. num. 59.* Suar. *diſput. 29. ſect. 3. verſ. finem* Henriqu. *lib. 2. cap. 39. num. 2.* Bonac. *diſput. 2. de baptiſmo quæſt. 1. punct. 3.* Sed hoc verum non exiſtimo. Nam inde ſequeretur martyrij effectum habere, & martyrem eſſe, qui ſecundum curſum ordinarium peccare mortaliter, & condemnari poſſit; ſiquidem poſſet longo tempore ante mortem vulnus lethale recipere, ſicuti contigit vni ex 40. martyribus, qui in martyrio defecit, cum iam naturaliter viuere non potuit. Quod ſine dubio eſt inconueniens. Quocirca crederem ad martyrium, illiuſque effectum ſuſcipiendum non ſolum requiri vulnus lethale acceptum eſſe, naturaliterque viuere hominem non poſſe, ſed inſuper, eſſe neceſſarium, vt ex vulnere accepto ſit vſum ſenſuum, & libertatis amittat, vt extra miraculum nullatenus ea recuperari poſſit. Tunc enim verè, & propriè dici poteſt mortuus ſecundùm moralem æſtimationem, quia rationali vita quoad vſum caret. Sic Ægid. de Coninch. *quæſtione. 66. articulo 12. dub. 13.*

§. II.

Qualiter adulti martyrio iuſtificentur; & ad illud ſuſcipiendum ſint diſponendi.

1. *Proponitur dubitandi ratio, ob quam adultis martyrium non remittat peccata vltra meritum operantis.*
2. *Statuitur concluſio contraria.*
3. *Quid ſit pati propter Chriſtum.*
4. *Non requiritur ad Martyrium actum charitatis, & dilectionis Dei ſuper omnia præcedere.*
5. *Satisfit cuidam obiectioni.*
6. *In adultis debet præcedere libera acceptatio.*
7. *Probabile eſt nullam ſpecialem, & expreſſam acceptationem requiri.*
8. *Adultus iuſtus mortem pro Chriſto ſuſtinens obtinet remiſſionem peccatorum venialium, & pœnarum, quæ pro peccatis debentur.*
9. *Qualiter adultus peccator ſe ad martyrium diſponere debet.*
10. *An attritio ſufficiat ad effectum martyrij obtinendum? Arguitur pro, & contra, & reſoluitur.*

1. DE adultis maior eſt dubitatio, qua ratione martyrium in ipſis effectum baptiſmi operari poſſit. Nam ſi ſecluſo operantis merito ex vi martyrij ſuſcepti remittuntur peccata, & gratia confertur, obligatus non eſſe adultus peccator, cui occaſio martyrij offertur contritionem habere, neque ſua peccata confiteri, ſiquidem martyrio obtinere iuſtificationem poteſt, ob quam obtinendam pœnitentia adulto peccatori neceſſaria eſt. Deinde ſi martyrium remittit peccata, & gratiam confert vltra meritum operantis, neceſſario eam virtutem habere debet ex diuina promiſſione, at hæc promiſſio nullibi conſtat. Nam eſto Matth. 10. dixerit Chriſtus Dominus: Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram. Patre meo; non de quacumque confeſſione, ſed de confeſſione, quæ fit amittendo vitam propter Chriſtum intelligi debet, vt ex verbis immediatè ſequentibus colligitur: Qui perdiderit animam ſuam propter me inueniet eam. Et Math. 8. ſaluam faciet eam. Nullus autem propter Chriſtum vitam perdit, qui Chriſtum non diligit ſecundùm illud Ioann. 15. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Ergo ſoli martyrio in charitate fundato ſalus, & animæ viuificatio conceditur, ac proinde non tam martyrio, quam charitati, quæ ei adiungitur. Confirmari poteſt ex 1. ad Corinth. 13. vbi Paulus commendans charitatem inquit. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. Ergo martyrium ſine charitate nullius eſt vtilitatis. Ergo non ex ſe, ſed ex charitate peccata remittit, & gratiam confert.

2. Nihilominus dicendum eſt martyrium vim habere remittendi adultis peccata, & gratiam conferendi vltra meritum. Sic D.Thom. *qu. 68. art. 2. ad 2. & qu. 87. art. 1. ad. 2.* Ægid. de Coninch. *qu. 66. art. 12. num. 124.* Suar. *t. 3. diſput. 29. ſect. 2.* Valen. *diſp. 4. qu. 3. p. 4. verſ. etſi vero.* Bellarmin. *de baptiſm. cap. 6.* Leſſius *lib. 3. cap. 1. dub. 5.* Bonac. *diſput. 2. quæſt. 1. punct. 2.* Gregor. de Valent. *t. 3. diſput. 8. quæſt. 2. pun. 2.* & alij plures. Ratio deſumitur ex variis ſcripturæ teſtimoniis martyrio aliquod priuilegium ſpeciale concedentibus, quam cuilibet alteri operi, tametſi eadem intentione, & feruore factum eſſet. Sicuti colligitur Matth. 10. *num. 34.* Qui perdiderit animam ſuam propter me inueniet eam. Et Marc. 8. *num. 35.* & Lucæ. 9. *n. 24.* & Ioann. 12. *num. 24.* in vitam æternam cuſtodit eam. At ſi martyrium ſolam eam gratiam confert, quæ merito operantis debetur, nullum ſpeciale priuilegium habet. Ergo dicendum eſt vi ſua ex diuina promiſſione remittere peccata, & gratiam cōferre. Deinde Patres martyrio concedunt vices baptiſmi, illumque excedere, vt videre eſt in Clement. Pont. *lib. 5. conſtitut. Apoſtol. cap. 5. & 7.* Cyprian *epiſt. 73.* Auguſt. *lib. 13. de ciuit. Dei cap. 8.* Ambroſ. *lib. 1. de pœnitent. cap. 2.* & præcipuè D.Thom. 3. *part. qu. 87. art. 1. ad 2.* & aliis pluribus relatis à Suar. *diſput. 29. ſect. 2. concl. 1. ad 1.* Atqui baptiſmus vim habet conferendi gratiam vltra meritum operantis. Ergo martyrium eandem vim habere debet. Quod ſi dicas id verum eſſe in paruulis non adultis, qui propriis actibus ſe ad iuſtificari omnem diſponere poſſunt? Obſtat, quia relati ſcripturæ loci, & patrum teſtimonia æquè de adultis, ac de paruulis loquuntur. Et præterea priuilegium martyrio conceſſum non nititur paruulorum neceſſitate, ſed operis dignitati, quæ eadem eſt, imo præſtantior in adultis, ac in paruulis. Quocirca difficultas ſolum eſt in explicando, quando cenſeatur adultus propter Chriſtum mortem ſubire, & qualiter ad eam ſubeundam diſpoſitus eſſe debeat, vt illius paſſio ſuum effectum operetur. Quo explicato rationes dubitandi num. præcedenti relatæ diſſoluuntur.

3. Propter Chriſtum mortem pateris, quoties in defenſionem fidei, charitatis, alteriuſve virtutis vitam amittis, ſiquidem in eius honorem, & gloriam vtpote qui author eſt totius virtutis, & honeſtatis hæc paſſio cedit. Illud enim propter Chriſtum, non tam finem patientis, quam ipſius operis denotat, aliàs infantes non paterentur propter Chriſtum, quippè non ex affectu ad Chriſtum, qui nullus in eis eſſe poterat patiebantur. Sed quia mors in Chriſti odium illis illata fuit, propter Chriſtum paſſi cenſentur. Sic D.Thom. 2.2. *qu. 124. art. 5.* Suar. *3. p. to. 3. diſp. 29. ſect. 1. & 2.* Leſſius. *lib. 3. cap. 1. dub. 3.* Henriq. *lib. 2. cap. 37. numero 2.* Bonacina *diſp. 2. de baptiſmo qu. 1. p. 1.*

4. Hinc colliges euidenter ad martyrium opus non eſſe actum charitatis, & dilectionis Dei ſuper omnia præcedere. Nam eo actu ſecluſo ob Chriſtum, id eſt ob cauſam cedentem in Chriſti honorem mortem ſuſtinere poteris. Deinde ſuſtinere potes mortem in fidei, vel alterius virtutis defenſionem ne cælum amittas, & inferno condemneris. Ob hunc enim finem ſe plures Martyres ad grauia tormenta ſuſtinenda præparabant, vti fecerunt 40. martyres ducti forte authoritate Chriſti Matth. 10. dicentis. Timete eum qui poteſt animam, & corpus perdere in gehennam. Sed hic finis non ex charitate, ſed ex virtute procedit. Ergo ad martyrium non eſt opus actum charitatis præcedere. Et ita docuit Suar. *diſput. 29. ſect. 5.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 66. artic. 12. dub. 2. concluſ. 1.* Henriqu. *lib. 2. cap. 34. num. 3. & cap. 35. num. 1.* Bellarm. *cap. 6. de baptiſm.* Bonac. aliis relatis *diſput. 2. q. 1. p. 1. num. 8.*

5. Neque his obſtant verba Chriſti Ioann. 15. Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Solùm enim inde infertur neminem efficacius ſignum charitatis, & amoris in amicos præbere poſſe, quam ſi animam ſuam ponat pro eis. Non tamen ex illis infertur ad ponendam animam opus eſſe directione præparati, niſi fortè ob ſolam gratiam amici eam exponat. Neque item obſtant verba Pauli. 1. Corinth. 13. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. Nihil enim prodeſt ad ſalutem quorumcunque tormentorum paſſio, quæ diſſenſionibus, & multis inimicitiis inuoluitur, ſicuti inuoluti erant Corinthij, ad quos Apoſtolus ſcribat. Prodeſt tamen ad ſalutem ſi ex charitate procedat, vel charitati coniuncta ſit, ſicuti fides, ſpes, pietas, & miſecordia ad ſalutem proſunt, ſi cum charitate coniungantur, tametſi ex charitate non procedant.

6. Diſpoſitio autem, quam habere debet adultus vt martyrium ſuum effectum operetur, videtur eſſe voluntas ſaltem habitualis martyrium ſubeundi, quia ſecluſa hac voluntate non eſt opus liberum, & præmio dignum. Neque obſtat quod in infantibus non requiratur hæc libera acceptatio, quia Eccleſia nomine ipſorum acceptat ob eorum impotentiam. At nullum eſt fundamentum, vt in adultis credamus hanc acceptationem. Tum quia adulti propriam voluntatem habent. Tum quia ad baptiſmum propria ſe voluntate diſponunt, à fortiori ad martyrium ſe diſponere debet, & ita vi-

Digitized by Google

detur ſuſtinere D. Thom. 2. 2. q. 124. *art.* 1. & *ibi* Caietan. *art.* 2. Henriq. *lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 2. *& cap.* 36. *num.* 1. Bonac. *diſp.* 2. *q.* 1. *p.* 1. *num.* 5. Suar. *diſp.* 29. *ſect.* 2. *verſ. in hac re, & ſect.* 3. *poſt princ.* Paul. Laym. *lib.* 3. *ſect.* 3. *n.* 4.

7. Nihilominus cenſeo probabile eſſe nullam ſpecialem, & poſitiuam martyrij acceptationem voluntariam eſſe requiſitam, ſed ex eo tantum quod adultus martyrio ſubeundo non repugnauerit, credo martyrem eſſe, & martyrij effectum conſecuturum. Moueor, quia ſine expreſſa martyrij voluntate perdere vitam adultus poteſt propter Chriſtum, ſicuti perdit infans. Neque in ſcriptura eſt aliquod fundamentum, quo hæc voluntas in adultis potius quam in paruulis requiratur. Argumentum vero, quod ex baptiſmo deſumitur ineſficax eſt. Nam adultus per baptiſmum Eccleſiæ præceptis, ſubditur, & nouum vitæ ſtatum eligit. Congruum ergo erat vt voluntariè eligeret, cum voluntatem habeat. At martyr ſubeundo martyrium nec nouum ſtatum eligit, nec nouis præceptis ſe ſubdit. Item baptiſmus in remedium tum peccati aliena voluntate commiſſi, quale eſt originale, tum propria quale eſt actuale inſtitutus fuit, Conueniens ergo fuit ne effectum haberet in iis, qui propria voluntate peccata commiſerunt, vel potuerunt, committere abſque ipſorum voluntate. At martyrium in remedium peccati inſtitutum non eſt: tametſi ex liberalitate Dei in præmium tanti operis peccata remittantur. Non igitur propria voluntas expoſtulanda eſt. Et ita tradit Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.* 12. *dub.* 2. *concl.* 4.

8. Ex his manifeſtè colligitur adultum iuſtum mortem pro Chriſto patientem remiſſionem omnium peccatorum venialium, & pœnas pro peccato debitas obtinere, tametſi dormiens occidatur, ſicuti tradit expreſsè D. Thom. 3. *p. qu.* 66. *art.* 12. *& q.* 83. *art.* 1. *& quæſt.* 87. *art.* 1. *ad* 2. & vtrobique Caietan. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 66. *art.* 12. *dub.* 2. *concluſ.* 4. colligiturque ex *cap. cum Martha de celebrat. miſſarum* §. 3. Ratio eſt, quia cum nullius peccati complacentiam habeas, nullatenus obicem ponis gratiæ recipiendæ. Tum quia martyrium à ſanctis Patribus baptiſmo comparatur, & anteponitur. At baptiſmus iuſto collatus remittit omnem venialem culpam, cuius complacentiam non habet, & pœnas pro peccatis debitas. Ergo idem eſt martyrio concedendum. Teneris tamen, ſi baptiſmum nondum recepiſti baptizari, ſi commodè poſſis, quia baptiſmus eſt medium à Chriſto inſtitutum in peccati originalis, & actualis ante ipſum commiſſi remiſſionem, quod nequis omittere abſque graui culpa ob præceptum diuinum de illo ſuſcipiendo impoſitum, tametſi cognoſceres ex diuina reuelatione gratiam contritione obtinuiſſe. Sic Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.* 12. *dub.* 2. *n.* 127.

9. Si verò peccator ſis, tuique peccati ſis conſcius teneris imprimis pœnitentiæ ſacramentum ſuſcipere, non tanquam martyrij diſpoſitionem, ſed vt præceptum diuinum impleas de peccatorum confeſſione in extremo vitæ periculo facienda. Sic Ægid. *loco allegato.* Si verò non ſit locus ſacramenti pœnitentiæ ſuſcipiendi obligatus es ſub graui culpa ad contritionem conari, neque ſufficit, ſi te ad martyrium attritione diſponas: quia ſatis probabilis ſententia eſt affirmans martyrium in adulto peccatore effectum non habiturũ, niſi prius ſe per charitatem diſpoſuerit, vt multis allegatis probat Vaſq. *diſp.* 153. *c.* 3. 4. *&* 5. At ſatis imprudenter te gereres, & contra charitatem propriam, ſi martyrio ſubeundo te exponeres miſſa charitate, ex qua ſecundum probabilem opinionem eſt effectum habiturum, cùm illius omiſſio te poſſit in interitum ſempiternum conſtituere. Sic Ægid. *ſupra.* Quod ſi tui peccati conſcius non ſis, nullatenus martyrium effectum habere poterit, quin expreſsè, vel virtualiter illius deteſtationem habeas, quia pœnitentiæ virtus omni tempore fuit ad gratiam obtinendam neceſſaria, vt definiuit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. & meritò; cùm enim propria voluntate à Deo auerteris; æquum eſt, vt propria voluntate te ad illum conuertas, attritione ſaltem, & propoſito firmo, & abſoluto nunquam peccandi. Quod propoſitum incluſum eſſe videtur in voluntate ſubeundæ mortis, ne Deum grauiter offendas, ne eius gloriam amittas, vel damnationem incurras, ſiquidem ſtante hoc propoſito nullum committere peccatum mortale potes.

Sed an attritio, vel ea voluntas ſubeundæ mortis ſufficiat, vt ad effectum martyrij ſuſcipiendum cenſearis diſpoſitus? Variant doctores. Negatiuam partem ſuſtinet Vaſq. pluribuſque exornat. *dicta diſp.* 153. *c.* 3. 4. 5. *&* 6. Paul. Laymann. *lib.* 3. *ſumma. ſect.* 3. *n.* 6. eámque defendunt plures relati ad Henriq. Leſſio, Suar. & aliis ſtatim referendis. Mihi tamen probabilior eſt affirmatiua ſententia, quam ſuſtinet Suar. *diſp.* 29. *ſect.* 3. *concl.* 2. Bellarm. *cap.* 6. *de baptiſmo.* Henriq. *lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 3. *& cap.* 36. *num.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.* 12. *dub.* 2. *concluſ.* 5. *n.* 144. Leſſius *lib.* 3. *c.* 1. *n.* 48. Bonac. *diſp.* 2. *de baptiſmo. q.* 1. *p.* 1. *n.* 8. Et colligitur ex D. Thom. *in* 4. *diſt.* 4. *art.* 3. *q.* 4. Ratio ea eſt, quia ſancti Patres, vt ex ſupradictis conſtat, concedunt martyrio vim efficaciorem in remittendis peccatis, gratiaque conferenda, quam baptiſmo. At baptiſmus ſola attritione diſpoſitis remittit peccata, & gratiam confert. Ergo martyrium id ipſum præſtare debet. Neque inde fit ſola attritione cognita, ſi conſcius ſis peccati mortalis, te eſſe ritè diſpoſitum, ſicuti eſſes ad baptiſmum ſuſcipiendum. Quia eo caſu ex præcepto diuino ob periculum probabile æternæ damnationis teneris conari ad contritionem. Non enim ita certum eſt Martyrio remitti peccata attritis, ſicuti per baptiſmum, & pœnitentiam, quæ ſunt media à Chriſto Domino ad hunc effectum inſtituta.

TRA

TRACTATVS XX.

ET

DISPVTATIO VNICA, DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

PVNCTVM I.

An Confirmatio ſit Sacramentum nouæ legis à Chriſto Domino inſtitutum.

1. *Confirmatio eſt Sacramentum nouæ legis.*
2. *Eſt à Chriſto inſtitutum.*
3. *Quo tempore inſtitutum fuerit.*
4. *Vſus huius Sacramenti incepit poſt Chriſti aſcenſionem.*

CONFIRMATIO ſic dicta, quia baptizatos confirmat in fide recepta, eſt Sacramentum nouæ legis à Chriſto Domino inſtitutum. Sicuti docuit Trident. *ſeſſ. 7. can.* 1. anathemate, damnans eum, qui dixerit confirmationem baptizatorum otioſam cæremoniam eſſe, & non potius verum, & proprium Sacramentum. Apoſtoli namque vt Spiritum ſanctum baptizatis communicarent, tanquam ſigno, cui ex diuina promiſſione gratia Spiritus ſancti annexa erat vt colligitur manifeſtè ex illo Actor. 8. vbi Petrus, & Ioannes imponentes manus baptizatis, Spiritum ſanctum communicabant, quod cum vidiſſet Simon obtulit Apoſtolis pecuniam dicens: Date mihi hanc poteſtatem, vt cuicunque impoſuero manus accipiat Spiritum ſanctum. Apoſtolorum tempore viſibiliter Spiritus ſanctus per impoſitionem manus communicabatur, quia ad fundandam Eccleſiam, & propagandam Chriſti fidem expediebat. Poſtmodum inuiſibiliter communicatur, vt optimè docuit Auguſt. *lib. 3. de baptiſmo contra Donatiſtas, cap. 16. & tract. 6. in primam canon. Ioann. & lib. 15. Trinit. cap. 26.* Ergo impoſitio manus per chriſmatis in fronte vnctionem ſacramentum eſt nouæ legis, cum ſit ſignum ſenſibile, ſtabile, & perpetuum, cui gratia ſancti Spiritus annexa eſt. Vide Suar. *diſp. 32. ſect.* 1. hanc veritatem fidei pluribus exornantem.

2. Quod vero hoc Sacramentum fuerit à Chriſto inſtitutum conſtat [illegible], quod nullus alius poteſt ſigna ſenſibilia cauſatiua gratiæ inſtituere præter eum qui poteſtatem habet gratiam conferendi, & docet Trident. *ſeſſ. 7. can.* 1. quatenus generaliter definit omnia ſacramenta fuiſſe à Chriſto inſtituta. Inſtituit autem Chriſtus hoc ſacramentum antequam ad cælos aſcenderet, quia eſt vnum ex præcipuis Eccleſiæ fundamentis, quam Chriſtus Dominus ante Aſcenſionem ſuam plenè, & perfectè fundatam reliquit. Ergo reliquit hoc ſacramentum perfectè inſtitutum.

3. Sed quo tempore ante Aſcenſionem inſtitutum fuerit? incertum eſt. Probabilius videtur nocte cœnæ deſignatam, & declaratam eſſe à Chriſto Domino materiam, & formam huius ſacramẽti, Apoſtoloſque edoctos eſſe, qualiter illud adminiſtrare deberent. Neque enim credendum eſt Chriſtum Dominum noctæ cœnæ promiſiſſe diuinum Spiritum Eccleſię daturum, vt in ea perpetuò maneret, quin ſimul declararet modum, quo ipſe Spiritus communicandus erat. Sic tradit expreſsè Fabian Papa, *Epiſt. 2. cap.* 1. In illa (inquit) die Dominus Ieſus poſtquam cœnauit cum diſcipulis ſuis, & lauit eorum pedes (ſicut à ſanctis Apoſtolis prędeceſſores noſtri acceperunt, nobiſque reliquerunt) Chriſma conficere docuit. Et fortè ob hanc cauſam eo die cœnæ, & non alio chriſma conſecratur. Verùm quia Apoſtoli non ſunt conſtituti Epiſcopi cum poteſtate dictum ſacramentum miniſtrandi, quouſque Chriſtus Dominus poſt Reſurrectionem ſuam dixit: Sicut miſit me viuens pater, & ego mitto vos, Ioann. 20. ideo vſque ad illud tempus non eſt hoc ſacramentum plenè; & perfectè inſtitutum, quia ad plenam, & perfectam ſacramenti inſtitutionem non ſolum deſignatio materiæ, & formæ, ſed etiam miniſtri requiritur. Cum vero Matth. 19. paruulis Chriſtus Dominus manus imponebat, ad ſummum hoc ſacramentum adumbrauit, ſed non inſtituit, cum illius materiam & formam non deſignauerit. Solùm enim imponebat paruulis manus, vt illos benediceret, & curaret, non in ſignum ſtabile, & perpetuum gratiæ ſanctificantis. Atque ita docent Suar. *diſp. 32. ſect. 2. circa finem.* Ægid. de Coninch. *qu. 72. art. 1. concil. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. cap. 1. in fine.* Bonac. *diſp. 3. de Sacram. q. vn. p. 2. circa finem.*

4. Quod ſi inquiras, quando incepit vſus huius ſacramenti? Reſpondeo incepiſſe poſt Chriſti Aſcenſionem Non enim expediebat diuinum Spiritum perfectè alicui communicari, ſicuti per hoc Sacramentum communicatur, quin Ieſus glorificatus eſſet, iuxta illud Ioann. 7. nondum erat Spiritus datus, quia Ieſus nondum erat glorificatus, Ieſu autem glorificato Spiritus plenè Apoſtolis datus fuit non ſigno ſacramentali ſed extraordinario, & miraculoſo. Quo Spiritu accepto Apoſtoli aliis diuinum Spiritum communicabant impoſitione manus. An vero cum impoſitione manus vnctione chriſmatis vterentur, non ſatis conſtat, veroſimilius eſt vtroque ſigno vſos fuiſſe. Aliàs diuerſum eſſet ſacramentum ab eo quod nunc eſt.

PVNCTVM II.

De materia remota Confirmationis

1. *Materia remota eſt chriſma ex oleo, & balſamo confectum.*
2. *Plures doctores negant mixtionem ex balſamo eſſe neceſſariam neceſſitate ſacramenti.*
3. *Probabilius eſt oppoſitum.*
4. *Fit ſatis rationibus contrariis.*
5. *Chriſma neceſſario debet eſſe benedictum.*
6. *Aliqui exiſtimant poſſe à ſimplici Sacerdote ex commiſſione Pontificis benedici.*
7. *Neceſſariò debet eſſe ab Epiſcopo benedictum.*
8. *Fit ſatis oppoſitis rationibus.*
9. *Modus conſecrandi chriſma ex neceſſitate determinatus non eſt, benè tamen ex Eccleſia præſcripto.*
10. *Quando chriſma conſecrandum eſt, vbi, an veteris chriſmatis vſus ſufficiat ad ſacramentum conficiendum.*

1. MAteriam remotam ſacramenti confirmationis eſſe chriſma definiuit *concil. Florent. in decreto fidei* & Trident. *ſeſſ. 7. can.* 2. Chriſma autem ex oleo, & balſamo mixtum eſſe debet ſaltem ex Eccleſiæ præcepto, ſed an ex neceſſitate, & Chriſti inſtitutione difficultate non caret.

2. Plures Doctores negant hanc mixtionem eſſe neceſſariam ſacramento, ſed ſufficere oleum: ſic docent Caietan. 3. *p. q. 72. art.* 2. Sotus *in 4. diſt. 7. q. vnic. art.* 2. Nauarr. *cap. 22. n. 8. & conſil. vnico de ſacra vnctione, num. 4. &* 8. Valen. *t. 4. diſp. 5. q. 1. p. 2. verſ. quæſtio eſt.* Sà verbo confirmatio, *num.* 7. Barboſa, *2. p. de poteſt Epiſc. alleg. 31. num.* 3. & alij. Mouetur primò, quia oleum benedictum ſæpè à Patribus chriſma appellari ſolet, vt cõſtat ex Cypriano *epiſt.* 70. & Baſil. *de Spiritu ſancto epiſt.* 27. & Auguſtin. *lib. 5. de baptiſmo cap.* 10. & Innocent. I. *epiſt. 1. ad*

Decentium, cap. 3. & Cyrillo Hieroſolymit. *catecheſi* 3. *myſtagogica.* At chriſma eſt neceſſaria materia confirmationis. Ergo cum oleum benedictum abſque balſami mixtione chriſma ſit, ſufficit pro huius ſacramenti materia. Secundo mouentur ex *cap. Paſtoralis de Sacrament. non iterandis.* vbi Innocent. III. conſultus, an ille qui ſolo oleo confirmatus fuit, debeat iterum confirmari, reſpondet in his ſacramentis non eſſe iterandum, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat prætermiſſum. Sentit ergo mixtionem balſami neceſſarium non eſſe ad ſacramenti valorem, alias iterandum eſſet. Tertio non eſt credendum Chriſtum Dominum inſtituiſſe pro Sacramenti materia rem, quæ nec facilè inueniri poteſt, nec inuenta cognoſci. At balſamum verum, & proprium difficilè inuenitur, & inuentum difficilè cognoſcitur, vt conſtat ex his, quæ tradit Plinius, *lib.* 12. *cap.* 25. Ergo balſamum non eſt materia neceſſaria ſacramenti. Quarto mixtio balſami ita fit in modica quantitate, vt plures partes olei immixtæ maneant, quibus ſi vngitur confirmandus, balſamo non vngitur. At ſi balſamus neceſſaria materia eſſet huius ſacramenti, oporteret omnes partes olei miſceri, vt ſic ex oleo, & balſamo vnctio conficeretur. Non igitur balſamus eſt materia huius ſacramenti.

3. Nihilominus probabiliorem exiſtimo ſententiam affirmantem balſami mixtionem eſſe ſacramento confirmationis materiam neceſſariam. Sic pluribus relatis docent Suar. *q.* 72. *diſp.* 33. *ſect.* 1. *concl.* 1. 2. 3. & 4. Ægid. de Coninch. *dub.* 1. *concl.* 1. & 2. Paul. Laymann, *lib.* 5. *ſum. tract.* 3. *cap.* 2. *dub.* 1. Bonac. *diſp.* 3. *de ſacram. q. vnica pun.* 3. *in princ.* Præcipuum huius ſententiæ fundamentum deſumitur ex Conc. Florent. ſub Eugenio IV. *decreto fidei, ſeu de Armenis.* Secundum (inquit) ſacramentum eſt confirmatio, cuius materia eſt chriſma confectum ex oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ, & balſamo quod odorem ſignificat bonæ famæ per Epiſcopum benedicto. Ergo æquè balſamum, ac oleum definit concilium eſſe confirmationis materiam. Neque obſtat in eodem decreto dicere concilium vinum aqua mixtum eſſe materiã Euchariſtiæ, & actus pœnitentis, ſub quibus ſatisfactionem comprehendit eſſe materiam pœnitentiæ, cum tamen aquæ mixtio, & pœnitentis ſatisfactio non ſint materia neceſſaria ſupradictorum ſacramentorum; quia diuerſimode de his, ac de mixtione balſami concilium loquitur. Neque enim dixit vinum aqua mixtum eſſe materiam, ſed vinum eſſe materiam, cui aqua miſceri debet, tacitè innuens aquæ mixtionem ad materiam non pertinere. Deinde non dixit omnes actus pœnitentis eſſe materiam, ſed actus pœnitentis eſſe quaſi materiã vt eo termino comprehẽderet non ſolum actus pœnitentis contritionem, & confeſſionem, qui propriè, & in rigore ſunt materia pœnitentiæ, ſed etiam ſatisfactionem, quæ pœnitentiam integrat, & complet, ideoque quaſi materia illius appellari poteſt. Adde, eſto concilium dixerit actus pœnitentis eſſe materiam, ſubintelligendum erat de actibus pœnitentis præcedentibus ſacramenti confectionem, non ſubſequentibus, qualis eſt ſatisfactio. At mixtum ex oleo, & balſamo præcedit confirmationem. Ergo æquè balſamum mixtum oleo eſt materia, ac eſt ipſum oleum. Deinde probari hæc veritas poteſt ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ à tempore Apoſtolorum, teſte Fabiano Pontifice, *epiſt.* 2. *ad Epiſcop. orient.* Nunquam enim hoc ſacramentum confirmationis abſque oleo mixto balſamo miniſtratum eſt. Signum igitur eſt illam eſſe materiam.

Cùm verò aſſerimus oleum eſſe huius ſacramenti materiam, oleum oliuarum intelligimus, quia ex alia materia confectum, vt ex nucibus, vel grandi piſce, vulgo *ballena* oleum propriè non eſt, ideoque nec materia huius ſacramenti, ſicuti tradit D. Thom. ab omnibus receptus *q.* 72. *art.* 2. *ad* 3. Balſamum autem, quod oleo miſceri debet, non eſt ſolum balſamum Palæſtinum, ſeu Syriacum; ſed ſufficit Indicum, quia verum balſamum eſt. Neque obeſt Paulum III. & Pium IV. conceſſiſſe Indis, vt balſamo illius regionis chriſma conficeretur, quia in hac conceſſione non priuilegium conceſſit ſed dubitationem ſuſtulit declarando verum balſamum eſſe, ex quo chriſma confici poſſit, ſicuti notarunt Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 1. *verſ. atque in hunc modum.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 41.

4. Neque obſtant rationes contrariæ. Ad primam nego oleum benedictum abſque balſami mixtione appellari communiter, & frequenter chriſma, contrarium enim apertè colligitur ex Dionyſ. *cap.* 4. *de Eccleſiaſt. Hierarchia, part.* 2. *circa finem & p.* 3. *circa finem.* Cyprian. *Serm. de vnctione chriſmat.* Fabiano Pontifice *epiſt.* 2. *ad Epiſcopos Orient.* & Innocent. III. *in cap. vnico de Sacra vnctione,* D. Thom. *q.* 72. *art.* 2. & 4. *contra gentes c.* 60. Et licèt aliquando oleum benedictum ſub nomine chriſmatis fuerit appellatum, id factum eſt, quia præcipua pars illius mixti eſt oleum, non quia balſami mixtione careat.

Ad ſecundum, ex cap. *Paſtoralis*, reſpondeo non eſſe in ſacramento ordinis, & confirmationis iterandum, ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerit prætermiſſum intelligi debere caſu quo verum ſacramentum confectum fuerit. Neque enim credibile eſt Pontificem voluiſſe negare ſacramentum confirmationis abſque balſami mixtione collatum iterandum non eſſe ſaltem ſub conditione, cum manifeſtum ſit ad minus ſub opinione probabili inualidum fuiſſe. Neque item præſumi poteſt voluiſſe balſamo tantum vngi confirmatum, cùm nulla huius vnctionis ſit in Eccleſia conſuetudo. Quia tamen Pontifex non ſolum de defectu balſami in confirmatione, ſed de defectu impoſitionis manus in ordine Subdiaconatus fuit conſultus, ea de cauſa vtrique interrogationi reſpondit; hæc ſacramenta iteranda non eſſe, ſubintellige, ſi verè collata ſint. An vero fuerint eo caſu verè collata noluit definire.

Ad tertium nego balſamum difficilè inueniri, & difficilè cognoſci, ſiquidem tempore naſcentis Eccleſiæ, & quando tyranni eam ſummo odio proſequebantur, inueniebatur, & cognoſcebatur. Neque obſtat Plinij teſtimonium, loquitur enim non de ſuo tempore, ſed de tempore antiquo, vt benè comprobat Suar. *dicta diſp.* 33. *ſect.* 1. *circa finem.*

Ad quartum concedo opus non eſſe, vt omnes partes olei balſamo mixtæ ſint, ſufficit, ſi qualitates balſami, præcipuè illius odorem receperint. Quia eo ipſo totum chriſma ex oleo, & balſamo mixtum dicitur.

5. Grauior dubitatio eſt, an chriſma debeat neceſſario eſſe ab Epiſcopo benedictum, vt ſit apta materia confirmationis? Conueniunt omnes doctores neceſſariò debere prius benedici, vt ea benedictione, & conſecratione diſponatur ad huius ſacramenti vſum. Quare ſi oleo mixto balſamo abſque vlla benedictione confirmares, ſacramentum confirmationis nequaquam conficeres. Ratio huius veritatis eſt Chriſti inſtitutio vſu, & conſuetudine Eccleſiæ declarata, & pluribus conciliis comprobata. Congruentia deſumitur ex eo quod expediens ſit rem communem, & vulgarem priuſquam ad ſanctificandos homines aſſumatur, fieri ſacramentum, & religioſam, vt rectè D. Thom. *q.* 72. *art.* 3. Et licet in ſacramento baptiſmi ea ſanctificatio aquę requiſita non ſit ex neceſſitate, id factum eſt, quia eſt ſacramentum ſummæ neceſſitatis, & quia Chriſtus Dominus baptiſmum Ioãnis ſuſcipiendo aquas omnes in ea figura ſanctificauit; ob quam cauſam panis, & vinum in Euchariſtia non eſt prius ex neceſſitate benedicendus, præterquam quod ipſa conſecratione benedicitur, & conſecratur.

6. Sed an hæc benedictio chriſmatis neceſſariò facienda ſit ab Epiſcopo, vel poſſit à ſimplici Sacerdote ex commiſſione ſummi Pontificis fieri. Difficultatem habet. Tum quia Pontifex ſimplici Sacerdoti committere poteſt (vt infra dicemus) adminiſtrationem ſacramenti confirmationis. Ergo poterit committere Chriſmatis conſecrationem vtpotè ad ipſam adminiſtrationem requiſitam. Conceſſo namque vno conceduntur requiſita ad illud *leg. ad rem mobilem. ff. de Procuratorib. leg. ſi quando. Cod. de inofficioſo teſtam. cap. præterea de officio delegati.* Tum etiam quia Concil. Tolet. 1. *can.* 2. referens aliquibus locis, & prouinciis presbyteros chriſma conſecraſſe, nullatenus declarat inualidam eſſe illam conſecrationem, ſed ſoltim ſtatuit legem prohibentem, nec ex illo die vllus alius præter Epiſcopum chriſma conficiat. Indicat ergo concilium conſecrationem valere, aliàs irritum eſſe declararet. Et ita ſuſtinet Caietan. 3. *p. q.* 72. *art.* 2. & probabile reputat Barboſa, 1. *p. de poteſt. Epiſc. allegat.* 31. *n.* 14. Gregor. de Valen. *t.* 4. *diſp.* 5. *q.* 1. *p.* 2. *col. vlt.* Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 2. *opin. tertia.*

7. Nihilominus certum eſt materiam huius ſacramenti neceſſario eſſe chriſma ab Epiſcopo benedictum: ſic docent ferè omnes Doctores teſte Suar. *diſp* 33. *ſect.* 2. *verſ. in hac re.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 3. *dub.* 1. *concl.* 4. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 3. *cap.* 2. *dub.* 2. Bonac. *diſp.* 3. *q. vnica pun.* 3. Sumiturque ex Concilio Rom. ſub. Syluestro *c.* 5. Tolet. 1. *cap.* 20. Carthagin. 2. *c.* 3. & Carthagin. 3. *c.* 36. ſed præcipuè ex Florent. ſub Eugenio IV. *in decreto fidei,* Vbi definiens materiam Confirmationis, inquit: Eſt chriſma confectum ex oleo, quod nitorem conſcientiæ ſignificat, & balſamo, quod odorem ſignificat bonæ famæ per Epiſcopum benedictum. Ergo materia huius ſacramenti Epiſcopali benedictione præparari neceſſariò debet. Hinc (meo iudicio) euidenter infertur non poſſe ſimplici Sacerdoti cõmitti à Pontifice chriſmatis benedictionem, quia Pontifex nequit materiam vllius ſacramenti mutare. At huius ſacramenti materia eſt chriſma Epiſcopali benedictione præparatum. Nequit Ergo Pontifex loco Epiſcopalis benedictionis Sacerdotalem ſubrogare. Deinde Epiſcopalis benedictio pro conficiendo chriſmate ex inſtitutione Chriſti habetur. Chriſtus enim teſte Fabiano *epiſt.* 2. *ad Epiſcop Orient.* docuit Apoſtolos modum conficiendi chriſma, quem Eccleſia ſemper ſeruauit. At Eccleſia nũquam ſimplici Sacerdoti chriſmatis conſecrationem commiſit, tametſi aliquando commiſerit confirmationis adminiſtrationem, vt notauit Cõcilium Florent. *loco allegato.* Ergo chriſmatis conſecratio ex inſtitutione Chriſti Epiſcopis annexa eſt. Non igitur poteſt Pontifex id mutare, aut variare. Congruentia huius inſtitutionis fuit maior dignitas materiæ ſacramenti, in qua deſi-

gnanda

Digitized by Google

gnanda decens erat, vt omnes à Prælatis Eccleſiæ, primiſque Paſtoribus dependerent.

8. Rationes contrariæ num. præcedenti adductæ facilè diſſoluuntur. Illa enim communis regula: Conceſſo vno conceduntur ea, quæ ad ipſum prærequiruntur, locum habet in ſubordinatis eidem poteſtati. At confectio chriſmatis non ſubordinatur Pontifici, vt delegare eam poſſit ſimplici Sacerdoti, eo quod ex Chriſti inſtitutione Epiſcopali ordini annexa ſit. Neque eſt mirum, quod Chriſtus Dominus reliquerit Pontifici poteſtatem communicandi Confirmationis miniſtrationem ſimplici Sacerdoti, non tamen reliquerit poteſtatem communicandi chriſmatis confectionem; quia confirmationis miniſtratio ſæpè expoſtulat fieri à ſimplici Sacerdote ob abſentiam Epiſcopi. At chriſmatis confectio raro, vel nunquam, cum vnius chriſmatis conſecratio pluribus locis, imo diœceſibus poſſit deſeruire, & ex vno loco in alium facilè chriſma transferri. Argumentum vero ſumptum ex concil. Volet. inefficax eſt. Non enim ex eo quòd concilium omiſerit declarare irritam eſſe chriſmatis confectionem factam à Presbytero inferri poteſt validam eſſe, potius enim contrarium inferri debet ex eo quod factum prohibuerit lege perpetua declaranda id quod de ſe iure diuino erat prohibitum, potius quam denuò aliquid prohibente.

9. Modus conſecrandi chriſma iure diuino ſignatus non eſt. Non enim credendum eſt omnem ritum, & cæremoniam, quam in conſecratione chriſmatis obſeruat in præſenti Eccleſia, ſemper fuiſſe obſeruatum tanquam eſſentialem, & à Chriſto Domino inſtitutum. Quapropter ſolum iure diuino chriſma benedicendum, & conſecrandum eſt diuini Spiritus inuocatione. Quo autem modo, ſeu forma ſit conſecrandum Eccleſiæ remiſſum eſt. Ipſa verò Eccleſia poterat ſic ſtatuere modum conſecrandi chriſma, vt omnem alium irritum, & ſacrilegum redderet. At quia de hac intentione non conſtat, nec conueniens erat, ideo quælibet benedictio chriſmatis ab Epiſcopo facta ſufficiens erit, vt materia diſpoſita ſit confirmationis ſacramento, tametſi graue peccatum committatur omittendo ritum ab Eccleſia præſcriptum. Sic Suar. *diſp. 33. ſect. 2 §. reſtat.* Ægid. de Coninch *q. 72. art. 3. dub. 1. n.* 47. Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract.* 3. *cap.* 2. *dub.* 2. *circa finem.* Bonac. plures referens, *diſp. 3. de Sacram. quæſt. vnica, pun. 3. verſ. obſerua ſecundo.*

10. Singulis annis in die Cœnæ Domini chriſma conſecrandum eſt, & vetus ſeruandum, vt tradit Fabian. Papa, *epiſt.* 2. & concil. Carthagin. 4. *cap.* 56. & habetur *cap. litteris de conſecrat. diſt. 3. & cap. omni tempore de conſecrat. diſt. 4. c. quoniam de ſentent. excommunicat. in* 6. Quod ſi abſens fuerit Epiſcopus, vel eo tempore ſedes Epiſcopalis vacauerit, proximus Epiſcopus adiri poterit, vt chriſma conficiat. Sic Gloſſa in *cap. ſi Epiſcopus, verbo ſpiritualibus de ſupplend. negligent. Prælator.* Vnde Epiſcopus miniſtrans confirmationem chriſmate veteri, ſeu præcedente anno benedicto grauiter peccabit, vt colligitur ex ſupradictis decretis, & præcipuè ex *cap. ſi quis de alio de conſecrat. diſt.* 4. Sacramentum tamen conficiet, quia Florent. Concilium exactè deſcribens huius ſacramenti materiam tantum expreſſit benedictionem Epiſcopi. Quod vero ſit illa benedictio hoc, vel illo anno facta, quid extrinſecum eſt, & accidentarium non ex Chriſti inſtitutione, ſed ex Eccleſiæ præcepto. Sic Suar. *diſp. 33. ſect. 1. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 3. dub. 1. n.* 49. Bonac. *diſp. 3. quæſt. vnica, pun. 3. verſ. obſerua primò.* Barboſa. 2. *p. de poteſt. Epiſc. allegat.* 31. *num.* 17. Emann. Saà alios referens *verbo confirmatio. num. 6. in edit. Romana.*

PVNCTVM III.

Quæ ſit materia proxima Confirmationis.

1. *Materia proxima eſt vnctio chriſmatis per Epiſcopum benedicti.*
2. *Facienda eſt vnctio in figura crucis ex neceſſitate ſacramenti.*
3. *Item in fronte confirmandi.*
4. *Facienda eſt vnctio manu Pontificis immediatè, pollice ex neceſſitate præcepti.*
5. *Vnctio in ea quantitate facienda eſt, quæ ſufficiat, vt verè confirmandus vnctus dicatur.*

1. CONſtat materiam proximam confirmationis eſſe vnctionum ex chriſmate per Epiſcopum benedicto, quia in his ſacramentis, quæ in vſu conſiſtunt, vſus materiæ remotæ eſt proxima illorum materia, quia eſt, quæ immediatè per formam ſignificatur. Hæc autem vnctio debet eſſe in figuram crucis in fronte confirmandi facta manu Epiſcopi, ſicuti omnes doctores comprobant ex vſu, & traditione Eccleſiæ, & ex variis conciliorum decretis, præcipuè ex Florent. ſub. Eugen. IV. *decreto de Armenis.*

2. Primo facienda eſt vnctio in figuram crucis, neque ſatisfaciet Epiſcopus, ſi confirmandum ſignet cruce, & poſtmodum vngat; ſed neceſſario ipſa vnctio in figuram crucis facienda eſt, vt ſatis colligitur tum ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ. Tum ex concilio Florent. in *ſupradicto decreto de Armenis.* Tum ex Innocent. I. & Gregor. 1. relatis in *cap. presbyteris de conſecrat. diſt.* 4. & ex Stephano Papa relato in *cap. numquid de conſecrat. diſt.* 5. Neque deeſt congruentiam huius inſtitutionis. Etenim hac ſacramenti vnctione munimur ad crucem Chriſti palam confitendam. Decuit ergo eam vnctionem ſub figura crucis fieri, & ita tradit expreſsè D. Thom. *q. 72. art. 4. ad. 3.* Suar. alios referens, *diſp. 33. ſect. 3. poſt. prin.* Ægid. de Coninch. *dub. 1. n.* 60. *& ſeqq.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. 3. tract. 3. cap. 2. num. 4. concl. 2.* Bonac. *diſp. 3. de Sacram. q. vnica. pun. 3. num. 5.*

3. Secundò neceſſariò fieri debet prædicta vnctio in fronte confirmandi, neque alibi facta tenet, colligitur manifeſtè ex vſu Eccleſiæ ab antiquis Patribus comprobato, præcipue Tertulliano, *lib. de præſcription. cap.* 40. Dionyſio *de Eccleſiaſt. Hierarch. cap. 2. p.* 2. Cyrillo Hieroſolymit. *catecheſi 3. & 4. myſtagogica.* Gregor. Turonen. *lib. 2. de geſtis Francor. cap.* 31. Auguſt. *pſ.* 141. ſuper illa verba: *In via hac, qua ambulabam;* ſed præcipuè id conſtat ex Innocent. III. *in cap. vnico de Sacra vnctione,* & ex concil. Florent. decreto de Armenis, declarante huius inſtitutionis rationem. Ideo in fronte (inquit concilium) vbi verecundiæ ſedes eſt, confirmandus mungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipuè crucem eius, quæ Iudæis eſt ſcandalum, gentibus autem ſtultitia ſecùndum Apoſtolum. Propter quod crucis ſigno ſignatur. Et licet antiqui patres expreſsè non dixerint hanc in fronte ſignationem eſſe eſſentialem, ſatis id indicarũt abſque vlla varietate conuenientes faciendam eſſe. Præterquam quod eodem modo requirunt vnctionem in fronte, ac in figura crucis, ſed vnctionem in crucis figuram reputant eſſentialem. Ergo etiam in fronte reputare debent. Denique ex fine huius ſacramenti, qui eſt ad confitendum Chriſtum abſque vlla erubeſcentia, & timore, non leue argumentum deſumitur ad probandum vnctionem in fronte neceſſariam eſſe huius Sacramenti valori. Sicuti comprobat D. Thom. *q. 72. art.* 9. Et ita tradunt pluribus relatis Suar. *q. 72. art. 4. diſp. 33. ſect. 3. in medio.* Ægid. de Coninch. *art. 3. dub. 4. concl. 5. num.* 55. Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. c. 2. n. 4. circa finem.* Bonac. *diſp. 3. de Sacram. quæſt. vnic. p. 3. num. 5.*

4. Tertiò facienda eſt hæc vnctio Epiſcopi pollice dextræ manus chriſmate tincto, ſicuti cauetur in Pontificali Romano, & ab Eccleſia eſt perpetuò obſeruatum. Ob hanc enim cauſam præcipuè conſecratur pollex Pontificis, vt dixit Durand. *lib. 6. rationalis, c.* 84. An autem hoc ſit neceſſarium non ſolum ex neceſſitate præcepti, de quo non eſt dubium, ſed etiam ob ſacramenti valorem, difficultatem habet; facta enim vnctione medio aliquo inſtrumento, vtpote penicillo, ſeu calamo forma huius ſacramenti verificatur. Non igitur eſſe poteſt neceſſarium fieri manu Pontificis immediatè. Neque ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ ea neceſſitas colligi poteſt. Aliàs fieri pollice manus dextræ neceſſarium eſſet. Nihilominus dicendum eſt neceſſarium eſſe fieri vnctionem manu Pontificis immediatè, quia impoſitione manus hoc Sacramentum à primis Eccleſiæ exordiis conficitur, vt conſtat ex Apoſtolorum vſu. Quod vero fiat pollice dextræ manus, ex ritu præſcripto ab Eccleſia habetur, non ex Chriſti inſtitutione, & Apoſtolorum vſu. Sic tradit Suar. *diſp. 33. ſect. 3. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 3. dub. 1. in fine.* Paul. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 3. c. 2. in fine.* Bonac. *diſp. 3. de Sacram. q. vn. p. 3. n.* 4.

5. Quod ſi roges in qua quantitate hæc vnctio facienda ſit? Facilè reſpondetur fieri debere ea quantitate, quæ ſufficiat, vt digito Epiſcopi vngatur confirmati frons in figuram crucis, quia eo ipſo forma huius ſacramenti vera redditur. Suar. *diſp. 33. ſect. 3. verſ. circa alteram partem.* Bonac. *diſp. 3. de Sacram. q. vn. p. 3. num. 5.*

PVNCTVM XV.

Vtrum hoc Sacramentum ſub chriſmatis vnctione ſemper in Eccleſia miniſtratum fuerit?

1. *Proponitur dubitandi ratio.*
2. *Probabilis eſt Apoſtolos ſola manus impoſitione Spiritum ſanctum communicaſſe.*
3. *Probabilius eſt frequenter manus impoſitione chriſmatis vnctione communicaſſe.*
4. *In principiis tamen naſcentis Eccleſiæ ſolà manus impoſitione vtebantur ad communicandum diuinum Spiritum impoſitione viſibilibuſque donis comitatum.*

1. RAtio dubitandi eſt; quia Apoſtoli, Actor. 8. & 19. baptizatis Spiritum ſanctum conferebant manus impoſitione abſque vlla chriſmatis mentione. Signum igitur eſt eo tempore ſacramentum hoc miniſtratum fuiſſe abſque chriſmate.

2. Dicen

Digitized by Google

2. Dicendum igitur eſt eſſe ſatis probabile Apoſtolos communicaſſe Spiritum ſanctum baptizatis ſola manus impoſitione abſque chriſmate, quia veriſimile eſt Chriſtum Dominum hanc illis poteſtatem tradidiſſe. Tum vt faciliori modo poſſent baptizatos confirmare in fide. Tum vt Apoſtolica dignitas fidelibus efficacius commendaretur. Ob quam cauſam ſpecie viſibili,& plurium donorum communicatione Spiritus ſanctus concedebatur. Sic docent expreſsè Alen. *4. p. quæſt.* 24. *memb.* 1. *&* 2. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 7. *art.* 1. *q.* 1. *&* 2. Verùm eſto ita factum fuerit nullatenus dicendum eſt ſacramentum confirmationis miniſtraſſe. Hoc enim ſacramentum ſub chriſmatis vnctione miniſtrandum eſſe docuit Chriſtus Dominus. Teſte Fabiano *epiſt.* 1. *ad Epiſcopos Orient.* Non igitur ſola manus impoſitione vnquam miniſtrari potuit. Adde communicationem diuini Spiritus ſola manus impoſitione cum Apoſtolis ſpiraſſe, quia cum ipſis ſpirauit modus communicationis diuini Spiritus ſub forma illa viſibili, & extraordinaria. Ergo illa manus impoſitio propriè ſacramentum non erat cum non eſſet extremonia ſtabili lege inſtituta.

3. Probabilius tamen cenſeo Apoſtolos communiter, & frequenter non communicaſſe fidelibus diuinum Spiritum ſola manus impoſitione abſque chriſmatis vnctione, quia neque ex ſcriptura, neque ex Patribus contrarium colligi poteſt, neque eſt vlla ratio, quæ id perſuadeat. Ex ſcriptura namque ſolùm colligitur cõtuliſſe Apoſtolos diuinum Spiritum manus impoſitione. Sed inde non infertur vnctionem non interueniſſe. Qui enim vngit, manus imponit. Et licet ſcriptura vnctionem non declarauerit; quia tamen illam non negauit, aſſerenda eſt, ne diſpenſationes, & priuilegia abſque firmo fundamento concedamus. Ex patribus autem nullus eſt qui aſſerat frequenter, & ordinariè Apoſtolos communicaſſe fidelibus diuinum Spiritum ſola manus impoſitione abſque chriſmatis vnctione. Potius contrarium indicant vocantes hoc ſacramentum tum chriſma, tum impoſitionem manus, tum Confirmationem, tum ſignaculum Domini, vt conſtat ex relatis *præcedenti pun.* & præcipuè ex Innocent. III. in *cap. vn. de ſacra. vnctione.* vbi per frontis chriſmationem manus impoſitio deſignatus, quæ alio nomine Confirmatio dicitur. Deinde morem, quem nunc ſeruat Eccleſia in fidelium Confirmatione, & diuini Spiritus communicatione ſeruaſſe Apoſtolos teſtatur Cyprian. *epiſt.* 73. Euſebius Papa, *epiſt.* 3. *in fine.* Auguſt. 15. *de ciuit. Dei. c.* 18. ob quam cauſam Fabian. Papa, *epiſt.* 2. aſſerit Apoſtolos quotannis nouũ Chriſma conſecraſſe, & vetus combuſſiſſe. Igitur illa manus impoſitio, qua frequenter Apoſtoli Spiritum ſanctum communicabant vnctioni chriſmatis coniuncta erat. Præterea nulla eſt ratio perſuadens Apoſtolos confirmaſſe fideles ſola manus impoſitione abſque chriſmate. Nam ſi id concedendum eſſet, eo quod eſſet modus facilior, cum plures excogitari poſſent faciliores, illis aſſerendum eſſet diuinum Spiritum communicari poſſe. Deinde dignitatem Apoſtolicam non magis commendat vti ſola manus impoſitione, quam chriſmatis vnctione ad communicandum Spiritum ſanctum. Cum hæc communicatio non ex ſigno ſecundum ſe, ſed ex promiſſione diuinæ virtutis ortum habeat. Igitur nulla eſt ratio perſuadens Apoſtolos, ſine chriſmate confirmaſſe, quin potius contrarium perſuadet congruentia deſumpta à magiſterio, & exemplo. Etenim Apoſtoli conſtituti ſunt à Chriſto Domino magiſtri, & Doctores mundi verbo, & exemplo. Expediebat ergo ſacramenta omnia miniſtrare ritu per Chriſtum inſtituto, & in Eccleſia perpetuò duraturo. Ergo expediebat vti chriſmate in confirmatione fidelium. Ergo credendum eſt eo vſos fuiſſe. Et ita docent Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 4. *poſt med.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 3. *dub.* 2. Bellarmin. *lib.* 2. *de Sacram. cap.* 9. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. Bonac. *diſput.* 3. *de ſacram. quæſt. vn. p.* 2. *num.* 6. *in fine.*

4. Notanter dixi Apoſtolos vſos fuiſſe chriſmate regulariter, & frequenter in Confirmatione fidelium, vt abſtinerem ab illa quæſtione, an aliquando communicauerint diuinum Spiritum ſola manus impoſitione? Etenim ſunt plures Doctores aſſerentes Apoſtolos non vſos fuiſſe chriſmate in principio, cum Spiritus ſanctus viſibili forma, & cum dono linguarum, & Prophetiæ communicabatur, ſed tunc vſos fuiſſe ſola manus impoſitione ex ſpeciali Dei commiſſione. Ceſſante vero illa miraculoſa communicatione vſos fuiſſe chriſmate. Sic docent D. Thom. *q.* 72. *art.* 2. *ad.* 1. *&* *art.* 4. *ad.* 1. Paludan. *in* 4. *d.* 7. *q.* 2. *art.* 2. *n.* 12. & *art.* 3. *num.* 14. Sotus. *ibi art.* 2. *ad* 1. Duran. *q.* 1. *art.* 2. *ad.* 1. & alij relati à Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 4. *verſ. tertia, & media ſententia.*

PVNCTVM V.

Quæ ſit forma Sacramenti Confirmationis.

1. *Statuitur forma confirmationis.*
2. *Proponitur dubium, an omnia contenta in forma ſint de neceſſitate ſacramenti.*
3. *Statuitur expreſſionem Trinitatis neceſſariam eſſe.*
4. *Crucis ſignaculum exprimi neceſſario debet.*
5. *Exprimi debet chriſmati vnctio.*
6. *Fit ſatis rationi dubitandi num.* 2. *adductæ.*

1. FOrma ſacramenti Confirmationis ea eſt. Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Amen. Sic D. Thom. ab omnibus receptus, *q.* 72. art. 4. conſtat ex concilio Florent. in *decreto fidei.* ſub Eugenio IV. vſuque & traditione Eccleſiæ perpetua Ratio ſumenda eſt ex Chriſti inſtitutione, congruentia ex fine, effectu, & cauſa efficiente, ſicuti explicuit optime D. Thom. *dicto art.* 4. Cùm enim per hoc ſacramentum fideles deſignentur in Chriſti milites, accipiantque robur ad fidem, & gratiam in baptiſmo ſuſceptam retinendã, & abſque vllo timore, & verecundia confitendam, oportuit hæc omnia forma explicari. Verbis enim illis; Conſigno te ſigno crucis, declaratur ſignaculum crucis fronti confirmandi appoſitum, eiuſque animæ charactere indelebili ſpirituali ter impreſſum. Robur verò acceptum exprimitur; cum dicis. Confirmo te chriſmate ſalutis. At quia robur hoc, & ſignaculum ſunt ad fidem Chriſti palam confitendam, decuit præcipuum fidei myſterium, quód eſt ſanctiſſimæ Trinitatis, exprimi, ſicuti exprimitur in forma baptiſmi.

2. Sed non caret difficultate, an hæc omnia ſint de neceſſitate ſacramenti. Tum quia ex ſcriptura non conſtat de ſupradicta forma, ſicuti conſtat de baptiſmo. Neque item ex vſu Apoſtolorum, qui vel ſola manus impoſitione, vel ſimul cum vnctione chriſmatis Spiritum ſanctum communicabant. Neque item ex conſuetudine Eccleſiæ. Nam in libro, qui ſcribitur ordo Romanus in officio Sabbathi ſancti ſolum hæc forma ſtatuitur. Confirmo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Et fauet edictum Conſtantini referentis confirmationem à Syluestro factam, in quo nulla eſt chriſmatis mentio, nec confirmationis, ſed ſolùm ſignationis. Conſentit Duran. *in rational. diuinorum officior. lib.* 6. *cap.* 84. Alij partes quorum meminit Bellarm. *lib.* 2. *c.* 10. Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 5. *princ.* ſolius vnctionis mentionem fecerunt, cui Pontificis oratio iungebatur. Non igitur ſupradicta forma quoad omnes eius partes eſſentialis eſt.

3. Sed hæc non vrgent, vt à Catholica veritate recedamus, Quare affirmandum eſt ſupradictam formam eſſentialem eſſe, etiam quoad omnes ſuas partes, ſiquidem Concilium Florentinum exactè formam huius ſacramenti deſcribens ſupradicta verba ſtatuit, credidit ergo eſſentialia eſſe, alias formæ partes non eſſent. Et imprimis neceſſaria eſt in hoc ſacramento ſicut in baptiſmo expreſſio Trinitatis, ideo enim in baptiſmo hæc expreſſio requiritur, quia cum baptizatus fidem in eo ſuſcipiat, expedit præcipuum fidei myſterium profiteri. At confirmatus ſuſcipit in confirmatione obligationem eiuſdem fidei propugnandæ eaque de cauſa inſtar miles ſui ducis inſigniis inſignitus Chriſti cruce ſignatur, & inſtar athletæ ad pugnandum diſpoſiti vnctione chriſmatis exterius & interius Spiritus ſancti robore præparatur. Expediens ergo fuit præcipuum fidei myſterium exprimi. Adde hoc ſacramentum, ſicuti dicit D. Thom. receptus ab omnibus. *q.* 62. art. 6. eſt baptiſmi perfectio. Ergo ſicut in baptiſmo fuit conueniens Trinitatem exprimi, etiam in hoc ſacramento conueniens eſt. Denique Sanctiſſima Trinitas eſt principalis cauſa roboris ſpiritualis hoc ſacramento ſuſcepti, vt ipſe D. Thom. notauit. Congruum fuit ergo hanc cauſam in forma huius ſacramenti exprimi. Et ita docent omnes Catholici Doctores apud Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 5. *verſ. ſecundo dubitari poteſt.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 4. *n.* 69. Peſant. *ibidem* Henriq. *lib.* 2. *cap.* 2. Bonac. *diſp.* 3. *qu. vnica pun.* 3. *num.* 6. Paulo Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 3. *cap.* 3. & alij.

4. Secundo neceſſarium eſt exprimi crucis ſignaculum, neque enim ſatisfacies, ſi dicas; ſigno te, & Confirmo chriſmate ſalutis. Nam eſto illo verbo *ſigno* facta cruce videaris ſignaculum crucis declarare, quia tamen verbo illo *ſigno* non declaras, & forma materiam declarare proximam declara, ideo omiſſo crucis ſigno forma nulla redditur, & ita pluribus relatis firmat Suar. *dicta diſp.* 33. *ſect.* 5. *verſ. nihilominus.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 4. *n.* 67. Adde te non ſatisfacere, ſi loco verbi *ſigno* apponeres *Confirmo*, diceresque confirmo te ſigno crucis, & chriſmate ſalutis, quia vt rectè dixit Suar. *ſuprà* ſignum crucis exprimi debet, vt actio miniſtri conſignantis. Quod verbo confirmo non exprimitur.

5. Tertiò exprimi debet chriſmatis vnctio, quia eſt materia proxima huius ſacramenti. Videtur autem ſolo verbo *Confirmo* adiuncta chriſmatis vnctione ſatis explicari, ſicuti ſolo verbo baptizo exprimitur ablutio, fauetque Rituale Romanum antiquum, cuius meminit Bellarm. *lib. de confirmat. cap.* 10. in quo huius ſacramenti forma in hunc modum deſcribitur. Signa eos Domine ſigno crucis. Ergo te confirmo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Verius tamen exiſtimo cum D. Th. Suar. Ægid. & aliis ſupra relatis ſolo verbo confirmo vnctionem non exprimi, ſicuti exprimitur ablutio per verbum baptizo. Quia quocunque ſigno ſiue crucis, ſiue

Digitized by Google

ſiue vnctionis confirmatio fieret, verbo confirmo declarari poſſet, quippè verbum confirmo de ſe eſt indifferens, indiget enim alio verbo, ſeu nomine, quod eius indifferentiam determinet. Adde ſi loco verbi confirmo, vngo, vel ſigno apponeres, formam eſſentialiter mutares, quia illis verbis non exprimeres præcipuum huius ſacramenti effectum, qui eſt robur ad fidem palam confitendam, & propugnandam.

6. Reſtat rationibus dubitandi n. 2. adductis ſatisfacere. Ad primam nego ſupradictã formam ex ſcriptura non colligi: colligitur namque ex Paulo. 2. Corinth. 1. Quia confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui vnxit nos Deus, & qui ſignauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris, ſicuti explicarunt ibi Theodoret. Anſelm. Lyranus, & alij ibi, & Ambroſ. *de his qui myſteriis initiantur. c. 7.* Etenim verbo *confirmat.* effectum huius ſacramenti deſignauit, vnctionem exteriorem chriſmatis verbo *vnxit* declarauit, ſignaculum crucis verbo *ſignauit.* Verum eſto concederemus ex ſcriptura non ſatis colligi ſupradictam formam eſſe à Chriſto traditam, ſufficit ad id comprobandum perpetua Eccleſię traditio. Neque enim omnia in ſcripturis expreſsè contineri debent, cum plura Chriſtus Dominus circa ſacramentorum adminiſtrationem Apoſtolos docuerit, quæ ſola traditione conſtant. Ex vſu Apoſtolorum efficax argumentum deſumi non poteſt. Non enim conſtat, an vſi fuerint ſacramento ad fideles confirmandos. Doctores namque aſſerentes chriſmate vſos fuiſſe, conſequenter dicere debent formam huius ſacramenti expreſſiſſe, cum nullum appareat fundamentum id negandi, vt benè expendit Suar. *dicta ſect. 5. in fine.* Ad teſtimonium adductum ex libro, qui inſcribitur *Ordo Romanus* (ſi fortè ſic ſe habet) reſpondeo, ibi non exprimi totam formam, ſed ſub verbis conciſis confirmationem declarari, ſicuti idem eſt dicendum de edicto Conſtantini. Antiqui Patres formam huius ſacramenti non ſatis expreſſerunt. Nam vt conſtat ex Innocent. I. *epiſt. 1. ad Decentium* §. 3. verebantur noſtræ fidei myſteria infidelibus manifeſtare, ne contemnerentur. Nullus tamen negauit aliquod verbum in ſupradicta forma relatum neceſſarium fuiſſe. Illud verò certiſſimum eſt, ſi formam huius ſacramenti deprecatiuè proferres, omnino ſenſum, & ſignificationem illius mutares, vtpote qui non ſignificares huius ſacramenti effectum vt à te operatum. Quocirca indicatiuo, ſeu imperatiuo modo proferri neceſſariò debet, & notauit Suar. *dicta diſp. 33. ſect. 5. circa fin.*

PVNCTVM IV.

Qui ſint Confirmationis effectus.

1. *Primus eſt gratiæ augmentum, ad quod ſuſcipiendum qualiter debeas eſſe diſpoſitus.*
2. *Secundus effectus eſt gratia auxilium ſuo tempore concedendum.*
3. *Tertius eſt character in ſignum reiterari hoc ſacramentum non poſſe.*
4. *Explicatur quidam difficilis locus Auguſtini.*

1. PRimus, & præcipuus confirmationis effectus ex omnium ſententia eſt augmentum gratiæ per baptiſmum receptæ. Hoc enim ſacramentum à ſanctis Patribus perfectio baptiſmi communiter appellatur, quia gratiam baptiſmi perficit, & intendit. Quapropter hoc ſacramentum per ſe expoſtulat ſuſcipientem in gratia eſſe conſtitutum argumento ex naturalibus deducto, vt quis augmentetur, & creſcat, vitam habere debet, ſic in ſpiritualibus, vt roboretur Spiritus & gratiæ augmentum recipiat, gratiam, quæ eſt vita ſpiritualis, habere debet. Quocirca conſcius peccati mortalis contritione, vel attritione cum ſacramento pœnitentiæ ſe diſponere debet, vt ſic expulſo peccato, & gratia recepta aptus exiſtat ad augmentum gratiæ, proprium huius ſacramenti effectum, recipiendum. Præmittere vero confeſſionem ſacramentalem (etſi ſalubre conſilium ſit) non tenetur, quia neque ex natura rei, neque ex vllo præcepto diuino, aut Eccleſiaſtico hæc obligatio colligi poteſt. Nam eſto in *cap. vt ieiuni de conſecrat. diſt. 5.* caueatur ſuſcepturos hoc ſacramentum & ieiunos eſſe debere, & præmiſſa confeſſione diſpoſitos, id tantum ex conſilio præſcribitur, non ex præcepto, vt notauit D. Thom. *receptus ab omnibus q. 72. art. 7.* Quod ſi credens te eſſe contritum, cum tamen ſolum attritus ſis, accedas ad hoc ſacramentum recipiendum, recipies gratiam iuxta opinionem ſatis probabilem, & piam aſſerentem ſacramenta viuorum aliquando primam gratiam conferre non ponentibus obicem. Qui enim attritione peccatum deteſtatur ad illius remiſſionem ſe diſponit, voluntatem peccati retractando. Ex alia parte ſacramentum ſuſcipit credens eſſe ritè diſpoſitum, non igitur obicem ponit ſacramenti effectui. Ergo præſumi debet de diuina bonitate non eſſe effectum ſacramenti negandum. Et ita ſuſtinet in præſenti Suar. *diſp. 34. ſect. 2. verſ. occurrit.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. cap. 4.* Bonac. *diſp. 3. q. vnica p. 4. num. 7. &* dixi *tract. 18. pun. 7.*

2. Secundus effectus confirmationis eſt ſpeciale auxilium ſuo tempore concedendum ad gratiam in baptiſmo receptam retinendam; & fidem abſque vllo timore, & verecundia cum opus fuerit confitendam. Hoc autem auxilium vt loco allegato dixi neque ſemper ex vi ſacramenti efficax conceditur, alias confirmatus nunquam fidem, & gratiam amitteret, imo neque omni tempore, & occaſione ex vi ſacramenti donatur, quia non eſt vnde colligamus ſic eſſe à Deo promiſſum, ſed illud auxilium conceditur qualiter, & quando à diuina bonitate præordinatum eſt. Vide dicta *tract. 18. pun. 7.*

3. Tertius, & præcipuus confirmationis effectus eſt character, qui eſt qualitas quædam ſpiritualis, & ſupernaturalis animæ inhærens, quo confirmatus in militem Chriſti munitum, & roboratum eſt inſignitus vt fidem eius defendat. Semel autem animæ impreſſus indelebilis eſt; eaque de cauſa Confirmationis Sacramentum iterari non poteſt, ſicuti colligitur ex *c. dictum eſt cap. de homine de conſecrat. diſt. 5.* & ex Trident. *ſeſſ. 7. can. 9. de Sacram. in genere.*

4. Solum obſtat huic Catholicæ veritati difficilis locus Auguſtin. *lib. 3. de baptiſmo cap. 16.* qui & refertur in *cap. manus 1. q. 1.* vbi ait: Manus impoſitio, non ſicut baptiſmus repeti non poteſt, quid enim eſt aliud niſi oratio ſuper hominem. Quod autem per manus impoſitionem intelligat Auguſt. Confirmationis ſacramentum, colligitur tum ex exordio illius capitis, vbi inquit: Spiritus ſanctus in ſola Catholica Eccleſia per manus impoſitionem datur. Tum ex verbis ſubſequentibus. Non enim ait, datur Spiritus ſanctus ſenſibilibus miraculis atteſtantibus per manus impoſitionem, ſicut antea dabatur. Nihilominus aſſerendum eſt ſermonem ibi non eſſe de impoſitione manus, quæ eſt Confirmationis ſacramentum, alias non ſolum Catholicæ veritati, ſed ſibi ipſi Auguſtinus repugnaret, ſi quidem *lib. 2. contra epiſtolam Petiliani. cap. 104.* expreſſe aſſerit Confirmationem, ſicut & baptiſmum repeti non poſſe. Dicendum ergo eſt de alia manus impoſitione ab ea qua ſacramentum Confirmationis conficitur, loqui Auguſtinum. Etenim cum manus impoſitio, vt dicit gloſſa dicto cap. manus, multiplex ſit, videlicet confirmatoria, de qua actorum. 8. & 19. ad Hebr. 6. ordinatoria, cuius mentio fit. actor. 6. & 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1. quæque repeti non poſſunt, quia ipſis ſacramentum confirmationis, & ordinis miniſtratur. Aliæ vero manus impoſitiones nec ſacramentum ſunt, nec repetioni contradicunt. Primo eſt manus impoſitio, qua infirmi curabuntur, de qua Marc. *vlt.* Super ægros manus imponent, & bene habebunt, cuiuſque meminit Lucas actor 9. & 28. Deinde eſt alia manus impoſitio deprecatiua, de qua fortè loquitur Lucas actor. 13. cum dixit. Tunc ieiunantes, & orantes, imponenteſque eis (ſcilicet Paulo, & Barnabæ) manus dimiſerunt illos. Non enim illa manus impoſitio nec cõfirmatoria, neque ordinatoria fuit. Cum Paulus, & Barnabas & confirmati, & ordinati eſſent. Reſtat ergo, vt fuerit quædam ſalubris deprecatio, qualis eſt ea, qua cathecumenus ad baptiſmum recipiendum præparatur, de qua Auguſt. *lib. 2. de peccator. merit. c. 26.* & qua etiam confirmandus orationibus Eccleſiæ diſponitur ad Confirmationem, quæ manus impoſitio, vt benè notauit Valen. *t. 4. diſp. 5. q. 1. pun. 1.* Secundùm ſe ſpectata optimè repeti poteſt. Quod ſi de hac manus impoſitione Confirmationem antecedente loquatur Auguſt. in dicto *cap. manus* mirum non eſt, quod negauerit repeti non poſſe, ſicut baptiſmus. Verum quia eo loci non videtur Auguſt. locutus de Sacramento Confirmationis, ideo probabilius exiſtimo ſupradictam manus impoſitionem non eſſe eam, qua confirmandus orationibus Eccleſiæ diſponitur Confirmationi recipiendæ. Dicendum igitur eſt loqui ibi Auguſtinum de manus impoſitione, qua hæretici pœnitentes reconciliantur, & diuinus Spiritus in eorum fauorem exoratur manus impoſitione, vt habetur *cap. pœnitentes c. in cap quadrageſima. 50. diſt.* & de qua idem Auguſt. *lib. 5. de baptiſm. cap. 23.* Hæc enim manus impoſitio, vt benè Auguſt. quid eſt aliud, quam oratio ſuper hominem? Neque huic expoſitioni obſtat, quod initio illius capitis dixerit Spiritum ſanctum in ſola Catholica Eccleſia per manus impoſitionem communicari, quia id verum eſſe poteſt, etſi non communicetur ſacramentaliter prædicta manus impoſitione, ſed ſolum deprecatiuè. Sola enim Eccleſiæ Catholicæ oratio, & quæ à Catholicis fit, & Catholicis applicatur, communicare Spiritum ſanctum poteſt. Ex eo autem quod ſubdit hac manus impoſitione non communicari diuinum Spiritum ſenſibilibus ſignis, ſicuti tempore Apoſtolorum communicabatur, non infertur hanc manus impoſitionem eiuſdem eſſe virtutis cum ea, qua Apoſtoli Actor. 8. & 19. vtebantur: illa enim ex opere operato Spiritum ſanctum communicabat, hæc ſolum deprecatoriè, neque infallibiliter. Sic latius explicat Suarez *diſp. 34. ſect. 1. circa finem.* conſentit Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. cap. 4.*

PVN

Digitized by Google

PVNCTVM VII.

Quibus Confirmatio miniſtrari poſſit, & debeat.

1. *Omnibus baptizatis, & ſolis miniſtrari confirmatio poteſt.*
2. *Infantibus ante vſum rationis plures cenſent expedire Confirmationem concedi.*
3. *Alij contra aſſerunt expedire.*
4. *Expectandus eſt hodie rationis vſus, ſed non vltra differenda Confirmatio regulariter.*
5. *Explicatur prædicta doctrina.*
6. *Satisfit fundamentis oppoſitarum opinionum,*
7. *Plures negant amentibus qui ſic creduntur futuri perpetui, eſſe Sacramentum miniſtrandum.*
8. *Verius eſt oppoſitum.*
9. *De infantibus in extremo vitæ conſtitutis proponitur dubium an expediat Confirmationem miniſtrari.*
10. *Statuitur & poſſe, & debet illis miniſtrari confirmationem.*

1. OMnibus baptizatis miniſtrari ſacramentum Confirmationis poteſt, quia capaces ſunt huius ſacramenti effectus. Cum enim ſint per baptiſmum ſpiritualiter geniti creſcere, & roborari poſſunt, & ad fidem defendendam armari, tametſi actu ob ætatis defectum, aliudve impedimentum ad pugnam inepti ſint. Conſtat ex vſu antiquo Eccleſiæ hoc ſacramentum miniſtrantis omnibus baptizatis, & cuiuſcunque conditionis exiſterent ſtatim poſt baptiſmum. Eaque de cauſa dixit Vrban. Papa in *c. omnes. 1. de conſecrat. diſt. 5.* Omnes fideles per manus impoſitionem Epiſcoporum Spiritum ſanctum poſt baptiſmum accipere debent, vt pleni Chriſtiani inueniantur. Neque ad hoc ſacramentum, ſicuti neque ad baptiſmum requiritur neceſſario propria ſuſcipiẽtis voluntas, ſufficit Chriſti, & Eccleſiæ in iis, qui propriam non habent voluntatem. Dixi *Omnibus baptizatis.* Nam ante baptiſmum nemo huius, neque alterius ſacramenti capax exiſtit. Cùm baptiſmus ianua ſit Eccleſiæ, eiuſque charactere baptizatus diſponatur ad dona, quæ Chriſtus ſuæ Eccleſiæ in teſtamento reliquit ſuſcipienda. Et in Confirmatione eſt ſpecialis ratio, quam tradidit D. Tho. *q. 72. art. 6.* Confirmatione namque ſpiritualiter creſcimus, & robotamur, baptiſmo gignimur. Nemo autem creſcere, & roborari poteſt, qui prius genitus non ſit. Ergo nemo poteſt confirmari, quin baptizatus exiſtat. Neque his obſtat tempore naſcentis Eccleſiæ Spiritum ſanctum datum eſſe non baptizatis, vt conſtat actor. 10. vbi refertur Spiritum ſanctum in gentes viſibiliter deſcendiſſe. Quia illa diuini Spiritus communicatio non fuit ſacramentalis, ſed ex Dei benignitate, vt Iudæi intelligerent, gentes capaces eſſe baptiſmi, & gratiæ per Chriſtum. Neque ex illa diuini Spiritus communicatione redditi ſunt incapaces ſuſcipiendi Confirmationis ſacramentum, quia non conſtat ea communicatione characterem Confirmationis ſuſcepiſſe, tametſi effectum Confirmationis primarium abundanter ſuſceperint. Ob quam cauſam fortè poſtea Confirmati non fuerunt, tametſi fuerint baptizati.

2. Quibus vero expediat Confirmationis ſacramentum miniſtrari. Conſtat omnibus baptizatis conueniens eſſe. Solùm de infantibus, de amentibus, & morituris dubitant doctores. De infantibus plures affirmant expedire hoc Sacramentum illis miniſtrare, neceſſe expectandum rationis vſum. Sic indicat D. Thom. *in 4. diſt. 7. qu. 3. art. 2. queſt. 2.* Bonauent *ibi art. 3. q. 1. ad argum.* Ricar. *art. 3. q. 2.* Gab. *ar. 3. dub. 7.* Alenſ. *4. p. q. 28. memb. 2. & 3.* Petrus Sotus, *lect. 1. de Confirmat.* & alij, quibus fauet vſus antiquus Eccleſiæ concedentis confirmationem ſtatim poſt baptiſmum receptum, cuius vſus meminit Alcuin. *de Eccleſiaſt. Offic. cap. de Sabatho ſancto,* Vvaldenſ. *lib. de Sacrament. cap.* ttt. & pluribus relatis firmat. Suar. *diſp. 35. ſect. 1. in fine,* Neque in fauorem huius opinionis deeſt congruens ratio. Etenim cùm Confirmatio ſit baptiſmi perfectio, expediens eſſe videtur ſtatim poſt baptiſmum ſuſceptum concedi. Cui perfectioni non obeſt infantia, & defectus rationis vſus, ſed potius iuuat, & effectum Sacramenti ſecurum reddit, quem tamen, peccatum, quod poſt rationis vſum committi potuit, dubium facit. His conſentit Anton. Genuenſ. *in praxi, cap. 54. num. 3.* quem refert, nec reprobat Barboſa, *allegat. 30. num. 17.* affirmans puerum trium annorum hodiè confirmari poſſe, quia malitia multum creuit, & quia diligenter nomina Confirmatorum deſcribuntur. Alij ſentiunt conuenientius eſſe ætatem puberem expectare. Sic. *gloſſa in c. vt ieiuni de conſecrat. diſt. 5.* ibi vt ieiuni (inquit Concilium Aurelianenſe *c. 3.*) ad Confirmationem veniant perfectæ ætatis, vt moneantur confeſſionem facere prius, vt mundi donum ſancti Spiritus valeant accipere. At ante puberẽ ætatem nemo videtur ſatis capax percipiendæ monitionis, neque confeſſionis præmittendæ. Ergo non debet Confirmationem recipere ante ætatem puberem.

4. Media via tenenda eſt, & affirmandum hodiè infantibus confirmationis ſacramentum regulariter ante vſum rationis, qui ſeptennio præſumitur, conueniens non eſſe miniſtrari: ſtante verò rationis vſu, ſtatim miniſtrandum eſſe, nec differendum. Sic Silueſt. *verbo confirmatio, num. 4.* Paludan. *in 4. diſt. 7. quaſt. 4. num. 10.* Soto *ibi art. 8.* Suar. *diſp. 35. ſect. 2. colum. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 8. num. 79.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. cap. 5. num. 2.* Bonac. *de Sacram. quaſt. vnica, pun. 4. num. 5.* Barboſa *allegat. 30. num. 17.* & præ omnibus Pius V. *in catechiſmo Romano 2. p. cap. 3. n. 14.* vbi inquit: Illud etiam obſeruandum eſt omnibus quidem poſt baptiſmum, confirmationis ſacramentum poſſe adminiſtrari: ſed minus tamen expedire hoc fieri, antequam pueri rationis vſum habuerint, quare ſi duodecimus annus expectandus non videatur, vſque ad ſeptimum certè hoc ſacramentum differre maximè conuenit. Et ſic vſus Eccleſiarum obtinuit. Ratio vero, quare expediat rationis vſum expectare ea eſt, quia ſic decentius ſuſcipitur, & cum maiori fructu, & abſque periculo reiterationis. Quod ſæpè eſſet ſi in infantia regulariter hoc ſacramentum miniſtraretur. Tum quia nemo præſumitur Confirmatus ex eo quod inter fideles commoretur, ſicuti præſumitur baptizatus. Tum quia confirmatorum nomina non ita exactè ſcribuntur, ſicuti baptizatorum. Expectare verò ætatem puberem nullatenus expedit, quia nemini conuenit abſque rationabili cauſa (quæ in præſenti nulla per ſe excogitari poteſt) priuari ſacramenti fructu, quo robur accipiat ad fidem, & charitatem retinendam, tentationeſque ſuperandas. Adde regulariter puerilem ætatem Deo gratam eſſe, quia fidem, & charitatem in baptiſmo receptam conſeruat, quæ tamen in adulta ætate facilè amittuntur, quam amiſſionem non leuiter impediret ſacramentum Confirmationis, vtpote inſtitutum ad roborandum Confirmatum aduerſus diaboli inſidias.

5. Notanter dixi hodiè expediens non eſſe ante rationis vſum infantibus Confirmationem miniſtrari, vt indicarem olim conueniens fuiſſe. Cùm enim ob penuriam Epiſcoporum, & paucitatem fidelium bis tantùm extra neceſſitatem baptiſmus miniſtraretur. *c. non ratione, & alia de conſecrat. diſt. 4.* & miniſtrato baptiſmate ſtatim Confirmatio miniſtrabatur. *c. omnes, cap. de his conſecrat. diſt. 5.* debuit Confirmatio pluribus ante vſum rationis miniſtrari. At multiplicato Epiſcoporum, & fidelium numero ceſſauit prædicta conſuetudo coniungendi Confirmationem cum baptiſmo, eaque bis tantum in anno miniſtrandi, & ſucceſſit Confirmationis miniſtratio prout magis, expedit tum reuerentiæ ſacramenti; tum fidelium vtilitati. Suar. *diſp. 35. ſect. 2. verſ. vtraque.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. c. 5. q. 1.* Deinde dixi regulariter expedire rationis vſum expectare pro huius ſacramenti miniſtratione. Aliquando namque expedit vſum rationis præuenire, primò ſi ob abſentiam Epiſcoporum, aliamue cauſam probabiliter timeatur longo tempore poſt vſum rationis Confirmationem eſſe differendam, præſtat enim tempus præuenire, quam ſupradicto periculo exponi. Suar. *diſp. 35. ſect. 2. verſ. vtraque.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 8. n. 81.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 3. c. 5. q. 1.* Secundò ſi timeretur infans ſine confirmatione deceſſurus, melius enim eſt carenti rationis vſu Confirmationem concedi, quam perpetuò ea priuari. Suar. Ægid. & Laymann. ſupra. Tertiò, ſi conſuetudo diœceſana alijs pueris ante vſum rationis hoc Sacramentum miniſtrandi. Satis enim grauis cauſa eſt præueniendi rationis vſum à conſuetudine diœceſana non diſcedere. Sic aliis relatis Paul. Laymann. *dicto lib. 5. tract. 3. cap. 5. q. 1.* Quarto addit Suar. *dicta diſp. 35. ſect. 2. verſ. vtraque in fine.* Si Epiſcopus ob beneuolentiam, aliamve ſimilem cauſam puerum ante rationis vſum confirmaret, grauiter non peccaturum ſecluſo ſcandalo; quia conſuetudo expectandi rationis vſum non videtur eo rigore introducta eſſe.

6. Ex his facile eſt oppoſitarum opinionum fundamentis ſatisfacere. Admitto namque plures congruentias eſſe pro antiqua conſuetudine miniſtrandi hoc ſacramentum ſtatim poſt collatum baptiſma, ideòque decuit ſic eo tempore miniſtrari. At quia ex parte prædictæ rationes ceſſarunt, & plures efficaciores adſunt in præſenti ſuadentes tempus rationis vſus non eſſe præueniendum, nec ſtante rationis vſu miniſtrationem differendam, conſuetudo Romanæ Eccleſiæ obtinuit ſtatim poſt vſum rationis hoc Sacramentum miniſtrari, & non antea niſi vrgente aliqua cauſa. Textus vero *in cap. vt ieiuni* non probat ætatem puberem eſſe expectandam, nihil enim de ætate decidit, ſed ſupponens aliquos ad Confirmationem accedere in ætate perfecta monet, vt ieiuni, & præmiſſa confeſſione accedant. Adde ætatem perfectam ad Confirmationem recipiendam non eſſe ſolam puberem, ſed etiam impuberem rationis vſu præditam.

7. Secundo dubitatur de amentibus. Et quidem ſi ſpes adſit vſum rationis habituros confirmatio differenda eſt in tẽpus vſus rationis, ſicuti diximus de infantibus. Si vero creduntur futuri perpetui amentes Soto in *4. diſt. 7. q. 4. art. 8.* & alij relati a Bartholomæo ab Angelo *dialog. 3. §. 18.* negãt illis Confirma-

Confirmationem eſſe miniſtrandam. Tum quia non adeſt huius miniſtrationis conſuetudo. Tum quia ceſſat finis, ob quem hoc Sacramentum conferendum eſt. Etenim confertur, vt confirmatus robur accipiat ad propugnandam fidem, & conſeruandam gratiam, & charitatem aduerſus diaboli inſidias. At perpetuo amentes incapaces ſunt pugnæ, & tentationis, amiſſioniſque gratiæ, non igitur illis debet hoc Sacramentum concedi.

8. Cæterum dicendum eſt non ſolum poſſe, ſed & deberi amentibus, de quibus apertè non cõſtat eſſe in peccato mortali, Confirmationem miniſtrari, quia hi capaces ſunt præcipui huius ſacramenti effectus, qui eſt gratiæ augmentum. Quod vero incapaces exiſtant auxilij ſpecialis ad fidem palam confitendam id per accidens eſt, & primarium huius ſacramenti effectum non impedit. Nulla igitur cauſa adeſt iis Confirmationem negandi. Quod ſi dicas negandam eſſe, quia illius voluntatem nunquam habuerunt? obſtat, quia pro carentibus perpetuo vſu rationis ſufficit voluntas Chriſti, & Eccleſiæ, ſicut in baptiſmo: pro his vero iis qui aliquando vſum rationis habuerunt, ſufficit interpretatiua voluntas, quæ cenſetur adeſſe in quolibet Chriſtiano ſuſcipiendi ſuæ ſalutis remedia, ſeu beneficia, dum voluntaria voluntate non conſtat. Neque in contrarium eſt aliqua conſuetudo, nec rationabilis eſſet? Nam eſto infantibus, quia carent vſu rationis hoc ſacramentum non miniſtretur, id eſt, quia creduntur rationis vſum habituri, quæ ſpes ceſſat in perpetuò amentibus. Eſt igitur illis Confirmatio miniſtranda. Sic D. Thom. *qu.72.art.8 ad 2.* Suar. *diſp.35.ſect.2.verſ.dicendum.* Bonac. *diſp.3.q.vn.pun.4.n.6.* Barboſa *2.p.de poteſt.Epiſc. alleg.30. n.21.* Ægid. *dicta q.72.art.8.num.83.* Paul. Layman. *lib.5.ſum. tract.3.c.5. q.2.* Vbi addit parentes, & tutores à peccato excuſari, ſi amentes non adducant confirmandos in ea diœceſi, vbi non ſolent Epiſcopi his confirmationem miniſtrare.

9. Tertiò dubitatur de iis, qui in extremo vitæ ſunt conſtituti, maximè ſi ſint infantes. Rationem dubitandi intulit Melchiades Papa *in epiſt.ad Epiſcopos Hiſpaniæ, cap.2. relatus, in cap. Spiritus ſanctus de conſecrat. diſt.5.* ibi. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inuiſibiles hoſtes, & pericula gradiendum eſt, in baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt baptiſmum confirmamur ad pugnam: in baptiſmo abluimur; poſt baptiſmum roboramur. Et quamuis continuò tranſituris ſufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen neceſſaria ſunt Confirmationis auxilia. Regeneratio per ſe ſaluat mox in pace beati ſæculi recipiendos, confirmatio armat, & inſtruit ad agones mundi huius, & prælia reſeruandos. Qui autem poſt baptiſmum cum acquiſita innocentia immaculatus peruenit ad mortem, confirmatur morte, quia non poteſt peccare poſt mortem. Ex quibus verbis colligi videtur morituros, confirmandos non eſſe. Tum quia non ſunt præliaturi. Tum quia morte confirmantur. Tum quia ſic habet vſus, & conſuetudo.

10. Nihilominus dicendum eſt morituris confirmationem miniſtrari poſſe, & deberi, quia capaces ſunt recipiendi gratiæ plenitudinem, qua roborentur ad pugnam, ſi fortè fuerit. Quod vero futura non ſit, id eſt per accidens. Neque Melchiades Papa contrarium iudicat. Solum enim dixit victuris neceſſaria eſſe Confirmationis auxilia, ſed non negauit morituris conuenientia eſſe. Per accidens tamen excuſantur morientes ab hoc ſacramento recipiendo, eo quod ſingulos morientes adire Epiſcopis non vacet. Nam vt dixit Innocent. *epiſt.1.ad Decentium circa finem* de extrema vnctione loquens. Epiſcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non poſſunt. Cæterùm ſi Epiſcopus aut poteſt, aut dignum ducit aliquem à ſe viſitandum, & benedicere, & tangere chriſmate ſine cunctatione poteſt. Quæ in ſacramento Confirmationis æquè procedunt. Atque ita docent D.Th. *q.72.a.8 ad 4.* & *ibi* Ægid. de Coninch. *n.83.* Suar. *diſp.35.ſect.2.in fine.* Paul. Laym. *lib.5.ſum.tract.3.c.q.3.* & alij.

PVNCTVM VIII.

An, & qualis ſit obligatio ſuſcipiendi Confirmationem.

1. *Prima ſententia docet omnibus baptizatis impoſitam eſſe iure diuino hanc obligationem.*
2. *Secunda agnoſcit hanc obligationem caſu quo fides coram tyranno confitenda eſſet.*
3. *Tertia admittit obligationem ſuſcipiendi confirmationem non ex iure diuino, ſed ex præcepto Eccleſiaſtico.*
4. *Quarta admittit hanc obligationem, ſi ordo ſuſcipiẽdus ſit.*
5. *Verius eſt nullam per ſe eſſe obligationem ſuſcipiendi confirmationem.*
6. *Per accidens obligatio eſſe poteſt.*

De obligatione ſuſcipiendi confirmationem quadruplex eſt ſententia minus vera. Prima aſſerit abſolutam obligationem impoſitam eſſe iure diuino cuilibet baptizato. Tribuitur Scoto *in 4.diſt.7.q.2.* Vvaldenſ. *t.2.de Sacram.c.111.* Sed hi ſolùm aſſerunt hoc ſacramentum contemnere eum, qui data opportunitate illud recipiendi, abſque cauſa omittit. Probari autem poteſt hæc ſententia ex fine, & inſtitutione huius ſacramenti, qui eſt conſtituere baptizatum perfectè Chriſtianum, vt dixit Vrbanus Papa, *epiſt.1. cap.7.* & traditur *cap. omnes de conſecrat. diſt.5.* At quilibet tenetur verus & perfectus Chriſtianus eſſe. Ergo. Item ex vi huius ſacramenti roboratur fidelis non ſolùm ad fidem coram tyranno confitendam, ſed etiam ad gratiam, & charitatem conſeruandam aduerſus diaboli inſidias, & mundi illecebras, & continua vitæ huius pericula. At quilibet tenetur fidem, & charitatem conſeruare, ergo tenetur illius conſeruationis media aſſumere. Aliàs cenſebitur propriæ ſalutis contemptor, & dignus vt à Deo deſeratur, qui media ab eo inſtituta pro ſalutis conſeruatione negligit. Ob quam cauſam credendum non eſt Chriſtum Dominum libertati hominum reliquiſſe huius ſacramenti vſum, ſed obligationem impoſuiſſe, ex qua tantùm commodum prouenieba.

2. Secunda ſententia præcedentem limitat, vt procedat eo caſu quo publicè coram tyranno fides eſt confitenda, quia ſingulare periculum, ſingulare auxilium expoſtulat. At hoc ſacramentum ſpecialiter inſtitutum eſt ad roborandum fidelem, vt abſque timore, & verecundia fidem confiteatur. Tenetur ergo in prædicto periculo conſtitutus hoc ſacramentum ſuſcipere, vt eo munitus, & roboratus in fide confitenda perſeueret. Fauetque huic ſententiæ præceptum latum Apoſtolis, Lucæ vlt. ne è ciuitate exirent, donec induerentur virtute ex alto, hoc eſt, donec Spiritu ſancto munirentur. Sentit ergo Chriſtus neminem ob fidei publicam confeſſionem periculo vitæ eſſe exponendum, qui virtute Spiritus ſancti armatus non ſit. Ergo qui ſacramentum Confirmationis non receperit. Hoc enim ſacramento Spiritus ſanctus fidelibus inuiſibiliter communicatur loco illius communicationis, quæ in die Pentecoſtes Apoſtolis facta eſt. Atque ita ſuſtinent Duran. *in 4. diſt.1.q 1.art.2.* Marſil. *q.5, art.4.* Turrecrem. *cap.1. de conſecrat. diſt.5.*

3. Tertia ſententia admittit obligationem huius ſacramenti ſuſcipiendi non diuinam, ſed Eccleſiaſticam. Sic tradit Alexand. Alenſ. *4.p.q.25.memb.2.* Bonauent. *in 4.diſt.7.art.3. q.2.* Paludan. *qu.1.* Antonin. *3.p.tit. 14.cap.14. §. 5.* Syluest. *verbo Confirmatio num.2.* Mouentur ex variis decretis de conſecrat. diſt.5. Nam Melchiades Papa relatus in *cap. Spiritus ſanctus ſuprad. diſt.* expreſsè dixit quamuis continuò morituris ſufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen neceſſaria eſſe Confirmationis auxilia. Et cap. de his (inquit idem Pontifex) ita coniuncta ſunt hæc duo ſacramenta, baptiſmus ſcilicet & Confirmatio, vt ab inuicem niſi morte interueniente nullatenus poſſint ſegregari, & vnum ſine altero ritè perfici non poſſit.

4. Quarta ſententia limitat hanc obligationem, caſu quo ſacramentum ordinis recipiendum ſit ex Trident. *ſeſſ.23.cap. 4.de reformat.* Prima (inquit Concilium) tonſura non initientur qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint. Quæ verba licet ad conferentes primam tonſuram dirigantur, tacitè ſuſcipientibus obligationem imponunt, ne abſque Confirmatione tonſuram recipiant. Quod vero contineatur grauis obligatio colligitur, quia eodem modo prohibetur tonſuram concedi iis, qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperint, ac prohibentur qui fidei rudimenta edocti non fuerint, quippe legere, & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis coniectura non ſit eos non ſæcularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent hoc vitæ genus elegiſſe. At ignorantibus fidei rudimenta, neſcientibuſque legere, & ſcribere eſt graue peccatum tonſuram concedere, eámque ſuſcipere. Ergo etiam eſt graue peccatum eam ſuſcipere abſque Confirmatione.

5. Cæterùm verior eſt ſententia negans vllam per ſe obligationem eſſe, neque ex iure diuino, neque Eccleſiaſtico ſuſcipiendi Confirmationem. Sic D. Thom. *q.72.art.8. ad 4. &* *in 4.diſt.7.qu.1.art.1.quæſtiunc.2.* Abbas *in cap.quanto, num.4. de conſuetud.* Couarruu. *lib.1.var.c.10.n.5.* Henriq. *lib.3.cap.1. n.6.* Suar. *diſp.38.ſect.2.verſ.quocirca.* Valent. *t.4.diſp.5.q.2.p.3.* Ægid. de Coninch. *q.72. art.8.num.88.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum.tract.3.c.5.q.4.* Bonac. *diſ. qu. vnica punct. 2. in princ.* & alij plures. Fundamentum eſt, quia obligationes, & præcepta imponenda non ſunt abſque fundamento. At nullum eſt ex quo firmiter colligi poſſit prædicta obligatio. Ergo. Minorem probo quoad obligationẽ ortam ex iure diuino. Nã eſto confirmatio perfectum Chriſtianum reddat, non reddit perfectum ſimpliciter, & quoad ſubſtantiam, ſed quoad abundantiam Spiritus, & gratiæ plenitudinem, quia baptiſmo redditus eſt baptizatus perfectus quoad ſubſtantiã. Confirmatione autem ſolùm redditur perfectus quoad abundantiam Spiritus, & gratiæ plenitudinem, quia Confirmatio roborat, & munit confirmatum ad fidem Chriſti conſtanter defendendam, & gratiam in baptiſmo ſuſceptam conſer-

dandam. At nemo tenetur ea abundantia, & plenitudine, Chriſtianus eſſe,ſufficit ſi verè, & propriè, & ſimpliciter inſtitutus Chriſtianus ſit. Ergo iure diuino non tenetur confirmationem ſuſcipere. Neque item hæc obligatio naſci poteſt ex huius ſacramenti inſtitutione, nam etſi ad roborandum fideles pro fide,& gratia in baptiſmo ſuſceptis conſeruandis inſtitutum ſit,quia tamen aliis mediis ſcilicet oratione, pœnitentia, continuo virtutum exercitio,& præcipuè Euchariſtiæ ſuſceptione, & frequentia illud robur obtinere poſſunt, non obligantur confirmationem ſuſcipere. Neque exemplum Apoſtolorum vrget; illis namque prohibitum eſt, è ciuitate exire, donec Inducrentur virtute ex alto. Tum quia debebant Indui quodam ſtupendo miraculo non ſolùm diuino Spiritu, ſed dono Prophetiæ, & linguarum in fidei confirmationem. Tum quia erant primi Eccleſiæ fundatores, quos nullatenus expedicbat miniſterium prædicationis aggredi, niſi ſcientia, virtute, aliiſque donis ſupernaturalibus apprimè exornatos. Quod vero ex lure Eccleſiaſtico nulla ſit obligatio,ſic probo. Nam textus,in *cap. Spiritus ſanctus* affirmans auxilia Confirmationis victuris neceſſaria eſſe, intelligi debet non de neceſſitate abſoluta, & ſimpliciter, ſed de neceſſitate ſecundùm quid, qualiter reputatur omne illud quod eſt maximè conueniens. Textus item in *cap. de his eadem diſt.* ſolum probat ritè, id eſt licitè baptiſmum ſine confirmane perfici non poſſe, quia olim præceptum erat confirmationem ſimul cum baptiſmo miniſtrari debere. Qua ſtante conſuetudine dubium non eſt recipientem baptiſmum extra mortis periculum obligatum eſſe confirmationem recipere. Sed hæc obligatio non ex præcepto directo ſuſcipiendi confirmationem naſcebatur,ſi quidem ſuſcepto baptiſmo in mortis periculo nulla erat poſtea obligatio ſuſcipiendæ Confirmationis. Sed ea obligatio naſcebatur ex præcepto,quo prælati Eccleſiæ tenebantur Sacramentum baptiſmi ſimul cum confirmatione miniſtrare, & non aliter. Adde ſi aliquod eſſet præceptum Eccleſiaſticum ſuſcipiendæ Confirmationis, eſſet tempus determinatum ab Eccleſia pro illius executione, ſicuti cernitur in aliis ſacramẽtis neceſſariis,nempe baptiſmo, pœnitentia, & Euchariſtia. Item Eccleſia cogeret cenſuris fideles ad illud ſuſcipiendum. Neque morituri ab illius ſuſceptione excuſarentur,ſi adeſſet Epiſcopus, qui miniſtrare vellet. Igitur aſſerendum eſt nullam per ſe eſſe obligationem Confirmationis ſuſcipiendæ.

7. Notanter, dixi *per ſe.* Nam per accidens peccare mortaliter potes confirmationem omittens. Primò ſi ex contemptu omittas. Cenſeris autem ex contemptu omittere ſi omittas eo quod repures confirmationem puerilem eſſe, & tua perſona minus dignam. Si autem data occaſione ſuſcipiendi confirmationem omittas ſuſcipere ex quodam animi torpore, & negligentia nullatenus contemnere cenſeris, aliàs venerabile Euchariſtiæ ſacramentum ſæpè contemneres, omittens ex negligentia illud recipere cum facilè poſſes. Sic Suar. *dicta diſput.* 38. *ſect.* 1. *verſ. quocirca.* Ægid. de Coninch. *quaſt.* 72. *art.* 8. *dub. vnico. num.* 87. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 3. *cap.* 5. *quaſt.* 4. Verùm eſto prædicta omiſſio non ſit Confirmationis contemptus, eſt tamen illius diminuta æſtimatio. Qui enim potens facilè confirmationem ſuſcipere omittit, ſatis oſtendit parui pendere tum gratiæ plenitudinem, tum auxilia, quæ ratione huius ſacramenti conceduntur ad fidem, & charitatem conſeruandam. Tum pericula aſſentiendi tentationibus, quod per ſe indecens eſſe videtur, ideoque rato hæc negligentia à peccato veniali excuſari poteſt; vt docet Suar. *quaſt.* 72. *art.* 8. *diſp.* 38. *ſect.* 1. *circa finem.* Ægid. *dub. vnico concluſ.* 3. Secundò eſſe poteſt per accidens peccatum, & ſatis graue omiſſio Confirmationis ob ſcandalum datum. Si enim aliqualiter de fide ſuſpectus ſis,credi rationabiliter potes confirmationem contemnere, cum illam abſque rationabili cauſa omittis. Sic Suar. *ſupra.* Ægid. *concl.* 2. Laymann. *q.* 4. Tertiò ratione propriæ conſcientiæ,vt ſi firmiter crederes tibi periculum amittendi fidem, vel charitatem imminere,niſi confirmationem recipias, quia obligatus es quantum commodè poſſis prædicta pericula vitare. Suar. & Ægid. ſupra. Quartò ſi primam tonſuram, alioſque ordines ſuſcepturus ſis ob decretum Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. relatum pro quarta ſententia. Verùm ibi non contineri ſpeciale præceptum de Confirmatione præmittenda, ſed ſolum admonitionem docuit Nauarr. *cap.* 22. *num.* 9. Suar. *diſput.* 38. *ſect.* 1. *in fine.* Ægid. de Coninch. *quaſt.* 72. *art.* 8. *num.* 90. Reginald. *praxi lib.* 28. *num.* 24. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 3. *cap.* 5. *quaſt.* 4. Verius tamen exiſtimo præceptum contineri ob ea quæ diximus in fauorem quartæ ſententiæ, eaque de cauſa eſt graue peccatum veniale, vt dixit Laymann. ſupra, ſuſcipere ordines non præmiſſa confirmatione. At non erit mortale, vel quia leuis eſt materia, vel quia conſuetudine ſic præceptum temperatum eſt.

PVNCTVM IX.

Quis ſit Confirmationis miniſter.

1. *Miniſter ordinarius ex Chriſti inſtitutione eſt ſolus Epiſcopus conſecratus.*
2. *Hæreticus, & degradatus validè, tametſi illicitè, confirmationem miniſtrabit.*
3. *Ex delegatione ſolius Pontificis ſimplex Sacerdos eſſe poteſt.*
4. *Alteri à Sacerdote hæc poteſtas committi non poteſt, neque ab alio præter Pontificem.*
5. *Ad concedendam hanc facultatem debet Pontifex graui cauſa duci, vt prudenter operetur, valida tamen erit conceſſio abſque cauſa.*
6. *Hanc facultatem poterit Pontifex electus, etſi non ſit ordinatus conferre.*
7. *Epiſcopus non debet alios præter ſibi ſubditos confirmare.*
8. *Deinde debet in propria diœceſi, non in aliena abſque licentia proprij.*
9. *Item debet vti chriſmate eo anno conſecrato.*
10. *Debet eſſe in gratia.*
11. *An debeat eſſe ieiunus?*
12. *Obſeruare debet cæremonias ab Eccleſia praſcriptas.*
13. *Si longo tempore Epiſcopus miniſtrare Confirmationem omittat, peccat mortaliter.*

1. Fide Catholica certum eſt Confirmationis miniſtrum ordinarium eſſe ſolùm Epiſcopum conſecratum. Sic habetur pluribus decretis *de conſecrat. diſt.* 5. *& cap. presbyteros de conſecrat. diſt.* 4. *& in cap. quanto de conſuetud.* & in concilio Florent. In decreto Eugenij, & in Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 3. *de confirmat.* dicente. Si quis dixerit ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemlibet ſimplicem Sacerdotem anathema ſit. *Et ſeſſ.* 23. *cap.* 4. ſignatur vt proprium Epiſcoporum munus confirmationis miniſtratio, *& can.* 7. anathemate damnatur aſſerens confirmãdi poteſtatem communem eſſe Epiſcopis, & Presbyteris. Colligitur hæc veritas ex Actor. 8. & 19. vbi ſoli Apoſtoli leguntur fidelibus per manus impoſitionem Spiritum ſanctum communicaſſe. Ergo ſignum eſt nullum alium Sacerdotem hanc habuiſſe poteſtatem. Neque obſtat illam manus impoſitionem Sacramentum Confirmationis non eſſe, ſufficit loco illius Sacramentum Confirmationis ſucceſſiſſe. Ratio deſumitur ex Inſtitutione Chriſti, vſu, & traditione Eccleſiæ declarata. Congruentiam explicuit D. Thom. *quaſt.* 72. *art.* 11. dicens: In quolibet opere vltima conſummatio ſupremæ arti, & virtuti reſeruatur. Fideles autem Chriſti ſunt quoddam diuinum opus ſecundùm illud. 1. Corinth. 3. Dei ædificatio eſtis. Sunt etiam quaſi quædam epiſtola Spiritu Dei ſcripta. 2. Corinth. 3. Hoc autem Confirmationis ſacramentũ eſt quaſi vltima conſummatio baptiſmi, quia per baptiſmum homo ædificatur in domum ſpiritualem, & conſcribitur quaſi quædam ſpiritualis epiſtola, ſed per ſacramentum Confirmationis quaſi domus ædificata dedicatur in templum Spiritus ſancti, & qua epiſtola conſcripta crucis ſigno ſignatur, & ideo collatio huius ſacramenti Epiſcopis reſeruatur, qui obtinent ſupremam in Eccleſia poteſtatem. Deinde quia Epiſcopi ſunt Eccleſiæ duces, at ducibus conuenit eligeres, & conſignare milites. Ergo ad Epiſcopos pertinet Confirmationem, qua milites Chriſti conſignamur, miniſtrare. Quæ verò aduerſus hanc doctrinam ex Patribus, & Conciliis obiici poſſunt & facilia ſunt, & optimè diſſoluit Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 1. *poſt medium.*

2. Epiſcopus verò etiamſi hæreticus, depoſitus, degradatuſque ſit, validè, tametſi illicitè Confirmationem miniſtrabit, quia charecterem ordinis, à quo hæc prouenit poteſtas, non amittit. Sic pluribus firmat Suar. *diſp.* 36 *ſect.* 3. *verſ. dicendum.* Bonae. *de Sacram. diſp.* 3. *p.* 2. *nu.* 7. Barboſa, *allegat.* 30. *de poteſt. Epiſc. n.* 2. & alij.

3. Dixi ordinarium miniſtrum eſſe ſolum Epiſcopum. Nam extraordinarius ex delegatione ſolius Pontificis ſimplex Sacerdos eſſe poteſt. Colligitur ex facto Gregorij *lib.* 3. *epiſt.* 26. & refertur in *cap. peruenit* 95. *diſt.* Hic enim Pontifex præcepit Presbyteris inſulæ Sardiniæ Confirmantibus baptizatos, ne id facerent, ob cuius præceptum ſcandalum ortum eſt, quod cernens Gregor. inquit. Nos quidem ſecundùm vſum veterem Eccleſiæ noſtræ fecimus, ſed, ſi omnino hac de re aliqui contriſtantur vbi Epiſcopi deſunt, vt presbyteri etiam in frontibus baptizandos Chriſmate tangere debeant, concedimus. At non eſt credendum tantum Pontificem in re tam graui bonum commune ſpectante erraturum. Ergo ex commiſſione Pontificis poteſt presbyter Confirmationem miniſtrare. Conſentit concilium Florentin. in decreto Eugenij, vbi inquit. Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ ſedis diſpenſationem ex rationabili, & vrgente admodum cauſa ſimplicem Sacerdotem chriſmate per Epiſcopum confecto hoc

Digitized by Google

hoc administraſſe Confirmationis Sacramentum. Supponitur in concilio Senonen. *in decretis morum cap.38.* & ſatis indicatur à Trident. aſſerente Epiſcopum eſſe ordinarium huius ſacramenti miniſtrum. Cùm enim dicit ordinarium, ſupponit alium eſſe poſſe ex ſpeciali commiſſione, & delegationi. Quid enim prohibet Chriſtum Dominum Epiſcopos in miniſtros huius ſacramenti abſolutè, & ſimpliciter deſignaſſe, presbyteros vero non ſic, ſed facta Pontificis commiſſione? Etenim hic inſtitutionis modus conuenientior eſt, ne ob defectum Epiſcoporum plures hoc Sacramentu priuētur. Affirmandum igitur eſt ex delegatione Pontificis presbyteros miniſtros huius ſacramenti eſſe. Et ita ſuſtinet D. Thom. *qu. 72. art. 11.* & ibi Coninch. *num.104.* Suar. *diſput.36. ſect. 2. poſt princ.* Nauarr. *c.22.n.8.* Couaruu. *lib.1. var. c. 10. n.6. & 14.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract.3. cap.6.* Bonac *diſp.1.3. de Sacram. q. vn. p.2. n.3.* & alij apud ipſos.

4. Laïcis verò, aliiſue clericis Sacerdote inferioribus nullatenus hæc poteſtas committi poteſt, imo nec Sacerdotibus ab alio præter Pontificem, conſtat ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ, qua inſtitutio Chriſti declaratur. Nunquam enim legimus Sacerdotibus hanc poteſtatem Epiſcopos conceſſiſſe, neque Pontificem clericis Sacerdote inferioribus: Potius relati textus iudicant ſummo Eccleſiæ Paſtori comparatione Sacerdotum hoc negotium reſeruatum eſſe. Sic omnes doctores allegati.

5. Pontifex autem ad concedendam hanc Sacerdotibus facultatem graui cauſa duci debet, aliàs imprudenter operabitur, validè tamen teſte Suar. *diſp. 36. ſect. 2. verſ. tertia pars.* Henriq. *lib.3. c.6. n.4.* Coninch. *q.72. art.11. dub. vn. n.110.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum.6. aſſertione, 2.* Quia Pontifex hanc Sacerdotibus facultatem concedens in lege Chriſti non diſpenſat, ſed vtitur poteſtate ſibi à Chriſto relicta. Neque credendum eſt Chriſtum Dominum ſuo Vicario hanc poteſtatem reliquiſſe pro ſolo caſu vrgentis neceſſitatis, quia eſſet graue periculum ſæpè efficiendi irritum Sacramentum. Quod ſi obiicias concilij Florentini decretum ſupponens ex diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ, & ex rationabili, & vrgenti cauſa hanc adminiſtrationem Sacerdotibus concedi poſſe? Reſpondeo id verum eſſe de conceſſione, vt licitè, & prudenter fiat, ſecus vt validè; conceſſio namque facultatis extraordinariæ, & præter communem vſum ſæpe diſpenſatio appellatur.

6. Poterit vero Pontifex hanc ſacerdotibus facultatem præſtare eo ipſo quo electus ſit, tametſi ordinibus careat: quia eſto confirmare ipſe non poſſit, confirmandi tamen poteſtatem concedere poterit. Hæc enim conceſſio non eſt actus ordinis, ſed iuriſdictionis; ſicuti poteſt Parochus non Sacerdos iuriſdictionem Sacerdoti delegare abſoluendi à peccatis, quamuis ipſe abſoluere non poſſit. Sic. Ægid. de Coninch. *q.72. art.11. dub. vnico, n.109.* Suar. *diſp.36. ſect.2. verſ. ſolet.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract.3. cap.6. concl.2. in fine.*

7. Plura requiruntur, vt prædictus ordinatus, vel extraordinarius miniſter licitè præſtat ſuum officium. Primò non debet alios, quam ſibi ſubditos confirmare. Quia ad cuiuſlibet ſacramenti licitam adminiſtrationem iuriſdictio in perſonam cui eſt ſacramentum miniſtrandum expoſtulatur. Neque enim omnibus datum eſt alienas oues paſcere. Sic ex omnium ſententia teſtatur Syluest. *verbo Confirmatio diuina. n. 5.* Suar. *diſput.38 ſect.2. in fine.* Bonac. *diſput.3. de Sacrament. qu. vnica punct.2. n.10.* Ex præſumpta tamen voluntate proprij ſuperioris poſſunt alieni ſubditi licitè confirmari, quia præſumuntur à proprio Superiore ſubiici. Vnde autem hæc præſumptio colligatur arbitrio prudentis relinquitur. Et quidem ſi tibi ordinandum alienum ſubditum non Confirmatum remittit proprius Epiſcopus, dubium eſſe non poteſt, quin velit, vt ei Sacramentum Confirmationis concedas, ſiquidem Confirmatio ordinibus recipiendis præmitti debet ex Trident. *ſeſſ.23. cap.4.* ſic Henriq. *lib.3. ſum. cap.6. num. 6.* Zambrai *de Confirmat. dub. 2. num.3.* Paul. Laymann. *lib.3. ſum. tract.3. cap. 6. concluſ. 3.* An verò incolis, & peregrinis miniſtrare Confirmationem poſſis in tua diœceſi abſque vlla ſui Epiſcopi ſpeciali conceſſione? Negant Petr. Ledeſma, *in ſum. tract. de Confirmat. cap.9. concluſ.7.* Bartholom. ab Angelo *Dialog. 3. §.62.* Bonac. *diſput. 3. quaſt. vnica punct. 2. num. 10.* Moueri poſſunt, quia hoc Sacramentum non eſt neceſſitatis, ſed vtilitatis, aliàs & ordinare, & matrimonio coniungere eos poſſes. Neque item debes inquirere, an Confirmandi ſint tui ſubditi, cum æquè non ſubditos, ac ſubditos poſſis confirmare. Contrarium verius exiſtimo cum Henriqu. *lib. 3. cap. 6. n.6* Eman. Saà, *verbo Confirmatio num. 2.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract. 3. cap.6. Aſſert.3.* Barboſa *allegat.30. de poteſt. Epiſc. num.14.* Marc. Antonin. Genuen. *praxi, cap.54. num.7.* Quia hoc Sacramentum licèt non ſit abſolutè neceſſitatis, eſt tamen maximæ vtilitatis, quia non eſt credendum velle Paſtorem proprium ſuas oues eſſe priuatas, præcipuè cùm inde nullum ei incommodum proueniat. Sicuti prouenire poteſt ex Ordine, & matrimonio recepto. Et fortè ob hanc cauſam vſu receptum eſt Epiſcopum in propria diœceſi confirmantem omnibus ad ſe confluentibus Confirmationem miniſtrare nulla inquiſitione facta, an ſint propriæ, vel alterius diœceſis. Secus vero procedit, cùm Ordinem miniſtrat.

8 Secundo debet in propria diœceſi Confirmationem miniſtrare, aliàs ſi in aliena diœceſi irrequiſito proprio Epiſcopo miniſtraret hoc ſacramentum etiam ſibi ſubditis & peccaret mortaliter, & ſuſpenſionem ab exercitio Pontificalium incurreret. Ita ex Trident. *ſeſſ.6. cap.5. de reformat.* & ex declarat. Cardinal. tradunt Eman. Saà, *verbo Confirmatio. n. 3.* Henriq. *lib.3. cap.6. n.6.* Barboſa aliis relatis, *2. p. de poteſt. Epiſc. allegat.30. n.15.*

9. Tertio vti debes chriſmate eo anno conſecrato, ſi enim veteri vteretur abſque neceſſitate vrgente, peccaret mortaliter, ſicuti colligitur ex Fabiano Papa *epiſt.2.* & ex *cap. ſi quis de alio de conſecrat. diſt.4. & cap. quoniam de ſentent. excommunicat. in 6.* Nam ſi in baptiſmo, vbi ſolum chriſmatis vnctio eſt quidam ritus ab Eccleſia præſcriptus, nequit vetus chriſma deſeruire, ſed nouum apponendum eſt: à fortiori in Confirmationis ſacramento, vbi chriſma eſt illius materia, id obſeruari debet, vt benè notauit Suar. *diſput. 38. ſect. 2. in fine.*

10. Quarto debet eſſe in gratia, aliàs peccabit mortaliter, ſi Confirmationem in mortali miniſtret, debetque intentionem virtualem habere prædictum Sacramentum conferendi, conſtat ex dictis *tract.18. de Sacram. in genere, p.5.* & *tract. 19. de bapt. p.9.*

11. Quinto debet eſſe ieiunus, vt cauetur *cap. vt ieiuni, cap. vt Epiſcopi, de conſecrat. diſt.5.* Sed non eſt præceptum ſed conſilium, vnde contrarium ſæpè fit, præcipuè cum numeroſus populus confirmandus eſt, quem Epiſcopus ieiunus difficulter confirmare poſſet, eaque de cauſa poſt prandium hoc Sacramentum ſæpè miniſtrat. Suar. *diſp. 37. ſect. 2. verſ. quarto.* Ægid. *q.72. art.12.* Laym. *lib.5. tract.3. cap. vlt.*

12. Sexto obſeruare debet cæremonias ab Eccleſia præſcriptas, de quibus in puncto ſequenti.

13. Aduertendum maximè eſt obligatum eſſe Epiſcopum Sacramentum Confirmationis per ſe, vel per alium Epiſcopum in ſua diœceſi miniſtrare. Vnde ſi longo tempore huius ſacramenti miniſtrationem omitteret, non eſt dubium peccaturum mortaliter, quia priuat oues, quas paſcere obligatur vtilitate ſpirituali non leui, & opportuno, aptiſſimóque remedio ad fidem, gratiam, & charitatem conſeruandam. Sic Tolet. *lib.5. cap.4.* Suar. *diſput.38. ſect.2.* Marcus Anton. Genuen. in manual. Paſtor. *cap.54. n.2.* Barboſa *alleg.30. num.9.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract.3. c. 6. in fine.* Hinc fit obligatum eſſe ad loca præcipua ſuæ diœceſis gratia conferendi chriſmatis accedere. Nam ſi ſolùm in Cathedrali miniſtraret confirmationem, plures ex diœceſi ſine Confirmatione remanerent. Debet ergo ad loca ſaltem præcipua accedere, quò regulariter omnes confluere poſſint. Sic Barboſa, *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 30. num.10.* Neque laïci, aut Eccleſiarum rectores obligantur ad Epiſcopi expenſas, quia vt huic obligationi Epiſcopus ſatisfaciat ſolutione decimarum à populo alitur. Barb. *dicto. n.10.*

PVNCTVM X.

Quibus cæremoniis Sacramentum Confirmationis miniſtrandum eſt.

1. *Explicantur cæremoniæ antecedentes. Prima debet præcedere chriſma ex oleo, & balſamo per Epiſcopum benedictum.*
2. *Secunda adeſſe debet patrinus, & de illius conditione.*
3. *Tertia. Orationes præmittuntur.*
4. *Quarta. Ieiunium ex decentia tantùm non ex obligatione.*
5. *Comitantes cæremoniæ. Prima eſt tempus, & quod ſit.*
6. *Secunda eſt locus, & qui ſit.*
7. *Tertia. Sunt veſtes ſacræ.*
8. *Subſequentes cæremoniæ. Prima eſt Confirmati frontem vitta linea ligari.*
9. *Secunda eſt lenis maxillæ percuſſio.*
10. *Tertia. Solet enumerari cereus accenſus.*
11. *Quarta ſunt orationes.*
12. *Quinta eſt admonitio, ne è loco Confirmationis diſcedant confirmati vſque ad vltimā Epiſcopalem benedictionem.*

1. ALiæ ſunt cæremoniæ, & ritus confirmationem antecedentes, aliæ comitantes, aliæ ſubſequentes. Antecedentes ſunt, vt chriſma ſit ex balſamo, & oleo ab Epiſcopo conſecratum, cuius conſecrationis ritus latè expendit, & explicat Suar. *q.72. art.12. diſp.37. ſect.1. per totam.*

2. Secunda, vt adſit patrinus, ſicuti in baptiſmo, qui confirmandum teneat. Habetur *cap. ſi quis filiaſtrum, cap. de his 30. quaſt.1. cap. ſi quis ex vno, eadem diſt. quaſt.4.* Nam vt optimè dixit Catechiſmus Romanus: Sicut in fide per baptiſmum genitus indiget pædagogo, ſic militiæ cæleſti inſcriptus, & in militem ſignatus, & armatus indiget duce, & militiæ magiſtro, cuius monitis nequiſſimi tela poſſit extinguere. Fatentur tamen Doctores patrinum in Confirmatione non ita

Ita aſtringi ad roborandum Confirmatum in fide,& charitate ſicuti aſtringitur patrinus ad baptizatum edocendum, quia abſque doctore notitia fidei non habetur, at firmitas in fide, charitate ſuſcepta,non tamen ex magiſtri conſiliis, quam ex ipſo ſacramento, & auxiliis diuinis inde prouenientibus oritur, ideoque patrinum Confirmationis obligatum grauiter non eſſe ad inſtruendum confirmatum, teſtantur Henriq.*lib.* 3.*cap.*5.*n* 3.Bonac.*diſp.*3.*q.vnica de Sacram.Confirmat. p.* 4.*in fine.*Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.*3.*c.*7.Inſuper patrinus Cõfirmationis debet eſſe confirmatus, aliàs non videtur validè patrini munus ſubire, nec cognationem ſpiritualem contrahere ex textu in *cap.baptiſmate,de conſecrat.diſt.*4. qui vtitur verbo non poteſt, quod impotentiam,& incapacitatem indicat.& deinde quia in eo textu à patrino Confirmationis æquè non confirmatus excluditur,ac excluditur infidelis.At hic in omnium ſententia eſt excluſus, non ſolum quoad licitum vſum, ſed etiam quoad validum, quia incapax eſt cuiuſlibet Eccleſiaſtici impedimenti. Ergo ſimiliter non confirmatus excludi debet.Etenim ſicut cognatio carnalis eſſe non poteſt, niſi inter eos, qui ab eodem ſtipite ſecundùm carnalem propagationem procedunt,ſic ſpiritualis cognatio contrahi non poterit niſi inter eos,qui ab eodem ſtipite nempe Chriſto per regenerationem ſpiritualem ſacramentorum procedunt. Sed in non confirmato deficit proceſſio à Chriſto medio ſacramento Confirmationis.Ergo non poterit cum confirmato cognationem ſpiritualem contrahere,quia in hac parte non procedunt ab eodem ſtipite. Et ita ſuſtinent Gloſſa in *dicto cap. baptiſmat.* Henriq.*lib.*3.*cap.*3.*nu.*3.Tolet.*lib.*2.*cap.*24. Sanch. pluribus relatis,*lib.*7.*de matr.diſp.*60.*n.*20.aduerſus alios plures *n.*19. relatos. Deinde nequit eſſe monachus ſub graui culpa,ex *cap.placuit commune.*6.*qu.*1.*cap.non licet.c. monachi de conſecrat. diſt.* 4. Excipe niſi confirmandus Religioſus eſſet, quia eo caſu optimè poteſt monachus eſſe illius patrinus. Sic docuit Barboſa 2.*p.de poteſt.Epiſc.allegat.*30.*num.*13. Prætereà vnus tantum patrinus eſſe debet,iuxta *c. vlt. de cognat. ſpiritual.in* 6.Neque admitti poteſt vnus,& vna.Nam eſto id fuerit pro baptiſmo permiſſum à Trident *ſeſſ.*24.*c.*2.*de reformat.* inde ad Confirmationem extendi non debet,quia in hac parte Tridentinum Confirmationis mentionem non fecit, & iuris antiqui correctio abſque graui fundamento admittenda non eſt.Præcipuè, quia Tridentini decretum expeditum fuit ad reſtringendum impedimentum cognationis ſpiritualis:nõ autem ad illud extendendum,vt conſtat ex proœmio illius *c.* 2.Ergo prohibitio facta in *cap.vlt.de cognat.ſpirituali,*ne plures adſint in Confirmatione patrini,ſed vnus tantum,correcta non eſt per Trident.& ita ſuſtinet Rebell.*de obligat. inſtit.* 2. *p.lib.*3.*qu.*6.*n.*6.Barboſa.2.*p.de poteſt.Epiſcop.alleg.*30.*n.*43.Bonac.*de matr.quaſt.*3.*p.*5.§.2.*n.*31.Contra Sanch.*lib.* 7. *de matr. diſp.*57.*n.*9.Reginald.*lib.*31.*n.*152. & alios ab eiſdem relatos. Ruſus prædictus patrinus Confirmationis debet eſſe diſtinctus à patrino baptiſmi, niſi neceſſitas vrgeat ex *cap. in catechiſmo de conſecrat.diſt.*4.& notauit Henriq.*lib.*3.*c.*3.*n.*3.Barboſ.2.*p.de poteſt.Epiſc.alleg.*30.*n.*51.Paul.Laymann.*lib.* 5. *ſum. tract.*3.*c.*7.Bonac.*diſp.*3.*de Sacram.q. vnica.pun.*4. *in fine.* Adde vna die neminem eſſe poſſe conuenienter patrinum, niſi duorum tantum,quia ita cauetur in Pontificali. At ſi vir probus ſit, & maximè Eccleſiaſticus, in quo nulla adſit malitiæ præſumptio,poterit eodem die plurium eſſe patrinus,ſicut reſoluit Marc.Anton.Genuenſ.*in man.paſtor.cap.*54.*n.* 6. quem refert,& ſequitur Barboſa 2.*part.de poteſt.Epiſc.alleg.*30. *n.* 52.

3. Tertia antecedens cæremonia ſunt plures orationes religioſiſſimæ,& ſanctiſſimæ,quibus Confirmandus diſponitur,& Confirmationis inſtitutio,& effectus declaratur.

4. Quarta enumerari poteſt ieiunium,quod tam à ſuſcipientibus Confirmationem, quam à Miniſtrantibus ſeruari debet ex *cap.vt ieiuni,c.vt Epiſcopi,de conſecrat.diſt.*5.Non quidem ſub præcepto, ſed ſub conſilio ob ſacramenti reuerentiam,ſicuti ſuperius dictum eſt. Quare ſtante rationabili cauſa poſt prandium & miniſtrari, & ſuſcipi Confirmatio poteſt, ſicuti iam vſus obtinuit.Suarez *quaſt.*72.*art.*12.*diſput.*37.*ſect.*2.*verſ. quarto.*Ægid.de Coninch.*num.*114.Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum. tract.*3.*cap.vlt.*

5. Ritus, & cæremoniæ Confirmationem comitantes ſunt. Prima tempus, quod antiquitus erat ſola vigilia reſurrectionis,& Pentecoſtes,quia illis tantùm temporibus extra neceſſitatem Confirmatio miniſtrabatur,quia iis tantùm temporibus Baptiſmus miniſtrari poterat,cui Confirmatio neceſſario coniungebatur,vti cõſtat ex primis decretis *de conſecrat.diſt.* 5. At hæc cæremonia conſuetudine abrogata eſt. Tum quia baptiſmus quolibet anni tempore miniſtratur. Tum quia cõfirmatio ſeparatim à baptiſmo conceditur,& notauit Suar. *q* 72.*art.*12.*diſput.*37.*ſect.*2.*n.*1.An vero matutino tempore, vel veſpertino, item an in die feſto, vel feriali miniſtranda ſit Confirmatio? Dicendum eſt & matutino, & veſpertino tempore, & in die feſto, & feriali miniſtrari poſſe, quia ſic vſus obtinuit, vt pluribus firmat Barboſa 2.*part.de poteſt. Epiſcop. alleg.*30.*n.*13.

6. Secunda cæremonia concomitans eſt locus. Hanc autem debere eſſe Eccleſiam ſub graui culpa teſtantur communiter doctores,fauetque vſus, & conſuetudo.Et licet in Pontificali dictum ſit,vt cõfirmatio miniſtretur ante medium altaris,vel in alio decenti loco, inde inferri non poteſt extra Eccleſiam miniſtrari poſſe, ſed in alio loco decenti Eccleſiæ, quamuis non ſit ante medium altaris.Nihilominus tamen probabile eſt abſque peccato Confirmationem miniſtrari poſſe in loco decenti extra Eccleſiam,ſcilicet in oratorio Epiſcopi Sic docet Suar.*diſp.*37.*ſect.*2.*nu.*2. Henriq.*lib.*3.*cap.*6.§.7.*in fine.*Bonac. *diſp.*3.*q.vnica pun.*2.*n.* 14.Eman. Saà *verbo Confirmatio. n.* 2. Barboſa 2.*part.de poteſt.Epiſc.alleg.*30.*n.* 13. Neque enim credendum eſt conſuetudinem confirmandi in Eccleſia cum tanto onere obligare,& reum lethalis culpæ Epiſcopum conſtituere alibi confirmantem, vt dixit Bonac. & Barboſa *ſupra.* aduertere debes tempore interdicti & in loco interdicto hoc ſacramentum miniſtrari poſſe ſolemniter, publicè, & apertis ianuis ex textu in *c.quoniam de ſentent. excommunicat. in* 6. & tradit Nauarr.*c.*27.*n.*178.Couarru.*cap.Alma.*2.*p.*§.2.*nu.* 7. Henriq.*lib.*3.*c.*6.*n.*7.& *lib.* 13.*c.*45.*n.*1.Barboſ. plures referens 2.*p.de poteſt.Epiſc.alleg.*31.*n.*23. qui *n.* 25. id ipſum cenſet non improbabiliter aſſerendum de chriſmatis confectione.

7. Tertia cæremonia ſunt veſtes ſacræ, quibus Pontifex ornari debet, vt hoc ſacramentum miniſtret. Etenim pluuiali, mitra,ſtola, & baculo Paſtorali hoc ſacramentum miniſtrandum eſſe reſpondit ſacra Cardinalium congregatio apud Barboſam 2.*part.de poteſt.Epiſc.alleg.*30.*n.*11.

8. Cæremoniæ Confirmationem ſubſequentes ſunt. Prima confirmati frõtem vitta linea ligari.Tum ne chriſma defluat, ſed exſiccetur.Tum in ſignificationem eſſe ſcilicet conſeruãdam gratiam in Confirmatione ſuſceptam.Hæc vitta tamdiu ſic retinenda eſt,quamdiu fuerit cuiuſuis loci cõſuetudo.Alicubi tribus diebus,alibi ſeptem iuxta antiquum morem retinetur. Pluribus tamen locis ſtatim poſt peractam confirmationem in fronte baptiſmatis per miniſtros Eccleſiæ frons confirmati abluitur,& vitta deponitur, ſicuti notarunt Suar. *diſp.* 37.*ſect.*2.*n.* 7.Ægid.de Coninch.*qu.*62.*art.*12.*n.*115. Henriq.*lib.*3.*c.*3.*n.*1.Paul.Laymann.*lib.*5.*tract.*3.*c. vlt.* Eman. Saà, *verbo confirm.n.*17.Vitta depoſita ſolet alicubi comburi, & in profluentem mitti; alibi lota aſſeruatur, vt in ſimilem vſum deſeruiat,vt refert Duran.*in ration.diuin.lib.*6.*c.*84.*n.*4.Barb. *alleg.*30.*n.*25.Nunquam tamen ad profanos vſus(inquit Laymann.*lib.*5.*tract.*3.*cap. vlt.*) applicari debet,quia ſacri chriſmatis contactu quodam modo ſacrata fuit.

9. Secunda cæremonia eſt leuis alapæ inflictio in ſignum, quod confirmatus paratus eſſe debet ad iniurias conſtanter pro Chriſto ſuſtinendas,& in memoriam, & recordationem ſuſcepti ſacramenti,ne illud audeat iterum ſuſcipere,omiſſionem autem huius cæremoniæ ſecluſo ſcandalo non reputant mortale.Suar.*diſp.*37.*ſect.*2.*n* 8.Bonac.*diſp.*3.*de ſacr.q.vnic. p.* 4.*n.*9.Valent.*t.*4 *diſp.*5.*q.*3.*p.*3.Eman.Saà,*verbo Confirmatio.n.* 10.Barboſ.*alleg.*30.*n.*27.

10. Tertia cæremonia enumeratur cereus accenſus in ſignum quod ſemper viuam fidem conſeruare debet confirmatus.Huius tamen cæremoniæ nec Pontificale Romanum, neque alij antiqui authores meminerunt, vt benè obſeruauit Suar.*dicta diſp.*37.*ſect.*2.*in fine.*Eſt tamen conſuetudine introducta,ſed non ſub graui præcepto vt teſtatur Eman.Saà,*verbo Confirmatio n.*10.

11. Quarta ſunt plures orationes, quibus confirmandus admonetur obligationis ſuſceptæ conſtanter pro conſeruanda fide,& charitate pugnandi.

12. Quinta, admonentur confirmati,ne ante vltimam benedictionem Epiſcopalem loco Confirmationis decedant. Sed hæc admonitio omitti debet numeroſo populo ad confirmationẽ confluente:quia eo caſu difficillimũ eſſet obligare omnes, vt in Eccleſia vſque ad finitam confirmationem perſeuerent,& in ſacramenti irreuerentiam caderet ob ſtrepitum ex concurſu tanti populi neceſſario prouenturum: potius enim expedit,vt aliis ſuccedant,& locum præſtent.Sic enim decentiùs & quietius Confirmationis ſacramentum miniſtrabitur, & notauit Paul Laymann.*lib* 5 *ſum.tract* 3.*cap.vlt in fine.*

Digitized by Google

TRACTATVS XXI.

ET

DISPVTATIO VNICA, DE VENERABILI EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

EVCHARISTIA & Sacramentum eſt, & Sacrificium. Tractatus præſens Euchariſtiam quatenus Sacramentum, eſt explicabit. Sequens verò quatenus eſt Sacrificium.

PVNCTVM I.

De nomine, & inſtitutione Euchariſtiæ.

1. *Quot nominibus Euchariſtia decoretur.*
2. *Fuit Euchariſtia inſtituta à Chriſto in vltima cœna, & ob quem finem.*
3. *Quo die fuerit inſtituta.*
4. *Obiectiones proponuntur, & diluuntur.*
5. *Poſt lotionem pedum diſcipulorum præſente Iuda, & facta cœna legali inſtitutum eſt hoc ſacramentum.*

1. EVCHARISTIA, quod nomen Græcum eſt, Latinè *Bona gratia* nuncupatur. Tum quia continet in ſe Chriſtum fontem totius gratiæ. Tum quia per ipſam vberior gratia, quam per alia ſacramenta conceditur. Tum quia eſt pignus vitæ æternæ, quæ *gratia* appellari ſolet, iuxta illud Pauli ad Rom. 6. Gratia Dei vita æterna. Secundò dicitur *Viaticum*, quia morituris viam parat ad gloriam. Tertiò appellatur *ſynaxis*, Latinè *Communio*, quia per hoc ſacramentum nos cum Chriſto capite, & inter nos ipſos coniungimur, & vnimur, ſicuti explicuit D. Thom. 3. *p. quæſt.* 73. *art.* 4. *ad.* 2. & ante ipſum Damaſcenus *lib.* 4. *de fide orthodoxa*, *c.* 14. Cyprian. *lib.* 2. *epiſt.* 3. *ad Cæcil.* & alij. Quartò dicitur *Sacrificium*, & *hoſtia*, quia eſt rememoratio præteriti Sacrificij cruenti, quod Chriſtus Dominus in ara crucis in noſtrorum peccatorum ſatisfactionem obtulit, & quia ipſum Chriſti corpus viuum, tanquam res oblata immolatur, & ſumitur in peccatorum expiationem, & gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, aliorumque impetratione. Vnde propriiſſimè Euchariſtia gratiarum actio nuncupatur, quia per eam Deo ſingularem gratiarum actionem pro beneficiis acceptis impendimus. Item vocatur panis vitæ, & intellectus, quia vitam cauſat, & intellectum illuminat. Panis cæleſtis, ſeu qui de cælo deſcendit, iuxta illud Ioann. 6. continet enim Chriſtum, qui de cælo deſcendit. Aliis nominibus ſancti patres hoc ſacramentum explicant, de quibus videri poteſt D. Tho. 3. *p. q.* 73. *art.* 4. & ibi omnes eius expoſitores. Cauendum tamen eſt, vt rectè admonet Vaſq. *in comment. illius art.* à nomine cœnæ Dominicæ, quia eo vtuntur hæretici ad denotandum Euchariſtiam nihil aliud eſſe, quàm cœnæ vſualis figuram, mortuamque repræſentationem.

2. Hoc ſacramentum inſtitutum eſſe à Chriſto Domino in vltima cœna illius noctis, in qua traditus fuit in mortem pro noſtrorum peccatorum ſatisfactione teſtantur Euangeliſtæ Matth. 26. Marc. 14. Lucæ, 22. Nam Ioann. 6. Solum inſtitutio promiſſa eſt. Finis ob quem ipſum ſacramentum, & proximè ad mortem fuerit inſtitutum optimè traditur à Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 2. cui nihil addendum ſupereſt.

3. Sed quo die, an die 14. Lunæ Martij ad Veſperam vltimam illius diei, & principium 15. fuerit hoc ſacramentum inſtitutum? non leuis eſt controuerſia inter Doctores, vt videre eſt apud Suar. *diſput.* 41. *ſect.* 1. Gab. Vaſq. *diſp.* 172. Ægid. de Coninch, *q.* 74. *art.* 4. *dub.* 1. Et omiſſis aliis opinionibus pro certo habendum eſt cum prædictis doctoribus hoc Sacramentum inſtitutum eſſe die 14. lunæ ad illius diei veſperam, & principium diei 15. Quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt primo die azimorum, quo Chriſtus Dominus agnum Paſchalem cum ſuis diſcipulis comedit, vt manifeſtè colligitur ex illo Matth. 26. dicentis. Primo die azimorum acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicentes. Vbi vis paremus tibi comedere Paſcha? Et Marci 14. Primo azimorum, quando Paſcha immolabant (ſcilicet Iudæi) dicunt ei diſcipuli: Quò vis eamus, & paremus tibi, vt manduces Paſcha? Et Lucæ 22. Venit autem dies azimorum, In quo neceſſe erat occidi Paſcha. Sed primus dies azimorum fuit 14. menſis ad veſperam iuxta illud Exodi 12. Reſeruabitis eum (id eſt agnum) vſque ad quartam decimam diem menſis huius, immolabitque eum vniuerſa multitudo filiorum Iſraël ad veſperam. Ergo hoc ſacramentum inſtitutum eſt decimo quarto die ad veſperam inchoante 15. Mos enim erat Iudæis diuerſimodè dies communes & naturales numerare, ac numerabant dies feſtiuos. Nam dies communes enumerabant ab ortu ſolis vſque ad occaſum; eaque de cauſa dictum eſt Ioan. 19. *n.* 14. Chriſtum Dominum circa horam 6. fuiſſe crucifixum. At dies feſtiuos à veſpera antecedenti vſque ad veſperam ſubſequentis diei computabant, iuxta illud Leuit. 23. *n.* 32. A veſpera vſque ad veſperam celebrabitis ſabatha veſtra. Cum ergo Chriſtus Dominus celebrauerit Paſcha, cum diſcipulis ſuis eo die, quo Iudæi celebrabant, efficitur celebraſſe decimo quarto die ad veſperam, quia ab ea veſpera ſolemnitas Paſchalis, & dies azimorum incipiebat, & conſequenter eo die ſacramentum inſtituiſſe.

4. Sed his obſtat primo, quod dixerint Iudæi Matth. 26. conſilium inientes de occidendo Chriſtum. Ne fieret in die feſto, ne fortè tumultus fieret in populo. Sed reſpondeo, quia eſto id deſideraſſent, at oblata occaſione ex proditione Iudæ aduerſus ſuum primum conſilium proceſſerunt, & in die feſto occiderunt forte, vt maior Chriſto eſſet ignominia. Secundo obſtat, quoad Ioan. 23. dicitur ante diem feſtum Paſchæ hoc ſacramentum fuiſſe inſtitutum, ſed dies feſtus incipiebat à veſpera diei 14. vſque ad veſperam 15. Ergo Chriſtus Dominus non inſtituit hoc ſacramentum 14. die ad veſperam. Reſpondeo Ioannem computaſſe diem non ſecundùm feſtiuitatem, ſed ſecundùm communem, & vulgarem vſum qui incipiebat ab ortu ſolis: ſecundùm quam computationem veriſſimũ fuit ante diem feſtum Paſchæ fuiſſe hoc ſacramentum inſtitutum, ſiquidem fuit ad veſperam diei 14. Tertio obſtat noluiſſe Iudæos introire in domũ Pilati, ne contaminarentur, ſed poſſent manducare Paſcha, ergo Paſcha, id eſt agnum paſchalem nõdum comederant. Sed reſpondeo ibi nomine Paſchatis non agnum Paſchalẽ, ſed victimas illis diebus feſtiuis oblatas intelligendas eſſe, iuxta illud *Num.* 28. *n.* 19. Quæ quia in paſchate offerebantur, Paſcha vocatæ ſunt. Quartò obſtat dixiſſe Ioan. 19. Chriſtum paſſum eſſe in Paraſceue paſchæ. Ergo non in paſchate. Ergo inſtitutio Euchariſtiæ non fuit ad veſperam primam diei 15. Reſpondeo Paraſceue, quod eſt præparatio ciborum ſolum diem ſabathi præcedere, non alios dies feſtiuos Exod. 12. *n.* 16. ideoq; optimè potuit Chriſtus pati in Paſchate ſumpto paſchate pro die quolibet feſtiuo ex illis ſeptem, & pati in Paraſceue paſchæ, quia patiebatur in die præcedẽte ſabathum, in quo etſi feſtiuo poterant cibi præparari, vt dictum

eſt. Quintò obſtat, quòd eo die, quo Chriſtus mortuus fuit, Ioſeph mercatus eſt ſyndonem, & mulieres parauerunt aromata ad ſepeliendum, & Iudæi criminaliter proceſſerunt contra Chriſtum. Quæ omnia non videntur in die feſto licuiſſe, iuxta illud Leuit. 23. Dies requietionis eſt, omne opus non facietis in eo. Sed reſpondeo ſolo die ſabathi omnia opera ſeruilia prohibita eſſe, ſecus aliis diebus feſtiuis, ſiquidem in illis præparari cibi poterant. Adde opera pietatis ſeruilia non eſſe. Quod vero Iudæi die feſto criminaliter contra Chriſtum proceſſerint, ideo fuit, quia odio excæcati putabant ſibi licere eius mortem procurare, ideo non dicebant, non in die feſto, quia nobis non licet, ſed ne tumultus fiat in populo. Conuincitur ergo Chriſtum Dominum in die feſto pridie ante Sabathum paſſum eſſe, ſed Chriſtus Sacramentum Euchariſtiæ inſtituit pridie ante mortem. Ergo inſtitutum fuit 14. ad veſperam. Nam dies 14. feſtiuus, & ſolemnis non erat, tametſi veſpera illius ſolemnis eſſet, quia ab ea veſpera ſolemnitas Paſchalis numerabatur.

5. Deinde dubitari poterat, an poſt lotionem pedum diſcipulorum vel ante, an præſente Iuda, vel illo abſente, an facta cœna vſuali, vel ante illam hoc ſacramentum inſtitutum ſit? Qua in re omiſſis variis opinionibus, quas refert Suar. *t.3. in 3.p.q.73.diſp.*41.*ſect.*2.3.*&* 4. Henriq.*lib.8 de Euchariſt.cap.*2. Affirmandum eſt Chriſtum Dominum Euchariſtiam inſtituiſſe poſt cœnam legalem, vti colligitur ex Trident.22.*cap.* 1. dicente: Celebrato veteri Paſchate nouum inſtituit. Item ex illo hymno Eccleſiæ.

Poſt agnum typicum
Expletis epulis
Corpus Dominicum
Datum diſcipulis.

Imo & inſtitutum fuit poſt lotionem pedum diſcipulorum, vt conſtat ex prædictis Euangeliſtis, vbi lotione facta recubuit cum diſcipulis ſuis, & cœnantibus illis accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit, Accipite, & manducate: hoc eſt corpus meum. Similiter, & calicem. Meritò ergo poſt lotionem inſtitutum eſſe hoc ſacramentum, vt eo facto ſignificaretur ad ſumendam Euchariſtiam ſummam munditiam, & puritatem præcedere debere, ſicuti notauit D. Thom. Euthym. & Lyra, Matth.26. Bernard. *ſerm.de cœna Domini.* Damaſcen. *lib.*8.*c.*14.& alij relati à Suar.& Henriq. *ſuprà.* Præterea inſtitutum eſt inter cœnandum cum diſcipulis ſuis cœna vſuali, vel, vt aliis placet, ante illam. Finita legali, & pedum lotione. Verum autem præſente Iuda, vel illo abſente? Probabilius eſt præſente Iuda factam fuiſſe inſtitutionem. Tum quia Lucę 22. poſtquam dixit accepiſſe Chriſtum panem, illumque conſecraſſe, dediſſeque diſcipulis ſuis, ſubdidit: Verumtamen manus tradentis me mecum eſt in menſa. Quaſi diceret, etſi meum corpus, & ſanguinem vobis trado, non tamen ignoro in menſa eſſe traditorem. Tum etiam, quia Iudas conſecratus fuit Sacerdos, & Epiſcopus iuxta illud Actor. 1. Et Epiſcopatum eius accipiat alter. Quod ſacramentum Chriſtus Dominus inſtituit poſt Euchariſtiæ inſtitutionem illis verbis. Hoc facite in meam commemorationem. Neque obſtat eſſe peccatorem, & eius peccatum Chriſtum cognouiſſe, quia erat peccatum occultum, & ad ſummum Ioanni, & Petro manifeſtatum. Etenim Ioanni interroganti quis eſſet proditor, reſpondit Chriſtus. Cui ego intinctum panem porrexero, & Iudæ tradidit. Occultus autem peccator à communione publica non debet excludi.

Pvnctvm II.

De natura Euchariſtiæ.

1. *Definitur Euchariſtia.*
2. *Eſt ſacramentum à Chriſto inſtitutum.*
3. *Conſtat ex ſpeciebus panis, & vini, & corpore, & ſanguine Chriſti.*
4. *Proponitur obiectio, & ſoluitur.*
5. *Verba conſecrationis non ſunt forma intrinſeca huius Sacramenti.*
6. *Eſt omnium ſacramentorum perfectiſſimum.*
7. *Non ſunt plura, ſed vnum, integrum, & perfectum Sacramentum.*
8. *Proponitur obiectio, & ſoluitur.*
9. *Examinatur, an plures ſpecies panis, & vini diſtincta plura numero ſacramenta conſtituant? Negant plures.*
10. *Probabilius eſt oppoſitum.*
11. *Fit ſatis fundamentis n.9. allatis.*

1. DEfinitur Euchariſtia, vt ſit ſacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis. & vini ad ſpiritualem animarum refectionem diuinitus inſtitutum.

2. Ex qua definitione conſtat Euchariſtiam Sacramentum eſſe à Chriſto inſtitutum, vt definitur ab Innocent. III. *cap. firmiter de ſumma Trinit. & fide Catholica. & c.cum Martha de celebrat.miſſar.* & ab Eug.IV. in decreto fidei, quod eſt poſt vltimam ſeſſionem concilij Florent. §.*quinto Eccleſiaſticorum*, & à Trident.*ſeſſ.*7.*can.*1.& ſpecialiter *ſeſſ.*13. Ferè per totam. Etenim corpus Chriſti Domini, eiuſque ſanguis ſub ſpeciebus panis, & vini contenta hominem ſpiritualiter nutriunt, & reficiunt, iuxta illud Ioann.6. Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus, qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo. Sunt ergo verum Sacramentum ex definitione ſacramenti, quæ eſt eſſe ſignum ſenſibile gratiæ ſanctificantis. Nam eſto Corpus, & ſanguis Chriſti Domini in hoc ſacramento exiſtentia ſentiri non poſſint. At quatenus ſub ſpeciebus exiſtunt, ſentiuntur, ſicuti contritio vtpote in anima reſidens, eſto per ſe ſenſibilis non ſit, at quatenus confeſſionem informat, ſenſibilis redditur.

3. Secundo conſtat ad illius intrinſecam conſtitutionem tum ſpecies panis, & vini, tum Corpus, & ſanguinem Chriſti pertinere. Species quatenus Corpus, & Sanguinem Chriſti continent: Corpus, & Sanguinem Chriſti, vt ſub ſpeciebus panis continentur, quia ſub hac ratione ſumentem reficiunt. Neque enim ſola ſpecies, neque Corpus Chriſti, niſi ſub ſpeciebus contentum animæ cibus ſunt. Neque item ſpecies à Chriſto ſeparatæ adorari poſſunt adoratione latriæ, cum tamen hoc Sacramentum ſic neceſſariò ſit adorandum, vt definiuit Trident.*ſeſſ.*13.*cap.* 5. Neque Chriſtus ſecluſis ſpeciebus eſt nobis ſignum ſenſibile. Denique tranſſubſtantiatione (quæ eſt conuerſio vnius ſubſtantiæ in aliam ſubſtantiam ſub eiſdem accidentibus) hoc venerabile ſacramentum, teſte Trident.*ſeſſ.*13.*cap.*3. conficitur. At ſi deſtructa ſubſtantia panis, &, vini loco illius Corpus, & Sanguis Chriſti non ſuccederet, tranſſubſtantiatio non eſſet. Ergo hoc Sacramentum eſſentialiter conſtat ſpeciebus panis, & vini Corpus, & Sanguinem Chriſti continentibus. Et ita ſuſtinet S. Thom.*q.*73. *art.* 1. *& in* 4. *diſt.*8. *q.*1. *art.*1. Suar. *diſp.*42. *ſect.*3. Ægid. de Coninch. *q.*73. *art.*1. *dub.vnic. n.*20. Vaſqu. *diſput.*167. *c.* 3. *&* 5. Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum. tract.*4. *c.*1. *concl.* 2. Bonac. *diſp.*4.*de Sacram.pun.*1. *à n.*1. & alij variis Patrum, & conciliorum teſtimoniis doctrinam exornantes.

4. Quod ſi obiicias textum, in *c.hoc eſt, de conſecrat. diſt.*2. qui ſolis ſpeciebus ſacramenti rationem videtur concedere. Inquit enim textus, Sacrificium Eccleſiæ duobus modis confici, duobus conſtare, viſibili elementorum ſpecie, & ſanguine, & ſacramento, & re ſacramenti, id eſt Corpore Chriſti. Diſtinguit ergo Corpus Chriſti à ſacramento, & fortè ob hanc cauſam plures Patres affirmant Corpus, & Sanguinem Chriſti eſſe in hoc ſacramento, denotant ergo eſſe à ſacramento diſtincta? Facile reſpondere poſſumus ibi accipi ſacramentum pro nudo ſigno viſibili, quod certè ſolis ſpeciebus competit, qualiter à Trident.*ſeſſ.*13.*cap.*3. Sacramentum vſurpatur, Chriſtum vero Dominum eſſe rem, quæ ſub illo ſigno continetur. Adde Chriſtum Dominum dici poſſe eſſe rem ſacramenti, id eſt, quæ Sacramentum perficit, & conſtituit, & in ipſo exiſtit tanquam pars in toto, ſicuti anima dicitur eſſe res hominis, & in homine exiſtere. Quod ſi vrgeas, difficile eſt in hoc ſacramento aſſignare tria illa, quæ communiter à doctoribus cum Mag. *in* 4. *diſt.*8. & Hugone de ſancto Victore *t.*3. *lib.*2. *de Sacram pun.*8.*c.*7. & Innocent. in *cap.cum Martha de celebrat.miſſar.* diſtinguuntur, ſcilicet res tantùm, ſacramentum tantùm, res & ſacramentum ſimul, cum namque ſpecies ſignificent Corpus Chriſti ibi contentum, neque è contra Corpus Chriſti ſignificet ſpecies. Dicendum eſt tria illa abſque difficultate in hoc ſacramento inueniri. Primo inuenitur res tantùm, id eſt gratia ſanctificans, quæ ſignificatur per ſacramentum, non tamen ſignificat. Secundo reperitur Sacramentum tantum ſcilicet ſpecies, quæ licet ex ſe Corpus Chriſti ib adeſſe non ſignificent, ſignificant tamen illud ex habitudine, quam habent ad verba conſecrationis ſuper ipſas prolata. Tertio reperitur res, & ſacramentum ſimul, quod eſt Corpus Chriſti ſub ſpeciebus contentum, quippe & ſignificatur per ſpecies, & ſignificat animæ nutritionem.

5. Hinc fit verba conſecrationis non eſſe formam, ſeu partem intrinſecam huius ſacramenti, ſed formam extrinſecam, & cauſam illius efficientem, ipſamque conſecrationem actionem eſſe, qua ipſum ſacramentum conficitur, quia verba, & conſecratio tranſeunt, Sacramentum vero perſeuerat. Sic tradunt relati Doctores. Neque obeſt Florentinum dicens omnia ſacramenta tribus perfici, rebus, vt materia, verbis vt forma, & miniſtro. Perficitur namque hoc ſacramentum ex ſubſtantia panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti conuerſis, & ex forma conſecrationis, & ex miniſtro. At ex his intrinſecè non componitur, ſiquidem deficiente pane, & vino, & tranſactis verbis conſecrationis integrum, & perfectum ſacramentum perſeuerat. Secundò ſit ſumptionem ſpecierum ſacramentum non eſſe, ſed ſacramenti applicationem. Non enim ſumptio ſanctificat, ſed applicat cibum ſanctificantem. Ægid. de Coninch. *dicto dub. vnico concl.*7. Bonac. *diſp.*4.*qu.*1. *p.*1.*n.*6. Vaſquez *diſp.*167.*cap.*3.*n.*26. Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum. tract.*4.*cap.*1.*aſſert.*3.

6. Tertiò

6. Tertiò ex prædicta definitione conſtat Euchariſtiam eſſe ſacramentum omnium ſanctiſſimum, & perfectiſſimum. Tum quia continet realiter Chriſtum Dominum, qui in aliis ſacramentis non continetur. Tum quia abundantiori gratiâ ſuſcipientem reficit; ob idque Trid *ſeſſ. 7. can. 3.* anathemate damnat eos, qui dixerint ſacramenta inter ſe paria eſſe, vt nulla ratione aliud ſit alio dignius. *Et ſeſſ. 13. cap. 3.* eam excellentiam in hoc Sacramento præ cæteris agnoſcit, quod alia ſacramenta ſolum vim habent ſanctificandi fideles, cum actu ſumuntur. At in Euchariſtia ipſe ſanctitatis author ante vſum eſt, ideoque in *cap. 5.* probat huic Sacramento tantum adorationem latriæ deberi.

7. Quartò conſtat corpus & ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini vnum, integrum & perfectum ſacramentum, & non plura conſtituere. Sic D. Thom. quem cæteri ſcholaſtici ſequuntur, 3. *part. q. 73. art. 2. ibi.* Ægid. Suar. *diſp. 39. ſect. 3.* Vaſq. *diſp. 168. cap. 1.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 1. aſſert. 4.* Bonac. *diſp. 4. de Sacram. quæſt. 1. pun. 4.* Ob idque Pius V. *in catechiſmo* dixit Euchariſtiam non plura, ſed vnum tantùm ſacramentum Eccleſiæ authoritate docti confitemur: colligiturque ex Trident. *ſeſſ. 7. can. 1.* definiente eſſe tantùm ſeptem ſacramenta, nec plura, nec pauciora. At ſi Corpus Chriſti contentum ſub ſpeciebus panis perfectè, & adæquatè eſſet diſtinctum ſacramentum à Sacramento ſanguinis ſub ſpeciebus vini contenti, non ſeptem, ſed octo ſacramenta eſſent. Vnde autem hæc vnitas ſumatur, cum ſigna ſint phyſicè omnino diſtincta? Alij affirmant deſumendam eſſe ex re contenta, ex eo inquam quod in vtraque ſpecie idem Chriſtus continetur. Alij ex effectu gratiæ, quem vtraque ſpecies cauſat, qui vnus, & idem eſt. Alij ex vnitate Eccleſiæ hoc Sacramento ſignificata. Etenim per ipſum, vt notat Auguſt. *tract. 26.* in Ioann & explicuit Trident. *ſeſſ. 13. cap. 1.* fideles inter ſe, & cum Chriſto capite arctiſſimo fidei, ſpei, & charitatis vinculo vniuntur. Alij quia vtraque ſpecie idem pignus gloriæ cæleſtis conceditur. Sed præ omnibus apertius hanc vnitatem explicuit D. Thom. *q. 73. art. 2.* illam deſumens non tam ex re ſignificata, quam ex ſignificatione. Etenim cum ſacramentum in genere ſigni formaliter conſtituatur, neceſſario Euchariſtia vt vnum ſacramentum ſit, & non plura, vnicum ſignum completum, & perfectum eſſe debet, & non plura. Quod autem ſic ſe habeat, probari poteſt ex eo quod Chriſtus Dominus neceſſario ſub ſpecie panis, & vini conſecrandos videtur, vt perfectè, & expreſsè ſuum ſacrificium cruentum ſignificaret. Ergo ad hanc ſignificationem quælibet ex his ſpeciebus vt pars concurrit. Deinde, & præcipuè, quia hoc ſacramentum inſtitutum eſt ad ſignificandam gratiam ſanctificantem animam non, vtcunque, ſed per modum conuiuij, & cuiuſdam ſpiritualis refectionis. At ad conuiuium, refectionemque perfectam non tantum cibus, ſed potus adeſſe debet. Ergo ad hanc ſignificationem completam non tantùm Chriſtus ſub ſpeciebus panis, ſed etiam ſub ſpeciebus vini adeſſe debet. Eſt igitur vnum ſacramentum.

8. Neque obſtat vocari Euchariſtiam ab Eccleſia ſacramenta, cum dicit. Purificent nos quæſumus domine ſacramenta, quæ ſumpſimus. Quo modo loquendi vtitur textus, in *cap. Sacramenta altaris de conſecrat. diſt. 1. & c. in Sacramentis cap. comperimus, & aliis diſt. 2.* At ſi Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini vnum tantum Sacramentum conſtitueret, ſuſcipiens vtramque ſpeciem, non plura ſacramenta, ſed vnum tantùm ſuſcepiſſet; ſicuti ſuſcipiens baptiſmum, ordinem, Confirmationem, non plura ſacramenta baptiſmi, ordinis, & Confirmationis ſuſcipere dicitur. Itemque ſuſcipiens vnam tantùm ſpeciem non ſacramentum, ſed partem ſacramenti ſuſcipiet. Non inquam obſtat, quia ſæpè parti conceditur denominatio totius, quando per ſe, & ſeparatim conſideratur, vt benè explicat Suar. *diſp. 1. de Euchariſt. ſect. 2.* in partibus homogeneis, & in quantitatibus diſcretis. Vna enim propoſitio oratio eſt, licet poſſit eſſe pars alterius longioris, & perfectioris orationis, & vna pars domus, ſi ſufficiens ſit ad vſum, & finem domus ſeiuncta ab aliis domus dici poteſt, licet cum aliis coniuncta domum perfectiorem componere poſſit. Ita Sacramentum Euchariſtiæ in vna ſpecie, v. g. panis confectum, ſi per ſe conſideretur, ſacramentum verè, & propriè dici poteſt, quia eſt ſignum ſenſibile gratiæ ſanctificantis, ſed quia non eſt completum ſignum, ſed partiale, eo quod gratiam ſanctificantem complete per modum conuiuij non ſignificat, quam ſignificationem ex inſtitutione habet, defectu ſignificationis non eſt completum ſacramentum, tametſi completum ſit quoad rem contentam, ſcilicet Chriſtum, & quoad rem ſignificatam, ſcilicet gratiam. Vnde cum Eccleſia appellat vtramque ſpeciem ſacramenta, de ſacramentis partialibus intelligi debet, non de ſacramentis totalibus, qua ratione qui plures ordines ſuſciperet, plura ſacramenta dici poſſet ſuſcepiſſe. Quod vero in aliis ſacramentis non dicantur illorum partes Sacramenta partialia, ideo eſt, quia per ſe ſumptæ non ſint ſignum practicum gratiæ, ſicuti in qualibet ſpecie Euchariſtiæ reperitur.

9. An autem vnum numero ſit Sacramentum, quod in pluribus ſpeciebus panis, & vini conſecratis exiſtit, an plura, non eſt conſtans ſententia. Plures affirmant eſſe vnum numero Sacramentum, ſi plures ſpecies panis, & vini ſimul ab eodem Sacerdote conſecrentur. Secus ſi diuerſo tempore, vel à diuerſis. Sic indicat Sotus *in 4. diſt. 8. quæſt. vnica, art. 2. in tertia ratione.* Moueri poſſunt, quia eo caſu eſt vnicum ſacrificium, ergo & vnicum Sacramentum. Ratio enim ſacrificij à ſacramenti conſtitutione non ſeparatur. Alij cenſent plures ſpecies panis, & vini vnum ſacramentum eſſe, ſi vnica ſumptione ſumantur. Sic tradit Bonac. *diſp. 4. de Sacram. quæſt. 1. pun. 4. num. 5.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 73. art. 4.* fauet Suar. *diſput. 39. de Euchariſtia ſect. 4. circa finem.* Dicuntur primò, quia ſtante vna ſumptione vnicum eſt conuiuium, ergo vnicum eſt Sacramentum, quod per modum conuiuij animam reficientis inſtitutum eſt. Secundo ſi ibi adeſſent plura ſacramenta numero diſtincta, ſumens plures ſpecies panis, & vini, plura ſacramenta reciperet, & conſequenter reciperet gratiam cuilibet Sacramento correſpondentem, ac proinde abundantiorem, quam ſi vnica tantum ſpecie panis, & vini reficeretur. Hoc autem eſt abſurdum, ergo dicendum eſt vnicum eſſe ſacramentum, ſi plures ſpecies panis, & vini vnica ſumptione ſumuntur. Tertiò vnitas huius ſacramenti (inquit Ægid.) non tam ex ſignificatione, quam ex virtute cauſandi ſpiritualem animæ refectionem deſumenda eſt. At hæc virtus vnica eſt, quantumuis ſpecies multiplicentur ſiquidem Chriſtus, à quo hæc vnitas prouenit vnus eſt in omnibus ſpeciebus, & fortè ob hanc cauſam Paul. 1. Corinth. 10. dixit omnes nos vnum corpus eſſe, qui de eodem pane participamus. Quartò ſi verbum diuinum pluribus humanitatibus vniretur, non plures homines, ſed vnus tantum reſultaret, quia ratio ſuppoſiti, quæ hominem præcipuè conſtituit, vnica eſt. At Chriſtus Dominus eſt, qui præcipuè conſtituit Euchariſtiæ ſacramentum, ſpecies vero minus principaliter: Ergo quamuis ſpecies multiplicentur, non obinde ſacramentum multiplicandum eſt, cum Chriſtus Dominus, qui ſub ipſis continetur, multiplicationem non recipiat, ſed vnitatem ſeruet.

10. Nihilominus veriſſimum cenſeo plures ſpecies panis & vini conſecratas plura ſacramenta numero diſtincta eſſe, tametſi vnica actione conſecratæ fuerint, & vnica ſumptione conſumptæ. Sic Vaſq. latè probans *quæſt. 73. art. 2. diſp. 168. c. 2. num. 13.* Ratio eſt, quia quælibet ſpecies panis, & vini conſecrata vt ſeiuncta ab alia ſpecie panis, & vini eſt ſacramentum Euchariſtiæ adoratione latriæ adorandum, & refectionis ſpiritualis ſignificatiuum, & cauſatiuum. Ergo eſt diſtinctum ſacramentum, ſiquidem in hac ſignificatione, & cauſatione adorationeque paſſiua à nulla alia ſpecie panis, & vini conſecrata dependet. Neque his obeſt, quod plures illæ ſpecies panis, & vini vnica actione fuerint conſecratæ, & vnica ſumptione conſumptæ, quia conſecratio, & conſumptio extrinſeca ſunt huic Sacramento, neque illud componunt. Etenim conſecratio ſacramentum conficit, conſumptio conſumit. Ergo ex vnitate conſecrationis, vel conſumptionis vnitas ſacramenti intrinſeca deſumi non poteſt.

11. Hinc facile eſt fundamentis aliarum opinionum ſatisfacere. Ad primæ opinionis fundamentum concedo vnica conſecratione vnicum ſacrificium confici, at non vnicum ſacramentum numero, ſed plura ſi plures ſint ſpecies conſecratæ, quia ex diuerſo capite vnitas ſacrificij, & ſacramenti deſumitur. Vnitas ſacrificij deſumitur vel ex re oblata, vel ex oblatione, ſeu conſecratione vtpote ratione formali. Si ergo ex re oblata deſumatur, vnica numero eſt, tametſi à pluribus Sacerdotibus, vel ab eodem pluries offeratur, quia eſt idem Chriſtus. Quo ſenſu dixit Ambroſ. relatus in *cap. in Chriſto de conſecrat. diſt. 2.* eandem eſſe hoſtiam, quam Chriſtus Dominus obtulit Patri, & quam omnes Sacerdotes offerunt. Si vero ex oblatione vnitas numerica ſacrificij colligenda ſit, conſtat toties ſacrificia multiplicari, quoties oblationes, ſeu conſecrationes multiplicatæ fuerint. At vnitas ſacramenti ex ſignificatione practica gratiæ ſanctificantis deſumi debet, ſiquidem ſacramentum in ratione ſigni practici formaliter conſtituitur. Cum ergo plures ſpecies numero diſtinctæ Chriſtum continentes ſint plura ſigna practica gratiæ ſanctificantis, efficitur ſanè plura ſacramenta numero diſtincta eſſe. Ad ſecundæ opinionis fundamentum primum admitto eſſe vnicum numero conuiuium, ſi plures ſpecies conſecratæ vnica ſumptione ſumantur, nego tamen non ſumi plura numero ſacramenta diſtincta, quia ratio ſacramenti conuiuium actuale præcedit, & conſequenter ex conuiuio, ſeu ſumptione neque vnitas, neque multiplicitas deſumi poteſt. Neque inde ſit ſumentē plura illa Sacramenta abundantiorem gratiam recepturū, quā ſi vnicū numero Sacramētum reciperet, quia in cōmunicatione gratiæ pendet Sacramētum Euchariſtię à ſumptione. Cum ergo vnica numero ſumptio eſt vnica gratia, omnibus illis ſacramentis communicatur, & per hæc patet ad ſecundum. Ad tertium dico vnitatem Euchariſtiæ ex ſignificatione practica cauſandi gratiam deſumi debere. Hæc autem ſignificatio multiplex eſt pro multiplici-

tate ſpecierum conſecratarum, tametſi Chriſti virtus vnica numero in ſe ſit. Eſt enim in ſe vnica, ſed in ratione ſigni practici multiplex, quia multiplici ſigno applicata eſt. Neque huic doctrinæ aduerſatur Paulus affimans omnes nos de eodem pane manducare, quia non loquitur de vnitate numerica ſacramenti, ſed ſpecifica, vel intelligendus eſt de Chriſto ſub ſpeciebus panis contento. Ad quartum admiſſo gratis verbum diuinum pluribus humanitatibus vnitum vnicum numero hominem conſtituere, nego Chriſtum Dominum pluribus ſpeciebus contentum vnicum numero conſtituere Sacramentum: quia Chriſtus Dominus non ratione ſui præcisè Sacramentum conſtituit, Sed quatenus mediis ſpeciebus eſt ſignum ſenſibile operatiuum gratiæ ſanctificantis. At multiplicatis ſpeciebus neceſſario Chriſtus quatenus eſt ſignum ſenſibile gratiæ ſanctificantis operatiuum multiplicatur. Ergo multiplicatur ſacramentum.

Pvnctvm III.

De neceſſitate Euchariſtiæ ad ſalutem.

1. *Eſt neceſſaria neceſſitate præcepti.*
2. *Plures cenſent tam adultis, quàm paruulis neceſſariam eſſe Euchariſtiam neceſſitate medij.*
3. *Contrarium verius eſt.*
4. *Proponitur obiectio ex Trident. Et ſit illi ſatis.*
5. *Satisfit fundam. n. 2. adductis.*

1. Certum eſt Euchariſtiam neceſſariam eſſe neceſſitate præcepti non ſolum Eccleſiaſtici, ſed diuini, de quo poſtea. Controuerſia præſens eſt, an ſit neceſſaria neceſſitate medij, ſeu finis. Illud namque neceſſarium eſt neceſſitate medij, quod per ſe, & poſitiuè medium eſt ad ſalutem animæ comparandum, quodque dicitur neceſſarium neceſſitate finis, quia ſine eo finis vitæ æternæ obtineri non poteſt. At neceſſarium neceſſitate præcepti præcisè non eſt medium poſitiuum ad ſalutem obtinendam, ſed eſt medium negatiuum, quia negat, & impedit, ne ſalus obtenta violatione præcepti amittatur.

2. Non deſunt Doctores qui ſentiant Euchariſtiam, vel votum illius neceſſarium eſſe tum adultis, tum paruulis neceſſitate medij. Sic docent Henriq. *lib* 8. *de Sacram. cap.* 3. *num.* 2. *&* 3. Didac. Nunez *quæſt.* 73. *art.* 4. *difficult.* 2. *concl.* 2. *& quæſt.* 79. *art.* 3. *ad* 1. *Pitigian. diſt.* 9. *quæſt.* 3. *art.* 2. conſentit Caiet. *dicta quæſt.* 73. *art.* 4. §. aduerte hic, Dominic. Sotus *in* 4. *diſt.* 8. *quæſt. vnica art.* 3. quatenus affirmant votum Euchariſtiæ ſufficere ad ſalutem, ipſum tamen neceſſarium eſſe indicat D. Thom. *dicta quæſt* 73. *art.* 4. Inquit enim: Perceptio baptiſmi eſt neceſſaria ad inchoandam ſpiritualem vitam; perceptio autem Euchariſtiæ eſt neceſſaria ad conſummandam ipſam non ad hoc quod ſimpliciter habeatur, ſed ſufficit eam habere in voto, ſicut & finis habetur in deſiderio, & intentione. Mouentur primò, quia proprius effectus Euchariſtię eſt vitam ſpiritualem ſumentibus concedere, iuxta illud Ioann. 6. Ego ſum panis vitæ, qui manducat hunc panem viuet in æternum, imo concedere vitam, ſicut Pater Chriſto conceſſit. Inquit enim Chriſtus; Sicut miſit me viuens pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me viuet propter me. At Pater neceſſariò Filio vitam conceſſit, ita vt alia via vitam obtinere non potuerit. Ergo vt nos viuamus propter Chriſtum neceſſarium eſt, vt manducemus, neque alia via poterimus vitam obtinere. Et fortè, ob hanc cauſam dixit, Niſi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis, quo loquendi modo vſus eſt Chriſtus ad ſignificandam baptiſmi neceſſitatem. Ioann. 3. cum dixit: Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei. Ergo Euchariſtia æquè eſt ad vitam neceſſaria, ſicut baptiſmus. Secundò plures Patres negant aliquem ſaluari poſſe, & immortalitatem conſequi, qui particeps non fuerit Corporis, & Sanguinis Chriſti. Sic Auguſt. *lib.* 1. contra duas Epiſtolas Pelagiani. *cap.* 22. *& alibi.* Cyrill. Alexand. *lib.* 10. *in Ioann. cap.* 13. Greg. Nyſſen. *in orat. de Euchariſt.* At plures tum paruuli, tum adulti ſaluantur, & immortalitatem obtinent, quin re ipſa participes fuerint Sacramenti corporis, & ſanguinis Chriſti. Ergo ſaltem per votum illius participes eſſe debent. Quod ſi inquiras qualiter paruuli votum Euchariſtiæ habere poſſint, cum propria voluntate careant; Reſpondent prædicti doctores non habere votum formale, & explicitum, ſed implicitum, & virtuale in baptiſmo ſuſceptum. Ob cuius cauſam concedit Deus Infanti perſeuerantiam in gratia morte præmatura antequam malitia mutet intellectum eius.

3. Cæterum omnino tenendum eſt neque paruulis, neque adultis Euchariſtiam, aut illius votum (ſi propriè ſumatur) eſſe neceſſarium neceſſitate medij ad vitam æternam conſequendam. Sic Valen. *tom.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *pun.* 5. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 73. *art.* 3. *dub. vnico concluſ.* 1. *& ſeqq.* Vaſq. *diſput.* 169. *cap.* 3. Bonac. *diſp.* 4. *de Sacram. quæſt.* 1. *pun.* 3. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 5. *quæſt.* 1. Et quidem paruulis non eſſe Euchariſtiam in re ſuſceptam neceſſariam docuit Trident. *ſeſſ.* 21. *can.* 1. iis verbis: Si quis dixerit paruulis antequam ad annos diſcretionis peruenerint neceſſariã eſſe Euchariſtiæ communionem, anathema ſit. Quod verò illius votum non fuerit illis neceſſarium, imo nec poſſibile inde probatur, quia ipſi carent rationis vſu, qui ad votum, ſeu voluntatem propriam neceſſarius eſt. Quod ſi dicas inde ſolum probari votum explicitum Euchariſtiæ non eſſe illis neceſſarium, non tamen probari votum implicitum contentum in baptiſmo illis neceſſarium non eſſe? Obſtat quia baptiſmus non eſt votum Euchariſtiæ, potius quam cuiuſlibet præcepti diuini, & Eccleſiaſtici. Vnde enim conſtat in baptiſmo ſpecialiter votum Euchariſtiæ contineri, aut aliud propoſitum præter obligationem ſeruandi diuinam, & Eccleſiaſticam legem. Adde baptiſmum ex ſe ſufficientem eſſe ad remittendum paruulis originale peccatum, & conſequenter ad gratiam conferendam Quod verò in ea gratia ſuſcepta paruulus moriatur, neque baptiſmo, neque voto Euchariſtiæ, quod fictitium eſt, tribui debet, ſed ſpeciali Dei prouidentiæ, ob quam præmatura mors paruulis antequam peccatis coinquinentur ſuccedit.

Quod vero adultis neque Euchariſtia, neque votum illius neceſſarium ſit neceſſitate medij inde probo, quia neque eſt neceſſarium medium ad gratiam obtinendam, neque ad perſeuerandum in illa. Ergo nullatenus eſt medium neceſſarium. Et in primis ad gratiam obtinendam non eſſe neceſſariam Euchariſtiam, vel votum illius colligitur manifeſtè ex eo quod, pro peccatis ante baptiſmum ſolus baptiſmus ſufficiat ad illorum remiſſionem, & gratiæ conſecutionem, pro peccatis vero poſt baptiſmum ſola pœnitentia. Nequit ergo Euchariſtia, vel votum illius eſſe neceſſarium ad gratiam. Et confirmo, adultus media attritione Sacramentum pœnitentiæ ſuſcipiens gratiam conſequitur nullo voto elicito Euchariſtiæ diſtincto ab eo propoſito, quod in attritione vel contritione inbibitur ſeruandi omnia mandata, Qualiter ergo Euchariſtia, aut votum illis eſſe poteſt neceſſarium? Item Euchariſtia inſtituta eſt ad augendam gratiam, perficiendamque vnitatem, quam medio baptiſmo, ſeu pœnitentia cum Chriſto conſequimur. Cap. *firmiter. de ſumma Trinit.* cap. *cum Marthæ de celebrat. miſſarum.* ſupponit ergo nos eſſe gratos, & Chriſto per charitatem vnitos. Item eſt inſtituta in ſpiritualem cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius qui dixit. Qui manducat me, ipſe viuet propter me. Sicut docuit Trident. *ſeſſ.* 13. *c.* 2. Non ergo tribuit vitam, ſed illam ſupponit. Ergo Euchariſtia, aut votum illius non eſt medium ad ſalutem animæ neceſſarium; ſi enim votum Euchariſtiæ ad ſalutem eſſet medium neceſſarium, ipſa Euchariſtia inſtituta eſſet non ad perficiendam vitam, ſed ad illam primo concedendam. Sicuti cernitur in voto baptiſmi, & pœnitentiæ, quorum votum ſaltem neceſſarium eſt quia ad vitam concedendam ſunt illa ſacramenta per ſe inſtituta. At Euchariſtia per ſe non eſt inſtituta ad gratiam, & vitam ſpiritualem communicandam, ſed ad illam perficiendam. Ergo votum Euchariſtiæ eſſe non poteſt medium neceſſarium ad gratiam. Item votum Euchariſtiæ loco Euchariſtiæ ſuſceptæ ſubrogatur, ſed Euchariſtia ſuſcepta non eſt medium vitæ concedendæ. ſed perficiendæ, quia ex ſe ad remittenda peccata inſtituta non fuit; ergo à fortiori nec votum Euchariſtiæ erit medium neceſſarium ad dictam vitam. Quod autem Euchariſtia, vel votum illius non ſit neceſſarium medium ad perſeuerandũ in gratia probatur manifeſtè, quia recepto cum debita diſpoſitione baptiſmo, vel pœnitẽtia, potes in amentiam perpetuam incidere, vel ſtatim decedere. Ergo illa deceſſio in gratia finali non Euchariſtiæ, quæ recepta non fuit, neque voto illius quod factum non eſt, tribui debet, ſed diuinæ prouidentiæ ſic res diſponenti. Quo enim fundamento quis dicere poterit illam perſeuerantiam finalem ex contritione quatenus eſt votum Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, ſi viueres, prouenire? Eadem enim ratione dicere poſſet prouenire illam perſeuerantiam ex contritione, quatenus eſt votum exequendi quodlibet præceptum diuinũ & Eccleſiaſticum. Et vrgetur amplius caſu quo moriturus ſuſcepiſſes Euchariſtiam, & illa ſuſcepta peccares, mortaliter, obligatus quidem eſſes confiteri, non tamen iterum. Euchariſtiam ſuſcipere, quinimo poſſes nolle ſuſcipere, quod ſtare non poſſet, ſi Euchariſtia, vel votum illius eſſet neceſſarium ad finalem perſeuerantiam, ſiquidem eo caſu neque Euchariſtia ſuſcipitur, cum poſſit, nec votum illius habetur.

4. Sed obiicies ex Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 2. Euchariſtia eſt cibus, quo alimur, & confortamur, at cibus corporalis ad conſeruandam vitam corporalem neceſſarius eſt, ergo Euchariſtia neceſſaria erit ad vitam corporalem conſeruandam. Item eſt antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à mortalibus præſeruamur. At perſeuerantia conſiſtit in præſeruatione à mortali peccato, ergo Euchariſtiæ tribuenda eſt

hæc

Digitized by Google

hæc perſeuerantia. Neque inde fit quemlibet recipientem ritè Euchariſtiam perſeueraturum in gratia , ſed neminem in gratia perſeueraturum , cui propter Euchariſtiam, vel votum illius perſeuerantia non concedatur.

Reſpondeo concedendo Euchariſtiam eſſe cibum, quo alimur , & confortamur in vita ſpirituali , nego tamen ad conſeruationem vitæ ſpiritualis eſſe æquè neceſſarium , ac eſt cibus materialis corporali vitæ. Tum quia corporalis vita paulatim diminuitur , quæ ſi cibo non reficeretur,omnino periret. Secus vero ſpiritualis vita,quæ integra perſeuerat , donec omnino per peccatum mortale deperdatur. Tum quia Euchariſtia non eſt vnicus cibus , quo vita ſpiritualis conſeruetur,cum plures alij adſint,nempe oratio,ieiunium, eleemoſyna,& cuiuſuis alterius virtutis exercitium. Quapropter eſto cibus ſpiritualis ad conſeruationem vitæ ſpiritualis neceſſarius eſſet , ſicut materialis ad conſeruandam corporalem vitam, nullatenus infertur Euchariſtiam neceſſariam fore. Eodem modo intelligi debet eſſe antidotum , quo liberamur à culpis quotidianis , & à mortalibus præſeruamur : eſt enim medium conuenientiſſimum ad hunc effectum , ſed non ſimpliciter neceſſarium , cum alia via obtineri poſſit. Adde non obtineri infallibiliter,& efficaciter hanc à mortalibus præſeruationem per Euchariſtiam , aliàs Euchariſtia ſemel ritè ſuſcepta confirmaret ſuſcipientem in gratia. Sed obtinetur hæc præſeruatio efficacius quam oratione, eleemoſyna, alteriuſue virtutis exercitio. Affirmare autem nemini perſeuerantiam concedi niſi ob Euchariſtiam ſuſceptam , vel illius ſuſcipiendæ votum,nullo nititur fundamento,quod amplius conſtabit ex ſolutione rationum,quibus Doctores *num.* 2. adducti mouebantur.

5. Ad primum admitto Euchariſtiam eſſe panem vitæ. Tum quia vitam ſupponit. Tum quia vitam ſpiritualem perficit. Item admitto ritè ſuſcipientem viuere in æternum propter ipſum quatenus eſt ex parte ſacramenti. Vita enim ſpiritualis ex ſe æterna eſt. Cum vero vrgetur manducantem Euchariſtiam viuere propter Chriſtum, ſicut Chriſtus viuit propter patrem , intelligi non debet comparatio quoad neceſſitatem, ſed quoad dependentiam , ſeu participationem. Ita vt ſit ſenſus.Sicut Chriſtus vitam quam habet à patre accepit , & propter ipſum viuit,ſic manducans ritè Euchariſtiam, à Chriſto vitam accipit , & propter ipſum viuit. Sed non inferendum alia via,quam Euchariſtiæ ſuſceptione vitam haberi non poſſe.Sunt enim plura alia media,quibus Deus vitam , illiuſque augmentum hominibus communicat. At Chriſtus à nullo alio niſi à Patre vitam accipere poteſt. Neque his obſtat locus Ioannis.3. Niſi manducaueritis carnem Filij hominis,&c. hæc enim verba non neceſſitatem medij determinatè,ſed neceſſitatem medij,vel præcepti inferunt. Si enim applicentur materiæ ad remiſſionem peccati per ſe inſtitutæ,inferunt neceſſitatem medij , vt in baptiſmo contingit:at ſi applicentur materiæ,quæ per ſe inſtituta non eſt ad remiſſionem peccati, ſed ad gratiæ augmentum,neceſſitatem ſolius præcepti inducere poſſunt. Sicuti conſtat ex illis Chriſti verbis Matth. 18. Niſi efficiamini ſicut paruuli non intrabitis in regnum cælorum,quo loco humilitas commendatur.

Ad ſecundum reſpondeo,cùm ſancti Patres aſſerunt neminem ſaluari,neque immortalitatem conſequi , niſi fuerit particeps corporis,& ſanguinis Chriſti , intelligendi ſunt nòn de participatione reali per ſacramentum,aut votum illius,ſed de participatione myſtica, quæ eſt per charitatem , vt explicuit Auguſt.*tract.16.in Ioann.* Hunc (inquit) cibum,& potum,ſocietatem vult intelligi corporis,& membrorum,quod eſt Eccleſia.Et paulò inferius.Hoc eſt ergo manducare illam eſcam, & illum bibere potum , in Chriſto manere , & illum manentem in ſe habere,vel intelligendi ſunt de conuenientia,non de neceſſitate,ſicuti explicuit Vaſq.*diſp.169.cap.*4. quaſi diceret neminem alia via conuenientiori , & aptiori ſuſcepto baptiſmo, vel pœnitentia vitam æternam , & immortalitatem corporis conſequi poſſe,quam Euchariſtiæ ſuſceptione.

PVNCTVM IV.

Quæ ſit materia remota conſecrationis.

1. *Panis, & vinum eſt materia remota Euchariſtiæ.*
2. *Panis debet eſſe triticeus.*
3. *Confici debet aqua naturali.*
4. *Eſſe azimum,vel fermentatum non eſt de neceſſitate Sacramenti,benè tamen de neceſſitate præcepti.*
5. *Ob nullam grauem proximi neceſſitatem omitti poteſt hæc obligatio.*
6. *Materia Sacramenti ſanguinis eſt vinum de vite.*
7. *Debet eſſe ex vuis expreſſum.*
8. *Vinum congelatum materia eſt conſecrationis , tametſi alij contrarium ſentiant.*
9. *Acetum non eſt materia.*
10. *Neque ſapa,nec lora,&c* 10.

1. PAnem, & vinum materiam eſſe venerabilis huius ſacramenti definit Concil.Lateranen.*in cap.firmiter de ſumma Trinit. & fide Cathol.* & Florentin. *in decreto fidei poſt vlt.ſeſſionem,§. tertium eſt ſacram*, & Trident. *ſeſſ.*13.*cap.*1. & *aliis* ,& colligitur ex Math. 26. Marco 14. Luca. 22. Pauli 1. ad Corinth. 11. iuncta Eccleſiæ praxi, & perpetua traditione. Congruentiæ huius inſtitutionis deſumi debent ex dignitate tanti ſacramenti , & ex eius effectibus : dignitati namque ſacramenti maximè decet ex pane, & vino confici, vt ſic omni munditie, & puritate qua fieri poteſt ſacrificium incruentum conſtituatur , aptiſſimèque ſacrificium cruentum in ara crucis oblatum repræſentetur , aptiſſimèque denotetur conuiuium,quod nobis Chriſtus Dominus in hoc venerabili ſacramento parat.Deinde congruit effectibus huius ſacramenti ſignificandis , denotat enim expreſsè vnionem , quam fideles medio hoc Sacramento inter ſe habent , & cum ſuo capite Chriſto. Non ſecus ac ex pluribus granis vnicus panis , & ex pluribus vuis vnicum vinum conficitur. Et ſicut panis nutrit, & vinum lætificat , & vtrumque vires reficit , & ſumentem confortat , ſic hoc diuiniſſimo Sacramento ſuſcipientes aluntur,confortantur,& lætitiam ſpiritualem accipiunt; & in ſpiritu recreantur.

2. Panis materia huius ſacramenti neceſſaria debet eſſe triticeus , quia hic ſolus eſt,qui abſolutè , & ſimpliciter panis nuncupatur , alij cum addito. Colligitur manifeſtè ex Florent. concil. *loco allegato,* & ex praxi, & traditione Eccleſiæ. Quocirca panis ex mylo , maya , caſtaneis , leguminibuſue confectus nullatenus eſt materia , quia non eſt panis vſualis, & tradunt omnes. Ex hordeo , oriza , & farre Gabr. *lect.* 35. *in canon. miſſæ* affirmat tanquam probabile eſſe materiam conſecrationis , eo quod concilia non definierint ſolum panem ex tritico confectum eſſe materiam ; vt videre eſt in his, quæ refert Gratian.*de conſecrat. diſt.* 2. *cap.cum omni crimine & aliis.* At frumentum comprehendit quamlibet ſpeciem grani habentem ariſtas,teſte Plinio , *lib.* 18.*hiſtor.cap.*7. Varro. *de re ruſtica. cap.* 48. Iſidoro *lib.*17.*etymol.cap.*3. Ergo panis ex omnibus illis confectus eſt materia. Sed contrarium omnino dicendum eſt , quia eſto ante Eugen. IV. concilia non ſatis expreſſerint qui panis conſecrationi neceſſarius fuerit,at Eugen. IV. *in decreto illo fidei §.tertio* apertiſſimè definiuit ſolum panem triticeum conſecrationi deſeruire poſſe, Cum autem hordeum,auena,oriza,& far non cenſeantur communi hominum æſtimatione triticum , ſed aliæ ſpecies frumenti longè inferiores , efficitur omnia illa materiam non eſſe conſecrationis. Typha Græcè ,Latinè Blatha , Hiſpanè Zenteno.S.Thom.*quæſt.*73.*art.*3 *ad* 2. affirmat materiam eſſe, quia exiſtimat eſſe triticum aliqualiter degeneratum. Contrarium verius reputo , quia eſto aliquando ex tritico natum fuerit. At ob debilitatem terræ in alteram ſpeciem mutari potuit,& ſic eſt cenſendum:Vaſq. *diſput.* 170. cap.3. *num.* 21. Idem eſt dicendum de auena , ſeu ſpelta , quamuis aliquibus placeat triticum eſſe , vt videre eſt apud Sotum *in* 4. *diſt.* 9. *art.* 3. Ægid.de Coninch. *quæſt.* 73. *art.* 3. *num.* 52. Amylon, quod ex tritico madefacto , & expreſſo conficitur , tametſi verſum ſit in farinam aptum non eſt, vt conſecrationi deſeruiat , ſicuti probabilior ſententia tenet apud Vaſq. *diſp.* 170. *cap.* 4. *num.* 23. Ægid. cum D.Thom. *quæſt.* 73. *art.* 3. Paul. Laymann.*lib.* 5.*ſum. tract.* 4. *cap.*2. *num.* 8. contra Bonac. & alios ab eo relatos: *diſput.*4. *quæſt.* 2.*part.*1.*num.* 7. Quia per illam tritici madefactionem non leuiter triticum corrumpitur , & quaſi in alteram ſubſtantiam mutatur , ideoque panis inde confectus vſualis non eſt. Illud vero eſt certum ex omnium ſententia eſſe grauiſſimum peccatum in pane ex his ſeminibus confecto conſecrare , quia ſaltem eſt dubia materia.

3. Præterea panis triticeus conſecrationi deſeruiens debet ex aqua naturali confectus eſſe , & igne toſtus ; quia hic eſt panis vſualis. Vnde confectus ex melle , lacte , oleo , aqua roſacea , vel ſimili conſecrationi ineptus eſt , quia non eſt panis vſualis , ſed placenta , vt benè D. Thom. *quæſt.* 74. *art.*7.*ad* 3.Ægid.de Coninch. *art.*3.*n.*48.Vaſq.*diſp.*170.*cap.*4. *num.*25.Paul.Laymann.*lib.*5.*ſum.tract.*4.*cap.*2.*aſſert.*3.Bonac. *diſput.*4 *quæſt.*2.*part.*1.*num.*3. Similiter maſſa antequam igne torreatur,à ſacramenti materia deficit,quia eſto non differat ſpecie à pane cocto , differt tamen à ratione panis vſualis, qui fuit à Chriſto pro materia huius ſacramẽti inſtitutus. Sic D. Thom. Bonac. Laymann. Vaſq. Ægid. & alij locis citatis. Quod ſi triticeis granis alia diuerſa miſceantur , vel aqua naturalis, mel, lac,& ex ea mixtione panis conficiatur, conſiderandum eſt , an extranea materia natiuam ſuperet , nam eo caſu mixtum conſecrationi ineptum eſt, at ſi propria materia extraneam vincat , aptum erit mixtum conſecrationi validæ , quia abſolutè panis eſt vſualis : graue tamen peccatum conſecrans committet aduerſus puritatem debitam huic Sacramento , & illius inſtitutionem 3. Sic tradunt D.Thom. *quæſt.*74.*art.*3. *ad* 3. *& ibi.* Ægid. de Coninch. *num.*55.Vaſq. *diſp.*170.*cap.*4.*num.*26. Paul. Laymann.*lib.*5. *ſum.tract.*4.*cap.* 2.*verſ.denique*.Bonac.*diſput.* 4. *de Sacram. Euchariſt.quæſt.*2.

part.

Digitized by Google

*part.1.num.*4. Ob eandem cauſam peccatum graue erit conſecrare in pane, qui iam incepit tranſmutari, & corrumpi, ſicut in vino, quando incepit aceſcere: docuit D. Thom. *quæ.*74. *art.* 7. *ad* 3. Henriq. *lib.* 8. *de Euchariſt. cap.* 9. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 2. *pun.* 1. *num.* 5.

4. Verum quod panis triticeus debeat eſſe azimus, aut fermentatus, non eſt de neceſſitate ſacramenti, vti definiuit expreſſè Concil. Florent. *in decreto de Armenis*, §. *tertio in Euchariſtia*. Vterque enim panis eſt vſualis, conuenientior tamen eſt azimus, quam fermentatus, vt docuit D. Thom. *quæſt.* 74. *art.* 4. tum ob ſignificandam puritatem Corporis Chriſti, quod ſine opera viri conceptum eſt, tum ob denotandam puritatem, qua hoc Sacramentum recipi debet. Tum præcipuè, quia probabilior, & ferè certa ſententia fert Chriſtum Dominum in azimo conſecraſſe, ſiquidem poſt vſum agni paſchalis, in quo non licebat pane vti fermentato, hoc Sacramentum inſtituit. At de neceſſitate præcepti Sacerdos Eccleſiæ Latinæ in Eccleſia Latina tenetur in azimo conſecrare, Græcus vero in Eccleſia Græca in fermentato, vt expreſsè tradidit Concilium Florentin. *dicto decreto*. §. 2. Definimus (inquit) in azimo, ſiue fermentato pane triticeo Corpus Chriſti veraciter confici, Sacerdoteſque in alterutro ipſum Domini corpus conficere debere vnumquemque iuxta Eccleſiæ ſuæ ſiue Occidentalis, ſiue Orientalis conſuetudinem, & notauit D. Thom. *quæſt.* 74. *art.* 4. Quod adeo verum eſt, vt Sacerdos Latinus tranſiens per Eccleſiam Græcam, & Græcus per Eccleſiam Latinam retinere ſuæ Eccleſiæ conſuetudinem poſſit, conſultius tamen faceret, ſi illius Eccleſiæ, qua tranſit, ritus obſeruet, ſicuti multis allegatis probat Bonac. *dicta diſp.* 4. *quæſt.* 2. *pun.* 1. *num.* 9. *& latius* Ægid. de Coninch. *q.* 74. *art.* 4. *dub.* 2.

5. Adde Sacerdoti Latino in Eccleſia Latina licitum non eſſe vti fermentato, neque Sacerdoti Græco in Eccleſia Græca, etiamſi populus diu deberet ſacrificio priuari, & proximus abſque viatico decedere, quia vtilitas communis priuatis commodis præferri debet. At ad vtilitatem communem Eccleſiæ pertinet ritus præſcriptos in ſacramentis conficiendis obſeruare. Ergo hæc vtilitas cuilibet alteri vtilitati præferenda eſt. Adde præceptum communicandi in articulo mortis, & audiendi ſacrum diebus feſtiuis neminem obligare, niſi quando ſacrificium fieri poteſt ſeruatis legibus, & ritu ab Eccleſia præſcripto. Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 9. *art.* 4. Suar. *diſp.* 44 *ſect.* 3. *in fine & ſect.* 4. *concl.* 2. *& diſp.* 76. *ſect.* 5. *dub.* 2. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 11. *n.* 7. Bonac. *diſp.* 4. *q.* 2. *p.* 1. *num.* 11. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *capit.* 2. *verſ. altera pars.*

6. Materia ſacramenti ſanguinis eſt vinum de vite, & nullum aliud, colligitur ex Mathæi 26. Lucæ 22. iuncta Eccleſiæ traditione, definitumque eſt in Concilio Florent. *decreto fidei.* §. *tertio* & ſupponitur in Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. *&* 2. Vnde liquores expreſſi ex pomis, & malis-granatis nullatenus conſecrationi deſeruire poſſunt, quia non ſunt vinum abſolutè, & tradunt omnes.

7. Hoc vinum debet neceſſario eſſe ex vuis expreſſum. Nam dum liquor intra vuam eſt per ſe potari non poteſt, ſed potius comedi, neque ſigno hic demonſtrari poteſt, cum non ſit ſub vuis, vt totum quoddam, ſed vt pars in toto, neque eſt aptus, cui aqua miſceatur. Sic D. Thom. *quæſt.* 74. *art.* 5. *& ibi.* Ægid. *numer.* 123. Vaſq. *diſp.* 175. *num.* 11. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 2. *aſſert.* 4. Suar. *diſp.* 45. *ſect.* 1. Bonac. *diſput.* 4. *de Sacram. quæſt.* 2. *pun.* 2. *num.* 9. & alij plures apud ipſos. Liquor vero expreſſus ex vuis maturis, ſed non defœcatus, quique Muſtum communiter appellatur, materia eſt conſecrationis, quia abſolutè eſt vinum, ſed non eſt decens, ideoque abſque vrgenti cauſa graue peccatum eſſet ea vti materia ad conſecrationem. Colligitur cap. *omne crimen de conſecrat. diſt.* 2. & tradit Vaſq. *dicta diſp.* 175. *cap.* 1. *num.* 7. Suar. *diſput.* 45. *ſect.* 1. *verſ. tertio.* Ægid. *quæſt.* 74. *art.* 5. *num.* 124. Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tractat.* 4. *cap.* 2. *aſſert.* 5. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 2. *part.* 2. *num.* 3. Notanter dixi ex vuis maturis, nam liquor expreſſus ex immaturis, quique Agreſta nuncupatur, cum naturam vini conſecutus non fuerit, à materia conſecrationis excluditur Sic D. Thom. receptus ab omnibus. *quæſt.* 74. *art.* 5. *ad* 3.

8. Vinum congelatum aliqui cenſent ineptam conſecrationi eſſe materiam. Sic Ledeſ. 1. *p. quart. q.* 15. *art.* 5. *dub.* 1. Alanus *lib. de Euchariſt. cap.* 11. Armilla *verbo Euchariſtia num.* 19. Angles in 4. *p.* 1. *de eſſential. Euchariſt. art.* 3. *difficult.* 3. Mouentur, quia vinum congelatum potabile non eſt, ergo eſſe non poteſt materia conſecrationi. Hac enim ratione incluſum in vuis diximus ineptum conſecrationi eſſe, & aquam congelatam ineptam materiam baptiſmi, quia inepta eſt ablutioni. Cùm ergo vinum congelatum ineptum ſit potationi, & conſecrationi ineptum eſſe debet. Nihilominus probabilius eſt vinum congelatum materiam conſecrationis eſſe (niſi aliquando ob congelationem ſubſtantia vini corrumperetur, quod in communi congelatione cenſendum non eſt.) Sic Syluest. *verbo Euchariſtia* 2. *quæſt.* 10. *num.* 15. Sotus *in* 4. *diſt.* 9. *art.* 5. Suar. *diſp.* 41. *ſect.* 1. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *quæſt.* 74. *art.* 5. *num.* 126. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 2. *part.* 2. *num.* 10. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 2. *aſſert.* 5. *in quarta aduertentia.* Ratio eſt, quia vinum congelatum per ſe eſt potabile, eſto per accidens potari non poſſit. Quod ſecus accidit in vino incluſo in vuis, quod per ſe eſt comeſtibile, non potabile. Conſecrationem autem non impedit quod vinum ex aliquo accidenti actu potari non poſſit, ſi per ſe potabile ſit, quia Euchariſtia non in potatione, ſed in re, quæ potanda eſt conſiſtit. At quia congelatio impedit ablutionem, in qua eſſentia baptiſmi conſiſtit, ea de cauſa aqua congelata baptiſmo inepta eſt, non autem vinum congelatum conſecrationi. Et fortè ob hanc cauſam Pius V. *in Rubrica Miſſalis de defectibus Miſſæ* §. *in hyeme* ſtatuit, ſi poſt conſecrationem vinum congelatum fuerit, igne liquefieri, & abſumi, manifeſtè ſupponens ob congelationem ſpecies vini conſecrationi aptas non corrumpi. Fatentur tamen ferè omnes doctores relati graue eſſe peccatum, ſi in vino congelato conſecratio fiat, quia dubia eſt materia. At ſi prius fuerit congelatum, & poſtea liquefiat, non eſt improbabile licitè conſecrari, quamuis minus decenter, quia eſt verum vinum, & actuali potationi aptum, ſed congelatione aliqualiter immutatum. Sic Suar. *diſp.* 45. *ſect.* 1. *in fine.* Ægid. de Coninch. *q.* 74. *art.* 5. *in fine.*

9. Acetum eſto ex vino fiat, nullatenus eſt materia conſecrationis, quia in aliam naturam à vino eſt tranſmutatum, ideoque Pius V. *Rubrica de defectibus in Miſſa occurrentibus*, præcipit Sacerdoti reperienti tempore conſumptionis in aceto conſecraſſe, vt vinum apponat, & denuò conſecret. Et Gregor. XIII. imperauit deleri Gloſſam *in cap.* 2. *de conſecrat. diſt.* 2. affirmantem acetum eſſe conſecrationis materiam. Quod ſi Iſidor. *lib.* 8. *etymolog. c.* 3. *&* Innocent. III. *lib.* 4. *de ſacrific. Miſſæ c.* 30. aliique Doctores dixerint acetum eſſe materiam conſecrationis, intelligendi ſunt non de aceto perfecto, ſed de vino acido, qui ad acetum pergit, eo tamen vti ad conſecrationem extra neceſſitatem peccatum eſt, & quidem graue, ſi ita aceti naturæ proximum ſit, vt merito dubitetur, an vini qualitates amiſerit. Viuald. *de Euchariſt. cap.* 3. *num.* 4. Victoria *eadem concluſ.* 59. Pitigian. *diſtinct.* 11. *quæſtion.* 7. *concluſ.* 6. Vaſq. 3. *part. diſput.* 175. *cap.* 2. *in* 1. *difficult.* Bonac. *diſp.* 4. *p.* 2. *num.* 5. Ægid. *quæſt.* 74. *art.* 5. *n.* 122. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 2. *aſſert.* 5. *verſ. aduerte ſecundò.* Suar. *diſp.* 45. *ſect.* 1. *verſ. quarto.*

10. Sapa Hiſpanè *arrope* à materia conſecrationis excluditur, quia in aliam naturam à vino creditur eſſe conuerſum. Et idem eſt cenſendum de vino cocto, Hiſpanè *Aqua ardiente.* Sic pluribus firmat Bonac. *diſp.* 4. *de Sacram. quæſt.* 2. *p.* 2. *n.* 5.

Lota Hiſpanè *Aguapie*, quod ex vuis iam expreſſis mixta aqua conficitur, nullatenus eſt materia conſecrationis, vt communiter fit, quia non eſt vinum, ſed aqua temperata; erit tamen materia, ſi in minima quantitate mixtio contingat. Illud certum eſt eſſe graue peccatum in ea conſecrare. Sic ſuſtinet Suar. 3. *p. diſp.* 45. *ſect.* 1. *verſ. Sic verò*, Vaſq. *diſp.* 175. *cap.* 1. *num.* 8. Bonac. *diſp.* 4. *q.* 2. *pun.* 2. *num.* 7. & alij communiter.

PVNCTVM V.

De mixtione aquæ pro conſecratione Calicis.

1. *Obligatio eſt miſcendi aquam vino ante conſecrationem.*
2. *Non ex neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti.*
3. *Ex præcepto diuino miſcendam eſſe plures firmant.*
4. *Probabilius eſt ex ſolo Eccleſiæ præcepto.*
5. *Fit ſatis oppoſitis fundamentis.*
6. *In qua quantitate hæc mixtio facienda ſit.*
7. *Tempore ſacrificij, & ante oblationem eſt facienda.*
8. *Proponitur quæſtio, an aqua, quæ tempore conſecrationis in vinum conuerſa non eſt, in ſanguinem Chriſti immediatè conuertatur, ſicuti conuertitur vinum.*
9. *Affirmant plures, & quibus probent.*
10. *Contrarium vt probabilius defenditur.*
11. *Diluuntur oppoſita fundamenta.*

1. AQuam vino conſecrando miſcendam eſſe ex perpetua Eccleſiæ traditione docuit Florent. conc. *in literis Vnionis*, & Trident. *ſeſſ.* 22. cap. 7. & pluribus exornat Vaſq. *diſp.* 176. *cap.* 1. Bellarm. *lib.* 4. *de Euchariſt.* cap. 10. *&* 11. Suar. *diſp.* 45. *ſect.* 2. Congruentia huius mixtionis triplex eſt, vt colligitur ex S. Thom. *quæſt.* 74 *a.* 6. Et Innocent. *in* cap. *Cum Martha de celebrat. miſſar.* & Iulio Pontifice, *cap. cum omne de conſecrat. diſt.* 2. Sed præcipuè ex Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 7. Prima quod Chriſtum Dominum ita feciſſe credatur. Secunda quia è latere eius aqua ſimul cum ſãguine exierit in teſtimonium plenæ ablutionis noſtrorum peccatorum per merita Chriſti, quod Sacramentum hac mixtione recolitur. Tertia ad ſignificandam vnionem populi fidelis cum ſuo capite Chriſto

Digitized by Google

Chriſto, Etenim per aquam populus ſignificatur iuxta illud Apoc.17. aquæ multæ populi multi.

2. Hanc aquam miſcendam eſſe non ex neceſſitate Sacramenti, ſed præcepti aperte denotat Florentin. Concilium affirmans materiam huius venerabilis ſacramenti eſſe panem triticeum, & vinum de vite. Si autem vinum neceſſario eſſe deberet aqua mixtum, ſicuti debet eſſe oleum mixtum balſamo pro materia confirmationis, concilium aſſignans huius ſacramenti materiam exprimeret eſſe vinum aqua mixtum, ſicuti expreſſit in oleo pro materia confirmationis. Neque huic veritati obſtát, quod Chriſtus Dominus in vino aqua mixto conſecrauerit, inferamus neceſſariò aquam vino eſſe miſcendam. Non enim omnia, quæ Chriſtus Dominus in conſecratione ſeruauit, ſunt de ſacramenti neceſſitate. Aliàs ſolus panis azimus, & non fermentatus eſſet materia conſecrationis, & vinum album, vel nigrum, ſiquidem vnum è duobus neceſſariò electum fuit. Sed illud eſt Sacramento neceſſarium. Quod ad veritatem formæ neceſſarium fuerit, quodque Chriſtus Dominus pro Sacramento conficiendo præſcripſerit. Vt latius probat D.Thom.*quæſt.* 74. *art.* 7. Quod vero Cyprian. *epiſt.63.ad Cæcilium, aliàs lib.2. epiſt.3.poſt. medium* dixerit: In ſanctificando calice offerri aqua ſola non poteſt, quomodo nec vinum ſolum poteſt, intelligi debet quod non poſſit licitè, & conuenienter vnum ſine alio offerri. Cùm verò ſubdit: Calix Domini non eſt aqua ſola, aut vinum ſolum, quomodo Corpus Chriſti non poteſt eſſe farina ſola, aut aqua ſola, niſi vtrumque adunatum fuerit, non ita eſt accipiendum, vt ſicut ſola farina, aut ſola aqua conſecrari validè non poſſit, ita nec ſolum vinum conſecrari poſſit, quia id falſum eſt, & contrarium ipſimet Cypriano dicenti. Nam ſi vinum tantum quis offerat, ſanguis Chriſti incipit eſſe ſine nobis, id eſt ſine eo quod ſignificet vnionem noſtram cum Chriſto, ſed eſt ita accipiendum, vt ſicut farina ſola, aut aqua ſola non poteſt licitè conſecrari, ſic nec ſolum vinum. Non enim comparatio eſt de valore actus, ſed de licito illius vſu.

3. Sed ex quo præcepto, an diuino, an Eccleſiaſtico tantum hæc mixtio facienda ſit? Non eſt ita certum. Plures, grauesque doctores nec improbabiliter affirmant ex præcepto Chriſti per Apoſtolos tradito hanc fieri mixtionem. Sic Alfonſ. de Caſtro *hæreſi 7.verbo Euchariſtia* Valent.*diſp.6.quæſt.2.pun.*1. Henriq.*lib.8.cap.*12. *num.*4.& alij relati à Vaſq. Azor.Suar.& aliis ſtatim referendis. Fundamentum præcipuum ſumitur ex aliquibus conciliis, & Patribus indicantibus hanc traditionem à Chriſto Domino emanaſſe. Nam Concilium Carthaginenſe 3.*can.* 24. & Africanum, *can.*4. dicunt, In ſacramentis corporis, & ſanguinis Domini nihil amplius offeratur, quàm quod ipſe Dominus tradidit, & hoc eſt panis, & vinum aqua mixtum. Sentiunt ergo Chriſtum Dominum tradidiſſe vinum eſſe aqua miſcendum. Item concilium Aurelianenſe 4. *cap.* 4. docens aquam eſſe vino miſcendam ſubdit: Quia ſacrilegium iudicamus aliud offerri, quam in mandatis ſacratiſſimis Saluator inſtituit. Cyprian. *epiſt.* 63. *quæſt.* 3. *lib.*2. expreſſis verbis mixtionem aquæ appellat [illegible]n Dominum præceptum, tum Dominicam traditionem. [illegible]que his repugnat Trident. *ſeſſ.*22. *c.*7. & Florent. *in decreto de Armenis* §. 3. affirmans ex Eccleſiæ præcepto hanc mixtionem faciendam eſſe, quia id verum eſt, tametſi etiam ex Chriſti præcepto facienda ſit. Concilia enim præceptum Eccleſiaſticum, vtpote omnino certum declararunt, à declaratione diuini vtpote incerti abſtinuerunt.

4. Nihilominus verius exiſtimo ſolum ex Eccleſiæ præcepto hanc mixtionem eſſe faciendam. Sic pluribus firmant Vaſq. *diſp* 177.*cap.*2. Suar.*diſput.*45.*ſect* 2. Ægid.de Coninch. *quæſt.74.art.7.n.*135. Bonac. *diſp.4.quæſt.* 2.*p.*4.*n.*1. *verſ.dixi.* Moueor ex Trident. & Florent. dicentibus, ex Eccleſiæ præcepto hanc mixtionem haberi, in quo ſatis indicarunt non ex Chriſti inſtitutione. Nam eſto Eccleſia præcipere poſſit obſeruandum id ipſum, quod Chriſtus præcepit, incongruè tamen iudicaret ab ea obligationem oriri, cum præcipua obligatio ex Chriſti præcepto naſcatur.

5. Dicta verò concilij Carthaginen. Africani, & Aureliani facilem habent explicationem. Fateor inquam veriſſimum eſſe in ſacrificio nihil aliud eſſe offerendum præter id quod Chriſtus Dominus, tradidit, ſcilicet panem, & vinum aqua mixtum. Sed inde non infertur tradidiſſe aquam eſſe vino miſcendam, ſed nullum alium liquorem præter vinum aqua mixtum eſſe offerendum. Cyprianus vero, & alij Patres ideo hanc mixtionem appellant Dominicum præceptum, ſeu Dominicam traditionem, quia eſt traditio, & præceptum ob factum Chriſti impoſitum, & ad illius imitationem.

6. In qua autem quantitate ſit aqua vino miſcenda, certum eſt in minori quantitate miſceri debere: aliàs mixtum æquè aqua, ac vinum eſſet. Habetur expreſsè. *cap. perniicioſus de celebrat. miſſar.* & congruit ratio, quia vino virtus, & maieſtas Chriſti ſignificatur, quæ neceſſariò ſuperare debet fragilitatem populi aqua ſignificatam, & fortè ob hanc rationem, cum aqua miſcetur, benedicitur, non item vinum, quia fragilis homo ex Chriſti virtute vtpote potentiori robur accipit, & ex vnione cum Chriſto ſacratur. Concilium Triburienſe, quod prouinciale fuit, neque approbatum, can. 19. permittit tertiam partem aquæ apponi: Fortè illo tempore, & in ea regione ob qualitatem vini potuit eſſe licitum. At Concilium Florent.in *decreto* [illegible]*o fidei.*§. 3.expreſsè dicit modiciſſimam aquam eſſe miſcendam. Tertia autem pars modiciſſima non eſt, ideoque Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, & praxis ſeruanda eſt, quæ octies, vel decies plus vini apponit, tametſi vt aduertunt doctores communiter, non ſit in hac parte ſcrupulosè agendum.

7. Hæc mixtio neceſſario facienda eſt tempore ſacrificij ab ipſo Sacerdore, vel de eius licentia, & facultate à Diacono, vel Subdiacono in miſſis ſolemnioribus. Quia ſacrificanti, præcipitur hæc mixtio, vt cæremonia quædam ſacra ad ſacrificium pertinens, tum ob vnitatem Chriſti, tum ob ſignificationes, quas habet. Cui præcepto nullatenus faceret ſatis, ſi vinum aliàs mixtum offerret & tradit D. Thom. *q.* 74. *art.*8.*ad* 3.Ægid.de Coninch. *ibi num.*141. Vaſq.*diſp.* 177.*c.*2. *num.*18.Bonac.*diſp.4.quæſt.2.punct.*4.*num.*4. & 5. Adde teneri Sacerdotem non ſolum tempore ſacrificij hanc mixtionem facere, ſed ante oblationem, aliàs grauiter peccabit contra Eccleſiæ conſuetudinem. Suar. *diſput.*45.*ſect.*3. Bonac. *num.*5. Ægid. *num.* 142. Quod ſi ex obliuione, aut negligentia mixtionem omiſerit, & id aduertat Sacerdos ante factam conſecrationem, debet neceſſariò eam facere, quia adhuc vrget præceptum miſcendi aquam vino, & eandem ſignificationem hæc mixtio habere poterit, ſicuti ſi ante oblationem eſſet facta. At ſi facta conſecratione Sacerdos aduertat aquam non eſſe vino miſtam, nullatenus eſt miſcenda, quia ſanguini Chriſti nihil extraneum miſceri debet, & præceptum ſolum erat de miſcenda aqua vino, non item ſanguini Chriſti. Suar. *dicta diſp.*45.*ſect.*3.Ægid. *q.*74.*art.*8.*n.*142. Bonac.*diſp.*4.*q.*2. *part.* 4. *n.*5.

8. Supereſt grauiſſima quæſtio, an aqua quæ vino miſcetur in ſanguinem Chriſti conuertatur? Et quidem ſi tempore conſecrationis fuerit in ſubſtantiam vini tranſmutata, nemini poteſt eſſe dubium in ſanguinem Chriſti conuerti. Quare controuerſia ſolum eſt, an eo caſu, quo in vinum tranſmutata non fuerit, permaneat in ſua ſubſtantia, vel in ſanguinem Chriſti conuertatur? Poſſe autem contingere tempore conſecrationis aquam non eſſe in vinum conuerſam conſtat, vel quia vinum ita debile eſt, vt eo breui tempore aquam tranſmutare non poſſit, vel quia Sacerdos immodicam quantitatem aquæ miſcuit, eſto vini quantitate minorem, vel quia ob defectus in miſſa occurrentes facta mixtione ſtatim calicem conſecrauit.

9. Plures graues doctores cenſent illam aquam, ſicut & vinum immediatè in ſanguinem Chriſti conuerti. Sic Cardin. Alann. *lib.*1. *de Sacram. cap.*13. Baron. *to.* 12. *anno* 1188. & *an.* 1191. Tolet.*lib.2.cap.25.num.*4.Scortia *de miſſæ ſacrific.lib.4.cap.*1. *num.* 13. Ianſenius *in concord. cap.* 131. Alexand. Peſant. 3. *p.* *q.74.art.8.diſput.*1.Ægid.de Coninch.*dub.vn.num.* 144.Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract.*4. *cap.2.num.*9. Mouentur primò grauiſſimorum Patrum authoritate affirmantium aquam vino permixtam offerri, benedici, & conſecrari, quod verum non eſſet, ſi neceſſario in vinum eſſet prius conuertenda, quia tunc non aqua, ſed vinum offerretur, benediceretur, & conſecratur. Quod autem æquè de aqua vino permixta, ac de vino Patres affirmant conſecrari conſtat ex his, quæ referuntur, *cap.*1. & 4.*de conſecra. diſt.* 2. ſed præcipuè id tradidit Alger. *lib.1.de Sacrament.cap.*16. cum enim (inquit) vinum pro Chriſto, aqua ſacrificetur pro populo, & vtrumque vnus ſanguis fiat. Et Paſchaſ. *lib.1.de Corpore Chriſti. cap.* 11. vbi ait: Propterea non inconuenienter etiam ob hoc ibidem aqua conſecratur, non quod aqua permaneat, ſed vertatur in ſanguinem, vt ſignificet, quod fides percipiat. Idem docet Damaſcen. *lib.4.orthodoxæ fidei, cap.*14. Neque vllus ex antiquis patribus docuit aquam neceſſariò in vinum conuertendam eſſe priùſquam in ſanguinem Chriſti, imo potius plures cenſerunt hanc conuerſionem eſſe impoſſibilem, vt ſatis colligitur ex his quæ tradit Innocent. III. *in cap. cum Martha de celebrat. Miſſar.* §. *quæſiuiſti.* Et docuit Iuſtin. Martyr. *apolog.2.pro Chriſtianis ſub finem*, & aliqui Philoſophi relati à Conimbricenſ. *de generat. lib.1.cap.10.quæſt.1.art.*1. ſed abſolute affirmarunt ſimul cum vino in ſanguinem Chriſti conuerti, quod de conuerſione propria, & immediata intelligendum eſt. Secundo quia Innocent. III. *in dicto cap. cum Martha de celebrat. Miſſar.* rogatus, an aqua, quæ vino miſcetur in ſanguinem Chriſti conuertatur Huic opinioni fauere videtur quatenus ex triplici opinione, quam ibi recenſet ſecundam vt probabiliorem eligit, quæ eſt aquam cum vino tranſubſtantiari, reiecta prima opinione de conuerſione in humorem flegmaticum, & tertia aſſerente in propria ſpecie manere accidentibus vini circumfuſam, quod neceſſario aſſerendum eſt ſæpè contingere, ſi aqua in ſanguinem Chriſti immediatè non conuertitur. Tertiò ponamus, vt eſt ſatis verisimile, aquam, quam Chriſtus Dominus vino conſecrando miſcuit, non eſſe tempore conſecrationis in vinum conuerſam,

Digitized by Google

conuerſam, cum illius mixtionem ſtatim ſubſecuta fuerit conſecratio. At ſi aqua in ſanguinem Chriſti non conuertitur, ſed in ſubſtantia aquæ poſt conſecrationem remanere debet, non eſt credendum Chriſtum Dominum illam fore appoſiturum, neque Eccleſiam præcepturam Sacerdotibus apponendam. Ergo. Quarto verba conſecrationis totum illum potum, qui ex Eccleſiæ inſtituto conſecrandus apponitur, determinatè ſignificant, ergo totum illum in ſanguinem Chriſti conuertunt. Cùm ergo ille potus non ſolum ex vino, ſed ex aqua mixta vino coaleſcat, & ſic conſecrandus ex Eccleſiæ inſtituto apponatur, neceſſariò totus ille potus in ſanguinem Chriſti conuerti debet. Quintò ex hac ſententia nullum ſequitur inconueniens. Nam eſto Concilia ſæpè definiant panem, & vinum eſſe materiam conſecrationis, non inde excludunt aquã vino mixtam. Aqua enim vino mixta vinum communiter nuncupatur. Neque inde fit duplicem eſſe materiam ſanguinis, aliam neceſſariam, & aliam ſufficientem. Nam aqua ſeorſim ſumpta nunquam eſt materia ſufficiens, quia neceſſariò expoſtulat, vt ſit ſufficiens eſſe vino permixtam, & cum illo conſecrari. Neque duo ibi conſecrantur, ſed vnum, ſcilicet vinum aquaticum, ſeu compoſitum ex vino, & aqua, vt dixit Gloſſa *in dicto cap. cum Martha verbo cum vino.* Quocirca ſi quis vellet verbis conſecrationis ſolam aquam qualitatibus vini perfuſam conſecrare, nihil efficeret, quia aqua qualitatibus vini perfuſa independenter à vino conſecrari nullatenus poteſt. Sexto poteſt probari ab inconuenienti. Totus enim calix, qui conſecrationi præparatur, facta conſecratione adorandus proponitur. Hoc autem nequit fieri eo caſu, quo moraliter conſtat aquam in vinum conuerſam non eſſe tempore conſecrationis, ſiquidem aqua adoratione Latriæ proponeretur adoranda. Ergo dicendum eſt aquam immediatè in ſanguinem Chriſti conuerti, quando in tempore conſecrationis in vinum conuerſa non eſt. Item nequiret Sacerdos aliam ſecundam miſſam celebrare ob populi neceſſitatem, cum ſibi moraliter conſtat non eſſe ieiunum.

10. Nihilominus etſi prædicta ſententia ſit ſatis probabilis præcipuè ob primum fundamentum, probabiliorem reputo contrariam, nempè aquam in ſanguinem Chriſti non conuerti, niſi quatenus fuerit in vinum conuerſa, ſic expreſsè docuit Gloſſa *in dicto cap. cum Martha. verbo cum vino*, quatenus dicit. Non tranſeunt duo in ſanguinem, ſed vinum, quod aquam ſibi incorporauit. Si autem ſubſtantia aquæ immediatè in ſanguinem Chriſti conuerteretur, duo, ſcilicet vinum, & aqua in ſanguinem Chriſti tranſirent. Item tradidit Alexand. Bonauent. Ricard. Scotus, Paludan. Gab. Maior. Viguer. quos refert, & ſequitur Vaſq. *quæſt.* 74. 3. *p. art.* 4. *diſp.* 178. *cap.* 2. Conſentit Azor. *lib.* 10. *cap.* 28. *quæſt.* 1. Filinc. *tract.* 4. *c.* 3. *quæſt.* 10. Suar. *diſp.* 45 *ſect.* 4. *Verſ. nihilominus.* Henriq. *lib.* 8. *c.* 12. *& in comment. lit.* 1. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 2. *pun.* 4. *num.* 7. teſtanturque eſſe communem, cui aſſentire videtur Innocent. III. *in cap. cum Martha* approbans ſecundam opinionem ibi relatam, quæ erat aquam cum vino tranſſubſtantiari, cum in vinum tranſeat mixta vino. Supponit ergo non tranſubſtãtiari eo caſu, quo in vinum non tranſiret. Fundamentum præcipuum eſt, quia concil. Florent. in dicto decreto de Armenis, & Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. *&* 4 *& can.* 1. & Innocent. III. *in cap. firmiter, de ſumma Trinit.* expreſsè aſſerunt huius cõſecrationis materiam eſſe ſolum vinum de vite. At ſi aqua mixta vino in ſanguinem Chriſti immediatè conuerteretur, non ſolum vinum, ſed aqua qualitatibus vini effecta eſſet materia. Non igitur eſt dicendum. Deinde Trident. *ſeſſ.* 13. *can.* 3. definit poſt conſecrationem ſolas ſpecies panis, & vini remanere, at ſi aqua in ſanguinem Chriſti conuertitur, non tantum ſpecies vini, ſed aquæ remanebunt, ſub quibus ſanguis Chriſti exiſteret. Ex quo videtur inferri, ſi huiuſmodi ſpecies aquæ ab ſpeciebus vini ſepararentur, vt Philoſophi teſtantur ſeparari poſſe, ſub illis Chriſtus Dominus exiſteret, ſiquidem Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *can.* 3. definit ſub ſingulis cuiuſcunque ſpeciei partibus ſeparatione facta totum Chriſtum contineri. At affirmare ſub ſolis aquæ ſpeciebus contineri Chriſtum (eſto probabile reputet Ægid. de Coninch. *quæſt.* 74. *art.* 8. *dub. vnic. num.* 191.) mihi difficilimum eſt, eo quod ſolæ illæ ſpecies continere poſſunt Chriſtum, ex quarum ſubſtantia Chriſtus confici poteſt: at ex ſola ſubſtantia aquæ nequit Chriſtus in hoc ſacramento Euchariſtiæ confici. Ergo ſub ſolis aquæ ſpeciebus nequit conſtitui. Dices Trident. definire tantum ſub ſingulis ſpeciei partibus ſeparatione facta Chriſtum contineri, ſub quibus conſecrari poteſt, cum autem non poſſit conſecrari in aqua à vino ſeparata, ſed in aqua mixta vino, nequit ſub ſpeciebus aquæ ſeparatis conſtitui. Sed contra. Nã Tridẽt. definit ſeparatione non admitti præſentiam corporis, & ſanguinis, ſed ſub ſingulis ſpeciei partibus ſeparatis exiſtere, ſub quibus non ſeparatis Chriſtus exiſtebat; at ſi ante ſeparationem ſub ſpeciebus aquæ exiſtebat, facta ſeparatione ſub illis exiſtere debet. Secundum fundamentum eſt, quia incertum eſt Chriſtum Dominum aquam vino conſecrando miſcuiſſe, & incertius, ſic miſcendam præcepiſſe. Ergo nullo firmo fundamento affirmari poteſt aquam mixtam vino eſſe materiam conſecrationis quoad ſuam ſubſtantiam. Materia namque cuiuſlibet ſacramenti ex Chriſti inſtitutione conſtare debet. Tertium ſumitur ab inconuenienti, ideo contraria ſententia affirmat aquam naturalem vino mixtam immediatè in ſanguinem Chriſti conuerti, quia ſic mixta communi vſu hominumque æſtimatione eſt vinum. Sed eadem ratione dici poſſet aquam roſaceam mixtam vino eſſe materiam, ſiquidem ſic mixta ob qualitates à vino acceptas vinum nuncupatur, totuſque ille potus vinum eſſe dicitur. Quod autem ſit aqua roſacea, vel naturalis per accidens eſt, cum æquè ex vtraque mixtura abſolutè vinum nuncupetur, & æquè vtraque per ſe indebita conſecrationis materia ſit.

11. Argumenta pro priori ſententia adducta, etſi difficilem habeant ſolutionem, non tamen conuincunt. Ad primum reſpondeo aquam benedici, offerri, & conſecrari. Quia frequenter in vinum conuertitur, & ſic conuerſa conſecratur, & ad hunc effectum vino miſcetur. Quod ſi aliquando in vinum conuerſa non fuerit, id eſt per accidens, & præter Eccleſiæ intentionem, & eo caſu conſecrari cenſenda eſt per denominationem à vino, cui eſt permixta, tametſi in ſe ipſa non conſecretur. Ad ſecundum conſtat ex probatione noſtræ ſententiæ. Nunquam enim Innocent. III. definiuit, aquam vino permixtam, & quæ tempore conſecrationis in ſubſtantia aquæ perſeuerat, conuerti in ſanguinem Chriſti, potius enim contrarium ſuppoſuit, affirmans aquam cum vino in ſanguinem tranſmutari, eo quod in vinum tranſeat, tacitè denotans eo caſu, quo in vinum non tranſiret, in ſanguinem non tranſmutari. Ad tertium nego aquam à Chriſto Domino appoſitam in vinum non fuiſſe prius conuerſam, quia modiciſſima fuit. Et ob hanc in vinum conuerſionem præcipit Eccleſia modiciſſimam apponi, quod ſi aliquando aqua appoſita in vinum conuerſa non fuerit, id per accidens eſt, & præter Eccleſiæ intentionem. Ad quartum concedo verba conſecrationis ſignificare totum illum potum, qui ab Eccleſia conſecrandus apponitur; nego tamen ſignificare aquam vino permixtam in ſubſtantia aquæ perſeuerantem, quia aqua ſic ſumpta non apponitur conſecranda, ſed apponitur conſecranda in vinum conuerſa. Ad quintum nego ex oppoſita ſententia nullum ſequi inconueniens, ſiquidem ſequitur re ipſa duo conſecrari, & duas eſſe materias, tametſi vna ſine alia eſſe non poſſit. Ad ſextum concedo totum calicem proponi adorandum, quia creditur ſub ſingulis partibus Chriſtum contineri, quod ſi aliquando contigit aquam in ſua ſubſtantia manere tẽpore conſecrationis, id eſt, per accidens, & quoad eam partem non proponitur calix adorandus, quia aqua nunquam fuit conſecrationi præparata, nec adorationi propoſita, niſi media conuerſione in vinum. Quod autem ſubiungitur de ieiunio facilè ſolues, ſi dicas ieiunium non ſolui, quia Sacerdos reputare probabiliter poteſt aquam in vinum conuerſam prius fuiſſe. Secundò quia ſimul cum ſanguine Chriſti ex præſcripto Eccleſiæ ſumitur, quam non eſt credendum voluiſſe ea ſumptione ieiunium ſolui.

PVNCTVM VI.

Quæ intentio in miniſtro, & quæ præſentia, & quantitas in materia requiratur, vt conſecratio valeat, licitáque ſit.

1. *Explicatur intentio requiſita.*
2. *Deferens duas hoſtias, putans vnam tantum deferre, vtramque conſecrat.*
3. *Quid de formulis pro communicantium vſu? Subdiſtinctione reſpondetur.*
4. *Quid de guttis intra, vel extra calicem exiſtentibus.*
5. *Debet materia conſecranda eſſe præſens, & qualiter.*
6. *Quæ quantitas requiratur.*
7. *Seruandus eſt Romanæ Eccleſiæ vſus, vt licitè conſecratio fiat.*
8. *Quid faciendum, cum dubium ſuboritur, an ſit aliqua materia conſecrata.*

1. AD conſecrationem primo requiritur, vt intentionem habeas ſaltem virtualem conſecrandi, quia intentio miniſtri Sacramento neceſſaria eſt. Quæ autem ſit intentio virtualis cõſtat ex dictis *tract.* 18. *de Sacram. in genere. punct.* 5. Inſuper debes habere intentionem determinatam, hoc eſt circa materiam determinatam, quod pronomine *hoc*, vel *hic* ſignare poſſis. Quia materia, & forma ſacramenti operantur ſecundùm miniſtri intentionem. Si igitur intentio determinata non eſt, effectum determinatum habere non poſſunt. Neque ſufficit, ſi hanc determinationem in voluntatem Dei, vel alterius hominis refundas. Nam ſi eſt voluntas de futuro, ab ea pendebit ſacramentum in ſuo eſſe. At hoc ſacramentum nequaquam à futuro euentu pendere poteſt, quia eo tempore neque eſt forma illius, neque materia. Ergo. Si vero ſit voluntas de præſenti, veliſque conſecrare ex duplici hoſtia eam,

quæ

quæ Paulo, vel Deo magis placeat, (tametſi Ægid. *quæſt.74. art.2.num.37.* cenſeat conſecrationem effectum habituram) at longè probabilius contrarium exiſtimo caſu quo tibi ignotum ſit, quæ ex illis hoſtiis ſit Paulo, vel Deo gratior. Nam poſita hæc ignorantia nequaquam potes pronomine *hoc* hoſtiam determinare, cum tamen neceſſarium ſit determinationem illius ex tua voluntate,& non ex voluntate alterius pendere. Sic optimè tradit Vaſq. *diſp. 171.cap.1.n.7.* Suar.*diſp.43. ſect.6.* Bonac. *diſp.4.q.2.p.5.n.9.*

2. Hinc oritur dubium pro caſu communiter contingente. An Sacerdos duas hoſtias conſecrandas deferat, credens vnam tantùm deferre vtramque conſecret,vel mediam? Aliqui affirmant ſolam ante oculos propoſitam conſecrare, quia illius tantùm videtur habuiſſe intentionem, ſiquidem aliam non cognouit,& intentio ferri non poteſt in incognitum. Sed verius eſt vtramque conſecrare, quia præſumitur eam intentionem habere, quam communiter Sacerdotes habent, & Eccleſia intendit. At Sacerdotes intentionem habent conſecrandi materiam præſentem, quam in altare conſecrandam detulerunt, & in manibus habent tempore conſecrationis. Ergo eam intentionem præſumitur Sacerdos habuiſſe. Sic Nauarr. *cap. 25. numer. 91.* Suar. *diſput. 43. ſect. 6. verſ. ſed obiiciet.* Vaſq. *diſp.171.cap.1.numer.12.* Bonac. *diſput.4. quæſt.2. punct.5. num.3.* Ægid.de Coninch. *quæſt.74. art.2. dub.3. numero 39.*

3. Sed quid dicendum de formulis, quæ ſolent pro communicandis deferri. Reſpondeo, ſi inſcio Sacerdote in altari eſſent depoſitæ, ipſeque Sacerdos illarum ignarus eſſet, nullatenus conſecrarentur, quia nullam intentionem etiam virtualem habuit illas conſecrādi. Ægid. de Coninch. *q.74 art. 2. dub.3.n.39.* Bonac. aliis relatis *diſp.4.q.2.pun.5.n.8.* Paul. Layman. *lib.5.ſum.tract.4.cap.2.aſſert.9.* Secus vero eſſet,ſi ipſe Sacerdos, vel alius ex eius beneplacito eas formulas conſecrandas ante offertorium deferret. Nam eo ipſo voluntatem habet eas conſecrandi, ex qua voluntate conſecrabitur, tame ſi tempore conſecrationis illarum obliuiſcatur. Sic Ægid. *num. 40.* Laymann. *ſupra.* Bonac. *n.6.* Quod intelligendum eſt, dummodo ſint ſuper altare ſacrificij, hoc eſt ſuper aram, nam ſi iuxta exiſtant, & illarum oblitus fuerit, nequaquam ſunt conſecratæ. Quia non eſt præſumendus Sacerdos indebitè,& illicitè conſecrationem facere voluiſſe. Sic optimè notauit Suar. *diſp.43.ſect.6.circa finem.*

4. Ob eandem rationem guttæ vini in ſuperficie exteriori calicis non cenſentur conſecratæ, quia indebitè Sacerdos eas conſecraret, ac proinde non eſt præſumendum eam intentionem habere: guttæ vero intra vas exiſtentes, ſi leui calicis motione reliquo vino miſceri poſſunt, cenſendæ ſunt conſecrati, ne materia non conſecrata conſecratæ miſceatur. At ſi longè à reliquo vino ſeparatæ exiſtant,inconſecratæ manent, quia ſolum præſumitur voluiſſe conſecrare vinum illud,quod quaſi per modum vnius intra calicem exiſtit. Vt autem hæc dubia vitentur expedit in præparatione calicis eas guttas exactè abſtergere. Sic Ægid. *quæſt.74.art.2.dub.3.in fine.* Suar. *diſput.43.ſect.6.circa finem.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum. tract.4. cap.2.fine.*

5. Secundò requiritur ad conſecrationem, vt materia conſecranda ſit tibi præſens,ita vt eam pronomine *hoc*,vel *hic* demonſtrare poſſis, & ſenſu percipere,aliàs morali, & humano modo tibi præſens non erit. Cui præſentiæ non obeſt,quod in aliquo vaſe, aut linteo contineatur: nam ratione continentis contentum tibi præſens eſt. Secus eſſet, ſi retro parietem, vel linteum panis,vel vinum eſſent appoſita, quia tunc nullo ſenſu eam materiam demonſtrare potes. Et idem eſt,ſi panis ſub mappa, vel in tabernaculo exiſtat, quia non exiſtit ibi tanquam in continenti,quod ſenſu percipi poſſit. Sic Suar. *diſp. 43.ſect.5.* Vaſq. *diſp.171.c.4.* Bonac. *diſp. 4.q.2.p.6.à n.2.* Ægid. de Coninch. *q.74.art.2.dub.2.n.22.& 23.* Paul. Laymann. *lib.5. ſum.tract.4.cap. 2.aſſert.7.*

6. Tertiò requiritur ea quantitas, quæ humano ſenſu percipi poſſit, & pronomine *hoc* ab homine demonſtrari, quia ſacramenta non Deo,& Angelis, ſed hominibus ſunt ſigna gratiæ ſanctificantis. Quocirca ſi ita minima quantitas eſſet, vt nullatenus ab homine extra miraculum percipi poſſet, inepta conſecrationi eſſet, quia pronomine *hoc* demonſtrari non poſſet. Requiritur ergo ad conſecrationem quantitas Sacerdoti conſecranti demonſtrabilis. Dices ſub minima quantitate ſeparata ab aliquo pane conſecrato Corpus Chriſti continetur, cum tamen ſenſu humano percipi non poſſit. Reſpondebis plus requiri ad Corpus Chriſti conſecrandum, quam ad conſecratum conſeruandum, quia ad conſecrationem neceſſarium eſt, vt materia conſecranda ſit ita ſenſibilis vt demonſtrari poſſit,ſecus ad illius conſeruationē. Sed contra,quia Chriſtus Dominus conſeruari non poteſt niſi ſub ſpecie, quæ humanis ſenſibus percipi poſſit: aliàs non erit ſignum ſenſibile. Ergo idem ipſum,quod requiritur, vt Chriſtus ſub ſpeciebus ponatur, requiſitum eſt, vt conſeruetur. Quapropter cenſeo nullam quantitatem ita minimam eſſe, quæ ab homine ſenſum perfectiſſimum habente percipi non poſſit, ac proinde quæ ab eo non poſſit conſecrari. Quod ſi aliqua ſit quæ per ſe ſumpta à nullo homine extra miraculum percipi poſſit,nec conſecrari poterit, nec ſub ea Chriſtus exiſtere. Sic Vaſq. *diſp.171.c.2.* Conſentit Suar. *diſp.43.ſ.8.* ex parte Ægid. de Coninch. *q.74.art.2.dub.2. n.28.*

Ex parte magnitudinis nulla poteſt quantitas ita magna deſignari, cuius partes ſi continuæ exiſtant, conſecrari non poſſint. Nam eſto illæ partes remotæ, ſi diſtinctè ſumerentur demonſtrari non poſſent pronomine *hoc*, quia longè diſtant. At vnitæ partibus proximioribus, & vnum continuum cum illis componentes optimè demonſtrantur. Neque enim ad hanc demonſtrationem requiritur, vt quantitas ſecundùm omnem ſui partem ſenſibus obiiciatur, cum regulariter ſolum quoad ſuperficiem exteriorem & videatur, & ſentiatur. Sed quia illæ partes exteriores aliis vniuntur, ideo totum illud demonſtrari poteſt. Sic Vaſq. *diſput. 171. cap. 4. num. 25.* Notanter dixi ſi partes continuæ exiſtant, nam ſi diuiſæ ſint, & longè à conſecrante diſtent, nequaquam conſecrari poterunt, quia non poſſent pronomine *hoc* demonſtrari. Non enim pronomen illud demonſtrat cumulum, ſed panes, ex quibus cumulus coaleſcit. At panes remoti nec per ſe, nec ratione aliorum demonſtrari poſſunt, cum non ſint illis vniti. Ergo. Sic Ægid. de Coninch. *quæſt. 74. art. 2. dub.2. num. 20. & 22.* Quod ſi inquiras quam proximitatem habere neceſſario debeat materia, vt pronomine *hoc* demonſtrari poſſit? Reſpondeo prudentis arbitrio decidendum eſſe. Crederem ſanè non debere à conſecrante 20. paſſus diſtare,quia panis in ea diſtantia conſtitutus etſi oculis percipiatur, at communi vſu non demonſtratur pronomine *hoc*, ſed illud.

7. Hucuſque locutus ſum de requiſitis pro conſecratione valida. Nam ſi de licita loquamur,ſeruandus omnino eſt vſus, & conſuetudo Romanæ Eccleſiæ,tum in quantitate materiæ, tum in illius præſentia.

8. Sed quid dicendum, cum dubium occurrit,an materia aliqua ſit conſecrata? Reſpondeo,ſi dubium prudens oriatur, ex eo quod dubitetur, an fuerit ſatis præſens, vel an fuerit intentio circa illam. Si nulla alia materia pro ſacrificio eſt conſtituta, debet ſacerdos iterum verba conſecrationis proferre ſuper illam materiam ſub conditione, ne ſacrificium imperfectum relinquat. At ſi alia materia pro ſacrificio eſt conſtituta, nec dubium circa illam verſetur, ſed circa materiam communicaturis appoſitam, debet Sacerdos alio die ſacrificans, vel alter Sacerdos de ea re monitus verba conſecrationis ſuper illam materiam ſub conditione proferre,eamque ſimul cum materia, quam in illo ſacrificio conſecrauit abſumere. Quod ſi dubium oriatur ex incapacitate materiæ, quia præſumitur vinum eſſe acetum, vel panis corruptus, ſi nulla alia materia certa ſit in eo ſacrificio conſecrata, debet ſacerdos errorem agnoſcens certam materiam conſecrare, & ſimul cum ea dubiam abſumere. At ſi alia materia certa appoſita fuit, alius Sacerdos, vel ipſe altero die eam dubiam materiam ſimul cum ea, quam in ſacrificio conſecrat abſumere debet. Hic enim honor,& reuerentia materiæ ſub dubio conſecratæ debetur.

PVNCTVM VII.

De forma conficiente hoc venerabile Sacramentum.

1. *Quæ forma conſecrationis panis.*
2. *Quæ tranſpoſitio, mutatio, diminutio, vel additio annullet ſacramenti formam.*
3. *Quæ ſit forma conſecrationis vini.*
4. *Qualiter vtraque forma à ſacerdote proferatur.*
5. *Pro quo ſupponat pronomen* hoc *vel* hic.
6. *Quid operentur verba conſecrationis.*

1. Forma conſecrationis panis ſunt illa verba. *Hoc eſt enim corpus meum*, quia illis perfectè ſignificatur corporis Chriſti præſentia. Vnde reliqua tam antecedentia, quam ſubſequentia non ſunt de neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti. Quinimo particula *enim*, cum non ad ſignificandam Chriſti præſentiam, ſed ad coniungendum ſermonem appoſita per Eccleſiam fuerit, conſecrationi neceſſaria non eſt. Erit tamen peccatum ſaltem veniale, illius omiſſio ex negligentia, & incuria. At ſi ex propoſito fiat vix à mortali excuſabitur ob virtualem contemptum. Sic Suar. *diſp.59. ſect. 1.* Ægid. de Coninch. *q.78.art.2.dub.2.n.57.* Bonac. *diſp.4.de ſacram. Euchar. q.3.p.1.n.10.*

2. Qualibet tamen tranſpoſitio, mutatio, diminutio, vel additio in hac forma regulariter eſt graue peccatum, tametſi non impediat illius ſignificationem. At ſi ſignificationem impediat, vltra peccatum irritum reddit ſacramentum, vt conſtat ex dictis *tract. 18. de ſacram. in genere. pun. 3.* Hinc fit his verbis illud eſt corpus meum, non confici

Digitized by Google

hoc ſacramentum, quia pronomen illud modum ſignificandi à Chriſto vſurpatum mutat. Et idem eſt ſi diceres: hic eſt corpus meum, ſumpto hic aduerbialiter. Non enim ſignificat conuerſionem, quæ ex ſubſtantia panis in corpus Chriſti per huiuſmodi formam conſecrationis fit. Neque item hoc Sacramentum conficitur, ſi dicas hoc eſt corpus Chriſti, quia non in perſona Chriſti, & Chriſtum repræſentans ſacramentum conficeres, ſed relatiuè te haberes, quod inſtitutioni obſtat. Nec denique conficeres ſacramentum, ſi diceres, conſecro, conficio corpus Chriſti, vel corpus meum, quia forma huius ſacramenti non in fieri, ſed in facto eſſe præſentiam Chriſti ſignificat. Sic ſuſtinet Henriq. *lib.8.capite* 16. Suar. *diſput.*59. *ſect.*2. Bonac. *diſput.*4. *quæſt* 3. *punct.*1. Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum. tract.*4. *cap.*3. & alij communiter.

3. Forma conſecrationis vini ſunt tantùm illa verba: Hic eſt enim calix ſanguinis mei noui, & æterni teſtamenti, myſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Variant Doctores, an omnia hæc ſint de eſſentia? Affirmat S. Thom. *quæſt.* 78. *articul.*3. S. Antonin. 3. *p. tit.* 13. *cap.*5. §. 4. Syluest. *verbo Euchariſtia* 1. *quæſt.*6. *dicto* 4. Petr. de Soto, *lect.* 2. *de Euchariſt.* Mouentur, quia poſteriora verba noui, & æterni teſtamenti, &c. priora determinant, & eodem tenore à Sacerdote proferuntur. Ergo omnia ſunt de eſſentia. Nihilominus longè verius eſt ſola illa verba. Hic eſt calix ſanguinis mei; eſſentialia, ſeu ſubſtantialia eſſe, quia finita illorum verborum prolatione ſignificatur ſanguinem Chriſti ibi eſſe præſentem. Ergo illis ſacramentum ſanguinis perfectè conficitur, ſiquidem verba efficiunt quod ſignificant. Reliqua vero verba non vt operatoria præſentiæ Chriſti vſurpantur, ſed vt recitantia eius effectum, & declarantia ſanguinis effectum. Deinde Euangeliſta, & Paulus præſcribentes modum conficiendi hoc ſacramentum plurima ex dictis verbis omittunt, illis tantum retentis, *noui teſtamenti.* Ergo ſignum eſt reliqua eſſentialia non eſſe. Imo neque noui teſtamenti, cum non ad ſignificandam ſacramenti ſubſtantiam, ſed illius qualitatem dicta fuerint, ſcillicet ad denotandum ſanguinem Chriſti eſſe ſacramentum, quo nouum teſtamentum confirmatur non pro tempore limitato, ſed vſque in finem mundi, eſſeque myſterium, quod ſola fide percipi poteſt, effuſumque eſſe non ſolum pro Apoſtolis; & Iudæis, ſed pro Gentibus in remiſſionem omnium peccatorum. Adde in variis liturgiis ſolum prima verba ſunt appoſita, vt conſtat ex Clement. Alexandr. *lib.* 8. *conſtitut. cap.* 12. & 17. Ambroſ. *lib.*4. *de ſacramen. cap.* 5. Iuſtino. *apolog.* 2. & pluribus exornat Suar. *diſput.*60. *ſect.*1. Ægid. de Coninch.. *quæſt.*78. *artic.*3. *dub.*2. *concluſ.* & 2. Bonacin. *diſput.*4. *quæſt.*3. *punct.*2. Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum. tract.*4. *cap.*3. *aſſert.*2. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 17. & alij plures apud ipſos. Quæ autem mutatio in hac forma eſſentialis ſit, quæ non, colligitur ex dictis *num. præcedenti.*

4. Hinc fit formam eſſentialem conſecrationis panis, & vini proferri à Sacerdote tum recitatiuè, & hiſtoricè; tum formaliter, ſignificatiuè, aſſertiuè, & operatiuè. Conſtat recitatiuè proferri ex ipſo contextu canonis, in quo Sacerdos narrat ſic Chriſtum Dominum illa verba protuliſſe. At quia illa verba non ſolùm recitant quod Chriſtus fecerit, ſed id ipſum denuo faciunt, & operantur, ea de cauſa etiam ſignificatiuè, aſſertiuè, & operatiuè proferuntur. Aſſerunt enim, & efficiunt eſſe corpus Chriſti, quod Sacerdos ſuis tenet manibus, quod verum nullatenus eſſet, ſi ſolùm recitatiuè eſſent prolata verba. Sic D. Thom. *quæſt.*78. *art.*5. Ægid. de Coninch. *q.*78. *art.*3. *dub.*1. Paul. Laymann. *lib.*5. *ſum. tract.*4. *cap.*3. *aſſert.* 3. Suar. *diſp.*58. Henriq. *lib.*8. *cap.*16. & *cap.*18. Bonac. aliis pluribus relatis *diſp.* 4. *q.*3. *pun.*3.

5. Sed eſt dubium qualiter pronomen illud *hoc*, vel *hic* ſupponat. Non enim pro ſubſtantia panis, vel vini ſupponere, poteſt, ſiquidem falſa eſſet propoſitio affirmans ſubſtantiam panis, & vini eſſe corpus, & ſanguinem Chriſti, tametſi ex pane, & vino corpus, & ſanguis Chriſti conficiatur. Neque etiam pro accidentibus panis, & vini ſupponere poteſt. Tum quia accidentia non ſunt corpus Chriſti. Tum quia non adeſt corpus Chriſti, cùm pronomen illud profertur. Neque item ſupponere poteſt pro ipſomet corpore Chriſti, aliàs eſſet propoſitio identica: Corpus Chriſti eſt corpus Chriſti, & ad conuerſionem ſignificandam omnino inſufficiens. Hæc enim ſignificari non poteſt, niſi prædicatum, & ſubiectum propoſitionis reſpiciant aliquem terminum vtrique communem. Dicendum ergo eſt pronomen *hoc* cum profertur, ſupponere non determinatè, & in particulari pro pane, vel illius accidentibus, vel pro Chriſto, ſed ſupponere confuſè, & in communi pro contento ſub accidentibus panis, & vini, quæ indeterminatio adueniente prædicato tollitur. Quocirca cùm dicis *hoc* nihil determinatum, & ſingulare ſignas, ſed ſignas quid commune, & indeterminatum, quod ſub accidentibus panis continetur, determinatur autem prædicato adueniente, vt pro corpore Chriſti ſupponat. Sic D. Thom. 4. 78. *art.* 5. & ibi Ægid. de Coninch. *num.*42. Suar. *diſput.* 58. *ſect.* 7. *verſ. quinta ſententia.* Henriq. *lib.*8. *cap.*19. *n.*1. Bonac. aliis relatis *diſp.*4. *quæſt.*3. *p.*4. *à n.*1.

6. Finita prolatione verborum, quæ ad conſecrationem diximus neceſſaria eſſe, perit ſubſtantia panis, & vini, & corpus, & ſanguis Chriſti ſub illorum accidentibus conſtituitur non tanquam verum ſubiectum, cui accidentia inhæreant, ſed vices ſubiecti gerens ea accidentia altiori, & efficaciori modo ſuſtentando. Ob quam cauſam Concilia, & Patres actionem, qua hæc omnia fiunt tranſubſtantiationem appellant, id eſt conuerſionem vnius ſubſtantiæ in aliam ſubſtantiam ſub eodem termino. Etenim conſecrationis verba eam vim, & efficaciam habent ex diuina promiſſione, vt eo ipſo quo proferuntur, corpus Chriſti conſtituant ſub accidentibus panis, & vini, ipſaſque ſubſtantias panis, & vini deſtruant pereunte actione, qua conſeruantur. Neque ad hanc tranſubſtantiationem opus eſt, vt corpus Chriſti denuo producatur, ſeu reproducatur, ſufficit ad ipſum corpus Chriſti conſtituendum ſub accidentibus panis terminari. Ex qua terminatione adiuncta diuina promiſſione naſcitur ſubſtantiæ panis, & vini deſtructio, ſic tranſubſtantiationem explicant Suar. *tota diſput.* 61. Ægid. de Coninch. *quæſt.*75. *art.*4. Bonac. *diſp.*4. *quæſt.*4. *pun.*5. & 6. Paul. Layman. *lib.*1. *ſum. tract.*4. *cap.*3. *in princ.* Vaſqu. latiſſimè *diſput.* 181. & *ſeqq.*

PVNCTVM VIII.

Qualiter Chriſtus Dominus in hoc Sacramento conſtituatur, præſens exiſtat, & operetur, & à fidelibus adoretur.

1. *Totus Chriſtus eſt ſub qualibet ſpecie.*
2. *Mouetur Chriſtus ad motionem ſpecierum.*
3. *Qualiter cenſeatur Chriſtus exiſtere, dum ſpecies mutantur. Et quid de apparitionibus.*
4. *Adorari debet adoratione latriæ.*
5. *Debet abſolutè adorari, cum non adeſt probabilis dubitandi ratio.*
6. *Sacerdos ſimulans celebrationem grauiſſimè peccat.*
7. *Quoties ſacrificium offers, vel communicas, debes hoc ſacramentum adorare.*
8. *Grauiſſimum ſacrilegium eſt irreuerenter tractare hoc ſacramentum.*
9. *Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius ſacramenti ex Eccleſiæ præſcripto.*

1. Totum Chriſtum ſub qualibet ſpecie panis, & vini facta conſecratione conſtitui docuit Florentin. in decreto Eugenij de Armenis, & Trident. *ſeſſ.*13. *c.* 3. Et colligitur ex illo Ioannis 6. Qui manducat me, & ipſe viuet propter me. Ex ſignificatione tamen verborum ſub accidentibus panis ſolum corpus Chriſti conſtituitur, & ſub accidentibus vini ſolùm eius ſanguis, quia verbis conſecratoriis hæc præciſè ſignificantur. At quia corpus Chriſti eſt ſanguini, & animæ, & diuinitati vnitum, conſtituto corpore conſequenter, & concomitanter conſtituitur in ſacramento ſanguis, anima, & diuinitas, ac denique totus Chriſtus. Et idem eſt de ſanguine. Conſtituitur autem Chriſtus, & exiſtit ſub prædictis ſpeciebus, ſicuti anima rationalis in corpore, totus in toto, & totus in qualibet parte. Nam licet in ſe extenſus ſit, & partes extra partes habeat, nullam tamen quoad locum extenſionem admittit. Vnde neque diuiſa hoſtia ipſe diuiditur, nec minus ex eo accipit ſub minima parte communicans, quam ſi ſub magna communicaret, ſicuti docuit Florentin. ſupra, & Trident. *ſeſſ.*13. *cap.* 3. *can.* 3. inſuper aſſiſtit ibi, qualis aſſiſtit in cœlo omni ſcientia, gratia, aliiſque donis exornatus, quæ Chriſto glorioſo competunt, quia ſic decet eius maieſtatem. An autem operationes materialium potentiarum præſertim exteriorum exerceat? Incertum eſt, quia hæ ex natura rei petunt potentiam quoad locum extenſam. At ex diuina virtute veroſimile eſt operationes viſus, & auditus exercere. Etenim ſcire Chriſtum Dominum in ſacramento exiſtentem non ſolum intellectu, ſed etiam viſu, & auditu corporeo videre adorantem, & illius preces audire, pietatem fouet, reuerentiam excitat, & amorem conciliat.

2. Sic Chriſtus ex ſuo verbo, & promiſſione accidentibus panis & vini annectitur, vt ad illorum motionem ipſe moueatur, illis verò deſtructis pereat illius realis præſentia.

3. Solùm eſt dubium de mutationibus miraculosè factis an illis non obſtantibus Chriſtus ſub illis accidentibus, ſicuti ante mutationem perſeueret? Etenim ex hiſtoriis fide dignis conſtat ſæpè ſub figura pueri, vel carnis, & ſanguinis in ſacramento apparuiſſe, quæ apparitiones indicant Chriſtum ibidem exiſtere, tametſi accidentia panis, & vini videantur mutari.

Dicen

Digitized by Google

Dicendum ergo eſt ſi mutatio non omnibus appareat, ſed aliquibus, Chriſtus Dominus ſub ſacramento, ſicuti antea perſeuerat, quia credendum eſt ſpecies ſacramentales abſque mutatione eſſe, & apparitionem contingere vel ex mutatione potentiæ viſiuæ repræſentantis rem aliter quàm eſt, vel ex mutatione corporis ſacramentum circunſtantis. Diuina enim virtute corpus circunſtans ita mutari poteſt, vt figuram pueri, ſanguinis, & carnis aliquibus, & non omnibus referat. Si vero ſacramentales ſpecies omnibus appareant perſeuerantes mutatæ, credendum eſt verè mutatas eſſe, & conſequenter Chriſtum Dominum ſub illis non exiſtere. Neque obſtat ſacramentum, quod ſic in carnem, vel ſanguinem mutatum eſt coli eadem adoratione, ac colitur verum ſacramentum, quia colitur non in ſe, & propter ſe, ſed propter Chriſtum, quem etſi non contineat, repræſentat, ſicuti de crucis adoratione dicendum eſt. Quod ſi roges, an cum Chriſtus Dominus ſub figura pulchri pueri, vel hominis crucifixi apparet in hoc ſacramento, verè ipſe appareat. Item an ſanguis, qui aliquando è ſacramento effuſus eſt, ex venis Chriſti effundatur, & caro in quam ſæpè ſpecies ſacramentales fuerunt conuerſæ, verè Chriſti caro ſit? Reſpondeo frequenter in iis apparitionibus non Chriſtum, ſed ſolum illius ſpeciem, & figuram eſſe; aliquando tamen credendum eſt verè ipſum Chriſtum oſtendi in ſignum ſuæ ardentiſſimæ charitatis, & in exercitamentum amoris, & deuotionis.

4. Supereſt dicendum qualiter hoc ſacramentum adorari debeat? Fide certum eſt adorari debere interius, & exterius, adoratione latriæ, quia continet Chriſtum Dominum eiuſdem excellentiæ, & dignitatis, ac eſt in cœlo, vt latius proſequitur Trident. *ſeſſ.13. c.3. & can.6.*

5. Dubitant Doctores, an hæc adoratio abſoluta eſſe debeat, an ſub conditione ſaltem mente retenta, ſi ibi corpus Chriſti præſens ſit? Nam ſæpè contingit non eſſe (tametſi exiſtimetur) tum ob defectum miniſtri, qui verè ordinatus non eſt, vel intentionem non habuit conſecrandi. Tum ob defectum debitæ materiæ. In qua dubitatione certum credo mente retinere, aut verbis exprimere hanc conditionem in adoratione. *Adoro hoc ſacramentum adoratione latria, ſi conſecratio facta eſt*, non eſſe peccatum mortale, imo ſi bona fide, & intentione procedas, nec veniale, quia in huius conditionis appoſitione nullam ſacramento irreuerentiam irrogas, imo ſecurus redderis. Verum ſit procedere, quando non eſt probabilis ratio dubitandi, neque conueniens eſt, neque decet, quia minuitur deuotio ſacramenti, variiſque ſcrupulis animus ſubiicitur, & aliquali periculo exponitur de fide malè ſentiendi, ob quas rationes omnes communiter abſque conditione aliqua actuali hoc venerabile ſacramentum adorant credentes verum ſacramentum confectum eſſe, verùmque Chriſti corpus ibi exiſtere. Nam licet aliquando contrarium contingat, id rarum eſt, & communem adorationis modum impedire non debet. Sic Suar. *diſput.65. ſect.2.* Quinimo eo caſu actus adorationis ex bona exiſtimatione, & intentione procedens actus eſt religionis, quia religio non expoſtulat neceſſariò verſari circa obiectum ſpeculatiuè verum, & in ſe colendum, ſed ſatis eſt verſari circa obiectum practice verum, (hoc eſt quod ſecundùm prudentiæ regulas iudicatur vero cultu, & adoratione dignum, tametſi ex accidenti non ſit (ſub ratione formali adorationis vera. Quod in eo caſu contingit. Prudenter enim iudicas eſſe ſacramentum, ſiquidem tibi adorandum proponitur, & prudenter illud adoras. Nam eſto in ſe ſpectatum nulla adoratione dignum ſit, eſt tamen dignum, prout tibi repræſentatur;, & ſecundùm rationem formalem, ſub qua adoratione quæ eſt dignitas Chriſti, qui verè, & realiter exiſtit, tametſi in illa hoſtia non exiſtat.

6. Hanc inferes ſacerdotem ſimulantem celebrationem, eum tamen non celebret grauiſſimè peccaturum, quia proponit adorandam materiam nulla adoratione dignam; peioriſque conditionis eſſet eo, qui ſcienter in peccato celebraret, ſicuti habetur *cap. de homine de celebrat. Miſſar.* Et tradit Henriq. *lib. 8. cap. 33.* & addit aliis relatis idem eſſe dicendum de eo qui peccatori occulto hoſtiam non conſecratam ſumendam porrigeret, ſiquidem proponit adorandam priuſquam ſumendam. Verum ſi proponeret hoſtiam adorandam tam aliis, quam ipſi ſumenti, poſtea vero, quando manum admouet ori peccatoris, illam mutaret, eique præmonito daret hoſtiam non conſecratam, aliquibus videtur non committi graue peccatum, quia neque ipſe, neque alii adorant. Sic Bonauent. *in 4. diſt. 9.* Albert. Magn. *diſt.13. art.20.* Adrian. *quodlib. 3. art. 3.* Henriq. *dicto cap.33.* Sed contrarium omnino tenendum eſt cum D. Thom. *3. p. quæſt.80. art.6. ad 2.* Alenſ. Palud. Richard. Soto, & aliis quos refert, & ſequitur Suar. *diſp. 67. ſect. 4. ad 3.* probatque ex Innocent. III. in *cap. de homine de celebrat. miſſar.* vbi in hoc propoſitum dicit falſa eſſe abiicienda remedia, quæ veris periculis ſunt grauiora, illa enim eſt pernicioſa fictio, ſiquidem geſtu, verbis, & factis affirmat ſacerdos eſſe ſacramentum quod non eſt, & idololatriæ exterioris periculum ingerit, tum reſpectu ipſius hominis præmoniti; qui ſumendo illam hoſtiam flexis genibus actum adorationis elicit. Tum reſpectu adſtantium, qui licet non videant; adorant tamen, quod alteri datur. At intrinſecè malum eſt proponere creaturam adorandam vt Deum, quæ nullo modo Deum continet. Ergo non licet ſacerdoti hoſtiam non conſecratam pro conſecrata alteri tribuere, vel ipſemet ſumere.

7. Secundò infers quoties ſacrificium offers, vel communicas debere hoc ſacramentum adorare, & reuereri, quia tibi adorandum proponitur, ſimiliter quando à Sacerdote eleuatur in Miſſa, aut ad infirmum defertur, vel alio modo tibi præſens occurrit, debes adorare, ſicuti cauetur *cap. ſanè de celebrat. miſſar.* Quod ſi aliquando hanc adorationem ob negligentiam omittas ſecluſo ſcandalo, non videris graue peccatum commiſſurus ob leuitatem materiæ teſte Suar. *diſp.65. ſect.1. in fine.*

8. Tertiò inferes ſacrilegium eſſe irreuerenter hoc diuiniſſimum ſacramentum tractare; tractatur autem irreuerenter, ſi corporalibus, vaſis, veſtibúſque immundis vtaris in illius confectione, aut ſi incautè cuſtodias, vt ad corruptionem deueniat, vel ab hoſtibus irreuerenter tractetur, *cap. ſanè de celebrat. miſſar.* Nulla tamen eſt ipſo iure pœna impoſita, ſed imponenda.

9. Ad reuerentiam, & cultum tanti ſacramenti, & fidelium ſolatium conducit primò mos ab Eccleſia retentus, aſſeruandi hoc ſacramentum claue obſeratum in ſacrario cuiuſlibet Eccleſiæ parochialis, iuxta textum in *cap. ſanè de celebrat. miſſar.* & Trident. *ſeſſ. 13. cap. & can. 7.* Secundò conducit, ne poſſit alius à Pontifice licentiam concedere aſſeruandi hoc ſacramentum extra Eccleſiam parochialem, & religioſorum domum, quia frequenter alibi aſſeruari non poteſt ea decentia, & honeſtate qua par eſt. Sic ex congregat. Cardinal. referunt *prax. noua Epiſcop. 2. p. cap. 3. num.23.* Marc. Antonin. Genuen. in *praxi Archiepiſc. Neapolit. cap.92. aliàs* 110. Aloyſ. Riccius *collect. deciſ. 4. p. collect. 1216. & in praxi fori Eccleſiaſt. poſt. reſolut. 495. in notabilib. in materia Epiſcop. edit. 2.* Auguſtin. Barboſa prædictos referens *de poteſt Epiſcop. 2. p. allegat. 23. num. 8.* Tertiò conducit, ne ſacramentum Euchariſtiæ aſſeruetur in choro Monialium, & non in publica illarum Eccleſia, iuxta Trident. *ſeſſ. 25. cap. 10. de Regularib. in fine.* Aduertit tamen Man. *t.1. quæſt. regul. quæſt. 47. art. 4. poſt. med.* non delinqui aduerſus hanc prohibitionem, ſi ſimul in Eccleſia, & in choro Monialium habeatur. Sed contrarium credo dicendum. Concilium enim videtur intendiſſe prohibere conſuetudinem aſſeruandi Euchariſtiam extra Eccleſiam. Quartò conducit ad tanti ſacramenti cultum, ne publicè deferatur abſque lumine, ad quod credo ſub obligatione graui parochum aſtringi, quia ſic cauetur in *dicto cap. ſanè de celebrat. miſſar.* & tradit prax. Epiſcop. *1. p. verbo Euchariſtia. §. 2.* Eman. Saà *eodem num. 34. edit. Rom.* Notanter dixi *publicè*. Nam tempore peſtis, & cum infirmus longè abeſt ab Eccleſia, ſcilicet per leucam ſecretò in ſinu Sacerdoti deferri poterit. Deinde eſt laudabilis conſuetudo, vt ante ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ſit die, noctuque lumen accenſum, quod licèt nullo iure ſcripto præceptum ſit, obſeruari tamen debet quoad fieri poſſit, Eman. Saà, *verbo Euchariſtia num.34.* Nauarr. *de horis canon. cap.18. num.67.*

PVNCTVM IX.

Qui ſint huius Sacramenti effectus.

I. §.

Expenditur primarius Sacramenti effectus.

1. *Primarius Euchariſtiæ effectus eſt gratiæ augmentum.*
2. *An aliquando primam gratiam conferat? Negant plures.*
3. *Probabilius eſt oppoſitum.*
4. *Diluitur contrarium fundamentum.*
5. *Quando ſupradictum gratiæ effectum communicet Euchariſtia.*
6. *An pluribus abundantior gratia conferatur, quam vnica tantum ſumptione? proponuntur aliqua certa.*
7. *Si augens in ſecunda hoſtiæ ſumptione diſpoſitionem, affirmant plures abundantiorem gratiam concedi.*
8. *Probabilius eſt oppoſitum.*
9. *Soluitur fundamentum contrarium.*
10. *Sacramentum dum in ſtomacho perſeuerat, non auget gratiam ex opere operato.*
11. *Communicans ſub vtraque ſpecie an recipiat abundantiorem gratiam? Negant plures.*

nouam gratiam in ſecundæ hoſtiæ manducatione ſuſcipiendam, eo quod ſit vna moralis comeſtio. Nam inde probaretur neque actualem deuotionem eſſe diſpoſitionem ad nouam gratiam, ſiquidem comeſtio ſemper vna moralis eſt. Ergo ſi non obſtante hac vnitate actualis deuotio efficax eſt, vt manducatio ſecundæ hoſtiæ nouum gratiæ effectum producat, efficax etiam erit gratia per primæ hoſtiæ ſumptionem effecta. Secundum inconueniens, quod ex oppoſita ſententia infertur eſt per ſe loquendo, vt illius eſſe recipere plures hoſtias, vel grandiorem, quam vnam minimam particulam, ſiquidem hæc ſumptio gratiæ abundantiori recipiendæ ex opere operato communiter conducet, qua gratia carebit qui vnicam particulam ſumpſit, tametſi diſpoſitionem augeat.

9. Ad fundamentum oppoſitæ ſententiæ dices primò cuilibet Euchariſtiæ ſumptioni effectum eſſe promiſſum determinatum, qui nec augetur, nec minuitur, tametſi diſpoſitio augeatur, ea ſumptione durante. Sicuti docuit Ledeſm. *in 4. p. 1. qu. 22. art. 4.* Victorin. *in ſum. de Euch. n. 76.* Qui effectus ſi in prioris hoſtiæ ſumptione communicatur, non communicatur in poſterioris ſumptione, quia eſto ſumatur ſacramentum phyſicè diſtinctum, & ſit ſumptio phyſicè diſtincta, quia tamen non eſt moraliter diſtincta, ideo nouus effectus non producitur. Secundò admittes ſumptioni Euchariſtiæ non eſſe promiſſum determinatum effectum, ſed pro qualitate diſpoſitionis, ita vt præſtantiori diſpoſitioni abundantior gratiæ effectus correſpondeat, hinc tamen non infertur, ſi augeatur diſpoſitio in ſecundæ hoſtiæ ſumptione abundantiorem gratiam communicari, quia in ea ſumptione vtpote moraliter à prima indiſtincta nullus effectus gratiæ producitur, quia eſt productus in prima, ac proinde neque abundantior produci poteſt. Sacramentum enim abundantiorem gratiam communicat melius diſpoſito eo inſtanti, quo ipſum ſacramentum operatur, ſecùs cum ab operatione impeditur; in ſecundæ hoſtiæ ſumptione impeditur ſacramentum ab operatione ſui effectus, quia in prioris hoſtiæ ſumptione, quæ à ſecunda moraliter non diſtinguitur, operatum eſt.

10. Ex hac doctrina inferendum eſt corollarium oppoſitum corollario prioris ſententiæ, nempe hoc ſacramentum dum in ſtomacho perſeuerat non augere gratiam ex opere operato, tametſi diſpoſitio actualis creſcat. Tum quia Chriſtus dominus ipſum manducanti gratiam promiſit. At non ipſum manducas, cum in ſtomacho retines, ſed cum ex ore ad ſtomachum traiicis. Tum quia ſequeretur cæteris paribus vtilius tibi eſſe grandiori hoſtia hoc ſacramentum recipere, quia erit occaſio, vt aucta diſpoſitione non ſolùm ex opere operantis, ſed ex opere operato gratia augeatur, quæ tamen non augeretur ſi in minima quantitate hoc ſacramentum recepiſſes. Deinde ſequeretur te peccantem mortaliter ex tempore, quo veroſimiliter credis Chriſtum in ſtomacho aſſiſtere, ſpeciale peccatum ſacrilegij committere, ſicuti ſi ſacramentum in peccato mortali recipiſſes, quia obicem ponis ſacramento, ne ſuum effectum operetur. Quinimo ſi in peccato recepiſſes, neque de peccato doleres non ſolum habitualiter, ſed etiam actualiter peccares toto eo tempore, quo ſacramentum in ſtomacho retines, quia obicem ponis illius effectui. Quæ etſi ab aduerſariis admittantur creditu difficilia ſunt.

11. Secunda difficultas ſatis inter Doctores controuerſa eſt, an tibi communicanti ſub vtraque ſpecie panis, & vini detur abundantior gratia, quam ſi ſub vna tantùm ſpecie communicares. Negant communiter Doctores cum D. Thom. *qu. 80. art. 12. ad 3. & ibi* Caietan. Bellarm. *lib. 4. de Euchariſt. cap. 23.* Henriq. *lib. 8. cap. 8. num. 2. & cap. 44. num. 2.* Ægid. de Coninch. *quaeſt. 79. art. 1. dub. 2. num. 14. & 26.* Suar. *diſp. 63. ſect. 6. & diſput. 72. ſect. 1. 2. & 3.* Bonac. plures referens *diſp. 4. q. 1. p. 4. num. 5.* Mouentur ea præcipua ratione. Sumens plures formas ideo non recipit abundantiorem gratiam, quam ſi minimam particulam ſumeret, quia eadem eſt virtus ſub vna, & ſub pluribus, cum ſub vna, & ſub omnibus totus ſit Chriſtus, à quo Euchariſtiæ ſacramentum habet effectum. At ſub ſpeciebus panis, vel vini idem eſt Chriſtus contentus, ac eſt ſub vtraque ſpecie. Ergo eundem effectum gratiæ recipit communicatus ſub vna, ac ſub duplici. Neque inde fit ſumptionem calicis ſacerdotibus inutilem eſſe, tametſi nullum effectum gratiæ ex vi illius ſumptionis conſequantur. Quia poſſunt illum conſequi ſe ad illum conſequendum diſponentes, cum tamen panem cæleſtem indiſpoſiti ſumpſerint, & præterea poſſunt nouis actibus ſe diſponere, qua diſpoſitione poſita ſentiunt Ægid. Suar. & Bonac. ſuprà nouam gratiam concedi. Adde eſto Sacerdotibus ſumptio calicis vtilis non eſſet ea caſu, quo ritè panem cæleſtem ſumpſerint, at Eccleſiæ ſemper vtiliſſimum eſt, tum ad honorem diuini cultus, tum ad perfectionem ſacrificij.

12. Cæterùm verius cenſeo ſumptione vtriuſque ſpeciei abundantiorem gratiam concedi, quam ſub vna tantùm tametſi diſpoſitio ſuſcipientis non augeatur, ſic docet Alexandr. Alenſ. *4. p. quaeſt. 32. memb. 1. art. 2.* aliàs *qu. 11. art. vlt. §. 3. ad 2.* Gaſpar Caſalcus *lib. 2. de cœna, & calice Domini.* Arboreus *in c. 6.* Ioann. Ruard. *art. 15. §. reſpondeo.* Clemens VI. *in bulla ad Regem Angliæ an.* 1341. aſſerens ſub vtraque ſpecie communionem illi concedere, vt gratiæ augmentum perciperet. Vaſq. *diſp. 215. c. 2. n. 5.* & probabilem reputat Sotus *in 4. diſt. 12. q. 1. art. 12.* Henriq. *lib. 8. de Euchar. c.* 44. *in comment.* §. 5. Bonac. *diſp. 4. q. 1. p. 4. circa finem.* Suar. *diſp. 63. ſect. 6. in medio* & alij. Fundamentum eſt, quia negari non poteſt ſic potuiſſe Chriſtum hoc ſacramentum inſtituere, vt per cuiuslibet ſpeciei ſumptionem diſtincta gratia communicetur. At ſic fuiſſe inſtitutum inde conuincitur. Primò, quia Chriſtus Dominus Ioann. 6. vtrique ſpeciei, & cuilibet ex illis gratiam promiſit. Qui manducat me viuet propter me, & iterum qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem in me manet, & ego in eo. Secundò quia eſt diſtinctum partiale ſacramentum, & diſtincta ſumptio non ſolum phyſica, ſed moralis, ſicuti eſt diſtincta conſecratio vnius ſpeciei, & alterius. Tertiò quia vtraque ſpecies ſignificat perfectum conuiuium, perfectámque refectionem, quæ ſola manducatione, vel potu perfici non poteſt, ſed neceſſariò manducatione, & potu conſtare debet. At ſi ſumpta ſpecie panis, & gratia ex vi illius communicata nullus gratiæ effectus ſumptione vini concederetur, hoc ſacramentum non ſignificaret conuiuium, & completam animi refectionem, quia ſolùm ſignificaret gratiam reficientem animam per modum cibi, ſed non per modum potus. Neque his obſtat, quod quælibet gratia famem expellat, & ſitim extinguat, quominus diſtincta per ſpecies panis, & vini debeat communicari, vt vtraque ſpecies ſumentem reficiat, & perfectum conuiuium repreſentet. Quartò hic modus inſtitutionis & diuinam bonitatem decet, & ſacramenti dignitatem commendat, & animos auerſos efficacius conciliat. Quintò nullum inde inconueniens infertur, ſiquidem Eccleſia priuando laïcos calicis communione, nullo fructu neceſſario ad ſalutem eos priuat, ſicuti dixit Trident. *ſeſſ. 21. cap. 1.* ſed eos priuat hoc abundantiori fructu, tum ob reuerentiam debitam ſacramento, tum in commendationem dignitatis ſacerdotalis, præcipuè cum laïci prædictum fructum compenſare ſæpius ſub ſpecie panis communicando.

13. Fundamentum oppoſitæ ſententiæ facilè diſſolues negando ſolam Chriſti continentiam eſſe cauſam, ob quam pluribus hoſtiis non communicetur abundantior gratia, quam vnica particula. Sed quia non eſt moralis diſtincta ſumptio, nec diſtincta gratiæ promiſſio, quæ tamen omnia in communione ſub vtraque ſpecie contingunt, vt probatum eſt.

14. Tertia difficultas eſt, an effectus gratiæ, qui communicari debebat hoc venerabili ſacramento, nec tamen communicatur ob indiſpoſitionem ſuſcipientis, ſublata indiſpoſitione communicetur, ſicuti diximus communicari ſuſcipienti baptiſmum, vel pœnitentiam indebitè ſublata indiſpoſitione? Reſpondeo verius eſſe non communicari conſumptis ſpeciebus, quia nullum eſt firmum fundamentum, ex quo colligi poſſit hæc abundans communicatio. Non enim neceſſaria eſt, cum iterari ſæpius poſſit hoc ſacramentum, & illius debita ſumptione fructum amiſſum reparari, quod in ſacramento baptiſmi, & pœnitentiæ non procedit. Adde non eſſe credendum ſacerdotem quotidie in peccato communicantem, & iudicium ſibi manducantem ob pœnitentiam in fine vitæ conſecuturum omnem gratiam, quam ex opere operato obtinuiſſet, ſi dignè ſemper communicauiſſet. Atque ita ſuſtinet Suar. *diſp. 63. ſect. 10.* Henriqu. *lib. 1. cap. 25. n. 7. lit. T.* Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 5. num.* 78. Vide dicta *tract. 18. de ſacram. punct. 9. num. 6.*

§. II.

Expenduntur reliqui Euchariſtiæ effectus.

1. *Hoc ſacramento à mortalibus præſeruamur.*
2. *Peccata venialia remittuntur.*
3. *Remiſſio pœnæ temporalis non eſt proprius effectus huius Sacramenti.*
4. *Speciali dulcedine animã recreare effectus eſt Euchariſtiæ.*
5. *Vnio cum Chriſto, & aliis fidelibus effectus eſt Euchariſtiæ.*
6. *Præter dictos effectus nullum alium comparatione corporis in hac vita aliqui Doctores concedunt.*
7. *Sed quatuor debent concedi. Primus eſſe corpus noſtrum quodam modo ſanctificatum.*
8. *Secundus moderari ardorem concupiſcentiæ.*
9. *Tertius vnio ſubſtantialis cum Chriſto.*
10. *Quartus reſurrectio, & gloria.*

1. PRæter gratiam habitualem alios effectus huic tanto ſacramento Doctores tribuunt. Primus eſt eſſe antidotum, quo à mortalibus præſeruamur, ſicuti dixit Trident.

Digitized by Google

ſeſſ. 21. *cap.* 2. Præſeruamur autem mediis auxiliis à Deo ob huius ſacramenti debitam ſuſceptionem conceſſis, quibus excitamur, & mouemur ad opera virtutis, & roboramur ad tentationes vincendas & diaboli inſidias ſuperandas, & fortè ob hanc cauſam dictum eſt Ioan. 6. Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis; id eſt, non habebitis vitam in vobis perſeuerantem: eſt enim hoc ſacramentum ad perſeuerandum in gratia adultis moraliter neceſſarium, tametſi abſolutè neceſſarium non ſit. Quòd ſi inquiras quæ auxilia ex vi huius ſacramenti ſuſcipienti concedantur, an ſufficientia tantùm, an efficacia? Reſpondeo & ſufficientia concedi abundantiora, quam concederentur Euchariſtia non recepta, & ſæpè efficacia iuxta diuinum beneplacitum. Dixi *ſæpè*, ſed non ſemper, aliàs ritè ſemel communicans peccare mortaliter non poſſet, & in gratia eſſet confirmatus. Quinimo ea auxilia efficacia, quæ Deus decreuerat ſuſcipienti ipſum tribuere, de facto non tribuit, quia ſe indignum reddidit. Auxilium namque decretum erat concedendum, niſi impedimentum ſuſcipiens ſacramentum appoſuiſſet.

2. Secundus effectus huius ſacramenti aſſignatus à Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 2. & habetur *cap. vtrum ſub figura*, & *cap. ſi quid ſit ſanguis de conſecrat. diſt.* 2. eſt peccatorum venialium remiſſio. Qualiter autem hunc effectum Euchariſtia operetur? difficultate non caret. Nam vel peccata venialia remittit, quatenus illorum deteſtationem excitat, & charitatem accendit, & eo caſu non immediatè, & per ſe, ſed mediatè, hoc eſt media deteſtatione, & in Deum amore, hanc remiſſionem operatur, vel peccata remittit immediatè per ſe; & hoc videtur impoſſibile. Tum quia nullum peccatum remitti poteſt abſque illius pœnitentia, & deteſtatione. Tum quia habitualis gratia huius ſacramenti effectus non pugnat cum peccatis venialibus, ſed illis perſeuerantibus ſtare poteſt. Dicendum ergo eſt vtroque modo venialia peccata, quorum non habes complacentiam ex vi huius ſacramenti tibi remitti. Sic docet D. Thom. *quæſt.* 79 *art.* 4. & *ibi* Didac. Nun. *concl.* 1. Ægid. de Coninck. *num.* 54. *&* 55. Bonac. *diſp.* 4. *de Sacram. q.* 3. *pun.* 6. §. 3. Primò namque remittit peccata excitando illorum deteſtationem, nam cum proprius huius ſacramenti effectus ſit ſuſcipientem cum Deo intimè venire, cui vnioni non leuiter obſtant venialia peccata, neceſſariò ab illis liberare debet ſaltem excitando illorum deteſtationem, qua peccata venialia tolluntur. Verùm cùm hæc remiſſio non tam ex ipſo ſacramento, quàm ex actu charitatis, vel pœnitentiæ proueniat, nequaquam Euchariſtiæ vt proprius effectus concedi poteſt; & caſu quo eſſet concedendus, non diſtingueretur à primo effectu, qui eſt auxiliorum conceſſio ad opera virtutis & peccata præcauenda. Quocirca alius eſt aſſignandus modus diſtinctus, quo venialia peccata ex vi huius ſacramenti remittantur; vt venialium remiſſio effectus proprius ſit huius ſacramenti. Modus autem hic eſt, vt ſacramentum ritè ſuſceptum vi ſua remittat omnia peccata venialia, quæ ſuſcipiens commiſiſti, quorumque complacentiam non habes. Neque his obſtat, quod nullum peccatum remittatur abſque illius deteſtatione ſaltem virtuali, quia eo ipſo quo vis Euchariſtiam ſuſcipere, vis charitatem augere, & intimius coniungi, & hæc voluntas eſt quædam peccatorum venialium virtualis deteſtatio. Quæ licèt ex ſe ſufficiat ad venialium remiſſionem, medio ſacramento ſuſcepto ſufficit.

3. Tertius effectus eſt remiſſio pœnæ temporalis pro peccatis debitæ. At hic effectus, vt benè D. Thom. quem omnes ſequuntur *q.* 79. *art.* 5. non directè, & immediatè, ſed indirectè, & mediatè ex hoc ſacramento prouenit. Quod pœnæ temporalis remiſſio ex hoc ſacramento directè non proueniat inde conſtat, quia pœna temporalis non obſtat feruori charitatis, ad cuius augmentum fuit Euchariſtia inſtituta. Et præterea, quia ſacramentum vt tale ſolùm ſuſcipienti prodeſt, non aliis. At ſi ex opere operato, & directè pœnas debitas pro peccatis remitteret, prodeſſe quidem poſſet aliis, indirectè tamen, & mediatè pœnas temporales remittit tum excitando actus charitatis, quibus ſatisfacimus, tum remittendo venialia, & conſequenter aliquam pœnam ipſis venialibus debitam. Notanter dixi remiſſionem pœnæ temporalis non eſſe effectum proprium Euchariſtiæ quatenus eſt ſacramentum vt inſinuatem eſſe poſſe illius effectum, quatenus eſt ſacrificium, quia in illius remiſſionem ſacrificium offertur.

4. Quartum effectum huius ſacramenti tradidit Clemens V. in Concil. Vienn. Clement. *de reliquiis, & venerat. Sanctor.* nempe ſpeciali ſuauitate, & dulcedine animum recreare iuxta illud: Pinguis eſt panis Chriſti, & præbebit delicias regibus. Ob cuius cauſam dixit Pontifex in ſuprad. Clement. In hoc ſacramento omne delectamentum eſſe, & omnis ſaporis ſuauitatem ipſamque dulcedinem Domini deguſtari. Conſiſtit autem hæc ſuauitas, & ſpiritualis dulcedo, præcipuè in quadam animi promptitudine ad quaſlibet res diuini obſequij peragendas hilari animo, & celeri voluntate. Quod ſi hanc ſuauitatem, & deuotionem non ſentis, time ne fortè indignus accedas. Fateor tamen ſæpè hunc effectum impediri. Tum quia mente vaga, & alienis curis diſtractus hoc ſacramentum ſuſcipis, tum quia aliquibus peccatis venialibus affectus exiſtis, quæ deuotionem, & feruorem charitatis impediunt.

5. Quintus effectus, qui ex ſupradictis omnibus ſequitur eſt vnio ſpecialis, quam ſuſcipiens habet cum Chriſto, & aliis fidelibus, iuxta illud Ioann. 6. In me manet, & ego in eo: & Paul. 1. Corinth. 10. Vnum ſumus, qui de vno pane, & vino participamus. Conſiſtit autem hæc vino non ſolum in gratia habituali, remiſſione venialium, & præſeruatione à mortalibus vi ſacramenti conceſſis, ſed præcipuè in vinculo charitatis, & mutua beneuolentia, quia Chriſtus hominem proſequitur ſuo corpore alitum, & ſuſtentatum & homo ipſum Deum, reliquoſque fideles de eodem corpore, & ſanguine participantes.

6. Præter hos effectus, qui voluntati, animæque inhærent, nullum alium admittunt compatatione corporis in hac vita. Turrecrem. in *c. in Chriſto pater de conſecrat. diſt.* 2. Sotus *in* 4. *diſt.* 11. *quæſt.* 2. *art.* 5. quibus fauent Cyrill. Hieroſolymit. *catecheſi* 3. *myſtagog.* Cyprian. *ſerm. de cœna Domini.* Damaſcen. *lib.* 4. *de fide cap.* 14. Quia hoc ſacramentum non ad nutriendum corpus, ſed animum eſt inſtitutum: iuxta illud. Qui manducat me, viuet propter me. Neque vllius effectus promiſſio, quæ ad corpus in hac vita videatur dirigi, facta eſt: quem ergo effectum in corpore habere poteſt.

7. Dicendum eſt quatuor præcipuos habere. Primus neceſſariò ſequitur ex huius ſacramenti ſuſceptione, nempè corpus noſtrum eſſe quodammodo ſanctificatum, & ſacratum. Si enim lintea, & vaſa ſacramentum continentia ex illo contactu ſanctificata redduntur, cur non corpora noſtra, quibus arctius ſacramentum coniungitur? Meritò ergo Chryſoſtom. *hom.* 13. *ſuper illa verba* 2. *Corinth. cap.* 13. Salutate inuicem in oſculo ſancto, inquit. Non vulgarem honorem conſecutum eſt os noſtrum accipiens corpus Dominicum. Ex qua dignitate *hom.* 83. *in Matthæum.* optimè infert. Quo non oportet igitur eſſe puriorem tali fruentem ſacrificio! Quo ſolari radio non ſplendidiorem manum carnem hanc diuidentem! Os quod igne ſpirituali repletur, linguam quæ tremendo nimis ſanguine rubeſcit! Cogita quali ſis inſignitus honore, quali menſa fruaris.

8. Secundus effectus Euchariſtiæ eſt moderari ardorem concupiſcentiæ, & peccati fomitem. Sic D. Thom. communiter receptus, *quæſt.* 79. *art.* 6. *ad* 3. Suar. pluribus exornans *diſp.* 64. *ſect.* 1. *concl.* 2. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 79. *art.* 8. *dub. vnic. numero* 62. Hunc effectum Euchariſtia operari poteſt primo alterando corporis temperamentum, temperando inquam calorem nimium, & feruorem ſanguinis, quo libido excitatur: quam temiſſionem ipſum ſacramentum operari poteſt, tum applicatione diuinæ virtutis, tum applicatione alicuius cauſæ naturalis, ex qua hæc fomitis mitigatio ſequatur. Secundò fomitem peccati mitigare poteſt Euchariſtia excitando in phantaſia imaginationes, & repræſentationes ad bonum, & auertendo cogitationes à malo, & in ordine ad hunc finem ſeparando occaſiones, quæ prauum motum excitare poſſunt illaſque offerendo, quæ ad bonum poſſunt inclinare. Et hic effectus inter auxilia gratiæ computari debet. Sed quia circa corpus verſatur, & ex intentione mitigandi peccati fomitem conceditur, ea de cauſa inter effectus corporis computatur. Etenim hoc ſacramentum inſtitutum eſt ad præſeruandum ſuſcipientem à peccatis mortalibus. At huius præſeruationis medium aptiſſimum eſt ardorem concupiſcentiæ mitigare. Concedendus ergo illi eſt hic effectus. Aduerte tamen non concedi pro omnibus occaſionibus, ſed iuxta Domini beneplacitum. Tum ne cogamur affirmare ſemel ſuſcipientem dignè Euchariſtiam nullas graues tentationes carnis ſentire poſſe. Tum quia hic effectus ſæpè impeditur ob aliquod peccatum poſtea commiſſum, aut ob aliquam irreuerentiam ſacramento factam.

9. Tertius effectus, qui communiter à ſanctis Patribus enumeratur eſt vnio ſubſtantialis cum Chriſto non ſolum per effectum, vt ſupra explicuimus, ſed re ipſa, vti dixit Chryſoſtom. *hom.* 61. *ad populum Antioch. & hom.* 46. *in Ioann.* & alibi ſæpè. In quo autem hæc vnio conſiſtat? non eſt facile explicatu. Nam certum eſt non conſiſtere in aliquo phyſico, & reali vinculo, quo ex homine, & Chriſto vnum fiat. Aliàs mutaretur Chriſtus, quoties in hoc Sacramento homini communicatur. Neque item hæc vnio conſiſtit tantum in locali præſentia, & propinquitate, quam Chriſtus habet cum ſuſcipiente, quia hæc ſolum durat eo tempore, quo ſpecies ſacramentales immutatæ perſeuerant, & in homine peccatore eſſe poteſt. Dicendum igitur eſt hanc vnionem moralem eſſe, & myſticam, conſiſtereque in eo quod ſpeciali affectu, & amore, quo Chriſtus hominem proſequitur, & homo Chriſtum, Chriſtus ſe homini tradit in cibum, & potum. Ex qua affectuoſa traditione moraliter cenſetur communicans, & Chriſtus vnum eſſe. Si

enim

enim maritus, & vxor ex commixtione voluntaria corporum cenſentur fieri vna caro, quid mirum quod Chriſtus Dominus vnum cum communicante fieri cenſeatur, cui ſe intimo affectu, & voluntate coniungit, quemque ſuo corpore paſcit, & ſanguine recreat. Peccatori autem non vnitur, nam eſto illi præſens ſit, non ſe illi in ſpiritualem cibum, & animæ refectionem ex effectu tradit. Sed contra ſuam voluntatem in illius iudicium, & condemnationem coniungit.

10. Quartus effectus eſt reſurrectio, & gloria corporis, quam beati conſecuturi ſunt poſt diem iudicij: iuxta illud Ioann. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam, ſeu viuet in æternum: Et ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. Promittitur ergo communicantibus reſurrectio, & vita æterna. Hi effectus, eſto promiſſi ſint omnibus decedētibus in gratia, quia omnes reſurgere debent, & vitam æternam cum Chriſto conſequi, ſpecialiter communicantibus promittuntur, vtpote qui ſunt Chriſti per communionem ſpecialia membra. Omnibus igitur ritè communicantibus, & in gratia decedentibus concedetur reſurrectio, & vita æterna, non ſolum ob gratiam habitualem, in qua deceſſerunt, ſed etiam ob Euchariſtiam dignè ſuſceptam, ideóque reſurrectio, & vita æterna effectus eſt tum gratiæ habitualis, tum ſacramenti. Sic Suar. *diſp.*64.*ſect.*2. Ægid. de Coninch. *q.*79.*art.*8.*dub. vnico.*

PVNCTVM X.

Qui ſint huius ſacramenti ſuſceptores.

1. *Tres ſunt modi ſuſcipiendi hoc ſacramentum.*
2. *Solus homo hoc ſacramentum prædictis modis ſuſcipere poteſt.*
3. *Homo non baptizatus capax eſt Euchariſtiæ ſpiritualiter tantum recipiendæ.*
4. *Homo baptizatus peccator ſacramentaliter tantum recipere Euchariſtiam poteſt.*
5. *Baptizatus iuſtus ſacramentaliter, & ſpiritualiter ſacramentum recipit.*
6. *Infantibus, & perpetuò amentibus non conceditur Euchariſtia.*
7. *Qualiter amentibus, qui aliquando rationis vſum habuerint, concedenda ſit Euchariſtia.*
8. *Qualiter ſemifatuis.*
9. *Qualiter mutis, & ſurdis à natiuitate.*
10. *Qualiter energumenis, ſeu obſeſſis à dæmone.*
11. *Qualiter pueris rationis vſum habentibus.*

1. PRæmittendum eſt ex Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 8. & *ſeſſ.* 21. *cap.* 6. & ex *Catechiſmo Pij V:* vbi de hoc ſacramento, & ex variis decretis, præcipuè *cap. qui diſcordat. cap. qui manducat. cap. quid eſt. cap. ſanctum. cap. credere, de conſecrat. diſt.* 2. & ex D. Thom. communiter recepto *quæſt.* 80. *art.* 1. tres eſſe modos, quibus hoc ſacramentum ſuſcipi poteſt. Primò ſacramentaliter tantum, quando ſolum ſacramentum, & non eius effectus ſuſcipitur, vti ſumit peccator, qui cum ſacramentum ſuſcipiat, non illius effectum, ſed ſacramenti iudicium ſuſcipit. Secundo ſpiritualiter tantùm, id eſt quoad effectum ſacramenti, qualiter ſumit iuſtus deſiderium habens ſuſcipiendi ſacramentum. Hoc autem modo non propriè ſacramentum ſuſcipitur, ſed optatur ſuſcipi, ideóque D. Thom. hunc modum ſuſcipiendi ſacramentum omiſit. At quia per illum effectus ſacramenti, ſcilicet augmentum gratiæ acquiritur, reliqui Doctores aſſerunt eo ſacramentum ſpiritualiter ſuſcipi. Tertiò vtroque modo & ſacramentaliter, & ſpiritualiter, id eſt cum ſacramentum, & effectus illius ſuſcipitur, vt contingit hominibus iuſtis, & ſanctis communicantibus.

2. Dicendum eſt ſolius hominis eſſe hoc ſacramentum aliquo ex prædictis modis ſuſcipere. Sic D. Thom. ab omnibus receptus *quæſt.* 8.. *art.* 2. Et quidem de creaturis irrationalibus conſtat manifeſtè. Nam eſto aliquando hoſtiam conſecratam comederint, nec ſacramentaliter comedunt, ſed materialiter, neque illius fructum conſequuntur, cum tam fructus, quam ſacramenti incapaces exiſtant. Solum de Angelis eſt aliqualis dubitatio, an hoc ſacramentum, vel ſacramentaliter, vel ſaltem ſpiritualiter tantùm (hoc eſt in deſiderio) ſuſcipere poſſint? Sed dicendum eſt non poſſe. Tum quia ipſi capaces non ſunt augmenti gratiæ. Tum & præcipuè, quia hoc ſacramentum non pro Angelis, & beatis, ſed ſolum pro hominibus in hac vita degentibus inſtitutum eſt. Ergo nullus alius præter homines ſacramenti ſumptionem optare abſolutè poteſt: atque adeò nullus alius ſacramentaliter, vel ſpiritualiter tantum capax illius eſt.

3. Secundò homo non baptizatus capax eſt Euchariſtiam ſpiritualiter tantùm recipiendi, ſed non ſacramentaliter. Priorem partem probo, quia antequam baptiſmum re ipſa ſuſcipias, gratus Deo eſſe potes, & votum habere, ſuſcepto baptiſmo Euchariſtiam recipiendi, quod votum quia ab homine grato procedit, meritorium eſt augmenti gratiæ. Ergo eſt huius ſacramenti ſpiritualis manducatio. Hæc cùm in fructuoſo deſiderio huius ſacramenti ſita eſt. Secunda pars eſt manifeſta, quia nemo capax eſt vllius ſacramenti recipiendi, niſi in Eccleſiam Chriſti fuerit ingreſſus, & illius membrum factus. Hoc autem fit per baptiſmum omnium ſacramentorum ianuam, & generationis ſpiritualis principium. Ergo non baptizatus incapax eſt Euchariſtiæ ſacramentaliter recipiendæ. Neque obeſt Innocent. III. *in c. veniens de baptiſmo*, vbi expreſsè dicit à non baptizatis Euchariſtiam ſumi poſſe. Nam vt explicat Suar. *diſp.* 62. *ſect.* 3. *in fine*, non aſſertiuè ſed diſputando hæc dixit, vel locutus eſt de materiali, & corporali ſumptione, non autem de ſacramentali.

4. Tertiò homo baptizatus peccator ſacramentaliter tantùm hoc ſacramentum ſuſcipere poteſt. Nam eſto deſiderium habeat ſuſcipiendi Euchariſtiam excluſo peccato; qui tamen deſiderium illud habet tempore, quo eſt in peccato nullatenus eo augmentum gratiæ ſpiritualis communionis proprium effectum obtinere poteſt. Nequit ergo ſpiritualiter communicare, Sacramentaliter autem communicat, quia verum ſacramentum recipit in ſui iudicium, & condemnationem, vt dixit Paul. 1. Cor. 11. & tradidit D. Thom. *q.* 80. *a.* 3.

5. Quartò homo iuſtus baptizatus quicunque ſit & ſacramentaliter. & ſpiritualiter Euchariſtiam ſuſcipere poteſt, quia vt ex ſequenti puncto conſtabit ad augmentum gratiæ proprium effectum Euchariſtiæ ſola gratia habitualis in ſuſcipiente requiritur. Ex quo fit infantes baptizatos, & perpetuò amentes, ſi Euchariſtia illis concedatur, gratiæ augmentum percepturos eſſe, ſicuti multis docuit Suar. *diſp.* 62. *ſect.* 4. etenim antiqua fuit conſuetudo, teſte Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 4. & Tolerano concilio vndecimo, *c.* 11. concedendi paruulis Euchariſtiam, quæ non concederetur niſi illis prodeſſet. Neque obſtat prædictam conſuetudinem abrogatam eſſe, quia id factum eſt ob reuerentiam tanti ſacramenti. Et ita ſuſtinent pluribus relatis Vaſq. *diſp.* 212. *cap.* 2. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 9. *num.* 77. Suar. *ſuprà*. Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 5. *quæſt.* 1.

6. Superſunt quæſtiones. Prima, an infantibus, & perpetuò amentibus concedi poſſit, & debeat Euchariſtia ſaltem in mortis articulo? Et quidem nullam eſſe obligationem, & neceſſitatem adminiſtrandi Euchariſtiam infantibus ante vſum rationis, (& idem eſt de perpetuò amentibus) docuit expreſsè Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 4. ea euidenti ratione ductum. Quia per baptiſmi lauacrum regenerati, & Chriſto incorporati adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non poſſunt. An verò expediens ſit ſaltem in articulo mortis his Euchariſtiam miniſtrari? Nonnullam habet difficultatem, eo quod non videatur congruum ſacramenti fructu in perpetuum priuare eum, qui illius capax eſt. Sed omnino dicendum eſt prudenter prædictos excludi à participatione huius ſacramenti. Nam cum hoc ſacramentum illis neceſſarium eſſe non poſſit, & ex alia parte frequenter adſit irreuerentiæ periculum, meritò Eccleſia eos à tanti ſacramenti participatione excluſit. Atque ita docent S. Thom. *q.* 80. *art.* 9. *ibi* Ægid. *num.* 72. Vaſq. *diſp.* 212. *circa finem*. Henriq. *lib.* 8. *c.* 42. Suar. *diſp.* 62. *ſect.* 4. *in fine.* & *diſp.* 69. *ſect.* 2. Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 4. *q.* 1. & 3. Bonac. *diſp.* 4. *de Euchariſt. q.* 6. *pun.* 1. *in princ.*

7. Secunda quæſtio, an poſſit, & debeat concedi amentibus, quia aliquando rationis vſum habuerunt? Dicendum eſt extra mortis articulum nec poſſe, nec concedi debere; benè tamen in mortis articulo. Sic Vaſq. Henriq. Ægid. Suar. Layman. & Bonac. *locis allegatis*. Priorem partem probo, quia extra mortis articulum nulla eſt Eccleſiæ conſuetudo concedendi iis amentibus Euchariſtiam. Tanti enim ſacramenti reuerentia poſtulat, vt extra caſum extremæ neceſſitatis non concedatur Euchariſtia iis qui nequeūt ſe ad illius ſuſceptionem actuali deuotione diſponere. Adde frequens periculum irreuerentiæ æquè eſſe in amentibus, ſiue poſt vſum rationis in amentiam inciderint, ſiue nunquam vſum rationis habuerint. Quod vero in extremo periculo poſſit, & debeat iis amentibus Euchariſtia concedi, probat manifeſtè textus ex concil. Carthaginen. 4. relatus in *c. is qui in infirmitate* 26. *qu.* 6. vbi præbenti ſigna pœnitentiæ, & poſtmodum in amentiam incidenti præcipitur ori eius infundendam Euchariſtiam: & cap. *qui recedunt eadem cauſa, & quæſt. ex concil. Arauſic.* dicitur, Amentibus quæcunque ſunt pietatis concedenda ſunt, & in concil. Tolet. 11. *can.* 11. id ipſum expreſsè ſupponitur, cum dicat puniendos non eſſe eos, qui acceptam Euchariſtiam reiecerint, ſi conſtet mente alienatos eſſe. Ratio eſt, quia his amentibus Euchariſtia neceſſaria ad ſalutem eſſe poteſt, videlicet, ſi peccato mortali grauati in amentiam inciderint attriti. Deinde qui aliquando rationis vſum habuit, & piè vixit eo ipſo cenſetur velle ſibi applicari remedia ad ſalutem neceſſaria, vel maximè vtilia, atque adeo virtualiter, interpretatiuè Euchariſtiam petere. Quæ rationes nullatenus militant in infantibus, & perpe-

Digitized by Google

tuò amentibus Euchariſtia in mortis articulo denegatur, conceditur tamen iis, qui aliquando rationis vſum habuerint.

Aduerte hoc intelligendum eſſe caſu quo non conſtet peccato mortali grauatum in amentiam incidiſſe. Secundò niſi ſpes moralis ſit ante mortem vſum rationis recuperaturum, quia tũc reuerentia ſacramenti expoſtulat illud tempus expectare. Tertiò ne probabile ſit periculum alicuius ſacramenti irreuerentiæ, eáque de cauſa conſultum erit prius vnam, vel alteram hoſtiam non conſecratam amenti porrigere: vt ex illius ſumptione colligi poſſit quid facturus ſit, cum hoſtia conſecrata illi conceditur. Sic. Suar. *diſp. 69. ſect. 2. verſ. tertium dubium.* Zambran. *de Euchariſt. dub. 4. num. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum tract. 4. cap. 4. q. 3.* Ægid. *quæſt. 76. art. 9. num. 74.*

8. Tertia quæſtio de ſemifatuis, & plenum vſum rationis non habentibus qualiter concedi poſſit, & debeat Euchariſtia? Reſpondeo, ſi facta diligentia non valent diſtinguere hunc cœleſtem cibum à profano, inter abſolutè amentes ſunt computandi. At ſi illum ſatis diſtinguunt, & reuerenter, & tanquam ſibi neceſſarium expoſtulant, concedi illis debet non ſolum in mortis articulo, ſed etiam tempore Paſchatis, quia credendum eſt hoc præcepto eos aſtringi, cum ſupponamus illius notitiam habere, & peccandi libertate pollere. Extra hæc tempora non illis debet Euchariſtia concedi ob tanti ſacramenti reuerentiam: Sic docuit Poſſeuinus *de communione. cap. 8. num. 32.* Layman. *lib. 5. tract. 4. cap. 4. quæſt. 3. in fine.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. Euchar. q. 6. p. 1. n. 7.* Henriq. *lib. 8. cap. 42.*

9. Quarta quæſtio, qualiter mutis, & ſurdis, à natiuitate Euchariſtia miniſtrari poſſit, & debeat? Reſpondeo, ſi ex ſignis & nutibus conſtet diſcretionem habere, qua ſufficienter hunc cibum cœleſtem à profano diſtinguant, non ſolum in mortis articulo, ſed etiam tempore Paſchatis Euchariſtia concedenda eſt; quia his eſt valdè neceſſaria tum ad augmentum gratiæ, tum ad præcauenda peccata futura. Neque neceſſarium eſt, vt perfectè qualitatem huius cibi agnoſcant, ſufficit ſi illum ita à profano diſtinguant, vt tanquam remedium ſuæ ſalutis accipiant. Credendum enim eſt hac notitia Chriſtum contentum eſſe, cùm perfectior haberi non poſſit. Sic relato Abbate *in cap. cum apud, num. 6. de ſponſalib.* tradit Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 4. quæſt. 4.* Quod ſi prudens confeſſarius non qualemcunque diſcretionem, ſed maturam, & perfectam agnoſcat habere mutum, & ſurdum, ſicuti ego aliquem agnoui non ſolùm tempore Paſchatis, ſed aliis ſolemnioribus feſtiuitatibus, poterit Euchariſtiam concedere, quia nulla apparet ratio, ob quam ſit deneganda, cum ſe ad illam ſuſcipiendam per actualem deuotionem diſponere poſſit. Notanter dixi mutis, & ſurdis. Neque addidi cæcis. Nam ſi ſupradictis duobus impedimentis hoc tertium adderetur, nullatenus crederem Euchariſtiam etiam in mortis articulo miniſtrari poſſe, quia incapaces exiſtunt tanti cibi dignitatem, & excellentiam cognoſcendi. Colligitur ex his quæ tradit Sanch. *lib. 1. de matrim. diſp. 8. à num. 12. & Gutierr. de matr. cap. 8. à num. 5.* Hi enim Doctores aliis relatis docent mutum, & ſurdum contrahere matrimonium poſſe, ſecùs ſi ſimul cæcus exiſtat.

10. Quinta quæſtio procedit de energumenis, ſeu obſeſſis à dæmone. Et quidem ſi conſtet obſideri, eo quod aliquo peccato mortali teneantur: qualiter contigit illi, quem refert Paul. 1. Corinth. 5. traditum eſſe Sathanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fieret, nullatenus eſt Euchariſtia miniſtranda ob defectum diſpoſitionis in ſuſcipiente. At ſi credatur à dæmone obſeſſos eſſe, vel in pœnam alicuius delicti commiſſi, tametſi quoad culpam remiſſum ſit, vel ad ſui maius meritum, & purgationem, vt frequenter contingere credendum eſt. Aduertere debes, an priuentur vſu rationis, an ſui compotes exiſtant. Si vſu rationis priuantur, iudicium ferendum eſt æquè de illis, ac de amantibus. At ſi ſui compotes ſunt, concedenda illis eſt Euchariſtia ſecluſo irreuerentiæ periculo non ſolum in mortis articulo, (de quo non eſt dubium, vt definit *concil.* Elibert. *can. 37.* his verbis: Qui à ſpiritibus immundis vexantur, ſi in fine mortis fuerint conſtituti, & fideles fuerint, dandam eis eſſe communionem) ſed etiam in Paſchate, imo aliis temporibus, vt loquitur Timotheus Alexand. *in ſuis reſponſionib. cap. 3.* & refertur. 6. *t. bibliotheca ſacra:* Fidelis (inquit) qui à dæmone corripitur, ſi myſterium non enunciet (hoc eſt niſi doceat alios, quæ à dæmone ipſe didicit) neque vlla alio modo blaſphemet debet particeps fieri myſteriorum, hoc eſt Euchariſtiæ, & tradit D. Thom. *quæſt. 80. art. 9.* Caſſian. *collat 7. cap. 30. concil.* Arauſican. 1. *can.* 14. Petr. Thiræus *de dæmonib. 2. p. cap. 28.* Sotus *in 4. diſt. 12. quæſt. 1.* Suar. *diſp. 69. ſect. 2.* Vaſq. *diſp. 112. cap. 4.* Paul. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 4. quæſt. 5.* Ratio illius veritatis eſt, quia Euchariſtiæ ſuſceptione vel dæmon expelletur, vel ſaltem in vexando frænabitur, vel denique iuuabitur energumenus, vt patienter, & cum fructu ſuum laborem ſuſtineat. Frequentia huius communionis arbitrio prudentis confeſſoris relinquitur. Crederem ſolemnioribus feſtiuitatibus ſatis eſſe concedi.

11. Quæſtio ſexta de pueris vſum rationis habentibus, an ſtatim illis poſſit, & debeat communio concedi? Et quidem in articulo mortis Euchariſtia ſub obligatione eſt concedenda eo ipſo, quo vſum rationis habeant, diſtinguereque poſſint hunc cibum à profano. Quia non ſolum vtile, ſed fortè neceſſarium ad ſalutem eſſe illis poteſt. Sic Suar. *diſp. 70. ſect. 1. in fine.* Henriq. *lib. 8. cap. 42. in fine.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 4. quæſt. 2.* tametſi ſolùm ex conſilio cenſeat Nauarr. *cap. 21. num. 57.* illis eſſe Euchariſtiam concedendam extra mortis periculum. Communiter Doctores cenſent perfectiorem vſum rationis requiri ad Euchariſtiam ſuſcipiendam eo qui ſufficiens iudicatur ad peccandum, & abſolutionem à peccatis obtinendam, quia ex vna parte pœnitentia eſt ſimpliciter neceſſaria, quæ tamen non eſt Euchariſtia, & ex alia Euchariſtia nobilior eſt. Quid ergo mirum, ſi perfectiorem vſum rationis in ſuſcipiente expoſtulet? Sic Suar. Nauarr. & Layman. *ſupra.* Vaſq. *diſp. 214. cap. 4. circa finem.* Cæterùm ego exiſtimo eum vſum rationis, qui ſufficiens eſt ad peccandum, & abſolutionem à peccatis obtinendam ſufficere, vt Euchariſtia miniſtrari poſſit. Nam eſto pœnitentia ſit magis neceſſaria, quam Euchariſtia, & Euchariſtia nobilior. At longè difficilior eſt diſpoſitio ad pœnitentiæ fructum obtinendum, quam ad obtinendum fructum Euchariſtiæ: cum ad pœnitentiam confeſſio peccatorum doloroſa requiratur cum propoſito de cætero non peccandi. At ad Euchariſtiæ fructum ſola voluntas ſuſcipientis exiſtentis in gratia, ſufficiat. Qui ergo vſum rationis habet ſufficientem ad excitandum ſupernaturalem dolorem, & illius obligatione pro ſacramento pœnitentiæ ſuſcipiendo cognoſcendam, vſum rationis ſufficienter habebit, vt diſtinguere poſſit hunc cibum cæleſtem à profano, & illius eſſentiam agnoſcere.

Verum etſi hoc ita ſit non credo ipſos pueros ſtatim obligari nec humano, nec diuino præcepto, neque parochos obligatos eſſe illis ſacramentum concedere, ſed vnum, vel alterum annum expectari poſſe, vt eorum iudicium, & diſcretio exactius cognoſcatur, & maiori cum fructu, & reuerentia Euchariſtiam diu optatam, & petitam ſuſcipiant. Sic Suar. *dicta diſp. 70. ſect. 1. poſt. med.* Eman. Saà, *verbo* Euchariſtia *num. 12. edit. Romana.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 4. q. 2.* Vaſq. *diſp. 214. cap. 4. à num. 46.* Quod ſi roges, quando cenſebuntur pueri diſcretionem ſufficientem habere, vt ad Euchariſtiam ſuſcipiendam ſint obligati? Reſpondeo prudentis Confeſſoris iudicio eſſe relinquendum: aliqui enim pueri ita ſunt perſpicacis ingenij, & accurata diſciplina inſtructi, vt ante decimum annum ſufficientem cenſeantur diſcretionem habere, vt hanc obligationem ſubeant. Regulariter autem nemo ante decimum annum obligari cenſendus eſt. Quinimo. Nauarr. *cap. 21. num. 57.* Cordub. *in ſumma caſu. 60.* placet viros ante 14. annum, & fœminas ante 12. nunquam obligari. Duo vero credo certa ſæpè pueros rationis vſu, & diſcretione ad Euchariſtiam ſufficiente pollentes excuſari ab obligatione eam ſuſcipiendi, quia à parentibus, vel confeſſariis non permittuntur, ipſoſque parentes, & parochos excuſari ex conſuetudine, quæ rarò ante decimum annum Euchariſtiam alicui miniſtrat. Nauarr. *cap. 21. num. 57.* Eman. Saà, *verbo Euchariſtia. num. 12.* Layman. *lib. 5 ſum. tract. 4. c. 4. quæſt. 2.* Aliud eſt pueris, qui nondum 14. annum attigerunt non decere frequentiorem communionem, quam menſtruam. Tum ob reuerentiam ſacramenti. Tum vt excitentur ad feruentiùs, & auidiùs Euchariſtiam ſuſcipiendam.

PVNCTVM XI.

De diſpoſitione ex parte animæ ad hoc Sacramentum ritè ſuſcipiendum.

1. *Debes te reputare iuſtum.*
2. *Qua certitudine hoc ſciendum eſt.*
3. *Peccatum veniale in ſumptione Euchariſtiæ non impedit illius præcipuum effectum.*
4. *Impedit alios effectus.*
5. *Habituale peccatum non eſt impedimentum.*
6. *Soluitur fundamentum quo probatum erat peccatum veniale impedire præcipuum Euchariſtiæ effectum.*
7. *Plures requirunt ad effectum Euchariſtiæ deuotionem actualem.*
8. *Contrarium verius eſt.*
9. *Soluuntur fundamenta oppoſita.*

1. FIdes, ratioque naturalis poſita Euchariſtiæ inſtitutione docet quemlibet obligatum eſſe, antequam ad Euchariſtiam accedat ſe reputare iuſtum, Deoque gratum. Nam cum hoc ſacramentum inſtitutum ſit ad nutriendam, & roborandam ſpiritualem animæ noſtræ vitam, illam per ſe ſupponit. Qui ergo peccatis mortuus ad illud ſuſcipiendum accederet,

Digitized by Google

ritter, fini, inſtitutionique ſacramenti contrarius eſſet, ideoque monet Paul. 1. Corinth. 11. iudicium ſibi manducare, & bibere, qui abſque prædicta probatione de pane illo edit, & de calice bibit, vt latius proſequitur Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. *&* *can.* 11.

2. Quod ſi roges quam certus eſſe debeas nullo te peccato mortali grauari, cum ad Euchariſtiam accedis? Reſpondeo, ſi certus moraliter ſis nullo grauari peccato non confeſſo, eo quod nullum tibi occurrat poſt factam tuæ conſcientiæ diligentem examinationem, ſecurus accedere potes, quia certitudo moralis quamlibet humanam actionem à temeritate excuſat, & prudentem reddit. Neque aliam maiorem certitudinem expoſtulari decebat à Chriſto Domino, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue, vt bene notauit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 80. *art.* 4.

3. Præter carentiam peccati mortalis Marſil. *in* 4. *q.* 6. *art.* 4. *corol.* 3. requirit ad huius ſacramenti dignam ſumptionem, ne peccatum aliquod veniale in ipſa committas. Quia eo ipſo (inquit) te indignum reddis tanto ſacramento. Fauent huic ſententiæ Doctores, qui actualem deuotionem, & feruorem expoſtulant pro diſpoſitione neceſſaria huius ſacramenti, de quibus infra: ſiquidem actualis peccati venialis commiſſione deuotio, & charitatis feruor impeditur. Ratio huius ſententiæ eſſe poteſt, quia ſumptio ſacramenti peccaminoſa Deo eſt ingrata. Nequit ergo ob ipſam augmentum gratiæ concedi, aliàs eadem actione, qua pœnam meremur, præmium gratiæ, & gloriæ obtineremus.

Cæterùm tenendum eſt actuale peccatum veniale in ſumptione Euchariſtiæ commiſſum non impedire illius effectum præcipuum, qui eſt augmentum gratiæ, & charitatis. Sic Docuit D. Thom. *quæſt.* 79. *art.* 8. Soto *diſt.* 12. *quæſt.* 2. *art.* 8. Victoria *num.* 66. Suar. aliis relatis *diſp.* 63. *ſect.* 3. *concl.* 1. Vaſq. *diſp.* 206. *cap.* 2. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 2. & habetur *cap. ſi non ſunt tanta peccata*, *de conſecrat. diſt.* 2. ibi: Si non ſunt tanta peccata, vt excommunicetur quis, non ſe debet à medicina corporis, & ſanguinis Domini ſeparare. At ob veniale peccatum nemo poteſt excommunicari excommunicatione maiori, de qua ibi eſt ſermo. Ergo ob eius cauſam à medicina corporis, & ſanguinis Domini ſeparari non debet. Ratio eſt, quia ex inſtitutione Chriſti, vt colligit Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. ſolùm ad Euchariſtiam dignè ſuſcipiendam requiritur, vt conſcius peccati mortalis ſe per confeſſionem, & contritionem illius probet, nulla peccati venialis mentione facta. Et meritò, quia peccatum veniale nec gratiæ, neque illius augmento repugnat. Ergo peccatum veniale in ſumptione commiſſum diſpoſitionem ſacramenti legitimam, & neceſſariam non impedit. Ergo neque impedit eius effectum. Deinde implicas, cum dicis peccatum veniale impedire ſacramenti effectum. Nam ſi hoc impedimentum præſtat non veniale, ſed mortale erit, ſiquidem recepta eſt Doctorum ſententia obicem ponere ſacramenti effectui graue peccatum eſſe, ob irreuerentiam factam ſacramento eius virtutem, & efficaciam elidendo. Denique ratò effectus gratiæ per Euchariſtiam obtineretur, cum ratò contingat ſæculares homines à veniali excuſari. Tum ob diſtractionem, animique euagationem, tum ob finem ſiniſtrum, tum ob prauum affectum. At non eſt credendum Chriſtum Dominum velle ſuæ charitatis ſymbolum ob has leues cauſas inane reddi.

4. Notanter dixi actuale peccatum veniale non impedire præcipuum effectum Euchariſtiæ. Nam alios effectus ſecundarios ex parte impedit, vt tradit D. Thom. *quæſt.* 79. *art.* 8. impedit enim remiſſionem ipſius, quæ per ſacramentum ex opere operato deberet fieri. Secundò impedit deuotionem, & charitatis feruorem. Tertiò ſpecialem ſuauitatem, & dulcedinem, quam experiri ſolent deuotè communicantes; eſt enim illa indignus. Quarto plura auxilia gratiæ ad præcauenda peccata denegantur, quæ alioqui concederentur: ob quas cauſas forte dixit quaſi per exaggerationem Auguſt. *de Eccleſiaſt. dogmatib. cap.* 53. relatus *in cap. quotidie de conſecrat. diſt.* 2. ſi adhuc habes voluntatem peccandi, grauari magis dico. Euchariſtiæ perceptione, quam purificari, & ne de voluntate peccandi mortaliter dictum intelligeres ſubdit. Sed de hoc illo dico, quem capitalia, & mortalia peccata non grauant.

5. Præterea dixi actuale peccatum: nam habituale etiam ſi formaliter non fueris deteſtatus, ſi tamen illius complacentiam non habeas; communione quæ eſt quædam virtualis deteſtatio remittitur ex opere operato, vti ſuperius notauimus.

6. Fundamentum contrarium non obſtat. Fateor ſuſceptionem Euchariſtiæ cum peccato veniali actuali eſſe aliqualiter Deo ingratam, ſed non abſolutè, & ſecundùm ſe, ideoque eius efficacia ex opere operato non impeditur, tametſi efficacia, quam ex opere operantis haberet, impediatur.

7. Rurſus alij plures, graueſque Doctores ad Euchariſtiæ effectum ſuſcipiendum requirunt neceſſariò actualem deuotionem, & feruorem. Sic D. Thom. *in* 4. *diſt.* 12. *quæſt.* 2. *art.* 1. *quæſtiunc.* 3. Duran. *d.* *q.* 4. *num.* 7. Paludan. *quæſt.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. *num.* 11. Silueſt. *verbo Euchariſtia in fine*. Caiet. *q.* 79. *art.* 1. Mouentur primò, quia plures Eccleſiæ Patres, ſpecialiter Baſil. *lib.* 1. *de baptiſm. cap. vlt. & in regul. breuior. reg.* 172. Ioan. Hieroſolym. 1. *catecheſi* 4. *myſtag.* Chryſoſt. *hom.* 83. *in Matth.* expoſtulant ſpecialem deuotionem, & feruorem ad Euchariſtiam ſuſcipiendam ob eius excellentiam, & dignitatem, & remiſſionem animi deteſtantur. Secundò Euchariſtia operari debet ſuos effectus iuxta modum ſuæ ſignificationis. Significat autem ſpiritualem nutrimentum per modum cibi, & potus. Ergo operari debet ſuos effectus, ſicuti cibus, & potus. At cibus & potus non operantur, niſi ſumens vitaliter, & actualiter concurrat ad illius operationem. Ergo cibus cœleſtis non operabitur, niſi ſumens ad illius operationem actualiter concurrat, quod fieri non poteſt, niſi mediis aliquibus actibus virtutis, atque adeo deuotione, & feruore. Tertiò ab inconueniente probat Caiet. quia ſi augmentum gratiæ, & charitatis ex defectu deuotionis non impeditur, Sacerdotes tepidi quotidiè communicantes magnum fructum ex communione perciperent, cuius contrarium experientia teſtatur; cum ad virtutis opera, tentationeſque ſuperandas poſt plures communiones æquè difficiles inueniantur, ac ſi nullam communionem feciſſent.

8. Nihilominus tenendum eſt nullam deuotionem actualem requiſitam eſſe ad fructum præcipuum huius ſacramenti percipiendum: Sic expreſſè D. Thom. *quæſt.* 79. *art.* 8. & *ibi* Ægid. de Coninch. *dub.* 1. *num.* 4. Vaſq. *diſp.* 206. *cap.* 2. Suar. *diſp.* 63. *ſect.* 3. *concl.* 2. Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 1. Ratio præcipua ſumitur ex Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. vbi aſſignans diſpoſitionem ad hoc ſacramentum ſuſcipiendum, nullam huius actualis deuotionis mentionem fecit. Quæ ſi neceſſaria eſſet, nullatenus omitteret. Secundò probari poteſt, olim Euchariſtia concedebatur paruulis ante vſum rationis, & modò conceditur amentibus in articulo mortis, vt dictum eſt. At ſi deuotionem actualem habere non poſſunt, ergo deuotio actualis ad effectum ſacramenti ſuſcipiendum neceſſaria non eſt. Aliàs nullatenus Eccleſia permitteret iis ſacramentum concedi. Eſt enim manifeſta iniuria, & irreuerentia ſacramento facta inane, & vacuum illud reddere, & ſine fructu. Tertiò iuſtus omittens inuincibiliter, & abſque culpa actualem deuotionem pro huius ſacramenti receptione, obicem non ponit gratiæ augmento, quia iam probatus accedit ad dignè ſuſcipiendum probatione à Paulo requiſita. Ergo deuotio actualis non eſt diſpoſitio neceſſaria. Quartò ſi defectus actualis deuotionis impediret efficaciam ſacramenti, peccaret mortaliter qui ſic voluntariè ad ſacramentum accederet; eo quod grauem irreuerentiam ſacramento irroget eius virtutem elidendo. At neque Caiet. neque alij Doctores oppoſitæ ſententiæ admittunt carentiam actualis deuotionis eſſe peccatum mortale. Ergo deuotio actualis pro augmento gratiæ non eſt neceſſariò requiſita. Quintò nullatenus expedire poſſet hanc deuotionem vt neceſſariam expoſtulari; quippe ob inaduertentiam, & diſtractionem inuoluntariam frequenter omittitur etiam ab hominibus maximè iuſtis, & religioſis. At non eſt veriſimile, nec de Chriſti amore credendum ſic inſtituiſſe ſacramentum ſuæ Eccleſiæ præcipuum, vt in plurimum ſuo effectu careret.

9. Argumenta oppoſitæ ſententiæ facilia ſunt: Ad primum concedo Sanctos communiter expoſtulare deuotionem, & feruorem non vt neceſſarium ad effectum ſacramenti ſuſcipiendum, ſed vt maximè conuenientem, ſacramentum vberius operetur, & fructuoſius exiſtat. Ad ſecundum admitto Euchariſtiam operari ſuos effectus iuxta ſuæ ſignificationis modum, atque adeo per modum cibi, & potus, non qui conuertatur in ſubſtantiam aliti, ſed qui alitum in ſe conuertat, ideoque etſi cibus, & potus materialis & corporalis ſuſcipientis actione indigeat ad nutriendum: hic cibus, & potus cœleſtis ea actione non indiget. Ad tertium nego ex experientia colligi certò poſſe ſacramentum fructu carere. Nam eſto ſæpius communicans æquè difficilis ſit ad opera virtutis, & ad tentationes ſuperandas, inde argumentum non ſumitur, quia facilitas ad ſupradicta opera non ex augmento gratiæ, & charitatis, ſed ex habitibus acquiſitis prouenit.

PVNCTVM XII.

De Confeſſione Communioni præmittenda.

1. *Præmittere debet Confeſſionem peccati mortalis conſcius.*
2. *Plures firmant ex ſolo Eccleſiæ præcepto hanc eſſe obligationem.*
3. *Verius eſt à Chriſto præceptum latum eſſe.*
4. *Omnium peccatorum confeſſio eſt præmittenda.*
5. *Ab executione huius præcepti excuſaris, ſi abſit copia confeſſoris, & neceſſitas vrgeat communicandi.*
6. *Quando cenſeatur abeſſe copia confeſſoris.*

7. *Quando*

7. *Quando cenſeatur vrgere neceſſitas communicandi latè explicatur.*

8. *Debes te reputare contritum.*

9. *Sacerdotes celebrantes non præmiſſa confeſſione quando teneantur, cum primum poſſint, confiteri.*

10. *Poſt peccatum commiſſum, & dolorem conceptum, & confeſſionem factam, non eſt neceſſe tempus aliquod expectare ad communionem.*

1. TRident Concil. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. ſtatuit grauatum peccato mortali ſi communionem ſuſcipere velit, non ſolum contritione, ſed confeſſione ſacramentali ſe probare debere, iuxta præceptum Pauli: Probet ſe ipſum homo conſuetudine Eccleſiæ declaratum. Quapropter audiendus non eſt Caiet. *in ſum. verbo communio in princ. & ſuper* 1. *ad Corinth. cap.* 11. aſſerens nullum eſſe præceptum neque diuinum, neque Eccleſiaſticum præmittendi confeſſionem, ſi peccator contritus ſit.

2. Variant doctores, an hoc præceptum diuinum ſit, an Eccleſiaſticum? Plures Doctores affirmant ſolùm Eccleſiaſticum eſſe. Sic Medin. Cod. *de confeſſ. q.* 17. Polac. *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 10. *ad* 1. Nauarr. *ſum. cap.* 21. *num.* 49. & alij. Fundamentum eſt, quia ex natura Euchariſtiæ etiam ſuppoſita inſtitutione confeſſionis, ſolum habetur te Deo gratum eſſe debere, quia eo ipſo capax es gratiæ augmenti, cum gratiam habeas. At abſque præmiſſa confeſſione potes media contritione in gratia conſtitui. Ergo ex natura rei confeſſio neceſſaria non eſt. Quod ſi dicas eſſe neceſſariam, quia ſecurius confeſſione purgaberis à peccato, contritio namque difficilis eſt, obſtat: quia teneris ſecuriorem viam eligere, aliàs ad reliqua ſacramenta ſuſcipienda conſcius peccati mortalis confeſſionem eligere deberes. Satis enim vitatur ſacramenti irreuerentia, ſi certus moraliter ſis à peccato purgatum eſſe, & in gratia conſtitutum. Ex verbis autem Pauli conſuetudine Eccleſiæ declaratis, non infertur à Chriſto latum eſſe præceptum de confeſſione præmittenda: Paulus namque præcepit communicaturo, vt ſe probet; an autem hæc probatio non ſolum facienda ſit per contritionem, ſed etiam per confeſſionem, ipſe Paulus non declarauit, ſed conſuetudine Eccleſiæ ipſo facto declaratum fuit. Sicuti præceptum eſt diuinum communicandi, quod autem ſingulis annis communio facienda ſit, conſuetudo Eccleſiæ declarauit. Adde Paulum illud præceptum impoſuiſſe non quidem vt à Chriſto acceptum, ſed vt à ſe latum. Nam eſto in principio dixerit ſe accepiſſe à Domino conſecrationis formam, &c. nunquam dixit modum probationis à Chriſto accepiſſe.

3. Cæterùm verius eſt obligationem præmittendi confeſſionem de peccato mortali commiſſo diuinam eſſe, à Chriſto ſtatutam, & à Paulo traditam, & promulgatam. Sic Dominic. Sotus *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 12. *art.* 4. Valen. *t.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 8. *pun.* 3. Couarruu. *in cap. alma mater.* 1. *p.* §. 1. *num.* 7. Cordub. *lib.* 1. *q.* 16. *in* 3. *opin.* Suar. *diſp.* 66. *ſect.* 3. *in medio.* Henriq. *lib.* 8. *cap.* 46. Vaſq. *diſp.* 207. *cap.* 4. *à num.* 40. *& alij.* Ratio eſt quia vt ex Trident. *ſeſſ.* 13 *cap.* 7. conſtat, conſuetudine Eccleſiæ declaratum eſt Paulum tradidiſſe præceptum de præmittenda confeſſione illis verbis: Probet autem ſeipſum homo. At Paulus non tradidit hoc præceptum vt à ſe latum, ſed vt à Chriſto acceptum, quod non leuiter colligitur primò ex illis verbis antecedentibus. Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quæ omnia ad ſequentia videntur referri. Secundò ex eo quod Corinthios reprehendat, quod abſque prædicta probatione cibum illum cæleſtem manducarent, qui certè reprehenſione digni non erant, ſi præceptum de confeſſione præmittenda antea traditum non eſſet. Tertiò quia illud proponit peccato mortali grauatis vt vnicum remedium vitandi communionem indignam, quod verum non eſſet, ſi præceptum de confeſſione præmittenda à Chriſto latum non vrgeret? poſſunt enim ſola contritione ritè diſponi.

4. Sed inquires, an præcepto prædicto ſufficienter ſatisfacias, ſi confeſſionem præmiſeris, tametſi non fuerit omnium peccatorum ob inuincibilem ignorantiam? Caſus eſt frequens, cum ſæpè contingat peccatorem poſt confeſſionem legitimè factam recordari ante communionem alicuius peccati non confeſſi, in quo caſu alicui videri poſſet non eſſe obligatum illud confiteri. Quia iam illud peccatum non ſolum contritione, ſed etiam abſolutione ſacramentali remiſſum eſt. Sic videtur ſentire Reginald. *lib.* 29. *cap.* 6. *num.* 105. Sed contrarium omnino tenendum eſt cum Suar. *diſp.* 66. *ſect.* 4. *verſ. ſed huius occaſione.* Henriq. *lib.* 8. *cap.* 46. *num.* 3. *in fine.* Ægid. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *in princ.* Quia illius peccati obliti non es probatus per confeſſionem, ſiquidem obligatus es illud confeſſioni ſubiicere. Concilium autem expoſtulat probationem per confeſſionem cuiuſcunque peccati mortalis, cuius conſcientia grauaris. Ergo illud ante communionem confiteri debes.

5. Ab executione huius præcepti præmittendi confeſſionem excuſaris, ſi non adſit copia confeſſoris, & neceſſitas communicandi vrget, vtrumque enim concurrere debet, vt aduertit Trid. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. Difficultas autem eſt quando cenſeatur copia confeſſoris non eſſe, & neceſſitas communicandi vrgere.

6. Copia igitur confeſſoris abeſt. Primò ſi ita à te diſtet vt nequeas illum abſque graui incommodo adire, quod prudentis arbitrio iudicandum eſt. Aliquando enim ſpectata tua imbecillitate, & breuitate temporis in quo celebrare debes, diſtantia quinquaginta paſſus conſtituit confeſſorem abſentem, qui tamen aliàs non cenſeretur abeſſe diſtans per leucam, vti benè notarunt Vaſq. *diſp.* 207. *cap.* 2. *num.* 9. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 23. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q.* 6. *p.* 1. *num.* 30. Secundò cenſetur abeſſe, ſi præſenti confiteri non poſſis abſque prudenti periculo vel violationis ſigilli, vel prouocationis ad malum, vel alterius grauis nocumenti: Iugum enim Domini ſuaue eſt, quod non eſt cenſendum impoſitum cum tanto onere. Sic Ægid. de Coninch. *dicta q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 19. Vaſq. *diſp.* 208. *cap.* 2. *num.* 3. Bonac. *q.* 6. *pun.* 1. *num.* 28. Aduertunt tamen prædicti Doctores, ſi alia peccata mortalia habeas, ex quorum manifeſtatione prædictum damnum non times, te eſſe obligatum ea confiteri, quia ſic præſtas confeſſionem formaliter integram, & præcepto de confeſſione præmittenda ante communionem ſatisfacis. Tertiò abeſt copia confeſſoris, ſi nullus adſit qui iuriſdictionem habeat, aut cui iuriſdictionem ex priuilegio cōcedere poſſis, quia deficiente iuriſdictione pœnitentiæ ſacramentum miniſtrari non poteſt. Sic Bonac. Ægid. & Vaſq. *locis citatis.* Hinc fit ſi peccato mortali reſeruato tenearis, & nullo alio, te non eſſe obligatum vrgente neceſſitate communicandi confeſſionem præmittere, ſi abſit proprius ſacerdos, quia comparatione mortalium, quorum eſt obligatio confeſſionem præmittendi nullus adeſt ſacerdos qui iuriſdictionem habeat. Ægid. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 21. Verum ſi aliis mortalibus non reſeruatis grauatus exiſtas, eſto aliqui nec improbabiliter cenſeant te non eſſe obligatum confiteri, quia obligatus eſſes bis eadem peccata reſeruata clauibus ſubiicere, primò ſacerdoti non habenti iuriſdictionem, cui ea manifeſtare debes ſimul cum aliis mortalibus non reſeruatis, vt confeſſionem integram facias; ſecundo ſuperiori, à quo illorum abſolutionem directè obtinere debes. At verius exiſtimo te eſſe obligatum confeſſionem præmittere ſaltem illorum, quæ reſeruata non ſunt. Quia ſatis probabilis ſententia eſt, hæc ſola confiteri poſſe tacitis reſeruatis, qua probabilitate opinionis poſita, & præcepto præmittendi confeſſionem fit ſatis, & nullum ſequitur inconueniens. Atque ita ſuſtinent Ægid. *ſuprà.* Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 1. *n.* 31. Suar. *diſp.* 63. *ſect.* 4. *caſu* 4. Eman. Sà *verbo Euchariſtia num.* 13. & alij. Monent tamen prædicti Doctores & benè, nunquam cenſendum eſſe copiam confeſſoris abeſſe, eo quod abſit ſacerdos cui ſoles deuotius, & feruentius confiteri, ſi adſit cui legitimè confiteri poſſis.

7. Neceſſitas verò communicandi, quæ ſimul cum abſentia confeſſoris concurrere debet, vt à præmittenda confeſſione excuſeris multiplex à Doctoribus aſſignatur. Prima à Doctoribus aſſignata, & quam ſolam Vaſq. *diſp.* 108. *cap.* 2. *num.* 7. legitimam recognoſcit, eſt timor prudens alicuius notæ, & infamiæ, vel alterius grauis damni tibi, vel alteri euenturi, ſi communionem omittas. Secunda, ſi viaticum eſſet, morituro miniſtrandum, & nulla eſſet hoſtia conſecrata, quia vrget grauis proximi neceſſitas, quæ tanquam propria reputari debet. Si enim in periculo mortis poſſes, & deberes abſente confeſſario viaticum ſumere confeſſione non præmiſſa, ne tanto bono priueris, ob eandem rationem omittere confeſſionem poteris, ne tanto bono proximus in extremo conſtitutus priuetur. Sic Paul. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæſt.* 2. *verſ. tertium.* Ægid. de Coninch *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 15. Bonac. *diſp.* 6. *q.* 6. *pun.* 1. *num.* 21. *&* 22. Valen. *diſp.* 6. *q.* 8. *p.* 3. Suar. *diſp.* 66. *ſect.* 4. *verſ. prima.*

Tertia ſumitur ex reuerentia ſacrificij, vt ſi ſacerdos inchoata Miſſa recordetur alicuius peccati mortalis non confeſſi, docent plures non teneri ab altari diſcedere, vt confeſſarium quærat, quinimo nec confeſſario ad altare accedenti fateri. Quia eſto nota & infamia ſacerdoti non ſequatur, quæ vix excuſari poteſt, vt benè notat Vaſq. *diſp.* 208. *cap.* 2. *&* Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæſt.* 2. ſacrificium inceptum non decet interrumpere, præceptúmque de communione præmittenda intelligendum videtur ante communionem inchoatam. Sic D. Thom. *q.* 83. *art.* 6. *ad.* 2. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 49. *& cap.* 25. *n.* 76. Sotus *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 2. *art.* 6. Henriq. *lib* 8. *cap.* 46. *n.* 3. Coninch. *ex parte q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *n.* 16. Rectius tamen alij hanc excuſationem non admittunt, caſu quo abſque nota poſſit celebrans confeſſarium vocare, eique ad altare accedenti breuiter confiteri, quia non debet cenſeri ea confeſſio indecens ſacrificij intermiſſio, cum ad ipſum ſacrificium ritè peragendum referatur. Sic Vaſq. *loco citato* Bonac. *diſp.* 4. *q* 6. *pun.* 1. *num.* 15. præcipuè cum ex variis cauſis maximè ante conſecrationem ſoleat ſacrificium interrumpi. Nunquam tamen credo te obligatum eſſe Miſſam

inchoatam

Digitized by Google

inchoatam deſerere, quia cedet in non leuem ſacrificij irreuerentiam, vti docuit Nauarr. *cap.21. num.49. & cap.25. n.76.* Bonauent. Victor. Sotus, quos refert, & ſequitur Suar. *diſp.66. ſect.4. verſ. difficultas.* Hinc colliges qualiter aſſiſtens ad linteum cum aliis communicaturus tenearis confeſſionem præmittere peccati mortalis, quod recordaris non eſſe confeſſum? Et quidem ſi eo loco poſſes abſque nota fateri, videris obligatus, ſed id moraliter eſt impoſſibile, eaque de cauſa monent communiter Doctores, ne ſacerdos ſic ad communionem diſpoſiti confeſſionem excipiat. Quod ſi ab eo loco diſcedere abſque graui nota poſſes, plures Doctores cenſent te obligatum eſſe, cum diſceſſus ille in reuerentiam ſacramenti cedat, ob cuius cauſam ſit. Sic Ægid. *q.80.art.4. dub.2.num.15.* Suar. *diſp.66. ſect. 4.* Angles *de Euchariſt. q.2.art.10.difficult.4.concl.1.* Bonac. *diſp.4. de ſacram. q.6. p.1.num.* 17. Contrarium docent Victoria *de Euchariſt. num.79.* Reginald. *lib.29.cap.6. num.105.* quibus fauet Suar. *diſp.66.ſect.4.verſ. ſexta cauſa in fine*, quia ſi ſacerdos formulam ad communionem conſecrauit, vel pixidem è ſacrario eduxit, videris irreuerenter procedere, ſi ab eo loco diſcedas, ſicuti indecentia eſſet recedere à menſa Principis conuiuio præparato, neque peracto. Sed quia hic receſſus ob habendam dignam ad conuiuium diſpoſitionem ſit, verius cenſeo in illius irreuerentiam non cedere.

Quarta excuſatio ſumitur ex obligatione dicendi ſacrum, quæ ex triplici capite oriri poteſt, primo ex officio quale habent parochi, quibus incumbit, vel per ſe, vel per alios celebrare diebus dominicis, & feſtiuis, vt populus ſatisfaciat præcepto audiendi ſacrum. Hi ergo poterunt (ſi alius non adſit ſacerdos eius vices gerens) celebrare non præmiſſa confeſſione omnibus illis diebus, quibus obligantur iuſtitiæ titulo, ſacrum populo facere. Quia ob peccatum ſacerdotis priuari non debet populus iure quæſito fruendi ſacrificij fructu. Et hæc ratio probat hoc verum eſſe, tametſi nullam infamiæ notam ex omiſſione ſacri ſacerdos incurreret, quod vix eſt poſſibile: ſic ſuſtinet ex communi ſententia Suar. *diſp. 66. ſect.4.verſ. vltima cauſa.* Bonac. *diſp. 4. q.6. p.1. num.23.* Henriq. *lib.8. cap.* 46. Hæc tamen doctrina extendenda non videtur ad eos, qui ratione capellaniæ tenentur aliquibus ſignatis diebus celebrare, quia obligatio capellaniæ non ita obligatur diei, quin ex rationabili cauſa poſſit vna, vel altera vice in alium diem differri, vti notat Bonac. ſuprà, tametſi Henriq. & alij contrarium ſentiant. Secundò oriri poteſt obligatio dicendi ſacrum, vel communicandi in Paſchate, quibus niſi celebres, ſatisfacere non potes. Vt enim his præceptis ſatisfacias videris poſſe ſacrum dicere non præmiſſa confeſſione, ſatis enim vrgens eſt neceſſitas, quæ tibi à lege imponitur. Sic Paludan. *in 4. diſt. 9. q. 4. concluſ.* 10. Sotus *diſt.12.q.1.art. 4.* Viuald. *de Euchariſt. num.* 123. Et hæc ſententia quoad communionem Paſchalem mihi probatur ea tantum ratione, quia videtur graue damnum irrogari, ſi à communione illa publica, ſolemni, & communi aliis fidelibus, & ex Eccleſiæ præcepto neceſſaria arcearis ob inopiam confeſſoris. Si enim ne priueris fructu annuæ confeſſionis, licet tibi iuxta probabilem ſententiam omittere integritatem confeſſionis aliàs ex iure diuino ſeruandam, à fortiori licebit tibi, ne priueris Euchariſtiæ fructu omittere confeſſionem, quam non eſt ita certum ex iure diuino præmittendam communioni eſſe. Sic docet Ægid de Coninlic. *q.80. art. 4. dub.2. num.* 17. Ob ſacrum verò ex obligatione audiendum, verius exiſtimo te non poſſe celebrare confeſſione non præmiſſa. Neque enim te excuſare potes à præmittenda confeſſione carentia fructus, quam ex ſacrificio percipere poſſes. Hunc enim alio die facilè compenſare poteris abſque illa indulgentia, aliàs poſſes quotidiè celebrare nulla alia neceſſitate intercedente, ne priueris ſacrificij fructu, quod nullus admittet. Neque item excuſari potes ob ſatisfaciendũ præcepto Eccleſiaſtico audiendi ſacrum, quia hoc præceptum non obligat niſi cũ ſacrũ peragi poteſt ritu ab Eccleſia præſcripto, Non igitur ob hanc cauſam celebrare potes omiſſa confeſſione, & ita ſubſtinet Ægid. *ſuprà.* Suar. *diſp 66. ſect 4. circa finẽ.* Bonac. *diſp. 4. quæſt.6. pun. num.25.* Filliucius. *tract.4.cap 8. quæſito 4. num.* 217. Laym. *lib.5.tract.4.cap.6. num.6.* Tertiò oriri poteſt poteſtas dicendi ſacrum abſque confeſſione præmiſſa, ne proximus omittat præceptis prædictis ſatisfacere. Etenim cum debeas proximum amare ſicut te ipſum, & tu excuſeris à confeſſione præmittenda in celebratione, ne communione Paſchali, vt pote authentica neceſſaria, aliiſque fidelibus communi priueris, & in probabili ſententia, ne ſacrum amittas in die feſto. Ob eandem rationem excuſari poteris, ne proximus ea communione priuetur, neuè ſacrum in die feſto omittat. Sed rectius Suar. *diſp. 66. ſect. 4. verſ. ſed quæres*, oppoſitum docet. Eſt enim longè diuerſa ratio tui, ac proximi, charitas enim obligat, vt proximum æquè ac te ipſũ diligas in damnorum negatione, ſecus in bonorum collatione, teneris namque nullum damnum proximo irrogare, ſicuti vis ne tibi irrogetur; at non teneris ea bona proximo quærere, quæ tibi quæris; ac proinde mirum non eſt, quod poſſis celebrare confeſſione non præmiſſa ob communionem Paſchalem percipiendam, & præcepto audiendi ſacrum ſatisfaciendum, nequeas tamen vt proximus communionem Paſchalem percipiat, & præcepto Miſſæ ſatisfaciat. Adde te excuſari à confeſſione præmittenda in celebratione ob communionem Paſchalem, quia obligatus es communicare eo tempore, & præceptum hoc vt pote publicum, ſolemne, & maximè vtile, & fructuoſum præualet præcepto de confeſſione præmittenda. At proximo miniſtrare communionem non eſt tibi præceptum, cum vt ſuppono illius parochus non ſis, ſed eſt opus ſupererogationis, & conſilij. Ergo hoc opus præualere non poteſt obligationi confeſſionem præmittendi ad communionem.

8. Aduertendum tamen eſt in omnibus prædictis caſibus, quibus à præmittenda confeſſione excuſaris, neceſſarium tibi eſſe conteri de peccato commiſſo: aliàs indignè ad ſacramentum accedes; & iudicium manducabis. Nam eſto hoc ſacramentum aliquando attrito conferat primam gratiam, id fit ſi bona fide putans ſe eſſe in gratia accederet, ſecus eſſet, ſi accederet conſcius peccati.

9. Verum ne ſacerdotes ſibi fingerent neceſſitatem celebrandi confeſſione non præmiſſa, ſtatuit concil. *dicta ſeſſ. 13. cap.7. in fine*, ſacerdotem conſcium peccati mortalis, qui ob neceſſitatem vrgentem non præmiſſa confeſſione celebrauit, obligatum eſſe quam primum poſſit confiteri. Cúmque hoc præceptum rigoroſum ſit, eſto maximè conueniens, non debet vltra proprietatem verborum extendi, atque adeò ſolum ſacerdotem peccati mortalis conſcium neceſſitate vrgente non præmiſſa confeſſione celebrantem comprehendere debet, ſiue contritus, ſiue non contritus celebret. Quapropter ſacerdos, qui ſui peccati inuincibiliter oblitus celebraret non præmiſſa confeſſione, dicto præcepto non obligatur. Item neque qui extra neceſſitatem ex malitia celebraret, vel more laïcorum neceſſitate vrgente communicaret confeſſione non præmiſſa, dicto præcepto comprehendi poteſt, vt benè notarunt Suar. *diſp.66. ſect.6. & 7.* Vaſq. *diſp. 208. cap. 3. à n. 16.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 80. art.4. dub.2.* Bonac. *diſp.4. de ſacram. quæſt.6. p.1. n.57. & ſeqq.*

10. Aliqui Doctores non infimæ notæ expoſtulant pro diſpoſitione neceſſaria ad Euchariſtiam ſuſcipiendam, vt poſt peccatum commiſſum, & dolorem illius conceptum, & confeſſionem factam aliquod temporis ſpatium tranſierit; quia vix animus torporem, & euagationem, aliáſque peccati reliquias ita perfectè à ſe excutere poterit, vt ea puritate accedat, quæ tantum ſacramentum debet. Sic docet Couarruu. Clement. *ſi furioſus 1.p. in princ.num.* 7. loquens de ſacerdote, qui pollutionem nocte habuit, quem dicit neceſſariò abſtinere debere à celebratione eo die, ſi culpam in ea habenda habuit, conſentit Marſil. *in 4.q.6.art.4.* Sed eſt obligatio abſque fundamento. Nam ad ſuſcipiendam Euchariſtiam concilium Trident. ſolùm expoſtulauit in eo qui conſcius eſſet peccati mortalis, vt contritione, & confeſſione illius ſe probaret nulla facta mentione de interuallo inter peccatum, & communionem. Quod ſi neceſſarium eſſet, nullatenus à concilio omitteretur. Neque obſtat ſæpè animum non ita perfectè purgari per confeſſionem à prauo affectu per peccatum relicto, quominus ad ſacramentum facta confeſſione legitima accedere poſſis, quia Deo gratus accedis, & ſacramento purgaberis, cuius proprius effectus eſt ſic charitatem augere, vt torporem animi excutiat. Et ita ſuſtinet D. Tom. *quæſt. 80. art.7. ad.4. & in 4. diſt.9. art. 4. quæſt. 3. ad* 2. Nauarr. *cap. 21. n.51.* Silueſt. *verbo Euchariſtia 3. q.* 10. Suar. *aliis relatis diſp. 66. ſect.8.*

Pvnctvm XIII.

De diſpoſitione ex parte corporis ad ſacramenti communionem.

1. *Præter carentiam cibi, & potus nulla eſt per ſe requiſita.*
2. *Qualiter pollutio habita communionem impediat.*
3. *Qualiter copula coniugalis à communione abſtrahat.*
4. *Conſilium coniugibus ſalutare.*
5. *Euchariſtia à ieiunis eſt ſuſcipienda.*
6. *Ab Apoſtolis hæc conſuetudo emanauit.*
7. *Quale debet eſſe hoc ieiunium.*
8. *Quibus rebus non cenſeatur ieiunium naturale violatum.*
9. *Illius diei tantùm, quo ſumenda eſt Euchariſtia debet eſſe ieiunium.*
10. *Poſt ſumptam Euchariſtiam nullum eſt præceptum ieiunandi.*
11. *Ab hac obligatione ieiunandi eximitur extrema neceſſitas, ſeu communio in articulo mortis.*
12. *In eodem periculo mortis negat* Vaſq. *te poſſe ſæpè non ieiunum communicare.*
13. *Contrarium plures defendunt.*
14. *Quid ſentiendum ſit.*

15. *Peteſt.*

15. *Poteſt ſacerdos ad ſe communicandum in articulo mortis non ieiunus communicare.*
16. *Ob miniſtrandum alteri viaticum non potes non ieiunus celebrare.*
17. *Ne irreuerentia ſacramento fiat, poteſt non ieiunus communicare.*
18. *Item ob perfectionem ſacrificij.*
19. *Item ſi poſt ablutionem reperis aliquas particulas conſecratas.*
20. *Duplex limitatio ſuperiori doctrinæ appoſita examinatur.*
21. *Si ſimul cum ſumptione Euchariſtiæ ieiunium violetur, non obſtat ſumptioni.*
22. *Ob grauem notam excuſatur communicans violato ieiunio.*

1. PRæter carentiam cibi, & potus nulla alia ex parte corporis eſt diſpoſitio per ſe ad communionem requiſita, vt ex ſequentibus patebit. Et in primis immunditia corporis communionem per ſe, & neceſſariò non impedit, quia cæleſtis & ſpiritualis cibus ſola animi puritate contentus eſt. Si tamen illa immunditia facilè tolli poſſit, non eſt dubium te peccatum committere ſic ſacramentum ſuſcipiens, ob irreuerentiam mundiſſimo Chriſti corpori factam in corpore immundo ſuſcipiens. Si tamen in tua non eſt poteſtate ab ea immunditia liberari, ſicuti contingit leproſis, morbo gallico affectis, mulieribus menſtruatis, non obinde à ſacra communione abſtinere debes. Neque his obſtat, quod Dionyſ. Alex. *in Epiſt ad Baſilidem*, & habetur *t.* 3. *bibliotheca ſacra, can.* 2. de mulieribus menſtruatis ſtatuerit, ne ad ſanctam Miſſam accedant, quia id eſt de conſilio, non de præcepto, idque ſi ſpectatur communio breui tempore abſque illa macula ſuſcipienda. Neque item obſtat textus in *cap. tua nos de clerico ægrotante*, vbi ſacerdos lepra infectus propter horrorem, & abominationem populi ab officio adminiſtrationis remouetur, quia inde non infertur ſecretò celebrare non poſſe.

2. De pollutione ſpecialiter dubitant Doctores, qualiter communionem impediat? Si plenè voluntaria fuit, impedit quouſque illius pœnitentiam agas. Et idem eſt de fornicatione, & quolibet alio peccato mortali. At facta pœnitentia, & remiſſione per confeſſionem obtenta, nullatenus impedit, ſicuti neque aliud quoduis peccatum: Sic docent poſt alios antiquiores Suar. *diſp.*68.*ſect.*2. Vaſq. *quæſt.* 80. *art.* 7. *& ibi* Ægid. de Coninch. Paul. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæſt.* 5. Conſultum tamen eſt ſic peccanti in alium diem communionem differre (niſi aliqua ſpecialis cauſa communicandi occurrat) tum ob humilitatem, tum vt feruentius, & deuotius accedat, quia carnis voluptas non leuiter deuotionem impedit. Dixi ſi plenè voluntaria fuit, nam ſi ſemiplenè voluntaria extitit & in cauſa ſolum venialiter peccaminoſa, impedit communionem ex quadam decentia, & honeſtate, quouſque pœnitentia peccatum illud purgetur, eſto ſimpliciter non impediat, & in hoc ſenſu, vt explicat Vaſq. *quæſt.* 80. *art.* 7. *n.* 24. dixit Auguſt. *ſerm. de tempore* pollutionem peccatũ eſſe, ſed non capitale, ieiuniiſque & orationibus redimendum eſſe, ne immundam faciat animam ad ſacrum conuiuium.

Si vero pollutio ex abundantia ſeminis, vel ex alia cauſa naturali contigit, nullatenus impedit communionem eo die faciendam. Sæpè enim opera dæmonis excitatur pridiè ad communionem, vt à tanto ſacramento pollutum auertat. Quod ſi ex pollutione commotio carnis inſurgat, animúſque perturbatus exiſtat, conſultum erit à communione eo die abſtinere, niſi aliqua cauſa communicandi ſpecialis vrgeat, vel credatur opera dæmonis prauum illum affectum excitari. Sic tradit D. Thom. 3. *p. quæſt.* 80. *art.* 7. *& ibi* Ægid. de Coninch. *num.* 82. Suar. *diſp.* 68. *ſect.* 2. Quinimo veniale erit peccatum ad communionem accedere nulla diligentia appoſita ad eam commotionem carnis, & animi tentationem ſedandam. Tum quia non leue impedimentum apponitur effectibus ſacramenti ſecundariis recipiendis. Tum quia eſt indecens ea animi vagatione, & corporis impuritate Chriſti puriſſimum corpus recipere.

3. Ex hac doctrina inferes quid coniugibus dicendum ſit? Et quidem ſi copula coniungalis ob voluptatem potius, quam ob ſedandam carnis tentationem, filióſque gignendos habita eſt cum intentione eo die communicandi, eſto ſimpliciter communionem non impediat, quia peccatum mortale non eſt, impedit tamen ex quadam decentia, & honeſtate. Indecens enim eſt ad ſacram communionem admitti qui carnis voluptati indulſit eo tempore quo cordis compunctione, & charitatis feruore ſe diſponere debebat, eáque de cauſa dixit Hieronym. *apolog. ad Pamachium contra Iouinianum.* Illorum conſcientiam conuenio, qui eodem die poſt coïtum communicant, de qua re Gregor. *relatus in cap. vir. cum propria vxore* 33. *q.* 4. Quocirca conſulendum ei eſt, vt in alium diem communionem differat, niſi aliqua ſpecialis cauſa occurrat eo die communicandi, vel ita præteritæ culpæ doleat, vt dolore concepto plenè culpæ ſatisfeciſſe cenſeatur.

Si vero copula coniungalis ex legitimo fine, & ea moderatione qua par eſt habetur, nullatenus impedit communionem, quia eſt actus virtutis, vt habetur *dicto cap. vir.* Si tamen ex illa prauus affectus, animíque vagatio reſultet, diligenter ſedanda ſunt, ne copioſum fructum ſacramenti impediant. Quod ſi ſe in hac parte tepidum, & remiſſum ſentiat, decet communionem in alium diem differre, niſi ſpecialis aliqua cauſa communionis faciendæ eo die occurrat.

4. Monent tamen Doctores expediens eſſe coniugibus nocte communioni proxima à debiti petitione abſtinere, tum in reuerentiam ſacramenti, tum vt vitetur occaſio praui affectus, animique vagationis. A debiti autem ſeriò, & conſtanter petiti redditione abſtinendum non eſt, quia & peccares contra iuſtitiam, & charitatem læderes, rixas, & odia concitando. Quinimo ſi frequenter communicas dominicis inquam, & feſtiuis diebus ſimplici petitioni ne reſiſtas, ne coniugis moleſtus ſis, neue illius in te amorem mitiges, & occaſionem præbeas frequentem communionem interdicendi. Si autem ſingulis tantum menſibus Euchariſtiam ſumis, petentem debitum decet commonere, & rogare, vt à petitione deſiſtat ob reuerentiam ſacramenti ſuſcipiendi. Quod ſi ipſe ægrè ferat, annue, & maiori qua potueris deuotione te ad ſacram communionem præpara, ſperans diuinam gratiam abfuturam non eſſe ob opus diuinæ, & naturali legi conforme, Vide D. Thom. *q.* 80. *art.* 7. *& ibi* Vaſq. & Ægid. Suar. *diſp.* 68. *ſect.* 2. Sanch. *lib.* 9. *de matr. diſp.* 13. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 5.

5. Dixi initio nullam aliam diſpoſitionem ex parte corporis eſſe per ſe requiſitam ad ſumptionem Euchariſtiæ, præter carentiam cibi, & potus. Conſuetudine namque Eccleſiæ firmatum eſt ſacramentum Euchariſtiæ à ieiunis neceſſariò ſuſcipiendum eſſe. Sic habetur in Concil. Carthagin. 3. *can.* 29. *relato in cap. ſacramenta altaris diſt.* 1. & in Concil. Africano ſub Bonifacio I. *can.* 8. & in Matiſconen. 2. *can.* 6. Bracharen. 1. *can.* 10. Bracharen. 1. *can*, 16. Tolet. 1. *can.* 2. quæ referuntur t. 1. & 2. Concil. Et licet ſolum de ſacerdote celebrante loquantur (excepto Matiſconen. 2. quod generaliter loquitur,) inde à fortiori pro comunione laïcali Patres Eccleſiæ; & Scholaſtici omnes extendunt, vt videre eſt ſpecialiter apud Chryſoſt. *hom.* 27. *in epiſt.* 1. *Corinth. c.* 11. in illa verba: itaque quicunque manducauerit. Et apud Auguſt. *epiſt.* 118. *c.* 9. & D. Thom. *q.* 80. *art.* 8. quem eius expoſitores ſequuntur, Vaſq. *diſp.* 211. Suar. *diſp.* 68. *ſect.* 3. *& ſeqq.* Valen. *t.* 4. *diſp.* 6. *q.* 8. *pun.* 3. Rationem huius conſuetudinis optimè aſſignauit concilium Matiſconen. 2. *cap. illo* 6. ne ſcilicet cæleſti, & ſpirituali cibo terrenus præponeretur.

6. Conſuetudinem hanc ab Apoſtolis emanaſſe teſtatur Epiphan. *lib.* 3. *contra hæreſes cap. vlt. circa finem.* Auguſt. *dicta epiſt.* 118. *cap.* 9. Iſidor. *lib. de diuinis offic. cap.* 18. Amalarius *lib.* 3. *de Eccleſiaſt. offic. cap.* 34. VValfridus Strabo lib. *de rebus Eccleſiaſticis* relatus 6. *t. bibliotheca ſacra. cap.* 19. Tametſi in aliquibus Eccleſiis mos fuerit communicandi feria 5. in cœna Domini poſt cibum ſumptum ad Chriſti exemplum, vt colligitur ex Concil. Cartagin. 3. *can.* 29. Matiſconen. 2. *can.* 6. Bracharen. 2. *can.* 10. Sed iam hic mos abrogatus fuit, & meritò; quia Chriſtum Dominum decuit prius vetus paſcha huius ſacramenti figuram cum diſcipulis manducare, & in illius interitum veritatem poſtmodum inſtituere, & diſcipulis concedere, quæ nobis non conueniunt. Igitur Apoſtoli in reuerentiam tanti ſacramenti præceperunt, vt ante omnem cibum, & potum à fidelibus ſumeretur, vt ſic fideles intelligerent hunc cibum, & potum vtporè ſummæ dignitatis omni alio cibo, & potui præferendum eſſe. Neque huic Apoſtolorum præcepto aduerſatur præceptum Dominicum Apoſtolis traditum conficiendi hoc ſacramentum, ſicuti ipſe confecit. Hoc facite (inquit) in meam commemorationem, quia ſolum fuit præceptum de conficiendo ſacramento quoad ritum illius ſubſtantialem, non quoad ritus accidentales. Hos enim Apoſtolorum diſpoſitioni reliquit. Aliàs deberent Apoſtoli, reliquique fideles poſt eſum Agni paſchalis, Chriſti corpus conficere, & ſumere.

7. Portò ieiunium hoc ex obligatione ſeruandum naturale, & perfectum eſſe debet, ita vt excludat cuiuſlibet etiam minimi cibi, & potus vitalem ſumptionem, vti tradunt omnes Doctores cum D. Thom. *quæſt.* 80. *art.* 8. Quocirca parua quantitas cibi, & potûs præcepti grauitatem non minuit, cum non ex leuitate cibi grauitas præcepti deſumatur, ſed ex eo quod communio fiat violato naturali ieiunio, quod minima quantitate cibi, æquè ac magna violatur, vt manifeſtè colligitur ex *cap. ex parte. de celebrat. miſſar.* & notauit Vaſq. *diſp.* 211. *cap.* 3. *num.* 28. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 8. *n.* 46. Suar. *diſp.* 68. *ſect.* 4. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q.* 6. *pun.* 2. *n.* 6. Neque ad huius ieiunij violationem opus eſt quod cibus ad nutriendum, vel ad medendum aſſumatur, quia quocunque modo fuerit aſſumptus vitaliter, naturale ieiunium deſtruit, vti docent Doctores citati. Poſtulant tamen aliqui eſſe verum cibum, vel potum, aliàs affirmant non violari ieiunium naturale, cum nec per ſe nutrire, nec iuuare nutri-

tionem

Digitized by Google

tionem poſſit. Sic Ledeſm. 1. p. *ſum.de Euchariſt. cap.*13.*concl.* 4.Ioann. de la Cruz *in director. conſcient. de Euchariſt.dub.*4. *concl.*2.Ludouic.de S.Iuan. *ſum.tract.de Euchariſt.q.*7.*art.* 10.*fol.*172.Ioann.Sanch.*in diſput. ſelectis,diſp.*42. *num.*23. Sed rectius alij ſentiunt ex quacumque re vitaliter ex ore ad ſtomachum traiecta ſiue nutritiua ſit,ſiue non, vt papirus, charta,cera,fruſtum ligni, nummus aureus ieiunium naturale impediens communionem violari. Quia ſic ſumens ieiunus non eſt ab omni re. Quod ab Eccleſia poſtulari videtur in hoc præcepto , vt fideles intelligant cuilibet rei creatæ hunc cibum eſſe præferendum. Neque eo caſu ſumptio cæleſtis cibi eſſet prima comeſtio , cum alia præceſſerit , tametſi rei non nutritiuæ, quod ad comeſtionem non videtur neceſſarium,vt pote quæ in traiectione vitali ex ore ad ſtomachum conſiſtit. Atque ita docent Henriq. *lib.*8.*cap.*49. *num.*2. Reginald. 2.*t. prax.lib.*29.*num.*118.*in fine*. Naldus *in ſum. verbo Euchariſtia num.*10. Nonius *de Euchariſt.quæſt.*80.*art.*8.*coroll.*4. Bonac.*de ſacram.diſp.*4.*quæſt.*6.*pag.*2.*num.*10. Paul.Layman. *lib.*5.*ſum. tract.*4.*cap.*6.*quæſt.*6.*num.*18.

8. Neque inde fit violari naturale ieiunium ex traiectione ſaliuæ,vel ſanguinis ex maxillis , vel ex capite defluentis, quia non eſt traiectio alicuius rei à comedente extrinſeca. Sic Suar.*diſp.*68.*ſect.*4.Bonac.*quæſt.*6.*pun.*2.*num.*6.Layman. *dicto cap.*6.*num.*18.*verſ. cæterum*. Quinimo deglutientem caſu parum aquæ,& vini ſaliuæ immixtum,cum os abluitur , vel parum liquoris , cum conditus cibus deguſtatur , cenſent communiter Doctores à communione non impediri, quia ſic traiectum non traiicitur tanquam cibus , & potus , ſed tanquam ſaliua,cui eſt immixtum. Secus eſſet dicendum,ſi ex propoſito hæc faceret. Sic Vaſq. *diſp.* 211. *cap.* 3. *num.* 29. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 80. *art.*8. *num.* 48. Suar. Bonac. Layman. *ſupra* aduerſus Tabien. *verbo communicare num.* 49. & 50. aſſerentem non violari naturale ieiunium , tametſi ex propoſito ſupradicta in parua quantitate ſumantur. De fruſtulis cœnæ præcedentis caſu inter dentes adhærentibus aliam rationem ſatis probabilem tradunt Suar.*diſp.*68. *ſect.*4. Henriq. *lib.*8.*cap.*49. Ægid. de Coninch *quæſt* 80. *art.* 8. Ob quam ſi deglutiantur etiam ex propoſito, non impediunt communionem,nimirum quia illorum ſumptio non eſt moraliter diſtincta à cœna præcedenti. Neque inde fit ſaccarum ori impoſitum præcedenti nocte , vt paulatim liquefactum raucedinem faucium , vel pectoris leniat non impedire communionem,ſi aliqua illius pars etiam minima poſt mediam noctem traiiciatur,impedit namque,quia illius traiectio ad traiectiones præcedentes reduci non poteſt,cum ex intentione ſumentis æquè ſingulæ traiectiones reſpiciantur , velitque ſaccari ſumptionem durare,quouſque conſumptum ſit,vt benè notauit Ægid.de Coninch.*q.*80. *art.*8.*n.*49.

9. Rurſus ieiunium illius tantum diei pro quo communio accipienda eſt , debet eſſe. Cum autem dies computetur à media nocte vſque ad mediam noctem , communicaturus debet eſſe ieiunus ab illa media nocte , vſque dum communionem accipiat. Non tamen eſt neceſſarium cibum eſſe digeſtum tempore communionis , quia nullo præcepto id cauetur , tametſi decens ſit, ſicuti aliis relatis probat Henriq. *lib.*8. *cap.*49. Suar. *diſput.*68. *ſect.*4. *Vaſq. diſp.*211.*cap.*3. *num.*33. Paul.Layman. *lib.*5. *ſum.tract.*4. *cap* 6. *quæſt.*6. *verſ. ſciendum eſt ſecundo.* Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.*6. *punct.*2.*num.*11. aduerſus Gloſſ.*cap.nihil.* 7.*q.*1. & *cap ſi conſtiterit de accuſationibus*. In quibus textibus Gloſſæ opinio fundari non poteſt. Nam textus in *cap. nihil* nullam de digeſtione cibi mentionem fecit. Textus vero in *cap. ſi conſtiterit* damnans clericum celebrantem poſtquam in tabernis tota nocte commoratus eſſet , non illum damnat , quia celebrauit cibo non digeſto,ſed quia celebrauit abſque pœnitentia, & ſatisfactione culpæ commiſſæ cum non leui populi offenſione , & ſcandalo.

10. Poſt ſumptam Euchariſtiam nullum eſt præceptum ieiunandi,ſed illico abſque peccato potes cibum ſumere.Nam textus *in cap. tribus gradibus de conſecrat. diſt.* 2. qui eſt Clement. vbi præcipitur ſumpta manè Euchariſtia ſeruari ieiunium vſque ad 6.& ſumpta hora tertia , vel quarta ſeruari vſque ad veſperam conſuetudine abrogatus eſt , vt docuit Durand.*in* 4.*diſt.*8.*quæſt.*4.*num.*16. Sotus *diſt* 12.*quæſt.*1.*art.* 5. Vaſq.*diſp.* 211.*cap.*1. *num.*10. Suar. *diſp.* 68 *ſect.* 4.*ad finem.* Paul.Layman.*lib.*5.*ſum. tract.*4. *cap.*6. *in fine.* Bonac. *diſp.*4. *quæſt.*6.*pun.*2.*in fine quæſt.* Verum eſto ſeruare ieiunium præceptum non ſit;eſt tamen maximè decens , quouſque credantur ſpecies ſacramentales conſumptas eſſe, ne cibus ille cæleſtis his terrenis , & materialibus miſceatur. Sicuti etiam decet,ne ſtatim poſt Euchariſtiam ſumptam expuas , maximè ſi ſputum ex pectore profluit. Quod ſi coactus neceſſitate id feceris, præſtat fieri in linteo,vel loco à conculcatione remoto. Hæc enim , & maior reuerentia tanto ſacramento debetur, ſicuti tradiderunt Sot.Suar.Vaſq.Layman. Henriq.Bonac. *locis citatis.*

11. Ab hac generali doctrina præmittendi ieiunium Euchariſtiæ ſuſcipiendæ excipiuntur aliqui caſus , quos placet breuiter examinare. Primus eſt de periculo mortis , in quo conſtitutus ſi commodè Euchariſtiam ſumere non potes ieiunus poteris poſt cibum ,quia diuinum præceptum de ſumenda Euchariſtia , quod ſatis probabile eſt eo tempore vrgere , non eſt contemnendum ob obſeruationem moraliter impoſſibilem præcepti Eccleſiaſtici de ſeruando ieiunio ante communionem. Neque pietatem Eccleſiæ deceret ſuo præcepto fideles tanto bono priuare in ea neceſſitate conſtitutos, ſicuti doctores aduertunt.ſequentes D. Thom. *quæſt.* 80.*art.* 8. & colligitur *ex cap.de his vero , cap. ſi quis de corpore* 26. *q.* 5. & *cap.presbyter de conſecrat diſt.*2. & *ex concil.Conſtantien. ſeſſ.* 3. Quando autem cenſendum ſit periculum mortis adeſſe , vt commodè ieiunus Euchariſtiam ſumere non poſſis, vel quia indiges alimento , vel medicinæ ſumptione , quam differre commodè non potes in horam poſt Euchariſtiæ ſumptionem ſubſequentem , medicorum iudicio relinquitur. Monent tamen Suar.*diſp.*68.*ſect.*5.*in princ.* Ægid.de Coninch. *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 51. te non eſſe obligatum procurare, vt Euchariſtia ante ortum ſolis tibi deferatur , vt ieiunus ſumas , quia neque id praxi receptum eſt , nec tanti ſacramenti reuerentiam decet. Quod dictum eſt de periculo mortis naturalis , dicendum eſt de violenta. Si enim Euchariſtiam ſumere non potes ieiunus , quia iudex non permittit executionem ſententiæ tibi non ieiuno notificatam in alium diem differre,poteris eo die etiam non ieiunus Euchariſtiam ſumere , quia neceſſitas huius viatici ad cæleſtem vitam eadem , & fortè maior eſt Suar. & Ægid. *ſupra* Vaſq. *diſp.* 211. *cap.*4.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*4.*cap.*6.*q.*6.*num.* 20.Eman.Saà *verbo Euchariſtia num.* 2. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *p. vlt. numer.*23.

12. Sed eſt dubium an durante eodem periculo mortis poſſis ſæpius non ieiunus communicare : Dixi *durante eodem periculo* , nam ſi ceſſauit periculum , ratione cuius communionem ſuſcepiſti , & nouum ſucceſſit , conueniunt Doctores te poſſe iterum viaticum non ieiunum accipere. Deinde conueniunt ſi ſumpto viatico vno die velis aliis diebus ieiunus communicare, nulla lege te eſſe impeditum. Controuerſia igitur ea eſt,an durante eadem infirmitate , eodem vel maiori periculo poſſis iterum viaticum non ieiunus accipere, ſi commodè ieiunus poſſis? Negat Vaſq.*diſp.*211.*cap.*4.*à num.* 37.motus ea ratione ſatis efficaci. Præceptum eſt ab Eccleſia, ne vllus poſt cibum , vel potum Euchariſtiam accipiat, neue ſacerdotes pranſis adminiſtrent. At ab hoc præcepto excuſatur conſtitutus in mortis periculo , qui non poteſt commodè ieiunus accipere ea ſolum ratione , ne ſine ſacramento moriatur, vt dixit.D.Thom.*quæſt.*80.*art.*4.ob quam rationem non ſolum ſacerdoti permittitur adminiſtratio , ſed etiam obligatio imponitur *in cap.presbyter de conſecrat.diſt.* 2.quod eſt concilij VVatmaienſ.Sed ſumpto ſemel ſacramento ceſſat ratio,ob quam non ieiuno Euchariſtia conceditur.Non enim decedet ſine ſacramento viatico. Ergo generale præceptum de ieiunio communioni præmittendo vrget.Atque adeo conſtitutus in mortis articulo non poterit iterum poſt cibum,vel potum ſuſcipere communionem , neque ſacerdos poterit illi eam adminiſtrare.

13. Cæterùm plures recentiores arbitrantur poſſe ſæpiùs in eadem infirmitate viaticum accipi à non ieiuno. Sic aliis relatis Silueſt. *verbo Euchariſtia* 3. §. 6. Tabiena *verbo communicare* §. 48. Armilla *eodem numer.* 18. Fumus *verbo communio* §. 18.Henriq.*lib.*8.*cap.*50.*n.*1. Suar.*diſp.*68.*ſect.*5.Ægid. de Coninch.*q.*80.*art.*8.*num.*53.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*4.*cap.* 6.*q.*6.*num.*20.Bonac.*diſp.*4.*q.*6.*pun.vlt.num.*23.Fagundez *de quinque Eccleſ.præceptis de* 3.*Eccleſ.præcep.lib.*3.*c.*5.*n.* 20. Mouentur,quia textus concedentes,conſtitutis in mortis periculo vt ſuſcipiant Euchariſtiam poſt cibum,vel potum,cum aliter ſuſcipere commodè non poſſint , non limitant conceſſionem pro vna tantum vice. Non igitur eſt à nobis limitanda, præcipuè cum pietatem Eccleſiæ maximè deceat fauere hoc tam ſalutari beneficio iis,qui in tam graui , & extrema ſunt neceſſitate conſtituti. Quod ſi roges quot dies inter communionem & communionem intermitti debent ? Reſpondent Suar.Ægid.Bonac.Fagundez,aliique communiter ſex vel octo dies debere intermitti , quia id ad reuerentiam ſacramenti pertinet.

14. Ego vero dicendum exiſtimo vel ſentiendum eſſe cum Vaſq. vel affirmandum, non ſolum poſt ſex , vel octo dies te poſſe iterum viaticum ſumere , ſed ſingulis diebus. Nam ſi conſtitutis in mortis periculo , vt præcitati Doctores affirmant , nulla eſt lex poſita de præmittendo ieiunio communioni , cum datum omnibus ſit ſingulis diebus Euchariſtiam accipere , poterunt illam accipere non ieiuni , ſi ieiunium ſeruare non poſſunt. Neceſſitatem vero tanti ſacramenti ſingulis diebus habent morituri , vt quid ergo illo priuandi ſunt ? Poterunt ergo ſingulis diebus commu-

ſi aliter non poſſunt. Et ita ſuſtinent Tabiena, & Armilla, caſu quo moriturus poſt ſemel acceptum viaticum peccaret mortaliter,quod abſit. Henriq. *lib.8. cap.50.* ſolum dicit non *decere* ob reuerentiam ſacramenti, ſic ſæpius communicare, tacitè indicans ſolùm eſſe minus conueniens, ſed non illicitum. Emau. Sà, *verbo Euchariſtia. num.5. & 14. edit. Roman.* ſine vlla limitatione inquit, poſſe ſæpius in eadem ægritudine infirmum etiam non ieiunum communicare,quoties expetere videtur. Laym. exiſtimat, ſi aliquis aſſuetus eſt frequenter communicare,vel ſacrificare;& propter deuotionem, ac deſiderium difficilè abſtineat, permitti ipſi poſſe,vt altero ſtatim die iterum ſanctam Euchariſtiam e manu ſacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum inſtare videatur.

15. Quæ dicta ſunt de communione, dici debent de ſacrificio,poſſe inquam ſacerdotem conſtitutum in mortis periculo ſacrificare non ieiunum ad ſe communicandum,ſi commodè ieiunus facere non poſſit,ſic relato Zambrano docet Layman. *dicto lib.5.tract.4.cap.6.q.6.n.20.* Limitat tamen, niſi aliunde Euchariſtiam habere poſſit. Quam limitationem non credo veram, quia præceptum de ieiunio ſeruando ante celebrationem,non tam eſt propter conſecrationem, quam propter communionem illi neceſſariò annexam. Si igitur neceſſariò communio ſuſcipienda eſt à non ieiuno, parum refert quod ſuſcipiatur illo ſacerdote celebrante, vel è manu alterius communicante.

16. Secundò dubitabis, an ob miniſtrandum viaticum morituro poſſis non ieiunus ſacrificare, cum aliter miniſtrare non poſſis? Admittit Maior. *in 4.diſt. 9.q.3.ad 5.* quinimo addit ob hanc neceſſitatem poſſe ſacerdotem ſine veſtibus, & luminibus, & in fermentato ſacramentum conficere. Sed eſt nimia licentia, & aliena à conſuetudine Eccleſiæ. Quapropter cæteri omnes Doctores nullatenus eam facultatem ſacerdoti concedunt: præſtat enim ritum communem in conficiendo hoc ſacramento ſeruari,quam alicuius priuatæ neceſſitati ſuccurrere, cui neceſſitati Eccleſia prouidit præcipiens Euchariſtiam in ſacrario aſſeruari, ne ob defectum ſacramenti fideles ſine viatico decederent. *c. presbyter de conſecrat.diſt.2.* neue ſacerdotes pranſi,& cœnati ad conficiendum hoc ſacramentum minus reuerenter accederent. Quæ prouidentia neceſſaria non eſſet, ſi ſacerdos etiam non ieiunus conficere ſacramentum poſſet occurrente fidelis neceſſitate. Quod ſi aliquando hoſtia conſecrata deficiat, quia rarum erit, non obinde ritus celebrandi ante cibum, & potum lege vniuerſali ſtabilitus omitti debet. Atque ita docent Nauarr.*cap.21.num.51.* Henriq. *lib. 8.cap.50.num.1.& cap.46.* Suar. *diſp. 68. ſect. 5. §. nihilominus.* Ægid.de Coninch.*q.80. art.8.à num.56.* Vaſq. *diſp. 211.cap.5. num.61.* Layman. *lib.5. ſum.tract.4.cap.6.quaſt.6.num.21.* Tolet.*lib. 2.cap.13. in fine.* Bonac.*diſp.4.quaſt.6.pun.2. num.24.* Hanc doctrinam limitat Zambran. *de Euchariſt. cap.3. dub. 6. num. 2.* quem ſequitur Layman. loco allegato, vt procedat caſu quo infirmus aliud ſacramentum pœnitentiæ, vel extremæ vnctionis recipere poſſit,nam ſi incapax ſit alterius ſacramenti recipiendi, cenſent ſecluſo ſcandalo poſſe ſacerdotem non ieiunum ſacrificare, vt communionem ei concedat. Sed nullatenus cenſeo hanc limitationem admittendam eſſe. Tum quia cæteri Doctores illius non meminere. Tum quia ratio adducta in probationem communis ſententiæ æquè in hoc caſu procedit.

17. Secundus caſus exceptus à generali lege ſeruandi ieiunium pro communione ſuſcipienda ſumitur ex reuerentia ſacramenti. Si enim probabilis timor adſit alicuius irreuerentiæ vel quia ſacramentum in manus infidelium timetur aduenturum, vel quia ab animali, vel ab igne conſumendum, vel ab aliquo alio irreuerenter tractandum, poterit non ſolum ſacerdos, ſed eo deficiente laïcus non ieiunus ſibi propriis manibus miniſtrare: quia quod in reuerentiam ſacramenti ſtatutum eſt, non debet in illius irreuerentiam cedere. Sic ex omnium ſententia docet Vaſq. *diſp.211. cap.5. num.57.* Suar.*diſp.68.ſect.5.* Ægid. de Coninch.*q.80. art.8. in fine.* Fagundez,*de Euchariſt.lib.3.c.5.in fine.* Layman. *lib.5.ſum.tract. 4.c.6.in fine.*

18. Tertius caſus deſumitur ex perfectione ſacrificij, quod dupliciter contingere poteſt, primò ſi per inaduertentiam loco vini aquam infuderis, illamque ſumpſeris. Secundò ſi facta conſecratione recordaris ieiunum non eſſe. Tertiò ſi ſacerdos facta conſecratione conſumere ſacrificium non poteſt, vel quia deceſſit, vel quia ſenſibus deſtituitur, in iis enim caſibus poteris, & debes etiam non ieiunus communicare, ne ſacrificium imperfectum relinquatur. Lex enim conficiendi ſacrificium perfectum præualet legi de præmittendo ieiunio. Atque ita docent Vaſq. Ægid. Suar. Fagund. Layman. *locis alleg.*

19. Quartus caſus ad ſupradictum reduci debet, cum poſt peractum ſacrificium, & ablutionem ſumptam reperis in patena, vel corporali aliquas reliquias conſecratas, potes illas abſumere, etiamſi grandiuſculæ ſint, quia ad idem ſacrificium pertinet illarum conſumptio. Sic Syluest. *verbo Euchariſt.3.§ 8.* Nauarr.*cap.25.num.89.* Soto *in 4.diſt.12.quaſt. 1.art.8.* Suar.*diſp.68 ſect.6.* Henriq.*lib.8. cap.50.n.2.* Ægid. de Coninch.*quaſt.80.art.8 n.65.* Vaſq.*diſp.211.c. 5.à n.50.* Laym. *lib.5.ſum.tract.4.c.6. q.6. circa finem n.22.* Bonac.*diſp. 4.q.6. pun.2.n.12.& 13.*

20. Duplicem limitationem huic generali doctrinæ adhibent aliqui Doctores. Prima vt incontinenti poſt ablutionem antequam orationes recitentur, particulæ abſumantur, aliàs non videtur illarum ſumptio eadem eſſe moraliter cum ſumptione ablutionem præcedente. Sic Syluest.*loco allegato.* Cæterùm Vaſq. Suar. Ægid. Laym. hanc limitationem reprobant, cenſentque dum Sacerdos ab altari non receſſerit, tametſi in miniſtrando Euchariſtiam aliis ſe diu detinuerit poſſe prædictas reliquias abſumere, quia dum ſacerdos ab altari non recedit, ad ipſum pertinet poſſe conſumere quod ibi conſecratum eſt. Secunda limitatio eſt, vt particulæ ſint ex conſecratis eo ſacrificio. Aliàs earum ſumptio non videtur ad idem ſacrificium pertinere, & cum ſumptione præcedente ablutionem, vnum efficere. Vnde ſi commodè aſſeruari poſſunt, ſeruandæ ſunt: Sic docent Ægid. *dicta quaſt. 80. art.8. num.67.* Vaſq. *diſp.211. cap.5. num. 57.* Layman. *lib.5. ſum.tract.4.cap.6.q.6.num.22.* Suar. *diſp.68. ſect.6. poſt. med. verſ.ad primum.* Bonac. *diſp.4. q.6.p.2. num.14.* Fateor hanc limitationem conſulendam eſſe, ſed an ſub graui culpa, mihi difficile eſt. Nam reliquiarum conſecratio, & conſumptio pertinet ad rationem ſacrificij accidentariam, cum ſine formarum conſecratione, & ſumptione perfectio ſacrificij conſiſtat: ſola vnica hoſtia, & calice conſecratis, & ſumptis. Ergo ſi ob ſacrificij complementum poteſt ſacerdos poſt ſumptam ablutionem reliquias à ſe conſecratas ſumere, poterit ſimiliter quæ ab aliis conſecratæ fuerint, ſiquidem earum ſumptio æquè pertineat ſacrificio. Item ad ſacerdotem pertinet conſumere poſſe non ſolum formulas à ſe conſecratas, ſed etiam quæ ab aliis ſunt conſecratæ.Ergo vtraſque conſumere poterit,dum ab altari non recedit,quia dum eſt in altari non cenſetur moraliter finita conſumptio, nec conuiuium peractum.

Illud vero eſt omnino certum laïco, ſeu ſacerdoti more laïcorum communicanti non debere reliquias concedi poſt ablutionem,quia communione accepta finitur conuiuium,neque ad illius miniſterium pertinet reliquias abſumere. Sic cenſent Ægid.Vaſq.Suar. Bonac. *loc.alleg.*

21. Quintus caſus eſt,& receptus ab omnibus,cum ieiunium ſimul cum communione accepta violatur, vt contingit cum in feria 6. hebdomadæ ſanctæ ſacramentum mixtum vino aſſumitur,item cum hoſtia hæret labro calicis,nec facile digiti dimoueri poteſt, & ſumi, expedit vinum infundere, & ſimul cum illo abſumere. Item cum palato hæret poteris ſemel & iterum ablutionem ſumere, quia in iis caſibus non cenſetur violatio ieiunij moraliter communionem præceſſiſſe. Suar. Vaſq.Laym.Bonac.Ægid. *loc.alleg.*

22. Sextus eſt, ſi grauis nota ſacerdoti immineat, ni celebret non ieiunus, vt ſi incœpta miſſa recordetur ieiunum non eſſe, velitque à celebratione deſiſtere, populus tamen etiam cauſa manifeſtata non acquieſcit, quinimo graue aliquod malum ſuſpicatur, & ſcandalum ſumit, poterit ſacerdos miſſam proſequi, & non ieiunus celebrare, quia præcepta Eccleſiæ eo rigore non obligant. Docent ſupradicti Doctores.

PVNCTVM XIV.

De obligatione ſumendi Euchariſtiam ex diuino præcepto.

1. *Plures cenſent nullam eſſe obligationem ex diuino præcepto ſumendi Euchariſtiam.*
2. *Verius eſt oppoſitum.*
3. *Satisfacit cuidam obiectioni.*
4. *In articulo mortis obligat hoc diuinum præceptum.*
5. *Non ſatisfacit communicans extra periculum.*
6. *Si proximum periculo communicaſti ſatisfacis ex plurium ſententia.*
7. *Verius eſt oppoſitum.*
8. *Fundamentum contrarium diſſoluitur.*
9. *Interdum in vita communicare teneris iuxta Eccleſiæ determinationem.*
10. *Infideles aſtringi præcepto diuino communicandi aliqui firmant.*
11. *Verius eſt oppoſitum.*

1. Obligatio ſumendi Euchariſtiam naſci poteſt ex præcepto diuino, vel Eccleſiaſtico. Ex præcepto diuino nullam eſſe obligationem firmant Bonauent. *à num. 4. diſt. 12. 2. p. diſtinct. art. 1.* Aleuſ. *in 4. quaſt 11. membr.2. art.4.§.1.* Gabriel. *in canon. miſſæ. lect. 87. lit.1.* Syluest. *verbo*

Euchariſtia

Digitized by Google

Euchariſtia 3. in princ. Ferrarienſ. *4. contra gentes c.* 61. Fauet D. Thom. *in 4. diſt. 6. q. vnica. art. 2. & diſt. 12. q. 3. art. 2. q.* 1. Mouentur, quia nullus eſt ſcripturæ locus, ex quo hæc obligatio colligi poſſit, Nam locus ille Ioann. 6. Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem D. Thom. *q. 65. art. 4. ad* 2. aliique Patres explicant de ſpirituali manducatione. Aliàs ſub vtraque ſpecie eſſet obligatio à Chriſto impoſita ſumendi Euchariſtiam. Ex inſtitutione autem huius ſacramenti hæc obligatio non colligitur. Nam eſto ad nutriendum, & roborandum fideles aduerſus Diaboli inſidias inſtitutum ſit, aliundè robur illud accipere fidelis poteſt, & in gratia accepta perſeuerare.

2. Nihilominus longè verior ſententia eſt, quam tradit D. Thom. *communiter receptus q. 80. art.* 11. obligationem eſſe ſumendi Euchariſtiam ex Chriſti præcepto, primò illis verbis tradito: Niſi manducaueritis carnem, &c. quæ ſine dubio intelliguntur de manducatione reali, & non de manducatione ſpirituali, vt colligitur ex contextu, aliàs audientes non forent ſcandalizati. Neque nouum aliquid Chriſtus affirmaret, cum dixit. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem in me manet, & ego in eo, ſi manducatio, & potus futura eſſent per fidem, & charitatem. *Quæ latiùs proſequitur* Ianſen. Maldonat. Tolet. *in hunc locum.* Vaſq. *diſp. 179. cap* 4. Quo ſuppoſito concluſionem probo. Si enim illa verba Ioann. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto obligationem baptiſmi non ſolum neceſſitate præcepti, ſed medij declarant, cur illa verba, niſi manducaueritis, obligationem ſaltem præcepti non declarabunt, cum eodem tenore vtraque verba prolata ſint? Secundò illis verbis *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem. Nam vt concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 2. explicuit, ſanctæ Euchariſtiæ ſumptione colere nos ſui memoriam Chriſtus præcepit. At nec præcipit, nec decebat præcipere, vt quoties manducaremus eius carnem, & biberemus eius ſanguinem ſpeciali attentione coleremus eius memoriam, quia ſæpè diſtracti manducamus, ſæpè ſenſibus deſtituti, ſæpè ignorantes ibi paſſionem, & mortem Chriſti annunciari. Ergo ſolum præcepit, vt eius corpus, & ſanguinem ſumeremus, qua ſumptione vtpotè quæ eſt paſſionis, & mortis Dominicæ annunciatio eius memoriam colimus. Neque enim præcipere Chriſtus poterat ſumptione ſui corporis mortem illius colere, quia ſimul præciperet ſui corporis ſumptionem.

3. Neque inde fit præcepiſſe omnibus fidelibus ſumptionem ſub vtraque ſpecie. Nam verba illa, *niſi manducaueritis* intelligenda ſunt, ſi nec manducaueritis, nec biberitis, &c. Sicuti intelliguntur illa verba Petri *Actor.* 3. Argentum & aurum non eſt mihi, id eſt neque argentum, neque aurum eſt mihi, ex qua explicatione ſolum infertur vnius ſpeciei ſumptionem neceſſariam eſſe ad vitam. Imo eſto daremus de ſumptione vtriuſque ſpeciei ibi latum fuiſſe à Chriſto præceptum, non intelligendum eſt latum fuiſſe pro omnibus fidelibus, ſed ſolum pro ſacerdotibus celebrantibus, ij enim niſi manducauerint, & biberint vita carebunt, pro aliis vero, prout Eccleſia diſpoſuerit. Verba autem illa *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem, quæque referuntur à Paulo 1. *Corinth.* 11. ſimiliter explicanda ſunt. Eſſe inquam Eccleſiæ præceptum impoſitum Chriſti corpus, & ſanguinem conſecrandi mediis ſacerdotibus ipſis, quia ſacerdotibus præceptum ſumendi datur, qua ſumptione memoriam Dominicæ paſſionis, & mortis recolerent, cæteris verò fidelibus non conſecrantibus eſſe præceptum recolendi Dominicam paſſionem, & mortem ſumptione Chriſti corporis, vel ſanguinis, prout Eccleſia diſpoſuerit. Cum autem Eccleſia ob grauia inconuenientia, quæ ex vſu calicis ſequi poterant, illius vſum laïcis interdixerit, conſequenter illis interdixit vſu calicis Chriſti paſſionem recolere, ſed ſolum vſu, & ſumptione corporis.

4. Hoc præceptum diuinum de ſumenda Euchariſtia cum affirmatiuum ſit, neceſſariò obligare debet aliquo tempore. Quod autem ſit? Non conueniunt Doctores. Nam Caiet. *in ſum. verbo communio ſacramentalis.* Armilla *eodem n.* 4. Silueſt. *verbo Euchariſtia 3. in princ.* Ledeſma 1. *p. 4. q. 21. art. 11. dub.* 2. negant obligare in articulo mortis, quia eſto ſancta Euchariſtia viaticum ſit pro itinere ex hac vita ad futuram, non tamen neceſſarium, ſicuti eſt pœnitentia lapſis in peccatum, ea enim obtinetur gratia, quæ ius ad gloriam concedit. Non igitur Euchariſtia neceſſaria eſt. Cæterùm longè verius eſt præcepto diuino omnes fideles aſtringi ad communionem percipiendam in articulo mortis. Sic D. Thom. *quæſt.* 80. *art.* 11. quem ferè omnes expoſitores ſequuntur, Valen. *t. 4. diſput. 6. quæſt. 8. pun.* 4. Suar. *diſp. 69. ſect.* 3. Vaſq. *diſp. 214. cap.* 2. Paul. Layman. *lib. 5. ſum. tract.* 4. *cap. 5. num.* 2. Ægid. *quæſt. 80. art. 11. dub. 3. num.* 94. Bonac. pluribus relatis *diſp. 4. quæſt. 6. pun. 1. num.* 1. Ratio concluſionis ſumitur ex concilio Niceno *can.* 13. relato *cap. de his 26. quæſt. 6. & ex* concil. Arelatenſ. 2. *can.* 12. Arauſinaco 1. *can.* 3. Carthagin. 4. *can. 77. &* 78. Ancitano *can.* 22. præcipientibus, ne morituris viaticum (quod neceſſarium appellauit Nicenum concilium) negaretur. At ſi neceſſarium non eſſet ſaltem ex præcepto, nec concilium neceſſarium diceret, nec eo rigore præciperetur ſacerdotibus illius miniſtratio, nec à cura, & diligentia, qua monet Trident. *ſeſſ. 13. cap.* 6. cautum eſſet, vt in Eccleſiis pro infirmis aſſeruaretur. Adde nullo tempore fidelem magis indigere auxilio huius ſacramenti, quam tempore mortis, vtpote in quo diabolus ſciens quia modicum tempus habet, grauiores inſidias parat, & pro viribus deiicere procurat: decebat ergo eo tempore præcipi huius antidoti ſumptionem.

5. Hinc videtur euidenter inferri communicantem extra periculum mortis non ſolum poſſe, ſed teneri ſacram Euchariſtiam in periculo mortis conſtitutum ſuſcipere. Quia communio facta ante periculum mortis non præcipitur, ergo ea ſatisfieri non poteſt communioni præceptæ. Impoſſibile enim eſt te præcepto ſatisfacere, niſi opus præceptum exequaris. Atque ita docet optimè Vaſq. *diſp. 214. cap. 2. à num.* 13. Henriq. *lib. 8. cap.* 4. Suar. *diſput. 69. ſect.* 3. Zambran. *de Euchariſt. cap. 3. dub.* 1. Tametſi Caiet. Armilla, Sylueſt. *locis allegatis* minus benè aſſerant communicantem in Paſchate nec diuino nec Eccleſiaſtico præcepto obligatum eſſe in articulo mortis communicare. Quam ſententiam probabilem reputat Eman. Saà *verbo Euchariſtia num.* 1. Tolet. *lib. 6. ſum. cap.* 18. *in fine.*

6. Sed quid ſi communio Paſchalis, vel alia communio non longè ante periculum mortis, V. g. ſex, vel octo diebus facta fuerit, eritne ſufficiens, vt præcepto diuino in articulo mortis communicandi cenſearis ſatisfacere? Affirmant Paludan. *in 4. diſt. 9. quæſt. 1. art. 2. n. 16. &* 17. Sotus *diſt. 12. quæſt. 1. art.* 11. Suar. *diſp. 69 ſect.* 3. Layman. *lib. 5 ſum. tract.* 4. *cap. 5. q. 1. n.* 4. Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 3. n.* 98. Bonac. *diſp. 4. quæſt. 7. pun. 1. num.* 2. & alij. Mouentur, quia re ipſa opus præceptum executus es, ſiquidem proximè ante periculum mortis communicaueris, cenſeris enim in ipſo periculi tempore communicare, quod enim parum diſtat, nihil diſtare videtur. Aliàs coactus eſſes bis eodem die communicare contra conſuetam, & receptam conſuetudinem. Nam ponamus te ſanum manè communicaſſe, & veſperè in periculum mortis manifeſtum incidiſſe, ſi præcepto diuino communicandi in articulo mortis ſatisfactum non eſt communione extra periculum facta, obligatus eſſes veſpere communicare, atque adeò bis eodem die. Neque Eccleſiaſtica lex eam communionem prohibere poterit.

7. Cæterum etſi prædicta ſententia præcipuè ob Doctorum authoritatem ſatis probabilis ſit, probabiliorem exiſtimo negantem ea communione proxima periculo mortis præcepto diuino communicandi in mortis articulo ſatisfactum eſſe. Sic docuit Vaſq. *diſp. 214. cap. 2. à n.* 14. Ducor ea ratione, quia communio ante periculum mortis eſt communio voluntaria non obligatoria, ſed communioni obligatoriæ nequit fieri ſatis per communionem, quæ præcepta non ſit. Ergo communioni debitæ in articulo mortis per communionem antecedentem tale periculum nequit ſatisfieri. Secundo ſi communioni debitæ in articulo mortis eſt ſatisfactum ea communione antecedente periculum, conſtitutus in mortis periculo non poteris non ieiunus communicare in ſententia illorum Doctorum, qui negant ſingulis diebus ægrotum periculoſum communicare non ieiunum poſſe, quia ea communio neceſſaria non eſt, ſicuti non eſt neceſſarium bis in eadem infirmitate communicare.

8. Ratio vero in contrarium non vrget. Nam eſto illa communio extra periculum mortis facta, diſtet parum quoad phyſicam ſubſtantiam à communione, quæ fieret in periculo, quoad obligationem; tamen multum diſtat, cum ea ſub obligatione non ceciderit, ſicuti communio facta proximè ante paſcha parum à tempore paſchali diſtet, diſtat tamen multum à communione, quæ eo tempore præcipitur, ſiquidem priori communione, vtpote non præcepta non fit ſatis communioni paſchali debitæ. Sequelam autem, quæ ex hac doctrina videtur inferri plures Doctores ex Salmanticenſi, & Valliſoletana. Vniuerſitate conſulti non tenuunt concedere; Neque enim reputant inconueniens ob hanc cauſam bis eodem die communicare, ſicuti bis eodem die communicare quis poteſt, ne ſacramento aliqua grauis irreuerentia fiat. Sed concedamus gratis incidentem eo die, quo communicauit in periculum mortis non poſſe eo die communicare, vti docent expreſsè Paul. Layman. *lib. 5. ſum tract.* 4. *cap. 5. n.* 5. Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 3. n.* 100. non inde infertur præcepto diuino communicandi in eo periculo non aſtringi, aſtringitur namque per ſe, tametſi per accidens ex præcepto Eccleſiæ excuſetur. Sicuti ſi conſtituto in mortis periculo graue crimẽ commiſerit in deteſtationem illius criminis lege Eccleſiaſtica denegaretur viaticum, excuſatus ipſe eſſet à præcepto diuino ſumendi viaticum, tametſi per ſe eo præcepto teneretur. Sic conſtitutus in mortis periculo teneretur per ſe communicare, quamuis eo die extra periculum communicauerit. Excuſatur tamen ab hac obligatione ob prohibitionem Eccleſiæ, quæ meritò id prohibere poteſt ob reuerentiam tantò ſacra-

cramento debitam. Neque hæc prohibitio eſt abrogatio diuini præcepti, ſed illius vſus debita limitatio.

9. Rurſus extra mortis articulum inter lum in vita aſſerunt communiter Doctores præceptum diuinum communicandi obligare. Nam cum proprius effectus illius ſit animam ſuſcipientis nutrire, & roborare aduerſus inſidias diaboli, vt in accepta gratia perſeueret immemor, & ſatis contemptor propriæ ſalutis eſſet, qui in ſuſcipiendo hoc ſalutifero remedio negligens exiſteret. Ob hanc cauſam per tres vel quatuor annos communionem omittentem præcepti diuini reum aſſerunt Suar. *diſp. 69. ſect. 3.* Bonac. *diſput. 4. q. 7. pun. 1. à num. 8.* etiam ſecluſa aliqua Eccleſiæ determinatione. Mihi tamen verius apparet quod tradidit Vaſq. *diſput. 214. cap. 3. à num. 20.* cui ex parte conſentit Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 3. in fine*, ſecluſa determinatione Eccleſiæ nullius peccati reum eſſe, qui toto vitæ tempore vſque ad mortis periculum omitteret communionem. Nam præcepta affirmatiua determinatum tempus, & cognitum habere debent, in quo executioni mandentur. At ſecluſa determinatione Eccleſiæ nemini conſtat, nec conſtare poteſt, quod tempus Chriſtus huius præcepti executione ſignauerit præter mortis articulum. Ergo extra illud nemo præcepto diuino obligari poteſt. Et confirmo. Ponamus Chriſtum Dominum inſtituiſſe hoc ſacramentum, præcepiſſeque in vita ſumendum, quoties Eccleſia ſua lege determinauerit. Sanè ex hac conſtitutione, & decreto, quod rationi maximè conſentaneum eſt, infertur manifeſtè neminem obligatum eſſe ex diuino præcepto Euchariſtiam ſumere, antequam Eccleſia tempus ſumptionis determinauerit, quia obligatio diuini præcepti ab ea determinatione pendet, & ſub ea determinatione profertur.

10. Sed an hoc præceptum diuinum de ſumenda Euchariſtia tempore vitæ, & mortis obliget non ſolum fideles ratione vtentes, ſed etiam infideles? variant Doctores. Affirmant obligari Suar. *diſp. 69. ſect. 2. dub. 1.* Vaſq. *diſp. 214. c. 4. in princ.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 2. numer. 93.* Mouentur, quia Chriſtus Dominus tam baptizatos, quam non baptizatos ſuo præcepto obligare potuit. Quod autem de facto obligauerit inde colligitur, quia verba illa *Ioann. 6.* Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, quibus hoc præceptum latum eſt, Capharnaitis ſunt dicta, inter quos plurimi erant non baptizati. Neque huic obligationi obſtat, quod infideles non poſſint hoc ſacramentum recipere, niſi baptiſmo ſuſcepto, quia poteſt obligatio ſuſcipiendi Euchariſtiam obligationem ſuſcipiendi baptiſmum præſupponere, & vtraque infideles afficere ſicuti obligatio pœnitentiæ, & Euchariſtiæ exiſtentes in peccato mortali afficit, tametſi Euchariſtiæ receptio receptionem pœnitentiæ præſupponat.

11. Cæterùm verius cenſeo infideles Euchariſtiæ præcepto non aſtringi, atque adeò omittentes in articulo mortis baptiſmum, & communionem ſolius omiſſionis baptiſmi reos eſſe. Sic docuit Sotus *in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3. concl. 1.* Thom. Sanch. *lib. 1. in decal. cap. 12. num. 15.* Ratio eſt, quia Chriſtus Dominus noluit infideles durante infidelitate capaces fieri Euchariſtiæ. Non enim pro ipſis, ſed pro fidelibus baptizatis hoc ſacramentum ſicut, & reliqua inſtituit. Ergo ſuo præcepto noluit eos obligare, vtpote qui ſint incapaces Euchariſtiam ſacramentaliter ſuſcipiendi: in quo eſt magnum diſcrimen à peccatoribus baptizatis. Hi enim capaces ſunt Euchariſtiæ ſuſcipiendæ etiam non præmiſſa pœnitentia, ideoque aſtringi poſſunt præcepto illam ſumendi, eique ſatisfacere poſſunt pœnitentia omiſſa. At non baptizati neque capaces ſunt Euchariſtiæ ſacramentaliter ſuſcipiendæ, neque illius ſuſceptione quæ ſacramentalis non eſt, præcepto Euchariſtiæ ſacramentaliter ſuſcipiendæ ſatisfacere poſſunt. Hanc rationem confirmat optimè Sanch. exemplo illius, qui voto aſtringitur religionis aſſumendæ, qui eſto obligationem habeat aſſumendi religionis ſtatum, & eo aſſumpto teneatur caſtitatem, paupertatem, & obedientiam ſeruare: at dum illius ſtatus aſſumptionem omittit, paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ obligatione non tenetur, quia hæ obligationes ſupponunt ſtatum aſſumptum. Sic eſt in præſenti. Quilibet infidelis obligatus eſt baptiſmum ſuſcipere, quo ſuſcepto obligatur ad Euchariſtiæ ſuſceptionem. At ante baptiſmi ſuſceptionem nullatenus ad ſuſcipiendam Euchariſtiam obligatur, quia hæc obligatio ſolum baptiſmi ſuſceptores ſpectat.

PVNCTVM XV.

De obligatione ſuſcipiendi Euchariſtiam ex præcepto Eccleſiaſtico.

1. *Pro diuerſitate temporum diuerſimodè latum fuit præceptum de Euchariſtia ſumptione. Et quid in præſenti?*
2. *Quid nomine Paſchatis intelligatur.*
3. *Non communicans tempore paſchatis an poſtea communicare teneatur? Tenetur ſi omittat ex conſilio confeſſarij.*
4. *Si ex legitimo impedimento, affirmant aliqui.*
5. *Negant plures ſiue ex malitia, ſiue ex impedimento omittat.*
6. *Quæ inferantur ex hac ſententia.*
7. *Affirmandum eſt teneri communicare, ſiue ex malitia, ſiue ex impedimento omiſerit.*
8. *An præuidens te impediendum eſſe à communione tempore paſchatis tenearis præuenire? Sub diſtinctione reſpondetur.*
9. *Quæ perſonæ teneantur hoc præcepto.*
10. *Nulla alia communione fit ſatis huic præcepto, niſi ſit de manu proprij ſacerdotis.*
11. *Communione peccaminoſa plures negant te huic præcepto poſſe ſatisfacere.*
12. *Verius eſt oppoſitum.*
13. *Soluitur fundamentum contrariæ ſententiæ.*
14. *Qua pœna afficiantur huius præcepti tranſgreſſores.*
15. *Iure communi nullus crebrius quam ſemel in anno obligatus eſt communicare.*

1. PRæcedenti puncto diximus obligationem in vita ſumendi Euchariſtiam ex diuino præcepto diſpoſitioni Eccleſiæ relictam eſſe. Qua diſpoſitione, ſeu determinatione facta non ſolum præcepto Eccleſiaſtico, ſed diuino teneris Euchariſtiam ſumere. Variè Eccleſia in hac diſpoſitione proceſſit. Nam tempore naſcentis Eccleſiæ, quia charitas, & deuotio fidelium feruentior erat, & grauior illorum neceſſitas ob tyrannorum perſecutionem, & aliorum infidelium incurſus, ſingulis diebus diſpoſitum erat hoc ſacramentum ſuſcipi. Conſtat ex Anacleto Papa, *epiſt. 1. cap. 2.* & refertur *in cap. epiſcopus de conſecrat. diſt. 1.* vbi ſingulis diebus non communicans priuandus venit Eccleſiæ ingreſſu, quia ſic Apoſtoli ſtatuerunt, & ſancta Romana tenet Eccleſia, de qua conſuetudine vide *Can. 10. Apoſtolorum.* Dionyſium *de Eccleſiaſt. Hierarch. cap. 3. Clement. Roman. lib. 2. Apoſtolic. conſtitut. cap. 57. ſub finem.* Poſtea vero frigeſcente charitate, & fidelium multitudine creſcente Fabian. Papa relatus in Gratiano *in c. etiamſi non frequentius de conſec. diſt. 2. & concil. Agathenſe relatum in cap. ſeculares eadem diſt.* ter in anno decretum eſt ſuſcipi debere Euchariſtiam, nempè in Natali Domini, in Paſchate, & Penteceoſte. Tandem Innocent. III. *in c. omnis vtriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſionibus.* ob varias cauſas ibidem enumeratas decreuit ſemel anno, ſcilicet tempore Paſchatis Euchariſtiam ſumendam eſſe, quod præceptum aliis abrogatis vſque ad hæc tempora viget. Pro illius igitur explicatione inquires quod tempus nomine paſchatis intelligatur, quas perſonas afficiat hoc præceptum, qua communione illi poſſit fieri ſatis, quæ pœna trangreſſoribus ſit impoſita?

2. Nomine Paſchatis non ſolum diem reſurrectionis, ſed octo antecedentes, & octo ſubſequentes nempè à dominica palmarum vſque ad dominicam in Albis incluſiuè comprehendi praxis, & communis vſus Eccleſiæ probat, ex declaratione Eugenij IV. teſte Nauarr. *cap. 21. numer. 45.* Ex conſuetudine, vel ex priuilegio hoc tempus extenditur aliquibus locis pro tota quadrageſima, vt Conimbricæ, & Mediolani teſtatur Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 4.* & Fagund. *de tertio Eccleſiæ præcepto lib. 1. cap. 5.* id ipſum de tota Luſitania affirmat. D. Hiſpan. refert Azor. *t. 1. lib. 7. cap. 41. quæſt. 4. ex declaratione* Clement. II. teſte Laurentio Epiſcopo Præneſtino, & Cardinali ſanctorum IV. Coronator. in quolibet diè quadrageſimæ huic præcepto fieri poſſe ſatis. Cui ſententiæ ſubſcribit Fagundez *dicto loco* Eman. Saà, *verbo Euchariſtia num. 8.* Sed de conſuetudine, & declaratione Clementis (vt dicit Suar. *diſp. 70. ſect. 2. concl. 2.* mihi non conſtat. Quinimo legi conſtitutionibus ſynodalibus plurium locorum fideles aſtringi intra illos quindecim dies paſchatis communicare, extenſione in aliquibus facta vſque ad dominicam 2. paſtoris boni, vt in diœceſi Compoſtellana, vbi tranſacta hac dominica fertur ipſo iure excommunicatio aduerſus omnes illos, qui in illis octo diebus ſequentibus non communicauerint: à qua excommunicatione etiam denunciata poterunt parochi abſoluere vſque ad dominicam infra octauam Aſcenſionis impoſita pœnitentia ſalutari. Vltra illud tempus eſt excommunicatio reſeruata. Sicuti dicitur *in conſtitutionibus Compoſtellanis. §. 1. de la pœnitentia. n. 2. fol. 17.* Quapropter conſtitutiones cuiuſcunque diœceſis ſpectandæ ſunt.

3. Sed difficultas eſt, an ſi ſupradicto tempore paſchatis vel ex malitia, vel ex aliquo impedimento non communicaſti, tenearis communicare, cum primum poſſis? Et quidem ſi eo tempore communionem omiſiſti ex conſilio confeſſarij, non eſt dubium te obligatum eſſe eo tempore communicare, quod fuerit à confeſſario ſignatum. Quia *in dicto c. omnis vtriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſionibus* conceditur,

conceditur, confeſſario facultas temporis Paſchalis protogandi. Quare difficultas ſolum eſt, quando non ex conſilio confeſſarij, ſed ex tua malitia, vel impotentia communionem eo tempore omiſiſti, vel omiſiſti communionem intra tempus à confeſſario deſignatum, an eo caſu debeas, cum primum poſſis communicare, vel poſſis in ſequens paſcha communionem differre?

4. Triplex eſt ſententia de hac re. Prima aſſerit omittentem eo tempore communionem ex impedimento legitimo, obligatum eſſe ceſſante impedimento communicare. Quia hic videtur ex tacito Eccleſiæ conſenſu communionem differre ad tempus ſublati impedimenti, ac proinde ſicut qui differt communionem ex conſilio confeſſarij obligatus eſt tempore à confeſſario præſcripto communicare, ſic qui differt communionem ex impedimento legitimo, obligatus erit communicare ceſſante impedimento. Hanc ſententiam à fortiori defendunt omnes illi qui dicunt omittentem ex malitia communionem tempore paſchatis obligatum eſſe cum primum poſſit communicare.

5. Secunda ſententia negat te hanc obligationem habere, ſiue ex legitimo impedimento, ſiue ex malitia communionem omiſeris. Sic docent Silueſt. *verbo Euchariſtia* 3. *quæſtion.* 15. *concluſ.* 3. Tabiena *verbo communicare numer.* 10. Armilla *verbo communio numer.* 6. Medin. *tract. de pœnitent. quæſt. de confeſſ. ſemel in anno. fol.* 63. *edit.* Salmaticenſ. Alter Medina *inſtructor. confeſſor. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 42. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 1. *art.* 4. Victor. *in ſum. numer.* 137. *aliàs* 148. Ledeſm. *in* 4. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 5. *dub.* 2. Valen. *t.* 4. *diſp.* 6. *q.* 8. *pun.* 4. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 18. Eman. Saà *verbo Euchariſtia n.* 7. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 1. *& aly.* Mouentur, quia reliqua præcepta affirmatiua, V. g. audiendi miſſam, ieiunandi, tranſacto tempore executioni deſignato non obligant, quia eorum obligatio tali tempori annexa eſt. Colligitur autem obligationem tali tempori annexam eſſe tum ex illius determinatione, tum præcipuè quia illo tempore ſpecialis honor Dei, & Sanctorum procuratur. At hæ rationes probant præceptum communicandi in paſchate paſchali tempori annecti debere. Tum quia tempus determinatur executioni præcepti, tum quia illo tempore ſpecialiter intendit Eccleſia hac ſacra communione recolere memoriam Dominicæ cœnæ, quam Chriſtus cum diſcipulis habuit pridie quàm pateretur, itémque memoriam ſuæ paſſionis & mortis, quæ eo tempore ab Eccleſia celebrantur, Ergo tranſacto tempore paſchali præceptum de communione non obligat.

6. Ex hac ſententia, quæ certè eſt probabilis, infertur primò etiam poſita excommunicatione ipſo facto tranſgreſſoribus prædicti Eccleſiaſtici præcepti, vt ferè in omnibus diœceſibus eſt impoſita, adhuc non teneri tranſgreſſores ad communicandum eo tempore tranſacto. Quia excommunicatio non extendit obligationem præcepti, ſed præcepti tranſgreſſionis eſt pœna. Sic Bonac. *diſp.* 4. *q.* 7. *pun.* 2. *num.* 13. *verſ. hoc idem* contra Henriq. *lib.* 4. *cap.* 5. Secundo infertur ſacerdotem habentem iuriſdictionem ad abſoluendum ab excommunicatione poſſe abſoluere excommunicatum, ſi veniam petat, & paratus ſit præceptis Eccleſiaſticis obedire, tametſi ex aliqua rationabili cauſa nolit communicare vſque ad ſequens paſcha. Quia hæc nolitio non poteſt ei impedimento eſſe, quominus abſoluatur, ſiquidem licita eſt. Sicuti ſi ob violationem ieiunij, vel præcepti audiendi Miſſam in excommunicationem incideres, ab ea abſolui poſſes, quin ieiunare, vel audire miſſam velis illis diebus, quibus aliàs obligatus non es. Tertiò infertur poſſe hunc excommunicatum iam abſolutum ab excommunicatione, communicare in qualibet parte, & à quolibet ſacerdote habente iuriſdictionem adminiſtrandi ſacramentum Euchariſtiæ. Quia non communicat ex obligatione illius lati *c. omnis vtriuſque ſexus*, cum iam non obliget, ſed ex voluntate, quia liberè vult communicare.

7. Hæ illationes videntur neceſſariò inferri ex dicta ſententia. At quia nimiam licentiam præbent, & ſententia in qua fundantur, non ſatis firma ratione fulcitur, ea de cauſa cenſeo omnino dicendum, & in praxi ſemper conſulendum omittentem communionem tempore paſchatis ex legitimo impedimento, aut ex malitia teneri cum primum poſſit communicare. Neque enim hominibus ſic in malum procliuibus permittendum eſt ab hoc ſacramento omnium malorum antidoto ſeparari, potius namque expedit ad illius frequentiam induci, vt eorum infirmitates ea ſalutari medicina curentur. Sic poſt alios antiquiores docent Nauarr. *cap.* 21. *n.* 54. Azor. *lib.* 7. *cap.* 41. *q.* 5. Suar. *diſp.* 70. *ſect.* 2. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 80. *art.* 11. *dub.* 4. æquè hanc ſententiam ac præcedentem probabilem reputat Paul. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 5. *num.* 8. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q.* 7. *p.* 2. *num.* 13. *verſ. dixi.* Ioſeph. Fagund. *de tertio Eccleſiæ præcepto. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. Fundamentum eſt, quia in hoc præcepto communicandi, etſi affirmatiuum ſit, duo continentur, vnum principale, & aliud acceſſorium. Communio eſt, quæ principaliter præcipitur, fieri vero tempore Paſchatis acceſſoriè. Quod ſatis indicant verba, quibus hoc præceptum latum eſt. Inquit enim textus. Semel in anno confiteatur, ſuſcipiatque reuerenter ſacramentum Euchariſtiæ *ad minus* in paſcha: illud enim aduerbium *ad minus* ſatis denotat præcipuum finem Eccleſiæ eſſe communionem fieri. Quod vero tempore Paſchali fiat, acceſſoriè præcipi. At cum in vno præcepto duo continentur, vnum principale, aliud acceſſorium, principale non ceſſat acceſſorio neglecto, vt vt expreſſè probat textus *in cap. cum de dolo, & contumacia*, vbi deſignatus ad comparendum ſignato termino, ſi in iſto non comparet, tenetur cum primum poſſit comparere. *& leg. Celſus.* §. *ſed ipſe ff. de receptis arbitris.* obligatus certo die pecuniam ſoluere, ſi tunc omittit, obligatus manet, cum primum poſſit, quia terminus hic non ad finiendam obligationem, ſed ne vltra differretur ſignatus eſt. Sic dicendum eſt in hoc præcepto communionis ſignatum quidem eſſe tempus Paſchale, ne vltra illud communio differatur, non tamen vt in eo communionis obligatio finiatur, ſi ſuſcepta communio non ſit.

Ex hac doctrina fundamentum oppoſitæ ſententiæ, & illius illationes vt minus veræ corruunt. Quocirca ſi omittenti communionem tempore Paſchali excommunicatio impoſita eſt; ipſo facto nequit ab ea abſolui quin proponat firmiter communionem ſuſcepturum, idque ſatis confirmat praxis, vſúſque communis.

8. Sed hinc oritur difficultas, an præuidens te impediendum eſſe à communione tempore paſchali tenearis communionem præuenire? videris teneri, ne contingat vltra annum communionem differri. Econtrà eſt, quia per illam anticipatam communionem non videris ſatisfacere poſſe præcepto communicandi in paſchate. Aliàs ſi impedimentum non eueniret, vt conſideratum eſt, non eſſes obligatus tempore Paſchali communicare, cum iam præcepto communicandi in paſchate ſatisfeceris. In hac difficultate placet mihi reſolutio Pauli Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 5. *num.* 9. te obligatum non eſſe ante Paſchale tempus communicare, niſi timeas communionem vltra annum ab vltima, communione facta eſſe differendam. Priorem partem docuit etiam Suar. *diſp.* 70. *ſect.* 2. *dub.* 3. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 11. *dub.* 4. *numer.* 108. Eman. Saà *verbo Euchariſtia circa finem, edit. Rom.* & pluribus relatis Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 7 *pun.* 2. *num.* 15. Ratio huius partis eſt euidens, quia eatenus obligari poteras anticipare communionem, quatenus obligaris, ne vltra annum communionem differas. At eſto omiſeris eo tempore communionem, non differtur communio vltra annum (vt ſupponimus) Ergo non teneris communionem anticipare. Secundam concluſionis partem defendit Fagundez *de tertio Eccleſiæ præcepto lib.* 1. *cap.* 6. *numer.* 3. Quia in eo præcepto de communione facienda duo (vt dictum eſt) virtute continentur. Primum, & præcipuum, vt ſingulis annis communio fiat. Secundum vt fiat ſaltem in Paſchate. At præueniendo communionem adimples illud præcipuum præceptum ſingulis annis communicandi. Teneris ergo præuenire. Neque inde fit te non eſſe obligatum tempore Paſchali communicare, ſi forte impedimentum quod timebas non euenit. Obligaris namque non ex vi præcepti ſingulis annis communicandi, ſed ex vi præcepti communicandi ſaltem Paſchali tempore. Illud verò eſt omnino certum, ſi poſt Dominicam reſurrectionis credis te impediendum eſſe à communione, obligari hebdomada ſancta communicare, quia eo tempore opus præceptum plene exequeris, ſicuti ſi hora decima cognoſcis impediendus eſſe ab auditione miſſæ, teneris ante eam horam miſſam audire, quia præcepto audiendi miſſam eo tempore teneris. Sic Saà *verbo Euchariſtia ad finem.* Bonac. *diſp.* 4. *q.* 7. *pun.* 2. *n.* 15. Suar. *diſp.* 70. *ſect.* 2. *in fine.*

9. Perſonæ quæ hoc Eccleſiaſtico præcepto communicandi in paſchate, & in articulo mortis tenentur, ſunt omnes fideles, cum ad annos diſcretionis peruenerint, vt expreſſè dicitur *in dicto c. omnis vtriuſque ſexus.* Quando autem cenſearis ſufficienter diſcretionem habere vt hoc præcepto tenearis, diximus ſupra *pun.* 9. *circa finem.*

10. Sed qua communione ſatisfacere poſſis huic præcepto? Breuiter reſpondeo nulla alia communione niſi accepta de manu proprij ſacerdotis, quia ſic cauetur in *dicto cap. omnis.* Nomine proprij ſacerdotis venit intelligendus non ſolum parochus, ſed qui illius vices gerit, & ex eius licentia tibi communionem miniſtrat, quia quoad illum actum proprius ſacerdos eſt. Vnde ſi à religioſo poteſtatem à Pontifice habente Euchariſtiam etiam in Paſchate miniſtrandi communionem ſuſciperes, non eſt dubium te ſatisfacturum præcepto Paſchalis communionis. An autem omnibus religioſis hæc facultas conceſſa ſit, inferius examinabimus, cum de miniſtro huius ſacramenti inſtituetur ſermo.

Aduerte primò religioſorum familiares, ſi extra domum Religioſorum domicilium habeant, non poſſe à Religioſis, qui poteſtate carent communionem Paſchalem miniſtrandi,

Digitized by Google

ſuſcipere eam communionem, quia non ſubduntur Prælato Religionis vt proprio parocho. Secus ſi intra domum Religionis habitarent. Eman. Saà, *verbo Euchariſtia n.9. ex congregat. concilij.* Bonac. *diſp. 4. quæſt. 7. pun. 2. numero* 11.

Secundo aduerte peregrinos forenſes, & quoſlibet alios à domicilio proprio abſentes ita vt commodè ad proprios parochos accedere non poſſint, ex tacita eorum licentia iuxta declarationem Eugenij IV. poſſe à religioſis, aliiſve ſacerdotibus facultatem adminiſtrandi Euchariſtiam habentibus, communionem paſchalem ſuſcipere, & præcepto ſatisfacere, vti docuit Caietan. *verbo abſolutio.* Nauarr. *cap. placuit de pænitent. & remiſſionib. diſt. 6. num.* 27. Sotus *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2.* Azor. *t. 1. lib. 7 cap. 41. q. 8. & 9.* & præ omnibus Sanch. *lib. 3. de matr. diſp. 25. à num.* 17. vbi optimè probat non eſſe obligatos ad Eccleſiam matricem illius oppidi accedere, vel ad eam parochiam, in qua tranſeuntes commorantur, quia non ſunt propriæ parochiæ ex obligatione, eſto poſſent eſſe ex voluntate. Tertio aduerte ſacerdotem vbique celebrantem communioni paſchali ſatisfacere, quia ſolus laïcali more communicans obligatur de manu proprij ſacerdotibus Euchariſtiam recipere, ſicuti notauit Henriq. *lib. 8. de Euchar. c.* 55. Eman. Saà, *verbo Euchariſtia n.* 11.

11. Supereſt quæſtio, an communione peccaminoſa & ſacrilega præcepto communicandi ſatisfacias? Videris ſatisfacere non poſſe, quia tibi non præcipitur communio, qua à Chriſto te ſepares, & condemnationem incurras, ſed qua in Chriſto manens, eique vniaris, & virtutem accipias ad tentationes inimicorum ſuperandas. Ergo communione ſacrilega ſatisfacere præcepto non potes, quia non exequeris communionem præceptam. Et confirmo. Eccleſia tibi præcepit reuerenter ſuſcipere Euchariſtiam, vt conſtat ex illis verbis textus *in dicto cap. omnes vtriuſque ſexus*: Suſcipiens reuerenter ad minus in paſcha Euchariſtiæ ſacramentum. At ſi indignè communices non reuerenter, ſed irreuerenter Euchariſtiam accipis. Ergo præcepto non ſatisfacis. Deinde præcepto recitandi horas canonicas non ſatisfacis, ſi abſque vlla attentione recites, quia non recitas deuotè, & attentè, ſicuti cauetur *in cap. dolentes. De celebrat. miſſarum.* At in *dicto cap. omnis* cauetur communionem reuerenter fieri debere. Ergo ſecluſa reuerentia ſatisfacere præcepto non potes. Et ita ſuſtinet Durand. Capreolus, Adrian. & alij quos refert, & ſequitur Didac. Nuñez *q. 80 art. 11. difficult. 3. dub.* 4. Bartholom. de Angelo *dial. 46. §. 176.*

12. Nihilominus longè verior eſt oppoſita ſententia, affirmans ſic indignè communicantem ſatisfacere præcepto paſchalis communionis. Sic docuerunt Azor. *t. 1. lib. 7. cap. 41. q. 12.* Sotus *lib. 2. de iuſt. q. 3. art.* 10. Suar. *diſp. 70. ſect.* 3. Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 4. num.* 107. Eman. Saà, *verbo Euchariſtia. num.* 25. Bonac. *diſp. 4. q. 7. pun. 2. num.* 12. Fagundez *de tertio Eccleſiæ præcepto lib. 1. cap. 7. num.* 4. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia Eccleſia eam communionem præcipit, qua in ſe ſpectata te Chriſto vnire poſſis, & ab eo robur ad tentationes ſuperandas accipere, non verò qua de facto hos effectus obtineas, aliàs in peccato mortali exiſtens, illiuſque immemor recipiens Euchariſtiam abſque vllo dolore obligatus eſſes iterum communicare, ſi indignitatem cognoſceres. Confirmarique poteſt ex præcepto audiendi Miſſam, cui ſatisfacis tametſi ex fine prauo, & mortaliter peccaminoſo audias, quia non præcipitur auditio, quæ de facto, & ſecundum omnes circunſtantias grata ſit Deo, & in illius cultum cedat, ſed quæ ex ſe Deo placeat, illumque colat, & veneretur.

13. Hinc ſolutum eſt fundamentum oppoſitæ ſententiæ. Ea communio præcipitur, quæ ex ſe poteſt te Chriſto vnire, tametſi de facto ob tuam indiſpoſitionem non vniat. Et licet Chriſtus, & Eccleſia huius ſacramenti ſuſceptione hanc vnionem de facto intenderint, id præceptum non eſt, ſed eſt finis ipſius præcepti. Ad confirmationem primam reſpondeo particulam illam *reuerenter*, ſi ſub præceptum cadit de reuerentia exteriori, & interiori, qua hoc diuinum ſacramentum recognoſcitur, eſſe intelligendam, non de reuerentia proueniente à gratia ſanctificante. Secundò reſpondeo negando illam particulam *reuerenter* ſub præceptum Eccleſiaſticum cadere, ſed exprimere modum, quo ex præcepto diuino hoc Eccleſiaſticum præceptum ſeruandum eſt. Etenim præcepto diuino aſtringimur non ſolum ad communicandum, ſed ad dignè, & ſanctè communicandum. Ad confirmationem ſecundam reſpondeo eſſe longè diuerſam rationem de oratione, & communione. Oratio namque eſſe non poteſt abſque attentione, quare præcipiendo orationem præcipitur attentio, tametſi non exprimatur. At communio eſſe poteſt abſque reuerentia à gratia proueniente.

14. Tranſgreſſores huius præcepti ab ingreſſu Eccleſiæ arceri debent, & Eccleſiaſtica ſepultura priuari, quia ſic cauetur in *dicto cap. omnis vtriuſque ſexus.* Neceſſaria tamen eſt ſententia iudicis, vt hanc pœnam incurrant. Quapropter ferè in omnibus diœceſibus excommunicatio ipſo facto lata eſt.

15. Ad extremum inquires, an ſint aliqui fideles crebrius quam ſemel in anno obligati ad communicandum? Reſpondeo iure communi nullum eſſe obligatum ſub graui culpa. Nam eſto in Clement. *ne in agro. §. ſanè de Statu monachor.* ſtatutum ſit monachos ſingulis menſibus confiteri debere, & in prima dominica menſis Euchariſtiam recipere, & in Trident. *ſeſſ. 25. cap. 10. de Regularib.* monialibus confeſſio, & communio menſtrua præſcribatur, nullum eſt verbum, ex quo obligatio grauis inducatur, ſicuti docent Valer. Reginald. *praxi fori. pœnitent. lib. 9. num. 73. in fine.* Man. Rodrig. *t. 1. regular. quæſt. 62. art.* 1. Fagundez *de tertio Eccleſiæ præcepto. lib. 1. cap. 6. numer.* 8. aduerſus Nauarr *ſum. cap. 21. num. vlt.* Tabienam, *verbo communio num.* 14. & Armillam, *num.* 16. Dixi *iure Communi.* Nam conſtitutiones ſpeciales cuiuſcunque religionis ſpectandæ ſunt, an ex illis obligatio communicandi oriatur.

PVNCTVM. XVI.

De vſu, & frequentia qua ſacra Euchariſtia ſuſcipienda eſt.

1. *Semel tantum in die communicandum eſt.*
2. *Singulis diebus poteſt accipi communio, ſed non omnibus expedit, ſpectata eorum conditione.*
3. *Qualibet hora diei recipi Euchariſtia poteſt.*

1. PRæceptum Eccleſiaſticum eſſe, ne pluſquam ſemel eodem die Euchariſtia recipiatur conſtat ex *cap. conſuluiſti, de celebrat. miſſar. & cap ſufficit. de conſecrat. diſp. 2.* qui textus eſto de ſolo ſacerdote celebrante loquantur, omnes Doctores extendant ad laïcalem communionem, & meritò quia in celebrante ob vtilitatem totius Eccleſiæ permitti poterat bis, & ter eodem die celebrare, ſicuti permittitur in die Natalis Domini, quod tamen laïcè communicanti non expediebat. Finis huius prohibitionis præcipuus fuit reuerentia tanto ſacramento debita. Deinde vt aptius paſſio, & mors Dominica repræſentaretur. Cum enim Chriſtus Dominus ſemel tantum paſſus, & mortuus ſit, congruit, vt dixit Alexand. *in dicto cap. ſufficit*, vt ſemel tantum in die in hoc ſacramento, quo eius paſſio, & mors recolitur, ſuſciperetur. Ab hac regula vt dixi excipiendus eſt caſus, quo ſacramentum recipi indigeret ob aliquam irreuerentiam ei imminentem vitandam. Vaſq. *diſp. 214. cap. 3. in fine.*

2. Singulis autem diebus etiam feria 6. paraſceues recipi Euchariſtia poteſt, quia neque illa die ſacra Euchariſtia ſuſcipi prohibetur diuino, vel Eccleſiaſtico præcepto, ſed potius permittitur, vti colligitur Ordine Romano, in officio Paraſceu. Ex ſermone B. Dorothei *de mendacio, poſt princ.* Ex Amalario, *lib. 1. de Eccleſiaſtic. offic. cap. 12. & 15.* & tradit Vaſq. *diſp. 232. cap. 2. num.* 21. Quinimo plures Eccleſiæ Patres nos incitant, & perſuadent, vt quotidiè ſacram accipiamus Euchariſtiam, præcipuè Ambroſ. *lib. 5. de ſacram. cap.* 4. Cyprian. *ſerm. 6. de orat. domin.* Hieronym. *epiſt.* 28. ad Lucinium Auguſt. *epiſt.* 122. ad Probum. Chryſoſt. Theophil. & alij plures quos refert Alphonſ. Salmeron. *t. 5. tract.* 50. & præcipuè 9. *tract. 41. in Ioann.* Ad idemque ſunt plures textus ex iure canonico, præcipuè *cap. quotidie de conſecrat. diſt. 1. & cap. ſi quotieſcunque cap. ſi non ſunt tanta peccata de conſecrat. diſt.* 2. & ſpecialiter Trident. *ſeſſ. 22. cap. 6. & catechiſmus Pij V. 2. p. de Euchariſt. num.* 46. Verum hoc intelligendum eſt, ſi magno deuotionis, & Charitatis feruore ad tantum ſuſcipiendum ſacramentum diſponamur. Neque enim expedit reuerentiæ tanto ſacramento debitæ, vt quotidiè communicetur tepido, & remiſſo in Charitate, curiſque ſæcularibus implicato. Quapropter ſpectata hominum conditione pauciſſimi ſunt, quibus expediat ſingulis diebus communicare, rari & pauci quibus pluſquam octauo quoque die. Qui autem hi ſint non cuiuſque arbitrio, ſed prudentis confeſſarij iudicio relinquendum eſt: vti ex D. Thom. *q. 80. art. 10. & in 4. diſt. 12. q. 13. art. 1. qq. 2.* Bonauent. *eadem d. p. 2. q. 2.* Alexand. Alenſ. 4. *part. 4. §. 1. q. 2.* Richard. *in 4. diſt. 12. art. 6. q. 1.* Albert. *lib. de Miſſa in fine.* S. Antonin. 3. *p. tit. 14. cap. 12. §. 5.* colligunt Silueſt. *verbo Euchariſtia. 3 q. 15.* Suar. *diſput. 69. ſect.* 4. Vaſq. *diſput. 214. cap. 3. circa finem.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 10. à num.* 79. Paul. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 5. n. 7.* Bonac. *diſp. 4. q. 7. p. 2. n. 16.* Fagund. *de tertio Eccleſiæ præcepto, lib. 3. cap.* 7. & alij Neoterici.

3. Item recipere potes Euchariſtiam qualibet hora diei modò ieiunus ſis, quia nulla eſt à iure pro ſuſceptione Euchariſtiæ hora determinata. Silueſt. *verbo Euchariſtia 3. §. 16. num.* 5. Angel. *eodem §.* 36. Henriq. *lib. 8. cap. 35. n.* 5. Fagundez *lib. 3. cap. 7. in fine.* Verum eſto ita ſit, ſecluſa tamen aliqua ſpeciali cauſa non debet permitti ſub veſperam aut intempeſta nocte Euchariſtiam recipi, quia id nec ſacramenti reuerentiam decet, nec occaſionem ſcandali fugit. Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 10 in fine.*

PVNCTVM

Digitized by Google

Pvnctvm XVII.

De miniſtro Euchariſtiæ quoad illius conſecrationem, & diſpenſationem.

1. *Quoad illius conſecrationem ſoli ſacerdotes ſunt miniſtri.*
2. *Qualiter plures ſacerdotes conſecrationis vnius hoſtiæ eſſe poſſint miniſtri.*
3. *Sacerdos depoſitus degradatus poteſtatem retinet validè conſecrandi.*
4. *Quoad diſpenſationem Euchariſtiæ ex officio ſolus eſt ſacerdos.*
5. *Ex delegatione non ſolum diaconis, ſed laïcis committi poteſt diſpenſatio Euchariſtiæ.*
6. *Diacono vrgente neceſſitate & Epiſcopus, & ſacerdos hanc poteſtatem committere poterunt.*
7. *Aliis à diacono extra neceſſitatem extremam non eſt à iure conceſſa facultas miniſtrandi Euchariſtiam.*
8. *In extrema neceſſitate ſatis eſt probabile poſſe laïcum ſecluſo ſcandalo miniſtrare Euchariſtiam.*
9. *Poterit non ſolum aliis, ſed ſibi.*
10. *An ſacerdos extra ſacrificium miniſtrare ſibi Euchariſtiam poſſit.*
11. *Sacerdos celebrans reſeruare poteſt particulam hoſtiæ ad communicandum infirmo, vel ſano.*

1. Fide certum eſt ſolos ſacerdotes miniſtros Euchariſtiæ eſſe quoad illius conſecrationem, quia nullus alius à ſacerdotibus hanc accepit à Chriſto poteſtatem. Etenim illis tantum eam facultatem conceſſit, quibus præcepit corpus ſuum, & ſanguinem conſecrare illis verbis. *Hoc facite in meam commemorationem.* At nemini alteri à ſacerdotibus hoc præceptum impoſuit. Ergo nullus alius poteſtatem habet corpus, & ſanguinem Chriſti conficiendi. Sic expreſſit Trident. *ſeſſ.* 22. *c.*1. & 4. & traditum erat in concilio Niceno 1. *can.*14. & in Lateranen. ſub Innocent. III. *cap.*1. relato in *c. firmiter de ſumma Trinit. & fid. Cathol.* & in Florent. decreto de Armenis *poſt vlt. ſeſſ. §. tertium eſt.*

2. Solum eſt difficultas, an plures eſſe poſſint miniſtri conſecrationis vnius tantum hoſtiæ? Et quidem ſi ſimul proferunt, & finiunt conſecrationis formam cum debita intentione conſecrandi, dubium eſſe non poteſt omnes eandem hoſtiam conſecrare, quia nulla eſt ratio, ob quam vni potius, quam alteri conſecratio tribuatur, & ſinguli formam legitimam cum debita intentione pronunt ient. Conſecrant ergo omnes. Sed quia vix eſt moraliter poſſibile plures concurrentes ad vnius hoſtiæ conſecrationem ſimul verba finire, ea de cauſa dubitatum eſt qualiter hoc licitum eſſe poſſit, ſiquidem plures ex illis periculo morali exponuntur proferendi formam ſuper materiam iam ab alio conſecratam, & conſequenter indebitam. Econtra autem damnari non poteſt vſus à Romana Eccleſia approbatus concurrendi plures ad conſecrationem vnius hoſtiæ, ſicuti contingit cum Epiſcopus conſecratur, qui ſimul cum conſecrante verba conſecrationis profert. Item cum Epiſcopus ordinat ſacerdotes. Nam ſacerdotes nouiter ordinati eſto plures ſint, cum ipſo Epiſcopo ordinante proferunt conſecrationis verba.

Huic difficultati varias ſolutiones Doctores adhibent. Ea tamen mihi verior videtur, quæ affirmat omnes ſic ad conſecrationem vnius hoſtiæ concurrentes, intentionem habere conſecrandi ſi ſimul cum Epiſcopo finiant verba. Secus ſi ante, vel poſt. Colligo hanc intentionem ex eo quod omnes admonentur ſimul cum Epiſcopo verba proferre, quæ ſi ea intentione vt effectum haberent eo tempore non dicerentur, vel dicerentur ea intentione, vt effectum haberent antequam Epiſcopus verba finiret, opus non eſſet eos ſic diligenter præmonere, ne Epiſcopum in prolatione præcederent, neue ſubſequerentur. Sic Suar. *diſp.*61. *ſect.*4. Ægid. de Coninch. *qu.*82. *art.*2. *num.* 13. Neque obſtat periculum morale adeſſe plures irritè formam conſecrationis proferendi, quia hoc periculum honeſtatur ex eo quod aliquando conuenit exactius repræſentare inſtitutionem huius ſacramenti, & paſſionis Chriſti memoriam. Quæ ſine dubio exactius repræſentatur, cùm plures ſacerdotes ſimul cum Epiſcopo non ſolum Euchariſtiam ſumunt, ſed etiam conſecrant. Nam eſto Apoſtoli ſimul cum Chriſto non conſecrauerint, id factum eſt ne præſumerentur Apoſtoli ſimul cum Chriſto authores ſacramenti fuiſſe, præterquam quod nondum erant ſacerdotes conſtituti, qui ſi eſſent, fortè ſimul cum Chriſto conſecrarent.

3. Quod vero ſacerdotes excommunicati ſint, depoſiti, aut degradati, non obinde poteſtatem amittunt validè conſecrandi corpus, & ſanguinem Chriſti, quia eorum poteſtas, quæ in charactere fundatur indelebilis eſt, ſicuti tradit D. Thom. ab omnibus receptus, *q.*82. *art.*5. 7. & 8.

4. Quoad miniſtrum diſpenſationis, Catholica veritas eſt neminem alium à ſacerdote miniſtrum Euchariſtiæ eſſe ex officio. Sic ſumitur ex Trident. *ſeſſ.*13. *cap.*8. & *cap. peruenit. de conſecrat. diſt.* 2. & D. Tho. *q.* 82. *art.* 1. Silueſt. *Euchar.* 3. *q.* 4. Henriq. *lib.*8. *cap.*54. Ægid de Coninch. *qu.* 82. *art.* 1. Suar. *diſp.* 72. *ſect.*1. Vaſqu. 219. *cap.* 1. Quia nemini alteri à ſacerdotibus dictum eſt à Chriſto Domino; Hoc facite in meam commemorationem, hoc eſt conſecrata ſumite, aliiſque diſtribuite. Neque alius à ſacerdote propriè Chriſtum repræſentat, & mediator hominum eſt conſtitutus, vt munera populi Patri æterno offerat, & oblata populo concedat, ob quam cauſam dixit Paul. 1. Corinth. 4. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.

5. Ex delegatione autem optimè poteſt non ſolum diaconus, ſed etiam laicus hoc ſacramentum miniſtrare. Quia iure diuino conceſſio huius facultatis non interceditur. Quinimo Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*1. expreſſè declarauit in diſpenſatione ſacramentorum Eccleſiæ facultatem relictam eſſe ſalua eorum ſubſtantia mutandi & alterandi pro varietate temporum, & fidelium vtilitate, quod ſibi viſum fuerit expedire. At miniſtratio Euchariſtiæ non ad ſubſtantiam ſacramenti, ſed ad illius diſpenſationem pertinet, poterit ergo ab Eccleſia aliis à ſacerdotibus committi. Deinde nulla apparet ratio, ob quam committi non poſſit laïcis hæc diſpenſatio, ſiquidem vrgente neceſſitate ſacramentum tangere poſſunt iuxta antiquam Eccleſiæ conſuetudinem, qua ſolebant laïci Euchariſtiam in domum deferre, manibus tangere & ore accipere propter tyrannorum perſecutionem, teſte Iuſtino Martyre *in* 2. *apolog. pro Chriſtianis. ad Antonim Pium, non longe à fine*, imo ſi Euchariſtia in terram eſſet proiecta, poſſet, & deberet laïcus eleuare. Itemque ſumere, ſi periculum eſſet vlterioris irreuerentiæ, quia quod pro reuerentia ſacramenti inſtitutum eſt, non debet in illius irreuerentiam cedere. Et ita ſuſtinent Suar. *diſput.*72. *ſect.*2. Vaſqu. *diſput.*219. *cap.*1. *num.* 18. Laymann. *lib.* 5. *ſum tract.*4. *c.*7. *num.*2. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 82. *art.*3. *num.*19.

6. Hanc delegationem diacono non ſolum Pontifex, ſed Epiſcopus, & presbyter vrgente tamen neceſſitate communicare poterit, vt manifeſtè colligitur ex Clement. Romano, *lib.*8. *conſtitut. Apoſtolic. c.*28. alias 34. Niceno concil. 1. *can.*18. ſed præcipuè ex Carthagin. IV. *can.* 39. ibi: Diaconus præſente presbytero Euchariſtiam corporis Chriſti populo ſi neceſſitas cogat, iuſſus eroget. Neque ad hanc commiſſionem videtur expoſtulanda extrema neceſſitas, ſed grauis, quæ cernitur, cum nullus adeſt ſacerdos, qui commodè miniſtrare Euchariſtiam poſſit. Non enim textus ſupradicti neceſſitatis extremæ meminerunt, & antiqua conſuetudine abſque hac neceſſitate extrema diſpenſatio Euchariſtiæ diaconis concedebatur; ſic aliis relaris Suar. *diſp.*72. *ſect.*2. *concl.*3. Henriq. *lib.* 8. *cap.*54. *n.*2. Paul. Laymann. *lib* 5. *ſum. tract.* 4. *cap.* 7. *num.*2. His tamen temporibus, vbi copia ſacerdotum creuit, rarò occurrere poteſt neceſſitas extra mortis periculum committendi hanc facultatem, præcipuè cum iam ceſſauerit conſuetudo communicandi ſub vtraque ſpecie, ob quam facilius diaconis diſpenſatio calicis concedebatur, teſte D. Thom. *q.*81. *art.*3. *ad* 1. vtpote qui non immediatè ſanguinem attingebant, ſed media fiſtula argentea communicantibus propinabant.

7. Laïcis vero, & clericis diacono inferioribus extra mortis periculum, & neceſſitatem ſacramenti extremam nulla eſt facultas conceſſa miniſtrandi Euchariſtiam, nec concedi poteſt ab vllo prælato præter Pontificem. Eſt communis ſententia, & colligitur tum ex *cap. peruenit de conſecrat. diſt.*2. dicente horrendum, ac deteſtabile eſſe, quod ſacerdotes abſque neceſſitate ſcilicet extrema per laïcum, ac fœminam ſacram Euchariſtiam ægris mitterent. Tum ex concil. Carthagin. IV. *can.*38. concedente hanc facultatem diacono tantum vrgente neceſſitate. Tum ex praxi Eccleſiæ, quæ nunquam aliis, quam diaconis hanc facultatem commiſit. Neque obſtat antiqua conſuetudo, qua laïci accipiebant hoſtiam conſecratam, quam ſumendam propriis manibus domum deferebant. Cuius conſuetudinis meminit S. Baſilius apud Anaſtaſium Nicen. in *quæſtionibus ſuper ſcripturam*, Sozomen. *lib.*8. *hiſtor. Eccleſiaſt.* *cap.*3. Nicephor. *lib.*13. *cap.*7. Quia illa acceptio non tam erat ſacramenti miniſtratio, quam ſacramenti miniſtrati applicatio, & receptio, ſicuti cum ſancti Apoſtoli calicem conſecratum, & à Chriſto conſecratum inter ſe diuiſerint.

8. In neceſſitate extrema, quæ adeſt, cum infirmus in proximo eſt periculo moriendi, neque eſt ſacerdos, neque diaconus, qui poſſit, vel velit Euchariſtiam miniſtrare, credo ſatis probabile eſſe, laïcum miniſtrare Euchariſtiam poſſe ſecluſo ſcandalo. Sic docent Valent. *t.* 4. *diſp.*6. *quæſt.*10. *pun.*1. *ad finem*. Suar. *diſput.*72 *ſect.*3. *ad finem*. Coninch. *quæſt* 82. *art* 3. *n.* 23. Paul. Laymann. *lib.*5 *ſum. tract.*4 *cap.*7. *ad finem*. Filliucius, *tract.*4. *cap.*9 *quæſt.*5. *num.*228 & 285. Reginald. *praxi, lib.* 29. *num.*93. aduerſus Henriq. *lib.*8. *cap.* 54. Poſſeuinum de communione *cap.*8. *num.*24. Vaſq. *diſp.*219. *cap.*1. Bonac. *diſp.*4. *q.*5. *punct.*1. *num.*6. Eman. Sà, *verbo Euchariſtia, num.*4. & 32. & alios apud ipſos. Moueor, quia nec iure diuino laïcis interdicta eſt Euchariſtiæ miniſtratio, nec iure Eccleſiaſtico in ne-

incurreret, niſi ſit religioſus. His enim excommunicatio reſeruata Pontifici ipſo facto impoſita eſt in Clement. *Religioſi de priuileg.* ſi abſque licentia ſpeciali parochorum eorum ſubditis Clericis, vel laicis Extremæ Vnctionis, vel Euchariſtiæ ſacramentum miniſtrare præſumpſerint. Nomine licentię ſpecialis non debet intelligi quæ perſonam miniſtrantem, vel cui miniſtranda eſt Euchariſtia ſpecialiter, & expreſsè deſignet, neque etiam quæ ſpecialiter hoc ſacramentum deſignet, ſed quæ huic ſpeciali deſignationi æquiualeat. Quare ſi parochus concedat omnibus ſuis ſubditis, vt à quocunque ſacerdote omnia, & ſingula ſacramenta recipere poſſint: religioſus Euchariſtiam miniſtrans ex licentia ſpeciali, hoc eſt expreſſa miniſtrat, ſicuti benè notauit Vaſq. *diſp. 219. circa finem.*

6. Præter iuriſdictionem aliquis crederet requiri approbationem ab Ordinario, vt hoc ſacramentum Euchariſtiæ miniſtrari poſſit. Etenim cum Trident. *ſeſſ. 23. cap. 15. de reformat.* hanc approbationem expoſtulet pro ſacramenti pœnitentiæ adminiſtratione, & Euchariſtia pœnitentiam conſequatur, effici videtur etiam pro Euchariſtia approbationem requiri. Sed contrarium longè verius eſt. Non enim lex grauans ſacerdotes extendi debet ex vno caſu ad alium, maximè cum non vigeat eadem ratio. Ad ſacramentum enim pœnitentiæ expoſtulauit Concilium approbationem ſacerdotis, quia difficilè adminiſtratur vt par eſt ob varios caſus ibi occurrentes, quæ difficultas in Euchariſtiæ adminiſtratione non cernitur, ideoque opus erat perſonas adminiſtrantes pœnitentiam eſſe ſpecialiter à ſuperiore examinatas, & approbatas, ſecus pro Euchariſtiæ adminiſtratione. Et ita ſuſtinet Suar. *diſp. 72. ſect. 3. circa med.* Ægid. de Coninch. *qu. 82, art. 3. circa finem.* Vaſq. *219. cap. 5. n. 57.*

PVNCTVM XIX.

De facultate religioſis conceſſa pro miniſtratione Euchariſtiæ.

1. *Expenduntur priuilegia religioſis conceſſa.*
2. *De exceptione facta pro die reſurrectionis.*
3. *Non dies dominica materialis, ſed qua communio Paſchalis accipitur, excepta eſt.*
4. *An ex priuilegio conceſſo ordini* S. Hieronymi *ceſſet hæc exceptio? Apponitur quadam ſententia affirmans.*
5. *Sed non videtur probanda.*
6. *Quid intelligatur in priuilegio* Pauli III. *Societati conceſſo illis verbis.* Niſi neceſſitas vrgeat.
7. *Vagi peregrini, & forenſes ob quam rationem poſſint Euchariſtiam ſuſcipere.*
8. *Præter communionem paſchalem à priuilegiis religioſorum excipitur communio in articulo mortis ex obligatione, non ex deuotione.*
9. *Qualiter intelligantur verba* Pauli III. Niſi neceſſitas vrgeat.
10. *Tandem excipitur à priuilegiis religioſorum ſpecialis Prælati prohibitio.*
11. *Religioſi poſſunt aliis facultatem concedere miniſtrandi Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis.*

1. Varia ſunt priuilegia religioſis conceſſa quibus ab incurrenda excommunicatione lata in Clement. *Religioſi de priuileg.* excuſantur. Nam Nicolaus V. conceſſit minoribus vt excepto reſurrectionis die omnibus Chriſti fidelibus ſacram Euchariſtiam miniſtrare poſſint. Sic habetur in *lib. monumenta ordinum. conceſſ. 149. & in ſupplement. conceſ. 149. & 150.* Idem conceſſit Sixtus IV. & Leo X. ſicuti habetur *eodem lib. conceſſ. 160.* & refertur in *compend. noſtr. priuileg. verbo Euchariſtia* §. 1. Quod priuilegium non ſolum religioſis Mendicantibus, ſed non mendicantibus affirmant Ioann. Azor. *t. 1. inſtitut. moral. lib. 7. cap. 41. quæſt. 7.* eſſe conceſſum Paul. III. in bulla Societat. conceſſa anno 1545. quæ incipit: *Cum inter cunctas* conceditur omnibus religioſis Societatis facultas poſt miſſas, ſeu ante illarum celebrationem, aut aliàs Chriſti fidelibus Euchariſtiæ, & alia Eccleſiaſtica ſacramenta ſine alicuius præiudicio miniſtrandi, diœceſanorum locorum, rectorum parochialium, & aliarum Eccleſiarum, aut quorumlibet aliorum minimè requiſita licentia. Et idem Paul. III. in alia Bulla anno 1549. id ipſum clarioribus verbis explicuit. Omnibus Chriſti fidelibus (inquit) quocunque anni tempore, præterquam in feſto paſchatis, reſurrectionis dominicæ, & mortis articulo, niſi neceſſitas vrgeret, parochialium Eccleſiarum rectorum licentia minimè requiſita miniſtrare liberè, & licitè valeant. Ex quibus priuilegiis manifeſtè conſtat religioſos Societatis Ieſu, reliquoſque Mendicantes, imo & non Mendicantes qui in priuilegiis Mendicantium communicant Euchariſtiam miniſtrare poſſe toto anni tempore, excepto reſurrectionis die, & mortis articulo, & prohibitione Prælati interueniente.

2. Primò excipitur reſurrectionis dies. Sed an ſolus dies dominicæ reſurrectionis excipiatur, an dies, quo in feſto reſurrectionis ex obligatione communicare debeas? Variant Doctores Nauarr. *cap. 21. num. 52.* Azor. *dicto cap. 41. quæſt. 7.* Henriq. *lib. 8. cap. 55.* Eman. Saà *Euchariſtia, num. 10.* affirmant ſolum illum diem dominicum reſurrectionis excipi, quia ſic indicat verborum proprietas, aliàs deberet dicere præterquam in Paſchate reſurrectionis dominicæ, ſicuti dixit Nicol. V. & Paul. III. Ergo ex ſupradictis priuilegiis Sixti IV. & Leonis X. & Pauli III. poterunt religioſi miniſtrare Euchariſtiam omnibus Chriſti fidelibus, ſiue præcepto Eccleſiæ ſatisfacere velint, ſiue non quolibet alio die præter diem dominicum reſurrectionis, ipſique ſic communicantes præcepto Eccleſiæ ſatisfacient.

3. Cæterùm multo verius eſt non diem dominicum reſurrectionis materialem, ſed formalem, id eſt, quo præceptum Paſchalis communionis impletur, ſupradictis priuilegiis intelligi. Quia intentio Pontificis in excipiendo reſurrectionis die à priuilegio religioſis conceſſo Euchariſtiam miniſtrandi fuit, intactum & illæſum conſeruare præceptum latum in *cap. omnis vtriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſionib.* quo cauetur omnes obligatos eſſe de manu proprij parochi tempore paſchali communionem accipere, vt eo facto proprium paſtorem recognoſcant. At hic finis nullatenus obtineretur, ſi omnes à religioſis accipere communionem præceptam poſſint, tametſi non poſſint eam in die dominico reſurrectionis accipere. Atque ita poſſe religioſos communionem concedere eo die reſurrectionis omnibus illis, qui & præcepto communionis Paſchalis ſatisfecerunt, vel intentionem habent ſequentibus diebus ſatisfaciendi. Firmant vt probabilius Suar. *diſp. 72. ſect. 3. & t. 4. de relig. tract. 10. lib. 6. cap. 3. num. 7.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 82. art. 3. num. 31.* Mirand. *man. Prælat. t. 1. q. 42. art. 2.* Vaſq. *diſp. 219. cap. 4.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. cap. 7. n. 4.* Fagundez *de Euchar. lib. 1. c. 5. n. 9 & lib. 3. c. 2. n. 18.* Bonac. *diſp. 4 q 5. p. 1. num. 12.* Sanch. *lib. 3. de matr. diſp. 23. n. 19.* & alij apud ipſos.

4. Grauior tamen eſt difficultas, an ex priuilegio conceſſo conuentui B. Mariæ de Guadalupe, aliiſque domibus religioſorum S. Hieronymi poſſint omnes religioſi Euchariſtiã miniſtrare cuicunque fideli in die reſurrectionis, tametſi ea communione velit præcepto Eccleſiæ ſatisfacere? Etenim Man. Rodrig. *t. 1. quæſt. regul. quæſt. 56. art. 3. §. quantum ad ſecundum.* Hieronym. Sorbo. *in compend. priuileg. fratrum minor. & aliorum Mendicantium, verbo communicare.* Vega. *4. p. caſuum conſcient. caſu 4.* teſtantur Nicolaum V. conceſſiſſe monaſterio B. Mariæ de Guadalupe, vt omnes Chriſti fideles illuc confluentes poſſint Euchariſtiam ibidem accipere etiam in paſchate, & ſatisfacere præcepto annuæ communionis quod priuilegium Paul. III. teſte Cardin. Antonio ſummo illius Pontificis Pœnitentiario extendit ad capellas, grangeas, & loca alia eiuſdem monaſterij, ita vt religioſi ibidem commorantes poſſint Euchariſtiam miniſtrare quibuſcunque fidelibus illuc confluentibus, & ex obligatione præcepti communicantibus: ſicuti refertur in *compend. priuileg.* D. Hierom. §. 2. & 6. Quinimo teſtantur ſupradicti Doctores hanc conceſſionem ſpecialem extenſam fuiſſe ad omnia monaſteria illius ordinis. S. Hieronymi per Pium IV. & Pium V. tametſi in illis non procedat ea ratio, quæ Pontificem mouit ad primam priuilegij conceſſionem. Quo poſito euidenter infertur omnes Religioſos poteſtatem habere miniſtrandi Euchariſtiam in die reſurrectionis, & in quolibet alio die, tametſi ſuſcipiens ea communione velit præcepto Eccleſiæ ſatisfacere, quia omnibus Religionibus maximè Mendicantibus priuilegia aliarum Religionum per viam communicationis conceduntur, & ita ſuſtinent Vega, Eman. & Sorbus *locis allegatis.*

Quod ſi aduerſus hoc priuilegium obiicias veri ſimile non eſſe Pontificem voluiſſe parochorum iuriſdictioni derogare, & ab eorum cura, & ſollicitudine oues proprias eximere? facilè ſatisfacies negando hoc priuilegio iuriſdictioni parochorum derogari, & ab eorum iuriſdictione oues extrahi. Tum quia Pontifex eſt potiſſimus parochus ex cuius licentia, & facultate hæc adminiſtratio fit. Tum quia parochis ſpecialibus non admittitur facultas adminiſtrãdi Euchariſtiã ſuis ouibus, ſed retenta eorum facultate alij in eorum leuamen; & adiutorium deſignantur. Quæ omnia manifeſtè patent in facultate conceſſa pro adminiſtratione pœnitentiæ, quam Religioſi quolibet anni tempore præſtant, nec tamen obinde iuriſdictioni parochorum derogatur, nec ab eorum cura oues eximuntur. Quod ſi iterum obiicias per non vſum priuilegium prædictum amiſſum eſſe? obſtat; quia vt latè probauimus *tract. 3. de legib. diſp. 4. p. 18.* per non vſum non amittitur priuilegium, quod in grauamen aliorum non cedit, ſicuti prædictum eſt priuilegium. Neque priuilegium cedens in aliorum grauamen amittitur per non vſum, niſi grauati præſcribant aduerſus priuilegium. At nulla eſt parochorum præſcriptio aduerſus Religioſos prædicto priuilegio gaudentes, cum à tempore Pij IV. & V. omnes Pontifices ſucceſſores priuilegia à Pio IV. & V. conceſſa Religioſis confirmauerint,

Digitized by Google

20. *Verius eſt oppoſitum.*
21. *Leniter, & probabiliter ſuſpectus negari non debet Euchariſtia, benè tamen ſuſpectus vehementer.*
22. *Limitant aliqui, ne procedat in articulo mortis. Ex qua limitatione naſcitur graue dubium, an hæretico qui vt negatiuus damnatur morti, concedi poſſit Euchariſtia.*
23. *Qualiter in ſuſpectus ad purgandam ſuſpicionem concedi Euchariſtia poſſit.*

1. CONueniunt ferè omnes Doctores quemlibet ſacerdotem ſiue ſæcularem deficiente parocho obligatum eſſe in articulo mortis Euchariſtiam morienti miniſtrare. Quia quilibet ex charitate tenetur proximo ſuo extremè indigenti ſubuenire, hoc ſalutari, efficaciſſimo, & fortè neceſſario ſalutis remedio. Parochus autem non ſolum ex charitate, ſed etiam ex iuſtitia hac obligatione aſtringitur. Cui obligationi vt ſatisfaciat non ſolum vocatus miniſtrare Euchariſtiam morienti debet, ſed etiam accuratè inueſtigare, an in ſua parochia ſint aliqui infirmi in periculo mortis conſtituti, quibus Euchariſtia miniſtranda ſit, ſicuti colligitur *ex cap. 1. de celebrat. miſſar.* & notauit Layman. *lib. 5. ſum tract.* 4. *cap. 5. num.* 6.

2. Quod ſi ex ea adminiſtratione periculum vitæ parocho immineat, ſicuti tempore peſtis imminere ſolet, non obinde ab obligatione iuſtitiæ parochus excuſatur, niſi adſint alij ſacerdotes, mediis quibus huic obligationi ſatisfacere poſſit, vt latè probaui *tract. 6. de charit. diſp. 1. pun. 9. circa finem.* Reliqui vero ſacerdotes, qui officio aut profeſſione ſaluti proximorum incumbere non tenentur, ab obligatione miniſtrandi Euchariſtiam cum periculo mortis excuſantur, quia hoc ſacramentum non eſt morituro ſimpliciter ad ſalutem neceſſarium, cum poſſit contritione ſalutem conſequi, ſicuti dixi loco proximè allegato.

3. Deinde obligantur parochi ex iuſtitia Euchariſtiam ſuis ouibus miniſtrare, non ſolum cum ex præcepto obligantur communicare, ſed etiam quoties ſpectata eorum conditione, & reuerentia ſacramento debita, rationabiliter petierunt, quia iure petunt quod ſibi valdè vtile eſt cui petitioni parochus obligatus eſt annuere. Non enim parochus tantum eſt conſtitutus, vt neceſſaria ſuis ouibus miniſtret, ſed vt miniſtret valdè vtilia, aliàs ſaluti ouium ſatis prouiſum non eſſet. Sic Nauarr. *capite placuit de pœnitent. diſt. 6. nu.* 152. Suar. *diſp. 72. ſect. 3. in princ.* Bonac. *diſp. 4. quæſt 5 p. 1. num.* 15. Fagund. *de Euchariſt. lib. 3. cap. 3. contra Richard in 4. diſt. 18. art. 2. quæſt. 3.* Sylueſt. *confeſſor. 1. §. 18.* Armilla *verbo abſolutio, nu.* 27. Ioann. Med. *cod. de confeſſ. quæſt. de confeſſ. per curatos audienda*, aſſerentes ſolum obligatos eſſe parochos pœnitentiam & Euchariſtiam miniſtrare ouibus, cum oues obligantur ea ſacramenta ſuſcipere.

4. Huic tamen obligationi regulariter non tenentur parochi per ſe ſatisfacere, ſufficit ſi oues remittant ſacerdoti, qui æquè benè, & facilè eis Euchariſtiam miniſtret. Quocirca cum ferè in omnibus locis Religioſi adſint, qui ex deuotione communicantibus Euchariſtiam miniſtrent, raro parochus obligari poterit per ſe Euchariſtiam miniſtrare, ſicuti notarunt Bonac. Suar. Fagund. *ſuprà.*

Poſita obligatione parochi miniſtrandi Euchariſtiam, ſupereſt explicandum, an ſint aliqui caſus, quibus à prædicta obligatione excuſentur.

5. Primus eſt de damnatis ad mortem ob crimina perpetrata, an iis miniſtrari Euchariſtia debeat, ſi humiliter petant: Conſuetudo olim fuit in Hiſpania, & Luſitania teſte Couarruu. *lib. 2. var. cap. 3. n.* 11. negandi Euchariſtiam morte damnatis prætextu reuerentiæ tanto ſacramento debitæ, & ne ipſi damnati infamem mortem indictam impia ſui occiſione præuenirent. Sed hanc conſuetudinem vtpote iuri, & Chriſtianæ pietati contrariam meritò abrogauit Pius V. in conſtit. ſpeciali edita de hac re, quamque approbauit Philipp. II. Hiſpaniarum Rex ſua lege anno 1569. Etenim cū Euchariſtia iis potius hominibus, vt magis afflictis, maioreque peccatorum pondere grauatis, maiorique in periculo conſtitutis noua odij, & impatientiæ peccata cōmittendi magis neceſſaria ſit, nullatenus debebant priuari tanto beneficio, præcipuè cum inde nulla irreuerentia ſacramento fiat, neque morale periculum ſit, quod damnati ſe occidant, aliàs non deberent vnquam de morte imponenda moneri. Quapropter iudices tenentur reis tempus opportunum concedere, quo ſe poſſint ad pœnitentiam, & Euchariſtiam ſuſcipiendam præuenire. Neque vlla conſuetudine contraria, quæ corruptela eſt excuſari poſſunt. Sicuti benè tradunt. Henriq. *lib. 8. de Euchariſt. cap. 5. num.* 4. Nauarr. *cap. 25. num.* 23. Petr. Nauarr. *lib. 2. cap. 3. num.* 228. Suar. *diſp. 69. ſeſſ.* 3. Tolet. *lib. 2. cap.* 18 Paul. Layman. *li. 5. ſum. tract. 4. cap. 6. quæſt.* 4. Bonac. *diſp. 4. quæſt. 7. p. 1. num.* 5. Eman. Saà, *Euchariſtia numer.* 2. colligiturque apertè ex *capite quæſitum* 13. *quæſt.* 2. & ex Clement. *cum ſecundum de pœnitent. & remiſſion.* Qui textus eſto ſolum de pœnitentiæ ſacramento loquantur, communiter Doctores extendunt ad Euchariſtiæ ſacramentum ex *c. quod in te, de pœnitent. & remiſſ.* & Gloſſ. in dicta Clement. Quod adeo verum eſt, vt etiam relapſis hæreticis communio deneganda non ſit, ſicuti dixi *tract. de fide diſp. 6. p. 3. num.* 14. & vltra ibi relatos ibi docent Henriqu. *lib. 8. c. 5. num.* 4. Fagund. *de Euchariſt. 6. lib. 1. cap. 4. num.* 3.

6. Ab hac obligatione concedendi tempus ad Euchariſtiam ſuſcipiendam eximuntur iudices, ſi ex conceſſione timeatur graue damnum Reipublicæ, vel alicui tertio euenturum, quod alia via quam celeri morte impediri non poteſt. Neque enim tenentur iudices bono ſpirituali non neceſſario nocentis proſpicere cum graui boni communis, vel innocentis iactura. Sic ex aliis notat Fagund. *de Euchar. lib. 1. cap. 4. num.* 2. Quinimo alij nec improbabiliter excuſant iudices ab hac Euchariſtiæ conceſſione, ſi prudenter timeant eo tempore reum eſſe ab eorum poteſtate violenter eripiendum, nec impedire poſſint. Expedit enim reipublicæ, ne rei impuniti recedant, & reuerentiæ ſacramenti, ne eius occaſione violentiæ, & iniuſtitiæ exerceantur. Raro tamen id præſumi poteſt. Illud vero exiſtimo certum, ſi reo his conceſſum eſt tempus ad pœnitentiam & communionem opportunum, ipſe vero illorum ſuſceptionem malitioſè diſtulit vt mortem fugiat, vel differat, non eſſe obligatos iudices iterum opportunum tempus concedere, aliàs in poteſtate rei poſitum eſſet mortem euadere, iudicumque poteſtas eliderettur, & reipublicæ non leue detrimentum proueniret. Sic Sotus *lib. 5. de iuſtit. quæſt. 1. art.* 2. Reginald. *lib. 29. num.* 71. Bonac. *diſp. 4. quæſt. 7. pun. 1. num.* 7.

7. Etſi vna hora ante mortem Euchariſtia concedi reo poſſit, decet tamen vt pridie ante mortem concedatur, vel ſaltem quatuor, vel ſex horis ante Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 6. quæſt.* 4. Saà *Euchariſtia num.* 2. Fagund. *de Euchariſt. lib. 1. cap 4. num.* 3.

8. Secundus caſus eſt de iis, qui indiſpoſiti ſunt ad Euchariſtiæ ſuſceptionem ob peccatum commiſſum, an poſſis eis ſacramentum miniſtrare. Pro cuius ſolutione præmittendum eſt diuerſimodè tibi conſtare poſſe accedentem ad communionem indiſpoſitum eſſe. Primò publicè. Secundò ſecretò. Publicè tibi conſtat, ſi conſtet confeſſione ipſius in iudicio facta. Secundò ſi ſententia condemnatoria lata fuerit. Tertiò ſi criminis patratio nulla tergiuerſatione celari poſſit. Secretò conſtat, ſi conſtat ex notitia, quæ prædictam publicitatem non attingit. Deinde præmittendum eſt petitionem ſacramenti publicam eſſe poſſe, vel ſecretam. Item eo in loco, in quo eſt publicum delictum, aut alio in quo eſt ſecretum.

9. Si peccatum publicum ſit iure, vel facto, & in eo peccator perſeuerat, petatque Euchariſtiam eo in loco, quo publicum eſt, omnes Doctores affirmant te debere Euchariſtiam negare, quia petens nec ius verum, neque apparens habet petendi. Quod adeo verum eſt, vt eſto petat coram iis qui delictum ignorant, nullatenus concedi poſſit, quia abſolutè petit quod ſibi indebitum eſt, præcipuè cum ſperetur breui tempore coram ipſis delictum euulgandum. moraliter enim reputari debet ſacramentum petitum coram ſcientibus delictum, ſiquidem breui tempore præſumuntur delictum ſcituri. Colligitur concluſio ex *cap. multi. 2. quæſt.* 1. Cypriano *Epiſt.* 61. Concil. Aurelian. 1. *cap.* 5. & pluribus firmat Suar. *diſp. 67. ſect.* 2. Vaſq. *diſp.* 209. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap 6. qu.* 3. & alij communiter. Adde ſupradicto peccatori Euchariſtiam denegandam eſſe, quouſque publicè conſtet emendatum eſſe, tametſi ſecretò emendatus ſit, aliàs non vitabitur ſcandalum iniquæ ſuſceptionis, & adminiſtrationis. Etenim cum ipſe publicè petit Euchariſtiam, publicè conſtare debet de recta illius diſpoſitione, *iuxta cap. ſi peccauerit 2. quæſt.* 1. Poteris tamen facilè hoc ſcandalum vitare, ſi ex licentia pœnitentis aſtantes moneas de illius recta diſpoſitione. Sic docent Nauarr. *cap. ſacerdos diſt. 6. de pœnitent. num.* 21. Henriq. *lib. 8. cap. 56. num.* 3. Saà *Euchariſtia num.* 17. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 6. q.* 3.

10. Si autem peccator in peccato perſeuerans Euchariſtiam petat eo loci, quo eius delictum euulgatum non eſt, nec præſumitur euulgandum, plures doctores cenſent te poſſe, & debere Euchariſtiam concedere, ne ibi proximum bonam famam retinentem infames. Nam eſto probare poſſes ex delicto alibi commiſſo nec emendato eſſe petentem indiſpoſitum, at quouſque id probes, non potes bonum commune Euchariſtiæ illi denegare, & famam illius priuata tua authoritate lædere. Sic Vaſq. *diſp. 209. cap. 2. circa finem.* Fagund. *de Euchar. lib. 3. c. 10 num. 7. & ſeqq.*

11. At verius credo te poſſe Euchariſtiam negare. Nam eſto ex charitate tenearis alibi infamem denuò non infamare abſque cauſa rationabili. At rationabili cauſa vrgente, qualis eſt vitare malam ſacramenti ſuſceptionem nequaquam teneris famæ proximi proſpicere, præcipuè cum ipſe abſque vllo iure ſe ingerat communioni, & periculo infamationis exponat. Quinimo exiſtimo non ſolum te poſſe, ſed debere Euchariſtiam ſic petenti negare. Quia ex obligatione teneris ſacramenti irreuerentiam vitare cum commodè potes, aliàs nō eſſe

eſſes fidelis diſpenſator. Sed non obſtante infamatione proximi eo loco potes Euchariſtiam illi denegare, quia alibi notorium eſt eſſe indiſpoſitum. Ergo teneris. Et ita ſuſtinet Suar. *diſt.* 6 . *ſect.* 4. & . *in fine*

Verum ſi probabiliter præſumere potes peccatorem emendatum eſſe, vt ferè ſemper teneris præſumere, cum tibi contrarium non conſtat, ſine dubio obligatus es ei Euchariſtiam concedere; quia ex ea conceſſione neque ſcandalum etiam late ſumptum ſequi poteſt, cum ſuſcipiens Euchariſtiam bene eo loci audiat, neque ſacramento irreuerentiam vllam irrogas, cum prudenter credas ritè diſpoſito concedere. Sic Vaſqu. *diſput.* 209. *chap.* 2. Lagund. *de Euchariſt. lib.* 3. *chap.* 10. *num.* 7.

Sed hinc oritur non leue dubium practicum, rarò, vel nunquam peccatori publico publicè petenti Euchariſtiam etiam eo loco, quo publicus peccator eſt, denegandam eſſe. Nam eſto iure, vel facto publicus peccator extiterit, poteſt peccati pœnituiſſe, ſicque videris obligatus præſumere, cum Euchariſtiam publicè petit. Etenim ab Euchariſtia nemo repelli poteſt, niſi ob peccatum nondum odio habitum, vel ob excommunicationem à qua non ſit abſolutus, vel ob præceptum ſuperioris communionem interdicentis. At hæc omnia impedimenta te inſcio ſublata eſſe poſſunt; ſicque præſumendum videtur ex eo quod publicè Euchariſtia poſtulatur. Ergo raro quempiam repellere à communione poteris.

Ob hanc obiectionem exiſtimo ſumma prudentia opus eſſe in repellendo peccatore à publica communione. Sed ab hac prudentia alienum non eſt, ſed potius omnino debitum quod moraliter tibi conſtet, faciáſque aliis conſtare petentem Euchariſtiam à peccato deſtitiſſe, rectèque diſpoſitum eſſe ad illius ſuſceptionem. Nam cum peccatum notum tibi aliiſque ſit, expedit, omnino & tibi, & aliis receſſum ab eo notũ eſſe. Ex ſola autem Euchariſtiæ petitione ſufficienter hic receſſus præſumi non poteſt. Debet ergo tibi aliunde conſtare ſcilicet teſtimonio confeſſoris, vel Prælati abſoluentis, tollentiſque impedimentum, ſi ab eo poſitum eſt. Neque ſuſcepturus Euchariſtiam conqueri poteſt, quod ab eo hoc teſtimonium ſuæ rectæ diſpoſitionis exigas. Quod maximè verum habet in peccatore publico per modum ſtatus, qualis eſt meretrix, vſurarius, hiſtrio turpes comœdias exercens, ſecus modeſtas ad populi recreationem. Hi enim Euchariſtiam petentes teſtimonium pœnitentiæ præſtare debent & ſacerdoti, & aliis. Idemque teſtimonium præſtare debet excommunicatus denuntiatus, qui cum ſcandalo populi in excommunicatione perſiſtit. Qui verò homicidium, adulterium, aliudve delictum perpetrauit, ſi aliàs Chriſtianè procedebat, communio concedi poteſt eo ſolum quod communionem ſibi dari publicè petat, quia prudenter præſumi poteſt dignè ad communionem acceſſurus.

13. Si verò peccator occultus ſit, neque emendatus, & Euchariſtiam petat publicè concedi poteſt, ſecus ſi ſecretò petat Eſt concluſio ab omnibus recepta cum D. Thom. *q.* 80. *art.* 6. Prima pars habetur expreſſè *cap. ſi tantum. cap. placuit* 6. *quæſt.* 2. & *c. ſi ſacerdos de officio ordinar.* Ratio eſt quia præſumi non poteſt Chriſtum velle Euchariſtiæ miniſtrationem in graue detrimentum ſuſcipientis cedere, cum in fidelium fauorem fuerit inſtituta. At ſi occulto peccatori publicè Euchariſtia negaretur, cederet in graue illius detrimentum, ſiquidem ea negatione ſecretum illius peccatum manifeſtaretur. Non igitur credendum eſt Chriſti voluntatem eam eſſe. Præterea occultus peccator, & publicè iuſtus publicè probatur dignus Euchariſtia. At in publica bonorum communium diſtributione iniuſtum eſt repellere vt indignum, qui vt dignus publicè probatus eſt. Ergo iniuſtum eſt publicè negare Euchariſtiam tanquam indigno peccatori occulto, & publicè iuſto. Notanter dixi iniuſtum eſſe negare Euchariſtiam publicè, peccatori occulto tanquam indigno. Nam ſi alia via negare Euchariſtiam potes ſcilicet conſumendo hoſtias conſecratas antequam ad peccatorem peruenires, illumque ſimul cum aliis abſque communione relinquendo, ſine dubio id facere poſſes, & deberes; quia illa non eſt publica, & infamis repulſa, ſed præteritio, & prudens quædam miniſtrationis omiſſio.

14. Quod ſi obiicias illicitum eſſe concedere Euchariſtiam peccatori, quem ſecretò euidenter ſcis eam ſumere velle ad conculcationem, vel vſum magicæ artis, ergo neque licebit concedere, vt ſumat, cum eius corpus, & anima Deo ſint odibilia? Reſpondeo negando conſequentiam, nam diſpenſatio ſacramenti ad conculcationem, vel vſum magicæ artis, aliena eſt ab inſtitutione huius ſacramenti. Neque eſt diſpenſatio communis, & nomine Chriſti, ſed iniqua diſtributio, & nomine diſtribuentis facta, ac proinde honeſtari non poteſt ex ſola publica ſuſcipientis dignitate cognita illius ſecreta malitia. Benè tamen diſpenſatio publica ſacramenti in cibum, & potum ſuſcipientis honeſtari poteſt ex publica ſuſcipientis dignitate, quia eſt diſpenſatio communis, & propria huius ſacramenti, & nomine Chriſti facta. Et hinc ſoluitur argumentum, quare non poſſis concedere enſem apud te depoſitum ei, quem ſcis petere ad ſe, vel alium occidendum, tametſi publicè petat, potes tamen concedere Euchariſtiam in cibum, & potum: quia enſis conceſſio non eſt diſpenſatio communis, & publica, quæ publica tantum ſuſcipientis dignitate honeſtatur, ſed eſt quædam diſpenſatio priuata, ac proinde ex priuata notitia indignitatis ſuſcipientis regulari debet. At Euchariſtiæ diſpenſatio publica, eſt publica illius adminiſtratio, nomine Chriſti facta, ideoque ex publica ſuſcipientis dignitate, vel indignitate licitus, vel illicitus illius vſus deſumendus eſt.

15. Notanda tamen eſt differentia inter ſacerdotem obligatum adminiſtrare Euchariſtiam, & inter illum qui huius adminiſtrationis nullam habet obligationem. Si enim ſecretus peccator, neque emendatus petat à te Euchariſtiæ adminiſtrationem, cum nullam obligationem adminiſtrandi habeas, negare poteris, quia illa non eſt negatio publica, ſed priuata, & debita, neque reputari poteſt indigna repulſa, ſed liberalis cuiuſdam adminiſtrationis omiſſio. Secus ſi cum petit, obligationem habes miniſtrandi, & publicè petit, publicè repellere non potes. Ex quo fit, ſi peccator occultus à te qui parochus non es, adminiſtrationem Euchariſtiæ publicè petat extra caſum extremæ neceſſitatis, antequam in altari exiſtas ad ſacramenti adminiſtrationem expoſitus, poſſe, & debere ei Euchariſtiā negare, quia vt perſona priuata negas, & non vt publica, ſiquidem non es ab Eccleſia actu conſtitutus publicus Euchariſtiæ diſpenſator. Secus eſſet dicendum, ſi in altari ad diſpenſandum eſſes expoſitus, quia eo caſu iam ab Eccleſia es diſpenſator publicè conſtitutus, ac proinde nemini vt indigno negare publicè Euchariſtiam potes; qui publicè non probetur indignus. Et idē eſt ſi parochus eſſes, & peccator Euchariſtiam publicè petere tempore quo aliàs obligatus eſſes miniſtrare, negare nullatenus poſſes, quia negares vt indigno Euchariſtiam qui publicè dignus probatus eſt. Suar. *diſp.* 67. *ſect.* 4.

16. Placet tamen aduertere improbabile non eſſe quod Henrriq. *lib.* 8. *cap.* 57. *num.* 2. peccatorem, cuius indiſpoſitio ad ſacramentum probari teſtibus poteſt, ab Euchariſtiæ ſuſceptione repelli poſſe, tametſi publicè petat dummodo prius monitus ſit ſecretò, & recedere non velit, quia cum iuſtè poſſit accuſari & denunciari, & in exteriori foro de crimine conuinci, non videtur ei irrogari iniuria anticipata illa negatione, cui ipſe cauſam dedit. Etenim illa negatio non eſt iudicialis Euchariſtiæ priuatio, ſed charitatiua miniſtrationis ſuſpenſio, & Euchariſtiæ defenſio, & cuſtodia, quouſque ſuſcipientis dignitas examinetur.

17. Secunda pars concluſionis ſcilicet peccatori occulto, neque emendato, ſi ſecreto Euchariſtiam petat denegandam eſſe facilè probatur: quia ſacerdos ex officio tenetur vitare quamlibet ſacramenti irreuerentiam, & prauam illius ſuſceptionem, ſi id facere poſſit abſque graui damno proprio, vel alterius. At ſi peccator Euchariſtiam ſecretò petat nulla ei irrogatur iniuria, ſi denegatur, nullumve ſcandalum ſequitur, ſiquidem ab omnibus in quorum conſpectu denegatur, indiſpoſitus eſſe cognoſcitur. Ergo. Quod ſi ex tribus ibi aſtantibus vnus tantùm eſſet ignarus indiſpoſitionis, non obinde Euchariſtia miniſtranda eſt, quia ſcandalum quod ex tali adminiſtratione ſcientibus proueniret, præponderat infamiæ, quæ ſequi poteſt apud ignarum Neque infamatio apud vnum tantæ conſiderationis eſſe videtur, inquit Henrriq. *lib.* 8. *c.* 59. *n.* 1. *in fine*, vt valeat honeſtare adminiſtrationem ſacramenti peccatori factam. Vt hanc tamen negationem ſacerdos præſtare poſſit, debet certò cognoſcere ſuſcipientis indiſpoſitionem, vel ex ipſius confeſſione, vel ex viſu, vel ex aliorum teſtimonio manifeſto aliàs grauiſſimè peccabit repellendo vt indignum à communione, quem indignum eſſe ignorat.

18. Hanc tamen doctrinam limitat Soto *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 1. *a.* 6. ne procedat in parocho, cum tempore præcepti, vel extremæ neceſſitatis peccator occultus ab eo Euchariſtiam petit, quia petit quod parochus obligatus eſt miniſtrare ex officio, cuiuſque ſuſceptionis ipſe probatus non eſt indignus. Sed hæc limitatio nullatenus admittenda eſt, ſicuti neque eam admittunt communiter Doctores, teſte Vaſq. *diſp.* 109. *cap.* 5. *à num.* 49. Etenim ſecreta denegatio Euchariſtiæ à parocho facta non eſt occulti peccatoris iudicialis punitio, quæ culpam iuridicè probatam requirit, ſed eſt quædam denegatio præmii, quod eſt peccatori indebitum, & quædam fraterna correctio ex obligatione proprii muneris, ad quam faciendam ſola notitia certa indiſpoſitionis requiritur.

19. Sed quid ſi ſacerdos crimen nondum emendatum ex ſola confeſſione agnouerit? Plures & ſatis probabiliter cenſent Euchariſtiam concedi debere, nec negari poſſe, tametſi nullum adſit infamationis periculum. Quia illa negatio vix excuſari poteſt à tacita criminis exprobratione, & ſigilli violatione, qua ſacramentum pœnitentiæ odioſum redditur. Sic docent Palud. *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 4. *art.* 1. *concl.* 3. Silueſt. *Euchariſtia* 3. *quæſt.* 5. Nauarr. *cap.* 21. *n.* 55. Valen. *t.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 8. *pun.* 3. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 6. Sancius *lib.* 3. *de matr. diſp.* 36.

Digitized by Google

*diſp.36.num.*14.Fagund.*de Euchar.lib.*3 *cap.*10.*num.*23. Laym. *lib.*5.*ſum.tract.*4.*cap.*6.*q.*3.*concluſ.*2. & 3iij.

20. Nihilominus verius cenſeo negari ſupradicto peccatori Euchariſtiam poſſe. Sic pluribus relatis Vaſq. *diſp.*209. *cap.*5. *fine.* Suar. *diſp.*67.*ſect.*3. Moueor: quia talis denegatio non eſt infamatio pœnitentis, ſiquidem nullus alius ſuſpicari poteſt negatam eſſe Euchariſtiam ob malam ſuſcipientis diſpoſitionem, quia nullus alius præter ſacerdotem, & ſuſcipientem præſens eſt tali denegationi, vt ſuppono. Neque ea denegatio vllam peccatori irrogat iniuriam, quia ipſe nullum habet ius petendi Euchariſtiam, cum non habeat gratiam. Neque denique eſt exprobratio peccati, aut ſigilli violatio, ſed quædam actio orta ex ſcientia habita per confeſſionem, qua ſcientia vti licitum eſt ad proprias actiones moderandas, cum nullum adeſt ſigilli violationis periculum. Quod hoc exemplo declaro: ſi enim cognoſceres ex confeſſione peccatorem Euchariſtiam petere ad illam conculcandam, ſine dubio eam illi negare poſſes. Item ſi cognoſceres enſem à te petere, vt te interficiat, non eſſes obligatus illi concedere, quia horum denegatio non eſt peccati obiurgatio, aut reuelatio, ſed prudens ſacramenti, & propriæ vitæ defenſio. Ergo denegatio Euchariſtiæ ob indiſpoſitionem in confeſſione cognitam non eſt ſigilli violatio, aliàs neque ob vitandam mortem, neque ob aliud quodcunque malum licita eſſe poſſet.

21. Tertius caſus eſt de his, qui criminis ſuſpicione laborant, an iis concedi poſſit, & debeat Euchariſtia, ſi petant? Pro cuius ſolutione præmitti debet ex Gloſſa in *cap. dixit Dominus.*32.*q.*1.*verbo ſuſpicio,* & ex his quæ diximus *tract.*4.*de fide diſp.* 7. *pun.*1. triplicem eſſe ſuſpicionem, leuem, grauem, & violentam. Leuis ſuſpicio ſecundùm omnium ſententiam communionem concedere non impedit, quia ob leuia indicia delicti nemini ſunt neganda bona debita. Grauis ſuſpicio, quæ ex grauibus indiciis naſcitur, alicui videri poſſet impedire ne communio concedatur, ob periculum ne ſacramentum indigno concedatur. Verum hoc periculum miniſtranti imputari non poteſt, cum non poſſit negare Euchariſtiam ex indiſpoſitione ſuſcipientis probabiliter tantum cognita. Etenim quilibet fidelis ius habet, vt ſibi Euchariſtia concedatur, à qua concedenda repelli non poteſt, quin illius ſuſcipiendæ probetur indignus. At ex indiciis, quæ grauem ſuſpicionem generant, ſufficienter indignitas non probatur, poſſunt enim falsò ſubeſſe, vtpote quæ probabilitatem inducunt, non certitudinem. Quocirca ſola ſuſpicio vehemens, & violenta, quia moralem delicti certitudinem conſtituit, à communione concedenda impedit: impedit namque à communione publicè, & ſecretò concedenda, ſi ſuſpicio publica ſit, à communione vero ſecretò concedenda impedit ſecreta ſuſpicio. Sic ex communi ſententia Henriq.*lib.*8 *cap.*56.*n.*5. Suar.*diſp.*67.*ſect.*6.*circa finem.* Vaſq.*diſp.*209.*cap.*5.*fine.* Laym. *lib.*5.*ſum. tract.*4.*c.*6.*q.*3.*verſ. Addo* 3. Fagund. *de Euchar.lib.*3.*cap.*10.*n.*29.

22. Limitat tamen Henriq. Suar. & Fagund. ne procedat in articulo mortis, in quo ſi violenter ſuſpectus de crimine ſigna contritionis oſtenderit, à ſacramenti ſuſceptione repelli non debet, tametſi (vt inquit Suar. & Fagund.) delictum non confiteatur, quia ſigna contritionis in eo articulo ſuſpicionem violentam eneruant. Ex qua doctrina fortè inferet aliquis, hæretico negatiuo concedendam eſſe Euchariſtiam in articulo mortis, ſi ſigna contritionis dederit, tametſi delictum non fateatur. Quia ob ſolam vehementem ſuſpicionem impœnitentiæ damnatur. Etenim cum neget delictum plenè probatum, ſuſpicionem violentam gignit ab eo nolle recedere. At ſuſpecto vehementer de crimine in articulo mortis, inquit Suar. & Fagund. Euchariſtiam concedi debere, ſi ſigna contritionis oſtenderit tametſi crimen non fateatur. Ergo hæretico negatiuo concedi poterit Euchariſtia. Deinde huic hæretico conceditur ſacerdos, qui poſſit eum à peccatis abſoluere, ſed cui pœnitentia conceditur, Euchariſtia denegari non debet, cap. *quod in te de pœnitent. & remiſſion.* Item prædicto ſuſpecto exigi poterat, & de facto exigitur iuramentum de veritate manifeſtanda, ſed cui iuramentum exigitur ad purgandam ſuſpicionem, Euchariſtia concedi poteſt. Ergo. Præterea continget ſæpè ſic morti damnatum ob negationem hæreſis probatæ nullum in tali negatione peccatum committere, quia immunis eſt à delicto falſis teſtibus comprobato, vel quia ex aliqua probabili cauſa præſumit ſe eſſe excuſatum à veritate manifeſtanda. Ne igitur ſic damnatus abſque Euchariſtia moriatur, concedi omnibus debet.

In contrarium (vt credo) eſt conſuetudo, forte quia ſigna contritionis præſumptionem violentam impœnitentiæ non exiſtimantur minuere, dum delictum negatur, ſiquidem illis ſignis non obſtantibus reus morti damnatur. Stante autem præſumptione violenta delicti, omnes Doctores firmant Euchariſtiam concedendam non eſſe. Ergo his hæreticis negatiuis meritò Euchariſtia negatur. Deciſionem cenſoribus fidei remitto. Eſt enim caſus examinatione, & conſideratione dignus.

23. Tandem inquies, an Euchariſtia dari poſſit iis ſuſpectis ad purgandam ſuſpicionem? Qua in re eſt certum, ſi ea intentione detur Euchariſtia, vt Deus ſua omnipotentia extra naturæ ordinem innocentiam ſuſcipientis manifeſtet, omnino illicitum eſſe, quia eſt Dei manifeſta tentatio, vt conſtat ex D.Thom. ab omnibus recepto 2.2. *quæſt.*97. *art.*1. ideoque purgatio, quæ per ferrum candens, & aquam feruentem aliquando fuit in vſu, meritò abrogata eſt in *cap.vlt.purgat.vulgar.cap.ex tuarum, & alijs de purgat.canon. & cap.conſuluiſti. cap.Mennam.cap.ſæpè contingit.*2.*quæſt.*5.& tradit D.Thom.& ibi eius expoſitores *q.* 80.*art.*6. Verum ſi iis ſuſpectis Euchariſtia concedatur, vt illius ſumptione tanquam quodam iuramento aliquo modo ſuſpicionem purgent, & veritatem declarent, ex ſe illicitum non eſt, eſt tamen illicitum ſpectata conſuetudine à iure approbata. Prior doctrinæ pars ex ſe manifeſtè liquet. Quæ enim malitia eſſe poteſt, quod à ſuſpectis de crimine exigatur ſumptio Euchariſtiæ, ſicuti exigitur iuramentum? Non enim in hac ſumptione eſt aliqua Dei tentatio, tametſi ſuſcipiens Euchariſtiam mortem ſubitaneam ſibi imprecetur, ſi malè ſumpſerit, ſicuti non eſt tentatio, quod iurans ſibi mortem ſubitaneam imprecetur, ſi veritatem non dixerit. Sed in vtroque caſu eſt quoddam execratorium iuramentum. Et ſicut cum iuramentum exigitur à ſuſpecto de crimine, non præſumitur falsò iuraturum, ſic cum exigitur Euchariſtiæ ſumptio, non præſumitur malè ſumpturum, ſed potius à ſumptione Euchariſtiæ ceſſaturum. Ergo purgatio per Euchariſtiæ ſumptionem ex ſe illicita non eſt: ideoque in concil. VVormacienſi *can.*10.*relato in cap. ſi Epiſcopo.* 2 *q.*5. & *in can.*15. *relato cap. ſæpè eadem cauſa, & quæſt.* purgatio per Euchariſtiæ ſumptionem approbatur. Quæ ſi ex ſe illicita eſſet, nullatenus à concilio approbaretur. Nam licet illud Concilium generale non fuerit, ſed prouinciale, non eſt credendum in re tam graui erraturum.

Quod vero conſuetudine approbata à iure purgatio per Euchariſtiæ ſumptionem illicita ſit, probatur efficaciter ex *cap. ex tuarum de purgat.canon.* ibi enim purgatio per aquam frigidam eſt inſufficiens reputata, quia peregrina erat, & extra vſum, & inquit textus; peregrina iudicia ſunt inhibita. At purgatio per Euchariſtiæ ſumptionem in deſuetudinem venit ob grauia inconuenientia, quæ inde ſequi poterant. Ergo ex ſupradicto textu hæc purgatio vtpote peregrina inhibita cenſetur, & conſequenter illicita. Ex quo fit grauiter maritos, Prælatos, & iudices peccaturos, qui ad purgandam ſuſpicionem vxorum, ſubditorum, & litigantium, ſumptione Euchariſtiæ vtuntur, & in his conueniunt Doctores cum D.Thom. *q* 80.*art.*6. & tradit optimè Vaſq. *diſp.* 210.*c.*3. Suar. *diſp.*67. *ſect.*6. Henriq. *cap.*56.

Monet tamen Suar. *dicta diſp.*67.*ſect.*6.*in med.* prædictam purgationem ſumptione Euchariſtiæ illicitam non eſſe, ſi ex libera cuiuſque voluntate aſſumatur, quia ſic aſſumpta non eſt extra vſum, præcipuè cum Gregor. VII. coram Henrico IV. (vt refert Lambertus *in hiſtoria rerum Germaniæ*) in probationem ſuæ innocentiæ Euchariſtiam ſuſcepit, inuitauitque Henricum, vt faceret, qui auſus non eſt vehementem ſuſpicionem de illo habitam hoc tam diuino, & alto ſacramento purgare.

TRACTATVS XXII.

ET

DISPVTATIO VNICA, DE EVCHARISTIÆ SACRIFICIO.

Pvnctvm I.

An in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij inueniatur.

1. *Quid ſit ſacrificium.*
2. *Qualiter ſacrificium ab adoratione, & oblatione diſtinguatur.*
3. *Proponitur, dubitandi ratio, qualiter in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij ſita ſit.*
4. *Confectio Euchariſtiæ Miſſa dicitur.*
5. *Vera ratio ſacrificij in confectione Euchariſtiæ ſita eſt.*
6. *Res oblata eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis & vini.*
7. *Fit ſatis rationi dubitandi n. 3. adductæ.*

1. PRÆMITTENDVM eſt ex communi Doctorum ſententia, teſte Henriq. *lib.* 9. *cap.* 3. Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap.* 17. *quæſt.* 2. Vaſq. *diſp.* 220. & ex his quæ diximus *tr.* 8. *diſp.* 2. *pun. vnico.* ſacrificium propriè ſumptum oblationem eſſe, qua non ſolum interius, ſed exterius recognoſcitur Deus vt ſupremus omnium Dominus, vitæque, & mortis author. Dicitur oblatio, quia quodlibet ſacrificium eſt oblatio, vtpote quo aliquid Deo offertur, non tamen quælibet oblatio eſt ſacrificium, ſiquidem primitiæ, & decimæ offerebantur, non tamen earum oblatio ſacrificium erat, ideóque *in Pſal.* 39. *& ad Hebr.* 5. ſacrificium, & oblatio vt diſtincta enumeratur. Inquit enim Dauid: Sacrificium, & oblationem noluiſti, & Paulus: Vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis. Deinde ſacrificio non ſolum interius, ſed exterius debet ſupremum Dei dominium recognoſci. Quia ſacrificium eſt præcipuus Dei cultus externus, eoque populus teſtatur vnius eſſe fidei. Hinc colligunt communiter Doctores nullius rei oblationem rationem ſacrificij habere poſſe, niſi ad hunc finem à ſuprema poteſtate fuerit aſſumpta. Nam cum nulla res ex ſe hanc ſignificationem habeat, neque illam habere poſſit pro cuiuſque arbitrio, manifeſtè infertur à ſupremo principe, capiteque reipublicæ illam habere debere. At cum ſupremus princeps non omnibus indiſcriminatim hanc ſacrificandi poteſtatem conceſſerit, ſed aliquibus in particulari, ij tantum ſacrificare poterunt, ob quam cauſam dixit Paul. ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, &c. indiget enim aſſumptione, nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Præterea ſacrificio Deus recognoſcitur. Non enim alteri quam Deo ſacrificare poſſumus, teſte Auguſtin. *lib.* 10. *de ciuit. Dei cap.* 4. *& lib.* 8. *cap.* 27. D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 91 *art.* 3. & Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 3. non enim alius à Deo vero, vt ſupremus Dominus, & omnium author recognoſci poteſt. Neque his obſtat, quod gentes Diis falſis, & dæmoniis immolabant quia illarum immolatio non ſacrificium verum ſed ſacrilegium erat. Neque item obſtat, quod ſanctis Martyribus, Angelis, & Deiparæ Virgini templa, & altaria conſecrentur, quia non conſecrantur, vt eis ſacrificia offeramus, ſed vt eorum patrocinia, & orationes inter ſacrificandum expoſtulemus. Tandem ſacrificio recognoſci debet Deus non vtcunque, ſed vt ſupremus omnium Dominus vitæ, & mortis author. Vt autem hanc recognitionem res oblata ſignificet, per ſui mutationem offertur. Ea enim mutatione teſtantur ſub dominio Dei omnia eſſe, ipſumque omnia, deſtruere, & conſeruare poſſe, ideoque nullum ſacrificium fuit in lege naturæ, & veteri abſque rei oblatæ mutatione. Nam licet de ſacrificio panis, & vini, quod obtulit Melchiſedech Geneſ 14. nullius mutationis ſcriptura mentionem fecerit, at credendum eſt panem oblatum eſſe in clibano coquendum, iuxta illud Leuit. 2. 7. 24. & vinum vel effuſum eſſe, vel in libamen alterius rei oblatæ ipſum oblatum eſſe, ac proinde per mutationem panis, & vini ſacrificium contigiſſe. Dixi *exterius, & interius Deum vt ſupremum Dominum, omniumque authorem eſſe recognoſcendum,* nam ſi ſolum exterius recognoſceres abſque interiori recognitione explicita, vel implicita non verè, ſed fictè ſacrificares, quia quatenus à te ſignum illud procedit, non exprimit internam æſtimationem Deitatis. Rurſus ſacrificium præter recognitionem ſupremi Domini, & poteſtatis alia motiua acceſſoria habet, ſcilicet fieri in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, & in aliorum impetrationem, & in expiationem pro peccatis. Quod ſi præter hæc ſacrificium aliquod aliam ſignificationem habeat, vt habuit ſacrificium Melchiſedech, & Agni paſchalis, quod Euchariſtiam ſignificauit, accidentalis, & extrinſeca eſt ea ſignificatio, neque ad ſacrificij rationem propriè pertinet, aliàs ſupradicta non eſſent ſacrificium, ſi Chriſtus Euchariſtiam non inſtitueret, quod non eſt dicendum, cum facta fuerint in cognitionem ſupremæ poteſtatis per legitimum miniſtrum.

2. Sed inquires qualiter ſacrificium ab adoratione, & oblatione diſtinguatur, cum poſſis adorare Deum vt ſupremum Dominum, & authorem omnium, & ſub eadem ratione ei aliquid offerre. Non igitur ab hac adoratione, & oblatione ſacrificium diſtinguitur? Reſpondeo ab adoratione, & oblatione abſolutè ſumptis facilè ſacrificium diſtingui. Ab adoratione namque diſtinguitur, quia adoratio non petit Deo aliquid offerri, cum fieri poſſit ſigno quodam tranſeunte, noſtram erga Deum ſubmiſſionem ſignificante, quale eſt inclinatio, genuflexio. At ſacrificio aliquid Deo offertur. Ab oblatione autem diſtinguitur, quia oblatio per ſe non petit ſuperiori fieri. Sed quia contingere poteſt aliquam oblationem fieri Deo vt ſupremo Domino, ipſumque ea oblatione vt talem adorari, ſicuti contingit in oblatione thuris, quo Deus odore perfunditur, videndum eſt qualiter ab hac oblatione, & adoratione ſacrificium diſtinguatur? Reſpondeo ex expreſſiori ſigno, & ſignificatione diſtingui. Sacrificium namque ex ſe poſtulat, vt res oblata aliquo modo mutetur, vt ea mutatione manifeſtè exprimatur Deum pro nutu ſuæ voluntatis omnia mutare, conſeruare, ſeu deſtruere poſſe. At adoratio, & oblatio hanc mutationem non expoſtulant, ideoque non æquè exprimunt ſupremum dominium, & poteſtatem. Quocirca in oblatione thuris & adoratio, & oblatio, & ſacrificium eſſe poteſt. Sed ſub diuerſa ratione, eſt adoratio quatenus eo ſigno te Deo vt ſuperiori ſubmittis; & oblatio quatenus Deo in odorem conuerſum offertur, qui odor ſi abſque conſumptione thuris emitti poſſet, æquè oblationi aptus eſſet. Eſt tamen ſacrificium, quatenus conſumitur, & exhalatur, & ea conſumptione, & exhalatione, teſtatur Deum omnia conſeruare, & deſtruere poſſe, ſupremumque dominium, & poteſtatem habere.

3. Ex his ſuboritur ratio dubitandi, qualiter in confectione Euchariſtiæ vera ratio ſacrificij inueniri poſſit? Nam cum Chriſtus Dominus, qui eſt res oblata in Euchariſtia (vt Doctores Catholici teſtantur) non mutetur, ſed in ſe immutatus perſiſtat, non videtur rationem ſacrificij habere poſſe? Quod

Digitized by Google

Quod ſi dicas mutari, quatenus ſub ſpeciebus panis, & vini per conſecrationem conſtituitur? Obſtat, quia ſub ſpeciebus panis & vini conſtituitur Chriſtus abſque ſui mutatione ſubſtantiali, eo ſolum quod ſubſtantia panis & vini in ipſum conuertantur, quare mutatio non tam eſt Chriſti, quàm panis, & vini. Si verò dicas mutari Chriſtum non per ipſius deſtructionem, ſed per nouam illius reproductionem, ad rationemque ſacrificij ſufficiens eſſe oblatum quolibet modo mutari, ſiue deſitione, ſiue noua productione, quia qualibet ex iis mutationibus ſuprema poteſtas recognoſci poteſt? Obſtat: quia incertum eſt & ſatis ſub opinione poſitum Chriſtum in hoc ſacramento ſubſtantialiter reproduci, At omnino eſt certum in hoc ſacramento in ſacrificium offerri. Ergo ratio ſacrificij ab illa opinione pendere non poteſt.

4. Pro huius difficultatis ſolutione primo ſtatuendum eſt, confectionem Euchariſtiæ Miſſam à ſanctis Patribus, & conciliis nuncupari. Nam eſto Miſſa quæ vox Latina eſt, propriè & in rigore ſignificauerit tum dimiſſionem catechumenorum quam ſacerdos, vel diaconus finitis orationibus, & ſacra lectione ante oblationem faciebat, tum dimiſſionem populi Chriſtiani quæ peracto ſacrificio fit, teſte Bellarmino *t.2.lib.1.de Miſſa cap.1.* At communi, & frequenti vſu pro toto ſacro vſurpatur, ſicuti fecit Ambroſ. *lib. 3. epiſt. 33.* & Auguſtin. *ſerm. 91. de tempore.* & ſpecialiter Tridentin. *ſeſſ. 22. cap. 2. initio.*

5. Secundò in confectione Euchariſtiæ verum, & proprium ſacrificium offerri docuit Trident. *ſeſſ.22.cap.1. & 2. & can. 1.* Aliàs Eccleſia Catholica nullum ſacrificium haberet, ſiquidem nec oues, nec boues in ſacrificium offert, neque ſub hac ratione incenſum adolet, ſed vt Deum adoret, & excellentiam illius recognoſcat.

6. Tertio, in prædicto ſacrificio res oblata eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini. Sic enim Patri æterno offertur. Tum ab ipſo Chriſto vt principali offerente, tum à ſacerdotibus, qui ſunt eius miniſtri, vt latè declarat Tridentin. *loco allegato.* Qua ratione hoc ſacrificium eſt infinitæ dignitatis. Neque panis, & vinum ad rem oblatam huius ſacrificij intrinſecè pertinent, aliàs ea parte non eſſet ſacrificium ſummæ dignitatis, neque idem cum ſacrificio, quod Chriſtus Dominus in ara crucis obtulit, cum ibi non fuerit panis, & vinum, neque aliquid loco illorum, quod ſimul cum Chriſto Patri æterno oblatum eſſet. Reſtat ergo, vt ſolus Chriſtus ſit, qui Patri æterno in hoc ſacrificio offertur.

7. Ex his rationi dubitandi reſpondeo Chriſtum Dominum in hoc ſacrificio offerri, non prout eſt in ſe, ſed prout ſub ſpeciebus panis, & vini ex vi conſecrationis conſtituitur, quia ſub hac ratione ipſe ſubſtantialiter mutatur, quatenus in ipſum ſubſtantia panis, & vini conuertitur, quæ mutatio ſufficiens eſt ad veram rationem ſacrificij. Sic ex communi ſententia tradit Suar. *diſput. 75. ſect. 1.* Ægid. de Coninch. *quaſt. 83. articul. 1. dub. 4.* Neque mihi probatur ſententia Vaſq. *diſput. 220. cap. 3. numer. 26. & diſput. 222. cap. 7. & 8.* aſſerentis ad rationem huius ſacrificij nullam requiri in re oblata mutationem, ſed ex eo quod repræſentet mutationem alibi in ſe factam ſufficientem rationem ſacrificij ſortiri. Diſtinguit namque Vaſqu. duplex ſacrificium, aliud abſolutum, aliud commemoratiuum, ad ſacrificium abſolutum mutationem rei oblatæ expoſtulat, ſecus ad ſacrificium commemoratiuum. Hoc enim quia commemorat ſacrificium quod verè mutatum eſt, tametſi ipſum non mutetur, veram ſacrificij rationem habet. Quod ſi obiicias inde ſequi ſacrificia antiqua Chriſti mortem commemorantia veram ſacrificij rationem habitura, tametſi nullam in re oblata mutationem haberent? reſpondet ipſe Vaſq. nullatenus id verum eſſe, quia ad ſacrificium commemoratiuum, quod ſine ſui mutatione offertur, requiritur (inquit) quod res oblata in eo ſacrificio commemoret mutationem non alterius, ſed ſui ipſius in alio ſacrificio factam: cum autem omnia ſacrificia antiqua non ſui, ſed Chriſti mutationem præfigurabant, ideo ob ſolam commemorationem rationem ſacrificij habere non poterunt. Secus Chriſtus in ſacrificio Miſſæ oblatus, qui abſque ſui mutatione mutationem in Chriſto factam commemorat. Non inquam mihi probatur hæc doctrina. Nam eſto ſacrificium Euchariſtiæ commemoratiuum ſit ſacrificij in cruce oblati, non ob eam ſolam rationem ſacrificium eſt, ſed quia ibi Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini Patri æterno offertur, & incruentè immolatur, Præterea eſt doctrina nouiter inuenta ad effugandam difficultatem. Neque eſt vllus alius Doctor, qui eam admittat. Omnes enim ad ſacrificium propriè ſumptum mutationem rei oblatæ requirunt. Præterea quo fundamento affirmatur ad ſacrificium ſufficere, quod res oblata commemoret mutationem ſui in alio ſacrificio factam, eodem affirmari poterit ſufficere, quod alterius ſacrificij mutationem commemoret, Hac enim commemoratione Deus author vitæ, & mortis ſignificari poterit. His poſitis.

Quæſtioni reſpondeo confectionem Euchariſtiæ verum ſacrificium eſſe, quia media Euchariſtiæ confectione offertur Deo Patri eius Filius ſub ſpeciebus panis, & vini à legitimo miniſtro in ſupremæ poteſtatis, & dominij recognitionem. Ergo eſt verum ſacrificium, adeſt enim legitimus miniſter qui eſt ſacerdos, res oblata ſenſibilis, qui eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis & vini, cum ſufficiente ſui mutatione, vt ſupremum dominium, & poteſtas recognoſci poſſit. Etenim ſacerdos conficiens Euchariſtiam ita patri æterno eius Filium offert ſub ſpeciebus panis & vini, vt ea oblatione neceſſario ſubſtantiam panis, & vini deſtruat, & in corpus, & ſanguinem Chriſti oblati, & myſticè mactati conuertat. Ergo offert Chriſtum ſub ſpeciebus panis cum ſufficiente mutatione ad ſacrificium. Nam eſto Chriſtus in ſe non mutetur, ſufficit quod quatenus ſub ſpeciebus panis conſtituitur, mutationem, & myſticam mactationem recipit. Sub qua mutatione, & myſtica mactatione æterno Patri offertur. Ergo offertur cum ſufficiente mutatione ad ſacrificium, ſiquidem ea mutatione ſatis ſignificatur Deum vitæ, & mortis authorem eſſe.

PVNCTVM II.

An in ſola confectione Euchariſtiæ ſub vna vel duplici ſpecie vera ratio ſacrificij ſita ſit.

1. *Proponitur quæſtio.*
2. *In ſola conſecratione eſſentia ſacrificij conſiſtit, reliquæ partes ad ornatum, vel integritatem pertinent.*
3. *Conſumptio ad perfectionem extrinſecam ſacrificij pertinet.*
4. *In conſecratione vnius tantum ſpeciei veram rationem ſacrificij eſſe, qualiter probetur.*
5. *Hinc plures inferunt poſſe Pontificem rationabili cauſa intercedente diſpenſare, vt conſecratio in vna tantum ſpecie fiat.*
6. *Verius eſt ad eſſentiam ſacrificij Euchariſtici vtriuſque ſpeciei conſecrationem requiri.*
7. *Fit ſatis fundamentis oppoſitis.*
8. *Iure diuino ſtatuta eſt vtriuſque ſpeciei conſecratio.*
9. *Pontifex diſpenſare non poteſt, vt ſub vna tantum ſpecie fiat conſecratio.*
10. *Satisfit fundam. n. 5. adductis.*
11. *Aliud eſt ſacrificium imperfectum facere, aliud imperfectum relinquere. Illud non licet vnquam, hoc aliquando.*

1. EX *ſuperiori puncto* conſtat Euchariſtiæ confectionem verum eſſe ſacrificium. Supereſt inquirendum, an in ſola illa, an etiam in aliis conſecrationem comitantibus, vel ſubſequentibus ratio ſacrificij ſita ſit.

2. Et omiſſis variis ſententiis affirmandum eſt cum communi in ſola conſecratione eſſentiam ſacrificij ſitam eſſe, reliquaſque actiones antecedentes, & ſubſequentes vel ad ornatum, vel ad integritatem ſacrificij pertinere. Sic Azor. *lib. 10. inſtit. moral. c. 19. q. 1.* Leſſius *lib. 2. c. 38. dub. 2. num. 16.* Suar. *de ſacrificio miſſæ. diſp. 75. ſect. 5. concluſ. 1. & 3.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 83. articul. 1. dub. 5. num 84. & ſeqq.* Vaſq. *diſput. 222. per totam.* & tradidit Irenæus *lib. 3. cap. 23. nu. 7.* Cyprian. *ſerm. de cœna Domini.* Chryſoſtom. *hom. de prodit. Iudæ.* Gregor. Nyſſenus *lib. 4. dialogor. cap. 18.* & alij relati à Vaſq. *dicta diſp. 222. cap. 5.* Prior pars concluſionis ſcilicet in conſecratione eſſentiam ſacrificij ſitam eſſe ſuperiori puncto probata eſt. Quod vero in ſola illa conſiſtat inde probo, quia ea ſufficiẽter Chriſti mors repræſentatur, & Patri æterno eius Filius offertur actu ipſo conſecrationis, & ex intentione miniſtri, ergo nulla alia re indiget, vt veram ſacrificij rationem habeat. Quod amplius confirmari poteſt ex probatione ſecundæ partis concluſionis, ſcilicet reliquas actiones conſecrationem antecedentes, & ſubſequentes nullatenus ad eſſentiam ſacrificij pertinere. Et in primis oblatio verbalis antecedens, & ſubſequens conſecrationem nullatenus ſacrificium integrat, ſed ſolum ornat. Tum quia Chriſtus Dominus ea vſus non fuit nocte cœnæ, cum hoc ſacramentum inſtituit, & ſacrificium confecit. Tum quia ea oblatione Chriſtus, qui eſt in hoc ſacrificio res oblata non mutatur, ſed poteſt ſæpius ſupra eandem materiam repeti. Deinde fractio hoſtiæ, & commixtio illius cum ſanguine nequaquam ſacrificium Euchariſticum integrat, ſiquidem ea cæremonia non legimus Chriſtum vſum fuiſſe, neque ab eo eſſe inſtitutam. Aliàs ſi nulla eſſet fractio, nec vllam partem hoſtiæ ſacerdos in calicem mitteret, ſacrificium perfectum non faceret contra D. Thom. ab omnibus ferè receptum *quæſt. 83. art. 6. ad 6.* Communio vero quæ laïcis inter ſacrificandum conceditur, neque ſacrificium integrum eſt, aliàs omnes laïci eſſent ſacerdotes, neque eſt pars ſacrificij, aliàs extra ſacrificium Miſſæ concedi non poſſet, ne ſacrificium imperfectum eſſet. Solum de ſumptione Euchariſtiæ facta à ſacerdote tempore ſacrificij reſtat probandum, non eſſe ſacrificio eſſentialem.

Primò quia Chriſtus Dominus in vltima Cœna conficiendo hoc ſacramentum ſacrificauit, ſicuti definit concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. At ſi communio ad eſſentiam ſacrificij pertineret, certum de fide eſſet Chriſtum ſeipſum communicaſſe, cum tamen ſub opinione poſitum ſit. Ergo communio non eſt pars eſſentialis ſacrificij. Deinde Chriſtus Dominus, teſte Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. præcepit omnibus ſacerdotibus, vt ſacrificium offerrent, cum dixit: Hoc facite in meam commemorationem. Sed non legimus præcepiſſe, vt communionem acciperent. Ergo communio ad eſſentiam ſacrificij non pertinet. Neque enim credi poteſt Chriſtum Dominum omiſſurum hanc actionem in illo præcepto, ſi ad illius executionem neceſſaria foret. Item ſacerdos ſacrificium offerens, perſonam Chriſti gerit. Chriſtus enim in omni ſacrificio eſt præcipuus offerens, vt dixit Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 2. At quatenus ſumit Euchariſtiam, nullatenus perſonam Chriſti ſuſtinet, alias etiam laici ſuſtinerent, neque offert Deo, ſed potius à Deo accipit, & illius eſt conuiua. Ergo ſumptio Euchariſtiæ ad ſacrificium non pertinet. Quod ſi dicas pertinere ad ſacrificium, quatenus eſt ſumptio ab ipſomet ſacerdote miniſtrata? Obſtat, quia miniſtrare Euchariſtiam non eſt ſacrificare, ſed ſacrificatum, & Deo oblatum ſibi, & aliis communicare: alias quoties ſacerdos extra miſſam ſeipſum communicaret, ſacrificare diceretur, quod eſt abſurdum. Præterea in conſumptione non poteſt præteriri mutatio quæ ſufficiens ſit, vt ratione illius Chriſtus oblatus ſignificet Deum vitæ, & mortis authorem eſſe, quia ibi non mutatur ipſe Chriſtus niſi tantum localiter, ſed ſpecies mutantur, & corrumpuntur. Quinimo cum hæc mutatio potius contingat, cum ſpecies in ſtomacho ſacerdotis deſinunt eſſe potius eo tempore, quam in altari ſacerdos ſacrificare diceretur, quod admitti non debet.

3. Verum eſto ſumptio ſacramenti ad eſſentiam ſacrificij non pertineat; pertinet tamen ad illius perfectionem non quidem intrinſecam, ſed extrinſecam, hoc eſt ad conſecutionem finis illius. Etenim hoc ſacrificium inſtitutum fuerit, vt ſit ſacramentum, & animarum conuiuium, ab illius inſtitutione deficit ſacerdos, qui hoc conuiuim præparatum ſumere omitteret. Et fortè ob hanc cauſam dicitur in *cap. relatum de conſecrat. diſt.* 2. quale erit ſacrificium, cuius neque ipſe ſacrificans particeps eſſe dignoſcitur. Ideoque Eccleſia diuino Spiritu inſtructa, ita ſeuerè præcepit ſumptionem ſacrificij, vt etiam ſacerdote deficiente alius ſacerdos ſubrogaretur, qui oblatum conſumere poſſet.

4. Poſito autem in ſola conſecratione eſſentiam ſacrificij ſitam eſſe, examinandum eſt, an in conſecratione vnius tantum ſpeciei ratio ſacrificij conſiſtat, vel neceſſariò vtriuſque ſpeciei conſecrationem requirat? Non deſunt qui affirment in conſecratione vnius tantum ſpeciei veram ſacrificij rationem eſſe, ſicuti eſt vera ſacramenti ratio: quia conſecratione cuiuſlibet ſpeciei offertur Chriſtus æterno Patri in ſupremi dominij recognitionem, in quo vera ratio ſacrificij conſiſtit. Quod ſi dicas ex ea ratione optimè probari? potuiſſe à Chriſto ſub qualibet ſpecie ſacrificium inſtitui, ſicut & ſacramentum inſtituit, non tamen de facto inſtituiſſe: eo quod ſub vnius tantum ſpeciei conſecratione mors eius non ſatis exprimatur, quod ad rationem ſacrificij Euchariſtiæ neceſſariò requiritur. Eſt enim hoc ſacrificium repræſentatiuum ſacrificij, quod Chriſtus Dominus de ſe obtulit in ara crucis, quam repræſentationem conſecratio vnius tantum ſpeciei non videtur habere? Obſtat quia conſecratio vnius ſpeciei v. g. corporis Chriſti ſub ſpecie panis, ſignificat ſolum corpus ſub ſpecie panis exiſtere, ſanguine, & anima non ſignificatis. Ergo ex modo ſignificationis denotat corpus fuiſſe ab anima, & ſanguine ſeparatum, ſi quidem ſolum ipſum ex vi ſignificationis ſub ſpecie panis conſtituit. Ergo ex modo ſignificandi conſecratio cuiuſlibet ſpeciei denotat ſeparationem, quam Chriſtus in cruce fecit ſui corporis ab anima, & ſanguine. Ergo ſignificat eius ſacrificium cruentum. Neque inde fit plura ſacrificia ibi adeſſe, ſed vnum integrum, & completum ex duplici partiali, eo quod res oblata per vtrumque partiale ſacrificium eadem eſt, ſcilicet Chriſtus, & ad vnum, idemque ſacrificium cruentum ſignificandum offertur.

5. Ex hac ſententia inferunt Adrian. 4. *q.* 6. *de Euchariſtia, quæ incipit. Viſo de impedimento.* §. *pro reſponſione* Gab. *in can. miſſæ lect.* 53. *litt.* E. Claud. Sainctes, *repetit. de Euchar. cap.* 3. § *ex aduerſariis. Tabiena, verbo Euchariſtia,* 1. *nu.* 10. *Piſana eodem* 2. *num.* 12. *Angel.* 1. *num.* 20. Vuillem. Alan. *lib.* 2. *de Euchar. cap.* 20. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 13. Thom. Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 6 *num.* 6. *in medio* poſſe Pontificem ex cauſa rationabili diſpenſare, vt ſub vna tantum ſpecie conſecratio fiat. Nam ſi ex aliqua cauſa hæc poteſtas Pontifici negaretur, ea eſſet, quia Pontifici datum non eſt conſecrationem Euchariſtiæ permittere, quin ea conſecratione ſacrificium commemoratiuum paſſionis Chriſti Domini offeratur. At conſecratione ſub vna tantum ſpecie paſſio Chriſti commemoratur, vt probatum eſt. Non igitur eſt vlla ratio, ob quam Pontifici denegetur hæc poteſtas. Secundo Pontifici conceſſa eſt poteſtas, teſte Trident *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. vt in ſacramentorum diſpenſatione ſalua illorum ſubſtantia ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium vtilitati, ſeu ipſorum ſacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret. At permittere conſecrationem ſub vna tantum ſpecie, omiſſa alterius ſpeciei conſecratione, non mutat ſacramenti ſubſtantiam, ſicuti non mutatur ob receptionem ſacramenti ſub vna tantum ſpecie. Ergo eſt Pontifici conceſſa poteſtas permittendi conſecrationem ſub vna tantum ſpecie. Tertio æqua obligatio eſſe videtur ſacerdoti conſecrandi ſub vtraque ſpecie, ac conſumendi conſecratum. At Pontifex diſpenſat, ne vtramque ſpeciem conſecrans vtramque recipiat, vt patet in ſacerdotibus denuò conſtitutis, qui cum Epiſcopo ordinante concelebrant, qui ſub vtraque ſpecie non communicant, ergo poterit diſpenſare ne aliqui ſub vtraque ſpecie conſecrationem præſtent. Quarto Chriſtus Dominus ſub vna tantum ſpecie de facto conſecrauit, cum diſcipolis euntibus in caſtellũ Emaus apparuit, & in fractione panis ſe illis oſtendit, vt ex communi ſententia probant ibi Tolet. & Maldonat. At ſi nunquam futurum erat licitum ſacerdotibus ſub vna tantum ſpecie conſecrare, Chriſtus Dominus qui ſe Apoſtolis magiſtrum, & doctorem exhibebat, nullatenus id faceret. Quintò teſtatur Raphael Volaterran. *lib.* 7. *geographie, cap.* 4. Innocent. VIII. de facto cum Nouergiis diſpenſaſſe, vt ſub ſpecie tantum panis conſecratio fieret. Quod factam approbat Onuphrius Panuin. *in chronica ſub an.* 1490. Henriq. Claud. Sainctes, & alij ex Doctoribus ſupra relatis. Sexto plures, graueſque Doctores firmant conſecrationem ſub vtraque ſpecie ſolum ex Eccleſiæ conſtitutione haberi: Sic docuit Adrian. *illa qu.* 6. *de Euchar.* Maior. *in* 4. *diſt.* 9. *q.* 3. §. *tertio arguitur* & Nauarr. *cap.* 25. *num.* 91. Quod ſi verum eſt, manifeſtè conuincitur poſſe Pontificem diſpenſare. Sed gratis admiſſo ex iure diuino præceptam eſſe conſecrationem ſub vtraque ſpecie, non inde infertur non poſſe Pontificem diſpenſare, ſiquidem in voto, iuramento, matrimonio rato, reſidentia parochorum ſæpè Pontifex diſpenſat, quorum obligationes ex iure diuino ortum habent.

6. Nihilominus tenendum eſt vtriuſque ſpeciei conſecrationem ad eſſentiam ſacrificij Euchariſtici neceſſariò requiri. Sic pluribus firmant Suar. *diſp.* 75. *ſect.* 6. Vaſq. *diſp.* 223. *cap.* 3. & 4. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 5. *num.* 102. Ratio eſt, quia ſacrificium à Chriſto inſtitutum eſt repræſentatiuum eius paſſionis, & mortis, iuxta illud: Hæc quotieſcunque feceritis, in mei memoriam facietis. At conſecratione vnius tantum ſpeciei non repræſentatur Chriſti mors de facto. Non enim repræſentat corpus exangue, tametſi cum ſanguine non repræſentet. Et licet ſolum corpus repræſenter ſanguine non repræſentato, non inde fit repræſentare ſeparationem corporis à ſanguine, ſiquidem eam repræſentationem habere poſſet, tametſi corpus Chriſti à ſanguine ſeparatum non eſſet. Requiritur ergo ad hanc repræſentationem vtriuſque ſpeciei conſecratio, ex eo quod enim quod corpus ſeparatim à ſanguine conſecretur, ea conſecratione ſeparata, ſeparatio corporis à ſanguine denotatur, quæ ſeparatio vnius tantum ſpeciei conſecratione abundè ſignificata non erat.

Dices potuiſſe Chriſtum Dominum ſub vna tantum ſpecie conſecrari, ſed ea conſecratio verum eſſet ſacrificium ſuæ mortis rememoratiuum. Ergo conſecratio ſub vna ſpecie vera repræſentatio mortis Chriſti eſſe poteſt, & conſequenter verum ſacrificium? Adde conſecrationem panis, & vini verum ſacrificium eſſe, non tantum quia paſſionem, & mortem Chriſti commemorat, ſed præcipuè, quia Patri æterno ſub ſpeciebus panis, & vini Chriſtus offertur in ſupremi dominij recognitionem. At hæc ratio cuilibet ſpeciei ſeorſim ſumptæ competit ſub qualibet enim Chriſtus ſuo Patri offertur. Ergo cuiuſlibet ſpeciei conſecratio, vt ab alia diſtincta veram ſacrificij rationem habet?

7. Ad primum reſpondeo, concedendo potuiſſe Chriſtum ſub vna tantum ſpecie ſacrificium rememoratiuum ſuæ paſſionis inſtitui. At ſpectata rerum natura, non aptè quidem eſſet inſtitutum, vt optimè probat Vaſq. *diſput.* 223. *cap.* 3. & 4. ſiquidem ea conſecratio ex ſe, & ſecluſa Chriſti inſtitutione nullam conuenientiam, & aptitudinem haberet ad ſignificandum corpus à ſanguine ſeparatum fuiſſe, ſed totam ſignificationem ex Chriſti voluntate acciperet. Non eſt autem credendum de facto ſic fuiſſe inſtitutum, ſiquidem conſecrationem vtriuſque ſpeciei inſtituit, qua aptiſſimè corpus à ſanguine fuiſſe ſeparatum ſignificatur, vt ſupra probatum eſt. Præterea ſi in qualibet ſpecie ſeorſim ſumpta Chriſtus vellet de facto mortem eius repræſentari, non vnicum, ſed duplex ſacrificium Euchariſtia eſſet. Nam vnitas ſacrificij Euchariſtici non ex re repræſentata, & oblata, ſed ex repræſentatione, & oblatione deſumenda eſt, ſiquidem in repræſentatione, & oblatione ratio ſacrificij incruenti conſiſtit. At eſſet duplex repræſentatio, & oblatio & vna ab alia diſtincta. Ergo eſſet duplex ſacrificium integrum,

Digitized by Google

grum,& completum quod eſt abſurdum, & contra Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. *& ſeqq.* Ad ſecundum admitto conſecrationem panis,& vini verum eſſe ſacrificium, quia ſub ſpeciebus panis & vini, æterno Patri eius Filius offertur ſed non vtcunque,ſed myſticè mactatus,& immolatus. Cum autem vnius tantum ſpeciei conſecratione non ſignificetur mactatus, & immolatus, ſed ad hanc ſignificationem neceſſariò vtriuſque ſpeciei vt conſecratio concurrere debet, ea de cauſa in vnius tantum ſpeciei conſecratione ſacrificij eſſentia non conſiſtit.

8. Hinc primo infertur iure diuino ſtatutum eſſe conſecrationem ſub vtraque ſpecie eſſe faciendam. Quia iure diuino ſtatutum eſt conſecrationem Euchariſtiæ ſic fieri, vt ea conſecratione ſacrificium commemoratiuum paſſionis Chriſti Domini offeratur,ſicuti definiuit Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. *&* 2. At ex dictis conſtat ſola conſecratione vnius ſpeciei memoriam paſſionis eius non recoli? ſed neceſſariò vtriuſque conſecrationem concurrere debere. Ergo iure diuino vtriuſque conſecratio eſt ſtatuta. Præterea Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. *& cant.* 2. expreſsè affirmauit Chriſtum Dominum vtriuſque ſpeciei conſecrationem Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus præcepiſſe illis verbis Lucæ 22. Hoc facite in meam commemorationem. Neque valet dicere Chriſtum Dominum præcepiſſe vtriuſque ſpeciei conſecrationem, ſed non ſimultaneam. Quia præcipit conſecrationem, ſicuti ipſe fecit, at ipſe ſimul vtramque ſpeciem conſecrauit: ergo vtriuſque conſecrationem ſimultaneam præcepit. Et licet Lucas poſt conſecrationem panis ante calicis conſecrationem referat Chriſtum dixiſſe illa verba, Hoc facite in meam commemorationem, non inde inferri poteſt ſolius panis conſecrationem fieri poſſe. Tum quia ipſe Lucas indicat poſt conſecrationem calicis id ipſum præcepiſſe illis verbis: *Similiter & calicem*, aduerbium enim *ſimiliter* refert ſubſequentia facta eſſe ſicut & præcedentia. Tum quia Paul. 1. Corinth. 11. poſt cuiuslibet ſpeciei conſecrationem protulit Chriſtum præcepiſſe id ipſum fieri in ſui memoriam. Ergo vtriuſque conſecratio à Chriſto præcepta eſt omnibus ſacerdotibus. Ergo nullum eſt fundamentum aſſerendi conſecrationem vnius ſpeciei ſine alia fieri poſſe. Præterea non conſtat iure diuino ſingulis Sacerdotibus præceptam eſſe vllius ſpeciei conſecrationem, tametſi ordini ſacerdotali præcepta fuerit. Ergo vt præceptum illud Lucæ 22. à Trident. declaratum conſecrandi vtramque ſpeciem omnes, & ſingulos ſacerdotes aſtringat, intelligendum eſt caſu quo conſecrare,& ſacrificare velint. Tenentur ergo ex obligatione iuris diuini vnius ſpeciei conſecratione facta, aliam ſimul conſecrare, Et ita ſuſtinet D. Thom. 3. *p. quaſt.* 74. *art.* 1. *& quaſt.* 80. *art.* 12. *ad* 3. *& ibi* Caietan. *quaſt.* 1. Syl-ueſt. *Euchariſtia* 1. *quaſt.* 5. Dominic. Sotus *in* 4. *diſt.* 9. *q.* 1. *art.* 2. *in fine* Suar. *diſp.* 43. *ſect.* 3. Vaſq. *diſp.* 223. *cap.* 3. & alij apud ipſos.

9. Secundò infertur longe probabilius eſſe Pontificem diſpenſare non poſſe: vt in vna tantum ſpecie conſecratio fiat, quia diſpenſare non poteſt, vt hoc ſacramentum conficiatur, abſque eo quod ſacrificiũ offeratur. At eſſentia ſacrificij Euchariſtici eſt vtriuſque ſpeciei conſecratio, vt probatum eſt. Ergo non poteſt diſpenſare, vt conſecratio ſub vna tantum ſpecie fiat. Sic ex communi ſententia tradit Suar. *diſp* 43 *ſect.* 4. ſpecialiter *concluſ.* 3. Vaſq. *dicta diſp.* 223. *c.* 3. *num.* 20. Ægid. *quaſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 5. *in fine,num.* 102.

10. Supereſt ſatisfacere argumentis *num.* 5. adductis, quibus probatur poſſe Pontificem diſpenſare. vt in vna tantum ſpecie conſecratio fiat. Ad primam ex probatione noſtræ ſententiæ, conſtat vnius ſpeciei conſecratione ſacrificium cruentum Chriſti non repræſentari. Ad ſecundum admitto Pontifici conceſſam eſſe poteſtatem in ſacramentorum adminiſtratione mutandi, & alterandi prout ſibi viſum fuerit expedire,ſalua illorum ſubſtantia, nego tamen ad Euchariſtiæ ſubſtantiam non pertinere vtriuſque ſpeciei conſecrationem, cum Euchariſtiæ ſacramentum perfectum non ſit, in vna tantum ſpecie, ſed neceſſariò vtramque poſtulet. Ad tertium concedo quemlibet ſacerdotem conſecrantem principaliter obligatum eſſe conſecratum conſumere. Secus vero qui acceſſoriè ſolùm, & ob aliquam ſacram ſignificationem conſecrant, qualiter contingit in nouiter ordinatis: hi enim oblatum conſumere non tenentur, cum ad perfectionem ſacrificij vnius ſacerdotis conſumptio ſufficiat. Ad quartum admitto eo caſu vnicam ſpeciem Chriſtum conſecraſſe, quia ad ſui manifeſtationem, & diſcipulorum ſolatium ea ſolum ſufficiebat, ſed inde inferri non debet vnam ſpeciem abſque alia conſecrari poſſe, cum ſtet diuinum præceptum de vtriuſque ſpeciei conſecratione. Ad quintum nego vnquam Pontificem diſpenſaſſe, neque credendum eſt Volaterrano, & Onuphrio, tum quia illius diſpenſationis nec veſtigia adſunt. Tum quia Volaterr. non dicit Innocent. diſpenſaſſe, vt panis conſecratio fieret abſque calicis conſecratione, ſed diſpenſaſſe, vt calix ſine vino conſecraretur, quod abſurdum eſt, cum non poſſit Pontifex ſacramentorum materias mutare. Tum quia non apparet occaſio, & legitima cauſa, ob quam hæc diſpenſatio conceſſa fuerit, cum nulla prouincia cognoſcatur, in qua vinum conſeruari non poſſit. Non enim Chriſtus Dominus ſacramentum ſui corporis, & ſanguinis inſtitueret pro tota Eccleſia, ſciens aliquam ſuæ Eccleſiæ partem eo frui non poſſe. Quinimo neque excogitari poteſt ratio honeſtans diſpenſationem. Nam cum hoc ſacramentum non ſit neceſſitatis,ſed vtilitatis,maior vtilitas, & conuenientia cernitur, vt ritus ſacrificandi integer, & immutatus in Eccleſia perſeueret, quam vt excuſetur detrimentum quod vni, vel alteri prouinciæ prouenire poteſt ex carentia ſacrificij dimidiati, & imperfecti. Ad ſextum negamus obligationem conſecrandi ſub vtraque ſpecie ex humano iure prouenire, ex diuino namque prouenit, vt probatum eſt. Quo poſito vt probabilius affirmamus Pontificem diſpenſare non poſſe, & ad probationem dicimus in votis, iuramentis, matrimonioque rato diſpenſare, remittendo nomine ipſius Dei obligationem, qua remiſſione facta nec votum, nec iuramentum, neque matrimonium ratum perſiſtit, ac proinde non propriè in iure diuino diſpenſat. Ius enim diuinum, quod nequaquam à Pontifice tolli poteſt, eſt quod perſeuerante voto, iuramento, & matrimonio rato obligatio naſcatur. Quod vero votum, iuramentum, & matrimonium ratum non diſſoluatur cauſa rationabili intercedente, & à legitimo miniſtro, non eſt iuris diuini, potius enim ex diuino iure habetur horum diſſoluendorum poteſtatem Pontifici commiſſam eſſe. Idem dicendum eſt de reſidentia parochorum, ex iure diuino obligationem eſſe,ne parochus abſque legitima cauſa abſit. At cauſa legitima intercedente conforme eſt iuri diuino abeſſe poſſe.

11. Aduertunt tamen & bene plures Doctores, præcipuè Suar. *dicta diſp.* 43. *ſect.* 4. *concl.* 1. Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap.* 19. *quaſt.* 3. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 7. *in principio*, ſæpè contingere poſſe,quod ſub vna tantum ſpecie conſecratio fiat ob impotentiam phyſicam, vel moralem alteram conſecrandi: Vt contingit ſi conſecrata hoſtia reperias aquam loco vini appoſitam eſſe,neque inuenias vinum, quod conſecrare poſſis, vel non inuenias abſque magno ſcandalo, aut ſine manifeſto vitæ periculo. Quia eo caſu dici non poteſt ſub vna tantum ſpecie voluiſſe conſecrare, ſed vnius tantum ſpeciei conſecrationem permiſiſſe. Aliud enim eſt ſacrificium imperfectum facere,quod ob nullam cauſam licet,vt benè Suar. *dicta ſect.* 4. *in fine*: aliud imperfectum permittere, quod ex rationabili cauſa honeſtari poteſt.

PVNCTVM III.

De ſacrificio, quod Chriſtus in vltima Cœna,& in ara Crucis obtulit,& horum cum ſacrificio Miſſæ comparatione.

1. *In ara Crucis Chriſtus Dominus ſe in ſacrificium obtulit.*
2. *Deinde in vltima Cœna,cum Euchariſtiam inſtituit.*
3. *Explicantur qualiter ſacrificium Miſſa cum prædictis conueniat, vel ab eis differat.*

1. Conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. *&* 2. Chriſtum Dominum in ara crucis ſe in ſacrificium Patri æterno obtuliſſe,quia ſe occidendum obtulit ex intentione recognoſcendi Patrem, vt ſupremum Dominum, vitæque & mortis authorem. Etenim cum Chriſtus Dominus à Patre æterno fuerit ſacerdos conſtitutus, vt propitiatio eſſet pro noſtris, & totius mundi peccatis, in eorum ſatisfactionem ſe ipſum liberè obtulit occidendum: In qua oblatione vtpote libera ſacrificium cruentum conſtitutum eſt. Neque inde fit Martyres cum ſeipſos tyrannis occidendos tradunt ſacrificium ſui obtuliſſe, quia ipſi non ſunt ſacerdotes à Deo conſtituti, vt propriam vitam in ſacrificium exponant, neque habent vitam in ſua poteſtate proxima, ſed tantum remota, quatenus ſe liberè tyrannis offerunt, non tamen iam oblati, & tormentis affecti poſſunt ſuam vitam conſeruare,ſicuti potuit Chriſtus,qui poteſtatem habebat ponendi animam ſuam, & iterum ſumendi illam quolibet dolore, & tormento affectus,quod ad verum ſui ipſius ſacrificium neceſſariò requiritur.

2. Deinde ex eodem concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. certum eſt Chriſtum Dominum in vltima Cœna cum ſacramentum Euchariſtiæ confecit, ſacrificium ſui obtuliſſe. Nam cum fuerit ſacerdos à Patre conſtitutus ſecundum ordinem Melchiſedech, *Pſal.* 109. & ad Hebr. 7. debebat in ſacrificandi ratione cum Melchiſedech conuenire. At niſi dicamus ſacrificium obtuliſſe, cum de facto panem, & vinum, conſecrauit, & ſub ſpeciebus panis, & vini ſe Patri æterno obtulit,

Digitized by Google

obtulit, nulla alia apparet ratio, ob quam cum ſacerdotio Melchiſedech conuenire poſſit. Ergo dicēdum eſt in ea actione verum obtuliſſe ſacrificium. Prætetea de ratione ſacrificij eſt, vt aliquid à ſacerdote offeratur, quod ex ſui mutatione ſufficienter exprimat Deum vitæ, & mortis Dominum eſſe. At oblatio, quam ſui ipſius Chriſtus Patri æterno fecit conſecrando panem, & vinum, ſufficienter expreſſit Patrem æternum vitæ, & mortis eſſe authorem, ſiquidem ſub ſpeciebus panis, & vini myſticè mactatus, & verè mactandus oblatus eſt. Ergo.

3. Ex his facile eſt explicatu, qualiter ſacrificium Miſſæ cum ſacrificio vltimæ Cœnæ, & Crucis conueniat, vel ab eo differat. Et quidem in omnibus his vnicam eſſe hoſtiam, vnicumque ſacrificium quoad rem oblatam definiuit Tridentin. *ſeſſ. illa 22. cap. 1. & 2.* Nam in omnibus his idem Chriſtus offertur, diuerſimodè tamen. In Cruce offertur cruentè per ſanguinis veram, & realem effuſionem, in Cœna vero, & in miſſa incruentè offertur, illius ſanguinis effuſi vera repræſentatione. Quocirca quoad modum offerendi nemini eſſe dubium poteſt ſacrificium crucis, & ſacrificium vltimæ Cœnæ, & quod nos offerimus in Miſſa diuerſum eſſe, tametſi quoad rem oblatam idem omnino ſit.

Præter hanc differentiam aliæ plures inueniuntur, quæ tamen ſacrificij vnitati non obſtant, quia non obſtant rei oblatæ vnitati. Primò ſacrificium Miſſæ differt à ſacrificio cœnæ, & crucis quoad offerentem; nam eſto in omnibus ſit Chriſtus offerens: in ſacrificio cœnæ, & crucis, fuit immediatus offerens ex certa ſententia. At in ſacrificio Miſſæ ſecundùm probabilem ſententiam eſt mediatus, licèt præcipuus, miniſterio enim ſacerdotum ſe Chriſtus Patri æterno offert, quatenus ſacerdotes inſtituit, qui hoc ſacrificium offerrent, illiſque offerre præcepit, & ſuis meritis impetrauit poteſtatem offerendi. Ex qua differentia alia ſecunda non mediocris naſcitur, ſcilicet oblatione in cœna, & in cruce facta Chriſtum Dominum mereri nobis peccatorum remiſſionem. At oblatione in Miſſa non mereri, ſed quod in vita meruit nobis applicari. Tum quia non eſt in ſtatu merendi. Tùm quia in ſupradicta ſententia non eſt immediatus offerens, qui ex propria libertate ſe ipſum Patri in Miſſæ ſacrificio offerat, ſed ſicuti Dominus qui pecuniam tribuit famulo, vt in pauperes diſtribuat, non eſt ipſe immediatus diſtributor pecuniæ, ſed famulus, nec ipſe in diſtributione meretur, ſed ſolum in conceſſione pecuniæ, & voluntate quam habet, vt in pauperes diſtributio fiat. Sic Chriſtus Dominus ſe, ſuæque vitæ, & paſſionis meritum nobis in hoc ſacramento reliquit Patri offerendum, & applicandum tam pro viuis, quam defunctis ſacerdoteſque inſtituit, vt hanc facerent oblationem, & applicationem. Non igitur in hac oblatione, & applicatione, quæ ſacerdotum miniſterio fit, ipſe mereri poteſt. Tertio differt ſacrificium Miſſæ à ſacrificio crucis, & cœnæ, quod ſacrificium Miſſæ ſit vtriuſque viua repreſentatio. At ſacrificium cœnæ, eſto fuerit repræſentatio cruenti ſacrificij crucis futuri, non tamen fuit imago alterius incruenti ſacrificij. Sacrificium item crucis neque incruenti, neque cruenti ſacrificij repræſentatio fuit. Tandem ex loco tempore, & materia alias differentias accidentales colligere poteris, ſed prædictæ ſufficiant.

PVNCTVM IV.

Qui ſint offerentes in ſacrificio Miſſæ.

1. *Sacerdotes ſunt offerentes.*
2. *Chriſtus Dominus eſt principalis offerens.*
3. *An Chriſtus immediatè offerat. Negat* Vaſq. *quibus probet.*
4. *Verius eſt immediatè offerre.*
5. *Soluuntur oppoſita rationes.*

1. NEmini eſt dubium ſacerdotes poteſtatem habere hoc ſacrificium offerendi, & verè offerre, quia ad hoc miniſterium ſunt ordinati. Quam poteſtatem non amittunt, tametſi excommunicati, & degradati ſint, quia ſacerdotalis ordo acceptus, ex quo hæc poteſtas naſcitur, deleri non poteſt, vt latius proſequitur Suar. *diſp. 77. ſect. 2.* Vaſq. *diſp. 226. cap. 1.* Reliqui extra ſacerdotem ſolum dicuntur offerre denominatiuè, & impropriè, quia nec ipſi conſecrant, neque ad hoc munus ſunt deputati. Dicuntur autem denominatiuè offerre quatenus per ſacerdotem qui eorum vices gerit Deo munera ſibi data offerant, tum poſtulando, tum ſtipem tribuendo, tum aſſiſtendo Miſſæ ſacrificio.

2. Chriſtus vero Dominus, qui eſt ſacerdos in æternum conſtitutus eſt præcipuus, & principalis offerens in hoc ſacrificio, vt manifeſtè colligitur ex Trident. *ſeſſ. 22. cap. 1.* & Florentin. in decreto Eugen. IV. Tum quia ipſe ſacrificium inſtituit, illique virtutem, & efficaciam ſuis meritis conceſſit. Tum quia ipſe ſacerdotes inſtituit, qui nomine ipſius, ipſumque repræſentantes offerrent, eiſque ſic offerre præcepit in qua voluntate ſemper perſeuerat. Quæ rationes ſufficere videntur, vt Chriſtus eſſe, & dici poſſet offerens præcipuus. Neque inde fit Deum ſacrificia antiqua inſtruentem dicendum eſſe offerentem mediis ſacerdotibus, tametſi infinitam dignitatem illis ſacrificiis communicaret, quia nemo ſibi ipſi offerre ſacrificium poteſt, neque antiqui ſacerdotes nomine Dei inſtituentis ſacrificia Deo offerebant. Eſt enim id impoſſibile, cum Deus non ſit, neque eſſe poſſit ſacerdos, cuius nomine Deo ſacrificia offerantur. Secus vero procedit in Chriſto, qui ratione humanitatis, & ſacerdos eſt conſtitutus, & Deo inferior, & nomine ipſius ſacerdotes offerre Deo ſacrificia poſſunt.

3. Graue tamen dubium eſt, an non ſolum ob prædictas rationes Chriſtus Dominus ſit offerens præcipuus, ſed quia ipſe immediatè, & per ſe offert tametſi ſacerdotum miniſterio? Negat Vaſqu. *diſput. 225. cap. 2. 3. & 4.* adducitque pro ſe Scotum, Gabrielem, & Cordub. qui id expreſsè non affirmant. Mouetur primò ab inconuenienti, quia ſi Chriſtus immediatè offerret Miſſæ ſacrificium, ea oblatio meritoria eſſet quia procedit à perſona Deo grata, & cui oblationi promiſſio mercedis annexa eſt. Quid ergo ad rationem meriti deficit? Secundò ſi Apoſtoli in triduo conſecrarent, ſine dubio ſacrificium Deo offerrent, ſicuti nunc offerimus. At eo caſu Chriſtus immediatè, & per ſe ad ſacrificium non concurreret, cum non exiſteret, ergo neque modò concurrit. Tertiò Chriſtus Dominus non immediatè, & per ſe conſecrationis verba profert, ſed mediis ſacerdotibus, qui eatenus ſacrificium offerunt, quatenus conſecrant, cum in conſecratione eſſentia ſacrificij Euchariſtici ſita ſit. Ergo ſi Chriſtus Dominus non immediatè conſecrat, quia immediatè non profert conſecrationis verba, nullatenus poterit eſſe immediatus offerens. Quartò hic concurſus immediatus Chriſti ad ſacrificium, nec dignitatem Chriſti, eiuſque perſonam decere videtur, neque neceſſarius eſt ad ſacrificij valorem, & efficaciam. Ergo non eſt aſſerendus. Quod non deceat perſonam Chriſti ſic probo. Non enim decet Chriſtum rogare Patrem, vt ſui ſacrificium per manus Sancti Angeli ſuſcipiat, ſicuti rogat ſacerdos, ergo neque offerre. Item nec decet Chriſtum, quod ipſe immediatè Euchariſtiam ſumat, ergo neque conſecret. Vtramque enim actionem nomine ipſius ſacerdos præſtat, & fortè in vtraque ſacrificij eſſentia conſiſtit. Quod vero hic concurſus immediatus ad ſacrificij valorem non ſit neceſſarius, inde manifeſtè probatur. Nam dignitas ſacrificij non tam ex dignitate immediatè offerentis, quam ex dignitate rei oblatæ, & virtute quæ illi communicata eſt deſumitur. Cùm ergo Chriſtus Dominus ſuis meritis impetrauerit, quod ipſe ſub ſpeciebus panis, & vini Patri æterno ſacerdotum miniſterio offerri poſſit, ipſique oblationi quantum eſt ex ſe virtutem, & valorem contulerit, infinitum, neceſſarius non eſt concurſus ipſius Chriſti immediatus.

4. Nihilominus verius cenſeo Chriſtum Dominum immediatè ſpeciali actu, & affectu hanc facere conſecrationem, & oblationem tametſi ſimul cum ſacerdote, & ipſius miniſterio faciat. Sic Suar. *diſp. 77. ſect. 1.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 83. art. 1. dub. 6. num. 108.* Moueor, quia negari non poteſt ſacrificio Miſſæ ſpecialem quandam dignitatem ex huiuſmodi concurſu prouenire, ſicuti prouenirет honorationi, quam alteri deferres, ſi non ſolum medio legatario, ſed te ipſo immediatè illum honorares, apriuſque hoc concurſu declaratur qualiter Chriſtus ſit ſacerdos in æternum, quam ſi ſolum mediatè, & remotè concurreret, ſiquidem hac via non ſemel, ſed in perpetuum offert quoties ſacrificium fuerit. Melius item cognoſcitur quomodo ſacrificium Miſſæ eiuſdem valoris, & dignitatis ſit, idemque ſacrificium, ac fuit ſacrificium in vltima cœna, & in cruce oblatum, quippè quod non ſolum ex parte rei oblatæ, ſed ex parte offerentis idem eſt.

5. Neque obſtant rationes aduerſæ. Non prima, nam ex eo quod Chriſtus ſit immediatus offerens, non infertur oblatione mereri, quia ad merendum pro aliis requiritur ſpecialis Dei acceptatio, & promiſſio, quam non habent opera Chriſti, poſtquam ex hac vita migrauit, ne occaſio daretur ſuſpicandi non integrè, & perfectè noſtram redemptionem meruiſſe. Ad ſecundum concedo eo caſu Apoſtolos conſecrantes idem ſacrificium oblaturos fore, ac modò offerimus, quia eſſet eadem hoſtia cum eodem valore, & virtute nomine Chriſti oblata, tametſi Chriſtus immediatè non offerret, immediatum enim concurſum Chriſti in ſacrificio Miſſæ non ex neceſſitate ſacrificij, ſed ex maiori conuenientia adſtruimus. Ad tertium nego Chriſtum Dominum verba conſecrationis non proferre: profert namque ſed ſacerdotum miniſterio, qui non in propria perſona, ſed in perſona Chriſti loquuntur dicentes. Hoc eſt corpus meum. Hic eſt calix ſanguinis mei. Quo modo loquendi hic concurſus immediatus non leuiter ſignificatur. Nam ſi Chriſtus non immediatè conſecrationem operatur, vt quid in perſona eius, verba conſecrationis proferuntur, reliqua enim ſacramenta

Digitized by Google

menta nomine ipſius Chriſti ſacerdotes conficiunt, ſed quia Chriſtus non immediatè, ſed mediatè illa conficit, ſacerdotes non in perſona Chriſti, ſed in propria perſona loquuntur. Cum ergo in confectione huius ſacramenti diuerſimodè procedant, ſatis indicatur Chriſtum Dominum in hoc ſacramento ſpeciali modo concurrere, ſcilicet immediatè, & proximè. Ad quartum nego hunc concurſum immediatum in ſacrificio dedecere perſonam Chriſti, tametſi orationes illum dedeceant. Aliud enim eſt orare, vt ſacrificium acceptum ſit, & nobis proſit, aliud ipſum ſacrificium conficere, & offerre, & oblata conſumere. Orationes namque cum non ſint à Chriſto inſtitutæ, ſed ab Eccleſia, & nomine Eccleſiæ fiant, mirum non eſt quod ad illas immediatè Chriſtus non concurrat. At conſecratio, oblatio, & conſumptio cum ſint à Chriſto inſtituta, & nomine ipſius fiant, benè poſſunt fieri à Chriſto. Fateor tamen hunc immediatum concurſum neceſſarium non eſſe valori, & dignitati ſacrificij Miſſæ; at eſſe nimis conuenientem ob rationes dictas in probatione concluſionis.

PVNCTVM V.

Pro quibus offerri poſſit, & debeat Miſſæ ſacrificium.

1. *Præmittuntur aliqua certa.*
2. *Pro omnibus viuis offerre hoc ſacrificium potes.*
3. *Examinatur, an pro infidelibus offerre ſacrificium poſſis ex directa intentione vt conuertantur. Affirmant aliqui.*
4. *Verius eſt oppoſitum.*
5. *Soluuntur contrariæ rationes.*
6. *Obiicitur textus* in c. Apoſtolicam de presbytero non baptizato, *Cui fauere videtur* Ambroſ.
7. *Explicatur prædictus textus, &* Ambroſ.
8. *Pro quibus defunctis hoc ſacrificium offerri poſſit expenditur.*

1. Miſſæ ſacrificium pro aliquo offertur, cum in eius commodum, & vtilitatem offertur. Dupliciter autem ſacrificium offerre potes, vel vt perſona priuata, vel vt publica à Chriſto, vel Eccleſia conſtitutus. Item vt effectum habeat ex opere operato, & virtute ſacrificij, vel vt effectum habeat ex opere operantis, ſicut quodlibet aliud bonum opus. His poſitis.

2. Dicendum eſt te poſſe non ſolum vt priuatam perſonam, ſed vt publicam & nomine Chriſti, & Eccleſiæ hoc ſacrificium tam pro viuis, quam pro defunctis offerre. Conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 2. Sed in quorum viuorum, & defunctorum vtilitatem hoc ſacrificium offerri poſſit, pergimus explicare.

Et quidem pro omnibus viuis tam fidelibus, quam infidelibus, & excommunicatis te poſſe vt perſonam priuatam, ſeu nomine proprio hoc ſacrificium offerre communis eſt ſententia. Nam cum omnes capaces ſint alicuius doni ſpiritualis vel temporalis recipiendi, in illius conſecutionem ſacrificium offerre potes, ſicut & quodlibet bonum opus, maximè cum hæc oblatio ſingularis nullibi inueniatur prohibita. At vt perſona publica, & nomine Chriſti, & Eccleſiæ nequis pro excommunicatis offerre, quia hi ab Eccleſia, ſuorumque bonorum participatione ſunt præciſi, vti conſtat *ex c. à nobis cap. ſacris. De ſentent. excommunicat.* Quod ſi hac prohibitione non obſtante ſacrificium pro excommunicato applices, credo probabilius applicationem nomine Chriſti factam firmam eſſe, & effectum habituram pro illorum capacitate, quia hæc applicatio ex poteſtate ordinis à Chriſto accepta prouenit, quam Eccleſia impedire non poteſt, tametſi vſum illius poſſit prohibere. Secus vero eſt dicendum de applicatione nomine Eccleſiæ facta, hæc enim contra voluntatem Eccleſiæ effectum habere non poteſt. Sic Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 9. cócl. 2.*

Pro reliquis fidelibus quantumuis peccatores exiſtant, nomine Chriſti, & Eccleſiæ offerre ſacrificium potes, & debes, quia & ipſi capaces ſunt alicuius boni obtinendi ſcilicet conuerſionis, & nullibi inueniuntur excluſi, quinimo in oblatione Miſſæ omnes comprehenduntur iuxta Trident. *ſeſſ. 22. cap.* 2. Quocirca ſi aliquem velis ab hac communi oblatione excludere, non leuis odij indicium eſſet, grauque peccatum committeres, ſicuti colligitur ex S. Thom. 2. 2. *quæſt. 25. art. 8.* & 9. Nauarr. *c. 19. de orat. n.* 120. Suar. *diſp. 68. ſect.* 2. & Bonac. alios referens, *diſp. 4. q. vlt. pun. 5. n. 3.*

Pro infidelibus, ſeu non baptizatis nulla eſt obligatio hoc ſacrificium offerendi, quia in oblatione ab Eccleſia inſtituta hi non comprehenduntur. Nam licet cum calix offertur, offeratur pro totius mundi ſalute, ex qua oblatione pro infidelium conuerſione videatur offerri. Non enim totius mundi ſalus obtineri poteſt, niſi infidelibus conuerſis, attamen pro illis non directè, ſed indirectè offertur, ſiquidem in hac oblatione non tam eorum bonum, quam bonum fidei, & Eccleſiæ augmentum ſpectatur.

3. An vero pro iis infidelibus directè ex directa intentione vt conuertantur, hoc ſacrificium in perſona Chriſti & Eccleſiæ offerre poſſis, vt fructum ex opere operato in illis habeat? Doctores diuiſi ſunt. Affirmant Bellarm. *lib. 2. de Miſſa c. 6.* Henriq. *lib. 9. c. 15. n. 6.* Suar. *diſp. 78. ſect. 2. concl. 3.* Eman. Saà, *verbo Miſſa n.* 40. Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 9. conc. 3.* tametſi in fine illius concluſionis contrarium indicet Filiuc. *tract. 5. cap. 2. quæſt. 9.* Bonac. *diſp. 4. q. vlt. pun. 5. n.* 4. Layman. *lib. 5. tract. 5. cap. 2. à num. 6.* Mouentur primo, quia hi infideles indigent ad fidem cōuerti, quam conuerſionem tum orationibus, tum ſacrificiis procurare gratum Deo, & pietati Chriſtianæ, conforme eſſe videtur. Non igitur eſt prohibitū. Secundo ſacrificium crucis pro iis omnibus directè oblatum eſt, fuit enim vniuerſalis omniū redemptio, & ſatisfactio. Ergo & ſacrificiū Miſſæ, quod idem eſt pro omnibus, offerri poterit, vt ſic vnum ſacrificium cum alio conuenientiā habeat. Tertiò in antiqua lege offerebantur ſacrificia directè pro infideliū conuerſione, pro Dario 1. Eſdræ. 6. pro Spartiatis 1. Machab. 12. pro Heliodoro 2. Machab. 3. Sed noſtrum ſacrificium veteribus ſacrificiis excellentius eſt. Ergo ſi vetera ſacrificia pro infidelibus offerri poterant, illiſque prodeſſe, à fortiori noſtrū ſacrificium pro illis offerri poterit, & prodeſſe. Quartò plures patres teſtantur orationes, & oblationes pro infidelibus ab Eccleſia offerri. Sic teſtatur Clemens Roman. *lib. 8. conſtitut. c. 6. aliàs 7. & cap. 11. aliàs* 12. Cæleſtin. *Epiſt. 1. ad Epiſcopos Galliæ c. 11.* Auguſt. *epiſt.* 10. *ad Vitalem.* Chryſoſt. *de Adam, & Eua paulò ante finem. & hom. 77. in Ioann. ſub finem.* & fauet Paul. 1. ad Timoth. 2. vbi præcipit orationes, & obſecrationes pro omnibus fieri, ſpecialiter pro Regibus, qui tunc erant infideles, quem locum explicans idem Chryſoſt. *hom. 8. in princ.* Auguſt. *epiſt. 59. ad 5. quæſt.* & alij expreſſis verbis affirmant pro ethnicis oblationes, & orationes fundendas eſſe. At vna ex præcipuis orationibus eſt deprecatio, quæ medio ſacrificio oblato fieri poteſt. Ergo. Denique in die paraſceues pro catechumenis, & infidelibus ſpecialiter Eccleſia orat. Signum ergo eſt eos non eſſe à ſacrificio penitus excluſos.

4. Nihilominus verius exiſtimo pro infidelibus etiam catechumenis, qui per baptiſmum in fide generati non ſunt, licitum non eſſe, nec fuiſſe ſacrificium Miſſæ nomine Chriſti, & Eccleſiæ applicare non ſolum pro obtinenda pœnæ temporalis peccatis debitæ remiſſione, ſed neque pro obtinendo aliquo ſpirituali, vel temporali bono. Sic docuit Gabr. *in lect. 34. in can. litt.* A. Dominic. Sotus *lib. 9. de iuſtit. q. 2. art. 2. ad 3. §. At quia & in 4. diſt. 11. quæſt. 2. art. 7. ad 2.* Vaſq. *diſp. 227. c. 3. & ſeqq.* Azor. *1. p. lib. 10. c. 22. q. 1.* Bartholom. ab Angelo *dialog. 5. §. 489.* & alij, & videtur eſſe expreſſa ſententia Auguſt. *lib. 1. de anima, & eius orig. cap. 9. ante med. in 7. t.* vbi aduerſus Vincentium Pelagianum probat pro paruulis decedentibus ante baptiſmum ſacrificium offerri non poſſe, eo ſolum quia nō ſunt per baptiſmum, vel Martyrium regenerati. Quis enim (inquit) offerat corpus Chriſti, niſi pro eis qui ſunt membra Chriſti? nemo autem fit membrum Chriſti niſi aut baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto. Cum ergo hæc ratio non ſolum paruulos, ſed viuos adultos non baptizatos comprehendat, efficitur ex ſententia Auguſt. pro ipſis offerri ſacrificium non poſſe, quod ipſe Auguſt. *eo lib. cap. 11.* expreſſis verbis indicauit. Idē clariſſimis verbis expreſſit cōcil. Bracharen. 1. *can.* 35. *&* Chryſoſt. *hom. 69. ad pop. Antioch. & ſerm. 3. in epiſt. ad Philipp. in morali expoſit.* D. Thom. *q. 79. art. 7. ad* 2. Ratio efficax eſt. Quia non eſt credendum Chriſtum Dominum Euchariſtiam in ratione ſacrificij inſtituiſſe pro iis, pro quibus in ratione ſacramenti non inſtituit, neque effectum ſacrificij communicandum eſſe, quibus ſacramenta communicari non poſſunt. Præterea ſi ſacrificium Miſſæ ex opere operato effectum habere poſſet in non baptizatis, vt quid Eccleſia catechumenos peractis orationibus, & finita lectione Euangelica excludebat, ne oblationi conſecrationi, & conſumptioni præſentes eſſent?

5. Neque obſtant rationes contrariæ. Ad primam concedo gratiſſimum eſſe Deo conuerſionem infidelium procurare, mediis tamen à Chriſto inſtitutis. Cum autem ſacrificium Euchariſticum inſtitutum non ſit, vt pro ipſis infidelibus directè offeratur non poteſt Deo eſſe gratum illorum bonum illius oblatione procurare. Ad ſecundum concedo ſacrificium crucis pro omnibus oblatum eſſe, quia fuit oblatum per modum meriti. At ſacrificium Euchariſtiæ non offertur per modum meriti, ſed meritum crucis quod in ipſo continetur, inſtar ſacramenti applicatur: cum autem ſacramentum applicari non poſſit iis, qui non ſunt membra Chriſti & Eccleſiæ, neque ſacrificium aplicari poterit. Ad 3. concedo ſacrificia veteris legis applicari potuiſſe pro gentibus, aliiſque nationibus à Iudæis, non quidem vt effectum haberent ex opere operato, ſed ex merito, & interceſſione operantis: qua ratione etiam ſacrificium Euchariſticum diximus applicari poſſe infidelibus, ſecus vt effectū habeat ex opere operato, & inſtar ſacramenti. Ad 4. concedo olim plures orationes directè pro infidelibus fundi à ſacerdote nomine Chriſti & Eccleſiæ, nunquam tamen fuiſſe ſacrificium oblatum, quia ad orationis fructum infideles capaces ſunt, ſecus vero ad fru-

Digitized by Google

obtulit, nulla alia apparet ratio, ob quam cum ſacerdotio Melchiſedech conuenire poſſit. Ergo dicẽdum eſt in ea actione verum obtuliſſe ſacrificium. Prætereà de ratione ſacrificij eſt, vt aliquid à ſacerdote offeratur, quod ex ſui mutatione ſufficienter exprimat Deum vitæ, & mortis Dominum eſſe. At oblatio, quam ſui ipſius Chriſtus Patri æterno fecit conſecrando panem, & vinum, ſufficienter expreſſit Patrem æternum vitæ, & mortis eſſe authorem, ſiquidem ſub ſpeciebus panis, & vini myſticè mactatus, & verè mactandus oblatus eſt. Ergo.

3. Ex his facile eſt explicatu, qualiter ſacrificium Miſſæ cum ſacrificio vltimæ Cœnæ, & Crucis conueniat, vel ab eo differat. Et quidem in omnibus his vnicam eſſe hoſtiam, vnicumque ſacrificium quoad rem oblatam definiuit Tridentin. *ſeſſ. illa* 22. *cap.* 1. & 2. Nam in omnibus his idem Chriſtus offertur, diuerſimodè tamen. In Cruce offertur cruentè per ſanguinis veram, & realem effuſionem, in Cœna vero, & in miſſa incruentè offertur, illius ſanguinis effuſi vera repræſentatione. Quocirca quoad modum offerendi nemini eſſe dubium poteſt ſacrificium crucis, & ſacrificium vltimæ Cœnæ, & quod nos offerimus in Miſſa diuerſum eſſe, tametſi quoad rem oblatam idem omnino ſit.

Præter hanc differentiam aliæ plures inueniuntur, quæ tamen ſacrificij vnitati non obſtant, quia non obſtant rei oblatæ vnitati. Primò ſacrificium Miſſæ differt à ſacrificio cœnæ, & crucis quoad offerentem; nam eſto in omnibus ſit Chriſtus offerens: in ſacrificio cœnæ, & crucis, fuit immediatus offerens ex certa ſententia. At in ſacrificio Miſſæ ſecundùm probabilem ſententiam eſt mediatus, licèt præcipuus, miniſterio enim ſacerdotum ſe Chriſtus Patri æterno offert, quatenus ſacerdotes inſtituit, qui hoc ſacrificium offerrent, illiſque offerre præcepit, & ſuis meritis impetrauit poteſtatem offerendi. Ex qua differentia alia ſecunda non mediocris naſcitur, ſcilicet oblatione in cœna, & in cruce facta Chriſtum Dominum mereri nobis peccatorum remiſſionem. At oblatione in Miſſa non mereri, ſed quod in vita meruit nobis applicari. Tum quia non eſt in ſtatu merendi. Tùm quia in ſupradicta ſententia non eſt immediatus offerens qui ex propria libertate ſe ipſum Patri in Miſſæ ſacrificio offerat, ſed ſicuti Dominus qui pecuniam tribuit famulo, vt in pauperes diſtribuat, non eſt ipſe immediatus diſtributor pecuniæ, ſed famulus, nec ipſe in diſtributione meretur, ſed ſolum in conceſſione pecuniæ, & voluntate quam habet, vt in pauperes diſtributio fiat. Sic Chriſtus Dominus ſe, ſuæque vitæ; & paſſionis meritum nobis in hoc ſacramento reliquit Patri offerendum, & applicandum tam pro viuis, quam defunctis ſacerdoteſque inſtituit, vt hanc facerent oblationem, & applicationem. Non igitur in hac oblatione, & applicatione, quæ ſacerdotum miniſterio fit, ipſe mereri poteſt. Tertio differt ſacrificium Miſſæ à ſacrificio crucis, & cœnæ, quod ſacrificium Miſſæ ſit vtriuſque viua repreſentatio. At ſacrificium cœnæ, eſto fuerit repræſentatio cruenti ſacrificij crucis futuri, non tamen fuit imago alterius incruenti ſacrificij. Sacrificium item crucis neque incruenti, neque cruenti ſacrificij repræſentatio fuit. Tandem ex loco tempore, & materia alias differentias accidentales colligere poteris, ſed prædictæ ſufficiant.

Pvnctvm IV.

Qui ſint offerentes in ſacrificio Miſſæ.

1. *Sacerdotes ſunt offerentes.*
2. *Chriſtus Dominus eſt principalis offerens.*
3. *An Chriſtus immediatè offerat. Negat* Vaſq. *quibus probet.*
4. *Verius eſt immediatè offerre.*
5. *Soluuntur oppoſita rationes.*

1. NEmini eſt dubium ſacerdotes poteſtatem habere hoc ſacrificium offerendi, & verè offerre, quia ad hoc miniſterium ſunt ordinati. Quam poteſtatem non amittunt, tametſi excommunicati, & degradati ſint, quia ſacerdotalis ordo acceptus, ex quo hæc poteſtas naſcitur, deleri non poteſt, vt latius proſequitur Suar. *diſp.* 77. *ſect.* 2. Vaſq. *diſp.* 226. *cap.* 1. Reliqui extra ſacerdotem ſolum dicuntur offerre denominatiuè, & impropriè, quia nec ipſi conſecrant, neque ad hoc munus ſunt deputati. Dicuntur autem denominatiuè offerre quatenus per ſacerdotem qui eorum vices gerit Deo munera ſibi data offerrant, tum poſtulando, tum ſtipem tribuendo, tum aſſiſtendo Miſſæ ſacrificio.

2. Chriſtus vero Dominus, qui eſt ſacerdos in æternum conſtitutus eſt præcipuus, & principalis offerens in hoc ſacrificio, vt manifeſtè colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 2. & Florentin. in decreto Eugen. IV. Tum quia ipſe ſacrificium inſtituit, illique virtutem, & efficaciam ſuis meritis conceſſit. Tum quia ipſe ſacerdotes inſtituit, qui nomine ipſius, ipſumque repræſentantes offerrent, eiſque ſic offerre præcepit in qua voluntate ſemper perſeuerat. Quæ rationes ſufficere videntur, vt Chriſtus eſſe, & dici poſſet offerens præcipuus. Neque inde fit Deum ſacrificia antiqua inſtruentem dicendum eſſe offerentem mediis ſacerdotibus, tametſi infinitam dignitatem illis ſacrificiis communicaret, quia nemo ſibi ipſi offerre ſacrificium poteſt, neque antiqui ſacerdotes nomine Dei inſtituentis ſacrificia Deo offerebant. Eſt enim id impoſſibile, cum Deus non ſit, neque eſſe poſſit ſacerdos, cuius nomine Deo ſacrificia offerantur. Secus vero procedit in Chriſto, qui ratione humanitatis, & ſacerdos eſt conſtitutus, & Deo inferior, & nomine ipſius ſacerdotes offerre Deo ſacrificia poſſunt.

3. Graue tamen dubium eſt, an non ſolum ob prædictas rationes Chriſtus Dominus ſit offerens præcipuus, ſed quia ipſe immediatè, & per ſe offert tametſi ſacerdotum miniſterio? Negat Vaſqu. *diſput.* 225. *cap.* 2. 3. & 4. adduciteque pro ſe Scotum, Gabrielem, & Cordub. qui id expreſsè non affirmant. Mouetur primò ab inconuenienti, quia ſi Chriſtus immediatè offerret Miſſæ ſacrificium, ea oblatio meritoria eſſet quia procedit à perſona Deo grata, & cui oblationi promiſſio mercedis annexa eſt. Quid ergo ad rationem meriti deficit? Secundò ſi Apoſtoli in triduo conſecrarent, ſine dubio ſacrificium Deo offerrent, ſicuti nunc offerimus. At eo caſu Chriſtus immediatè, & per ſe ad ſacrificium non concurreret, cum non exiſteret, ergo neque modò concurrit. Tertiò Chriſtus Dominus non immediatè, & per ſe conſecrationis verba profert, ſed mediis ſacerdotibus, qui eatenus ſacrificium offerunt, quatenus conſecrant, cum in conſecratione eſſentia ſacrificij Euchariſtici ſua ſit. Ergo ſi Chriſtus Dominus non immediate conſecrat, quia immediatè non profert conſecrationis verba, nullatenus poterit eſſe immediatus offerens. Quartò hic concurſus immediatus Chriſti ad ſacrificium, nec dignitatem Chriſti, eiuſque perſonam decere videtur, neque neceſſarius eſt ad ſacrificij valorem, & efficaciam. Ergo non eſt aſſerendus. Quod non deceat perſonam Chriſti ſic probo. Non enim decet Chriſtum rogare Patrem, vt ſui ſacrificium per manus Sancti Angeli ſuſcipiat, ſicuti rogat ſacerdos, ergo neque offerre. Item nec decet Chriſtum, quod ipſe immediatè Euchariſtiam ſumat, ergo neque conſecret. Vtramque enim actionem nomine ipſius ſacerdos præſtat, & fortè in vtraque ſacrificij eſſentia conſiſtit. Quod vero hic concurſus immediatus ad ſacrificij valorem non ſit neceſſarius, inde manifeſtè probatur. Nam dignitas ſacrificij non tam ex dignitate immediatè offerentis, quam ex dignitate rei oblatæ, & virtute quæ illi communicata eſt deſumitur. Cùm ergo Chriſtus Dominus ſuis meritis impetrauerit, quod ipſe ſub ſpeciebus panis, & vini Patri æterno ſacerdotum miniſterio offerri poſſit, ipſique oblationi quantum eſt ex ſe virtutem, & valorem contulerit, infinitum, neceſſarius non eſt concurſus ipſius Chriſti immediatus.

4. Nihilominus verius cenſeo Chriſtum Dominum immemediatè ſpeciali actu, & affectu hanc facere conſecrationem, & oblationem tametſi ſimul cum ſacerdote, & ipſius miniſterio faciat. Sic Suar. *diſp.* 77. *ſect.* 1. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 6. *num.* 108. Moueor, quia negari non poteſt ſacrificio Miſſæ ſpecialem quandam dignitatem ex huiuſmodi concurſu prouenire, ſicuti proueniret honorationi, quam alteri deferres, ſi non ſolum medio legatario, ſed te ipſo immediatè illum honorares, aptiuſque hoc concurſu declaratur qualiter Chriſtus ſit ſacerdos in æternum, quam ſi ſolum mediatè, & remotè concurreret, ſiquidem hac via non ſemel, ſed in perpetuum offert quoties ſacrificium fuerit. Melius item cognoſcitur quomodo ſacrificium Miſſæ eiuſdem valoris, & dignitatis ſit, idemque ſacrificium, ac fuit ſacrificium in vltima cœna, & in cruce oblatum, quippè quod non ſolum ex parte rei oblatæ, ſed ex parte offerentis idem eſt.

5. Neque obſtant rationes aduerſæ. Non prima, nam ex eo quod Chriſtus ſit immediatus offerens, non infertur oblatione mereri, quia ad merendum pro aliis requiritur ſpecialis Dei acceptatio, & promiſſio, quam non habent opera Chriſti, poſtquam ex hac vita migrauit, ne occaſio daretur ſuſpicandi non integrè, & perfectè noſtram redemptionem meruiſſe. Ad ſecundum concedo eo caſu Apoſtolos conſecrantes idem ſacrificium oblaturos fore, ac modò offerimus, quia eſſet eadem hoſtia cum eodem valore, & virtute nomine Chriſti oblata, tametſi Chriſtus immediatè non offerret, immediatum enim concurſum Chriſti in ſacrificio Miſſæ non ex neceſſitate ſacrificij, ſed ex maiori conuenientia adſtruimus. Ad tertium nego Chriſtum Dominum verba conſecrationis non proferre: profert namque ſed ſacerdotum miniſterio, qui non in propria perſona, ſed in perſona Chriſti loquuntur dicentes. Hoc eſt corpus meum. Hic eſt calix ſanguinis mei. Quo modo loquendi hic concurſus immediatus non leuiter ſignificatur. Nam ſi Chriſtus non immediatè conſecrationem operatur, vt quid in perſona eius, verba conſecrationis proferuntur, reliqua enim ſacra-

menta

Digitized by Google

menta nomine ipſius Chriſti ſacerdotes conficiunt, ſed quia Chriſtus non immediatè, ſed mediatè illa conficit, ſacerdotes non in perſona Chriſti, ſed in propria perſona loquuntur. Cum ergo in confectione huius ſacramenti diuerſimodè procedant, ſatis indicatur Chriſtum Dominum in hoc ſacramento ſpeciali modo concurrere, ſcilicet immediatè, & proximè. Ad quartum nego hunc concurſum, immediatum in ſacrificio dedecere perſonam Chriſti, tametſi orationes illum dedeceant. Aliud enim eſt orare, vt ſacrificium acceptum ſit, & nobis proſit, aliud ipſum ſacrificium conficere, & offerre, & oblata conſumere. Orationes namque cum non ſint à Chriſto inſtitutæ, ſed ab Eccleſia, & nomine Eccleſiæ fiant, mirum non eſt quod ad illas immediatè Chriſtus non concurrat. At conſecratio, oblatio, & conſumptio cum ſint à Chriſto inſtituta, & nomine ipſius fiant; benè poſſunt fieri à Chriſto. Fateor tamen hunc immediatum concurſum neceſſarium non eſſe valori, & dignitati ſacrificij Miſſæ; at eſſe nimis conuenientem ob rationes dictas in probatione concluſionis.

PVNCTVM V.

Pro quibus offerri poſſit, & debeat Miſſæ ſacrificium.

1. *Præmittuntur aliqua certa.*
2. *Pro omnibus viuis offerre hoc ſacrificium potes.*
3. *Examinatur, an pro infidelibus offerre ſacrificium poſſis ex directa intentione vt conuertantur. Affirmant aliqui.*
4. *Verius eſt oppoſitum.*
5. *Soluuntur contrariæ rationes.*
6. *Obiicitur textus* in c. Apoſtolicam de presbytero non baptizato, *Cui facere videtur* Ambroſ.
7. *Explicatur prædictus* textus, *&* Ambroſ.
8. *Pro quibus defunctis hoc ſacrificium offerri poſſit expenditur.*

1. Miſſæ ſacrificium pro aliquo offertur, cum in eius commodum, & vtilitatem offertur. Dupliciter autem ſacrificium offerre potes, vel vt perſona priuata, vel vt publica à Chriſto, vel Eccleſia conſtitutus. Item vt effectum habeat ex opere operato, & virtute ſacrificij, vel vt effectum habeat ex opere operantis, ſicut quodlibet aliud bonum opus. His poſitis.

2. Dicendum eſt te poſſe non ſolum vt priuatam perſonam, ſed vt publicam & nomine Chriſti, & Eccleſiæ hoc ſacrificium tam pro viuis, quam pro defunctis offerre. Conſtat ex Trident. *ſeſſ.22. cap.* 2. Sed in quorum viuorum, & defunctorum vtilitatem hoc ſacrificium offerri poſſit, pergimus explicare.

Et quidem pro omnibus viuis tam fidelibus, quam infidelibus, & excommunicatis te poſſe vt perſonam priuatam, ſeu nomine proprio hoc ſacrificium offerre communis eſt ſententia. Nam cum omnes capaces ſint alicuius doni ſpiritualis vel temporalis recipiendi, in illius conſecutionem ſacrificium offerre potes, ſicut & quodlibet bonum opus, maximè cum hæc oblatio ſingularis nullibi inueniatur prohibita. At vt perſona publica, & nomine Chriſti, & Eccleſiæ nequis pro excommunicatis offerre, quia hi ab Eccleſia, ſuorumque bonorum participatione ſunt præciſi, vti conſtat *ex c. à nobis cap. ſacris. De ſentent. excommunicat.* Quod ſi hac prohibitione non obſtante ſacrificium pro excommunicato applices, credo probabilius applicationem nomine Chriſti factam firmam eſſe, & effectum habituram pro illorum capacitate, quia hæc applicatio ex poteſtate ordinis à Chriſto accepta prouenit, quam Eccleſia impedire non poteſt, tametſi vſum illius poſſit prohibere. Secus vero eſt dicendum de applicatione nomine Eccleſiæ facta, hæc enim contra voluntatem Eccleſiæ effectum habere non poteſt. Sic Ægid. de Coninch. *q.83. art.1. dub.9. cõcl.2.*

Pro reliquis fidelibus quamtumuis peccatores exiſtant, nomine Chriſti, & Eccleſiæ offerre ſacrificium potes, & debes, quia & ipſi capaces ſunt alicuius boni obtinendi ſcilicet conuerſionis, & nullibi inueniuntur excluſi, quinimo in oblatione Miſſæ omnes comprehenduntur iuxta Trident. *ſeſſ.22. cap.* 2. Quocirca ſi aliquem velis ab hac communi oblatione excludere, non leuis odij indicium eſſet, graueque peccatum committeres, ſicuti colligitur ex S. Thom. 2.2. *quæſt.25. art.8. &* 9. Nauarr. *c.19. de orat. n.*120. Suar. *diſp.68. ſect.*2. & Bonac. alios referens, *diſp.4. q. vlt. pun.5. n.*3.

Pro infidelibus, ſeu non baptizatis nulla eſt obligatio hoc ſacrificium offerendi, quia in oblatione ab Eccleſia inſtituta hi non comprehenduntur. Nam licet cum calix offertur, offeratur pro totius mundi ſalute, ex qua oblatione pro infidelium conuerſione videatur offerri. Non enim totius mundi ſalus obtineri poteſt, niſi infidelibus conuerſis, attamen pro illis non directè, ſed indirectè offertur, ſiquidem in hac oblatione non tam eorum bonum, quam bonum fidei, & Eccleſiæ augmentum ſpectatur.

3. An vero pro iis infidelibus directè ex directa inquam intentione vt conuertantur, hoc ſacrificium in perſona Chriſti & Eccleſiæ offerre poſſis, vt fructum ex opere operato in illis habeat? Doctores diuiſi ſunt. Affirmant Bellarm. *lib.2. de Miſſa c.6.* Henriq. *lib.9. c.15. n.6.* Suar. *diſp.78. ſect.2. concl.3.* Eman. Sà, *verbo Miſſa n.*40. Ægid. de Coninch. *q.83. art.1. dub.9. conc.* 3. tametſi in fine illius concluſionis contrarium indicet Filliuc. *tract.5. cap.2. quæſt.9.* Bonac. *diſp.4. q. vlt. pun.* 5. *n.* 4. Layman. *lib.5. tract.5. cap.2. à num.6.* Mouentur primo, quia hi infideles indigent ad fidem cõuerti, quam conuerſionem tum orationibus, tum ſacrificiis procurare gratum Deo, & pietati Chriſtianæ, conforme eſſe videtur. Non igitur eſt prohibitũ. Secundo ſacrificium crucis pro iis omnibus directè oblatum eſt, fuit enim vniuerſalis omniũ redemptio, & ſatisfactio. Ergo & ſacrificiũ Miſſæ, quod idem eſt pro omnibus, offerri poterit, vt ſic vnum ſacrificium cum alio conuenientiã habeat. Tertiò in antiqua lege offerebantur ſacrificia directè pro infideliũ conuerſione, pro Dario 1. Eſdræ. 6. pro Spartiatis 1. Machab. 12. pro Heliodoro 2. Machab. 3. Sed noſtrum ſacrificium veteribus ſacrificiis excellentius eſt. Ergo ſi vetera ſacrificia pro infidelibus offerri poterant, illiſque prodeſſe, à fortiori noſtrũ ſacrificium pro illis offerri poterit, & prodeſſe. Quartò plures partes teſtantur orationes, & oblationes pro infidelibus ab Eccleſia offerri. Sic teſtatur Clemens Roman. *lib.8. conſtitut. c.6. aliàs 7. & cap.11. aliàs* 12. Cæleſtin. *Epiſt.* 1. *ad Epiſcopos Galliæ c.* 11. Auguſt. *epiſt* 10. *ad Vitalem.* Chryſoſt. *de Adam, & Eua paulo ante finem, & hom 77. in Ioann. ſub finem.* & fauet Paul. 1. ad Timoth. 2. vbi præcipit orationes, & obſecrationes pro omnibus fieri, ſpecialiter pro Regibus, qui tunc erant infideles, quem locum explicans idem Chryſoſt. *hom.8. in princ.* Auguſt. *epiſt.59. ad 5. quæſt.* & alij expreſſis verbis affirmant pro ethnicis oblationes, & orationes fundendas eſſe. At vna ex præcipuis orationibus eſt deprecatio, quæ medio ſacrificio oblato fieri poteſt. Ergo. Denique in die paraſceues pro catechumenis, & infidelibus ſpecialiter Eccleſia orat. Signum ergo eſt eos non eſſe à ſacrificio penitus excluſos.

4. Nihilominus verius exiſtimo pro infidelibus etiam catechumenis, qui per baptiſmum in fide generati non ſunt, licitum non eſſe, nec fuiſſe ſacrificium Miſſæ nomine Chriſti, & Eccleſiæ applicare non ſolum pro obtinenda pœnæ temporalis peccatis debitæ remiſſione, ſed neque pro obtinendo aliquo ſpirituali, vel temporali bono. Sic docuit Gabr. *in lect.* 54. *in can. litt.* A. Dominic. Sotus, *lib.9. de iuſtit. q.2. art.2. ad* 3. §. *At quia & in 4. diſt.11. quæſt.* 2. *art.* 7. *ad* 2. Vaſq. *diſp.227. c.* 3. *& ſeqq.* Azor. 1. *p. lib.*10. *c.*22. *q.*1. Bartholom. ab Angelo *dialog.5.* §. 489. & alij, & videtur eſſe expreſſa ſententia Auguſt. *lib.* 1. *de anima, & eius orig. cap.9. ante med. in* 7. *t.* vbi aduerſus Vincentium Pelagianum probat pro paruulis decedentibus ante baptiſmum ſacrificium offerri non poſſe, eo ſolum quia nõ ſunt per baptiſmum, vel Martyrium regenerati. Quis enim (inquit) offerat corpus Chriſti, niſi pro eis qui ſunt membra Chriſti? nemo autem fit membrum Chriſti niſi aut baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto. Cum Ergo hæc ratio non ſolum paruulos, ſed viuos adultos non baptizatos comprehendat, efficitur ex ſententia Auguſt. pro ipſis offerri ſacrificium non poſſe, quod ipſe Auguſt. *eo lib. cap.* 11. expreſſis verbis indicauit. Idẽ clariſſimis verbis expreſſit cõcil. Bracharen. 1. *can.* 35. & Chryſoſt *hom.69. ad pop. Antioch. & ſerm.3. in epiſt. ad Philipp. in morali expoſit.* D. Thom. *q.79. art.7. ad* 2. Ratio efficax eſt. Quia non eſt credendum Chriſtum Dominum Euchariſtiam in ratione ſacrificij inſtituiſſe pro iis, pro quibus in ratione ſacramenti non inſtituit, neque effectum ſacrificij communicandum eſſe, quibus ſacramenta communicari non poſſunt. Præterea ſi ſacrificium Miſſæ ex opere operato effectum habere poſſet in non baptizatis, vt quid Eccleſia catechumenos peractis orationibus, & finita lectione Euangelica excludebat, ne oblationi conſecrationi, & conſumptioni præſentes eſſent?

5. Neque obſtant rationes contrariæ. Ad primam concedo gratiſſimum eſſe Deo conuerſionem infidelium procurare, mediis tamen à Chriſto inſtitutis. Cum autem ſacrificium Euchariſticum inſtitutum non ſit, vt pro ipſis infidelibus directè offeratur non poteſt Deo eſſe gratum illorum bonum illius oblatione procurare. Ad ſecundum concedo ſacrificium crucis pro omnibus oblatum eſſe, quia fuit oblatum per modum meriti. At ſacrificium Euchariſtiæ non offertur per modum meriti, ſed meritum crucis quod in ipſo continetur, inſtar ſacramenti applicatur: cum autem ſacramentum applicari non poſſit iis, qui non ſunt membra Chriſti & Eccleſiæ, neque ſacrificium aplicari poterit. Ad 3. concedo ſacrificia veteris legis applicari potuiſſe pro gentibus, aliiſque nationibus à Iudæis, non quidem vt effectum haberent ex opere operato, ſed ex merito, & interceſſione operantis: qua ratione etiam ſacrificium Euchariſticum diximus applicari poſſe infidelibus, ſecus vt effectũ habeat ex opere operato, & inſtar ſacramenti. Ad 4. concedo olim plures orationes directè pro infidelibus fundi à ſacerdote nomine Chriſti & Eccleſiæ, nunquam tamen fuiſſe ſacrificium oblatum, quia ad orationis fructum infideles capaces ſunt, ſecus vero ad fru-

ctum ſacrificij vtpote pro fidelibus tantum inſtitui. Adde præſenti tempore ſolum in die Paraſceues nomine Eccleſiæ ſacerdotem pro gentibus non baptizatis orare, tum vt indices neminem à paſſione Chriſti, quæ tunc ſpecialiter commemoratur, excluſum eſſe. Tum quia eo die ſacrificium non offertur, quo facto indicatur orationem pro iis offerri poſſe, ſed non ſacrificium.

6. Quod ſi obiicias textum *in cap. Apoſtolicam ſedem, de Presbytero non baptizato*, vbi interrogatus Innocent. an poſſint nomine Eccleſiæ orationes fundi pro presbytero qui è vita deceſſit credens eſſe baptizatum, cum tamen baptizatus non eſſet, reſpondit Epiſcopo Cremonen. ſopitis quæſtionibus Doctorum, Patrum ſententias teneas, & in Eccleſia tua iuges preces, hoſtiaſque Deo offerri iubeas pro presbytero memorato. Nomine autem *hoſtias*, ſacrificium Miſſæ intellexiſſe videtur, ſiquidem in Eccleſia nihil aliud eſt quod propriè hoſtia nuncupetur, idque clarè denotat teſtimonium Ambroſ. *in orat. de obitu Valentin. Imperatoris* decedentis è vita, cum ad baptiſmum properaret, quo Innocent. quæſtionem ſibi propoſitam decidit. Inquit enim Ambroſ. Date manibus ſancta myſteria, pio requiem ei poſcamus affectu. Date ſacramenta cœleſtia, animam piam noſtris oblationibus proſequamur: quæ verba ſine dubio indicant & Ambroſium, & Innocent. ſentire pro hominibus ſine baptiſmo decedentibus, attamen illum deſiderantibus ſacrificia offerri poſſe. Id ipſum non leuiter confirmant quæ referuntur *cap.* 20. libri inſcripti *Ordo Romanus*. ibi enim apponitur Miſſa, quæ celebrari conſueuerat, cum catechumeni ad baptiſmum eligebantur, in cuius oratione infra actionem dicitur: Hanc igitur oblationem ſeruitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ quæſumus Domine, vt placatus accipias, quam tibi offerimus pro famulis, & famulabus tuis, quos ad æternam vitam, & beatum gratiæ tuæ donum eligere, atque vocare dignatus es. Cum igitur catechumeni ſint qui fuerant electi, & vocati, pro iis ſacrificium conuincitur oblatum eſſe. Quod expreſſius ſignificatur in oratione *ibidem* relata, cum catechumeni in primo ſcrutinio electi erant. Sic enim ſacerdos orabat. Exaudi nos omnipotens Deus, & famulos tuos fidei Chriſtianæ primitias huius ſacrificij tribuas operatione mundari. Offertur ergo ſacrificium pro ipſis catechumenis immediatè.

7. Reſpondeo neque Innocent. neque Ambroſ. de ſacrificio fuiſſe locutos, ſed de oratione, vt docuit ibi Gloſſa in figuratione caſus, & de eleemoſynis, quæ hoſtiæ, & ſacrificia ſæpe nuncupantur. Ea vero quæ ex libro *Ordo Romanus* referuntur, probabilem habent expoſitionem, ſi dicas eas orationes, & oblationes non fundi pro famulis, & famulabus electis, nec dum baptizatis, ſed pro ipſis qui ab baptiſmum electi fuerunt, & quibus fuit baptiſmus collatus. Quod ſi de catechumenis nondum baptizatis ſint intelligendæ vt verius videtur, ſiquidem eæ orationes proferebantur antequam illis baptiſmus eſſet collatus, reſpondere debes pro ipſis offerri non immediatè & directè, ſed mediatè, vel offerri pro ipſis, quia eo tempore Eccleſia Romana ſequuta eſt opinionem probabilem, affirmantem pro catechumenis offerri ſacrificium poſſe, à quo vſu rem exactius conſiderans abſtinuit. Neque eſt inconueniens, quod Eccleſia in iis quæ ad ſacramentorum adminiſtrationem accidentaliter pertinent aliquando quoad factum, & materialiter minus securè, & veritati conformis proceſſerit, vt latius tradit Vaſq. *dicta diſp.* 227. *cap.* 3. *num.* 22.

Hucuſque diximus de viuis, pro quibus hoc ſacrificium nomine Chriſti, & Eccleſiæ offerri poteſt, ſupereſt dicendum de defunctis. Hi namque ſunt in quadruplici differentia: Beati, damnati, decedentes ſola originali culpa, in purgatorio exiſtentes. Pro beatis namque offerri hoc ſacrificium directè non poteſt, quia neque ſatisfactione vlla, neque bono aliquo indigent, ideoque dixit Innocent. *in cap. cum Martha de celebrat. Miſſar.* iniuriam facere Martyri qui orat pro Martyre, offertur tamen in illorum memoriam, & honorem, quia non leuiter honorantur Sancti ſi in gratiarum actionem pro victoriis ab eiſdem obtentis ſacrificium Miſſæ Deo offeras. Sicuti dixit Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 3. Pro damnatis nequaquam ſacrificium offerri poteſt, quia ſunt extra ſtatum ſalutis, neque pœna peccatis debita remiſſionem habere poteſt, ſicuti definitur *cap. obeuntibus* 13. *quæſt.* 2. *& in concil. Bracharen.* 1. *cap.* 3. Si enim pro iis orationes fundi non poſſunt, nec ſacrificia poſſunt offerri. Neque his obſtat textus *in cap. tempus* 13. *quæſt.* 2. vbi ex Auguſt. in Enchirid. *cap.* 109. *&* 110. refertur ſacrificia offerri pro baptizatis omnibus, pro valdè bonis in gratiarum actionem, pro non valde malis in propitiationem, pro valde malis in qualemcunque viuorum conſolationem. Sentit ergo Auguſt. pro damnatis ſacrificium offerri poſſe, ij enim ſub valdè malis videntur intelligendi, ſicuti placet *Gloſſa in dicto capite*. Non inquam obſtat, quia vt ex eodem textu colligitur, ſolum offerri ſacrificium poteſt pro iis, qui cum in vita exiſterent, ſibi prodeſſe poſtea ſacrificium meruerunt: at decedentes in mortali nunquam hoc meritum habere poſſunt. Quocirca mediocriter malos, & valde malos exiſtentes in purgatorio intellexit Auguſt. qui virtute ſacrificij à pœna liberantur, vel ſaltem tolerabilior ſit eorum damnatio, quia pœna aliquantulum remittitur. Sic explicuit S. Thom. *in* 4. *diſt.* 45. *quæſt.* 2. *art.* 2. *qq.* 1. *ad* 2. Quod ſi Auguſt. pro defunctis valde bonis beatos intellexit, pro non valde malis exiſtentes in purgatorio, pro valde malis damnatos, dicendum eſt iudicaſſe pro omnibus iis ſacrificium offerri poſſe, dum neque in cœlo, neque in inferno, neque in purgatorio cognoſcuntur eſſe, vt ipſis proſit eo modo, quo fieri poſſit, beatis in honorem & gloriam, exiſtentibus in purgatorio in peccatorum expiationem, damnatis in viuorum conſolationem, qua tolerabilior fiat eorum damnatio, tametſi pœnæ inflictæ nulla ſit remiſſio. Pro decedentibus in peccato originali nequaquam ſacrificium offerre potes, qua ij inter damnatos computantur, cum ſint extra ſtatum ſalutis, neque ab eo ſtatu liberari poſſunt. Supereſt ergo vt ſolum pro exiſtentibus in purgatorio ſacrificium directè offerre poſſis, tam vt eſt ſatisfactorium, quàm vt eſt impetratorium. Ex Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 2. *& can.* 3. & in his ferè omnes Doctores conueniunt, quos ſuperuacaneum duxi recenſere.

Pvnctvm VI.

Quos effectus habeat Miſſæ ſacrificium, & quam intentionem, & applicationem ſacerdos habere debeat, vt prædicti effectus obtineantur.

1. *Triplicem effectum Miſſa ſacrificium habere poteſt, & qualis ſit.*
2. *An hoc ſacrificium remittat peccata mortalia in attrito? Proponitur ratio dubitandi.*
3. *Communis ſententia negat ſacrificio hanc virtutem.*
4. *Soluitur dubitandi ratio.*
5. *Iuſtis ex opere operato augmentum gratiæ non concedit.*
6. *Neque immediatè peccata venialia remittit.*
7. *Pœnas pro peccatis debitas immediatè remittit.*
8. *Impetratorium eſt donorum tum ſpiritualium, tum temporalium.*
9. *Qui ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur.*
10. *An ad hanc conceſſionem virtutem habeat infinitam? Proponitur negatiua pars.*
11. *Aſtruitur affirmatiua.*
12. *Obiectio proponitur, & fit ſatis.*
13. *Æquè ſacrificium ſingulis prodeſt pro pluribus oblatum, ac ſi pro ſingulis oblatum eſſet.*
14. *Obiectiones proponuntur, illiſque fit ſatis.*
15. *Quam diſpoſitionem habere debeant ij, pro quibus ſacrificium offertur.*
16. *De intentione requiſita, vt effectus ſacrificij obtineatur.*
17. *Validè, & licitè applicari poſſe ſacrificium ſub conditione contingente docuit* Nauarra.
18. *Verius eſt oppoſitum. Et quid* Clemens VIII. *in hac parte ſtatuit.*
19. *Exequias, & officium defunctorum qualiter pro ſe poſſit quis celebrare.*

1. Miſſæ ſacrificium ſicut quodlibet bonum opus triplicem effectum habet, nempè ſatisfactionem pro culpis commiſſis, meritum gratiæ, & gloriæ, & impetrationem alicuius beneficij à Deo conferendi. Hos effectus explicuit Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. *&* 2. Oriri autem poſſunt hi effectus ab oblatione ſacerdotis. Tum quatenus Chriſti perſonam induit, & nomine Chriſti ſacrificium æterno Patri offert. Tum quatenus induit perſonam Eccleſiæ, & nomine Eccleſiæ ſacrificat. Tum quatenus eſt perſona ſingularis, & nomine proprio ſacrificium præſentat. Secundum omnes prædictas rationes ea oblatio & ſatisfactoria, impetratoria, & meritoria eſt. Non quia Chriſtus Dominus denuo ſatisfaciat, impetret, & mereatur, eſt enim extra ſtatum denuò ſatisfaciendi, & merendi, & in multorum ſententia impetrandi. Sed quia ſacerdos perſonam Chriſti gerens, applicanſque illius meritum, ſatisfactionem, & impetrationem in oblatione ex diuina inſtitutione contenta, ſatisfacit, impetrat, & meretur: impetrat & ſatisfacit, & ſibi, & aliis, mereri autem ſibi ſolum poteſt. Eccleſia vero medio ſacerdote offerens pro peccatis ſuorum fidelium ſatisfacit, illiſque beneficia impetrat, mereri tamen nequit, quia nemini à Chriſto datum eſt mereri alterius peccati remiſſionem, nec gratiæ augmentum: mereri autem ſibi non poſſunt iuſti quatenus hoc ſacrificium offerunt, quia in ſingulorum poteſtate libera non eſt ſacrificium. Quapropter ſolus ſacerdos nomine proprio ſacrificium offerens ſibi, & aliis impetrare, & ſatisfacere poteſt, mereri vero ſibi tantum. Vide Cordub. *lib.* 1. *quæſt.* 3. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *difficult.* 6. *à num.* 248. *in noua edit.* Suar. *diſput.* 79. *ſect.* 1. *&* 2. Vaſq. *diſput.* 229. *cap.* 2.

Eſt

Digitized by Google

Eſt autem differentia non leuis inter hos effectus; nam effectus prouenientes ab oblatione ſacerdotis, quatenus gerit perſonam Chriſti, & Eccleſiæ non pereunt, nec minuuntur ex indignitate ſacerdotis offerentis. Sicuti neque eleemoſyna, quam Dominus elargitur per famulum vitioſum non vitiatur ex famuli malitia: effectus vero prouenientes ab oblatione ſacerdotis, quatenus priuata perſona eſt, omnino pereunt ea indignitate poſita. Rurſus, eſt alia differentia, quia effectus prouenientes ab Eccleſia, & à ſacerdote nomine proprio in omni ſententia ſunt limitati, quia fundantur in ſanctitate Eccleſiæ, & ipſius ſacerdotis, quæ limitata eſt, & potius dici debent effectus ex opere operantis, quam ex opere operato, cum non proueniant ex inſtitutione Chriſti, eiuſque promiſſione. Quocirca in præſenti non eſt ſermo de effectibus, quos habere poteſt Miſſę ſacrificium ex perſona ſacerdotis priuata, ſeu vt alij dicunt ex opere operantis, ij enim communes ſunt aliis bonis operibus, ſed ſermo eſt de effectibus, quos Miſſæ ſacrificium vi ſua ex diuina inſtitutione habet, ſeu vt dicitur ex opere operato; qui ex indignitate ſacerdotis non minuuntur. Hi effectus eſſe poſſunt remiſſio peccati, gratiæ augmentum, cuiuſlibet boni ſpiritualis, vel temporalis impetratio.

2. Quæſtio igitur prima eſt, an hoc ſacrificium virtutem habeat remittendi peccata mortalia ſaltem in homine attrito, ſicuti baptiſmus, & pœnitentia? Ratio dubitandi deſumitur ex concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 2. affirmante hoc ſacrificium eſſe propitiatorium, eoque placatum Deum ingentia crimina, & peccata dimittere, id ipſum teſtantur communiter Eccleſiæ Patres, Ambroſ. *lib.* 1. *officior. cap.* 48. *in fin.* Cyril. Hieroſolymit. *catecheſ.* 5. *myſtagog.* Hieron. *epiſt.* 146. ad Damaſum. *num.* 16. D. Thom. *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 2. *art.* 2. *qq.* 2. *ad* 4. & alij quos plena manu referunt Doctores ſtatim referendi. Quod ſi dicas Concilium, & Patres intelligi debere non de immediata peccatorum remiſſione, ſed de mediata, media inquam pœnitentia, quam Deus virtute huius ſacrificij concedit? Obſtat: quia eo poſito ſacrificium non eſſet propitiatorium, ſed ſolum impetratorium; impetraret namque auxilium, quo contritio, & pœnitentia de peccatis conciperetur. At Trident. decidit ſacrificium & propitiatorium eſſe, & impetratorium. Ergo non impetratione tantum, ſed alia via peccata remittit, atque adeo immediatè.

3. Nihilominus communis ſententia defendit ſacrificium non habere virtutem remittendi peccata mortalia inſtar ſacramenti, ſed ſolum impetrandi auxilium pœnitentiæ, qua remittantur. Sic pluribus relatis firmant Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap.* 20. *quæſt.* 3. Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 79. *ſect.* 3. & 4. Vaſq. *diſp.* 128. *cap.* 2. Petr. Nauarra, *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *difficult.* 8. *num.* 340. & *difficult.* 9. *num.* 346. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. Ratio à priori eſt, quia hoc ſacrificium eam virtutem habere non poteſt niſi ex inſtitutione. At nullibi conſtat ſic fuiſſe inſtitutum. Quinimo contrarium non leuiter colligitur ex Trident. *dicto cap.* 2. vbi explicans modum, quo Deus hoc ſacrificio placatus ingentia crimina, & peccata dimittit, inquit; Gratiam, & donum pœnitentiæ concedens. Non igitur immediatè peccata remittit, ſicut & ſacramentum ſed media gratia, & dono pœnitentiæ. Quod manifeſtius explicuerat præcedentibus verbis, cum dixit per ipſum (ſcilicet ſacrificium) fieri, vt ſi cum vero corde, recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno; quaſi diceret, contritis (contritione inquam imperfecta, de qua idem concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 4.) & pœnitentibus accedentibus ad hoc ſacrificium virtute illius auxilium conceditur opportunum, quo miſericordiam conſequantur, & gratiam inueniant, qua omnia peccata deleantur. A poſteriori, ſeu ab inconuenienti probari ſupradicta ſententia poteſt, quia ſi ſacrificium inſtar ſacramenti peccata mortalia remitteret offerenti, vel ei pro quo offertur, conſcius peccati mortalis, & ſciens ſacrificium pro ſe dum erat attritus obtuliſſe, vel oblatum eſſe, iuſtificaretur. Poſſet ergo communicare, ſi vrgeret neceſſitas communicandi nulla præmiſſa confeſſione, nulloque contritionis motu excitato, quia verè communicaret in gratia, quod videtur abſurdum. Deinde ſequitur ſacramentum pœnitentiæ non eſſe medium neceſſarium ad remiſſionem peccati, ſiquidem ſacrificio ex diuina inſtitutione remitti poteſt, eo enim ipſo, quo ſacrificium ex diuina inſtitutione virtutem habeat remittendi peccata, manifeſtè infertur ex diuina inſtitutione pœnitentiam neceſſariam non eſſe ad peccati remiſſionem.

4. Neque ratio dubitandi vrget, cui benè ibi ſatisfactum eſt, & ad probationem reſpondeo, ſacrificium Miſſæ & eſſe propitiatorium, & eſſe impetratorium ſub diuerſa conſideratione, eſt inquam propitiatoriũ, quatenus eo placatur Deus, ne peccata vindicet, ſed remittat donum pœnitentiæ concedens, impetratorium eſt, quatenus eo plura alia beneficia tum ſpiritualia, tum temporalia impetrantur. Adde nullum eſſe inconueniens hoc ſacrificium quatenus eſt propitiatorium eſſe impetratorium auxilij pœnitentiæ, qua remittuntur peccata, cum tamen ſæpè impetratorium ſit, quin propitiatorium ſub ea ratione exiſtat.

5. Quæſtio ſecunda, an ſacrificium vi ſua, & ex opere operato iuſtis augmentum gratiæ immediatè concedat? Negant & meritò omnes Doctores in ſupradicta concluſione relati, aliàs liceret hoc ſacrificium offerre pro paruulis baptizatis, vt augmentum gratiæ reciperent, quod eſt inauditum. Deinde poſſet qui nullum fere opus bonum in vita geſſit ſuperare gratia, & gloria eos, qui in vinea Domini multum laborarunt, ſi plurima ſacra pro eo oblata fuiſſent. Præterea ſi ex vi ſuæ inſtitutionis habet ſacrificium inſtar ſacramenti concedere augmentum gratiæ, & primam gratiam aliquando concedere poterit, ſicuti ſacramentum, quod eſt contra præcedentem concluſionem.

6. Quæſtio 3. an ſaltem peccata venialia hoc ſacrificium immediatè remittat? Affirmat Canus *lib.* 2. *de locis c.* 12. §. *qui vero.* Azor 1. *p. lib.* 10. *cap.* 20. *q.* 4. probant argumento deducto ex ſacramentalibus, quibus plures Doctores virtutem concedunt peccati venialis remittendi, à fortiori ſacrificio Miſſæ eſt concedenda. Contrarium verius eſt, vt docet Suar. *diſp.* 79. *ſect.* 5. Vaſq. *diſp.* 228. *cap.* 3. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 8. *num.* 136. *concluſ.* 2. Quia peccatum veniale cum animæ inhæreat, & propria voluntate contractum ſit, nullatenus conuenit remitti ſine propriæ voluntatis retractatione, & gratiæ habitualis infuſione: atqui ſacrificium non immediatè cauſat retractationem, neque gratiæ infuſionem. Ergo. Præterea concilium, & Patres ſolum affirmant ſacrificium eſſe expiatorium, & propitiatorium, illoque peccata remitti, quin vllam diſtinctionem faciant de peccatis mortalibus. Si igitur peccata mortalia vi ſacrificij immediatè non remittuntur, neque venialia remitti debent.

7. Quæſtio quarta, an pœnas pro peccatis debitas hoc ſacrificium immediatè remittat? Communis, & certa ſententia affirmat, vt videre eſt apud D. Thom. *quæſt.* 79. *art.* 4. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 8. *num.* 141. *concl.* 4. Petr. Nauarra, *lib.* 2. *de reſtit. capite* 2. *difficult.* 6. *num.* 338. Suarez *diſputat.* 79. *ſect.* 6. Colligiturque apertè ex Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 1. definiente ſuffragiis fidelium, & maximè hoc ſacrificio animas fidelium in purgatorio exiſtentes iuuari. Iuuari autem non poſſunt alia via, quàm immediata pœnarum remiſſione. Ergo. Deinde hoc ſacrificio virtus paſſionis Chriſti immediatè applicatur tam viuis, quàm defunctis. Præſtat ergo vt hæc applicatio ſit efficax, & infallibilis quoad aliquem effectum, qui nullus alius excogitari poteſt præter pœnarum remiſſionem. Adde: hæc remiſſio per extrinſecam condonationem Dei fieri poteſt. Ergo nullum eſt inconueniens, quod virtute ſacrificij immediatè fiat.

8. Quæſtio quinta. An virtute huius ſacrificij dona tam ſpiritualia, quàm temporalia impetrentur? Certum eſt impetrari, quod manifeſtè indicat Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 2. & *can.* 3. affirmans pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, aliiſque neceſſitatibus hoc ſacrificium offerri, ſicuti de facto Eccleſia ſæpè offert, & ad eum finem orationes fundit, quæ nullatenus fierent, ſi virtute huius ſacrificij ea bona impetrari non poſſent. Aduertit tamen optimè Vaſq. *diſp.* 228. *cap.* 4. *num.* 32. bona temporalia virtute huius ſacrificij non concedi, niſi quatenus animæ ſaluti deſeruire poſſunt, quia Chriſtus pro bonorum temporalium conſecutione abſque reſpectu ad ſpiritualia mortuus non eſt. Non igitur pro ipſis abſque hoc reſpectu paſſio Chriſti in hoc ſacrificio contenta applicari poteſt.

9. Quæſtio ſexta. Quinam ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur? Reſpondeo ſolam remiſſionem pœnæ pro peccatis debitæ infallibiliter conferri, reliquos vero effectus quando diuinæ prouidentiæ melius placitum fuerit. Sic Vaſq. *diſput.* 229. *cap.* 2. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 23. *art.* 1. *dub.* 8. *concl.* 3. 4. & 5. Bonac. *diſput.* 4. *quæſt. vlt. pun.* 3. Probo, quia huic ſacrificio ſicut & Sacramento aſſignare debemus aliquem effectum, qui non ponenti obicem infallibiliter concedatur. At nullus alius aſſignari poteſt præter remiſſionem, pœnæ, eaque de cauſa tam pro viuis, quàm pro defunctis hoc ſacrificium offertur. Ergo hic effectus eſt infallibilis. Quod vero nullus alius effectus ſit infallibilis, probo. Nam peccatorum remiſſio medio auxilio opportuno, quo ad pœnitentiam excitamur, infallibilis eſſe non poteſt, aliàs nullus forèt peccator, pro quo ſacrificium oblatum eſſet, qui de peccatis commiſſis non pœniteret, & miſericordiam non conſequeretur. Ex eadem ratione conuincitur donum perſeuerantiæ vi huius ſacramenti petitum non infallibiliter obtineri, aliàs fere nullus damnaretur, cum rarus ſit, pro quo hoc ſacrificium oblatum non ſit, non ſolum in genere, ſed in ſpecie, & in particulari. Idem argumentum fieri poteſt de aliis ſpiritualibus donis ſcilicet charitate, patientia, humilitate, &c. Bona item temporalia experientia manifeſtat vi huius ſacramenti infallibiliter non obtineri. Sæpè enim ſacrificium offerimus pro ſalute corporis, pro pluuia, pro ſerenitate, pro belli victoria, pro fœlici rerum euentu, & ſimi-

libus

Digitized by Google

ſibus obtinendis quæ tamen ſæpè non obtinentur. Neque inde fit prædictos effectus ſacrificio tribuendos non eſſe, ſunt enim ſacrificio tribuendi, ſiquidem ad eos obtinendos Chriſtus Dominus ſacrificij oblationem inſtituit, eique virtutem conceſſit, vti conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 2. *& can.* 3. Quod vero non ſemper obtineantur, ſed ſolum quando diuinæ prouidentiæ placitum fuerit, non probat ſacrificium ad eorum conſecutionem inſtitutum non eſſe, ſed ſolum probat non eſſe inſtitutum pro infallibili eorum conſecutione, ſed pro conſecutione diuinę prouidentiæ conformi. Exemploque Eucharistiæ quatenùs ſacramentum eſt declarari poteſt, inter illius namque effectus ex opere operato enumeratur à mortalibus præſeruatio, quì tamen effectus non ſemper, & infallibiliter obtinentur, ſed quando diuinæ prouidentiæ placitum eſt, vt latius ſuo loco diximus.

Quæſtio ſeptima. An ſacrificium virtutem habeat infinitam pro ſupradictis effectibus concedendis? Ratio dubitandi eſt, quia ſacrificij valor, & operatio non ex re oblata, ſed ex oblatione deſumi debet, aliàs ſacrificium, vt à ſacerdote nomine proprio offertur, virtutem, & valorem infinitum haberet ad impetrandum, & ſatisfaciendum; quod nullus concedit. At oblatio virtutem infinitam habere non poteſt, ſiquidem non procedit ab offerente infinitè grato. Sacerdos enim tametſi Chriſti perſonam gerat, non eſt Deo infinitè gratus, aliàs eius oblatio ex opere operantis meritum infinitum haberet, quod eſt abſurdum. Quod ſi dicas eam virtutem infinitam habere ex eo quod Chriſtus non ſolum remotè, ſed proximè ſacrificium offerat? Obſtat, quia ea oblatio prout à Chriſto procedit non eſt denuò meritoria, nec ſatisfactoria, nec fortè impetratoria, tametſi per eam meritum, ſatisfactionem, & impetrationem ſuæ vitæ applicet. Ergo ex ea applicatione non eſt virtus huius ſacrificij deſumenda, præcipuè cum incertum ſit Chriſtum eo modo ad ſacrificium concurrere, neceſſarioque concedendum ſit ſacrificio, quod in triduo fieret eandem virtutem, & valorem, qui præſenti ſacrificio conceditur.

11. Dicendum tamen eſt cum communi omnium ſententia, virtutem, & valorem ſacrificij Miſſæ ex ſe infinitum eſſe tam ſecundùm intenſionem, quam ſecundùm extenſionem. Sic Petr. Nauarra aliis relatis, *lib.* 2. *c.* 2. *n.* 268. Vaſq. *diſp.* 230. *cap.* 3. *& diſp.* 231. *cap.* 3. Suar. *diſp.* 79. *ſect.* 11. *&* 12. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 10. *concl.* 6. *num.* 167. & alij apud ipſos. Ratio eſt, quia nullum inconueniens naſcitur ex eo quod Chriſtus Dominus hanc virtutem, & efficaciam tribuerit ſacrificio, quinimò maximè conueniens fuit, vt ſic ſacrificium cum ſacramento conueniat. Si enim cuilibet ſacramento hanc virtutem, & efficacitatem infinitam ſyncathegorematicè conceſſit, eo quod merita ſuæ Paſſionis continet, ideoque quo maior eſt ſuſcipientis diſpoſitio, eo abundantiorem fructum ſacramentum confert, vt quid ſacrificio hæc virtus deneganda erat? Quocirca aſſerendum eſt quo maior fuerit diſpoſitio & deuotio illius pro quo hoc ſacrificium offertur à ſacerdote in perſona Chriſti, eo maiorem eſſe fructum, qui per hoc ſacrificium communicatur. Ergo quoad intenſionem eius virtus & valor finitus non eſt, cum nunquam finiri poſſit. Quoad extenſionem vero inde probatur. Si enim pro pluribus æquè diſpoſitis ſacrificium ſacerdos offerret, non videntur ſinguli minus de ſacrificio participare, ac ſi pro ſingulis offerretur. Aliàs cum plures ſacerdotes eandem hoſtiam conſecrarent, idemque ſacrificium pro ſeipſis offerrent, minorem fructum perciperent, & quo plures Miſſæ adſtarent, minor fructus ex opere operato, & vi ſacrificij ſingulis communicaretur, quæ certè abſurda ſunt. Adde hanc infinitatem ſatis indicare Eccleſiam cum pro omnibus viuis, atque defunctis hoc ſacrificium offert, neminemque ab illius participatione excludit.

12. Dices, ergo iniquè agit ſacerdos, & contra charitatem debitam vni tantum fructum ſacrificij applicans, cum omnibus applicare poſſit abſque ſingulorum diminutione, ſuperfluéque Eccleſia pro vnius neceſſitatis impetratione plura ſacra multiplicaret, cum eadem virtus & efficacia vtpote infinita in vno ſacro adſit, quæ adeſſet in pluribus, fruſtraque moriturus plura ſacra facienda relinqueret, cum eundem effectum vno ſacro, ac pluribus obtinere poſſet, nullamque iniuſtitiam ſacerdos committeret plura integra ſtipendia à pluribus accipiens, ſi æquè pro pluribus ſacrum faceret, ſiquidem æquè ſingulis prodeſſet, ac ſi pro ſingulis offerretur?

Reſpondeo negando iniquè agere ſacerdotem applicantem vni in particulari ſacrificij fructum, cum poſſet pluribus applicare abſque diminutione, quia incertũ eſt ex applicatione pluribus facta fructum non diminui, ob quam incertitudinem non peccat ſacerdos vni tantum applicans, tametſi poſſet pluribus applicare. Ad ſecundum nego ſuperfluè Eccleſiam pro vnius neceſſitatis impetratione plura ſacra multiplicare, nam eſto in quolibet ſacro eadẽ virtus impetrandi contineatur, ac continetur in omnibus. At applicatio illius virtutis efficacior eſt pluribus ſacris factis, quam vna tantum cæteris paribus, ſicuti in ſacramẽto cernitur, quælibet enim hoſtia conſecrata virtutem habet ex ſe conferendi gratiam ita abundantem, ſicuti habent omnes hoſtiæ conſecratæ. Non tamen inde infertur vtilius non eſſe pluries communicare, quam ſemel, quia virtus ex ſe infinita finito modo communicatur iuxta ſuſcipientis diſpoſitionem, ac proinde ex multiplicatione communionis augeri effectus poteſt. Sic in præſenti dicendum eſt, quodlibet inquam ſacrificium etſi virtutem infinitam habeat impetrandi quantum eſt ex ſe, de facto tamen limitationem ſuſcipit ex intentione offerentis, & ex diſpoſitione illius pro quo offertur. Et ex his conſtat qualiter moriturus vtiliter procedit plura ſacra facienda pro ſe relinquens, præcipuè cum ex quolibet ſacro ſpecialis Deo cultus, & honor accreſcat. Ad vltimum nego ſacerdotem non committere iniuſtitiam plura integra ſtipendia accipiens à pluribus, quia eſto fructus ſacrificij non diminuatur, & ex hac parte nulla illis fiat iniuſtitia, fit tamen maxima ex eo quod contra ſingulorum voluntatem integram ſuſtentationem à quolibet accipiat, cum ab vno tantum accepturus eſſet.

13. Ex his deducitur ſolutio illius quæſtionis, an ſacrificium miſſæ pro pluribus oblatum æquè proſit ſingulis, ac ſi pro ſingulis offerretur? Exiſtimo namque probabilius æquè ſingulis prodeſſe, maxime ſi pro pluribus ſigillatim offeratur. Sic tenent Vaſq. *dicta diſp.* 231. *cap* 3. Petr. Nauarra, *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 268. *in* 2. *edit.* & alij ab eiſdem relati. Ratio eſt, quia duplicem fructum ex opere operato hoc ſacrificium habet, ſcilicet propitiationem, ſeu impetrationem, & ſatisfactionem. Nullus autem ex his effectibus ex conſortio plurium, pro quibus offertur minui poteſt. Ergo ſacrificium Miſſæ ex opere operato pro pluribus oblatum æquè prodeſt ſingulis, ac ſi pro ſingulis offerretur. Et in primis quoad effectum impetrationis, cui Suar. *diſp.* 79. *ſect.* 12. *concl.* 3. nullam limitationem concedit, ſic probo. Quia hæc efficacia ex nullo capite minui poteſt, cum ſacrificium ob infinitam dignitatẽ, quam in ſe habet aptiſſimum ſit, vt eo placatus Deus moueatur ad quælibet beneficia concedenda. Quod ſi dicas minui ex oratione, & petitione cui adiungitur. Non enim ſacrificium impetrat, niſi quatenus orationi adiũgitur, quia non impetrat niſi quod petitur, & poſtulatur, id eſt facit vt impetretur id quod medio ſacrificio poſtulatum eſt. Atqui petitio in generali, & pro pluribus facta minoris efficacitatis eſt, quam ſi pro vno ſolo fieret. Ergo ex hac parte efficacitas ſacrificij ad impetrandum minui poteſt? Obſtat, quia vt eleganter probat Petr. Nauarra, *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *num.* 259. ex ea parte virtus ſacrificij minui non poteſt, primò quia impetratio nõ fundatur in proportione, & conueniẽtia orationis cum beneficio petito, ſed in liberalitate Dei, quæ nõ minuitur, etiamſi pro multis oratio fiat: quare licet oratio ſit tepida, poteſt impetrare, & de facto impetrat aliquando beneficium, quod oratio feruens non impetrauit. Secundò quia eſto in reliquis orationibus virtus impetrandi minuatur ex plurium conſortio, pro quibus orationes funduntur, quia nititur orantis dignitati. At oratio quæ meritis Chriſti innititur, & nomine ipſius fit minui non poteſt, quia merita Chriſti diminutionem non patiũtur. Neque inde fit inutile eſſe multiplicare ſacrificia, & pluribus ſacrificiis idẽ ipſum expoſtulare, quia cũ hic effectus non ſemper concedatur, ſed quando iuxta diuinam prouidentiam expediens fuerit, fortè decreuit Deus petita concedere, ſi ab eo importunè petantur, ſecus ſi ſemel tantum poſtulatio fiat. Et quia aliquando in conceſſione non ſpectat Deus virtutem, & efficaciam quam habet oratio ad impetrandum, ſed meritum, & condignitatem ipſius poſtulantis, vel eius pro quo petitio facta eſt, & beneficium concedi debet.

Quoad effectum ſatisfactionis ea conſideratione probo in ſingulis non minui, tametſi pro pluribus offeratur, ſed vnicuique fructum correſpondere iuxta propriam diſpoſitionem, quæ principaliter metienda eſt ex gratia, & donis ſpiritualibus, quibus eſt affectus is pro quo ſacrificium offertur, & ex deuotione, & affectu, quem ad ſacrificium habuit. Quia ſic ſacrificium inſtituere, vt applicatum pluribus æquè ſingulis proſit, ac ſi pro ſingulis offerretur, & dignitatem ſacrificij, & liberalitatem Dei non leuiter commendat, noſtramque ſalutem maximè promouet. Ergo affirmandum eſt.

14. Quod ſi dicas vſu, & praxi Eccleſiæ contrarium ſignificari, ſiquidem ſacerdos ſolum applicat Miſſam ei à quo ſtipendium accepit, quam certè credendum eſt aliis fore applicaturum, ſi fructus ex opere operato non minueretur ex applicatione aliis facta? Reſpõdeo vt ſupra, ab hac applicatione ceſſare ob incertitudinem, an fructus ſit diuidendus; ne ergo exponatur huic dubio, tutiorem partem licet minus probabilem ſequitur. Et ob eam cauſam non poteſt ſacerdos pro vno ſacro plura integra ſtipendia à pluribus accipere, quia ſub lite eſt, ſitne fructus minuendus. Et præterea ſtipendium non pro ſacro confertur, ſed in ſuſtentationem ſacerdotis ſub obligatione ſacrum faciendi. At iniuſtum eſt, & contra voluntatem concedẽtium ſtipendium velle pluribus integris ſtipendiis acceptis vnico ſacrificio ſatisfacere. Si vero obiicias ſecundò ex hac infinitate inferri conuenientius eſſe, ne ſacerdoti relicta eſſet poteſtas applicandi fructum ſacrifi-

cij,

Digitized by Google

cij, ſed ipſum ſacrificium ex inſtitutione Chriſti applicatum eſſe tam viuis, quam defunctis? Negandum eſt quia, ſacerdotum dignitatem decebat hæc libera applicatio, vt pote qui conſtituti ſunt diſpenſatores myſteriorum Dei. Quod ſi tertiò vrgeas vnico ſacrificio omnes animas purgatorij liberari poſſe, ſicuti ſi pro ſingulis ſingula ſacra oblata eſſent omnibuſque æquè vnum ſacrum pro ipſis oblatum, ac plura pro ſingulis oblata prodeſſe? Neganda eſt ſequela, quia ſacrificium prodeſt animabus purgatorij ſecundum menſuram gratiæ, quam habent, & deuotionem, qua exiſtentes in hac vita procurarunt ſacrificium, & ſecundùm intentionem ſacerdotis, cùm autem hæc æqualia eſſe non poſſint in omnibus animabus purgatorij, efficitur non æquè omnibus ſacrificium prodeſſe. Deinde cum ſacerdos dupliciter poſſit ſacrificium pro animabus purgatorij applicare, generaliter, & confusè, vel ſpecialiter; credendum eſt ex applicatione generali maiorem fructum prouenire iis, pro quibus ſacrificium applicatur, quam ſi ſpecialiter applicatum eſſet.

Quæſtio octaua. Quibus ſacrificij fructus ex opere operato communicetur, quamque diſpoſitionem habere debeant ad illum percipiendum. Duplex genus perſonarum ad hoc ſacrificium concurrit. Vnum eſt offerentium, alterum eorum pro quibus offertur. Offerens propriè eſt ſacerdos, quia ſolus ille conſecrat, reliqui vero fideles tametſi miniſtrent ſacrificio, vel ad illud poſtulatione, aut ſtipendio dato concurrerint, ſolum denominatiuè, & extrinsecè offerentes dicuntur. Dubium ergo eſt, an ſacerdoti quatenus offerens eſt, reliquiſque fidelibus ſub hac ratione effectus ſacrificij ex opere operato communicetur? De ſacerdote communis ſententia affirmat, teſte Suar. *diſp.* 79. *ſect.* 9 *circa finem*. De reliquis docet Nauarra, *lib.* 2. *de reſtit. c.* 2. *à n.* 180. Probarique poteſt. Tum quia ſacerdos nomine Eccleſiæ offert hoc ſacrificium pro omnibus, qui illud offerunt. Sentit ergo offerentes fructum ex ſacrificio participare. Tum quia ſacrificium conſiſtit in oblatione, quæ æquè offerentes, ac illos pro quibus offertur reſpicit. Nihilominus cenſeo ex opere operato, & ex Chriſti inſtitutione nullum effectum ſacerdoti quatenus offerens eſt, & à fortiori nec reliquis fidelibus, quatenus offerentes ſunt, communicari. Sic Vaſq. *diſp.* 231. *cap.* 1. *n.* 12. ibique rationem optimam reddit, quia Chriſtus Dominus quatenus ſeipſum Patri obtulit, non ſuſcepit in ſe ſacrificij fructum, quia non pro ſe, ſed pro aliis obtulit. Ergo ſacrificij effectus ex opere operato non offerentibus, ſed illis pro quibus offertur communicatur. Adde effectus huius ſacrificij ex opere operato relinquitur ſacerdoti perſonam Chriſti gerenti communicandus. Non igitur ipſi quatenus offerens eſt, neque aliis fidelibus quatenus offerentes ſunt, communicatur, aliàs independenter à ſacerdotis voluntate, & applicatione communicaretur. Rationes contrariæ non vrgent. Non enim ex eo quod ſacerdos nomine Eccleſiæ ſacrificium offerat pro iis qui illud offerunt, inferunt ſacrificium in offerentibus quatenus tales ſunt, habere effectum ex opere operato, ſed ſolum ex opere operantis, & per modum impetrationis. Neque ex eo quod ſacrificium ad ſui conſtitutionem æquè reſpiciat offerentes, ac eo pro quibus offertur, inferri poteſt illius effectum offerenti applicari, ſicuti non infertur ſacramenti effectum applicari miniſtro, tametſi ſacramentum vt ſic æquè miniſtrum, ac ſuſcipientem reſpiciat. Reſtat ergo ſacrificij fructum ex opere operato iis tantum pro quibus offertur, communicari.

15. Quam vero diſpoſitionem habere debeant? Breuiter reſpondeo, ſi de remiſſione pœnæ quæ eſt effectus infallibilis, & proprius ſacrificij, loquamur; neceſſariò debet in gratia exiſtere, quia vt ex D. Thom. communiter recepto, *q.* 79. *art.* 7. *ad* 2. conſtat, nemini remittitur pœna debita pro peccatis, quin culpa mortalis fuerit remiſſa. Si vero de effectu impetrationis loquamur, peccatoribus conuenire poteſt, vt pote qui illius capaces ſint, iis enim medio ſacrificio impetrari à Deo donum pœnitentiæ poteſt, ſicuti docet concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 2. Supradicti effectus efficacius, & abundantius communicantur iis, qui ſpecialius ad hoc ſacrificium concurrerunt vel poſtulatione, vel ſtipendij conceſſione, vel ſacri miniſtratione. Expedit enim vt ſacrificium, ſicut & ſacramentum, effectus communicet abundantiores melius diſpoſito.

16. Quæſtio nona. Quam intentionem habere debeat ſacerdos, vt ſacrificium Miſſæ iis pro quibus offertur, ex opere operato proſit? Duplicem intentionem habere ſacerdos poteſt: primò propriam, aliam ex debito. Aliqui Doctores ſentiunt non poſſe ſacerdotem mutare intentionem ex debito, quia ſacerdos vt miniſter Chriſti operatur. Tenetur ergo iuxta eius voluntatem operari: at voluntas Chriſti eſt, vt intentioni debitæ ſatisfaciat. Ergo hanc mutare non poteſt. Quocirca ſacerdos obligatus ex obedientia, vel iuſtitia, vel charitate alicui ſacrificium applicare, non videtur hanc intentionem mutare poſſe. Sic Scotus *quodlib.* 20 §. *de ſecundo art. verſ. de ſecūdo.* Gab. *in can. Miſſæ lect.* 26 *lit. P. & Q.* Nihilominus veriſſimum eſt propriam applicationem ſacerdotis neceſſariam eſſe, vt ſacrificium habeat effectum. Sic Suar. *diſp.* 79. *ſect.* 9. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 9. *concl.* 8. Laym. *lib.* 5. *tract* 5. *cap.* 2. *aſſert.* 4. Vaſq. *diſp.* 231. *cap.* 6. Ratio eſt, quia effectus ſacrificij ex opere operato nemini conceditur niſi medio ſacerdote, hic enim ſolus eſt conſtitutus diſpenſator myſteriorum Dei, & in ordinatione poteſtatem accepit ſacrificium offerendi, & conſequenter eius fructum applicandi pro viuis, & defunctis. Ergo dum ſacerdos ſacrificium non applicat, effectus ſacrificij nemini applicatur. At ex eo præcisè quod ſacerdos obligatus ſit ſacrificium alicui applicare, non infertur neceſſariò quod ipſe applicet, poteſt enim eo omiſſo ſibi, vel alteri applicare. Ergo ex intentione debita propriè effectus ſacrificij non applicatur.

Rurſus hanc intentionem, & applicationem habere poteſt ſacerdos confuſam, vel ſpecialem. Confuſam voco, cum ſub quadam generalitate pluribus ſacrificium applicat, vt ſi ſacerdos ſacrificium applicaret omnibus fidelibus huius ciuitatis, omnibus conſanguineis in purgatorio exiſtentibus, vel omnibus fidelibus viuis, atque defunctis. Specialem voco, ſi intentionem referat in perſonas ſignatas, & determinatas. Si ſacerdos ſub ratione confuſa pluribus ſacrificium applicet, minus prodeſt ſingulis, quam ſi pro ſingulis ſpecialiter, & in particulari applicatum eſſet. Nam cum ſacrificij effectus pendeat ex applicatione ſacerdotis, cōueniens fuit, vt applicationi perfectiori abundantior effectus concederetur, vt benè notauit Vaſq. *diſp.* 231. *c.* 6. *n.* 18. Prædictam applicationem ſiue generalem, ſiue ſpecialem habere ſacerdos debet, vel ante conſecrationem, vel in ipſa conſecratione, quia eo tempore perſonam Chriſti ſuſtinet. Vnde tranſacta conſecratione iam non eſt in poteſtate ſacerdotis effectum ſacrificij alicui applicare, quia iam non eſt ſacrificium, neque expectare debet ſacrificij fructus applicationem ſacerdotis ſubſequentem. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 9. *concl.* 9. Quod ſi aliquando cōtingat aliquem ſacerdotem conſecrare hoſtiam, alium calicem, ei qui calicē cōſecrauit, competit ſacrificij applicatio, quippe, ſacrificiū perficit; expedit tamē vt præcedētis ſacerdotis intētioni ſe conformet, tametſi obligatus non ſit. Vaſq. *diſp.* 231. *cap.* 6. *in fine*. Quapropter debet ſacerdos vt fructuosè ſacrificet alicui, vel aliquibus ſub ſpeciali, vel generali intentione fructum ſacrificij applicare. Quod ſi contingat applicationem ſpecialem eſſe, conſultum eſt ne vni tantum fiat, ſed pluribus, ne fortè ſacrificij fructus inapplicatus exiſtat ob incapacitatem ſubiecti, cui fuit applicatus. Opus tamen non eſt, vt expresſè & formaliter applices, ſufficit virtualiter, & implicitè, vt ſi ante ſacrificium intentionem habuiſti fructum applicandi ei cui ex iuſtitia, vel obedientia applicare obligatus es, tametſi tempore ſacrificij oblitus illius fueris.

17. Dubium tamen graue eſt, an validè, & licitè poſſis applicare ſacrificium ſub cōditione contingenter futura. V.g. an poſſis celebrare pro eo, qui ſequenti die primus è vita deceſſerit, vel à te ſacrificium expoſtulauerit, ſtipendiumve conceſſerit? Affirmant Nauarra, *lib.* 2. *de reſtit. c.* 2. *n.* 370. Aragon. 2. 2. *q.* 85. *art.* 3. *dub. penult.* Ioann. Bapt. Conrrad. 2. *p. caſuum cōſcient. quæſt.* 355. conſentit ex parte Cordub. *lib.* 1. *qq.* 4. *dub.* 6. Mouentur, quia potes intentionem habere, cum ſacrum facis: vt fructus ſtatim applicetur ei, qui ſacrificium poſtulaturus eſt ſiquidem Deus id optimè nouit: vel intentionem habere potes, vt in acceptione diuina reſeruetur ei poſtmodum applicandus. Nulla enim in iis intentionibus repugnantia, aut implicatio cernitur. Nam ex prima intentione ſacrificij fructus non ſuſpenditur, ſed ſtatim applicatur, cum ſacrificium perficitur. Et licet ex poſteriori intentione ſacrificij fructus ſuſpendatur, hæc ſuſpenſio contraria non eſt ſacrificij fructibus. Tum quia de facto plures ſacrificiorum fructus, qui ob incapacitatem eorum quibus fuerunt applicati non habuerunt effectum in theſauro Eccleſiæ, & acceptatione diuina reſeruantur per Pontificem applicandi. Cur ergo non poterunt reſeruari applicandi ex intentione ſacerdotis ſacrificantis? Adde effectus ſacrificij quoad impetrationem non conceditur, cum ſacrificium fit, ſed intuitu ſacrificij facti opportuno tempore concedendus reſeruatur. Cur ergo ſatisfactio non poterit opportuno tempore concedenda reſeruari.

18. Nihilominus verius cenſeo non eſſe in poteſtate ſacerdotis reſeruare ſacrificij fructum applicandum ei qui poſtmodum moriturus eſt, vel ſtipendium largiturus, quia ſacerdoti datum non eſt fructum ſacrificij applicare, niſi quando ſacrificat, quia nomine Chriſti applicat, ac proinde cū Chriſti perſonam ſuſtinet applicare debet. At applicans ſub conditione futura non applicat, cum Chriſti perſonam ſuſtinet, ſed reſeruat applicandum; adueniente conditione caret poteſtate applicandi. Ergo inualidè hoc applicationis modo vtitur. Ab inconuenienti id ipſum probari poſſet, quia inde ſequeretur ſacerdotem applicare ſacrificij fructum poſſe peccatori in mortali exiſtenti, ſub cōditione quod à peccato reſurgat, quod alienum eſt ab vſu Eccleſiæ. Non igitur ſub conditione contingēter futura effectus ſacrificij applicari poteſt. Sic Suar. *diſp.* 79. *ſect.* 9. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 9. *concl.* 10. Vaſq. *diſp.* 231. *cap.* 7. *in fine. & diſp.* 234. *cap.* 3. *num.* 22.

Barb,

Digitized by Google

Barboſ. 2. *p. de perfect. Epiſcop. allegat.* 24. *à numer.* 12.

Quod ſi ſacerdos velit, vt cum ſit ſacrificium applicetur fructus ei, quem Deus ſcit poſtea eleemoſynam conceſſurum, vel ex hac vita primò deceſſurum. Verius exiſtimo eam applicationem validam eſſe poſſe, quia eſt abſoluta, & independens ab aliqua conditione futura. Nam eſto ſit futurum contingens quiſnam primo ſtipem pro Miſſa ſit conceſſurus. At Deum id ſcire non eſt contingens futurum, ſed præſens, & neceſſarium; ſecundum quam præſentiam, & neceſſitatem fructus ſacrificij applicatur, nec reſeruatur applicandus ad tempus mortis, vel conceſſionis ſtipendij. Verum eſto hæc applicatio valida eſſe poſſit, ac credo ea non ſatisfieri ei qui poſtmodum Miſſam petit, & ſtipem elargitur? quippe eſt contra voluntatem ipſius ea anticipata applicatio, ipſe enim intendit petitione, & ſtipendij elargitione ſe ad fructum ſacrificij recipiendum diſponere, qua diſpoſitione tempore ſacrificij caruit, prætérquam quod eo tempore fortè fuit ad fructum ſacrificij recipiendum incapax. Ob hanc cauſam meritò Clemens VIII. ex decreto ſanctæ Congregat. 15. Nouemb. anno 1605. conſuetudinem illorum, qui Miſſas anticipata intentione celebrant, pro iis qui poſtmodum ſtipem erant elargituri, tanquam periculoſam, & fidelium ſcandalis, & offenſionibus obnoxiam, & à vetuſto Eccleſiæ more abhorrentem explosit, & improbauit, omnibuſque Epiſcopis in ſuis diœceſibus, & Prælatis regularium in ſuis Ordinibus exterminandam præcepit, vt latius refert Barboſ. *in remiſſ. concil. ſeſſ.* 22. *in princ. &* 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 24. *num.* 12. *& ſeqq.* vbi pluribus relatis firmat aduerſus dictam prohibitionem non procedere capellanum, qui Miſſas ex obligatione dicendas anticipatè recitaret, neque qui recitaret pro intentione illius, qui obligatus eſt Miſſas commendare, quia in iis caſibus fructus ſacrificij non ſuſpenditur poſtmodum applicandus, ſed ſtatim applicatur iuxta intentionem præſentem certam, & determinatam. Et inſuper is pro quo ſacrificium applicatur, non ſperatur melius ſe diſpoſiturum ad ſacrificij fructum percipiendum.

19. Ex his decidenda eſt quæſtio, an laudanda ſit conſuetudo, qua aliqui pij viri vſi ſunt celebrandi exequias, & officium defunctorum pro ſe dum viuerent? Et quidem ſi prædictum officium & ſacrificium ea intentione fieret, vt illius fructus reſeruaretur in acceptatione diuina applicandus poſt huius vitæ egreſſum, laudanda ea conſuetudo non eſſet, ſed omnino reprobanda vtpotè inutilis, & infructuoſa. At ſi celebrantes ſacrificium funebre intendunt ſatisfactionis fructum ſibi tunc applicari, & virtute illius ſacrificij beneficium aliquod ſuo tempore concedendum impetrare, non eſt ita manifeſta prædictæ conſuetudinis deordinatio, ea tamen conditione poſita, vt orationes, & preces, quæ mortuum aliquem denotant, non referantur ad viuos, quod certè fieri poteſt. Etenim ſæpè contingit te viuente ſtipendium ſacerdoti concedere, vt pro te ſacrificet, cui intentioni ſacerdos ſatisfacit, ſi Miſſam defunctorum celebret, quia Miſſa defunctorum æquè tibi prodeſſe poteſt ac quælibet alia. At eo caſu orationes, & preces, quæ defunctos denotant, non ad te referuntur, ſed ad defunctos in purgatorio exiſtentes. Similiter ergo officium & ſacrificium funebre celebrare poteris, vt illius fructus tibi applicetur, dummodò non intendas orationes, & preces defunctorum ad te referre. Addo non ſolum orationes defunctorum ad te referre non potes, ſed neque fructus qui mediis illis ex ſacrificio oblato conſequitur. Nam ſacerdos orationes, & preces Eccleſiaſticas decantans, & mediis illis ſacrificium offerens, vt miniſter Eccleſiæ procedit, cuius intentionem mutare non poteſt, neque illorum fructum aliis ab Eccleſia deſignatis applicare: ſolum enim tibi applicare poteſt, & debet fructum ſacrificio correſpondentem, quatenus in perſona Chriſti ſacrificium offert. Quam applicationem nullatenus impedit ſacrificium funebre, cum æquè ex illo, ac ex quolibet alio fructus ſacrificij obtineatur. Non ergo damnanda eſt conſuetudo illorum, qui pro ſe dum viuunt exequias, & officium funebre decantari curant, vt eo pacto mortis memoriam præſentiorem habeant. Sicuti fecit Albert. Magnus, *teſte* Ferdinando Caſtillo, 2. *p. Hiſtor. Gener. S. Dominici lib.* 3. *cap.* 46. & Henriq. 2. Comes de Rotenec. Epiſcop. Ratiſpon. 33. apud VVIguleum Vndium in Hiſtor. Sic ſuſtinet Pinel. *li.* 2. *de Miſſa* c. 7. q. 4. Nauarr. *lib.* 3. *conſil. conſ.* 6. *de celebrat. Miſſar. edit.* 2. Zerola *in praxi Epiſc.* 2 *p. verbo Miſſa verſ.* 10. Barboſa *in remiſſionib. concil. ſeſſ.* 22. *cap.* 2. *in fine*

Nihilominus etſi prædicta conſuetudo illa moderatione appoſita per ſe illicita non ſit, exiſtimo tamen nullatenus eſſe permittendam, primò, & præcipuè, quia eſt aliena ab vſu, & conſuetudine Eccleſiæ Romanæ, quæ officium funebre non pro viuis, ſed pro defunctis decantari curat. Secundò quia ex ea conſuetudine datur fidelibus occaſio ſuſpicandi ſic mandantem celebrare, & celebrantem velle orationes, & preces ab Eccleſia pro defunctis inſtitutas ad viuos referre, quod & ſuperſtitioſum eſt, & veritati contrarium. Tertiò quia ex illius officij funebris celebratione, nulla ſpecialis vtilitas tam quoad ſatisfactionem, quam quoad impetrationem tibi prouenit, quæ prouenire non poſſit ex cuiuſlibet officij celebratione, vt quid ergo tale ſacrificium petendum eſt? Quod ſi dicas vt mortis memoriam efficacius excites? Obſtat; quia hanc memoriam eadem efficacitate excitare poteris, ſi officium funebre in memoriam alicuius defuncti, vel omnium defunctorum fidelium celebrari cures. Nulla igitur eſt conuenientia, ob quam in tui memoriam quaſi iam ſæculo mortuus eſſes, officium funebre celebretur, quinimo impropriè & contra veritatem fit. Et ita docet Paul. Layman. *li.* 5. *ſum. tract.* 5. *c.* 2. *num.* 15.

PVNCTVM VII.

Quibus diebus, & qua hora licitum ſit ſacerdotibus celebrare.

1. *Licitum, & conſulendum eſt ſingulis diebus omnibus ſacerdotibus non impeditis celebrare.*
2. *Excipiuntur communiter tres dies, ſed de feria quinta hebdomadæ ſancta nulla eſt prohibitio.*
3. *Feria ſexta paraſceues nemini licet celebrare.*
4. *Sabbatho ſancto priuatim non licet tametſi aliqui oppoſitum ſentiant probabiliter.*
5. *Ante ſolemnem Miſſam nequaquam eſt probabile.*
6. *Eodem die ſemel tantum ſacerdos ſacrificare poteſt.*
7. *Excipitur dies natalis Domini.*
8. *Excipiuntur neceſſitatis caſus. & qui ſint.*
9. *Iudicium fertur de prædictis caſibus.*
10. *Affirmant aliqui cauſam ſufficientem, vt bis eodem die celebretur, ſufficere ter, & quater.*
11. *Contrarium verius.*
12. *Quæ hora ſit Miſſa celebranda.*
13. *Quæ excipiantur ab hac regula.*
14. *Poſt meridiem non licet celebrare. Et quæ excipiantur.*

1. SIngulis diebus non ſolum licitum, ſed & conſulendum eſt omnibus ſacerdotibus ſacrum facere, quia non ſolum in eorum vtilitatem, ſed in vtilitatem publicam totius Eccleſiæ, & animarum in purgatorio exiſtentium ſacrificium cedit. Ob quam cauſam ſacerdotibus, quibus aliàs more laïcorum, conſultum non eſſet ſpectata eorum diſpoſitione ſingulis diebus communicare, celebrare conſultum eſt, vt benè notauit Vaſq. *diſp.* 232. *c.* 1. *in fine.*

2. Excipiuntur autem communiter tres dies, quibus priuatim celebrare non licet, videlicet feria quinta in cœna Domini, feria ſexta paraſceues, & ſabbatho ſancto. Sed de feria quinta in Cœna Domini communis eſt Doctorum ſententia, nullam eſſe obligationem abſtinendi à ſacrificio, neque ex iure ſcripto, quia nullum eſt, neque ex conſuetudine quæ vim legis habeat. Nam eſto pluribus Eccleſiis introductum ſit vnicam Miſſam ſolemnem celebrari, in qua omnes ſacerdotes communicent, id non eſt introductum per modum obligationis, ſed deuotionis vt aptius Apoſtolorum communio de manu Chriſti Domini commemoretur. Adde prædictam conſuetudinem abrogatam iam eſſe, cum paſſim videamus eo die ſacrificium celebrari tam Romæ, quam extra. Et ita ſuſtinent aduerſus Francolinum, *lib. de hor. canonic.* 30. *num.* 4. Nauarr. *in ſum. cap.* 22. *num.* 88. *Angeles in florib. quæſt.* 8. *de valore Miſſæ.* Vaſq. *diſp.* 232. *cap.* 2. *num.* 24. Suar. *diſp.* 80. *ſect.* 1. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub.* 2. *numer.* 2. *num.* 210. Layman. *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 4. *numer.* 9. Mouet tamen optimè Vaſquez *dicto loco* has priuatas, Miſſas celebrari debere antequam ſolemnis in Eccleſia finiatur. Nam ea finita nequeunt ſacerdotes abſque graui culpa Miſſas priuatas dicere, quia iam incepit officium paraſceues cum veſpere dicantur, & recolitur memoria realis mortis, & ſepulturæ Chriſti Domini. Ob quam cauſam feria ſexta paraſceues celebratio interdicitur, vt iam dicimus.

3. Feria ſexta paraſceues omnes Doctores teſtantur nemini licitum eſſe ſacrificare ob prohibitionem factam ab Innocent. I. *epiſt.* 1. *ad Decent. cap.* 4. & refertur *c. ſabbato. de conſecrat. diſt.* 1. Rationem congruentiæ reddit D. Thom. *quæſt.* 83. *art.* 2. *ad* 2. quia eo die Eccleſia recolit realem Chriſti Paſſionem, & mortem. Non igitur expedit myſticam, & incruentam mortem exhibere. Verum ſicut ſacerdos ex præconſecratis feria 5. communicat, eodem modo quilibet alius communicare poterit: quia more laicorum eo die communicare interdictum non eſt, quinimo permiſſum, ſicuti tradit aliis relatis Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 4. *aſſert.* 6. Eman. Saà, *verbo Miſſa*

num-

Digitized by Google

*num.*23. & optimè probat Vaſq. *diſp.*232. *cap.*2 *à num.*19.

4. De ſabbatho ſancto eſt maior difficultas, an liceat priuatim ſemoto ſcandalo celebrare? Affirmant Sotus, *in* 4. *diſt.*13. *q.*2. *art.*2. §. *ſecundo arguitur*, ſaltem ex licentia Prælati. Gutierr. *l.*1. *can.q.c.*30.*n.*36. Suar. *diſp.*80. *ſect.*2. Ægid. de Coninch. *q.*83. *art.*2. *dub.*2. *n.*211. Scortia, *lib.*2. *c.*6. Mouentur, quia prohibitio facta in *c. ſabbatho de conſecrat. diſt.*3. omnino abrogata videtur ex eo quod Miſſa quæ mane reſurrectionis celebranda erat, retracta ſit ad Sabbatum ante meridiem. Nam ea celebratione ceſſat ieiunium, & luctus ob mortem, & paſſionem Dominicam, quæ fuit cauſa, ob quam ſacrificium incruẽtum eo caſu prohiberetur, ſucceditque memoria reſurrectionis quæ ab eo tempore recolitur.

Nihilominus etſi ſupradicta ſententia probabilis ſit, & à viris timoratæ cõſcientiæ in praxim reducta, probabiliorem, & veriorem exiſtimo cõtrariam cum Nauarr. *c.*25. *n.*88. Francolino *de tẽpore horar. canon. c.*30. Henriq. *lib.*9. *c.*24. *n.*3. Laym. *lib.*5. *tract.*5. *c.*4. *aſſert.*7. Vaſq. *dicta diſp.* 232. *c.*2. *n.*24. Ratio præcipua eſt, quia vt Doctores oppoſitæ ſententiæ tenentur fateri, vſque adhuc non eſt introducta conſuetudo eo die celebrandi publicè in Eccleſia, præter vnam Miſſam ſolemnem, ad ſummum enim aliqui ſecretò in priuato ſacello auſi ſunt celebrare: at ex hac celebratione, inferri non poteſt præceptum latum in *capite Sabbatho* derogatum eſſe abſolutè, ſed ſolum quoad vnicam Miſſam ſolemnem, ſiquidem de ſola illa eſt conſuetudo manifeſta; conſuetudo namque derogans præceptum publica, & manifeſta, & à maiori parte vſitata eſſe debet. Secundò ſi prædictum præceptum ob conſuetudinem celebrandi ſolemniter ceſſauit non ſolum quoad Miſſam ſolemnem, ſed quoad priuatas; ergo licitum erit per ſe non ſolum in priuato ſacello, & ſecreto oratorio celebrare, ſed etiam publicè in Eccleſia, quia præter ſupradictum præceptum nulla alia extat prohibitio. Tertiò pro Miſſa ſolemni illius diei nullus introitus deſignatur, quia prophetiæ, quæ præmittuntur loco introitus deſeruiunt, at pro Miſſis priuatis nullus eſt deſignatus introitus, neque aliquid præmittitur, quod loco introitus deſeruire poſſit. Cenſet ergo Pontifex nullam aliam Miſſam præter ſolemnem celebrari poſſe. Aliàs iis priuatis Miſſis introitum deſignaret, ſicuti fecit in vigilia Pentecoſtes, in qua quia priuatæ Miſſæ celebrari poſſunt, illis introitus deſignatus eſt, tametſi pro Miſſa ſolemni nullus fuerit introitus deſignatus, ſed prophetię pręmiſſę loco introitus ſuccedunt. Quartò antiquo tempore cum Miſſa noctis reſurrectionis celebrabatur, nullus alius eã Miſſam celebrabat, ſed reliqui ſacerdotes Miſſam dicebãt de die reſurrectionis. Aliàs ſi omnibus datum eſſet Miſſam pro nocte reſurrectionis ſignatam celebrare, quis poſſet Miſſam de die reſurrectionis dicere, niſi bis eodem die celebraſſet, quod eſt inauditum. Cum ergo ſola celebratio, quæ nocte reſurrectionis facienda erat ad ſabbathum retracta ſit, efficitur vnico ſacerdoti concedi, ſiquidem antiquo tempore vni tantum in qualibet Eccleſia concedebatur.

5. Illud vero certum exiſtimo ſtante probabilitate contrariæ ſententiæ affirmantis quemlibet ſacerdotem celebrare priuatim poſſe, nemini id eſſe licitum antequam Miſſa ſolemnis incœpta ſit, quia vſque ad illud tempus memoria realis paſſionis ab Eccleſia colitur, quo durante cultu nullum eſt ſacrificium celebrandum *ex dicto cap. Sabbatho de conſecrat. diſt.* 3. Ob hanc enim rationem diximus nemini licitum eſſe feria quinta in cœna Domini poſt finitum ſacrificium ſolemne illius diei, & ſacramentum reconditum priuatim celebrare, tametſi anteà licitum eſſet.

6. Eodem die ſemel tantum celebrare ſacerdotem poſſe, quia ſemel tantum Chriſtus mortuus eſt, colligunt omnes Doctores cum D. Thom. *quæſt* 83. *art.*2. tum ex Eccleſiæ conſuetudine. Tum ex Alexand. II. *in c. ſufficit de conſecrat. diſt.* 1. ſed præcipuè ex Innocent. III. *in c. conſuluiſti de celebrat. Miſſar.* vbi conſultus Pontifex, an presbyter duas Miſſas valeat celebrare: reſpondit, quod excepto die Natiuitatis Domini, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit ſacerdoti ſemel in die vnam Miſſam ſolummodo celebrare. Item ex Honorio. III. *in c. te referente eodem tit.* vbi vtitur verbo, mandamus.

7. Ab hoc præcepto excipitur primò dies Natiuitatis Domini in quo cõceſſum fuit à Teleſphoro relato *in c. nocte ſancta de conſecrat. diſt.* 1. tres Miſſas celebrare. Idemque tradit Innocẽt. in textu nuper relato. Ratio myſtica huius exceptionis, ſicuti docuit D. Th. *art.*1. *ad* 2. fuit vt hac trina ſacrificij repetitione ſignificaretur trina verbi natiuitas, prima qua ab æterno naſcitur à Patre. Secunda, qua in tempore ex B. virgine natus eſt. Tertia, qua quotidie in cordibus noſtris naſcitur. Vel vt placuit Bedæ *ſerm. de natiuit.* ad ſignificãdum triplicẽ legem, naturalem, ſcriptam, & legem gratiæ. Monet tamen Nauarr. *in ſum. c.*21. *n.*2. *& lib.*3. *conſil. conſ.*1. *de celebrat. Miſſar. edit.* 2. & bene, nullum extare præceptum prædictas tres Miſſas celebrandi, vel audiendi; ſed ſatis eſſe ſi vna legatur, vel audiatur. Quia hæc conceſſio priuilegium eſt, non præceptũ.

8. Secundò excepit Innocent. III. in *c. conſuluiſti* neceſſitatis caſum, ibi: Niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat. Qua poſita admittit Innocent. repeti celebrationem poſſe. Varij caſus enumerantur, in quibus hanc neceſſitatem interuenire cenſent Paludan. *in* 4. *diſt.*12. *q.*1. *art.*4. *poſt.*4. *concluſ.* Antonin. 3. *p. tit.*13. *c.*6. §. 5. Durand. *lib.*4. *rational. diuin. officior. c.*1. *n.*25. Syluest. *verbo Miſſa*.1. *q.*7. Nauarr. *c.*25. *n.*87. Henriq. *l.*9. *c.* 30. Primus, ſi parochus duas habeat Eccleſias parochiales, & non ſit qui cõmodè poſſit in vna illarum celebrare, poterit ipſe in vtraq; celebrare, nam cum parochiani habeant ius vt in propria parochia Miſſam quam audire poſſint, celebretur, & nullus ſit alius præter parochum qui eam commodè celebrare poſſit, vel velit, vrget parochum neceſſitas celebrandi. Secundus ob communicandum infirmum in periculo mortis conſtitutum. Tertius ob repentinum aduentum alicuius Epiſcopi, vel magni principis, quẽ decet ſingulis diebus Miſſam audire. Quartus ob peregrinorum multitudinem ſuperuenientem die feſto. Quintus ob multitudinem populi ad feſtiuitatem concurrentẽ, quem baſilica capere non poteſt, poterit Sacerdos Miſſam iterare, ne multi ſacra auditione priuentur. Ob quam cauſam concedit Nauarr. *dicto conſ.*2. *de celebrat. Miſſar.* & Azor. *lib.* 10. *c.*24. *q.*6. §. *ſed quæret*. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.* 5. *c.*4. *n.*6. in Anglia vbi pauci ſunt ſacerdotes quemlibet ſacerdotem bis celebrare poſſe, non ſolum diebus feſtis, ſed profeſtis, ne fidelium multitudo ſacrificio careat. Sextus ob nuptiarum benedictionem, maximè ſi finiatur eo die tempus benedictionum. Septimus ob ſepeliendum defunctum, ſi ibi adſit conſuetudo neminem abſq; ſacro ſepeliri. Octauus ob concurrentiam officiorum eodem die, vt in quadrageſſima, in rogationibus, in vigilia, in quibus vna Miſſa de feſto, altera de tempore dici debet, & in ea Eccleſia ea conſuetudo ſeruatur. Denique ſubdunt Nauarr. *dicto c.*25. *n.*87. & Henriq. *li.*6. *c.*30. neceſſitatem repetendi celebrationem arbitrio prudentis iudicandum eſſe.

9. Verum eſto prædicti caſus antiquo tempore ſpectato concedendi eſſent: at præſenti tempore, in quo obligatio, ne ſæpius quam ſemel celebretur, ſtrictior viget ob vſum, & conſuetudinem receptam, admittendi omnes non ſunt. Nam excluſo primo caſu vix in reliquis adeſſe poteſt neceſſitas, ſed ſolum vtilitas repetitæ celebrationis, cum tamen Innocent. III. neceſſitatem exegerit pro repetita celebratione concedenda. Quod vt clarius fiat expendamus ſigillatim caſus enumeratos. Primum de parocho habente duas Eccleſias omnes admittunt, quia illa eſt aperta neceſſitas, quinimo non ſolum ad dies feſtos, ſed ad profeſtos facultatem extendit & ſatis probabiliter Suar. *diſp.*80. *ſect.*3. *circa finem*, illius parochiæ fideles commoditate audiendi ſacrum priuati exiſtant. At idem eſt, cum parochus graui morbo, vel abſentia impeditur; celebrare poterit alius propinquus parochus vices illius gerẽs in ea parochia, & in propria (ſi commodè inueniri non poſſit ſimplex ſacerdos, qui vnica celebratione prædictum defectum ſuppleat) Secundus caſus de communicãdo infirmo morituro vix practicus eſſe poteſt. Nam ſi ante ſumptionem hoſtiæ monitus ſis, debes particulam hoſtiæ infirmo communicando reſeruare. Si autem ſumpta hoſtia, & ablutione monearis, nequis ob communicandum infirmum iterum celebrare, quia præceptum celebrandi ieiunè ſtrictius obligat, neque omitti debet ob hanc proximi neceſſitatem. Quocirca vt prædictus caſus locum habeat, moneri, vel recordari debes infirmi ſumpta hoſtia ante ablutionem. Cum ergo caſus ſic contigerit, ſatis probabile eſt te poſſe iterum celebrare, quia illa eſt grauis proximi neceſſitas, & fortè ex illa communione pendet æterna illius ſalus. Et ita hunc caſum expreſsè admittit. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *num.*215. Bonac. *diſp.*4. *de ſacram. quæſt. vlt. pun.*7 *num.* 10. tametſi Vaſq. *diſp.*232. *cap.*5. *circa finem* contrarius ſit. Tertium caſum Vaſq. Ægid. Bonac. & Suarez *diſp.*80. *ſect.*3. *poſt medium*, non admittunt, & meritò, quia non videtur res tanti momenti deuotioni Epiſcopi, vel alterius principis ſatisfacere, vt ob illius cauſam conſuetudo Eccleſiæ in celebratione pręſcripta omittenda ſit. Quartum, & quintum caſum cenſerem admittendum, ſi ingens fidelium multitudo Miſſam audire deberet, ſecus ſi exigua decem, vel 20. & non eſſet alius ſacerdos qui celebrare poſſet. Moueor tum authoritate Leonis Pontificis *epiſt.* 81. *ad Dieſcor. cap.* 2. qui manifeſtè indicat eo caſu duplicem Miſſam dici poſſe ab eodem inquam ſacerdote, nam à diuerſis nihil noui diceret. Tum argumento deducto ex parocho duarum, qui ſecundum omnium ſententiam duas Miſſas celebrare eodem die poteſt, ne vnius Eccleſiæ parochiali priuentur commoditate audiendi ſacrum. Ergo impedire ne plures abſque ſacrificio remaneant, ſufficiens cauſa eſt bis ſacrificandi. Et ita ſuſtinent Suar. *diſp.* 80. *ſect.* 3. *in fine.* Ægid. de Coninch. *dub.* 3. *circa finem.* Nec diſſentit Layman. *dicto lib.*5. *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 6. Septimum; & ſextum caſum reprobant & bene Vaſq. *dicto c.*5. *circa finem.* Suar. & Ægid. *locis allegatis.* Non enim in illis adeſt neceſſitas, quæ honeſtet repetitam celebrationem. Quæ enim neceſſitas eſſe poteſt, quod ſacerdos qui ante incœptum ſacrum monitus non fuit de nuptiis benedicendis, ſacrum repetat ob illarum benedictionem, cum poſſit earum benedictio in ſequentem diem differri. Quod ſi eo die

tempus nuptiarum finiatur, non obinde honeſtatur ſacri repetitio. Non enim illa digni ſunt coniuges nuptiarum benedictionem intempeſtiuè poſtulantes. Deinde quid refert quod defunctus abſque Miſſa ſepeliatur, cum ſæpè id fiat? Octauus caſus approbari videtur ab Alexand. II. *in cap. ſufficit de conſecrat. diſt.* 1. & eo tempore cum exiguus eſſet numerus ſacerdotum ſuſtineri poterat, at in præſenti tempore non cenſeo admittendum, ſicuti neque amittit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *num.* 216. Vaſq. *diſp.* 232. *cap.* 5. *numer.* 49. Quia maioris momenti eſt obſeruatio huius generalis præcepti, ne ab vno ſacerdote bis eodem die celebretur, quam obſeruatio conſuetudinis particularis Eccleſiæ dicendi duplicem Miſſam, præcipuè cum non ſit, neque eſſe poſſit conſuetudo, quod ab vno ſacerdote duplex illa Miſſa dicatur.

Deinde ſi prædictis caſibus quos inſufficientes eſſe cenſemus ad Miſſæ repetitionem alia grauis cauſa adiungatur, videlicet querimoniæ, & perturbatio populi, eo quod ſacerdos repetendæ celebrationi non acquieſcat, cum ex grauium Doctorum ſententia id facere poſſit, credo ſufficienter honeſtari ſacrificij repetitionem: quia eo poſito caſus eſt neceſſitatis. Sic notauit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *in fine* Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 6.

10. Sed inquires, an non tantum bis ſed ter, & quater poſſit ſacerdos eodem die celebrare, ſi cauſa ſubſit, quæ binam celebrationem honeſtauit? Affirmant Suar. *diſp.* 80. *ſect.* 3. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *n.* 213. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *c.* 4. *n.* 6. *verſ. quares.* Quia cum binam celebrationem ſola neceſſitas concedat, & trinam concedere poterit. Vnde ſacerdos trium Eccleſiarum præfectus triplicem Miſſam celebrare poterit.

11. Cæterum exiſtimo grauiorem cauſam requiri pro trina, & quaterna celebratione, quam pro bina, vt pote res raro, vel nunquam vſitata. At ſtante ea grauiori cauſa ſacrificium multiplicari poterit, ſed raro, vel nunquam credo eam cauſam euenturam, niſi in præfectura trium Eccleſiarum, quæ ex vrgentiſſima tantum cauſa concedi poteſt, & grauiori quidem quam ea quæ communiter expoſtulatur ad duarum Eccleſiarum præfecturam. At ea præfectura conceſſa poteſt ſacerdos in prædictis Eccleſiis eodem die celebrare. Nam eo ipſo, quo quis pluribus Eccleſiis præficitur, à ſuperiore approbata eſt ſacrificij repetendi neceſſitas. Aduerto vt rem omnino indubitatam nunquam repeti ſacrificium poſſe, ſi in Miſſa ablutio ſumpta eſt. Quia præceptum celebrandi ieiunè ob prædictas cauſas, & occaſiones occurrentes derogari non poteſt.

12. Quoad horam in qua Miſſæ celebrandæ ſunt, Doctores conueniunt ſpectato iure communi non quidem ſcripto (nullum enim eſt) ſed conſuetudine firmato ante diem celebrari non poſſe. Ratio huius conſuetudinis ea fortè fuit, quia nocturnum tempus regulariter aptum non eſt, vt cum ea reuerentia, & populi concurſu, qua tantum ſacrificium decet, celebratio fiat, vel (vt aliis placet) ipſomet tempore ſignificetur Chriſtum in hoc ſacrificio oblatum candorem eſſe lucis æternæ, omneſque mundi tenebras ſua claritate diſſoluere. Ab initio autem diei vſque ad meridiem ſacra dici poſſunt. Neque huic doctrinæ obſtat decretum Teleſphori *in epiſt. ad Fratres & Epiſc. quæ eſt in t. 1. epiſt pontificum c.* 2. & refertur *cap. nocte ſancta de conſecrat. diſt.* 1. vbi excepta nocte natiuitatis Domini, inquit, reliquis temporibus Miſſarum celebrationes ante horam diei tertiam minimè ſunt celebrandæ, quia eadem hora Dominus crucifixus eſt, & ſuper Apoſtolos Spiritus ſanctus deſcendiſſe legitur. Non inquam obſtat, quia vt plures Doctores ſentiunt hoc decretum non de Miſſis priuatis, ſed ſolemnibus latum eſt, quæ regulariter ante horam tertiam diei nunquam inchoantur. Si autem de miſſis priuatis intelligatur, vt videtur intelligendum, affirmare debemus conſuetudine contraria abrogatum eſſe. Tempore enim Teleſphori rari erant ſacerdotes, & vix vna Miſſa in populo dicebatur, ideoque conueniens erat, & fortè ſub præcepto ne ante horam tertiam diei inchoaretur, vt ſic poſſent omnes facilius ad eam audiendam concurrere. At cum tempore præſenti tot ſint ſacerdotes, totque ſacrificia, expediens fuit, vt omnibus horis diei Chriſtus, qui vera lux eſt, offeratur.

Diem inchoari cenſeo hora cum dimidia ante ortum ſolis, neque enim hæc res mathematicè, ſed moraliter metienda eſt, vt benè dixit Victor. *de Euchar. num.* 97. & tradunt Suar. Bonac. Rodrig. ſtatim referendi, quare ſi vno, vel altero quadrante ante auroram ſacrum incipias, finias vero auroræ initio, non peccas, vt docent Nauarr. *ſum. capite* 25. *n.* 85. Suar. *diſp.* 80 *ſect.* 4. §. *ſecundo quæritur.* Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. *num.* 5. Saa, *verbo Miſſa n.* 27. Rodrig. *t.* 1. *quæſt. r.* *al. q.* 43 *art.* 1. Bonac. *diſp* 4. *q. vlt. pun.* 9 *num.* 4.

13. Ab hac regula excipi primò debet natalis Domini, in quo poſt mediam noctem celebrari ſacrum poteſt ex conceſſione prædicta Teleſphori: Sed an vnam tantum Miſſam, an omnes tres quilibet ſacerdos ante auroram celebrare poſſit? non conueniunt Doctores, Syllueſt. *verbo Miſſa.* 1. *quæſt.* 6. *dicto* 1. Armilla *eodem numer.* 25. Tabiena §. 4. Nauarr. *cap.* 25. *numer.* 87. Bonac. *ſupra numer.* 5. conſentit ſolam primam Miſſam dici poſſe, fauetque rubrica Miſſalis id ipſum præſcribens. Sed rectius contrarium ſentiunt Suar. *dict. diſp.* 80. *ſect.* 4. *verſ. tertio.* Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 2. Vaſq. *diſput.* 232. *cap.* 3. *num.* 31. Eman. Saà, *Miſſa. num.* 17. Quia Teleſphorus in *dicto cap. nocte ſancta* priuilegium non reſtrinxit ad primam Miſſam, ſed abſolutè affirmauit presbyteros nocte ſancta Miſſas celebrare poſſe. Non igitur eſt à nobis reſtringendum. Præterea hac conſuetudine celebrandi tres Miſſas ante auroram vtuntur ſæpè Clerici timoratæ conſcientiæ abſque vllo populi ſcandalo, vel admiratione. Signum igitur eſt id licitum eſſe. Neque obſtat quod Rubrica Miſſalis contrarium præſcribat, quia non præſcribit vt neceſſarium, ſed vt conueniens, vel vt aliis placet pro Miſſis ſolemnibus, & Conuentualibus non priuatis.

Secundo excipitur neceſſitatis caſus, qualis eſſet communicandi infirmum, hæc enim honeſtare poteſt celebrationem poſt mediam noctem ex benigna iuris interpretatione, nulla Epiſcopi requiſita licentia. Non enim credendum eſt Pontificem velle conſuetudinem hanc cum graui proximi detrimento obſeruari. Sic docuit Vaſq. *diſp.* 232. *cap.* 3. *num.* 30. Victor. *de Euchariſt. num.* 95. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 4. *aſſert.* 2. Ad idem reduci poteſt, ſi populus peregrinationem inſtituturus eſt: hæc enim legitima cauſa eſt celebrandi non quidem ſtatim poſt mediam noctem, benè tamen dimidia, vel vna hora ante auroram, præcipuè accedente Epiſcopi licentia ſi præſens adſit, nam cum ex priuilegio, & diſpenſatione ſæpè eo tempore celebretur, credendum eſt ſtante ea vrgenti cauſa nolle Pontificem, vt vim habeat conſuetudo celebrationem ante auroram prohibens. Sic docuit Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. *numer.* 5. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 4. *n.* 3. Ob commoditatem autem ſpecialem ſiue tui, ſiue alterius ſolum anticipationem breuem admittit Layman. & benè licitam eſſe.

Tertiò ſumitur exceptio ex contraria conſuetudine, quod dixerim quia in Gallia, in Belgio, & ſuperiore Germania conſuetudo introducta eſt, vt in hyeme tribus, vel quatuor horis ante ſolis ortum Miſſa celebretur, ne famuli, & operarij excuſentur à Miſſæ auditione, ſed eam audire poſſint, antequam laborare incipiant. Cum ergo hæc conſuetudo rationabilis ſit, derogare poteſt obligationem generali conſuetudine introductam. Et ita ſuſtinet Nauarr. *c.* 25. *num.* 85. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *c.* 4. *n.* 3. Vaſq. *diſp.* 232. *c.* 3. *num.* 29.

Quarta exceptio ſumitur ex diſpenſatione Epiſcopi, ſtante enim cauſa aliqua rationabili, V.g. ob commoditatem itineris poteſt Epiſcopus, & ſibi, & aliis diſpenſationem concedere, vt ante auroram celebratio fiat, quia ea moderatione videtur dicta prohibitio vniuerſalis recepta. Sic Gloſſa, *in cap. vltim. de priuileg. in* 6. Nauarr. *cap.* 25. *numer.* 85. Ægid. *dub.* 4. *numer.* 217. Layman. *dicto cap.* 4. *numer.* 3. Vaſq. *capite* 3. *numer.* 28.

Quinta ſumitur ex priuilegio conceſſo regularibus, vt poſſint vna hora ante auroram, & alia poſt meridiem celebrare cuius priuilegij meminit Rodrig. *t.* 1. *quæſt. regul. quæſt.* 43. *art.* 1. & refertur in *compend. priuileg. Societ. Ieſu*, *verbo Miſſa. num.* 3. Ex quo priuilegio infert Rodrig. *ſupra.* Suar. *diſp.* 80 *ſect.* 4. §. *tertia exceptio.* Filiucius, *tract.* 5. *cap* 4 *quæſt.* 7. *num.* 112. Bonac. *diſp* 4. *q. vlt. pun.* 9. *num.* 7. *in fine*, Religioſum ex licentia poſſe fermè tribus horis ante ortum ſolis Miſſam inchoare. Nam cum ex iure communi iuxta probabiliorem opinionem omnibus conceſſum ſit duabus penè horis ante ortum ſolis Miſſam inchoare, priuilegium concedens præuentionem vnius horæ intelligi debet de preuentione à iure communi non conceſſa, aliàs nihil priuilegium operaretur. Quod ſi dicas ſæpè priuilegium à ſede Apoſtolica concedi celebrandi duabus horis ante ortum ſolis. Ergo ex iure communi id fieri non poteſt. Ergo priuilegium celebrandi hora ante auroram non extenditur ad tres horas ante ſolis ortum? Reſpondeo verum eſſe ex iure communi, certum non eſſe auroram comprehendere duas horas ante ortum ſolis, quinimo probabilius eſſe ſolam horam, vel horam cum dimidia comprehendi, ideoque priuilegium concedi poſſe celebrandi duabus horis ante ortum ſolis. At cum priuilegium Religioſis conceſſum non ſit de celebrando vna hora ante ortum ſolis, ſed vna hora ante auroram, & aurora ex probabiliori ſententia comprehendat ſpatium horæ cum dimidia ante ſolis ortum, efficitur duabus horis cum dimidia, plus minuſue ante ortum ſolis celebrari poſſe.

14. Miſſæ celebrandæ ſunt ab aurora vſque ad meridiem. Poſt meridiem vero nemini licet Miſſam inchoare ex conſuetudine iam recepta, & à Pio V. ſub pœna ſuſpenſionis ferendæ approbata *in Bulla* quæ incipit *Sanctiſſimus in Chriſto Pater.* Et tradunt Suar. *diſp* 80. *ſect.* 4. Vaſq. *diſp.* 232. *c.* 4. Layman. *lib.* 5. *cap.* 4 *n.* 4. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. diſput. vlt. pun.* 9. *n.* 6. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. *in fine.* Nam eſto antiquo tempore ieiunium protrahebatur vſque ad ſolis

occaſum

Digitized by Google

occaſum, licitum eſſet hora tertia pomeridiana ſacrum facere, at ceſſante ea conſuetudine ſimul etiam vſus, & conſuetudo ceſſauit hora tertia poſt meridiem celebrandi, quinimo conſuetudine firmatum eſt vltra meridiem plus minuſue ne Miſſa inchoëtur, tametſi contrarium doceat, Nauarr. *cap.* 25. *num.* 87. Viuald. *in candelab. cap. penult. de Euchar. numer.* 50. Pitigianum *diſp.* 13. *quæſt.* 12. *art.* 4. Llamas 3. *p. method. cap.* 5. §. 18. quibus fauet D. Thom. *quæſt.* 83. *art.* 2. aliique antiqui Patres apud Vaſq. *ſuprà* aſſerentes hora tertia poſt meridiem Miſſam abſque vllo priuilegio dici poſſe, quia eo tempore Chriſtus ſe Patri æterno cruentè obtulit. Non igitur eſſe poteſt indecens, ſi ea hora incruentè immoletur, eaque de cauſa teſtatur. Nauarr. ſe ſæpè cum iter ageret hora tertia poſt meridiem celebraſſe. Sed nullatenus hæc ſententia etiam vt probabilis admittenda eſt, cum manifeſtè repugnet conſuetudini receptæ, & introductæ, & ab Eccleſia Romana approbatæ. Aliàs inutilia eſſent priuilegia concedentia facultatem celebrandi hora poſt meridiem, ſi iure communi ſpectato omnes poſſent non ſolum vna hora, ſed tribus horis poſt meridiem celebrare. Quod ſi roges quantum temporis ſpatium differre debeat ſacerdos poſt meridiem celebrationem, vt mortaliter peccare cenſeatur? Reſpondeo cum Bonac. *dicto pun.* 9. *num.* 6. per horam debere eſſe, quia aliàs non videtur nimia dilatio.

Supradictam doctrinam limitare debes, ne procedat caſu quo poſt meridiem Miſſa ſolemnis, & concio ad populum finita ſit, nam eo caſu introducta eſt conſuetudo, vt eo finito officio aliquæ Miſſæ priuatæ dicantur, ne plures ſacri auditione careant. Deinde limita in neceſſitate communicandi ægrotum, ſatisfaciendi populo, vel peregrinis ſerò accedentibus, poterit enim in his neceſſitatibus ſacerdos ieiunus Miſſam inchoare duabus, vel tribus horis poſt meridiem, maximè ex diſpenſatione Epiſcopi, ſi ibi adſit. Valet enim Epiſcopus ex rationabili cauſa facultatem concedere poſt meridiem celebrandi, ſicuti poteſt concedere, vt ante auroram celebretur. Ex priuilegio autem Pontificis omnibus Religioſis aliqua iuſta cauſa intercedente conceſſum eſt, vna hora poſt meridiem celebrare. Quinimo ſacerdotem, qui ratione itineris, vel alia de cauſa non potuit die feſto ante meridiem celebrare, poſſe hora poſt meridiem Miſſam inchoare ex recepta conſuetudine teſtantur Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. *num.* 6. Suar. *diſp.* 80. *ſect.* 4. Rodrig. *quæſt.* 43. *art.* 2. Mirand. *man. Prælat. t.* 1. *quæſt.* 40. *art.* 11. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.*

Pvnctvm VIII.

De loco ad ſacrificium requiſito.

1. *Locus ſacer eſt ad ſacrificium requiſitus.*
2. *Expenditur quis poſſit Eccleſias conſecrare, & benedicere.*
3. *Eſt peccatum mortale ſecluſa neceſſitate, & diſpenſatione extra locum ſacrum celebrare.*
4. *Explicatur neceſſitas.*
5. *Expenditur diſpenſatio.*
6. *Epiſcopi etiam ſtante* Trident. *deſignare poſſunt oratoria.*
7. *Non eſt illis ſublata per* Trident. *poteſtas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Eccleſiam.*
8. *Ex priuilegio qualiter poſſint extra Eccleſiam Mendicantes celebrare etiam ſtante* Trident.
9. *Quid ſit conceſſum Religioſis Societatis Ieſu.*
10. *In mari etſi plures Doctores cenſeant celebrari non poſſe, tametſi periculum abſit ſanguinis effundendi. Probabilius eſt oppoſitum.*
11. *Eccleſia non debet eſſe polluta.*
12. *Quibus modis polluatur. Remiſſiuè reſpondetur.*
13. *Qualiter Eccleſia reconcilietur.*
14. *Eccleſia polluta ſolo ſacrificio in ea celebrato non reconciliatur, tametſi aliqui contrarium ſentiant.*
15. *Quando cenſeatur Eccleſia conſecrationem, ſeu benedictionem amittere latè examinatur.*

1. Conſtans eſt omnium ſententia cum D. Thom. 3. *p.* 83. *art.* 3. neminem poſſe iure ordinario abſque neceſſitate & ſine diſpenſatione, vel priuilegio extra Eccleſiam, ſeu locum ſacrum Miſſam celebrare, colligitur *ex cap.* 1. *cap. nullus. cap. ſicut de conſecrat. diſt.* 1. & ex Trident. *ſeſſ.* 22. *cap. de obſeruand. in celebrat. Miſſar.* Et licet antiquo iure locus ab Epiſcopo conſecratus pro celebratione requiſitus fuerit, at conſuetudine firmatum eſt benedictum ſufficere, quinimo eſſe authoritate Epiſcopi erectum, ſeu deputatum ad prædictum finem, vti tradunt Sanch. *l.* 9. *de matr. diſp.* 15. *n.* 24 *&* 16. Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 3. Vaſq. *diſp.* 233. *cap.* 1. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *in princ.*

Quod ſi roges quis poſſit Eccleſias conſecrare, & benedicere? Reſpondeo ſi conſecrandæ ſunt, ſolus Epiſcopus eas ſacrare poterit neque, ſimplici ſacerdoti committi poteſt, niſi à Pontifice, vt dicitur *cap. Nemo de conſecrat. diſt.* 1. *cap. tua fraternitas. cap. aqua de conſecrat. Eccleſ.* & tradunt aliis relatis Ludouic. de Mirand. *manu. Prælat. t.* 2. *quæſt.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Bonac. *de ſacram. diſp.* 4. *quæſt. vlt. pun.* 9. *num.* 8. Barboſa, 2. *p. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 27. *num.* 1. vbi optimè aduertit conſecrationem fieri poſſe quolibet die tam feſtiuo, quam feriali. *cap. tua de conſecrat. Eccleſ.* ſed non abſque dote à patrono ſignata, aliàs Epiſcopus obligaretur dotem ex propriis aſſignare, iuxta Gloſſ. & textum in *cap. cum ſicut de conſecrat. Eccleſiæ.* Noſtris vero Paul. III. priuilegium conceſſit, vt ſi Epiſcopus illius diœceſis requiſitus diſtulerit per quatuor menſes conſecrationem poſtulatam, poſſit quicunque alius Epiſcopus conſecrare. Idemque conceſſit Honorius IV. Minoribus, & Carmelitanis Ioann. XXII. prout referunt Mirand. *t.* 2. *Man. Prælat. quæſt.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 27. *num.* 11. Si vero Eccleſia conſecranda non eſt, ſed benedicenda, ſimplici ſacerdoti committi poteſt, & de facto Minoribus conceſſit Leo X. vt poſſint ſuas Eccleſias, oratoria, & cæmeteria benedicere ad ſuum tantum vſum, quo priuilegio vtuntur Societatis Superiores caſu quo Ordinarij abeſſent, vel ægrè benedictionem concederent. Habetur *in compend. priuileg. Societ. verbo benedicere.* §. 1.

3. Et licet Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 3. & Eman. Saà, *verbo Miſſa. num.* 20. Ludouic. Lopez *inſtructor. conſcient. t.* 21 *cap.* 79. *ante* §. *ſupereſt*, exiſtiment non eſſe peccatum mortale ſecluſo ſcandalo, & contemptu extra locum ab Epiſcopo deputatum celebrare, audiendi non ſunt. Nam negari non poteſt eſſe aliquod peccatum violare legem ſupradictis decretis firmatam, & conſuetudine approbatam. At hæc lex grauem materiam reſpicit, ſiquidem tranſgreſſoribus illius grauis pœna infligitur in *dicto cap. nullus.* Neque obſtat (vt inquit Sotus) hanc pœnam ſolum tempore primitiuæ Eccleſiæ ſeruari: quia eſto pœna abrogata ſit, præceptum abrogatum non eſt, ac proinde ſi ſub graui culpa antiquo tempore obligauit; & modò obligat. Et ita ſuſtinent Sanch. Suar. Ægid. Laym. & Vaſq. ſupra multis allegatis Barboſa *de poteſt. Epiſcop.* 2. *p. alleg.* 23. *num.* 2. Nullam tamen pœnam ſuſpenſionis, vel interdicti ipſo iure incurrunt huius præcepti violatores, quidquid affirmet Syluest. *verbo Miſſa.* 1. *quæſt.* 3. §. 5. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. moti *ex cap. Epiſcoporum de priuileg. in* 6. Quia ibi non eſt ſermo de celebrantibus extra locum, ſacrum, ſed de celebrantibus, vel celebrare facientibus in loco interdicto per cenſuras Eccleſiæ, quibus Eccleſiæ ingreſſus interdicitur. Sicuti benè notarunt Suar. *diſput.* 81. *ſect.* 3. *non longè à principio.* Ægid. *quæſt.* 83 *art.* 3. *dub.* 1. Pœna vero depoſitionis, quæ à Syluestro Papa in *dicto cap. nullus presbyter,* imponitur, non ipſo iure, ſed ferenda eſt, vt ex textu conſtat.

4. Dixi abſque neceſſitate. Nam ea ſtante poterit quilibet extra locum ſacrum etiam ſub dio celebrare. Ex dicto cap. *ſicut de conſecrat. diſt.* 1. Exempla ſunt primò ſi longam peregrinationem peragas per loca deſerta, ſeu Infidelium vbi non occurrit Eccleſia, poteris extra illam in altari viatico celebrare, ne tanto ſacrificio diu priuatus exiſtas, Sic relatis Palud. Syluest. Soto, docet Suar. *diſput.* 81. *ſect.* 3. Saà, *Miſſa. numer.* 20. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 224. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *c.* 5. *numer.* 3. Neque huic doctrinæ obſtat priuilegium Epiſcopis iter facientibus conceſſum *in cap. vlt. de Priuileg. in* 6. vt in quolibet honeſto loco in altari portatili celebrare poſſint, quia ex vi illius priuilegij poſſunt abſque neceſſitate, ſola commoditate ſpectata ſub territorio, vel ſubdio celebrare. Sacerdos vero ſecluſa neceſſitate id non poteſt, ſicuti benè aduertunt Ægid. *dicto numer.* 224. Vaſquez *cap.* 1. *numer.* 7. Suar. *dicta ſect.* 3. Layman. *dicto cap.* 5. *numer.* 3. *in fine.* Secundo ſi Eccleſiæ dirutæ ſunt, ne populus ſacrificio careat, poteris extra locum ſacrum celebrare. Habetur. *cap. concedimus de conſecrat. diſt.* 1. & tradunt relati Doctores. Tertiò ſi locus ſacer exiguus ſit, nec poſſit aduenientium capere multitudinem poteris extra illum ſacrum facere, ne plures careant ſacrificio. Sic Nauarr. *cap.* 25. *num.* 82. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. Layman. Suar. Ægid. Vaſq. *locis allegatis.* Quartò in bello, ne milites diebus feſtis ſacrificio priuentur, poteris in caſtris ſacrificare. Et idem eſt in littore maris, vt nauigantes non valentes nauem deſerere, ſacrum audiant. Sic Laymann. & Vaſq. vbi ſupra. Quod ſi aduerſus prædicta obiicias textum *in cap. ſicut de conſecrat. diſt.* 1. vbi Felix Pontifex ſummam neceſſitatem expoſtulat, vt ſacrum fieri poſſit extra Eccleſiam? Reſpondeo cum Vaſq. *dicta diſp.* 233. *c.* 1. *num.* 5. conſuetudine firmatum eſſe minorem neceſſitatem ſufficere.

5. Dixi ſine diſpenſatione. Nam poſſe Epiſcopum in hac lege diſpenſare concedunt Doctores *ex cap. Miſſarum de conſecrat. diſt.* 1. ibi: Miſſarum ſolemnia non niſi in locis ab eo conſecratis, vel vbi ipſe permiſerit. Debet tamen, adeſſe cauſa legitima huius diſpenſationis, aliàs nulla erit

Quod ſi dicas ex cauſa legitima quemlibet ſacerdotem propria authoritate poſſe extra locum ſacrum celebrare, ideoque diſpenſationem Epiſcopi fruſtraneam eſſe, reſpondeo non eſſe fruſtraneam, nam ſæpè cauſa neceſſitatis eſt dubia, vt propria authoritate poſſis extra locum ſacrum celebrare; accedente vero Epiſcopi diſpenſatione id licitum tibi eſt, vt benè explicat Vaſq. *diſput.* 233. *cap.* 1. *num.* 5. exemplo perſonæ nobilis ægrotantis, quacum diſpenſare poteſt Epiſcopus, vt in eius domo in loco decenti profanis vſibus deſtinato celebretur, vt Miſſam audiat, communionemve recipiat. Ob quam cauſam non videtur poſſe ſacerdos propria authoritate celebrare. Neque hæc poteſtas per Trident. *ſeſſ.* 22. *decreto de obſeruandis, & vitandis in celebrat. Miſſar.* vllo pacto reſtricta eſt. Nam in eo decreto non de poteſtate diſpenſandi vna, vel altera vice, ſed de poteſtate ordinaria concedendi facultatem liberam celebrandi in loco etiam aliis profanis vſibus deſtinato ſermo eſt, vti benè aduertit Nauarr. *cap.* 25. *num.* 82. Suar. *diſput.* 81. *ſect.* 3. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 5. *dub.* 1. *num.* 225. Vaſq. *diſput.* 223. *capite* 1. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 4. Etenim iure antiquo ſpectato *cap. in his de Priuileg. cap. vlt. eodem tit. in* 6. *cap. Miſſarum de conſecrat. diſt.* 1. poterant Epiſcopi cauſa aliqua rationabili intercedente facultatem liberam concedere celebrandi in loco aliis etiam profanis vſibus deſtinato, vt poſt alios comprobat Tuſchus, *t.* 4. *litt. A. concl.* 11. Gutierr. *can. quæſt. lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 25. Barboſa *de poteſt. Epiſcop.* 2. *p. allegat.* 23. *numer.* 6. Quæ poteſtas ordinaria reſtricta eſt à Trident. quatenus lege vniuerſali ſtatuit, ne patiantur Epiſcopi priuatis in domibus, ac omnino extra Eccleſiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria ab eiſdem ordinariis deſignanda, & viſitanda ſanctum hoc ſacrificium à ſæcularibus, vel regularibus quibuſcunque peragi, priuilegiis quibuſcunque non obſtantibus. Ex quibus manifeſtum eſt non poſſe Epiſcopum extra Eccleſiam, & oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata permittere celebrare, liberam facultatem concedendo, ſecus verò diſpenſandò vna vel altera vice. De hac enim poteſtate Concilium locutum non eſt, vti docent Suar. Ægid. Layman. Barb. *d. alleg.* 23. *in fine.*

6. Rurſus ex ſupradictis verbis Trident. manifeſtè conſtat non eſſe Epiſcopis ſublatam facultatem deſignandi oratoria, in quibus ſacrificium peragatur, quinimo ea facultas ibi ſupponitur, ſiquidem oratoria ab eo deſignanda, & viſitanda ſunt. Solum enim tollitur ab eis facultas conceſſa *in cap. Miſſarum de conſecrat. diſt.* 1. permittendi aliis celebrationem liberam, & per modum priuilegij in priuatis domibus, & omnino extra Eccleſiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata. In oratoriis ergo, ſicut in Eccleſia permittere optimè poſſunt celebrationem, maximè aliqua rationabili cauſa intercedente. Atque ita docent Vaſquez *diſput.* 233. *cap.* 1. *num.* 3. Eman. Rodrig. *t.* 3. *quæſt. regular. quæſt.* 43. *art.* 6. Suar. *diſput.* 81. *ſect.* 3. *verſ. addit vero.* Saà, *verbo Miſſa. numer.* 20. Barboſa alios referens *alleg.* 23. *numer.* 8. Fagundez *de primo Eccleſ. præcep. lib.* 3. *cap.* 12. *à numer.* 9. Neque huic doctrinæ aduerſatur breue Pauli V. editum anno 1617. quo omnibus Prælatis aufertur poteſtas concedendi licentias celebrandi in domibus priuatis, etiamſi nobiliſſimæ ſint, quia (vt opinor) intelligi debet de facultatibus perpetuis celebrandi in locis non permanenter diuino tantum cultui dicatis, quia Paul. V. ſolum eo breui intendit decretum Trident. renouare, & denuo ſtabilire.

7. Maior difficultas eſt, an ſublata ſit Epiſcopis poteſtas libera celebrandi, vel faciendi celebrare extra Eccleſiam, & ſubdio conceſſa ipſis *in cap. vlt. de priuileg. in* 6. eo quod Concilium expreſsè mandauerit Epiſcopis, ne patiantur omnino extra Eccleſiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata ab eis deſignanda, & viſitanda ſanctum hoc ſacrificium peragi. Non igitur poterunt neque ipſi celebrare, neque aliis facultatem celebrandi concedere. Cæterum omnino tenendum eſt prædictam facultatem reſtrictam non eſſe à Trident. Quia Trident. ſolum præcepit Epiſcopis ne permittant ſæculares extra Eccleſiam, & oratoria ab eiſdem deſignanda, & viſitanda celebrare, non tamen prohibet ipſemet celebrare, imo nec prohibet vt ſui cauſa alij celebrent, quia eo caſu non tam celebrant ex facultate quam Epiſcopi concedunt, quam ex facultate Epiſcopis data, qua facultate conſentientibus Epiſcopis vti poſſunt: atque ita vt certum reſoluit, deciſumque refert Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 4. Vega *in reſponſo. caſ.* 4. *p. caſu* 33. Barboſa aliis relatis *alleg.* 23. *num.* 5. Vaſq. *diſput.* 233. *cap.* 1. *num.* 7.

8. Ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ conceſſo *in cap. in his* 30. *de priuileg.* Poterant Fratres Prædicatores, & Minores extra Eccleſiam vbicunque fuerint celebrare, ſine parochialis iuris præiudicio, quod priuilegium renouatum, & ampliatum eſſe à Sixto IV. Alexand. VI. comprobat Man. Rodrig. *t.* 1. *quæſt. regul. quæſt.* 43. *art.* 4. Sed non caret difficultate, an prædictum priuilegium à Tridentino *ſeſſ.* 22. *decreto de obſeruand. & euitand. in celebrat. Miſſar.* fuerit reuocatum? Negat Eman. Rodrig. *t.* 1. *regular. q. q.* 43. *art.* 5. infirmo fundamento ductus. Primo, quia Trident. non videtur regularibus prohibere prædicti priuilegij vſum, ſed ordinariis præcipit, vt eo priuilegio non obſtante cenſuris, aliiſque iuris remediis compellant regulares, ne illis vtantur. Ergo dum non compelluntur, vti illo poſſunt. Secundò quia eſt priuilegium, iure communi conceſſum, quod ad ſui reuocationem expreſſam poſtulat mentionem. Sed contrarium verius eſt, vti docet Nauarr. *cap.* 25. *num.* 81. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 3. Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 3. *verſ. quarta exceptio.* Vega *in reſponſion. caſ. conſcient.* 4. *p. caſu* 33. Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſcop. alleg.* 23. *numer.* 4. colligitur manifeſtè ex Bulla Gregor. XIII. Societati Ieſu conceſſa, quæ incipit: *Vſum altaris viatici.* Ratio ea eſt, quia concilium non ſolum præcipit ordinariis regulares compellere, ne priuilegio celebrandi extra Eccleſiam vtantur, ſed ne id permittant priuilegiis quibuſlibet non obſtantibus. Sentit ergo concilij priuilegium eo decreto derogari, alias regulares permitti deberent ſupradicto priuilegio vti, neque vlla ratione compelli poſſent ab eo vſu abſtinere.

9. Verùm eſto prædictum priuilegium reuocatum ſit à Trident. at nouiter eſt conceſſum Religioſis Societatis Ieſu à Paulo III. & Gregor. XIII. vt conſtat *ex compend. priuileg. verbo altare.* & tradit Man. Rodrig. *dicta quæſt.* 43. *art.* 4. quo priuilegio gaudebunt alij Religioſi, qui in noſtrorum priuilegiis communicant. Igitur Paul. III. in Bulla quæ incipit *licet debitum* edita anno 1549. circa medium inquit. Liceat Præpoſitis, & de eorum facultate vniuerſis Fratribus, & Sociis Societatis huiuſmodi in presbyteratus ordine conſtitutis in locis in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit habere oratoria, & in eis, ac quocunque alio honeſto, & congruenti loco in altari portatili cum debita reuerentia, & honore etiam tempore interdicti, quauis etiam Apoſtolica authoritate appoſiti ianuis clauſis, excommunicatis, & interdictis excluſis ſubmiſſa voce Miſſas, & alia diuina officia celebrare, &c. Item Gregor. XIII. in Bulla quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem* edita anno 1575. concedit, vt in oratoriis, & capellis, quæ ipſius Societatis Prouinciales per ſe domibus, collegiis, & aliis locis, vbi aliqui Societatis reſidebunt, approbauerint, & ad diuinum dumtaxat cultum deputauerint, Miſſæ, & alia diuina officia alterius licentia deſuper minimè requiſita celebrari poſſint. Tandem Idem Gregor. anno 1579. in Bulla quæ incipit: *Vſum altaris* inquit. Vſum altaris viatici Societati veſtræ à fælicis recordat. Paulo Papa III. conceſſum, deinde à Concil. Trident. vniuersè ſublatum vobis eatenus reſtituimus, vt intermiſſiones, quæ à ſuperioribus fiunt, presbyteri veſtri ſeruata aliàs forma dictæ conceſſionis Miſſæ ſacrificium licitè valeant celebrare, ſuper huiuſmodi altari, vbique gentium, etiam in caſtris militum, modò loca etſi communia, & profana, tuta & honeſta ſint, & Generalis, aut per eum Prouinciales Præpoſiti eo tunc vtendum fore iudicauerint.

Ex quibus priuilegiis conſtat manifeſtè ſuperiores in domibus profeſſis, & collegiis Societatis oratoria deſignare poſſe, in aliis vero locis extra collegia, vbi aliqui ex Societate reſederint, neceſſario Prouinciales deſignaturos fore. Ad hanc tamen deſignationem nulla eſt Epiſcoporum deſignatio requiſita, vt colligitur manifeſtè ex dictis Bullis, & ſic vſus obtinuit. Oratoriis verò deſignatis non ſolum noſtri, ſed & ſæculares Clerici ibidem celebrare poterunt, quia conceſſio non tam perſonas, quam locum ſpectat. Secùs eſt de priuilegio altaris viatici, quod miſſionariis Societatis à Gregor. XIII. conceditur, ſpectat enim perſonas, non locum, ſicuti benè aduertit Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *c.* 5. *num.* 5. Secundò infertur neminem ex Societate celebrare extra Eccleſiam, & prædicta oratoria poſſe niſi ex licentia Prouincialis, quam ipſe concedere non valet niſi occaſione miſſionum. Conſtat ex prædicta Bulla Greg. XIII. de altari viatico.

10. Sed inquires, an in mari, vel flumine propria authoritate ob occurrentem neceſſitatem, quæ aliàs in terra celebrationem honeſtaret vel ex diſpenſatione Epiſcopi, vel ex priuilegio Societati conceſſo vbique in miſſionibus in altari portatili celebrandi celebrare poſſis? Negant communiter Doctores teſte S. Antonino. 3. *p. tit.* 13. *cap.* 6. §. 6. Nauarr. *cap.* 25. *numero* 82. Suar. *diſput.* 81. *ſect.* Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *numer.* 226. Vaſq. *diſput.* 233. *cap.* 1. *num.* 4. *verſ. cæterum.* Bonac. *diſp.* 4. *quæſt. vlt. pun.* 9. *num.* 12. Mouentur, quia regulariter eſt periculum ſanguinis effundendi ob continuam nauis agitationem. Et licet vna, vel alia vice hoc periculum ceſſare videatur, non inde lex prohibens prædictam celebrationem ceſſat, quia lex non ſpectat periculum vtcunque, ſed regulariter contingens. Deinde quia vix in naui locus decens celebrationi

inueniri

Digitized by Google

inueniri poterit. Ob quas cauſas videtur conſuetudine receptum in mari celebrari non poſſe. Nihilominus ſatis probabile eſt ſtante mari tranquillo poſſe in nauibus Indicis, & ſimilibus celebrari, ſicut in terra: quia in prædictis nauibus & locus decens inuenitur, & periculum morale effuſionis ſanguinis nullum eſt, vt experientia teſtatur. Ob quam rationem audiui frequenter in nauibus celebratum eſſe, vſuque comprobatum nullius inconuenientis adeſſe periculum. Atque ita docent licitum eſſe Durand. *in rationali. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 41. Scortia, *lib.* 2. *cap.* 13. Eman. Saà, *verbo Miſſa. num.* 19. Henriq. *cap.* 27. Anglez *quæſt. de valore Miſſæ. art.* 2. Graffis. 1. *p. deciſ. lib.* 2. *cap.* 42. *num.* 10. Bartholom. ab Angelo *de Miſſa.* §. 620. Layman. inclinat, *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 4. Fagund. *de primo Eccleſiæ præcepto, lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 14. *&* 15. teſtaturque à Clement. VIII. & Paulo V. permiſſum eſſe.

11. Præterea Eccleſia conſecrata, ſeu benedicta vt ſit apta ſacris peragendis, violata, ſeu polluta eſſe non debet: aliàs graue peccatum eſſet, in ea ſacrificium celebrare, quin prius reconcilietur: docent omnes Doctores, vt videre eſt apud Syluest. *verbo conſecratio* 2. *quæſt.* 9. Nauarr. *ſum. cap.* 25. *num.* 256. Suar. *diſput.* 81. *ſect.* 4. Zenedo *ad decret. collect.* 153. Azor. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 13. Barboſ. *alleg.* 28. *numero* 54. & colligitur ex toto tit. *de conſecrat. Eccleſ.* Nulla tamen pœna ipſo iure incurritur, vt ſatis indicat textus *in cap. is qui de ſentent. excommunicat. lib.* 6. & tradunt præcitati Doctores. A prædicto peccato excuſatur ſacerdos, ſi dum peragit ſacrum violatio contingit. Nam eſto conſecratio facta non ſit, ſi tamen canon fuerit inchoatus, poteſt ſacerdos Miſſam perficere abſque reconciliatione: quia moraliter reputatur ſacrificium inceptum. Secus eſſet ſi ante canonis inceptionem violatio contigiſſet, deberet expectare reconciliationem, vel Miſſam omittere. Sic Conincb. *dub.* 1. *num.* 236. Suar. *diſput.* 81. *ſect.* 4. *in fine.* Layman. *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *verſ. addendum quarto.*

12. Quod ſi roges quibus modis Eccleſia pollui, ſeu violari contingat? Vide quæ diximus *tract.* 11. *diſput. vn. de immunit. Eccleſ. p.* 1. & vltra ibi allegatos Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *aſſert.* 3. Barboſ. 2. *p. allegat.* 28. neque enim aliquid noui addendum occurrit.

13. Reconciliatur autem Eccleſia (ſi conſecrata ſit) per Epiſcopum, aqua ab ipſo, vel alio Epiſcopo benedicta vino, & cinere admixta, prout habetur in Pontificali Romano. Neque hanc poteſtatem ipſe ſed ſolus ſummus Pontifex ſimplici ſacerdoti concedere poteſt, vt expreſsè habetur in *cap. propoſuiſti, & cap. aqua de conſecrat. Eccleſ.* & ſubditur ibi ratio, quia licet Epiſcopus committere poſſit quæ iuriſdictionis exiſtunt, tamen quæ ordinis Epiſcopalis ſunt, non poteſt inferioris gradus Clericis demandare, & ita tradunt Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 5. *quæſt.* 5. Zenedo *ad decret. collect.* 135. *num.* 1. Mirand. man. Prælat. *t.* 2. *quæſt.* 39. *art.* 8. *concl.* 2. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 12. Barboſ. 2. *p. alleg.* 28. *num.* 55. *&* 56. Vnde non eſt audiendus Saà, *verbo Eccleſia*, affirmans ex commiſſione Epiſcopi presbyterum reconciliare Eccleſiam poſſe.

Cæterum Prælati regulares ex conceſſione Leonis X. facta Minoribus poſſunt Eccleſias quacunque ex cauſa violatas reconciliare aqua per Epiſcopum benedicta, quam & ipſi benedicere poſſunt, ſi Epiſcopus per duas diætas (hoc eſt per 14. leucas, vt dicit Gloſſa *verbo duas diætas, in cap. nonnulli de Reſcript.*) abſens fuerit, habetur inter priuilegia Mendicantium *verbo benedicere.* §. 14. & in noſtrorum priuileg. compend. *verbo Eccleſia* §. 2. & *in* §. 1. dicitur. Poſſunt noſtri facere benedici, aut conſecrari Eccleſias Societatis cum cæmeteriis, & primum lapidem poni per quoſcunque Epiſcopos, ſi Diœceſani intra quatuor menſes id facere diſtulerint ex conceſſione Pauli III. Idem quoad altaria conſecranda conceſſit Honor. Minoribus, vt in eorum monument. *conceſſ.* 212. notarunt Ludouic. de Mirand. *t.* 2. *man.* Prælat. *q.* 19. *art.* 8. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. §. 6. Barboſ. 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 28. *num.* 64. Rodrig. *t.* 1. *quæſt. regular. q.* 19. *art.* 6. *dub.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 12.

Si vero Eccleſia non conſecrata, ſed tantummodo benedicta ſit per ſimplicem ſacerdotem, ſola aſperſione aquæ benedictæ, & orationibus ab Eccleſia inſtitutis quæ in Manuali Romano habentur, purificari poterit. Gloſſa *in c. ſi Eccl. de conſecrat. Eccleſ. verbo lauetur*: per textum ibi. Henriq. Layman. Barboſa *ſupra. num.* 57. Neque opus eſt aquam eſſe ab Epiſcopo benedictam, ſed ab ipſemet ſacerdote benedici poteſt, vti colligitur *cap. vlt. de conſecrat. Eccleſ.* ibi: Aqua protinus exorcizata lauetur. Solum enim expoſtulat aſperſionem aquæ exorcizatæ, ſeu benedictæ. Quo ergo fundamento expoſtulanda eſt Epiſcopi benedictio? Adde ſi ab Epiſcopo aqua neceſſario benedicenda eſſet, non protinus lauari, ſeu purificari Eccleſia poſſet. Sic notauit Henriq. & Laym. & Mirand. *ſupra.* & Barboſa. *num.* 57. aduerſus Tolet. *lib.* 5. *ſum. cap.* 8. *numer.* 14. Dubium tamen eſt, an Eccleſia polluta reconcilietur ſacrificio in ea peracto ſiue bona, ſiue malà fide peractum ſit? Affirmat Eman. Saà, *verbo Eccleſia num.* 19. Caſtro *lib.* 2. *de lege pœnali. num.* 9. & probabile reputat Auila, 5. *p. de cenſur. diſput.* 7. *dub.* 3. Mouentur, quia nulla maior purificatio excogitari poteſt, quam ea quæ ex tanto ſacrificio naſcitur, vti videtur probare textus *in cap. de fabrica de conſecrat. diſt.* 1. ibi: Conſecrationem cuiuſlibet Eccleſiæ in qua Spiritus ſancti arrha non ponitur, celebritatem ſcimus tantum eſſe Miſſarum. Et ideo ſi qua Sanctorum baſilica à fundamentis etiam fuerit innouata ſine altaris motione; ſine aliqua dubitatione cum in ea fuerit Miſſarum ſolemnitas celebrata, totius conſecrationis ſanctificatio implebitur. Si vero ſanctuaria quæ habebat ſublata ſunt, rurſus eorum repoſitione, & Miſſarum ſolemnitate reuerentiam ſanctificationis accipiet.

Cæterum contrarium tenendum exiſtimo cum Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap* 26. *q.* 13. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *verſ. addendum quarto.* Quia conſecratio Eccleſiæ eiuſve purificatio iure poſitiuo ſtatuta ſunt, at nullibi ſtatutum eſt ſacrificium loco reconciliationis ſuccedere: ſicuti in omnium ſententia non ſuccedit loco conſecrationis. Ergo abſque vllo fundamento id affirmabitur. Neque his obſtat quod Epiſcopus abſens, vel impeditus reconciliationem facere, licentiam concedere poſſit in Eccleſia polluta celebrandi, vti docet D. Thom. *q.* 83. *art.* 3. *ad* 2. Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 4. *verſ. hic poſitis.* Eman. Saà, *verbo Eccleſia num.* 23. Auila, 5. *p. de Cenſur. diſp.* 7. *dub.* 3. quia inde potius infertur ſacrificium non eſſe inſtar reconciliationis, aliàs ſimplex ſacerdos ex commiſſione Epiſcopi reconciliare Eccleſiam conſecratam violatam poſſet, contra communem ſententiam. Poteſtas namque Epiſcopi concedendi celebrationem in Eccleſia polluta, non oritur ex poteſtate, quam habet Eccleſiam reconciliandi, ſed ex iuriſdictione qua gaudet diſpenſandi in legibus Eccleſiaſticis vrgente cauſa.

15. Supereſt dicendum quando Eccleſia conſecrationem, ſeu benedictionem amittat, ita vt noua conſecratione, ſeu benedictione indigeat? Pro huius deciſione aduerte benedictionem Eccleſiæ non tam parietibus, quam ſolo inhærere, è contra conſecrationem parietibus ineſſe. Etenim cum Eccleſia conſecratur, parietes ſacro oleo liniuntur, & cruces ibi figuntur iuxta Eccleſiæ Romanæ ritum: at cum Eccleſia benedicitur, pauimentum aqua luſtrali aſpergitur. Ex quo fit corruentibus parietibus conſecrationem Eccleſiæ amitti, quinimo ſi parietes interius decruſtentur, cenſeri debet amiſſa conſecratio, quæ parietum cruſtris, ſeu ſuperficiebus inerat: vti colligitur ex textu *in cap. Eccleſiis de conſecrat. diſt.* 1. At benedictio cum ſolo inhæreat, amiſſa non cenſetur parietibus deſtructis, ſeu combuſtis, ſicuti probat. *Lex, æde ſacra.* 83. *ff. de contrahend. empt.* ibi: Æde ſacra terræ motu diruta locus ædificij non eſt profanus. Et tradit Suar. *diſput.* 81 *ſect.* 4. *caſu* 6. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 15. Sed hoc intelligendum eſt, modò authoritate ſuperioris deſtructa Eccleſia non ſit, cum ſpe proximæ reædificationis, vt pluribus firmaui *prædicto tract.* 11. *pun.* 6. *num.* 7.

Notanter dixi corruentibus parietibus, vel decruſtatis conſecrationem Eccleſiæ amitti, ſecus ſi ſolum ligna, & tecta corruant, vel comburantur, & parietes perſeuerent, quia tunc Eccleſia eadem manere cenſetur, *ex cap. ligneis de conſecrat. Eccleſ. vel altaris.* Et ibi Gloſſa. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 26. *q.* 13. *&* 2. *p. lib.* 9. *c.* 4. *q.* 6. Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 27. *num.* 17. Deinde debent parietes in ſimul corruere: nam ſi minor pars corruat, non obinde conſecratio amittitur. Quinimo etiamſi parietes omnes deſtruantur, ſi tamen non ſimul, ſed ſucceſſiuè per aliquot dierum, ſeu hebdomadarum interualla fiat deſtructio, & illorum reparatio, conſecratio amiſſa cenſeri non debet, tametſi curſu temporis omnis materia Eccleſiæ de nouo ſuperueniat, vti probat textus *in cap. de fabrica.* Iuncta Gloſſ. *verbo innouata, de conſecrat. diſt.* 1. *&* Gloſſ. *in cap. propoſuiſti, verbo reconciliari. & in c. ligneis verbo parietibus, de conſecrat. Eccleſ.* Syluest. *verbo conſecratio.* 1. *q.* 3. *verſ. tertius eſt.* Nauarr. *cap.* 27. *num.* 258. Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 4. *caſu* 6. Barboſa, *alleg.* 27. *num.* 19. Eman. Saà, *verbo Eccleſia n.* 18. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 16. Ratio eſt, quia pars, quæ ſemel de nouo aduenit, vt ſuppono, minor eſt ea quæ præexiſtit. Ergo per acceſſionem ad præexiſtentem conſecratam conſecrata cenſetur, quippe magis dignum trahit ad ſe minus dignum. *Argum. textus in cap. quod in dubiis de conſecrat. Eccleſ. & in cap. vnic. eodem tit. lib.* 6. Neque obſtat materiam quæ fuit à principio conſecrata totam periiſſe, vt obinde noua Eccleſia dicenda ſit, quia eſt noua phyſicè, ſed non moraliter, & quoad effectum conſecrationis, *argum. leg. quod in rerum natura ff. de legat.* 1. *& in leg. grege. ff. eodem tit. & leg. proponebatur ff. de iudiciis*, vbi eadem communitas, & populus cenſetur, tametſi decurſu temporis perſonæ illius pereant, & nouæ ſuccedant.

Digitized by Google

Aliqui limitant hanc ſententiam, ne procedat quando animo reparandi omnes vel penè omnes parietes ſucceſſiuè illorum deſtructio, & reparatio fit, quia cenſeri debet ea deſtructio in communi æſtimatione, ac ſi ſimul contigiſſet. Sic tanquam ſatis probabile defendit Laymann. *lib.5. ſum. tract.5. cap.5. num.16.* cum Panormit. *in cap. propoſuiſti n. 8. de conſecrat. Eccl.* Sed verius cenſeo hanc limitationem admittendam non eſſe, ſicuti neque eam admittunt Suar. Nauarr. Barboſ. & alij ſupra relati, abſolutè docentes non indigere Eccleſiam noua conſecratione, ſi paulatim, & ſucceſſiuè reparatio illius fiat, neque vllam de hac intentione mentionem facientes, & meritò, quia prædictæ rationes eodem modo procedunt ſiue deſtructio, & reparatio minoris partis ex intentione deſtruendi, & reparandi maiorem Eccleſiæ partem fiat, ſiue non. Et cum quod magis dignum trahat ad ſe minus dignum, ita vt maior pars conſecrata præexiſtens minorem partem aduenientem conſecratam reddat, ex eo præciſè pendet, quod minor pars non conſecrata maiori conſecratæ vniatur, non ex intentione, quod alia pars de nouo deſtruenda, & reparanda poſtmodum ſit, talis enim deſtructio, & reparatio cum priori deſtructione, & reparatione non eſt coniuncta. Item non impedit eſſe vnam Eccleſiam moraliter, & non diuerſam, quod à principio intenderis illam integrè deſtruere, & reparare, ſi tamen ſucceſſiuè, & interpollatè deſtruxeris, & reparaueris, ſicuti non eſt diuerſus populus, cuius perſonæ ſucceſſiuè pereunt, & aliæ de nouo ſuccedunt, tametſi Deus illas perſonas interimens intendat tandem omnes interimere, & nouas creare.

PVNCTVM IX.

De Altari neceſſario ad Sacrificium.

1. *Altare & fuit, & eſt neceſſarium. Quotuplex ſit.*
2. *Debet eſſe lapideum, qua parte continet corpus, & ſanguinem Chriſti.*
3. *Debet eſſe conſecratum, & quis conſecrare poſſit.*
4. *Aliqui expoſtulant, vt reliquias Sanctorum contineat.*
5. *Verius eſt neceſſarium non eſſe.*
6. *Quando altare amittat conſecrationem. Non amittit ex motione ſigilli reliquiarum.*
7. *Quando ita frangitur vt pars quæ remanet commodè calicem, & patenam continere non poſſit, amittit conſecrationem.*
8. *Tametſi cornua illius diminuantur, conſecratio non amittitur.*
9. *Qualiter altare fixum motione execretur.*
10. *Altare portatile non execratur, eſto à capſula lignea ſeparetur.*
11. *Qualiter non poſſit ſacerdos ſimplex celebrare, in altari, in quo illo die Epiſcopus celebrauit.*

1. Altare ad ſacrificium ſemper neceſſarium fuiſſe probat ex omnium ſententia aduerſus hæreticos Bellarm. *t.2. lib.1. de Miſſa c.16.* Si enim antiquæ legis ſacrificia, imo & inania gentium ſacrificia altare poſtularunt, quanto magis hoc admirabile, & diuinum ſacrificium expoſtulare debet. Quocirca conſecrans abſque altari grauiſſimum peccatum committeret. Duplex eſt altare, aliud fixum, cuius mentio fit in *cap. ſi motum de conſecrat. diſt.1. & cap.1. de conſecrat. Eccleſ.* Aliud portatile, ſeu viaticum, de quo in *cap. vlt. de Priuileg. lib.6.* Dicitur fixum, quia fixum eſt Eccleſiæ, & vt ibi firmiter perſeueret, conſecratur. Econtra portatile dicitur, quia conſecratur, vt ex vno loco in alium portari poſſit. Ad ſacrificium igitur celebrandum quodcunque ſufficit, quippe tam portatile, quam fixum verum altare eſt. Nam vt rectè monet Vaſq. *diſp.233. cap.2. num.10.* priuilegium conceſſum Epiſcopis in *c. vlt. de Priuileg. in 6.* non fuit, vt poſſint in altari portatili in Eccleſia celebrare; hoc enim iure commune omnibus eſt conceſſum, ſed vt poſſint extra Eccleſiam in quouis decenti loco in eo altari ſacrificium peragere.

2. Hoc altare ſiue fixum ſit, ſiue portatile debet eſſe lapideum qua parte Corpus, & Sanguinem Chriſti continere debet. Nam licet ante Syluestrum Pontificem ob tyrannorum perſecutionem in altaribus ligneis ſacerdotibus permiſſum fuerit celebrare: at à tempore Syluestr. ſtatutum omnibus eſt, vt non niſi in lapideo ſacrificium peragatur, vt conſtat ex pluribus decretis quæ referuntur à Gratiano *de conſecrat. diſt. 1.* & tradit Gregor. Nyſſen. *orat. de baptiſmate.* Auguſt. *Serm. 255. de tempore.* Chryſoſtom. *hom.20. in 2. epiſt. ad Corinth.* Solo autem Pontifici ſummo reſeruatum eſt altare ligneum, in quo D. Petrus obtulit, vt in eo ipſe ſolus ſacrificare poſſit, vti legitur in vita Syluest. & in feſto dedicat Eccleſiæ Saluat. 9. Nouembr. Aduerte ex conſuetudine recepta prædictum altare lapideum non ex duplici lapide colligato, ſed ex vno integro coaleſcere debere, vt ſic aptius vnitas perſonæ, quæ in Chriſto eſt, repræſentetur. Vaſq. *cap.2. numer.16.* Bonac. *quæſt. vltim. punct. 9. num.13.* Item debet eſſe tantæ magnitudinis, vt pedem calicis, & patenam ſaltem ex maiori parte continere poſſit, aliàs ſacrificio ineptum erit. Sic ex communi ſententia tradit Suar. *diſp.81. ſect.5.* Ægid. de Coninch. *q.83. art.3. dub.2. num.242.* Laym. *lib.5. ſum. tract.5. cap.5. num.2.* Vaſq. *diſp.233. cap.2. num.16.*

3. Deinde hoc altare debet eſſe per Epiſcopum conſecratum, colligitur ex *cap. altaria de conſecrat. diſt.1.* Et licet ibi dicatur altaria chriſmatis vnctione, & Sacerdotali benedictione conſecranda eſſe, nomine Sacerdotalis benedictionis omnes intelligunt Epiſcopalem. Non enim presbytero datum eſt aras conſecrare, vt dicitur *cap. nullus presbyter. de conſecrat. diſt.1.* ideoque ſolum pro Epiſcopis in Pontificali Romano præſcripta eſt forma conſecrandi altaria. Verum ex commiſſione Pontificis nemini eſt dubium ſimplicem Sacerdotem poſſe altaria conſecrare, ideoque Paul. III. an 1549. Societatis Ieſu religioſis in remotiſſimis partibus degentibus, vbi catholicus Epiſcopus inueniri facilè non poteſt, conceſſit facultatem altaria conſecrandi, quam facultatem Minoritibus conceſſit Honorius III. vt in eorum monumentis habetur, *conceſſ. 212.* & refertur *in compend. priuileg. Societ. Ieſu, verbo Eccleſia. §.1.* Et Adrian. VI. Minoris ordinis Prouincialibus Indiarum, & Fratribus, quibus ipſi commiſerint facultatem dedit conſecrandi altaria, & Calices etiam pro vſu alieno in caſu neceſſitatis, Epiſcopis in Prouincia non exiſtentibus, ſicuti teſtatur Rodrig. *t.1. quæſt. regul. q.28. art.2.* Quinimo Gregor. XIV. teſte eodem Rodrig. omnibus Abbatibus Ciſterciensis Ordinis priuilegium conceſſit aras, & Calices conſecrandi. Celebrare autem abſque hoc altari lapideo conſecrato ab eo qui poteſtatem conſecrandi habuerit, mortale peccatum eſt, ſicuti docent ex omnium ſententia Vaſq. *diſp.233. cap.2. n.12.* Suar. *diſp.81. ſect.5.* Eman. Sà, *verbo Altare in fine,* aduerſus Victor. *de Euchariſt. num.98.* affirmantem, ſi abſit ſcandalum, aut contemptus, mortale peccatum non eſſe.

4. Præter ſupradictas conditiones aliqui Doctores expoſtulant vt conditionem neceſſariam maximè pro altari fixo, vt aliquorum Sanctorum reliquias in ſe habeat incluſas. Ita Durand. *lib.1. rational diuinor. officior. cap.7. n.21.* Syluest. *verbo altare q.1.* Azor. *t.1. l.10. cap.27. q.8.* Scortia *lib.1. cap.14. n.4.* Fauetque Eccleſia in introitu Miſſæ orans per merita Sanctorum, quorum reliquiæ in eo altari ſunt. Supponit ergo ibi Sanctorum reliquias adeſſe. Mouentur ij Doctores ex concil. Carthagin. *5. can.14.* & Africano *cap.50.* relatis *in cap. placuit de conſecrat. diſt.1.* vbi præcipitur altaria in quibus nullum corpus, aut reliquiæ Martyrum probantur, ab Epiſcopis, qui locis eiſdem præſunt (ſi fieri poteſt) euerti. Quod ſi dicas præcipi euerti altaria, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ certæ conditæ probantur, quia occaſio erat ſuperſtitionis, non vero altaria reliquiis carentia. Obſtat, quia eadem occaſio ſuperſtitionis eſt, ſi altaria frequentes, putans ibi aliquod ſanctum corpus, vel reliquias Martyrum adeſſe, cum tamen nullum ſit. Cum ergo illis temporibus nullum altare erigeretur, quin in eo ſanctorum Martyrum reliquiæ conderentur, meritò præcipitur ea altaria euerti, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ Martyrum conditæ probantur. At ſi propter populi tumultum id fieri non poſſit, admoneantur fideles, ne ea loca tanquam Martyrum reliquiis ſacrata frequentent. Deinde mouentur ex *can. 7. ſeptimæ Synodi generalis*, vbi præcipitur ne templum ſine ſacris reliquiis conſecretur, at templum non in parietibus, ſed in altari continere reliquias debet. Ergo tacitè definitur, ne altaria ſine ſacris reliquiis conſecrentur.

5. Cæterum etſi decentiſſimum ſit, vt altaria maximè fixa reliquias probatas Sanctorum contineant, at id neque eſt, nec fuit neceſſarium ex præcepto. Sic docent Panormit. *c.1. de conſecrat. Eccleſ. à num.2.* Suar. *diſp.81. ſect.5.* Ægid. de Coninch *quæſt.83. art.3. dub.2. num.241.* Vaſq. *diſp.233. cap.2. num.16.* Laymann. *lib.5. ſum. tract.5. capite 5. numer.8.* Et quidem eſſe decentiſſimum, & à Prælatis Eccleſiæ procurandum per ſe patet, idque non leuiter indicat illa oratio, quam in introitu Miſſæ ſacerdos recitat. Quod vero nunquam fuerit præceptum generale latum de hac reliquiarum continentia, probatur expendendo textus, quibus oppoſita ſententia nititur. Nam *cap. placuit* eſto præceptum contineret, cum non fuerit alicuius concilij Generalis, ſed Prouincialis obligare non potuit vniuerſam Eccleſiam. Deinde nego Concilium prohibere altaria abſque reliquiis conſecrari pro ſacrificio celebrando, ſed prohibere abſque reliquiis conſecrari tanquam Martyrum memorias. Hæc enim altaria per agros & per villas tanquam Martyrum Memorias conſtructa abſque reliquiis meritò ſupradicta Concilia prohibent, & præcipiunt euerti, quia ſuperſtitioſum eſt altaria frequentare vt corpus, & reliquias Martyrum continentia, cum tamen nullum corpus, vel reliquias martyrum contineant: ideoque ſubdit Concilium. Nulla memoria Martyrum probabiliter acceptetur, niſi vbi corpus, aut reliquiæ certæ ſint, aut origo alicuius habitationis, vel poſſeſſionis, vel paſſionis fideliſſima

liſſima

Digitized by Google

iiſſima origine traditur. Nam quæ per ſomnia, & per inanes quaſi reuelationes quorumlibet hominum vbicumque conſtituuntur altaria, omnino reprobentur. Textus vero *can. 7. ſeptimæ Synodi generalis* non conuincit, quia eſto præceptum ibi fuerit, nullum templum abſque Sanctorum reliquiis conſecrari: at non inde infertur quodlibet altare illius templi reliquias martyrum continere debere; ſufficit enim ſi aliquot illius reliquias contineat. Adde ad ſatisfaciendum prædicto precepto opus non eſſe reliquias martyrum in ipſo altari ſumpto altari pro ara ſacrificii, includi, ſufficit ſi in altari communiter ſumpto adſint, ſicuti adſunt imagines, & alia altaris ornamenta.

Sed gratis admiſſo, quod antiquo tempore fuerit præceptum ne vllum altare conſecretur abſque reliquiis Sanctorum in ipſo incluſis, dicendum neceſſario eſt conſuetudine abrogatum eſſe. Etenim altaria ita multiplicata ſunt ex neceſſitate, vt vix pro tot altaribus reliquiæ certæ Sanctorum poſſint inueniri, nulla igitur eſt obligatio includendi ibi reliquias. Neque obſtat Eccleſiam in introitu Miſſæ orare Dominum per merita Sanctorum, quorum reliquiæ ibi ſunt, quia intelligi debet cōditionaliter, ſi ibi ſint: præſtat enim hūc ſenſum Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic ſunt, id est quorum reliquiæ hic fuerint, & omnium Sanctorum. Sententia verò Durand. *lib. 1. Rational. diuin officior. cap. 7. num. 21. &* Ioann. Andr. *in cap. placuit de conſecrat. diſp. 1.* aſſerentium loco reliquiarum particulam hoſtiæ conſecratæ apponi in ara poſſe, ſuſtinenda non eſt, ſed omnino reprobanda. Eſt enim contra reuerentiam debitam ſacramento illud corruptioni exponere, atque ita relato Panormit. docet. Vaſq. *diſp. 233. cap. 2. num. 17.* Ægid de Coninch. *q. 83. art. 3. dub. 2. num. 242.* Suar. *diſp. 8. ſect. 5.* Eman. Saà, *verbo altare in fine.*

6. Supereſt dicendum, quando altare tam fixum, quam portatile conſecrationem amittat? Affirmat communis ſententia altare reliquias Sanctorum in ſe continens conſecrationem amittere, ſi ſoculus, ſeu ſigillum eas reliquias continens frangatur, aut moueatur. Sic docent Canoniſtæ *in cap. 1. & cap. ligneis de conſecrat. altaris.* Silueſt. *verbo altare. q. 8. Angel. §. 2.* Saà, *num. 1.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. n. 9. verſ. exinde*, Barboſa, *plures allegans, 2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 27. n. 25. & 26.* Bonac. *diſp. 4. q. vlt. pun. 9. num. 15.* Mouentur *ex dicto cap. 1. de conſecrat. Eccleſ.* ibi. Adhæc ſi altare motum fuerit, aut lapis ille ſolummodo ſuperpoſitus, qui ſigillum continens confractus, aut etiam diminutus, debet iterum conſecrari.

Verùm vt rectè notauit Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 3. dub. 2. num. 240.* & Layman. *dicto, loco.* ex prædicto textu nullatenus colligitur altare execrari fractione, ſeu motione ſigilli reliquias continentis, ſed ſolum fractione, ſeu diminutione lapidis ſuperpoſiti ſigillio, quod longè diuerſum eſt. At cum conſecratio ex iure tantum poſitiuo pendeat, & communis ſententia affirmet fractione, ſeu motione ſigilli reliquias continentis altare execrari, credendum eſt vſu, & conſuetudine ſic firmatum eſſe, à quo recedere indecens erit, ſicuti notauit Layman. *dicto cap. 6. num.*

7. Deinde altare tam fixum, quam portatile conſecrationem amittit, ſi ita frangatur, aut diminuatur, vt pars quæ integra remanet calicem cum patena commodè continere non poſſit: quia eo ipſo redditur ineptum muneri ſacrificij. Sic omnes doctores referendi. At ſi pars quæ remanet commodè calicem cum patena continere poſſit conſecrationem non amiſit, quia non amiſit formam ſibi debitam altaris cuim forma nulla alia ſignata eſt præter magnitudinem, quæ calicem cum patena contineat, quare ea magnitudine perſeuerante & forma altaris remanet, & conſecratio perſeuerat, vt colligitur *ex cap. 1. ligneis. cap. quod in dubiis. de conſecrat. Eccleſ. vel altar.* & traduut Sylueſt. *verbo altare. q. 8.* eman Saà. *num. 1.* Suar. *diſp. 81. ſect. 5.* Vaſq. *diſp. 233. cap. 2. ſub num. 12.* Ægid de Coninch. *q. 83. art. 3. dub. 2. num. 239.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. q. vult p. 9. num. 15.* Barboſ. *alleg. 27. num. 25.* Laym. *dicto. cap. 6. num. 3.* Cum autem dubium eſt, an diminutio, ſeu fractura impediat legitimam calicis, & patenæ continentiam Epiſcopus iudicare debet, neque alteri arbitrium committitur. Barboſa Bonac. Laym. *loc alleg.*

8. Altaris conſecrationem amitti, ſi cornua illius frangantur, ſeu diminuantur, tametſi pars remanens calicem & patenam commodè continere poſſit affirmant Silueſt. *verbo altare. q. 8.* Armilla. *num. 10.* Henriq. *lib. 9. cap. 28. num. 1. in comlitt.* R. Barboſ. *alleg. 27. num. 26.* Bonac. *pun. 9. num. 15.* Mouentur, quia illis in partibus ſacra fit vnctio, & conſecratio. Ergo illis partibus pereuntibus conſecratio petit. Cæterum oppoſitum verius eſt, quia eſto illis in partibus vnctio, & conſecratio facta fuerit, at tota ara ex ea vnctione redditur conſecrata. Quam conſecrationem amittere non poterit, dum ſacrificio peragendo apta fuerit. Sic Laym. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 6.*

9. Motione abſque fractione vlla altare fixum execratur, ſi lapis ſuperpoſitus ab ſtructura, cui eſt affixus ſeparetur. Decidit expreſsè *cap. ad hæc. cap. quod in dubiis, cap. ligneis de conſecrat. Eccl. vel altaris.* Quia vt dicit Gloſſa *in dicto c. ad hoc* altare fixum vt fixum & ſtabile perſeueret, conſecratur. Quod ſi altare fixum permanere firmiter poſſit, aliquibus lapidibus ſtructuræ dimotis, conſecrationem non perdit, quia abſolutè eandem formam retinet, ſub qua fuit conſecratum, vt benè aliis relatis docuit Vaſq. *diſp. 233. cap. 2. num. 13.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 3.* Suar. *diſp 81. ſect. 5. in medio.* Quinimo ſi tota menſa ſimul cum lapidibus quibus inhæret de loco in locum moueatur, affirmat Vaſquez & Suar. non obinde execrari, quia prædicti textus non de motione, & ſeparatione locali, ſed de motione, & ſeparatione ab ſtructura loquūtur. Neque mihi diſplicet dictum Tabien, *verbo altare §. 5.* In cuius fauorem propendet Suar. *dicta ſect. 5. in medio*, altare fixum tunc amittere conſecrationem per ſeparationem ſuperioris menſæ à columnis, quando conſecratur, vt fixum, & immobile. Secus quando prius conſecratur menſa, & poſtmodum ſtructuræ ſuperponitur. Ex eo autem quod altare fixum motione, vel fractione conſecrationem perdat, Eccleſia nullatenus execrata cenſenda eſt, ex deciſione textus *in cap. ad hæc de conſecrat. Eccleſiæ*, declarantis, ſeu corrigentis textum *in c. motum de conſecrat. diſt. 1.* & tradunt Gloſſa *ibi.* Vaſq. & Suar. *locis allegatis.* Adde execrata Eccleſia, quia eius parietes combuſti, vel collapſi ſunt, altare conſecratum permanere poterit. Et è contra altare execratum eſſe poteſt, tametſi, Eccleſia conſecrationem retineat, quia conſecratione diſtincta conſecrata ſunt Sylueſt. *verbo altare. q. 11.* Mirād. *t. 2. man. Prælat. q. 39. art. 7.* Suar. *diſp. 81. ſect. 5. verſ. in tertia parte* Barboſ. *alleg. 27. num. 26.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 5. in fine.* Aliter vero dicendum eſt de pollutione, nam altari polluto per ſanguinis, vel ſeminis effuſionem Eccleſia polluta eſt. Et è contra Eccleſia polluta omnia altaria fixa ibidem exiſtentia polluta cenſentur, quia pollutio quolibet loco Eccleſiæ contingens totam, Eccleſiam, eiuſquè cæmeterium contiguum afficit: & notauit Layman. *loco allegato.*

10. Difficultas eſt, an altare portatile conſecratione indigeat, ſi à ligneis ſeu capſula, cui eſt incluſum ſeparetur? Affirmant Paludan *in 4. diſt. 13. quæſt. 2. art. 4. concl. 2.* Angel. *verbo altare num. 2.* & moueri poſſunt, quia textus *in cap 1. c. quod in dubiis. cap. ligneis de conſecrat Eccl.* aſſerentes per fractionem, ſeu motionem lapidis ab ſtructura conſecrationem amitti, generaliter de altari loquuntur, nec deciſionem limitarunt ad altare fixum. Cæterum etſi prædicti textus manifeſtè non expreſſerint, de ſolo altari fixo doctrinam intelligendam eſſe; At ſatis ex illis colligitur præcipuè cum altare portatile vt ex vno loco in alium moueri poſſit inſtitutum ſit, & capſula illa lignea, in qua ara includitur non pro forma, ſed ad ornatum, & cuſtodiam apponatur. Non igitur ex illius motione, & ſeparatione amittere altare conſecrationem debet, vt benè docuit Abbas, *dicto cap. 1. de conſecrat. Eccleſ.* Sylueſt. *verbo altare. quæſt. 9.* Suar. *diſp. 81. ſect. 5. in medio.* Vaſq *diſp. 233. cap. 2. poſt med.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 2. dub. 2. n. 239.* Eman. Saà, *verbo altare.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 5.*

11. Tandem *in cap. vlt. de conſecrat. diſt. 2.* ſtatuitur, vt in altari in quo Epiſcopus Miſſam cantauit, presbyter eodem die aliam celebrare non præſumat ob reuerentiam Epiſcopo debitam. Sed hoc intelligendum eſt inquit Azor. *inſtit. moral. 1. p. lib. 1. cap. 27. q. 10.* Barboſ. *alleg. 27. num. 26. in fine*, quando Epiſcopus in ſuis Eccleſiis, & in propria diœceſi, & ſolemni cæremonia, & religione rem diuinam celebrauerit. Et licentia tamen Epiſcopi, vel neceſſitate vrgente optimè poterit ſacerdos ibidem celebrare, ſicuti notauit Gloſſa *ſuprad. cap.* Henriq. *lib. 9. c. 28. num. 1.* Quinimo præceptum hoc conſuetudine ferè vbique abrogatum eſſe teſtantur Scortia *lib. 2. de ſacrificio c. 14. num. 6.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 10.*

PVNCTVM X.

De ornatu altaris, vaſis, & veſtibus ſacris, aliiſque ad celebrationem requiſitis.

1. *Quibus linteis altare exornandum ſit.*
2. *Parua palla, & purificatorium requiritur.*
3. *Requiritur lumen, & ex qua materia.*
4. *Item liber Miſſalis, & qualiter.*
5. *Debet eſſe altare Cruce exornatum.*
6. *Patena, & calix conſecrata ab Epiſcopo vel habente priuilegium.*
7. *Pyxis, in qua ſacramentum reponitur debet eſſe benedicta, & ex materia qua calix, ſed non neceſſariò,*
8. *Adeſſe debent veſtimenta ſacra benedicta.*
9. *Ob decentiam calceatus ſacerdos accedere debet.*
10. *Quando cooperto capite celebrare poſſit.*
11. *Debet in ſacrificio ſacerdos habere miniſtrum non fœminam, ſed virum.*

12. *Expenditur ſigillatim quando ornamenta altaris conſecrationem, ſeu benedictionem amittant.*
13. *Quis poſſit ſacra ornamenta tangere.*
14. *Recitatio matutinarum precum non neceſſariò præmittenda eſt celebrationi, etſi alij contrarium firment.*

1. PLura præmitti celebrationi debent. Primò decet integram menſam altaris linteo mundo coopetiri. Ex neceſſitate autem ſola ea pars altaris, quæ ara vocatur cooperiēda eſt duplici linteo, vel vno duplicato, quæ non oportet eſſe benedicta, quinimo in neceſſitate profana eſſe poſſunt, & ea poſtmodum vtenda domino reddi, teſte Saà, *verbo Miſſa.n.* 7. Azor. 1. *p.lib.*10. *cap.*28.*quæſt.*8. Layman. *tract.*5.*cap.*6.*num.*11. Super hæc lintea apponi debet palla benedicta, quæ vulgo corporale vocatur. Vnde altare triplici linteo ornandum neceſſariò eſt, neque plura requiruntur. Nam eſto in *cap ſi per negligentiam de conſecrat.diſt.*2. quatuor linteorum mentio facta fuerit. At conſuetudine præſcriptum eſt tria ſufficere, duplex non benedictum, & alterum benedictum.

2. Secundò requiritur ex præſcripto Eccleſiæ parua palla, qua Calix cooperiatur ſimiliter benedicta, quæ non ex ſerico, neque auro elaborata qua parte calicem tangit ſed ex lino debet eſſe. Sine hac ſacrum dicere graue peccatum eſſe, niſi corporalia ita oblonga ſint, vt calicem cooperire poſſint, teſtatur Suar. *diſp.* 81. *ſect.* 6. §. 2. His addendum eſt purificatorium, quo calix ſumpto ſanguine, & lotione purificatur, quod oportet eſſe benedictum, ſed non ex neceſſitate, cum immediatè ſpecies ſacramentales non attingat, neque alicubi inueniatur de hac benedictione præceptum. Prædicta corporalia benedicta debent eſſe ab Epiſcopo, vel ex eius commiſſione à ſimplici ſacerdote. Etenim quoties aliqua res ſacranda non eſt Chriſmatis vnctione, ſimplici ſacerdoti committi poteſt. De facto commiſſa eſt hæc facultas à ſede Apoſtolica omnibus ſuperioribus Societatis, vt conſtat ex *compend. priuileg. verbo benedicere.* §.3. ſed cum quadam limitatione: nam ſi corporalia, veſtimenta, cæteraque ornamenta Eccleſiæ pro vſu externorum benedicenda ſunt, id fieri non poteſt, niſi neceſſitas vrgeat, & Prælati diſtent, & ſine illorum offenſione. Præterea debent eſſe munda, ne horrorem, & ſcandalum generent, aliàs grauiter ſacerdos contra reuerentiam tanto ſacramento debitam delinqueret, vt benè notauit Suar. *diſp.*81. *ſect.* 6. *ante ſecundam concluſ.* Eman Saà. *verbo ſacra.num.* 5. Pluribus relatis Bonacin. *diſp* 4.*quæſt.vlt.pun.*9. *num.* 24. Quod de aliis ſacerdotalibus veſtimentis ſuo modo dicendum eſt *argum.c.relinqui de cuſtodia Eucharist.* & tradit Eman. Saà. *verbo ſacra n.*5.

3. Tertio requiritur lumen ad ſacrificium, ſine quo ſacrum dicere graue eſſet peccatum, colligitur manifeſtè ex *cap.vlt. de celebrat. miſſar.* vbi quidam presbyter grauiter damnatur, quia ſine igne, hoc eſt lucerna ſacrificabat. Sufficit vna lucerna, tametſi deceat plures eſſe. Et licet in Trident. *ſeſſ.*22. *decreto de obſeruand.in celebrat.miſſar.* prohibitum fuerit certum numerum candelarum ad ſacrificium apponi, intelligendum eſt, ſi ille certus numerus ex ſuperſtitione appoſitus fuerit, ſecus ſi ex religione fuerit præſciptus, vt benè notauit Vaſq. *diſp.*233.*cap.* 3. *circa finem.* Materia huius lucernæ certa debet eſſe, vt ex conſuetudine conſtat. Si tamen hæc deſit, & ſcandalum abſit (facilè abeſſe poteſt) cenſerem peccatum non eſſe lucernam ex oleo abhibere, vti docuit Vaſq. *diſp.* 233. *cap.* 3. Quinimo adhibere ſebaceam excuſant à peccato Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *i inſtitut. moral.cap.*28. *quæſt.*15. Tolet. *lib.*2.*ſum.cap.*2. *n.* 14. Bonac. *diſp.*4.*de ſacram.quæſt.vlt.pun.*9.*n.*31. Laym. *c.*6. *num.*17.

4. Quartò requiritur liber Miſſalis ſaltem in quo Canon contineantur non ex aliquo iure poſitiuo ſcripto, ſed conſuetudine firmato, & rubricis Miſſæ approbato. Quocirca communiter Doctores cenſent, vt videre eſt apud Nauarr. *cap.*25. *num.*84. Henriq. *cap.*29.*num.*7. Bonac. *diſp.*4.*de ſacram. quæſt. vlt pun.*9.*num.*30. graue eſſe peccatum ſine ſupradicto libro celebrare, ne ſacerdos periculo errandi ſe exponat. Et licet aliquis ſacerdos huic periculo morali expoſitus eſſe nō videretur, eo quod firmiter memoria Canonem teneret, ſufficit communiter hoc adeſſe periculum, vt lege prædicta omnes aſtringatur. Adde quemuis ſacrum facientem facile diſtrahi, vel turbari poſſe, ita vt nequeat Canonem integrè recitare. Vt igitur hoc vitetur periculum, expedit omnino canonem ſcriptum ibi præſentem habere. Nihilominus non videtur improbabile poſſe ſacerdotem abſque Miſſali, cum facilè non reperitur, ſacrum facere, ſi experientia comperit nullum errorem committere memoriter omnia recitans, quia abeſt periculum morale errandi. Sic Suar. *diſp.*81.*ſect.*6. Layman. *li.*5.*ſum.tract.* 5.*cap.*6.*num.*17.*verſ.idemque.* Vaſq. *diſp.*233.*cap.* 3. *in fine*, vbi concludit, quod ſacerdoti cui ita debilis eſt poteſtas videndi, vt nullatenus legere poſſit, ſi tamen hoſtiam debita cum reuerentia leuare, adorare, tractare, & ſumere poſſit a ſacrificio faciendo excludendum non eſſe, tametſi vt vitetur nota, expedit librum miſſalis præſentem habere.

5. Quinto requiritur altare aliqua cruce ornatum eſſe: nam eſto in iure præceptum non ſit, habetur tamen in regulis Miſſalis, & in cæremoniis, & ritibus Miſſæ; omiſſio autem huius ornatus non videtur eſſe grauis culpa ob materiæ leuitatem, ſic docuit Suar. *diſp.*81.*ſect.*6. §.*quinto* Laymann. *lib.*5. *ſum.tract.*5.*cap.*6.*n.*12.*verſ.*8. Bonac. *diſp.*4. *quæſt. vlt. punct.* 9.*num.*30.

6. Sexto requiritur patena, & calix conſecrata ab Epiſcopo, vel aliis poteſtatem habentibus *cap.vn.de Sacra vnction.* §.*vlt.* & *alii de conſecrat.diſt.*1. Materia patenæ, & calicis debet eſſe ex auro, vel argento, vel ſi vrget paupertas ex ſtanno, non vero ex lapide, ferro, ære, ligno, vitro, aliiſque ſimilibus, habetur *cap.vt calix de conſecrat.diſp.*1.*c.vlt.de celebrat. miſſar.* & tradunt omnes Doctores. Plumbum ex opinione Emā. Saà, *verbo miſſa.nu.*8. & Hoſtienſ. relati à Syluest. *verbo calix in principio* pro ſtanno reputatur. At rectius ipſe Syluest. & Paludan. *in* 4.*diſt.*13.*quæſt.*2.*art.*5. Vaſq. *diſp.*233.*cap.* 4. *num.* 30. Suar. *diſp.*81.*ſect.*7. Laymann. *lib.*5.*ſum.tract.*5.*cap.*6. *num.* 12. exiſtimant ex plumbo confici non poſſe, eo quod in *prædicto cap. vt calix* nulla alia materia præter argentum, aurum, & ſtannum apta ad conficiendum calicem iudicatur, cum igitur plumbum diuerſum ſit, permitti non debet. Adde plumbum facilè denigratur, & ſordes contrahit, & ad vomitum prouocat, quæ ſunt præcipuæ rationes, ob quas in aliis materiis ab auro, argento, & ſtanno calix confici non permittitur. Aduerte ſupradicta intelligenda eſſe de culpa calicis, pes enim ex ære, ferro, aliaue materia confici poteſt, teſte Vaſq. *diſp.* 233. *cap.* 4. *num.*30. Ægid. de Coninch. *quæſt.*83.*art.*3.*dub.*3.*n.*244. Henriqu. *cap.*28.*num.*2. Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.*12.

7. Solet hic inquiri, an pyxis in qua ſacramentum reponitur, debeat eſſe conſecrata ſicut, calix vel ſaltem benedicta, ſicuti ſunt corporalia, cum immediatè ſpecies ſacramentales attingat? Item an debeat ex eadem materia conflari, ac calix, & patena conflantur? Sed breuiter dicendum eſt non requiri ex neceſſitate eſſe conſecratam, vel benedictam, quia nullibi cauetur, & præcepta imponenda non ſunt abſque fundamento firmo. Neque obeſt quod in Pontificali ſpecialis benedictio pro pyxide aſſignetur, nam plures benedictiones ibidem aſſignantur non vt neceſſariæ, ſed conuenientes, vt pro vaſis reliquiarum, pro campanis, pro altaris ornamentis. Decet tamen maximè pyxidem benedictam eſſe. Sic aliis relatis docēt Azor. 1. *p lib.*10. *cap.* 27. *quæſt.* 7. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. Vaſq. *diſp.*233.*cap.*4. *num.*36. Layman. *lib.*5 *ſum. tract.*5.*cap.*6. *in fine.* Bonac. *diſp.*4.*quæſt.vlt.pun.*9.*nu.*23. tametſi contrarium ſentiat Barboſa. *allegat.*27.*num.* 14. cui fauet Suar. *diſp.*81.*ſect.*7.*ad finem.* Reginald. *lib.*29.*nu.* 201. Materia pyxidis ſignata non eſt, expedit tamen eſſe auream, argenteā, vel ſaltem ſtanneam, vt notarunt Vaſq. & Ægid. *locis alleg.* Monet tamen Vaſq. pyxidem ſeu vaſculum ſacramenti ſuper aram conſecratam corporalibus benedictis coopertam collocari debere, vti conſuetudine ſeruatur. Si enim ad illius ſacramenti conſecrationem prædicta ara, & corporalia requiruntur, cur non ad permanentem illius conſeruationem? Cæterum non crederem eſſe grauem culpam horum omiſſionem. Tum quia nullibi de hac obſeruatione inuenitur præceptum, ſicuti inuenitur pro ſacramenti celebratione. Tum quia eſt longè diuerſa ratio. Etenim in celebratione requiritur ara, quia ſacrificium celebratur. Deinde quia ſacra hoſtia immediatè ſuper aram, & corporalia collocatur, & inſuper collocatur ibi ſanguis, qui ſi aliquando effundi contigerit, expedit ne extra ſacra linteamina effluat, quæ in Euchariſtia in ſacrario repoſita non procedunt. Aliàs ſi ex celebratione argumentum deſumendum eſſet, tribus linteis ara deberet ornari, ſicuti ornatur in celebratione, quod tamen conſuetudine obſeruatum non eſt.

8. Septimo requiruntur pro ſacrificio veſtimenta ſacra ab Epiſcopo, vel ab alio habente poteſtatem benedicta, nempè amictus, alba, cingulum, manipulus, ſtola, & caſula, ſine quibus, vel aliquo illorum celebrare graue eſſe peccatum teſtantur communiter Doctores apud Vaſq. *diſp.*233.*in fine* Nauarr. *cap.*25.*n.*84. Suar. *diſp.*82. *ſect.*2. & 3. Ægid. de Coninch. *dub.*3.*num.*250 Bonac. *diſp.* 4.*de ſacram.quæſt.vlt. punct.* 9. *n.* 26. colligiturque ex *cap.veſtimenta de conſecrat. diſt.* 1. & *ex cap.Eccleſiaſtica* 23.*diſt.* vbi ſub excommunicationis pœna arctatur ſacerdos cum ſtola ſacrificare, idemque eſt de reliquis veſtibus. Et licet Scotus, & Richard. relati à Nauarr. & Eman. Saà, *verbo Miſſa num.*10. quibus fauet Syluest. *eodem* 1.*num.*3. ſentiant cingulum non eſſe neceſſariò benedicendum. Contrarium tamen ſeruandum eſt ex preſcripta conſuetudine, & ex Pontificali Romano, & ex dicto *cap. veſtimenta.* Mouent tamen Suar. *diſput.*82.*ſect.*2.*in fine.* Eman. Saà *n.* 11. Azor. *lib.* 10.*cap.*28.*q.*9. vti poſſe ſtola pro manipulo, aut cingulo, aut manipulo pro ſtola, ſi habeat longitudinem debitam, vt humeros cooperiat, quia videntur plus minuſue eiuſdem eſſe formæ, quæ eſt horum veſtimentorum eſſentia. Si autem hæ veſtes duplices ſint, id eſt ex parte interiori, & exteriori ſingulæ benedictæ manent, ſi ſeparentur, ſicuti notarunt Eman, Saà, & Suar. *ſupra*, quia vnica benedictione ſacratæ ſunt. Significatio

Digitized by Google

ficatio myſtica horum veſtimētorum optimè traditur à Suar. ſupra: & colligitur ex orationibus ab Eccleſia inſtitutis, quas ſacerdos recitare debet, cum ſe ille ſacris veſtibus induit. Sed an ex graui culpa teneatur eas orationes recitare? non conueniunt Doctores. Nauarr. cap. 25. num. 73. & Azor. 1. p. lib. 10. cap. 29. quæſt. 5. affirmant, quia eſt grauis Eccleſiæ cæremonia. Sed verius eſt illarum omiſſionem ſolam culpam venialem conſtituere. Non enim maiori rigore ea cæremonia recepta eſt, teſte Henriq. lib. 9. cap. 14. ad finem. Pitigian. diſt. 13. qu. 2. art. 10. Bonac. diſp. 4. de ſacram. q. vlt. pun. 9. n. 32. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. n. 12. verſ. 8.

9. Octauo in rubricis miſſalis præſcribitur, ne ſacerdos celebraturus accedat abſque calceis, & quin ſuperior veſtis talum attingat, quæ ob decentiam præſcribuntur, ſed non ſub graui obligatione ſecluſo contemptu, vt ex communi ſententia teſtantur Vaſq. diſp. 233. cap. 4. in fine. Henriq. lib. 9. c. 26. n. 3. Suar. diſp. 82. ſect. 3. Saà, num. 15. Bonac. diſp. 4. de ſacrament. quæſt. vltim. p. 9. num. 29. Ægid. de Coninch, quæſt. 83. art. 3. in fine. Laymann. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 16. vbi affirmat nullam eſſe culpam occurrente aliqua neceſſitate ſine calceis celebrare.

10. Nonò debet ſacerdos diſcooperto capite celebrare ex textu in cap. Nullus Epiſcopus de conſecrat. diſt. 1. Ob cauſam tamen infirmitatis poteſt Epiſcopus licentiam concedere velato capite celebrandi, vti docent Suar. diſp. 82. ſect. 3. & Bonac. q. vlt. p. 9. num. 29. Quinimo rationabili cauſa certa intercedente poſſe fieri abſque Epiſcopi licentia teſtatur expreſsè Vaſq. diſp. 233. cap. 4. aſſeritque in Pollonia omnes Sacerdotes etiam religioſos hyemali tempore vſque ad conſecrationem velato capite altari adeſſe, probatque ex dicto cap. nullus, quod præſumptionem requirit. At qui ex neceſſitate facit, non temerè facit. Conſentit Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. Henriq. lib. 9. cap. 26. num. 3. Nauarr. lib. 3. conſ. 7. de celebrat. miſſar. in poſtrema edit. Saà, verbo Miſſa. num. 17. Azor. cap. 28. qu. 16. & alij.

11. Decimo tenetur ſub graui culpa Sacerdos in ſacrificio habere miniſtrum, qui ſacrificio inſeruiat, & reſpondeat, iſque vir ſit, non fœmina. Colligitur ex cap. propoſuit de Filiis presbyteror. Et licet in cap. hoc quoque de conſecrat. diſt. 1. requiratur duos eſſe ſacrificio præſentes, contraria conſuetudine abrogatum eſt, teſte Azor. lib. 10. cap. 29. quæſt. 1. Vaſq. quæſt. 81. art. 5. vel vt aliis placet, textus ille non de Miſſis priuatis, ſed ſolemnibus loquitur, quæ pluralitatem miniſtrorum habere debent, cum in hoc eius ſolemnitas conſiſtat. Quinimo Gloſſ. dicto cap. hoc quoque, & Turrecrem. ibi. Sotus diſt. 13. quæſt. 2. art. 5. ad 12. Graffis lib. 2. ſum. cap. 42. num. 3. Azor. lib. 10. cap. 29. quæſt. 3. Saà. verbo Miſſa. num. 18. exiſtimant vrgente neceſſitate, v. g. communicandi infirmum, vel audiendi ſacrum die feſto, poſſe abſque miniſtro celebrari. Et fortè huic probabili opinioni nititur conſuetudo Belgica, vt ſacerdotes præſertim in pagis abſque miniſtro celebrent, cuius conſuetudinis meminit Layman. eamque approbat lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 13. Sed certè hæc conſuetudo ſic generalis permittenda non eſſet, aliàs in ea regione lex Pontificia abrogata eſſet. Adde præceptum communicandi infirmum, & celebrandi die feſto non obligat, niſi cum celebratio ſeruatis Eccleſiæ ritibus, & cæremoniis fieri poteſt, vt bene notauit Vaſq. in præſenti. quæſt. 83. art. 5. Bonac. diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. p. 9. num. 34. illud tamen exiſtimo certum nullo caſu licere fœminam ſacrificio inſeruire, & veluti miniſtram ſacerdoti reſpondere, ſed ſatius eſſe abſque miniſtro celebrare, quàm fœminam in miniſtrum altari adhibere. Eſt enim hoc ſpecialiter prohibitum in cap. inhibendum de cohabitat. cleric. & mulier. Et tradit Ægid. de Coninch. quæſt. 83. art. 5. num. 264. & ibi Vaſq. Suar. diſp. 87. ſect. . ad fine. Bonac. aliis relatis diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. punct. 9. num. 33. Neque huic doctrinæ obſtat conſuetudo vrgens in monaſteriis monialium, quæ ſacerdoti è choro reſpondent. Id enim nullam indecentiam inuoluit.

12. Supereſt triplex quæſtio enodanda. Prima, quando cenſeantur ornamenta altaris ſuam benedictionem, vel conſecrationem amittere? Cui quæſtioni vnico verbo fieri poſſet ſatis, ſi reſpondeas, quoties prædicta formam ab Eccleſia præſcriptam amittunt, additione, diminutione, vel fractione, & benedictionem, ſeu conſecrationem admittere. Sed claritatis gratia omnia ſigillatim expendamus. Corporalia diminutione, ſeu ruptione amittunt benedictionem, cùm inepta reddantur, vt calicem cum patena continere poſſint, quia ea continentia eſt illorum forma. Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Caſula benedictionem perdunt, ſi ſuis officiis exequendis inepta fuerint. Vnde ſi ab Alba manicam abſcindas, noua benedictione indiget, quia vſui ad quem deſtinata eſt, deſeruire non poteſt. Cingulum ſi ita rumpatur, vt neutra pars cingere ſacerdotem poſſit. Stola ſi nequeat ſacerdotis humeros operire. Et ſic de reliquis. Sic Nauarr. cap. 25. num. 84. Suar. diſput. 82. ſect. 2. & 3. Ægid. de Coninch. quæſt. 83. artic. 3. num. 250. Bonac. diſput. 4. de ſacram. qu. vlt. pun. 9. à num. 26. & ſeqq. Barboſ. alleg. 27. num. 45. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 6. & alij apud ipſos. Eodem modo præcitati Doctores de Calice & Patena loquūtur? affirmant namque conſecrationem perdere, ſi vſui ad quem ſunt deſtinata, nequeant commodè deſeruire. Quod fractione cuppæ Calicis à cuppæ vel pede contingere poteſt. Si verò cuppa tornatilis fuerit per illius à pede ſeparationem conſecratio non perditur, ſi iterum iungatur ex recepta Eccleſiæ conſuetudine, quia ſub ea conditione conſecratur, vt ſeparari poſſit, ſicuti diximus de altari viatico, quod mouetur à ligneis quibus includitur. Atque ita docent Henriq. lib. 9. cap. 28. num. 2. Suar. diſp. 81. ſect. 7. Coninch. q. 83. art. 3. dub. 3. numer. 248. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 28. qu. 7. Barboſa, alleg. 27. numer. 40. Bonac. diſp. 4. de ſacram. q. vlt. pun. 9. numer. 20. Vaſq. diſp. 233. cap. 4. num. 35. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 6. Quod ſi Patena, & Calix qua parte ſpecies ſacramentales attingunt deaurentur, Etſi Durand. lib. 1. Rational. cap. 6. numer. 36. Ægid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 3. numer. 246. Eman. Saà, verbo calix, numer. 2. Selua de beneſic. 1. p. q. 5. num. 99. exiſtiment ſatis probabiliter non indigere noua conſecratione, eo quod non ſit diuerſus Calix, ſed idem & ſub eadem figura, ſicuti Eccleſia conſecrata, quæ denuò dealbatur. Et quia pars addita eſt longè minor præexiſtenti, ac proinde præexiſtens conſecrata illam ad ſe trahere debet, & conſecratam reddere, & denique amiſſione deaurationis præcisè conſecratio non amittitur, non igitur amitti debet deauratione ſuperueniente. Nihilominus probabiliis eſt noua indigere conſecratione, quia hæc conſecratio fit propter immediatum contactum Corporis, & Sāguinis Chriſti, qui in parte conſecrata neceſſariò faciendus eſt. At noua deauratione poſita contactus non fit in parte conſecrata, cum aurum ſupradictum conſecratum non ſit. Ergo. Neque rationes contrariæ vrgent. Non prima, quia eſto Calix denuò deauratus, idem reputetur quoad æſtimationem, & materialem, & politicum vſum, ſicuti conſecratus, & non conſecratus, at quoad vſum ſacrificij nequaquam idem conſeri debet, quia hic vſus ex conſecratione partis immediatè Corpus, & Sanguinem Chriſti tangentis deſumendus eſt. Secus eſt in Eccleſia conſecrata, cuius conſecratio non in parietum ſuperficie, ſed in illorum cruſtis fixa eſt, ac proinde dealbatione amitti non poteſt. Et hinc diſſoluitur ſecunda ratio, nam licet pars conſecrata præexiſtens maior ſit in quantitate, quàm ſuperaddita, quia tamen minor eſt, minuſque principalis in vſu ſacrificij, cum non immediatè, ſed mediatè ſanguinem contineat, ea de cauſa nequit partem ſuperadditam conſecratam reddere. Tertia nullius eſt momenti: Fateor libenter cum Suar. Ægid. Vaſq. Coninch. Layman. & aliis amiſſione deaurationis conſecrationem non perdi, quia cum totus Calix cōſecratus ſit, deaurationis amiſſione non redditur impotens ad Chriſti Sanguinem immediatè continendum in parte conſecrata, ſecus contingit, cum denuò deauratur, ſiquidem pars conſecrata immediatè continere non poteſt Sāguinem Chriſti. Atque ita ſuſtinent alios referentes Azor. 1. p. inſtit. Moral. lib. 10. cap. 28. quæſt. 4. Suar. diſp. 81. ſect. 3. Vgolin. de poteſt. Epiſcop. cap. 31. num. 3. Barboſa, allegat. 27. num. 38. Vaſq. diſp. 233. cap. 4. numer. 34. Bonacin. diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. p. 9. numer. 19. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 6.

13. Secunda quæſtio, quis poſſit Calicem, Patenam, Corporalia, ſacraque veſtimenta tangere? Et quidem dum Corporalia, Calix, & Patena Corpus, vel Sanguinem Chriſti continent, nemini præter ſacerdotem, vel diaconum licitum eſſe contingere, firmant ex communi ſententia Suar. diſp. 81. ſect. 8. Filuccius, tract. 5. cap. 4. num. 135. Bonac. 4. de ſacram. quæſt. vlt. pun. 9. num. 21. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. nu. 18. Et deciditur cap. non oportet. 1. diſt. 21. ibi: Non oportet ſubdiaconos licentiam habere in ſecretarium (quod Græci Diaconum appellant) ingredi, & contingere vaſa Dominica. Si verò actu Corpus, & Sanguinem Chriſti non contineant ab omnibus ſacratis hominibus tangi poſſunt. Cap. ſacratas. 23. diſt. Qui autem ſub ſacratis hominibus intelligantur? non conueniunt Doctores. Nam Suar. diſp. 81. ſect. 8. exiſtimat intelligi omnes qui aliquo Ordine initiati ſunt, imo in probabili ſentētia qui ſolum prima tonſura fuerint initiati, quia verè à profanis hominibus diſtinguuntur, fauetque textus in cap. non liceat. 2. diſt. 23. ibi: Non liceat cuilibet miniſteria tangere niſi ſubdiacono, aut acolytho in ſecretario vaſa Dominica. Sed rectius Azor. 1. p. lib. 9. cap. 9. quæſt. 6. Henriq. lib. 9. cap. 28. Coninch. quæſt. 83. art. 3. dub. 3. nu. 249. Bonac. diſp. 4. de ſacram. q. vlt. p. 9. num. 21. Layman. lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. num. 19. pro ſacratis hominibus ſolos ordinibus ſacris inſignitos intelligunt, eiſque concedunt ea ſacra vaſa tangere. Probant tum ex vſu, & conſuetudine, quæ nemini permittit hæc ſacra tangere, niſi ordine ſacro inſignitus ſit. Cum ex priuilegiis, quæ à ſede Apoſtolica conceduntur minoribus ordinibus initiatis hæc ſacra vaſa tangendi, quæ priuilegia neceſſaria non eſſent in iure communi iis omnibus prædictus contactus eſſet permiſſus. Tum ex cap. Nemo de conſecrat. diſt. 5. vbi tantum diacono permittitur corporalium prima lotio, ſtatuiturque

aquam

Digitized by Google

aquam mitti in piſcinam. Neque obſtat textus, in *cap. non licet* permittens acolytho hæc ſacra tangere, quia intelligi debet in defectum ſubdiaconi ſacrificio miniſtrantis ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ Mendicantibus conceſſo, omnes qui ex voluntate ſuperioris ſacriſtæ officio funguntur, tameſi nullo ordine ſint inſigniti, poſſunt ſacra vaſa, & ornamenta tangere, ac ſi ſacris ordinibus initiati eſſent: habetur *in monum. Ordin. conceſſ. 9.* & refertur *in compend. noſtror. priuileg. verbo ſacra §. 1.*

Verum eſto laïcis, & clericis inferioribus permiſſum non ſit ſacra vaſa, & corporalia tangere extra neceſſitatem, ſi tamen id faciant ſecluſo contemptu non cenſetur culpa grauis, ſed venialis tantum ob materiæ leuitatem. Suar. *diſp. 81. ſect. 8.* Ægid. de Conincħ. *quæſt. 83. art. 3. dub. 3. num. 249.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. punct. 9. nu. 21.* Vaſq. *diſput. 233. cap. 4. in medio.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 6. nu. 19.* Sanch. *lib. 2. ſum. cap. 43. n. 27.* & alij. Intercedente vero cauſa aliqua rationabili nullam eſſe culpam firmant Suar. Ægid. Layman. Vaſq. & Sanch. ſuprà. Eaque de cauſa corporalia, & purificatoria poſt primam lotionem fœminis maximè virginibus integrè lauanda, & reficienda traduntur, quia hoc munus exactius quam viri præſtare poſſunt, vti benè notarunt prædicti Doctores. Si autem de vaſculis, ornamentiſque tum ſacerdotis, tum altaris immediatè Corpus, & ſanguinem Chriſti non attingentibus, communior ſententia, & in praxi recepta eſt à quolibet etiam laïco contingi, ſed cum reuerentia poſſe, ſicuti teſtantur Suar. Ægid. Layman. Neque obſtat textus, in *cap. veſtimenta de conſecrat. diſt. 1.* vbi de omnibus veſtimentis etiam non ſacratis dicit Stephanus Papa ab aliis non debere contingi, aut ferri niſi à ſacratis hominibus. Non inquam obſtat, quia vt explicat Suar. *diſp. 81. ſect. 8. §. 2.* illa verba præceptum non continent: vel ſi continent non de quolibet contactu, ſed de eo qui ad profanum, & Communem vſum dirigeretur, intelligi debent, vel certè conſuetudine ipſa abrogatum eſt id præceptum.

14. Tertia quæſtio, an recitatio matutinarum precum præmittenda neceſſariò ſit celebrationi? Affirmant Gabr. *lect. 2. in can.* Antonin. *2. p. tit. 13. cap. 4. §. 1.* Francolin. *tract. de temporib. hor. can. cap. 42.* Azor. *lib. 10. cap. 28. quæſt. 17.* Nauarr. *cap. 23. num. 83. & de hor. canon. cap. 3. num. 70.* Vega. *reſponſ. caſ. conſcient. 1. p. caſu 54.* Henriq. *lib. 9. cap. 24. num. 7.* Graffis *lib. 2. deciſ. aur. cap. 40. n. 6.* & alij relati à Bonac. & Barboſ. locis referendis. Mouentur ex recepta conſuetudine & ex Rubricis Miſſalis. Cæterùm verius exiſtimo nullum eſſe peccatum, vel tantum eſſe veniale. Quia communior ſententia docet non eſſe mortale priuatim Primam ante matutinum dicere, & Tertiam ante Primam. Sed minorem connexionem habet Miſſa cum matutinis precibus, quam horæ canonicæ inter ſe. Quinimo culpa quæ in hac parte eſſe poteſt; deſumi non debet ex eo quod Miſſa non recitatis matutinis dicatur, ſed ex eo quod matutinum dictum non fuerit hora conſueta. Quare ſi ex aliqua cauſa rationabili excuſatus eſt ſacerdos à dicendis matutinis abſolutè, vel à dicendis illis hora conſueta, ſicuti contingit cum infirmus eſt, nullam culpam committit illis non præmiſſis celebrando. Atque ita ſuſtinent alios referentes Suar. *diſp. 82. ſect. 1.* Coninch. *quæſt. 83. art. 3. dub. 4. n. 220.* Scortia, *lib. 2. de ſacrificio Miſſæ cap. 6.* Ludouic. Mirand. *t. 1. man. Prælat. quæſt. 40. art. 12.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. c. 4. num. 5.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. pun. 9. num. 8.* Barboſ. *2. p. de poteſt. Epiſc. allegat. 24. n. 15.* Neque rubricæ miſſalis matutinum præcipiunt præmittendum, ſed conſulunt, vt latiùs dixi *tract. 7. de hor. canon. diſp. 2. p. 4 n. 6.*

Aduertunt tamen communiter prædicti Doctores negantes eſſe peccatum celebrare Miſſam matutinis precibus non recitatis, non eſſe intelligendum de Miſſa conuentuali, & ſolemni in illis Eccleſiis, vbi ex conſuetudine preces publicè canuntur, ibi enim miſſam conuentualem precibus matutinis non recitatis celebrare abſque graui cauſa peccatum mortale eſſet, tum ob ſcandalum. Tum quia obſtaret illius Eccleſiæ publico, & conuenienti regimini.

PVNCTVM XI.

De obſeruandis in celebratione Miſſarum.

1. *Obſeruare tenetur ſacerdos quæ in Miſſali præſcribuntur.*
2. *Ob nullam cauſam licet ſacrificium imperfectum facere, benè tamen imperfectum relinquere.*
3. *Non licet ſacrificium interrumpere abſque cauſa.*
4. *Quæ cauſa honeſtent interruptionem ante conſecrationem.*
5. *Quæ cauſa conſecratione inchoata.*
6. *Omnes defectus cõtingẽtes in ſacrificio ſuppleri debẽt quoad fieri poſſit. Specialiter agitur de defectibus accidẽtalibus.*
7. *Qualiter ſubſtantiales defectus ſuppleri debeant.*

1. Aſſertio prima. Sacerdos obligatus eſt ſeruare quæ in Miſſali Romano reformato præſcribuntur, conſtat ex præcepto Pij V. relato in principio Miſſalis. Et ex Trident. *ſeſſ. 22. decreto de obſernand. in celebrat. miſſar.* Seruanda tamen ſunt ſub graui culpa, ſi materia grauis ſit; ſub leui, ſi ſit leuis. Grauitatem materiæ deſumes primò ex eſſentia, & integritate ſubſtantialis ſacrificij. Vnde ſi ſacrificium imperfectum relinquas ſiue eſſentialiter, ſiue integraliter peccatum committes, ſicuti ſi conſecres Panem, Calice non conſecrato, vel conſecrata vtraque ſpecie vtramque non ſumas. Secundò ex integritate ſacrificij accidentali, hoc eſt ab Eccleſia inſtituta. Etenim Eccleſia in ſacrificij ornatum, & decorem, ſpecialemque cultum pluribus partibus exornauit, videlicet introitu, epiſtola, Euangelio oratione &c. Omiſſio ergo cuiuſlibet partis integræ ex his quæ pro omni ſacrificio ſunt ab Eccleſia inſtitutæ, cenſenda eſt grauis materia. Quapropter peccares mortaliter, ſi Confeſſionem, vel Introitum, vel Euangelium, & à fortiori quamlibet integram orationem ex canone omitteres. Secus vero ſi *Gloria*, *Credo*, aliáſue orationes, quæ non in omnibus ſacrificiis recitantur, ſed in aliquibus, quia hæc non ſunt partes integrales ſacrificij abſolutè ſumpti, ſed huius, vel illius diei. Tertiò ex ſignificatione, hac enim de cauſa diximus te mortaliter peccaturum, ſi omittas vino miſcere. Et idem eſt de diuiſione hoſtiæ, & mixtione illius cum ſanguine.

Econtrà ſit grauem iniuriam reputandam non eſſe omiſſionem illius patris, quæ neque ad integritatem ſacrificij etiam accidentalem, neque ad ſpecialem aliquam ſignificationem dirigitur, ſed potius ad illius ornatum, decentiam, & ſpeciem cultum pertinet, aliàs omiſſio cuiuſlibet cæremoniæ, & ritus peccatum mortale conſtitueret, nulluſque ferè eſſet ſacerdos qui celebrando mortaliter non peccaret, cùm pauci ſint qui ita exactè ritus, & cæremonias obſeruent, vt vnam vel alteram non omittant, aut ſiniſtrè faciant.

Debes tamen aduertere ex prædicta Bulla Pij. V. & ex Trident. *ſeſſ. 22. decreto de obſeruand. in celebrat. miſſar.* non ſolum te peccare poſſe omiſſione alicuius partis ſacrificio pertinentis, ſed etiam additione alterius partis extraneæ. Et quidem ſi animo inducendi nouum ritum additio fiat, certum eſt peccatum eſſe mortale, ſi autem ex imprudenti deuotione contingat, à mortali excuſari poterit, præcipuè ſi additio leuis fuerit, ſicuti latius notat Suar. *diſp. 83. ſect. 3. & diſp. 84. ſect. 1.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 4. an. 266.*

2. Aſſertio ſecunda. Ob nullam cauſam etiam ob vitandam mortem tibi licitum eſt ſacrificium imperfectum facere, benè tamen permitti imperfectum relinqui, conſtat ex dictis *hoc præſenti tract. pun. 2.* Non enim tibi licitum eſt conſecrare Panem animo non conſecrandi, Vinum neque conſecrare Panem, & Vinum animo non conſumendi vtramque ſpeciem, quia eſſentia, & integritas ſacrificij tantæ conſiderationis eſt, vt meritò debeas bono cuilibet temporali præferre: nullatenus autem præferres, ſi ob vitandam mortem velles in vna tantum ſpecie conſecrare, vel vtraque ſpecie conſecrata, vtramque non ſumere. Quod ſi dicas inde probari conſecrata vna ſpecie, te non poſſe à conſecratione alterius ceſſare, quinimo neque à conſumptione, vtriuſque rameſi periculum mortis immineat, aliàs bonum temporale vitæ, eſſentiæ, & integritati ſacrificij præferretur, ſiquidem ne moriaris vis ſacrificium dimidiatum relinquere? Reſpondeo bonum temporale, eſſentiæ & integritati ſacrificij indirectè præferri poſſe, ſecus directè, & formaliter. Cum ergo conſecras vnam Hoſtiam animo non conſecrandi aliam, vel animo non conſumendi vtramque ob malum mortis vitandum, directè, & formaliter præfers tuam vitam ſacrificij eſſentiæ, & integritati: at cum conſecrata Hoſtia, Vini conſecrationem omittis ob malum mortis vitandum, formaliter, & propriè non præfers tuam vitam ſacrificij eſſentiæ, & integritati, ſed Vini conſecrationi aliàs debitæ. Adde præceptum diuinum negatiuum eſſe, ne vnam ſpeciem conſecres, quin animum habeas conſecrandi aliam, & vtramque ſumendi. At quod conſecrata vna hoſtia alteram conſecres, & vtramque ſumas, affirmatiuum eſt præceptum. Præcepta autem negatiua regulariter ſtrictius obligant, quam affirmatiua. Ergo, &c.

3. Aſſertio tertia. Sacrificium inceptum nequis abſque rationabili cauſa interrumpere, quia ex præcepto ſaltem Eccleſiaſtico lato à Pio V. obligaris Miſſam vſque ad finem continuò proſequi, colligiturque *ex cap. illud. cap. nihil. 7. quæſt. 1.* ibi: Nullus abſque prouentu parentis moleſtiæ miniſter, vel ſacerdos eum cœperit imperfecta officia præſumat omnino relinquere. Si quis hæc temeratiè præſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit. Bonac. *pluribus relatis diſp. 4. q. vltim. punct. 10. numero 25.*

4. Cauſæ autem legitimæ, ob quas ſacrificium ante conſecrationem, vel conſecratione facta interrumpi poteſt, variæ ſunt. Et quidem ante conſecrationem minores cauſæ ſufficiunt, ſiquidem vſu receptum eſt ob concionem populo habendam, ob ordines celebrandos ſacrificium interrumpi.

Primò

Primo ob aduentum Epiſcopi, Ducis, vel populi proceſſionis, quos decet integrè Miſſam audire, neque eſt alius ſacerdos qui celebret, poterit miſſa inchoata, ſi oblatio nondum facta eſt, relinqui, & iterum à principio inchoari. Teſte Nauarr. *cap. 25. num.* 86. Henriq. *lib. 9. cap. 30. num.* 3. Saà, *verbo Miſſa num.* 21. Scortia *lib. 2. cap.* 18. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 32. *quaſt.* 3. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 7. circa finem.* Secundò etiam facta oblatione ante Canonem incœptum poteris incœptam Miſſam relinquere, ſi excommunicatus, irregularis, vel non ieiunus exiſtas, quia potius decet à ſacrificio deſiſtere, quam ab irregulari, excommunicato, vel non ieiuno fieri. Sic D. Thom. *quaſt.* 83. *art.* 6. Et ibi Ægid. Henriq. *lib. 9 cap. 30. num.* 5. Quinimo ſecluſo ſcandalo, & graui nota videris obligatus à ſacrificio deſiſtere, ſicuti docet Ægid. ſupra, quia præceptum de ſacrificio ſemel cœpto proſequendo minoris momenti eſſe videtur, quam negatiuum præceptum prohibens ab excommunicato, irregulari, & non ieiuno fieri. Secus vero exiſtimo dicendum de ſacerdote, qui alicuius peccati mortalis nondum confeſſi recordatur, nam eſto abſque graui nota poſſet ab incepta Miſſa deſiſtere, credo obligatum non eſſe, quia præceptum confeſſionis præmittendæ celebrationi non vrget, cum abeſt copia confeſſoris, & celebratio abſque indecentia omitti non poteſt, ſed contritione concepta poterit ſacerdos Miſſam proſequi, vt cultus debitus tanto ſacrificio obſeruetur, ſicut ex doctrina D. Thom. colligit Sotus *in 4. diſt.* 13. *quaſt. 2. art. 6. ad* 2. Et conſentit Ægid. de Coninch. *quaſt.* 83. *art. 6. num.* 272. Tertiò ſi ante incœptum canonem ſuperueniat interdictum ſpeciale, vel ceſſatio, neque habeas priuilegium ianuis clauſis celebrandi, vel ſuperueniat interdictum generale, nec permittaris claudere ianuas, & interdictos excludere, vel ſi denunciatus excommunicatus expelli nequeat, potes, imo teneris à ſacrificio incœpto deſiſtere: quia intentio Eccleſiæ, cum præcipit ſacrificium incœptum proſequi, eſt cum proſecutio fieri poteſt ſeruatis illius præceptis, ſecus illis contemptis. Henriq. *lib. 9. cap. 30. n.* 5.

5. Verùm poſt cœptum Canonem, quia iam cenſetur ſacrificium quaſi ſubſtantialiter inchoatum grauior cauſa requiritur, vt poſſis à ſacrificio incœpto deſiſtere, tametſi aliquantulum interrumpere poſſes. Tum vt propriæ neceſſitati, tum vt alienæ conſulas. Si enim grauis morbus, vel neceſſitas ventris, quam ſuſtinere non poſſis ſuperueniat, poteris ſacrificium incœptum etiam poſt conſecrationem, vt prædictæ neceſſitati ſatisfacias interrumpere, & morbo, vel neceſſitate ceſſante ſacrificium continuare. Quod ſi morbus eius conditionis ſit, vt nequeas per te ipſum ſacrificium inchoatum perficere, alius ſacerdos tametſi excommunicatus, vel non ieiunus exiſtat, perficere poterit incipiens ab ea parte, in qua cæteris ſacrificium reliquiſſe; quia eſto conſecratio facta non ſit, adeſt tamen illius proxima præparatio, quam minus conuenit caſſam relinquere, quam obſeruare legem ieiunij, & excommunicationis. At ſi conſecratio facta fuerit, omnes Doctores docent liberum eſſe ſacerdoti etiam non ieiuno (ſi ieiunus non reperiatur) ſacrificium perficere, quia perfectio ſacrificij vtpote iuris diuini ſtrictius obligat quolibet præcepto Eccleſiaſtico. Sed an eo caſu teneatur ſacerdos ſacrificium perficere? non eſt conſtans ſententia, vt videri poteſt Apud Azor. *lib. 10. cap. 33. quaſt.* 1. Suar. *diſp. 85. ſect. 1. in fine.* Nauarr. *cap. 25. num.* 88. Ægid. de Coninch. *quaſt.* 83. *art.* 6. Placet tamen horum Doctorum reſoluto obligatum eſſe ſacerdotem perficere, quia præceptum diuinum eſt, ne ſacrificium mutilum relinquatur, cum id fieri poſſit abſque graui incommodo, quippè ea perfectio tantum ſacramentum decet. At prædictum præceptum primò aſtringit ſacerdotem ſacrificiū inchoantem. Secundò & in illius defectum reliquos omnes qui illud obſeruare poſſint. Ergo deficiente ſacerdote qui ſacrificium inchoauit, quilibet alius ſacerdos qui ibi præſens fuerit, obligatus eſt perficere, aliàs muneri ſuo non ſatisfaciet. Neque obſtat textus in *cap. nihil. 7. quaſt.* 1. aſſerens liberum eſſe Epiſcopo, vel presbytero conſecrationem exequi officij cœpti, quaſi non ſit obligatorium. Non inquam obſtat, quia vt benè aduertit Suar. *diſp. 85. ſect. in fine,* vox illa *liberum* non eſt deſumenda contrariè, prout obligatorio opponitur, ſed poſitiuè prout ab obligatorio præſcindit, præſtat enim hunc ſenſum; in poteſtate ſacerdotis eſt officij cœpti conſecrationem exequi, an verò teneatur Epiſcopus, vel ſacerdos eam poteſtatem ad actum reducere prædictus textus non decidit. Si verò vox illa *liberum* contrariè deſumenda eſſet, intelligi textus debet de defectu contingente ante conſecrationem, quo caſu probabilius cenſeo cum Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 7. in medio*, & Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 33. *quaſt.* 1. ſacerdotem non eſſe obligatum ſacrificium incœptum perficere, tametſi Canon ſit inchoatus, quia conſecratione non facta ſacrificium ſubſtantialiter, & propriè inchoatum non eſt.

Vt alienæ neceſſitati maximè ſpirituali conſulas, poteris ſacrificium etiam facta conſecratione incœptum relinquere, poſt modum perficiendum. Sic docent Henriq. *lib. 9. cap.* 30. *n. 3. & ſeqq.* Zambran. *de Euchar. cap. 4. dub. 6. num.* 5. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 7. à num.* 2. Quod ſi roges, quæ neceſſitas proximi cenſeatur ſufficiens ad prædictam interruptionem? Reſpondeo ſolam neceſſitatem, quæ dilationem non patitur recipiendi aliquod ſacramentum ad ſalutem moraliter neceſſarium ſufficientem eſſe, etiamſi è templo exire debes, vt prædictæ neceſſitati ſuccurras. Vnde ſi infirmus ita ſit morti proximus, vt moraliter cenſeatur expectare non poſſe ſacrificij finem, vt ei ſacramentum neceſſarium miniſtretur, poteris ab altari diſcedere, & in domum infirmi pergere, vt ei ſacramentum miniſtres omiſſis precibus, & orationibus in ſacramentorum miniſtratione præſcriptis, ſed poſt peractum ſacrificium recitandis. Et idem eſt ſi pœnitentiæ ſacramentum ſuſcipere non poſſet, poſſet tamen Euchariſtiam, vel Extremam-Vnctionem, quia eo caſu Euchariſtia, vel Extrema-Vnctio eſt prædicto infirmo moraliter neceſſaria. Secus eſſet ſi paulò antè pœnitentiæ ſacramentum infirmus ſuſcepiſſet, nam eo caſu permitti poſſet abſque viatico mori, cum moraliter ad ſalutem illi neceſſarium non ſit. Quod intelligendum eſt, ſi à templo exire debes, nam ſi infirmus in ipſo templo exiſtat, poterit illi & viaticum, & Extremam-Vnctionem miniſtrare, quia illa breuis interruptio ex neceſſitate proximi honeſtatur, & cum in templo exiſtas ab altari non cenſeris moraliter diſcedere, Sic docent Zambran, & Laym, ſuprà.

6. Aſſertio quarta. Omnes defectus tam ſubſtantiales, quam accidentales in ſacrificio contingentes ſuppleri debent quoad fieri poſſit, de qua re latè Pius V. in rubrica Miſſalis, D. Thom. *quaſt.* 83. *art.* 6. & ibi omnes eius expoſitores. Si defectus accidentalis in verbis, vel actionibus contingat, qualis eſſet omiſſio Euangelij, Offertorij, alicuius orationis, Canonis, & ſimilium, ſi multum progreſſus non es, quando aduertis, debes repetere, ſi abſque graui nota facere potes: regulariter non teneris, tum quia vix abſque nota fieri poteſt. Tum quia omnia quæ dicuntur, & aguntur in hoc ſacrificio ſunt ita inter ſe connexa, vt ſi à propriis locis extrahātur, non benè inter ſe cohæreant. Sic D. Thom, *quaſt.* 83. *art.* 6. & ibi Ægid. de Coninch. *num.* 281. Suar. *diſp.* 85. *ſect.* 2. Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quaſt. vlt. pun.* 10. *num.* 16. At ſi accidentalis defectus in materia conſecranda accidat, vel quia appoſitus eſt panis fermentatus, cum azimus apponendus eſſet, vel quia vinum eſt nimis acidum, vel non eſt aqua mixtum, & aduertis defectum ante conſecrationem, ſupplere omnino debes, ſi facta conſecratione defectus præuideatur, tolerandus eſt, & per pœnitentiam ſupplendus. Quod ſi defectus leuior ſit eo quod vinum ſit aliquantulum acidum, vel hoſtia non ſatis integra, ſuppleri debet ante oblationem ſi præuideatur, at oblatione facta diſſimulandus eſt. Suar. *dicta diſp. 85. ſect.* 2. Ad accidentales defectus pertinet, ſi Hoſtia cadat in Calicem, ita vt frangi non poſſit, quia & ſumi poteſt ſimul cum Sanguine, tametſi ritus, & cæremoniæ circa illam præſcriptæ fieri non poſſint. Vnde non eſt noua Hoſtia, nec nouus Sanguis conſecrandus. Sic ex D. Thom. *q.* 83. *art.* 6. & communi ſententia tradit Ægid. ibi *num.* 282. Henriq. *lib. 9. cap. 37. num.* 5. Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quaſt. vlt. punct.* 10. *num.* 17. Item pertinet ad accidentales defectus, ſi vinum congelatum ſit. Sed facilè hic defectus tolli poteſt admotis Calici pannis ardentibus, ſed ſi deficiant, digitis aliquid ſanguinis liquefacere potes, vt ſumptio fiat, ſicuti notauit Suar. *diſp. 85. ſect. 1. verſ. tertio.* Henriq. *cap. 37. nu.* 5. Bonac. *diſp. 4. de ſacram. q. vlt. pun.* 10. *num.* 18.

7. Si defectus ſubſtantialis in ſacrificio contingat, maiori diligentia ſupplendus eſt. Sicuti aduertunt D. Thom. *q.* 83. *art.* 6. & ibi Ægid. Suar. *diſp. 85. ſect.* 1. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap.* 7. Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quaſt. vlt. pun.* 10. Primò contingit defectus ſubſtantialis, ſi cum protuliſti conſecrationis verba, non habuiſti legitimam intentionem conſecrandi, vel non protuliſti ea ſuper debitam materiam, quo caſu teneris, cum primum aduertis materiam in quā eſt defectus iterum conſecrare, ne in tam enormi fictione procedas, neve ſacrificium mutilum facias, neve populo proponas adorandum, quod nulla veneratione eſt dignum. Secundò defectus ſubſtantialis contingit, ſi ſumpta Hoſtia deprehendis loco vini aquam appoſitam eſſe, qui defectus ſi ante Calicis ſumptionem præuideatur, alius Calix legitimus conſecrandus eſt, & ſumendus, & poſtmodum ſumendus Calix aquæ cum particula Hoſtiæ ibidem exiſtentis. Quod ſi defectus præuiſus non fuerit, quouſque Calicem aquæ ſumpſeris non debes ex ore euomere, eſt enim id indecens, ſed ſumpta aqua ſimul cum particula Hoſtiæ Calicem legitimum conſecrabis, incipiens ab illis verbis: Simili modo, &c. vſque ad illa: Hæc quotieſcumque feceritis. Aliam hoſtiam conſecrare obligatus non es, vti ex communiori ſententia docet Nauarr. *cap.* 25. *num.* 91. Suar. *diſp. 85. ſect.* 1. Ægid. *quaſt.* 83. *art. 6. num.* 277. ibi Vaſq. Henriq. *cap.* 37. *num.* 4. Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quaſt. vlt. pun* 10. *num.* 5. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 7. in fine*: quia moraliter cenſetur præſens conſecratio Hoſtiæ conſumptæ, ſicuti contigit, cum hoc ſacramentum primò inſtitutum eſt à Chriſto Domino qui conſecratum Panem Diſcipulis diſtribuit, & illo ſumpto Calicem conſecrauit, deditque

Diſcipulis

Digitized by Google

Diſcipulis ſuis. Prætetea quia in *cap. paſtoralis de Sacrament. non iterandu*, ſtatuitur repetenda non eſſe in ſacramentorum confectione quæ legitime facta ſunt, quod æquè in ſacrificio locum habere debet. At conſecratio Hoſtiæ legitimè facta eſt. Ergo hæc non eſt iterum repetenda. Præterea ſi noua Hoſtia ſimul cum Sanguine conſecranda eſſet, cum horum conſecratio perfectum ſacrificium conſtituat, prius ſacrificium inchoatum ex prioris Hoſtiæ conſecratione imperfectum relinqui videtur. Secus vero contingit, quando ſolus Sanguis conſecratur, etenim hæc conſecratio ſimul cum conſecratione Hoſtiæ precedentis vnum ſacrificium integrum conſtituit. Non igitur noua Hoſtia eſt conſecranda. Neque obſtat contrarium in Rubricis Miſſalis præſcribi, quia non præſcribitur vt neceſſarium, ſed vt conueniens ob ſententiam probabilem D. Thom. inſinuantis ſimul cum ſanguine nouam Hoſtiam conſecrandam eſſe. Qui vero huic opinioni D. Thom. & Rubricarum inſtructioni adhærere voluerit, nouamque Hoſtiam ſimul cum Sanguine conſecrauerit, intentionem habere debet prius ſacrificium inchoatum nouo illo ſacrificio perficere, atque adeo conſecratio ſanguinis ſimul cum nouæ Hoſtiæ conſecratione & perfectum ſacrificium conſtituit, & ſacrificium prius inchoatum, & mutilum reddit perfectum. Tertiò contingit ſubſtantialis defectus, ex eo quod impediaris à ſumptione Calicis ob venenum ibi oppoſitum, vel ob animal illuc cadens, quod horrorem cauſat, & ad vomitum prouocat. Et quidem ſi defectum præuides ante conſecrationem, aliam ſpeciem offerre, & conſecrare debes relicta priori; ſi poſt, debes animal extrahere, & ſpecies conſumere, ſi abſque graui incommodo facere poſſis. At ſi nec tu, neque alius ſacerdos adſit, qui abſque periculo morali ſaltem vomitus Sanguinem ſumat, alia ſpecies Vini apponenda eſt, conſecranda, & ſumenda, & priores ſpecies Vini ſtupa imbibantur, & in ſacrarium reponantur, & poſtquam fuerint ſiccæ comburantur, & cineres in piſcinam mittantur ſimul cum cineribus animalis in Calicem cadentis. Quod idem faciendum eſt, quando contingit ſacramentum euomi, putreſieri, aut ab animali comedi: debent inquam comburi, & cineres in piſcinam mitti. Quod ſi miraculosè Hoſtia, vel Sanguis euaneſceret, aut in aliam formam mutaretur, probabile reputant Suar. Azor. Ægid. *locis allegatis*, obligationem non eſſe nouam ſpeciem conſecrandi, quia miraculoſo facto cenſetur Deus ſacrificium illud dimidiatum acceptare. Quartò contingit defectus ob effuſum Sanguinem, vel ob Hoſtiam vento valido delatam. Et quidem ſi reperiatur pars aliqua Hoſtiæ etiam minima, vel aliquid ex ſpeciebus Sanguinis ſuperfuerit, non erit neceſſarium aliam ſpeciem conſecrare, cum perfectum ſacrificium fieri poſſit. Si vero contingat Calicem omnino effundi, vel Hoſtiam non apparere, conſecranda eſt alia ſpecies ob integritatem ſacrificij. De Sanguine effuſo quid agendum ſit, colligi poteſt *ex cap. ſi per negligentiam de conſecrat. diſt.* 2. & ex rubricis Miſſalis. Si cadit in terram, radendus eſt locus, & cineres concremandi, & in piſcinam proiiciendi, ſi vero in tabulam, vel tapetem, ſugatur, & radatur, pars autem tapetis, ſeu cuiuſlibet alterius veſtis nec benedictæ, nec nimis pretioſæ ſcindatur, & combuſta illius cineres in piſcinam proiiciantur. Si verò in pallas benedictas, veſtéſque ſacerdotales eeciderit, ſugatur, & tribus vicibus Calice ſuppoſito lauetur, & aqua ablutionis accipiatur, vel ſumatur in piſcinam mittenda. Si Sanguis aram attingit, ſumatur, lambatur, & purificetur vt potuerit. Pœnæ vero in *ſuprad. cap.* impoſitæ, non ſunt ipſo iure latæ, ſed ferendæ, & iam per conſuetudinem reſeruatum eſt Ordinario, vt pro qualitate culpæ, & negligentiæ pœnam imponat, ſicuti notauit Nauarr. *ſum. cap.* 25. *num.* 89. Suar. *diſp.* 85. *ſect.* 1. *poſt med.*

PVNCTVM XII.

De obligatione celebrandi ob ordinem acceptum.

1. *Iure diuino obligatur ſacerdos ex communi ſententia, aliquando celebrare.*
2. *Contrarium probabilitate non caret.*
3. *Ob ſcandalum obligatur ſacerdos celebrare.*
4. *Decet ſacerdotes quotidie celebrare, ſed non tenentur.*
5. *Qualiter teneantur Epiſcopi, & Rectores Eccleſiarum.*

1. COmmunis eſt ſententia quemlibet Sacerdotem ratione Ordinis, & officij aſſumpti iure diuino obligatum ſub graui culpa eſſe aliquando ſacrificium offerre. Sic D. Thom. *q.* 82. *art.* 10. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 88. Suar. *diſp.* 80. *ſect.* 1. Vaſq. *diſp.* 232. *cap.* 1. Valen. *diſp.* 6. *q.* 10. *pun.* 5. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 23. *num.* 2. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 1. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 7. *nu.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 1. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 1. & alij communiter. Ratio deſumitur ex illis verbis Chriſti *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem, quibus Chriſtus Dominus Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus præceptum impoſuit, vti declarauit Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. ſacrificium offerendi. Cum ergo omnes ſacerdores, & ſinguli eorum ſint Apoſtolorum ſucceſſores, efficitur omnes, & ſingulos ſacerdotes obligatos eſſe aliquando ſacrificare. Deinde omnes Sacerdotes in ordinatione non ſolum accipiunt poteſtatem ſacrificandi, ſed munus, & officium offerendi dona, & ſacrificia pro peccatis, iuxta illud ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in his quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis. At nemini officium aliquod conceditur, qui ſub graui culpa non obligetur prædicto officio, & muneri ſatisfacere, ſi materia grauis eſt. Ergo nullus eſt ſacerdos, qui obligatus non ſit ſub graui culpa ſacrificare, cum hæc materia grauiſſima ſit. Fauet huic ſententiæ communis ſenſus fidelium, exiſtimantium ſacerdotem abſque legitima cauſa longo tempore ceſſantem à ſacrificio perditis moribus eſſe, ideóque D. Ambroſ. relatus à D. Thom. *quæſt.* 82. *art.* 10. *in argum. ſed contra* (inquit) Graue eſt quod ad menſam tuam mundo corde, & manibus innocentibus non venimus, ſed grauius eſt, ſi dum peccata metuimus, etiam ſacrificium non reddamus. Et Innocent III. in *cap. dolentes de celebrat. Miſſar.* inter abuſus aliquotum Sacerdotum, quos ibi reprehendit, enumerat quod vix quater in anno ſacrificabant. Si autem nullam obligationem ſacrificandi haberent, non eſſet illis culpæ tribuendum, neque Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 14. *de reformat.* ita grauiter præciperet Epiſcopis, vt curent ſacerdotes ſaltem diebus Dominicis, feſtis ſolemnibus Miſſam celebrent. Neque Pius V. iuberet opinionem contrariam Caiet. abradi, & expungi ex commentariis Sancti Thomæ, ſicuti fecit in impreſſione Romana operum D. Thom. ſi eam probabilem exiſtimaret.

Nihilominus etſi prædicta ſententia vt communior, & longè probabilior tenenda, & conſulenda ſit, contraria ſententia ſcilicet ſimplicem ſacerdotem ſecluſo ſcãdalo obligatum non eſſe aliquando ſacrificare, probabilitate non caret. Eam enim docet Alex. 4. *p. q.* 11. *membr.* 2. *art.* 4. §. 1. *quæſtione, quæ incipit Conſequenter quæritur*, &c. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 12. *pun.* 1. *art.* 1. *q.* 1. *in corp. & ad* 5. *& ad vltim.* Caiet. *quæſt.* 82. *art.* 10. Victor. *de Euchariſt. num.* 93. & probabilem reputant Layman. Bonac. & Suar. *locis allegatis.* Ratio eſt, quia obligatio præcipuè grauis imponenda non eſt abſque fundamento legitimo; at nullum eſſe videtur ex quo firmiter colligatur. Et in primis ex iure diuino non videtur hæc obligatio ſufficiẽter colligi; nam eſto latum fuerit à Chriſto Domino præceptum illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, videtur explicari poſſe de præcepto offerendi hoc ſacrificium in Chriſti commemorationem, vel potius de præcepto, quod omnes Sacerdotes ſimul ſumptos aſtringit, non de præcepto, quo ſinguli, & diuiſim teneantur. Expediebat namque in Eccleſia hoc ſacrificium non deeſſe, ideóque Chriſtus Dominus Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus præcepit, ne ab illius oblatione ceſſarent, quod optimè ſeruari poteſt, tametſi vnus, vel alter ſacerdos nunquam ſacrificaret. Et iuxta hanc explicationem dicendum eſt traditum fuiſſe ſacerdotibus munus, & officium ſacrificandi, & quidem quoad poteſtatem, vt quoties vellent, poſſent ſacrificium offerre; quoad obligationem verò quoties Eccleſiæ ſacrificium defuerit. Deinde ex iure Eccleſiaſtico nullus eſt textus hanc obligationem firmiter probans. Nam eſto in *cap. dolentes* referat Pontifex vt abuſum, negligentiam illorum ſacerdotum, qui vix quater in anno celebrant, inde non infertur ex vi ordinationis aliquando obligatos eſſe celebrare. Sed ſolùm infertur celebrationem omittendam non eſſe ex negligentia, & torpore, benè tamen ob reuerentiam ſacramenti, & indignitatis propriæ exiſtimationem. Adde, ſi ſupradicti Sacerdotes bis, vel ter in anno ſacrificabant, ſanè obligationi ex ordinatione contractæ ſatisfaciebãt, ſiquidem vſque ad illud tempus declaratum non erat, quoties ſacerdotes celebrare deberent. Præterea in *ipſo c. dolentes* nullum de celebratione ſacrificij præceptum fertur, ſed de recitatione officij nocturni, & diurni. Neque illa verba textus, *Hæc & ſimilia ſub pœna ſuſpenſionis penitùs inhibemus*, referenda ſunt ad celebrationis abſtinentiam, ſed ad varios modos irreuerentiæ contra debitam officij diuini attentionem, ideoque in forma præcepti hæc ſolùm continentur, ſicuti benè aduertit Vaſq. *diſp.* 232. *cap.* 1. *num.* 6. Minùs colligi poteſt ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 14. Stat enim optimè præceptum imponi Epiſcopis, vt curent ne ſacerdotes diebus Dominicis, & feſtis à celebratione abſtineant, quia ipſis ſacerdotes obligati ſunt celebrare, quia poſſunt curare exemplo, conſilio, & exhortatione, vtpote ad opus ſummè perfectum: imo poſſunt hanc diligentiam facere medio præcepto impoſito, ſi id iudicauerint bono Eccleſiæ regimini expedire, ſicuti in diœceſi Mediolani teſtatur Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. quæſt. vlt. p.* 7. *num.* 3. impoſitum eſſe. Adde ſi ex prædicto loco Trident. obligatio celebrandi ſacerdotibus ineſſet omnibus Dominicis, & feſtis ſolemnibus obligari eſſent, quod nullus vſque adhuc dixit. Pius verò V. opinionem Caietani ex commentariis D. Thom. expungit,

Digitized by Google

expungit, non vt improbabilem, ſed vt minus probabilem, & ſententiæ D.Thom. contrariam. Ambroſ. relatus explicari poteſt de omiſſione celebrationis ex negligentia, & torpore, quæ certè aliqua culpa eſt, item de omiſſione ſacrificij abſoluta, non de omiſſione ſacrificij à quolibet ſacerdote per ſe ipſum oblati. Deinde prædicta verba in Ambroſio non inueniuntur, ſicuti teſtatur Vaſq. *loco allegato.* Ratione verò probabilitas huius ſententiæ non leuiter confirmari poteſt. Nam ſi ſacerdotes ſinguli obligati eſſent ex præcepto diuino aliquoties ſacrificare, neceſſariò tempus implendi hoc præceptum determinatum eſſe deberet, vel ex iure diuino, vel Eccleſiaſtico, quippe eſt præceptum affirmatiuum, quod non ſemper, ſed ſuo tempore ſignato obligat. At neque ex iure diuino, neque Eccleſiaſtico conſtat quod ſit tempus executioni huius præcepti determinatum præter caſum, quo Eccleſiæ ſacrificium deficeret. Ergo extra hunc caſum nulla eſt ſacerdotis obligatio. Quod ſi dicas cum communi ſententia iure diuino determinatum eſſe tempus ſcilicet quater in anno. Argum. *cap. dolentes de celebrat. miſſar.* Obſtat: quia vel hæc quaterna celebratio exequenda eſt intra trium menſium ſpatium, vel intra annum. Ex iure diuino neutrum colligi poteſt. Ergo gratis fingitur. Præterea *ex cap. dolentes* iam probatum eſt nullum de ſacrificio præceptum inferri poſſe.

3. Dixi in aſſertione, *ſecluſo ſcandalo.* Etenim ſacerdos, qui ſex vel octo menſes abſque rationabili cauſa à celebratione abſtinet, ſcandalum generat, & malè audit apud omnes, meritoque iudicatur ſuæ ſalutis immemor, cùm fructum tanti ſacrificij ex incuria, & negligentia percipere omittat. Si enim 2. Machabæor. 4. cum non mediocri planctu, & dolore refertur quod illius temporis ſacerdotes circa altaris officia dediti non eſſent, ſed contempto templo, & ſacrificiis neglectis feſtinarent participes fieri paleſtræ, quid fieret ſi ſacerdotes legis gratiæ contempto templo, & ſacrificio Chriſti neglecto ad vana, & fortè turpia properarent? vti communiter præſumitur qui tantum ſacrificium celebrare contemnit, & tradit Suar. Azor. Henriq. Bonac. & alij *in princ.* relati.

4. Illud verò eſt certum ſimplices ſacerdotes etſi poſſint ſingulis diebus celebrare, idque maximè deceat, tum ob Dei cultum, & honorem, tum ob Eccleſiæ fructum, tum ob cuiuſque vtilitatem propriam, at nulla lege ad prædictam quotidianam celebrationem aſtringuntur.

5. Epiſcopi verò, & Prælati Eccleſiarum Cathedralium, & collegiatarum, & conuentualium tenentur curare, vt in prædictis Eccleſiis ſaltem vnum ſacrum ſingulis diebus fiat, vti colligitur *ex cap. cum creatura. De celebrat. miſſar.* An autem peccent ij Prælati mortaliter, ſi vno vel altero die ſacrum abſque legitima cauſa omittere permittant? non conueniunt Doctores, Sotus *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 2. Suar. *diſp.* 80. *ſect.* 2. Victor. *de Euchar numer.* 44. negat caſu quo exiguus ſit numerus ſacerdotum illius Eccleſiæ. Affirmant. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 3. *numer.* 5. & Ægid. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub.* 1. *numer.* 203. Ego verò exiſtimo conſuetudinem ſpectandam eſſe, ſi enim conſuetudine firmatum ſit quotidianum in illa Eccleſia ſacrificium, grauiter peccaret Prælatus illius Eccleſiæ, ſi abſque publica cauſa omitti ſacrificium permitteret. Tum quia illa conſuetudo vim legis habet. Tum quia *in cap. cum creatura* præceptum imponitur de quotidiano ſacrificio illis Eccleſiis celebrando, à quo præcepto Prælatus excuſari non poteſt, niſi ex præſcripta contraria conſuetudine, vel aliquo impedimento legitimo ſuperueniente. Tum quia fideles non leuiter offenderentur, ſi ſacrum abſque cauſa viderent omitti. Quod verò Abbas, & Gloſſ. *in cap. cum creatura*, aliique Canoniſtæ ſentiunt in prædictis Eccleſiis duo ſacra facienda eſſe quotidie, aliud pro defunctis, aliud de tempore, nullum fundamentum habet neque in prædicto textu, neque in alio iure, vt benè obſeruauit Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 2. *dub* 1. *n.* 204. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 5. Etenim ex *prædicto cap. cum creatura* ſolùm colligi poteſt ob anniuerſarium defunctorum non eſſe Miſſam feſti, vel feriæ omittendam, ſi ſacerdotum numerus competens fuerit, non verò quod ſimul cum Miſſa feriæ, vel feſti anniuerſarium defunctorum quotidie fiat, cum id ſit contra praxim Eccleſiæ, quæ ſolemnioribus feſtis anniuerſarium non permittit. Quocirca ſi vis ſcire quot ſacra in qualibet Eccleſia teneatur Prælatus curare vt celebrentur, illius Eccleſiæ conſuetudinem, & fidelium fundationes inſpicere debes, ſicuti notarunt Ægid. & Layman. ſuprà.

PVNCTVM XIII.

De obligatione faciendi ſacrum titulo capellaniæ, vel beneficij ſimplicis, & curati.

1. *Capellanus obligatur Miſſas iuxta tenorem fundationis celebrare, & fructum pro intentione fundatoris applicare.*

2. *Impeditus celebrare an poſtmodum ſupplere debet, & quid ſi in loco ſignato non celebrauit? Remiſſiuè reſpondetur.*
3. *Qualiter teneantur beneficiarij ſimplices celebrare.*
4. *Parochus obligatur celebrare omnibus diebus, quibus populus tenetur.*
5. *Qualiter aliis diebus teneatur.*
6. *An teneatur applicare fructum pro omnibus? affirmant plures.*
7. *Verius videtur oppoſitum.*
8. *Qualiter poſſint ſtipendium pro Miſſis dicendis accipere.*

1. CErtum apud omnes eſt capellanum obligatum eſſe non ſolum Miſſas celebrare in fundatione præſcriptas, ſed illarum fructum ſecundùm intentionem fundatoris applicare, ita vt nequeat nouum ſtipendium pro illa Miſſa ab aliis accipere. Ponimus namque redditus capellaniæ æquare debito ſtipendio ſacrificij, ex alia parte à fundatore conceduntur, vt ſecundùm eius intentionem ſacrificium fiat. Non igitur eſt locus aliis fructum ſacrificij applicandi. Quod ſi redditus inſufficientes ſint, penes Ordinarium eſt poteſtas reducendi Miſſas ad legitimum numerum, iuxta ea quæ diximus *tract.* 13. *de benefic. diſp.* 1. *pun.* 6. *à n.* 24. Solùm aduerto ſi capellania quotidianum ſacrificium per ipſum capellanum præſcribat, non peccare capellanum ſemel in hebdomada omittentem ſacrum, teſte Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 7. *n.* 6. Laym. *l.* 5 *ſum. tract.* 5. *c.* 3. *n.* 6. quia obligatio dicendi ſacrum, ſubintelligi debet ſalua honeſtate, decentia, & reuerentia debita. Argum *ſignificatum de Prebend.* Et ibi Abbas. Nauarr. *c.* 25. *n.* 135. Henriq. *l.* 9. *c.* 24. *num.* 4. Azor. *l.* 10. *c.* 24. *q.* 7. Sed difficile eſt à capellano maximè ſæculari ſingulis diebus abſque vlla intermiſſione ſacrificium debita cum honeſtate, & reuerentia celebrari, tum ob negocia, & occupationes occurrentes, tum ob varias dæmonis tentationes, & mundi illecebras. Ergo credendum eſt obligationem impoſitam à fundatore non eſſe eo rigore ſumendam, quin in hebdomada aliquem diem intermiſſionis, & vacationis concedat. Sic vſus obtinuit.

2. Sed an capellanus cum legitimè impeditus eſt celebrare, teneatur per alium ſupplere? Et quid ſi in loco deſignato non celebrauit, ſed alibi. Vide quæ diximus *præd. p.* 6. *à n.* 25.

3. Beneficiarij alij ſimplices, quales ſunt dignitates, canonicatus, & præſtimonia per ſe obligationem non habent ſacrū faciendi, & à fortiori neque applicandi illius fructum pro aliqua perſona determinata, quia iure communi id cautum non eſt. At ex fundatione beneficij, & ex recepta conſuetudine optimè poſſunt prædicti beneficiarij obligari non ſolum ad ſacrum faciendum aliquibus diebus determinatis, ſed etiam ad applicandū illius fructū ſecundùm determinatam intentionē.

4. Parochus verò obligatus eſt ſacrum facere per ſe, vel per alium omnibus illis diebus, quibus parochiani obligantur audire: eſt omnium ſententia, quia officium parochi eſt miniſtrare parochianis quæ illis neceſſaria ſunt ad ſalutem, & ob huiuſmodi cauſam decimæ, & obligationes conceduntur. Vnde ſi populus ita numeroſus ſit, vt ſimul ſacrificio aſſiſtere non poſſit, parochus curare debet mediis aliis clericis quibus iuſtum ſtipendium concedat plura ſacra fieri iuxta beneficij redditus, quod arbitrio Ordinarij decidendum eſt.

5. Aliis vero diebus non eſt ita certa obligatio, ſatis tamen indicatur à Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 14. *in fine*, aliquibus ex illis eſſe. Si enim communiter Doctores docent obligatum eſſe parochum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſacramentum parochianis miniſtrare, non ſolum quando ipſi obligati ſunt accipere, ſed etiam quando ipſi pro augmento deuotionis, & charitatis rationabiliter poſtulant; eadem ratione affirmare debent hoc ſacrificium miniſtrandum eſſe non ſolum eum ipſi obligati ſunt audire, ſed etiam quando rationabiliter poſtulant, ideoque Sotus *in* 4 *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 2. exiſtimat aliquoties in hebdomada obligatum eſſe parochum celebrare, & probabile reputat Azor. *lib.* 10. *cap.* 24. *qu.* 2. Illud verò eſt certum, ſi populus numeroſus ſit, & beneficij fructus non exigui, poſſe Epiſcopum, & debere parochum aſtringere, vt aliquoties bis, vel ter in hebdomada celebret maximè ſi id eo oppido non ſint Eccleſiæ collegiatæ, vel conuentuales aliquas pro ſacrificio audiendo concurrere populus poſſet. Sic Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 2. conſentit Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 8. *num.* 4.

6. Difficultas ergo eſt, an illis diebus, quibus parochus obligatus eſt celebrare, teneatur ſacrificij fructum pro ſuis ouibus applicare? Affirmat Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 2. & *lib.* 9. *de iuſtit. quæſt.* 3. *art.* 1. §. *nihilominus.* Mouetur, quia parochus non tantùm alitur à parochianis, vt eos paſcat verbo, & exemplo, & ſacramentorum adminiſtratione, ſed etiam vt comparatione illorum officium ſacerdotis exerceat. At ſacerdotis officium eſt ſacrificium pro populo offerre, iuxta illud *ad Hebr.* 5. Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, &c. Communis tamen ſententia docet parochum obligatum eſſe pro ſuis ouibus frū-

Digitized by Google

ctum ſacrificij applicare non ſemper, ſed aliquoties arbitrio prudentis iuxta beneficij fructus,& illius obligationes, quia Trident.*ſeſſ.23.c.1.de reformat.in princ.*expreſsè definiuit præcepto diuino teneri parochum oues ſuas agnoſcere, pro eis ſacrificium offerre &c.Eſt igitur hæc obligatio ſaltem aliquoties in anno arbitrio prudentis exequenda.Sic docet Barboſa. 2.*p.de poteſt Epiſc.alleg.*24.*num.*23.Bonac. *diſp.*4.*de ſacram. q.vlt.pun.7.à num.*5.vbi exiſtimat ex prudentis arbitrio parochum obligandum eſſe Miſſas præcipuis ſolemnitatibus Domini,& Dominicis, vel ſaltem ſemel in hebdomada pro ouibus applicare.

7. Cæterùm verius exiſtimo ex beneficij curati vi nullam parocho ineſſe obligationem applicandi fructum ſacrificij pro ſuis ouibus.Sic Nauarr.*cap.*25.*n.*92.Reginal. *praxi lib.*23. *n.*238.Vaſq.*diſp.*234.*c.*4.Suar. *diſp.*86. *ſect.*1. *verſ.de beneficiis.* Naldus.*verbo parochus num.*18.Paul.Fraxind.*de obligationib. ſacerd.ſect.*3.*pranot.*2.§.2.Poſſeuin. *de officio curat. cap.*2. *n.*4. Ægid.de Coninch. *q.*83 *art.*1. *dub.*11. *concl.*3. Neque diſſentit Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*5.*cap.*3. *num.*4. Ratio ea eſt,quia officium curati eſt paſcere oues verbo,& exemplo, & ſacramentorum adminiſtratione, ſacrificiique diſpenſatione. Hoc autem fieri poteſt, tametſi fructus ſacrificij ſpecialiter ouibus non applicetur,ſed ſolum ea generali applicatione, qua omnibus fidelibus,& præcipuè ſacrificio intereſſentibus applicatur,& ita intelligendum eſt Trident.& locus Pauli *ad Hebr.*5. Confirmat Suar.hanc ſententiam exemplo Epiſcopi,& Prælati regularis, quos à ſacrificio pro ſuis ſubditis offerendo conſuetudo excuſat, cum tamen verè parochi ſint, & Epiſcopis redditus abundantiſſimi ſoleant concedi.Deinde ſi ob fructus beneficij perceptos obligatus eſſet beneficiarius ſacrificium pro ouibus offerre,partem illius obligationis retineret, ſi beneficium reſignaret reſeruata penſione, cùm penſio ſit pars fructuum beneficij, at in penſionario nullus hanc obligationem agnoſcit, quippe neque celebrandi obligationem habet. Ergo,&c.Præterea parochiani ſæpè parocho ſtipendium concedunt pro Miſſis dicendis,ſæpè capellanias inſtituunt vidente & conſentiente Epiſcopo, ſi autem parochus titulo beneficij præcipuè abundantiùs obligatus eſſet ſæpius pro parochianis celebrare,neque titulo capellaniæ fundarentur, neque ſtipendium ita frequenter concederetur.

Monent tamen Doctores ſpecialiter Ægid. & Layman. ſupra, obligatum eſſe parochum ex charitate, & iuſtitiæ æquitate ſæpè intra & extra ſacrificium pro ouibus exorare. Verùm huic obligationi exiſtimo abundè ſatisfacere pro illis ſacrificium,& orationes communes fundendo, niſi aliquando graui aliqua neceſſitate premantur,ad cuius remedium credat ſpecialem orationem neceſſariam eſſe, quod vix contingere poteſt.

8. Ex his infertur an poſſint parochi ſtipendium accipere pro Miſſis dicendis? Et quidem ſi ſingulis diebus tenerentur ſacrificare pro populo,vt placuit Soto,nequaquam poſſent ſtipendium accipere; quia ſtipendium conceditur, vt concedenti ſpecialiter Miſſæ ſacrificium applicetur, quod fieri nequit, cum iam ſint ratione beneficij obligati populo ſacrificium ſpecialiter applicare. Sicuti docuit Suar. *diſp.* 86. *ſect.* 3. *concl.* 3. Si verò vna, vel altera vice in hebdomada obligentur, vt tenet communis ſententia,cum hæc obligatio determinato diei aſtricta non ſit, poterunt parochi ea ſtipendia pro Miſſis dicendis accipere, quæ executionem prædictæ obligationis non impediant. Sed quia verius exiſtimamus parochos ratione beneficij, non eſſe obligatos fructum beneficij ſpecialiter pro ouibus applicare, conſequenter affirmandum eſt poſſe quolibet die, quo aliàs obligati non ſunt,ſtipendium accipere pro Miſſis celebrandis,& ita docuit Vaſq.*diſput.*234.*cap.*1. & 4. Notanter dixi quo aliàs obligati non ſunt, nam ſi ex conſuetudine, vel fundatione, vel Ordinarij lege, & præcepto aliquibus diebus determinatis ſacrificare pro populo obligentur, non poterunt ſtipem accipere, vt eo die concedenti ſacrificium applicent, niſi fortè concedens ſtipem conſcius ſit illius obligationis,nam eo caſu præſumitur ſtipem concedens, & petens eo die ſacrificium contentus eſſe, vt ſecundaria intentione ei ſacrificium applicetur, vt tradunt Sotus *lib.*9.*de iuſtit.q.*3.*art.*1.Suar.*diſp.*86.*ſect.* 3.*concl.*3. Henriq. *lib.*9.*cap.*22.*n.*6. Layman. *lib.*5.*ſum.tract.*5. *cap.*3.*n.*4. Quod ſi ſtipem concedens non poſtulet ſacrificium fieri die quo parochi aliàs aſtringuntur, debent parochi ſtipem recipientes pro eo celebrare illis diebus, quibus, nulla obligatione tenentur: quia hæc præſumenda eſt concedentis voluntas.

PVNCTVM VIV.

De obligatione ſacrificandi ob promiſſionem ſimplicem vel ſtipendium acceptum.

1. *Ex promiſſione ſimplici oriri poteſt obligatio.Regulariter non oritur.*
2. *Ex ſtipendio oritur obligatio ex iuſtitia ſacrificandi in fauorem illius, qui ſtipendium conceſſit. At omiſſio vnius ſacri non eſt cenſenda grauis culpa.*
3. *Accipi poteſt ſtipendium abſque labe ſimonia.*
4. *Expenditur quale ſit iuſtum ſtipendium vnius ſacri.*
5. *Nemini licet plura ſtipendia integra à pluribus accipere,& vnico ſacrificio facere ſatis.*
6. *An inaqualia ſtipendia accepta poſſis ad æqualitatem reducere,& iuxta æqualitatem ſacrificij numerum exoluere.*
7. *Probabilius eſt non poſſe.*
8. *An hac obligatio fidelitatis ſit,vel iuſtitia.*
9. *Si abundantiores ſtipes collegiſti pro Miſſis dicendis,an poſſis aliis minora concedere? Sub diſtinctione reſpondetur.*
11. *Obligatus dicere ſacrum de B.Virgine,de Defunctis,ſatisfacis,ſi celebres Miſſam de feſto eo die occurrente.*
11. *Qualiter pecces, ſi diu differas celebrare.*

1. NOn eſt dubium ex ſimplici promiſſione obligationem ſacrificandi oriri poſſe. Sed an hæc obligatio grauis ſit, pendet ex illa quæſtione, an promiſſio ſimplex grauem obligationem inducat, præcipuè cùm acceptata eſt. Verùm poſita ſententia affirmante grauem ex promiſſione ſimplici obligationem oriri, cum materia grauis eſt, adhuc probabilitate non caret ex ſimplici promiſſione facta alicui pro illo celebrandi non oriri grauem obligationem, eo quod regulariter, & communi hominum vſu ſpectato ſic promittentes ſolum ex vrbanitate promittant,ſolumque vrbanitatis, & honeſtatis obligationem velint contrahere non iuſtitiæ, regulariter,nec fidelitatis rigoroſæ,ideoque adimplentes promiſſum à mortali excuſantur, ſicuti benè notauit Suar. *diſp.* 86.*in procemio.*

2. Ex ſtipendio accepto oriri obligationem ſacrificandi in fauorem illius, qui ſtipendium conceſſit,nemo eſt qui ambigat.Sed an hæc obligatio ita grauis ſit, vt ſolùm ob omiſſionem vnius ſacri ſub ſtipendio promiſſi pecces mortaliter?non ſatis conſtat.Petr.Nauarra.*lib.*2.*de reſtit.cap.*2. *dub.*7. *corol.n.* 329.*in* 2.*edit.*affirmat eo quod vnius ſacri priuatione grauiter concedens ſtipem defraudetur.Eſt enim ſacrum quolibet pretio temporali æſtimabilius.Item ſi ex voto,vel iuramento,vel ex ſuperioris præcepto ſacrum debitum eſſet, nemini eſt dubium illius omiſſionem grauem culpam inducere.Ergo etiam inducit,cum ex ſtipendio debitum eſt.Sed rectius Sanch. *l.*1. *de matr. diſp.* 5. *n.* 25. contrarium exiſtimat caſu quo ſtipendium datum in materia furti grauem culpam non inducat. Conſentit Fagund. *de primo Eccl. præcept. lib.*3.*c.*8.*circa finem n.* 11. Non enim grauitas ſacrificij æſtimanda eſt in præſenti ex eo quod ſacrificium quolibet temporali pretio dignius ſit, aliàs cuiuſlibet orationis omiſſio grauem culpam induceret, ſed illius grauitas deſumenda eſt ex damno, quod patitur is, cui ſacrificium erat applicandum. At hoc damnum in genere damnorum ſpiritualium, in quibus fieri debet comparatio, graue non eſt, ſiquidem leui ſtipendio redimi poteſt. Neque eſt ſimile de ſacrificio debito ex voto,iuramento,vel ſuperioris præcepto. Nam eo caſu grauitas materiæ debitæ deſumitur ex cultu, & honore, qui Deo per ſacrificium exhibetur. Conſtat autem vnicum ſacrificium eſſe grauiſſimum,& ſupremum Dei cultum, & honorem. Ergo illius omiſſio grauem culpam inducit.

3. Poſſe ſacerdotem ſiue pauperem, ſiue diuitem abſque vlla labe ſimoniæ obligat ex iuſtitia ad ſactum faciendum pro intentione illius,qui ſtipem conceſſit,probauimus latè *tract. de ſimon. pun.* 5. & 11. Non enim ſtipendium conceditur in pretium fructus ex ſacrificio applicandi, ſed in ſuſtentationem ſacerdotis ſub obligatione vt fructum applicet ſtipendium concedenti. De qua te Iacob.*de Graſſis in aureis deciſion.lib.* 2. *cap.*96.*numer.*32.Gutiert.Canon. *quaſt.cap.*29. *à n.*3. Henriq. *lib.*9 *cap.*22.Suar.*lib.*4.*de reliq.cap.*14. & 3.*p.q.* 83. *art.*6.*diſp.* 86.*ſect.*1.Vaſq.*diſp.*234.*per totam* Ægid. *eadem q. dub.* 10.*à n.* 192.Zenedo *ad decretal.collect.*44.*à num.*3. Barboſa aliis relatis,tum *in remiſſ.Concil.ſeſſ.*22.*in princ.*tum 2.*p de poteſt.Epiſc. alleg.*24.*num.*2.

4. Sed quale ſtipendium ſit iuſtum pro vnius ſacri obligatione? non conueniunt Doctores. Plures non infimæ notæ credunt iuſtum ſtipendium eſſe, quod integræ ſuſtentationi ſacerdotis pro vnico die ſufficiat. Sic Henriq. *lib.*9.*ſum. cap.*22.*numer.*1.& 4.& *in comment.* Ægid. de Coninch. *q.*83. *art.*1.*dub.*10.*circa finem.*Petr.Nauarra aliis relatis *lib.*2. *de reſtit.cap.*2.*num.* 315. & *num.* 320. addit conſuetudine, & lege poſitiua contrarium ſtatui non poſſe. Quod ſi roges quæ ſub nomine ſtrictæ ſuſtentationis intelligantur? reſpondet Nauarra, vbi ſupra non ſolum victum, ſed & veſtitum tam proprium, quam ſuæ familiæ, hoc eſt illi neceſſariò ſeruientium intelligi debere. Henriq. extendit ad victum, & veſtitum cognatorum, quos ſacerdos alere obligatur. Mouentur ij Doctores, quia altari ſeruiens de altari viuere debet, iuxta Apoſtolum, relatum *in cap. cum ſecundum de Prabendis.* Cùm ergo ſingulis diebus vnico tantùm ſacrificio altari inſeruire poſſis, ob illud

ſacrificium

Digitized by Google

ſacrificium eo die ſuſtentari debes. Neque obſtat te poſſe aliis ſacerdotalibus muneribus eo die vacare, ſcilicet prædicationi, horarum recitationi, ſacramentorum adminiſtrationi, quia hæc ſacerdoti per accidens contingunt, neque ſunt illius proprium, & ſpeciale munus, munus enim ſacerdotis proprium & præcipuum eſt ſacrificium offerre iuxta Paul. *ad Hebr.* 5. Ergo ex hoc officio illius ſuſtentatio præcipuè petenda eſt.

Cæterùm omnino tenendum eſt iuſtum vnius Miſſæ ſtipendium non eſſe ex quantitate neceſſaria ad quotidianum victum deſumendum, ſed ex quantitate laboris impenſi in fauorem illius qui ſtipem conceſſit. Cum ergo ſemihoræ labor, & occupatio ſufficienter tertia parte ſuſtentationis illius diei compenſari videatur, nullatenus integra illius diei ſuſtentatio expoſtulari poteſt. Quod optimè confirmatur tum ex communi vſu, & æſtimatione fidelium, & plurium diœceſum legibus taxantibus ſtipem congruæ vnius diei ſuſtentationi inſufficientem, quæ leges, & conſuetudines non ſunt dicendæ iniuſtæ. Tum ex eo quod pro Miſſa ſolemni abundantior ſtipes exigitur, quàm pro priuata, & pro Miſſa tali tempore, & hora recitanda, quam pro Miſſa illis circumſtantiis carente, & pro duabus Miſſis vna die recitatis, quàm pro vnica, quod licitum non eſſet, ſi pro qualibet Miſſa integra illius diei ſuſtentatio concedi deberet. Neque obſtat proprium ſacerdotis munus eſſe ſacrificium offerre, inde enim ſolùm infertur præcipuam illius diei ſuſtentationem ob ſacrificium colligendam eſſe, at nullatenus infertur adæquatam colligi debere: cum plura alia ſint munera ſacerdotis, ex quibus ſuſtentatio peti poteſt. Quod ſi occaſio ea munera exercendi non ſe offert; non ideo petens Miſſam defectum ſupplere debet, aliàs ſi à ſacrificando impeditus eſſet ſacerdos, vel ſi eſſet expeditus non inueniret qui ſacrificium concessa ſtipe expoſtularet, poſſet ab eo cui pœnitentiæ, vel Euchariſtiæ ſacramentum miniſtrat, ſuſtentationem illius diei integram, exigere, quod nemo concedet. Signum ergo eſt ſacerdotem altari ſeruientem de altari viuere debere pro quantitate obſequij impenſi; ac proinde non integrum vnius diei victum pro vno ſacrificio expoſtulare poſſe, ſed ad ſummum partem illius præcipuam. Sic docent Nauarr. *ſumm. cap.* 25. *num.* 92. Suar. *diſput.* 86. *ſect.* 2. Vaſq. *diſput.* 234. *cap.* 3. *à num.* 18. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 1. *quæſt.* 2. Rodrig. *t.* 1. *quæſt. regul. q.* 43. *art.* 17. Cordub. *lib.* 1. *quæſt.* 4. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt.*

Quod ſi vrgeas, quæ pars ſuſtentationis iuſtum ſtipendium cenſeatur pro vnius diei ſacrificio? Dicendum eſt ex lege Pontificia, vel Epiſcopali; vel ex communi hominum exiſtimatione deſumendam eſſe. Etenim ſicut Princeps poteſt pretia rerum taxare: ſic Pontifex, & Epiſcopus taxare poterit quantitatem iuſtam pro vnius ſacrificij oblatione: ea vero taxatione ceſſante non eſt cuiuſlibet ſingulari arbitrio taxatio iuſta deſumenda eſt, ſed ex communi hominum æſtimatione, ſicut in rebus venalibus contingit. Atque ita tradunt Vaſq. *diſp.* 234. *cap.* 1. *num.* 5. *& cap.* 3. *num.* 18. Suar. Layman. & Nauarr. *ſuprà*. Barboſa, 2. *p. de poteſt. Epiſc. allegat.* 24. *num.* 2. vbi plures refert. Nunquam tamen ſtipendium ita taxari poteſt, quin abundantius concedi poſſit à petentibus ſacrificium, & minus admitti poſſit à ſacrificantibus, vt bene probat Vaſq. *diſp.* 234. *cap.* 1. *num.* 6. Suar. *diſp.* 86. *ſect.* 2. *concl.* 1. Mirand. *in manual. Prælat. t.* 1. *q.* 41. *art.* 23. Barboſa 2. *par. de poteſt. Epiſc. alleg.* 24. *n.* 8. Lex enim, & conſuetudo taxans ſtipendium obligat illud concedentes, ne minori ſtipendio velint ſacrificium exigere, & ſacerdotes ne abundantius taxato exigant, non tamen prohibet, nec prohibere regulariter poteſt vſum, & exercitium liberalitatis tam ex parte concedentium ſtipendium, quàm ex parte ſacerdotum celebrantium, ac proinde non prohibet, quin petentes ſacrificium concedant abundantius ſtipendium quàm taxatum eſt, & celebrantes minori eſſe poſſint contenti.

5. Nemini tamen licitum eſt ab eodem, vel à pluribus plura iuſta ſtipendia exigere, & vnico ſacrificio ſatisfacere, ſicuti benè colligunt Vaſq. Suar. Layman. Bonac. Barboſa, & alij *ſupra*. Nam eſto ſacrificium pluribus applicatum æquè proſit ſingulis, ac ſi ſingulis applicaretur: at ſtipendium non conceditur in pretium fructus applicandi, ſed in ſuſtentationem ſacerdotis, qui fructum applicare debet. Accipiens ab vno æquam, & iuſtam pro vnico ſacrificio ſuſtentationem, immeritò ab alio pro eodem ſacrificio ſuſtentationem expoſtulat, vt bene Vaſq. Suar. Barboſ. Layman. Bonac. ſuprà.

6. Difficultas ergo ſolum eſt: an ſi ab vno, vel à pluribus accipias plura inæqualia ſtipendia pro Miſſa celebranda, poſſis ea ſtipendia ad æqualitatem reducere, & pro menſura iuſti ſtipendij plures, vel pauciores Miſſas celebrare? V. g. Ponamus iuſtum ſtipẽdium, quo ſacerdote inuito minus dari non poteſt, neque abundantius exigi, eſſe nummum argenteum Hiſpanicè *vn real*, tradis dimidium, & poſtulas ſacrificium, poteritne ſacerdos dimidiatè tibi ſacrificium applicare, alteri concedenti dimidium regalis ſacrificium ſimul applicando? Affirmat Corduba *lib.* 1. *quæſt. q.* 4. Azor. 3. *par. ſum. lib.* 12. *cap.* 6. *q.* 3. Vaſq. *diſp.* 234. *cap.* 3. *num.* 18. Suar. *diſp.* 86. *ſect.* 4. cum aliis *poſt med.* Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *dub.* 7. *à num.* 509. *in* 2. *edit.* Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 4. & probabile reputat Laymann. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 1. *num.* 13. Ratio ea eſt quia iniquè petitur ſacrificium integrè offerre ſtipendio dimidiato conceſſo. Ergo ſacerdos dimidiatum ſacrificium offerens nullam iniuſtitiam committit, ſed potius ſe indemnem ſeruat, ſtipendium ad æqualitatem reducens. Quis enim damnaret ſeruum, cui iuſtum prò famulatu ſtipendium à Domino non conceditur, ſi ſe indemnem ſeruet, & qua poterit via damnum ſibi factum reſarciat? Neque obſtat quod accipiens ſtipendium dimidiatum, tacitè, vel expreſsè promiſerit integrè Miſſam applicare paupertate coactus, quia illa promiſſio nulla eſt, vtpote inhærens iniuſtitiæ, & inæqualitati ſtipendij, neque ex libera voluntate promittentis naſcitur, ſed ex neceſſitate, eo quod nullus alius inuenitur, qui integro ſtipendio ſacrificium expoſtulet. Cæterùm etſi ſupradicta ſententia probabilis ſit, probabiliorem exiſtimo affirmantem ſic accipientem ſtipendium obligatum eſſe ſacrificium integrè offerre in fauorem illius, qui dimidiatum ſtipendium conceſſit. Sic docuit Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 9. *n.* 193. Bonac. alios referens *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 7. *§.* 2. *ſub. n.* 8. Ratio ea eſt, quia offerens ſtipendium infra taxam, petenſque ſacrificium ſibi integrè applicari, intendit vt ſacerdos eam partem remittat, quæ iuſto ſtipendio deficit, & ratione illius inæqualis ſtipendij obligetur ad ſacrificium integrè offerendum. Ergo ſacerdos acceptans illud ſtipendium cenſetur tum inæqualitatem remittere, tum ſe obligari velle ad ſacrificium integrè offerendum virtute dimidiati ſtipendij. Antecedens manifeſtum videtur: ſi enim poſtulare potes à ſacerdote, vt tibi integrè ſacrificium applicaret nullo ſtipendio conceſſo, à fortiori petere potes ſacrificium conceſſo dimidiato ſtipendio: nulla enim iniuſtitia in hac petitione apparet, ſiquidem ſacerdos facili negotio repellere petitionem poteſt. Ergo admittens illam contentus eſſe cenſetur illo dimidiato ſtipendio, & obligatus ſacrificium integrè offerre.

8. An verò obligetur ſolum ex fidelitate ob promiſſionem ſimplicem, an etiam ex iuſtitia virtute ſtipendij accepti? Difficultate non caret. Suar. *dicta diſp.* 86. *ſect.* 4. *poſt med.* negat etiam facta expreſſa promiſſione obligari ex iuſtitia, ſed ſolùm ex fidelitate, quia virtute ſtipendij, cum ſit inæquale, obligari non poteſt. Sed verius exiſtimo obligatum eſſe ex iuſtitia, quia eſto ſacerdos liberaliter procedat in remittenda parte iuſti ſtipendij, & promiſſione facienda de ſacrificio integrè applicando ob dimidiatum ſtipendium, ea remiſſione & promiſſione poſita, obligatio applicandi ſacrificium non ex promiſſione, ſed ex ſtipendio alias inæquali, liberaliter accepto naſcitur, etenim concedens illud ſtipendium nullatenus concederet, niſi ſub obligatione ſacrificij integrè offerendi. Tenetur ergo ſacerdos integrè ſacrificium in illius fauorem offerre eo ipſo quo illud acceptat.

9. Sed quid dicendum ſi abundantiora ſtipendia accepiſti pro Miſſis dicendis, poteriſne aliis ſacerdotibus iuſtum ſtipendium infimum concedere reſeruato tibi reſiduo? Negat Maior. *in* 4. *diſtinct.* 45. *q.* 3. *dub.* 3. quem ſequitur Nauarr. *ſum. cap.* 25. *num.* 91. Cordub. *lib.* 1. *q.* 4. *dub.* 5. Sub hac tamen limitatione, ne ſcilicet ex officio habeas ſtipendia pro Miſſis dicendis colligere, & aliis diſtribuere. Probant primò, quia voluntas concedendi ſtipendium eſt, vt integrè celebrandi concedatur. Tum quia in ſuſtentationem celebrantis conceditur. Tum quia iuxta quantitatem ſtipendij fructus ſacrificij communicatur. Secundò nullus apparet titulus ob quem iuſtè reſiduum ſtipendij retinere poſſis, non quia ab aliis ſacrificia celebranda petis, huic enim petitioni leuiſſimo ſtipendio fit ſatis; neque ex eo quod tibi à dante ſtipendium concedatur, vt probatum eſt. Ergo, &c. Tertiò videtur eſſe quædam lucri turpis acquiſitio, & in ſpiritualibus negociatio per ſe indecentiam continens, & auaritiam redolens.

Cæterùm diſtinctione opus eſt, & certa ab incertis ſeparanda. Primò certum eſt, ſicuti tradit Nauarr. & Cordub. aliique referendi, colligentem ſtipendia pro Miſſis dicendis, ſiue laicus ſit, ſiue clericus, accipere poſſe ſtipendium, quod ſibi pro huiuſmodi labore fuerit deſignatum, vel aliàs fuerit iuſtum, quia dignus eſt operarius mercede ſua.

Secundò certum eſſe debet parochum, ſeu capellanum, qui ratione beneficij, vel capellaniæ ad plura ſacra dicenda aſtringuntur, poſſe ſtipendio iuſto aliis conceſſo huic obligationi ſatisfacere reſeruantes ſibi reſiduum. Sic poſt alios Suar. *diſp.* 86. *ſect.* 3. *circa finem.* Eman. Saà, *verbo Miſſa. num.* 45. Vaſq. *diſp.* 234. *cap.* 4. *poſt med.* Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 5. *cap.* 1. *quæſt.* 3. *concluſ.* 1. Barboſa, 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 24. *num.* 11. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. p.* 8. *n.* 18. Ratio eſt manifeſta: quia fundatori capellaniæ, & beneficij nulla fit iniuria, cum æquè illi proſit ſacrificium à capellano, ſeu beneficiato cele-

celebratum, ac celebratum à quolibet alio ſacerdote. Ex alia parte capellanus, & beneficiatus titulo capellaniæ,& beneficij conſtituuntur domini fructuum, & redditium ſub obligatione dicendi ſacra. Ergo ſatisfacientes huic obligationi, vt verè per alios ſacerdotes ſatisfacere poſſunt, iuſtum ſtipendium illis concedentes poterunt reſiduum ſibi retinere, & ita vſus, & praxis obtinuit. Tertiò probabilius eſt, ſi tibi abundantiora ſtipendia conceſſa ſunt pro Miſſis à te celebrandis, poſſe licitè huic obligationi ſatisfacere mediis aliis ſacerdotibus, quibus minus ſtipendium, ſed iuſtum concedis. Sic docuit aliis relatis Suar. Barboſa, Vaſq. Eman. Saà, Bonac. *locis allegatis*. Ratio eſt, quia celebrantibus nullam infers iniuriam, cum iuſtum celebrationis ſtipendium tribuas; abundantius concedere non teneris, quia non tibi ſub hac obligatione conceſſum eſt. Vnde enim hæc obligatio, & intentio donantis conſtat, potius enim conſtat tibi abſolutè eſſe conceſſum ſub obligatione celebrandi per te, vel per alium. Si enim alij ſacerdotes tuo nomine gratis celebrare velint, nemini eſt dubium te integrum ſtipendium acceptum retinere poſſe. Ergo etiam retinere poteris, cum celebrant iuſto, ſed infimo ſtipendio dato. Prædictum namque ſtipendium non retines ex donatione ſacerdotum celebrantium, ſed ex donatione illorum qui Miſſas à te petierunt: ipſi enim ſacerdotes non donant tibi ſtipendium, ſed te liberant ab obligatione quam habes celebrandi virtute ſtipendij accepti.

Notanter dixi pro Miſſis à te celebrandis: nam ſi ſtipendia tibi concedantur non vt tu celebres, ſed vt aliis ſacerdotibus celebrantibus tradas, nequaquam poteris (ſecluſa ſpeciali conſuetudine, & voluntate expreſſa concedentis) aliquam partem ſtipendij retinere, quia retineres contra voluntatem concedentis, cùm non tibi tradatur, vt retineas, ſed vt celebrantibus dones, iniuriamque celebrantibus facis donans ſtipem infimam etſi iuſtam, cùm abundantior illis fuerit legata. Et tradunt Suar. Vaſq. Barboſ. Eman. Saà, & Layman. vbi ſuprà. Cognoſcere autem quando tibi traditur ſtipendium abſolutè, quando vti curatori & diſpenſatori, non eſt difficile. Si enim impeditus es celebrare in fauorem illius qui ſtipem tradit, vel quia laicus es, vel quia eſto ſis ſacerdos, ex inſtituto ob ſtipendium celebrare non potes, ſicuti Religioſi noſtræ Societatis, manifeſtum eſt non tibi ſtipendium tradi, vt illius ſis dominus, ſed vt illius ſis diſpenſator, & diſtributor, neque vllam illius partem retinere potes, quæ à celebrantibus non fuerit conceſſa. Excipe niſi in aliquo caſu donans ſtipendium expreſsè declarauerit tibi velle illius dominium concedi, ſub obligatione tamen quærendi ſacerdotes, qui obligationi celebrandi ſatisfacerent. Nihil enim huic voluntati obſtare poteſt, ſi capax exiſtas dominij pecuniæ traditæ. Cæterùm etſi in rigore vera ſint, conſultum tamen eſt ab hac lucri cupiditate abſtinere, ſicuti bene inter alios monent Suar. & Bonac. ſuprà.

Argumenta in contrarium ex proximè dictis diſſoluuntur. Ad primum nego voluntatem dantis tibi ſtipendium eſſe, vt celebranti ſemper concedatur: Id enim ſolum eſt, quando tibi traditur ſtipendium, vt celebrare facias, ſecus quando traditur, vt tu celebres. Et ad probationem, reſpondeo ſtipendium concedi in ſubſidium vitæ celebrantis per ſe, vel per alium, ſicuti contingit in fructibus beneficij, vel capellaniæ. Ad ſecundam probationem nego diminui ſacrificij fructum ex eo quod minore ſtipe conceſſa peragatur, ſicuti non diminueretur, tametſi gratis fieret. Nam vt bene tradit Vaſq. *dicta diſp. 234. cap. 4. in fine*. fructus ſacrificij, correſpondet donanti ſtipem pro quantitate ſtipis primo conceſſæ, & affectu quem tunc ad ſacrificium habuit. Ad ſecundum reſpondeo illam partem ſtipis te retinere titulo donationis oneroſæ. Tertium probat hanc ſtipendij retentionem non eſſe conſulendam, quinimo cenſerem lege, & præcepto prohiberi debere, maximè cum eo animo accipitur, vt minori aliis conceſſo partem retineas.

10. Rurſus dubitabis, an obligatus titulo ſtipendij, vel capellaniæ legere Miſſam de defunctis, vel de B. Virgine ſatisfacias ſi Miſſam celebres de feſto eo die occurrente?

Negat Layman. *lib. 5. ſum. tract. 5. cap. 1. q. 5.* quamuis non declaret, an peccatum mortale, an veniale committas. Mouetur, quia voluntatem rationabilem fundantis capellaniam, vel ſtipendium concedentis exequi debes, at illa voluntas eſt rationabilis, vt ſuppono, ſiquidem ex aliqua honeſta cauſa Miſſa de defunctis, vel de Beata Virgine eo die expoſtulatur, neque ea voluntas aduerſatur ritibus, & cæremoniis ab Eccleſia præſcriptis, quippe Eccleſia permittit omnibus diebus, qui ſolemnitate duplici occupati non fuerint, Miſſas votiuas celebrare. Ex alia parte negari non poteſt ea Miſſa petita ob ſpecialem petentis affectum, & ob particulares preces, & orationes aptiorem eſſe ad impetrandum, ne quis ergo alia diuerſa miſſa ſatiſfacere.

Nihilominus dicendum eſt te integrè ſatisfacere, ſi Miſſam de feſto etiam ſimplici eo die occurrente celebres omiſſa votiua petita. Quia decentius eſt te vniuerſali Eccleſiæ præſcripto in celebratione conformare quàm ob voluntatem petentis priuilegio, & permiſſione vti. Ad rationem oppoſitam reſpondeo, voluntatem rationabilem fundatoris capellaniæ, & concedentis ſtipendium exequendam eſſe, niſi executione alterius voluntatis ſuperioris compenſetur, ſicuti compenſatur executione voluntatis Eccleſiæ præſcribentis eo die Miſſam de feſto celebrari. Et quamuis illæ preces, & orationes Miſſæ votiuæ expoſtulatæ per ſe aptiores ſint ad finem optatum impetrandum, at ea aptitudo ſufficienter compenſatur orationibus & precibus ob præſcriptum Eccleſiæ factis, ex hac enim conformitate nouam vim impetrandi obtinent, ob quam æquiualere poſſunt precibus, & orationibus petitis. Item deuotione, & interceſſione ſpeciali illius Sancti. Atque ita ſuſtinent Nauarr. *c. 25. n. 134.* Henriq. *lib. 9. cap. 23. n. 6.* Azor. *1. par. lib. 10. cap. 32. q. 5.* Eman. Saà, *verbo Miſſa, n. 48.* Suar. *diſp. 83. ſect. 3. in med.* Mirand. *man. Prælat. t. 1. q. 41. art. 21. concl. 2.* Barboſ. allos plures referens, *2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 24. n. 32.* Bonac. *diſp. 4. q. vlt. p. 7. §. 3. n. 4.*

Si autem dies ferialis ſit, & Miſſam illius diei celebres omiſſa votiua expoſtulata, vix credo (ſecluſo ſcandalo) venialiter peccaturum, æquè enim militant in hoc caſu ſuperiores rationes adductæ, vt facilè eas expendenti conſtare poteſt. Ideoque Suar. *dicta diſp. 83. ſect. 3. verſ. in quo eſt.* abſolutè dixit: Quando aliquis ob ſtipendium, vel capellaniæ inſtitutionem, vel ob aliam ſimilem cauſam obligatur ad ſpecialem Miſſam dicendam, debet ſi commodè poteſt præſcriptam obligationem implere, quamuis, ſi abſque ſcandalo id omittat vt Miſſalis ordinem ſeruet, non peccabit, imo ſi propter ſolemne feſtum id faciat, melius faciet. Et Panormit. *in cap. quidam Laicorum de celebrat. Miſſar.* inquit, celebranda eſt Miſſa de eo de quo fit officium, neque ad inſtantiam Laicorum dimittenda propria propter peculiares ex deuotione. Adde te tantùm obligatum eſſe ſacrificij fructum offerre in fauorem illius, qui contulit ſtipendium, quatenus perſonam Chriſti geris, nam quatenus vt perſona ſingularis offers; fructum illius applicare potes cui malueris, quatenus vero Eccleſiæ miniſter es conſtitutus, non tibi licet ab intentione & applicatione Eccleſiæ diſcedere; at fructus ſacrificij in Chriſti perſona oblati ex parte ſacrificij idem in omnibus eſt, ſolumque pro maiore, vel minore diſpoſitione illorum quibus applicatur, augetur vel minuitur. Ergo quolibet ſacrificio quoad præcipuam obligationem videris integrè ſatisfacere.

11. Ad extremum inquires, an pecces mortaliter, ſi diu differas ſacrificia offerre in fauorem illorum, quibus es obligatus? Affirmatiua reſponſio certiſſima eſt. Si enim mora in debitis temporalibus ſoluendis peccatum mortale conſtituit, cur non in ſoluendis ſpiritualibus debitis, quæ tanto vtiliora ſunt, quanto excellentiora? Præterea ob huiuſmodi dilationem non leue damnum prouenit, nam vt rectè Petrus Nauarra ſtatim citandus, ſi ſacrificia poſtulata ſunt ad impetrandum tum ſalutem animæ, & corporis, tum pacem inter diſcordes, tum alium fælicem euentum, ſæpè ob non celebrata ſuo tempore ſacrificia perit impetratio. Si autem in ſatisfationem animarum purgatorij fuerint ſacrificia poſtulata, ex ſe conſtat quàm graue damnum animabus purgatorij proueniat ex hac dilatione: ſiquidem diu illis flammis acerbiſſimis cruciantur alioquin cito liberandæ. Eſt igitur dilatio ſacrificiorum debitorum grauis culpa. Sic Syluest. *verbo Miſſa. q. 10. in fine* Petr. Nauarra, *lib. 2. de reſtit. cap. 2. n. 250. in 2. edit.* Layman. *libr. 5. ſum. tract. 5 cap. 1. quæſt. 4.* Quæ autem dilatio diuturna iudicanda ſit arbitrio prudentis decidenda eſt vt dixit Nauarra, ſuprà. Hoc autem arbitrium ex fine, ad quem obtinendum ſacrificia poſtulantur, colligendum eſt. Si enim præcipuè ad impetrandum aliquem effectum poſtulantur ſacrificia, non eſt dubium te grauem culpam committere, ſi intra tempus impetrationi aptum ſacrificia non celebres, illudis enim poſtulantis intentionem. Si vero in ſatisfactionem animarum Purgatorij fuerint ſacrificia præcipuè poſtulata, vnius menſis dilationem ſatis grauem eſſe cenſerem. Et idem credo dicendum, ſi pro impetranda libertate alicuius grauis moleſtiæ, infirmitatis, & laboris poſtulata ſacrificia fuerint: forte enim ob dilationem ſacrificiorum pœnæ continuantur, quæ alioquin ceſſarent.

PVNCTVM XV.

Qualiter Pontifex Epiſcopus, & Religionum Prælati, & Regis conſiliarij ſtipendia taxare poſſint, & iuxta eam taxationem Miſſarum numerum diminuere.

1. *Proponitur dubitandi ratio.*

Digitized by Google

2. *Pontifex ex rationabili cauſa Miſſarum numerum diminuere poteſt.*
3. *Explicatur priuilegium Minoribus conceſſum.*
4. *Epiſcopus benè poteſt ſpectato communi iure Miſſas ad minorem numerum reducere. At ſpectato Trident. iure, ſola anniuerſaria & in Synodo diœceſana.*
5. *Gubernatoribus ciuitatum aliqui facultatem concedunt.*
6. *Verius eſt oppoſitum.*
7. *Fit ſatis oppoſitis fundamentis.*

1. CONtingit ſæpè Miſſas dicendas ex obligatione anniuerſarij, capellaniæ, beneficij, teſtamenti, imo ſtipendij ad minorem numerum reduci: inquirimus ergo qua ratione hoc ſit penes Pontificem, Epiſcopum, & religionum Prælatos? Ratio dubitandi eſt, nam ſi congrua ſtipes aſſignata ſit, non videtur poſſe Pontificem abundantiorem deſignare: ipſe enim non eſt dominus bonorum temporalium fidelium, ſed ad ſummum diſpenſator ex rationabili cauſa. At nulla cauſa rationabilis apparet deſignandi abundantiorem ſtipem, & iuxta illam deſignationem numerum Miſſarum minuendi, cum iuſta ſtipes fuerit deſignata, potius enim rationi congruit pias fidelium voluntates integrè executioni mandari, ſiquidem hac via excitantur fideles ad noua legata Eccleſiæ relinquenda, credentes integrè ſemper eſſe obſeruanda. Econtra, verò non leuiter arcentur.

2. Cæterùm poſſe Pontificem ex rationabili cauſa ad minorem numerum Miſſas beneficij, capellaniæ, anniuerſarij, & teſtamenti &c. reducere, & abundantius ſtipendium eo quo taxatæ ſunt, deſignare conſtans eſt omnium ſententia: Etenim Pontifici, vt ſupremo Eccleſiæ gubernatori, & bonorum ſpiritualium diſpenſatori conuenit pro qualitate temporum, perſonarum, & circunſtantiarum determinare, & declarare quod ſit iuſtum Miſſarum ſtipendium. Atque adeò ſtipendium, quod vno tempore iuſtum fuit ſucceſſu temporis, & maximè accedente Superioris taxatione iniuſtum, & inæquale eſſe poteſt. Quod ſi aliquando Pontifex ob paupertatem ſacerdotis, vel ob aliam cauſam, quæ ſibi rationabilis viſa fuerit, abundantius ſtipendium, quàm aliàs æquitas, & iuſtitia poſtulat, deſignet, & Miſſas ad minorem numerum reducat, credendum eſt ex theſauro Eccleſiæ offerre, & applicare quidquid virtute ſacrificiorum alioquin debitorum obtinendum eſſet, vt benè ex communi ſententia aduertit Suar. *diſp. 87. in fine.* Henriq. *lib. 9. cap.* 22.

3. Ex his infertur intellectus ad priuilegium conceſſum à Leone X. Minoribus, & à Sixto IV. *in comp. Mendicant. verbo communicatio.* §. 2. vbi affirmatur poſſe Abbatem, ſeu Rectorem collegij, & conuentus ad minorem numerum Miſſas dicendas reducere, vnáque Miſſa pluribus obligationibus ſatisfacere. Hæc tamen reductio iam fieri non poteſt à Prælatis Ordinum Mendicantium, niſi in capitulis Prouincialibus, ſeu congregationibus generalibus iuxta Trident. *ſeſſ. 25. cap. 4. de reformat.* idque cauſa legitima intercedente, vt benè notauit Man. Rodrig. *t. 1. quaſt. regular. quaſt.* 43. *art.* 23. Aliàs ea reductio non cedet in Dei honorem, & cultum, & Eccleſiarum vtilitatem, ſicuti monet Concilium. Cauſa autem legitima reductionis eſt, ſi numerus religioſorum fuerit diminutus, aut redditus Monaſterij extenuati, vel impenſæ maiores fiunt. Sic relatis Azor. 3. *p. lib.* 12. *cap. 6. quaſt.* 5. Fraxinell. *de obligat. ſacerdot. ſect.* 7. §. 5. *num.* 3. docet Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 29. *numer.* 3. Neque obſtat hac reductione priuari defunctos fructu ſacrificiorum alioqui debitorum, quia id eſt per accidens, cum eorum voluntas moraliter impleri non poſſit: præterquam quod credendum eſt (vt inquit Henriq. *dicto cap.* 22.) fructum ex ſacrificiis applicandum compenſari communicatione indulgentiarum, & gratiarum, quæ illi religioni, vel conuentui ſunt conceſſæ, quæque confratribus, & benefactoribus conceduntur, Pontificémque ex theſauro Eccleſiæ intentionem habere applicandi quidquid ad ſupplendum prædictum fructum neceſſarium fuerit.

4. Epiſcopus vero iure communi ſpectato poteſt rationabili cauſa intercedente Miſſas tum anniuerſarij, tum capellaniæ, tum beneficij ad minorem numerũ reducere; neque ad eam reductionem Synodi diœceſanæ conſilio indiget: vti latius dixi *tract. de benefic. diſp.* 1. *pun.* 6. *numer.* 24. Non enim Concilium *ſeſſ. 25. cap. 4. de reformat.* poteſtatem Epiſcoporum reſtrinxit, ſed inſtruit quid congruentius faciendum ſit, & in Miſſis capellaniæ, & beneficij docuit præter ibi allegatos Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 29. *in fine.* Fateor tamen ex poteſtate à Trident. conceſſa non poſſe Epiſcopum Miſſas in fundatione beneficij ſeu capellaniæ ad minorem numerum reducere, benè tamen ex poteſtate iuris communis. *Argum. c. cùm acceſſiſſent. c. ex parte de conſtit.* Quia Trid. ſolùm de numero Miſſarum in anniuerſariis relicto loquitur, non de Miſſis, quæ ex fundatione beneficij, vel capellaniæ habentur. Vnde ſi Tridentini poteſtate vti Epiſcopus vellet in Miſſarum reductione, ſolas Miſſas anniuerſariorum reducere poſſet; eamque reductionem neceſſario facere deberet in Synodo diœceſana, Sic pluribus firmant. Bonac. *diſp. 4. de ſacram. q. vlt. pun.* 7. *n.* 10. Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 29. *n.* 10. aduerſus Henriq. *lib. 9. c. 22. n.* 6. Mirand. *Man. Prælat. t. 1. qu.* 41. *art.* 12.

Sed an poteſtas à Trident. conceſſa tum Epiſcopis, tum religionum Prælatis extendatur ad anniuerſaria poſt Trident. Affirmat Poſſeuin. *lib. 2. n. 25. qu.* 9. Mirand. *man. Prælat. t. 1. q. 41. art.* 12. Garcia *de benefic. 7. p. cap. 1. n.* 132. Et mouentur, quia Concilium generaliter loquitur, & diſpoſitio æquè neceſſaria eſt pro anniuerſariis poſt Concilium ac ante Concilium relictis, & praxis ita obtinuit Contrarium docent grauiſſimi Doctores, quos referunt, & ſequuntur Bonac. *diſp. 4. de ſacram. q. vlt. pun. 7. §. 2. n.* 11. Barboſa *allegat.* 29. *n.* 5. teſtanturque ſic à ſacra Congregatione deciſum eſſe. Sed credendum eſt (vt inquit Garcia) deciſionem ſingularem fuiſſe, vel conſuetudine contraria eſſe abrogatam.

Monet tamen Trident. *dicta ſeſſ. 25. cap. 4. in fine*, reductione Miſſarum facta ab Epiſcopo, ſeu religionum Prælatis vt eorum defunctorum, qui pro ſuarum animarum ſalute legata, & ad pios vſus reliquerunt ſemper commemoratio fiat, hoc eſt quoties iure reductionis celebrari contigerit: fitque ſatis huic commemorationi, ſi per collectas, vel preces quæ in ſecundo Memento offeruntur, Miſſas pro illis defunctis applicet. Sic ex Congregat. Cardinal. teſtatur Barboſa *in remiſſion. Concil. dict. cap. 4. in fine.*

5. Sed quid dicendum de gubernatoribus ciuitatum, Regiiſque conſiliariis, an ipſi poſſint Miſſas in teſtamentis, & in capellæ ſæcularis fundatione relictas ad minorem numerum reducere? Affirmat Fagund. *de primo Eccleſ. præcepto, lib. 3. cap. 7. n. 16. & 17.* Mouetur primò, quia huiuſmodi capellæ & anniuerſaria fuerunt à ſæcularibus perſonis, & de bonis ſæcularibus fundata. Ergo tam ratione fundatorum, quam bonorum regiæ iuriſdictioni ſubiiciuntur. Ergo Regi, eiuſque miniſtris pertinet ea gubernare. Secundo ad Regem, regioſque miniſtros pertinet procurare, vt ſubditorum vltimæ voluntates ad executionem iuſtè, & rationabiliter deducantur, at nequeunt ſic deduci, niſi Miſſæ ad minorem numerum redigantur, & ſtipendium abundantius taxetur. Tertiò Rex, eiuſque miniſtri poſſunt diſpoſitiones ſuorum ſubditorum, quæ ſucceſſu temporis iniuſtæ ſunt redditæ, ad æqualitatem iuſtitiæ reformare. Quid enim obſtat huic reformationi, cum poſſit Rex legem concedere ne vllus ſacerdos obligetur Miſſam dicere abſque ſtipendio, quod ab Eccleſia cenſetur legitimum. Quartò prouiſores regij ius habent (ex priuilegio) vt creditur (à ſede Apoſtolica conceſſo) examinandi teſtamenta, & teſtamentorum rationes ſumendi, procurandique vt iuſtè, & rationabiliter, & cum vtilitate defunctorum obſeruentur. At obſeruari hæc nequeunt, niſi leges, & diſpoſitiones Miſſarum ad iuſtum numerum reducant. Poſſunt ergo reducere, quippe quibus eſt poteſtas ad principale conceſſa, cenſetur conceſſa ad acceſſorium.

6. Nihilominus verius cenſeo nec Regem, neque eius miniſtros ſe intromittere poſſe in taxatione iuſti ſtipendij pro Miſſis celebrandis, neque in redigendo numerum Miſſarum capellaniæ, & anniuerſarij ſecundùm eam taxationem. Quid enim magis gubernationi Eccleſiæ conuenit, quam deſignare ſacerdotibus debitam ſuſtentationem, quatenus officio ſacerdotis funguntur? quippe hæc poteſtas ſpiritualis eſt: tum quia reſpicit rem ſummè ſpiritualem, qualis eſt ſacrificium. Tum quia verſatur circa perſonas Eccleſiæ præcipuas, quales ſunt ſacerdotes, quibus ſtipendium ob ſacrificij celebrationem deſignatur, ideóque Trident. *ſeſſ. 25. cap.* 4. ſolum Epiſcopis, & Prælatis religionum hanc poteſtatem taxandi Miſſarum ſtipendium, Miſſaſque ad iuſtum numerum reducendi conceſſit, nullúſque alius Doctor ſæcularibus poteſtatibus eam taxationem, & reductionem remiſit: gratis ergo, & abſque fundamento illis conceditur.

7. Rationes autem, quibus Fagundez motus eſt, leuiſſimæ ſunt. Ad primam concedo ex bonis ſæcularibus, & à perſonis ſæcularibus anniuerſaria fundata eſſe, & capellas erectas; nego tamen inde inferri bonorum illorum diſpoſitionem ſæculari poteſtati ſubiici; alias ferè omnia beneficia ſæculari poteſtati ſubiicerentur, cum ex bonis ſæcularibus, & à perſonis ſæcularibus fuerint fundata. Ad hanc enim ſubiectionem parum refert vnde, & à quibus perſonis fundata ſint, ſi ſemel concedamus in poteſtatem Eccleſiæ bona illa eſſe translata, vt neceſſariò concedendum eſt. Ad ſecundam concedo, ad Regem regióſque miniſtros pertinere procurare, vt vltimæ voluntates ſuorum ſubditorum iuſtè & rationabiliter executioni mandentur: concedo item non poſſe id procurare, niſi ſimul procurent ſtipendium pro Miſſis celebrandis deſignatum denuò taxari, eáſque Miſſas ad minorem numerum reduci: at nego eam taxationem & reductionem ipſos facere poſſe: ſed ſolum procurare debent, vt ſi legitimis ſuperioribus fiat. Etenim ſicut non poſſunt per ſe ipſos compellere ſacerdotes, vt executioni mandent vltimas voluntates, quæ iuſtæ, & rationabiles iudicatæ ſunt,

ſic minus compellere poterunt, cum irrationabiles, & iniuſtæ præſumuntur. Adde authenticè decidere quæ ſit rationabilis, & iniuſta voluntas in deſignando Miſſarum ſtipendio ad eam poteſtatem pertinet, cui pertinet ſtipendij deſignatio. At conſtat hanc deſignationem ſoli Eccleſiaſticæ poteſtati competere. Ergo ſæculari poteſtati nec taxatio iuſti ſtipendij, nec Miſſarum numeri diminutio competere poteſt. Ex his conſtat ſolutio tertiæ rationis. Nam eſto Rex concedere legem poſſit, ne ſacerdotes ad Miſſas dicendas obligentur à ſæcularibus niſi conceſſo ſtipendio quod ab Eccleſia iuſtum fuerit indicatum; at iudicare authenticè in caſu dubio quod ſtipendium iuſtum ab Eccleſia cenſeatur, non regi, ſed Eccleſiæ, eiuſque Prælatis competit. Sed demus ſtipendia in anniuerſariis, & capellaniis deſignata euidenter eſſe minora infimo iuſto, eo caſu ſacerdos, cui onus celebrandi titulo capellaniæ, vel anniuerſarij obligatione ſuſcepta competit, non authoritate ſæcularis poteſtatis, quæ nulla eſt, ſed propria ex iure quod habet ſe indemnem ſeruando, Miſſas ad minorem numerum reducere poterit iuxta probabilem ſententiam *pun.* 14. relatam. Quod ſanè permitterem caſu quod adire non poſſet Ordinarium, qui ſtipendium taxaret, & Miſſas ad minorem numerum reduceret. Sed quia hoc moraliter contingere non poteſt, ideò cenſeo capellanum, dum capellaniam retinet, neque Ordinarium adit, qui numerum Miſſarum diminuat obligatum eſſe, integrè prædicto oneri ſatisfacere, quia voluntariè eam obligationem ſubit capellaniam retinens, & Ordinarium non adiens. Ad quartum. Admittamus gratis rationes teſtamentorum apud regios miniſtros dari poſſe; Huic tamen poteſtati acceſſorium non eſt ſtipendia Miſſarum taxare, & illatum numerum à teſtatore præſcriptum minuere, ſed ſolùm eſt acceſſorium eam ſtipendij taxationem, & Miſſarum diminutionem ab Epiſcopo faciendam procurare: alliàs qui ex teſtatoris diſpoſitione rationes capellaniæ ſumeret, poteſtatem haberet ea ſtipendia taxandi, & Miſſas diminuendi, quod conſuetudini, praxique acceptæ contrarium eſt.

Pvnctvm XVI.

De præcepto audiendi Sacrum feſtis diebus.

1. *Quæ ſit materia huius præcepti.*
2. *Explicatur præſentia humana.*
3. *Qualiter vagatio mentis hanc præſentiam impediat.*
4. *Satisfacis præcepto fundens orationes ſiue voluntarias, ſiue obligatorias.*
5. *Integro ſacrificio aſſiſtere debes, neque potes abſque graui culpa notabilem partem omittere.*
6. *Quæ ſit notabilis pars maximè poſt inceptum Canonem.*
7. *Quid ſi recedas à ſacrificio, vt neceſſaria deferas.*
8. *Poſſe ab vno ſacerdote dimidiam Miſſam, & poſtmodum ab alio aliam dimidiam audiri, firmant communiter Doctores.*
9. *Extenditur à* Bonac. *eſto ſimul contingat. Sed diſplicet extenſio.*
10. *Hoc præceptum quibus diebus fideles aſtringat.*
11. *Quas perſonas.*
12. *Quo in loco.*
13. *Quid de licentia, quam Ordinarij concedere ſolent celebrandi in priuatis Oratoriis ſub obligatione, ne extranei Miſſæ præcepto ſatisfaciant.*
14. *Ob periculum Miſſæ omittendæ ſæpè contingit peccatum mortale.*

1. MAteriam huius præcepti eſſe præſentiam humanam, & religioſam ſacrificio Dominicis, & feſtis diebus peragendo conſtat *ex cap. miſſas. cap. omnes fideles de conſecrat. diſt.* 1. & tradunt omnes: quia præcipitur actus humanus in Dei honorem, & cultum. Dicitur humana præſentia, ſi ſenſu aliquo percipis quid in ſacrificio agatur, vti benè docuit in alio ſimili Sanch. *lib.* 1. *de matr. diſp.* 13. *num.* 9. *&* 11. Dicitur religioſa, ſi ea præſentia ex ſe in Dei cultum cedat. Et licet Angel. *verbo feriæ num.* 24. cenſeat hanc materiam grauis obligationis non eſſe, audiendus non eſt: quippe cæteri omnes Doctores meritò contradicunt, affirmantes huius præcepti tranſgreſſionem peccatum mortale conſtituere: eſt enim defectus in maximo cultu, & honore, qui Deo exhiberi poteſt.

2. Ex præſentia humana, & religioſa requiſita ſit, ſi dormiens, vel ebrius ſacrificio aſſiſteres, præcepto non ſatisfacturum; quia humano, & religioſo modo non aſſiſtis, & docent omnes. Item ſi huc, illucque circumſpiciens, & fortè per totam Miſſam colloquia miſcens, quia tua præſentia religioſa non eſt, ſicuti eſſet ſi interruptim aliqua verba miſceres, vt dixit Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. numer.* 298. Quocirca mihi diſplicet ſententia Soti, *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 1. *in fine.* Ioan. Med. *tract. de confeſſ. quæſt. de pœnitentia tempore Miſſæ implenda*, affirmantium colloquia etiam turpia executionem huius præcepti non impedire, quibus non leuiter fauet Nauarr. *cap.* 13. *num.* 17. *& cap.* 21. *num.* 6. Azor. 1. *p. lib.* 7. *cap.* 5. Suar. *diſput.* 88. *ſect.* 3. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 11. *num.* 24. quatenus cenſet ratò confabulantes in Miſſa, & aſpicientes circumſtantes præceptum audiendi Sacrum violare, quia non ſolent eæ confabulationes continuæ eſſe per totam Miſſam, neque de rebus ſeriis, quæ moralem, & humanam præſentiam impediant. Etenim ſi confabulationes ſint per notabilem Miſſæ partem, tametſi non impediant moralem præſentiam, ſiquidem confabulantes de geſtis in ſacrificio teſtari poſſint; impediunt tamen religioſam præſentiam, quæ certè conſiſtere non poteſt cum fabulatione vana, & fortè turpi. Quod ſi dicas inde inferri, ſi aſſiſtas Miſſæ ſacrificio veſtibus te induens, vel aliam quamlibet exteriorem actionem exercens non ſatisfacere præcepto, tametſi de geſtis in ſacrificio teſtari optimè poſſis. Quod eſt contra communem ſententiam, de qua Nauarr. *de orat. notab.* 3. *numer.* 49. Graffis *lib.* 2. *deciſ. cap.* 35. *numer.* 9. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 25. *num.* 6. *in comment. lit.* 1. Bonac. *diſput.* 4. *de ſacram. q. vlt. p.* 11. *num.* 24. Deinde inferri, ſi aſſiſtas Miſſæ ob prauum finem v.g. aſpiciendi fœminas præcepto non ſatisfacere, de quo Henriq. *num.* 4. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 10. Suar. *diſput.* 88. *ſect.* 3. Bonac. *num.* 21. quia in his videtur religioſa præſentia de medio tolli. Negandum eſt enim ſi actio exterior etiam in templo facta per ſe indecora non ſit, & ex alia parte non te impediat ſacrificanti attendere, humanæ, & religioſæ præſentiæ non contradicit, ac proinde non obſtat, quin illam exercens ſatisfacias Miſſæ præcepto. Minus obeſt, quod ex prauo fine Miſſæ aſſiſtas, nam prauus finis non impedit præſentiam exteriorem ex ſe religioſam eſſe, tametſi illam impediat ſimpliciter, & perfectè eſſe religioſam, quod ad præceptum exequendum requiſitum non eſt, vt dicemus.

3. Sed an vagatio voluntaria mentis circa profana, & turpia hanc religioſam, & moralem præſentiam impediat? Affirmant vt probabilius Azor. *lib.* 7. *cap.* 5. *q.* 2. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 11. *n.* 4. Layman. *lib.* 4. *ſum. tract.* 7. *c.* 3. *aſſert.* 2. Et mouentur, quia ſtante hac voluntaria vagatione præſentia moralis, & religioſa non videtur poſſe conſiſtere. Cæterùm ſub diſtinctione reſpondeo. Si vagatio mentis ita intenſa ſit, vt ob eam impediaris aliqualiter cognoſcere quid à ſacrificante agatur (quod ratò contingit) nequaquam præcepto audiendi Sacrum ſatisfacis, quia ſolùm corpore, non tamen mente præſens es: hac enim de cauſa dormiens, vel ebrius aſſiſtens præcepto non ſatisfacis, quia de iis, quæ aguntur in ſacrificio reddere rationem non potes. At ſi voluntaria vagatio non te impediat ab ea attentione, qua poſſis eſſe teſtis ſacrificij peracti, credo non impedire præcepti executionem. Quia materia huius præcepti ſolùm eſt externa ſacrificij præſentia moralis, & de ſe religioſa. Hæc autem conſiſtere poteſt, tametſi mens vanis, imo turpibus cogitationibus occupata ſit. Ergo. Et confirmari poteſt, quia ſi vagatio inuoluntaria ſit, omnes Doctores cenſent, teſte Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 3. *circa med.* præcepti executioni non repugnare. Signum ergo eſt ex vagatione mentis regulariter præſentiam moralem, & de ſe religioſam non impediri. Etenim ſi hæc præſentia vagatione impediretur, tametſi inuoluntaria eſſet, nullatenus ea ſtante præcepto ſatisfaceres, ſicuti non ſatisfaceres, ſi inuoluntariè dormires, ſed aliud Sacrum ſi poſſes, audire deberes: vt latius proſequitur Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. n.* 302.

4. Hinc infertur à fortiori te optimè ſatisfacere poſſe præcepto audiendi Sacrum, ſiue preces voluntarias, ſiue ex obligatione recites, ſicuti docent Nauarr. *cap.* 21. *num.* 8. Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 3. *in fine.* Henriq. *lib.* 9. *ſum. tract.* 7. *cap.* 3. *verſ. tertium.* Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 11. *numer.* 25. Quia ea recitatio moralem, externam, & religioſam præſentiam non impedit.

Sed an eam præſentiam impediat, ſi tempore Miſſæ peccata fatearis, vel ad illa fatenda conſcientiam reuoluas? Affirmat Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun.* 11. *num.* 26. *in noua edit.* adducitque Suar. & Azor. Sed immeritò vt dicemus. Mouetur, quia auditio Sacri præcipitur per modum orationis, at qui ſuam conſcientiam examinat, & peccata fatetur non orat. Non igitur rem præceptã facit. Cæterùm verius eſt conſcientiæ examen, & peccatorum confeſſionem non impedire, quin præcepto audiendi Sacrum ſatisfacias, ſiquidem ſimul cum conſcientiæ examine, & peccatorum confeſſione attendere potes quid in ſacrificio agatur, qua attentione poſita præſens es moraliter, & religioſè ſacrificio. Satisfacis ergo præcepto; ſicut ſatisfacere poſſes, ſi confeſſiones in templo audires. Atque ita ſuſtinet Reginald. *lib.* 19. *numer.* 14. *in fine.* Molfeſius *tract.* 3. *cap.* 17. *numer.* 45. Neque contradicunt Suar. & Azor. ſolùm enim dicunt ob peccata fatenda non eſſe omittendam Miſſam, quod regulariter veriſſimum eſt: at non negant confitentem peccata ſimul poſſe ſacrificio intereſſe, & vtrique obligationi ſatisfacere. Secundò infertur opus non eſſe, vt huic præcepto ſatisfacias, ſacerdotem audire, vel videre, ſufficit ſi ex ſignis cognoſcas

cognoſcas quid agatur. Non enim viſio, ſeu auditio præcipitur, ſed moralis, & humana præſentia, quæ ſecluſa viſione, & auditione conſiſtere poteſt, ſicuti benè docent Nauarr. *cap. 21. n. 8.* Tolet. *lib. 6. cap. 6.* Coninch. *quæſt. 83. art. 6. dub. vn. num. 299. & 300.* Layman. *lib. 4. tract. 7. cap. 3. poſt. princ.* Vnde cæcus, & ſurdus Miſſæ intereſſe debent quia humano modo præſentes eſſe poſſunt, & tradit Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. pun. 11. num. 19.* Qui verò ſimul cæcus, & ſurdus eſſet, non video qua ratione humanam præſentiam exercere poſſit.

Qualiter autem ad humanam præſentiam libertas requiſita ſit, quæue intentio ſatisfaciendi præcepto, latè diximus *tract. 3. de legib. diſp. 1. p. 17.*

5. Hæc humana, & religioſa præſentia integro ſacrificio eſſe debet, ſicuti colligitur ex *cap. miſſas. cap. omnes fideles de conſecrat. diſt. 1.* Nam Concil. Agathenſe relatum in *cap. miſſas* inquit: Die Dominico ſæcularibus totas (id eſt integras) audire ſpeciali ordine præcipimus, ita vt ante benedictionem ſacerdotis egredi populus non præſumat. Quod ſi fecerit, ab Epiſcopo publicè confundatur. Quocirca ſi notabilem partem omittas, omnes Doctores cenſent te mortaliter peccaturum, quia præceptum graue in re graui violas, ſi leuem, venialiter peccaturus. Solùm inter Doctores eſt differentia in aſſignanda parte notabili. Et quidam ſi tertiam, vel quartam partem illius omittas, ſine dubio cenſendus es partem grauem omiſiſſe: v. g. ſi omitteres initium Miſſæ vſque ad Euangelium excluſiuè, & orationes poſt communionem, Secus ſi audita Epiſtola poſt communionem diſcederes, vti docent ex communi ſententia Suar. *diſp. 88. ſect. 2.* Ægid. de Coninch. *quæſt. 83. art. 6. dub. vn. num. 285.* Quod ſi finito Euangelio accedas, & aſſiſtas vſque ad Euangelium Ioannis incluſiuè, probabile reputant Suar. *dicta ſect. 2.* Nauarr. *cap. 21. num. 2.* Eman. Saà, *verbo miſſæ auditio. num. 2.* Henriq. *lib. 9. cap. 25. num. 7.* Layman. *lib. 4. ſum. tract. cap. 3. circa finem.* Bonac. *pun. 11. num. 17.* te mortalis peccati reum non eſſe, quia vltimum Euangelium Ioannis iam pars Miſſæ eſſe videtur; cum autem duplici Euangelio aſſiſtere non videaris obligatus: præcipuè cum antico tempore finita benedictione recedere omnes poſſent, per præſentiam Euangelium Ioannis videris defectum primi Euangelij compenſaſſe. Et licèt Nauarr. Eman. Saà, Henriq. & alij exiſtiment te debere Euangelium prætermiſſum poſtmodum legere, vel audire, ſed rectius Suar. *dicta ſect. 2.* & Azor. *lib. 7. cap. 3. q. 2.* cenſent hanc lectionem, vel auditionem nullius conſiderationis eſſe, quippe non eſt pars Miſſæ, & ſola Miſſa audiri præcipitur, & conſequenter quæ illius fuerint partes.

6. Poſt inceptum Canonem vſque ad communionem minoris partis omiſſio grauior materia cenſenda eſt, nam vt benè inquit Suar. *diſp. 88. ſect. 2. verſ. vltimo denique*, in his non tam eſt ſpectanda mora temporis, quam dignitas rei omiſſæ ob propinquitatem ad eſſentiam, & integritatem ſacrificij. Quocirca ſi tempore conſecrationis, & conſumptionis è templo exires, tametſi reliquis partibus Miſſæ aſſiſteres, ſine dubio præcepto non ſatisfaceres, quia abſolutè ſacrificio præſens non fuiſti, ſacrificij namque eſſentia, & integritas in conſecratione, & conſumptione ſita eſt. Quod ſi conſecrationi aſſiſtens omittas conſumptionem, vel è contra Suar. *loco allegato*, quem ſequitur Layman. *lib. 4. ſum. tract. 7. cap. 3. in fine*, te excuſat à mortali, eo quod hæc moraliter iudicanda ſunt, neque ſatis conſtat in qua ex illis actionibus eſſentis ſacrificij ſita ſit. Sed rectius Coninch. *quæſt. 83. art. 6. dub. vn. num. 285.* Didac. Nunez *ibi dub. 2. poſt. 3. concluſ.* Henriq. *cap. 25. num. 7.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. punct. 11. num. 14.* te peccari mortalis damnant, quia eſto non conſtet in qua ex illis partibus ſubſtantia ſacrificij ſita ſit, at conſtat vtramque ad eſſentiam, vel ad integritatem ſacrificij pertinere. Qui autem eſſentiæ, vel integritati ſacrificij aſſiſtere omittit, cenſeri non poteſt leuem ſacrificij partem omiſiſſe. Facilius autem admitterem omiſſionem oblationis verbalis ante, vel poſt conſecrationem factæ, alteriuſve cuiuſlibet orationis ex Canone leuem materiam eſſe.

7. Si autem pro deferendo vino, thure, aliiſque ad ſacrificium neceſſariis à ſacrificio recedas, credunt Sylueſt. *verbo miſſa. 2. quæſt. 1.* Nauarr. *cap. quando, de conſecrat. diſt. 1. notab. 10. num. 19.* Henriq. *lib. 9. cap. 25. num. 8.* Eman. Saà, *verbo Miſſæ auditio. num. 2.* aliique Doctores te præcepto ſatisfacere, quia eſto phyſicè recedas, moraliter recedere non cenſeris, ſiquidem cauſa ſacrificij recedis, & dum recedis, ſacrificio inſeruis. Placet tamen limitatio, quam adhibet Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. pun. 11. num. 18.* Fagund. *de primo Eccleſ. præcepto, lib. 2. cap. 6. num. 10.* vt intelligatur dummodo ab Eccleſia non receſſeris niſi ad breue tempus, aliàs neſcio qua ratione cenſeri poſſes præſens ſacrificio, quantumuis ob illius cauſam receſſeris. Non enim præſentia moralis cum abſentia morali conſiſtere poteſt. Qui autem à templo recedit etiam occaſione deferendi ſacrificio neceſſaria, abſolutè abſens eſt non ſolum phyſicè, ſed moraliter à ſacrificio: non igitur illi præſens eſſe poteſt.

8. Poſſe ab vno ſacerdote dimidiam Miſſam audiri, & poſtmodum ab alio aliam dimidiam, & ſic præcepto ſatisfieri docent Nauarr. *cap. 21. num. 2.* Tolet. *lib. 6. cap. 7. in fine.* Eman. Saà, *Miſſæ auditio. num. 2.* Layman. *lib. 4. tract. 7. cap. 3. in fine.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. pun. 11. num. 13.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 6. dub. vn. n. 286.* & alij, ob quorum Doctorum authoritatem eſt probabilis hæc ſententia, & ſecura. Nam eſto illæ partes independentes ſint, neque vnum ſacrificium conſtituere poſſint, ideoque illis aſſiſtens nequaquam integro ſacrificio propriè, & in rigore aſſiſtit; attamen ex benigna Eccleſiæ interpretatione communi Doctorum iudicio approbata, reputandæ ſunt partes vnum ſacrificium componentes, quoad affectum audiendi Sacrum, & ſatisfaciendi Eccleſiæ præcepto.

9. Hanc doctrinam extendit Bonac. *dicta diſp. 4. quæſt. vlt. pun. 11. num. 13.* ad eum, qui ſimul duorum ſacerdotum ſacrificium dimidiatum audiret, ſicuti contingit, cum vnus ſacerdos conſecrat, & alius ſacrum incipit, ſi vſque ad huius conſecrationem aſſiſtas, credit te præcepto ſatisfacere. Mouetur, quia vtrique parti attendere optimè potes. Vnde obligatus audire tria ſacra ex pœnitentia ſatisfacere poteſt, ſi eodem tempore trium ſacerdotum ſacrificiis aſſiſtat, vti docuit aliis relatis Sanch. *lib. 1. ſum. cap. 14. num. 12.* Graffis, *lib. 2. deciſ. cap. 35. num. 4.* Scortia *de ſacrificio, lib. 2. cap. 10. nu. 10.* Neque enim diuerſitas temporum (vt inquit Sanch.) eſt in præceptis ſpectanda, ſed res præcepta, quæ ſi intra idem tempus mandari executioni poteſt, diuerſitas temporum non requiritur. At res præcepta ſcilicet Miſſæ auditio præſtari poteſt, tametſi poſtrema pars Miſsæ eodem tempore cum priori celebratur, ſiquidem vtrique præſens eſſe poteſt, ſicut ſi diuerſo tempore celebraretur. Ergo.

Sed diſplicet hæc extenſio, quippe communi Doctorum ſententiæ aduerſatur, vti videre eſt apud Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 6. dub. vn. n. 288.* Didac. Nunez *ibi dub. 2. reſponſ. ad 3.* Molfeſ. *in ſum. tract. 3. cap. 17. num. 36.* Reginald. *lib. 19. num. 26.* Layman. *lib. 4. ſum. tract. 7. cap. 3. in fine.* Nam hic modus ſicut & præcedens ſatisfaciendi præcepto ex natura rei inſufficiens eſt, ſiquidem illo poſito Sacro propriè non interes, ſed partibus duorum Sacrorum Sacrum non componentibus; eſt tamen ſufficiens ex permiſſione Eccleſiæ ſic Sacri auditionem acceptantis: at nullum eſt fundamentum, vt aſſeramus Eccleſiam acceptare Sacri auditionem media ex parte ſimultaneam, benè tamen ſucceſſiuam. Quinimo contrarium non leuiter colligitur ex eo quod nullus Doctor præter Bonac. hanc ſimultaneam auditionem approbauerit, & plures eam expreſsè reiecerint ſucceſſiuam approbantes. Ergo, &c. Neque ratio qua mouetur Bonac. vrget. Fateor namque vtrique parti ſimul attendere poſſe, ſed quia non eſt attentio ad vnius ſacrificij partes, ſed ad partes ſacrificiorum, ea de cauſa non eſt Miſſæ auditio propriè loquendo, neque ex permiſſione Eccleſiæ, cùm nullibi conſtet talis permiſſio. Et ad probationem concedo diuerſitatem temporum in præceptis non ſpectari, ſed rem præceptam, nego tamen aſſiſtentiam ad duplicem partem Miſsæ diuerſam eodem tempore celebratam præcipi ſub præcepto audiendi Sacrum, ſed ad ſummum, vt permiſſio ſub diuerſo tempore fiat ex benignitate Eccleſiæ. Exemplum autem adductum de eo qui tria ſacra eodem die tenetur audire, tum ex pœnitentia, tum ex voto, tum ex præcepto eſt diuerſum. Nam ſi illa Sacra, ſimul celebrentur, illiſque aſſiſtat propriè, & in rigore tria ſacra audit, ſecus vero aſſiſtens duplici Sacro media ex parte.

10. Rurſus hæc obligatio omnibus diebus tam dominicis, quam feſtiuis fideles aſtringit. Nam licet in *cap. Miſſas de conſecrat. diſt. 1.* ſolum de diebus Dominicis præceptum latum ſit, conſuetudo Eccleſiæ ad alios dies feſtiuos obligationem extendit, iuxta textum in *cap. ſi quis. eap. & hoc. cap. omnes fideles. cap. qui die eadem diſt. & cap. 2. de Parochiis.* Solum de feria 6. paraſceues eſt aliqua difficultas, an tenearis eo die ſacro intereſſe, ſi feſtum Annunciationis occurrat? Affirmat Vaſq. *diſp. 232. cap. 2. num. 18.* quia illud officium loco Miſſæ habendum eſt. Vnde obligati Sacrum audire tenentur officio illius diei intereſſe ab eo puncto in quo ſacramentum reconditū in altari collocatur à ſacerdote conſumēdum. Contrarium non cenſeo improbabile. Non enim præceptum audiendi Miſſam obligare poteſt eo die, quo Miſſa nequit celebrari. Neque ex prædicto præcepto obligatio eſſe poteſt aſſiſtendi officio illius diei, cum ſit officium longè diuerſum à ſacrificio. Præterea ſunt aliqui dies feſtiui ex ſtatuto, conſuetudineque alicuius loci, tamen alibi non ſunt, & tunc Incolæ illius loci illius obligatione aſtringuntur, quatenus in illo loco exiſtunt, ſecus ſi ab illo loco tempore obligationis recedunt. Sicuti ex probabiliori ſententia defendi *tract. 3. de leg. diſp. 1. punct. 24. §. 5.* Peregrinos, forenſes, & vagos ibidem exiſtentes docui prædicta obligatione teneri *dicto punct. 24. §. 1. & ſeqq.* tametſi contrarium ſit ſatis probabile.

11. Quoad perſonas attinet: omnes vtriuſque ſexus fideles ſi rationis vſum habeant prædicto præcepto ligantur, vt

Digitized by Google

expreſsè colligitur ex *cap. omnes fideles. cap. cum ad celebrandum de conſecrat. diſt.* 1. & ex vſu, praxique Eccleſiæ, ſicuti videre eſt apud Nauarr. *cap.* 21. *num.* 1. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 15. *n.* 1. Sanchez *lib.* 1. *ſum. cap.* 12. *num.* 10. Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 4. Ægid. de Coninch. *quæſt.* 83. *art.* 6. *dub. vno num.* 286. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. p*. 11. *à n.* 7. & alios.

12. Locus pro Miſſa audienda parochia fuit ex multorum Canoniſtarum ſententia, iuxta *cap. vt dominicis. De parochiis. & cap. ſi quis etiam de conſecrat. diſt.* 1. At conſuetudine firmatum eſt nullum locum eſſe determinatum, fauetque Trident. *ſeſſ.* 22. *decreto de obſeruand. in celebrat. Miſſar.* quatenus ſolùm ex conſilio, & monito Epiſcoporum obligati ſunt fideles ad proprias parochias accedere, & ita tanquam certum tradunt poſt alios Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 2. *poſt med.* Barboſ. *alleg.* 24. *nu.* 17. Quinimo non poſſe Epiſcopum præcepto, excommunicatione, aliavè cenſura cogere fideles ad audiẽdum Miſſam in propria parochia aſſerit ex *praxi Epiſcop.* 2. *p. verbo Miſſa.* §. 6. Barboſa *ſupra*. Etenim Epiſcopus iuri communi, & priuilegiis à Sede Apoſtolica conceſſis derogare non poteſt. Cum ergo cuilibet fideli iure communi conceſſum ſit quolibet loco poſſe præcepto audiendi Sacrum ſatisfacere, nequaquam poterat Epiſcopus contrarium velle, maximè ſi fideles in Eccleſiis mendicantium ſacrum voluerint audire. Habent enim Mendicantes priuilegium declarans quoſlibet fideles ibidem Sacrum audientes præcepto ſatisfacere, neque impediri poſſe, vt ex Leone X. refert Barboſa *dicta allegat.* 24. *num.* 20. Neque huic doctrinæ obſtat, quod poſſint fideles occaſione verbi diuini audiendi obligari ad parochias accedere, quia non obligantur, vt Miſſæ præcepto ſatisfaciant, ſed vt in neceſſariis, & vtilibus ad ſalutem inſtruantur à ſuis parochis. Qua etiam ratione obligari regulares poſſunt ab Epiſcopo, vt in ſuis conuentibus diebus Dominicis in Miſſa conuentuali declarent populo quæ feſta, & ieiunia in ea hebdomada occurrunt, ne propter ignorantiam contingat ea Eccleſiaſtica præcepta violari, vt benè aduertit Eman. Rodrig. *t.* 1. *regul. q.* 43. *art.* 7. & ex illo Barboſ. *d. alleg.* 24. *n.* 21.

13. Solum eſt difficultas de licentia, quam Ordinarij ſolent concedere celebrandi in priuatis oratoriis. Etenim ex præſcripto ſacræ Cõgregationis habetur teſte Quaranta *verbo miſſa. verſ. quanta.* Molfeſio, *tract.* 3. *cap.* 17. *num.* 70. Ordinarios ſub hac forma concedere facultatem debere, vt ſoli familiares domus Eccleſiæ præcepto ſatisfaciant ibidem Miſſam audiendo, ſecus extranei. Ex qua conceſſione videtur inferri extraneos ibidem Miſſam audientes præcepto Eccleſiæ non ſatisfacere, ſicuti non ſatisfacerent præcepto communicandi tempore Paſchatis, ſi ibidem communicarent, ſed neceſſariò obligandi ſunt ad propriam parochiam, vel regularium Eccleſias accedere, Atque ita ſuſtinet Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. qu. vlt. pun.* 12. *num.* 4. Sed fateor hanc doctrinam mihi difficilem eſſe. Nam ſi iure communi ſpectato non aſtringeris Miſſam in determinato loco audire, ſed liberum tibi eſſet quolibet in loco ſacrificio intereſſe. Si de facto in priuato oratorio Miſſam audias, præcepto Eccleſiaſtico ſatisfacis, quia rem præceptam exequeris quantumuis nollet Epiſcopus te audientem ſacrum in priuato Oratorio præcepto ſatisfacere. Non enim ipſe impedire poteſt præcepti ſatisfactionem; ſi illius executionem non impedit. Secus procedit in communione paſchali, cum iure communi in propria parochia facienda ſit. Quocirca crederem prædictum priuilegium ſub illa forma conceſſum ſic eſſe explicandum, vt non audientes ſed celebrantes aſtringat, ita vt nemini ibidem concedatur poteſtas celebrandi, niſi aliquis ex familiaribus vellet ibidem diebus Dominicis, & feſtiuis audire, vt præcepto Eccleſiæ ſatisfaciat.

14. Ad extremum aduerto ſæpè contingere te audiſſe Miſſam, & tamen peccaſſe mortaliter contra hoc præceptum, eo quod voluntariè commoratus fuiſti tanto tempore, vt te expoſueris periculo morali non inueniendi Sacrum, tametſi caſu euenerit inueniſſe, quod non impedit quin à principio peccaſſes. Econtra vero contingit te non audire ſacrum, nec tamen peccaſſe mortaliter, quia per te moraliter non ſtetit quin audites, ſed ſacerdoti ſacrum matutanti, & hora conſueta non celebranti tribuendum eſt. Vnde confeſſarij diligentes debent eſſe in pœnitentibus examinandis, an inquam ſe expoſuerint periculo omittendi ſacrũ, an eo die, quo ſacrum omiſerunt, fecerint quantum in ipſis fuit, vt audirent.

PVNCTVM VLT.

De cauſis excuſantibus à præcepto audiendi Sacrum.

1. *Varia ſunt cauſa.*
2. *Ex impotentia ſpirituali ſumitur ſufficiens excuſationis cauſa. Et qua hac ſit.*
3. *Secundo ex impotentia corporali abſoluta.*
4. *Tertio ex impotentia morali.*
5. *Quarto ex titulo charitatis.*
6. *Quinto ex officio, ſeu iuſta obedientia.*
7. *Sexto ex conſuetudine.*
8. *Septimo ex maiori vtilitate, vel neceſſitate.*
9. *Octauò ex parte ſacerdotis.*
10. *Omittens Sacrum ex impotentia, vel malitia non tenetur alias preces loco Miſſa ſubrogare.*

1. VAriæ cauſæ enumerantur, quæ huius præcepti tranſgreſſorem liberant, de quibus latè Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 21. Azor. *lib.* 7. *cap.* 7. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 25. *à n.* 10. Graffis 1. *p. lib.* 2. *cap.* 35. *&* 36. Bonac. *diſp.* 4. *qu. vlt. p. vlt.* Sed præ omnibus Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 6. Ex quo ferè omnia dicenda mutuabimur.

2. Primum caput excuſationis eſt impotentia ſpiritualis id eſt ex cauſa ſpirituali proueniens, qualis eſſet, ſi fide data, & maximè iuramento obfirmata, vel ex legitimo ſuperioris præcepto obligatus eſſes domi contineri. Item ſi excommunicatus, vel interdictus eſſes. Et licet negligens eſſes in abſolutione cenſuræ procuranda, non obinde aduerſus hoc præceptum peccabis; quia *vt in tract. de excommunicat.* latius dicemus. Et *tract.* 3. *de legib. diſp.* 1. *punct.* 21. diximus ex vi huius præcepti non teneris impedimenta tollere, quæ illius executionem impediant. Etenim ſolum te obligat dum liber es, & expeditus, & docent in præſenti Nauarr. *cap.* 21. *num.* 2. Azor. *lib.* 7. *cap.* 7. *q.* 1. Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 6. *num.* 1. Henriq. *cap.* 25. *n.* 11. Saà, *Miſſa auditio num.* 3. Bonac. plures referens *diſp.* 4. *q. vlt. p. vlt. n.* 32.

Sed eſt difficultas an ex interdicto generali excuſeris ab hoc præcepto, tametſi Bullam Cruciatæ, vel aliud ſimile priuilegium habeas? Affirmat Stephanus Dauila referens victoriam, & Canum, & aliquos viros doctos, 5. *p. de cenſur. diſp.* 4. *ſect.* 2. *dub.* 6. *concl.* 2. Et probabilem reputat Eman. Saà, *Miſſa auditio. num.* 4. Mouetur, quia interdicto locali non ſolum ſublatum eſt omnibus laïcis præceptum audiendi ſacrum, ſed loco illius appoſitum præceptum contrarium, ne ſcilicet eo in loco Miſſam audiant. At eſto per priuilegium ab hoc ſecundo præcepto eximantur, poſſintque ſacrificio intereſſe, primũ præceptum, quod occaſione interdicti ſublatum eſt, non cenſeatur durante interdicto redire, ergo ad audiendam Miſſam obligati non ſunt. Secus procedit in carcere detentis, ſi permitterentur exire ad Miſſam audiendam, quia eo caſu non cenſetur carcer durare, neque carcer tollit præceptum audiendi ſacrum, ſed ſuſpendit illius executionem. Ex qua doctrina infert Stephan. Dauila habitatores alicuius loci, in quo appoſitum eſt interdictum, obligatos non eſſe alio in loco Miſſam audire, quamuis diſtantia aliàs ſecluſo interdicto non excuſaret à Miſſa ibidem audienda, quia interdictum locale tollit habitatoribus illius loci obligationem audiendi Sacrũ. Sed rectiùs Suar. *diſp.* 88. *ſect.* 6. *nu.* 2. Bonac. *diſp.* 4. *de ſacram. q. vlt. pun. vlt. num.* 24. aliique communiter negant te excuſatum eſſe; quia interdictum locale nulla alia ratione cenſetur tollere præceptum audiendi Sacrum, niſi quatenus prohibet illius auditionem. At habentibus Bullam Cruciatæ, vel ſimile priuilegium, non prohibet Miſſæ auditionem, vt de ſe conſtat. Ergo habentibus Bullam non eſt ſublatum prædictum præceptum, ideoque obligatio audiendi Sacrum non ex priuilegio, ſed ex præcepto Eccleſiaſtico oritur. Religioſi vero & clerici quia ſecundùm ius commune *cap. quod in te De pœnitent.* & *remiſſionib. & cap. quod. nonnullis de priuileg.* non ſunt comprehenſi in locali interdicto, ſed poſſunt diuina celebrare ſeruata moderatione, de qua in *cap. alma mater de pœnitent. & remiſſionib.* tenentur ſecundùm omnium ſententiam Miſſam audire quia comparatione horum non eſt interdictum, ſeu prohibitio facta. Vnde ipſi potius dicentur non comprehendi prohibitione, quàm priuilegio vti. Nomine religioſi Nouitij, veniunt intelligendi, & nomine clerici, etiam prima tonſura inſigniti, quippe eſt fauor Eccleſiæ, & religioni factus. Vti docuit Nauarr. *cap.* 25. *n.* 95. *& cap.* 27. *n.* 175. Syluest. Henriq. Et alij quos refert, & ſequitur Auila *ſuprà, dub.* 4. *concl.* 3. *&* 4.

Secundum caput excuſationis eſt corporalis abſoluta impotentia, qualis eſſet, ſi ob ægritudinem quam pateris, vel ob carcerem quo detineris, impotens eſſes adire templum, quia præceptum obligare non poteſt ad impoſſibile. Solum eſt aliqualis dubitatio, an tenearis audire Sacrum, ſi vi priuilegij ab hac impotentia liberari poſſis. Exemplum eſt ſi priuilegium habeas domi, in naui, vel in carcere celebrandi, quo priuilegio vtens poteris à prædicta impotentia liberari, ſiquidem in carcere, vel in naui detentus, vel domi ægrotans Sacrum audire poſſes, dubium ergo eſt an tenearis? Didac. Nuñez. *q.* 85. *art.* 6. *verſus finem. concl.* 2. *pag.* 521. cenſet te obligatum eſſe, quia ex præcepto audiendi Miſſam obligaris media apponere quæ tibi grauia non fuerint, ſicuti non eſt priuilegio prædicto vti. Verius & probabilius eſt ab hac obligatione te eſſe exemptum, quia non teneris vti priuilegio maximè odioſo iuri cõmuni contrario, & reuerentiæ ſacramenti parum conformi. Media igitur quæ ad executionẽ præcepti obligaris apponere, ſunt

re, ſunt media per ſe ad illius executionem ordinata, non extraordinaria, & quæ tantum ex promiſſione conceduntur. Atque ita ſuſtinent Suar. *diſp. 88 ſect. 6. num. 2.* Filliucius *tract. 5. cap. 7. quæſt. 11. numer. 224.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. quæſt. vlt. pun. vlt. numer. 14.* Layman. *lib. 4 ſum. tract. 7. cap. 4. numer. 3.* Adduntque prædicti Doctores Suar. & Bonac. eodem fundamento nixi, te non eſſe obligatum Sacrum audire, ſi pro illius auditione tibi neceſſarium eſt celebrantem conducere: eſt enim medium extraordinarium, neque in præcepto audiendi Sacrum contentum. Etenim hoc præceptum eſt de Sacro audiendo, quod aliàs celebratur, non quod indiget ſtipendij ſolutione, vt celebretur.

4. Tertium eſt moralis impotentia, quam inducit iactura alicuius boni mediocris æſtimationis, vel aliqua difficultas, ſeu labor non mediocris in Sacro audiendo. Hoc enim præceptum, vt ferè omnes Doctores, docent ſuaue eſt, & conſequenter ex cauſa mediocriter graui eius obligatio ceſſare poteſt. Quæ autem ſufficiat arbitrio prudentis relinquitur. Aliquos tamen caſus enumerant Doctores, maximè Suar. *dicta ſect. 6. n. 3.* ex quibus alij deduci poſſunt. Primo ex iactura vitæ certa eſt excuſatio; ſiquidem vita ex bonis corporalibus eſt præcipuum. Vnde ſi ob audiendam Miſſam in probabile periculum vitæ incurras, vel ob inimicitias, vel ob intemperiem aëris, vel ob aliam ſimilem cauſam, manifeſtum eſt te eſſe excuſatum. Secundò excuſaris ex iactura ſalutis. Si enim cum infirmus ſis, vel non ſatis robuſtus, probabiliter timeas aggrauandam eſſe infirmitatem, vel retardandam conualeſcentiam, ſi domo exeas, & Eccleſiam adeas, excuſaris ab obligatione. Vt autē ſecurè procedas in caſu dubio monet Bonac. *diſp. 4. de ſacram quæſt. vlt. pun. vlt. numer. 3.* conſilium medici, ſuperioris, vel parochi poſtulandum eſſe. Sed vt benè Suar. *loco allegato*, optimè hoc periculum exploratur ex aliis negociis. Si enim timor aggrauandi infirmitatem impediat egredi è lecto, vel domo ad negocia æqualis, vel maioris laboris, indicium optimum eſt adeſſe probabile periculum nocumenti. Secùs econtra. Idem quod dictum eſt de infirmo, dicendum eſt de fœminis grauidis, quæ quodam modo infirmantur. Ad hæc reduci poteſt, ſi longè ab Eccleſia habites, ad illamque accedere non poſſis abſque graui moleſtia, & difficultate quod prudentis arbitrio diiudicandum eſt ſpectata loci, temporis, & perſonæ qualitate. Regulariter diſtantia per leucam, ſi pedibus iter conficiendum eſt excuſat, imo & minor diſtantia, ſi imbres, tempeſtates, aut niues ingruāt, vt benè Suar. *d. ſect. 6. num. 3.* Henriq. *numer. 10.* Bonac. *numer. 12.* Deinde ſi occaſione Miſſæ audiendæ timeas rixas graues ſuboriendas eſſe, vel propter veteres aliquas inimicitias, vel propter locorum ordinem, & dignitatem, poteris ab audienda Miſſa excuſari, quia tibi, aliiſque graue nocumentum inde prouenit, & tradit Nauarr. *cap. 21. num. 5.* Azor. *cap. 7. quæſt. 1.* Bonac. aliis relatis, *pun. vlt. numer. 9.* Suar. *ſect. 6. numer. 4.* Ob eandem cauſam Doctores communiter excuſant mulierem, quæ timens grauem rixam, ſeu iram mariti, omittit Miſſam, vt conuenienti tempore, & modo omnia præparet, & occaſionem perturbationis tollat; quod intelligendum eſt de perturbatione graui, & alicuius momenti, ſecus de leui: hæc enim diſſimulanda eſt, & patienter ſuſtinenda. Sic Henriq. *num. 30.* Suar. *num. 6.* Bonac. *num. 10.* Ad idem eſt ſi maritus ob zelotypiam non permittat vxorem domo exire, quæ ſi abſque graui incommodo vitare non poteſt, poterit marito condeſcendere ad proprium damnum vitandum, vt latius docent Henriq. Azor. Suar. Bonac. *locis allegatis.* Tertiò excuſaris ob iacturam honoris, quo titulo excuſatur qui ab inimico timet iniuriam grauem. Item qui non valet abſque dedecore in publicum apparere, eo quod careat veſte decenti, dum enim in eo ſtatu eſt conſtitutus comparatur ei qui vinculis eſt alligatus *leg. in eadem cauſa ff. ex quibus cauſis.* Huc ſpectat ſi fœmina nobilis, vel vir careat ſolito, & decenti comitatu, ob cuius defectum timet grauiter contemni. Sic Nauarr. *cap. 21. num. 5.* Henriq. *cap. 25. num. 30.* Saà, *Miſſæ auditio. numer. 3.* Bonac. plures referens *num. 8.* Monent Doctores cautè in hac parte eſſe procedendum, neque extendenda licentia ad ſuperfluos ornatus, & comitatus, conſiderandumque an poſſint ſecretò ſummò mane, vel in Eccleſia remota Sacrum audire abſque probabili periculo prædicti nocumenti. Nam ſi ita eſt, nulla apparet legitima excuſationis cauſa, cum facilè poſſint præceptum implere. Ad idem eſt ſi fœmina timeat grauem infamiam domo exiens, & coram aliis apparens, eo quod grauida ſit, & non poſſit lapſum occultare niſi domi ſe contineat, cum tamen à populo honeſta reputetur. Addenda eſt prædicta limitatio, modò non poſſit ſecretò Miſſam audire. Quartò excuſaris ob iacturam bonorum temporalium. Si enim Sacrum audire non poſſis, quin domum ſolam relinquas cum periculo furtis excuſaris ab obligatione, ſicuti ex communi ſententia docent Nauarr. Henriq. Suar. Bonac. *alij locis allegatis.* Hoc titulo excuſatur viator, qui ſi Miſſæ aſſiſteret, perderet comites in via, qui eum à latronibus ſecurum reddebant, vel expenſas ſuppeditabant, vel onera deferebant, vel viam monſtrabant, vel tædium itineris longi non leuiter leuabant, quibus amiſſis timet à latronibus vexari, vel etiam errare, vel cogitur onera portare, & expenſas facere, vel cum graui tædio iter conficere. Secus eſſet, ſi nullum aliud incommodum ſequeretur, quam quod ſi ſolus deberet incedere: non enim ob leue ſolatium Miſſa relinquenda eſt, vt benè aduertit Suar. *dicta ſect. 6. num. 3.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 6. dub. vn. nu. 314.* Bonac. *diſp. 4. de Sacram. qu. vlt. punct. vlt. num. 6.* Layman. *lib. 4 ſum. tract. 7. cap. 4. nu. 3.* Item excuſantur cuſtodes gregum, qui non poſſunt Miſſam audire niſi grege ſolo relicto. Eſt enim regulariter periculum grauis damni, ſicuti docuit Henriq. *num. 10.* Azor. *quæſt. 7.* Bonac. *num. 6.* Ægid. *num. 314.* Deinde excuſant prædicti Doctores mercatores agaſanos armentorum, equorumque reductores, qui ſi Miſſæ aſſiſterent, grauiores expenſas eſſent facturi. Præterea excuſat Suar. *n. 3.* Bonac. *n. 6.* molitorem, & quemlibet alium, cui in die feſto permittitur, laborare, ſi ob audiendam Miſſam opus interrumpere debet. Sed crederem hoc intelligendum eſſe, dummodo ex intermiſſione non leuis iactura rei temporalis proueniat.

5. Quartum ſumitur ex titulo charitatis, quando tibi neceſſarium eſt Miſſam omittere, vt ſubuenias proximo, vel ne illi damnum afferas. Quo titulo excuſaris Miſſam omittens, ne infirmum deſeras, cui tua præſentia neceſſaria eſt, tum vt remedia conuenienti tempore adhibeātur, tum ne grauem laborem, & animi anxietatem ſolus relictus patiatur. Quod ſi dubius fueris, an tua præſentia ſit neceſſaria, vel valde vtilis, conſilium alterius (ſi adſit) decet poſtulari. Raró autem credit Suar. *diſp. 88 ſect. 6. num. 4.* te bona fide, & animi pietate procedentem peccaturum moraliter, tametſi tua præſentia neceſſaria non fuerit quia bona fides, & animi perturbatio excuſationem præſtat. Deinde aliqui Doctores ex hoc capite excuſant fœminam ſcientem ſe à viro perditè adamari, quæ ſi Eccleſiam adeat, erit alteri occaſio peccandi. Ob vitandam igitur hanc occaſionem, & proximi peccatum ſe domi continere poſſe affirmant. Sotus *in 4. diſt. 13. q. 2. art. 1.* Filuccius, *tract. 5. cap. 7. qu. 11. num. 227.* Saà, *Miſſæ auditio. num. 3.* Bonac. *diſp. 4. q. vlt. pun. vlt. num. 15.* Addunt tamen non eſſe obligationem domi manere, quia non eſt ſcandalum datum, ſed acceptum. At probabilius cenſeo, ſicuti iudicaui *tract. 6. de charit. diſp. vlt. p. 16.* hanc cauſam non eſſe legitimam excuſationem: non enim præceptorum obſeruatio omittenda eſt ob ruinam proximi, quam ipſe ſibi voluntariè ſumit.

6. Quintum caput ſumitur ex officio, ſeu iuſta obedientia, quo titulo excuſantur milites cuſtodientes caſtrum, portas ciuitatis, ſeu vigilias facientes, quando ſine periculo huius damni muneri ſuo deeſſe non poſſunt, vt Miſſam audiant. Item excuſantur paſtores non valentes gregem deſerere. Deinde vectores mercium, curſores qui muneri ſuo ſatisfacientes non poſſunt ad audiendam Miſſam detineri. Præterea matres, & nutrices, quæ infantes deſerere non poſſunt, & ſatius regulariter eſt domi retinere, quam ſecum ad Eccleſiam deferre ob eorum inquietudinem, quæ adſtantes moleſtat, & celebrantem perturbat, ſicuti benè notauit Coninch. *q. 83. art. 6. dub. vn. num. 286.* Henriq. *cap 25. nu. 10.* Bonac. *diſp. 4. q. vlt. pun. vlt. num. 5.* Sed præcipuè hoc titulo excuſantur famuli, qui vt Dominis ſuis miniſtrent, Miſſam omittunt. Et quidem ſi miniſterium ſit neceſſarium, iuxta communem, & ordinarium viuendi modum, vel iuxta occurrētes morales, & rationabiles occaſiones, certum eſt, nec dominos peccare præcipiendo, nec famulos patendo, tametſi ex illo obſequia Miſſa omittatur, quia eſt grauis, & rationabilis cauſa, & moralis neceſſitas. Quod ſemper intelligendum eſt (inquit benè Suar. *ſect. 6. num. 5.* Ægid. de Coninch *quæſt. 86. art. 6. dub. vnic. in fine*) dummodò famuli non poſſint mediocri diligentia adhibita opportunum tempus præuenire, vt Miſſæ locus ſit. Extraordinariam diligentiam adhibere non tenentur. Non enim obligati ſunt citius notabiliter ſurgere, de ordinario, & ſecundum rationem moderato ſomni tempore detrahendo. At ſi miniſterium non ſit ita neceſſarium, ſed poſſit in alium diē, vel in aliam horam ſine incommodo differri, domini quidem iniquè faciunt, & grauiter peccabunt id præcipiendo, cum nō ſolum ſint obligati ſibi ſubiectos à Miſſa audienda non impedire, ſed debitam curam, & diligentiam adhibere, vt Miſſam audiant, quia ad eos pertinet ne familia Eccleſiaſtica præcepta contemnat, ſed potius exactè obſeruet, ſicuti firmauit Syl-ueſt. *Miſſa. 2. q. 1.* Nauarr. *cap. 21. num. 9.* & ſignificauit Ambroſ. *homil. 33. quadrageſ.* relatus in *cap. an putatis, 86. diſt.* & colligitur ex illo Pauli, 1. ad Corinth. 5. ſi quis ſuorum maximè domeſticorum curam non habet fidem negauit, & eſt infideli deterior. Vnde famuli ſi abſque magno incommodo poſſunt ſubterfugere, & Miſſam audire non obtemperando dominis, tenentur facere, tametſi aliqua leuis rixa intercedat. Si vero neceſſe ſit aut dominos deſerere, aut grauem iram, & dominorum turbationem ſuſtinere excuſari poſſunt, neque ob id præferunt mandatum hominis diuino mandato, ſed eo caſu, & illis circunſtantiis poſitis mandatum Dei vtpote ſuaue ſuſpenditur, & illius obligatio ceſſat. Monent vero Ægid. Suar. Layman. & alij *locis allegatis*, debere famulos indicare

dicare domino ſe non audiſſe Sacrum, ab illoque facultatem expoſtulare, tametſi aliqualiter inde iraſcatur, quia debent quantum commodè poſſint, præcepti executionem procurare. Quod ſi monitus, & rogatus facultatem negauerit, excuſabuntur iuxta nuper dicta. Deinde monent, ſi hoc impedimentum Miſsæ audiendæ frequens fuerit, & quaſi per conſuetudinem obligatos eſſe nacta opportunitate herum deſerere, & alium quærere, cui inſeruiendo præcepta Eccleſiæ ſeruare poſſint. Quæ de famulis dicta ſunt procedunt efficacius in vxore, comparatione parentum, & in militibus comparatione ducis, aliiſque ſimilibus, ſicuti aduertit Suar. *dicta ſect. 6. num. 5.*

7. Sextum ſumitur ex conſuetudine rationabili, & legitimo tempore præſcripta à paſtoribus Eccleſiæ tolerata, quæ ſicut poteſt legem introducere, ita præexiſtentem valet abrogare vel temperare. Ex hoc titulo excuſantur fœminæ, quæ per aliquot dies poſt partum ab ingreſſu Eccleſiæ abſtinent, tametſi perfectè conualuerint, iuxta *cap. vnic. de purificat. poſt partum.* Ex reuerentia inquam & deuotione, non ex ſuperſtitione, & obſeruatione ritus, & legis Moſaycæ, & tradit Caiet. *verbo feſtorum violatio.* Suar. *diſp. 88. ſect. 6. verſ. ſextum caput.* Maiol. *de irregular. lib. 3. cap. 3. n. 4.* Bonac *diſp. 4. de ſacram. qu. vlt. pun. vlt. in fine.* Henriq. *lib. 9. cap. 25. num.* 12. Ob menſtrua tempora non eſt Miſſa omittenda ſecluſa ægritudine, quia nullibi eſt talis conſuetudo, teſte Nauarr. Bonac. Henriq. & Suar. ſupra. Neque contrarium colligitur ex Gregor. in *cap. vlt. diſt. 5.* dicente: Si mulier ex veneratione magna percipere Euchariſtiam non præſumpſerit, laudanda eſt, quia Gregor. loquitur de communione voluntaria, non de communione præcepta. Hæc enim ſicut & miſſa non debet ob illam cauſam omitti. Ob mortem viri ſolent coniuges excuſari à Miſſa audienda, quia pluribus in locis eſt conſuetudo recepta, ne domo egrediantur ob honeſtatem, & decentiam vidualem, & rationabilem oſtenſionem, & ſignificationem triſtitiæ. Hæc tamen conſuetudo non eſt extendenda, nec pro omnibus eadem regula obſeruanda; nobiliores enim longiori tempore ſe domi continere poſſunt, ideóque affirmat. Nauarr. *cap. 21. num. 4.* Henriq. Suar. *locis allegatis*, hanc conſuetudinem etiam annalem damnari non poſſe. Viduæ vero illæ, quæ non obſtante hac conſuetudine domo exeunt ad alias res non æquè ſacras, nec vrgentes, nullatenus excuſari poſſunt. Si enim viduitatis decentia, & triſtitiæ ſignificatio exitum non impedit, quo titulo impedire poteſt Eccleſiæ acceſſum? Nobiles virgines aliquibus in locis excuſantur ab audiẽdo ſacro, quia eſt conſuetudo recepta, ne in publicum exeant; ſi tamen hanc conſuetudinem violent ob ludos, & publica ſpectacula videnda, vix crederem excuſari poſſe, tametſi eas excuſet Nauarr. Suar. & Bonac. *loc. allegatis*, præſumendum enim eſt conſuetudinem ea moderatione receptam eſſe, vt feneſtras fugiant, & domo ſe contineant. Quinimo Nauarr. *dicto cap. 21. num. 9.* Henriq. *cap. 25. num. 12.* Suar. *ſect. 6. num. 6.* Bonac. *pun. vlt. num. 2.* cenſent ſi prædictæ puellæ non poſſint domi ſolæ relinqui abſque periculo pudicitiæ violandæ, poſſe matrem, vel aliam perſonam ob eas cuſtodiendas ab audiendo ſacro excuſari non in vi conſuetudinis, ſed vt muneri ſuo ſatisfaciat, honorique proſpiciat. Sed raro hæc neceſſaria ſunt, potius conſulerem matribus, vt filias ſecum ad Eccleſias ducerent, quam domi relinquerent. Vix enim ob tanti præcepti executionem periculum impudicitiæ adeſt, præcipuè ſi Eccleſias adeant vbi non eſt adoleſcentium concurſus, & finita Miſſa ſtatim domum reuertantur.

8. Septimum eſt maior vtilitas, vel neceſſitas ſpiritualis: qua ratione aliqui excuſant eum, qui omittit Miſſam ob concionẽ audiendam, vel peccata fatenda, ſicuti excuſat Angel. *verbo feria. nu. 45.* & alij quos tacito nomine refert. Azor. *t. 1. inſtitut. lib. 7. cap. 7. q. 7. & 10.* Nihilominus dicendum eſt dipus conſilij præferendum non eſſe præcepto, etiamſi fingatur maioris vtilitas; aliàs tibi liceret loco Miſſæ audiendæ contemplationi vacare. Quocirca ſententia Angeli ſolum habere poteſt verum in caſu neceſſitatis, quando vitæ periculum eſt, & præceptum confeſſionis vrget, neque in aliud tempus commodè differri poteſt. Item quãdo crederes non inuenturum poſtea, qui te in rebus fidei, & neceſſariis ad ſalutem inſtrueret, quia in his præcepta confeſſionis, & cognitionis doctrinæ Catholicæ vtpote diuina humano, & Eccleſiaſtico anteferuntur.

9. Vltimum caput excuſationis ſumitur ex parte ſacerdotis, ſi ſit nominatim excommunicatus, aut manifeſtus clerici percuſſor, quia prædictum ſacerdotem teneris vitare maximè in rebus diuinis; ea de cauſa ſi alius non eſt à quo Miſſam audire poſſis, ab obligatione audiendi ſacrũ excuſaris, quinimo peccares, ſi audires. Ob excommunicationem etiam notoriã, ob publicum concubinatum, aliudue peccatum ſcandaloſum, etſi Layman. *lib. 4. ſum. tract. 7. cap. 4. in fine* cenſeat te excuſatum eſſe ab audiendo Sacro in tanti ſceleris deteſtationem, *argumen. c. veſtra, & vlt. de cohabitat. clericor & mulier. & c. prater. 32. diſt.* Attamen rectius Suar. aliis relatis *dicta diſp. 88. ſect. 6. circa finem*, oppoſitum affirmat. Non enim præceptum, quod commodè implere potes excuſationem admittit, niſi ea excuſatio aliquo iure vel firma ratione fulciatur; at nullum eſt ius, ex quo hæc excuſatio colligi poſſit: nam prædicti textus temperati ſunt à Concilio Conſtantienſi, vbi ſolùm excommunicatum denunciatum, & manifeſtum clerici percuſſorem obligamur vitare, cæteros verò peccatores publicos toleramus. A tolerato autem Miſſa audienda eſt, vt habetur in *dicto cap. veſtra.* Ergo. Deinde nulla eſt ratio firma prædictæ excuſationis. Non enim cenſendus es peccato ſacerdotis iniquè celebrantis communicare, ex eo quod tolerata illius celebratione tanto ſacrificio aſſiſtas, aliàs quoties tibi conſtaret Sacerdotem in peccato celebraturum, poſſes ab illius ſacrificio recedere, & excuſari à præcepto audiendi Sacrum, quod nemo concedet.

10. Denique etſi conſultum ſit omittentem ſacrum vel ex malitia, vel impotentia aliquas orationes fundere, vt ſic aliqualiter fructum ſacrificij compenſet; attamen nullo iure aſtringitur ad eas fundendas, quia nullibi eſt cautum loco Miſſæ prædictas orationes ſubrogari debere, aliàs eſſent orationes ſignatæ, & non arbitrio cuiuſque relictæ. Neque obſtat Miſſam præcipi, vt eo ſacrificio colatur Deus, ab eoque miſericordiam poſtulemus, & impetremus vt inde inferas omiſſo ſacrificio, alia via eſſe Deum ex obligatione colẽdum, aliiſque precibus exorandum; nam licet hoc maximè expediat, non tamen præcipitur, quia non finis præcepti, ſed materia præcepti ex obligatione exequenda eſt, vti tradit Azor. *cap. 7. q. 14.* Suar. *diſp. 88. ſect. 6. in fine.* Bonac. *diſp. 4. de ſacram. q. vlt. p. vlt. num. 16.* Layman. *lib. 4. ſum. tract. 7. cap. 4. in fine.* Et alij apud ipſos.

TRACT.

Digitized by Google

TRACTATVS XXIII.

ET

DISPVTATIO VNICA

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

PVNCTVM I.

De nomine, & natura pœnitentiæ, quatenus eſt virtus.

1. *Vnde dicatur pœnitentia.*
2. *Naſcitur neceſſariò ex amore alicuius boni peccato contrarij: & quod hoc ſit.*
3. *Expenduntur motiua pœnitentiæ.*
4. *Quod ſit motiuum pœnitentiæ, vt eſt ſpecialis virtus ab alijs diſtincta.*
5. *Qui ſint actus pœnitentiæ à Concilio deſignati.*
6. *Fuga à peccatis ob pœnarum timorem honeſta eſt.*
7. *Declaratur timor filialis, & ſeruilis.*
8. *Qualiter prædicti actus ad iuſtificationem neceſſarij ſint.*
6. *Qualis ſit actus pœnitentiæ ſpecialis.*
10. *Plures negant requiri ad pœnitentiam, quæ extra Sacramentum iuſtificet, actum charitatis formalem.*
11. *Alij oppoſitum tenent.*
12. *Approbatur hæc vltima ſententia.*

1. POENITENTIA, quatenus virtus eſt, à pœna dicitur, quia pœnam, & dolorem tenere facit ob bona omiſſa, vel mala commiſſa. Sic Author. *de vera, & falſa pœnit. cap.* 8. & 19. relatus *in c. Pœnitentia, 2. de pœnitent. diſt.* 3. & habetur apud D. Aug. *tom.* 4. Idem docuit Iſidor. *lib.* 6. *etymolog. cap. vltim.* Gregor. *hom.* 34. *in Euangelia*; & alij plures relati à Bellarm. *lib.* 1. *de pœnitent. cap.* 7. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *part. diſput.* 1. *ſect.* 1. Ægid. de Coninch. *diſp.* 1. *dub.* 1.

2. Prædictus dolor, & pœna neceſſariò ortum habere debet ex amore alicuius boni: tum quia oritur à potentia appetitiua voluntatis, quæ primò, & per ſe, quod bonum eſt, appetit, & ſecundariò odit, & deteſtatur malum contrarium: tum, quia dolere non poſſumus de malo, quod malum non ſit, comparatione alicuius obiecti a nobis amati. Bonum autem amatum, cui peccatum contrarium eſt, & ob cuius contrarietatẽ illud deteſtamur, & de illo dolemus, multiplex eſt: tum ex parte Dei: tum ex parte noſtri. Ex parte Dei eſt primò ipſius ſanctiſſima voluntas, cui maximè peccatum diſplicet, & contradicit. Eſt item amor diuinus, quo homines proſequitur, quem amorem deſtruit, & de medio tollit peccatum. Prætereà eſt debitus honor, & reuerentia: partim, quia naturæ rationalis, & totius boni author eſt: partim, quia eſt ſupremus legiſlator, & Dominus, quem honorem, & reuerentiam non leuiter lædit peccatum. Ex parte noſtri eſt primò ipſa regula rationis, creaturæ rationali à Deo inſita, cui peccatum repugnat, & contradicit: eſt item honeſtas virtutis, quæ à nobis peccatum expellit. Eſt amicitia diuinæ, & ius ad gloriam, quæ impedit peccata, ſeu de medio tollit, & loco illorum inimicitiam, & æternam damnationem ſubrogat. Eſt denique humanus honor, & fama; quam ſæpè peccatum deſtruit.

3. Quocunque igitur ex prædictis modis de peccatis doleas, pœnitentiam agis: ideóque Ambroſ. relatus in *cap.* 1. *de pœnitent. diſtinct.* 3. Iſidor. *lib.* 6. *etymol. cap. vltim.* Auguſtin. *epiſt.* 108. ad Seleucian. Author. *de vera, & falſa pœnitent.* Gregor. *homil.* 34. *in Euangel.* aliíſque Patres definientes pœnitentiam ſolius doloris meminerunt, motiuo non expreſſo: quia vera pœnitentia ob quodcunque ex ſupradictis modis concipi poteſt. Sed eo caſu pœnitentia non erit à reliquis virtutibus ſpecialiter diſtincta, ſed eadem cum illis. Quod expendendo prædicta motiua, ob quæ dolere potes de peccatis commiſſis cognoſci poteſt. Si enim de peccatis doleas, quia eius ſanctiſſimæ voluntati, & bonitati, amoríque repugnant, charitatis actum elicis: quia ad charitatem pertinet dolere de malo, quatenus Deo diſplicet, & malum illius eſt; ſicuti ad ipſam charitatem pertinet velle bonum Deo, quatenus bonũ illius eſt. Si vero doleas de peccatis, quia regulæ rationis aduerſantur; honeſtatis virtutem exerces, ad quam pertinet quodcunque bonum honeſtum appetere, & malum illi contrarium deteſtari. Si autem doleas de peccatis, quia ſpeciali virtuti repugnant, ſcilicet, fidei, temperantiæ, iuſtitiæ, fortitudini; illius virtutis, ob cuius honeſtatem læſam doles, erit Actus. At ſi doleas, quia amicitiam diuinam, & ius ad gloriam perdidiſti, & condemnationem æternam incurriſti: actum virtutis ſpei elicis: quia illius eſt bonum proprium ſupernaturale amare, & odiſſe contrarium. Dolere autem ex bono naturali amiſſo, ſcilicet, famæ, & honoris; non eſt propriè actus virtutis, ſed amoris naturalis.

4. Vt ergo pœnitentia ab aliis virtutibus diſtincta ſit, debet eſſe dolor de peccatis, quatenus diuinam authoritatem offendunt, eiúſque honorem lædunt. Etenim diuinum honorem illæſum ſeruare, nullamque diuinæ authoritati iniuriam irrogare honeſtiſſimum eſt, & per ſe appetendum. Si ergo doleas de peccatis, quia illis diuinus honor læditur, diuináque authoritas offenditur, actum virtutis pœnitentiæ ab aliis virtutibus diſtinctæ exerces: quia ſub hac ratione nulla eſt alia virtus, quæ de peccatis doleat. Quocirca communiter Doctores definiunt pœnitentiam, eſſe deteſtationem, & dolorem peccati, quatenus contrarium eſt diuinæ authoritati, & honori. Sic cum S. Thom. 3. *p. quæſt.* 85. *art.* 2. & 3. docuit Caiet. *ibi.* Val. *diſp.* 7. *q.* 2. *punct.* 1. Henriq. *lib.* 4. *ſum. cap.* 19. *nu.* 3. Suar. *diſp.* 2. *de pœnit. ſect.* 3. Ægid. *diſp.* 1. *de pœnit. dub.* 4. *nu.* 23. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 1. *num.* 2. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. Pœnit. quæſt.* 1. *part.* 1. *in princ.* Ratio huius concluſionis eſt: quia dolor de peccatis ob prædictam rationem, nec eſt virtutis charitatis, cùm non procedat neceſſariò ex amore formali Dei; neque ſpei, cùm non ſpectet bonum pœnitentis proprium; neque iuſtitiæ rigoroſæ, cùm æquale Deo non reddat, neque aliquid ipſi tribuat, quod ab ipſo non dimanet, ipſiúſque ſit proprium. Reſtat ergo, vt ab alia virtute à prædictis diſtincta procedat, quæque pœnitentia ſtrictè, & propriè nuncupatur, & pars cuiuſdam religionis ſit, quatenus Deum colit, & honorat; aliqualíſque iuſtitia, quatenus Deo authoritatem, & cultum peccato ablatum, prout fieri poteſt, reddit, & reparat.

5. Porrò Tridẽt. *ſeſſ.* 6. *cap.* 6. deſcribens modum, quo regulariter adulti ad veram pœnitentiam diſponuntur, multiplicem actum enumerat. Primus eſt gratia præueniens, qua peccatori peſſimus ſuus ſtatus repræſentatur, & ad illum deſerendum ex benignitate Dei excitatur. Secundus eſt actus fidei, quo credunt, ob peccatum mortale æterna ſupplicia parata eſſe. Ex quo excitatur tertius actus, qui eſt timor illarum pœnarum, & voluntas fugiendi illas, quòd cùm certò ſciant, alia via fugere non poſſe, niſi peccatum illarum cauſam deteſtando, mouentur in illius deteſtationem. Quartus eſt ſpes veniæ: etenim diuinam miſericordiam conſiderantes, ſperant, ſe remiſſionem impetraturos. Quintus, ex prædicta conſideratione diuinæ miſericordiæ, qua peccatores ad ſe conuerſos

Digitized by Google

uerſos benigniſſimè recipit, ex conſiderationéque diuinæ bonitatis, qua dum peccarent, ſuſtinuit, ac tandem ex conſideratione dignitatis diuinæ tam indebitè offenſæ mouentur in peccati deteſtationem, vtpote quòd tantam bonitatem, ac maieſtatem offenderint. Et hæc deteſtatio, quæ ex amore diuinæ bonitatis naſcitur, contritio nuncupatur. Sextus, prædictam peccati deteſtationem ſequitur voluntas ſumendi de peccato vindictam, vt hac ratione Deo, qui eſt tantoperè offenſus, fiat ſatisfactio. Septimus denique eſt firmum propoſitum nunquam Deum offendendi, quantum cum diuina gratia fieri poſſit. Eoſdem ferè actus enumerauit D. Thom. *q.* 85. *artic.* 3.

6. Ex prædictis actibus ſolus actus timoris pœnarum, & ob illarum cauſam à peccatis fuga, videri poſſet alicui minùs decens, & honeſtus: ſiquidem ex eo videtur inferri tacita voluntas non fugiendi peccatum, ſi pœnæ Inferni non eſſent. Cæterùm, catholica veritas docet, prædictum actum honeſtum, & decentem eſſe, quinimò ſufficientem, vt ſimul cum Sacramento peccata remittantur, vti docuit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap. 4. de contrit.* Aliud enim eſt ita eſſe peccatum effectum, vt nolles illud fugere, niſi pœna eſſet, aliud, velle abſolutè fugere, quia pœna eſt. Primus affectus malus eſt: quia charitati oppoſitus. Secundus bonus, & vtilis eſt: quia bonum, & vtile eſt fugere peccatum, quocunque titulo illud fugias: ſicuti malum eſt amare peccatum, quocunque titulo illud ames. Neque obſtat, eo actu pœnam peccato præferri, vt inde inferas, ſi peccati patratio ad vitandam pœnam neceſſaria eſſet, te peccatum commiſſurum; quia eſto comparatione illius actus pœna peccati fugæ præferatur, at non infertur abſolutè præferri: potes enim comparatione vnius actus magis diligere pœnam, quàm peccati fugam: ſiquidem ob vitandam pœnam peccatum fugis; ſecùs verò comparatione tui affectus, inclinationis, & diſpoſitionis, qua ſpectata paratus eſſe potes omnem pœnam ob fugiendum peccatum ſuſtinere. Exemplo Dauid res eſt manifeſta: ipſe enim ita inclinauit cor ſuum ad ſeruanda diuina mandata propter retributionem, vt etiamſi retributio ceſſaret, non obinde à mandatorum obſeruatione deſiſteret.

7. Quocirca diſtinguunt Doctores cum D. Thom. 2. 2. *q.* 19. *ar.* 4. & 3. *part. quæſt.* 85. *art.* 5. multiplicem timorem, ex quo peccatum vites. Primus, & præcipuus eſt timor filialis, qui ideò dicitur, quia ex amore Dei benigniſſimi Patris proficiſcitur: etenim proprium filij eſt, velle patris bonum, timeréque quidquid patri diſplicet. Secundus eſt ſeruilis, qui ex timore pœnæ naſcitur: etenim ſeruorum proprium eſt timore pœnæ dominis inſeruire. Hic timor & bonus eſſe poteſt, & malus: bonus eſt, & vtilis ad ſalutem, ſi à virtute ſupernaturali ſpei naſcatur, excitétque peccati abſolutam deteſtationem ob pœnam à Deo infligendam. At, ſi illi coniungatur talis in peccatum inclinatio, & affectus, vt ſi pœna non eſſet, peccatum committeres: talis timor pœnæ malus dici poteſt, non quidem in ſe, ſed in affectu, qui illi per accidens coniungitur. Alius eſt timor peccati mundanus, qui ex timore pœnæ ab omnibus infligendæ naſcitur, qui timor bonus eſt, niſi ei affectus in peccatum coniungatur; non tamen eſt vtilis ad ſalutem, quia non ex virtute ſupernaturali, ſed ex amore naturali ſui ipſius naſcitur. Vide Ægid. de Coninch. *diſp.* 2. *de pœnitent. dub.* 5. Suar. *de fide, ſpe, & char. tract.* 1. *diſp.* 1. *ſect.* 4.

8. Poſito autem, omnes prædictos actus decentiſſimos, & honeſtiſſimos eſſe, examinandum eſt, qualiter iuſtificationi peccatoris neceſſarij ſunt. Et quidem gratiam præuenientem neceſſariam eſſe, nemo eſt, qui dubitet. Non enim valemus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex nobis; ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Deinde neceſſarius eſt actus fidei, quo vera eſſe credantur, quæ diuinitùs reuelata, & promiſſa ſunt; atque illud in primis, à Deo iuſtificari impium per gratiã eius, per redemptionem, quæ eſt in Chriſto Ieſu. Prætereà, neceſſarius eſt actus ſpei, quo veniam à Deo impetrandam ſperes. Ex huiuſmodi fide, & ſpe ad charitatis amorem diuina gratia adiutus accedere potes, conſiderans diuinam maieſtatem offenſam; tametſi timore pœnæ non excitetis, voluntas verò ſatisfaciendi Deo, ſeu ſumendi de peccato integram vindictam, regulariter deteſtationi peccati coniuncta eſt; aliàs nimis remiſſa, & tepida, imò ſuſpecta eſſet deteſtatio. In rigore tamen loquendo, abſque tali voluntate conſiſtere poteſt deteſtatio peccati remiſſiua. Non enim teneris ex vi præcisè pœnitẽtiæ, ſecluſo ſpeciali præcepto Confeſſoris, vel Superioris, ſatisfactionem pro peccatis exhibere: ſufficit, ſi paratus ſis illam in hac vita, vel in Purgatorio ſuſtinere, prout Deo placitum fuerit, vti docuit Sotus *in* 4. *diſt.* 10. *quæſt.* 2. *art.* 2. *ſub finem* Vega *libr.* 13. *in Trident. cap.* 22. Henriquez *lib.* 3. *de Sacram. cap.* 24. *n.* 6. Suarez *de pœnitent. diſput.* 4. *ſect.* 3. *num.* 8. Suarez *diſp.* 15. *de pœnitent. ſect. vlt.* Ægid. de Coninch. *diſp.* 2. *de pœnitent. dub.* 6. *n.* 60. Propoſitum firmum, & abſolutum nunquam peccandi non oportet in pœnitentia fieri actu diſtincto à deteſtatione, & dolore: etenim, qui ſeriò, & perfectè deteſtatur, & dolet peccati commiſſi, voluntatem ſaltem virtualiter habet nunquam iterum peccatum committendi. Eáque de cauſa pœnitentia dicitur ſtatus mutatio, quia ab ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ pœnitentem transfert, ſicuti docuit Auguſtinus, *lib.* 5. *homiliar. homil. vlt. in fine.* Gregorius *homil.* 34. *in Euangel.* Ambroſ. relatus *cap.* 1. & *c. de Pœnit.* 2. *de pœnit. diſp.* 3. & aliis.

9. Verùm, ſi attentè prædictos actus enumeratos à Tridentino *ſeſſ.* 6. *cap.* 6. ſpectemus, vix inueniemus aliquem actum virtutis ſpecialis pœnitentiæ proprium. Nam deteſtatio peccati, & illius dolor, ſi ob pœnam, quam ſecum trahit à Deo infligendum, concipiatur, actus eſt virtutis Spei: ſi ob tantam maieſtatem offenſam, actus eſt Charitatis. Vnde, vt pœnitentiæ ſpecialis proprius actus ſit, concipi debet deteſtatio, & dolor de peccatis ob iniuriam Deo factam, & turpitudinem, quæ in hac iniuria, & læſione cernitur, iuxta id, quod tradit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5.

10. Difficultas autem eſt, an præcedere debeat neceſſariò actus charitatis formalis, vt pœnitentia extra Sacramentum efficax ſit ad remiſſionem peccatorum. Negant Scot. *in* 4. *diſt.* 14. *q.* 1. *ar.* 3. §. *Ex his.* Gabr. *ib. q.* 1. *ar.* 2. *conc.* 2. & 3. Nauarr. *c.* 1. *n.* 5. Suar. *de pœn. diſp.* 9. *ſect.* 1. *n.* 6. Et moueri poſſunt: quia inde ſequeretur, pœnitentiam non eſſe per ſe diſpoſitionem neceſſariam ad remiſſionem peccati: ſiquidem inueniret peccatorem actu charitatis perfectè diſpoſitum. Diligenti enim Deum ex toto corde, peccati remiſſio debetur, iuxta illud Prouerb. 8. *Ego diligentes me diligo.* & 1. Ioann. 4. *Qui diligit, ex Deo natus eſt.* Secundò, dolor de peccatis, quatenus diuinum honorem lædunt, neceſſariò imperari debet ex amore diuinum honorem illæſum ſeruandi: quia eiuſdem virtutis eſt amare honeſtatem ſui obiecti, & odiſſe malum ei contrarium. At prædictus amor non eſt amor charitatis, ſed pœnitentiæ, ſeu iuſtitiæ, & religionis erga Deum: ſiquidem deteſtatio huius virtutis eſt actus. Ergo pœnitentia amorem charitatis non ſupponit. Tertiò, ſi prædicto dolori actus charitatis præcederet, neceſſariò inferret quidem deteſtationem, & dolorem peccati, qui ad charitatem pertineret, & non ad pœnitentiam: ſiquidem procederet ex amore Dei ſuper omnia.

11. Verùm Canus *relect. de pœnit. part.* 3. Petr. de Soto *lect.* 4. & 5. *de pœnit.* Ægid. de Coninch. *de pœnit. diſp.* 2. *dub.* 6. *n.* 47. Paul. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 1. *num.* 4. Bonac. *de pœn. diſp.* 5. *q.* 1. *punct.* 2. *num.* 3. & alij cenſent, formalem actum charitatis præcedere pœnitentiam, quæ extra Sacramentum, & martyrium remittit peccatum. Mouentur authoritate D. Thomæ, 3. *p. q.* 85. *art.* 5. enumerantis actus, qui ad noſtram iuſtificationem concurrunt, & quinto loco conſtituentis actum charitatis. *Quintus* (inquit) *eſt motus charitatis, quo alicui peccatum diſplicet ſecundum ſe ipſum.* Et *art.* 6. deſcribens D. Th. ea, quæ in iuſtificatione impij concurrunt, ait: *In iuſtificatione impij ſimul eſt motus liberi arbitrij in Deum, qui eſt actus fidei per charitatem formatus, & motus liberi arbitrij in peccatum, qui eſt actus pœnitentiæ.* Horum tamen duorum actuum primus naturaliter præcedit ſecundum. Nam actus virtutis pœnitentiæ eſt contra peccatum ex amore Dei: vnde primus actus eſt ratio, & cauſa ſecundi. Secundò, & præcipuè mouentur authoritate Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 4. diſtinguentis contritionem ab attritione, affirmantiſque, contritionem charitate perfectam extra Sacramentum iuſtificare; ſecùs attritionem. Tertiò, ratione. Nemini extra Sacramentum remitti poteſt peccatum, niſi Deum ſuper omnia diligat, aliàs, vt dixit Ioan. 1. *cap.* 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Idque maximè decet: peccato namque à Deo ſummo bono auertimur. Debemus ergo pœnitentiã ad ipſum conuerti: quod nulla alia ratione fieri poteſt, niſi actu perfectæ charitatis. Adde pœnitentiã Deo reconciliamur, illiúſque amici conſtituimur: debet ergo ex amore amicitiæ procedere.

12. Hanc ſententiam veriorem, & probabiliorem exiſtimo, ideoque cenſeo, deteſtationem peccati iuſtificatione extra Sacramentum proximè diſponentem, ex amore Dei ſuper omnia procedere, ac proinde non procedere ex amore ſeruandi honorem diuinum illæſum, & iniuriam factam recompenſandi ob honeſtatem, & decentiam, quæ in hoc obiecto cernitur; quod eſt pœnitentiæ ſpecialis formale obiectum: ſed ob ipſum Deum, & quatenus bonum illius eſt, eique debitum. Quod ſi dicas, inde fieri, actum ſpecialis virtutis pœnitentiæ ad iuſtificationem extra Sacramentum non diſponere proximè, nullum eſt inconueniens, imo neceſſariò affirmandum: ſiquidem Trident. contritioni charitate perfectæ remiſſionem peccati tribuit, contritioni autem, quæ ex turpitudine peccati naſcitur, quæque attritio nuncupatur, hanc efficaciam denegat. At deteſtatio, quæ præcisè ob diuinum honorem illæſum concipitur, neceſſariò ex turpitudine, quæ in læſione diuini honoris eſt, naſcitur. Ergo huiuſmodi deteſtationi remiſſio peccati extra Sacramentum concedenda non eſt. Si verò vrgeas, inde fieri, non pœnitentia, ſed charitate peccatum extra ſacramentum remitti: tum, quia ante ipſam deteſtationem amor Dei præcedit, qui ſufficiens eſt peccati dimittendi diſpoſitio. Reſpondeo, negando, peccatum pœnitentia

non

non remitti : ſiquidem deteſtatione remittitur. Etenim, vt *ſuprà* dixi, deteſtatio peccati proueniens ex charitate, pœnitentia eſt perfectiſſima, tametſi non ſit ſpecialis virtus à reliquis diſtincta: amor verò præcedens hanc deteſtationem non eſt ſufficiens diſpoſitio ad culpæ remiſſionem, ſi illius memor ſis: quia ſtante amore, & cognitione peccati ſuſpendere nequis deteſtationem, ac proinde vtroque actu, & amoris, & deteſtationis te ad iuſtificationem diſponis. At, ſi peccati ſis immemor, actu ſolo charitatis, & amoris Dei ſuper omnia te optimè ad iuſtificationem diſponere potes. Neque inde fit tibi peccatum remitti abſque illius pœnitentia: quia ille actus charitatis peccati pœnitentia eſt eminenter: ſiquidem deteſtationem inferret, ſi peccatum obiiceretur, tametſi non ſit pœnitentia formalis, quod non videtur neceſſariò requiſitum, vt latè probat Ægid. de Coninch. *diſputat. 2. de pœnitent. dub. 6. à num.* 50. Laymann. *libr. 5. ſumm. tractat. 6. capit. 2. numer.* 3. Ex his conſtat ſolutio rationum prioris ſententiæ, quibus non oportet ſigillatim reſpondere.

PVNCTVM II.

Qualiter pœnitentiæ virtus peccatum, tam mortale, quàm veniale remittat.

1. *Fides docet, pœnitentiam quodlibet peccatum delere poſſe.*
2. *Soluuntur obiectiones aliquot.*
3. *Remiſſo vno mortali, omnia ſecundùm legem Dei remittuntur.*
4. *Culpa remiſſa, & pœna æterna remittitur.*
5. *Ad remiſſionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requiſita eſt.*
6. *Contritio perfecta omnia remittit.*
7. *Attritionem negant plures ſufficere ad venialem remiſſionem extra ſacramentum, & qualiter probant.*
8. *Expenduntur prædictæ rationes.*
9. *Satis eſt probabile, attritionem, quæ ſe ad peccata venialia extendit, peccata remittere.*
10. *Oratione Dominica, aliiſque precibus veniam expoſtulantibus, peccatum veniale remittitur.*
11. *Limitat Layman. hanc doctrinam, vt ex imperio charitatis prædictæ orationes procedant.*
12. *Rigida limitatio, etſi probabilis.*
13. *Sola charitas animæ inhærens videtur ſufficiens.*
14. *Qualiter pani, aquæque benedictæ, & aliis ſacramentalibus concedatur venialium remiſſio.*
15. *Nunquam peccatum, ſiue veniale, ſiue mortale, remittitur ſine propoſito formali, vel virtuali illud non committendi.*
16. *Expenditur triplex diſcrimen inter propoſitum cauendi peccata mortalia, vel venialia.*
17. *Peccata ſic remittuntur, vt penitus extinguantur. Secus bona opera ab homine iuſto facta per peccatum.*
18. *Quare bona opera reuiuiſcant, non verò peccata.*
19. *Proponitur obiectio, & ſolutio.*

1. POenitentia quodlibet peccatum deleri poſſe, fide tenendum eſt. Neque enim eſt vllum peccatum in hac vita ita graue, quod pœnitentia deleri non poſſit, vti definitur in *cap. Firmiter. de ſumm. Trinit.* & colligitur ex illo Oſeæ 13. *perditio tua, Iſrael : tantummodo in me auxilium tuum.* & pluribus comprobat Bellarmin. *lib. 2. de grat. & libero arbitr. cap.* 5.

2. Neque obſtat affirmari Matth. 12. *numer.* 31. Marc. 3. 29. Lucæ 12. 10. blaſphemiam in Spiritum Sanctum, neque in hoc ſæculo, neque in futuro remitti; quia id dictum non eſt, quaſi id nunquam remittatur: credi enim probabiliter poteſt, aliquos ex his, qui in Chriſtum blaſphemabant, affirmantes in Beelzebub eiicere Dæmonia, conuerſos eſſe, & remiſſionem illius, aliorúmque peccatorum fuiſſe conſecutos. Sed ideò negatur, eorum peccatum in Spiritum ſanctum in hoc ſæculo, vel in futuro remitti: quia regulariter, inquam, & ordinariè non remittitur, eò quod illius non doleant. Quòd prouenit ex malitia, qua peccat, ob quam nullam in peccato excuſationem habent, merentúrque à Deo deſeri. Quòd ſi roges, qua de cauſa blaſphemiam illam Iudæorum, qua Iudæi miracula Chriſti Domini Beelzebub tribuebant, appellauerit Chriſtus Dominus peccatum contrà Spiritumſanctum, cùm potiùs contra ipſum fuerit? Multipliciter Maldonat. *in prædictum locum* Matth. reſpondet. Sed ea reſponſio mihi videtur germanior, ideò aduerſùs Spiritum ſanctum prædictum peccatum eſſe: quia erat aduerſùs effectum, qui Spiritui ſancto ſpecialiter tribuitur. Etenim Spiritui ſancto ſpecialiter appropriatur illuminare mentes, in veritatis cognitionem, & manifeſtationem. At illi Iudæi de Chriſto blaſphemantes ab Spiritu ſancto illuminati erant, eiúſque dono cognoſcebant, miracula Chriſti Domini vera eſſe, neque à malo Spiritu procedere potuiſſe. Affirmare ergo ea miracula Principi Dæmoniorum eſſe tribuenda, eſt lucem à diuino Spiritu communicatam obſcurare, illiúſque diuinæ communicationi, & efficaciæ reſiſtere.

Neque item obſtat, quod 1. Ioann. 5. *num.* 16. affirmatur pro peccato ad mortem exorandum non eſſe, quaſi illius ſalus omninò ſit deſperata. Nam vt benè explicat *ibi* Caietan. non prohibuit Ioannes pro peccato ad mortem exorare: ſolùm enim declarauit ſe nolle præcipere, vt pro eo rogetur: quia eſto ex parte petentis omnes conditiones adſint, vt petitio effectum obtineat: ex parte tamen illius, pro quo fit petitio, effectus impeditur. Qui enim ita peccat, vt in eo peccato vſque ad mortem perſeuerare intendat, ſatis indiſpoſitum ſe reddit veniæ impetrandæ, cuiuſlibet pij viri precibus, & orationibus.

Neque tertiò obſtat dixiſſe Paulum ad Hebr. 6. *Impoſſibile eſt, eos, qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus Sancti; guſtauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutéſque ſæculi venturi, & prolapſi ſunt, iterum renouari ad pœnitentiam, rurſus crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei, & oſtentui habentes.* Quia, ſi expoſitioni Caietan. in hunc locum adhæremus, nullatenus probatur, voluiſſe Paulum, lapſos poſt Baptiſmum, Confirmationem, & verbi diuini doctrinam, nullum remedium habituros, ſed non eſſe habituros remedium baptiſmi iteratione: eſſet enim talis iteratio quædam recrucifixio Filij Dei ſibimetipſis. Etenim Baptiſmo moriuntur in Chriſto, & quaſi cum illo ſepeliuntur, ad nouitatémque vitæ reſurgunt. Si ergo vellent iterum Baptiſmo renouari, ſanè Chriſtum in ſemetipſis crucifigerent, & ſepelirent, cùm tamen vnica mors, ſepultura & reſurrectio illius fuerit, vnicóque Baptiſmo ſignificari poſſit. Quod clariùs explicant ſequentia verba, *& oſtentui habentes:* quaſi diceret: Hæc recrucifixio Filij Dei in illius publicam ignominiam cedit. Quod ſi non de renouatione per Baptiſmum; ſed per pœnitentiam locus Pauli intelligendus ſit, vt plures recentiores apud Cornelium *ibi* aſſerunt, verbum illud, *impoſſibile*, pro difficili ſumendum eſt, iuxta illud Ierem. 13. *Si mutare poteſt Æthiops pellem ſuam, & pardus varietates ſuas, & vos.* ſcilicet, Iudæi, *poteritis benè agere, cum didiceritis malè.* Et Sapient. 12. de Chananæis dicitur: *Non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum.* Et Ioan. 12. *Propterea non poterant credere: quia iterum dixit Iſaias: Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum.* Quibus locis, vt paſſim Patres declarant, non de impotentia abſoluta, ſed morali, id eſt, de difficultate graui verba prædicta intelliguntur.

Neque quartò obſtat, quòd idem Paul. ad Hebr. 10. dixerit: *Voluntariè enim peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia.* Si igitur nulla hoſtia nec ſacrificium prædictis ſupereſt, iam eorum ſalus deſperata eſt. Non, inquam, obſtat: quia hæc verba, vt inquit Caietan. non de pœnitentia Sacramenti, ſed de pœnitentia Baptiſmi intelliguntur: quaſi diceret Paulus. Voluntariè peccantibus poſt Baptiſmum non relinquitur Chriſtus iterum in Baptiſmo crucifigendus: quia neque iterum Chriſtus crucifigendus eſt in ſe, neque in Baptiſmo denuò inſtituto. Si verò hoſtia, & ſacrificium pro pœnitentia ſumantur, iuxta illud Pſalm. 50. *Sacrificium Deo, ſpiritus contribulatus.* Voluntariè peccantibus non relinquitur pœnitentia, niſi difficillimè pro peccatis. Apertiùs tamen horum verborum ſenſum explicuit Ægidius de Coninch. *de pœnitentia, diſputat. 2. dub. 1. in fine*, affirmans, Iudæis poſt acceptam veritatis notitiam, volentibúſque legem Moyſis cum lege Chriſti coniungere, & ſic voluntariè peccantibus, non relinquitur hoſtia pro peccatis: quia nec illis prodeſt, quam Chriſtus de ſe obtulit, neque eæ hoſtiæ, quæ in antiqua lege offerebantur, cùm iam ſint omninò abolitæ.

3. Rurſus pœnitentia ita remittit peccatum, vt vno remiſſo omnia mortalia ſecundùm legem Dei remittantur. Remittit namque peccatum media gratia, & charitate, quæ omnibus peccatis æquè repugnat. Notanter dixi, *omnia mortalia*, quia venialia gratiæ, & charitati ſimpliciter non contradicunt, ideoque vnum ſine alio remitti poteſt. Nunquam autem remittitur, quin ſimul infundatur gratia, vt pluribus firmat Suar. *diſp. 11. ſect. 2. n. 20.* aduerſùs Bonauent. & Alenſ. quia peccatori, & inimico Dei nunquam remittitur: neque enim ad eius remiſſionem, ſtante inimicitia, ſe diſponere poteſt. Iuſto autem, etſi per diuinam potentiam remitti poſſit abſque vlla gratiæ infuſione, ſed non ex lege à Deo ſtatuta. Decuit enim maculam, & deformitatem peccati, gratiæ pulchritudine deleri, quæ licèt ex ſe cum peccato veniali non pugnet, pugnat tamen ex intentione Dei volentis ex gratia peccatum veniale remittere, & non aliter.

4. Remiſſa culpa, ſi mortalis ſit, & pœna æterna remittitur: quia nequis filius Dei, & hæres regni cæleſtis eſſe, & ſi-

mul addictus pœnæ æternæ ſuſtinendæ, vti colligitur ex Paulo ad Rom.8.& tradit Trident. *ſeſſ.6.cap.7.&* 14. Attamen aliqua pœna temporalis, qualem Deus ab amico iuſtè iudicat exigendam, ſæpè ſæpius ſuſtinenda manet, prout docuit idem Trident. *dicta ſeſſ.6.cap.*14.& ſumitur apertè ex illo *Num.*20. *& Deuteron.* 33. vbi Moyſes, & Aaron priuantur terræ promiſſionis introitu, in pœnam delicti præuaricationis iam remiſſi: & 2. *Reg.* 12. punitur Dauid morte filij, eò quod occaſionem dederit amicis blaſphemandi. & Ioëlis 2. monet Deus, conuerſionem noſtram fieri ex toto corde, in ieiunio, in fletu, & in planctu; ideóque conſulunt Cyprian. *lib. de lapſis.* Tertulian. *de pœnit.* Chryſoſt. *hom. de pœnit. & confeſſ.* Gregor. *hom.* 20. *in Euang.* & alij Patres, poſt acceptam iuſtitiam, pœnitentiæ opera exercere: quia credunt aliquid reſtare pro peccatis remiſſis ſatisfaciendum. Dixi, *ſæpè ſæpius*: quia aliquando ita intenſa, & feruens contritio eſſe poteſt, vt virtute illius charitate informata, non ſolùm æterna pœna, ſed etiam quælibet alia temporalis debita aboleatur. At, ſi de peccatis venialibus loquamur, cùm hæc non mereantur æternam pœnam, ſed temporalem; regulariter illis remiſſis, & pœna illis debita remittitur, aliquando tamen ita tepidus dolor eſſe poteſt, vt licèt culpam purget, reatum alicuius pœnæ ſubeundum relinquat.

5. Deinde ad remiſſionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requiritur, vti docent D.Thom. 3 *part. quæſt.*87. *art.*1.*ibi* Suar.& Vaſq. Coninch. *diſput.*2.*dub.*14.*num.*122. Laymann. *lib.*5.*ſum.tract.*6. *cap.*4. *num.*12. Nam, cùm per veniale peccatum aliquo modo noſtra voluntas à Dei voluntate auertatur, decuit, hanc auerſionem noua diuinæ voluntati ſubiectione deleri. Hæc autem pœnitentia ſupernaturalis eſſe debet, id eſt, ex motiuo ſupernaturali; aliàs peccato veniali, quod diuinum honorem, authoritatem, & amicitiam offendit, non opponeretur. Præterquàm quòd remiſſio peccati venialis ſupernaturalis eſt, quippe ſupernaturalis ſalutis noſtræ fini congruit. Ergo pœnitentia, quæ huic remiſſioni neceſſaria eſt, ſupernaturalis eſſe debet, cùm finis, & media proportionem habere debeant: & tradit Ægid. de Coninch. *de pœnit. diſp.*2. *dub.*14.*concl.*3.

6. Hæc igitur pœnitentia, ſi ſit contritio abſoluta, & perfecta, deteſtans peccatum veniale, quia Deo diſplicet, & eius amicitiam, & honorem aliquo modo lædit; ſufficiens diſpoſitio eſt ad omnium peccatorum remiſſionem: nullum enim peccatum cum ea diſpoſitione conſiſtere poteſt.

7. An verò ea attritio, quæ ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ, & Purgatorij concipitur, ſufficiens ſit in homine iuſto ad remiſſionem venialium extra ſacramentum, non conueniũt Doctores. Negant Vaſq. *t.*4.*de pœnit.q.*87.*art.*1.*dub.*2.*n.*6. Paul. Layman. *lib.*5.*ſum.tract.*6.*c.*4. *n.*14. Mouentur: quia inde ſequeretur, nunquam pœnitentiæ ſacramento peccatum veniale remitti: quia nunquam remitti poteſt, quin illius ſaltem attritionem habeas; hæc enim eſt neceſſaria ad effectum ſacramenti diſpoſitio: at poſita attritione, iam ipſum peccatum remittitur: non igitur ſacramentum pœnitentiæ operari remiſſionem poteſt. Secundò, per peccatum veniale quodammodo auertimur à Deo, eiúſque amicitia: debemus ergo formaliter, ſeu virtualiter ad ipſum conuerti. Sed attritio non eſt ad Deum conuerſio, quippe non eſt actus charitatis. Ergo attritio non eſt per ſe ſufficiens diſpoſitio ad peccati extra ſacramentum, remiſſionem. Tertiò, non remittitur peccatum, etiam veniale, niſi media gratiæ infuſione: at vt gratia extra ſacramentum infundatur, expoſtulat actum meritorium, qui ad finem ſupernaturalem ordinetur formaliter, vel virtualiter, aliàs cum ipſa gratia proportionem nõ habebit, ideóque dixit S.Th. 1.2.*q.*114.*art.*4. meritum vitæ æternæ primò pertinere ad charitatem; ad alias autem virtutes ſecundariò, quatenus à charitate imperantur. Ergo attritio, quæ à charitate non procedit, vel imperatur, neque remiſſionem peccati, neque gratiæ augmentum obtinere poterit.

8. Sed hæ rationes non conuincunt. Primæ rationi reſpondet Coninch. *diſp.*2.*de pœn.dub.*14 *n.*126. in homine iuſto attritionem peccatorum venialium nõ impetrare omnium illorũ remiſſionem; ſed aliquorum, prout diuinæ bonitati beneplacitum fuerit: quia non in vi diſpoſitionis, & ſatisfactionis, ſed meriti peccatorum remiſſionem impetrat; ideóque plura peccata Sacramẽto Pœnitentiæ remittenda relinquuntur. Sed diſplicet hæc ſolutio, eò quod gratis aſſeritur, virtute attritionis aliqua peccata remitti, & non omnia, cùm æquè omnium ſit deteſtatio. Item, ſine fundamento negat, non remittere peccata vi diſpoſitionis, ſed ſolius meriti, cùm vtramque rationem attritio contineat, & meriti comparatione gratiæ, & diſpoſitionis comparatione remiſſionis peccatorum. Secundò reſpondent alij, nullum eſſe inconueniens, peccata venialia Sacramento Pœnitentiæ de facto non remitti: quia id per accidens eſt, cum iam ſint attritione remiſſa. Sed hæc reſponſio ſuſtineri non poteſt: præcedere enim attritionem Sacramento Pœnitentiæ non eſt per accidens, ſed per ſe, & neceſſariò. Ergo per ſe ſupponuntur venialia remiſſa. Non igitur ſacramento Pœnitentiæ vnquam remitti poſſunt. Quocirca reſpondeo, vt vi ſacramenti venialia remittantur, ſacramentumque Pœnitentiæ æquè mortalia, ac venialia remittat, ſufficit fieri, venialium remiſſionem, quando homini peccatori peccatum mortale remittitur. Etenim ſi exiſtens in mortali non ſolum illius, ſed venialium attritionem habeas, & ea attritione ſacramentum Pœnitentiæ recipias, illud ſacramentum non ſolum mortale, ſed venialia tibi remittit. Ergo iam aliquando peccata venialia vi confeſſionis remittuntur tametſi in homine iuſto non remittantur: ſicuti nec contrito mortalia remittuntur, quia iam ſunt remiſſa; quod non eſt inconueniens. Secunda minus vrget. Fateor per peccatum veniale quodammodo nos auerti à Deo, illiuſque fieri inimici: ſed quia hæc nõ eſt formalis auerſio nec formalis inimicitia; ſed virtualis, quatenus eſt opus diuinę volũtati aduerſum, eiq; diſplicet; optimè accedente diuina gratia aboleri poteſt conuerſione, quæ Deo placeat, eiuſq; voluntati grata ſit: tametſi formale motiuum gratitudinis; & diuinæ complacentiæ non habeat. Tertiæ. Admitto nullum peccatum veniale remitti ſine infuſione gratiæ, neque gratiam infundi abſque motu liberi arbitrij in finem ſupernaturalem formaliter, vel virtualiter: nego tamen deteſtationem peccati ob illius turpitudinem, vel ob priuationem gloriæ, ſeu æternam damnationem non eſſe motum in finem ſupernaturalem; ſiquidem diuina fide cognoſcitur peccatum deteſtatum, conſecutionem finis ſupernaturalis impedire. Et ex hoc motiuo concipitur deteſtatio.

9. Quapropter exiſtimo, ſatis probabile eſſe, in homine iuſto attritionem, quæ ad peccata venialia ſe extendit, & gratiæ augmentum mereri, & medio illo augmento peccata venialia abolere. Sic docuit Suar. *de pœnit.diſp.*11.*ſect.*3.*aſſert.*3. Ægid. de Coninch. *de pœnit.diſput.*2.*dub.*14.*num.*124. *concl.* 5. Nam eſto ſit ſatis apud Doctores controuerſum, an operationes aliarum virtutum à charitate, vt meritoriæ ſint gratiæ augmenti, indigeant charitatis imperio vel ſufficiat illius moraliter perſeuerans relatio, vel tandem fieri ab homine grato ſupernaturalem finem cognoſcente, vti videre eſt apud Vaſquez 1.2.*diſp.*127.*cap.*3. Suarez *de gratia. libr.* 12. *cap.* 8. *&* 9. Attamen negari non poteſt, operationibus illis à charitate imperatis meritum diſiunctum correſpondere ab eo, quod imperio charitatis correſpondet; aliàs inutile, & ſuperuacaneum eſſet, operationes virtutum moralium exercere. Ergo, quamuis aſſeramus (quod ſub lite eſt) indigere operationes omnium virtutum imperio charitatis, vt conditione ad meritum, cùm ex ſe meritum habeant ea conditione poſita; videtur effici manifeſtè, & attritionem hominis iuſti procedentem ex virtute ſpeciali pœnitentiæ, prout ab imperio charitatis diſtinctam, & meritoriam noui gratiæ augmenti eſſe, & peccatorum, quibus opponitur, remiſſiuam.

10. Non ſolum attritione hominis iuſti peccati venialis remiſſio obtinetur; ſed etiam Oratione Dominica, aliiſque præcibus veniam expoſtulantibus, vti docuit Sanctus Auguſtinus *in Enchirid.cap.*71.*& lib.*50. *homil. vlt.cap.* 3. Quinimo aliis operibus bonis virtutis, ſcilicet, ieiunio, eleemoſyna, humiliatione, ſi pro impetranda illorum remiſſione fiant. Nam hæc tacita poſtulatio, & impetrandæ remiſſionis venialium voluntas, eſt virtualis eorum deteſtatio, vt rectè inquit Ægid. de Coninch. *diſp. de pœnitent. dub.* 14. *conc.* 6. *numer.*159. Non enim poſſumus ſeriò deſiderare liberari à peccatis, quin ea peccata nobis diſpliceant.

11. Limitat tamen hanc doctrinam Paul. Layman. *libr.* 5. *ſumm.tract.*6.*cap.*4.*num.* 15. dummodo ex imperio charitatis ea opera procedant, motus ea ſententia, quam latè tradiderat *lib.*2.*ſumm.tract.*3.*de charit.cap.*1.*à num.*2. ſcilicet, nulla opera virtutis prodeſſe homini ad meritum ſine eo, quod à charitate eliciantur, vel imperentur. Non enim videris dignus amicitia diuina, & æterna cum Deo coniunctione, niſi eam conſequi intendas: quod fieri non poteſt ſine motu charitatis elicito vel imperato. Et ob hanc cauſam, inquit, appellatur charitas reliquarum virtutum forma: quia ad promendam vitam æternam mortuæ ſunt abſque charitatis motione & imperio. A charitate autem vitam, & efficientiam accipiunt. Ideoque dixit Paul. *ad Coloſſenſ.*3. charitatem eſſe vinculum perfectionis & 1.*ad Corinth.*13. omnia abſque charitate inutilia eſſe; charitate autem vtilia fieri, ita vt nec fides ipſa ſupernaturalis eſſe poſſit, niſi quatenus per charitatem operatur, vt dicitur *ad Gal.*5.

12. Sed hæc limitatio, etſi probabilis ſit, mihi tamen ſemper difficilis viſa eſt: ex ea namque manifeſtè infertur, raro ſeculares homines, imò religioſos, augmentum iuſtitiæ mereri, tametſi plures actus virtutum moralium, & theologicarum exerceant. Quis enim eſt ita Deo coniunctus, & amicus qui omnia opera virtutum ex imperio charitatis præſtet? Aliàs ſi ob nulla opera virtutis merces eſſet accipienda, niſi ob ea, quę propter Dei gloriã, & ipſius amorẽ eſſent facta quomodo ij quibus beatitudo conceditur, quia neceſſitatẽ patientis miſerti ſunt, ignorãt in die Iudicij, ſe Chriſti miſertos eſſe, vti colligitur ex illo reſponſo? *Quãdo te vidimus eſurientẽ & pauimus?* & quomodo diuerſa merces recipiendi Diſcipulum

in

in nomine Diſcipuli, vel Prophetam in nomine Prophetæ, vel minimum Chriſti ſeruum in nomine ſerui, promittitur Matthæi 10. Eadem enim merces omnibus concedenda eſſet, cùm ratio meriti vna ſit.

13. Quocirca crederem, ſatis probabile eſſe ſolam charitatem animæ inhærentem ſufficientem eſſe, vt reliquarum virtutum operationes meritoriæ ſint, & charitatis augmenti, & remunerationis æternæ: maximè ſi huic charitati aliqua actualis relatio, qua te, tuáque omnia in Deum, vt ſupremum bonum, & vltimum finem referas, adiungatur. Neque enim credendum eſt, piiſſimum, & benigniſſimum Deum, tot opera virtutum ſuorum amicorum abſque præmio vitæ æternæ relicturum, eò quod ex relatione actuali in ipſum non proceſſerint: ſatis enim videtur eſſe, quòd ad ipſum virtualiter referantur, quatenus ſunt opera amici, & de obiecto ſibi grato. Neque aliud colligitur ex verbis Apoſtoli charitatem commendantis. Fateor namque, omnia opera virtutis ad meritum beatitudinis inutilia eſſe abſque charitate habituali: quia ab hac charitate, tanquam à radice accipiunt, vim, & efficaciam merendi: nego tamen inutilia eſſe abſque actu proprio charitatis. Adde eſſe ſatis probabile charitatem, dum in anima reſidet, obiecta aliarum virtutum attingere, & ſimul cum aliis virtutibus ſuos actus operari. Quòd ſi ita eſt, optimè intelligitur, qua ratione reliquarum virtutum charitas forma ſit, radix, & perfectio. Sed de his alibi latiùs.

14. Inſuper pani, aquæque benedictæ, aliiſque ſacramentalibus virtus peccata venialia remittendi tribuitur, non quidem per ſe, & vi ſua, aliàs eſſent Sacramenta, ſed quatenus ex orationibus Eccleſiæ vim habent à Deo impetrandi pium motum voluntatis, quo venialia remitti poſſunt, ſicuti habent poteſtatem compeſcendi Dæmones, ſedandi tempeſtates, & noxia remouendi, vt latius docuit D. Thom. *quæſt.* 87. *art.* 3. Suar. *de pœnitent. diſp.* 11. *ſect.* 2. Ægid. de Coninch. *q.* 71. *art.* 3. *dub. vnico, concl.* Paul. Layman. *lib.* 5 *ſum. tract.* 6. *cap.* 4 *num.* 16. *corol.* 8.

15. Adde: nullum peccatum, ſiue mortale, ſiue veniale remittitur abſque propoſito formali, vel virtuali, nunquam illud iterum committendi: quia remitti non poteſt abſque ſeria deteſtatione, illius peccati voluntatem, & affectum excludente: potes tamen probabilem timorem habere in illud peccatum incidendi, ſi occaſio ſe obtulerit: quinimo ſpectata tua fragili conditione iudicare caſurum, quia hoc iudicium, & timor conſiſtere poteſt cum efficaci voluntate actuali id peccatum pro viribus fugiendi, vti notarunt Ægid. de Coninch. *diſp.* 2. *de pœn. dub.* 14. *concl.* 7. Paul. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 4. *aſſert.* 8.

16. Ex quibus triplex diſcrimen accipe inter propoſitum requiſitum ad remiſſionem mortalis, & requiſitum ad remiſſionem venialis. Primum eſt. Propoſitum requiſitum ad remiſſionem peccati mortalis non ſolum opponitur peccato expreſsè deteſtato, ſed cuicunque alteri: ſiquidem gratia vi cuius mortale remittitur, æque omnibus mortalibus contradicit: at propoſitum requiſitum ad venialis remiſſionem, non indiget opponi omnibus aliis venialibus, cum gratia compati poſſit cum omnibus peccatis venialibus. Sed fateor, hoc diſcrimen, quod veriſſimum eſt, non ſatis conſequenter adſtrui à Paulo Layman. Ipſe enim affirmat, nullam deteſtationem peccati, nullúmque illius vitandi propoſitum eſſe venialis remiſſiuum, niſi à charitate procedat, vel imperetur, ſeu niſi ex motiuo placendi Deo concipiatur. Cùm ergo hoc motiuum æquè omnia venialia peccata afficiat, efficitur ſanè in ſententia Laym. non poſſe deteſtari vnum peccatum veniale, abſque alio, deteſtatione ſufficiente ad illius remiſſionem: quod ipſe repugnat concedere. Secundum eſt. Propoſitum peccati mortalis vitandi eſt abſolutum, vitandi, inquam, omnia mortalia, tam ſingulariter, quàm collectiuè ſumpta: quia omnia diuina gratia adiutus vitare potes: at propoſitum vitandi venialia non eſt ita abſolutum, ſed eſt propoſitum vitandi omnia, prout humana fragilitas permiſerit, & ſingula abſolutè: quia aliter vitare ſpectata gratia, quæ communiter concedi ſolet, impoſſibile eſt.

Tertium eſt. Propoſitum vitandi venialia non eſt neceſſariò ita firmum, & efficax, ſicuti propoſitum vitandi mortale, neque ita efficaciter animum mouet ad fugiendas peccati venialis occaſiones, ſicuti mouet propoſitum vitandi mortale. Etenim peccatum mortale animæ malum longè grauius eſt, quàm veniale, difficiliúſque incurritur, cùm tamen occaſiones committendi venialia paſſim contingant. Ex quo vlteriùs prudentiſſimè inferunt prædicti Doctores facilius abſolui poſſe relabentes in eandem ſpeciem peccati venialis, quàm mortalis, quòd ipſe relapſus non ſit indicium defectus doloris ad illius remiſſionem neceſſarij, cùm prouenire poſſit ex occaſionibus frequenter oblatis, quæ non ſic in peccatis mortalibus contingunt, à quarum fuga facilè excuſantur, præcipuè ſi abſque incommodo id facere non poſſint.

17. Ad extremum aduerte. Peccata, ſiue mortalia, ſiue venialia, ſic per pœnitentiam remittuntur, vt penitus deleantur, & extinguantur, iuxta illud Actorum 3. *Pœnitemini, & conuertimini, vt deleantur peccata veſtra.* Illis autē ſemel extinctis, tametſi pœnitens à iuſtitia recepta decidat, illorum Deus nunquam amplius ad punitionem recordatur: quia, vt dicit Paul. ad Rom. 11. *Sine pœnitentia ſunt dona, & vocatio Dei.* Quòd ſi dicas, peccata non abſolutè remittenda per pœnitentiā, ſed ſub conditione ſi in pœnitentia perſeuerauerit, obſtat: quia illa non eſſet peccati præſens remiſſio, ſed futura, neque per pœnitentiam eſſet deletum peccatum, ſed delendum, neque reconciliatus peccator, ſed reconciliandus, quod repugnat Trident. & Scripturæ ſæpè affirmanti, pœnitentia mundari noſtra delicta, vti pluribus confirmat Gratian. *de pœnit. diſtinct.* 4. & D. Thom. *q.* 88. *art.* 1. & alij paſſim. E contra bona opera ab homine iuſto facta non penitùs extinguuntur peccato, ſed ſuſpenduntur, & impediuntur à remuneratione, dum peccatum perſiſtit: eo autem ſublato, redeunt, ac ſi nunquam extincta eſſent: de qua relatè Suar. *opuſculo ſpeciali de reuiuiſcentia merito.* Vaſq. 1. 2. *t.* 2. *diſp.* 211. *cap.* 5. Ægid. de Coninch. *de pœnit. diſp.* 2. *dub.* 10.

18. Quòd ſi roges, quare bona opera reuiuiſcunt ad præmium, ſublato peccato: peccata verò remiſſa, ſublata gratia, non redeunt ad pœnam? Reſpondeo: quia Deus pronior eſt ad præmium, quàm ad pœnam, ad miſericordiam, quàm ad iuſtitiam, iuxta illud: *Et miſericordia eius ſuper omnia opera eius.* Et quia peccatis applicatur Chriſti plena ſatisfactio? ideóque redire non poſſunt: bonis verò operibus non applicatur peccatum, vt illorum ſatisfactio, neque vt forma, ea bona opera extinguens, ſed ſolùm vt impediens eorum præmium. Quare peccato remiſſo optimè ad præmium redire poſſunt. Adde, diuinam bonitatem maximè decere, bona opera facta à ſuis amicis, ab amicitia poſteà deuiantibus, apud ſe remuneranda retinere, ſi ad amicitiam redierint. At nullatenus decet, nec fieri poteſt, peccata remiſſa apud ſe punienda retinere, ſi à iuſtitia receſſerint.

19. Neque obſtat, quòd per Prophetam Ezech. *c.* 18. æquè aſſerat Deus, ſe non recordaturum tuorum bonorum operum, ſi à iuſtitia diſceſſeris, ſicuti aſſerit, ſe non recordaturum amplius iniquitatum, quas operatus es, ſi illarum pœnitentiam egeris: quia id intelligi debet, dum in iniquitate perſeuerauerìs: quia, eo ſtatu durante, non amplius bonorum operum recordatur Deus, ac ſi nunquam facta fuiſſent. At, ſi ab ſtatu peccati in ſtatum gratiæ te receperis, omnia bona opera, quia per peccatum ſepulta erant, reuiuiſcunt: aliàs pœnitentia facta, & iuſtitia accepta, recordaretur Deus tuarum iniquitatum: ſiquidem ob illarum cauſam opera bona antea facta & præmio digna priuarentur præmio, iniquitáſque remiſſa tibi non leuiter noceret, contra Ezechielem, *cap.* 18. & 33.

PVNCTVM III.

Qualiter Pœnitentiæ virtus omnibus adultis neceſſaria ſit.

1. *Pœnitentiam omnibus adultis peccatum mortale committentibus neceſſariam eſſe, fides docet.*
   Qua pœnitentia, attritio, an contritio?
2. *Sub diſtinctione reſpondetur.*
3. *Examinatur quædam limitatio ſuperioris doctrinæ de articulo mortis.*
4. *Abſque formali deteſtatione aliquando contingit iuſtificatio.*
5. *Pœnitentia peccati tibi neceſſaria eſt triplici euentu.*
6. *Alios euentus plures Doctores enumerant: ſed non placent.*
7. *In articulo mortis pœnitentia per ſe neceſſaria eſt.*
8. *Extra articulum mortis nullum ſignari poteſt tempus determinatum.*
9. *Ex diuino præcepto obligaris, ſecundùm probabiliorem, communémque ſententiam, ne diu pœnitentiam differas.*
10. *Soluitur quædam obiectio.*
11. *Remiſſis peccatis nulla ſupereſt obligatio poſitiua deteſtationis, niſi Sacramentum ſit ſuſcepturus.*

1. Pœnitentiam formalem, vel virtualem eſſe neceſſariam ad ſalutem omnibus adultis peccatum mortale committentibus, docet Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 4. ſumitúrque ex illo Lucæ 3. *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis.* Ratióque eſt manifeſta: nam per peccatum noſtra voluntas diuinæ legi aduerſatur, eius amicitia perditur, & diuina authoritas offenditur, & contemnitur, nobiſque ipſis graue malum irrogamus. Tenemur ergo procurare, quoad fieri poſſit hanc auerſionem de medio tollere, tum ex charitate, qua amicitiam perditam obligamus reſtaurare, tum ex iuſtitia, ſeu ſpeciali virtute pœnitentiæ, qua diuinæ authoritate læſæ, & offenſæ ſatisfacere debemus, tum ex virtute, qua damnum, quod nobis intulimus, reſarcire debemus. At his omnibus obligationibus pœnitentia ſatisfacit, vt ex præcedenti Puncto conſtat. Eſt igitur pœnitentia neceſſaria.

Digitized by Google

2. Sed quæ pœnitentia, contritione, an attritio? Diſtinguendum eſt, ſi occaſio ſuppetit recipiendi Baptiſmum, vel Pœnitentiam, ſola attritio ſufficit: quia vt ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 4. manifeſtè colligitur, ea eſt ſufficiens diſpoſitio, vt ſacramentum gratiam conferat, diuinam amicitiam reſtauret, honori diuino læſo ſatisfactionem præſtet, & peccatum commiſſum non noceat; quæ ſunt cauſæ ob quas pœnitentia neceſſaria eſt, Atque ita docent aliis relatis Henriq. *lib.* 4. *de ſacram. cap.* 6. *num.* 5. Suar. *de pœnit. diſp.* 15. *ſect.* 4. *n.* 13. Ægid. de Coninch. *diſp.* 3. *de pœnit. dub.* 1. *num.* 4. Paul. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 3. *n.* 2. Bonac. *diſp. de ſacram. Pœn. q.* 1. *punct.* 2. & latius *q.* 5. *par.* 2.

3. Limitant tamen communiter Doctores, quos refert, & ſequitur Valent. *t.* 4. *diſp.* 7. *q.* 8. *punct.* 4. *ad finem.* Ægid. de Coninch. *diſp.* 3. *dub.* 1. *n.* 6. Filliuccius *tractat.* 6. *c.* 8. *queſt.* 7. Zerola *de Sacram. Pœnit. quæſt.* 24. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 6. *c.* 2. *circa finem.* Bonac. *diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 1, *part.* 2. *n.* 5. ne id procedat in articulo mortis: ob periculum enim æternæ damnationis, videris, obligatus, contritione te ad ſacramentum ſuſcipiendum diſponere: etenim, cùm ſub lite ſit, an attritio cognita ſufficiat: vt Baptiſmus, & Pœnitentia effectum habeant: id enim negant Sotus *de natura & gratia. cap.* 15. Nauarr. *ſumm. cap.* 1. *num.* 37. & 41. & alij apud Valent. *de pœnitent. quæſt.* 92. *dub.* 3. Suar. *diſput.* 5. *ſect.* 3. & *diſput.* 20 *ſect.* 1. ſi ad habendam contritionem non te excitas, cenſeris æternam ſalutem contemnere: quod eſt charitati propriæ, & diuinæ amicitiæ aduerſum.

Cæterum ſi certus moraliter eſſes, te ad ſacramentum ſuſcipiendum attritione diſponi, crederem nullam tibi eſſe obligationem conandi ad contritionem: quia vt ex prædictis Doctoribus conſtat, & latiùs *infrà* trademus, ita certus eſſe potes attritionem eſſe ſufficientem diſpoſitionem ad gratiam in ſacramento ſuſcipiendam, vt nullam in contrarium firmam dubitandi rationem habere poſſis. Non igitur cenſeri potes, propriam ſalutem contemnere ſic ſacramentum ſuſcipiens; quippe nulli morali periculo damnationis te exponis. At quia moraliter de attritione certus eſſe non potes, ideo regulariter exiſtimo, te obligatum eſſe contritionem procurare, vt ſaltem attritionem attingas. Etenim ſi in eo periculo conſtitutus, ſola attritionis diligentia contentus ſis, timere ſanè potes, nec attritionem ſufficientem habiturum. Vt ergo attritionem habeas, contritionem procurare debes. Sic docuerunt Ægid. & Layman. *ſuprà.* Vide quæ diximus *tract. de char. diſp.* 1. *p.* 4.

4. Notanter dixi, pœnitentiam formalem, vel virtualem neceſſariam eſſe: nam vt ex præcedentibus conſtat, aliquando remiſſio peccatorum, & iuſtificatio contingit ex ſola dilectione Dei ſuper omnia, abſque formali peccatorum deteſtatione, & dolore: quinimo ex ſolo deſiderio abſoluto, & efficaci beatitudinis obtinendæ, & damnationis fugiendæ, mediis ſacramentis Baptiſmi, Confirmationis, Euchariſtiæ, &c. ſi bona fide immemor peccatorum ea ſacramenta recipias: quia dilectio Dei ſuper omnia contritionem virtualiter continet; deſiderium beatitudinis attritionem. Solum Confeſſionis Sacramentum attritionem, vel contritionem formalem expoſtulat, quia aliàs non eſſet confeſſio doloroſa, vt bene notauit Laym. *lib.* 5. *ſum tract.* 6. *c.* 2. *n.* 3.

5. Sed rogabis, quo tempore neceſſitas pœnitentiæ te aſtringat, ſciens, peccatum mortale commiſiſſe, neque illius ſufficienter pœnituiſſe? Reſpondeo, ſi de neceſſitate per accidens ſermo ſit, triplici tempore obligaris. Primò cum aliquod ſacramentum ſuſcepturus es, vel ex officio adminiſtraturus quia obligaris dignè & ſanctè ſacramenta ſuſcipere, & miniſtrare, vt latè dictum eſt *tract.* 18. *de ſacram. in genere.* Secundò ſi certò credas, ob tuum peccatum grauiter Communitatem eſſe à Deo puniendam, vt contigit Iſraëlitis ob peccatum Achan. Ioſ. 7. & ob peccatum Dauid, 2. Reg. 24. Sed rarò hæc certitudo concipi poteſt. Tertiò ſi grauibus tentationibus es vexandus, quas vincere non præſumis abſque dolore peccati commiſſi, illiuſque remiſſione obtenta. His igitur temporibus dixi, per accidens te obligatum eſſe ad pœnitentiam: quia non ex pœnitentia, ſed ex aliis virtutibus, ſcilicet ex religione, charitate, fide, vel temperantia obligaris peccati pœnitere, ideoque omiſſio pœnitentiæ non eſt peccatum diſtinctum ab eo quod committis indignè ſacramenta ſuſcipiendo, vel miniſtrando, bonum commune contemnendo, tentationibus ſuccumbendo, ſicuti notauit Suar. *diſp.* 15. *ſect.* 6. Coninch. *diſp.* 3. *de pœnit. dub.* 3. *à n.* 18 Layman. *libr.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 2. *num.* 4. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. quæſt.* 5. *ſect.* 1. *p.* 2. *num.* 5.

6. His addunt Nauarr. *cap.* 1. *num.* 31. Valent. *t.* 4. *diſp.* 7. *q.* 8. *p.* 4. *poſt med.* Zerola *de pœnit. cap.* 7. *q.* 24. ſi ob publicam aliquam neceſſitatem preces fuſurus ſis: quia videris obligatus impedimentum impetrationis remouere. Alij, vt Angel. *verb. Feria. n.* 4. & Scot. in 3. *diſt.* 27. *art.* 3. §. *Quantum ad ſecundum.* cenſent, te eſſe obligatum pœnitere, ſi dies feſtus occurrat: quia aliàs non potes ritè diem feſtum ſanctificare. Fauetque Leuit. 23. *num.* 29. & 32. afflictionem animæ in die Sabbathi præcipiens: quod de afflictione per contritionem videtur eſſe intelligendum.

Sed hæc admittenda non ſunt, ſicuti neque admittit Vaſq. *de pœnit. queſt.* 86. *art.* 2. *dub.* 6. Suar. *diſp.* 15. *ſect.* 6. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. quæſt.* 5. *ſect.* 1. *p.* 2. *n.* 6. Non primum: quia ſæpè no teneris ob publicam neceſſitatem preces fundere; & conſequenter, nec te ad impetrandum diſponere. Et eſto, preces ex obligatione fundas, non obinde obligaris omnia impedimenta impetrationis remouere; aliàs ſub graui culpa, & vagationem mentis, & peccata fugere eſſes obligatus: ſiquidem ſæpè hæc impedimento ſunt, ne poſtulatum impetres, Adde. Peccatum eſto ſit impedimentum peccatori, vt exaudiatur, cùm pro ſe orat; at, cùm orationem in aliorum fauorem fundit, impedimentum abſolutè non eſt: quia impetratio non tam nititur merito poſtulantis, quàm merito Chriſti, in cuius nomine poſtulatur. Non ſecundum: quia dies feſtos nulla alia via, quàm præcepta, tenemur ſanctificare: at nullibi eſt præceptum eos ſanctificandi per contritionem, vel ſacramenti Pœnitentiæ ſuſceptionem; ſed tantum per ſacri auditionem, & ab operibus ſeruilibus abſtinentiam. Ergo, &c. Neque locus Leuit. 23. nobis eſt contrarius: quia *ibi* non præcipitur afflictio animæ per contritionem, & dolorem, ſed per ieiunia, aliáque pœnitentiæ exterioris opera: ſiquidem tranſgreſſores pœna mortis afficiuntur: quod ob omiſſam contritionem eſſe non poterat, vtpote internam, & incognitam. Et prætereà, quia ea lege innocentes tenebantur, qui tamen ad contritionem obligati non ſunt.

7. Verùm, ſi de neceſſitate pœnitentiæ per ſe loquamur, omnes Doctores conueniunt, ſub graui culpa te memorem peccati commiſſi obligatum eſſe in articulo mortis pœnitere, vel media contritione, ſi abſit copia Confeſſoris, vel attritione ſaltem, ſi Sacramentum abſolutionis recipias: quia obligatio recompenſandi honorem diuinum læſum, & amicitiam diuinam redintegrandi, & damnationem propriam vitandi, neceſſariò te aſtringit eo tempore, quo prædictæ obligationi ſatisfacere potes. At, ſi eam ſatisfactionem in articulo mortis omittas, non ſupereſt tempus, quo præſtari poſſit: quia poſt hanc vitam non eſt pœnitentia. Ergo in eo articulo pœnitere teneris. Ex quo fit, ſic pœnitentiam omittentem ſpeciale peccatum impœnitentiæ committere. Nam, licèt D. Thom. 2. 2. *q.* 14. *art.* 2. dixerit perſeuerantiam in peccatis vſque ad mortem, non eſſe ſpeciale peccatum, intelligi debet comparatione illius, qui non aduertit obligationem, quam habet pœnitentiæ, ſecus qui illius memor eſt.

8. Extra periculum mortis ſignari non poteſt tempus determinatum, quo extra Sacramentum Pœnitentiæ pœnitere de peccatis obligeris: nam eſto affirmet Sotus *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 2. *artic.* 6. *concluſ.* 5. te obligatum eſſe conteri eo tempore, quo tenebaris ex præcepto Eccleſiæ peccata confiteri, & ob impotentiam excuſaris, cæteri Doctores eam obligationem reprobant: quia ex obligatione abſolutionis ſuſcipiendæ obligatio ad contritionem naſci non poteſt: quippe eſt res omninò diſtincta.

Et licèt D. Antonin. 3. *p. tit.* 14. *cap.* 18. §. 2. Guillel. Pariſienſ. *in lib. de Sacram. Pœnitent. cap.* 19. Thomas de Argentina *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.* 2. *artic.* 4. *ad* 4. Syueſt. *verbo, Contritio, num.* 4. affirment, te obligatum eſſe pœnitere peccati commiſſi, cum primum data occaſione commodè potes, tum ob iniuriam Deo factam, quam velle cenſeris, quoties illius pœnitere non vis, tum ob periculum æternæ damnationis, quod incurris, tum ob occaſionem, quam Deo tribuis, vt te deſerat, & permittat in alia peccata labi, iuxta illud Gregorij, *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, ſuo pondere ad aliud trahit.*

Nihilominùs communior ſententia, vt videre eſt apud Vaſq. *de pœnitent. q.* 86. *art.* 2. *dub.* 5. *n.* 9. Ægid. de Coninch. *diſp.* 3. *dub.* 3. *n.* 24. Valen. *t.* 4. *diſp.* 7. *q.* 8. *pun.* 4. Suar. *diſp.* 15. *ſect.* 6. Bonac. *diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 1. *p.* 2. *n.* 7. Paul. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 2. *num.* 5. etſi conſultiſſimum eſſe dicat, vt ſtatim poſt commiſſum peccatum ad pœnitentiam confugias iuxta illud Eccleſiaſt. *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: ſubitò enim veniet ira Dei,* &c. attamen hanc obligationem tibi non imponit, vt patet ex communi praxi Eccleſiæ, neminem obligantis fateri tempus pœnitentiæ dilatæ. Neque ob hanc voluntariam dilationem cenſeris velle formaliter eſſe in peccato habituali, ſed ſolum velle non remouere illud, quod diſtinctum eſt: ſicuti non ex eo, quòd nolles impedire nauis ſubmerſionem, quia non teneris, ſequitur, quòd poſitiuè velis eam ſubmergi. Neque ob hanc dilationem voluntariam periculum morale æternæ damnationis incurris, cùm non ſis in articulo mortis conſtitutus. Neque certum obinde eſt, te à Deo eſſe deſerendum, & permittendum in noua labi peccata: nam eſto huius deſertionis occaſionem præbeas, benigniſſimus eſt, & ſua patientia te vult ad pœnitentiam adducere. Denique ob iniuriam illatam, cùm Deo non noceat, obligari non potes ad illius præſentaneam reparationem.

9. Verùm eſto, nullum tempus, extra mortis periculum, determinatum ſignari poſſit, quo ita pœnitere obligatus ſis,

vt anteà obligatus non eſſes;ideóque probabile ſit,extra mortis periculum nullum eſſe diuinum præceptum pœnitendi;ſatis inſinuarunt Durand. *in 4 diſt.27 q. 10. art. 1.in fine iuncto art.2.* Caietan.*verbo,contritio.§.Tempus autem.*Nauarr.*c. 1. n.* 27. quia præceptum affirmatiuum eſſe non poteſt;niſi tempus illius obligationis exequendæ cognitum ſit:attamen nixus authoritate communis ſententiæ probabilius exiſtimo , te obligatum eſſe,ne diu,v.g. poſt tres,vel quatuor annos, pœnitentiam differas:cenſeris enim in hac dilatione,tum diuinam amicitiam parui pendere,cuius contemptus non leuiter Deū offendit: ideóque Paul.*ad Roman.2.* inquit:*An diuitias bonitatis eius,& longanimitatis contemnis ? Ignoras,quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit ? Secundùm duritiam tuam & impœnitens cor tuum,theſaurizas tibi iram.*Cui conſonat Prouerb. 1. *Quia vocaui, & renuiſtis : extendi manum meam, & non fuit , qui aſpiceret : deſpexiſtis omne conſilium meum,& increpationes meas neglexiſtis:ego quoque in interitu veſtro ridebo, & ſubſannabo vos,*&c.tum propriam ſalutem:ſiquidem in mortali diu perſiſtens,grauiſſimam bonorum ſpiritualium iacturam facis , manifeſtúmque periculum incurris, nouum peccatum committendi.Nam vt dixit Gregor. hom. 11.in Ezech. *Peccatorem diu expectat Deus,vt redeat : non redeunti,atque contemnenti ponit offendiculum, vbi grauius impingat.*Et Concil. Mileuitan.*can.3.* definit,hominem ſine gratia iuſtificante non eſſe diu à nouo peccato mortali continendum. Item,incurris periculum perpetuæ indurationis , iuxta ea,quæ dicta ſunt *ad Rom.2. & Prouerb.1.*

10. Neque eſt verum,incognitum eſſe tempus huius obligationis exequendæ:nam eſto incognitum ſit quoad terminum intrinſecum ſuæ executionis ; non tamen quoad terminum extrinſecum:ſatis enim incognitum eſt,pœnitentiam non eſſe longo tempore differendam : ſic enim differens , maximè vſque ad finem vitæ, timere poteſt , non quòd deſerat peccata; ſed quòd peccata illum ſint deſertura,vt dixit Aug. relatus in *c. Si quis poſitus.*& *cap.Qui egeret.*& *aliis,de pœnitent. diſt.7.*& colligitur ex Ambroſ. *in exhortat. ad agendam pœnitentiam.* Cyprian.*lib.4. epiſt.2.* Chryſoſt. *hom.22.in epiſt.2.ad Corinth.* & tradit Henriq. *lib.4. de Sacram. cap. 6.* Suar. *diſp.15. ſect.6.* Ægid.de Coninch.*diſp.3.de pœnitentia, dub.3.n 32.* Paul.Layman. *lib.5. ſum. tract.6. cap.2. n. 6.* Vbi optimè aduertit,huic obligationi pœnitendi te ſatisfacturum,ſi annuam Confeſſionem,ab Eccleſia præceptam frequentes.Nam eſto,Sacramento non accedas contritus, ſed attritus ; ea attritio ſimùl cum Sacramento ſufficit,vt amicitia diuina reſtauretur , & peccatum commiſſum deleatur.

11. Ad extremum aduerte,poſt peractam pœnitentiam, qua peccata remiſſa ſunt , nullam tibi ſupereſſe obligationem nouæ pœnitentiæ. quantumuis peccata memoriæ occurrant:eſſet enim dura obligatio,& abſque vllo fundamento impoſita,vti ex D.Thom.*q.84.art.8.& 9.* colligunt Suar. *diſput. 15. ſect.4.* Ægid.de Coninch.*diſp.3.dub.4.* Paul.Layman.*lib 5. ſum.tract. 6.c.2.in fine.*Bonac.*diſp.5.de Sacr.q.5.ſect.1.p.2. in fine.* Quinimò exiſtimo,ſi immemor tuorum peccatorum dilectione Dei ſuper omnia,quæ eſt virtualis contritio,iuſtificatus ſis,te non eſſe obligatum, extra Sacramentum Pœnitentiæ , deteſtationem peccatorum habere:quia ad hanc ſolùm teneris, vt peccata tibi remittantur, & in filium, & amicum Dei accepteris, quod prædicta dilectione obtinuiſti. Et fortè ob hanc cauſam dictum eſt Lucæ 15.iuſtos pœnitentia non indigere. Atque ita tradunt Cordub.*lib.1.q.2.dub.2.*Vaſq.*de pœnit.q.80.art.2.dub. 2.n.11.*Bonac. *d.5.q.5.ſect.1.p.2.n.3.* Verum, ſi clauibus peccata ſubiicienda ſunt , teneris ratione ſacramenti illorum habere deteſtationem : quia peccata materia Sacramenti non ſunt, niſi dolore informata, vt *inferiùs* dicemus.

PVNCTVM IV.

De Sacramenti Pœnitentiæ inſtitutione & neceſſitate.

1. *Eſſe Sacramentum Pœnitentiæ diſtinctum ab aliis , fides docet.*
2. *Quando Chriſtus hoc Sacramentum inſtituit.*
3. *Proponitur quædam obiectio ex Sacramento Ordinis deſumpta,& fit illi ſatis.*
4. *Secunda obiectio ex initio legis Euangelicæ.*
5. *Prædicta obiectio ſoluitur,& declaratur, quando lex Moyſis mortua,& mortifera fuerit.*
6. *Tertia obiectio ex abſentia Thomæ Apoſtoli : & fit illi ſatis.*
7. *Ad remittendas culpas, & deinde pœnas, eſt poteſtas Sacerdotibus conceſſa.*
8. *Qualiter Apoſtolis prædicta poteſtas conceſſa fuerit,*Ioan.20.
9. *Prædicta poteſtas eſt miniſterialis.*
10. *Nomine clauium ſignificatur dicta poteſtas.*
11. *Quæ ſint partes eſſentiales, & integrales Sacramenti Pœnitentiæ.*
12. *Quæ ſit eius definitio.*
13. *Qualiter Sacramentum Pœnitentiæ neceſſarium ſit ; non ſolùm neceſſitate præcepti,ſed medij.*

1. ESſe Sacramentum Pœnitentiæ diſtinctum à reliquis ſacramentis à Chriſto Domino inſtitutum , definit Trident. *ſeſſ.14. can.1. & 2.*& Florent. decreto Eugenij *in litteris vnionis.* Apoſtolis namque , & eorum in ſacerdotali Ordine ſucceſſoribus data eſt à Chriſto Domino poteſtas , vt nomine ipſius hominibus peccata remittant,& retineant, prout cauſa poſtulauerit. Debet ergo ſufficientia , vel inſufficientia cauſæ nota ſacerdotibus eſſe, vt ipſi retentionem faciant , vel remiſſionem concedant,cuius conceſſio,vel retentio manifeſta hominibus eſſe debet,aliàs non eſſet ſatis prouiſum. At hic modus viſibilis remittendi peccata , & reconciliandi homines Deo,diſtinctus eſt à reliquis ſacramentis,vt de ſe liquet. Ergo hoc ſacramentum Pœnitentiæ eſt à reliquis diſtinctum.

2. Inſtituit autem Chriſtus Dominus hoc Sacramentum, cùm poſt reſurrectionem Apoſtolis,abſente Thoma,apparuit Ioan.20. ipſiſque dixit : *Accipite Spiritum ſanctum. Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis : & quorum retinueritis,retenta ſunt.*Quo tam inſigni facto,& verbis tam perſpicuis,(inquit Trident.*ſeſſ.14.cap.1.*)poteſtatem remittendi, & retinendi peccata ad reconciliandos fideles poſt Baptiſmum lapſos Apoſtolis,& eorum legitimis(in ſacerdotali Ordine)ſucceſſoribus fuiſſe communicatam , vniuerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit.Idem dixerat.*ſeſſ.6.cap.14.*

3. Sed obiicies : Apoſtoli fuerunt ordinati , & conſecrati Sacerdotes in vltima Cœna : ergo acceperunt tunc poteſtatem,non ſolùm in Corpus Chriſti verum ; ſed etiam in myſticum,hoc eſt, non ſolùm conſecrandi, ſed peccatores reconciliandi ; acceperunt enim characterem Ordinis, quo vtraque hæc poteſtas conceditur.Et fortè ob hanc cauſam,cum Sacerdotes ordinantur , non ſolum illis datur poteſtas Corpus Chriſti conficiendi;ſed etiam peccata fidelibus remittendi,vt ea actione indicetur , vtramque poteſtatem Apoſtolis ſimul collatam fuiſſe.Fauétque Trident.*ſeſſ.14.c.1.* dicens : *Chriſtus Dominus Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè inſtituit, cùm à mortuis excitatus,inſufflauit in Diſcipulos ſuos,*&c. Ergo,ſi tunc præcipuè inſtituit,anteà inſtitutum erat , etſi non perfectè,& completè.

Reſpondeo , poteſtatem conficiendi Corpus Chriſti, & remittendi peccata medio eodem charactere ſacerdotibus conferri;ſed non inde infertur,eo charactere poſito vtramque poteſtatem concedi:quia hæ poteſtates,cum morales ſint,ab ipſo charactere diſtinguuntur,ac proinde concedi poteſt character cum poteſtate conficiendi Corpus Chriſti abſque poteſtate remittendi peccata , vt de facto conceditur , cùm Sacerdotibus in ordinatione dicitur : *Accipite poteſtatem offerendi ſacrificium.*Iis enim verbis ſola poteſtas conſecrandi conceditur.Cùm verò ſubiungit Epiſcopus:*Accipite Spiritum ſanctū: quorum remiſeritis,*&c.poteſtatem abſoluendi à peccatis concedit non alio diuerſo charactere communicato , ſed eodem nouiter extenſo. Quòd verò eodem tempore concedatur Sacerdotibus vtraque poteſtas , indicium non eſt fuiſſe eodem tempore Apoſtolis conceſſam,ſicuti non eſt indicium diuerſo tempore ſacerdotibus poteſtatem Ordinis , & iuriſdictionis requiſitæ ad huius ſacramenti adminiſtrationem concedi , & Apoſtolis conceſſam fuiſſe. Concilium autem Trident. ideò dixit,Chriſtum Dominum præcipuè inſtituiſſe ſacramentum Pœnitentiæ,cùm Ioann.20.dixit:*Accipite Spiritum ſanctum,* &c. quia Matth. 16. & 18. promiſerat Petro , Apoſtoliſque, claues regni cælorum : qua promiſſione materiam , & formam ſacramenti Pœnitentiæ deſignauit,& quaſi eius inſtitutionem inchoauit ; & præcipuè , quia in vltima Cœna , cùm Apoſtolos in Sacerdotes ordinauit , characterem conceſſit, quem ad remittenda peccata poſtea extenſurus erat, Apoſtolóſque de ritu,& modo, quo Pœnitentiæ ſacramentum miniſtraturi erant, inſtituit.

4. Obiicies ſecundò : Lex Euangelica ante Chriſti mortem inſtituta eſt , ſiquidem lex antiqua eius morte expirauit, illis verbis Ioan.19. n.39. *Conſummatum eſt.* Ergo Sacramentum Pœnitentiæ,quod eſt vnicum ex potiſſimis Eccleſiæ fundamentis ante Chriſti reſurrectionem eſt inſtitutum. Confirmo. Si ſacramentum Pœnitentiæ poſt reſurrectionem Chriſti eſſet inſtitutum , ſacramentum legis antiquæ , quod vmbra erat,& figura noſtræ pœnitentiæ , Chriſti morte non expiraſſet : quia ceſſare non poteſt vmbra , niſi veritatis luce adueniente,& conſequenter poſt Chriſti reſurrectionem adhuc legales cæremoniæ duraſſent:quod pugnat cum S.Thom.*q.103. art.4.*vbi ex Paulo ad Galat.5.oſtendit,poſt paſſionem Chriſti legalia omnia ceſſaſſe.

5. Huic obiectioni reſpondere potes ex Soto *in 4. diſt. 3. q.vnic.art.2.ad 6.argum.* tempus Paſſionis, & Reſurrectionis pro vno , eodémque tempore,ac termino moraliter reputari ad inſtituendam,perficiendámque Eccleſiam Chriſti,& Synagogam antiquam abolendam : & illa verba , *Conſummatum eſt.*ad vtrumque tempus referri ? in quo lex noua orta eſt &

Digitized by Google

vetus extracta. Quare non in ipſo mortis Chriſti momento, ſed progreſſu temporis, poſt reſurrectionem, Eccleſia Chriſti legibus,& Sacramentis (vt Soto *ſuprà ad* 5. obſeruauit) conſummata eſt. Confirmatio argumenti poſtulat, vt explicemus tempus, quo legalia Sacramenta, & ſacrificia, reliquæque Iudæorum cæremoniæ ceſſauerint. Qua de re S. Thom. 1. 2. *q.* 103. Vaſq. *ibi, diſp.* 180. 181. *&* 182. & Sotus *in* 4. *diſt.* 3. *q. vnic. art.* 2. conſtanter affirmant, ſacrificia, & cæremonias legis antiquæ morte Chriſti, quantum ad vtilitatem (ſi quæ illis inerat) & quantum ad vim obligandi Iudæos omninò expiraſſe. Ex quo velut in prouerbium emanauit, Chriſtum Dominum ſua morte vitam, virtutem, omnémque obligationem legalium euacuaſſe. Addunt tamen ex verbis Auguſtini, legem antiquam non illicò fuiſſe mortiferam, cùm mortua eſt: ſiquidem, vt aduertit S. Th. *ſuprà, art.* 4. *ad.* 1. Paulus Actor. 16. Timotheum Diſcipulum, quia ex matre Iudæa natus erat, circuncidit: & Actor. 21. aſſumptis quibuſdam viris cum eiſdem purificatus eſt, ſecundùm Iudæorum ritum, capútque raſit Nazaræorum more. E contra Suar. *t. de legib. lib.* 9. *cap.* 12. & *lib.* 10. *c.* 4. exiſtimat, legem antiquam in die Pentecoſtes, & non anteà expiraſſe, quia vſque ad illud tempus noua promulgata non eſt, neque obligare cœpit. Poſt illud tempus mortifera fuit illis tantùm, quibus per ſufficientem promulgationem conſtitit. Iis poſitis, ſi ſententiæ Suar. adhærere vis, ad confirmationem reſponde, & Sacramentum Pœnitentiæ poſt Reſurrectionem eſſe inſtitutum, & cæremonias legales poſt Reſurrectionem duraſſe: neque Paulum ad Gal. 5. eſſe contrarium; quia ex illius teſtimonio tantùm colligitur, legalia omnia facta eſſe mortifera, cùm ſufficienter in mundo veritas nouæ legis promulgata eſt.

At, quia mihi videtur probabilior ſententia D. Thom. affirmantis, legales cæremonias morte Chriſti ceſſaſſe, ideò ad confirmationem argumenti neganda eſt ſequela, & ad illius probationem dicendum, per erectionem Eccleſiæ, & legis Euangelicæ vtcunque factam à Chriſto in ſua morte, & Reſurrectione, vniuerſam legem antiquam, quantum ad cæremonias, ſacrificia, & Sacramenta, penitùs expiraſſe: quia illa omnia in modum vnius Eccleſiæ, & Synagogæ adumbrantis noſtram Eccleſiam conſumpta ſunt, & fugata nouæ legis veritate, etiamſi ipſa noua lex non fuerit perfectè conſtituta, neque ipſa lex vetus fuerit ſtatim mortifera, ſed quando noua ſufficienter promulgata eſt. Ex quo collige omnia legalia præſignantia aduentum Spiritus Sancti, & plenitudinem gratiæ Eccleſiæ in die Pentecoſtes communicandam morte Chriſti, eiúſque Reſurrectione expiraſſe. Et ſimiliter è contra collige, etſi noſtrum Baptiſma fuerit à Chriſto Domino inſtitutum tempore, quo à Ioanne fuit baptizatus, vel paulò pòſt, vti ex Auguſt. & D. Thom. communique ſententia docuimus *tract. & diſp. vn. de Baptiſmo, pun.* 1. non obinde Sacramentum circunciſionis ante mortem Chriſti ceſſaſſe, ſed Iudæos prædicto tempore obligatos eſſe illo vti. Ergo ceſſatio cæremoniarum legis antiquæ non eſt ſumenda ex inſtitutione vnius, vel alterius Sacramenti legis nouæ, ſed ex erectione Eccleſiæ, quæ in morte Chriſti contigit.

6. Obiicies tertiò: Cum Chriſtus Dominus Ioan. 20. dicitur tradidiſſe Apoſtolis poteſtatem remittendi peccata, Thomas non erat cum eis: at Thomas eandem poteſtatem accepit, ac reliqui Apoſtoli. Ergo eo tempore non fuit Apoſtolis tradita poteſtas, ſed confirmata, quæ tradita fuerat. Reſpondeo ex doctrina Cyrilli relati à noſtro Maldon. *ante num.* 21. *ad dict. loc.* Ioan. Thomæ abſenti per Spiritum ſanctum datam fuiſſe poteſtatem remittendi peccata, ſicut & reliquis Apoſtolis: quod confirmat Cyrillus (inquit Maldonat.) exẽplo Eldad. & Meldad ex ſeptuaginta Senioribus, quibus Dominus auferens de ſpiritu Moyſis contulit, qui cùm in caſtris remanſiſſent, eodem Spiritu, ac alij, repleti ſunt, vt habetur *num.* 11.

7. Porrò prædicta poteſtas per ſe eſt ad remittenda peccata quoad culpam, & deinde quoad pœnas peccatis debitas. Nam peccatum propriè, & in rigore culpam denotat, ideóque Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 1. *&* 4. tribuit Sacramento Pœnitentiæ reconciliationem peccatoris cum Deo, vt effectum illius proprium. & *ſeſſ.* 6. *cap.* 14. & *ſeſſ.* 14. *can.* 2. appellat Sacramentum Pœnitentiæ ſecundam tabulam poſt naufragium: quia virtute illius à ſecundo naufragio animæ per peccatum poſt Baptiſmum commiſſum liberamur, ſicuti latiùs proſequitur Suar. *diſp.* 16. *ſect.* 2. Neque obſtat, quòd aliquando pœnitentia inueniat peccatum virtute contritionis, & dilectionis Dei ſuper omnia remiſſum: quia eſt remiſſum ex lege, & obligatione ſuſcipiendi ſacramentum, & ex voto illius.

8. Deinde poteſtas conceſſa Apoſtolis Ioan. 20. fuit poteſtas Ordinis & iuriſdictionis completa. Nam eſto in vltima Cœna in Sacerdotes fuerint ordinati, ſolam poteſtatem conſecrandi Corpus acceperunt: poteſtas verò remittendi peccata poſtmodum illis communicata fuit, non qualiter ſolet ſimplicibus Sacerdotibus communicari, quibus non deſignantur ſubditi, circa quos prædictam facultatem exercere poſſint: Apoſtolis namque, vt totius Eccleſiæ Paſtoribus, omnes fideles à Chriſto Domino ſubiecti fuerunt. Poteſtas ergo, quæ ex ſe valet remittere peccata, ſi ſubditi, quibus fiat remiſſio, concedantur, vocatur poteſtas ordinis, quia recipientibus ſacerdotalem Ordinem conceditur: ea verò, quæ ex relatione ſuperioris ad ſubditos conſurgit, poteſtas iuriſdictionis nuncupatur. Sic Parochus non ordinatus poteſtatem iuriſdictionis tantùm habet; ſimplex verò ſacerdos poteſtatem Ordinis: at Parochus ordinatus vtraque gaudet. Igitur poteſtas Ordinis eſt diuina, & ſupernaturalis deputatio Sacerdotis, vt nomine Chriſti, & ſacramentum Euchariſtiæ conficiat, & quos habuerit ſubditos à peccatis abſoluat. Subiicere autem hos vel illos, & tanquam ſubditos gubernare, ad poteſtatem pertinet iuriſdictionis actualis, & determinatæ, & ſine hac poteſtate neque oues ſunt, neque ſubditi, neque ſacramentum adminiſtrari poteſt, vt docet Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. ibi: *Quoniam igitur natura, & ratio iudicij illud expoſcit, vt ſententia in ſubditos duntaxat feratur, perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hac confirmat, nullius momenti abſolutionem eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, vel ſubdelegatam non habet iuriſdictionem.* Ex quibus verbis manifeſtè liquet, hanc poteſtatem Ordinis, & iuriſdictionis eſſe iudiciariam, debereque in ea exercenda Iudicem & reum interuenire, vti traditur ab eodem Concil. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. *& can.* 9.

9. Præterea dicta poteſtas eſt miniſterialis: quia Sacerdos vices alterius nempe, Dei, & Chriſti Domini gerit, cuius nomine & authoritate operatur, & peccata condonat vti docuit Auguſt. relatus *in c. Aliud eſt. de conſec. diſt.* 4. Vnde eadem eſt ſententia, quæ à Sacerdote in terris, & à Chriſto in Cælis profertur; neque prius ab vno, quàm ab alio: eſt enim abſolutio effectus duarum cauſarum in modum vnius ſimul, & indiuiſim operantium. Neque obſtat communiter Eccleſiæ Patres, teſte Vvaldenſ. *tom.* 2. *de Sacram. Pœnit. c.* 144. affirmare, ſententiam abſolutionis in cœlo prolatam pendere ex ea, quæ in terris profertur: nam vt inquit Author *de vera, & falſa pœnitent. cap.* 9. pendet quoad approbationem, & confirmationem; ſecus in re ipſa, cùm vna eademque ſit.

10. Denique nomine clauium regni cæleſtis, etſi ſola ſuprema poteſtas Petro, eiuſque ſucceſſoribus conceſſa ſignificetur, vt pluribus affirmat Maldonat. *ad cap.* 16. *Matth. num.* 19. at ex traditione Eccleſiæ, communique Theologorum vſu à Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. *& can.* 15. approbato, poteſtas tradita ſacerdotibus ligandi, & ſoluendi appoſitiſſima metaphora clauium nuncupatur. Etenim regnum cælorum, quod peccatori per peccatum clauſum erat, abſolutione, quaſi claue reſeratur, & abſolutionis negatione quaſi detinetur obſeratum. Sed aduerte, ex hac poteſtate clauium duplicem in communi ſententia contineri; alteram ſcientiæ, qua ſacerdos iuridicè in foro interno cauſas, & peccata fidelium examinat, & cognoſcit; alteram poteſtatis, qua poſt examen præmiſſum ſententiam abſolutionis, vel retentionis profert.

11. Ex his primò colliges, quæ ſint partes eſſentiales, & integrales huius ſacramenti: cùm enim exerceatur per modũ iudicij, & accuſatio rei, & abſolutio Iudicis interuenire debet. Accuſatio duplicem actum cõtinet; dolorem, inquam, de peccato confeſſo, & illius humilem confeſſionem: quos actus ſubſequitur abſolutio Iudicis ſatisfactione aliqua impoſita. Vnde pœnitentia ex parte pœnitentis triplici actu, quaſi materia conſtat, contritione, videlicet, confeſſione, & ſatisfactione, vti dixit Concilium Tridentinum, *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. Ex parte Sacerdotis, abſolutione, tanquam forma, vt colligitur ex ipſo Concilio *c.* 3. 5. *&* 6. Et licet Concilium dixerit, actus pœnitentis eſſe quaſi materiam, non inde inferendum eſt impropriè eſſe materiam, cum propriiſſimè ſint partes huius ſacramenti à forma abſolutionis determinatæ, & informatæ. Sed eſſe analogicè materiam comparatione aliarum rerum phyſicarum, quibus ratio materiæ propriè conuenit, vt aquæ in Baptiſmo, & chriſmati in Confirmatione; pani & vino in Euchariſtia; ex quibus ad actus humanos ratio materiæ deriuatur: vel dic, illud verbum *quaſi* non denotare ſimilitudinem, ſed expreſſionem veritatis, iuxta illud Ioann. 1. *Vidimus gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti à patre*, & habetur *cap. Parochianos, de decimis*. Solum de ſatisfactione eſt aliqua dubitatio; qualiter eſſe poſſit pars ſacramenti: ſiquidem illud in ſuo eſſe confectum ſequitur. Sed dicendum eſt, partem eſſentialem non eſſe, at eſſe partem integralem, vtpote quæ ad remiſſionem pœnæ pro culpis debitæ, virtute clauium iniuncta concurrit. Vnde Concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. cautè dixit, contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem pertinere ad integritatem, & ad plenam, & perfectam peccatorum remiſſionem: quia ſatisfactio, quæ erat vna ex illis partibus enumeratis, non concurrebat ad ſacramenti eſſentiam componendam; ſed ad integritatem, & perfectionem illius, de cuius ratione eſt, pœnam in eo iudicio iniunctam exequi.

12. Secundò colliges ſacramenti Pœnitentiæ definitionem: eſt enim cæremonia ſacra in modum iudicij diuinitus inſtituta ex actibus pœnitẽtis, vt materia, & abſolutione ſacerdotis, vt forma, in reconciliationem eius, qui poſt Baptiſmum lapſus eſt. In qua definitione, vt ex D. Thom. *quæſt.* 84. *art.* 3. & *ibi*

Vaſq.

Digitized by Google

Vaſq. *dub.* 3. Suar. *diſp.* 18. *ſect.* 5. colligitur, actum externum confeſſionis, & ſatisfactionis ex parte pœnitentis, & abſolutionem ex parte Sacerdotis eſſe Sacramentum tantùm: quia non ſignificatur, & tamen ſignificat dolorem cordis, vel remiſſionem peccati: ipſam verò remiſſionem peccati media gratia habituali factam eſſe rem tantùm huius Sacramenti; quia ſignificatur per abſolutionem Sacerdotis; nihil tamen ſignificat. Denique ipſam contritionem eſſe rem, & Sacramentum ſimul: quia ſignificatur per confeſſionem pœnitentis, & ſignificat remiſſionem culpæ. Nam contritio cordis facta ſenſibilis per confeſſionem, adueniente forma abſolutionis, ſicut eleuatur ad conferendam gratiam; ita efficitur ſignum remiſſionis culpæ.

13. Supereſt dicendum de Sacramenti pœnitentiæ neceſſitate. Et quidem eſſe neceſſarium neceſſitate præcepti diuini, conſtat ex Trident. *ſeſſ.* 14. *can.* 6. colligiturque ex illo Ioan. 20. *Quorum remiſeritis peccata*, &c. quo loci datur Sacerdotibus facultas remittendi peccata, & ſimul ea retinendi: retinent autem, dum remittunt. Neceſſitate medij in re ſuſceptum neceſſarium non eſt, ſiquidem contritione charitate firmata gratiam obtinere potes, antequam Sacramentum Pœnitentiæ recipias, vti definitur à Trident. *ſeſſ.* 6. *c.* 14. & *ſeſſ.* 14 *c.* 4. Benè tamen in re, vel in voto? quia nulla alia via, quàm Sacramento in re ſuſcepto, vel voto illius iuſtificari potes. Votum autem Sacramenti in dilectione Dei ſuper omnia, contritionéque charitate formata continentur; non ſolùm quia contritio imbibit in ſe propoſitum recipiendi Pœnitentiæ Sacramentum, quatenus præceptum eſt; ſed, quatenus eſt medium per ſe ex diuina inſtitutione ordinatum in peccatorum remiſſionem: quod in aliorum præceptorum obſeruatione non procedit. Etenim aliorum præceptorum obſeruatio non eſt medium ex lege, & inſtitutione diuina ordinatum ad gratiam remiſſionémque peccati per ſe concedendam, ideóque votum illius obſeruationis, quod in contritione continetur, ſolùm eſt votum rei præceptæ, non medij per ſe ad ſanctificationem ordinati, eáque de cauſa nulla puri præcepti obſeruatio eſt neceſſaria neceſſitate medij in re, vel in voto, ad iuſtificationem; ſecùs eſt de voto Pœnitentiæ, quæ per ſe eſt ad ſanctificationem ordinata; ideóque eſt neceſſaria neceſſitate medij in re, vel in voto.

Quòd ſi obiicias: Ante Pœnitentiæ Sacramenti inſtitutionem contritio non continebat votum Pœnitentiæ, ſed abſque prædicto voto gratiam conferebat: ergo nec modò continet, cùm eadem ſit contritio, nec vllo modo diuerſa. Neganda eſt conſequentia: nam contritio non continet votum ſeruandi tantum hoc, vel illud præceptum determinatum; ſed continet votum ſeruandi quodcumque fuerit præceptum, cùm autem Pœnitentiæ Sacramentum nouiter fuerit præceptum, inſupérque ex lege diuina conſtitutum medium per ſe ad iuſtificationem, contritio votum illius ſpecialiter continet.

Ex quo fit neceſſitatem Sacramenti Pœnitentiæ non ex natura rei; ſed ex præcepto diuino ortum habere, vt tradit Henriq. *lib.* 2. *de Baptiſmo*, *c.* 3. *num.* 3. Suar. *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 69. *art.* 4. & *diſp.* 31. *ſect.* 1. *concl.* 1. & *diſp.* 40. *ſect.* 1. *concl.* 3. Poterat enim Chriſtus Dominus hoc Sacramentum inſtituere, vt vtile, & conueniens ad ſanitatem animæ concedendam; non vt neceſſarium, & obligatorium.

Pvnctvm V.

De forma Sacramenti Pœnitentiæ.

1. *Forma huius Sacramenti neceſſario verba expoſtulat.*
2. *Verba ſunt.* Ego te abſoluo, *&c. Explicantúrque.*
3. *Graue peccatum eſſet, ſi omitteres verbum illud*, à peccatis: *ſecus de ſigno*, ab omnibus.
4. *Mutatio eſſentialis in prædictis verbis contingit, ſi non imperatiuo modo; ſed indiciali, & deprecatiuo proferantur.*
5. *Quem ſenſum prædicta verba.* Abſoluo te. *habeant. Proponitur ratio dubitandi.*
6. *Explicatur verus ſenſus.*
7. *Etſi antiqua fuit opinio, hanc formam in abſentem proferri poſſe, iam contrarium definitum eſt.*
8. *Abſolutio morituro præſenti impendi debet, tametſi abſente Sacerdote ſigna contritionis exhibuerit.*
9. *Qualiter abſolutè, & conditionatè verba prædicta proferri debent.*

1. Formam Sacramenti Pœnitentiæ confici non poſſe nutibus, aliiſque ſignis, quàm verbis a Sacerdote prolatis, colligitur aperte ex Concil. Florent. *in decreto Eugen.* affirmante omnia Sacramenta (excepto matrimonio, quod etſi regulariter verbis perficiatur, interdum aliis ſignis conficitur) verbis, tanquam forma, perfici: & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. definiente, non ſolùm verba neceſſaria eſſe; ſed, quæ verba neceſſaria ſint: & tradunt communiter Doctores aduerſus Paludan. *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.* 2. *art.* 1. Ioann. Medinam. *Cod. de confeſſ. tract.* 2. *quæſt.* 15. §. *Quartum dictum.* Petrum de Soto *lect.* 11. *de confeſſ.* ductos ex eo, quòd ſententia nutibus, & ſcriptura proferri poteſt. Sed, quamuis id verum ſit in iudiciis humanis, in quibus à iure verba non requiruntur eſſentialiter: at in hoc iudicio, cùm omnis eius eſſentia ab inſtitutione Chriſti promanauerit, ipſéque (ſic declarante praxi, vſúque Eccleſiæ) ſtatuerit, verba neceſſaria eſſe; efficitur ſanè, nullis aliis ſignis formam concipi poſſe.

2. Verba autem formæ (inquit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3.) ea ſunt: *Ego te abſoluo*, &c. quibus de Eccleſiæ ſanctæ more preces quædã laudabiliter adiunguntur, quæ ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neque ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſunt neceſſaria. Pronomen, *ego*, etſi videatur à Concilio tanquam neceſſarium requiri; at neceſſarium nõ eſt, vt in ſe exprimatur: ſufficienter enim in verbo *abſoluo*, exprimitur, vt ex communi ſententia notauit Suar. *de pœnitent. diſp.* 19. *ſect.* 1. *numer.* 17. Vaſq. *quæſt.* 84. *art.* 3. *dub.* 4. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. quæſt.* 4. *punct.* 1. *in princ.* Alia verba, quæ prædictis expreſſis à Concilio coniungũtur, quæque illorum ſenſum complent, nempe, *ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* videntur formæ eſſentialia eſſe, etſi à Concilio non fuerint expreſſa: tum, quia indicantur in illa particula, *&*: tum, quia hæc non pertinent ad preces, & deprecationes, quas ſolum Concilium à neceſſariis formæ exclusit: quinimò pertinent ad completum ſenſum abſolutionis. Aliàs abſolutio à peccatis, & ſacramentalis, non haberet diſtinctam, & determinatam formam, quæque abſolutioni cuiuſlibet cenſuræ accommodari poſſet. Quod ſi dicas ex intentione Sacerdotis accommodari, vt eadem materialis forma, quæ abſolutioni à peccatis deſignata eſt, deſeruiat cenſuræ abſolutionis; obſtat, quia formæ Sacramentorum non ex intentione miniſtri ſignificationem determinatam ſortiuntur; ſed ex ſe, & Chriſti inſtitutione. Si igitur ex ſe illa verba. *Ego te abſoluo.* determinatè abſolutionem à peccatis non ſignificant, ſed indifferentia ſunt, tum peccatorum abſolutioni, tum cenſuræ; ſine dubio indigebunt ſubſequentibus verbis, *à peccatis*; quibus ſignificatio determinatur. Præterea inuocatio Sanctiſſimæ Trinitatis videtur neceſſaria; tum, ne denotet Sacerdos propria authoritate, ſed authoritate Dei, & Chriſti abſoluere; tum, vt Pœnitentiæ Sacramentum cum Baptiſmo conueniat, in cuius adminiſtratione Trinitatis inuocatio neceſſaria eſt.

Sed omninò dicendum eſt, ſola illa verba, *Abſoluo te*, neceſſaria eſſe: quia illa verba abſolutè prolata ſtant pro famoſiori ſignificato quod eſt peccatorum abſolutio, præterquam quòd ex ſubiecta materia, ſcilicet, peccatorum confeſſione, ſufficienter determinantur. Neque his obeſt, quod ex intentione Sacerdotis abſolutioni à cenſuris accomodetur, & eiſdem verbis, eadémque forma, & à peccatis, & à cenſuris abſolui poſſis vt docuit Sotus *diſtinct.* 14. *qu.* 1. *artic.* 3. Nauarr. *de pœnitent. diſtinct.* 6. *cap.* 1. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 11. *numer.* 3. Bonac. *diſput.* 5. *quæſt.* 4. *punct.* 1. *numer.* 10. quia nulla eſt implicatio, formam materialem Sacramenti ex ſe ad effectum Sacramenti determinatum ſignificandum ex intentione proferentis ad alium diuerſum effectum accomodari. Concilium autem Tridentinum adiungens prædictis verbis, *Abſoluo te*, illam particulam, *&*; non declarauit ſubſequentium verborum expreſſionem eſſentialem eſſe; ſed illa tantùm verba, *Abſoluo te*, eſſe eſſentialia, quatenus à peccatis abſolutionem ſignificãt, vel vt placet Valentiæ *tom.* 4. *diſput.* 7. *quæſt.* 1. *punct.* 3. illam particulam, *&*, Tridentinum appoſuit, vt indicaret alia verba adiungi formæ ex laudabili Eccleſiæ conſuetudine. Ægid. verò de Coninch *diſp.* 4. *dub.* 3. *numer.* 30. inquit, illam particulam, *&* appoſuiſſe Tridentinum, vt indicaret, ſe nolle definire, an expreſſio à peccatis ſit eſſentialis abſolutioni; ſed locum opinionibus concedere.

3. Monent tamen communiter Doctores, & benè graue peccatum te commiſſurum, ſi expreſſionem peccatorum in abſolutione omitteres: ſiquidem probabilitate non caret, prædictam expreſſionem neceſſariam eſſe, ſicuti docuit Gab. *in* 4. *diſtinct.* 14. *quæſt.* 2. Paludan. *diſt.* 22. *quæſt.* 3. Petr. de Soto *lect.* 4. *de confeſſ.* At exponere Sacramentum periculo irritationis, & in Sacramenti irreuerentiam cedit, & in damnum ſuſcipientis. Ergo eſt graue peccatum.

Signum illud diſtributiuum, *ab omnibus*, etſi Gab. *loco citato* exiſtimet, neceſſarium eſſe; reliqui Doctores meritò contrarium affirmant, & Manuale Romanum docet. Tum, quia propoſitio indefinita vniuerſali æquipollet. Tum, quia ex ſubiecta peccatorum confeſſione determinatur, vt ab omnibus illis, à quibus confeſſus es, abſoluaris. Tum, & præcipuè, quia, ſi abſolutio facta eſt à peccatis mortalibus, cùm vnum ſine alio remitti non poſſit, neceſſariò ab omnibus fit; tametſi ſignum, *ab omnibus*, non exprimatur. Si verò à venialibus abſoluaris, cenſeris abſolutus ab omnibus his tantum, quorum deteſtationem habes: quippe venialia partim remitti, partim irremiſſa manere poſſunt. Inuocationem Trinitatis certum eſt

Digitized by Google

neceſſariam non eſſe, vti docuit S.Thom.3 *part.qu.*84. *art.*3. Vaſq.*ibi,dub.*4. Suar. *diſp.*19. *ſect.*1. *n.* 18. Coninch. *diſput.*4. *dub.*3.*n.* 30. Bonac.*diſp.*5.*de Sacram.quaſt.* 4. *punct.*1.*n.*2.quia non eſt neceſſe, Sacerdotem exprimere, ſe operari nomine Dei,& authoritate Chriſti, aliàs in omnibus Sacramentis id neceſſarium foret.Neque eſt ſimile de Baptiſmo, in cuius inſtitutione expreſſit Chriſtus Trinitatis inuocationem, quam reliquis Sacramentis non adiunxit. Quinimo exiſtimat Bonac.non eſſe improbabile, omiſſionem Trinitatis ſolam culpam venialem per ſe attingere, ſecluſo ſcandalo, & contemptu:hæc autem culpa neceſſariò eſt concedenda, tametſi contrarium docent Valent. *loco citato diſp.* 7. *q.* 1. *punct.* 3. Tum quia ea inuocatio eſt ritus ab Eccleſia præſcriptus. Tum quia eſt aliquale dubium, an neceſſariò requiratur.

4. Prædictis verbis mutatio eſſentialis contingit, ſi non imperatiuo modo, & iudiciali; ſed deprecatiuè proferantur, vt ſi diceres;Abſoluat te Chriſtus:quia vt ex Trident.*ſeſſ.*14.*c.*2. *&* 5. conſtat, hoc Sacramentum per modum iudicij adminiſtratur,in cuius adminiſtratione Iudex non deprecando, ſed imperando procedere debet:& ita cum S. Thom. *qu.*84.*art.*3. docent Vaſq. *ibi. dub.*3. Suar. *diſp.*19.*ſect.*1.*n.*24.Bonac,*diſp.*5. *de Sacram. qu.*4. *part.*2.*n.*8.

5. Sed non caret difficultate, quem ſenſum prædicta verba, *Abſoluo te à peccatis*, habere poſſint. Non enim poſſunt ſignificare peccatorum remiſſionem quoad culpam, cùm ſæpe hoc ſacramentum,vel contritione charitate formata, vel alio ſacramento Pœnitentiæ antecedenter ſuſcepto inueniat peccata remiſſa. Forma verò ſacramenti ſemper eandem ſignificationem retinere debet. Neque item ſignificare poſſunt, vt placuit Caietano,*tom.*1.*opuſc. tract.*5.*quaſt.*4.*ad.*2. abſolutionem peccatorum quoad eorum reliquias, & peſſimam inclinationem. Tum quia hæ non ſunt propria peccata. Tum quia hæ ſæpe non remanent culpa remiſſa. Neque item quoad pœnam peccatis debitam:quia ſi de æterna pœna loquamur, remiſſa culpa remittitur: ſi de temporali, non eſt ſacramentum per ſe pro pœnæ temporalis remiſſione inſtitutum: & præcipuè quia ſæpe omnis pœna tam æterna,quàm temporalis omnino virtute contritionis charitate formatæ, vel eo ſacramento alia vice recepto remiſſa eſt. Neque item ſignificare poſſunt,vt placet Suar. *diſp.*19. *ſect.*2. *nu.*15. gratiam ex ſe remiſſiuam peccati: quia hæc effectus eſt cuiuſlibet ſacramenti,& non tam abſolutione, quam abſolutione & confeſſione ſignificatur.Præterea abſolutio id directè ſignificat, ad quod immediatè tendit:tendit autem primo & per ſe ad delendam culpam; ſecundario ad gratiam, ex eo quod culpa abſque gratia deleri non poſſit. Ergo abſolutio non gratiam per ſe & immediatè ſignificat;ſed peccati remiſſionem. Denique neque prædicta verba ſignificare poſſunt, vt placuit D. Thom.*quaſt.*84. *art.* 3. *ad* 5. ipſummet ſacramentum abſolutionis: exiſtimat namque D.Thom. *Ego te abſoluo*, præſtare hunc ſenſum: Ego tibi ſacramentum abſolutionis impendo, quia ſi hoc verum eſſet, abſolutio ſeipſam ſignificaret.

6. Dicendum nihilominus eſt, ſenſum prædictorum verborum,*Abſoluo te à peccatis*, eſſe veram à peccatis abſolutionem:etenim cùm peccata peccantem ligent, tum vinculo & reatu culpæ;tum reatu pœnæ æternæ, vel temporalis, tum peccatorum reliquis, tum obligatione ea peccata iudicio confeſſionis ſubiiciendi, tum improportione ſuſcipiendi gratiam, aliaque beneficia abundantiora, quæ ſpectata rei natura conuenientius erat communicari ei, qui nunquam peccatum commiſit, quam committenti; virtute abſolutionis abſoluitur pœnitẽs ab aliquo ex prædictis vinculis.Cùm autem prædicta vincula à peccatis oriantur, abſolutis vinculis peccata abſoluuntur: ſicuti abſolutus ab obligatione voti, quæ ex voto naſcitur, voto eſt abſolutus.Abſolutus ergo à peccatis non determinat vinculum, à quo pœnitentem abſoluit, cùm ad omnia vincula,quibus peccator teneatur,ſe extendat. Neque inde vllo modo fit, peccatorem ita manere poſſe abſolutum, vt amplius abſolui non poſſit: nam eſto maneat plenè & perfectè abſolutus à reatu culpæ & pœnæ, peccatique reliquis, & obligatione peccatum clauibus ſubiiciendi, nunquam tamen manere poteſt integrè & plenè abſolutus ab improportione & indignitate, quam ratione commiſſæ culpæ contraxit abundantiora dona & beneficia diuina recipiendi.Hæc enim improportio,& indignitas gratia per ſacramentum Pœnitentiæ communicata minui quidem poteſt non in ſe,ſed extrinſecè; tolli autem integrè nequit:quia nunquam fieri poteſt peccatum commiſſum non eſſe.Atque ita explicat ſenſum prædictorum verborũ Ægid.de Coninc.*diſp.*4.*de pœn. dub.*8.*per totum.*Paul.Layman.*l.*5.*ſum.tract.*6 *c.*3.*aſſert.*5. *n.*8.

7. Quoad modum vero proferendi prædicta verba abſolutionis, fuit olim opinio Paludan.*in* 4.*diſt.*17.*q.* 2. *verſ. Tertia definitio.*Petr. de Soto,*lect.*11. *de confeſſ.*§.*Tertium.*Ioan.Med. *Cod.de pœnit. tractat.* 2. *quaſt.*15. §. *Quartum dictum.* affirmantium, honeſta cauſa intercedente in abſentem validè, & licitè proferri poſſe, idque tanquam probabile docuit Antonin.3. *part. tit.* 17. *cap.* 11. *&* *cap.* 21. §.3. quem ſequutus eſt Syluestr.*verbo,Confeſſor.*3.*num.*1. Famus *verbo.Confeſſio numer.* 23. Moti ſunt plures Doctores argumento aliarum ſententiarum, quæ non indigent reum habere præſentem.Sed iam de hac re dubitare non licet, ſiquidem Clemens VIII. in motu quodam proprio edito 19.Iulij,anno 1601. condemnauit hanc propoſitionem,*licere per litteras,ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere.*ad minus vt falſam,temerariam,& ſcãdaloſam, ſub pœnaque excommunicationis prohibuit, ne quis eam vt probabilem publicè,aut priuatim doceat,aut defendat,aut ea in praxi vtatur.Et licèt alicui videri poſſet,ſpectato prædictæ definitionis rigore, æquè confeſſionem per litteras, & internuncium in abſentia, ac abſolutionem condemnari:quinimò non condemnari abſolutionem in abſentia, ſi confeſſio in præſentia facta eſt:ſiquidem propoſitio copulatiua,quæ ibi fuit condemnata,exiſtentiam copulati ex vtraque propoſitione expoſtulat:nihilominùs quia cõtrouerſia nõ de confeſſione, ſed abſolutione erat, ideò definitio credi debet abſolutionem in abſentia ſpecialiter condemnaſſe,præcipuè cùm in abſolutione ſpecialis ratio ſit præſentiam expoſtulans. Non enim concedi poteſt abſque verborum prolatione,vt ex Trident.& Florent.*ſuprà* notauimus.Probatio autem verborum, ſeu locutio inter homines præſentiam exigit. Item,proferri non poteſt abſque ſigno illo demonſtratiuo,*te*, quod nullatenus verificari poteſt circa abſentem:hac enim de cauſa in conſecratione Euchariſtiæ debet Sacerdos panem,& vinum præſentes habere, quia neceſſariò conſecrat illo ſigno demonſtratiuo, *hoc*. Cùm ergo ſignum demonſtratiuum, *te*, ſit in abſolutione ex Trident. definitione requiſitum, efficitur ſanè præſentiam expoſtulari, æquè enim vtrumque ſignum ad ſui veritatem exigit præſentiam ſignati. Vide Suar. *diſp.*19.*ſect.*3.

8. Hinc fit, non damnari à Clement. VIII. vſum ſatis in Eccleſia vſitatum abſoluendi in præſentia moriturum,qui abſente Sacerdote ſigna contritionis exhibuit,confeſſionémque poſtulauit,de qua generali confeſſione Sacerdoti, tum teſtibus, tum ſcriptura conſtat: quia ſolùm abſolutionem in abſentia,non confeſſionem Clemens videtur damnaſſe. Quòd ſi vtrumque damnauit, affirmare poſſemus illam confeſſionem in abſentia factam moraliter tempore abſolutionis in præſentia repeti mediis teſtibus,vel ſcriptura, quibus Sacerdoti manifeſtatur pœnitentem poſtulaſſe abſolutionem,ſicuti notarunt Suar.*diſp.*21.*ſect.*4.*num.*8.& *diſp.*23.*ſect.*1.*nu.* 12. Vaſq. *quaſt.*91.*artic.*2.*dub.*1.Paulus Layman.*lib.*5.*ſumm.tract.*6.*cap.* 3.*in fine.*

9. Præterea prædicta verba abſolutionis proferri debent abſolutè, non conditionatè:quia hic eſt vſus,& praxis Eccleſiæ, ideòque abſolutioni tenetur Sacerdos præmittere pœnitentis notitiam;quem ſi ritè diſpoſitum inueniat,abſoluit;ſin minùs abſolutionem denegat.Sed,quia ſæpè contingit, poſt diligentem excuſſionem Sacerdotem dubium eſſe, an pœnitens ritè diſpoſitus ſit abſolutioni recipiendę,vt in caſu proximè dicto videri poteſt;non eſt illicitum,ſed potiùs conueniens,abſolutionem concedere ſub conditione de præſenti, mente ſaltem retenta,nempe, *Si ritè es diſpoſitus, te abſoluo.*Quia per hanc conditionis appoſitionem,nec pœnitenti damnum irrogatur, cùm non impediatur ſacramenti effectus,ſi ad illum ſuſcipiẽdum diſpoſitus ſit:neque vlla ſacramẽto fiat iniuria:quinimò eius reuerentiæ Sacerdos proſpicit,nolens eius formam vanè & inutiliter proferre.Atque ita ſuſtinet Vaſq. aliis relatis. *de pœnit.quaſt.*84.*artic.* 3. *dub.* 5. Illud verò eſt certum & communi doctorum authoritate firmatum,ſub conditione de futuro nunquam abſolutionem ſacramentalem proferri poſſe quia eo caſu non poſſet operari abſolutio, quando eſt, ſeu profertur; ſed quando conditio apponitur. Quod eſt contra ſacramenti naturam neceſſariò expoſtulantis operationem,& effectum tempore,quo exiſtit.

PVNCTVM VI.

De materia remota Sacramenti pœnitentiæ.

1. *Peccata actualia ſunt materia remota.*
2. *Suſceptio indebita Baptiſmi materia eſt pœnitentia.*
3. *Peccata mortalia ſunt materia neceſſaria.*
4. *Venialia ſufficiens.*
5. *Idem eſt de mortalibus confeſſis.*
6. *Peccatum ſub dubio veniale,vel ſub dubio an ſit commiſſum per ſe ſumptum,non eſt materia.*

1. IN hoc ſacramento, ſicut in reliquis, eſt materia remota & proxima.

Materia remota,circa quam abolendam contritio,confeſſio & abſolutio verſatur, ſunt peccata actualia poſt Baptiſmum commiſſa,vti definitur à Concilio Tridentino *ſeſſ.*14.*cap.*2.*&* *can.*1.& tradit D.Th.ab omnibus receptus,*q.*84.*art.* 2. Dixi, *actualia*:quia originale nõ eſt materia:quippe de illo,vt aliena

volun

Digitized by Google

voluntate commiſſo te accuſare non potes. Dixi, *poſt Baptiſmum*: quia pto peccatis ante Baptiſmum non Pœnitentia, ſed Baptiſmus eſt inſtitutus. Etenim Pœnitentia, (vt inquit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2.) adminiſtratur per modum iudicij, quòd neceſſariò in ſubditos, & circa crimina, quæ durante ſubiectione commiſſa ſunt, exerceri debet, ac Proinde verſari non poteſt circa crimina ante Baptiſmum. Quod ſi dicas, aliquando contingere recipienti Baptiſmum non remitti peccatum originale, neque actuale, quia debita diſpoſitione gratiæ recipiendæ caruit: poſtmodum verò contritione, vel ſacramenti Pœnitentiæ ſuſceptione iuſtificari. Ergo Pœnitentia peccata ante Baptiſmum commiſſa remittit. Reſpondeo, illam remiſſionem eſſe per accidens, quatenus ad infuſionem gratiæ virtute Pœnitentiæ communicatæ omnia peccata remittuntur: ſed non per ſe, ſiquidem ea peccata ante Baptiſmum commiſſa Pœnitentiæ iudicio ſubiici non poſſunt. Adde, peccata ante Baptiſmum commiſſa virtute Baptiſmi malè ſuſcepti, ſublato obice, remitti: Baptiſmus namque caruit effectu ob iniquam ſuſcipientis diſpoſitionem, qua per ſacramentum Pœnitentiæ ſublata, Baptiſmus in acceptatione diuina perſiſtens effectum gratiæ communicat, & peccata ante Baptiſmum commiſſa remittit.

2. Sed, quid de peccato, quod indebitè ſuſcipiendo Baptiſmum committitur? Reſpondeo, materiā eſſe Pœnitentiæ: quiā eſto non ſit Baptiſmo poſterius tempore: eſt tamen poſterius natura quatenus ſuſcepto Baptiſmate impedimentum præſtat gratiæ conferendæ, veruſmque eſt, tale peccatum à fideli, & baptizato commiſſum eſſe: ſiquidem eo tempore, quo quis eſt baptizatus, illud committit. Ergo eſt peccatum clauibus Eccleſiæ ſubiectum. Deinde, quia ad prædicti peccati remiſſionem aliquod ſacramentum eſt per ſe inſtitutum: at hoc ſacramentum eſſe non poteſt Baptiſmus; quia Baptiſmus non videtur poſſe delere peccatum, quod in ipſomet committitur. Reſtat ergo, vt ſit Pœnitentia. Ergo ſacramenti Pœnitentiæ materia eſt. Atque ſuſtinent cum D. Thom. 3. *part. qu.* 69 *artic.* 10. Henriq. *de Baptiſmo, cap.* 27. *nu.* 2. Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 4. *concl.* 4. Vaſq. 3. *part. tom.* 2. *diſp.* 159. *cap.* 3. *n.* 22.

3. Ex peccatis poſt Baptiſmum commiſſis alia ſunt mortalia: alia venialia certa: alia ſub dubio, an ſint venialia, vel an ſint commiſſa. Peccata mortalia non ſolùm ſunt materia Pœnitentiæ, ſed, ſunt neceſſariò materia, ita vt ex neceſſitate huic ſacramento ſubiici debeant, vt remittantur, ſicuti definiuit Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. *&* *can.* 7.

4. Peccata verò venialia materia ſunt ſufficiens, quia, vt idem tradit Concil. circa ea tantùm ſacramentum Pœnitentiæ verſari poteſt, tametſi non neceſſariò clauibus Eccleſiæ ſubiiciantur, quippe aliis viis remitti poſſunt.

5. Idem eſt dicendum de peccatis mortalibus ritè confeſſis, eſſe quidem materiam ſufficientem: ſed non neceſſariam, ſicuti declarauit Benedict. XI. *in Extrauag.* 1. *de priuileg.* & tradit Sanctus Thomas *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.* 3. *artic.* 3. *quæſtiunc.* 5. *ad* 4. & *diſt.* 18. *quæſt.* 1. *art.* 3. *quæſtiunc.* 2. *ad* 4. Suar. *diſp.* 18. *ſect.* 4. Ægid. de Coninch. *diſp.* 4. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 5. Et quidem quod non ſint materia neceſſaria, conſtat ex eo, quòd Chriſtus non præceperit bis idem peccatum ſacramento Pœnitentiæ ſubiicere. Quòd verò ſint materia ſufficiens, inde probatur: quia de peccatis confeſſis, ſiue venialia ſint, ſiue mortalia, nouiter dolere potes, & accuſationem inſtituere: ergo potes de illis nouiter abſolui. Neque obſtat, te iam abſolutum eſſe: quia, vt ex præcedenti dubio conſtat, nunquam peccatum ita remittitur, quin ampliùs remitti poſſit, ſaltem quatenus eſt impedimentum gratiæ abundantioris recipiendæ. Monent tamen Doctores, non paſſim de peccatis confeſſis confeſſionem repeti, ne contingat, abſq; dolore fieri: ſed rationabili aliqua cauſa intercedente arbitrio prudentis Confeſſarij. Quod maximè verum habet in iis, qui ſcrupulis agitati ſolent.

6. Rurſus peccatum, quod ſub dubio eſt, an ſit veniale, vel dubitas, an illud commiſeris, nequit per ſe ſumptum eſſe materia ſacramenti ob periculum irritationis; ſi fortè commiſſum non ſit, vel ſaltem malitiam venialem non habeat. Neque obſtat, (vt dicemus, peccatum mortale, quod dubitas commiſiſſe, vel quod ſub dubio mortale eſt; te obligatum eſſe fateri: quia obligaris fateri ſimul cum alia materia certa, ſi vis abſolutionem tibi abſolutè miniſtrari: ſin minùs ſub conditione tantùm tibi abſolutio impendi poteſt, vti docuit Suar. *diſp.* 18. *ſect.* 1. *num.* 12. Layman, *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 3. *n.* 5. *poſt aſſert.* 3.

PVNCTVM VII.

De contritione, proxima Sacramenti Pœnitentiæ materia.

1. *Quid ſit contritio, & quotuplex: & quæ ad pœnitentia Sacramentum requiratur.*
2. *Qualis attritio ad effectum Sacramenti requiratur.*
3. *Contritio requiſita ad effectum Sacramenti, requiritur ad eius valorem ex probabiliori ſententia.*
4. *Nec dolor præſumptus, nec naturalis, neque inefficax ad Sacramenti valorem ſufficit.*
5. *Nunquam datur hoc Sacramentum informe.*
6. *Proponitur obiectio, & ſoluitur.*
7. *Plures exigunt, attritionem debere eſſe contritionem exiſtimatam, vt ad gratiam obtinendam diſponat.*
8. *Contrarium eſt probabilius, ſufficere attritionem cognitam.*
9. *Soluuntur fundamenta oppoſita.*
10. *Dolor prædictus abſolutioni præmittendus eſſe.*
11. *Præmitti etiam debet confeſſioni.*
12. *Sufficit præceſſiſſe, nec retractatum eſſe.*
13. *Prærequitur dolor ſupernaturalis, etiam in confeſſione venialium. Et qualis ſufficiat.*
14. *Proponitur obiectio, & ſoluitur.*
15. *Qualiter peccatum veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti poſſit.*

1. Concilium Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 4. definiens contritionem, inquit, eſt dolor de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero: quæ ſi charitate formetur, hominem Deo reconciliat priùs, quam hoc ſacramentum actu ſuſcipiat. Intelligitur autem charitate formari, ſi ob offenſam Dei, quem ſuper omnia amare, & obedire cupis, concipiatur. Alia (inquit Concilium) eſt contritio imperfecta, id eſt, minùs perfecta, quæque attritio nuncupatur, orta ex inferiori motiuo, ſcilicet, ex gehennę & pœnarum metu, ex amiſſione gloriæ, & turpitudine peccati. Quādo ergo ob prædictos fines concepta eſt, quia charitate non formatur, ſine ſacramento in re ſuſcepto perducere per ſe ad iuſtificationem peccatorum nequit; diſponit tamen ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam, diſpoſitione, inquam, vltima, & proxima: de hac enim loquebatur Concilium. Aliàs nihil ſpeciale attritioni in Sacramento tribueret: ſiquidem extra ſacramentum remotè peccatorem ad iuſtificationem diſponit, vt conſtat ex Trid. *ſeſſ.* 6. *c.* 6. *&* 7. difficiliúſq; homines in lege gratiæ ſalutem obtinerent, quam in lege ſcripta, ſi vltra attritionem cum ſacramento, contritione charitate firmata indigerent, nullúmque ſpeciale beneficium fidelibus eſſet conceſſum in Sacramenti pœnitentiæ inſtitutione, ſed potiùs graue onus impoſitum: ſiquidem vltra contritionem pœnitentiæ ſacramentum ſuſcipere obligarentur, ipſúmque ſacramentum pœnitentiæ per ſe peccata non remitteret, ſed ſemper virtute contritionis remiſſa inueniret. Sit ergo certum, attritionem eſſe vltimam diſpoſitionem ad gratiam in ſacramento Pœnitentiæ ſuſcipiendam.

2. Sed qualis attritio debeat eſſe ad effectum Sacramenti ſuſcipiendum, docuit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. *&* 4. affirmans, debere eſſe attritionem, quæ ſit donum Spiritus ſancti ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ concepta, quæque excludat voluntatem peccandi, & peccatorem vltimò ad iuſtificationem in ſacramento ſuſcipiendam diſponat. Non eſt opus hanc attritionem de omnibus peccatis ſigillatim eſſe: ſatis enim de omnibus dolere potes ſua generali ratione offenſæ Dei, vel priuationis gloriæ apprehenſis, vti latè probat Vaſquez. *quæſt.* 86. *artic.* 2. *dub.* 7. Nauarr. *cap.* 1. *nu.* 22. Henriq. *cap.* 27. *nu.* 2. Suar. *diſp.* 4. *ſect.* 6. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 4. *aſſert.* 3. Neque item eſt opus ad prædictum dolorem aliqua graduum intenſio: quia eſſentia attritionis, vel contritionis, non ex intenſione, ſed ex ipſa qualitatis natura deſumitur, quæ in quolibet gradu etiam remiſſo conſiſtere poteſt, vt bene aliis relatis probant Suar. *diſp.* 4. *ſect.* 4. *nu.* 9. Henriq. *lib.* 4. *c.* 27. *numer.* 2. Coninch. *diſput.* 2. *dub.* 7. *concluſ.* 2. Layman. *cap.* 4. *n.* 1. Neque item mora temporis ad prædictum dolorem eſt requiſita, cum concipi poſſit vnico, & eodem momento, vt colligitur ex *cap. Menſuram de pœnit. diſt.* 1.

3. An verò hæc eadem attritio, quæ neceſſaria eſt ad effectum ſacramenti, ſit neceſſaria ad eius valorem, non conueniunt Doctores. Nam Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 3. *artic.* 3. Nauarr. *cap.* 1. *num.* 18. *&* *cap.* 9. *nu.* 10. *&* *in cap. Fratres. de pœnit. diſt.* 5. *num.* 35. Bonac *diſput.* 5. *de Sacram. quæſt.* 3. *punct.* 2. *num.* 12. exiſtimant, ad valorem ſacramenti non veram attritionem, ſed exiſtimatam requiri. Prædictis proximi ſunt Henriq. *libr.* 4. *cap.* 26. *nume.* 2. *lit. D.* & Bonac. *ſuprà* aſſerentes, dolorem naturalem ſufficientem eſſe. Largius loquuntur Canus, Aureolus, Paludanus, & alij relati ab Henriq. *dicto libro* 4. *capit.* 21.

Cæterum tenendum eſt cum communiore ſententia apud Ægid. *diſp.* 4. *de Pœnitent. dub.* 5. *num.* 40. Suar. *diſp.* 20. *ſect.* 6. *num.* 6. Vaſq. *quæſt.* 92. *art.* 2. *dub. vnico, num.* 13. eandem attritionem neceſſariam eſſe ad valorem Sacramenti, quæ ad eius effectum. Moueor: quia Tridentinum *ſeſſion.* 14. *cap.* 3. declarans contritionem, quæ pars ſacramenti Pœnitentiæ affirmanit eſſe dolorem & deteſtationem de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cætero, quem dolorem in perfectum ſcilicet, contritionem, & in imperfectum, ſcilicet

attritio

attritionem, diſtinxit: & de perfecto definiuit per ſe ſufficientem eſſe abſque Sacramento in re; benè tamen in voto ſuſcepto, peccatorem iuſtificare. At de dolore imperfecto, ſcilicet, attritione, dixit, cum Sacramento diſponere ad gratiam impetrandam. Ergo nullus alius dolor aſſignatus eſt à Concilio, pars huius Sacramenti, niſi qui ſufficiens ſit, ſaltem cum Sacramento, gratiam impetrare. Secundò, quia credendum non eſt, Chriſtum Dominum Apoſtolis tradidiſſe poteſtatem remittendi fidelibus peccata, niſi ipſi remiſſioni eſſent diſpoſiti. Ergo ea diſpoſito, quæ ad remiſſionem peccatorum requiritur, requiſita eſt pro vſu poteſtatis Sacerdotibus conceſſæ, atque adeò pro valore Sacramenti. Tertiò, ſola confeſſio, quæ ad reconciliandum peccatorem Deo dirigitur, eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ. Sed hanc directionem accipit à dolore. Ergo nequit dari dolor pars Sacramenti, niſi ad effectum Sacramenti ſufficiat. Quartò, ex oppoſita ſententia ſequeretur, fatentem ex malitia peccata abſque vero dolore ad illorum remiſſionem requiſito, non eſſe obligatum confeſſionem repetere: quia validè fuerunt prædicta peccata clauibus ſubiecta, tametſi abſque fructu.

4. Hinc conuincitur ſententia Soti, & aliorum, affirmantium contritionem ſeu dolorem præſumptum, ſufficientem eſſe ad Sacramenti valorem; quamuis non ad effectum. Non enim præſumptio doloris, qui non eſt, pars Sacramenti eſſe poteſt, aliàs error pars Sacramenti eſſet inſtitutus, error namque ad ſummum excuſare poteſt ab obligatione apponendi verum dolorem. Atque ita ſuſtinet Suar. *diſput.* 20. *ſect.* 4. *à numer.* 5. Secundò conuincitur ſententia Henriq. & Bonac. aſſerentium, dolorem naturalem eſſe ſufficientem valori Sacramenti, quamuis non eius effectui: quia prædictus dolor non eſt Spiritus Sancti donum, nec vera contritio, vel attritio à Concilio tanquàm pars Sacramenti requiſitus. Suar. *ſect.* 4. *numer.* 16. Ægid. de Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 5. *numer.* 40. Vaſq. *quæſt.* 92. *art.* 2. *dub.* 3. Tertiò refellitur ſententia Cani, & aliorum, qui affirmant, inefficacem dolorem ſufficere: ſiquidem prædictus dolor non excludit voluntatem peccandi à Concilio pro parte huius Sacramenti requiſitam. Suar. *diſp.* 20. *ſect.* 4. *n.* 7. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 21. *n.* 7. Bonac. *diſp.* 5. *quæſt.* 3. *pun.* 2. *n.* 13. Vaſq. & Coninch. *ſuprà.*

5. Quartò, & principaliter conuincitur communis ſententia Thomiſtarum, affirmantium, Sacramentum Pœnitentiæ dari poſſe informe, id eſt, validum abſque effectu: quibus fauet D. Thom. *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *qq.* 1. ſiquidem ea contritio, quæ pro reconciliatione à Concilio exigitur, pars ab eodē Concilio Sacramenti aſſignata eſt. Neque peccator videtur obligatus aliam diſpoſitionem habere pro remiſſione peccatorum in hoc Sacramento impetranda, quam quæ à Chriſto fuit requiſita pro abſolutione valida obtinenda. Atque ita pluribus relatis docet Vaſq. *quæſt.* 92. *art.* 2. *dub. vn. n.* 13. Ægid. de Coninch *diſp.* 4. *dub.* 5 *n.* 40. & *dub.* 11. *n.* 71.

6. Quòd ſi dicas, ſtare optimè poſſe, per ſe neceſſarium eſſe eundem dolorem ad Sacramenti valorem, qui neceſſarius eſt ad illius effectum: ex accidenti tamen oppoſitum contingere. Exemplum ſit: Doles de peccato fornicationis ob innatam turpitudinem, immemor inuincibiliter, te violari præcepti audiendi Sacrum reum eſſe; ſi ex prædicto dolore fornicationem fatearis, peccati ſacrilegij oblitus, Sacramentum abſolutionis recipis, quia eſt dolor de peccato ob illius turpitudinem quem Concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. affirmauit Sacramenti partem eſſe, & ad gratiam obtinendam per ſe diſponere: at effectum Sacramenti non recipis; quia hic recipi non poterat, niſi ſimul omnia peccata remitterentur; quæ tamen abſque illorum deteſtatione formali, vel virtuali remitti non poſſunt. Cùm ergo ex vi prędicti doloris ſolam ſpeciem fornicationis deteſtaris, neque ad alias peccatorum ſpecies dolorem extendas, vt pote quæ diuerſam turpitudinem habent, ſanè eo caſu nullum peccatum remittitur; cùm tamen Sacramentum conficiatur. Ergo datur Sacramentum informe. Idque admittit Suar. *diſp.* 20. *ſect.* 5. *num.* 7.

Reſpondeo, prædictum dolorem inſufficientem eſſe, non ſolùm per accidens ex coniunctione peccati obliti, ſed etiam per ſe, tum ad remiſſionem peccati, tum ad Sacramenti valorem, eò quòd ſimul cum illo dolore conſiſtere poſſit actualis voluntas peccandi, quam neceſſariò excludit dolor, qui Sacramenti Pœnitentiæ pars ſit, vti dixit Concil. *ſeſſ.* 14. *c.* 3. Neque obſtat, dixiſſe Concilium, dolorem ex turpitudine peccati partem eſſe Sacramenti, & ad gratiam in Sacramento obtinendam diſponere: quia intelligi debet ex turpitudine peccati nō ſpeciali, ſed generali, & omnibus aliis peccatis mortalibus communi, qualis eſt offenſa Dei, violatio diuinæ legis, diſſonantia, & oppoſitio cum ratione: quia ſolus hic dolor, & turpitudinis deteſtatio voluntatem peccandi excludit. Et ratio efficax eſt: quia recipere non poteſt verum Sacramentum Pœnitentiæ ſine voluntate abſoluta, & efficaci recōciliationis cum Deo, cùm ad hanc reconciliationem obtinendam fuerit inſtitutum. At prædictam voluntatem habere non potes abſque deteſtatione virtuali omnium peccatorum, vt pote recōciliationi contraria. Ergo, &c. Vnde, ſi de peccato fornicationis doleres ob ſpecialem illius turpitudinem, & ſimul cum hoc dolore haberes coniunctum expreſſum propoſitum de cætero non peccandi, crederem te ſuſcepturum non ſolùm Sacramentum, ſed eius effectum, quia in prædicto propoſito eſt virtualis deteſtatio omnium peccatorum, ideóque ſufficiens diſpoſitio, vt Sacramentum non ſolùm validum ſit; ſed effectum habeat. Neque obſtat, ad hoc Sacramentum dolorem, & deteſtationem peccati formalem eſſe requiſitam, nec ſufficere virtualem; quia ea deteſtatio non videtur, neceſſariò exigenda de omnibus peccatis, ſed de peccatis, quæ quis confiteri tenetur, & memoriæ occurrunt, quod in præſenti caſu procedit:

7. Addunt plures Doctores, attritionem in ſacramento ad gratiam obtinendam diſponere, ſi exiſtimetur contritio, ſecùs verò ſi eſſe attritionem cognitum fuerit. Sic videntur ſentire Vega *lib.* 3. *in Tridentin. cap.* 34. *ad* 3. *obiect.* Ledeſm. 2. *part.* 4. *quæſt.* 20. *artic.* 1. Victor. *relect. de poteſt. Eccleſ. quæſt.* 2. Sotus, *libr.* 2. *de natur. & gratia. cap.* 15. *& in* 4. *diſtinct.* 18 *quæſt.* 3. *artic.* 2. *in fine.* Cordub. *lib.* 1. *quæſtion. quæſt.* 2. *opin.* 3. *in* 2. *part.* Fauet Nauarr. *cap.* 1 *num* 30. *&* 42. Mouentur: quia tam in lege naturæ, quàm veteri fuit contritio, ſeu dolor perfectus ad remiſſionem peccati neceſſarius: at hanc neceſſitatem, vt pote iure naturali debitam, non ſuſtulit lex gratiæ Ergo attritio inſufficiens eſt. Secundò, præcepto naturali, teneris ſanctè ſancta tractare. Ergo teneris non recipere ſacramentum in peccato mortali. At ſi attritione cognita accedis ad pœnitentiam, accedis in peccato mortali. Ergo id illicitum eſt. Tertiò, accuſatio exterior apud Sacerdotem debet eſſe de peccato, quatenus eſt offenſa Dei: quia Sacerdos vices Dei gerit. Ergo procedere neceſſariò debet ex dolore peccati ſecundum prædictam rationem, & conſequenter ex dolore, qui ſit perfecta contritio.

8. Nihilominus contrarium dicendum exiſtimo cum D. Thom. 3. *part. quæſt.* 80. *artic.* 4. *ad* 2. Suar. *diſput.* 20. *ſect.* 1. *num.* 20. *& num.* 9. refert plures doctores ita ſentire. Ratio eſt: quia ex oppoſita ſententia infertur, attritionem nunquam eſſe diſpoſitionem ad gratiam in ſacramento Pœnitentiæ recipiendam. Nam exiſtimatio contritionis, cum ſit error intellectus, non poteſt præſtare attritioni eſſe diſpoſitionem ſufficientem ad obtinendam gratiam, ſi aliàs ipſa per ſe non eſt ſufficiens diſpoſitio: ad ſummum excuſare poteris ab iniqua ſacramenti receptione, caſu quo præceptum eſſet, ne cum attritione reciperetur, ſicut exiſtimata contritio excuſat peccatorem à mala ſacramentorum adminiſtratione. At nullum eſt præceptum neque humanum, nec diuinum ſuſcipiendi ſacramentum Pœnitentiæ cùm contritione perfecta: quia eſſet præceptum inſtitutioni ſacramenti aduerſum: ſiquidem hoc ſacramentum ad remittenda peccata inſtitutum eſt. Non igitur diſpoſitio remittens peccata conuenienter præciperetur præmitti: præterquam quod Eccleſia actus internos præcipere non poteſt.

9. Neque argumenta in contrarium vrgent. Primum probat legem gratiæ non ſuſtuliſſe neceſſitatem contritionis ad iuſtificationem extra ſacramentum impetrandam, non tamen probat eam neceſſitatem ſublatam non eſſe ſacramento ſuſcepto. Cùm enim potuerit Deus ſacramentum inſtituere, quod vim & efficaciam haberet remittendi peccata, hoc inſtituto ſacramento ceſſat neceſſitas contritionis, cùm poſſit alia via quam contritione obtineri peccatorum remiſſio. Secundo argumento negandum eſt, ſuſcipientem ſacramentum cum attritione indebitè ſacramentum tractare, ſiquidem ea diſpoſitione ſuſcipit, quæ ad effectum illius impetrandum requiritur; ideoque cum ſacramentum perficitur, ſanctus exiſtit. Ad tertium nego accuſationem neceſſariò faciendam eſſe de peccato quatenus eſt offenſa Dei; ſufficit ſi ſit accuſatio peccati ob metum gehennæ, vel ob peccati turpitudinem, etiamſi formaliter non ſit: quia Deo diſplicet.

10. Supereſt triplex quæſtio. Prima, an prædictus dolor valori, & effectui ſacramenti neceſſarius præcedere debeat confeſſionem, & abſolutionem, vel poſſit ſubſequi. Qua in re certum eſt, abſolutioni neceſſariò prædictum dolorem præmittendum eſſe: etenim hæc forma abſolutionis in modum iudicij reconciliationi profertur: nequis ergo reum Deo reconciliare, ſi reconciliationi indiſpoſitus exiſtit, neque à peccatis abſoluere, quem non cognoſcis peccatorum pœnitere.

11. Deinde neceſſarium exiſtimo, vt prædictus dolor confeſſionem præcedat; alias confeſſio non eſſet ſui legitima accuſatio ad reconciliationem tendens; ſed quædam peccatorum narratio. Quod ſi facta confeſſione abſque vllo dolore ad deteſtationem peccatorum Confeſſarij monitis excitaris, vti ſæpe contingit; neceſſariò tota illa confeſſio denuo clauibus Eccleſiæ ſubiicienda eſt: quod vnico verbo præſtare potes, ſi te accuſes de omnibus confeſſis, ab iiſque petas abſolui. Atque ita docet Ægid. de Coninch. *diſp.* 4. *dub.* 6. Paulus. Layman. *libr.* 5. *ſumm. tractat.* 6. *cap.* 4. *aſſert.* 5. Neque diſſentit

Suar.

Digitized by Google

uarez. *diſputat. 10. ſection. 4. numer. 31.* vt bene notauit Layman. *ſuprà.*

12. Tametſi conſultum ſit, eum peccata fateris, & abſolutionem obtines, dolorem expreſſum habere de peccatis cõmiſſis; non eſt tamen neceſſarium, ſi ſufficit antea, eo ſcilicet die præmiſiſſe ex intentione ea peccata fatendi: confeſſio enim poſtmodum ſubſequuta ab eo dolore virtualiter perſeuerante informari cenſetur, ſicuti bene docent Suar. *diſput. 10. ſect. 4. à num. 29.* Bonac. plures referens *diſp. 5. qu. 5. part. 2. n. 17.*

13. Secunda quæſtio, an prædictus dolor ſupernaturalis prærequiratur in confeſſione venialium? Certum eſſe debet prærequiri ad valorem, & effectum ſacramenti, quia (vt ex Trident. *ſeſſ. 14. cap. 3.* conſtat) contritio ex Spiritus Sancti dono eſt pars eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ. Videtur autem ſufficiens dolor ex turpitudine ſpeciali peccati, cum propoſito etiam ſpeciali vitandi illud: quia, cùm vnum peccatum veniale ſine alio remitti poſſit, non videtur ad peccati confeſſi remiſſionem neceſſariò requiſitus dolor ad omnia venialia ſe extendens, ſicuti diximus de mortalibus: & notauit Suar. *diſp. 12. ſect. 1. n. 12.*

14. Quòd ſi obiicias, inde probari, te non peccaturum, tametſi plura venialia fatearis abſq; dolore, cùm tamen aliorum doleas: ſiquidem horum remiſſionem obtinere poteris non obtenta remiſſione illorum, de quibus nullum dolorem habes. Neganda eſt ſequela: nam eo ipſo, quo vis peccatum aliquod veniale fateri, obligatus videris dolorem illius habere, ne formæ abſolutionis ineptam materiam ſubiicias. Secundò reſpondeo cum Suar. *diſp. 20. ſect. 6. n. 7.* admittendo ſequelam: neque vllum ſequitur inconueniens: nam venialium abſolutione videtur ex intentione Sacerdotis forma abſolutionis dirigi ad peccata, quæ ritè fuerint confeſſa, quorúmque pœnitens abſolutioni recipiendæ diſpoſitus ſit.

15. Tertia quæſtio, an peccatum veniale virtute ſacramenti pœnitentiæ remitti poſſit? Ratio dubitandi eſt: quia, vt ait Suar. cum communi ſententia *diſp. 11. ſect. 3. n. 11.* & diximus *punct. 2. huius diſp.* non ſolum contritione, ſed etiam attritione extra ſacramentum remittuntur. Ergo ſacramento Pœnitentiæ remitti non poſſunt, cùm virtute attritionis, quæ Sacramento prærequiritur remittantur. Reſpondeo, ſicuti *eo p. 2.* reſpondi, peccatorum venialium remiſſionem virtute ſacramenti Pœnitentiæ fieri per ſe, ſi ſimul cum mortalium remiſſione fiat, ſecùs ſi ſeparatim facienda ſit: illúdque ſufficit, vt Pœnitentiæ ſacramentum, non ſolùm pro remittendis mortalibus, ſed etiam venialibus inſtitutum ſit.

Secundò reſpondet Suar. *diſp. 11. ſect. 1. à numer. 7.* cum D. Thom. Paludan. Capreolo, Ledeſma, & aliis, virtute ſacramenti tibi remitti non ſolùm ea peccata, quorum attritionem habes; ſed etiam omnia illa, quorum non habes complacentiam: quia ſacramentum Pœnitentiæ non ſolum pro remittendis peccatis venialibus peccatoris, ſed hominis iuſti videtur inſtitutum: at venialia peccata hominis iuſti remitti non poſſunt virtute ſacramenti Pœnitentiæ, ſi ad illorum remiſſionem diſplicentia requiritur: hæc enim abſque ſacramento ſufficiens eſt, vt latè probat Suar. *diſp. 11. ſect. 3. n. 11.* & fauet textus in cap. *De quotidianis diſtinct. 3.*

Cæterùm negare non poſſum, hanc doctrinam, etſi piam mihi difficilem eſſe. Primò, quia inde ſequitur, aliquod peccatum remitti abſque pœnitentiæ virtute. Nec valet dicere, ipſam voluntatem ſuſcipiendi ſacramentum eſſe pœnitentiam virtualem, ſicuti diximus de voluntate ſuſcipiendi Euchariſtiam, virtute cuius Euchariſtia peccata venialia, quorum non eſt complacentia, remittit: quia ea voluntas ſupponit ſacramentum Pœnitentiæ inſtitutum eſſe per ſe, ad remittenda peccata venialia; tametſi illorum nulla fiat confeſſio quod nullatenus dici poteſt: quia inſtitutum eſt per modum iudicij, cuius ſententia per ſe, & directè ferri non poteſt in cauſam incognitam, & cuius nulla à pœnitente eſt inſtituta accuſatio. Secundò, ſi Pœnitentiæ ſacramentum poſſet remittere per ſe, & directè peccata, tametſi illorum attritionem non habeas, dummodo ab illorum complacentia abſtineas, illis tantùm confeſſis poſſes ſacramentum Pœnitentiæ recipere: quia ſufficienter abſolutioni diſpoſitus es. Hoc autem eſt contra Trident. definiens, partem eſſentialem ſacramenti Pœnitentiæ eſſe contritionem, ſaltem imperfectam. Ergo, &c.

PVNCTVM VIII.

De confeſſione, proxima Sacramenti materia.

1. *Quæ ſit confeſſio, quæ eſt pars Sacramenti, & quæ illius conditiones.*
2. *Secreta, & non publica confeſſio, etſi præcepto diuino conformis ſit; non tamen eſt ex præcepto.*
3. *Aliquando potes, & decet publicè confiteri, ſed rarò.*
4. *Præceptum de confeſſione publica neque eſt, neque eſſe poteſt.*
5. *Fieri debere voce humana aliqui cenſent.*
6. *Non eſt de neceſſitate Sacramenti.*
7. *Oppoſito fundamento ſatisfit.*
8. *Qualiter ex præcepto voce humana confeſſio facienda eſt.*
9. *Confeſſio facienda eſt coram Sacerdote, etſi plures contrarium ſentiant.*
10. *Nutibus in articulo mortis obligaris confiteri, ſi voce præſtare confeſſionem nequis. Et quid extra periculum mortis.*
11. *Confiteri per litteras non obligaris.*
12. *Neque etiam per interpretem.*
13. *Qualiter in articulo mortis obligaris per ſcripturam, vel interpretem fateri.*

1. Conſtat ex D. Thom. communiter recepto *in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 2. & 4. qu. 4.* confeſſionem, quæ pars ſacramenti Pœnitentiæ ſit, eſſe legitimam, & ſacramentalem accuſationem de propriis peccatis, ad eorum veniam virtute clauium obtinendam, coram Sacerdote factam. Triplex conditio eſſentialis confeſſioni in hac definitione continetur, nempe, legitima, ſeu doloroſa accuſatio de propriis peccatis, & coram Sacerdote. Sub iis conditionibus plures aliæ imbibuntur, quas Doctores ſequentibus verſibus explicant, præcipuè D. Antonin. *in 3. part. titul. 14. cap. 19. §. 3. & ſeqq.*

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, quæ ſit parere parata.

Simplex erit confeſſio, ſi ex debita intentione procedat, vel ità apertè facta, vt nihil ex obligatione manifeſtandum celetur. *Humilis*, ſi procedat ex humili ſui recognitione propriíſque peccati dolore. *Pura*, ſi aliorum inutilium narratione mixta non fuerit. *Diſcreta*, ſi cum debita diſcretione, & prudẽtia peccata referat propria; aliena, quoad fieri poſſit occultat. *Fidelis*, ſi vera dicat. *Nuda*, ſi abſque ſimulatione, & palliatione. *Frequens* ſi ſæpè fiat. *Libens*, ſi voluntariè, & non coactè. *Verecunda*, ſi interiorem confuſionem, & verecundiam, quam de peccato concepit, exteriùs manifeſtet. *Integra*, ſi nihil ex neceſſariò dicendis omittatur. *Secreta* ſi ſecretò, & non publicè fiat. *Lacrymabilis*, ſi plena lacrymis, & dolore ſit. *Accelerata*, ſi poſt peccatum commiſſum non multùm differatur. *Fortis*, ſi difficultates, & impedimenta, quæ ſolent occurrere, vincat. *Accuſans*, ſi fiat ex animo ſe accuſandi. *Parere parata*, ſi propoſitum habeat ſuſcipiendi ſatisfactionem, & emendationem præſtandi. Plures ex his conditionibus, vt notauit D. Th. *in 4. diſt. 17. q. 3. art. 4. quæſtiunc. 4.* non ſunt neceſſariæ; ſed ad conuenientem confeſſionis vſum, illiúſque maiorem reuerentiam aſſignantur; nempe, quòd ſit frequens, & accelerata. Aliæ conditiones inter ſe coincidunt. Sub his enim verbis, *humilis, verecunda, lacrymabilis, fortis, accuſans, parere parata*, eadem conditio ſignificatur, nempe, vt confeſſio ex vero dolore procedat, de quo *ſuperiùs* diximus. Sub illis, *ſimplex, pura, diſcreta, fidelis, nuda, integra*, eadem conditio continetur, quæ eſt de integritate ſeruanda, de qua *in puncto ſequenti.* Quare in præſenti ſolùm explicanda ſupereſt conditio ſecreti.

2. De qua certum eſt apud Catholicos, licitam, & honeſtam eſſe, vti definiuit Trident. *ſeſſ. 14. cap. 5.* & Innocent. III. *in c. Omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſionib.* & pluribus comprobat Suar. *diſp. 22. ſect. 2. num. 2.* Nullum tamen eſt præceptum de confeſſione ſub hac conditione facienda: nam eſto Concilium dixerit, confeſſionem ſacramentalem ſecretam non eſſe à præcepto diuino alienam, non inde infertur, præcepto diuino præcipi; ſed ſolum infertur, obſeruationi præcepti diuini confeſſionis conueniens eſſe. Et licèt in cap. *Omnis vtriuſque ſexus.* præceptum fuerit cuilibet fideli, cùm ad annos diſcretionis peruenerit, vt omnia ſua peccata ſolus confiteatur proprio Sacerdoti; non eſt inde inferendum, prædicto præcepto non fore ſatisfacturum, ſi coram aliis proprio Sacerdoti confiteatur. Verbum enim illud, *ſolus*, non eſt appoſitum ſub materia præcepti; ſed in leuamen illius; præſtat enim hunc ſenſum: Omnis fidelis, cùm ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua peccata, ad minus ſolus, proprio Sacerdoti confiteatur, &c.

3. Ex quo fit, te poſſe aliquando in maiorem tuorum ſcelerum vindictam, grauiorem tui humiliationem, Eccleſiæ ædificationem, aliorúmque exemplum, peccata commiſſa proprio Sacerdoti coram aliis fateri, ſicuti tradit Nauarr. *c. 2. n. 8.* Suar. *diſp. 21. ſect. 2. num. 9.* Vaſq. *q. 91. art. 4. dub. 1.* Coninch. *diſp. 6. de pœnit. dub. 1.* Layman. *lib. 1. ſum. tract. 6. c. 6.* & docuit Trident. *ſeſſ. 14. c. 5. circa fin.* Ratò tamen prædictus modus confeſſionis conſulendus eſt, excepto neceſſitatis caſu, & colligitur ex Bonac. *diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 2. à numer. 23.*

4. Quinimò

Digitized by Google

4. Quinimò credo, certum præceptum de confeſſione, nec eſſe, neque eſſe poſſe de publica confeſſione; ſed de auriculari ſeu ſecreta: quia regulariter confeſſio publica non leuibus incommodis eſt expoſita, prætérquam quod grauiſſimum onus peccatoribus imponeretur, ſi peccata ſecretò commiſſa obligarentur in publicum adducere, quæ aliena ſunt à lege Chriſti, & recto Eccleſiæ regimine. Sic colligitur ex Trident. *Seſſ.14.cap.5.* dicente, diuino præcepto mandatum non eſſe publicè peccata fateri; nec ſatis conſultè humana aliqua lege præcipiendum fore: & notauit Laym. *lib.7 ſumm.tract. 6.cap. 6.* Ægid.de Coninch. *diſp.6.dub.2.in fine.*

5. Sed an hæc ſacramentalis confeſſio voce humana facienda ſit: Affirmare videntur Paludan. *in 4. diſtinct. 17.quæſt.2. num.7.* Medina *Cod.de confeſſ.quæſt.de modo ſecretò confitendi.* Mouentur ex Concil. Florent. *in decreto Eugenij* affirmante, materiam huius ſacramenti eſſe oris confeſſionem. Ergo confeſſio aliter facta materia non eſt. Deinde in cap. *Quem pœnitet de pœnitent.diſtinct.1.* dicitur: confeſſionem faciendam non eſſe per ſcripturam. Denique abſolutio neceſſariò ore proferenda eſt, nec ſufficit, ſi ſcriptura, vel nutibus manifeſtetur. Ergo idem erit dicendum de confeſſione.

6. Nihilominus pro certo habendum eſt, confeſſionem fieri voce humana non eſſe de Sacramenti neceſſitate, vti tradit D.Thom. *in 4.diſt.17.quæſt.3. art. 4. quæſtiunc. 3. ad 2. & quodlibet.1.art.10.* quem communiter Doctores ſequuntur, teſte Suar. *diſput. 21. ſect.3.num.2.* Vaſq. *quæſt.91.art. 4. dub. 4.* Ægid.de Coninch. *diſp.6.dub.2.in princ.* Paul. Layman. *lib. 5. ſumm.tract.6.cap.7.num.3.* Sumiturque ex praxi, & vſu Eccleſiæ abſoluentis mutos, qui nutibus peccata ſacerdoti cōfitentur. Itemque morituros, qui aliter quàm nutibus peccata declarare non poſſunt. Ratio ea eſt: quia Trident. *ſeſſ.14.cap.3. & 5.* declarans confeſſionem huius ſacramenti partem, ſolùm eſſe dixit humilem accuſationem, qua pœnitens ſacerdoti omnia ſua peccata, quæ memoriæ occurrerint, manifeſtat. Sed hæc accuſatio peccatorum manifeſtatiua nutibus, & ſcriptura fieri poteſt. Ergo.

7. Neque obſtant contrariæ rationes. Nam Florent. affirmans, oris confeſſionem eſſe materiam; vſum eſt vulgari ſermone oris, ab eo quod frequentius accidit; non quia neceſſariò ore facienda ſit. Text. in c. *Quem pœnitet.* probat, per ſcripturam non eſſe confeſſionem faciendam, ſi ore fieri poſſit, vt dicemus, non quidem ex materiæ neceſſitate, ſed ex Eccleſiæ præcepto. Neque eſt ſimile de forma abſolutionis: tum quia vix occurrere poteſt neceſſitas eam ſcripto vel nutibus proferendi: cum tamen ſæpe de confeſſione hæc neceſſitas contingat: tum & præcipuè, quia de forma expreſsè à Trident. *ſeſſ.14.cap.3.* eſt definitum: non ſolùm verba eſſe de illius eſſentia; ſed quæ verba; cùm tamen pro confeſſione nulla verba expoſtulauerit.

8. Cæterum etſi pro neceſſitate ſacramenti non fuerit neceſſarium verbis confeſſionem exprimi, eſt tamen neceſſarium ex Eccleſiæ præcepto, deſumpto ex vſu & praxi Eccleſiæ, cui non leuiter fauet dictus text. in cap. *Quem pœnitet.* Quapropter graue peccatum committeret, qui nutibus, vel ſcriptura tantùm abſque vlla vocis prolatione peccata fateretur; cùm tamen facilè poſſet ore proferre. Sic expreſsè S.Thom. *quodlibet.1.art.10.* Canus *5 p.prælect.de pœnitent.fol. 131.§.At exiſtit.* Nauarr. *c.21.n.35.* Vaſq. *q.91.art.4 dub.4.* Suar. *diſp.21.ſect.3.num.6.* Ægid.de Coninch. *diſp.6. dub. 1. concl. 3.* Paul.Layman. *libr. 5.ſumm.tractat.16.cap.6.num.3.* Bonacin. *diſput.5.de ſacramento, quæſt.5.ſection.2.punct.2.§.2. num.* 24. & alij.

Verùm, vt rectè aduertunt Canus, Bonacina, Suarez, Vaſquez. Ægid. Layman. *locis allegatis.* Saà *verbo Confeſſio. num.* 15. non eſt in hac parte nimius rigor adhibendus. Vnde ſi non mediocrem difficultatem ſentias, vel ob pudorem, & verecundiam, vel ob angorem gutturis, & impedimentum loquelæ in explicandis verbo peccatis; poteris ea ſcripta ſacerdoti præſenti offerre legenda, expectans ab eo abſolutionem, & interim contritionis ſigna exhibens. Neque opus eſt, vt inquit Dominic.Sotus *in 4.diſtinct.18.quæſt.2.art.6.§.Si verò* vt ſingulis peccatis à ſacerdote lectis annuas te illa commiſiſſe, & de illis dolere. Satis enim id ex præſenti traditione aliis circunſtantiis veſtita indicatur, vt benè dixit Ægid.de Coninch. *dicta diſp.6.dub.1.num.2.* Si verò vt facilius, & apertius peccata commiſſa ſacerdoti explices, ea ſcripſeris, & poſtmodum coram ſacerdote legas, vel ſi illi tradas legenda, finita lectione affirmes te de omnibus illis accuſare, & dolere, abſolutionemque petere: non eſt dubium obligationi confeſſionis ſatisfeciſſe; illa enim confeſſio non ſcriptura, ſed verbis fieri cenſenda eſt.

9. Notanter dixi *coram ſacerdote*; nam eo abſente confeſſio ſacramentalis eſſe non poteſt. Etenim cùm abſolutio in præſentia concedenda ſit, & confeſſio ad abſolutionem dirigatur, nequit in abſentia ad abſolutionem dirigi. Sic Emmanuel.Saà *verbo Confeſſio.numer.16.* Nauarr. *cap.26.num. 27.* Coninch. *de pœnitent.diſp.7.dub.10.nu.99.* Vaſq. *quæſt. 91. art.2.dub.1.num.37.* Bonac, *diſp. . de Sacram. quæſt.5.ſect. 2. p.2.§.4.difficultat. 4. num.* 10. Fauetque decretum Clementis VIII. qui non ſolùm abſolutionem, ſed etiam confeſſionem per literas & internuncium damnat; tametſi contrarium ſentiant Zerola *in praxi de pœnitent. cap. 13. quæſt. 2. concluſ 2.* Valent. *t.4.diſput.7.quæſt.11. p.2.ſub finem.* Suar. *diſp.19.ſect.3. & diſp.21. ſect.4. num.9.* Filliuc. *tract.7.c.1. qu.10.* Reginald. *lib.8.num.28.*

10. Sed an obligeris nutibus, vel ſcriptura peccata in confeſſione manifeſtare, quando voce manifeſtare non potes? Reſpondeo quoad manifeſtationem per nutus dubium non eſſe quin ſis obligatus in articulo mortis peccata manifeſtare. Conſtat ex praxi, & ex eo quod eo tempore ſpecialiter vrgeat confitendi præceptum, illudque abſque graui difficultate exequi potes in magnam tuæ conſcientiæ vtilitatem: nulla ergo ratio adeſt quæ te excuſet.

Extra periculum mortis dicendum cenſeo, ſi mutus es, neque ſperas breui tempore loquelam recuperaturus, teneris tempore quo vrget Eccleſiæ præceptum confiteri, quia cùm hic modus manifeſtandi peccata ſecretus ſit, illoque vtaris ad alias res minus tibi vtiles explicandas, non debet pro ſuſcipiendo ſacramento tibi eſſe grauis & difficilis. Sic Caietan. *verbo, Confeſſio.condit.11.* Sotus *in.4.diſtinct.18. q.2.art.6.verſ. Primum ergo membrum.* Nauarr. *c. Fratres de pœnitent. diſt.5. num.89.* Tolet. *lib.3.cap.6.* Emman.Saà *verbo Confeſſio.num.13. in ſcholiis.* vbi alios refert. Dixi, *niſi ſperes breui tempore loquelam recuperaturus*: nam eo caſu legitima eſt cauſa confeſſionem annuam differendi, tum vt apertiùs peccata manifeſtes, & abſque ea difficultate, quam ſecum manifeſtatio per nutus trahit, tum vt modum confeſſionis ab Eccleſia communiter retentum obſerues. Sic Paul. Layman. *lib.5.ſum. tract.6.cap.6. concl.4.*

11. Quoad confeſſionem per ſcripturam, etſi Gab. Vaſq. *quæſt.91. art.4.dub.5.* Suar. *diſp.36.ſect.6. num.7.* & alij plures apud ipſos exiſtiment, te obligatum eſſe, eò quòd hic manifeſtationis modus non ſit difficilis; neque ex illo vllus alius à Sacerdote tua peccata cognoſcit; veriùs eſt, prædicta obligatione te non aſtringi: nam eſto de facto nemini alteri à Sacerdote manifeſtentur, de ſe tamen ſcriptura ad publicam manifeſtationem dirigitur, aptáque eſt eam legentibus notitiam peccatorum concedere, & plerunque concedit. Non igitur credendum eſt, diuinum, vel eccleſiaſticum præceptum ad prædictum confeſſionis modum obligare. Aliàs affirmandum eſſet, te eſſe obligatum ſcripturæ peccata commiſſa mandare, ſi timeas è memoria caſura: ea enim lege, qua teneris peccata fateri, & omnia fateri teneris. At receptū non eſt te obligatum eſſe peccata ſcribere, ne è memoria decidant. Ergo neque ea ſcribere, vt Confeſſori manifeſtes. Atque ita ſuſtinent Dominic. Sotus *in 4. diſt. 18.quæſt. 2. art. 6.* Caietan. *verbo, Confeſſio, condit.11.* Victoria *in ſum.n.137.* Nauarr. *ſum. c.21.n. 36.& in cap.Fratres de pœnitent. diſt.5. num.* 86. Ioann.Med. *Cod.de confeſſ. quæſt.15.§.Quintum dictum.* Emman.Saà *verbo. Confeſſio, numer.* 13. Layman. *liber. 5. ſum. tract. 6. cap.6. concl.4.*

12. De modo autem confitendi per interpretem, tametſi licitus ſit, communis ſententia defendit, obligatorium non eſſe vt videre eſt apud Sot.Nauarr. Caietan. Emman.Sà *loc. alleg.* Vaſq. *quæſt.91.art.4. dub. 3.* Suar. *diſp.36. ſect.6.num.2.* Tolet. *lib.3.cap.6.* Layman. *cap.6. concluſ. 6.* Ratio eſt: quia Chriſtus Dominus noluit te obligare ad publicam peccatorum confeſſionem, ſed ſolùm ad ſecretam, vt ex Trident. *ſeſſ.14.cap.5.* conſtat: ſi autem alteri præter Sacerdotem tua peccata manifeſtare obligatus eſſes, iam ea obligatio limites ſecretæ confeſſionis excederet, & publicæ confeſſionis portas intraret. Quod eſſet nimis graue, & difficile, & alienum à legis euangelicæ ſuauitate.

13. Verùm in articulo mortis credo certum, te obligatum eſſe ſcriptura, vel per interpretem, imò publicè peccata fateri, ſi maculatus graui culpa probabilitatem non habeas contritionis: quia in eo articulo iure diuino, naturali, & ſtrictiſſimo teneris reconciliari cum Deo. At deficiente contritione nulla alia via ſupereſt reconciliationis, præter Pœnitentiæ Sacramenti ſuſceptionem. Ergo. Hæc autem neceſſitas, vt bene expendit Vaſq. *de pœnitent. quæſt.91. art.4. dub.3.à num.6.* Suar. *diſp.36.ſect.6.num.5.* Layman. *lib.5.ſum.tract.6.cap. 6. in fine.* non prouenit ex diuino præcepto confeſſionis, ſed ex præcepto charitatis erga ſeipſum, quo quis tenetur, ſaltem in vltimo vitæ, Deo reconciliari. Nam eſto pœnitentia non eſſet inſtituta, vt medium ad ſalutem neceſſarium; ſed tantum vt ſufficiens; eo vti deberes, vt eius vſu gratiam impetrares. Aduertunt tamen, & benè, prædicti Doctores, præcipuè Suar. eo caſu te non eſſe obligatum confiteri omnia peccata; ſed quælibet confiteri poſſe aliis relictis: quia ſolum obligaris ſuſcipere Sacramentum, & eius effectum, quem ſuſcipere potes quolibet peccato confeſſo, tametſi alia relinquas, cùm abſolutè à confeſſione omnium ſis excuſatus.

PVNCTVM

Digitized by Google

PVNCTVM IX.

De integritate confeſſioni requiſita.

1. *Quæ ſit confeſſio integra.*
2. *Omnia mortalia quoad ſpeciem, & numerum, tam interiora, quàm exteriora, fateri debes.*
3. *Circunſtantias notabiliter aggrauantes eſſe obligationem confitendi, docent plures.*
4. *Probabilius eſt oppoſitum.*
5. *Satisfit rationibus n. 3. adductis.*
6. *Explicantur ſeptem circunſtantiæ à Doctoribus aſſignatæ, & ſpecialiter circunſtantia,* Quis, *quæ denotat qualitatem perſonæ.*
7. *Circunſtantia*, quid, *quæ eſt materia peccati: & quid in furto dicendum ſit.*
8. *Quid de circunſtantia inceſtus.*
9. *Quid de virginitate.*
10. *Explicatur circunſtantia*, propter quid, *quæ ſpectat finem operantis.*
11. *Circunſtantia*, quomodo, *declaratur.*
12. Quibus auxiliis, *an oporteat explicari.*
13. Quando, *id eſt, quo tempore: vbi de peccato commiſſo die feſto.*
14. *Quid dicendum de peccato dubio, an ſit obligatio fatendi: & quale dubium.*
15. *Si probabile iudicium habeas non eſſe mortale, vel eſſe confeſſum, vel non eſſe commiſſum, non teneris.*
16. *Si ancepſ es, aliqui cenſent te non eſſe obligatum.*
17. *Verius eſt, te obligatum eſſe.*

1. ILlam confeſſionem voco integram, in qua fateris omnia peccata mortalia commiſſa, & clauibus Eccleſiæ non ſubiecta. Quòd autem hæc fateri tenearis vi præcepti diuini, in ipſa inſtitutione Sacramenti fundati, docuit Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. his verbis: *Verum, cum vniuerſa peccata mortalia, etiam cogitationes homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, neceſſum eſt omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confeſſione à Deo quærere. Itaque, dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Chriſti fideles confiteri ſtudent, procul dubio omnia diuinæ miſericordiæ ignoſcenda exponunt. Qui verò ſecùs faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt.*

2. Ex his verbis infertur manifeſtè, te obligatum eſſe omnia peccata mortalia, tam interiora, quàm quæ in actum exteriorem prodeunt, confeſſioni ſubiicere. Item, omnes circunſtantias mutantes ſpeciem: quia in eſſe moris ſunt noua peccata: & definitur à Trident. *ſeſſ.* 14. *can.* 7. Item, numerum peccatorum, quæ commiſiſti, vt ſatis indicatur à Trident. *ſuprà c.* 5. cùm dixit, omnia peccata, non ſolùm in genere, ſed in ſpecie, & ſigillatim declaranda eſſe. Rationem huius veritatis reddit Concilium *illo c.* 5. Sacerdos non poteſt hoc iudicium incognita cauſa exercere, neque æquitatem in pœnis iniungendis ſeruare, ſi in genere duntaxat, & non potiùs in ſpecie, & ſigillatim ſua ipſi peccata pœnitentes declararent. Aliam rationem ex effectu Sacramenti reddit D. Thom. *in diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 4. Alenſ. 4. *p. q.* 77. *memb.* 5. *art.* 2. & 6. Adrian. *in* 4. *de confeſſ. q.* 4. §. *Quoad peccata.* Vnum peccatum mortale remitti non poteſt ſine alio, quia quodlibet obſtat gratiæ recipiendæ. Ergo, vt pœnitens ab omnibus abſoluatur, omnia debet confiteri, vt ſententia abſolutionis accuſationi commenſuretur: aliàs daretur ſententia de cauſa incognita. Fauetque textus in cap. *Eum pro cauſa de ſentent. excommunicat.* vbi pluribus excommunicationibus ligatus, ſi aliquam taceat ex malitia, ab ea non abſoluitur. Si igitur in hoc caſu non poſſet ab vna excommunicatione abſolui, quin ab omnibus abſolueretur, à nulla maneret abſolutus. Quòd ſi inquiras, qualiter poſſis circunſtantias mutantes ſpeciem, & numerum peccatorum agnoſcere, vt confeſſionis iudicio ſubiicias; vide dicta *tract.* 2. *de peccat. diſp.* 3. *p.* 1. & *ſeqq.*

3. Superſunt tamen examinandæ aliquot quæſtiones inter Doctores controuerſæ. Prima, an circunſtantiæ notabiliter aggrauantes intra eandem ſpeciem ſint ex præcepto diuino neceſſariò fatendæ. Dari circunſtantias intra eandem ſpeciem aggrauantes, vel minuentes notabiliter peccatum prout communiter committi ſolet, non eſt dubium: ſiquidem, ex malitia, intenſóque odio occidere hominem potes; vel repentè occaſione grauis iniuriæ laceſſitus. Item, intra quantitatem pro peccato mortali furti requiſitam, dari poteſt minima, vel notabiliter maxima. Item, peccatum carnis potes committere nimio affectu, & voluptate, vel eo ceſſante, & ſic de aliis ſimilibus. Quæſtio igitur eſt, an prædictas circunſtantias, tam aggrauantes, quàm notabiliter minuentes, debeas manifeſtare, vt integritati confeſſionis ſatisfacias.

Affirmant Caiet. *in ſum. verbo, Confeſſio, condit.* 15. Domin. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *qu.* 2. *art.* 4. *concl.* 5. & 6. & pluribus relatis Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 3. *n.* 5. Salas. *t.* 2. *tract.* 8. *diſp. vnic. de confeſſ. ſect.* 3. *num.* 31. *qu.* 7. *pag.* 1190. Thom. Sanch. *lib.* 4. *de voto, c.* 11. *n* 24. Ægid. de Coninch. *diſp.* 7. *de pœnitent. dub.* 3. *concl.* 1. *n.* 18. Henriq. *lib.* 5. *c.* 7. *n.* 6. Probari poteſt primò ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. decidente, circumſtantias mutantes ſpeciem, numerumque peccatorum, in confeſſione explicandum eſſe, vt ſacerdos ritè cauſa cognita, iudicet, & pro qualitate criminum pœnas iniungat. Et hæc ratio æquè in circumſtantiis notabiliter aggrauantibus procedit: ſiquidem ex illarum poſitione criminis grauitas notabiliter augetur, & ſæpe amplius quàm multiplicitate peccatorum numerica. Ergo, &c. Secundò, *ex capit. Conſideret. de pœnitentia, diſtinct.* 5. vbi plures circumſtantiæ connumerantur in confeſſione explicandæ, quæ ſolùm aggrauant, vt de duratione actus, de intenſione, de occaſione peccati: & in cap. *Si quis Sacerdos* & cap. *Non debet.* & aliis 30. *quæſt.* 1. & cap. 1. & 2. 22. *quæſt.* 6. variæ pœnitentiæ aſſignantur pro diuerſis criminibus, cùm tamen diuerſitas ſolùm ſit ſecundùm magis & minus. Ergo ſignum eſt, æquitatem iudicij expoſtulare prædictæ diuerſitatis declarationem. Tertiò Confeſſor interrogare poteſt pœnitentem, an in peccatum quod confitetur, ſæpius reinciderit, vel longo tempore durauerit; & in peccato furti quam quantitatem fuerit furatus: quia habet clauem ſcientiæ, ad quam pertinet examinare pœnitentis ſtatum & diſpoſitionem. Ergo tenetur pœnitens his omnibus interrogationibus reſpondere. Ergo etiam abſque interrogatione tenebatur declarare; quippe hoc iudicium voluntarium eſt, non coactum; ac proinde quidquid pœnitens interrogatus occultare non poteſt, abſque interrogatione declarare debet. Quartò ſunt plura peccata, quæ ſecundùm probabilem ſententiam non differunt ſpecie, ſed intra eandem augent, vel minuunt notabiliter malitiam: & tamen eſt certum in confeſſione manifeſtari debere. Ergo; &c. Maiorem propoſitionem probo inductione. Primo in gradibus conſanguinitatis, quatenus ſunt circumſtantia inceſtus. Etenim copula cum ſorore, vel cum matre, vel affine non mutat ſpeciem, vt latè Caiet. 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. & *tom.* 1. *opuſc. tract. vlt. reſponſ.* 5. Sotus *diſt.* 18. *q.* 2. *art.* 4. Canus. *relect. de pœnitent. punct.* 5. Secundò in peccatis contra naturam, quæ ſecundum probabilem ſententiam ſolùm differunt ſecundùm maiorem vel minorem grauitatem. Tertiò in infamatione falſum dicendo, vel occultum reuelando, quæ ſolum videtur ſecundùm magis vel minus differre. Quartò, in violatione ieiunij: comeſtio enim carnis illo die eiuſdem ſpeciei eſt cum comeſtione repetita ciborum non prohibitorum. Quintò homicidium, & mutilatio membri, voluntas occidendi vnum, vel plures, quæ ſolùm intra eandem ſpeciem differunt. Et tamen hæc omnia ſunt in confeſſione manifeſtanda. Ergo circumſtantiæ aggrauantes, vel minuentes notabiliter manifeſtari debent.

4. Nihilominus, etſi prædicta ſententia probabilis ſit, probabiliorem exiſtimo, circumſtantias notabiliter aggrauantes, & à fortiori notabiliter minuentes non eſſe ex neceſſitate fatendas. Sic D. Thom. *in* 4. *diſt.* 16. *qu.* 3. *art.* 1. Valent. *p.* 4. *diſp.* 7. *qu.* 11. *pun.* 1. *aſſert.* 5. Nauarr. *cap.* 6. *num.* 6. & pluribus relatis Vaſq. *qu.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. Bonaſ. *diſp.* 5. *de ſacram. qu.* 5. *ſect.* 2. *p.* 2. §. 3. *difficul.* 3. *n.* 5. alias *vbi ſect.* 2. *num.* 11. innumeros refert, tametſi contrarium ſentiat. Præcipuum fundamētum eſt: quia obligatio fatendi peccata ex inſtitutione ſacramenti Pœnitentiæ à Chriſto Domino facta prouenit. At hanc inſtitutionem declarans Concil. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. & *can.* 7. ſolùm expreſſit peccata quoad ſpeciem, & numerum, & conſequenter quoad circumſtantias mutantes ſpeciem: ergo abſque fundamento obligantur fideles circumſtantias intra eandem ſpeciem manifeſtare. Doctores enim hanc obligationem imponentes tenentur neceſſariò affirmare, diminutè Concil. Trident. proceſſiſſe in ſua declaratione. Quòd ſi dicas, Concil. circumſtantias aggrauantes non declaraſſe, vt locum opinionibus concederet, ſolùmque declaraſſe, quæ certò ſeruandæ erant; vnde conuincitur, nullam eſſe obligationem has circumſtantias fatendi: quia in caſu dubio obligatio imponenda non eſt: nō enim certò, & cum effectu adſtringi debes ad onus graue ſubeundum ob obligationem dubiam, & incertam. Si enim Concilium iudicauit, iudicium confeſſionis ſatis ritè exerceri poſſe, æquitatemque in pœnis iniungendis ſeruari, declaratis peccatis quoad ſpeciem & numerum; vnde obligatio declarandi modum peccati aſſerenda eſt? Confirmo. Circumſtantias notabiliter minuentes non eſſe ex obligatione manifeſtandas, aſſerunt ferè omnes Doctores, etiam oppoſitæ ſententiæ, vt videre eſt apud Henriq. *lib.* 5. *c.* 7. *n.* 3. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 3. *n.* 16. Ægid. de Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 3. *conc.* 2. *n.* 16. At eadem eſt ratio de iis circumſtantiis, ac de circumſtantiis notabiliter aggrauantibus, cùm in hoc iudicio æquè teneatur pœnitens pro ſe, ac contra ſe veritatem fateri, &c.

5. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam deſumptam ex Concilio ſatisfecimus probatione noſtræ concluſionis. Ad ſecundam ex cap. *Conſideret,* fateor pœnitentem debere conſiderare qualitatē ſui criminis quoad circumſtan-

tias aggrauantes aliquo modo;ſed ad hanc conſiderationem, & confuſionem non tenetur ex præcepto;ſed ex conſilio. Neque aliud ibi voluit Auguſt. alias deberemus affirmare, obligatum eſſe pœnitentem manifeſtare, an in die feſto, vel ieiunij peccatum commiſerit: quod non eſt receptum,vt videbimus.Alia item capita,in quibus variæ pœnitentiæ pro diuerſis criminibus impoſitæ recenſentur,aliquibus placet loqui de foro publico,& non de ſacramentali. Sed concesſo,ſermonem eſſe de foro ſacramentali; affirmamus, diuerſas illas pœnitentias impoſitas eſſe pro diuerſa criminum grauitate, eò quòd à fidelibus ad iudicium confeſſionis fuerit delata:at inde non conuincitur obligari fideles eam grauitatem in confeſſionis iudicium adducere. Multa nanque ibidem recenſentur, quæ in omnium ſententia non ſunt neceſſariò in confeſſionem adducenda;quale eſt declarare,an periurium commiſſum ſit ab homine libero, vel ſeruo, pro cuius diuerſitate diuerſa pœna ſtatuitur *illo c.t.22. q.5.* Ad tertium reſpondeo poſſe Sacerdotes, quando ſibi non conſtat de diſpoſitione pœnitentis, & de propoſito vitandi peccata in futurum, examinare, & inquirere ſuper peccata confeſſa, ipſúmque pœnitentem obligatum eſſe manifeſtare veritatem, ſi videat, Confeſſarium interrogare de circunſtantiis aggrauantibus in ordine ad formandum iudicium de eius diſpoſitione, & ſtatu; & non quia exiſtimet,circunſtantias aggrauantes neceſſariò eſſe fatendas: quam manifeſtationem ipſe facere tenebatur non interrogatus,ſi intelligeret, ex manifeſtatione criminum quoad ſpeciem, & numerum non eſſe Confeſſarium ſufficienter inſtructum, quod vix præſumendum eſt. Quarta ratio poſtulat explicationem plurium circunſtantiarum, ideóque placet per ſingulas circunſtantias, quæ regulariter alicui actioni adeſſe ſolent,diſcurrere.

6. Septem circunſtantiæ enumerantur communiter à Doctoribus(teſte Azor.1.*p. lib.*1. *cap.* 4. Sayro *in claui regia, lib.* 2.*cap.*3.Henriq.*lib.*5. *ſum.cap.*6. *num.*3. Valen. *t.*4. *diſp.*7.*q.*11. *pun.*1.Coninch.*diſp.*7.*de pœnitent.dub.*4. Suarez *diſp.* 22. *ſect.* 4.Bonac.*diſp.*5.*de Sacram.quæſt.*5.*ſect.*2.*pun.*2.§.3.*difficult.*3. & aliis) *Quis,quid*,vel,*circa quid, quomodo, cur,quibus auxiliis, vbi,quando.*

Circunſtantia,*quis*, denotat qualitatem perſonæ peccantis, quæ frequentiùs mutat ſpeciem, ideóque neceſſario fatenda, vt ſi perſona ſacra, coniugata, vel habens votum caſtitatis fornicationem commiſerit:transfert enim actionem intemperantiæ in vitium ſacrilegij, vel iniuſtitiæ. Si ſit perſona publica ſæpè ratione officij contra iuſtitiam delinquit, aliàs ſolùm contra miſericordiam peccaturus. At,ſi huius circunſtantiæ aggrauatio intra limites eiuſdem ſpeciei continetur,ſicuti contingit in ligato voto caſtitatis ſolenni,vel ſimplici, aut proueniente ex Ordine ſacro,vel religione,nulla eſt obligatio declarandi.

7. *Quid*, indicat materiam peccati quoad conditiones eius, quarum præcipua, à Doctoribuſque controuerſa eſt materia furti, & damnum illatum. Et de materia furti pro certo ſupponit Suar. *ſeſſ.* 4. *num.* 2. neceſſariò eſſe fatendam:neque ſatisfacere,ſi dicas, te notabilem quantitatem furatum eſſe;ſed debere explicare, quam quantitatem. Idem in hoc caſu docuit Bonac.*ſuprà,num.*17.conſentit Nauar.*cap.*6.*n.*6.caſu,quo furtum in ea quantitate fuerit reſeruatum,vel illius explicatio neceſſaria fuerit ad ferendum iudicium de reſtitutione facienda.Mouentur:quia ſine hac manifeſtatione non videtur manifeſtatum delictum, quod per ordinem ad obiectum indiuiduatur,neque æquitas in pœnitentiis iniungendis ſeruari poteſt,cùm ſit longè diuerſum furtum vnius ſcuti, vel centum.Nihilominùs dicendum eſt,neque in hoc caſu te obligatum eſſe quantitatem furti declarare,ſi quantitas furata vnius fuerit domini:nam, licèt indiuiduatio actus per ordinem ad obiectum ſumatur, ſufficienter illius indiuiduationem declaras,affirmans, te quantitatem notabilem furatum eſſe: ſicuti ſatisfacis confitendo homicidium, vel fornicationem commiſiſſe,tametſi intentionem, vel durationem illorum actuum non declares: cùm tamen intenſio, & duratio ipſam indiuiduationem actus potiùs, quàm obiectum conſtituant. Atque ita ſuſtinet Vaſq. *dub.*4. *n.* 5. & probabile reputat Bonac. *difficult.* 3. *n.* 17. Quòd ſi peccatum in tanta quantitate excommunicationem habeat annexam, debes manifeſtare, ſi illius excommunicationis Confeſſarius ignarus ſit: quia abſolutio ab excommunicatione premitti abſolutioni à peccatis debet. Idem eſt,ſi in ea quantitate fuerit reſeruatum, ſi alteri quàm habenti poteſtatem fatearis: ſecùs ſi poteſtate abſoluendi gaudeat:quia ob reſeruationem delictum non mutat ſpeciem. Nullo tamen modo tibi licitum eſt furanti centum,fateri decem furatum eſſe: quia eſto furtum decem, vel centum non differat ſpecie, non eſt dubium differre numero, ac proinde peccatum,quod commiſſum eſt celas;& fateris,quod nō commiſiſti,vti benè aduertit Vaſq. *quæſt.*91. *art.*1. *dub.*4.*n.*23. Ob eandem rationem, ſi occideris Petrum, non eſt tibi licitum confiteri ſolùm vulneraſſe: quia eſto vulneratio ab occiſione non differat ſpecie, differat numero.

Notanter dixi *ſi ab vno domino materia furti ſublata ſit*:nā ſi plures in eam rem dominium habeant,videtur pro multiplicitate dominorum peccatum, ſaltem virtute, multiplicari,ſicuti ſi plurium hominum multitudinem velles occidere, non ſatisfaceres declarando habuiſſe voluntatem occidendi, niſi declares, ſaltem confusè, homines, quos occidere voluiſti: quia iuxta eorum pluralitatem peccatum occiſionis, ſaltem virtute,multiplicatur.Cæterum Ioann.de Salas 1. 2. *t.* 2. *quæſt.* 73.*tract.*13.*diſp.*5.*ſect.*6.*n.*65.& Vaſq.*de pœnitent.quæſt.*91.*art.* 1.*dub.*4. *n.*5. affirmant, te non eſſe obligatum in peccato furti numerum dominorum declarare:quia ex eorum multiplicitate non videtur peccatum multiplicari, cùm ſit eadem priuatio dominij,idémque damnum: tametſi plures illud patiantur:in quo eſt latum diſcrimen ab eo, qui vno actu plures occideret,vel vulneraret,vnicóque verbo famam plurium læderet;vel id præſtare vellet, quia occiſiones, vulnerationes, famæque læſiones diſtinctæ ſunt,& vna ab alia non pendet,niſi in cauſa: & conſequenter voluntas illorum malorum multiplex eſt moraliter pro multiplicitate damni inferendi. Debet ergo in confeſſione manifeſtari.

8. Ad hanc circunſtantiam reducitur illa, quæ vocatur à Theologis *circa quid*: quæque denotat qualitatem perſonæ, cum qua eſt peccatum, vt ſi commiſiſti fornicationem cum coniugata, vel occidiſti Clericum. Et de his non eſt dubium debere explicari. Solùm de circunſtantiis inceſtus, & virginitatis eſt difficultas. Et quidem omnes Doctores fatentur, teſte Sanch.*lib.*7.*de matr.diſput.* 5.*num.*5. *&* 8. copulam illicitam cum conſanguineis,vel affinibus iis in gradibus,in quibus matrimonium inter ipſos prohibetur, eſſe inceſtum, & circunſtantiam fornicationis neceſſariò fatendam:quia ob reuerentiam debitam, tum conſanguineis, tum præcipuè matrimonij Sacramento, ea copula ſpecialiter prohibetur: ſumitúrque ex cap.*Lex illa.* §. *Cùm ergo.* 36. *quæſt.*1. Sed,an ſatisfacias integritati confeſſionis, ſi affirmes, inceſtuoſam copulam commiſiſſe,quin perſonam,qua cum commiſiſti,manifeſtes,an,inquam,fuerit affinis,vel conſanguinea, an in primo vel ſecundo gradu: non eſt ita certum.Nam Caietan. 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. quem aliqui recentiores ſequuntur,exiſtimat, inceſtum cum affine, vel conſanguinea ſolùm eſſe circunſtantiam aggrauantem, ſicuti maior, vel minor quantitas in furto:& idem docet de diuerſitate graduum vtriuſque:additque non oportere pœnitentem eſſe ſollicitum in eis explicandis.

Communis tamen ſententia eſt, inceſtum cum conſanguinea eſſe ſpecie diuerſum ab inceſtu cum affine, ac proinde neceſſariò in confeſſione explicandum: differunt enim, ſicut vnio partium mediata,& immediata,naturalis,& voluntaria. Et licèt omnes prædicti inceſtus ſint aduersùs eandem virtutem pietatis, vel religionis: quia diuerſo modo eam violant:diuerſitatem habent ſpecificam,ſicuti ſacrilegium, ex copula cum perſona ſacra, vel ex illius percuſſione, diuerſum eſt,tametſi ſint aduersùs eandem virtutem.Secundò differunt ſpecie inceſtus cum conſanguinea in linea recta, & tranſuerſali: quia cum conſanguinea in linea recta nunquam fuit licitus concubitus: & longè alia reuerentia debita eſt matri, quàm ſorori;& longè fœdior illius,quàm huius violatio.Tertiò, differt inceſtus in primo gradu conſanguinitatis lateralis à reliquis,& inceſtus in primo gradu affinitatis lineæ rectæ à reliquis,præſertim lineæ tranſuerſæ:quia in primo gradu iure naturæ eſt impedimentum dirimens matrimonium; in reliquis iure poſitiuo.Sic Leonard. Leſſius *lib.*4. *de iuſtit.c.*3.*dub.* 11.*n.*79.Vaſq. *quæſt.*91. *art.*1. *dub.*4. *num.*13. Suar.*de pœnitent. diſp.*22.*ſect.* 4. *num.* 7. Quoad reliquos gradus probabile eſt, copulam inceſtuoſam inter ipſos non differre ſpecie, ac proinde non eſſe neceſſariò fatendam eam diuerſitatem: etenim omnes hæ copulæ prohibentur poſitiuo præcepto ſub eadem ratione, nempe, vt reuerentia debita propinquis in illis gradibus deferatur.Quòd autem maior reuerentia debeatur, quò gradus eſt intimior,non arguit diuerſitatem ſpecificam vt benè Leſſius,& Vaſq.*locis citatis.*

9. De circunſtantia virginitatis,omiſſis aliis ſententiis,affirmo,non eſſe ſpecialem circunſtantiam neceſſario fatendam,ſi ipſa virgo liberè conſenſit, vti pluribus relatis firmat Thom. Sanch.*lib.*7.*de matr.diſp.*14.*à n.*5.Suar.*de pœnit.diſp.*22.*ſect.*4. *à n.*6.Petr.Nauarr.*lib.*2.*de reſtit.c.*3.*par.*4.*dub.*1. *n.*249. *in noua edit.*Puella namque domina eſt ſui corporis,quatenus abſque iniuſtitia poteſt illo vti. Ergo vltra peccatum intemperantiæ nullum aliud ibi interuenit, ſicuti in viro contingit, cùm primum virginitatem amittit.

10. Tertia circunſtantia eſt,*propter quid*,quæque indicat finem operantis.Quando igitur finis intentus eſt diuerſum ſpecie peccatum à medio, quod eligitur; fatenda eſt neceſſariò talis intentio: vt ſi furatus ſis propter mœchiam: cùm enim furtum ad mœchiam non dirigatur, & ex alia parte ſint diuerſa peccata ſpecie; ex manifeſtatione vnius aliud non manifeſtatur. Quod ſi medium & finis ſint eiuſdem ſpeciei, & vnum referatur ad aliud, quales ſunt tactus, oſcula,& amplexus,qui per ſe ad coitum diriguntur, manifeſtato fine intento, & ſubſecuto manifeſtantur illi actus medij antecedentes, vt notauit Vaſq.*quæſt.*91. *art.*1. *dub.*4. *n.*9.Suar.*de pœnit.diſp.* 22.*ſect.*4.*n.*8.Martin.Nauarr.*c.*6.*n.*6

11. Quarta

11. Quarta circumſtantia eſt, *quomodo* quæ intelligenda eſt de modo accidentali, ſeu non per ſe, coniuncto cum actu. Modus accidentalis eſt in triplici differentia. Primus ſecundum durationem, qui non eſt neceſſariò exprimendus, niſi fortè ob durationem contingat, peccata quoad numerum multiplicari, vti docuit Emmanuel Sà *verbo Confeſſio, num.* 23. Secundus, refert intentionem, qui ſi peccata diſtincta non inferat, non eſt neceſſariò fatendus: ſolet autem inferre, vt ſi homicidium ſit ex odio: nam tunc non ſolùm eſt contra iuſtitiam; ſed contra charitatem: ſecùs ſi ex lucri cauſa. Item, ſi inimicum occiſum in fruſtra ſeces, teneris fateri: quia eſt ſæuitiæ, ſeu feritatis peccatum iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 159. *art.* 2. vel noua iniuria, quæ defuncto in eius cadauere fieri poteſt, vt notauit Suarez *de pœnit. diſp.* 22. *ſect.* 4. *num.* 13. & Vaſq. *quæſt.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 32. Tertius deſumitur ex conſuetudine, quem opus non eſſe explicare in confeſſione affirmauit Canus *relect. de pœnitent. p.* 5. Suar. *dicta diſp.* 22. *ſect.* 4. *num.* 15. Vaſq. *quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 7. *n.* 16. Sà *verbo, Confeſſio, n.* 23. aliàs obligareris bis eadem peccata fateri. Per accidens tamen obligari potes, ſi neceſſarium ſit Confeſſario, vt tuam diſpoſitionem, & obligationem perſpectam habeat.

12. Quinta, *quibus auxiliis*, id eſt, qui tibi fuerunt auxiliati in peccato. Horum declaratio neceſſaria non eſt, ſi eos ad tecum peccandum non induxeris. Quòd ſi induxiſti, diſtinguendum eſt cum Vaſq. *quæſt.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 3. & 21. an inductio ſit ad actum tibi, & inducto communem, vt cùm inducis mulierem ad fornicationem: quo caſu, cùm inuita actio eiuſdem ſit ſpeciei cum actu ſubſequuto, & ex alia parte ad ipſum referatur, vt pluribus allegatis firmat Vaſ. 1. 2. *diſp.* 102. *cap.* 4. D Thom. Sanch. *lib.* 1. *Decalog. c.* 6. probabile ſatis eſt, ſatisfacere integritati debitæ, ſi actum conſummatum declares, quin manifeſtes inductionem: quia inductio ſecundùm prædictos Doctores non eſt diſtinctum peccatum; ſed circunſtantia quædam aggrauans intra eandem ſpeciem. Si verò tuo exemplo, vel verbo ad aliud peccatum diſtinctum incitas, & moues; teneris ſine dubio fateri: quia ſunt duo peccata, vel duæ malitiæ diſtinctæ, quarum vna ad aliam non dirigitur. Quocirca, ſi vocaſti ſocium in adiutorem homicidij, vel interpoſuiſti nuncium, vt loquatur puellæ; teneris hanc circunſtantiam manifeſtare quia incitaſti ad illud peccatum diſtinctum ab eo quod tu commiſiſti: quia incitaſti ad locutionem puellæ, vel adiutorium homicidij, qui actus tibi non eſt communis ſicuti latiùs notauit Vaſq. *de pœnitent. dicta q.* 91. *art.* 1. *dub.* 5. *n.* 14.

Sexta eſt, *vbi*, quæ pertinet ad locum delicti, ob quem actus induit varias peccati ſpeces. Primò, ſi delictum eſt in loco publico, & coram perſonis, quæ inde peccandi occaſionem ſumunt, habet circunſtantiam ſcandali, vt notauit Sanch. *lib.* 1. *Decal. c.* 6. & diximus *tract.* 6. *de charit. diſp. vlt.* Secundò, ſi Miſſa in loco profano abſque vrgenti cauſa celebretur, vel ſi actio profana, quæ ſpecialiter ob reuerentiam loci ſacri interdicitur, ibidem fieri contingat, induit ſacrilegij ſpeciem, vt latè diximus *tract. de reuer. debita loc. ſac.*

13. Vltima circunſtantia eſt, *quando*, quæ tempus, quo delictum patratum eſt, denotat. Aliquibus placet, ſi die feſto delictum committatur, eſſe circunſtantiam neceſſariò fatendam. Sed contrarium meritò communis ſententia affirmat apud Nauarr. *in c. Conſideret, de pœnit. n.* 22. Couar. *in c. Alma mater.* 1. *p.* §. 5. *n.* 3. Suar. aliis relatis *diſp.* 22. *ſect.* 4. *n.* 22. Vaſq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *n.* 23. quia præcepto ſeruandi feſtum ſolùm aſtringeris audire Sacrum, & ab operibus ſeruilibus abſtinere. Hac enim actione, & omiſſione Deus colendus eſt illis diebus ex præcepto: aliæ verò actiones, & omiſſiones non ſunt eo die ſpecialiter prohibitæ, aut præceptæ. Idem eſt, quando eodem die duplici præcepto eiuſdem rationis ligaris ad rem aliquam faciendam, vel omittendam, vt ſi in die Dominica incidat Feſtiuitas Chriſti, vel Beatæ Virginis, aliàs ex obligatione ſeruanda, vel vigilia alicuius Sancti in Quadrageſima; violatio Feſti, vel Ieiunij vnicum eſt peccatum: quia vnicæ virtuti ſub eadem ratione aduerſatur. Secùs eſſet, ſi obligationes eſſent diuerſæ, qualis eſſet obligatio voti, & præcepti. Vide Nauarr. *in cap. Conſideret. de pœnitent. diſt.* 5. *n.* 58.

14. Secunda quæſtio, an peccatum dubium fateri neceſſum ſit, vt integritati confeſſionis fiat ſatis. Pro reſolutione ponendum eſt triplex dubium te habere poſſe de peccato. Primum, an ſit mortale, vel veniale. Secundum, an feceris. Tertium an confeſſus ſis. Inſuper, poteſt eſſe dubium, quod omnem aſſenſum excludit: vel poteſt eſſe dubium, quod ſecum trahit aſſenſum probabilem, etſi cum formidine, & timore alterius partis.

15. Et quidem, ſi probabile iudicium habeas, te non commiſiſſe tale peccatum, vel illud peccatum non eſſe mortale, vel iam eſſe confeſſum, durante eo iudicio probabili non teneris fateri, etſi probabilius ſit oppoſitum. Quia tibi conceſſum eſt opinionem probabilem ſequi, relicta probabiliori: at probabiliter iudicans, peccatum non eſſe mortale, vel non commiſiſſe, vel iam confeſſum eſſe, probabiliter iudicas liberum eſſe ab obligatione confitendi, cùm præceptuum ſolùm ſit de mortalibus non confeſſis confitendis. Et ita ſuſtinent Henriq. *libr.* 5. *de pœnit. c.* 4. *in fin.* Suar. *t.* 4. *de pœnit. diſp.* 22. *ſect.* 9. *n.* 5. & 6. Thom. Sanch. *lib.* 1. *ſum. c.* 10. *n.* 76. Bonac. & Layman. ſtatim referendi.

16. Verum, ſi poſt diligentem examinationem anceps ſis, an peccatum commiſſum ſit mortale, vel an illud commiſeris, vel an confeſſus fueris, communis ſententia defendit, teſte Nauarr. *cap.* 9. *num.* 14. Sylueſt. *verbo Confeſſio. numer.* 3. Suar. *diſput.* 22. *ſect.* 9. *num.* 1. & 2. Salàs 1. *quæſt.* 21. *tract.* 8. *diſput. vnic. ſect.* 5. *num.* 60. *in ſolut. ad* 4. Layman. *libr.* 5. *ſum. tract.* 1. *cap.* 1. §. 4. *num.* 37. innumeris relatis Sanch. *libr.* 1. *ſum. cap.* 10. *num.* 66. Bonac. *diſp.* 5 *de Sacram. quæſt.* 5. *ſect.* 2. *p.* 2. *difficult.* 4. *à num.* 1. te obligatum eſſe fateri. Et quidem quando certus es de delicto, dubius autem, an illud fa[ſſ]us fueris, eſt manifeſtum, quia eo caſu poſſidet confeſſionis præceptum, certaque illius obligatio, à qua ob dubiam cauſam liberari non debes. At quando anceps es, nec te determinare potes ad ferendum iudicium, an peccatum commiſſum mortale ſit, vel an illud commiſeris. Ægid. de Coninch. *diſp* 7. *de pœnit. dub.* 8. *conc.* 2. cui fauet Layman. *ſuprà*, cenſet te non eſſe obligatum. Quia, vt ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. conſtat, ſolùm obligaris ea peccata fateri, quæ poſt diligentem excuſſionem habueris in conſcientia: at in conſcientia non habentur peccata, quæ ignorantur eſſe commiſſa, ita vt nec probabile iudicium de illis efformari poſſit. Secundò explicans Concilium, quæ peccata tenearis fateri, expreſſit *dict. ſeſſ.* 14. *can.* 7. mortalia peccata quoad ſpeciem, & numerum, circumſtantiaſque aggrauantes. Cùm ergo dubij peccati nullam fecerit mentionem non videtur ex obligatione confeſſioni ſubiiciendum, aliàs Concilium diminutè proceſſiſſet in aſſignatione materiæ neceſſariæ. Et confirmari poteſt ex reg. *Contra eum de reg. iuris, in* 6. vbi dicitur, contra eum, qui legem potuit dicere, apertiùs eſt facienda interpretatio. At Concilium potuit apertiùs ſignificare peccata dubia eſſe fatenda, ſi neceſſariò fatenda ſunt. Ergo, &c. Item ex leg. *Quicquid aſtringendi ff. de verborum obligationib.* ibi: *Quicquid aſtringendæ obligationis cauſa dictum eſt, id niſi palam exprimatur, omiſſum eſſe cenſendum eſt.* At dubia peccata non expreſſit palam Concilium eſſe fatenda. Ergo fideles adſtringi non debent ad eorum manifeſtationem. Tertiò, delictum in dubio præſumi non debet; ſtat enim poſſeſſio pro innocentia & libertate. Quartò nullus tanquam delinquens eſt ſubiiciendus iudicio, niſi eius delictum aliqualiter probatum fuerit.

17. Veriùs tamen eſt, ſtante eo dubio, te obligatum eſſe prædicta peccata dubia fateri. Moueor præcipuè ob communem ſententiam. Et quia Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. ſolùm excepit ab obligatione confeſſionis peccata venialia: ergo mortalia dubia ſub obligatione incluſit. Cùm verò vrges, ea peccata dubia non eſſe in conſcientia; dicendum eſt, non eſſe in conſcientia certò, & infallibiliter; benè tamen ſub dubio. Quod ſufficit, vt ſub dubio confiteri debeant. Neque obſtat dubij peccati non feciſſe Concilium expreſſam mentionem: ſatis enim illud indicauit, cùm ſola venialia excepit. Prætérquàm quòd certa definiuit, dubia opinionibus Theologorum remiſit: regula enim illa iuris, *Contra eum*, &c. non loquitur de legibus, vt aduertit ibi Gloſſa *circa finem*: quia in legibus nihil eſt obſcurum, & ambiguum, cap. *Erit lex. diſt.* 4. Quòd ſi in eis videatur aliquid ambiguum, recurſus fiet ad concedentem, penes quem eſt interpretatio, cap. *Cùm veniſſent. de iudicis.* cap. *Inter alia de ſentent. excommunicat.* Quapropter regula illa loquitur de iudiciis, & contractibus, in quibus ſemper fit interpretatio aduerſùs contrahentem, neque ſuam mentem clarè explicantem. Deinde non obeſt, quòd in dubiis nemo præſumatur delictum commiſiſſe, neque ob id adſtringi poſſit, & obligari iudicio, ibique puniri; quia id veriſſimum eſt in ordine ad punitionem; ſecùs ad medicinam animæ ſalutarem.

PVNCTVM X.

Expenduntur caſus, qui ſecundùm communem ſententiam integritati confeſſionis culpabiliter obſtant.

1. *Omiſſio mortalis commiſſi, & non confeſſi, obſtat integritati confeſſionis.*
2. *Secundò obſtat, ſi culpabiliter omittas conſcientiæ examinationem debitam.*
3. *Qualis examinatio requiratur.*
4. *Mendacium in materia neceſſaria, ſecùs in voluntaria, & non integra, Sacramenti obſtat integritati.*
5. *Plures oppoſitum cenſent.*
6. *Fit illis ſatis.*
7. *Simulare peccatum eſſe abſolutum, cùm tamen non ſit; aliqui videntur ſentire integritati non obeſſe.*
8. *Diſplicet prædicta ſententia.*

9. *Conſiteri leuia peccata ordinario Confeſſori, aliis grauiora; ſi vna, vel altera vice fiat, non obſtat integritati.*

10. *Si frequenter, plures cenſent obſtare. Sed oppoſitum verius.*

1. PRimus caſus, & omninò certus integritati confeſſionis culpabiliter obſtans, eſt ſi nulla legitima cauſa intercedente, omittas fateri aliquod peccatum mortale commiſſum, & non confeſſum: violas enim præceptum à Chriſto datum in inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ confitendi omnia mortalia, quæ poſt diligentem inquiſitionem memoriæ occurrerint, fuiſſe commiſſa, vti declarauit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. & *can.* 7. & omnes.

2. Secundus eſt, ſi culpabiliter omittas, inquiſitionem facere de peccatis mortalibus commiſſis. Cùm enim ex dicto præcepto obligatus ſis omnia peccata mortalia confiteri, conſequenter obligaris ea in memoriam reuocare, vt iudicio confeſſionis ſiſtere poſſis, vti ſuppoſuit Concil. *dicto cap.* 5. illis verbis; *Poſt diligentem inquiſitionem.* & illis: *Poſtquàm quis diligentius ſe excuſſerit, & conſcentiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras explorauerit,* &c. & tradit Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 4. *ad finem.* Nauarr. *c.* 9. *n.* 13. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 5. Filliucius *tract.* 7. *c.* 4. *quæſt.* 10. Suar. *de pœnit. diſp.* 22. *ſect.* 11. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacr. quæſt.* 5. *ſect.* 2. *pun.* 1. §. 1.

3. Sed, quam diligentiam præſtare debeas, ne tibi peccatorum obliuio culpæ tribuatur, certa regula definiri non poteſt ſed arbitrio prudentis remittendum eſt, ſpectata qualitate perſonæ, diuturnitate temporis, & conſuetudine peccandi, Generaliter verò dici poteſt, eam diligentiam adhibendam eſſe, quæ à viro prudenti adhiberetur in re magni momenti. Rudes verò, & imperiti conſilio Confeſſarij iuuantur; alioquin diligentiam ſufficientem non appoſituri, vt benè Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 9. *n.* 71. Henriq. *lib.* 5. *c.* 5. Hac diligentia appoſita, ſi numerum peccatorum explicare non potes, explica plus, minúſue. Item, ſi ſpeciem peccati non recordaris, ſed ſolùm genus; explica genus, quia eſt materia ſufficiens, & neceſſaria, vt optimè docuit Nauarr. *cap.* 10. *n.* 7. Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 1. *n.* 8. Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 9. *n.* 95. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 8. *n.* 7. Nunquam tamen teneris peccata ſcribere, tametſi timeas probabiliſſimè, eorum non eſſe in confeſſione recordaturum: quia eſt extraordinaria diligentia, & non leuibus periculis expoſita, vt dixit Vaſq. *de pœnitent. quæſt.* 91. *art.* 1. *dub.* 6. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 10. *n.* 4. Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 9. *n.* 72.

4. Tertius eſt, mendacium in confeſſione commiſſum, quod in materia neceſſaria omnes Doctores docent, integritati confeſſionis obeſſe: quia iudicium confeſſionis grauiter illuditur. Contingit hoc mendacium primò, ſi peccatum mortale commiſſum abſque legitima cauſa deneges. Secundò, ſi non cōmiſſum fateatis, (niſi fortè ignorantia te excuſet, ſicuti excuſat rudes, & ignaros, exiſtimātes, nullius peccati reos eſſe ſi numerum peccatorum augeant.) Tertiò, ſi peccatum mortale ita extenues, vt veniale concipiatur, vel è contra veniale ita aggraues, vt mortale eſſe credatur: quia mortale peccatum à veniali in eſſe moris pluſquàm genere differunt. Verùm, ſi mendacium circa materiam voluntariam, nempe peccata venialia verſetur, communior ſententia docet, integritati confeſſionis non obſtare, dūmodo alia materia legitima ſubiiciatur. Quia leuiter tantùm iudicium confeſſionis læditur ob mendacium commiſſum circa materiam, cuius nullam pœnitens habet obligationem confeſſioni ſubiiciendi, Syluest. *verbo Confeſſio.* 1. *q.* 8. Sotus *in* 4. *diſt.* 18 *q.* 2. *art.* 4. *concl.* 3. Nauarr. *c.* 21. *n.* 37. Saà *verbo, Confeſſio, n.* 12. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 10. *n.* 7. Vaſq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 7. *n.* 4. Coninch. *de pœnit. diſp.* 6. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 8. *in fine.* Notanter dixi, *dummodo alia materia confeſſionis legitima ſubiiciatur:* ſi enim tantùm peccatum fictum ſubiiceretur; nemini dubium eſſe poteſt, confeſſionem irritam reddi: quia nequit effici Sacramentum abſque materia, quale non peccatum à pœnitente non commiſſum.

5. Sed aduerſus hanc communem ſententiam firmatur Paludan. *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 2. *art.* 3. *n.* 12. Bonau. *art.* 1. *q. n.* 2. *p. diſt.* Caietan. *in ſumm. verbo, Confeſſio, condit.* 4. Armilla *eodem n.* 5. Ledeſm. 2. *part.* 4. *q.* 5. *art.* 4. *dub.* 4. aſſerentes, quodlibet mendacium, etiam circa venialia peccata, eſſe peccatum mortale, ac proinde Sacramenti integritati obeſſe. Mouentur: quia ſubiicis abſolutioni materiam indebitam, verbi gratia, peccatum non commiſſum: Sacerdos enim abſolutionem tibi præſtat de his omnibus, quæ illi faſſus es. Si ergo fateris illi peccatum, quod non cōmiſiſti, ab illo te abſoluere intendit. Ergo profert formā ſuper materiam indebitam, quod eſt graue ſacrilegium. Et confirmari poteſt exemplo Euchariſtiæ: ſi enim cum pane triticeo aliquas formas ex hordeo ſupponeres Sacerdoti conſecrandas; certū eſt, te peccaturum mortaliter; tametſi forma conſecrationis non fruſtraretur omninò. Ergo à fortiori peccabis, ſupponens Sacerdoti peccata venialia non cōmiſſa abſoluenda: ſiquidē ob hanc ſuppoſitionem forma abſolutionis circa materiam aliàs legitimam habere non poteſt effectum.

6. Verùm à communi ſententia ob hanc rationem recedendum non eſt, aliàs probaret, te fatentem aliquod veniale abſque dolore legitimo ad eius remiſſionem, tametſi alia mortalia ſimul fatearis, peccaturum mortaliter, neque ab vllo peccato abſolui. Quapropter dicendum eſt, abſolutioni non ſupponi peccata non commiſſa, neque commiſſa, & abſque dolore confeſſa; ſed ſolùm ſupponi quæ ritè faſſus ſis. Nam vt inquit Vaſquez *quæſt.* 91. *art.* 1. *dub.* 7. *num.* 13. abſolutionis forma non determinatè hæc aut illa peccata ſignificat; ſed vagè, hoc eſt, illa peccata, circa quæ pœnitens eſt diſpoſitus. Secùs eſt in conſecratione Euchariſtiæ, cuius pronomen, *hoc*, tamen materiam præſentem determinatè ſignificat. Eandem ferè doctrinam tradit Suarez *diſp.* 22. *ſect.* 10. *num.* 8. aſſerens, formam abſolutionis non ſignificare immediatè peccata, neque effectum circa illa, ſed immediatè ſignificare pœnitentem, & effectum circa illum: pœnitens enim eſt, qui abſoluitur collata gratia peccatorum remiſſiua.

7. Quartus eſſe poteſt ſimulatio à mendacio diſtincta, quam dupliciter exiſtimo poſſe contingere. Primò indicando peccatum mortale, quod præſenti confeſſioni abſoluendum ſubiicis, eſſe iam alia vice abſolutum. Secundò, ſi Confeſſori ordinario indices tantummodo peccata leuia, cùm tamen grauia committas, quæ alteri manifeſtas.

Quoad primam ſimulationem, graues Doctores affirmare videntur, integritati confeſſionis non obeſſe, quod indices peccatum mortale quondam fuiſſe commiſſum, & iam ab eo eſſe abſolutum, cùm tamen nec longè ab ea confeſſione commiſſum fuerit, neque alia vice fuerit abſolutum. Sic Thom. Sanch. *lib.* 1. *in decalog. cap.* 10. *num.* 71. Bonac. *diſp.* 5. *de ſacram. quæſt.* 5. *ſect.* 2. *punct.* 2. §. 3. *in fine. num.* 5. Indicat Paul. Layman. *libr.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 5. *verſ. Secundò, non prohibetur.* vbi dicit, ſi pœnitens ad confeſſionem afferat peccata ſuperioribus confeſſionibus rite explicata, & remiſſa, decens eſt de ea te confeſſarium admonere, vt is præſentem pœnitentis ſtatum cognoſcere, & conformem pœnitentiam decernere poſſit. Notandum verbum, *decens*, quod obligationem non importat. Suarez *diſput.* 22. *ſect.* 9. *num.* 2. quem ſequitur Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 8. *conc.* 4. affirmat confitentem peccatum mortale, de quo dubius eſt, an faſſus fuerit, non eſſe obligatum, dubium manifeſtare. Ergo manifeſtè ſentit, quod peccatum ſit cōnfeſſum, vel non confeſſum, non pertinere ad neceſſariam confeſſionis integritatem. Fauetque huic ſententiæ praxis communis fidelium, generalem confeſſionem inſtituentium, qui omnia ſua peccata declarant abſque diſtinctione illorum, quæ ritè fuerunt confeſſa, quæ non. Ratio eſt: quia idē eſt peccatum, ſiue confeſſum ſit & remiſſum, ſiue non, ob confeſſionem enim, & remiſſionem non variatur peccati ſpecies non ſolùm in ſe, ſed in ordine ad iudicium confeſſionis, cùm hoc iudicium æquè exerceri poſſit circa peccata confeſſa, ac ſi nunquam confeſſa fuiſſent: ſicuti exerceri poteſt circa peccata per cōtritionem remiſſa, ac ſi nunquam remiſſa fuiſſent. Quod ſi dicas, inde inferri, Confeſſarium exercere nō poſſe officium medici, & iudicis circa pœnitentem, eò quòd exiſtimet, ab eo peccato curatum eſſe, & pœnam debitam ſubiiſſe? Reſponderi poteſt, non prohiberi confeſſario officium medici exercere, ſi pœnitens eo indiget. At credere poteſt, pœnitentem, qui peccatum præſens, ac ſi præteritum fuiſſet, & antea confeſſum manifeſtaret, eo non indigere: quia obligatus eſt ſe ita diſponere, vt nulla ſpeciali medecinæ applicatione indigeat. Idem dicendum eſt de officio iudicis, obligatur namque pœnitens à confeſſario expoſtulare, eam pœnitentiam ſibi imponi, quæ communiter illis peccatis non confeſſis imponi ſolet, vel eam propria voluntate exhibere, vel tempore Iubilei confiteri, in quo nulla alia pœnitentia neceſſaria eſt, præter Iubilei lucrationem.

8. Cæterum prædictæ ſententiæ acquieſcere nunquam potui. Nam eſto eſſe confeſſum, vel non confeſſū reputetur peccato quoad ſuam eſſentiā circunſtantia extrinſeca, non tamē quoad iudicium confeſſionis: ſiquidem ea circunſtantia præſtat peccato eſſe materiam voluntariam; cùm tamen ea circunſtantia ſecluſa, neceſſaria materia erat. At iudicium de materia neceſſaria, vel libera diuerſiſſimum eſt, vt probari poteſt in iudicio de peccatis mortalibus, vel venialibus. Ergo, &c. Deinde eſto pœnitens ſe diſponere poſſit, vt nulla medicinæ applicatione indigeat, nullaque graui pœnitētię applicatione: quia accedere poteſt curatus, & ſatisfactione de peccatis exhibita, vel cū intentione lucrandi Iubileum. At ex vi confeſſionis impedire non poteſt Confeſſario, ne medici, & iudicis officiū exerceat, prout oportet. Si autē liceret peccata recentia, & nunquā cōfeſſa ſimulare eſſe vetera & cōfeſſa ex vi cōfeſſionis impediretur Confeſſario officiū medici & iudicis, cùm neceſſariò deberet exiſtimare, pœnitentē vlla medicina etiam præſeruatiua indigere, vllaue graui ſatisfactione, vtpote qui medicinā, & ſatisfactionem conuenientem executus ſit. Prætereà ex oppoſita ſententia non leuia inconuenientia inferūtur. Primum poſſe pœnitentem eadem peccata mortalia repetentem, toto vitæ decurſu tranſire, quin confeſſarius ſtatum ſuæ conſcientiæ agnoſcat. Qua enim ratione ſemel licet peccata recentia, & non confeſſa, ſimulare, eſſe vetera, & confeſſa; eadem licet ſæpè, imò ſemper ſimulare. Secundum, hac ſimulatione tollitur frænum confuſionis, & verecundiæ, quæ ex peccati grauibus legitimè confeſſis oriri ſolent; quæque pœnitentem

Digitized by Google

tem detinent, ne iterum prolabatur. Tertium, poſſet Confeſſarius abſolutionem pœnitenti præſtare; tametſi ſciter aliquorum peccatorum mortalium expreſſum dolorem non habere, modò alicuius peccati dolorem habeat: quia cùm ea peccata confiteantur tanquam materia voluntaria; ſicuti poterant ex Confeſſarij iudicio, abſque graui culpa taceri, ſic manifeſtari ſine expreſſo dolore poterunt. Quæ omnia falſa, & abſurda ſunt; & nullatenus admittenda.

9. Quoad ſecundam ſimulationem, quæ eſt leuia peccata Confeſſario ordinario manifeſtare, aliis grauiora; dicendum eſt, id licitum eſſe vna, vel altera vice, vt probat vſus deſignandi, ſtatis temporibus, Confeſſoris extraordinarij Religioſis. Etenim contingere poteſt, pœnitentem, præcipuè fœminam, caſu in peccatum carnis labentem graui pudore, & verecundia detineri, ne ſuum peccatum Confeſſori ordinario manifeſtet. Certè eo caſu conſulerem, extraordinarium adiri, vt liberiùs, & apertiùs confiteretur, & ne periculo exponeretur ſubiicendi grauitatem peccati, aliquámque illius circunſtantiam. Quapropter reprehenſione digni ſunt Confeſſarij, qui ſuos ordinarios pœnitentes aliena confeſſionalia aliquandò adeuntes obiurgant.

10. At, ſi non ſemel, ſed ſæpè peccata mortalia, in quæ frequenter incidis, alteri ab ordinario fateatis; affirmat Victor. *de confeſſ. n.* 196. & inclinat Syluest. *verbo Confeſſio,* 1. *n.* 8. illicitum eſſe, & integritati confeſſionis obeſſe, ob hypocriſim, & impedimentum, quod correctioni præſtatur. Cæterùm exiſtimo, nullum eſſe peccatum, ſi peccata mortalia legitimo Confeſſori, & cum vero dolore, rectáque diſpoſitione fatearis. Nam cùm ille ſit legitimus Confeſſarius, ad quem non es prohibitus accedere, nulla apparet in hoc acceſſu turpitudo. Quòd verò poſteà ad Confeſſarium ordinarium accedas pro peccatorum venialium abſolutione, ne bonam famam & opinionem apud illum amittas, in cauſa eſſe non poteſt alicuius graui culpæ: ſiquidem non fictione virtutum, ſed occultatione defectuum, quos manifeſtare non teneris, bonam famam, & opinionem retinere procuras. Timendum verò tibi eſt, ne humanum honorem quærens, Confeſſarios incognitos adeundo, ſalutem tuæ animæ amittas; vel, quia ipſi neſciunt tibi mederi; vel, quia tu ad illos accedis abſque vero propoſito emendationis. Atque ita ſuſtinent Nauarr. *cap.* 21. *numer.* 40. Suar. *de pœnitent. diſp.* 22. *ſect.* 1. *numer.* 11. Henriq. *lib.* 5. *de Sacram. c.* 16. *n.* 6. Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *de pœnit. dub.* 4. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 8. *numer.* 14.

PVNCTVM XI.

Expenduntur communiores caſus, in quibus integritas confeſſionis non eſt ex obligatione ſeruanda.

1. *Integritas confeſſionis omnium peccatorum, quæque materialis vocatur, non eſt de Sacramenti eſſentia, ſed de præcepto: ſecus formalis.*
2. *Ob phyſicam impotentiam licitè omittitur integritas.*
3. *Item, ob impotentiam moralem, & qualis hæc ſit.*
4. *Non eſt omittenda integritas ob vitandum Confeſſarij malitioſum peccatum.*
5. *Si abſque graui tuo incommodo damnum, tam temporale, quàm ſpirituale Confeſſarij, vitare potes, teneris.*
6. *Qualiter poſſis peccatum manifeſtare, ex cuius manifeſtatione complex agnoſcitur? Plures cenſent te manifeſtare non poſſe.*
7. *Verius eſt poſſe, & debere.*
8. *Ob defectum iuriſdictionis omittitur integritas, de quo infrà.*
9. *An eſſe poſſit confeſſio formaliter integra, nullo declarato peccato in particulari? Negant aliqui.*
10. *Verius eſt oppoſitum.*
11. *Concedenda eſt neceſſariò abſolutio in prædicto caſu.*
12. *Signa contritionis exhibenda ſunt in ordine ad abſolutionem, & ſic debent præſumi exhibita in articulo mortis.*
13. *An ſub conditione expediat, eam abſolutionem miniſtrare.*

1. PRæmittendum eſt, integritatem confeſſionis conſiſtentem in manifeſtatione omnium mortalium vni, eidémque Confeſſario, non eſſe de ſacramenti ſubſtantia; ſed ſolùm ex præcepto diuino, cuius obligatio ceſſat, cùm commodè ſeruari non poteſt. Aliàs ſacramentũ Pœnitentiæ rectè inſtitutum non eſſet: ſiquidem ſæpè ob impotentiam pœnitentis, non ſolùm moralem, ſed phyſicam, impoſſibilis eſt omnium peccatorum declaratio; ideóque Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. ſolùm dixit, peccata, quæ poſt diligentem inquiſitionem memoriæ occurrerint, eſſe Confeſſario manifeſtanda: quaſi ſupponens, plurium obliuionem eſſe poſſe. Atque ita Doctores duplicem in confeſſione integritatem diſtinguunt aliam vocant materialem, in qua omnia peccata commiſſa ab vltima confeſſione manifeſtantur: aliam formalem, in qua manifeſtantur peccata, quæ abſque graui incommodo manifeſtari poſſunt, ſeu quæ ex obligatione præcepti diuini manifeſtanda ſunt. Hæc formalis integritas, tum ſacramenti effectui, tum eius valori ſemper neceſſaria eſt, ſiquidem illam omittens committit peccatum mortale, quo cum Sacramenti valor, & effectus conſiſtere non poteſt. Integritas verò materialis neceſſaria non eſt, neque ad valorem ſacramenti, neque ad eius effectum, quippe ſanctè, & iuſtè multoties omittitur. Et in his conueniunt Doctores, vt videre eſt apud Suarez *diſp.* 23. *in princ.* Vaſq. *quæſt.* 91. *art.* 2. *de pœnitentia, dub.* 2. Ægidius de Coninch. *diſput.* 7. *de pœnitent. dub.* 1. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 8. *num.* 2. Difficultas ergo eſt in enumerandis caſibus, in quibus abſque integritate materiali facere poſſis confeſſionem materialiter integram, & effectum ſacramenti recipere.

2. Primus eſt, ob phyſicam impotentiam, quæ multipliciter contingit. Primò, ſi diligenti examinatione præmiſſa recordari non potes peccatorum omnium, quæ commiſiſti. Etenim eo caſu ſatisfacis declarando, quæ tibi memoriæ occurrerint, vt ſatis colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. Quinimò, ſi in horum obliuione venialiter tantùm culpabilis exiſtis, non obinde integritas formalis confeſſionis læditur, vt tanquàm certum ſupponit Coninch. *diſp.* 7. *de pœnitent. dub.* 9. *numer.* 70. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 8. *numer.* 5. Non enim ex veniali negligentia tranſgreſſio mortalis oriri poteſt. Secundò contingit, ſi ob impotentiam linguæ, vel quia mutus es, vel balbutiens, vel alterius idiomatis, nequis omnia peccata explicare; potes abſolui, explicatis iis, quæ commodè potes, vti notarunt Lopez *inſtit. moral. cap.* 27. Henriq. *lib.* 5. *de Sacram. cap.* 12. *numer.* 3. Layman. *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 8. *numer.* 9. Tertiò, ſi periculum adſit è vita diſcedendi abſque abſolutione, ſi velis omnia peccata fateri; poteris aliquo, vel aliquibus explicatis, abſolui, poſtmodum, ſi ſuperuixeris, reliqua manifeſtaturus. Sa. *verbo, Abſolutio, num.* 9. Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 1. *num.* 2. Layman. *ſuprà, num.* 9. Quartò, ſi Sacerdos non poſſit, & tuam, & aliorum eodem periculo laborantium confeſſionem integram excipere, poterit & tibi, & aliis, audito vno, vel altero peccato, abſolutionem impendere, vti dixit Tolet. *libr.* 3. *c.* 20. *n.* 5. Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 9. *n.* 74. Henriq. *lib.* 5. *c.* 12. Layman. *n.* 10.

3. Secundus eſt, ob impotentiam moralem, quæ cenſetur adeſſe, quoties abſque graui incommodo confeſſioni extrinſeco vitæ, honoris, & fortunarum proprio, nequis integram facere confeſſionem: quia cum integritas confeſſionis ſit ex iure poſitiuo, non cenſetur graui iactura interueniente obligare: lex enim Chriſti ſuauis eſt, & onus eius leue. Sic ex communi ſententia tradunt Syluest. *verbo, Confeſſio,* 1. *q.* 18. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *q.* 2. *art.* 5. Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 2. Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 9. *n.* 75. Layman. *l.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 8. *n.* 11. Id, quod dictum eſt de damno proprio, extendi debet ad alienum: quippe lege charitatis teneris proximum diligere, ſicut te ipſum. Vnde, ſi ob vitandum proprium damnum integritatem confeſſionis omittere potes; poteris ob vitandum alienum. Atque ita docent Suar. Coninch. Layman. & alij.

4. Dices, inde inferri, integritatem confeſſionis eſſe omittendam, ſi timeas, Confeſſarium ex manifeſtatione tui delicti ſumpturum occaſionem peccandi: quia ſi ob vitandum damnum corporale tibi licet confeſſionis integritatem omittere; à fortiori ob vitandum ſpirituale damnum licebit. Et ita ſuſtinet Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 2. *à n.* 2. *& ſeqq.* Coninch. *diſp.* 7. *dub.* 9. *n.* 75. Monent tamen & bene ij Doctores, non eſſe hæc delicta facilè de Confeſſario præſumenda.

Reſpondeo, negando ſequelam. Eſt enim diuerſa ratio damnis temporalis ac peccati: damnum namque temporale abſque voluntate contingit, ſecus peccatum. Adde ob vitandum ſcandalum præcepta omittenda non eſſe, vti latè probaui *tract. de charit. diſp. vlt. de ſcandalo, punct.* 16.

5. Illud eſt certum, ſi abſque graui incommodo vitare potes damnum, ſiue temporale, ſiue ſpirituale, alterum confeſſarium adeundo, vel aliquantulum confeſſionem differendo, ſine dubio teneris: quia præceptum diuinum de integritate confeſſionis ſeruandum eſt, quoties abſque detrimento graui ſeruari poteſt, vti docuit Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 2. *n.* 7. Ægid. de Coninch. *n.* 77. Dixi, *aliquantulum confeſſionem differendo.* Diu namque non teneris differre, maximè ſi peccato alio mortali graueris, quod potes abſque prædicto periculo manifeſtare: quia graue damnum eſt, te fructu ſacramenti diu eſſe priuatum. Suar. & Coninch. *loc. alleg.*

6. Hinc inferunt graues Doctores, te retinere poſſe peccatum, imò debere, ex cuius manifeſtatione neceſſariò ſacerdos complicis notitiam de graui peccato eſt habiturus. Quia graue damnum complici euenit, bonam famam & æſtimationem apud confeſſarium amittendi, quam pluris æſtimat, quàm

Digitized by Google

mediocrem diuitiarum copiam. Sic Innocent.& Hoſtienſ. *in cap. Omnis vtriuſque ſexus.De pœnitent.& remiſſionib.*Viguerius *in ſum.cap.*16.§.4.*n.* 17. Nauarr. aliis relatis *in cap. Conſideret.de pœnitent diſt.*5.*num.*98. *& in ſumm. capit.*7.*num.*3. Armilla *verbo Circumſtantia.num.*11.Layman.*ex parte libr.*5.*ſum.tract.*6.*c.*8.*num.*12.*conc.*2.Sed in hac re ſupponendum eſt cum Suar.*vbi ſupra, & diſp.*34. *ſect.*2. *in princ. & n.*15. Vaſq. *quaſt.*91.*artic.*2.*dub.*3. *num.*1. Nauarr. *cap.*7. *num.*5. Henriq. *libr.*5.*cap.*9.Petrus Nauarr.*libr.*2.*de reſtitut.cap.*4.*n.*263. Laymann.*libr.*5.*ſumm.tract.*6.*c.*8.*n.*12.te abſque graui difficultate non poſſe alium Confeſſarium adire, cui peccati ſocius ignotus ſit, neque poſſe aliquantulum confeſſionem differre, ex cuius dilatione ſperes manifeſtare poſſe peccatum abſque complicis infamatione.Deinde ſupponendum eſt,ex manifeſtatione peccati complicis nullum aliud damnum ſequi,præter prauum complicis conceptum apud Confeſſarium: nam ſi prudenter timeres Confeſſarium inde ſumpturum occaſionem complicem malè tractandi,vel infamandi,aliudve graue damnum inferendi, certum eſt, vt ex ſupradictis conſtat, te debere illius peccatum celare,& ſolum manifeſtare poſſe, & debere quicquid neceſſarium fuerit ad prædictum damnum euitandum.Iis poſitis.

7. Verius eſt, te poſſe & debere integram confeſſionem facere tametſi complicis fama grauiter apud Confeſſarium lædatur.Sic S.Thom.*in* 4.*diſt.*16 *quaſt.*3. *art.*2. *qq.*5. Paludan. *diſt.*17.*quaſt.*2.Caiet.*verbo, Confeſſio,condit.* 3.Vaſq. *quaſt.* 91. *artic.*2.*dub.*3.*num.*13. Suar. *diſput.* 34. *ſect.* 2. *num.*13. Ægid. de Coninch.*diſput.*7.*dub.*9.*num.*89.Layman. *ex parte loco citato.* Petr.Nauarr. *l.*2.*c.*4. *n.*275. & alij plures apud ipſos. Moueor primò:quia hæc famæ,& bonæ opinionis amiſſio ex ipſamet confeſſione integrè illi ſacerdoti facta neceſſariò oritur,ſicuti oritur propriæ famæ,& æſtimationis amiſſio ex eiuſdem peccati manifeſtatione. At ob huiuſmodi damnum proprium euitandum, quia confeſſioni eſt intrinſecum, nequis peccatum proprium celare: ergo nec celare potes ob damnum alienum vitandum. Tum quia huic damno ſocius criminis, cùm peccatum commiſit, ſe ſubiecit. Tum quia ad propriam famam tuendam ſtrictius ius habes, quàm ad tuendam alienam. At non obſtante illo ſtrictiore iure, obligaris peccatum proprium manifeſtare. Ergo obligari debes,tametſi alienum manifeſtetur. Secundò manifeſtare peccatum alterius non eſt intrinſecè malum; ſed ſolum quando abſque rationabili cauſa fit,ſicuti notauit D.Thom. 2.2. *q.*73. *artic.* 2. & videtur decidi c.*Hoc videtur.*2.2. *q.* 5. & conſtat ex his quæ Deo dante dicemus *tract. de reſt.* vbi gratia impediendi damni alteri impendentis,& accipiendi conſilij,vel auxilij,licet peccatum alterius aperire:ſed in præſenti caſu datur rationabilis cauſa, vt complicis peccatum manifeſtetur. Ergo licita eſt manifeſtatio.Minorem probo: nam huius Sacramenti Inſtitutio eſt, vt quilibet ſua peccata integrè iudicio confeſſionis ſubiiciat: quam inſtitutionem ſeruare, maioris conſiderationis eſſe videtur,quàm fama proximi apud Confeſſarium.Deinde ſi propter conſilium accipiendum licitum eſt pœnitenti,quando illo indiget,complicis peccatum manifeſtare, vt multis relatis docet Vaſq.*dicta quaſtione* 91.*art.*2.*dub.*3.*num.*25.*&* 27.à fortiori licebit ob ſeruandam integritatem confeſſionis, & puritatem ſuæ inſtitutionis: præcipuè,cùm plures vtilitates ex tali manifeſtatione pœnitenti proueniant. Etenim fructus ſacramenti augetur ob humilitatem, & pudorem ex peccati manifeſtatione conceptum,iuuatur pœnitens,ne iterum reincidat, liberatur ſub onere iterum examinandi conſcientiam; & ſubiiciendi illud peccatum iudicio ſacramentali, quod vt bene aduertit Suar.*diſp.*34. *ſect.* 2. *numer.*9. non leui eſt æſtimatione dignum. Nam ſi obligatur pœnitens ad occultandam complicis circumſtantiam, obligabitur ſæpe ad bis confitendum peccatum, ſemel ſub aliqua ratione generali,& iterum ſub aliqua ſpeciali,verbi gratia,ſi deliquit cum ſorore,tenebitur confitens Confeſſario agnoſcenti ſororem, illicitum concubitum manifeſtare; poſtmodum nacta occaſione Confeſſarij ignoti, tenebitur impium inceſtum declarare. Hinc infertur, non ſolùm poſſe, ſed debere manifeſtare, tametſi complex cognoſcatur:quia præceptum ſeruandi integritatem vrget,quoties ſeruari poteſt. Tertiò probo. Reus,& teſtis legitimè à Iudice interrogati de crimine tenentur illud fateri, tametſi ſocius criminis reueletur:quia Iudex poteſtatem habet inquirendi delictum, qualiter eſt. At Sacerdos in ſacramentali foro poteſtatem habet cognoſcendi,& iudicandi omnia delicta pœnitentis,ſicuti ſunt commiſſa.Ergo ipſe non ſolùm poteſt,ſed etiam tenetur declarare. Et ex his fundamentum oppoſitæ ſententiæ manet ſolutum.

8. Tertius eſt ob defectum iuriſdictionis in Sacerdote ratione reſeruationis, vel ob nimiam Prælati occupationem, de quo *infrà*,cùm de caſuum reſeruatione fuerit ſermo.

9. Supereſt quæſtio,an dari poſſit confeſſio formaliter integra,tametſi nullum peccatum in particulari expreſſeris:ſæpè enim contingit, moribundum ita eſſe ſenſibus deſtitutum, vt nullum peccatum in particulari explicare poſſit:ſigna tamen contritionis adhibet,vel adhibuit. Dubiũ ergo eſt,an hæc doloris ſignificatio cenſeatur legitima confeſſio, vt poſſit ei abſolutio impendi:Negant Canus *c.p. relectionis,de pœn.fol.*128. §.*At inhærendo.*Sotus *in* 4.*diſt.*18. *quaſt.*2. *art.*5. Nauarr.*c.*26. *n.*27.*&* 28.Mouentur:quia ad abſolutionem præcedere debet cauſæ cognitio:ſiquidem nemo ſententiam dicere poteſt cauſa incognita: abſolutio autem eſt ſententia, vt colligitur ex Trident.*ſeſſ.*14.*cap.*5.Sed ex eo,quod ſigna contritionis exhibeas,& confeſſionem petas,nullam tuorum peccatorum notitiam præbes:ſolùm enim declaras, te peccatorem eſſe: quod omnibus hominibus eſt commune, & ante talem confeſſionem Sacerdoti notum.Ergo,&c.

10. Nihilominus contraria ſententia, ſcilicet, prædictum pœnitentem ſigna contritionis præſente Sacerdote, imò eo abſente exhibentem in ordine ad abſolutionem obtinendam ſufficienter diſpoſitum eſſe,vt abſolutionis beneficium in præſentia conferatur,docent poſt alios antiquiores,Henriq.*lib.*6. *cap.*10.*n.*7.Suar.*diſp.*23. *ſect.*1. *n.*5.Vaſq. *quaſt.*91. *art.*1. *dub.*3. *n.*3.Valent.*tom.*4.*diſp.*7.*quaſt.*11.*punct.*1.Tolet.*lib.*3.*cap.*8 *n.*2. Coninch.*diſp.*7.*dub.*10.*concl.*1.*&* 2.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*6. *cap.*8.*num.*4.Bonac.plures referens *diſp.*5.*de Sacram quaſt.*5. *ſect.*2.*punct.*2.§.4. *difficult.* 4. *num.* 7.& deciditur expreſſe in Concil.Carthagin.III. *can.*34. & Concil.Carthag. IV. *can.*76. & Conſil.Araſican.I.*cap.*12.& à Leone I.*epiſt* 91. *ad Theodor.* quæ referuntur in cap. *Is, qui pœnitentiam* 26.*q.*6. &c. *Agnouimus,eadem cauſa,& quaſt.*&c.*Multiplex.de pœnitent.diſt.*1. Quæ omnia de Pœnitentiæ Sacramento loquuntur, vt manifeſtè probant Vaſq.Suar. Ægid.& Layman. *locis allegatis.* Ratio verò eſt:quia per illam contritionis exhibitionem,& tacitam abſolutionis petitionem præbes Sacerdoti tuorum peccatorum ſpecialem notitiam. Nam, eſto ipſe anteà cognoſceret, te peccatorem eſſe; non tamen cognoſcebat, te id recognoſcere., & clauibus Eccleſiæ ſubiicere. Quòd verò ſolùm in genere, & non in ſpecie, & ſigillatim ea confeſſio fiat, in cauſa non eſt,quominùs legitimè non fiat,ſicuti eſſet confeſſio peccati,quod credis commiſiſſe:nec tamen recordaris, an veniale,vel mortale fuerit,vel in qua materia.Confeſſio namque ſpecifica,& numerica peccatorum, non ex neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti diuini habetur, quod ſtante extrema neceſſitate obligare non poteſt.

Notanter dixi,*etiamſi ſigna exhibeantur,Sacerdote abſente:* nam eſto in abſentia Sacerdotis confeſſio fieri non poſſit, vti videtur definitum à Clement. VIII. illo motu proprio, edito anno 1602. ſi tamen præſente Sacerdote aliqui teſtes adſint, qui de ſignis contritionis teſtimonium ferant,cenſetur, ea teſtificatio eſſe pœnitentis confeſſio,ſicuti eſt confeſſio per Interpretem facta.Sic Vaſq.Suar. Laym.Ægid. *ſuprà.*

11. Quinimò eo caſu non ſolùm abſolutionem poſſe,ſed neceſſariò concedi debere, docuerunt optimè Suar. Vaſq. & Ægid. *ſuprà*, tum ex declaratione Clement. VIII. relata ab Ægid.*dicto dub.*10.*circa finem.* Tum,quia negari non poteſt, eſſe probabiliſſimum abſolutionem impendi poſſe:poſita autem hac poteſtate,iniquè Sacerdos,& contra charitatem pœnitenti abſolutionem denegaret, quippe ob talem denegationem fortè damnabitur, qui tamen abſolutione conceſſa ſalutem conſequeretur.

12. Dixi,deinde ſigna contritionis exhibenda eſſe in ordine ad abſolutionem obtinendam; aliàs rationem confeſſionis habere non poſſunt, quæ neceſſariò abſolutioni eſt prærequiſita,ſicuti dixit Suar.*diſp.*23.*ſect.*1.*n.*15.Layman.*l.*5. *ſum.tract.* 6.*c.*8.*n.*4.Quoties autem in periculo mortis præuiſo exhibentur,cenſeri debent in ordine ad abſolutionem obtinendam exhibita eſſe:credendum enim eſt,quemlibet fidelem velle in eo articulo ſibi prouideri de remedio ita ſalutari, & neceſſario: ſicuti notarunt Zambran.*de pœn.c.*4.*dub.*2.*ſect.*4. Chapeauilla *de modo manifeſtandi Sacram.c.*3.*q.*10. *&* 11.Laym. *lib.*5.*ſum. tract.*6. *cap.*8.*n.*4.

13. Ad extremum,Suar.*dicta ſect.n.*12.aduertit, Sacerdotem ſic abſoluentem debere ſubintellecta hac conditione abſoluere,*ſi poſſum*, vel *ſi eſt materia ſufficiens:*quia hac appoſita conditione vitatur omnis irreuerentia,quæ ſacramento contingere poteſt. Sed rectiùs Vaſq. *q.*91.*artic.*2.*dub.*1.*n.*39. exiſtimat, ſuperuacaneam eſſe illius conditionis appoſitionem:nam eſto non ſit contra ſubſtantiam Sacramenti; eſt tamen contra illius debitum vſum, qui expoſtulat Sacramentum miniſtrari abſolutè, nulla conditione interpoſita,niſi fortè prudens dubium ſit de eius valore. At in præſenti caſu nemo rationabiliter dubitare poteſt de valore ſacramenti contra prædicta decreta, & communem ſententiam. Ergo indebitè abſolutio ſub conditione miniſtrabitur.

PVNCTVM XII.

Qualiter confeſſio inualida ſit,& repetenda?

1. *Ex parte pœnitentis eſt inualida, & repetenda ſi malitia, vel ignorantia craſſa peccatum mortale omittatur, vel abſque dolore manifeſtetur.*
2. *Ex obliuione pœnitentia iniuncta nulla eſt obligatio.*

3. Quali

3. *Qualiter ex parte Confeſſarij inualida ſit confeſſio, & repetenda.*
4. *Qualiter confeſſio inualida, tum ex parte pœnitentis, tum Confeſſarij repetenda ſit.*

1. EX duplici capite confeſſio inualida eſſe poteſt: primo ex parte pœnitentis; ſecundò, ex parte Confeſſarij. Ex parte pœnitentis confeſſio inualida eſt, & repetenda, ſi malitia vel ignorantia craſſa peccatum mortale manifeſtare omittat, vel illud abſque legitimo dolore manifeſtet: quia eo caſu non remittuntur peccata, ſed adhuc retinentur, vt dixit Concil. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. Ergo neceſſariò clauibus Eccleſiæ ſubdenda ſunt, vt remittantur. Neque obſtat alia Sacramenta valida eſſe, tametſi iniquè, & cum peccato ſuſcipiantur; vt inde inferas, ſuſcipere te poſſe Pœnitentiæ Sacramentum, tametſi eius effectum non ſuſcipias, ſicuti docuit Victor. *de pœnit. num.* 160. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 3. *art.* 3. *concl.* 3. Henriquez *lib.* 5. *cap.* 11. *n.* 1. Eſt enim latum diſcrimen Pœnitentiæ à reliquis Sacramentis. Reliqua namque ſacramenta non poſtulant ad ſui valorem dolorem de peccatis, qui propoſitum peccandi excludat. At Sacramentũ Pœnitentiæ illum expoſtulat: quippe eſt illius materia, vt ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. & 5. conſtat: non igitur eſſe poteſt Sacramentum Pœnitentiæ abſque prædicto dolore. Ergo ex confeſſione, quæ prædicto dolore careat, Sacramentum confici non poteſt, ac proinde repetenda eſt, ſicuti poſt alios notarunt Nauarr. *cap.* 9. *num.* 7. Suar. *diſput.* 22. *ſect.* 6. & *diſput.* 23. *ſect.* 3. & 4. Valq. *quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 1. & 2. Ægid. de Coninch. *diſp.* 6. *dub.* 5. *concluſ.* 1. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 9. *num.* 1. & 2. Bonacina *diſp.* 5. *quæſt.* 5. *punct.* 3.

2. Præter huiuſmodi caſum ex parte pœnitentis nullus alius excogitari poteſt, in quo confeſſio inualida ſit, & repetenda. Nam, eſto aliqui affirment, repetere debere confeſſionem eum, qui malitioſè ſaltem Pœnitentiæ iniunctæ obliuiſcitur: nam alia via non videtur poſſe præcepto Pœnitentiæ ſibi impoſito ſatisfacere, parum probabilitatis habet, vti docuit Nauarr. *ſumm. cap.* 9. *num.* 18. Suarez pluribus relatis *diſp.* 22. *ſect.* 7. *num.* 5. Valq. *quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 4. Etenim obligari non poteſt ob remiſſionem illorum peccatorum obtinendam: ſiquidem, vt ſupponimus, virtute ſacramenti remiſſa fuerunt, & independenter à ſatisfactione. Neque ob ſatisfactionem exhibendam obligari poteſt, cùm hæc aliis viis exhibeatur, tum in hac vita, tum in purgatorio. Neque ob tranſgreſſionem prioris præcepti: quia iam ad illud implendum factus eſt impotens, ipſumque præceptum non obligat aliud loco illius ſubrogare. Ergo ex obliuione Pœnitentiæ iniunctæ confeſſio ex obligatione repetenda non eſt, & latiùs inferiùs, vbi *de ſatisfact.* §. *vlt.* dicemus.

3. Ex parte Confeſſarij confeſſio inualida, ac proinde repetenda continget. Primò, ſi abſolutionem non impedit: quia ſine abſolutione Sacramentum pœnitentiæ conſiſtere non poteſt. Secundò, ſi abſolutionem ſubſtantialiter vitiauit, vel non proferens verba legitima, vel ea abſque intentione proferens: quia cenſendus eſt, ac ſi non abſoluiſſet. Tertiò, ſi iuriſdictione omninò caruit, vel illam impeditam habuit ob ſuſpenſionem ab officio, ob excommunicationem denunciatam, ob notoriam Clerici percuſſionẽ: quia ſententia abſolutionis ſine iuriſdictione data nulla eſt, vti colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. & 7. Dixi, *ſi iuriſdictione omninò caruit*: nam, ſi in aliqua peccata conceſſa iuriſdictionem habuit, & bona fide ei confeſſus es, ſacramentum validum fuit, & abſolutionem a peccatis recepiſti; directam quidem ab illis, in quæ Sacerdos iuriſdictionem habuit: indirectam à reliquis; ideoque cum defectum agnoſcis, obligatus es ea peccata clauibus Eccleſiæ ſubiicere, vt ab illis directè abſoluaris, ſicuti benè notauit Ægid. de Coninch. *diſput.* 6. *de pœnit. dub.* 5. *num.* 17. Quartò eſt idem dicendum, ſi Sacerdos ob ſurditatem, vel ob linguæ ignorantiam, vel ob aliam cauſam ſua peccata non intellexit. Credo tamen, ſi bona fide proceſſiſti, te abſolutum manere: quia, vt rectè docuerunt Henriq. *lib.* 5. *ſum. cap.* 14. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 8. *n.* 5. & conſtat ex iis, quæ *præced. punct.* diximus ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ ſola contritio, & confeſſio in genere requiſita eſt: ſpecifica autem, & numerica ex ſolo poſitiuo præcepto diuino, à cuius obſeruatione ob ignorantiam excuſatis. Debes tamen, cognito defectu, peccata, quæ à Confeſſario intellecta non ſunt, iterum confeſſioni ſubiicere, ſicuti ſi oblita eſſent: quia præcepto de confitendis peccatis quoad ſpeciem, & numerum non ſatisfeciſti: ſiquidem ea faſſus non es, vt Confeſſor de illis iudicare poſſet. Quintò, addit Sylu. *Confeſſio.* 1. *q.* 4. Victor. *de confeſſ.* 168. inualidam eſſe confeſſionem, & repetendam, ſi Confeſſor peccati grauitatem ignoret, credátque eſſe veniale, quod eſt mortale, vel non mutare ſpeciem, cum de facto illam mutet: quia iudicare non poteſt de cauſa, prout oportet; ſed rectius Adri. *quæſt* 4. *de confeſſ ſub finem*. Petr. de Soto *lect.* 6. *de confeſſione*. Suar. *diſput.* 22. *ſect.* 6. *num.* 4. & *diſput.* 28. *ſect.* 2. Coninch. *diſp.* 6. *dub.* 5. *num.* 18. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 7. *punct.* 4. §. 2. *num.* 13. cenſent, validam eſſe confeſſionem, nec repetendam: quia, cum hic defectus, tum ex difficultate ipſius rei, tum ex ignorantia Confeſſarij ſæpè contingat, credendum non eſt, Chriſtum Dominum ſic ſacramentum inſtituiſſe, vt valori eius obſtaret. Satis enim videtur, ſi peccatum, ſicuti factum fuit, percipiatur. Nam, eſto præceperit Chriſtus Confeſſario, vt quoad fieri poſſit, peccatorum grauitatem intelligat, ipſiſque pœnitentibus eam declarent, non tamen valori ſacramenti eam conditionem annexuit.

4. Sed qualiter confeſſio inualida, tum ex defectu pœnitentis, tum Confeſſarij repetenda ſit? Breuiter reſpondeo, ſi diuerſus ſit ſacerdos, omnia peccata, à quibus directè abſolutus non fuiſti, obligatus es explicare, ac ſi nunquam faſſus eſſes: quia præcedens confeſſio, vtpote huic confeſſario ignota, nullatenus deſeruire poteſt, vt ſententiam abſolutionis cõcedat, ſicuti pro certo ſupponunt Doctores referendi. At ſi ſacerdos idem ſit, & memoria retineat peccata, quæ illi antea faſſus es; non videris obligatus, ea ſigillatim referre, ſed vnico verbo ſatisfacies, ſi te accuſes de omnibus illis, quæ in priori confeſſione retuliſti, ſicuti ſi extra confeſſionem illa noniſſet: quia illo verbo omnia ſigillatim explicantur, vt bene dixerunt Suarez *diſput.* 22. *ſect.* 6. *num.* 5. Ægidius de Coninch. *diſp.* 7. *de pænitent. dub.* 11. *num.* 108. Layman. *libr.* 5. *ſumm. tractat.* 6. *cap.* 8. *circa finem num.* 6. Quod ſi illorum oblitus es, communis ſententia docet, teſte Suarez *diſput.* 22. *ſect.* 6. *n.* 7. te obligatum eſſe, ea ſigillatim referre: quia nec præcedens confeſſio ſacramentalis fuit, ideoque præſentis abſolutionis materia eſſe non poteſt, neque illius virtute ſacerdos rectè poterit de tuis peccatis iudicare, & pro qualitate criminum pœnitentiam iniungere. Sed hoc intelligendum eſt, caſu, quo ſacerdos tuorum peccatorum ita oblitus ſit, vt neque illorum in genere recordetur, neque ſtatum tuæ conſcientiæ agnoſcat: nam ſi illum agnoſcat, & tuorum peccatorum ſaltem confusè recordatur, verius credo, validam eſſe abſolutionem, neque ex obligatione confeſſionem repetendam: quia ad abſolutionem concedendam non requiritur, vt ſacerdos tempore abſolutionis omnia pœnitentis peccata memoriam retineat: id enim ſæpe eſt moraliter impoſſibile, præcipuè cum pœnitens generalem inſtituit confeſſionem, eamque per plures dies protrahit, ſufficit ſi confuſam illorum notitiam habeat. Neque obſtat præcedentem confeſſionem non fuiſſe veram, & legitimam accuſationem ſacramentalem, eſto, eo tempore non fuerit, præſenti tamen accuſatione, & confeſſione ſacramentalis accuſatio, & pars legitima ſacramenti efficitur, ſicuti cum incipis abſque dolore peccata tua fateri, & decurſu confeſſionis ad contritionem excitatis præcedentem confeſſionem tacitè renouas, & denuò abſolutioni ſubiicis. Atque ita docent Syluest. *verbo Confeſſio*, 1. *quæſt.* 3. Nauarr. *cap.* 9. *num.* 19. Toler. *lib* 3. *cap.* 10. *num. vlt* Sà *verbo*, *Confeſſio*, *num.* 8. Vaſquez, *quæſt.* 92. *art.* 8. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 8. *in fine* Ægid. de Coninch. *diſput.* 7. *de pænitent. dub.* 11. *num.* 109. Bonac. *diſput.* 5. *de Sacram. quæſt.* 5. *ſect.* 2. *punct.* 3. *n.* 15.

PVNCTVM XIII.

De miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ, & iuriſdictione ad illius adminiſtrationem requiſita.

1. *Miniſter diſtinctus eſſe debet à ſuſcipiente.*
2. *Solus Sacerdos eſt miniſter.*
3. *Proponitur obiectio, & ſoluitur.*
4. *Non omnis Sacerdos poteſtatem habet Pœnitentiæ ſacramentum miniſtrandi; ſed debet præter ordinem iuriſdictionem habere.*
5. *Expenduntur tres caſus, pro quibus omnibus ſacerdotibus eſt conceſſa iuriſdictio.*
6. *Hæc iuriſdictio ex Eccleſiæ conſuetudine prouenit.*
7. *Quid nomine articuli mortis intelligatur.*
8. *Verius eſt, eo caſu ſimplici Sacerdoti, præſente proprio, vel priuilegiato, iuriſdictionem non concedi.*
9. *Qualis ſit iuriſdictio ordinaria & delegata.*
10. *Domicilium in parochia habentibus legitimè adminiſtratur Pœnitentia.*
11. *Quid, ſi in vno loco domicilium habeas, & alibi reſideas.*
12. *Quid de aduenis, peregrinis, iter agentibus.*
13. *Quid de vagis.*
14. *Qui iuriſdictionem delegatam habeant; quique delegare non poſſunt.*
15. *Excipitur delegatus à Principe.*
16. *Qualiter delegatus ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegare poſſit.*

1. HOc ſacramentum, ſicut & reliqua, miniſtrum habet, qui neceſſariò debet eſſe diſtinctus à ſuſcipiente. Quia nemo reus, & Iudex in eadem cauſa eſſe poteſt; nemóque ſibi peccata iudicialiter remittere, colligiturque ſatis

Digitized by Google

ex verbis Chriſti, Ioann. 20. *Quorum remiſeritis peccata,* &c. quibus iudicatur diſtinctio remittentis ab eo, cui fit remiſſio.

2. Hic autem miniſter ſolus eſt Sacerdos ex Chriſti inſtitutione: quia ad ſolos ſacerdotes dicta fuerunt illa verba Ioann.20.*Quorum remiſeritis*, vti definiuit Florentin. in decreto Eugenij & Trident.*ſeſſ.*14.*cap.*6.& *can.*10.Neque ex diſpenſatione Eccleſiæ alius à Sacerdote eſſe poteſt: quia Eccleſia inſtitutionem Chriſti mutare non poteſt.

3. Quòd ſi obiicias textum in cap.*Qui vult confiteri. de Pœnitent. diſt.* 6. aſſerentem, tantam eſſe vim confeſſionis, vt ſi deeſt ſacerdos,poſſis proximo confiteri:& textum in cap.*Fures, de furtu.*vbi furibus comprehenſis, & vulneratis,ſi Presbytero,vel Diacono confeſſi fuerint,Communio, & ſepultura non negatur:& Cyprianum *lib.*3. *epiſt.* 17. committentem lapſorum abſolutionem cuidam Diacono,abſente ſacerdote.Reſpondeo, prædictam confeſſionem, ſeu abſolutionem ſacramentalem non eſſe.Nam cõfeſſio,quæ abſente ſacerdote,proximo fieret, iuxta textum in cap.*Qui vult.confiteri,*ſolum eſt confeſſio oſtenſiua doloris peccatorum, & deſiderij ſacerdotis,vt colligitur ex ipſo textu,& ex cap.*Quem pœnitet.de pœnit.diſt.*1.Idémque dicendum eſt de confeſſione facta in cap. *Fures.* Specialiter autem ibi facta fuit mentio Diaconi; non, quia Diaconus audire confeſſionem ſacramentalem poſſet, ſed quia ipſi, abſente ſacerdote, competit iudicare,an recepturi Communionem ſatis contriti exiſtant:quippe eis Communionem, & ſepulturam concedere poteſt;Cyprianus verò non de abſolutione ſacramentali loquitur; ſed de ea,quæ publicè pœnitentibus concedebatur, quaque ad Officia diuina cum aliis fidelibus, Sacramentorúmque receptionem admittebantur.

4. Verùm non eo ipſo, quò es ſacerdos conſtitutus,miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ,potes.Nam eſto, in ordinatione accipias poteſtatem abſoluendi,& retinendi peccata,vt neceſſariò fatendum eſt, ne dicamus illa verba: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittuntur eis,& quorum retinueritis,retenta ſunt.* inefficacia eſſe. At, quia ea poteſtas non plena,& perfecta eſt, eò quòd ex vi illorum verborum non tibi deſignentur ſubditi, in quos eam poteſtatem exercere poſſis; ea de cauſa nequis ante prædictam aſſignationem ſacramentum miniſtrare, ſicuti cum creatis Doctor, vel Magiſter, eſto,accipias poteſtatem cauſas iudicandi, cathedrámque regendi;actu tamen nec cauſas iudicare, nec cathedram regere poteris,quouſque tibi cauſæ committantur,& cathedra concedatur: & ſicuti Iudices chartularij (quorum meminit lex 3.*Cod.de canone largitional.titul.lib.*10. & Gloſſ. *in leg.*1.*ff.de iudic.*Nauarr.*cap.Placuit.n.*19.*de pœnitent.* Vaſq. aliis relatis *quæſt.*93.*art.*1.*dub.*2.*num.*23.) quia ab Imperatore accipiebant poteſtatem ius dicendi in cauſis illorum, qui ab ipſis vellent iudicari; etſi poteſtatem ab Imperatore acciperent iudicandi, at eam exercere non poterant, quouſque rei ſe illis ſubiicerent: ſic ſacerdotes accipiunt in ordinatione poteſtatem iudicandi de peccatis,non in eos, qui ſe illis præcisè ſubiicerent,ſed in eos,qui illis ab Eccleſia ſubiicerentur, iudicandi.Vide Nauarr.*dicto cap.Placuit.*Suar.*diſp.* 26.*ſect.* 3. Vaſq.*loco allegato.*Coninch.*diſp.*8.*de pœnitent.dub.*1.& 2. Bonac.*diſput.*5.*de Sacram.quæſt.*7.*pun.*1.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.* 6.*cap.*10.

5. Tres caſus Doctores excipiunt, pro quibus omnes fideles cuilibet ſacerdoti in ordinatione ſubiiciuntur, vt ab eo abſolui poſſint. Primus eſt,pro peccatis venialibus Secundus, pro peccatis mortalibus,à quibus pœnitens legitimè eſt abſolutus.Cùm enim horum confeſſio non ſit ex obligatione, ſed ex deuotione,conueniens fuit, omnes ſacerdotes pro ea excipienda Iudices deſignare: & colligitur ex cap. *Omnis vtriuſque ſexus de pœnitent.& remiſſionib.*decidentem,confeſſionem ex obligatione proprio ſacerdoti,vel alteri de eius licentia faciendam eſſe. Quo tacitè indicatur, confeſſionem ex deuotione cuilibet ſacerdoti fieri poſſe. Tertius caſus eſt periculũ mortis,& neceſſitas eo tempore ſacramentum recipiendi.Etenim,cùm hoc ſacramentum maximè neceſſarium ſit, decuit omnibus ſacerdotibus,etiam excommunicatis,& degradatis, eam poteſtatem in omnes fideles concedere, & pro omnibus quibuſcunque peccatis: ideóque dixit Concil. *ſeſſ.* 14.*cap.* 7. *circa finem.*ne aliquis pereat in Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis:atque adeò omnes Sacerdotes quoſlibet pœnitentes,à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt.

6. Sed an ea ſubiectio fidelium & iuriſdictio Sacerdotum iure diuino habeatur,an ex Eccleſiæ benignitate;variant Doctores. Verius exiſtimo cum Valen.*t.*4.*diſp.*7.*quæſt.*10. *pun.*2. Suar.*diſp.*26.*ſect.*5.*& ſeqq.*Ægid.de Coninch. *diſp.*8. *de pœnitent. dub.* 2. *circa fin.* ex Eccleſiæ conceſſione prouenire Moueor:quia ex nullo loco Scripturæ colligi poteſt, eſſe à Chriſto Domino conceſſam ſpecialiter pro prædictis caſibus iuriſdictionem. Aliàs Eccleſia eam impedire non poſſet:ſicuti excommunicatis nominatim,& degradatis impedit, ne validè abſolutionem etiam à peccatis venialibus concedant.

7. Nomine articuli mortis,etſi Canus *relect. de pœnit. part.* 5.*fol.*145.Sotus *in* 4.*diſt.*18.*quæſt.*4.*artic.*4.Couar. *capit. Alma mater.*1.*par.*§.11.*num.*8.Valent.4.*t. diſp.* 7. *quæſt.* 10. *punct.* 2. cenſeant, ſignificare præciſum illud tempus periculi iam inſtantis mortis,quando ſcilicet mors eſt in fieri,& ita certa,vt moraliter euitari non poſſit,ſiue id ex cauſa naturali,ſiue violenta proueniat: veriùs tamen exiſtimo cum Syluest. *verbo, Confeſſio.*1.*quæſt.*6.*num.*7.Nauarr.*cap.* 26. *num.* 31. Suar. alios referente *diſp.* 26. *ſect.* 4. *num.*3. Sanch.*lib.* 2.*Decalog.cap.* 13. *num.*1.Ægid.de Coninch.*diſp.*8.*dub.*2.*num.*16. idem eſſe articulum mortis,ac probabile periculum illius;colligiturque ex cap.*Eos qui.de ſentent.excommunic.in* 6.Et ratio eſt:quia hæc generalis conceſſio facta eſt, ne pœnitentes remedio ſalutis deſtituti pereant: ſi autem illis in probabili mortis periculo conſtitutis ſuccurri non poſſit, ſed expectandum eſſet mortis inſtans: plures ſine remedio perirent, neque Eccleſia opportunè de remedio illis prouidiſſet.

8. Sed an in eo periculo conceſſa ſit facultas ſimplici ſacerdoti præſente proprio, vel priuilegium habente, itemque excommunicato, vel ab officio ſuſpenſo, ſacerdote ſimplici præſente; non conſtat inter doctores. Probabilius exiſtimo, nullatenus conceſſam eſſe ſimplici ſacerdoti, ſi proprius, vel priuilegium habens,velit ſacramentum miniſtrare,neque excommunicato aut ſuſpenſo,ſi ſimplex ſacerdos velit: quia eo caſu non eget moribundus abſolutione ſimplicis ſacerdotis, vel excommunicati, cùm à legitimo miniſtro eam obtinere poſſit:prædictis namque ſacerdotibus ſimplicibus,& excommunicatis conceditur hæc facultas,ne conſtitutus in mortis articulo ſine remedio decedat: quod præſente proprio ſacerdote, & volente ſacramentum miniſtrare, locum habere non poteſt.

Neque Concilium *ſeſſ.*14.*cap.*7.intendit nouam facultatem ſacerdotibus concedere,ſed declarare ab Eccleſia ſemper conceſſam,vti indicant illa verba:*In Eccleſia Dei cuſtoditũ ſemper fuit.*At in Eccleſia ſolùm cuſtoditum fuit,vt abſolutio à ſimplici ſacerdote concedatur,deficiẽte proprio,& non aliter,vt apertè colligitur ex ca.*Presbyter.vlt.q.*6. ibi:*Presbiter incõſulto Epiſcopo nõ reconciliet pœnitẽtes,niſi abſẽte Epiſcopo extrema neceſſitas cogat.* Et ex Extrauag.*Excommunicamus de ſentent. excommunicat.inter cõmunes.*§.*Decernimus.*ibi:*Abſque ſpeciali mãdato noſtra abſolutionis beneficiũ valeat obtinere,niſi fortè ad nos habere acceſſum non poſſet, in mortis articulo conſtitutus.*& ex cap.*Ea noſcitur.de ſentent.*cap.*Eos,qui, eodẽ titul. in* 6. vbi abſolutus à cẽſura,ratione vrgentis neceſſitatis,tenetur coram ſuperiore ſe præſentare, cùm primùm poſſit. Si ergo ante abſolutionem ſuperior præſens eſt, vel illum adire potes, quæ cauſa te excuſare poteſt, quin ab illo abſolutionem obtineas? Quocirca de cenſuris certum eſſe exiſtimo, vti dixi *tract.de fide diſp.*4.*punct.* 3.§. 5. De abſolutione à peccatis, probabilius credo, tum ob rationes dictas, tum quia textus in cap.*Presbiter.*de abſolutione à peccatis videtur locutus,verbaque Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. æquè poteſtatem abſoluendi à cenſuris,ac abſoluendi à peccatis in articulo mortis declarãt. Atque ita ſuſtinent pluribus relatis Zambran.*de caſib. artic. mortis.cap.*4.*dub.*4.*num.*3.*& ſeq.*Suar. *diſp.*26.*ſect.*4.*numer.*4. Sanch. *lib.* 2. *ſum. cap.* 3. *num.* 7.Ægid.de Coninch.*diſp.*8.*de pœnitent.dub.*12.*concl.*2.Vaſq.*quæſt.*93.*art.*1.*dub.*4. *numer.* 18. Layman.*l.*5.*ſum.tract.*6.*c.*12.*n.*14.

9. Porrò iuriſdictio duplex eſt, ordinaria, & delegata.Ordinaria competit perſonæ ex officio, cui à iure iuriſdictio annexa eſt:Delegata competit perſonæ ex delegatione.Igitur Pontifex comparatione omnium fidelium iuriſdictionem ordinariam habet à Chriſto, eo ipſo quo legitimè in Pontificem eligitur; ideoque Eccleſia nec limitare, neque reſtringere eius iuriſdictionem poteſt,Epiſcopi verò & Parochi à Pontifice iuriſdictionem ordinariam accipiunt:aliàs ſi à Chriſto eam acciperent,non poſſet Pontifex (vti ſolet) caſus aliquos ſibi reſeruare, & ab eorum iuriſdictione excludere. Habent ergo iuriſdictionem ordinariam: quia illam habent ratione Epiſcopatus, vel beneficij parochialis,quibus à iure eſt iuriſdictio conceſſa, eo enim ipſo quo alicuius diœceſis Epiſcopi deſignantur, iuriſdictionem ordinariam acquirunt ſacramenta miniſtrandi omnibus iis, qui in ea diœceſi commorantur. Et idem eſt, ſi Parochi conſtituantur: poſſunt enim commorantibus in parochia miniſtrare ſacramenta.

10. Difficultas autem eſt, qualiter commorari debeant in diœceſi,vel parochia, vt eis poſſint ſacramenta miniſtrari. Et quidem domicilium fixum habentibus nemini eſt dubium, ſacramenta miniſtrari poſſe: quia ſunt verè parochiani *cap. vlt. de parochiis.*Quod adeò verum eſt,vt ſi in duplici loco domicilium habeas, eò quòd hyemis tempore in vno loco, & æſtatis tempore in alio commoreris, poteris à parocho, quem malueris, ſacramenta recipere, tametſi eo tempore in eius Parochia non habites: quia verè tuus Parochus eſt, ſiquidem duplicem parochiam habet,iuxta leg. *Aſſumptio.* 5. *vlt.ff.ad municipalem & c.*2.*de ſepultur.in* 6. vbi de habente duplicem parochiam dicitur, ſi contingat eligere ſepulturam in alio diuerſo loco,& diuidẽdam eſſe canonicam portionem

inter

Digitized by Google

inter vtramque parochiam eligentis. Sentit ergo Pontifex, æque vtramque parochiam eſſe propriam eligentis, aliàs canonicam portionem applicaret parochiæ, in qua eligens ſepulturam deceſſit. Atque ita tenent Nauarr. cap. Placuit. num. 78. de pœnitent. diſt. 6. Henriq. lib. 6. de pœnitent. cap. 7. num. 2. Suar. diſp. 25. ſect. 2. num. 5. Sanch. lib. 3. de matr. diſp. 24. n. 5. Layman. lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 10. num. 6.

11. Quòd ſi vno in loco habeas domicilium, in alio reſideas longo tempore, qualiter ſolent ſcholaſtici in vniuerſitate, milites in præſidiis, mercatores, & litigantes occaſione negotij peragendi etſi plures exiſtiment, te non poſſe à Parocho illius parochiæ, tanquàm à proprio ſacerdote, ſacramenta recipere; verius exiſtimo poſſe, ſacramento Ordinis excepto, ſicuti multis allegatis docuit Sanchez lib. 3. de matr. diſp. 23. num. 12. & 13. & lib. 1. ſum. cap. 37. num. 14. Suar. de pœnitent. diſp. 25. ſect. 2. num. 6. Ægid. de Coninch. diſp. 8. de pœnit. dub. 3. concl. 4. num. 21. Layman. lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 10. num. 5. ſumiturque ex cap. fin. de Parochiis, vbi, qui ob bellum ad alienam parochiam confugerunt, parochiani dicuntur. Et probatur, quia ex diuturna habitione, vbi domum, vel officinam conducis, contrahis quaſi domicilium, ita vt poſſis conueniri leg. Hæres abſens. §. Proinde. in fine ff. de iudiciis, & leg. 2. Cod. vbi de crimine agi oportet, & ibi Gloſſa, verbo Degit, & leg. Quiſquis. Cod. Si certum petatur verbo, Verſatus. Ergo etiam in rebus ſpiritualibus contrahis ex hac habitatione quaſi domicilium, vt ratione illius Parochus in te iuriſdictionem habeat.

12. De aduenis, peregrinis, ſeu iter agentibus dicendum exiſtimo, poſſe recipere ſacramenta à quocunque Parocho illius oppidi, vbi tranſeunter commorantur, neque obligatos eſſe ad Eccleſiam matricem adire, neque cum Parocho illius parochiæ, in qua habitant, confiteri, ſed poſſe quemlibet ex approbatis eligere, ab eóque Communionem paſchalem accipere, vti multis relatis probat Sanch. lib. 3. de matrimon. diſp. 23. num. 17. ea præcipuè ratione, quia præſumitur tacitus conſenſus, & licentia ſuorum Parochorum. Conſentit Sà verbo, Confeſſor. nu. 2. Suar. diſp. 25. ſect. 2. §. Quartò. Layman. lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 10. num. 9. Aduertendum tamen eſt cum Suar. diſp. 25. ſect. 2. num. 9. Vaſq. quæſt. 93. art. 1. dub. 4. num. 8. neceſſariam eſſe in præſenti bonam fidem. Nam, ſi ad hoc tantum iter ſuſciperes, vt alteri confiteri poſſes, vitaréſque confeſſionem faciendam proprio Parocho, vti non poſſes prædicto priuilegio, & facultate: quippe eius vſus tibi neceſſarius non eſt, neque ex tacito conſenſu proprij Parochi habitas, neque Eccleſiæ intentioni te conformas.

13. De vagis, hoc eſt, nullibi habentibus fixum domicilium, exiſtimat Suar. diſp. 25. ſect. 2. num. 7. cum Syluestro verbo, Confeſſor. 1. quæſt. 1. Soto in 4. diſt. 18. quæſt. 4. artic. 2. Medina Cod. de confeſſ. quæſt. 35. proprium Parochum eſſe ſacerdotem illius parochiæ, in qua vagantur: quia actualis habitatio loco domicilij vagis ſuccedit. Aliàs haberent priuilegium latum confitendi, cui mallent, quo priuilegio digni non ſunt. Deinde ea facultas ex parte videtur illis nociua: ſiquidem inde infertur, nullum parochum obligatum eſſe iis ſacramenta miniſtrare, nullique ipſos obligatos eſſe rationem reddere de præcepti adimpletione.

Sed placet communior ſententia, affirmans; vagos poſſe cuilibet ſacerdoti approbato confiteri, & ab eo Communionem accipere. Sic docuit Nauarr. cap. Placuit. de pœnitent. diſt. 6. n. 80. Sanch. pluribus relatis lib. 3. de matr. diſp. 25. num. 7. Vaſq. qu. 93. art. 1. dub. 4. n. 4. Layman. lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 10. num. 7. Moueor: quia non eſt maior ratio, quare vni Parocho potiùs, quàm alteri ſubiiciantur, cum nullibi cenſeantur habitare, iuxta leg. 1. §. Hæc autem verba. ff. de iis, qui deiecerunt. ibi: Hoſpes planè non tenebitur: quia ibi non habitat, ſed pauliſper hoſpitatur. Et prætereà vbicunque forum externum ſortiuntur, poſſuntque pro delictis alibi commiſſis puniri. Ergo à fortiori conſcientiæ forum ſortiri poſſunt. Neque argumentum pro contraria ſententia obſtat. Nam eſto, nullus Parochus in particulari non teneatur vagis Sacramentum Pœnitentiæ, & Cõmunionis miniſtrare, antequàm ipſi petant: at ſtante petitione tenetur ipſe, cui facta eſt: quia media petitione vagi ſe illi ſubiiciunt, illorúmque eſt Parochus, ac ſi fixum ibi domicilium haberent: quia in hac materia non videtur poſſe eſſe alius aptior ſubiectionis modus. Ad Epiſcopos autem in cuius diœceſi plerumque vagi verſantur, competit compellere, vt annuæ confeſſionis, & Communionis præcepto ſatisfaciant, ſicuti notauit Laym. ſuprà.

14. Iuriſdictionem delegatam habent omnes illi, quibus ab Ordinariis demandata eſt iuriſdictio: in quo tacitè inſinuatur quædam differentia iuriſdictionis ordinariæ à delegata. Nam iuriſdictionem ordinariam habentes delegare ſuas vices poſſunt, eò quod hanc delegationem ſæpè expoſtulat rectus proprij officij vſus, cui iuriſdictio commenſuratur: & traditur, cap. Inter cætera de officio Ordinarij. & cap. Cùm Epiſcopus. eodẽ tit. in 6. c. Omnis vtriuſque ſexus. de pœnitẽt. & remiſſionib. At habentes delegatam iuriſdictionem delegare non poſſunt: quia ſolum illam in vſum accipiunt, non vt aliis committant, vti rectè dixit Panormit. in cap. Cùm Bertholdus. num. 23. de ſentent. & re iudic. & ſumitur ex cap. Cùm cauſam, de appellationib. & ex leg. vlt. ff. de officio eius, cui mandata eſt iuriſd. leg. More ff. de iuriſdict. omn. Iudic. leg. Iudice. Cod. de Iudic. & tradunt omnes.

15. Excipitur ab hac doctrina delegatus à Principe, qui iure ipſo diſponente cauſam ſibi demandatam, partibus conſentientibus, ſubdelegare poteſt, cap. Cùm cauſam. cap. Quamuis. cap. Paſtoralis. cap. vlt. de officio delegati. Niſi fortè electa eſſet induſtria perſonæ, vel cauſæ executio commiſſa, ſicuti contingit in diſpenſationibus, quæ Epiſcopo, vel eius Officiali à Romana Curia committuntur, quas delegare non poſſunt: quia & induſtria perſonæ eligitur, & cauſæ executio potiùs, quàm plena iuriſdictio cõmittitur, vt diximus tract. de legib. diſp. vlt. de diſpenſationib. & docuit Sanch. lib. 3. de matr. diſp. 31. n. 6. Ex qua doctrina manifeſtè infertur, delegatum quemcumque ſubdelegare poſſe, ſi ſubdelegans facultatem ſubdelegandi conceſſerit: quia tunc non cenſetur ipſe delegatus ſubdelegare nomine proprio; ſed nomine delegantis, & authoritate ab eo accepta, ſicuti tradit Gloſſa in cap. Is, cui de offic. delegat. in 6. Sanch. plures referens lib. 3. de matr. diſput. 31. num. 18.

16. Secundò, excipitur delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, tametſi non ſit à Principe, qui videtur ſubdelegare vnam, vel alteram cauſam poſſe, ex textu in leg. 1. §. Ab eo ff. Quis, & à quo appelletur. & ex leg. Legatus. 12. ff. de officio Proconſulis, ibi: Legatus mandata ſibi iuriſdictione Iudices dandi ius habet. & leg. Cùm Prætor. 12. ff. de iudiciis. is quoque, cui mandata eſt iuriſdictio, Iudicem dare poteſt: & multis allegatis tradit Sãch. lib. 3. de matr. diſp. 31. num. 2. Sed hoc vt verum ſit, intelligi debet primò de delegatione annexa perpetuò dignitati, vel officio alicuius, qualis eſt poteſtas diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus conceſſa Epiſcopis à Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. quæ poteſtas, quia acceſſoria eſt dignitati iuriſdictionem ordinariam habenti, reputatur ordinaria, ac proinde ſicut ordinaria delegari poteſt, vt aliis relatis docet Henriq. lib. 6. cap. 7. num. 3. Sanch. ſuprà. Layman. lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 10. num. 10. Secundò, ſi delegatio fiat ratione officij non ſolùm proprij, ſed vicarij, ſicuti contingit Viceepiſcopo, Viceparocho, Vicerectori, & Gubernatori vrbis: iis enim officium Epiſcopi, Parochi, & Gubernatoris non in proprietate, ſed quaſi in tenentia ad certum tempus committitur: Quapropter eſto, non poſſint alium Vicarium integrum ſubſtituere (niſi contrarium ex recepta conſuetudine conſtet, vti docuerunt Sanch. & Layman. locis citatis, cõſtare affirmãt ſaltem ad breue tempus, ſcilicet, per tres, vel quatuor dies,) poſſunt tamen vnam, vel aliam cauſam ſubdelegare: quia non tam vſus Parochi, quàm officium illis delegatum eſt, ad officium autem Parochi pertinet non ſolum vſus iuriſdictionis; ſed illius commiſſio, & delegatio Poterunt ergo iuriſdictionem, ſaltem ex parte, ſubdelegare, ſicuti notauit Henriq. lib. 6. ſum. cap. 7. Sanch. lib. 3. de matr. diſp. 21. num. 15. Coninch. diſp. 8. de pœnitent. dub. 4. Layman. lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 10. num. 13. Ex quo fit, prædictos Vicecuratos poſſe cooperatorem ſibi adſciſcere, non cui vicariam plenè concedant, ſed cui illius exercitium quoad aliquam partem committant: v. g. quoad confeſſiones audiendas, quoad Euchariſtiam miniſtrandam, &c. & tradit Syluest. verbo Vicarius, quæſt. 5. Nauarr. cap. Placuit de pœnitent. diſt. 6. num. 69. Layman. dicto cap. 10. num. 13.

Extra prædictos caſus delegatus, tametſi ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegare nullatenus poteſt, aliàs poſſent Religioſi, quibus à Pontifice commiſſa eſt iuriſdictio ad audiendas confeſſiones, & Euchariſtiam miniſtrandam, ſuam poteſtatem ex parte ſubdelegare. Quod nulla ratione eſt concedendum: quia ipſi non officium; ſed vſus, & exercitium iuriſdictionis committitur, vt benè notarunt Layman. & Coninch. loc. alleg.

PVNCTVM XIV.

Quibus modis delegatur iuriſdictio ad audiendas confeſſiones: Et ſpecialiter de Religioſorum priuilegio.

1. *Multipliciter delegatur iuriſdictio.*
2. *Conſuetudine legitimè præſcripta acquiri poteſt iuriſdictio.*
3. *Delegatur iuriſdictio expreſſo, vel tacito conſenſu illius, qui eam delegare poteſt.*
4. *Ratihabitione de futuro Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrari non poteſt.*
5. *Delegatur iuriſdictio Bullæ Cruciatæ priuilegio.*
6. *Item, Religioſis ex conceſſione ſummi Pontificis.*
7. *Non communicatur ipſis, niſi dependenter à ſuis Prælatis.*
8. *Qualiter ſuperioribus, & aliis Religioſis particularibus hæc poteſtas communicetur.*
9. *Quid, ſi Superior vſum facultatis conceſſum prohibuerit.*

10. Extendi

10. ***Extenditur hoc priuilegium ad omnes fideles abſque limitatione.***
11. ***Excipi debent Religioſi aliorum Ordinum.***
12. ***Quid,ſi peregrini ſint.***
13. ***Vbilibet vti hoc priuilegio poſſunt.***
14. ***Ab omnibus peccatis,exceptis in Bulla Cœnæ contentis,virtute dicti priuilegij abſoluere poſſunt Religioſi integrè deputati.***
15. ***Hæc exceptio ex parte ſublata eſt Societatis Ieſu Religioſis.***
16. ***Non tantùm à peccatis, ſed à cenſuris,pœnis, & ſententiis abſoluere poſſunt.***
17. ***Sed,an prædicta abſolutio extra Sacramentum impendi poſſit? Remiſſiuè reſpondetur.***
18. ***Tutius eſt, in Sacramento Pœnitentiæ concedi, ſed ſpectato iuris rigore extra concedi poteſt.***
19. ***In Sacramento Pœnitentiæ, tametſi abſolutionem à peccatis non conceſſeris,potes ſine dubio à cenſuris abſoluere.***
20. ***An hæc abſolutio proſit pro foro externo.***
21. ***Non perit hæc gratia morte delegantis.***
22. ***Approbatus ab Epiſcopo,inuito Prælato,an eligi per Bullam poſſit.***
23. ***Illicitè eligitur,ſed validè.***
24. ***Apponitur exceptio pro Religione Prædicatorum.***
25. ***An poſſit hoc Sacramentum miniſtrari cum iuriſdictione delegata dubia.***

1. RESpondeo cùm Ægid. de Coninch.*diſp.*8.*de pœnitent. dub.*5.multipliciter delegari poſſe iuriſdictionem.Primò, iure communi,vti diximus, delegatam eſſe omnibus ſacerdotibus comparatione omnium fidelium pro peccatis venialibus,& pro peccatis aliàs confeſſis,& quibuſcunque peccatis in articulo mortis deficiente proprio Sacerdote.Secundò,ex priuilegio alicui Communitati,& ſingularibus perſonis conceſſo, ſicuti ſunt priuilegia Religionum,& Bullæ Cruciatæ. Tertiò,ex ſpeciali conceſſione expreſſa, vel tacita.Quartò,ex conſuetudine.

2. Et quidem conſuetudine,ſi ſit legitimè præſcripta,acquiri poſſe iuriſdictionem ad audiendas confeſſiones, tametſi ignorantibus illis, qui iuriſdictionem concedere poſſunt, verius exiſtimo cum Nauarr.in cap.*Placuit. de pœnitent. diſt.*6. *num.*36.Soto *in* 4.*diſt.*18.*quaſt.*4 *art.*2.*ad* 2. Quia conſuetudo legitimè præſcripta legem introducere poteſt,priuilegium,& iuriſdictionem concedere;ex textu in cap.fin *de conſuetud.* & cap. *Cùm contingat. de foro competenti.* & pluribus firmaui *tract.de legib.diſp.*4.*de conſuetud.*Neque obſtat textus in *c.* 2. *de pœnitent. in* 6.dicens, nulla poſſe conſuetudine introduci: quòd aliquis præter ſui ſuperioris licentiam Confeſſorem ſibi eligere valeat,qui eum poſſit ſoluere,vel ligare:quia, ſi conſuetudo legitimè eſt præſcripta, non eſt præter ſuperioris licentiam: eo enim ipſo,quo præſcripta eſt, accedit Superioris licentia contenta in cap. fin. *de conſuetud.* ſicuti diximus *loc.alleg.*

3. Deinde delegatur iuriſdictio expreſſo, vel tacito conſenſu illius, qui eam delegare poteſt. Etenim, cum hæc delegatio ſit quædam donatio inter homines facta, neceſſariò voluntatem donantis aliquo ſigno ſenſibili expreſſam requirit, aliàs,cui donatur,acceptare illam non poterit, neque illa vti, vt benè,notauit Suar.*diſput.*26.*ſect.*1.Sanch. *lib.* 3.*de matrim. diſp.*35.& 56.Coninch.*diſp.* 8.*de pœnitent.dub.*5.*concl.*2.Laym. *lib.*5.*ſum.tract.*6.*de pœnitent.cap.*10.*n.*15.

Dixi, *expreſſo, vel tacito*:nam taciti, & expreſſi idem iuris eſt. Ratiò tamen tacitus conſenſus in præſenti ſufficiens eſſe poteſt.Non enim ex eo,quòd Parochus videat ſuos parochianos tibi confiteri,cenſetur licentiam, & facultatem tibi concedere: quia exiſtimare poteſt illos priuilegium habere eligendi Confeſſorem,vel ſolùm peccata venialia confiteri, vel tibi aliunde iuriſdictionem eſſe conceſſam, præcipuè cùm illo inſcio expoſitus fueris confeſſiones audire. Quocirca, vt iuriſdictio ex tacito conſenſu tibi concedatur,neceſſum eſt,vt conceſſurus iuriſdictionem, ſciat,ex nullo alio capite tibi iuriſdictionem eſſe conceſſam,& videns ad audiendas confeſſiones te diſponi, gratum ſe oſtendat, cùm facilè contradicere poſſit.Sic Ægid.de Coninch.*diſput.* 8. *de pœnitent. dub.* 5. & *num.*15.

4. Hinc infertur,ratihabitione de futuro Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrari non poſſe. Nam, cùm iuriſdictio ad illius valorem neceſſaria ſit,& hæc abſque cōſenſu non cōcedatur, efficitur manifeſtè, ſi tempore quo ſacramentum miniſtratur, nullus adeſt conſenſus iuriſdictionem concedentis, nullius valoris eſſe ſacramentum miniſtratum. Neque obſtat regula 10.iuris in 6.*Ratihabitionem retrotrahi,& mandato non eſt dubium comparari.*quia loquitur de contractibus, aliiſque cauſis ciuilibus,quibus etſi deficiat aliqua ſolemnitas,ſuppleri poteſt poſtmodum, ac ſi ab initio ſtetiſſet. Secus eſt in ſacramentorum adminiſtratione, quæ ſi à principio inualida fuit,nulla potentia firmari poteſt.Prætereà abſolutio non authoritate hominis,ſed Chriſti conceſſa eſt:nullus ergo homo eam ratā habere poteſt:ſiquidem ipſius nomine non eſt facta, iuxta reg.9.iuris. *Ratum habere quis non poteſt,quod ipſius nomine non eſt geſtum.*Neque item obſtat.Sacramentum Baptiſmi, Confirmationis,Extremæ Vnctionis,Ordinis, & Euchariſtiæ ex ſola rationabili præſumptione futuri conſenſus legitimè adminiſtrari; quia in iis ſacramentis iuriſdictio expoſtulata non eſt ad illorum valorem, ſed ad licitum vſum, ac proinde non eſt opus, vt iuriſdictio antecedat:ſufficit,ſi præſumatur ſubſecuturus conſenſus illius,qui iuriſdictionem concedere poterat: illius enim præſumptio excuſat à malitia, quæ in illo actu interuenire poteſt. Secùs eſt in Sacramento Pœnitētiæ,& matrimonij,ad quorum valorem iuriſdictio expoſtulatur,quæ iuriſdictio, cùm non concedatur ex præſumptione, ſed ex conſenſu, ſufficere non poteſt ad illorum valorem, ſicuti poſt alios notarunt Syluest. *verbo, Confeſſor*, 1. *quaſt.*6.*dicto* 8.Nauarr.*cap.Placuit.num.*103. *de pœnitent. diſt.* 6. & *in ſumm. cap.*9.*nu.* 6.Sanch. *lib.*3.*de matr.diſp.*35.*nu.* 24. Tolet.*lib.*3.*ſum.cap.*10.Suar.*diſp.*26.*ſect.*1.*n.*18.Vaſq.*de pœnit. q.*93.*art.*2.*dub.*2.*n.*3.Ægid.de Coninch.*diſp.*8.*dub.*5.*n.*34.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*6.*cap.*10.*n.*16.

5. Tertiò delegatur iuriſdictio priuilegio Bullæ Cruciatæ:ſumentibus enim Bullam concedit Pontifex,vt quemlibet ſacerdotem ex approbatis poſſint eligere, qui eorum peccata audiat, & ab eis abſoluat: qua electione facta Pontifex illo priuilegio ei iuriſdictionem concedit. Sumens verò Bullam, deſignat perſonam, cui iuriſdictio concedatur;iuriſdictionem tamen nullatenus tribuit. Sed de hoc priuilegio qualiter intelligendum ſit, ſpecialem inferius tractatum inſtituemus.

6. Item, delegatur iuriſdictio priuilegio Religioſis conceſſo à Sede Apoſtolica,audiendi fidelium confeſſiones:quod quia frequens eſt,& ſatis vſitatum, placet in præſenti explicare.

Igitur priuilegium conceſſum eſt omnibus Religioſis, præcipuè Mendicantibus, qui ab Epiſcopo approbati fuerint, iuxta Trident.*ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *de reformat.*vt quorumcumque fidelium ad eos accedentium confeſſiones audire poſſint, nulla expectata ſuorum Parochorum licentia, eoſque abſoluere ab omnibus peccatis, quantumuis grauibus, etiam ſedi apoſtolicæ reſeruatis, & quibuſcunque cenſuris,ſententiis,& pœnis Eccleſiaſticis ex eis reſultantibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini.Sic habetur in Bulla Paul.III.& Gregor. XIII. relatis *in Compend.priuileg.Societat.Ieſu.verbo,Abſolutio.*

7. Hoc priuilegium non communicatur Religioſis, niſi dependenter à ſuis prælatis: quia primò, & per ſe eſt Religioni conceſſum: deinde Religioſis particularibus, aliàs ſacerdotali ordine. Religioſi inſigniti contra voluntatem ſuorum Prælatorum poſſent ſacramenta Pœnitentiæ miniſtrare: quod certè non eſt credendum velle Pontificem: quippe obſtaret maximè recto Religionum regimini; & de noſtra Societate eſt indubitatum,vt rectè probat Suar. *t.* 4.*de Religion. tract.*10.*lib.*9.*cap.*2.*à num.*3. & de aliis Religionibus tradunt poſt alios Llamas 1.*p.method.cap.*7.§.4.Henriq.*libr.*6.*capit.* 6. *n.*6. *in comment.*Rodrig. *quaſt.regular.t.*1.*q.*60.*art.* 3. Miranda *t.*1.*Man.Prælat.quaſt.*45.*art.*12.Layman.*libr.*5.*ſum.tract.* 6. *cap.*10.*num.*19.

8. Prædictam facultatem communicat Religio Superioribus, nempe Generali, Prouinciali,Abbati,ſeu Rectori,deinde perſonis ſingularibus: hac tamen differentia. Nam Superioribus communicat poteſtatem ordinariā comparatione ſuorum ſubditorum,ac proinde eam delegare poſſunt,aliis verò religioſis communicat Religio facultatem delegatam, quam certè omnes Doctores admittunt comparatione Religioſorum einſdem ordinis voluntati Prælatorum commenſurari. Expedit enim,ne alius confeſſarius,præter deſignatum à ſuperiore abſoluere eius ſubditos poſſit.Quinimò comparatione ſæcularium, & religioſorum aliorum Ordinum exiſtimo probabilius cum Suar.*t.*4.*de relig.tract.*10.*libr.*9.*ca.*2.*n.*7. poſſe Prælatos religioſis ſibi ſubditis facultatem, & iuriſdictionem abſoluendi, quam à Pontifice habent,communicare ex parte,& non integram,ita vt deſignari poſſint ad confeſſiones virorum audiendas, denegata facultate audiendi fœminas: nam cum prædicta facultas, & iuriſdictio diuiſibilis ſit, & illius conceſſio ſuperioribus ſubordinata; nihil obſtare poteſt, quominus ſuperiores eam ex parte concedere poſſint.

9. Quod ſi ſuperior Religioſis habentibus facultatem illius vſum prohibuerit, ſpectanda eſt intentio ſuperioris, vt inde colligatur, an per talem prohibitionem cenſendum ſit priuilegium ſublatum, an tantùm illius vſus impeditus. Et quidem ſi ob inſcientiam Religioſi, vel indebitæ ſacramenti adminiſtrationis timorem,vel in pœnam alicuius cōmiſſi delicti prohibitio facta fuerit, præſumi debet priuilegium ablatum eſſe.Secùs,ſi ſolùm prohibitio fiat,vt aliis muneribus, & officiis incumbat.Sic Suar.*t.*4.*de relig.tract.*10.*lib.*9.*ca.*2.*n.*7. Vide Mirand.*quaſt.*45.*art.*3.Henriq.*l.*6.*c.*6.Rodrig. *quaſt.* 60. *art.*2.Illud verò eſt certum prohibitionem publicam, & notoriam eſſe debere, alioquin confeſſiones Religioſo ſemel

legitima

Digitized by Google

legitima authoritate expoſito validæ erunt, ob iuriſdictionem à iure traditam ei, qui cum errore populi titulum coloratum habet, iuxta leg. *Barbarius Philippus. ff. de officio Prætoris.* & Tradit in præſenti Ægid. de Coninch *diſp.* 8. *de pœnitent. dub.* 5. *in fine concl.* 6. Mirand. *t.* 1. *Man. Prælat. q.* 45. *art.* 13. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 10. *n.* 19.

10. Porro prædictum priuilegium comparatione fidelium abſoluendorum nullam limitationem habet: ſed virtute illius poſſunt Religioſi ſic à ſuperioribus deſignati, & ab Ordinario, in quo habent domicilium approbati abſoluere quoſcunque Chriſti fideles ad eos vndequaque accedentes, quod Pius II. Nicol. III. Sixtus IV. & Leo X. Mendicantibus conceſſerant, vti conſtat ex *Compend. priuileg. Societ. Ieſu, verbo, Abſolutio.* §. 9. *&* 10. & tradit Suar. *dicto t.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 8.

11. Ab hac tamen conceſſione excipiendi ſunt Religioſi aliorum Ordinum, quos regulariter alieni Regulares, & maximè noſtri abſoluere non poſſunt, niſi à ſuis ſuperioribus licentiam habuerint, extra ſuum Ordinem confitendi: quod ex praxi, & conſuetudine Religionum deſumendum eſt. Nam eſto priuilegium hoc abſque limitatione conceſſum, non ſolùm ſæculares, ſed regulares cuiuſcunque ſexus comprehendat: at cùm quælibet Religio priuilegium habeat, ſaltem per communicationem, ne eius Religioſi extra proprium Ordinem abſque Prælatorum ſuorum licentia confiteantur, fatendum eſt, prædictum priuilegium generale non comprehendere Religioſos, quos eorum Prælati non permittunt extra Ordinem confiteri: quia priuilegium generale non derogat ſpeciali, & maximè ſi ſpeciale iure communi, & conſuetudine approbatum fuerit. Quod autem quælibet Religio priuilegium habeat, ne eius Religioſi contra voluntatem ſuorum Prælatorum aliis confiteantur, conſtat ex priuilegio Innocēt. IV. Ordini Prædicatorum conceſſo relato in *Supplement. Minor.* & *in lib. monument. Ordin.* & *in Compēd. Societ. Ieſu, verbo, Confeſſarius,* §. 5. & ex priuilegio Innocent. VIII. & Iulij II. conceſſo Ordini Eremitarum S. Auguſtini, prout habetur in *Compend. Mendicant. verbo, Confeſſio, & Confeſſor,* §. 6. *&* 7. & ex priuilegio Clem. VIII. & Gregorij XI. Ordini Ciſtercienſ. relato *in eius Compendio, verbo, Confeſſor.* §. 3. & tandem ex Extrauag. Benedicti XI. *Inter cunctas de Priuilegiis*, vbi in hæc verba inquit: *Electi igitur ab eiſdem Fratribus ad audiendas confeſſiones & pœnitentias iniungendas, liberè authoritate Apoſtolica, abſque licentia Diœceſanorum. & aliorum Prælatorum inferiorum exceptorum, & non exēptorum, quibus ſubſunt, qui ad confitendum accedant, audiant, eis peccata ſua confiteri volentes. Non Religioſos, qui ſecundùm ſtatuta ſuorum Ordinum propriis Prælatis confiteri debent, aut ab eis, ne confiteantur aliis, prohibentur, abſoluant.* Atque ita docent expreſsè Rodrig. *t.* 1. *quæſt. regul. quæſt.* 60. *art.* 6. *& quæſt.* 62. *art.* 4. & Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 16. *à num.* 12. *& num.* 15. qui doctrinam extendit ad Moniales, quæ ex declaratione Cardinalium *cap.* 10. *ſeſſ.* 25. *de Regularib.* confiteri non poſſunt aliis, quàm approbandis ab illarum Prælatis. Idémque tradidit *tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 2. *n.* 9. Conſentit Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 10. *q.* 3. *concl.* 3. Rodrig. *q.* 62. *art.* 4. *in fine.*

12. Notanter dixi, *regulariter*, vt excluderem itinerantes religioſos. Hos enim ab alterius Ordinis regularibus, imò ſæcularibus Clericis abſolui poſſe, cùm intra propriam Religionem confiteri non poſſunt, conſuetudo obſeruat ex conceſſione Sixti IV, & Innocent. VIII. prout refert Man. Rodrig. *quæſt.* 62. *art.* 5. vbi aduertit, à reſeruatis abſolui non poſſe, quod intelligendum eſt, ſaltem ſine obligatione comparendi, de qua re videri poteſt Suarez *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 17.

13. Prædicto priuilegio vti Religioſi poſſunt, ſiue in ſuis Eccleſiis, & Domibus, ſiue extra: quia nullam, quoad locum, limitationem habet. Si tamen extra propriam diœceſim, in qua ſunt approbati, iter egerint; poſſunt ex Clement. *Dubium*, & ex conceſſione Sixti IV. & Gregor. XIII. anno 1575. Confeſſiones excipere duplici conditione interueniente. Prima, vt ſi in eo loco adſit Ordinarius, ab eo licentia expoſtuletur. Secunda, ſi Ordinarius deſit, Parochi non repugnent: & notanit Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 9. *iuncto c.* 1. *n.* 5. conſentit Rodrig. *t.* 1. *qq. regul. q.* 60. *art.* 5.

14. Peccata verò, à quibus Religioſi à ſuis Prælatis integrè deputati poſſunt abſoluere, ſunt omnia quantumuis grauia, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruata, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur. Ex quibus verbis grauis difficultas eſt inter Doctores, an concedantur crimina Epiſcopo reſeruata? Sed hanc difficultatem optimè diſſoluit Suar. *t.* 4 *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *à n.* 14. affirmans, eſto, priuilegia conceſſa Mendicantibus ante decretum Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. non comprehenderent caſus Epiſcopo reſeruatos, prout ſacra Cōcilij Congregatio pluribus deciſionibus relatis à Marzilla, & Barboſa *ibi* confirmat. At priuilegia conceſſa à Gregor. XIII. Iulio III. & Pio V. Societati Ieſu, & conſequenter omnibus aliis Religionibus, quæ priuilegiorum communicatione gaudent, omninò prædictos caſus comprehendere, & ita teſtatur Compend. priuileg. Societ. Ieſu, *verbo Abſolutio*, §. 1. & Man. Rodriq. *t.* 1. *qq. regular. quæſt.* 61. *art.* 3. *in fine.* Ratio eſt partim: quia priuilegium Principis, & præcipuè in fauorem animarum latè eſt impetrandum: partim quia non derogat Epiſcoporum iuri: non enim tollitur reſeruatio, ſed perſeuerante reſeruatione communicatur facultas abſoluendi: partim, quia verba dicti priuilegij eam extenſionem neceſſariò admittunt. Pontifex namque concedens facultatem abſoluendi ab omnibus peccatis, etiam ſibi reſeruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ, concedit facultatem abſoluendi ab omnibus, à quibus ipſe abſoluere poteſt. Cùm autem à reſeruatis Epiſcopo abſoluere poſſit, neque ea in Bulla Cœnæ contineantur, ab eis abſoluendi concedit facultatem. Quod non leuiter indicauit, illo aduerbio *etiam*, quo reſeruata grauiori reſeruatione, ſcilicet pontificia, conceſſit, tacitè innuens reſeruata epiſcopali reſeruatione conceſſa eſſe.

15. Excipiuntur contenta in Bulla Cœnæ Domini. Verùm hanc exceptionem ex parte ſuſtulerunt Religioſis Societatis Ieſu, Paul. III. Iul. III. & Gregor. XIII. vt conſtat ex Compend. priuileg. Societ. Ieſu, *verbo, Abſolutio.* Nam *in* §. 2. conceditur à Gregor. XIII. viuæ vocis oraculo, 18. Martij, 1584. Confeſſariis à ſuperiore deputatis abſoluere poſſe eos, qui bona naufragantium rapuerint, iniuncta eis reſtitutione, vbi & quomodo ea fieri poterit: & in §. 3. conceditur Generali Præpoſito, & quibus ipſe communicauerit. Communicat autem Prouincialibus cum poteſtate delegandi in caſibus particularibus facultatem abſoluendi ad hæreſi extra Hiſpaniam: & *in* §. 4. datur facultas omnibus ſuperioribus Societatis, & quibus ipſi communicauerint, abſoluendi à lectione librorum prohibitorum, illis in locis, vbi poſſunt ab hæreſi abſoluere: & *in* §. 5. priuilegium conceditur ſuperioribus, & quibus ipſi communicauerint, abſoluendi miſſos ad triremes, à quibuſuis caſibus, ſicut in articulo mortis. Deinde ex Bulla III. incipiente, *Licèt debitum.* edita anno 1549. & ex Bulla Gregor. XIII. anno 1575. in remotiſſimis regionibus, vbi recurſus ad Sedem Apoſtolicam difficilis eſt, permittitur Præpoſito Generali, & quibus ipſe commiſerit, poteſtas abſoluendi ab omnibus in Bulla Cœnæ Domini contentis: quam latam conceſſionem extendi ad hæreſim, vt probabile defendit Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 16. eò quòd ratio conceſſionis, quæ eſt difficilis ad ſedem Apoſtolicam aditus, æquè in hæreſi, ac in aliis peccatis in Bulla Cœnæ reſeruatis procedit. Pro noſtrorum Religioſorum abſolutione varia priuilegia referuntur conceſſa ſuperioribus, de quibus videri poteſt dictum Compendium priuileg. *à* §. 6. *vſque ad* 11.

16. Non ſolùm a peccatis, ſed etiam à ſententiis, cenſuris, & pœnis ob ea peccata incurſis facultas abſoluendi in prædicto Priuilegio conceditur. Vnde directè cenſuræ peccatis annexæ vi prædicti priuilegij tolli poſſunt abſque reincidentia, vt bene notanit Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 10. aliàs opus non eſſet earum abſolutionem exprimere; ſed conceſſa facultate abſoluendi à peccatis cenſerentur conceſſæ: quippe earum abſolutio abſolutioni à peccatis præmitti debet. Nomine ſententiarum comprehenduntur cenſuræ ab homine latæ non ſolùm generaliter, ſed etiam ſpecialiter, quia cenſuræ tam per generalem ſententiam, quam ſpecialem delicto annecti poſſunt, & ex illo reſultare, ſæpeque illatum abſolutio abſque ſcandalo, & offenſione Iudicis concedi poterit, vt dixit Suar. *dicto cap.* 2. *à num.* 20. Verùm eſto, hoc priuilegium Societati conceſſum ſit, præpoſitus Generalis ſolis ſuperioribus, & quibus ipſi ſpecialiter communicauerint, facultatem concedit abſoluendi eos, qui per generalem ſententiam ſunt affecti cenſura; illos verò qui ſpeciali ſententia ſunt ligati, neque ipſis ſuperioribus permittit, conſtat ex Compend. priuilegior. *verbo, Abſolutio.* §. 1. Nomine cenſurarum veniunt intelligendæ excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum, iuxta text. in cap. *Quærenti verbo ſignif.* non autem irregularitas, tametſi ob violationem cenſuræ incurſa ſit, quia non eſt cenſura, nec cenſuræ per ſe annexa, quicquid dicat Gutiert. *lib.* 1. *canon. quæſt. cap.* 3. Sed an ſub poteſtate abſoluendi à pœnis eccleſiaſticis irregularitas comprehendatur, difficultate non caret: ſiquidem verè eſt pœna eccleſiaſtica ob delictū impoſita. At veriùs eſt, neque irregularitatem, neque depoſitionem, aut degradationem, neque aliam quamlibet pœnam, quam pœnitēs, eſto inuitus ſit, ſuſtinere debet, aliquo determinato tempore poſſe ex vi dicti priuilegij abſolui: quia hæ pœnæ non abſolutione, ſed diſpenſatione tolluntur. Non enim tolli poſſunt, niſi diſpenſando aliquo modo in iure eas in perpetuum, vel ad determinatum tempus deſignante. Neque item comprehendit pœnas à Confeſſore impoſitas in ſacramento Pœnitentiæ, alias poſſent Religioſi vi dicti priuilegij abſoluere pœnitentes à pœnitentiis iniunctis, quin peccata ob quæ fuerunt impoſita, iudicarent, quod eſt falſum, & rationi diſſonum. Nec denique comprehendit pœnas, quas ex voto, & promiſſione propria obligantur fideles ſuſcipere, vt contingit promittenti ieiunium, ſi delictum aliquod commiſerit: quia illa nō eſt pœna eccleſiaſtica, cùm non ſit pœna ab Eccleſia impoſita; ſed propria fidelium voluntate ſuſcepta.

Quo

Quocirca nomine pœnarum, vt à cenſuris, & ſententiis diſtinguuntur, veniunt intelligendæ pœnæ non temporales, ſed ſpirituales, quæ in vindictam alicuius delicti fidelibus à iure, vel ab homine fuerint impoſitæ arbitrio imponentis remittendæ, qualis eſſet prohibitio ab Eccleſiæ ingreſſu, à communione, ab officio aliquo diuino, & ſimiles. Sic Suar. *t.4. de relig. tract.10. lib.9. c.2. à n.41.*

17. Sed an prædicta abſolutio à ſententiis, cenſuris, & pœnis extra ſacramentum Pœnitentiæ impendi poſſit, controuerſia eſt latiùs decidenda in *tract. de Bulla Cruciata*, in qua affirmatiuam partem defendimus. Sed in præſenti eſt ſpecialis difficultas, eò quòd priuilegium conceditur ſub illis verbis, *auditis eorum confeſſionibus*, quæ in Bulla Cruciatæ non continentur: quæ verba manifeſtè indicant abſolutionem dari non poſſe, quin confeſſio præcedat, & conſequenter extra ſacramentum Pœnitentiæ. Et ita ſuſtinet tanquam tutius Nauarr. *c.26. n.31.* Cordub. *ſum. quæſt.19. & 187.*

18. Cæterùm negari non poteſt, tutius eſſe, abſolutionem à cenſuris à iure, vel ab homine, & à quibuſuis pœnis in ſacramento Pœnitentiæ vi prædicti priuilegij concedi debere: quia in hac conceſſione nullum adeſt periculum: aliter verò ſub opinione poſitum eſt, an valeat abſolutio. Quapropter Suar. *t.4. de relig. tract.10. lib.9. cap.2. num.26.* nec conſulit, nec permittit, abſque rationabili cauſa extra ſacramentum pœnitentiæ abſolutionem prædictam concedi. Verùm, ſpectato iuris rigore, cenſeo cum ipſo Suar. *ſuprà, & de legib. lib.8. cap.6. num.15. & 16.* Rodrig. *t.1. quæſt. regular. quæſt.61. art.7.* Henriq. *lib.7. cap.13. num.2. & cap.30. num.6.* Auila *2. p. de cenſur. cap.7. dub.13.* Coninch. *diſp.14. dub.16. num.153.* Layman. *lib.5. ſum. tract.6. cap.10. quæſt.3. concl.4.* probabilius eſſe, validè, & licitè extra ſacramentum concedi poſſe: quia, cùm hoc priuilegium ſit à principe, & in animarum fauorem, non eſt, cur eius vſus ad ſolum pœnitentiæ ſacramentum reſtringatur, præcipuè cùm illa verba, *auditis eorum confeſſionibus*, ad eam reſtrictionem non obligent. Sunt etenim illa verba generalia, quæ aptari debent ad confeſſionem, tum ſacramentalem, ſicuti verbum abſoluendi, & iniungendi pœnitentiam ſalutarem neceſſariò aptatur peccatorum abſolutioni, quæ ſacramentalis eſt, & cenſurarum abſolutioni, quæ ſacramentalis non eſt. Datur autem ſimul vtraque poteſtas, ratione commodioris vſus, & quia frequenter vtriuſque poteſtatis vſus coniungitur, non, quia neceſſariò vtraque poteſtas ſimul exercenda ſit, cùm ſæpè conueniat, abſolutionem à cenſuris ab abſolutione à peccatis diuidere; ſæpéque abſolutio à peccatis abſque abſolutione à cenſuris concedatur: quia non adſunt cenſuræ abſoluendæ.

19. Illud verò pro certo affirmat, & meritò Suar. *dicto c.2. n.28.* te poſſe abſolutionem à cenſuris concedere, recedenti à contumacia, & parti, ſeu Eccleſiæ ſatisfacienti, acceptantique pœnitentiam ſibi iniunctam; tametſi ſolum ex parte eorum peccata ſacramentaliter audieris; neque intendas ab eis abſoluere; vel, quia ipſe non valet confeſſionem integram facere, vel tu nequis eam excipere, vel oportet in dies differre, cùm tamen non deceat cenſuris eſſe ligatum: quia ſufficienter ſatisfacis verbis indulti: ſiquidem abſolutionem à cenſuris non præſtas, niſi audita confeſſione ſacramentali. Et licèt hæc confeſſio ſacramentalis ob abſolutionem ſacramentalem ſubſequendam exigatur, non eſt opus ſemper immediatè ſubſequi, præcipuè cùm dimidia illa confeſſione, & cenſurarum abſolutione diſponi pœnitens poſſit ad abſolutionem ſacramentalem obtinendam.

20. Additur in prædicto decreto, vt ſolùm proſit pro foro conſcientiæ, & pœnitentiæ; & non pro foro externo, & iudiciali, quod qualiter intelligendum eſt, dixi *tract. de legib. diſp. vlt. de diſpenſationib. pun.15. §.1. num.3.* & *tract. de fide, diſp.4. punct.3. §.1. & 2.* & latiùs dicemus *tract. de excommunicat.* Vide Suar. *dicto tom.4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. à numer.32.*

21. Ad extremum aduerte, facultatem delegatam adminiſtrandi hoc ſacramentum, vel eligendi, qui illud miniſtret, ſiue ſit gratia facta comparatione plurium, ſiue vnius ſingularis perſonæ, morte delegantis non perire, iuxta ea, quæ latè diximus *tract. de legib. diſp.4. de priuileg. pun.16. §.4.*

22. Supereſt duplex quæſtio. Prima, an Religioſus, qui inſcio, vel inuito Prælato ſe Epiſcopo præſentaret, & ab eo approbationem, & licentiam audiendi confeſſiones obtineret, poſſet validè, & licitè ea licentia vti, ſeu per Bullam Cruciatæ eligi. Videtur poſſe: quia ea licentia, vtpote conceſſa ab Epiſcopo, vel Pontifice, regulari prælato ſuperioribus, non videtur poſſe à Prælato regulari reſtringi, aut limitari.

23. Cæterum dicendum eſt, illicitè prædictum Religioſum iis facultatibus vti: nam eſto Prælatus regularis iuriſdictionem Epiſcopalem, vel pontificiam derogare, aut minuere non poſſit, poteſt tamen ob votum obedientiæ, ratione cuius Religioſus ſuo Prælato ſubditur in iis, quæ ad rectam ſui inſtituti gubernationem pertinent, prædictæ iuriſdictionis vſum moderari, vel impedire; ſicuti ex recepta in omnibus Religionibus conſuetudine impeditus ſub graui culpa cenſetur, dum à proprio Prælato non fuerit approbatus. Atque ita ſuſtinent Rodrig. *t.1. regul. qq. q.60. art.1. & 3.* Mirand. *in man. Prælat. t.1. quæſt.45. art.12.* Layman. *lib.5. ſum. tract.6. c.10. q.3. verſ. Sed dubitabis num.19.* At ſi prædictus Religioſus iuriſdictione Epiſcopali, vel pontificia ſibi conceſſa vtatur, de facto validę erunt abſolutiones ab eo impenſæ, iuxta iuriſdictionem acceptam, vtpote qui Ordinem ſacerdotalem, & iuriſdictionem habet.

24. Excipienda tamen eſt Religio Ordinis Prædicatorum, in qua iuxta Breue Iulij III. relatū ab Eman. Rodrig. & Mirand. *ſuprà*, annullantur omnes iuriſdictionum conceſſiones pro confeſſionibus audiendis, quæ ſine licentia Prælatorum ab Epiſcopo, ſeu aliis Ordinariis fuerint obtentæ: quod Breue teſtatur Rodrig. fuiſſe ab ipſa Religione acceptatum in Capitulo Generali Salmaticæ celebrato, & virtute illius fuerunt irritatæ confeſſiones, quæ ſine licentia Superiorum virtute iuriſdictionis ab Epiſcopo conceſſæ fuerint. Confeſſiones verò factæ virtute Cruciatæ, alteriúſve priuilegij pōtificij ibi non irritantur; quinimò excipiuntur licentiæ manu Papæ, aut de conſenſu Cardinalis protectoris, vel Viceprotectoris ſignatæ. Quoad alias Religiones non conſtat prædictum Breue Iulij III. receptum eſſe, nec virtute illius annullatas eſſe confeſſiones ſine licentia ſuperiorum factas. Quapropter, dum non conſtat de annullatione, dicendum eſt, validas fore, vti docuerunt Rodrig. Mirand. & Lam. *locis alleg.*

25. Secunda quæſtio, an cum iuriſdictione delegata dubia poſſis Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrare. Et quidem, ſi in nulla peccata, quæ pœnitens confitetur, iuriſdictionem moraliter certam non habeas, illicitè extra cauſam grauis neceſſitatis Sacramētum miniſtrares: quia periculo irritandi ſacramentum te exponeres. At hic caſus, vt benè aduertit Coninch. *diſp.8. de pœnit. dub.6. concl.* vix eſt poſſibilis; ſiquidem frequenter pœnitentes aliqua peccata venialia, vel mortalia aliàs legitimè confeſſa confiteri ſolent, in quæ omnes ſacerdotes certam iuriſdictionem habent. Verùm, ſi in aliqua peccata ex his, quæ pœnitens confitetur, ſic dubiam iuriſdictionem habeas, vt non valeas de iuriſdictione probabile iudicium habere; nequaquam (extra grauem, & vrgentem neceſſitatem, qualis eſſet, ſi pœnitens præcepto annuæ Confeſſionis obligaretur, vel abſque nota non poſſet communionem differre) ſacramentum adminiſtrare potes, quia ab illis peccatis fortè ſolum indirectè abſoluis, quod vitare debes, quoad poſſis, & reuerentiam ſacramenti, & integritatem illius. Sic Suarez *diſp. 26. de pœn. ſect.6.* Coninch. *diſp.8. dub.6. concl.3.* Vnde ſi in caſu neceſſitatis ſic ſacramentum miniſtras, debes monere pœnitentem de obligatione quam habet, confitendi ea peccata ſacerdoti, qui iuriſdictionem certam habeat, cùm quilibet fidelis obligatus ſit directam à peccatis abſolutionem obtinere, ſicuti notauit Coninch. *dicta diſp.8. dub.6. in fine.*

Notanter dixi, *ſi probabile iudicium de iuriſdictione non habeas.* Nam eo iudicio ſtante, rectè potes ſacramentum miniſtrare, vti docui *tract. de conſcient. diſp.2. pun.5.* neque *ibi* dictis aliquid addendum occurrit.

PVNCTVM XV.

De caſuum reſeruatione.

§. I.

Quo iure, quæ peccata, & à quibus reſeruari poſſint?

1. *Reſeruatio conuenientiſſima eſt.*
2. *Reſeruatio abſque cauſa valet.*
3. *Reſeruatio aliquorum venialium nunquam fit, neque expediret fieri.*
4. *Peccata interna, neque reſeruantur, neque expedit reſeruari.*
5. *Quid Clemens VIII. ſtatuerit in Religionibus.*
6. *Superiores poſſunt aliquibus peccatis annectere excommunicationem, & eius abſolutionem ſibi reſeruare.*
7. *Satisfit euidam obiectioni.*

1. SVperior peccata reſeruat, cùm illorum abſolutionem ſibi appropriat, nec aliis inferioribus committit. Eſſe autem conuenientiſſimum, vt ſuperiores aliquorum peccatorum abſolutionem ſibi reſeruent; tum, vt grauiora, atrociorá que crimina exactius illicientur, vt melius corrigi poſſint, efficaciúſque remedium illis adhibeatur; tum, vt fideles ab illis committendis eò ſe diligentius contineat, quò difficiliùs illorum abſolutionem obtinere poſſunt. Synod. Tridēt. *ſeſſ.14. cap.7.* declarat. Debet tamen reſeruatio cedere in fidelium vtilitatem: hæc enim eſt, quæ primò, & per ſe in omni reſeruatione ſpectatur. Nam, vt inquit Concilium *ſuprà*, non in deſtructionem, ſed in ædificationem poteſtas reſeruandi ſuperioribus

Digitized by Google

tibus conceſſa eſt. Quocirca ſuperior, qui potius in ſubditorum perniciem, quàm in illorum fauorem (quod præſumendum non eſt) caſus ſibi reſeruaret, grauiter peccaret: quia & ſubditos irrationabiliter grauaret, & difficilem ſacramenti vſum redderet.

2. Sed, an ea reſeruatio abſque cauſa effectum habeat, ſatis eſt apud Doctores controuerſum, vt videri poteſt apud Suarez *tom. 4. de pœnitent. diſputat. 29. ſection. 4.* Et quidem, ſi verum eſſet, omnem iuriſdictionem non ſolùm Pontificis, ſed Epiſcoporum, & Parochorum à iure diuino immediate prouenire, tametſi Pontifici ſubordinatam; nullatenus valida eſſet reſeruatio irrationabilis à Pontifice, vel Epiſcopo facta. At, quia verius exiſtimaui, ſolam iuriſdictionem pontificiam in omnes fideles à Chriſto immediatè manaſſe; ex illa verò ad Epiſcopos, deinde ad Parochos, iuxta Pontificis voluntatem deſcendere, ſi de facto Pontifex Epiſcoporum poteſtatem vellet reſtringere, & Epiſcopi vellent poteſtatem parochorum limitare, pluſquàm par eſt, reſtricta, & limitata erit. Atque ita docent Fagund. *de ſecundo Eccl. præcepto, lib. 8. cap. 1. n. 25.* Suar. *diſp. 29. ſect. 4.* Ægid. de Coninch. *diſp. 8. de pœnit. dub. 11.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. c. 12. n. 5. q. 3.* & alij apud ipſos.

3. Ex his infertur, etſi aliquorum peccatorum venialium abſolutionem ſibi reſeruare poſſit Pontifex, cùm omnis iuriſdictio in alios Prælatos à Pontifice deriuetur, vti docent Suarez *diſp. 29. ſection. 3.* Ægid. de Coninch. *diſp. 8. dub. 11. n. 80.* inutilis tamen eſſet ea reſeruatio; partim, quia ſine eorum manifeſtatione abſolutio ſacramentalis obtineri poteſt; partim, quia alia via, quàm Sacramento, illorum venia poteſt impetrari. Epiſcopos verò, alióſque Prælatos Pontifice inferiores, veriùs credo, nullius peccati venialis abſolutionem reſeruare poſſe: quia vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine, quam nullus Prælatus inferior Pontifice derogare, aut limitare poteſt, omnibus ſacerdotibus conceſſa eſt poteſtas à peccatis venialibus abſoluendi, ſicuti notauit Coninch. *ſuprà*, Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 12. n. 3. concl. 2.*

4. Secundò infertur, etſi Pontifex, imò Epiſcopus, aliíſque Prælati peccata mortalia interna reſeruare poſſint, cùm à Pontifice omnes Epiſcopi, & ab Epiſcopis omnes parochi iuriſdictionem accipiant; at ea reſeruatio nunquam facta eſt, neque expedit fieri: quippe ad gubernationem Eccleſiæ, quæ præcipuè exteriora reſpicit, vtilis eſſe non poteſt. Atque ita docent Suàr. *diſp. 19. ſect. 3.* Henriquez *lib. 6. cap. 14. §. 5.* Sanch. *lib. 2. ſum. cap. 8. num. 4.* Coninch. *diſput. 8. de pœnitent. dub. 11. num. 79.* Layman. *lib. 5. ſumm. tract. 6. c. 12. n. 3.* Vaſq. *quæſt. 91. art. 3. dub. 3.* & alij apud ipſos. Quocirca ſolùm peccata externa mortalia, non quidem omnia, ſed atrociora, & grauiora reſeruari expedit.

5. Verùm, quia in Religionibus, vtpote ſtatum perfectionis profitentibus, timeri poterat, ne earum Prælati nimiam caſuum reſeruationem conſtituerent, Clemens VIII. quodam motu proprio, edito anno 1593. prouidit, ne vltra vndecim caſus, quos ibi enumerat, & *puncto ſequenti* referemus, poſſent Prælati alios ſibi reſeruare, niſi de conſenſu generalis Capituli, vel Congregationis prouincialis: in quo decreto, vt benè aduertit Suarez *tom. 4. de relig. tractat. 8. lib. 2. cap. 18. numer. 14.* nullum eſt verbum ſuperioribus præcipiens horum, vel alicuius ex illis caſus reſeruationem; ſed præceptum eſt, ne alij, quàm *ibi* deſignati, reſeruentur, niſi de conſenſu Capituli generalis, vel prouincialis: illos verò caſus, & quemlibet illorum, tum Generali in toto Ordine, tum Prouinciali in ſua prouincia, tum Prælato conuentuali in ſuo Conuentu permittit reſeruare, ſi aliàs poteſtatem reſeruandi habeant. Quod dixerim propter Societatem, in qua ſola Congregatio generalis, non prouincialis, reſeruandi poteſtate gaudet: quia ſola ipſa, & non prouincialis poteſtatem iuriſdictionis habet, vt dicitur *canon. 15. Congregat. 5.* & tradit Suarez *tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 8. c. 5. num. 4.*

6. Solùm eſt graue dubium, an ſuperiores poſſint alicui peccato, præter ſupradicta deſignata, excommunicationem annectere, cuius abſolutionem ſibi reſeruent. Affirmat, & ſatis probabiliter Suarez *dicto 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 18. in fine, num. 17.* Fagund. *de ſecund. Eccleſ. præcept. lib. 8. cap. 4. n. 5.* Quia Pontifex ſolùm reſeruationem alterius peccati à deſignatis prohibuit, non cenſuræ, quæ à peccato eſt diſtincta: & à diuerſis, præcipuè in materia odioſa, non eſt facienda illatio. Aliàs nequiret Prælatus, ſub pœna excommunicationis ſpecialiter latæ præcipere Religioſo ieiunium, vel aliam regularem obſeruantiam contra communem vſum, & praxim Religionum, in quibus hæc ſingularia præcepta ſub cenſura feruntur: ſiquidem poſita ea excommunicatione nequit alius à ſuperiore tranſgreſſorem abſoluere, cùm nemini data ſit poteſtas abſoluendi à cenſura per ſpecialem ſententiam lata, niſi ei, qui cenſuram tulit, vel illius ſuperiori. Quòd ſi non obſtante Clementis prohibitione poteſt ſuperior excommunicationem per ſententiam ſpecialem delicto annectere, cuius abſolutio ſibi eſt de iure reſeruata, eadem ratione poterit excommunicationem per ſententiam generalem ferre, cuius abſolutionem ſibi ſpeciali decreto reſeruet, cum huius reſeruatio diſtincta ſit à peccati reſeruatione pontificio decreto interdicta.

7. Neque obſtat ex reſeruatione cenſuræ peccatum reſeruatum eſſe: quia eo caſu ſolum eſt reſeruatum per accidens, quatenus nemo poteſt licitè à peccatis abſolui, quin prius à cenſura abſoluatur; ſed non eſt reſeruatum per ſe, ſicuti ſolent eſſe reſeruata peccata, tametſi cenſuram annexam habeant. Quocirca, ſi bona fide pœnitens confiteatur aliàs habenti iuriſdictionem, peccata, quæ per ſe non reſeruantur, ſed ſolùm per accidens occaſione cenſuræ; ab illis abſoluetur, tametſi à cenſura non fuerit abſolutus. Secùs verò eſt dicendum, ſi confiteatur peccata, quæ per ſe, & immediatè reſeruantur, ſicuti docuit Sanch. *libr. 2. ſumm. cap. 8. numer. 5.* Suarez *diſputat. 29. ſection. 3. num. 8.* Coninch. *diſputat. 8. de pœnitent. dub. 11. num. 83.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 12. n. 2.* Fagundez *de ſecundo Eccl. præcepto, lib. 8. cap. 1. n. 3.*

§. II.

Quæ peccata reſeruata ſint, tum à Pontifice, tum ab Epiſcopis, tum à Prælatis regularibus.

1. *Quæ peccata ſint Pontifici reſeruata.*
2. *Quæ reſeruentur communiter Epiſcopis.*
3. *Non intelliguntur prædicta reſeruata, quouſque completa ſint.*
4. *Qualiter intelligatur homicidium voluntarium, quod reſeruari ſolet.*
5. *Qualiter falſum teſtimonium in iudicio.*
6. *Qualiter ponderum, menſurarum monetarum adulteratio, ſeu corruptio.*
7. *Qualiter violatio libertatis Eccleſiaſticæ.*
8. *Qualiter crimen incendiary.*
9. *Qualiter blaſphemia publica, & notoria.*
10. *Qualiter percuſſio filij parenti facta.*
11. *Qualiter abuſus ſacrarum rerum ad magicas artes, &c.*
12. *Qualiter procuratio abortus.*
13. *Qualiter expoſitio infantium.*
14. *Qualiter contractus matrimonij in gradibus prohibitis.*
15. *Qui ſint caſus, qui in Religionibus permittuntur reſeruari.*
16. *Explicatur primus, & ſecundus remiſſiuè.*
17. *Tertius, qui eſt nocturna, ac furtiua egreſſio, expenditur.*
18. *Quartus de proprietate contra votum paupertatis, & de teſtimonio falſo declaratur.*
19. *Sextus de procuratione ad abortum.*
20. *Septimus de falſificatione manus, ſeu ſigilli Officialis.*
21. *Octauus de furto rerum Monaſterij.*
22. *Nonus de lapſu carnis opere conſummato.*
23. *Decimus, occiſio, vulneratio, ſeu grauis percuſſio.*
24. *Vndecimus, retardare, vel impedire litteras Superioris ad inferiores, vel è contra.*

1. DE Pontifice communis eſt ſententia, nullum peccatum ſibi reſeruatum eſſe, quod excommunicationem annexam, & ſibi reſeruatam non habeat, vti latè probat Suar. *diſput. 29. ſect. 2.* Quæ autem hæc ſint, expendemus, cùm de excommunicationibus Pontifici reſeruatis loquemur. Sublata ergo excommunicatione, vel illa per ignorantiam non incurſa, peccatum, eſto grauiſſimum ſit, reſeruatum non eſt, quia non aliter quàm ſimul cum cenſura reſeruatur, ſicuti docuerunt Henriq. *lib. 6. cap. 14. num. 1.* Coninch. *diſput. 8. de pœnitent. dub. 11. num. 82.* Vaſq. *q. 91. art. 4. dub. 1.* Sanch. *lib. 2. ſum. cap. 8. num. 5.* Layman. *cap. 12. num. 2.* Durante tamen excommunicatione, non ſolùm ipſa, ſed & peccatum per ſe, & immediatè reſeruatum eſt, ita vt ab alio, quàm ab eo, cui cenſura reſeruatur, abſolui non poſſit, vt benè Coninch. *n. 83.* Sanch. Suar. & Layman. *ſuprà* notarunt.

Excipit Ægid. de Coninch. *d. diſp. 8. dub. 11. n. 82.* promouentes, & promotos ad Ordines ſimoniacè, quorum peccatū Sixtus V. in Bulla data anno 1589 ſibi reſeruat; tametſi excommunicationem prædicto peccato non annectat. Sed non eſt admittenda hæc exceptio: quia eſto Sixtus V. prædicto peccato excommunicationem reſeruatam non impoſuerit; poſita tamen eſt in Extrauag. *1. de Simonia.*

2. De Epiſcopis non eſt conſtans ſententia, an ſint aliqua peccata iure reſeruata, vt videre eſt apud Syluest. *verbo, Caſus.* Nauarr. *cap. 27. nu. 262.* Rodrig. *t. 1. quæſt. regular. quæſt. 61. art. 2.* Fagundez *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib. 8. cap. 2. à nu. 1.* Suar. *diſput. 29. ſection. 3.* Tolet. *lib. 3. cap. 14.* Nam eſto, quatuor caſus enumerentur in Extrauag. *Inter cunctas de priuileg. poſt medium*, de facto Epiſcopis nō reſeruātur, ſed ſolùm aſſeritur, ab

Epiſcopis reſeruari ſolere. Quapropter cuiuſcunque diœceſis ſtatuta, & conſuetudines ſpectanda ſunt, vti dixit Caietan. *verbo, Caſuum reſeruatio.* Communiter autem ſequentia ſolent reſeruari, teſte Barboſa *alleg.* 50. Primò, homicidium voluntarium, tametſi occultum. Secundò, falſum teſtimonium in iudicio, ſiue in gratiam, ſiue in alicuius damnum. Tertiò, adulteratio, ſeu corruptio ſtateræ, menſuræ, aut monetæ. Quartò, libertatis, ſeu immunitatis Eccleſiaſticæ violatio. Quinto, domorum, vel ſegetum incendium; vitium, vel arborum alienarum, cauſa damnificandi, inciſio. Sexto, blaſphemia publica, & notoria. Septimo, parentum percuſſio. Octauo, abuſus Euchariſtiæ, ſacrarumque rerum ad veneficia, ſuperſtitiones, & ſimilia. Nono, aborſus procuratio. Decimò, expoſitio infantium piis locis, cùm expoſitores habeant, vnde eos alant, neque damnum reſarcierint. Vndecimò, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

3. Prædicta non intelliguntur reſeruata, quouſque iuxta Conſtitutionis tenorem completa, & perfecta ſint, vt docuerunt Syluest. *verbo, Caſus, quæſt.* 5. Graffis 1. *part. deciſ. lib.* 1. *c.* 13. *num.* 71. Henriquez *lib.* 6 *ſum. cap.* 14. *num.* 5. quia reſeruatio eſt odioſa, ac proinde in omni proprietate verba delicti, accipi debent. Quod diſcurrendo per ſingulos caſus manifeſtum erit.

4. Cùm reſeruatur homicidium voluntarium, ſolùm cenſeri debet reſeruatum, quod ex voluntate occidendi commiſſum fuerit, iuxta leg. 1. *ff. de ſicariis.* Quinimò exiſtimo, non comprehendi mandantem, conſulentem, vel auxilium homicidæ præbentem: quia verè, & propriè non occidunt, tametſi fictione iuris mandans, & mandatarius, conſulens, & conſultus eadem perſona cenſeantur, cap. *Qui per auxilium de regul. iuris in* 6. leg. 1. §. *Deiectiſſo. ff. de vi, & vi armata.* eadémque pœna puniantur, vt multis comprobat Farinac. *praxis crimin.* 5. *part. quæſt.* 129. & 135.

5. Secundò reſeruari ſolet falſum teſtimonium in iudicio; tum, ſi falſum ibi dicas, vt teſtis, tum, ſi legitimè interrogatus veritatem celes, iuxta cap. 1. *de crimine falſi,* & tradit Aloyſius Riccius *in praxi aurea, reſolut.* 216. *in princ.* Debet tamen falſitas circa ſubſtantialia cauſæ verſari, non circa extrinſeca, & ad cauſam principalem parum pertinentia. Quia ex falſitate circa extrinſeca nemo dicitur falſus, neque eius diſpoſitio vitiatur, ſicuti tradunt Alexand. *conſ.* 88. *n.* 195. Cæſar. de Graffis *dec.* 75. *n.* 9. Farinac. 2. *part. prax. quæſt.* 97. *n.* 159. *& ſeqq.* Aloyſius Riccius *in praxi aurea, reſolut.* 216. *n.* 2. Salzedo *in addit cap.* 96. *verſ. Secundò.* Barboſa *allegat.* 50. *n.* 34. Præterea debet teſtimonium falſum cedere in vtilitatem, vel damnum alicuius, alioquin pœna ordinaria non punitur, neque ſub teſtimonio falſo in ſtatutis comprehenditur, vti docent Menoch. *de arbitrar. caſu* 306. *num.* 10. 23. & 30. Couarr. in cap. *Quamuis pactum. de pactis in* 6. 1. *p.* §. 7. *n.* 9. Farinac. *de falſit. quæſt.* 150. *n.* 291. Barboſ. *dicta allegat. n.* 30. Quocirca, ſi teſtimonium, quod falsò protuliſti, nullum ex aliquo capite fuerit, ceſſabit illius reſeruatio: quippe in nullius vtilitatem, aut damnum cedit, vti benè, aliis relatis, notauit Barboſ. *de alleg.* 50. *n.* 47.

6. Tertiò, reſeruatur ponderum, menſurarum, monetarumve adulteratio, ſeu corruptio, ſub qua reſeruatione non cenſetur reſeruatus vſus adulteratæ menſuræ, corruptæve monetæ, & à fortiori neque vtens indebitè iuſta menſura: quia eſto, his vtens falſum committat, leg. 1. *ff. ad leg. Cornel. de falſis*: leg. *Maiorem. Cod. eodem titulo*; tamen quia eſt quid diſtinctum, & in pœnalibus non eſt extenſio facienda, ſub reſeruatione comprehendi non debet, vt benè notarunt Lælius Zecchius *de caſib. reſeruatis, caſu* 18. *verſ. His ita præmiſſis.* Gambarup. *de caſ. reſerua. fol.* 114. *num.* 3. Barboſ. *allegat.* 56. *num.* 47. Igitur pondus, menſurámve adulterat, ſeu corrumpit, qui ad vſum falſa pondera, & menſuras exponit. Monetam verò, ſi loco vnius metalli aliud ſubſtituat, quæ eſt corruptio, ſeu falſificatio quoad ſubſtantiam, leg. *Paulus. ff. de ſolutionibus.* Item, ſi eam quoad pondus minorem faciat, leg. 1. *ff. de contrahenda empt.* Præterea, ſi abſque legitima authoritate excuderit, iuxta leg. *Sine nomine* & leg. *Qui nomine. ff. ad leg. Cornel. de falſis.* Denique, ſi monetam authoritate Principis conceſſam totonderit, ſeu raſerit: quia abſolutè adulterat, ſeu corrumpit. Atque ita hos omnes caſus reſeruari docent Gambarupta *num.* 9. Barboſa *num.* 37. Solùm eſt dubium de tondente, ſeu mutilante monetam, quam certò ſcit iuſtum pondus excedere, an grauiter peccet, & adulterator, ſeu corruptor monetæ dicatur. Negare videntur Marſilius leg. *Qui falſam n.* 109. *ff. de falſis.* Aleiat. *conſil.* 461. quatenus affirmant, hunc mutilatorem nullis pœnis ſubiacere, vtpote qui neminem lædit. Sed verior eſt ſententia Menoch. *de arbitrar. caſu* 316. *à num.* 36. affirmantis, eſſe verum monetæ corruptorem, & maieſtatem Principis lædere, cuius officium, & authoritatem vſurpat, pœnáque, ſaltem arbitraria, puniendum. Etenim nemini abſque Principis authoritate datum eſt, monetam in publicum miſſam immutare: atque ita eſſe caſum reſeruatum docuit Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 50. *n.* 60.

7. Quartò ſolet reſeruari immunitatis, ſeu libertatis eccleſiaſticæ violatio: quod qualiter contingat, latè diximus *tract.* 11. & 12. *huius operis.* Solùm aduerto cum Barboſa *n.* 72. violantem libertatem eccleſiaſticam per ſtatutum, non reſeruationem epiſcopalem, ſed pontificiam in Bulla Cœnæ Domini contentam incurrere.

8. Quintò, in crimen incendiarij reſeruatum incidit, qui propria authoritate domum, vel ſegetes alienas malo animo incendit, cap. *Cùm deuotiſſimam.* 12. *q.* 2. & tradit Gambarupta *de caſib. reſeruat. caſu* 5. *n.* 1. *fol.* 198. Secùs, ſi caſu contingat, tametſi ex lata culpa. Similiter, non qualibet vitis, ſeu arboris inciſio reſeruatur, ſed quæ facta eſt ex odio, cauſa, inquam, damni, vel iniuriæ inferendæ. Vnde ſi arbores inciſiſti, euulſiſti, vel euulſas rapuiſti, vt tuæ commoditati conſuleres, etſi furtum commiſeris, & contra iuſtitiam peccaueris; caſus tamen reſeruatus non eſt, vt bene Gambarupt. *dicto caſu* 5. *n.* 4. Barboſa *alleg.* 50. *n.* 84.

9. Sextò, incidis in blaſphemiam publicam, & notoriam reſeruatam, ſi publicè, & notoriè, ita vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, blaſphemaueris in Deum, vel eius Sanctos. Quotupliciter autem blaſphemia contingat: vide dicta *tract.* 17. *de vitiis relig. oppoſit. diſp.* 2. *part.* 2.

10. Septimò, ſub percuſſione filij facta parenti reſeruata, credo comprehendi eam percuſſionem, quæ comparatione filij, & ſpectata reuerentia, quam parenti exhibere debet, grauis eſt, tametſi comparatione aliorum leuis eſſet iudicanda: quia concurrunt omnia, quæ reſeruationi ſunt neceſſaria: & tradit Gambarupta *de caſibus reſeruatis. fol.* 211. *num.* 2. Barboſ. *dicta alleg.* 50. *num.* 113. vbi benè aduertunt, ſub prædicta reſeruatione non contineri, ſi manum contra patrem leuauerit, quia eſto percuſſionem attentauerit, de facto non percuſſit.

11. Octauò, abuſus ſacrarum rerum ad magicas artes, veneficia, ſuperſtitiones, &c. de quibus dixi *tract.* 17. *de vitiis relig. oppoſit. diſp.* 1. & 2.

12. Nonò, procuratio aborſus, debet tamen conſtare moraliter, fœtum animatum eſſe. Nam ſub dubio eſto irregularitatem conſtituat, caſus reſeruatus non eſt.

13. Decimò, expoſitio infantium locis piis, cùm commodè ab exponentibus ali poſſint: quia eo caſu graue peccatum committitur, iuxta text. in c. vnic. *de infantib. expoſ.* At à reſeruatione excuſatur, ſi ſumptus fuerint piis locis ſoluti.

14. Vndecimò, contractus matrimonij in gradibus prohibitis. Nam eſto non ſit verus contractus; ſed ſolùm attentatus, eam attentationem vtpote grauiſſimum peccatum meritò reſeruari ſæpe expedit.

15. Prælatis Religionum antiquo tempore plures erant caſus reſeruati, eaque de cauſa Clemens VIII. ſua conſtitutione poteſtatem Prælatorum reſtrinxit, ne alios caſus, præter ſtatim ſubiiciendos, reſeruare poſſint abſque conſenſu Congregationis Generalis, vel Prouincialis. Ij ſunt.

16. Primus, veneficia, incantationes, ſortilegia, de quibus ſatis dixi *tract.* 17. *de vitiis relig. oppoſit. diſp.* 1. & 2.

Secundus, Apoſtaſia à religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eò peruenerit, vt extra ſepta monaſterij egreſſio fiat. Quod prudenter dictum eſt, quia vſque ad illum terminum non eſt apoſtaſia exterior completa, neque iniuria religioni integrè facta. De hac Apoſtaſia vide dicta *tract.* 16. *diſp.* 4 *punct.* 16.

17. Tertius eſt, nocturna, ac furtiua è monaſterio, ſeu conuentu egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta. Vnde egreſſio furtiua diuturna, etſi graue peccatum ſit, ſub reſeruatione non continetur, ſed neceſſariò debet eſſe nocturna, ſicuti non continetur nocturna, niſi furtiua, vt bene notauit Suarez *tom.* 4. *de relig. tractat.* 8. *libr.* 2. *cap.* 18. *num.* 5. Nomine, *furtiua*, venit intelligenda quælibet egreſſio contra voluntatem Prælati, tametſi per vim, & metum licentia extorta ſit: quia, cùm ea licentia nulla ſit, in ea egreſſione quaſi furtum committitur. Ex qua doctrina infert Suarez non excuſare ab hoc furtino egreſſu, & reſeruatione, quòd Superior conſentiat, ſi contra ſuum officium, & honorem Dei, & Religionis conſenſum præſtet: quia nulliter præſtat, ac, proinde eſt egreſſio furtiua comparatione ſuperioris prælati, vel religionis. Et idem dicendum de ipſo Prælato, cui non eſt permiſſa è conuentu egreſſio in ſcandalum religionis cedens, quia ſic egrediens furtiuè reſpectu religionis egreditur.

18. Quartus, proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale, de qua proprietate latè dixi *tract.* 16. *diſp.* 3. *à punct.* 2. Quintus, iuramentum falſum in iudicio regulari, ſeu legitimo. Nam extra iudicium falſum iuramentum, etſi graue peccatum ſit, non permittitur reſeruari. Quinimò, vt prædictum iuramentum falſum reſeruatum ſit, debet eſſe in iudicio regulari, ſeu legitimo: quare, ſi ex aliquo capite iudicium nullum ſit, ceſſat reſeruatio, quippe iudicium nullum regulare, & legitimum eſſe non poteſt, & tradit Suar. *dict. c.* 18. *num.* 7.

19. Sextus, procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad aborſum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſequuto.

Quæ

Digitized by Google

Quæ verba notanda ſunt: nam, ſi reſeruatio eſſet de aborſus procuratione, effectu ſequuto; nullatenus reſeruatum eſſet peccatum, quouſque aborſus de facto ſuccederet. Vnde, ſi ante aborſus euentum, cauſæ datæ pœniteres, & ad confeſſionem accederes, à quolibet potente à non reſeruatis abſoluere, abſolui poſſes: poſtmodum verò aborſu ſuccedente, peccatum reſeruari non poteſt, quia virtute Sacramenti Pœnitentiæ deletum eſt. Atque ita tradit Azor. *t.1. inſtit. moral. lib.* 1. *c.* 7. Henriquez *lib.* 5. *de pœnitent. cap.* 5. *num.* 5. & *in comment. litt.* 3. Fagund. *de ſecundo Eccl. præcep. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 18. & tradunt in ſimili Vega *t.* 2. 1. *ſum. c.* 67. *caſu* 3. Medina 1. 2. *q.* 71. *art.* 5. *in ſolut. ad* 1. Rodrig. *t.* 1. *ſum. cap.* 211. Graffis. 1. *p. deciſ. aurear. lib.* 2. *cap.* 87. *num.* 14. *in fine*, aduerſùs Sotum *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 1. *art.* 7. *verſ. Hinc fit.* Lopez 2. *p. inſtructor. c.* 76. §. *Sequitur. &* 1. *p. c.* 23. §. *Prætereà.* Thom. Sanch. *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 45. *n.* 29. Sed, quid, ſi tuum conſilium, vel mandatum ineſſicax fuit, non ſolùm ad cauſandum aborſum; ſed neque ad ponendam cauſam, ex qua inferri poſſet, eò quòd conſultus, & mandarius nullatenus virtute conſilij, vel mandati moueatur, eritne caſus reſeruatus? Videtur eſſe: quia verba reſeruationis prædicto conſilio, & mandato aptantur: ſiquidem eſt verum conſilium, effectu non ſequuto. Sed oppoſitum verius cenſeo: quia conſilium, ſeu mandatum, quod conſiliarium, & mandatarium ad executionem non mouet, nullatenus influere poteſt in aborſum. At prædicta reſeruatione, cauſæ, ſiue phyſicè, ſiue moraliter influentes in aborſum reſeruantur. Non igitur reſeruatur prædictum conſilium, ſeu mandatum, cùm moraliter non influat. Et confirmari poteſt: quia procuratio, & auxilium reſeruatum ad cauſandum aborſum neceſſariò exigunt cauſam aborſus apponi: aliàs intelligi non poteſt, qualiter procuratio, & auxilium ſit. Ergo neque cenſendum eſt adeſſe perfectum conſilium, & mandatum, quouſque conſiliarius, & mandatarius ad cauſandum aborſum moueantur. Illa enim verba, *effectu non ſequuto*, non ad efficaciam intrinſecam conſilij, ſed ad efficaciam extrinſecam, & effectum intentum referenda ſunt.

20. Septimus, falſificatio manus, ſeu ſigilli Officialis Monaſterij. Sub quibus verbis aduerte primò, non comprehendi conſilium, auxilium, vel fauorem ad falſificationem præſtantes: quia non phyſicè, & propriè falſificant; ſed falſificationi operantur: & verba reſeruatoria, vtpote odioſa, ſunt cum proprietate intelligenda, vt notauit Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 21. Secundò aduerte, falſitatem committi debere in ſubſcriptione Officialis. Vnde, ſi litteras Officialis falſificaſſes, dempta illarum ſubſcriptione, vel proprio ſigillo, in peccatum reſeruatum non incideres: quia de facto non falſificas manum, vel ſigillum. Nomine enim, *manus*, ſubſcriptio communiter intelligitur, præterquàm quòd litteræ non ſubſcriptæ, nec ſigillo ſignatæ, authenticæ non ſunt, nec fidem faciunt: & tradit Fagundez *ſuprà*. Deinde committere potes falſitatem in ſigillo, ſi Prælati ſigillo furtiuè accepto, vel alio ſimili aliunde efformato litteras conſignaſſes. Ob fabricationem autem ſigilli ſigillo Officialis ſimilis, etiam prauo animo factam, non incurris caſum reſeruatum, quouſque eo litteras obſignes: ſicuti neque ob furatum Officialis ſigillum: quia hæc falſificatio non de ſigillo materiali, ſed formali (hoc eſt, de litterarum ſigillatione) intelligi debet, vti dixit Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 8. Sed, quæ litteræ falſificandæ ſunt, an neceſſariò ſpectantes ad regimen perſonarum, vel bonorum Conuentus, an etiam pertinentes ad ſingularem ipſius Officialis perſonam? Suarez exiſtimat, & ſatis probabiliter, vtrarumque litterarum falſificationem reſeruari: nam falſificatio litterarum ſpectantium propriam Officialis perſonam ſimpliciter eſt contra reuerentiam debitam tali perſonæ, ratione talis muneris, eiúſque muneri iniurioſa. Contrarium probabilitate non caret, ſicuti ipſe Suarez affirmat: quia in ea falſificatione non videtur ſpectata perſona, ſed officium: non enim abſque cauſa dictum eſt, *falſificatio manus, ſeu ſigilli Officialis*, vt tacitè excluderetur, quælibet alia falſificatio, quæ non eſſet falſificatio illius, qua talis eſt: quippe verba in Conſtitutione odioſa non materialiter, ſed formaliter intelligenda ſunt. Neque obſtat, eam falſificationem non ſolùm iniurioſam eſſe Officiali, qua ſingularis perſona eſt; ſed etiam eius officio, & muneri: quia ſolùm eſt iniurioſa indirectè, & per accidens; ſed non directè. Reſeruatio ergo falſificationis illius, vtpote reſtringenda, de falſificatione iniurioſa Officiali, qua talis eſt, ac proinde de falſificatione commiſſa in eius munere, & officio intelligi debet. Tertiò aduerte, nomine, *Officialis*, propriè intelligi Secretarium Generalis, Prouincialis, ſeu Prælati Conuentus, cuius manu, vel ſigillo ordinationes Generalis, Prouincialis, & Prioris Conuentus obſignantur. Sed non obinde excludendus eſt Generalis, Prouincialis, aut Superior Conuentus, quorum manus, aut ſigilli falſificatio à fortiori reſeruata eſt. Tum, quia ratio reſeruationis efficaciùs in ipſis, quàm in eorum Secretariis procedit, quippe eſt religioni magis nociua. Tum quia ipſi ſunt potius, quam eorum ſecretarij religionis officiales, vti notauit Fagund. *de ſecundo Eccleſiæ præcept. libr.* 8. *cap.* 7. *num.* 22. Suarez *dicto tom.* 4. *de religion. tractat.* 8. *libr.* 2. *capit.* 18. *numer.* 8. Extenditque Suarez hanc doctrinam ad quemcunque officialem Conuentus, penes quem ſit aliqua perſonarum, vel bonorum adminiſtratio, qualis eſſet in aliis Religionibus Vicarius, Subprior, & in Societate Miniſter; Item Procurator conuentus: quia verè ſunt Religionis Officiales. Sed non caret difficultate hæc extenſio: quia Vicarius, & Subprior, præſente Prælato, limitatam, & quaſi politicam, & domeſticam habent iuriſdictionem; nec ſolent ſigillo ordinationes obſignare. Quod à fortiori procedit in Procuratore conuentus, qui non ſolet ſigillum ſpeciale habere, neque inconſulto Prælato contractus alicuius momenti celebrare. Ergo non de iis officialibus reſeruatio intelligitur; ſed de officiali, quo Superiores religionis ordinationes ſubditis, vel aliis Superioribus tranſmittunt: quia ipſe cum ſuperiore idem tribunal conſtituit, eandemque perſonam repræſentat. Præterea non ſine cauſa appoſitum eſt nomen *Officialis Conuentus*, in ſingulari numero, vt ſtaret pro famoſiori ſignificato, excluderenturque alij Officiales & Miniſtri, qui non ſunt tam officiales Conuentus, quàm aliquorum munerum ipſius.

21. Octauus, furtum de rebus monaſterij in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale. Circa quem dubitari poteſt, qualiter à quarto caſu diſtinguitur; ſiquidem ibi proprietas contra votum paupertatis reſeruatur. Dicendum eſt, contingere poſſe, aliquem, facto voto paupertatis, proprietatem ſuorum bonorum retinere contra Prælati voluntatem, vt in Religioſis Societatis Ieſu, qui votis biennij non priuantur bonorum ſuorum dominio: ij enim ſi contra Prælati voluntatem bonorum ſuorum proprietatem retineant, in caſum reſeruatum incidunt. Reliqui verò religioſi, cùm iure eccleſiaſtico proprietate, ſeu dominio ſuorum bonorum voto paupertatis priuentur, nequaquam poſſunt attentare proprietatem retinere, quin ſimul furtum committant: quippe nullius rei proprietas ipſis communicari poteſt; ſed neceſſariò in monaſterium tranſit, ac proinde illius vſus Prælato inuito furtum eſt. Verùm eſto, ita ſit, & hac ratione quartus caſus ab hoc octauo diſtinguatur; credo tamen præcipuè diſtingui in eo, quod quartus caſus reſeruat attentatam Religioſi proprietatem quorumcunque bonorum, ſiue Monaſterij, ſiue alicuius perſonæ ſæcularis. Nam, ſi Religioſus bona ſæcularia contra voluntatem ſuorum Dominorum vſurpaſſet expendenda, ſine dubio vitium proprietatis reſeruatum committeret, & in quartum caſum incideret; ſed non in octauum, cùm ea proprietas non eſſet furtum de rebus monaſterij: ſi quidem ea bona in monaſterium non ſunt tranſlata. Quocirca vt in octauum caſum incidat, debet ex rebus Monaſterij eſſe furtum, & proprietas. Neque ab hoc furto excuſatur Religioſus: tametſi bona vſurpata vſui alicuius Religioſi deſtinata ſint: quia ex hac deſtinatione non deſinunt illa bona eſſe conuentus: ſemper enim conuentus ſunt, dum non conſumuntur. Neque item excuſatur, tametſi bona non ſint alicuius Conuentus determinati, qualia ſunt bona totius prouinciæ, & quæ Prouincialis vſui deſtinantur. Satis enim eſt, quòd ſint omnium conuentuum; nam eo ipſo ſunt illius, & aliorum, vt bene notauit Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *c.* 18. *n.* 11.

22. Nonò, lapſus carnis voluntarius opere conſummatus. Quæ verba inquit Suar. *ſuprà, num.* 12. duplicem ſenſum habere poſſunt. Primus, & nimium rigidus eſt, vt lapſus carnis, qui actu exteriore mortaliter peccaminoſo perficitur, reſeruetur, tametſi in ſua iniqua ſpecie perfectus, & conſummatus non ſit. Iuxta hunc ſenſum excluduntur à reſeruatione omnia peccata purè interna, quæque in actum exteriorem non prodeunt: quia opere non conſummantur. Deinde excluduntur, tametſi in actum exteriorem prodeant, dummodo ille actus exterior ex ſe, & ſecluſa extrinſeca intentione ſolùm ſit leuiter peccaminoſus. Vnde ſub reſeruatione ille lapſus carnis tantùm continebitur, qui in opus exterius per ſe ſpectatum mortaliter peccaminoſum tranſierit. Aliàs ſenſus illorum verborum, *opere conſummatus*, mitior eſt, eaque de cauſa approbatur à Suar. vt, ſcilicet, intelligantur de conſummatione in propria ſpecie. Species igitur luxuriæ videntur eſſe fornicatio, pollutio, ſodomia, beſtialitas. Vt autem lapſus carnis reſeruatus ſit, aliqua harum ſpecierum debet compleri neque ſufficit compleri mediis ad ipſam ordinatis, tametſi mortalia ſint, vt ſunt tactus ex ſe impudici. E contra etiam non requiritur ad reſeruationem, vt bene aduertit Suarez, quòd lapſus carnis ſecundùm intentionem peccantis conſummetur; ſi tamen in ſua propria ſpecie conſummatus ſit, aliàs pollutionem habens, cùm ſodomiam, ſeu fornicationem procurauit, neque intentum conſequutus eſt; peccatum reſeruatum non haberet: quòd nullatenus eſt dicendum, cùm ſit lapſus carnis voluntarius in ſua propria ſpecie exteriori conſummatus.

Digitized by Google

23. Decimus, occaſio, aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcunque perſonæ. Tria in hoc caſu reſeruantur. Primò, homicidium. Secundò, vulneratio, quæ eſt apertura corporis ictu inflicta, vt dixit Ambroſ. Calepin. Tertiò, grauis cuiuſcunque percuſſio, quæ abſque vlla apertura, inciſione, & mutilatione eſſe poteſt. Solùm aduerto, percuſſionem ſupradictis verbis reſeruatam illam videri, quæ in ratione percuſſionis grauis eſt, non quæ ex accidenti extrinſeco, ſcilicet, ob honorem, & famam læſam grauis cenſeatur; ſicuti de percuſſione pugnæ, palmæ, digiti, pedis, ſenſit Nauarr. *ſumm. cap.* 27. *numer.* 91. referens quandam Extrauag. quæ incipit, *Perlectis.* quæ tamen in iure non inuenitur. Quod ſi roges, quæ eſt cenſenda grauis percuſſio. Reſpondeo cum Nauarr. *ſuprà*, & Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſput.* 22. *ſect.* 1. *num.* 90. arbitrio prudentis diiudicandam eſſe. Regulariter illa eſt grauis percuſſio, quæ ſignum ſui in parte præcipua corporis reliquit. Monent tamen Nauarr. Suar. & Fagund. *in ſecundo Eccleſ. præcep. lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 24. ſæpè dignitatem perſonæ grauem percuſſionem conſtituere, quæ alioquin leuis eſſet, colligitúrque apertè ex cap. *cùm illorum de ſentent. excommunic.* & Gloſſ. *ibi.*

24. Vndecimus, qui reſeruari poteſt ex Conſtitutione Clement. VIII. eſt malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à ſuperioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superiores. Circa quem caſum optimè aduertit Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *libr.* 2. *cap.* 18. *num.* 12. debere malitiam, tum in impedimento, tum in retardatione, tum in apertione litterarum interuenire, neque ſufficere ignorantiam, aut negligentiam craſſam. Impedire autem, ſeu retardare litteras potes, ſi malitioſè impedias, ne tabellarius inueniatur, néve deferat, néve delatas tradat; ſed apud ſe retineat. Et à fortiori cenſendus es impedire, & retardare, ſi tu illas ſurripias, occultes, vel comburas, ne ad manus illius, ad quem mittuntur, perueniant. Secùs eſſet, ſi curſore ordinario contentus, velociorem omitteres, cùm facilè poſſes inuenire: illius enim omiſſio non eſt poſitiua illarum retardatio, ſed velocioris illarum curſus negatio. Deinde reſeruari poteſt aperire litteras ſuperioris ad inferiores, vel è contra, abſque vlla authoritate animo cognoſcendi ſecreta contra voluntatem ſcribentis. Quinimò reſeruari poteſt ſola apertio iniurioſa litterarum; tametſi non legantur: quia authoritatem ſuperioris, cuius ſunt litteræ, vel ad quem mittuntur, ſatis offendit, vti tradit Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib.* 8. *cap.* 7. *in fine.*

§. III.

Expenduntur caſus ſpecialiter in Societate Ieſu reſeruati.

1. *Qui reſeruentur in Societate.*
2. *Expenditur primus, qui eſt periurium, & falſum teſtimonium.*
3. *Secundus, furtum, & vſurpatio rei contra votum paupertatis.*
4. *Tertius eſt lapſus carnis voluntarius.*
5. *Quartus, inobedientia expreſſa.*
6. *Quintus, ſeditio in Superiorem, & diuiſio à capite.*
7. *Sextus, detractio famæ,* &c.
8. *Septimus, impedimentum excludens à Societate reticuiſſe in examine, vel in eo mentitum eſſe,* &c.
9. *Octauus, acceptio, vel miſſio litterarum abſque licentia expreſſa,* &c.
10. *Nonus, transgreſſio votorum ſimplicium.*
11. *Decimus, cenſura, ſeu peccata habentia in Conſtitutionibus cenſuram annexam.*
12. *Caſus Pontifici reſeruati, à fortiori reſeruati in Religione ſunt.*

1. VErùm in Religione ſanctiſſima Societatis, cuius inſtitutum à pubertate, etſi indignus, ſuſcepi, vtinam ab incunabulis ſuſcepiſſem, authoritate quintæ Congregat. generalis *decret.* 40. & 46. *aliàs* 67. & 73. non ſolùm prædicti caſus reſeruati ſunt, ſed illis additi ſunt decem. Primò, periurium, & falſum teſtimonium in iudicio, vel extra. Secundò, & furtum, & vſurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale. Tertiò, lapſus carnis voluntarius, & quidquid eſt contra votum caſtitatis, quod in actum externũ prodeat. Quartò, inobedientia expreſſa, qua quis aſſerit, ſe nolle parere. Quintò, ſeditio in ſuperiorem, & diuiſio à capite, in graue nocumentum Societatis. Sextò, detractio famæ, bonæque exiſtimationis aliorũ, & diſcordiarum ſeminatio inter Fratres. Septimò, impedimentum excludens è Societate reticuiſſe in examine, vel in eo mentitum eſſe, vnde graue incommodum oriri poſſit. Octauò, acceptio, ſeu miſſio litterarum abſque licentia expreſſa, quæ, ſcilicet, acceptio, vel miſſio contineat rationem peccati mortalis. Nonò, transgreſſio votorum ſimplicium, quæ profeſſi emittunt poſt profeſſionem. Decimò, cenſuræ Societatis noſtræ, ſeu peccata, quæ in noſtris conſtitutionibus, bullis, vel decretis annexam habent excommunicationem. Hæc omnia cùm manifeſtè erunt mortalia, & in actum exteriorem prodierint, reſeruantur ſuperiori domus, vel collegij, & ab alio, niſi de expreſſa licentia illius, abſolui non poſſunt. Sic habetur in *Ordinationib. generalib. cap.* 5. *de caſib. reſeruatis.* Neque hæc tantorum caſuum additio nimia videri debet reſeruatio; cùm omnes ij grauiter religionem offendant, nimiſque dedeceant Religioſos frequenter cum ſæcularibus communicãtes, quales ſunt noſtræ Societatis, ob quam cum proximis communicationem non leuibus periculis labendi ſunt expoſiti; ideoque expedit, prædictorum reſeruatione, tanquam quodam fræno contineri; & à Superioribus cognoſci, vt quoad fieri poſſit, ab occaſionibus cadendi amoueantur.

2. Placet in gratiam religioſorum breuiter prædictos caſus percurrere. Primò reſeruatur periurium, hoc eſt, iuramentum veritate carens, quocunque modo aduertenter protuleris, ſiue in iudicio, vt actor, vel reus, vel teſtis; ſiue extra iudicium in contractibus, politicíſque conuerſationibus. Deinde reſeruatur falſum teſtimonium, quod proximum grauiter lædit, tametſi iuratum non ſit; aliàs opus non eſſet, vt peccatum diſtinctum à periurio reſeruaret. Et fortè ob hanc præcipuè cauſam additum eſt, *in iudicio, vel extra.* Etenim in iudicio raro vel nunquam teſtis deponit, niſi iuratus, ſecùs extra.

3. Secundò reſeruatur furtum, & vſurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale. Ex decreto Clement. VIII. reſeruari poteſt in qualibet religione furtum, & vſurpatio ex rebus monaſterij. At in Societate reſeruatur furtum, & vſurpatio ex bonis cuiuſcunque perſonæ in ea quantitate, quæ peccatum mortale conſtituat. Quæ autem hæc ſit, dixi *tract.* 16. *de ſtatu religioſor. diſp.* 3. *de voto paupert. punct.* 20. & 21. Quod ſi res, in quas habes dominium abſque prælati licentia diſtribuas; in peccatum incidis reſeruatum, tum iuxta decretum Clement. *caſu* 4. quia proprietarius es, cùm proprietatis vſum contra votum paupertatis accipias. Tum iuxta hanc reſeruationem, in qua vſurpatio cuiuſcunque rei contra votum paupertatis reſeruatur. Neque negari poteſt, illius rei vſum contra voluntatem prælati eſſe vſurpationem contra votum paupertatis.

4. Tertiò reſeruatur lapſus carnis voluntarius, & quidquid eſt contra votum caſtitatis, quod in actum externum prodeat. Alicui videri poſſent hæc poſteriora verba ſuperfluere; ſiquidem ſub lapſu carnis voluntario, qui neceſſariò ſubintelligi debebat, in actum externum prodeunte, videbantur contineri. Sed prudenter addita ſunt, ne quis putaret, ſolum lapſum carnis voluntarium in ſua ſpecie completum reſeruari: nam cùm reſeruatio ſit ſtricti iuris, quippe iuriſdictionem iure competentem reſtringat; meritò ſub reſeruatione lapſus carnis voluntarij, ſolus lapſus carnis perfectus, & conſummatus in ſua ſpecie intelligi poſſet. Vt igitur omnis dubitatio tolleretur, addita fuerunt illa verba: *Et quidquid eſt cõtra votum caſtitatis, quod in actum externum, prodeat.* Quibus manifeſtè ſignificatur, quemlibet actum externum per ſe caſtitati grauiter contrarium, tametſi in ſpecie luxuriæ conſummatus non ſit, peccatum eſſe reſeruatum. Notanter dixi, *per ſe*; nam ſi ex intentione, & relatione ſolùm extrinſeca operantis caſtitati grauiter aduerſetur, ſicuti aduerſaretur quodlibet opus bonum, vel indifferens, praua, & inhoneſta intentione factum, nullatenus in caſum reſeruatum incideres: quia ex ſe ille actus exterior nullam habet malitiam; ſed ſolùm ex accidenti & extrinſeco, & ſoli Deo cognito, quale eſt praua intentio operantis. Quinimo, eſto actus exterior malus ſit; ſi tamen in ſe ſpectatus mortalem malitiam non habeat; ſed ſolùm venialem, ſicuti communiter dicitur de viſione curioſa fœminæ, de leui tactu manus, & ſimilibus; tametſi iniqua, & mortali intentione fiant, caſus reſeruatus non erit; quia ea malitia, quatenus mortalis eſt, non prodit in exteriorem actum. Hac enim de cauſa à peccato hæreſis reſeruato excluſimus *tract.* 4. *de fide, diſp.* 3. *pun.* 3. verba hæreticali intentione dicta, ex quibus per ſe ſpectatis colligi hæreſis non poſſit; quippe illa non eſt cenſenda hæreſis exterior, ſed interior. At ex prædictis actionibus colligi non poteſt mortalis intentio. Non igitur erit caſus reſeruatus: & tradit Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 18. *n.* 12. Secùs eſſet dicendum, ſi viſu, vel tactu aliàs leui fœminæ indicares tuam iniquam voluntatem: qui eo caſu viſus, vel tactus, non quatenus tales ſunt, ſed quatenus indicant iniquum affectum, reſeruati erunt: ſunt enim quædam muta ſollicitatio.

5. Quartus, reſeruatur inobedientia expreſſa, qua quis aſſerit, ſe nolle parere. Prudenter additum eſt verbum, *expreſſa*, &c. vt intelligeretur ſolam inobedientiam formalem, & expreſſam reſeruatam eſſe. Nam inobedientia materialis in omni præcepti violatione reperitur, (quam non eſt credendum reſeruari, aliàs omnia peccata mortalia reſeruata eſſent;) ſed non reperitur formalis; quæ in eo conſiſtit, vt præceptum violes: quia tibi præceptum eſt, quod neceſſariò ex cõtemptu

præce

præcepti, vel præcipientis oritur: at, quia poteſt ea violatio præcepti, & inobedientia formalis contingere, quin exterius manifeſtetur, meritò addidit Congregatio verbum, *expreſſa*: quod explicans ſubdidit, *qua quis aſſerit ſe nolle parere*. Aſſerit, inquam, verbis, vel ſignis prauam ſuam intentionem declarantibus: non enim alia via inobedientia formalis eſſe poteſt expreſſa. Sed, an inobedientia formalis, & expreſſa debeat eſſe circa præceptum grauem materiam reſpiciens, non ſatis conſtat inter Doctores. Nam Caietan. *in ſum. verbo. Inobedientia*. Ludouic. Lopez. 1. *p. inſtruct. c. 55. in fine*, Valent. 2. 2. *diſput. 7. quæſt. 3. punct. 3.* & Leſſius ipſos referens *lib. 2. de iuſtit. cap. 46. dub. 6. nu.* 45. exiſtimantes, inobedientiam formalem peccatum veniale eſſe poſſe ex leuitate materiæ, neceſſariò affirmare debent, illis in euentibus, in quibus à culpa mortali inobedientia excuſatur, caſum reſeruatum non eſſe. Ego verò dicendum exiſtimo, regulariter inobedientiam formalem, & expreſſam, caſum reſeruatum eſſe: tametſi præceptum de materia leui ſit: quia non ſpectatur quantitas, ſed qualitas tranſgreſſionis; neque quale ſit præceptum, ſed qualiter illud tranſgrediaris. Et quidem ſi de inobedientia formali diuinorum præceptorum caſus reſeruatus loquatur, (quod mihi dubium eſt, quia ſatis videtur veroſimile, ſolam inobedientiam religioſam ex voto obedientiæ debitam reſeruari;) ratò à culpa mortali ex leuitate materiæ præcepti excuſari poteſt: nam, ſi illa inobedientia ex contemptu Dei procedat, grauiſſimum eſt peccatum. Et idem eſt, ſi procedat ex contemptu præcepti, tanquam inutilis, vani vel perniciosi: quia eſt grauis blaſphemia. Alia autem via contemni expreſsè, & formaliter non poteſt præceptum, licèt poſſit minùs haberi, & æſtimari. Si autem ex hac minori æſtimatione, quæ eſt virtualis quidam contemptus, præceptum leue tranſgrediatis, peccatum reſeruatum non erit ex Leſſij ſententia: quia non excedit culpam venialem. At, ſi caſus reſeruatus ex ſola inobedientia aduersùs obedientiæ votum procedat, ſi præceptum leuis materiæ tranſgrediaris ex ſuperioris contemptu, idque ſignifices, in caſum incidis reſeruatum: quia denotas, paratum non eſſe Superiori, etiam in graui materia præcipienti, obedire. Vnde prudenter Congregatio, cum inobedientiam expreſſam, caſum reſeruatum conſtituit, non reſtrinxit ad ſpecialem materiam, ſed abſolutè dixit, Inobedientiam expreſſam, qua quis aſſerit, ſe nolle parere, caſum reſeruatum eſſe. Nam eſto id aſſeras, cùm leuis materia tibi præcipitur; ſi tamen iniquam voluntatem non declares limitatam eſſe, & ſolùm in illa materia obedire nolle; in aliis tamen paratum eſſe voluntatem Superioris exequi, ſine dubio abſolutè ſuperiorem contemnis: & caſus eſt reſeruatus. Et fortè ob hanc cauſam Pater Generalis Claudius Aquiuiua declarauit, caſum eſſe reſeruatum, ſi quis Fratrum Miniſtro aliquid iubenti, licèt non ſub præcepto diceret: *Nolo facere*. quia eſt perſonæ Miniſtri abſolutus contemptus. Quam declarationem ſeptima Cõgregatio generalis *decreto* 40. approbauit. Quod ſi ſuperiori nolis obedire in leui materia, non, quia ſuperior eſt, ſed quia indoctus & imprudens habetur, vel quia tibi eſt offenſus, Leſſius *dicto lib. 2. c. 46. dub. 6. in fine*, exiſtimat, non eſſe inobedientiam mortalem, ac proinde nec caſum reſeruatum. Quod intelligendum eſt de inobedientia, nec ſuperiori, neque aliis declarata: nam, ſi ſuperiori, vel aliis declaretur (tametſi cum reſtrictione, & limitatione ad illam materiam) credo omninò mortalem eſſe, & caſum reſeruatum: quia eſt grauis ſuperioris contemptus, & ipſius muneris non mediocris iniuria.

6. Quintus, reſeruatur ſeditio in ſuperiorem, & diuiſio à capite in graue nocumentum Societatis. Eſt enim grauiſſimum delictum ſeditionis in ſuperiorem, grauiſſimáque pœna dignum, vt teſtatur Conrad. Brunus *tract. de ſeditioſis, lib. 5. cap. 11. ad finem*, quem ſequitur Menoch. *lib. 2. de arbitrar. caſu* 266. *& caſu* 437. Seditionem igitur in ſuperiorem committis, ſi animos fratrum commoueas, ne vel illum vt ſuperiorem recognoſcant, vel illius iuſſis obtemperent. A capite autem te diuidis, ſi à Præpoſito generali obediendo te velis ſubtrahere, ſicut Schiſmaticus ſe ſubtrahit à Pontificis obedientia; quæ peccata ex leuitate materiæ excuſari à mortali non poſſunt, cùm ſemper in graue nocumentum Religionis cedant, & diſciplinæ religioſæ non leuiter contraria ſint.

7. Sextus, detractio famæ, bonæque exiſtimationis aliorum, & diſcordiarum ſeminatio inter fratres. Cùm enim in Societatis Religione maximè charitas, vnitáſque reſplendeat, & hæc vitia non leuiter charitati, vnitatique opponantur, meritò reſeruata ſunt. Detractio igitur, vt ex D. Thom. ab omnibus recepto 2. 2. *quæſt.* 73. *art.* 1. conſtat, eſt alienæ famæ occulta, & iniuſta denigratio, quæque contingit tum directè, tum indirectè. Directè contingit primò, imponendo crimen falſum: ſecundò, amplificando verum: tertiò, occultum reuelando: quartò, ſiniſtrè recta facta interpretando. Indirectè verò contingit primò, ſi recta facta, & dotes alterius neges: ſecundò, ſi ea extenues: tertiò, ſi ſilentio prætermittas, cùm obligatus es manifeſtare: quartò, ſi fictè laudas, quia eſt tacita vituperatio. Quodlibet horum, cùm famam alterius grauiter denigrat, bonámque illius exiſtimationem diminuit, caſus eſt reſeruatus. Ex vi tamen huius reſeruationis non videtur contumelia reſeruari. Nam eſto grauius peccatum ſit, non ita facilè committitur: eſt enim contumelia, honoris alterius in coram denigratio, ſicuti dixit D. Thom. *quæſt.* 72. *articul.* 1. ideóque differt à detractione; partim, quia detractio lædit famam, contumelia honorem; partim, quia detractio fit occultè, & in abſentia infamati: contumelia in illius præſentia, ſicuti tradit Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 11. dub. 2. à num. 6.* Deinde reſeruatur diſcordiarum ſeminatio inter fratres, quod Spiritus ſanctus ſummo odio proſequitur, vtpote charitati aduerſum. Contingit autem hæc diſcordiarum ſeminatio, quando tuis verbis, vel factis voluntates fratrum diſcordes, & diſſentientes redduntur in graue ipſorum detrimentum, & à fortiori, ſi in odium excitentur. Solùm dubitari poteſt an ſeminatio diſcordiarum inter ſæculares, vel Religioſos alterius Ordinis, ſit caſus reſeruatus: quia verbum illud, *inter fratres*, videtur diſcordiarum ſeminationem reſtringere ad fratres, qui non ſolùm vinculo charitatis, ſed & Religionis, & Profeſſionis fratres ſunt: ij enim ſunt, quos Religioſi propriè fratres appellant, & decretum reſeruatorium vltra communem loquendi modum extendi non debet. Nihilominùs verius cenſeo, quamlibet diſcordiarum ſeminationem inter ſæculares etiam eſſe caſum reſeruatum. Credẽdum enim eſt, Congregationem voluiſſe reſeruare peccatum illud, quod Spiritus ſanctus grauiter deteſtatur illis verbis: *Et qui ſeminat inter fratres diſcordias.* ſub quo quælibet diſcordiarum ſeminatio inter fratres, qui vinculo charitatis fratres eſſe debent, continetur.

8. Septimus eſt, impedimentum excludens à Societate reticuiſſe in examine, vel in eo mentitum eſſe, vnde graue aliquod incommodum oriri poſſit. Duo ſub huiuſmodi reſeruatione continentur. Primò, tacuiſſe in examine impedimentum excludens à Societate. Secundò, in eo examine commiſiſſe mendacium, ex quo graue aliquod incommodum oriri poſſit. Circa primum dubitare quis poterat, an de ſolis impedimentis eſſentialibus loquatur, an etiam de ſecundariis: ſiquidem ſecundaria etiam à Societate excludunt: illis enim, vel aliquo illorum affectus in Societatem recipi non poteſt abſque diſpenſatione, vti late dixi *tract. 16. de ſtatu religioſi diſp. 1. pun.* 8. Sed verius cenſeo, de ſolis impedimentis eſſentialibus reſeruationem illam eſſe intelligendam: quippe hæc propriè, & in rigore tantùm à Societate excludunt, alia vero ſolùm ex arbitrio, & voluntate ſuperioris. Verùm, ſub ſecunda parte reſeruationis credo ſecundariorum impedimentorum celationem contineri. Cùm enim omnes Societatem ingreſſuri in examine interrogentur, tum de primariis; tum de ſecundariis impedimentis, qui aliquod illorum celaret, mendacium committeret, ex quo poſſet graue incommodum Societati euenire. Quod ſi de facto non eueniat, id eſt per accidens. Incidit ergo in caſum reſeruatum.

9. Octauus, acceptio, vel miſſio litterarum, abſque licentia expreſſa, quæ, ſcilicet, acceptio, vel miſſio contineat rationem peccati mortalis. Circa quem caſum occurrit notandum, qualiter acceptio, vel miſſio litterarum peccatum mortale continens excuſari poſſit à caſu reſeruato, ex eo, quod fiat ex expreſſa licentia. Siquidem ſuperioris licentia promiſſione, vel acceptione litterarum mortaliter peccaminoſa nulla eſt: quippe honeſta, & licita tantùm ſpectare debet. Deinde Superior litteras accipiens, ſeu mittens, peccatum mortale continentes, in caſum reſeruatum non incideret: ſiquidem ex licentia ſibimet conceſſa recipit. Ob hanc rationem exiſtimo, acceptionem, vel miſſionem litterarum mortaliter peccaminoſam, cuius malitia ex Superioris voluntate purgari non poteſt, caſum eſſe reſeruatum, tametſi Superioris licentia accedat; quia ea licentia nulla eſt, ac proinde reputari debet, ac ſi non eſſet. Illam verò litterarum acceptionem, vel miſſionem aliàs peccaminoſam, cuius malitia ex licentia Superioris ceſſare poteſt, caſum reſeruatum non eſſe, ſi ex Superioris licentia fiat. Poſſe autem aliquam acceptionem, vel miſſionem litterarum eſſe huius conditionis, conſtat: quia poteſt Prælatus ſubditis præcipere, ob aliquas graues, & vrgentes cauſas, ne abſque eius expreſſa licentia litteras mittant, vel recipiant. Quo caſu acceptio, vel miſſio abſque expreſſa licentia rationem peccati mortalis continet: poſita verò licentia peccatum ceſſat, & conſequenter caſus reſeruatus. Ad hanc explicationem adſtruendam, ea præcipuè ratione motus ſum, ne cogar affirmare, illa verba, *abſque licentia expreſſa*, ſuperfluiſſe: ſiquidem circa acceptionem, vel miſſionem litterarum ex ratione materiæ mortaliter peccaminoſam, nulla Superioris licentia valida eſſe poteſt. Aſſerere autem ex inualida licentia à peccato reſeruato excuſari, veriſimile non eſt. Deinde, vt comprehenderem ſub reſeruatione acceptionem, & miſſionem litterarum ex accidenti extrinſeco, ſcilicet, ex imperio obedientiæ peccaminoſam: ſiquidem huius malitia Superioris licentia, quæ valida eſt, purgari poteſt, & reſeruatio ceſſare.

10. Nonus, tranſgreſſio votum ſimplicium, quæ profeſſi emittunt poſt profeſſionem, circa quem caſum nihil notandum

occurrit, præter dicta *tract.16. de religioſo ſtatu, diſp.5. à pun.1. & ſequentib.*

11. Decimus, reſeruantur cenſuræ Societatis noſtræ, ſeu peccata, quæ in noſtris conſtitutionibus, Bullis, vel decretis, annexam habent excommunicationem. Notanter additum eſt, *ſeu peccata*, ne intelligerentur ſolæ cenſuræ reſeruati, ſed ſimul cum cenſuris peccata ipſa per ſe, & directè reſeruata eſſe. Igitur in Conſtitutionibus eam cenſuram excommunicationis ipſo facto inuenio, quæ in Congregatione generali electoribus apponitur 8. *p. Conſtit. cap.6.§.2.* ſi quem ſcirent ambientem præpoſituram generalem, Vicario non denunciauerint. Item, quæ apponitur Vicario, & tribus antiquioribus Profeſſis, qui in hac cauſa Iudices eſſe debent, ſi fortè aliter, quàm in animo ſentirent, ſententiam dicerent. Huic Conſtitutioni in 1. Congregat. generali, *decreto 5.* addita eſt ea cenſura aduersùs ambitioſos pro ſe, vel pro aliis; itémque ad eos, qui informationem non ſynceram, hoc eſt, vt explicuit 2. Congregatio *decreto 9.* quæ ſtudioſè, ſeu mala cum intentione mendax eſt in re graui. Item, ex Congregat. 7. *decreto 49.* extenditur excommunicatio ad illos omnes, qui electionis ſynceritatem, libertatémque quoquo modo directè, vel indirectè impedire conantur. Huius excommunicationis abſolutio, ſi petatur ante electionem, Vicario generali reſeruatur; ſi poſt electionem, Præpoſito Generali, vti dicitur in 1. Congregat. *decreto 18.* & in *decreto 17.*

In Bullis verò pontificiis, præcipuè in ea, quam contra Apoſtatas expediuit Pius V. anno 1565. quæque incipit, *Æquum reputamus*, excommunicatio ipſo facto lata eſt, & Pontifici, vel præpoſito generali reſeruata aduersùs eos, qui emiſſis Societatis votis, vel ab ea recedunt, vel ad alium Ordinem (Carthuſia excepta) abſque licentia Generalis tranſeunt: quinimo neque ad Carthuſiam ex priuilegio Carmelitis conceſſo, & aduersùs eos, qui licentia Generalis habita, intra tempus præfixum non fuerint Ordinem ingreſſi, vel in ea non valentes, vel nolentes perſeuerare, ad Societatem non fuerint ſtatim reuerſi, auxiliatores, & receptores eorum eadem excommunicatione afficiuntur. Deinde excommunicantur excommunicatione Pontifici reſeruata à Gregor. XIV. in Bulla confirmatoria noſtri Inſtituti, edita 1591. quæ incipit, *Eccleſiæ catholicæ*, quomodolibet impugnantes, vel alterantes Conſtitutiones Societatis, decreta, & gubernandi formam, &c.

Denique in decretis Congregationis, præter *ſuperiùs* dicta, eſt excommunicatio Prouinciali reſeruata; tum in illos, qui inconſulto Prouinciali externos de dimiſſione ſua in conſilium adhibent; tum in illos, qui quoquo modo externorum auxilio, vel interceſſione ad dimiſſionem à ſuperioribus obtinendam vtuntur. Sic habetur in 7. Congregatione generali, *decreto 18. & can. 22. §. 2.* Prædictas cenſuras explicui *dicto tract.16. de ſtatu relig. diſp.5.* vbi de præceptis Societatis.

12. Ad extremum aduerte, caſus Pontifici reſeruatos non eſſe opus ſuperiores regulares ſibi reſeruare, cùm altiori reſeruatione reſeruati ſint: ideóque nullus alius, præter eum, cui ex commiſſione Pontificis competit facultas, abſoluere à prædictis poteſt, ſicuti benè notauit Suar. *t.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.18. in princ.*

§. IV.

Quis poſſit directè à prædictis peccatis reſeruatis abſoluere.

1. *Is, cui reſeruata ſunt, poteſt abſoluere.*
2. *An à reſeruatis Pontifici poſſint Epiſcopi abſoluere in aliquibus caſibus.*
3. *A reſeruatis Pontifici, & Epiſcopo poteſt Parochus extra caſum extremæ neceſſitatis, ex ſatis probabili ſententia.*
4. *In articulo mortis quilibet poteſt.*
5. *Prælatus cuiuſcúmque Conuentus ſibi ſubditos abſoluere poteſt.*
6. *Ex quodam priuilegio poſſunt Religioſi Minores ab alio, quam à Superioribus abſolui ſemel in vita.*
7. *Quid in articulo mortis à Sixto IV. prædictis Religioſis concedatur.*
8. *Religioſis omnibus à Superiore approbatis concedit Pontifex facultatem abſoluendi omnes Chriſti fideles, ſed non Religioſos.*
9. *Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ.*
10. *De priuilegio conceſſo abſoluendi Religioſos Ordinis Prædicatorum iter agentes.*
11. *Nouitij abſolui poſſunt, ac ſi ſæculares eſſent.*

1. A Peccatis reſeruatis nemo abſoluere poteſt, niſi is, cui peccata reſeruata ſunt, aut illius ſuperior, & cui ipſi commiſerint. Dixi, *cui peccata reſeruata ſunt:* quia reſeruans non ſibi tantùm, ſed aliis inferioribus prælatis reſeruare peccata poteſt, ſicuti de facto plura peccata à Pontifice Epiſcoporũ abſolutioni reſeruata ſunt, & in Religionibus, maximè in Societate omnes caſus reſeruati Prælati conuentualis abſolutioni reſeruantur.

2. Igitur à reſeruatis Pontifici non ſolùm pro foro interno; ſed etiam externo abſoluere poſſunt Epiſcopi pueros, mulieres, ſenes, valetudinarios, aliaſque ſimiles perſonas Pontificem adire impeditas, iuxta textum in cap. *Mulieres.* cap. *Noſcitur* & cap. *Quamuis. de ſentent. excommunicat.* ſeruatis tamen quibuſdam ibi præſcriptis conditionibus. Et licèt prædicti textus de excommunicatione ob percuſſionem Clerici loquantur, Doctores eam facultatem ad alios caſus Pontifici reſeruatos extendunt: ſiquidem in omnibus eadem ratio procedit, quæ eſt periculum animarum vitare: quod eſſet ſi abſolutio diu differri deberet, ſicuti notauit Coninch. *diſp.8. de pænitent. dub.12. n.88.* Suar. *t.4. de pænit. diſp.30. ſect.3.* In foro autem conſcientiæ quilibet Epiſcopus poteſt ſibi ſubditos à quibuſcunque peccatis occultis Pontifici reſeruatis abſoluere, ex Trid. *ſeſſ.24. cap.6. de reformat.* Neque per Bullam Cœnæ ea poteſtas reuocata eſt, vt *alibi* latius dixi.

3. A reſeruatis Epiſcopo, & à fortiori Pontifici nullus Parochus iure ordinario abſoluere poteſt, vt de ſe conſtat. Solùm eſt dubium, an caſu, quo pœnitenti neceſſarium ſit communicare, vel quia eccleſiaſtico præcepto communionis vrgetur, vel quia abſque nota omittere communionem non poteſt, poſſit à quolibet parocho directè abſolui à peccatis Pontifici vel Epiſcopo reſeruatis. Negat Vaſq. *q.91. art.3. dub.8. n. 4. & dub. 9. num.23.* Mouetur ex eo, quòd Tridentin. *ſeſſ.14. cap.7. de reformat.* dixerit, Sacerdotes extra articulum mortis nihil poſſe in caſibus reſeruatis. Sed contrarium docet non improbabiliter Canus *relect. de pœnitent. 5.p. fol.108.§. Secunda concluſio.* Dominic. Sotus *in 4. diſt.18. q.2. art.5. ad* 1. Ledeſm. 2. *p.4. q.8. art.3. dub.3. concl.7.* neque diſſentit Suar. *diſp.30. ſect.1. n.8. & 9. & diſp. 3. tota ſect. 3.* poſſe, inquam, parochum extra caſum extremæ neceſſitatis à reſeruatis Pontifici abſoluere ſuos ſubditos, ſi adire non poſſint ſuperiorem, & inſtet tempus communicandi, vel celebrandi, prætermittique non poſſit abſque ſcandalo, vel infamia, vel damno populi, qui defraudandus eſſet Miſſæ ſacrificio die feſtiuo: extenduntque hanc doctrinam, ſiue peccatum cenſuram habeat annexam, ſiue non. Ratio eſt: quia reſeruatio ob bonum charitatis introducta non debet in detrimentum charitatis cedere: cederet autem in graue charitatis detrimentum, & in animarum non leue periculum, ſi eo caſu non poſſet parochus ab eo peccato abſoluere. Credendum ergo eſt, eam facultatem eſſe illi à Pontifice conceſſam. Neque obſtat Concilium aſſerens, nihil poſſe extra articulum mortis ſacerdotes in caſibus reſeruatis: quia hoc intelligendum eſt per ſe, ſecùs ſi à iure, vel ex priuilegio concedatur, ſicuti Suar. exiſtimat conceſſum eſſe, non ſolùm Epiſcopis, ſed etiam ſacerdotibus inferioribus, quoties Pontifex adiri non poteſt, & inſtat tempus communicandi, ex textu in cap. *Nuper. de ſententia excommunicat.* ibi: *à ſuo abſoluatur Epiſcopo, vel proprio Sacerdote.* In caſibus autem Epiſcopo reſeruatis non audet Suarez *diſp.30. ſection.3.* concedere hanc facultatem, eò quòd recurſus ad Epiſcopum facilior ſit, quàm ad Pontificem. Et prætereà de caſibus pontificiis ſunt iura concedentia hanc facultatem proprio ſacerdoti, cùm non poteſt Pontifex adiri, quod non inuenitur in caſibus Epiſcopo reſeruatis. At Canus, Sotus, Ledeſm. *locis alleg.* & idem Suar. *diſp. 31. ſect. 3.* generaliter loquuntur de caſibus reſeruatis; & affirmant, quoties ex aliqua graui cauſa omitti non poteſt communio, poſſe inferiorem ſacerdotem à reſeruatis abſoluere. Monent tamen prædicti Doctores, hanc abſolutionem eſſe indirectam: ſiquidem inferior ſacerdos non eſt propriè iudex illorum peccatorum, & obligationem ſubit pœnitens coram ſuperiore comparendi. Sed hoc non videtur ſatis conſequenter dictum, aliàs nulla iuriſdictio ob neceſſitatem inferiori ſacerdoti communicaretur. Credo igitur, & iudicem eſſe, tametſi pœnitens obligationem habeat comparendi.

Religioſi verò præcipuè mendicantes, eſto iure communi non poſſint à reſeruatis Pontifici, vel Epiſcopo abſoluere, quia in Clement. *Dudum de priuileg.* declaratur eos non habere ampliorem facultatem, quàm habent Parochi, & in Clementina, *Religioſi, de priuileg. §. Quibus* præcipitur Religioſis ſub interminatione maledictionis æternæ, ne à caſibus ſedi Apoſtolicæ, atque etiam locorum Ordinariis reſeruatis quemquam abſoluant. Verùm ſi particularia priuilegia ſpectentur, non ſolum à reſeruatis Epiſcopo, ſed etiam à reſeruatis ſedi Apoſtolicæ, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ continentur, abſoluere quoſcunque fideles ad ſe venientes poſſunt, vti *ſuperiori puncto* explicui, & tradit Suar. *t. 4. de pænitent. diſp.30. ſect.2. n.16. & ſeqq.*

4. In articulo mortis, cùm nulla ſit reſeruatio, vt dixit Trident. *ſeſſ.14. cap.7.* quilibet ſacerdos, tametſi excommunicatus, aliáve cenſura ligatus exiſtat, abſoluere poteſt quoſlibet pœnitentes à quibuſcunque peccatis; ſubintelligendum tamen eſt, abſente proprio, vel priuilegiato ſacerdote, vel non impedito. Nam cùm hæc tam ampla conceſſio ob neceſſitatem pœnitentis, ne remedio deſtitutus pereat, concedatur, ſi

ſacer

Digitized by Google

ſacerdos proprius vel non impeditus ſit, velitque ſacramentum miniſtrare, ceſſat prædicta neceſſitas, & conſequenter conceſſio, quæ ob eam neceſſitatem facta eſt, vt dixi *ſuprà.*

5. Specialiter autem loquendo de caſibus reſeruatis pro Religioſis, certum eſt, Prælatos cuiuſcunque Conuentus, & à fortiori ſuperiores Prælatos, Prouincialem ſcilicet, & Generalem, facultatem habere, tum abſoluendi ſibi ſubditos, quia ipſis prædicti caſus reſeruantur; tum delegandi alteri abſolutionem: quia ratione muneris ipſis competit dicta poteſtas. Secus eſſet ſi peccatum eſſet Prouinciali, vel Generali reſeruatum: quia tùc inferior Prælatus delegatus eſſet in ea facultate ſibi cõmiſſa, niſi fortè cõmiſſa eſſet in perpetuum: quippe cenſeretur proprio muneri annecti, ac proinde ordinaria eſſe, & delegabilis. Ratò tamen expedit peccatũ Generali, nedum Prouinciali ita reſeruari, vt ſuperiori immediato, vel alteri non concedatur facultas ab eo abſoluendi. Nam vt bene inquit Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 16. rectæ religionis gubernationi non leuiter contrarium eſſet, cogere ſubditum delinquentem longo tempore perſeuerare abſque abſolutione directa reſeruati peccati, qui certè cogendus eſſet, ſi in peccatum reſeruatum incideret, cùm ſæpè euenire poſſit, cùm abſentia Prouincialis frequens ſit, & in abſentia hoc Sacramentum miniſtrari non poſſit,

6. Videndum autem eſt, an aliis à Superioribus ſit hæc facultas conceſſa, quæ, cùm ſolo priuilegio concedi poſſit, examinandum eſt, an aliquod ſit, virtute cuius Religioſi ab alio, quàm à ſuo Prælato valeant abſolui Emm. Rodrig. *t.* 1. *q.* 62. *art.* 6. refert varia priuilegia Sixti IV. Minoribus conceſſa, quibus abſuolui poſſunt ſemel in vita, & in articulo mortis ab alio, quàm à ſuis Prælatis. Primò namque refert conceſſiſſe Sixtum IV. Minoribus, tam Profeſſis, quàm Nouitiis, vt ſemel in vita eligere poſſint Confeſſorem ex ſuo Ordine, qui iniuncta pœnitentia ſalutari eos abſoluat ab omnibus criminibus, exceſſibus, & cenſuris, &c. Quo priuilegio non eſt dubium poſſe Religioſum Minorem ſemel in vita frui, eóque abſolui ab omnibus reſeruatis. Debet tamen neceſſariò eligere Sacerdotem ſui Ordinis, à ſuo Prælato approbatum, & in Cõfeſſorem deſignatum; aliàs non eliget Confeſſorem formaliter, quod videtur neceſſarium: non enim Pontifex abſque cauſa nomen Confeſſoris expreſſit: poterat enim ſub nomine Sacerdotis priuilegium concedere. Sed, quia intendebat, ne alius Sacerdos, quàm à Superiore ad audiendas confeſſiones deſignatus eligeretur, ne obſeruantia religioſa minueretur, ideò expreſſit Confeſſoris nomen: & tradit Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 7. vbi benè aduertit, aprobationem Epiſcopi requiſitam non eſſe, quatenus Profeſſos, & Nouitios priuilegium reſpicit: ſecùs quatenus famulos, aliòſque ſeruientes ſpectat. Prædicto priuilegio vti poſſunt omnes alij Religioſi communicantes in priuilegiis eum mendicantibus: modò tamen à ſuis Superioribus eorum vſus interdictus non ſit, ſicuti de facto interdictus eſt Societatis Ieſu Religioſis, qui variis Bullis à Sede apoſtolica emanatis prohibentur aliis, quàm à Superiore deſignatis confiteri, neque à reſeruatis abſolui, niſi de Superioris licentia.

7. Secundò concedit idem Sixtus IV. prout refert Emman. Rodrig. *ſuprà*, vt quilibet Confeſſor poſſet quemlibet Minorum Religioſum in articulo mortis à quibuiuis caſibus abſoluere, ac ſi Summus Pontifex ibi adeſſet. Quilibet, inquam, Confeſſor, qui aliàs in eo articulo Confeſſor eſſe poſſet, vnde præſente proprio ſimplex Sacerdos authoritatẽ non haberet: quia non eſt legitimus Confeſſor: ſecùs eo deficiente. Neque inde fit, nullum priuilegium Minoribus concedi: concedetetur namque maximum. Primò, quia Confeſſor aliàs à Superiore deſignatus, qui in eo articulo præſente Prælato abſoluere non poterat à reſeruatis, virtute huius priuilegij abſoluere poſſet: quia eſt legitimus Confeſſor, cui ſola iuriſdictio deficiebat, quæ virtute huius priuilegij communicatur. Secundò, ex vi dicti priuilegij ſic abſoluitur Religioſus à ſuis exceſſibus, & peccatis, vt nullatenus obligatus ſit comparere coram Superiore, ſi poſtmodum conualuerit, tametſi peccata cenſuram reſeruatam habeant, vti benè notauit Emman. Rodrig. *q.* 62. *art.* 8. Suar. *d. c.* 19. *n.* 12. *&* 13.

8. Tertiò, omnibus ferè Religioſis à ſuis Superioribus approbatis concedit Pontifex poteſtatem abſoluendi omnes Chriſti fideles ad ſe venientes ab omnibus criminibus, exceſſibus, & cẽſuris, etiam Sedi apoſtolicæ reſeruatis (exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur) vti refert Emmanuel Rodrig. *t.* 1. *quaſt. regul. quaſt.* 60. *&* 61. *per varios articulos.* Cùm ergo ſub nomine fidelium Religioſi comprehendantur, videri alicui poſſet, quemlibet Religioſum, tũ à Religioſis ſui ordinis generaliter approbatis, tum à Confeſſoribus alterius Ordinis abſolui à reſeruatis poſſe. Sed omninò dicendum eſt, vt latiùs *ſuperiori pũcto* dixi, neminem virtute prædictorũ priuilegiorum abſolui poſſe abſque licentia ſui Prælati. Nam eſto priuilegia generalia ſint, & tam ſæculares quam Religioſos comprehendant; at non cenſentur ſpeciali priuilegio, & conſuetudini derogare, quibus in omnibus Religionibus ſtabilitum eſt, ne Religioſi ab aliis, quàm à Superiore propriò deſignatis abſolui à reſeruatis poſſint, quinimò nedum à non reſeruatis.

9. Quartò, eſt priuilegium omnibus fidelibus Bullam Cruciatæ ſumentibus conceſſum, vt poſſint quemlibet Confeſſorem ex approbatis ab Ordinario eligere, qui eos ab omnibus peccatis, & cenſuris abſoluat. Si igitur Religioſi Bullam ſumpſerint, poterunt à quolibet Confeſſore ex approbatis abſolui, Cæterum, hoc priuilegium non communicari Religioſis, ſed potiùs eis vſum illius interdici, probauimus latè *tract. de Bulla Cruciata.* Nullum igitur eſt priuilegium præcipuè in Societate Ieſu, quo eius Religioſi abſolui à reſeruatis abſque Superioris licentia poſſint.

10. Quintò, ſpeciale priuilegium conceſſum eſt Fratribus Prædicatoribus, iter agentibus, ex Superiorum licentia, vt poſſint à quolibet Confeſſore, ſiue regulari, ſiue ſæculari abſolui à quocumque crimine, quomodocumque reſeruato, ſicuti Confeſſores eiuſdem Ordinis. Sic conceſſit Innocent. VIII. prout refertur *in compend. Ordinis Ciſtercienſ. verbo, confeſſor.* §. 15. cuiúſque meminit Emman. Rodrig. *t.* 1. *quaſt. regular. quaſt.* 62. *art.* 5. *circa finem.* Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 19 *numer.* 5. Notanter appoſita ſunt illa verba, *ex Superiorum licentia*: ne fugitiuis, vel apoſtatis crederetur eſſe hoc priuilegium conceſſum, ſed ſolùm illis, qui ex ſuperioris licentia iter faciunt. Ex illis autem verbis, *ſicuti poſſunt Confeſſores eiuſdem Ordinis*, alicui videbitur reſtringi facultas, ita vt nullus confeſſarius electus abſoluere poſſit itinerantem religioſum, niſi quatenus à prælato illius fuerit conceſſum: ſiquidem confeſſores eiuſdem ordinis neminem poſſunt abſoluere, niſi pro facultate ſibi à ſuperioribus communicata. At nullatenus hæc expoſitio admittenda eſt: Aliàs nihil ſpeciale itinerantibus concederetur, cùm omnibus conceſſum ſit, ex ſuperiorum facultate poſſe confeſſorem quemlibet eligere, qui eos à quolibet crimine abſoluat. Quocirca ne priuilegium vanum ſit, intelligi debent illa verba, vt quilibet religioſus iter faciens confiteri poſſit cuilibet ſacerdoti regulari, vel ſæculari, ab eoque abſolui & diſpenſari, ſicuti poſſet abſolui & diſpenſari à confeſſore eiuſdem ordinis facultatem à ſuo ſuperiore habente.

Verùm hoc priuilegium, vt ſentit Emman. Rodrig. *ſuprà*, aliæ religiones non acceptarunt, quinimò de religione Prædicatorum non ſatis conſtat, an ſub ea vniuerſitate fuerit acceptatum: quippe non leuis occaſio eſſe poteſt diſciplinam, religioſam labefactandi ſi religioſi eo tempore, quo liberius peccare poſſunt, nullam criminis reſeruationem habeant. Quapropter, vt bene inquit Suar. *dict. cap.* 19. *à num.* 5. ſpectari debet vſus, & conſuetudo religionis. Neque enim videtur expedire, Religioſum maximè Sacerdotem, diu extra Religionem peregrinantem, & in peccatum reſeruatum labentem, priuatum eſſe directa illius peccati abſolutione, cùm ſæpè abſque nota omittere Communionem non poſſit. Ex alia etiam parte minùs decet prædictum Religioſum eo tempore, quo liberius peccare poſſit, à fræno reſeruationis eximi. Quapropter noſtra Societas iis inconuenientibus prouidit, tum concedendo licentiam, vt poſſint confiteri; tum imponendo illis obligationem, vt poſtmodum ſuperiori compareant: conceſſione enim licentiæ vitatur inconueniens, ne diu peregrini priuati ſint abſolutione peccatorum directa; obligationis verò comparendi impoſitione continentur, ne in peccata ruant. Qualiter autem hæc obligatio imponi poſſit, §. *ſequente* dicemus.

11. Ad extremum ſupererat examinare, an ſaltem Nouitij ab aliis quam à Religionis Prælatis abſolui poſſint à peccatis non reſeruatis, & à reſeruatis: abſolui, inquam, poſſint, tum ab Epiſcopo, tum à Confeſſariis regularibus ſuis Ordinis, & aliorum Ordinum, ſicuti poſſunt ſæculares; tum virtute Cruciatæ. Sed his omnibus ſatisfeci *tract.* 16. *de religioſo ſtatu, diſp.* 1. *pun.* 10. *numer.* 9. neque aliquid ibi dictis addendum occurrit.

§. V.

Qualiter Prælatus, cui ſunt caſus reſeruati, ſe gerere debeat, tum in abſolutione concedenda, tum in ea deleganda.

1. *An ſuperior audire ſola reſeruata poſſit, & ab eis tãtùm ſacramentaliter abſoluere.*
2. *Affirmant plures.*
3. *Plerumque ſupradicta ſententia probanda non eſt.*
4. *Regulariter potenti facultatem, vt abſoluatur à reſeruatis concedendo eſt.*
5. *Aliquando negari poteſt.*
6. *Non eſt obligatus Superior cuilibet facultatem concedere, ſed deſignare poteſt Confeſſarium.*
7. *Quid in hac parte ex decreto Clem. ſit in Religionibus ſtatutum.*

Digitized by Google

8. *Qualiter Confeſſariis deſignatis committenda ſit facultas abſoluendi à reſeruatis.*
9. *Quæ in Societate ſeruantur.*
10. *Superior concedens facultatem eligendi Confeſſorem, non cenſetur concedere, vt abſoluatur à reſeruatis.*
11. *Superior concedere poteſt facultatem ſub onere alicuius pœnitentiæ imponendæ.*
12. *An ſub conditione, examinatur.*
13. *Verius eſt concedi non poſſe.*
14. *Non poſſe concedi facultatem ſub onere ſe Superiori præſentandi, qui affirment, & qualiter probent.*
15. *Contrarium tenendum eſt.*
16. *Qualiter pœnitenti concedatur hæc facultas.*
17. *Qualiter Confeſſario, & quam habeat obligationem.*
18. *Ex prædicta facultatis conceſſione grauis obligatio naſcitur comparendi.*
19. *Qualiter Societas procedat.*
20. *Proponitur dubitandi ratio, an Superior incidens in caſum ſibi reſeruatum, poſſit eligere Confeſſarium.*
21. *Verius eſt, niſi contrarium expreſsè tantum ſit.*
22. *An poſſit prohiberi hæc electio.*
23. *Tenendum eſt poſſe.*
24. *Satiſfit rationi contrariæ.*

1. PLures quæſtiones præſens titulus inuoluit. Prima eſt, an Superior poſſit ſola pœnitentis peccata reſeruata audire, & ab aliis ſacramentaliter abſoluere, remittereque pœnitentem inferiori ſacerdoti pro aliis mortalibus abſoluendũ. Notanter dixi, *ab illis ſacramentaliter abſoluere:* nam, ſi pœnitens contentus ſit extra ſacramentum Pœnitentiæ ſuperiori peccata reſeruata manifeſtare, quia ipſe ſuperior ob grauia negotia integram confeſſionem excipere non poteſt, conſultè ſuperior faciet, ſi ſublata reſeruatione, & pœnitentia iniuncta pœnitentem abſoluendum inferiori ſacerdoti remittat, cui omnia peccata manifeſtari debent. Et in peccatis, quæ cenſuram habent annexam hæc conſuetudo à Romanis Pœnitentiariis obſeruatur, teſte Cano *relect. de pœnit. 6. p. concl. 2. fol. 261. & ſeqq.* abſoluunt enim à cenſura pœnitentia iniuncta, & inferiori ſacerdoti pœnitentem abſoluendum à peccatis remittunt.

2. Quocirca de abſolutione ſacramentali eſt quæſtio, an concedi poſſit à prælato, auditis ſolis reſeruatis. Affirmant Nauarr. *cap. Conſideret §. Cautus numer.* 12. & 18. *de pœnitent. diſt.* 5. Caietan. *verbo, Confeſſio, condit.* 10. Paludan. *diſt.* 17. *quæſt.* 5. *art.* 1. *ante finem.* Probabile putat Petr. de Soto *de confeſſ. lect.* 10. *ſub finem.* Henriq. *lib.* 6. *cap.* 15. *numer.* 4. Emman. Sà *verbo, Abſolutio, numer.* 24. Neque diſſentiunt D. Antonin. Richard. Henriq. Gerſon, relati à Vaſq. *de pœnit. quæſt.* 9. *art.* 3. *dub.* 10. Plures ex his Doctoribus nullam cauſam aſſignant ad dimidiandam confeſſionem, & abſolutionem: ſolus Dominic. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 5. *concl.* 2. & Caietan. *d. condit.* 10. affirmant, fieri debere ex rationabili cauſa, quam indicant eſſe continuam Prælatorum occupationem. Mouentur primò: quia in Romana Eccleſia ea eſt cõſuetudo, vt auditis ſolis reſeruatis abſolutio concedatur: quam conſuetudinem improbare, aut nimium diſcurere non oportet, teſte Caietano *ſuprà.* Secundò, eſto integritas confeſſionis ſit de iure diuino, vt colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. intercedente tamen cauſa rationabili omitti poteſt, vt *ſuperius* probatum eſt: at cauſa videtur rationabilis, continua Prælatorum occupatio, ne omnium habentium caſus reſeruatos integras confeſſiones excipiant: poterunt ergo auditis ſolis reſeruatis ab eis abſoluere.

3. Verùm hæc ſententia regulariter probanda non eſt, ſicuti nec probatur à Vaſq. *dicta quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 10. Suar. *de pœnitent. diſp.* 31. *ſect.* 1. *à num.* 7. Coninch. *diſput.* 7. *de pœnitent. dub.* 9. *à num.* 80. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 12. *numer.* 8. & aliis pluribus apud ipſos, quippe vnum ex præcipuis negotiis prælati eſt, confeſſiones ſubditorum audire, medicinamque peccantibus adhibere. Non igitur ob alia negotia hoc prætermittendum eſt. Præterea ſine graui cauſa omitti non poteſt confeſſionis integritas, vtpote iure diuino præcepta. At regulariter nulla adeſt, neque adeſſe poteſt. Tum quia prælatus extra confeſſionem audire reſeruata poteſt, ſi pœnitenti placet. Tum quia poteſt vices ſuas alteri ſacerdoti committere. Tum quia poteſt ſubdito præcipere, vt confeſſionem in tempus opportunum differat. Tum quia ab aliis negotiis minus neceſſariis ſe expedire debet. Quod ſi aliquando caſus occurrat, in quo expediat, prælatum grauiſſimo negotio occupatum, neque valentem ſe ab illo expedire, confeſſionem ſacramentalem ſubditi per ſe audire, neque ſubditus ob neceſſitatem communicandi commodum tẽpus expectare poſſit poterit eo caſu auditis ſolis reſeruatis, ab eis abſoluere: quia hic caſus vt pote rariſſimus ſufficientem cauſam præbet dimidiandi confeſſionem, vti docent relati Doctores. At hoc caſu excluſo, nullus alius adeſt, in quo liceat prælato auditis ſolis reſeruatis, pœnitentem ſacramentaliter abſoluere. Neque in contrarium eſt conſuetudo Romanæ Eccleſiæ, quippe ibi reſeruata ſæpe non audiuntur, vt ſacramentaliter abſoluantur, ſed audiuntur, vt ſublata cenſura, & ſalutari pœnitentia impoſita confeſſori ordinario remittantur ſacramentaliter abſoluenda.

Monet tamen Vaſq. *de pœnitent. quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 10. *num.* 6. ſuperiorem ſola reſeruata audientem, eſto ab illis ſacramentaliter non abſoluat, obligatum eſſe ſigilli ſecretum ſeruare, ac ſi abſolutionem impendiſſet; ſicuti cum pœnitentem indiſpoſitum non abſoluit: quia ea confeſſio ad impetrandam ſacramentalem abſolutionem relata fuit. Sed de his poſtmodum.

4. Quæſtio ſecunda: An ſubdito per ſe, vel per confeſſarium petenti à ſuperiori facultatem, vt alteri confiteri poſſit, teneatur ſuperior eam concedere?

Reſpondeo regulariter obligatum eſſe, tum ex charitate, tum ex debito ſui muneris, quia ob humanam fragilitatem timere prudenter poteſt, ſubditum, cui negatur facultas, non fore ſua peccata ſaltem integrè ſuperiori confeſſurum. Cùm autem reſeruatio in ſubditorum bonum conceſſa ſit, non debet in eorum diſpendium retorqueri. Neque hæc negatio honeſtari poteſt ex eo, quòd alij videntes ſuperiorem difficilem eſſe in concedenda licentia, à peccatis reſeruatis arceantur: quia, vt bene inquit Suar. *diſp.* 30. *ſect.* 4. *num.* 8. hæc vtilitas quærenda non eſt cum iactura pœnitentis, in cuius remedium & ſacramentum inſtitutum eſt & peccata ſunt reſeruata. Atque ita docent Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 5. §. *Circa tertium.* Suar. pluribus relatis *diſp.* 30. *de pœnitent. ſect.* 4. *n.* 8. & 9. Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 14. *concl.* 1. 2. & 3. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 16. *à n.* 7. colligiturque expreſsè ex D. Thom. *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *quæſtiunc.* 4. *ad* 6. aſſerente, ſuperiores qui ſunt nimis ſolliciti, vt conſcientias ſubditorum per confeſſiones ſciant, multis laqueum damnationis iniicere; & per conſequens ſibi ipſis: ideoque Pius V. in quodam motu proprio anno 1571. prædicatoribus conceſſo, quo declaratur, ipſos religioſos non poſſe virtute Bullæ cruciatæ confeſſorem eligere abſque prælatorum licentia, ſubdit. *Eiſdem tamen Prælatis, in vſu huius poteſtatis, ſeu cum ſubditis benignos & faciles ſe exhibeant, præcipimus.* Quod efficacius procedit, cùm hæc licentia non ab ipſo pœnitente, ſed à confeſſario expoſtulatur, qui iudicat expedire concedi. Nam ex decreto Clement. VIII. de caſibus pro religioſis reſeruandis, confeſſoris iudicio præcipuè ſtandum eſt.

5. Dixi, *regulariter.* Nam aliquando negari poſſe hanc licentiam, firmant Ægid. Suar. Layman. & alij plures ab eiſdem relati. Quia inutilis eſſet reſeruatio, ſi nunquam ſuperior cogere poſſet ſubditum, vt ei culpas confiteretur. Sed quando id fieri poteſt? Reſpondeo cùm moraliter certus eſt ſuperior ex conceſſa facultate ſumpturum ſubditum occaſionem perſeuerandi in peccato. Item ſi peccatum ſubditi in graue detrimentum communitatis, vel alterius perſonæ vergat, cui Superior & non alius remedium adhibere poſſet, ſeruato confeſſionis ſigillo, quæ rarò præſumenda ſunt. Item ſi ex facilitate conceſſionis alij ſubditi ſumerent occaſionem peccandi ſpe ſimilis facultatis obtinendæ: quod (inquit Ægid. & Layman. *loc. alleg.*) inde colligi poteſt, ſi valde frequenter licentia poſtularetur, & interim diſciplina religioſa laxetur. Fateor hanc præſumptionem leuem eſſe, cùm aliunde, quàm ex conceſſione licentiæ diſciplina religioſa laxari poſſit: in iis enim caſibus non ſolùm poteſt ſuperior, ſed tenetur petitam licentiam denegare: quia ea denegatio in bonum, tum ſubditi peccantis, tum aliorum cedit, vt bene notauit Ægid. *diſp.* 8. *de pœnit. dub.* 14. *concl.* 1. 2. & 3.

6. Illud verò omninò certum eſt, nullatenus eſſe obligatum ſuperiorem facultatem concedere cuilibet confeſſario, quem pœnitens elegit, ſed ſuo ſatisfacere muneri, ſi vnum vel plures alios præſcribat. Rarò tamen id expedit, vt bene aduertit Ægid. *dub.* 14. *concluſ.* 4. ſi confeſſarius à ſubdito electus idoneus ſit: fortè enim ſubditus æqua vel maiori difficultate adibit deſignatum, ac ipſum ſuperiorem, periculoque exponeretur vel reticendi peccatum, vel non integrè confitendi. Præterquam quòd in vnius repulſa, & alterius electione querelæ non leues excitantur, ideoque prudentia opus eſt.

7. Hæc in genere dicta ſunt: at in religionibus ex decreto Clement. VIII. tenentur ſuperiores in ſingulis domibus deputare duos, tres, aut quatuor confeſſarios pro ſubditorum numero maiori, vel minori, doctos, prudentes, charitate præditos, qui à non reſeruatis abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam committi ipſe in primis confeſſarius iudicauerit. Circa quod decretum aduerte, ſuperiores debere in qualibet domo pro numero religioſorum, id eſt, ſi numerus religioſorum expoſtulet, duos, tres, vel quatuor confeſſarios deputare, qui ſubditorum peccata non reſeruata abſoluant. Notanter dixi, *ſi numerus religioſorum expoſtulet:* nam ſi Conuentus paruus ſit, vnuſque confeſſarius videatur ſufficiens ad omnium confeſſiones excipiendas, non eſt credendum, voluiſſe Pontificem obligare ſuperiorem, vt plures deſignet: illa enim obligatio deſignandi plures, eſt ſub conditione, ſcilicet, ſi nume-

rus

Digitized by Google

rus Religioſorum plures poſtulauerit: idque teſtatur Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 15. num. 7.* eſſe vſu receptum, vt videre licet in Monaſteriis Monialium, quibus non minùs neceſſaria erat prouidentia illius pontificij decreti: & tamen quando numerus Religioſorum paruus eſt, vnus tantùm Vicarius, vel Confeſſor ordinarius deſignatur, vti ſupponit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regularib. c. 10.* præcipiens, vt præter Confeſſorem ordinarium alius extraordinarius bis, aut ter in anno offeratur. Sed, an quando plures Confeſſarij deſignantur, indifferenter pro tota Communitate deſignentur, ita vt quilibet ſubditus plures Confeſſarios habeat, vt ad quem voluerit, poſſit recurrere: an verò quilibet eorum pro ſua parte Communitati deputari debeat, incertum eſt. Verius videtur ſecundum, quippe diſciplinæ religioſæ magis expedit, vt quilibet Religioſus vnicum tantum Confeſſorem habeat, cuius conſcientia ſatis maniſeſta ſit, vt in via Dei dirigi, & gubernari poſſit. Aliàs non pro numero Religioſorum, vt dixit Clemens VIII. ſed pro vniuſcuiuſque conditione, & commoditate plures Confeſſarij deſignarentur, vt benè aduertit Suar. *dicto cap. 15. n. 7.* ideóque Societas noſtra, vt omnem dubitationem tolleret, à Clement. VIII. vivæ vocis oraculo obtinuit, prout refertur *in dicta Ordinat. gener. de caſib. reſeruat. cap. 5. n. 2.* ne in ſingulis Domibus teneantur ſuperiores, præter Confeſſarium ordinarium, alios deputare, qui à non reſeruatis abſoluant, vel quibus reſeruatorum abſolutio committatur.

8. His igitur Confeſſariis committenda eſt abſolutio à reſeruatis non quidem permanenter, & habitualiter, ſed pro occaſione nata, quando caſus occurreret, vt benè notauit Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 19. ne in fine.* Quinimò neque etiam quando caſus occurrerit, eſt ipſis ſub obligatione abſolutio committenda; aliàs inutilis eſſet reſeruatio ſuperioribus facta, ſi nunquam poſſent Prælati cogere ſubditos, vt eis peccata confiterentur, ideóque Clemens VIII. in dicto decreto de caſuum reſeruatione, §. 4. prohibens ſuperioribus ne ſubditos ad confeſſionem ſecum faciendam cogant, excipit, niſi quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint. Supponit ergo, per ſe non eſſe obligatos reſeruati peccati abſolutionem alteri committere. An autem de facto ob pœnitentis vtilitatem, quæ præcipuè in hac parte ſpectatur, aliáſque cauſas, & occurrentes circunſtantias committi debeat; ipſe in primis Confeſſarius (inquit Clemens) iudicabit, vt pote cui perſona, & caſus pœnitentis optimè notus ſit. Notanter dixit, *in primis*; tum, vt indicaret non ſolius Confeſſarij iudicio hoc remiſſum eſſe; tametſi ipſi principaliter, ſed etiam Superioris iudicio, ideóque in Societate declaratum eſt (*dicta Ordin. gener. c. 5. §. 3.*) ne iudicium à reſeruatis abſoluendi Confeſſariis abſolutè relinquantur, ſed liceat interdum, quod omninò neceſſarium eſt, ſuperiori pro ratione ſui officij huiuſmodi facultatem denegare iis in caſibus, in quibus conſtat, iuxta ea, quæ Doctores dicunt, & diſcreta charitas docet, licentiam huiuſmodi eſſe denegandam. Tum, vt ſignificaret non debere Superiorem, ſtatim ac Confeſſarius abſoluendi à reſeruatis licentiam expoſtulat, concedere; ſed re prudenter examinata, & vtilitate conceſſionis perpenſa. Quod à fortiori procedit, cùm ſubditus licentiam petit medio alio Confeſſore à deſignatis.

9. Quæ omnia pro Societate IESV optimè notantur in illa inſtitutione, ſeu Ordinat. gener. *de caſib. reſeruat. c. 6.* Nã in §. 1. inquit: *Quando Cõfeſſarius, tacito nomine pœnitẽtis, à Superiore petit facultatem abſoluẽdi à caſu reſeruato; nullo modo Superior difficilis eſſe debet, ſed facilis potius, & prõptus in ea concedenda: imò perſuadere ſibi cõuenit, poſſe ſe hac in re grauiter offendere, ſi imprudenter, & ſine iuſta, grauique cauſa eam negat.* Et §. 2. ſubditur cauſa, ob quam neganda ſit his verbis: *Attendat Superior diligenter, vt id rarò faciat, & in iis tantùm caſibus, in quibus docebit diſcreta charitas (iuxta ea, quæ Doctores tradunt) licentiam huiuſmodi eſſe denegandam: vt verbi gratia, cùm probabiliter timeri poterit ſcandalum, aut recidiuũ pœnitentis, vel alterius. In huiuſmodi enim, quæ induerunt neceſſitatem vitandi ſcandalum, vel damnũ Collegij, aut alterius ruinam, manifeſtũ eſt, pœnitentem teneri per ſe, vel per Confeſſarium, rem ipſam Superiori manifeſtare, tãquàm illi, qui remedium neceſſarium adhibere poteſt: ſaluo tamen ſigillo, vt oportet: teneri, inquam, quãdo aliis remediis prædicta dãna vitari non poſſunt. Quòd ſi pœnitens huic manifeſtationi non acquieuerit, incapax eſt abſolutionis: quia ſuæ obligationi non ſatisfacit.* In §. 3. commendatur maximè ſigilli obſeruatio; tum Confeſſario, ne perſonam pœnitentis indicet, neuè caſum proponat, ex cuius propoſitione probabiliter Superior poſſit in notitiam pœnitentis deuenire: tum ſuperiori, ne curioſè inquirat circumſtantias, quæ ad rem non pertinẽt, néue aliquid faciat, ex quo cognoſcere poſſit, quis ille ſit, pro quo licentia expoſtulatur. *In* §. 4. ſtatuitur, ſi negotio examinato ſuperior iudicat, licentiam denegandam eſſe; è contra Confeſſarius vrget debere concedi, affirmans, Superioris ſeueritatem in detrimentum, & ruinam ſpiritualem potiùs, quàm in commodum cedere, eò quòd videat pœnitentem duriorem effici, nullóque modo velle ſuperiorem adire, (in quo Confeſſarij conſcientia oneratur;) tentãda erunt media aliqua, de quibus pro re nata ſuperior, & Confeſſarius inter ſe conferent: ac tandem, ſi nullum aliud reperiatur, ſuperior facultatem denegare non debet. *In* §. 5. decernitur, qualiter ſuperior ſe gerere debet, cùm ſubditus non per Confeſſarium ordinarium, ſed per alium Sacerdotem facultatem petit. Non facilè (inquit inſtructio) acquieſcere debet ſuperior, niſi Sacerdos ille talis ſit, cui meritò committi poſſit. Notãda verba, quaſi diceret: Si idoneus ſit ſacerdos, facilè Superior acquieſcere petitioni debet; ideóque additur: *Contingere in aliquo caſu poteſt, vt ſi nolit ſubditus Superiorẽ adire, expediat à Superiore deſignare aliquem ex ſenioribus doctum, prudentem, ſpiritu, & charitate plenum, qui meliùs, æquè benè ipſi mederi poſſit, ac Confeſſarius ordinarius. in* §. 6. qualiter hoſpites, & iter agentes, & ſuperiores abſolui poſſunt, declaratur, de quibus ſtatim dicam. Tandem *in* §. 7. vt omnes eximantur ſcrupuli, & maiori cum fiducia, ac libertate procedatur inquit Congregatio: *Cùm Confeſſarius bona fide dubitat, an mortale ſit, quod proponitur ab eo: etiãſi ex genere ſuo reſeruatum ſit, poteſt abſoluere: licèt huiuſmodi dubitatio iuris, vel facti ex ignorãtia procedat: ſed neque poſteà, ſi animaduerterit manifeſtè fuiſſe mortale, repetenda erit confeſſio: bona ſiquidem & vera fuit abſolutio.*

10. Quæſtio tertia, an Epiſcopus, vel Prælatus regularis concedens ſubdito poteſtatem eligendi Confeſſorem, cenſeatur concedere poteſtatem abſoluendi à ſibi reſeruatis? Negatiuè reſpondendum eſt cum communi ſententia: quia in generali conceſſione non veniunt, quæ quis in ſpecie non eſſet veroſimiliter conceſſurus, vti dicitur *in ca. 2. de pœnitent. in 6.* & tradit Nauarr. *cap. 27. n. 261.* Hinc infertur peregrinantes, quibus à iure, & conſuetudine conceſſum eſt confiteri cuicunque Parocho illius loci, quà tranſeunt, abſolui non poſſe à reſeruatis in ſua diœceſi, niſi de expreſſa ſui ſuperioris licentia. Excipe, niſi in ea diœceſi, vbi commorantur, reſeruata non ſint: nam Superior concedens licentiam eligendi Confeſſorem ratione itineris, cenſetur itinerantem ſubiicere Confeſſario, quem ipſe elegerit, vt ſecundùm iuriſdictionem, quam habet, poſſit itinerantem abſoluere. Quapropter continget aliquando à quolibet Parocho itinerantem abſolui poſſe à reſeruatis in ſua diœceſi: quia in ea parte, vbi commoratur, reſeruata non ſunt, aliquando neque à non reſeruatis in ſua diœceſi abſolui poſſe: quia in ea diœceſi ſunt reſeruata, ſicuti notauit Ægid. de Coninch. *diſp. 8. de pœnit. dub. 12. num. 86.* Suar. *diſp. 30. ſect. 1.* Henriq. *lib. 6. c. 14. n. 8.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. c. 10. n. 10.*

11. Quæſtio quarta, an poſſit ſuperior Confeſſario facultatem abſoluendi à reſeruatis concedere ſub obligatione, vel ſub conditione alicuius pœnitentiæ imponendæ? In hac re certum videtur, ſuperiorem poſſe Confeſſario præcipere, vt hanc, vel illam pœnitentiam ſubdito abſoluendo imponat, ſi audito peccato, & ſpectata pœnitentis diſpoſitione ei legitima viſa fuerit: quia in hoc præcepto nulla ſacramento irrogatur iniuria, cùm ſuperior non imponat pœnitentiam, ſed Confeſſario, qui Iudex eſt in illo foro, præſcribit imponendã, ſi iudicauerit eſſe legitimam. Atque ita tradunt Graffis 1. *part. ſumm. lib.* 1. *cap.* 23. *numer.* 76. Vaſquez *de pœnitent. quæſt.* 93. *artic. 1. dub. 6. num.* 11. Suarez *tom. 4. de pœnitent. diſp. 30. ſect. 5. num.* 23. Villalobos *in ſumm. tract. 9. diffic.* 65. Fauétque motus proprius Clement. VIII. de caſuum reſeruat. vbi *in* §. 5. inquit: Licebit tamen ſuperioribus determinare pœnitentias graues quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis à Confeſſariis imponendas, quæ ſubditos ab huiuſmodi peccatis perpetrandis cohibere poſſint. Notãter dixi, *ſi iudicauerit eſſe legitimam*: nam, cùm ſolus Confeſſarius Iudex ſit in illo foro & nomine Chriſti, & non ſuperioris abſoluat, pœnitentiamque imponat, nequit arctari ad eam pœnitentiam imponendam quam illegitimam, ſeu minùs conuenientem eſſe iudicauerit. Quapropter, cùm iuxta occurrentes circunſtantias augeri, vel minui pœnitentia debeat, conſultius eſt, vt aſſignatio pœnitentiæ à ſuperiore facta per modum cuiuſdam directionis, & ordinationis fiat, & non per modum præcepti, vti prudenter aduertit Suar. *dicta diſp.* 30. *ſect.* 5. *numer.* 4. Ægid. de Coninch. *diſput.* 8. *de pœnitent. dub.* 14. *in fine.*

12. Sed, an ſub conditione pœnitentiæ imponendæ concedi Confeſſario facultas à ſuperiore poſſit, grauior eſt dubitatio. Affirmant Suar. Ægid. & Villalob. *locis alleg.* Moueri poſſunt: quia, cùm liberum ſit ſuperiori facultatem concedere, mirum non eſt, quod eam ſub hac, vel illa conditione concedere velit, & non aliter. Nihilominus Ioann. Sanch. *in ſuis ſelectis. diſp.* 12. *numer.* 6. pro contraria ſententia acriter pugnat, adducitque pro ſe Ægid. de Coninch. *diſput.* 8. *de pœnitent. dub.* 15. *numer.* 117. Sed immeritò: quia ibi ſolùm probat Coninch. non poſſe facultatem à ſuperiore concedi ita reſtrictam, vt pœnitentia, quam Confeſſarius iniungit, valida non ſit, aut dimidiata, & completi pœnitentia à ſuperiore iniungenda: quod longè diuerſum eſt, ac concedere facultatem Confeſſario, ſub conditione alicuius pœnitentiæ ab ipſomet Confeſſario imponendæ. Mouetur eo præcipuè conſideratio

ſideratione. Poteſtatem abſoluendi imponendique pœnitentiam quilibet ſacerdos habet à Chriſto Domino, non à ſuperiore: nequit ergo ſuperior applicata materia, ſe in abſolutione, vel pœnitentiæ impoſitione intromittere. Friuola ratio. Nam eſto à Chriſto Domino ſit poteſtas abſoluendi, imponendique pœnitentias: at applicare materiam, ſeu deſignare ſubditos, circa quos hæc poteſtas exerceantur, atque adeo ſacerdori iuriſdictionem concedere, non à Chriſto, ſed à Prælatis Eccleſiæ Sacerdos habet. Poſſunt ergo prælati hanc iuriſdictionem ſub conditione pœnitentiæ imponendæ concedere, ſicuti poſſunt eam abſolutè denegare: aut quid huic conceſſioni conditionali obſtare poteſt?

13. Nihilominus dicendum eſt, nequaquam hanc poteſtatem abſoluendi à reſeruatis concedi confeſſario poſſe ſub conditione alicuius ſignatæ pœnitentię imponendæ. Moueor: quia hanc pœnitentiam nequit confeſſarius imponere, niſi excepta confeſſione: confeſſionem autem excipere non poteſt, quouſque iuriſdictionem habeat: ergo nequit iuriſdictio ad confeſſionem concedi ſub conditione confeſſionem ſubſequente: quia ea eſt vis conceſſionis conditionalis, vt effectum non habeat, quouſque appoſita conditio fuerit. Neque Vaſq. Suarez, Ægid. de Coninch. Villalobos, & alij nobis aduerſantur affirmantes concedi facultatem poſſe ſub conditione pœnitentiæ imponendæ, ſumunt enim conditionem non in ſignificatione propria, & rigoroſa, ſed pro onere, & obligatione. ſicuti *ſuprà* diximus concedi facultatem ſub ea obligatione poſſe.

14. Quæſtio quinta: an poſſit concedi facultas abſoluendi à reſeruatis ſub onere & obligatione ſe ſuperiori præſentandi? Negat Gabr. Vaſq. *de pœnitent. quæſt.* 93. *artic.* 1. *dub.* 6. *circa finem.* & *quæſt.* 91. *artic.* 3. *dub.* 6. *in fine.* quem ſequitur Ioann. Sanch. *in diſputat. ſelectis, diſp.* 12. *num.* 2. & 3. & *diſput.* 14. *num.* 19. Mouentur, quia reſeruatio peccatorum in eo conſiſtit, vt ſolus is, cui peccata ſunt reſeruata, eorum abſolutionem concedere poſſit. Ergo conceſſa alteri poteſtate abſoluẽdi, ceſſat comparatione illius reſeruatio, & Iudex legitimus peccatorum conſtituitur, qui pœnitentem abſoluat non ſuperioris nomine, ſed Chriſti. At ex Chriſti inſtitutione nullus pœnitentem à peccatis directè abſoluit cum obligatione ea peccata iterum confitendi, vel alteri manifeſtandi. Ergo ſacerdos directè pœnitentem à peccatis abſoluens nequit pœnitẽti onus imponere ea peccata iterum confitendi, ſeu ſuperiori manifeſtandi, cùm id onus nulla alia ratione imponere poſſe videatur, niſi quatenus eſt Chriſti miniſter. Et confirmo examinando modos, quibus hæc obligatio imponi pœnitenti poteſt. Triplicem præcipuè inuenio à Doctoribus probatum. Primus eſt, ſi nolit ſuperior hanc facultatem abſoluendi concedere confeſſario vel ſubdito eligendi confeſſorem, quouſque ipſe ſubditus iuramentum, vel votum eliciat ſe ſuperiori præſentandi. Secundus eſt, ſi ea conditione concedatur dicta facultas, vt ſubditus promittat ſuperiorem adire, cùm poſſit. Tertius eſt prædicto ſimilis, ſi ſub onere, & pacto facultas donetur, vt ſubditus poſtmodum ſe ſuperiori præſentet. Primus modus eſto poſſibilis ſit, non eſt vſitatus: præterquam quod non eſt ſufficiens, vt ſubditus firmiter obligatus ſit ſe ſuperiori præſentare: ſiquidem iuramentum, & votum poteſt in melius commutare, vel illorum diſpenſationem quęrere, & ſic intentionem ſuperioris elidere. Secundus, & tertius tametſi eos vt poſſibiles admittamus, obligationem tantùm leuem videntur inducere, quippe obligant ſtare promiſſis; non ex iuſtitia, quia hæc in ſpiritualibus, vtpote ab omni pactione alienis, non videtur habere poſſe locum; ſed obligant ex fidelitate tantùm, quæ ſecundum probabilem ſententiam ſolam leuem inducit obligationem.

15. Nihilominus dicendum eſt cum communi ſententia, concedi poſſe, & ſæpe concedi facultatem abſoluendi à reſeruatis, ſub onere ſe ſuperiori præſentandi. Quo accepto obligatus eſt ſubditus ſub mortali, ſe ſuperiori, vel eius vices tenenti præſentare. Sic poſt alios antiquiores firmant Nauarr. *cap. Placuit. de pœnitent. diſt.* 6. *nu.* 12. Henriquez. *lib.* 6. *de Sacram. cap.* 15. *num.* 2. Suarez *de pœnitent. diſp.* 30. *ſect.* 5. *num.* 8. & *de relig. tom.* 4. *tract.* 10. *lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 1. vbi teſtatur, Claudium Aquauiuam ex mente B. Ignatij declaraſſe hanc obligationem comparendi coram ſuperiore ſub mortali eſſe. Idem tradit Ægid. de Coninch. *diſput. de pœnitent. dub.* 15. *præcipuè à num.* 118. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 12. *n.* 10.

16. Pro explicatione concluſionis aduerte cum Ægid. de Coninch. *dicto dub.* 15. *à num.* 120. dupliciter hanc facultatem confeſſario concedi poſſe. Primò, ipſi pœnitenti immediatè, & quaſi mediatè confeſſario. Secundò, è contrà Confeſſario immediatè, & pœnitenti quaſi mediatè. Si pœnitenti immediatè concedatur à ſuperiore facultas eligendi confeſſorem, cui ipſe ſuperior immediatè iuriſdictionem concedat, ſicuti in pluribus religionibus eſt vſus comparatione hoſpitum, & peregrinorum, non eſt dubium concedi poſſe ſub eo onere, & conditione, vt ſubditus obligetur, ſe ſuperiori præſentare: quia cùm cedat ſuperior iuri reſeruationis, concedendo ſubdito facultatem, quam concedere non tenetur; mirum non eſt, quòd nolit eam concedere, niſi ipſe ſubditus eam obligationem ſuſcipiat, quam neceſſariò ſuſcipit eo ipſo, quo acceptat ab alio, quàm à ſuperiore abſolui. Neque à ſubeunda hac obligatione excuſari poteſt ex eo, quod illius non meminerit. Nam vt bene notauit Ægid. *ſuprà*, id ſibi, ſuæque inconſiderantiæ imputare debet: iniuſtum enim eſt, velle beneficium recipere abſque onere ei annexo. Cùm ergo prædictæ facultatis conceſſioni annectatur onus comparendi coram ſuperiore, ſubditus eam facultatem acceptans conſequenter acceptat onus, & conditionem eidem facultati annexam.

17. Si verò confeſſario facultas abſoluendi à reſeruatis concedatur, adhuc dupliciter concedi poteſt. Primò ſub ea conditione, & non aliter, vt onus comparendi coram ſuperiore tibi imponat, illudque acceptes. Secundò ſub obligatione tibi tale onus imponendi, illudque à te acceptandi. Si primo modo concedatur facultas, vti concedi poteſt, non manebis à reſeruatis directè abſolutus, tametſi bona fide fueris confeſſus, & per inconſiderantiam monitus non fuiſti illius oneris, neque acceptaſti, quia eſt facultas ſub conditione data. Secùs eſt, ſi ſecundo modo fuerit confeſſario facultas conceſſa, directè à reſeruatis eris abſolutus: eſto tu illius oneris non memineris, neque ad illud ſubeundem obligeris: quippe facta abſolutione obligari non potes, cùm fuerit abſolutio directa ab habente poteſtatem abſoluendi à reſeruatis. Ex alia parte illa poteſtas non tibi immediatè conceſſa eſt, ſed confeſſario, cui poteſtati Superior non annexuit ſubdito onus comparendi, ſed confeſſario obligationem imponendi tale onus. Ergo ſecluſa impoſitione liber es ab onere. Notanter dixi, *quando bona fide fuiſti confeſſus*: nam ſi ſcires confeſſarium non habere poteſtatem abſoluendi à reſeruatis, niſi ſub obligatione tibi prædictum onus imponendi, eo ipſo quo illum adires, obligaris adire ſub voluntate ſuſcipiendi prædictum onus, aliàs peccabis mortaliter, cùm velis abſolutionem tibi concedi, aliter quàm dari poteſt.

Porrò Confeſſarius, cui eſt poteſtas abſoluendi à reſeruatis, ſaltem ſub obligatione imponendi pœnitẽti dictum onus tenetur, cùm primùm cognoſcit, pœnitentem caſus reſeruatos habere, illum monere de obligatione, & onere, quod acceptare debet. Quòd ſi renuat acceptare, nequaquam abſoluere poteſt: quia eſt pœnitens indiſpoſitus. Neque excuſari pœnitens poteſt ab acceptando illo onere, ex eo, quod neſcierit, confeſſarium non gaudere poteſtate abſoluta abſoluendi à reſeruatis: habens enim caſus reſeruatos, ſcire tenetur, qua poteſtate circa illos gaudeat confeſſarius: ipſe verò confeſſarius non obligatur pœnitentem monere de ſuà limitata poteſtate, quouſque intelligat illius monitionis pœnitentem indigere. Neque enim præſumere debet, pœnitentem in caſibus reſeruatis aſtringi. Quòd ſi de facto confeſſarius, audito aliquo, vel aliquibus reſeruatis, pœnitentem non monuerit, ſtatim de obligatione & onere comparendi, ſed permiſerit vlterius in confeſſione procedere, poſtmodum obligare pœnitentem bona fide procedentem non poterit ad comparendum: quia ſufficiens fundamentum pœnitenti præſtitit ad præſumendum abſolutam poteſtatem in confeſſario abſoluendi à reſeruatis: & ratione huius legitimæ præſumptionis, & confeſſionis ſub ea factæ ius acquiſiuit, ne ſibi, abſolutio denegetur nullo onere comparendi ſuſcepto, quod ius, vtpote iuſtitiæ, præferri debet obligationi, quam ſuperior confeſſario impoſuit, ne abſolutionem concederet abſque impoſitione prædicti oneris.

18. Quòd verò ex acceptatione facultatis ſub prædicta forma conceſſæ grauis obligatio naſcatur, inde probo: quia eſt res grauis eccleſiaſticæ diſciplinæ, iurique prælatorum grauiter conducens. Ob quam cauſam non ex fidelitate tantùm, ſed ex iuſtitia, ex prædicta acceptatione obligatio conſurgit: cedit enim in prælatorum authoritatem ea recognitio, & peccatorum manifeſtatio. Neque obſtat, ab ſpiritualibus pactiones excluſas eſſe: quia id intelligendum eſt de pactionibus temporalibus, quæ per modum emptionis, & venditionis fiunt, quæque rebus ſpiritualibus indecoræ ſunt, non de pactionibus ſpiritualibus, quæ ad res ſpirituales decentiùs & honeſtiùs, & maiori cum fructu ſuſcipiendas diriguntur. Per quæ ſatisfactum eſt fundamentis oppoſitis.

19. Ex his conſtat, prudentiſſime Societatem proceſſiſſe in iis, quæ circa confeſſionem iter agentium inſtituit. Etenim, vt ex illa inſtruct. Gener. *de caſibus reſeruatis, cap.* 6. §. 6. conſtat, iter agentibus datur facultas eligendi confeſſorem, qui à reſeruatis abſoluat; ſub onere tamen ſe ſiſtendi ſuperiori, ad quem ituri, vel redituri ſunt. Sed quis confeſſarius eſt eligendus? Si ad Domum, vel Collegium Societatis diuertant, eligere tenentur confeſſarium ordinarium Domus, vel Collegij, aut ſi is haberi non poſſit, quemlibet alium Societatis ſacerdotem, aliàs à prælatis eiuſdem Societatis approbatum: aut ſi iis quoque deſit, externum, ſiue ſæcularem, ſiue regularem. Ex quo videtur inferri, eſto in aliis Religionibus, cùm iter agentes ſocium habent eiuſdem religionis ſacerdotem, cui non ſolùm extra monaſteria, ſed etiam in monaſteriis commemorantes confiteri poſſint æquè, ac confeſſario ordinario

Digitized by Google

nario, vt conſuetudo obtinuit. In ſocietate tamen ſoli ordinario Confeſſori domus confiteri iter agentes poſſunt. Sic inſinuat Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. *&* 4. Si verò accidat (inquit prædicta generalis inſtructio) vt aliquis tanquàm hoſpes ſit in aliquo Collegio e diu tamen ibi moraturus, putà ſpatio vnius, aut alterius circiter menſis: ſi is eo tempore in caſum aliquem reſeruatum incideret, poterit, ac debebit abſolui à Superiore illius loci, in quo eſt, vel de eius licentia, tanquàm ſi proprius eſſet eius ſubditus, ſine obligatione ſiſtendi ſe ſuperiori eius loci, ad quem propriè pertinet.

20. Quæſtio ſexta: An ſuperior localis, v.g. Abbas, Prior, Guardianus, Præpoſitus, Rector Domus, vel Collegij ſi incidat (quod Deus auertat) in caſum aliquem ex iis, qui ſibi ex Congregatione generali, vel prouinciali reſeruati ſunt, poſſit eligere Confeſſarium, qui illum abſoluat abſque obligatione vlla ſe ſuperiori maiori ſiſtendi, ſicut ipſe poteſt abſoluere ſibi ſubditos? Eadem quæſtio eſt de Parocho, cui caſus epiſcopales reſeruati ſunt, an poſſit eligere Confeſſarium, qui eum à reſeruatis abſoluat? Ratio dubitandi eſt: quia ea poteſtas abſoluendi à reſeruatis Prælato conceditur comparatione ſuorum ſubditorum: at ipſe Prælatus non eſt ſibi ſubditus. Ergo comparatione ſui nullam habet poteſtatem. Non enim vltra perſonas deſignatas in commiſſione eſt extendenda iuriſdictio ex textu in c. *P. & G. de officio delegati*. atque ita tradit Ludouic. Vega 4. *p. caſu* 5.

21. Nihilominùs verius eſt, Parochum, & quemlibet ex his ſuperioribus eligere poſſe Confeſſarium, qui eum à caſu reſeruato abſoluat. Sic pluribus relatis firmat Thom. Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſput.* 3. *num.* 3. *&* 10. *lib.* 4. *ſum. cap.* 37. *numer.* 42. Suar. *diſput.* 30. *de pœnit. ſect.* 2. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 10. *quæſt.* 2. *num.* 17. Fauétque declaratio ſacræ Congregationis ab eiſdem Doctoribus relata, qua affirmatur, Epiſcopum labentem in aliquem caſum ex iis, à quibus ſubditos abſoluere poteſt, iuxta Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 6. eligere Confeſſarium poſſe, qui eum abſoluat. Aliàs Parochus, aliíſque ſuperiores deterioris conditionis eſſent, quàm ſubditi. Ratio eſt: quia eo ipſo, quòd Parocho, aliíſque ſuperioribus localibus, quatenus tales ſunt, peccatorum abſolutio reſeruatur, poſſunt, cui voluerint, eam poteſtatem delegare: quia ordinaria eſt. Ergo Confeſſor ſic delegatus poterit delegantem abſoluere ex iuriſdictione à delegante accepta.

22. Hæc ratio videtur probare, non ſolùm poſſe Parochum, alióſque ſuperiores locales Confeſſarium eligere, cui eandem authoritatem tribuant, ac ipſi habent in ſubditos; ſed neque poſſe Epiſcopum Parocho, Prouincialem, & Generalem Præpoſito locali eam delegationem impedire: quia ipſi impedire non poſſunt, quod à iure communi ſtatutum eſt. At, cùm peccatum aliquod Parocho, Præpoſitíſque localibus reſeruatur ex iure communi, ei competit poſſe eam poteſtatem, vtpote ordinariam, delegare; non ſolùm vt ſubditi ex prædicta delegatione abſoluantur, ſed vt ipſe Parochus, Præpoſitúſque localis abſolui poſſit, vt multis relatis probat. Thom. Sanch. *lib.* 8. *de matrim. tota diſp.* 3. & *lib* 4. *ſum. cap.* 37. *num.* 42. Nam vt loquit Suar. *tom.* 4. *de religione, tractat.* 8 *lib.* 2. *cap.* 19. *numer.* 17. cùm peccatum aliquod Prælato conuentuali reſeruatur, nullatenus illi noua iuriſdictio ad illius abſolutionem conceditur: ſed non aufertur, quæ illi vi ſui muneris, & ex iure competit. Iuriſdictionem autem competentem ex iure nequit Prælatus Pontifice inferior limitare. Ergo nequit Epiſcopus iuriſdictionem ordinariam Parochi, neque Prouincialis iuriſdictionem Prælatorum conuentualium ita reſtringere, vt eam indelegabilem faciat.

23. Sed contrarium verius videtur, poſſe, inquam, Epiſcopum aliquos caſus, & peccata Parochorum ſibi reſeruare, & Prouincialem aliqua peccata Rectorum: nam in hac reſeruatione non immutatur iuriſdictio ordinaria Parochorum, atque illorum Præpoſitorum localium, quatenus ipſis eſt à iure communi conceſſa. Etenim commune ius non concedit prædictis Parochis, & Rectoribus in omnia peccata, tum ſua, tum ſubditorum, iuriſdictionem: aliàs Epiſcopi, ſuperioréſque Prælati nulla ſibi reſeruare poſſent: ſed concedit iuriſdictionem in ea omnia, quæ ſuperiores Prælati ſibi non reſeruauerint, Ergo, ſi Epiſcopus peccata aliqua ſuorum Parochorum ſibi reſeruat, & Prouincialis peccata aliqua Præpoſitorum localium, (quod æquè facere poteſt, ac ſi alterius ſubditi peccata eſſent,) nequaquam Parochus, Præpoſitúſque localis iuriſdictionem in ea peccata habebunt, ac proinde neque eam delegare poterunt. Quod autem in ſocietate peccata, quæ à S. Congregat. ſunt reſeruata, ſi à Prouinciali committantur, Præpoſito Generali, vel Confeſſario ab ipſo deputato reſeruentur, & ſi committantur à Rectoribus, Prouinciali reſeruata ſint ſupponitur *in dicta Ordinat. gener. de caſib. reſeruat. cap.* 6. *num.* 6. vbi conceditur ſuperioribus localibus in aliquem caſum reſeruatum incidentibus, ſi non eſſet præſens prouincialis, cui Rectorum caſus reſeruantur, poſſe Confeſſarium eligere cum obligatione, & onere ſe prouinciali ſiſtendi: & idem pro prouincialibus ſtatuitur. Atque ita indicat Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 3. *ſum. tract.* 6. *cap.* 10. *quæſt.* 2. *num.* 17.

24. Neque ratio in contrarium vrget. Fateor namque, peccatum, quod parocho, præpoſitíſque localibus ſine vlla reſtrictione reſeruatur, poſſe abſolui ab ipſo parocho, præpoſitíſque localibus ſiue ab ipſis, ſiue à ſuis ſubditis committatur: quia cenſetur reſeruatum eſſe parocho, aliíſque præpoſitis pro tota ſua communitate, cuius ipſi ſunt partes. Secus, quando non abſolutè, & pro tota communitate ipſis reſeruatur: ſed cum alicuius reſtrictione, & exceptione, vti in noſtra Societate contingit, in qua caſus à S. Congregat. pro tota religione reſeruati Præpoſitis localibus reſeruantur, non abſolutè, ſed cum reſtrictione, & limitatione ad peccata ſuorum ſubditorum, & non ad peccata ab ipſiſmet Præpoſitis commiſſa.

§. VI.

Qualiter ex confeſſione facta habenti poteſtatem abſoluendi à reſeruatis, ceſſet reſeruatio, ita vt pœnitens poſſit ea peccata fateri Sacerdoti iuriſdictionem habenti in peccata non reſeruata.

1. *Confeſſio facta Superiori. tametſi abſque abſolutione, tollit reſeruationem.*
2. *Conceſſa abſolutione à reſeruatis, ſed inualidè, tollitur reſeruatio.*
3. *Eadem reſeruatio aufertur comparatione caſuum, quos fuiſti inuincibiliter oblitus.*
4. *Apponitur quædam limitatio, ſed non approbatur.*
5. *Alij limitant, ne procedat in delegatis. Sed reiicitur.*
6. *Quid dicendum tempore Iubilei, quod non lucraris.*

1. Dico primò: Si faſſus fuiſti ſuperiori peccatum reſeruatum: ipſe verò te abſoluendum inferiori remiſit, ſublata eſt reſeruatio. Tum quia illa remiſſio eſt tacita iuriſdictionis delegatio. Tum, quia fini, & præcepto reſeruationis ſufficienter ſatisfeciſti, cùm expoſitus fueris pœnitentiam à ſuperiore ſuſcipere, & ſuſceptam exequi. At, ſi ſacerdoti delegato peccatum reſeruatum fatearis; ipſe verò abſolutionem illius tibi non conceſſerit, reſeruatio non tollitur: quia delegatus ſola abſolutione ſacramentali reſeruationem tollere poteſt, Sic docet Suar. *de pœnitent. diſp.* 31. *ſect.* 4. *à numer.* 2. ex parte Coninch. *diſp* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *concluſ.* 3. *numer.* 61.

2. Dico ſecundò, conceſſa per ſuperiorem, vel illius delegatum abſolutione à caſibus ſibi in confeſſione declaratis, tametſi abſolutio nulla ſit, quia confeſſio non fuit integra, neque cum dolore requiſito, reſeruatio tollitur, & peccata manent abſoluenda à quolibet ſacerdote poteſtatem habente in peccata mortalia: Sic ex communi ſententia tradit Syluest. *verbo, Confeſſio,* 1. *quæſt.* 19. Caietanus *verbo, Caſus*. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 5. Suar. *diſput.* 31. *ſect.* 4. *numer.* 9. Ægidius de Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 12. *concl.* 3. *numer.* 91. Etenim fini reſeruationis ſatisfactum eſt: ſiquidem ſuperiori, vel illius vices habenti te præſentaſti ab eo conuenientem pro peccato reſeruato medicinam accepturus. Neque obſtat, delegatum tollere non poſſe reſeruationem, niſi media abſolutione ſacramentali quæ non eſt illa, in qua pœnitens eſt indiſpoſitus: quia eſto ipſe per ſe reſeruationem non auferat, ſuperior ex recepta conſuetudine, communi Doctorum authoritate firmata, tollit, eo ipſo, quo à ſuo delegato peccatum abſoluitur.

3. Difficultas autem eſt, an idem ſit dicendum de caſibus, quorum fuiſti in confeſſione oblitus inuincibiliter. Nam de oblitis vincibiliter manifeſtum eſt, reſeruationem non tolli. Ponamus ergo, te confeſſum eſſe omnia peccata, quæ tibi memoriæ occurrerunt, oblitus tamen fuiſti cuiuſdam reſeruati, tollitúrne reſeruatio? Videtur nequaquam tolli: quia fini reſeruationis, qui eſt, vt pœnitens ſe ſiſtat ſuperiori pœnitentiam, & medicinam peccati reſeruati accepturus, ſatisfactum non eſt. Nihilominùs reſeruationem ſublatam eſſe, communis firmat ſententia apud Gabr. *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.* 1. *art.* 3. *dub.* 2. *circa fin.* Adrian. *quæſt.* 4. *de confeſſ.* §. *Si petas* Syluest. *verbo, Confeſſio,* 1. *quæſt.* 4. Couarr. *in c. Alma.* 1. *p.* §. 11. *numer.* 2. Nauarr. *cap.* 26. *num.* 13. & *in c. Conſideret.* §. *Cautus. numer.* 32. Emman Sà *Confeſſio, numer.* 7. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 16 *numer.* 5. Suar. *diſput.* 31. *ſect.* 4. *numer.* 15. Ægidius de Coninch. *diſp.* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *num,* 93. Habens namque poteſtatem abſoluendi à reſeruatis cenſetur velle pœnitentem legitimè diſpoſitum à peccatis liberare, quantum poteſt: cùm autem poſſit à peccatis oblitis pœnitentem liberare quoad reſeruationem, tametſi non quoad obligationem ea directè confitendi, cenſetur id ipſum velle. Quod in peccatis ob cenſuram reſeruatis manifeſtum eſt: ſiquidem Confeſſarius

abſol

abſoluens à peccatis, priùs intendit, ſi licitè poteſt, pœnitentem à cenſura abſoluere, qua ligatus eſt: quia abſolutio cenſuræ abſolutioni ſacramentali præmittitur: quia cenſura ſublata, & reſeruatio ſublata eſt: in aliis verò peccatis oblitis, quæ per ſe, & non ratione cenſuræ reſeruantur, non eſt ita certum, velle confeſſarium reſeruationem tollere: at ex benigna interpretatione id Doctores communiter aſſerunt: quod ſufficit, vt reſeruatio ſublata eſſe intelligatur.

4. Limitant Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *num.* 18. & Vaſq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 5. *n.* 18. id procedere tantùm, cùm pœnitens ſuperiori accedit animo expreſſo, vt à reſeruatis abſoluatur: tunc enim ſi alicuius reſeruati oblitus ſit, ab eius reſeruatione liber eſt: ſecus eſſet, quando communia peccata pœnitens confitetur nullius reſeruati mentionem faciens, quia eo caſu non eſt vnde colligatur, velle pœnitentem à reſeruatione peccatorum liberari, cùm nulla exiſtimet ſe reſeruatione aſtringi, neque confeſſarium eam velle cõcedere. Sed limitatio mihi non probatur. Tum, quia reliqui Doctores huius limitationis non meminerunt, ſed generaliter aſſeruerunt, conceſſa abſolutione ab habente poteſtatem abſoluendi à reſeruatis, reſeruationem tolli peccati obliti. Tum, quia pœnitens, eſto expreſsè non poſtulet ſibi reſeruationem tolli: tacitè tamen, & interpretatiuè petit, quatenus petit à peccatis abſolui, quoad fieri poſſit: Confeſſarius verò, vt pœnitenti faueat, huic voluntati acquieſcere cenſetur ex benigna Doctorum interpretatione, teſte Ægid. de Coninch. *diſputat.* 8. *de pœnit. dub.* 12. *concl.* 5. *num.* 98.

5. Secundò, alij limitant, ne procedat in delegatis: ſed tantùm in Ordinariis: quippe Ordinarij nulla peccatorum confeſſione audita reſeruationem ſuo arbitrio tollere poſſunt: quia ab ipſis pendet: at delegati, quibus ſola poteſtas abſoluendi à reſeruatis commiſſa eſt, reſeruationem non videntur tollere poſſe, niſi abſolutione conceſſa. Cùm ergo nullam obliti peccati cõceſſerit abſolutionem, nequaquam ab illo reſeruationem auferunt. Hæc tamen limitatio admittenda non eſt: quia Doctores aſſerentes, peccati obliti reſeruationem tolli; generaliter loquuntur, ſiue confeſſio facta fuerit ſuperiori, cui peccata ſunt reſeruata, ſiue eius delegato. Ex hac autem generali Doctorum aſſertione, cuius Pontifices, aliíque ſuperiores conſcij eſſe præſumuntur, probabilis deſumitur interpretatio, quoties ſuperiores delegatum conſtituunt, concedere facultatem, vt abſoluendo à peccatis, reſeruationem tollat illorum, quorum pœnitens fuerit inuincibiliter oblitus. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *num.* 94. Quod à fortiori procedit, cùm tempore Iubilei concedentis caſus reſeruatos confiteris: eo enim ipſo, quòd bona fide, & animo lucrandi Iubileum confeſſus es, reſeruatio cuiuſcunque peccati cenſetur ſublata, vti docuit Suar. *de pœnit. diſput.* 31. *ſect.* 4. *numer.* 20. *&* 24. Sayr. *de pœnit. cap.* 16. *numer.* 9. Bonac. *diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 5. §. 5. *à num.* 1.

6. Sed, quid dicendum, ſi de facto Iubileum non lucraris? Et quidem ſi cùm ad confeſſionem acceſſiſti, intentionem habebas non lucrandi Iubileum: nequaquam virtute illius à reſeruatis abſolui potes; quia non cenſetur Pontifex facultatem prædictam concedere, niſi in ordine ad Iubileum lucrandum. Si igitur non vis Iubileum lucrari; rationi conſonum non eſt, vt poteſtate ob eum finem conceſſa fruaris. Verùm, ſi cùm acceſſiſti ad confeſſionem, habuiſti intentionem exequendi omnia pro Iubileo obtinendo requiſita, eſto, poſtmodum mutes intẽtionem, & ea non exequaris, abſolutus à reſeruatis manes abſque vlla obligatione te ſuperiori ſiſtendi: ſicuti ſi omnia requiſita ad Iubileum exequutus fuiſſes: quia facultas abſoluendi, licèt detur ob finem Iubilei obtinendi: non tamen dependet ab illius conſecutione: aliàs abſolutio ſacramentalis penderet à conditione futura. Sic Cordub. *ſum. quæſt.* 21. Vaſq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 6. *n.* 6. Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *n.* 4. *&* 5. Bonacina plures referens *diſputat.* 5. *de pœnitent. quæſt.* 7. *part.* 5. §. 5. *n.* 16.

§. VII.

Qualiter Confeſſarius inferior poteſtate carens in reſeruata ſe gerere debet, cùm pœnitens ad ipſum accedit.

1. *Si à Superiore fuiſti ſacramentaliter abſolutus à reſeruatis ſolù, ea inferiori non teneris fateri: ſed ſufficit fateri non reſeruata.*
2. *Quid, ſi inferiori accedas, neque abſolutus à Superiore, nec ſublata reſeruatione.*
3. *Negat Vaſquez, te recipere Sacramentum, eſto bona fide ad Superiorem acceſſeris.*
4. *Oppoſitum verius eſt.*
5. *Soluitur ratio contraria.*
6. *Vrgente neceſſitate, etſi non extrema, benè potes ab inferiori abſolui cum obligatione comparendi.*
7. *An Sacerdoti ſimplici fieri eo caſu confeſſio poſſit?*
8. *Qualiter tenearis eo caſu fateri.*
9. *An ob neceſſitatem confeſſionem faciens coram Sacerdote prædicto tenearis reſeruata fateri? Probabilius eſt teneri.*

1. DVpliciter accedere potes ad inferiorem ſacerdotem abſoluendus. Primò, abſolutus à ſuperiore à caſibus reſeruatis, vel abſolutus ab eorum reſeruatione. Secundò non abſolutus. Si accedas abſolutus ſacramentaliter, & legitimè à caſibus reſeruatis, eſto Caietan. *verbo. Confeſſio. condit.* 10. Henriq. *libr.* 6. *ſum. cap.* 15. *num.* 5. Emman. Sà *verbo, Abſolutio. n.* 14. exiſtiment, inferiori Sacerdoti te fateri debere, non ſolùm peccata non reſeruata, quæ ſuperiori faſſus non es, ſed etiam reſeruata, à quibus ſacramentaliter abſolutus fuiſti, quia vni eidemque Sacerdoti omnia peccata ſimul manifeſtari debent, vti docuit D. Thom. ab omnibus receptus 3. *part. in ſupplement. quæſt.* 9. *art.* 2. Probabilius eſt, ſola non reſeruata te obligatum eſſe fateri, quod docent Nauarr. *cap.* 9. *num.* 7. Valent. *tom.* 4. *diſput.* 7. *quæſt.* 11. *part.* 3. *poſt med. verſ. Sextus caſus.* Suar. *diſput.* 31. *ſect.* 2. *num.* 10. Layman. *libr.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 12. *concl.* 3. *ſub num.* 8. Bonac. *diſput.* 5. *quæſt.* 7. *part.* 5. §. 3. *num.* 4. Ratio eſt: quia nec iure diuino tibi præceptum eſt, nec poſitiuo præcipi poteſt, eadem peccata bis clauibus Eccleſiæ ſubiicere, ſed ſi ſemel legitimè clauibus Eccleſiæ ſubieceris, & abſolutionem illorum impetraueris, nulla ſupereſt obligatio ea confitendi, & ab eis abſolutionem obtinendi. Neque obſtat, vni, eidemque confeſſario omnia peccata mortalia eſſe ſimul confitenda: quia id eſt per ſe; ſecùs verò per accidens, & in caſu extraordinario, vti eſt, cùm ob vrgentem occaſionem aliqua tantùm peccata confeſſioni & abſolutioni ſubiiciuntur; poſtmodum non ea, ſed ea, quæ ſuperfuerunt, ſubiici debent. Verum, ſi à ſuperiore ſacramentaliter abſolutus non fuiſti, ſed ſolùm à reſeruatione peccatorum liberatus, non eſt dubium te obligatum eſſe inferiori Sacerdoti omnia peccata mortalia, tam reſeruata quàm non reſeruata fateri; quia indiges omnium illorum ſacramentali abſolutione, quæ per exemptionem à reſeruatione non conceditur.

2. Quòd ſi neque abſolutus à peccatis ſacramentaliter, neque à reſeruatione inferiori Sacerdoti acceſſeris abſoluendus; videndum eſt, an aliqua neceſſitate premaris confitendi, tum ob præceptum confeſſionis; tum ob communionem recipiendam, quam abſque ſcandalo, vel graui damno honoris, vitæ, vel fortunarum committere non potes; tum ob aliam cauſam: an verò nulla confitendi te vrgeat neceſſitas. Si nullâ ex prædictis vrgearis neceſſitate, nequaquam potes confiteri Sacerdoti, qui in omnia tua peccata iuriſdictionem non habet: quia nequit illa iudicare, & illorum abſolutionem concedere. Dimidiare autem iudicium, & ſola non reſeruata abſoluere, alienum eſt à Chriſti inſtitutione; aliàs ſimplex Sacerdos nulla ſtante neceſſitate poſſet pœnitenti auditis venialibus, & mortalibus abſolutionem à venialibus concedere, & mortalia abſoluenda Sacerdoti habenti in mortalia iuriſdictionem remittere, quod eſt abſurdum. Neque credendum eſt D. Thom. *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *a.* 4. *q.* 2. *ad* 4. Paludan. *ibi, qu.* 5. *art.* 1. *circa med.* Nauarr. *cap. Conſideret.* §. *Cautus. de pœnitent. diſt.* 5. *num.* 13. & alios plures relatos à Vaſqu. Suar. Coninch. *locis allegandis*, contrarium docuiſſe. Nam, eſto affirmarent abſolutè, inferiorem Sacerdotem abſoluere poſſe pœnitentem caſus reſeruatos habentem cum obligatione comparendi coram Superiore; ſubintelligendi ſunt, vt inquit Suar. Vaſqu. & Coninch. ſtante neceſſitate; ſecus illa ceſſante. Atque ita docent aliis relatis Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 2. *num.* 3. Vaſqu. *quæſtion.* 91. *artic.* 3. *dub.* 9. *à num.* 8. Coninch. *diſput.* 8. *de pœnitentia, dub.* 13. *concluſ.* 3. *num.* 103. Laymann. *libr.* 5. *ſumm. tract.* 6. *c.* 12. *qu.* 5. *n.* 9.

3. Solùm eſt dubium, an, ſi eo caſu bona fide prædicto Sacerdoti fatearis, verum Sacramentum, veramque abſolutionem recipias, ſaltem illorum mortalium, quæ reſeruata non ſunt? Negat Vaſqu. *quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 9. *verſ. Ex dictis.* Mouetur: quia prædictus Confeſſarius Iudex non eſt cauſæ ſibi propoſitæ, vtpote qui caret iuriſdictione in reſeruata: iudicare autem non reſeruata omiſſo iudicio reſeruatorum nequaquam poteſt, cùm in eius poteſtate conſtitutum non ſit iudicium diuidere, & abſolutionem partiri. Aliàs ſi bona fide ſimplici Sacerdoti peccata venialia, & mortalia fatearis, verum Sacramentum recipies ob iuriſdictionem, quam in peccata venialia Sacerdos habet. Neque obſtat, ſi dicas, ſtante graui neceſſitate recipiendi Sacramentum, poſſe Sacerdotem auditis peccatis reſeruatis & non reſeruatis, abſolutionem pœnitenti directè à non reſeruatis concedere, & indirectè à reſeruatis, ſicuti ſi ea peccata eſſent inuincibiliter oblita. Ergo ſimiliter poterit ſtante bona fide abſolutionem eodem modo concedere. Non, inquam, obſtat: quia ſtante neceſſitate conſcius eſt Confeſſarius iuſtam habere cauſam diuidendi iudicium, & abſolutionem quaſi partitam concedendi; ideoque ex intentione ſolùm à non reſeruatis abſoluit, à reſeruatis verò abſoluit, ſicut ab oblitis; quatenus, inquam, reſeruata pugnant cum effectu gratiæ per abſolutionem conceſſo. At, cùm confeſſarius bona fide procedit, omnia ſibi confeſſa iudicare

ditare intendit, & ab omnibus directè abſoluere. Cùm ergo id præſtare non poſſit, efficitur abſolutionem irritam, & nullam eſſe.

4. Nihilominus oppoſitum verius cenſeo cum Caietan. *verbo, Confeſſio, cap. vlt.* Nauarr. *c. 9 num.* 7. Suar. *diſp. 31. ſect.* 2. *num. 6.* Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 13. *concl.* 2. *à num.* 101. Ratio ea eſt: quia Sacramenti valor deficere non poteſt ex tua parte, cùm integrè omnia peccata tua fatearis ei, quem credis in omnia iuriſdictionem habere: neque etiam ex parte Confeſſarij deficere videtur, cùm in aliqua peccata confeſſa iuriſdictionem habeat: tametſi non habeat in omnia: iudicare autem aliqua peccata, ab illiſque abſoluere, aliis non iudicatis, & abſolutis, eſto per ſe non fiat; per accidens tamen fieri poteſt ex defectu iuriſdictionis, ſicuti fit ob obliuionem, & impotentiam, aliámque vrgentem neceſſitatem.

5. Ex quo fundamento ratio contraria diſſoluitur. Fateor namque, Confeſſarium Iudicem eſſe non integræ cauſæ ſibi propoſitæ, ſed partis illius; nego tamen per accidens iudicium, & abſolutionem directam diuidere non poſſe: nam eſto in ſua æſtimatione non diuidat, eò quòd credat omnium peccatorum Iudicem legitimum eſſe: at ex ſuperioris intentione, quam habet in Sacramenti adminiſtratione; abſoluendi, inquam, à peccatis, ſecundùm iuriſdictionem ſibi conceſſam, de facto diuidit. Quapropter probabilitate non caret, ſimplicem ſacerdotem audientem peccata mortalia, & venialia, & abſolutionem pœnitenti bona fide procedenti concedentem, verum ſacramentum efficere, vti docuit Sanch. *lib. 1. ſumm. c.* 9. *n.* 35. quem ſequitur Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. c.* 10. *qu.* 1. *verſ. Ad extremum.* Bonac. *diſp. 5. q. 7. p. 5. §. 3. n. 7.*

6. Verùm vrgente aliqua ex prædictis neceſſitatibus optimè potes inferiori ſacerdoti, habenti aliàs iuriſdictionem in peccata, mortalia fateri, ab eóque abſolutionem ſacramentalem obtinere; vel quia eo caſu ex quadam æquitate cenſetur ius iuriſdictionem illi concedere in peccata reſeruata cum obligatione tibi impoſita comparendi coram Superiore; vel quia ob vrgentem neceſſitatem conceditur ſacerdoti dimidiate iudicium, & abſolutionem directam, abſoluendo à peccatis non reſeruatis, remiſſa ſuperiori reſeruatorum abſolutione. Atque ita tradunt Suar. *diſp.* 30. *ſect.* 3. *num.* 8. & 9. & *diſp.* 31. *tota ſect.* 3. Ægid. de Coninch. *diſp* 8. *de pœnit. dub.* 13. *concl.* 5. *num.* 105. Henriq. *lib. 6. cap.* 15. Rodrig. *t.* 1. *quæſtionum regularium, quæſt.* 21. *artic.* 5. Laymann. *lib.* 5. *ſum tract. 6. cap.* 12. *quæſt.* 5. *num.* 10. Bonac. *diſp. 5. quæſt. 7. p. 5. §. 3. n.* 5. Et quidem ſi affirmemus, Sacerdotem eo caſu iuriſdictionem habere in peccata reſeruata ſub obligatione imponendi pœnitenti onus ſe ſuperiori ſiſtendi; manifeſtum eſt, te poſſe illi confiteri, ab eóque abſolutionem impetrare: ſiquidem nulla eſt neceſſitas dimidiandi confeſſionem, diuidendique iudicium.

At, ſi dicamus, ſacerdotem carere iuriſdictione in reſeruata neque illa iudicare, ab eiſque abſoluere poſſe, eſto aliqui Doctores non infimæ notæ, inter quos eſt Vaſq. *de pœnitent. q.* 91. *art.* 3. *dub.* 8 *num.* 4. & *dub.* 9. *n.* 23. aſſerant, prædicto ſacerdoti te confiteri non poſſe, neque ab eo abſolutionem obtinere: reliqui Doctores relati contrarium affirmant ea ratione moti, quia integritas confeſſionis, & abſolutionis directæ omnium peccatorum pœnitentis, non eſt de eſſentia, & neceſſitate ſacramenti Pœnitentiæ; ſed præcepti diuini, cuius omiſſio ſæpè honeſtatur ob impotentiam etiam moralem, tum pœnitentis, tum Confeſſarij, tum aliorum. Ponamus autem te non poſſe ſuperiorem, cui ſunt peccata reſeruata adire, neque ab eo facultatem alteri fatendi petere, & ex alia parte vrgere communicandi, vel celebrandi neceſſitatem: poteris ergo cuilibet alteri ſacerdoti habenti iuriſdictionem in reliqua peccata non reſeruata fateri. Quinimò non ſolùm potes, ſed etiam expedit; tum reuerentiæ Euchariſtiæ, quæ à conſcio peccati mortalis exigit confeſſionem præmittere: & licèt ea confeſſio fieri non poſſit materialiter integra ob defectum iuriſdictionis in ſacerdote: ſufficit, quòd integra formaliter ſit, habeátque eam integritatem, quam habere poteſt. Tum expedit ſecuritati tuæ conſcientiæ. Etenim cùm contritio non ita facile obtineatur, præſtat affectum illius quærere ſacramento pœnitentiæ, vtpote faciliori via à Chriſto Domino in remedium peccati inſtituta.

Quod verum eſt, tametſi peccata reſeruata excommunicationem habeant: excommunicatio enim non irritat ſacramenti Pœnitentiæ valorem: ſed prohibet illius ſuſceptionem cùm non vrget neceſſitas. At ſtante communicandi neceſſitate, ſicuti non impedit Communionem, nec pœnitentiam impedire poteſt, vt benè notarunt Henriq. *dicto cap.* 15. Suarez *diſp. 31. ſect. 4. n.* 6. Ægid. *diſp. 8. dub. 13. n.* 107. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. c. 12. n.* 10.

7. Quòd ſi inde inferas, ſtante dicta neceſſitate communicandi licitum eſſe, præter mortalia reſeruata, nullum aliud mortale habenti confiteri ſimplici ſacerdoti aliqua venialia, & ab eo abſolutionem obtinere: ſiquidem eadem iuriſdictione gaudet in peccata, quæ directè abſoluere poteſt, ſicuti quilibet alius ordinarius Confeſſor, imò licitum eſſe, & expedire habenti mortalia non reſeruata poſſe ſimplici ſacerdoti, deficiente eo, qui in peccata mortalia iuriſdictionem habeat, venialia fateri. Per ſe loquendo, admittenda erat illatio, vt dicunt Suar. *dicta ſect.* 3. *n.* 10. Coninch. *dicto dub.* 13. *in fine, n.* 107. Sed, quia eam illationem, neque vſus Eccleſiæ, nec Doctores approbant, neque æquum eſt approbare, niſi fortè in grauiſſima neceſſitate, qualis eſſet, ſi multis annis ſacramento Pœnitentiæ priuandus eſſes; ea de cauſa admitti non debet. At confiteri ſacerdoti alias habenti iuriſdictionem in mortalia, tametſi careat iuriſdictione in reſeruata; & vſus Eccleſiæ, & Doctores communiter firmant.

8. Sed, an tenearis eo caſu confiteri, non eſt certum. Reſpondeo, teneri. Primò, ſi ſaltem probabiliter non credis, te eſſe contritum, ſed ſolùm attritum: nam attritione extra ſacramentum Pœnitentiæ gratiam non obtines, quæ ſacræ Euchariſtiæ recipiendæ neceſſaria eſt diſpoſitio. Secundò, ſi vltra reſeruata, alio peccato mortali grauaris: cùm enim, iuxta probabiliorem noſtram ſententiam, ab eo peccato abſolui poſſis, quamuis directè à reſeruatis non abſoluaris, & cuiuſcunque peccati mortalis confeſſio, & abſolutio iure diuino ſacræ Euchariſtiæ præmittenda ſit, efficitur neceſſariò, huius peccati confeſſionem, & abſolutionem præmittendam eſſe. E contra verò, ſi probabiliter credis, te eſſe contritum, neque alio peccato mortali, vltra reſeruata, grauaris: nulla eſt tibi obligatio confeſſionem præmittendi: quia non adeſt legitimus Iudex, qui confeſſionem excipiat illorum, quæ fateri teneris. Quinimò hoc verum eſt, eſto Confeſſor iuriſdictionem habeat in reſeruata ſub onere comparendi: quia nulla lege diuina obligaris, neque humana aſtringi potes ad bis eadem peccata fatenda, ſicuti benè notarunt Suarez *diſput.* 31. *ſect.* 5. *numer.* 31. *in fine.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap.* 12. *num.* 10. *verſ. Id porrò.*

9. Difficultas non leuis eſt, an illis euentibus, in quibus obligatus es confeſſionem præmittere, eò quòd de contritione ſuſpectus ſis, vel aliis mortalibus non reſeruatis grauaris ſatisfacias obligationi ſuſcipiendi ſacramentum Pœnitentiæ; quin reſeruata manifeſtes. Affirmant Alexand. Alenſ. 4. *part. q.* 18. *memb.* 4. *art.* 5. §. 2. *ad vltim.* Petr. de Soto *lect.* 10. *de confeſſ.* & alij relati à Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 3. *numer.* 8. quorum ſententiam ipſe meritò probabilem reputat. Neque enim obligaris peccata fateri, niſi ſacerdoti ea integrè & perfectè iudicare, ab eiſque abſolutionem concedere valenti: quia ſolùm ob abſolutionem ſacramentaliter obtinendam eſt obligatio confitendi peccata.

Cæterùm probabilius oppoſitum exiſtimo, vtpote ſecurius, & puritati ſacramenti conuenientius. Etenim Confeſſarius pœnitentem abſoluens, neceſſariò iudicare debet abſolutioni eſſe rite diſpoſitum: at hoc iudicium conuenienter habere non poteſt, niſi ſibi manifeſtentur ea, quæ rectæ diſpoſitioni obſtare poſſunt. Igitur, cùm peccata reſeruata huic poſſint diſpoſitioni obſtare, efficitur ea manifeſtanda eſſe. Quod ſi reſpondeas, Confeſſarium obligatum eſſe iudicare de pœnitentis diſpoſitione iuxta cauſam, cuius eſt legitimus Iudex: reſeruatorum autem legitimum Iudicem non eſſe, ac proinde non eſſe illi neceſſariò manifeſtanda. Aliàs nunquam tibi liceret reticere peccatum in confeſſione, ſi eo tacito Confeſſarius cognoſcere non poſſet ritè te eſſe diſpoſitum: obſtat: quia eſto Confeſſarius per ſe non iudicet de diſpoſitione pœnitentis, niſi ſecundùm cauſam ſibi propoſitam, & pœnitens non ſemper obligatus ſit omnem ſui cauſam manifeſtare: at quando eam manifeſtationem abſque graui ſui, vel alterius iactura præſtare poteſt, videtur ad eam faciendam obligatus: quippe Confeſſarij ſententia non tam in peccata confeſſa, quàm in confitentem cadit: ipſe enim eſt, qui abſoluitur. Debet ergo fateri, quæ ipſius abſolutioni obſtare poſſunt. Atque ita docent ex communi ſententia Henriq. *lib. 6. cap. 15. n.* 5. Suar. *diſp. 31. ſect. 3. n.* 8. Layman. *libr. 5. ſumm. tract. 6, cap. 12. n.* 11.

PVNCTVM XVI.

De bonitate, & ſcientia, quam Confeſſarius habere debet.

1. *Ad valorem Sacramenti bonitas, & ſcientia non ſunt in Miniſtro neceſſaria.*
2. *Benè ad licitum vſum.*
3. *Quæ ſcientia requiratur.*
4. *Pro diuerſitate locorum, & perſonarum diuerſa ſcientia requiritur.*
5. *Quid faciet Sacerdos dubius de ſcientia.*
6. *Non eſt opus iudicium de quolibet peccato in indiuiduo efformare, an mortale ſit: an veniale.*
7. *Abſolui poteſt pœnitens, promittens facturum, quod poſtmodum indicatum fuerit.*

Digitized by Google

8. *Pœnitens quando teneatur Confeſſarium inſtruere de grauitate culparum.*
9. *Aliquando indoctus audire confeſſiones poteſt.*
10. *Quam obligationem habeant Epiſcopi, aliarúmque Eccleſiarum Prælati.*

1. BOnitas, & ſcientia per ſe ad valorem Sacramenti requiſita non ſunt: ſiquidem abſque illius materia, & forma, & Miniſter iuriſdictionem habens ſtare poteſt, vti pluribus relatis docuit Suar. *diſput.*28. *ſect.*2. *num.*12. Bonac. *diſput.*5. *de pœnitent.q.*7. *punct.*4. §.2. *num.*13. *&* 14. Eáque de cauſa *punct.* 11 probatum reliquimus, pœnitentem bona fide confitentem Sacerdoti exiſtimanti peccata venialia eſſe, quæ verè erant mortalia, obligatum non eſſe confeſſionem repetere: quia ea ignorantia non impediuit rectam pœnitentis diſpoſitionem, & Confeſſarij abſolutionem.

2. Sunt tamen bonitas, & ſcientia duo neceſſaria ad licitum Sacramenti vſum. Et in primis eſt neceſſaria probitas: etenim Sacerdos, vt ſacramentum debitè miniſtret, exiſtimare debet, nullo peccato mortali, nullâve cenſura impeditum eſſe; aliàs mortaliter peccabit, niſi fortè ob ſubitam neceſſitatem excuſetur, ſicuti latiùs dixi *tr.* 18. *de Sacrament. in genere. pun.*5. Deinde, requiritur ſcientia, vt pœnitentem iudicare, mederi, & in via Dei dirigere poſſit, quia Sacerdos officium Iudicis, Medici, Paſtoris, & Doctoris ſuſtinet, vt bene inter alios obſeruat Suar. *diſp* 28. *ſect.*2.

3. Hæc autem ſcientia eſt, quæ valet cernere ex peccatis, quæ communiter occurrunt, & confeſſionibus ſubiiciuntur quæ ſint mortalia, quæ circunſtantiæ mutent ſpeciem, quæ ſint reſeruata, quæ excommunicationem habent annexam, & alia huiuſmodi. Non tamen eſt neceſſarium, vt omnia ſupradicta exactè nouerit, aliàs vix reperietur Confeſſarius idoneus: ſufficit, ſi frequentius occurrentia nôrit, & de aliis dubitare ſciat, & proprio ſtudio, & labore, aliorúmve conſilio dubium vincat, vti docuerunt Vaſq. *de pœnitent. qu.*93. *art.*3. *dub.*1. Suar. *diſp.*28. *ſect.*2. Ægid. *diſp.*8. *de pœnit. dub.*15. *nu.*126. Bonac. *diſp.*5. *de pœnit. q.*7. *punct.*4. Layman. *lib.*5. *ſum. tract.*6. *cap.*13. *quaſt.*1.

4. Hinc fit pro diuerſitate locorum, & perſonarum maiorem, vel minorem ſcientiam in Confeſſario requiri. Etenim, vt dictum eſt, Confeſſarius ſcientiam habere debet, ſaltem eorum, quæ communiter committuntur ab iis pœnitentibus, quibus iudicandis eſt expoſitus. At aliqui pœnitentes difficiliores præ aliis caſus habent, aliquáque oppida præ aliis difficiliores contractus exercent. Qui ergo expoſitus fuerit, cuiuſcunque generis pœnitentium confeſſiones excipere, abundantiore ſcientia pollere debet, quàm is, qui fœminarum, aliorúmque proborum hominum confeſſionibus excipiendis expoſitus eſt. Atque ita docent Vaſq. Bonac. Ægid. & Laym. *loc. alleg.*

5. Cùm verò Sacerdos dubius eſt, an polleat ſcientia neceſſaria ad debitam ſacramenti admiſtrationem, conſulat Superiorem, vel virum doctum, & eius dictis acquieſcat. Si enim Superior, vel vir doctus affirmet ſcientiam ſufficientem habere, dubium deponat: ducitur enim ratione probabili, quæ ad regulandas humanas actiones ſufficiens eſt, vt benè in præſenti docuerunt, Nauarr. *c.*4. *n.*9. Henriq. *lib.*6. *c.*26. Suar. *diſp.*28. *ſect.*2. *dub.*7. Vaſq. *q.*93. *art.*3. *dub.*1. *ad finem.* Bonac. *diſp.*5. *q.*7. *pun.*4. §.2. *n.*6. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.*6. *c.*13. *q.*1. colligitúrque *ex cap. Quid culpatur,* 23. *q.*1.

6. Tria ſuperſunt certa. Primum, opus Confeſſario nôn eſſe, vt de quolibet indiuiduo, & ſingulari peccato iudicium efformet mortaléve ſit, an veniale: quia id difficillimum eſt, & ſæpè impoſſibile, ſufficit, ſi peccati genus, ſeu ſpeciem agnouerit, & qualiter pàtratum fuerit, perceperit: hæc enim ſcientia prudenter iudicium feret, & medicinam, prout neceſſarium eſt, adhibere poterit. Sic Syluest. *verbo, Confeſſor.*3. *q.*9. *num.*13. Nauarr. *ſum. cap.*4. *num.*9. Suar. *diſp.*28. *ſect.* 2. *num.* 2. Vaſq. *q.*93. *art.*3. *dub.*1. *num.*1. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. quaſt.*7. *p.*4. §.2. *n.*12.

7. Secundum eſt certum. Si Confeſſario accidat caſus, quem ex tempore decidere non poteſt; ſperat autem proprio ſtudio, vel conſilio doctiorum deciſurum, poterit pœnitenti abſolutionem impendere, ſi ipſe facturum promittat, quod fuerit iudicatum: quia ſufficienter videtur diſpoſitus abſolutioni recipiendæ. Et notauit Syluest. *Confeſſio,*3. *n.*12. Nauarr. *ſum. c.*26. *n.*3. Henriq. *lib.*6. *c.*26. *n.*9. Suar. *diſp.*28. *ſeſſ.*2. Coninch. *diſp.*9. *de pœnit. dub.* 16. *num.* 126. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.*7. *p.*4. §.2. *n.*10.

8. Tertium. Si pœnitens doctus ſit, & apertè cognouerit Confeſſarium eius peccati grauitatem non percipere, obligatus videtur Confeſſarium inſtruere: quia tenetur facere, quantùm in ſe eſt, vt Confeſſarius iuſtè ferat iudicium in cauſa ita graui. Extra hunc caſum non tenetur grauitatem culpæ in actu ſignato exprimere: ſufficit, ſi in actu exercito eam manifeſtet, narrando factum, & circunſtantias occurrentes, vti aliis relatis docuit Suar. *diſput.*28. *ſect.*2. *n.*18.

9. Quæ hactenus diximus, per ſe requiruntur, ſpectata rerum natura: at caſus contingere poteſt, in quo alias indoctus, & ineptus, doctus, & aptus iudicetur. Etenim, ſi nullus Sacerdos, prout ſacramentum abſolutè expoſtulat, inueniretur populo præficiendus; expediret præfici minus idoneum, ne diu populus Paſtore careret, qui adſtante ea neceſſitate doctus, & idoneus eſt, qui aliàs vt indoctus, & ineptus repelleretur, ſicuti benè notauit Ægid. de Coninch. *diſput.* 8. *dub.*16. *in fine, num.* 127. vbi prudenter monet, debere ſic perfectum dare operam, tùm proprio ſtudio, tum aliorum conſilio, vt quoad fieri poſſit, ineptitudinem vincat, & ſe muneri exercendo aptum reddat.

10. Ex his infertur, quàm graui obligatione Epiſcopi, aliíque Eccleſiarum Prælati adſtringantur ad Paſtores idoneos præficiendos. Etenim, cùm penes ipſos principalis cura Eccleſiarum reſideat, cui vt ſatisfaciant. Paſtores eligunt, ſi ineptos elegerint, aut ſic electos, & conſtituos non remouerint, cùm aliàs idoneos potuerint conſtituere, obligationem ſui muneris grauiſſimè lædunt, & de ſua negligentia, animarúmque iactura rationem in iuſtiſſimo Dei Iudicio ſunt redditurí.

PVNCTVM XVII.

De approbatione requiſita in Confeſſario.

TRidentinum *ſeſſ.* 23. *cap. de reform.* inquit: *Quamuis Presbyteri in ſua Ordinatione poteſtatem abſoluendi, à peccatis accipiant: decernit tamen ſancta Synodus, nullum etiam Regularem, poſſe confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire, neque ad id idoneum reputari, niſi aut parochialem, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, priuilegiis, & conſuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obſtantibus.* Circa quod decretum aliqua occurrunt examinanda. Primò, quid ſit approbatio. Secundò, quæ perſonæ, & ad quas confeſſiones excipiendas ea approbatione indigeant. Tertiò, qui poſſint, vel teneantur illam concedere. Quartò, an ſemel conceſſa ſuſpendi, vel reuocari poſſit.

§. I.

Quid ſit approbatio; qualiter concedi debeat; & quæ eius neceſſitas.

1. *Definitur approbatio.*
2. *Quid, ſi ab Epiſcopo exterius approbetur, & interiùs iudicetur inhabilis.*
3. *Approbatio eſt à iuriſdictione diſtincta.*
4. *De approbatione ex beneficij collatione, & per authenticum iudicium.*
5. *Quæ conditiones ad vtranque requirantur.*
6. *Gratis concedi debet approbatio.*
7. *Approbatio Religioſorum, qui non ſunt à Superioribus præſentati, nulla eſt.*
8. *Quæ ſit neceſſitas huius approbationis.*

1. APprobatio eſt authenticum teſtimonium, quo aliquis Sacerdos habilis, & idoneus ad excipiendas confeſſiones declaratur, vt ex communi ſententia docent Suar. *diſp.*28. *ſect.*4. *n.*22. Vaſq, *quaſt.*93. *art.*3. *dub.*4. *n.*4. *&* 5. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.*6, *cap.*11. *n.*7. Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 7. *n.*49. & alij referendi. Hanc autem declarationem præſtare Epiſcopus poteſt; tum iudicando eſſe habilem Sacerdotem, quem approbat; vel iudicando inhabilem eſſe. Si iudicat eſſe habilem, & illud iudicium authenticum facit, tametſi decipiatur, verè approbatus exiſtit: quia habet omnia, quæ ad approbationem requiruntur. Aliàs ſæpè de valore approbationis dubium eſſe poſſet cum graui animarum iactura, ſicuti notauit Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quaſt.* 7. *pun.* 4. §.1. *num.*30. & innuit Suar. *diſp.*28. *ſect.* 5. *num.* 7. Reginald. *lib.* 1. *ſum. num* 197.

2. Verùm, ſi ab Epiſcopo exteriùs approbetur, & interiùs fuerit iudicatus inhabilis, cenſet Bonac. relatis Suar. & Reginald. & Barboſa 2 *p. de poteſt. Epiſc. alleg.*25. *nu.*20. nullam eſſe approbationem: quia Concilium duo videtur expoſtulare & iudicium Epiſcopi, & illius approbationem, vt colligitur ex illis verbis: *& idoneus iudicetur, & approbationem obtineat.* Atqui ab Epiſcopo habilis exteriùs iudicatur: cum tamen interiùs inhabilis iudicetur, non verè, ſed ficte, tanquàm habilis, approbatur. Non igitur ea approbatio valida eſſe poteſt. Cæterùm verius exiſtimo, validam eſſe approbationem, dum Epiſcopus fictionem non declarat. Moueor: quia Concilium de iudicio, & approbatione viſibili loqui cenſendum eſt: quia Eccleſia non iudicat de occultis, & quæ in actum exteriorem non prodeant. Prætereà, quia à iudicio authentico,

Digitized by Google

tico,& declaratiuo, quòd Sacerdos habilis ſit ad excipiendas confeſſiones, approbatio diſtingui non poteſt, neque contrarium ex verbis concilij colligitur: nullam enim approbationem aliam Sacerdos obtinere debet, quàm iudicium authenticum Epiſcopi, Denique ratione huius authentici iudicij, & exterioris approbationis expoſitus eſt ſacerdos, vt ab habente poteſtatem eligendi Confeſſarium eligi poſſit: credendum ergo eſt, verè approbatum eſſe, & ita tanquam probabile defendit Suarez *dicta diſputat.* 28. *ſect.* 5. *num.*7.

3. Hæc approbatio, etſi requiratur ad iuriſdictionis vſum, à iuriſdictione tamen eſt omnino diſtincta, nam iuriſdictio eſt ſuperioritas ſubditos reſpiciens, at approbatio diſpoſitionem, & aptitudinem perſonæ approbatæ ſpectat. Quapropter approbari ſacerdos poteſt, quin vllam iuriſdictionem habeat, & è contrà iuriſdictionem habere poteſt, ſicuti habent religioſi, quin approbationem ab Epiſcopo obtineat: approbatio namque non eſt iuriſdictionis conceſſio; ſed habilitatis perſonæ authentica declaratio. Atque ita tradunt Suar. *diſp.* 28. *ſect.*4.*num.*22. Vaſq. *de pœnitent. quæſt.*93. *art.*3.*dub.*4.*n.*4. Llamas 1.*p.methodi,cap.*6.§.5.Layman.*lib.*5. *ſum.tract.*6. *c.*11. *num.* 7. Verùm eſto approbatio à iuriſdictione ſeiuncta ſit; regulariter tamen cum approbatione coniungitur: Epiſcopus enim ſacerdotem approbans ſimul iuriſdictionem concedit,vti docent Henriq. *lib.*11.*de matr.cap.*3.*n.*5. Gutierr. *lib.*1. *can.quæſt.cap.*27.*ſub num.*23.Fagundez *de ſecundo Eccl præcepto,lib.*7.*c.*3.*num.*4.*&* 5.& colligitur ex Thom.Sanch.*lib.*3.*de matr.diſp.*35. *n.*7.

4. Conceditur ſacerdoti hæc approbatio primò, parochialis beneficij collatione; collatione, inquam, non electione, ſeu præſentatione. Nam electus, ſeu præſentatus non dicitur beneficium habere, quod Concilium requirit, ſed habiturum. Secundò, ſi Epiſcopus præuio examine præcedente, aut alia via idoneitatem Sacerdotis cognoſcens authenticè iudicet,& declaret idoneum, cui iuriſdictio ad excipiendas confeſſiones committi poſſit. Quoties autem Epiſcopus Sacerdotem ſibi ſubditum ad audiendas confeſſiones deſignat,eo ipſo cenſet,idoneum eſſe,aliàs iniqua eſſet, & inualida deſignatio, ſicuti docent Cordub. *in ſum. quæſt.* 10. Suar.*diſp.*28.*de pœnit.ſect.*4.*n.*10. Fagund.*de ſecundo Eccl. præcepto,lib.*7.*cap.*2.*n.*6.*& cap.*3.*in fine,num.*14. Barboſ. *de poteſt. Epiſc.alleg.*25.*n.*6.Bonac.*diſp.*5.*q.*7.*p.*4 §.1.*n.*10. Coninch.*diſp.* 8.*dub.*7.*n.*49.

5. Ad prædictam approbationem, ſi ex beneficij parochialis collatione conſurgat, ſcriptum reliquæque conditiones pro valida beneficij collatione requiſitæ expoſtulantur. Si verò ex authentica declaratione habeatur approbatio, ſcriptura opus non eſt, ſiquidem neque in Concilio, neque alibi, vt neceſſaria expoſtulatur, neque ex natura rei neceſſaria eſt, cùm verbo tenus fieri poſſit, & ſæpè fiat, vt notarunt Suarez *diſp.*28.*ſect.*5.*num.*9. Bonacina *diſp.* 5. *de Sacrament.quæſt.*7.*punct.*4 §.1.*in fine.*Fagund.*de ſecundo Eccl. præcep. lib.*7. *cap.*2. *n.*60. Monent tamen, & bene, conſultum eſſe in ſcriptis haberi, vt certius conſtet, quando neceſſe fuerit.

6. Deinde debet gratis concedi, vt expreſſit Tridentin. An verò defectus huius conditionis approbationem non ſolùm illicitam,de quo dubium non eſt,ſed irritam reddat,ſicuti reddit collationem beneficij? difficultate non caret. Verior eſt pars negatiua: quia pœnæ extendendæ non ſunt vltra caſus expreſſos.At nullibi habetur, hanc approbationem ſimoniacè obtentam annullari. Non igitur eſt aſſerendum. Et ita docet Suar.*t.*4.*de pœnit.diſp.*28 *ſect.*5.*n* 19 Reginald.*lib.*1. *num.*180. *dub.*3.Bonac.*diſp.*5.*quæſt.*7.*punct.*4.§.1.*in fine.* Nullatenus tamen audiendus eſt Fagundez *de ſecundo Eccleſiæ præcept.lib.*7. *cap.*2.*numer.*66.affirmans,ſi pretium,quod pro obtinenda approbatione datum eſt, leue fuerit, veniale tantùm peccatum eſſe, quippe, vt *tract.*17. *diſp. vlt.de ſimonia,punct.* 1. *in fine.* ſimonia ita eſt vitium execrandum, vt nullam leuem materiam admittat.

7. Illud placet aduertere cum Henriq. *lib.*5. *de pœnit.cap.*6. *n.*6.Fagund.*lib.*7.*de ſecundo Eccl. præcepto. cap.*2. *n.*33. nullam eſſe approbationem datam religioſis, qui expreſsè,vel tacitè à ſuis ſuperioribus præſentati nõ fuerint,iuxta textum in Clement.*Dudum.de ſepult.* §. *Statuimus.* Etenim cùm Religioſi nec velle, nec nolle habeant niſi ſuis Prælatis ſubordinatum, præſumitur Pontificem nolle Prælatis inuitis approbationem concedere,quæ & religioni nociua eſſe poteſt, & contra religionem obtenta eſt.

8. Neceſſitas huius approbationis tanta eſt, vt abſque illa nullus ſacerdos ſæcularis,vel regularis poſſit confeſſiones ſæcularium,etiam ſacerdotum audire,non ſolùm licitè, ſed nec validè:quod ſatis indicat verbum illud,*non poſſit*, quod omnino potentiam tollit,vt multis relatis probat Sanch. *libr.*6. *de matr.diſp.*18.*n.*20.& tradit in præſenti Vaſq. *q.*93.*art.*3.*dub.*3. Suarez *diſp.*28.*ſect.*5.*&* 6.Bonac. *diſp.*5.*q.*6.*punct.*4. §.1.*n.*9. Ægid.de Coninch.*diſp.*8.*dub.*7.*n.*49. Fagund. *libr.*7.*c.*2.*n.*43. Barboſ.*alleg.*25.*n.*1.*&* 2.

Notanter expreſſit Concilium, *etiam ſacerdotum*, ne aliquis intelligeret ob conſuetudinem, quàm Sacerdotes habebant ſibi inuicem confitendi, confiteri poſſe Sacerdoti, parochiale beneficium non habenti, neque aliàs ab Ordinario approbato.Et fortè derogationem huius conſuetudinis attendit Concilium,cùm dixit:*Priuilegiis,& conſuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obſtantibus.* Atque ita docet Toler. *lib.*3.*ſumm. cap.*13. *n.*5. *ad finem.* Fagundez *de ſecundo Eccleſiæ præcepto, lib.*7.*cap.*2.*in fine.*Cui decreto non obſtat conſuetudo recepta, qua Parochi, imò ſimplices Sacerdotes, modò approbati ſint ab Ordinario, ſibi inuicem confiteri poſſint; quia hæc poteſtas eſt iuriſdictionis, quæ ob neceſſitatem frequentis celebrationis omnibus cenſetur conceſſa, vt docuit Suar.*diſp.*27.*ſect.*3.*n.*4.Coninch.*diſp.*8.*de pœnit.dub.*8.*concl.*3. *n.*61.

§. II.

Quæ perſonæ, & ad quas confeſſiones excipiendas prædicta approbatione indigeant.

1. *Omnes indigent ad ſæcularium confeſſiones, ſecus ad confeſſiones regularium.*
2. *Non excipiuntur,eſto graduati ſint.*
3. *Quid pro confeſſionibus Epiſcoporum, aliorumque Prælatorum.*
4. *Decidicitur quæſtio.*
5. *Soluuntur oppoſita.*
6. *Approbati in duplici ſunt differentia.*
7. *Approbatus per beneficium parochiale eligi poteſt in tota diœceſi.*
8. *Etiam extra diœceſim eligi poteſt, quicquid dicat Gutierr.*
9. *Approbatus abſolutè, per authenticum iudicium vbilibet eligi poteſt.*
10. *Item approbatus cum reſtrictione, quicquid alij contrà ſentiant.*
11. *Quid dicendum de confeſſione religioſorum, an eligi poſſit non approbatus.*

1. Regula generalis eſt, ad excipiendas ſæcularium confeſſiones omnes ſacerdotes approbatione prædicta indigere:quia ſic expreſſit Concilium. Cùm ergo nihil de regularium confeſſionibus excipiendis locutum fuerit,manifeſtum eſt voluiſſe diſpoſitionem iuris antiqui obſeruari:ſiquidem à iure antiquo recedendum non eſt, niſi quatenus nouo fuerit expreſſum, *leg. Præcipimus. Cod. de appellat. cap.* 2. *de tranſlat. Epiſcop.* At iure antiquo ad excipiendas regularium confeſſiones approbatio neceſſaria non erat, ſed quilibet ſacerdos conſentiente Prælato eligi poterat, vt communiter Doctores teſtantur. Ergo etiam poſt Concilium eligi poteſt. Et ita tradit Suar.*diſp.*28.*ſect.*4.*n.*4.Coninch. *diſp.*8.*de pœnit. dub.*7.*n.*48.Fagund.*de ſecundo Eccl.præcep.lib.*7.*c.*2.*n* 3.Laym. *lib.*5.*ſum.tract.*6.*c.*11.*n.*1.Bonac. *diſp.*5.*q.*7.*p.*4.§.1.*n.*10. *verſ. Dixi.*& alij apud ipſos.

2. Dubium tamen eſt de inſignitis gradu Magiſtri, Doctoris,vel Licentiati in ſacra Theologia, aut Iure Canonico, an, inquam, ij alia approbatione Ordinarij indigeant? Negant aliqui relati ab Henriq.*lib.*3.*de pœnitent. c.*6. *n.*2.*in comment. lit.*O.Llamas 1.*p.methodi.c.*7.§.7.Quia ij iure ipſo,& à Pontifice videntur approbati,& idonei Academiæ teſtimonio. Sed hæc ſententia probabilis non eſt, niſi ob ſpecialem alicuius diœceſis conſuetudinem: quia Concilium neminem ab approbatione Ordinarij excepit, quam approbationem non cenſetur ordinarius concedere ob gradum Magiſtri, vel Doctoris ab Vniuerſitate collatum:equidem in conceſſione horum graduum ſola ſcientiarum peritia ſpectatur: at in approbatione Confeſſorum non ſolùm ſcientia, ſed morum probitas & prudentia attenditur,quæ ſæpe doctis & peritis deficere ſolent.Non igitur ex gradu Magiſtri,& Doctoris approbatio ab Ordinario infertur. Atque ita vt certum tradit Suar. *diſp.*28.*ſect.*4.*n.*3. Fagund. *de ſecundo Eccl. præcept.lib.*7.*c.*2.*n.* 68.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*6.*c.*11.*n.*2. Barboſ. 2.*p. de poteſtat. Epiſcop.alleg.*25.*n.*6.& colligitur manifeſtè ex Bulla Pij V.edita an.1571.quæ incipit *Romani Pontificis.*vbi regulares & Magiſtros, & Doctores in Theologia examini & approbationi Ordinarij obtinendæ ſubiicit:& notauit Suar.*ſuprà*,& Barboſ. *dicta allegat.*25.*n.*26.Miranda *t.*1. *Man.Prælat.quæſt.*45. *art.*9. *concluſion.*1.Decet tamen:etſi fieri poſſit,ne prædicti Magiſtri & Doctores, aliique viri ſapientes examini quoad ſcientiam ſubiiciantur,ſed ex communi hominum æſtimatione iudicentur,argumento text. Trid.*ſeſſ.*7.*c.*13.*de reform.* ſicuti notarunt Mirand.Layman.Fagund.*locis alleg.*

3. Præterea dubium eſſe ſolet, an pro confeſſionibus Epiſcoporum, aliorumque Prælatorum iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentium approbatio requiratur?Ratio dubitandi eſt: quia Trident. ſolùm ad excipiendas confeſſiones

Digitized by Google

ſæcularium,etiam Sacerdotum,approbationem expoſtulanit. At Epiſcopi, aliique Prælati ſub nomine ſæcularium, etiam Sacerdotum,non comprehenduntur,maximè in decreto odioſo,& iuriſdictionis à iure communi conceſſæ reſtrictiuo: vt docuit Panormit.*in cap.Non poteſt.de ſentent.& re iudic.*Præterea Epiſcopis, & ex conſequenti aliis Prælatis iuriſdictionem epiſcopalem habentibus eſt à iure priuilegium conceſſum eligendi in Confeſſorem quemlibet Sacerdotem abſque vlla limitatione: quod priuilegium non debet cenſeri reſtrictum ex generali clauſula derogatoria; ſed opus erat illius expreſſa mentione,vt *in tract.de legib.diſp.de priuil.p.*21.diximus.

Sed contrarium, teſtantur communiter Doctores, deciſum eſſe à ſacra Cardinalium Congregatione,cuius deciſionem referunt,& approbant Suar.*t.*4.*de pœnit.diſp.*28. *ſect.*4. *n.*7.Tolet.*lib.*3.*ſumm.cap.*13.*n.*5.Fagund.*de ſecundo Eccl.præcep.cap.*2.*n.*79.Barboſa 2.*part.de poteſt.Epiſc.alleg.*25.*n.*9. vbi plures refert.Rationem reddunt:quia hoc Trident.decretum, vt pote iuri communi inſertum,& rectam Sacramenti adminiſtrationem reſpiciens,fauorabile potiùs,quàm odioſum reputandum eſt, ac proinde comprehendere debet confeſſiones cuiuſcunque ſæcularis,quacunque dignitate fulgentis, aliàs neque pro Regum, aliorùmque Principum confeſſionibus excipiendis approbatio requiſita eſſet, cùm ij ſub nomine generali ſæcularium in decreto odioſo, & reſtrictiuo intelligantur, quòd omninò falſum eſt.

4. Cæterùm media via tenenda eſt, & affirmandum, nullum Epiſcopum eligere Confeſſarium poſſe, quin à ſuo Ordinario approbatus ſit. At non inde infertur, Sacerdotem alterius diœceſis non approbatum eligere non poſſe; ſed non poſſe illum eligere,dum in aliena diœceſi commoratur, & ſibi nullo modo ſubiicitur. At, ſi ſibi aliquo modo ſubdatur, tum ratione habitationis tranſeuntis, tum ratione alicuius obſequij eccleſiaſtici,tum ob aliud officium,ſeu miniſterium; poterit eum eligere: quia ea electio eſt illius manifeſta approbatio;ac proinde eligit Sacerdotem à ſuo Ordinario approbatum:quia comparatione illius actus ipſe Ordinarius eius cenſendus eſt. Quocirca, cùm Congregatio Concilij declarauit, Epiſcopum vigore priuilegij *cap.fin.de pœnitent.& remiſſ.*non poſſe eligere Sacerdotem ſibi non ſubditum, qui à proprio Ordinario iuxta formam Concilij non fuerit approbatus, intelligi debet,dum eſt non ſubditus; ſecùs ſi aliquomodo ſubditus fiat. Atque ita docet Fagund.*de ſecundo Eccleſ.præcepto, lib.*7. *cap.* 2. *num.*80. Bonac. *diſput.*5. *quæſt.*7. *pun.*4.*num.*16. teſtatúrque praxi, & conſuetudine eſſe receptum, cùm ſæpè externi Sacerdotes, neque vllibi approbati vocentur ab Ordinario examinandi,& approbandi,vt confeſſiones in ea diœceſi,in qua tranſeunter exiſtunt excipiant.

5. Neque huic doctrinæ obſtant *ſuperiùs* adducta. Ad rationem dubitandi reſpondeo, decretum non odioſum, ſed fauorabile eſſe, vti *num. præcedenti* probatum eſt. Neque ex eo,quòd Trident. Confeſſoribus eligendis annectat approbationis conditionem,vt poſſint eligi;infertur reſtrinxiſſe priuilegium Epiſcopis conceſſum *in cap.fin. de pœnitent. & remiſſionib.* eligendi Confeſſorem, nam illud priuilegium ſemper permanet, eligendi, inquam, Confeſſorem habilem, & idoneum: cùm autem præciſa approbatione non ſit idoneus,nequit Epiſcopus illum non approbatum eligere:non ex reſtrictione ſui priuilegij; ſed ex noua conditione eligendo appoſita. Argumentum verò ſecundæ ſententiæ noſtram doctrinam firmat.

6. Porrò Sacerdotes approbati in duplici ſunt differentia vt *ex §.præcedenti:* conſtat:alij, qui approbati ſunt beneficij parochialis collatione:alij, qui præuio examine, vel alia via iudicati ſunt idonei. Hi tamen iudicari poſſunt idonei, tum abſolutè,tum aliqua reſtrictione,ſcilicet,ad excipiendas, v.g. virorum,non fœminarum confeſſiones pro oppido,& non pro tota diœceſi.

7. Dubium ergo eſt, an quælibet ex iis approbationibus ſufficiat, vt virtute Bullæ, vel Iubilei concedentis poteſtatem eligendi Confeſſorem ab Ordinario approbatum, ſic approbatus eligi poſſit? Et in primis de approbatione per beneficium parochiale, tametſi *Praxis noua Epiſcop.p.*2.*c.*1.*n.*10.referat à ſacra Congregatione deciſum, approbationem eſſe ita reſtrictam, vt virtute illius approbatus ſolùm ſit idoneus in ea ciuitate, vel oppido, vbi ſitum eſt beneficium; communis ſententia docet, in tota diœceſi virtute Iubilei, Bullæ,aut ex commiſſione Parochorum eligibilem eſſe. Eſt enim hæc approbatio ad minus æqualis virtutis, & dignitatis, ac eſt approbatio abſoluta per authenticum teſtimonium: quippe eas approbationes Concilium æquiparauit. Approbatus abſolutè iudicio authentico eligibilis eſt in tota diœceſi: ergo etiam eligi poterit approbatus per beneficium. Atque ita docent ex communi ſententia Gutierr.*lib.*1.*canon.qu.c.*27. *n.*21. Suar.*diſput.*28. *ſect.*4.*n.*16.

8. Sed, an extra diœceſim eligi poſſit? Negat Gutierr. *loco proximè allegato*, refertque à ſacra Congregatione deciſum. Mouetur: quia authentico teſtimonio approbatus non videtur extra diœceſim eligendus: ergo nec parochiale beneficium habens, qui approbato per authenticum iudicium æquiparatur.Cæterùm longè verius eſt,Parochum, dum beneficium retinet,eligi vbique poſſe:quia vbicunque ſit, verum eſt beneficium,cui eſt approbatio annexa,retinere.Sic Suar. *diſp.*28.*ſect.*4.*num.*18.Henriq. *lib* 6.*de pœnit.cap.*6. *num.*8.Vaſq.*q.*91.*art.*3.*dub.*4.*nu.*3.Fagund.*de ſecund. Eccleſ. præcep.lib.*7.*cap.*2.*num.*36.Barboſ. *de poteſt.Epiſc.num.*18. Notanter dixi, *dum beneficium retinet:* nam ſi eo priuatus ſit, vel à ſe abdicauit, ceſſat approbatio, ſicuti ceſſat per mutationem diœceſis approbatio authentico iudicio Ordinarij facta, vt *poſteà* dicemus.

9. De approbato per authenticum iudicium dicendum eſt, ſi abſolutè abſque vlla reſtrictione approbatus ſit, eligi poſſe virtute Bullæ, ſeu ex commiſſione Parochorum, non ſolùm dum eſt intra propriam diœceſim, in qua eſt approbatus; ſed etiam dum commoratur extrà,modò domicilium non mutauerit:quia dum retinet diœceſim approbantis, ratione domicilij illi ſubditus eſt,ac proinde illius approbationem retinet, ſicuti tradit Fagund.*de ſecundo Eccl. præcep. lib.*7. *cap.*2. *n.*37. Coninch.*diſp.*8.*dub.*7.*n.*53.Henriq.*lib.*7. *cap.*12.*n.*4. Suar.*diſp.*28. *ſect.*7. *n.* 4. & alij. Neque obſtat, in alia diœceſi diuerſas Conſtitutiones, & conſuetudines, & caſuum reſeruationes, contractus, & commercia vigere ſolere, vt meritò iudicari poſſit inhabilis ad confeſſiones ibidem excipiendas, qui alibi idoneus iudicatur: quia id eſt per accidens,& conſcientiæ Confeſſarij remiſſum. Nam etiam intra eandem diœceſim non omnes approbati apti ſunt ex natura rei ad omnium confeſſiones excipiendas; tametſi ſpectata iuris poſitiui diſpoſitione apti ſint. Aliàs nec Parochus eligi poſſet contra *ſuperiùs* dicta,& communem ſententiam.

Dixi, *ſi diœceſim non mutauit:* nam mutata diœceſi graue dubium eſt,§.4.examinandum,an ceſſet approbatio.

10. Si verò approbatio non fuerit abſoluta, ſed cum reſtrictione ad certum numerum perſonarum, vel locorum, variant Doctores,an virtute Iubilei eligi poſſit;tum ab illis perſonis,& illis in locis,in quibus eſt approbatus,tum ab illis,& aliis in locis indifferenter. Aliqui affirmant à nemine eligi poſſe: quia Bulla,ſeu Iubileum expoſtulat eligendum eſſe approbatum ab Ordinario; tacitè innuens debere eſſe abſolutè approbatum.Proximiùs veritati accedunt Suar.*diſp.*28.*ſect.*7.*n.*3. Rodrig. *t.*1.*ſum. cap.*60. *n.*4. *concluſ.*4. aſſerentes ab illis perſonis,comparatione quarum Sacerdos approbatus eſt,eligi poſſe:ſecùs ab aliis,& aliis in locis.Sed rectiùs ſentiunt Henriq.*lib.*6.*de pœnit.c.*6.*n.*8.& *lib.*7.*cap.*12.*n.*4. Coninch. *diſp.*8. *dub.*7.*n.*57.Sanch.*lib.*8.*de matr.diſp.*34.*n.*16. Bonac. *diſp.*5. *de pœnit.quæſt.*7.*p.*4.§.1.*n.*22.Fagund.*de ſecund.Eccl.præcep.lib.*7.*cap.*2.*n.*45.& *cap.*3.*n.*7.Barboſ.*de poteſt.Epiſc.alleg.*25. *num.*17. affirmantes eligi ab omnibus poſſe. Moueor: quia fœmina eligens approbatum ad confeſſiones virorum audiendas, propriè,& in rigore eligit approbatum ab Ordinario: ergo ſatisfacit conditioni in Bulla,ſeu Iubileo requiſitæ.Non enim Iubileum,ſeu Bulla expoſtulat,vt Sacerdos approbatus ſit comparatione omnium, qui illum virtute priuilegij, ſeu ſpecialis commiſſionis eligere poſſunt, aliàs fideles diuerſæ diœceſis illum non poſſent eligere:ſed ſufficit,quòd ſimpliciter approbatus ſit.

11. Sed, quid dicendum de confeſſionibus Religioſorum, poſſúntne Religioſi eligentes Confeſſarium virtute Iubilei eligere ab Ordinario non approbatum, ſed ſolùm à ſuis propriis Prælatis deſignatum: Et procedit quæſtio,quando Iubileum expoſtulat eligere Confeſſarium ab Ordinario approbatum. Hoc, inquam, caſu videtur nequaquam eligi poſſe à Regularibus Sacerdotem ab Ordinario non approbatum, tametſi à propriis Prælatis fuerit deſignatus:quia Iubileum expreſsè poſtulans, vt eligatur Confeſſarius ab Ordinario approbatus,aliis non committit iuriſdictionem abſoluendi. Sic docuit Suar.*diſp.*28.*ſect.*6.*num.*11.Reginald. *l.*1.*n.* 175. Zerola *de pœnitent.c.*15.*q.*1.& *c.*16.*q.*8.Et Fauet Conſtitutio quædam Clement.VIII.edita 3.Nouemb.1590.relata à Quaranta *verbo Confeſſor.pag.*197.Fagund.*de ſecundo Eccl. præcep.l.*7.*c.*2.*n.*5.& 12.Verùm,etſi hæc ſententia,vt omninò ſecura,conſulenda ſit, contrariam probabilem reputo cum Bonac. *diſp.*5.*de pœnit.q.*7.*p.*4.§.1.*n.*26.quia præſumendum non eſt, Pontificem facultate Iubilei ſæcularibus, & Religioſis conceſſa eligendi Confeſſarium ab Ordinario approbatum, mutare voluiſſe ius Religioſorum potentium confiteri Sacerdotibus ab eorum Prælatis approbatis:ſed potiùs illo iure retento hanc illis extenſionem addidiſſe, vt approbatum ab Ordinario loci eligere poſſint.Quare illa verba, *approbatum ab Ordinario*, ampliatiuè,& non priuatiuè ſumenda ſunt.Prætereà, Confeſſor à Prælatis Ordinis deſignatus abſolutè dici poteſt,ab Ordinario approbatus comparatione Religioſorum. Tum, quia extra Sacramentum Ordinis Prælatus Religionis comparatione Religioſorum eſt Ordinarius. Tum,quia à Pontifice approbatus eſt comparatione Religioſorum, qui ab eorum Prælatis fuerit approbatus.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Qui poſſint, & debeant approbationem concedere.

1. *Epiſcopus Vicarius generalis, Capitulum, Sede vacante, approbationem concedant.*
2. *Prælati Regularium non habent hanc poteſtatem.*
3. *Cuius Prælati loci, pœnitentis, vel Confeſſarij approbatio requiratur, proponitur quadruplex ſententia.*
4. *Probabilior eſt quarta ſententia, ſcilicet, Prælatum Confeſſarij approbationem concedere debere.*
5. *Approbatio ex odio, vel iniquo animo denegari poteſt.*
6. *Ex eo quod diœceſis illo Confeſſore non indigeat, denegari poſſe examen, & approbationem, putauit Fagund.*
7. *Contrarium eſt verius.*
8. *Si iuſtæ petitioni Epiſcopus renuat acquieſcere, negant plures reputari ſacerdotem approbatum.*
9. *Intelligendum hoc eſt de ſæcularibus, ſecùs de religioſis à ſuo Prælato præſentatis.*

1. Approbationem concedit Epiſcopus electus, & confirmatus ſubditos habens, tametſi conſecratus non ſit, quia approbatio, vtpote quædam ſententia de idoneitate perſonæ, actus eſt non ordinis, ſed iuriſdictionis: deinde illam concedit Vicarius generalis Epiſcopi, quia perſonam Epiſcopi repræſentat, & illius vices gerit. Item Capitulum, Sede vacante, quippe ſuccedit in iuriſdictionem Epiſcopi, iuxta text. in cap. *Cùm olim. de maiorit. & obedient.* Præterea Abbates, aliique Prælati iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentes, quia nomine Epiſcopi in iis, quæ ad iuriſdictionem pertinent, ſubintelliguntur. Sic docent Henriq. *libr. 6. cap. 6.* Suar. *diſp. 28. ſect. 5.* Sanch. *lib. 3. de matr. diſp. 29. n. 14.* Auguſt. Barboſ. *de poteſtat. Epiſc. alleg. 25. n. 3.*

2. Prælati verò regularium, etſi iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habeant in ſubditos, nequaquam Religioſos approbare poſſunt ad confeſſiones ſæcularium: quia non ſunt Ordinarij quoad hunc actum, nec ſub nomine Epiſcopi intelliguntur, vt eſt omnium ſententia declarata à Pio V. in ſua Conſtitutione, quæ incipit *Romani Pontificis.* edita anno 1571. prout refert Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg. 25. num. 24. & 25.* & tradit Suar. *diſp. 28. ſect. 5. n. 4.* Henriq. *de pœnitent. cap. 6. n. 4.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præc. lib. 7. cap. 20. n. 57.* Deinde parochi, etſi ordinarij ſint quoad pœnitentiæ forum; quia tamen iuriſdictione externa, & contentioſa carent, approbare non poſſunt ad confeſſiones excipiendas ſuorum ſubditorum; ſed cùm aliquem in ſui coadiutorem eligere intendant, neceſſariò approbatum ab Epiſcopo eligere debent. Sic ex certa ſententia tradunt, aliis relatis, Barboſ. *alleg. 25. n. 13.* Bonac. *diſp. 5. de pœnitent. q. 7. p. 4. §. 1. n. 12.*

3. Sed cuius Prælati approbatio exigatur, an, inquam, prælati loci, in quo confeſſiones excipiuntur, an pœnitentis, an Confeſſarij, Doctores diuiſi ſunt. Quadruplex eſt illorum ſententia. Prima aſſerit, cuiuſcunque Prælati, ſiue loci, ſiue pœnitentis, ſiue Confeſſarij ſit approbatio, ſufficientem eſſe. Sic Henriquez *lib. 3. de pœnit. cap. 6. nu. 8. & lib. de Indulgent. §. 4.* Cordub. *caſu* 10. Emman. Rodriq. *in expoſit. Bullæ, §. 9. num. 5.* & probabilem reputat Sanch. *lib. 8. de matr. diſp. 34. num. 16.* Mouentur, quia Trident. approbationem Epiſcopi expoſtulauit abſque vlla reſtrictione, aut determinatione. Ergo cuiuſcunque Epiſcopi fuerit approbatio, Concilij decreto ſatisfactum erit. Adde, non abſque cauſa Concilium dixit ſub numero plurali, Sacerdotem debere eſſe approbatum ad Epiſcopis, non quaſi ſimul à diuerſis Epiſcopis, approbationem obtinere debeat, ſed diuiſum ab hoc vel illo Epiſcopo, loci, inquam pœnitentis, vel Confeſſarii.

Secunda ſententia requirit determinatè approbationem Epiſcopi loci, in quo confeſſiones excipiuntur, qui aliquando poteſt eſſe diuerſus ab Epiſcopo pœnitentis, & confeſſarij, ſi alibi domicilium habeant. Sic Nauarr. *cap. 27. num. 266. verſ. Sextam.* Gambarupt. *de caſibus reſeruat. cap. 20. numer. 30.* Gutier. *canon. quæſt. lib. 1. cap. 27. num. 6.* Vgolin. *de poteſtat. Epiſcop. cap. 7. §. 1. num. 8.* quos refert, & ſequitur Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. allegat. 25. num. 14.* Ratio eſt: quia ad Epiſcopum ſpectat, ne in ſua diœceſi aliquis confeſſiones excipiat, qui ab eo idoneus iudicatus non fuerit: ſicuti ad gubernatorem vrbis pertinet, ne medicus aliquis abſque eius facultate ibidem medeatur: etenim obligatus non eſt aliorum Epiſcoporum iudicio acquieſcere, cùm ſæpe contingat, decipi poſſe, vel idoneum non eſſe in ea diœceſi ad confeſſiones excipiendas ob diuerſas conſuetudines, & commercia, tametſi in propria diœceſi habilis reputetur. Quod ſi inquiras qualiter Epiſcopus loci approbare Confeſſarios alterius diœceſis poterit, cùm non ſint ſubditi? Facilis eſt reſponſio, approbare illum, quia ratione loci, & tranſeuntis habitationis ſibi ſubiicitur.

Tertia ſententia approbationem Epiſcopi pœnitentis expoſtulat: in quam ſententiam non leuiter propendet Suar. *diſp. 28. ſect. 6. num. 8.* quia penes Epiſcopum eſt oues ſuas regere, iudicareque, quinam idonei ad earum confeſſiones excipiendas eſſe poſſint. Quod ſi hoc iudicium iuriſdictionis actus ſit, exercere illud Epiſcopus poteſt in confeſſarium non ſubditum, ob iuriſdictionem, quam habet in eos, quorum confeſſiones permittit excipere. Fauetque huic ſententiæ declaratio ſacræ Congregationis, relata à Rodrig. *in expoſit. Bullæ, §. 5.* & à Barboſa. *in remiſſion. Concil.* In hæc verba: *Congregatio Concilij reſpondet, approbatum ab alio, quàm à Valentino Epiſcopo in Diœceſi Valentina, non cenſeri approbatum ab Ordinario, iuxta formam Concilij.*

4. Quarta ſententia, cui tanquam probabiliori accedo, (etſi tres prædictæ ſententiæ probabiles ſint) affirmat, ab Epiſcopo Confeſſarij neceſſariò approbationem obtinendam eſſe. Sic aliis relatis Suar. *t. 4. de pœn. diſp. 28. ſect. 6. n. 6. & ſect. 7. n. 3. iuncto n. 8.* Coninch. *de pœn. diſp. 8. dub. 7. n. 50.* Bonac. *diſp. 5. de pœn. q. 7. pun. 4. n. 15.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præc. lib. 7. cap. 20. n. 92.* Comprobantque Cardinalium declarationibus. Moueor: quia hæc approbatio eſt authenticum iudicium, quod in non ſubditum exercere nullatenus poteſt. Debet ergo confeſſarius Epiſcopo ſubiici, vt eius periculum faciat, & authenticè declaret, idoneum eſſe ad confeſſiones excipiendas. Hanc tamen ſubiectionem habere confeſſarius poteſt, non ſolùm ratione domicilij, ſed quaſi domicilij, obſequij, alteriuſve miniſterij. Per quæ patet ſolutio aliarum ſententiarum fundamentis.

5. Quoad ſecundam partem tituli propoſiti non leues difficultates inſurgunt. Prima, an ſæculari Clerico, vel regulari à ſuo prælato expoſito petenti ab Epiſcopo approbationem, poſſit Epiſcopus examen, & approbationem denegare? Qua in re certum eſt denegare Epiſcopum non poſſe approbationem vel examen, ſi ex odio, aliòue iniquo fine moueatur: quia id charitati, & religioni aduerſatur, & alienum eſſe debet ab epiſcopali munere. Deinde negare non poteſt approbationem, ſi tentatum de aptitudine idoneum reperit: quia ea negatione declararet ineptum eſſe, quippe examine poſito ex officio obligatur iuxta merita cauſæ iudicare.

6. Quocirca ſolùm eſt controuerſia, an poſſit Epiſcopus approbationem negare nulla ad examen admiſſione facta, ex eo quòd ſua diœceſis Confeſſariis pluribus, & fortè doctioribus abundet. Affirmat Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib. 7. c. 2. num. 14.* Moueri poteſt: quia non videtur, ex quo capite obligari grauiter poſſit Epiſcopus ad explorandam cuiuſcunque ſacerdotis ſuæ diœceſis aptitudinem, præcipuè cùm eo non indiget pro confeſſionibus excipiendis. Fauétque Clem. *Dudum. de ſepultur.* vbi conceditur Epiſcopis, vt poſſint approbare eos tantùm, qui ſibi videantur ſufficere ad audiendas confeſſiones ſuorum ſubditorum, & alios reiicere.

7. Cæterùm, verius exiſtimo, ſi ſeriò & iuridicè aliquis ſacerdos regularis vel ſæcularis approbationem expoſtulet, repelli non poſſe, ſed neceſſariò examinandum eſſe, ſi placuerit, & idoneo reperto approbationem concedendam eſſe. Sic ex communi ſententia docet Coninc. *diſp. 8. dub. 7. n. 50.* Vaſq. *q. 93. a. 3. dub. 5. n. 5.* Suar. *diſp. 28 ſect. 5. n. 15.* Laym. *lib. 5. ſum. tr. 6. c. 11. n. 3.* Et quidem de ſacerdote regulari à ſuo prælato expoſito mihi eſt indubitatum. Nam cùm Pontifex omnibus Religioſis legitimè expoſitis, & approbatis ab Ordinario priuilegium excipiendi confeſſiones concedat, Ordinarius negans hanc approbationem, cùm eam dare poſſit, iniuſtè priuat Religioſos vſu priuilegij à Pontifice conceſſi. Quæ ratio ſuo etiam modo procedit in ſæcularibus clericis, qui negata approbatione impediuntur, ne virtute Bullæ cruciatæ, aut ex commiſſione Parochorum confeſſiones excipiant. Et ratio omnium eſt: regularis ſacerdos ius habet procurandi, ne ſibi impediatur priuilegij conceſſi vſus; ſæcularis item ius habet ſe taliter diſponendi, cui meritò iuriſdictio ad excipiendas confeſſiones committi poſſit. At hunc finem obtinere nequeunt, niſi Epiſcopus eos ad examen admittat, & repertis idoneis approbationem concedat: habent ergo ius compellendi Epiſcopum ad prædicta concedenda, & Epiſcopus ex officio hæc omnia præſtare debet. Neque obſtat Clem. *Dudum.* ibi enim concedebatur ſimul cum approbatione iuriſdictio, quæ cùm ſit gratia, denegari poterat pro arbitrio concedentis. Secùs de approbatione tantùm, quæ non gratia, ſed iuſtitia cenſenda eſt.

8. Sed, quid, ſi nolit Epiſcopus iuſtæ petitioni acquieſcere, approbationémque petitam abſque rationabili cauſa deneget, poteritne ſacerdos, tum regularis, tum ſæcularis audire confeſſiones? De omnibus negant Suar. *diſp. 28. ſect. 5. n. 6. & 15.* Vaſq. *q. 93. art. 3. dub. 3.* Coninch. *diſp. 8 de pœnit. dub. 7. n. 58.* Mouentur: quia Trident. expreſsè poſtulauit approbationem Epiſcopi, tanquàm conditionem, vt ſacerdos idoneus reputetur, vt conſtat ex illis verbis: *Nullus reputetur idoneus, niſi ab Epiſcopo approbationem obtineat.* at deficiẽte conditione deficit ſub illa diſpoſitum: ergo: Neque obſtat. text. in c. *Licet. de Regularib.* vbi licentia petita, & non obtenta tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem, reputatur conceſſa: quia ibi eſt ſpecia-

lis diſpoſitjo, quæ ſub voto obedientiæ comprehendebatur; ideóque non eſt extendenda ad quamlibet petitionem iniuſtè negatam.

9. Fateor, hanc ſententiam veriſſimam eſſe, ſi de ſacerdotibus ſæcularibus loquamur. At de Religioſis veriùs credo, ſi à ſuis Prælatis præſentati fuerint, eíſque iniuſtè approbatio negata, aut reſtricta, iure ipſo cenſeri approbatos ex Clemen. *Dudum. de ſepultur.* & ex Extrauag. Bonif. VII. quæ incipit, *Super catedram eodem tit.* ibi enim conceditur Mendicantibus & conſequenter omnibus, qui in eorum priuilegiis communicant, vt ſi ex odio, vel maleuolentia à ſuis ſuperioribus præſentati repellantur ab Epiſcopo, poſſint confeſſiones audire. Quod priuilegium Trid. decreto non cenſetur derogatum illa clauſula, *priuilegiis quibuſcunque non obſtantibus.* Tum, quia priuilegium iure communi inſertum indiget ſpeciali derogatione. Tum, quia priuilegium conceſſum in Clement. *Dudum.* loquitur in cauſa ſpeciali, Tridentinum verò generaliter Quando autem lex generaliter loquitur non derogat ſpeciali, cuius expreſſam non facit mentionem, vt pluribus firmaui *tr. de legib. diſp. tum, de reuocatione priuilegij, tum de legis derogatione.* Quòd ſi dicas cum Suar. Vaſq. & Coninch. Trid. non reuocaſſe diſpoſitionem Clement. *Dudum. de ſepultur.* ſed prædictę diſpoſitioni approbationem Ordinariis addidiſſe; obſtat: quia additio approbationis in prædicto caſu eſt expreſſa illius diſpoſitionis derogatio. Si enim *ibidem* diſpoſitum erat, vt poſſent Religioſi Ordinariis præſentati, & ab eis ex odio, vel maleuolentia repulſi confeſſiones ſæcularium excipere virtute ſuorum priuilegiorum, & Trident. decreto approbationem exigente, nequeunt deficiente approbatione eas excipere confeſſiones, manifeſtum eſt, priuilegium in dicta Clement. conceſſum reuocatum eſſe, vel ſaltem reſtrictum. Quòd ſi vrgeas: Trident. æquè in regularibus, ac in ſæcularibus approbationem requiſiuit; ſed negata ſæcularibus approbatione, tametſi negetur iniuſtè, non poſſunt confeſſiones excipere, ergo nec regulares. Neganda eſt conſequentia: quia regularibus eſt à iure priuilegium conceſſum: quod tamen non inuenitur conceſſum ſæcularibus. Atque ita docent poſt Trident. ſcribentes, Nauarr. *c.* 27. *n.* 265. Palac. *diſt.* 17. *q.* 7. Henriq. *de pœnit. l.* 3. *c.* 6. *n.* 4. Vega *lib.* 1. *ſum. caſu* 58. Rodrig *in explicat. Bullæ*, §. 9. *dub.* 1. *n.* 33. *&* *t.* 1. *qq. regular. q.* 59. *art.* 2. *&* 10. Mirand. *Man. Prælat. t.* 1. *quæſt.* 45. *art.* 6. *&* 8. Zenedo *de qq. canon. quæſt.* 38. *n.* 20. *&* 21. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 11. *n.* 4. Fagund. *de* 2. *Eccleſ. præcep. lib.* 8. *c.* 2. *n.* 15. *&* 58.

Conſtabit autem, Epiſcopum nulla cauſa iuſti duci ad negandam approbationem, ſi nullam huius negationis cauſam legitimam exhibeat, ſi Religioſis, vel Religioni detrahit, ſi alios Clericos ſæculares, vel Religioſos in communi hominum æſtimatione minùs idoneos approbet, vt latiùs proſequitur Rodriquez *in explicat. Bullæ*, §. 9. *dub.* 1. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præc. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 16.

§. IV.

Quouſque approbatio duret, reuocarique poſſit.

1. *Approbatio ex beneficio durat, dum beneficium retinetur.*
2. *Si per examen, aut aliàs approbatus fueris pro limitato tempore, eo finito ceſſat.*
3. *Si abſolutè, ceſſat, ſi diœceſim mutes.*
4. *Contrarium probabilitate non caret.*
5. *Ceſſat, ſi Epiſcopus reuocet, poſſe ſucceſſorem, imò eundem reuocare, plures firmant.*
6. *Si abſque cauſa reuocetur approbatio, nullius momenti eſt reuocatio.*
7. *Religioſis approbatio reuocari poteſt, ſi conſtet de eorum indignitate.*
8. *Extra hunc caſum cenſent aliqui, nunquam reuocari poſſe, etiam à ſucceſſore approbantis.*
9. *Verius eſt à ſucceſſore poſſe reuocari.*
10. *Excipitur Capitulum, Sede vacante.*
11. *Aliqui excipiunt Religioſos Dominicanos, & Franciſcanos: ſed immeritò.*
12. *Tranſlati Religioſi in aliam diœceſim poſſunt ab illius Epiſcopo examinari.*
13. *Ab eodem Epiſcopo, ſi prævio examine fuerint approbati, nequeunt nouo examini ſubiici: ſecùs ſi abſque examine.*
14. *Quid nouiter ſtatuerit ſacra Congregatio circa reuocationem approbationis.*

1. Approbatio beneficio parochiali annexa durat, dum beneficium retinetur; poterit tamen ex iuſta cauſa vſus illius, & iuriſdictio ſuſpendi, ſicuti notarunt Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 2. *n.* 8. Reginald. *lib.* 1. *num.* 201. Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 25. *num.* 23.

2. Si verò per examen, aut aliàs idoneus reputatus fueris, tunc ſubdiſtinguendum eſt, ſi pro tempore limitato iudicatus fueris idoneus, finito eo tempore approbatio finitur: quia extendi non poteſt vltra voluntatem concedentis, vt alios referens docent Barboſ. *alleg.* 25. *à n.* 21. *&* 31. Poſſe autem ad tempus approbationem concedi, docuerunt Gutier. *lib.* 1. *canon. qq. c.* 27. *num.* 18. *&* 19. Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 7. *dub.* 6. Man. Rodrig. *t.* 1. *qq. regul. qu.* 59. *art.* 8. Mirand. *Man. Prælat. t.* 1. *qu.* 45. *art.* 10. *concluſ.* 1. Fagund. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 34. Potes namque examinatus non adeò idoneus reputari, vt meritò timere Epiſcopus poſſit, decurſu temporis te ineptum fore, niſi approbatio cum reſtrictione temporis concedatur: occaſio enim nouæ approbationis petendæ te diligentem faciet.

3. Quòd ſi abſolutè, & indiſtinctè approbatio conceſſa ſit, affirmant communiter Doctores, duplici ex capite ceſſare poſſe. Primò, ex parte Confeſſarij: ſecundò, ex parte Epiſcopi. Ex parte Confeſſarij ceſſat approbatio, ſi diœceſim mutet: quia mutatione diœceſis ceſſat in ipſum Ordinarij approbantis iuriſdictio, & conſequenter ipſa approbatio facta, vti comprobat vſus, & conſuetudo: quoties enim Religioſi, vel ſæculares in aliam ſe diœceſim transferunt, illius Epiſcopi approbationem requirunt. Sic docent Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 7. *num.* 3. *&* 8. Fagund. *lib.* 7. *de* 2. *Eccleſ. præcep. c.* 2. *nu.* 22. Quaranta *in ſum. Bull. verb. Confeſſor*, §. *Præter.* Vaſq. *qu.* 93. *art.* 3. *dub.* 4. *nu.* 3. & aliis relatis Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 9. *pun.* 4. §. 1. *n.* 21. colligitúrque ex declaratione Cardinalium apud Quarant. & apud Rodr. *in expoſit. Bullæ*, §. 9. *n.* 5. vbi dicitur, approbatum ab alio, quàm à Valentino Epiſcopo, in diœceſi Valentina non cenſeri Approbatum. Item, ex priuilegio conceſſo à Greg. XIII. Religioſis Societatis Ieſu, audiendi confeſſiones, cùm per alias diœceſes, à quarum Epiſcopis approbati non ſunt, tranſeunt, neque ibi Epiſcopus præſens adeſt, vt habetur *in Comp. priuil. Soc. Ieſu, verbo, Confeſſor*, §. 2. Si igitur iure poſſent audire confeſſiones, vt quid illis priuilegium hoc concedebatur? Neque inde fit, Sacerdotes regulares, vel ſæculares, ſi poſtmodum redeant ad diœceſim, in qua priùs fuerunt approbati, noua approbatione indigere; non, inquam, indigent. Nam eſto illa approbatio pro eo tempore, quo à diœceſi abfuerunt, extincta ſit: redit tamen ad ipſos, cùm ipſi ad diœceſim redeunt: quia (ſic explicante vſu, & conſuetudine) cenſetur conceſſa, dum in ea diœceſi approbati domicilium habuerint, ſicuti notauit Fagund. *de* 2. *Eccl. præcep. lib.* 7. *c.* 2. *n.* 20. & pluribus relatis Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 25. *n.* 22.

4. Verum eſto ita ſit, probabilitate non caret approbatum ab vno Epiſcopo mutatione domicilij, approbationem non perdere. Sic docuit Cordub. *q.* 10. *ad* 2. Henriq. *de pœnitent. lib.* 3. *cap.* 6 *num.* 7. Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 7. *num.* 53. Man. Rodriq. *in expoſit. Bullæ*. §. 9. *dub.* 2. Barboſ. *alleg.* 25. *num.* 16. Quia approbatio eſt quoddam iudicium authenticum de idoneitate perſonæ: quod ſemel factum perſeuerat, dum retractatum non eſt. Neque à ſubiectione actuali Epiſcopi, à quo receptum eſt, pendere videtur: ſicuti non pendet gradus Doctoris, & Magiſtri in Vniuerſitatibus recepti à ſubiectione eorum, à quibus recepti ſunt. Neque contrarium declarauit ſacra Cardinalium Congregatio, dum dixit, in diœceſi Valentina non cenſeri approbatum, qui ab alio, quàm ab Epiſcopo Valentino, approbatus eſt: quia intelligi debet de approbatione iuriſdictionem concedente: hæc enim ab alio in diœceſim Valentinam, quàm ab Epiſcopo Valentino concedi non poteſt. Deinde non obſtat priuilegium Religioſis Societatis conceſſum, à Gregor. XIII. Tum, quia ſæpè priuilegia conceduntur, non quia abſolutè neceſſaria ſint; ſed ad maiorem ſecuritatem, ne ex contrariis opinionibus ſcrupulus oriatur.

5. Ex parte Epiſcopi ceſſare poteſt approbatio, ſi ipſe, vel eius ſucceſſor conceſſam reuocent. Poſſe autem iuſta cauſa intercedente non ſolùm ſucceſſorem in epiſcopatu; ſed qui approbationem conceſſit, reuocare, firmant, tanquàm certum, Henriq. *lib.* 3. *de pœnit. c.* 6. *n.* 6. Suar. *diſp.* 28. *ſect.* 7. *n.* 7. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 11. *n.* 5. Fagund. *de* 2. *Eccleſ. præc. l.* 7. *c.* 2. *n.* 60. Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 25. *n.* 21. & colligitur ex cap. *Accepimus, de ætate, & qualitate*, vbi idonei ad Ordines reputati non ſunt poſtmodum reputandi indigni ad beneficium, niſi fortè poſtquàm promoti fuerint reddiderint ſe indignos. Si igitur poſt approbationem conceſſam approbatus indignus redditus eſt, reuocare poteſt, & debet Epiſcopus aprobationem. Ratio eſt: quia approbatio, quæ eſt authentica declaratio de idoneitate perſonæ, ſic ab idoneitate perſonæ approbatæ pendet, vt ea ceſſante, meritò approbatio reuocari debeat. Et quidem quando conſtat aliquem redditum eſſe inſufficientem, nemini eſt dubium reuocari poſſe, & deberi illius approbationem. Credo tamen probari ſufficienter cuiuſuis inſufficientiam, ſi Epiſcopo generaliter præcipiente omnes ſuæ diœceſis mercenarios ſacerdotes examinari; aliquis renuat comparere. Satis enim probat, ſe redditum eſſe indignum, tum illa inobedientia, tum præſumptione quam ingerit de ſcientiæ defectu, quódque praxi, & conſuetudine firmatum videmus.

6. Quòd

6. Quòd ſi Epiſcopus abſque iuſta cauſa alicui datam approbationem reuocet (quod præſumendum non eſt,) verius exiſtimo, inualidam eſſe reuocationem: quia approbatio, quæ eſt quædam ſententia declaratiua de ſufficientia perſonæ, non videtur ſtante eadem ſufficientia mutari poſſe. Tum, quia eſt mutatio iniurioſa. Tum, quia eſt aliena à poteſtate Epiſcopi, quæ non in deſtructionem, ſed in ædificationem conceſſa eſt. Atque ita, etſi cum formidine, docuit Suar. *diſp.28.ſect.7.n.7.* Fag. *de 2. Eccl.prec.lib.7.c.....n.63.* Excipit Fagund. niſi à principio approbationem Epiſcopus conceſſerit iuxta ſuum beneplacitum: nam, eo ceſſante, ceſſat approbatio, ſicuti ceſſaret, limitato tempore conceſſa, eo tempore finito. Non caret difficultate exceptio, eò quòd de beneplacito rationabili, & iuſto videtur intelligendum, non de beneplacito iniuſto, & irrationabili.

7. Quod ad Religioſos ſpecialiter attinet, certum eſt, reuocari eorum approbationem poſſe, & debeti, ſi cognitum, & probatum fuerit, ſcandaloſè viuere, errores diſſeminare, ſurdos, vel mente captos eſſe: tum argum. text. in d.c. *accepimus. de ætate, & qualit.* Tum, ex Concil. Trident. *ſeſſ.5.c.2.* qui textus, etſi de Prædicatore regulari loquatur, æquè de Confeſſario procedit, ſicuti notarunt Henriq. *lib.3.de pœnit.c.6.num.6.* Rodrig. *in expoſit. Bull.§.9.n.31.in fin.* Fagund. *de 2. Eccl.prec. lib.7.cap.2.n.24.* & 31. Nam in prædicto caſu Epiſcopo, tanquàm Apoſtolicæ Sedis Legato, regulariter ſubiiciuntur, vt ex dicto Concil. colligitur.

8. Extra hunc caſum iudicat Petr. Zenedo *de quaſt. canon. quaſt.26.num.14.in fin.* & Barthol. Fumus *verb. Abſolutio, n.25.* ſemel datam approbationē Regularibus reuocari nullatenus poſſe, non ſolùm ab ipſo approbante; ſed neque ab eius ſucceſſore, eò quòd hæc approbatio ſit quoddam miniſterium, quod ex delegatione Sedis Apoſtolicæ præſtant Epiſcopi cōparatione Religioſorum. At Legatorum iuriſdictio ceſſat expleto miniſterio, ad quod deleganiur. Ergo approbatione conceſſa non poſſunt Epiſcopi ſe amplius intromittere.

9. Cæterùm omninò dicendum eſt à ſucceſſore reuocari dictam approbationem poſſe, vti ſupponitur à Pio V. In quodam motu proprio edito anno 1571. incipiente, *Romani Pontificis.* ibi enim conceditur Epiſcopis, vt poſſint Religioſos omnes à ſe non approbatos præuio examine præcedenic examinare. Ex qua conceſſione manifeſtè infertur, illis concedi reuocare approbationem poſſe, ſi facto examine indignos approbatione inuenerint, aliàs fruſtra examini ſubiicerentur. Ex quo manifeſtè infertur, expleta approbatione non finiri Ordinariorum legationem, ſed in ipſis, eorùmque ſucceſſoribus continuari, vt cauſa iuſta exigente ſuſpendere, vel mutare approbationem poſſint. Atque ita docent Suar. *tom.4. de pœnit.diſp.28.ſect.8.n.4.* & 5. Fagund. *de ſecundo Eccl. præcept. lib.7.cap.2.n.26.* Coninch. *diſp.8. de pœnit.dub.7.n.57.* Barboſ. *de poteſt.Epiſc.alleg.25.n.29.* Mirand. *in Manual. Prælat.t.1.q. 45.art.7.* & alij.

10. Excipe ab hac doctrina Capitulum, Sede vacante, quod licèt de iure poſſet Regulares ad examen vocare; ſpectatis tamen priuilegiis Regularibus conceſſis, nequaquam poteſt: etenim conceſſum eſt Dominicanis, & Franciſcanis, ne Capitulum, Sede vacante, reuocare poſſit approbationem ad confeſſiones, licentiam prædicandi, & vota in pia opera commutandi, vti docuit Fagund. *lib.7.de ſecundo Eccl.præcept.c.2.n.28.* & 29. relatis Syluest. *verbo Confeſſor, 2.q.3.* Rodrig. *t.1. q.59. q. regular.art 6.in fine.*

11. Secundò, excipit Man. Rodrig. *tom.1.qq.regul.q.59.art.4.* Religioſos SS. Dominici, & Franciſci, qui ſemel ab vno Epiſcopo approbati nequeunt nouo examini à ſucceſſore ſubiici, eò quod prædictis Religioſis concedatur in Clement. *Dudum.de ſepultur.* ne noua approbatione indigeant, tametſi aliquoties diœceſim, in qua fuerunt approbati, exierint. Sed nullatenus eſt admittenda exceptio: nam in dicta Clement. ſolùm conceſſum eſt, vt approbati, & præſentati liberè poſſint confeſſiones audire, non tamen ibi conceditur, ne poſſint à ſucceſſore examinari.

12. Quod dictum eſt de ſucceſſore, à fortiori dicendum eſt, ſi in aliam diœceſim transferantur; poſſunt, inquam, à Prælato illius diœceſis examinari. Neque enim tenetur aliorum Epiſcoporum iudicio fidere, cùm ſæpè contingat, idoneum in vna diœceſi non ſic reputari in alia diuerſa, ſicuti docent Coninch. *dub.7.n.57.* Layman. *l.5.ſum.tract.6.c.11.n.8.* Mirand. *dicta q.45.art.7.* Barboſ. *alleg.25.n.29.* & colligitur ex Clement. *Dudum.de ſepult.poſt medium.*

13. Ab eodem autem Epiſcopo, ſi præuio examine fuerint Religioſi approbati, nouo examini ſubiici non poſſunt, & conſequenter nequit Epiſcopus eorum approbationem ſuſpendere, aut aliquo modo reuocare. Sic expreſsè conceditur à Pio V. in dicto motu proprio, qui non eſt reuocatus per Gregor. XIII. vt ex declaratione Cardinal. teſtantur Barboſa, Fagund. Suar. & alij *ſupà.* Notanter dixi, *præuio examine:* nam, ſi nullo examine præcedēte aliquem regularem Epiſcopus approbauerit, poterit examini ſubiici: quia ex nullo priuilegio contrarium videtur cautum, vti aduertit Suarez *tom.4. de pœnitent. diſp.28.ſect.8. num.5.* Fagund. *dicto lib.7. cap.2.num.27.*

14. Ad extremum notandum eſt, ſacram Cardinalium Congregationem decreuiſſe 20. Nouemb. anno 1615. prout refert Barboſ. *allegat.25.num.30.* Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat, Confeſſarios regulares aliàs ab ipſis liberè approbatos ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere poſthac liceat, niſi ex noua cauſa, eàque ad confeſſiones pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum. Inſuperque, ne confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimul vnius Conuentus regularibus Confeſſariis eadem ſacta Congregatione inconſulta adimere poſſint. Ex quo decreto videtur inferri non poſſe, iam locorum Ordinarios generali ſuo edicto Religioſis omnibus approbationem ſuſpendere, niſi denuò examinentur: quia ex hoc generali decreto omnibus Confeſſariis Conuentus ſimul licentia adempta eſſet. Deinde infertur, nullius particularis Religioſi approbationem ſuſpendi poſſe ab eo Prælato, à quo fuit conceſſa, tametſi præuio examine conceſſa non fuerit, niſi prius in particulari cauſa noua legitima ſuſpenſionis cognita, & probata fuerit: quod eſt conforme doctrinæ Henriq. *lib.3.de pœnit.cap.6.§.6.* à ſucceſſore autem videtur ſuſpendi poſſe. Tum, ne dicamus, motum Pij V. reuocari hoc Congregationis decreto. Tum, quia hoc decretum manifeſtè inſinuat de ipſis concedentibus approbationem loqui, non de ſucceſſoribus, vt colligitur ex verbis, *aliàs ab ipſis liberè approbatos.*

PVNCTVM XIX.

De officio, & obligatione Miniſtri in Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtratione.

TRiplicem obligationem Miniſter habere poteſt, antecedentem, comitantem, & ſubſequentem Sacramenti adminiſtrationem.

§. I.

De obligationibus antecedentibus Sacramenti adminiſtrationem.

1. *Qualiter Sacerdotes non parochi obligantur hoc Sacramentum petenti adminiſtrare.*
2. *Plures cenſent, Parochum obligatum eſſe audire confeſſionem eo caſu tantùm, quo pœnitens obligatur confiteri.*
3. *Verius eſt teneri, quoties ſubditi grauiter Sacramento indigent.*
4. *Rarò eſt obligatio Parocho hoc Sacramentum per ſe adminiſtrandi.*
5. *Qualiter Parochus obligetur tempore peſtis Sacramentum miniſtrare.*
6. *Quid, ſi infirmus nolit alia voce confiteri, debet ſecretam confeſſionem cum periculo contagionis excipere.*
7. *Qualiter ſunt excipiendæ confeſſiones, ſi plures eodem periculo naufragij laborent.*
8. *Parocho irrationabiliter negante licentiam alieno Sacerdoti confitendi, plures cenſent à iure concedi.*
9. *Sed verius eſt oppoſitum.*
10. *Fit ſatis rationi dubitandi.*
11. *Quid in prædicto caſu te oportet facere.*

1. ANtecedens obligatio ea tantùm eſt ſacerdoti, vt hoc ſacramentum, cùm ab eo petitur, adminiſtret. Hanc autem obligationem, extra extremam neceſſitatem, ſolus Parochus habere poteſt. Alij vero ſacerdotes, quia ex officio obligati non ſunt ſacramenta miniſtrare, recuſare poſſunt adminiſtrationem petitam: at, ſi ſemel petitioni acquieuerint, & confeſſionem exceperint, abſolutionem concedere, vel negare pro meritis cauſæ tenentur, ſicuti docuit Sotus *in 4.diſt.18. quæſt.2.art.5.in fine.* Layman. *lib.5.ſum. tract. 6.cap.13.num. 2. concl.2.*

2. De Parocho autem dubium eſt, an teneatur audire ſubditi confeſſionem, quoties ipſe confiteri voluerit. Plures firmant, ſolùm obligatum eſſe, cùm ipſe pœnitens tenetur confiteri: quia horum obligatio mutua eſſe videtur, aliàs onus grauiſſimum, & intolerabile ſubirent Parochi, ſi quoties eorum ſubditi confeſſionem peterent, obligati eſſent excipere. Sic docuerunt Richard. *in 4.diſt.18.art.2.quæſt.3.* Maior. *diſt.17. q.2.* Syluest. *Confeſſor, 1.q.18.* Ioan. Med. *Cod.de confeſſ.q.de confeſſ.peccat.audienda, quoties ſubditus confiteri voluerit.* Armilla *verbo, Abſolutio, n.27.*

3. Communior tamen, & vera ſententia docet, teneri Parochum adminiſtrare Sacramentum ſubditis, quoties eius adminiſtratione grauiter ſubditi indigent: quia ex officio tenetur ſubditis, tanto bono indigentibus prouidere. Cenſetur

 autem

autem ſacramenti adminiſtratione grauiter indigere, tum, cùm præcepto diuino, vel eccleſiaſtico ab illius receptionem vrgentur: tum cùm ſibi reputant maximè conuenientem ad vincendam grauem aliquam tentationem: tum, cùm diu illius receptione caruerint, quia vix gratiam conſeruat, qui longo tempore à Pœnitentiæ ſacramento arcetur: tum, cùm ſacramentum Pœnitentiæ medium eſt ad ſingularem aliquem ſpiritualem profectum; vel quia pœnitens aliqua mortali culpa grauatus eſt, quam expedit non ſolùm contritione, ſed abſolutione purgari; vel quia eſt Iubilei tempus, quod omiſſa confeſſione non lucratur. Atque ita docent, aliis relatis Vaſq. *quæſt.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 1. *num.* 4. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 3. Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 17. *q.* 1. Layman. *libr.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 13. *q.* 1.

4. Monent tamen Suar. Vaſq. Layman. & alij, rarò eſſe obligatum parochum per ſe in ſupradictis caſibus ſacramentum miniſtrare, ſed ſatisfacere ſuæ obligationi, ſi per alios miniſtret: quia Sacramentum æqualis virtutis eſt à quocumque ſacerdote miniſtretur: ſubditi autem non ſolent ægrè ferre, quòd eorum confeſſiones nolit parochus excipere, ſi alios ſacerdotes vices eius habentes paratos habeant. Quapropter in oppidis & ciuitatibus, vbi Religioſi mendicantes commorantur, vix parochi extra caſum extremum, delinquere mortaliter poſſunt, ſi ſubditos religioſis mendicantibus confitendos remittant.

5. Secundò dubitabis, qualiter obligatus ſis tempore peſtis ſeu naufragij ſacramentum pœnitentiæ miniſtrare. Huic dubitationi ex parte ſatisfeci *tract.* 6. *de charitat. diſp.* 1. *punct.* 9. ibi enim pluribus firmaui, ſi parochus ſis, fugere non poſſe; ſed obligatum eſſe, etiam cum periculo vitæ, ſubditis peſte infectis ſacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ miniſtrare, cùm alij non ſuppetant, qui miniſtrent. Expedit tamen, vt quoad fieri poſſit, procures periculum contagionis vitare, rogando infirmum, vt permittat è lecto, vel cubiculo portari ad feneſtram, te foris ſtante, vel ad alium locum latum, vbi minus adſit contagionis periculum, ipſeque infirmus huic petitioni acquieſcere debet, ſi abſque graui incõmodo facere poteſt, vti ex Ioan. Maiore *in* 4. *diſt.* 13. *qu.* 1. Ioan. Chapeauil. *tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 1. *quæſt.* 9. *& capit.* 3. *quæſt.* 29. notauit Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæſt.* 3. Idem eſt dicendum, ſi è loco commodè moueri non poſſit; valet tamen peccata alta voce fateri, quin alij audiant, & tu propinque accedas: lex enim charitatis infirmum obligat ne te periculo vitæ exponat, cum ſibi neceſſarium non eſt.

6. Quòd ſi infirmus confiteri non poſſit, quin alij audiant, vel tu proximè accedas cum periculo contagionis, rogare in primis illum potes, vt alta voce ea peccata confiteatur, quæ nullam irrogant infamiam, tacitis aliis, quæ irrogare poſſunt: nam ob tui periculum integritas confeſſionis omitti poteſt. Si enim pœnitens ob ſui periculum non tenetur integrè confiteri, neque tu teneberis integram confeſſionem excipere ob tui periculum. Et licèt pœnitens ob præceptum Confeſſionis obligatus non ſit, aliis audientibus confiteri: at ſi id abſque ſui graui detrimento facere poſſit, videtur obligatus, ob vitandum tuæ vitæ periculum. Verùm ſi huic petitioni iuſtæ, vel nolit acquieſcere, vel ægrè acquieſcat: credo, te obligatum eſſe proximè accedere, & ſecretam confeſſionem excipere; quia ex officio obligatis miniſtrare ſubditis extremè laborantibus ſacramentum, ſecũdùm ritum, qui inſtitutus eſt: quia ius habet petendi ſacramenta miniſtrari ſibi, ſecundùm modum, & ritum à Chriſto, & Eccleſia præſcriptum, ſi alius extraneus ſibi moleſtus ſit. Eo tamen caſu non teneris, etſi poſſis, integram confeſſionem excipere; ſed audito vno, vel altero peccato abſolutionem poteris impendere, vti dixi, ob periculum contagionis, quod in audienda integra confeſſione ſubire potes, & credis vitaturum dimidia confeſſione excepta.

7. Illud verò eſt certum, ſi alij eadem neceſſitate premantur, & periculum ſit, quòd abſque Sacramento ſint deceſſuri, ſi vnius confeſſionem integrè excipias, te obligatum eſſe abſtinere ab illa confeſſione integrè excipienda, & qua potueris breuitate omnibus ſuccurrere, vti latius dixi, cùm de integritate confeſſionis ſum locutus. Quinimò probabile exiſtimo, multis ſimul periclitantibus, & ſigna cõfeſſionis exhibentibus, confeſſionemque poſtulantibus, vnico verbo abſolutionem impendere te poſſe dicendo: *Abſoluo vos à peccatis veſtris, &c.* ſi ſigillatim concedi non poteſt; quia illa forma, eſto phyſicè vna ſit, moraliter eſt multiplex, & in quolibet pœnitente ſuum ſacramentum diſtinctum conſtituit. Notanter dixi, *probabile,* quia non deſunt qui negent, illum modum miniſtrationis illicitum eſſe, vtpote alienum à ritu communi, & Eccleſiæ praxi. Sed audiendi non ſunt: nam eſto ille modus miniſtrationis non ſit vſitatus extra neceſſitatem, ſtante neceſſitate extrema nihil eſt, quod illius vſum impediat, ſicuti hæc omnia latius proſequitur Zambran. *de caſibus reſeruat. c.* 4. *dub.* 6. Chapeauil. *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis. c.* 1. *qu.* 9. *& c.* 3. *qu.* 26. *& ſeqq.* Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 13. *n.* 4. *q.* 3.

8. Tertiò dubitabis, an parocho tibi iniuſtè negante licentiam, alieno ſacerdoti confitendi, iure ipſo cenſeatur tibi conceſſa. Ratio dubitandi eſt: quia ſuperior, cui ſunt caſus reſeruati, negans ſubdito irrationabiliter licentiam confitendi Ordinario, cenſetur iure ipſo eam licentiam obtinere, & Ordinario confiteri poſſe, ſicuti firmatum ex probabili ſententia reliquimus, *pun.* 14. §. *vlt.* Ergo ſimiliter cenſebitur conceſſa facultas alieno ſacerdoti confitendi, quæ ab Ordinario iniuſtè denegatur, præcipuè cùm non patet aditus ad Epiſcopum, vel alium ſuperiorem. Atque ita tradunt Paludan. *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 3. *caſu* 1. Richard. *eadem diſt. art.* 3. *quæſt.* 7. Maior *quæſt.* 2. *col.* 6. Adrian. *de confeſſ. quæſt.* 6. *dub.* 3. Sylueſt. *verbo, confeſſor,* 1. *quæſt.* 6. Nauarr. *cap. Placuit n.* 144. *de pœnit. diſt.* 6. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 13 *num.* 4. Tolet. *lib.* 3. *cap.* 13. & colligitur ex cap. *Placuit, vt deincept de pœnitent. diſt.* 6. ibi: *Placuit, vt deinceps nulli Sacerdotum liceat quemlibet commiſſum alteri ſacerdoti ad pœnitentiam ſuſcipere ſine eius conſenſu, cui prius ſe commiſit, niſi pro ignorantia illius, cui pœnitens prius confeſſus eſt.* Si igitur ob ignorantiam proprij ſacerdotis liceat ad alienum accedere; à fortiori licebit, ſi ad malum prouocaturus eſt, ſi reuelaturus eſt ſigillum, aliámve iniquitatem effecturus.

9. Cæterùm, etſi ſupradicta ſententia probabilis ſit, probabiliorem exiſtimo negantem, concedi ſacerdoti alieno iuriſdictionem. Sic S. Thom. *in Supplement. quæſt.* 8. *art.* 4. *ad* 5. Alenſ. *in* 4. *q.* 78. *n.* 1. *art.* 2. Ioann. Medin. *Cod. de confeſſ. q.* 30. Sotus *diſt.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 2. Llmas 1. *part. method. c.* 6. §. 1. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 4. *num.* 269. Philiarc. 1. *part. lib.* 2. *c.* 24. Suar. *diſp.* 27. *ſect.* 4. *concluſ.* 2. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 13. *quæſt.* 2. *concl.* 3. Moueor: quia ad Pœnitentiæ Sacramenti adminiſtrationem neceſſaria eſt iuriſdictio: hanc autem extra mortis periculum alienus Sacerdos non habet, niſi à proprio illi fuerit conceſſa, vt expreſsè dicitur in cap. *Omnis vtriuſque ſexus. de pœnitent. & remiſſionibus.* Cui non obſtat text. in cap. *Placuit.* ibi enim prohibet Pontifex, ne vllus ſacerdos, etiamſi aliàs legitimus eſſet, ſuſcipiat ad pœnitentiam, id eſt, ad mutandam publicam pœnitentiam ei, qui alteri confeſſus eſt, niſi de eius conſenſu, vel niſi conſtiterit, pœnitentiam irrationabilem eſſe: ex quo nec leuiter colligitur, negata facultate à proprio ſacerdote, alieno iuriſdictionem ad confitendum concedi, vt benè aliis relatis expendit Suarez *diſp.* 27. *ſect.* 2. *à n.* 12. *vſque in finem.*

10. Ad rationem dubitandi reſpondeo, diuerſam eſſe rationem: nam reſeruatio eſt arrogatio iuriſdictionis inferioribus ſacerdotibus competentis, quam ob bonum ſubditorum ſibi ſuperior facit: ceſſante autem hoc bono, mirum non eſt, quòd reſeruatio ceſſet, & inferiores ſacerdotes in poteſtate ſibi aliàs competente ſuccedant. At alienus ſacerdos, cùm nunquam iuriſdictionem habuerit in non ſubditum, nequit ex ſola negatione iniuſta proprij ſacerdotis illam obtinere, cùm nullibi à iure cautum ſit. Prætereà ex variis textibus colligitur, vti *punct.* 14. §. 2. probauimus, vrgente cauſa ſuperiorem concedere ſubdito facultatem eligendi Confeſſorem, aliàs idoneum pro caſibus reſeruatis, cum obligatione comparendi. At ex nullo textu colligi poteſt, conceſſam eſſe facultatem confitendi alieno ob negationem iniuſtam proprij Paſtoris. Ergo, &c.

11. Quòd ſi inquiras, quid in prædicto caſu te facere oporteat; ſpectandus eſt finis, ob quem licentiam expoſtulas alieno confitendi: ſi enim expoſtulas, quia graui verecundia, & pudore afficeris peccata proprio Parocho manifeſtans, certè cùm hæc occaſio ex peccato commiſſo, & ex tui immoderato amore oriatur, & non ex malitia parochi nullatenus concedere poteſt alieno ſacerdoti facultatem confitendi, quinimò ſi præceptum confeſſionis vrget, obligatus es verecundiam, & pudorem vincere, & proprio ſacerdoti facultatem neganti fateri, ſicuti docuit Suar. *diſp.* 27. *ſect.* 4. *in fine.* At, ſi licentiam expoſtulas, quia parochus eſt ignarus; vel, quia ſcandalum præbiturus eſt; vel, quia ſigillum violaturus, vel aliud ſimile. Si hæc inconuenientia, non ex confeſſione abſolutè, ſed ex confeſſione vnius, vel alterius peccati timentur, potes, & debes tacito eo peccato confeſſionem facere: quia eſt ſufficiens cauſa omittendi integritatem confeſſionis: ſecus eſt, ſi ex confeſſione abſolutè timeantur: tunc enim omitti poteſt confeſſio, ſicuti omittenda eſſet, ſi ipſe parochus, nec excipere confeſſionem vellet, neque licentiam alteri Sacerdoti concedere: tunc enim te reputare debes, ac ſi Sacerdos proprius abſens, vel mortuus eſſet, quo caſu non licet tibi alienum adire.

§. II.

De obligationibus occurrentibus in Sacramenti adminiſtratione.

1. *Examinare tenetur Confeſſarius pœnitentem, quem credit iuxta ſui captum non præmiſiſſe ſufficiens examen: ſecùs ſi moraliter certus eſt.*
2. *Si ſufficienter, iuxta ſui poſſibilitatem, pœnitens conſcientiam examinauit,*

Digitized by Google

examinauit, videtur non eſſe obligatus Confeſſarius interrogare; tametſi credat plura omitti.

3. *Sed contrarium tenendum eſt.*
4. *Qualis interrogatio facienda eſt.*
5. *Quid, ſi pœnitens interrogatus negat peccatum commiſſum.*
6. *Tenetur Confeſſarius monere pœnitentem laborantem ignorantia craſſa, & vincibili.*
7. *Si ignorantia ſit inuincibilis, neque ſperat fructum ex monitione, monere non tenetur.*
8. *Si probabiliter iudicet monitionem profuturam, abſque graui incommodo præſtare debes.*
9. *Si de matrimonio contrahendo agatur, regulariter monendus eſt pœnitens: & quid de iam contracto, vel priuatione debiti petendi.*
10. *Stante dubio, non poteſt Confeſſarius monitionem omittere.*
11. *Sed, an eo caſu, quo Confeſſarius non tenetur pœnitentem monere, poſſit illum ſtatum conſulere.*
12. *Quibus euentibus ſit obligatio abſoluendi pœnitentem, vel inabſolutum dimittendi.*

1. Enodandæ ſunt aliquæ quæſtiones, vt huic puncto ſatisfaciamus. Prima, an teneatur Confeſſor pœnitentem examinare, & qualiter præſtare debeat? Qua in re certum eſt, ſi Confeſſor moraliter certus ſit pœnitentem non præmiſiſſe iuxta ſui captum, ſufficiens ſuæ conſcientiæ examen, obligatum eſſe ſuis interrogationibus adiuuare, aliàs abſolutionem concedere nequit: quia eſſet infidelis diſpenſator Sacramentorum miniſtrans ei, qui indiſpoſitus eſt, integritatem confeſſionis culpabiliter omittens, vt benè tradit Ægid. de Coninch. *diſput. 8. dub. 17 num. 130. concl. 2.* E contra, ſi moraliter certus eſt, pœnitentem integrè omnia, quæ commiſit explicare, ritéque eſſe diſpoſitum, nullatenus tenetur, imò neque expedit pœnitentem interrogare: quia eſſet interrogatio curioſa, otioſa, & oneroſa pœnitenti, vt benè notauit Suarez *diſp. 32. ſect. 1. num. 3.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 13. q. 5. concl. 1.* & alij apud ipſos.

2. Verùm, ſi probabiliter credit (vt ſemper præſumendum eſt) pœnitentem, iuxta ſui captum, & poſſibilitatem præmiſiſſe ſufficientem diligentiam in ſuæ conſcientiæ examinatione, difficultate non caret, an eo caſu teneatur Confeſſor illum interrogare de peccatis, ſeu circunſtantiis, quæ probabiliter credit commiſiſſe: & ob ignorantiam, vel inaduertentiam inculpabilem non fatetur. Etenim ſacerdos non videtur obligatus interrogare pœnitentem, niſi ob perfectionem ſacramenti, & illius effectum. At perfectio ſacramenti, & illius effectus non impeditur ex eo, quòd pœnitens circunſtantiam, vel peccatum confiteri inculpabiliter omittat. ergo eo caſu non tenetur ſacerdos interrogare. Præterea graue onus eſſet Confeſſariis impoſitum, ſi pœnitentem aliàs abſolutioni ritè diſpoſitum obligati eſſent examinare, & nouis interrogationibus peccata, quæ præſumuntur commiſſa, inquirere: quia vix eſſet vllus pœnitens, qui ab hoc examine liberari poſſet: nam eſto doctus, & litteratus ſit, ob obliuionem, & inaduertentiam aliquas ſolet circunſtantias, & peccata omittere, quæ ſi diligentia Confeſſarij accederet, explicarentur. Adde, quòd Confeſſarius in Sacramento Pœnitentiæ non eſt obligatus officium accuſatoris, & teſtis exercere (id enim ſoli pœnitenti competit): ſed tantùm officium Iudicis: at ad Iudicis officium non pertinet, nouis interrogationibus peccata inquirere, ſed ab accuſatore, & teſte inquiſita, & ſibi manifeſtata iudicare. Nulla igitur eſt obligatio, pœnitentem ritè diſpoſitum examinare. Atque ita docet Ioan. Med. *Cod. de confeſſ. qu. de confeſſ. dimidiata iteranda.* Fauet Vaſquez *de pœnit. qu. 93. art. 3. dub. 7. num. 3. & 4.* vbi inquit, pœnitentem noſcentem, quæ neceſſaria ſunt ad ſubſtantiam ſacramenti, ſi conſtet, ſufficientem adhibuiſſe diligentiam in examine, interrogandum non eſſe, etiamſi probabiliter iudicet Confeſſarius nouum aliquod peccatum inueſtigaturum. Et Dominic. Sotus *in 4. diſt. 18. quæſt. 2. art. 4. colum. 14.* ait: *Officium per ſe Confeſſarij non eſt interrogare, ſed audire pœnitentem: in foro namque criminali, quod procedit ad punitionem, debet iudex reum interrogationibus examinare: ſed in foro pœnitentiario, quod non procedit per viam coactionem; ſed per ſpontaneam voluntatẽ pœnitentis, quantùm eſt per ſe, ſatis eſt ſimplicem confeſſionem audire, & ſecundùm illam iudicare.* Ex quibus verbis, etſi Sotus iudicet, per accidens Confeſſarium obligari poſſe ad interrogandum pœnitentem; id explicari debet, cùm pœnitens ob ſuam culpam non integrè confitetur: quia hic caſus eſt, qui per accidens contingit.

3. Nihilominùs communis ſententia docet, in prædicto caſu Confeſſarium obligatum eſſe pœnitentem examinare, & interrogare, præcipuè quando defectus creditur in circunſtantiis, vel numero peccatorum explicandis. Sic Nauar. *cap. 5. num. 2.* Graffis *libr. 1. cap. 25.* Toler. *lib. 3. cap. 19.* Henriq. *lib. 6. cap. 27.* Suarez *diſp. 32. ſect. 3. num. 7.* Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 13. quæſt. 5.* Ægidius de Coninch. *diſp. 8. dub. 17. num. 131.* Vaſq. *dicto dub. 7.* defendit hanc partem, vt probabiliorem, & alij apud præcitatos Doctores; & mihi certa videtur, & ſufficienter indicata in *c. Omnis vtriuſque ſex. de pœnitent. & remiſſionib.* ibi: *Sit Sacerdos cautus & diſcretus, more medici, diligenter inquirens peccatorum circumſtantias.* Ratio eſt: quia eſto iudicium pœnitentię ſpontaneum ſit, & non coactũ, id non impedit, quin Iudex in illo foro inquirere debeat de cauſa iudicanda; non vt coactè, ſed vt ſpontaneè iudicetur. Neque enim Iudex perfectè ſuum munus obibit, ſi quoad fieri poſſit, non procurauerit, vt omnis cauſa in illo foro neceſſariò iudicanda innoteſcat. Neque item officium periti medici exercebit, ſi credens pœnitentem plura vulnera lethalia habentem, & ob ignorantiam non manifeſtantem, omittat inquirere. Deinde ſi pœnitentem pro ſuo captu diligenter examinatum non tenetur Sacerdos interrogare, tametſi videat alicuius peccati obliuiſci; efficitur ſanè, ferè nunquam teneri pœnitentem examinare. Nam vel pœnitens eſt doctus, vel indoctus, & ruſticus. Si doctus eſt, præſumi debet ad confeſſionem accedere examine ſufficienti præmiſſo, ſicuti præſumitur accedere cum aliis ad abſolutionem requiſitis. Si verò indoctus, & ruſticus ſit, & moneatur de examine requiſito, ipſéque feciſſe aſſerat; credere confeſſarius tenetur, ſicuti credit de peccatis dolere; præcipuè cùm ij ruſtici, etiamſi longius tempus inſumant, nunquam poſſunt ita integre confiteri, quin multa peccata omittant aliàs manifeſtanda, niſi diligentia Confeſſarij iuuentur. Ergo vel dicendum eſt, nunquam Confeſſorem eſſe obligatum interrogare, & examinare pœnitentem, quod eſt contra praxim Eccleſiæ & conſuetudinem receptam: vel dicendum eſt, teneri, quoties probabiliter & prudenter iudicat, ſpectatis circumſtantiis, pœnitentem alicuius mortalis neceſſariò manifeſtandi obliuiſci. Et per hæc fit ſatis rationi contrariæ. Dicimus namque, obligationem interrogandi pœnitentem oriri, non ob integritatem formalem ſacramenti, & illius effectum; ſed ob integritatem, etiam materialem iudicij; quam non ſolùm pœnitens, ſed etiam Confeſſarius obligantur, quoad fieri poſſit, procurare: quippe tenentur procurare, vt in iudicium adducantur omnia, quæ neceſſariò iudicanda ſunt. Neque inde fit, Confeſſariis graue onus imponi. Non enim affirmamus, omnes pœnitentes examinandos eſſe; ſed eos tantùm, quos ex circumſtantiis probabiliter colligitur aliquorum moralium manifeſtationem omittere, de illiſque tantùm interrogandos.

4. Sed qualiter ſunt interrogandi? Certè ſumma prudentia opus eſt. Non enim decet ſacerdotem inutilibus interrogationibus detineri: tum ob reuerentiam Sacramenti: tum ne pœnitenti moleſtus ſit: tum ne videatur potius curioſus inquiſitor, quàm neceſſarius inueſtigator: quod in peccatis carnis maximè obſeruandum eſt, partim ne pœnitens appetat poſtmodum exercere peccatum, cuius à Confeſſario inſtructus eſt; partim ne ipſi, vel ſibi cauſa ſit alicuius tentationis vel conſenſus, partim ne pœnitentem ſcandalizet, vel illi occaſionem præbeat ſuſpicandi, ſacerdotem in omnibus venereis delectari. Quocirca de rebus inhoneſtis ſolum ea interroganda ſunt, quæ ex his, quæ pœnitens confitetur, colliguntur neceſſaria interrogatu: alia præſtat omitti, quàm ſupradictis incommodis inuolui. De aliis verò peccatis ſpectanda eſt qualitas pœnitentis, officia, & negotia, quibus verſatur eſt, & tempus ex quo non fuit confeſſus, & ſecundùm hæc interrogari poteſt de iis, quæ probabiliter credis commiſiſſe. Vt tamen cordatè procedas, ſpectare debes, quid ipſe dicat, & ex eius dictis colliges, quid ſit neceſſariò vel conuenienter interrogandum, vti latius tradunt Nauarr. Henriqu. Suar. Vaſqu. Layman. Ægid. *locis allegatis.* Nullum tamen peccatum ante finitam confeſſionem grauiter ponderabis, aut obiurgabis, ne pœnitens deterritus alia fortè grauiora manifeſtare omittat.

5. Secunda quæſtio: An pœnitenti non ſolùm tacenti peccatum, ſed interrogata neganti, abſolutio impendi debeat. Reſpondeo cum Suar. *diſp. 32. ſect. 3. num. 9.* Layman. *lib. 5. ſumm. tract. 6. cap. 14. circa finem. quæſt. 3.* regulariter ſtandum eſſe dicto pœnitentis potius, quàm aliorum relationi: quia ipſe eſt reus, & teſtis in illo foro, & ſecundùm eius probationem, & allegationem ſententia ferenda eſt. Quod ſi ſacerdos euidenter ſciat, pœnitentem negare peccatum, quod confeſſus non eſt; quod rarò continget; vti poterit notitia, quam habet, vt illum conuincat, modò ſit abſque ſigilli violatione: & ſi adhuc in negatione perſeuerat, neganda eſt abſolutio: quia abſolutio cùm ſit actus ſecretus, & ad bonum pœnitentis relatus, concedi non poteſt ei, quem ſacerdos euidenter cognoſcit eſſe indiſpoſitum. vti docuit Suar. *ſuprà.* & Henriqu. *lib. 6. capit. 10. numer. 6.* Laymann. *libr. 5. ſumm. tract. 6. capit. 14. in fine.*

6. Tertia quæſtio: An tenearis pœnitentem monere, quando per ignorantiam eſt in ſtatu de ſe malo, vel illum aſſumere intendit? Reſpondeo, ſi ignorantia eſt craſſa, & vincibilis, monere omnino illum debere, vt peccati pœniteat: fortè enim monitione, & exhortatione, propoſitum concipiet deſiſtendi à peccato: ſin minus, abſque abſolutione dimittendus eſt, vtpote indiſpoſitus. Sic ex communi ſententia docet Medin. *de confeſſ. quæſt. 19.* Sotus *in 4 diſt. 18. quæſt. 2. art. 4. ad 2.* Sanch. *lib. 2. de matrimon. diſp. 18. num. 2.* Coninch. *diſput. 8.*

de

de pœnitent. dub. 17. *num.* 136. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 13. *quæſt.* 4. *n.* 5.

7. Verùm, ſi ignorantia præſumatur inuincibilis, & mortaliter inculpabilis, diſtinguendum eſt, ſi ex monitione fructum non ſperas conſequi; ſed potiùs times monitione facta in eodem ſtatu pœnitentem perſeueraturum, nullo modo debes monere; ſed abſolutionem vtpote rectè diſpoſito impendere: quia, cùm hæc monitio in bonum pœnitentis dirigatur, eo bono ceſſante, ceſſare debet; quippe pœnitenti ob ſuam malitiam ea monitio nociua eſt, & peccati committendi occaſio: quæ omnia omiſſa monitione vitantur. Atque ita docent aliis relatis, Vaſquez *de pœnitent. quæſt.* 93. *art.* 3. *dub.* 9. Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 4. *num.* 4. Coninch. *dub.* 17. *num.* 137. Layman. *dicto lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 13. *quæſt.* 4. *n.* 5. & colligitur ex Auguſt. relato in cap. *Si quis autem de pœnitent. diſt.* 7. ibi: *Si ſcirem nõ tibi prodeſſe, non te admonerem, non te terrerem.* Et Innocen. III. *in cap. Quia circa. De conſanguinit. & affinit.* vbi diſſimulari præcipitur, ob vitandum ſcandalum cum quibuſdam, qui bona fide matrimonium ſe contraxiſſe putabant, cùm tamen impedimentum occultum haberent.

8. Quòd ſi probabiliter iudices, monitionem profuturam, abſque graui tamen incommodo, & ſine ſcandalo: teneris pœnitentem monere, tum ex charitate, tum ex iuſtitia, ſi Paſtor es. Etenim error ille malum quoddam eſt, & occaſio plura materialia peccata committendi, & ſæpè non leuibus incommodis expoſitum. Remoueri ergo debet, ſi facilè poteſt, vti ex communi ſententia firmant Couar. *l.* 4. 2. *p. ca.* 6. §. 10. *num.* 15. Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 4. *num.* 3. Vaſq. *quæſt.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 17. *num.* 138. Layman. *lib.* 5 *ſum. tract.* 6. *cap.* 13. *qu.* 4. *concl.* 3. Notanter dixi, *abſque graui incommodo, & ſcandalo.* ſæpè enim pœnitens monitioni acquieſcet, & ſtatum de ſe malum vitare conabitur. Sed tot querimoniæ, & lites, aliáque inconuenientia inde timeri poſſunt oritura, vt meritò Confeſſarius diſſimulare debeat, vt benè ſupradicti Doctores notarunt.

9. Duo tamen placet aduertere. Primum: Si de matrimonio contrahendo agatur, & pœnitens ignorantia impedimenti dirimentis laboret, regulariter omninò monendus eſt: tum ob reuerentiam ſacramenti: tum ob inconuenientia, quæ ex matrimonio irrito frequenter oriuntur, & difficilimè reparantur: tum, quia ſæpè poſt matrimonium contractum error, & ignorantia ceſſare ſolet, qua ceſſante expoſitus eſt pœnitens non leui periculo peccandi: tum denique, quia ſemper præſumi debet pœnitens, vel à matrimonio contrahendo receſſurus, vel diſpenſationem impetraturus; ſicuti hæc omnia latiùs notat Sanch. *lib.* 2. *de matr. diſput.* 38. *à num.* 6. At, ſi de matrimonio inualidè contracto agatur, vel de priuatione debiti petendi, ſi eſt caſus, in quo Confeſſarius diſpenſare, vel ab Epiſcopo facilè obtineri diſpenſatio poteſt, plerumque pœnitens monendus eſt; quia, cùm huiuſmodi error, & ignorantia ſit quoddam malum, & occaſio multa peccata materialia committendi, credendum non eſt, pœnitentem ab eo liberari nolle, cùm facilè poſſit, vt benè dixit Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 13. *q.* 4. *n.* 6.

10. Secundum: Si pœnitens dubius ſit de matrimonij valore, vel de poteſtate petendi debitum, vel de obligatione reſtituendi, ſtante eo dubio diſſimulare Confeſſarius non poteſt: quia iam incepit ignorantiam vincibilem habere; ſed neceſſariò obligatur, tum ex charitate, tum ex iuſtitia veritatem pœnitenti manifeſtare, ne eius error, & ignorantia ipſi tribuatur. Sic ex communi ſententia docent Sanch. *lib.* 2. *de matrim. diſp.* 38. *n.* 8. Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 17. *concl.* 8. Layman, *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 13. *q.* 4. *n.* 7.

11. Supereſt dicendum, an eo caſu, quo diſſimulare potes cum pœnitente ignorantia inuincibili laborante, poſſis illum ſtatum conſulere: v. g. laborat inuincibili ignorantia pœnitens impedimenti, quod habet in matrimonio contrahendo, vel contracto? poteríſne conſulere, vt matrimonium contrahat; vel poſt matrimonium contractum, vt debitum petat, vel reddat in iis caſibus, in quibus potes diſſimulare? Item, ſi pœnitens bona aliena inuincibili ignorantia poſſideat, poteríſne conſulere, ne reſtituat, ſicuti potes diſſimulare, cùm non ſperas monitionis fructum?

Reſpondeo, te conſulere poſſe omnem illam actionem, quam pœnitens poſita illa ignorantia omittere abſque peccato non poteſt: ſecùs verò illas actiones, quas liberè poteſt omittere. Vtramque partem docuit Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *dub.* 17. *concl.* 7. & 8. Et probatur: nam actiones, quas pœnitens obligatur exercere, nullam malitiam, etiam materialem, continent; quia hæc eſſe non poteſt, vbi non adeſt libertas materialis actus vitandi, ideóque nihil impedit, quominus cõſuli poſſint. At actiones, quas pœnitens liberè poteſt omittere, eſto ob ignorantiam à malitia formali excuſentur; at materialem continent, cùm de ſe malæ ſint, & liberæ ſint factę. Ex quo fit, in prædictis caſibus te non poſſe conſulere pœnitenti, vt matrimonium contrahat, neque poſt contractum petat debitum, neque poſſidenti aliena bona, ne reſtituat: quia conſuleres actiones, quæ à pœnitente vitari poſſunt, ac proinde ſunt materialiter improbæ, benè tamen conſulere potes, & debes, vt poſt contractum matrimonium debitum reddat: quia redditionem debitam ex ignorantia poſita vitare nequit, ac proinde nec materialiter mala eſt. Conſentiunt in hac poſteriori parte Sanch. & Laym. *loc. alleg.*

12. Quæſtio quarta: Quibus euentibus poſſis, vel tenearis pœnitentem abſoluere, vel inabſolutum dimittere? Pœnitenti ritè peccata fatenti obligaris ſub graui culpa abſolutionem concedere: quia ob confeſſionem factam ius acquiſiuit, ne ei abſolutionis beneficium negetur. E contra peccata abſque debito dolore, vel non integrè pro eius captu fatenti abſolutionem negare debes, vtpote ea indigno, quouſque dolorem concipiat, & integrè fateatur. Sic ex omnium ſententia tradit Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 2. *num.* 2. Coninch. *diſp.* 8. *de pœnit. dub.* 17. *concl.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæſt.* 6. *concl.* 1. Si verò hæreas, nec probabile iudicium de legitima diſpoſitione pœnitentis concipere poſſis, debes pœnitentem interrogare, & eius reſponſioni acquieſcere, dum tibi contrarium non conſtat: quia ipſe eſt ſolus teſtis in illo foro. Sic Suar. Layman. & Coninch. *locis allegatis.* Porrò ſæpè pœnitens ſine vero dolore ad confeſſionem accedit; ſed Confeſſarij monitis, & exhortationibus, quibus & turpitudo peccati, & offenſa Dei, & Inferni pœna repræſentatur, verum dolorẽ concipit. Sæpè integrè non fatetur ob craſſam ignorãtiam, vel malitiam: at interrogationibus Confeſſarij negligentiam purgat, & confeſſionem integram præſtat: ideóque non debes ſtatim hunc pœnitentem indiſpoſitum inabſolutum dimittere, vt legitimè paratus, & cum debita diſpoſitione poſtmodum reuertatur: fortè enim non redibit, vt multi faciunt, ſed charitatis Chriſti memor expedit, ſi tempus ſuppetit, vt, quoad fieri poſſit, illum diſponas; non tamen teneris; ſed potes illum inabſolutum dimittere, vt dolore concepto, & examine legitimo præmiſſo ad confeſſionem redeat. Etenim iudicium confeſſionis ob doloris, vel integritatis culpabilem defectum ritè inceptum non eſt, ac proinde ius pœnitenti de abſolutione ſibi concedenda non eſt acquiſitum: de qua re Bartholom. de Medin. *lib.* 2. *inſtruct. ca.* 6. Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 2. & 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæſt.* 6. Quòd ſi pœnitens inculpabiliter dolorem, vel integritatem confeſſionis omittit, credo, eo renuente, te non poſſe illum inabſolutum dimittere; tametſi poſſis aliquantulum differre: quia eſt iudicium confeſſionis legitimè inceptum, & ius à pœnitente inchoante acquiſitum; ſed obligaris, tum exhortationibus, tum interrogationibus, tum dilatione abſolutionis, defectum ſupplere, ne ſacramentum truncum, & imperfectum relinquatur, néue pœnitenti oneroſum fiat, vt benè inter alios docuerunt Sylueſt. *Confeſſ.* 3. *num.* 14. Nauarr. *in cap. Fratres. n.* 48. *de pœnit. diſt.* 5. Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæſt.* 6. Qualiter autem te debeas gerere cum eo, qui occaſionem peccandi non fugit, latè diximus *tract.* 2. *de peccat. diſp.* 2. *p.* 9. §. 3. *à num.* 15. Neque *ibi* dictis aliquid addendum occurrit. Ea tamen omnia reperio confirmata ab Ægid. de Coninch. *diſp.* 8. *de pœnit. dub.* 17. *concl.* 4. Suar. *diſp.* 32. *ſect.* 2. *n.* 3.

§. III.

De obligationibus poſt Sacramenti adminiſtrationem.

1. *Poſt Sacramentum ſolùm ſupereſt obligatio, ſi malè adminiſtratum eſt.*
2. *Si ob indiſpoſitionem pœnitentis fuit nulla adminiſtratio, & ipſe ignarus eſt defectus, obligaris monere.*
3. *Quid, ſi non habuiſti intentionem abſoluendi, vel non abſoluiſti.*
4. *Quid, ſi caruiſti iuriſdictione.*
5. *Quid, ſi errorem docuiſti.*
6. *Quid, ſi culpabiliter omiſiſti monere de obligatione reſtitutionis, alteriúſue præcepti.*

1. OBligatio nulla ſupereſt, niſi ob malam Sacramenti adminiſtrationem, quæ oriri poteſt, partim ex pœnitente, eò quòd ad ſuſcipiendam abſolutionem indiſpoſitus acceſſit; partim ex Confeſſario, qui iuriſdictione ad abſoluendum caruit, vel errorem conſuluit, vel monitionem debitam omiſit.

2. Si ſacramentum nullum fuit ex defectu pœnitentis, & ipſe nullitatem agnoſcit, nulla alia eſt ſacerdoti obligatio, niſi pœnitere peccati commiſſi. At, ſi pœnitens ignarus eſt, obligatur ſacerdos, tum ex charitate, tum ex iuſtitia, ſi Paſtor eſt, pœnitentem monere, ſperans monitionem profuturam, partim ob diuinum præceptum, quo adſtringitur ad ea peccata ritè confitenda, cuius violationis complex fuit Confeſſarius, abſolutionem indebitè impendens; partim ob damnum ipſius pœnitentis, qui in ſtatu damnationis eſt, cum non fuerint illi peccata remiſſa.

3. Si verò defectus ſe teneat ex parte Confeſſarij, eò quod intentione

intentione caruit abſoluendi pœnitentem, vel oblitus eſt illum abſoluere; ſi pœnitens ab eius conſpectu non receſſit, credo, recta intentione poſſe, & debere abſoluere, tametſi pœnitens nihil de abſolutione ſecundò data cogitauerit: quia pœnitens confeſſionem fecit animo recipiendi veram abſolutionem, in qua voluntate cenſendus eſt perſeuerare, quouſque illam recipiat. Sic Ægid. de Coninch. *diſp. 8. dub.* 17. *conc. 9. num.* 142. Bonac. *diſp. 5. q. 7. punct. 6. n.* 2. Quòd ſi pœnitens à conſpectu Sacerdotis receſſit pro aliquo tempore, ob cuius cauſam timeri poteſt, nouo peccato ſe maculaſſe, nullatenus ei non præmonito, etſi præſenti, noua abſolutio concedenda eſt ob periculum irritandi ſacramentum, & conferendi abſolutionem indiſpoſito: ſed monitus pœnitens de defectu commiſſo, ſi in eadem contritione & voluntate excipiendi abſolutionem affirmat perſiſtere, ei concedi debet: quia ea ſignificatio eſt quædam repetita confeſſio, ob quam abſolutione dignus exiſtit.

4. Ferè idem eſt dicendum, ſi abſolutio nulla fuit ob defectum iuriſdictionis in reſeruata, vel in omnia peccata confeſſa: raro tamen ob huiuſmodi defectum abſolutio nulla eſt, ſi ex parte pœnitentis legitima adeſt diſpoſitio. Etenim vt ex ſupradictis conſtat, ſatis probabile eſt, pœnitentem bona fide peccata aliqua venialia ſimul cum mortalibus ſimplici ſacerdoti confitentem, ſacramentum recipere, & verè abſolutum manere directè à venialibus, indirectè ab aliis; ac proinde cum obligatione detecto errore illa fatendi, ſicuti docuit Sanch. *l. 1. ſum. c. 9. n.* 35. Laym. *l. 5. ſum. tract. 6. c. 10. n. 16. verſ. Ad extremum.* Sed conceſſo, abſolutionem eſſe nullam, vel ſaltem eſſe nullam quoad reſeruata, vt neceſſariò fatendum eſt; debet Confeſſarius, ſi abſque graui incommodo poſſit, monere pœnitentem de defectu, vt obligationi confitendi ſatisfaciat: fortè enim ob non receptam abſolutionem condemnabitur. Sic Nauarr. *c. 26. n.* 14. Coninch. *diſp. 8. de pœnit. dub.* 17. *n.* 143. Suar. *diſp. 32. ſect. 6. n.* 6. Henriq. *l. 4. c. 12. n.* 5. Bonac. *diſp. 5. q. 7. pun. 6. n.* 3. Si Confeſſarius facultatem abſoluendi à reſeruatis obtinuit, facillimo negocio poteſt defectum abſolutionis reparare, procurans, vt pœnitens iterum ſibi confiteatur: quod vno verbo præſtare poteſt, ſi de omnibus peccatis in ea confeſſione manifeſtatis ſe generaliter accuſet, modò confeſſarius illorum, ſaltem in genere, memor ſit, & ſpecialiter recenſeat, ſi quæ poſt illam confeſſionem commiſit, ſicuti notarunt Coninch. Suar. Bonac. *loc. alleg.*

5. Denique ex parte Confeſſarij eſſe poteſt defectus, ſi docuit pœnitentem errorem aliquem, ſcilicet, valere matrimonium, cùm inualidum ſit; non eſſe obligatum reſtituere, cùm ad id teneatur; & ſimilia. Quibus in euentibus certum eſt apud omnes Doctores, Confeſſarium malitioſè procedentem, ſiue Parochus ſit, ſiue delegatus, obligatum eſſe ex charitate, & iuſtitia errorem purgare: quia fuit cauſa malitioſa illius: quo caſu, ſi conſuluit non reſtituere, ipſe obligatur creditori ſatisfacere. Si verò ex ignorantia inuincibili docuit errorem; adhuc obligatur ex charitate, ſi abſque graui incommodo poteſt. Quia lex charitatis exigit, damnum proximi, quoad fieri poſſit, reparare. Eſt autem graue damnum pœnitenti factum ex illa iniqua doctrina: quippe ob illam eſt conſtitutus in ſtatu de ſe malo, & quaſi impotens redditus ab eo deſiſtendi. Ergo, &c. Ex iuſtitia verò Parochus obligatur: quia ei ex officio competit ſibi ſubditos ab erroribus liberare, & veritatis doctrinam docere, non tamen ex hac obligatione creditori debet ſatisfacere: quia non eſt obligatio comparatione creditoris ſed pœnitentis.

6. Quòd ſi pœnitentem obligatum reſtituere cu[illegible]abiliter omiſiſti monere, ob quam omiſſionem non reſtituit, pr[illegible]bilius cenſeo, ſi Confeſſarius delegatus eſt ſola lege charita[illegible] teneri ad monitionem faciendam: quia ſolùm contra religionem, debitamque ſacramenti adminiſtrationem deliquiſti: at ſi Parochus es, lege iuſtitiæ teneris; quia peccaſti contra debitum tui officij, ex vi cuius aſtringeris ſubditos à peccatis & erroribus liberare, & in viam veritatis dirigere. Non tamen teneris creditori reſtituere: quia obligatio Parochi non eſt comparatione creditoris; ſed pœnitentis, & ſubditi, ſicuti in præſenti notat Suar. *diſp. 32. ſect. 6. n.* 9. Vaſq. *de pœnit. quaſt.* 93. *art. 3. dub.* 8. Coninch. *diſp. 8. dub.* 17. *concl. 9. circa finem.* Quoties autem pœnitentem monere debes de defectu in confeſſione commiſſo; expedit, vt ab eo licentiam expoſtules, ne videaris ſigillum violare, vt docet Ægid. de Coninch. *diſp. 8. dub.* 17. *in fine.* Dixi, *ne videaris*, quia probabile eſt, te non eſſe cenſendum ſigilli violatorem, cùm hæc monitio ad perficiendum ſacramentum antea factum dirigatur, & quaſi pars illius ſit. Vnde etiam renuente pœnitente fieri poteſt. Suarez *diſp.* 33. *ſect. 5. n.* 3. Laym. *l. 5. ſum. tract. 6. c. 14. n.* 15.

Ad extremum, ob nullam huius ſacramenti iniquam adminiſtrationem, eſt aliqua pœna ipſo iure impoſita; ſed arbitrio Iudicis pro qualitate criminis ferri debet, vt bene notauit Suar. *d. diſp. 32. ſect.* 7.

PVNCTVM XIX.

De ſigillo confeſſionis.

§. I.

Quid ſit ſigillum, & qualis eius obligatio.

1. *Vnde dicatur ſigillum, & quid ſit.*
2. *Qualiter peccet violans ſigillum.*
3. *Nullo caſu violare licet.*
4. *Etiam ob manifeſtandum proprium peccatum.*
5. *Neque poſt mortem pœnitentis.*
6. *Ex ſola facultate pœnitentis violari ſigillum poteſt.*
7. *Debet eſſe expreſſa, nec ſufficit præſumpta.*
8. *Item, debet eſſe ſpontanea.*
9. *Reuocari poteſt ſemel conceſſa.*
10. *Verbo concedi poteſt, neque eſt ſcriptura neceſſaria.*
11. *Qualiter ſe defendet Sacerdos accuſatus de ſigilli violatione.*
12. *Obligatio ſeruandi ſigillum non admittit leuitatẽ materiæ.*
13. *Nulla ſunt pœna ipſo iure impoſita violantibus ſigillum.*
14. *Quis ſit Iudex huius delicti.*

1. Sigillum eſt obligatio non manifeſtandi ea, quæ in confeſſione cognita ſunt. Deſumpta eſt hæc vox per metaphoram ex ſigillo litterarum, quæ eo durante, nec legi, nec aperiri poſſunt.

2. Ad ſeruandum ſigillum obligat; tum iuſtitia, ne aliena peccata reuelentur, tum fidelitas, ob tacitam promiſſionem non reuelandi, quæ ſub ea conditione dicta, & accepta ſunt, tum religio, ne ſacramenti inſtitutioni aliquo modo derogetur. Quocirca violans ſigillum, & contra fidelitatem, & iuſtitiam, & contra religionem delinquit, ſicuti benè docent Suar. *tom. 4. de pœnitent. diſput. 33. ſect.* 1. Coninch. *diſput. 9. dub. 1. in princ.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib. 6. cap. 1. nu.* 2. *&* 6. Bonac. *diſp. 5. de Sacram. Pœnitent. q. 6. ſect. 5. pun.* 1. *n.* 4. & alij apud ipſos.

3. Hæc obligatio, quatenus ex religione oritur, ita ſtrictiſſima eſt, vt nullo caſu, quantumuis grauiſſimo, ſiue boni conſequendi, ſiue mali vitandi, abſque voluntate pœnitentis ceſſare poſſit, vti ex communi ſententia tradunt Suar. *dicta diſp.* 33. *ſect.* 2. Nauarr. *cap. 8. num.* 2. Layman. *l. 5 ſum. tract. 6. cap.* 14. Fagundez *cap. 1. num.* 7. & colligitur ex cap. *Sacerdos. de pœnitent. diſt.* 6. & cap. *Omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſionib.* Etenim, vt ex perpetuo vſu, & traditione Eccleſiæ conſtat, Chriſtus Dominus hoc ſacramentum inſtituens præcepit, ne ob vllam cauſam ibi cognita manifeſtentur, vt hac ratione Sacramentum, neque odioſum, neque oneroſum redderetur.

4. Hanc doctrinam aliqui Doctores, inter quos eſt Domin. Soto *in 4. diſt.* 18. *quaſt.* 4. *art. 5. verſ. Occurrunt. & lib. de tegendo ſecreto, quaſt. 4. concl.* 3. limitant ne procedat in caſu, quo ſacerdos ſuum peccatum explicare non poſſet abſque manifeſtatione peccati pœnitentis in confeſſione auditi: quia eo caſu duo præcepta concurrunt, & vtrumque diuinum; alterum de integritate confeſſionis; alterum de ſeruando ſigillo. At præceptum de integritate confeſſionis ſtrictiùs videtur obligare, quàm præceptum de ſigillo ſeruando: quia præceptum de integritate confeſſionis in gratiam Sacramenti, & integritatem illius iudicij appoſitum eſt: præceptum verò de ſigillo ſeruando in gratiam pœnitentis. Deinde, quia ſacerdos potiùs videtur obligatus ſuæ ſaluti conſulere, integram faciens confeſſionem, quàm famæ pœnitenti ſecretum ſeruando.

Sed hæc limitatio, vt omninò improbabilis, reiicienda eſt, ſicuti multis relatis reiicit Vaſq. *de pœnit. quaſt.* 43. *art. 4. dub.* 4. Suar. *diſp. 33 ſect. 1. num.* 18. Gutierr. *canon. quaſt. libr. 1. cap.* 11. *n.* 49. *&* 50. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib. 6. cap. 1. nu.* 7. *&* 9. Coninch. *diſp. 9. dub. 1. num.* 21. Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap.* 14. *num.* 13. Nam eſto, obligatio ſigilli in gratiam pœnitentium ſtatuta ſit, cedit tamen maximè in ipſius ſacramenti bonum, ſi omnes ſciant, in nullo caſu, abſque pœnitentis licentia, violari poſſe: quippe eius vſus facilior, & ſuauior redditur.

5. Alij, quorum meminit Couarr. 2. *part. decret. cap.* 8. *§. 11. num.* 9. excipiunt caſum, quo pœnitens mortuus ſit, & illius confeſſionis reuelatio neceſſaria ſit ad impediendum graue malum. Sed, vt rectè ipſe Couarr. notat, hi Doctores audiendi non ſunt, vtpote conſuetudini Eccleſiæ, & communi ſententiæ aduerſantes. Etenim fama æquè in vita, ac poſt mortem pœnitentibus neceſſaria eſt, æquéque deterrerentur homines ab vſu Confeſſionis, ſi ſcirent poſt eorum mortem peccata ad impediendum damnum reuelari poſſe.

6. Quocirca ſolum hæc exceptio admittenda eſt, ſcilicet, ex licentia, & facultate pœnitentis. Nam, cùm in gratiã ipſius

hoc

Digitized by Google

hoc præceptum impoſitum ſit, expediebat eius conſenſu ceſſare. Hac enim via nulla fit pœnitenti iniuria: ſed potiùs commodum, cùm iuxta eius voluntatem ſecreti obligatio metiatur: nec ſacramenti reuerentia læditur, cùm omnes ſciant, ſolùm ex voluntate pœnitentis loqui ſacerdotem poſſe de peccatis in confeſſione auditis. Sic S. Thom. *in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 2.* & *in ſupplem. quæſt. 10. art. 4.* Adrian. *in 4. de confeſſ.* vbi de ſigillo, §. *Sed probabilior.* Nauarr. *ſum. cap. 8. nu. 2.* Vaſq. *diſp. 93. art. 4. dub. 5.* Suar. *diſp. 33. ſect. 5. nu. 6.* Sanch. *lib. 6. moral. cap. 18. num. 43.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib. 6. cap. 1. à num. 14.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 14. nu. 14.* Bonac. *diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. à nu. 9.* contra Scotum *in 4. diſt. 21. quæſt. 2. §. Ad argum.* Durand. *quæſt. 4. art. 3.* Maior. *quæſt. 3. argum. 3.* Alenſ. *p. 4. quæſt. 78. membr. 2. art. 3.* exiſtimantes, cuiuſlibet particularis licentiam inſufficientem eſſe, ſicuti non ſufficit, vt Clericus ad ſeculare iudicium trahatur. ſed eſt longè diuerſa ratio. Nam, vt rectè Coninch. *diſp. 9. dub. 1. num. 22.* hoc præceptum in gratiam priuatorum latum eſt: at priuilegium Clericorum non in illorum gratiam, ſed in gratiam, & reuerentiam Eccleſiaſtici Ordinis, & ſtatus conceſſum eſt.

7. Hæc tamen licentia debet eſſe expreſſa, & formalis, nec ſufficit præſumpta: & meritò, ne aliquando contra voluntatem pœnitentis eius confeſſio reueletur: quod ſine dubio ſæpè contingeret, putans Confeſſarius gratam eſſe pœnitenti eam reuelationem, cùm tamen ingrata ſit. Atque ita docent Nauarr. *in cap. Sacerdos, de pœnitent. diſt. 6. num. 151.* Couarru. *2. p. decretal. cap. 8. num. 11.* Suar. *de pœnitent. diſp. 33. ſect. 5. n. 14.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib. 6. c. 1. num. 14.* Laymann. *lib. 5. ſumm. tract. 6. cap. 14. nu. 14.* Coninch. *diſp. 9. de pœnitent. dub. 1. n. 23.* contra Altiſiodorem. *libr. 4. tract. 6. cap. 3. q. 7.*

8. Deinde debet eſſe ſpontanea, & libera. Nam vi, dolo, & metu extorta cenſenda eſt, ac ſi conceſſa non eſſet, tum ob reuerentiam ſacramenti, tum ne foueantur iniuriæ, tum vt pœnitens ſecurus ſit de ſecreto. Atque ita docent Nauarr. *dicto cap. Sacerdos. num. 158. & in ſumm. cap. 8. num. 15.* Suar. *ſect. 5. n. 14.* Fagund. *cap. 1. num. 20.* Graffis *lib. 1. deciſ. cap. 23. num. 15.* Quòd ſi obiicias: Sæpè pœnitens obligatur peccatum ſuum aperire ad impediendum damnum graue innocentis: poterit ergo tunc à Confeſſario cogi, vt licentiam concedat. Reſpondeo, nullatenus hanc coactionem eſſe permittendam. Nam, ſi hęc obligatio pœnitenti incumbit, antequàm ei abſolutionem concedas, negare vtique debes abſolutionem, ſi firmiter non proponat obligationi ſatisfacere: ſi verò poſt datam abſolutionem ea obligatio noſcatur, petita licentia monendus eſt pœnitens, & rogandus, vt concedat: ſi renuat, diſſimulandum eſt: præſtat enim ſigilli inuiolabilis obſeruatio cuicunque damno, quod violatione ſigilli vitari poterat. Ægidius de Coninch. *diſputat. 8. dub. 1. num. 24.* Layman. *lib. 5. tract. 6. cap. 14. num. 14.*

9. Præterea ſemel conceſſa licentia reuocari ad libitum poteſt; quia eius vſus pendet ex voluntate concedentis. Vnde non licet Sacerdoti, neque in perſonis, neque in tempore, neque in aliqua circunſtantia excedere modum in licentia præſcriptum, vti benè notauit Nauarr. *dicto cap. Sacerdos. num. 127. & 154.* Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap. 23. num. 2.* Suar. *de pœnit. diſp. 33. ſect. 5. num. 7.* Fagundez *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib. 6. cap. 1. num. 18.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. c. 14. n. 15.*

10. Sed qualiter hæc licentia concedi debet, ne ſacerdos violator ſigilli præſumatur? Aldret. *lib. 2. de religioſa diſcipl. c. 19. §. 1. n. 6.* affirmat in ſcriptis concedi debere: aliàs accuſatus ſacerdos de violatione ſigilli non valebit ſe defendere. Fateor, in caſu graui hoc expedire: ſed plerumque nec neceſſarium eſt, neque expediens. Et quidem ad valorem licentiæ conueniunt omnes, ſcripturam neceſſariam non eſſe, ſed verbo tenus concedi poſſe. Ad defenſionem item ſacerdotis accuſati ſcriptura non requiritur: ſolius enim ſacerdotis teſtimonio aſſerentis ſibi à pœnitente conceſſam eſſe licentiam, creditur, & pœnitenti incumbit onus probandi contrariũ, vt rectè docuit Decius *cap. 1. de exceptionib. n. 27.* Lapus *alleg. 94.* Capua *lib. 1. deciſ. c. 23. n. 16.* Henriq. *lib. 6. de pœnitent. cap. 19. nu. 10.* Quod difficillimè facere poteſt, cùm hæc conceſſio ſecreta omninò eſſe ſoleat; ex alia parte non expedit regulariter in ſcriptis licentiam à pœnitente expoſtulare: quia ei oneroſum eſſet, & periculo publicationis maioris expoſitum, vt benè notauit Suar. *diſp. 33. ſect. 3. n. 14.* Capua *lib. 1. deciſ. cap. 23. n. 15.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib. 6. cap. 1. n. 23.*

11. Quòd ſi ſacerdos, vt ab accuſatione violati ſigilli ſe defendat, aſſerat, aliunde quàm ex confeſſione rem agnouiſſe, tenetur exceptionem probare, eiúſque probationi ſtãdum eſt, tametſi accuſator contrarium probauerit; tum ne præſumatur delictum præcipuè in Iudice; tum ob reuerentiam ſacramenti, ne cenſeatur offenſum violatione ſigilli. Atque ita docent Suar. *ſect. 8. n. vlt.* Maſcard. *de prob. concl. 1286.* Aldret. *li. 2. de relig. diſ. §. 1. n. 7.* Ant. Gabr. *tit. de teſtib. concl. 2. n. 28.* ſacerdoti autem accuſato de violatione ſigilli nullo modo expedit deſiſtere à via ſe defendendi, quòd ex licentia pœnitentis factum ſit: quippe eſt via ſecurior, cùm in aduerſarium transferatur onus probandi contrarium, quod vix facere poteſt. Hoc tamen crederem intelligendum eſſe, quando reuelatio ſigilli in bonum pœnitentis, vel alterius ceſſit abſque læſione honoris, & famæ. Nam, ſi reuelatio ſigilli in damnum pœnitentis, vel alterius ceſſit; Confeſſario incumbit onus probandi ex licentia pœnitentis factum eſſe: quippe præſumi non poteſt pœnitens voluiſſe, quod ſibi nociuum erat, vt optimè notat Bernard. Diaz *pract. cap. 109.* Suar. *diſp. 33. ſect. vlt. n. 4.* Verùm, ſi licentiam fuiſſe conceſſam probare non potueris, & electa via, quòd aliunde quàm ex notitia confeſſionis peccatum reuelatum agnouerit, ſi probationi ſuccumbat, non pœna ordinaria, ſed arbitraria puniendus eſt, vti docuerunt Nauarr. *in dicto cap. Sacerdos. n. 161.* Farinac. *praxi quæſt. 51. à n. 95.* Menoch. *lib. 1. de præſumpt. q. 89. n. 26.* Suarez *de pœnitent. diſp. 33. ſect. 8. in fine.* Fagund. *de ſecundo Eccleſiæ præcept. lib. 6. c. 1. circa finem. n. 24.*

12. Qualitas obligationis ſeruandi ſigilli ita grauis eſt, vt leuitatem materiæ non admittat. Nam eſto verum ſit, quod reuelatur, & pœnitenti non noceat, ſacramentum ipſum, in cuius reuerentiam ſigillum præcipitur, grauiſſimè offenditur cuiuſcunque peccati manifeſtatione, ſicuti ex communi ſententia docent Nauarr. *cap. Sacerdos. n. 39.* Suar. *diſp. 33. ſect. 1. n. 12. & ſect. 3. n. 2.* Henriq. *lib. 6. c. 19. n. 3.* Coninch. *diſp. 9. dub. 1. n. 24.* Bonac. *diſp. 5. q. 6. ſect. 5. pun. 1. circa finem*, aduerſùs Ledeſm. *2. p. 4. q. 11. art. 1. cap. 5.* aſſerentem, reuelationem venialis peccati leue peccatum eſſe.

13. Pœnæ violantibus ſigillum nullæ ſunt ipſo iure impoſitæ. Nam pœna depoſitionis, & perpetua in Monaſterium detruſio, quarum fit mentio in cap. *Sacerdos de pœnit. diſt. 6.* & cap. *Omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſion.* non ipſo iure latæ ſunt, ſed ferendæ.

14. Iudex huius delicti non eſt ſanctæ inquiſitionis tribunal, niſi delictum hæreſi mixtum fuerit: ſed eſt prælatus Eccleſiaſticus, cui accuſatus ſacerdos ſubiicitur, vt relato Molfeſio *tract. 7. cap. 23. à num. 68.* notauit Bonac. *diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. pun. 1. in fine.*

§. II.

Ex qua confeſſione, & ad quæ ſacrum ſigillum extendatur.

1. *Obligatio ſigilli ex cõfeſſione facta ſacerdoti, ſaltem exiſtimato, animo, & intentione recipiendi abſolutionem naſcitur,*
2. *Si alia intentione accedat pœnitens, non obligaris ſacro ſigillo.*
3. *Extenditur obligatio ad peccata in confeſſione audita, & quàtenus ibi cognita ſunt.*
4. *Expenduntur in particulari, quæ cadant ſub ſigillum.*
5. *Complicis peccatum, aliáſque circunſtantias, quæ non ſunt materia confeſſionis, licèt pro declaratione materiæ dicta ſint, aliqui cenſent ſub ſigillo comprehendi.*
6. *Verius eſt oppoſitum.*

1. OBligatio ſigilli ſeruandi ſolùm naſcitur ex confeſſione facta ſacerdoti, ſaltem exiſtimato, intentione recipiendi abſolutionem. Quia eſt confeſſio homini facta, quatenus Iudex eſt in hoc ſacramentali foro. Atque ita docet D. Thomas communiter receptus *in 4. diſt. 21. qu. 1.* Dixi, *Sacerdoti:* quia ex confeſſione facta laïco, vel Clerico inferiori ſic cognito, hæc obligatio naſci non poteſt: quia non fit iudici à Chriſto deſignato, & benè notarunt Suar. *diſp. 33. ſect. 2. num. 2.* Vaſq. *quæſt. 93. art. 4. dub. 2. nu. 6.* Coninch. *diſp. 9. dub. 1. n. 4. & 5.* Bonac. *diſp. 5. q. 6. ſect. 5. p. 2.* Dixi, *exiſtimato:* quia ſaltẽ ex intentione pœnitentis confeſſio ſacramentalis eſt: quod videtur ſufficiens, vt ſigilli confeſſionem induat, ſicuti docuit Scotus *in 4. diſt. 17. q. 1.* & *diſt. 18. qu. 4. art. 5. concl. 5.* Suar. *ſect. 2. num. 5.* Vaſq. alios referens *num. 4.* Layman. *lib. 5. ſum. tr. 6. ca. 14. n. 16. verſ. Inter.* Coninch. *diſp. 9. dub. 1. n. 8.* Bonac. *diſp. 5. de pœnit. q. 6. ſect. 5. punct. 2. n. 2.* Quod à fortiori procedit, ſi confeſſio facta fuerit ſacerdoti iuriſdictione carenti, vti notant prædicti Doctores. Dixi, *intentione recipiendi abſolutionem;* tametſi de facto ob indiſpoſitionem non receperit: quia eſſe abſolutioni indiſpoſitum non impedit obligationem ſigilli, ex omnium ſententia, teſte Suarez *diſputat. 33. ſect. 2. num. 8.* eò quod non impediat intentionem recipiendi abſolutionem, ſi capax extiterit; ſin minùs exhortationibus diſponatur, vt dignus abſolutione fiat.

2. Verùm, ſi alia intentione, quàm recipiendi abſolutionem ſacerdoti peccatum fateris; tametſi inde obligatio ſecreti naturalis oriatur non tamen ſacrilegij: quia ea confeſſio, etiam ex intentione pœnitentis, non eſt ſacramentalis, cùm ad ſacramentum conficiendum non dirigatur. Vnde, ſi gratia ſolùm petendi conſilij ad ſacerdotem acceſſeris, petieríſq; vt ſub ſigillo confeſſionis dicenda recipiat; non obinde ipſe ſigillo obligatur. Sic poſt alios antiquiores: quos refert Nauarr. *ſum. cap. 18. num. 53.* Sanch. *lib. 3. de matr. diſp. 13. num. 6.* Suarez *diſp. 33. ſect. 2. num. 7.* Vaſq. *quæſt. 93. art. 4. dub. 2. in fine* Layman.

Digitized by Google

lib.5.ſum.tract.6.cap.14.num.2.verſ.Ex his.Bonac.diſp.5.quæſt. 6.ſect.5. pun.2. num.3. Quod à fortiori procedit, ſi peccatum manifeſtaſti, non animo impetrandi abſolutionem, ſed Confeſſorem decipiendi, vel ad malum inducendi, tametſi contritum verbis exprimeres: quia illa non eſt confeſſio, ſed deceptio, & ſacrilega ſimulatio, ſicuti notarunt Suar. dicta ſect.2. num.7. Vaſq. dub.3.n.8. & dub.10.n.5. Henriq. lib.9. cap.19 & 21. Coninch. diſp.9.dub.1.num.7. Bonac.diſp.5.queſt.6.ſect.5.p.2.num.5.

3. Hoc ſacrum ſigillum extenditur ad peccata in confeſſione audita, & quatenus ibi cognita ſunt. Notanter dixi *quatenus ibi cognita ſunt*: neque enim ob confeſſionem impediri debet Confeſſarius notitia peccati aliunde accepta vti vt benè tradunt Supplemen.S.Thom.quæſt.11. art.5. Valen. t.4. diſp.7. quæſt.13.p.4. Coninch.diſp.9.dub.1.concl.2. n.9. Layman. lib.5. ſumm.tract.6.cap.14.num.3.Bonac.diſp.5. de pœnitent.quæſt.6. ſect.5.p.2.num.9. Vnde, ſi extra confeſſionem noueris, Petrum res tuas furatum eſſe, poteris, non obſtante confeſſione facta, eum de latrocinio accuſare. Si autem latrocinij notitiam ante confeſſionem habuiſti, & accuſare decreuiſti, expediret omninò, ne illius confeſſionem exciperes, ſed alteri Sacerdoti confitendum remitteres, ne accuſatione poſt confeſſionem factam inſtituta ſuſpicionem violati ſigilli gigneres. Ad idem eſt, ſi vſurarij, vel concubinarij publici confeſſionem excepiſſes, & inabſolutum remitteres, poſſes à Communione repellere non ob indiſpoſitionem in confeſſione cognitam, ſed ob non exhibitam ſatisfactionem, & ſcandalum non ſublatum. Ob quam cauſam etiam à ſacro conuiuio repellendus eſſet, etiamſi ei abſolutionem conceſsiſſes; quia in iis non vteris ſcientia per confeſsionem comparata, ſed aliunde acquiſita. Sic aliis relatis docent Suar. diſp.33. ſect.3. n.7. Vaſq. quæſt.93. art.4. dub.7. Coninch. diſp.9. dub.1.concl.2. Laym. lib.5. ſum. tract.6.cap.14.n.3. Cauendum tamen maximè eſt, vt benè prædicti Doctores monent, ne propter notitiam ex confeſsione acceptam aliquid amplius, vel certiùs affirmetur, aliàs violaretur ſigillum.

4. Igitur cadunt ſub ſigillum primò peccata mortalia, etiam in genere: non enim tibi licet ſignificare, pœnitentem peccatum mortale commiſiſſe: quia per ſe eſt occaſio infamiæ, & ſacramentum exoſum reddit. Sic omnes Doctores, teſte Coninch.diſp.9.dub.1.n.10. Secundò, ſub ſigillo continentur peccata quantumuis publica, ſi aliunde ea noueris: quia dum ex confeſsione noſti, ſigillata eſt ea notitia, vt benè Coninch. n. 12. Tertiò, ſub ſigillo ſeruari debent peccata abſque vllo dolore confeſſa, quinimò quæ committenda narrantur, ſi ex intentione ſe diſponendi ad abſolutionem mediis ſacerdotis exhortationibus dicta fuerunt: quia ea confeſsio iniqui propoſiti ſaltem ex intentione ſacramentalis extitit: atque ita aduerſus Innocent. & Abbat. in c. Omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſion. in fine. & Alenſ.4. p.q.78. membr.2. art.2. Syl-ueſt. verbo, Confeſſio, 3.q.5. docuerunt Maior. in 4. diſt. 21. q.3. argum.4. Adrian. in 4. de confeſſ §. His præmiſſis. Layman. lib.4. ſum.tract.6.cap.14.n.5. Suar.diſp.33.ſect.2.n.8. Coninch.diſp.9. dub.1.n.3. Bonac.diſp.5.q.6. ſect.5.p.2. num.7. Quartò, ſigillum comprehendit omnia peccata venialia in ſpecie: quia hæc, vel alia peccata pœnitentem commiſiſſe, & confeſsioni detuliſſe non eſt per ſe cognitum, vt rectè dixit Coninch. diſp.9.de pœnit. dub.1.n.10.

5. Solùm eſt difficultas, an ſub ſigillum cadant complicis peccata, aliæque circunſtantiæ, quæ ad explicandum peccatum narratæ ſunt: v.g. vt homicidium à te factum explicares, narraſti, Petrum tibi ſocium fuiſſe, quod dicere neceſſarium non erat. Item, declaraſti, te fuiſſe ad ſacros Ordines promotum, cùm eſſes illegitimus, vel procuraſſe, vt Petrus illegitimus promoueretur. Item, te iactaſti de generis nobilitate, vel conſuluiſti alteri iactationem, falsò tamen. Dubium ergo eſt, an complicis peccatum, aliique naturales defectus ita ſub ſigillo debeant contineri, vt ob nullam cauſam manifeſtari poſſint. Et quidem contineri ſub ſecreto naturali ſtrictiùs obligante, quàm ſi extra confeſsionem cognita eſſent ob reuerentiam ſacramenti, omnes Doctores firmant: ſicuti etiam aſſerunt, ſi ex eorum manifeſtatione, aliqua, etſi leuis ſuſpicio audientibus daretur, omninò ſub ſigillo inuiolabili celanda eſſe. At ſecluſo hoc periculo negant Ledeſm.2.p. 4.q.10.art.2.conc. 2. & Vaſq.q 91.art.4.dub.3.n.3. prædicta ſub ſacro ſigillo contineri: quia non ſunt materia confeſsionis: at ſacri ſigilli materia eſſe non poteſt, quæ materia confeſsionis non eſt, neque ad abſolutionem dirigitur. Ergo, &c.

6. Sed placet communem ſententiam ſequi, nempe, ea omnia, quæ ad peccati confeſsi explicationem aliquo modo conduxerunt, quæque perſonam infamant, ſeu dehoneſtāt ſub ſigillo contineri: ſecùs verò, quæ nullo modo ad cōfeſsionem attinent, ſed incidenter dicta fuerunt. Sic tradit in 4. diſt.18. q.4.art.5.concl.3. Nauarr.cap.Sacerdos.de pœnit.diſt.6. num.51. Suar.diſp.33.ſect.3.n.5. Valen.t.4.diſp.1.q.13.pun.3. Laym. lib.5. ſum.tract.6.cap.14.n.4. Coninch.diſp.9.de pœnitent.dub.1.n.13. Bonac.diſp.5.de pœnit.q.6.ſect.5.pun.2. n.10. Ratio eſt: quia licèt prædicta non ſint materia confeſſionis, conducunt tamen, ſaltem ex opinione pœnitentis, ad materiæ explicationem. Debent ergo ſub ſacro ſigillo ſeruari, aliàs odioſa redderetur confeſſio, ſi ſcirent pœnitentes, prædicta diuulgari in aliquo caſu poſſe, mallèntque ſæpè eorum peccata reuelari, quàm eos defectus, & circunſtantias. Quando autem ea, quæ in confeſſione manifeſtantur, ad explicationem peccatorum dicta non fuerunt, nulla ſupereſt cauſa, ob quam ſub ſigillo confeſſionis contineri debeant.

§. III.

Qualiter ſacrum ſigillum ſeruandum ſit.

1. *Nec verbis, nec ſignis manifeſtanda eſt confeſſio.*
2. *Si plurium confeſſiones excipiens dicas de aliquibus venialia tantùm confeſſos eſſe, violas ſigillum.*
3. *Item, ſi aſſeras, pœnitentem non abſoluiſſe, nulla cauſa expreſſa.*
4. *An tenearis dare ſchedulam, & teſtimonium de confeſſione.*
5. *Quid de quodam vſu Eccleſiæ Compoſtellanæ.*
6. *Si de publico vſurario, latrone, &c. affirmes, confeſſum eſſe ſua latrocinia, violas ſigillum.*
7. *Item, loqui de peccatis cum his, qui norunt.*
8. *Aliquando ex ſola manifeſtatione confeſſionis talibus circunſtantiis facta, violatur ſigillum.*
9. *Reuelare peccata venialia in ſpecie eſt contra ſigillum.*
10. *Quid de narratione peccatorum in genere, nulla perſona nominata.*
11. *Grauiſſimum eſt in prædicta narratione periculum violandi ſigillum.*
12. *Qualiter monendus eſt Gubernator ciuitatis de graui damno reipublicæ in confeſſione cognito.*
13. *Qualiter reſpondere debes Iudici interroganti de auditis in confeſſione.*
14. *Non potes cum pœnitente loqui, abſque eius facultate de auditis in confeſſione.*
15. *Si apprehendas errorem commiſſum, potes, & debes. Firmant plures. Verius eſt oppoſitum.*
16. *Ex licentia pœnitentis complex corrigi poteſt.*
17. *Nequis notitia confeſſionis vti ad actiones, quas pro libito omittere non potes.*
18. *Ad actiones externas, quæ in pœnitentis damnum non cedunt, benè poteris ea notitia vti.*
19. *Plures affirmant, te ea notitia vti poſſe ad priuationem ſuffragij, beneficij, &c. ſi abſque ſuſpicione peccati fieri poſſit.*
20. *Verius eſt nullo modo licere.*
21. *Satisfit contrariis.*

1. Recepta eſt omnium ſententia confeſſionem ſic debere eſſe ſigillo munitam, vt nec verbis, nec factis directè, vel indirectè manifeſtes. Habetur cap. *Omnis vtriuſque ſexus. de pœnitent. & remiſſ.* ibi, *verbo, vel ſigno, vel alio modo aliquatenus prodat peccatorem.* Vt ergo conſtet, quando hæc manifeſtatio, ſeu violatio ſigilli contingat, quando non, placet frequentiores caſus referre.

2. Primò cenſeo, te ſigillum violare, ſi plurium confeſſiones excipiens, dicas de aliquibus, tantùm venialia peccata faſſos eſſe: tacitè enim denotas, reliquos mortalia habuiſſe. Excipe, niſi ſpecialis aliqua ratio hoc dicendi ſubeſſet, ſicuti notant Nauar. cap. 8. num.3. & 9. Vaſq. plures referens q.93. art.4.dub.3.num.1. & 2. Suar.diſp.33.ſect.3.n.9. Coninch. diſp.9. dub.1.n 13. Ad idem eſt, ſi audita duorum, vel trium confeſſione, vnum ſpecialiter commendes, niſi ſpecialis aliqua cauſa ſubſit huius commendationis; periculum non leue eſt violandi ſigillum: indicas enim, alios commendatione dignos non eſſe. Sic Nauarr.cap.8.n.4. Valen.diſp.7.q.13.p.3. Laym. aliis relatis lib.5.ſum.tract.6.cap.14.n.7.in fine. Bonac.diſp.5.q.6.ſect. 5 p.4.n.2. Secundò, violabis ſigillum, ſi dicas, pœnitentem non eſſe confeſſum peccatum, quod fecit: quia reuelas defectum integritatis, quem pœnitens in confeſſione commiſit. Laym. lib.5.ſum.tract.6.cap.14.n.6.verſ.Simile.

3. Tertiò, ſigilli violatores, ſi aſſeras, pœnitentem non abſoluiſſe: nam eſto ob varias cauſas negari abſolutio poſſit; regulariter ob indiſpoſitionem pœnitentis negatur, ac proinde negata abſolutione, abſque cauſæ expreſſione, ſiniſtra de pœnitente ſuſpicio concipitur, quod ex notitia confeſſionis illicitum eſt. Sic docent Suar. diſp.33. ſect.3. n.7. & ſect.6. n.1. Vaſq.q.93.art.4.dub.10.n.9. Bonac.diſp.5.q.6.ſect.5. pun.4.n.6. Laym.lib.5.ſum.tract.6.cap.14 n 8. Coninch. diſp.5.dub.1.n.14. aduerſùs Caiet. verbo, Confeſſio neceſſaria. §. Quintum. Secùs eſſe, ſi exprimeres cauſam non conceſſæ abſolutionis, quæque in pœnitentis iniuriam non cedit, vt quia confeſſio ob ſuperueniens impedimentum perfici non potuit; vel, quia nullum peccatum pœnitens confeſſus eſt: quia in iis ſolùm manifeſtas, pœnitentem confeſſum non eſſe, ſicuti docuit Suarez diſp.33.ſect.6 n.2.

4. Ex quo fit, ſi pœnitens teſtimonium, ſeu ſchedulam Confeſſoris expoſtulauerit, vt eius Parocho, vel hero, vel aliis

P conſter

conſtet, præcepto confeſſionis ſatisfeciſſe, nullatenus potes ei ſchedulam denegare, tametſi non abſolueris: quia tacitè eius indiſpoſitionem, & impœnitentiam declarares, vel ſaltem illius ſuſpicionem gigneres: vti docent optimè Medin. *l.* 1. *Inſtruct.cap.*4. *caſu* 5. Henriq. *lib.*6.*c.*22.*n.*3. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib.*6. *cap.*4. *in fine.* Coninch. *diſp.*9. *dub.*1. *n.*14. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.*6.*c.*14.*n.*8. Quamuis contrarium ſentiat Bonac. *diſp.*5. *de pœnitent. q.*6. *ſect.*5.*p.*4.*n.*7.

5. Quocirca approbare non poſſum vſum, quem in Compoſtellana Eccleſia Canonicus Cardinalis maior ſtabilire præſumit, ne vllus Confeſſarius ſchedulas confeſſionis peregrinis concedat, eò quod ipſe teſtimoniales litteras, tum confeſſionis, tum Communionis tribuat. Nam eſto, ipſi competat has litteras teſtimoniales tribuere, cùm ipſæ, quod attinet ad ſacramentum Confeſſionis: ex ſola relatione Confeſſarij concedi poſſit, ſi pœnitens iis contentus non ſit, ſed Confeſſarij teſtimonium exigit, non videtur à Confeſſario negari poſſe: quia petit, quod ſibi vtile eſt, & ſecundùm communem Eccleſiæ vſum debitum. Et licèt, ſpectato iuris rigore, hoc teſtimonium non deberetur à Confeſſario concedi, ſi ipſe Confeſſarius ante auditam confeſſionem omnibus pœnitentibus declararet, ſe confeſſiones excepturum, ea conditione, ad dandum teſtimonium obligari poſſet, quia ea conditione poſita cedunt pœnitentes iuri, quod habent teſtimonium exigendi. At nullatenus expedit hic quaſi contractus, præcipuè cùm fiat, ne Cardinali maiori lucrum, quod ex teſtimonialibus acquirit, diminuatur. Relinquendi ergo ſunt Confeſſarij, vt ſuas ſchedulas, ſeu teſtimonia pœnitentibus exigentibus gratis concedant. Dixi *teſtimonium confeſſionis concedendum eſſe pœnitenti, tametſi inabſolutum dimiſeris*: quia in eo teſtimonio cùm non ſit de abſolutione, ſed de confeſſione, quæ facta eſt, tametſi iniquè, nullum adeſt mendacium. Quòd verò ipſe pœnitens eo teſtimonio abutatur, vt ad ſacram Euchariſtiam permittatur accedere, ſibi tribuendum eſt, non Confeſſario, qui ſuo muneri ſatisfecit, vt benè notauit Layman. *lib.*5. *ſum. tract.*6. *cap.*14.*n.*8.

6. Quartò, ſi de publico vſurario, latrone, concubinario, diceres tibi confeſſum eſſe ſua latrocinia, fornicationes, &c. magna animi contritione, non eſt dubium, ſigillum eſſe violatum, ſi aliunde, quàm ex confeſſione, ea peccata tibi nota non erant: nam eſto publica fuerint, & audientibus manifeſta, tu autem aliunde, quàm ex confeſſione non noueras. Tenetis ergo ſub ſigillo ſeruare, aliàs ſæpè ob imprudentiam, & ignorantiam præſumeres dubia, & occulta, certa & publica eſſe, & vt talia euulgares, quod ſine dubio eſt grauiſſimum inconueniens. Atque ita docent Nauarr. *dicto c. Sacerdos. n.*62. & 66. Caiet. *verbo, Confeſſio neceſſaria, condit.*3. Suar. *diſp.*33. *ſect.*3.*n.*8. Henriq. *lib.*6.*c.*20.*n.*4. Coninch. *diſp.*9.*dub.* 1. *n.*17. Layman. *lib* 5. *ſum. tract.*6. *c.*14. *n.*9. Vaſq. *q.*93. *art.*4. *dub.*6. Idem exiſtimo dicendum, ſi ex ſola fama, Iudicíſque ſententia agnouiſſes, alium eſſe latronem, vel vſurarium, aut concubinarium, aſſereres ſpecialiter latrocinia, & vſuras tibi confeſſa eſſe, quia tuo dicto, quantum ex te eſt, eius peccata certiora reddis, ſicuti benè tradunt Nauarr. *cap.*8. *n.* 10. Suar. Vaſq. Coninch. *locis citatis.* Secùs crederem, ſi in genere affirmares, Petrum magna animi contritione ſua peccata tibi confeſſum eſſe: quia ex vi huius dicti, neque mortale peccatum commiſiſſe Petrum declaras, neque aliquid affirmas, ex quo ei infamia euenire poſſit, ſed potiùs illius laudabilem animum, rectámque diſpoſitionem explicas, vt rectè Ioan. Medin. *Cod. de confeſſ. qu.* 47. *poſt princ. aliàs* 51. *de his, quæ à Confeſſore celanda ſunt.* Coninch. *diſp.*9.*dub.*4.*n.*53.

7. Quintò, violares ſigillum, ſi de peccatis tibi confeſſis ſermonem haberes cum iis, qui ea rectè norunt, ſi tibi aliunde, quàm ex confeſſione, nota non erant: nam, quatenus ex te illa locutio procedit, manifeſtat, quæ omninò celanda ſunt. Præterquàm, quòd ingratum eſt pœnitenti eius peccata in memoriam reuocari, & in conuerſationem adduci, vt notauit Layman. *lib.*5. *ſum. tract.*6. *c.*14.*n.* 9. Ob quam cauſam crederem tibi ab eo ſermone abſtinendum eſſe, tametſi ea peccata aliunde, quàm ex confeſſione nouiſſes.

8. Sextò, quamuis ſigillum plerumque non violes, aſſerens, aliquem tibi confeſſum eſſe, aliquando tamen id affirmare potes vt ex circunſtantiis ſuſpicionem ingeras, caſum reſeruatum, vel aliam grauem culpam confeſſum fuiſſe: quo caſu ſigillum indirectè violas ſicuti aduertit Suar. *diſp.*33. *ſect.* 3. *num.*9.

9. Septimò, etſi affirmare de pœnitente, peccata venialia fuiſſe confeſſum, nulla ſit ſigilli violatio: quia tacitis in ſpecie peccatis ſolùm manifeſtas pœnitentem eſſe confeſſum, ſiquidem confeſſio abſque peccato ſaltem veniali eſſe non poteſt. At, ſi diceres, pœnitentem minutiſsimis ſuis peccatis tibi moleſtum eſſe, vel aliis narrationibus ſuperfluis caput obtundere, veriùs credo, te ſigillum violaturum, non, quia peccatum aliquod manifeſtas; ſed, quia manifeſtas pœnitentis naturalem defectum, ſcilicet, ſcrupuloſum, & impertinentem eſſe: qui tamen defectus, vtpote ex peccatorum confeſſione cognitus, ſub ſecreto confeſſionis ſeruari debebat. Atque ita docent Coninch. *diſp.*9. *de pœnit. dub.*1.*n.*11. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.*6.*c.*14. *n.*6. contra Nauarr. *cap.*8.*n.*12.

10. Octauò, tametſi nulla ſit violatio ſigilli, ſi in genere nulla nominata perſona Confeſſor narret peccata grauia ſibi confeſſa, ex qua narratione nec leuis ſuſpicio committentium haberi poſſit, quippe ea narratione nulli ſit iniuria, neque in vllius grauamen redit, vt benè docuit Syluest. *verb. Confeſſor.*3. *q.*5. Nauarr. *c.*8.*n.*15. & *in c. Sacerdos. de pœn. diſt.*6.*n.*47. Conſultiſsimum tamen eſt, ab ea locutione abſtinere, præcipuè coram multis, & aliquibus circunſtantiis expreſsis; partim, quia rudes præſumunt, ſigillum eſſe violatum; partim, quia ſagaces inde in ſuſpicionem committentium venire poſſunt, vt rectè aduertit Nauar. *dicto c. Sacerdos. n.*81. Henriq. *lib.*6. *c.* 21.*n.*6. Coninch. *dub.*1. *n.*16. Laym. *c.*14.*n.*10. Quod à fortiori procedit, ſi aliqualiter perſonas ſcelera committentium exprimeres: vt, ſi diceres: Plura adulteria audiui ab eo, cuius confeſsionem primò excepi: facilè enim inueſtigari poteſt, quinam fuit, præcipuè cùm aliquando primò tibi confeſſum potuiſti nominare, vt benè ex Medin. notauit Laym. *ſuprà.*

11. Hinc fit, grauiſſimum periculum eſſe violandi ſigilli, ſi in aliquo oppido, & fortè non amplo, vbi paulò antè confeſſiones excepiſti affirmas plura peccata grauia committi, plures confeſſiones generales ex neceſſitate excepiſſe. Etenim ex tali dicto illa Communitas non leuiter infamatur, cuius infamia in pœnitentes, tanquàm illius membra, deriuatur: & qui de aliquibus ſiniſtram conceperant opinionem ob tale delictum, in ea firmantur. Atque ita docent S. Anton. 3. *p. tit.*17. *c.*22. §. 3. Nauarr. *c. Sacerdos. n.*54. & *cap.*8.*n.*16. Henriq. *lib.* 6. *cap.*21. *num* 6. Coninch. *diſp.*9. *dub.*1.*n.*16. Layman. *lib.*5. *ſum. tract.*6.*c.*14.*n.*10. Bonac. *diſp.*5.*q.*6.*ſect.*5.*p.* 4.*n.*3. Et hæc efficaciùs vigent, ſi de aliqua exigua Communitate, & alioqui religioſa dicantur, Collegio, ſcilicet, Religioſorúmque Conuentu: in his enim credit Ægidius de Coninch. ſigillum violari. Expedit ergo, ab his omnibus abſtinere.

12. Nonò, tametſi licitum ſit cognita conſpiratione de ciuitate prodenda, vel occiſione innocentis intentata, monere Gubernatorem, vt inuigilet, & innocentem, vt ſe cuſtodiat, ſi abſit periculum, ne ex tali narratione rei comprehendantur, vel aliqualiter agnoſcantur, ſumma tamen prudentia, & circunſpectione faciendum eſt, ne id periculum ſubſit: nam ſæpè ea notitia accepta conſpiratores inueſtigantur, & tandem comprehenduntur: ideóque expedit omninò, ſi fieri poteſt ex licentia pœnitentis, eam monitionem fieri. Atque ita docent Henriquez *lib.*6.*c.*22.*n.*2. & 3. Ægidius de Coninch. *diſp.*9. *de pœnitent. dub.*1.*n.*17. & 18. Laym. *c.*14.*n.*11.

13. Decimò, ſi à Iudice rogeris de peccato in confeſſione audito, affirmare debes, etiam cum iuramento, te nihil ſcire, ſubintelligendo, vt reuelare poſſis, ſicuti ex communi ſententia firmant Nauarr. *c.*8.*n.*19. Valen. *qu.*13.*p.*4. Henriq. *lib.*6. *c.*19.*n.*7. Vaſq. *q.*93. *art.*4. *dub.*13.*n.*8. Suar. *diſp.*33. *ſect.* 6. *à n.*6. Ægid. *diſp.*9. *dub.*1. *in fin.* Laym. *lib.*5. *ſum. tr.*6.*c.*14.*n.*12. Bonac. *diſp.*5.*q.*6. *ſect.*5.*p.*4.*n.*31. Quinimò, ſi iniquè peccatum manifeſtares, aſſerunt, pluribus relatis Couar. 2. *p. decr. c.*8. *n.* 9. & 10. Fag. *l.*6. *de* 2. *Eccleſ. præc. c.*1.*n.*8. tuum dictum, vtpote contra iuris ordinem extortum, nullius conſiderationis eſſe nullamque fidem facere. Quod ſi à iudice, vel à priuata perſona rogatus fueris, an pœnitens confeſſus ſit peccatum aliquod notorium, & publicum; nequaquam id affirmare, nec negare debes, vt benè notauit Ægid. *diſp. de pœnitent. dub.*1. *in fin.* Nam, ſi affirmas, confeſſum eſſe, auges peccati commiſſi certitudinem: ſi negas ingeris audientibus ſuſpicionem non fuiſſe pœnitentem integrè confeſſum. Deinde nunquam licitum tibi eſt, aliquem abſque abſolutione dimiſſum affirmare abſoluiſſe; quia in nullo ſenſu ea propoſitio affirmatiua, vera eſſe poteſt: neque etiam è contra aſſerere licet, negatã fuiſſe abſolutionem: quia, vt *ſuperius* dixi, ſiniſtra opinio de pœnitente firmaretur: ſed his iniquis interrogationibus reſpondere debes, te tuo officio functum eſſe: expeditque, vt interrogantem obiurges, etiamſi ſuperior ſit, quòd ſimilia interrogare audeat, cùm confeſſionis ſigillum ob nullam cauſam violari poſſit.

14. Supereſt triplex quæſtio. Prima, an violes ſigillum, ſi cum pœnitente loquaris de peccatis, aliíſque circunſtantiis ex ſola notitia confeſſionis cognitis? Si ex licentia expreſſa pœnitentis id fiat, licitum eſt. Cenſetur autem pœnitens licentiam expreſsè concedere, ſi ipſe priùs loqui incipiat, vt docuerunt Suar. Laym. & Bonac. ſtatim referendi. At facultate à pœnitente non conceſſa, illicitum per ſe eſt, quia ſigillum non ſolùm obligat audita in confeſſione tegere, ſed ne ob illa pœnitens exprobretur, aut pudore afficiatur, ſicuti tradit Suar. *diſp.*33. *ſect.*5. *in princ.* & Bonac. *diſp.*5.*q.*6. *ſect.*5. *qu.*4.*n.*8. & 11. Laym. *l.*5. *ſum. tract.*6.*c.*14. *n.*9. *fin.* tametſi contrarium videatur ſentire Vaſq. *q.*93. *art.*4. *dub.*10. *num.* 9. cum Ioan. Med. *q. de his quæ à Confeſſ. celanda ſunt. verſ. Inde vltrà.*

15. Solùm eſt dubium, ſi deprehendas errorem commiſiſſe in confeſſione, an poſſis pœnitentem monere, ſi ipſe neget facultatẽ loquendi de auditis. Suar. *diſp.*33. *ſect.*5.*n.*3. Laym. *dicto c.*14.*n.*15. affirmãt, & ſatis probabiliter, te poſſe, imò etiam debere: quia ea locutio non cenſetur eſſe extra confeſſionem

ſed

Digitized by Google

ſed intra, cùm ad præteritam confeſſionem perficiendam dirigatur, ideoque pœnitens videtur irrationabiliter inuitus. Sed verius oppoſitum cenſeo cum Victor *ſum. de confeſſ. num. 195.* Man. Rodrig *ſum. cap. 55. conc. 22. n. 25.* Philiarch. *de offic. Sacerd. l. 2. 2. p. c. 26. §. ſi Sacerdos* Soto *de tegendo ſecreto, dub. 4. in fine.* Sanch. *l. 3. de matrim. diſp. 16. n. 3. & n. 15.* Fagundez *de 2. Eccleſ. præcep. l. 6. c. 4. n. 33.* Quia ea locutio eſſet tacita peccati exprobratio, neque vllo modo cum confeſſione præcedenti coniuncta: nam eſto fiat ad illius defectum reparandum, ea reparatio diſtincta eſt à confeſſione, & contra voluntatem pœnitentis. Et addunt, neque improbabiliter Sanch. *num. 16.* & Tolet. *l. 3. ſum. cap. 16. num. 4.* & Fagund. *n. 32.* ſe non credere, teneri confeſſorem petere licentiam à pœnitente, vt eum moneat de peccato, quod vult admittere; ſed tantùm in confeſſione teneri eam monitionem præſtare. Nam vt tradunt D. Thom. *in 4. diſt. 21. q. 3. art. 1. n. 20.* Syluest. *Confeſſio, 3. q. 14.* ex auditis in confeſſione non arctatur Confeſſor ad aliquid faciendum, vel omittendum, vel remedium adhibendum extra illam: ea enim notitia eſt ad ſolum pœnitentiæ forum. Præterquam quòd multi pœnitentes ægrè ferent, eam licentiam peti, & peccati confeſſi memoriam refricari: vellent enim peccata omninò memoria excidiſſe.

16. Quæſtio ſecunda, an violetur ſigillum corrigendo complicem? Conſtat ex *ſuperiùs* dictis violari, ſi abſque licentia expreſſa pœnitentis fiat. At ea conceſſa non deſunt, qui id affirment, vt videre eſt in Palud. *in 4. diſt. 21. q. 3. art. 2. conc. 2.* Soto *diſt. 18. q. 2. art. 6. ad 4.* Angel. *verbo, Confeſſio, 1. §. 3.* Roſel. *ibi, §. 6.* Banues *2. 2. q. 33. in fine.* Mouentur primò: quia inordinatum videtur, vti notitia confeſſionis ad externas actiones à Sacramento diſtinctas. Secundò, non poteſt eſſe efficax hæc notitia ad correctionem: partim, quia corrigendus negare poteſt delictum, & ei eſt fides adhibenda æquè ac pœnitenti; partim, quia ad denunciationem procedi non poteſt, vtpote quæ publicitatem delicti requirit. Cùm ergo correctio ad denunciationem dirigatur, & denunciatio fieri non poſſit, & correctio ceſſare debet.

Cæterum omnino dicendum eſt, ex licentia pœnitentis licitum eſſe complicem corrigere, eiuſque ſpirituale bonum procurare, quando alia via obtineri non poteſt. Sic multis relatis firmat Suar. *diſp. 33. ſect. 4. à num. 4.* ea præcipuè ratione: quia hæc correctio non eſt contra ſigillum, cùm fiat ex facultate pœnitentis, in cuius gratiam, & fauorem peccata confeſſa ſecretò ſeruanda ſunt. Neque eſt contra reuerentiam debitam ſacramento confeſſionis, vti notitia ibi comparata in bonum ſpirituale alterius. Vnde enim hæc indecentia oriri poteſt? Neque item eſt medium inutile, ſed potius eſt efficax, ad correctionem faciendam: nam, quòd corrigendus negare poſſit delictum, non obeſt, aliàs nunquam liceret ex ſola relatione ſocij criminis complicem corrigere, contra Auguſt. relatum *in cap. Si peccauerit. 2. quæſt. 1.* præterquam quòd plerumque id non contingit. Neque denique eſt verum, non poſſe ad denunciationem procedi, ſi pœnitens licentiam tribuat: poteſt vtique ad denunciationem paternam, qua ſuperior, vt pater, conſilio, & exhortatione corrigere ſubditum poſſit, non tamen ad denunciationem iudicialem, quia hæc eſſe non poteſt dum delictum occultum eſt.

17. Quæſtio tertia, & grauiſſima, an vti poſſis notitia à confeſſione excepta ad exteriores actiones regulandas? Quando actiones eius conditionis ſunt, vt pro libito confeſſoris non poſſint omitti, ſed neceſſariò adhibenda eſt cauſa, ſicuti contingit in miniſtratione publica Euchariſtiæ, Ordinis, Matrimonij, conſtans, eſt omnium ſententia, ſi hæ petitæ denegentur pœnitenti ob notitiam ex confeſſione comparatam, violari ſigillum. Etenim ex hac denegatione oritur rationabilis ſuſpicio alicuius indignitatis, & peccati confeſſi manifeſta exprobratio, ſicuti bene expendit Vaſq. *q. 93. art. 3. dub. 8.* & habetur *c. Si Sacerdos. de officio Ordinar. c. fin. 6. q. 2. c. Cùm non ab homine. de ſentent. excommunicat.*

Hinc fit non poſſe à confeſſario iniungi pœnitentiam, quæ aliis ſuſpicionem ingerat, vel alicuius grauis peccati in genere, vel alicuius leuis in ſpecie: quia eſſet tacita ſigilli violatio. Deinde fit, non poſſe pœnitenti, vel alteri inſidias parari, vt in peccato comprehendatur: quia hæ ſine probatione in foro externo parari non poſſunt. Etenim inſidiarum paratio eſt quædam peccati punitio, & reprehenſio, & ſemper denotat malum aliquod velle perpetrare inſidiatum: ac proinde eſt manifeſta peccati confeſſi reuelatio, vel exprobratio. Atque ita docent tanquam certum Coninch. *diſput. 9. dub. 4. n. 60.*

18. Verùm, ſi loquamur de actionibus, quæ pro libito confeſſarij exerceri poſſunt: adhuc diſtinguendum eſt, ſi nullatenus cedunt in pœnitentis damnum, vel peccati confeſſi ſuſpicionem, exerceri optimè poſſunt, non obſtante ſigilli obligatione, vti docuit latè Sanch. *l. 3. de matr. diſp. 16. à n. 4.* Quocirca poteris conſulere virum doctum in re dubia, ſine periculo cognitionis perſonæ. Deinde potes ex confeſſione vnius complicem examinare, abſque eo, quòd ipſe intelligat, vnde mouearis ad interrogandum. Præterea poteris rem propriam diligentius cuſtodire. Item ſi noſti ex confeſſione Pauli, tibi Petrum parare inſidias, poteris non exire domo; tametſi aliàs exiturus eſſes: & ſi cognoſcas tibi præparatũ venenum, poteris non ſuſcipere: quia ex huiuſmodi actionibus non reuelas Petro Pauli peccatum; ſed ſolùm denotas Petro Paulum tibi confeſſum eſſe, quod non eſt ſigilli violatio; vt rectè notauit Adrian. *in 4. de confeſſ.* vbi de ſigillo circa tertium principale. *verſ. ad quintum* Sylu. *verb. Confeſſio, 3. q. 19.* Henriq. *l. 6. c. 14. n. 5.* Coninc. *diſp. 9. dub. 4. n. 54.* Suar. *diſp. 33. ſect. 7. n. 9.* Laym. *l. 5. ſum. tract. 6. c. 14. n. 20. q. 1.* Bonac. *diſp. 5. q. 6. ſect. 5. pun. 4. n. 27.* tametſi contrà ſentiant Nauarr. *c. Sacerdos de pœnit. diſt. 6. n. 133.* Sotus *in 4. diſt. 18 q. 4. art. 5. poſt medium.*

Neque ab hac fuga, & defenſione impediri potes, tametſi Petrus inde ad occidendum Paulum moueatur: quia non teneris, etſi laudabiliter poſſes, alienam vitam propriæ tuæ vitæ iactura defendere, vt bene notauit Laymann. & Coninch. *locis allegatis.* Neque ob hanc cauſam Sacramentum redditur per ſe odioſum, vt inquit Bonac. *ſuprà, numer. 29.* ſed ad ſummum illud Sacramentum in tali occaſione factum; quod vtpote rarum & extraordinarium ſpectari non debet. Ad idem eſt, ſi ſcias, aliquem noctu è Monaſterio egredi: poteris illum locum quæſito colore obſeruare. Item, ſi ſcias, ſubditum aliquo in loco peccare, poteris per te, vel alium frequenter locum illum viſitare: quia eſt quædam debita cuſtodia, modò ex his actionibus nulla criminoſi ſuſpicio oriatur. Neque obeſt, quod ipſe criminoſus præſumat hæc fieri ob notitiam confeſſionis: nam cùm in illius commodum, & ſpiritualem vtilitatem cedant, cenſeri non debent peccati confeſſi exprobratio, ſicuti cenſentur inſidiæ: & docet Suar. *dicta diſp. 33. ſect. 7. n. 9.* Ægid. *diſp. 9. dub. 4. n. 68.* inclinat Laym. *l. 5. ſum tr. 6. c. 4. q. 2. circa finem.*

19. Si verò actiones in damnum, ſaltem temporale, pœnitentis cedant, quales ſunt priuatio officij, prohibitio frequentis è domo egreſſus, remouere à loco, negatio ſecreti ad prælaturam ſuffragij, impeditio Matrimonij, Ordinis, & ſimilium, allegata alia cauſa; Doctores diuiſi ſunt. Nam Nauar. *cap. Sacerdos de pœnitent. diſt. 6. artic. 1. num. 10. ad 1. & 2.* Sotus *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 5. ad finem.* Henriq. *l. 6. de pœnitent. cap. 23. n. 3.* inclinat Suarez *diſp. 33. ſect. 7. ad finem. & tom. 4. de relig. tract. 10. l. 8. cap. 5. à num. 12. & ſeqq.* Gutierr. *de matrim. cap. 61. num. 10.* Vaſq. *quæſt. 93. artic. 4. dub. 8. num. 5.* & alij innumeri relati à Sanch *l. 3. de matrimon. diſp. 16. numer. 2.* affirmant liceret, quando ex ſupradictis: actionibus nulla videntibus ſuſpicio ingeritur peccati confeſsi. Mouentur primò: quia Sacerdos, ex vi ſigilli ſolùm aſtringitur, vt confeſsionem tegat taliter, quòd nec pœnitenti, neque aliis occaſionem tribuat malè de pœnitentibus ſuſpicandi. At ex vi prædictarum actionum, neque pœnitenti, neque aliis malam ſuſpicionem ingerit, cùm ſint actiones, quæ ob alias infinitas cauſas abſque vlla culpa pœnitentis fieri à Sacerdote poſſunt. Ergo. Quòd verò pœnitens ſuſpicetur, ob confeſsionem eas actiones à ſuperiore fieri, non obeſt, quin ſuperior eas exercere poſsit: quia ea ſuſpicio non ex ipſis actionibus, quæ indifferentes ſunt, vt ex hac, velle illa cauſa fiant; ſed ex diſcurſu pœnitentis oritur, quem non videtur confeſſor obligatus impedire. Secundò, ſuperior ante confeſsionem factam ius habebat remouendi ſubditum ab officio, & loco, negandi ſuffragium. Ergo etiam poſt confeſsionem factam hoc ius retinere debet. Non enim confeſsio excepta iuri ſuperioris præiudicare debet, ſicuti non præiudicat notitiæ aliunde, quàm ex confeſsione exceptæ. Tertiò; ſæpe pœnitenti officium, quod exercet, & locus, in quo habitat, occaſio eſt delinquendi, obligaturque, pro ſuæ conſcientiæ ſecuritate, ea ſi fieri poteſt, deſerere. Ergo ſuperior remouens à tali officio, & loco pœnitentem, nullam illi iniuriam, ſeu incommoditatem infert. Quartò, ad huiuſmodi finem videtur reſeruatio caſuum ſtatuta, vt ſuperiores ſecuriùs poſſent bono ſpirituali ſuorum ſubditorum conſulere. Neque decretum Clement. VIII. de caſibus reſeruatis huic doctrinæ aduerſatur. Nam ipſe *in §. 7.* inquit: *Tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm confeſſarij, qui poſtea ad ſuperioris gradum fuerint promoti, caueant diligentiſſimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtãtur.* Quæ verba non eſt dubium præceptiua eſſe tum ex modo, quo referuntur; tum quia ſtatim ſubiungitur: *Atque ita per quoſcunque Regularium Superiores, quicunque illi ſint, fieri mandauit.* Non, inquam, hoc decretum obſtat: quia aſſerere poſſumus, ibi ſolùm præcipi, & commendari, quòd aliàs iure diuino commendatum eſt de obſeruatione ſigilli; ne, ſcilicet, vllus ſuperior ad exteriorem gubernationem vtatur notitia ex confeſsione excepta, quæ ex ſe ſuſpicionem confeſsi peccati ingerat. Deinde notanda ſunt verba, *ad exteriorem gubernationem*, quibus, vt expendit Suar. *to. 2. de relig. tract. 10. l. 8. cap. 5. n. 12.* indicatur, non prohiberi vſum notitiæ ex confeſsione exceptæ, ad interiorem gubernationem, & pœnitentis ſpiritualem profectum.

20. Nihilominus verius exiſtimo, nullomodo licere vti notitia confeſsionis, pœnitente non conſentiente ad prædictas

Digitized by Google

dictas actiones exercendas, ſcilicet, ad remouendum ſubditum de officio, & loco, negandúmque ſecretò ſacramentum, ſuffragium, & ſimilia; tametſi nullus alius, præter pœnitentem, ſuſpicetur ob confeſſionem fieri. Sic pluribus relatis firmat Sanch. *lib.* 3. *de matrim. diſput.* 16. *num* 3. Coninch. *diſp.* 9. *dub.* 4. *nu.* 6. *&* 69. Martin. Delirio *libr.* 6. *diſquiſit. mag. ſect.* 2. Bonac. *diſputat.* 5. *quæſt.* 6. *ſect.* 5. *part* 4. *à numer.* 14. *& ſeqq.* Laymann. *libr.* 5. *ſumm. tract.* 6. *capit.* 14. *quæſt.* 2. *numer.* 22. Cui ſententiæ fauere intendit Clemens VIII. *in ſupradicto decreto.* Si enim ſolùm vellet obſeruari, quod aliàs iure diuino certum eſt obſeruari debere, non verbis præceptiuis vpote ſuperfluis; ſed commendatitiis vteretur. Cùm ergo Clemens ſpeciale præceptum tulerit, ne Regulares ſuperiores notitia ex confeſſione accepta vterentur ad exteriorem gubernationem, manifeſtè indicauit prohibere voluiſſe illum vſum, qui aliàs ſub opinione poſitus erat, licere. Quod in Societate expreſsè conſtat ex inſtruct. 5. & cap. 21. Ordinat. communium: ibi enim R. N. P. Claudius Aquauiua ioquit: *Tametſi non deſunt Doctores, qui ſentiant, ſaluo ſacramentalis confeſſionis ſigillo, iuſtis de cauſis licere nonnunquam Confeſſario, cùm id fieri poteſt ſine vlla reuelata confeſſionis ſuſpicione, vti extra confeſſionem notitia per confeſſionem habita: tamen, quia hæc doctrina, & eam exigit in tanta re circunſpectionem, quam ſeruare perdifficile ſit, & interim poſſet aliquando retardare ſubditorum libertatem, quàm huius fori ſanctitas, & noſtra Societatis inſtitutum requirunt in ſe ipſis, rebúſque ſuis Confeſſario aperiendis; idcircò viſum nobis eſt in Domino ſtatuere, ſicut & ſeuerè ſtatuimus pro reuerentia, qua ſemper Societas noſtra coluit huius Sacramenti inuiolabile ſigillum, & libertatem, vt omnes ſuperiores diligenter caueant, ne vel ipſi, vel noſtrorum aliquis ſupradictam doctrinam vſquam introducant, neque illam publicè, aut priuatim doceant, neque ea vtantur vllo modo, (niſi fortè de pœnitentis licentia:) ſed ita prorſus in omnibus caſibus noſtris ſe gerant Confeſſarij, ac ſi in confeſſione nihil penitus audiuiſſent, ſibique perſuadeant, vt humanarum rerum regimen ab hoc ſacramento longiſſimè diſtat, ita debere nullatenus ab eo pendere.* Hæc Claudius. Ratio concluſionis præcipua eſt: quia ex ſigillo obligatur Confeſſarius, vt non ſolùm aliis; ſed nec pœnitenti abſque eius licentia peccata obiiciat, exprobret, aut in memoriam reducat. At, ſi ſumpta occaſione confeſſionis pœnitem remouet ab officio, & loco, in quo antea erat, vel officium, & locum procuratum, & petitum denegat, ſatis cenſetur peccatum confeſſum obiicere: ſiquidem præſtat pœnitenti ſufficiens fundamentum ſuſpicandi, ob confeſſionem prædicta fieri. Ergo, &c. Deinde hoc vſu (ſi licitus eſſet) arcerentur homines à peccatis manifeſtandis, timentes, ne ob eorum manifeſtationem priuandi eſſent commoditatibus, & honoribus, quos haberent redderetúrque confeſsio nimis odioſa. Adde, quòd caſuum reſeruatio humanæ fragilitati intolerabilis eſſet: quomodo enim Clericus ſuo Epiſcopo auderet peccatum fateri, ex cuius manifeſtatione cognoſcit, poſſe, ſibi Ordines, & beneficia denegari? Item, eſſet inutilis: non enim cum graui ſuo detrimento obligari poteſt ſubditus peccata Prælato manifeſtare, ob quorum manifeſtationem probabiliter timet à beneficiorum, & officiorum conſecutione remouendum eſſe, ſicuti latiùs proſequitur Coninch. *diſp.* 9. *dub.* 4. *à n.* 64.

2. Neque rationes in contrarium vrgent. Prima, & ſecunda ex probatione noſtræ concluſionis ſolutæ ſunt. Fateor namque, Confeſſarium illas actiones pro ſuo rationabili arbitrio exercere poſſe: nego tamen, vnquam exercere potuiſſe ob notitiam ex confeſsione acceptam, neque in illis circunſtantiis, quibus præbere pœnitenti poſsit occaſionem ſuſpicandi ob confeſsionem fieri. Ad tertiam concedo, ſæpè pœnitentem obligatum eſſe officium, & locum deſerere: at, ſi obligationi renuit voluntariè acquieſcere, nequit ſuperior ob confeſsionis notitiam ad illius executionem compellere: ſed potiùs ſe gerere debet, ac ſi nihil in confeſsione audiuiſſet. Ad quartum nego, ad huiuſmodi regimen caſuum reſeruationem eſſe ſtatutam: etenim reſeruatio caſuum introducta eſt, vt grauiores cauſæ à doctioribus, & prudentioribus iudicentur, & pœnitentes ab ipſis ſecuriorem medicinam, & peccatorum remedium in foro ſacramentali accipiant, & ex difficultate impetrandæ abſolutionis grauitatem peccatorum agnoſcant, eáque fugiát, Non autem introducta eſt ad exteriorem gubernationem, quæ à Sacramento Pœnitentiæ nullatenus pendere debet.

§. IV.

Qui teneantur confeſſionis ſigillo.

1. *Statuitur regula certiſſima.*
2. *Confeſſarius, dum ex ſola confeſſione peccata nouit, tenetur.*
3. *Interpres neceſſarius tenetur.*
4. *Adſtantes ſine quorum notitia fieri confeſſio non potuit, eadem obligatione adſtringuntur.*
5. *Qui præter voluntatem pœnitentis caſu, vel ex malitia confeſſionem audierunt.*
6. *Item ille, cui ſacerdos iniuſtè confeſſionem manifeſtauit.*
7. *Conſiliarius ex communi ſententia videtur teneri.*
8. *Sed oppoſitum verius eſt.*
9. *Adſtantes abſque neceſſitate non obligantur.*
10. *Neque ſuperior, cui petitur facultas pro caſuum reſeruatorum abſolutione.*
11. *Neque inuentor chartæ, in qua ſcripta ſunt peccata tenetur, tametſi eam Sacerdos amiſiſſet.*
12. *Ob ſigilli reuelationem nequeunt Magiſtratus inquirere.*
13. *Pœnitens non obligatur ad ſigillum.*
14. *Qualiter obligati ſigillo teneantur ſubire punitionem, ſi violent.*

1. Regula certiſſima eſt, omnes illos, qui ex confeſſione ſacramentali peccata neceſſariò iuſtè, vel iniuſtè agnouerunt, teneri obligatione ſigilli: aliàs Chriſtus Dominus non ſatis pœnitentibus conſuluiſſet, ſi obligationem ſigilli nō imponeret confeſſioni vtcunque exceptæ, redderetúrque confeſſio odioſa, & facilè homines ab illius vſu auerterentur. Sic D. Th. *in* 4. *diſt.* 21. *qu.* 3. *art.* 1. *q.* 3. Scotus *diſt.* 17. *q.* 1. & *diſt.* 21. *q.* 2. Adrian. *in* 4. *de confeſſ. q. de ſigillo.* §. *Secunda p.* Syluest. *verbo Confeſſio,* 3. *q.* 1. Ioan. Medin. *q.* 46. Nauar. *cap.* 8 *n.* 4. & *in cap. Sacerdos. de pœnit. diſt.* 6. *n.* 42. Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 4. Coninch. *diſp.* 9. *dub.* 3. Laym. *lib.* 5. *ſum. tr.* 6. *cap.* 14. *n.* 16. Bonac. *diſp.* 5. *q.* 6. *ſect.* 5. *p.* 3. Vaſq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 1. *& ſeqq.*

2. Primò igitur tenetur ſigillum ſeruare Confeſſarius, dum ſolùm ex confeſſione peccata nouit. Quod non ſolùm verum eſt de Confeſſario legitimo, ſed etiam de eo, qui à pœnitente exiſtimatur: quia ſaltem ex intentione pœnitentis confeſſio ei facta ſacramentalis fuit. Sic Vaſq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 2. *n* 6. Coninch *diſp.* 9 *dub.* 3. *n.* 35. *iuncto dub.* 1. *n.* 8. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 14. *n.* 16. *verſ. Inter.*

3. Secundò, tenetur eodem ſigillo, tametſi minùs principaliter, interpres, qui neceſſarius fuit, vt pœnitens peccata Cōfeſſario manifeſtaret: nam eſto pœnitens obligatus non fuerit confeſſionem per interpretem facere, obligatus tamen fuit ad illam faciendā, vt à peccatis directè abſolueretur. At Chriſtus Dominus obligationem ſigilli impoſuit confeſsioni, quæ ad abſolutionem directam à peccatis neceſſaria eſt, & ſine qua integrè pœnitens confiteri non poteſt, aliàs non eſſet pœnitenti ſatis conſultum. Ergo. Sic alios referentes docent Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 4. *n.* 4. Vaſq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 2. *n.* 2. Coninch. *diſp.* 9. *de ſigillo, dub.* 3. *n.* 35. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 14. *n.* 16. *verſ. Secundò.* Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 6. *ſect.* 5. *p.* 3. *n.* 5. tametſi contrarium ſentiat Caiet. *verbo, Confeſſio, condit.* 11.

4. Tertiò, ob eandem rationem adſtringuntur adſtantes, ſine quorum notitia confeſſio fieri non poteſt, vt in communi naufragio, vel peſte contingit. Etenim omnes illi notitiam peccati ex confeſsione ſacramentali, qua talis eſt, accipiunt: obligari ergo debent ad ſigillum Confeſsioni ſacramentali annexum. Atque ita docent Adrian. *in* 4. *de confeſſ. q. de ſigill.* §. *Secunda pars.* Vaſq. *q.* 91. *art.* 4. *dub.* 2. *n.* 3. Coninch. *diſp.* 9. *dub.* 3. *n.* 35. *&* 46. Laym. *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 14. *verſ. Tertiò.* Bonac. *diſp.* 5. *de pœnitent. quæſt.* 6. *ſect.* 5. *p.* 3. *num.* 6. Suar. *diſput.* 33. *ſect.* 4. *num.* 7.

5. Quartò, ſigillo obligantur, qui præter voluntatem pœnitentis, caſu, vel ex malitia confeſsionem audierunt: quia notitiam ex confeſsione, quatenus neceſſaria fuit ad abſolutionem obtinendam, exceperunt. Aliàs ſi huiuſmodi confeſsioni Chriſtus Dominus ſigilli obligationem non impoſuiſſet, ſæpe pœnitentes nequirent ſua peccata ſecurè, & abſque periculo reuelationis fateri, confeſsionémque onerosam, & exoſam haberent, vt benè tradunt Adrian. Vaſq. Layman. Coninch. Bonac. & Suar. *ſuprà.*

6. Quintò, adſtringit communis ſententia ſigilli obligatione eum, cui ſacerdos iniuſtè confeſsionem manifeſtauit: quia ea manifeſtatio eſt odioſa, tum ſacramento, tum pœnitenti. Non igitur ex illa comparari ius reuelationis poteſt. Præterea, ſi ſigilli obligatione prædictus non aſtringeretur, ſed ſolùm naturali ſecreto, poſſet, & ſepè deberet peccatum ſic cognitum Magiſtratibus denunciare: ipsíque poſsint delinquentem punire: quod in grauiſsimum ſacramenti, & pœnitentium detrimentum cederet, vt benè, aliis relatis docent Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 4. *n.* 8. Vaſq. *q.* 93. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 10. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 14. *nu.* 17. *verſ. Quartò.* Coninch. *diſp.* 9. *dub.* 3. *num.* 36. Bonac. *diſp.* 5. *quæſt.* 6. *ſect.* 5. *p.* 3. *num.* 4. Tametſi contrarium ſentiat Ioann. Medin. *Cod. de confeſſ. qu.* 45. *de iis, qui confeſſionem celare tenentur.* propterea, quòd audiens non acceperit notitiam ex cōfeſsione ſacramentali, cui eſt obligatio ſigilli annexa; ſed ex iniuſta, & ſacrilega reuelatione, cui Chriſtus Dominus eam obligationem non impoſuit. Sed dicendum eſt, ſufficere ad hanc obligationem, quòd ſaltem mediatè ex confeſsione ea notitia excepta ſit, abſq; vllo alio medio legitimo: quippe ea reuelatio, vpote contra ordinē iuris facta, reputari debet, ac ſi facta non eſſet, ac proinde cenſeri debet

moraliter

moraliter ea notitia ex confeſſione ſacramentali procedere: præcipuè cùm pœnitens ea conditione Confeſſario ſua peccata manifeſtauerit, vt ſigillo perpetuò contineantur; ſub qua conditione ad tertium, cui pœnitente inuito ſunt reuelata, tranſire cenſenda ſunt, ne ſacramentum odioſum reddatur.

7. Sextò, docent communiter Doctores, teſte Suar. *diſp. 33. ſect. 4. n. 6.* Nauarr. *cap. 8. num. 4.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 14. n. 18.* Bonac. *diſp. 5. de pœnit. q. 6. ſect. 5. part. 3. num. 4.* conſiliarium, cui ſacerdos ex licentia pœnitentis, gratia petendi conſilij, confeſſionem manifeſtauit, ſigilli obligatione teneri: quia eam notitiam accipit, vt Confeſſarium inſtruat, qualiter ſacramentum miniſtrare debet: eſt igitur pœnitenti pro abſolutione obtinenda neceſſaria. Debet ergo ſub obligatione ſigilli comprehendi.

8. Sed oppoſitum verius exiſtimo cum Vaſq. *quæſt. 93. art. 4. dub. 2. numer. 10.* Coninch. *diſp. 9. de pœnitent. dub. 5. num. 50.* Hieron. Onuphrio *de ſigillo confeſſ. ſect. 3. quæſt. vn. dub. 6. verſ. Reſpondeo ſecundò.* Peſantio *in addit. ad 3. part. quæſt. 11. diſp. 3. ad finem*, & aliis. Conſiliarius etenim non accepit illam notitiam à confeſſione ſigillata, ſed à manifeſtatione Confeſſoris, nomine ipſius pœnitentis: at, ſi pœnitens per ſe ipſum conſiliarium conſuleret, conſiliarius ſigilli obligatione non teneretur, vt *ſuperiùs* dixi; quia ea manifeſtatio non eſt ſacramentalis confeſſio, vtpote quæ ad abſolutionem obtinendam à conſiliario non dirigitur. Ergo neque etiam teneri poteſt ex manifeſtatione Confeſſoris, qui pœnitentis inſtrumentum eſt. Item, ea manifeſtatio non ex confeſſione ortum habet; ſed ex facultate data à pœnitente: ergo non poteſt obligare ſub ſigillo. Præterea, ea manifeſtatio non eſt pœnitenti neceſſaria, vt peccatorum abſolutionem directam obtinere poſſit: nam Confeſſarius eum abſoluere poteſt ex eo præciſè, quod ipſe proponat, per ſe, vel per alium, virum doctum conſulturum, eiúſque conſilio adhæſurum. Non igitur ea notitia ſub ſigillum cadere poteſt, cùm ad confeſſionem neceſſaria non ſit. Denique vix vnquam neceſſarium eſt ad conſilium petendum perſonam pœnitentis ſignificare, Ergo, ſi ex facultate ipſius pœnitentis ſignificata ſit, conqueri non poteſt, quòd ſub ſigillum non contineatur. Satis enim Chriſtus Dominus, tum ſacramento, tum pœnitentibus prouidit ſub inuiolabili ſigillo comprehendens eam notitiam, quæ pro abſolutione obtinenda neceſſaria fuerit.

9. Ex his infero primò, ſi pœnitens coram aliis ob maiorem ſui confuſionem abſque vlla neceſsitate confiteatur, prædictos adſtantes obligatione ſolùm naturalis ſecreti teneri. Non enim ipſi ex confeſsione ſacramentali formaliter notitiam accipiunt: nam illa confeſsio, quatenus ad ipſos dirigitur, ſacramentalis non eſt, tametſi ſacramentalis ſit, quatenus ſacerdoti refertur, vt benè notauit Coninch. *diſp. 9. dub. 3. n. 46.* Præterea abſque nulla notitia poſſet pœnitens ſuorum peccatorum abſolutionem directam obtinere, vt ſuppono: non igitur debuit Chriſtus eam ſacro ſigillo munire.

10. Secundò infero, ſuperiorem, à quo extra ſacramentum petitur facultas abſoluendi à reſeruatis, ſiue per pœnitentem, ſiue per Confeſſariũ, ſacri ſigilli obligatione non teneri: tum, quia ea petitio non eſt ſacramentalis confeſsio; tametſi ad confeſsionem legitimè faciendam dirigatur: tum, quia neceſſaria non eſt, cùm pœnitens poſſet ſuperiorem adire, eique peccatum reſeruatum fateri, & ab eo abſolutionem obtinere: tum denique, quia fieri poteſt, & debet ea petitio abſque expreſsione pœnitentis: quòd ſi ex eius venia fiat, ſibi imputet, ſi alia obligatione quàm naturalis ſecreti teneatur. Atque ita docent Vaſq. *quæſt. 93. art. 4. dub. 2. n. 10. & 11.* Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap. 2. n. 3.* Coninch. inclinat *diſp. 9. dub. 3. n. 44. & ſeqq.*

11. Septimò, addunt aliqui inuentorem chartæ, in qua alicuius peccata ſcripta erant, ſub ſigillo teneri: quia videtur eſſe confeſsio inchoata. Sed rectiùs oppoſitum ſentiunt communiter Doctores apud Nauarr. *cap. 18. num. 34.* & *in c. Sacerdos, de pœnit. diſt. 6. num. 8.* Suar. *diſp. 33. ſect. 4. num. 4.* Henriq. *lib. 6. cap. 20. num. 1.* Coninch. *diſp. 9. de ſigillo, dub. 3. in fine.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 14. n. 19.* Bonac. *diſp. 5. q. 6. ſect. 5. pun. 3. circa finem.* Nam ſcriptura illa, eſto, ad faciendam confeſsionem deſeruire poſsit, non tamen neceſſariò. Præterea non eſt ſacramentalis confeſsio, neque etiam inchoata, cùm frequenter abſente ſacerdote, facta ſit, & ſolùm ob excitandam peccatorum memoriam. Neque probandam cenſeo limitationem, quam ſolus Layman. adhibet, ſcilicet, obligari ſigillo prædictæ chartæ inuentorem, ſi conſtet, à Confeſſario, cui tradita erat, amiſſam fuiſſe. Nam, eſto, per ſcripturam ſacerdoti præſenti fieri confeſsio poſsit, ea tamen ſcriptura, vt quid permanens eſt, à confeſsione, quæ eſt ſucceſsiuũ, & tranſiens, omninò diſtinguitur: non enim ipſa ſcriptura eſt confeſsio, ſed ipſius ſcripturæ traditio, & illius apud ſacerdotem humilis manifeſtatio, ex qua tantùm datione, & manifeſtatione inuentor notitiam peccatorum non accepit, ſed ex ſigno ſcripturæ permanenti.

Monent tamen, & meritò Doctores *ſuperius* relati, grauiſsimè peccaturum inuentorem, qui confeſsionem ibi ſcriptam legeret, ob grauem iniuriam, quam pœnitenti irrogaret, ſecretiſſima ſui cordis contra eius voluntatem agnoſcens. Excipe, niſi certò ſciret, (quod vix contingere poteſt,) minutiſſima contineri: caſu autem, quo prædictam chartam iniquè legar, denunciare ſcripturam non poteſt, neque denunciatum poſſunt Magiſtratus punire, vel comprehendere: tum, quia delicta ſecreta ſunt: tum, quia eorum manifeſtatio cedit in grauem irreuerentiam ſacramenti, pro cuius ſuſceptione illa ſcriptura facta eſt.

12. Si verò ipſe Confeſſarius, qui ſacro ſigillo tenetur, confeſſionem factam reuelaret, ob ipſius reuelationem inquirere Magiſtratus nequeunt, tametſi ob non inſtitutam inquiſitionem Reſpublica perire deberet, vt benè, aliis relatis, notarunt Sotus *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 5.* Delrius *lib. 6. diſquiſit. mag. cap. 1. ſect. 2.* Menoch. *lib. 1. præſumpt. 89. n. 26.* Bonac. *diſp. 5. de Sacram. Pœnit. q. 6. ſect. 5. pun. 3. in fine.*

13. Octauò addit Nauarr. *in cap. Sacerdos de pœnit. diſt. 6. n. 115.* pœnitentem obligatum eſſe ſub ſacro ſigillo ſeruare, quæ ſibi à Confeſſario commendata ſecretò ſunt. Sed rectiùs contrarium docet communis ſententia, vt videre eſt apud Suar. *diſputat. 33. ſect. 4.* Coninch. *diſput. 9. dub. 3. num. 37.* Tolet. *lib. 3. cap. 20.* Henriq. *lib. 6. cap. 20. num. 1.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 14. num 20.* Bonac. *diſp. 5. de pœnit. q. 6. ſect. 5. pun. 3. in princ.* Etenim, cum ſigillum in fauorem pœnitentium inſtitutum ſit, vt ſecurè peccata ſacerdoti abſque periculo reuelationis manifeſtare poſſint, ea tantùm, quæ ipſi manifeſtant, ſub ſigillo contineri debent, non quæ à Confeſſario accipiunt, cùm ex eorum reuelatione exoſa pœnitentibus confeſſio eſſe non poſſet.

14. Ad extremum aduerte, etſi plures ſacri ſigilli obligatione teneantur; primò, & principaliter tenetur ſacerdos, & ſecundariò alij, ideóque pœna depoſitionis, & reclusionis, cuius fit mentio in cap. *Omnis vtriuſque ſexus.* ſolùm ſacerdotibus Confeſſariis imponenda eſt, reliquis arbitraria pro qualitate criminis, ſicuti notarunt Nauarr. *cap. Sacerdos de pœnit. diſt. 6. num. 50.* Suar. *diſput. 33. ſect. 4. num. 4.* Henriq. *lib. 6 cap. 19. n. 9. & cap. 20. num. 2.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 6 cap. 14. n. 16. verſ. Secundò.*

PVNCTVM XX.

De obligatione confeſſionis ex diuino, Eccleſiaſticóque præcepto.

§. I.

Quæ perſonæ, & quo tempore ex diuino præcepto ad confeſſionem teneantur.

1. *Qualiter obligentur omnes ad confitenda peccata ex diuino præcepto.*
2. *Pro articulo mortis eſt hæc obligatio.*
3. *Extra prædictum tempus ſecluſa Eccleſiæ determinatione, ſatis probabile eſt, nullam eſſe obligationem.*
4. *Per accidens obligantur grauati mortali, ſi ſuſcepturi ſunt Euchariſtiam.*
5. *Si moraliter certam ſpeciem peccati vitare non poſſunt.*
6. *Solùm fideles obligantur ad confeſſionem.*
7. *Item, grauati mortali.*
8. *Carentes peccato mortali, & veniali; ſuſcipere hoc Sacramentum nequeant.*

1. SVperiùs, *in fine pun. 4. huius tract.* deciſum reliquimus, Sacramentum Pœnitentiæ eſſe medium neceſſarium in re, vel in voto ſuſceptum, ad conſequendam gratiam lapſis poſt Baptiſmum. Hanc neceſſitatem colligimus ex illis verbis Chriſti, Ioann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: quorum retinueritis, retenta ſunt.* Conceditur enim à Chriſto Domino Apoſtolis, & eorum in ſacerdotio ſucceſſoribus, non ſolùm poteſtas remittendi peccata, ſed etiam ea retinendi: retinent autem, dum non remittunt: quia eo ipſo peccatores ligantur ſuis peccatis, ſaltem quoad obligationem ea fatendi etenim, ſi peccatores plenam ſuorum peccatorum abſolutionẽ abſque vlla obligatione ſuſcipiendi Sacramentum Pœnitentię obtinere poſſent, nullatenus ſacerdotes poteſtatem haberent, peccata retinendi. Hæc autem obligatio non eſt ſolùm de cõfeſſione peccatorum in genere, qua quis cõfiteretur, ſe peccatorem eſſe, ſed in ſpecie, & ſigillatim, qua omnia peccata, quæ poſt diligentem inquiſitionem memoriæ occurrerint, quoad ſpeciem, & numerum explicentur, iuxta Trid. *ſeſſ. 14. cap. 5. & can. 7.* pluribúſque exornant Bellarm. *lib. 3. de pœn.* Val. *4. diſp. 7. q. 9. pun. 1.* Suar. *diſp. 17. ſect. 1. & diſp. 35. ſect. 1.* Ægid. *diſp. 5. de confeſſ. dub. 1.* Laym. *lib. 5. ſum. tr. 6. c. 6. aſſert. 1.* Etenim, cùm ſacerdos in Sacramento Pœnitentiæ Iudex ſit, & Medicus, & officium Medici, & Iudicis exercere non poſsit, niſi ſtatũ pœnitẽtis cognoſcat, eiq; omnia, quæ abſolutioni obſtare poſſint, declarentur,

Digitized by Google

declarentur:vt pro qualitate cauſæ abſolutionem concedat,& pœnitentiam iniungat, efficitur ſanè, pœnitentes obligatos eſſe ad hoc iudicium omnia peccata mortalia in ſpecie, & ſigillatim adducere, quippe vnum tantùm peccatum mortale, & abſolutionem impedire poteſt, & iudicium notabiliter variare.

2. Hanc obligationem communiter Doctores agnoſcunt pro mortis articulo, pro periculoſo partu, pro naufragio imminenti, pro belli conflictu, pro graſſante peſte, & ſimilibus: quippe cùm eo tempore maximè vrgeat neceſſitas diuinæ reconciliationis, decuit conſcientia peccati mortalis granatum aſtringi obligatione aſſumendi medium ad reconciliationem per ſe inſtitutum. Quinimò, eſto periculum mortis proximè non adſit, ſi adſit periculum probabile nunquam inueniendi ſacerdotem, cui confiteri poſſis, iure diuino teneris confiteri, aliàs manifeſto periculo te exponens omittendi Sacramentum, quod à Chriſto Domino in remedium neceſſarium peccati poſt Baptiſmum commiſſi inſtitutum & præceptum eſt: vti bene docent ex communi ſententia D. Thom. *in 4. diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *qq.* 4. Suar. *tom.* 4. *de pœnitent. diſp.* 35. *ſect.* 3. *à num.* 2. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 2. *concl.* 1. *num.* 26. Henriqu. *l.* 4. *c.* 3. *n.* 3. & *cap.* 6. *n.* 6. Fagund. *de ſecundo Eccleſiæ præcepto. l.* 1. *c.* 1. *num.* 6. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 5. *n.* 5.

3. Extra prædictum tempus, ſecluſa Eccleſiæ determinatione, ſatis probabile eſt, nullum aliud eſſe, quo fideles, maximè ſi contriti exiſtant, ad faciendam confeſſionem aſtringantur. Neque enim ſtatim poſt commiſſum mortale peccatum obligat, ſicuti dixerunt Guillelm. Pariens. *de Sacram. pœnit. cap.* 19. *aliàs* 14. & Angel. *verbo, Confeſſio*, 1. §. 3. Sed vtens Deus ſua miſericordia, inducias peccatori concedit, & tempus neceſſitatis expectat, alias Eccleſia annuam confeſſionem tantùm præcipiendo, ſuo muneri non ſatisfaceret; ſed neceſſariò deberet confeſſionem poſt commiſſum peccatum ſtatim præcipere, vti bene docet D. Thom. *in ſupplem. quæſt.* 6. *art.* 5. Adrian. *in* 4. *de confeſſ.* §. *Tertiò inquirendum eſt*. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 1. *art.* 4. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 2. *num.* 32. Henriqu. *lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 2. Layman. *ſuprà, n.* 4. Neque item obligat diuinum præceptum, vt dixit Ioann. Medin. *C. de confeſſ. tract.* 2. *q.* 14. §. 2. *ſub finem*, quoties peccatori adeſt periculum obliuionis peccati commiſſi. Nam, vt rectè Suarez *diſp.* 35. *ſect.* 3. *num.* 6. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 2. *n.* 33. Layman. *dict. c.* 3. *n.* 4. ex vi iuris diuini tantùm aſtringitur pœnitens ad fatenda ea peccata, quæ poſt diligentem inquiſitionem memoriæ occurrerint; nunquam tamen tenetur extraordinariam diligentiam adhibere, ne illorum obliuiſcatur, aliàs peccatis aſſuetus, & obliuioſus, teneretur ſæpe in anno confiteri: vel ſua peccata ſcripto mandare: quod Doctores nuper relati ex communi ſententia reprobant. Reſtat ergo, vt ſecluſa Eccleſiæ determinatione ſolùm pro mortis periculo obligatio confeſſionis adſit. Nam cùm ex iure diuino nullum aliud tempus huius obligationis exequendæ determinatum ſignari poſſit, pro nullo alio hæc obligatio aſſerenda eſt, vt rectè docuit Suar. *diſp.* 35. *ſect.* 3. *n.* 6. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *in fine*. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 6. *capit.* 5. *n.* 5. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcepto. l.* 1. *c.* 1. *n.* 6. Filliucius *tract.* 7. *c.* 2. *q.* 5. Dixi, *ſecluſa Eccleſiæ determinatione*: nam ea poſita non ſolùm præcepto eccleſiaſtico, ſed diuino, teneris peccata annuatim fateri: quippe credendum eſt, Chriſtum Dominum obligationem confeſſionis pro mortis articulo impoſuiſſe: pro aliis verò temporibus, iuxta Eccleſiæ determinationem, vt tradit Vaſq. *q.* 90. *art.* 1. *dub.* 4. *n.* 26.

4. Per accidens autem obligari fideles poſſunt ad confeſſionem. Primò, ſi grauati conſcientia peccati mortalis, tametſi contriti, ſuſcipere Euchariſtiam velint: ob dignitatem enim tanti Sacramenti tenentur ex præcepto diuino non ſolùm contritione; ſed confeſſione cuiuſcunque mortalis peccati non confeſſi occurrentis memoriæ ante Communionem ſe diſponere, iuxta illud Pauli: *Probet autem ſe ipſum homo*. & tradit Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. & *can.* 11. & pluribus exornat D. Thom. 3. *par. qu.* 80. *art.* 4. & *ibi* Suarez *diſp.* 66. *ſect.* 3. Bellarmin. *l.* 4. *de Euchariſt. cap.* 17. Henriqu. *l.* 8. *cap.* 45. & alij, & nos *ſuperiori tractatu* diximus.

5. Secundò, obligaris, ſi certam ſpeciem peccati, verbi gratia, luxuriæ, odij, aut furti, credas, te non poſſe moraliter euitare, quin ad pœnitentiam accedas, & confeſſarij monitis adiuueris: cùm enim tenearis, quodlibet peccatum vitare, teneris & media apponere, quæ reputas ad eum finem neceſſaria, argument. textus in cap. *Præterea. de officio deleg.* & tradit in præſenti Caietanus *verbo, Sacramentalis confeſſio*. Petrus de Soto *ſection.* 5. *de confeſſion.* Suarez *diſput.* 35. *ſection.* 3. *numer.* 10. Coninch. *diſp.* 5. *de confeſſion. neceſſitat. dub.* 2. *num.* 31. Fagundez *de ſecundo Eccleſiæ præcepto. lib.* 1. *cap.* 1. *numer.* 15. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 6. *capit.* 4. *numer.* 6. Notanter dixi, *ſi certam ſpeciem peccati, &c.* nam ex eo, quòd credas, plura in genere peccata vitaturum, ſi confeſſionem frequentes, non videris ſpeciale peccatum committere confeſſionem omittendo: quia eo caſu non reputatur confeſſio medium propinquè neceſſarium ad peccatum vitandum: ſiquidem peccatum non in genere, ſed in ſpecie & ſigillatim committendum eſt, ad cuius fugam non apprehenditur confeſſio neceſſaria. Aliàs damnare peccati mortalis teneremur plures confeſſionem per annum differentes, aliiſque operibus virtutis non incumbentes: ſiquidem plura peccata ſine dubio vitarent, ſi confeſſionem frequentarent ſingulis menſibus, aliáque opera virtutis exercerent. Atque ita docent Caiet. & Petr. de Soto *ſuprà*. Suar. *dicta ſect.* 3. *n.* 11. Fagund. *l.* 1. *c.* 1. *n.* 16. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 2. *n.* 31.

6. Perſonæ, quæ diuino præcepto confeſſionis aſtringuntur, ſunt fideles poſt Baptiſmum in peccatum mortale lapſi: quia ſolùm peccata poſt Baptiſmum commiſſa Sacramento Pœnitentiæ ſubiici poſſunt. Vnde fit, infideles obligari non poſſe præcepto diuino confeſſionis: quia nequeunt obligari ad confeſſionem, quouſque materia confeſſionis apponatur, quæ non eſt peccatum ante Baptiſmum commiſſum; ſed poſt Baptiſmum: & ita tradunt ex communi ſententia Maior *in* 4. *diſtinct.* 17. *quæſt.* 1. Sotus *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.* 1. *art.* 2. Medin. *tr.* 2. *de confeſſ. q.* 5. *circa fin.* Suar. *diſp.* 35. *ſect.* 2. *n.* 2. Fagund. *de ſecundo Eccleſiæ præcept. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 4. Sanch. *libr.* 1. *ſum. cap.* 2. *n.* 15. Henriqu. *lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 5. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnitent. q.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *n.* 5.

7. Dixi, *lapſi poſt Baptiſmum in mortale peccatum*: nam habentes ſola peccata venialia, nec præcepto diuino, neque eccleſiaſtico aſtringuntur, vt ſatis colligitur ex capit. *Omnis vtriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſ.* & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *ca.* 5. & ex his quæ diximus *ſuprà punct.* 6. vbi probamus, peccata venialia non eſſe huius Sacramenti materiam neceſſariam, ſed voluntariam. Et tradunt in præſenti poſt alios antiquiores Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 2. *n.* 9 Coninch. *diſp.* 5. *de pœnit. dub.* 5. *num.* 52. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. l.* 1. *c.* 2. *n.* 8. & 9. Bonac. *diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *n.* 8.

8. Qui verò nec peccatum mortale, neque veniale vnquam commiſerunt, ſicuti hoc priuilegium Sanctiſſimæ Virgini fuit conceſſum, quæ nulla labe peccati neque originalis neque actualis, etiam venialis infecta fuit, nullatenus aſtringi poſſunt obligatione recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ; quinimò neque capaces illius ſunt, vtpote quibus deeſt materia neceſſariò requiſita, quæ ſunt peccata actualia, ſaltem venialia. Atque ita de Beata Virgine docent Victor. *in ſum. de confeſſ. n.* 15. Viuald. *in Candel. aureo, n.* 82. Suar. *diſp.* 35. *ſect.* 2. *n.* 15. Fagund. *de pœnitent. l.* 1. *c.* 2. *in fine.*

§. II.

Quæ perſonæ, & quo tempore, ad confeſſionem ex eccleſiaſtico præcepto teneantur.

1. *Qui ad annos diſcretionis peruenerit, obligatur: & quando cenſeatur ad diſcretionem peruenire.*
2. *Pueri, cùm primùm rationis vſum conſequuntur, obligati ſunt.*
3. *Fit ſatis dubitandi rationi.*
4. *Qualiter cum pueris accedentibus ad confeſſionem agendum eſt.*
5. *Grauati venialibus non tenetur confiteri.*
6. *Qualiter potuerit Eccleſia ad venialium, confeſſionem obligare.*
7. *Tempus confeſſionis paſchale eſſe docent aliqui.*
8. *Verius eſt, non eſſe tempus determinatum, ſed qualibet parte anni fieri poſſe.*
9. *Satisfit oppoſitis rationibus.*
10. *Qualiter annus computetur.*
11. *Teneris anticipare confeſſionem, quando prauides impediendam.*
12. *Si omiſiſti per annum confiteri, negant aliqui te eſſe obligatum.*
13. *Verius eſt, te obligatum eſſe.*
14. *An ſatisfacias vnica confeſſione præſenti anno, & præterito. Negant plures.*
15. *Sed difficilis ſententia.*

1. CONſtat omnes fideles, cùm ad annos diſcretionis peruenerint, ſi peccato mortali grauentur, obligatos eſſe confiteri. Sic habetur ex Concil. Lateranen. relato cap. *Omnis vtriuſque ſexus, de pœnitent. & remiſſionib.* & in Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. *de reformat.* & tradunt omnes Cenſetur fidelis ad annos diſcretionis peruenire, cùm rationis vſu inter bonum & malum diſtinguente pollet; quod arbitrio prudentis Confeſſarij relinquendum eſt. Qui non tam ex ætate, quàm ex ingenio, & conditione puerorum id colligere debet. Nam eſto, regulariter completo ſeptennio, perfectus vſus rationis omnibus eluceat; plures tamen ante eam ætatem, alij poſt eam rationis vſum conſequuntur.

2. Solùm eſt dubium, an ſtatim ac perfectum rationis vſum conſequuntur, hoc præcepto confeſſionis obligentur?

Ratio

Ratio difficultatis eſt: quia Eccleſia non videtur velle aſtringere ſuis cenſuris, & præceptis fideles ante puberem ætatem. Item, non aſtringit regulariter ad ſumptionem Euchariſtiæ, quouſque duodecimus annus, vel quartus decimus compleatur. Ergo, neque ad confeſſionem adſtringere ante eam ætatem debet, cùm eodem tenore verborum præceptum de confeſſione, & ſumptione Euchariſtiæ latum fuerit. Atque ita docent D. Antonin. 2. *part. ſum. tit. 9. cap.* 18. §. 1. Hoſtienſ. & Anchar. *in cap. Omnis vtriuſque ſexus. de pœnitent. & remiſſ.* Sotus *in 4. diſt.* 12. *quæſt.* 1. *art.* 11. *in fine.* Sed omninò tenendum eſt, pueros ſtatim ac vſum rationis perfectum fuerint conſecuti, obligatos eſſe ſingulis annis confiteri, ſi conſcientia peccati mortalis grauentur. Conſtat ex praxi, vſuque Eccleſiæ recepto: & quia aliis præceptis eccleſiaſticis audiendi Sacrum, ſeruandi interdictum, abſtinendi ab ingreſſu in Monaſteria Monialium adſtringuntur. Non ergo ab hoc præcepto maximè neceſſario excuſari debent. Atque ita docent ex communi ſententia Syluest. *verbo, Confeſſio,* 2. *quæſt.* 5. Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 2. *num* 6. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 5. *num.* 50. Nauarr. *c.* 21. *numer.* 33. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 5. *numer.* 2. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 12. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 6. & 7. Bonac. *diſp.* 5. *quæſt.* 5. *ſect.* 2. *punct.* 4. Vaſq. *quæſt.* 90. *art.* 2. *dub.* 4. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 9. *part.* 4. *ad finem,* & alij plures.

3. Neque ratio dubitandi in contrarium vrget. Fateor nanque, mitiùs ſe habere Eccleſiam cum pueris ante pubertatem, in pœnis ob peccata commiſſa irrogandis, vt ſatis colligitur ex *cap.* 1. & 2. *de delictu puerorum,* ibi: *In pueris relinqui ſolet inultum, quod in aliis progreſſioris ætatis humanæ leges dicunt ſeuerius puniendum.* Ex quo textu mouentur, Sà *verbo Cenſura n.* 2. & *verbo Pueri, n.* 1. & Molin. *tr.* 3. *de iuſtit. diſp.* 51. *n.* 8. & alij, ad affirmandum, nulla cẽſura pueros ante puberem ætatem affici: tametſi peccatum mortale commiſerint. Sed, quamuis hæc ſententia de cenſuris ipſo iure latis non videatur probanda, ac de cenſuris, quæ ab homine feruntur, qualis eſt pœna excommunicationis, quæ in pluribus Epiſcopatibus fertur aduerſùs eos, qui ſingulis annis ſua peccata confeſſi nõ fuerint, veriſſima eſt: non enim ante pubertatem citari poſſunt ac proinde neque ab homine excommunicari, ſicuti in præſenti tradit Suar. *diſp.* 36. *ſect. vlt. in fine.* Vaſq. *quæſt.* 90. *art.* 2. *dub.* 4. *n.* 2. Sà *verbo, Confeſſio, num.* 3. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 2. Sanch. *lib.* 1. *ſum. cap.* 12. *numer.* 7. Bonac. *diſp.* 5. *quæſt.* 5. *ſect.* 2. *part.* 4. *numer.* 4. *numer.* 3. Fagund. *lib.* 1. *de pœnit. cap.* 3. *à numer.* 14. & 15. Non tamen ex hac benignitate inferendum eſt, nolle Eccleſiam ſuis præceptis pueros vſu rationis pollentes aſtringere: id enim nec neceſſarium erat, neque expediebat. Non item obſtat, quòd præceptum de ſumenda Euchariſtia plerunque non obliget ante pubertatem: quia hoc præceptum obligat diſcretione obtenta, niſi ex conſilio Confeſſoris iudicatum fuerit differendum: quæ conditio pro præcepto confeſſionis appoſita non fuit. At conſuetudine recepta omnes Confeſſarij vſque ad eam ætatem communionem differunt; tum ob reuerentiam tanti ſacramenti: tum, quia eſt minoris neceſſitatis: quam dilationem pro ſacramento Pœnitentiæ non eſt illis permiſſum concedere. Ergo fideles diſcretionem habentes obligantur confeſſione, tametſi Euchariſtiæ præcepto non obligentur.

4. Pueri verò accedentes ad confeſſionem, diligenter examinandi ſunt, an ſatis capaces exiſtant abſolutionis recipiendæ. Sunt enim plures, qui, eſto, peccare ſciant, peccata confiteri nequeunt; quos tamen non expedit ſtatim dimittere; ſed confeſſoris monitis, & diligentia inſtruendi ſunt. Qui ſi inſtructionem non percipiant, neque de peccatis, prout par eſt, doleant, conceſſa benedictione, & impoſita aliqua pœnitentia, abſque abſolutione ſacramentali dimittantur, maximè quando nullo peccato mortali adſtringuntur: hac enim via, & confeſſioni aſſueſient, & paulatim inſtruentur. Si verò mortale peccatum faſſi fuerint, diligentiùs inueſtigandum, & procurandum, vt dolorem debitum illius concipiant, & abſolutioni recipiendæ ſe diſponant. Quòd ſi nec ſub dubio capaces abſolutionis exiſtant; monendi ſunt, vt diſpoſitioni debitæ incumbant, iterum pro abſolutione recipienda reuerſuri. At ſtante diſpoſitione, omninò abſolui debent, præcipuè ſi vrgeat aliqua neceſſitas; ſub conditione tamen mente retenta. Quæ omnia notauit Zambran. *de caſibus reſeruat. cap.* 4. *dub.* 3. *numer.* 2. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 5. *numer.* 7.

5. Dixi initio, *ſi mortali peccato grauentur:* nam venialibus peccatis tantùm aſtricti, nec diuino, vt dixi, neque eccleſiaſtico præcepto confiteri tenentur, vt ex communi ſententia tradunt Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 2. *num.* 8. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 5. *num.* 52. Vaſquez *quæſt.* 90. *art.* 2. *dub.* 2. *numer.* 11. Bonac. *diſp.* 5. *quæſt.* 6. *ſect.* 2. *p.* 4. *num.* 8. Fagund. *de ſecundo Eccl. præcep. lib.* 1. *cap.* 1. *numer.* 8. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 12. aduerſùs Alen. 4. *p. quæſt.* 77. *memb.* 1. *num.* 3. & *memb.* 2. *art.* 5. *ad* 10. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 17. *art.* 2. *quæſt.* 1. Richard. *ibi art.* 2. *quæſt.* 4. *ad* 1. exiſtimantes, Eccleſiam præcepiſſe annuam confeſſionem, ſiue peccatis mortalibus, ſiue venialibus fideles grauentur. Sed concluſio probatur manifeſtè ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. & *can.* 7. vbi de peccatis venialibus dicitur, taceri citra culpam poſſe, & multis aliis remediis expiari, quæ vera nõ eſſent ſi ex præcepto Eccleſiæ deberent neceſſariò fateri. Item, Eccleſia præceptum diuinum de confeſſione facienda, quod indeterminatum erat quoad tempus, ad ſingulos annos determinauit: at præceptum diuinum ſolùm eſt de cõfeſſione mortalium: nam venialia aliis multis remediis expiari poſſunt. Ergo. Prætereà, ſi latum eſſet præceptum de confeſſione facienda ab eo, qui venialibus tantùm peccatis grauatus ſit, omnia venialia peccata obligatus eſſet fateri, ſiquidem in *cap. Omnis vtriuſque ſexus.* omnia peccata fateri præcipiuntur: at præceptum de confeſſione omnium venialium durum eſſet, & ferè impoſſibile: non igitur ad eam confeſſionem præceptum extenditur. Neque illa verba Chriſti Domini Ioann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.* ad peccata mortalia, & venialia æquè extenduntur: ſed diuerſo modo. Ad peccata mortalia vtrunque verbum remittendi, & retinendi extenditur: quia Chriſtus Dominus, & poteſtatem ea peccata remittendi, & retinendi Sacerdotibus conceſſit. At comparatione venialium ſolam poteſtatem remittendi ex priuilegio conceſſit, ſublata poteſtate retinendi: neque enim Sacerdotes ea valent retinere, cùm aliis remediis, præter ſacramentum Pœnitentiæ, expiari poſſint, vti benè notauit Vaſq. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 15. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 12.

Verùm, eſto, à præcepto annuæ confeſſionis excuſetur, qui nullius peccati mortalis conſcius eſt; non tamen excuſatur, quin Paſtori ſe ſiſtat, & ſtatum ſuæ conſcientiæ declaret; tum ob ſcandalum vitandum; tum, ne excommunicetur, ſaltem in foro exteriori, Paſtórque obligatus eſt ſic de ſe deponenti credere, niſi manifeſtas rationes habeat in contrarium: ſicuti docent Suar. *t.* 4. *de pœnit. diſp.* 36. *ſect.* 2. *numer.* 9. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 5. *n.* 52. Fagund. *de ſecundo Eccl. præcept. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 9. Bonac. *diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *n.* 8. Vaſq. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 19. Fateor tamen, non leue fundamentum iniquæ ſuſpicionis præbere, quin integro anno confeſſionem omitteret ſub prætextu carentiæ peccati mortalis. Etenim, cùm per huius Sacramenti ſuſceptionem gratia augeatur, & maiori cum reuerentia, & fructu ſuſcipiatur Euchariſtia, & ſatis in Eccleſia vſitatum ſit quòd fideles, tametſi ſolis venialibus grauati exiſtant, Communioni recipiendæ confeſſionem præmittant, certè qui hæc omnia deſpiceret, præſumptionem gigneret, non eſſe ita purum, & immaculatum, ac ipſe opinatur. Quapropter monendus hic eſſet, & perſuadendus, vt confeſſionem venialium faceret. Nam eſto, mortalis conſcius non ſit; fortè illo grauatur: & confeſſione venialium legitimè facta illius mortalis ignorati remiſſionem obtinebit, quam abſque confeſſione non obtineret.

6. Doctores autem diſputant, an ſaltem potuerit Eccleſia legem ferre de peccatis venialibus confitendis. Et mihi dicendum videtur cum Ægid. de Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 5. *concl.* 3. directè legem ferri non poſſe de confeſſione venialium. Nam, ſi ad confeſſionem omnium obligaret, eſſet lex intolerabilis humanæ fragilitati, & grauis occaſio ſcrupulorum. Si ad aliqua confitenda pro libito pœnitentis, eſſet parum vtilis. Si ad venialia in aliqua determinata materia, certè extra religioſum ſtatum fingi non poteſt iuſta cauſa ferendi talem legem. Pro Religioſis verò, vtpote perfectioni ſtudentibus, facilius hæc lex ferri poſſet: at ſolum ſub veniali culpa obligaret, quia materia leuis eſt.

Verùm eſto de confeſſione venialium directè ferri non poſſit lex, indirectè tamen ferri poteſt: præcipiendo, inquam, confeſſionem, ſicuti aliud quoduis opus virtutis, præcipuè cùm tot vtilitates ex frequenti confeſſione oriantur. Si enim ad confeſſionem faciendam ſingulis menſibus, vel annis, voto obligari quis poteſt: cur non lege, & præcepto? Et ita ſæpè obligatur, qui à Sede apoſtolica impetrat diſpenſationem voti caſtitatis, vel alterius impedimenti ad matrimonium contrahendum. Quo præcepto poſito, qui peccatis mortalibus grauatus non eſſet, neceſſariò venialia fateri debet: quia ſine confeſſione mortalis, vel venialis confeſſio ſtare non poteſt, ac proinde neque illius præcepti executio. Sic Coninch. *diſp.* 5. *de neceſſit. confeſſ. dub.* 5. *n.* 53. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 8. Vaſq. *quæſt.* 90. *art.* 2. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 5. *numer.* 13. vbi affirmat, re ipſa Monachis Sancti Benedicti menſtruam confeſſionem præceptam eſſe in Clement. *Ne in agro Dominico.* §. *Sanè. de ſtatu Monach* ibi: *Vt in ſingulis menſibus, tam in Monaſteriis, quàm extra, ad confeſſionem ſaltem ſemel accedant omnes, & ſinguli.* ſed credo cum Barboſ. *in remiſſion. Concil. ſeſſ.* 14. *cap.* 5. Henriq. *lib.* 4. *c.* 4. *n.* 10. Rodrig. *t. quæſt.* 62. *art.* 1. Cano *relect. de pœnit. c.* 5. §. *At verò.* potiùs ſub conſilio, & directione quàm ſub rigoroſo præcepto prædictam confeſſionem ſtatuam eſſe, ſicuti & Communionem omnibus diebus Dominicis.

7. Tempus annuæ confeſſionis aliquibus videtur paſ-

chale eſſe, ſicut eſt Communionis. Sic Petr. de Soto *lect.5. de confeſſ.* Suar. *diſp.36.ſect.3.* Fagund. *de ſecund. Eccleſ. præcep. lib.1. c.3.n.5.* Mouentur primò ex Trident. *ſeſſ.14.can.8.* anathematizante eos, qui negauerint, fideles ſingulis annis obligatos non eſſe confiteri; & ob id ſuadentes, ne tempore Quadrageſimæ confiteantur. Supponit ergo tempore Quadrageſimæ adeſſe obligationem. Secundò, in Extrauag. *Vices de treuga, & pace*, aſſeritur, parochianos tempore Paſchatis obligatos eſſe proprio Sacerdoti cōfiteri. Tertiò, in c. *Omnis vtriuſq; ſexus de pœn. & remiſſ.* præcipitur omnibus fidelibus vt ſingulis annis omnia ſua peccata mortalia cōfiteantur: at, qui tēpore Paſchatis grauatus mortalibus nō cōfeſſis ea nō fateretur cōfeſſionē omnium mortaliū eo anno commiſſurum non præſtitiſſet. Ergo non ſatisfeciſſet præcepto. Quartò, tempore paſchali ſolent Rectores à ſuis ſubditis teſtimonium confeſſionis exigere. Signum ergo eſt eo tempore ſubditos obligari. Deinque, ſi eo tempore ſubditi non obligarentur confiteri, poſſent fermè per duos annos confeſſionem differre abſque peccato. Nam, ſi annus computetur à Ianuario in Ianuarium, vel à Dominica in albis vſque ad aliam Dominicam in albis, qui primo die Ianuarij anno 1631. faſſus eſſet, poſſet vſque ad vltimum diem Decemb. anni 1632. confeſſionem differre, & qui in Dominica in albis anni 1631. ſua peccata aperiret, poſſet vſque ad Sabbatum antecedens anni 1633. confeſſionem prorogare: quia facta confeſſione primo die Ianuarij anni 1631. ſatisfecit præcepto eo anno confitendi, & facta confeſſione vltimo die Decembr. anni 1632. ſatisfacit confeſsioni debitæ illo anno. Et idem eſt, ſi computatio fiat à Dominica in albis vſque ad aliam ſimilem Dominicam: confitens enim Dominica in albis anni 1631. ſatisfacit confeſsioni debitæ eo anno vſque ad eandem Dominicam ſequentis anni, à qua incipit annus obligationis computari, qui durare debet vſque ad Sabbatum in albis anni 1633. quo die ſi fiat confeſsio, ſatisfacis præcepto annuæ confeſsionis: ergo fermè per duos annos differs confeſsionē. Ne igitur hoc inconueniens admittas aſſerēdum eſt, paſchale tempus confeſsioni, ſicuti & Communioni ſignatum eſſe. Hinc infert hæc ſententia, ſi tempore paſchali impeditus ſis à Communione vel, quia non adeſt copia Sacerdotis, vel, quia ob teneram ætatem tibi non conceditur; vel quia ob aliam cauſam ex conſilio Confeſſarij differtur, te grauatum mortali obligatum eſſe ad Confeſſionem.

8. Nihilominus contraria ſententia communior eſt, & probabilior, ſcilicet, confeſſioni non eſſe determinatum tempus paſchale; ſed quolibet die anni fieri poſſe, & præcepto eſſe ſatisfactum. Sic poſt alios antiquiores docuerunt Sotus *in 4.diſt.18.q.1.ar.4.conc.1.* Victor. *ſumm.* 137. Henriq. *l.4. de pœn. cap.4.num.7.* Vaſqu. *q.90.art.3.dub.1.num.3. &* 15. Valen. *tom. 4.diſp.7.quæſt.9.part.4.verſ. Conſuetudo.* Emman. Sà *Confeſſio, num.4.* Coninch. *diſp.5.dub.7.* Layman. *libr.5.ſum. tract.6. cap. 5.nu.10.* Bonac. *diſp.5.quæſt.6.ſect.2.part.4.num.10.* Fundamentum deſumitur ex cap. *Omnis vtriuſque ſexus, de pænitent. & remiſſion.* vbi inquit Concilium: *Omnis vtriuſque ſexus fidelis poſtquā ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata cōfiteatur fideliter, ſaltem ſemel in anno, proprio Sacerdotē, & iniunctam ſibi pænitentiā ſtudeat pro viribus adimplere, ſuſcipiens reuerenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentū, niſi fortè de conſilio proprij Sacerdotis ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab eius perceptione duxerit abſtinendū.* Cùm ergo Concilium ſolum tempus paſchale Euchariſtiæ recipiendæ ſignauerit, non autem confeſſioni; abſque fundamento obligatio confeſſionis ad tempus paſchale reſtringitur. Præterea Trident. *ſeſſ.14.cap.5.in fine.* declarans, obligationem cōfitendi à Chriſto impoſitam, Concilium Lateranenſe ſingulis annis exequendam præcepiſſe, ſubdit: *In vniuerſa Eccleſia cū ingenti animarum fructu obſeruatur mos ille ſalutaris confitēdi ſacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadrageſimæ: quem morem hæc ſancta Synodus maximè probat & amplectitur, tanquā piū, & meritò retinendū.* Ex quibus verbis colligitur apertè, diſtinxiſſe Cōciliū inter pręceptū cōfitendi, & morē confitēdi in Quadrageſima. Et de pręcepto inquit, vt ſaltē ſemel in anno impleatur: morē autē in Quadrageſima confitendi non præcipit, ſed tanquam pium: & meritò retinendum probat, & amplectitur. Quod clariùs explicuit *can.8.eiuſd.ſeſſion.* ſi attētè verba expēdātur: ibi enim Concilium anathematizat eos, qui dixerint, confeſsionem omnium peccatorum, qualem Eccleſia ſeruat, eſſe impoſsibilem, aut traditionem humanam à pijs abolendam, aut ad eam non teneri omnes, & ſingulos vtriuſque ſexus fideles, iuxta magni Concilij Lateranen. conſtitutionem ſemel in anno: & ob id ſuadendum Chriſti fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadrageſimæ. Si igitur tempore Quadrageſimæ tenerentur fideles confiteri, Concilium abſolutè anathematizaret eos, qui dicerent, fideles tempore Quadrageſimæ non eſſe obligatos confiteri; ſicuti anathematizat eos, qui dicunt, ſemel in anno non teneri: ſolum enim anathematizat eos, qui fidelibus ſuaſerint, ne tempore Quadrageſimæ confiteantur, eò quòd obligationem non habeant ſemel in anno confitendi.

9. Reſtat argumentis oppoſitis ſatisfacere. Ad primum conſtat ex probatione noſtræ concluſionis. Ad ſecundum ex Extrauag. *Vices.* reſpondeo, ibi nullum præceptum imponi, ſed impoſitum in cap. *Omnis vtriuſque ſexus.* referri, vt conſtat ex illis verbis: *Cùm Parochianus de iure teneatur, ſaltem ſemel in Paſchate, proprio Sacerdoti confiteri.* Et licèt ibi expreſſum ſit tempus paſchale, id factum non eſt, vt prædicto tempori obligatio aſtringatur, ſed quia eo tempore plerumque impletur ſimul, cum obligatione Euchariſtiam ſuſcipiendi. Ad tertium concedo, præcipi in cap. *Omnis.* omnia peccata mortalia commiſſa, temporeq́, quo fit confeſſio, confiteri: quia id ad integritatem confeſſionis eſt requiſitum; non tamen præcipitur, vt omnium mortalium, quæ eo anno committuntur, confeſſio fiat: aliàs ſi facta legitima confeſſione in vltimo die anni nouum mortale committeres, eo die deberes iterum confiteri: quòd onus; vtpote ſine fundamento, admittendum non eſt. Ad quartum fateor, Parochos ſolere teſtimonium confeſſionis à ſuis ſubditis exigere tempore Paſchatis: quia plerumque eo tempore præceptum confeſſionis implent: & quia cognoſcere debent, an ad Communionem eo tempore ſuſcipiendam rectè diſpoſiti ſint. Ad vltimum, admittimus, abſque tranſgreſſione præcepti confeſſionis, poſſe fidelem ferè per duos annos confeſſionem differre. Hæc enim dilatio, etſi fini, & intentioni præcepti aduerſetur, non aduerſatur materiæ præcepti, cum ſaltem ſemel in anno confeſſio fiat.

10. Sed qualiter annus computandus eſt? Aliquibus videbitur computandus ab eo tempore, quo poſt vltimam confeſſionem mortale commiſeris: quia ab eo tempore obligatio confeſſionis te aſtringit. Alij affirmabunt, computandum eſſe ab vltima confeſſione, ne vltra duodecim menſes ſubſequens differatur. Sed hos modos dicendi optimè reprobat Coninch. *diſp.5.de confeſſ. dub.6. concl.1.* propterea quòd textus in cap. *Omnis vtriuſque ſexus.* legem communem, & generalem ſtatuit, vt omnes fideles ſemel in anno confiterentur. At ſi prædicta computatio ſeruanda eſſet, non omnes eodem anno præcepto confeſſionis aſtringerentur, ſed iuxta diuerſitatem perſonarum, vel peccantium, vel confitentium, tempus confeſſionis prorogaretur, vel reſtringeretur: quod alienum eſt à verbis Concilij, & communi Eccleſiæ praxi.

Quapropter duplex eſt probabilis computatio anni. Prima à Ianuario in Ianuarium: quia lex intelligi debet iuxta communem, & frequentem vſum. At negari non poteſt eſſe communem & frequentem vſum computandi annos à Ianuario in Ianuarium. Ergo hæc lex iuxta hanc computationem intelligi debet. Quòd ſi dicas, hanc computationem eſſe profanam, non eccleſiaſticam: hæc enim à Paſchate Reſurrectionis, vſque ad ſequens Paſcha deſumi debet; obſtat: quia hæc annorum computatio ab Eccleſia accipitur, tum in ordinibus conferendis; tum in beneficiorum poſſeſſione; tum in obligatione ad ieiunium, ad matrimonium, ad vota, tum in cenſurarum impoſitione. Non ergo hoc præceptum ab hac computatione eximi debet. Præterea mos eccleſiaſticus computandi annum non à Paſchate, ſed ab Aduentu vſque ad Aduentum incipit. Ergo vel ab hoc tempore Aduentus facienda eſt computatio, ſi morem eccleſiaſticum recitandi ſequamur; vel facienda eſt à Ianuario in Ianuarium; vt communiter fit, & affirmandum eſt cum Vaſq. *qu.90.art.3.dub.1.n.15.*

Alter modus computandi annum, communi Doctorum authoritate receptus eſt à Paſchate in Paſcha Sic tradit Nau. *c.21.n.45.* Sotus *in 4.diſt.18.qu.1.art.4.* Medin. *de confeſſ.quæſt. 14.* Victor. *n.147.* Suar. *diſp.36. ſect.3.n.8.* Coninch. *diſp.5.dub.6. concl.2.* Layman. *l.5.ſum. tract.6. cap.5. num.8.* Bonac. *diſp.5. q.5. ſect.2. part.4.n.19.* Henriqu. *l.4. cap.4. n.1.* Reginald. *l.6. n.35. & 37.* & alij. Fundamentum huius computationis eſt: quia eo tempore ſolent Parochi teſtimonium confeſsionis à fidelibus exigere, quaſi indicantes, tunc expirare tempus obligationis exequendæ. Sed eſt leue fundamentum, vt conſtat ex *ſuperiùs* dictis. Quapropter ſententiam Vaſqu. ſpectato iure, & ratione naturali, ſecluſa authoritate, probabiliorem, & veriorem exiſtimarem.

11. Sed inquires an tenearis anticipare confeſsionem, ante anni finem, ſi ſcias in fine anni copiam confeſſoris non habiturum, vel alia via à confeſsione impediendum? Reſpondeo affirmatiuè ex communi omnium ſententia, quam tradit Suar. *diſp.36.ſect.5.n.2.* Vaſqu. *q.90.art.3. dub.2. n.9.* Coninch. *diſp.5.dub.7.n.58.* Henriqu. *l.4. c.3.n.3.* Reginald. *l. 6. num.25.* Bonac. *de Pœnitent. diſp.5.q.5.ſect.2.part.4. num.21.* Laym. *l.5. ſumm.tract.6.c.5.n.8.coroll.2.* Ratio eſt manifeſta: quia teneris confiteri eo tempore, quo præceptum confeſsionis te obligat, eique ſatisfacere potes: at agnoſcis, eo tempore te obligare præceptum confeſsionis, eique ſatisfacere poſſe & in reliquo impotentem eſſe. Teneris ergo eo tempore confiteri, ne confeſsionem præceptam omittas, ſicuti teneris die feſtiuo Miſſam audire hora octaua, ſi ſcias in reliquis horis impediendum eſſe; & Euchariſtiam tempore paſchali primis illis octo diebus ſuſcipere, ſi credas in reliquis impediendum fore: quia præcepto ſatisfaciendum eſt, cùm de facto obligat, & impleri poteſt.

12. Verùm, ſi confeſsionem integro anno omiſeris, dubitans

tant Doctores, an tenearis ſtatim, cùm primùm poſſis, confiteri? Negant Syluest. *Euchariſtia.* 3. *quæſt.* 15. *dicto* 3. Ledeſm. 2. *p.* 4. *q.* 6. *art.* 5. *dub.* 7. Mouentur argumento deſumpto ex reliquis præceptis, quæ tempori deſignato alligata ſunt, vt præceptum audiendi Sacrum, recitandi Horas, ieiunandi, imò & Euchariſtiam ſumendi, quinimò & confitendi tempore mortis: quorum obligatio ceſſat tranſacto tempore obligationis executioni deſignato, vti colligitur ex cap. *Sicut de ſponſalib. verſ. Niſi forſan.* leg. *Si fideiuſſor.* §. *vlt.* *ff.* *Mandati.* & ſimilibus. Præterea, ſi tranſacto anno adhuc perſeuerat obligatio confitendi, bis teneberis eodem anno confiteri: ſemel, vt ſatisfacias obligationi anni præteriti: & ſemel, vt ſatisfacias obligationi anni præſentis. Quòd ſi plures annos confeſſionem omiſeris, toties obligatus eris, cùm primùm poſſis, ad confitendum, quod praxi receptum non eſt.

13. Nihilominus probabilius eſt, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè confeſſionem annalem omiſeris, te obligatum eſſe initio ſequentis anni, cùm primùm poſſis, confiteri: quia tempus vnius anni non aſſignatur vt terminus finiens obligationem: ſed ne vltra illam differatur, ſicuti cùm alicui ſignatur tempus ad comparendum, vel ad ſoluendum debitum, & eo tempore nec comparet, nec debitum ſoluit: non obinde liber manet, ſed potiùs ampliùs adſtringitur. Secùs verò eſt in reliquis præceptis, quæ pro contraria ſententia referuntur: quia appoſita ſunt, vt onus, & penſum illius diei, eiúſque honorem: atque ita tranſacto eo die, & ceſſat finis præcepti, & ipſum præceptum. At in confeſſione aliter ſe res habet: etenim illius præceptum latum eſt, vt cum Deo reconcilieris: qui finis, elapſo anno, efficaciùs vrget. Deinde colligitur hæc obligatio ex excommunicatione ſynodali, quæ ferè in omnibus diœceſibus lata eſt aduersùs eos, qui ſemel in anno faſſi non fuerint, neque Euchariſtiam in Paſchate receperint, à qua excommunicatione nunquã abſoluuntur, niſi confeſſionem facere velint. Signum ergo eſt, confeſſionis obligationem elapſo anno perſeuerare.

14. An verò elapſo anno, vnica confeſsione, & præſenti anni obligationi, & præcedentis ſatisfacias: non eſt conſtans inter Doctores. Plures, & grauiſsimi Doctores negant, eò quòd confeſsio initio ſequentis anni fiat in ſatisfactionem obligationis anni præcedentis, & moraliter reputetur, ac ſi præcedenti anno fuerit facta. Supereſt ergo præſentis anni obligationi ſatisfacere. Sic docuit Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 4. *n.* 5. Coninch. *diſp.* 5. *de pœnit. dub.* 8. *num.* 65. Fillinc. *tract.* 7. *c.* 3. *q.* 5. *n.* 56. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *n.* 31. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 5. *n.* 10. *verſ. Ad ſecundum. in fine.*

15. Sed hæc ſententia dura mihi videtur, & difficilis: nam ſi initio anni ſequentis omnia tua peccata, tam præcedenti, quàm præſenti anno commiſſa fatearis, tametſi eo anno nullam aliam confeſſionem feceris; præceptum latum de confeſſione ſemel in anno facienda, eo anno non tranſgrederis: ſiquidem eo anno iam ſemel confeſſus es. Et quidem ſi eo anno nullum aliud mortale commiſeris poſt eam confeſſionem factam; euidens eſt, te obligatum non eſſe, vt notauit Bonac. *ſupr.* Signum ergo eſt, vnica illa confeſſione, & obligationi præcedentis anni ſatisfeciſſe: nam ad illam confeſſionem faciendam non ſolùm ex obligatione præcedentis; ſed & præſentis anni aſtringebaris. Deinde, ſi in fine anni ſequentis confeſſionem facias, affirmat Coninch. *dicto dub.* 8. *concl.* 2. te non eſſe obligatum iterum confiteri; tametſi nouum mortale committas: quia ea confeſſio ob diſtantiam ab anno præcedenti cenſeri non poteſt moraliter facta eo anno, ſed ſolùm in ſatisfactionem obligationis præſentis. Quod à fortiore diceret, ſi per plures annos confeſſionem omiſiſſes. Sed, cùm obligatio confeſſionis, elapſo anno, non fuerit extincta; ſed quo magis differtur, eò plùs vrgeat, ſi facta ea confeſſione in fine anni nulla ſupereſt obligatio confitendi, efficitur ſanè vnica confeſſione obligationi præſentis, & præteriti anni ſatisfactum eſſe. Ergo eodem modo ſatisfieri poteſt; tametſi initio anni confeſſio fiat. Atque ita probabile docent Ægid. & Bonac. *ſuprà*.

§. III.

Qua confeſſione fiat ſatis præcepto lato in cap. *Omnis vtriuſque ſexus.* & de cauſis excuſantibus à pœnis ob illius tranſgreſſionem.

1. *Non fit ſatis huic præcepto confeſſione venialium.*
2. *Confeſſione mortalium memoriæ occurrentium, & abſolutione recepta fit ſatis.*
3. *Si poſt factam eam confeſſionem in mortale incidas, tametſi* Suar. *&* Henriq. *cenſeant, te eſſe obligatum eo anno fateri, verius eſt oppoſitum.*
4. *Per confeſſionem illegitimam non ſatisfacis præcepto.*
5. *Incurris excommunicationem ſynodalem.*
6. *Ab hoc præcepto non excipiuntur peccatores publici.*
7. *Non ſatisfacis præcepto, ſi abſolutio non concedatur.*
8. *Expenduntur cauſæ excuſantes ab hoc præcepto.*

1. ALiqua ſunt apud Doctores communiter certa, alia ſub opinione verſantur. Primò certum eſt, huic præcepto confeſsionis non ſatisfieri confeſsione venialium, eò quòd præcepto ſatisfacere non poſsis, niſi rem præceptam exequaris: at confeſsio venialis in prædicto cap. *Omnis.* tibi non præcipitur. Non ergo ea confeſsione ſatisfacere præcepto potes. Ex quo euidenter infertur, ſi facta confeſsione venialium, quia ſolis venialibus grauatus eras eodem anno in aliquod mortale incidas, te obligatum eſſe, ante finitum annum illius mortalis confeſsionem facere: aliàs eo anno omitteres confeſsionem præceptam. Sic docent Vaſq. *qu.* 90 *art.* 3. *dub.* 1. *ad finem.* Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 5. *n.* 10. *verſ. Ad tertium.* Reginald. *lib.* 3. *n.* 38. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *n.* 33. *in fine.*

2. Secundò certum eſt, facta legitima confeſsione omnium mortalium, quæ tibi memoriæ occurrerint, & abſolutione à Sacerdote recepta, ſatisfacere præcepto confeſsionis, tametſi aliquotum mortalium inuincibiliter oblitus fueris, neque obligatum eſſe ea intra illum annum ad confeſsionem adducere: aliàs obligatus eſſes bis, & ter confiteri, quod receptum non eſt. Non enim præceptum imponitur de confitendis omnibus mortalibus abſolutè: id enim ſæpè eſſet impoſsibile, ſæpè non expediens; ſed de confitendis iis omnibus, quæ poſt diligentem inquiſitionem memoriæ occurrerint tempore confeſsionis, quorũ neque manifeſtatio, nec tibi, neque alteri grauiter nociua eſt. Neque refert, ea peccata oblita te fateri debere ex obligatione iuris diuini: vt inde inferas, etiam ex præcepto eccleſiaſtico, quod iuris diuini determinatum fuit, te fateri obligatum eſſe: quia ex iure diuino non teneris ea fateri eo anno: ſed, quando periculum mortis adfuerit, vel Euchariſtiam ſuſcepturus ſis, vel ad Euchariſtiam voluntariè acceſſurus. Sic Nauarr. *cap.* 2. *numer.* 9. Suar. *diſput.* 23. *ſect.* 2. Coninch. *diſp.* 5. *dub.* 9. *num.* 66. *&* 71. Fagund. *de pœnit. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 17. Bonac. plures referens *de pœnit. diſp.* 5. *qu.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *num.* 32. aduersùs Sotum *in* 4. *diſt.* 18. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 3. Henriq. *lib.* 4. *capit.* 4. *numer.* 5. *in com. lit. D, & capit.* 15. *numer.* 1.

3. Sed dubiæ quæſtionis eſt, an ſi poſt factam legitimam confeſsionem in peccatum mortale incidas, tenearis eo anno illud peccatum fateri. Affirmat Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 3. *num.* 9. *& ſect.* 4. *num.* 7. Henriq. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 2. *&* 6. Etenim præceptum eſſe videtur de confeſsione facienda, ſemel in anno, omnium mortalium, quæ eo anno, vel præcedentibus fuerint commiſſa. Si igitur illud peccatum, quod poſt factam confeſsionem commiſſum eſt, voluntariæ fateri omittis, præcepto de confeſsione facienda omnium mortalium, quæ eo anno commiſſa ſunt, non ſatisfacis.

Cæterum longè verius eſt, te non eſſe obligatum ex vi huius præcepti, illud peccatum eo anno fateri, quia præceptum non eſt de confeſsione facienda eo anno omnium peccatorum, quæ eo anno fuerint commiſſa: id enim apertiùs explicari debebat: ſed præceptum fuit de confeſsione ſemel in anno facienda omnium peccatorum, quæ ad validam, & fructuoſam confeſsionem fateri neceſſarium fuerit. Quòd ſi poſtmodum peccatum aliquod committas, in confeſsionem ſequentis anni reſeruare poteris. Aliàs nunquam cenſeri poſſes, plenè huic præcepto ſatisfeciſſe, quouſque annus finitus ſit: tametſi pluries fueris ritè confeſſus: quia ſemper periculo es expoſitus nouum peccatum committendi, & nouam confeſsionis obligationem contrahendi: expediréque confeſsionem, non in principio, neque ad medium anni: ſed in fine præſtare. Ne igitur hæc inconuenientia admittas, aſſerendum eſt, facta ſemel legitima confeſsione nullam tibi ſupereſſe obligationem eo anno confitendi, niſi fortè ſuſcepturus ſis Euchariſtiam, vel in periculum mortis incidas. Atque ita docent Victor. *de confeſſ. num.* 137. Reginald. *lib.* 3. *numer.* 38. Coninch. *diſp.* 5. *de confeſſ. dub.* 7. *n.* 59. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 5. *n.* 10. *in reſponſ. ad* 1. Bonac. probabile reputat *de pœnit. diſp.* 5. *q.* 5. *ſect.* 2. *p.* 4. *n.* 33. *in fine.*

4. Secunda, & grauior quæſtio eſt, an per confeſsionem illegitimã, ſcilicet, abſque dolore, vel integritate, fiat ſatis prædicto præcepto? Et quidem eo caſu, quo plures Doctores ſentiunt, dari confeſsionem validam, ſed informem, verius eſt præcepto ſatisfactum eſſe. Nam eſto fini præcepti, qui eſt reconciliari cum Deo, ſatisfactum nõ ſit, materiæ præcepti, quæ eſt confeſsio valida, veráque Sacramenti ſuſceptio ſatisfactũ eſt. Sed poſita ſententia, quam *ſuperiùs* firmatam reliquimus, ſcilicet, non dari confeſsionem validam, & informem: adhuc plures cenſent, te ſatisfacere præcepto, quocunque modo cõfeſsionem facias; quia Eccleſia ſolum externam confeſsionem præcipit, & illius defectum punit, cuius executioni occultiſsimus defectus doloris, & integritatis ſoli Deo cognitus obſtare non poteſt. Deinde in cap. *Quod quidam. de pœnit. & remiſſ.* dicitur, recipiendos eſſe ad pœnitentiã peccatores, quan-

uis

Digitized by Google

tis abſolui non poſſint. Cenſentur ergo præcepto pœnitentiæ ſatisfacere. Atque ita docent, Paludan. *in 4. diſt. 17. quæſt. 7.* Gabriel. *ibi, q. 1. art. 3. dub. 5.* Syluest. *Confeſſio, 4. n. 3. in fine.* Victor. *n. 163.* & alij relati à Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præc. lib. 1. cap. 4. num. 4.*

Sed multò probabilior, & verior eſt oppoſita ſententia, quam pluribus relatis firmant Suar. *t. 4. de pœnitent. diſp. 36. ſect. 7. n. 3. & 8.* Paul. Comitol. *lib. 1. reſponſ. moral. quæſt. 19. in fine, §. Enunciatum.* Coninch. *diſp. 5. de pœnit. dub. 9. n. 70.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 5. num. 11.* Fagund. *lib. 1. de pœnit. cap. 4. nu. 5.* Bonac. *diſp. 5. de pœnitent. quæſt. 5. ſect. 2. p. 4. num. 23.* Ratio eſt manifeſta: quia præcepto diuino de confeſſione facienda non ſatisfacis, cùm inualidè confiteris. Ergo neque ſatisfacis eccleſiaſtico præcepto: hoc enim ſolùm eſt præcepti diuini determinatio, vt dixit Trident. *ſeſſ. 14. c. 5. ſub finem, & can. 8.* Præterea Eccleſia præcipit omnia mortalia fideles confiteri, ſicuti dicitur in c. *Omnis vtriuſque ſex. de pœnitent. & remiſſ.* At, ſi abſque dolore, vel non integrè fatearis, non fideliter, ſed infideliter, & fictè peccata fateris. Non igitur præcepto ſatisfacis. Neque obſtat, ex defectu omninò occulto inualidam reddi confeſſionem, quominùs inde impediatur præcepti eccleſiaſtici executio: nam eſto, Eccleſia actum interiorem per ſe, & directè præcipere non poſſit, poteſt tamē indirectè, quatenus ad valorem actus externi præcepti neceſſarius eſt: hac enim ratione præcipiendo orationem, præcipit attentionem: quia ſine attentione oratio eſſe non poteſt. Cùm ergo ad valorem externæ confeſſionis neceſſarius ſit dolor; interiùs præcipiendo confeſſionem dolor internus præceptus cenſetur. Neque item obſtat textus in cap. *Quod quidam* nam, vt benè reſpondet Suar. *dicta ſect. 7.* ibi non dicitur, confeſſionem illam admittendam eſſe, vt ſufficientem ad implendum præceptum; ſed hos peccatores eſſe audiendos, vt continuis exhortationibus moueantur & conuertantur.

5. Hinc fit, fictè confitentem incurrere excommunicationem ſynodalem, quæ ipſo facto omittentibus confeſſionem ferè in omnibus diœceſibus impoſita eſt: quia verè confeſſionem omittit, quippe idem eſt actum non fieri, ac fieri nullum, leg. *Duo ſunt Titij ff. de teſtam. tutela.* Nomine namque confeſſionis confeſſio valida intelligi debet: quia ſub appellatione actus regulariter ſolus validus comprehenditur, vt pluribus firmat Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 2. n. 5.* & leg. *Benei, §. Hoc ſermone tota limit. 1. ff. de verbor. ſignificat.* Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg. 7. in fine.* Atque ita in præſenti tradit Suar. *t. 4. diſp. 36. ſect. 8. num. 1.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. pracep. lib. 1. c. 4. n. 12.* Bonac. *diſp. 5. de pœnit. quæſt. 5. ſect. 2. p. 4. n. 25.* tametſi contrarium ſentiat Nauarr. *cap. 10. num. 4.* & Henriq. *lib. 4. cap. 4. num. 1.* proptereà quòd probari non poſſit confeſſionis defectus. Sed reſpondetur, id neceſſarium non eſſe, cùm non delicto probato, ſed delicto externo excommunicatio ſynodalis annectatur. Secùs verò eſt de priuatione ſepulturæ, & ingreſſu Eccleſiæ; quæ ipſo facto nullibi ſunt impoſitæ; ſed per ſententiam Iudicis imponendæ: quæ, cùm probationem delicti requirunt, & hæc ſit ferè impoſſibilis, ſtante defectu omninò occulto imponi non poſſunt, vt benè ex Cordub. notauit Fagund, *loc. alleg.*

6. Ab hac doctrina excipiunt Viuald. *in Candelab. aureo, de confeſſ. n. 60.* Rod. *in addit. ad Bullam Cruciat. §. 11. aliàs 9. n. 133.* Zerola *praxi Episc. 1. p. verbo,* Lupanaria, §. 5. meretrices, vſurarios alioſq; peccatores publicos, quos neque Epiſcopi, & Parochi excommunicatos declarant, quamuis prædicto præcepto confeſſionis legitimè, vt dictum eſt, non ſatisfaciant. Signum ergo eſt, hac excommunicationis pœna eos non adſtringi. Sed nullatenus admittenda eſt exceptio: quia nec fundamentum habet in cap. *Omnis vtriuſque ſexus.* cùm æquè omnes fideles comprehendat: neque publici peccatores digniores ſunt Indulgentia; quàm alij. Quòd verò non ſoleant declarari; id in fauorem aliorum fidelium cum illis communicantium fit; non, quia ipſi peccatores publici excommunicatione affecti non ſint, vt rectè notauit Fagund. *de ſecund. Eccleſ. præc. lib. 1. cap. 3. n. 11.*

7. Tertia quæſtio, an ſatisfacias huic præcepto ſi confeſſionem ex parte tua validam facias, & Confeſſarius ex malitia, vel ignorantia abſolutionem non conceſſerit? Si confeſſio facta eſt Sacerdoti exiſtimato, vel iuriſdictione carenti; nullatenus per illam ſatisfieri præcepto poteſt: quia præceptum eſt de cōfeſſione faciēda proprio Sacerdoti, vti cauetur in ſupradicto cap. *Omnis.* & conſequenter habenti iuriſdictionem. At, ſi proprio Sacerdoti facta fuerit; ipſe tamen ex malitia, vel inaduertentia te non abſoluerit, plures Doctores cenſent, te præcepto confeſſionis ſatisfeciſſe. Tum, quia culpa Confeſſarij tibi nocere non debet. Tum, quia præceptum non tibi eſt impoſitum, neque imponi poteſt de actione, quæ non ſit in tua poteſtate; ſed ab alterius voluntate pendet, qualis eſt abſolutio. Sic docent, licèt nō ita expreſsè, Paludan. Gab. Victor Syluest. pro priori, ſententiáque præcedente relati. Cæterùm probabilius eſt te præcepto non ſatisfacere ea confeſſione, quam abſolutio non ſequitur, vti expreſsè docent Nauarr. *cap. 10. num. 4.* Suar. *diſp. 36. ſect. 7. num. 3.* Coninch. *diſp. 5. dub. 9. numer. 70.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. pracep. lib. 1. cap. 4. nu. 5.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. cap. 5. num. 11.* Ratio ea eſt: quia per eam confeſſionem non ſatisfacis diuino præcepto: ſiquidem peccata ſoluta non ſunt, ſed adhuc retinentur, vt abſolutioni directæ ſubiiciantur. Ergo neque ſatisfacis humano præcepto, quod eſt diuini determinatiuum. Et exemplo Euchariſtiæ conuinci poteſt: ſi enim credens, te Euchariſtiam recipere, Sacerdos, vel ex malitia, vel inaduertentia hoſtiam inconſecratam loco conſecratæ porrigeret, præcepto communicandi non ſatisfaceres; ſed errore detecto obligatus eris communicare: quia præcedentis hoſtiæ ſumptio non fuit ſacra Communio. Confeſſio autem, quam abſolutio non ſequitur, neque eſt pars ſacramenti, neque peccata ſoluit, aut remittit. Ergo non eſt confeſſio, qua præcepto ſatisfieri poteſt.

Neque obſtat, non tua, ſed Sacerdotis culpa defectum contingere: id enim probat, te excuſatum eſſe à præcepto, & à pœnis ei annexis, dum bona fide exiſtimas, te abſolutum eſſe. Secùs eſt, ſi bona fides ceſſet, & defectum agnoueris: ſicuti docent Corduba *quæſt. 15.* Suarez *diſputat. 36. ſect. 8. n. 3.* Fagund. *de pœnit. lib. 1. cap. 4. nu. 6.* Neque eſt verum, quòd ſola confeſſio in tua ſit poteſtate, non abſolutio: quia eſto abſolutio à te proximè non pendet; à te tamen pendet abſolutionem procurare, eíque confiteri, qui abſolutionem concedat: ſi tamen aliquando id præſtare non potes, à præcepto excuſaris; tametſi illud non impleas.

8. Quoad cauſas excuſantes ab huius præcepti tranſgreſſione, illiúſque pœnis; breuiter dicendum eſt, te excuſatum eſſe primò, ſi immineat tibi, vel alteri graue damnum vitæ honoris, vel fortunæ: nam lex diuina, & eccleſiaſtica, cùm ſit iugum ſuaue, & onus leue, non cenſetur cum tanto detrimento obligare. Illud verò detrimentum honoris, quod ex confeſſione ipſa ſubſequitur, vt ſcilicet, apud Confeſſarium minùs habearis opinionémque religioſam, quam de te conceperat, amittas; nō te poteſt à præcepto excuſare, vt benè notauit Coninch. *diſp. 5. dub. 10. num. 73.* vbi aduertit, ſæpè te poſſe excuſari à confeſſione vnius, vel alterius peccati: quia ex illius manifeſtatione imminet damnum, non tamen à manifeſtatione aliorum peccatorum; & conſequenter neque à confeſſione facienda. An verò excuſeris à confeſſionis præcepto, ſi alia via, quam per interpretem, vel ſcripturam, vel nutus declarare peccata non poſſis, *ſuperius,* cùm de integritate confeſſionis ſermonem fecimus, deciſum reliquimus. Illud verò eſt certum, ſi nullum in ſpecie ſpeccatum declarare potes, non eſſe tibi abſolutionem extra mortis articulum concedendam: quia alienum eſt ab vſu Eccleſiæ, ſententiam abſolutionis proferre nulla cauſa ſpeciali iudicanda propoſita, vt benè aduertit Laym. *lib. 5. ſum. tract. 9. cap. 5. n. 15. ad finem.*

PVNCTVM XXI.

De ſatisfactione peccatorum.

1. DVpliciter de ſatisfactione loqui poſſumus. Primò, de ſatisfactione abſolutè ſumpta, & ſine ordine, ad ſacramentum Pœnitentiæ. Secundò, de ſatisfactione quatenus pars eſt, & complementum ſacramenti pœnitentiæ.

§. I.

De ſatisfactione abſolutè ſumpta, & abſque ordine ad Sacramentum.

1. *Satisfactio differt à reſtitutione.*
2. *Nullus, præter Chriſtum, ſatisfacere pro mortalibus poteſt.*
3. *Qualiter pro venialibus.*
4. *Pro omnibus poteſt de congruo.*
5. *Remiſſa mortali culpa, pœna æterna remittitur: ſed plerumque manet aliqua pœna temporalis.*
6. *Pro hac pœna temporali benè poteſt quis ſatisfacere de condigno.*
7. *Ad hanc ſatisfactionem requiritur, opus voluntarium, & liberum.*
8. *Item, debet eſſe opus bonum.*
9. *Item, pœnoſum, & afflictiuum.*
10. *Poteſt eſſe opus aliàs debitum.*
11. *Satisfaciens debet eſſe in gratia.*
12. *Item, viator.*
13. *Vnus pro alio bene ſatisfacere poteſt.*
14. *Limitatio Medinæ reiicitur.*
15. *Fit ſatis oppoſito fundamento.*
16. *Ex parte Dei adeſſe debet promiſſio ſatisfactionem acceptandi.*

1. SAtisfactio ſæpè cum reſtitutione confunduntur: ſed eſt longe ab ea diuerſa. Nam reſtitutio conſiſtit in re-

bus.

Digitized by Google

bus. Eſt enim redditio rei contra voluntatem Domini ſublatæ, vel illius æquiualentis; ac proinde reſpicit reparationem damni offenſo illati. Secùs eſt ſatisfactio, quæ in actionibus conſiſtit. Eſt enim honoris, & authoritatis læſæ reparatio. Peccato namque honorem, & authoritatem diuinam contempſimus; at petitione veniæ, ſubmiſſione, & humilitate contemptum illius honoris reparamus, vti notarunt Bellarm. *l. 4. de pœnitent. cap. 1.* Suar. *diſp. 37. in princ.* Coninch. *diſp. 10. de pœnit. dub. 1.* Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. l. 9. in princ.* Laym. *l. 5. ſum. tr. 6. c. 15. n. 1.*

2. Pro peccatis mortalibus nemini à Chriſto Saluatore datum eſt poſſe ſatisfacere, quia, cum malitia peccati mortalis ſit infinita, eò quòd diuinam maieſtatem infinitam offendat, noſtræque ſatisfactiones ſemper finitæ ſint, & limitatæ; nequeunt ſatisfactionem debitam attingere, ideóque opus fuit Verbum diuinum hominem fieri, vt eius operá, vtpote à perſona infinitæ dignitatis procedentia, dignam, & ſuper abundantem ſatisfactionem pro noſtris peccatis exhiberent.

3. Pro venialibus verò exiſtens in mortali ſatisfacere non poteſt: quia, vt D. Thom. 3. *part. quæſt. 87. artic. 4.* omneſque eius diſcipuli teſtantur, nullius peccati venialis remiſſio conceditur homini peccatori Dei hoſti, & inimico. At ſi à mortali receſſerit, Deóque gratus ſit ex Dei benignitate, & Chriſti meritis pro venialibus ad æqualitatem ſatisfacere poteſt.

4. Verùm, eſto de condigno nullus peccator, nec pro veniali, nec pro mortali ſatisfacere poteſt, de congruo tamen pro omnibus peccatis ſatisfacit, cùm eam ſatisfactionem exhibet, quam exhibere poteſt. Decebat namque Dei bonitatem, ne homines facilè labentes abſque remedio derelinqueret, ſed poſita Chriſti perfecta ſatisfactione ob illam contentus eſſet pro remiſſione culpæ, ea ſatisfactione, quam peccator diuina gratia adiutus poſſet exhibere. Et in hac decentia meritum de congruo ſitum eſt.

5. Porrò remiſſa culpa & pœna æterna, culpæ debita, remittitur, vti definiuit Trident. *ſeſſ. 5. cap. 14.* & manifeſtè colligitur ex illo ad Roman. 8. *Nihil ergo nunc damnationis eſt iis, qui ſunt in Chriſto Ieſu.* Remiſſa namque culpa, redditur peccator filius Dei, & hæres regni cœleſtis. Non igitur manere poteſt debitor æternæ pœnæ.

At eſto, pœna æterna ſimul cum culpa remittatur, plerumque pœna aliqua temporalis in hac vita luenda reſtat. Nam eſto benigniſſimus Deus poſſet ſimul cum remiſſione culpæ omnem pœnam prorſus remittere, ſicut facit in Sacramento Baptiſmi, & martyrio non tamen decebat, nè, vt pulchrè inquit Chryſoſtom. *homil. de pœnitent. & confeſſ.* peccantes, & inuiti manentes efficeremus deteriores. Quod optimè declarat, pluribuſque confirmat Trident. *ſeſſ. 14. cap. 8.* redditque rationem, ob quam conueniens fuit, totam pœnam in Baptiſmo remitti: ſecùs poſt Baptiſmũ lapſis. Menſura huius temporalis pœnæ, quæ luenda reſtat ex peccato remiſſo, ſoli Deo cognita eſt: ipſe enim pro qualitate delicti pœnam deſignat. Notanter dixi, remiſſa culpa pœnam aliquam reſtare luendam: vt tacite inſinuarem, aliquando cum remiſſione culpæ omnem pœnam remitti. Contritio namque, quæ ad gratiam, & culpæ remiſſionem diſponit, quatenus gratia ipſa informatur, vim habet remittendi de condigno aliquam partem pœnæ temporalis deſignatæ. Ergo quò intenſior, & feruentior fuerit contritio, eo maioris partis remiſſionem obtinebit: poteſt ergo eſſe ita intenſa, vt omnem pœnam remittat, ſicuti contingit in Magdalena, aliiſque peccatoribus feruentiſſimo actu charitatis peccata deteſtantibus, ſicuti notauit Coninch. *diſp. 2. de pœnit. dub. 12. n. 116. concl. 4.*

6. Pro hac pœna temporali ſatisfacere nos de condigno poſſe oratione, ieiunio, eleemoſyna, aliiſque piis operibus, catholica fides docet apud Trident. *ſeſſ. 14. cap. 8. & 9. & can. 13.* & pluribus Scripturæ & Patrum teſtimoniis, & rationibus exornant aduerſus hæreticos noſtri temporis, Bellarmin. *lib. 4. de pœnit. cap. 3. & ſeq.* Suar. *diſput. 37. ſect. 1.* Valen. *Tom. 4. diſp. 7. quæſt. 14. part. 2.* Coninch. *diſput. 10. dub. 3.* Laymann. *l. 5. ſum. tract. 6. cap. 15. à num. 2.* Etenim cùm non ſolùm peccatores, ſed iuſti ad orationem, ieiunium, eleemoſynam, aliáque pia opera excitentur, vt diuinum iudicium euitẽt & peccata perſoluant, vti colligitur ex Iob. *cap. vlt.* Dauid. *Pſal. 6. 37. & 101.* Tobiæ *cap. 12.* Iſaia *cap. 38.* Paulo 1. *Corinth. 11. & alibi*, ſæpè manifeſtè infertur, remiſſa culpa pœnam reſtare luendam, pro qua piis operibus nos ſatisfacere poſſe. Aduerto tamen cum Medin. *de pœnit. tract. 2. quæſt. 46.* Suarez *diſput. 37. ſect. 9.* Coninch. *diſput. 10. dub. 3.* ſæpè benigniſſimum Deum aliquibus pœnis in hac vita peccata commiſſa punire: ſicuti contigit Dauid ob adulterium, & populi numerationem in quarum pœnarum recompenſationem, nullam aliam ſatisfactionem admittit: quippe hæ pœnæ à Deo infliguntur, non tam vt iuſtitiæ vindicatiuæ fiat ſatisfactio, quam vt peccatores à peccatis committendis arceantur, Deo rigorem, & ſeueritatem ſuæ iuſtitiæ oſtendente.

7. Vt igitur prædicta pœna temporali fiat ſatisfactio, aliquæ conditiones requiruntur; tum ex parte operis in ſatisfactionem exhibiti, tum ex parte perſonæ ſatisfacientis, tum ex parte Dei, cui fit ſatisfactio.

Primò ex parte operis requiritur, vt ſit voluntarium, & liberum, vel per modum actus eliciti, quales ſunt orationes, ieiunia, eleemoſynæ, reliquique virtutum actus, tam interiores, quàm exteriores, quos exercere vis in Dei honorem, & peccatorum ſatisfactionem, vel per modum obiecti voliti, vt contingit in flagellis, laboribus, & infirmitatibus à Deo immiſſis, quæ ſi voluntariè acceptes, ſatisfactionem ſufficientem pro peccatis præſtare poſſunt, ita vt ipſa ſatisfactio non ſolùm ex acceptatione, ſed ex ipſis flagellis liberè acceptatis conſurgat: aliàs non definiret Concilium *ſeſſ. 14. cap. 9.* flagellis temporalibus à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis apud Deum Patrem per Chriſtum Ieſum nos ſatisfacere poſſe; ſed ſolùm diceret, acceptatione flagellorum nos ſatisfacere: eaque de cauſa, quo grauiora fuerint flagella à Deo inflicta, & patienter tolerata, eò abundantior eſt ſatisfactio. Ratio autem, quare ad ſatisfactionem libertas, vt dictum eſt, requiritur, ea eſt: quia peccator media ſatisfactione pœnis pro peccatis debitis facit ſatis. At cenſeri non debet peccator facere ſatis, niſi opus, per quod ſatisfacit, ab eo aliquo modo procedat. Deinde ſatisfactio eſt actus virtutis pœnitentiæ: quia eſt peccati deteſtatio, illiuſque punitio, & cum Deo reconciliatio. Ergo debet eſſe liber. Præterea quia à ſatiſpaſſione non aliter ſatisfactio diſtinguitur, niſi quia ſatisfactio ex libera voluntate ſatisfacientis procedit; ſecùs ſatiſpaſſio, quæ non ſpectat, an liberè ſatis patiens pœnas acceptet; ſed an ex ſatiſpaſſione pœnæ ſufficienter vindicentur: ideoque ſatiſpaſſio ad iuſtitiam vindicatiuam, ſatisfactio ad commutatiuam pertinet. Ex qua ratione colligitur cauſa, ob quam leuiſſimæ pœnæ in hac vita patienter toleratæ ſatisfaciunt pro graui pœna in Purgatorio luenda: quia pœnæ in hac vita non in ſe ſpectantur, ſed quatenus ab homine Deo grato liberè exhibentur, vel acceptantur, ob quam acceptationem ex Dei gratia, & Chriſti meritis efficaciorem vim habent pro peccatis ſatisfaciendi, quàm pœnæ in Purgatorio ſuſceptæ: vbi ſola paſſio, & non libera patientium voluntas, & acceptatio, ac dignitas attenditur: vti ex communi ſententia notauerunt Coninch. *diſp. 10. dub. 4. n. 25. & 34.* Laym. *l. 5. ſum. tr. 6. c. 15. n. 4.* Fagund. *de ſecund. Eccl. præcept. l. 9. c. 2. n. 1.*

8. Deinde opus ſatisfactorium, quatenus tale eſt, debet eſſe bonum: tendit namque ad peccati punitionem, & perfectam cum Deo reconciliationem, quæ abſque bonitate morali conſiſtere non poſſunt. Quapropter pœnæ, quas tyranni Martyribus infligebant, etſi quatenus à tyrannis procedebant, Deo diſplicerent, at quatenus à Martyribus tolerantur, & acceptantur in peccatorum punitionem, gratiſſimæ Deo ſunt, & plenam pro peccatis exhibent ſatisfactionem. Coninch. *dicta diſp. 10. dub. 4. n. 27.* Fagund. *lib. 9. de ſecundo Eccl. præcep. cap. 2. n. 2.* Non tamen eſt neceſſarium, vt ex formali intentione ſatisfaciendi procedat: ſatis enim eſt virtualis, qua quis in actu exercito ſe Deo ſubmittit, vt perfectam cum Deo reconciliationem obtineat. Si enim ad meritum non requiritur expreſſa intentio merendi, ſed ſufficit virtualis in ipſomet opere meritorio incluſa; à fortiori ad ſatisfactionem ea ſufficere debet: quippe nullus eſt, qui voluntatem non habeat obtinendi à Deo omnem effectum ſibi vtilem, ſuiſque bonis operibus correſpondentem, vti clarè Suar. *diſput. 36. aliàs 37. ſection. 3. numer. 5.* dixit Fagundez, *libr. 9. de pœnitent. c. 2. n. 4.*

9. Præterea debet eſſe opus pœnoſum, ſeu afflictiuum, quod ſatis indicat Scriptura, conſulens pœnitentiam, & peccatorum redemptionem ieiunio, fletu, planctu, oratione, & eleemoſyna, aliiſque virtutum actibus, qui, eſto, ab aliquo ſumma cum voluptate, & dulcedine exerceantur; quia tamen de ſe humanæ naturæ graues ſunt, & moleſti, apti ſunt ad ſatisfaciendum. Etenim per peccatum propriæ voluntati contra diuinam indulſiſti: per ſatisfactionem ergo diuinæ voluntati contra propriam te ſubmittere debes. Hanc autem ſubmiſſionem præſtas quolibet virtutis actu. Ergo quilibet virtutis actus eſt ſatisfactorius. Atque ita docent Suar. *diſp. 37. ſect. 6. n. 8.* Fag. *de 2. Eccl. præcep. l. 9. c. 2. n. 5. & 12.* Coninch. *diſp. 10. dub. 4. n. 28. & 29.* Hinc inferunt communiter Doctores, quò magis opus laborioſum ſit, eò maiorem vim ſatisfaciendi habere. Sed hoc intelligendum eſt, cæteris paribus: ſæpè namque contingit opus ex ſe minus laborioſum, quia in ſe perfectius eſt, & Deo gratius maiorem vim habere ſatisfaciendi, quàm aliud opus minus perfectum, etſi magis laborioſum ſit: v. gr. pauperi grauem neceſſitatem patienti largam eleemoſynam tribuis ſumma cum facilitate, non eſt dubium te abundantius mereri, & ſatisfacere, quàm ſi vnico die graui cum difficultate ieiunaſſes. Quòd ſi difficultas operis ex feruore ſpiritus ſuperata ſit, non obinde minuit ſatisfactionem, nec meritum; aliàs tepidi, & virtutibus exercendis difficiles abundantius mererentur, & ſatisfacerent, quàm ſpiritu feruẽtes, & in exercendis virtututum operibus omninò faciles: quod non eſt admittendum, vt rectè notauit Coninch. *diſp. 10. dub. 4. num. 30.*

10. Addunt

Digitized by Google

10. Addunt aliqui, debere eſſe opus ſupererogationis, & non aliàs debitum: ſed immeritò id poſtulant, cùm Concil. *ſeſſ.* 14. *c.* 9. ſatis indicet, per opera aliàs præcepta fieri ſatisfactionem poſſe. Nam, ſicut præceptum non impedit meritum, neque ſatisfactionem impedire debet. Non enim opera virtutis in commodum Dei, ſed in noſtram vtilitatem præcipiuntur. Ergo ex præcepto, nec meritum, nec ſatisfactio illius diminuitur. Quodlibet namque opus, tametſi præceptum, meriti rationem habet: quia factum eſt à filio in obſequium munificentiſſimi patris, quem decebat filiorum obſequia ſe ipſo præmiare. Habet tamen rationem ſatisfactionis, quatenus per ipſum Deo, eiúſque voluntati ſe homo ſubmittit, à qua ſe per peccatum ſubtraxerat. At hæc ex præcepto non impediuntur, quinimò præceptum augere videntur. Ergo ad ſatisfactionem non eſt neceſſarium eſſe opus ſupererogationis, ſed poteſt eſſe opus aliàs præceptum. Atque ita docent Nauarr. *cap.* 26. *n.* 23. Sotus *in* 4. *diſt.* 19. *quæſt.* 2. *art.* 1. *circa finem.* Henriq. *lib.* 5. *de pœnit. cap.* 19. *num.* 5. Suar. *diſp.* 37. *ſect.* 4. *num.* 3. Fagund. *de ſecund. Eccleſ. præcep. lib.* 9. *c.* 2. *num.* 8. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 10. *dub.* 4. *num.* 31. Monent tamen communiter relati Doctores, quibus adhæret Sanch. *lib.* 1. *ſum. cap.* 14. *num.* 6. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. qu.* 5. *ſect.* 3. *p.* 2. *n.* 12. & *infrà* latiùs dicemus; etſi Confeſſarius poſſit opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungere, non tamen cenſeri iniunctum, niſi id expreſſè explicet: decet enim ad opera aliàs indebita obligare in ſatisfactionem peccati confeſſi.

11. Secundò, ex parte ſatisfacientis conditio neceſſariò requiſita eſt gratia. Nam, cùm ſatisfactio tendat in reconciliationem cum Deo perfectam, nequit non reconciliatio fieri. Præterea, ſtante culpa, non potes pro pœna illi debita obtinere remiſſionem: neque etiam eam remiſſionem obtinere potes pro pœnis ex aliis culpis remiſſis relictis: quia dignus non es, vt hæc tibi gratia conferatur. Ergo gratia neceſſariò ad ſatisfactionem eſt requiſita. Atque ita indicat ſatis Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 8. aſſerens ſatisfaciendo pro peccatis conformes fieri Chriſto Ieſu, certiſſimámque arrham glorificationis habere, quæ peccatori nullatenus conuenire poſſunt. Deinde aſſerit Concilium, nos ſatisfacere non poſſe, niſi per Chriſtum & in Chriſto, in quo viuimus, meremur, & ſatisfacimus. At nullus viuit in Chriſto, niſi qui eius gratiam poſſidet: ergo nullus ſatisfacere poteſt, ſicuti nec mereri, niſi qui gratiam habeat. Atque ita tanquam certum tradit D. Thom. *in* 4. *diſt.* 14. *art.* 3. *capit.* 2. Bonauent. *ibi, art.* 1. *quæſt.* 3. D. Anton. 3. *p. tit.* 14. *cap.* 20. §. 2. Caiet. *t.* 1. *Opuſc. tract.* 6. *quæſt.* 3. Petr. de Soto *relect. vltim. de ſatisfact.* Dominic. Sot. *in* 4. *diſt.* 19. *quæſt.* 1. *art.* 4. quos refert Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 4. *concl.* 1. *n.* 23. *&* 24. aduertit optimè, ſæpè benigniſſimum Deum pœnitentiam peccatoris ſe humiliantis acceptare in ſatisfactionem pœnæ temporalis in hac vita, quam infligere decreuerat; vti contigit ſceleſtiſſimo Acha, 3. *Reg.* 21. & colligitur ex Ierem. *c.* 18.

12. Prætereà ex parte ſatisfacientis requiritur, quòd ſit viator: etenim ſatisfactio ſimul cum merito coniungitur, vt patet *ex ſupradicto loco* Concilij, ibi: *In quo viuimus, in quo meremur, in quo ſatisfacimus.* At meritum finita hac vita non eſt: ergo nec ſatisfactio. Aliàs animæ in Purgatorio exiſtentes, cùm Deum ardentiſſima charitate proſequuntur, breuiſſimo tempore pro peccatis ſatisfacere poſſent, vt notauit Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 4. *n.* 24.

13. Addunt aliqui, requiri, vt ſatisfactio ab eodem debitore procedat: eſt enim obligatio ad pœnam ſoluendam debitum perſonale, quod non videtur poſſe per alium ſatisfieri. Propria namque actione diuinam authoritatem, & honorem læſiſti ab eius voluntate te ſubtrahendo. Non ergo aliena actione hanc diuinæ authoritatis læſionem reparare potes; ſed neceſſario propria ſubmiſſio, & humiliatio requiritur. Prætereà, nemo pro alio mereri, nec demereri poteſt: ergo neque pro alio ſatisfacere. Item, non poteſt ſatisfacere pro culpa: ergo nec pro pœna. Et fortè ob hanc cauſam dixit Paul. ad Galat. 6. *Vnuſquiſque onus ſuum portabit.* & 1. ad Corinth. 3. *Vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundùm ſuum laborem.*

Cæterùm hæc ſententia nullatenus admittenda eſt; ſed omninò affirmandum, vnum pro alio ſatisfacere poſſe. Sic, tanquam certum, docuit Suar. *diſp.* 48. *ſect.* 2. *nu.* 4. Henriq. *lib.* 5. *c.* 19. *n.* 5. Bellarmin. *lib.* 2. *de Indulgent. cap.* 2. Ægid. de Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 7. Fag. *l.* 9. *c.* 2. *n.* 10. & declarauit Catechiſmus Pij V. *de Sacr. Pœnit. n.* 81. ibi: *In hoc ſumma Dei bonitas, & clementia maximis laudibus prædicanda eſt, qui humanæ imbecillitati hoc condonauit, vt vnus poſſit pro alio ſatisfacere.* Et paulò infrà addit: *Qui diuina gratia præditi ſunt, alterius nomine poſſunt, quod Deo debetur, perſoluere: quare fit, vt quodam pacto alter alterius onera portare videatur.* Et tamen concludit: *Nec verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus, qui in Apoſtolorum Symbolo, Sanctorum communionem profitemur.* Ratio huius ſententiæ eſt, quia Deus pro ſua bonitate, & clementia acceptare poteſt opera à iuſto facta in ſatisfactionem pœnæ, quam alter pro peccatis debet, ac ſi illud opus à debitore factum eſſet. At, poſita ea acceptatione, nemini eſt dubium, obligationem ſatisfaciendi nullam debitori ſupereſſe: ergo poteſt vnus pro alio ſatisfacere. Quòd autem bona opera vnius iuſti oblata in ſatisfactionem pœnæ ab alio debitæ à Deo accepientur, probat communis vſus fidelium, qui continuò excitantur ad prædictas ſatisfactiones applicandas, maximè pro iis qui in Purgatorio exiſtunt.

14. Hanc ſententiam limitat Medin. *de pœnit. tr.* 3. *quæſt.* 2. *&* 3. & probabile reputat Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 7. *in fin.* ne procedat ſemper, & infallibiliter; ſed, quando diuinæ bonitati placitum fuerit, prædictam ſatisfactionem vnius pro alio acceptare: quia nullibi habetur, ob ſatisfactionem ab altero exhibitam, pœnam, quam quis debet, remitti, ſicuti habetur ob ſatisfactionem propriam. Neque expediens videtur, eam acceptationem infallibilem eſſe; tum, ne debitores negligentes fiant in ſatisfactione propria exhibenda, ſperantes, amicos pro illis ſatisfacturos; tum, ne ſubmiſſionem, & humilitatem diuinæ authoritati debitam omittant. Sed diſplicet prorſus hæc limitatio, vtpote contraria communi ſenſui fidelium, exiſtimantium vnius ſatisfactionem pro altero oblatam, ei abſolutè deſeruire: quod verum non eſſet, ſi non ſtaret promiſſio diuina eam infallibiliter acceptandi. Illud verò inconueniens de negligentia ſatisfaciendi, per accidens eſt, & abundè compenſatur actu charitatis, quem vnus fidelium cum altero exercet, proprias ſatisfactiones ei applicando.

15. Fundamentum verò illorum, qui aſſerebant, neminem pro alio ſatisfacere poſſe, facilè diluitur. Fateor namque, actione propria ſatisfactionē exhibendam fore, idque expediret: at ex benignitate Dei aliena ſubmiſſio, & humiliatio alteri applicata à Deo acceptatur, ac ſi ab eo eſſet exhibita. Ad cōfirmationem dico, neminem pro alio mereri: quia eſto, id fieri poſſit, non fuit expediens; eò quòd meritum præmium ſit virtutis, quæ propriis actibus acquiri debet. Ad ſecundam confirmationem concedo, pro culpa vnius neminem à Chriſto ſatisfacere poſſe: quia ſi de ſatisfactione quoad ſufficientiam loquamur, neceſſarium non eſt alium à Chriſto ſatisfacere, cùm Chriſtus pleniſſimè ſatisfecerit, præterquam quod ea ſatisfactio ad æqualitatem ſit impoſſibilis. Si verò ſermo ſit de ſatisfactione quoad efficaciam, nullatenus decuit ex alienis actibus fieri: cùm enim peccator propria voluntate maculatus fuerit, propria etiam voluntate purgari à macula debuit. Secùs autem eſt de obligatione ad pœnam, quæ ex benignitate Dei ob quamlibet ſatisfactionem remitti cōuenienter poteſt.

16. Tertiò, ex parte Dei requiritur, promiſſio acceptandi noſtra bona opera in ſatisfactionem pœnæ pro peccatis debitæ. Etenim, cùm cuilibet peccato poſt remiſſam culpam, & pœnam deſignetur à Deo aliqua temporalis pœna in Purgatorio luenda, quę quantumcumque minima ſit, excedit omnem pœnam, quæ in hac vita ſuſtineri poteſt, pœnis huius vitæ compenſari nequit: tum, quia ſunt pœnæ diuerſæ, & longè leuiores, tum quia non tenetur Deus eas in recompenſationem acceptare, cùm liberum illi ſit peccatorem pœna à ſe deſignata punire, neque aliam loco illius admittere. Vt ergo loco pœnæ deſignatæ obligatus ſit noſtra bona opera in ſatisfactionē admittere, neceſſaria fuit illius diuina promiſſio, vt pulchrè docuit Medin. *tr. de pœnit. qu.* 3. Suar. pluribus relatis, *diſp.* 37. *ſect.* 7. *à num.* 2. Fagund. *de* 2. *Eccleſ. præcep. lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 15. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 4. *concl.* 3. *n.* 33. & colligitur ex Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 8. aſſerente nos in Chriſto viuere, mereri, & ſatisfacere, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, hoc eſt, ex eius meritis, & promiſſione, ob quæ à Patre acceptantur.

§. II.

De ſatisfactione ſacramentali, & obligatione Sacerdotis illam imponendi.

1. *Quæ ſit ſatisfactio ſacramentalis, & quem effectum habeat?*
2. *Debet eſſe in gratia, vt obtineat effectum.*
3. *Secluſo mortali habet effectum.*
4. *Satisfactio habet vim impetrandi gratias præuenientes.*
5. *Non habet gratiæ augmentum.*
6. *Plerumque obligatur Sacerdos ſub graui culpa hanc ſatisfactionem imponere.*
7. *Quando excuſatur ab imponenda ſatisfactione. Et primò de articulo mortis.*
8. *Secundò, ſi credatur pœnitens planè per contritionem ſatisfeciſſe.*
9. *Tertiò, qualiter tempore Iubilei.*
10. *Quid ſi intra horam ſæpiùs confiteatur.*
11. *Quid ſi pœnitens credatur nullam admiſſurus.*

1. EXecutio operis à Confeſſario in pœnitentiam peccati confeſſi iniuncta eſt ſatisfactio ſacramentalis, quæ etſi per

per ſe ſpectata vim habeat remittendi pœnas peccatis debitas, quia vt ſuppono, eſt opus virtutis ab homine grato effectum: at, vt à Confeſſario imponitur, tanquam pars complens & integrans Pœnitentiæ Sacramentum, vti docuit Concilium Florentinum *in decreto Eugenij*, & Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *capit.* 3. efficaciorem vim obtinet ex Chriſti inſtitutione. Hæc maior efficacia non prouenit, vt placuit Dominico Soro *in* 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 1. *art.* 5. §. *Nihilominus.* ex eo, quòd pœnitens, pœnitentiam iniunctam exequens, pœnitentiæ actum eliciat; aliàs tota illius efficacia ex opere operantis procederet, & ſecluſo Sacramento conſiſtere poſſet: ſed ex eo, quòd ſit pars integrans, & complens ſacramentum præteritum: ac proinde ſicut ſacramentum confert ſuos effectus ex opere operato rectè diſpoſitis; ſic executio operis à Confeſſario iniuncti, quæ pars eſt Sacramenti, confert ſuum effectum obicem non ponenti: effectus autem huius ſatisfactionis ſacramentalis eſt remiſſio pœnæ pro peccatis debitæ. Ergo hanc remiſſionem ex opere operato confert. Et ita ex communi ſententia tradit Suar. *diſp.*38. *ſect.* 2. Viuald. *de ſatisfact. n.*13. Henriq. *lib.*5. *c.*20. *n.*7. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 10. *concl.* 1. & 2. Fagundez *de ſecundo Eccleſ. præcept. lib.* 9. *cap.* 3. *à num.* 2. Quanta autem remiſſio ex opere operato concedatur, ſoli Deo cognitum eſt. Verius eſt, maiorem remiſſionem concedi feruentius, & deuotiùs ſatisfactionem exequenti. Decet enim, Deum liberaliorem ſe oſtendere iis, qui ei diligentiùs obſequuntur. Stante verò æqualitate ſatisfactionis nunquam abundantior remiſſio vni potiùs, quàm alteri conceditur: quia Deus perſonarum acceptor non eſt: & notauit Coninch. *diſput.* 10. *dub.* 10. *numer.* 93. *concl.* 3.

2. Notanter dixi, conferri hanc pœnæ remiſſionem, *non ponenti obicem*: nam, ſi tempore, quo pœnitentiam exequeris, in ſtatu peccati mortalis exiſtas, impedis illius effectum: quia dum es in peccato, non viuis in Chriſto, & conſequenter neque in illo ſatisfacis. Quod à Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 8. requiſitum eſt. Deinde, quia remiſſio pœnæ temporalis eſt effectus ſupernaturalis, præparans hominem ad gloriam: qui autem eſt in mortali, omninò eſt ad gloriam improportionatus. Non igitur ei pœna debet remitti. Atque ita docet ex communi ſententia Suarez *diſp.* 38. *ſect.* 3. *numer.* 3. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 11. *numer.* 96. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 8. & 3. & *capit.* 20. *numer.* 7. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *p.* 4. *num.* 16. aduerſus Vaſquez *quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. Zerol. *in praxi fol.* 371. Ruiz *contro*u. 95. Med. & alios ab Henriq. & Vaſq. relato: propterea quòd hæc ſatisfactio, non ex dignitate operantis, ſed ex meritis Chriſti proueniat. Verùm eſto ex meritis Chriſti proueniat, fauor eſt ſatisfacienti factus, quem non decet fieri inimico.

3. Secluſo autem mortali peccato effectus ſatisfactionis non impeditur, tametſi ſatisfactio veniali culpa vitietur, vt bene notauit Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 10. *n.* 88. Henriq. *lib.* 5. *c.* 20. *n.* 7. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *num.* 16. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 15. *quæſt.* 3. *concl.* 3. quippe ea ſatisfactio non vt eſt tuum opus, & vt à te procedit; ſed, vt eſt ſacramenti pars, & quaſi Chriſti opus, effectum habet, ſicuti habet effectum gratiæ ſacramentum cum peccato veniali ſuſceptum; tametſi contrarium ſentiat Vaſquez *de pœnit. quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. *n.* 14. eò quòd ſatisfactio nullam aliam bonitatem moralem habeat, niſi eam, quam ſuſcipit ab operante, aliàs ſi ob finem mortaliter peccaminoſum ſatisfactio fieret, effectu non careret, ſicuti non caret effectu Baptiſmus, vel Confirmatio in peccato mortali ſuſcepti. Sed reſpondetur, opus ſatisfactorium ex prauo fine factum, ſolùm extrinſecè, & quatenus ab operante procedit, vitiari, eâque de cauſa nullam bonitatem moralem liberam obtinet: at quia in ſe, & phyſicè eſt opus gratum Deo, & à Chriſto aſſumptum in ſacramenti partem, ea de cauſa remiſſionem pœnarum obtinere poteſt ex Dei gratia, & Chriſti meritis. Si autem ex prauo fine mortali fieret, eo tempore effectum remiſſionis habere non poteſt, ſicuti nec ſuſceptio Baptiſmi, alteriúſque ſacramenti: quia à peccato mortali impeditur.

An verò prædictum opus, recedente peccato mortali, habeat ſuum effectum, incertum eſt. Valdè pium & probabile eſt, effectum habere: ſiquidem, vt probabilius defendimus, recedente fictione, ſacramentum pœnitentiæ ſuum conferre effectum. Ergo idem eſt huic parti concedendum. Atque ita docent Henriquez *lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 7. Viuald. *de ſatisfact. n.* 12. *in fine.* Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 8. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 11. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *part.* 4. *num.* 17. Et videtur apertè decidi in cap. *Quæret aliquis. de pœnit. diſt.* 3. *in fine*, ibi: *Satisfactionis fructum non percipit impeditus peccato, quod non deſeritur: percipitur autem, cùm eius pœnitentia fuerit ſubſecuta: ſicut ad lauacrum fictè accedens, regenerationis Sacramentum accipit; non tamen in Chriſto renaſcitur: renaſcitur autem virtute Sacramenti, quod perceperat, cùm fictio illa de corde eius receſſerit veraci pœnitentia.*

4. Præter hanc remiſſionem pœnæ temporalis, concedenda eſt ſatisfactioni quædam vis impetrandi gratias præuenientes, & auxilia diuina, prout diuinæ bonitati placitum fuerit, quipeccata in futurum pœnitens caueat. Etenim, cùm hæc ſatisfactio, vt ex Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 8. conſtat, inſtituta ſit, non ſolùm ad punienda peccata præterita, & pœnas pro illis debitas recompenſandas; ſed, vt cautiores, & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiat, & à peccatis committendis reuocet; neceſſariò illi concedenda eſt hæc vis impetrandi gratias præuenientes, vtpote neceſſarias ad peccatorum fugam. Atque ita tradit Suar. *diſp.* 38 *ſect.* 2. *n.* 3. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 10. *n.* 92.

5. Addunt aliqui huic ſatisfactioni, gratiæ habitualis augmentum, tanquàm effectum ex opere operato: ſed immeritò, tum, quia ipſa neque eſt ſacramentum, neque pars eſſentialis illius; ſed ſolùm pars integralis perficiens ſacramentum factum: neque eſt inſtituta ad reconciliandum pœnitentem cum Deo aliàs attritum exiſtentem in mortali reconciliaret, quod eſt abſurdum: ſed ſolùm eſt inſtituta ad remiſſionem pœnæ pro peccatis debitæ, & ad faciliùs peccata in futurum cauenda: ad quos effectus gratia habitualis non deſeruit; vt benè D. Th. *in* 4. *diſt.* 16. *quæſt.* 1. *art.* 1. *qq.* 2. *ad.* 3. notauit Coninch. *diſp.* 10. *de pœnitent. dub.* 10. *num.* 94.

6. Hanc ſatisfactionem plerumque obligatur Sacerdos ſub graui culpa pœnitenti imponere, vt ſatis indicat Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 8. *verſ. Debent ergo Sacerdotes.* & tradit communis ſententia apud Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 3. *num.* 1. Henriq. *lib.* 5. *ſum. cap.* 20. *numer.* 6. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 8. *concl.* 1. Fagund. *libr.* 9. *de pœnit. cap.* 3. *numer.* 8. Layman. *libr.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 1. Tum, vt æquitatem iudicij ſeruet, debitam pro peccatis pœnam exigendo: tum, vt pœnitentem coërceat, ne iterum in peccata labatur: tum ne ſacramentum imperfectum relinquat. Ob quam vltimam rationem credo, ſacerdotem obligatum eſſe ſub graui culpa pœnitentiam iniungere, cùm commodè poteſt; tametſi confeſſio ſit de ſolis venialibus, vel de mortalibus iam confeſſis: nam Sacerdoti incumbit, ne mutilum, & imperfectum Sacramentum relinquat, quod neceſſariò ſit nulla pœnitentia impoſita. Quapropter, etſi pœnitentia imponenda leuis ſit; non eſt tamen leuis illius omiſſio, ſicuti notauit Ioan. Sanch. *diſp.* 15. *ſelect. diſp. n.* 14. & 17. aduerſùs alios oppoſitum docentes.

7. Dixi, *plerunque*: quia aliquando licèt hoc ſacramentum miniſtrare, nulla ſatisfactione iniuncta. Cùm enim hoc Sacramentum neceſſarium ſit, & perfici eſſentialiter poſſit abſque ſatisfactione, non debet ob illius impoſſibilitatem omitti. Igitur omitti ſatisfactio poteſt, ſi pœnitens ita ſit in extremis, vt nec minimam exequi valeat: quia obligatio imponendi pœnitenti ſatisfactionem, eſt, cùm pœnitens capax eſt, illam exequendi, vti ex communi ſententia tradit Caiet. *tom.* 1. *Opuſcul. quæſt.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 26. *n.* 20. Suarez *diſput.* 38. *ſect.* 3. *num.* 4. Coninch. *diſput.* 10. *de pœnitent. dub.* 8. *numer.* 63. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib.* 9. *cap.* 3. *numer.* 9. Rarò tamen hæc impotentia contingit: nam, ſi pœnitens non eſt ſenſibus deſtitutus, credo, Sacerdotem obligatum eſſe illi pœnitentiam imponere, etſi leuiſſimam, nempe, inuocationem nominis Ieſu ore, vel corde; voluntariam oblationem infirmitatis, & dolorum, aliúmve ſimilem pium motum. Quod ſi peccata ampliorem ſatisfactionem expoſtulent, & credatur infirmus victurus, imponenda eſt ſub obligatione, ſi conualuerit, exequenda, vt docuit Theod. Cantuarenſ. *in cap.* 1. 26. *quæſt.* 7. ibi: *Si diuinitùs ereptus conualuerit, pœnitentiæ modum à Sacerdote ſibi impoſitum diligenter obſeruet.* Et tradit Fagund. *d. l.* 9. *cap.* 3. *n.* 9. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 15. *q.* 2. *circa fin.*

8. Secundò, excuſatur ſacerdos à pœnitentiæ impoſitione, ſi probabiliter exiſtimet, pœnitentem, ob vehementem contritionem, vel ob aliam grauem pœnitentiam aſſumptam plenè peccatis ſatisfeciſſe. Nam, ſtante hac opinione æquitas iudicij poſtulat, vt reus abſoluatur abſque obligatione ſoluendi, cùm nihil ſoluendum habeat. Sic Suar. Coninch. Fagund. *locis alleg.* Sed hic caſus moraliter eſt impoſſibilis, cùm abſque diuina reuelatione conſtare Sacerdoti non poſſit, pœnitentem plenè pro peccato ſatisfeciſſe, vt benè aduertit Coninch. *d. dub.* 8. *n.* 63. Præterea deberet conſtare, non indigere pœnitentia in remedium, & medicinam peccatorum præſeruatiuam, quod vix eſt poſſibile.

9. Tertiò, ad idem eſt, ſi tempore Iubilei confeſſio fiat: nam, cùm per Iubileum plena peccatorum concedatur remiſſio; ſuperfluit quælibet alia ſatisfactio. Verùm, quia ſæpè accidit pœnitentes intentione lucrandi Iubileum confeſsionem feciſſe; poſtmodum verò, vel mutare voluntatem, vel ab eo lucrando impediti; nullatenus Sacerdos ſatisfaceret, ſi hac intentione contentus eſſet; ſed neceſſariò debet ad executionem illius intentionis obligare pœnitentes, eiſque diligentias pro lucrando Iubileo in pœnitentiam iniungere, ſicuti docuit Vaſq. *quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 3. Ipſis verò obligatis Iubileum lucrari, non tenetur Sacerdos aliam pœnitentiam in ſatisfactionem iniungere ob rationem dictam: quia Iubileum eſt plena peccatorum remiſſio: & tradit aliis relatis Emman. Sa *verbo Satisfactio*, *n.* 1. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 23. *n.* 10. & pluribus exornat Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *n.* 10. Benè tamen poteſt, & plerumq; tenetur,

Digitized by Google

tur,aliquam ſatisfactionem ad nouæ vitæ cuſtodiam,& infirmitatis medicamentum eis iniungere:nam,cùm ſacerdos non ſolum ſit iudex,ſed Medicus,qui pœnitentes mederi debet,& per obtentionem Iubilei non cenſeantur regulariter ſatis curati,tenetur eas pœnitentias iniungere,quæ huic fini viſæ ſibi fuerint conuenientes. Quapropter rectè inquit Suar. *diſp.* 38. *ſect.*10.*n.*10. his temporibus pœnitentes ab executione pœnitentiæ à Confeſſariò iniunctæ rarò,vel nunquam excuſari ob Iubileum,vel plenariam Indulgentiam:quia plerunque imponuntur leuiſſimæ pœnitentiæ , & quæ vix ſufficiunt per modum medicinæ.

10. Quartò, credunt Fagund. *de ſecundo Eccl. præcep. lib.* 9. *cap.*3 *numer.*9.& Bonac. *diſp.*5. *de pœnitent.quæſt.*5.*ſect.*3.*part.* 2. *numer.*3. excuſari Sacerdotem ab impoſitione pœnitentiæ, ſi ſæpiùs intra horam pœnitentiæ ſacramentum ſcrupuloſo miniſtret. Moueri poſſunt : quia pœnitentia in prima confeſſione impoſita cenſeri debet pro aliis impoſita eſſe. Sed hoc ad ſummum verum eſſe poteſt,caſu , quo ſcrupuloſus eadem peccata , à quibus in prima confeſſione abſolutus fuit , iterum clauibus Eccleſiæ ſubiiceret : quia ſatisfactionis prioris impoſitio viſa fuit ſufficiens pro illorum peccatorum remiſſione obtinenda. Cæterum , neque cum hac limitatione hanc excuſationem admitto,ne conſequenter dicamus,Sacerdotem excuſatum eſſe à pœnitentia iniungenda, quoties pœnitens de peccatis ritè confeſſis confeſſionem inſtituit. Ratio autem huius obligationis ea eſt:quia Sacerdoti nunquam conſtat pœnitentiam iniunctam ſufficientem eſſe ad plenam pœnæ debitæ remiſſionem : quinimò plerunque præſumere poteſt , inſufficientem eſſe ;-quippe ſæpè inſufficiens imponitur,& longè leuior, quàm peccata exigunt , ob maiorem pœnitentis fructum, ne à Sacramento Pœnitentiæ arceatur,nè ve de pœnitentia iniuncta horrorem concipiat. Quod verò Bonac. inquit,poſſe eandem pœnitentiam priori confeſſione impoſitam denuò imponi , mihi diſplicet : quia eſto opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungi poſſit ; non tamen præceptum eodem titulo.

11. Quintò, addunt aliqui, quos minùs benè refert Henriq. *lib.*5.*ſum.c.*20.*n.*6.*in comment. litt.Z.* Sacerdotem ab obligatione imponendi pœnitentiam excuſatum eſſe , ſi credat, pœnitentem nullam eſſe admiſſurum , vel executurum. Nam, cùm impoſitio pœnitentiæ in bonum pœnitentis referatur,ea impoſitio potius in illius detrimentum , quàm commodum cedit.Item,finis,ob quem pœnitentia imponitur,eſt, vt pœnitens illius executione pro peccatis ſatisfaciat. Si ergo illam executurus non eſt, quinimò neque admiſſurus, finis impoſitionis ceſſat,ac proinde & Confeſſarij obligatio.Sed hanc excuſationem nullatenus cenſeo admittendam , ſicuti neque eam admittit Regin. *lib.*7.*n.*12.Bon. *diſp.*5.*de pœnit. quæſt.* 5. *ſect p.*2.*n.*5.Fag.*lib.*9.*de pœnit.c.*3. *n.*10. Nam eſto,plures DD. non infimæ notæ,quos *infrà* referemus, ſentiant,pœnitentem obligatum non eſſe pœnitentiam iniunctam acceptare,vel acceptatam implere:at ſacerdotem non audent à pœnitentia iniungenda excuſare;tum ne videatur peccatis pœnitentis conniuere,ea impunita relinquens : tum,ne ſit occaſio pœnitenti peccata temnendi,& in grauiora incidendi,vtpote qui ſe ſentit fræno pœnitentiæ deſtitutum:tum,ne Sacramentum Pœnitentiæ truncatè,& imperfectè miniſtret,nullam pœnitentiam, partem illius integralem aſſignando. Qui fines non ceſſant, tametſi pœnitens pœnitentiam non acceptet,neque impleat.

§. III.

Quæ , qualiter , & quanta ſatisfactio imponenda ſit.

1. *Opus bonum pœnoſum , & aliquando ex præcepto debitum imponi poteſt.*
2. *Non eſt neceſſarium,vt ſit opus externum.*
3. *Quid de ſuffragiis pro animabus Purgatorij.*
4. *Debet eſſe opus præſtandum ab ipſomet pœnitente.*
5. *Qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi poſſit.*
6. *Poteſt cogi pœnitens ad confeſſionis frequentiam.*
7. *Quid de reliquis Sacramentis dicendum ſit.*
8. *Quantitas pœnitentiæ arbitrio prudentis Confeſſarij relinquitur.*
9. *Peccat grauiter Confeſſarius , ſi abſque cauſa leuiſſimam pœnitentiam pro grauibus peccatis iniungat.*
10. *Stante cauſa licitum eſt.*
11. *Pœnitens monendus eſt , pœnitentiam non eſſe delicto commenſuratam.*
12. *Plerunque ſub præcepto pœnitentia imponenda eſt.*
13. *Sub conſilio verius eſt,imponi ſacramentaliter non poſſe.*
14. *Grauis pœnitentia imponi non poteſt ſub leui obligatione.*
15. *Sub conditione verius eſt imponi non poſſe : quidquid alij contrarium ſentiant.*
16. *Regulariter ante abſolutionem eſt ſatisfactio imponenda.*

1. CErtum eſt , opus in ſatisfactionem iniungendum debere eſſe bonum moraliter,& de ſe Deo gratum:ſiquidem in ſatisfactionem peccatorum, & perfectam cum Deo reconciliationem aſſumitur. Debet item eſſe pœnoſum, & naturæ humanæ afflictiuum:quam conditionem habent omnia opera bona poſt naturæ lapſum, vt aliis relatis probant Valent. *t.*4. *diſp.*7.*quæſt.*14.*pun.*3.Pitigian.2.*p.diſt.*15.*q.*1. *art.*4.*conc.*1. Non requiritur neceſſariò eſſe opus ſupererogationis ; ſed poteſt eſſe opus aliàs præceptum:nam ex eo , quòd præceptum ſit, non impedit,quin in partem ſacramēti,& peccati ſatisfactionem aſſumatur,& nouo titulo pœnitens ad illius executionem obligetur.Quinimo aliquādo expedit ita fieri, ſaltem ex parte,ſi pœnitens creditur illius pœnitentiæ impoſitione ad præceptorum obſeruationem fore excitandum;cùm tamen antea tepidus , & remiſſus extiterit. Frequenter autem opera non præcepta, ſed ſupererogationis imponenda ſunt : quia operibus aliàs præceptis vix cenſeri poteſt pœnitens grauari, cùm iam grauatus ſit ; ac proinde rationem punitionis diminutè habent. Quocirca , quoties confeſſarius opus in pœnitentiam iniungit , ſemper intelligendus eſt iniungere opus non debitum , niſi contrarium communi conſuetudine expreſſum intelligatur,ſicuti intelligitur in eleemoſyna,quæ ſi detur extremè indigenti, ſit ea ſatis : quia eſt caſus extraordinarius,qui non cenſetur exceptus:& ſicuti ſi præciperet,diebus feſtis duplicem Miſſam audire,cenſendus eſt Miſſam ex præcepto , & aliam tantùm ſupererogationis præcipere. Si præcepit ſingulis diebus Miſſam audire,creditur Miſſa diei feſti contingentis contentus eſſe , ne nimium pœnitentem grauet. Secùs eſſet,ſi diceret, vt ſingulis hebdomadis Miſſam audiret, cenſendus eſſet velle obligare ad Miſſam aliàs non debitam ex præcepto , vel voto. Quando autem penſatis circunſtantiis, dubium eſt , conſulendus eſt confeſſarius, ſi poteſt. ſin minùs prudentis arbitrio res decidenda.Quæ Omnia Docent cōmuniter Doctores,vt videre eſt in Suar.*diſp.*38.*ſect.*6.Henriq.*l.*5. *cap.*21.Coninch.*diſp.*10.*dub.*8.*num* 68. *& ſeqq.* Laym.*l.*5.*ſum. tract.*6.*cap.*15.*q.*2.Bonac.*diſp.*5.*de pœnit q.*5. *ſect.*3.*p* 2. *num.*11. Thom.Sanch.*l.*1.*ſum.c.*14.*à n.*5.Fagund.*de* 2.*Eccl.præcept. l.*9. *c.*5.*n.*8.& aliis.

2. Tametſi opus in pœnitentiam iniungendum debere neceſſariò externum eſſe docuerit aliis relatis Ioann. Sanchez *in ſelect. diſp.*16. *num.* 1. propterea quòd pars Sacramenti ſit, quæ viſibilis debet eſſe, ſicut & ſacramentum : & quia imponitur per modum præcepti humani , quod in actum interiorem directè cadere non poteſt : attamen praxis Eccleſiæ , & communis ſententia docet , actus interiores , verbi gratia, aliquam piam meditationem , de Dei præſentia , de iudicio futuro , de morte imminente , de peccatorum fœditate, & grauitate , aliquemque contritionis actum, & ſimilia iniungi poſſe. Nam eſto , per ſe ſenſibilia non ſint , ſunt tamen ſenſibilia , quatenus à Confeſſario iniunguntur , & à pœnitente acceptantur:quod ſufficit,vt pars ſacramenti eſſe poſſint,ſicuti eſt contritio , quæ per confeſſionem manifeſtatur ; & Corpus Chriſti in Euchariſtia , quæ mediis ſpeciebus conſecratis ſenſibilis redditur.Et licèt hæc iniungantur ad modum humani præcepti:quia tamen non iniunguntur abſolutè,ſed ex pœnitentis conſenſu , & acceptatione , ea de cauſa, etſi interiora ſint, & inuiſibilia , ſub præceptum cadere poſſunt : ſicuti docuerunt Suarez *diſput.*38.*ſection.*6.*num.*2.Reginald. *tom.*1.*lib.* 7.*num.*22.Baſil.Ponc.*lib.*1.*de matrim.cap.*7.*num.*4. Coninch. *diſp.*10.*dub.*8.*numer.*67.*concluſ.*4.Layman.*libr.*5. *ſumm.tract.* 6.*cap* 15.*quæſt.*2.Bonac.*diſp.*5.*de pœnitent.quæſt.*5. *ſect.*3. *pun.*2. *n.*10. Fagundez *de ſecundo Eccleſiæ præcepto.libr.*9. *cap.*5.*n.*5. & alij.Quinimò,etſi frequenter opus externum in pœnitentiam iniungatur, quia faciliùs & certiùs, præſertim à rudibus, impleri poteſt , aliquando tamen expedit ſupradictam meditationem,& conſiderationem iniungi, vtpote efficaciſſimam ad vitæ anteactæ emendationem ; vt benè notarunt Suar. Coninch.Laym.*loc.alleg.*

3. Quòd verò prædictus Ioann. Sanch. ſubiungit *dicta diſp.* 16.*n.* 1. non poſſe, inquam , confeſſarium pœnitenti imponere in pœnitentiam peccatorum, vt aliquas orationes pro animabus purgatorij recitet ; eò quòd ſacramentum non in ſatisfactionem alieni peccati,ſed proprij inſtitutum ſit, mihi diſplicet. Concedo namque, ſacramentum Pœnitentiæ ad delenda peccata pœnitentis,tam quoad culpam, quàm quoad pœnam inſtitutum eſſe : ſed inde non infertur , orationes pro animabus Purgatorij applicandas effectum in pœnitente habituras non eſſe:habent quidem effectum ex opere operato, & virtute ſacramenti, qui à pœnitente animabus Purgatorij communicari non poteſt , tametſi illis communicet effectum,ſeu ſatisfactionem,illis orationibus correſpondentem,quatenus ab ipſo procedunt;qui effectus eſt omnino diſtinctus,& ſeparabilis ab effectu & ſatisfactione , quem illæ orationes habent, quatenus à Confeſſario ſunt iniunctæ,& pars ſacramenti Pœnitentiæ conſtitutæ.

4. Rurſus debet eſſe opus ab ipſomet pœnitente præſtandum,(quicquid in contrarium ſentiant Fagund.*l.*9. *de ſecundo Eccleſ.præcept.cap.*4.*numer.*12.& Suar.*diſp.*38. *ſect.*9. *numer.*

Nam

Nam eſto, vnus pro alio ſatisfacere poſſit; illius tamen ſatisfactio pars ſacramenti pœnitentiæ eſſe non poteſt: & conſequenter neque ex opere operato effectum habere. Quippe ſatisfactio ſacramentalis neceſſariò imponenda eſt à confeſſario ex poteſtate, quam habet, ligandi, ac ſoluendi in ſacramento pœnitentiæ. At confeſſarius non alium, præter pœnitentem ligare ac ſoluere poteſt, neque alterius delicta vindicare. Ergo nemini alteri poteſt ſatisfactionem ſacramentalem imponere. Præterea Florent. & Trident. declarãtur, materiam ſacramenti pœnitentiæ eſſe actus pœnitentis, ſcilicet, contritionem, cõfeſſionem & ſatisfactionem. Ergo ſatisfactio, quæ non eſt à pœnitente facta, pars materialis Sacramenti eſſe non poteſt. Quocirca, cùm alicui imponitur in pœnitentiam, vt ipſe, vel alius nomine ipſius peregrinationem ſuſcipiat, orationes fundat; non aliena oratio, & peregrinatio in pœnitentiam iniungitur, ſed illius diligens procuratio, quæ non abſque labore & difficultate fit, vti bene notarunt Layman. *l. 5. ſum. tract. 6. c. 15. q. 2. n. 10. in fine.* Vaſq. *de pœnit. qu. 94. art. 2. dub. 1. n. 11.* Henriqu. *l. 5. cap. 20. num. 7.* Coninch. *diſp. 10. de pœnit dub. 8. n. 66.* & plures referens Bonac. *diſp. 5. de pœnit. q. 5. p. 4. n. 14.* Illud verò eſt omnino certum, quodque etiam admittit Suar. ſi pœnitens ſpecialiter indigeat ſatisfactione in medelam, & præſeruationem peccatorum, nullo modo poſſe per alium impleri quia medicina ab altero ſumpta, v. g. ieiunium, te mederi non poteſt.

5. Sed, an opus iniunctum debeat eſſe ſecretum, an poſſit eſſe publicum, non conſentiunt DD. Et quidem, ſi peccata ſecreta ſint, omnes conueniunt, iniuſtiſſimè cogi pœnitentem ad pœnitentiam publicam: cogeretur enim ad ea manifeſtanda. Si autem peccata publica ſint, & ſcandaloſa, adhuc Nauarr. *in cap. Sacerdos de pœnit. diſt. 6. n. 86. & in ſumm. ca. 6. num. 10.* Emman. Sà *verbo Satisfactio n. 12.* Reginald. *l. 7. n. 32.* Vega *3. p. caſ. 1. verſ. Infertur præterea.* & alij negant, poſſe eam pœnitentiam iniungi; quia eſſet delictorum manifeſtatio, & ſigili violatio: nam eſto, illa peccata aliis nota ſint, nouo titulo agnoſcuntur ob pœnitentiam, & certiora redduntur. Cæterùm, ſæpe ob peccata publicè commiſſa expedire, & aliquando etiam neceſſarium eſſe pœnitentem cogere ad pœnitentiam publicam exhibendam, vt ſic ſcandalo ſatisfaciat, communis eſt ſententia, teſte Suar. *diſput. 38. ſect. 6. numer. 3.* Vaſqu. *quæſt. 94. art. 2. dub. 2.* Coninch. *diſput. 10. dub. 8. num. 74. concluſ. 6.* Henriqu. *l. 5. capit. 21.* Bonac. *diſput. 5 de pœnitent. quæſt. 5. ſect. 3. p. 2. num. 14.* & videtur deciſum in cap. 1. *de pœnitent. & remiſſionib.* & à Trident. *ſeſſ. 24. cap. 8. de reformat.* quæ non ſolùm de foro iudiciali, ſed pœnitentiali, & ſacramentali loqui optimè expendit Vaſqu. *loco allegato.* Ratio eſt manifeſta: quia confeſſario competit peccata punire, eaque mederi ea punitione, & medicina, quæ neceſſaria eſt: at ſæpè conuenit, ſæpeque neceſſarium eſt peccata publica, & ſcandaloſa publicè punire, & ſatisfactione publica mederi. Ergo confeſſarius ad ſic puniendum, & medendum poteſtatem habet. Neque inde fit, ſigillum violari: quia hæc obligatio ex conſenſu pœnitentis imponitur, aliàs non abſoluendus: ſicuti iniurianti onus imponitur poſtulandi veniam ab offenſo, abſque vlla ſigilli violatione.

Quòd ſi obiicias: Ergo pœnitens, cuius peccatum cedit in commune reipublicæ detrimentum, niſi manifeſtetur, cogi poterit, vt in illius manifeſtationem conſentiat: Admittendum eſt, ſi velit abſolutionem obtinere: quia cogitur præſtare id, quod iure diuino & naturali tenetur. At eo non conſentiente, neque illi eſt abſolutio concedenda, neque confeſſio manifeſtanda:

Si verò pœnitentia publica neceſſaria non ſit ad ſatisfactionem ſcandali rarò expedire poteſt cogere pœnitentem ad illius acceptationem, & nolentem acceptare inabſolutum dimittere: quia hoc ſacramento illiuſque pœnitentiæ impoſitione, bonum pœnitentis, quoad fieri poteſt, procurandum eſt, quod ex hac pœnitentiæ publicæ impoſitione abſolutioniſque negatione nequaquam prouenire poteſt, vt bene notarunt Coninch. *diſp. 10. dub. 8. in fine.*

6. Grauior dubitatio eſt, an cogi poſſit pœnitens ad confeſſionis frequentiam. Ratio difficultatis eſt: nam vel aſtringitur ad confitenda peccata commiſſa, vel committenda. Ad commiſſa, cùm ſupponamus ea eſſe conceſſa, aſtringi non poteſt, quippe nulla lex humana arctare peccatorem poteſt ad binam ſuorum peccatorum cõfeſſionem. Ad confeſſionem autem eorum, quæ committenda ſunt, nequit aſtringi: etenim obligatio hæc fatendi ſolùm eſſe poteſt ſub conditione, ſi committantur: cuius conditionis poſitionem ipſe peccator vitare debet. Non igitur aſtringi pœnitens poteſt ad frequentem confeſſionem. Atque ita docuit Nauarr. *in ſum. cap. 9. nu. 1. & cap. Placuit. diſt. 6. num. 115.* Sed contrarium omnino tenendum eſt cum communi ſententia, quam pluribus relatis firmat Vaſq. *quæſt. 91. art. 3. dub. 7. num. 12.* Ioan. Sanch. *diſp. 13. ſelect. num. 2.* Layman. *l. 5. ſum. tract. 6. cap. 15. num. 12. verſ Caueant.* Tolet. *l. 5. ſum. cap. 13. num. 6.* Fagund. *de ſecundo Eccleſiæ præcepto. l. 9. cap. 5. num. 4.* Et probat vſus communi. Eccleſiæ: paſſim enim aſſueti peccatis, ad frequentes confeſſiones aſtringũtur; quippe confeſſio eſt opus maximè Deo gratum, & ad remouendum prauos habitus, coërcendumque peccatorem à peccatis committendis efficaciſſimum: ergo in pœnitentiam iniungi poteſt. Neque obſtat lege humana neminem obligari poſſe ad eadem peccata bis confitenda: nam hoc intelligendum eſt directè, & formaliter: ſecùs indirectè ex obligatione ad confeſſionem: ex hac enim obligatione naſcitur, quod aliquando debeat peccata confeſſa fateri, ſi nolit ex venialibus denuò commiſſis confeſſionem facere. Præterea eſto abſoluè nulla lex humana ad frequentem confeſſionem obligare poſſet, (quod falſum eſt): at ex aliqua ſuppoſitione, & quaſi pacto optimè poteſt. Etenim confeſſarius ad confeſſionis frequentiam pœnitentem obligat ob beneficium abſolutionis illi cõceſſum, aliàs non conceſſurus: ſicuti Pontifex in voto caſtitatis, & in impedimento affinitatis diſpenſans ad menſtruam confeſſionem obligare ſolet. Quinimò cenſent Ioann. Sanch. non ſolum ad confeſſionis frequentiam obligari pœnitentem poſſe; ſed vt cum eodemmet Confeſſario fateatur. Sed hoc rarò vel nunquam expedit; eſt enim grauiſſimum periculum, vel tranſgrediendi pœnitentiam, vel infideliter confitendi. Adde ex obligatione ad confeſſionem non adſtringi pœnitentem per ſe ad fatenda peccata iam confeſſa, vel committenda; ſed indifferenter ad hæc, vel illa, prout ſibi placuerit, & expediens eſſe iudicauerit, in quo nulla eſt deordinatio.

7. De reliquis Sacramentis facilis eſt reſolutio, an eorum ſuſceptio poſſit in pœnitentiam imponi? Et quidem de Euchariſtia credo certiſſimum, ſi à Confeſſario iudicatum fuerit expedire; quia cedit in Dei honorem, & maximum pœnitentis fructum. Ad Confirmationem ſuſcipiendam, caſu, quo ſuſcepta non ſit, optimè poteſt pœnitens obligari, cùm omnibus Chriſtianis expediat hoc ſacramentum ſuſcipere: & idem eſt de extrema Vnctione; ſi in extremis ſit conſtitutus. Ad ſuſceptionem autem Sacramenti Ordinis, vel matrimonij, nullatenus cenſeo obligari pœnitentem poſſe: quia ſunt ſtatus ſummam libertatem requirentes; ſicuti neque ad religionis ſtatum, vt notauit Fagund. *lib. 9. de pœnit. cap. 5. num. 5.*

8. Quanta verò pœnitentia ſit à Confeſſario iniungenda, ipſius arbitrio relinquitur, non quidem vt pro libito grauem, vel leuem poſſit iniungere; hoc enim æquitas iudicij non patitur; ſed ſecũdùm grauitatem peccatorum, & pœnitentis diſpoſitionem. Hæc enim duo præ oculis habere debet, vt arbitrium pœnitentiæ legitimum ſit. Etenim hæc pœnitentia, vt inquit Tridentin. *ſeſſ. 14. cap. 8. circa finem,* in duplicem finem referenda eſt, nempe, in præteritorum vindictam, & caſtigationem, & ad nouæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum. Vnde pœnitentia, quæ præterita delicta vindicat, & futura præcauet, & medetur, rectiſſima eſt. Hinc fit, expediens eſſe auaris, & rapacibus, ſi diuitias habent, eleemoſynas in pœnitentiam iniungere, luxurioſis ieiunium; carnis macerationem & regulariter omnibus quotidianam oratij recitationem, & confeſſionem menſtruam, quia hæc & peccata præterita vindicant, & coërcent à futuris.

9. Si autem Sacerdos abſque iuſta cauſa leuiſsimam ſatisfactionem pro grauibus peccatis iniungat, ſine dubio mortaliter peccabit, quia nec peccata punit, nec pœnitentem medetur: & manifeſtè colligitur ex Trident. *ſeſſ. 14. c. 8. circa finem.* aſſerente, debere Sacerdotes, quantùm ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate ſalutares, & conuenientes ſatisfactiones iniungere, ne ſi fortè peccatis conniueant; & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis delictis iniungendo alienorum peccatorum participes efficiantur.

10. Notanter dixi, *ſi abſque iuſta cauſa* nam ea intercedente optimè poteſt Confeſſarius, imò debet pœnitentiam peccatorum grauitati debitam temperare: ex hac enim mitigatione, nec ſacramento fit iniuria, cùm ipſum ad ſui integritatem ſolùm exigat ſatisfactionem imponi, & recta illius adminiſtratio petit, vt imponatur ſecundùm prudens ſacerdotis arbitrium, vti dicitur in cap. *Deus, qui de pœnit. & remiſſ.* & in cap. *Menſuram. de pœnit. diſt. 1.* & aliis, quæ referuntur 26. *quæſt. 7.* Neque item fit iniuria Deo, cùm ius puniendi peccatum, prout par eſt, non amittat. Ex alia parte cedit hæc mitigatio in pœnitentis vtilitatem: ſiquidem hac via confeſſioni afficitur; quam tamen horreret, ſi grauior ei imponeretur. Quapropter pœnitentiam quam timet Confeſſarius pœnitentem ex infirmitate non executurum, moderari debet, vel in aliam leniorem commutare: potiùs enim expedit, puniendũ in Purgatorio remittere, quàm ob omiſſam pœnitentiam in Infernum detrudere, ſicuti dixit Ioann. Gerſon. *2. p. Operum in reg. moralib.* & tradit Nauarr. *cap. 26. n. 18. & 20.* & *in d. cap. Menſuram. de pœnit. diſt. 1. n. 5. & 6.* Henriq. *lib. 5. cap. 21. n. 1.* Suar. *diſp. 38. ſect. 4. n. 4.* Coninch. *diſp. 10. dub. 8. à n. 71.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 6. c. 15. concl. 2. & 3.*

11. Monent tamen communiter Doctores, vt videre eſt in Suar. *diſp. 38. ſect. 4. n. 4.* Coninch. *diſp. 10. dub. 8. n. 73.* Viuald. *de ſatisfact. num. 10.* Laym. *lib. 5 ſum. tract. 6. cap. 15. q. 2. concl. 2.* Bonac. *diſp. 5. de pœnit. quæſt 5. ſect. 3. p. 2. n. 17.* Reginald. *lib. 7. n. 38. & 47.* & aliis, Confeſſarium leuiorem pœnitentiam imponentem,

nentem, quàm peccata merentur ob laſtum timorem, quem habet, ne, ſi grauiorem imponat, omittatur; debere monere pœnitentem, pænitentiam delicto commenſuratam non eſſe; tum, ne ob leuitatem pænitentiæ iniunctæ leuiùs delicta exiſtimet; tum, vt excitetur ad nouam ſatisfactionem ſponte aſſumendam.

Modus imponendi pænitentiam eſſe poteſt ex præcepto, vel ex conſilio. Item, abſolutus, vel ſub conditione alicuius operis.

12. Omnes Doctores admittunt plerunque ex præcepto imponendum eſſe, & ſic eſſe intelligendum, cùm ſacerdos contrarium non expreſſerit. Sed, an ſub concilio imponi poſſit, varius eſt eorum ſenſus. Affirmant Paludan. *in* 4. *diſt.*20.*q.*2. Nauarr. *in c.*1. *n.*33. *&* 52. *de pœnit diſt.*6. & *in ſum.c.*16.*n.*22. *&* 24. Emman. Sà *verbo, Satisfactio*, *n.*11. Petr. de Soto *lect.*2. *de ſatisfact.* Suar. *diſput.*38. *ſect.*3. *n.*2. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.*6. *cap.*15. *n.*11. Fagund. *de ſecundo Eccleſ. præcep. lib.*9. *in fine*; & *c.*3. *n.* 8 *&* 11. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.*5. *ſect.*3. *p.* 2. *n.*6. Mouentur: quia Confeſſarius imponere debet pænitentiam, prout iudicauerit conuenientius eſſe. At ſæpè conuenientius eſt, non arctare præcepti obligatione pœnitentem: ſed ſuæ liberæ voluntati opus iniunctum relinquere. Ergo id poterit Confeſſarius præſtare. Neque inde fit, Confeſſarium non exercere poteſtatem ligandi, ac ſoluendi in pœnitentem: exercet vtique: quia ligat pænitentem, ne ex opere operato plenam ſuorum peccatorum remiſſionem obtineat, niſi medio opere in pænitentiam iniuncto. Hinc inferunt Suarez *ſect.* 6. *num.*6. Fagund. Emman. Sà, & alij, poſſe Confeſſarium in pænitentiam deſignare quodlibet bonum opus à pænitente efficiendum: & de facto deſignari illis verbis abſolutionem ſubſequentibus: *Et quidquid boni feceris, vel mali patienter ſuſtinueris ſit tibi in remiſſionem peccatorum*, &c. Subdunt verò prædicti Doctores limitationem, vt ſolùm pro peccatis in ea confeſſione abſolutis cenſeantur ea verba habere effectum ex opere operato.

13. Cæterùm, verius cenſeo; pænitentiam per modum conſilij impoſitam ſacramentalem non eſſe, neque effectum ex opere operato habituram, ac proinde Confeſſarium ſuæ obligationi nullatenus ſatisfacere pænitentiam ſub conſilio imponentem. Sic docuit Vaſq. *quæſt.*94. *art.* 2. *dub.*1. *num.*10. Coninch. *diſput.* 10. *de pœnit. dub.* 8. *num.*64. Moueor: quia pænitentiæ impoſitio naſcitur ex poteſtate, quam ſacerdos habet, pænitentem ligandi, ac ſoluendi, non ſolùm à culpis: ſed etiam à pœnis pro culpis debitis. At, ſi confeſſarius voluntati pænitentis pænitentiam remittit, nullo modo ad illius executionem pænitentem ligat. Quòd ſi dicas eum Suar. ligare, ſi velit remiſſionem peccatorum perfectam obtinere: obſtat; quia hæc non eſt ligatio: ſicuti non ligaret Pontifex ad lucrandum Indulgentiam eum, cui conceſſa Indulgentia eſt, ſi orarium recitet. Præterea ex poteſtate, quam Sacerdos habet ligandi in hoc ſacramento, inferunt Doctores obligationem, quam fideles habent confitendi ſua peccata, vt pote qui alia via non poſſunt peccatorum abſolutionem obtinere: ergo inde etiam inferre debent obligationem, ſaltem ex præcepto, quam habent pro pænis ſatisfaciendi, cùm ex eadem poteſtate vtraque obligatio ortum habeat. Item, ſacerdos in hoc ſacramento obligatus eſt, non ſolùm conſulere pænitenti peccatorum vindictam; ſed de facto ea vindicare pænitentiæ impoſitione. At per pænitentiam, quæ arbitrio pænitentis relinquitur, cenſeri non poteſt peccata vindicare, & punire; ſed vindicationem, & punitionem pænitenti conſulere. Ergo Sacerdos, quatenus Iudex eſt, non ex conſilio; ſed ex præcepto pænitentiam imponere poteſt. Deinde, ſi pænitentia arbitrio pænitentis remittitur, iam Sacerdos permittit Sacramentum Pænitentiæ relinqui truncum, & imperfectum: quippe permittit eſſe ſine parte integrali, ſcilicet, ſatisfactione. Specialiter autem mihi diſplicet, ea verba communia: *Quidquid boni feceris*, &c. efficacia eſſe, vt omnia opera bona poſtmodum facta ex opere operato remittant pænas pro peccatis debitas. Nam ex vi illorum verborum non deſignantur opera in ſatisfactionem ex opere operato; ſed oratur Deus, vt taliter fiant, vt in ſatisfactionem peccatorum deſeruiant. Tum, quia in communi deſignantur; quæ deſignatio obligationi apta non eſt. Si enim peccatum in communi non licet pro materia huius ſacramenti conſtituere, niſi in caſu raro, & extraordinario; neque etiam ſatisfactionem in communi licebit. Tum, quia æquè deſignantur omnia opera à pænitente efficienda, vt in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ deſeruiant, ac deſignantur in peccatorum remiſſionem. Sed ea opera à Confeſſario iniuncta vim non habent augendi gratiam ex opere operato, vt etiam contrarij fatentur: ergo neque vim habere debent remittendi peccata ex opere operato. Adde, abſque fundamento ea verba reſtringi ad ſatisfactionem pro peccatis in ea confeſſione declaratis: nam opus in ſatisfactionem à Confeſſario iniunctum, non ſolùm pro peccatis illius confeſſionis; ſed pro quibuſcunque peccatis ſatisfactorium eſt. Ergo idem eſt dicendum, ſi omnia opera in communi poſſint in ſatisfactionem iniungi.

14. Addit Suarez *diſp.* 38. *ſect.* 7. *num.* 5. cum Medin. *Cod. de confeſſ. tract.* 2. *quæſt.* 48. quibus conſentit Ochagaula *tract. vlt. de ſatisfact. ſacram. quæſt.* 8. *numer.* 7. poſſe Sacerdotem iniungere pœnitentiam grauem exequendam ſub veniali obligatione: nam, ſi poteſt obligationem tollere, à fortiori illam poterit temperare. Et quidem, ſi vera eſſet ſententia nuper reiecta, ſcilicet, Confeſſarium non aſtringi ad imponendam pœnitentiam ſub præcepto: ſed poſſe ſub conſilio eam imponere, crederem, poſſe obligationem temperare, & ad grauem pœnitentiam ſub leui culpa obligare. Nam ex prædicta poteſtate manifeſtè infertur, inſtitutionem, & naturam Sacramenti pœnitentiæ non exigere pœnitentiam ſub obligatione imponi; ſed arbitrio Confeſſarij relinqui, qui ſi poteſt à graui pœnitentia iniuncta obligationem ſeiungere, aptius poterit eam temperare. At quia ſatis probatum eſt, non eſſe conſtitutum in poteſtate confeſſarij à pænitentia iniuncta obligationem ſeparare: ideò probabilius cenſeo, illius obligationem temperare non poſſe: Confeſſario nanque ſolùm datum eſt, pænitentiam, quæ ſibi viſa fuerit expediens, iniungere: obligatio autem illam exequendi, non ex voluntate Confeſſarij, ſed ex ipſo ſacramento, & inſtitutione oritur. Præterea ſacerdos pænitentiam iniungens non ſuo nomine, ſed Chriſti nomine, & tanquàm Chriſti Vicarius iniungit. At Chriſtus ſemper præſumi debet, velle obligationem pænitentiæ grauitati illius commenſurari. Ergo abſque fundamento aſſeritur, poſſe Sacerdotem graui pænitentiæ leuem tantùm obligationem adiungere. Sic Nonius *de pœnitent. quæſt.*15. *art.*1. *&* *quæſt.*13. *art.* 2. *difficult.*2. *concl.* 4. Coninch. *diſp.* 10. *de pænit. dub.*8. *num.*65. Bonac. *diſp.*5. *de pænit. quæſt.*5 *pun.*4. *n.*4. *in fine*.

15. Alter modus imponendi ſatisfactionem ſatis vſitatus eſt ſub conditione: v. g. imponit tibi Confeſſarius, vt confeſſionem frequentes, peregrinationem inſtituas, eleemoſynam tribuas, ſi in tale, vel tale peccatum incideris, quia iudicat medium illud eſſe aptiſſimum, vt à peccato committendo detinearis, & paulatim emendationem obtineas. Poſſe autem pænitentiam hoc modo iniungi, colligitur ex Nauarr. *cap.* 26. *numer.* 25. Henriq. *lib.*5. *cap.*21. Suar. *diſp.* 38. *ſect.*3. expreſsè Bonac. *diſp.*5. *de pœnit. quæſt.*5. *ſect.*3. *pun.*2. *numer.* 16. Laym. *lib.*5 *ſum tract.*6. *cap.*15. *numer.*11. Neque alio fundamento ducuntur, niſi quia Sacerdos officium iudicis, & Medici cum pænitente exercet, & ad officium Medici videtur pertinere, medicinas deſignare, prout ſibi conuenire viſum fuerit.

Sed contrarium longè probabilius exiſtimo: nam eſto confeſſario, quatenus Medicus eſt, competat medicinas pænitenti deſignare; modus autem deſignandi non fuit voluntati eius relictus; ſed neceſſariò aſtringitur, vt illas conuenientes medicinas deſignet, ligans pænitentem ad illarum executionem, & non libero eius arbitrio relinquens. Et ratio eſt: quia ſacramentum abſolutè factum exigit pænitentiam abſolutè imponi, ne ſacramentum ſine parte ſatisfactoria relinquatur: quod neceſſariò contingere poteſt, ſi ſolùm ſub conditione contingenti pænitentia iniuncta ſit: nam, cùm hæc conditio ceſſare poſſit, poterit & pænitentiæ executio ceſſare. Præterea obligatus ad pænitentiam ſub hac conditione, ſi peccatum commiſerit, abſolutè ad nullam pænitentiam obligatur: nam ipſe obligatus eſt ad non efficiendum peccatum. Ergo etiam es obligatus ad non contrahendam pænitentiæ obligationem, quæ peccatum neceſſariò requirit. Atque ita docent Vega 2. *p. ſum. c.*64. *caſu* 2. Tolet. *lib.*3. *c.*18. *n.*3. Thom. Sanch. *lib.*3. *ſum. cap.*5. *numer.*3. Ioann. Sanch. *diſp.*13. *ſelect.* *n.*8.

16. Supereſt dicendum, quo tempore hæc ſatisfactio iniungi à Confeſſario debeat, an ante, abſolutionem, an poſt? Breuiter reſpondeo, & ante, & ſtatim poſt abſolutionem imponi poſſe: ſolùm enim neceſſarium eſt, vt hæc omnia ſimul moraliter coniungantur, confeſſio, abſolutio, & ſatisfactionis impoſitio, vtpote quæ ad integritatem iudicij requiruntur. Conſultiſſimum autem eſt, & Eccleſiæ vſus probat, vt ante abſolutionem pænitentia iniungatur: ex illius enim acceptatione, vel repulſa cognoſcit ſacerdos apertiùs diſpoſitionem pænitentis, & qua ratione paratus ſit abſolutioni recipiendæ. Deinde rectus iudicij ordo exigit, ne reus priùs abſoluatur, quàm ſatisfacere promittat, præcipuè cùm ſatisfactio iniuncta ad materiæ integritatem pertineat, quam ſemper expedit formæ præmitti, Sic Nauarr. *de pœnit. diſt.* 6. *c.*1. *n.*35. & *in ſum. c.*16. *n.*10. Suar. *diſp.*38. *ſect.*3. *n* 6. Coninch. *diſp.*10. *dub.*8. *in fine*, *n.*76. Bonac. *diſp.*5. *de pæni. q.*5. *pun.*2. *n.*19. Laym. *lib.*5. *ſum. tract.*6. *c.*15. *n.*7. *verſ. Colligitur tertio.*

§. IV.

§. IV.

De obligatione pœnitentis acceptandi pœnitentiam, illámque exequendi.

1. *Aliqui cenſent, nullam eſſe obligationem acceptandi pœnitentiam.*
2. *Alij affirmant acceptam debere impleri.*
3. *Tenendum eſt, & obligationem eſſe acceptandi, & exequendi pœnitentiam.*
4. *Satisfit fundamento contrario.*
5. *Abſoluendus eſt pœnitens paratus leuiorem pœnitentiam, quam par eſt, acceptare.*
6. *Pœnitens renuens abſolui excuſatur ab obligatione acceptandi pœnitentiam.*
7. *Non eſt liberum pœnitenti, abſque cauſa fugere ſententiam, iudicio inchoato.*
8. *Proponitur ratio dubitandi, an obligatio acceptandi pœnitentiam grauis ſit.*
9. *Sub diſtinctione reſpondetur.*
10. *Vnde ſumatur leuis materia pœnitentia iniuncta. Proponuntur variæ ſententiæ.*
11. *Leuis materia non ex cauſa, ſed ex ſe deſumenda eſt.*
12. *Si tempus deſignatum non eſt, impleri debet, cùm primùm commodè poſſit.*
13. *Si tempus deſignatum ſit, tunc exequenda eſt: ſi omittatur, non perit regulariter obligatio.*
14. *Exceptio apponitur.*
15. *An poſſit pœnitens obligari, ſatisfactionem exequi ante abſolutionem.*
16. *Fit ſatis pœnitentiæ iniunctæ, tametſi in peccato mortali eam exequatur.*
17. *Peccas tamen, ſaltem venialiter.*

1. PLures, neque infimæ notæ, docuerunt, te obligatum non eſſe pœnitentiam à Confeſſario iniunctam acceptare; ſed poſſe pœnam pro peccatis debitam remittere in Purgatorio luendam. Sic Scotus *in 4. diſt.* 19. *q.* 1. *§. Ad quæſtionem motam poſt medium illius.* Gab. *diſt.* 16. *quæſt.* 2. *art.* 3. *dub.* 5. & latiùs *diſt.* 18. *qu.* 1. *art.* 3. *dub.* 1. Ioann. Med. *Cod. de confeſſ. q. de pœnit. iniuncta acceptanda.* Nauarr. *cap.* 16. *n.* 20. Fr. Gregor. Ruiz *in* 4. *contr.* 94. Armilla *verbo, Confeſſio nu.* 20. Mouentur: quia nemo tenetur in hac vita pro peccatis ſatisfacere; ſed poteſt ſatisfactionem in Purgatorium remittere. Deinde, ſi obligatus eſſes ſatisfactionem à Confeſſario iniunctam acceptare, obligatus eſſes acceptare quamcunque, cùm nulla, quantumuis grauis ſit, æquet peccati grauitatem. Subdunt verò prædicti Doctores, ſi ſemel pœnitentiam acceptes, te obligari ad illius executionem: quia iam iuriſdictioni Confeſſarij te voluntariè ſubieciſti.

2. Caiet. verò *t.* 1. *Opuſc. tract.* 6. *quæſt.* 2. *ad* 2. magis conſequenter locutus eſt, affirmans, te non teneri pœnitentiam acceptare, neque acceptatã ſub graui culpa implere. Caietanũ ſequuntur Ludouic. Vega. *reſponſ. caſuum conſcient.* 3. *p. caſu* 3. *verſ. Ex parte ergo pœnitentis* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 35. Ioann. Rebello *lib. de miraculis Virg. Mariæ, lib.* 3. *dial.* 7. Zenode *ad decretum collect.* 40. *num.* 1. Valer. Reginald. *lib.* 7. *num.* 15. & tanquàm probabile defendunt Emman. Sà, *verbo, Satisfactio, num.* 4. Zerola *de pœnit. cap.* 25. *quæſt.* 9. Villalob. *ſum. tract.* 4. *de pœnit. difficult.* 78. *nu.* 2. & 4. Priorem partem, ſcilicet, te non eſſe obligatum acceptare pœnitentiam, probant ex fundamento prioris ſententiæ. Et quia hoc iudicium, cùm voluntarium ſit, in inuitum exerceri non poteſt. Nihil autem videtur obſtare, quin te Sacerdoti ſubiicias quoad peccatorum abſolutionẽ abſque ſubiectione ad ſatisfactionem acceptandam, vel exequendam. Secunda pars manifeſta videtur: nam, ſi obligatio exequendi pœnitentiam non ex præcepto Confeſſarij naſcatur; ſed ex tua acceptione, obligationem ſimplicis promiſſionis, quæ plerunque leuis eſt tranſcendere non poteſt. Prætereà nequit eſſe pars ſacramenti, cùm non proueniat ex poteſtate ſacerdotis ligandi, ac ſoluendi, ſed ex tua libera acceptatione.

3. Cæterùm, omninò tenendum eſt, te obligatum eſſe, pœnitentiam rationabilem acceptare, & acceptatam exequi Sic tanquàm certum docuit Victor *de Sacram. num* 109. Petr. de Soto *lect.* 4. *de ſatisfact.* § *Impoſita pœnitentia.* Suar. dicens contrarium eſſe improbabile *t.* 4. *diſt.* 38. *ſect.* 7. *num.* 2. Valen. *t.* 4. *diſp.* 7. *quæſt.* 14. *p.* 4. Vaſq. *quæſt.* 94 *art.* 2. *dub.* 1. *num.* 4. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *à num.* 79. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n.* 1. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 1. *verſ. Colligitur ſecundò* Fagundez *lib.* 9. *de pœnitent. cap.* 1. *numer* 16. Et deciditur in Concilio Salegunſtadienſi *cap.* 18. *t.* 3. *Conciliorum.* ibi: *Multa tanta falluntur ſtultitia, vt capitali crimine culpati pœnitentiam à ſuis Sacerdotibus acceptare nollent.* Et Leo I. *epiſt.* 89. *aliàs* 91. relatus *in c. Multiplex. de pœnitent diſt.* 1. ibi: *Indulgentia, niſi ſupplicationibus Sacerdotum, nequit obtineri.* Præcipuè hæc ſententia comprobatur ex cap. *Omnis vtriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſionib.* vbi eodem tenore præcipit. Innocent. vt fideles omnes, ſaltem ſemel in anno, fideliter omnia ſua peccata proprio Sacerdoti fateantur, & pœnitentiam iniunctam ſtudeant pro viribus adimplere. Supponit ergo ex inſtitutione huius Sacramenti obligationem eſſe pœnitentiam adimplendi, ſicuti eſt obligatio peccata fatendi. Pontifex enim in dicto cap. *Omnis.* non obligationem confeſſionis ſanciuit: ſed iure diuino ſancitam determinauit. Deinde ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 8. aſſerente, pœnitentiæ impoſitionem ex poteſtate, quam ſacerdotes habent, ligandi, ac ſoluendi ortum habere. At ex hac poteſtate manifeſtè colligitur, te peccata fatentem obligatum eſſe, tum ad acceptandam pœnitentiam, tum ad illius executionem. Nequit enim intelligi, qualiter Sacerdos poteſtatem habeat pœnitentiis iniunctis te ligandi, ſi tu ad illarum acceptationem, & executionem ligatus non es. Quòd ſi dicas, poteſtatem habere ligandi pœnitentiis iniunctis, quando te pœnitentiis ſubeundis ſubiicere vis: obſtat quia hæc ligatio non à Sacerdote, ſed à te procederet. Deinde, quia hæc poteſtas ligandi pœnitentiis iniunctis neceſſariò prouenit ex poteſtate, quam ſacerdos habet, te ligandi, & ſoluendi à peccatis. At hanc poteſtatem habet per modum iudicij, & tanquam Iudex in illa cauſa ſententiam profert. Ergo prolata ſententia de pœnitentia exequenda, obligatus es illam acceptare, & exequi, ſicut in aliis tribunalibus quilibet reus, qui iudicandus de delicto ſubiicitur, eo ipſo ad ſuſtinendam pœnam ſubiici debet: id enim æquitas iudicij poſtulat. Prætereà, ſi ſacerdos ſuo præcepto poteſtatem non haberet te ligandi, ad acceptandam pœnitentiam, illámque exequendam, eo ipſo, quo peccatorum abſolutionem obtinere vis; ſed neceſſariò deberet abſolutionem concedere, tametſi nolles pœnitentiam iniunctam acceptare, & exequi; non videtur qualiter punire, & mederi tua delicta poſſit: ſiquidem ab eius iuriſdictione abſolutus exis, nulla punitione facta, nec medicina applicata. Item, *ſuperiùs* diximus, confeſſarium obligatum eſſe, ex inſtitutione huius Sacramenti, pœnitentiam pro qualitate criminum, & diſpoſitione pœnitentis iniungere; tum vt æquitatem iudicij ſeruet: tum, vt pœnitentem medeatur: at hæc obligatio inutilis eſſet, ſi pœnitentem ad illius acceptationem, & executionem nequit aſtringere. Ergo, &c. Tandem onus integrandi ſacramentum pœnitentiæ, tam confeſſario, quam pœnitenti incumbit: ergo vterque debet ad id concurrere, confeſſarius ſatisfactionem imponendo, & pœnitens illam acceptando.

4. Fundamentum contrarium leuiſſimum eſt: nam eſto, ſpectato peccato, & illius extra ſacramentum remiſſione, poſſit ſatisfactio in Purgatorium remitti: at eo ipſo, quo remiſſio per modum iudicij conceditur, exequenda eſt ſatisfactio iuxta iudicij ſententiam. Neque inde fit, quamlibet pœnitentiam, etiã grauiſſimam te obligatum eſſe acceptare, & exequi: quia neque ipſe Sacerdos eam poteſt imponere: ſed qualem, tum ad peccatorum vindictam, tum ad illorum medelam iudicauerit expedire, tametſi grauitati peccati non adæquet.

5. Ex dictis videtur inferri, contrariam ſententiam, ſpectato iuris rigore, & ratione, neque vt probabilem admittendam eſſe, tametſi tot Doctorum authoritate fulcita ſit. Placet tamẽ cum Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 1. *numer.* 6. *ad finem.* ea ſententia vti, ne vnquam pœnitens abſque abſolutione dimittatur, ſi pœnitentiam delictis commenſuratam renuat acceptare: paratus, tamen acceptare exequi leuiorem, quàm peccata merentur: quia ea diſpoſitione pœnitentis poſita contentus eſſe debet Sacerdos ea leuis pœnitentiæ impoſitione, quippe ſpectatis circumſtantiis rationabilis eſt, & iuſta.

6. Dixi, obligationem acceptandi, exequendíque pœnitentiam iniunctam naſci ex poteſtate, quam habet Sacerdos ligandi, ac ſoluendi pœnitentem Vnde, ſi pœnitens renuat abſolui, excuſatur ab obligatione acceptandi, exequendíque pœnitentiam: nam in tantum ei Sacerdos imponere pœnitentiam poteſt, in quantum eius iudicio, & ſententiæ ſubditur. Igitur, ſi hoc iudicium, ſententiam fugiat, fugiet etiam obligationem pœnitentiæ acceptandæ, & exequendæ. Atque ita docent Ægid. de Coninch. *diſp.* 10. *de pœnitent. dub.* 9. *num.* 80. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 15. *num.* 6. *fine, verſ. Dico hic.* Suarez *diſp.* 38. *ſect.* 7. *num.* 4. Bonac. *diſp.* 5. *quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n.* 3.

7. Sed non caret difficultate, an liberum ſit pœnitenti hoc iudicium iam inchoatum fugere, & ſententiam huius ſacerdotis declinare alium adeundo. Et quidem ſi fiat abſque rationabili, & legitima cauſa (qualis eſſet, ſi nollet Sacerdos grauem, & nimis moleſtam pœnitentiam moderari,) omnes prædicti Doctores firmant, illicitum eſſe: tum ob virtualem illius Sacerdotis deſpecti contemptum: tum ob indecentiam ſacramenti, quod inceptum, & imperfectum relinquitur: tum ob debitum iudicij ordinem, quod ſemel inchoatum perfici debet Sæpè enim liberum eſt iudicãdo, hunc, vel illum Iudicẽ eligere, eíque ſe ſubmittere: at facta electione, & ſubmiſſione, illicitum eſt illi retrocedere; ſed ſententiæ Iudicis electi, ſi iuſta ſit, ſtare debet. Ob has rationes cenſerem, grauem

culpam committere pœnitentem, qui abſque legitima cauſa inchoatum iudicium pœnitentiæ abrumperet, niſi viderem, praxim contrariam eſſe communi Doctorum authoritate fulcitam. Nullum enim reperi, qui expreſsè peccati mortalis damnet pœnitentem inchoatam confeſſionem relinquentem & alium confeſſarium adeuntem: ſolùm enim damnatur cuiuſdam irreuerentiæ, & indecentiæ, quæ peccatum veniale non excedit, quæ ſententia fundatur in præſūptione, quòd noluerit Chriſtus pro ſua pietate, & ſumma miſericordia grauare pœnitentem, vt ſemel inchoatam confeſſionem cum vno ſacerdote, cum eodem perficiat, ſed poſſit, ſaltem abſque graui culpa, eius iudicium fugere, & alteri ſacerdoti ſe iudicandum ſubmittere. Hac enim via, & ſacramentum pœnitentiæ ſuauius redditur, & pœnitentes faciliùs ſua peccata manifeſtant, & pœnitentias iniunctas admittunt, & exequuntur.

8. Conſtitutio autem, quòd pœnitens obligatus ſit pœnitentiam acceptare, & exequi, eo ipſo, quo velit abſolui; reſtat examinandum, an ſemper hæc obligatio ſit grauis. Ratio dubitandi eſt: quia eſto pœnitentia iniuncta in ſe leuis ſit, illam tamen acceptare, & exequi non videtur leue: ſiquidem ex hac acceptatione, & executione pendet ſacramenti pœnitentiæ integritas: omittere autem abſque cauſa Sacramenti integritatem, non leue, ſed graue cenſendum eſt. Præterea *ſuperius* diximus, obligatum eſſe ſacerdotem ſub graui culpa, hoc ſacramentum miniſtrare pœnitentiam iniungendo, tametſi confeſſio facta fuerit ex venialibus, vel ex mortalibus iam confeſſis. Ergo etiam obligandus eſt pœnitens ſub graui culpa, eam pœnitentiam acceptare, & exequi: quia integritas ſacramenti non tam in pœnitentiæ impoſitione, quàm in illius acceptatione & executione ſita eſt.

9. Cæterùm diſtinguendum cenſeo inter acceptationem, & executionem pœnitentiæ. Et de acceptatione credo, ob ſuperiorem rationem dubitandi ſemper pœnitentem obligatum eſſe grauiter, pœnitentiam iniunctam, eſto leuis ſit, acceptare, ſi velit abſolui: hac enim acceptatione formaliter integratur iudicium, & reus conuenienter abſoluitur, tametſi contrà ſentiat Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 7. *num.* 5. At exequi pœnitentiam iniunctam, & acceptatam, cenſeo obligatum eſſe pro grauitate, vel leuitate pœnitentiæ iniunctæ, illiuſque omiſſione. Si enim pœnitentia iniuncta grauis ſit, & ob grauem cauſam iniunctam, & integrè omittatur, graue peccatum erit. Secùs, ſi illius pars leuis omittatur, vel leuis pœnitentia fuerit iniuncta. Nam, ſi in voto, iuramento, aliiſque diuinis præceptis leuis obligatio admittitur ob materiæ leuitatem, cur non erit admittenda in pœnitentiæ iniunctæ executione, præcipuè cùm huius pœnitentiæ executio, neque ad eſſentiam ſacramenti, neque ad illius formalem, ſed materialem integritatem videatur pertinere? Atque ita ex communi ſententia docent Paludan. *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.* 7. *concl.* 4. Sotus *diſt.* 20. *quæſt.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 3. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 7. *num.* 5. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *num.* 80. Layman. *l.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 1. *numer.* 7. Henriqu. *l.* 5. *cap.* 20. *num.* 3. Bonac. aliis relatis. *de pœnitent. diſp.* 5. *quæſt.* 5. *ſection.* 3. *part.* 4. *num.* 4. Fagund. *de pœnitent. l.* 9. *c.* 3. *num* 12.

10. Verùm ſupradicti Doctores non conueniunt in aſſignanda hac leui materia. Aliquibus enim videtur, leuem eſſe, quoties pro venialibus peccatis, vel mortalibus iam confeſſis imponitur, vti docuit Vinald. *de confeſſ. ſatisfact. n.* 26. Nauar. *c.* 21. *num.* 4. Suar. *diſput.* 8. *ſect.* 7. *num.* 5. Layman. *l.* 5. *ſum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 1. *numer.* 7. quia non videtur pro iis iuſtè, & rationabiliter grauem poſſe pœnitentiam iniungi, cùm circa hæc peccata non exerceat Sacerdos poteſtatem ligandi, ſed ſolùm ſoluendi ex Chriſti benignitate. Et eſto aliquando grauis pœnitentia iniungi poſſit, ne pœnitens venialium multitudinem parui pendet, & paulatim in graue peccatum decidat: at non videtur ad illius executionem obligari ſub graui culpa: cùm obligatio pœnitentiæ exequendæ non ſolùm ex ipſius grauitate, ſed ex cauſa, ob quam impoſita eſt, deſumi debeat. Alij è contrà grauem materiam cenſent, tametſi in ſe leuis ſit, ſi ob grauem cauſam, & neceſſariam, qualis eſt mortale non confeſſum, fuerit impoſita: quia eſto illud peccatum leuiter puniat Sacerdos; punit tamen ex poteſtate ligandi & ſoluendi, quam illi Chriſtus conceſſit, & punit neceſſariò.

11. Sed verius exiſtimo, leuitatem materiæ in executione pœnitentiæ iniunctæ deſumendam eſſe, non ex cauſa ob quam iniungitur pœnitentia; ſed ex leuitate ipſius. Quocirca ſi pœnitentia iniuncta leuis fuerit, qualis eſt vna, vel altera vice recitare Pſalmum *Miſerere*, quinquies orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam; tametſi ob peccatum mortale nunquam confeſſum fuerit iniuncta, quod aliquando fieri poterit ſi magna contritione pœnitens ad Sacramentum accedat, leue peccatum erit eius omiſſio: è contrà, ſi ob venialia peccata grauis pœnitentia, vti eſt ieiunium: Miſſæ auditio, roſarij recitatio fuerit impoſita, vti probatum eſt imponi poſſe, maximè viro religioſo, qui ſpecialiter perfectioni procurandæ aſtringitur; grauis erit illius omiſſio: quia grauitas, vel leuitas huius obligationis, ſicut & reliquarum, non ex cauſa motiua, ſed ex materia præcepta deſumi debet. Atque ita tenent Henriq. 4. *l.* 5. *cap.* 20. *n.* 3. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *n.* 81. Bonac. alios referens *diſp.* 3. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. Fag. *de* 2. *Eccl præc. l.* 9. *c.* 3. *n.* 14. & 15.

12. Sed quo tempore implenda eſt pœnitentia? Breuiter reſpondeo, ſi nullum tempus ſignatum eſt, impleri debet, cùm primùm commodè poſſit: quia ea eſt intentio Confeſſarij, & finis pœnitentiæ, vt quamprimum poſſis peccato ſatisfacias, teque à committendis contineas, & plenam cum Deo obtineas reconciliationem. Quapropter ſi nimia fuerit dilatio, ſufficiet ad peccatum mortale, ſi breuis, ad veniale. Quæ autem ſit nimia, vel leuis, arbitrio prudentis relinquitur. Neque enim ſingulis menſibus obligatus communicare, peccabis mortaliter, tametſi ſex vel octo dies communionem diſtuleris, præcipuè ſi aliqua, etſi leuis, occaſio huius dilationis ſe obtulit. Sic Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 7. *n.* 6. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *n.* 84. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n.* 6. Saytus *de Sacram. Pœnitent. cap.* 36. *num.* 8. Ioann. Sanch. *diſp.* 13. *ſelect. numer.* 9. & 10.

13. Si vero tempus deſignatum à confeſſario ſit, v. gr. vt proximo die Veneris, vel vigiliæ B. Virginis ieiunes, confitearis, aliudue opus præſtes, non eſt dubium te obligatum eſſe, eo die exequi. At ſi ob malitiam, vel impotentiam eo die pœnitentiam omittas, alicui videri poterit, te excuſatum eſſe: quia illius diei deſignatio in ſpecialem B. Virginis, vel paſſionis Chriſti Domini honorem facta eſt; quem honorem non reſpicit ieiunium alio die aſſumptum, ac proinde ceſſat materia præcepti pœnitentiæ; ſicuti ceſſaret, ſi obligatio eſſet ex voto, & alio quouis præcepto. Sic ſentire videtur Fagundez *de* 2. *Eccl. præc. l.* 9. *c.* 4. *n.* 5. & Fauet Henriq. *l.* 5. *ſum. c.* 2. *in fine*.

Sed omnino dicendum eſt, per ſe non ceſſare obligationem ieiunij, & communionis: nam eſto hæc opera eo die tibi præcipiātur exequi in honorem B. Virginis, vel Chriſti paſſionis: non tamē hic finis eſt vltimatus, ſicuti eſt in voto, aliòque eccleſiaſtico præcepto, ſed eſt finis medius, & relatus ad finem ſatisfaciendi pro peccatis commiſſis, & præcauendi futura. Vnde eſto, ceſſet illius finis medij conſecutio, cùm non ceſſet hic finis vltimus, & præcipuus, non ceſſat præceptum. Quòd ſi vrgeas: Ceſſat materia præcepti: ſiquidem ceſſat fieri ieiunium in Chriſti, vel B. Virginis honorem, quæ fuit materia præcepta. Reſpondeo, ceſſare ex parte, ſed non ex toto: ceſſare inquam, quoad acceſſorium, ſed non quoad principale. Etenim in prædicto præcepto duo continentur: primum, & principale, ieiunium: ſecundum minùs principale, & acceſſorium, vt eo die in honorem Virginis ieiunes: & vtrumque ſatisfactionem præteritorum, & futurorum medelam reſpicit: at ceſſante ſecundo primum conſiſtere poteſt, cùm ſuum finem ſpecialiter ſpectet. Non igitur ex deſignatione temporis finitur pœnitentiæ obligatio. Atque ita docet Suar. *dicta diſp.* 38. *ſect.* 7. *n.* 6. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *n.* 84. & 85. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n.* 5. Quapropter omittere ieiunium eo die temporis, vel vigiliæ, intentione transferendi in ſequentem, crederem non excedere culpam venialem ob materiæ leuitatem: & indicat Ægid. *loc. alleg.*

14. Ab hac tamen doctrina excipiunt prædicti Doctores, Suar. Coninch. Bonac. pœnitentiam, quam confeſſarius ita tempori alligaret, vt eo tranſacto, obligationem ceſſare velit. Reputant autem hanc voluntatem habere, quoties pœnitentia per longum tempus, ſtatis temporibus, diſtribuatur, quæ ſi in vnum coniungeretur, intolerabilis eſſet: v. gr. ſi debeas ex pœnitentia iniuncta ſingulis hebdomadis, imò & ſingulis menſibus ieiunare, vel communicare, & longo tempore ieiunia, vel confeſſiones omiſeris, cenſent te non eſſe obligatum compenſare: quia intentio confeſſarij eam pœnitentiam imponentis, fuit, finere ſimul cum tempore obligationem, ne ſi ſimul cum ſubſequenti perſiſteret, pœnitens nimium grauaretur.

15. Sed quid, ſi confeſſarius velit, vt pœnitentia executioni mandetur ante abſolutionem conceſſam, obligatuſne erit pœnitens obtemperare? Reſpondeo ex poteſtate, quam habet ſacerdos imponendi pœnitentiam, nequaquam obligari poſſe: quia nequit ſacerdos vindicare delictum, antequam illius ſententiam pronunciet, neque pars integralis ſacramenti eſſe poteſt, antequam Sacramentum in ſuo eſſe eſſentiali ſit conſtitutum; prius enim in eſſentia conſtitui ſacramentum debet, vt integritas illi adueniat. Verùm, ſi opus iniunctum non per modum pœnitentiæ præcipiatur, ſed quia aliàs pœnitens ad illius executionem obligatur, vti eſt occaſionem peccandi dimittere, reſtitutionem ablatorum præſtare, & ſimilia; poteſtatem habet ſacerdos ea imperandi pœnitenti ante abſolutionem, maximè ſi timorem habet conceſſa abſolutione non fore exequenda. Quinimò, ſi de contritione pœnitentis ſatis confeſſario non cōſtet, & ad hoc iudicium concipiendum reputet neceſſarium, vel conueniēs, vt pœnitens aliquod opus pœnale ante abſolutionem exerceat; poterit ſine dubio illud præcipere, & pœnitens ſi vult abſolui, tenetur obedire: quia non præcipitur in pœnitentiam & ſatisfactionem

peccati

Digitized by Google

peccati, ſed in teſtimonium doloris interni qui neceſſariò debet à Confeſſario cognoſci. Sic tradunt Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 7. *n.* 7. Filuc. *tract.* 8. *cap.* 2. *q.* 9. *n.* 56. Reginald. *lib.* 7. *n.* 83. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 2. *num.* 20. & 21. Fagund. *de* 2. *Eccleſ. præcept. lib.* 9. *c.* 3. *in fin. n.* 19.

16. Reſtat dicendum qualiter pœnitentia implenda ſit. Aliquibus placet, neceſſariò in ſtatu gratiæ eſſe exequendam, eò quòd in ſtatu peccati effectum remiſſionis, & præſeruationis à peccato non obtinet, qui ſunt fines, ob quos pœnitentia à Confeſſario imponitur: Confeſſarius namque imponens pœnitentiam, opus ſatisfactorium præcipit, quòd certè eſſe non poteſt in peccato mortali factum,

Cæterùm communis eſt ſententia apud S. Thom. *in* 4. *diſt.* 16. Nauarr. *cap.* 1. *de pœnit. diſt.* 6. *n.* 45. & *in ſum. cap.* 3. *num.* 5. Valen. *diſp.* 7. *quæſt.* 14. *p.* 3. *verſ. Non eſt.* Vaſq. *qu.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. Sayro *de pœnit. cap.* 37. *num.* 1. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 8. *num.* 1. Henriq. *lib.* 5. *c.* 20. Tolet. *lib.* 3. *c.* 9. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *num.* 15. Laym. *lib.* 5. *ſum tract.* 6. *cap.* 15. *num.* 15. *concl.* 5. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 11. *in princ.* Fag. *de ſecund. Eccleſ. præc. l.* 9. *c.* 4. *n.* 2. opus non eſſe in ſtatu gratiæ pœnitentiam exequi, vt præcepto Confeſſarij ſatisfacias. Ratio eſt aperta: quia ad executionem præcepti ſolùm requiritur, vt rem præceptam exequaris; tametſi finem, ob quem præcipitur, non obtineas, vt videre eſt in omnibus præceptis. At exequens in peccato ieiunium, in pœnitentiam iniunctum, exequeris opus tibi præceptum. Ergo. Deinde duplici fine mouetur Confeſſarius in pœnitentia imponenda. Primò, vt tua præterita delicta ea pœnitentia puniat, & à ſimilibus committendis præſeruet. Secundò, vt pro peccatis commiſſis ſatisfacias. Et licèt hic ſecundus finis non obtineatur per pœnitentiam in mortali, quia tamen prior obtinetur, ſufficit, vt obligationi pœnitentiæ fiat ſatis. Adde, prædictum finem obtineri recedente peccato, vt *ſuperiùs* diximus.

17. Illud verò certum exiſtimo; te aliquam culpam committere, ſatisfactionem exequendo in peccato mortali: quia impedis remiſſionem pœnæ, quam ex opere operato habere debebat ſatisfactio, præſtáſque indebitè partem ſacramenti. Sed credo, leuem culpam eſſe, & non grauem, eò quòd non videatur grauis deordinatio, pœnæ temporalis remiſſionem impedire, eáque de cauſa nec Confeſſarij rogant pœnitentes, an in ſtatu gratiæ pœnitentiam impleuerint, neque pœnitentes de hac circumſtantia ſe accuſant. Sic Suarez *diſput.* 38. *ſect.* 8. *num.* 7. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 3. *num.* 15. *in fine.* Fagund. *de* 2. *Eccleſ. præcept. lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 11. Henriq. *l.* 5. *cap.* 18. *num.* 3. & *cap.* 20. *num.* 7. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n.* 16.

§. Vlt.

De commutatione pœnitentiæ iniunctæ, & de cauſis excuſantibus ab illa.

1. *Differt commutatio à ceſſione.*
2. *Proponitur pœnitentiam iuſtam nunquam mutari poſſe.*
3. *Sed oppoſitum cum communi ſententia affirmandum eſt.*
4. *Quilibet Confeſſarius mutare pœnitentiam poteſt.*
5. *Soluuntur rationes n.* 2. *adductæ.*
6. *Limitatur ab aliquibus doctrina in pœnitentia iniuncta ob caſus reſeruatos.*
7. *Cenſeo veriùs, hanc ab inferiori mutari poſſe.*
8. *Plures cenſent, extra confeſſionem fieri hanc mutationem poſſe.*
9. *Verius eſt oppoſitum.*
10. *Pœnitens non poteſt in melius pœnitentiam mutare.*
11. *Satisfit oppoſitis fundamentis.*
12. *Aliquibus placet in qualibet confeſſione mutari pœnitentiam poſſe; tametſi pœnitens peccata, ob quæ fuit impoſita, non declarauerit.*
13. *Verius eſt, obligationem eſſe declarandi peccata, ob quæ fuit pœnitentia impoſita.*
14. *Tametſi intra breue tempus ad eundem Confeſſarium recurras, non poteſt pœnitentiam mutare, ſacramento non miniſtrato.*
15. *Excuſaris à pœnitentia, ſi immoderata ſit.*
16. *Si ſucceſſu temporis reddaris impotens.*
17. *Si prohibearis à Superiore.*
18. *Si oblitus ſis pœnitentiæ.*
19. *Quo caſu non teneris iterum peccata fateri.*
20. *Neque teneris alia opera ſubrogare.*
21. *Qualiter obtentione indulgentiæ excuſari poſſit.*

1. Aliud eſt mutatio pœnitentiæ, aliud illius ceſſatio: ceſſat pœnitentia; quia ceſſat illius obligatio: mutatur pœnitentia; quia loco illius alia ſubrogatur. Hæc ſubrogatio fieri poteſt ab eodem Confeſſore, ab æquali, ab inferiori, vel ſuperiori. Item, extra confeſſionem, vel confeſſione iterum repetita.

2. Non deſunt, qui affirment, pœnitentiam rationabilem, & iuſtam nequaquam mutari poſſe, neque ab eodem Confeſſario, neque ab illius ſuperiore. Primò, quia eſt ſententia data à ſupremo Iudice, & omnino irreuocabilis: omnes enim ſacerdotes ex poteſtate Chriſti accepta, & nomine illius ſententiam abſolutionis pronunciant, quæ ſemel validè prolata, nullatenus reuocari poteſt. At illa ſententia data fuit ſub obligatione, deſignatam pœnitentiam exequendi: ergo, cùm ſententiam illam immutare nullus ſacerdos poſſit, neque poterit pœnitentiam iniunctam, quæ illi eſt acceſſoria. Secundò, vel hæc mutatio facienda eſt in ſacramento confeſſionis, vel extra. Extra ferè omnes Doctores admittunt nullatenus mutari poſſe: quia extra ſacramentum ſubrogari non poteſt pœnitentia, quæ pars ſacramenti ſit. In ſacramento autem nequit fieri hæc mutatio: quia pœnitentia in ſuſceptione nouæ abſolutionis impoſita nunquam eſſe poteſt pars integralis præteriti ſacramenti, ſed præſentis, in quo deſignatur. Ergo nunquam illius loco ſubrogari poteſt. Tertiò, ad veram, & legitimam mutationem pœnitentiæ iniunctæ opus erat cauſam, ob quam fuit impoſita, iterum iudicandam ſubiici, ac ſi nunquam iudicata fuiſſet. At hoc eſt impoſſibile: nam eſto eadem peccata materialia, à quibus primò fuiſti abſolutus, poſſis alteri Confeſſario ſubiicere, non ea ſubiicis, ſicut primò ſubiecisti. Nam primò ſubiecisti vt materiam neceſſariam; ſecundo, vt liberam, & cuilibet ſubiicis ſub diuerſa, & diſtincta confeſſione, & dolore: ergo non eſt eadem cauſa iudicanda. Etenim abſolutio, & ſententia à Confeſſario prolata non fertur in peccata, ſed in pœnitentem, qui diuerſo, & diſtincto modo eadem peccata in illis confeſſionibus fatetur.

3. Fateor, has rationes non leuem mihi difficultatem inferre; ſed, quia communis Doctorum conſenſus praxi, & vſu Eccleſiæ firmatus in contrarium procedit, cenſeo, ab eo non eſſe recedendum, ſed affirmandum mutari pœnitentiam poſſe, tum à ſuperiore, tum ab eodem Confeſſario, tum ab æquali, tum ab inferiori. Sic pluribus relatis docent Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *num.* 5. Vaſq. *quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 5. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *concl.* 1. & 2. *num.* 99. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 22. *num.* 1. Valen. *diſp.* 7. *quæſt.* 14. *p.* 4. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *ca.* 15. *quæſt.* 4. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 3. *à num.* 1. Fagund. *de* 2. *Eccleſ. præc. lib.* 9. *cap.* 4. *à num.* 15. Fundamentum eſt: quia ex benignitate Chriſti Domini Pœnitentiæ Sacramentum ita inſtitutum eſt, vt de peccatis, à quibus fuiſti iudicatus, & abſolutus, poſſis iterum iudicari, & abſolui: poſito autem eo nouo iudicio, & abſolutione illius ſententiæ de pœnitentia iniuncta, ſtare poteris omiſſa prioris iudicij ſententia: non enim teneris duplicem ſatisfactionem condignam pro eodem peccato ſubire. Neque inde fit, ſecundum Sacerdotem prioris ſententiam reuocare; ſed eandem cauſam iterum iudicare, & pœnitentem ab ea abſoluere, eíque optionem dare, vt eligat, quam voluerit ſatisfactionem.

4. Ex hac ratione manifeſtè conuincitur ſententia Soti *in* 4. *diſt.* 20. *quæſt.* 1. *art.* 5. *ſub fin.* arbitrantis, ſolùm ſuperiorem mutare pœnitentiam à confeſſario iniunctam poſſe, non eundem neque æqualem: quia par in parem non habet imperium. Sed eſt friuola ratio: etenim cùm hæc poteſtas mutandi pœnitentiam non oriatur ex eo, quòd vnus confeſſarius in alium exerceat iuriſdictionem; ſed ex eo, quod iuriſdictionem habeat iudicandi cauſam ab alio iudicatam, ſi inferior ſacerdos eam poteſtatem habeat, ſanè mutare pœnitentiam poterit: ea enim ſuppoſitione facta inferior non eſt cenſendus, ſed æqualis, cùm æqualem, quoad illam cauſam, habeat à Chriſto poteſtatem, cuius nomine ſententiam abſolutionis pronunciat, vti docent DD. *n. præcedent.* relati.

5. Ex his ſoluuntur rationes *n.* 2. adductæ. Ad primam concedo, ſententiam eſſe datam à ſupremo iudice, nec reuocari poſſe; ſed valida perſeuerante alia ſimilis ferri poteſt in eadem cauſa, qua poſita optio pœnitenti conceditur eligendi, quam voluerit ſatisfactionem, vti docuit Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *num.* 7. Regin. *dicto l.* 7. *num* 89. *ad finem.* Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 3. *in fine.* Ad ſecundam admitto, in Sacramento pœnitentiæ hanc eſſe commutationem faciendam. Et ad impugnationem reſpondeo, ſufficienter ſubrogari poſſe pœnitentiam denuò iniunctam loco prioris; tametſi illius prioris Sacramenti pars integralis non ſit: ſatis enim eſt, quòd ſit pars integralis ſacramenti denuò ſuſcepti. Ad tertiam nego minorem, & ad illius probationem reſpondeo, ſatis eſſe, eandem materialem cauſam iudicare, declarata ſimul pœnitentiæ obligatione, & commutationis intentione, aliàs non cenſebitur commutata.

Sed, quid, ſi ob caſus reſeruatos impoſita pœnitentia ſit à ſuperiore, poteritne inferior, qui poteſtate abſoluendi à reſeruatis caret, eam pœnitentiam commutare? Negant ex communi ſententia Nauarr. *cap.* 26. *n.* 22. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *n.* 14. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *nu.* 100. *verſ. Dixi.* Valen. *diſp.* 7. *q.* 14. *punct.* 4 *ad fin.* Regin. *lib.* 7. *num.* 91. Vega 3. *p. caſu* 1. *verſ. Hac tamen opinio.* Rodriq. 1. *p. ſum. cap.* 56. *num.* 8. & alij plures. Mouentur: quia eſto, peccata illa poſt abſolutionem à ſuperiore conceſſam reſeruatione careant, poſſintque cuiuslibet ſacer-

Digitized by Google

dotis iudicio ſubiici, attamen ex iure reſeruationis ita ſuperiori adiudicata cenſentur quoad pœnam & vindictam impoſitam, vt nullus inferior eam valeat immutare. Etenim ſublata reſeruatione, & abſolutione conceſſa, pœnitens aſtrictus eſt ſuperioris præcepto ad pœnitentiam exequendam: at inferior nequit in ſuperioris præcepto diſpenſare, ergo nequit pœnitentiam à ſuperiore iniunctam mutare.

7. Cæterùm admiſſa poteſtate commutandi pœnitentias iniunctas, verius cenſeo, ſacerdotem inferiorem, qui poteſtate in caſus reſeruatos caret, poſſe pœnitentiam iniunctam à ſuperiore, cui erant ſeruati, mutare, ac ſi reſeruati numquam fuiſſent. Sic Nauarr. conſ. 25. de pœnit. & remiſſ. & conſ. 3. aliàs 6. de voto Zerola cap. 25. de pœnitent. quæſt. 10. verſ. Dico ſecundò. Vaſq. quæſt. 94. art. 2. dub. 3. num. 9. Bonac. diſp. 5. de pœnitent. quæſt. 5. ſect. 3. part. 3. num. 6. verſ. Ego verò. Henriqu. l. 5. capit. 22. num. 1. & 2. Emman. Sà verb. Satisfactio. num. 5. Moueor: illa peccata reſeruata eatenus ſuperiori affecta ſunt quoad pœnam, & vindictam iniunctam, quatenus illorum abſolutionem ſacramentalem ſub onere, & obligatione conceſſit. At id non impedit, quominus ab alio inferiori ſacerdote iudicari poſſint, & abſolui iniuncta pœnitentia ſalutari. Ergo non impedit, quin pœnitentia ceſſare poſſit, aliàs cogetur pœnitens duplicem condignam pro eiſdem peccatis pœnitentiam ſubire. Neque inde fit, inferiorem ſacerdotem ſuperioris præceptum de pœnitentia iniuncta abrogare, aut diſpenſare, ſed conditionem quandam apponere, qua præceptum illud ceſſare poſſit. Etenim illud præceptum ſuperioris ſicut & cuiuſlibet confeſſarij eſt de exequenda pœnitentia iniuncta, dum peccata, ob quæ fuit impoſita, denuò iudicata non fuerint: illis autem denuò iudicatis, liberum eſt pœnitenti, quam voluerit ſatisfactionem exequi. Neque obinde illuditur finis reſeruationis: quia peccata non reſeruantur, vt pœnitens neceſſariò ſequatur iudicium ſuperioris de pœnitentia iniuncta, quin poſſit aliud adire. Vnde id conſtat: Sed ideo reſeruantur, vt ſe ſiſtat ſuperioris iudicio pro abſolutione impetranda, ab eoque monita ſalutis accipiat. Poſſemus noſtram ſententiam confirmare ex cap. Accedens. 50. diſt. & cap. Tempore. 26. quæſt. 7. cap. Latorem. 33. quæſt. 2. vbi pœnitentiæ impoſitæ à Pontifice poſſunt ab Epiſcopo relaxari, ſi ſibi videatur expedire. Sed quia hi textus non loquuntur de foro ſacramentali; ſed externo & iudiciario omittimus; & præcipuè, quia ex facultate ibi à Pontifice conceſſa fit ea relaxatio, vt notauit Gloſſa in dict. cap. Latorem.

8. Sed an extra confeſſionem hæc mutatio fieri poſſit variant DD. Primò, Nauar. cap. 26. & 2. t. conſil. l. 5. de pœnit. & rem. conſ. 26. Valent. 4. t. diſp. 7. quæſt. 14. p. 4. in fin. Chapeauilla de caſib. reſeruatis cap. 12. in fine. cenſent, facta confeſſario relatione peccatorum, ob quæ fuit pœnitentia impoſita, maximè illorum, quæ eius ſtatum manifeſtant poſſe pœnitentiam iniunctam extra confeſſionem commutare. At Rodrig. ſum. 1. p. cap. 56. num. 8. & in addit. ad Bull. §. 9. num. 102. neque hanc relationem peccatorum requirit, ſed ſolùm notitiam cauſæ ad commutationem requiſitæ, quæ regulariter eſt difficultas ſpecialis in executione pœnitentiæ iniunctæ. Fundamentum horum DD. eſſe poteſt: quia cùm pœnitentia in bonum pœnitentis iniuncta ſit; videtur ea conditione iniuncta eſſe, vt ſi pœnitenti conueniens fuerit illius commutatio, fieri à ſacerdote poſſit.

Secundò Henriqu. l. 5. cap. 21. num. 8. referens Sotum in 4. diſt. 20. quæſt. 2. art. 3. §. in calce. Vict. de clauibus. §. 11. & §. 211. Angel. Confeſſio, 6. §. 4. Armilla §. 29. Nauarr. cap. 26. num. 22. non ſolùm commutari, ſed & diſpenſari, ſeu relaxari à ſuperiore ſacerdote pœnitentiam poſſe, ſicuti præſtat Pontifex conceſſione indulgentiarum pro pœnitentiis iniunctis, & Epiſcopus concedendo diſpenſationem. Nam eſto Sacerdos ea poteſtate, quam à Chriſto accepit ligandi, ac ſoluendi, obligationem pœnitentiæ iniunxerit: quia tamen hæc obligatio ab homine inferiori, & Epiſcopo ſubiecto emanauit, ea de cauſa poteſt Epiſcopus in ea diſpenſare, aut commutationem facere. Tertiò in melius ab alio ſacerdote, & etiam à proprio pœnitente commutari pœnitentiam poſſe, docet tanquam certum Villalob. in ſum. tra. 9. de pœnit. difficult. 79. concl. 1. Nam cùm in vtilitatem pœnitentis lex de pœnitentia ſancita ſit, cenſetur confeſſarius conſentire, vt in melius commutari poſſit: abundantius enim ſoluit debitum, qui in melius pœnitentiam commutat.

9. Cæterùm communior ſententia docet, quæque mihi certa videtur, extra confeſſionem nullatenus fieri poſſe commutationem pœnitentiæ iniunctæ. Nam extra confeſſionem ſubrogari non poteſt pœnitentia, quæ ſacramentalis ſit, & ex opere operato pœnas pro peccatis debitas remittat. Sic Vaſq. de pœniten. quæſt. 94. art. 2. dub. 3. num. 7. Coninch. diſp. 10. de pœnitent. dub. 12. à num. 100. Reginald. l. 7. num. 42. & 93. Suar. diſp. 38 ſect. 10. num. 4. Bonac. diſp. 5. de pœnitent. quæſt. 5. ſect. 3. p. 4. nu. 7. Layman. l. 5. ſum. tract. 6. cap. 15. circa fin. q. 4. Fagund. de 2. Eccleſ. præc. l. 9. c. 5. n. 17.

10. Hinc à fortiori conſtat, pœnitentem non poſſe extra confeſſionem mutare pœnitentiam in confeſſione iniunctam, tametſi in melius velit illam commutare: quia ea mutatio & ſubrogatio ſacramentalis eſſe non poteſt, neque pœnitentem ad illius executionem ligare ex eo, quòd ſit pars ſacramenti: & ex poteſtate clauium iniuncta: nequit enim pœnitens in ſeipſum iuriſdictionem exercere, & in pœnam delicti commiſſi ſe ad pœnitentiam obligare alia via, quàm voto, vel iuramento. Et ita docent Henriq. lib. 5. cap. 20. numer. 5. Coninch. de pœnit. diſp. 10. dub. 12. num. 103. Regin. lib. 7. cap. 8. in princ. num. 85. Thom. Sanch. lib. 4. ſum. cap. 11. numer. 36. in fin. & cap. 49. numer. 9. ad 6. argument. Bonac. diſput. 5. de pœnit. quæſt. 5. ſect. 3. p. 3. in fin. Ochagau. tr. vlt. de ſatisfact. quæſt. 12. n. 2.

11. Fundamenta Doctorum contrarium ſentientium non vrgent. Ad prioris ſententiæ fundamentum reſpondeo, eſto, in impoſitione pœnitentiæ imbibatur conditio, vt commutari poſſit, quoties pœnitenti viſum fuerit expedire: at inde non infertur, extra ſacramentum commutationem fieri poſſe: ſatis enim pœnitenti conſultum eſt, ſi intra ſacramentum ea commutatio fieri permittatur. Ad ſecundæ ſententiæ priorem rationem concedo, Pontificem conceſſione Indulgentiarum relaxare pœnitentiam ſatisfactoriam poſſe: quia ex meritis Chriſti applicat omnem illam ſatisfactionem, quam executione operis in pœnitentiam iniuncti pœnitens obtineret: hæc tamen non eſt commutatio pœnitentiæ, cùm ad nouam pœnitentiam nulla pœnitenti pro priori pœnitentia ſubrogetur obligatio, ſed eſt ceſſatio pœnitentiæ iniunctæ ob plenam peccatorum remiſſionem. Ad ſecundam nego, Epiſcopum, imò nec Pontificem extra ſacramentum diſpenſare, commutare, abrogaréque poſſe directè obligationem à Confeſſario inferiori iniunctam: quia in adminiſtratione ſacramenti, ex ſuppoſitione, quòd ſacerdos iuriſdictionem habeat, nullus alteri inferior eſt: quia omnes nomine Chriſti, & ex poteſtate ab illo accepta, operantur. Ad tertiæ ſententiæ fundamentum nego, ex conſenſu Confeſſarij fieri eam pœnitentiæ mutationem: nam vel fit ex conſenſu præſumpto, cùm fit ea mutatio: & hoc non; quia eo tempore, cùm ſacramentum non miniſtret, non poteſt partem integralem ſacramenti ſubrogare, & in pœnitentem iuriſdictionem exercere: vel fit ea mutatio ob conſenſum, quem præſumitur habuiſſe, cùm Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrauit, & ſatisfactionem impoſuit. Et hoc etiam nulla ratione videtur affirmandum: nam, ſi Confeſſarius, pœnitentiam imponens, ea intentione, & lege imponere cenſetur, vt poſſit pœnitens, ſi velit, excellentiorem eligere, ſanè non abſolutè, ſed ſub diſiunctione pœnitentiam imponit, neque ad opus iniunctum determinatè aſtringit, cùm liberè poſſit à pœnitente aliud, modò excellentius ſit, ſubrogari. Præterea hæc non eſſet mutatio pœnitentiæ; ſed executio pœnitentiæ iniunctæ: ſiquidem à Confeſſario à principio iniunctum fuit, non opus aliquod determinatum; ſed illud, vel aliud excellentius, quod pœnitens elegerit: permittitur enim pœnitenti ex conſenſu Confeſſarij electio ex operibus iniunctis, ſed non iniuncti operis mutatio. Qui modus dicendi alienus eſt à communi Eccleſiæ ſenſu, exiſtimantis, Confeſſarium ad opus determinatum aſtringere pœnitentem, neque ſub diſiunctione pœnitentiam deſignare, neque liberam illius optionem pœnitenti committere.

12. Poſito autem, quòd in Sacramento Pœnitentiæ hæc mutatio præſtanda ſit, variant Doctores, an neceſſe ſit, eadem peccata, ob quæ impoſita ſit, confiteri? Plures, grauesque Doctores, Nauarr. c. 26. n. 22. Henriq. lib. 5. cap. 23. n. 1. & 2. Emm. Sà verb. Satisfactio, nu. 5. Tolet. lib. 3. c. 11. n. 11. Viuald. de ſatisfact. n. 29. & 31. Anton. Fernand. inſtruct. Confeſſ. docum. 7. fol. 37. n. 5. Vict. num. 211. Villal. ſum. tr. 9. diffic. 79. concl. 5. reputant probabile Poſſeuin. de offic. Curati, c. 7. n. 106. fol. 254. & Laym. lib. 5. ſum. tr. 6. c. 15. in fin. negant opus eſſe eadem peccata fateri, ſed ſatis eſſe, cauſam commutationis adeſſe, vt poſſit Confeſſarius quibuſvis peccatis auditis pœnitentiam iniungere, tùm in præſentium ſatisfactionem, tum in ſubrogationem prioris pœnitentiæ iniunctæ, Mouentur: quia pœnitens cenſetur Confeſſario ſubiici in obligationibus, quæ ex confeſſione ortum habent; & conſequenter Confeſſarius iuriſdictionem habet obligationem pœnitentiæ iniunctæ tollendi, & aliam de nouo imponendi. Et quamuis peccata, ob quæ illa pœnitentia data ſit, non agnoſcat, ſatis videtur eſſe, ſi agnoſcat obligationem ipſius pœnitens ad illius pœnitentiæ executionem, & adſit cauſa mutaionem exigens. Quòd ſi roges, quæ ſit cauſa ſufficiens ad commutationem præſtandam, reſpondent Nau. Henriq. Villalob. Man. Rodr. in Addit. ad Bull. §. 9. num. 102. & alij communiter, eſſe difficultatem grauem in illius executione, timorem probabilem de illius tranſgreſſione, & quamlibet aliam, quæ ad commutationem, vel diſpenſationem in voto, vel iuramento ſufficeret.

13. Nihilominus longè verius exiſtimo, opus eſſe ad hanc commutationem pœnitentiæ præſtandam, agnoſcere, & iudicare peccata, ſaltem præcipua, ob quæ impoſita fuit, ſiue mutatio ab eodem Confeſſario, ſiue ab alio fiat. Sic, aliis relatis, docent Suar. diſp. 38 ſect. 10. n. 4. Coninch. diſp. 10. dub. 12. concl. 3. Laym. lib. 5. ſum. tract. 6. c. 15. q. 4. Bonac. diſp. 5. de pœnit. qu. 5. ſect. 5.

Digitized by Google

ſeſſ.3.p.3 dub.2.nu.7. Ratio ea eſt: quia eatenus mutare pœnitentiam potes ab alio Confeſſore iniunctam, quatenus potes eandem cauſam iudicare. At, ſi peccata, ob quæ fuit pœnitentia impoſita, tibi manifeſtentur, nequis illa iudicare. Ergo nequis peccatis incognitis pœnitentiam mutare. Præterea inconſultè pœnitentiam ſubrogare neſciens peccata, in quorum vindictam ſubroganda eſt. Et ex his ſoluitur ratio oppoſitæ ſententiæ. Non enim ſufficit, quòd obligationem pœnitentis agnoſcas, ſed opus eſt, vt cognoſcas, & iudices cauſam illius obligationis: quia nequis pœnitentiam ſacramentalem nouam conſtituere eiſdem peccatis, niſi ea peccata ſacramentaliter iudices: quod præſtare non potes abſque illorum cognitione, & pœnitentis confeſſione. Quando idem eſt Confeſſarius, ad quem ob pœnitentiæ mutationem accedis, & memoria retinet peccata ob quæ impoſita fuit, ſat eſt vnico verbo eſt omnia ſubiicere, dicens, te denuò accuſare, de peccatis priùs confeſſis, & Confeſſario præcedenti confeſſione manifeſtatis, vt benè obſeruauit Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *n.* 102.

14. Porrò graues Doctores, Sotus *in 4. diſt.* 20. *q.* 2. *art.* 3. Viuald. *de ſatisfact. n.* 31. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *n.* 102. Laym. *li.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 15. *quæſt.* 4. *concl.* 2. Villal. *tract.* 9. *diffic.* 79. *n.* 3. Henriq. *lib.* 5. *c.* 21. *in fin.* cenſent, ſi intra breue tempus ſcilicet, vnius diei vt placuit Coninch. & Laym. vel duorum, triúmque dierum, vt Sotus & Viuald. cenſuerunt, vel vnius hebdomadæ, vt putauit Henriqu.) ad eundem confeſſarium recurras pro pœnitentiæ iniunctæ mutatione, vel moderatione, poſſe eam moderationem, vel mutationem facere nullo denuo ſacramento miniſtrato: quia moraliter cenſetur, ac ſi in confeſſione præcedenti ea mutatio facta eſſet: ſicuti Iudicibus fori externi contingit, qui in continenti ſententiam datam interpretantur, vel moderantur. At huic doctrinæ nunquam potui acquieſcere. Nam ſi demus, à peccatis abſolutum, pœnitentiaque ſuſcepta à præſentia confeſſoris diſceſſiſſe, iudicium illud omnino finitum eſt: nihil enim tali iudicio deficit. Ergo nequit confeſſarius poſtmodum, pœnitentiam iniunctam mutare, nulla denuò confeſſione facta: ſicuti non poteſt nouam abſolutionem concedere. Nam ea noua pœnitentiæ impoſitio ad præcedentem confeſſionem pertinere non poteſt: quippe ea confeſſio abſque relactatione ad hanc nouam pœnitentiam completa fuit non ſolùm eſſentialiter, ſed etiam integraliter. Requiritur ergo ad pœnitentiam mutationem, quòd intra eandem confeſſionem fiat: quia tunc non mutatur, ſed primò imponitur; vel ſi finita confeſſione, abſolutione ſuſcepta, & pœnitentia perfectè iniuncta mutanda eſt pœnitentia, denuò confeſſio facienda eſt, abſolutio concedenda, tametſi intra horam hæc mutatio contingat.

15. Supereſt dicendum de cauſis excuſantibus à pœnitentiæ executione. Primò, ſi pœnitentia integra à principio immoderata fuit; tum ſpectata grauitate peccatorum, tum ſpectata tua diſpoſitione, excuſaris ab illius obligatione. Si ſolùm aliqua illius pars fuerit immoderata, ab ea excuſatus eris, vt benè notauit Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *in princ. n.* 97. Laym. *l.* 5. *ſum. tr.* 6. *c.* 15. *& vlt. q.* 4. *n.* 17. vbique aduertit, quemlibet virum doctum, imò & pœnitentem, ſi talis eſt, iudicare poſſe, an pœnitentia imprudenter fuerit iniuncta. Rarò tamen, & non ſine manifeſta ratione hoc iudicandum eſt.

16. Secundò excuſaris, ſi ſucceſſu temporis, & ob circunſtantias occurrentes facta tibi fuerit moraliter impoſſibilis: lex enim diuina, quæ iugum eſt ſuaue, & onus leue neminem aſtringit cum graui illius detrimento. Et notarunt prædicti Doctores, aduertúntque, in his caſibus opus non eſſe nouam aliam pœnitentiam ſubrogare: non enim ſacramentis eſſet, niſi in ſacramento ſubrogaretur, cuius nulla eſt obligatio, quippe nunquam obligari potes, bis eadem peccata fateri.

17. Tertiò, excuſaris ab executione pœnitentiæ ob præceptum ſuperioris vetantis opera iniuncta. Si enim tibi Religioſo, vxorato, vel ſeruo aliqua ieiunia, peregrinationes, Eccleſiarum viſitationes eſſent iniuncta, & à marito, domino, vel Prælato impediaris, excuſaris toto eo tempore ab illorũ obligatione. Neque teneris Confeſſorem adire, vt pœnitentiam in opus tibi permiſſum commutet, quia non teneris peccata iterum fateri: quod ſecundùm probabiliorem ſententiam neceſſariò requiritur ad commutationem. Neque item, ſi famulus es, teneris quærere alium dominum, qui pœnitentiam exequi permittat: quia præceptum de pœnitentia iniuncta obligat ad illius executionem, ſtāte potentia: non autem obligat ad quærendam potentiam, vti benè notauit Ioan. Sanch. *in ſelect. diſp.* 25. *n.* 8. *& ſeqq.* Notanter dixi, te excuſatum eſſe eo tempore, quo ex præcepto ſuperioris impediris: nam, eo ceſſante, ſuccedit pœnitentiæ obligatio, niſi determinato tempori, quod iam tranſiuit, alligata fuerit: prohibitio ſuperioris pœnitentiam ſuſpendit, non tollit.

18. Quartò excuſaris, ſi oblitus es pœnitentiæ iniunctæ, tametſi ex negligentia id contigerit: quia es factus impotens ad illius executionem. Sic omnes Doctores referendi. At, ſi præſumas, Confeſſarium memorem eſſe pœnitentiæ iniunctæ, teneris illum adire, & interrogare, vti benè docent Caietan. *in ſum. verb. Confeſſio iteranda. §. Ex ſatisfactione.* Sotus *in 4. diſt.* 20. *q.* 2. *art.* 2. *ad* 3. Med. *de pœnit. tr.* 2. *q.* 44. *§. Sequitur ex dictis.* Nauarr. *c.* 9. *n.* 17 Coninch. *diſp.* 10. *de pœnit. dub* 9. *in fin. n.* 86. Bon. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 2. *n* 10. Ratio eſt: quia teneris inquirere de lege, cùm ſcis legem latam eſſe. Item teneris remouere impedimentum executionis præcepti, ſi facilè poſſis. Ergo teneris interrogare confeſſarium de lege pœnitentiæ, & media hac interrogatione ignorantiam illius purgare, ob quam impotens ès illam exequendi.

19. Quòd ſi confeſſarius pœnitentiæ iniunctæ non recordetur, vel ipſe inueniri non poſſit, cenſent Richar. *in 4. diſt.* 17. *art.* 2. *quæſt.* 8. *ad* 2. S. Ant. 3. *p. tit.* 14. *cap.* 19. §. 19. Syluest. *verbo, Confeſſio,* 1. *quæſt.* 3. *verſ. Secundò.* Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5 *ſect.* 5. *p.* 3. *num.* 9. *&* 10. te obligatum eſſe, iterum ea peccata fateri: tum (vt inquit Bonac.) vt integritati Sacramenti ſatisfacias, cui ſatisfacere nequaquam potes, niſi per pœnitentiæ prioris executionem, vel nouæ pœnitentiæ in Sacramento ſuſceptionem: tum vt obligationem à confeſſario iniunctam exequaris: quippe ea lege confeſſarius pœnitentiam iniungere videtur, vt ſi ob aliquam cauſam impotens ſis illius exequendæ, ſubrogationem procures. Sed contrarium dicendum eſt cum Vaſq. *quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 4. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 17. *num.* 5. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *in fin. num.* 86. Laymann. *l.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 4. *in fin.* Ioann. Sanch. *diſp.* 15. *ſelect. num.* 11. & aliis apud ipſos. Mouentur: quia ex nullo humano præcepto obligari potes ad peccata iterum fatenda, neque id confeſſarius præcepit: ſed præcepit opus aliquod determinatum exequi, quod iam eſt impoſſibile. Ex diuino autem, vel naturali præcepto hæc obligatio in præſenti oritur: quippe hæc repetita confeſſio non eſt neceſſaria ad remiſſionem culpæ, cùm iam per primam confeſſionem obtenta ſit, neque eſt neceſſaria ad remiſſionem pœnæ pro culpa debitæ, cùm aliis viis hæc remiſſio obtineri poſſit, neque ad integritatem prioris ſacramenti, cùm pœnitentia denuò iniuncta nequeat illius eſſe pars. Ergo ex nullo capite ad repetendam confeſſionem teneris.

20. Quinimò exiſtimo cum Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *in fine.* Layman. *dict. tract.* 6. *c. vlt. fin.* Ioan. Sanch. *diſp.* 15. *num.* 11. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnitent. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 3. *circa finem.* Filliuc. *tract.* 7. *cap.* 4. *num.* 97. te non eſſe obligatum, etiam ex conſilio ſacerdotis, ea opera ſubrogare, quæ plerumque in pœnitentiam deſignantur illis peccatis, quorum pœnitentiæ iniunctæ oblitus es: quia ſi ea opera ſunt diuerſa ab iniunctis, pars ſacramentalis eſſe non poſſunt, ac proinde loco pœnitentiæ ſacramentalis ſubrogari nequeunt.

21. Quartò excuſaris obtentione Indulgentiæ plenariæ; hæc enim plenè peccata remittit: at obligatio exequendi pœnitentiam non tam eſt ob integritatem ſacramenti, quam ob debitam vindictam, & ſatisfactionem pro commiſſis peccatis. Si igitur nihil reſtat ſatisfaciendum ex defectu finis, ceſſat præceptum de pœnitentia exhibenda. Atque ita docent Viuald. *de ſatisfact. tit.* 9. *num.* 37. Valen. *tom.* 4. *diſp.* 7. *quæſt.* 20. *p.* 3. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *numer.* 7. Ad hanc autem excuſationem non eſt opus clara, & euidens notitia, te Indulgentiam eſſe conſecutum: ſufficit, ſi probabiliter coniectari poſſis, vt bene notauit Bonac. *d. p.* 4. *n.* 10. *in fine.*

Idem, quod dictum eſt de indulgentiæ conſecutione dicendum eſt, ſi aliorum operum exercitio plenam pœnæ pro peccatis debitæ remiſſionem obtinueris, ſicuti aduertit Bonac. *d. p.* 4. *n.* 8. quia eſt prorſus eandem ratio. Rarò tamen, vel nunquam abſque reuelatione id tibi conſtare poteſt. Quis enim agnoſcit pœnam cuilibet peccato deſignatam? quia ſatisfactionem bonis operibus correſpondentem, vt inde inferre probabiliter poſſit, plenam remiſſionem obtentam eſſe?

Supradicta intelligi debent de pœnitentia præcipuè in ſatisfactionem iniuncta: at, cùm plerumque omnes pœnitentiæ à confeſſario deſignatæ, non tam in ſatisfactionem peccatorum præteritorum, quàm in futurorum medelam deſignentur, & vt pœnitens bonis operibus aſſueſiat, ideò rarò vel nunquam ob Indulgentiarum conſecutionem à pœnitentiis iniunctis excuſari potes, vt bene addunt, pluribus relatis, Henr. *l.* 5. *ſum. cap.* 22. *n.* 6. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *n.* 10. Reginald. *l.* 7. *n.* 92. *&* 170. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *pun.* 4. *n.* 10.

doris iudicio ſubiici, attamen ex iure reſeruationis ita ſuperiori adiudicata cenſentur quoad pœnam & vindictam impoſitam, vt nullus inferior eam valeat immutare. Etenim ſublata reſeruatione, & abſolutione conceſſa, pœnitens aſtrictus eſt ſuperioris præcepto ad pœnitentiam exequendam: at inferior nequit in ſuperioris præcepto diſpenſare, ergo nequit pœnitentiam à ſuperiore iniunctam mutare.

7. Cæterùm admiſſa poteſtate commutandi pœnitentias iniunctas, verius cenſeo, ſacerdotem inferiorem, qui poteſtate in caſus reſeruatos caret, poſſe pœnitentiam iniunctam à ſuperiore, cui erant ſeruati, mutare, ac ſi reſeruati numquam fuiſſent. Sic Nauarr. *conſ.25. de pœnit. & remiſſ. & conſ.3. aliàs 6. de voto* Zerola *cap.25. de pœnitent. quæſt.10. verſ. Dico ſecundò.* Vaſq. *quæſt.94. art.2. dub.3. num.9.* Bonac. *diſp.5. de pœnitent. quæſt.5. ſect.3. part.3. num.6. verſ. Ego verò.* Henriqu. *l.5. capit.22. num.* 1. & 2. Emman. Sà *verb. Satisfactio. num.5.* Moueor: illa peccata reſeruata eatenus ſuperiori affecta ſunt quoad pœnam, & vindictam iniunctam, quatenus illorum abſolutionem ſacramentalem ſub onere, & obligatione conceſſit. At id non impedit, quominus ab alio inferiori ſacerdote iudicari poſſint, & abſolui iniuncta pœnitentia ſalutari. Ergo non impedit, quin pœnitentia ceſſare poſſit, aliàs cogeretur pœnitens duplicem condignam pro eiſdem peccatis pœnitentiam ſubire. Neque inde fit, inferiorem ſacerdotem ſuperioris præceptum de pœnitentia iniuncta abrogare, aut diſpenſare, ſed conditionem quandam apponere, qua præceptum illud ceſſare poſſit. Etenim illud præceptum ſuperioris ſicut & cuiuſlibet confeſſarij eſt de exequenda pœnitentia iniuncta, dum peccata, ob quæ fuit impoſita, denuò iudicata non fuerint: illis autem denuò iudicatis, liberum eſt pœnitenti, quam voluerit ſatisfactionem exequi. Neque obinde illuditur finis reſeruationis: quia peccata non reſeruantur, vt pœnitens neceſſariò ſequatur iudicium ſuperioris de pœnitentia iniuncta, quin poſſit aliud adire. Vnde id conſtat: Sed ideo reſeruantur, vt ſe ſiſtat ſuperioris iudicio pro abſolutione impetranda, ab eoque monita ſalutis accipiat. Poſſemus noſtram ſententiam confirmare ex cap. *Accedens.50. diſt.* & cap. *Tempore.26. quæſt.* 7. cap. *Latorem.33. quæſt.2.* vbi pœnitentiæ impoſitæ à Pontifice poſſunt ab Epiſcopo relaxari, ſi ſibi videatur expedire. Sed quia hi textus non loquuntur de foro ſacramentali; ſed externo & iudiciario omittimus; & præcipuè, quia ex facultate *ibi* à Pontifice conceſſa fit ea relaxatio, vt notauit Gloſſa *in dict. cap. Latorem.*

8. Sed an extra confeſſionem hæc mutatio fieri poſſit variant DD. Primò, Nauar. *cap.26. & 2. t. conſil. l.5. de pœnit. & rem. conſ.26.* Valent. *4. t. diſp.7. quæſt.14. p.4. in fin.* Chapeauilla *de caſib. reſeruatis cap.12. in fine.* cenſent, facta confeſſario relatione peccatorum, ob quæ fuit pœnitentia impoſita, maximè illorum, quæ eius ſtatum manifeſtant poſſe pœnitentiam iniunctam extra confeſſionem commutare. At Rodrig. *ſum. 1. p. cap.56. num.8. & in addit. ad Bull.* §.9. *num.*102. neque hanc relationem peccatorum requirit, ſed ſolùm notitiam cauſæ ad commutationem requiſitæ, quæ regulariter eſt difficultas ſpecialis in executione pœnitentiæ iniunctæ. Fundamentum horum DD. eſſe poteſt: quia cùm pœnitentia in bonum pœnitentis iniuncta ſit; videtur ea conditione iniuncta eſſe, vt ſi pœnitenti conueniens fuerit illius commutatio, fieri à ſacerdote poſſit.

Secundò Henriqu. *l.5. cap.21. num.8.* referens Sotum *in 4. diſt.20. quæſt.2. art.3. §. in calce.* Vict. *de clauibus.* §.13. & §. 211. Angel. *Confeſſio,6.* §.4. Armilla §.29. Nauarr. *cap.26. num.* 22. non ſolùm commutari, ſed & diſpenſari, ſeu relaxari à ſuperiore ſacerdote pœnitentiam poſſe, ſicuti præſtat Pontifex conceſſione indulgentiarum pro pœnitentiis iniunctis, & Epiſcopus concedendo diſpenſationem. Nam eſto Sacerdos ea poteſtate, quam à Chriſto accepit ligandi, ac ſoluendi, obligationem pœnitentiæ iniunxerit: quia tamen hæc obligatio ab homine inferiori, & Epiſcopo ſubiecto emanauit, ea de cauſa poteſt Epiſcopus in ea diſpenſare, aut commutationem facere. Tertiò in melius ab alio ſacerdote, & etiam à proprio pœnitente commutari pœnitentiam poſſe, docet tanquam certum Villalob. *in ſum. tra. 9. de pœnit. difficult.79. concl.*1. Nam cùm in vtilitatem pœnitentis lex de pœnitentia ſancita ſit, cenſetur confeſſarius conſentire, vt in melius commutari poſſit: abundantius enim ſoluit debitum, qui in melius pœnitentiam commutat.

9. Cæterùm communior ſententia docet, quæque mihi certa videtur, extra confeſſionem nullatenus fieri poſſe commutationem pœnitentiæ iniunctæ. Nam extra confeſſionem ſubrogari non poteſt pœnitentia, quæ ſacramentalis ſit, & ex opere operato pœnas pro peccatis debitas remittat. Sic Vaſq. *de pœniten. quæſt.94. art.2. dub.3. num.* 7. Coninch. *diſp.* 10. *de pœnitent. dub.*12. *à num.*100. Reginald. *l.7. num.*42. & 93. Suar. *diſp.*38. *ſect.*10. *num.*4. Bonac. *diſp.5. de pœnitent. quæſt.5. ſect.* 3. *p.4. nu.*7. Layman. *l.5. ſum. tract.6. cap.15. circa fin. q.*4. Fagund. *de 2. Eccleſ. præc. l.9. c.5. n.*17.

10. Hinc à fortiori conſtat, pœnitentem non poſſe extra confeſſionem mutare pœnitentiam in confeſſione iniunctam, tametſi in melius velit illam commutare: quia ea mutatio & ſubrogatio ſacramentalis eſſe non poteſt, neque pœnitentem ad illius executionem ligare ex eo, quòd ſit pars ſacramenti: & ex poteſtate clauium iniuncta: nequit enim pœnitens in ſeipſum iuriſdictionem exercere, & in pœnam delicti commiſſi ſe ad pœnitentiam obligare alia via, quàm voto, vel iuramento. Et ita docent Henriq. *lib.5. cap.* 20. *numer.* 5. Coninch. *de pœnit. diſp.*10. *dub.*12. *num.*103. Regin. *lib.7. cap.8. in princ. num.*85. Thom. Sanch. *lib.4. ſum. cap.11. numer. 36. in fin.* & *cap.49. numer. 9. ad 6. argument.* Bonac. *diſput. 5. de pœnit. quæſt.5. ſect. 3. p.3. in fin.* Ochagau. *tr. vlt. de ſatisfact. quæſt.12. n.2.*

11. Fundamenta Doctorum contrarium ſentientium non vrgent. Ad prioris ſententiæ fundamentum reſpondeo, eſto, in impoſitione pœnitentiæ imbibatur conditio, vt commutari poſſit, quoties pœnitenti viſum fuerit expedire: at inde non infertur, extra ſacramentum commutationem fieri poſſe: ſatis enim pœnitenti conſultum eſt, ſi intra ſacramentum ea commutatio fieri permittatur. Ad ſecundæ ſententiæ priorem rationem concedo, Pontificem conceſſione Indulgentiarum relaxare pœnitentiam ſatisfactoriam poſſe: quia ex meritis Chriſti applicat omnem illam ſatisfactionem, quam executione operis in pœnitentiam iniuncti pœnitens obtineret: hæc tamen non eſt commutatio pœnitentiæ, cùm ad nouam pœnitentiam nulla pœnitenti pro priori pœnitentia ſubrogetur obligatio, ſed eſt ceſſatio pœnitentiæ iniunctæ ob plenam peccatorum remiſſionem. Ad ſecundam nego, Epiſcopum, imò nec Pontificem extra ſacramentum diſpenſare, commutare, abrogaréque poſſe directè obligationem à Confeſſario inferiori iniunctam: quia in adminiſtratione ſacramenti, ex ſuppoſitione, quòd ſacerdos iuriſdictionem habeat, nullus alteri inferior eſt: quia omnes nomine Chriſti, & ex poteſtate ab illo accepta, operantur. Ad tertiæ ſententiæ fundamentum nego, ex conſenſu Confeſſarij fieri eam pœnitentiæ mutationem: nam vel fit ex conſenſu præſumpto, cùm fit ea mutatio: & hoc non; quia eo tempore, cùm ſacramentum non miniſtret, non poteſt partem integralem ſacramenti ſubrogare, & in pœnitentem iuriſdictionem exercere: vel fit ea mutatio ob conſenſum, quem præſumitur habuiſſe, cùm Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrauit, & ſatisfactionem impoſuit. Et hoc etiam nulla ratione videtur affirmandum: nam, ſi Confeſſarius, pœnitentiam imponens, ea intentione, & lege imponere cenſetur, vt poſſit pœnitens, ſi velit, excellentiorem eligere; ſanè non abſolutè, ſed ſub diſiunctione pœnitentiam imponit, neque ad opus iniunctum determinatè aſtringit, cùm liberè poſſit à pœnitente aliud, modò excellentius ſit, ſubrogari. Præterea hæc non eſſet mutatio pœnitentiæ; ſed executio pœnitentiæ iniunctæ: ſiquidem à Confeſſario à principio iniunctum fuit, non opus aliquod determinatum; ſed illud, vel aliud excellentius, quod pœnitens elegerit: permittitur enim pœnitenti ex conſenſu Confeſſarij electio ex operibus iniunctis, ſed non iniuncti operis mutatio. Qui modus dicendi alienus eſt à communi Eccleſiæ ſenſu, exiſtimantis, Confeſſarium ad opus determinatum aſtringere pœnitentem, neque ſub diſiunctione pœnitentiam deſignare, neque liberam illius optionem pœnitenti committere.

12. Poſito autem, quòd in Sacramento Pœnitentiæ hæc mutatio præſtanda ſit, variant Doctores, an neceſſe ſit, eadem peccata, ob quæ impoſita ſit, confiteri? Plures, grauéſque Doctores, Nauarr. *c.26. n.22.* Henriq. *lib.5. cap.23. n.1.* & 2. Emm. Sà *verb. Satisfactio, nu.5.* Tolet. *lib.3. c.11. n.11.* Viuald. *de ſatisfact. n.29.* & 31. Anton. Fernand. *inſtruct. Confeſſ. docum.7. fol.* 37. *n.5.* Vict. *num.*211. Villal. *ſum. tr.9. diffic.79. concl.5.* reputant probabile Poſſeuin. *de offic. Curati, c.7. n.106. fol.*254. & Laym. *lib.5. ſum. tr.6. c.15. in fin.* negant opus eſſe eadem peccata fateri, ſed ſatis eſſe, cauſam commutationis adeſſe, vt poſſit Confeſſarius quibuſvis peccatis auditis pœnitentiam iniungere, tùm in præſentium ſatisfactionem, tum in ſubrogationem prioris pœnitentiæ iniunctæ. Mouentur: quia pœnitens cenſetur Confeſſario ſubiici in obligationibus, quæ ex confeſſione ortum habent; & conſequenter Confeſſarius iuriſdictionem habet obligationem pœnitentiæ iniunctæ tollendi, & aliam de nouo imponendi. Et quamuis peccata, ob quæ illa pœnitentia data ſit, non agnoſcat, ſatis videtur eſſe, ſi agnoſcat obligationem ipſius pœnitens ad illius pœnitentiæ executionem, & adſit cauſa mutationem exigens. Quòd ſi roges, quæ ſit cauſa ſufficiens ad commutationem præſtandam, reſpondent Nau. Henriq. Villalob. Man. Rodr. *in addit. ad Bull.* §.9. *num.*102. & alij communiter, eſſe difficultatem grauem in illius executione, timorem probabilem de illius tranſgreſſione, & quamlibet aliam, quæ ad commutationem, vel diſpenſationem in voto, vel iuramento ſufficeret.

13. Nihilominus longè verius exiſtimo, opus eſſe ad hanc commutationem pœnitentiæ præſtandam, agnoſcere, & iudicare peccata, ſaltem præcipua, ob quæ impoſita fuit, ſiue mutatio ab eodem Confeſſario, ſiue ab alio fiat. Sic, aliis relatis, docent Suar. *diſp.*38 *ſect.*10. *n.*4. Coninch. *diſp.*10. *dub.*12. *concl.* 3. Laym. *lib.5. ſum. tract.6. c.15. q.* 4. Bonac. *diſp.5. de pœnit. qu.5. ſect.3.*

*ſeſſ.*3.*p.*3.*dub.*2.*nu.*7. Ratio ea eſt: quia eatenus mutare pœnitentiam potes ab alio Confeſſore iniunctam, quatenus potes eandem cauſam iudicare. At, ſi peccata, ob quæ fuit pœnitentia impoſita, tibi manifeſtentur, nequis illa iudicare. Ergo nequis peccatis incognitis pœnitentiam mutare. Præterea inconſultè pœnitentiam ſubrogare neſciens peccata, in quorum vindictam ſubroganda eſt. Et ex his ſoluitur ratio oppoſitæ ſententiæ. Non enim ſufficit, quòd obligationem pœnitentis agnoſcas, ſed opus eſt, vt cognoſcas, & iudices cauſam illius obligationis: quia nequis pœnitentiam ſacramentalem nouam conſtituere eiſdem peccatis, niſi ea peccata ſacramentaliter iudices: quod præſtare non potes abſque illorum cognitione, & pœnitentis confeſſione. Quando idem eſt Confeſſarius, ad quem ob pœnitentiæ mutationem accedis, & memoria retinet peccata ob quæ impoſita fuit, ſat eſt vnico verbo eſt omnia ſubiicere, dicens, te denuò accuſare, de peccatis priùs confeſſis, & Confeſſario præcedenti confeſſione manifeſtatis, vt benè obſeruauit Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *n.* 102.

14. Porrò graues Doctores, Sotus *in* 4. *diſt.* 20. *q.* 2. *art.* 3. Viuald. *de ſatisfact. n.* 31. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *n.* 102. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 6. *c.* 15. *quæſt.* 4. *concl.* 2. Villal. *tract.* 9. *diffic.* 79. *n.* 3. Henriq. *lib.* 5. *c.* 21. *in fin.* cenſent, ſi intra breue tempus ſcilicet, vnius diei vt placuit Coninch. & Laym. vel duorum, triúmque dierum, vt Sotus & Viuald. cenſuerunt, vel vnius hebdomadæ, vt putauit Henriqu.) ad eundem confeſſarium recurras pro pœnitentiæ iniunctæ mutatione, vel moderatione, poſſe eam moderationem, vel mutationem facere nullo denuo ſacramento miniſtrato: quia moraliter cenſetur, ac ſi in confeſſione præcedenti ea mutatio facta eſſet: ſicuti Iudicibus fori externi contingit, qui in continenti ſententiam datam interpretantur, vel moderantur. At huic doctrinæ nunquam potui acquieſcere. Nam ſi demus, à peccatis abſolutum, pœnitentiaque ſuſcepta à præſentia confeſſoris diceſſiſſe, iudicium illud omnino finitum eſt: nihil enim tali iudicio deficit. Ergo nequit confeſſarius poſtmodum, pœnitentiam iniunctam mutare, nulla denuò confeſſione facta: ſicuti non poteſt nouam abſolutionem concedere. Nam ea noua pœnitentiæ impoſitio ad præcedentem confeſſionem pertinere non poteſt: quippe ea confeſſio abſque relactatione ad hanc nouam pœnitentiam completa fuit non ſolùm eſſentialiter, ſed etiam integraliter, Requiritur ergo ad pœnitentiam mutationem, quòd intra eandem confeſſionem fiat: quia tunc non mutatur, ſed primò imponitur; vel ſi finita confeſſione, abſolutione ſuſcepta, & pœnitentia perfectè iniuncta mutanda eſt pœnitentia, denuò confeſſio facienda eſt, abſolutio concedenda, tametſi intra horam hæc mutatio contingat.

15. Supereſt dicendum de cauſis excuſantibus à pœnitentiæ executione. Primò, ſi pœnitentia integra à principio immoderata fuit; tum ſpectata grauitate peccatorum, tum ſpectata tua diſpoſitione, excuſatis ab illius obligatione. Si ſolùm aliqua illius pars fuerit immoderata, ab ea excuſatus eris, vt benè notauit Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *in princ. n.* 97. Laym. *l.* 5. *ſum. tr.* 6. *c.* 15. *& vlt. q.* 4. *n.* 17. vbique aduertit, quemlibet virum doctum, imò & pœnitentem, ſi talis eſt, iudicare poſſe, an pœnitentia imprudenter fuerit iniuncta. Rarò tamen, & non ſine manifeſta ratione hoc iudicandum eſt.

16. Secundò excuſaris, ſi ſucceſſu temporis, & ob circunſtantias occurrentes facta tibi fuerit moraliter impoſſibilis: lex enim diuina, quæ iugum eſt ſuaue, & onus leue neminem aſtringit cum graui illius detrimento. Et notarunt prædicti Doctores, aduertúntque, in his caſibus opus non eſſe nouam aliam pœnitentiam ſubrogare: non enim ſacramentis eſſet, niſi in ſacramento ſubrogaretur, cuius nulla eſt obligatio, quippe nunquam obligari potes, bis eadem peccata fateri.

17. Tertiò, excuſaris ab executione pœnitentiæ ob præceptum ſuperioris vetantis opera iniuncta. Si enim tibi Religioſo, vxorato, vel ſeruo aliqua ieiunia, peregrinationes, Eccleſiarum viſitationes eſſent iniuncta, & à marito, domino, vel Prælato impediaris, excuſaris toto eo tempore ab illorũ obligatione. Neque teneris Confeſſorem adire, vt pœnitentiam in opus tibi permiſſum commutet, quia non teneris peccata iterum fateri: quod ſecundùm probabiliorem ſententiam neceſſariò requiritur ad commutationem. Neque item, ſi famulus es, teneris quærere alium dominum, qui pœnitentiam exequi permittat: quia præceptum de pœnitentia iniuncta obligat ad illius executionem, ſtãte potentia: non autem obligat ad quærendam potentiam, vti benè notauit Ioan. Sanch. *in ſelect. diſp.* 15. *n.* 8. *& ſeqq.* Notanter dixi, te excuſatum eſſe eo tempore, quo ex præcepto ſuperioris impediris: nam, eo ceſſante, ſuccedit pœnitentiæ obligatio, niſi determinato tempori, quod iam tranſiuit, alligata fuerit: prohibitio ſuperioris pœnitentiam ſuſpendit, non tollit.

18. Quartò excuſaris, ſi oblitus es pœnitentiæ iniunctæ, tametſi ex negligentia id contigerit: quia es factus impotens ad illius executionem. Sic omnes Doctores referendi. At, ſi præſumas, Confeſſarium memorem eſſe pœnitentiæ iniunctæ, teneris illum adire, & interrogare, vti benè docent Caietan. *in ſum. verb. Confeſſio iteranda.* §. *Ex ſatisfactionis.* Sotus *in* 4. *diſt.* 20. *q.* 2. *art.* 2. *ad* 3. Med. *de pœnit. tr.* 2. *q.* 44. § *Sequitur ex dictis.* Nauarr. *c.* 9. *n.* 17. Coninch. *diſp.* 10. *de pœnit. dub* 9. *in fin. n.* 86. Bon. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *n* 10. Ratio eſt: quia teneris inquirere de lege, cùm ſcis legem latam eſſe. Item teneris remouere impedimentum executionis præcepti, ſi facilè poſſis. Ergo teneris interrogare confeſſarium de lege pœnitentiæ, & media hac interrogatione ignorantiam illius purgare, ob quam impotens es illam exequendi.

19. Quòd ſi confeſſarius pœnitentiæ iniunctæ non recordetur, vel ipſe inueniri non poſſit, cenſent Richar. *in* 4. *diſt.* 17. *art.* 2. *quæſt.* 8. *ad* 2. S. Ant. 3. *p. tit.* 14. *cap.* 19. §. 19. Sylueſt. *verbo, Confeſſio,* 1. *quæſt.* 3. *verſ. Secundò.* Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. quæſt.* 5 *ſect.* 5. *p.* 3. *num.* 9. *&* 10. te obligatum eſſe, iterum ea peccata fateri: tum (vt inquit Bonac.) vt integritati Sacramenti ſatisfacias, cui ſatisfacere nequaquam potes, niſi per pœnitentiæ prioris executionem, vel nouæ pœnitentiæ in Sacramento ſuſceptionem: tum vt obligationem à confeſſario iniunctam exequaris: quippe ea lege confeſſarius pœnitentiam iniungere videtur, vt ſi ob aliquam cauſam impotens ſis illius exequendæ, ſubrogationem procures. Sed contrarium dicendum eſt cum Vaſq. *quæſt.* 94. *art.* 2. *dub.* 4. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 17. *num.* 5. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 9. *in fin. num.* 86. Laymann. *l.* 5. *ſumm. tract.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 4. *in fin.* Ioann. Sanch. *diſp.* 15. *ſelect. num.* 11. & aliis apud ipſos. Mouentur: quia ex nullo humano præcepto obligari potes ad peccata iterum fatenda, neque id confeſſarius præcepit: ſed præcepit opus aliquod determinatum exequi, quod iam eſt impoſſibile. Ex diuino autem, vel naturali præcepto hæc obligatio in præſenti oritur: quippe hæc repetita confeſſio non eſt neceſſaria ad remiſſionem culpæ, cùm iam per primam confeſſionem obtenta ſit, neque eſt neceſſaria ad remiſſionem pœnæ pro culpa debitæ, cùm aliis viis hæc remiſſio obtineri poſſit, neque ad integritatem prioris ſacramenti, cùm pœnitentia denuò iniuncta nequeat illius eſſe pars. Ergo ex nullo capite ad repetendam confeſſionem teneris.

20. Quinimò exiſtimo cum Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 12. *in fine.* Layman. *dict. tract.* 6. *c. vlt. fin.* Ioan. Sanch. *diſp.* 15. *num.* 11. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnitent. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 3. *circa finem.* Fillluc. *tract.* 7. *cap.* 4. *num.* 97. te non eſſe obligatum, etiam ex conſilio ſacerdotis, ea opera ſubrogare, quæ plerumque in pœnitentiam deſignantur illis peccatis, quorum pœnitentiæ iniunctæ oblitus es: quia ſi ea opera ſunt diuerſa ab iniunctis, pars ſacramentalis eſſe non poſſunt, ac proinde loco pœnitentiæ ſacramentalis ſubrogari nequeunt.

21. Quartò excuſaris obtentione Indulgentiæ plenariæ; hæc enim plenè peccata remittit: at obligatio exequendi pœnitentiam non tam eſt ob integritatem ſacramenti, quàm ob debitam vindictam, & ſatisfactionem pro commiſſis peccatis. Si igitur nihil reſtat ſatisfaciendum ex defectu finis, ceſſat præceptum de pœnitentia exhibenda. Atque ita docent Viuald. *de ſatisfact. tit.* 9. *num.* 37. Valen. *tom.* 4. *diſp.* 7. *quæſt.* 20. *p.* 3. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. quæſt.* 5. *ſect.* 3. *p.* 4. *numer.* 7. Ad hanc autem excuſationem non eſt opus clara, & euidens notitia, te indulgentiam eſſe conſecutum: ſufficit, ſi probabiliter coniectari poſſis, vt bene notauit Bonac. *d. p.* 4. *n.* 10. *in fine.*

Idem, quod dictum eſt de indulgentiæ conſecutione dicendum eſt, ſi aliorum operum exercitio plenam pœnæ pro peccatis debitæ remiſſionem obtinueris, ſicuti aduertit Bonac. *d. p.* 4. *n.* 8. quia eſt prorſus eadem ratio. Rarò tamen, vel nunquam abſque reuelatione id tibi conſtare poteſt. Quis enim agnoſcit pœnam cuilibet peccato deſignatam? quia ſatisfactionem bonis operibus correſpondentem, vt inde inferre probabiliter poſſit, plenam remiſſionem obtentam eſſe?

Supradicta intelligi debent de pœnitentia præcipuè in ſatisfactionem iniuncta: at, cùm plerumque omnes pœnitentiæ à confeſſario deſignatæ, non tam in ſatisfactionem peccatorum præteritorum, quàm in futurorum medelam deſignentur, & vt pœnitens bonis operibus aſſueſiat, ideò rarò vel nunquam ob Indulgentiarum conſecutionem à pœnitentiis iniunctis excuſari potes, vt bene addunt, pluribus relatis, Henr. *l.* 5. *ſum. cap.* 22. *n.* 6. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *n.* 10. Reginald. *l.* 7. *n.* 92. *&* 170. Bonac. *diſp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *ſect.* 3. *pun.* 4. *n.* 10.

TRACTA

Digitized by Google

TRACTATVS XXIV.

ET

DISPVTATIO VNICA DE SVFFRAGIIS, Indulgentiis, & Iubileo.

PVNCTVM I.

De ſuffragiis, quæ in fidelium viuorum, & defunctorum fauorem præſtari poſſunt.

SVFFRAGIVM, ſpectato rigore linguæ Latinæ, eſt quædam authentica ſignificatio voluntatis, tum in creandis Magiſtratibus, tum in reo iudicando, tum in lite decidenda, & ſimilibus, iuxta illud Cicer. 3. de legib. *Suffragia in Magiſtratu mandando, aut etiam de reo iudicando palam fieri melius eſſet.* At, quia hæc ſignificatio voluntatis plerumque vtilis eſſe ſolet ei, pro quo fit. Theologi cum D. Thom. *in 4. diſt.* 45. ſuffragium appellarunt auxilium, & fauorem, quem aliis fidelibus noſtris bonis operibus impendimus. Videndum igitur, qualiter, tum viuentibus, tum defunctis, ſuffragari poſſimus, & quæ conditiones ad prædicta ſuffragia requirantur.

§. I.

Qualiter noſtris bonis operibus poſſimus fidelibus viuentibus ſuffragari.

1. *Triplicem qualitatem ſatisfactionis, impetrationis, & meriti noſtra bona opera habent.*
2. *Impetratio nobis, & aliis prodeſt.*
3. *Meritum alteri applicari non poteſt.*
4. *An ſatisfactio aliis proſit, proponitur dubitandi ratio.*
5. *Aſſeritur, noſtras ſatisfactiones aliis prodeſſe.*
6. *Soluitur ratio dubitandi n. 4. adducta.*
7. *An efficaciter & infallibiliter aliis proſit noſtra ſatisfactio. Negant plures.*
8. *Rectius alij affirmant.*
9. *Oppoſita rationes diſſoluuntur.*

1. POnendum eſt, quod ſæpè eſt repetitum, noſtra bona opera triplicem qualitatem habere, impetrationis, ſatisfactionis, & meriti.

2. Qua parte impetrationem habent, non ſolùm nobis, ſed etiam aliis, ſaltem de congruo, proſunt vt manifeſtè colligitur ex illo ad Rom. 15. *Obſecro vos Fratres, vt adiuuetis me in orationibus pro me à Deo.* & Iacobi 5. *Orate pro inuicem vt ſaluemini.* Quinimò ad hanc impetrationem non eſt neceſſarium, vt ſpeciali intentione velis alteri tuis bonis operibus beneficium impetrare: ſæpè enim benigniſſimus Dominus ob merita alicuius Sancti aliis dona non mediocria concedit. Cùm enim omnes fideles in charitate exiſtentes ſint vnius corporis membra, Chriſto Capiti vnita, communicationem inter ſe habere debent, & vnius operationes aliis omnibus deſeruire: ſicuti in humano corpore videre licet, vbi quodlibet membrum viuum, non ſolùm ſibi, ſed etiam aliis operatur. Quod ita certum eſt, vt fide diuina teneamur credere, hanc Sanctorum communionem, ſeu communicationem.

3. At, qua parte noſtra bona opera meritoria ſunt gratiæ, & gloriæ, ſolis ea operantibus prodeſſe poſſunt. Nemini enim datum eſt, vt ſua merita aliis applicare poſſit: eſſet enim alienum à charitate, alteri applicare, quo ipſe indiget. Præterquàm quòd ius ad gloriam concedi non poteſt abſq; gratia, & ſatisfactione. Sanctitas autem non alienis operibus, ſed propriis comparari debet. Non igitur noſtra merita applicari alteri poſſunt, vti tradit S. Thom. ab omnibus receptus *in 4. diſt. 45. q. 2. art. 1. quæſtiunc.* 4.

4. Quapropter præſens controuerſia ſolùm eſt de noſtris bonis operibus, qua parte ſatisfactoria ſunt: an, inquam, aliis fidelibus applicata illis proſint ad pœnæ pro peccatis debitæ remiſſionem, ſicuti nobis indigentibus proſunt? Videri poteſt alicui hoc impoſſibile. Primò, quia obligatio ſatisfaciendi eſt debitum perſonale, vtpote propria culpa, & non aliena contractum. Ergo aliena ſatisfactione remitti non poteſt; ſicuti non poteſt remitti culpa, ex qua debitum illud naſcitur. Et fortè ob hanc cauſam dixit Paul. 2. ad Corinth. 5. *Vnuſquiſque recipiet, prout geſſit in corpore.* & ad Galat. 6. *Vnuſquiſque onus ſuum portabit.* Secundò, nemo poteſt alteri mereri gratiæ, & gloriæ augmentum: ergo neque pœnæ debitæ remiſſionem, qua ad gloriam proximè diſponitur, & præparatur. Tertiò, quia nullus eſt locus Scripturæ, aut Conciliorum, ex quo manifeſtè colligitur, ſatisfactionem noſtrorum operum aliis fidelibus applicari: omnia enim teſtimonia, quæ adducuntur, nihil aliud probant, quàm noſtra bona opera aliis fidelibus prodeſſe, quod ex merito de congruo, & per modum impetrationis ſufficienter intelligi poteſt, ideóque non defuit, qui diceret, ob noſtra bona opera aliis applicata excitari Deum ad concedendam eis pœnarum remiſſionem liberalem tam, etſi ſatisfactio bonis operibus inhærens illis applicata non fuerit, neque applicari poſſit.

5. Cæterùm pro certo tenendum eſt, noſtras ſatisfactiones aliis applicari poſſe, tanquàm pretium ſufficiens, quo pœnæ debitæ remittuntur. Sic D. Thom. quem ferè omnes ſequuntur, *in 4. diſt.* 20. *quæſt.* 1. *art.* 2. *qq* 3. & *d.* 45. *quæſt.* 2. *art.* 1. Bonauent. Duran. Palud. Richard. Alenſ. & alij, quos referunt, & ſequuntur. Nauarr. *tract. de Indulgent. notab.* 13 *per totum*, & *notab.* 22. *num.* 8. & 19. Couarr. *cap. Alma mater.* 1. *p.* §. 4. *n.* 7. Bellarm. *lib.* 1. *de Indulgent. cap.* 2. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *part. diſp.* 48. *de ſuffrag. ſect.* 2. *nu.* 4. Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 7. *n.* 53. & *diſp.* 11. *dub.* 1. & 7. Bonac. *diſp.* 6. *de ſuffrag. quæſt.* 2. *part.* 1. *in princ.* Ratio ea eſt: quia negari non poteſt, potuiſſe Deum vnius ſatisfactiones pro alio oblatas acceptare in remiſſionem pœnæ pro illius peccatis debitæ, ſicuti acceptat propriam cuiuſque ſatisfactionem in remiſſionem propriorum peccatorum, quam nullatenus acceptare tenebatur. ſed poterat Deus, non obſtante qualibet ſatisfactione exhibita, nos punire, prout ſibi placitum eſſet: quia peccati grauitas eſt infinita, nullâque humana ſatisfactione delebilis. At remiſſa culpa, & pœna æterna in temporalem commutata, contentúſque humana ſatisfactione pro illius remiſſione, eo ipſo, quo ſatisfactio condigna exhibetur, debita eſt pœnæ remiſſio: quia fit ſolutio debiti, iuxta Dei creditoris voluntatem. Quòd autem Deus vnius pro alio ſatisfactiones acceptet, probat communis Eccleſiæ ſenſus: omnes enim credunt, vnum pro alio ſatisfacere poſſe: quòd verum non eſſet ob ſolam impetrationem liberalis remiſſionis, niſi adeſſet debiti condigna ſolutio. Præterquàm quòd ex lege ordinaria nemo poteſt remiſſionem gratuitam impetrare, ſi enim ſibi impetrare non poteſt, à fortiori neque alteri, præcipuè cùm rationi diſſonum ſit, velle remiſſionem gratuitam debiti ex iuſtitia, qui habet, vnde ſoluat. Neque Chriſtus Dominus eam remiſſionem obtinuit, ſed ſatisfactiones ſuperabundantes Deo obtulit, ex quibus, tanquàm ex pretio, ſolutioneque

Digitized by Google

tioneque ſufficienti, per Pontificem applicatis in Indulgentiarum conceſſione, tum in Sacramentorum miniſtratione, & Sacrificio nobis debitum pœnarum remitteretur. Deinde omnes Sancti inter ſe communicant, velut vnius corporis membra: ergo habent omnem communicationem poſſibilem: ergo communicant in ſatisfactionibus; quippe hæc communicatio nullum habet inconueniens: ſed potiùs maximè expedit, vtpote quæ mutuum amorem, & charitatem auget: ergo aſſerenda eſt. Tandem Sanctorum ſatisfactiones ſuperabundantes in Eccleſiæ theſauro repoſitæ per Pontificem applicantur fidelibus in ſuorum peccatorum remiſſionem. Ergo eaſdem poterunt Sancti fidelibus applicare, tempore, quo præſtabantur, & ſub ſuo dominio erant: ſiquidem ob defectum huius applicationis ex benignitate Dei in theſauro Eccleſiæ repoſitæ fuerunt, ne perirent.

6. Argumenta verò oppoſitæ ſententiæ nullius ſunt momenti. Ad primum fateor, debitum pœnæ perſonale eſſe; ideóque tolli non poſſe, niſi per condignam debitoris ſatisfactionem, vel creditoris remiſſionem. At benigniſſimus Deus, ſicuti contentus eſt ſatisfactione debitoris aliàs debita; contentus etiam eſt ſatisfactione aliena in fauorem debitoris oblata, in quo Dei benignitas, & miſericordia elucet. At remiſſionem culpæ concedere ob aliena opera, nec diuinam bonitatem decebat, nec peccatori erat expediens. Cùm enim per propriam voluntatem ſe à Deo auerterit; expediebat non aliena, ſed propria voluntate conuerti. Teſtimonia verò Pauli *ad Corinth. & ad Galat.* de ſententia Iudicij extremi loquuntur, in quo vnuſquiſque portabit, & ſoluet, prout in hac vita geſſit. Quod diuerſum eſt à noſtro inſtituto. Ad ſecundùm reſpondeo, eſſe latum diſcrimen de remiſſione pœnæ temporalis ex peccatis relictæ, & de merito gratiæ, & gloriæ: hoc enim propriis operibus expediebat comparari, cùm ſit intrinſeca, & ſupernaturalis hominis renouatio: at remiſſio pœnæ, cùm à ſolo Deo creditore facienda ſit, neque reddat hominem ſanctiorem mirum non eſt, quòd alienis operibus, tamquàm pretio, & ſolutione ſufficienti comparetur. Ad tertium dico, eſto nullo textu Scripturæ, & Conciliorum manifeſtè probetur hæc Sanctorum communio in ſatisfactionibus: probatur tamen, communi fidelium conſenſu, ſub communione Sanctorum contineri vt pote poſſibilem, & fidelibus conuenientem, diuinæque bonitati, & miſericordiæ conformem.

7. Supereſt tamen difficultas, an hæc applicatio efficax ſit; & infallibiliter effectum habeat. Stat enim optimè, Deum nunquam remittere pœnam pro peccatis debitam, niſi ipſe peccator condignè in Purgatorio ſatiſpatiatur, vel in hac vita ſufficientem ſatisfactionem exhibeat, vel alius iuſtus propriam ſatisfactionem illi donet, ſub hac tamen differentia, quòd ſatisfactionem vniuſcuiuſque pro ſe factam promittit acceptare ſemper: pro alio verò oblatam, quando ſibi placitũ fuerit. Quo ſuppoſito, eſto, vnus iuſtus ſuas alteri ſatisfactiones applicet, non inde infertur, ei de facto applicari, quia non eſt certum, & infallibile à Deo acceptas haberi: cùm verò Deus illas acceptas habet, non gratis, & liberaliter pœnam remittit, ſed ob condignam ſolutionem.

Quòd verò Deus ſe ita gerat, eámque legem ſtatuerit in remiſſione pœnarum, & ſatisfactionum communicatione docuit Medin. *tract. 3. de ſatisfact. quæſt. 2 & 3.* Cord *lib. 4. de indulgent. quæſt. 5. ad 8.* Bonac. *diſp. 6. quæſt. 2. p. 1. in fin.* inclinat Coninch. *diſp. 10. nu. 59. dub. 7.* Et probari poteſt primò ex differentia quæ operatur in Scriptura ſacra, inter propriam, & alienam ſatisfactionem: nam de propria ſatisfactione paſſim eſt facta promiſſio acceptationis, vt colligitur ex illo Tob. 12. *Eleemoſyna liberat à morte, & purgat peccata.* Dan. 4. *Peccata tua eleemoſynis redime.* 2. Paral. 33. Manaſſes per pœnitentiam impetrauit relaxationem à captiuitate. Et clariùs Paul. 1. *Corinth.* 11. dixit, non eſſe iudicandos, qui ſe ipſos iudicant, id eſt, puniendos non eſſe ob ſua peccata, qui ſe in hac vita puniunt. Et 2. *ad Corinth.* 7. aſſerit, triſtitiam ſecundùm Deum operari ſalutem, & vindictam: quia vindicat peccata, quæ commiſimus. At de remiſſione pœnæ ob alienam ſatisfactionem, nulla oſtẽdi poteſt acceptationis promiſſio: ergo referenda eſt diuino beneplacito. Secundò, cùm noſtras orationes pro aliis fundimus, non infallibiliter poſtulatum impetramus: quia nulla adeſt huius conceſſionis promiſſio. Ergo idem dicendum eſt de ſatisfactione pro alio oblata. Tertiò, diuinus honor læſus per peccatum humiliatione propria, & vindicta in proprio corpore ſumpta quodammodo reparatur, ſed non ſic aliena humiliatione, & vindicta: ergo mirum non eſt, quòd propria ſatisfactio infallibiliter acceptatur: ſecùs verò aliena.

8. Cæterùm, alienam ſatisfactionem, ſicut & propriam, infallibiliter acceptari, rectiùs docuit D. Th. 3. *contra Gentes, c. 158.* ibi: *Sicut per ſe ipſum, ita & per alium, poteſt aliquis ſatisfacere Deo* Et paulò inferiùs: *Affectio charitatis in eo, qui pro amico patitur, facit magis ſatisfactionem Deo acceptam, quam ſi ipſe pateretur. Si autem oblatam pro amico ſatisfactionem repellere Deus poteſt, manifeſtum eſt, non eſſe Deo acceptam æquè, ac ſi ipſe pateretur.* Et Pius V. *in Catechiſmo,* vbi de pœnitentia *n. 62.* inquit: *Qui diuina gratia præditi ſunt, alterius nomine poſſunt, quod Deo debetur per ſoluere: quare fit, vt quodam pacto alterius onera portare videatur.* Et concludit: *Nec verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus eſt; qui in Apoſtolorum Symbolo SS. Communionem profitemur.* At non poſſunt Deo perſoluere, ſi ipſe Deus ſolutionem acceptare non tenetur: ergo ex ſententia D. Thom. & Pij V. obligatus eſt Deus ſatisfactionem alienam, æquè ac propriam, acceptare. Et ita latè probat Suar. *diſp. 48. ſect. 3. à n. 3.* & nos breuiter diximus *tract. de pœnit. pun. vlt. de ſatiſfact. §. 1.* Ratio eſt: quia ex ſuppoſitione; quòd Sancti in ſatisfactionibus communicant, & vnius ſatisfactiones aliis proſunt, vt omnes Catholici fatentur, immeritò, & abſque fundamento aſſeritur, hanc communicationem non eſſe firmam & continuam; ſed ſolùm aliquando, & rarò pro diuinæ voluntatis libero beneplacito: hæc enim reſtrictio nec charitatem fouet, ſed diminuit; nec diuinam liberalitatem, & miſericordiam commendat, ſed coarctat; & nullum in Scriptura, neque in aliquo Concilio, aut Sancto, illius apparet veſtigium, quod ampliùs conſtabit ex oppoſitorum ſolutione. Ergo, &c.

9. Ad primum fateor, clariora eſſe in Scriptura teſtimonia pro acceptatione ſatisfactionis propriæ, quàm alienę, ideóque certius eſſe, ſatisfactionem propriam acceptari. At non deſunt teſtimonia Scripturæ, quæ alienam ſatisfactionem acceptari indicent, vt eſt Pauli 2. ad Corinth. 1. *Adiuuantibus vobis in oratione pro nobis, vt ex multis perſonis eius, quæ in nobis eſt, donationis per multos gratia agantur pro nobis.* Quæ verba, vt expendit Chryſoſt. non ſolùm de impetratione donorum, ſed de venia, & remiſſione intelligi debẽt. Ad idem eſt 2. ad Corinth. 2. *Cui aliquid donaſtis, & ego. Nam & ego, quod donaui, ſi quid donaui propter vos,* &c. Et quamuis nullus eſſet Scripturę locus ex quo id conuinci poſſit, ſufficit communis fidelium conſenſus, ſatisfactiones vnius aliis prodeſſe, & cùm non poſſit probari non prodeſſe, infallibiliter affirmandum eſt infallibiliter prodeſſe. Præterquàm quòd teſtimonia adducta de propria ſatisfactione, niſi infallibilem acceptationem non oſtendunt, ſed eo ipſo, quo ſatisfactio ad remittenda peccata, & pœnas debitas conſulitur, infertur infallibiliter ad prædictum effectum prodeſſe: at ſæpè Eccleſia conſulit fideles, vt ſe inuicem in ſatisfactione peccatorum adiuuent, teſtatúrque alienas ſatisfactiones, vt proprias, prodeſſe. Ergo dicendum eſt, prodeſſe infallibiliter. Ad ſecundum negãda eſt conſequentia ob diſcrimen impetrationis à ſatisfactione: impetratio enim non nititur operis dignitati, ſed Dei liberalitati, & benignitati, & ab homine peccatore fieri poteſt: ideò mirum non eſt, quòd effectum habeat infallibilem: ſicuti neque habet oratio, quam quiſque pro ſe offert. At ſatisfactio ab homine iuſto, & Deo grato neceſſariò exhibetur eſtque debiti condigna ſolutio: admitti ergo infallibiliter debet. Tertium argumentum ſolùm probat, aptiùs propriam ſatisfactionem admitti, quàm alienam, ſed cùm vtraque admittatur ex diuina miſericordia vtraque infallibiliter admittitur.

§. II.

Qualiter defunctis poſſimus noſtris bonis operibus ſuffragari.

1. *Fide certum eſt, defunctos noſtris bonis operibus iuuari poſſe.*
2. *Debent tamen in Purgatorio exiſtere: nam Beatis ſolùm ad extrinſecum honorem prodeſſe poſſunt.*
3. *Damnatis nullo modo.*
4. *Neque animabus in Limbo exiſtentibus.*
5. *Sed ſolùm exiſtentibus in Purgatorio.*
6. *Proſunt prædicta noſtra ſuffragia quoad ſatisfactionem.*
7. *Negant plures infallibiliter prodeſſe.*
8. *Verius eſt oppoſitum.*
9. *Fit ſatis oppoſitæ rationi.*
10. *Probatur, noſtris orationibus impetrari poſſe defunctis liberalem pœnæ remiſſionem.*
11. *Verius eſt oppoſitum.*
12. *Argumenta in contrarium diſſoluuntur.*

1. Fide tenendum eſt, noſtris bonis operibus defunctos iuuari poſſe. Etenim, cum ipſi nobiſcum communionem habeant, vt pote membra vnius corporis ſub vno capite Chriſto exiſtentia eorum onera portare poterimus, iuxta Eccleſiæ perpetuam traditionem, & praxim à Patribus, & Conciliis probatam, & manifeſtè declaratam. 2. Machab. 12. *Sancta, & ſalubris cogitatio eſt pro defunctis orare, vt à peccatis ſoluantur.* De qua re videri poſſunt Bellarm. *lib. 1. de Purgat. cap. 1.* Caniſius *in Catechiſmo, tit. de Euchar. c. 7.* & *tit. de pœnit. cap. de Purgat.* Suar. *tom. 4. in 3. part. diſp. 48. ſect. 4. & ſeqq.*

2. Defuncti autem, quibus noſtra ſuffragia prodeſſe poſſunt, ſunt, ſolùm ſunt, qui in Purgatorio exiſtunt. Nam Beatis, neque ad remiſſionem, neque ad impetrationem noſtra ſuffragia poſſunt deſeruire, vti dixit Auguſt. *variis in locis,* præcipuè *in Enchirid.*

Digitized by Google

*Enchirid.cap.*109.& *de cura pro mortuis agenda c.*1.& *tract.*84. *in Ioan.*& *ſerm.*34.*de verbis Apoſt.*& Innocent.*in c.Cùm Marthæ.§.vlt.de celebrat.Miſſar.* Non enim illis ſuffragari poſſumus ad remiſſionem,cùm nihil remittendum habeant;neque etiam ad impetrationem, cùm nihil boni ipſis impetrare poſſimus: poſſident enim Deum, bonorum omnium cumulum. Neque his obſtat, quòd in oblatione ſacrificij poſtulemus, vt ipſis proſit ad honorem, & gloriam: quia non eſt intelligendum de honore,& gloria Sanctis intrinſeca; ſed de gloria,& honore à nobis exhibito,& qui in nobis eſt,& in noſtram vtilitatem cedit,tametſi inde aliquod gaudium,& lætitiam Sancti concipiant.

3. Deinde damnatis nullatenus prodeſſe poſſunt noſtra ſuffragia, non ſolùm, vt à pœna liberentur, ſed neque,vt in ea aliquam mitigationem, aut remiſſionem habeant. Tum, quia ſunt in ſtatu peccati,à quo nunquam recedent, ac proinde incapaces,& indigni, vt in pœna pro peccatis debita leuentur. Tum,quia,ſi noſtris bonis operibus poſſemus aliqualiter pœnas leuare,cùm hæ finitæ ſint; tot multiplicari ſuffragia poterunt,vt tandem finirentur:quod eſt contra legem à Deo ſtatutam de pœnarum æternitate, quam paſſim Scriptura edocet:ita vt in ea nec minima remiſſio fiat, iuxta illud Apocal. 10. *Fumus tormentorum aſcendit in ſæcula ſæculorum, neque habet requiem die, ac nocte.* Ideóque diuiti illi auaro,*Luc.*16 petenti ab Abraham minimum refrigerium ſuæ linguæ, illud conceſſum nõ eſt. Et certè ſi poſſibile eſſet noſtris orationibus illis refrigerium aliquod pœnarum impetrare; poſſemus ad hunc finem noſtras orationes pro damnatis fundere:quod eſt contra præceptum Eccleſiæ prohibentis pro his orare, vt conſtat ex Concil.Tribur.*c.*31.& Bracar.relato *in c.Placuit.*23. *q.*5.& *ex cap.Non æſtimamus.cap.Cùm gratia.c.Pro obeuntibus.* & aliis 13. *quæſt.*3. Neque his obſtat Auguſt.*in Enchirid.c.*110. dicens:*Quibus noſtra ſuffragia proſunt,ad hoc proſunt,vt ſit plena remiſſio,aut certè tolerabilior fiat ipſa damnatio.* Non enim de damnatis ad Infernum loquitur; ſed de damnatis ad Purgatorium, quibus noſtra ſuffragia aliquando plenam remiſſionem obtinent,aliquando verò ſolã diminutionem. Eodémque modo intelligendus eſt Innocent III. *in cap. Cùm Marthæ de celeb. Miſſ.* inquirens, eſſe aliquos mediocriter bonos, quibus noſtra ſuffragia proſunt ad explicationem, aliquos mediocriter malos, quibus proſunt ad propitiationem: cùm enim in Purgatorio eſſe poſſint aliqui, qui minimo reatu pœnæ.& non culpæ,teneantur, his tanquàm mediocriter bonis, noſtra ſuffragia expiationes ſunt. At, cùm alij eſſe poſſint,qui vltra debitum pœnarum lugens, cum aliqua culpa veniali ex hac vita deceſſerint,ij, & mediocriter mali dici poſſunt,illiſque propiationes erunt noſtra ſuffragia. Damnatis ergo, qui valdè mali ſunt, nunquam etiam in minimo noſtra ſuffragia proderunt.

Cum hoc tamen ſtat, quòd potuerit Deus ex ſua potentia abſoluta in hac lege diſpenſare: quia id implicationem non inuoluit: an verò aliquando hæc diſpenſatio facta ſit,incertum eſt. Probabilius apparet,& prouidentiæ, iuſtitiæque diuinæ conuenientius, vt nunquam facta fuerit. Nam hiſtoria illa referens, precibus S. Gregorij Trajanum liberatum eſſe ab Inferno, & Macarium pro damnatis oraſſe, commentitia eſt, vt benè notauit Bellarmin. *lib.de Scriptorib. Eccleſiaſt. in Damaſ.*Valen.*diſp.*11. *q.*1.*pun.*3. *in fine.* Coninch.*diſp.*11. *dub.*8.*in fin.* Suar.*diſp.*48.*ſect.*4. *n.*13.

4. Præterea animabus in Limbo exiſtentibus nullatenus ſuffragari poſſumus. Nam, vel deceſſerunt cum ſolo originali, & tunc non habent pœnam ſenſus, pro qua ſoluenda noſtras poſſimus ſatisfactiones offerre. Pœnam autem damni,quæ in priuatione viſionis Dei conſiſtit, irremiſſibiliter pati debent. Si verò vltra originale peccato aliquo veniali tantùm affectæ ſint, quod vix eſt poſſibile, ratione peccati originalis,quo à gratia Dei ſunt excluſi,redduntur incapaces cuiuſuis remiſſionis, ac proinde reputandi ſunt valdè mali,quibus,vt dixit Innocent, ſuffragia non proſunt.

5. Reſtat ergo, vt ſolùm animabus in Purgatorio exiſtentibus noſtra proſunt ſuffragia,vti definiuit Trident.*ſeſſ.*25. *decreto* 1.ibi:*Animas in Purgatorio detentas, fidelium ſuffragiis, potiſſimum verò Altaris ſacrificio iuuari.* Omnes tamen iuuantur,ſi pro omnibus indifferenter ſuffragia offerantur, quia omnes indigent,& capaces ſunt, & donatio generalis eſt. Sed non æquè omnibus proſunt, ac ſi pro ſingulis oblata eſſent; quia,cum habeant valorem limitatum, & finitum,quò pluribus communicantur,eò minùs ſingulis competit, vt notauit Suar *diſp.*48.*ſect.*6.*n.*8. Coninch.*diſp.*11.*in fine.*

6. Supereſt dicendum, qualiter noſtra ſuffragia prædictis animabus proſint.Et quidem certum eſſe debet, prodeſſe quoad ſatisfactionem:nam cùm ipſæ hac ſatisfactione indigeant, nobiſque in charitate vnitæ ſint, nobiſcúmque vnum corpus componant; expedit, vt quoad fieri poſſit, noſtris bonis operibus iuuentur: ſi enim viuis, qui minùs indigent, poſſumus noſtras ſatisfactiones communicare, & virtute illarum pœnas, quas pro peccatis debent, exoluere,à fortiori hoc beneficùm animabus Purgatorij præſtare poterimus, & ita eſt Eccleſiæ vniuerſalis conſenſus.

7. Difficultas autem eſt, an infallibiliter proſint iis, pro quibus offeruntur? Negant Med. Cordub. Layman. Bonac. Coninch. *præced.* §. relati: æqualiter enim de viuis, & defunctis loquuntur, quibus annumerari poteſt Caietan. *t.*1.*Opuſc. tract.*16.*quæſt.*5. Sotus *in* 4.*diſt.*19. *qu.*2.*art.*4.& *l.*3.*de natura & gratia.c.*6. Canus *l.*12.*de locis,c.*13. *ad* 9.& alij. Fundantur: quia ſine promiſſione diuina nequeunt infallibilem effectum habere:at nullo firmo teſtimonio oſtendi poteſt hæc promiſſio. Quinimò ſatis indicatur, non adeſſe: ſiquidem Eccleſia orat Deum,vt prædictas ſatisfactiones acceptas habeat:quod fruſtra videretur factum, ſi ipſe Deus obligatus eſſet.

8. Nihilominus longè veriùs exiſtimo,noſtras ſatisfactiones infallibiliter applicari iis, pro quibus offeruntur. Sic Diuus Thom.*in diſt.*45.*qu.*2. *art.*1.*qq.* 1.& 2. Couarr.*c.Alma.*1.*part.* §.4.*n.*7.Sotus ſententiam mutans *diſt.*21.*quæſt.*2. *art.*3.Nauar. *de Iubilæo.notab.*18.& *lib.de orat.*& *hor.Canon. capit.*20. *n.*82. Suar.aliis relatis *diſp.*48.*ſect.*6.*n.*4.Etenim lex diuinę iuſtitiæ, & miſericordiæ ita taxat remiſſa culpa pœnam in Purgatorio luendam,vt poſſit quis bonis operibus condignè, & ad æqualitatem in hac vita ſatisfacere, non ſolùm pro debito proprio;ſed etiam alieno,ſi in alieni ſatisfactionem ea opera exhibeat. At in ſatisfactionem proprij debiti infallibilem habent effectum:quod aliunde efficaciter colligi non poteſt, niſi quia ex lege diuina ſic declarata per communem Eccleſiæ ſenſum in proprij debiti ſatisfactionem proſunt. Cùm ergo ex eadem lege Eccleſiæ ſenſu comprobata, noſtra opera aliis fidelibus,tam viuis,quam defunctis, quibus in charitate ſumus vniti,proſint;efficitur,omnibus efficaciter, & infallibiter prodeſſe. Deinde omnes Catholici fatentur, noſtras ſatisfactiones in defunctorum fauorem oblatas defunctis prodeſſe. At, ſi Deus non teneretur illas acceptare, ſæpiſſimè nullius illis eſſent vtilitatis. Præterea ſatisfactiones ſuperabundantes Sanctorum efficaciter Pontifex applicat, cùm Indulgentias concedit:ergo etiam quilibet particularis proprias ſatisfactiones illis applicare efficaciter poterit, antequam in theſauro Eccleſiæ reponantur:nam pro tunc efficacius ſub eius ſunt diſpoſitione,quàm theſaurus ſub diſpoſitione Pontificis. Item ex hac infallibili acceptatione nullum inconueniens ſequitur, ſed potiùs ad illam aſtruendam plurimæ congruentiæ adſunt:quippe fideles excitantur ad charitatis exercitium,ſcientes vtiliter in fauorem defunctorum laborare, defuncti ſubueniuntur in grauiſſima neceſſitate: Deus ſuam liberalitatem & miſericordiam oſtendit abſque vlla rigoroſæ iuſtitiæ diminutione,quandoquidem non gratis, ſed ſolutione condigna pœnam pro peccatis debitam remittit.

9. Neque obſtat ratio contraria: nam eſto, diuina promiſſio de acceptanda ſatisfactione viuorum pro defunctis, aliquo ſcripto teſtimonio oſtendi expreſsè non poſſit, colligitur tamen efficaciter ex communi ſenſu fidelium credente, viuos cum defunctis communicationem poſſibilem habere, ſeque in neceſſitatibus ſuccurrere. Cui communicationi infallibili non obſtat, quod petamus à Deo, vt noſtra ſuffragia accepta habeat: quia optimè id petere poſſumus,dum incerti ſumus an omnem qualitatem habeant exquiſitam, vt infallibiliter à Deo acceptentur. Adde eſto nobis conſtaret, ſuffragia noſtra ſatisfactoria eſſe,Deumque ipſum infallibiliter acceptaturum; adhuc poſſemus ipſum rogare, vt acceptet,non ob neceſſitatem, vt acceptentur;ſed in recognitionem gratiæ, quæ adeſt in illorum acceptatione. Cùm enim illa opera ex ſe ſoluere non poſſent pœnam pro peccatis debitam, ſed neceſſariò indigerent libera Dei promiſſione, & acceptatione, petendo hanc acceptationem,ea gratia, & Dei liberalitas recognoſcitur. Et fortè in hoc ſenſu intelligi debent illæ Eccleſiæ orationes,quibus à Deo poſtulatur,ne animas Purgatorij abſorbeat Tartarus,ne cadant in obſcurum,&c.cùm tamen certum ſit,in Purgatorio exiſtentes à Tartaro abſorberi non poſſe:recognoſcitur enim hac petitione, id ex Dei liberalitate proceſſiſſe,& ſimul pia voluntas, & affectus in animas Purgatorij oſtenditur,vt bene notauit Suar.*diſp.*48.*ſect* 8.*n.*5.

10. Rurſus alio modo, quàm ſolutione, & ſatisfactione exhibita, videntur animæ Purgatorij iuuari poſſe, nempe, noſtris orationibus, & petitionibus, non quatenus ſatisfactoriæ ſunt, ſed quatenus ſunt impetratoriæ, ita vt vi illarum impetretur remiſſio pœnæ nulla ſatisfactione exhibita, atque adeò gratis, & liberaliter, non quidem ſemper, ſed quando diuinæ prouidentiæ placitum fuerit: quod cõmune eſt omnibus orationibus, & petitionibus, præcipuè quæ in fauorem aliorum fiunt:Sic docuit Durand.*in* 4.*diſt.*41.*aliàs* 45.*q.*1.*n.*6. Caiet. 1. *Opuſc.tr.*16.*qu.*5.Nauar.*de Iubil.notab.*22.*n.*15.Bellarm. *l.*2. *de Purgat.c.*16.Ægid.de Coninc.*diſp.*11.*dub* 7.*conc.* 4. *n.*54. & alij Mouentur primò: quia in humanis plerumque rogatur Iudex potens condignam pœnam à reo exigere, vt gratis remiſſionem faciat:neque alienum eſt à iuſtitia vindicatiua, quam ſeruare tenetur,vt aliquãdo ob vrgentem interceſſionem aliquid pœnæ gratis remittat. Ergo reſpectu Dei efficacius ea interceſſio

Digitized by Google

ceſſio fieri poteſt, cùm ipſe ſupremus Dominus ſit nemini ſubiectus. Secundò, Eccleſia excitat nos, vt nixi Chriſti, & Sãctorum ſatiſfactionibus poſtulemus à Deo, vt defunctis remiſſionem pœnarum concedat, vt cõſtat ex illis orationibus ab Eccleſia inſtitutis, *Fideliũ Deus. Animabus famulorũ*, &c. Neque ſatisfacis, ſi dicas, Eccleſiã excitare nos ad prædictam poſtulationem: quia ea poſtulatio ſatisfactoria eſt. Nam, ſi ob ſolam ſatisfactionem, quæ in ea oratione imbibitur, vellet Eccleſia nos pro defunctis orare, efficaciùs eam ſatisfactionem obtineret applicata ſatisfactione orationis, quã vnuſquiſque pro ſe ipſo faceret, quæ fructu impetrationis non defraudaretur, ſicuti defraudatur oratio pro defunctis. Ergo ad orandum pro defunctis nunquam Eccleſia aptè excitaret quod eſt abſurdũ. Tertiò, communis eſt Eccleſiæ ſenſus, orationes publicas Eccleſiæ pro defunctis exhibitas, etiam à malo miniſtro, effectũ habere. At nequeũt habere effectũ ſatisfactionis, cùm Eccleſia ſecũdum ſe non ſatisfaciat: quatenus verò per iniquum miniſtrum operatur, minùs ſatisfacere poteſt. Supereſt ergo, vt ſolum effectũ impetrationis habeant, atque adeò obtineant pœnæ debitæ liberalem remiſſionẽ. Quartò, Beati pro animabus Purgatorij intercedunt, vt conſtat ex illa Eccleſiæ oratione: *Omnipotens ſempiterne Deus, qui viuorũ dominaris*, &c. at eorũ orationes ſatisfactoriæ non ſunt: ergo ſolùm ſunt impetratoriæ: ergo impetrant pœnæ remiſſionẽ. Quòd ſi dicas, non impetrare immediatam remiſſionem, ſed impetrare, vt viuentes ſatisfaciant, vel Pontifex indulgẽtias applicet, qua ſatisfactione, vel indulgentiarum conceſſione poſita remiſſio obtinetur; obſtat, quia eam ſatisfactionem, & applicationẽ petere deberent, non remiſſionẽ, pro nobiſque potiùs deberent rogare, vt ad ſatisfaciendum pro defunctis excitaremur, quàm rogare, vt defunctis pœnæ debitæ remitterentur, cùm id ſit impoſſibile, ſecluſa viuentium ſatisfactione, vel indulgẽtiarum applicatione; & his poſitis infallibilis ſit ea remiſſio. Verùm, ſi ſecundò reſpondeas, Sanctos orando pro defunctis applicare ſimul aliquam ſatisfactionem ſuperabũdantem ex ſuis operibus in hac vita geſtis, & in theſauro Eccleſiæ repoſitam, obſtat: quia diſtributio theſauri Eccleſiæ ſoli Petro, eiúſq; ſucceſſoribus cõceſſa eſt: neque veriſimile apparet, Chriſtum Dominum eam poteſtatem alicui Sancto conceſſiſſe. Præterea ipſa Eccleſia eam remiſſionem expoſtulat; cum tamen illi datum non ſit theſaurum Eccleſiæ diſpenſare. Quartò, hanc pœnarum remiſſionem petimus, tum per infinitam Dei miſericordiã, tum per merita Chriſti Domini, quæ indicant, nos gratuitam remiſſionem poſtulare: nam facta condigna ſolutione pœnarum, remiſſio non eſt opus miſericordiæ, ſed iuſtitiæ; neque ad eam faciendam neceſſarium eſſet Chriſti merita ante oculos æterni Patris proponere. Quintò, quia communiter Doctores diſtinguunt quatuor genera ſuffragiorum, iuxta textum *in cap. Anima.13.quæſt.2.* ibi: *Animæ defunctorum quatuor modis ſoluuntur, aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus Sanctorũ, aut charorum eleemoſynis, aut ieiunio cognatorum: oblationes autem Sacerdotũ effectum habent ex opere operato; ieiunio, & eleemoſynæ effectus ſatisfactionis concedendus eſt, Sanctorũ precibus impetratio. Si enim hunc effectũ non haberent, vt quid ab aliis operibus ſatisfactionis diſtinguũtur?* Sextò, prædictis defũctis impetrant Sancti ſpeciale gaudium, & conſolationem in pœnis ſuſtinendis: ergo etiam impetrare poſſunt illarum pœnarum liberalem diminutionem. Septimò, in concedenda hac impetratione liberalis remiſſionis nullum ſequitur inconueniens: nam eſto orationes Sanctorum feruentiſſimæ ſint, non inde fit, Purgatorium euacuari, ſicuti neque omnes peccatores cõuerti: cùm enim non habeant effectum infallibiliter; ſed ſolum quatenus Deo viſum fuerit, Deus conceſſionis effectum legibus diuinæ iuſtitiæ ſimul cum miſericordia temperat. Et licèt extra hanc vitam non videatur eſſe locus gratiæ, ſed rigidæ vindicatiuæ iuſtitiæ, hoc intelligendum eſt, quatenus nullus iam pro ſe ſatisfacere, aut impetrare aliquam remiſſionem poteſt, ſecùs verò per amicos.

11. Nihilominùs: etſi prædicta ſententia ſit ſatis probabilis, probabiliorem exiſtimo, negantem concedi animabus Purgatorij aliquam pœnæ debitæ liberalem remiſſionem; ſed remiſſionem pœnarum non aliter fieri, quàm ſolutione condigna exhibita. Sic docuit Suar. latè *diſp.48. ſect.5. à n.5.* Ducor: quia diuinam prouidentiam maximè decet modum remittẽdi pœnas pro peccatis debitas firmum, & ſtabilem eſſe: at ſi ob interceſſiones Sanctorum non ſemper, ſed aliquãdo fit remiſſio harum pœnarum nulla ſolutione facta non eſt firmus, & ſtabilis modus de illarum remiſſione, quandoquidem pro beneplacito diuinæ voluntatis variatur. Et confirmo. Vel Deus ſtatuit, nunquam hanc remiſſionem concedere, niſi condigna ſolutione exhibita per ſatiſpaſſionem rei, vel ſatisfactionem aliorum, vel ſtatuit aliquando gratis concedere hanc remiſſionem ob Sanctorum interceſſionem. Si hoc ſecundum dicas, vti oppoſita ſententia affirmat, concedere neceſſariò debes, tibi impetrare poſſe hanc gratuitam remiſſionem pro pœnis debitis: ſiquidem oratio pro te facta efficacior de ſe eſt ad impetrandum, quàm ad impetrandum pro alio. Deinde debes concedere non ſolùm ob Sanctorum interceſſionem: ſed etiam ob peccatorum, & iniquorum orationes concedi aliquando hanc pœnarum remiſſionem: nam, cum ſit gratuita, & non fundata in condignitate operis, ſed in Dei liberalitate, & miſericordia, nullum eſt inconueniens, quòd ob interceſſionem peccatoris fiat. Ne igitur hæc admittamus, aſſerendum eſt, nunquam Deum remittere pœnas pro peccatis debitas, niſi poſita earum condigna ſolutione per ſatiſpaſſionem, vel ſatisfactionem, præcipuè cùm in hac remiſſione reſplendeat, tum vindicatiua iuſtitia, exigendo ſolutionem condignam, tum miſericordia, acceptando ſolutionem, quam ſecluſo ſuo verbo acceptare non tenebatur.

12. Argumenta verò oppoſitæ ſententiæ non obſtant. Ad primum reſpondeo, petitionem gratuitæ remiſſionis obſtare legi à Deo ſtatutæ, in qua cùm nobis non conſtet, decreuiſſe aliquoties diſpenſare, temerè fieret. Ad ſecundum, & tertium dico, Eccleſias, & Sanctos remiſſionem pœnarum petere ſecundum leges diuinæ iuſtitiæ. Si autem ſecundùm leges diuinæ iuſtitiæ nulla eſt facienda remiſſio, niſi ſolutione facta, tacitè eam ſolutionem expoſtulant. Directè autem remiſſionem petunt, & non ſolutionem: tum, vt intelligatur, eam orationem in defunctorum fauorem integrè fieri: tum præcipuè, quia ea remiſſio multis modis fieri poteſt, nempe ſatiſpaſſione breuiori, licèt intenſiori; ſatisfactione viuorum, ſacrificio, indulgentiarum applicatione, ideóque expediebat, ne Sancti, & Eccleſia modum ſolutionis directè peterent; ſed diuinæ prouidentiæ remitterent eligendum, vt ad quem maluerit, excitaret; ipſi verò contenti eſſent remiſſionis poſtulatione. Qua ratione ſæpè pro aliis viuentibus oramus, vt Deus eorum peccata remittat; tametſi modus remiſſionis Deo reſeruatus ſit, & neceſſariò præſtandus ſecundùm legem diuinæ iuſtitiæ, & miſericordiæ ſtatutam. Præterea, cùm ſub opinione poſitum ſit, an exhibita ſatisfactione condigna teneatur Deus pœnas defunctorum, in quorum fauorem facta eſt, remittere; optimè Eccleſia directè hanc remiſſionem poſtulare poteſt. Modus autem, quo Beati remiſſionem petunt, nobis ignotus eſt. Ad quartum: Optimè poſſumus per diuinam miſericordiam petere hanc remiſſionem; non, quia nulla condigna ſolutione facienda ſit; ſed, quia eſt opus diuinæ miſericordiæ, vt ea ſolutio fiat, & acceptetur: & ob eandem cauſam petimus fieri per merita Chriſti, & Sanctorum: quia ob illorum merita competens ſolutio impetranda eſt. Quintum argumentum refert modos, quibus animæ ſoluuntur: refert autem orationem diſtinctè ab aliis, non; quia orationi ſola impetratio gratuitæ remiſſionis concedenda ſit: ſed, quia ſub oratione omnia opera religionis comprehenduntur, ſicuti ſub eleemoſyna omnia opera miſericordiæ, & ſub ieiunio omnes corporis afflictiones, & caſtigationes. Ad ſextum concedo, gaudium, & conſolationem obtineri à Sanctis poſſe: quia non eſt materia iuſtitiæ, ſed liberalitatis. Secùs eſt de remiſſione pœnæ, quæ per iuſtitiam vindicatiuam taxata eſt, quámque non expedit remitti, niſi iuſtitiæ vindicatiuæ fiat ſatisfactio. Ad ſeptimum conſtat ex probatione noſtræ ſententiæ, vbi inconuenientia oppoſitæ ſententiæ intulimus.

§. III.

Quæ conditiones requirantur ex parte eius, cui ſuffragium applicatur, vt illi proſit.

1. *Debet ſuffragio indigere.*
2. *Debet eſſe in gratia, vt ſuffragium ſatisfactionis illi applicetur: ſecus ſuffragium impetrationis.*
3. *Remiſſum peccatum debet eſſe, pro quo ſuffragium ſatisfactionis offertur.*
4. *Catechumeno applicare noſtras ſatisfactiones poſſumus.*
5. *Tametſi potens ſit ad ſatisfaciendum, poſſumus pro illo ſatisfacere.*
6. *Neque indiget ſpeciali, & expreſſa acceptatione, ſed ſufficit virtualis, vt ei proſit aliena ſatisfactio.*
7. *Prodeſt noſtra ſatisfactio animabus Purgatorij: eſto, dũ viuerent, non habuiſſent ſpecialem in defunctos deuotionem.*

1. PRima conditio eſt, vt ſuffragio indigeat: hac enim ratione Beatis noſtra ſuffragia non proſunt: quia illis non indigent, neque ad pœnarum remiſſionem, neque ad alicuius boni impetrationem. Præter beatos autem nullus eſt alius, cui hæc conditio abſolutè deficiat: nam, quantumcunque iuſtus ſit, augeri in iuſtitia poteſt, ac proinde ſuffragiis noſtris per modum impetrationis, & meriti de congruo, iuuari, tum ad augendam iuſtitiam, tum ad alia bona impetranda. Suffragio verò ſatisfactionis plures ſancti non indigent, vtpote quibus omnis pœna ſimul cum culpa remiſſa eſt. His ergo applicata noſtra ſatisfactio effectum non habet; ne autem omnino pereat, theſauro Eccleſiæ reponitur. Affirmare autem, manere in acceptatione diuina, vt iis applicetur, ſi fortè indigeant, eſt prorſus ſine fundamento, & contra debitum ordinem. Non enim decet parare pœnæ remiſſionem,

antequam pœna contrahatur, prætterquam quòd aliqualis eſſet occaſio committendi culpas ; quibus ſublatis, nulla reſtat obligatio ſatisfaciendi. Sic Suar. *diſp.48. ſection.7.n.5.* Valent. *t.4.diſput.7.quæſt.20.punct.5.in princ.* Bonac. *diſp.6. q.2.p.3.in princ.*

2. Secunda : debet eſſe in gratia is , pro quo ſuffragium ſatisfactionis offertur. Qui enim in peccato mortali exiſtit, indignus eſt pœnæ alicuius remiſſione, vtpote qui dignus eſt qualibet pœna æterna. Deinde hæc ſatisfactionum communicatio nititur charitati, & diuinæ promiſſioni , quæ ſolùm in fauorem amicorum cenſetur facta. Prætterquam quòd noſtra opera , etiamſi excellentiſſima , ſint condignitatem non habeant , vt pro peccatore ſatisfaciant , bene tamen pro iuſto. Suar. *diſp.48.ſect.7.n.3.* Bonac. *dict.diſp.6.q.2.de ſuffragio.pun.3. num.5.*

Prædicta ſatisfactio, vt *ſuperius* diximus , in theſauro Eccleſiæ reponitur, vel, vt aliis placet, ipſi ſatisfacienti, ſi indiget, applicatur : nunquam tamen cenſenda eſt reſeruari in acceptatione diuina, vt applicetur peccatori, cùm à peccato reſurget: quia huius reſeruationis nullum adeſt fundamentum, neque peccator ea gratia dignus exiſtit, vt bene aduertit Suar. *d. ſect.7.n.4.*

Notanter dixi *ſuffragium ſatisfactionis:* nam ſuffragium impetrationis optimè poteſt, & maximè decet peccatoribus applicari, vt à peccato media pœnitentia reſurgant.

9. Tertia : remiſſum eſſe debet peccatum , pro cuius pœnæ remiſſione ſuffragium ſatisfactionis offertur. Rationi enim diſſonum eſt pœnæ remiſſionem obtinere perſeuerante culpa , quæ pœna dignum faciat. Neque vllus iuſtus poteſt alteri remiſſionem culpæ venialis immediatè obtinere, ſed ſolùm mereri auxilium, quo ſe ad culpæ remiſſionem diſponat, ſicuti notauit Suar. *dicta ſect.7.in princip.* Hæc conditio inter fideles viuentes ſæpe deficit : quippe eſto , ſint in gratia conſtituti, nullumque reatum pœnæ pro peccatis mortalibus debitum habeant ; attamen ſæpe pluribus venialibus afficiuntur , quorum reatus ſolui non poteſt, niſi culpis prius remiſſis. Sed in animabus purgatorij hæc conditio ſemper obſeruatur : quia nullo peccato, etiam veniali, afficiuntur. Nam, etſi aliquibus affecti deceſſerint , in puncto deceſſionis eorum illis remiſſio conceditur ; ideoque ſuffragio ſatisfactionis ſemper capaces exiſtunt.

4. Præter ſupradictas conditiones , nulla alia requiritur : nam character baptiſmalis , quem aliqui poſtulant , neque ad ſuffragium orationis , vt eſt euidens , neque ad ſuffragium ſatisfactionis poteſt eſſe neceſſarius. Si enim catechumenus applicare valet ſuam ſatisfactionem baptizato iuſto , cur non iuſtus baptizatus catechumeno ? Certè cùm hæc applicatio ſit quædam propriæ ſatisfactionis donatio, & catechumenus , ſiue viuus, ſiue defunctus in charitate baptizato vnitus ſit, capax exiſtit illius ſatisfactionis, qua indiget recipiendæ. Neque obſtat , quòd ſacrificij fructus catechumeno non applicetur: quia, cùm ſit beneficium, quòd Chriſtus Dominus ſuæ Eccleſiæ reliquit; illi, qui ſunt extra Eccleſiam eo frui non poſſunt. Neque item obſtat , quòd Eccleſia regulariter non fundat orationes pro Catechumenis , vti decidit in Concilio Bracharenſi I. *canon.* 15. ibi : *Placuit, vt Catechumenis ſine redemptione Baptiſmi defunctis, neque oblationis ſancta commemoratio , neque pſallendi impendatur officium.* quia id præſtat, vt ſignificet , eſſe vnum corpus conſtans ex membris per Sacramentum Baptiſmi inter ſe vnitis. Quo non obſtante , aliquando pro catechumenis , & iis , qui ſunt extra Eccleſiam, orat, vt in feria ſexta Paraſceue.

5. Secundò, non requiritur, vt is, pro quo ſuffragium ſatisfactionis offers, impotens ſit ad ſatisfaciendum, (tametſi aliqui eam conditionem exigant :) quia hæc applicatio ſatisfactionis eſt quædam gratuita donatio, quæ ſolùm exigit voluntatem donantis, & capacitatem in eo, cui facienda eſt ; aliàs ſi hæc impotentia neceſſaria foret, vix vlli viuenti applicare ſatisfactionem poſſes, cùm ratus ſit, qui actibus, ſaltem internis, theologarum, atque moralium virtutum non poſſit, ſi velit, ſatisfacere. Item , eadem ratione neque animabus Purgatorij poſſes ſatisfactionem applicare: nam eſto, ſatisfacere non poſſint, poſſunt ſatispati, & per ſatispaſſionem debitum compenſare.

6. Tertiò, neque opus eſt ſpecialis acceptatio illius, pro quo ſacrificium offertur: quia eo ignorante applicari poteſt, aliàs incertum eſſet noſtras ſatisfactiones defunctis prodeſſe: ſiquidem incertum eſt, an illas cognoſcant, ſiue viribus naturæ, ſiue per reuelationem , ſiue per manifeſtationem Angeli cuſtodis. Solùm enim requiritur non repugnantia , ſeu habitualis voluntas, qua gratum quis habet, quidquid in propriam vtilitatem ſibi factum fuerit.

7. Quartò , neceſſarium non eſt, vt ſuffragium animabus Purgatorij proſit, quòd ipſæ ſpecialem deuotionem , dum viuerent , circa defunctos habuerint , ſpecialiáque beneficia illis impenderint, vti requiſiuit Caietan. *tom.1.opuſc.tractat.16. quæſt. 5.* cui fauet textus in cap. *Non æſtimamus.* 13. *quæſt.* 2, Quia ſatis decedendo in gratia prædicta ſuffragia meruerunt, vti probat Valent. *diſp.11.quæſt.1.circa finem* Suarez *diſput.48. ſect.6.n.6.*

§. IV.

Expenduntur conditiones requiſitæ in offerente ſuffraginm , vt vtile ſit.

1. *Debet ſuffragium ex intentione formali, vel virtuali, fauendi aliis fieri.*
2. *Opus, quo ſuffragium intendis, debet eſſe honeſtum.*
3. *Suffragium ſatisfactionis ab homine exiſtente in gratia procedere debet, ſecus impetrationis.*
4. *Qualiter ſuffragium orationum impenſum à miniſtro Eccleſiæ differat ab eo, quod impenditur à perſona priuata.*
5. *Quando cenſearis nomine Eccleſiæ orationes fundere.*
6. *Suffragium ſatisfactionis ab homine viatore præſtandum eſt.*
7. *Plures cenſent , executionem legati in teſtamento relicti pœnam defuncto remittere.*
8. *Verius eſt oppoſitum.*
9. *Executione reſtitutionis in teſtamento mandatæ , non alio modo, quàm executione legati liberatur defunctus à Purgatorio,*

1. QVatuor conditiones enumerari poſſunt ex parte ſuffragantis, vt ſuffragium aliis vtile ſit. Prima, vt intentionem habeas formalem , vel virtualem pro aliis ſuffragium offerendi. Sic D.Thom. *in 4.diſt.45.quæſt.2 art. 4. qq. 1.* Paludan. *quæſt.2. art. 2.* Suar. aliis relatis *diſp.48.ſect.8.nu. 22.* Emmanuel Sà *verbo Indulgentia, in addit.in fine.* Bonac. *diſp.6. q. 1.de ſuffrag.part.2.* Nam ſecluſa hac intentione opus tuum eſt, ac proinde vt alteri proprium fiat, donatio interuenire debet, quæ fieri non poteſt abſque voluntate. Illa verò poſita, ſi ſuffragium ſatisfactionis multis æqua intentione applicas, omnibus prodeſt , minùs ſingulis , quàm ſi pro ſingulis offerres: quia ſiniſtrum inter plures diuiſum minùs ſingulis competit. Si autem vni tantùm ſuffragium ſatisfactionis offeras , illi tantùm proderit, ſi capax exiſtit, ſin minùs theſauro Eccleſiæ reponitur. Quòd ſi de ſuffragio impetrationis directè loquamur eandem intentionem habere debes impetrandi poſtulatum iis, in quorum fauorem preces fundis : illæ autem preces pro pluribus oblatæ, niſi pro ſingulis diſtinctè fiant, ex ſe non ſunt ita impetratoriæ, ſicuti cùm pro ſingulis offeruntur, tametſi ex benignitate Dei, in qua præcipuè impetratio fundatur, ſæpè pro omnibus æquè proſint, ac ſi pro ſingulis eſſent oblatæ : in quo ſuffragium impetrationis maximè à ſuffragio ſatisfactionis differt. Notanter dixi, *impetrationis directæ:* nam indirecta impetratio , quæ conſiſtit in executione boni operis, ratione cuius Deus mouetur amicis , & cognatis operantis benefacere , tametſi ipſe operans recordatus illorum non fuerit, neque pro ipſis aliquid poſtulauerit , ſpecialem intentionem non requirit.

2. Secunda conditio eſt , vt opus , quo alteri ſuffragari velis , bonum ſit , & honeſtum , aliàs ſi Deo diſplicet , nec ſatisfactorium eſſe poteſt, nec impetratorium , vti ex omnium ſententia tradit Suarez *dicta diſputat.48 ſection 8.numer. 10.* Solùm aduerto , eſſe aliqua opera , quæ fieri poſſunt medio internuncio , tanquàm inſtrumento , vt eleemoſyna conceſſa per famulum : hæc enim ex iniquitate inſtrumenti non viciantur ; ſed eorum honeſtas , & valor ex voluntate domini imperantis eleemoſynam fieri deſumendus eſt : quia imperans verè, & propriè eleemoſynam tribuit illiúſque eſt cauſa principalis.

3. Tertia , vt ſuffragium ſatisfactionis ab homine grato procedat : opera enim in peccato exiſtentis nec meritum, nec ſatisfactionem habent, nec digna ſunt , vt à Deo in remiſſionem pœnæ, ſiue alienæ, ſiue propriæ acceptentur. Suffragium verò impetrationis, licèt ex ſe parum efficax in peccatore eſſe poteſt : ſæpè enim Deus ob bona opera peccatoris , & ipſi, & aliis plura beneficia impendit ; quia hæc impetratio , quæ ſolùm de congruo eſt , non dignitati operis , ſed benignitati Dei nititur.

4. Hinc oritur difficultas , qualiter ſuffragium orationum, quæ in perſona Eccleſiæ ab iniquo miniſtro offertur, differat à prædicto? Et quidem ſi de ſuffragio ſatisfactionis loquamur, nulla eſt differẽtia, quippe nulla ſatisfactio in illis orationibus reperitur: quia, cùm illæ orationes nõ ſint pœnales, & afflictiuæ Eccleſiæ, quatenus talis eſt ſatisfactoriæ eſſe nõ poſſũt. At benè eſſe poſſunt impetratoriæ: quia ad impetrationem nihil aliud exigitur, quàm ſignificatio voluntatis, & deſiderij: quod optimè fieri poteſt, tametſi is, per quem ſignificatur , iniquus ſit: differt tamen hæc impetratio ab ea , quam iniquus miniſter , vt priuata perſona præſtat: quia nititur operi non ſolùm bono, & honeſto; ſed facto ab Eccleſia, quæ Deo maximè placet , & grata eſt: cuius placito non obeſt miniſtri iniquitas: at impetratio, quæ fit ab iniquo miniſtro, vt à ſingulari perſona,

hanc

Digitized by Google

hanc qualitatem non habet, ideóque ex ſe longè minus efficax eſt ad impetrandum. Differentia verò, quam Suarez *diſp.* 48. *ſect.* 8. *n.* 8. aſſignat, nempe, orationes Eccleſiæ ob eius ſanctitatem impetrare infallibiliter aliquam pœnæ remiſſionem vel applicando Chriſti ſatisfactionem, vel impetrando, vt ipſe eam applicet; quam infallibilitatem non habent orationes priuatæ perſonæ; mihi non probatur: quippe Eccleſia impetrare non poteſt à Deo gratuitam pœnæ remiſſionem; ſed ſolutione facta, vt ex ſententia ipſius Suarez *ſuprà* firmatum reliquimus: neque etiam illi datum eſt, infallibiliter applicare Chriſti ſatisfactionem mediis orationibus, aliàs eſſet orationibus Eccleſiæ conceſſa indulgentia. Impetrare verò à Chriſto, vt ipſam ſatisfactionem applicet, magis dubium eſt: nam eſto id facere poſſit ex abſoluta potentia; credendum eſt nunquam facere, poſtquàm Eccleſia theſaurum ſuæ ſatisfactionis diſpenſandum reliquit. Reſtat ergo, vt ſolùm differat impetratio Eccleſiæ, etiam per iniquum miniſtrum, ab impetratione cuiusuis perſonæ ſingularis in excellentia, & dignitate, tum operis, tum operantis, ob quæ longè efficacior eſt ad excitandum Deum, & mouendum vt poſtulata concedat.

5. Quòd ſi roges, quando cenſearis nomine Eccleſiæ ſuffragium offerre, quando nomine tantùm proprio? Reſpondet Nauarr. *tractat. de orat. cap.* 10. *numer.* 40. te, ſiue Clericum, ſiue laïcum nomine Eccleſiæ ſuffragium offerre, quoties orationibus ab Eccleſia inſtitutis vteris ad orandum: Eccleſia enim has orationes videtur inſtituiſſe, vt nomine ipſius à Deo beneficia fideles impetrent. Quæ enim in hac inſtitutione repugnantia adeſt? aut quod inconueniens fingi poteſt? Certè nullum. Ergo aſſerenda eſt, præcipuè cùm & ſingulis fidelibus, & Eccleſiæ conueniat: quippe hac via, faciliùs, & celeriùs Deus poſtulata conceder. Verùm, eſto, hæc ſententia pia, & probabilis ſit, probabiliorem exiſtimo, quæ aſſerit ſuffragiũ nomine Eccleſiæ deſumendum eſſe, non ex oratione, & precibus, ſed ex modo, quo funditur. Quia veriſimile non eſt, Eccleſiam inſtituiſſe quamlibet orationem, vt nomine ipſius quilibet fidelis ea vteretur, cùm non omnes ſint Clerici, vel Religioſi: atque adeò nec miniſtri Eccleſiæ: ſed orationes inſtituiſſe, vt docerentur fideles à Deo poſtulare, ſicuti Chriſtus orationem Dominicam inſtituit, non vt nomine ipſius Patrem oremus; ſed, vt nos doceret, quomodo nomine proprio orandum nobis eſt. Quare ea oratio nomine Eccleſiæ fit, quæ fit ex præcepto ipſius Eccleſiæ, illiúſque ordinatione. Non enim intelligitur, te nomine alterius operari poſſe, quin alter tibi vices ſuas committat, ſpecialitérq; deſignet. Atque ita docent Suar. *diſp.* 48. *de ſuffrag. ſect.* 8. *n.* 9. Bonac. *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *p.* 2. *n.* 7.

6. Quarta, debet præſtari ſuffragium, ſi ſatisfactionis ſit ab homine viatore: nam extra hanc vitam nec locus eſt ſatisfactionis, nec meriti, iuxta illud Ioan. 9. *veniet nox, quando nemo poteſt operari.* Ideóque Paul. *ad Galat.* 6. monet, vt dum tempus habemus, id eſt, dum ſumus in hac vita operemur bonum: tempore enim ſuo metemus illud. *Dixi, ſi ſatisfactionis ſit*: nam ſuffragio impetrationis dubium non eſt poſſe Beatos, imò & animas in Purgatorio exiſtentes viuis fidelibus prodeſſe: etenim illorum precibus plura nobis beneficia piiſſimus Deus concedit.

7. Hinc decidenda eſt quæſtio, qualiter executio pij legati in teſtamento relicti defuncto exiſtenti in Purgatorio prodeſſe poſſit? Non enim deſunt Doctores, qui ſentiant, virtute illius pœnam illi remitti, eò quòd defunctus non per voluntatem, quam de præſenti habet, ſed per voluntatem, quam in vita habuit, illius eſt cauſa: quod videtur ſufficiens, vt opus illud ſatisfactorium nouiter ſit. Aliàs omnes fideles legata in teſtamento relinquentes grauiter deciperentur, cùm credant, ea legata ad remiſſionem pœnarum illis fore profutura, & ex hac intentione ea relinquant; & executores teſtamentorum omittentes executionem, nullam defuncto iniuriam irrogarent, ſi nullo fructu eum priuant: quod dici non poteſt, cùm expreſsè Concil. Vaſenſe eos necatores appellet, & excommunicatione feriendos decernat, in c. *Qui oblatione.* 2. 13. *q.* 2. Ergo aſſerendum eſt, executionem legatorum defunctis prodeſſe, vt citiùs à Purgatorio liberentur: quod fieri non poteſt, niſi exhibendo ſatisfactionem, qua pœna remittatur. Atque ita docere videntur D. Th. *in* 4. *diſt.* 45. *q.* 2. *art.* 1. *quæſtiunc.* 3. Palud. *art.* 1. *concl.* 3. & 5. Bonac. *art.* 2. *q.* 2. Soto *q.* 2. *art.* 1. *concl.* 4. Nau. *de orat. cap.* 19. *n.* 59. expreſſiùs Supplement. Gab. *d. diſt.* 45. *q.* 2. *art.* 2. & *leg.* 56. *in eam.*

8. Nihilominùs veriùs cenſeo cum Suar. *diſp.* 48. *ſect.* 8. *n.* 18. executionem legati pij, quatenus eſt effectus voluntatis defuncti, nullatenus ſatisfactorium eſſe, neque ob illam aliquam pœnæ debitę remiſſionem immediatè fieri, tametſi pluribus aliis modis defuncto proſit. Priorem partem mihi perſuadet: quia ea executio non procedit à voluntate defuncti humano modo, ſiquidem eam eo tempore impedire non poteſt. Non igitur poteſt eſſe ſatisfactoria: hac enim ratione, ſi famulo imperes eleemoſynam largiri, & tempore, quo famulus elargitur, ſenſibus deſtitutus ſis, nullam ex illa ſatisfactionem obtines, præter eam, quam obtinuiſti, imperando eleemoſynam futuri: nam comparatione tui ea executio non eſt opus humanum, & voluntarium. At defunctus eſto, voluntatem, & intellectum habeat; nullatenus in teſtamenti executionem influit; ſed reſpectu executionis ſe habet, ac ſi dormiret: ergo executioni nullam ſatisfactionem concedere poteſt. Præterea defunctus eſt extra viam, hoc eſt, extra ſtatum merendi, & ſatisfaciendi, ſibi, & alteri. Si autem ea executio ſatisfactoria eſſet, vt ab ipſo defuncto fuit impetrata, verum eſſet dicere, defunctum ſatisfacere poſſe: cur ergo non poterit denuò mereri? Non enim ad meritum plures conditiones, quàm ad ſatisfactionem expoſtulantur. Quapropter condentes teſtamentum ſummopere aduertere debent, vt ſint in gratia, cùm ea legata relinquunt: ſiquidem tota ſatisfactio, ſicut & meritum, in legatione perficitur. Quòd ſi tempore legationis in peccato exiſtant, debent ſublato peccato voluntatem confirmare, aliàs nullam ex legatione ſatisfactionem, ſicuti nec meritum obtinebunt. Secunda pars concluſionis, ſcilicet, multis aliis modis executionem teſtamenti defuncto prodeſſe, facilè probatur. Primò, poterat prodeſſe ad remiſſionem pœnæ, ſi ipſe executor in gratia exiſtens eam executionem, quod eſt opus pium, honeſtum, & de iuſtitia debitum, ac proinde meritorium, & ſatisfactorium, defuncto vellet applicare. Secundò, ob illam executionem non ſolùm vt procedit ab exequente; ſed vt eſt effectus voluntatis defuncti, moueri Deus poteſt; tum ad excitandos fideles, vt pro tali defuncto ſatisfactionem aliquam exhibeant; tum ad conceſſionem alicuius gaudij, & conſolationis, tum ad minorandum pœnarum tempus, tametſi pœna intenſior fiat. Tertiò, virtute illius executionis excitantur legata recipientes, ad orationes fundendas pro defunctis, nouáſque ſatisfactiones illis applicandas, ob quæ, & alia commoda meritò Concilium Vaſenſe negligentes executores, pauperum necatores appellat. Neque ratio oppoſita aliquid ampliùs probat. Neque D. Thom. aliíque plures Doctores nobis contrarij ſunt, cùm ipſi tantùm dicant, executionem teſtamenti defunctis prodeſſe, vt citius liberentur: quod optimè intelligi poteſt de mediata remiſſione, non de immediata, quatenus effectus eſt voluntatis defuncti.

9. Secundò deciditur, an ob reſtitutionem in teſtamento relictam, & executioni mandatam citius defunctus liberetur à Purgatorio, vel ob eius omiſſionem detineatur? Et breuiter reſpondeo, ob executionem reſtitutionis non poſſe alio modo citius liberari, quam liberatur executione cuiuſuis legati pij: illis tamen modis manifeſtum eſt liberari poſſe, ideóque per accidens ob omiſſam reſtitutionem detineri in Purgatorio poteſt: quia non præſtatur id, quo Deus moueri ſolet ad excitandos animos fidelium, vt in fauorem defuncti reſtituentis nouas ſatisfactiones exhibeant. Per ſe autem detineri in Purgatorio non poteſt ob omiſſam reſtitutionem: nam, cùm ipſe defunctus in ea omiſſione culpabilis non exiſtat, licèt tempore vitæ fuerit, ob eam puniri non poteſt. Quare, ſi reatum debitum tempore mortis habitum ſufficienter ſoluit, ad cælum euolabit, ſicut aduertit Suarez *diſp.* 48. *ſect.* 8. *n.* 19.

PVNCTVM II.

De nominice, & natura Indulgentiarum,

1. *Indulgentia vnde dicatur.*
2. *Eius definitio.*
3. *Remiſſa culpa plerumque reſtat aliqua pœna luenda.*
4. *Datur in Eccleſia theſaurus, ſeu cumulus ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum.*
5. *Hic theaſaurus in acceptatione diuina exiſtit.*
6. *Reliquit Eccleſiæ Chriſtus poteſtatem diſtribuendi prædictum theſaurum.*
7. *Explicatur definitio Indulgentiæ.*
8. *Vſus concedendi indulgentias eſt antiquiſſimus.*
9. *Non eſt actus Ordinis, neque Ordinem requirit.*
10. *Eſt tamen iuriſdictionis actus.*
11. *Negant plures, abſolutionis actum in conceſſione indulgentiarum concedi.*
12. *Vera eſt ſupradicta ſententia in comparatione defunctorum, ſecùs viuorum.*
13. *Actus iuriſdictionis, qui indulgentiarum conceſſione exercetur, voluntarius eſt, non coactiuus.*
14. *Concedens Indulgentias eas lucrari poteſt.*

1. TAmetſi Latini Interpretes ſæpius nomen indulgentiæ pro molli permiſſione, & rationi non ſatis conſentanea vſurparint, vt conſtat ex illo Quintil. l. 1. c. 3. *Mollis illa educatio, quam indulgentiam vocamus, neruos omnes & mentis, & corporis frangit.* Attamen Concilia, & Patres Eccleſiæ Indulgentiam appellarent, iuſtam, & liberalem debiti remiſſionem, iuxta textum in c. *Quod autem, de pœnit. & remiſſ.* & c. *Indulgentia eod. tit. in* 6. & cap. *Si quem,* §. *indulgentia* 2. *q.* 3. & leg. 1. *tit.* 33. *part.* 7. & Extrauag. *Vnigenitus de pœnit. & remiſſ.*

2. Sumpta igitur indulgentia in hac acceptione, communiter à Doctoribus definitur, vt videre eſt in Caiet. *de indulgent.c.7.* Cordub.*eod.q.1.* Nauarr.*notab.20.n.1.* Henriqu. *l. 7. c.1.* Valent. *tom.4.diſp.7.q. 20. p. 1. ſtatim in princ.* Suar.*tom.4 in 3. p.diſp.49.ſect.4.in princip.* Coninch. *diſp.12.initio.* Laym. *l.5.ſum.tr.7.c.1.n.1.* Bonac. *diſp.6.q.1.pun.1.* Barboſ. *3. p.de poteſt. Epiſc. alleg. 88. n. 2.* vt ſit pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remiſſis debitæ relaxatio de theſauro communi Eccleſiæ ab eo, qui poteſtatem habet.

3. Pro cuius explicatione præmitto, etſi remiſſa culpa neceſſariò pœna æterna, quæ illi annexa eſt, remittatur, attamen ſæpe aliqua pœna temporalis manet luenda, vel in hac vita, vel in Purgatorio, ſicuti *tract. de pœnitent. p.de ſatisfact.* latè diximus.

4. Secundò præmitto, in Eccleſia dari theſaurum, ſeu cumulum infinitum ſatisfactionum, præcipuè ex ſatisfactionibus Chriſti Domini, deinde ex ſatisfactionibus Beatiſſimæ Virginis Mariæ, aliorumque Sanctorum conſtantem, vt tradunt, tanquam de fide, Doctores catholici apud Bellarmin. *t.3.de Indulgent.ferè in princip.* Valent.*t. 4. diſp. 7. q.20.p.2.in medio.* Suarez *diſp.49.ſect.1.& diſp.51.ſect.1.* Coninch. *diſp.12. dub.1.* Bonac.*diſp.6.q.1.p.1.in fine.* Laym.*l.5. tract.7.c.1.* & probat textus in extrauag. *Vnigenitus. de pœnitent. & remiſſ.* & Trident.*ſeſſ.21.c.9. & ſeſſ.25.ad finem.* Etenim, cùm Chriſtus Dominus infinitam ſatisfactionem mediis ſuis operibus Patri obtulerit pro noſtris, & totius mundi peccatis, illamque ſuæ Eccleſiæ reliquerit; quia totus eſt nobis natus & datus, vt dixit Iſai.*c.9.n.6.* Ioann.*c.4.n.26.* Paud.*ad Galat.2. n.4.ad Titum.2.n.14. ad Roman.8.n.32.* & Petrus *c. 2. n.21.* manifeſtum eſt, penes Eccleſiam poteſtatem eſſe diſtribuendi illam ſatisfactionem; aliàs fruſtra nobis eam ſatisfactionem reliquiſſet, ſi ea Eccleſia vti non poſſet. Deinde, cùm omnia opera B. Virginis, & aliorum Sanctorum, non ſolùm habeant vim merendi, ſed pro peccatis ſatisfaciendi, quorum ſatisfactione ipſi ſæpe non indiguerunt, neque eam aliis de facto applicarunt; efficitur ex benignitate Dei eam ſatisfactionem in theſauro Eccleſiæ ſimul cum ſatisfactione Chriſti Domini reponi per Prælatos Eccleſiæ diſtribuendam, ne dicamus, eas ſatisfactiones omnino perire. Neque inde fit, ſatisfactioni infinitæ Chriſti Domini derogari: quia eſto, ſatisfactiones B. Virginis, & Sanctorum, ſatisfactioni Chriſti Domini adiungantur; id tamen non ex neceſſitate: nam illis ceſſantibus ſatisfactio Chriſti ita infinita eſt, vt nequaquam exhauriri poſſit. Adiunguntur autem Chriſti Domini ſatisfactioni, tum in ſanctorum honorem, tum in charitatis fidelium augmentum. Neque item ex hac ſatisfactionum coniunctione derogatur plenæ Chriſti redemptioni, quæ præcipuè in liberatione à peccato, & pœna æterna conſiſtit: quia ſatisfactiones Sanctorum ad prædictam liberationem non concurrunt. Et licèt concurrant ad liberationem pœnæ temporalis pro peccatis debitæ, quia tamen non ex ſe, ſed ex virtute, & efficacia, quam à ſatisfactione, & merito Chriſti Domini acceperunt, concurrunt, ideo plenæ Chriſti ſatisfactioni, & redemptioni non derogatur: quinimo maximè extollitur, cùm non ſolùm per ſe, ſed per virtutem, quam ſatisfactionibus ſanctorum communicat, pœnas pro peccatis debitas remittere poſſit.

5. Quòd ſi roges, quo loco theſaurus ſatisfactionum Chriſti Domini, & ſanctorum exiſtat? Reſpondeo, non in loco aliquo materiali, ſed in Dei acceptatione, quippe Deus Pater ſatisfactionem Chriſti Domini, & ſuperfluentem ſatisfactionem B. Virginis, & ſanctorum in ſua voluntate obſeruatam habet, & acceptam, vt inde per Prælatos Eccleſiæ diſtribui, & applicari poſſit.

6. Tertiò præmitto, Chriſtum Dominum ſuæ Eccleſiæ reliquiſſe poteſtatem ex prædicto theſauro applicandi ſatisfactiones, quæ viſæ fuerint conuenientes fidelibus, vt pœnæ pro peccatis debitæ remiſſionem obtineant, atque adeò concedendi indulgentias, ſicuti ſupponit Trident. *ſeſſ.21.cap.9. de reformat.* & apertiùs *ſeſſ. 25. decreto de Indulgent.* Satisfactio enim Chriſti Domini, eſto infinita ſit, & ſufficiens pro cuiuſlibet peccati, quoad culpam, & pœnam, remiſſione: attamen ob noſtram vtilitatem applicatione indiget. Hæc autem applicatio multipliciter fit, tum Sacramentis, tum ſacrificio, tum indulgentiarum diſtributione, vti colligunt communiter Doctores ex illo Matth. 16. *Tibi dabo claues regni cælorum, & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum in cælis.* Etenim, cùm huiuſmodi verba latè interpretanda ſint, vtpote poteſtatem continentia nemini nociuam; & introitus regni cælorum non ſolùm culpa, ſed qualibet pœna debita impediatur, efficitur Petro illis verbis promiſſam eſſe facultatem ſoluendi ea pœna aſtrictos, vt ſic ſoluti liberè poſſint in regnum cæleſte introire. Conceſſa autem creditur hæc poteſtas, cùm Ioan.*c.21.* dictũ illi eſt, *Paſce oues meas.* Nam eo loco tradidit Chriſtus Petro vniuerſalem poteſtatẽ regendi Eccleſiam: at ſub ea poteſtate latè interpretata non ſolùm cõtineri debet poteſtas ſacramenta miniſtrandi, leges ferendi, ſed etiã ſoluendi ſubditos à pœnis pro peccatis debitis: quia hæc poteſtas, & fidelibus conuenientiſſima eſt, & promiſſioni factæ de clauibus regni cælorum maximè congruit: ſiquidem ea poteſtate regnum cælorum, quod ob pœnarum debitum clauſum eſt, aperitur.

7. Ex his definitio indulgentiæ apertiſſima eſt. Dixi, eſſe relaxationem pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remiſſis debitæ. Neque enim eſſe poterat relaxatio culpæ, etiam venialis, cùm hæc non niſi per ſacramentum, vel interiorem hominis renouationem fiat. Neque etiam pœnæ æternæ: quia hæc ſimul cum culpa remittitur. Neque etiam eſſe poteſt relaxatio pœnæ debitæ pro peccato originali, quia eo remiſſo, & pœna damni, quæ illi correſpondet, integrè remittitur: præterquàm quòd indulgentiæ non in ſatisfactionem pœnæ damni, ſed ſenſus applicantur. Nec denique eſſe poteſt relaxatio pœnæ, ſtante culpa: quia alienum eſt ab ordine diuinæ prouidentiæ remiſſionem pœnæ concedere, culpa non remiſſa. Reſtat igitur, vt indulgentia remiſſio ſit tantùm pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus remiſſis. Hæc autem remiſſio fit ex theſauro Eccleſiæ ab eo, qui poteſtatem habet theſaurum diſtribuendi: cui verò ea poteſtas conceſſa ſit, *inferiùs* dicemus.

8. Vſus verò concedendi indulgentias antiquiſſimus eſt, vt expreſsè teſtatur Trid.*ſeſſ.25.decreto de indulg.* & Bonifac. *in Extrauag.1.de pœnit.& rem.* & pluribus exornant Henriq.*lib. 7.de indulg.c.3.* Val. *diſp.7. q.20.p.2.* Bellarm. *tract. de Indulg. c.3.* Suar. *diſp.46.ſect.2.* aliique ſcriptores aduerſùs Hæreticos noſtri temporis. Quinimò plures exiſtimant, ab Apoſtolorum tempore hunc vſum incepiſſe, neque leuiter colligitur ex illo Pauli 2. *ad Cor.2.* vbi inceſtuoſo, quem priùs excommunicauerat, partem pœnæ, pro peccatis debitæ, remiſit; tum, ne abundantiori triſtitia abſorberetur, tum in gratiam Corinthiorum, qui pro ipſo interceſſerant. Hanc autem remiſſionem non ſolùm fuiſſe de pœna iudiciali, & exteriùs ſoluenda, ſed de pœna debita quoad Deum probant ea verba, quæ Paulus dixit: *Nam & quod donaui, ſi quid donaui propter vos in perſona Chriſti.* At, ſi Paulus ſolùm pœnam iudicialem, & externam remitteret, cùm reſpectu illius Iudex ordinarius eſſet conſtitutus, non affirmaret in perſona Chriſti eam facere remiſſionem, cùm nomine proprio eam faciat. Infertur ergo remiſſionem ibi factam eſſe de pœna debita quoad Deum, quam Paulus præſtare poterat tantùm in perſona Chriſti, & quatenus illius miniſter erat.

9. Sed cuius poteſtatis actus ſit indulgentiarum conceſſio, Ordiniſne, an iuriſdictionis? Et quidem non eſſe actum Ordinis, etiam ſacerdotalis, vel Epiſcopalis, communis eſt ſententia cum D.Th.*in 4.diſt.20.q.1.art.4.qq.2.* Caiet. *Opuſc. de Indulg.c.2.* Sylu.*verb.indulgentia,n.13.* Sot. *diſt.21.q.1.art.4.* Suar. *diſp.49.ſect.3. n.3.* quia indulgentiarum conceſſio eſt quædam authentica ex theſauro Eccleſiæ diſtributio: at hæc non cuilibet ſacerdoti, vel Epiſcopo concedi à Chriſto expediebat, ſed illi tantùm, quem ſuum Vicarium reliquerat, cuique tota Eccleſia commiſſa erat. Prætereà ſæpè Pontifices augent, vel minuunt poteſtatem Epiſcopis in conceſſione indulgentiarum, vt probat text.in c.*Cùm ex eo.de pœnit.& rem.* & c.*Romana, eodem tit.in 6.* At, ſi ex vi ordinationis hæc poteſtas ſacerdotibus, vel Epiſcopis competeret, augeri, vel minui non poſſet.

Quinimò exiſtimo, indulgentiarum conceſſionem non ſolùm non eſſe à poteſtate Ordinis, ſed neque Ordinem requirere. Sed eo ipſo, quo Pontifex eſt electus, & iuriſdictionem in Eccleſiam obtinet, Poteſtatem habet indulgentias concedendi: nam earum conceſſio ad rectam, & conuenientem Eccleſiæ gubernationẽ pertinet, vt latius proſequitur Suar. *diſp. 49.ſect.3.à n.4.* & *diſp.55. ſect.3.n. 18.* & tradit Abbas *in c. Accedentibus de exceſſib.Prælat.* Cordub.*de Indulg.q.10.propoſit....* Nauarr.*tract.de indulgent. notab.3.*

10. Ex his fit, conceſſionem indulgentiarum à poteſtate iuriſdictionis ſoluendi ſubditos, illiſque benefaciendi prouenire: quæ fuit ſentẽtia communis apud S.Th.*in 4.diſt.20.* Azor. *inſtit.mor.2.p.lib.3.cap.54.q.2.* Vgolin.*de poteſt. Epiſc. c. 41. in princ.* Aloyſ.Ricclum *reſolut.122.n.1.& reſolut.306. n.4.* Suar. *diſt.49.ſect.3.n.7.* Val.*diſp.7.q.20.pun.2.poſt med.* Barboſ. *alleg. 88.n.5.& ſeqq.* Layman.*tract.7.c.1.n.4.* colligiturque apertè ex Alexand.III. *in c. Quod autem de pœnit. & rem.* vbi negat indulgentias poſſe non ſubditis concedi; quia earum conceſſio actus eſt iudicialis, qui nequit in non ſubditum exerceri. Ratione verò probatur: quia per indulgentiarum conceſſionem theſaurus Eccleſiæ diſtribuitur, & fidelibus applicatur: at diſtributio bonorum communium reipublicæ ex poteſtate iuriſdictionis, quam Magiſtratus habet in rempublicam naſcitur: ergo ex iuriſdictione, quam Pontifex habet in Eccleſiam naſcitur poteſtas theſaurum Eccleſiæ diſtribuendi. Quæ ratio probat, conceſſionem indulgentiarum, tam pro viuis, quàm pro defunctis ex poteſtate clauium diſtribuendi theſaurum Eccleſiæ prouenire, actúmque eſſe iuriſdictionis.

11. Sed, an vltra diſtributionem theſauri, & bonorum Eccleſiæ exerceat Pontifex actum alium iuriſdictionis, abſoluẽdo fideles à pœnis pro peccatis debitis; non eſt conſtans ſententia. Nam Durand.*in 4.diſtinct.20.q.3.art.2.* & *ibi* Palud. *q. 4.* Syueſt.*verb.indulgentia,n.3.* Antonin.*3.p.tit.10.cap.3.* & alij

argant.

Digitized by Google

negant. Quorum fundamentum eſt: quia pœnarum debitarum remiſſio in tantum per Indulgentias fit, quatenus ex ſatisfactionibus Chriſti, & ſanctorum ſoluitur, quidquid debitor ſoluere debebat. Sed ad hanc ſolutionem nihil aliud requiritur, quàm quòd tantum pretium ex theſauro Eccleſiæ exhibeatur, quantum debitum eſt. Ergo nullum alium actum præter diſtributionem theſauri, & illius applicationem, Indulgentiarum conceſſio continet.

12. Nihilominùs diſtinguendum eſt inter Indulgentias pro viuis conceſſas, vel pro defunctis. Conceſſio igitur Indulgentiarum pro viuis non ſolùm continet veram theſauri diſtributionem & applicationem, ſed etiam veram abſolutionem, remiſſionem, & condonationem pœnæ media illa ſatisfactione ex theſauro Eccleſiæ Deo exhibita: at conceſſio Indulgentiarum pro defunctis nullam abſolutionem, vel remiſſionem à Pontifice factam cõtinet, ſed ſola pretij debiti exhibitione, & illius per Deum acceptatione fit pœnæ remiſſio. Si expreſsé Bellar. *lib. 1. de Indulg. c. 5.* quem ſequuntur Suar. *diſp. 49. ſect. 4. à n. 9. & 10.* Coninch. *diſp. 12. dub. 2. n. 10. & 11.* late Valen *t. 4. diſp. 7 q. 20. p. 1. circa med.* Ratio poſterioris partis manifeſta eſt. Nam Pontifex iuriſdictionẽ exercere non poteſt in defunctos: nõ enim ſunt oues, quas Põtifex paſcere poſſit. Quapropter ſolùm poteſt ex theſauro Eccleſiæ, in quem iuriſdictionẽ habet, eam ſatisfactionem accipere, qua ipſi defuncti indigẽt ad plenã ſuorum peccatorum ſatisfactionem, eámque viuentibus tradere, vt ſummo Deo offerant, quam Deus pro ſua benignitate acceptãs, pœnas debitas immediatè remittit. Ratio verò prioris partis eſt: quia non implicat, ſed potiùs maximè decet, cùm Põtifex pro fidelibus exhibet diuinæ Maieſtati ex ſatisfactionibus Chriſti, & Sanctorum, quidquid neceſſarium eſt ad integram pœnarum debitarum ſolutionem, vt ſimul nomine Chriſti pœnas debitas remittat, illóſque à debito pœnarum abſoluat: quia in hac abſolutione, & clauibus Eccleſiæ, poteſtatéque ſoluendi vtitur, & iuriſdictionem exercet, & ſuã poteſtatem cõmendat. Quòd verò ſic fiat, colligitur ex pluribus Pontificiis decretis, vbi Indulgentiarum cõceſſionem appellant relaxationem, condonationem, & abſolutionem: & præcipuè probatur manifeſtè &c. *Quòd autem de pœnit. & rem.* vbi negat Pontifex conſequi non ſubditos Indulgentias: quia comparatione illorum non eſt poteſtas ligandi, aut ſoluendi. Cenſet ergo pontifex, concedentem Indulgentias propriè abſolutionis actum exercere. Alias nulla eſſet ratio, ob quam non poſſit Epiſcopus ſibi non ſubditis Indulgentias concedere contra prædictum cap. *Quod autem.*

13. Rurſus hic actus iuriſdictionis, qui comparatione ſubditorum exercetur in conceſſione Indulgentiarum, non eſt actus iuriſdictionis coactiuæ, ſed voluntariæ: quia non ligat, ſed ſoluit, & non ſoluit, niſi volentem: ideóque nunquam conceditur, niſi ſub onere alicuius operis voluntarij, ſicuti notauit Suar. *diſp. 49. ſect. 3. n 9.* Aloyſ. Riccius *reſolut. 306. n. 5.* Barboſ. *alleg. 88. n. 16.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7. c. 1. n. 5.* Coninch. *diſp. 12. dub. 2. n. 11.*

14. Hinc fit, Pontificem, vel Epiſcopum concedentes Indulgentias, eas lucrari poſſe quia eſto, nemo in ſe ipſum exercere iuriſdictionem coactiuam poſsit, benè tamen voluntariam. Præterquàm quòd ipſi partes ſunt Communitatis, cui Indulgentiæ conceduntur. Non igitur debent eſſe deterioris conditionis. Atque ita latè probat Suar. *diſp. 52. ſect. 1. à n. 14.* Azor. *2. p. lib. 3. cap. 55. quæſt. vlt.* Layman. *tract. 7. cap. 1. circa finem.* Bonac. *diſp. 6. de Indulgent. quæſt. 1. par. 3 num. 16.* Barboſ. *3. part. de poteſt. Epiſcop. allegat. 88. in fine.* Bellarmin. *lib. 1. cap. 6. in fine.* Emmau. Sa *Indulgentia, num. 17.* & alij plures apud ipſos.

PVNCTVM III.

Quotuplex ſit Indulgentia, & quem effectum habeat.

1. *Indulgentia alia eſt totalis, alia partialis.*
2. *Partialis alia eſt determinata, alia indeterminata.*
3. *Proponitur quædam obiectio, & ſoluitur.*
4. *Qualiter intelligatur clauſula illa ſæpè appoſita in Indulgentiarum conceſſione*, de pœnitentiis iniunctis.
5. *Pœnitentiæ iniunctæ in Sacramento Pœnitentiæ non remittuntur directè.*
6. *Neque item publicæ, & iudiciales.*
7. *Prædicta clauſula non reſtringit conceſſionem, ſed ampliat.*
8. *Explicatur ſenſus prædictæ clauſulæ.*
9. *Qualiter intelligatur clauſula*, de peccatis, de quibus contritus, & confeſſus es.
   Proponitur ratio dubitandi.
10. *Satis eſt probabile, ad omnia peccata extendi.*
11. *Qualiter Indulgẽtia plena, plenior, & pleniſſima intelligatur.*
12. *Proponitur quædam obiectio, & ſoluitur.*
13. *De diuiſione Indulgentiæ in perſonalem, & realem, ſeu localem.*
14. *Qui poſſint lucrari Indulgentiam conceſſam hominibus alicuius ciuitatis.*
15. *Qualiter viſitanda ſit Eccleſia ad lucrandam Indulgentiam localem.*
16. *Quis ſit Indulgentiæ effectus.*

1. PRimò, diuiditur Indulgentia in totalem, & partialem: quam diuiſionem inſinuat Clemens *in Extrauaganti, Vnigenitus de pœnit. & remiſſionib.* dicens, theſauri Eccleſiaſtici diſpenſationem Petro eſſe commiſſam, nunc pro totali, nunc pro partiali remiſsione pœnæ temporalis pro peccatis debitis applicandam. Totalis ergo indulgentia dicitur, quæ totam pœnam remittit ei, cui applicatur. Et licèt debita inæqualia ſint: quia vnus debitum grauius eſt debito alterius, abundantiorémque ſatisfactionem expoſtulat; nihilominùs indulgentiæ totalis conceſsione omne debitum plenè remittitur, ſicuti contingit in Baptiſmo, qui omnem pœnam pro peccatis debitam remittit, non ſolùm ei, qui leuem tenebatur luere; ſed etiam ei, qui grauiſsimam debebat ſuſtinere. Partialis verò indulgentia eſt illa, quæ per ſe non integram pœnam, ſed partem remittit.

2. Hæc partialis indulgentia alia eſt indeterminata, alia determinata. Indeterminata eſt, cum conceditur remiſsio tertiæ, vel quartæ partis pœnarum debitarum. Nam, cùm in diuerſis ſubiectis debita inæqualia ſint, effectum remiſsionis indeterminatum habet, hoc eſt, maiorem, vel minorem pro qualitate ſuſcipientium, ex ſe tamen efficax eſt ad remittendam tertiam, vel quartam partem, quæcũque ſit, vt benè Suar. *diſp. 50 ſect. 1. in fine.* Determinata verò, quando conceditur remiſſio decem, vel centum annorum. Etenim antiquo tempore pro grauibus criminibus pœnitentiæ publicæ imponebantur: pro crimine aduerſarij ſeptem anni pœnitentiæ erant aſsignati, iuxta textum *in c. Hoc ipſum. 33. q 2.* Pro aliis criminibus quadraginta dies ieiunij in pane, & aqua deſignabantur, qui plerũque à principio Quadrageſimæ vſque ad diem Cœnæ Domini perdurabant, vti colligitur *ex can. In c. 50. diſt.* Quod ieiunium Carena vocabatur, à carendo cibo, & potu, hominúmque conſortio. Si verò delictum extraordinarium eſſet, ſicuti fuit illius, qui per falſam accuſationem alteri mortem intulit, cuius meminit textus *in c. Accuſaſti. 8. de accuſationib.* vtraq; pœnitentia, & quadragenarij ieiunij, & ſeptem annorum imponitur: ſi delicta multiplicarẽtur, pro illorum multiplicitate, & grauitate pœnitentiæ deſignabantur. Quando igitur indulgentia quadragena conceditur, intelligẽdum eſt, concedi eam pœnæ remiſsionem, quæ quadragena pœnitentia obtineretur. Si autem indulgentia ſeptena conceditur, ea remiſsio conceditur, quæ per pœnitentiam ſeptem annorum obtinenda foret. Atque ideò quoties indulgentia alicuius anni conceditur, credendum eſt, concedi eam remiſsionem, quæ pœnitentia communi, & iuridica illius anni obtineretur, ſicuti ex communi docent Suar. *diſp. 50. ſect. 5. à n. 11.* Valen. *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 20. p. 3. ad fin.* Coninch. *diſp. 12. dub. 5.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7. c. 3. in princ.* Bonac. *diſp. 6. q. 1. p. 2. n. 2.*

3. Sed aduerſùs hunc modum dicendi obſtat, affectum indulgentiæ indeterminatum eſſe, eò quòd determinari non poteſt remiſsio, quæ per pœnitentiam eſſet obtinenda; quippe hæc creſcere, & minui poteſt, tum ex feruore operantis, tum ex gratia habituali, tum ex fine, tum ex intenſione, & duratione. Sed reſpondeo cum ſupradictis Doctoribus, in hac indulgentiarum conceſsione ſpectari tantùm remiſsionem, quæ per pœnitentiam quadragenam, vel ſeptenam exteriùs liberè factam abſtrahendo ab aliis circumſtantiis obtineretur: quæ remiſsio determinata eſt, & Deo cognita: ac proinde effectus indulgentiæ determinatus eſſe poteſt. Vel dic cum Suar. *diſp. 50. ſect. 5. num. 16.* ſpectandum eſſe ſtatum, quo te ad lucrandum indulgentiam diſponis, & iuxta illum, qualitatémque operis iniuncti menſurandum eſſe indulgentiæ effectum; ita vt effectus indulgentiæ vnius anni æquet remiſsioni, quam obtineres per prædictum opus, ſi per annum duraret, & ſic indulgentiæ effectus determinatus erit, tametſi in vno abundantior, quàm in alio.

4. Porrò quadragena, vel ſeptena, vel alia determinata indulgentia concedi ſolet, non abſolutè, ſed cum hoc addito *de pœnitentiis iniunctis*, vt colligitur ex c. *Cùm ex eo. de pœnit. & remiſſ.* & c. *Romana. eodem tit. in 6. & Clement. vn. de Reliquiis, & venerat. Sanctor.* Quæ verba non leuem patiuntur difficultatem, qualiter intelligantur. Nam plures, grauéſque Doctores, Paludan. *4. diſt. 20 q 4.* Caietan. *opuſc. de Indulgent. c. 2. & 7.* Nauarr. *eodem, not. 31. n. 13.* Cordub. *q. 9.* Henriq. *lib. 7. c. 6. nu. 2.* & alij exiſtimant, ex vi illorum verborum conceſsionem reſtringi, vt ſolùm intelligatur remitti reatus pœnæ temporalis, pro quo ſoluenda pœnitentiæ iniunctæ ſunt. Mouentur: quia illa verba aliquem effectum operari debent, ne fruſtra cenſeantur appoſita, neque apparet alius effectus præter ſupradictum, quem operari poſsint.

5. Cæterum, vt quid ſentiam, paucis exponam, dicendum primò eſt, ex forma huius indulgentiæ pœnitentias in ſacramentali foro iniuncta nequaquam directè remitti poſſe

Quia obligatio eas exequendi orta fuit à Confeſſario, ſupremo Iudice,& Dei vices tenente; Indulgentiarumque conceſſio non eſt directa præceptorum diſpenſatio, ſed applicatio ſatisfactionis ex Chriſti theſauro pro pœnis debitis. At eſto, per Indulgentias pœnitentiæ in ſacramentali foro iniunctæ,remitti directè non poſſint,benè tamen indirectè,tollendo materiam,& fundamentum illius obligationis. Etenim, cùm obligatio exequendi pœnitentiam iniunctam ſupponat reatum pœnæ, pro quo ſoluendo impoſita ſit, ſublato per Indulgentiam eo reatu ceſſat obligatio pœnitentiæ iniunctæ. Atque ita docet Suar.aliis relatis *diſp.50. ſect.2.n.4.* Coninch. ex parte *diſp.12.concl.1 n.16.* Hoc autem intelligendum eſt (vt benè aduertit Suar.*n.7.*& diximus *tract.de pœnit.punct.de ſatisfact.*) modo pœnitentia in ſolam peccatorum vindictam iniuncta ſit,non in illorum medelam,ſicuti cenſendæ ſunt ferè omnes pœnitentiæ hoc tempore impoſitæ,quarum obligatio ob Indulgentias ceſſare non poteſt, cùm Indulgentiæ appetitum non frænent, nec prauum habitum deſtruant, nec paſſiones remittant.

6. Secundò dico: Publicæ, & iudiciales pœnitentiæ, quæque in ſatisfactionem Eccleſiæ ob peccata ſcandaloſa apponuntur, nequaquam ex vi prædictæ Indulgentiæ cenſeri poſſunt directè remiſſæ:quia Indulgentia non ad ſatisfaciendum Eccleſiæ,ſed ad ſatisfaciẽdum Deo pro pœna peccatis debita dirigitur,contingereque poteſt, Deo plenè eſſe ſatisfactum:& nihilominùs Eccleſiam peccatum punire velle,& debitam de illo ſatisfactionem ſumere. Regulariter autem,præcipuè iure antiquo ſpectato, conceſſa Indulgentia de pœnitentiis iniunctis, ſimul illarum obligatio remiſſa eſſe cenſebatur, vt ſupponunt Nauarr.Cordub.Caiet.Henriq.& aliis *ſuperiùs* relati.

7. Tertiò dico, per prædictam Indulgentiam de pœnitentiis iniunctis non reſtringi conceſſionem ad remittendum reatum pœnæ illorum peccatorum, pro quibus pœnitentiæ iniunctæ ſunt,vt latè,& eruditè probat Suar. *diſp. 50. ſect.3. à n.14.* Coninch.*diſp 12.dub 3.concl.4.& 5.* Conſentit Laym.ſpectata conſuetudine hodierna imponendi pœnitentias *l.5.ſum. tr.7.c 2.verſ.At verò.* Quia nulla fingi poteſt congrua ratio,ob quam vellet Pontifex reatum illorum peccatorum remittere potius,quàm aliorum:quinimò grauis congruentia adeſt,non leuiter perſuadens, Indulgentiam nullatenus ad prædictum reatum reſtringi: quippe ſæpè fruſtranea eſſet Indulgentia,ſi pœnitentias iniunctas executus eſſes, & ob earum executionem reatus pœnæ illorum peccatorum ſublatus. At credendum non eſt, Pontificem velle exequentem pœnitentias iniunctas, & pro peccatis ſatisfacientem priuare Indulgentiis, quas negligenti prædictam ſatisfactionem concedit.

8. Quocirca, duplicem ſenſum exiſtimo prædictam conceſſionem habere poſſe. Primus eſt,vt ea remiſſio concedatur, quæ per pœnitentias iniunctas,ſi executioni mandatæ eſſent, obtineretur:hæc autem Indulgentia,eſto,directè deſeruiat ad tollendum reatum peccatorum,pro quibus pœnitentiæ iniunctæ ſunt,indirectè tamen ad cuiuſlibet pœnæ debitæ remiſſionem prodeſt. Secundus ſenſus probatus à Suarez, Coninch.& Layman.*ſuprà.* eſt,vt illa verba non reſtrictionem,ſed potius ampliationem ſignificent:ac ſi diceret Pontifex: Quadragenam Indulgentiæ concedo, etiam de pœnitentiis iniunctis. Nam reatus pœnæ,ob cuius ſolutionem pœnitentiæ iniunctæ ſunt, difficiliùs remitti liberaliter debet, quàm quilibet alius reatus:ille enim ſub Iudicis ſententia continetur,hic verò ſub nullum iudicium cadit. Prætereaquàm quòd nimis odioſum eſt, & diſciplinam Eccleſiaſticam eneruat, iniunctas pœnitentias relaxare. Ergo Pontifex concedens Indulgentiam reatus difficilioris, cenſendus eſt facilioris reatus remiſſionem concedere,argument.text.in cap.*Ex parte.17.de decimis.* ibi: *Vbi maius conceditur,& minus conceſſum eſſe videtur.* Præcipuè cùm illud minus ſub maiori contineatur, neque diuerſæ rationis ſit, & verba priuilegij abſque vlla violentia vtrumque comprehendere poſſint latámque admittant interpretationem, iuxta text.in cap.*Olim.de verbor ſignificat.*&c. *Quia circa. de priuileg.* Adducitque Suar.*dicta ſect.3.n.15.* optimum ſimile ex facultate conceſſa alicui abſoluendi à reſeruatis,quæ ſine dubio extenditur ad non reſeruatorum abſolutionem, vtpote minùs difficilem conceſſu.

9. Rurſus Indulgentia concedi ſolet de peccatis, de quibus contritus, & confeſſus es, ſicuti in Concilio Lateranenſi conceſſit Innocent. III. ſubſidium ferentibus pro expeditione terræ ſanctæ:de qua conceſſione dubitatur,an conſtituat totalem,an partialem Indulgentiam. Et ratio dubitandi eſt: quia pluribus aliis peccatis, tum mortalibus, tum venialibus grauari potes; quorum tamen contritionem directè non habueris,neque illa confeſſus ſis. Nam,ſi ſunt peccata venialia confeſſioni neceſſariò non ſubiiciuntur, neque omnia potes moraliter ſubiicere. Si mortalia ſunt, ſæpè ea inculpabiliter omittis confiteri, vel, quia memoriæ non occurrunt;vel,quia impotens es phyſicè,vel moraliter ad eorum confeſſionem faciendam. Si igitur Indulgentia conceſſa tantùm ſit,prout ſonat, de peccatis, inquam, de quibus es contritus,& confeſſus non plena,ſed partialis Indulgentia eſt.

10. Cæterum, credo eſſe ſatis probabile,ex vi prædictorum verborum non reſtringi Indulgentiam ad peccata de quibus de facto, & in re contritus, & confeſſus ſis, ſed ad omnia peccata extendi, de quibus contritus, & confeſſus es, quatenus ad eorum remiſſionem contritio, & confeſſio opus fuerit. Etenim cum ad remiſſionem peccatorum contritio perfecta ſimul cum confeſſione neceſſaria non ſit, ſed virtute contritionis perfectæ confeſſionem voti includentis, & virtute attritionis ſimul cum confeſſione peccata remittantur, credendum non eſt, Pontificem Indulgentiam reſtrinxiſſe ad ea ſola peccata,quorum contritionem habuiſti, & confeſſionem ſubiecisti, ſed potius confeſſionem extendere ad omnia peccata quæ tibi remiſſa ſunt,cum neceſſariò omnia illa, ſi mortalia ſint, debeant remitti contritione, & confeſſione in re, vel in voto. Si verò venialia, ſaltem contritione imperfecta. Moueor ad hanc explicationem, tum ob rationem dubitandi: tum quia peccata, de quibus expreſsè contritus non es, neque confeſſioni ſubiecisti,efficaciùs exigunt Indulgentiam, quàm peccata,quæ contritione, & confeſſione remiſſa ſunt, cùm horum reatus ex opere operato, & virtute Sacramenti ſolum ex parte remittatur:tum præcipuè ex Iubileo conceſſo ab Innocent.III. ſubſidium ferentibus pro expeditione terræ ſanctæ: concedit namque Innocent. his, qui ſuis ſumptibus alios ad bellum miſerint, plenam ſuorum peccatorum veniam: illis verò, qui propriis viribus bello inſeruierint, concedit plenam Indulgentiam ſuorum peccatorum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti, & confeſſi. At non eſt veriſimile, voluiſſe Pontificem abundantiorem gratiam conferre iis, qui alios ad bellum deſtinauerunt, quam iis, qui propriis viribus bello inſeruierint. Ergo illa verba, *corde contriti, & confeſſi*, non ſunt Indulgentiæ totalis reſtrictiua, ſed ſolùm appoſita maioris explicationis gratia. Tum denique, quia graues Doctores hanc explicationem firmant, vt videre eſt in Gloſſa *Clement. vnic. de Reliquiis, & venerat. Sanctor. verbo,Confeſſis.* Abbate, & Ioann. Andr. & aliis apud Syluest. *verb,Indulgentia. quæſt. 7. diſtinct.* 2. Angel. *num.* 18. Palud. *diſt.20.q.4.art.3.* Et probabile reputat Suar. *diſput.50. ſect. 5. num.10.*

11. Denique ſolent Pontifices in indulgentia concedenda aliquando vti verbo,*plena*, aliquando, *pleniori*,aliquando, *pleniſſima*: quorum mentio fit in Extrauag. *Antiquorum,de pœnit.& remiſſ.*ibi:*Non ſolùm plenam, largiorem,imò pleniſſimam omnium ſuorum concedimus veniam peccatorum.* Ob quæ verba non deſunt Doctores, qui ſentiant, ſolam indulgentiam pleniſſimam eſſe totalem, plenam, & pleniorem eſſe partialem.Sic D.Antonin.*1.p.tit.10. c.3.* Supplem. Gabr.*in 4.diſt.45. qu. 1.* Maior.*eadem,diſt.20.quæſt.2.col.*8.Nauarr.*de Indulgent. notab.9.* Nam indulgentiam affirmant extendi ad ſola mortalia, de quibus confeſſio facta eſt, vel ad pœnitentias iniunctas pro peccatis confeſſis. Pleniorem extendi ad pœnitentias, quæ pro peccatis confeſſis iniungendæ eſſent, & ad peccata venialia. Pleniſſimam verò dicunt eſſe totalem: quia ad omnem pœnam cuiuſlibet peccati,ſiue mortalis, ſiue venialis, ſiue confeſſi,ſiue non confeſſi, modò remiſſum ſit, quoad culpam ſe extendit.

Et quidem poſſe Pontifices hoc modo indulgentias concedere,dubium non eſt. At ſpectato præſentis Eccleſiæ vſu verius exiſtimo, quolibet ex prædictis verbis,totalem, & integram pœnæ debitæ remiſſionem ſignificari, ſolumque ad maiorem exaggerationem,& indulgentiæ commendationem apponi,ſicut Gloſſa dixit *in dicta Extrauag. Antiquorum, verbo, Pleniſſimam.* Sic tradit Sotus *in 4. diſtinct. 21. quæſt.2.artic.1.* Cordub.*de indulgent.q.11.* Bolognin.*tit.de Indulgent.num.*100. Henriq.*lib.7.c.15.n.7.litt.*X. Suar. *diſput.50. ſect.4. n.7.* Colligiturque apertè ex Extrauag. *Quemadmodum de pœnitent.& remiſſionib.* vbi Sixtus IV. volens reuocare indulgentias, quæ ad inſtar iubilei conceſſæ ſunt, ſolùm dixit, ſe reuocare omnes,& ſingulas plenarias indulgentias. Sentit ergo, plenariam indulgentiam totalem eſſe. Idem conſtat ex Martino V. *in fine Concilij Lateranenſ.* probarique poteſt hæc expoſitio ex eleganti Papiniani reſponſo *in leg.ſi cum dies.26.§. Plenam. ff. de recept.arbitr.* vbi pleno compromiſſo nihil plenius eſſe iudicat.

12. Sed obiici poteſt: Aliquando vltra indulgentiam plenariam,aliquot dies,vel anni indulgentiæ conceduntur, vt videre eſt in indulgentiis,quæ communiter circumferuntur cõceſſæ granis benedictis ab Adriano VI. Si autem indulgentia plenaria totam pœnam remitteret, ſuperfluè illorum annorum additio fieret. Huic obiectioni aliqui reſpondent, vt refert Cordub.*de Indulgentiis, quæſt. 11. in fine.* ex ſtylo Curiæ antiquo eam formam eſſe introductam ob opinionum varietatem, quam ſolutionem reprobat ipſe Cordub. & meritò reprobanda eſt:ea enim poſita manifeſtè conuincitur,conceſſione indulgentiæ plenariæ Pontificem indulgentiam totalem non concedere; ſed partialem, iuxta opinionem eorum, qui partialem indulgentiam eſſe ſentiebant. Quòd verò Corduba inquit, id factum eſſe, ne indulgentia careret effectu ob inſufficientiam cauſæ, minus probabile eſt, vt rectè inquit

Suar.

Suar.ſtatim referendus. Nam,eſto,cauſa inſufficiens ſit ad totalem Indulgentiam, ſi tamen ad aliquam partem ſufficit, ea pars concedetur,tametſi ſub forma indulgentiæ plenariæ conceſſio facta fuerit. Quapropter placet ſententia Suar.*diſp.* 50. *ſect.* 4.*num.* 9.affirmans,primò nulla bulla,vel decreto authentico eam formam inueniri,ac proinde non eſſe credendum ea aliquando Pontificem vſum eſſe. Quòd ſi de facto ea vſus reperiatur, præſumi debet,ſi verba conceſſionis patiantur pro diuerſis temporibus concedi. Si tamen conſtet pro eodem tempore, & ſub eadem actione conceſſionem eſſe factam, credendum eſt, indulgentiam plenariam operanti applicari: dies verò, vel annos ſuperadditos animabus purgatorij per modum ſuffragij:quia nullus alius ſenſus excogitari poteſt,in quo illa additio effectum habere poſſit.

13. Secunda diuiſio indulgentiæ ſatis communis eſt, in perſonalem & localem, ſeu realem.Perſonalis eſt, quæ perſonæ conceditur, quamque ſecum defert quocumque proficiſcatur. Localis eſt, quæ alicui pro loco annexa; non quia ipſe locus capax ſit alicuius indulgentiæ,ſeu remiſſionis,ſed, quia in eius fauorem hominibus ibidem orantibus indulgentia conceditur. Qua ratione aliquibus agnis benedictis, imaginibus, &c. Indulgentia concedi ſolet,non quidem ipſis;ſed hominibus illa deferentibus vel coram ipſis orantibus.

14. Circa quam diuiſionem aliquot difficultates enodandæ occurrunt.Prima,circa indulgentiam perſonalem,quæ,inquam,perſonæ lucrari poſſint indulgentiam conceſſam hominibus alicuius ciuitatis aliquod pium opus præſtantibus: v.gr.viſitantibus aliquam Eccleſiam, aut aliquam eleemoſynam elargientibus.Et dubium eſſe poteſt,tum de Clericis,tum de religioſis exemptis,tum de aduenis.

Et quidem clericos illius ciuitatis lucrari illam indulgentiam poſſe, eſt omnino certum:quia eſto in odioſis ſub populo non comprehendantur clerici,vt probat text.in cap.*Ei ſententia,de ſent.excommunicat.in.*4 at in fauorabilibus;vt ſũt indulgentiæ,non eſt dubium comprehendi: quia ſunt præcipua pars populi Chriſtiani.cap.*Duo ſunt.*12.*quæſt.*1. Quinimò non ſolum clerici illius ciuitatis;ſed etiam illius Eccleſiæ, in qua ſita eſt indulgentia, lucrari poſſunt quia non debent eſſe deterioris conditionis,præcipuè cùm ipſi,ſicut & cæteri,opus iniunctum pro obtentione indulgentiæ præſtare poſſint,vt rectè ex Cordub.tradit Suar.*diſp.*52.*ſect.*1.*num.*13.*in fine*.tametſi contrà ſentiat Felin.*tract.de indulgent.plenar.n.*35.

Religioſi verò eam indulgentiam lucrari poſſunt, eſto, ſit, indulgentia ab Epiſcopo conceſſa. Nam eſto, ab eius iuriſdictione exempti ſint, cùm eorum exemptio,non in detrimentum,ſed in fauorem facta fuerit,à priuilegiis,& fauoribus non excludantur,ſed pro illis obtinendis epiſcopali iuriſdictioni ſe ſubiicere poſſunt,niſi ſpecialiter ſint prohibiti, ſe ſubiicere in peccatorum abſolutione,& iuramentorum & votorum diſpenſatione.Atque ita docuit Suar.*diſp.* 52. *ſect.*1.*n.* 13. Laym. *l.*5.*ſum.tr.*7.*c.*1.*n.*5.Emman.Sà *indulgentia,n.*15. Barboſa aliis relatis.3 *p.de poteſt.Epiſc.alleg.*88.*n.*27.

Aduenæ verò, & peregrini optimè; poſſunt lucrari indulgentiam ab Epiſcopo conceſſam viſitantibus aliqam Eccleſiam: ratione enim tranſeuntis habitationis ei ſubduntur,vti docuit Barboſa *de poteſt.Epiſc.*3 *part.alleg* 88.*nu.* 28. Layman. & Sà *loc. alleg.* Illud verò communius, ſi Epiſcopus proprius peregrinantibus facultatem concedat lucrandi indulgentias ab aliis Epiſcopis conceſſas,eas lucrari poſſe. Tum quia ita colligitur ex textu in cap. *Quod autem. de pœnitentia & remiſſionib.*tum,quia vi illius licentiæ alienis Epiſcopis ſubduntur. Atque tradit Abbas *in d.cap.Quod autem n.*7.*verſ.Vltimò nota* Ludouic. Bolognin. *tract. de indulg. n.* 60. Barboſ. *dicta alleg* 88.*n.*25.Emman.Sà *verbo,Indulgentia.num.*16. Layman. *tract.*7.*c.*1.*n.*5.

15. Circa localem indulgentiam difficultas eſſe poteſt,qualiter viſitare Eccleſiam debeas, vt Indulgentiam obtineas? Qua in re certum eſt,te obligatum eſſe ex fine,ſaltem virtuali, colendi Deum in ſe, vel in aliquo ſancto qui ibi ſpecialiter honoratur, viſitationem præſtare: quia viſitatio iniuncta ad indulgentiam & remiſſionem pœnæ pro peccatis debitæ obtinendam honeſta & religioſa eſſe debet: ſicuti probat textus in Extrauag.*Vnigenitus*,ibi:*Deuotionis*. & in Extrauag. *Quemadmodum.* ibi: *Reuerenter.* & tradit Nauarr.*in cap. Si quando.de conſecr.diſt.*1.*ca.*6.§.14.Cordub.*de indulgent. quæſt.* 25.Emman.Rodriqu.*in ſumm.cap.*265.*n.*7.Suar.*diſp.*52. *ſect.*1. *num* 4.

Sed an opus ſit ad hanc viſitationem Eccleſiam ingredi,an ſatis ſit ante fores Eccleſiæ orationem fundere,præcipuè cùm præ multitudine peregrinorum ab ingreſſu impediris? Dicendum videtur, ſatis eſſe, ſi ad fores adſiſtas: quia eſt moralis Eccleſiæ viſitatio, præcipuè cùm nomine Eccleſiæ cœmeterium congruum comprehendatur. Atque ita tradunt Emman. Rodrig.*ſuprà n* 6. Suar.*diſt.ſect.*1.*n.*7.

16. Ex ſupradictis omnibus conſtat, quiſnam ſit effectus Indulgentiæ? Nam cùm indulgentia, non ad remiſſionem culpæ,ſed pœnæ temporalis referatur, indulgentia plenaria, ſeu totalis, omnem pœnam debitam remittit, partialis verò partem ſecundùm formam conceſſionis.Quòd ſi per aliquam indulgentiam, ſeu iubilæum remiſſio à culpa,& à pœna concedatur; intelligi debet ſimul cum indulgentiæ conceſſione facultatem abſoluendi à culpis concedi, ſicuti notarunt Rodriqu.*in explicat.Cruciat.in princ.nu.*3.Cordub. *de Indulgent. quæſt.*8.

PVNCTVM IV.

De forma ſeruanda in Indulgentiæ conceſſione,& de eius interpretatione.

1. *Nulla eſt determinata forma ſed ſolùm requiritur,vt voluntas concedentis ſatis exprimatur.*
2. *Affirmant plures verba dubia in Indulgentiarum conceſſione ſtrictè interpretanda eſſe.*
3. *Alij negant.*
4. *Soluuntur fundamenta oppoſita.*
5. *Approbatur hac poſterior ſententia,reprobatis quibuſdam diſtinctionibus.*
6. *Explicatur qualiter verum ſit, Indulgentiam valere tantùm,quantùm ſonat.*
7. *Ex facultate conceſſa ad remittenda peccata,non infertur conceſſam eſſe poteſtatem Indulgentias concedendi.*
8. *Qualiter poteſtas abſolutè conceſſa concedendi Indulgentias limitari debeat.*
9. *Aliqui cenſent ſub verbis communibus.Indulgentiam concedi poſſe.*
10. *Verius eſt oppoſitum.*
11. *Neceſſarium eſt,ſaltem in genere, quantitatem Indulgentia declarare.*
12. *Indulgentia conceſſa pro mortis articulo regulariter præſumpte intelligitur.*
13. *Qualiter intelligitur ea conditio*: Dummodo in Eccleſia alia ſimilis Indulgentia conceſſa non ſit.

1. NEque ad communicandam poteſtatem concedendi Indulgentias, neque ad illarum conceſſionem alia forma requiritur,præter eam, quæ ſufficienter conceſſionem exprimat. Nam, cùm iure ipſo nulla verba determinata ſint pro communicatione poteſtatis concedendi Indulgentias,vel pro illarum conceſſione, abſque fundamento determinata aliqua forma poſtularetur. Quòd verò neceſſarium ſit, vtranque conceſſionem ſufficienter exprimere, eſt omnium ſententia,teſte Suar.*diſp.*56.*ſect.*1.*num.*4.quia eſt actus iuriſdictionis eccleſiaſticæ in Eccleſia viſibili, & in fauorem hominum:debet ergo ſufficientes exprimi, & declarari. Atque ita docet Coninch. *diſp.*12. *dub.* 4. *n.*22.

2. Sed, quia ſunt aliqua verba, vel ſigna; quæ conceſſionem,tum poteſtatis, tum Indulgentiæ limitare, vel extendere poſſunt, iuxta varias Doctorum interpretationes, examinandum eſt,an latè,vel ſtrictè interpretanda ſint? Prima ſententia defendit, ſtrictè interpretandam eſſe. Ita Innocent. & Hoſtienſ.*in c.Licet. de tranſlat. Epiſc.* Bald. *in ſua Margarita, verbo Indulgentia.& leg. Humanitatis. Cod. de impub. & aliis ſubſtitut.*Palud.*in* 4.*diſt.* 20.*quæſt.*4. *art.* 3. Nauarr. *de Indulg. notab.*9.*num.* 8. & 9. Probatque Nauar. primò *ex reg. Cancellar.*57. vbi Indulgentia conceſſa alicui Eccleſiæ pro aliquo feſto,tametſi in ſingulos annos concedatur, reſtringitur ad vingenti annos. Deinde conceſſa alicui loco, qui aliam Indulgentiam ſimilem habeat,nulla eſt, ſi in conceſſione poſterioris non fuerit mentio prioris facta, *iuxta reg.* 58, Et regulariter non abſolutè,ſed tempore limitato, per quatuor inquam,vel quique annos ſolent Pontifices Indulgentias concedere,*iuxta reg. Cancel.* 59. Quæ omnia videntur probare, Indulgentiarum conceſſionem ſtricti iuris eſſe.Secundò, quia conceſſio Indulgentiarum continet diſpenſationem in iure diuino, & diſtributionem æris alieni:at hæc ſtrictè interpretantur.Ergo.Tertiò, eſto, Indulgentia ſit fauor ei,cui fit:at reſpectu Communitatis non videtur eſſe: quippe diſciplinam eccleſiaſticam, & pœnitentialem ſatisfactionem eneruat, vt conſtat ex c.*Cùm ex eo de pœnit. & remiſſ.* & ex Trid.decreto *de Indulg.in fin.* ibi:*In Indulgentiis concedendis moderationem, iuxta veterem probatam Eccleſiæ conſuetudinem adhiberi, ne minima facilitate eccleſiaſtica diſciplina eneruetur.*

3. Secunda ſententia præcedenti contraria docet,non ſolùm poteſtatem, ſed ipſam Indulgentiam conceſſionem fauorabilem eſſe, & latè interpretandam. Sic ſentit Gloſſa *in Clem. vnic.de Reliq.& venerat.Sanctor. verbo,Confeſſio*,Sylueſt.*verbo,Confeſſio,n.*8.& *num.* 20. & 22.Angel.*num.*2.Henriq.*lib.* 7. *cap.*30.Bonac.*diſp.*6.*de Indulg.quæſt.*1.*p.* 7. *à num.* 3. Mouetur primò: quia Principis Beneficium latè eſt interpretandum,quatenus abſque tertij præiudicio fieri poteſt,cap.*Olim, de verb.ſignificat.leg.vlt.ff. de conſtitut.Princip.*Sed tam poteſtas concedendi Indulgentias,quam ipſa conceſſio, eſt benefi-

cium Principis, vt de ſe conſtat. Ergo. Secundò, hæc conceſſio eſt opus charitatis, & miſericordiæ, vtilis ei, cui conceditur; & nemini nocens: quippe Deo fit integra ſolutio: & licèt fiat ſatisfactionibus Chriſti: at non abſque illius commiſſione, & voluntate, præterquàm quòd prædictæ ſatisfactiones, eſto, in graui quantitate applicentur, nullam patiuntur diminutionem; ſed integræ, & infinitæ perſiſtunt. Eccleſia autem ex hac conceſſione non leue commodum reportat: nam purior: & quodammodo Deo gratior in ſuis membris efficitur: ergo in quolibet caſu dubio lata fieri debet interpretatio.

4. Neque contrariæ ſententiæ fundamenta vrgent. Nam primum de limitatione per regulas Cancellariæ, potiùs oppoſitum probat: ſiquidem ea reſtrictio viſa fuit neceſſaria, ne Indulgentia abſolutè conceſſa cenſeretur perpetua. Secundum verò probat ad ſummum, diſpenſationem abſolutam in iure diuino ſtrictè eſſe interpretãdam: at Indulgentiarum conceſſio non eſt in iure diuino abſoluta diſpenſatio, ſed cum additio per integram; ſcilicet, ſolutionem. Verum enim eſt, iure diuino obligatum eſſe peccatorem integram ſatisfactionem exhibere, vel ſatiſpaſſionem ſubire pro peccatis commiſſis. At, ſi Pontifex ſatisfactionibus Chriſti Domini, & Sanctorum applicatis hanc obligationem remittit, non diſpenſatio vtcunque, ſed pretio ſoluto remiſſio appellanda eſt, ac proinde non ſtricta, ſed lata debet eſſe interpretatio. Tertium argumentum ſolùm probat, exceſſum concedendis Indulgentiis eſſe vitandum: quia hic exceſſus diſciplinam eccleſiaſticam eneruat, non verò illatum moderatus vſus: nam eſto, ſatisfactionem pœnitentialem remittas, ſolutione integrè facta, inde non labefactatur eccleſiaſtica diſciplina; ſed charitas Chriſti Domini maximè commendatur, qui ſuæ Eccleſiæ theſaurum reliquit, ex quo noſtram poſſimus paupertatem ſupplere.

5. Hæc ſententia mihi maximè probatur, tametſi Suarez *diſp.56 ſect.2. à num.*4. quem Layman. ſequitur *lib.5. ſum. tract. 7. cap.1. in fine.* diſtinctione adhibita vtranque opinionem conciliare conatus ſit: diſtinguit enim inter poteſtatem delegatam ad concedendas Indulgentias, & inter ipſam indulgentiarum conceſſionem; affirmátque, poteſtatem delegatam ſtrictè interpretandam eſſe: ſecùs verò conceſſionem cognita poteſtate. Et priorem partem probat: quia etiam Pontifex non poteſt concedere indulgentias abſque cauſa: ſed eius poteſtas, eſto, in illo genere ampliſſima ſit, reſtringenda eſt intra terminos iuſtitiæ commutatiuæ, & legalis: à fortiori poteſtas Epiſcopis delegata, quæ terminos iuris communis excedere non poteſt. Deinde, amplitudo poteſtatis delegatæ eſt aliquo modo odioſa, & oneroſa Principi. Tandem ex illa ſubeſt periculum derogandi iuri diuino, & eccleſiaſticam diſciplinam laxandi. Reſtringenda igitur eſt. Secundam partem, ſcilicet, indulgentiarum conceſſionem ſuppoſita poteſtate latè interpretandam eſſe, probat Suar. tum fundamentis ſecundæ ſententiæ: tum quia ſuppoſita poteſtate ſolùm de voluntate dubium eſſe poteſt: at voluntati latam adhibere interpretationem, quatenus prudentia, & ratio recta permittit, cedit in concedentis liberalitatem, & benignitatem. Ergo ſic adhibenda eſt.

Cæterùm, hanc diſtinctionem nullo modo probare poſſum. Si enim indulgentia latam interpretationem admittit, quando ſolùm à voluntate concedentis pẽdet, eandem interpretationem debemus concedere poteſtati, delegatæ, quando ſolùm à poteſtate delegantis eius valor dependet. Quinimo exiſtimò, potius poteſtati delegatæ latam interpretationem adhibendam eſſe, quam indulgentiarum conceſſioni: nam conceſſio indulgentiarum abſque cauſa formali proportionata nulla eſt: at poteſtatis delegatæ conceſſio, etiam abſque cauſa valet. Quòd verò nec Pontifex, nec delegatus abſque legitima cauſa indulgentias concedere poſſint, non probat poteſtatem ſtrictè eſſe interpretandam: hæc enim vt ſit, nullam aliam cauſam, præter voluntatem concedentis, requirit; ſed potiùs probat, indulgentiarum conceſsionem ea cauſa reſtringendam eſſe: quod noſtræ doctrinæ nullatenus aduerſatur. Item ſi aliquid concedendum eſt deleganti oneroſum, non poteſtatis conceſsio; ſed vſus illius cenſendus eſt: Denique ex vſu, & non ex poteſtate periculum inſurgit ius diuinum derogandi, & eccleſiaſticam diſciplinam laxandi. Si igitur concedi Suar. vſum poteſtatis concedendi indulgentias latè eſſe interpretandum, à fortiori de poteſtate concedere debet.

Vero ſimiliùs Ægid. de Coninch. *diſp* 12. *dub.*4. *in fine.* diſtinxit inter indulgentias viuentibus conceſſas, & inter conceſſas animabus Purgatorij per modum ſuffragij, has, inquam, admittit latè eſſe interpretandas; quia nullum eſt inconueniens: ſecùs verò indulgentias viuentibus conceſſas: quia ex earum conceſsione periculum adeſt eneruandi eccleſiaſticam diſciplinam & iuſtum rigorem. Sed neque hæc diſtinctio probanda eſt: quia vt ſuperiùs diximus, non ex indulgentiarum moderata conceſsione hoc periculum naſcitur, ſed ex nimia, & immoderata, quæ omnino vitanda eſt.

6. Ex his ferè infertur deciſio illius quæſtionis, an indulgentia tantùm valeat, quantum ſonat. Et quidem ſi cauſa legitima ſubſit, affirmandum eſt, tantum valere, quantum verba ſonant, ſecundùm eorum proprietatem, & communem vſum ſtylumque receptum. Contingere autem poteſt, Pontificem exiſtimare, cauſam ſufficientem adeſſe ad plenariam indulgentiam concedendum, cùm tamen in re non adſit, niſi ad tertiæ partis conceſſionem: quo caſu indulgentia non valet, quantum ſonat; ſed cauſæ commenſuratur. Neque hæc deceptio eſt contra authoritatem Pontificis, cùm non pertineat ad res fidei, morumque doctrinam, in quibus ab Spiritu Sancto infallibiliter regitur, ſed potius ad humanam prudentiam, & exiſtimationem. Verùm eſto, ſpeculatiuè ſic poſſit cõtingere, practicè autem, & moraliter loquendo, vix contingere poteſt. Nam cùm ad validam indulgentiæ conceſſionem ſolùm videatur expoſtulatum, quod concedens indulgentiam prudenter exiſtimet, cauſam ad illius conceſſionem ſufficientem adeſſe, credendum non eſt, Pontificem, neque Epiſcopum, indulgentias concedentes abſque prudenti exiſtimatione cauſæ procedere: maximè cùm ſemper præſumendum ſit, ſuperioris factum iuſtum eſſe, niſi contrarium euidenti ratione probetur, iuxta leg. 2. §. *Meritò, & §. Si quis à principe. ff. ne quid in loco publico.* & tradit Crauet *conſ.* 188. *n.* 8. Neque vlli inferiori datum eſt de iuſtificatione cauſæ iudicare, argum. text. in cap. *Cùm inferior. de maioritate & obedient.* Quòd ſi concedens indulgentiam expreſſerit cauſam conceſſionis, nemini permittitur illius inſufficientiam probare, ſed illi ſtandum eſt vt rectè Bald. *Conſ* 327. *n.* 10. *l.* 2.

7. Difficultas autem ſupereſt in applicanda prædicta doctrina caſibus ſingularibus: communiores percurremus, vt inde alij inferri poſſint. Et in primis quoad facultatem concedendi indulgentias, dubitari poteſt an ex eo, quòd Pontifex alicui concedat facultatem ad remittenda peccata, cenſeatur conceſſa facultas ad indulgentias concedendas. Et ratio dubij eſt: quia indulgentiarum conceſſione peccata ſaltem quoad pœnas debitas, remittuntur. Ergo conceſſa facultate remittendi peccata, concedi cenſetur facultas præſtandi ea, per quæ peccata integrè remittuntur. Ergo concedi cenſetur facultas indulgentias concedendi. Sed oppoſitum tenendum eſt cum Suar. *diſp.* 56. *ſect.*1. *n.* 9. ex eo, quod ſub illis verbis ſolùm poteſtas remittendi peccata in ſacramentali foro contineatur, iuxta illud Ioann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c.* Quibus verbis non poteſtatem concedendi indulgentias, ſed abſoluendi à culpis Chriſtus conceſſit. Adde quòd ſpectato vſu, ſtyloque communi, ſub remiſſione peccati abſolutè ſumpta, ſola remiſſio à culpa, & pœna illi annexa intelligitur.

8. Secundò dubitabis, ſi Pontifex tibi concedat poteſtatem largiendi Indulgentias, vel quaſcunque indulgentias, an concedat tibi facultatem largiendi omnes indulgentias, quas ipſe Pontifex largiri poteſt, tam quoad quantitatem, quàm quoad qualitatem & numerum? Idemque dubitari poteſt de Epiſcopo concedente ſuo Vicario, vel alteri poteſtatem concedendi indulgentias. Non enim videtur qualiter hæc conceſſio indefinita limitem habere poſſit, cùm nulla ſit ſpecialis ratio de vna indulgentia potius, quàm de alia, præcipuè cùm dictum ſit, poteſtatem concedendi indulgentias latè interpretandam eſſe, quantum verborum proprietas permiſerit. Cæterùm dicendum eſt, eſto, ex verbis per ſe ſpectatis, nulla ſit reſtrictionis occaſio: at ſpectato ſtylo communi, & conſuetudine recepta, maximam eſſe. Etenim cùm Pontifex concedit alicui poteſtatem largiendi indulgentias, nullatenus concedere cenſetur poteſtatem largiendi indulgentias per modum ſuffragij, neque indulgentias plenarias: quia hæ ſupremæ poteſtati ſunt reſeruatæ; ſed ſolùm cenſendus eſt concedere eas indulgentias, quas ſpectato communi iure ſimilibus perſonis concedere ſolet. Epiſcopus verò cùm limitata poteſtate gaudeat indulgentiarum conceſſione, non videtur inconueniens, ſi affirmemus, omnem ſuam poteſtatem ex vi illorum verborum communicare, niſi fortè ex circumſtantiis tum loci, tum perſonæ, tum occaſionis facultatis concedendæ reſtrictio aliqua colligatur, vt benè expendit Suar. *diſput.* 56. *ſect.*1. *à num.* 10.

Quoad indulgentiarum verò conceſſionem, cùm dixerimus, eam formam ſeruandam eſſe, quæ ſufficienter conceſſionem exprimat, inquiri poteſt, an neceſſarium ſit exprimere qualitatem, ſeu quantitatem indulgentiæ, v. gr. quadragenæ, ſeptenæ, vel plenariæ, vel an ſufficiat, eam conceſſionem ſub verbis communibus exprimere. Hac in re Suar. *diſp.*56. *ſect.*1. *à n.*6. affirmat, opus non eſſe, vt quantitatem, vel qualitatem indulgentiæ exprimas, ſed eo ipſo, quo pœnitentem abſoluis, intentione abſoluendi non ſolùm à peccatis, ſed à pœnis, tametſi expreſsè non declares, indulgentiam communicari. Quod probat Suar. quià verbum *abſoluto*, abſolutè prolatum extendi poteſt, tum ad peccata, tam quoad culpam, quàm quoad pœnam, tum ad cenſuras. Ex alia etiam parte pœnitens intentionem ſaltem virtualem habet, vt ab omni vinculo abſoluatur, in quantum fieri poteſt. Ergo ex vi illorum verbo-

rum

rum manet abſolutus quoad pœnam, atque adeò & indulgentia conceſſa.

10. Cæterum verius exiſtimo, ex ſupradictis verbis indulgentiam nullatenus communicari. Non enim communicari poteſt indulgentia, quin ſufficienter exprimatur: aliàs ſola intentione communicare eam poſſes, quod nec Suar. admittit. At ex prædictis verbis non ſatis conceſſio exprimitur. Tum, quia verbum, *abſoluo*, abſolutè prolatum ſtat pro famoſiori ſignificato, ſcilicet, peccatorum abſolutione, ita vt neque ad cenſuras, neque ad pœnas extendatur, niſi circunſtantiæ eam extenſionem inducant, vt, quia pœnitens abſolutionem à cenſuris, & pœnis expoſtulauit. Ex ſola autem petitione virtuali talis extenſio induci non poteſt: nequit enim petitio virtualis, vtpote ſolùm præſumpta, & non declarata formam, alioqui indifferentem determinare; determinatione, inquam, viſibili, & manifeſta. Tum, & præcipuè, quia indulgentiarum conceſſio non eſt ſola abſolutio à pœnis debitis, ſed diſtributio, & applicatio ſatisfactionum Chriſti, quibus pœnæ debitæ ſoluuntur: at ſub verbo, *abſoluo*, non exprimitur hæc ſolutio. Non igitur ea verba ſufficiunt ad Indulgentiarum conceſſionem.

11. Quinimò exiſtimo, neceſſarium eſſe, ſaltem in genere, quantitatem, & qualitatem indulgentiæ declarare. Nam, cùm verba quaſi practica ſint, & moraliter efficiant, quod ſignificant, commune autem, & indeterminatum effici non poſſit, neceſſariò aliquam determinationem habere debent. Quod verum eſt in qualibet alia humana donatione. Quocirca, vt conceſſio indulgentiæ effectum habeat, debes exprimere indulgentiæ quantitatem, ſeu qualitatem, ſaltem generaliter; dicens: Concedo tibi indulgentiam, quam poſſum: vel quam lucrari potes, vel iuxta indultum mihi conceſſum. Illud verò eſt certum, opus tibi non eſſe exprimere, qua authoritate indulgentiam concedas: id enim potiùs ſupponi debet quam declarari, vt benè notauit Suarez *d. ſect.* 1. *numer.* 5.

12. Inſuper ſæpè ſolet concedi Indulgentia plenaria pro mortis articulo. Dubitari autem poteſt, an concedatur hæc Indulgentia exiſtenti in periculo mortis, tametſi de facto non moriatur; an verò ſit neceſſarium mortem ſubſequi? Qua in re dicendum eſt, regulariter concedi exiſtenti in mortis periculo, eſto, mors non ſubſequatur: ſicuti conceditur à reſeruatis abſolutio; quod maximè verum eſt, ſi addatur particula, *ſemel*, vel, *ſæpius*: ſuperflua enim eſſet, ſi ſolùm pro vero mortis articulo indulgentia concederetur. Atque ita ex Felino *tract. Indulgent. n.* 16. Antonin. 1. *p. tit.* 10. *cap.* 3. notauit Suar. *diſp.* 56. *ſect.* 1. *n.* 3.

13. Denique concedi ſolet alicui Eccleſiæ in Feſtiuitate ſui Patroni ſingulis annis plenaria indulgentia: ſub hac tamen clauſula, & conditione: *dummodo alia ſimilis Indulgentia conceſſa non fuerit*, nam ea conceſſione ſtante, inquit Pontifex, *præſens conceſſio nulla ſit*. Dubium ergo eſt, an ea conditio intelligenda ſit de conceſſione facta ab eodem Pontifice, an etiam à prædeceſſore? Et quidem ſi conditionem ſub his verbis appoſuerit: *Dummodo aliam ſimilem Indulgentiam non conceſſerimus*, verius exiſtimo cum Bonac. *diſp.* 6. *de Indulg. qu.* 1. *part.* 7. *circa fin.* de conceſſione facta ab eodem Pontifice intelligi debere; quia ibi nomen perſonæ exprimit, non dignitatis: ac proinde non conceſſionem à dignitate factam, ſed à ſeipſo reſtringere velle. Si verò non ſub expreſſione perſonæ, ſed potius, Sedis conditio apponatur, vt ſi dixerit Pontifex: *Dummodo alia ſimilis indulgentia ab hac Sede conceſſa non ſit*. certum videtur ea conceſſione perſeuerante, præſentem conceſſionem nullam eſſe. At, ſi ſolùm dixerit: *Dummodo alia conceſſa non ſit*. probabile exiſtimo de ſolo ipſo Pontifice intelligi poſſe: nam ea verba, cum ſint reſtrictiua, & odioſa, ſtrictè interpretari debent, præcipuè cum ex hac ſtricta interpretatione valor præſentis conceſſionis pendeat, & indulgentiæ conceſſio.

PVNCTVM V.

Qui poſſint Indulgentias concedere.

1. *Petrus, eiúſque ſucceſſores à Chriſto poteſtatem acceperunt concedendi Indulgentias.*
2. *Concilium generale vnitum Capiti, poteſtatem habet Indulgentias concedendi.*
3. *Secus in ſe ſpectatum.*
4. *Fit ſatis oppoſitis rationibus.*
5. *Aliqui firmant, Epiſcopos iure diuino poteſtatem habere Indulgentias concedendi.*
6. *Verius ſoli Pontifici hanc facultatem eſſe conceſſam.*
7. *Soluitur oppoſitum fundamentum*
8. *Epiſcopis eſt conceſſa à Pontifice facultas largiendi aliquas Indulgentias.*
9. *Non extenditur prædicta poteſtas ad defunctos.*
10. *Hæc poteſtas Epiſcoporum eſt ordinaria.*
11. *Non habent Epiſcopi poteſtatem vllam, præter conceſſam in cap.* Noſtri. *& cap.* Cùm ex eo de pœnit.
12. *Si excedat Epiſcopus poteſtatem, non ſolùm exceſſum, ſed omnem conceſſionem eſſe nullam, firmant plures.*
13. *Verius eſt, ſolùm in exceſſu adeſſe nullitatem,*
14. *Satisfit rationi contrariæ.*
15. *Plures cenſent, reſtrictionem factam Epiſcopis in cap.* Cum ex eo *de ſola publica conceſſione eſſe intelligendam.*
16. *Contrarium dicendum eſt.*
17. *Epiſcopus, eſto, conſecratus non ſit, & extra territorium, concedere ſibi ſubditis Indulgentias poteſt.*
18. *Non debet concedens Indulgentias eſſe excommunicatus.*

1. COnſtat apud omnes Orthodoxos, Petrum, eiuſque ſucceſſores à Chriſto Domino poteſtatem accepiſſe concedendi Indulgentias, eámque, vtpote iuriſdictionis, aliis communicare poſſe, ſicuti colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent. & remiſſion.* cap. *Cùm ex eo.* cap. *Quod autem eodem tit.*

2. Concilium generale, ſi vnitum ſit ſuo Capiti, ſaltem ratione illius, non eſt dubium Indulgentias concedere poſſe: at ab ipſo Capite diſtinctum, vt contingit Sede vacante, exiſtimat Cordub. *quæſt.* 12. *de Indulgent.* Henriq. *cap.* 31. *n.* 1. Nauarr. *de Indulgent. notab.* 31. *n.* 2. poteſtatem habere Indulgentias concedendi. Tum, quia diſpenſatio bonorum communium Eccleſiæ ad Eccleſiam pertinere videtur: at Concilium generale, maximè Sede vacante, Eccleſiam repræſentat: tum, quia plures Doctores exiſtimant, omnibus Eccleſiæ Prælatis iure diuino conceſſam eſſe poteſtatem concedendi Indulgentias: tum denique, quia hæc conceſſio eſt actus iuriſdictionis, quæ Concilio generali competit.

3. Cæterum dicendum eſt, Concilium generale, ſiue Pontifice viuente, & ex eius facultate congregatum, ſiue eo mortuo, ex ſe nullam à Chriſto accepiſſe poteſtatem concedendi indulgentias, ac proinde ſolùm ex facultate Pontificis eas concedere poſſe. Sic Suarez *de Indulgent. diſp.* 55. *ſect.* 1. *num.* 7. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 1. Bellarm. *lib.* 1. *cap.* 11. *col.* 2. & ſignificarunt D. Thom. *in* 4. *diſt.* 20. *quæſt.* 1. *art.* 4. Durand. *quæſt.* 5. *ad* 2. *aliàs* 4. *p. quæſt.* 33. *aliàs* 83. *memb.* 3. Richard. *art.* 5. *quæſt.* 3. quatenus ſoli Pontifici hanc poteſtatem tribuunt, nulla facta mentione Concilij generalis. Ratio eſt: quia Chriſtus Dominus ſoli Petro dixit: *Paſce oues meas.* ſolique Petro, eiúſque ſucceſſoribus Eccleſiam commiſit. Non igitur Concilio generali, vt à Pontifice diſtincto: aliàs duæ eſſent vniuerſales poteſtates, & independentes, duóque capita. Item, negari non poteſt, poſſe Pontificem Concilio generali prohibere, ne indulgentias concedat. Signum ergo eſt à Chriſto Domino hanc poteſtatem non accepiſſe. Quod verò Sede vacante, eam poteſtatem non habeat, probatur, tum rationibus ſupradictis: tum quia Concilio generali ſic congregato ſolùm datum eſt ea exercere, quæ ad regimen Eccleſiæ neceſſaria fuerint, donec electio Pontificis fiat. At Indulgentiarum conceſſio nullatenus neceſſaria apparet.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam concedo, diſpenſationem bonorum communium, quæ ſub dominio Eccleſia ſunt, ad Eccleſiam pertinere, ſicuti diſpenſatio bonorum alicuius reipublicæ ad ipſam rempublicam, deficiente Principe, pertinet. At dominium theſauri ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum, non commiſit Chriſtus Eccleſiæ, ſed ſoli Petro, eiúſque ſucceſſoribus. Quare, deficiente Petri ſucceſſore, ſibi Chriſtus illius theſauri dominium reſeruat, donec ſucceſſor Petri eligatur. Ad ſecundam negamus, prælatis Eccleſiæ conceſſam eſſe à Chriſto hanc poteſtatem. Ad tertiam dico, Indulgentiarum conceſſionem iuriſdictionis actum eſſe; at nego ad hunc actum iuriſdictionem habere Concilium, niſi à Pontifice communicatam.

5. De Epiſcopis, aliiſque Eccleſiæ Prælatis plures firmant iure diuino poteſtatem eſſe conceſſam concedendi indulgentias; dependentem tamen à Pontifice. Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 1. *art.* 4. Petr. de Soto *de Indulgent, quæſt.* 3. Cordub. *quæſt.* 10. Rutilius Benzonius *de Iubileo, quæſt.* 30. Valen. *diſp.* 7. *quæſt.* 10. *p.* 3. *poſt. princ.* Mouentur: qui Epiſcopi ex officio eandem iuriſdictionem habent in ſua diœceſi, quam habet Pontifex in vniuerſali Eccleſia, dum à Pontifice non reſtringitur. Ergo habent poteſtatem diſponendi de theſauro Eccleſiæ in ſuæ diœceſis fauorem præcipuè cùm hæc diſpoſitio maximè conuenire videatur ad rectum ſuæ Eccleſiæ regimen.

6. Nihilominus tenenda eſt communior ſententia, poteſtatem concedendi indulgentias nemini à Pontifice Chriſtum conceſſiſſe: ſed omnem hanc poteſtatem à Pontifice dimanare debere. Sic Pluribus relatis firmat Suarez *diſp.* 55. *ſect.* 2. *num.* 3. *vſque in finem* Coninch. *diſp.* 2. *dub.* 1. *in fine.* Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 7. *cap.* 4. *numer.* 2. Bonac. *diſp.* 6. *quæſt.* 1. *p.* 3. *numer.* 2. Barboſa 3. *p. de poteſt Epiſc. allegat.* 88. *numer.* 5. nec leuiter colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus, de pœnitent. & remiſſionib.* quatenus ſoli Petro eiúſque ſucceſſoribus affirmatur, diſpenſationem theſauri Eccleſiæ ex ſatisfactionibus Chriſti, & Sancto-

rum

Digitized by Google

cium Principis, vt de ſe conſtat. Ergo. Secundò, hæc conceſſio eſt opus charitatis, & miſericordiæ, vtilis ei, cui conceditur; & nemini nocens: quippe Deo fit integra ſolutio: & licèt fiat ſatisfactionibus Chriſti: at non abſque illius commiſſione, & voluntate, præterquàm quòd prædictæ ſatisfactiones, eſto, in graui quantitate applicentur, nullam patiuntur diminutionem, ſed integræ, & infinitæ perſiſtunt. Eccleſia autem ex hac conceſſione non leue commodum reportat: nam purior: & quodammodo Deo gratior in ſuis membris efficitur: ergo in quolibet caſu dubio lata fieri debet interpretatio.

4. Neque contrariæ ſententiæ fundamenta vrgent. Nam primum de limitatione per regulas Cancellariæ, potiùs oppoſitum probat: ſiquidem ea reſtrictio viſa fuit neceſſaria, ne Indulgentia abſolutè conceſſa cenſeretur perpetua. Secundum verò probat ad ſummum, diſpenſationem abſolutam in iure diuino ſtrictè, eſſe interpretādam: at Indulgentiarum conceſſio non eſt in iure diuino abſoluta diſpenſatio, ſed cum addito per integram; ſcilicet, ſolutionem. Verum enim eſt, iure diuino obligatum eſſe peccatorem integram ſatisfactionem exhibere, vel ſatiſpaſſionem ſubire pro peccatis commiſſis, At, ſi Pontifex ſatisfactionibus Chriſti Domini, & Sanctorum applicatis hanc obligationem remittit, non diſpenſatio vtcunque, ſed pretio ſoluto remiſſio appellanda eſt, ac proinde non ſtricta, ſed lata debet eſſe interpretatio. Tertium argumentum ſolùm probat, exceſſum concedendis Indulgentiis eſſe vitandum: quia hic exceſſus diſciplinam eccleſiaſticam eneruat, non verò illarum moderatus vſus: nam eſto, ſatisfactionem pœnitentialem remittas, ſolutione integrè facta, inde non labefactatur eccleſiaſtica diſciplina; ſed charitas Chriſti Domini maximè commendatur, qui ſuæ Eccleſiæ theſaurum reliquit, ex quo noſtram poſſimus paupertatem ſupplere.

5. Hæc ſententia mihi maximè probatur, tametſi Suarez *diſp.56 ſect.2. à num.4.* quem Layman. ſequitur *lib.5. ſum. tract. 7. cap.1. in fine.* diſtinctione adhibita vtranque opinionem conciliare conatus ſit: diſtinguit enim inter poteſtatem delegatam ad concedendas Indulgentias, & inter ipſam indulgentiarum conceſſionem; affirmátque, poteſtatem delegatam ſtrictè interpretandam eſſe: ſecùs vero conceſſionem cognita poteſtate. Et priorem partem probat: quia etiam Pontifex non poteſt concedere indulgentias abſque cauſa: ſed eius poteſtas, eſto, in illo genere ampliſſima ſit, reſtringenda eſt intra terminos iuſtitiæ commutatiuæ, & legalis: à fortiori poteſtas Epiſcopis delegata, quæ terminos iuris communis excedere non poteſt. Deinde, amplitudo poteſtatis delegatæ eſt aliquo modo odioſa, & oneroſa Principi. Tandem ex illa ſubeſt periculum derogandi iuri diuino, & eccleſiaſticam diſciplinam laxandi. Reſtringenda igitur eſt. Secundam partem, ſcilicet, indulgentiarum conceſſionem ſuppoſita poteſtate latè interpretandam eſſe, probat Suar. tum fundamentis ſecundæ ſententiæ: tum quia ſuppoſita poteſtate ſolùm de voluntate dubium eſſe poteſt: at voluntati latam adhibere interpretationem, quatenus prudentia, & ratio recta permittit, cedit in concedentis liberalitatem, & benignitatem. Ergo ſic adhibenda eſt.

Cæterùm, hanc diſtinctionem nullo modo probare poſſum. Si enim indulgentia latam interpretationem admittit, quando ſolùm à voluntate concedentis pēdet, eandem interpretationem debemus concedere poteſtati, delegatæ, quando ſolùm à poteſtate delegantis eius valor dependet. Quinimo exiſtimò, potius poteſtati delegatæ latam interpretationem adhibendam eſſe, quam indulgentiarum conceſſioni: nam conceſſio indulgentiarum abſque cauſa formali proportionata nulla eſt: at poteſtatis delegatæ conceſſio, etiam abſque cauſa valet. Quòd verò nec Pontifex, nec delegatus abſque legitima cauſa indulgentias concedere poſſint, non probat poteſtatem ſtrictè eſſe interpretandam: hæc enim vt ſit, nullam aliam cauſam, præter voluntatem concedentis, requirit; ſed potiùs probat, indulgentiarum conceſſionem ea cauſa reſtringendam eſſe: quod noſtræ doctrinæ nullatenus aduerſatur. Item ſi aliquid concedendum eſt deleganti oneroſum, non poteſtatis conceſſio; ſed vſus illius cenſendus eſt: Denique ex vſu, & non ex poteſtate periculum inſurgit ius diuinum derogandi, & eccleſiaſticam diſciplinam laxandi. Si igitur concedi Suar. vſum poteſtatis concedendi indulgentias latè eſſe interpretandum, à fortiori de poteſtate concedere debet.

Vero ſimiliùs Ægid. de Coninch. *diſp. 12. dub. 4 in fine.* diſtinxit inter indulgentias viuentibus conceſſas, & inter conceſſas animabus Purgatorij per modum ſuffragij, has, inquam, admittit latè eſſe interpretandas; quia nullum eſt inconueniens: ſecùs verò indulgentias viuentibus conceſſas: quia ex earum conceſſione periculum adeſt eneruandi eccleſiaſticam diſciplinam, & iuſtum rigorem. Sed neque hæc diſtinctio probanda eſt: quia vt ſuperiùs diximus, non ex indulgentiarum moderata conceſſione hoc periculum naſcitur, ſed ex nimia, & immoderata, quæ omnino vitanda eſt.

6. Ex his ferè infertur deciſio illius quæſtionis, an indulgentia tantùm valeat, quantum ſonat. Et quidem ſi cauſa legitima ſubſit, affirmandum eſt, tantum valere, quantum verba ſonant, ſecundùm eorum proprietatem, & communem vſum ſtylumque receptum. Contingere autem poteſt, Pontificem exiſtimare, cauſam ſufficientem adeſſe ad plenariam indulgentiam concedendam, cùm tamen in re non adſit, niſi ad tertiæ partis conceſſionem: quo caſu indulgentia non valet, quantum ſonat; ſed cauſæ commenſuratur. Neque hæc deceptio eſt contra authoritatem Pontificis, cùm non pertineat ad res fidei, morumque doctrinam, in quibus ab Spiritu Sancto infallibiliter regitur, ſed potius ad humanam prudentiam, & exiſtimationem. Verùm eſto, ſpeculatiuè ſic poſſit cōtingere, practicè autem, & moraliter loquendo, vix contingere poteſt. Nam cùm ad validam indulgentiæ conceſſionem ſolùm videatur expoſtulatum, quod concedens indulgentiam prudenter exiſtimet, cauſam ad illius conceſſionem ſufficientem adeſſe, credendum non eſt, Pontificem, neque Epiſcopum, indulgentias concedentes abſque prudenti exiſtimatione cauſæ procedere: maximè cùm ſemper præſumendum ſit, ſuperioris factum iuſtum eſſe, niſi contrarium euidenti ratione probetur, iuxta leg. 2. §. *Meritò, & §. Si quis à principe. ff. ne quid in loco publico.* & tradit Crauet *conſ.* 188. *n.* 8. Neque vlli inferiori datum eſt de iuſtificatione cauſæ iudicare, argum. text. in cap. *Cùm inferior. de maioritate & obedient.* Quòd ſi concedens indulgentiam expreſſerit cauſam conceſſionis, nemini permittitur illius inſufficientiam probare, ſed illi ſtandum eſt vt rectè Bald. *Conſ.* 327. *n.* 10. *l.* 2.

7. Difficultas autem ſupereſt in applicanda prædicta doctrina caſibus ſingularibus; communiores percurremus, vt inde alij inferri poſſint. Et in primis quoad facultatem concedendi indulgentias, dubitari poteſt an ex eo, quòd Pontifex alicui concedat facultatem ad remittenda peccata, cenſeatur conceſſa facultas ad indulgentias concedendas. Et ratio dubij eſt: quia indulgentiarum conceſſione peccata ſaltem quoad pœnas debitas, remittuntur. Ergo conceſſa facultate remittendi peccata, concedi cenſetur facultas præſtandi ea, per quæ peccata integrè remittuntur. Ergo concedi cenſetur facultas indulgentias concedendi. Sed oppoſitum tenendum eſt cum Suar. *diſp. 56. ſect. 1. n. 9.* ex eo, quod ſub illis verbis ſolùm poteſtas remittendi peccata in ſacramentali foro contineatur, iuxta illud Ioann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c.* Quibus verbis non poteſtatem concedendi indulgentias, ſed abſoluendi à culpis Chriſtus conceſſit. Adde quòd ſpectato vſu, ſtyloque communi, ſub remiſſione peccati abſolutè ſumpta, ſola remiſſio à culpa, & pœna illi annexa intelligitur.

8. Secundò dubitabis, ſi Pontifex tibi concedat poteſtatem largiendi Indulgentias, vel quaſcunque indulgentias, an concedat tibi facultatem largiendi omnes indulgentias, quas ipſe Pontifex largiri poteſt, tam quoad quantitatem, quàm quoad qualitatem, & numerum? Idemque dubitari poteſt de Epiſcopo concedente ſuo Vicario, vel alteri poteſtatem concedendi indulgentias. Non enim videtur qualiter hæc conceſſio indefinita limitem habere poſſit, cùm nulla ſit ſpecialis ratio de vna indulgentia potius, quàm de alia, præcipuè cùm dictum ſit, poteſtatem concedendi indulgentias latè interpretandam eſſe, quantum verborum proprietas permiſerit. Cæterùm dicendum eſt, eſto, ex verbis per ſe ſpectatis, nulla ſit reſtrictionis occaſio: at ſpectato ſtylo communi, & conſuetudine recepta, maximam eſſe. Etenim cùm Pontifex concedit alicui poteſtatem largiendi indulgentias, nullatenus concedere cenſetur poteſtatem largiendi indulgentias per modum ſuffragij, neque indulgentias plenarias: quia hæ ſupremæ poteſtati ſunt reſeruatæ; ſed ſolùm cenſendus eſt concedere eas indulgentias, quas ſpectato communi iure ſimilibus perſonis concedere ſolet. Epiſcopus verò cùm limitata poteſtate gaudeat indulgentiarum conceſſione, non videtur inconueniens, ſi affirmemus, omnem ſuam poteſtatem ex vi illorum verborum communicare, niſi fortè ex circumſtantiis tum loci, tum perſonæ, tum occaſionis facultatis concedendæ reſtrictio aliqua colligatur, vt benè expendit Suar. *diſput. 56 ſect. 1. à num.* 10.

Quoad indulgentiarum verò conceſſionem, cùm diximus, eam formam ſeruandam eſſe, quæ ſufficienter conceſſionem exprimat, inquiri poteſt, an neceſſarium ſit exprimere qualitatem, ſeu quantitatem indulgentiæ, v. g. quadragenæ, ſeptenæ, vel plenariæ, vel an ſufficiat, eam conceſſionem ſub verbis communibus exprimere. Hac in re Suar. *diſp. 56. ſect. 1. à n. 6.* affirmat, opus non eſſe, vt quantitatem, vel qualitatem indulgentiæ exprimas, ſed eo ipſo, quo pœnitentem abſoluis, intentione abſoluendi non ſolùm à peccatis, ſed à pœnis, tametſi expreſsè non declares, indulgentiam communicari. Quod probat Suar. quia verbum *abſoluto*, abſolutè prolatum extendi poteſt, tum ad peccata, tam quoad culpam, quàm quoad pœnam, tum ad cenſuras. Ex alia etiam parte pœnitens intentionem ſaltem virtualem habet, vt ab omni vinculo abſoluatur, in quantum fieri poteſt. Ergo ex vi illorum verborum

rum manet abſolutus quoad pœnam, atque adeò & indulgentia conceſſa.

10. Cæterum verius exiſtimo, ex ſupradictis verbis indulgentiam nullatenus communicari. Non enim communicari poteſt indulgentia, quin ſufficienter exprimatur: aliàs ſola intentione communicare eam poſſes, quod nec Suar. admittit. At ex prædictis verbis non ſatis conceſſio exprimitur. Tum, quia verbum, *abſoluo*, abſolutè prolatum ſtat pro famoſiori ſignificato, ſcilicet, peccatorum abſolutione, ita vt neque ad cenſuras, neque ad pœnas extendatur, niſi circunſtantiæ eam extenſionem inducant, vt, quia pœnitens abſolutionem à cenſuris, & pœnis expoſtulauit. Ex ſola autem petitione virtuali talis extenſio induci non poteſt: nequit enim petitio virtualis, vtpote ſolùm præſumpta, & non declarata formam, alioqui indifferentem determinare, determinatione, inquam, viſibili, & manifeſta. Tum, & præcipuè, quia indulgentiarum conceſſio non eſt ſola abſolutio à pœnis debitis, ſed diſtributio, & applicatio ſatisfactionum Chriſti, quibus pœnæ debitæ ſoluuntur: at ſub verbo, *abſoluo*, non exprimitur hæc ſolutio. Non igitur ea verba ſufficiunt ad indulgentiarum conceſſionem.

11. Quinimò exiſtimo, neceſſarium eſſe, ſaltem in genere, quantitatem, & qualitatem indulgentiæ declarare. Nam, cùm verba quaſi practica ſint, & moraliter efficiant, quod ſignificant, commune autem, & indeterminatum effici non poſſit, neceſſariò aliquam determinationem habere debent. Quod verum eſt in qualibet alia humana donatione. Quocirca, vt conceſſio indulgentiæ effectum habeat, debes exprimere indulgentiæ quantitatem, ſeu qualitatem, ſaltem generaliter, dicens: Concedo tibi indulgentiam, quam poſſum: vel quam lucrari potes, vel iuxta indultum mihi conceſſum. Illud verò eſt certum, opus tibi non eſſe exprimere, qua authoritate indulgentiam concedas: id enim potiùs ſupponi debet quam declarari, vt benè notauit Suarez *d. ſect. 2. numer. 5.*

12. Inſuper ſæpè ſolet concedi indulgentia plenaria pro mortis articulo. Dubitari autem poteſt, an concedatur hæc indulgentia exiſtenti in periculo mortis, tametſi de facto non moriatur; an verò ſit neceſſarium mortem ſubſequi? Qua in re dicendum eſt, regulariter concedi exiſtenti in mortis periculo, eſto, mors non ſubſequatur: ſicuti conceditur à reſeruatis abſolutio; quod maximè verum eſt, ſi addatur particula, *ſemel*, vel, *ſæpius*: ſuperflua enim eſſet, ſi ſolùm pro vero mortis articulo indulgentia concederetur. Atque ita ex Felino *tract. Indulgent. n. 16.* Antonin. *3. p. tit. 10. cap. 3.* notauit Suar. *diſp. 56. ſect. 1. n. 3.*

13. Denique concedi ſolet alicui Eccleſiæ in Feſtiuitate ſui Patroni ſingulis annis plenaria indulgentia: ſub hac tamen clauſula, & conditione: *dummodo alia ſimilis Indulgentia conceſſa non fuerit*, nam ea conceſſione ſtante, inquit Pontifex, *præſens conceſſio nulla ſit.* Dubium ergo eſt, an ea conditio intelligenda ſit de conceſſione facta ab eodem Pontifice, an etiam à prædeceſſore? Et quidem ſi conditionem ſub his verbis appoſuerit: *Dummodo aliam ſimilem Indulgentiam non conceſſerimus.* verius exiſtimo cum Bonac. *diſp. 6. de Indulg. qu. 1. part. 7. circa fin.* de conceſſione facta ab eodem Pontifice intelligi debere; quia ibi nomen perſonæ exprimit, non dignitatis: ac proinde non conceſſionem à dignitate factam, ſed à ſeipſo reſtringere velle. Si verò non ſub expreſſione perſonæ, ſed potius, Sedis conditio apponatur, vt ſi dixerit Pontifex: *Dummodo alia ſimilis indulgentia ab hac Sede conceſſa non ſit.* certum videtur ea conceſſione perſeuerante, præſentem conceſſionem nullam eſſe. At, ſi ſolùm dixerit: *Dummodo alia conceſſa non ſit.* probabile exiſtimo de ſolo ipſo Pontifice intelligi poſſe: nam ea verba, cum ſint reſtrictiua, & odioſa, ſtrictè interpretari debent, præcipuè cum ex hac ſtricta interpretatione valor præſentis conceſſionis pendeat, & indulgentiæ conceſſio.

PVNCTVM V.

Qui poſſint Indulgentias concedere.

1. *Petrus, eiuſque ſucceſſores à Chriſto poteſtatem acceperunt concedendi Indulgentias.*
2. *Concilium generale vnitum Capiti poteſtatem habet Indulgentias concedendi.*
3. *Secus in ſe ſpectatum.*
4. *Fit ſatis oppoſitis rationibus.*
5. *Aliqui firmant, Epiſcopos iure diuino poteſtatem habere Indulgentias concedendi.*
6. *Verius ſoli Pontifici hanc facultatem eſſe conceſſam.*
7. *Soluitur oppoſitum fundamentum*
8. *Epiſcopis eſt conceſſa à Pontifice facultas largiendi aliquas Indulgentias.*
9. *Non extenditur prædicta poteſtas ad defunctos.*
10. *Hæc poteſtas Epiſcoporum eſt ordinaria.*
11. *Non habent Epiſcopi poteſtatem vllam, præter conceſſam in cap.* Noſtri. *& cap.* Cùm ex eo de pœnit.
12. *Si excedat Epiſcopus poteſtatem, non ſolum exceſſum, ſed omnem conceſſionem eſſe nullam, firmant plures.*
13. *Verius eſt, ſolùm in exceſſu adeſſe nullitatem,*
14. *Satisfit rationi contrariæ.*
15. *Plures cenſent, reſtrictionem factam Epiſcopis in cap.* Cum ex eo *de ſola publica conceſſione eſſe intelligendam.*
16. *Contrarium dicendum eſt.*
17. *Epiſcopus, eſto, conſecratus non ſit, & extra territorium, concedere ſibi ſubditis Indulgentias poteſt.*
18. *Non debet concedens Indulgentias eſſe excommunicatus.*

1. CONſtat apud omnes Orthodoxos, Petrum, eiuſque ſucceſſores à Chriſto Domino poteſtatem accepiſſe concedendi Indulgentias, eámque, vtpote iuriſdictionis, aliis communicare poſſe, ſicuti colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent. & remiſſion.* cap. *Cùm ex eo.* cap. *Quod autem eodem tit.*

2. Concilium generale, ſi vnitum ſit ſuo Capiti, ſaltem ratione illius, non eſt dubium Indulgentias concedere poſſe: ac ab ipſo Capite diſtinctum, vt contingit Sede vacante, exiſtimat Cordub. *quæſt. 12. de Indulgent.* Henriq. *cap. 31. n. 1.* Nauarr. *de Indulgent. notab. 31. n. 2.* poteſtatem habere Indulgentias concedendi. Tum, quia diſpenſatio bonorum communium Eccleſiæ ad Eccleſiam pertinere videtur: at Concilium generale, maximè Sede vacante, Eccleſiam repræſentat: tum, quia plures Doctores exiſtimant, omnibus Eccleſiæ Prælatis iure diuino conceſſam eſſe poteſtatem concedendi Indulgentias: tum denique, quia hæc conceſſio eſt actus iuriſdictionis, quæ Concilio generali competit.

3. Cæterum dicendum eſt, Concilium generale, ſiue Pontifice viuente, & ex eius facultate congregatum, ſiue eo mortuo, ex ſe nullam à Chriſto accepiſſe poteſtatem concedendi indulgentias, ac proinde ſolùm ex facultate Pontificis eas concedere poſſe. Sic Suarez. *de Indulgent. diſp. 55. ſect. 1. num. 7.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 7. cap. 4. n. 1.* Bellarm. *lib. 1. cap. 11. col. 2.* & ſignificarunt D. Thom. *in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 4.* Durand. *quæſt. 5. ad 2. aliàs 4. p. quæſt. 33. aliàs 83. memb. 3.* Richard. *art. 5. quæſt. 3.* quatenus ſoli Pontifici hanc poteſtatem tribuunt, nulla facta mentione Concilij generalis. Ratio eſt: quia Chriſtus Dominus ſoli Petro dixit: *Paſce oues meas.* ſoliſque Petro, eiuſque ſucceſſoribus Eccleſiam commiſit. Non igitur Concilio generali, vt à Pontifice diſtincto: aliàs duæ eſſent vniuerſales poteſtates, & independentes, duóque capita. Item, negari non poteſt, poſſe Pontificem Concilio generali prohibere, ne indulgentias concedat. Signum ergo eſt à Chriſto Domino hanc poteſtatem non accepiſſe. Quod verò Sede vacante, eam poteſtatem non habeat, probatur, tum rationibus ſupradictis: tum quia Concilio generali ſic congregato ſolùm datum eſt ea exercere, quæ ad regimen Eccleſiæ neceſſaria fuerint, donec electio Pontificis fiat. At Indulgentiarum conceſſio nullatenus neceſſaria apparet.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam concedo, diſpenſationem bonorum communium, quæ ſub dominio Eccleſiæ ſunt, ad Eccleſiam pertinere, ſicuti diſpenſatio bonorum alicuius reipublicæ ad ipſam rempublicam, deficiente Principe, pertinet. At dominium theſauri ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum, non commiſit Chriſtus Eccleſiæ, ſed ſoli Petro, eiuſque ſucceſſoribus. Quare, deficiente Petri ſucceſſore, ſibi Chriſtus illius theſauri dominium reſeruat, donec ſucceſſor Petri eligatur. Ad ſecundam negamus, prælatis Eccleſiæ conceſſam eſſe à Chriſto hanc poteſtatem. Ad tertiam dico, Indulgentiarum conceſſionem iuriſdictionis actum eſſe; at nego ad hunc actum iuriſdictionem habere Concilium, niſi à Pontifice communicatam.

5. De Epiſcopis, aliiſque Eccleſiæ Prælatis plures firmant iure diuino poteſtatem eſſe conceſſam concedendi indulgentias; dependentem tamen à Pontifice. Sic Sotus *in 4. diſt. 21. q. 2. art. 4.* Petr. de Soto *de Indulgent. quæſt. 3.* Cordub. *quæſt. 10.* Rutilius Benzonius *de Iubileo, quæſt. 30.* Valen. *diſp. 7. quæſt. 10. p. 3. poſt princ.* Mouentur: qui Epiſcopi ex officio eandem iuriſdictionem habent in ſua diœceſi, quam habet Pontifex in vniuerſali Eccleſia, dum à Pontifice non reſtringitur. Ergo habent poteſtatem diſponendi de theſauro Eccleſiæ in ſuæ diœceſis fauorem præcipuè cùm hæc diſpoſitio maximè conuenire videatur ad rectum ſuæ Eccleſiæ regimen.

6. Nihilominus tenenda eſt communior ſententia, poteſtatem concedendi indulgentias nemini à Pontifice Chriſtum conceſſiſſe: ſed omnem hanc poteſtatem à Pontifice dimanare debere. Sic Pluribus relatis firmat Suarez *diſp. 55. ſect. 2. num. 3. vſque in finem* Coninch. *diſp. 2. dub. 1. in fine.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7. cap. 4. numer. 2.* Bonac. *diſp. 6. quæſt. 1. p. 3. numer. 2.* Barboſa *3. p. de poteſt Epiſc. allegat. 88. numer. 5.* nec leuiter colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus, de pœnitent. & remiſſionib.* quatenus ſoli Petro eiuſque ſucceſſoribus affirmatur, diſpenſationem theſauri Eccleſiæ ex ſatisfactionibus Chriſti, & Sancto-

Digitized by Google

rum commiſſam eſſe. Et probari poteſt primò: quia eſto, epiſcopalis dignitas, eiuſque iuriſdictio, vt ordinaria, ſit inſtituta à Chriſto quoad effectum, vt mediis Epiſcopis Pontifex Eccleſiam gubernaret, iuxta Paul. *ad Epheſ.* 4. & 1. *Corinth.* 12. ibi: *Poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*, Pontificique ſit præceptum, vt Epiſcopo conſtituto eam iuriſdictionem tribuat, quæ ad rectum ſuæ diœceſis regimen viſa fuerit; non inde infertur Epiſcopis conceſſam à Chriſto eſſe poteſtatem indulgentias concedendi, quinimò nec obligationem eſſe in Pontifice communicandi Epiſcopis hanc poteſtatem. Quia poteſtas neceſſaria non eſt ad gubernationem diœceſis, ſed ea poteſtate ſublata optimè fidelium vtilitati, & neceſſitati conſulere poſſunt. Secundò, conceſſio Indulgentiæ fit per diſpenſationem theſauri ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum: at hic theſaurus, vtpote bonum vniuerſalis Eccleſiæ à ſolo gubernatore illius diſpenſandus eſt, ſicuti theſaurus alicuius Communitatis ab eo tantùm, qui toti communitati præeſt, diſpenſatur. Tertiò ſi Christus Dominus poteſtatem concedendi indulgentias Epiſcopis conceſſiſſet æquè ac Pontifici, non poſſet Pontifex abſque euidenti, & publica cauſa, eam poteſtatem reſtringere maiori ex parte, ſicuti Epiſcopis reſtricta eſt, & ferè in totum ſublata. At hæc euidens, & publica cauſa difficile oſtendi poteſt. Ergo affirmandum eſt, iure diuino nullum alium præter Pontificem, poteſtatem habere Indulgentias concedendi.

7. Fundamentum oppoſitum facilè ſolues, ſi dicas, quemlibet epiſcopum eam poteſtatem habere, quæ neceſſaria eſt ad gubernationem ſuæ diœceſis, quam habet Pontifex comparatione Eccleſiæ vniuerſalis, dum non reſtringitur, diuerſo tamen modo: Nam Pontifex eam habet à Chriſto, Epiſcopus verò à Pontifice eo ipſo, quo eſt Epiſcopus conſtitutus. At poteſtas concedendi Indulgentias, cùm neceſſaria non ſit ad diœceſis regimen, non cenſetur ex ſola conſtitutione Epiſcopi conceſſa.

8. Cæterùm eſto, Epiſcopi non habeant à Chriſto hanc poteſtatem concedendi indulgentias, neque Pontifex ſit à Chriſto obligatus eam illis communicare; decuit tamen maximè epiſcopalem, vt ea poteſtate gauderet, non quidem abſolutè, ne per indiſcretas, & ſuperfluas indulgentias, quas plures Prælati concederent, ſi abſolutam poteſtatem haberent, claues Eccleſiæ contemnerentur, & pœnitentialis ſatisfactio eneruaretur, ſicuti dicitur in capit. *Cùm ex eo. de pœnitent. & remiſſionib.* Sed cum limitatione, quam prædictus textus, *Cùm ex eo*, ſubiungit. Etenim ibi ſtatuitur in dedicatione Eccleſiæ, ſiue ab vno, ſiue à pluribus Epiſcopis facta ſolùm vnum indulgentiæ annum concedi poſſe. In anniuerſario verò dedicationis, vel aliàs, quando Epiſcopo placuerit, ſolùm quadraginta dies permittuntur concedi. Quam vltimam indulgentiam poteſt Archiepiſcopus concedere per totam ſuam prouinciam, & Suffraganeorum diœceſes, tametſi non ſit in actu viſitationis, vt colligitur ex cap. *noſtro. de pœnitent. & remiſſionib.* quia indulgentiarum conceſſio non eſt actus iuriſdictionis contentioſæ. ſed voluntariæ, vt *ſuperius* diximus: & præcipuè quia quoad illum actum omnes fideles illius prouinciæ ſubditi cenſentur Archiepiſcopis. Sic tradit in præſenti Cordub. *qu.* 14. Henrequ. *cap.* 32. *n.* 1. Quaranta *verbo. Archiepiſcopi authoritas. num.* 31. Bonac. *diſp.* 6. *qu.* 1. *p.* 3. *num.* 2. Barboſ. 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 88. *n.* 15. Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 3. *num.* 7. Ex quo fit, conceſſa per Epiſcopum quadragena viſitantibus aliquam Eccleſiam, poſſe aliam quadragenam ab Archiepiſcopo concedi, fideleſque viſitantes illam Eccleſiam duplicem quadragenam ſimul lucrari, vti notarunt Henriqu. Suar. & Barboſ. *ſuprà*. Quòd verò inquit Paludan. *in* 4. *diſtin.* 20. *qu.* 4. *artic.* 2. *concluſ.* 4. quem ſequitur Layman. *l.* 5 *tractat.* 7. *cap.* 4. *num.* 2. poſſe plures Epiſcopos extraneos ſingulas quadragenas concedere ſibi ſubditis viſitantibus aliquem locum pium à ſua iuriſdictione alienum, Epiſcopúmque proprium omnes illas indulgentias ratas habere poſſe pro ſuis ſubditis, ac proinde illos ſubditos poſſe ſimul plures quadragenas lucrari, mihi diſplicet, ſicut & Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 3. *n.* 6. *& ſeqq.* Nam eſto verum ſit, extraneos Epiſcopos poſſe loco à ſua iuriſdictione alieno annectere aliquam Indulgentiam pro ſuis ſubditis; quia ea conceſſio non eſt facta loco, ſed ſubditis in loci illius ſpecialem commendationem. At nequaquam eas indulgentias ratas habere poteſt Epiſcopus proprius illius loci pro ſuis ſubditis, quia cùm ipſe per ſe ſuis ſubditis non poſſit ampliorem indulgentiam, quàm quadragenam concedere, nequit eam concedere mediis extraneis Epiſcopis, qui ad hunc effectum ſibi ſunt delegati.

9. Hæc poteſtas Epiſcopi, & Archiepiſcopi ad concedendas indulgentias, nequaquam extenditur ad defunctos: quia vt colligitur ex dicto cap. *Cùm ex eo.* iuncto cap. *quod autem, de pœnitent. & remiſſion.* ſolùm comparatione ſubditorum hanc poteſtatem exercere poſſunt, vti ex communi ſententia tradunt Cardinal. Nauar. Cordub. Mediu. quos refert, & ſequitur Suarez, *diſputat.* 55. *ſection.* 3. *à num.* 9. Bellarmin. *libr.* 1. *c.* 11 Emmanuel Sà *verb. indulgentia, n.* 18. Barboſ. *de poteſt. Epiſc.* 3. *p. alleg.* 88. *n.* 24. Laym. *tr.* 7. *c.* 4. *n.* 2. Bonac. *diſp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 5.

10. Porrò hæc poteſtas competens Epiſcopo, & Archiepiſcopo, ordinaria eſt, non delegata: quippe eſt iure communi annexa in perpetuum epiſcopali dignitati, ac proinde eam poteſt Epiſcopus delegare. Hæc verò delegatio neceſſariò Clerico, non laïco facienda eſt. Nam, eſto, laïcus iure diuino non ſit incapax concedendi indulgentias ex delegatione, ideóque Pontifex ex plenitudine ſuæ poteſtatis poſſet laïco id priuilegium communicare, vt docuit Suarez *diſp.* 55. *ſect.* 6. *num.* 3. Attamen Epiſcopus nequaquam poteſt, quippe laïcus iure, & conſuetudine à functionibus eccleſiaſticis alienus eſt: Clerico verò poterit, tametſi in ſacris non ſit: quia nullo iure id cauetur, vti ex communi ſententia tradit Suarez *loco allegato, num.* 6. Valen. *t.* 4. *diſput.* 7. *q.* 20. *p.* 3. *poſt. initium.* Azor. 2. *p. lib.* 3. *cap.* 55. *quaeſt.* 5. Bellarm. *lib.* 1. *cap.* 11 Emman. Sà *n.* 16. Bonac. *p.* 3. *n.* 11. Barboſa *alleg.* 88. *n.* 10. & alij apud ipſos.

11. Circa hanc poteſtatem Epiſcoporum ſuperſunt enodandæ aliquot difficultates, quas Suarez *dicta diſput.* 55. *ſect.* 3. *à numer.* 11. optimè expendit. Prima, an reſtrictio facta Epiſcopis in dicto cap. *Noſtro.* & cap. *Cùm ex eo de pœnitent.* tollat ab ipſis poteſtatem concedendi ampliorem indulgentiam, vel ſolùm vſum, & conceſſionem prohibeat. Cui difficultati reſpondet Suarez ex vi prædictorum textuum ſublatam eſſe ab Epiſcopis poteſtatem ampliorem indulgentiam concedendi, vti indicant illa verba, indulgentias non ampliùs extendi, expreſſéque declarauit Bonifac. VIII. *in cap. vlt. de pœnitent. & remiſſionib. in* 6. ac proinde iam non eſt locus dubitationi.

12. Quapropter eſt ſecunda dubitatio, an, ſi de facto Epiſcopus ampliorem indulgentiam concederet, quam ſibi permiſſum eſt, nulla ſit ea conceſſio, non ſolùm quoad exceſſum, ſed etiam quoad illam partem, quam concedere poteſt: Non deſunt graues Doctores, quos refert Suarez *dicta ſect.* 3. *num.* 12. qui id affirment. Quia illa conceſſio vnica eſt, & non multiplex. Non igitur poteſt ex parte eſſe irrita, & ex parte valida: quod exemplo optimo Suarez confirmat: Iudex nanque potens condemnare tantum in quantitate vt decem, ſi condemnet vt viginti, nulla eſt condemnatio, etiam quoad decem, vt docuit Gloſſa, Bart. & alij *in leg. vlt. ff. de iuriſd. omnium Iudic.* Ergo Epiſcopus potens remittere tantùm quadragenam, ſi centenam remittat, nulla erit remiſſio. Confirmatique poteſt ex cap. *Noſtro de pœnit. & remiſſ.* vbi Archiepiſcopo permittitur, indulgentias in ſua prouincia concedere: ita tamen vt ſtatutum Concilij generalis in dicto cap. *Cùm ex eo* non excedat. Ergo facto exceſſu ruit permiſſio, & facultas, quæ ſub ea conditione videtur facta. Deinde in cap. vlt. *de pœnit. & rem in* 6. abſolutè declarantur irritæ indulgentiæ excedentes, & cùm non fuerit facta reſtrictio ad exceſſum, tota conceſſio irrita eſſe debet.

13. Nihilominus verius eſt, ſolùm quoad exceſſum irritam eſſe conceſſionem; validam tamen quoad terminum conceſſum. Sic docuit Gloſſa *in cap. vlt. de pœnitent. & remiſſionib. in* 6. & cap. *Cùm ex eo. eodem tit.* & *ibi* Abbas. Suarez *diſput.* 55 *ſect.* 3. *num.* 14. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 33. *num.* 4. Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ.* 117. *num.* 5. *in* 1. *edit. & reſolut.* 102. *num.* 5. *in* 2. *edit.* Nauarr. *de indulgent. notab.* 31. *num.* 16. Azor. 2. *p. cap.* 55. *quaeſt.* 6. Barboſa 3. *p. de poteſt. Epiſc. allegat.* 88. *n.* 22. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 7. *cap.* 4. *num.* 2. *in fine.* Bonac. *diſp.* 6. *de indulgent. quaeſt.* 1. *p.* 3. *num.* 4. Fundamentum ſumitur ex regulis 37. in 6. *Vtile non debet per inutile vitiari.* quæ regula, vt inquit Gl. *in d. c. vlt.* ſpecialiter locum habet in conceſſione libera, & fauorabili, qualis eſt indulgentia. Quod intelligendum eſt, quando vtile ab inutili ſeparari poteſt, iuxta leg. 1. §. *Trebatius. ff. de aqua quotid. & aeſtiua.* At in præſenti ſeparari poteſt vtile ab inutili. Etenim Epiſcopus concedens centum dies indulgentiæ, & quadraginta concedit; poteſt ergo conceſſio quadragenæ firma perſiſtere, tametſi quoad reliquos dies ruat: quia, eſto, illa conceſſio phyſicè indiuiſibilis ſit; moraliter tamen diuidi poteſt, iuxta diuiſionem obiecti. Et confirmari poteſt exemplo communiter recepto. Nemo concedere poteſt indulgentiam, niſi ſecundùm cauſam proportionatam. Si autem contingat, cauſam inſufficientem eſſe adæquatæ conceſſioni, eſſe tamen ſufficientem parti; communiter Doctores cenſent, eam partem validam perſiſtere; tametſi exceſſus corruat. Ergo idem eſt dicendum in præſenti caſu. Item; donatio excedens quantitatem in lege taxatam valida eſt quoad quantitatem à lege permiſſam: quia eſt actus liberalitatis, vti probat textus in leg. *Sancimus. Cod. de donationib.* & cap. *Si quos. de ſeruitute.* 12. *q.* 2. At indulgentiarum conceſſio eſt quædam donatio liberalis. Ergo, &c.

14. Neque fundamentum contrarium vrget: nam ex dictis eſt ſolutum. Exemplum verò, quod ſubiungitur de ſententia condemnatoria, eſt longè diuerſum: quippe eſt odioſum: cùm tamen indulgentia ſit fauorabilis: illúdque eſt in foro contentioſo, in quo ob eius rigoroſam ſolemnitatem leuis defectus ſolet ſententiã viciare: ſecùs verò in foro volũtario. Præterquàm quòd ibi eſt conſuetudine introductum, ſententiam reſpicientem cauſam, quæ excedit limites, & terminos iudicãtis,

Digitized by Google

tis, irritam eſſe omni ex parte, quod tamen in indulgentiis introductum non inuenitur. Ad textum in cap. *Noſtro* facilis eſt ſolutio, ſi dicas, ibi non concedi Archiepiſcopo poteſtatem concedendi quadragenam Indulgentiam ſub ea conditione, ne excedat illum terminum, ſed ſub aduertentia, & monitione, ne illum terminum excedat ſicuti conſtat ex cap. *de pœnitent. & remiſſ. in* 6. Ad textum in dicto cap. vlt. reſpondeo, eſto, ibi non declaretur indulgentias excedentes irritas eſſe ſolùm quoad exceſſum: at ex benignitate ſic interpretamur; tum ob dicta; tum vt valor actus, & ſententiæ, quoad fieri poteſt, ſuſtineatur.

15. Tertia, & grauior dubitatio eſt, an hæc reſtrictio facta in cap. *Cum ex eo.* ſolùm de conceſsione publica, communi, & ſolenni intelligenda ſit; non verò de ſecreta, & maximè in foro ſacramentali? Non deſunt graues Doctores, ſentientes, de conceſsione publica eſſe reſtrictionem intelligendam, ac proinde Epiſcopum poſſe ſecretò concedere omnes eas Indulgentias, quas iure antiquo ante reſtrictionem factam concedere poterat. Sic docuit Syluest. aliis relatis, *verbo Indulgentia*, *n.* 1. Inclinat Emman. Sà *num.* 15. nec reputat improbabile Valen. *t.* 4. *diſp.* 7. *quæſt.* 20. *p.* 3. *verſ. Innocentius.* Fundamentum eſt; quia poteſtas, quam Epiſcopi habent, fortè ex iure diuino, non fuit limitata in Concilio Lateranen. niſi in eo genere conceſsionis, in quo ea abutebantur, vt colligi videtur ex dicto cap. *Cùm ex eo.* At abuſus ſolum erat in conceſsione publica, & generali. Ergo pro conceſsione ſecreta poteſtas integra, & illimitata perſiſtit.

16. Cæterùm omninò dicendum eſt cum Suarez *diſput.* 55. *ſect.* 1. *num.* 15. limitationem pro qualibet conceſſione factam eſſe: quia textus in dicto cap. *Cùm ex eo.* vtitur particula negatiua: *Non excedat. Non extendatur.* & cùm nulla fuerit appoſita limitatio, de qualibet conceſſione intelligi debet. Prætereà ratio, & finis limitationis in qualibet ſecreta conceſſione procedit: ſiquidem ex nimia Indulgentiarum conceſſione etiam ſecreta, eneruari poteſt ſatisfactio pœnitentialis. Et licet non ita frequenter hæ ſecretæ conceſſiones contingant, ſufficit, quòd aliquando ſuccedant: quod periculum voluit Concilium præcauere. Præterquàm quòd Epiſcopi ſcientes, in ſecreta conceſſione non eſſe ſibi facultatem reſtrictam, ſæpiſſimè illa vterentur, tum per ſe ipſos, tum mediis Sacerdotibus, quibus hanc poteſtatem delegare poterant.

17. Supererat dicendum, an Epiſcopus extra ſuum territorium concedere indulgentias poſſit, & an debeat eſſe conſecratus. Sed hæc quæſtio nullam habet difficultatem, & partim ſoluta eſt *punct.* 1. Etenim, cùm conceſſio Indulgentiarum non ſit actus iuriſdictionis contentioſæ, ſed voluntariæ, neque ſtrepitum iudicij contineat, vt omnes Doctores fatentur, teſte Suarez *diſput.* 49. *ſect.* 3. *num.* 9. & *diſput.* 55. *ſect.* 3. *numer.* 17. Riccio *reſolut.* 36. *num.* 5. manifeſtum eſt, extra territorium ſibi ſubditis, vbicunque exiſtant, concedere poſſe ſicuti tradit Gloſſa *in dicto cap. Noſtra. de pœnitent. & remiſſ.* Nam, cùm non ſit actus Ordinis, ſed iuriſdictionis, ad bonum Eccleſiæ pertinens, non indiget Epiſcopus ad eum exercendùm conſecratione.

18. Monent tamen communiter Doctores, & benè Valen. *t.* 4. *diſput.* 7. *quæſt.* 20. *pun.* 3. Suarez *diſput.* 55. *ſect.* 3. *numer.* 18. & 19. Barboſa 3. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 88. *num.* 12. Bonac. *diſp.* 6. *quæſt.* 1. *p.* 3. *num.* 8. Epiſcopum, & quemlibet alium indulgentias concedentem, non debere eſſe excommunicatum: quia exercitio iuriſdictionis, ſaltem licito, priuatus eſt: ſi verò ſit excommunicatus denunciatus, etiam poteſtate ipſa priuatus exiſtit. Quinimò neque ſuis ſubditis concedere valet poteſtatem, vt ab alieno Epiſcopo indulgentias obtineant: quia illa conceſſio eſt quædam iuriſdictionis delegatio alieno Epiſcopo facta: qua tamen excommunicatus vitandus priuatus eſt.

PVNCTVM VI.

Expenduntur alij, de quibus eſt aliqua dubitatio, an poſſint Indulgentias concedere.

1. *Primas, ſeu Patriarcha in ſolo ſuo Archiepiſcopatu indulgentias concedit.*
2. *Capitulum, Sede vacante, eſto, aliqui cenſeant indulgentias concedere poſſe, verius eſt oppoſitum.*
3. *Neque Vicarius generalis Epiſcopi ex vi Vicariatus indulgentias concedit.*
4. *Prælati Epiſcopis inferiores poteſtate non gaudent concedendi indulgentias.*
5. *Conſuetudine acquiri non poſſe poteſtatem concedendi indulgentias, plures cenſent.*
6. *Verius eſt oppoſitum.*
7. *Soluitur oppoſitum fundamentum.*
8. *Prælati Religionum qualiter benefactores participes efficiunt bonorum operum ſuorum Religioſorum.*
9. *Ex vi huius moralis vnionis plures indulgentiæ dictis benefactoribus communicantur à Sede apoſtolica.*
10. *Ob bona opera Religioſorum ſic coniunctis Deus benefacit.*
11. *Petitiones benefactorum ob hanc coniunctionem efficaciorem vim habent impetrandi.*
12. *Orationes communes illis applicantur.*
13. *Orationes Religioſorum, quæ illis directè applicantur, efficaciores ſunt.*
14. *An prælati poſſint ſubditis præcipere, opera ſatisfactoria in fauorem alicuius determinatè applicare.*
15. *Poſſe Prælatum ſatisfactiones ſubditorum immediatè applicare plures cenſent.*
16. *Verius eſt non poſſe independenter ab operante.*
17. *Satisfit oppoſito fundamento.*

1. PRæter Epiſcopos ſunt alij aliqua ex parte Superiores, vt ſunt Primas, Patriarcha, Cardinalis, Legatus à latere, Summus Pœnitentiarius; de quibus dubitant Doctores, an poteſtatem habeant Indulgentias concedendi?

Et breuiter reſponden, Primatem, ſeu Patriarcham in ſolo ſuo Archiepiſcopatu, ſicuti Archiepiſcopus (quippe in ſolo illo habet iuriſdictionem) indulgentiam concedere poſſe, non verò in tota ſua prouincia, ſeu regno, in quo iuriſdictionem non exercet. Neque eſt vllus textus, ex quo hæc extenſio colligi poſſit. Quinimò ex cap. *Noſtro. de pœnitent. & remiſſionib.* reſtrictio colligitur, cùm pro ſolo Archiepiſcopatu ſit facta conceſſio. Cardinalis verò, ſeu Legatus à latere nullam ex vi iuris communis poteſtatem habent, argum. text. in cap. *Accedentib. de exceſſib. Prælat.* vbi Indulgentiarum conceſſio epiſcopali dignitati tribuitur, vt propria. At ex ſpeciali, imò generali per conſuetudinem approbata commiſſione, non ſolùm poteſtatem habent Epiſcopis æqualem; ſed ampliorem, vt docent Palud. *in* 4. *diſt.* 20. *art.* 2. *concl.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 3. Azor. 2. *p. inſtit. moral. lib.* 3. *cap.* 55. *quæſt.* 6 Valen. *t.* 4 *diſp.* 7. *quæſt.* 20. *p.* 3. *verſ. Porrò.* Barboſa *alleg.* 88. *n.* 16. Quapropter, vt benè inquit Suarez *diſp.* 55. *ſect.* 3. *numer.* 22 ſpectanda eſt conſuetudo, ſeu ſpecialis commiſſi, ſicuti de ſummo Pœnitentiario teſtantur Paludan. Azor. Barboſ. habere poteſtatem muneri proprio annexam concedendi centum dies indulgentiæ.

2. Secundò, de Capitulo, Sede vacante, plures cenſent, Indulgentias concedere poſſe. Syluest. *verbo Capitulum, nu.* 10. Riccius *in praxi aurea. reſolut.* 222. Azor. 2. *p. inſtit. mor. lib.* 3. *cap.* 37. *q.* 9. & *cap.* 55. *quæſt.* 4. Lazarius *verbo, indulgentia, num.* 47. Praxis Epiſcopi. 1. *p. verbo, indulgentia, nu.* 2. Barboſ. *alleg.* 88. *num.* 21. & alij plures relati ab Azor. *dicta quæſt.* 9. Mouentur: quia Capitulum ſuccedit Epiſcopo in his, quæ ſunt iuriſdictionis epiſcopalis, niſi in caſibus iure exceptis, iuxta textum in cap. *Si Epiſcopus.* cap. *Eccleſia. de ſupplenda neglig. Prælat. in* 6. *c. Is, cui. de elect. eodem lib.* & tradit Federic. *conſ.* 30. Ioann. Andr. *in cap. cùm olim de maiorit. & obedient.* Rebuff. *prax. benefic.* 1. *p. tit. de deuolutionib. n.* 38. Pauin. *tract. de capitulo, Sede vacante,* 1. *p. q.* 1. At nullibi inuenitur excepta indulgentiarum conceſſio. Ergo competit Capitulo, Sede vacante.

Verius tamen cenſeo oppoſitum: nam eſto Capitulum ſuccedat Epiſcopo in iuriſdictione epiſcopali ad regimen diœceſis neceſſaria; ſecùs verò in iuriſdictione, quæ neceſſaria non eſt, ſed ſolùm conueniens, quæque competit Epiſcopo ob ſpecialem eius dignitatem. At indulgentiarum conceſſio eſt huiuſmodi, vt colligitur ex cap. *Noſtro, de pœnitent. & remiſſionib.* Ergo. Atque ita tradunt. Archidiacon. *cap.* 1. *de pœnitent. & remiſſ. in* 6. Cardin. *cap. Accedentib. de exceſſ. Prælat. Clement.* 1. *de Hæretic.* Gaſp. Calderin. *repeti. ſuper text. cap. Noſtro. de pœnitent.* Sotus 4. *diſt.* 21. *q.* 1. *artic.* 4. *verſ. Hinc fit.* Cordub. *de indulgent. art.* 2. *q.* 12. *propoſit* 9. Henriq. *cap.* 31. *n.* 4. Graſſis *in append. lib.* 2. *c.* 2. *num.* 9. Bonac. *diſp.* 6. *qu.* 1. *p.* 3. *n.* 23. Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 4. *n.* 5.

3. Tertiò, neque Vicarius generalis Epiſcopi, eſtò, cum Epiſcopo eandem conſtituat perſonam, iuriſdictionem habet ex vi Vicariatus, concedendi indulgentias, niſi ei fuerit expreſſè ab Epiſcopo commiſſa: quia indulgentiarum conceſſio, epiſcopali dignitati reſeruatur, actuſque gubernationis eſt non neceſſarius, ſed voluntarius. Azor. 2. *inſtit. moral. lib.* 3. *cap.* 45. *q.* 13. & *c.* 55. *quæſt.* 5. Suarez. *diſp.* 55. *ſect.* 4. *n.* 5. Bonac. *diſp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 10.

4. Quartò, Prælati Epiſcopo inferiores, vt ſunt Abbates, Priores Religionum, Prouinciales, & Generales, eſto, dignitatem quaſi epiſcopalem habeant; iuriſdictione tamen concedendi indulgentiam iure communi ſpectato nullatenus gaudent, vt probat text. in cap. *Accedentib. de exceſſ. Prælat.* & tradit Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 4. *numer.* 4. Filliuc. *tract.* 8. *cap.* 4. *quæſt.* 6. *num.* 90. Bonacin. *diſp.* 6. *de Indulgent. qu.* 1. *pun.* 3. *in fine.* Attamen ex priuilegio plures ſolent habere poteſtatẽ aliquas indulgentias

concé

Digitized by Google

concedendi : quòd cùm ex facto pendeat, attentè inueſtigandum eſt. Ex longæua autẽ cõſuetudine optimè præſumitur, vt tradunt Sotus *in 4. diſt. 21. qu. 1. art. 4.* Cordub. *de Indulgent. qu. 10. ſub finem.* Valen. *diſp. 7. qu. 20. pun. 3. verſ. Porrò.* Monent tamen Doctores, maximè Nauarr. *de indulgent. notab. 30. num. 14.* ſpectandum eſſe priuilegium indulgentiarum Religionibus conceſſum : an inquam, conceſſum ſit ipſis prælatis, vt indulgentiam ſubditis, aliiſue perſonis communicare poſſint? an verò immediatè à Sede Apoſtolica ipſis religioſis, aliiſque religionis benefactoribus, vel religionis Eccleſiam viſitantibus concedatur ; plerumque enim hoc modo conceditur: quo caſu Prælatus religionis, alijque religioſi indulgentiam denunciare debent, non à ſe, ſed à Sede apoſtolica conceſſam.

5. Duplex autem quæſtio ſupereſt examinanda. Prima, an ex conſuetudine prædicti Prælati poſſint obtinere facultatem indulgentias concedendi, & an Epiſcopi valeant conſequi poteſtatem ampliorem, quàm illis eſt iure conceſſa? Negant Turrecrem. *§. Item in leuitico. de pœnitent. diſt. 1. num. 43.* Nauar. *de indulgent. notab. 31. num. 7.* Sotus *in 4. diſt. 21. qu. 1. artic. 4.* Cordub. *de indulgent. q. 10 propoſit. 11. dub. 1.* Suar. *diſp. 55. ſect. 3. n. 3.* Valen. *t. 4. diſp. 7. q. 20. pun. 3. verſ. Porrò.* Mouentur : quia abſque voluntate Pontificis nequit aliquis poteſtatem habere indulgentias concedendi : at conſuetudo à Pontifice ignorata efficere non poteſt, quòd Pontifex eam habeat voluntatem. Ergo ex vi conſuetudinis nequit aliquis hanc poteſtatem obtinere. Similis diſcurſus efformari poteſt in poteſtate abſoluendi à peccatis non poſſe, inquam, conſuetudine acquiri, cui fauet textus in cap. 2. *de pœnit. & remiſſ. in 6.* vbi dicitur, nulla conſuetudine introduci poſſe, vt aliquis, præter ſui Superioris licentiam, Confeſſorem ſibi eligere valeat.

6. Cæterùm *tractat. de pœnitent.* probatum reliquimus, conſuetudine acquiri iuriſdictionem poſſe pro peccatorum abſolutione, ideoque à fortiori dicendum exiſtimo, acquiri poſſe pro conceſſione Indulgentiarum, ſicuti docet Gloſſ. *in c. Accedentib. de exceſſib. Prælator.* & *ibi:* Hoſt: & Panormit. *nu. 2.* Et colligitur ex prædicto textu quatenus Prælatis Epiſcopo inferioribus negat poteſtatem concedendi indulgentias, niſi ex ſpeciali commiſſione, vel alia legitima cauſa obtinuerint. At nulla alia legitima cauſa eſſe poteſt, præter conſuetudinem, quæ illis iuriſdictionem concedat, iuxta cap. *Cùm contingat. de foro compet.* Ergo, &c. Deinde ea ratione probatur: quia conſuetudinem introducentes non ſibi arrogant iuriſdictionem, ſed ea conſuetudine legitimè præſcripta, Pontifex ſua lege publica lata *in c. fin. de conſuet.* eam iuriſdictionem concedit. Quapropter opus non eſt, quòd Pontifex conſuetudinem agnoſcat : ſufficit eam ſua lege approbaſſe, & efficaciam conceſſiſſe.

7. Ex quo ſolutum manet fundamentum oppoſitum : nam conſuetudo legitimè præſcripta non ponit de nouo in Pontifice voluntatem de hac poteſtate communicanda : ſed eam ſupponit firma lege ſtabilitatem. Ad textum in cap. 2. *de pœnitent. & remiſſion.* ſatisfecimus: etenim conſuetudo introducta à ſubdito eligendi confeſſorem, præter ſui ſuperioris licentiam, nequaquam poteſt eſſe legitimè præſcripta, vtpote mala fide introducta, & cõtinuata. Et eſto, aliquo ex errore, & ignorantia ea electio procederet, nequaquam efficax eſſe poteſt ad eligendum alienum Sacerdotem : quia electio ſubditi non concedit iuriſdictionem, ſed ſupponit. Si tamen ſacerdos bona fide procederet, credens probabiliter ſibi traditam eſſe iuriſdictionem miniſtrandi Sacramentum alienis ſubditis, & ex hac probabilitate miniſtraret tempore requiſito ad conſuetudinem introducendam, credit Nauarr. *in cap. placuit. diſt. 6. de pœnit. n. 40. & 42.* quem refert, & ſequitur Layman. *l. 5. ſum. tr. 7. c. 4. n. 4.* iuriſdictionem obtinere.

8. Secunda quæſtio eſt, qualiter Prælati religionum perſonas de religione bene meritas participes efficere poſſint bonorum operum, quæ à religioſis præſtantur. Mos enim eſt non ſolùm præſens, ſed antiquus, vt Prælati cooptent aliquos inſignes benefactores in fratres religionis, eoſque quaſi illius membra conſtituant, ſibique vniant, & omnium gratiarum, & bonorum operum, quæ in religione præſtantur, efficiant participes. Nam teſte Thoma Valdenſ. *2. p. in lib. de Sacramental. tit. 10. c. 95 contra Vvicleph.* Yuo Carnotenſis participem fecit ſuffragiorum Ordinis regularis B. Ioannis Baptiſtæ à ſe inſtituti Adeelidã, ſeu Adellã Comitiſſam, prout ipſe refert *in epiſtol. ad eandem.* & D. Anſelmus *epiſt. 98.* eidem Comitiſſæ ſimile priuilegium pro ſuo ordine conceſſit. Quod etiam conceſſit Regi Galliæ Stephanus quidam Abbas Ciſtercienſis, ſicuti colligitur ex D. Bernardo *epiſt. 45.* Ex hac autem conceſſione, ac beneficio, quem fructum prædicti fratres aſſequuntur, non eſt facile explicatu. Et vt certa ab incertis ſeparemus.

9. Primò dicendum eſt, ex vi huius vnionis plures gratias & indulgentias à Sede apoſtolica ipſis concedi aliàs non concedendas, vt conſtat ex priuilegiis Ordinum mendicantium, *verb. Fratres,* & notauit Henriq. *l. 7. c. 19. n. vlt.* Suar. *diſp. 55. ſect. 5. in fine.* Laym. *l. 5. ſum. tr. 7. c. 4 in fine.*

10. Secundò, ob bona opera præſtita in religione, Deus religioni coniunctis benefacit, ſaltem ex quadam congruitate & honeſtate. Negari enim non poteſt, obſequia à iuſtis præſtita mouere aliquo modo Deum, qui piiſſimus eſt, vt non ſolùm ipſis, qui ea præſtant, ſed & ſibi amicis, & coniunctis benefaciant; tametſi ea opera in eum finem non referant, hoc enim lex amicitiæ poſtulat, quam Deus optimè ſeruat. Atque ita tradit Adrian. *quodlib. 8.* Cord. *de indulg. q. 42.* Suar. *diſp. 55. ſect. 5. n. 11.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7 c. 4. circa finem.* Rodrig. *t. 1. q. regul. q. 33. art. 2. & 4.*

11. Tertiò, petitiones ipſorum benefactorum efficaciorem vim impetrandi habent, ſi ob bona opera in religione facta à Deo aliquid poſtulent : quia poſtulant ob bona opera amicorum, quibus ipſi ſpecialiter ſunt vniti, vt bene notarunt prædicti Doctores *ſuprà.*

12. Quartò, ſæpe orationes & ſacrificia communia fiunt nomine totius Religionis pro ipſa religione, eiuſque membris : quo caſu non eſt dubium ſic vnitis prædicta ſuffragia prodeſſe, ſaltem vt Deus illis beneficia plura largiatur: ſiquidem pro eis impetrandis Religio ea ſuffragia fundit ex directa intentione. Quod maximè verum habet, ſi ipſimet religioſi, qui orationes fundunt, eam habeant intentionem; tametſi, vt inquit Suar. *dict. ſect. 5 n. 11.* veriſimile eſt, Prælati intentionem ſufficere, vtpote qui religionem gubernat, & nomine religionis ea ſuffragia funduntur, credique debet, ſingulorum intentionem Prælati intentioni conformari.

13. Quintò, orationes religioſorum, quæ ex directa intentione in bonum ſic coniunctorum Deo offeruntur, efficaciorem vim habent impetrandi, quàm ſi pro extraneis eſſent oblatæ: quia digniores ſunt, & perfectioni charitatis, quæ primò reſpicit coniunctos, quàm extraneos, magis conformes, ſicuti notarunt Suar. & Layman. *loc. alleg.* Et licèt Laym. *dicto tract. 7. cap. 4. in fine.* ſentiat prædictas orationes pro pluribus applicatas vim impetrandi diminuere; attamen ſi applicatio æquè directè, & diſtinctè pluribus fiat, ac ſi pro ſingulis fieret, veriùs exiſtimo oppoſitum cum Cordub. *de indulgent. quaſt. 39. dicto 6.* Rodrig. *t. 1 qq. regul. quaſt. 33. artic. 2.* Valen. *t. 4. diſp. 7. quaſt. 20. p. 3. verſ. Orationes.* quia efficacia impetrationis non tam nititur operis dignitati, quàm diuinæ liberalitati, quæ infinita eſt, ac proinde ex operis limitatione non reſtringitur.

14. Controuerſia igitur eſt, an Prælati bona opera ſuorum religioſorum ſubditorum, quatenus ſatisfactoria ſunt, poſſint applicare, & de facto applicent perſonis ſic religioni vnitis, ſiue ipſi religioſi illorum ſatisfactione indigeant, ſiue non.

Et inprimis plures cenſent, poſſe prælatum mediatè iis fratribus ea ſatisfactoria opera applicare, præcipiendo, inquam, ſubdito, vt ea pro iis fratribus applicet : quo præcepto poſito tenetur ſubditus eam facere applicationem. Sic docuit Sotus *in 4. diſt. 21. quaſt. 1. artic. 4. circa finem.* Cordub. *d. quaſt. 42. p. 3. dub. 5.* Rodrig. *t. 1. qq. regular quaſt. 33 art. 3.* Suar. *diſp. 55. ſect. 5. n. 8.* Valen. *diſp. 7. quaſt. 20. p. 3. circa med.* Layman. *lib. 5. ſum. tr. 7. cap. 4. verſ. Accedit. circa finem.* Bonac. *de indulgent. diſp. 6. q. 1. p. 3. n. 19.* Ratio eſt: quia non videtur hoc præceptum alienum à ſuperioris iuriſdictione. Nam eſto applicatio ſit actus internus, eſt tamen operis externi circumſtantia, proceditque à voluntate, quæ ſuperiori per votum obedientiæ perfectè ſubiecta eſt.

Cæterùm hæc doctrina mihi difficilis eſt. Primò quia religioſi voto obedientiæ ſolùm aſtringuntur obedire Prælatis in iis, ad quæ à Pontifice accipiunt iuriſdictionem. At à Pontifice non accipiunt iuriſdictionem ad præcipiendos actus merè internos, niſi ad ſummum, quatenus ſunt neceſſarij ad alicuius actus externi præcepti conſtitutionem : ſiquidem neque ipſe Pontifex eam iuriſdictionem habet. Ergo non poſſunt præcipere ſubditis, vt ſatisfactionem ſuorum operum alicui applicent : quia hæc applicatio eſt actus merè externus, & omnino extrinſecus operi ſatisfactorio, ac proinde neque in ſe, neque in opere externo iudicari à prælatis poteſt : ergo nec præcipi. Adde ſi prælatus poteſt præcipere ſubdicto ſatisfactionis applicationem in fauorem alicuius determinati, hoc præceptum non ſolùm obligat ſubditum ad executionem operis externi de ſe ſatisfactorij, ſed etiam vt de facto ſatisfactorium ſit : aliàs ſolùm applicatio ſatisfactionis dubiæ, & incertæ præcepta erit. At præceptum prælati extendi poſſe ad certam ſatisfactionem applicandam impoſſibile videtur, cùm hæc dependeat ex gratia, aliiſque circumſtantiis homini incognitis. Quòd ſi dicas, præcipi poſſe ſubditis, vt quantum ex ſe eſt, ſatisfactorium opus exequantur ; durum, & difficile præceptum videtur, & non leuibus ſcrupulis expoſitum. Non igitur hoc præceptum imponere poſſunt. Atque ita docuit Sotus *quodlib. 20.* Neque inde fit, non obligari religioſos ad applicationem ſacrificiorum, & orationum pro fundatoribus, alijſque, à quibus religio ſtipendia accepit : quia eo caſu non obligantur ex ſuperiorum præcepto, ſed ex contractu ab ipſis, vel à religionis prælatis facto, cui ipſi tacitè conſenſerunt. Quod verò ſubiungunt Sotus, Valent. Rodrig. Suar. *loc. alleg.* vrgente cauſa graui, præcipuè publica, & communi, poſſe prælatum præcipere ſubditis, non ſolùm

vt

Digitized by Google

vt ſatisfactiones ſuperabundantes applicent, ſed etiam eas, quibus alioquin indigent; mihi probatur admiſſo poſſe prælatum applicationem abſolutè præcipere: quia detrimentum, quod inde ſubditis prouenire poteſt, leuis momenti eſt, contemnendumque videtur ob publicam neceſſitatem; præcipuè cùm aliunde facile compenſari poſſit, & ſufficienter videatur compenſatum meritò illius applicationis prouenientis à charitate, pietate, & obedientia: tametſi contrarium ſentiat Didac. Nuñez *in addit. ad 3. p. q. 25. art. 3. diff. 1. & q. 26. art. 1. conc. 6.* Bonac. *diſt. 5. q. 1. p. 3. n. 21.*

15. Porrò non ſolùm mediatè, ſed etiam immediatè cenſent grauiſſimi Doctores, poſſe Prælatum ſatisfactionem operis religioſi à ſuis ſubditis præſtiti, verbi gratiâ, ieiunij, orationis, corporis caſtigationis, pro benefactoribus applicare, ſicuti poſſunt ipſi ſubditi. Sic docuit Nauarr. *de indulgent. notab. 31. n. 18.* Cordub. *dicta quæſt. 59. dict. 3. & ſeqq.* Rodrigu. *quæſt. 33. artic. 2. & 4.* Henriq. *l. 7. cap. 31. num. 6.* Man. Prælat. *tom. 2. quæſt. 50. art. 2. & 3.* Valent. *diſput. 7. quæſt. 20. punct. 3. ante medium.* Mouentur: quia ſubditorum voluntates, maximè religioſorum, ſuperiori ſubiiciuntur, ita vt contra voluntatem ſuperioris nec velle, nec nolle habeant. At nequaquam cenſerentur ſubiectæ, ſi ſuperior non æquè poſſet, ac ſubditi, de rebus quæ ſubditorum voluntati ſubſunt, diſponere. Ergo æquè, & efficaciùs quàm ſubditi, applicare ſatisfactiones poteſt.

16. Contrarium nihilominus verius exiſtimo, ſcilicet, Prælatum non poſſe independenter à ſubditi intentione opus illius ſatisfactorium applicare. Sic docuit Suar. *diſp. 55. ſect. 5. à n. 10.* Laym. *l. 5. ſum. tr. 7. c. 4. n. 5. conc. 1. & 2.* Ratio ea eſt: quia ſatisfactiones præteritas nemini applicatas, vel applicatas habenti obicem, nec Prælatus, nec ſubditus, qui ea opera ſatisfactoria præſtitit, alicui applicare poteſt, vt docet communis ſententia cum Durand. *in 4. diſt. 20. q. vlt. n. 6.* Nauar. *de indul. not. 31. n. 18.* Soto *diſt. 21. q. 2. art. 1.* Cordub. *q. 59. dict. 4.* Rodrig. *tom. 1. qq. regul. q. 33. art. vlt.* Suar. *diſp. 55. ſect. 5. n. 6.* Valent. *t. 4. diſp. 7. q. 20. p. 3. ante med.* Laym. *tr. 7. c. 4. n. 5. conc. 1.* Bonac. *diſp. 6. de indul. q. 1. p. 3. n. 19.* Etenim operi, dum fit ſatisfactio, conceditur, quæ ſub dominio operantis eſt, ſicut & opus: at, opere præterito, illius dominium ceſſat in operante, & conſequenter ſatisfactionis diſpoſitio, cui non obſtat, quòd pereunte opere ſatisfactorio, non pereat illius ſatisfactio, ſed moraliter ex Dei benignitate perſiſtat in diuina acceptatione: quia ſic ibi perſiſtit, vt in theſauro Eccleſiæ aggregetur, neminique alteri à Pontifice concedatur de ea diſponere: quia nullus alius, præter Pontificem, vt dictum eſt, poteſtatem habet theſaurum Eccleſiæ diſtribuendi: aliàs verè, & propriè indulgentias prælati concederent.

Satisfactiones verò futuras non videtur poſſe Prælatus ſua intentione efficaciter applicare: quia non ſubduntur eius dominio, & diſpoſitioni, ſed diſpoſitioni ſubditorum. Nam votum obedientiæ non priuauit ſubditum libera, & licita facultate quam habebat diſponendi de ſuis actionibus. Superiore inconſultò; abſoluta tamen, & valida diſpoſitione nequaquam priuare potuit. Quod ſi penes ſubditum eſt dominium ſuarum ſatisfactionum & nullo modo penes prælatum: nequit prælatus independenter à ſubdito validè eas ſatisfactiones applicare: quia applicaret rem non ſuam, ſeu ſub eius dominio non exiſtentem. Et confirmari poteſt: quia plures doctores cenſent vti defendit Bonac. *ſuprà n. 20.* Si Prælatus vni applicet ſatisfactionem ſubditi, ipſe verò alteri, applicationem ſubditi ſubſiſtere, corruere tamen Prælati applicationem. At ex hac doctrina manifeſtè infertur, voto obedientiæ dominium ſuarum actionum non abdicaſſe, nec in Prælatum tranſtuliſſe. Ergo Prælatus de ſatisfactionibus ſubditorum non poteſt immediatè diſponere.

17. Fundamentum oppoſitæ ſententiæ ex dictis ſolutum eſt: ſubiiciunrur enim ſubditi ſuo Prælato, vt iuxta eius voluntatem diſpoſitionem ſuarum actionum præſtent: at ſubiectio non præſtat Prælato poteſtatem de ſubditorum actionibus per ſe, & immediatè diſponendi, præcipuè de actionibus merè internis, & quæ iuriſdictioni Prælati ſubiiciuntur. Eodem modo explicandum eſt illud axioma, quòd religioſus non habeat velle, nec nolle, liberum, inquam, & licitum independenter à voluntate Prælati in iis, quæ Prælati iuriſdictioni ſubſunt.

PVNCTVM VII.

De cauſa ad indulgentiam requiſita.

1. *Requiritur cauſa pia & honeſta.*
2. *Ad licitam conceſſionem debet eſſe cauſa conceſſioni proportionata.*
3. *Item, ad validam conceſſionem ex communiori ſententia.*
4. *Soluitur fundamentum oppoſitum.*
5. *Semper præſumendum eſt, cauſam ſufficientem adeſſe.*
6. *Eſto, indulgentiæ conceſſio ob defectum cauſæ non teneat, aliæ tamen conceſſiones abſoluendi, & diſpenſandi firmæ perſiſtunt.*
7. *Quamuis cauſa inſufficiens ſit ad integram indulgentiæ conceſſionem, ſi ſufficiat ad partem, comparatione illius partis valet conceſſio.*
8. *Sufficientia cauſæ præcipuè ex fine deſumitur. Item ex opere iniuncto, aliiſque circumſtantiis.*

1. CAuſam piam, & honeſtam neceſſariam eſſe, non ſolùm vt licitè, ſed etiam vt validè indulgentia concedatur, firmant contra Paludan. *in 4. diſt. 21. q. 4. art. 1.* ferè omnes Doctores, D. Thom. *in Supplem. q. 25. art. 2.* Bonau. *in 4. diſt. 20. p. 2. art. 1. qu. 6.* Sotus *diſtinct. 21. q. 2. art. 2.* Caiet. *de indulg. tr. 9. q. 1. & tr. 15. c. 4. qu. 1.* Nauarr. *de indulgen. not. 15. num 17.* Cordub. *q. 17.* Henr. *l. 7. c. 14.* Valen. *t. 4. diſp. 7. q. 20. p. 4. in pr.* Suar. *diſp. 54. ſect. 1. & 2.* Coninc. *diſp. 12. dub 6.* Laym. *l. 5. tr. 7. c. 5. n. 1.* Emm. Sà *indulg. n. 1.* Bonac. *diſp. 6. de indul. q. . . p. 4. n. 12* & alij communiter. Summiturque ex Innoc. III. *in c. Cùm ex de pœnit. & remiſſ.* ibi enim reprobantur indulgentiæ indiſcretæ, quæ aliæ eſſe non poſſunt, quàm conceſſæ abſque cauſa. Expreſſiùs ex Clem. *in Extrauag. Vnigenitus, de pœnit. & remiſſ.* ibi: *theſaurum Eccleſiæ diſpenſandum eſſe propriis, & rationabilibus de cauſis.* & ex Leone X. *in epiſt. ad Caietan. ſeu Bulla condemnationis Lutheri*, & Martino V. *in fin. Concil. Conſtantienſ.* aſſerente, ſuſpectos de hæreſi interrogandos eſſe, an credant, habere Pontificem poteſtatem concedendi indulgentias ex cauſa rationabili. Ratio eſt: quia Pontifex in conceſſione indulgentiarum non procedit, vt dominus, ſed vt diſpenſator. Quippe ſatisfactiones Chriſti, & Sanctorum ſub dominio Chriſti ſunt, & earum diſtributio Pontifici conceditur, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. *Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* At diſpenſator non ſolùm illicitè, ſed etiam inualidè diſpenſat, ſi diſpenſationem faciat contra ſui domini voluntatem. Ergo Pontifex ſatisfactiones Chriſti, & Sanctorum abſque cauſa diſpenſans, non ſolùm illicitè ſed inualidè diſpenſat: quippe diſpenſat contra voluntatem Chriſti, quæ cùm ſemper fuerit de gloria Patris, eam per ſuos miniſtros in diſpenſatione proprij theſauri exequi, & adimpleri intendit.

Quod ſi dicas, eam gloriam ſufficienter obtineri ex eo, quod reus pœnæ ſoluendæ à vinculo, & obligatione ſoluatur: eſt enim actus ſpiritualis miſericordiæ diuinam liberalitatem, & benignitatem commendans. Non igitur eſt alia cauſa extrinſeca acquirenda, præter eam, quam ſecum trahit indulgentiæ conceſſio, vt licita, & valida ſit. Obſtat, quia legalis iuſtitia, cui miſericordia repugnare non poteſt, exigit ne condemnatus ad ſubeundam pœnam ab ea ſoluatur gratis, & abſque vlla alia cauſa, præter bonum ipſius damnati. At peccator iure diuino condemnatus eſt ſubire pœnam pro peccatis debitam, ergo ob benefaciendum illi tantùm nequit Pontifex ſolutionem concedere. Præterea poteſtas, quam Chriſtus Pontifici reliquit, non fuit in damnum fidelium, ſed in eorum commodum: neque in Eccleſiæ diſtinctionem, ſed in illius ædificationem: at ſi poſſet Pontifex pro libito validè ſaltem, indulgentias concedere, ea poteſtas cederet in damnum fidelium, & in Eccleſiæ deſtructionem. Quippe fideles abſque vllo timore pœnæ, peccarent ſcientes, ſibi pœnam gratis condonari poſſe, ſacramentales pœnitentias ſibi iniunctas contemnerent, & eccleſiaſtica diſciplina prorſus eneruaretur. Ergo non eſt credendum, hanc à Chriſto fuiſſe poteſtatem conceſſam.

2. Sed, an requiratur ad conceſſionem indulgentiæ, non ſolùm cauſa pia, & honeſta, ſed conceſſioni proportionata, non eſt ita certum. Et quidem ad licitam conceſſionem affirmant ferè omnes Doctores, cauſam proportionatam conceſſioni requiri. Prudens enim & fidelis diſpenſatio expoſtulat, ne abundantior remiſſio abſque grauiori cauſa fiat. Colligiturque manifeſtè ex cap. *Cùm ex eo. de pœnitent. & remiſſionib.* vbi indulgentiæ indiſcretæ reputantur ob defectum cauſæ proportionatæ. At plures negant cauſam proportionatam requiri pro valida conceſſione, quos plena manu refert Bellarmin. *l. de indulgent. cap. 12.* & ſequuntur Valent. *diſp. 7. quæſt. 20. part. 4. circa finem, verſ. Eſt igitur quarta.* Reginal. *in praxi, tom. 1. l. 7. n. 112.* Emman. Sà *verbo indulgentia, num. 1.* Bonac. *diſp. 6. de Indulgent. quæſt. 1. punct. 4. n. 5.* Mouentur: quia conceſſio indulgentiæ ex qualibet cauſa pia, quamuis minima, eſt iuxta intentione Chriſti, ſaltem quoad eius valorem: tum quia fit ex cauſa cedente in honorem Dei, quam pluris Chriſtus, & Sancti æſtimant, quàm proprias ſatisfactiones: tum ne Pontifex decipiatur in indulgentiis concedendis in non leue Eccleſiæ detrimentum: tum, quia moraliter eſt impoſſibile, æqualitatem cauſæ cum indulgentiæ conceſſione inuenire.

3. Communior tamen ſententia, & tenenda affirmat, ad valorem indulgentiæ requiſitam eſſe cauſam conuenientem, & proportionatam, iuxta prudens concedentis arbitrium. Sic Caietan. *in Opuſc. de indulgentia, quæſt. 1. & 2.* Cordub. *quæſt. 10.* Bellarmin. *dicto libr. 1. cap. 12.* Henriq *cap. 14. num 3.* Suar. *diſp. 54. ſect. 3. num. 5.* Coninch. *diſp. 12. dub. 6. concluſ. 2. numer. 31.* Laymann. *libr. 5. tract. 7. cap. 5. num. 1.* & alij apud ipſos. Ratio eſt: quia ea ex parte, qua indulgentia cauſam excedit, conceſſio cenſetur facta abſque cauſa pia, iuſta, ratio-

Digitized by Google

nabili,& honeſta:quinimò abſque cauſa,cùm cauſa quæ adeſt, ſecundùm rationem,& iuſtitiam minorem conceſſionem exigat. Notanter dixi, *iuxta prudens concedentis arbitrium*. Non enim credendum eſt, Chriſtum Dominum poteſtatem Pontificis in concedendis Indulgentiis reſtrinxiſſe ad æqualitatem, & proportionem cauſæ in ſe ſpectatæ, ob ea incommoda,quæ oppoſita ſententia inferebat:ſed credendum eſt,ſolùm expoſtulaſſe cauſam prudenti arbitrio æqualem:quia hac ratione eſt fidelis, & prudens diſpenſator. Neque his obſtat, quòd Sacramenta, etiamſi prudentiſſimè concedantur, vel recipiantur, non operari ſuos effectus ex diſpoſitione exiſtimata, niſi diſpoſitio requiſita de facto,& in re exiſtat: neque ſacrificium,aut indulgentia applicata habenti obicem,pœnam remittit; tametſi prudenter credatur effectum habitura: quia eſt latum diſcrimen à conceſſione Indulgentiæ: hæc enim prouenit à concedente ex poteſtate, quam habet regendi Eccleſiam, ac proinde expediebat valorem illius pendere ex ſola prudenti gubernatione:at gratia, reliquique ſacramentorum effectus, pœnæque pro peccatis debitæ remiſſio,ſiue per ſacrificium, ſiue per indulgentiæ applicationem fiat, ab ipſo Deo immediatè conceduntur. Mirum igitur non eſt, quòd non ſit contentus diſpoſitionis exiſtimatione;ſed diſpoſitionem realem,& in re exiſtentem requirat.

4. Ex his ſolutum relinquitur fundamentum oppoſitum:qua ratione, inquam, Pontifex vix decipi poſſit in indulgentiis concedendis,niſi ex malitia procedat; quod nullatenus præſumendum eſt:poſſitque abſque difficultate æqualitem cauſæ attingere.Deinde negandum eſt,conceſſionem indulgentiæ ex cauſa pia improportionata eſſe ex voluntate Chriſti: quia cedit in Dei honorem, aliàs probatet eſſe conceſſionem diſcretam,nullúmque peccatum in ea committi:honor enim diuinus eſt,vt vindicatiua iuſtitia ſeruetur, & debita pœna exoluatur, dũ non adeſt cauſa iuſta,& rationi cõſona ad eius remiſſionẽ.

5. Monent tamen, & benè communiter Doctores, Coninch. *diſp.*12.*dub.*6.*n.*36. Tolet.*lib.*6.*c.*28.*n.*6. Bonac. plures referens *diſp.*6.*q.*1.*punct.*4.*in fine*, ſemper præſumendum eſſe, cauſam ſufficientem adeſſe ad indulgentias plenarias concedendas, tametſi opus iniunctum leuiſſimum ſit. Quia pro facto Principis,eiúſque valore ſtat præſumptio:neque in conceſſione Indulgentiæ ſpectatur præcipuè opus iniunctum; ſed finis, ob quem conceditur, ideóque communiter Doctores teſtantur, indulgentiam valere, quantùm ſonat.

6. Secundò monet Suarez. *diſp.*54 *ſect.*2. *n.*17. quem ſequitur Laym.*lib.*5.*ſum. tract.*7. *c.*5. *in fine*, ſi ſimul cum indulgentiæ conceſſione concedatur facultas abſoluendi à reſeruatis, commutandi vota, & iuramenta; tametſi indulgentia deficiat ob defectum cauſæ;prædicta tamen facultas firma perſiſtit,vtpote quæ ex libera voluntate Pontificis pendet, qui eam pro ſuo arbitrio,cui placuerit,communicare poteſt.

7. Verùm,eſto,cauſa inæqualis ſit ad integram Indulgentiæ conceſſionem, non obinde conceſſio ex toto periit; ſed ea ex parte, qua cauſam ſufficientem habet, ſubſiſtit: nam concedens indulgentiam ampliorem, eo ipſo minorem concedere intendit, & cùm ad eam conceſſionem habeat poteſtatem, adſitque cauſa iuſta, & rationabilis; affirmandum eſt, eam conceſſionem valere:diuiſibilis enim eſt illa conceſſio, ac proinde ex parte poteſt eſſe valida, & ex parte inualida. Atque ita vt certum defendit Suarez *diſp.*54.*ſect.*3. *n.*9. Ægid. de Coninch. *diſp.*12.*dub.*6.*concl.*2.

8. Supereſt difficultas,vnde ſumatur ſufficientia cauſæ ad indulgentiarum conceſſionem? Reſpondeo, præcipuè deſumi ex fine, quo mouetur Pontifex, qui ſemper debet eſſe fidei exaltatio,hoſtium Eccleſiæ deſtructio,vel conuerſio, Eccleſiæ apoſtolicæ ſpecialis reuerentia, obſequiorum ei factorum gratificatio,cultus Dei,vel Sanctorum promotio,& quilibet alius, qui ſpecialiter cedat in honorem Dei. Neque opus eſt: quòd hic finis ſemper ſit communis,& publicus: ſed ſolùm quando indulgentia communis eſt: pro priuata enim indulgentia, & vni tantùm conceſſa,priuatus ſufficit:quia ſic habet æqualitatem,& proportionem indulgentia cum cauſa, vt latè expendit Suar.*diſp.*54.*ſect.*4.*per totam*. Deinde ſumitur ſufficientia cauſæ ex proportione,quam habet opus iniunctum & ipſamet indulgentiæ conceſſio ad prædictum finem conſequendum: ſemper enim ex ſe apta eſſe debent ad conſecutionem finis intenti. Quando enim indulgentia communis eſt, atque adeò finis intentus communis etſi per quemlibet in particulari leuiter videatur obtineri,ſufficit,ſi per omnes obtineatur, vt notauit Coninch.*diſp.*12. *dub.*6. *n* 33. Fateor tamen, ſæpè indulgentiam concedi abſque conditione alicuius operis iniuncti, vt conceditur morituro, vel alicui de Eccleſia non leuiter benè merito,vel nimis triſti,& quaſi deſperato, vt triſtitiam excutiat, & ſpem diuinæ miſericordiæ concipiat:vel ex quadam liberali donatione ob cauſam aliquam iuſtam, & honeſtam, ſicuti ſolet Pontifex in die ſuæ coronationis, & in ſolennioribus,feſtiuitatibus, & præcipuè feria 5. in Cœna Domini plenariam præſentibus indulgentiam concedere:& ſic Epiſcopus ſua benedictione præſentibus quadragenam impertitur, ſicuti benè aduertit Suar. *diſp.*52 *ſect.*4.*n.*3. Coninch.*dict.dub.*6.*n.*34. Bonac.*diſp.*6.*q.*1.*part.*4.*n.*6. Valen.*diſp.*7.*q.*20. *part.*4. & alij. Semper tamen neceſſarium eſt,vt conceſſio indulgentiæ credatur in maiorem Dei honorem credere,quam crederet ſtricta,& rigoroſa ſatisfactio,vel ſatispaſſio.

PVNCTVM VIII.

De conditionibus requiſitis in eo, qui lucraturus eſt indulgentias.

1. *Debet eſſe baptizatus.*
2. *Neque per modum ſuffragij concedi catechumeno poteſt, eſto alij contra ſentiant.*
3. *Debet eſſe in gratia eo tempore, quo ei Indulgẽtia applicatur.*
4. *Recedente peccato, aliqui exiſtimant indulgentiam applicari. Sed oppoſitum eſt verius.*
5. *Carere debet excommunicatione.*
6. *Tempore,quo applicatur Indulgentia,debet illa indigere.*
7. *Exequendum eſt opus iniunctum.*
8. *Sollicitudo exequendi opera pœnalia non requiritur,tametſi Caiet. oppoſitum ſentiat.*
9. *Satisfit fundamento Caiet.*

1. PRima conditio requiſita in eo, qui lucraturus eſt indulgentiam, eſt, eſſe baptizatum. Sic ex communi ſententia docet Suar. *diſp.*52. *ſect.*2. *in pr.* Val. *diſp.*7. *q.*20.*p.vlt.* Coninch.*diſp.*12.*dub.*7. *initio* Laym. *lib.*5.*tract.*7.*c.*6. Bon.*diſp.*6.*q.*1.*p.*5.*n.*1.*&* 2.& alij: quia theſaurus ſatisfactionis Chriſti, & Sanctorum Eccleſiæ relictus eſt,vt per illius Paſtores in eius membra diſtribuatur: at qui baptizatus non eſt, non eſt Eccleſiæ membrum. Non igitur illi fieri diſtributio poteſt. Item, conceſſio indulgentiarum, ſi per modum abſolutionis concedatur,eſt actus iuriſdictionis: qui tamen exerceri nequit in non ſubditum,qualis eſt non baptizatus.

2. An autem per modum ſuffragij concedi Indulgentia poſſit catechumeno in gratia exiſtenti,res eſt incerta. Affirmat Nau. *de Indulg. not.*31.*in fin.* Henriq. aliis relatis *lib.*7. *c.*18.*n.*3. Benzon. *lib.*5.*de Iubileo,cap.*15. *dub.*28.*aſſert.*6. indicat Emman. Sà *verbo. Indulgentia*,*n.*2.& probabile reputat Laym. *lib.*5. *art.*7. *c.*6.*n.*1. Et mouentur:quia applicatio iuriſdictionem non expoſtulat: ideóque prodeſt defunctis in Purgatorio exiſtentibus. Et præterea ſatisfactiones propriæ poſſunt catechumeno applicari: ergo communes applicari poterunt ab Eccleſiæ Paſtoribus. Cæterùm oppoſitum verius exiſtimo Suar. *diſput.* 52. *ſect.*4.*n.*8. Coninch.*diſp.*12.*dub.*10.*ad fin.* Filliuc. *tr.*8. *c.*8.*q.*10. *n.*214. Bon.*diſp.*6.*de Indulg.q.*1.*p.*5.*nu.*2. eò quòd Eccleſia nunquam fuerit vſu hoc applicationis modo: quod eſt indicium non habere ad id poteſtatem. Congruentia ea eſt:quia theſaurus Eccleſiæ ſolùm Eccleſiæ membris expedit diſtribui. Item, hæc applicatio operatur ſuum effectum ex opere operato,ſicut & ſacramenta. At nullum Sacramentum, præter Baptiſmum, applicari poteſt catechumeno, quantumuis per gratiam ſit Chriſto vnitum:ergo neque indulgentia. Neque obſtat, hanc applicationem non expoſtulare iuriſdictionem in eo, cui facienda eſt:quia ſatis eſt,quòd expoſtulet iuriſdictionem in diſtributione bonorum facienda, quam non habent Prælati Eccleſiæ comparatione illorum, qui extra Eccleſiam exiſtunt. Neque ex eo, quòd ſatisfactiones proprias poſſis catechumeno iuſto applicare, infertur, quòd Prælatus Eccleſiæ ſatisfactiones communes applicare poſſit: quia propriarum ſatisfactionum vnuſquiſque eſt dominus, quas mirum non eſt,quòd poſſit,cui maluerit,applicare:at ſatisfactionum Eccleſiæ ſolus eſt Prælatus diſpenſator ex voluntate Chriſti,quæ non præſumitur reſpectu eorum,qui ſuæ Eccleſiæ viſibili vniti non ſunt.

3. Secunda conditio. Debes in gratia exiſtere eo tempore, quo Indulgentiam conſecuturus es:quia aſtrictus pœnæ æternæ incapax eſt temporalis pœnæ remiſſionem conſequi. Quæ ratio probat,nullius peccati,etiam remiſſi, conſequi indulgentiam poſſe. Nam de peccato,ſiue mortali,ſiue veniali, quod remiſſum non eſt,certum exiſtimo, indulgentiam conſequi non poſſe quia alienum eſt à diuina prouidentia, & prudenti gubernatione perſeuerante culpa, reatum pœnæ remitti, vti ex communi docet S.Th.*in addit.*3.*p.q.*27.*art.*1. Nauar.*de indulg. not.*17.*n.*1. Emman. Sà *verb.Indulgentia*,*n.*2. Suar.*diſt.*52.*ſect.*2. *n.*3. Laym.*lib.*5.*ſum. tr.*7. *c.*6.*n.*3. Ægid. *diſp.*12.*dub.*7.*in princ.* Bonac.*diſp. Indul.q.*1.*p.*5.*n.*4.

Notanter dixi, *tempore,quo conſecuturus es indulgentiam*. Non enim videtur neceſſarium,vt omnia opera ad indulgentiã requiſita in gratia præſtentur. Nam,cùm ex natura rei hæc circunſtãtia in operibus iniunctis non requiratur,quippe Deus ob peccatoris opera moueri poteſt ad finem à Pontifice intentum concedendum: Pontifex autem eam circunſtantiam expreſsè non expoſtulet,non eſt,cur à nobis expoſtuletur. Gratiã enim non ob opus iniunctũ, ſed ob effectum Indulgentiæ Doctores exigunt,vt videre eſt in Nau. & *de indulg. not.*19.*n.*17.& *not.*32.*n.*47. Suar. *diſp.*52.*ſect.*2.*n.*7. Val.*q.*20.*pun.*5.*ad fin.* Ægid.*diſp.*12.*dub.*7.*n.*39. Bon.*q.*1.*p.*5. *n.*10. Laym.*cap.*6.*num.*3. Henriq.*c.*9. Tolet.*lib.*6.*cap.*27.& alij apud ipſos.

4. Solùm

4. Solùm ſupereſt dubium, an ſi tempore, quo conſecuturus es indulgentiam, in peccato exiſtas, & ob id impediaris ab illius conſecutione, remoto poſtmodum peccato indulgentiam obtineas: ſicuti contingit in Sacramentis, quæ remoto obice ſuum effectum operantur, eò quòd illorũ effectus non ex ſuſcipientis diſpoſitione, ſed ex liberalitate Dei ſacramẽto annectatur. At effectus indulgentiæ non ex diſpoſitione illius, cui applicatur; ſed ex Chriſti liberalitate naſcitur: ergo remoto obice communicatur. Et explicatur ampliùs. Pontifex concedens indulgẽtiam eam intentionem habere poteſt, vt ſi pro eo tẽpore, quo concedit, incapax ſit illius, reſeruetur in acceptatione diuina tibi cõmodo tempore communicanda. Quę enim repugnãtia in hac intẽtione oſtendi poteſt? Et ex alia parte hic modus confeſſionis, & Pontificis liberalitatẽ denotat, & nobis eſt vtilior: ergo aſſerẽdus eſt, ſicuti aſſeruit Palud. *in 4. diſt. 20. q. 4. art. 3. circ. 1. concl.* Sylu. *verbo Indulg. n. 7.* Hẽriq. *l. 7. c. 9. n. 13.*

At longè veriùs eſt, indulgentiam conceſſam peccatum mortale habenti, nunquam effectum operari. Etenim operari non poteſt effectum indulgentia, quæ nunquam in ſuo eſſe conſtituta fuit, ſicuti neque ſacramentum, quod verum ſacramentum non fuit. At indulgentia peccatori applicata nunquã in ſuo eſſe conſtitui poteſt: quippe nunquam remittere poteſt pœnam pro peccatis debitam media theſauri Eccleſiæ ſatisfactione, quæ eſt eius eſſentia. Ergo nunquam habere poteſt effectum, recedente fictione. Et in hoc eſt latum diſcrimen inter indulgentiam, & ſacramenta: nam ſacramenta, quæ, recedente fictione, effectum habent, peccatori applicata in ſuo eſſe fuerunt perfectè conſtituta: ſecùs verò indulgentia. Præterquam quòd non omnia ſacramenta, recedente fictione, ſuum effectũ operantur; ſed, quæ aliquo modo iterari non poſſunt; quorúmque effectus non poteſt alia via obtineri. At indulgentia plerunque eſt iterabilis, eiúſque effectus, qui eſt pœnæ debitæ remiſſio, aliis viis obtineri poteſt. Ergo, &c. Deinde indulgentia effectum non habet, niſi ex intentione concedentis: at concedens indulgentiam tibi aliquod opus facienti, finito opere intendit pœnam remittere. Ergo, ſi eo tẽpore incapax es remiſſionis, indulgentia ceſſat. Neque verum eſt, concedentem velle, vt tibi cõmodo tempore reſeruetur: quia neque id explicat in conceſſione, neque eam intentionem habere poteſt, ſi cùm fit opus, indulgentiam abſolutè concedit. Secùs verò poſſet dici, ſi diuiſim concederet, ſub hac, inquam, forma. Concedo tibi indulgentiam hoc opus facienti, ſi capax es: ſin minùs, cùm capax extiteris. At hæc cõceſſio duplex eſt, & à modo vſitato concedẽdi indulgentias aliena. Et ex his ſolutum eſt oppoſitiæ ſententiæ fundamentum. Atque ita latè docet Suar. *diſp. 52. ſect. 2. à n. 13.* Coninch. *diſp. 12. dub. 7. poſt princ. n. 37.* Nauar. *notab. 17. n. 2. & notab. 19. ſub finem* Sà *n. 2.* Regihald. *lib. 7. n. 169.* Filliuc. *tr. 8. c. 6. n. 141.* Bonac. *diſp. 6. q. 1. p. 5. n. 13.*

5. Tertia conditio: Ne ſis maiori excommunicatione ligatus hæc enim excommunicatum priuat communibus Eccleſiæ ſuffragiis, & bonis inter membra Eccleſiæ vnita diuidendis vti ex communiori ſententia tradit Suar. *diſp. 12. ſect. 2. n. 3. & de cenſur. diſp. 12. ſect. 3. n. 7.* Vgolin. *de cenſur. tab. 2. c. 9. in princ.* Bonac. *dicta p. 5. n. 3.* Laym. *tract. 7. c. 6. num. 2.* aduersùs Henriq. *lib. 7. cap.* 18. 12. Emman. Sà *Indulgentia, n. 2.*

6. Quarta. Debes Indulgentia indigere ad pœnæ remiſſionẽ, tẽpore, quo cõceditur: neque enim tibi reſeruanda eſt in tẽpus futurum ſi fortè illa indigeas: quia hæc reſeruatio Eccleſiæ dãnoſa eſſet, vtpote quæ iuſtis anſam peccandi præberet, ſcientibus obligationem habituros non eſſe exoluendi pœnam pro peccatis debitã. Atque ita notauit Coninch. *diſp. dub. 7. n. 37.*

7. Quinta: Mandari debet executioni opus iniunctum, aliàs Indulgentiam non obtinebis. De qua conditione, quia varias continet difficultates, *in ſeq. punct. agendum eſt.*

8. Præter ſupradictas conditiones, aliam Caiet. 1. *t. Opuſc. tr. 10. q. 1.* excogitauit, quem ſequutus eſt Nauar. *notab. 20.* nempe ſollicitudinem exercendi opera pœnalia in peccatorum ſatisfactionem. Nam, qui negligens eſt debitam pro peccatis ſatisfactionem exhibere, indignus eſt alieno ſubſidio, & theſauri Eccleſiæ participatione: ſicuti eſſet indignus communicatione theſauri temporalis reipublicæ ad debita propria ſoluenda, qui ex ſuo poteſtatem haberet ſoluendi illa, & ſolùm ob negligentiam, vel auaritiam omitteret.

Sed hanc conditionem cæteri omnes Doctores cum D. Th. *in 4. diſt. 20. & quodlib. 2. art.* 2. reiiciunt, & meritò, vt videre eſt in Suar. *diſp. 52. ſect. 11. à n. 2.* Valen. *diſp. 7. q. 20. p. 5. in fine.* Henriq. *lib. 7. cap. 16. num. 2.* Laym. *tract. 7. cap. 6. in fine*, eo quòd ad validam theſauri Eccleſiæ diſpenſationem, ſola cauſa rationabilis expoſtulatur: ad validam verò illius applicationem ſolùm requiritur gratia in eo, qui conſecuturus eſt Indulgentiam, & operis iniuncti executio. Ad hæc omnia ſtare poſſunt, tametſi negligens fueris in ſatisfactione debita exhibenda: quippe poteſt adeſſe cauſa publica boni communis, quæ diſpenſationem theſauri honeſtet, & inſuper in ſtatu gratię eſſe potes. Nã illa negligentia peccatũ mortale non eſt, vt ſuppono: ergo poſſunt eſſe omnia requiſita ad indulgentiã.

9. Neque fundamentum Caiet. eſt alicuius momenti. Nam, eſto, ob negligentiam dignus non ſis, vt theſaurus Eccleſiæ tibi applicetur: & poſitiuè non es indignus, & incapax illius ideóque ex benignitate Eccleſiæ iuuari potes. Neque obinde cenſenda eſt Eccleſia tuam negligentiam fouere; ſed illam permittere, illíque condeſcendere. Neque eſt ſimile de diſpenſatione theſauri temporalis reipublicæ, qui ex voluntate reipublicæ ſolùm iis, qui alia via ſuam indigentiam ſupplere non poſſunt, communicatur; & meritò: quia ſi aliis communicaretur; cùm finitus ſit, iis indigentibus deficeret. At theſaurus ſatisfactionis Chriſti, & ſanctorum infinitus eſt, qui exhauriri non poteſt, quantumuis communicetur: ideóque quibuſlibet indigentibus, etiam ſi alia via ſupplere ſuam indigentiam poſſint prudenter, & rationabiliter communicatur.

PVNCTVM IX.

Expenditur conditio requiſita ad Indulgentię conſecutionem, quæ eſt de opere iniuncto.

1. *Operis iniuncti executio ita neceſſaria eſt, vt ex illius defectu nequeat indulgentia obtineri.*
2. *Excipe, niſi contrarium in ipſa conceſſione caueatur.*
3. *Opus praſtandum eſt ſicuti eſt iniunctum.*
4. *Debet opus iniungi honeſtum, & vtile ad finis Indulgentiarum conſecutionem.*
5. *Nulla ex circunſtantia debere vitiari affirmant aliqui, alij negant.*
6. *Qua diſtinctione vtatur Layman.*
7. *Quid ſit ſentiendum.*
8. *Opus exequi debet ex intentione, non formali, ſed virtuali ſaltem obtinendi indulgentias.*
9. *Opus iniunctum perſonalem actionem exigens, à lucrante indulgentiam exequendum eſt.*
10. *Excipe, niſi concedens indulgentiam aliud preſcripſerit.*
11. *Plures Indulgentias diuerſis viis conceſſas vnius operis executione te obtinere poſſe affirmant aliqui.*
12. *Verius eſt oppoſitum.*
13. *Apponitur quadam limitatio, ſed non probatur.*
14. *Eodem tempore diuerſis actibus plures Indulgentias obtinere potes.*
15. *Qualiter eiuſdem operis repetitione pluries eandem poſſit indulgentiam obtinere.*
16. *Satisfit quaſtioni ſub diſtinctione de conceſſione Indulgentia ſed tempore indeterminato, vel cùm determinatione breuis temporis.*
17. *Satisfit obiectioni.*
18. *Affirmant aliqui, ob diuerſum modum exequendi opus iniunctum alios plùs, aliòs minùs de Indulgentia obtinere.*
19. *Sub diſtinctione quaſtio diſſoluitur.*
20. *Indulgentia conceſſa contritis, & confeſſis, non exigit confeſſionem actualem in eo, qui nullo mortali grauatur.*
21. *Si grauetur mortali, conſultius eſt, confeſſionem eſſe pramittendam.*
22. *Probabile eſt, neceſſariam non eſſe confeſſionem actualem.*
23. *Quòd ſi Pontifex confeſſionem expreſſè expoſtulet, & illa pramiſſa ante elapſum terminum conceſſionis in nouum peccatum mortale incidiſti: negant plures te debere iterum confiteri*
24. *Contrarium conſulendum eſt.*
25. *Peccatum oblitum non videris teneri confiteri.*
26. *An petita Communione cenſeatur Pontifex confeſſionem expoſtulare.*
27. *Satisfit quaſtioni.*

1. PRæcipua conditio requiſita ad indulgentiam, eſt executio operis iniuncti. Eſt igitur hæc conditio ita neceſſaria vt ſi opus iniunctum ob impotentiam, vel alia de cauſa exequi omiſeris, Indulgentiam non cõſequeris: quia conceſſio ſub aliqua forma, & conditione, ea non ſeruata corruit, arg. leg. *Qui haredit. 54.* leg. *Manius. 55. ff. de condit. & demonſt.* Quod adeò verum eſt, vt neque partem indulgẽtiæ obtinebis, tametſi partẽ operis exequatis, quia non pars indulgentiæ ob dimidiatũ opus, ſed indulgentia ob opus perfectum tibi promiſſa eſt. Atque ita docent Nauar. *de Indulgent. not. 9. n. 4. & not. 19. n. 17.* Coninch. *diſp. 12. dub. 7. n. 38.* Suar. *diſp. 52. ſect. 3. n. 3.* Laym. *tract. 7. c. 6. n. 3.* Bonac. *diſp. 6. q. 1. p. 5. n. 20.*

2. Excipe tamen, niſi in conceſſione caueatur indulgentiam concedi impeditis opus iniunctum exequi, vti factum eſt in Extrau. *Vnigenitus de pœnit. & remiſſ.* vbi conceditur Iubileum Romanũ omnibus illis, qui eo animo iter arripientes impediti fuerũt Romam peruenire, vel Apoſtolorum limina viſitare. Secundò excipe, niſi ita leuis ſit omiſſio partis operis iniũcti, vt non impediat, quin moraliter cenſeatur opus iniunctum exequi, ſicuti ſi in oratione iniuncta omitteres vnũ *Aue*. Secùs ſi opus iniunctum eſſet trina recitatio Dominicæ orationis, & angelicæ, & binam tantùm præſtares: nam eſto, omiſſio illa in ſe leuis ſit; non tamen comparatione operis iniuncti, ſicuti notarunt Suar. *diſp. 52. ſect. 5. n. 3.* Laym. & Bonac. *ſuprà.*

3. Sed quale opus, qualiterque præſtandum eſt ad indulgentiam obtinendam? reſpondeo, præſtandum eſſe opus, ſicuti

eſt iniunctum : nam cum Indulgentiarum conceſſio ſit libera concedentis donatio, poteſt nolle eam facere, niſi ſub conditione operis taliter præſtiti. Atque hinc fit, poſſe Pontificem ſub conditione operis interni indulgentiam concedere : nam eſto plerunque expediat opus iniunctum externum eſſe, aliquando tamen expedit internum iniungi, vti docent Suar. *diſp.52.ſect.5.n.5.& 6.*Val.*diſp.7.q.20.p.vlt.in fin.*Secundò fit, poſſe exigere, vt omne opus iniunctum in ſtatu gratiæ exequaris ob eandem rationem. At niſi id Pontifex exprimat, non præſumitur : quia eſt dura conditio, nec neceſſaria ad indulgentiam. Non enim conceditur indulgentia ob ſatisfactionem, aut meritum operis iniuncti, ſed ob illius honeſtatem, ad quam exercendam procurat Pontifex media indulgentiæ conceſſione homines allicere, ſicuti latiùs tradit Suar.*d.ſect.5.n.6.& ſeq.*Nauar.*notab.*19.*n.*17.Graffis *de indul.c.5.n.*48. pluribus relatis Bonac.*q.1.p.5.n.*10.

4. Illud verò eſt certum, non poſſe opus iniungi, quod honeſtum non ſit, & vtile ad conſecutionem finis in Indulgentiarum conceſſione intenti, aliàs non cederet in Dei honorem.

5. Sed an taliter honeſtum debeat eſſe, vt nulla ex circunſtantia vitietur? non conſtat inter Doctores. Affirmat Nauar. *de indul.notab.*19.*n.*6.*& not.*32.*num.*46.Rodrig.*t.2. qq. regul. qu.99.art.6.*Coninch.*diſp.12.dub.* 8. Et mouentur, quia opus ob prauum finem, vel circumſtantiam vitiatum diſplicet Deo. Non igitur in illius honorem, & gloriam cedere poteſt : ergo non eſt aptum, vt ratione illius ſatisfactio Chriſti applicetur, & peccatorum remiſſio concedatur. Contrarium docuit Cordub.*de indul.qu.*22.Suar.*diſp.52.ſect.6.à n.2.* quia certum eſt, Pontificem poſſe concedere indulgentiam ſub conditione operis de ſe boni, & honeſti, tametſi in indiuiduo honeſtum non ſit: ſiquidem poteſt abſque vllo opere indulgentiam concedere. Ac ſic eſt præſumendus concedere, quoties opus exigit abſolutè abſque vlla limitatione, ſicuti præſumeretur, ſi præceptum imponeret de illius executione: quia onus impoſitum in conſecutione indulgentiæ reſtringi non debet, ſed potius ampliari, quatenus verba permittunt.

6. Sed inter has extremas ſententias diſtinctione vtitur Laym. *l.5.ſum.tract.7.c.6.à n.3.*inquit enim : Cùm ſufficientia cauſæ finalis ad indulgẽtiarum conceſſionẽ plerumque compleatur ex opere iniuncto, videndum eſt, an opus iniunctũ, eſto vitiatum ſit, ad finem præcipuè intentum conducat, an non: ſi conducit, vti contingit in diſtributione ad expeditionem bellicam contra Turcas, conſequeris indulgentiam: ſecùs ſi non conducit, vt ſi ex fine placendi Deo præſcribantur ieiunia, tu verò te inebriaſti, vel maiorem partẽ operis iniuncti malè perfeciſti.

7. Fateor, hanc doctrinam veriſſimam eſſe : nego tamen opus iniunctum abſolutè requiſitum fini à Pontifice intento non conducere, tametſi prauè fiat. Ieiunium namque, in quo te inebriaſti, etſi ratione ebrietatis Deo placere non poſſit, at ob rationem ieiunij, quam retinet, Deo placere poteſt: ſiquidẽ potes præceptum Eccleſiaſticum implere, & ſub ea ratione Deum iratum placare. Deinde, etſi ieiunium in ſe ob prauum finem aſſumptum non conducat ad placandum Deum, impetrandumque ab eo aliquod beneficium: at quatenus excitat alios fideles ad pœnitentiam, & corporis caſtigationem, religionem fouet, & Deum placare poteſt. Item, vitiatum ieiunium æquè efficax eſt ad placandum Deum, ſicuti eleemoſyna vitiata ad finem præcipuum, ob quem expoſtulatur. Non enim expoſtulatur eleemoſyna ob materialem belli expeditionem, ſed ob fructum, qui ſperatur ſuperatis hoſtibus: at hic fructus, ſcilicet propagatio fidei, & pax Chriſtianę reipublicæ, cùm à Deo concedendus ſit, neceſſariò bonum opus prærequirit. Ergo dicendum eſt, ſufficere bonum opus ex genere, eſto, in indiuiduo prauè ſit factum.

8. Præterea non eſt neceſſe, quod opus iniunctum exequaris animo, & intentione formali lucrandi Indulgentiam, bene tamen ex intentione habituali, & interpretatiua, quam cenſetur quilibet Chriſtianus habere de ſuæ ſalutis remediis. Priorem partem probat conſuetudo Eccleſiæ, concedendi indulgentiam ſenſibus deſtituto & iam animam agenti. Si enim huic miniſtrari extrema Vnctio poteſt, quia ob Chriſtianam vitam, quam degit, cenſetur voluntatem ſufficientem habere omnium, quæ ſuæ ſpirituali ſaluti conueniunt, à fortiori indulgentia concedi poterit. Poſteriorem partem ſic probo: quia conceſſio indulgentiæ actus eſt iuriſdictionis non coactiuæ, ſed voluntariæ: ac proinde exerceri non poteſt, niſi in volentes. Item eſt quædam donatio, quæ ad ſui valorem acceptatione ſaltem virtuali, indiget. Atque ita docent Suar. *diſp.* 56. *ſect.1.n.7.*Laym.*l.5.ſum.tr.7.c.6.ante med.dub.*2.

9. Deinde, ſi opus iniunctum actionem perſonalem ſpectet, vti eſt ieiunium, oratio, Sacramentorum ſuſceptio, Eccleſiæ viſitatio, à te neceſſariò exequẽdum eſt: nequis enim denominari ieiunans, aut orans, tametſi famulus ad tuum mandatum oret, aut ieiunet. Secùs verò eſt, ſi opus iniunctum non perſonalem actionem, ſed rem familiarem, aliaque bona extrinſeca reſpiciat, ſicuti eſt eleemoſynæ diſtributio: hæc enim ſi per famulum facias, tanquam per inſtrumentum, cenſeris per te ipſum facere, atque adeò opus iniunctum exequi, & indulgentiã obtinere. Suar.*diſp.52 ſect.7.*Laym.*l.5.ſum.tr.7.c.6.dub.3. n.* 5.

10. Ab hac tamen doctrina excipit optimè Suar. niſi aliter concedens indulgentiam præſcripſerit. Poteſt autem concedens indulgentiam exigere, diſtributionem eleemoſynæ fieri ab eomet, qui indulgentiam conſecuturus eſt, vt ſic pietatem foueat, & forte meritum, & ſatisfactionem augeat. Quo caſu, ſi per famulum eleemoſynam concedat, indulgentiam non obtinebit : quia non eſt executus opus iniunctum. Item, præſcribens ieiunium, orationem, Eccleſiæ viſitationem, contentus eſſe poteſt, ſi per alium hæc ipſa præſtentur, vt ſi in forma indulgentiæ dixerit. Qui per ſe, vel per alium Eccleſiam viſitauerit, indulgentiam conſequatur, & tunc facta viſitatione per alium, non ipſi, ſed ei, in cuius nomine fuit facta viſitatio, indulgentia conceditur.

Ex quo fit, viſitantem Eccleſiam nomine alieno, ſicut & famulum eleemoſynam domini diſtribuentem, non oportere in gratia eſſe conſtitutum : quia hæc neceſſaria non eſt ad opus, prout à concedente indulgentiam exigitur : non enim poſtulatur opus meritorium, nec ſatisfactorium, ſed opus de ſe honeſtum, quod abſque gratia fieri poteſt. Neque etiam gratia in eo neceſſaria eſt, vt adſit diſpoſitio ad indulgentiæ conſecutionem: ſiquidẽ non ipſi viſitanti Eccleſiam, neque famulo eleemoſynam diſtribuenti indulgentia cõceditur, ſed illi, in cuius nomine famulus Eccleſiã viſitat, vel eleemoſynã diſtribuit.

11. Superſunt tamen aliquot difficultates. Prima, an eodem opere plures indulgentias diuerſis viis conceſſas lucrari poſſis? v.g. habes plura grana benedicta, plures imagines, quarum ſingulis conceſſus eſt annus indulgentiæ, orarium Virginis recitantibus, recitas ſemel orarium, an tot annos indulgentiæ conſequaris, quot habes grana. Videris obtinere: quia opus iniunctum exequeris omnibus indulgentiis correſpondens, & cùm non ſit maior ratio, quare vnam potiùs, quàm aliam conſequaris, omnes conſequi debes, ſicuti diuerſis præceptis vnico actu ſatisfacere potes. Atque ita ſentit Cordub. *q.*35.*de indul.pag.*439.Graffis *de indul. c.5.n.*55. Henriq.*l.7. c.17.num.*55. Emman. Sà *verb.indulgentia n.*18.

12. Sed verius oppoſitum cenſeo cum Suar.*diſp.52 ſect.8 n.*10. Filiuc.*tr.8.c.6.q.14.n.*168.Bonac.*diſp.6.q 1.part.5.n.*29.Coninc. *diſp.12.dub.*9. Laym.*l.5.tr.7.c.6.* Ratio ea eſt, quia plerumque opus iniungitur ad complendam cauſam pro indulgentiæ conceſſione neceſſarium : at opus pluribus cauſis applicatum, & in plura diuiſum, minorem ſingulis virtutem concedit. Ergo non poterit omnium indulgentiarum cauſas complere, ac proinde ex defectu cauſæ non omnes indulgentiæ obtinebuntur, ſed illa tantùm indulgentia, ad quam operans ſuam intentionem determinauerit : nam cùm in illius fauorem omnes concedantur, expedit eius voluntati electionem remitti. Quòd ſi ad nullam ſpecialiter intentionem determinauerit, ratione omnium eandem indulgentiam conſequetur, vt bene notarunt Suarez & Bonac. *locis allegatis.*

13. Hanc tamen doctrinam limitant Laym. Coninch. & Suar. ne procedat, cùm opus iniunctum iterabile non eſt: v.g. ſi communicanti in feſto Conceptionis, vel in eius vigilia ieiunantĩ concedatur diuerſis viis annus indulgentiæ, credendum eſt, ieiunantem vel communicantem plures annos conſequi. Sed hęc limitatio mihi non probatur: nam eſſe opus iniunctum iterabile, vel non iterabile, impertinens eſt ad complendam cauſæ ſufficientiam, ſi alioquin ex ſe non complet. Quapropter ſi ponamus ieiunium complere ſufficientiam cauſæ, quæ requiſita eſt pro conceſſione vnius anni indulgentiæ, nequit certè iuuare ſufficientiã cauſæ pro alterius indulgentię conceſſione.

14. Secunda, an vno eodemque tempore diuerſis actibus, quorum ſingulis diuerſæ ſunt indulgentiæ conceſſæ, poſſis eas lucrari. Vt, ſi recitanti Horas canonicas, & audienti Miſſam variæ eſſent conceſſæ indulgentiæ, lucrari eas poſſis, ſimul audiendo ſacrum, & Horas recitando? Cui difficultati affirmatiuè eſt reſpondendum : quia vnumquodque opus æquè eodem tempore ac in diuerſis perfici poteſt, æqueque valet ſuæ conceſſionis cauſam finalem complere, ac ſi ſeiunctum alio peractum eſſet, vt tradit Bonac. *diſp.6.q.1.p.5.n.*31.

15. Tertia, an poſſis ſæpius eandem indulgentiam obtinere, repetito opere, cui eſt indulgentia abſolutè conceſſa? v.g. conceſſit Pontifex annum indulgentiæ viſitantibus Eccleſiam S. Petri, poteriſne ſæpiùs eam indulgentiam lucrari? Videris, non poſſe ; ſed ſemel tantùm, eò quod ſermo abſolutè prolatus de prima vice ſit intelligendus ex text. *Boues. §. Hoc ſerm. ff. de verbor.ſignificat.*cui conſonat lex.*Cùm Pater.§.Pater certam.ff. de legatis* 1. vbi cautio de danda, vel reſtituenda dote filiæ nuptæ, ſolum de primis nuptiis intelligitur, neque ad ſecundas extenditur. Idemque eſt de promiſſione dotis, vt tradit Bart. *in leg.Dotis promiſſio. verſ.vlt. ff. de iure dotium*, & pluribus aliis ornat Tiraq. *in dicta leg.Boues, 2.Hoc ſermone.*

16. Cæterùm diſtinguendum eſt, inter indulgentiam conceſſam abſque vlla temporis determinatione, & inter indulgentiam cum limitatione temporis, maximè breuis conceſſam. Exemplum primi eſt, ſi concedatur indulgentia viſitantibus Eccleſiam D. Petri. Secundi verò, ſi concedatur viſitantibus Eccleſiam in Feſto ipſius dedicationis, vel per illius octauam. Si abſque temporis determinatione concedatur perennis eſt Indulgentia, & pluries obtineri poteſt, vſu, & conſuetudine

ſic

ſic intentionem Pontificis declarante, vti docuerunt Nauarr. *de Indulgent.notab.*15.*n.*19. & *notab.*31.*n.*36. *&* 37.& *in explicat. Bullæ Gregor. XIII. n. 46.verſ. Circa hoc.* Cordub.*quæſt.* 35.*lib.*5.Suarez *diſp.*57.*ſect.*1.*n.*4.Henriq.*lib.*7.*cap.*11.*num.*1. *&* 17.*num.*6. Emman.Sà *verbo,Indulgentia,num.*7.Bonac.*diſp.*6. *quæſt.*1.*part.*5.*n.*32. & alij. Quod adeò verum exiſtimant dicti Doctores, vt non ſolùm pluries in vita, ſed in anno, menſe,& hebdomada,ſi eo tempore opus iniunctum perficiatur,obtineri poſſit: Quinimò Nauarr. *dicto notab.* 31. *n.*37. exiſtimat,eo die toties obtineri poſſe indulgentiam, quoties opus iniunctum prudenter,& deuotè peragatur.Hanc doctrinam probabiliter extendit Emman. Sà ad indulgentiam per longum tempus conceſſam: v.g. per annum, vt in anno Iubilei: quia hæc quaſi perennis,& perpetua eſt reputanda, ac proinde poterit non ſolùm ſemel, ſed pluries obtineri opere iniuncto præſtito. Verùm, ſi indulgentia cum determinatione breuis interualli concedatur, vti ſolet concedi in Feſto alicuius Sancti, vel per eius octauam:ſemel tantum obtineri poterit:quia illa temporis determinatio indicat, Pontificis intentionem vnius tantùm indulgentiæ eſſe,non plurium, ſicuti notauit S. Thom. *in addit.q.*25. *art.*2. *ad* 4.Tolet. *lib.*6.*c.*28. *ad finem*, Nauarr.Suar.Sà,Henriq.*loc.alleg.*

17. Prædictis non obſtat textus in leg. *Bonet.*cui varias exceptiones, & limitationes adhibet Tiraquel. *ſuprà* ex quibus ad noſtrum propoſitum non leuiter fauet illa, quæ aſſerit, prædictum textum non procedere in conceſſione pro cauſa aliqua certa, & determinata, quæ perſeuerat poſt primam conceſſionem:ea enim perſeuerante non finitur conceſſio, ſed pluries repeti poteſt,vti docuit Bart.*in leg.*1.*col.vlt. ff. ad leg. Iuliam Maieſt.*argum.text.in leg. *Continuus.§. Qui inſulam. ff.de verbor.oblig.* Durante enim cauſa,durare etiam debet id, quod ob eam cauſam introductum eſt,leg.*Semper.§. Negotiatores ff.de iure immunit.*leg. *Si cui.§.*1.*ff. Ex quibus cauſis maior.*leg.1.*§.Omnes.ff. de iudic.*& aliis. At in conceſſione indulgentiæ per longum tempus, vel ſine limitatione temporis conceſſæ plerunque perſeuerat eadem cauſa conceſſionis,quæ ſolet eſſe Religionis augmentum,& deuotionis,& feruoris in aliquem Sanctum excitatio, efficitur & conceſſionem indulgentiæ perſeuerare. Neque etiam diſplicet ea exceptio,quam ex pluribus Doctoribus refert Tiraquel. quòd prædictus textus in leg. *Bonet.* non ſit intelligendus in materia fauorabili, ſed ſolùm in onèroſa,iuxta textum in leg. *Conditio filia. in fine.ff.de condit.& demonſtrat.*& tradit Franciſc. Aretin.*in leg. Serui electione. ff.de legat.*1.leg. *Placet. cum ſeqq de liberis, & poſthum.*Denique inquit Tiraquel.*limitat.*27.prædictum textum in conceſſione lucratiua,ſeu gratuita,qualis eſt indulgentiarum conceſſio,non procedere argum.leg.*Si ſeruus ff. de ſeruitutib. vrbanor.*

18. Quarta difficultas eſt, an ob diuerſum modum exequendi opus iniunctum, alij plùs, alij minùs de indulgentia conſequantur? Affirmant: Nauarr.*de Indulg.notab.*15.Coninch. *dub.*6.*num.*34.Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*7.*cap.*5.*num.*2.Mouentur ob rationem ſæpè dictam: quia opus exigitur,vt ſuppleat inſufficientiam cauſæ finalis.Qui igitur opus iniunctum exequitur tepidè,& remiſsè,vel ex aliqua circunſtantia vitiatum, minùs complebit cauſæ finalis ſufficientiam, quàm qui opus iniunctum honeſtè,& feruenter perficit.Fauétque Bonifac. *in Extrauag. Antiquorum. de pœnitent. & remiſſionib.* vbi poſtquàm in anno Iubilei pleniſſimam indulgentiam conceſſit viſitantibus Apoſtolorum limina, ſubdit: *Vnuſquiſque tamen plùs merebitur,& Indulgentiam efficaciùs conſequetur,qui Baſilicas ipſas ampliùs, & deuotiùs frequentauerit.* Si enim omnes viſitantes peracta viſitatione Indulgentiam conſequuntur æqualem,falsò Pontifex aſſerit, efficaciùs conſequi, qui amplius & deuotiùs Baſilicas frequentauerint.

19. Sed in hac re opus eſt diſtinctione. Vel enim opus iniunctum, quomodocunque fiat, complet ſufficientiam cauſæ finalis, vel non.Si non complet ſufficientiam cauſæ finalis:quia requirebatur opus honeſtè,& feruenter factum,certum eſt,eo caſu non conſecuturum integram indulgentiam, qui tepidè, & remiſsè opus iniunctum exequutus fuerit; ſed partem iuxta proportionem cauſæ. At hoc præſumi non debet, cùm Pontifex Indulgentiam concedit opere iniuncto abſolutè. Ex ea enim conceſſione credit Pontifex opus iniunctum, quomodocunque fiat, ſufficientiam cauſæ finalis complere: aliàs omnes Indulgentiæ infirmari facilè poſſent, nullæque eſſent moraliter certæ. Quòd ſi opus iniunctum, etiam tepidè factum, finalem cauſam Indulgentiæ complet, vt neceſſariò affirmandum eſt: ob maiorem, vel minorem deuotionem in executione operis iniuncti non maior,nec minor indulgentia obtinetur,ſed æqualis: quia indulgentia non nititur deuotioni operis, ſed ob legitimam cauſam liberali donationi:at hæc donatio, vt effectum habeat, ſolùm ex voluntate donantis expoſtulat qualencunque executionem operis iniuncti: ergo feruentior, vel remiſſior executio non refert ad indulgentiæ integræ conſecutionem. Atque ita docet Suar.*diſp.*52.*ſect.*8. *à n.*3. Emman.Rodr. *in explicat Cruciata,* §.7.*nu.*4.Cordub.*lib.*5.*q.*31.*propoſit.* Filliuc. *tract.*8.*cap.* 6.*q.*14. *num.*164.Graffis *de Indulgent.cap.* 5.*num.*60. & *cap.*7. *num.*3. Bonac.*diſp.*6.*quæſt.*1.*p.*5.*num.*19.Neque his obſtat Bonifac.*in Extrauag. Antiquorum.*dicens,viſitantem deuotiùs Baſilicas, efficaciùs Indulgentiam lucrari: quia id intelligendum eſt, quantum eſt ex ſe ex opere iniuncto,quod negari non poteſt, ex ſe efficacius eſſe ad indulgentiæ conſecutionem: de facto tamen, & in re, ſeu quoad effectum, non efficaciùs indulgentiam obtinet.

20. Quinta difficultas eſt, an indulgentia conceſſa iis, qui contriti, & confeſſi Eccleſiam aliquam viſitauerint, expoſtulet confeſſionem actualem, vel ſufficiat in voto? Dicendum primò eſt, ſi nullo peccato mortali, quod clauibus Eccleſiæ ſubiectum non ſit, te grauatum ſentias, neceſſe tibi non eſt, confeſſionem præmittere pro indulgentia conſequenda: quia, cùm eo caſu non habeas materiam confeſſioni neceſſariam, non eſt credendum, Pontificem onus, & obligationem ſubiiciendi materiam liberam tibi impoſuiſſe verbis ita generalibus, & communibus:debebat enim apertiùs obligationem exprimere. Quinimò eſto, Pontifex in conceſſione abſolutè confeſſionem, & Communionem requiſiuit, ſicuti ſi diceret: indulgentiam concedimus omnibus illis, qui intra tot dies ſua peccata confeſſi fuerint, & ſacram Euchariſtiam receperint, ſi tamen nullo peccato mortali poſt vltimam confeſſionem commiſſo graueris, ſatis probabile eſt; te non eſſe obligatum confiteri:quia non de confeſſione libera,ſed neceſſaria, credendum eſt Pontificem loqui. Quippe confeſſio abſolutè prolata pro confeſſione neceſſaria ſupponere debet,ſicuti peccatum pro mortali, & non pro veniali ſupponit. Neque obſtat expoſtulari Communionem liberam: quia in Communione non eſt ea difficultas, ac in confeſſione: & præcipuè quia Communio propter ſe expoſtulatur: at confeſſio non propter ſe,ſed vt certiùs,& efficaciùs tollatur obex indulgentiæ conſequendæ, quem ſolum peccatum mortale apponit. Vnde, etſi confeſſio abſolutè expoſtulata ſit, intelligi debet obice ad indulgentiam ſuppoſito.Præterquàm quòd Eccleſia nunquam ſolet confeſſionem venialium à fidelibus expoſtulare. Vnde, ſi Pontifex pro conceſſione indulgentiæ eam requirit, apertiſſimis verbis voluntatem ſuam exprimere debet.Atque ita docent Suar.*diſp.*52.*ſect.*3. *n.*5. Bonac.plures referens *diſp.*6.*de Indulg.q.*1.*p.*5.*n.*7. Laym. *l.*5. *ſum.tract.*7. *c.*6. *dub.*5. *concl.* 1.

21. Si autem peccato mortali grauatus exiſtas, conſultius eſt, & ſecurius, tibi neceſſariam eſſe actualem confeſſionem, maximè ſi poſſibilis ſit.Sic Durand. *in* 4.*diſt.*20. *quæſt.*4. Nauarr.*de indulgent.notab.*18.*n.*2.Caiet. *Opuſc. de indulgent.c.*10. Graffis *de indulg.cap.*5.*numer.*5.Coninch.*diſp.*11. *dub.*7. *num.* 38. Sà *indulgentia*, *numer.* 3. Bonac. *diſp.* 6. *quæſt.* 1. *part.* 5. *num.*5.Layman.*lib.*5.*tract.*7.*cap.*6.*quæſt.*5. Ratio ea eſt: quia Pontifex expoſtulat in eo,qui lucraturus eſt indulgentiam, vt contritus, & confeſſus viſitet Eccleſiam. Ergo, qui abſque contritione peccati, & illius confeſſione viſitaret, conditionem non exequeretur, ac proinde indulgentiam non obtineret. Quòd ſi dicas cum D. Antonin. 1. *part. tit.* 10. *cap.* 3. §.5. ſufficere, quòd tempore debito contritus, & confeſſus fuerit, obſtat: quia Pontifex non expoſtulat contritionem, & confeſſionem, vt præcepto diuino, vel eccleſiaſtico fiat ſatis; ſed vt indulgentia obtineatur, ac proinde expoſtulat contritionem, & confeſſionem, tempore, quo indulgentia obtinenda eſt. Sub nomine contritionis, tam contritio perfecta, quam imperfecta, ſcilicet, attritio intelligitur. Et licet ſola contritio perfecta obicem peccati tollat, & ſubiectum perfectè diſponat ad Indulgentiæ conſecutionem: quia tamen contritio difficilis eſt, & incerta, ideò Pontifex, vt effectus Indulgentiæ ſecurior ſit, & certior, confeſſionem expoſtulat in eo,qui mortali grauatus eſt.Notanter dixi, *ſi confeſſio impoſſibilis ſit:* quia ſtante impoſſibilitate confeſſionis,præſumi poteſt Pontifex nolle fidelem contritum indulgentia priuare, vti notarunt Emman.Sà,& Laym.*loc.alleg.*

22. Verùm eſto, prædicta ſententia conſulenda ſit, probabiliſſima tamen eſt negans,confeſſionem ex prædictis verbis requiri,quam aliis relatis docet Suar.*diſp.*50.*ſect.*5.*n.*10.& *diſp.* 52.*ſect.*3.*n.*13.Filliuc.*tr.*8.*c.*6.*n.*148.Mouentur:quia illis verbis non videtur Pontifex aliam diligentiam expoſtulare,qua quæ neceſſaria eſt,vt theſaurum Eccleſiæ applicare fidelibus poſſit, iuxta Extrauag. *Vnigenitus de pœnit.& remiſſion.ſtatim. poſt princ.* vbi inquit Pontifex: *Theſaurum ſuæ Eccleſiæ commiſit Chriſtus Dominus per Beatum Petrum, eiúſque ſucceſſores fidelibus diſpenſandum,& verè pœnitentibus,& confeſſis miſericorditer applicandum.* At certum eſt, hunc theſaurum applicari poſſe verè pœnitentibus, tametſi confeſſio non ſint;ſed ſolum propoſitũ habeãt cõfitendi:ergo illis verbis non expoſtulatur pœnitentia perfecta,& confeſſio;ſed ea pœnitentia, & confeſſio,quæ neceſſaria fuerit, vt theſaurus Eccleſiæ applicari poſſit. Et ex his ſoluitur fundamentum oppoſitum. Expoſtulat enim Pontifex contritionem, & confeſſionem, non vt ſecuriùs, & certiùs indulgentia obtineatur, aliàs contentus non eſſet contritione imperfecta ſimul cum confeſſione; ſiquidem contritione perfecta ſimul cum confeſſione ſecu-

curius obtineretur: ſed ea expoſtulatur quatenus neceſſaria ſunt, vt theſaurus Eccleſiæ applicari poſſit, ad quem effectum ſolùm requiritur peccati mortalis remotio, quæ tum per contritionem perfectam, tum per imperfectam cum confeſſione fieri poteſt.

23. Quòd ſi aliquando Pontifex expreſsè confeſſionem expoſtulet, vel expoſtularet, ſi diceret: Intra tot dies debeant à ſuis peccatis abſolutionem ſacramentalem obtinere, non eſt dubium, confeſſionem actualem neceſſariam eſſe. Solùm eſt dubium, ſi eam præmiſiſti, & poſtmodum ante impletum tempus obtinendæ indulgentiæ in aliud mortale incidiſti, an debeas iterum confiteri. Negat Nuñez *in addit. ad 3. p. c. 27. art. 3. dub.* 4. Bon. *diſp. 6. q. 1. p. 5. n. 9.* eò quòd Pontifex non plures confeſſiones, ſed vnicam expoſtulauit, cui petitioni confeſſione facta perfectè ſatisfeciſſe videris.

24. Sed oppoſitum, tanquàm ſecurius, conſulendum eſt, vt ipſemet Bonac. conſulit; quinimò exiſtimo probabilius: quia Pontifex expoſtulans expreſsè confeſſionem, præſumitur eo fine expoſtulare, vt ſecuriùs, & certiùs conſecuturus Indulgentiam, peccata, quæ illius conſecutionem impedire poſſunt, remoueat: at hæc ratio vrget, caſu, quo te nouo peccato mortali grauatum ſentias, vt manifeſtum eſt. Ergo.

25. Quinimò addit Suar. *diſp. 52. ſect. 3. num. 7. in fine*, ſi facta confeſſione ante tempus, quo indulgentia applicanda eſt, recordetis alicuius peccati in priori confeſſione obliti, te obligatum eſſe illud fateri; aliàs indulgentiam non obtinebis: quia expoſtulatur confeſſio omnium peccatorum ante Indulgentiam commiſſorum quatenus humano, & morali modo fieri poteſt. Sed oppoſitum verius cenſeo, eò quòd peccatum oblitum in confeſſione legitimè facta remiſſum ſit virtute gratiæ per ſacramentum communicatæ ac proinde ſecuritatem indulgentiæ nullatenus impedire poteſt: confeſſio autem expoſtulatur omnium peccatorum, quæ fuerint ante indulgentiam commiſſa, quæque virtute ſacramenti, ſaltem virtualiter, remiſſa non fuerint: ſecùs de remiſſis directè, vel indirectè.

26. Sed, quid, ſi Pontifex, nulla mentione facta confeſſionis, Communionem expoſtulet, cenſetúrne confeſſionem expoſtulare ab eo, qui peccati mortalis conſcius eſt? Non deerit, qui id affirmet, & ſatis probabiliter: quia peccato mortali grauatus, ſi Euchariſtiam ſumere debet, iure diuino obligatur confeſſionem præmittere; ergo Pontifex poſtulans Euchariſtiæ ſumptionem, tacitè expoſtulat, quæ ad ipſam ritè factam neceſſariò requiruntur: quippe Pontifex ſumptionem dignam, non indignam exigit. Contrarium defendit Suar. *diſp. 52. ſect. 3. n. 6.* quem ſequitur Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7. cap 6. q. 5. concl. 2.* ea ratione moti: quia priuilegio Pontificis non eſt addendum onus, quod expreſſum non ſit. At Pontifex ad conſecutionem indulgentiæ non expreſſit confeſſionem; ſed illius obligationem prò Euchariſtia ſuſcipienda, iuri diuino remiſit: ergo ex petitione Euchariſtiæ non infertur confeſſionem poſtulari.

27. Nihilominùs media via tenenda eſt, & affirmandum, confeſſionem pro conſequenda indulgentia expoſtulatam non eſſe per ſe: ſiquidem illius nulla fuit facta mentio, benè tamen, quatenus ad dignam Euchariſtiæ ſumptionem fuerit neceſſaria, ob rationem *ſuperius* factam. Ex quo fit, ſi omiſſa confeſſione, quam præſtare poteras, Euchariſtiam ſumas, indulgentiam non obtinebis, non directè, & formaliter, quia omiſiſti confeſſionem: ſed quia omiſiſti Euchariſtiæ ſumptionem ritè factam, quæ expoſtulata fuit. E contra verò, ſi impotens fuiſti ad præmittendam confeſſionem, cùm eo caſu ritè Euchariſtiam ſumas, confeſſione non præmiſſa indulgentiam conſequeris.

PVNCTVM X.

Qualiter Indulgentiæ defunctis applicari poſſint.

1. *Defunctis indulgentiæ applicantur.*
2. *Hæc applicatio fit, non per modum abſolutionis, ſed ſuffragij: & in quo hæc differentia ſita ſit.*
3. *Negant plures, hanc applicationem eſſe infallibilem.*
4. *Verius eſt, infallibiliter effectum habere.*
5. *Soluitur oppoſitum fundamentum.*
6. *Solis exiſtentibus in Purgatorio Indulgentiæ conceduntur.*
7. *Verius videtur, ſolis defunctis baptizatis indulgentias concedi poſſe.*
8. *Ad hanc indulgentiam pro defunctis applicandam requiritur in concedente poteſtas, quæ ſolùm eſt in Pontifice; in aliis ex eius delegatione.*
9. *Obtinens indulgentiam pro defuncto debet exequi opus, intentione ſaltem virtuali, obtinendi indulgentiam.*
10. *Non eſt neceſſarium, quod in gratia exiſtat, etſi conſultum ſit.*
11. *Ex parte defuncti aliqui plures conditiones requirunt: ſed reiciuntur.*

1. CErtum eſt apud omnes Orthodoxos, defunctis in Purgatorio exiſtentibus Indulgentias applicari poſſe. Conſtat, tum ex Eccleſiæ praxi, aduersùs quam diſputare inſolentiſſimæ inſaniæ eſt, inquit Auguſt. *epiſt. 118. ad Ianuarium* tum ex conſenſu communi Summorum Pontificum, aliorúmque definitio præcipuè ex Leone X. *epiſt. ad Caiet. contra Luther.* & ex Sixto IV. Innocent. VIII. Pio II. Calixto, Paſchaſio, & aliis relatis à Gabriel. *in addit. ad lect. 57. in canon.* Si enim quilibet particularis poteſt ſuas ſatisfactiones defunctis applicare cur non poterit Pontifex Chriſti, & Sanctorum ſatisfactiones; præcipuè cùm ipſi voluntatem habeant, vt non ſolùm viuis, ſed & defunctis ſua opera proſint?

2. Hanc applicationem communiter Doctores cenſent fieri, non per modum abſolutionis, ſed per modum ſuffragij, cuius differentia in eo ſita eſt, teſte Suarez *diſp. 53. ſect. 2. numer. 4.* & *ſect. 3. numer. 15.* Valen. *quæſt. 20. pun. vlt.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7. c. 7. in princ.* Coninch. *diſput. 12. dub. 10.* & aliis quod indulgentiam concedens per modum abſolutionis, tanquàm Iudex, & Superior illius, qui abſoluendus eſt, procedit, quémque à pœna debita pro peccatis abſoluit, oblata Deo ex ſatisfactionibus Chriſti, & Sanctorum ſufficiente ſatisfactione. At concedens indulgentiam per modum ſuffragij, nullam in perſonam abſoluendam iuriſdictionem exercet: quia non abſoluit à pœna; ſed Deo ſatisfactionem ſufficientem offert, vt ipſe eam acceptans pœnam debitam remittat.

Cùm autem Pontifex tibi concedit, vt poſſis, defuncto per modum ſuffragij indulgentiam applicare, ne intelligas, tibi fortè fœminæ, vel laïco, conceſſam eſſe facultatem diſtribuendi theſaurum Eccleſiæ, & maximè in defunctorum fauorem, quod ſemper eſt Pontifici reſeruatum; neque etiam intelligas, indulgentiam tibi conceſſam poſſe defuncto communicare: nam ſi tibi conceſſa eſt, pœnam tuorum peccatorum remiſit: non igitur eſt locus applicationi. Sed intelligere debes, tibi remitti poteſtatem deſignandi defunctum: qua deſignatione facta Pontifex immediatè, & directè indulgentiam applicat: & quia hæc applicatio tuam deſignationem ſubſequitur, ideò diceris poteſtatem habere applicandi indulgentiam defunctis, ſicuti colligitur ex his, quæ tradit Suarez *diſp. 53. ſect. 3. à numer.* 10. Coninch. *diſput. 12. dub. 10.* Valen. *p. vlt.*

3. Sed, an hæc applicatio defunctis facta infallibiliter effectum habeat, ſicuti haberet, ſi viuentibus ritè diſpoſitis applicaretur: non conueniunt Doctores. Nam Richard. *in 4. diſt. 20. art. 3. quæſt. 5.* Duran. *q. 4. num. 12.* Caiet. *tract. 16. de indulgent. qu. 5. & 6.* Cor. Iub. *qu. 13. & 15. opin. 4.* Canus *lib. 12. de locis, c. 13. ad 9. §. Errant.* Petr. Sotus *lect. 3. de indulgent.* Henriq. *lib. 7. cap. 7. num. 4.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 7. cap. 7. n. 2.* Bonac. *diſput. 6. quæſt. 1. punct. 6. circa finem*, aſſerunt, indulgentiam defunctis applicatam non habere infallibilem effectum, ſed ſolùm per modum cuiuſdam impetrationis ex libera Dei acceptatione, eò quòd ſupremus Iudex non teneatur commutatione pœnæ ſibi debitæ acceptare, niſi ad id ſua ſe promiſſione obligauerit: at Deus non videtur obligatus ad acceptandam ſatisfactionem ex Chriſti, & Sanctorum meritis pro defunctis oblatam: quia Chriſtus Dominus ſolùm promiſit ſoluendum in cælis, quod Pontifex ſolueritſuper terram; non verò quod Pontifex ſoluerit ſub terra, vbi animæ detinentur, & pœnas luunt. Confirmant ſuam ſententiam ex vſu fidelium, qui poſtquam indulgentiam plenariam alicui defuncto applicarunt, medio, inquam, Sacrificio, vel alio pio opere, iterum repetunt eandem indulgentiam: quod ſuperfluum eſſet, ſi infallibiliter haberet effectum. Sentiunt ergo fideles ſolùm habere effectum ex libera Dei acceptatione.

4. Cæterùm multò verius eſt ſtante legitima cauſa conceſſionis, æquè defunctis, ac viuis Indulgentiam infallibiliter applicari: quæ eſt ſententia D. Thom. *in 4. diſt. 45. quæſt. 2. art. 3. qq. 2.* Soti *diſt. 21. quæſt. 2. art. 3.* & *diſt. 45. quæſt. 2. art. 3.* Nauar. *notab. 22. numer.* 18. Suarez *diſput. 53. ſect. 3. numer.* 3. Valen. *t. 4. diſput. 7. quæſt. 20. pun. vlt. in medio.* Coninch. *diſp. 12. dub.* 10. *concl.* 3. Benzon. *lib. 2. c. 52.* Et colligitur *ex illa epiſt.* Leonis X. *ad Caietan.* vbi de diſtributione theſauri, & indulgentiarum conceſſione viuis, ac defunctis facta loquens, omnibus nulla diſtinctione facta affirmat prodeſſe; viuis per modum abſolutionis; defunctis per modum ſuffragij, & vtranque diſtributionem ex apoſtolica authoritate prouenire. At viuis prodeſt Indulgentia infallibiliter ex poteſtate à Chriſto accepta. Ergo etiam prodeſſe debet defunctis, cùm ex eadem poteſtate applicatio proueniat. Et confirmo? Pontifex à Chriſto poteſtatem accipit eius theſaurum diſpenſandi, & applicandi, non ſolùm viuis, ſed etiam defunctis cauſa legitima intercedente: ergo facta defunctis applicatione effectum

obtine

Digitized by Google

obtinebit, aliàs inutilis eſſet hæc poteſtas, neque differret ab ea, quam quilibet homo habet applicandi theſaurum Chriſti pro animabus Purgatorij: ſiquidem per vtramque poteſtatem offertur Deo ſatisfactio ſufficiens; exorando illum, vt acceptam, & ratam habeat, illiuſque intuitu pœnas defunctis remittat. Deinde Petro, eiúſque ſucceſſoribus promiſſæ fuerunt claues, quibus regnum cælorum non ſolùm viuis, ſed & defunctis aperiretur indulgentiarum conceſſione. At, ſi indulgentiæ applicatæ defunctis infallibilem effectum non habent, clauis defectuoſa eſt, & inutilis, vtpote quæ nequit cælorum regnum defunctis aperire.

5. Ratio verò in contrarium ex probatione noſtræ ſententiæ ſoluta eſt: negamus namque Petro, eiúſque ſucceſſoribus non eſſe à Chriſto promiſſum, quòd Deus Pater acceptaret ſatisfactionem oblatam ex theſauro Eccleſiæ in compenſationem pœnæ à defunctis debitæ: fuit enim hoc promiſſum, cùm Petro dictum eſt: *Tibi dabo claues regni cælorum. Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Nam, vt rectè inquit Valen. *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 20. pun. 5. in med.* verbum, *ſuper terram*, referri non debet ad perſonas ſoluendas; quaſi ſolùm exiſtentes ſuper terram ſolui poſſint; ſed referendum eſt ad ſolutionis actum: quaſi diceret: Quancumque ſolutionem in terris præſtiteris, ſiue viuentium, ſiue defunctorum, rata erit in cœlis. Sicut enim, *in cælis*, non refertur ad aliquam perſonam in cœlis ſoluendam; ſed ad ſolutionis actum: ſic dicendum eſt de verbo, *ſuper terram*. Et fortè ob hanc cauſam non dixit Chriſtus: Quodcunque abſolueris ſuper terram, ſed, *Quodcunque ſolueris*, vt ex verbo, *ſolueris*, quod commune eſt ſolutioni iuridicæ, & authoritatiuæ, & ſolutioni auxiliatiuæ, indicaretur, poteſtatem concedi ſoluendi viuos per modum abſolutionis, & defunctos per modum auxilij, & ſuffragij. Ad confirmationem nego, inutile eſſe iterum, atque iterum eandem indulgentiam pro defunctis lucrari: quia nunquam eſt certum, de facto integrè obtentam eſſe; tum ob defectum in cauſa, qui fortè adeſt; tum ob defectum operis iniuncti, & diſpoſitionis requiſitæ in eo, qui opus iniunctum exequitur, tum ex defectu acceptationis in animabus Purgatorij, ſi neceſſaria eſt.

6. Dixi in principio, hanc indulgentiam concedi animabus in Purgatorio exiſtentibus: nam exiſtentes in cœlo, ſeu beatæ, indulgentia non indigent; quippe nullum debitum habent: exiſtentes verò in Inferno, ſeu damnatæ, incapaces ſunt cuiuſlibet liberalis remiſſionis, tum ob carentiam gratiæ, tum ob peccatum mortale, in quo perſeuerant. Deinde in Limbo exiſtentes, quales ſunt decedentes cum ſolo originali, incapaces indulgentiæ ſunt; tum ob defectum gratiæ, tum, quia debitum perſonale non habent per indulgentiam remittendum. Quòd ſi aliquo veniali affecti ſint, adhuc incapaces ſunt Indulgentiæ ſuſcipiendæ ob gratiæ defectum: & quia nunquam pœna peccato debita remittitur, quin prius culpa remiſſa ſit. Reſtat ergo, vt ſolùm animabus Purgatorij Indulgentiæ concedi poſſint.

7. Sed an omnibus in Purgatorio exiſtentibus, difficultate non caret: eò quòd indulgentiarum conceſſio defunctis facta non ſit actus iuriſdictionis in defunctos, ſed ſolùm in Chriſti theſaurum diſpenſandum. Poteſt ergo Pontifex quibuſvis defunctis ſatisfactione indigentibus applicare, aut vnde conſtat illius poteſtatem ad ſolos defunctos charactere baptiſmali inſignitos reſtringi? Quapropter Nauarr. *de Indulgent. notab. 31. in fine* Henriq. *lib. 7. cap. 18. n. 3.* Benzon. *lib. 7. de Iubil. cap. 15. dub. 28. aſſert. 6.* exiſtimant, omnibus defunctis in Purgatorio exiſtentibus, ſiue fuerint baptizati, ſiue non, poſſe Pontificem indulgentias applicare.

Cæterùm, etſi reſolutio huius difficultatis incerta ſit, veroſimilius cenſeo, ſolùm defunctis baptizatis indulgentiam concedi poſſe, eò quod theſaurus ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum relictus eſt Petro diſpenſandus in commodum fidelium, vtpote bonum Eccleſiæ: ergo qui nunquam Eccleſiæ portas intrarunt, illius participes eſſe non debent. Neque veriſimile eſt, Pontificem eos defunctos à pœna ſoluere, quos viuos abſoluere non poterat. Præterea Communiter Doctores docent, vt vidimus *tract. de Sacrificio Miſſæ*, Miſſæ Sacrificium ex opere operato non habere effectum, niſi in his, qui Baptiſmi charactere fuerint inſigniti: ergo neque Indulgentia illum habere debet, quippe ex opere operato ſuum effectum producit. Atque ita docent Suar. *diſp. 53. ſect. vlt. num. 8.* Coninch. *diſp. 12. dub. 10. concl. 5.* Laym. *libr. 5. ſum. tract. 7. c. 6. n. 1.* Bonac. *diſp. 6. quæſt. 1. p. 5. n. 2.* vbi catechumenis viuis negat indulgentias applicari poſſe, etiam per modum ſuffragij: & licèt promiſerit ſententiam ſuam circa defunctos exprimere, illius oblitus fuit *pun. 6.*

8. Supereſt dicendum de conditionibus requiſitis, vt prædicta applicatio indulgentiarum pro defunctis effectum habeat. Et in primis ex parte concedentis manifeſtum eſt, requiri poteſtatem, quæ ſolùm in Pontifice reſidet; in aliis verò Prælatis ex illius tantùm delegatione, quæ rarò fieri ſolet. Præterea adeſſe debet cauſa legitima, & proportionata conceſſioni; quia theſaurum Eccleſiæ non applicat Pontifex animabus Purgatorij, vt Dominus, ſed vt diſpenſator, qui vt ſit fidelis, & prudens, conceſſionem proportionate debet cauſæ. Denique eſt neceſſarium, vt in forma conceſſionis defuncti exprimantur, alias non cenſebitur indulgentia pro defunctis conceſſa: valet enim tantum quantum ſonat, & illis ſolis, pro quibus Pontifex ſuam intentionem declarat, quam tamen non cenſetur declarare ex eo ſolum, quòd omnibus fidelibus indulgentiam conceſſerit. Sub nomine enim fidelium abſolutè prolato viui tantùm intelliguntur. Quapropter ſi ad defunctos extendere Indulgentiam velit, illos debet neceſſariò exprimere, vti ex communi ſententia docet Suar. *diſp. 55. ſect. in fine. n. 7.* Bonac. *diſp. 6. q. 1. p. 6. n. 7.*

9. Ex parte verò lucrantis indulgentiam, certum eſt requiri, vt opus iniunctum exequatur: quia ſub ea conditione indulgentia conceditur: debet tamen illud exequi intentione ſaltem virtuali, vt indulgentia applicetur defuncto. Tum quia in illius fauorem fit. Tum quia eſt quædam defuncto donatio, & ad illius indulgentiæ conſecutionem requiſita deſignatio. Applicare autem illud opus defuncto, quatenus ab operante ſatisfactorium eſt, regulariter non requiritur: quia indulgentia non conceditur in virtute ſatisfactionis operis iniuncti, ſed in virtute ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum, ad quorum applicationem opus iniunctum, vt quid pium, & in cultum Dei cedens exigitur. Ab hac doctrina excipit rectè Suarez *diſp. 53. ſect. 4. n. 1.* Sacrificium Miſſæ, eò quod effectum habeat ex opere operato: hoc autem, cùm requiſitum eſt pro conceſſione indulgentiæ facienda defuncto, ipſi defuncto applicari debet, ſed non ſemper, ſed quando in conceſſione dicitur. *Qui pro defuncto Miſſam dixerit, aut obtulerit eius animam à Purgatorio.* Secùs verò, ſi non additum fuerit illud verbum, *pro defuncto*.

10. Inſuper requirunt aliqui Doctores, obtinentem indulgentiam pro defunctis, debere eſſe in ſtatu gratiæ tempore, quo perficitur opus, & indulgentia defuncto communicatur. Sic Emmàn. Sà *verbo, indulgentia. num. 2.* Excipit tamen, niſi opus fuerit nomine Eccleſiæ factum, vt Miſſæ ſacrificium. Sed immeritò hanc expoſtulat conditionem: gratia namque vt in ſuperioribus dictum eſt, non requiritur, vt principium operis iniuncti: quia eſto, nec ſatisfactorium ſit, nec meritorium, aptum eſſe poteſt ad indulgentiæ conſecutionem, ſed requiritur, vt obicem tollat, & ſubiectum diſponat indulgentiæ ſuſcipiendæ: at viuus, qui indulgentiam pro defuncto obtinet, exequendo opus iniunctum, indulgentiam non ſuſcipit, ſed conditionem pro conſecutione indulgentiæ exequitur: ergo ſtatus gratiæ non eſt in illo neceſſariò requiſitus. Atque ita docet Gabr. *in addit. ad lect. 57. in canon.* Suar. *diſp. 53. ſect. 4. n. 6.* Coninch. *diſp. 12. dub. 6. & 11.* Laym. *lib. 5. ſum. tr. 7. cap. 6. num. 1.* Rodrig. *t. 2. qq. regular. qu. 96. art. 4.* Tolet. *lib. 6. cap. 26.* & pluribus aliis relatis Bonacin. *diſput. 6. quæſt. 1. p. 6. num. 11.*

11. Ex parte defuncti aliqui plures conditiones inutiliter requirunt: quippe ſola gratia ipſis inhærens, & ab eis inſeparabilis ſufficit: ea enim redduntur apti, vt Deus ſatisfactionem in eorum fauorem oblatam acceptet, & pœnam quam ſubire debebant remittat. Primò igitur Henriqu. *quolib. 11. quæſt. 26.* Caiet. *tract. 16. de indulgent. quæſt. 5. verſ. Quoad tertium.* Nau. *de indulgent. notab. 22. num. 42.* exiſtimant, defunctum, qui in hac vita exiſtens negligens fuit pro defunctis orare, & indulgentias lucrari, & pro ſuis peccatis ſatisfacere, indignum eſſe, cui indulgentiæ applicentur. Cui ſententiæ non leuiter fauet Auguſt. relatus in cap. *non æſtimemus. 13. qu. 2.* ibi: *Quamuis non pro quibus fiant, omnibus proſint, ſed his tantùm, quibus dũ viuunt comparatur, vt proſint.* Et Gregor. *lib. 4. Dial. 39.* dicens *Hoc tamen ſciendum eſt, quia illic ſaltem de minimis nihil purgationis obtinebit, niſi bonis hoc actibus in hac adhuc vita poſitus, vt illic obtineat, promereatur. At certè, qui ſic negligens fuit in obtinendis indulgentiis, ſatisfactione pro peccatis exhibenda, & ratione pro defunctis fundenda, nec comparauit, nec promeritus fuit, vt orationes fidelium & indulgentia illi proſint.* Ergo. Nihilominus alij Doctores, Henriqu. *lib. 7. c. 8. n. 3.* Suar. *diſp. 53. ſect. 4. n. 9.* Valent. *diſp. 7. q. 20. punct. 5. in fine.* Coninch. *diſp. 12. dub. 11.* Laym. *tract. 7. cap. 7. n. 4. in fine.* prædictam conditionem omnino reiiciunt: & meritò, quippe ad indulgentiæ applicationem ſolùm requiritur ex parte eius, cui eſt applicanda, nè ponat obicem: quia eſt quædam liberalis donatio, & pœnarum remiſſio. At eo ipſo quo caret peccato, non ponit obicem. Ergo negligentia præcedens obſtare non poteſt, quandoquidem peccatum mortale non conſtituit. Quòd ſi de facto mortale fuit, per pœnitentiam deletum eſt. Neque contrarium docuerunt Auguſt. & Gregor. ſed affirmant non prodeſſe orationes, & ſacrificia eis, qui in vita conſequendo gratiam non compararunt, vt proſint: de hac verò negligentia in ſatisfaciendo nec verbum locuti ſunt.

Præterea alij expoſtulant, vt animæ defunctorum, quibus Indulgentiæ applicantur, eas acceptent: quia eſt quædam donatio in eorum fauorem facta. Sed hæc ſententia, ſi de expreſſa acceptatione loquatur, falſa eſt: redderet enim indul-

Digitized by Google

gentias defunctorum omnino incertas,cùm incertum ſit , an defuncti orationes viuorum,& indulgentiarum applicationes agnoſcant. Si verò de acceptatione generali , & habituali loquatur , ſuſtineri poteſt : quia omnes defuncti in Purgatorio exiſtentes hanc habent voluntatem , vt ſibi applicentur , quæ neceſſaria fuerint , vt à tam graui pœna liberentur. Aliàs nec ſuffragia viuorum illis prodeſſe poſſent. Adde neque hæc generalis voluntas in rigore requiritur:quia ſatisfactio Chriſti, quæ per indulgentiam applicatur,non ipſis defunctis offertur, vt ipſi teneantur acceptare , ſed offertur Deo , qui eam acceptans pœnam alioquin defunctis ſuſtinendam remittit : ad quam remiſſionem opus non eſt , quod ipſi defuncti concurrant.

PVNCTVM XI.

De ceſſatione Indulgentiæ.

1. *Indulgentia pro limitato tempore conceſſa , illo finito, ceſſat.*
2. *Per reuocationem ceſſare poteſt,& qualiter facienda ſit , vt habeat effectum.*
3. *Qualiter deſtructo loco indulgentia localis ceſſet.*
4. *Præter prædictos modos , nullus alius eſt,quo propriè indulgentia ceſſet.*

1. QVæ diximus *tractat.3. de legibus , diſput. 4. à punct. 14.* de ceſſatione priuilegij huic inſtituto deſeruire poſſunt,cum indulgentia quoddam priuilegium ſit à principe conceſſum.

Triplici tantùm modo inuenio indulgentiam ceſſare poſſe. Primò , ſi temporalis ſit , ſeu pro limitato tempore conceſſa ; nam eo finito indulgentia ceſſat : quia extendi non poteſt vltra intentionem concedentis.Et idem eſt,ſi ſub aliqua conditione eſſet indulgentia conceſſa,& illa conditio ceſſaret , arg. text.in cap.*Cùm Capella. de priuileg.* cap. *Super literas.de reſcript.*& tradit Cordub.*q.36.de indulg propoſit.*4.Nauar. *notab. 31.n.25.*Suar.*diſp.57.ſect.*2.*n.*2.Coninch.*diſp.12.dub.vlt.*in hac parte eſt aliqua difficultas.

2. Secundò ceſſare poteſt per reuocationem factam ab eo qui conceſſit,vel illius ſucceſſore,vel ſuperiore:quia indulgentia,ſicut pendet in fieri à voluntate concedentis,ita in conſeruari , colligiturque manifeſtè tum ex Extrauag. *Quemadmodum.de pænitent.& remiſſ.*& Clem.*Dudum. §. Nos autem. de ſepultur.* tum ex vſu frequenti Eccleſiæ paſſim indulgentias reuocante.Neque ad hanc reuocationem,vt valida ſit,requiritur ſpecialis cauſa:vt verò licitè fiat,præter honeſtatem finis, qui in omni actione interuenire debet,regulariter aliqua cauſa adeſſe debet , quæ ſpecialem Dei cultum , vel Eccleſiæ bonum,vel maiorem fidelium fructum reſpiciat,aliàs Paſtor Eccleſiæ non videbitur ſatis prudenter ſe gerere , & iuxta ſui muneris obligationem , & ſecundùm quod exigit natura beneficij à ſe facti , quod decet eſſe manſurum , reg. *decet. de regul.iuris,in 6.*leuitatiſque,& inconſtantiæ argui poterit.Reuocatio autem non habet effectum quouſque in notitiam illorum perueniat , in quorum fauorem indulgentia conceſſa eſt:quia ſic præſumitur eſſe reuocantis voluntas , ne requiſita opera ad indulgentiam præſtent , & illius fructu fraudentur,vti docet Sylueſt.*verbo,indulgentia,n.17.* Sà *num. 9.* Suar. *diſp.57.ſect.2.num.8.& 6.*Bonac. alios referens *diſp.6.quæſt.1. p.vlt.n.8.*

3. Tertiò , ceſſat indulgentia per deſtructionem loci , in cuius fauorem conceſſa hominibus eſt : quia nequeunt eam lucrari,niſi eo in loco,eſtque loco acceſſoria.Si verò in eodem loco iterum reædificetur , maximè ſi poſt deſtructionem non longum tempus inſtaurationis interceſſit,eadem indulgentia reſurgit, quæ tempore deſtructionis ſuſpenſa erat:quia eadem Eccleſia moraliter cenſetur , quando ſub ſpe reædificationis deſtructa fuit,vti docet ex communi ſententia Bonac.*diſput. 6.quæſt.1.p.vlt.num.*4.Suar.*diſput.52.ſect.1.num.8. & 9.* Excipe tamen , niſi in pœnam delinquentium Eccleſia deſtruatur: quia eo caſu non ſuſpenduntur priuilegia , ſed omnino pereunt,nouaque conceſſione indigent, vti dixit Innocent. *in c. 2.de noui operis nūciat.*quem refert Gloſ.*in reg.priuilegium.de reg.iuris,in 6.*& tradit Laym.*l.5.ſum.tr.7.c.1. n. 5.* At ſi Eccleſia,ſiue authoritate Superioris,ſiue de facto deſtructa in alium locum,ſub eodem titulo , & Patrono transferatur edificanda, communis ſententia docet , teſte Innocent.& Laym.*ſuprà*, & Ludouic.Bonon.*tract.de indulg.n.79.*omnia Priuilegia, atque adeò indulgentias transferri.Quod veriſſimum credo , quando non ratione ſitus & loci , ſed ratione oppidi,religionis,vel Patroni tali Eccleſiæ priuilegia conceſſa ſint, vt bene notauit Suar.*dicta diſp 52.de indulgent.ſect.*1.*num.9.& lib. 8. de legib. c.5.in fine.*

4. Præter hos modos,nullus alius eſt,quo indulgentiæ conceſſio propriè ceſſet,vt bene expendit Suar.*diſp.52.ſect.*2.Vnde indulgentia abſolutè conceſſa non perit morte concedentis: quia eſt gratia,ex textu in cap. *Super gratia. de officio delegat. in 6.*Et quia eſt beneficium Principis,quod decet eſſe manſurum teſte Boniſac.*in cap.Decet.15.de reg. iuris. in 6.* vbi Gloſſ. *verbo,Decet,*& *c.fin.de officio delegat.in 6.verbo,Spirare,*& tradit Nauarr.*notab.31.n.25,c.Placuit.de pænit.diſt.6.n.161.* Cordub.*lib.5.de indulgent.quæſt,36.propoſit.*1.Suar.*dicta ſect.2.n.* 2. Et hæc locum habent non ſolum in indulgentiis conceſſis à Pontifice ; ſed etiam ab Epiſcopo,vel Archiepiſcopo,quinimò à Legato,eius officio finito,argum.cap.vlt.*de officio Legati* , & tradit *ibi* Gloſſa.Horum enim poteſtas in indulgentiis concedendis non eſt quoad durationem, ſed ſolùm quoad quantitatem à iure reſtricta:& tradit Nauarr.*dicto cap.Placuit.num. 164.*Suarez *ſect.2.num.*4.Gonzales *ad reg. 8. Cancel. Gloſſ. 12. num.38.*

Neque etiam ceſſat Indulgentia , ex eo , quod eidem loco ſimilis conceſſa fuerit, nulla in impetratione mentione prioris facta : quia ob hunc defectum poſterior conceſſio nullius eſt valoris,*iuxta reg.57.Cancellariæ.*At prior conceſſio ſalua perſeuerat, vt benè Suar.*n.*12.

Neque item ceſſare poteſt renunciatione ; quia nemo renunciare poteſt , quod ſuum non eſt : Indulgentia enim , antequàm de facto obtineatur , non eſt lucrantis , ſed concedentis,à cuius voluntate pendet ; ideóque poterit quilibet renunciare eius conſecutionem , non tamen poteſtatem lucrandi.

Denique neque ex ceſſatione cauſæ ceſſat indulgentia , ſi cauſa à principio proportionata fuit conceſſioni : quia indulgentiæ duratio non pendet ex duratione cauſæ ; ſed propter cauſam temporalem indulgentia perpetua concedi poteſt,ſicuti indulgentia vnius anni conceditur ob dedicationem Eccleſiæ , quæ vno die finitur : quæ omnia latè pertractata ſunt *dicto loco de priuilegiis.*

PVNCTVM XII.

De Iubileo Romano , Compoſtellano , & extraordinario.

§. I.

De natura,& origine Iubilei:& explicatur Romanus Iubileus.

1. *Expenditur nomen Iubilei.*
2. *Iubilei vſus eſt antiquiſſimus.*
3. *Quæ ſit differentia Iubilei ab indulgentia.*
4. *Qualiter Romanus Iubileus conceſſus ſit.*
5. *Quæ contineantur in prædicto iubileo.*
6. *Quod ſit opus iniunctum ad huius iubilei conſecutionem.*
7. *Indulgentiæ plenariæ ſuſpenduntur virtute huius Iubilei.*
8. *Non ſuſpenduntur indulgentiæ plenariæ , & Iubileus Compoſtellanus.*
9. *Item,omnes facultates , quæ ratione quærendæ indulgentiæ conceduntur.*
10. *Indulgentiæ, & facultates Bullæ Cruciatæ non ſuſpenduntur,eſto,aliqui oppoſitum ſentiant.*
11. *Neque ſuſpenduntur facultates abſoluendi , & diſpenſandi Religioſis conceſſæ.*
12. *Aliqui cenſent,ſic ſuſpendi prædictas Indulgentias,& facultates,vt indigeant noua conceſſione.*
13. *Verius eſt,ſolo durante anno iubilei ſuſpendi, & abſque noua conceſſione vim obtinere eo anno tranſacto.*
14. *Fit ſatis rationi oppoſitæ.*

1. IVbileus, vel,vt aliis placet,Iobeleus,ſignificauit Hebræis annum quinquageſimum remiſſionis,iuxta text. *Numer. vlt.*& *Leuit.25.& 27.*illo enim anno donabantur ſerui libertati,relaxabantur delicta , prædia diuendita ad antiquos poſſeſſores reuertebantur , exules in patriam,& priſtinam libertatem redibant , vt habetur *Leuit.* 15. Hinc ergo hæc vox Iobelei tranſlata eſt ad tempus gratiæ ſignificandum,vt conſtat ex Iſaiæ *cap.61.n.2.* iuncto Lucæ 4. *n.* 18. Deinde deriuata eſt ad ſignificandam remiſſionem, quæ primùm anno centeſimo poſtmodum quinquageſimo: tandem vigeſimoquinto conceſſa eſt viſitantibus Romæ Limina Apoſtolorum Petri,& Pauli:& ex hac ſignificatione omnibus aliis plenariis remiſſionibus Iubilei vox applicatur.

2. Vſus Iubilei ita eſt antiquus , vt initium illius non agnoſcatur:quapropter non improbabiliter Henriq. *lib. de Indulgent.cap.15.num.6.*Nauarr.*notab.26.n.* 1. exiſtimant à tempore Apoſtolorum Petri , & Pauli incepiſſe. Qui autem fuerit Pontifex primus,qui authenticè , & ſcriptis conceſſerit Iubileum,incertum eſt.Boniſac , namque VIII. qui floruit anno 1294.Iubileum centeſimum renouauit , vt colligitur ſatis ex Extrauag. *Antiquorum de pænit. & remiſſionib.* vt tradit Nauarr.*notab.7.n.4.*Caiet.*tract.15.cap.*1.pluribus relatis Henriq.

lib. 7.

Digitized by Google

lib.7.c.4.litt.H. Ideóque ante Bonifac. conceſſus erat. Et licèt Nauarr. *notab.4.n.1.* & *notab.7.n.4.* quem aliqui recentiores ſequuntur, affirmet, eſto Bonifac. VIII. non fuerit primus, qui Iubileum conceſſerit, fuiſſe tamen primum, qui Iubileum ſcriptis mandauerit, verum non eſt: quia Alexand. III. qui floruit anno 1161. ferè centum, & viginti annos ante Bonifac. Bullam expediuit, in qua Eccleſiæ Compoſtellanæ concedit iubileum inſtar Romani, refértque Calixtum II. Eugenium, & Anaſtaſium Pontifices idem conceſſiſſe.

3. Differentia autem inter iubileum & indulgentiam ea eſt, teſte communi ſententia, vt iubileus, vltra indulgentiam plenariam, aliquas facultates contineat, tum abſoluendi à reſeruatis, tum diſpenſandi vota, relaxandique iuramenta, & ſimilia, ſicuti tradit Nauarr. *notab.8.* & 10. Cordub. *q.11.* Suar. *diſput.50.ſect.4. num.8.* Quapropter publicantes indulgentias cautè procedere debent, ne ſub nomine iubilei indulgentiam plenariam publicent: erunt enim occaſio, vt fideles credant, verum iubileum cum facultate abſoluendi à reſeruatis eſſe conceſſum, cùm tamen non ſit, vt benè notauit Suarez *dicta ſect. 4. n.8.*

4. Romanum igitur iubileum centeſimo quoque anno conceſſit Bonifac. VIII. *in Extrauag. Antiquorum de pœnit. & remiſſ.* Sed Clemens VI. *in Extrauag Vnigenitus eodem tit.* ad quinquagenarium reduxit. Quam formam approbarunt Vrban. VI. Martin.V. & Nicol. V. Poſtmodum Paul. II. quem ſequutus eſt Sixtus IV. *in Extrauag. Quemadmodum. de pœnitent. & remiſſionib.* reduxit ad annum 25. ſicque reliqui Pontifices confirmarunt, ſpecialiter Gregor. VIII. *in ſua Conſtitutione* 10. quæ incipit, *Dominus ac Redemptor noſter.* quàmque ad verbum refert, & latè expendit Nauarr. *notab.* 32. & *ſeqq.* Congruentiæ autem harum reductionum, & mutationum videri poſſunt *in ſuprad. Extrauag. Antiquorum Vnigenitus* & *Quemadmodum* & ex Gloſſ. *ibi.*

5. Fauor, qui in prædicto iubileo continetur, eſt indulgentia pleniſſima omnium peccatorum, facultas verò abſoluendi à reſeruatis, commutandi vota, & componendi ſuper malè ablatis incertis illicitóve contractu acquiſitis, etſi expreſsè in ſupradictis Bullis non habeatur, colligitur tamen ſatis ex ſuſpenſione, quæ habetur in Extrauag. *Quemadmodum.* vbi ſuſpenduntur facultates commutandi vota, aut ſuper eis diſpenſandi: necnon ſuper iniquè ablatis componendi, aut ea quomodolibet remittendi, itémque deputandi Confeſſores cum poteſtate abſoluendi à reſeruatis, quæ certè non ſuſpenderentur, niſi per Iubileum conceſſæ eſſent, & illius conſecutioni obſtarent. Idque probat praxis, & vſus Romanæ Eccleſiæ. Opus autem, quod iniungitur, vt neceſſaria conditio pro iubileo conſequendo, eſt viſitatio Baſilicæ Apoſtolorum, non vtcunque, ſed per triginta dies, ſiue continuos, ſiue interpolatos, ſi Romani, ſeu incolæ fuerint: ſi autem forenſes, ſeu peregrini, per quindecim dies. Cauetur tamen in ſupradictis Bullis, & eſt fauor ſpecialis, non impediri ab huius iubilei conſecutione qui poſt iter inceptum impeditus fuerit Romam adire, vel in ea exiſtens Eccleſiam Apoſtolorum viſitare. Tandem, ne fideles ab hac tanta gratia conſequenda detineantur, omnes aliæ indulgentiæ, & facultates, quæ conſecutionem huius iubilei retardare poſſunt, ſuſpenduntur.

Circa fauorem in prædicto iubileo conceſſum, nihil occurrit notandum. Nam ex dictis *in hoc tract.* conſtat, qualiter indulgentia pleniſſima omnium peccatorum remiſſionem contineat. Qualiter verò poteſtas commutandi vota, aut ſuper eis diſpenſandi, componendi malè ablata, abſoluendi à reſeruatis intelligatur, ex vſu, & conſuetudine Romanæ Curiæ petendum eſt.

6. Opus verò quod iniungitur eſt, vt Romani, ſeu incolæ Baſilicas Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Sancti Ioannis Lateranenſis, & Sanctæ Mariæ maioris Eccleſias ſemel in die per triginta dies continuos, ſiue interpolatos deuotè, & reuerenter viſitent, ac pro ipſorum, totiúſque populi Chriſtiani ſalute pias ad Deum preces fundant. Formam precum non determinat Pontifex: ideóque cuiuſuis voluntati, & deuotioni remittitur. Si verò fuerint forenſes, & peregrini per quindecim dies. Sic expreſſit Gregor. XIII. *in ſua Bulla.* Ex quibus conſtat, ampliùs à Gregor. requiſitum eſſe, quàm fuit requiſitum à Bonifac. VIII. Clement. VI. & Sixto IV. Etenim ab iis ſola viſitatio Baſilicæ Apoſtolorum requiſita erat: at à Gregorio addita fuit viſitatio Eccleſiæ S. Ioannis, & S. Mariæ; & inſuper, vt in ſingulis preces piæ ad Dominum effundantur, non vtcunque, ſed ad minus ſemel in die. Quapropter huic obligationi non ſatisfaceret, qui vnam ex illis Eccleſiis aliquo die viſitandam omitteret, tametſi ſequenti die eam bis viſitaret, vt rectè Nauarr. *notab.32.n.41.* Nomine, *Romani,* non debent intelligi, qui à Roma originem, & ortum habent: neque incolæ intelligendi ſunt, qui domicilium propriè Romæ obtinent, ſed illi veniunt intelligendi, qui ad longum tempus, ſcilicet, per annum, ſiue certum, ſiue incertum, Romæ commorantur, eſto, animum non habeant ibi perpetuò manendi, ſed potiùs voluntatem habeant recedendi. E contra verò forenſes, ſeu peregrini cenſendi ſunt, qui, eſto, à Roma originarij ſint, ibi habitant ad breue tempus inſufficiens ſanè, vt prudentis arbitrio habitatores dicantur ibique conueniantur. Igitur Romani verè pœnitentes, & confeſſi per triginta dies continuos, ſiue interpolatos viſitantes prædictas quatuor Eccleſias ſemel in die, & aduenæ, ſeu peregrini per quindecim, pleniſſimam indulgentiam conſequuntur. Quòd ſi iterum, & iterum hoc opus iniunctum repetierint, toties eandem indulgentiam conſequentur, vt *ex ſupradictis* euidentiſſimè conſtat, & optimè probat Nauarr. *notab.32. n.46.*

7. Circa ſuſpenſionem indulgentiarum, & facultatum, aduerte, non quaſlibet indulgentias, ſed ſolùm plenarias, etiam ad inſtar iubilei conceſſas à Sede Apoſtolica, vel illius authoritate ſuſpendi, vt conſtat ex Extrauag. *Quemadmodum* & ex Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Quoniam ſancti iubilei.* quam ad verbum refert Nauarr. *notab.* 33. *de indulg.* Et licèt ex Extrauag. *Quemadmodum.* Indulgentiæ plenariæ ſingularibus perſonis conceſſæ, ſuſpenſæ non erant: at ex Bulla Gregorij omnes ſuſpenduntur: inquit enim: *Nos pro conſequenda eo anno indulgentia, quæ dictis litteris expreſſa eſt, multorum Romanorũ Pontificum morem ſequuti, de Apoſtolica poteſtatis plenitudine ſuſpendimus ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum omnes, & quaſcunque indulgentias plenarias, etiam ad inſtar iubilei, & earum cauſa facultates, conceſſiones & indulta quæcũque à nobis, & dicta Sede, eiúſque authoritate quibuſcũque Eccleſiis, & Monaſteriis vtriuſque ſexus, ac Conuentibus, Domibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & piis locis, necnon Ordinibus etiam Mendicantium, ac Militarium, necnon Confraternitatibus, & Vniuerſitatibus, earúmque, & aliis cuiuſque dignitatis, gradus, & conditionis, perſonis Eccleſiaſticis, & ſæcularibus, per vniuerſum orbem conſtitutis, etiam per modum communicationis, extenſionis, & aliàs quomodocunque perpetuò, vel ad tẽpus, quibuſuis modis, & ex quibuſuis cauſis cõceſſas, & conceſſa quibuſcunque illa ſint concepta formulis, ac reſtitutionibus, reuocationibus mentis, atteſtationibus, aliiſque clauſulis, & decretis communita. Decernentes interim illa, & litteras deſuper confectas nulli prorſus ſuffragari debere, necnõ irritũ, & inane quidquid ſecus per quoſcunque contigerit attẽtari: Indulgentiis Baſilicarum, & aliarum Eccleſiarum vrbis nihilominus in ſuo robore duraturis.* Præcipiturque, ne aliæ indulgentiæ *interim* publicentur, aut in vſum demandentur, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, *non obſtante,* &c. Efficitur ergo omnes indulgentias plenarias, præter eas, quæ Romæ obtinentur, ſuſpendi; omnes, inquam, indulgentias plenarias in fauorem viuorum conceſſas: nam hæ obſtare poſſunt iubilei conceſſioni. Secùs verò indulgentias plenarias, quæ per modum ſuffragij defunctis applicari poſſint: quia harum conſecutio iubilei conſecutionem non retardat, vti notauit Laym. *lib.5.ſumm.tract.7.c.vltim.in princ.*

8. Ab hac tamen exceptione generali excipitur indulgentia plenaria, & iubileus Compoſtellanus ex Breui quodam Sixti V. dato Romæ 15. April. anno 1589. qui in Eccleſia Compoſtellana habetur, in quo inquit Pontifex, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium, declaramus ſuſpenſionem per prædictum Gregorium ratione anni Iubilei factam, à fine dicti anni expiraſſe, & aliquod prædictis indulgentiis veſtræ Eccleſiæ iuxta formam Concilij Tridentini conceſſis non generaſſe impedimentum: & propterea Chriſti fideles eandem Eccleſiam piè, & deuotè viſitantes illis omnibus perpetuò frui, & gaudere potuiſſe in omnibus, & per omnia, prout ante dictam ſuſpenſionem ex conceſſionibus prædictorum prædeceſſorum, vt præfertur, frui, & gaudere poterant, & prout vſi, & grauiſi fuerunt, non obſtante ſuſpenſione prædicta cæteriſque contrariis quibuſcunque, &c.

9. Præterea ſuſpenduntur omnes facultates, & indulta quæcunque cauſa indulgentiæ plenariæ quærendæ conceſſa, qualia reputantur illa tantùm, quorum fit mentio in Extrauagant. *Quemadmodum,* ſcilicet, facultas eligendi Confeſſarium cum poteſtate abſoluendi à reſeruatis, cenſuris, & aliis pœnis, commutandi vota, vel in eis diſpenſandi, remittendi, ſeu componendi malè ablata: hæc enim frequenter concedi ſolent gratia conſequendi iubileum, & moraliter neceſſaria ſunt illius commodæ conſecutioni. Quapropter facultates eligendi Confeſſorem, abſque illa qualitate abſoluendi à reſeruatis, non ſuſpenduntur, neque item, quæ habentur cum illa qualitate, modò non ſint à Pontifice, vel eius authoritate conceſſæ, ſed conceſſæ ſint Epiſcopis, aliiſque Prælatis authoritate ordinaria vtentibus. Deinde facultates remittendi, vel componendi incerta, ſi malè ablata non ſint, nec denique aliæ facultates, & indulta edendi oua, & lacticinia tempore Quadrageſimæ, celebrandi in altari portatili extra Eccleſiam, vel tempore interdicti, & ſimilia, vt rectè notauit Nauarrus *notab.28. per totum.*

10. Sed, an ex ſupradicta reuocatione cenſeantur ſuſpenſæ indulgentiæ plenariæ, & facultates commutandi vota, & componendi incerta malè ablata, abſoluendique à reſeruatis in Bulla Cruciatæ conceſſæ, difficultate non caret. Nauarr. *dicto notab.28.n.7.* credit ſuſpẽdi. Nam eſto, conceſſa in remunerationem, vel ob cauſam oneroſam, pretióque aliquo interueniente

Digitized by Google

teneant regulariter tolli non poſſint; benè tamen cauſa iuſta intercedente, etiam non reddito pretio, vt diximus *tract. de legib. diſp.4. part. vlt.* Sed in præſenti non tollit Pontifex indulgentias, & facultates prædictas, ſed ſuſpendit: quod longè minus eſt. Poteſt ergo id præſtare hac cauſa iuſtiſſima intercedēte, ſcilicet, vt Romanorum iubileum maiori cum auiditate, deuotione, fideliúmque concurſu obtineatur. Quod autem de facto id præſtiterit Pontifex, indicant illa verba generalia: *Omnia indulta quouis modo, quibúſque cauſis, & quomodolibet conceſſa.* quæ comprehendere videntur conceſſa per contractum, & in remunerationem. Nihilominùs *prædicto pun. vlt. §. 2. n. 3.* pluribus relatis firmaui indulgentias, facultates, & gratias conceſſas in Bulla Cruciatæ non ſuſpendi anno iubilei Romani eò quòd ad horum ſuſpenſionem non videatur ſufficere clauſula illa generalis, ſed neceſſariò exprimi debeat modus conceſſionis per contractum, vel remunerationem.

11. Deinde dubitari poteſt, an facultas abſoluendi à reſeruatis, & commutandi vota Religioſis conceſſa virtute huius iubilei ſuſpenſa ſit? Videtur enim vera pars affirmans, cùm ſint à Sede apoſtolica perſonis ſingularibus conceſſa, vel conceſſa Communitati Religioſorum, & reſeruatio facta ſit omnium facultatum à Sede apoſtolica conceſſarum, tum ſingularibus perſonis, tum Communitatibus, tum locis piis. Nihilominùs contrarium eſt dicendum ex praxi, conſuetudinéque receptat quippe hæc facultas eſto ſingulis Religioſis concedatur, conceditur tamen in fauorem totius Religionis, & in maximum Eccleſiæ bonum. Non igitur cenſeri debet reuocata ex clauſula generali, niſi illius facta fuerit expreſſa mentio. Atque ita docet Henriq. *l.7. c.28. n.7.* & *c.21. n.3. in commento, litt. R.* Sanch *l.4. de voto c.54. in fine*, & probabile reputat Nauarr. *de indulg notab. 28. in fine.*

12. Porrò exiſtimat Nauarr. *d. notab. 28. à n. 27. & notab. 33. in fine.* Zerola *verbo, Annus ſanctus §. Ad 3.* Rodrig. *in explicat. Cruciatæ. §. 10. dub. 6.* indulgentias plenarias, facultates anno iubilei ſuſpenſas, indigere noua confirmatione, vt tranſacto anno iubilei proſint. Mouentur ſatis efficaci ratione: quia, vt conſtat ex ſuprad. Extrauag. *Quemadmodum.* & ex Bulla Gregor. XIII. ſuſpenſio fit ad beneplacitum Pontificis: ergo quouſque ipſe Pontifex moriatur, vel voluntatem mutet, ſuſpenſio perſeuerat. Neque obſtat dicere, finito anno ceſſare cauſam ſuſpenſionis, quæ fuit, ne fideles retraherentur à Romana peregrinatione, ſcientes alias indulgentias plenarias abſque illo labore conſequi poſſe: quia ſuſpenſio, & reuocatio indulgentiarum non pendet in conſeruari à perſeuerantia finis, ſed ob finem breui tempore tranſeuntem, poteſt reuocatio eſſe perpetua: ſicuti de indulgentiarum conceſſione diximus. Præterquàm quòd perſeuerat finis, etiam finito anno iubilei. Nam, ſi ſcirent fideles, eo anno finito poſſe ſtatim plures indulgentias plenarias conſequi, ſpe illarum conſequendarum abſtinerent à conſequendo Romano Iubileo difficili, & laborioſo.

13. Cæterùm verius eſt, non ſolùm iure nouo ſpectato, ſed etiam antiquo, ſolo durante anno iubilei indulgentias, & facultates ſuſpendi. Sic docet Laym. *lib. 5. ſum. tr. 7. c. 8. n. 2.* Mouent ex praxi, vsúque recepto publicandi indulgentias finito anno, abſque vlla Pontificis renouatione, quod tamen nullatenus facerent viri alioquin religioſi, & docti, ſi crederent, ſuſpenſionem perſeuerare. Et quidem ſi ſpectemus Bullam vltimam ſuſpenſionis, quam Vrban. VIII. anno 1625. edidit, res videtur indubitata, cùm expreſsè dixerit *durante eo anno.* At, ſi ſpectemus Bullam Greg. & Extrauag. *Quemadmodum.* eſto difficilius appareat finiri ſuſpenſionem anno finito tamen ſatis probabiliter id coniectare poſſumus ex eo, quod Sixtus IV. qui fuit author huius ſuſpenſionis, in Extrauag. *Etſi Dominici.* edita ab ipſo quinque annis poſt ſuſpenſionem factam, ſupponit plurimos, tum ſingulares perſonas, tum Communitates habere facultates abſoluendi à reſeruatis, illiſque vti, & indulgentias plenarias quærendi: ſiquidem eas facultates reſtringit: quod fieri non poſſet, ſi omnes indulgentiæ, & facultates à Sixto, Sedéque apoſtolica conceſſæ ſuſpenſæ perpetuò fuiſſent. Item Greg. XIII. præcipiens, ne aliæ indulgentiæ publicentur, aut in vſum demandentur, addidit aduerbium, *interim*, quod manifeſtè indicat prohibitionem ſolo anno iubilei durare, illóque tranſacto finiri, poſſéque indulgentias, ſicut ante ipſum annum iubilei, publicari.

14. Neque ratio contraria viget: nam eſto, beneplacitum abſolutè ſumptum duret vſque ad mortem, vel illius reuocationem, ſecùs eſt de beneplacito, quod ad limitatum tempus reſtringitur, quale præſumitur *ex ſupradictis* præſens: præſtant enim illa verba hunc ſenſum: Suſpendimus omnes indulgentias, facultates, & indulta, durante hoc anno, ad noſtrum beneplacitum, ne, inquam, abſque beneplacito noſtro vti illa facultate aliquis poſſit, neque vllam indulgentiam obtinere. Quod tamen beneplacitum aliquando ſolet Pontifex habere, ſicuti habuit Vrbanus VIII. anno 1625. erga Societatis IESV Religioſos in articulo mortis conſtitutos, quibus illo anno iubilei permiſit indulgentiam plenariam obtinere iuxta ſuæ Religionis priuilegia.

§. II.

Compoſtellanus Iubileus explicatur.

1. *Statuitur forma conceſſionis huius iubilei.*
2. *Commemorantes Compoſtellæ, ſicuti aduenæ, obtinere iubileum poſſunt.*
3. *Cùm feſtum S. Iacobi incidit in Dominicam, & iubileus toto anno durat, non tenentur incolæ per triginta dies viſitare Eccleſiam, vt indulgentiam obtineant, ſed ſemel tantùm ſufficit.*
4. *Qui non viſitant Eccleſiam D. Iacobi, non obtinent indulgentiam.*
5. *Iubileus Compoſtellanus non ſuſpendit, ſicut Romanus, gratias, & facultates.*
6. *Pluries eodem anno obtineri poteſt hic Iubileus.*
7. *Poteſtas abſoluendi à reſeruatis extenditur ad reſeruata Epiſcopis, & religionum Prælatis, niſi noua conceſſione limitata fuerit.*
8. *Negant aliqui extendi ad contenta in Bulla Cœnæ.*
9. *Verius videtur oppoſitum.*
10. *Fit ſatis oppoſitæ rationi.*
11. *Virtute huius iubilei non videtur vota commutari poſſe.*

1. ALexander III. Pontifex Maximus anno milleſimo ſexcēteſimo ſeptuageſimo, 7. Kal. Iulij, Bullam expediuit, quæ incipit, *Regis æterni.* in qua primùm refert, Calixtum II. ſuū prædeceſſorem, conceſſiſſe omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus, verè pœnitētibus, & confeſſis, Eccleſiā S. Iacobi in Cōpoſtella viſitātibus, in anno, in quo feſtum eiuſdem S. Iacobi in Dominica venerit, à vigilia Circūciſionis, & per integrū illū annum, vſque ad diem eiuſdem Circumciſionis, & per totum diem in fine illius anni in diebus, quibus magis ei placuerit viſitare, vt omnes & ſingulas illas peccatorum indulgentias, & remiſſiones, etiam plenarias, quas viſitantes Eccleſias, & Baſilicas vrbis, & extra vrbem Romæ anno Iubilei conſequebantur, cùm facultate deputandi Confeſſores, qui ad dictam Eccleſiam pro conſequenda indulgentia huiuſmodi confluentes, etiam in caſibus apoſtolicæ ſedi reſeruatis abſoluerēt, ac etiam eiſdem Chriſti fidelibus in eiuſdem S. Iacobi, & tranſlationis corporis ſui, ac dedicationis eiuſdem Eccleſiæ feſtiuitatibus Eccleſiam prædictam à primis veſperis vſque ad ſecundas veſperas, & per totum diem incluſiuè deuotè viſitantibus annuatim, vt plenariam indulgentiam omniū peccatorum ſuorum, de quibus corde contriti, & ore confeſſi fuerint, conſequerentur perpetuis futuris temporibus duraturam conceſſiſſe. Poſtmodum ipſe Alexander III. Inquit: *Nos igitur ad hoc prædeceſſorum noſtrorum ſanctæ memoriæ eiuſdem Calixti Papæ, ac Eugenij, & Anaſtaſii veſtigiis inhærentes, ad gloriam omnipotentis Dei, totiuſque religionis Chriſtianæ augmentum, quia ipſius glorioſum Apoſtolum ad eius Eccleſiam Compoſtellanam huiuſmodi deuotionis cauſa de diuerſis mundi partibus, dimiſſis parentibus, amicis, liberis, patria, ac aliis temporalibus bonis, per mare, terramque continuè confluunt, in numero copioſo, quique animarum ſalutem ſupremis deſideramus affectibus, & dignis, volumus honoribus frequentari, & vt ipſi Chriſti fideles in eadem ſe recognoſcant Eccleſia Chriſti muneribus refectos, de omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, eius authoritate confeſſi, omnes, & ſingulas prædictas indulgentias, & iubileum ipſum eodem modo. & forma, quo Romana Eccleſia habet, etiam ſe lætetur Compoſtellana Eccleſia pro ſingularis Beati Iacobi deuotione tenere, anno, videlicet quo, vt præfertur, Feſtum dicti Apoſtoli Iacobi in Dominica venerit, & per totum annum integrum, vt præmittitur, nec non in diebus illis, ſcilicet, Sancti Iacobi, & tranſlationis corporis ſui, & dedicationis eiuſdem Eccleſiæ plenariam indulgentiam annuatim conſequantur viſitantes prædictam Eccleſiam, vt præfertur. Authoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia approbamus, roboramus, & communimus, ac perpetuæ firmitatis robur tenere in perpetuum decernimus: & inſuper illas de nouo eiſdem modo, & forma in omnibus, & per omnia, vt ſuprà, conceſſum fuit, concedimus & indulgemus, & perpetuis volumus futuris temporibus duraturas, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis.*

2. Circa intelligentiam prædicti iubilei aliquot difficultates enodandæ ſunt. Prima, an commorantes Compoſtellæ prædictum iubileum obtinere poſſint? Rationem dubitandi dederunt ea verba Alexandri, quibus motus fuit ad hanc indulgentiam concedendam; ſcilicet quòd ex diuerſis mundi partibus multi ad viſitandum corpus D. Iacobi, deuotionis cauſa, confluunt, quæ in incolis non videntur procedere. Sed omnino dicendum eſt, æquè incolas, ac peregrinos prædictum iubileum obtinere poſſe, omnibúſque commune eſſe. Tum quia in prædicta Bulla generaliter dictum eſt: *Omnibus & ſingulis vtriuſque ſexus fidelibus.* & paulò inferius. *Et vt ipſi Chriſti fideles.* Tum quia hic iubileus conceſſus eſt ad ſimilitudinem Romani, & eodem modo, & forma, ſaltem quoad extenſionem in-

dul

Digitized by Google

dulgentiarum,& quoad perſonas,quibus communicandæ ſunt. Iubileum autem Romanum non ſolùm exteri, ſed incolæ obtinere poſſunt: ergo etiam hoc iubileum. Tum quia beneficium Principis latè debet interpretari, præcipuè cùm nulla adeſt cauſa reſtrictionis: nam eſto, finis conceſſionis fuerit peregrinorum concurſus; conceſſio tamen communis, & abſoluta fuit: quia augmentum deuotionis in D. Iacobum non ſolùm ex peregrinorum concurſu, ſed ex incolarum deuota viſitatione prouenit. Adde, eſſe rationi diſſonum, vt incolæ priuarentur fructu ſpirituali,qui peregrinis, & exteris conceditur.

3. Secunda,an anno,quo S.Iacobi feſtiuitas venerit in Dominica,teneantur Compoſtellani per triginta dies continuos, vel interpolatos,& exteri peregrini per quindecim,eius Eccleſiam viſitare? Et ratio dubij eſt: quia Alexander III. conceſſit eo anno Compoſtellanæ Eccleſiæ iubileum eo modo,& forma, quo Romana Eccleſia habet. Sed Romana Eccleſia obligat Romanos viſitare Eccleſias per triginta dies,& peregrinos,& forenſes per quindecim. Ergo idem in Compoſtellana Eccleſia fieri debet. Cæterùm omninò dicendum eſt,ſufficere, ſi ſemel contriti,& confeſſi Eccleſiam D.Iacobi viſitauerint: quia neque Calixtus, neque Alexander illam trigeſimam, ſeu quindecimam viſitationem expoſtularunt, ſed ſolam viſitationem, quæ neceſſariò de vna vice intelligi debet, argum.leg. *Boues §. Hoc ſermone.ff.de verbor.ſignificat.* vbi ſermo ſimpliciter prolatus de prima vice intelligitur,& vno actu perficitur, & conſummatur,vt tradit Curtius Iunior *conſ.*132. *Sacratiſſimæ.col.*3. Iaon.*conſ.*36.*In cauſa mota,col.vlt.verſ. Ita reſponſio.lib.*3.Alexand.*conſ.*16.*Breuiter in caſu præmiſſo col.*2. *num.*9.*lib.*4.Neque obſtat ratio dubitandi:quia illa verba,*eodem modo,& forma,* intelligenda ſunt quoad extenſionem indulgentiarum, & facultatum,quæ in iubileo Romano conceduntur,vt colligitur manifeſtè ex illis verbis:*Omnes,& ſingulas prædictas indulgentias, & iubileum ipſius eiſdem modo, & forma,quo Romana Eccleſia habet.*non verò quoad modum,& formam,quo Iubileus Romanus obtineri debet,præcipuè cum ille modus, & forma ſtatutus non fuerit tempore, quo Compoſtellanum conceſſum fuit.

4. Hinc fit, peregrinos, qui ad Eccleſiam D. Iacobi viſitandam non potuerunt accedere, eò quod in itinere morte præuenti fuerint, & religioſos perpetuam clauſuram obſeruantes, alióſque in carceribus detentos, nequaquam prædictam indulgentiam obtinere poſſe:quia non exequuntur opus iniunctum,ſcilicet,Eccleſiæ D. Iacobi deuotam viſitationem. Neque obſtat, iubileum Romanum prædictis itinerantibus impeditis concedi:quia id fuit fauor ſpecialiter factus à Clement. VI.*in Extrauag.Vnigenitus.*& ab aliis Pontificibus ſucceſſoribus,cuius tamen fauoris Alexander III.non meminit, neque eo tempore conceſſus erat.

5. Secundò fit iubileum Compoſtellanum nullas alias gratias,aut facultates, tum Communitatibus, tum ſingularibus perſonis conceſſas ſuſpendere: quia hæc ſuſpenſio non fuit annexa Romano iubileo, tempore,quo Compoſtellanus conceſſus fuit, neque Compoſtellanus Romano eſt ſimilis, niſi in indulgentiis,& facultatibus, non in reſtrictionibus extrinſecis.

6. Tertia an anno iubilei poſſint,tam incolæ, quàm peregrini, viſitantes Eccleſiam,ſæpius eundem iubileum obtinere, ſæpiuſque à reſeruatis abſolui? Et dicendum eſt, poſſe, ſicuti diximus de iubileo Romano: quod ſatis indicauit Alexander dicens, *In diebus,quibus eis placuerit.* Cùm enim non dixerit,in die,ſed *in diebus,*tacitè ſignificauit,pluribus diebus obtineri indulgentiam poſſe, & non vno die tantùm,atque adeò ſæpius,argum.textus,iuncta Gloſſ.in leg.*Qui plures.ff. de vulgar.*leg.*Sed reſtituatur.§.fin.ff.de iudic.*

7. Quarta, an poteſtas eligendi Confeſſarium, qui à reſeruatis Pontifici abſoluat, extendatur ad abſoluendum à reſeruatis Epiſcopis, & religionum Prælatis? Et omninò dicendum eſt extendi,niſi ſpecialiter poſtmodum fuerit prohibitio expedita, quia Alexander III. concedit facultatem eligendi Confeſſarium, qui abſoluat etiam in caſibus Sedi apoſtolicæ reſeruatis: ergo in reſeruatis aliis Prælatis à fortiori poterit abſoluere. Notanda enim eſt dictio illa,*etiam,*quæ implicatiua eſt,& ponit caſum magis dubitabilem, & minùs dubitabilem ſupponit,leg.*Etiam.Cod.Si tutores,vel curatores.Clement. Religioſus de praſcript.Clement.vnic.§.fin. de ſupplend. neglig. Prælat.*& *Clement. Nolentes. de hæretic.* & tradit *in dicta Clement.*Zabatella & Pariſ.*conſ.*36.*n.*9.*& conſ.*65.*n.*18.& *conſ.*98. *n.*69. *volum.*1.& *conſ.*41.*n.*5.*volum.*4.Menoch.*de recuperand. poſſeſſ.n.*256.& alij.

8. Quinta, an hæc poteſtas abſoluendi à Pontifici reſeruatis, extendatur ad contenta in Bulla Cœnæ? Ratio dubij eſt: quia huiuſmodi caſus habent ſpecialem grauitatem, ac reſeruationem, ob quam dixi *tract. de fide* non comprehendi ſub generali conceſſione alicui facta abſoluendi à reſeruatis Sedi apoſtolicæ,ſed requiri ſpecificam,& expreſſam horum caſuum mentionem,vti poſt alios tradunt Suarez *de cenſur.diſp.*7.*ſect.*3.*n.*11. Graſſis *lib.*4.*deciſ.cap.*15.*n.*76.& *cap.* 18. *n.* 2. Emmanuel Rodriquez *in addit.ad Bullam Cruciatæ,§.*9.*n.*64. Vgolin. *de cenſur.tab.*1.*cap.*10.*§.*4.*n.*7.Flechilla *de excommun.*4.*p. art.*1. *n.*37. *ad finem primi dubij.* Et confirmari efficaciter poteſt ex Extrauag.*Etſi Dominici.*1.*&* 2. *de pænitent. & remiſſ.* vbi expreſsè dicitur, in generali conceſſione caſuum reſeruatorum non intelligi caſus Bullæ Cœnæ.

9. Nihilominùs ſatis probabile exiſtimo, virtute iubilei Compoſtellani, & à fortiori Romani à caſibus Bullæ Cœnæ abſolui poſſe. Moueor,ex eo,quòd caſus Bullæ Cœnæ multos poſt annos à conceſſione iubilei Compoſtellani fuerunt reſeruati. Nã primus,qui in Vaticana Bibliotheca reperitur hos caſus reſeruaſſe, fuit Gregor. XI. qui floruit circa annum 1370. prout refert Tolet.*lib.*1.*inſtr.Sacerdot.c.*18. At iubileum Compoſtellanum conceſſum fuit ab Alexandro III. & à Calixto, & Anaſtaſio,eius anteceſſoribus. Quod cum ita celeberrimum fuerit,non eſt præſumendum, Pontificem reſtrinxiſſe. Quod maximè veriſimile apparet,cùm omnis lex,ſtatutũ, & diſpoſitio ſemper futuros caſus,& non præteritos reſpiciat,niſi præteritorum ſpecialem,& expreſſam faciat mentionem ex textu in leg. *Leges,& conſtitutiones.Cod.de legib.*ibi:*Leges, & conſtitutiones futuris certum eſt dare formã negotiis,nõ ad facta præterita reuocari,niſi nominatim, & de præterito tẽpore,& adhuc pendentibus negotiis cauſa ſit.*Idem colligitur ex leg. *Non dubium.Cod.eod.leg.fin.de teſtament.cap.*2.& *cap.fin.de conſtitut.* & tradit Federicus de Senis *con.*233.*in princ.n.*2. Ergo conſtitutio, & lex diſponens, ne ſub generali conceſſione caſuum reſeruatorum comprehendantur caſus Bullæ Cœnæ Domini, intelligi non debet de conceſſione facta in iubileo Compoſtellano,quæ prior fuit,cùm illius expreſſam non fecerit mentionem. Deinde, quia clauſula generalis non derogat ſpeciali antecedenti,cuius expreſſa mentio facta non eſt, argum. textus in c.2.*de dolo,& contumacia.*cap.*Cæterùm.de reſcript.*& tradit Cardin.Tuſcus *litt.P concl.* 752. Denique non eſt præſumendum,hanc fieri reſeruationem illis,qui tanto labore Eccleſiam D. Iacobi ex remotiſſimis Orbis partibus viſitandam accedunt. Hinc tamen non inferes, poſſe virtute huius iubilei abſolui:crimen enim hæreſis ita eſt execrabile,vt nunquam fuerit ſub generali conceſſione caſuum reſeruatorum contentum, vti tradunt Couarru.*in cap. Alma mater.*1.*p.§.*11.*n.*15. Nauarr. *cap.*27.*num.*275.Guttier.*lib.*1.*cap.*13.*nu.* 26. Garcia *de benefic.* 11.*p.cap.*10.*num.*109.Henriq.*lib.*3.*cap.*16.*num.*2.& *lib.*7. *c.* 13. *n.*1.& *lib.*13.*cap.*27.*num.*5.Suar.*de cenſur.diſp.*7.*ſect.* 5. *n.* 12. &

10. Ratio dubitandi ex probatione concluſionis ſoluta eſt. Ad confirmationem reſpondeo, Paulum II. & Sixtum IV. *in ſupradictis Extrauag.*locutos eſſe de conceſſionibus à ſe factis, & in poſterum faciendis, vt ex textu conſtat,ac proinde caſus Bullæ Cœnæ in iis non comprehendi. Secùs eſt de conceſſione facta ante ipſarum Extrauagantium Conſtitutionem, expeditionémque Bullæ Cœnæ, qualis eſt conceſſio iubilei Compoſtellani,& Romani.

11. Sexta,an præter poteſtatem abſoluendi à reſeruatis,concedat hic iubileus poteſtatem commutandi vota? Videtur enim concedere: ſiquidem eſt inſtar Romani, in quo conceditur poteſtas vota omnia commutandi,excepto voto Ieroſolymitano,caſtitatis,& religionis,teſte Gloſſa magna *in Extrauag.Antiquorum.prope finem.de pænitent & remiſſionib.*Præterea iubileus ex ſua natura continet poteſtatem commutandi vota,ſicuti & abſoluendi à reſeruatis, & ratione harum poteſtatum ab indulgentia diſtinguitur,vti affirmat Iacob.de Graſſis *lib.*5.*caſuum conſcient.c.*15.*n.*29.

Sed verius oppoſitum cenſeo, non poſſe, inquam, virtute huius iubilei vota illa commutari: nam eſto in Romano iubileo poſt Extrauag. *Antiquorum.*& *Quemadmodum.* cenſeatur hæc facultas conceſſa: tempore autem, quo Compoſtellanus conceſſus fuit, non conſtat conceſſam fuiſſe. Quinimò ex Bulla Alexand. III.non leuiter colligitur,eo tempore nullam poteſtatem commutandi vota conceſſam eſſe Romano iubileo: ſiquidem affirmans ſe concedere Compoſtellanæ Eccleſiæ omnes, & ſingulas indulgentias, & iubileum ipſius eodem modo, & forma, quo Romana Eccleſia habet, ſolùm meminit poteſtatis abſoluendi à reſeruatis, ſub qua diſpenſatio,& commutatio votorum nullo modo continetur. Ergo ſignum eſt, hanc poteſtatem in Romano iubileo tunc non viguiſſe, ſicuti nec vigebat facultas componendi, ſeu remittendi incerta malè ablata. Quòd verò poſtmodum hæ facultates Romano iubileo additæ fuerint, non probat Compoſtellano addi:quia Compoſtellanus conceſſus eſt ad inſtar Romani tunc exiſtentis,ſed non futuri.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

De Iubileo extraordinario qui pro duabus hebdomadis conceditur.

1. *Expenditur modus conceſſionis huius iubilei.*
2. *Quæ neceſſaria ſint ad illius conſecutionem ex communi ſententia.*
3. *Aliqui exiſtimant, te bis obtinere hunc iubileum poſſe.*
4. *Sed oppoſitum verius eſt.*
5. *Obtento Iubileo in prima hebdomada, negant plures, te abſolui poſſe in ſecunda à reſeruatis, ſi in ea incideris.*
6. *Satis probabile eſt oppoſitum.*
7. *Tempore Iubilei commutationem votorum facere potes reſeruando deſignationem naturæ ſubrogatæ in aliud tempus.*
8. *Si manifeſtata ſunt vota tempore iubilei, dilatáque eſt commutatio ob cauſam, poſtmodum fieri poteſt.*
9. *Etiam vota oblata tranſacto tempore iubilei commutari poſſunt.*
10. *Potes obtinere abſolutionem à reſeruatis, & commutationem votorum, antequàm alia opera in iubileo iniuncta exequaris.*
11. *Obtenta abſolutione à reſeruatis, & votorum commutatione, ſi non conſequeris iubileum, non reincidis.*
12. *Ei, qui iubileum non fuit conſecutus, nequeunt tranſacto tempore iubilei vota commutari, aut abſolutio à reſeruatis concedi.*
13. *Obtenta abſolutione à reſeruatis, vel votorum commutatione, teneris in probabili ſententia ſub graui culpa iubileum quærere. Sed rectiùs alij negant.*
14. *Non eſt opus, prædictam votorum commutationem in confeſſione fieri.*
15. *A reſeruatis commiſſis fiducia iubilei plures negant te abſolui poſſe.*
16. *Rectiùs alij affirmant.*
17. *Fit Satis oppoſitæ rationi*
18. *Omnia opera pro conſecutione huius iubilei in eadem hebdomada præſtari debent ex ſecuriori ſententia.*
19. *Verius eſt fieri poſſe in duplici illa hebdomada.*
20. *Satisfit oppoſitæ rationi.*
21. *In quolibet loco obtinere iubileum potes.*

1. POſt annum Romanum iubilei, poſt coronationem Pontificis, & præcipuè cùm Eccleſia aliqua graui perſecutione, & labore vrgetur, ſolet Pontifex concedere his, qui proceſſionibus ab Ordinario indictis aſſiſtunt, vel Eccleſias, ſeu Eccleſiam ab ipſo deſignatam viſitauerint, ibique preces pro exaltatione fidei, & hæreſum extirpatione, Principúmque Chriſtianorum pace, & concordia deuotè fuderint, ſacrámque Euchariſtiam primo, vel ſecundo Dominico, vel alio die ex dictis duabus hebdomadis ſuſceperint, eleemoſynámque, pro cuiuſque deuotione tribuerint, ieiunauerintque feria quarta, ſexta & ſabbatho vnius ex duabus hebdomadis, indulgentiam plenariam, ſicuti in anno ſancto iubilei Romani. Quòd ſi aliquis ob infirmitatem, vel profeſſionem, aliámve cauſam non potuerit prædicta exequi, conceditur facultas Confeſſori, omnia, & ſingula in opus pium, prout ſibi viſum fuerit, commutandi. Deinde prædicto Confeſſori ab Ordinario approbato, delegatur poteſtas abſoluendi ab omnibus cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine in foro conſcientiæ, & à quibuſcunque criminibus quantumuis grauibus, etiam contentis in Bulla Cœnæ. Denique datur facultas commutandi quælibet vota, excepto voto caſtitatis, & Religioſis.

Pro explicatione prædicti iubilei aliqua præmittenda ſunt, in quibus Doctores conueniunt: deinde diſſoluenda, in quibus diſſentiunt.

2. Pro conſecutione iubilei tibi neceſſarium eſt, proceſſioni aſſiſtere, vel Eccleſiam, ſeu Eccleſias deſignatas deuotè viſitare, & preces ibi fundere pro augmento fidei, hæreſum extirpatione, Chriſtianorum Principum pace. Deinde debes eleemoſynam tribuere, non qualem exigit tuus ſtatus, (etſi id conueniat; ſed tuæ deuotioni commenſuratam, vt benè notauit Emmanuel Sà *verbo, indulgentia, numer.* 4. Item, opus tibi eſt, feria quarta, ſexta, & ſabbatho ieiunare, eſto adoleſcens ſis, vel ſenex: quia hoc non eſt præceptum, ſed conſilium pro conceſſione indulgentiæ requiſitum, vt benè Layman. *tractat.* 7. *cap.* 8. *dub.* 8. Et licet regulariter, cùm aliquod opus pœnale iniungitur, non veniat intelligendum opus pœnale aliàs debitum, ſed opus pœnale liberaliter factum: at in huiuſmodi iubileo conſuetudo obtinuit executione operum aliàs debitorum fieri ſatis, cùm ſæpè videamus prædictum iubileum publicari in hebdomada quatuor Temporum, & in Quadrageſima, & in hebdomada ſancta. Quapropter Communione paſchali, & ieiuniis ex præcepto debitis, & debitis ex voto te poſſe Iubileum obtinere, vti dixit Henriquez *libr.* 7. *cap.* 10. *numer.* 5. Paulus Comitol. *libr.* 1. *qq. moral. quæſt.* 38. Laymann. *libr.* 5. *ſumm. tractat.* 7. *cap.* 8. *in fine, dub.* 6. *numer.* 13. Præterea teneris communicare primo Dominico, vel alio die ſequentis hebdomadæ. Pro quo aduerte, ad communionem ſuſcipiendam, Eccleſiam viſitandam, eleemoſynamque concedendam, tres dies Dominicos in hoc Iubileo tibi eſſe conceſſos: nam, cùm prædictus iubileus ſpatio duarum hebdomadarum duret, ſeu, vt aliis placet, quindecim diebus, & Dominica dies non ſolùm ſit principium ſequentis hebdomadæ, ſed finis præcedentis; medium enim eſt inter vtramque hebdomadam; fit ſanè tres Dominicas in prædicto ſpatio contineri: ſicuti aduertetur Henriq. *libr.* 7. *cap.* 10. *num.* 8. Benzon. *libr.* 4. *cap.* 2. *different.* 5. Layman. *tractat.* 7. *capit.* 8. *numer.* 7. *dub.* 2. Quinimo, ſi diligentias feceris ſecunda Hebdomada, affirmant Henriquez & Laymann. te Communionem differre poſſe in aliquem diem tertiæ hebdomadæ ſequentis: quod mihi nullo modo probatur: quia Gregorius XIII. Paulus V. & Vrbanus VIII. in iubileis conceſſis expreſsè affirmarunt, Communionem faciendam eſſe primo die Dominico poſt iubileum indictum, vel ſequenti, vel aliquo die illarum duarum hebdomadarum. Aliàs hoc iubileum non ſpatio quindecim dierum, ſed plurium duraſſet: ſiquidem opus præſcriptum, quod præcipuum eſt, poſt illos quindecim dies differri poteſt. Illud vero eſt certum, neceſſarium non eſſe pro Iubilei conſecutione, Communionem reliquis operibus iniunctis præmittere, ſed potes præmittere, vel poſtponere, prout tibi placuerit. Aliis placet conſultius eſſe præmittere, vt ex fructu per communionem acquiſito reliqua opera digniora fiant. Aliis è contrà poſtponere, vt omnia opera iniuncta ad ſacram communionem diſponant, qua ſuſcepta ſecuriùs indulgentia obtineatur. Quod ergo curare debes, maximè eſt, vt liber à peccato mortali omnia opera iniuncta exequaris. Quapropter, ſi mortali te grauatum ſentias, expedit ante omnia confeſſionem præmittere, quam non ſolùm poſt iubileum indictum, ſed ante illius iuriſdictionem, vno, vel altero die facere potes iuxta receptam conſuetudinem, teſte Laymann. *dicto capit.* 8. *dub.* 1. *n.* 6. neque poſtmodum teneris confeſſionem repetere, ſi in mortale non incidas. Hæc ſunt ferè ab omnibus recepta, dubia autem ſunt.

3. Primò, an non tantùm ſemel, ſed bis, obtinere iubileum poſſis, ſi opera iniuncta bis præſtes, vt verè præſtari poſſunt in qualibet hebdomada? Affirmat Henriquez *libr.* 6. *de pœnitentia, cap.* 16. *num.* 3. *& libr.* 7. *de indulgent. cap.* 11. *in princip.* Rodrig. *tom.* 2. *ſumm. cap.* 184. *num.* 14. eò quòd beneficium Principis latè ſit interpretandum, quantum verba patiuntur: at verba, quibus prædictus iubileus conceditur, hanc admittunt interpretationem: quippe conceditur indulgentia omnibus illis, qui præſcripta opera in vna ex duabus hebdomadis fecerint. Ergo, ſi repetas ea opera in ſecunda hebdomada, ea præſtas in vna ex duabus hebdomadis. Ergo indulgentiam conſequeris.

4. Sed oppoſitum longè verius exiſtimo cum Suarez *t.* 4. *de pœnitent. diſp.* 57. *ſect.* 1 *num.* 7. *& tom.* 2. *de relig. lib.* 6. *de voto, cap.* 16. *numer.* 17. Nauarr. *not.* 31. *numer.* 36. Laym. *tract.* 7. *cap.* 8. *numer.* 8. Bonacin. *diſp.* 5. *de pœnitent. quæſt.* 7. *p.* 5. §. 2. *numer.* 17. *& diſput.* 6. *de indulgent. quæſt.* 1. *p.* 5. *numer.* 32. Sanch. *l.* 4. *de voto, cap.* 54. *num.* 30. Et conſtat ex his quæ diximus *punct.* 8. *difficult.* 5. vbi probatum reliquimus, indulgentiam pro limitato, breuique tempore conceſſam, etiamſi indefinitè concedatur, non poſſe ſæpius obtineri: quia ea determinatio temporis indicat Pontificis voluntatem eam ſemel tantum concedendi. Sed præterea in præſenti, ex forma conceſſionis efficaciter hæc voluntas probatur. Non enim Pontifex inquit: obtineat indulgentiam, qui in vna & altera hebdomada opera iniuncta præſtiterit, neque abſolutè, & indefinitè dixit: Obtineat indulgentiam in illis duabus hebdomadis, ſed expreſsè ait: *Obtineat indulgentiam, qui prima hebdomada poſt publicationem, vel in ſequenti poſt illam.* quæ diſiunctiua manifeſtè indicat, in vna tantum hebdomada obtineri poſſe. Et *paulò inferius* inquit, *hac vice tantùm.* Non igitur pluries, ſed ſemel tantùm concedere Indulgentiam intendit. Et ex his ſoluitur oppoſitum fundamentum.

5. Secundò dubitabis, an obtento Iubileo in prima hebdomada, poſſis abſolui in ſecunda à caſibus reſeruatis, ſi fortè in aliquem eo tempore incideris, & commutationem obtinere de votis in ea hebdomada factis: Suarez, Layman. Bonac. *locis allegatis.* negant, quibus adhæret Sanchez *l.* 4. *de voto, cap.* 64. *num.* 28. eò quòd hæc poteſtas abſoluendi à reſeruatis, & commutandi vota, concedatur occaſione indulgentiæ conſequendæ, qui finis comparatione tui ceſſat, cùm iam indulgentiam obtinueris. Item, tibi iam eſt finitum tempus Iubilei, ſed eo finito, vti non potes facul-

tate

tate in eo conceſſa abſoluendi à reſeruatis,& commutandi vota.Ergo, &c.

6. Nihilominùs ſatis probabile exiſtimo, te poſſe abſolui ab eo caſu reſeruato, in quem ſecunda hebdomada incidiſti,& communicationem voti eo tempore facti obtinere. Sic docuerunt Henriquez, & Rodrig. *ſuprà* Reginald. *lib.*8. *num.* 64 Graſſis *de indulgent. cap.* 5. *numer.*32. Moueor, non ex eo, quòd indulgentia iterum quæri non poſſit, ſi ſupponamus, verè acquiſitam eſſe; ſed ex, eo quòd hæ facultates, etſi occaſione indulgentiæ concedantur, pro toto eo tempore, quo iubileum à populo Chriſtiano obtineri poteſt, videntur concedi. Neque expedit, has facultates aſtringi ad ſingularem cuiuſque modum procedendi in indulgentiæ conſecutione. Aliàs neque intra eandem hebdomadam poſt finita opera iniuncta abſolui poſſet ab aliquo caſu reſeruato, ſi fortè in illum inciderit; neque voti commutationem obtinere: quod ipſe Thom. Sanch. *d. cap.* 54 *num.* 28. non cedit: & ſicut ipſe affirmat, ſpatium totius hebdomadæ reputandum eſſe tempus pro conceſſione iubilei in ordine ad abſolutionem à reſeruatis, & votorum communicationem, tametſi breuiori tempore obtentum ſit:ſic affirmare debet de voto tempore, in quo iubileus obtineri poteſt. Præterea harum facultatum conceſſio independens eſt ab indulgentiæ conceſſione, etſi occaſione illius facta fuerit; nam, vt *ſuprà* diximus *punct.*6.eſto indulgentiæ conceſſio nulla ſit ob defectum cauſæ, conceſſio tamen facultatum valida eſt. Non ergo ex eo, quòd indulgentiam quærere nequeas, inferendum eſt, prædictis facultatibus vti non poſſe. Deinde quis agnoſcet te indulgentiam obtinuiſſe, tametſi opera præſcripta feceris? Certè Deo tantùm cognitum eſt.Præſtat ergo, vt eadem opera repetas in ſequenti hebdomada: fortè enim conſequeris indulgentiam, quam, in prima non obtinuiſti. Non igitur eſt credendum, Pontificem hanc repetitionem, vtpote maximè ſalutarem, impedire velle,tollendo facultates in prædicto iubileo conceſſas;ſed potiùs præſumi debet, velle fideles ad eam repetitionem mouere, & iuuare prædictarum facultatum conceſſio.Et per hæc ſatisfactum eſt oppoſitæ rationi.

7. Tertiò dubitabis, an neceſſariò votorum commutatio tempore iubilei facienda ſit; Qua in re mihi certum eſt, te poſſe tempore iubilei commutare vota in eam materiam,quam ipſe,vel alius vir doctus poſtmodum iudicauerit expedire:quia eo caſu commutatio intra tempus iubilei eſſentialiter perficitur: quia materia comutationis, ſaltem in genere ſubrogatur tametſi in particulari, & expreſſè non determinetur, quod non videtur neceſſarium, vt rectè Man. Rodrig. *in addit. ad Bullam*, §. 9. *num.* 115. Viuald. *candelabr. Sacrament.* 3. *part. cap.* 14. *num.* 40. Graſſis 1. *p. deciſ. lib.* 4. *cap.* 15. *numer.* 47. Sayro *in claui regia.lib* 6.*cap.*12.*n.*21.*in fine*, quos refert, & ſequitur Sanch.*lib.* 4. *de voto*, *cap.*54 *num.* 31. *&* *num.* 32. optimè aduertit, reum non eſſe voti, qui illud violaret, antequàm Confeſſor,vel vir doctus materiam ſubrogandam determinaret, quia illud votum verè commutatum fuit, & conſequenter extinctum.

8. Secundò ferè certum exiſtimo, ſi conſecuturus iubileum intra conſecutionis tempus à te poſtulet votorum commutationem illis ſaltem in genere expreſſis, tu verò vt rem maturiùs conſideres, & commutationem rectiùs præſtes, differes poſt iubilei tempus,optimè commutationem facere poſſe:quia ea petitione,& votorum manifeſtatione cauſa inchoata eſt, & iuriſdictionem obtinuiſti, quam potes commodo tempore exercere. Sic docet Suar.*t.*2.*de relig.tract.de voto,lib.*6. *cap.*16. *n.*15. Sanch.*lib.*4.*de voto,cap.*54.*n.*34 *& ſeqq.*

9. Quocirca difficultas præcipua eſt, an, ſi tempore iubilei oblitus fuiſti votorum commutationem petere, poſſes eo finito poſtulare?Et quidem ſi opera iniuncta ad conſecutionem iubilei non præſtitiſti, omnes conueniunt, te non poſſe commutationem poſtmodum petere: quia nullum ius acquiſiſti: quippe prædicta poteſtas ob iubileum conceditur: & tradi Sanch. *lib.*4. *de voto, cap* 54. *num.* 46. *&* 51. At, ſi iubileum es conſecutus, variant Doctores, Man. Rodriq. *tom.* 2. *ſum cap.*184.*num.*15. Suar. *lib.*6. *de voto, cap.* 16. *num.*14. Layman. *lib.*5. *ſum.tract.*7.*cap.*8. *dub.*3. *num.*9. *in fine*,negant, eò quòd, finito iubileo, finiuntur priuilegia, quæ ob illius conſecutionem conceduntur. Nihilominùs oppoſitum verius exiſtiſtimo cum Stunica *quæſt.*5. *de voto*, *num.* 39. Henriq. *lib.*7. *de indulgentiis*, *cap.* 11. *num.*4. Emman. Sà *verbo*, *indulgentia*, *num.*14. Sayro *in claui regia*, *lib.* 6 *cap.* 12. *num.* 17. Sanch. *lib.*8. *de matr. diſp.*15. *num.*17.& *lib.*4.*de voto*, *cap.*54.*num.*19. Ratio eſt: quia Pontifex in hoc iubileo ſolùm operibus iniunctis præſcripſit tempus, in quo exequenda erant, vt conſtat ex illis verbis: *Prima hebdomada, vel altera ſequenti à die publicationis.* At facultati abſoluendi à reſeruatis,commutandíque vota nullum tempus præſcripſit: ſed abſolutè inquit:*Concedimus,vt poſſint hac vice tantùm idoneos Presbyteros approbatos eligere, qui eorum confeſſionibus diligenter auditis, licitè valeant illos abſoluere,&c.ac vota commutare,&c.*Ergo iubilei conſecutione priuilegium obtinuiſti, tum abſoluendi à reſeruatis vſque ad tempus iubilei incluſiuè commiſſis, tum obtinendi commutationem votorum,quæ fuerint vſque ad prædictum tempus emiſſa:quod finiri non debet,finita Indulgentiæ conſecutione,cùm ab illa ſit ſeparabile,& indulgentię tempori non alligatum. Et confirmatur:quia in priuilegiis per Cruciatam conceſſis, ne aliquis,finito anno publicationis eis vteretur,expreſſit Pontifex finito anno ceſſare.Ergo, cùm id non expreſſerit in hoc iubileo, cenſenda ſunt poſt illius tempus perſeuerare. Præterà, ponamus,te tempore iubilei confeſſum non eſſe,eò quòd inuincibiliter ignoraſti, te peccato mortali grauari,præſtitiſti tamen reliqua opera ad indulgentiam conſequendam:poſtmodum verò recordaris peccatum commiſiſſe reſeruatum:certè illius peccati reſeruatio ſublata non eſt, cùm non ſis ab illo neque indirectè abſolutus: & tamen inquit Suarez *tom.*4.*de pœnitentia,diſput.* 31.*ſection.*4. *num.* 20. te poſſe à quolibet Confeſſario approbato abſolui ob ius per iubileum acquiſitum. Ergo idem poteris quoad votorum commutationem, cùm eodem tenore vtraque poteſtas concedatur.

10. Quartò dubitabis, an tibi abſolutio à reſeruatis,& commutatio votorum concedi poſſit, antequàm opera in iubileo præſcripta præſtes? Et ratio dubij eſt: quia potes iis impetratis ab indulgentiæ conſecutione ceſſare:quod non videtur leue inconueniens, præcipuè cùm hæc concedantur ob indulgentiæ conſecutionem.Nihilominùs certa ſententia eſt,quam *tract.de pœnis.*firmatam reliquimus,te poſſe ante executionem operum in iubileo præſcriptorum, abſolutionem à reſeruatis & commutationem votorum obtinere, ſi intentionem habeas ea opera exequendi,& iubileum lucrandi:hæc enim intentio, vt benè inquit Suarez *tom.*2.*de relig tract.de voto,lib* 6.*cap.*16. *num.*6.Sanchez *lib.*4.*de voto.cap.*54.*n.* 41. omninò neceſſaria eſt: quia hæc conceduntur, tanquam præparatoria ad iubilei conſecutionem: & ob illius comparationem: deficiente autem intentione comparandi iubilei,non poſſunt prædictæ poteſtates rationem præparationis habere, ac proinde ceſſare debent.

11. Quintò dubitabis, an ſtante intentione lucrandi iubileum, & virtute illius, obtenta abſolutione à reſeruatis, & votorum commutatione, ſi poſtmodum iubileum non quæras, relncidas in eadem peccata, & cenſuras reſeruatas, votáque, quibus ligatus eras, reuiuiſcant? Et quidem peccata ſemel remiſſa nullatenus redire poſſe eſt manifeſtum: quia in peccatis conditionali remiſſioni locus non eſt.Cenſuræ autem etſi redire poſſint, quando earum abſolutio conceſſa eſt ad reincidentiam: at, cum in dicto iubileo is modus concedendi abſolutionem non exprimatur, ſicuti exprimitur in cap. *Eos,qui de ſentent.excommunic.* nullum eſt fundamentum ad aſſerendum, te poſtmodum reincidere. Atque ita docent Nauarr.*miſcell.de orat.*93.*num*,2.Cordub.*quæſt.* 21. Henriquez *lib.*6.*de pœnitent.cap.*16.*num.*6.& *lib.* 7. *de indulgent. cap.* 11. *num.* 4.Suarez *tom.*4.*de pœnitent.diſp.*11. *ſect.* 4. *num.*5 & *tom.*5.*de cenſur diſp.*7. *ſect.* 5. *à num.* 30. Emman. Sà *verbo Abſolutio,num.*19.Sanchez, aliis relatis,*lib.*8.*de matrimonio diſput.*15 *num.*10.& *lib.*4.*de voto,cap.*54.*num.*44.Quinimò, ſi confeſſionem feciſti intentione quærendi iubileum, tametſi poſtmodum voluntatem mutaſſes, ſublata eſt reſeruatio omnium peccatorum, ſi quæ fuerunt in confeſſione inuincibiliter oblita: quia Sacerdos virtute iubilei abſoluens, & vices Pontificis gerens, intendit abſoluere, quantùm poteſt: cùm autem poſſit, quoad peccata oblita, te abſoluere ab illorum reſeruatione, (hæc enim abſolutio non pendet ex abſolutione directa quoad culpam, omninò reſeruatio ſublata eſt. Atquę ita docet Sanchez *dicto libr.*8.*de matrimon. diſput.* 15. *num.*21.& *lib.*4 *de voto.cap* 54.*num.*45.Si verò nullam confeſſionem feciſti: quia exiſtimaſti nullo mortali grauate peccata reſeruata permanent,:quia reſeruatio non tollitur ipſo facto per iubileum, ſed per abſolutionem ſacramentalem, vt benè aduertit Sanchez *loco alleg.* Et ex alia parte cùm iubileum non obtinueris, non acquiſiſti ius eligendi Confeſſorem, qui à prædictis te abſoluat, ac proinde teneris ad Superiorem recurrere.

Quoad votorum commutationem ferè idem dicendum eſt facta abſoluta commutatione, vota extincta eſſe, nec reuiuiſcere, tametſi poſtmodum iubileum non quæſieris. Nam, eſto, potuerit Confeſſor vota commutare ea conditione, vt commutatio vim obtineat, peractis his operibus, quæ in iubileo præſcribuntur, & non aliter: at ex vi priuilegij non cogitur hoc modo commutationem facere, imò nec expedit: quare, ſi abſolutè commutationem fecerit, voti extincta ſunt, nec reuiuiſcunt. Atque ita docent Henriquez *lib.* 7.*de indulgentiis*, *cap.*11.*numer.* 4. & *lib.* 6.*de pœnitentia*, *cap.* 16.*num.*6.Emman. Sà *verbo Abſolutio,num.* 19. Suarez *tom.* 2. *de religione,tract.de voto,lib.*6.*cap.* 16. *num.* 9. Sanchez *lib.* 8.

Digitized by Google

de matrimonio. diſp. 15. *num.* 22. *lib.* 4. *de voto, cap.* 54. *num.* 49. & 50.

11. Verùm, ſi tempore iubilei vota commutata non ſunt; vel, quia conſecutus iubileum commutationem non petiuit; vel, quia tu commutationem in poſterum reſeruaſti, intendens rem maturiùs conſiderare: nequaquam potes tranſacto iubileo commutationem facere ei, qui iubileum conſecutus non eſt, etiam ſi tempore iubilei abſolutionem à peccatis impendiſſes: quia per abſolutionem à peccatis vota non extinguntur, ſicuti extinguitur reſeruatio, & ex alia parte non lucranti iubileum priuilegium obtinendi votorum commutationem non conceditur: ergo non eſt, vnde commutationem facere poſſis. Sic Suar. *dicto cap.* 16. *n.* 15. Sanch. *dicta diſp.* 15. *de matr. n.* 23. & *c.* 14. *n.* 51.

13. Sextò dubitabis, an obtinens prædictam à reſeruatis abſolutionem, ſeu votorum commutationem, tenearis ſub graui culpa iubileum quærere? Affirmat Suarez tanquàm probabile, *tom.* 4. *de pœnitent. diſp.* 31. *ſection.* 4. *num.* 5. & *tom.* 2. *de relig. lib.* 6. *de voto. cap.* 16. *num.* 11. Dicitur quia videtur hoc beneficium tibi concedi ſub eo pacto, & obligatione, vt iubileum conſequaris; aliàs vt quid propoſitum conſequendi iubileum requiſitum eſt; Sed rectius Sanch. *lib.* 1. *de matrim. diſp.* 43. *num.* 9. & *lib.* 8. *diſp.* 15. *num.* 24. & *lib.* 4. *de voto, cap.* 54. *n.* 54. ab hac obligatione te eximit, eò quòd nullum ſit firmum fundamentum illius aſtruendæ. Neque enim ex natura rei hæc obligatio conſequitur, ob abſolutionem, vel commutationem obtentam: ſed optimè concedi poteſt ea abſolutio, & commutatio habenti propoſitum quærendi iubileum, tametſi pactum, & obligationem de illius conſecutione non faciat. Iubileus autem hanc obligationem non inducit. Ergo imponenda non eſt,

14. Septimò dubitabis an neceſſariò prædicta votorum commutatio facienda ſit in confeſſione, vel poſſit fieri extra; Rationem dubitandi præſtant illa verba Iubilei: *Poſſint approbatos Presbyteros eligere, qui eorum confeſſionibus diligenter auditis, licitè valeant ipſos à quibuſuis peccatis, criminibus, cenſuris, &c. abſoluere, ac vota quacunque ab eis emiſſa, caſtitatis, & religionis duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare.* Ex quibus verbis videtur neceſſariò inferri commutationem fieri non poſſe, quin priùs peccata di diligenter audiantur, & conſequenter quin priùs fiat confeſſio. Ablatiuus namque abſolutus conditionem importat, leg. *A teſtatore. ff. de condit. & demonſtrat.* Conditiones autem in ſpecifica forma obſeruari debent, leg. *Qui hæredi* 44. *ff. eodem.* Præterquam quod clauſula abſoluta, & conditionans, poſita in aliqua diſpoſitione, ad omnia ibi diſpoſita refertur, ex textu in cap. *Secundò requiris de appellat.*

Sed oppoſitum verius cenſeo cum Sanchez *l.* 8. *de matrim. diſp.* 15. *in fine, & diſp.* 16. *n.* 11. *in fine.* eò quòd illa verba, *eorum confeſſionibus diligenter auditis*, ad abſolutionem à peccatis, quæ immediatè conſequitur, referenda ſunt, vtpote, quæ expoſtulat confeſſionem diligenter audire, non tamen referenda ſunt ad votorum commutationem, quæ confeſſionem non expoſtulat: clauſula namque conditionalis alicui diſpoſitioni inſerta ad omnia refertur, ſi in omnibus eſt æqua ratio. Secùs verò ſi diuerſa ſit, vt bene Menoch. *de præſumpt. l.* 4. *præſumpt.* 181. *num.* 2. tunc enim ſolam diſpoſitionem ſibi immediatam afficit.

15. Octauò dubitabis, an à peccatis commiſſis ſpe obtinendi abſolutionem virtute iubilei poſſis abſolui; Dubitatio procedit quando iubileus nihil declarat, ſicuti fit in hoc iubileo Compoſtellano, & Romano, & Bulla Cruciatæ. Prima ſententia negat pro prædictis peccatis facultatem in iubileo concedi. Sic docuit Couar. *l.* 2. *var. cap.* 20. *numer.* 15. *verſ. Vigeſimo ſexto.* Nauar. §. *in Leuitico. notab.* 31. *numer.* 7. Ludouic. Lop. *inſtruct. conſcient.* 1. *part. cap.* 27. Cordub. *in ſumm. quæſt.* 22, Menoch. *lib.* 5. *præſump.* 10. *num.* 6. Fundamentum præcipuum ſumitur ex eo, quod non videatur rationabiliter præſumi poſſe, intentionem Pontificis eſſe prædictam malitiam, & iniquitatem fouere velle. Foueret autem, ſi in prædictis iubileis ea eſſet conceſſa facultas. Ergo aſſerendum eſt, eam non eſſe conceſſam, Deinde colligere poſſemus, hanc non eſſe intentionem Pontificis: primò argum. textus *in leg.* 1. §. *Hac autem actio. ff. Si quis, teſtamento liber eſſe iuſſus.* ibi: *Qui hac ſpe audacior factus eſt.* Et paulò infrà: *Spe imminentis libertatis.* & cap. *Illud* §. *Licet. de Clerico excommunic. miniſtr.* ibi: *illud autem, quod ſub ſpe veniæ.* Ex quibus colligitur, ſpe veniæ, aut indulgentiarum, peccantem dignum remiſſione non eſſe. Secundò, ex cap. fin. *de immunitat. Eccleſiarum.* vbi cauetur Eccleſiarum immunitate non gaudere, qui ſub confidentia gaudendendi illa delinquit. Tertiò ex Trident. *ſeſſion.* 24. *de reformat. capit.* 5. ſtatuente, eum qui copulam cum conſanguinea habet, ſpe obtinendi diſpenſationem, difficilius ei concedi, debereque Pontifici delictum exprimere.

16. Nihilominus verum cenſeo, virtute ſupradictorum priuilegiorum abſolutionem obtinere poſſe ſic delinquentem, vti docui Nauar. ſibi contrarius *l.* 5. *conſilior. titul. de priuileg. conſil.* 10. *numer.* 3. & *in* § *in leuitico. notab.* 34. *numer.* 6. aſſerens peccantem ſpe veniæ conſequendæ leuius peccare, quàm eum qui nulla ſpe veniæ concepta delinquit. Idem docet Cordub. ſibi contrarius *lib. de indulgent. quæſt.* 34. *in fine.* & *quæſt.* 37. *oppoſit.* 3. Graſſis *libr.* 1. *cap.* 13. *numer.* 59. Henriqu. *libr.* 7. *cap.* 9. *num.* 4. Ludouic. Vega *in reſponſ. caſuum.* 2. *p. caſ.* 2. Rutilius Benzonius *de anno iubilei, lib.* 5. *cap.* 15. *dub.* 24. Man Rodriquez *in explicat. Bullæ.* §. 9. *numer.* 99. Anaſtaſ. Germon. *l.* 2. *de ſacra immunitat. cap.* 6. *num.* 88. Zenedo *qq. canon. quæſt.* 25. *num.* 4. Sanchez *lib.* 4. *de voto, cap.* 54. *num.* 18. Fundamentum eſt: quia facultas ex prædictis priuilegiis conceſſa generalis eſt, indeterminata, & indiſtincta, comprehenditque quodlibet peccatum, ſiue ſpe abſolutionis obtinendæ, ſiue non fuerit commiſſum, ſicuti comprehendit facultas à Chriſto data Pontifici remittendi peccata in ſacramento Pœnitentiæ; tametſi ex confidentia obtinendi illorum remiſſionem patrata ſint: & ſicuti comprehendit facultas, quam Pontifex Epiſcopis, & parochis concedit, quinimo & Religioſis abſoluendi à peccatis.

17. Neque obſtant in contrarium adducta: negamus namque ex prædicta generali facultate fouere malitiam, & iniquitatem delinquentium, aliàs Chriſtus illam foueret, Sacramentum pœnitentiæ inſtituens: quod abſit. Infirmitates enim ciuium tribuendæ non ſunt gubernatori reipublicæ, remedia præparata habenti pro illarum medela. Textus autem, qui adducuntur ad probandum non eſſe intentionem Pontificis facultatem concedere ad illorum peccatorum abſolutionem, poſſunt in contrarium retorqueri; ideo enim in illis ſpecialibus caſibus delictum ſub ſpe indulgentiæ impedit remiſſionem; quia ſic expreſsè cauetur. Cùm autem in præſenti non caueatur, non eſt, vnde facultas generaliter conceſſa limitanda ſit.

18. Nonò dubitabis, an omnia opera pro conſecutione iubilei iniuncta, debeas in vna hebdomada exequi, vel poſſis partim in vna hebdomada, partim in altera præſtare? Affirmat in eadem hebdomada omnia opera præſtanda eſſe Henriqu. *lib.* 7. *cap.* 11. *nu.* 2. Sanctarel. *libr. de iubileo, capit.* 7. *dub.* 1. Mouentur: quia liberalis donatio non ſubſiſtit, niſi impleatur conditio ſuo qua ſit leg. *Si cùm filius.* §. *Titio decem.* leg. *Et generaliter. ff. de donat.* leg. *fin. ff. de conditionib. ob cauſam.* & aliis. At Pontifex videtur concedere iubileum ſub ea conditione, vt omnia opera præſcripta in eadem hebdomada fiant: inquit enim Pontifex: *Qui proceſſioni interfuerint, vel Eccleſias deſignatas viſitauerint, & feria quarta ſexta, aut ſabbatho alterius ex duabus hebdomadis ieiunauerint, pariterque ſua peccata confeſſi, & à ſanctiſſima Communione refecti fuerint, eleemoſynamque tribuerint, &c.* In quibus verbis expreſsè Pontifex poſtulat omnia ieiunia in altera ex duabus hebdomadis fieri. Ergo contra intentionem Pontificis, & conditionem requiſitam procederet, ſi ea ieiunia in vtraque hebdomada præſtaret; ſicut ſi ea præſtaret feria ſecunda, tertia, & quinta. At reliqua opera prædictis ieiuniis iniungi debent, vt ſatis indicat aduerbium illud, *pariter.* Ergo omnia in eadem hebdomada ſunt exequenda. Præterea iubileus neceſſariò obtinendus eſt in vna ex illis hebdomadis. At obtineri nequit, niſi opera iniuncta executioni mandentur: ergo in vna, & non in duabus hebdomadis debent mandari executioni.

19. Cæterùm, etſi prædicta ſententia, vt ſecurior, conſulenda ſit, verius cenſeo, te non eſſe obligatum omnia opera iniuncta intra eandem hebdomadam exequi. Sic docuit Bonac. *de indulgent. diſp.* 6. *quæſt.* 1. *p.* 5. *n.* 34. Laym. *l.* 5. *ſumm. tract.* 7. *c.* 8. *dub.* 4. Moueor: quia loquens Pontifex de modo quo Romani obtinere hunc iubileum debent, qui norma eſt cæteris partibus extra vrbem; nullo modo aſtringit, vt in eadem hebdomada hæc opera omnia præſtentur: quinimò permittit ieiunia fieri in eadem hebdomada, in qua Eccleſiæ viſitantur, vel in ſequenti. Item permittit Communionem, quæ eſt opus ex iniunctis præcipuum, in ſequentem Dominicam, vel in aliquem diem ex duabus hebdomadis differri, vt conſtat ex bulla. Ergo. Deinde, qui in qualibet ex duabus hebdomadis opera iniuncta exequitur, verum eſt in vno ex duabus hebdomadis exequi, tametſi non omnia in eadem exequatur. Ergo ſatisfacit formæ conceſſionis. Adde, cùm hæc interpretatio ſit fauorabilis, nec Dei cultum diminuat, & conſecutionem iubilei iuuare poſſit, præſumendum eſt, Pontificis intentionem illi eſſe conformem.

20. Neque oppoſitæ ſententiæ rationes vrgent. Ad primam dicimus, ex tenore bullæ conſtare, ieiunia non eſſe neceſſariò exequenda in eadem hebdomada, in quo proceſſioni aſſiſtis vel Eccleſias viſitas, tametſi omnia illa ieiunia in eadem hebdomada præſtari debent ob ſimilitudinem ieiuniorum, quæ in quatuor Temporibus anni præſcribuntur. Præterquam quòd non videtur improbabile, te ſatisfacere poſſe, etſi in duabus hebdomadis ea compleas. Admiſſo tamen intra eandem hebdomadam ieiunia exequenda eſſe, non inde infertur,

te ob

te obligatum eſſe reliqua opera in eadem hebdomada exequi: nam aduerbium illud, *pariter*, annectit ieiuniis reliqua opera iniuncta quoad executionis obligationem: ſed non quoad tempus: aliàs eodem die, quo eſt ieiunium, oporteret omnia exequi: quod nemo concedet.

Ad ſecundam admitto, in vna ex illis hebdomadis iubileum obtineri debere; nego tamen, inde inferri, omnia opera ad illius executionem in ſola vna hebdomada præſtanda neceſſario eſſe; ſed ſolùm infertur in ea hebdomada, in qua obtinetur, oportere omnia opera executioni eſſe mandata: quod fieri optimè poteſt, tametſi in duabus hebdomadis ea omnia exequaris, modò in ſecunda hebdomada iubileum obtineas.

12. Decimò dubitabis, an aſtringaris obtinere iubileum in loco domicilij, Reſpondeo, in qualibet parte, in qua publicatus fuerit, poteris Eccleſias deſignatas viſitare, reliquáque opera iniuncta exequi: quia Pontifex loco domicilij conceſſionem non aſtringit. Quinimò exiſtimo certum, ſi in loco domicilij publicatus iubileus fuerit, ibique proceſſionibus aſtiteris, vel Eccleſias deſignatas viſitaueris; tametſi reliqua opera ieiunorum, eleemoſynæ, confeſſionis, & Communionis alibi præſtes, te iubileum eſſe conſecututum: quia in forma conceſſionis nullo modo cauetur, omnia opera præſtanda eſſe in loco, vbi iubileus fuerit publicatus: neque id expediens eſſe videbatur, cùm nullam ſpecialem dignitatem opera iniuncta acquirant ex eo, quòd loco publicationis fiant, potiùs quàm in alio, quandoquidem eundem finem retinent conſequendi iubileum. Atque ita docent Laym. *lib. 5. ſum. tract. 7. cap. 8 dub. 5.* Bonac. *diſputat. 6. de indulgentiis, quæſt. 1. puncto 5. in fine.*

TRACTATVS XXV.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE BVLLA CRVCIATÆ.

VT prædicto tractatui *de Suffragiis, Indulgentiis, & Iubileo*, nihil deſit, placuit ei annectere præſentem de Indulgentiis, priuilegiis, & facultatibus, quæ in Bulla Cruciatæ conceduntur. Claritatis gratia, ſummarium Bullæ ad hunc ordinem reducemus. Primò, de conditionibus neceſſariis ex parte ſumentis Bullam, vt Indulgentias, gratias, & facultates ibidem conceſſas conſequatur. Secundò, quæ indulgentiæ concedantur. Tertiò, quæ priuilegia, & diſpenſationes. Quartò, quæ facultates, & gratiæ, ibi tum ſumentibus Bullam, tum Commiſſario. Quibus enodatis, omnia, quæ in Bulla continentur, aperta erunt.

PVNCTVM I.

Quid nomine Bullæ, Indulgentiæ, priuilegij facultatis, & gratiæ ſignificetur.

1. *Nomen Bullæ vnde dicatur.*
2. *Vnde dicatur Cruciata.*
3. *Indulgentiæ nomen, & materia declaratur.*
4. *Explicatur priuilegium.*
5. *Quid facultatis nomine ſignificetur.*
6. *Quid gratia.*
7. *Differentia inter ſupradicta.*

NOMEN Bullæ varias habet ſignificationes, teſte Ambr. Calepin. *verbo. Bulla*, Alex. ab Alexand. *l.2. dier. genial. c.19. &* 15. & *l. 5. c.* 18. Rebuff. *in praxi benefic. 1. p. tit. Noua Bulla declaratio. c.* 40. *n.1. &* 5. Sed ea ſignificatio eſt præcipua, qua ſignificatur aureum illud ſignum, figuram cordis habens, à collo appenſum, incluſis intra illud remediis aduerſùs inuidiam validiſſimis, quod Romani Imperatores, & filij Patriciorum geſtabant, de quo Plin. 33. *hiſt. c.* 1. & Alexand. ab Alexand. *dicto l.5. c.*18. Hinc ergo deriuatum eſt nomen, *Bulla*, ad ſignificandum ſignum illud aureum, vel plumbeum, quod ex Litteris apoſtolicis pendet. & tandem applicatum eſt, vt ſignificet totum Diploma, ſeu Litteras apoſtolicas, ſi prædictum ſignum authenticum habeant, ſicuti reſoluit communis ſententia Canoniſtarum in cap. *Ad audientiam. de nomine falſi.* Gloſſa *in Clement. 1. de iure iurando, in fine*: & notauit ſpecialiter Rebuff. *dicto c.*40. *n.*1. Sebaſtian. Acoſta de Andrade *in explicat. Bullæ, q.1. proœmial.* Anton. Gomez. *eodem tit. c.*1. Villalobos *ſum. 1. p. tract. 27. in proœmio, n.*1.

2. Dicitur præterea hæc Bulla, *Cruciata*, vt inquit Domin. Sotus *in 4. diſt. 21. q. 1. art. 2. &* 3. Andrade. Anton. Gom. & Villalob. *ſupra*: quia continet indulta, gratias, & priuilegia valde ſimilia iis, quæ conceſſa fuerunt tempore Vrbani II. & Innocent. III. omnibus illis, qui pro recuperatione terræ ſanctæ aduerſùs Turcas ibant pugnaturi, geſtantes Crucem rubeam in pectore, vt in vita ipſius Vrbani referunt Platina, Anton. Illeſcas, & alij: & colligitur ex cap. *Ad liberandum. de Iudæis.* & tradit Gloſſ. *Clement. 1. §. Ad hæc. de pœnitent. & remiſſ. verbo, A pœna.* Nicephor. *lib. 7. eccleſiaſt. cap.* 46.

3. Nomen, *Indulgentia*, vt conſtat ex iis, quæ *præcedenti tract. pun.* 2. diximus plures ſignificationes continet, quas in præſenti expendant latè Anton. Gom. *cap.* 2. Bellarm. *lib. 1. de indulgent. cap.* 1. Propria tamen indulgentiæ ſignificatio eſt remiſſio, ſeu contemperatio facta delinquenti. Hinc indulgentiam eccleſiaſticam definiunt communiter Doctores apud Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap. 1. n.* 2. Acoſta de Andrade *q.* 3. vt ſit pœnæ temporalis pro peccato debitæ relaxatio extra ſacramentum, ex applicatione theſauri Chriſti, & Sanctorum. culpa remittitur, ſed pœnæ temporalis, quæ remiſſa culpa, & pœna æterna, ſolet manere luenda in hoc ſæculo, vel in futuro in Purgatorio, iuxta textum in Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent. & remiſſionib.* Dicitur relaxatio pœnæ temporalis, & non pœnitentiæ iniunctæ, vt voluit Caiet. *Opuſc. de indulgent. cap.* 2. quia per indulgentiam non tollitur directè pœnitentia iniuncta, ſed ſolùm quatenus tollitur pœna, pro qua ſatisfacienda pœnitentia iniuncta erat: neque etiam eſt relaxatio pœnæ in foro iudiciali, & contentioſo impoſitæ, ſed pœnæ coram Deo debitæ pro culpis cõmiſſis. Fit autem hæc pœnæ remiſſio extra ſacramentum: quia ea, quæ in Sacramento fit, non indulgentia, ſed abſolutio ſacramentalis appellatur, & cum remiſſione culpæ coniungitur: pendet enim ex abſolutione ſacramentali peccatorum, à qua non pendet indulgentia: hanc enim obtinere poteris, ſi in gratia exiſtas, & ſi nullam abſolutionem ſacramentalem receperis. At, quia hæc remiſſio nunquã gratis fit, ſed ſolutione ſufficienti exhibita: ideò pro illius conſecutione applicat Pontifex ex ſatisfactionibus Chriſti Domini, & ſuperabundantibus B. Virginis, & Sanctorum, quidquid neceſſarium eſt, vt condigna fiat remiſſio; applicat, inquam, eam ſatisfactionem pro fidelibus viuis in modum abſolutionis, pro defunctis in modum auxilij, & ſuffragij, de quibus *in præcedenti tractatu* ſatis dictum eſt, & latè docet in præſenti Anton. Gom. *c. 2. n.* 10.

4. Priuilegium eſt priuata lex contra generalem iuris communis diſpoſitionem, & priuatis perſonis conceſſum, vt probat text. in cap. *Priuilegium 3. diſt. cap. fin.* 25. *q.* 1. leg. *Singulari. ff. de legib.* & tradit Syluest. *verbo Priuilegium.* Rebuff. *in prax. tit. Differentia inter priuilegium. n. 3. &* 4. Gregor. lopez *leg. 2. tit. 18. part.* 3. Neque ab indulto differt, ſed pro eodem vſurpatur, vt colligitur ex cap. fin. *Vt lite pendete & ibi* Gloſſa *verbo, indulgentiam.* cap. *Dudum* cap. *Ex ore. de priuilegiis.* & tradit Roman. *conſ.* 436. quod incipit, *Quoad indultum. n. 1. & ſeqq.*

5. *Facultas*, nomen eſt generale, quo Bulla vtitur, & complectitur omnia indulta, priuilegia, & gratias, quæ *ibidem* continentur. Specialiter facultas eſt poteſtas exercendi actum, qui aliàs exerceri non poterat, iuxta illud Plinij: *Si mihi facultas daretur vtrum mallem eligendi.*

6, *Gratia* multa ſignificat, vt notat Alenſ. 3. *p. ſum. quæſt. 69. memb. 1. art.* 1. Gloſſ. *Clement. 1. de Magiſtr.* ſed præcipuè ſumitur pro beneficio à Summo Pontifice collato, c. *Gratia de reſcript. in* 6. & Clem. *Gratia. eodem. tit.*

7. Ex his omnibus conſtat diſcrimen inter indulgentiam, priuilegium, facultatem, & gratiam. Nam indulgentia eſt relaxatio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis. Priuilegium eſt diſpenſatio legis communis alicui facta. Facultas eſt poteſtas exercendi actum, ſiue iuri communi aduerſum, ſiue non. Gratia eſt beneficium à Romano Pontifice conceſſum, ideóque indulgentiæ, priuilegia, indulta, & facultates in hac bulla conceſſa, gratiæ dici poſſunt, quia ex munificentia Romani Pontificis conceduntur. Quæ omnia ſigillatim enodabimus.

Non enim eſt relaxatio pœnæ æternæ: hæc enim ſimul cum

PVNCT. II.

Pvnctvm II.

Quibus Bulla proſit, & quas conditiones habere debeat.

1. *Prodeſt pueris, & vſu rationis carentibus.*
2. *Prodeſt omnibus fidelibus commorantibus, vel aliquo modo ad regna Hiſpaniæ declinantibus.*
3. *Sumpta Bulla, eſto, ad externa regna diuertas, vti potes illius priuilegiis excepto ciborum priuilegio.*
4. *Hiſpani in exteris regnis commorantes ſumere non poſſunt Bullam medio internuntio.*
5. *Requiritur Bullæ ſuſceptio.*
6. *Item, illius apud te retentio, ſed non ex neceſſitate.*
7. *Item, nominis proprij ſcriptio.*
8. *Item exhibitio eleemoſynæ per te, vel per alium.*
9. *Ex turpiter, iniuſtéque acquiſitis ſumpta Bulla prodeſt.*
10. *Qualiter Religioſi ſumere Bullam poſſint, & debeat Prælatus licentiam concedere.*
11. *An Minores non ſumpta Bulla illius priuilegiis fruantur.*
12. *Prodeſt Bulla, etiam ſi excommunicatus accipias.*
13. *Item, etiamſi accipias in ſtatu peccati mortalis.*

1. BVllam alicui prodeſſe, eſt, poſſe virtute illius indulgentiis, gratiis, priuilegiis, & facultatibus *ibidem* contentis frui. Igitur bulla prodeſſe poteſt vſu rationis carentibus, vti docuit Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap.* 20. *num.* 8. Nam phrenetico, tempore interdicti, virtute Bullæ Sacramentum Extremæ-Vnctionis miniſtrari poteſt in mortis articulo, & Euchariſtia, necnon ab excommunicatione abſolui, & plenaria indulgentia concedi. Pueris item prodeſt, vt tempore interdicti decedentes cum quadam pompa, videlicet, cum Miſſa in gratiarum actionem in loco ſacro ſepeliantur. Vt autem Officiis diuinis interſint tempore interdicti amentes, & pueri doli non capaces, Bulla non indigent: quia interdictum humanam tantùm, & rationalem aſſiſtentiam prohibet, vt benè aliis relatis notauit Henriq. *dicto c.* 20. Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 36. ſect. 2. n. 7.* & *diſp. 34. ſect. 1. n. 34.* At, ſi pueri doli capaces exiſtant, vt ſacris interſint tempore interdicti, bullæ priuilegio indigebunt, vti docuit Couarr. *cap. Alma. 2. p. §. 4. n. 5. illat.* 12. ſicuti etiam indigent, vt tempore Quadrageſimæ oua, & lacticinia edere poſſint: & notauit Henriq. *in comment. litt. R.*

2. Secundò, bulla prodeſt non omnibus fidelibus totius mundi, ſed illis duntaxat, ſiue ſæculares, ſiue regulares ſint, qui in Hiſpaniarum regnis, & inſulis adiacentibus, atque etiam Sardiniæ, & Siciliæ conſiſtunt, necnon & aliis exteræ nationis, qui in prædictis locis Hiſpaniarum Regi ſubiectis commorantur, vel etiam ad ea declinant, ſicuti expreſsè habetur *in Summario Hiſpano*, ibi: *Primeramente ſu Santidad concede à todos los fieles Chriſtianos de los dichos Reynos, y ſeñoros, moradores, eſtantes, y habitantes en ellos, y à los que à ellos vinieren, ò en ellos ſe hallaren.* & tradit Henriq. *cap. 2. n. 6.* Acoſta de Andrade *in explicat. Bullæ, q.* 16. Gomez *in Bulla, c. 3. n.*.... Villalob. *dicto tr. 27. in tit. n. 2. Man. Bull. §. 1. n. 7.*

3. Hinc infertur, ſumpta Bulla à commorante in prædictis regnis, tametſi ad aliena regna diuertat, vti poſſe bulla, durante anno publicationis: quia eſt priuilegium perſonale, quod perſonam comitatur, ex reg. *Priuilegium. de reg. iuris, in* 6. & tradit Innocent. IV. *in cap. Volentes de priuileg. in 6. in fine, §.* 1. Ab hac tamen regula excipitur priuilegium comedendi carnes ex conſilio vtriuſque Medici in diebus prohibitis, & veſcendi pro libito ouis, & lacticiniis, vti habetur *in Bulla Latina*, quæ ſic inquit: *Item, vt dicto anno durante in omnibus, & ſingulis regnis, inſulis, locis,* &c. (& non extra illa) *carnibus de conſilio vtriuſque Medici, temporibus ieiuniorum totius anni, etiam quadrageſimalibus veſci; ac pro eorum libito ouis, & lacticiniis.* Et merito hæc exceptio fit ob periculum ſcandali vitandum. Hincque ſumitur argumentum, reliqua omnia priuilegia diuertentibus in alia regna concedi: quia exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, vt benè Syluest. *verbo Alienatio:* & colligitur ex cap. *Dominus 32. quæſt.* 7. & *ibi* Gloſſa, & tradit in præſenti Henriq. Andrade, & Villalob. *loc. alleg.*

4. Secundò fit, Hiſpanos in exteris regnis commorantes non poſſe vti bulla medio internuncio in Hiſpania ſuſcepta, quia ſolùm commorantibus in locis Hiſpaniæ, vel ad ea diuertentibus bulla conceſſa eſt: eſt enim regionis priuilegium, & ratione illius hominibus, qui in ea habitant, vel obiter adſunt. Atque ita notarunt Henriq. *dicto cap.* 20. Villalob. *tractat. 27. in proœm. num.* 4. Verùm non deſunt graues Doctores, Pater Bonauentura, Ioan. Chacon, Ioan. de Salas *in manuſcriptis*, qui improbabile non reputant, bullam prodeſſe Hiſpanis extra Hiſpaniam exiſtentibus, ſi alius pro ipſis bullam ſuſcipiat: quia finis principalis bullæ eſt ſubſidium pecuniarum factum noſtro Regi pro expenſis belli contra infideles. Quod verò fiat perſonaliter, & præſentialiter in illis regnis, vel interpoſita perſona, parum videtur referre. Sed diſplicet prorſus hæc ſententia, vtpote quæ aduerſa priuilegij verbis, quæ ſolùm exprimunt habitantes in regnis Philippo ſubiectis, vel ad ea declinantes, aliàs non ſolùm Hiſpani, ſed exteri omnes frui bulla poſſent, ſi aliquis in Hiſpania bullam pro ipſis ſuſciperet, quod credendum non eſt. Non enim eſt intentio Pontificis, vt noſter Rex pecuniam ab illis accipiat, qui nec ratione domicilij, nec tranſeuntis habitationis illi ſubiiciuntur.

5. Quoad conditiones verò, quas fruentes bulla habere debent: Prima eſt, illius realis ſuſceptio, per ſe, vel per alium: quia ſic cauetur, tam in Bulla Latina, quàm Hiſpana. Quare non ſufficit, te habere animum illam ſumendi, nec nomen ſcriptum apud depoſitarium, ſi bullam cum effectu non ſuſcipias: & docuit Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap.* 20. *num.* 5. Acoſta *quæſt. 12. Man. in expoſit. Bullæ, §. 5. num.* 2. Villalob. *clauſul.* 12. *num.* 12. Neque obſtat in aliis priuilegiis neceſſarium non eſſe ſcriptum bullæ ſuſcipere, vti docuit Sylueſt. *verbo, Priuilegium, quæſt.* 14. & Armilla *ibi, n.* 10. At in hoc priuilegio ea ſuſceptio neceſſaria eſt ob verba illius expreſſa. Dixi, *per ſe, vel per alium:* quia, qui per alium ſumit bullam, verè illam ſumit, moraliter loquendo: neque enim hæc ſuſceptio ita perſonalis eſt, vt per alium fieri non poſſit, ſicut tradit Cordub. *lib. 5. q.* 26. Henriq. *lib. 7. cap. 20. num.* 5. Suar. *tom. 4. in 3. p. diſput. 52. de indulgent. ſect. 7. num.* 5. Anton. Gom. *pag. 1. num.* 7. Villalob. *dicta clauſula* 12. *num.* 22. Oportet autem, ſi bulla per alium accipiatur, te inſcio, vt illius acceptionem ratam habeas, aliàs indulgentiis, & priuilegiis frui non poſſes, cùm nequeas dici illam accepiſſe. Sic expreſsè Suar. Cordub. Villalob. *ſuprà* Non tamen requiritur, vt euidenter ſcias, alium accepiſſe, ſufficit, ſi certus moraliter ſis illius acceptionis, vti eſſe potes, ſi omnibus annis tempore publicationis tuus pater omnibus domeſticis Bullam ſumit; vel, ſi amicus fidelis fidem dedit de illa ſuſcipienda: hæc enim moralis certitudo prudentem operationem reddit. Atque ita tradit Henriq. *l. 7. cap.* 20. *n.* 3. & *in comment. litt. A.* Villalob. *clauſula* 12. *n.* 25. Quòd ſi accepta à te bulla, amicus alteram tibi acceperit, ſi nomine tuo accepit, vel illius acceptionem ratam habuiſti, nequis alteri ſumptam bullam applicare: quia tibi vtramque applicuiſti. At, ſi Bullam tibi ab amico acceptam non acceptaueris, poteris eam alteri, vel gratis, vel ſub eadem ſtipe concedere: quia ea bulla nullius eſt, cum à nemine ſit acceptata, ac proinde nomine Commiſſarij eam alteri concedis. Neque præſumendum eſt, Pontificem, & Commiſſarium velle fideles grauare plurium bullarum ſumptione, cùm vna ſufficiat. Neque ab hac tranſmiſſione impeditis, tametſi nomen tuum in bulla ſumpta ab amico ſcriptum ſit: quia facilè deleri poteſt, & nomen illius, cui bulla porrigitur, ſcribi. Præterquàm quòd nominum inſcriptio, vt ſtatim dicemus, neceſſaria non eſt. Sic notauit Henriq. *lib. 7. cap.* 20. *num* 5. Villalob. *clauſul.* 12. *n.* 23. Neque obinde cenſendus es deprauare, vel mutare Litteras apoſtolicas, ſed quod ex ignorantia, & bona fide ab amico, vel Commiſſario factum eſt, corrigere, vti aduerterunt Henriq. & Villalob. *ſuprà.*

6. Secundò, requirunt aliqui, vt ſuſceptam bullam apud te retineas: nam bulla eodem tenore expoſtulat ſuſceptionem, & retentionem. Inquit enim bulla Latina Summarium hoc: *Qui huiuſmodi gratiarum participes eſſe voluerint, recipiant, & retineant.* Et Commiſſarius in bulla Hiſpana in hæc verba erumpit: *Declaramos que los, que la tomaren, ayan de recibir, y guardar eſte ſumario, y Bula queua impreſo de mode, y ſellado de nueſtro ſello, porque de otra manera no ganan la dicha Bula, ni gratias della.* Cenſeris autem ſufficienter apud te Summarium retinere, ſi apud amicum habeas: quia ipſe nomine tuo habet. Verùm probabile ſatis cenſeo cum Henriq. plures referente *l. 7. cap.* 20. *n.* 3. Acoſta *q. 12. §. Secundò requiritur.* Anton. Gomez *ad vndecimam clauſulam, n.* 14. Villalob. *clauſul.* 12. *n.* 24. ſolam retentionem inſtantaneam, non continuatam, & perſeuerantem neceſſariam eſſe, ſeu illam retentionem, quæ neceſſaria fuerit, ne bulla ad manus depoſitarij redeat. Quare, ſi ſemel ſuſcepta bulla, & in tuam tranſlata poteſtatem pereat, maximè abſque culpa, non obinde priuilegiis, & gratiis illius priuatis: quia credendum eſt, Pontificem, & Commiſſarium ſolùm velle, vt è poteſtate depoſitarij in tuam poteſtatem tranſeat, ſiue poſteà pereat, ſiue non: quia bullis apud depoſitarium relictis, multæ fraudes olim exercebantur, ideóque aduertit Emman. Rodrig. §. 12. *n.* 17. *in inſtruct. Cruciatæ* §. 10. præceptum fuiſſe receptoribus, & collectoribus ſub pœna 30. aureorum, & inhabilitatis ad quodnis Cruciatæ munus, vt bullam ſemel datam, nec repetant, nec recipiant.

7. Tertiò, videtur neceſſarium nomen proprium in bulla ſcribi: quia ſic cauetur in bulla Hiſpana illis verbis: *Eſcrito en ella vueſtro nombre.* ideóque receptoribus ſub pœna excommunicationis præcipitur, vt nomen capientium in bullis ſcribant. Cæterùm, etſi hoc ex conuenientia faciendum ſit, ſed non ex neceſſitate ad valorem bullæ: quia in bulla Latina hæc conditio non exigitur, & Hiſpana eam non poſtulat, vt neceſſariam conditionem, ſed refert, quod communiter fit, dicens:

Y por quanto vos N. diſteis dos reales, & y tomaſteis eſta Bula eſcrito en ella vueſtro nombre.

8. Quartò opus eſt, vt eleemoſynam ſignatam ſoluas per te, vel per alium, vel obligationem ſoluendi facias: quia hæc ſolutioni æquiualet. Neque his obſtat, quòd depoſitarius gratis tibi bullam concedere non poſſit, poteſt vtique, quia tunc ipſe ſubit obligationem ſoluendi. Atque ita tradunt Henriq. *dicto cap.* 20. *num.* 5. Villalob. *clauſul.* 12. *n.* 26. Quòd ſi accipias, abſque animo ſoluendi, non tibi proderit: quia eſt priuilegium ſub conditione huius ſubſidij temporalis conceſſum, vt bene notauit Man. Rodrig *addit. ad* §. 1. *ſuæ expoſit. Bull. numer.* 15. Quemadmodum non prodeſt, ſi ex alienis, quorum nec dominium, nec vſum habes, ea ſuſcipias, quia eo caſu nihil donas, ideoque in bulla dicitur: *Si de ſus bienes liberalmente contribuyeren con la limoſna infra eſcrita.* &c. & ita tenet Man. Rodrig. *in addit. ad Cruciat.* §. 1. *n.* 15. Villalob. *clauſul.* 4. *n.* 3. Acoſta. *quæſt.* 12. Anton. Gom. *ad* 11. *clauſul. n.* 8. & probat ex text. in cap. *Non eſt putanda.* 1. *q.* 1. vbi, qui ea intentione accepit, vt bene diſpenſet, potius grauatur, quàm iuuatur: nam hoſtiæ impiorum abominabiles ſunt Domino.

9. Hinc tamen ne inferas, Bullam non prodeſſe meretrici illam ex turpiter acquiſitis ſumenti, vel Iudici ex acquiſitis ob iniuſtam ſententiam, vel aſſaſſino ob homicidium patratum: quia eſto hi turpiter acquiſierint, non tamen iniuſtè, ideoque acquiſitorum dominium, & vſum habent, ac proinde illorum donationem facere poſſunt. Sic Villalob. *dict. tract.* 27. *clauſul.* 4. *n.* 4. Quinimo ex iniuſtè acquiſitis, qualia ſunt ex contractu vſurario, vel ex furto, & rapina, ſi tamen ita propriis permixta ſint, vt ratione mixtionis illorum dominium acquiras cum obligatione reſtituendi, ſi Bullam ſumas, tibi proderit: quia ſumis ex propriis, tametſi illicitè, ſi aliunde non habeas, quo reſtituas, & creditoribus ſatisfacias.

10. Supereſt dicendum de religioſis, qui nullius pecuniæ dominium habent, nec vſum, niſi ex ſuperioris voluntate, qui contradicente ſuperiore non videntur poſſe bullam ſumere, vt illis proſit. Qua in re certum eſt, ex bonis Conuentus ſuperiore inconſulto non poſſe Religioſum ſumere Bullam: quia ſumeret ex alienis, neque ſuperior obligatus eſt conſentire ſuſceptioni: quia aſto ſit opus pium: non tenetur in omnia opera pia arbitrio ſubditorum bona conuentus expendere; ſed in ea tantùm, quæ ſibi placitum fuerit. Verùm, ſi religioſus pecuniam habet, quam ex ſuperiorum licentia in proprios vſus expendere poſſit, poterit ex ipſa bullam ſumere, quia eſt vſus ſatis ſibi commodus. Quod verum credo, etiamſi prælatus pro ſuſcipienda bulla illius pecuniæ vſum prohibuerit: quia iniquè prohibet, cùm in alios vſus minus commodos, & honeſtos concedat, & Pontifex ſupremus religioſorum prælatus, ne hæ iniquitates locum habeant, præſumitur licentiam concedere. Illud certum, ſi ab amico ſuſcipiatur bulla religioſo tradenda: debere prælatum conſentire, vt religioſus illam ſuſcipiat, aliàs Pontifex cenſebitur negationem emendare. Sic tradit Acoſta *in explicat. Cruciat. q.* 106. Villalob. *clauſul.* 12. *à n.* 26. Subiungit autem *n.* 28. ex Rodrig. *in addit.* §. 9. *num.* 6. poſſe prælatum vſum bullæ in vna, vel alia facultate limitare, iuxta id, quod habetur *in Compend. priuileg. Societatis Ieſu, verbo Gratia.* §. 2. Sed hæc doctrina grauem patitur difficultatem inferiùs examinandam. Prælatus namque propria authoritate limitare non poteſt Pontificis conceſſionem, vtpote quo eſt inferior, ſed neceſſariò hanc poteſtatem habere debet ab ipſomet Pontifice. Supereſt autem examinare an per nouam bullæ conceſſionem, & per ſuſpenſionem Commiſſarij omnium facultatum, quæ vſui bullæ obſtant ea facultas ſuſpendatur: nam ſi ſuſpenditur, nequit prælatus eam facere limitationem.

11. Denique ſubiungit Villalob. *d. clauſ.* 12. *n.* 30. ex Cordub. *in ann. ad Compend. verb. Cruciata,* §. 5. Minores, non ſuſcepta bulla, illorum priuilegiis frui poſſe ex conceſſione Pauli III viuæ vocis oraculo facta 2. Iunij, 1535. dummodo ſacerdotes loco eleemoſynæ duo ſacra faciant, religioſi clerici bis pſalmos pœnitentiales recitent, laïci verò ducenties *Pater noſter, & Aue Maria.* Verum eſto, hoc piè factũ ſit, dubito maximè an poſt Paul. III. prædicta conceſſio vigorem habeat, tum ob reuocationem, ſeu ſuſpenſionem omnium facultatũ, & priuilegiorum, quam Pontifex, & Commiſſarius facit omnibus illis, qui Bullam non ſumpſerint: tum quia Religioſis aliorum Ordinum idem priuilegium eſſet conceſſum per viam communicationis, qua ferè omnes religiones inter ſe gaudent: quod ſine dubio cederet in graue expeditionis Bullæ detrimentum. Non igitur prodeſſe poteſt vllis religioſis, etiam Minoribus, bulla, niſi de facto eam ſuſcipiant. Neque eſt leue ſignum huius veritatis, quòd nullus alius Doctor præter Cordubam, eam poteſtatem religioſis concedit, quæ ſi eſſet ſecura & à reliquis bullæ expoſitoribus admitteretur.

12. Quintò, requirunt aliqui, ne excommunicatus exiſtas, cùm bullam ſuſcipis, eò quòd reſcriptum, ſeu litteræ apoſtolicæ ab excommunicato impetratæ ſuper alio articulo, quàm excommunicationis non valent, vt ex cap. 1. *de reſcript. in* 6. docent Sylueſt. *verbo, Reſcriptum, q.* 2. Angel. *ibi,* & *verbo,* *Excommunicatio, vlt.* §. 14. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 22. *& ſeqq.* Sed immeritò hæc conditio expoſtulatur: quia tu non impetras, non bullam à Pontifice; ſed Rex Philippus impetrat, tam in tui fauorem, quàm in fauorem ſuorum regnorum, & totius Chriſtiani populi per ſubſidium Bullæ defendendi, & dilatandi: ideóque tibi excommunicatio proderit; tum, vt ab excommunicatione abſoluaris; tum, vt frui poſſis aliis priuilegiis, quæ cum excommunicatione non pugnant. Quare, ſi vera eſſet opinio Nauar. *c.* 27. *n.* 18. excommunicatum contritum poſſe indulgentiis, & aliis, Eccleſiæ ſuffragiis frui poteris indulgentias *ibidem* conceſſas obtinere: tametſi excommunicatus ſuſceperis, dummodo contritus ſis. Nec mirum eſt, in hoc euentu apoſtolicas Litteras excommunicato prodeſſe: nam in multis caſibus Litteræ apoſtolicæ impetratæ ab excommunicato valent, vt notat Geminian. *dicto cap.* 1. *de reſcriptis in* 6. & Angel. *verbo reſcriptum* §. 1. Atque ita valere Bullam in excommunicatione ſuſceptam, docuit. Man. Rod. *in addit. ad Cruciat.* §. 1. *n.* 10. Villalob. *in proœmio, n.* 6.

13. Sexto, Caiet. *tractat.* 16. *de indulgent. cap.* 2. & *tract.* 15. *cap.* 9 & 10. expoſtulat, vt indulgentias Bullæ conſequi poſſis, gratiam tempore, quo bullam ſumis. Mouetur ex eo, quòd exiſtimat, omnia opera ad conſecutionem indulgentiæ requiſita præſtanda eſſe ab homine iuſto: quam doctrinam *tract. præcedenti* non probamus: ſed potius aſſerimus ſufficere, vt tempore, quo indulgentia concedenda ſit, homo in gratia exiſtat. Quinimò hic eſt vnus ex præcipuis finibus concedendi bullam, vt ſi fortè ſuſcipiens peccatis grauetur, poſſit mediante bulla à peccatis abſolui, & gratiam Dei obtinere, & indulgentias conſequi. Non igitur eſt neceſſarium exiſtere in gratia, cùm bullam ſuſcipis. Atque ita docent Henriq. *lib.* 7. *c.* 9. *num.* 7. Acoſta *in Bull. quæſt.* 15. Villalob. *d. tract.* 27. *in proœm. num.* 5.

PVNCTVM III.

De tempore, quo Bulla Cruciatæ ſumentibus proſit.

1. *Tempus eſt annus publicationis.*
2. *Quando finiatur annus.*
3. *Proponitur quædam obiectio pro maiori præcedentis doctrinæ declaratione.*
4. *Priuilegium Bullæ perſeuerat, tametſi Pontifex, & commiſſarius è vita decedant.*
5. *Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœnæ.*
6. *Finito anno publicationis ceſſant omnia priuilegia.*

1. ETſi verum ſit, antiquitus Cruciatam concedi ſine limitatione temporis, & poſtmodum ad duos annos extendi: at in præſenti reſtricta eſt ad vnum annum computandum à die publicationis illius loci, in quo bulla ſumpta eſt, vt habetur expreſsè *in Summario,* ibi: *Item, concede ſu Santidad à todos los ſobredichos, que durante el dicho año, que corre deſde el dia de la publication deſta Bula en cada lugar,* &c. Quare non eſt computandus annus à die publicationis illius loci, in quo reſides, vel à die publicationis in Eccleſia cathedrali; ſed à die publicationis loci, in quo Bullam ſuſcipis, vt benè notarunt Vega *cap.* 43. *caſu* 9. Henriq. *lib.* 7. *c.* 20. *n.* 3. Villalobos 1. *t. ſumm. tract.* 27. *clauſul.* 4. *num.* 7. Ioann. Sanch. *in diſp. ſelect. diſp.* 55. *n.* 8.

2. Sed, quando hic annus finiatur, non conſtat inter Doctores. Nam aliqui exiſtimant, finiendum eſſe, ſicuti annum naturalem, & vulgarem, qui conſtat 365. diebus, & anno biſſextili 366. Aliis probabiliùs placet, more Eccleſiaſtico eſſe finiendum, nempe, ab vna publicatione loci, in quo ſumpta eſt bulla, vſque ad ſequentem publicationem; tametſi aliquot dies poſt annum naturalem finitum ſecunda publicatio fiat: quia toto eo tempore pro anno Eccleſiaſtico reputatur, ſicuti in præcepto Communionis contingit ex benigna Pontificis, & Commiſſarij mentis interpretatione. Sic pluribus firmat Henriq. *lib.* 7. *de indulg. c.* 20. *n.* 2. Villalob. *d. tract.* 27. *clauſul.* 4. *n.* 8. Ioann. Sanch. *diſp.* 55. *ſelect. n.* 2. Quòd ſi de facto ſequens publicatio non expectetur, vel animo careas ſumendi Bullam; non tibi licebit vltra annum vulgarem, & naturalem bullam extendere, vt de ſe conſtat. Quinimò addit Ioann. Sanch. *diſp.* 55. *ſelectar. n.* 9. computandum eſſe annum à die publicationis illius loci, in quo ſumpta eſt bulla, vſque ad ſequentem publicationem illius loci in quo de facto te inuenis, quando ſequens bulla promulgatur, tametſi aliquot dies, vel menſes hæc ſecunda publicatio poſterior fiat. Vnde, ſi Matriti exiſtens accepiſti bullam, quæ primo die Aduentus anni 1630. fuit publicata, & profectus es Hiſpalim, vbi in Septuageſima publicatio fit, affirmat prædictus Author extendi tibi bullam vſque ad Septuageſimam anni 1632. ex præſumpta voluntate Pontificis, ne cogaris Matritum redire ad accipiendum nouam bullam, vel duobus menſibus bulla carere abſque tua culpa. Quod piè dictum eſt.

3. Dices

Digitized by Google

3. Dices, ex hac doctrina inferri, tibi ſæpè finiri Bullam ante annum naturalem: v. g. Accepiſti Bullam Hiſpali primo die Septuageſimæ, qui 10. Februarij, ſequenti anno publicatur eodem die Septuageſimæ, qui eſt primo die Februarij. Item, accepiſti Hiſpali Bullam: profectus es Matritum, vbi duobus aut tribus menſibus fit publicatio. Si ergo annus eccleſiaſticus, & non naturalis computandus eſt, ſicuti computatur in præcepto communicandi, efficitur ſanè, Bullam tibi ante annum naturalem finiri. Reſpondeo, etſi Anton. Gomez *in explicat. Bulla, clauſul. 5. n. 1. fol.* 53. & Villalobos 1. *tom. ſum. tract.* 27. *clauſul.* 4. *n.* 10. illationem admittant: at veriùs exiſtimo, nullo modo eſſe admittendam: quia aliàs publicatio Bullę ſequentis nociua eſſet ſumentibus præcedentem: ſiquidem ob publicationem diminuetur tempus anni, quod non eſſet diminuendum, publicatione non ſubſecuta. Quapropter temperatio anni eccleſiaſtici non ad reſtringendum annum naturalem; ſed ad ei fauendum, & ſupplendum aliquot dies, ſi fortè deſint, vſque ad nouam publicationem inuenta eſt à Doctoribus. Neque obſtat exemplum de ſumenda Euchariſtia, cuius præceptum neceſſarium erat limitare ad tempus fixum, vt Parochis conſtaret de illius ſatisfactione: quæ ratio in ſumentibus Bullam non procedit: & ita tenet Vega *in ſumm. cap.* 43. *caſu* 10. Rodriguez *in explicat. Cruciat.* §. 5. *n.* 2. Ioan. Sanch. *in ſelect. diſp.* 55. *n.* 4.

4. Durante anno publicationis, tametſi Commiſſarius, & Pontifex è vita decedant, Bullæ priuilegia tibi non pereunt: quia eſt gratia facta, quæ morte concedentis non expirat, vti latè diximus *tract.* 3. *de legib. diſp.* 4. *punct.* 16. §. 5. de quo videri poteſt Boëtius *deciſ.* 346. Pariſ. *conſ.* 117. *lib.* 4. Roman. *leg. Mere numer.* 61. *ff. de iuriſdict. omnium iudic.* Venetus *ibi*, & alij.

5. Item, nec Bulla tibi ceſſat ob publicationem Bullæ Cœnæ, quæ quotannis fit, in cuius fine reuocat omnes facultates ab illis caſibus abſoluendi, niſi in eiſdem facultatibus fuerint expreſſi: quia verè in Bulla Cruciatæ expreſſi ſunt, & ab illis Confeſſarius electus abſoluere poteſt: & ita tenet Manuel Rodriguez *in cruciat.* §. 9. *num.* 67. *dub.* 2, & *in addit.* §. 6. *numer.* 62. Acoſta *eodem, quæſt.* 55. Villalobos 1. *part. ſum. tract.* 27. *clauſul.* 4. *num.* 11. Quinimò nec Bulla tibi ceſſat anno Iubilei, vti dixi *tractat.* 3. *de legib. diſput.* 4. *part.* 21. §. 2. *nu.* 3. quia eſt priuilegium oneroſum, quod non cenſetur reuocari abſque expreſſa illius mentione, & compenſatione.

6. Finito anno naturali, vel publicationis, ceſſant omnia priuilegia, & gratiæ ibidem conceſſa, ita vt nec vota commutari, neque abſolui à peccatis poſſis. Excipe tamen, niſi cauſa incepta fuiſſet, ſicuti ſi confeſſionem ante finitum annum inchoaſſes, poteris eo finito perficere, & virtute Cruciatæ abſolui iuxta textum *in cap. Gratum. c. Relatum. de officio delegati*, & colligitur apertè ex Bulla Latina dicente: *Expirante anno omnes ſupradicta facultates, gratia, & indulta expirant, tantùmque poterunt cauſa pendentes ad finem perduci.* Atque ita tenet Henriquez *lib. de indulgent. c.* 20. *n.* 2. Man. §. 5. *n.* 2. Acoſta *q.* 46. Villalobos *clauſul.* 4. *n.* 12.

PVNCTVM. IV

De Indulgentia plenaria, quæ in Bulla conceditur.

1. *Quibus plenaria indulgentia concedatur.*
2. *Bello perſonaliter inſeruientibus conceditur.*
3. *Nomine indulgentia plenaria pleniſſimam etiam intelligi.*
4. *Requiritur prædictis ad conſecutionem indulgentia confeſſio, ſi mortali grauentur.*
5. *Semel in anno hæc indulgentia à prædictis militibus obtinetur.*
6. *Explicatur, qualiter concedatur indulgentia mittentibus pugnaturos.*
7. *Qualiter Clericis, & Religioſis ſpiritualiter milites adiuuantibus.*
8. *Qualiter taxatam eleemoſynam ſuppeditantibus. Vbi, quomodo intelligendum ſit, ſemel in vita, & ſemel in morte.*

1. QVatuor perſonarum generibus Bulla concedit indulgentiam plenariam. Primò, perſonaliter bello inſeruientibus. Secundò, inſeruientibus per alios. Tertiò, Clericis, & Religioſis ſpiritualiter milites adiuuantibus. Quartò media eleemoſyna à Commiſſario taxata bello ſubminiſtrantibus.

2. Primò ergo concedit Bulla plenariam indulgentiam iis, qui fideli zelo ſuccenſi, ad bellum perſonaliter ſuis ſumptibus profecti fuerint, ſiue pugnauerint, ſiue aliud ſeruitium gratis fecerint: dummodo per annum integrum perſeuerent in bello. His verò, qui ante belli expeditionem in ipſo itinere, vel exercitu decedunt, aut ratione infirmitatis, aliòve legitimo impedimento recedunt ab exercitu, ſimilis indulgentia conceditur. Vt autem hanc indulgentiam prædicti conſequantur, debent de ſuis peccatis eſſe contriti, eáque ore confiteri. Quod ſi ea præſtare non poſſint, ſaltem votum illius habere debent.

3. Pro intelligentia huius conceſſionis aduerte, nomine indulgentiæ plenariæ pleniſſimam omnium peccatorum remiſſionem intelligi, ſicuti *tractat. præcedenti* probamus: & tradit in præſenti Antonius Gomez *ad* 1. *clauſul. cap.* 7. *num.* 22. Emmanuel Rodriguez §. 8. *num.* 7. Sebaſtianus Acoſta *qu.* 5. & colligitur manifeſtè ex noſtra Bulla, quæ ſubminiſtrantibus duo regalia pleniſſimam indulgentiam concedit. At non eſt veriſimile maiorem illis indulgentiam eſſe concedendam, quàm qui perſonaliter bello inſeruiunt. Ergo nomine plenariæ pleniſſimam intelligit. Item, illis concedit Indulgentiam, quæ in anno Iubilei conceditur, quam ſecundùm omnes conſtat eſſe pleniſſimam. Aliis rationibus *ſupradicto tractat.* probaui, vſu Eccleſiæ iam non diſtingui indulgentiam plenariam à pleniſſima. Vnde, quando in Extrauag. *Antiquor. de pænitent. & remiſſionib.* dictum fuit, concedi indulgentiam non ſolùm plenam, pleniorem ſed pleniſſimam, ſortè, inquit Suarez *tom.* 4. *in* 4. *part. diſp.* 50. *ſect.* 4. factum fuit ad maiorem declarationem, & ad tollendos ſcrupulos, qui ex variis opinionibus oriri poterant. Etenim ex vſu Eccleſiæ antiquo, vt aduertit Nauarrus *de indulgent. notab.* 9. Indulgentia plena, ſeu plenaria, ſignificabat ſolam remiſſionem mortalium, quæ aliquando fuerunt confeſſa: plenior omnium mortalium, etiamſi confeſſa non fuiſſent: pleniſſima etiam venialium remiſſionem deſignabat: qui vſus, vt probatum eſt, iam ceſſauit, & pro eodem vſurpatur plena, plenior, & pleniſſima.

4. Secundò aduerte, ad huius indulgentiæ conſecutionem, neceſſariam eſſe confeſſionem in re exhibitam, ſi fieri poteſt: nec ſufficere fuiſſe militem confeſſum tempore Quadrageſimæ, vel habere propoſitum tempore præcepti confitendi: quia his, qui abſque confeſſione decedunt, eò quòd eam præſtare non poſſint, concedit indulgentiam, ſi corde fuerint contriti. Ergo ſignum eſt manifeſtum, eos, qui confeſſionem præmittere poſſunt, non ſatisfacere cordis contritione. Adde, quòd prædicta indulgentia à Confeſſario electo applicanda eſt. Ergo ſupponit Bulla ad indulgentiam confeſſionem eſſe neceſſariò præmittendam. Atque ita in præſenti docet Acoſta *quæſt.* 14. Villalobos *clauſul.* 1. *numer.* 2. Quod intelligendum eſt, ſi mortalibus te grauatum ſentias: ſecùs verò, ſi nullius peccati mortalis conſcientiam habes: quia venialium confeſſio, niſi expreſſis verbis iniungatur, nunquam præſumitur expoſtulari. Prætérquàm quòd in præſenti confeſſio videtur exigi; vt ſecurior diſpoſitio ad gratiam, & conſequenter ad indulgentiæ conſecutionem; quo caſu non eſſe neceſſariam confeſſionem ei, qui mortali ſe grauatum non ſentit, docuit Henriquez *lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 2. Acoſta *in explicat. Cruciat. quæſt.* 14.

5. Tertiò aduerte, abſque fundamento dixiſſe Rodriguez *in explicat. Bulla*, §. *numer.* 12. & Villalobos *clauſul.* 2. *numer.* 3. prædictos milites conſequi toties, quoties eo anno fuerint confeſſi, indulgentiam plenariam: ſiquidem Bulla expreſſè exigit pro indulgentiæ conſecutione, vt perſeuerent in exercitu vſque ad finem anni. Ergo ante hunc terminum eam Indulgentiam conſequi non poterunt, niſi antea deceſſerint vel ob impedimentum infirmitatis, alteriúſve cauſæ receſſerint. Ergo falſum eſt, multipliciter eo anno Indulgentiam obtineri poſſe.

5. Secundum genus perſonarum, quibus Bulla Indulgentiam plenariam concedit, ſunt omnes, qui ſuis expenſis milites miſerint ad bellum contra Eccleſiæ hoſtes, dummodo ſi mittentes fuerint Cardinales, Primates, Patriarchæ, Epiſcopi, filij Regum, Principes, Duces, Marchiones, & Comites, debeant mittere ad minus decem, aut ſaltem quatuor, ſi plures non poſſent: cæteri verò, cuiuſcunque ſtatus, aut conditionis, Clerici, aut ſæculares, ſingulos mittant, ſi poſſint: ſi verò non poſſint, inter tres, vel quatuor vnus mittatur, & ſumptus conferatur iuxta cuiuſque facultatem. Item, Capitula, Eccleſiæ, aut Monaſteria Regularium, etiam mendicantium, aut alia loca pia, ſi inter decem perſonas mittant militem vnum, conſequentur Indulgentiam: præcedente tamen capitulari deliberatione. Eandem prætereà indulgentiam obtinebunt ipſi milites miſſi alienis ſumptibus, ſi pauperes ſint. Sic Bulla. Hæc conceſſio facilem habet explicationem. Solùm aduerte, ſi Communitas numerum decimum non attingat, non obligari expenſas integri militis ſoluere: ſed tantùm pro rata contribuere, ſicuti notauit Emmanuel. Sà §. 3. Villalobos *clauſul.* 2. *in fine.* Si verò Communitas numerum decimum excedat, modò vigeſimum non attingat, ſatisfaciet vnicum militem mittens, neque obligata eſt pro rata contribuere ad alium mittendum, aliàs vnico milite miſſo nullus ex illa Communitate obtineret indulgentiam: quod videtur abſurdum.

7. Tertiò, conceditur indulgentia plenaria Clericis ſæ-

cularibus,aut regularibus,qui accepta facultate à ſuis Ordinariis,vel Prælatis, verbum Dei prædicant in exercitu , aut alia miniſteria eccleſiaſtica,aliáve quia opera exercent.Quod præſtare poſſunt abſque periculo irregularitatis , & abſque fructuum beneficiorum amiſſione, dummodo miniſtros idoneos ſibi Vicarios conſtituant,exceptis beneficiatis curam animarum habentibus:hi enim ſine Pontificis licentia beneficia deſerere non poſſunt.Aliis verò Clericis habentibus beneficium, cui annexa eſt reſidentia,concedit Bulla,vt poſſint de licentia Ordinarij bello aſſiſtere,& inſeruire : quia beneficiis, & illorum fructibus priuantur:quæ omnia manifeſta ſunt,& ponderault Rodriguez *in explicat.Cruciat.§.5.numer.*1.Subdit deinde Bulla , milites prædicto bello inſeruientes obligatos non eſſe ſeruare ieiunia Eccleſiæ, aut obligantia ex voto,poſſéque diebus feſtis in rebus bellicis occupari. Aliqui hanc exceptionem ieiuniorum ad Religioſos , & Clericos extendunt: ſed immeritò,cum Bulla ſolùm de militibus loquatur, vt manifeſtè conſtat ex illis verbis:*Y los ſoldados, que en eſta guerra eſtubieren, ſe declara no eſtar obligados à los ayunos.que por voto,ò precepto de la Ygleſia lo eſtubieran,no eſtando en la guerra.* Sub nomine autem *militum*,non videntur Religioſi,& Clerici, miniſteria eccleſiaſtica exercentes,intelligi,præcipuè cùm ipſa Bulla concedat iis , quos ab obſeruatione ieiuniorum eximi , vt poſſint diebus feſtis in rebus bellicis occupari : quod Religioſis,& Clericis competere non poteſt.

8. Quartò , indulgentia plenaria conceditur omnibus iis, qui de ſuis bonis eleemoſynam à Commiſſario taxatam pro expeditione Bullæ erogauerint, quia non leuiter cooperantur ad hoſtes Eccleſiæ,& inimicos fidei extirpandos.Aduertit autem Bulla,hanc indulgentiam ſemel in vita,& ſemel in morte concedi. Quæ reſtrictio non ſolùm competit concurrentibus ad bellum hoc temporali ſubſidio ; ſed etiam bello perſonaliter intereſſentibus,vel pugnatores mittẽtibus:quia intra annum nullus poteſt,niſi ſemel,Indulgentiam plenariam obtinere. Nomine *mortis* , præſumpta intelligitur,vt conſtat ex his, quæ diximus *tractat.de pœnitent.aliiſque in locis*.Et videtur apertè probari ex eo , quod ſtatuitur,hanc Indulgentiam per Confeſſarium applicari debere,qui non realem mortem , ſed periculum illius expectare poteſt:aliàs ſi ad obtiendam hanc indulgentiam mors cum effectu eſſet neceſſaria;nunquam Sacerdos applicare indulgentiam poſſet.Neque his obſtat,quòd dictum ſit, *ſemel in morte* : quia intelligendum eſt ſemel illo anno in periculo mortis.Quare, ſi eo anno obtenta indulgentia in periculo mortis, in aliud periculum incidis;non poterit tibi alia indulgentia applicari ex vi horum verborum ; benè tamen ſumpta alia Bulla eodem anno, vel anno ſequenti. Et inde ſumitur non leue iudicium Indulgentiam applicari non in morte reali ; ſed in periculo illius : aliàs fruſtrà tot Bullis idem priuilegium concederetur.

PVNCTVM V.

De aliis Indulgentiis , & ſpiritualibus commodis in Bulla contentis.

1. *Statuitur Bullæ clauſula,in qua hæ indulgentiæ,& commoda continentur.*
2. *Requiritur ad conſecutionem Indulgentiæ quadragenæ ieiunium ſupererogationis.*
3. *Oratio vocalis debet eſſe,& ſupererogationis.*
4. *Qualiter ieiunium requiſitum commutari poſſit.*
5. *Quid intelligatur per participationem omnium bonorum.*
6. *Conceditur ampliſſima ſtationum Indulgentia viſitantibus quinque Eccleſias,vel altaria.*
7. *Qualiter hæc viſitatio facienda ſit.*
8. *Conceduntur Indulgentiæ ad ſtationes Romanas pertinentes.*
9. *Hæ continent indulgentiam plenariam , eſto , contradicat Cordub.*
10. *Satisfit contrariis.*
11. *Semel in die hæc Indulgentia poteſt obtineri.*
12. *Hæ Indulgentiæ ſtationum applicari defunctis per modum ſuffragij poſſunt.*

1. VT Indulgentias,aliàve ſpiritualia commoda in Bulla contenta integrè explicemus , placet , relicto ordine Bullæ,eam clauſulam referri,in qua prædicta continentur. Inquit igitur Bulla: *Iten,los ſuſodichos que non fueren. ni inbiaren,ſi contribuyerẽ,y ayudarẽ de ſus bienes,y de mas de la dicha contribution,ayunarẽ voluntariamẽte por deuocion en dias que no fueren de precepto,y hicieren oracion,implorando la ayuda de Dios por la victoria contra infieles,y ſu gracia por la vnion,y cõfederaciõ de los Principes Chriſtianos.Y ſi no pudierẽ ayunar por algun legitimo impedimento,hicieren otra obra pia à arbitrio de ſu Confeſor,ò de ſu Cura.Todas quantas veces lo hicieren,durãte el dicho ſto,ſe les conceden,y relaxã miſericordioſamente quince años,y quince quarentenas de perdon de las penitentias à ellos inpueſtas en qualquiera manera debidas 3.que ſean participãtes de todas las oraciones,limoſnas,peregrinaciones,y tam biẽ de las de Ieruſalem , y de las demas buenas obras , que en la vniuerſal Yglesia militante , en cada vno de ſus miembros , ſe hace.*

2. Nomen quadragenæ *ſuperiori tractat.*dixi ſignificare numerum quadraginta dierum ieiunium in pane,& aqua. Vnde quindecim quadragenæ erunt ſexcenti dies Indulgentiæ. Ad conſequendam hanc indulgentiam oportet eſſe ieiunium ſupererogationis, quod fieri poteſt etiam in diebus præceptis Quadrageſimæ,& vigiliæ,ſi ex aliqua cauſa infirmitatis,laboris,vel ætatis à præcepto excuſaris. Exigitur autem ieiunium, & oratio ſupererogationis : quia ex ſupererogatione , & liberalitate remiſſionem peccatorum Pontifex concedit. Quod intelligendum eſt,ſi fieri poteſt:ſi enim obligatus eſſes ex voto omnibus diebus ieiunare,poſſes hanc indulgentiam ieiunio ex obligatione obtinere,vt benè notauit Emmàn, Rodrig. §. 7. *Cruciata,nu.* 3. non enim deterioris conditionis eſſe debes, quàm alij, qui nulla obligatione intercedente ieiunant:neque credendum eſt,Pontificem velle opus ſupererogationis in iis, qui nequeunt illud præſtare.

3. Quoad orationem fundendam : in primis debet eſſe vocalis : quia eſt ex præſcripto Pontificis , quatenus Paſtor eſt Eccleſiæ viſibilis,qui non præſumitur orationem purè mentalem præſcribere,niſi id exprimat:poſſet autem eam pro conſecutione Indulgentiæ præſcribere : quia præſcribit , non ſub præcepto,ſed ſub directione,& conditione ad beneficium indulgentiæ concedendum. Secundò,debet eſſe libera, & ſupererogationis : quia ita indicatur in Bulla , præterquàm quòd hæc ſolet eſſe Pontificis mens,ad opera ſupererogationis mediis Indulgentiis excitare. Vnde, ſi ex voto,vel præcepto teneatis orationem aliquam fundere pro victoria contra infideles,& Principium Chriſtianorum pace,debes aliam orationem fundere,ſi indulgentiam lucrari velis. Quòd ſi ſolùm ad ſubſtantiam orationis obligatus ſis,non tamen ad illius applicationem,exiſtimat Manuel Rodriguez §.7.*numer.*3.te hanc indulgentiam lucrari poſſe , ſi pro victoria contra infideles , & pace Chriſtianorum Principum applices : quia iam ex fine libera eſt oratio. Orare prolixè non tibi eſt opus , ſed quacunque oratione , etiam minima , ſatisfacies. Neque etiam neceſſarium eſt , expreſſam intentionem habere impetrandi victoriam contra infideles , & pacem Principum Chriſtianorum:ſat enim eſt,ſi intentionem horum virtualem habeas, vt benè notauit Emman.*dicto* §.7.*in additionib. n.* 5. Villalobos *clauſ.*7.*n.*2.

4. Concedit Pontifex poteſtatem Confeſſario , vel Parocho , vt poſſit ieiunium prædictum commutare : quod intelligi debet, quando ita impeditus es ieiunare , vt virtute illius impedimenti à præcepto ieiunij , ſi adeſſet,excuſareris : quia aliàs cenſeri non potes legitimè impedictus, vt benè aduertit Villalobos *dicta clauſula* 7.*num.*3.hanc commutationem,nec tu,neque alius præter Parochum , vel Confeſſarium electum, præſtare poteſt : quia nemini alteri hæc poteſtas conceditur: faciendáque eſt commutatio in aliquod opus pium arbitrio commutantis : quod regulari debet ſpectato opere commutando,& qualitate,ac diſpoſitione perſonæ,cui ſit commutatio.Hæc ergo indulgentia non ſemel , ſed ſæpè intra annum obtineri poteſt , quoties opus iniunctum præſtiteris : quia ſic cauetur in Bulla.

5. Quid autem intelligatur per illam participationem omnium bonorum,quæ in Eccleſia fiunt, *ſuperiori tract.*explicuimus : ibi enim diximus, tria in noſtris actibus bonis reperiri. Primum eſt meritum de condigno gratiæ, & gloriæ , de quo Trident.*ſeſſ.6.cap.*16.& *can.*32.Secundò,vis ſatisfaciendi Deo pro pœna temporali ex peccato remiſſo debita. Tertium, meritum de congruo,ſeu vis impetrãdi,& ſibi,& aliis aliquod bonum ſpirituale, vel temporale,quod in bonum perſonæ cedat.Meritum de condigno operanti tantum deſeruit,& nemini applicari poteſt : ſolus enim Chriſtus , vt inquit Trident. *ſeſſ.6.cap.* 16. tanquàm caput in membra, & tanquam vitis in palmites , in ipſos iuſtificatos iugiter virtutem influit , iuxta Paul.*ad Rom.*12.*numer.* 5. At ſatisfactionem, & ſibi , & alteri applicare operans poteſt , modò vterque in gratia exiſtant: operans,vt ſatisfactionem habeat:is,cui applicatur, vt capax illius ſit. Meritum verò de congruo , & impetratio etiam peccatoribus & eſſe , & applicari poteſt. Eſt tamen latum diſcrimen inter ſatisfactionem , & impetrationem : quòd ſatisfactio infallibilem habet effectum,ſi is, cui applicatur, capax illius exiſtat:ſecùs verò impetratio,quæ non ſemper effectum ſortitur : ſed , quando Deo placitum eſt. Deinde triplex inter membra viua Eccleſiæ reperitur communicatio. Prima generalis,quatenus Deus,intuitu operum alicuius Sancti,aliis dona ſpiritualia quandocunque concedit:quã vniuerſalem communicationem eſſe in Eccleſia teſtatur Symbolum Apoſtolorum,*Communionem Sanctorum*, credendam præſcribens:& cecinit Dauid *Pſal.*118. *n.* 63.dicens:*Particeps ego ſum omnium timentium te.* Secunda eſt ſpecialis ex applicatione ipſius operantis ; vel , vt aliis placet , etiam ſui Superioris.

Tertia,

Digitized by Google

Tertia, communicatio fit per applicationem indulgentiarum ex theſauro Eccleſiæ ſatisfactiones Chriſti & Sanctorum continente. His poſitis, dicendum eſt. Per conceſſionem huius clauſulæ non aplicantur fructus ſpirituales, & orationes fidelium ſumentibus Bullam, quantum ad ſatisfactionem: quia abſque iniuria non poteſt quis ea ſatisfactione, qua eget, priuari contra eius voluntatem. Applicantur tamen quantum ad meritum de congruo, & vim impetrandi bona ſpiritualia fidelium ſumenti bullam, ex vi cuius applicationis factæ per ſupremum Prælatum, ſcilicet, Romanum Pontificem, orationes, & pia opera fidelium totius Eccleſiæ, ſecluſa alia ſpeciali operantium applicatione, proſunt ſumenti Bullam, vt diuina clementia inflectatur ad miſerendum, & eruendum eum à peccato, ſi fortè in illo exiſtat. Si autem in gratia ſit, vt cumulatiora beneficia impendat, quibus in vita ſpirituali magis, ac magis proficiat.

6. Præter dicta concedit bulla ampliſſimam ſtationum indulgentiam omnibus illis, qui ſingulis diebus ſtationum almæ vrbis quinque Eccleſias vel altaria, ſeu in eorum defectu quinquies vnum altare deuotè viſitauerint, preceſque pro victoria contra infideles, & vnione Chriſtianorum Principium fuderint, vt omnes, & ſingulas indulgencias ſtationum intra, & extra muros prædictæ vrbis, tam per ſe, quàm per modum ſuffragij pro defunctis, pro quibus viſitauerint, conſequantur.

7. Ad cuius declarationem primò aduerte, ex defectu quinque Eccleſiarum, vel altarium ſufficere vnum quinquies aut duo bis, aut ter viſitare: nec opus eſt, vt eam viſitationem facias te ex vno loco in alium transferendo, ſed ex eodem loco omnes viſitationes perfici poſſunt, ſi ex animo te ad ſingula altaria conuertas, ſicuti neque eſt neceſſarium, vt quinquies Eccleſiam, in qua ſolùm eſt vnicum altare ingrediaris: ſed vnico ingreſſu, vel abſque illo, ſi fortè ibi recluſus ſis, poteris quinquies idem altare viſitare, ſi orationem quinquies fundas ex intentione quinam viſitationem præſtandi, vti notauit Emm. Rodrig. *in addit. ad Cruciat.* §. 8. *num.* 7. Acoſta *qu.* 34. Villalob. *clauſul.* 8. *num.* 6. Emm. Sà *verbo, indulgẽtia, num.* 6. Bonac. *diſp.* 6. *quæſt.* 1. *part* 5. *num.* 25. Nomine altaris intelligitur oratorium per epiſcopum approbatum pro celebratione Miſſæ. Et quamuis ſint quinque Eccleſiæ in loco quas optimè viſitare poſſes, non teneris, quicquid dicat Emm. §. 8. *num.* 8. ſed potes quinque altaria in eadem Eccleſia viſitare: quia bulla diſiunctiuè petit quinque Eccleſias, vel altaria, & notauit Villalob. *clauſul.* 8. *n.* 4. Viſitatio autem debet eſſe deuota, & ex animo formali; vel virtuali indulgentiam obtinendi, vti *ſuperiori tract.* diximus.

8. Secundò aduerte, concedi indulgentias, non quæ Romæ ſunt ſingulis diebus; ſed, quæ ad ſtationes pertinent, vti docuit Emman. Rodrig. §. 8. *n.* 1. cum Authore Compend. priuileg. Minor. *tit. indulgentia.* Villab. *clauſul.* 8. *num.* 1. ideoque Commiſſarius in bulla Hiſpana ſolùm refert indulgentias, quæ ad ſtationes Romæ pertinent.

9. Sed an hæ indulgentiæ ſint plenariæ, difficultate non caret. Negant Cordub. *de indulgent. qu.* 38. Caſatub. *in Compend. priuilegior. Minor. titul. Indulgentia ſtationum.* Mouentur: quia bulla non exprimit indulgentiam plenariam, quæ videbatur neceſſariò exprimenda, vt cenſeretur conceſſa, tum ob regulam Cancellariæ ſtatuentis ſub nomine indulgentiæ plenariam non comprehendi, niſi illius fiat expreſſa mentio; tum quia indulgentiæ conceſſio non latè, ſed ſtrictè videtur interpretanda. Deinde, ſi ſingulis diebus ſtationum plenariam indulgentiam viſitantibus quinque Eccleſias, vel quinque altaria Pontifex concedit, vt quid ſemel tantùm in vita, & in morte indulgentiam plenariam impertiuit.

Cæterùm omninò tenendum eſt, indulgentiam plenariam *ibidem* concedi. Nam eſto, ſtationes vrbis fuerint à Gregorio Magno cum ſeptem annis indulgentiæ pro ſingulis diebus inſtitutæ, vt bene notauit D. Thom. *in* 4. *qu.* 20. *art.* 3. *& in addit. quæſt.* 21. *art.* 2. Turrecremat. *cap. Menſura de pœnit. diſtinct.* 1. poſtmodum tamen iis indulgentiis acceſſerunt omnes illæ, quæ ſeptem Eccleſiis Romæ præcipuis, nempe, Lateranenſi S. Petri, S. Pauli, S. Mariæ maioris, S. Laurentij extra muros, SS. Fabiani, & Sebaſtiani extra muros, S. Crucis in Hieruſalem, eodem die conceſſæ ſunt, quibus omnibus innumerabiles indulgentiæ conceduntur, vt probat Emman. Rodrig. §. 8. *nu.* 4. *&* 5. & ſpecialiter indulgentia plenaria eſt conceſſa quolibet die viſitantibus Eccleſiam Lateranenſem. Vnde Pontifex concedens indulgentias viſitantibus quinque Eccleſias, vel altaria, quæ conceduntur iis, qui perſonaliter ſtationes Romanas præſtant, expreſsè, & ſatis manifeſtè indulgentiam plenariam concedit, & ita Commiſſarius abſque vlla dubitatione in fine bullæ affirmat, ſciente Pontifice, & permittente imò approbante, & confirmante, vt patet ex litteris Gregorij XIII. datis. 15. Iulij, anno 1573. in quibus vltima clauſula, poſtquam Commiſſario concedit, vt illud originale poſſit in linguam Hiſpanam tranſcribere, addidit etiam nominatim pro ſingulorum notitia diebus ſtationum totius anni, intra & extra muros huius almæ vrbis.

10. Neque obſtant contraria: non primum, quia ſatis Pontifex indulgentiam plenariam expreſſit, exprimens ſe concedere, quæ conceduntur, Romanas ſtationes viſitantibus, ſicuti ipſe Author Compendij *verbo, Indulgentia ſtationum quoad Fratres.* §. *c.* 1. *aliàs* 15. & habetur *in Supplement. fol.* 60. fatetur Minoribus concedendi indulgentiam plenariam recitantibus ſex *Pater noſter*, & ſex *Aue Maria*, cum *Gloria Patri*, &c. eo ſolum quod Leo X. conceſſerit id præſtantibus poſſe conſequi indulgentias ſtationum Romæ, Hieruſalem, & S. Iacobi. Neque verum eſt, hanc indulgentiam conceſſionem ſtrictè interpretandam eſſe, cùm in earum relatione Pontifex ſigno vniuerſaliſſimo vtatur, *omnes, & ſingulas.* Prçterquam quòd ſecundùm Innocent Ioan. Andream, & Gloſſam *in Clement, vnic. de Reliq. & venera. Sanctor, verbo, Conceſſio.* non decet indulgentias auarè interpretari, quibus concordat Syluest. *verbo, indulgent. qu.* 6. *dicto* 3. *& quæſt.* 8. *dicto* 4. Angel. *in principio.* Non obſtat ſecundum: quia eſto ſpecialiter illæ duæ indulgentiæ plenariæ concedantur, non inde infertur, alias concedi non poſſe ſub generali ratione.

11. Hanc indulgentiam plenariam ſemel tantum in die obtinere potes: nam eſto verum ſit, indulgentiam indefinitè conceſſam abſque vlla temporis determinatione obtineri poſſe toties, quoties prudenter, & deuotè opus iniunctum præſtatur, vti diximus *ſuperiori tract.* ſecùs tamen quæ temporis determinationem habet vnius diei, vt eſt præſens, quæ computatur, vt inquit Mandoſ. *titul. de indulgentia. fol.* 69. à primis veſperis vſque ad occaſum diei ſequentis: quia ea determinatio temporis ita breuis tacitè indicat intentionem eſſe Pontificis, vt ſemel tantùm obtineatur, vt bene notauit Suar. *de indulgent diſp.* 57. *ſect.* 1. *in fine.* & nos diximus *ſuperiori tract.* Quare eam indulgentiam, quæ Romæ ſtationibus correſpondet, obtinebis viſitans quinque Eccleſias, vel altaria qualibet hora diei, ſeu noctis, ſemel tantùm, & non pluries, quicquid dicat Emman. Rodrig. §. 8. *n.* 15. Villalob. *clauſ.* 8. *n.* 8.

12. Tertiò aduerte, has indulgentias ſtationum te applicare poſſe per modum ſuffragij defunctis, quæ eſt ſpecialis gratia, & fauor. Qualiter autem hæc applicatio fiat, & an habeat effectum infallibilem. & qualiter diſtinguatur ab applicatione indulgentiæ viuis fidelibus conceſſæ, *ſuperiori tractat.* explicatum eſt.

PVNCTVM VI.

De priuilegiis tempore interdicti conceſſis.

1. *Statuitur clauſula conceſſionis Hiſpana, & Latina.*
2. *Conceditur facultas Oratorium habendi approbato loco ab Ordinario.*
3. *Explicatur prædictum priuilegium.*
4. *Conceditur ſumenti bullam in prædicto loco celebrare, vel celebrari facere, etiam tempore interdicti.*
5. *Conceditur, vt diuinis aſſiſtere poſſit in dicto Oratorio, & in Eccleſiis ſpecialiter non interdictis.*
6. *Item, vt eius familiares, domeſtici. & conſanguinei aſſiſtere diuinis poſſint.*
7. *Qui nomine familiarium, & domeſticorum intelligantur.*
8. *Qui ſub conſanguineis.*
9. *Prædicti etiam, abſente domino, poſſunt diuinis aſſiſtere.*
10. *Ex licentia Commiſſarij poteſt celebrari, vel celebrare facere per horam, antequam eluceſcat, vel per horam poſt meridiem.*
11. *Item poteſt ſumere Eucharistiam, aliaque Sacramenta tempore interdicti.*
12. *Præmittuntur aliqua pro prædicti priuilegij declaratione.*
13. *Statuitur priuilegium.*
14. *Negant plures, te virtute huius priuilegij recipere poſſe Euchariſtiam à ſimplici ſacerdote.*
15. *Verius eſt oppoſitum.*
16. *Satisfit contrariis.*
17. *Vt prædicta priuilegia proſint, requiritur, ne cauſam interdicto dederit. Deinde, vt ſpecialem orationem fundat, ſi Oratorio vſus fuerit.*
18. *Habenti bullam conceditur, vt tempore interdicti ſepeliri poſſit cum moderata pompa.*
19. *Quid nomine moderata pompa intelligatur.*
20. *Prædicta premilegia non habent locum tempore ceſſationis.*

1. BVlla Hiſpanica ſic inquit: *Item, concede ſu Santidad à todos los ſuſodichos, y à los que no fueren, ni inbiaren, ſi de ſus bienes liberalmente contribuyeren, y ayudaran para eſta ſanta obra con la limoſna infra eſcrita, que durante el dicho año. que corre deſde el dia de la publicacion deſta Bula en cada lugar, puedan gozar, y gozen de todas las gracias, y facultades concedidas en eſta bula, conuiene à ſaber que puedan en tiempo de entredicho* [sic]*, apoſtolico, ò ordinario, oyr Miſſa en las Yglesias, ò Monaſterios, ò en Oratorio particular ſeñaldo, ò*

viſitado

viſitado por el Ordinario, decir Miſſa, y otros diuinos Oficios por ſus perſonas, ſi fueren Presbyteros, ò hacer celebrar à otros, en ſu preſencia, y de ſus familiares, y parientes, y recibir el ſantiſſimo Sacramento de Euchariſtia, y los demas Sacramentos, ſaluo en el dia de la Paſcua, conque ellos no ayan dado cauſa al tal entredicho, ni aya quedado por ellos que ſe quite. Y conque las veces que queſieren vſar del dicho Oratorio para lo que dicho es recen, y hagan oracion conforme à la deuotion de cada vno por la conſeruacion de la vnion de los Principes Chriſtianos, y victoria contra infideles. Iten, concede, que en tiempo de entredicho puedan ſer ſepultados los cuerpos de los muertos en ſepultura eccleſiaſtica con moderada pompa funeral.

Bulla Latina aliqua addit, quæ hanc conceſſionem clariorem reddunt: inquit enim Summarium Latinum: *Conceditur, vt dicto anno durante poſſint in Eccleſiis, in quibus aliàs diuina Officia interdicto durando, quomodolibet celebrare permiſſum fuerit; vel in priuato Oratorio ad diuinum cultum tantùm deputato ab Ordinario viſitando, & deſignando, etiam tempore interdicti, cui ipſi cauſam non dederint, vel per eos non ſteterit, quominùs amoueatur,* (& qui facultatem ad id à Commiſſario generali habuerint, etiam per horam, antequàm eluceſcat dies, & per horam poſt meridiem,) *in ſua, ac familiarium, & domeſticorum, & conſanguineorum ſuorum præſentia, Miſſas, & alia diuina Officia per ſe ipſos, ſi Presbyteri fuerint, celebrare, vel per alium celebrari facere, & tempore interdicti diuinis intereſſe. Eis tamen, qui priuato Oratorio ad præmiſſa vti voluerint, vt quoties id fecerint, aliquas preces Deo pro vnione Principum Chriſtianorum contra infideles, eorundém contra eoſdem victoria fundere teneantur, imponitur. Item, Euchariſtiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paſchatis, recipere. Item, mortuorum corpora, niſi fortè vinculo excommunicationis innodati deceſſerint, cum moderata funerali pompa ſepelire.*

2. In hac clauſula primò conceditur facultas habendi Oratorium priuatum ad celebrandum quocunque anni tempore: vti cum Henriq. aliiſque Neotericis notauit Ioan. de Salas *in expl. Cruciat. qu.*19. Nam, eſto, id in prædicta conceſſione non habeatur expreſsè, manifeſtè ſupponitur: tum, quia conceditur, vt in priuato Oratorio tempore interdicti celebretur. Ergo ſupponitur conceſſum aliis temporibus, vtpote quod minus eſt, ex reg. Iuris, in 6. *Cui conceditur, quod eſt plus: conceditur, quod eſt minus.* Tum, ex illa dictione, *etiam*, quam addit Bulla Latina, quæ caſum difficiliorem, & magis dubitabilem exprimit, ſupponit tamen faciliorem, & minùs dubitabilem, qualis erat extra tempus interdicti, argum. leg. *Conuenticula. Cod. de Epiſcopis, & Cleric.* leg. *Etiamſi Cod. Si tutores, vel curatores.* & Clement. *Religioſus, de præſcript.* & Clem. vnica *de ſupplenda negligentia Prælatorum*, Clement. *Nolentis. de hæretic.* & in eiſdem Zabarella. Quod procedit etiam in materia ſtricta, & exorbitanti, vt tradit Menoch. *de recuper. poſſeſſ. n.*156. Selua *conſ.*64. *n.*10. Iure nanque communi celebrari non poteſt alibi, quàm in locis conſecratis, ſeu ab Epiſcopo benedictis, niſi fortè ſumma exegerit neceſſitas ex textu in cap. *Sicut non alij, de conſecrat. diſt.*1. cap. *Miſſarum.* cap. *Hic ergo* & aliis *eadem diſt.* & cap. *Epiſcoporum, de priuileg. in* 6. vbi oppoſitum facientes ab ingreſſu Eccleſiæ interdicuntur: & ex Concil. Trident. *ſeſſ.*22. *decreto de obſeruand. & vitand. in celebrat. Miſſar.* vbi excipitur Epiſcopi diſpenſatio. Bulla ergo concedit ſumenti ipſam, vt poſſit habere priuatum Oratorium, & in eo Miſſas celebrare, vel celebrari facere, dummodo Oratorium ſit diuino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario deſignatum, iuxta formam in Tridentino præſcriptam, & dum eo quis vtitur, fundat preces pro vnione Chriſtianorum Principum, & eorundem contra infideles victoria.

3. Quòd ſi roges, quid operatur hoc bullæ priuilegium, ſi expectanda eſt Epiſcopi approbatio, viſitatio, & deſignatio? Reſpondeo, multum operari. Primò, non eſſe opus licentiam, & facultatem Ordinarij, ſed ſolùm illius deſignationem, ſeu approbationem, etiam abſque neceſſitate vrgente, vti dicitur c. *Sicut non alij, de conſecrat. diſt.*1. Secundò, vt non requiratur approbatio Ordinarij illius loci; ſed cuiuſcunque Ordinarij approbatio ſufficiat, ſicuti in Confeſſore electo docent plures approbationem cuiuſcunque Ordinarij, ſiue loci, ſiue pœnitentis, ſiue Confeſſarij ſufficere. Tertio, & præcipuè operatur, vt Epiſcopus ſit obligatus, & cogi poſſit approbationem concedere, ſi locus decens eſt, & diuino cultui deputatus, idque indicant illa verba, *ab Ordinario viſitando, & deſignando.* Neque oportet Oratorium anteà eſſe diuino cultui deputatum: ſat eſt, per illam approbationem, & Epiſcopi deſignationem deputari: profana enim ſacra fieri poſſunt. Quòd ſi poſtmodum profanis vſibus deſeruiat, noua deputatione Ordinarij indigebit. Moneo tamen, hoc Oratorij priuilegio magna cum moderatione vti debere, argumento textus. *Si quis etiam extra parochias, de conſecratione. diſtinct.* 1. vbi iis, quibus aliàs permiſſum erat habere Oratoria priuata, præcipitur, vt in diebus ſolennibus Paſchæ, Natalis Domini. Epiphaniæ, Aſcenſionis, Pentecoſtes Sancti Ioannis Baptiſtæ, & ſi qui alij dies maximi in Feſtiuitatibus habentur, vt inquit textus, niſi iubente Epiſcopo, vel permittente, Sacrum non audiant, & Clerici in his feſtiuitatibus ibi Miſſas celebrantes à Communione priuentur, tametſi hæc lex, vt inquit Syluest. *Miſſa,* 2. *quæſt.*5. §. 1. Nauar. *c.*21. *n.*6. contraria ſit conſuetudine abrogata.

4. Secundò, conceditur ſumenti Bullam, vt poſſit in prædicto Oratorio celebrare, vel celebrari facere, etiam tempore interdicti, quod eſt ſpeciale priuilegium. Nam eſto, haberes facultatem Oratorij, vt in eo celebrarentur diuina, non tamen ea facultas ad tempus interdicti extenditur, vt colligunt communiter Doctores ex cap. *Alma mater de ſentent. excommunicat. in* 6. quia de iure antiquo nullibi diuina celebrabantur tempore interdicti, niſi pro ſacræ Euchariſtiæ renouatione, vt inquit Suar. *tom.*5. *in* 3. *part. diſput.* 34. *de ſecundo effectu interdicti, ſect.*2. *num.*2. & 3. Stephan. Dauila *de cenſur.* 5. *part. diſt.*4. *ſect.*2. *dub.*3. §. 2. At ex conceſſione illius cap. *Alma mater.* vt ait Couarru. *ibi,* 2. *part. relect.* §. 4. *num.*1. ſolùm conceditur quotidie Miſſas celebrari, non in omni loco, ſed in Eccleſiis, & Monaſteriis. Quare ex vi illius conceſſionis in locis, & Oratoriis priuatis tempore interdicti non licebit celebrare, vt benè Couarru. & alij *ſuprà.* Concedit ergo Bulla, vt liceat tempore interdicti, ſiue ordinarij, ſiue apoſtolici, in Oratorio priuato celebrare, ſeu celebrari facere.

5. Tertiò, concedit, vt ſumens Bullam tempore interdicti, poſſit audire Miſſam, & alia Officia diuina; ſiue in Eccleſiis, in quibus aliàs diuina Officia interdicto durante quomodolibet celebrari permiſſum fuerit: ſiue in Oratorio priuato, ſicuti dicit originale Latinum. Pro cuius explicatione oportet aduertere, per interdictum non remoueri Sacerdotes à diuinis Officiis celebrandis: quia, etſi olim tantùm pro conficiendo Viatico morituris fuerit permiſſum, tempore interdicti celebrare, iuxta cap. *Permittimus, de ſentent. excommunicat.* At poſtmodum in cap. *Alma mater de ſentent. excommunicat. in* 6. rigor iſte temperatus eſt, & permiſſum, quòd ſingulis diebus in Eccleſiis, & Monaſteriis Miſſa, & alia diuina Officia celebrentur, ſicut priùs: ſubmiſſa tamen voce, ianuis clauſis, & campanis non pulſatis: de quo videri poteſt Cou. 2. *part. relect. in d. c. Alma.* §. 4. *num.*4. Suarez *de cenſur. diſput.*34. *ſect.*1. *à num.*2. Stephan. Dauila *de cenſur.* 5. *part. diſp.*4. *ſect.* 2. *concl.* 3. Neque ſolùm Sacerdotibus licitum eſt lege, & iure communi; ſed Clericis etiam primæ tonſuræ, modo excommunicati, vel interdicti non ſint, neque interdicto cauſam dederint, licet Miſſam audire, & alia diuina Officia celebrare, vti affirmant Angel. Syluest. Nauar. Henriq. quos refert, & ſequitur Auila *locis citat. concl.*3. Couarr. §. 4. *n.* 4. Nomine Clerici veniunt Religioſi vtriuſque ſexus: quia in fauorabilibus, nomine Clerici intelliguntur omnes illi, qui laïci non ſunt, ex cap. *Duo ſunt,* 12. *q.*1. & ſub Religioſis Nouitij comprehenduntur, vt colligitur ex cap. *Non dubium, de ſentent. excommunicat.* & cap. *Religioſos, eodem tit. in* 6. Ab his excipiuntur Clerici coniugati, quamuis habeant tonſuram, & habitum geſtent clericalem: quia ratione coniugij priuilegiis Clericorum, quibus aliàs frui deberent, priuantur, vt notauit Nauarr. *cap.*27. *n.*174. Couarru. *dicto* §. 4. *n.*4. *illat.*10. Auila *ſuprà, concl.*4. niſi fortè ſeruitio alicuius Eccleſiæ addicti ſint, quia eo ipſo omnibus Clericorum priuilegiis gaudent, iuxta textum in cap. *Clericis de Clericis coniugat. in* 6. & tradit in præſenti Rodrig. §. 5. *n.*4. Quibus poſitis, infertur manifeſtè, ſolùm laïcis concedere Bullam priuilegium, tempore interdicti celebrandi, vel celebrationi, aliiſque diuinis Officiis aſſiſtendi: quia ſoli laïci per interdictum ab his omnibus remouentur. His ergo concedit Bulla, vt poſſint diuinis aſſiſtere in Eccleſiis, in quibus aliàs permiſſum fuerit, diuina Officia, interdicto durante, quomodolibet celebrare. Nam in Eccleſiis, in quibus non eſt permiſſum celebrare, eò quòd ſpecialiter interdicuntur, nulla ratione Bulla priuilegium concedit ibidem aſſiſtendi: tametſi diuina celebrentur, vt benè docuit Couarru. *loc. alleg. num.*1. Vaſq. *tom.*3. *in* 3. *part. diſput.* 219. *cap.* 2. *num.* 43. Villalobos *clauſ.* 4. *Bullæ. num.*14.

6. Quartò, conceditur in ſupradicto priuilegio, vt non ſolum ipſi: ſed etiam eius familiares, & domeſtici, & conſanguinei, poſſint Miſſas audire, & diuinis intereſſe. Bulla tamen Hiſpana mentionem ſolùm fecit familiarium, & conſanguineorum non domeſticorum. Ex quo aliqui inferunt, verbum, *domeſtici*, potiùs reſtringere, quam ampliare, vt ſupponat ſolùm pro familiaribus, qui domi commorantur, vt colligitur ex Nauarr. *c.*27. *n.*181. Sed immeritò hæc fit reſtrictio, cùm extra domum domini habitent plures, qui ſumptibus domini aluntur, quiſque verè familiares ſunt, imò & domeſtici dici poſſunt quia ad ipſam domum pertinent.

7. Vt ergo hæc conceſſio manifeſta ſit, ſuppono, Iure communi habenti priuilegium tempore interdicti audiẽdi Sacrum diuiniſque aſſiſtendi: poſſe ſecum deferre omnes illos, qui illum ſolent comitari, iuxta textum in cap. *Licet. tit. de priuileg. in* 6. Quòd ſi ex his aliqui abſint, vel ægrotent; poteſt totidem aſſumere, ne decenti, debitóque comitatu priuatus incedat.

Quare,

Qoare cùm ipſi ſolùm in gratiam domini diuinir aſſiſtanr, & propier officium comitatus, ſi dominus abſir à ſacrò, ipſi intereſſe non poſſunt ao verò Dominus poſſit audito ſacro, alteri intereſſe in gratiam famulorum, qui aberranr; non caret difficultate propter Gloſſ. *in dicto c. Licet.* quæ id negat. Sed Auila *de cenſur. 5. p. diſp. 4. ſect. 2. dub. 7. §. Notandum.* probabile repotar, fieri poſſe: quia non aſtringitur dominus vnico ſacro aſſiſtere; ſed pluribus adeſſe poteſt. Hoc poſito; cùm priuilegiũ bullæ aliquid operari debeat vltra ius commune, ne inutile ſit argument. text. *in cap. in his. 30. de priuileg.* & tradir ibi Hoſtienſ. *& in c. 1. de reſcript.* & aliis relatis docent Gonzal. *reg. 8. Cancel. gloſſ. 35. n. 7.* efficitur ſanè, nomine familiariũ & domeſticorum non ſolùm intelligi eos, qui dominom comitari ſolent; ſed omnes illos qui ſub eius poteſtate & dominio degũt, proinde nepotes, filij, ſerui, famuli, vxor, comparatione viri, & vir comparatione vxotis, comptehenduntur, quia verè, & in rigore hi ad familiam pertinenr, & domeſtici ſunt; tametſi dominium noo comitentur, vti docuit Gloſſ. *in c. in literis de teſtib.* Sylueſt. *verbo familiaris.* Angel. *verbo, Familia. in princip.* Naoarr. *cap. 27. num. 180. & ſeqq.* Duenas *reg.* 3005. Hi ergo omoes, eò quòd domious bullam ſuſceperit, poſſunt diuinis non ſolùm in Oratorio, ſed à fortiori in Eccleſia aſſiſtere.

8. Præter familiares, & domeſticos conceditur ſumenti bullam io eius gratiam, vt conſanguinei diuina audire poſſint tempore interdicti. Nomine conſanguineorom, inquir Henriq. *l. 7. de indulg. c. 13. n. 2.* intelligi vxorem, filios, patrem, & matrem: quia non videtur vltra primum gradum conceſſio extendenda. At rectius Rodrig. *§. 5. num. 5. in fin.* & Villalob. *clauſ. 4. n. 16.* exiſtimant comprehendi omnes cognatos, tam aſcendeotes, quàm deſcendentes, & collaterales vſque ad quartum gradum: quia omnes hi conſanguinei dicuntur. Vxorem verò comparatione mariti, & maritum comparatione vxotis, & omnes alios affines exiſtimarem non comprehendi: quia verè conſanguinei oon ſunt: atque ita placuit Ioao. de Salas *in explicat. Cruciat. q. 19.*

9. Sed difficultas eſt, an prædicti familiares, domeſtici, & conſanguinei diuinis intereſſe poſſint, abſente domino, qui bullam habet? Negat Rodrig. *in addit. Cruciat. §. 5. n. 5.* Villalob. *1. p. ſumm. tract. 27. clauſ. 4. n. 16.* Moueri poſſunt: quia in gratiam habentis bullam hoc illis priuilegium conceditur. Sed rectiùr Ioao. de Salas *dicta quæſt. 19. poſt princip.* affirmat: quia nullom eſt fundameotum in bulla, ex quo colligatur debere dominum adeſſe: oam eſto, in gratiam ipſius familiaribus, & conſanguineis hoc priuilegium coocedatur, non tamen reſtringitur, vt in præſentia domini, & noo in illius abſentia frui illo debeant. Quinimo oppoſitum oon leuiter infertur, inquit enim tam bulla Hiſpana, quàm Latina, *Poterit tempore interdicti, etiam in Oratorio celebrare, vel celebrari facere in ſua, & familiarium, & domeſticorum, & conſanguineorum præſentia.* Ergo ſicut poteſt facere celebrari in ſola ſua præſentia, poterit in ſola familiarium, & conſaogoineorum.

10. Quintò, habenti bullam conceditur, vt celebret, vel celebrari faciat, in ſua, ſuorumque familiarium, domeſticorum, & conſanguineorum præſentia (ſi facultatem obtinuerit à Commiſſario generali) per horam antequam eluceſcat, vel per horam poſt meridiem. Nam cùm iure communi, & conſuetudine recepta ante auroram, neque poſt meridiem celebrari poſſit, neceſſarium fuit hoc priuilegium, vt Miſſa aote auroram, & poſt meridiem per horam celebraretur. Quapropter virtute illius poterit Miſſa iochoari duabus horis cum dimidia ante Solis ortum, & prima hora poſt duodecimam io Meridie, ſicuti notauit Acoſta *in explicat. bullæ q. 33.*

11. Sextò conceditor habenti bullam, non eius familiaribus, neque conſanguineis, vt poſſit tempore interdicti recipere Eochariſtiam, & alia ſacramenta, præterquam in die Paſchæ.

12. Pro cuius declaratione nota, tempore interdicti eſſe prohibitum tria tantùm Sacramenta, Euchariſtiam, videlicet, Ordinem, & extremam Vnctionem miniſtrare. Nam Baptiſmus non eſt prohibitus oeqoe paruulis, neque adultis, cap. *Quoniam 19. de ſentent. excommunicat. in 6.* & docuit Cooarr. *in cap. Alma. 2. p. §. 2. num. 7. verſ. Verùm quæſtio. poſt med.* Henriq. *de interdicto. cap. 45. num. 1. & cap. 53. num. 4.* Auila *de interdicto, diſp. 4. ſect. 1. dub. 4. concluſ. 1.* Suar. *de interdicto, diſp. 33. ſect. 1. à num. 2.* Idem, quod dicitur de Baptiſmo, dicendum eſt de pœnitentia ob eius neceſſitatem, ſicuti firmant prædicti Doctores. Neque etiam eſt prohibita Cooſirmatio ex eodem cap. *Quoniam* &c. *Reſponſo de ſentent. excommunic.* & docuit Nauarr. *cap. 27. n. 178.* Couar. Henriq. Suar. & Auila *loc. alleg.* Matrimonium item prohibitum non eſt, vti docuit Syluest. *Interdictum 5. quæſt. 7. part. 3.* Nauarr. *cap. 2. n. 178.* Couarr. *d. §. 2. n. 7.* Henriq. *cap. 43. num. 3.* Auila *dub. 6. conc. 1.* Neque diſſentit Suar. nam eſto *n.* 46. videatur ſentire, matrimonium tempore interdicti prohiberi: at *n.* 38, ratione conſuetudinis propendet in ſententiam communem. Benedictiones nuptiales ex communi ſententia, teſte Suar. *n. 47.* Auila *dub. 6. conc. 3.* prohibitæ ſunt, niſi fiant cum iis circumſtantiis, quibus Miſſa licitè poteſt celebrari, iuxta textum *In cap. Alma mater.* vt notauit ibi Couarr. *2. p. §. 2. num. 7.* Quare tempore interdicti indigebunt bulla coniuges, vt benedici poſſint. Illa verò ſuppoſita admitti poterunt, ſicut ad reliqua diuina officia: quia ſub officiis diuinis continentur, vt aduertit Suar. *diſp. 33. ſect. 1. n. 4.* Auila *dub. 6. conc. 4.*

Cæterùm, Euchariſtiæ vſum eſſe prohibitum tempore interdicti, niſi conſecratur in viaticum ægrotantium, aut Sacerdos celebret; certa res eſt, vt docet Panormit. ſecutus Calderin. *in cap. Quod in te de pœnitent. & remiſſionib. n. 2.* Suar. *diſt. diſp. 33. ſect. 1. num. 31.* Auila *dub. 5. conc. 1.* vbi teſtatur ploribos relatis, dari Euchariſtiam poſſe tempore interdicti damnatis ad mortem, mulieri prægnanti in periculo mortis conſtitutæ, inchoanti periculoſam nauigationem, vel bellum iochoanti: quia non erat expediens Viatico priuari ob interdictum. Nullo tamen modo clericis, more laïcorum communicantibus, ſecluſo hoc periculo, miniſtrari Euchariſtia poteſt. De Sacramento Ordinis prohibitio conſtat ex cap. *Non eſt vobis de ſponſalib.* & docet Couarr. *diſt. cap. Alma 2. p. §. 3. n. 4.* Nauarr. *c. 27. n. 179.* Henriq. *cap. 45. n. 8.* Auila *dub. 8.* Suar. *ſect. 1. à n. 44.* Extrema Vnctio apertè prohibetur, cap. *Quod in te de pœnit. & remiſſ.* & ootauit Suar. *n. 58.* Auila *dub. 7.* Nauarr. *num. 168.* Henriq. *n. 4.*

13. His poſitis, conſtat, virtute Bullæ concedi habeoti illam, vt poſſit Euchariſtiam, ſiue in Eccleſia, ſiue in Oratorio, præterquam io Paſcha, id eſt, præter communionem paſchalem, tempore interdicti recipere, itemque Ordinem, & extremam Vnctionem. Ex qua conceſſione à fortiori infertur, reliquis aliis temporibus, in quibus nullum eſt interdictum, poſſe Euchariſtiam & alia ſacramenta recipi, *ex reg. Cui licet, quod eſt plus de reg. iuris in 6.* indicatque dictio *etiam*, quæ implicat caſum difficiliorem, & ſupponit minus difficilem: Præterea exceptio debet eſſe de regula, ac de illius genere, & natura. *leg. Nam, quod liquidè. §. final. in fine ff. de penu legata. leg. 1. ff. de reg. iuris,* vbi Decius *n.* 24. Gloſſ. *in rub. de reg. iuris in 6. poſt prin.* Caſſador. *deciſ. 8. n. 5. de conceſſ. præbenda.* & pluribus exornat Euerard. *in loco ab exceptione ad regul. 110. n. 9.* Couarr. *l. 2. var. c. 5. n. 3.* At in prædicto priuilegio ſumendi Euchariſtiam excipitur paſchale tempus, in quo interdictum iure communi non eſt. Ergo illud priuilegium non ſolùm de ſumptione tempore ioterdicti, ſed de ſumptiooe extra tempus interdicti intelligi debet, aliàs inutilis eſſet talis exceptio, vtpotè ſub priuilegio oon contenta.

14. Sed eſt grauis difficultas, an ex ſupradicto priuilegio habens Bullam poſſit recipere Euchariſtiam reliquaque Sacramenta à quolibet ſimplici ſacerdote, à quo aliàs de iure non poſſet? Negant plures Neoterici cum Villalob. *dicta 1. p. ſum. tract. 27. clauſul. 4. in fine.* Mouentur: quia ſi Euchariſtiam à quolibet ſimplice ſacerdote, tam tempore interdicti, quàm extra recipere potes ob priuilegiũ bullæ, etiam poteris Ordinem, & extremam Vnctionem recipere: quia pro iis omnibus Sacramentis, tempore interdicti recipiendis, facultas conceditur. At affirmare à quolibet Sacerdote recipi poſſe extremam Vnctionem & à quolibet Epiſcopo Ordinem, eſt abſurdum, & contra vſum, & conſuetudinem receptam. Ergo priuilegium illud non perſonas, à quibus Sacramenta miniſtranda erant, ſed tempus miniſtrationis ſpectauit, vt non obſtaote interdicto miniſtrarentur, ab illis tamen, à qoibos de iure miniſtrari poſſunt: Deinde, ſi in prædicto priuilegio contineatur facultas recipiendi Euchariſtiam à quolibet ſacerdote extra Paſcha, parochi licentia minime requiſita; itemque facultas ſuſcipiendi reliqua Sacramenta, vt quid bulla *paulò inferius* conceſſit ſuſcipienti ipſam, vt poſſit eligere ſacerdotem approbatum, qui eum à peccatis abſoluat? Noo igitur in prædicta facultate aliod continetur. quàm impedimenti interdicti remotio.

15. Cæterùm verius exiſtimo ex vi prædicti priuilegij te poſſe extra Paſcha recipere Euchariſtiam à quolibet ſacerdote ſiue regulari, ſiue ſæculari, tametſi aliàs facultatem non haberet. Sic docuit Suar. *t. 3. in 3. p. diſp. 72. ſect. 2.* Vaſqu. *t. 3. in 3. p. quæſt. 77. diſp. 219. cap. 5. à num. 47.* Moueor, qoia, vt ex *ſupradictis* conſtat, hoc priuilegium non ſolùm eſt pro tempore interdicti, ſed extra interdicti tempus. At ſi extra ioterdicti tempus priuilegium non eſt ſuſcipiendi Euchariſtiam à quolibet ſimplici Sacerdote, nullum eſt priuilegium: nam à proprio omnes recipere poſſuot: ergo vt priuilegiom illud aliquid operetur, affirmandum eſt, virtute illius quemlibet ſacerdotem miniſtrare Euchariſtiam poſſe habenti bullam, ſiue in Eccleſia, ſiue in Oratorio.

16. Neque obſtant rationes contrariæ. Nam ex receptione Euchariſtiæ non infertur, reliqua omnia ſacramenta recipi à quolibet poſſe: ſed ea tantùm, quæ à Parochi, & Sacerdotibus miniſtrari ſoleot: quia de his eſt ſermo, non de Sacramentis, quæ à ſolo Epiſcopo miniſtrantur: qoippe iura epiſcopalia intacta eſſe debent. Quapropter ex vi illius facultatis non videtur improbabile, quod tradit Vaſq. *d. c. 5. num. 54.* extremam Vnctionem recipi à quolibet ſacerdote poſſe, & pœnitentiam à quolibet approbato. Neque obeſt, quòd *inferius* concedatur facultas eligẽdi quemlibet approbatum: quia

conce

Digitized by Google

concediiur cum poteſtate ad abſoluendum à reſeruatis, quæ poteſtas in hac priori conceſſione generali non continebatur. Neque inde fit, irrequiſito Parocho poſſe quemlibet matrimonio aſſiſtere: quia matrimonium non miniſtratur à Parocho, ſed ſibi ipſis contrahentes miniſtrant; ideóque ibi pro matrimonij Sacramento nulla datur facultas. Ordo autem, & Confirmatio, vt pote Epiſcoporum propria, nequaquam conceduntur ab aliis, quàm à propriis recipi. Ab illis tamen tempore interdicti recipi poſſe videtur.

17. Pro ſupradictis conceſſionibus aduertendum eſt, duo à Pontifice exigi, vt quis tempore interdicti prædictis priuilegiis gaudere poſſit. Primum, quòd interdicto cauſam non dederit, neque per ipſum ſtet, quin tollatur. Secundum, vt quoties vſus fuerit Oratorio, vel ad celebrandum, vel ad faciendum celebrari, vel ad aſſiſtendum ibi celebrationi, vel ad recipiendam Euchariſtiam, orationes fundat pro victoria contra Infideles, & Chriſtianorum Principum pace. Primum ita neceſſarium eſt, vt niſi illud habeas, nullius priuilegij ex ſupradictis capax exiſtas. Non enim rationi conſentaneum erat, interdicti prohibitionem tollere ei, qui cauſa eſt interdicti, vel occaſio, ne interdictum ceſſet. Secundum non videtur ita neceſſarium, ideóque non ſub forma conditionis exigitur in Bulla Latina, ſicut primum: aliàs, ſi inuincibiliter oratio omiſſa eſſet, nullum eſſet priuilegium, teneretúrque illo vtens ante omnia orationem præmittere, neque ſatisfaceret, ſi eam funderet, diuinis aſſiſtens. Quod eſt contra communem praxim. Verùm eſto, oratio non præſcribatur, vt conditio ad vſum priuilegij: præſcribitur tamen vt præceptum, vt conſtat ex illo verbo, *teneantur*, quod præceptum indicat. Sed, quia hæc non videtur materia grauis, ſed leuis tantùm: ideo illius omiſſio non excedet culpam venialem, ſicuti doctiſſimi Theologi de hac re conſulti tradiderunt, teſte Henriq. *lib.13. ſum. cap.48.n. 4. in comment. litt. Z.* Rodrig. *in Cruciat. addit. §.5. n.4.* Stephan. Dauila *5.p. de cenſur. diſp.4. ſect.2. dub.7. §.4.* Villalobos *tract.27. clauſ.4. n.7.*

18. Tandem in prædicta clauſula conceſſum eſt habenti Bullam, vt tempore interdicti poſſit, ſi decedat, ſepeliri in loco ſacro cum moderata pompa funerali. Quod eſſe priuilegium conſtat. Nam, vt optimè obſeruat Dauila *de cenſur. 5. p. ſect.3. dub.2. concl.1.* Suar. *diſp.35. de tertio effectu interd. ſect. 1. concl.1.* interdicto generali locali prohibita eſt eccleſiaſtica ſepultura laïcis tantùm, etiam pueris, ex cap. *Quod in te. de pœnit. & remiſſ.* & ſumitur ex cap. *Cùm & plantare §. Quod ſi.* & cap. *Vt priuilegia de priuileg.* cap. *Epiſcoporum eodem tit. in 6.* & Clem. *1. de ſepultur.* Clericus nanque abſque priuilegio, niſi ipſe ſit interdictus, poteſt in loco ſacro ſepeliri, vt tradunt ſupradicti Doctores, & colligitur ex text. alleg.

Priuilegio igitur Bullæ tempore interdicti laïcus adultus, puer, amens, & phreneticus poterunt ſepeliri in loco ſacro, dummodo in vita ipſorum fuerit Bulla ſuſcepta. Neque obſtat, amentem, phreneticum, & puerum Bullam pro ipſis ſuſceptam non acceptaſſe: quia eſto non acceptauerint expreſsè, præſumit Eccleſia, ſi diſcurſum haberent, acceptaturos: & ob hanc interpretatiuam voluntatem priuilegium illis conceditur, ſicuti notauit Villalob. *dicto tract.27. clauſula 5. numer.2.* Et quamuis hoc priuilegium ſepulturæ contineatur in alio iam explicato recipiendi Sacramenta, & audiendi diuina, quia priuilegiatus ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, eo ipſo eſt priuilegiatus ad ſepulturam eccleſiaſticam, vt docet Syluest. *Interdictum, 5. q.10. part.6.* Antonin. *3. p. tit.26. cap. 4. §.1.* Auila *5. p. de cenſur. ſect.3. dub. 4. concl.1.* Tametſi Suar. *diſp.35. ſect.1. num.13.* cum Gloſſ. *Clement. 1. de ſepultur.* & aliis, videatur refragari: nihilominùs ad maiorem claritatem, vel ad tollendos ſcrupulos in re dubia, & in controuerſia Doctorum poſita, optimo conſilio additum, & expreſſum eſt hoc priuilegium: ea tamen lege, vt fiat cum moderata pompa funerali.

19. Quod ſi inquiras, quid per pompam moderatam intelligatur: Reſpondet Emman. Rodrig. *in Cruciatam. §. 5. numer.13.* cui aſſentitur Villalob. *clauſ.5.* tunc moderata pompa defunctum ſepeliri, ſi ter tantum pro viris, bis pro fœminis cymbala pulſentur, & more ſolito apertis ianuis Officium defunctorum canatur, excepta Miſſa, ex declaratione Leonis X. anno 1516. tradit Cordub. *de Indulgent. quæſt. 3. dub. 5.* & *in addit. ad comp. tit. Interd. verſ. Quoad §.11.* Secundo, reſpondet Rodrig. iuxta Bullam Iulij III. anno 1551. ex Commiſſarij declaratione, vt iuxta Bullam Pij IV. anno 1565. pompam moderatam eſſe, ſi ſepeliatur defunctus dimidiata ſolènitate, ac ceſſet ea, quæ ſecundùm ſtatum qualitatis perſonæ adhibenda foret, interdicto ſecluſo. Ego verò cenſeo, ſtandum eſſe conſuetudini receptæ, & Epiſcopi declarationi, ſi adſit ſin minùs Parochi, vti docent Ludouic. Lopez *1. p. inſtruct.* vbi de Bulla, *cap.6. fol.804. col.2.* Henriquez *lib.7. de Indulgentiis, cap.13. n.4.* Man. *in Bullam, §.5. n.12.* Villalob. *clauſ.5. n.3.* In Hiſpania autem, teſte Corduba, *de Indulgentiis, lib.5. quæſt. 40. dub.4.* & *in addit. ad Compend. interdict. verſ. Quoad hoc. §.11.* Auila *ſect.3. dub.4. § Sed maior.* moderatã põpam non excedit, ſi defunctus deferatur in tono cantando, & cum ſolitis clamoribus, ſepeliatúrque cadauer ianuis Eccleſiæ apertis, ſecundum quod habetur in Manuali Rom. ſine Miſſa, niſi pro Miſſa, alia ſpecialis conceſſio adſit. Additque Auila, relatis Syluest. Angel. Armilla, Tabiena, Soto, Henriquez *d. dub.2. concluſ.3 not.3.* Clericis poſt cap. *Alma mater.* concedi ſepulturam eccleſiaſticam cum Officio defunctorum, & Miſſa, ſeruatis conditionibus, & circunſtantiis in dicto cap. *Alma.* præſcriptis. Ex quo à paritate rationis extendit ad laïcos, qui hoc Bullæ priuilegio tempore interdicti gaudent.

20. Supereſt dicendum, an prædicta priuilegia pro tempore interdicti conceſſa locum habeant in ceſſatione à diuinis? Ratio dubitandi ſumitur ex Clement. 1. §. *Quod etiam &* §. *In ceſſationibus de ſentent. excomm.* vbi interdictum generale æquiparatur ceſſationi à diuinis. Ergo priuilegia pro tempore interdicti extendi poterunt ad ceſſationem. Sed contrarium omninò tenendum eſt, ſcilicet, priuilegia pro interdicto conceſſa nequaquam ad ceſſationem à diuinis extendi. Sic teſtatur Ioann. de Salas *in explicat. Cruciatæ, quæſt. 19. circa finem,* ſenſiſſe plures Magiſtros Salmanticenſes de hac re conſultos anno 1563. & expreſsè tradit Nauarr. *cap.27. n.189.* Couarr. *cap. Alma mater. 2. p. §.4. n.6. verſ. Nec tamen erit.* Henriq. *lib.7. de Indulgent. cap.30. n.2.* & *lib.13. de interdicto, cap.53. n. 3. in gloſſ. litt. P.* & *num.6.* Rodrig. *§.5. num.8.* Auila *6. p. de ceſſat. à diuinis, diſp.1. dub.5.* Suar. *de cenſur. diſput.38. ſect.2. num.11.* Acoſta *quæſt. 29.* Ratio eſt: quia tempore ceſſationis ſiſtitur omninò à diuinis Officiis, & ſolùm permittitur ſemel in hebdomada pro renouanda Euchariſtia celebrare, ita vt ſolus Sacerdos cum miniſtro aſſiſtat, & conceſſio cap. *Alma.* vt inquit Couarr. *ſuprà, numer.7.* Henriq. *cap.53. numer.2.* Auila *diſput.1. dub.3. § Secunda opinio.* Suar. *illa ſect.2. num.2.* ad tempus ceſſationis non extenditur: ergo neque priuilegia pro tempore interdicti conceſſa ad tempus ceſſationis extendi debent.

Neque obſtat ratio dubitandi: quia in eo loco, quantùm ad aliqua æquiparatur interdictum generale cum ceſſatione; ſed non inde infertur in omnibus eſſe ceſſationem cum interdicto aſſimilandam: in multis enim non conueniunt: nam interdictum cenſura eſt, vt apud omnes conſtat, ceſſatio non ſic, ſed ſimplex diuinorum prohibitio, vt contra Sotum, & Couarru. optimè confirmat Suar. *de cenſur. diſput.38. ſect.1.* ex Parnormit. *in cap. Dilectis de appellationib. num.18.* Nauarr. *cap.27. n. 164.* quos ſequitur Henriq. *lib.13. cap.52. numer.1.* & *cap. 54. in fine.* Auila *6. p. diſp.1. dub. 1.* Vnde videmus, vt prædicti obſeruant cum Nauarr. *dicto c.27. numer. 188.* violantem interdictum fieri irregularem: ſed non item violantem ceſſationem.

PVNCTVM VIII.

De priuilegio circa cibos vetitos.

Hiſpana Bulla, neque Latina diſſentit, priuilegium circa cibos vetitos in hæc verba promulgat: *Iten, concede à todas las perſonas, que tomaren eſta Bula, que durante dicho año puedan de conſejo de ambos Medicos eſpiritual, y corporal, comer carne en Quareſma, y otros tiempos de ayuno, y dias prohibidos de comer carne por todo el año: y que à ſi miſmo puedan libremente à ſu aluedrio comer gueuos, y coſas de leche, de manera que los que no comieren carne guardando en lo de mas la forma del ayuno eccleſiaſtico, ſean viſtos auer cumplido, y ſatisfecho al dicho ayuno. Y en eſte indulto de comer gueuos, y coſas de leche à ſu aluedrio, no ſe comprehenden los Patriarchas Primados, Arçobiſpos, Obiſpos, ni otros Perlados inferiores, ni qualeſquiera perſonas regulares, ni de los ſeculares los Clerigos Presbyteros en quanto à los dias de la quareſma tan ſolamente. Empero ſacanſe deſtos nombrados los que fueren de ſeſenta años, y todos los caualleros de las ordenes militares, que los vnos, y los otros podran comer gueuos, y coſas de leche à ſu aluedrio, y gozar del dicho indulto.* Hæc clauſula duplex priuilegium continet. Primum circa eſum carnium. Secundum circa oua, & lacticinia.

§. I.

Explicatur priuilegium de eſu carnium, tempore prohibito.

1. *Omnes habentes vſum rationis aliquibus diebus tenentur à carnibus abſtinere.*
2. *Qualiter intelligatur priuilegium his diebus edendi carnes ex conſilio vtriuſque Medici.*
3. *Expenditur ſententia Ioan. Sanch.*
4. *Reprobatur prædicta opinio.*
5. *Poſito hoc priuilegio affirmant aliqui, te non poſſe bis, vel ter veſci carnibus, ſi vnica illarum comeſtio tibi ſufficiat.*
6. *Fertur iudicium de prædicta ſententia.*

Digitized by Google

7. *An ſolutus à lege abſtinendi à carnibus ſolutus ſis à lege vnius comeſtionis. Et præmittantur aliqua certa pro quæſtionis deciſione.*
8. *Prima ſententia negat, te eſſe ſolutum.*
9. *Secunda affirmat, te ſolutum eſſe.*
10. *Tertia diſtinctione vtitur.*
11. *Iudicium fertur de prædictis ſententiis.*
12. *Qualiter ſimul cum carnibus poſſis piſces comedere.*
13. *Quid, ſi Epiſcopus ſub excommunicatione prohibuerit eſum piſcium ſimul cum carnibus.*

1. SVpponendum eſt, non ſolùm ex conſuetudine, ſed iure communi ſcripto teneri omnes fideles ad vſum rationis peruenientes, aliquibus diebus à carnibus abſtinere, ex textu in cap. *de eſu carnium, de conſecrat. diſt.* 5. cap. *Quia dies diſt.* 5. & cap. *Statuimus diſt.* 4. & can. 56. *ſextæ Synodi generalis*, & aliis, quæ latè expendit Couarr. *lib.* 4. *var. quæſt.* 10. *n.* 15. Cenſentur autem fideles plerunque vſum rationis attingere, ſi ſeptennium habeant completum. Vnde regulariter ante hanc ætatem, nec pater filio carnes porrigens, nec filius edens, legis tranſgreſſores cenſentur, vt docuit Ant. Gomez *in Cruciat. ad* 7. *clauſ. n.* 16. cum Caiet. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. Victor. *de confeſſ. num.* 148. Pedraza *in confeſſ. tertio præcepto*, §. 18. Cordub. *tit. caſuum reſeruat. q.* 6. quia ante illam ætatem non præſumuntur vſum rationis perfectum habere.

2. Bulla ergo concedit, vt iis diebus prohibitis veſci poſſis carnibus, non quidem ad libitum: ſed de vtriuſque Medici conſilio. Nomine Medici ſpiritualis non venit ſolùm Epiſcopus, & Parochus, qui ſemoto priuilegio poſſunt ex cauſa cum ſuis ſubditis diſpenſare, vt tenet, aliis relatis, Leonard. Leſſius *lib.* 4. *de iuſtitia. dub.* 6. *num.* 45. Ioan. Sanchez *in ſelect. diſp.* 54. *n.* 36. ex cap. *Duo ſimul. de officio Ordin.* ſed etiam quicunque alius Confeſſor electus per Bullam, vti notarunt Henriquez *libr.* 7. *cap.* 13. *numer.* 10. & 12. Villalob. 1. *part. ſumm. tract.* 27. *clauſul.* 6. *n.* 2. Rodriguez *in explic. Bullæ, addit. ad* §. 6. Ioan. Sanchez *diſput.* 51. *ſelect. numer.* 11. Neque opus eſt, vt tecum diſpenſet, confeſſionem audire, vel aliquando audiuiſſe: ſufficit, ſi ad confeſſiones audiendas approbatus exiſtat: quia abſolutè eſt Medicus ſpiritualis, & in eo verificatur conditio à Bulla requiſita, vt benè Villalob. Rodrig. & Ioann. Sanchez. *loc. alleg.*

Sed dubium eſt, quid prædictum priuilegium operetur? Nam, ſi cibi quadrageſimales tibi grauiter nocent, abſque Bulla carnibus veſci potes. Si autem de nocumento non conſtat, nequit Confeſſor, & corporalis Medicus licentiam veſcendi carnibus concedere. Communis ſententia, de qua D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 4. Leſſius *lib.* 4. *de iuſtit. cap.* 2. *dub.* 6. *numer.* 45. Vega 1. *p. ſumm. cap.* 14. *caſu* 36. Palacius *in* 4. *diſt.* 15. *diſput.* 8. *fol.* 118. Graffis *lib.* 1. *cap.* 37. *num.* 15. Filliuc. 2. *p. tract.* 27. *cap.* 6. *num.* 126. & alij affirmant, ſtante dubio, an tibi cibus quadrageſimalis noceat, te obligatum eſſe lege ieiunij: quia lex eſt certa, & ſolui non poteſt per excuſationem dubiam Bullæ. Ergo priuilegium operabitur, vt aſſerente Medico corporali, dubium eſſe, cibos quadrageſimales tibi grauiter nocituros, poſſit ſpiritualis Medicus tecum diſpenſare in abſtinentia à carnibus, qua diſpenſatione facta omnis ſcrupulus deponitur, qui abſque ea diſpenſatione non ſine fundamento conſurgere poſſet.

3. Cæterùm Ioann. Sanch. *in ſelectis, diſp.* 51. *numer.* 9. referens Henriq. *lib.* 7. *de indulgent. cap.* 13. *n.* 2. & *in comment. lit. N.* exiſtimat, te in ſupradicto dubio ſolutum eſſe à lege obligante abſtinere à carnibus, neque in eo caſu priuilegium Bullæ neceſſarium eſſe. Mouetur: quia in eo dubio non poſſidet lex poſitiua: ſed potius naturalis conſeruandi propriam ſalutem, non ſolùm cùm eſt certum periculum; ſed etiam cùm eſt dubium verè fundatum. Qua ratione excuſaris ſubuenire extremè indigenti, ſi probabiliter dubitas, ex tali ſubuentione extremum periculum paſſurum. Vnde non vincitur ius certum, ſcilicet, lex de abſtinentia à carnibus, iure dubio, ſed iure certo naturali vincitur ius certum poſitiuum. Nam eſto periculum nocumenti dubium ſit: at non eſt dubium ſed certum, te habere ius fugiendi non ſolùm periculum certum, ſed etiam dubium. Hoc ergo ius certum naturale vincit ius certum poſitiuum. Quapropter priuilegium Bullæ, vt aliquid operetur, quòd aliàs ſecluſo priuilegio non liceret, inquit dictus Ioan. Sanch. *diſp.* 51. *n.* 7. & *ſeqq.* quoties Medicus corporalis iudicat, cauſam eſſe ſufficientem petendi diſpenſationem à Summo Pontifice in prædicta abſtinentia, ipſumque Pontificem prudenter conceſſurum, toties poteſt Medicus ſpiritualis tecum diſpenſare, vt poſſis carnibus veſci. Qua doctrina poſita, ſi dubium eſt aliqualis nocumenti, eſto non multùm grauis, nec per ſe ſufficientis excuſare à lege, poterit Confeſſarius tecum diſpenſare: quia in eo caſu poteſt Pontifex prudenter diſpenſationem concedere. Minor namque cauſa requiritur ad petendam diſpenſationem in præcepto, quàm ad non ſeruandum illud, secluſa diſpenſatione, vt benè Suarez *t.* 1. *de relig. libr.* 2. *de obſeruat. feſtor. cap.* 32. *numer.* 1. & *cap.* 33. *num.* 3.

4. Ego verò nullatenus exiſtimo; hanc explicationem priuilegij Bullæ ſuſtineri poſſe, quidquid ſit de veritate doctrinæ, ex qua illa deducitur: quippe enim habenas laxat, & occaſionem præbet præceptum quadrageſimalis ieiunij penitùs abrogandi. Quis enim eſt, cui aliquale nocumentum cibus quadrageſimalis non inferat, & illius occaſione non poſſit, à Pontifice diſpenſationem petere: quam ſi ille concederet, excuſatus eſſet à ieiunio; Affirmare ergo, ex eadem cauſa, qua peti poteſt diſpenſatio à Pontifice, poſſe Confeſſarium diſpenſare, lata via eſt abrogandi ieiunium. Quapropter credo, in hoc priuilegio non poteſtatem diſpenſandi concedi Medico ſpirituali, ſicut nec corporali: æquè enim vtriuſque conſilium exigitur, vt manifeſtè indicant illa verba, *de conſejo de ambos Medicos*: nulliuſque poteſtatis diſpenſandi ibi eſt facta mẽtio: ſed vtriuſque conſilio, & iudicio poſito; Medici, inquam, corporalis de nocumento graui dubio; ſpiritualis de conuenientia tuæ conſcientiæ; Pontifex diſpenſat & facultatem tibi concedit veſcendi carnibus, ſi aliàs cauſa in re ſufficiens eſt, ſi verò ſufficiat, vt ſecuriùs, & abſque vllo ſcrupulo procedas, ſemper tamen Medicus corporalis iudicare debet, ſaltem ſub dubio ex abſtinentia à carnibus graue tibi nocumentum prouenturum. Quòd ſi vrgeas, ſtante hoc iudicio, non eſſe opus priuilegio iuxta probabilem ſententiam. Reſpondeo, ſatis eſſe, quod, iuxta communem ſententiam, neceſſarium ſit: nam eo caſu prudenter conceditur ad tollendam omnium dubitationem.

5. Poſita hac diſpenſatione, & priuilegio veſcendi carnibus, eſt triplex difficultas. Prima, an mortale committas bis, vel ter eodem die carnibus veſcens: cùm tamen vterque Medicus iudicauerit, vnicam comeſtionem ſufficere, neque tibi neceſſariam eſſe binam, vel trinam? Affirmat Ioan. Sanch. *diſp.* 51. *ſelect. n.* 14. & 15. Quia præceptum abſtinendi à carnibus eſt negatiuum, ideóque ſemper ſeruandum eſt, & omnibus horis diei obligat, ab illóque excuſari non potes, niſi ob neceſſitatem vel diſpenſationem; at neceſſitas ſolùm eſt de vnica carnium comeſtione, cui diſpenſatio commenſuratur. Ergo, ſi plures fiant, illicitæ ſunt, & contra præceptum. Et confirmatur. Si qualibet hebdomada Quadrageſimæ abſtinere à carnibus tribus diebus potes abſque nocumento: non eſt dubium, te obligatum eſſe; quia ſolùm ob nocumenti fugam carnibus veſci potes. At vnica comeſtione carnis facta quolibet die potes abſque vllo incommodo ſalutis, imò cum illius commodo, vitam tranſigere. Ergo, ſi binam carnium comeſtionem facias, peccabis grauiter, vtpote qui carnes comedis in die ieiunij abſque neceſſitate.

6. Cæterùm, etſi hæc ſententia omninò conſulenda ſit, & in praxi ſeruanda: at rarò ſeruatur, & non leuibus ſcrupulis eſt expoſita. Quis enim examinabit, an infirmus lecto decumbens; febri continua laborans, vnica tantùm, vel bina carnium comeſtione indigeat? quis eum affirmabit violatorem eſſe præcepti eccleſiaſtici, eò quod bis, vel ter carnes comederit, ſi vnica comeſtio neceſſitati ſufficiat? Certè hæc aliena ſunt à praxi & conſuetudine recepta. Quapropter credendum eſt, eum qui ratione neceſſitatis aliquo die excuſatur ab abſtinentia carnium, abſolutè excuſari. Nam eſto, præceptum negatiuum ſit, & omnes horas diei afficiat: afficit tamen ſanos, non infirmos; infirmi autem ab illo integrè excuſantur. Et ratio videtur aperta: quia excuſatio integra abſtinendi à carnibus quolibet die, non deſumitur ex eo, quòd vnica carnium comeſtione facta poſſis abſque incommodo ſalutis viuere; ſed ex eo, quòd cibus quadrageſimalis eo die tibi noceat. At hæc ratio omnibus diei horis perſeuerat. Ergo præbet ſufficientem excuſationem abſtinendi à carnibus toto die: ſecùs eſt, quando conſtat, cibum quadrageſimalem aliquibus diebus in hebdomada non fore nociturum.

7. Secunda, an deobligatus abſtinere à carnibus, tenearis legem ieiunij de vnica comeſtione ſeruare. Pro cuius deciſione aduerte cum communi ſententia apud Leſſium. *lib.* 4. *c.* 2. *dub.* 2. *num.* 8. tria in lege ieiunij præſcribi. Primum, abſtinentiam quorundam ciborum, maximè carnium. Secundum, abſtinentiam plurium refectionum. Tertium, certam refectionis horam quæ ratione conſuetudinis modo eſt vndecima ante meridiem: olim nona diei, id eſt, tertia pomeridiana, vt colligitur ex cap. *Solent. de conſecrat. diſt.* 1. Ante hanc horam non licet ieiunium ſoluere. Quòd ſi notabilis anticipatio abſque cauſa fiat, docent Couarru. Nauarra. Caietan. Paludan. à Leſſio relati *dicto dub.* 2. *n.* 13. eſſe mortale, tametſi ipſe Leſſius, relatis Angelo, Innocent. Alenſ. Palacio, Toleto, ſatis probabile reputet, eſſe tantum veniale; ſtante verò cauſa anticipationis, Nauarr. *c.* 21. *n.* 17. & plerique alij teſtantur, nullum eſſe peccatum, ſicuti non eſt pro cuiuſque arbitrio tempus refectionis prorogare. Diſpenſatus ergo in vſu carnium, adhuc intelligi poteſt aſtrictus duplici alia lege, ſcilicet, vnius refectionis, & ne ante horam ſtatutam fiat.

8. In hac re eſt triplex ſententia. Prima negat, te ſolutum eſſe ab obſeruatione ieiunij quoad multiplicem refectionem, & illius ſtatutam horam, tametſi ſolutus ſis carnium abſtinentia. Sic Ledeſ. 2. *p.* 4. *q.* 17. *art.* 3. *dub.* 9. Ioan. Medin. *Cod.* 4.

de ieiunio, quæſt. 5. *&* 9. Pedraza *in tertio mandato, notab.*14. Mouetur: quia præceptum continet plures partes: ergo deobligatus ab vna, non cenſeris ab aliis deobligatus. Non enim ex eo, quòd deobligatus eſſes à lege ieiunij, deobligatus cenſeris à lege abſtinendi à carnibus: ergo neque ex eo quòd deobligatus ſis à carnium abſtinentia, deobligaris à lege ieiunij. Et confirmatur: quia in aliquibus Bullis antiquis notabatur, diſpenſatum ad veſcendum carnibus, ſi in reliquis formam ieiunij ſeruaret, ſatisfacere ieiunij præcepto, eiuſque meritum conſequi. Ergo ieiunij præceptum ſtare poteſt cum eſu carnium.

9. Secunda ſententia docet, te liberum eſſe ab omni alia lege ieiunij. Sic Caiet. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. Nauarr. *in ſum. Hiſpan. c.* 21. *n.* 25. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 4. Azor. *t.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 3. Filliuc. *t.* 2. *tract.* 27. *cap.* 3. *n.* 52. docere videtur Thom. Sanch. *in ſum. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 50. *&* 53. quatenus affirmat, abſtinentiam à carnibus eſſe de eſſentia ieiunij. Idem tradit Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 70. *ſect.* 2. Emman. Sà *Ieiunium, n.* 11. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 13. *n.* 13. Villalob. *tract.* 23. *diff.* 8. *n.* 8. Ioann. Sanch. *diſp.* 51. *ſelect. n.* 4. Ratio eſt: quia eſſentia ieiunij ſtat maximè in abſtinentia à carnibus: qua dempta, ſicut non manet eſſentia ieiunij, ſic neque obligatio ad ieiunandum, & ſeruandum alia duo requiſita ad ieiunium.

10. Tertia ſententia diſtinguit: Vel tibi conceſſus eſt vſus carnium, ſolùm quia cibus quadrageſimalis nocet: vel, quia etiam debilis es, indigéſque virium recuperatione. Si ob hanc ſecundam cauſam concedatur, liber es ab omni lege ieiunij: quia finis conceſſionis admittit duplicem comeſtionem, & illarum gratia priuilegium etiam conceſſum eſt. At ſi ſolùm ob nocumentum cibi quadrageſimalis tibi conceditur vſus carnium, nequaquam potes bis comedere; ſed formam ieiunij de vnica comeſtione ſeruare debes: quia finis diſpenſationis non tam eſt quantitas ciborum, & numerus comeſtionum, quàm cibi conditio, & qualitas ſaluti propriæ inimica. Sic Cordub. *q.* 143. *&* 167. Rodrig. *in Cruciat.* §. 6. *dub.* 3. Leſſius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 6. *in fine.* Valen. *t.* 3. *diſp.* 9. *quæſt.* 2. *p.* 5. Anton. Gomez *ad clauſul.* 7. *Bullæ, num.* 5. Acoſta *ibi, quæſt.* 81. & alij plures.

11. Dicendum igitur eſt, hanc tertiam ſententiam ſatis probabilem eſſe, ſempérque in praxi fore conſulendam: ſecundam verò ſententiam probabilem eſſe, & ſecuram, tum ob eius rationem, tum ob Doctorum authoritatem. Neque obſtat fundamentum primæ ſententiæ: quia eſto, præſcribatur lege ieiunij, ne bis reficiatis: id tamen præcipitur dependenter ab obligatione abſtinendi à carnibus. Quare hac detracta nulla alia obligatio ſubſiſtit. Secùs verò, eſt ſi ob ætatem vel aliam cauſam ſolutus eſſes à lege binam comeſtionem prohibente: non inde infertur, te ſolutum eſſe à lege abſtinendi à carnibus: quia illud eſt minus, acceſſorium ieiunio: probaríque facilè poteſt ex reg. iuris, in 6. *Cui licet, quod eſt plus, licet vtique, quod eſt minus.* & ideò cui licet eſus carnium, licet bina comeſtio: at, non cui licet, quod eſt minus, ſcilicet, bina comeſtio, licitum debet eſſe, quod eſt plus, ſcilicet, carnes comedere. Deinde non obſtat, quod ex Bullis antiquis adducitur: quia illa verba iam expuncta ſunt, fortè ne auſa daretur adhærendi illi ſententiæ, & iudicandi, poſſe eſſentialiter cum eſu carnium eccleſiaſticum ieiunium conſiſtere. Quapropter Summus Pontifex ſolùm de his, quibus licent, lacticinia, affirmat, ieiunio ſatisfacere, ſi in reliquis ſeruent ieiunij formam, tacitè indicans comedentes carnes ieiunio ſatisfacere non poſſe.

12. Tertia difficultas eſt, an diſpenſatus ad eſus carnium, poſſis ſimul cum carnibus piſces comedere? Non eſt dubium, omiſſa diſpenſatione edendi carnes, te poſſe piſcibus veſci, rametſi aliquale ſalutis damnum ſentias: quia obſeruandum Eccleſiæ commune præceptum ſufficiens cauſa eſt permittendi ſalutis damnum. Quæſtio igitur procedit, caſu, quo vtaris diſpenſatione edendi carnes, an ſimul poſſis piſcibus veſci? Cui quæſtioni breuiter reſpondeo cum Acoſta *quæſt.* 80. *in Cruciat.* Villalob. 1. *p. ſum. tract.* 23. *difficult.* 8. *n.* 11. Thom. Sanch. *lib.* 8. *de diſpenſat. diſp.* 1. *n. vlt.* & *in ſum. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 57. Ioann. Sanch. *in ſelect. diſp.* 51. *n.* 21. *&* 22. Filliuc. *t.* 2. 2. *tract.* 27. *c.* 3. *n.* 54. per ſe loquendo, ne officiat ſaluti, licere: quia nulla lege eſus piſcium interdictus eſt: ſi autem ſaluti noceat, legem temperantiæ violabis leuiter, aut grauiter pro ſalutis diſpendio, & nocumento.

13. Sed, quid, ſi Epiſcopus ſub excommunicatione prohibeat, vel prohibitum eſt in pluribus diœceſibus, ne diſpenſati ad eſum carnium, ſimul cum illis piſces edant, peccabitne piſces edendo? Reſpondet Ioann. Sanch. *in ſelect. diſput.* 51. *n.* 20. *&* 21. Si cauſa excitandi appetitum, comedas piſces, non peccaturum: quia præceptum poſitiuum abrogare non debet, quod iure naturali debetur. Neque item, ſi comedas piſces ſuaues, etiam abſque cauſa, vel in ea quantitate, quæ tuæ ſaluti non noceat: quare, inquit prædictus Author, hoc præceptum violare tantùm cenſeberis, quando piſces ſimul cum carnibus edes, quorum eſus graue tuæ ſaluti nocumentum inferat. Hæc ſententia ſuſtinenda non eſt, quippe aliena prorſus eſt à veritate. Finis namque huius præcepti poſitiui non eſt ſaluti corporali ſubditorum conſulere: ſed fidelium ædificationi: ne, inquam, diſpenſati in lege abſtinendi à carnibus voluptati incumbant loco pœnitentiæ, quam alij præſtant: ipſique præſtare tenebantur: quapropter eſus piſcium, ſimul & carnium, eſto nociuus non ſit, prohibitus cenſetur. Pro eſu namque nociuo opus non erat epiſcopalis prohibitio, cùm iure naturæ prohiberetur. Neque permittendus eſt eſus piſcium ad excitandum appetitum, niſi fortè in tam leui quantitate, vt in conſiderationem non veniat. Nam eſto, iuri naturali non repugnet, media aſſumere ad appetitum excitandum: non tamen iuri naturali debetur omnia media aſſumere: quinimò iuri naturali eſt conforme ab aliquibus abſtinere ob bonum virtutis, præceptorum obſeruationem, & fidelium ædificationem.

§. II.

Expenditur priuilegium de eſu lacticiniorum, & ouorum.

1. *Quid iure communi ſtatutum ſit?*
2. *Extra Quadrageſimam aliqui tenent oua, & lacticinia iure communi prohiberi.*
3. *Verius eſt ſola conſuetudine.*
4. *Quid Bulla priuilegium concedat.*
5. *Non prodeſt hoc priuilegium extra Hiſpaniam.*
6. *Qui excipiantur ab hoc priuilegio?*
7. *Dominicis Quadrageſimæ negant plures, exceptas perſonas poſſe veſci ouis, & lacticiniis.*
8. *Oppoſitum ſatis eſt probabile.*
9. *Quid dicendum.*

1. IVre communi oua, & lacticinia prohibita eſſe tempore Quadrageſimæ non ſolùm ſub veniali culpa (vt immeritò placuit Fagund. *de quinque Eccleſ. præcep. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 6. motus authoritate Gloſſæ *in c. Denique diſt.* 4. quam Gloſſa, etſi plures excuſſiones reuoluerim, inuenire non potui,) ſed etiam ſub graui culpa, ex dicto c. *Denique.* vbi omnes Doctores notant apud Leſſium *de ieiunio, dub.* 2. §. *Porrò.* Ioan. Sanch. *diſp.* 51. *n.* 18. ideóque hoc pro certo ſuppoſito, inquiunt, an extra Quadrageſimam vigiliis, & feriis ſextis totius anni, feria ſecunda, & tertia Rogationum ſit obligatio ex iure communi ſcripto abſtinendi ab ouis, & lacticiniis.

2. Couarru. *lib.* 4. *var. c.* 20. *n.* 15. inquit, vniuerſaliter oua, & lacticinia vetita eſſe in omnibus ieiuniis ex ſexta Synodo generali *can.* 56. vbi dicitur: *Viſum eſt, vt omnis Dei Eccleſia, quæ eſt in vniuerſo terrarum orbe, vnum ordinem ſequens ieiunia perficiat, & abſtineat ſicut ab omni mactabili, ſic ab ouis, lacte, & caſeo, quæ quidem ſunt fructus eorum, à quibus abſtinemus.* Et probari poteſt primò ex D. Thom. 2. 2. *q.* 147. *art.* 7. & Gloſſ. *c. Admonete.* 33. *qu.* 2. dicentibus, ideò in Quadrageſima præſcriptam eſſe abſtinentiam ab ouis, & lacticiniis: quia à carnibus veriti trahunt originem, & magnam cum carnibus affinitatem habent. Sed hæc ratio æquè militat in aliis ieiuniis extra Quadrageſimam, & in omnibus diebus, in quibus eſus carnium prohibetur. Ergo, &c. Secundò, Bulla ab indulto edendi oua, & lacticinia excludit Patriarchas, Primates, Epiſcopos, Presbyteros, &c. pro diebus Quadrageſimæ *tantùm*: quæ particula, *tantùm*, inutilis eſſet, ſi aliis temporibus, præter Quadrageſimam, prohibita nō eſſent oua, & lacticinia. Tertiò, de eſſentia ieiunij tria ſunt, abſtinentia ab aliquibus cibis, abſtinentia plurium refectionum, certa refectionis hora. At de eſſentia ieiunij quadrageſimalis eſt abſtinentia non ſolùm à carne, ſed ab ouis, & lacticiniis: ergo idem erit de reliquis ieiuniis. Fatetur tamen Couar. in terris iam diu poſſeſſis à Chriſtianis hoc ius ſcriptum contraria conſuetudine abrogatum eſſe, ſicuti Leſſius *dicto dub.* 2. §. *Quoad primum.* affirmat Belgio, quibuſdam in locis, ferè per totam Quadrageſimam veſci poſſe ouis, & lacticiniis.

3. Sed recedendum non eſt à communi ſententia Theologorum, & Canoniſtarum, aſſerentium, ſola conſuetudine prohiberi oua, & lacticinia in reliquis ieiuniis extra Quadrageſimam. Sic habet D. Th. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. *in corp. &* *ad* 3. Paludan. *in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 4. Richar. *art.* 3. *q.* 5. *ad vlt.* Ouand. *diſt.* 26. *propoſit.* 52. Angel. *Ieiunium*, §. 5. Syluest. *ibi, q.* 5. Armilla *initio.* Nauarr. *cap.* 21. *num.* 15. Cordub. *in ſum. quæſt.* 60. Medin. *lib.* 1. *ſum. cap.* 14. §. 10. *fol.* 98. Alcozer. *cap.* 14. Pedraza *in* 3. *mand. cap.* 14. Leſſius *dicto dub.* 2. & omnes communiter. Ratio eſt: quia nullibi extat tale ius. Nam, quod adducitur ex ſexta Synodo non vrget. Etenim (vt inquit Ouand. *ſuprà*, §. *Quidam*) ſermo eſt ibi de ſabbatis, & Dominicis Quadrageſimæ, in quibus aliqui Armenij ouis, & lacticiniis vtebantur, quos præcepit ſexta Synodus conformari in hac parte cum reliquis fidelibus, quibus iuxta Gregor. *illo cap. Denique. diſt.* 4. interdicta ſunt oua, & lacticinia. Deinde non obeſt

ratio

ratio. Nam eſto, Eccleſia mota fuerit ad prohibenda lacticinia in Quadrageſima: quia à carnibus trahunt originem: noluit tamen in omnibus anni ieiuniis prohibere, ne vehementer emungens ſanguinem eliceret. Illa verò excluſiua, *tantùm*, cuius mentio fit in Bulla, appoſita eſt ob conſuetudinem alicubi in Hiſpania, & quibuſdam Galliæ partibus vigentem, vt inquit Nauarr. *cap.* 21. *n.* 15. abſtinendi à lacticiniis in omni ieiunio, vel ad tollendos ſcrupulos, qui oriri poſſunt ex vſu ouorum, & lacticiniorum in illis diebus, dum quis dubius, & anceps eſt, an ſit, vel non ſit conſuetudo edendi lacticinia, cuius anxietatis quietem operatur ſecuritas orta ex hoc Bullæ priuilegio. Vaſquez 1. 2. *t.* 2. *diſp.* 177. *c.* 6. *n.* 54. Ioan. Sanch. *diſp.* 51. *ſelect. n.* 19. teſtantur, in Hiſpania nullam eſſe conſuetudinem, quæ obligare poſſet. Nam, cùm conſuetudo introduci, & conſeruari debeat à maiore parte Communitatis, & maior pars Communitatis in Hiſpania ex priuilegio Cruciatæ veſcatur ouis, & lacticiniis in omni ieiunio extra Quadrageſimam; efficitur, nullam vigere conſuetudinem poſſe abſtinendi ab ouis, & lacticiniis. Ad illud verò, quod obiiciebatur de eſſentia ieiunij, reſpondeo, eſſentiam ieiunij eſſe abſtinentiam à carnibus, vt carnes diſtinguuntur à piſcibus, non ab ouis, & lacticiniis, niſi in Quadrageſima, ſemoto priuilegio, & in aliis ieiuniis ratione conſuetudinis. Vnde, cùm præcipitur ieiunium, directè indicitur abſtinentia à carnibus vbique, & à lacticiniis iure communi in Quadrageſima, & in aliis diebus ieiunij, dum inualuerit interdicens conſuetudo. Standum ergo eſt conſuetudini ciuitatis, oppidi, vel prouinciæ, de qua nihil certum ſtatuere poſſum, cùm ex facto pendeat. Solùm aduerto cum Nauarr. & communi ſententia, conſuetudinem præſcribi quadraginta annis, ex cap. *de conſuetudine*. His poſitis.

4. Priuilegio Bullæ permittitur, vt in diebus Quadrageſimæ, & in omnibus aliis diebus prohibitis omnes ſumentes Bullam poſſint ad libitum veſci ouis, & lacticiniis: ſed non lardo, aut ſagimine, vulgò, *manteca de puerco*: his enim non licet vti, niſi in illis partibus, vbi conſuetudo fuerit recepta, ſicuti fertur eſſe in Gallæcia, & Peru, propter olei penuriam.

5. Circa quod priuilegium obſerua primò, tibi non prodeſſe extra regna Hiſpaniæ exiſtenti, tametſi in Hiſpania Bullam ſuſceperis: quia ſic cauetur in Bulla Latina his verbis: *Item, vt dicto anno durante, in omnibus, & ſingulis regnis*, &c. *& non extra illa*. Et quamuis Commiſſarius in Bulla Hiſpana conticuerit hanc limitationem: ſtandum eſt bullæ Latinæ, quam non poteſt ipſe ſic transcribere, vt ſubſtantiam priuilegij mutet.

6. Secundò obſerua, ab hoc priuilegio excipi Patriarchas, Epiſcopos regulares, Presbyteros, &c. pro diebus quadrageſimalibus tantùm. Vnde in reliqua parte anni eis licebit ouis, & lacticiniis veſci, ſiue iure ſcripto, ſiue ex conſuetudine veſci prohibeantur. Nomine, *Regulares*, omnes Religioſi vtriuſque ſexus comprehenduntur: ſed non Nouitij, qui in odioſis, qualis eſt hæc reſtrictio, nomine Religioſi non veniunt, ideóque veſci poſſunt ouis, & lacticiniis, ſicuti ſæculares, virtute huius priuilegij, vt benè notauit Cordub. *lib.* 1. *qq. q.* 30. aliis relatis Rodrig. *in Cruciat.* §. 6. *n.* 9. Fœminæ item votis ſolẽnibus non aſtrictæ, nullámq; ſeruãtes clauſurã, vulgò dictæ, *Beata & Eremita*, nullis Religionis, & obediẽtiæ regulis alligati, & Commẽdatarij vxorati, qui non ſunt verè Religioſi, etſi ſeruẽt modũ aliquem Religionis, vt docet S. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.* 4. *ad* 3. eodẽ priuilegio Bullę gaudere poſſunt. Denique, fruuntur hoc priuilegio Commendatarij militares S. Ioannis, & omnes Presbyteri ſexagenarij, vt expreſsè habetur in dicta Bulla.

7. Supereſt decidendum, an ſupradictæ perſonæ excluſæ à priuilegio edendi oua, & lacticinia in Quadrageſima, illis veſci poſſint in Dominicis diebus? Supponit quæſtio, abſque priuilegio licitũ nõ eſſe illis Dominicis veſci ouis, & lacticiniis *ex can. illo* 56. ſextæ Synodi generalis, iuxta Ouãdi declarationẽ: ſicque videtur conſuetudine receptum: tametſi ſciam, viros doctos, vt notat Palacius *in* 4. *diſt.* 15. *diſp.* 8. Emman. Rodrig. §. 6. *n.* 8. aſſeruiſſe, nullo iure Dominicis prohibita eſſe oua, & lacticinia, quia hæ Dominicæ nõ videntur cõprehẽdi in Quadrageſima, ſiquidẽ abſq; illis quadragenarius numerus cõpletur.

Negant plures Bullæ priuilegium prodeſſe: ſic Anglil. *q.* 9. *de abſtinentia à cibo difficult.* 7. Rodrig. *in explicat. Bulla*, §. 6. *n.* 8. vbi affirmat, ſe audiuiſſe à Commiſſario, ſic Pontificem cõſultum de hac re reſpõdiſſe. Villalob. *clauſul.* 7. *n.* 11. Henriq. *lib.* 7. *de indulg. c.* 13. *n.* 10. Th. Sanch. *lib.* 4. *c.* 11. *n.* 53. Ioan. Sanch. *diſp.* 52. *n.* 25. vbi teſtatur, vidiſſe declarationem Greg. XIII. de hac re. Et inde ſumitur præcipuum fundamentum huius ſententiæ: nam, cùm priuilegium extendi non poſſit vltra voluntatẽ concedentis, Pontifex concedens hoc priuilegium declarat, ad Dominicas Quadrageſimæ non extendi poſſe. Deinde, quia vt cõſtat ex c. *Denique. diſt.* 4. ea, quæ originẽ trahunt à carnibus, prohibitis carnibus prohibita eſſe cenſentur. Denique, quia nomine *quadrageſimalium dierum*, ſecundùm ſtylum & communem vſum Dominici dies videntur comprehendi.

8. Nihilominùs Cordub. *in ſum. q.* 8. *fol.* 437. Palacios *in* 4. *diſt.* 15. *diſp.* 8. *fol* 127. Nuſio Cabezudo *t. de pœnit. in expoſit. Bulla*, §. 8. *dub.* 5. Llamas 3. *p. c.* 5. §. 26. *in fine.* Anton. Gomez *in explicat. Bulla, clauſul.* 7. *n.* 7. Villalob. *n.* 11. & quam plures alij Magiſtri ſatis probabile exiſtimant, priuilegium Bullæ pro Dominicis prodeſſe. Primò, quia per dies quadrageſimales non intelliguntur Dominicæ, ex Gregor. *in c. Quadrageſima de conſecrat. diſt.* 5. iuncto c. *Denique diſt.* 4. Nam eſto, antiquitùs Quadrageſima dies Dominicos comprehenderet, teſte Speculatore *in ration. diuinor. Offic. lib.* 6. *c. de Dominica prima Quadrageſima*, & colligitur manifeſtè ex dicto c. *Quadrageſima.* quia Quadrageſima incipiebat à prima Dominica. At Gregor. *in dicto c. Quadrageſima.* dies Dominicos à Quadrageſima ſubtraxit, & loco illorum addidit quatuor dies Dominicæ Quinquageſimæ, & duos ex hebdomada ſancta. Ergo pro Dominicis priuilegium Bullæ prodeſſe poterit. Secundò, in aliis ieiuniis per annum prodeſt Bullæ priuilegium. Ergo prodeſſe poterit in Dominicis Quadrageſimæ, qui non ſunt dies ieiunij, ſed ſolùm abſtinentiæ. Tertiò, quia Quadrageſima ſpecialiter excluditur ab hoc priuilegio in reuerentiam ieiunij à Chriſto Saluatore noſtro exhibiti: at dies Dominici hoc ieiunium non repræſentant: ſiquidem in illis non ieiunatur. Ergo in illis locum non habet priuilegij excluſio. Quartò, & præcipuè, quia Bulla Latina, ad cuius normam Hiſpana intelligenda, & regulanda eſt, tantùm excludit à priuilegio ieiunia Quadrageſimæ, ſub quibus manifeſtum eſt, dies Dominicos non comprehendi. Verba Bullæ Latinæ conceſſæ à Gregor. XIII. die 5. Martij, anno 1574. cuius tenorem ſucceſſores Pontifices ſequuntur, hæc ſunt: *Inſuper declaramus, intentionis noſtræ fuiſſe, & eſſe, ſub indulto veſcendi ouis, & lacticiniis Prælatos, Archiepiſcopos alióſque Superiores, & inferiores, necnon alias perſonas eccleſiaſticas regulares, & qui in ordine Presbyteratus fuerint ſæculares, extra quadrageſimalia ieiunia tantùm in omnibus aliis temporibus, & ieiuniis totius anni comprehenſos eſſe, & ipſis extra dicta tempora quadrageſimalia eis vti licere.* Ecce quomodo Pontifex permittit illis perſonis, extra ieiunia quadrageſimalia vti ouis, & lacticiniis. Ergo poterunt illis veſci in Dominicis. Neque obſtat, quòd Commiſſarius transcribens Bullam ſolùm dixerit, *tan ſolamente en los dias de Quareſma:* quin addiderit, *ieiuny*: quia, cùm in rigore ſoli dies ieiunij ſub Quadrageſima comprehendantur, vt probatum eſt: ſatis intellexit, ſolos dies ieiunij explicari illis verbis. Non enim Commiſſario permiſſum eſt mutare priuilegium plumbeæ, cùm ex Latino Idiomate in vulgarem linguam vertit, quinimò, vt teſtatur Emmanuel *dicto* §. 6. *n.* 8. Nauarr. *c.* 27. *n.* 62. in caſum reſeruatum Bullæ Cœnæ incideret, ſi ſubſtantialem faceret mutationem. Ergo Commiſſarius per dies quadrageſimales non poteſt dies Dominicos intelligere, cùm Bulla Latina ſolos dies ieiunij intelligat.

9. In hac quæſtione dicendum exiſtimo, in rigore hanc ſecundam ſententiam probabilem eſſe, & ſecura conſcientia ſequi poſſe, quouſque illa prædicta declaratio Pontificis, quam Doctores referunt, authenticè publicetur, & iuridicè conſtet.

PVNCTVM VIII.

De facultate eligendi Confeſſorem.

PRiuilegij ſumma ſic habet: *Item, paraque con mas puridad, y limpieça de ſus conciencias puedan hacer oracion, concede ſu Santidad à todos los ſuſodichos, que puedan eligir por Confeſſor qualquier Presbytero ſecular, ò regular, de los aprobados por el Ordinario, el qual les pueda abſoluer vna vez en la vida, y otra en el articulo de la muerte, de qualeſquier peccados, y cenſuras, aunque ſean de los reſeruados, y reſeruadas à la Sede apoſtolica, y de los declarados en la Bula de la Cena Domini, excepto del crimen, y delito de la heregia, y de la cenſuras, y pecados no reſeruados à la Sede apoſtolica, los puedan abſoluer tantas, quantas veces los confeſſaren con penitencia ſaludable, conforme à las culpas. Y en caſo que ſea neceſſario ſatisfacion para conſeguir la dicha abſolucion, la hagan por ſus perſonas, y auiendo impedimento, la puedan hacer ſus herederos, ò otros por ellos.*

§. I.

Qui Confeſſarius, & qualiter abſoluere, poſſit à peccatis reſeruatis habentem Bullam.

1. *Confeſſarius debet eſſe approbatus ab Ordinario, & à quo Ordinario.*
2. *Parochus, dum Parochus eſt, vbilibet eligi poteſt.*
3. *Approbatus per examen, vel aliàs, qualiter eligi poſſit.*
4. *Qualiter regulares eligi poſſint.*
5. *Hic Confeſſarius te abſoluere poteſt ab omnibus peccatis reſeruatis Sedi apoſtolica ſemel in vita, & ſemel in morte.*
6. *An à peccatis reſeruatis Pontifici, ſi occulta ſint, poſſit ſæpè abſolui? Affirmat Sanch.*

7. *Verius videtur, ſemel tantùm abſolui poſſe.*
8. *Fit ſatis oppoſito fundamento.*
9. *Nomine articuli mortis præſumptus intelligitur.*
10. *Quid operetur hoc priuilegium.*
11. *In articulo mortis non teneris ſumere Bullam, vt abſoluaris à reſeruatis.*
12. *Pro omnibus peccatis, excepta hæreſi, eſt priuilegium.*

1. EXpreſsè bulla requirit, debere eſſe confeſſarium ab Ordinario approbatum: ſed quia ordinarius eſſe poteſt, vel loci, in quo fit confeſſio, vel pœnitentis, vel confeſſarij, ideo non eſt certum, à quo approbatio danda ſit. Probabilius exiſtimo, neceſſariò eſſe concedendam ab ordinario confeſſarij: quia eſt actus iuriſdictionis in confeſſarium exercitæ, vti dixi *tractat. de pœnitentia, part.* 17. §. 3. Neque reputo improbabilem ſententiam Henriq. *l.* 7. *de indulgentiis, cap.* 12. *num.* 4. *& in comment. litt.* O. Emmanuel Sà *verbo Confeſſor, num.* 6. *de edition. genuina.* aſſerentium, cuiuſlibet Ordinarij, ſiue loci, ſiue pœnitentis, ſiue confeſſarij approbationem ſufficere: quia nec bulla, nec concilium limitarunt. Non eſt igitur à nobis in hoc priuilegio, quod latè debet interpretari, limitatio adhibenda.

2. Hinc infero, parochum, dum parochus eſt, eligi poſſe vbilibet virtute bullæ, ſicuti dixi *dicto punct.* 17. § 2. *num.* 7. *&* 8. quia vbilibet eſt parochus, & beneficium retinet, ratione cuius cenſet Concilium, eſſe idoneum ad confeſſiones audiendas. At ſi parochus à beneficio remoueatur, vel illud renunciet, ſi aliam non habeat approbationem, nequaquam eligi poterit: quia eius approbatio beneficio annexa eſt, vt latius probaui *tract. de pœnitent. dicto punct.* 17. §. 4. *num.* 1. Quicquid contrà ſentiat Villalob. *in explic. cruciat. tr.* 27. *clauſ.* 9. §. 1. *in fine.*

3. Infero ſecundò, ſi per examen ſacerdos approbatus ſit, durante approbatione eligi poteſt, vt de ſe conſtat, tametſi approbatio ſolùm pro limitato tempore fuerit conceſſa: quia verè eſt approbatus. Finito verò illo tempore non eſt cenſendus approbatus, vti probaui *dict.* §. 4. *num.* 2. tametſi Sebaſtian. de Acoſta *in Cruciat. quæſt.* 39. *in fine.* contrarium ſentiat: inquit enim, confeſſorem expoſitum in aliqua parochia, loco, vel diœceſi pro certo tempore, tranſacto illo tempore, etiamſi licentia non reformetur, poſſe eligi per bullam, quia expoſitus ad tempus ſimpliciter eſt approbatus ab Ordinario, quouſque ex cauſa legitima reprobetur, & indignus iudicetur. Conſentit ex parte Rodrig. §. 9. *n.* 33. loquens de religioſis, quos dicit poſſe eligi virtute bullæ, ſi approbati ſint ab Ordinario pro limitato tempore, eo, tranſacto, quando hæc limitatio apponitur ad vexationem eis faciendam (quod non eſt præſumendum:) ſecùs ſi vt curam, & diligentiam adhibeant in ſtudendo: quia non fuerunt iudicati ſatis ſufficientes, niſi ob ſpem nouæ diligentiæ in ſtudiis adhibendæ. Quòd ſi ſacerdos ad viros, & non ad fœminas approbetur, vel ad certum genus perſonarum, eſto, plures cenſeant, & ſatis probabiliter non poſſe ab aliis per bullam eligi; contrarium, vt probabilius, firmamus, §. 2. *num.* 10. eò quòd in ipſo verbo bullæ verificentur: ſiquidem eligitur ab ordinario approbatus.

4. Qualiter autem religioſis, & ſæcularibus approbatio ſemel conceſſa reuocari poſſit, & effectum reuocatio habeat, tradidimus *dicto tract. de pœnitent. p.* 17. §. 4. Illud aduerto regulares ſemel approbatos in vnico Epiſcopatu, eligi poſſe virtute bullæ in illo Epiſcopatu, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè approbatio reuocetur: quia bulla Latina ſic habet: *Quoad regulares ſufficiat, quod talis confeſſor fuerit ſemel approbatus.* & notauit Rodrig. §. 9. *n.* 31. *&* 32.

Hic igitur confeſſarius approbatus, & à te electus poterit te abſoluere ab omnibus peccatis, quæ Sedi apoſtolicæ reſeruata non ſunt, toties, quoties, durante anno in ea incideris: à reſeruatis verò Sedi apoſtolicæ, excepto crimine hæreſis, ſemel tantùm in vita, & ſemel in morte poteſt, quia ſic cauetur in bulla; & latè, & eruditè probat Acoſta *quæſt.* 63. *& ſeqq.*

5. Sed eſt difficultas, an hæc vnica abſolutio intelligenda ſit de peccatis eiuſdem ſpeciei, & non de peccatis in ſpecie diuerſis. Non enim deſunt, qui arbitrentur, de peccatis eiuſdem ſpeciei intelligi debere. Quare ſi in peccata diuerſæ ſpeciei labaris, credunt, te poſſe pluries abſolutionem obtinere. Sed eſt ſententia improbabilis abſque vlla apparenti ratione, & contra bullæ tenorem: tantum enim concedit, vt à reſeruatis ſedi apoſtolicæ ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis abſolui poſſis. Si autem pro diuerſitate peccatorum obtinere abſolutionem poſſes; non ſemel tantùm, ſed pluries poſſes eam abſolutionem obtinere, deberetque bulla ſaltem dicere, vt poſſes ſemel in vita, & in morte à quolibet peccato reſeruato obtinere abſolutionem: cùm autem id non exprimat; ſed potiùs dicat, vt ſemel abſolui poſſis, efficitur manifeſtè, obtenta abſolutione à reſeruatis, nulla ratione te poſſe virtute illius bullæ aliam à reſeruatis obtinere. Atque ita tenet Rodriguez §. 9. *numer.* 35. Acoſta *quæſtiunc.* 70. Villalob. *clauſul.* 9. §. 2. *numer.* 5. Dixi *virtute illius bullæ*: nam, ſi aliam ſuſcipias, vt ſuſcipere potes; ſed non plures, potes iterum in vita, & in morte abſolui, ſiue ab eiſdem peccatis ſpecie, ſiue à diuerſis.

6. Sed, quid, ſi illa peccata Pontifici reſeruata occulta ſint neque ad forum contentioſum deducta, poterisne abſolui non ſemel tantùm, ſed toties, quoties? Affirmat Thom. Sanchez, *l.* 4. *in Decalog. c.* 54. *n.* 27. Quia iam illa peccata non ſunt Pontifici reſeruata, ſed Epiſcopis, quibus ex Trident. conceſſa eſt facultas abſoluendi ab omnibus caſibus occultis, quæ facultas, cùm generalis ſit, & omnibus Epiſcopis ob eorum dignitatem facta, pontificiam reſeruationem videtur de medio tollere, ſicuti ſi Epiſcopus ſua conſtitutione ſynodali caſus ſibi reſeruatos omnibus parochis concederet, reſeruationem tolleret: quia non ex delegatione, ſed iure ordinario illis ea facultas competeret.

7. Nihilominus, etſi ſententia prædicta probabilis ſit, oppoſitam probabiliorem cenſeo cum Henriquez *l.* 6. *de pœnitentia c.* 14. *quæſt.* 7. Bannes 2. 2. *quæſt.* 64. *articul. vltimo. ad finem.* Moueor: quia hi caſus non committuntur Epiſcopis, tanquam Ordinariis, ſed tanquam ſedis apoſtolicæ delegatis, ac proinde non deſinunt eſſe caſus pontificij, & Pontifici reſeruati: quia nemini alteri competunt iure ordinario; ſed ex delegatione. Neque obſtat, Epiſcopos eorum abſolutionem delegare poſſe, poſſunt vtique: quia ea delegatio eſt perpetuò annexa dignitati, ac proinde tanquam ordinaria delegari poteſt.

8. Ad fundamentum oppoſitum reſpondeo, prædictos caſus competere Epiſcopis iure ſpeciali delegationis, & non ordinario; ideoque reſeruationem non perdere. Secùs eſſet, ſi conſtitutione ſynodali omnibus Parochis competerent epiſcopales caſus, ceſſaret reſeruatio: quia iure ordinario eis competerent, & non iure ſpeciali delegationis, cùm Epiſcopi poteſtatem non habeant conſtituendi delegatos lege generali.

9. Nomine articuli mortis, pro quo hoc priuilegium conceditur, non ſolùm verus articulus, ſed præſumptus, ſeu probabilis intelligitur, vt benè aliis relatis docuerunt Rodrig. *in Cruciat.* §. 9. *n.* 38. Anton. Gomez *ad decimam clauſulam. n.* 13. *&* 14. Villalob. *clauſ.* 9. § 2. *num.* 7. Acoſta *quæſtiunc.* 71. Suarez *de pœnitentia. diſp.* 26. *ſect.* 4. *n.* 3. Et ratio videtur manifeſta: nam ſi ſolùm pro mortis articulo vero hoc priuilegium conceſſum eſſet, vix eo vti poſſes, neſciens, an infallibiliter ſis moriturus, ſæpéque periculo nullitatis abſolutio exponeretur. Deinde ſumentibus aliam bullam eodem anno idem priuilegium abſolutionis conceditur. Ergo ſignum eſt, non de vero articulo, ſed de præſumpto intelligi conceſſionem; ſemel autem eo priuilegio vtens, nequis iterum eo gaudere, durante anno; tametſi in periculum mortis incidas, niſi aliam bullam ſumas, vt ſumere potes: quia bulla expreſsè reſtringit, vt ſemel tantùm eo vti poſſis: ſecùs eſſet ſi eam non appoſuiſſet reſtrictionem.

10. Quòd ſi inquiras, quid operetur hoc priuilegium abſoluendi à reſeruatis in articulo mortis; ſiquidem iure communi in eo articulo nulla eſt reſeruatio iuxta text. *in c. Paſtoralis de officio Ordin. & c. Eos, qui de ſentent. excomm. in* 6. & Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. Facilè reſpondetur operari quidem hoc priuilegium, vt poſſis in eo articulo à quolibet approbato abſolui præſente proprio Sacerdote, quod ſecundùm probabiliorem ſententiam licitum non erat. Secundò, vt ſic abſolutus maneas tam à peccatis quàm à cenſuris, vt non tenearis poſtmodum, ſi mortem effugias, coram ſuperiore comparere: quam obligationem ſubires, ſi ex hoc, vel ſimili priuilegio abſolutionem non impetraſſes; ſed ſolùm ob vrgentem neceſſitatem, iuxta text. in c. *Eos, qui. de ſentent. excomm.* & tradit. Suar. *de pœnit. diſp.* 30. *ſect.* 3. *à n.* 5. Sanchez *l.* 2. *Decalog. cap.* 13. *num.* 31. *&* 32. Villalob. *clauſ.* 9. §. 2. *num.* 7. Anton. Gomez *clauſ.* 10. *num.* 16. & alij.

11. Vnum tamen placet aduertere cum Sanch. *l.* 2. *ſumm. cap.* 13. *numer.* 14. te in articulo mortis conſtitutum, & caſus habentem reſeruatos obligatum non eſſe ſumere bullam, vt ab eis abſoluaris: ſed poteris à quouis confeſſore abſolui, cum obligatione tamen comparendi, ſi abſolutio fuit à cenſuris reſeruatis Pontifici, ex text. in c. *Eos qui de ſentent. excom. in* 6. Quia nemo tenetur quærere priuilegium; ſed poteſt vti beneficio communi iuris. Excuſaberis poſtmodum ab obligatione comparendi, ſi ſumpta bulla per Confeſſorem electum abſoluaris, ac ſi nunquam abſolutus eſſes: quia ex priuilegio vices ſuperioris gerit, vt benè notauit Sanchez *dicto l.* 2. *in Decal. c.* 13. *n.* 32.

12. Quod ad peccata attinet, ad omnia extenditur dictum priuilegium, crimine tantùm hæreſis excepto, ob eius grauitatem. Hæreſis autem intelligi debet exterior; nempe quæ ipſomet actu exteriori declaretur, & manifeſtetur, vt latè expendit Sanch. *l.* 2. *in Decalog. capit.* 10. *&* 11. & nos diximus *tr.* 4. *de fide*, vbi *de hæreſ. eiuſque abſolut.* Reliqua verò peccata, quantumuis grauiſſima, & eſto, commiſſa ſint poſt bullam ſuſceptam

Digitized by Google

ceptam : quinimò eſto, fuerint commiſſa fiducia abſolutionis obtinendæ per Cruciatam , poſſunt abſolui, ſicuti dixi *tract. præcedenti, punct. vlt.* de Iubileo: quia nulla eſt facta in prædicto priuilegio limitatio. Ergo abſque fundamento adhiberetur, argum. text. in cap. *Solitæ ſunt. de maiorit. & obedient.* cap. *Porrè.* cap. *Cum & plantare. de priuilegiis*, ideòque cùm Pontifex intendit, ne priuilegium proſit delinquentibus , ex illius fiducia id exprimit, vt videri poteſt in Bulla compoſitionis, & pluribus comprobat Nauarr. *de Indulgent. notab.* 30. *numer.* 7. Cordub. *lib.* 5. *de indulgent. quæſt.* 37. *propoſit.* 3. Cùm ergo in præſenti id non exprimat, manifeſtum eſt ; priuilegium prodeſſe: & ita , præter Doctores *ibidem* relatos , docent Suar. *tom.* 2. *de relig. lib.* 6. *c.* 13. Sanch. *in Decal. lib.* 4. *c.* 58. *n.* 18. Ioan. de Salas *in manuſcriptis, q.* 2. *de expoſit. Cruciat.* Cordub. *lib.* 5. *de indulgent. q.* 37. & 74. Villalob. *clauſ.* 9. *Bulla, n.* 19.

§. II.

An Religioſi aliorum Ordinum à Societate virtute Bullæ abſolui poſſint à peccatis eorum Superioribus reſeruatis.

1. *Affirmant plures, & quibus probent.*
2. *Negant alij probabilius.*
3. *Expenduntur aliquæ rationes, quibus alij ſuam ſententiam firmant.*
4. *Diſplicent prædictæ rationes.*
5. *Fit illis ſatis.*
6. *Deciſio quæſtionis.*
7. *Quid dicendum de Nouitiis.*

1. PLures Doctores non infimæ notæ ſentiunt, poſſe Religioſos , ſicuti ſæculares, virtute Bullæ eligere Confeſſorem, qui eos, inconſulto Prælato, à reſeruatis abſoluat. Sic docuerunt plures Magiſtri Salmaticenſes de hac re conſulti, teſte Villalob. *tract.* 25. *clauſ.* 9. *n.* 13. Baſil. de Leon. *in Manuſcript. in explic. Cruciata, q. vlt.* Euſebius de Herrera Auguſtinianus *de ſtatu religioſo. dec.* 9. *pert. tot.* Ioan. Sanch. *in ſelect. diſp.* 43. *n.* 10. *in fine, & n.* 13. §. *Fateor.* & probabilem reputat Cordub. *de indulgent. quæſt.* 49. Emman. Rodriguez *in explicat. Cruciat.* §. 9. *n.* 24. & 25. Fundamentum eſt : quia Bulla æquè Religioſis, ac ſæcularibus concedit facultatem eligendi Confeſſorem, ſicuti & alia indulta, Indulgentias, & priuilegia. Nam in ipſa Bulla habetur: *in Monaſteriis, etiam Mendicantium. ſi pro quolibet denario Religioſorum militem mittant : ſin minùs de ſuis bonis liberaliter erogauerint , Indulgentiam plenariam conſequantur.* Quibus autem indulgentia conceditur , conceſſa eſt facultas eligendi Confeſſorem, vt conſtat ex illis verbis. *Item concede ſu Santidad à todos los ſuſodichos*, &c. At hæc facultas priuilegiis conceſſis ab Alexand. VI. Innocentio VIII. Leone X. Pio V. & Clemente VIII. quorum meminerunt Rodriguez Collector priuilegiorum, Acoſta, & alij referendi ; non poteſt cenſeri reuocata. Primò, quia eſt facultas oneroſa, & remuneratoria, quæ nunquam præſumitur reuocari, niſi illius fiat expreſſa mentio , & compenſatio reddatur , vt pluribus firmaui *tract. de legib. diſp.* 4. *part.* 21. §. 2. Secundò, quia, eſto, reuocaretur prædictis priuilegiis: noua tamen Bullæ conceſſione vigorem recuperaret : quod non leuiter indicant tot priuilegiorum in contrarium repetitiones : ſi enim quodlibet ex illis priuilegiis noua Bullæ conceſſione non reuocatur ; ſed firmum perſiſtit : vt quid tot multiplicantur ? Tertiò, prædicta priuilegia, quibus Bullæ facultas reſtringitur, non videntur à Religionibus acceptata : ſed illis non obſtantibus , ex tacito Prælatorum conſenſu Religioſi abſque vllo ſcrupulo Bulla vtuntur ad eligendum Confeſſorem; vti docet Henriquez *lib.* 6. *cap.* 16. *in comm. litt.* P. Ergo facultas in Bulla contenta firma perſiſtit. Quòd ſi dicas, ea priuilegia acceptatione non indigere : quia propriè non ſunt priuilegia , & conceſſiones : ſed generalis facultatis eligendi Confeſſorem , quæ in Bulla conceditur , declarationes : obſtat : quia ea declaratio non continebatur in prædicta facultate generali , cùm potiùs illi contraria ſit : quando autem legis declaratio nouum ius conſtituit , neque in lege contentum , eandem promulgationem, & acceptationem expoſtulat , ac ſi eſſet lex nouiter conſtituta.

2. Nihilominùs cenſeo verius, prædictis Religioſis Bullam non prodeſſe quoad facultatem eligendi Confeſſorem, abſoluendíque à reſeruatis. Moueor : quia eſt ſententia ferè omnium Doctorum , qui ſua ſcripta typis mandarunt : ſic enim tradit Ledeſm. 2. *part.* 4. *quæſt.* 29. *art.* 2. Collector. priuileg. *in Compend. Mendicant. verb. Cruciata , & verb. Abſolutio quoad Fratres* , & *ibi* Cordub. *in annotat & ſuper Reg. D. Franciſci, cap.* 7. *quæſt.* 8. *punct.* 2. & Compend. Bernard. *verbo , Bulla Cruciata.* Paſſarell. *de priuileg. Minor. cap.* 10. Sorbus poſt Compend. Mendicant. *pag.* 144. & *verbo Cruciata.* Henriquez *libr.* 6. *cap.* 6. §. 9. & *cap.* 16. *n.* 7. & *lib.* 7. *cap.* 22. Candelab. aureum 1. *part. de abſolut. num.* 25. *aliàs* 35. Rodriguez *qq. regular.* 1. *tom. quæſt.* 21. *art.* 10. & *in explicat. Cruciatæ,* §. 9. *num.* 24. & *ſeq.* Sebaſtianus de Acoſta *quæſt.* 107. Villalob. *clauſul.* 9. §. 3. *num.* 14. Garcia *de benefic.* 2. *p. cap.* 5. *à num.* 60. & *ſeqq.* Suarez *t.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 16. *à num.* 3. Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 7. §. 2. *num.* 8. Secundò, quia eſto: In Bulla æquè Religioſis , ac ſæcularibus conceſſa fuerit poteſtas eligendi Confeſſorem , & abſoluendi à reſeruatis. At Alexand. VI. ſicuti refertur in Compend. Ordinis Ciſtercienſ. *verbo, Bulla Cruciata,* §. 1. & *in tomo priuilegior. eiuſdem Ordinis, priuileg.* 16. *num.* 7. prohibuit Ciſtercienſibus Cruciatæ vſum : & Innocent. VIII. relatus in Compend. priuileg. Mendicant. *verbo, Confeſſiones, & Confeſſores* §. 6. eundem vſum Auguſtinianis prohibuit: quam prohibitionem ad Minores extendit, vt conſtat *ex eodem priuileg. verbo , Abſolutio ordinaria quoad Fratres*, §. 12. Quod confirmauit Leo X. relatus in eodem Compend. § 17. & 18. & *verbo, Cruciata,* §. 3. & 5. & *ibi* Collector, & Pius V. pro Dominicanis, & nouiſſimè Clemens VIII. & Paulus V. pro omnibus Regularibus declararunt , nunquam eſſe, nec fore ſuæ mentis in facultate Cruciatæ , aliorumque indultorum concedentium facultatem eligendi Confeſſorem comprehendere Religioſos. Ergo facta hac declaratione poteſtas, quæ generalis erat, reſtricta remanet : quæ tamen reſtrictio non tollitur per ſubſequentem Cruciatæ conceſſionem. Tum , quia ſemper præſumitur concedi ſub ea limitatione, dum contrarium manifeſtè non exprimitur. Tum , quia ſatis in iure receptum eſt , ſpeciem non derogari per genus , iuxta Gloſſ. fin. *in c. Generi. de reg. iuris, in* 6. & pluribus comprobaui *tr.* 3. *de legib. diſp.* 5. *p. vlt.* §. 4. *n.* 14.

3. Alias rationes, meo iudicio, inefficaces cumulant in probationem huius ſententiæ plerique ex ſupradictis Doctoribus, quas breuitatis cauſa omitto. Solùm aduerto , non mihi probari modum, quo Suarez ſuam ſententiam firmat : exiſtimat namque Bullam Religioſis non prodeſſe: quia illa facultas generalis eligendi Confeſſorem nunquam illis fuit conceſſa: ſed ſemper ab illa fuerunt excepti. Ad quod aſſerendum mouetur, tum ex ſupradictis Bullis Leonis X. Pij V. Clementis VIII. & Pauli V. aſſerentibus, neque eſſe, nec fore Pontificis intentionem, Religioſos ſub illa facultate comprehendere : & cùm ſit lex declaratiua, extendi poteſt ad præterita. Tum ex ratione: quia in generali conceſſione non veniunt, quæ quis in ſpecie non eſſet veriſimiliter conceſſurus , *ex regula generali, de Reg. iuris, in* 6. At non eſt veriſimile , hanc facultatem ſic generalem eligendi Confeſſorem velle Pontificem Religioſis quibuſcunque concedere. Primò, quia talis facultas in non leue detrimentum diſciplinæ religioſæ , & obſeruantiæ regularis cedit , vti dixerunt Pius V. & Gregor. XIII. & Clemens VIII. *in ſuis Bullis.* Secundò, quia in Iubileis, quæ ad tempus, & ob aliquam occaſionem ſpecialem conceduntur, vbi hanc facultatem Religioſis Pontifex concedit, verbis claris, & manifeſtis id exprimit. Cùm ergo id non faciat in præſenti, non debet intelligi conceſſa. Tertiò, quia Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 10. iudicans expedire Monialibus bis, vel ter in anno Confeſſores extraordinarios deſignari: ſtatuit, vt ab Epiſcopo, vel earum Superioribus deſignentur: ergo non eſt credendum , hoc priuilegio, quod eſt quaſi perpetuum , quia ſemper continuatur, remitti Monialibus eorum deſignationem , quoties ſibi placuerit. Neque item mihi probatur ſecundum fundamentum, quod Suarez & plures alij mouentur , quod ſic ſe habet. In vltima clauſula Bullæ Commiſſarius ſuſpendit omnes gratias, facultates, & indulgentias quibuſcunque perſonis, Monaſteriis, locis piis, &c. & poſtmodum inquit: *Exceptis, tamen quæ conceſſa ſunt Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres.* quæ exceptio , cùm generalis ſit, cadit in omnia præcedentia: ac proinde non ſolùm excipit Indulgentias, ſed quaſlibet facultates, quæ Superioribus conceſſæ ſint. Ergo excipit facultatem , ne eorum ſubditi abſque eorum licentia Confeſſorem eligant, & à peccatis abſoluantur.

4. Hæ, inquam, rationes mihi non probantur. Exiſtimo namque , facultatem in Bulla conceſſam eligendi Confeſſorem æquè Religioſis, ac ſæcularibus competiiſſe: tum ex verbis generalibus, quibus Bulla vtitur, *omnibus fidelibus, vtriuſque ſexus, cuiuſcũque conditionis, & qualitatis,* &c. ſub quibus neceſſariò veniũt Religioſi. Tum, quia expreſsè facta mentione, tũ Regularium , tum ſæcularium, facultatem edendi oua , & lacticinia concedit , & plenariam indulgentiam, & facultatem eligendi Confeſſorem abſque vlla diſtinctione , & à facultate edendi oua, & lacticinia in quadrageſima Religioſos excipit : ergo, cùm in facultate eligendi Confeſſorem nulla fiat exceptio , ſub illa comprehenſi erant : & probatur ex conceſſione Gregorij XIII. facta Societati, quæ refertur in Comp. priuil. Societatis *verbo, Gratiar. vſus,* §. 2. Concedit namque Gregor. Superioribus Societatis , vt poſſint ſubditis vſum Cruciatæ cõcedere, & limitare, prout ſibi viſum fuerit. Idémque colligi

poteſt ex Vrbani Bulla *in ſequenti pun.* inſerenda, vbi manifeſtè ſupponit, per Bullam Cruciatæ in ſe ſpectatam omnibus Religioſis concedi facultatem eligendi Confeſſorem.

5. Neque obſtant rationes, quibus Suarez mouetur: nam Innocent. Alexand. & Leo X. ſolùm dixerunt, non eſſe, nec fore ſuæ mentis, quòd Bulla Cruciatæ Religioſis proſit quoad poteſtatem eligendi Confeſſorem, non autem declararunt, à principio non profuiſſe, Pontificemque primò concedentem non habuiſſe intentionem: quinimò, etſi illam haberet, debeat exprimere, vt Religioſi ab vſu illius facultatis cenſerentur excepti. Quòd verò Clemens VIII. & Paul. V. addiderint, non fuiſſe eorum mentem Religioſos in prædicta facultate comprehendere: non probat, à principio comprehenſos non fuiſſe: ſed probat, poſt Bullas Alexandri, Innocentij, Leonis, aliórumque Pontificum iam non comprehendi. Ad rationem nego, Pontificum non fore in ſpecie conceſſiſtum hanc facultatem Religioſis. Conceſſit vtique, vt ſic Religioſi excitarentur ad ſubſidium ferendum bello contra Eccleſiæ inimicos, & fides dilataretur: neque illa conceſſio, quæ in vi priuilegij reuocabilis ſit, cedere poteſt in graue Religionis detrimentum, aliàs iniquè proceſſiſſet Pius IV. anno 1561. qui Bullam hoc tenore conceſſit, prout Ioan. de Salas *quæſt. vlt. in explicat. Bullæ*, teſtatur ſe vidiſſe: *Concede ſu Santidad, que todas las demas perſonas, aunque ſean Religioſos, y de las Ordenes Mendicantes, ſin que tengan licencia de ſus Superiores, puedan tomar, y ſe eſcribir para ello, gozen del dicho Iubileo pleniſſimo, y puedan eligir Confeſor Clerigo, ò Religioſo, el qual oida ſu Confeſion, pueda abſoluer de todos ſus pecados, quanto quier graues, y enormes*, &c. Et infrà: *Y quiere ſu Santidad que cada vez que tomare eſta Bula, gozen de nueuo de todas las otras, que huuieren tomado, eſpecialmente deſta gracia, de eligir Confeſor, y ſer abſueltos plenariamente, aunque ſean, como dicho es, Religioſos, ò Religioſas, aunque ſean mendicantes, ſin licencia de ſus Superiores.* At non eſt affirmandum, Pontificem in hac conceſſione peccauiſſe: ſed, eſto, minùs fuerit conueniens, non tamen abſolutè iniquum. Etenim, ſicut aliquibus hæc facilitas eligendi confeſſorem anſam peccandi præbet: aliis verò difficultas recurrendi ad Superiorem pro commiſſis, occaſio eſt, ne ſtatim à peccatis reſurgant: ſed in grauiora labantur, & continuò peiores fiant: quapropter & conceſſa facultas & illius reſtrictio legitimos fines habere poſſunt. Quod verò ex Trident. adducitur, ſimile non eſt. Aliud enim eſt legem ſtatuere, aliud priuilegium & ex cauſa onoroſa concedere. Priuilegium namque fauorabilius debet eſſe, quam lex: quia id ſonat nomen priuilegij, præcipuè cùm pro limitato tempore ſit conceſſum. Adde Trident. non prohibere, quin pluries, quàm bis, vel ter Confeſſores deſignentur: ſed præcipit, vt ad minus bis, vel ter fiat eorum deſignatio, quæ lex non impedit ſpecialia priuilegia: neque ſpecialia priuilegia eligendi Confeſſorem eam legem infirmant: ſed potiùs eius intentum fouent.

Secundum argumentum de exceptione appoſita in Cruciata minùs efficax eſt. Quia reſeruatio caſuum à Superioribus facta non eſt in fauorem Religioſorum, eſto, cedat in illorum bonum: ſed eſt in eorum grauamen: ſiquidem reſtringit facultatem eligendi Confeſſorem aliàs illis competentem: & cùm conceſſio facultatis ſit fauor, illius reſtrictio, & denegatio onus erit. Non igitur ea exceptio intelligi poteſt de hac facultate: ſed de facultate, quæ in fauorem Religioſorum cedat. Deinde, illa exceptio intelligi debet de iis, quæ priùs ſuſpenderat Commiſſarius, aliàs exceptio non contineretur ſub regula. At Commiſſarius facultatem reſeruandi caſus, vtpote ad gubernationem eccleſiaſticam pertinentem, non ſuſpendit: ſed ſolùm ſuſpendit indulgentias, facultates, & priuilegia à Sede apoſtolica conceſſa obtinendi abſolutionem à peccatis, & cenſuris. Ergo ex vi illius exceptionis nullatenus infertur, Religioſos Bulla vti non poſſe.

6. Quapropter affirmo, etſi in prædicta conceſſione à principio æquè Religioſi, ac ſæculares continerentur: at poſt factas declarationes, & reſtrictiones tot Pontificum, nullatenus comprehenduntur: quia ſemper cenſetur facultas ſub ea reſtrictione concedi: quod amplius conſtabit ex ſolutione rationum oppoſitæ ſententiæ. Ad primam, in qua Baſil. Ponce magnā vim facit, tametſi leuis ſit conſiderationis, reſpondeo, eſto priuilegium oneroſum plerunque non reuocetur: at de facto reuocari poteſt cauſa iuſta intercedente, etiam non ſoluta cōpenſatione, vt *prædicto loco de legib.* probaui. Verùm in præſenti non reuocatur priuilegium, ſed reſtringitur aliqua ex parte ob bonum Religionis, quod minus eſt. Prætérquam quòd hoc priuilegium nemini reſtringitur, poſtquam illi eſt conceſſum; ſed conceditur illi iam reſtrictum: ac proinde non habet locum argumentum Baſil. de compenſatione facienda. Ad ſecundum dico, toties reſtrictionē a Pontificibus publicari, vt apertiùs de eorum intentione conſtet. Adde, opus fuiſſe à Clemēt. VIII. eam reſtrictionē denuò ſtatuere: quia Pius IV. eam de medio ſuſtulit. Si verū eſt, eo tenore, quē *ſuprà* retulimus, Bullā publicaſſe: & quia Pius V. ſolùm pro Dominica Familia, & Gregor. XIII. pro Societate eam indixerunt. Vt ergo omnibus Religioſis facultas Bullæ reſtricta competeret, neceſſarium fuit ſtatutum à Clement. VIII. factum. Ad tertium reſpondeo, vt ibi, & ad replicam dico, reſtrictionem illam, quæ per modum legis facta eſt, nulla Religioſorum acceptatione indigere: quia non verſatur circa ſubditorum actiones: ſed circa actionem legiſlatoris, declarando eius voluntatem in priuilegij conceſſione, quæ declaratio ex acceptatione, vel contradictione ſubditorum non mutatur, vt bene Garcia *dicta 2. p. de benef. c. 9. n. 68.* notauit. Deinde hæc declaratio nullam aliam publicationem exigit præter eam, qua poſſit in notitiam priuilegiatorum venire: quia hoc ſatis eſt, vt illis conſtet, qualiter priuilegium ſit illis conceſſum. Hoc autem abundè obtinetur per publicationem Romæ factam: quia ibi Capita Religionum, & illarum procuratores exiſtunt, quibus reſtrictio intimata omnibus Religioſis intimata cenſetur.

7. Quòd ad Nouitios attinet, *tract. 16. diſp. 1. pun. 10. n. 9.* dixi, Bullæ priuilegio eligendi Confeſſorem, & abſoluendi à reſeruatis, vti poſſe: quia comparatione illorum non eſt reſtrictio facta: quippe ipſi non ſunt propriè Religioſi, ex textu in cap. *Religioſi de ſentent. excommunicat.* & *ibi* Ioan. Andr. & pluribus firmat Tiraq. *de vtroque retractu, 1. p. §. 1. gloſſ. 8. num. 29.* quod veriſſimum eſt in iis, quæ odia, & non fauores ſpectant, vt in præſenti. Atque ita Præter Suarez *ibidem* relatum docet Rodrig. *in Bulla, §. 9. numer. 27.* Henriq. *lib. 6. cap. 16. num. 3. & 27.*

§. III.

Quid dicendum eſt de Religioſis Societatis Ieſu, quoad eligendum Confeſſorem virtute Cruciatæ.

1. *Quid ſit certum.*
2. *Statuitur Bulla Gregorij, illiúſque declaratio.*
3. *Quibus aliqui probent, noua Cruciatæ conceſſione prædictam Bullam Gregor. reuocari.*
4. *Fit illis ſatis.*
5. *An pro peccatis non reſeruatis Bulla prodeſſe poſſit.*

1. SI vera eſt ſententia, quam *ſuperiori cap.* firmatam reliquimus, manifeſtum eſt, Religioſos Societatis Ieſu non poſſe Bulla Cruciatæ, vti, quoad eligendum Confeſſorem, & abſolutionem à reſeruatis obtinendam, cùm Bulla Clementis VIII. edita anno Domini 1599. Nouembr. 23. omnes Religioſos vtriuſque ſexus comprehendat, ſub quibus neceſſariò omnes, qui in Societate vota biennij emiſerunt, intelliguntur. Sed, quia non deſunt Doctores, qui cenſeant, Bullam Clementis VIII. & illius de facultate Cruciatæ eligendi Confeſſorem reſtrictionem, vim non accepiſſe, eò quòd à pluribus Religionibus recepta non fuerit, tametſi ab aliquibus admiſſa: putant enim, eſſe neceſſarium, à maiore parte Religionum acceptam fuiſſe, vt vim aliquam ſortiretur, placuit ſigillatim de Religioſis Societatis Ieſu hanc quæſtionem enodare.

2. Pro cuius deciſione præmitto, Gregorium XIII. in ſua Bulla, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem.* edita 3 Maij anno 1575. & refertur in Com. priuil. Societ. Ieſu, *verbo, Abſolutio, §. 11. & verb. Gratiarum vſus, §. 2.* vſum Cruciatæ, & quoruncunque indultorum, quoad poteſtatem eligendi Confeſſorem ſub iis verbis prohibere. [Ne quis autē apoſtolicorum indultorum prætextu regularem, ac exemplarem inſtituti prædictæ Societatis diſciplinam, quam modis omnibus retineri, & conſeruari volumus, diſſoluere, aut relaxari præſumat; non eſſe, nec fore vnquam mentis noſtræ, aut Sedis apoſtolicæ, vt perſonæ Societatis abſque expreſſa Superiorum eiuſdem Soc. licētia vtatur facultatibus: quæ in Iubileis, Bullis Cruc. confeſſionalibus, aut aliis quibuſcunque apoſtolicis indultis, ſiue Communitatibus, ſiue priuatis perſonis, ſiue piis locis, aut quomodocunq; aliter hactenus conceſſæ ſunt, aut in poſterum conceduntur, etiamſi in illis expreſsè indulgeatur, vt omnes Regulares etiā Mendicantes, huiuſmodi facultatibus vti poſſint: ſi quādo autem vſus aliquarum ex prædictis facultatibus perſonis de dicta Societate ab eiuſdē Societatis Superioribus concederetur, vt nulli earum liceat, niſi intra numerum eorum, qui ad cōfeſſiones perſonarum eiuſdē Domus, aut Collegij audiendas deputati fuor, Confeſſarium eligere, niſi ratione itineris, aut alia de cauſa ab eiſdē Superioribus aliis Cōfeſſariis intra, aut extra Societatem, cōſ[illegible] facultas ad id ſpecialiter daretur, apoſtolica authoritate, tenore præſentiū, perpetuò declaramus, ſtatuimus, & ordinamus: ſecúsque facta irrita, & inania fore decernimus.] Deinde ipſe Greg. 29. Octob. 1584. prout refertur *verbo, Gratiarum vſus, §. 2.* declarauit, viuæ vocis oraculo, mentis ſuæ non eſſe, vt per Bullas Cruciatæ, aut Iubilæorum, vel aliàs ſimiles conceſſiones, ſub quacunque derogatione, aut tempore etiamſi in eis dicatur, *quacunque prohibitione ſublata, vel etiā viua vocis oraculo Pœnitentiarius S. Petri, aut quibuſcunque*

alio

Digitized by Google

aliis hactenus factas, vel in poſterum faciendas, cenſeatur derogatum priuilegiis, regulis, aut ordinationibus Societatis, præcipuè verò indulto illi per eundem Gregor. XIII. die Maij, 1575. conceſſo ſcilicet, ne perſonis Societatis abſque expreſſa ſuperiorum eiuſdem licentia vti liceat facultatibus in iubileis, Bullis Cruciatæ, confeſſionalibus, aut aliis quibuſcunque apoſtolicis indultis quomodocunque hactenus conceſſis, & in poſterum concedendis. Declarauit præterea, poſſe ſuperiorem, dum huiuſmodi licentiam concedit, limitare eam ad vſum vnius aut alterius facultatis, & prohibere vſum reliquarum, etiam eadem Bulla, aut indulto contentarum. Quas conceſſiones nemini eſſe poteſt dubium à Societate admiſſas eſſe: ac proinde eſto, bulla Clement. VIII. recepta non ſit, ideoque vim non fuerit ſortita, religioſi Societatis Cruciata vti non poſſunt ex prohibitione facta à Gregor.

3. Verùm aliqui, diſciplinæ regulari minus intenti audent affirmare noua bullæ cruciatæ conceſſione cum clauſulis derogatoriis omnes prædictas reſtrictiones, & limitationes de medio tolli, poſſeque Religioſos quoſcunque, etiam Societatis, vti Bulla Cruciatæ ad eligendum Confeſſorem, ac ſi nulla illis reſtrictio facta eſſet. Cui modo dicendi non leuiter fauet Vrban. VIII. *in bulla edita vlt. Martij, 1269.* vbi inquit: *Cùm ratio doceat, & experiētia compertū ſit Religionibus valde perniciosū exiſtere, vt earū Religioſis licitū ſit, Cōfeſſariū ſibi eligere.* Et licèt felicis recordat. Gregor. XIII. ac Clemens octauus, & Gregor. XV. Romani Pontifices, prædeceſſores noſtri, per ſuas in forma breuis litteras, expreſsè prohibuerint, ne religioſi Societatis Ieſu facultatibus Cruciatæ ſanctæ vti abſque Superiorum ſuorum licentia valerent; nihilominus, quia nonnulli exiſtimant, ex clauſulis litterarum dictæ Cruciatæ cuicunque ipſius Societatis priuilegio derogari, & propterea ipſis religioſis huiuſmodi facultatibus vti licitum eſſe, ſpeciali ad hoc noſtro & apoſtolicæ Sedis opportuno remedio neceſſe ſit. Nam, ſi nouum remedium neceſſarium eſt; Ergo ſentit Pontifex, prædictis bullis Gregor. XIII. Clement. VIII. & Gregor. XV. non ſatis eſſe prouiſum. Præterea, cùm referat Pontifex ſententiam illorum Doctorum, qui affirmant, ex clauſulis Cruciatæ noſtris priuilegiis in contrarium derogari, poteſtatemque eligendi confeſſorem religioſis integrè communicari, non damnat, nec reprobat, imò tacitè eam approbat, aſſerens, neceſſe eſſe de opportuno remedio prouidere.

4. Sed hæc leuia ſunt: nam vt ex *ſuperiori puncto* conſtat, Bulla cruciatæ ſolùm facultates, indulta, & priuilegia, quæ illius vſui obſtare poſſunt, reuocat: ſecùs reſtrictionem, & limitationem facultatis in eadem Bulla conceſſæ, quæ priuilegia non ſunt cenſenda. Neque obſtat, Pontificem referentem illorum ſententiam, qui affirmant, clauſulis bullæ prædictas reſtrictiones derogare, non condemnaſſe: ſat enim in actu exercito, & opere ipſo damnauit nouam prohibitionem vtendi cruciata expediens, quę licet ſimpliciter neceſſaria Religioſis Societatis non eſſet; erat tamen opportuna ad falſam illorum ſententiam de reuocatione priuilegiorum noſtrorum comprimendam. Igitur Vrbanus VIII. in prædicta Bulla inquit: *Nos pro noſtri paſtoralis muneris debito, ea quæ, ipſius Societatis quieto, & pacifico ſtatui, ac debitæ Superioribus obedientiæ conſeruāda opportuna eſſe cognoſcimus, ſalubriter prouidere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia maturaque deliberatione noſtra, ac de apoſtolica poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſancimus, nulli religioſorum eiuſdem Societatis licere facultatibus Cruciatæ huiuſmodi in quacunque mundi parte publicatæ, vel publicandæ, quoad eligendum Confeſſarium, & obtinendam abſolutionem à caſibus reſeruatis vti; neque eis quoad eligendū confeſſarium, & obtinendā abſolutionem prædictā facultatem Cruciatæ huiuſmodi ſuffragari; minuſque præſentes litteras ſub quibuſcunque eiuſdē cruciatæ conceſſionibus, extenſionibus, prorogationibus, & confirmationibus factis, & pro tēpore quomodolibet faciendis comprehendi: ſicque per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, ſublata eis, & eorū cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquā quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit, decernimus. Non obſtantibus, &c.* Quæ litteræ in omnibus Collegiis publicatæ fuerunt; eſto id neceſſarium non eſſet. Ex quibus nullus relinquitur locus dubitandi, nemini è Societate licere vti Bulla Cruciatæ ad eligendum confeſſorem, & obtinendam à reſeruatis abſolutionem: neque noua Bulla cruciatæ conceſſione prædictam reſtrictionem reuocari, niſi illius fuerit mentio expreſſa. Quod efficacius procedit, dum Vrbanus VIII. vixit, qui temerè præſumitur noua cruciatæ conceſſione reuocare remedium, quod ipſe motu proprio, & ex certa ſcientia, & matura deliberatione iudicauit opportunum religioſorum ſtatui, concedereque facultatem liberam eligendi confeſſarium, quam ipſe, tum ratione, tum experientia compertum eſſe affirmat religionibus valde pernicioſam exiſtere.

5. Supereſt decidendum, an ſaltem pro peccatis non reſeruatis poſſint Societatis Religioſi eligere virtute bullæ confeſſarium, qui eos abſoluat? Et breuiter reſpondeo, ſi vera eſt ſententia, vt mihi veriſſima videtur; cruciatæ noua conceſſione non reuocari reſtrictionem factam à Clement. VIII. & ſpecialiter pro religioſis Societatis Ieſu à Gregor. XIII. nullatenus poſſunt religioſi Societatis vti Bulla cruciatæ ad eligendum confeſſorem, etiam pro non reſeruatis: quia abſolutè facultas eligendi confeſſarium abſque licentia prælati eſt, in noſtra bulla indirecta, cum clauſula irritante. Atque ita Suar. *tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. capit. 16. à numer. 5. vſque ad* 10. At ſi ſuſtineamus ſententiam illam parum probabilem, noua, inquam conceſſione cruciatæ prædictas reſtrictiones, declarationes, ſeu priuilegia de medio tolli; ſolumque eſſe ſpectandum motum proprium nouiter conceſſum Vrbani VIII. exiſtimo probabilius, poſſe religioſos Societatis eligere confeſſarium, qui eos à non reſeruatis abſoluat: quia Vrban. VIII. in prædicto motu proprio ſolùm interdicit electionē cōfeſſarij in ordine ad obtinendam abſolutionem à non reſeruatis: non verò in ordine ad obtinendam abſolutionem à non reſeruatis, vt colligi poteſt ex illis verbis bis repetitis. Nulli religioſorum Societatis licere facultatibus cruciatæ huiuſmodi in quacunque mundi parte publicatæ, vel publicandæ, quoad eligendum confeſſarium, & obtinendam abſolutionem à caſibus reſeruatis, vti, neque eis quoad hanc eligendi confeſſarium, & obtinendam abſolutionem, prædictam facultatem cruciatæ huiuſmodi ſuffragari. Cùm enim electio confeſſarij ſolùm eſſe poſſit ad obtinendam abſolutionem à reſeruatis, & non reſeruatis, exprimens Pontifex, & excipiens abſolutionem à reſeruatis, tacitè electionem confeſſarij ab obtinendam abſolutionem à non reſeruatis permittit. Præterea id ipſum indicat dictio illa, &, quæ copulat verbum antecedens cum ſequenti, & illius eſt declaratio, ex leg. *Seia. 20. §. Caio. ff. de ſecundo inſtructo.* vbi Bartol. *num.* 1. *leg. Titia textores. §. Nihil ff. de legatis.* 1. Nam eſto, varias ſignificationes ſortiatur, vt videri poteſt in Euerard. *in loco à natura copulæ, per totum*, quas breuiter collegit Gonzalez *reg. 8. Cancell. gloſſ.* 5. in præſenti autem manifeſtum eſt, appoſitam eſſe ad declarationem verbi antecedentis, quod commune erat iuxta ea, quæ tradit Rota *deciſ. 327. numer. 3. part. 2. diuerſor.* Socin. iunior *conſ. 181. numer. 35. l.* 2. Et ita ſola electio confeſſarij ad obtinendam abſolutionem à reſeruatis interdicitur. Permittitur ergo electio confeſſarij pro abſolutione à non reſeruatis obtinenda.

§. IV.

De facultate Confeſſarij abſoluendi à cenſuris, & pœnis.

1. *Ab omnibus cenſuris confeſſarius abſoluere poteſt.*
2. *Non poteſt abſoluere à ceſſatione à diuinis.*
3. *A qua irregularitate ſit certum, non poſſe Confeſſarium abſoluere.*
4. *Ab irregularitate ex delicto tantùm, plures cenſent abſolui poſſe.*
5. *Probabilius eſt à nulla irregularitate, virtute Cruciatæ, abſolui poſſe.*
6. *Oppoſita fundamenta diſſoluuntur.*
7. *A quibus cenſuris abſolui poſſit. Proponitur dubitandi ratio.*
8. *A qualibet abſolui potes.*
9. *Quid dicendum de licita abſolutione,*
10. *Satisfit rationi dubitandi.*

1. Certum eſt, confeſſarium virtute bullæ abſoluere poſſe ab excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto: quia verè ſunt cenſuræ, iuxta textum in cap. *Quærenti de verb. ſignificat.* & in prædicta bulla datur facultas abſoluendi ab omnibus cenſuris.

2. Duplex tamen eſt difficultas. Prima, an virtute huius facultatis abſoluere Confeſſarius poſſit à ceſſatione à diuinis. Et ratio difficultatis eſt: quia ceſſatio à diuinis ſpecies eſt interdicti, & cenſura, vt tradit Couarru. *cap. Alma. a. p. §. 2. in princip.* Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art.* 1. Si igitur virtute cruciatæ abſoluere confeſſarius poteſt ab interdicto, & à qualibet cenſura, etiam à ceſſatione à diuinis, videtur abſoluere poſſe. Sed omnino oppoſitum tenendum eſt: quia ceſſatio à diuinis non afficit perſonam, pro cuius cauſa impoſita eſt; ſed afficit locum ſacrum, in quo diuinas laudes ſilere facit. At virtute cruciatæ, qui illam habet abſolui poteſt à cenſuris contractis, non locus ſacer: ergo virtute cruciatæ tolli non poteſt ceſſatio. Deinde ceſſatio à diuinis, eſto, ſpecies eſſet interdicti localis, & cenſura; eſt tamen cenſura quæ ſolùm per iudicem loco ſacro imponitur: at cenſura, pro qua bulla poteſtatem abſoluendi concedit, eſt cenſura, quam abſoluendus contrahere ipſo iure poteſt. Ergo pro ceſſatione à diuinis nulla in bulla conceditur facultas, ſicut nec pro interdicto locali. & tradit Rodrig. *additionib. ad Crucia. §. 9. num.* 60. Villalob. *clauſ. 9. §. 2. n. 26. & 27.*

3. Secunda, & grauior difficultas eſt, an virtute bullæ ad irregularitate poſſis abſolui? Et quidem de irregularitate im-

poſita ob indecentiam, qualis eſt, quæ oritur ex bigamia, ex defectu natalium, ex homicidio authoritate publica facto, omnes Doctores conueniunt, te abſolui non poſſe: quia hæ irregularitates nec ſunt cenſuræ, neque eccleſiaſticæ pœnæ, ſed, quædam impedimenta ab Eccleſia ſtatuta pro ſuſcipiendis Ordinibus, beneficiiſque eccleſiaſticis in cultum, & reuerentiam eccleſiaſtici ſtatus. Ob quam rationem eadem certitudine exiſtimo, te non poſſe virtute Cruciatæ abſolui ab irregularitate contracta ex homicidio, ſiue voluntario, ſiue caſuali: quia eſto, illa irregularitas impoſita ſit in pœnam delicti commiſſi, ſimul etiam imponitur ob indecentiam, & improportionem, quam habes cum eccleſiaſtico ſtatu. Non enim manſuetudinem Chriſti, qui pro nobis vitam expoſuit, vales repræſentare: cum ab alio vitam abſtuleris, ideóque Sotus *lib.4.de inſtitut. quæſt.1.art.*4. etſi de aliis irregularitatibus pœnalibus admittat, virtute Cruciatæ te poſſe abſolui, de hac irregularitate omninò negat. Quapropter controuerſia ſita eſt de abſolutione ab irregularitate contracta ex iniqua adminiſtratione Sacramentorum, ex violatione cenſuræ, & apoſtaſia, vel hæreſi.

4. Ab hac irregularitate poſſe virtute Cruciatæ te abſolui docent Sotus *in 4. diſt.22.quæſt.3.art.*1. Cordub. *de indulgent. quæſt.*43.*dub.*4.& *in ſum.quæſt.*58.*& qu.*144. Medin.1.2. *q.* 96. *art.*4.& *lib.*1.*ſum.cap.*11 *fol.*51. Gutierr.*lib.*1.*canon.qq.cap.*3. & teſtatur ſe conſuluiſſe viros doctiſſimos Bannez 2.2.*quæſt.*64. *art.*8. probabilem reputat Rodrig.§.9.*num.*64. Sà *verbo, Abſolutio,n.*10. Mouetur: quia prædicta irregularitas eſt verè cenſura: quia eſt ſententia, & pœna Eccleſiaſtica, vt dicitur Extrauag. *de priuilegiis.*§.*Obſeruent.*& colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. Et eſto, irregularitas hæc non ſit cenſura: at negari non poteſt eſſe eccleſiaſticam pœnam: ſed bulla concedit facultatem abſoluendi, non ſolùm à cenſuris, ſed etiam à pœnis eccleſiaſticis. Ergo concedit facultatem abſoluendi ab irregularitate. Quòd ſi dicas, in bulla tantùm concedi facultatem abſoluendi à cenſuris, & pœnis, non autem diſpenſandi: irregularitas autem non abſolutione, ſed diſpenſatione tollitur, vt tradit Syluest. *verbo, Irregularitas, in fine.* Ergo pro irregularitate nulla eſt facultas in bulla conceſſa: obſtat: quia ſæpè irregularitas abſolutione tolli cenſetur, teſte Gerſon. *alphab.* 33. *litt.* Q. Couarru. *in ſum.qu.*26.& *quæſt.*43.*de indulg. dub.*2.*&* 3.

5. Sed oppoſitum longè probabilis eſt, nempe, à prædicta irregularitate te non poſſe virtute Cruciatæ abſolui. Sic docent Nauarr.*cap.*27.*num.*194.*& num.*250. Ledeſm.2. *part. quarti, quæſt.*26.*art.*2. Couarru.*ca. Alma mater.*1.*par.*§.6.*n.*6. Villadiego *tract.de irregularit.col.*43.*in fine.* Henriquez *l.*7. *de indulgent. cap.* 13.*n.* 6.& *lib.* 13.*cap.*1. Anton. Gomez *clauſ.*10. *in Cruciat.num.*30. Villalobos *clauſ.*9.*nu.* 91. Auila *de irregularit.dub.*14.& alij communiter. Ratio præcipua eſt: quia nec nomine cenſuræ, nec pœnæ venit irregularitas. Non cenſuræ: quia definiens Pontifex in cap. *Quærenti.de verbor.ſignificat.* quæ ſub cenſura intelligantur, ſolùm meminit excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti. Et meritò: quia hæc ad correctionem delinquentis abhibentur: at irregularitas non in correctionem, imò nec præcipuè in delicti punitionem, ſed in reuerentiam, & cultum eccleſiaſtici ſtatus conſtituitur à iure, ideóque à ratione cenſuræ omninò excluditur. Neque etiam ſub nomine pœnæ, de qua in bulla eſt ſermo, irregularitas intelligitur. Etenim pœna *ibidem* præſcripta eſt, quæ impedit ſuſceptionem pœnitentiæ, & Communionis, vt ſi Confeſſor te ſuſpendiſſet à confeſſione, vel Communione ſuſcipienda pro aliquo tempore, vel tu ob aliquam iuſtam cauſam eam tibi pœnam impoſuiſſes, vel certè, vt mihi placet, appoſita eſt ob ſtylum, & vſum antiquum, quo fideles à Communione arcebantur ob aliqua delicta, iuxta textum *in cap. Presbyter* 82.*diſt.cap.De his verò.*23.*quæſt.*2. Ab his ergo pœnis, ſi quæ ſint, virtute Cruciatæ abſolui potes, non ab aliis, quæ vſũ pœnitentiæ, & Communionis non impediunt, vti manifeſtè colligitur ex ipſa Bulla dicente: *Y para que con mas puridad. de ſus conçiencia.* Attendit ergo ad remouẽdas cẽſuras, & pœnas, quæ puritati conſcientiæ obſtare poſſunt. Cùm autem irregularitas non ſit pœna, quæ pœnitentiæ, & Communionis ſuſceptionem impediat, ſub conceſſione abſoluendi à pœnis non comprehenditur. Et comprobari poteſt ex his, quæ tradidi *tract.de pœnitent.p.*14.*n.*16. Deinde, ſi virtute Cruciatę abſolui poſſes ab irregularitate ob delictum contracta, vt quid Commiſſario conceſſa eſt poteſtas diſpenſandi in irregularitate, præterquàm homicidij voluntarij, bigamiæ, apoſtaſiæ, hæreſis? Quinimò ex parte Confeſſarius ampliorem haberet facultatem, quàm Commiſſarius: ſiquidem poſſet diſpenſare in irregularitate proueniente ex apoſtaſia, & hæreſi, pro qua non conceditur poteſtas Commiſſario. Adde, Trident. Epiſcopis concedere facultatem diſpenſandi in omnibus irregularitatibus, excepta homicidij voluntarij, ex delicto occulto prouenientibus. At, ſi Confeſſarius virtute Cruciatæ diſpenſare poſſet in prædictis irregularitatibus, eius poteſtas ad irregularitates publicas extenderetur: quia nulla eſt in bulla reſtrictio, ac proinde ampliorem Confeſſarij virtute bullę haberent facultatem, quàm Epiſcopi ex Trident. Hoc autem veriſimilis non eſt. Ergo poteſtas bullæ ad irregularitates nullo modo extenditur.

6: Neque obſtat oppoſitæ ſententiæ fundamentum. Admitto, aliquam irregularitatem eſſe pœnam eccleſiaſticam: nego tamen, inde inferri, eſſe cenſuram: quia non omnis pœna cenſura eſt, aliàs degradatio, depoſitio, priuatióque beneficij eſſent cenſuræ, & ab illis poſſes virtute bullæ abſolui, quod eſt abſurdum: ſolùm enim à pœna, quæ medicinalis eſt, quæque ſuſceptionem pœnitentiæ, & Communionis impedit, virtute Cruciatæ abſolui potes, vt dictum eſt. An autem irregularitas abſoluatur, vel diſpenſetur? Reſpondeo, eſto, aliquando abſolui dicatur, impropriè tamen dicitur, neque reſcripta Pontificia eo verbo abſolutionis vtuntur, ſed verbo diſpenſandi: & meritò: quia ea, à quibus qui abſoluitur, iure tolli poſtulant, eorũmque ſublatio iuri eſt conformis, ideóque nomine abſolutionis declaratur. Secùs eſt de illis, quorum ſublatio iuri aduerſatur, ſicuti eſt irregularitas, quæ iure ipſo ſtatuente perpetua eſt, nec tolli debet, ac proinde eius ſublatio, vtpote aduerſa iuri, diſpenſatio dicitur.

7. Poſito autem, quod virtute Cruciatæ ab omnibus cenſuris, etiam Sed. apoſtolicæ reſeruatis, abſolui poſſis, ſupereſt inquirendum, de quibus cenſuris intelligatur, an de cenſuris à iure, vel etiam ab homine latis, an de occultis, vel etiam de publicis, & ad forum contentioſum deductis? Videtur autem, ab omnibus te abſolui poſſe, ſiquidem bulla nullam apponit limitationem. Non igitur eſt à nobis apponenda, præcipuè cùm priuilegium Principis latam admittat interpretationem. In contrarium autem eſt, quia ex hac abſolutione non leuiter iuriſdictio Ordinariorum perturbaretur. Ergo non eſt præſumendum, Pontificem eam concedere poteſtatem. Quod efficaciter confirmari poteſt primò ex reſtrictione facta à Trident. *ſeſſ.*24.*cap.*6. Epiſcopis, quibus, eſto, conceſſa ſit ampla facultas abſoluendi, & diſpenſandi in cenſuris, & irregularitatibus, reſtringitur tamen, dummodo ad forum contentioſum deductæ non ſint. Non igitur eſt credendum, Confeſſario, abſque vlla reſtrictione, facultatem conceſſam eſſe per bullam quam Epiſcopis Trident. negat. Deinde ex Extrauag. Sixti IV. *Etſi Dominici. la* 2.*de pœnitent.& remiſſionib.* vbi virtute bullę, aliorũmque priuilegiorum abſolui prohibetur denunciatus vel publicè diffamatus. Tandem, quia eſto, priuilegium Principis, & poteſtas diſpenſandi latè interpretari debet, id intelligendum eſt, niſi in præiudicium tertij cedat: nam quoad eam partem ſtrictam habere debet interpretationem. At ea poteſtas maximè odioſa eſt Ordinariis, & in eorum præiudicium non leuiter cedit. Ergo ſtrictè interpretanda eſt, ac proinde aſſerendum, non extendi ad cenſuras publicas, & ad forum contentioſum deductas.

8. Sed nihilominùs verius exiſtimo, virtute Cruciatæ à qualibet cenſura, ſiue à iure, ſiue ab homine: ſiue publica, ſiue ſecreta, ſiue deducta ad forum cõtentioſum, ſiue non, te validè abſolui poſſe. Ita docuit Ledeſm.2 *p.*4.*quæſt.*26. *art.*1. *fol.* 353. Sotus *in 4 diſt.*22.*art.*3.*verſ.Primus eius caſus.* Polanc.*in directorio,c.*4.*verſ.Si quis.* Angles *florib.*2.*p.quæſt. vnica de excommunicat.art.*4 *difficult.*2. Henriq.*lib.*8.*de Euchariſt.ca.*60 *n.*4. & *lib.*7.*de indulgent.ca.*13.*num.*2. Rodrig. *in addit.ad Bullam. num.*49.§.9. Thom. Sanch.*lib.*6 *ſum.cap.*17.*num.* 43. Ratio eſt *ſuprà* inſinuata: quia priuilegium principis ſine limitatione conceſſum non eſt à nobis limitandum. Si enim Trident. Epiſcopis non limitaret poteſtatem pro cenſuris deductis ad forum externum, ſine dubio poſſent ab omnibus cenſuris, quantumuis eſſent ad forum externum deductæ, abſoluere. At Cruciata hanc reſtrictionem Confeſſario non appoſuit. Ergo poterit Confeſſarius ab illis abſoluere.

9. Notanter dixi *validè*: nam, ſi de licita abſolutione loquamur, credo, pendente lite illicitè concedi, niſi fortè in loco diſtanti, vbi prorſus cenſura ignoratur, vti docuit Stephan. Dauila *de cenſur.*2.*p.cap.*7 *diſp.*3.*dub.*7.*concl.*3. *&* 4. Moueor: quia probabilis ſententia eſt, vt poſteà videbimus, abſolutionem virtute Cruciatæ conceſſam, non ſolùm pro foro conſcientiæ, ſed etiam pro foro exteriori prodeſſe. At ſi pendente lite ea abſolutio concedatur, non leuia inconuenientia inde ſequuntur: impeditur enim Ordinarij iuriſdictio: ſiquidem in probabili ſententia ſic abſolutus ſe gerere poteſt, ac ſi ab ipſomet Ordinario, vel eius Superiore abſolutus eſſet, ipſéque Ordinarius neque abſoluere, neque punire amplius poſſet: quæ ſine dubio dedecent. Ergo rationi diſſonum eſt, in ea occaſione eam abſolutionem præſtare.

10. Neque his obſtat ratio dubitandi: negamus namque, ex hac facultate iuriſdictionem Ordinarij perturbari. Tum, quia illicitè pręſtatur abſolutio, pendente lite. Tum quia Ordinarij non acquieſcunt ſententiæ aſſerenti, pro foro externo abſolutionem prodeſſe. Ad confirmationem reſpondeo, ex reſtrictione appoſita in Concilio, & in bulla omiſſa inferri, Bullæ priuilegium extendi ad omnes cenſuras: neque mirum eſt ex hac parte ampliorem poteſtatem Confeſſario concedi, quàm Epiſcopis: quia Epiſcopis concedebatur per viam legis, & ſtatuti: at Confeſſario per viam temporalis, & tranſeuntis priuilegij,

Digitized by Google

uilegij. Adde, falſum eſſe abſolutè, & ſimpliciter, ampliorem poteſtatem Confeſſario, quàm Epiſcopis concedi: ſiquidem Epiſcopis conceditur poteſtas ad omnes irregularitates, quæ Confeſſori denegatur, & ad omnes caſus occultos Pontifici reſeruatos. Præterea, ſi Epiſcopis concederetur poteſtas abſoluendi à cenſuris ad forum contentioſum deductis, deberet illis concedi abſque vlla dubitatione pro foro externo, ex quo aliorum Iudicium iuriſdictio detrimentum pateretur. Quod tamen non patitur ex conceſſione Cruciatæ, cùm Ordinarij in foro externo abſolutionem Cruciatę non admittant. Ad Extrauag *Etſi Dominici.* tripliciter Sanch. *dicto lib. 6. cap. 17 num. 43. in fine*, reſpondet. Primò, non interdicere abſolutionem cuiuſcunque criminis ad forum externum deducti: ſed tantùm hæreſis. Secundò, non interdicere abſolutionem factam virtute Cruciatæ, aliorumque priuilegiorum ab aliis Pontificibus conceſſorum, ſed abſolutionem factam virtute priuilegiorum, quæ ab eodem Sixto IV. ſunt conceſſa. Tertiò reſpondet, ceſſaſſe iam illam Extrauag. quia fuit quaſi clauſula addita ad Bullam Cœnæ, quæ cum ſuo Authore expirauit.

§. V.

Qualiter abſolutio à cenſuris impendi debeat.

1. *Impendi debet ſatisfacta parte, ſi fieri poteſt.*
2. *Quid ſi alio[illegible]do impendatur? Probatur inualidam eſſe.*
3. *Contrarium eſt [illegible]tis probabile.*
4. *Nomine partis [illegible] veniat.*
5. *Negant plures ex[illegible]ra Sacramentum Pœnitentiæ abſolutionem à cenſuris præſtari poſſe virtute Cruciatæ.*
6. *Verius eſt præſtari poſſe.*
7. *An abſolutio virtute Cruciatæ proſit pro vtroque foro?*
8. *Affirmant plures.*
9. *Verius eſt ſolùm pro foro conſcientiæ prodeſſe.*
10. *Satisfit contrariis.*
11. *Abſolutus virtute Bullæ, ſi in foro externo delinquat, non eſt ita rigidè puniendus, ac ſi abſolutus non eſſet.*
12. *Qualiter probabis, te eſſe virtute Bullæ abſolutum.*
13. *An poſſit Confeſſarius abſoluere virtute Bullæ ad reincidentiam? Proponitur ratio dubij.*
14. *Reſoluitur negatiua pars.*
15. *Satisfit rationi dubitandi.*

1. CONſtat ex verbis bullæ relatis abſolutionem à cenſuris concedendam non eſſe, quin parti, ſi potes, ſatisfacias, ſin minùs cautionem præſtes, iuxta textum in cap. *Venerabilib. de ſent. excomm. in 6.*

2. Difficultas autem eſt, an ſi de facto tibi potenti ſatisfacere concedatur abſolutio, quin de facto ſatisfeceris, valeat abſolutio? Et quidem eſſe illicitam, nemini eſt dubium. Quòd autem ſit inualida, inde probatur: quia eſt collata à non habente poteſtatem: cùm enim poteſtas eligendi Confeſſarium, qui te à cenſuris abſoluat, concedatur ſub ea forma, vt ſatisfacias parti, ſi potes, electio Confeſſarij emiſſa tali forma inualida eſt: ergo & abſolutio.

Dices, ſatisfactionem partis in hac delegatione appoſitam non eſſe, vt cõditionem, ſed ſolùm vt monitionem illius, quod ſpectato iure Confeſſarius ſeruare debet: quoties autem in delegatione forma iuris communis exprimitur eo modo, quo iure communi expoſtulatur, non inducit conditionem, ſi aliàs iure communi non inducebat, neque irritat actum, ſi aliàs iure communi validus eſt, vt docet Gloſſa recepta *in Clement.* 1. *de officio delegat. verbo, Receperit*: & pluribus comprobant Nauarr. *cap. 27. n. 37.* Couarruu. *cap. Alma.* 1. *p.* §. 9. *n.* 8. Thom. Sanchez *lib. 3. de matr. diſp. 33. n. 3.* At ſatisfactio partis in abſolutione à cenſura ita à iure expoſtulatur, cap. *Ex partic. el 1. de verbor. ſignificat.* vt illius omiſſio abſolutionem non irritet, neque irritare debet in hac delegatione: & ita tradit Emman. 1. 1. *ſum. cap.* 83. *n.* 4. & probabiliſſimum reputat Sanch. *d. lib. 3. de matr. diſp. 33. n. 3 circa finem.*

Sed contrà: quia ſatisfactio partis non ſolùm expoſtulatur in delegatione Confeſſarij, vt ipſe abſolutionem concedat, ſed etiam ipſi pœnitenti iniungitur, vt electionem Confeſſarij faciat, & ſub ea forma ei traditur facultas Confeſſarium eligendi. At iure non ineſt, quod electio confeſſarij concedatur ſub partis ſatisfactione: ergo ſic conceſſa conditionem importat iuxta ea, quæ Gloſſ. tradit *in cap. Cùm dilecta. de reſcrips. verbo Iuris, & ibi* Abbas *num.* 12. Couarruu. *in cap. Alma.* 1. *p.* §. 9. *n.* 8. Atque ita abſolutionem eſſe nullam, ſi tibi præſtetur, parte non ſatisfacta, cùm ſatisfacere poſſis, docent expreſsè Ledeſm. 2. *p. 4. quæſt. 26. art. 1. fol.* 353. Nauarr. *lib. 3. conſilior. tit de Regularib. conſ. 75. nu.* 36 *aliàs lib. 5. de ſentent. excommunicat. conſ. 49. num. 3.* Guttier. *allegat. 9. nu. 6.* Medin. *lib. 2. cap. 12. fol.* 303. Angles. *Florib. 2. p. quæſt. vnica, de excommunicat. art. 4. difficul. 9.* Cordub. *ſum. quæſt. 18. p. 1. dicto 2.* & *quæſt.* 187. *p.* 4. & *libr. 5. quæſtionarij, quæſt. 43. dub. 3. in fine.* Henriquez *lib. 7. de indulgent. cap. 13. num.* 2. Manuel ſibi contrarius *in Bulla* §. 9. *num.* 52.

3. Cæterùm, etſi hæc ſententia communis ſit, credo cum Thom. Sanch. *dicta diſp. 33. num.* 3. probabiliſſimum eſſe, validam fore abſolutionem: quia ſatisfactionem partis non tibi exigit Pontifex, vt conditionem ad concedendam poteſtatem eligendi Confeſſarium, aliàs electioni Confeſſarij præmittenda foret, neque etiam vt Confeſſarius te abſoluat, ſed ſolùm præſcribit modum in abſolutione ſeruandum. Quod non leuiter colligitur ex verbis bullæ, ſi benè expendantur. Nam conceſſa facultate eligendi Confeſſarium, & abſoluendi ab omnibus cenſuris, & pœnis, nulla de ſatisfactione partis mentione facta, poſtmodum ſubiungit: *Y en caſo que ſea neceſſario ſatisfacion para conſeguir la dicha abſolution, la hagan por ſus perſonas, y auiendo impedimento la puedan hacer ſus herederos, ò otros por ellos.* In quibus verbis nullum eſt, quod indicet poteſtatem abſoluendi ſub conditione ſatisfaciendi parti concedi, quin potiùs manifeſtè indicatur, Pontificis mẽtem nullam aliam fuiſſe, quam monere Confeſſarium, qua ſatisfactione contentus eſſe poſſet, ad præſtandam abſolutionem.

4. Nomine partis, cui eſt ſatisfactio præſtanda, non intelligitur Iudex, nec Notarius ſalarium recepturus, nec fiſcus, neque alius, cui eſt per Iudicem pœna applicanda, ſed ille tantùm, cui ſatisfactio debetur, & in cuius fauorem excommunicatio lata eſt, vti docuerunt Ledeſm. 2. *p. 4. quæſt. 26. art. 1.* Cordub. *de indulgent. q. 43. dub. 3. in fine.* Gutiert. *lib. 1. qq. canon. cap. 5. n. 29.* Emman. Rodrig. §. 9. *num.* 53. Auila *de cenſur. 2. p. c. 7. diſp. 3. dub. 7.* vbi aduertit, ſemper curandum eſſe, vt ſatisfactio reipſa ante abſolutionem exhibeatur; quia obtenta abſolutione ſæpius ſolet omitti. Quòd ſi ſatisfactio incerta fuerit, vel dubia, ſub cautione validè, & licitè præſtari abſolutio poteſt, vti notauit Nauarr. *cap. 26. n. 7.*

5. Sed, an hæc abſolutio à cenſuris in Sacramento Pœnitentiæ, an extra, præſtari poſſit, difficultate non caret. Negat extra Sacramentum Pœnitentiæ præſtari poſſe Cordub. *in ſum. q. 19. fol.* 60. Nauarr. *cap. 26. n. 31.* & *lib. 1. conſ. 28. tit. de ſentent. excommunicat. ad 4. quæſtionem*, & *c. Cùm contingat. de reſcriptis, cauſa 2. nullitatis, pag.* 12. Couarr. *cap. Alma mater.* 1. *p.* §. 11. *n.* 11. & 16. Sarmiento 1. *ſelect. cap. 9. n.* 5. Rodrig. *in expoſit. Bullæ*, §. 9. *n.* 54. Mouentur ob tenorem, quem Bullæ antiquæ obſeruabant in concedenda hac facultate, qui ſic ſe habebat: *Y puedan eligir Confeſſor, que oidos diligẽtemente ſus pecados, les pueda abſoluer de qualeſquier crimines, &c. y de qualeſquier cẽſuras y penas. &c.* Ablatiuũ enim illud abſolutum, *eorũ peccatis diligenter auditis*, formam inducere videtur, leg. *A teſtatore. ff. de cõdit. & demonſtrat.* Et licèt in præſentibus bullis ea verba non habeantur, videntur tamen æquiualentia appoſita eſſe: ſiquidem ſimul cum abſolutione à cenſuris abſolutionem à peccatis Pontifex coniunxit: *Y les pueda abſoluer de qualeſquier pecados, y cenſuras, aun de los reſeruados à la Sede apoſtolica, y de los no reſeruados, todas quãtas veces los confeſſaren.* Indicant ergo hanc abſolutionem in confeſſione eſſe faciẽdam.

6. Verùm, etſi conſultum ſit in ſacramento pœnitentiæ hanc præſtari abſolutionem, non tamen id neceſſarium eſt, vt benè tradiderunt Sotus *in 4. diſt. 18. art. 5. colum.* 9. Henriq. *l. 7. de indulg. c. 13. litt.* O affirmans, commiſſarium de hac re conſultum ſic declaraſſe. Rodrigu. *in additionib.* retractans ſententiam. §. 9. *n.* 47. Villalob. *clauſ. 9. nu.* 23. Auila *de cenſur. 2. p. c. 7. diſp. 3. dub.* 13. Garcia *de benefic. 2. p. cap. 5. num.* 53. Moueor: quia abſolutio à cenſura fieri optimè poteſt, ſpectato iure communi, teſte Syluest. *Abſolutio 3. notab. 3. initio.* Rodrig. Auila, & aliis *ſuprà*, ideoque parochus abſoluere extra confeſſionem à cenſura non reſeruata poteſt, vt probat Cordub. *dicta quæſt.* 19. & Epiſcopus à qualibet reſeruata virtute Trident. quin confeſſionem excipiat, vt eſt praxi receptum, & in articulo mortis quilibet Sacerdos poteſt à cenſuris abſoluere, nulla confeſſione audita, vt docet Nauarr. *cap. 27. n.* 270. §. 6. Sed ex bulla non colligitur obligatio præmittendi confeſſionem ſacramentalem. Nam eſto, publicaretur facultas abſoluendi à peccatis, & cenſuris ſub illo tenore, *auditis diligenter eorum confeſſionibus*; non inde infertur, confeſſionem abſolutioni à cenſuris, neceſſariò præmitti debere: illa enim verba referri poſſunt ad peccatorum abſolutionem, quæ neceſſariò exigit confeſſionem; non verò ad abſolutionem à cenſuris, quæ abſque confeſſione fieri poteſt. Præterea, illa verba non videntur importare conditionem; ſed inſtructionem illius, quod faciendum expedit, vt abſoluendi diſpoſitio apprimè cognoſcatur. At ſub illo tenore præſens bulla non publicatur, ſed potius illa verba à tempore Pij V. expuncta ſunt: fortè ne prima opinio inualeret: verba verò, ſub quibus poteſtas abſoluendi conceditur, ſolùm indicant, debere abſoluentem eſſe Confeſſarium idoneum, qui poſſit à peccatis abſoluere, aliàs non erit aptus, vt cenſurarum abſolutionem concedat, vt bene aduertit Suar. *t. 5. de cenſur. diſp. 7. ſect. 6. à n.* 2. Ergo ex bulla non colligitur obligatio præmittendi confeſſionem abſolutioni cenſurarum. Ergo extra confeſſionem hæc abſolutio impendi non poteſt.

7. Grauior dubitatio eſt, an hæc cenſurarum abſolutio,

ſiue

Digitized by Google

ſiue in Sacramento Pœnitentiæ,ſiue extra,conceſſa proſit abſolutio,non ſolùm pro foro conſcientiæ,ſed etiam pro foro externo,& indiciali.

Si abſolutio tibi ſolùm pro foro conſcientiæ proſit, ſic in publico te gerere debes,ac ſi adhuc in excommunicatione perſiſteres, & Iudex poterit te pro delicto commiſſo punire, & cenſura ligatum reputare,ac ſi nulla abſolutio cõceſſa fuiſſet. Secùs eſt, ſi abſolutio pro foro externo, & iudiciali proſit: nam,ſi prodeſt abſolutè,impedit,ne Iudex te ob delictum, ob cuius cauſam cenſura ligatus fuiſti, puniat, & præcipuè ne te reputet cenſura ligatum ab eo tempore,quo abſolutionem obtinuiſti. Sed eſto,diuinis te immiſcueris,non poſſit te, vt cenſuræ tranſgreſſorem condemnare.

8. Plures enim Doctores non infimæ notæ tenent, virtute Cruciatæ impenſam abſolutionem prodeſſe pro vtroque foro. Sic Medin. *lib.2.ſum.cap.12.circa finem.* Rodrigu. *in explic. Cruc.§.9.num.55.ad finem.* & *in addit.num.49.& 52.* & *qq.regul.1.tom.quæſt.20.art.6.* & *quæſt.61.art.6.* & *in ſum.tom.1.c.83. num,9.* Vgolin. *de cenſur.tab.1.cap.10.§.4.num.5.* Bobadilla *in ſua polit.lib.2.cap.19.num.46.* Vega *in ſum.1.p.cap.6.caſu.52.* & alij,quos refert,& ſequitur Nicol Garcia *de benef. 2. p. cap. 5. num.55.* Mouentur: quia in Bulla Cruciatæ conceditur poteſtas abſoluendi abſque vlla limitatione fori interni:ergo non eſt à nobis adhibenda, cùm beneficium Principis deceat latam habere interpretationem,leg. *Beneficium ff.de conſtit. Princip.* & leg. 28. *tit.* 34. *part.* 7. & in dubio interpretari debeamus actum,vt pleno iure valeat,quàm debiliori,leg. *Quoties. la 2. ff.de rebus dubiis.* Secundò, cùm Pontifex intendit,vt ſolùm pro conſcientiæ foro abſolutio,& diſpenſatio proſit, vt videre eſt in facultate conceſſa Epiſcopis à Trident. *ſeſſ.24.cap. 6. de reformat.* & in diſpenſationibus,quæ à ſacra Pœnitentiaria expediuntur. Cùm ergo in Bulla Cruciatæ id non expreſſerit,pro vtroque foro prodeſſe abſolutio debet. Tertiò, abſolutio pro ſolo conſcientiæ foro eſt nimis limitata,& reſtricta, ita vt nequeat abſolutio ſimpliciter dici: ſiquidem virtute illius non poteſt abſolutus ſe publicè,& in exteriori foro diuinis immiſcere,quin poſſit per Iudicem puniri. At in Bulla Cruciatæ cõceditur abſolutio à cenſura ſimpliciter,& abſolutè:ergo de abſolutione ſimpliciter,& abſolutè intelligenda eſt. Quartò,ſpecialiter probatur ex declaratione Pij V. in iubileo anni 1568. 5. Kalendas Decembris,vbi inquit Summus Pontifex: *Declarantes inſuper,tam præſentes,quàm alias quaſcunque ſuprà conceſſiones ſimilium, vel diſſimilium indulgentiarum à nobis, aut prædeceſſoribus noſtris hactenus emanatas,& in futurum quomodolibet emanandas Litteras,Chriſti fidelibus ipſis,niſi ad earum effectum in foro conſcientia,& pœnitentiali conſequendum duntaxat;non autem foro fori,aut contentioſo,niſi ſatisfecerint vllatenus ſuffragari.* Ex quibus verbis videtur inferri facta ſatisfactione facultatem abſoluendi,quæ in Bulla Cruciatæ conceditur in foro contentioſo ſuffragari: ea verò non ſatisfacta,ſolùm in foro conſcientiæ,& pœnitentiali,

9. Cæterum,verius exiſtimo,abſolutionem virtute cruciatæ ſolùm pro foro conſcientiæ prodeſſe, & nullatenus pro foro iudiciali. Sic docuit Couarru. *in cap. Alma.1.p.§.12.nu.16.* Nauar. *conſ.23.de pœnit.& remiſſ.& conſ.11. de ſentent. excommunic.aliàs 51.& 52.& conſ.4.num.2.de ſepulturis.* Ioan.Gutierr. *l.canon.qq.c.2.per totum.* Philiarc. *de officio Sacerdot.1.p.l.3.cap. 27.ad finem.* Tolet. *ſumm.l.1.cap.14.num.8 & 9.* Sayrus *de cenſur.l.2. cap. 20.num. 31.* Graffis *deciſ.aur.l.4.cap.15.* Auila *2.p. cap.7.diſp 1.dub.10.& 12.* Suar. *de cenſur.diſp.7.ſect.5. num. 21. & t.4.de relig tract. 10.l.9.cap.2.num.34.* Sanch. *l. 6. in Decal.cap.17.num.43.* Villalob. *clauſul.9.bulla, num.* 24. Mouentur: quia poteſtas abſoluendi à peccatis,& cenſuris,quæ confeſſario electo in cruciata conceditur, eſt, vt maiori cum puritate poſſis indulgentiam obtinere,vt conſtat ex illis verbis: *Y para, que con mas puridad de ſus conciencias,*&c. Sed ad huiuſmodi finem conſequendum ſufficit abſolutio pro ſolo conſcientiæ foro: ergo non eſt extendenda ad forum iudiciale. Secundò, ſub eodem tenore verborum conceditur facultas abſoluendi à peccatis,& à cenſuris. At ob abſolutionem à peccatis excuſare non potes illorum à iudice punitionem, ſi in iudicium deferantur:ergo neque ob abſolutionem à cenſuris, cùm ab eadem forma conceſſionis vtraque abſolutio determinetur, ac proinde eundem effectum habere debet,argum.leg. *Iam hoc iure.ff.de vulgar.& pupillar.* Tertiò cùm ſummus Pontifex intẽdit abſolutionem cenſurarum pro vtroque foro prodeſſe,non Confeſſario,ſed Ordinario, vtpote Iudici in vtroque foro,poteſtatem concedit: quod maximè verum habet in poteſtate facta per Iubileum,& Cruciatam,aliudve ſimile priuilegium, quod ad animæ puritatem dirigitur: ex quo ſtylo neceſſariò inferendum eſt,facultatem Cruciatæ pro ſolo conſcientiæ foro prodeſſe. Quartò,credendum non eſt,velle Pontificem,Cruciatæ Bulla iuriſdictionem eccleſiaſticam Ordinariorum aliqua ex parte minuere,eorúmque authoritati detrahere. At,ſi Bulla concederet facultatem abſoluendi à cenſuris pro foro externo,& iudiciali,grauiter detraheretur eccleſiaſticæ iuriſdictioni,& authoritati:ſiquidem abſolutus virtute illius à Confeſſario, nulla venia facta Iudici, à quo excommunicatus fuit, quaſi in illius contemptum, ſe diuinis miſcere poterit. Ergo poteſtas Cruciatæ ad forum externum, & iudiciale non extenditur.

Neque rationes contrariæ obſtant. Ad primam concedo,facultatem abſolutè conceſſam,& beneficium Principis latè interpretandum eſſe, niſi ex ſubiecta materia aliud colligatur,vt in præſẽti colligitur ob præiudicium ordinariæ iuriſdictionis, cui non eſt viſus Pontifex derogare, niſi id expreſſè exprimat, argumento leg.2.§. *Si quis à Principe.ff.Ne quid in loco publico.* Ad ſecundum reſpondeo, potiùs cùm Pontifex intendit eius reſcriptum pro foro externo prodeſſe, id exprimit. Adde, in Tridentino oportebat exprimere facultatem ibi conceſſam ſolùm pro foro conſcientiæ Epiſcopis concedi: quia concedebatur iis, qui in vtroque foro iuriſdictionem habebant, ideòque ſi abſolutè fuiſſet facultas conceſſa, optimè præſumeretur pro vtroque foro conceſſam eſſe: ſecùs verò eſt in facultate commiſſa Confeſſario, qui pro externo foro nulla gaudet iuriſdictione. Et fortè ob eandem cauſam in diſpenſationibus à ſacra Pœnitentiaria aduertitur,pro foro conſcientiæ tantùm prodeſſe: quia non cuicunque Confeſſario approbato,ſed Magiſtro, vel Doctori in Theologia, ſeu iure canònico committuntur: qui ſæpè iuriſdictionem habent in foro externo. Ad tertium nego, abſolutionem pro foro conſcientiæ deſeruientem non eſſe ſimpliciter abſolutionem cenſuræ,cum de facto, & in te ipſa tollat vinculum, quo ligatus eras, téque Eccleſiæ conſortio reſtituit, & capacem reddit illius ſuffragiorum, aptúmque,cui beneficia,& iuriſdictiones eccleſiaſticæ concedantur, & vbi ceſſet ſcandalum, te gerere po[illegible] ſi à Iudice eſſes abſolutus. Quapropter abſolutio à Iudi[illegible] poſtmodum facta, quæque pro foro externo deſeruit, non [illegible] propria abſolutio, cum iam inueniat vinculum cenſuræ ſubl[illegible]um, ſed eſt abſolutionis factæ publica, & authentica declaratio. Ad quartum reſpondeo cum Couarru. *dicto c.Alma. 1. p. §.12.n,16.* Gutierr. *lib.1.can.qq. cap.2. n.19.* Pium V. ſolum declaraſſe, eum quem conſtabat parti ſatisfeciſſe virtute Iubilei, & Cruciatæ,abſolui poſſe,tam in foro conſcientiæ,quam externo,ad effectum conſequendi indulgentiam, ita vt neque à Iudice, neque à parte impediri poſſit, quominus confiteatur,& communicet,aliàque opera pariter ad indulgentiæ conſecutionem requiſita. Non tamen inde fit,cenſeri pro foro externo ſimpliciter abſolutum: ſiquidem ad alios effectus ſe gerere debet, ac ſi abſolutus non eſſet. Quinimò, obtento iubileo, ſi non ſe Superiori abſoluendum præſentet, in eandem excommunicationem in foro interno reincidit,vt ſatis indicat ipſe Pius.V. *in ſua declaratione* dicens: *Quinimò eum in illas poſtmodum.reincidiſſe.& in futurum reincidere* & notauit Gutierr. *dicto cap.2.n.20.* Suar. *t.4.de relig. tract.10.lib.9. cap. 2. n. 38.& ſeqq.*

11. Verùm, eſto, abſolutio data à Confeſſario pro foro externo non proſit; ſed illa non obſtante poſſit Iudex aduerſùs abſolutum procedere, ac ſi abſolutus non fuiſſet: tamen, ſi de abſolutione fidem faciat, temperandus eſt rigor in punitione: quia verè coram Deo non eſt cenſuræ violator,tametſi coram hominibus præſumatur,ac proinde ſola ea punitio,quæ neceſſaria fuerit ad ſatisfactionem ſcandali, & aliorum exemplum, & delinquentis inobedientiam reprimendam, adhiberi poterit,vt benè notauit Suar. *dicto t.4 de relig. tr.10.lib.9.cap 2. num.36. in fine.* Acoſta de Andrade *in explicat.Cruciat. q.50.§. Secunda reſolutio.*

12. Quod, ſi roges, qualiter probabis, te eſſe abſolutum, vt iudex credere teneatur,affirmat Medin. *inſtruct Confeſſor. c. 12.in fin.* Rodrigu. *in addit ad ſupradictum §.9. num.51.* te ſufficienter id probare, ſi ſchedulam à confeſſario accipias in qua ipſe confeſſarius teſtetur, te virtute cruciatæ abſoluiſſe, parte ſatisfacta. Scio tamen Ledeſmæ *2. p. 4. quæſt. 26. art.1. col. penult.* & Ioan.Gutier. *qq.canon lib.1. cap.2. num.17.* non probari dictum teſtimonium: quia eſt teſtimonium Confeſſarij, qui in iudicio forenſi non admittitur vt teſtis, cùm ſit iudex pro ſolo conſcientiæ foro conſtitutus: ob quam cauſam Rodrig. addidit, adducendos eſſe duos teſtes, qui abſolutioni interſint, & de illa teſtificari poſſint. Nauar. verò *l.5.conſil.tit de ſentent. excommunicat.conſ.26.* ſentiens non eſſe ſufficientem ſchedulã Confeſſoris ad faciendam fidem, neque eſſe tutum adducere teſtes, qui abſolutioni, quæ frequenter datur in Sacramento Pœnitentiæ,interſint,aſſerit, prædictam ſchedulam à Confeſſario affirmante,ſatisfacta parte,abſoluiſſe. debere accipi coram Notario,& teſtibus, & Notarium in fine ſchedulæ teſtari debere, ſe fuiſſe à Confeſſore prædicto abſolutum, tali die, & loco,&c. & ad illius abſolutionis fidem faciendam illam ſchedulam datam fuiſſe. Cæterùm exiſtimo, ſolum teſtimonium Confeſſarij, oſtenſa bulla,ſufficere;vt Iudex teneatur credere, te fuiſſe abſolutum, & rigorem pœnæ ordinariæ temperet. Nam,cùm,ſatisfacta parte,non agatur de præiudicio tertij,videtur Confeſſario credendum, qui ob officium Iudicio in foro conſcientiæ incapax non eſt teſtificandi ex licentia pœnitentis, & in illius fauorem in foro externo: ſi enim contrahens ſecundas nuptias ob acceptum nuncium de morte vxoris, quã falſus fuit, excuſatur à pœnis, quibus afficiendus erat ob contractum matrimonium,viuente coniuge: quia prudenter proceſſit,

Digitized by Google

ceſſit, fidem teſti aliàs idoneo adhibens,vt probat textus in cap. *In præſentia.de ſponſalib.* eur non poterit Iudex te excuſare à cenſuræ violatione ob dictum Confeſſarij teſtantis te abſoluiſſe? Certè poteſt.

13. Tandem decidendum ſupereſt, an Confeſſarius virtute Cruciatæ abſoluere poſſit ad reincidentiam? Ratio difficultatis eſt: quia, cui competit abſoluendi poteſtas, competit poteſtas ligandi, cum vtraque ab eadem iuriſdictione originem ducat, ex Gloſſ. celebri *cap. Cùm dilectus. de conſuetud.* Sed virtute Bullæ competit confeſſori poteſtas abſoluendi, ſaltem pro foro conſcientiæ. Ergo etiam competit poteſtas ligandi. Ergo poteſt abſoluere ad reincidentiam, quæ eſt abſolutio, & ligatio ſimul. Deinde, cui plus conceditur, minus conceſſum eſſe cenſetur *ex reg. iuris, in 6. Cui licet.* Sed virtute bullæ conceditur facultas abſoluendi in totum, ſaltem in foro animæ. Ergo conceditur facultas abſoluendi pro aliquo determinato tempore, quod minus eſt.

14. Nihilominùs ſententia veriſſima eſt, non poſſe virtute Cruciatæ abſolutionem concedi ad reincidentiam. Quam docuit Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 2. art. 3.* Nauarr. *cap. 27. n. 15.* Cordub. *in ſum. quæſt. 29.* Couaruu. *cap. Alma. 1. p. §. 1. num. 6.* Man. Rodrig. *in Cruciat. §. 9. num. 57.* Acoſta *quæſt. 91.* Gomez *clauſul. 7. n. 27.* Villalob. *§. 2. n. 26. eadem clauſul.* Ratio eſt manifeſta: quia abſolutio ad reincidentiam, non tam eſt abſolutio cenſuræ, quàm illius ſuſpenſio pro limitato tempore, vt probat Ioan. Andr. *in c. Veniens, el 1. de teſtib.* cum Felino *in c. Ad reprimendum. de officio Ordinar. col. 2.* At in bulla non datur facultas ſuſpendendi cenſuram, ſed ab illa abſoluendi: ergo virtute bullæ non potes ad reincidentiam abſolui. Deinde, ſi, vt aliis placet, abſolutio ad reincidentiam non ſit effectuum cenſuræ ſuſpenſio, ſed illius abſoluta ſublatio pro limitato tempore, ſimul eſt eiuſdem cenſuræ moraliter noua impoſitio. At Confeſſario virtute bullæ non conceditur facultas imponendi cenſuram, ſed tantùm illam tollendi. Ergo non eſt conceſſa poteſtas abſoluendi ad reincidentiam.

15. Ad primam rationem dubitandi admitto, cui ex iure communi, & ordinario competit abſoluendi poteſtas, competit etiam poteſtas ligandi: ſecùs ſi ex priuilegio competat. Ad ſecundam concedo, cui conceditur plus, concedi id, quod minus eſt, ſi ſub eo contineatur: ſecùs ſi diuerſum ſit, vt eſt in præſenti: non enim ſub poteſtate abſoluendi à cenſura, continetur poteſtas abſoluendi ad reincidentiam: quippe eſt poteſtas omninò diuerſa: nam vel eſt poteſtas ſuſpendendi cenſuræ effectus pro aliquo determinato tempore, vel tollendi illam, & denuò imponendi: quodcunque elegeris, manifeſtum eſt, diuerſum eſſe à poteſtate abſoluendi ſimpliciter. Adde, maius quid eſſe, poteſtas abſoluendi ad reincidentiam, quàm abſoluendi ſimpliciter: quia eſt poteſtas ad duplicem actum diuerſum, abſoluendi, inquam, & ligandi, cùm tamen poteſtas abſoluendi ſimpliciter vnicum abſolutionis actum reſpiciat.

PVNCTVM IX.

De facultate conceſſa in Bulla commutandi vota.

1. *Extenditur priuilegium.*
2. *Differt poteſtas commutandi à poteſtate diſpenſandi.*
3. *Gaudens poteſtate commutandi non poteſt diſpenſare: benè è contra.*
4. *Commutatio in melius propria authoritate fieri poteſt: in æquale, & à fortiori in minus, authoritate Prælati facienda eſt, & ex cauſa.*
5. *Nequit poteſtatem habens tantùm commutandi, præſtare commutationem in rem minorem.*
6. *Quæ cauſa requiratur ad commutationem, & qualis ſufficit virtute Cruciatæ.*
7. *Quale ſit ſubſidium belli, an ſpirituale ſufficiat.*
8. *Verius eſt ſolùm temporale ſufficere.*
9. *Limitatur hæc ſententia, vt procedat in commutatione adæquata, ſecùs in partiali.*
10. *Fertur iudicium de prædicta limitatione.*
11. *Diſſoluuntur rationes oppoſita.*
12. *Ad hanc votorum commutationem non eſt opus confeſſione ſacramentali.*
13. *Omnia vota, tribus exceptis commutari poſſunt.*
14. *Non excluduntur ab hac cõmutatione vota poſt publicationẽ emiſſa, neque emiſſa fiducia obtinendæ commutationis.*
15. *Finito anno publicationis expirat poteſtas commutandi.*
16. *Qualia ſint vota religionis, caſtitatis, & peregrinationis vltramarinæ, ab hoc priuilegio excepta.*

1. AB hac materia breuiter me expediam, colligens ea, quæ latiùs tradidi *tract. 15. de voto, à punct. 14.* vbi ferè omnia, quæ difficultatem aliquam ingerere in præſenti poſſunt, explicui.

Bulla ergo Latina ſic priuilegium refert: *Conceditur illis vota (vltramarinæ, caſtitatis, & religionis duntaxat exceptis) in aliquod ſubſidium huius expeditionis per eundem Confeſſorem commutari.* Hiſpana verò ſic habet: *Podra tanbien el Confeſſor commutar les qualeſquier votos en alguna ſocorro deſta expedicion, excepto los de caſtidad, y religion, y vltramarino.*

2. Pro huius explicatione ex *ibi* dictis aduerte, aliud eſſe commutare vota, aliud diſpenſare. Commutare votum eſt transferre vinculum, & obligationem voti ex vna materia in aliam, hoc eſt, vt loco vnius obligationis alia ſubrogetur. Diſpenſare verò eſt vinculum voti ex aliqua rationabili cauſa, Superioris authoritate omninò relaxare. Vnde, vt benè inquit Suarez *tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 12. num. 14.* commutatio, & diſpenſatio differunt, tanquàm maius, & minus diuerſorum generum: differunt enim vt pars, & totum: nam commutatio etiam eſt aliquo modo diſpenſatio, non abſoluta, ſed quoad determinationem materiæ: quippe loco illius materiæ determinatæ, de qua votum erat, alia ſuſcipitur cum eadem obligatione.

3. Hinc manifeſtè infertur, gaudentem ſola poteſtate commutandi vota, vti gaudet Confeſſarius per Bullam electus, nullatenus poſſe vota diſpenſare: quia diſpenſatio, quid maius eſt, & difficilius, grauioremque cauſam expoſtulat, quam commutatio. E contra verò gaudens poteſtate diſpenſandi, vota commutare poterit ex reg. Iuris, in 6. *Cui licet, quod eſt plus, licet vtique, quod eſt minus.* & pluribus firmat Suar. *dicto lib. 6. de voto, cap. 12. n. 9.* Leſſius *de voto dub. 11. n. 94.* Sanch. *lib. 4. ſum. c. 53. n. 4.* & diximus *dicto tr. de voto, pun. 14. n. 4.* tametſi plures oppoſitum probabiliter ſentiant.

4. Tripliciter fieri commutatio poteſt, in melius, in æquale, in minus bonum. Vt commutatio in melius fiat, neque ſpecialis aliqua cauſa requiritur, neque authoritas Prælati, ſed propria vouentis authoritate fieri poteſt, niſi alterius legis eccleſiaſticę adſit prohibitio, vt ex communi ſententia docent Suar. *dicto lib. 6. cap. 18. à n. 2.* Sanch. *lib. 4. de voto, c. 50. à n. 15.* Leſſius *dub. 11. concl. 1. & ſeqq.* Ratio eſt manifeſta: quia Deo, in cuius obſequium votum eſt emiſſum gratius eſt, quidquid melius fuerit. At commutationem in æquale, etſi aliqui ſentiant propria vouentis authoritate, & abſque aliqua cauſa præſtari poſſe, verius cenſui *dicto tract. 15. pun. 15. n. 4.* Prælati authoritate indigere: quia, cùm Deo creditori gratior non ſit ſolutio, præſumi nequit illam acceptam habere: quinimò præſumi debet gratius illi eſſe, cæteris paribus, vt vouens ſtet promiſſis, quàm vt ab aliis recedat: Prælatus verò ad hanc commutationem faciendam, etiam in rem æqualem, ex cauſa rationabili neceſſariò moueri debet, aliàs nulla erit commutatio: quia Prælatus in hac commutatione non vt dominus, ſed vt œconomus Dei, & illius miniſter, & diſpenſator procedit: ergo procedere debet iuxta Dei imperium, & voluntatem, aliàs erit infidelis. At Deus præſumi non poteſt voluntatem habere, vt abſque vlla cauſa ſibi debita relaxentur, etiam aliis debitis æqualibus ſubrogatis, cùm in hac ſubrogatione nullus ſpecialis honor, & gloria ei accreſcat. Ergo nequit Prælatus abſque cauſa commutationem voti facere in rem æqualem: & ita docet Suar. *dicto lib. 6. de voto, cap. 17. à n. 5.* Sanch. *lib. 4. c. 50. à n. 14.* & nos diximus *pun. 15. illius tractatus.* Hinc à fortiori conſtat, in rem minorem non poſſe etiam à Prælato fieri commutationem abſque cauſa.

5. Sed, an, cauſa intercedente, fieri commutatio poſſit in rem minorem ab eo, qui ſolùm poteſtatem delegatam habet commutandi, affirmant plures relati à Suar. *lib. 6. de voto, c. 19. n. 7.* Sed rectiùs negant Panormit. Sylueſt. Gregor. Lopez Caietan. Nauarr. quos refert, & ſequitur Suar. *loco alleg.* quia commutatio eſſentialiter deſignat ſolutionis æqualitatem. Qua enim parte ab æqualitate diſcedit, non commutatio, & ſubrogatio, ſed pura relaxatio, & diſpenſatio dicenda eſt.

6. Cauſa autem requiſita ad commutationem in rem æqualem præſtandam leuis eſt, vti docuit Suar. *dicto cap. 9. n. 5.* Sanchez *cap. 50. num. 17.* Imo Leſſius *dub. 11. n. 96.* affirmat, ſolam maiorem propenſionem vouentis in materiam, in quam facienda eſt commutatio, eſſe ſufficientem cauſam honeſtandi commutationem. Pro commutatione verò facienda virtute Cruciatæ nulla alia cauſa exigitur, quàm ea, quam ſecum trahit materia ſubroganda, ſcilicet, ſubſidium ad belli expeditionem: quia hæc commutatio in bonum commune cedit, vt benè notauit Sanch. *dicto lib. 4. de voto cap. 50. n. 19.* æqualitas autem huius commutationis arbitrio prudentis Confeſſarij relinquitur, qui eo ipſo, quòd bona fide procedat, commutatio effectum habebit, vt tradunt prædicti Doctores, & diximus *illo tract. 15. de voto pun. 15. in fine.*

7. Solùm eſt difficultas, quale ſit hoc ſubſidium belli, in quod neceſſariò facienda eſt commutatio per bullam, an, inquam, ſit temporale, vel ſufficiat ſpirituale, nempe, orationes, aliáque pia opera pro felici expeditione belli facta? Sufficere ſpirituale affirmauit Alphonſ. Deza, Theologus Societatis Ieſu, Compluti *in publicis prælect.* teſte Viualdo *Candelab. Sacramentor. 1. p. cap. 14. n. 39.* quod & ipſe probabile reputat, & caſu, quo vouens pauper ſit, nec valet temporale ſubſidium ſpirituale

rituale ſufficere. Llamas *method. curat.* 3. *p. cap.* 4. §. 42. *ad fin.* Leſſius *lib.* 2. *de iuſtit. cap.* 40. *dub.* 11. *n.* 95. *in fine.* Anton. Gomez *clauſul.* 10. *n.* 54. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 6. *de voto, cap.* 19. *nu.* 18. & probabile reputat Sanch. *lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 56. Ratio ea eſt: quia Bulla ſolùm exigit fieri commutationem: ergo æquè de ſubſidio ſpirituali, ac temporali intelligi debet. Deinde debet intelligi ſubſidium, qualiter humano, & morali modo poſſunt præſtare ij, quibus vota ſunt commutanda. At pauperes ſolùm ſpirituale ſubſidium præſtare poſſunt, diuites verò temporale: ergo à pauperibus ſolum ſubſidium ſpirituale eſt exigendum.

8. Cæterùm verius exiſtimo, commutationem hanc neceſſariò faciendam eſſe in belli temporale ſubſidium: quia ea eſt intentio Pontificis, & Regis: quippe intendunt ſubſidio per commutationem votorum erogato bellum contra infideles efficaciter, & in re ipſa, & cum effectu promouere. At orationes, aliáque pia opera non ſic promoueut bellum, cùm non habeant effectum infallibilem: ergo hæc comprehenſa non fuerunt ſub ſubſidio, in quod ſint vota commutanda. Et confirmo. Orationes, aliáque opera pia ex ſe non valent multiplicare milites, neque illis animum, & fortitudinem inÿcere, neque illorum ſumptus ſuppeditare, aut Eccleſiæ hoſtes conterere, ſed ſolùm conducunt, vt hæc omnia à Deo impetrentur, non efficaciter, ſed prout ipſi placitum fuerit. Ergo orationes non ſunt propriè belli ſubſidium, ſed ſubſidij impetrationes non infallibiles, ſed congruæ tantum. At Pontifex præſcribit commutationem fieri in belli ſubſidium, ergo fieri non poteſt in orationes, aliáque pia opera. Deinde, cùm Pontifex in Bulla orationes, & alia pia opera pro felici belli expeditione à fidelibus exigit, id exprimit, eáque expoſtulat, vt cõpleant cauſam legitimam pro Indulgentiarum, & priuilegiorum conceſſione requiſitam. Sed in commutatione votorum neque orationes, aliáue pia opera expreſſit, neque ea neceſſariò requiruntur ad complendam legitimam cauſam commutationis, quãdo quidem ſolo ſubſidio temporali erogato abundè completur. Ergo, &c. Denique illa diſtinctio de ſubſidio temporali pro diuitibus, & ſpirituali pro pauperibus, videtur abſque fundamento excogitata: ſiquidem Bulla indifferenter, & abſque vlla diſtinctione in ſubſidium belli exigit fieri votorum commutationem, ſiue vota ſint pauperis, ſiue diuitis. Ergo, ſi pro diuitibus poſtulat Bulla ſubſidium temporale, & pro pauperibus exigendum eſt: è contra verò, ſi pauperibus ſufficit ſpirituale ſubſidium, & diuitibus ſufficere debet: quia in hac parte non eſt ſpectandum, quid vnuſquiſque poſſit, ſed, quid priuilegium exigat. Atque ita pro omnibus ſubſidium temporale neceſſarium eſſe, docuerunt Nauarr. *ſum. cap.* 12. *num.* 80. Cordub. *in ſum. quæſt.* 149. & 156. Vega 2. *tomo ſumma, cap.* 129. *caſu* 106. Ludouicus Lopez 2. *part. Inſtruct. cap.* 50. *col.* 3. Petr. de Ledeſm. *tom.* 2. *ſum. tract.* 10. *cap.* 8. *in fine.* Garnic. *in expoſit. Cruciat. fol.* 44. Man. *ibi*, §. 9 *num.* 109. & *in addit. ad eundem n*.... Villalob. *clauſul.* 9. *num.* 37. Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 15. *n.* 1. & *lib.* 4. *ſum. cap.* 54. *n.* 57.

9. Supradictam ſententiam limitant Viuald. *Candelarb. Sacram.* 33. *part. cap.* 14 *num.* 39. Henriquez *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 30. *num.* 6. Suarez *lib.* 6. *de voto, cap.* 19. *num.* 18. Sanchez *dicta diſput.* 15. *de matrimon. num.* 1. *circa finem*, & *cap.* 54. *Decalogi. num.* 58. quibus fauent Azor. 1. *part. lib.* 11. *cap.* 18. *quæſt.* 9. Sayrus *in claui regia, lib.* 6. *cap.* 12. *nu.* 17. *fine*, vt procedat in commutatione adæquata: ſecùs in partiali, & minùs principali: exiſtimant namque prædicti Doctores, commutationem votorum fieri poſſe, partim in ſubſidium temporale, partim ſpirituale orationum, aliorúmque piorum operum. Mouentur tum ex illis verbis Bullæ id indicantibus, in aliquod ſubſidium huius expeditionis commutari, id eſt, aliquam commutationis partem in ſubſidium belli fieri debere: ſed non omnem, tum, vt expeditio belli promoueatur, quæ ſine dubio magna ex parte impediretur, ſi omnis commutatio in ſubſidium temporale facienda eſſet: perpauci enim eſſent, qui valerent pecuniam erogare æqualem voto commutando: & eſto, id poſſent, difficillimè præſtarent, ob quod à tali commutatione abſtinerent, præcipuè cùm virtute priuilegiorum Ordinibus mendicantibus conceſſorum, abſque prædictæ pecuniæ erogatione, obtinere commutationem poſſent, ſicque non leuiter defraudaretur Pontificis, & Regis intentum. E contra verò conceſſa facultate commutandi vota, partim in belli temporale ſubſidium, partim in ſpirituale, ſuauior fit commutatio, & omnes, tam diuites, quàm pauperes eo modo commutationis vterentur cùm rarus ſit, qui per ſe, vel per amicum non poſſit aliquam pecuniam erogare. Deinde colligit Sanchez hanc eſſe Pontificis intentionem ex priuilegio in Bulla compoſitionis conceſſo: vbi Pontifex pro minima quantitate in huius belli expeditionem impenſa remittit magnam incertis creditoribus debitam: quid ergo mirum, quòd pro leui quantitate pecuniæ in ſubſidium huius expeditionis erogatæ commutationem votorum permittit, compenſata commutationis æqualitate, aliis bonis operibus.

10. Verùm, etſi prædicta limitatio probabilis ſit, vt vltra Doctores relatos affirmat Villalobos *clauſul.* 9. *Bullæ, num.* 38. Ioannes de Salas *in Manuſcript. quæſt.* 21. & ex æquitate ſuſtinenda: attamen ſpectato iuris rigore mihi non probatur, ſicuti nec Soto *lib.* 7. *de iuſtit. quæſt.* 4. *artic.* 3. *ad finem corp.* Arag. 2. 2. *quæſt.* 88 *artic.* 12. *verſ. Et ad argumentum.* Ludouicus Lopez 2. *part. inſtruct.* vbi de clauib. *c.* 9. *ad finem*, Rodriguez *ad Cruciat.* §. 9 *num.* 109. & *in addition. ibi* Imò nec Nauarr. Cordub. Vegæ, Garnic. & aliis *ſuperiùs* relatis, qui nulla facta mentione huius limitationis, abſolutè affirmarunt, in temporale ſubſidium commutationem neceſſariò faciendam. Moueor: quia vel nomine ſubſidij, in quod ex præſcripto Pontificis commutatio facienda eſt, intelligitur non ſolùm temporale pecuniæ, ſed etiam ſpirituale orationum, vel tantùm temporale. Si temporale tantùm intelligitur, vel ipſimet Doctores apponentes prædictam limitationem, fatentur, & *ſuperiùs* probatum eſt, nequit virtute bullæ in aliud ſubſidium fieri cõmutatio: quia eſt alienum à Bullæ conceſſione. Illa autem verba, *in aliquod ſubſidium*, non indicant aliquam commutationis partem in ſubſidium expeditionis fieri debere, ſed potius denotant, omnem commutationem faciendam eſſe in eam eleemoſynam, quæ cenſeatur eſſe aliquod ſubſidium huius expeditionis. Si verò ſub nomine ſubſidij non ſolùm temporale, ſed etiam ſpirituale orationum, aliorúmque piorum operum intelligatur, certè nulla eſt ratio, ob quam commutatio integrè fieri non poſſit in orationes, aliáque pia opera, cum æquè ac pecunia ſub nomine ſubſidij comprehendatur, neque Bulla diſtinguat de partiali, vel totali commutatione.

11. Rationes verò, quibus Sanchez mouetur ad ſummum probant, expedire, vt ſic facultas concederetur, non tamen, quòd de facto conceſſa ſit. Adde, eſto, expeditio belli videatur conueniens aliquo ſubſidio temporali erogato commutationem fieri: at rectè Eccleſiæ regimini fortè non expedit, eam facultatem ita amplam cuilibet Confeſſario concedere, ne paſſim vota abſque ſubrogatione æquali commutentur. Prætereà ipſemet Sanchez *num.* 58. fatetur, præcipuam commutationis partem in belli temporale ſubſidium faciendam eſſe: quia hoc eſt Regis, & Pontificis intentum, neque ſatisfacere, ſi minima quantitate pecuniæ contributa in pia opera fiat commutatio. At inde fit (vt ipſe nobis obiiciebat) expeditionem belli retardari ob difficultatem grauis quantitatis erogandæ, pluréſque impotentes eſſe, eam pecuniam erogare, cuius quantitas præcipuam commutationis partem conſtituat, copioſiórque eleemoſyna congregaretur, ſi cuiuſlibet pecuniæ erogatione, ſecundùm cuiuſque deuotionem, commutatio concedatur. Hoc autem nec Sanch. admittit, neque eſt admittendum. Ergo affirmandum eſt, omnem commutationem in temporale belli ſubſidium faciendam eſſe. Neque obſtat, aliquos hoc priuilegio frui non poſſe ſicuti non obſtat, quòd plures indulgentiis Bullæ non gaudeant: quia illam ſumere non poſſunt: aliunde enim eorum neceſſitati Pontifex prouidit, varia priuilegia Religionibus concedere.

12. Hæc autem commutatio, vt benè obſeruat Henriq. *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 30. *n.* 6. Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 15. *n.* 25. & *lib.* 4. *de voto, cap.* 54. *n.* 16. Villalob. *clauſul.* 9. *nu.* 36. fieri poteſt extra confeſſionem: quia ex nullis Bullæ verbis colligitur obligatio illam in confeſſione faciendi. Quinimò, nec neceſſarium eſt, quòd Sacerdos electus ad hanc commutationem ſit ordinarius Confeſſor vouentis: ſatis enim eſt, quòd poſſit eſſe, ſitque ab Ordinario approbatus, ſicuti docuit Sanch. *dicto cap.* 54. *n.* 17.

13. Vota verò, quæ virtute Bullæ commutanda veniunt, ſunt omnia vota. (illis tribus exceptis, caſtitatis, religionis, & peregrinationis Hieroſolymitanæ.) Igitur illa vota commutari poſſunt, etiamſi iurata ſint, vti dixi *tract.* 14. *de iurament. diſp.* 3. *quæſt.* 1. eò quòd obligatio, tam voti, quàm iuramenti Deo facti, ſub eadem ſit religionis ſpecie, ac proinde cui delegatur facultas commutandi votum, & commutandi iuramentum delegatur. Dixi, *Deo facti*: nam iuramentum factum in fauorem hominum, & in illorum gratiam, tametſi iniquè fuerit extortum, *ibidem, punct.* 3. *in fine*, defendi, vt probabilius, relaxari non poſſe ex ſola facultate conceſſa commutandi, vel diſpenſandi in votis: quippe illud iuramentum in gratiam Dei factum non eſt, ac proinde voti rationem non inducit.

14. Ab hac commutatione non excluduntur vota, vel iuramenta, eò quòd emiſſa ſint poſt publicationem, vel ſuſceptionem Bullæ: quia priuilegium commutandi, ſicut & abſoluendi toto anno publicationis durat, & cum ſit abſolutè conceſſum, omnia vota, ſiue ante, ſiue poſt publicationem emiſſa comprehendit, vt benè tradunt Nauarrus *c.* 12. *n.* 80. Henriquez *lib.* 6. *de pœnit. c.* 16. *n.* 3. & *lib.* 7. *de Indulgent. c.* 30. *n.* 5. Sà *verbo, Votum, in fine*, Azor. *tom.* 1. *lib.* 11. *c.* 18. *q.* 9. Rodriquez §. 9. *in Cruciat. num.* 111. Suarez *lib.* 6. *de voto, cap.* 13. *à num.* 4. Sanchez *lib.* 4. *ſumm. cap.* 53. Neque item excluduntur à commutationis priuilegio, eſto, fuerint emiſſa ex fiducia obtinendæ commutationis, ſicuti neque à poteſtate abſoluendi excluduntur ea peccata, quæ ex fiducia abſolutionis obtinendæ ſunt commiſſa: quia ea fiducia priuilegio abſolutè conceſſo non aduerſatur, vt docet Sanchez *lib.* 4. *ſum. cap.* 5.

Digitized by Google

c.54.n.18. Rodriguez §.9.*Cruciat.n.99.* Acoſta de Adrade *q.43.* Anton.Gumez *clauſ.12.n.5.*

15. Finito anno publicationis, expirat poteſtas commutandi, ſicut, & omnia alia priuilegia *ibidem* conceſſa: quippe pro ſolo eo anno conceduntur. Huic tamen ceſſationi non obſtat, quòd ſi Confeſſarius electus tua vota, durante anno, commutauerit, in illud ſubſidium, quod ipſe, vel alius vir doctus iudicauerit expedire, non poſſit Confeſſarius, vel ille vir doctus, finito anno, deſignare ſubſidium, in quo votum præteritum ſubrogatur: hæc enim deſignatio non eſt commutatio voti, ſed complementum commutationis anteà factæ. Sic Sanchez *libr.8. de matr. diſp.17.n.15.* & *lib.4. Decal.c.54.n.31.* Sayro *in claui regia, libr 6. c.12.n. 21. in fine*, Graffis 1.*part. deciſ.lib.4. c.15. n.47.* Rodriguez *in addit. ad Bullam*, §. 9.*n.115.* Villalob. *clauſul.9. n. 41.*

16. Tria illa vota caſtitatis, religionis, & peregrinationis Hieroſolymitanæ, quæ ab hac commutandi facultate eximuntur, debent eſſe abſoluta, & omninò perfecta, non conditionalia, & limitata. Vnde votum caſtitatis debet eſſe caſtitatis integræ, & perpetuæ, non pro limitato tempore. Votum item religionis debet eſſe religionis propriæ. Votum denique peregrinationis debet eſſe factum cauſa deuotionis illorum locorum, aliàs non cenſebuntur excepta, ſed poterunt virtute Bullæ commutari, vti docent Doctores ſtatim referendi. Etenim illa exceptio votorum odioſa eſt, vtpote facultatis generalis commutandi reſtrictiua: debet ergo ſtrictè interpretari, ac proinde de ſolis votis abſolutis, & perfectis, caſtitatis, religionis, & peregrinationis Hieroſolymitanæ intelligi. Adde, Bullæ Cruciatæ priuilegio intendit Pontifex, quoad votorum commutationem, præter vota, quæ ſibi ſpecialiter reſeruatur, omnia alia Confeſſario concedere, ſicuti Epiſcopis iure ordinario conceſſa ſunt, vt benè docent Sayr. *in claui regia, lib.6.c.11. à n.72.* Suarez *libr.6. de voto, c.16. n.17.* Sanchez plures referens *lib.8. de matr. diſp.15. à n.3.* & *lib 4. ſum.c.54. n.19.* At Pontifici ſolùm ſunt reſeruata vota abſoluta caſtitatis integræ, & perfectæ, religionis propriæ, peregrinationis Hieroſolymitanæ ex deuotione, vti dixi *tract. de voto, diſput.3.part.11.* Ergo hæc tantùm à priuilegio Bullæ excipiuntur, ſicuti excipiuntur à poteſtate ordinaria Epiſcoporum.

Pvnctvm X.

De ſuſpenſione & reualidatione Indulgentiarum, & facultatum facta à Commiſſario.

1. *Statuitur poteſtas Commiſſarij.*
2. *Non ſuſpenduntur facultates iure ordinario Epiſcoporum competentes.*
3. *Neque indulgentia ab ipſis Epiſcopis conceſſa.*
4. *Neque facultates in corpore iuris inſerta.*
5. *Neque facultates, & priuilegia omninò diſſimilia.*
6. *Neque facultates, & priuilegia Superioribus Mendicantium quoad Fratres.*
7. *Quæ ſuſpendantur in omnium ſententia.*
8. *Aliqui affirmant, facultates abſoluendi, & diſpenſandi Religioſis conceſſas in ordine ad ſæculares ſuſpendi.*
9. *Verius eſt non ſuſpendi.*
10. *Diſſoluitur fundamentum oppoſitum.*
11. *Quæ ex ſupradicta ſententia inferantur.*
12. *Nouitij gaudent Religioſorum priuilegiis.*
13. *Ceſſat dubium in vſu facultatum Religioſis conceſſarum, ſi Religioſus, vel ſæcularis ſumat Bullam.*

1. Conſtat ex tenore Bullæ concedi Commiſſario facultatem, vt ſuſpendere poſſit anno publicationis Bullæ omnes ſimiles, aut diſſimiles Indulgentias, & facultates à Sede apoſtolica, vel eius authoritate quibuſvis Eccleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus, piis locis, Vniuerſitatibus, Confraternitatibus, ſingularibus perſonis, & regnis, in ſolis terris, locis, & dominiis Regis Philippi, etiam in fauorem fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, vel alterius ſimilis Cruciatæ, ſi quæ in regnis, terris, inſulis, & dominiis præfatis receptæ adhuc durant, conceſſas huiuſmodi, etiamſi clauſulas aliquas contra ſuſpenſionem facientes continerent, ita vt interim, neque prædicari poſſint, neque publicatæ cuiuis hominum communiter, vel diuiſim ſuffragentur, exceptis tamen conceſſis mendicantium Ordinum Superioribus, quoad eorum Fratres tantùm. Item, conceditur facultas Commiſſario, vt per ſe, vel per alium, ſeu alios, quando, & quoties ſibi videbitur, Indulgentias, & alias gratias per eum ſuſpenſas in fauorem illorum, qui præſentium gratiarum in hanc cauſam pro Religionis defenſione conceſſarum participes effecti fuerint reualidare abſque aliquo præmio poſſit. Et ita Commiſſarius ſuſpendit omnes dictas Indulgentias, & facultates, & iterum eas reualidat ſumentibus Bullam in hæc verba: *Y nos el dicho Commiſſario general de là ſanta Cruzada, para que tan ſanta obra no ſe inpida, ni ceſe por otras indulgencias, ſuſpendemos, durànte el ano de la publicacion, y predicacion della todas, y qualeſquier gracias Indulgencias, y facultades ſemeiantes, à diferentes concedidas por ſu Santidad, ò por los ſumos Pontifices ſus anteceſores, ò por la ſanta Sede apoſtolica, ò por ſu authoridad en todos los dichos reynos, y ſeñoros de ſu mageſtad à todos y qualeſquier Ygleſias, Monaſterios, Hoſpitales, ò otros lugares pios, Vniuerſidades, Cofradias, y ſingulares perſonas aunque las dichas gracias, y facultades ſean en fauor de la fabrica de San Pedro de Roma, ò otra ſemejante Cruçada Y aunque todas, ò qualeſquiera dellas tengan clauſulas contrarias à eſta ſuſpenſion, aunque para los ganar, y publicar ſe les, aya dado licentia nueſtra. Por manera que durante el anò de la publicacion, y predicacion deſta Bula ninguna perſona pueda ganar, ni gozar de algunas otras gracias, Indulgencias, y facultades, ni ſe puedan publicar, excepto las concedidas à los Superiores de las Ordenes mendicantes, en quanto à ſus Frayles, y en fauor deſta dicha Bula, por la miſma authoridad apoſtolica declaramos, que los que tomaren eſta preſente Bula, puedan gozar, y gozen de todas las gracias facultades, e Indulgencias Iubileos, y perdones, y remiſion de pecados, que les ayan ſido concedidos por nueſtro muy Santo Padre. N, y por otros ſumos Pontifices paſados de felice recordacion, ò por la ſanta Sede apoſtolica, ò por ſu authoridad comprehendidas en la dicha ſuſpenſion, las quales en vertud de la dicha comiſion apoſtolica reualidamos, y por la miſma authoridad apoſtolica ſuſpendemos el entredicho, ſi lè huiere en qualquier lugar, donde ſe hiciere la publicacion, y predicacion deſta Bula por ocho dias antes, y ocho deſpues, ſegun que en la Bula de ſu Santidad ſe contiene.*

2. In hac ſuſpenſione, & reualidatione ſunt aliqua omninò certa, alia ſub opinione. Primò certum eſt, non ſuſpendi facultates abſoluendi, & diſpenſandi, & commutandi vota, quæ Epiſcopis iure ordinario competunt, vel extraordinario, tanquam à Sede apoſtolica delegatis: quia hæ facultates, eſto, authoritate Sedis apoſtolicæ conceſſæ ſint, ſunt tamen conceſſæ ex delegatione generali, & per modum ſtatuti, & non ſingularibus perſonis, ſed earum dignitati; ac proinde non comprehenduntur in hac ſuſpenſione, vti eſt praxis recepta, & docent omnes.

3. Secundò, non ſuſpenduntur Indulgentiæ, & facultates, quas Epiſcopi aliquibus locis piis, vel perſonis concederent: quia hæc non ſunt immediatè conceſſa authoritate apoſtolica, ſed authoritate Epiſcopali: & Commiſſarius ſolùm habet poteſtatem ſuſpendendi Indulgentias, & facultates à Sede apoſtolica, vel eius authoritate immediatè dimanantes: & notauit Henriq. *lib.7. de Indulgent.c.29. num.2.* Villalob. *clauſ. 12. num.17.*

4. Tertiò, neque ſuſpenduntur priuilegia, & facultates in corpore iuris inſertæ, ſiue ſint ſimiles, ſiue diſſimiles Cruciatæ priuilegiis: ſunt enim per modum legis, & ſtatuti conceſſæ: Commiſſarius verò ſuſpendit, quæ ex ſpeciali Sedis apoſtolicæ delegatione conceduntur. Præterquàm quòd priuilegia in corpore iuris inſerta non derogantur per clauſulam generalem *non obſtantibus*, niſi eorum fiat expreſſa mentio, vti docuit Bart. communiter receptus *in Extrauag. Ad reprimendum, verb. Non obſtantibus nu.11.* Atque ita docet in præſenti Rodrig §.12. Villal. *clauſ.12.n.14. & 15.*

5. Quartò, non ſuſpenduntur priuilegia, & facultates Vniuerſitatibus, priuatiſque perſonis conceſſæ, quæ omninò ſunt diſſimiles iis, quæ in Cruciata conceduntur, quales ſunt facultates teſtādi, celebrandi in altari portatili, ingrediendi Monialium Monaſteria, &c. quia hæc Bullæ Cruciatæ vſum non impediunt. Neque obeſt, Commiſſarium ſuſpendere gratias, & facultates non ſolùm ſimiles, ſed diſſimiles: quia intelligi debet de iis, quæ ſolùm quoad modum aliquem ſunt diſſimiles; non verò quoad ſubſtantiam. Præterquàm quod poteſt intelligi ſuſpendere omnes facultates, & priuilegia ſimilia, & diſſimilia, quæ occaſione impetrandæ Indulgentiæ fuerint conceſſa, ſicuti in ſimili docuit Nauarr. *de Iubil. notab.33. num.2.*

6. Quintò, non ſuſpenduntur gratiæ, & facultates, Superioribus Ordinum mendicantium conceſſæ quoad eorum Fratres: quia hæ à ſuſpenſione excipiuntur.

7. E contra verò ſuſpenduntur, nec publicari poterunt Indulgentiæ, & facultates conceſſæ Hoſpitalibus, Monaſteriis, locis piis, Confraternitatibus &c. His enim ſolent Indulgentiæ concedi pro viſitantibus tali, vel tali die Eccleſiam, vel altare, pro offerentibus Sacrificium. Hæ enim omnes ſuſpenduntur, neque obtineri poſſunt. An autem ſuſpendantur comparatione Religioſorum mendicantium, ſi eorum Monaſteriis conceſſæ ſint, poſteà examinabimus.

Secundò, & certiùs ſuſpenduntur conceſſæ ſingularibus perſonis aliquam imaginem deferentibus, vel aliquid in illius honorem recitantibus: quia hæ Indulgentiæ non ſunt ſpecialiter in Religioſorum fauorem cōceſſæ, ſed omni populo Chriſtiano communes: quod maximè verum habet, quando hæ

Indulgentiæ fuerunt conceſſæ ad inſtantiam alicuius Principis. Nam, ſi hæ indulgentiæ ad inſtantiam Superiorum Ordinum mendicantium conceſſæ ſint, probabile tenet Ioan. de Salaz *in Manuſcr. in Cruc. qu. 25. poſt med.* comparatione Religioſorum mendicantium non ſuſpendi: & fauent Rodrig. §. 12. *n.* 4. & Villal. *clau.* 12. *n.* 3. dicentes quoad Mendicantes non ſuſpendi Indulgentias, eorum Monaſteriis conceſſas pro eorum Eccleſias viſitantibus.

Tertiò, ſuſpenduntur, ſi quæ facultates ſunt aliquibus Eccleſiis, monaſteriis, vel ſingularibus perſonis celebrandi ante auroram, vel poſt meridiem, aſſiſtendi tempore interdicti diuinis, celebrandi, vel faciendi celebrare in Oratorio priuato, eligendi Confeſſorem quoad peccatorum abſolutionem, vel votorum commutationem, &c. quia hæ, vtpote omninò ſimiles iis, quæ in Cruciata conceduntur, obſtant maximè eius expeditioni. Verùm hæc omnia, quæ à Commiſſario ſuſpenduntur, iterum reualidantur ſuſcipientibus Bullam, vt conſtat ex Bullæ clauſula: *Ne Bullam ſuſcipientibus vlla gratia deſit.* vti notant omnes Doctores. Hæc ſunt certa.

8. Dubiæ tamen quæſtionis eſt, an ſuſpendantur poteſtates, quas Religioſi obtinent comparatione ſæcularium, abſoluendi à reſeruatis, & vota commutandi: ita vt ſi nec Religioſus, nec ſæcularis Bullam habeant, nequeant illa poteſtate vti? Affirmant ſuſpendi Nauarr. *lib. 5. conſ. in 2. edit. de priuil. conſ.* 16. *n.* 1. Ludouic. Lop. 2. *p. inſtr. conſ.* vbi de clauibus. *c.* 2. *col.* 10. Rodrig. *Cruciat.* §. 12. *n.* 4. Mouentur ex clauſula Bullæ, qua Commiſſarius omnes Indulgentias, gratias, & facultates conceſſas Monaſteriis, Vniuerſitatibus, & ſingularibus perſonis, ſuſpendit, exceptis conceſſis Ordinum mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres tantùm: ſed illæ facultates abſoluendi, & commutandi vota ſunt conceſſæ Monaſteriis, ex quibus Religioſorum Ordo conſtituitur, atque ſunt conceſſæ ſingularibus perſonis eorumdem Religioſorum authoritate apoſtolica. Ergo cenſentur ſuſpenſæ. Et confirmari poteſt ex exceptione facta: illa enim exceptio contineri debet ſub regula, atque adeò ſub ſuſpenſione facta, ſed excipit à ſuſpenſione facta Indulgentias, & facultates abſoluendi, diſpenſandi, & commutandi conceſſas Superioribus Ordinum mendicantium quoad eorum Fratres. Ergo relinquuntur ſuſpenſæ quoad ſæculares. Deinde Pontifex ſpecialiter fauere voluit Religioſis mendicantibus: ſiquidem eos excipit à ſuſpenſione generali facta. At, ſi facultates, & Indulgentiæ Religionibus conceſſæ non ſuſpenduntur, qui fauor ſit Mendicantibus? quandoquidem non Mendicantes Indulgentias, & facultates ſibi conceſſas retinent?

9. At tenendum eſt, nequaquam ſuſpendi prædictas facultates: quippe non ſunt conceſſæ vni, vel alteri Monaſterio, ſed toti Religioni in commune fidelium bonum. Bulla autem ſolùm videtur ſuſpendere, quæ ſingularibus Monaſteriis, Vniuerſitatibus, piis locis, & ſingularibus perſonis, qua tales ſunt, conceduntur. Ergo prædictas facultates non ſuſpendit. Atque ita docent expreſsè Emmanuel mutans ſententiam *additionib. ad Cruc.* §. 12. *n.* 4. & *qq. regul. t. 1. q. 61. art.* 14. Henr. *lib. 6. de pœnit. c. 16. n. 7.* & *lib. 7. de Indulg. c. 28. n. 7.* & *in comm. litt. Z.* Sanch. *l. 4. ſum. c. 54. in fin.* Villal. *clauſ.* 12. *n.* 4.

10. Neque obſtat contrarium fundamentum: negandum enim eſt, excipi à ſuſpenſione Indulgentias, & facultates abſoluendi, & diſpenſandi conceſſas Religioſis ratione ſtatus: quia hæ poteſtates, tam mendicantibus Religionibus, quàm aliis non mendicantibus competentes ſub ſuſpenſione generali comprehenſæ non erant, vtpote quæ in bonum commune Eccleſiæ ſunt conceſſæ, & plures ex illis communi iure approbatæ. Illæ ergo facultates, & non aliæ, cenſeri debent ſuſpenſæ, quæ ſingularibus Monaſteriis, vel perſonis particularibus conceſſæ ſint: ſecùs verò, quæ toti Religioni conceduntur, & ſingularibus perſonis, non quà tales, ſed, quatenus illius Religionis membra perſiſtunt. Neque inde infertur, non fieri ſpeciale priuilegium Mendicantibus in illa exceptione: fit vtique: quia ex vi illius exceptionis non ſuſpenduntur Mendicantibus Indulgentiæ, facultates, & gratiæ conceſſæ ſingularibus Monaſteriis ad inſtantiam ſuorum Superiorum, quæ tamen non Mendicantibus ſuſpenduntur.

11. Ex dictis colligitur, non ſuſpendi poteſtatem, quam habent plures Religiones ſuſpendendi generale interdictum in ſuis Eccleſiis pro aliquibus Feſtiuitatibus: quia hæc poteſtas non ſingulari Conuentui, ſed toti Ordini eſt attributa, quæ in prædicta ſuſpenſione generali non continentur: & tradit expreſsè Villal. *tract.* 22. *Bulla, cluſ.* 12. *n.* 8. Secundò, colligitur Indulgentias illas, quæ non alicui Monaſterio, vel loco pio, ſeu imagini annectuntur, ſed omnibus Religioſis quà tales ſunt, conceduntur, ſuſpenſione prædicta non comprehendi, atque adeò tam Mendicantes, quam non Mendicantes eas obtinere poſſe: quia hæ directè ſtatui religioſo conceduntur, & inde ad ſingulos Religioſos deriuantur, ex Sanch. & Villal. *loc. alleg.* Tertiò, fit, ſolas eas facultates, & gratias, ac indulgentias prædictæ Bullæ clauſula ſuſpendi, quæ Monaſteriis ſingularibus, vel piis locis fuerint conceſſæ. Has ergo, ſecluſa bulla, non poterunt Religioſi non mendicantes obtinere: at mendicantes eas obtinere poterunt, quia Superioribus ſuis, id eſt, ad eorum inſtantiam fuerunt conceſſæ: & Bulla excipit, quæ conceſſæ fuerint Superioribus Ordinum mendicantium quoad eorum Fratres. Quòd ſi non mendicantes communicationem habent in priuilegiis cum mendicantibus, eaſdem Indulgentias, & facultates poterunt obtinere, ſicuti, vt probabile, defendit Villalob. *clauſ.* 12. *n.* 11. aduersùs Rodriq. §. 12. *n.* 15. Neque inde licet colligere exceptionem mendicantium eſſe inutilem, quandoquidem non mendicantes etiam excipiuntur: quia non excipiuntur per ſe, ſed per accidens ex priuilegio communicationis diſtincto: quod fortè non omnibus non mendicantibus competit. Quæ dicta ſunt de Religioſis, intelligi debent de monialibus quæ verè Religioſæ ſunt, vt benè notauit Rodrig. §. 12. *à n.* 9. Villal. *clauſ.* 12. *n.* 13.

12. Duo exiſtimo certa. Primùm, Nouitios, ſicut & reliquos Religioſos priuilegiis Religioni conceſſis gaudere, & in prædicta ſuſpenſionis exceptione comprehendi, ſicuti docuerunt Rodr. *d.* §. 12. *n.* 6. Villal. *clauſ.* 12. *n.* 12. Nam eſtò, ſpectato verborum rigore Religioſi non ſint, ſunt tamen ſecundùm communem modum loquendi, qui maximè in fauorabilibus attendi debet: c. *Ex litteris, el* 1. *de ſponſ.* & leg. *Liberorum* §. *Quòd autem Caſſy. ff. de leg.* 3. & tradit Nauar. *c.* 27. *nu.* 255. Rebuff. *prax. benef. tit. de diſpenſa. cum regul. pag.* 422.

13. Secundum eſt, ſi Religioſus, vel ſæcularis Bullam ſuſcipiat, abſque vlla prorſus dubitatione gaudere poterit poteſtate abſoluendi, & diſpenſandi Religioſis conceſſa: quia, ſumpta Bulla, omnia priuilegia ſuſpenſa reualidantur: neque opus eſt, vt vterque Religioſus, & ſæcularis Bullam ſumant: ſatis eſſe videtur, ſi vnus ex illis ſuſcipiat, & maximè Religioſus: nam ipſi priuilegio reualidato, conſequenter ſæculari reualidatur, vt poſſit illo vti.

P V N C T V M XI.

De aliis facultatibus, quæ in Bulla Cruciatæ Commiſſario conceduntur.

1. *Conceditur facultas taxandi eleemoſynam, quam ſumentes Bullam debent erogare.*
2. *Conceditur facultas componendi ſuper fructus amiſſos ob omiſſam Horarum recitationem.*
3. *De poteſtate diſpenſandi in irregularitate.*
4. *Prodeſt hæc poteſtas, tam pro foro conſcientiæ, quàm externo.*
5. *Commiſſarius omnes irregularitates diſpenſat.*
6. *Quatuor tamen excipiuntur.*
7. *Datur facultas Commiſſario diſpenſandi in impedimento affinitatis ex fornicatione.*
8. *Sub quibus conditionibus hæc poteſtas concedatur.*
9. *Deinde habet poteſtatem Commiſſarius diſpenſandi in ſuperueniente dicto impedimento, vt debitum coniux impeditus petat.*
10. *Extendunt aliqui hanc poteſtatem ad impedimentum cognationis ſpiritualis. Sed rectiùs alij negant.*
11. *Nobilibus poteſt Commiſſarius concedere, vt per horam ante lucem, & poſt meridiem celebrent, vel celebrari faciant.*
12. *De obligatione quam habent omnes Epiſcopi, applicandi omnes pœnas in ſubſidium Cruciatæ.*

1. VLtra facultatem *ſuperiori puncto* explicatam ſuſpendendi, & reualidandi Indulgentias, gratias, & facultates, conceditur Commiſſario poteſtas taxandi eleemoſynam, quam erogare debent Bullam ſuſcipientes, vt illis proſit, vt conſtat ex verbis Bullæ ibi: *Y por quanto vos N. diſteis dos reales de plata, que es la limoſna, que auemos taſado y declarado*, &c.

2. Secundò, datur facultas eidem Commiſſario componendi cum his, qui ad reſtitutionem fructuum ex omiſſione Horarum canonicarum tenentur, ita vt quantitas compoſitionis pro medietate Eccleſiis, vel aliis locis piis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in ſubuentionem huius negotij detur. De qua facultate qualiter intelligatur, *punct. vlt.* vbi de Bulla compoſitionis agendum eſt.

3. Tertiò, ſimiliter conceditur facultas dicto Commiſſario diſpenſandi, & componendi ſuper irregularitate cum his, qui quibuſcunque eccleſiaſticis cenſuris ligati Miſſas, & diuina Officia (non tamen in contemptum clauium) celebrauerunt, ſeu aliàs ſe immiſcuerunt, & ſuper alia illis qualibet irregularitate prætèrquàm ratione homicidij voluntarij, aut ſimoniæ, vt apoſtaſiæ à fide, aut de hæreſi, vel propter malam Ordinum ſuſceptionem contractam, cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamiæ, aut inhabilitatis exinde prouenientis abolitione, & executione Ordinum non malè ſuſceptorum.

Digitized by Google

4. Circa quam poteſtatem aduerte, concedi, tam pro foro conſcientiæ, quàm externo, & iudiciali: cùm enim ſit conceſſa aliàs iuriſdictionem habenti abſque vlla limitatione fori interni, ſicut ſit Epiſcopis in Trid. *ſeſſ.* 24. *c.*6. & ipſimet Commiſſario in poteſtate diſpenſandi cum his, qui impedimento affinitatis ligati bona fide contraxerunt, fatendum eſt pro vtroque foro prodeſſe poſſe, vt benè notauit Henriq. *lib.*7. *de Indulg.c.*13.*num.*5. Rodrig. *in addit. ad Cruciat.* §.13.*n.*1. Didac. Nuño *in expoſit. Bullæ.* §. *vlt.* Villalob. *clauſ.*13.*n.*6. Acoſt. *q.*97. Auil. 7.*p. de cenſ. diſp.*10.*dub.*5. *concl.*2. *&* 3.

5. Irregularitates autem, in quibus Commiſſarius diſpenſare poteſt, ſunt omnes, & ſolæ, quæ ex delicto proueniunt, quatuor exceptis, vti notarunt Rod. Nuño, Villal. *loc. alleg.* & colligitur apertè ex illo verbo, *ſuper alia qualibet irregularitate*: verbum enim, *aliud*, quod relatiuum eſt, præcedentis qualitatem refert, vt conſtat ex leg. *Si fugitiui.* ibi, *alia pœna. C. de ſeruis fugitiuis iuncta Gloſſ. fin.* quæ ait, *alia pœna*, ſcilicet, ſimili: & docet Anton. Gab. *t.*1. *comm. verb. Alius.* Menoch. *lib.*1. *de arbitr. q.*80.*n.*122. Sed irregularitas præcedens, pro qua datur poteſtas Commiſſario diſpenſandi, prouenit ex delicto: ergo de irregularitate ex delicto intelligi debet verbum illud, *alia qualibet irregularitate.* Idémque confirmari poteſt ex exceptione, quæ immediatè ſubſequitur, ſub qua nulla irregularitas comprehenditur, quæ non ſit ex delicto. Atque ita docent Nuño, Villal. Rodr. *ſup.* Vnde colliges, non poſſe Commiſſarium in irregularitate ex defectu natalium, ex homicidio authoritate publica facto, in bigamia propria, vel interpretatiua diſpenſare: quia hæ irregularitates non in pœnam alicuius delicti; ſed ob indecentiam, & perfectæ ſignificationis defectum imponentur; benè tamen poterit diſpenſare in irregularitate ſimilitudinaria; quia hæc ex delicto prouenit. Sic Henriq. *lib.* 7.*c.*13. *à n.*5. Auila 7.*p. de cenſur. diſp.*8.*dub.*4. *concl.*6. Rodr. *in additionib.* §.13.*n.*3. *&* 6. Villal. *clauſ.*12.*n.*7. *&* 8.

6. Excipiuntur quatuor irregularitates à poteſtate Commiſſarij. Prima, ex homicidio voluntario, ſub qua comprehendi non debet irregularitas proueniens ex voluntaria mutilatione, aut ex homicidio caſuali: quia ſunt diſtinctæ: & exceptio, cùm odioſa ſit, reſtringi debet, non ampliari. Atque ita docet Rodrig. *in additionib.* §.13.*n.*6. Villalob. *clauſ.*13.*n.*7. Secunda eſt, quæ prouenit ex ſimonia. Tertia, quæ prouenit ex apoſtaſia à fide, ſeu hæreſi: quia pluribus Doctoribus placet, ſimoniacos in Ordine, & Hæreticos eſſe irregulares. Sed alij cenſent, ſimoniacum in Ordine ab vſu Ordinum tantùm ſuſpenſum eſſe: Hæreticum verò, ſi publicus ſit, & notorius, eſſe irregularem: ſecùs ſi ſit occultus. Quarta irregularitas excepta prouenit ex mala Ordinum ſuſceptione, eò quòd Ordinem furtiuè ſuſceperis.

His ergo quatuor irregularitatibus excluſis, omnes aliæ ſub poteſtate Commiſſarij comprehenduntur, in quibus ſic diſpenſare Commiſſarius poteſt, vt ſi fortè beneficium aliquod, ſtante irregularitate, receptum ſit, poſſit ad illud habilitare, & fructus inde perceptos concedere, vti colligitur ex illis verbis: *Cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamiæ, ac inhabilitatis exinde prouenientis abolitione.* Etenim, cùm irregularitas beneficio ſuſcepto adueniens non priuet beneficio, neque ad illud retinendum reddat irregularem inhabilem, poteſtas diſpenſandi in retentione beneficiorum, & illorum inhabilitate, non de beneficiis ante irregularitatem ſuſceptis; ſed de beneficiis poſt irregularitatem ſuſceptis intelligi debet, ſicuti bene aduertit Rodrig. *in addit.* §.13.*n.*9. Villalob. *clauſ.*13.*n.*10.

7. Quartò, datur facultas diſpenſandi, nullis datis litteris, ſeu per Confeſſorem laniatis, cum his, qui primo, & ſecundo affinitatis ex fornicatione contractæ gradibus coniuncti matrimonium contraxerunt, dummodo ſi poſt Concil. Trid. ipſius formam ſeruauerunt, ac impedimenta huiuſmodi penitùs occulta ſint, & alter contrahentium tempore contracti matrimonij impedimenti ignarus extiterit, & altero ita prædictum impedimentum ignorante de nullitate prioris cõſenſus priùs certificato, tacitáque, ſi videbitur ad euitanda ſcandala, cauſa nullitatis, matrimonium inter ſe etiam ſecretè de nouo contrahere poſſint in foro conſcientiæ duntaxat, ad euitanda grauia ſcandala, diſpenſandum iudicauerint, diſpenſare, prolémque ſuſceptam, & ſuſcipiendam legitimam decernere.

8. Pro huius poteſtatis explicatione ſuppono ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.*4. affinitatem contractam ex copula illicita in primò, & ſecundo gradu eſſe impedimentum dirimens matrimonij contrahendi. Igitur, ſi aliqui hoc impedimento ligati contraxerint, datur Commiſſario facultas in foro conſcientiæ dũtaxat, ad euitanda ſcandala in prædicto impedimento diſpẽſandi, & media diſpenſatione, & matrimonij noua celebratione, & non aliàs prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam legitimam decernere, vt aduertunt Sanchez *lib.* 8. *de matr. diſp.*6. *num.*25. Nuño §. *vlt. in expoſit. Cruciat.* Villal. *clauſ.*13. *n.*12. *&* 13. Hæc autem poteſtas conceditur Commiſſario quatuor concurrentibus conditionibus. Prima, vt matrimonium ſit celebratum iuxta formam Trident. *ſeſſ.*24. *cap.* 1. ſcilicet, coram Parocho, & teſtibus, & præmiſſis denunciationibus, niſi fortè in eis fuerit per Ordinarium diſpenſatum. Secunda, vt impedimentum illud ſit occultum, hoc eſt, non publicum, neque ad forum contentioſum deductum, tametſi probabile ſit, & ab aliquibus cognitum: quia, dum à maiore parte Collegij, vel viciniæ ignoratur, occultum eſſe cenſetur ad hunc effectum, vt benè Nauarr. *cap.*27. *n.*254. Sanch. *lib.*8. *diſp.*34. *n.*55. Villalob. *clauſ.*13.*n.*15. Tertia, vt bona fides adfuerit, ſaltem ex parte vnius contrahentis ignorantis impedimentum, tempore, quo matrimonium celebratum eſt. Quarta, vt coniux, qui ignorauit impedimentum, certior fiat de prioris conſenſus nullitate. Non tamen eſt opus declarare nullitatis cauſam; ſed eo ipſo, quo dicat alteri coniugi ſe tempore contracti matrimonij non habuiſſe conſenſum liberum, & legitimum, qui neceſſarius eſt ad matrimonium contrahendum, velléque denuò ob ſecuritatem ſuæ conſcientiæ contrahere; ſatis hoc dicto de prioris conſenſus nullitate certiorem coniugem reddit, vti notauit Villalob. *dicta clauſ.*13.*n.*18.

Sub prædictis conditionibus, & non aliter diſpenſabit Commiſſarius: quam diſpenſationem cõcedet abſque expeditione litterarũ, vel, ſi placuerit litteras expedire, id faciet ſuppreſſis diſpenſandorum nominibus, & per Confeſſorem conceſſa diſpenſatione litteris dilaniatis, vti vſui eſt ſacræ Pœnitẽtiariæ, & cauetur in prædicta facultate. Coniuges verò obtenta diſpẽſatione iterum inter ſe abſque Parocho, & teſtibus contrahent. Nam, eſto, grauis ſit difficultas, an reualidatio matrimonij, quod nullum eſt, fieri debeat coram Parocho, & teſtibus, in caſu præſenti locum non habet, cùm expreſsè Pontifex declarauerit ad contractus prædicti reualidationem ſufficere vtriuſque coniugis ſecretum, & occultum conſenſum, ſicuti aduertit Villalob. *d. clauſ.*13. *Bulla, n.*19.

9. Quintò, conceditur Commiſſario facultas diſpenſandi in ſuperueniente ſimili affinitatis impedimento poſt matrimonium contractum, vt debitum petere poſſit, qui eo impedimento ligatus erat: etenim affinitas ex fornicatione contracta, quæ antecedens matrimonium illud dirimit, matrimonio ſuperueniens petitionem debiti impedit, vt probat textus in cap.1. *de eo, qui cognouit conſanguin. vxor.* Hoc igitur impedimentum poteſt Commiſſarius tollere, ſicut etiam poteſt Epiſcopus, & Superiores Ordinum mendicantium, vt dicemus *tract. de matrim.* & videri poteſt Sanch. *lib.*8. *diſp.*15.*n.*13. Man. Rodrig. 1. *tom. ſum. edit.*2. *c.*243.*n.*12. & *in addit. ad Cruciat.* §. 13.*n.*17. Villalob. *ibi clauſul.*13.*n.*20.

10. Extendit autem Rodriguez *dicto* §.13. *n.* 17. & Villalob. *n.* 21. hanc Commiſſarij facultatem ad impedimentum cognationis ſpiritualis: tum, quia eſt quidam inceſtus: tum, quia eſt leuius impedimentum, & cui conceditur maius, & minus cenſeri debet conceſſum, ex reg. *Cui licet de reg. iuris. in* 6. præcipuè cùm hæc Commiſſarij poteſtas latè ſit interpretanda, vtpote fauorabilis, & in nullius præiudicium cedens. Sed rectiùs Sanch. *d. diſp.*15.*n.*13. negat prædictam facultatem extendi. Tum, quia fornicatio, cum ſpirituali cognata, non inceſtus, ſed ſacrilegium eſt: & eſto, inceſtus eſſet facultas diſpenſandi, non pro quolibet inceſtu facta eſt; ſed pro impedimento proueniente ex inceſtu in primo, & ſecundo gradu: at impedimentum cognationis ſpiritualis omninò diuerſum eſt: ergo ad illud prædicta facultas extendi non poteſt: quippe facultas quantumuis latè interpretanda ſit, extendi non debet ad caſum ſub lata verborum forma non comprehenſum.

11. Sextò, Commiſſario facultas conceditur pro perſonis nobilibus, & qui iuxta ipſius Commiſſarij arbitrium qualificati fuerint, vt Miſſas per horam ante lucem, & poſt meridiem audire, & celebrare facere valeant, indulgere poſſit. In hac conceſſione nihil ſpeciale notandum occurrit, præter ea, quæ dixi *tract. de ſacrific. punct.*7. *à n.*12. Solùm aduerto, non permitti Commiſſario hanc diſpenſationem quibuſcunque concedere; ſed nobilibus, & qui iuxta eius arbitrium qualificati ſint. Nobilis autem eſt, qui iure communi vel ſtatuto, vel conſuetudine patriæ nobilis creditur, vt dixi Menoch. *lib.*2. *de arbitrar. caſu* 67. & pluribus tradit Tiraquel. *de nobilit. à c.*3. *& ſeqq.* Qualificatus verò, qui aliqua qualitate generis, vel officij illuſtris inſignitus eſt, ideóque illuſtris, ſeu egregius vir dici poterit, de quo latè Menoch. *caſu.*68. *&* 70.

12. Ad extremum aduerto, præceptum eſſe à Sede apoſtolica, & à Commiſſario promulgatum, vt omnes Epiſcopi in his Hiſpaniarũ regnis, eiúſque miniſtri, ſeu Officiales, aliíque Prælati eccleſiaſtici inferiores omnes pœnas pecuniarias applicent in ſubſidium huius ſanctæ expeditionis. Quòd ſi non fecerint, vltra peccatum commiſſum applicatio ſibi, vel alteri facta nulla eſt, vt cauetur *in prædicta Bulla*; & notauit Rodriguez *in addit. ad Cruciat.* §.13. *in fine.* Acoſta *quæſt.*89. Villal. *clauſ.*13.*n.*23. Neque video, quo titulo ab hoc præcepto, & obligatione rationi conſona excuſari poſſint, niſi fortè ob receptam conſuetudinem contrariam, etiam ſtante Bullæ publicatione. A qua tamen applicatione excipiunt Acoſta, & Villab. *ſup.* partem accuſatori, ſcilicet, fiſcali competentem ex præſumpta voluntate Pontificis, vt ad accuſationem faciendam & delictorum punitionem procurandam moueatur, Quinimò illa pars, quæ accuſatori applicatur, quodammodo

ab ipſo condemnando debita eſt ante condemnationem, lege ſic diſponente,& applicante.

PVNCTVM XII.

De Bulla Cruciatæ pro defunctis conceſſa.

1. *Statuitur conceſſio.*
2. *Non eſt opus, te eſſe in gratia,vt obtinere defunctis Indulgentiam poſſis.*
3. *Sumpta vna Bulla, an expediat alias ſumere. Proponitur ratio dubitandi.*
4. *Certum eſt expedire.*

1. POntifex ex theſauro ſatisfactionum Chriſti,& Sanctorum non ſolùm viuis fidelibus fauores impendit, ſed etiam defunctis,ideòque pleniſſimam Indulgentiam concedit defuncto, in cuius gratiam viuus erogata eleemoſyna Bullam ſumpſerit, vt conſtat ex tenore Bullæ, qui ſic ſe habet: *Nueſtro muy ſanto Padre Paulo V.de felice recordacion concedio pleniſsima Indulgentia,y la mando publicar nueſtro muy ſanto Padre Vrbano VIII. con que podamos ſacar las animas de los,que ataqueſimos bien de aquellas penas de Purgatorio, y poner las en la gloria, dando por eſta Bula para la defenſa de la Ygleſia, y reſcate de nueſtros difuntos, y en acrecentamiento de nueſtros meritos,la limoſna taſada por vos N. Commiſſario apoſtolico general de la ſanta Cruzada. Y por quanto vos N.diſteis dos reales de plata, en fauor del anima de N. y recibiſteis en vos eſta Bula le es otorgada la Indulgencia ſobredicha.*

2. Quæ in hac conceſſione aliquam poſſent difficultatem ingerere,*ſuperiori tract.de ſuffrag. & Indulgent.* præcipuè *pun.* 1. *& vlt.* enodata ſunt: ibi enim explicuimus, qualiter operari debeas,vt indulgentia defunctis conceſſa prodeſſe poſſit. Nam, eſto, non deſint Doctores, Cardin.*Clement.*2.*de pœnitent.& remiſſ.* Angel.*verbo, Indulgentia,num.*21.qui cenſeant, opus eſſe,vt in gratia exiſtas, cùm opus iniunctum ad obtinendam defuncto indulgentiam exequeris: quia nequis eſſe potentior ad obtinendum beneficium alteri, quàm tibi ipſi, ad obtinendam autem tibi indulgentiam neceſſariò requiritur gratia: ergo etiam erit requiſita pro obtinenda defuncto. Communis tamen ſententia docet, vt videre eſt in Nauarr. *de Iubileo, notab.*27.*n.*4.& *notab.*32.*n.*3. Cordub. *de Indulgent. q.*17. *&* 26. Suar. *tom.*4. *de pœnitent. & ſuffrag. diſp.*52.*ſect.*4. *n.*6.Rodrig.*ad Bullam*,§.8.*n.*13.Acoſta. *q.*21.Villalob.1. *p.ſum. tract.*28. *n.*3. neceſſarium non eſſe, te in gratia, cùm Bullam pro defuncto ſumpſeris, vt ei proſit. Non enim tu ſumens Bullam pro defuncto ei ſatisfactionem concedis, qua pœnæ debitæ remittantur, ſed ſolùm apponis conditionem quandam piam,& religioſam, qua poſita Pontifex ex theſauro ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum ſufficientem ſolutionem exhibet pro pœnis ab illo defuncto debitis. At eam conditionem ſumendi Bullam ſatis præſtare potes, tametſi in peccato exiſtas:ergo ſtatus gratiæ tibi requiſitus non eſt,vt Bulla à te ſumpta defuncto proſit.

3. Sed, an ſumpta vna Bulla expediat alias pro eodem defuncto ſumere, aliqui dubitarunt, eò quod videatur iudicari Indulgentiæ conceſſionem veram non eſſe: nam, ſi vera eſt conceſſio,cùm ex parte defuncti in Purgatorio exiſtentis nullum ſit impedimentum, quin ei integrè indulgentia applicetur,efficitur ſtatim in cælum euolare, ac proinde inutiliter in eius fauorem nouam Indulgentiam applicari.

4. Nihilominùs omninò tenendum eſt, plures pro vno defuncto Bullas ſumi poſſe, & expedire, vt benè notauit Gab. *in canon.lect.*57.Nauarr.*de indulgent. nota.*22.*n.* 50. Acoſta *in explicat.Cruciat.q.*22.Nuño *in præſenti,§.vlt.circa finem.* Villalob.*dicto tract.*29.*n.*5.Ratio eſt manifeſta:etenim indulgentiæ valor maximè pendet ex cauſa finali, & motiua conceſſionis: continget enim aliquando concedi indulgentiam plenariam ex cauſa,quæ ſolùm erat ſufficiens pro remiſſione tertiæ partis peccatorum concedenda:& quis ſcit,an in præſenti ſic contingat? Quare eo caſu manifeſtum eſt, expedire non ſolùm vnam, ſed plures Bullas ſumere, vt multiplicata remiſſione illius tertiæ partis plena remiſſio obtineatur. Item,certum non eſt,ſed ſub opinione poſitum, an indulgentia applicata pro defunctis infallibilem effectum habeat,neque etiam eſt indubitatum, an ſtatus gratiæ in exequente opus iniunctum requiratur.Itémque nemini conſtare poteſt,an opera ad indulgentiæ applicationem requiſita exequatur, prout Pontifex intendit, & neceſſarium eſt ad indulgentiæ valorem, ſaltem integrum. Denique fieri poteſt, etiam te ignorante, vt eleemoſyna pro Bulla erogata ex aliis debitis ſit,vel Quæſtorem alienam dediſſe Bullam,eſſéque illius raptorem, & ſimulatorem, neque proprium Cruciatæ miniſtrum. Quæ omnia abunde probant expedire, plures Bullas pro vno defuncto ſumi,vt quoad fieri poſſit prædicta inconuenientia vitentur.

PVNCTVM VII.

De Bulla Cruciatæ, quæ vocatur Compoſitionis.

SVmmus Pontifex concedit omnibus Chriſti fidelibus, cuiuſcunque ſtatus,conditionis,Ordinis, vel Religionis, ſiue Eccleſiaſtici ſint, ſiue ſæculares, etiamſi ſint ex Ordinibus mendicantibus, qui in huiuſmodi Hiſpaniarum regnis aſſiſtunt,vel ad ea quomodolibet declinauerint, vt erogatis duobus argenteis in ſubſidium belli contra infideles, quantitas duorum millium marapetinorum,infrà,de debitis incertis remittatur,obtineréque poſſint remiſſionem vſque ad quantitatem debitam centum millium marapetinorum: ſed vltrà nequeant,niſi ex beneplacito Commiſſarij generalis,ex eius tamen conſenſu,& voluntate optimè poſſint. Debita autem debent eſſe contracta abſque fiducia huius remiſſionis,aliàs huic Indulgentiæ non erit locus.Quæ omnia expreſsè habentur in prædicta Bulla.

§. I.

Qualiter debitorum incertorum, virtute huius conceſſionis, fiat remiſſio.

1. *Nulla de debitis certis fit remiſſio.*
2. *Quid,ſi creditor ita abſens eſt, vt nequeat debitum ei reddi? Verius eſt locum eſſe remiſſioni.*
3. *An ſit licita,& valida hac remiſſio.*
4. *Reſoluitur,eſſe validam,& licitam.*
5. *Nullus alius præter Pontificem,ſtante eius lege, hanc remiſſionem facere poteſt:ſecùs ea lege ſecluſa.*
6. *Plures cenſent, comparente creditore,te eſſe obligatum,reſiduum reſtituere;neque prodeſſe remiſſionem,niſi dum non comparet.*
7. *Oppoſitum probabilitate non caret.*
8. *Soluitur fundamentum oppoſitum: & ibi,an proſit remiſſio pro foro iudiciali.*
9. *Quid dicendum,ſi Iudex te condemnet ad ſoluendum.*

1. NVlla de debitis certis,hoc eſt,certo creditori debitis, quæque ipſi reſtitui poſſunt, virtute huius bullæ fit remiſſio:quippe hæc cum dominum agnoſcant,non vult Pontifex vlli operi,quantumuis pio, contra eius voluntatem applicare:ergo fit de debitis,quorum creditor non comparet.

2. Quòd ſi creditor comparet, at ita abſens eſt, vt nequeas debitum illi perſoluere,neque ſperas breui tempore poſſe, ob cuius cauſam excuſaris à reſtitutione facienda,etſi Sotus *in* 4. *diſt.*21.*q.*2.*art.*4.*& lib.*4.*de iuſtit.q.*7.*art.*1. exiſtimet compoſitioni locum non eſſe:quia abſolutè, & ſimpliciter non eſt debitum incertum,ſed certum, & bulla ſolùm remiſſionem debitorum incertorum concedit. At rectius Couarru. *in reg.Peccatum,*3.*p.*§.1.Rodrig *in præſenti, dub.*2. Villalob.*n.*12. Acoſta. *q.*95.oppoſitum cenſent:quia eo caſu illud debitum humano, & morali modo reputatur incertum, eò quòd domino reddi non poteſt. Domino enim perinde eſt carere debito, quia abſens,vel quia debitori eſt ignotus,ſi æquè ex abſentia,ac ignorantia excuſatur debitor à reſtitutione illi facienda.

3. Duplex tamen eſt in hac compoſitione difficultas. Prima, an licita, & valida ſit, ita vt virtute illius excuſeris à debiti integra ſolutione, ſaltem dum creditor non comparet? Non defuerunt,qui auſi ſunt affirmare,illicitè, & inualidè hanc remiſſionem concedi.Sic videtur ſentire Bannes 2.2.*q.*62.*art.*5. *dub.*8.Dominic.Sotus *in* 4.*diſt.*21.*q.*2. *art.*4. Mouentur: quia hæc remiſſio fit in præiudicium pauperum, quibus illa reſtitutio facienda erat ex textu in cap. *Cùm tu. de vſuris*,& occaſionem præbet plura latrocinia committendi: ergo eſt illicita,& inualida.

4. Et quidem, ſi abſque vlla cauſa remiſſio fieret, admitto, illicitam eſſe,in quo ſenſu credo,Bannes,& Sotum fuiſſe locutos,valida tamen eſſet,ſi ex bonis eccleſiaſticis,vel temporalibus ad ditionem Pontificis pertinentibus fieret: quia horum diſtributio ipſi,vtpote ſupremo gubernatori, competit. Quippe in omnia bona,quorum dominus non comparet, vel poſſidens ſuccedit:vel ſaltem reſpublica, quæ ſuo gubernatori tradit poteſtatem ea pro ſuo arbitrio diſtribuendi. Secùs verò videtur dicendum, ſi abſque cauſa fieret remiſſio debiti temporalis,quod non eſt ſub ditione Pontificis,vel Regis:quia eſſet remiſſio debiti contra voluntatem domini, qui non eſt Pontifex,nec Rex Hiſpanus,ſed alia reſpublica, illiuſque gubernator.Quod intelligendum eſt caſu, quo reſpublica domina ſit bonorum incertorum,& non ipſe retentor.

Verùm in præſenti hæc omnia ceſſant,cùm manifeſtiſſimũ ſit, cauſam huius remiſſionis legitimam eſſe. Etenim fidelium conſcientiæ ære alieno grauatæ,& ob hanc cauſam difficillimè

cillimè

Digitized by Google

cillimè ab ſtatu peccati reſurgentes, hac remiſſione facta obligationi ſatisfaciunt, & peccatum depellunt, illáque eleemoſyna, etſi minima, ſæpiùs tamen multiplicata non leue ſubſidium confert ad infideles conterendos, & debellandos; noſtrámque catholicam fidem augendam. Quæ nequaquam obtinerentur, niſi grauis illa quantitas ſub leuis eleemoſynæ erogatione remitteretur: ex alia etiam parte bona illa, quæ remittenda ſunt, Pontificis, vel Regis diſtributioni competunt, cùm ſint ſub Regis, vel Pontificis editione. Ergo eſt valida, & licita eorum diſtributio, & remiſſio. Solùm eſſe poterat difficultas, quando bona remittenda per ſe alteri Reipublicæ, & gubernatori, quàm Pontifici, vel Regi Hiſpaniarum pertinent. Et in hoc caſu etiam exiſtimo, licitam, & validam eſſe hanc Pontificis remiſſionem. Nam, cùm ſatis dubium ſit, ſub opinionéque poſitum, an bona incerta iure diuino, & naturali debeant reipublicæ concedi, vel poſſit ipſe, qui poſſidet, ea retinere, dum dominus non comparet, meritò Summus Pontifex, ne hac occaſionè fideles aliena ſurriperent, & aliorum bonis in graue ſuarum conſcientiarum præiudicium ditarentur, præcepit in cap. *Cum tu, de vſuris*, vt omnia iniquè parta pauperibus reſtituerentur. Loco ergo huius reſtitutionis contentus eſt Pontifex illa leui eleemoſyna duorum argenteorum, reliqua debiti parte remiſſa, ob bonum fidei, & religionis. Neque verum eſt, pauperes dominos eſſe illorum bonorum. Non enim illis ea bona aliquo iure naturali, vel diuino competunt; ſed ſolùm iure poſitiuo eccleſiaſtico, in quo ipſe Pontifex, vtpote illius conditor, ob hanc honeſtiſſimam cauſam diſpenſat. Quòd ſi ex hac diſpenſatione plures ſumant occaſionem aliena ſurripiendi, non diſpenſationi, quæ iuſtiſſima eſt; ſed eorum malitiæ eſt tribuendum.

5. Secunda verſatur difficultas, an alij præter Pontificem hanc remiſſionem facere poſſint? De Gubernatore Reipublicæ, & de Epiſcopo dubitari poteſt. Breuiter reſpondeo, ſecluſa lege pontificia, lata in cap. *Cùm tu, de vſuris*, optimè poteſt Princeps ſæcularis hãc facere remiſſionem de bonis temporalibus incertis, ſiue benè, ſiue malè ablatis, ſecùs de eccleſiaſticis bonis. E contra verò de eccleſiaſticis bonis poterit Epiſcopus: ſecùs de temporalibus. Vtramque partem probo: quia illa bona incerta temporalia, caſu, quo iure naturali non competant occupanti, competunt reipublicæ, & conſequenter eius gubernatori: eccleſiaſtica verò bona Eccleſiæ, eiúſque Gubernatoribus debentur. Ergo ſæcularia bona benè poterit Princeps ſæcularis remittere; Epiſcopus verò in ſua diœceſi poteſit eccleſiaſtica. Notanter dixi, *ſecluſa lege pontificia*: nam, ea ſtante, nequit alius, præter Pontificem, hanc facere remiſſionem: quia, neque Epiſcopus, nec Princeps ſæcularis, diſpenſare poſſunt in prædicta lege, & cùm ex ea obligentur aliena occupantes integrè reſtituere, excuſari non poſſunt ob remiſſionem Principis, vel Epiſcopi; & fortè ob hanc cauſam, & in hoc ſenſu negarunt Syluester *Reſtitutio*, *q.* 7. *&* 8. Cordub. *lib.* 5. *de Indulgent. q.* 4. Rodrig. *in præſenti dub.* 4. *&* 5. Principes ſæculares, & Epiſcopos hanc remiſſionem facere poſſe.

6. Tertiò, grauior difficultas eſt, an remiſſione facta virtute huius bullæ, ſi creditor compareat, tenearis, ea bona reſtituere. In qua difficultate eſt certum, te non eſſe obligatum reſtituere eam partem, quam in ſubſidium belli impendiſti, vt benè notauit Soto *dicta diſt.* 21. *q.* 2. *art* 4. Bannes 2. 2. *q.* 62. *art.* 5. *dub.* 8. Nuño *in explic. Cruciat. ad finem dub.* 2. Rodrig. *in præſenti*, *dub.* 6. *n.* 8. quia ea pars ex præſumpta creditoris voluntate, & authoritate Principis conſumpta eſt: aliàs ea compoſitio in damnum tui cederet. Secundò, certum eſſe debet, ſi poſt factam compoſitionem debita conſumpſiſti, neque ditior es factus, nullam tibi ſupereſſe obligationem reſtituendi: quia facta compoſitione bona fide poſſediſti, & conſumpſiſti: commune autem eſt, poſſeſſorem bonæ fidei obligatum non eſſe reſtituere, quæ bona fide conſumpſerit. Atque ita docent Sotus, Cordub. Rodrig. *locis allegatis*, Henriq. *lib.* 7. *can.* 34. *n.* 4. Villalob. *tract.* 29. *n.* 9. Tertiò eſt certum, excuſatum te eſſe à reſtitutione, ſi poſt remiſſionem factam tempus præſcriptioni neceſſarium currit: quia, cùm bona fide poſſideas, præſcribere optimè potes, vti notauit Villalobos *ſuprà*.

Quare controuerſia inter Doctores eſt, an, ſi bona, quæ tibi in hac compoſitione remiſſa ſunt, extent in ſpecie, vel æquiualenter, quatenus eorum occaſione ditior factus es, cùm creditor comparet, neque præſumptione te tueri potes, tenearis ea creditori reddere? Affirmant Caiet. 2. 2. *q* 62. *art.* 6. Corduba *lib.* 5. *quæſt. q. vlt.* Rodrig. Villalob. *ſuprà*. Mouentur: quia Pontifex non abſolutè remittit omnia illa debita; ſed, dum creditor non comparet: quia non videtur rationi conſonum, dominio ſuorum bonorum creditorem ignorum abſolutè ſpoliare. Præterquàm quòd hæc remiſſio fit ex præſumpta creditoris voluntate, quæ præſumi non poteſt abſoluta; ſed conditionata, & limitata, dum ipſe non comparuerit: id enim eſt ei vtilius. Secundò, creditor poterit debita illa vbicunque inuenerit, vendicare, eáque poſtulare in iudicio, & Iudex obligatus eſt reddere, vti tanquàm certum affirmat Villalob. *dicto tract.* 29. *n.* 8. quæ omnia cùm non nitantur falſæ præſumptioni, obligationem in foro conſcientiæ probant.

7. Nihilominris, etſi prædicta ſententia tenenda, & conſulenda ſit, probabilitate non caret, nullam tibi eſſe obligationem in foro conſcientiæ reſtituendi reſiduum, ſaltem quouſque à Iudice condemneris. Sic docuerunt Bannez, & Sotus *ſuprà*, Henriq. *lib.* 7. *de Indulg. cap.* 34. *num.* 5. Acoſta de Andrade *in præſenti*, *q.* 91. *&* 94. Ratio eſt: quia negari non poteſt, poſſe Pontificem ea bona incerta ſic abſolutè diſtribuere, vt nulla ſit obligatio ea reddendi domino poſtmodum comparenti. Quippe ea diſtribuit, vt legitimus diſpenſator, & in bonum commune Eccleſiæ, quale eſt belli contra infideles ſubſidium. Itémque in ſpirituale bonum creditorum: ſiquidem in ipſorum gratiam ea remiſſio fit. Quòd autem de facto ſic fuerit diſtributio, & remiſſio facta, probat tenor conceſſionis, in quo nulla conditio eſt appoſita: ſed abſolutè facta eſt remiſſio totius debiti, erogata eleemoſyna taxata: ergo abſque fundamento aſſeritur, limitatam eſſe pro tempore, quo dominus non comparet, cùm beneficium Principis reſtringi non debeat; & licèt hoc beneficium ſic latè interpretatum cedat aliquo modo in creditorum præiudicium, patienter illud ſuſtinere debent ob boni communis augmentum. Quippe huiuſmodi liberalitate, & abſoluta remiſſione incitantur debitores ad hanc compoſitionem faciendam, qua ſubſidium belli maximè promouetur.

8. Hinc ſolutum manet oppoſitum primum fundamentum: Secundùm autem petit, an hæc remiſſio pro ſolo conſcientiæ foro proſit; an etiam pro externo, & iudiciali? Negant Cordub. Rodrig. & Villalobos *locis citatis*. Sed rectiùs Acoſta *q.* 94. affirmat, eò quòd Commiſſarij poteſtas ad hanc remiſſionem, & compoſitionem faciendam reſtricta non ſit pro foro conſcientiæ, ſicuti fuit reſtricta poteſtas diſpenſandi in impedimento affinitatis. Qua ratione diximus, poteſtatem diſpenſandi in irregularitatibus, in interdicto, &c. pro vtroque foro prodeſſe: quia non fuit ſub limitatione fori interni conceſſa. Verùm, vt hæc compoſitio in foro externo tibi proſit, & creditorem exigentem debitum poſſis exceptione compoſitionis repellere, debes, cùm compoſitionem, & remiſſionem obtines, præmittere authoritate Commiſſarij informationem, te non poſſe creditori debitum reddere, vel, quia non comparet, vel, quia ita eſt abſens, vt moraliter ſit impoſſibile. Alias, ſi hæc informatio compoſitioni non præceſſit, non poteris in foro exteriori aduerſùs creditorem te tueri: quia non conſtat de compoſitionis iuſtitia.

9. Quòd ſi Iudex ob defectum huius informationis, vel eſto, ea facta ſit, quia credit remiſſionem factam eſſe à Pontifice, non abſolutè, ſed, dum creditor non comparet, præcipiat tibi reddere debitum, difficultate non caret, an in foro conſcientiæ obligatus ſis obedire. Quippe videtur illud præceptum niti præſumptioni falſæ, quòd Pontifex non fecerit abſolutam remiſſionem. Verius tamen cenſeo, te obligatum eſſe obedire, & debitum reddere, non, quia remiſſio abſoluta non fuerit, ſed, quia non fuit abſoluta certò, & infallibiliter, ſed ſolùm ſub opinione. Quo caſu Iudex iuſtè procedit, imponens præceptum de illorum bonorum reſtitutione: Iudex namque poteſtatem habet iudicandi ſecundùm eam opinionem, quæ ſibi verior, & probabilior viſa fuerit. Cùm autem ipſe credat ſatis probabiliter, Pontificem feciſſe remiſſionem, non abſolutè, ſed pro tempore, quo dominus non comparet, iuſtè præcipit tibi ea bona domino comparenti reddere: tu verò videris obligatus parere: quia præceptum illud non præſumptioni falſæ, ſed probabili nititur.

§. II.

Expenduntur ſigillatim caſus, in quibus locum habet prædicta compoſitio.

1. *Omnia iniuſtè acquiſita componi poſſunt, non comparente creditore poſt debitam diligentiam: & qua diligentia cenſeatur ſufficiens.*
2. *De fructibus beneficiorum qualiter fieri poſſit compoſitio.*
3. *Non habet locum in Canonicis non reſidentibus, neque in Epiſcopis, & Parochis.*
4. *Compoſitio fieri poteſt in medietate legatorum, quæ in ſatiſfactionem bonorum malè acquiſitorum facta fuerint, ſi legatarij per annum negligentes extiterint.*
5. *Compoſitio fieri poteſt de legatis, quorum legatarij poſt debitam diligentiam ignorantur.*
6. *Iudicibus ordinariis, vel delegatis permittitur compoſitio in rebus ſuſceptis ob iniquam ſententiam.*
7. *Item, patrocinanti cauſam iniuſtam datur facultas ſe componendi.*
8. *Teſti ob falſum teſtimonium, accuſatori ob falſam accuſationem, vel ob emiſſam accuſationem debitam.*
9. *Iudicibus ſæcularibus, & eccleſiaſticis in cauſis temporalibus, ob adminiſtrationem iuſtitiæ.*

10. *Scribis, Notariis, aliiſque miniſtris iuſtitiæ, ob accepta vltra taxam.*
11. *Luſoribus ob iniquè in dolo parta.*
12. *His, qui ob ſimulationem paupertatis, vel ſanctitatis, aliquid acceperunt.*
13. *Venatoribus, & piſcatoribus damna inferentibus.*
14. *Mulieribus inhoneſtis, cauſa turpitudinis aliqua recipientibus.*
15. *Falſificantibus menſuras, vel alia via proximos decipientibus.*
16. *Inuentoribus bonorum, quorum dominus ignotus eſt.*
17. *Omnibus illicita acquirentibus permittitur compoſitio, domino non comparente, dummodo ſub fiducia compoſitionis acquiſita non ſint.*

1. PRimò, inquit generaliter Pontifex, compoſitionem fieri poſſe de rebus furto, rapina, vſura, & alio quouis modo illicito acquiſitis, ſi creditor facta debita diligentia non compareat. Quæ autem debita diligentia cenſenda ſit, arbitrio prudentis relinquitur, ſpectata debiti qualitate. Illud certum, illam diligentiam ſufficientem eſſe, quam homines timoratæ conſcientiæ in ſimili negotio præſtarent, vti docent Cordub. *lib.* 1. *qq. qu.* 1. Medin. 1. 2. *q.* 76. *art.* 2. *in fine.* Rodrig. *in præſenti, dub* 8. *n.* 10. Villal. *n.* 14.

2. Secundò, Eccleſiaſtici compoſitionem facere poſſunt de fructibus beneficiorum, aliiſque eccleſiaſticis emolumentis malè perceptis; vel, quia non recitarunt Officium diuinum; vel, quia beneficium habuerunt abſque titulo; vel, quia excommunicati, aut irregulares exiterunt: hac tamen conditione, vt vltra illos duos argenteos, quos in ſubſidium huius expeditionis erogant, pro remiſſione duorum millium marapetinorum alios duos argenteos tribuant Eccleſiæ in qua eſt beneficium, pro quo fit compoſitio. Etenim cùm iure poſitiuo eccleſiaſtico non recitantes Officium diuinum impediantur ab acquiſitione dominij fructuum beneficiorum, ſicuti, qui nullo beneficij titulo legitimo gaudent, & in probabili ſententia, qui irregulares, vel excommunicati exiſtunt, debeántque ex ipſomet iure poſitiuo reſtituere fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus omnes fructus ſic acquiſitos, meritò Pontifex, qui bonorum eccleſiaſticorum dominus, ſeu diſpenſator eſt, hanc remiſſionem concedit ſub prædicta conditione, vt vltra eleemoſynam in ſubſidium alia ſimilis fabricæ Eccleſiæ concedatur.

3. Hæc tamen compoſitio locum non habet in Canonicis non reſidentibus, quando ob eorum defectum aliis intereſſentibus fructus accreſcunt: quia eo caſu non eſt creditor incertus, ſed certus, vt benè notauit Acoſta *q.* 66. Rodrig. *hic, dub.* 2. *n.* 16. Villalobos *tract.* 27. *clauſ.* 13. *n.* 2. & *tract.* 29. *n.* 20. Similiter etiam huic compoſitioni locus non eſt in fructibus amiſſis ab Epiſcopo, Parocho, aliòve curam animarum habente, ob non reſidentiam. Nam eſto, prædicti fructus creditori certò reſtitui non debeant, ſed Eccleſiæ, vel pauperibus ſint erogandi, Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 1. *de reformat. verſ. Si quis autem* expreſsè prohibuit hanc fieri compoſitionem, ibi: *Prohibita quacunque conuentione, vel compoſitione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur.* & notauit Nauarr. *c.* 25. *n.* 122. Rodrig. *ad Cruciat. n.* 18. Villalob. *n.* 20.

4. Tertiò, promittit Pontifex compoſitionem in medietate legatorum, quæ facta fuerint in ſatisfactionem bonorum malè acquiſitorum, ſi legatarij per annum negligentes ſteterint in prædictis legatis recuperandis. Cùm enim prædicta legata ex bonis iniquè partis, & alias debitis facta fuerint, & legatarij illorum dominium non acquiſierint, imò in eius acquiſitione negligentes extiterint, Pontifex, tum in pœnam negligentiæ, tum in bonum Eccleſiæ, & fidei augmentum, eſto, creditores ſint certi, hanc compoſitionem permittit, non quidem de integro legato, ſed de illius medietate. Quapropter legatario integra alia medietas eſt concedenda, debent tamen legata non excedere ſummam centum mille marapinorum, aliàs Commiſſarius generalis conſulendus eſt, & ſolùm ex eius conſenſu compoſitio fieri poteſt. Atque ita tradunt Rodrig *n.* 19. Villalob. *n.* 21.

5. Quartò, eſt locus compoſitioni in legatis: & idem eſt de fidei commiſſis, iuxta leg. *A Titio. ff. de verbor. obligat.* leg. *illud ff. ad leg. Aquil.* antea factis, vel tempore publicationis faciendis, quorum legatarij, vel fideicommiſſarij facta debita diligentia ignorantur. Differt hic caſus à præcedenti: quia in præcedenti, eò quòd noti erant legatarij, non permittebatur integra legati compoſitio, ſed ſolùm de medietate. At in præſenti integra permittitur, eò quòd legatarij ignoti ſint. Item, in præcedenti caſu legata erant in ſatisfactionem bonorum malè acquiſitorum, quod tamen in præſenti non requiritur, vti aduertit Rodrig. *n.* 20. Villal. *n.* 22.

6. Quintò, Iudicibus ordinariis, vel delegatis permittitur compoſitio in rebus ſuſceptis ob iniquam ſententiam, ob dilationem cauſæ, vel aliam ſimilem iniuſtitiam in partis præiudicium. Circa quam conceſſionem aduerte, parti læſæ ſatisfactionem integrè eſſe præſtandam, neque in hac ſatisfactione locum eſſe compoſitioni: quia eſt creditor certus, & iniuſtè vexatus. Deinde, ſi Iudex pecuniam acceperit ob iniquam ſententiam, vel aliam ſimilem iniuſtitiam faciendam, neque tamen præſtitit, non erit locus compoſitioni, ſed neceſſariò reddenda eſt pecunia ei, qui dedit, vtpote qui non abſolutè, ſed ſub conditione prædictæ iniuſtitiæ conceſſerit, qua conditione non poſita dominium non amiſiſſe videtur. At poſita ea iniuſtitia, eſto, aliqui cenſeant nulla obligatione reſtituendi Iudicem aſtringi, ſed in foro conſcientiæ prædicta ſic turpiter acquiſita retinere poſſe: quia tamen alij plures Doctores contrarium firmant, vtpote conſcientiæ ſecurius, & vtilius. Pontifex illorum remiſſionem, & compoſitionem concedit. Quòd ſi Iudex non ob iniquam, ſed potius ob iuſtam ſententiam ferendam aliquid accipiat, diſtinguendum eſt, ſi datum fuit ob redemptionem vexationis, &. ob iuſtum timorem, ne à parte contraria ſubornaretur, compoſitio fieri non poteſt, ſed danti debet reſtitui, cùm illius dominium non amiſerit: at, ſi datum fuit liberaliter, vt eo munere motus danti fauorem præſtaret, locus eſt compoſitioni in ſententia affirmante, obligationem eſſe Iudicibus reſtituendi ea, quæ aduerſùs leges poſitiuas, prohibentes munerum receptionem, accipiunt: at in ſententia negante prædictam obligationem, quouſque ſententia condemnatoria accedat, ceſſat compoſitionis neceſſitas.

7. Sextò, Doctor, qui ob patrocinandam cauſam iniuſtam, ſciente eo, in cuius fauorem patrocinatur, aliqua accepit, compoſitionem de acceptis obtinere poteſt. Nam eſto, non ſit apud Doctores certum, prædictum Aduocatum obligationem habere reſtituendi ſic accepta: eſt tamen plurium Doctorum: ideóque Pontifex compoſitionem concedit, vt omnem delinquens ſecuritatem obtineat. Ob hanc tamen compoſitionem non excuſatur delinquens à ſatisfactione omnium damnorum, quæ parti contrariæ ob iniuſtum patrocinium facta fuerint, vt in prædicta Bulla exprimitur: & meritò: quia adeſt creditor certus, & iniuſtè damnificatus, vt benè notarunt Rodrig *in præſenti, n.* 24. Villalob. *n.* 24.

8. Septimò, in idem recidit teſtis, qui ob falſum teſtimonium ferendum, accuſator, qui ob falſam accuſationem, vel ob omittendam accuſationem, ad quam erat obligatus, & generaliter omnes Notarij, Scribæ, aliique miniſtri publici vel perſonæ priuatæ, qui ob iniuſtitiam faciendam, vel diligentiam præſtandam, vt fieret, aliqua acceperunt, compoſitionem obtinere poſſunt de ſic acceptis; facta tamen parti læſæ integra ſatisfactione. Accepta enim ob turpem cauſam, caſu, quo reſtituenda ſint, pauperibus, vel piis operibus reſtitui debent. ideóque Pontifex poteſt compoſitionem concedere, ſicuti tradunt Rodriguez *num.* 25. & 29. & Villalobos *num.* 25. 26. & 29.

9. Octauò, Iudices ſæculares, & eccleſiaſtici in cauſis temporalibus, qui ob adminiſtrandam iuſtitiam aliqua acceperunt, compoſitionem de ſic acceptis poſſunt obtinere. Quod intelligendum eſt, quando, qui dedit, ignoratur, vel datum fuit in cauſa dubia ob finem ſubornationis: nam extra hos caſus, vt benè aduertit Villalob. *num.* 27. non eſt locus compoſitioni, ſed danti debet fieri reſtitutio, ſi notus eſt, caſu, quo in redemptionem vexationis dederit: ſi autem omninò liberaliter, ceſſat in probabili ſententia reſtitutionis obligatio, quouſque Iudicis ſententia accedat, & conſequenter compoſitionis neceſſitas. Notanter Pontifex, & Commiſſarius expreſſerunt, cùm de Iudicibus eccleſiaſticis loquerentur, compoſitionem facere poſſe de acceptis ob adminiſtrationem iuſtitiæ in cauſis temporalibus, quales ſunt punire eccleſiaſticum ob aliquod delictum, illúmve ad ſolutionem debiti compellere, tacitè indicantes, accepta ob adminiſtrationem iuſtitiæ in cauſis ſpiritualibus, quales ſunt matrimoniales, beneficiales, & ad Sacramenta, eccleſiaſticáque præcepta pertinentes, compoſitionem eſſe non poſſe: quia eſt ſimonia: & ita Rodrig *in præſenti num.* 27. Villalob. *tract.* 29. *n.* 27. Cæterùm exiſtimo, etiam de acceptis ob adminiſtrationem iuſtitiæ, & cauſis ſpiritualibus, compoſitionem eſſe poſſe: quia ſatis probabile eſt, non eſſe reſtituenda danti, vtpote turpitudinem committenti, ob quam iure poſitiuo ei repetitio denegatur, & dari iure, & dominio priuatur, pauperibúſque applicatur, in quorum locum ſubrogatur à Pontifice hoc belli ſubſidium. Pontifex autem, & Commiſſarius expreſſerunt compoſitionem de acceptis ob adminiſtrationem iuſtitiæ in cauſis temporalibus: quia ſic accepta reſtitui neceſſariò debent pauperibus, cùm dominus eſt ignotus, vel cauſam ſubornationis dedit. At accepta ob adminiſtrationem iuſtitiæ in cauſis ſpiritualibus, exploratum non eſt, an, & cui ſint reſtituenda. ideóque Pontifex abſtinuit à prædicta compoſitionis expreſſione, opinionibus locum relinquens. vel certè id factum eſt, vt indicaret Pontifex compoſitionem in alia materia nunquam fore neceſſariam: quia nunquam præſumit, tam graue, atróxque delictum eſſe à Iudicibus eccleſiaſticis committendum, vt ob adminiſtrationem iuſtitiæ in cauſis ſpiritualibus pretium ſint recepturi.

10 Nonò, conceditur Scribis, Notariis, aliiſque iuſtitiæ miniſtris,

Digitized by Google

miniſtris, vt compoſitionem obtinere poſſint de acceptis vltra taxam ſui laboris: quippe ea, quæ taxam excedunt rationem pretij obtinere non poſſunt, ac proinde abſque titulo accipiuntur: debent ergo reſtitui: reſtitutio autem facienda eſt danti, ſi fieri poteſt: quia fuit deceptus, & eo caſu non conceditur compoſitio. Si verò ipſi non poteſt fieri, pauperibus eſt facienda: & tunc eſt locus compoſitioni. Sic Rodrig. & Villalob. in præſenti vterque *n* 18.

11. Decimò, compoſitio permittitur luſoribus in iis, quæ ludo acquiſierunt, quorum reſtitutio facienda ſit pauperibus. Hoc autem nunquam contingit, niſi quando ei, à quo fuerunt acquiſita, reſtitui non poſſunt. Sed, quando acquiſita ludo reſtitutioni obnoxia ſint, petendum eſt ex tract. de ludo, quem Deo dante, breuiter in lucem edemus. Interim videri poteſt Nauarr. *in ſumm. c.* 19. Ludou. Lopez 2. *p. inſtructor. c.* 33. *& ſeqq.* Ioan. Medin. *de reſtit. q.* 21. Sotus *lib.* 6. *de iuſt. q.* 5. Alcozer. *de ludo per totum.*

12. Vndecimò, compoſitionem facere poſſunt, qui ſimulantes ſanctitatem, vel paupertatem, aliquid datum ob hanc cauſam non motiuam, ſed finalem acceperunt, nec valent dantibus reſtituere. Quippe tunc obligati ſunt pauperibus, vel aliis piis operibus reſtrictionem facere, cùm illius dominium non acquiſierint: datum enim ob cauſam, ceſſante cauſa, datum non eſſe cenſetur, de quo Rodrig. *n.* 47. Villal. *n.* 31.

13. Duodecimò, qui occaſione venationis, piſcationis, vel alia via alienis ſatis, hæreditatibus, animalibus damnum intulerint, cum obligatione reſtituendi, beneficio compoſitionis vti poſſunt, dummodo creditoribus, quibus damnum factum eſt, reſtitutio non poſſit fieri. Quando autem obligatio reſtitutionis ex venatione, ſeu piſcatione in alienis montibus, vel fluminibus, ex arborum inciſione contingat, *in tract. de reſtit.* examinandum eſt: interim videri poteſt Rodriquez *in præſenti, caſu* 12. *à n.* 53.

14. Decimotertiò, mulieres inhoneſtæ, quæ meretrices non ſint, compoſitionem facere poſſunt, ſi aliquid ob actum turpem acceperint: ſimiliter etiam homines ob prædictam cauſam à mulieribus non vxoratis aliquid accipientes. Tacitè in huiuſmodi cõceſſione indicatur, accepta à meretricibus compoſitioni non ſubiici: & meritò: quia eſto turpiter accepta ſint, non turpiter retinentur: ex permiſſione enim reipublicæ fuerunt recepta. At accepta à mulieribus inhoneſtis, quarum turpitudo à republica punitur, plures Doctores firmant, reſtitutioni obnoxia eſſe, tametſi plures alij contrarium ſentiant: & ob hanc cauſam Pontifex compoſitionem permittit. Idémque eſt dicendum de hominibus, qui ob eandem turpem cauſam à mulieribus non vxoratis aliquid acceperint: permittitur enim illis compoſitio ob dubium, quod eſt, an ſint obligati ſic accepta reſtituere. Neque huic compoſitioni obſtat, quod notus ſit is, à quo ſic accepta ſunt: quia ratione turpitudinis commiſſæ dominium illorum perdidit, & pauperes, iure ſic diſponente, ſuccedunt. Notanter Pontifex, & Commiſſarius expreſſerunt mulieres non vxoratas: nam vxoratæ, vtpote nullam bonorum ſuorum adminiſtrationem habentes, niſi ex conſenſu, & voluntate mariti nihil donare poſſunt, ac proinde quidquid ab illis fuerit acceptum, maritis reſtitui debet, neque compoſitionis eſt locus.

15. Decimoquartò, acquiſita adulterinis mixtionibus, falſiue ponderibus, aliáque ſimili deceptione, componi poſſunt, dummodo deceptis fieri non poſſit reſtitutio: quia pauperibus debentur, de quo Rodrig. *caſu* 14. *à numer.* 68. Aduerte, in prædicta deceptione plerunque creditorem notum eſſe, ſaltem in genere, tametſi in particulari notus non ſit. Notum enim eſt hominibus illius reipublicæ, damnum eſſe factum: qui autem ſint ignoratur: ergo reſtitutio reipublicæ facienda eſt, vt hac via damnificati, quoad fieri poſſit, ſatisfactionem accipiant, & conſequenter non eſt locus compoſitioni, ſicuti ſi ſcires, vni ex duobus rem à te poſſeſſam deberi, non poſſes compoſitione vti, ſed inter illos obligatus es diuidere. Ergo ſic eſt dicendum in præſenti: Atque ita tradit Villalob. *tract.* 29. *n.* 37. & conſtat ex his, quæ diximus *tract.* 1. *de conſc. diſp.* 3. *p.* 3.

16. Decimoquintò, permittitur compoſitio bonorum inuentorum, quorum dominus facta debita diligentia non comparet. Nam eſto, plurium Doctorum ſententia firmet, inuentorem ea bona retinere poſſe; alij oppoſitum cenſent: quam opinionem, vtpote ſecuriorem, Pontifex amplectens compoſitionem concedit.

17. Tandem inquit Pontifex: *Beneficio compoſitionis vti poſſunt quicunque rem alienam, quacunque forma, & modo, etiam illicito, acquiſitam retinent, creditore non comparente: dummodo non acquiſierint ſub ſpe, & fiducia huius compoſitionis.* Quæ quidem generalis clauſula ſupradicta ſpecialia, & alia, quæ referri poſſunt, comprehendit. Cenſebuntur autem ſub fiducia huius compoſitionis acquirere, ſi eius occaſione moueantur ad ſic acquirendum, credentes beneficio compoſitionis retinere ſic acquiſita poſſe, ſaltem ex parte. Secùs eſſet, ſi futura compoſitio ſperata cauſa, non fuerit iniquæ acquiſitionis, tametſi iniquam acquiſitionem comitetur, vt bene aduertit Rodrig. *in præſenti, num.* 75. Villalobos *num.* 37.

Digitized by Google

TRACTATVS XXVI.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE SACRAMENTO EXTREMÆ-VNCTIONIS.

APPRIME huius Sacramenti explicatio, Pœnitentiæ Sacramenti, & Indulgentiarum explicationi annectitur: quia Pœnitentia ad delenda peccata: extrema-Vnctio ad reliquias quæ ex ipſis remanere ſolent, inſtituta eſt. Ideóque Concilium Tridentinum *Seſſ. 14. cap. 1.* hoc Sacramentum appellauit, *Pœnitentiæ conſummatiuum*: quia conſummat, & perficit Pœnitentiam, delens peccatorum reliquias; & Chriſtianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentia eſſe decet, finem imponit.

PVNCTVM I.

De nomine, inſtitutione, & natura extremæ-Vnctionis.

1. *Nomen, & inſtitutio extremæ-Vnctionis.*
2. *Quid Hæretici obiiciant.*
3. *Soluuntur Hæreticorum obiectiones.*
4. *Non fuit hoc Sacramentum inſtitutum, cùm Chriſtus Apoſtolos miſit ad prædicationem, ſanandóſque infirmos: ſed ibi tantùm fuit adumbratum.*
5. *Quo tempore fuerit inſtitutum.*
6. *Conuenientia inſtitutionis.*

EXTREMA-Vnctio appellatur: quia omnium vnctionum, & Sacramentorum, quæ fidelibus conferuntur, extrema eſt: & quia in extremo vitæ conſtitutis confertur. Eſt vnum ex præceptis noui Teſtamenti Sacramentis à Chriſto Seruatore noſtro inſtitutum, vti definit aduersùs Hæreticos Concil. Florentinum *in decreto vnionis*, & Trident. *ſeſſ. 7. can. 1.* & *ſeſſ. 14. can. 1.* ex illo Iacobi Apoſtoli *c. 5.* vbi inquit Apoſtolus: *Infirmatur quis in vobis inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & ſi in peccatis eſt, dimittentur ei.* Quibus verbis, vt notauit Conc. Trident. *d. ſeſſ. 14. c. 1.* quidquid ad Sacramentum requiritur, expreſſum eſt. Sacramentum enim eſt ſignum practicum gratiæ ſanctificantis. At ibi exprimitur ſignum exterius, ſcilicet, vnctio, & oratio Presbyteri, tanquàm ſignum gratiæ ſanctificantis: quippe vtentibus ea cæremonia promittit Iacobus peccatorum remiſſionem: ergo. Cùm autem ſua propria authoritate eam remiſſionem promittere non poſſet, quia nemini à Chriſto gratiæ authori data eſt poteſtas annectendi ſignis externis gratiam, peccatorúmque remiſſionem: efficitur tandè hoc Sacramentum à Chriſto eſſe inſtitutum. Et prætereà, quia Apoſtolus præcepit fideles vngi in nomine Domini, id eſt, vnctione à Domino Ieſu inſtituta, argum. Actorum 10. & 19. vbi referuntur fideles baptizari in nomine Ieſu, id eſt. Baptiſmo à Domino Ieſu inſtituto: & ita ex communi Eccleſiæ traditione, cuius nullum extat initium, tradidit Innocent. I. *epiſt. ad Decentium Eugubinum Epiſcop. cap.* 8. ciúſque verba referuntur, & approbantur in Conc. Vvormacienſi, ſub Adriano II. & Ludouico Imperatore II. *can. 72.* & in Concil. Cabilonenſi ſub Carolo Magno *can.* 48. & in Aquiſgranenſis ſub Gregorio IV. & Ludouico Pio Imperatore *can* 8. & Moguntino ſub Leone Papa IV. *c.* 26. & ab Innocent. III. *in c. vnico de ſacra Vnctione.* Idem teſtatur Auguſt. *ſerm. 215. de tempor. circa med.* & author. *lib. 2. de viſitat. infirm. c 4.* & *lib. de rectitudine catholica conuerſat.* qui Auguſtino tribuitur Chryſoſt. *lib. 3. de Sacerdotio, c 6.* Petr. Damian. *ſerm. 1. in dedicat. Eccleſ.* Beda & Theophylact. *in cap. 6. Marci*, & alij paſſim. Ex quibus conſtat, inſolentiſſimæ inſaniæ eſſe, vt dixit Auguſt. *epiſt.* 118. hanc veritatem in dubium vocare.

2. Sed quia Hæretici quælibet firma euertere moliuntur, & lucidiſſimam quanque veritatem tenebris ſui erroris offuſcare procurant, hoc clariſſimum Iacobi teſtimonium vſu, & praxi totius Eccleſiæ, & Patrum conſenſu firmatum reiiciunt primò: quia non eſt Scripturæ ſacræ. Secundò, quia ſoli orationi concedit Iacobus peccatorum remiſſionem, non vnctioni: neque hanc remiſſionem concedit ex opere operato: ſed per modum impetrationis, & non ſemper, & infallibiliter: ſed aliquando, quando in peccatis infirmus extiterit: inquit enim Iacobus: *Et ſi in peccatis ſit, remittentur ei.* ſupponens, nullam conferri gratiam, nullâque remitti peccata, ſi infirmus illis grauatus non ſit. Tertiò, quia ad remittenda peccata eſt Pœnitentiæ Sacramentum inſtitutum. Non igitur aliud expediebat inſtitui, aliàs Pœnitentiæ Sacramentum neceſſarium non eſſet. Quartò, vnctio ſignata à Iacobo eiuſdem eſt rationis cum ea, qua Apoſtoli vſi ſunt Marci *cap. 6.* quæ non ad remittenda peccata, ſed ad concedendam miraculoſam corporibus ſanitatem aſſumebatur, cuius effectus cùm iam ceſſauerit, & hæc ſacra Vnctio ceſſare debet.

3. Sed hæc friuola ſunt, & inania. Primò, ſatisfaciunt optimè Bellarmin. *lib. 1 de hoc Sacramento, c. 3.* & Greg de Valen. *diſp. 1. q. 1. pun. 7.* aliique plures, qui in Epiſtolam Iacobi commentaria ediderunt, probántque, eam Epiſtolam catholicam eſſe, & vt talem ab eccleſia receptam. Ad ſecundum nego, ſoli orationi conceſſum alleuiare infirmum, & peccata remittere: ſed vnctioni ſub ea oratione facta idem tribuendum: ſpecialiter autem orationis fit mentio: quia eſt forma huius Sacramenti, & principalior cauſa prædicti effectus. Effectum autem remittendi peccata admittimus non eſſe huius Sacramenti primum, & per ſe; ſed per accidens, quando alia via obtineri non poteſt. Effectus autem primarius, vt ex Trident. *ſeſſ. 14. cap.* 2. conſtat, & *infrà* dicemus; eſt gratia habitualis quatenus ſecum trahit gratias præuenientes, & excitantes, quibus infirmus diuinæ miſericordiæ fiduciam concipit, & morbi incommoda, ac labores patienter ſuſtinet, & tentationibus Dæmonis fortiter reſiſtit: & ex his tertium fundamentum ſolutum eſt. Ad quartum nego, eandem eſſe vnctionem, cuius Iacobus fecit mentionem, ac fuit illa, qua Apoſtoli vſi fuerunt Marci *cap. 6.* & Matth. *c. 10.* Etenim illa vnctio, qua Apoſtoli miſſi à Chriſto ad prædicandum Euangelium vſi fuerunt, non fuit ritus permanens, neque ad ſanandas animas inſtituta: ſed aſſumpta illo tempore ad miraculoſas corporum curationes. Item, nõ fuit collata à Sacerdoribus: quia apoſtolico tempore ſacerdotio non erant inſigniti, neque fuit fidelibus: ſed potius infidelibus applicata, quæ in hac vnctione ab Iacobo promulgata aliter procedunt. Non enim hæc vnctio inſtituta eſt, vt remedium certum, & infallibile ad curandas infirmitates corporis: quia neque id erat expediens, neque vt via illius moreretur: ſed potius eſt inſtituta ad animarũ medelam, vt ex ipſa forma, ſub qua miniſtratur colligi poteſt: ad ſanandas verò infirmates corporis inſtituta eſt, non abſolutè; ſed, ſi id expedire

diſt viſum fuerit. Deinde miniſtratur à Sacerdotibus, vt manifeſtè probant illa verba: *Inducat Presbiteros*; ac tandem non infidelibus, ſed fidelibus confertur, vt indicauit Iacobus, cùm dixit: *Infirmatur quis in vobis*. id eſt, inter vos, qui fideles eſtis.

4. Hinc conſtat, hoc Sacramentum non eſſe inſtitutum eo tempore, quo Chriſtus Apoſtolos miſit in prædicationem Euangelij: & virtutem curandi infirmos per vnctionem conceſſit: quod ſatis Trident. ſignificauit dicens, ibi fuiſſe inſinuatum. Cùm ergo non dixerit, inſtitutum, manifeſtè conuincitur, ibi inſtitutum non eſſe: ſed ſolùm adumbratum in quadam ſimilitudine, & figura, vt benè docent Valen. *tom. 4. diſp. 8. q. 1. part. 1. verſ. Marci*. Suar. *diſp. 39. ſect. 1. n. 4*. Coninch. *diſp. 19. dub. 1. à n. 3*. Laym. *l. 5. ſum. tract. 8. c. 1. ſub. n. 1*. Bonac. *diſp. 7. de Sacram. Vnctionis, q. vnica puncto 1. propoſit. 3*. Sayro *lib. 2. de Sacramentis cap. 2. q. 3. n. 5*.

5. Sed, quo tempore hoc ſacramentum fuerit inſtitutum à Chriſto Domino, incertum eſt. Verius exiſtimo cum Suar. *diſp. 39. ſect. 2. circa finem, n. 5*. Laym. *dicto lib. 5. ſum. tract. 8. c. 1. nu. 2*. Chriſtum inſtituiſſe poſt ſuam reſurrectionem, eo tempore, quo ſacramentum Pœnitentiæ perfectè inſtituit Ioan. 20. Etenim hoc extremæ Vnctionis Sacramentum conſummatiuum eſt Pœnitentiæ, vt inquit Concilium: expediebat ergo Pœnitentiæ inſtitutionem non præcedere, ſed potiùs ſubſequi.

6. Conuenientiam huius inſtitutionis ſatis expreſſit Concilium *in proœmio dicta ſeſſ.* 14. dicens, clementiſſimum Redemptorem noſtrum quouis tempore ſeruis ſuis voluiſſe de ſalutaribus remediis eſſe proſpectum ideóque pro totius vitæ curſu omnia Sacramenta: pro fine vitæ hoc ſacramentum, tanquam firmiſſimum quoddam præſidium, præparauit, quo muniti in ſpem diuinæ miſericordiæ erigantur, & tela nequiſſimi hoſtis acriùs tunc pugnantis euertant.

P V N C T V M II.

Quæ ſit materia remota huius Sacramenti.

1. *Oleum oliuarum eſt materia remota.*
2. *Debet eſſe ab Epiſcopo benedictum.*
3. *Aliqui cenſent, ſufficere à ſimplici Sacerdote benedictum eſſe: ſed verius eſt, requiri eſſe benedictum ab Epiſcopo.*
4. *Benedictio præſcripta ab Eccleſia non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed præcepti.*
5. *Sacro Chriſmate hoc Sacramentum confici poſſe, aliqui exiſtimant. Verius eſt oppoſitum.*
6. *Inde non infertur, oleum balſamo mixtum non poſſe eſſe huius Sacramenti materiam.*
7. *Satis probabile eſt, olim oleum balſamo mixtum fuiſſe.*
8. *Probabilius eſt nunquam habuiſſe mixtionem.*
9. *Satisfit oppoſitis rationibus.*
10. *Quæ ſit ratio, ob quam oleum confirmandorum, & baptizandorum ſit mixtum balſamo: ſecus infirmorum.*
11. *Duo certa inferuntur ex ſupradicta doctrina.*
12. *Qualiter peccet vngens infirmum oleo non eo anno, ſed præterito, benedicto.*

1. MAteria remota huius ſacramenti eſt oleum oliuarum quia ſolùm ipſum dicitur ſimpliciter oleum, reliqua impropriè dicuntur, ac proinde à materia huius ſacramenti excluſa ſunt. Aptiſſimè Chriſtus Dominus hanc aſſumpſit materiam, ad ſignificandos huius Sacramenti effectus. Cùm enim hoc ſacramentum ſpem diuinæ miſericordiæ excitet, & infirmum ſubleuet, & roboret, tum ad patienter ſuſtinendam infirmitatem, tum ad ſuperandas nequiſſimi inſidias, & aliquando corporis ſanitatem, concedat aptiſſimè hæc omnia oleo oliuarum ſignificantur, quod infirmum conſolidat, ſanitatem reſtituit, & diuinam miſericordiam promittit, iuxta illud Geneſ. 8. *Venit ad eum portans ramum oliuæ foliis virentibus*. Ex alia parte eſt materia, quæ vbique præ manibus habetur, quod expediebat Sacramento fidelibus neceſſario.

2. Inſuper debet eſſe oleum ab Epiſcopo benedictum. Nam, licèt Iacobus *dicto c. 5*. huius benedictionis mentionem non fecerit, ex communi Eccleſiæ traditione à Concilio Florent. *in decreto Eugenij, de litteris vnionis*, & à Trident. *ſeſſ. 14. cap. 1*. declarata, & approbata, neceſſariò requiritur, vti comprobat D. Th. *in 4. diſt. 22. q. 1. art. 2. qq. 2*. Bonauent. *art. 1. q. 2*. Paludan. *q. 1. art. 2*. Valen. *diſp. 8. q. 1. part. 2. in princ*. Suar. *diſp. 40. ſect. 1. n. 3*. Ægid. de Coninch. *diſput. 19. dub. 2. concl. 2*. Bonac. *de Sacram. extrema Vnctionis, diſp. 7. q. vnic. part. 2. n. 3*. Laym. *l. 5. ſum. tract. 8. c. 2. nu. 3*. & alij. Vnde audiendus non eſt Victoria *in ſum. de Sacram. q. 217*. cui ſub dubio fauet Caiet. *3. p. q. 72. art. 3*. aſſerens ſolùm ex præcepto benedictionem requiri, non ex Sacramēti neceſſitate. Ratio concluſionis, ſola eſt voluntas Chriſti ſic ſacramentum inſtituentis. Congruentia ea eſt: quia decebat, materiam permanentem, quæ ad effectus ſupernaturales eleuanda erat, priùs à profano, & communi vſu ſecerni, niſi fortè ipſamet eleuatione ſecernatur, ſicuti in Euchariſtia contingit.

3. Notanter dixi, *benedictum ab Epiſcopo*. Nam, eſto, graues Doctores, Caiet. 2. 2 *q. 72. art. 3*. Victor. *de extrema Vnct. n. 216*. Henr. *l. 3. c. 8. n. 2*. Zambran. *de extrema Vnct. cap. 5. n. 3*. non improbabiliter cenſeant, ex commiſſione Pontificis oleum à ſimplici Sacerdote benedictum ſufficere. At verius, & ſecurius eſt neceſſariò ab Epiſcopo eſſe benedicendum: quia Florent. & Trid. Concilia æquè dicunt, materiam huius ſacramenti eſſe oleum, ac eſſe ab Epiſcopo benedictum. At ex commiſſione Pontificis oleum mutari non poteſt: ergo neque mutari poteſt epiſcopalis benedictio, ſicuti, aliis relatis, tradunt Barboſ. *alleg. 30. n. 6. & allegat. 31. n. 14*. Valen. *diſp. 8. q. 1. p. 2. in princ*. Suar. *diſp. 40. ſect. 1. n. 8*. Coninch. *diſp. 19. dub. 2. concl. 2*. Bellarmin. *de extrema Vnct. c. 7*. Laym. *l. 4. ſum. tract. 8 c. 2. n. 1*. Bonac. *diſp. 7. q. vnic. n. 2*. Illud verò eſt omninò certum, ſecluſa Pontificis commiſſione, oleum à ſimplici Sacerdote benedictum, materiam inſufficientem eſſe, vt benè notauit Coninch. *d. diſput. 19. dub. 2. n. 6*.

4. Præſcripta ab Eccleſia benedictio, qua oleum infirmorum conſecratur, non eſt de neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti: quia Conſilia ſolùm expreſſerunt benedictionem epiſcopalem, vt neceſſariam: modum autem benedicendi Eccleſiæ determinationi reliquerunt. Quocirca, ſi Epiſcopus oleum alia diſtincta benedictione conſecraret, quàm ab Eccleſia præſcripta, poſſet (eſto illicitè) ex illo extremæ Vnctionis ſacramentum confici, ſicuti optimè notauit Suarez *diſputat. 40. ſect. 1. numer.* 1. Bonac. *diſputat. 7. quæſt. vnic. punct. 2. numer.* 4.

5. Hinc inferet fortè aliquis, ſacri Chriſmatis vnctione confici poſſe hoc Sacramentum: quia verè eſt oleum ab Epiſcopo benedictum, tametſi diuerſa benedictione: & quāuis balſamo mixtum ſit, balſami mixtura in leuiſſima eſt quantitate, quæ oleo impedire non poteſt eſſe materiam. Atque ita colligitur ex Suar. *diſp. 40. ſect. 1. à n. 10. vſque in finem*. Henriq. *lib. 3. c. 8. n. 2*. Sed admittenda non eſt illatio: nam eſto, benedictio olei infirmorum non fuerit à Chriſto, quoad formam, ſpecialiter præſcripta; credendum eſt, quoad intentionem præſcriptam eſſe. Benedictione enim deputatur materia ad Sacramenti vſum: at benedictione Chriſmatis non deputatur Chriſma pro ſacramento extremæ Vnctionis, ſed ſacramento Confirmationis: igitur cenſendum non eſt, ex illa benedictione eſſe oleum infirmorum benedictum. Atque ita ſentire videntur Valent. *tom. 4. diſp. 8. part. 2. ante medium*, Bellarminus *de extrema Vnctione, c. 7*. Bonac. *diſp. 7. q. vnic. part. 2. num. 5*. Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg. 31. n. 16*.

6. Sed hinc inferre non licet, oleum balſami mixturam habens non fore materiam: ex mixtione enim balſami, vel alterius liquoris, impediri oleum benedictum à materia non poteſt, ſi mixtio in leui ſit quantitate, ita vt ab oleo longè ſuperetur, & communi æſtimatione, & vſu oleum eſſe cenſeatur, ſicuti in pane, vino, & aqua aliiſque ſacramentorum materiis cernere licet. Ita Henriq. *l. 3. c. 8. n. 2*. Nauarr. *c. 22. n. 13*. Bonac. *diſp. 7. q. vnic. part. 2. n. 7*.

7. Quinimò ſatis probabile eſt, olim oleum ex balſamo mixtum ad vnctionem infirmorum deſeruiiſſe, æquéque pro Sacramento Cōfirmationis, & extremæ-Vnctionis ab Eccleſia benedici, vti cōprobat Suarez *d. diſp. 40. ſect. 1. circa fin*. Henriq. *l. 3. cap. 8. numer. 2*. Primò, ex Innocen. I. *epiſt. ad Decentium*, relato in Conc. Vvormacienſi, *can. 72. & in decretis, 95. diſt. can. Illud ſuperfluum*. ibi: *Cæterùm, ſi Epiſcopus, aut poteſt, aut dignū ducit, aliquem à ſe viſitandum, & benedicere, & tangere Chriſmate, ſine cunctatione poteſt, cuius eſt ipſum Chriſma conficere*. Et quòd loquatur de proprio Chriſmate, indicat verbum, *conficere*, quod non ſolùm benedictionem ſimplicem ſignificat, ſed mixtionem. Secundò, ex Concilio Aquiſgranenſi, *can.* 8. iuncta epiſtola Fabiani II. vbi cauetur, Chriſma ſingulis annis conficiendum eſſe ab Epiſcopo feria 5. & per omnes ciuitates, ſeu diœceſes diſtribuendum, in quo ſaluatio infirmorum creditur. Tertiò, ex Cypriano *epiſtol. 70*. Dionyſ. *c. 3. de eccl. Hierach*. appellantibus Chriſma oleum ſanctificatum, eóqua baptizatos vngi, neque vllam diſtinctionem ſtatuentibus inter oleum ſimplex, & ex balſamo confectum, quin potius ſemper ex balſamo confectum eſſe ſatis indicauit Gregorius I. *lib. 3. indictione 22. epiſt. 9. ad Ianuarium*, aſſerens eodem Chriſmate vngi baptizatos à Presbytero in pectore, & poſtmodum ab Epiſcopo in fronte.

8. Tametſi hoc ſatis probabile ſit, credo probabilius cum Soto *in 4. diſtinct. 23. quæſt. 1. art. 3. ad* 1. Valent. *diſputat. 8. quæſt. 1. p. 2. ante medium*, Zambrano *de extrema Vnctione, cap. 5. dub. 4*. quos refert, & ſequitur Layman. *lib. 5. ſum. tract. 8. cap. 2. numer. 3*. oleum infirmorum ſemper fuiſſe ſimplex, & diſtinctum à Chriſmate Sacramento Cōfirmationis deſtinato. Colligitur ex cap. vn. *de ſacra Vnctione*, & cap 1. *de cuſtodia Euchariſtia*, & ex diuerſo modo loquendi Conciliorum Florentini, & Tridentini: nam pro Sacramento Confirmationis oleum mixtum balſamo expoſtulant: at pro Sacramento Vnctionis oleum tantùm. Signum ergo eſt, nunquam vtrique Sacramento idem oleum

oleum deſeruiſſe. Præterea, vt conſtat ex Durando *in Rationali diuinorum Officiorum, lib. 6. cap. 74.* Eccleſia ab antiquo tempore ſolita eſt oleum ſub triplici diuerſitate conſecrare. Primum, & præcipuum eſt oleum oliuarum mixtum balſamo, quòdque appellatur Chriſma, quo baptizati vnguntur in vertice, confirmandi in fronte, Epiſcopus, dum conſecratur, in capite, & in manibus: ac denique quo Eccleſia, altaria, calix, patena; fons baptiſmalis conſecrantur. Secundum eſt oleum catechumenorum, quo baptizandi vnguntur inter ſcapulas, & in pectore, vt indique muniti ſint aduerſus Diaboli inſidias, eóque vnguntur Eccleſia, & altare ante chriſmationem, Reges & Principes, iuxta textum in cap. 1. § *Vnde de ſacra Vnctione.* Tertium eſt oleum infirmorum, nullo alio liquore mixtum, quod ſolùm pro Sacramento Vnctionis miniſtrando deſeruit. De hoc triplici oleo meminit Concilium Meldenſe, prout refert Buchard. *lib. 4. c. 75.* & Ino 1. *p. c. 269.*

9. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam ex Innocentio reſpondeo eum Gloſſa *in dicto ca. Illud ſuperfluum* nomine Chriſmatis quodlibet oleum deſignari, vt manifeſtè colligitur ex dicto cap. *de cuſtodia Euchariſtiæ:* & ex Rituali Romano. Neque ex verbo, *confectum*, colligi contrarium poteſt: ſolùm enim denotat, perfectum eſſe: quia eſt conſecratione præparatum. Secunda probat, oleum infirmorum etiam eſſe ſingulis annis conſecrandum, & per omnes ciuitates, ſiue diœceſes diſtribuendum, prout ſemper eſt Eccleſiæ conſuetudo. Ad tertiam rationem propoſitam nego, nullam agnouiſſe illos Patres diſtinctionem inter oleum infirmorum, & baptizatorum, tametſi inter oleum, quo vnguntur baptizati, & confirmandi nullam agnouerit Gregor.

10. Quòd ſi inquiras, quare oleum baptizatorum, & confirmatorum mixtum eſt balſamo, non verò oleum infirmorum? Reſpondet optimè Altiſiodorenſis *lib. 4. ſumma, tractatu* 7. & ex illo Suar. *diſput. 40. ſect. 1. circa finem,* Laym. *lib. 5. ſumma, tractatu 8. cap. 2. nu. 2.* Vt ex odore balſami admoneantur baptizatus, & confirmatus de obligatione, quam habent, rectis operibus, & exemplis bonum de ſe odorem præbere: at, quia mox morituri ſola pace, & tranquillitate conſcientiæ, & Spiritus Sancti gratia indigent, ideò eorum oleum nullam balſami mixtionem habet.

11. Ex his ſic deductis duo certa inferre potes. Primùm, nullo modo licitum eſſe, deficiente oleo infirmorum, oleo catechumenorum, vel confirmatorum vti: tum, quia eſt aduerſùs Eccleſiæ conſuetudinem: tum, quia eſt ſatis probabile, ex eis non poſſe ſacramentum Vnctionis perfici, vtpote quæ in ordine ad hoc ſacramentum conſecrata non ſunt. Atque ita tradit Layman. *li. 5. ſum. tract. 8. cap. 2. n. 3.* Secundum eſt, ſi per errorem Chriſmate infirmum vnxeris, te poſſe diſſimulare: tum, quia eſt ſatis probabile, infirmos eo antiquitus vngi, veríſimque ſacramentum confici: tum, quia hoc ſacramentum non eſt præciſæ neceſſitatis: tum, quia rarò ſcandalum vitari poteſt. Verùm, ſi hæc ratio ſcandali ceſſet, vt facilè moneodo circunſtantes de errore commiſſo fieri poteſt, verius eſt, te obligatum eſſe ſacramentum Vnctionis repetere, adhibito oleo ſimplici, ab Eccleſia deſignato: quia probabilius eſt.

12. Supereſt dicendum, an pecces, ſi vngas infirmum oleo benedicto non eo anno præſenti, ſed præterito? Et quidem, ſi vrgeat neceſſitas, neque ad manum habeas oleum benedictum eo anno, omnes conueniunt, tibi licitum eſſe oleo antiquo vti: at extra neceſſitatem communior ſententia docet, te peccatum committere. Quia ſingulis annis ex conſuetudine Eccleſiæ, & præſcripto Clement. VIII. chriſma, oleúmque infirmorum, & catechumenorum conſecratur, & per ſingulas Eccleſias diſtribuitur, iuxta textum in cap. *Litteris de conſecrat. diſt. 3.* vt, veteri combuſto, vti nouo poſſis. Atque ita docent Bonac. *diſt. 7. quæſt. vnic. part. 2. num. 6.* Poſſeuin. *de officio Curati, cap. 9. n. 2.* Zambrana *de extrema Vnctione, cap. 5. dub. 4. num 5.* Non tamen explicant ii Doctores, an hoc peccatum mortale ſit. Et quidem cùm materia grauis ſit, ſi præceptum adſit, culpam grauem conſtituere debet. Ex quo infertur, debere Parochum, cùm primùm commodè poſſit, oleum eo anno benedictum ad ſe deferre, ne ob neceſſitatem cogatur antiquo vti. Cæterùm Henriq. *lib. 3. cap. 8. n. 2.* & Emmanuel Sà *Extrema-Vnctio num. 6.* cenſent adhiberi poſſe oleum non eodem anno benedictum, deficiente benedicto eiuſdem anni: quia præceptum ſolum eſt de chriſmate comburendo, cap. *Si quis de alio. de conſecrat. diſt. 4.* non de oleo catechumenorum, vel infirmorum.

PVNCTVM III.

Quæ ſit proxima huius Sacramenti materia.

1. *Materia proxima eſt vnctio.*
2. *Sub forma Crucis debet fieri, ſed non ex neceſſitate.*
3. *Quibus in partibus facienda ſit vnctio.*
4. *An ſit de neceſſitate Sacramenti vnctio quinque ſenſuum.*
5. *Quo poſſit caſu hoc ſacramentum miniſtrari ſub vnius ſenſus vnctione, ex prædicta ſententia.*
6. *Omnes vnctiones quinque ſenſuum ſunt de neceſſitate huius Sacramenti, iuxta communem, verámque ſententiam.*
7. *Nunquam eſt miniſtrandum hoc ſacramentum ſub vnius ſenſus vnctione.*
8. *Satisfit oppoſitis rationibus.*
9. *Non eſt opus ad eſſentiam ſacramenti, vtrunque oculum, vel aurem vngi.*
10. *Infirmus manibus, vel oculis carens, vngendus eſt in parte proxima.*
11. *Ordo in his vnctionibus ab Eccleſia præſcriptus, non eſt de eſſentia huius Sacramenti.*

1. CVm hoc ſacramentum non in aliqua re permanenti, ſed in vſu illius conſiſtat, ſicuti Baptiſmus, Confirmatio, aliáque ſacramenta, præter Euchariſtiam, efficitur ſanè, materiam proximam huius ſacramenti vnctionem eſſe: quod ſatis indicauit Iacob. 5. dicens: *Vngentes eum oleo ſancto*, & Tridentinum *ſeſſ. 14. cap. 1.* ſubdens cauſam, quare oleum ſit materia huius ſacramenti: quia, videlicet, vnctio aptiſſimè Spiritus Sancti gratiam, qua inuiſibiliter anima inungitur, repræſentat. Si igitur per vnctionem olei, gratia Spiritus ſancti repræſentatur, vt in ſigno practico, vnctio materia eſt proxima huius Sacramenti & oleum remota.

2. Hæc vnctio ſub forma Crucis debet fieri: quia omnia ſacramenta ſub hac forma peraguntur, vt tradidit Auguſt. *tract. 118. in Ioann.* & colligitur ex cap. *Nunquid de conſecrat. diſtinct. 5.* & *ibi* Gloſſa *verbo. Niſi Cruce.* Sed non ex neceſſitate ſacramenti, cùm neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, neque ex traditione ea neceſſitas colligatur. Nam Iacobus ſolùm dixit: *Vngentes eum oleo.* Concilium item, Florentin. & Trident. accuratè materias, & formas ſacramentorum exprimentia, Crucis formationem in hoc Sacramento non expreſſerunt, ſicuti in ſacramento Confirmationis factum eſt: Et meritò: quia ibi armatur miles ſigno Crucis ad eam confitendam, & defendendam. Quinimò exiſtimo, ſecluſo contemptu, non eſſe grauem culpam, illius Crucis omiſſionem: quia vngere ſub forma Crucis, eſto, piiſſimum ſit, & conſuetudine Eccleſiæ firmatum, non videtur grauis materia, neque ſub graui obligatione receptum, vti dixit Suar. *diſp. 40. ſect. 2. n. 3.* Filliuc. *tract. 3. cap. 4. quæſt. 8. n. 75.* Zambran. *de extrema Vnctione, c. 5. n. 12.* Coninch. *diſput. 19. dub. 2. in fine.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 8. c. 3. in fine.* Bonac. *diſp. 7. quæſt. vnic. part. 2. in fine.* Quinimò, ſi periculum mortis inſtet, & commodiùs abſque Crucis formatione peragi ſacramentum poſſit, nullum erit peccatum, Crucis formationem omittere, vt teſtantur Suarez, Coninch. Layman, *loc. allegat.*

3. Porrò fieri debet hæc vnctio ex Florent. Concilio in ſeptem corporis partibus, videlicet, in oculis, in auribus, & naribus, in ore, in manibus, in pedibus, & renibus. Non tamen in iis omnibus ex neceſſitate Sacramenti, imò, neque vniuerſalis præcepti: nam vnctio in renibus ferè vbique omittitur, & ita expedit maximè in fœminis ob honeſtatem, & decentiam, ſicuti monet Tolet. *lib. 7. cap. 3.* Valent. *tom. 4. diſp. 8. quæſt. 1. part. 2.* Suarez *diſp. 40. ſect. 2. n. 6.* Zambran. *c. 5. princ. num. 4.* Bellarmin. *libr. de extrema-Vnctione. cap. 10.* Emmanuel Sà *verbo. Extrema-Vnctio num. 12.* Henriquez *lib. 3. cap. 12. num. 2.* Coninch. *diſput. 19. dub. 3. num. 8* Layman *lib. 5. ſum. tract. 8. cap. 3. num. 5.* Bonac. *diſp. 7. quæſt. vnica. part. 5. num. 18.* Vnctio verò pedum non ita vniuerſaliter omittitur, ideóque in ea adhibenda, vel omittenda, ſeruanda eſt cuiuſque Eccleſiæ conſuetudo, vti docuerunt Suar. Sà, Coninch. Layman. Bonac. & alij *ſuprà.* Neque his obeſt Florentinum exprimens ſeptem illas vnctiones, quia non expreſſit illas vt neceſſarias; ſed vt vſitatas ab aliquibus Eccleſiis. Quocirca vnctiones tantùm quinque ſenſuum ſunt ab vniuerſali Eccleſia præceptæ: & meritò, quia organum, receptaculúmque peccati neceſſariò eſt aliquis ſenſus: nihil enim ad intellectum, & voluntatem deuenire poteſt, niſi priùs fuerit in ſenſu. Ergo adhibito ſenſibus remedio omnia curata cenſentur.

4. An autem ſint de neceſſitate Sacramenti, difficultate non caret. Nam aliqui, quos tacito nomine refert Suarez *diſputat. 40. ſect. 2. num. 8.* Bellarminus *de Extrema Vnctione, cap. 10.* exiſtimant, nullius determinati ſenſus vnctionem eſſe neceſſariam; ſed ſufficere, ſi in qualibet parte corporis vnctio fiat: quia ex Iacobi loco, & ex Tridentino non colligitur, aliquem determinatum ſenſum vngi debere, ſed ſolùm hominem vngendum eſſe. Florentin. verò etſi expreſſerit vnctionem quinque ſenſuum, non videtur, tanquam neceſſarium neceſſitate Sacramenti, expreſſiſſe, cùm etiam vnctionem pedum, & renũ expreſſerit, quæ neceſſaria non eſt. Alij verò, eſto, admittant vnctionem alicuius ſenſus neceſſariam eſſe, quippe fieri non poteſt vnctio, quin in aliquo ſenſu ſaltem tactus fiat: at omnium ſenſuum affirmant neceſſariam non eſſe, ſed, poſita vnica vnctione, Sacramẽtum, ſaltem partiale, eſſentialiter perfici.

& ad eius perfectionem, & integritatem reliquas ſubſequẽtes pertinere, ſicuti in Sacramẽto Ordinis, & Euchariſtiæ cernere licet, in quorum quaſlibet parte eſſentia Sacramenti ſita eſt, atque ad vnam completam, & perfectam ſignificationem omnes partes Euchariſtiæ, & Ordines aſſumpti referuntur, non plura, ſed vnum Sacramentum perfectum complent. Sic indicarunt Scotus *in 4. diſtinct. 23. quæſt. vnica, ad* 2. Adrian. *in materia de confeſſ. quæſt.* 4. *§. Sed dubium.* Ioannes Medin. *Cod. de confeſſ. quæſt.* 11. *§. Secundò, idẽ.* Fauet D. Thomas *in ſupplement. quæſt.* 29. *art.* 2. quatenus cum vnitate Euchariſtiæ hoc Sacramentum comparat. Expreſſè eam firmarunt Doctores Louanienſes, cum ſuo Archiepiſcopo, teſte Suarez *diſp.* 41. *ſect.* 3. *in fine.* Chapeauilla *cap.* 5. *quæſt.* 30. Ægidius de Coninch. *diſp.* 19. *dub.* 3. Et probabilem reputant Suarez, Layman. Coninch. *locis referendis*, & verè probabilis eſt. Ratio à priori ex inſtitutione Chriſti deſumenda eſt: Chriſtum autem ſic Sacramentum extremæ Vnctionis inſtituiſſe, vt cuilibet vnctioni ſuus effectus gratiæ correſpõdeat. Vnde colligere poſſumus, quia ſic aptius hominibus animam agentibus eſſet prouiſum, cùm aliqui ante finitam vltimam vnctionem ſoleant decedere. Præterquàm quòd quælibet vnctio ſub ſua forma diuerſum eſt ſignum ſenſibile gratiæ ſanctificantis; & cùm ſit ſignum practicum, operari debet effectum in eo inſtanti, ac perficitur: cui operationi non obeſt, quòd ſub forma deprecatiua vnctio peragatur. Nam, eſto, ad veritatem orationis deprecatiuæ ſatis ſit, quòd illius effectus ſuo tempore concedatur: at ad veritatem orationis deprecatiuæ practicæ neceſſariò expoſtulatur, quòd eo tempore, quo perficitur, effectum habeat, aliàs aſſerere poſſemus, finitis omnibus vnctionibus effectum gratiæ differri poſſe. Adde, ſi finita vnius ſenſus vnctione, Sacerdos redderetur impotens reliquas perficiendi, ab alio miniſtro abſque repetitione peragendæ eſſent. Ergo ſignum eſt, quamlibet vnctionem ſub ſua forma partiale Sacramentum conſtituere, & omnes vnctiones integrum, & perfectum, vtpote quæ reddant homini integram ſanitatem. Neque obeſt, quòd vnum peccatum mortale non poſſit remitti ſine alio: quia hoc Sacramentum non eſt per ſe ad remittenda peccata inſtitutum; ſed ad concedendam Spiritus Sancti gratiam auxilia præuenientia ſecum trahentem, quibus roboratur infirmus aduersùs Diaboli inſidias. Neque item obeſt, quòd per quamlibet vnctionem expoſtuletur ſpecialium peccatorum remiſſio: quia non petitur horum remiſſio cum aliorum excluſione, ſi fortè adſint: quinimò tacitè omnium remiſſio expoſtulatur, cùm expoſtulatur gratia, quæ omnibus peccatis repugnat.

5. Ex hac ſententia manifeſtè infertur, ſi Sacramentum extremæ Vnctionis integrè miniſtrari non poteſt; benè tamen quoad partem, vel quia infirmus creditur ante finitas vnctiones deceſſurus, vel, quia plures eodem periculo laborant, quibus Sacramento vnctionis integrè miniſtrato ſubueniri non poteſt; poſſe Sacerdotem, ſaltem conditione mente retenta, ſub vna vnctione Sacramentum miniſtrare, eo modo, quo in manuali Mechlinienſi à Doctoribus Louanienſibus approbato ſtatutum eſt, ſcilicet, vngendo organum ſenſus magis obuium, dicendo: *Per iſtam ſanctam vnctionem, & piiſſimam ſuam miſericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquiſti per viſum, auditũ, odoratum, guſtum, tactum, & greſſum.*

6. Cæterùm communis ſententia, & omninò tenenda docet, omnes vnctiones quinque ſenſuum ita eſſe de neceſſitate Sacramenti, vt nulla illarum per ſe ſumpta verum Sacramentum, etiam partiale, ſicuti contingit in Euchariſtia, & Ordine, conſtituat. Sic Sotus *in 4. diſtin.* 13. *quæſt.* 1. *art.* 3. *concluſ.* 2. Henriquez *libr.* 3. *cap* 8. *num.* 2. Suarez *diſput.* 40. *ſect.* 2. *num.* 8. & *diſputat.* 41. *ſect.* 2. *n.* 13. Cardinalis Bellarminus *libr. de extrema Vnctione, cap.* 10. Valentia *tom.* 4. *diſput.* 8. *quæſtion.* 2. *part.* 2. Ægidius de Coninch. *diſputat.* 19. *dub.* 3. *num.* 2. Laym. *lib.* 5. *ſumma, tractatu* 8. *c.* 3 *num.* 2. Bonacina *diſp.* 7. *quæſtione vnica, part.* 5. *num.* 16. & alij apud ipſos. Fundamentum eſt. In his, quæ pendent, non tam ex ratione, quàm ex inſtitutione, conſenſus Eccleſiæ, & Doctorum maximè habendus eſt. At ferè omnes Doctores cenſent, approbante Eccleſiæ conſuetudine quinque ſenſuum vnctiones eſſe de neceſſitate Sacramenti. Aliàs, quoties plures in extremo vitæ periculo adeſſent, nec poſſet omnibus integrè vnctio miniſtrari, vel quoties timeretur infirmus abſque vnctione deceſſurus, vel Sacerdoti periculum contagij, permitti deberet vnica vnctio. At contrarium eſt vſu, & praxi receptum. Ergo ſignum eſt, omnes vnctiones neceſſarias eſſe. Præterea eſt congrua ratio: nam cùm Chriſtus Dominus, cùm in terris viueret, nemini dimidiatam ſanitatẽ conceſſerit, ſed potiùs integram; præſumendum non eſt, Sacramẽtum inſtituiſſe, quod hominem dimidiatè ſanaret, præcipuè cùm ſatis intelligi non poteſt, in quo dimidiata ſalus conſiſtere poſſit: non enim in peccatorum mortalium remiſſione, quæ integrè per gratiam excluduntur; neque etiam in remiſſione venialium: nam, eſto cum gratia compati poſſint; compati tamen non poteſt eorum dimidiata remiſſio, ſtante diſpoſitione omnium remiſſionem exigẽte: neque denique in gratiis præueniẽtibus, cùm quælibet illarum hominẽ totũ roboret in extrema lucta, & in ſpem diuinæ miſericordię erigat.

7. Hinc referendum eſt corollarium oppoſitum ei, quod prior ſententia intulit, ſacramentum extremæ Vnctionis nunquam eſſe incipiendum miniſtrari, ſi timeatur non poſſe omnes vnctiones perfici. Mouent tamen Coninch. Layman. Suar. *loc. allegat.* aliquando in caſu valdè vrgenti, ſcilicet, cùm ægrotus nullum aliud ſacramentum recipere poteſt, & timetur deceſſurus, ſi omnes vnctiones integrè peraguntur; poſſe ſub vnius formæ prolatione virtualiter omnes comprehendente quinque ſenſus in capite ægroti inungi.

8. Rationes oppoſitæ ſententiæ non vrgent. Nam eſto, ob illam congruentiam, quæ in argumento refertur, ſalubrius eſſet, ſi per quamlibet vnctionem ſuus effectus gratiæ indepẽdenter ab alia vnctione correſponderet, ob congruentias in probatione noſtræ concluſionis adductas, noluit Chriſtus Dominus id præſtare. Ad ſecundum concedo; quamlibet vnctionem ſub ſua forma habere diſtinctam ſignificationem phyſicam; ſed non ſacramentalem, eò quòd non perfectam, & integram hominis ſanitatem ſignificet, quod ad eſſentiam huius ſacramenti, vt probatum eſt, requiritur. Et ad primam impugnationem concedimus, neceſſarium eſſe, ad veritatem orationis deprecatiuæ practicæ, vt finita eius perfecta ſignificatione effectus rogatus concedatur; nego tamen, finita qualibet vnctione, ſub ſua forma eius perfectam ſignificationem ſacramentalem finiri, & compleri, quouſque omnes vnctiones adhibeantur. Ad ſecundam concedo cum Emman. Sà *verb. Extrema-Vnctio, numer.* 10. alium ſacerdotem reliquas vnctiones perfecturum, ſicuti in ſacrificio Miſſæ contingit, quod perficitur ab alio Sacerdote, nihil ex ſubſtantialibus legitimè factis repetito. Ad tertium, eſto, effectus proprius, & per ſe huius ſacramenti non ſit peccatorum remiſſio: quia tamen eſt gratia quæ omnia remittit, & ad omnes tentationes vincendas roborat, ea de cauſa per ſingulas vnctiones non conceduntur: quia repræſentatur ſub forma ſignificationem reſtrictam, & partialem habente, & à gratia habituali, auxiliiſque præuenientibus non adæquate.

9. Illud verò reputo certum cum Henriq. *lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 1. Emman. Sà *verbo, Extrema-Vnctio, num.* 12. Suarez *diſp.* 40. *ſect.* 2. *num.* 5. Zambran. *de extrema-Vnct. cap* 5. *in princ. num.* 9. Layman. *lib.* 5. *tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 5. Bonac. *diſp.* 7. *quæſt. vnic. c.* 5. *in fine*, neceſſarium non eſſe ad eſſentiam Sacramenti, vtrunque oculum, vtramque aurem, vtramque manum inungere: ſiquidem ex vnius vnctione optimè dicitur ſenſus vnctus; eâque de cauſa, ſtante graui neceſſitate; nullum eſſet peccatum ſic vnctionem peragere, vt rectè notauit Suar. *dicta ſect.* 2. *n.* 5. Verùm, ſecluſa ea neceſſitate, credo cum prædictis Doctoribus mortale committi ob Eccleſiæ conſuetudinem, ſi in vtraque parte, vbi virtus potentiæ vrget, non fiat vnctio.

10. Sed, quid, ſi infirmus oculis, auribus, vel manibus careat. Vngendus eſt in parte propinquiori: quia moraliter reputatur vnctus ea in parte, in qua potentia viget. Neque obeſt, quòd nunquam peccarit, neque peccare potuerit ex vi illius ſenſus, vti contingit cæco, vel ſurdo à natiuitate: quia id eſt per accidens: & eſto peccare non poſſit quoad effectum; benè tamen quoad affectum. Neque hoc ſacramentum expoſtulat neceſſariò infirmum quolibet ſenſu peccaſſe, aut peccare potuiſſe, vt ſatis indicat forma, ſub qua miniſtratur, quæ ſenſum conditionalem præſtat. Idem enim eſt dicere: *Indulgeat tibi Deus, quidquid peccaſti per viſum.* ac dicere: Indulgeat tibi Deus, ſi quid peccaſti per viſum. Quare ſolùm requiritur, quòd infirmus aliquo ſenſu peccare poſſit. Atque ita ſuſtinent, aliis relatis, Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 8. *cap.* 2. *in fine.* Emmanuel. Sà *Extrema-Vnctio, n.* 13. Suarez *diſput.* 41. *ſect.* 2. *in fine, & diſput.* 42. *ſect.* 3. *numer.* 5. Bonac. *diſput.* 7. *de Sacram. quæſt. vnic. part.* 5. *num.* 16.

11. Denique ad ſacramenti eſſentiam neceſſarium non eſt, ordinem in his vnctionibus ab Eccleſia præſcriptum ſeruare: quia ex illius inuerſione ſignificatio perfecta, & integra non omittitur, vt intuenti conſtare poteſt. At graue eſſet peccatum, vtpote contra Eccleſiæ conſuetudinem, eum ordinem inuertere, vt ex communi docet Suarez *diſp.* 40. *ſect.* 2. *in fine.* Emmanuel. Sà *n.* 12. Bonac. aliis relatis *diſp.* 7. *de Sacram. q. vnic. punct.* 5. *n.* 20.

PVNCTVM IV.

Quæ ſit legitima forma huius Sacramenti.

1. *Sub forma deprecatiua hoc Sacramentum miniſtratur.*
2. *Congruentia huius inſtitutionis.*
3. Vngo te, vt Deus tibi remittat. *eſto aliqui teneant, non eſſe formam ſufficientem, rectiùs alij oppoſitum docent.*
4. *Quæ verba eſſentialia ſint pro forma huius Sacramenti.*
5. *Inuocatio Trinitatis non eſt de eſſentia.*

1. Conſtat ex Florent. *in decreto Eugenij, de litteris vnionis*, & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. & ex perpetua Eccle-

ſiæ

Digitized by Google

ſiæ Romanæ traditione,formam,legitimam huius ſacramenti eſſe:*Per iſtam ſanctam Vnctionem,& ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Dominus,quidquid deliquiſti per viſum.*& ſic in reliquis ſenſibus fit repetitio.Et licèt D.Bonauent.*in 4. diſtinct.*23.*artic.*1.*q.*4.Richard.*ibi ad* 2.Durand.*quæſt.*3. *art.* 3. referant , D. Ambroſium in Eccleſia Mediolanenſi hac forma vſum fuiſſe:*Vngo te oleo ſanctificato in nomine Patris,& Filij,& Spiritus Santi : vt more militis vncti preparatus ad certamen, aëreas poſſis ſuperare poteſtates.*quam Paludan.*quæſt.*1.*art.*2.approbat.Et Palacios *eadem diſtinct.*23.teſtatur,eãdem formam contineri in libro Sacramentali Venetorum , approbato à Leone X. Attamen credendum eſt,illam formam,non vt ſubſtantialem Sacramenti,ſed vt præparatoriam ad formam ſubſtantialem adhibitam eſſe,vti explicuit D.Thom.*in* 4.*diſt.*28. *q.*1.*art.*4.*qq.*2.*ad* 3.& Durand.*loc.alleg.*& Val.*diſput.*8.*punct.*2. *poſt med.*Suarez *diſput.*40.*ſect.*3.*nu.*8.Coninch.*diſput.*19. *dub.* 4.*num.*14 Emmanuel Sà *in edit.Roman.* plures refert *num.* 13. Nam,cùm forma deprecatiua,& indicatiua omninò diſtinctæ ſint,diſtinctãque ſignificationem habeãt,nequeunt vni Sacramento accomodari. At ex vſu perpetuo Romanæ Eccleſiæ à Conciliis approbato ,cui nullus error ſubeſſe poteſt , *cap. Ad abolendam.de Hæretic.* conſtat,formam huius Sacramenti deprecatiuam eſſe.Ergo quælibet alia,quę indicatiuo modo proferatur,Inſufficiens eſt.Ratio autem,quare hoc Sacramentum ſub forma deprecatiua miniſtretur , reliqua verò Sacramenta ſub forma indicatiua, præcipua eſt Chriſti voluntas quam ex verbis Iacob.c.5.*Orent ſuper eum.*Eccleſia collegit. Nam eſto, verba , quibus Sacramentum Baptiſmi conficitur , Sacerdotis ſupplicationem appellauerit Auguſtinus *lib. 6. de Baptiſmo contra Donatiſtas.c.*25.& verba,quibus abſolutio in Sacramento Pœnitentiæ conceditur , appellauerit Leo I. *epiſt.* 91. *ad Theodorum*,Sacerdotis ſupplicationem : id tamen factum eſt; quia in fide promiſſionis Chriſti proferuntur;non , quia propriæ,& formales deprecationes ſint.At , cùm Iacobus expreſſam orationem ad huius Sacramenti eſſentiam poſtulauerit, non de virtuali, & Impropria deprecatione;ſed potiùs de formali,& propria intelligendus eſt.

2. Congruentia autem huius inſtitutionis multiplex à Doctoribus adducitur. Prima , quia reliqua Sacramenta ſemper aliquem effectum infallibilem habent,vel characteris,vel gratiæ ſacramentalis : ideóque meritò per verbum indicatiuum efficaciam actualem aptiùs declarans miniſtrari debebant.At hoc Sacramentum ſæpè ob indiſpoſitionem recipientis ſuo effectu primario , qui eſt gratia ſanctificans , impeditur,ſæpè etiam ſecundario , qui eſt corporis ſalus,quia non expedit.Et licèt in Sacramento Pœnitentiæ hæc differentia non procedat , quia ob indiſpoſitionem recipientis ſæpè illius effectus impeditur , maximè in ſententia negante dari ſacramentum informe:at,quia miniſtratur per modum iudicij:expedit ſententiam abſolutionis indicatiuo modo proferri.Secunda,quia hoc Sacramentum conceditur homini viribus iam deſtituto, & pro ſe quaſi impotenti ſatisfacere,ideóque ad diuinam miſericordiam confugienti , quam expedit omninò implorare. Tertia,quia eſt Pœnitentiæ conſummatiuum,& perfectiuum: quod enim in Sacramento Pœnitentiæ , ob diminutam ſuſcipientis diſpoſitionem,remiſſum non eſt,id hoc Sacramento à diuina miſericordia remitti poſtulatur , ſicuti proſequitur S. Thom.*in ſupplement.quæſt.*29.*art.*8.& *diſt* 28 *quæſt.*1.*ar* 3.*qq.* 2.Bonauent *diſt.*23.*art.*1.*quæſt.*4.*ad finem* Henriq.*ca.*8 Suarez *diſp.*40.*ſect.*3 *n.*10 Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*8.*c.* 3. *in princ.* Bonauent.*diſp.*7.*de extrema-Vnct.q.vnic.part.*3.*n.*3.Bellarmin. *c.* 7.*verſ.Tertiò nota* & alij.

3. An verò illa forma:*Vngo te,vt Deus tibi remittat,quidquid deliquiſti per viſum* ſufficiat?Negat Bonac.*diſp.*3.*n.*4.quia verſùs Deum vnctioni deprecatio non adiungitur : ſed rectiùs Suar.*diſp.*40.*ſect.*3.*n.*10.Laym.*lib.*5.*tract.*8.*cap.* 3. *circa finem*, quia in actu exercito videtur facta vnctio ad impetrandam peccatorum remiſſionem.Illud certum,eſſe grauiſſimum peccatum ea vti,tum ob dubium de valore ſacramenti , tum ob omiſſum ritum ab Eccleſia Romana præſcriptum.

4. Sed , quæ verba ex ſupradicta forma eſſentialia ſint, petendum eſt ex his , quæ diximus *tractat.* 18. *de Sacram. in genere.*Et in primis quoad præceptum,& obligationem,neceſſariò , vt iacent in Rituali,exprimenda ſunt.Nemini enim licitum eſt,ordinem miniſtrandi Sacramenta ſua propria authoritate inuertere.Quoad eſſentiam verò ea verba, ſine quibus vnctio,& peccatorum remiſſio deprecatiuè ſignificari non poteſt,eſſentialia reputari debẽt.Vnde,ſi omitteres dicere,*Per hanc ſanctam Vnctionem*;eſto vngeres, ſacramentum non conficeres.Secùs;ſi ſolum illud verbum *ſanctam*,relinqueres.Itẽ ſi imperatiuo modo peccatorum remiſſionem promitteres , dicens *per hanc ſanctam Vnctionẽ remittatur tibi, quidquid peccaſti per viſum*,quia huic formæ oratio,& deprecatio propria eſſentialis eſt.Omiſſionem autem illorum verborum, *per piiſſimam miſericordiam tuam*.incertum eſt eſſentialem eſſe.Aliqui affirmant,alij verius negant.Suar.*diſput.*40.*ſect.*3.*n.*13.Coninch.*diſp.*19.*dub.*3.*n.*15.Bonac.*diſp.*7.*de Sacram. quæſt. vnic. part.*3.*circa finem.*Propterea , quòd in verbo,*Indulgeat* , ſatis videntur contineri , cùm non alia via,quàm ex piiſſima ſua miſericordia remittere poſſit Deus noſtra peccata. Secùs eſt de verbis ſubſequentibus,quæ reputo eſſentialia:neceſſariò enim remiſſio peccatorum deprecatiuo modo in hac forma exprimenda eſt:quia , cùm hoc ſacramentum inſtitutum fuerit, vt illo Deus per Indulgentiam concedat quidquid in iudicio pœnitentiali ſuperfuit ex iuſtitia ſoluendum,ob quam cauſam Pœnitentiæ conſummatiuum appellatur , meritò hæc remiſſio,& Indulgentia exprimi in petitione debebat.Quinimò non ſolùm exprimi debet peccatorum remiſſio vtcunque , ſed organa ſenſuum , vtpote illorum peccatorum radix , & origo, vt ſignum eſſet , hoc Sacramento hominem perfectè ſanari. Grauior dubitatio eſt, an eſſentiale ſit cuilibet vnctioni ſuam formam diſtinctè repetere : an verò ſufficiat quinque vnctionibus celeriter factis vnicam formam,omnes alias virtualiter continentem,exprimere, ſicuti *ſuperiori puncto* diximus, præſcriptum eſſe tempore peſtis in Manuali Melchlinienſi.Et verius exiſtimo cum communi ſententia, & conſuetudine recepta, ſingulis vnctionibus ſuam formam partialem repetendam eſſe.Sed , quia contrarium probabilitate non caret,conſultum puto,ſi vrget grauis neceſſitas ægroti, eò quòd timeatur probabiliter deceſſurus,antequam omnes formæ diſtinctè exprimantur ſub conditione,oportere ſub prædicta forma ſacramentum miniſtrari:quia in ea adminiſtratione Sacramento nulla fit iniuria , & ægroto ad ſalutem æternam prodeſſe poteſt vt benè notauit Suar.*diſp.*40.*ſect.*3. *num.* 16. & *diſp.* 41. *ſect.*3.*in fine.*

5. Illud certum , inuocationem Trinitatis , neque ex Sacramenti neceſſitate,imò ſecundùm veriorem ſententiam,neque ex præcepto neceſſariam fore:quia neque in Conciliis,neque in Rituali Romano cauetur , Trinitatem inuocandam eſſe:imò nec videtur expediens,& deprecationi accomodata, vt benè aliis relatis firmant Coninch.*diſput.* 19.*dub.*4.*num.*5. Suarez *diſput.* 40. *ſect.* 3. *in fine.* Bonac. *diſput.* 7. *de Sacram. quæſt. vnic. part.* 3. *numer.* 2. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 8. *cap.* 3. *in fine.* Emmanuel. Sà *verbo,Extrema-Vnctio,numer.*7. *in addit.*

PVNCTVM V.

De effectu huius Sacramenti.

1. *Varios effectus hoc Sacramentum operatur.*
2. *Gratiam habitualem , quatenus eſt peccatorum venialium remiſſiua,affirmant plures,eſſe præcipuum effectum huius Sacramenti.*
3. *Contrarium eſt probabilius.*
4. *Soluuntur oppoſita rationes.*
5. *Gratia habitualis ſecum trahens auxilia ad alleuiandum, & confortandum infirmum , eſt præcipuus effectus huius Sacramenti.*
6. *Explicatur , qualiter hoc Sacramentum abſtergat peccatorum reliquias.*
7. *Effectus ſecundarius primus eſt remiſſio peccatorum , tum venialium,tum mortalium , ſi infirmus grauatus illis ſit & obicem remiſſioni non ponat.*
8. *Poteſt dari caſus , in quo Sacerdos debeat adminiſtrare hoc Sacramentum ei,quem ſolùm eſſe attritum reputat.*
9. *Item , effectus ſecundarius eſt remiſſio pœnæ temporalis.*
10. *Item ſanitas corporis,ſi expedit.*
11. *Expenditur ſententia Soti qualiter hic effectus intelligatur. & reiicitur.*
12. *Soluuntur Soti rationes.*
13. *Quando,ſeu quo tempore hoc Sacramentum prædictos effectus operetur.*
14. *An hoc Sacramentum habeat effectum recedente fictione, quando ob peccatum habere non potuit.*

1. COnſtat ex Trid.*ſeſſ.*14.*in proœmio huius Sacramenti,& cap.*2.hoc Sacramentum varios effectus habere, nempe: Spiritus Sancti gratiam, quæ delicta,ſi quæ ſint expianda, delet,peccati reliquias abſtergit , & ægroti animam alleuiat, & confirmat , magnam in eo diuinæ miſericordiæ fiduciam excitando , qua infirmus ſubleuatus,& morbi incommoda,ac labores leuiùs fert , & tentationibus Dæmonis calcaneo inſidiantis faciliùs reſiſtit,& ſanitatem corporis interdum , vbi ſaluti animæ expedierit,conſequitur.Dubium ergo eſt primò, quis ex his ſit primarius, & præcipuus huius ſacramenti effectus , & qui ſint ſecundarij· Secundò,quo tempore ii effectus concedantur ?

2.Circa primum, fuit opinio plurium , Bonauent. *in* 4. *diſt.* 23.*art.*1.*q.*1.Durand.*qu* 1.*art.*2.*n.*9.Richard.*art.*1.*q.*5. Altiſiodoren *lib.*4.*ſum.cap.de extrema Vnct.q.*1.Abulenſ.*ſuper.*8. *cap. Matthæi,quæſt.* 8.Nauarr.affirmantium eſſe communem *cap.* 22. *numer.*13. & aliorum , quos referunt Suarez , & Coninch. & alij *locis referendis* , gratiam , inquam , habitualem ,

quæ

Digitized by Google

quatenus ex diuina inſtitutione eſt peccatorum venialium remiſſiua, eſſe huius ſacramenti præcipuum effectum. Primò, quia ille eſt præcipuus effectus, qui per formam ſignificatur: at per formam nihil aliud expreſsè poſtulatur, quam peccatorum remiſſio. Ergo, &c. Secundò, Trident. effectus huius ſacramenti enumerans, primo loco inſtituit peccatorum remiſſionem ibi: *Gratia Spiritus Sancti, quæ delicta, ſi quæ ſunt expianda, abſtergit.* Tertiò, quia eſto, Pœnitentia ad remittenda peccata mortalia, & venialia fuerit inſtituta; id non obeſt, quin extrema-Vnctio ad venialia ſaltem remittenda inſtituta fuerit, præcipuè ad remittenda ea peccata, quæ per Pœnitentiam deleri non poſſunt: ſiquidem diuerſo modo per ſacramentum Vnctionis, ac per ſacramentum Pœnitentiæ delentur: nam per Pœnitentiam non videntur deleri poſſe, niſi illorum fiat doloroſa confeſſio: at per extremam Vnctionem ex eo præciſè, quòd illorum non habeas complacentiam. Quartò, Catechiſmus Romanus Pij V. expreſsè aſſerit, hoc ſacramentum ad remittenda venialia præcipuè eſſe inſtitutum.

3. Cæterùm communis eſt ſententia apud D. Thom. *in 4. diſt. 23. q. 1. art. 1. qq. 1.* & *ibi* Paludan. *q. 4.* Sotum *q. 1. art. 2.* Bellarmin. *c. 8.* Emman. Sà *n. 16. in addit.* Valen. *t. 4. diſp. 8. q. 1. pun. 1.* Suar. *diſp. 41. ſect. 1.* Laym. *lib. 5. tract. 8. c. 5. n. 2.* Coninch. *diſp. 19. dub. 5. à n. 16.* remiſſionem venialium factam per gratiam non eſſe huius ſacramenti primarium effectum. Ratio præcipua eſt: quia primarius, & præcipuus ſacramenti effectus non ſub conditione; ſed abſolutè conceditur: quia eſt infallibilis, & certus non ponentibus obicem: at peccatorum remiſſio competit huic ſacramento, non primò, & per ſe; ſed per accidens: quia per accidens eſt, quòd recipiens extremam Vnctionem in peccatis exiſtat, vt ſatis indicant illa verba Iacob. 5. *Et ſi in peccatis ſit, remittuntur ei.* Secundò, nulla eſſet ratio ſingularis, ob quam hoc ſacramentum potiùs moribundis, quam ſanis miniſtrandum eſſet, cùm omnes æquè peccatorum venialium remiſſione indigeant. Tertiò, non expediebat miniſtrari ei, qui nullum peccatum veniale commiſiſſet. Quartò, ex nullo loco Scripturæ, aut Conciliorum comprobari poteſt, venialium potiùs, quàm mortalium remiſſionem effectum huius ſacramenti eſſe: nam Iacobi *c. 5.* & Concil. tum Florentinum, tum Tridentinum, affirmantia, vi huius ſacramenti peccata remitti, ſi illud ſuſcipiens in peccatis eſt, doctrinam ad peccata venialia non reſtrinxerunt, quinimò abſolutè promiſerunt peccatorum remiſſionem. At ſub peccati nomine mortale potiùs, quàm veniale intelligitur.

4. Neque obſtant rationes contrariæ. Ad primam fateor, illum eſſe primarium effectum ſacramenti, qui per formam abſolutè ſignificatur: ſecùs, qui ſignificatur ſub conditione, & quaſi præter intentionem. Idemque dicendum eſt ad ſecundam. Quòd ſi roges, quare forma huius ſacramenti non primarium, ſed ſecundarium effectum, & per accidens contingentem expreſſerit: dicendum eſt, id ex inſtitutione Chriſti, vſu, & definitione Eccleſiæ comprobata pendere. Congruentia ea eſſe poteſt, vt ſignificaretur, hoc ſacramentum eſſe, tum Pœnitentiæ conſummatiuum; ſiquidem conſummat: & perficit quod per Pœnitentiæ ſacramentum conſummari non potuit; tum vltimo diſpoſitiuum ad gloriæ introitum, qui peccatis occluditur, & impeditur. Ad tertiam concedo, nullum eſſe inconueniens, quod Chriſtus, ſi vellet, inſtituiſſet duo ſacramenta ad venialium remiſſionem: nego tamen id factum eſſe: ſatis enim ſaluti hominum prouidit, vnicum ſacramentum pro venialium remiſſione per ſe inſtituens. Ad quartam reſpondet optimè Valent. *diſp. 8. quæſt. 1. part. 3. poſt med.* ideò Catechiſmum Pij V. aſſerere, præcipuè inſtitutum eſſe hoc ſacramentum ad venialium remiſſionem, non, quia hic ſit primarius effectus; ſed quia ſæpiùs horum remiſſio contingit vi huius ſacramenti, quàm mortalium, quæ plerunque Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramento deleta ſunt.

5. Igitur effectus primarius huius Sacramenti eſt gratia habitualis, non vtcunque: ſed ſecum infallibiliter trahens auxilia, & gratias præuenientes, quibus ægroti animus alleuiatur, confirmatur, & roboratur; tum ad fiduciam de diuina miſericordia concipiendam, tum ad morbi incommoda, & labores leuiùs ferendos; tum ad tentationibus Dæmonis calcaneo inſidiantis reſiſtendũ, vti dixit Trid. *ſeſſ. 14. c. 2.* & *in proœmio.* Et ſatis indicauit Iacobus dicens: *Et oratio fidei ſaluabit infirmũ & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, & remittentur ei.* Remiſſionem enim peccatorum poſtremo loco conſtituit; primo integram animi ſanitatem, & robur. Atque ita tradunt Suarez *diſp. 41. ſect. 1. num. 11.* Coninch. *diſp. 19. dub. 5. concl. 1.* Valen. *t. 4. diſp. 8. q. 1. pun. 3.* Laym. *lib. 5. ſum. tract. 8. cap. 5. num. 2.* Ratio deſumitur ex Trident. *ſeſſ. 14. in proœmio,* aſſerẽte, clementiſſimum Redemptorem noſtrum, qui omni tempore ſeruis ſuis de ſalutaribus remediis aduerſus hoſtium tela proſpectum eſſe voluit, in vltimo vitæ agone conſtitutos hoc ſacramento munire voluiſſe, ne ob virium imbecillitatem, & acriorem hoſtis pugnam deficiant, & pereant. Eáque de cauſa non ſanis, ſed infirmis miniſtratur: quia in hac inſtitutione nõ vtilitas, ſed ſpecialis neceſſitas ſpectata fuit. Dixi, effectum eſſe gratiam habitualem ſecum trahentem auxilia, &c. quod intelligi debet, quando illis auxiliis ægrotus indigeat: ſecus ſi illorum incapax eſt; vel, quia eſt pheneticus, vel ſenſibus deſtitutus, vel immediatè poſt ſuſceptam vnctionem è vita deceſſit. Neque obinde fit, ſacramentum priuari ſuo primario effectu, qui eſt gratia ſanctificans: non, quæ ſecum trahat auxilia actualiter, & de facto; ſed, quæ illa ſecum trahat, ſi illis infirmus indiguerit. Neque quæ ſint ſemper efficacia, ſed quando diuinæ bonitati placitum fuerit; bene tamen quæ ſint abundantiora, quàm aliâs concederentur.

6. Hinc fit, qualiter hoc ſacramentum inſtitutum ſit ad reliquias peccatorum abſtergendas. Ex peccato namque originali relicta eſt in anima quædam pronitas, & inclinatio ad malum, & difficultas in bonum, quæ fomes peccati appellatur. Ex actuali verò relinquitur phantaſma, vel habitus, quæ vitium facile reddunt, & virtutem difficilem. Prætereà, ex peccato remiſſa culpa, & pœna æterna, temporalis ſupereſſe ſolet, ſacramentum igitur Vnctionis ad concedendam promptitudinem in bonum, & difficultatem in malum, inſtitutum eſt: non quidem tollendo fomitem corruptæ naturæ innatum: ſic enim nunquam tollitur: neque tollendo habitum prauum, aut phantaſma ex actuali peccato relicta; quia ad hæc tollenda nullum eſt ſacramentum inſtitutum; ſed concedendo robur mediis auxiliis, gratiiſque excitantibus, quibus difficultates ex his cauſa prouenientes ſuperentur.

Pœnæ item temporales, eſto, propriiſſimè dici poſſent peccatorum reliquiæ: non tamen earum remiſſio effectus eſt primarius huius ſacramenti. Tum, quia hic eſt effectus primarius ſacrificij: tum, quia abſque infuſione gratiæ concedi poteſt: tum quia ſacramenta non in ſatisfactionem peccati, ſed in reconciliationem, & vnionem hominis cum Deo primò inſtituta ſunt: ſunt etenim ſigna gratiæ ſanctificantis. Atque ita docuit Suar. *diſp. 41. ſect. 1. n. 9.*

7. Effectus ſecundarius huius ſacramenti triplex eſt. Primus, remiſſio, tum mortaliũ, tum venialium, ſi fortè infirmus illis grauatus ſit, eórumque remiſſioni obicem non ponat, vti manifeſtè colligitur ex loco Iacobi: *Et ſi in peccatis ſit, remittentur ei.* & ex Trid. *ſi quæ ſunt expianda.* & ex verbis formæ: *Quidquid peccaſti.* Quæ omnia æquè de mortalibus, ac venialibus, intelligũtur: neque ea cõditio apponeretur, ſi ſolùm pro venialium remiſſione eſſet hoc ſacramentum inſtitutum; cùm vix vllus reperiatur, qui grauatus venialibus non ſit. Inſtitutũ igitur eſt hoc ſacramentum, ſaltem ſecundariò, ad peccatorum tum mortalium, tum venialium, remiſſionem. Et probari inſuper poteſt ex Trident. *ſeſſ. 14 in proœmio,* aſſerente, hoc ſacramentum eſſe Pœnitentiæ, & totius vitæ Chriſtianæ conſummatiuum: hoc autem fieri non poſſet, niſi peccata, tũ mortalia, tum venialia, quæ per pœnitentiam deleta non ſunt, abſtergeret. Atque ita tradit ex omnium ſententia Suarez *diſp. 41. ſeſſ. 1. n. 14.* Valen. *diſp. 8. q. 1. p. 3. in princ.* Bonac. *diſp. 7. q. vnica. p. 6. in princ.* Coninch. *diſp. 19. dub. 5. conc. 2.* Laym. *lib. 5. tract. 8. cap 5 n. 2.* Notanter dixi, *ſi obicem non ponat:* nam ſacramẽta, eſto, ſint cauſæ infallibiles ſuorum effectuum, cùm ritè, & legitimè ſuſcipiuntur: ſæpè ob indiſpoſitionem ſuſcipientis eorũ efficacia impeditur: impedis autem prædictum effectũ, ſi peccati mortalis conſcius ſacramentum recipias: quia non eſt inſtitutum per ſe in mortalium remiſſionem, ſed quaſi per accidens, quando, ſcilicet, alia via remitti non poſſunt. At, ſi reputans te eſſe contritum, cùm tamen ſolùm attritus exiſtas hoc Sacramentum recipias, ſine dubio peccatorum remiſſionem obtinebis. Nam, eſto, in aliis Sacramentis viuorum ex benigna Dei miſericordia credatur ea bona fide ſuſcipientes gratiam obtinere, modò attriti ſint; in hoc tamen ſacramento tanquàm certum concedendum eſt, vtpote quod ad peccatorum remiſſionem eſt per ſe, licèt ſecundariò, inſtitutum. Adde, ſi in prædicto caſu hoc ſacramentum efficaciã non habet peccatum remittendi, nullus caſus dari poteſt, in quo peccatum remittat. Atque ita docent Paludan. *in 4. diſt. 23. quæſt. 1. art. 3. concl. 3.* Suarez *diſp. 41. ſect. 1. n. 19.* & *diſp. 42. ſect. 1. in fine.* Laym. *lib. 5. tr. 8. c. 5. n. 2* Coninch. *diſp. 19. dub. 5. circa finem.*

8. Ex qua doctrina prædicti Doctores inferunt, & benè, poſſe Sacerdotem miniſtrare hoc ſacramentum ei, quem probabiliter credit in peccato mortali exiſtere, & ſolùm attritum eſſe, quando ipſe infirmus ad contritionem conari non poteſt; vel, quia credit contritum eſſe, vel, quia eſt ſenſibus deſtitutus: quia Sacramentum confert ritè ad eius effectum ſuſcipiendum diſpoſito. Semper tamen de quolibet Catholico præſumendum eſt, in eo periculo non ſolùm attritum, ſed & contritum exiſtere, niſi moraliter conſtaret de contrario, vt, ſi poſt peccatum nullus fuit ei locus ad contritionem conceſſus, vt rectè notauit Coninch. *diſp. 19. dub. 5. n. 19.* De peccatis venialibus aliter dicendum cenſeo: hæc enim credo virtute huius ſacramenti remitti ex eo præciſè, quòd illorum complacentiam non habeas: nam virtualis Sacramenti ſuſceptio eſt virtualis illorum deteſtatio: & indicat Suar. *diſp. 41. ſect. 1. n. 21.*

9. Secundus effectus ſecundarius eſt remiſſio pœnæ temporalis pro peccatis debitæ; non quidem omnis, aliàs vix vllus Catholicus rite vnctionem ſuſcipiens in Purgatorium iret; ſed

ſecundùm eam menſuram,quæ diuinæ bonitati,& Chriſti inſtitutione conſentanea fuerit,vti aduertit Coninch. *dub.* 5. *n.* 19.Layman.*tract.*8.*c.*5.*n.*3.

10. Tertiùs ſecundarius effectus eſt ſanitas corporis , ſi id ſaluti animæ expedierit, vt docuit Trident. *ſeſſ.*14.*c.*2.*in fine*, & tradunt ferè omnes Doctores ; ſumitúrque ex Iacobi verbis: *Et oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus.* quæ non de ſolo leuamine,& ſanitate ſpirituali ; ſed corporali debent intelligi;ſub illa tamen conditione,ſi ſalus corporis animæ expedierit:quia hæc corporalia ſpiritualibus ſubordinata eſſe debent;& ob illa rantùm expoſtulari.

11. Sed eſt difficultas, qualiter hoc intelligendum eſt. Nam Sotus *in* 4.*diſtinct.* 23.*quæſt.*1. *art.*2. auſus fuit affirmare, hoc ſacramentum nunquam habere effectum , provt expedit , vel non expedit animæ;ſed provt morbi vis eum admittit. Mouetur primò:quia ſæpè recipientes Confirmationem, & Euchariſtiam,ita tepidi eſſe ſolent. & in malum procliues , vt non obſtantibus auxiliis ex Confirmatione , & Euchariſtia conceſſis deficiant. Ergo etiam recipientes extremam Vnctionem ita viribus deſtitui eſſe poſſunt , vt , non obſtante auxilio ex vnctione conceſſo,nequeant ſalutem recuperare. Secundò,ſæpè moriuntur,qui ſi viuerent,meliores exiſterent:alij viunt, qui deteriores fiunt:ergo extrema Vnctio non concedit ſalutem,cùm expedit. Tertiò,ſæpè concederetur ſalus præter omnem medicinæ ſpem,& naturæ leges,ſi concedenda ſit , cùm animæ expedit.Ergo miraculosè.

Hæc tamen ſententia vt omninò improbabilis reiicienda eſt,quippe eſt contraria, tum communi ſententiæ Theologorum,tum Trident.& Florentin.Conciliis,definientibus,interdum ſacramentum ſanitatem corporis conferre , videlicet, cùm animæ expedierit. Ratio ex inſtitutione Chriſti peti debet.Congruentia ex eius benignitate deſumitur;qui non dedignatur integram homini ſanitatem concedere.

12. Rationes verò Soti leuiſſimæ ſunt.Ad primam concedimus, ſæpè auxilia ob confirmationem , & Euchariſtiam conceſſa non obtinere effectum : quia eorum efficacia pendet ex humana libera voluntate, quæ eam impedire poteſt. At effectus ſanitatis corporalis ob extremam Vnctionem concedendus,ſi animæ expedit , cùm non dependeat à libero hominis arbitrio,neceſſariò ſequendus eſt.Aliàs fatēdum eſt,virtutem ſacramenti ita limitatam eſſe , vt nequeat grauitatem morbi ſuperare;quod abſurdum eſt,cùm ſacramentum non operetur virtute naturali;ſed ſupernaturali , quæ quamlibet infirmitatem,quantumuis grauiſſimam,vincere æquè poteſt,ac leuem. Ad ſecundam dico,incertum eſſe, an illi, qui moriuntur, meliores forent:& eſto,aliquando meliores exiſterent , poſtmodum mutarentur.Quòd verò alij viuant,qui deteriores fiunt, non inde infertur , Sacramentum illis ſanitatem conceſſiſſe, cùm poſſint à cauſis naturalibus illam habere. Præterquam quòd pro aliquo tempore illa ſanitas expedire animæ ſaluti poteſt,& ob eam cauſam vi Sacramenti concedi,tametſi tentationibus occurrentibus prædictus fructus amittatur.Neque enim,vt benè aduertit Suar.*diſp.*41. *ſeſſ.vlt. n.*5. fructus ſpiritualis,ob quē ſalus corporis vi Sacramēti interdū conceditur, non neceſſariò debet eſſe permanēs, & perpetuus per totā vitam:ſed ſecūdùm ordinē diuinæ diſpoſitionis.Ad tertiam admittimus , ſæpè ſalutē corporis vi huius Sacramenti admitti, præter cōmunes naturæ leges,nec;obinde miraculoſa ſalus eſt abſolutè appellāda;quia eſt cōceſſa iuxta leges à Chriſto præſcriptas in huius Sacramēti inſtitutione,ſicuti nec trāſubſtantiatio, miraculoſa mutatio dicitur, eſto, ſit præter naturæ leges:ſufficit enim,quòd ſit iuxta leges ſtatutas à Chriſto.

13. Quoad ſecundùm, quando hoc Sacramentum prædictos effectus operetur?Breuiter reſpondeo,ſtante communi ſententia quam defendimus,hoc Sacramentum eſſentialiter non perfici,quouſque ſenſuum vnctiones ſub ſuis formis fiant,aſſerendum eſt illo inſtanti,in quo verum eſt affirmare,Sacramentum perfectum eſſe,conferri primarium effectum,qui eſt gratia habitualis,cum ordine,& connexione ex promiſſione diuina ad gratias præuenientes, quia effectus ſacramenti , quouſque ſacramentum ſit, concedi non poteſt. Atque ita docent Suar. *diſp.*41.*ſect.*2.*n.*3.Laym.*tract.*8.*c.*5.*circa finem.* Bon. *diſp.*7. *de Sacram.q.vn.p.*6.*n.*2.Coninch.*diſp.*19.*dub.*6.*à n.*21.Val.*diſp.*8. *q.*2 *p.*2.*verſ.Effectus.* At in ſententia Adriani,Medinæ,& aliorum,quos referunt Suar.Coninch. Laym. *loc.alleg.* & Henriq. *lib.*3.*c.*12.affirmantium,in qualibet vnctione ſub ſua forma ſacramentum eſſentialiter perfici,tametſi partiale,& minùs perfectum,neceſſariò fatendum eſt,effectum gratiæ concedi qualibet finita vnctione,vt rectè notarunt Suar. Laym. Coninch. *loc.alleg.* quia ſacramentum,cùm ſit ſignum practicum gratiæ ſanctificantis,eſſe non poteſt abſque gratiæ productione,ſi ex parte ſuſcipientis nullus datur obex.

Gratiæ verò præuenientes huic gratiæ habituali annexæ non conceduntur neceſſariò eo inſtanti,quo gratia habitualis conceditur:quia eo tempore fortè non erant commodæ.Conceduntur tamen,quoties ex inſtitutione Chriſti, & ordinatione diuina infirmus in illa ægritudine conſtitutus illis eget ad excitandum ſpem diuinæ miſericordiæ , ad leuiores labores, & infirmitatis incommoda ferenda,& ad reſiſtendum Diaboli tentationibus. Finita verò infirmitate , non conceduntur : quia hæc remedia,vt ex Trid. *ſeſſ.*14. *de Extrema Vnctione, in proœmio*,ſolùm pro periculo mortis ob grauem illius neceſſitatem prouiſa ſunt. Nam pro toto vitæ decurſu, vt ipſummet Concilium inquit , reliquorum ſacramentorum effectus ſunt deſignati,vt aduertit Suar.*diſp.*41.*ſeſſ.*1.*n.*24.

De remiſſione peccati,tam quoad culpam;quàm quoad pœnam, idem dicendum eſt, ac de gratia habituali ; concedi,inquam,eo inſtanti,quo ſacramentum perficitur;ſi ex parte ſuſcipientis nullus ponatur obex:quia nulla eſt cauſa , ob quam in aliud tempus differatur. Idem videtur affirmandum de ſanitate;tametſi non oporteat integram ſtatim concedi;ſed paulatim,& quaſi inſenſibiliter , ne ægroti conſcij ſint citè ſacramentum ſuſcepiſſe,& gratiam obtinuiſſe.

14. Solùm ſupereſt dubium,an, ſi ob indiſpoſitionem ægroti ſacramentum effectu careat , ſublata indiſpoſitione effectus prædictos habeat?Equidem,ſi perſeuerante infirmitate , fuerit obex ſublatus, probabiliſſimum credo,effectus habiturum: quia , cùm ſupradictum ſacramentum iterari non poſſit eo tempore,expediebat,ne infirmus iterum diſpoſitus effectibus illius priuaretur. At , infirmitate finita , cùm infirmus capax eſſe non poſſit;tum gratiarum præuenientium, quæ ſunt quaſi effectus primarij huius Sacramenti;tum ſanitatis recuperandæ,grauius dubium habet. Piè tamen credi poteſt , effectum gratiæ habitualis ex ſe dicentem ordinem ad gratias præuenientes,ſi fortè ægrotus illarum capax ſit,ſublato obice, concedi,vti docuit Suarez *diſp.*41.*ſeſſ.*23.& 24.

PVNCTVM VI.

De ſubiecto,ſeu ſuſcipiente vnctionem.

1. *Subiectum vnctionis eſt homo viator.*
2. *Baptizatus.*
3. *Adultus,qui aliquando rationis vſum habuit.*
4. *Satisfit cuidam obiectioni.*
5. *Aliqui exiſtimant , non eſſe miniſtrandum hoc ſacramentum pueris rationis vſum habentibus;ſed oportere ætatem habere puberem.*
6. *Reiicitur prædicta ſententia , & adſtruitur impuberibus dari poſſe.*
7. *Non eſt neceſſarium,quòd ſuſcipiens aliquando peccauerit: ſufficit peccare potuiſſe.*
8. *Soluuntur oppoſita rationes.*
9. *Adultus ſi immediatè poſt Baptiſmum ſuſceptum, in morbum incidat,poteſt hoc Sacramentum ſuſcipere.*
10. *Debet ſuſcipiens infirmus exiſtere.*
11. *Qualiter infirmitas requiratur.*
12. *Non eſt expectandum vltimum vitæ periculum.*
13. *Stante dubio,an morbus periculoſus ſit , ab hoc Sacramento ſuperſedendum eſt.*
14. *Non eſſe de Sacramenti eſſentia , quòd miniſtretur infirmo periculoſo, affirmat* Coninch.
15. *Verius eſt oppoſitum.*
16. *Soluuntur rationes contrariæ.*
17. *Sæpiùs hoc ſacramentum ſuſcipi poteſt , ſi ſæpius in nouam infirmitatem inciderit.*

1. SVbiectum capax vnctionis tantùm eſt homo , viator capax,adultus,in periculo mortis, ob infirmitatem,conſtitutus. Concluſio eſt ab omnibus recepta quam oportet per partes explicare. Primò,debet eſſe viator:ſacramenta enim ſolùm pro viatoribus ſunt inſtituta. Quare ; ſi dubium ſit, infirmum è vita deceſſiſſe, nec veritas explorari poteſt abſque periculo manifeſto omittendi vnctionem,non abſolutè, ſed ſub conditione, ſaltem mente retenta, miniſtranda vnctio eſt , vt benè notauit Nauar.*c.*22.*n.*13.Suar.*t.*4.*in* 3.*p.diſp.*42.*ſect.*1.*n.*1. Emm. Sà *verbo,Extrema-Vnctio,n.*15.Laym. *lib.*5.*tract.*8.*c.*8.*n.*2.Bonac.*diſp.*7.*q.vnic.pun.*5.*n.*9.Quia hac conditionali miniſtratione ſacramenti irreuerentia vitatur , & infirmi vtilitati conſulitur,ſi capax exiſtit.

2. Secundò , debet eſſe baptizatus : quia abſque Baptiſmo nemo capax eſt vllius ſacramenti recipiendi , vt docuit Florent.*in decreto Eugenij*, & colligitur ex Trident. *ſeſſ.*14. *cap.*1. affirmante vnctionem eſſe Sacramentum conſummatiuum totius vitæ Chriſtianæ,quæ in Baptiſmo inchoatur.

3. Tertiò,neceſſariò debet eſſe adultus,id eſt,qui rationis vſū habeat,vel aliquādo habuerit:infantes namque, aut perpetuo amentes,huius ſacramēti incapaces ſunt.Vt ex communi ſententia colligunt Valen.*diſp.*8.*q.*2.*p.vlt.*Suar. *diſp.*42.*ſect.*1.*n.*3. Laym.*lib.*5.*ſum.tract.*8.*c.*4.*n.*2.Coninch.*diſp.*19.*dub.*7.*concl.*1. & 2.Bonac.*diſp.*7.*de Sacram.Vnct.q.vnica,p.*5. *à n.*1.& colligitur manifeſtè tū ex illis verbis Iacobi 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros,* tacitè indicans,infirmū extremam Vnctionem,petere debere. Tum ex illis: *ſi in peccatis ſit,remittentur illi,*à quibus deſūpra eſt forma, ſub qua hoc ſacramentum

Digitized by Google

tum miniſtratur, quæ neceſſario ſupponit ſaltem potentiam peccandi. Tum ex Trident. aſſerente, eſſe Pœnitentiæ conſummatiuum, quod in infantibus, & perpetuò amentibus eſſe non poteſt: quippe pœnitentiæ incapaces exiſtunt.

Notanter dixi; *Qui rationis vſum habeat, vel aliquando habuerit*. Nam eſto, conſultiſſimum ſit, hoc Sacramentum, quoad fieri poſſit, infirmo rationis vſum habenti miniſtrari, tum ob reuerentiam ſacramenti, tum ob deuotionem ſuſcipientis, tum vt effectus ſpeciales huius ſacramenti communicari poſſint: at neceſſarium non eſt neceſſitate ſacramenti, imò nec grauis præcepti, vt ſatis confirmat vſus, & praxis Eccleſiæ concedentis hoc ſacramentum infirmis vſu rationis carentibus. Sic Suar. *diſp.* 42. *ſect.* 1. *n.* 6. Nauarr. *cap.* 22. *n.* 13. Coninch. *diſp* 19. *dub.* 7. *concl.* 2. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 8. *c.* 3. *n.* 3. Bonac. *diſp.* 7. *de Sacram. q. vnic. p.* 5. *n.* 1. Ratio ea eſt: quia hoc ſacramentum inſtitutum eſt, vt, quæ per Pœnitentiam, & Euchariſtiam fortè remiſſa non ſunt, vel non potuerunt remitti, eò quòd infirmus extiterit incapax Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ recipiendæ, virtute huius ſacramenti remittantur: ad cuius effectus conſecutionem decebat maximè, vt hoc ſacramentum miniſtrari poſſet infirmis; tametſi vſum rationis actualiter non habuerint: modò aliquando eo vſi fuerint.

4. Neque his obſtat, debere infirmum hoc ſacramentum petere, ſicuti colligitur ex Iacob. 5. *Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros*, &c. vbi Presbyteri ab infirmo vocandi ſunt: quia non exigitur eorum actualis, & præſens vocatio, & ſacramenti petitio: ſufficit habitualis, & quæ aliquando præceſſit. Hæc autem præſumitur ex eo tantùm, quòd Chriſtianè infirmus vixerit, neque peccato mortali affectum eſſe conſtiterit: eo enim ipſo petit ſibi conferri opportuna ſalutis remedia, vt benè tradit Coninch. *diſp.* 19. *dub.* 7. *concl.* 3. *n.* 24. Henriq. *lib.* 3. *c.* 13. *n.* 1. Suar. *diſp.* 42. *ſect.* 2. *n.* 6. Bon. *diſp.* 7. *de Sacram. vnct. q. vn. p.* 5. *n.* 3. Quocirca, ſi poſt peccatum commiſſum, v. g. duellum, tempus ſuperfuit, quo vulneratus pœnitere potuit, præſumendum eſt pœnituiſſe, niſi contrarium manifeſtè conſtiterit, ſicuti notauit Coninch. *diſp.* 19. *dub.* 6. *n.* 19. Quo caſu abſoluendus eſt infirmus primò ab excommunicatione; vt dixit Emmanuel Sà *verbo extrema-Vnctio, n.* 1. & deinde miniſtranda Vnctio, ſaltem ſub conditione mente retenta, ſi fortè ad effectum ſacramenti diſpoſitus infirmus exiſtit. Quoties autem phrenetico Vnctio miniſtranda eſt, ſpectari maximè debet ne cum ſacramenti irreuerentia fiat, aliàs ſi alicuius irreuerentiæ periculum adſit, omittenda omninò eſt: quia ſemper poſtponi debet priuata vtilitas Sacramenti reuerentiæ, vt ex D. Thom. communique ſententia docuit Suar. *diſp.* 42. *ſect.* 1. *n.* 9. Bonac. *diſp.* 5. *qu. vn. p.* 5. *n.* 1.

5. Aliqui Doctores non infimæ notæ ſentiunt, eſto, validè conferri poſſit Vnctio iis, qui rationis vſum habent, ſeu aliquando habuerunt: at nequaquam licitè concedi, niſi puberibus, quique ad Euchariſtiam recipiendam apti ſunt. Sic docuit Sotus *in* 4. *diſt.* 23. *qu.* 1. *art.* 2. *concl.* 4. Viuald. *de extrema-Vnctione, c. de ſuſcipientibus, n.* 7. Et mouentur ex conſuetudine recepta, quæ ferè vbique viget, negandi extremam Vnctionem impuberibus: quibus, ob exiguam diſcretionem, Viaticum denegatur. Deinde, quia extrema-Vnctio Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſuccedit, illorúmque vices ſupplet. Ergo inepti ad Pœnitentiam, vel Euchariſtiam recipiendam, etiam ad extremam-Vnctionem inepti iudicandi ſunt.

6. Cæterùm, hæc conſuetudo tolleranda non eſt; ſed omninò à Prælatis curandum, vt pueris, qui ſufficientem ad peccandum diſcretionem habent, vt plerumque ſunt ſeptenni, quique capaces ſunt Pœnitentiæ recipiendæ, extrema Vnctio concedatur: quippe extrema Vnctio eſt pœnitentiæ ſacramenti conſummatiuum. Ergo capaces Pœnitentiæ, & extremæ-Vnctionis cenſeri debent, præcipuè cùm pueri rationis vſum habentes; tametſi decimumquartum annum non attingant, gratia huius ſacramenti indigere maximè poſſint; tum ad concipiendum ſpem diuinæ miſericordiæ, tum ad infirmitatem patienter ſuſtinendam, tum ad tentationes Dæmonis ſuperandas, tum ad peccatorum remiſſionem, tum ad ſalutis corporalis conſecutionem. Atque ita ſuſtinent Zambran. *de extrem. Vnctione, dub.* 1. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 8. *c.* 4. *n.* 2. & indicat. Nauar. *c.* 22. *n.* 13. Sà *verbo, Extrema-Vnctio, n.* 2. Graff. 2. *p. deciſ. lib.* 2. *c.* 8. *n.* 16. Quod omninò ſeruandum exiſtimo, caſu, quo impubes incapax extiterit alterius Sacramenti recipiendi: fortè enim ex huius Sacramenti receptione æterna ſalus impuberis infirmi pendet. Fateor tamen, Parochos à peccato excuſari, negando impuberibus extremã Vnctionem, ſi ea conſuetudo ab Epiſcopis tolerata vigeat: quippe non eſt conſuetudo manifeſtè irrationabilis, & iniqua: & notauit Laym. *d. c.* 4. *n.* 2.

7. Alij inſuper requirunt ad ſuſceptionem huius ſacramenti actuale peccatum, ſaltem veniale, infirmum commiſiſſe: tum, quia eſt inſtitutum ad peccata, ſeu reliquias peccatorũ actualium abſtergendas, vt ipſa forma indicat: tum, quia eſt conſummatiuum Pœnitentiæ, quæ abſque peccato confici non poteſt: tum, quia Sanctiſſima Virgo capax eſſet extremæ-Vnctionis. Sic docet Did. Nunez *in* 3. *p. q.* 32. *art.* 2. Sed contrarium tenendum eſt cum communi ſententia, teſte Nauarr. *c.* 22. *n.* 13. Henriquez *lib.* 3. *c.* 8. *n.* 4. & *cap.* 12. *num.* 8. Coninch. *diſput.* 19. *dub.* 7. *n.* 23. Suar. *diſput.* 42. *ſect.* 2. *à n.* 8. Bonac. *diſp.* 7. *de Sacram. quaſt. vn. punct.* 5. *circa finem*. Ratio eſt manifeſta: quia hoc ſacramentum non eſt per ſe inſtitutum ad remittenda peccata; ſed ad remittenda, ſi fortè extiterint, vt colligitur ex verbis Iacobi, & ex forma, ſub qua hoc Sacramentum miniſtratur, quæ ſenſum conditionalem præſtat. Ergo opus non eſt, vt actuale peccatum commiſerit, qui hoc ſacramentum ſuſcipere debet. Adde, hoc Sacramentum præcipuè inſtitutum eſſe ad roborandum infirmum mediis auxiliis, & gratiis præuenientibus, vt leuiùs infirmitatis, & labores ſuſtineat, & faciliùs tentationes Dæmonis ſuperet, quod nullam à peccato commiſſo dependentiam habet.

8. Et ex his ſoluuntur oppoſitæ rationes. Ad primam concedo, inſtitutum hoc Sacramentum eſſe ad remittenda peccata non abſolutè; ſed ſub conditione, ſi extiterint. Item, inſtitutum eſſe ad remittendas reliquias peccatorum, tum originalis, tum actualis, quales ſunt pronitas ad malum, & difficultas in bonum eo tempore, quo debilitate corporis, & morbi ægritudine facultates impeditæ ſunt: quæ reliquiæ, cùm ſolùm remittendæ ſint mediis auxiliis, & gratiis præuenientibus, fieri optimè poteſt earum remiſſio, tametſi nullum actuale peccatum cõmiſſum ſit. Ad ſecundam fateor extremam-Vnctionem conſummare Pœnitentiam: quia remittit, tum peccata, tum pœnam pro peccatis debitam, quæ per Pœnitentiam fortè remiſſa non ſunt: & quia plerunque eſt vltimum ſacramentum, quod in vita ſuſcipitur, eaque de cauſa terminus, & conſummatiuum omnium ſacramentorum appellari poteſt. Ad tertiã concedo, Beatiſſimam Virginem huius ſacramenti capacem eſſe, vt latè probat Suar. *to.* 2. *in* 3. *p. diſp.* 18. *ſect.* 3. *circa medium, verſ. Aly.* & *t.* 4. *diſp.* 42. *ſect.* 2. *circa finem*, quia Beatiſſima Virgo capax fuit primarij huius ſacramenti effectus, qui eſt habitualis gratia ſecum trahens auxilia ad ſuperandas inimici inſidias, quæ tempore mortis occurrere ſolent. Si enim, vt communior fert ſententia, capax fuit ſuſcipiendi Baptiſmum, ex eo, quòd, ſpectata eius natura peccato originali fuerit ſubiecta; tametſi ab Spiritus Sancti gratia præuenta illud non contraxerit; quid mirum, quòd extremæ-Vnctionis capax fuerit, quæ non directè ad remittenda peccata; ſed ad roborandum animum, ne in peccata infirmus labatur inſtitutum eſt? Quòd ſi dicas, Beatiſſimam Virginem nullam infirmitatem paſſam eſſe, eáque de cauſa incapacem eſſe ſacramenti, quod infirmis tantum miniſtratur? Reſpondeo, nullam infirmitatem ex humorum inordinatione habuiſſe; at ex debilitate naturæ, & humidi radicalis conſumptione infirmam fuiſſe: quod ſufficit, vt hoc ſacramentum ei miniſtrari potuit, ſicuti credunt Albert. Magnus *in Manuali Virg. c.* 72. *&* 74. Antonin. 3. *p. tit.* 14. *c.* 8. §. 3. & Caniſius *lib.* 1. *de B. Virg. c.* 9. & alij, miniſtratum eſſe.

9. Hinc fit, ſi adultus immediatè poſt Baptiſmum ſuſceptum in morbum incidat periculoſum, poſſe, & debere ei Vnctionem miniſtrari: quia ad illius ſuſceptionem non expoſtulatur actualiter peccaſſe, ſed ex ſe, & ſpectata ſuſcipientis natura, peccare potuiſſe, capacémque ſuſcipientem eſſe gratiæ ſacramentalis, quæ medio hoc Sacramento communicatur. Sic tanquàm certum tradit Suar. *diſp.* 42. *ſect.* 2. *n.* 9. Henriq. *lib.* 3. *c.* 11. *n.* 3. aliis relatis Bonac. *diſp.* 7. *q. vnic. p.* 5. *n.* 14.

10. Quartò requiritur, quòd ſuſcipiens infirmus ſit, vel infirmitate prouenienter ex humorum inordinatione, vel ex naturæ debilitate, vt in ſenibus, vel ex vulnere accepto. Colligitur manifeſtè ex Iacobo, ſolis infirmis concedente, vt Presbyteros vocent ad vnctionem; & ex Florentino Concilio aſſerente, aliis ab infirmis dari non debere: & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 3. dicente, ſolis infirmis adhibendam vnctionem eſſe. Quapropter, ſi aliis ab infirmis, eſto in diſcrimine vitæ conſtitutis Vnctio miniſtraretur, non ſolùm peccatum grauiſſimum eſſet; ſed ea miniſtratio nullius eſſet effectus, vti ex communi Eccleſiæ praxi notauit Suar. *diſp.* 42. *ſect.* 2. *in princ.*

11. Quinimò non quibuſuis infirmis hoc ſacramentum miniſtrandum eſt; ſed iis, quibus infirmitas, Medicorum iudicio, periculum vitæ inducit; aliàs graue peccatum committeretur, vti ex communi docet Suar. *diſp.* 42. *ſect.* 2. *n.* 3. *&* 4. Valen. *d.* 8. *q.* 2. *p.* 2. *poſt princ.* Coninc. *diſp.* 19. *dub.* 7. *n.* 23. *&* 24. Laym. *lib.* 5 *ſum. tract.* 8. *c.* 4. *circa finem*. Bonac. *diſp.* 7. *q. vnica, p.* 5. *n.* 5. & colligitur manifeſtè, tum ex vſu Eccleſiæ, tum ex Florent. Concilio, dicente: *Hoc Sacramentum dari non debet niſi infirmo, de cuius morte timetur.*

12. Neque inde fit, expectandum eſſe, vt infirmus ſenſu careat: id enim potius eſt contra reuerentiam ſacramenti. Neque item, vt ſalus viribus naturæ omninò deſperata ſit; ſed eo ipſo, quòd prudenter iudicatur, infirmum periculo vitæ laborare, miniſtrari Vnctio poteſt, vt rectè dixit Suar. *dicta ſect.* 2. *n.* 5. Coninch. *dub.* 7. *n.* 24. Henriq. *lib.* 3. *c.* 11. *n.* 3. Bonac. *diſp.* 7. *de Sacram. q. vnic. p.* 5. *n.* 7. Quapropter cenſerem, quoties Viaticum infirmo miniſtratur, ſtatim & miniſtrari vnctionem poſſe & expedire: quia iam cenſetur infirmitas graue periculum vitæ inducere.

13. Stante autem dubio abſque opinione, an morbus de

tum alij Clerici ſæculares, ſi ex ratihabitione de futuro probabiliter præſumpta adminiſtrent, vti docuerunt in præſenti Valent. *d.diſp.8.q.2.pun.*1. Emm.Sa *verb.Extrema-Vnctio, n.*8. quia actiones, quæ non vt validè, ſed, vt licitè fiant, conſenſum alterius expoſtulant, ſi hic probabiliter præſumatur, licitę fiunt Iure ſic diſponente.

5. At ſi contingat caſus, quo infirmus Vnctione indigeat; Parochus verò, vel non poſſit, vel nolit miniſtrare, nec alteri Sacerdoti facultatem concedere; communiter Doctores docent, teſte Valent. *diſp. 8.quæſt.2.p.* 1. Coninch. *diſp.*19 *dub.*9. Layman. *lib.*5. *tract.*8. *cap.*5. *numer.*2. Suar *diſp.*44.*ſect.*2.*n.*3. Henriq.*lib.*3.*cap.*13.*n.*4. Bonac. *diſp.*7.*de Vnctione quæſt.vnic.p.* 4. *n.* 6. quemlibet Sacerdotem non excommunicatum, nec ſuſpenſum poſſe, & debere Vnctionem miniſtrare: quia eo caſu ex licentia Epiſcopi, vel Summi Pontificis miniſtrat, qui cenſentur Parochi defectum ſupplere. Non enim præſumendum eſt, velle Eccleſiam, ob iniquitatem Parochi, priuare infirmum eo ſalutari præſidio, fortè ad æternam ſalutem neceſſario.

6. Dixi, ſolum ſacerdotem eſſe Miniſtrum huius ſacramenti: ſed an vnus, vel plures, non nulla eſt difficultas ob Iacobum dicẽtem: *infirmatur quis in vobis. inducat Presbyteros.* Si enim vnus tantùm Presbyter, inducendus eſſet ab infirmo, non aſſereret Iacobus, Præsbyteros inducendos. Cæterùm dicendum eſt, vnicum Sacerdotem ſufficere, vt probat praxis, & vſus Eccleſiæ; & Florentin. & Trident. aſſerentia, Miniſtrum huius ſacramenti eſſe Sacerdotem. Neque repugnat Iacobus, tametſi dixerit: *Inducat Presbyteros.* ſumit enim plurale pro ſingulari, vt eſt frequens in ſacro elogio, iuxta ilud Matth.27. *Et latrone improperabant ei* cùm tamen, vt conſtat ex Luca 23. vnus tantùm improperabat.

7. Quinimò extra neceſſitatem illicitè plures miniſtri adhiberentur, cùm iuxta vſum, & praxim Eccleſiæ omnes vnctiones ab eodem miniſtro, ſi fieri poteſt, peraguntur. At, ſtante neceſſitate non ſolùm validè, ſed licitè à pluribus miniſtris confici hoc ſacramentum poteſt. Neceſſitas autem poteſt interuenire vel ex parte Miniſtri, ſi inter vngendum deficiat, vel ex parte infirmi, ſi timeatur deceſſurus, antequàm omnes vnctiones ab eodem Miniſtro perficiantur. His enim caſibus aſſerunt Suar. *diſp.*43.*ſect.*2.*à n.*4. Coninch. *diſp.*19.*dub.* 9.*in fine.* Laym. *lib.*5.*tract.*8.*c.*5.*à n.*3. Bonac. aliis relatis, *diſp.* 7.*de vnct.q.vnic.p.*4.*n.*8.*&* 9 poſſe, & debere plures ſacerdotes concurrere ad conficiendam vnctionem. Et quidem ſi neceſſitas vrget ex parte infirmi adhiberi poſſunt plures Sacerdotes, quorum ſinguli ſuas vnctiones ſub ſuis formis peragant. Si verò ex parte Miniſtri contigit neceſſitas, alius ſacerdos perficere debet vnctiones, quas ſacerdos deficiens omiſit. Nam eſto, quælibet vnctio ſub ſua forma ſacramentum eſſentialiter non conſtituat, ſicuti conſtituit panis conſecratio calice non conſecrato: at habet ſuam perfectam ſignificationem per ſe ordinatam ad conficiendum cum aliis vnctionibus vnicum ſacramentum, ideòque ab vnico ſacerdote completè facta repetenda non eſt, ſed ea ſuppoſita aliæ ſunt peragendæ.

8. Illud verò eſt omnino certum, vti tradunt Suar. Coninch. Layman. Bonac. & alii *ſuprà*, nullatenus poſſe à diuerſis Sacerdotibus, quorum vnus vnctionem, alter formam proferat, ſacramentum hoc perfici; ſed neceſſariò debere eundem ſacerdotem vngere, & formam proferre, vt ſatis indicauit Iacobus cùm dixit: *Inducat Presbyteros qui orent ſuper eum vngẽtes eum,* &c. Illi enim Presbyteri, qui ſuper infirmum, orare debent, hoc eſt, formam huius ſacramenti proferre, ſimul vngere debent. Non enim orare debent, niſi vngentes, neque vngere, niſi orantes. Præterquàm quòd verba formæ, *Per hanc ſanctam Vnctionem,* cùm practica ſint, nullo modo ſignificant vnctionem ab alio factam, ſed factam ab eo, qui formam profert.

Pvnctvm VIII.

De obligatione, tum fidelium ſuſcipiendi hoc Sacramentum, tum Parochi illud miniſtrandi: & de tribus obſeruandis in illius adminiſtratione.

1. *Non eſt praceptum de ſuſcipiendo hoc Sacramento.*
2. *Si abſque cauſa iuſta illius ſuſceptio omittatur, peccatum eſt veniale.*
3. *Ex accidenti peccatum eſſe poteſt mortale illius omiſſio.*
4. *Quæ ſit obligatio Parochi miniſtrandi hoc Sacramentum.*
5. *Qualiter tempore peſtis teneatur Parochus.*
6. *Qualiter alij Sacerdotes.*
7. *Quam diſpoſitionem habere debeat Sacerdos, vt ritè miniſtret: & ſuſcipiens vt ritè ſuſcipiat.*
8. *Qualiter Sacerdos debeat eſſe à cenſura liber, vt ritè hoc ſacramentum miniſtret.*
9. *Præſente Parocho excommunicato non tolerato, ſimplex*

ſacerdos adminiſtrare debet, ſecus ſi toleratus ſit.
10. *Suſcipiens ab omni cenſura debet eſſe liber.*
11. *De ritibus obſeruandis, & primò, quibus veſtibus ſacris indutus miniſtrare ſacerdos debet.*
12. *Adhibendus eſt miniſter.*
13. *De orationibus, & exhortationibus præmittendis.*
14. *Recitandi ſunt Pſalmi ab adſtantibus.*
15. *Qualiter vnctiones peragendæ ſunt.*
16. *Illis peractis ſunt partes abſtergendæ.*
17. *Peracta miniſtratione quid faciet Sacerdos.*
18. *An hoc ſacramentum ante Viaticum, vel ſumpto Viatico debeat miniſtrari.*

1. NVllum eſſe præceptum impoſitum fidelibus recipiendi hoc ſacramentum, communis ſententia docet cum D.Thom. *in* 4.*diſtinct.*23 *artic.*1.*quæſt.*3. Paludan *quæſt.*3. Soto *quæſt.*1.*artic.*1. Nauarr. *cap.*22. *numer.*16. Couarru. *cap. Alma* 2.*part.*§.2.*numer.*6. Suarez *diſput.*44.*ſect.*1.*numer.*1. Coninch. *diſput.*19. *dub.*10. Layman. *tract.*8. *cap.*7. Bonacina *diſput.*7. *quæſt. vnica, part.*5. *num.*...... Emmanuele Sà *verbo, Extrema Vnctio, numer.* 5. & aliis. Etenim hoc ſacramentum non eſt inſtitutum, vt medium neceſſarium ad peccatorum remiſſionem; Baptiſmo namque, & pœnitentia remittuntur peccata: neque item eſt medium vnicum, quo infirmus inſidias, & tentationes inimici ſuperare debeat; cùm id mediis orationibus, & ſacrificio obtinere poſſit: ergo ex vi inſtitutionis huius ſacramenti non obligantur fideles ad illud ſuſcipiendum. Præceptum autem diuinum de hac ſuſceptione nullum eſt: nam Iacobus hoc ſacramentum promulgans nullum verbum protulit obligationem apertam inducens: illa enim verba *Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros* ſatis conuenienter de conſilio intelligi poſſunt. Ex Pontificibus verò, & Conciliis nullatenus hæc obligatio colligitur. Nam eſto Concilium Colonienſe *part.*7.*cap.*50. dixerit: *Eſt autem vnctio impendenda cum expoſitione vnctionis, & mandati apoſtolici, quod ſic habet: Infirmatur quis in vobis.* nomen, *mandatum,* latè ſumendum eſt, prout ordinationem ſuperioris, & illius voluntatis expreſſionem ſignificat, vel referendum eſt ad mandatum de ritu, & forma, ſub qua hoc ſacramentum miniſtrandum eſt, non ad vſum illius. Trident. verò *ſeſſ.*14.*cap.*3. eſto, dixerit, non poſſe à fidelibus ſine peccato contemni, quod veriſſimum eſt, non inde fideles arctantur per ſe illud ſacramentum recipere: ſiquidem abſque vllo contemptu omittere poſſunt, ſicuti omittunt alia media ad ſalutem maxime vtilia. Ex conſuetudine autem, quæ communiter viget apud omnes fideles, ſuſcipiendi hoc ſacramentum, non poteſt obligatio ſtricta colligi quia illud non vt neceſſarium, ſed vt maxime vtile recipiunt. Denique, ſi ſuſceptio huius ſacramenti in præcepto eſſet morituris, ſicuti eſt ſuſceptio Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, tempore interdicti permitteretur, vti permittuntur Pœnitentia, & Euchariſtia, contra textum in cap. *Quod in te de pœnitent. & remiſſ.*

2. Verùm eſto, fideles per ſe nullo præcepto teneantur ad huius ſacramenti ſuſceptionem; non eſt dubium, ſaltem peccati venialis reos eſſe, ſi abſque vlla iuſta cauſa (quæ tarò continget) illius ſuſceptionem omittant, vti docuit Coninch. *diſp.*19.*dub.*10.*n.*30 Layman. *lib.*5.*ſum.tract.*8.*in c.*7. *in princ.* & ſupponit Suarez *diſp.* 44. *ſect.*1. *n.*4. quia contra rationem eſt, tam ſaluriferum ſalutis remedium in occaſione ita vrgenti, & periculoſa negligere. Sed, quia aliis remediis, licèt non æquè benè, iuuari poſſunt; ea de cauſa non eſt mortalis illius omiſſio, tametſi contrarium ſentiat Petr. de Soto *lect.*2.*de extrema Vnctione.*

3. Ex accidenti autem certum eſt peccare poſſe mortaliter infirmum, hoc Sacramentum omittentem. Primò, ſi omittat ex contemptu, qui vix eſſe poteſt abſque hæreſi. Non enim contemnere cenſetur, qui ex negligentia, & acedia omittit; vel qui omittit, quia non reputat ſibi neceſſarium, vt benè Emm. Sà *verb. Extrema Vnctio, n.*5. Suar. *diſp.*44.*ſect.*1. *n.*6. ſed, qui omittit, nihil hoc Sacramentum æſtimans, quod, vt dixi, ſine errore in fide conſiſtere vix poteſt.

Secundò, eſt peccatũ mortale, ſi ex illius omiſſione ſcandalũ generetur, vti docent ex communi ſentẽtia; Emm. Sà, Suar. *loc. alleg.* Coninch. *diſp.*19.*dub.*10.*n.*30. Laym. *c.*7.*n.*2. Bon. *diſp* 7.*q. vn.pun.*5. *n.*10. Hoc autem ſcandalum regulariter cenſetur datum, vt benè aduertunt Coninch. & Laym. *ſuprà,* ſi rogatus infirmus, an velit ſibi Vnctionem deferri, nulla adhibita cauſa reſpuat abſolutè. Secùs, ſi differat paratus commodiori tẽpore ſuſcepturus. Scãdalũ verò, quod ex hac omiſſione timeri probabiliter debet, vt ratione illius peccatum ſit mortale, eſt, ſi inde alij occaſionem ſumant ſacramenta ſalutis parui pendẽdi, de infirmi ſpirituali, & ęterna ſalute malè ſẽtiẽdi, & ſimilia, &c. Tertiò, mortale erit peccatũ, ſi cõſcius peccati mortalis nullũ aliud ſacramẽtũ recipere poteſt: quod certè vix cõtinget, ſi ipſe ratione vtatur, cum ſacerdos, qui miniſtraturus eſt Vnctionem, & Pœnitentiæ ſacramentum miniſtrare poſſit, & debeat. Sed dato, quòd Sacerdos nolit, vel non poſſit Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrare: adhuc non eſt ita certa obligatio in-

Digitized by Google

Prætereà aduertit Rituale, vnctionem ad lumbos in fœminis ob decentiam debere omitti: in viris verò, ſi ob infirmitatem vix, aut ſine periculo moueri non poſſunt. Illud verò eſt certum, opus non eſſe infirmum in lecto decumbere, ſed quocunque loco exiſtat, ſi in periculo mortis verſatur, vngi poſſe, ſicuti docent Suar. *diſp. 44. ſect. 2. in fine.*

16. Sexto, peracta qualibet vnctione, Miniſter, ſi eſt in ſacris, ſin minùs Sacerdos tergere debet loca iniuncta ſtupa, aliáue ſimili re, & in vaſe mundo depoſitam ſtupam, & ad Eccleſiam delatam poſtmodum comburere, cineréſque proiicere in ſacrarium, vti habetur in Rituali, & docuit Sà *n.* 14. Laym. *cap. 8. n. 3.*

17. Quibus peractis, Sacerdos, antequàm diſcedat, debet aliquas orationes in Rituali præſcriptas recitare, & ſalutaria monita pro perſonæ qualitate infirmo præbere.

18. Ad extremum dubitare quis poteſt, an hoc Sacramentum ante, vel poſt ſumptum Viaticum miniſtrandum ſit? Et quidem conſuetudo ſatis recepta viget, quòd priùs Viaticum miniſtretur, quàm vnctio. Ob quam cauſam Catechiſmus Romanus 2. *part. cap. 6. num.* 12. inquit: *Seruanda eſt Eccleſia catholica perpetua conſuetudo, vt ante extremam Vnctionem Pœnitentia, & Euchariſtia Sacramentum adminiſtretur.* Neque ratio congrua deeſt, cùm Euchariſtia cibus ſit alens, & confortans eos, qui in via Domini procedunt, ideóque expedit, priùs miniſtrari, quàm Sacramentum pro exeuntibus ex hac vita inſtitutum. Et fortè ob hanc cauſam grauius vitæ periculum expoſtularunt ad concedendam Vnctionem, quàm ad concedendum Viaticum.

Verùm, vt rectè notat Suarez *diſputat.* 44. *ſect.* 1. *num.* 8. hæc conſuetudo, tanquàm rationabilis, & maximè expediens introducta eſt, non tanquàm ſub graui culpa obligatoria, quia neque Pœnitentia, neque Euchariſtia ſunt per ſe diſpoſitiones ad Vnctionem, & ſæpè conuenit, vnctionem ante Viaticum miniſtrari; quia Viaticum ſumi non poteſt; quia non adeſt Hoſtia conſecrata, vel infirmus incapax eſt illud recipiendi. Quinimò tempore antiquo Viaticum poſt Vnctionem concedebatur, vt tradit textus in cap. *Ab infirmis.* 26. *qu.* 7. ibi: *Infirmos poſt confeſſionem ſacra Vnctione iniunctos Communione Viatici eſſe reficiendos.* & S. Bernard. *in vita Malachiæ*, eius mortem deſcribens, ibi: *Vngitur, & ſumpto Viatico Fratrum ſe orationibus, & Fratres commendans Deo, ad lectum reuertitur.* & pluribus aliis exornat Suarez *dicta diſput.* 44. *ſect.* 1. *nu.* 8. Congruentia autem conſuetudinis fuit, vt ſignificaretur, Euchariſtiam finem eſſe, & perfectionem reliquorum Sacramentorum, ad eámque accedere debere infirmum plenè, & perfectè purgatum, tum Pœnitentia, tum Vnctione, quæ Pœnitentiæ conſummatio eſt. Illud verò eſt certum, ſi poſt ſumptam Vnctionem infirmus aliquò tempore viuat, poſſe, & debere, ſi petat, ei Viaticum miniſtrari, tametſi ante Vnctionem receperit, ſicuti benè aduertit Suar. *d. ſect.* 1. *nu.* 8. *in fine.* Laym. *tract. 8. cap. 8. in fine.* & fortè, vt inquit Suarez, textus in dicto cap. *Ab infirmis.* & D. Bernard. Aliíque Patres, quos ipſe refert, de hoc repetito Viatico intelligendi ſunt: neque enim cenſendi ſunt negare, ante Vnctionem fuiſſe infirmis Viaticum miniſtratum.

Digitized by Google

TRACTATVS XXVII.

ET

DISPVTATIO VNICA, DE SACRAMENTO ORDINIS.

PVNCTVM I.

De nomine , & natura Ordinis , eiúſque inſtitutione

1. *Nomen Ordinis variè ſumitur.*
2. *Definitio Ordinis,ſeu Ordinationis.*
3. *Ordo Sacramentum eſt à Chriſto inſtitutum.*
4. *Inſtitutum eſt in vltima Cœna.*

1. NOMEN Ordinis variè à Doctoribus accipitur,vti refert Ambroſ. Calepin. *in ſuo Dictionario.* Propriè ſumitur pro digeſtione, ſeu rei cuiuſque in loco collocatione, veluti in exercitu,vbi pedites,vbi alæ , cæteráque omnia, ſuo quæque ordine collocantur. Vnde Auguſt. *lib. 9. de ciuitate Dei,cap.*13.definiens ordinem,inquit: *Eſt parium,diſpariúmque rerum ſua cuique loca tribuens diſpoſitio.* Secundò,& principaliter ſumitur pro qualitate,& ſtatu hominum : qua ratione Romæ tres erant hominum ordines,ſeu ſtatus ; ſenatorius, equeſtris,& plebeius:& In Chriſtiana republica duo ſunt, ſæcularis,& clericalis,iuxta textum in cap. *Duo ſunt.*12.*quaſt.*1. Hinc per antonomaſiam ſtatus Clericorum,Ordo dicitur:quia ex diuina ordinatione,& diſpoſitione conſecrantur , & deputantur in Dei obſequium, cultum, & honorem,vti tradit Bellarmin. *lib.*1.*de Cleric.cap.*1.

2. Actio autem,qua prædicti homines conſecrantur , & deputantur ad prædictum munus,& Officium , Ordinatio dicitur,quam Doctores cum Mag. *in* 4. *d.* 24. communiter definientes aſſerunt, eſſe cæremoniam ſacram,qua ordinato conceditur poteſtas ad aliquod altaris officium ſeu miniſterium peragendum firmiter , & ſtabiliter , ita vt reuocari nunquam poſſit, aut deleri , tametſi eius exercitium poſſit ſuſpendi,vti dixit Auguſt. *lib. de bono coniugali,cap.*24.ideóque Tertull. *lib. de praſcript.* notauit Hæreticorum proprium eſſe , vt cras ſit laïcus,qui hodie eſt Miniſter.

3. Ordinem , ſeu Ordinationem Sacramentum eſſe à Chriſto inſtitutum , definiuit Concil. Florent. *in decreto fidei,poſt ſeſſ. vlt.* §. *Sextum ſacram.* Trident. *ſeſſ.*7.*can.*1.& *ſeſſ.*23.*cap.*3.& *can.* 3. & pluribus comprobant aduersùs Hæreticos noſtri Scriptores,præcipuè Bellarmin. *tom.*2.*lib. de Sacram. Ordinis à cap.*2.& Gab.Vaſq. *tom.*3.*in* 3. *part. diſp.* 235. Et ratio deducta ex fidei principiis eſt manifeſta. Nam ſignum viſibile,quo gratia ſanctificans confertur,ſacramentum eſt : at in Ordinatione adeſt huiuſmodi ſignum viſibile,ſcilicet,manus impoſitio, quo gratia ſanctificans ordinato confertur, vt conſtat ex illo Paul.1.ad Tim. 4. *Noli negligere gratiam qua data eſt tibi per prophetiam.*(id eſt, per reuelationem,) *quàm à Chriſto accepi, vt te in Epiſcopum eligerem cum impoſitione manuũ presbyterÿ.* id eſt, media manuum mearum impoſitione , quæ ad conferendum presbyterium ordinatur, vti clariùs dixit 2. ad Tim. 1. *Admoneo te,vt reſuſcites gratiam,qua eſt in te per impoſitionẽ manuum mearum.* Quòd verò in prædictis locis Paulus nomen, *gratia*,non ſolùm pro poteſtate conſecrandi,offerendíque ſacrificium,ſed etiam pro ipſa gratia habituali vſurpauerit,colligitur apertè ex ratione,quam ſubiũgit,ob quam Timotheus debeat gratiam ſuſcitare : ſcilicet,quia non dedit nobis Deus ſpiritum timoris,ſed virtutis,& dilectionis, & ſobrietatis. At ſpiritus virtutis,dilectionis, & ſobrietatis eſt charitas gratiáque iuſtificans ; ergo per impoſitionem manuum hæc gratia confertur. Deinde ad ritè peragendam conſecrationem offerendúmque ſacrificium , gratia habitualis neceſſaria eſt : debuit ergo ſimul cum illa poteſtate habitualis gratia conferri, præcipuè cùm collata ſit cæremonia , & ritu externo firmo, & ſtabili.

4. Hoc Sacramentum inſtitutum eſt à Chriſto Domino in vltima Cœna , cùm Apoſtolis conceſſit poteſtatem , & impoſuit præceptum,ſuum Corpus, & Sanguinem conſecrandi, Lucæ *cap.*22,ibi: *Hoc facite in meam commemorationem.* Quod expendens Trident. *ſeſſ.*22.*cap.*1.*poſt. med.* inquit : *At ſub earundem rerum ſymbolis Apoſtolis,quos tunc noui Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat,vt ſumerent,tradidit,& eiſdem eorúmque in ſacerdotio ſucceſſoribus, vt offerrent, pracepit per hac verba: Hoc facite in meam commemorationem.* vti ſemper catholica Eccleſia intellexit. Et licèt Concilium non definierit , an ſupradictis verbis in Sacerdotes Apoſtolos ordinauerit,manifeſtè deducitur vel illis , vel aliis *paulo antè* dictis ordinatos fuiſſe:ſiquidem præcipiebat Sacrificium offerre, ad cuius oblationem neceſſariò Miniſter conſecratus requirebatur. Quinimò veroſimilius eſt,vt rectè aduertit Vaſq. *tom.*3.*in* 3.*p. diſp.* 216.*c.*1.*n.*2.illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Chriſtum Dominum , & Apoſtolis præcepiſſe ſuum Corpus, & Sanguinem conſecrare ; & ſimul in Sacerdotes illos conſtituiſſe.

PVNCTVM II.

Quotuplex ſit Ordo,& quæ eius officia.

1. *Referuntur varia ſententia.*
2. *Septem Ordines ſunt in Eccleſia.*
3. *Quare ſacerdotium, diaconatus , & ſubdiaconatus ſint,& dicantur Ordines maiores,& ſacri.*
4. *Prater ſupradictos,nullus eſt alius Ordo perfectus.*
5. *Proponuntur rationes contrarium probãtes,illuque ſit ſatis.*
6. *Epiſcopatus non conſtituit diſtinctum Ordinem.*

1. ORdinationes, ſeu Ordines,nouem eſſe,affirmant Canoniſtæ,vt videre eſt apud Felin. *cap. Sicut. el.*3. *de ſimonia,nu.*2. Couarr. *in cap. Nos. de teſtamentis n.*4. Gregor. Lopez *in proœmio,tit.*6. *part.* 1. Zenedo *ad decret. collect.*105.*n.*2. nempe,primam tonſuram , quatuor minores Ordines, & tres maiores,& epiſcopatum. Alij,vt Titelman *lib. de Sacram.c.* 5. addunt prædictis Ordinem pſalmiſtarum,ſiue cantorum,quibus fauet Concil. Carthaginenſe I V. *c.*10. enumerans cantores eccleſiaſticos Ordines , ideóque decem Ordines conſtituunt. Alij verò excludentes cantoriam,& primam tonſuram ab Ordine,conſtituunt octo. Sic Caietan. *tom.*1.*Opuſc. tract.*11. Nauarr. *cap.*12.*n.*18. Michaël Medina *lib.*1.*de cælebatu,cap.*16. Petr.de Soto *lect.*1.*&* 4.*de Sacram. Ordin.* Valen. *diſp.*9.*quaſt.*1. *punct.*2.*in fine.* Alij tandem excludentes cantoriam,& primam tonſuram ab Ordine;& epiſcopatum ſub presbyterio annumerantes,ſeptem tantùm Ordines affirmant eſſe. Quæ fuit opinio D.Thom. *in praſenti,quaſt.*37.*art.*2. Albert.Magn. *in* 4.*diſt.* 24 *art.*5. Bonauent. *eadem diſt. art.*2.*quaſt.*2. Richard. *art.*3.*q.*5. & aliorum.

2. Dicendum igitur eſt , ſeptem Ordines in Eccleſia eſſe, ſcilicet,Sacerdotum, Diaconorum , Subdiaconorum , Acolythorum,Exorciſtarum.Lectorum,Oſtiariorum,ſicuti definiuit Trident. *ſeſſ.*23.*cap.* 2. *& canone* 2. Per ſex vltimos , vt inquit Concilium,

Digitized by Google

Concilium, velut per gradus quoſdam ad ſacerdotium, vtpote ad perfectiſſimum Ordinem tenditur. Quod autem quilibet ex ſupradictis ſit Ordo, inde probatur: quia conſtituit ordinatum in gradu eminentiori inter Eccleſiæ Miniſtros, cum poteſtate inſeruiendi officio, & miniſterio altaris, vt videri poteſt, ſi ſingulorum officia deſignemus. Et quidem officium ſacerdotalis ordinis eſt, ſacrificium Deo offerre, & homines Deo reconciliare: Diaconi, ſacerdoti in ſacrificio miniſtrare, calicem, ſi eſſet in vſu, populo concedere, baptizare, & prædicare ex Sacerdotis commiſſione: Subdiaconi munus eſt Diacono miniſtrare in iis, quæ ad ſacrificium peragendum fuerint neceſſaria, præparat aquam ad altaris miniſterium, porrigit calicem, & patenam in vſum ſacrificij, pallas, & corporalia abluit. Acolithorum eſt, ceroferarium ferre, luminaria Eccleſiæ accendere, vinum, & aquam ad Euchariſtiam miniſtrare, ideóque Diacono, & Subdiacono inſeruiunt. Exorciſtarum eſt Dæmones ab obſeſſis abiicere, vt dignè Sacrificio aſſiſtant, & aquam in miniſterium Baptiſmi præparare locúmque communicaturis concedere. Lectorum eſt legere, & canere, quæ à ſacerdote prædicantur, & quæ ipſi olim extra Miſſæ ſacrificium populo annunciabant, vt ſic præſentium animi ad reuerentiam ſacrificij excitentur. Oſtiariorum eſt, pulſare cymbalum tempore ſacrificij, in illius honorem, aperire Eccleſiam, & Sacrarium dignis & librum ei, qui prædicat. Conſtat ergo omnium Ordinum munia ad altaris ſacrificium ritè peragendum dirigi, ſacerdotum, Diaconum, & Subdiaconorum, proximè, reliquorum remotiùs.

3. Hinc conſtat, quare ſacerdotium, diaconatus, & ſubdiaconatus dicantur Ordines maiores, & ſacri: Acolythus, Lector, Exorciſta, & Oſtiarius, nec ſacri, nec maiores appellentur. Dicuntur *maiores*: quia ſacrificio altaris, ad quod omnes diriguntur, proximè concurrunt: cum tamen alij tantùm remotè. *Sacri*, quia fortè ipſi ſoli ſunt ſacramentum, non autem quatuor minores: ſed præcipuè, quia votum caſtitatis habent annexum, quo homines in Dei cultum ſacrantur.

4. Præter prædictos ſeptem Ordines verius exiſtimo, nullum alium eſſe perfectum, & completum. Colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 3. definiente Eccleſiæ Ordines, & ſeptem tantùm enumerante. Si igitur plures eſſent, diminutè Conc. proceſſiſſet; quod dici non poteſt, præcipuè cùm intenderit aduersùs Hæreticos, qui aliquos Ordines admittebant, & alios negabant, doctrinam firmam ſtabilire. Secundò, Ordines, quos præter hos ſeptem aliqui Doctores adſtruunt, vel non ſunt propriè Ordines, vel ſub prædictis ſeptem continentur.

Et in primis cantoria Ordo eſſe non poteſt: quia non eſt poteſtas ad aliquod officium, ſeu miniſterium altaris directè pertinens; neque eſt permanens, ſed ad tempus, ſecundùm Epiſcopi, imò Presbyteri arbitrium, cuius erat hæc deſignatio, vt colligitur ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 10. cum tamen reliqui Ordines ſolius authoritate Epiſcopi conferantur.

Deinde prima tonſura, qua homo ab ſtatu laïcali ſegregatur, & in ſtatum Clericorum ingreditur. Ordinem propriè non eſſe firmant communiter Doctores Theologi apud Vaſquez *diſp.* 236. *c.* 1. *n.* 9. & *diſp.* 237. Bonac. *de ſacram. diſp.* 8 *q. vn. p.* 1. *n.* 6. Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 1. *n.* 3. Laym. *tr.* 9. *c.* 1. *n.* 2. & plures alij relati à Nicol. Garcia 7. *p. de benefic. c.* 1. *nu.* 2. & colligitur ex Conc. Trident. variis in locis diſtinguente tonſuram ab Ordinibus. Nam *ſeſſione* 23. *c.* 2. inquit: *Cùm diuina res ſit tam ſancti ſacerdotij miniſterium, conſentaneum fuit, quo digniùs, & maiori cum veneratione exerceri poſſet, vt in Eccleſia ordinatiſſima diſpoſitione plures, & diuerſi eſſent Miniſtrorum ordines, qui ſacerdotio ex officio deſeruirent ita diſtributi, vt qui iam clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent.* Et *cap.* 6. inquit: *Nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus.* Et *cap.* 10. ait: *Tonſuram, vel minores Ordines conferre.* Sentit ergo Concil. apertè, tonſuram non eſſe Ordinem. Ratio autem, quare tonſura Ordo non ſit duplex eſt. Prima, quia non eſt inſtituta ad aliquod ſpeciale munus, & ad officium altaris, ſed ſolùm ad diſponendum tonſuratum, vt in aliquod altaris obſequium conſecrari poſſit. Ordines autem, ſiue maiores, ſiue minores, ad altaris ſeruitium per ſe diriguntur, vt conſtat ex dicto loco Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 2. Ergo, &c. Deinde Ordo, vt ex eodem loco Concilij, & *can.* 2. colligitur, eſt gradus aliquis eminentiæ, & excellentiæ in ordine ad altaris miniſterium, quo inſignitus reliquos illo carentes excedit. At tonſuratus non habet intra Eccleſiaſticos gradum aliquem, cùm omnibus eccleſiaſticis perſonis communis ſit: eſt enim tantùm perſonæ eccleſiaſticæ conſtitutio, & à ſæculari diuiſio. Ergo. Tandem in Pontificali, dum agitur de creando Clerico, non dicitur de Clerico ordinando, ſed faciendo: quo facto ſtatim ſubiungit de ordinatione Oſtiarij, vtpote ex minoribus Ordinibus prima.

5. Neque prædictis obſtant fundamenta, quibus Canoniſtæ aſſerunt, primam tonſuram Ordinem eſſe. Ducuntur primò ex cap. *Cùm contingat. de ætate & qual.* vbi inquit Pontifex, per primam tonſuram iuxta ordinem Eccleſiæ datam, à talibus clericalem Ordinem conferri. Secundò, ſub nomine Ordinis, & Ordinationis, prima tonſura comprehenditur, vt colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 10. *& ſeqq. de reformat.* & *ſeſſ.* 21. *cap.* 1. 3. 7. *&* 9. *de reformat.* & *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. Tertiò, ideò laïci incapaces ſunt beneficiorum, iuriſdictioniſque eccleſiaſticæ: quia non habent Ordinem, *cap. Ex litteris de tranſactionib. cap.* 2. *de inſtitutionib.* vbi Abbas, & alij: quorum tamen inſigniti prima tonſura capaces exiſtunt. Quartò, percutientes Clericum tonſuratum incidunt in excommunicationem, *Si quis Suadente Diabolo.* Ergo ſignum eſt, tonſuram Ordinem eſſe.

Non, inquam, obſtant ſupradicta: ſolùm enim probant, tonſuram largè Ordinem eſſe, quatenus Ordo ſumitur pro Congregatione, & ſtatu ab aliis diſtincto. Etenim tonſura ſegregatur tonſuratus à laïco ſtatu, & in ſtatum clericalem conſtituitur: quod eſt ſufficiens, vt clericalis Ordo dici poſſit, & beneficia eccleſiaſtica conferantur, aliiſque priuilegiis gaudeat. Non tamen eſt propriè ordo, ſumpto ordine pro poteſtate ad miniſterium aliquod altaris relata, quæque ordinatum non ſolùm comparatione omnium fidelium, ſed comparatione Miniſtrorum Eccleſiæ in gradu ſuperiori conſtituat.

6. Denique epiſcopatus, etſi ordo ſit, vt colligitur manifeſtè ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. aſſerente, ad eccleſiaſticam Hierarchiam, & ordinem Epiſcopos ſpecialiter pertinere, eiſque ſacerdotibus ſuperiores, nihilominùs non conſtituit diuerſum ordinem à ſacerdotio, ſed illum perficit, & complet, ſicuti poteſtas, quam Chriſtus Dominus Ioan. *cap.* 20. Apoſtolis conceſſit abſoluendi à peccatis, quæque Sacerdotibus in ordinatione communicatur illis verbis: *Accipite Spiritum ſanctum. Quorum remiſeritis peccata*, &c. non conſtituit diſtinctum ordinem ab eo, quem conſtituit poteſtas Corpus, & Sanguinem Chriſti conſecrandi: quia hanc eſſentialiter in ſubiecto prærequirit. Sic poteſtas conceſſa Epiſcopis in eorum conſecratione, quia eſſentialiter ſacerdotalem poteſtatem ſubiecto conceſſam ſupponit, non conſtituit ordinem diſtinctum ab ordine prædictæ ſacerdotalis poteſtatis, ſed illum cõplet, & perficit, vt benè explicant Bellarminus *lib. de ſacram. Ordin. c.* 5. Vaſq. *diſp.* 240. *c.* 5. Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 2. *in fine.* Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 3. *nu.* 6. Neque his obſtat Anaclet. *epiſt.* 3. *c.* 1. dicens: *Sacerdotum Ordo bipartitus eſt: & ſicut Dominus illum cõſtituit, à nullo debet perturbari.* Et in fine: *Amplius quàm iſti duo Ordines Sacerdotum.* Non, inquam, obſtat quia intelligi debet de Ordine incompleto, & non adæquatè perfecto, ſecundùm quam rationem ſacerdotium ab epiſcopatu diſtinguitur, duóque Ordines ſacerdotij enumerari poſſunt, alter incompletus, & perfectibilis, qualis eſt ſimplicium ſacerdotum, alter completus, & perfectus, ſcilicet, Epiſcoporum.

PVNCTVM III.

An omnes prædicti Ordines, tam maiores, quàm minores, ſint Sacramentum.

1. *Sacerdotium eſſe ſacramentum indubitatum eſt.*
2. *De ordinatione Epiſcopi, qui negent eſſe ſacramentum, & qualiter probent.*
3. *Eſſe ſacramentum defenditur.*
4. *Fit ſatis oppoſitis fundamentis.*
5. *De Ordine diaconatus, & ſubdiaconatus plures negant eſſe Sacramentum.*
6. *Sed contrarium, tanquàm certum, tenendum eſt.*
7. *Diluuntur rationes oppoſitæ.*
8. *De inferioribus Ordinibus negant plures, & quod ſit eorum fundamentum.*
9. *Probabilius eſt eſſe ſacramentum.*
10. *Satisfit fundamento oppoſito.*

1. DE Ordine, ſeu ordinatione ſacerdotali nullus Catholicus dubitat ſacramentum eſſe, vti ex Trident. colligitur definiente *ſeſſ.* 23. *c.* 3. & *can.* 3. ſacrum ordinem, ſiue ordinationem eſſe verum ſacramentum à Chriſto inſtitutum, quod verum eſſe debet, ſaltem de ordine, ſeu ordinatione præcipua. Cùm autem ſacerdotalis ordo inter omnes ordines ſit præcipuus, vtpote ad munus omnium excellentiſſimum ſit relatus, nempe, ad conſecrationem Corporis, & Sanguinis Domini, ſaltem de prædicto ordine definitio Concilij intelligi debet. Prætereà *can.* 4. inquit Concilium, per ordinationem Spiritum ſanctum communicari illis verbis: *Accipite Spiritum ſanctum.* Imprimíque characterem, ita vt qui ſemel ſacerdos fuit, laïcus eſſe non poſſit. Sed hæc ſtare non poſſet, niſi ſacerdotalis ordo ſacramentum eſſet. Ergo.

Notandum tamen eſt, in ſacerdotali ordine duplicem poteſtatem includi; alteram, qua nulla maior eſſe poteſt, conſecrandi Corpus, & Sanguinem Domini, alteram abſoluendi à peccatis. Hæc neceſſariò primam ſupponit: ſed prima non prærequirit neceſſariò hanc ſecundam, ſed abſque illa poteſt conſiſtere. Vtraque tamen poteſtatis collatio ſacramentum eſt:

Digitized by Google

eſt: quia eſt ſignum ſenſibile, quo Spiritus ſanctus communicatur. Non tamen inde fit, duplex ſacramentum eſſe: quia vtrumque ſignum, & vtraque poteſtas ad complendum ordinem ſacerdotij pertinet. Neque in collatione illius duplicis poteſtatis duplex character imprimitur, ſed character impreſſus in collatione poteſtatis conficiendi Euchariſtiam ex Dei ordinatione deſtinatur ad poteſtatem abſoluendi à peccatis abſque vlla ſui intrinſeca mutatione, vel, vt aliis placet, nouo modo reali, & perfectione illi ſuperaddita.

Quapropter controuerſia eſt, tum de ordinatione Epiſcopi, tum de aliis ordinibus, tam minoribus, quàm maioribus, an omnes ſint ſacramentum?

2. De ordinatione Epiſcopi negant eſſe ſacramentum Richard. *in* 4. *diſt.* 24. *art.* 5. *quaeſt.* 2. Bonauent. *d. diſt.* 24. *part.* 2. *art.* 2. *quaeſt.* 3. Scotus *quaeſt.* 1. § *de tertio art.* Dominic. Sotus *qu.* 1. *artic* 2. & 3. & *lib.* 10. *de iuſtit. quaeſt.* 1. *artic.* 2. Turrecrem. *can.* 1. *diſt.* 20. & cap. *Cleros.* 2. *eiuſdem diſt.* §. *Ad quintum. n.* 16. Fauet Couarr. *li.* 1. *var. c.* 10. *n.* 15. aliique plures relati à Vaſq. *diſp.* 240. *c.* 2. Mouentur: quia, ſi eſſet ſacramentum, eſſet ſacramentum ordinis à ſacerdotio diſtinctum, cùm diuerſo tempore, & diuerſa conſecratione conferatur: ergo eſſent plures ordines ſacramentum, quàm ſeptem aſſignati. Secundò, per ordinem, ſeu ordinationem, quam Concilium *ſeſſ.* 23. *can.* 3. definit eſſe ſacramentum à Chriſto inſtitutum, *can.* 4. declarat dari Spiritum ſanctum, & imprimi characterem, quo ſemel, conſtitutos ſacerdos laïcus eſſe non poſſit: at in conſecratione Epiſcopi non videtur Spiritum ſanctum communicari, neque characterem imprimi, aliàs ſecluſo ſacerdotio Epiſcopus poſſet conſecrare, & ſacerdote eſſet ſuperior, quod eſt omninò falſum: ergo non eſt ſacramentum. Tertiò, per conſecrationem Epiſcopi datur Epiſcopis poteſtas confirmandi, & ordinandi, non autem conſecrandi Corpus, & Sanguinem Chriſti: hæc enim conceſſa ſupponitur. At ordinationis ſacramentum per ordinem ad Euchariſtiæ conſecrationem conſtituitur, vti colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 2. ibi: *Cùm autem diuina res ſit tam ſancti ſacerdotij miniſterium, conſentaneum fuit, quò dignius, & maiori cum reuerentia exerceri poſſet, vt in Eccleſia ordinatiſſima diſpoſitione plures, & diuerſi eſſent Miniſtrorum Ordines,* &c. Ergo, cùm conſecratio Epiſcopi, neque ad conficiendam Euchariſtiam, neque ad miniſtrandum ei, qui Euchariſtiam, confecturus eſt, dirigatur, neque ordo, nec ſacramentum erit. Quartò, conſecratio Epiſcopi non fit in quatuor Temporibus ordinationum: ergo indicatur non eſſe ordinem, nec ſacramentum: ſiquidem aliorum ordinum ritum non imitatur. Tandem non apparet quæ ſit materia, & forma huius ſacramenti à Chriſto Domino determinata.

3. Cæterùm omninò dicendum eſt, epiſcopatum, quatenus talem, non ſolùm eſſe ordinem ſed etiam eſſe ſacramentum, incompletè tantum à ſacerdotio diſtinctum. Sic plutibus firmant Petr. de Soto *lect.* 4. *de ſacram. ordinis.* Michaël de Medina *lib.* 1. *de ſacror. homin. continent. cap.* 15. & 16. Bellarm. *lib. de ordine, cap.* 5. Valent. *diſp.* 9. *quaeſt.* 1. *punct.* 4. §. *Altera ſententia.* Conich. *diſp.* 20. *dub.* 6. *conc.* 1. *num.* 43. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 9. *cap.* 4. *concl.* 2. Ratio eſt: quia Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 3. definiens, ſacram ordinationem, ſacramentum eſſe. Id probat *ex* 1. *ad Timoth.* 4. & 2. *ad Timoth.* 1 Neque aliùnde ex Scriptura probare poſſumus. At in his locis expreſsè Paulus de ordinatione Timothei in Epiſcopum locutus eſt: ergo hæc ordinatio, ſacramentum eſt à Chriſto inſtitutum. Secundò, Tridentinum colligit, ſacram ordinationem ſacramentum eſſe, quia in ipſa Spiritus ſanctus confertur illis verbis ab Epiſcopo dictis: *Accipite Spiritum ſanctum.* quæ verba in conſecratione Epiſcopi proferunt: ergo Epiſcopi conſecratio ſacramentum eſt. Tertiò, Epiſcopus in ſua conſecratione accipit poteſtatem confirmandi, ordinandique ſacerdotes, quæ ſunt poteſtates ſupernaturales, & diuinæ à Chriſto communicatæ, qua poteſtates vt ritè Epiſcopus miniſter, indiget gratia: ergo in earum collatione gratia debebat à Chriſto conferri.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam conſtat ex *ſuperius* dictis: qua enim ratione diximus, epiſcopatum non eſſe abſolutè ordinem à ſacerdotio diſtinctum, quia ſacerdotium eſſentialiter præſupponit, eadem dicimus, non eſſe ſacramentum diſtinctum. Non enim diſtinguitur à ſacerdotio completè, & perfectè, benè tamen incompletè, & partialiter ex nouo ſigno gratiæ ſanctificantis ſuperaddito. Ad ſecundum negamus, in conſecratione Epiſcopi Spiritum ſanctum nõ communicari, & characterem ſacerdotij non perfici, debet tamen Epiſcopus ſacerdos eſſe, aliàs conſecrari non poſſet, & conſecratio facta nulla eſſet. Superioritas autem, & excellentia, quã habet Epiſcopus ſupra alios ſimplices ſacerdotes conſiſtit in eo, quia vltra ſacerdotium addit poteſtatem confirmãdi fideles, & ordinandi ſacerdotes, quæ nullatenus ſimplicibus ſacerdotibus competit, ob idque dignior eſt, cui latior iuriſdictio concedatur. Ad tertium reſpondet Vaſq. *diſp.* 240. *cap.* 5. *n.* 51. Sacramentum Ordinis non debere conſtitui ex relatione ad Euchariſtiæ conſecrationem, ſed ſufficienter conſtui poſſe ex reſpectu ad conſecrandos Euchariſtiæ Miniſtros. Sed rectiùs Ægid de Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 2. *in fine*, affirmat poteſtatem conſecrandi ſacerdotes directiùs, & immediatiùs Euchariſtiæ peragendæ deſeruire, quàm poteſtas Exorciſtæ, aut Lectoris, imò quàm Subdiaconi, aut Diaconi, cùm ſine illa poteſtate Euchariſtia non conficeretur: quia non eſſent Miniſtri: benè tamen confici poſſet, tametſi Subdiaconi, aut Diaconi non adeſſent. Ad quartum reſpondeo, conſecrationem Epiſcopi non fieri in quatuor Temporibus, ſed in Dominica; non, quia ordo, aut ſacramentum non ſit; ſed, quia eſt ordo, & ſacramentum ſacerdotalem ordinem perficiens, conſtituitque Epiſcopum omnibus aliis ſuperiorem. Ad quintum, ſatis colligitur *ex illo* 1. *ad Timoth.* 4. & 2. *ad Timoth.* 1. qualis ſit forma, & materia huius ſacramenti: eſt enim materia, impoſitio manuum facta à pluribus Epiſcopis: hoc enim denotat Paulus, tum vtens plurali numero manuum, tum affirmans impoſitione manuum presbyterij, id eſt, Presbyterorum, gratiam eſſe communicatam: forma verò ſunt illa verba: *Accipe Spiritum ſanctum*, quæ manuum impoſitione determinata ſignificant, electo gratiam conferri, qua in conſortium Epiſcoporum ordinantium conſtituatur.

5. Secundò, dubitari poteſt de diaconatus, & ſubdiaconatus ordinibus, an ſint ſacramenta. Negant Durand. *in* 4. *diſt.* 24. *quaeſt.* 2. *art.* 1. *à num.* 6. Caiet. *tom.* 1. *opuſcul. tract.* 11. *art. vnico.* & ſpecialiter de ſubdiaconatu docuit Mag. *in* 4. *diſt.* 24. *c. Septim. ordo, in fine*, Gratianus *in ſuo decreto, diſt.* 21. *in fine primi* §. Martinus de Ayala *lib. de traditionib. Apoſtol.* 2. *p. c. de Ordine*, §. *Synodus D. Syluestri* inclinat Alphonſ. de Caſtro *l. aduerſus hæreſes, verb. ordo ſacramentum.* Probaríque poteſt hæc ſententia primò ex Anacleto *epiſt.* 3. *c.* 1. *in fine*, aſſerente, *Ampliùs quàm iſti duo* (ſcilicet epiſcopatus, & ſacerdotium) *Ordines ſacerdotum, nec nobis à Deo collati ſunt, neque Apoſtoli docuerunt.* Si igitur diaconatus, & ſubdiaconatus eſſent ſacramenta, & alij ordines eſſent nobis à Deo collati, & Apoſtoli docuiſſent. Similiter ex Damaſo *epiſt.* 4. *col.* 4. *ſub. finem*, dicente: *Quia, vt præfixum eſt, Ordines ſunt duo tantùm primi in Eccleſia, id eſt, Apoſtolorum, & ſeptuaginta Diſcipulorum.* At hi omnes erant ſacerdotes: ergo extra ſacerdotium nullus eſt Ordo à Chriſto inſtitutus. Secundò, Tridentinum *ſeſſ.* 23. *c.* 3. probat ordinationem eſſe ſacramentum ex illo tantùm loco 1. *ad Timoth.* 4. & 2. *ad Timoth.* 1. ſed in prædicto loco ſolùm de ordinatione ſacerdotis, imò Epiſcopi agit Paulus: ergo extra ſacerdotium non agnoſcit Concil. aliud ſacramentũ. Tertiò, ſacramentum ordinis inſtitutum eſt ad offerendum ſacrificiũ, homineſque cum Deo reconciliandos. Sed hanc poteſtatem ſolùm habet ſacerdotiũ: nam reliqui ordines ad eam poteſtatem ſuſcipiendam diſponũt: ergo extra ſacerdotium nullus alius ordo ſacramentum eſt. Quartò, munia diaconatus, & ſubdiaconatus æquè præſtari poſſunt à non ordinatis, ſicuti ab ordinatis. Si autem eſſent ſacramenta ordinis, character in illis imprimeretur, & concederetur poteſtas ad aliquod ſupernaturale munus, quod ſecluſa tali poteſtate præſtari nulla ratione poſſet. Quintò, ſi vltra ſacerdotium alij ordines in ſacramenta admittuntur, non videtur, qua ratione ſacramentũ ordinis vnum eſſe poſſit. Sextò ſpecialiter, quia ex nullo loco ſcripturæ colligi poteſt ſubdiaconatum, nec diaconatum eſſe ſacramentum: nam de ſubdiaconis nulla eſt in ſcriptura mentio. De Diaconis verò ſolùm fit mẽtio *Actor.* 6. vbi electi fuerunt ſeptem Diaconi, vt pauperum curam gererent, & illorum menſis miniſtrarent: quod officium, etſi pium, non eſt ſacrum, neque ſpecialem ordinem requirit. Septimò, nulla eſt certa forma, & materia horum ordinum, vt *puncto ſequenti* videbimus: at, ſi à Chriſto eſſent in ſacramenta inſtituti, certam formam, & materiam haberent. Ergo, &c. Octauò, ſæpè ſubdiaconatus ab aliis, quàm ab Epiſcopis fuit collatus, vt loquentes de miniſtro ordinis dicemus. At ſacramentũ ordinis non videtur ab alio, quàm ab Epiſcopo miniſtrari poſſe, quippe ad hãc miniſtrationem in ſua conſecratione poteſtatem accipit.

6. Nihilominùs pro certò tenendum eſt, diaconatum ad minus eſſe ſacramentum. Eſt enim omnium Doctorum ſententia, excepto Durand. & Caietano, ita vt Vaſq. *diſp.* 238. *c.* 2. exiſtimet, abſque errore negari non poſſe ob definitionem Concil. *ſeſſ.* 23. *can.* 6. aſſerentis in Eccleſia eſſe Hierarchiam diuina ordinatione inſtitutam, quæ cõſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris. Nam ibi agnoſcit Concilium ex Chriſti inſtitutione aliquos Miniſtros vltra Epiſcopos, & Presbyteros ad Hierarchiam, ſeu ordinem eccleſiaſticum pertinere, qui ad minus Diaconi eſſe debent, vtpote excellentiores, & ſacrificij miniſtrationi proximiores. Secundò, Diaconus ordinatur per manus impoſitionem, & prolatis ab Epiſcopo illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum*, vt conſtat ex Rituali Romano. At, ſi illis verbis Spiritus ſanctus non conferretur ordinato, fruſtrà Epiſcopus ea proferret contra deciſionem Tridentin. *ſeſſ.* 23. *can.* 4. Et licèt in hac ordinatione Diaconi impoſitio manus non ſit Ordinationis materia, & illa verba: *Accipe Spiritũ ſanctum*, non ſint forma: at ex eo, quòd ab Eccleſia vſurpentur in hac ordinatione, ſatis ſignificatur, effectum gratiæ, qui per manus impoſitionem conferri ſolebat, in præſenti illa, vel alia cæremonia communicari. Tertiò, Anaſtaſius II. *in epiſt. ad Anaſtaſ. Imperatorem, c.* 7. æquè in ordinatione Diaconi, ac

Presbyteri

Digitized by Google

Presbyteri affirmat, gratiã conferri, ſicut confertur in Baptiſmo: *Nullũ*, inquit, *de his, vel quos baptizauit Acacius, vel quos ſacerdotes, ſiue Leuitas ſecundùm canones ordinauit, vlla eorum ex nomine Acatij portio læſionis attingit, quo forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur.* Quartò, Diaconi deſtinantur ad officium valdè eminens, & ſupernaturale, ſcilicet; vt ſacerdoti, & Epiſcopo ſacrificanti aſſiſtant, eique in neceſſariis miniſtrent, & in caſu neceſſitatis ex eius commiſſione baptizent, concionentur, & Euchariſtiam populo diſpenſent: quinimò tempore antiquo, quo vſus erat calicem laïcis porrigendi, Diaconi miniſtrabant. Sed ad hæc omnia præſtanda pura conſcientia, & morum honeſtas requiritur, vt expreſsè docuit Paulus 1. *ad Timoth.* 3. ibi: *Diaconos ſimiliter pudicos, non bilingues, nec multo vino deditos, non turpe lucrum ſectãtes, habentes myſterium fidei* (id eſt, Euchariſtiam, quæ eſt fidei præcipuum myſterium) *in conſcientia pura. Et hi autem probentur primum, & ſic miniſtrent nullum crimen habentes.* Ergo, cum ad hæc officia à Chriſto deſtinentur, gratia conferri debuit.

De Subdiaconatu non eſt æquè certum eſſe ſacramentum: quia de ipſo nulla eſt in Scriptura expreſſa mentio. At, quia Doctores paucis exceptis id communiter affirmant, ab eorum ſententia recedendum non eſt, præcipuè, cum nulla ſit ratio, ob quam prudenter negari poſſet, ſubdiaconatum ſacramentum eſſe, vt conſtabit diſſoluendo oppoſita fundamenta.

7. Ad primum ex Anacleto & Damaſo reſpondeo, prædictos Pontifices non definiiſſe nullum alium ordinem eſſe abſolutè præter illos duos Epiſcoporum, & Presbyterorum, ſed nullum alium eſſe præter illos duos in ordine ſacerdotali. Ad ſecundum concedo, Concilium probare, Ordinem eſſe ſacramentum ex illo Pauli *ad Timoth.* vbi de ordinatione Timothei in Epiſcopum agebatur: quia Concilium ſolum intendebat probare ordinationem conferre gratiam, veróque eſſe Sacramentum: ad cuius probationem illud teſtimonium, vtpote manifeſtiſſimum, ſufficiens erat: non autem intendebat probare, quot ordines ſacramentum eſſent, ſed id ſcholaſticæ diſputationi relinquere. Ad tertium nego, quodlibet ſacramẽtum ordinis inſtitutum eſſe ad offerendum ſacrificium, & reconciliandum homines cum Deo, ſed ſolum præcipuum, reliqua autem inſtituta eſſe in obſequium, & miniſtrationem offerentis. Qua ratione dici poſſunt inſtituta eſſe ad offerendum ſacrificium proximè, vel remotè. Ad quartum negandum eſt, munia Diaconi, & Subdiaconi æquè à laïcis exerceri poſſe, ac ab ordinatis: quia ſic ordinati authenticè illa officia præſtant, & ex authoritate à Deo, & Eccleſia accepta, & ſpeciali gratia ſacramenti adiuti, quæ non ordinatis nulla ratione cõpetunt. Ad quintum variæ ſunt Doctorum explicationes circa vnitatem huius ſacramenti: illis tamen omiſſis dicendum eſt cum Vaſq. *diſp.* 238. *c.* 3 *circa finem.* Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 6. *n.* 52. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 4. *in fine.* Sacramentum ordinis non eſſe vnum vnitate ſpecifica, & atoma, ſed generica: differunt enim ſpecie diaconatus, & ſubdiaconatus à ſacerdotio, ſiquidem habent diuerſam formam, & materiam, & diuerſum finem proximum; ſed, quia omnes ordines ſub genere ordinis comprehenduntur, & ad eundem finem principalem referuntur, ſcilicet, ad Euchariſtiæ conſecrationem, oblationem, & miniſtrationem, ea de cauſa vnum ſacramentum eſſe cenſentur, ſicuti cenſentur quatuor tantum virtutes cardinales eſſe, prudentia, iuſtitia, fortitudo, & temperantia; cum tamen quælibet plures alias virtutum ſpecies ſub ſe contineat. Ad ſextum admitto, de ſubdiaconis nullam in ſcriptura expreſſam mentionem factam eſſe, fortè quia eorum miniſterium non fuit eo tempore neceſſarium. Nego tamen de Diaconis non fieri mentionem alibi, quàm *Actor.* 6. Nam 1. *ad Philippenſ.* 1. & 1. *ad Timoth.* 3. ſimul cum Epiſcopis, & Presbyteris iunguntur: quo ſignificatur in ſacramento ordinis prædictos conuenire. Ad ſeptimum nego, quemlibet ordinem non habere determinatam materiam, & formam: habet namque tametſi inter Doctores ſatis exploratum non ſit, aliàs Confirmatio Sacramentum non eſſet: ſiquidem aliqui Doctores aſſerunt, vnctionem ex oleo conſecrato eſſe ſufficientem materiam, aliis negantibus, niſi ſimul cum balſamo mixtum ſit. Item argumentum fieri poteſt in extrema-Vnctione, aliiſque ſacramentis, in quibus, eſto, ſit à Chriſto certa materia, & forma aſſignata, Doctores in varias opiniones diuiduntur. Ad octauum fortè ex commiſſione Pontificis concedebatur Presbyteris Subdiaconorum Ordinatio, quæ iure proprio Epiſcopis competit: aliis verò ſolùm ex extraordinaria delegatione, vt latius Vaſquez *diſp.* 238. *cap.* 7.

8. Tertiò dubitabis de inferioribus Ordinibus, Acolytho, Exorciſta, Lectore, Oſtiario, an ſint ſacramenta? Negant Magiſt. Durand. Nauar. Sotus, Michaël de Medina, & alij, quos refert, & ſequitur Vaſqu. *diſp.* 237. *cap.* 2. Fundamentum præcipuum deſumitur ex eo, quòd Eccleſia variè de his ordinibus ſenſit: aliquando enim plures, quàm prædictos quatuor ordines ſtatuit, aliquando neque hos ordines agnouit, vt conſtat ex his, quæ latè refert Vaſquez *dicto loco.* Ergo ſignum eſt, non eſſe hos quatuor ordines à Chriſto inſtitutos, aliàs nulla in illis eſſet variatio.

9. Nihilominùs oppoſita ſententia affirmans, hos quatuor ordines minores eſſe ſacramenta à Chriſto inſtituta, ſuſtinenda eſt, vtpote communior apud S. Thomam 3. *p. quæſt.* 22. *art.* 2. Bellarmin. *de Sacrament. Ordinis, c.* 6. 7. & 8. Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 6. *num.* 47. Valent. *tom.* 4. *diſput.* 9 *quæſt.* 1. *p.* 4. Sà *verbo, Ordo, n.* 1. Bonac. *diſp.* 8. *qu. vnica, p.* 2. *nu.* 2. Layman. *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 4. *circa finem*, & plures alios ab eiſdem relatos. Ratio præcipuè deſumitur ex Florent. & Trid. In quibus hæc ſententia probari videtur. Nam Florentinum Concilium *in decreto illo Eugenij, §. Sextum ſacramentum.* declarans, ordinem ſacramentum eſſe, affirmánſque, materiam eſſe rem, quæ in ordinatione traditur; & formam, verba, quibus ea traditio fit; exemplum adduxit materiæ presbyteratus, diaconatus, & ſubdiaconatus, aliorúmque ordinum, per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem. Ergo ſentit Concilium, his ordinibus minoribus æquè rationem ſacramenti, & veram illius materiam, & formam conuenire, ſicuti conuenit presbyteratui, diaconatui, & ſubdiaconatui. Trident. verò id ipſum ſatis inſinuat. Nam *ſeſſ.* 23. *c.* 2. ſingulorum ordinum nomina exprimens *c.* 3. & *can.* 3. definit, ſacram ordinationem eſſe ſacramentum, ad cuius definitionis veritatem, etſi ſufficiens ſit, quod aliquis ex prædictis ordinibus ſit ſacramentum: attamen cum immediatè ſubſequatur enumerationem omnium ordinum, ſatis probabiliter indicat, ad omnes ordines definitionem referri, maximè cum definitio fuerit abſoluta. Deinde Auguſt. *lib.* 2. *contra epiſt. Parm. cap.* 13. probat ordinem eſſe ſacramentum, ſicut Baptiſmum, nec iterari poſſe: cum autem omnes ordines initerabiles ſint, videtur ex ſententia Auguſtini, omnes ſacramentum eſſe.

10. Neque fundamentum oppoſitum obſtat. Fateor enim, varietatem fuiſſe in Eccleſia in prædictorum ordinum enumeratione: quia non ſatis explorata erat eorum inſtitutio: ſemper tamen ab initio Eccleſiæ non ſolum officia horum ordinum, ſed & illorum nomina cognita fuerunt, vt expreſsè teſtatur Trident *ſeſſ.* 23. *cap.* 2. quod indicat, à Chriſto Domino inſtitutionem dimanaſſe, tametſi non ſatis fuerit diſtinctio eorum cognita.

Pvnctvm IV.

De materia, & forma ſingulorum ordinum.

1. *Materia, & forma epiſcopatus quæ ſit.*
2. *An ex diſpenſatione Pontificis vnus Epiſcopus ſolus poſſit alium conſecrare. Remiſſiuè.*
3. *Quæ ſit materia Ordinis ſacerdotalis. Proponitur Bonauenturæ ſententia.*
4. *Traditio calicis cum vino, & patena cum pane eſt materia huius Ordinationis.*
5. *Reſpondetur fundamento pro opinione D. Bonauenturæ adducto.*
6. *Negant plures, ad ordinationem ſacerdotis pertinere, vt quid eſſentiale, illam manuum impoſitionem ſub illis verbis:* Accipe Spiritum ſanctum.
7. *Sed oppoſitum verius eſt.*
8. *Soluuntur rationes contrariæ.*
9. *De materia, & forma ordinis diaconatus. Variæ ſententiæ referuntur.*
10. *Quid ſit tenendum.*
11. *Oppoſitis rationibus fit ſatis.*
12. *Quæ ſit materia, & forma ſubdiaconatus, iuxta opinionem Vignerij.*
13. *Approbatur ſententia communis, & certa.*
14. *Soluuntur oppoſita.*
15. *An calix, & patena ſubdiacono, & ſacerdoti traditi debeant eſſe conſecrati. Negant plures.*
16. *Verius eſt oppoſitum.*
17. *Illud certum, graue eſſe peccatum, ſi loco calicis cõſecrati non conſecratus adhibeatur.*
18. *Subdiaconatus non fuit antiquitus intër ordines ſacros computatus.*
19. *Expenditur materia, & forma minorum ordinum.*
20. *An neceſſarium ſit, materiam ordinationis tangere. Et proponuntur quædam in hac re certa.*
21. *Contactum, etiam mediatum, non eſſe requiſitum ad ſacramenti valorem plures affirmant: & qualiter probent.*
22. *Verius eſt neceſſarium eſſe.*

1. A Nobilioribus incipiens, *ex puncto præcedenti* conſtat, quæ ſit materia, & forma ordinis epiſcopatus, prout à ſacerdotio diſtinguitur, & nouam illi perfectionem ſuperaddit. Eſt enim illius materia, trium Epiſcoporum manuum impoſitio. Nam, cum ad Epiſcopi conſecrationem neceſſariò plures Epiſcopi concurrere debeant, vt conſtat *ex illo* Pauli 1. *ad Tim.* 4. iuxta communẽ Patrum explicationem, omnes ſimul præſtare debent aliquam actionem, qua nouus Epiſcopus conſecretur. At nullam aliam præſtant, præter hanc manuum impoſitionem.

poſitionem. Ergo hanc eſſe materiam aſſerendum eſt. Deinde colligitur manifeſtè *ex dicto loco* Pauli 1. *ad Timoth.* 4. vbi Paulus Timotheum monet, ne negligat gratiam, quæ ipſi data eſt Spiritu diuino dictante, ſeu miraculosè per impoſitionẽ manuum presbyterij, hoc eſt cœtus Presbyterorum. Nomine enim Presbyteri ſæpè in ſacris Litteris Epiſcopo, intelligi colligitur manifeſtè ex illo ad Titum: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt quæ deſunt corrigas, & conſtituas per ciuitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi:* At per ciuitates Epiſcopi cõſtituebantur, vti ex verbis ſequentibus colligitur: *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe*, &c. Item ex 1. Petri 5. in princ. *Seniores ergo, qui in vobis ſunt, obſecro conſenior.* Quò loci Hieronymus vertit, *Presbyteros*, cùm tamen Petrus cum Epiſcopis loqueretur. Adde Chryſoſtom. *hom.* 13. *in* 1. *ad Timoth.* 4. & *ibi* Teophylact. & Oecumen. Quòd autem prædicta Epiſcoporum manuum impoſitio habeat rationem materiæ, conuincitur ex eo, quòd Paulus relatus à Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. teſtetur, gratiam per ipſam conferri. Forma verò huius ordinis epiſcopalis ſunt ea verba, quæ ab ipſis Epiſcopis proferuntur, cùm manus imponunt, quæ efficacia debent eſſe, & gratiæ cauſatiua, aliàs fruſtrà dicerentur. Et licèt generalia ſint, neque videantur effectum huius ſacramenti, & poteſtatem conſecrato traditam ſatis explicare: at, vt coniuncta communi Epiſcoporum manuum impoſitioni, ſatis indicare videntur, Spiritum Sanctum conferri, vt in numerum ordinantium conſecrandus cooptetur. Sic, aliis relatis, tradunt Vaſq. *diſp.* 240. *cap.* 5. *n.* 58. Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, c.* 7. *n.* 3. Coninch *diſp.* 20. *dub.* 7. *concl.* 1. Laym. *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5. *concl.* 1. Bonac. *diſp.* 8. *de ſacram. q. vn. punct.* 3. *n.* 10.

2. Sed, an hæc plurium Epiſcoporum manuum impoſitio ita ſit neceſſaria ad Epiſcopi conſecrationem, vt ex Summi Pontificis commiſſione non poſſit ab vno Epiſcopo conſecratio fieri, difficultate non caret *infrà* examinanda.

3. Secundò, eſt Sacerdotis Ordinatio, cuius eſſentialem materiam affirmat Bonauent. *in* 4. *diſt.* 24. *p.* 2. *art.* 1. *q.* 4. eſſe manuum impoſitionem præambulam traditioni calicis cum patena. Fundamentum huius ſententiæ deſumitur ex Concil. Carthaginen. IV. *c.* 3. ſolius impoſitionis manuum mentionem faciente, & nullam de traditione calicis cum patena. Deinde, quia Doctores communiter affirmant in Ordinatione gratiam conferri per manuum impoſitionem, idque Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 3. intulit *ex illo* Pauli 1. *ad Timoth.* 4. Sed id, per quod gratia confertur, eſt materia, vel forma Sacramenti. Ergo impoſitio manuum ad materiam huius Sacramenti pertinet.

4. Cæterùm dicendum eſt; traditionem calicis cum vino, & patenæ cum pane, eſſe materiam huius ordinationis; & verba illa: *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium, Miſſáſque celebrandi, tam pro viuis, quàm pro defunctis.* Tunc prolata eſſe formam. Sic docent ferè omnes teſte Vaſq. *diſp.* 239. *c.* 3. Valent. *diſp.* 9. *qu.* 1. *punct.* 5. *poſt princ.* Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 7. *concl.* 2. *nu.* 60. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 5. *concl.* 2. Bonac. *diſp* 8. *de Sacram. quæſt. vnica, p.* 3 *nu.* 1. Colligitúrque apertè ex definitione Eugenij IV. *in Concil. Florent. poſt vlt. ſeſſ.* §. *Sextum Sacramentum.* vbi ſic dicitur: *Sextum Sacramentum eſt Ordinis, cuius materia eſt illud, per cuius traditionem confertur Ordo: ſicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem.* Et paucis interpoſitis ſubiungit idẽ Concilium: *Forma Sacerdotis talis eſt: Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia pro viuis, & mortuis.* Ratio eſt: quia illa eſt materia, & forma cuiuſlibet ſacramenti: quibus ſignificatur effectus talis ſacramenti. Sed effectus Sacramenti Ordinis presbyterij, quæ eſt poteſtas ad conſecrandum Corpus, & Sanguinem Chriſti, nullis aliis rebus aptiùs, & expreſſiùs ſignificatur, nec ſignificari poteſt, quàm prædicta traditione ſub dictis verbis: Ergo illa traditio eſt materia, & verba ſunt forma.

5. Argumentum Bonauent. facilè diſſoluitur, diſtinguendo duplicem manuum impoſitionem, quæ in conſecratione ſacerdotis interuenit. Prima ante traditionem calicis cum patena, quæ fit ab Epiſcopis, ſimul cum Presbyteris adſtantibus: & hæc non eſt materia: nec per illam vlla poteſtas ordinato confertur: aliàs, non ſolùm Epiſcopus, ſed alij Sacerdotes Sacerdotem conſecrarent: ſed eſt quædam eccleſiaſtica cæremonia abſque vlla verborum prolatione facta. Et fortè Concilium Carthaginen. de hac manuum impoſitione locutum fuit: ſiquidem non dixit, Sacerdotem conſecrare per manuum impoſitionem; ſed cùm ordinatur, recipere manuum impoſitionem. Neque Conciliũ Carthaginenſe eo loco voluit ſacramentorum materias, & formas deſignare, ſed ſolùm declarare diuerſos ritus, quibus ordinationes miniſtrabantur. Sed demus, Concilium locutum fuiſſe de impoſitione manuum, quæ ſit materia conſecrationis ſacerdotis; eo caſu aſſerendum eſt, primam impoſitionem manus, qua nihil Epiſcopus pronunciat: ſed ſecundam manus impoſitionem à ſolo Epiſcopo factam ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum. Quorum remiſeris peccata, remittuntur eis; & quorum retinueris, retenta ſunt* eſſe materiam huius ſacramenti, & ordinationis ſacerdotis, ſimul cum traditione calicis, & patenæ, vt ſtatim videbimus.

6. Eſt enim non leuis difficultas, an hæc poſterior manuum impoſitio, ſimul cum illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum* pertineat eſſentialiter ad materiam, & formam conſecrationis ſacerdotis. Negare videntur S. Thom. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 2. *art.* 3. & *qq.* 3. Richard. *art.* 4. *q.* 3. Durand. *quæſt.* 3. *art.* 2. quatenus aſſerunt impoſitionem manus accidentalem eſſe cæremoniam ab Eccleſia introductam; neque alterius materiæ, aut formæ, præter ſupradictam, meminerunt. Expreſſiùs Sotus *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *art.* 4. *concl.* 7. & *diſt.* 20. *q.* 1. *art.* 2. Valent. *diſp.* 9. *q.* 1. *p.* 5. *verſ. Cæterùm.*

Mouentur primò: quia Florentinum exprimens ſingulorum ordinum materias, & formas, nullam aliam præter ſupradictam traditionem ſub dictis verbis in ordine ſacerdotis expreſſit. Si autem alia eſſet materia, & forma, Concilium non omitteret. Secundò, ſi aliqua alia eſſet materia, maximè manuum impoſitio: at hæc eſſe non poteſt: tum, quia in cap. *Presbyter. de Sacram. nõ iterandis* dicitur eſſe ritum ab Apoſtolis introductum, qui, ſi omiſſus fuerit, non obinde ſacramentum eſſe iterandum. Tum, quia hæc impoſitio manuum ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum.* in aliquibus Pontificalibus non inuenitur, teſte Maior *in* 4 *diſt.* 24. *q.* 1 *colum.* 3. *in fine.* Angelo *verbo, Ordo,* 1. *n.* 5. Tum, quia impoſitio manuum antecedens traditionem calicis, & patenæ, non ſolùm fit Epiſcopo; ſed ab aliis ſacerdotibus aſtantibus, abſque vlla verborum prolatione; impoſitio verò ſubſequens traditionem, & conſecrationem ſupponit iam ſacerdotem ordinatum cum poteſtate in corpus Chriſti verum: ergo etiam in corpus Chriſti myſticum. Ergo nihil de nouo per impoſitionem manus, & verba, *Accipe Spiritum ſanctum*, conceditur: ſed, quod anteà erat conceſſum declaratur.

7. Rectiùs tamen alij Doctores cenſent, in ordinatione ſacerdotis vltra prædictam materiam, & formam, aliam eſſe deſignandam, ſcilicet, impoſitionem manus ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum. Quorum remiſeris peccata*, &c. Etenim, cũ ſacerdos duplicem habeat poteſtatem, alteram conſecrandi Corpus, & Sanguinem Chriſti Domini, alteram remittendi peccata, & hæc poſterior, etſi neceſſariò ſupponat priorem ab illa, eſt omninò diſtincta, & ſeparabilis, manifeſtè infertur, ſigna, quibus hæ poteſtates conceduntur, ſacramenta eſſe. At hæc poteſtas remittendi peccata, non cõceditur ſacerdotibus, cum calix, & patena eis traditur, illáque verba proferuntur: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium.* ſed multò poſt, cùm, facta conſecratione, imponit Epiſcopus manus ordinato, & profert: *Accipe Spiritum ſanctum*, &c. Quòd probari poteſt primò, quia hæ poteſtates diuiſim fuerunt Apoſtolis conceſſæ: poteſtas namque conſecrandi conceſſa illis fuit in vltima Cœna: at poteſtas abſoluendi à peccatis, poſt Reſurrectionem, Ioann. *cap.* 20. vti definit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. *poſt med.* ibi: *Dominus autẽ Sacramentũ Pœnitẽtiæ tũc præcipuè inſtituit, cùm à mortuis ſuſcitatus Ioann.* 20. *inſufflauit in Diſcipulos ſuos, dicens: Accipite Spiritũ ſanctum*, &c. & *in c.* 5. idipſum declaratur. Ergo hę poteſtates poſſunt ſacerdotibus diuiſim concedi: prima, cum traditur calix cum patena: ſecunda, cũ eis dicitur, media manuũ impoſitione: *Accipite Spiritum ſanctum: Quorũ remiſeritis peccata*, &c. Secundò, nec traditio calicis, & patenę, neque verba, quæ tunc proferuntur, aliam poteſtatem denotant, præter poteſtatem conſecrãdi Corpus, & Sanguinem Domini. Ergo poteſtas remittendi peccata poſtmodum confertur, cum dicitur: *Accipe Spiritum ſanctum.* Tertiò, hæc verba non fruſtrà Epiſcopus profert, ſed operatoria ſunt illius, quod ſignificant, vti dixit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 3. & *can.* 4. Significant autem concedi gratiam ad remittenda peccata. Ergo hanc gratiam, & poteſtatem operantur. Quartò, hæc ordinatio iure diuino confertur per impoſitionem manuum presbyterij, vt colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. vbi loquens de Miniſtro Vnctionis inquit, proprios huius ſacramenti Miniſtros eſſe Presbyteros. Quo nomine *eo loco*, non ætate ſeniores, aut primores in populo intelligendi veniunt; ſed, aut Epiſcopi, aut ſacerdotes ab ipſis rectè ordinati per impoſitionem manuum presbyterij. Particula enim *per*, denotat, impoſitionem manuum cauſam eſſe ordinationis. Et licèt ſubdat, *presbyterij*, non inde eſt colligendum, vt rectè aduertit Vaſquez *diſp.* 239. *cap.* 5. *n.* 309. plurium Epiſcoporum manuum impoſitionem requiri, ſicuti in cõſecratione Epiſcopi, ſed id dictum fuit à Concilio, vt dignitas epiſcopalis denotetur. Quintò, plura Concilia, & antiqui Patres teſtantur, ſacerdotes manuum impoſitione cõſecrati. Nam id ipſum exprimit Concil. Carthagin. IV. *c.* 3. Moguntinum ſub Sebaſtiano Archiepiſcopo, *cap.* 35. ibi: *In collatione Ordinum, quæ cum impoſitione manuum, veluti viſibili ſigno, traditur.* Ambroſ. *lib. de dignit. Sacerdot. c.* 5. inquit: *Homo imponit manus, Deus largitur gratiam.* Dionyſ. Areop. *p.* 1. *eccleſiaſt. Hierarch cap.* 5. *p.* 2. ait: *Sacerdos coram ſancto altari ponens vtrumque genu, in capite habet Pontificis dextram: & in hunc modũ à ſacrãte Præſule ſanctiſſimis inuocationibus conſecratur.*

8. Neque argumenta contrariæ ſententiæ obſtant. Ad primum ex decreto Eugenij reſpondeo, cum non negauerit, aliã

eſſe

eſſe materiam, & formam, ex illius omiſſione ineſſicax argumentum deſumitur, præcipuè cùm ipſe non intenderit omnium materias, & formas exactè declarare; ſed notiores, & principaliores, & quæ nullam dubitationem admittebant: de aliis verò generaliter dixit, prout in Pontificali Romano latè continetur. Ad ſecundam reſpondeo, manuum impoſitionem præcedentem traditioni calicis ritum eſſe ab Apoſtolis introductum, ideóque ſi omiſſus fuerit, ſupplendus: quia non pertinet ad materiam, vel formam ordinationis, ſecùs de manuum impoſitione poſt factam conſecrationem, & communionem ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum.* Et licèt hæc manuum impoſitio ſupponat Sacerdotem ordinatum: non tamen integrè, ſed ſolùm cum poteſtate in Corpus Chriſti verum, & non in Corpus Chriſti myſticum. Quòd verò in Pontificalibus aliquarum Eccleſiarum non præſcribatur illa manuum impoſitio ſub verbis: *Accipe Spiritum ſanctum,* non inde inferendum eſt, ad conſecrationem non pertinere: quandoquidem Eccleſia Romana, quæ omnium Eccleſiarum regula eſt, *in ſuo Pontificali* eam manuum impoſitionem, & verborum prolationem præſcribit.

9. Tertiò, eſt Ordinatio Diaconi, in cuius materiæ aſſignatione variè Doctores opinati ſunt. Nam Durand. *in 4. diſt. 24. q. 3. num. 7. & 8.* cui fauet Bonauent. *eadem diſt. 1. p. art. 1. q. 4.* exiſtimat, in ſola impoſitione manus ſub illis verbis. *Accipe Spiritum ſanctum*, totam eſſentiam ordinationis conſiſtere. Mouetur primò ex Concil. Carthag. IV. *c. 4.* quod ſolius impoſitionis manuum mentionem fecit, dicens: *Diaconus cùm ordinatur ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat: quia non ad ſacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.* Quòd verò de manuum impoſitione non accidentali ſed eſſentiali Concilium loquatur, colligitur *ex c. 5.* vbi dicit, Subdiacono, cùm ordinatur, ideò dari calicem, quia non accipit manus impoſitionem. Senſit ergo idem præſtare in Diacono manus impoſitionem, quod præſtat in Subdiacono calicis, & patenæ traditio. At hæc, vt dicemus, ſunt neceſſaria materia pro Subdiacono. Ergo impoſitio manus neceſſaria materia erit pro Diacono. Secundò ex vſu Eccleſiæ Anicenſis, cuius ipſe Durandus Epiſcopus fuit, in qua ſola manuum impoſitione abſque libri Euangeliorum traditione Diaconus conſecrabatur. Tertiò, ex vſu naſcentis Eccleſiæ, in qua ſola manuum impoſitione conſtituebantur Diaconi, *ex Actor 6.* Et certè illo tempore, quando nondum Euangelium ſcriptum erat, conſecrari non poterant per illius traditionem. Neque veroſimile eſt, hunc ordinem eſſe à Chriſto inſtitutum, vt Sacerdoti ſacrificanti miniſtret in Euangelij decantatione, cùm tempore inſtitutionis non eſſet Euangelium decantandum: imò neque ex iure diuino habeatur, eò quòd Euangelium in Sacrificio canatur, aut legatur. Si autem ad hanc Euangelij decantationem eſſet Diaconus à Chriſto conſecratus, conſequenter ex Chriſti inſtitutione Euangelium in Sacrificio legendum, vel canendum eſſet.

Alij verò prædictæ manuum impoſitioni ſuperaddunt libri Euangeliorum traditionem, & in vtraque actione affirmant, materiam huius ordinationis conſiſtere. Sic Hoſius *in confeſſione catholica, cap. 52. aliàs 72. ſub finem.* Petr. de Soto *lect. 5. de Ordine, §. Circa illa.* Cardin. Bellarmin. *c. 9. de Ordine.* Henriq. *lib. 10. c. 8. n. 2.* Coninch. *diſp. 20. concl. 3.* Layman. *lib. 5. ſum. tr. 9. cap. 5. aſſert. 3.* Mouentur ad aſtruendam manus impoſitionem pro neceſſaria materia, rationibus *ſuperius* adductis. Quòd verò vltra manus impoſitionem traditio libri Euangeliorum neceſſaria ſit, probant ex Florent. Concilio *in decreto Eugenij poſt vltim. ſeſſ. §. Sextum Sacramentum.* expreſsè id definiente.

10. Dicendum igitur eſt, ſolam traditionem libri Euangeliorum eſſe materiam huius ordinis, & formam verba, ſub quibus ea traditio fit. Eſt communi ſententia, teſte Vaſquez *diſp. 238. cap. 4. à num. 36.* Valent. *diſp. 9. q. 3. punct. 5. q. 2.* Bonac. *de Sacram. diſp. 8. q. vn. pun. 3.* Fundamentum eſt definitio Eugenij IV. nuper relata: *Diaconatus* (inquit) *per libri Euangeliorum dationem confertur.* Cùm igitur de impoſitione manuum nullam fecerit mentionem, infertur manifeſtè, manuum impoſitionem in hoc ordine non eſſe materiam præcipuam, vti voluerunt Coninch. & alij Doctores pro ſecunda ſententia relati. Confirmarique poteſt ex cap. *Presbyter. de Sacramentis non iterandis*, vbi aſſeritur, manus impoſitionem, quæ in Presbytero, & Diacono fit, ritum eſſe ab Apoſtolis introductum: ergo non à Chriſto inſtitutum; ideóque ſi omiſſus fuerit, non eſt ordo iterandus, ſed cautè ſupplendus: at, ſi ad materiam ordinis pertineret, neceſſariò ordo iterandus eſſet, cùm deficiente materia nihil fiat. Deinde ratione probari poteſt: quia illa eſt materia, & forma cuiuſuis Sacramenti, quibus ſignificatur effectus Sacramenti: at impoſitione manus Diacono facta, & verbis ibidem prolatis, officiũ, & munus Diaconi nullatenus ſignificatur: verba enim, quæ proferuntur, cùm Epiſcopus Diacono manus imponit, ſunt: *Accipe Spiritum ſanctum ad robur, & ad reſiſtendum Diabolo, & tentationib. eius.* hæc enim verba cuilibet ordini competere poterant, quinimò nullum ordinis effectum denotant. Nam, ſi alicuius Sacramenti effectum denotarent, eſſet Sacramenti Confirmationis. Ergo in illis verbis, & manuum impoſitione conſiſtere non poterat prædicti Ordinis materia, & forma. Quare illa verba, etſi imperatiuo modo pronuncientur, deprecatoria ſunt, neque effectum habent ex opere operato: pronuntiantur tamen imperatiuo modo ob maximam ſpem, & fiduciam, quam Epiſcopus habet, Spiritum ſanctum ordinando communicandum eſſe ad reſiſtendum Diabolo, eiúſque tentationibus. Econtra verò traditio libri Euangeliorum ſub illis verbis: *Accipe poteſtatem, &c.* manifeſtè denotant huius ſacramenti effectum. Ergo in illis ſolis materia, & forma conſiſtit. Quod ampliùs conſtabit; diſſoluendo rationes oppoſitas.

11. Ad primam ex Concilio Carthagin. reſpondeo *in illo cap. 4.* non intendiſſe Concilium definire, quæ ſit diaconatus, vel presbyteratus materia, ſed quæ ſit differentia in impoſitione manuum, quæ in vtroque ordine interuenit: poſtmodum verò *à cap. 5.* materiam ſubdiaconatus, aliorúmque ordinum deſignat. Ad ſecundam, vſum Eccleſiæ Anicenſis illegitimum fuiſſe, & Romanæ Eccleſiæ vſu emendandum, ſicuti ipſe Richard. emendauit. Ad tertiam admitto, tempore naſcentis Eccleſiæ non traditione libri Euangeliorum, ſed alterius rei traditione, vel manus impoſitione, ſub aliquibus verbis, officium Diaconi denotantibus ordinem conferri. Neque inde fit, eſſe diuerſum ſacramentum, quod eo tempore miniſtrabatur, ab eo, quod modò miniſtratur: nam eſto materiæ in eſſe phyſico diuerſæ ſint, non tamen in eſſe morali, & ſecundùm Chriſti inſtitutionem. Credendum enim eſt, inquit Bellarm. *lib. de orde, c. 9.* quem ſequuntur Coninch. *dicta diſp. 20. dub. 7. n. 65.* Laym. *cap. 5. aſſert. 3.* Bonac. *q. vn. p. 3. n. 4.* Chriſtum Dominum non deſignaſſe materias omnium ordinum in particulari, ſed generatim monendo Apoſtolos, vt ordinem conferrent per cæremoniam inſtrumentalem, qua ſignificaretur eorum poteſtas. Quòd ſi ita factum eſt, potuerunt Apoſtoli Diaconos conſecrare, vel manuum impoſitione, vel alterius rei traditione, tametſi poſt ſcriptum Euangelium illius traditione conſecrati fuerint. Neque ex eo, quòd traditione libri Euangeliorum conſecrentur, inferendum eſt præcipuum munus, ad quod Chriſtus hunc ordinem inſtituit, eſſe ad miniſtrandum ſacerdoti ſacrificanti in Euangelij decantatione, vel lectione, nam, vt rectè probat obiectio facta, non eſt iure diuino ſtatutum Euangelium in ſacrificio Miſſæ legi, aut decantari: ſed illius libri traditione ex vſu eccleſiæ denotatur munus Diaconi eſſe, legem euangelicam prædicare, ſiue in ſacrificio, ſiue extra, & ſacerdoti aſſiſtere, & inſeruire in omnium Sacramentorum adminiſtratione, prout ipſi viſum fuerit. Neque huic poteſtati obſtat, quòd munus prædicandi generaliter ſit Diaconis interdictum: id enim factum eſt, quia eccleſia Presbyteris, & Epiſcopis abundat, per quos aptiùs hoc officium præſtari poteſt.

12. Quartò, ſubdiaconatus materiam affirmauit Viguerius *in ſum. inſtit. theolog. c. 16. §. 6. verſ. 1.* eſſe traditionem libri epiſtolarum ſub illis verbis: *Accipite librum epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, tam pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Probarique poteſt: quia, ſicut proprium eſt Diaconi ſacerdoti miniſtrare legendo Euangelium: ſic proprium eſt ſubdiaconi ei epiſtolam decantando inſeruire. Ergo, qua ratione ordinatur Diaconus libri euangeliorum traditione, ſubdiaconus epiſtolarum traditione ordinari debet. Secundò, traditio calicis vacui, cum patena; non videtur eſſe poſſe huius ordinationis materia: ſiquidem eo tempore nulla verba Epiſcopus profert, quæ neceſſariò proferenda eſſent, vt illam materiam determinarent. Tertiò, initio Eccleſiæ ſubdiaconi tangere non poterant vaſa ſacra, vt colligitur ex Concilio Laodicenſi *can. 21.* Quod nullatenus prohiberetur, ſi contactus ſacrorum vaſorum eſſet huius ordinationis materia.

13. Cæterùm, communis ſententia, & omninò certa, de qua D. Thom. *in 4. diſt. 1. quæſt. 1. art. 1. ad 2.* Richard. *diſt. 24. art. 3. quæſt. 4.* Durand. Paludan. Sotus, Maior, & alij, quos refert, & ſequitur Vaſquez *diſp. 238. cap. 5. n. 49.* Valen. *diſt. 9. qu. 1. p. 5. verſ Tertia quæſtione.* Coninch. *diſp 20. dub. 7. concl 4.* Layman. *tract. 9. cap. 5. aſſert. 4.* Bonac. *diſp. 8. de ſacram. quæſt. vn. p. 3.* affirmat, materiam huius ordinis eſſe traditionem calicis vacui cum patena. Sic enim definitum eſt in Florentin. Concilio *in ſupradicto decreto*, vbi aſſignans Pontifex, per cuius rei traditionem conferantur ordines, de ſubdiaconatu inquit: *Subdiaconus verò per calicis vacui, cum patena vacua ſuperpoſita traditionem.* Idem conſtat ex Concilio Carthagin. IV. *cap. 5.* Ratio eſt: quia ea eſt materia ordinationis, per quam ſignificatur præcipuum illius ordinis miniſterium: ſed præcipuum miniſterium. Subdiaconi eſt Sacerdoti inſeruire in ſacrificio, miniſtrando calicem, & patenam, remedio Diacono, quod officium nullo alio ſigno apriori ſignificatur, quam traditione calicis, & patenæ. Ergo in hac traditione materia huius ſacramenti ſita eſt.

14. Neque rationes contrariæ vrgent: nego enim, officium proprium Diaconi à Chriſto inſtitutum eſſe legere, vel

poſitionem. Ergo hanc eſſe materiam aſſerendum eſt. Deinde colligitur manifeſtè *ex dicto loco* Pauli 1. *ad Timoth.* 4. vbi Paulus Timotheum monet, ne negligat gratiam, quæ ipſi data eſt Spiritu diuino dictante, ſeu miraculosè per impoſitionē manuum presbyterij, hoc eſt cœtus Presbyterorum. Nomine enim Presbyteri ſæpè in ſacris Litteris Epiſcopo, intelligi colligitur manifeſtè ex illo ad Titum: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt quæ deſunt corrigat, & conſtituas per ciuitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi:* At per ciuitates Epiſcopi cōſtituebantur, vt ex verbis ſequentibus colligitur: *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe*, &c. Item ex 1. Petri 5. in princ. *Seniores ergo, qui in vobis ſunt, obſecro conſenior.* Quò loci Hieronymus vertit, *Presbyteros*, cùm tamen Petrus cum Epiſcopis loqueretur. Adde Chryſoſtom. *hom.* 13. *in* 1. *ad Timoth.* 4. & *ibi* Teophylact. & Oecumen. Quòd autem prædicta Epiſcoporum manuum impoſitio habeat rationem materiæ, conuincitur ex eo, quòd Paulus relatus à Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. teſtetur, gratiam per ipſam conferri. Forma verò huius ordinis epiſcopalis ſunt ea verba, quæ ab ipſis Epiſcopis proferuntur, cùm manus imponunt, quæ efficacia debent eſſe, & gratiæ cauſatiua, aliàs fruſtrà dicerentur. Et licèt generalia ſint, neque videantur effectum huius ſacramenti, & poteſtatem conſecrato traditam ſatis explicare: at, vt coniuncta communi Epiſcoporum manuum impoſitioni, ſatis indicare videntur, Spiritum Sanctum conferri, vt in numerum ordinantium conſecrandus cooptetur. Sic, aliis relatis, tradunt Vaſq. *diſp.* 240. *cap.* 5. *n.* 58. Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, c.* 7. *n.* 3. Coninch *diſp.* 20. *dub.* 7. *concl.* 1. Laym. *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5. *concl.* 1. Bonac. *diſp.* 8. *de ſacram. q. vn. punct.* 3. *n.* 10.

2. Sed, an hæc plurium Epiſcoporum manuum impoſitio ita ſit neceſſaria ad Epiſcopi conſecrationem, vt ex Summi Pontificis commiſſione non poſſit ab vno Epiſcopo conſecratio fieri, difficultate non caret *infrà* examinanda.

3. Secundò, eſt Sacerdotis Ordinatio, cuius eſſentialem materiam affirmat Bonauent. *in* 4. *diſt.* 24. *p.* 2. *art.* 1. *q.* 4. eſſe manuum impoſitionem præambulam traditioni calicis cum patena. Fundamentum huius ſententiæ deſumitur ex Concil. Carthaginen. IV. *c.* 3. ſolius impoſitionis manuum mentionem faciente, & nullam de traditione calicis cum patena. Deinde, quia Doctores communiter affirmant in Ordinatione gratiam conferri per manuum impoſitionem, idque Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 3. intulit *ex illo* Pauli 1. *ad Timoth.* 4. Sed id, per quod gratia confertur, eſt materia, vel forma Sacramenti. Ergo impoſitio manuum ad materiam huius Sacramenti pertinet.

4. Cæterùm dicendum eſt; traditionem calicis cum vino, & patenæ cum pane, eſſe materiam huius ordinationis; & verba illa: *Accipe poteſtatem offerendi Sacrificium, Miſſáſque celebrandi, tam pro viuis, quàm pro defunctis.* Tunc prolata eſſe formam. Sic docent ferè omnes teſte Vaſq. *diſp.* 239. *c.* 3. Valent. *diſp.* 9. *qu.* 1. *punct.* 5. *poſt princ.* Coninch. *diſp.* 10. *dub.* 7. *concl.* 2. *nu.* 60. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 5. *concl.* 2. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. quæſt. vnica, p.* 3. *nu.* 1. Colligitúrque apertè ex definitione Eugenij IV. *in Concil. Florent. poſt vlt. ſeſſ.* §. *Sextum Sacramentum.* vbi ſic dicitur: *Sextum Sacramentum eſt Ordinis, cuius materia eſt illud, per cuius traditionem confertur Ordo: ſicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem.* Et paucis interpoſitis ſubiungit idē Concilium: *Forma Sacerdotis talis eſt: Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia pro viuis, & mortuis.* Ratio eſt: quia illa eſt materia, & forma cuiuſlibet ſacramenti: quibus ſignificatur effectus talis ſacramenti. Sed effectus Sacramenti Ordinis presbyterij, quæ eſt poteſtas ad conſecrandum Corpus, & Sanguinem Chriſti, nullis aliis rebus aptiùs, & expreſſiùs ſignificatur, nec ſignificari poteſt, quàm prædicta traditione ſub dictis verbis: Ergo illa traditio eſt materia, & verba ſunt forma.

5. Argumentum Bonauent. facilè diſſoluitur, diſtinguendo duplicem manuum impoſitionem, quæ in conſecratione ſacerdotis interuenit. Prima ante traditionem calicis cum patena, quæ fit ab Epiſcopis, ſimul cum Presbyteris adſtantibus: & hæc non eſt materia: nec per illam vlla poteſtas ordinato confertur: aliàs, non ſolùm Epiſcopus, ſed alij Sacerdotes Sacerdotem conſecrarent: ſed eſt quædam eccleſiaſtica cæremonia abſque vlla verborum prolatione facta. Et fortè Concilium Carthaginen. de hac manuum impoſitione locutum fuit: ſiquidem non dixit, Sacerdotem conſecrare per manuum impoſitionem; ſed cùm ordinatur, recipere manuum impoſitionem. Neque Conciliū Carthaginenſe eo loco voluit ſacramentorum materias, & formas deſignare, ſed ſolùm declarare diuerſos ritus, quibus ordinationes miniſtrabantur. Sed demus, Concilium locutum fuiſſe de impoſitione manuum, quæ ſit materia conſecrationis ſacerdotis; eo caſu aſſerendum eſt, primam impoſitionem manus, qua nihil Epiſcopus pronunciat: ſed ſecundam manus impoſitionem à ſolo Epiſcopo factam ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum. Quorum remiſeris peccata, remittuntur eis: & quorum retinueris, retenta ſunt* eſſe materiam huius ſacramenti, & ordinationis ſacerdotis, ſimul cum traditione calicis, & patenæ, vt ſtatim videbimus.

6. Eſt enim non leuis difficultas, an hæc poſterior manuum impoſitio, ſimul cum illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum* pertineat eſſentialiter ad materiam, & formam conſecrationis ſacerdotis. Negare videntur S. Thom. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 2. *art.* 3, & *qq.* 3. Richard. *art.* 4. *q.* 3. Durand. *quæſt.* 3. *art.* 2. quatenus, aſſerunt impoſitionem manus accidentalem eſſe cæremoniam ab Eccleſia introductam; neque alterius materiæ, aut formæ, præter ſupradictam, meminerunt. Expreſſiùs Sotus *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *art.* 4. *concl.* 7. & *diſt.* 20. *q.* 1. *art.* 2. Valent. *diſp.* 9. *q.* 1. *p.* 5. *verſ. Cæterùm.*

Mouentur primò: quia Florentinum exprimens ſingulorum ordinum materias, & formas, nullam aliam præter ſupradictam traditionem ſub dictis verbis in ordine ſacerdotis expreſſit. Si autem alia eſſet materia, & forma, Concilium non omitteret. Secundò, ſi aliqua alia eſſet materia, maximè manuum impoſitio: at hæc eſſe non poteſt: tum, quia in cap. *Presbyter. de Sacram. nō iterandis* dicitur eſſe ritum ab Apoſtolis introductum, qui, ſi omiſſus fuerit, non obinde ſacramentum eſſe iterandum. Tum, quia hæc impoſitio manuum ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum.* in aliquibus Pontificalibus non inuenitur, teſte Maior *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *colum.* 3. *in fine.* Angelo *verbo, Ordo,* 1. *n.* 5. Tum, quia impoſitio manuum antecedens traditionem calicis, & patenæ, non ſolùm fit Epiſcopo; ſed ab aliis ſacerdotibus aſtantibus, abſque vlla verborum prolatione; impoſitio verò ſubſequens traditionem, & conſecrationem ſupponit iam ſacerdotem ordinatum cum poteſtate in corpus Chriſti verum: ergo etiam in corpus Chriſti myſticum. Ergo nihil de nouo per impoſitionem manus, & verba, *Accipe Spiritum ſanctum*, conceditur: ſed, quod antea erat conceſſum declaratur.

7. Rectiùs tamen alij Doctores cenſent, in ordinatione ſacerdotis vltra prædictam materiam, & formam, aliam eſſe deſignandam, ſcilicet, impoſitionem manus ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum. Quorum remiſeris peccata*, &c. Etenim, cū ſacerdos duplicem habeat poteſtatem, alteram conſecrandi Corpus, & Sanguinem Chriſti Domini, alteram remittendi peccata, & hæc poſterior, etſi neceſſariò ſupponat priorem ab illa, eſt omninò diſtincta, & ſeparabilis, manifeſtè infertur, ſigna, quibus hæ poteſtates conceduntur, ſacramenta eſſe. At hæc poteſtas remittendi peccata, non cōceditur ſacerdotibus, cum calix, & patena eis traditur, illáque verba proferuntur: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*, ſed multò poſt, cùm, facta conſecratione, imponit Epiſcopus manus ordinato, & profert: *Accipe Spiritum ſanctum*, &c. Quòd probari poteſt primò, quia hæ poteſtates diuiſim fuerunt Apoſtolis conceſſæ: poteſtas namque conſecrandi conceſſa illis fuit in vltima Cœna: at poteſtas abſoluendi à peccatis, poſt Reſurrectionem, Ioann. *cap.* 20. vti definit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. *poſt med.* ibi: *Dominus autē Sacramentū Pœnitētiæ tūc præcipuè inſtituit, cùm à mortuis ſuſcitatus Ioann.* 20. *inſufflauit in Diſcipulos ſuos, dicens: Accipite Spiritū ſanctum*, &c & *in c.* 5. idipſum declaratur. Ergo hę poteſtates poſſunt ſacerdotibus diuiſim concedi: prima, cum traditur calix cum patena: ſecunda, cū eis dicitur, media manuū impoſitione: *Accipite Spiritum ſanctum: Quorū remiſeritis peccata*, &c. Secundò, nec traditio calicis, & patenę, neque verba, quæ tunc proferuntur, aliam poteſtatem denotant, præter poteſtatem conſecrādi Corpus, & Sanguinem Domini. Ergo poteſtas remittendi peccata poſtmodum confertur, cum dicitur: *Accipe Spiritum ſanctum.* Tertiò, hæc verba non fruſtrà Epiſcopus profert, ſed operatoria ſunt illius, quod ſignificant, vti dixit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 3. & *can.* 4. Significant autem concedi gratiam ad remittenda peccata. Ergo hanc gratiam, & poteſtatem operantur. Quartò, hæc ordinatio iure diuino confertur per impoſitionem manuum presbyterij, vt colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. vbi loquens de Miniſtro Vnctionis inquit, proprios huius ſacramenti Miniſtros eſſe Presbyteros. Quo nomine *eo loco*, non ætate ſeniores, aut primores in populo intelligendi veniunt; ſed, aut Epiſcopi, aut ſacerdotes ab ipſis rectè ordinati per impoſitionem manuum presbyterij. Particula enim, *per*, denotat, impoſitionem manuum cauſam eſſe ordinationis. Et licèt ſubdat, *presbyterij*, non inde eſt colligendum, vt rectè aduertit Vaſquez *diſp.* 239. *cap.* 5. *n.* 309. plurium Epiſcoporum manuum impoſitionem requiri, ſicuti in cōſecratione Epiſcopi, ſed id dictum fuit à Concilio, vt dignitas epiſcopalis denotetur. Quintò, plura Concilia, & antiqui Patres teſtantur, ſacerdotes manuum impoſitione cōſecrari. Nam id ipſum exprimit Concil. Carthagin. IV. *c.* 3. Moguntinum ſub Sebaſtiano Archiepiſcopo, *cap.* 35. ibi: *In collatione Ordinum, quæ cum impoſitione manuum, veluti viſibili ſigno, traditur.* Ambroſ. *lib. de dignit. ſacerdot. c.* 5. inquit: *Homo imponit manus, Deus largitur gratiam.* Dionyſ. Areop. *p.* 1. *eccleſiaſt. Hierarch. cap.* 5. *p.* 2. ait: *Sacerdos coram ſancto altari ponens vtrumque genu, in capite habet Pontificis dexteram: & in hunc modū à ſacrāte Præſule ſanctiſſimis inuocationibus conſecratur.*

8. Neque argumenta contrariæ ſententiæ obſtant. Ad primum ex decreto Eugenij reſpondeo, cum non negauerit, aliā

Digitized by Google

eſſe materiam, & formam, ex illius omiſſione inefficax argumentum deſumitur, præcipuè cùm ipſe non intenderit omnium materias, & formas exactè declarare; ſed notiores, & principaliores, & quæ nullam dubitationem admittebant: de aliis verò generaliter dixit, prout in Pontificali Romano latè continetur. Ad ſecundam reſpondeo, manuum impoſitionem præcedentem traditioni calicis ritum eſſe ab Apoſtolis introductum, ideóque ſi omiſſus fuerit, ſupplendus: quia non pertinet ad materiam, vel formam ordinationis, ſecùs de manuum impoſitione poſt factam conſecrationem, & communionem ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum.* Et licèt hæc manuum impoſitio ſupponat Sacerdotem ordinatum: non tamen integrè, ſed ſolùm cum poteſtate in Corpus Chriſti verum, & non in Corpus Chriſti myſticum. Quòd verò in Pontificalibus aliquarum Eccleſiarum non præſcribatur illa manuum impoſitio ſub verbis: *Accipe Spiritum ſanctum*, non inde inferendum eſt, ad conſecrationem non pertinere: quandoquidem Eccleſia Romana, quæ omnium Eccleſiarum regula eſt, *in ſuo Pontificali* eam manuum impoſitionem, & verborum prolationem præſcribit.

9. Tertiò, eſt Ordinatio Diaconi, in cuius materiæ aſſignatione variè Doctores opinati ſunt. Nam Durand. *in 4. diſt.* 24. *q.* 3. *num.* 7. *&* 8. cui fauet Bonauent. *eadem diſt.* 1. *p. art.* 1. *q.* 4. exiſtimat, in ſola impoſitione manus ſub illis verbis. *Accipe Spiritum ſanctum*, totam eſſentiam ordinationis conſiſtere. Mouetur primò ex Concil. Carthag. IV. *c.* 4. quod ſolius impoſitionis manuum mentionem fecit, dicens: *Diaconus cùm ordinatur ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat: quia non ad ſacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.* Quòd verò de manuum impoſitione non accidentali ſed eſſentiali Concilium loquatur, colligitur *ex c.* 5. vbi dicit, Subdiacono, cùm ordinatur, ideò dari calicem, quia non accipit manus impoſitionem. Senſit ergo idem præſtare in Diacono manus impoſitionem, quod præſtat in Subdiacono calicis, & patenæ traditio. At hæc, vt dicemus, ſunt neceſſaria materia pro Subdiacono. Ergo impoſitio manus neceſſaria materia erit pro Diacono. Secundò ex vſu Eccleſiæ Anicenſis, cuius ipſe Durandus Epiſcopus fuit, in qua ſola manuum impoſitione abſque libri Euangeliorum traditione Diaconus conſecrabatur. Tertiò, ex vſu naſcentis Eccleſiæ, in qua ſola manuum impoſitione conſtituebantur Diaconi, *ex Actor.* 6. Et certè illo tempore, quando nondum Euangelium ſcriptum erat, conſecrari non poterant per illius traditionem. Neque veroſimile eſt, hunc ordinem eſſe à Chriſto inſtitutum, vt Sacerdoti ſacrificanti miniſtret in Euangelij decantatione, cùm tempore inſtitutionis non eſſet Euangelium decantandum: imò neque ex iure diuino habeatur, eò quòd Euangelium in Sacrificio canatur, aut legatur. Si autem ad hanc Euangelij decantationem eſſet Diaconus à Chriſto conſecratus, conſequenter ex Chriſti inſtitutione Euangelium in Sacrificio legendum, vel canendum eſſet.

Alij verò prædictæ manuum impoſitioni ſuperaddunt libri Euangeliorum traditionem, & in vtraque actione affirmant, materiam huius ordinationis conſiſtere. Sic Hoſius *in confeſſione catholica, cap.* 52. *aliàs* 72. *ſub finem.* Petr. de Soto *lect.* 5. *de Ordine*, §. *Circa iſta.* Cardin. Bellarmin. *c.* 9. *de Ordine.* Henriq. *lib.* 10. *c.* 8. *n.* 2. Coninch. *diſp.* 20. *concl.* 3. Layman. *lib.* 5. *ſum. tr.* 9. *cap.* 5. *aſſert.* 3. Mouentur ad aſtruendam manus impoſitionem pro neceſſaria materia, rationibus *ſuperiùs* adductis. Quòd verò vltra manus impoſitionem traditio libri Euangeliorum neceſſaria ſit, probant ex Florent. Concilio *in decreto Eugenij poſt vltim. ſeſſ.* §. *Sextum Sacramentum.* expreſsè id definiente.

10. Dicendum igitur eſt, ſolam traditionem libri Euangeliorum eſſe materiam huius ordinis, & formam verba, ſub quibus ea traditio fit. Eſt communi ſententia, teſte Vaſquez *diſp.* 238. *cap.* 4. *à num.* 36. Valent. *diſp.* 9. *q.* 3. *punct.* 5. *q.* 2. Bonac. *de Sacram. diſp.* 8. *q. vn. pun.* 3. Fundamentum eſt definitio Eugenij IV. nuper relata: *Diaconatus* (inquit) *per libri Euangeliorum dationem confertur.* Cùm igitur de impoſitione manuum nullam fecerit mentionem, infertur manifeſtè, manuum impoſitionem in hoc ordine non eſſe materiam præcipuam, vti voluerunt Coninch. & alij Doctores pro ſecunda ſententia relati. Confirmaríque poteſt ex cap. *Presbyter. de Sacramentis non iterandis*, vbi aſſeritur, manus impoſitionem, quæ in Presbytero, & Diacono fit, ritum eſſe ab Apoſtolis introductum: ergo non à Chriſto inſtitutum; ideóque ſi omiſſus fuerit, non eſt ordo iterandus, ſed cautè ſupplendus: at, ſi ad materiam ordinis pertineret, neceſſariò ordo iterandus eſſet, cùm deficiente materia nihil fiat. Deinde ratione probari poteſt: quia illa eſt materia, & forma cuiuſuis Sacramenti, quibus ſignificatur effectus Sacramenti: at impoſitione manus Diacono facta, & verbis ibidem prolatis, officiũ, & munus Diaconi nullatenus ſignificatur; verba enim, quæ proferuntur, cùm Epiſcopus Diacono manus imponit, ſunt: *Accipe Spiritum ſanctum ad robur, & ad reſiſtendum Diabolo, & tentationib. eius.* hæc enim verba cuilibet ordini competere poterant, quinimò nullum ordinis effectum denotant. Nam, ſi alicuius Sacramenti effectum denotarent, eſſet Sacramenti Confirmationis. Ergo in illis verbis, & manuum impoſitione conſiſtere non poterat prædicti Ordinis materia, & forma. Quare illa verba, etſi imperatiuo modo pronuncientur, deprecatoria ſunt, neque effectum habent ex opere operato: pronunciantur tamen imperatiuo modo ob maximam ſpem, & fiduciam, quam Epiſcopus habet, Spiritum ſanctum ordinando communicandum eſſe ad reſiſtendum Diabolo, eiúſque tentationibus. Econtra verò traditio libri Euangeliorum ſub illis verbis: *Accipe poteſtatem, &c.* manifeſtè denotant huius ſacramenti effectum. Ergo in illis ſolis materia, & forma conſiſtit. Quod ampliùs conſtabit, diſſoluendo rationes oppoſitas.

11. Ad primam ex Concilio Carthagin. reſpondeo *in illo cap.* 4. non intendiſſe Concilium definire, quæ ſit diaconatus, vel presbyteratus materia, ſed quæ ſit differentia in impoſitione manuum, quæ in vtroque ordine interuenit: poſtmodum verò *à cap.* 5. materiam ſubdiaconatus, aliorúmque ordinum deſignat. Ad ſecundam, vſum Eccleſiæ Anicenſis illegitimum fuiſſe, & Romanæ Eccleſiæ vſu emendandum, ſicuti ipſe Richard. emendauit. Ad tertiam admitto, tempore naſcentis Eccleſiæ non traditione libri Euangeliorum, ſed alterius rei traditione, vel manus impoſitione, ſub aliquibus verbis, officium Diaconi denotantibus ordinem conferri. Neque inde fit, eſſe diuerſum ſacramentum, quod eo tempore miniſtrabatur, ab eo, quod modò miniſtratur: nam eſto materiæ in eſſe phyſico diuerſæ ſint, non tamen in eſſe morali, & ſecundùm Chriſti inſtitutionem. Credendum enim eſt, inquit Bellarm. *lib. de orde, c.* 9. quem ſequuntur Coninch. *dicta diſp.* 20. *dub.* 7. *n.* 65. Laym. *cap.* 5. *aſſert.* 3. Bonac. *q. vn. p.* 3. *n.* 4. Chriſtum Dominum non deſignaſſe materias omnium ordinum in particulari, ſed generatim monendo Apoſtolos, vt ordinem conferrent per cæremoniam inſtrumentalem, qua ſignificaretur eorum poteſtas. Quòd ſi ita factum eſt, potuerunt Apoſtoli Diaconos conſecrare, vel manuum impoſitione, vel alterius rei traditione, tametſi poſt ſcriptum Euangelium illius traditione conſecrati fuerint. Neque ex eo, quòd traditione libri Euangeliorum conſecrentur, inferendum eſt præcipuum munus, ad quod Chriſtus hunc ordinem inſtituit, eſſe ad miniſtrandum ſacerdoti ſacrificanti in Euangelij decantatione, vel lectione, nam, vt rectè probat obiectio facta, non eſt iure diuino ſtatutum Euangelium in ſacrificio Miſſæ legi, aut dicantari; ſed illius libri traditione ex vſu eccleſiæ denotatur munus Diaconi eſſe, legem euangelicam prædicare, ſiue in ſacrificio, ſiue extra, & ſacerdoti aſſiſtere, & inſeruire in omnium Sacramentorum adminiſtratione, prout ipſi viſum fuerit. Neque huic poteſtati obſtat, quòd munus prædicandi generaliter ſit Diaconis interdictum: id enim factum eſt, quia eccleſia Presbyteris, & Epiſcopis abundat, per quos aptiùs hoc officium præſtari poteſt.

12. Quartò, ſubdiaconatus materiam affirmauit Viguerius *in ſum. inſtit. theolog. c.* 16. §. 6. *verſ.* 1. eſſe traditionem libri epiſtolarum ſub illis verbis: *Accipite librum epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, tam pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Probaríque poteſt: quia, ſicut proprium eſt Diaconi ſacerdoti miniſtrare legendo Euangelium: ſic proprium eſt ſubdiaconi ei epiſtolam decantando inſeruire. Ergo, qua ratione ordinatur Diaconus libri euangeliorum traditione, ſubdiaconus epiſtolarum traditione ordinari debet. Secundò, traditio calicis vacui, cum patena, non videtur eſſe poſſe huius ordinationis materia: ſiquidem eo tempore nulla verba Epiſcopus profert, quæ neceſſariò proferenda eſſent, vt illam materiam determinarent. Tertiò, initio Eccleſiæ ſubdiaconi tangere non poterant vaſa ſacra, vt colligitur ex Concilio Laodicenſi *can.* 21. Quod nullatenus prohiberetur, ſi contactus ſacrorum vaſorum eſſet huius ordinationis materia.

13. Cæterùm, communis ſententia, & omninò certa, de qua D. Thom. *in 4. diſt.* 1. *queſt.* 1. *art.* 1 *ad* 2. Richard. *diſt.* 24. *art.* 3. *quæſt.* 4. Durand. Paludan. Sotus, Maior, & alij, quos refert, & ſequitur Vaſquez *diſp.* 238. *cap.* 5. *n.* 49. Valen. *diſt.* 9. *qu.* 1. *p.* 5. *verſ. Tertia quæſtione.* Coninch. *diſp* 20. *dub.* 7. *concl* 4. Layman. *tract.* 9. *cap.* 5. *aſſert.* 4. Bonac. *diſp.* 8. *de ſacram. quæſt. vn. p.* 3. affirmat, materiam huius ordinis eſſe traditionem calicis vacui cum patena. Sic enim definitum eſt in Florentin. Concilio *in ſupradicto decreto*, vbi aſſignans Pontifex, per cuius rei traditionem conferantur ordines, de ſubdiaconatu inquit: *Subdiaconus verò per calicis vacui, cum patena vacua ſuperpoſita traditionem.* Idem conſtat ex Concilio Carthagin. IV. *cap.* 5. Ratio eſt: quia ea eſt materia ordinationis, per quam ſignificatur præcipuum illius ordinis miniſterium: ſed præcipuum miniſterium Subdiaconi eſt Sacerdoti inſeruire in ſacrificio, miniſtrando calicem, & patenam, remedio Diacono, quod officium nullo alio ſigno aptiori ſignificatur, quam traditione calicis, & patenæ. Ergo in hac traditione materia huius ſacramenti ſita eſt.

14. Neque rationes contrariæ vrgent: nego enim, officium proprium Diaconi à Chriſto inſtitutum eſſe legere, vel

canere Euangelium in ſacrificio, neque officium Subdiaconi legere, vel canere Epiſtolam, ſed vtriuſque munus eſſe, ſacerdoti, & Epiſcopo inſeruire: at, quia hoc obſequium nulla alia traditione, quàm libri Euangeliorum in Diacono ſignificatur, ea de cauſa in illius traditione materia illius ordinationis conſiſtit. In Subdiacono autem traditione calicis, & patenæ aptiùs ſignificatur eius munus: conſiſtet ergo in illa traditione ſubdiaconatus materia. Adde traditionem libri Epiſtolarum non fieri ab Epiſcopo, ſed ab Archidiacono, qui Epiſcopo ordinanti aſſiſtit. At materia, & forma ordinationis neceſſariò ab ordinante, qui eſt Epiſcopus, præſtari debet: ergo in traditione libri epiſtolarum materia Subdiaconatus ſtare non poterat. Secundum argumentum petit declarare, quæ ſit forma huius ordinationis. Et commiſſis aliorum placitis, placet mihi ſententia Vaſquez *diſp.*238.*cap.*5.*nu.* 51. Coninch. *diſp.*20.*dub.*7.*concl.*4. Layman.*lib.*5.*ſumm.tract.*9.*cap.*5. *aſſert.* 3. eſſe, inquam, illa verba, quæ Epiſcopus profert, poſtquam omnes in ſubdiaconatum ordinandi tetigerunt calicem cum patena nempe, *Videte, cuius miniſterium vobis traditur.* Hæc enim verba, quæ moraliter cum contactu coniunguntur, relata ad contactum calicis, & patenæ ſatis exprimunt officium Subdiaconi ab Epiſcopo traditum, & conceſſum. Ad tertium nego, vnquam ſubdiaconis prohibitum eſſe, vaſa ſacra vacua tangere, ſed tangere vaſa ſacra continentia Chriſti Corpus, & Sanguinem, vt rectè probat Vaſquez *diſputat.* 238. *cap.*6.*n.*61.

15. Sed, an calix, & patena, quæ Subdiaconis, & à fortiori Presbyteris traduntur, debeant eſſe conſecrata, non conueniunt Doctores. Negant ex neceſſitate conſecrata eſſe debere, Emman. Sà *in princip.edit.verbo, Ordo, num.*6. Henriquez aliis relatis *lib.*10.*cap.*5.*in comment.litt.F.* & *cap* 8.*num.* 3. Filliuc.*tract.*9.*cap.* 2.*quaſt.*2. *num.*3. & *quaſt.*8. *num.* 45. Bonac. *diſp.*8.*q.vnica,p.*3.*n.*5. quia nullibi cauetur, conſecrata eſſe debere. Præterea, quia eſto, conſecrata non ſint, confici poteſt in ipſis Euchariſtia.

16. Cæterùm verius exiſtimo, neceſſitate ſacramenti calicem, & patenam conſecrata eſſe debere: quia, ſecluſa conſecratione, non ſunt vaſa ſacrificij, neque ad ſacrificium deputata. Ergo eorum traditio, & contactus ad ſacrificium referri non poteſt, neque ſignificare, tangentem ea vaſa, eo contactu in ſacrificij obſequium deputari. Quare, eſto, nullibi caueatur, prædicta vaſa conſecrata eſſe debere, id ex natura rei ſequitur ob ſignificationem, quam habere debet materia ordinationis. Quòd verò in materia non conſecrata Euchariſtia confici non poſſit, non probat, materiam Ordinationis non debere, eſſe conſecratam. Etenim Euchariſtiæ confectio ſolùm ex materia panis, & vini pendet: at Ordinatio in materia pendet ex ſignificatione Sacrificij, quam ſi non obtinet, materia Ordinationis eſſe non poteſt. Præterea, ſi ex eo quòd Euchariſtia confici poſſit in calice, & patena non conſecratis, infertur, calicem, & patenam non conſecrata deſeruire poſſe pro materia Ordinationis, cuiuſlibet vaſculi, pilei, & ligni traditio materia Ordinationis erit, cùm in his omnibus Euchariſtia de facto poſſit confici: quod dici nullatenus poteſt Requiruntur ergo neceſſitate ſacramenti vaſa conſecrata.

17. Illud reputo certum, graue peccatum eſſe, ſi loco calicis, vel patenæ conſecrati, non conſecratus adhiberetur: tum, quia eſt contrarium, & vſum Eccleſiæ, tum ob dubium de valore Ordinationis.

18. Ad extremum aduerte, ſubdiaconatum tempore primitiuæ Eccleſiæ non fuiſſe inter ordines ſacros computatum, non, quia ſacramentum non fuerit; ſed, quia non habuit votum caſtitatis annexum. At tempore Vrbani II. imò ante ipſum Vrbanum ſubdiaconatus inter ordines ſacros enumeratus eſt, vt probat Innocentius III. *in cap. A multis. de ætate, & qualit.* & conſtat ex 6. Synodo generali, *can.*6.

19. Quintò, ſuccedunt ordines minores, de quibus ferè nulla eſt dubitatio. Nam, cum Florentinum definiat, ordinationis materiam eſſe illam, per cuius traditionem confertur ordo, & deſignatur miniſterium ad illum ordinem pertinens: in Oſtiario autem, Lectore, Exorciſta, & Acolytho conſtet, quæ res ab Epiſcopo tradantur in illius muneris ſignificationem, manifeſtè liquet, quæ ſit illorum Ordinum materia; Oſtiario enim traduntur ab Epiſcopo claues Eccleſiæ ſub illis verbis: *Sic agite quaſi reddituri Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur*, ac proinde ſola illa clauium traditio eſt materia, vti colligitur ex Concilio Carthaginen. IV. *cap.*9. Lectori traditur liber lectionum ſub ea forma: *Accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri, ſi fideliter, & vtiliter compleueritis officium veſtrum, partem cum his, qui verbum Dei benè miniſtrauerunt ab initio.* Colligitur ex dicto Concilio Carthaginenſi, *c.*8. Exorciſtæ traditur liber, in quo Exorciſmi continentur, ſub hac forma: *Accipite, & commendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue catechumenos.* Et tradit idem Concilium Carthagin. *c.*7. Acolytho autem duplex materia traditur ſub duplici forma verborum, ſcilicet, ceroferarium cum cereo extincto, ſub illa forma: *Accipite ceroferarium cum cereo, vt ſciatis vos ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipatos in nomine Domini.* Deinde traditur vrceolus vacuus aquæ, & vini, ſub illa forma: *Accipite vrceolum ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam Sanguinis Chriſti in nomine Domini.* Hinc Doctores diuiſi ſunt. Alij affirmant in traditione vrceoli materiam huius ordinationis ſitam eſſe: quia per hanc traditionem munus Acolythi nobiliùs, & excellentiùs ſignificatur. Aliis placet, traditionem ſolam ceroferarij eſſe materiam, ideóque Acolythum à ceroferario dici. Sed verius exiſtimo cum Vaſque & aliis ab ipſo relatis *diſp.*237.*c.*3. *n.*36. in vtriuſque traditione ſitam eſſe huius ordinis materiam: quia, cùm vtrumque munus ceroferario competat, & duplici traditione, ſub duplici forma, indicetur, duplex illa traditio, materia ordinationis eſſe debet.

20. Tandem eſt dubium, an neceſſarium ſit ordinando, tum vt validè, tum vt licitè ordinem recipiat, materiam ſuæ ordinationis tangere? Qua in re, aliqua pro certo habenda ſunt. Primò enim, pro certo haberi debet, graue eſſe peccatum, ſi tactus alicuius materiæ omittatur: quia eſt contra praxim Eccleſiæ, & illius præceptum, & periculum adeſt inualidæ ordinationis. Aliqui exiſtimant, te à peccato excuſari, ſi mediatè materiam tetigeris, tametſi non immediatè: v.g. cùm ordinaris in ſacerdotem, ſi calicem continentem patenam tangas, eſto patenam non tetigeris. Indicat Vaſquez *diſp.*246. *cap.*2. *num.* 19. Sed omninò dicendum eſt, graue eſſe peccatum, illius contactus liberam omiſſionem: quia ſatis eſt probabile, immediatum contactum neceſſarium eſſe neceſſitate Sacramenti. At exponere te periculo inualidæ Ordinationis maximè ſacerdotalis, eſt grauiſſimum damnum: ergo à peccato excuſari non potes. Præterea, in Pontificali hic contactus immediatus præſcribitur, quod Epiſcopus diligenter procurat obſeruari. Signum igitur eſt, illius eſſe obligationem. Et ita docet Ægidius de Coninch. *diſp.*20.*dub.*7.*concl.*6.

Secundò, debet pro certo haberi, opus non eſſe tangere Hoſtiam immediatè. Tum, quia in Rituali Romano tactus Hoſtiæ immediatus non præſcribitur. Tum, quia vinum in calice contentum immediatè non attingitur, cum tamen illius contactus æquè, ac Hoſtiæ contactus deberet eſſe neceſſarius. Atque ita notarunt Vaſquez, & Coninch, *loc.alleg.* Bonac.*diſp.*8.*de Sacram.quaſt.vn.p.*3. *num.*11. Valent. *diſp.* 9. *q.*1. *pun.*5.*circa finem.*

Tertiò, certum eſſe debet, non requiri materiæ contactum eo puncto, quo verba ab Epiſcopo proferuntur. Satis enim eſt, quòd moraliter coniungantur. Sic Sà *verbo, Ordo, n.*5. Bonac. aliis relatis *dicto pun.*3.*n.*22. Henriq. *lib.*10.*c.*10.*n.*1. Layman. *tract.*9.*cap.*5.*n.*3.

Quartò, ferè certum exiſtimo, non eſſe opus contactum materiæ immediatum ad Sacramenti valorem, ſed mediatum ſufficere, vti euenit, ſi calicem continentem patenam tangas; vel, ſi tangas calicem medio aliquo panno interpoſito: quia moraliter, & in communi hominum æſtimatione tangere diceris. Sic tradunt Vaſquez, Coninch. & Bonacina *loc.allegatis.*

21. Quare controuerſia ſolùm eſt, an contactus, ſaltem in genere ad ſacramenti valorem requiratur? Negant Albert. Magn. *in* 4.*diſt.*24.*art.*38.*ad* 2. Armilla *verb.Ordo, n.*24. Victoria *de Sacrament.Ordinis, n.*230. Henriq. *lib.*1.*cap.*9.*n.*11. Vaſq. *diſp.*246.*n.*19. & 20. Caie. *in ſum.verb.Ordinantium, & ordinater.peccata.* Layman.*lib.*5.*ſum.tract.*9.*cap* 5. *n.*4. Mouentur quia hic contactus, vel neceſſarius eſt, vt ordinandus poteſtatem ſibi traditam acceptare ſignificet; vel, vt poteſtas per ordinationem tradita conferatur. At ad neutrum eſt neceſſarius contactus. Et quidem non eſſe neceſſarium, vt ordinandus acceptare poteſtatem ſignificet, inde probatur: quia hæc acceptatio neceſſaria non eſt: ſiquidem infans ante vſum rationis ordinari poteſt, qui tamen nullam ordinis acceptationem habet, ſed ſolùm illius paſſiuam receptionem. Præterquàm quòd ſolo contactu materiæ non ſatis ſignificatur illius acceptatio; ſed oportebat digitis materiam ſtringere: aliàs non dicemur calicem capere, aut accipere. Quòd verò contactus neceſſarius non ſit, vt poteſtas per ordinationem tradita conferatur, probari poteſt? tum, quia commune eſt, tam in iure ciuili, quàm canonico, iuriſdictionem, poteſtatem, & dominium concedi abſque rei traditæ contactu ex eo tantùm, quòd præſenti concedatur: tum exemplo matrimonij, in quo mutua poteſtas coniugibus traditur abſque vllo contactu. Ergo idem poteſt in præſenti.

22. Cæterùm, verius exiſtimo, contactum materiæ neceſſarium eſſe, vt traditio conſtituatur, & poteſtas per Ordinationem concedatur, vti ex communi ſententia docuerunt D. Thom. *in* 4.*diſt.*24.*quaſt.*1.*art.*11.*qq.*5. *ad* 3. & *in addit.ad* 3.*p. q.*34.*art.*5.*ad* 3. Valen.*diſp.*9.*q.*1.*p.*5.*circa fin.* Sà *verb. ordo, n.*3. *in edit.reform.* ſecùs in priori Coninch. *diſp.*20. *dub.*7. *conc.*5. Bonac.*diſp.*8. *de Sacr.q.vnic. p.*3. *n.*11. & alij apud ipſos. Moueor: quia negari non poteſt, potuiſſe Chriſtum Dominum ſic traditionē pro materia ordinationis cōſtituere, vt non cenſeatur perfecta, neque in ſuo eſſe conſtituta, quouſque ordinādus

ſymbolum

Digitized by Google

ſymbolum traditum tangat. Quòd autem ſic inſtituerit, perſuadet praxis Eccleſiæ,& ordinantium,& ordinandorum ſollicitudo, de prædicto contactu præſtando. Idque indicant illa verba ab Epiſcopo prolata: *Accipe poteſtatem*. tradito ſymbolo illius: traditio enim ſymboli indicant ſymbolum ab ordinando phyſicè accipi debere, ſicuti realiter accipitur poteſtas illo ſymbolo communicata. Neque obeſt, quòd paruulus non voluntariè accipiat: ſufficit, quòd acceptioni non repugnet, ad quam materialem acceptationem contactus ſufficiens cenſetur, etſi digitis non ſtringatur.

PVNCTVM V.

Quis ſit effectus Sacramenti Ordinis; & quam ab aliis Sacramentis, & inter ſe dependentiam habeat.

1. *Gratia eſt effectus huius ſacramenti.*
2. *Præter gratiam imprimit characterem.*
3. *Negat Vaſquez, per ordinationem Epiſcopi nouum characterem imprimi.*
4. *Verius eſt oppoſitum.*
5. *Neceſſariò Baptiſmus Ordinem præcedere debet.*
6. *Requiritur neceſſitate præcepti ordinandum eſſe confirmatū; ſed an ſub graui culpa? Communiter Doctores negant.*
7. *Dicendum eſt, vel nullam eſſe culpā, vel debere eſſe mortalē.*
8. *Prima tonſura ordinem præcedere debet.*
9. *Inferiores ordines priùs ſuſcipi debent, quàm ſuperiores.*

1. NOn eſt dubium effectum Sacramenti Ordinis, ſicut & reliquorum ſacramentorum, eſſe gratiam habitualem cum ordine ad auxilia neceſſaria ad ritè, & competenter exercendum cuiuſcunque ordinis munus, & officium, vti definitum eſt à Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 3. ex illo Pauli: *Noli negligere gratiam, quæ tibi data eſt*, &c. Qui negant minoribus Ordinibus Sacramenti rationem, conſequenter negant gratiam ex opere operato per illorum ſuſceptionem communicari. Nos verò, qui communiorem ſententiam ſequentes aſſeruimus, omnes ordines, tam maiores, quam minores Sacramentum eſſe à Christo inſtitutum, conſequenter aſſerimus, gratiam illis omnibus communicari.

2. Præter ſupradictum effectum, habet ſacramentum ordinis alium proprium, ſcilicet, characterem, qui eſt quædam qualitas ſupernaturalis animæ inhærens indelebilis, qua, quaſi quodam ſignaculo, ordinatus à non ordinatis diſtinguitur, & ad munia, & officia ordinis ſuſcepti exercenda deſtinatur. Omnia enim ſacramenta, quæ reiterationem excludunt, in illius ſignum hunc effectum habent, vt latiùs diximus *tr. de Sacram. in genere, pu.* 11. Cùm ergo tam ordines minores, quàm maiores reiterationem excludant, & illis ordinati ad munia diuerſa deſtinentur, ſingulis ordinibus ſuus character imprimitur, vti dixit Val. *diſp.* 9. *q.* 2. *p. vn.* Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 8. Bonac. *diſp.* 8. *q. vn. p.* 6. *n.* 3.

3. Solùm eſt dubium, an per conſecrationem Epiſcopi nouus character imprimatur? Negat Vaſq. *diſp.* 239. *c.* 6. *n.* 54. imò neque præcedentem ſacerdotalem characterem phyſicè augeri, ſed ſolùm diuina ordinatione ad nouum effectum, & officium deſtinari. Etenim, cum ordinatio Epiſcopi non ſit abſolutè diſtincta à ſacerdotali ordine, ſed illius tantum perfectio, nouū characterem non poſtulat, ſed præcedēs ſufficit nouam denominationem, & relationem accipiens ex deſtinatione ad nouū effectum, ſicuti videtur neceſſariò dicendū in ordine ſacerdotali, cuius character vnus, & indiuiſibilis eſſe videtur, tametſi poteſtates in eo ordine communicatæ diſtinctæ ſint.

4. Cæterùm verius exiſtimo, diuerſum characterem imprimi in ordinatione Epiſcopi ab eo, qui impreſſus fuit in ſacerdotali ordine, & diuerſum characterem imprimi ſacerdoti, cū ei poteſtas abſoluendi à peccatis conceditur, ab eo, quem acceperat, cum poteſtas conſecrandi Euchariſtiam conceſſa fuit, vel ſaltem characterem præcedētem nouo reali modo augeri. Sic docet Bellarm. *l. de ordine, c.* 5. *in fine*, Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 8. *n.* 74. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *c.* 4. *verſ. Licet.* Ratio eſt: quia character, licèt non poteſtas phyſicè effectiua, eſt tamen ſignū morale poteſtatis in ordinatione acceptæ. Ad diuerſa poteſtas in conſecratione Epiſcopi conceditur ab ea, quæ conceditur ſimplici ſacerdoti. Ergo hoc charactere ſignificari debuit. Idemque argumentum fieri poteſt in ſacerdotio: traditur enim diuerſa poteſtas ſacerdoti, cum ei Epiſcopus manus imponit ſub illis verbis: *Accipe Spiritum ſanctum. Quorum remiſeris peccata, remittūtur*, &c. à poteſtate tradita, cū porrecto calice, & patena, dictū fuit: *Accipe poteſtatem offerēdi ſacrificiū.* Ergo hæc noua poteſtas nouo charactere ſignificari debuit. Ideò nāque in qualibet ordinatione diſtinctus character imprimitur: quia per ſingulas ordinationes diuerſæ poteſtates cōmunicantur. Aliàs, qua ratione in Epiſcopo, & ſacerdote ad nouam poteſtatem ſignificandam deſtinari præcedens character dicitur, eadem dici poteſt in ſingulis Ordinibus fieri, ac proinde opus non eſſet ſingulis ordinibus ſuum propriū characterem imprimi. Neque obſtat, alios ordines ita inter ſe diſtingui, vt vnus alium eſſentialiter non ſupponat: è contra verò epiſcopatus eſſentialiter ſacerdotium ſupponat, & poteſtas abſoluendi in ſacerdote, poteſtatem ſupponat conſecrandi. Nam eſto, id verum ſit ſolùm inde probatur, characterem communicandum in epiſcopatu, non debere omninò diſtingui à charactere, qui in ſacerdotio communicatus eſt, ſed ex diuina ordinatione illum eſſentialiter præſupponere, ſicuti præſupponitur ordinatio, & poteſtas. At, ſicut ordinatio epiſcopatus, & poteſtas ibidem communicata eſt partialiter diſtincta ab ordinatione, & poteſtate præcedenti: ſic character debet eſſe.

5. Quoad dependentiam, quam habet ordinatio ab aliis ſacramentis, & inter ſe, dicendum eſt primò, neceſſarium eſſe, vt Baptiſmus præcedat, aliàs nulla erit ordinatio. Quod adeò verùm eſt; vt eſto per ignorantiam omiſſus Baptiſmus ſit ordinatio effectum habere non poſſit: quia Baptiſmus reipſa ſuſceptus eſt omnium Sacramentorum ianua, & ex diuina inſtitutione diſpoſitio neceſſaria: colligitúrque ex cap. *Si quis Presbyter*. cap. *Veniens. de Cleric. non baptizat.* & probat Barboſa *alleg.* 2. *de poteſt. Epiſc. n.* 9.

6. Secundò, requiritur, non neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti, ordinandum eſſe confirmatum. Inquit enim Tridēt. *ſeſſ.* 23. cap. 4. *Prima tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint.* Sed, an hoc præceptum obliget ſub culpa graui, non conueniunt Doctores. Negant Sotus *in* 4. *diſtinct.* 7. *art.* 6. 8. & *diſtinct.* 24. *qu.* 1. *art.* 4. Nauarr. *cap.* 22. *n.* 9. Viuald. *in Candel. de Confirm. n.* 41. Victor. *de Sacram. Ord. n.* 232. Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. d iſp.* 38. *ſect.* 1. Coninch. *de Sacram. t.* 1. *n.* 72. *art.* 8. *n.* 90. & *diſp.* 20. *de Ord. dub.* 10. *n.* 102. Reginald. *in praxi, lib.* 28. *n.* 24. Villalob. *tract.* 11. *de Ordine difficult.* 7. *n.* 2. Barboſa pluribus relatis *de poteſt. Epiſc. alleg.* 2. *n.* 14. Quia verba Concilij obligationem grauem non indicant, & ex natura rei nulla inter hæc ſacramenta eſt dependentia: aſſerunt tamen ſupradicti Doctores, culpam eſſe venialem.

7. Cæterùm, ego crederem, vel nullam eſſe culpam, vel debere eſſe mortalem. Si enim verba Concilij præceptiua ſunt, vt videtur dicendum, non eſt dubium, materiam grauem eſſe, ſicuti eſt, vt Ordines ante primam tonſuram non recipiantur: & ita ſentit Bonacina *diſputat.* 8. *de Sacrament. quæſt. vnica, part.* 5. *numer* 9. Si autem præceptiua non ſunt, ſed directiua, nullum erit per ſe peccatum, cum nullam inducant obligationem.

8. Tertiò, ad quemlibet Ordinem ſuſcipiendum requiritur, primam tonſuram præcedere, vti docuit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 2. ibi: *Vt qui iam prima tonſura initiati eſſent, per minores ad maiores aſcenderent.* Nam licèt prima tonſura Ordo non ſit: eſt tamen ex Eccleſiæ præſcripto ad omnes Ordines debita diſpoſitio. Vnde, ſi omiſſa prima tonſura aliquem Ordinem ſuſciperes tametſi validè ſuſcipias, vt eſt certum, grauiter peccas, vt communis Doctorum ſententia teſtatur ob Concilij præceptum, & Eccleſiæ praxim, Bonacina *diſput.* 8. *quæſt. vnic. p.* 5 *num.* 11. Villalob. *tractat.* 11. *diffic.* 3. *num.* 7.

9. Quartò, ordines inter ſe ita ſunt diſtributi, vt per minores ad maiores fiat aſcenſio, ſicuti dixit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 2. Quare priùs debēt ſuſcipi inferiores, vt per ipſos quaſi gradus ad ſuperiores ordinatus aſcendat. Quòd ſi huiuſmodi diſpoſitio inuertatur, peccatum graue eſſe nemini eſt dubium: ordo tamen ſuſceptus validus perſiſtit, ſicuti colligitur *ex toto tit. de Clerico per ſaltum promoto.* Erit autem ſic ordinatus ſuſpenſus ab exercitio ordinis ſuſcepti, c. *Sicut olim.* 46 *diſt.* c. *Sollicitudo. de Cleric. per ſaltum prom.* quouſque Epiſcopus diſpenſet, vt ordinem prætermiſſum ſuſcipiat. Vt autem Epiſcopus diſpenſet, tum vt ordinem prætermiſſum ſuſcipiat, tum vt ordinem ſuſceptum exerceat, tum vt ad maiorem aſcendat, opus eſſe videtur, ne in ſuſcepto ordine ex malitia miniſtrauerit: quia eo ipſo videtur eſſe irregularis, & in irregularitate publica Epiſcopus non diſpenſat: & colligitur ex Trident. ſeſſ. 23. c. 14. de reformat. *Cum promotis* (inquit) *per ſaltum, ſi non miniſtrauerint, Epiſcopus ex legitima cauſa poſſit diſpenſare.* tacitè indicans non poſſe diſpenſare, ſi miniſtrauerint, ſubintelligitur, *ex malitia*, vt benè aduertit Villalob. *tr.* 11 *de Ord. diffic.* 7. *in fine.*

PVNCTVM VI.

De ſubiecto Ordinum, ſeu de ordinandis.

1. *Subiectum Ordinationis eſt vir, non fœmina.*
2. *Mulier incapax eſt accipiendi primam tonſuram.*
3. *Hermaphroditus capax eſt ordinis, ſi ſexus virilis prævaleat; ſecùs ſi fœmineus.*
4. *Quæ obiiciant hæretici.*
5. *Facilè ſoluuntur.*

1. SVbiectum Ordinationis eſſe virum, & non fœminam tanquàm certum, de fide tradit Th. *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 2. *art.* 1.

Digitized by Google

*art.1.quæſt.1.*Bonauent.*art.2.quæſt.1.*Scotus *quæſt.2.* §. *Sic breuiter.*Durand.*quæſt.2.num.6.*Paludan.*quæſt.3.articul.1.concl.1.* & alij relati à Vaſquez *diſputat.243.cap.2.*Sumitúrque ex Eccleſiæ perpetua traditione,quæ optimè confirmatur,cùm nec Virgini Mariæ, neque Magdalenæ,aliíſque ſanctiſſimis mulieribus nunquam Eccleſia Ordinem vllum contulerit. Si autem iure diuino ſexus fæmineus capax ordinationis exiſteret, alicui mulieri Eccleſia Ordinem communicaſſet. Ratio huius incapacitatis deſumitur ex effectu,& natura Ordinis, qui eſt conſtituere ordinatum in gradu ſuperiore,& eminente inter reliquos fideles cum poteſtate eos docendi, & ſacramenta miniſtrandi. At mulieres huius ſuperioritatis iure diuino incapaces exiſtunt,vt conſtat ex Paulo 1. Corinth. 14. *Mulieres in Eccleſia taceant.* non enim permittitur eis loqui: ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit: lex,inquam, Geneſ. 3. *Sub viri poteſtate eris,& ipſe dominabitur tui.*& addit Paulus.*Si quid autem volunt diſcere,domi viros ſuos interrogent:turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia.* Si autem ordinis capaces eſſent, & loqui in Eccleſia poſſent, & viris non ordinatis ſuperiores exiſterent.

2. Ex qua ratione optimè infert Vaſquez *diſp.245. cap. 2. n.12.*Coninch.*diſp.10.dub.10.n.95.*Layman.*lib.5.ſum.tract. 9. cap.6.nu.1.*mulierem incapacem eſſe recipiendi primam tonſuram: nam eſto,non ſit ordo eccleſiaſticus, eſt tamen eccleſiaſtica deputatio,& diſpoſitio ad ordines eccleſiaſticos ſuſcipiendos;ad quos cum incapax ſit, nequit deputari,aut aliquo modo diſponi.

3. Secundò, decidit Vaſquez quæſtionem de Hermaphroditis, an capaces Ordinis exiſtant. Aſſerit namque eum Ariſtotel. *4.lib.de generat.animal.cap.3. ſub finem*, nullum ex his monſtris habere ſexum vtrumque perfectum, etſi exterius appareat, ſed neceſſariò vnum ex illis præualere, & alterum eſſe irritum,& inanem. Spectandum ergo eſt, qui ſexus præualeat,an virilis,an fœmineus: nam, ſi fœmineus præualet, incapax erit ordinis, ſecùs ſi virilis. Verùm eſto, præualeat virilis, & capax iure diuino ſit ordinis, omninò tamen ab ordine repellendus eſt:quippe ex communi ſententia irregularis cenſetur,vti multis allegatis docet Bonac. *diſp. 8. de Sacrament.q.vn.p.5.n.6.*

4. Aduersùs hanc catholicam doctrinam obiiciunt Hæretici Paulum *ad Galat.* 3. dicentem in Chriſto Ieſu non eſſe maſculum, neque fœminam: ergo in templo Dei, eiúſque miniſtris non debet eſſe diſcrimen maſculi à fœmina. Secundò,in veteri teſtamento, & etiam in nouo plures fœminæ fuerunt Propheriſſæ. Nam *Numeror.12.*Maria ſoror Moyſis prophetauit: & *Luc.* 2. Anna filia Phanuël, & quatuor filiæ Philippi Diaconi, vt colligitur *ex Actis Apoſtol.* Si igitur capaces ſunt prophetiæ, etiam ordinis videntur capaces eſſe poſſe: quippe per prophetiam quodammodo aliis ſuperiores exiſtunt, eóſque docere poſſunt, quæ per prophetiam didicerunt. Tertiò, poſtquàm Paulus 1.*ad Timotheum cap.* 3. docuit,quales eſſent Diaconi ad miniſterium eccleſiaſticum eligendi, pudicos, ſcilicet, non bilingues, &c. ſtatim ſubdit: *Mulieres ſimiliter pudicas.* indicans eiuſdem electionis capaces exiſtere. Quod amplius confirmatur ex eo, quòd *capit.* 5. idem Paulus inquit:*Ne vidua minor ſexaginta annorum eligatur,& quæ ſit vnius viri vxor.*Sicuti dixerat *cap.3. eiuſdem 1.ad Timoth.*de Diacono,ne eligeretur, niſi vnius vxoris vir. Quartò, tempore naſcentis Eccleſiæ non ſolùm viduæ, ſed virgines eligebantur, quæ in templo miniſtrabant, quæque vocabantur Diaconiſſæ, de quibus mentionem faciunt, Concilium Chalcedonenſe. *Act.* 15. *canone* 15. & Synodus Græcorum in Trullo *can.* 48. & Clemens *lib.* 8. *Conſtitutionum,cap.*19.& ſumitur ex Paulo ad Rom.18. *Commendo vobis Phœben,ſororem noſtram, quæ eſt in miniſterio Eccleſiæ in Cenchris.*

5. Sed hæc nullius ſunt momenti. Ad primum reſpondeo, in Chriſto, eiúſque lege nullum eſſe diſcrimen quoad iuſtificationem per Baptiſmum,& gratiam ibidem communicatam. De hac enim loquebatur Paulus, vt conſtat ex verbis *paulò anteà* dictis.*Omnes enim* (inquit) *filij Dei eſtis per fidem, quæ eſt in Chriſto Ieſu: quicunque enim baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.*Et ſtatim ſubiungit:*Non eſt Iudæus,non ſeruus,neque liber:non eſt maſculus,nec fœmina.*&c. De miniſtris autem templi,eorúmque Ordinibus, nec verbum *in eo cap.* Paulus egit. Ad ſecundum nego,Prophetam ratione prophetiæ in alios poteſtatem habere, eóſque ex officio docere poſſe,tametſi non Prophetas in eo dono excedat,eóſque inſtruere poſſit in iis, quæ per prophetiam didicit. E contra verò ordinatus ratione ordinis,& aliis ſuperior eſt, & eos ex officio docere poteſt. Ad tertium admitto, viduas eligi conſueuiſſe,non vt miniſteria ordinis exercerent; ſed vt votum caſtitatis emittentes redditibus, & eleemoſynis Eccleſiæ alerentur: hæ ergo monet Paulus, ne adoleſcentiores ordinentur,id eſt,ne in hunc ſtatum vidualem, cui votum continentiæ annectebatur,cooptentur, ne fortè poſtquàm iis redditibus, & eleemoſynis ſuſtentatæ fuerint, primam fidem, id eſt, promiſſionem continentiæ irritam faciant nubentes. Ad quartum admitto, Diaconiſſas eligi, & conſecrari tempore antiquo, vt in templo miniſtrarent Diaconis, aliíſque Eccleſiæ Miniſtris in iis, quæ ab ipſis erant mandata. Vnde non conſecrabantur,vt ex proprio officio,& munere miniſtrarent,ſed, vt ex aliorum imperio inſeruirent, ac proinde nullum eccleſiaſticum ordinem recipiebant; quod non obſcurè indicabat Epiphan. *hæreſ. 79. ante medium*, cùm dixit: *Et Miniſtrarum quidem Diaconiſſarum ordo eſt in Eccleſia, ſed non ad ſacrificandum, neque vt quidquam aggredi permittantur*; ſcilicet, propria authoritate. Miniſtrabant autem in templo. Primò competebat illis inſtruere mulieres de iis, de quibus cum Diaconis,& Epiſcopis agere deberent, vti dixit Clemens Roman.*lib.2.Conſtitut.c.26.aliàs* 30. Secundò,aſſiſtebant ad templi oſtium, quo mulieres ingrediebantur, vt dignas admitterent, & indignas excluderent, de quo Clemens *dicto lib. 2.c. 57. aliàs* 61. Tertiò, abſtergebant mulieres, quarum fratres oleo ſancto in Baptiſmo vngebantur, ne à viris aſpicerentur, ſicuti docuit idem Clemens *lib.3.Conſtit cap.*15. & *cap.*16. affirmat,munus harum Diaconiſſarum eſſe mulieres baptizatas de ſacro fonte ſuſcipere. Quartò, ad domos mulierum mittebantur ab Epiſcopo, cùm aliquod munus ibi eſſet peragendum, vt dixit idem Clemens *dicto cap.* 15. Præter ſupradicta alia ratione Diaconiſſæ, imò Sacerdotiſſæ, & Epiſcopæ aliquæ mulieres appellabantur,vti conſtat ex Synodo II. Turonica ſub Pelagio, *can.*13.14. *&* 20. & Concilio Antiſiodorenſi *can.*21.*&* 22. non quia aliquem ordinem acciperent;ſed quia earum viri,facta thori ſeparatione, ordinati erant Diaconi, Presbyteri,& Epiſcopi,vti latiùs tradunt Michaël de Medina *lib 4. de continent. controuerſ.6.cap.*7. Gabr.Vaſq. *diſp.245.c.3. à n.49.*

Pvnctvm VII.

De ætate ordinandorum.

1. *Ante vſum rationis docuit Durand. neminem Ordinis eſſe capacem.*
2. *Contrarium defendit communis ſententia.*
3. *Soluuntur rationes oppoſitæ.*
4. *Amens, qui aliquando rationis vſum habuit, ordinari non poteſt.*
5. *Limitant aliqui,ne procedat ſuperior doctrina in epiſcopatu. Sed non admittitur limitatio.*
6. *Quæ ætas ad licitam Ordinationem requiratur.*
7. *Ordinatus ante legitimam ætatem ſuſpenditur.*
8. *Limitant aliqui,ne procedat in Religioſis Minoribus.*
9. *Sed non admittitur limitatio.*

1. QVod ad ætatem attinet,fuit opinio Durandi *in 4.diſt. 25. q. 2. n.8.* pueros ante vſum rationis non eſſe capaces ordinis recipiendi. Mouentur: quia nemini decet, Sacramentum aliquod concedi,niſi ipſe,vel alius nomine ipſius acceptet:at puer ante vſum rationis acceptare non poteſt:alium autem non decet nomine ipſius acceptare:quippe hoc Sacramentum non eſt neceſſitatis,vt Baptiſmus: ſed voluntatis, & ſuſcipientem grauibus obligationibus arctat. Ergo, &c. Et confirmari poteſt ex ritu ordinationis, in qua ordinando traditur ſymbolum poteſtatis communicatæ ſub iſta forma: *Accipe poteſtatem.* quæ videntur poſtulare voluntatem liberam ordinandi, qua per ſymbolum traditum poteſtatem communicatam acceptet.

2. Certa tamen, & communis ſententia eſt, puerum ante vſum rationis capacem eſſe ordinationis. Sic D.Thom. in *4.diſtinct.25.quæſt.1 articul.1.quæſt.2.*Bonauent. *art.2.quæſt.2.* Scotus *quæſt.2.*Richar.*articul. 4. quæſt.2.* aliis relatis Vaſquez *diſputat.246.cap.2.num.6.*Valentina *diſputat.9.quæſt.4.pun.1.* Coninch. *diſputat. 20. dub. 10. concluſ.* 3. Laym. *lib.5. ſumm, tractat.9.cap.6.aſſert.2.*Bonacina *diſputat.8.de Sacram. quæſt. vnica. part.5. num.*1. Colligitúrque ex cap. vnico, *de Clerico per ſaltem promoto*,vbi ordinatus ante annos diſcretionis minoribus ordinibus, & poſtmodum omiſſo diaconatu fuerat Presbyter factus,cenſetur validè minoribus ordinatus: ſiquidem ſolus diaconatus omiſſus recipi præcipitur: non autem minores ordines, ſub quibus ſubdiaconatus etiam ibi intelligitur,aliàs præciperetur ſubdiaconatum recipi. Ratio verò eſt: quia eo ipſo, quo ordinandus non reſiſtit ordinationi, capax eſt recipiendi poteſtatem, quæ per ipſam conceditur, ſicuti capax eſt effectus Baptiſmi, Confirmationis, & Euchariſtiæ: quippe materia, & forma horum Sacramentorum ex ſuſcipientium actibus non dependet,ſicuti dependent Sacramenta Pœnitentiæ, & matrimonij. Neque ad hanc validam ſuſceptionem opus eſt (vt voluit Paludan. *in 4.diſtin.25. quæſt.poſt. 3. concluſ. num.* 8.) conſenſus parentum, vel eorum, quorum curæ ordinandus demandatus ſit: quia ſatis eſt Eccleſiæ conſenſus,vel potiùs Chriſti voluntas,quæ ita Sacramentum Ordinationis inſtituit, vt cuicunque non repugnanti applicaretur effectum haberet.

Digitized by Google

3. Neque rationes contrariæ vrgent. Admitto, dedecere ſacerdotem ordinare ante vſum rationis, ideóque grauiſſimum eſſe peccatum: at facto hoc peccato non dedecet id aſſerere, præcipuè cùm ſic ordinatus obligationibus continentiæ, aliíſque iure eccleſiaſtico inductis non aſtringatur. Ad confirmationem nego, traditionem ſymboli ſub illis verbis: *Accipe poteſtatem*, expoſtulare in ordinando liberam acceptationem: ſunt enim ex ſe efficacia ad communicandam poteſtatem ordinato non repugnanti.

4. Hinc tamen non licet inferre, amentem; qui aliquando vſum rationis habuit, ordinari poſſe, ſi tempore diſcretionis ordinem non poſtulauit: quia ſacramenta, quæ neceſſitatis non ſunt, ſed voluntatis, repelli cenſentur, ſi non fuerunt poſtulata, tempore, quo liberè poſtulari poterant, vt aduertit Vaſquez *diſput.* 246. *cap.* 1. *num.* 8. Coninch. *diſput.* 20. *dub.* 10. *n.* 100. Bonac. *diſput.* 8. *de Sacrament. quæſt. vnic. pu.* 5. *num* 3.

5. Limitant tamen prædictam ſententiam S. Thom. & Bonauent. *locis allegatis*, ne procedat in epiſcopatu, cuius collationem factam pueris ante vſum rationis, aſſerunt, nullam eſſe. Tum, quia iuriſdictio, & poteſtas nemini communicari poteſt, niſi ipſe, cui communicantur, conſentiat. At conſecratione Epiſcopi conceditur Epiſcopo poteſtas, & iuriſdictio in omnem diœceſim. Ergo ipſe debet conſentire. Tum quia per conſecrationem contrahit Epiſcopus ſpirituale matrimonium cum Eccleſia, in cuius Paſtorem ordinatur: matrimonium autem expoſtulat conſenſum contrahentis. Ergo, &c. Sed rectiùs Dominicus Sotus *in* 4. *diſtinct.* 25. *qu.* 1. *art.* 2. *concluſ.* 2. Filliuc. *tract.* 9. *c.* 4. *q.* 2. *num.* 76. Vaſquez *diſp.* 446. *c.* 1. *num.* 11. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacr. qu. vn. p.* 5. *num.* 4. prædictam limitationem non admittunt: quia nulla eſt ſpecialis ratio in Epiſcopatus collatione, quæ in collatione aliorum ordinum non procedat. Etenim ſicut poteſtas ad conſecrandum Corpus Chriſti, abſoluendúmque à peccatis, puero ante vſum rationis communicari poteſt: ſic poterit poteſtas confirmandi, & ordinandi. Neque ex hac communicatione infertur, communicatam eſſe poteſtatem, & iuriſdictionem actualem in aliquos ſubditos, ordinatúmque ſpeciali alicui Eccleſiæ deſpenſatum eſſe; quia hæc iuriſdictio, & diſpenſatio ex conſecratione eſſentialiter non dependet, tametſi iure eccleſiaſtico conſecrationi plerumque annexa ſit.

6. Verùm eſto, certa ætas ad validam ordinationem requiſita non ſit; ad licitam ordinationem omnes Doctores conueniunt, requiſitam eſſe. Primò namque requiritur ætas, quæ plenam diſcretionem attingat. Non enim decebat Miniſtros Eccleſiæ conſtituere inſcios ſui muneris, & poteſtatis traditæ, ideóque Bonifac. VIII. *in cap. Nullus, de temporib. Ordinat. in* 6. præcepit, ne vllus Epiſcopus infanti (minori ſeptennio, inquit Gloſſa) clericalem tonſuram conferre præſumat. Deinde requiritur determinata ætas, quæ pro temporum diuerſitate diuerſa fuit, vti conſtat ex cap. 1. *& ſeqq.* 77. *diſt.* & *diſt.* 78. *c.* 1. & 3. & Clem. *Generalem* 3. *de ætate, & qualit. ordinandor.* At nouo iure Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 12. *de reformat.* 22. annus inceptus expoſtulatur ad ſubdiaconatum, 23. ad diaconatum, & 25. ad presbyteratum; ad epiſcopatum verò 30. annus completus neceſſarius eſt ex c. *Cùm in cunctis de electione.* Pro minoribus Ordinibus nullam certam ætatem deſignauit Concilium: quare, ſi ea ſcientia ordinandus polleat, quæ *in prædicta ſeſſ. c.* 4. *&* 11. poſtulatur, & ordinari poterit. Rarò autem ante nouem, vel decem annos, vllus præſumi poteſt ea ſcientia, & diſcretione requiſita pollere, quæ ad primam tonſuram; à fortiori ad exercitium muneris commiſſi in aliis ordinibus ſufficiat, ſicuti notauit Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 10. *n.* 102. Vaſq. *diſp.* 246. *c.* 4. *n.* 41.

7. Ordinatus verò ante legitimam ætatem, ſi id ex malitia feceris, ſuſpenſus es ab ordinis ſuſcepti exercitio, vt conſtat ex Extrauag. Pij II. incipiente, *Cum ex ſacrorum*, quam refert Nauarrus *in cap. Accepta de reſtitut. ſpoliat. oppoſit.* 8. *nu.* 32. & *in ſum. cap.* 27. *num.* 155. Quaranta *in ſumm. Bullar. verbo, Ordo, in princ.* Quòd ſi bona fide fueris ordinatus, à ſuſpenſione excuſatus es: quia prædicta Bulla dolum exigit ad ſuſpenſionem incurrendam, vti ex Nauarr. & Couarr. obſeruat Tolet. *lib.* 1. *cap.* 49. *verſ. Quartò.* Quaranta *verbo, Ordo, verſ. Quibus* Bonac. *diſput.* 8. *de Sacram. quæſt. vnica, part.* 5. *num.* 13. Villalob. *tract.* 12. *difficult.* 11. *n.* 6. Barboſ. *allegat.* 16. *num.* 10. Non tamen obinde ſequitur, quòd poſſis ordinem ſuſceptum exercere, ſiue ſuſpenſionem non contraxeris, ſiue ab ea abſolutus ſis: quia prohibens Concilium ordinari ante ſignatam ætatem, conſequenter prohibet ordinis exercitium ante illam, vti obſeruarunt Suarez *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 35. *ſect.* 1. *num.* 23. Auila *de cenſur.* 3. *part. diſp.* 5. *dub.* 7. *verſ. Notandum.* Bonac. *diſput.* 8. *de Sacram quæſt. vnic. part.* 5. *num.* 13. Villalob. *tract.* 11. *difficult.* 11. *numer.* 7. At ſi ſuſceptum ordinem ante ætatem completam exerceas, eſto, grauiter pecces, irregularitatem non incurris, quia nullibi eſt iure expreſſa, ſicuti notarunt Barboſ. Suar. Bonacin. Tolet. Villalob. *locis alleg.*

8. Limitant tamen aliqui ſupradictam doctrinam, ne procedat in Religioſis Minoribus, & qui in eorum priuilegiis communicant ob conceſſionem Innocent VIII. relatam *in Monument. Ordin. fol.* 65. *aliàs* 69. *conceſſ.* 147. & *in ſupplement. fol.* 99. *conceſſ.* 370. ibi enim refertur, Innocent. VII. viuæ vocis oraculo diſpenſaſſe cum toto Ordine Fratrum Minorum: quod poſtquàm Fratres huiuſmodi attigerint 23. ætatis annum, dum tamen ſufficientes ſint; poſſint promoueri ad ſacerdotium, & Miſſas celebrare, non obſtante iure, cæteriſque contrarium facientibus, &c. Et poſtmodum conceſſit, quòd Generales, & Prouinciales poſſint diſpenſare cum Fratribus ſuis in 22. anno completo. Quod priuilegium, ſicuti teſtatur Compilator *in Compend. Priuilegior. Minorum, verbo, Diſpenſatio, numer.* 15. limitatum fuit in Capitulo generali Florent. celebrato, vt ſolum id fieret in caſu neceſſitatis, propter ſacerdotum paucitatem, & ex conſilio quatuor Guardianorum pro hac neceſſitate examinanda conſtituendorum: & poſtmodum in Capitulo generali Burgenſi decretum eſt, hanc diſpenſationem ex concilio quatuor Definitorum faciendam eſſe. Priuilegia enim viuæ vocis oraculo conceſſa, & ſuſpendi, & limitari poſſunt à Capitulo generali. Et licèt Concil. Trident. hoc priuilegium derogare videatur, nihilominùs Pius V. viuæ vocis oraculo conceſſit, vt in foro conſcientiæ vti Religioſi poſſint omnibus gratiis, & priuilegiis ante Trident. conceſſis, eſto, per Trident. derogata, aut, reſtricta ſint, vti refertur *in Compend. priuileg. Societ. Ieſu. verb. Concilium Trident.* §. 3. ob quam cauſam Eman. Sà *verb. Religio, n.* 58. *in edit. prima*, aſſerit, Religioſos ordinari poſſe ante ætatem legitimam.

9. Cæterùm eſto, prædicta vera ſint, nullatenus poſſunt Religioſi Minores ordinari ante ætatem à Concilio præſcriptam. Etenim priuilegium Innocentij à Concilio Trid. reuocatum eſt: Pius verò V. ſolum in foro conſcientiæ priuilegia reuocata reſtituit, quæ Conſtitutio ad prædictum priuilegium extendi non poteſt: quia neceſſariò exigit priuilegium illud ad ſui vſum in foro externo reſtitui. Quippe omnes Religioſi litteris dimiſſoriis ſui Prouincialis indigent, vt ordinentur, quibus Prouincialis publicè teſtatur, ætatem legitimam habere: quod teſtimonium nullatenus verum eſſe poteſt, niſi quatenus Prouincialis diſpoſitionem conceſſit. Prodeſt ergo conceſſio, non pro foro conſcientiæ tantum, ſed etiam pro foro externo. Adde, hanc diſpenſationem non poſſe Prouincialem facere, niſi cum conſilio definitorum examinata cauſa diſpenſationis, ac proinde in foro externo, & iudiciali, iuxta religionis vſum. Deinde Sixtus V. *in ſua Bulla contra malè promotos*, omnia ſupradicta priuilegia, & Pij V. conceſſionem reuocauit, ſtatuens ſub grauiſſimis pœnis, Concilium Tridentinum obſeruari in iis, quæ circa ordinum ſuſceptionem præſcripſit, vt conſtat ex illis verbis: *Aut ante per ætatem per ſacri generalis Concilij Trident. decre à prima tonſura, aut cuique Ordini præſcriptam.* Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus apoſtolicis, ac in Conciliis, etiam generalibus editis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Et licèt Clement. VIII. anno 1595. pridiè Kalend. Martij prædictum motum proprium Sixti reuocauerit, id ſolum fuit, quatenus ius commune, & terminos Concil. Trident. excedebat, quatenus verò iuri communi, & Trident. conformis erat, confirmauit, & reualidauit. Quapropter conceſſio Pij V. vtpote per Sixtum, & Clementem reuocata, neque in foro exteriori, neque in interiori prodeſſe Religioſis poteſt. Et ita docuit Manuel Rodrig. *tom.* 3. *qq. regular. q.* 23. *art.* 6. Mirand. *Man. Prælat. t.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 1. Vaſq. *deciſ.* 246. *cap.* 4. *in fine, n.* 44. Layman. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 9. *cap.* 7. *n.* 2. Villalob. *tractat.* 11. *de ordine. difficult.* 11. *in fine num.* 8. Quòd verò ſubdit Vaſquez prædictum priuilegium Pij V. ad hoc prodeſſe poſſe, vt ſi bona fide Religioſus ante legitimam ætatem ordinatus fuerit, poſſit in foro conſcientiæ à ſuo Prouinciali diſpenſari, vt in ſuſcepto ordine miniſtret ante completam ætatem, mihi non probatur, eò quod exiſtimem prædictam conceſſionem Pij V. motu Sixti V. & Clement. abrogatam eſſe. Denique huic quæſtioni & dubitationi locus non eſt, cùm Vrbanus VIII. hoc anno 1632. omnia priuilegia, & gratias viuæ vocis oraculo conceſſas reuocauerit.

PVNCTVM VIII.

De qualitate ordinandorum quoad mores, & ſcientiam.

1. *Quæ ad qualitatem ordinandorum pertineant.*
2. *Quid ad mores.*
3. *Qualiter informatio facienda eſt.*
4. *Quid pro Religioſis.*
5. *Quem ſenſum habeat interrogatio Epiſcopi, an ordinandi ſint apti, & Archidiaconi reſponſio.*
6. *Affirmant aliqui, peccare mortaliter, qui primam tonſuram, Ordinéſque minores ſuſcipit animo declinandi ſæculare iudicium.*

Digitized by Google

7. *Quid ſit tenendum.*
8. *Non eſt peccatum minoribus initiari animo non aſcendendi ad ſuperiores.*
9. *Neque eſt mortale ordinari minoribus animo retrocedendi poſt aliquod tempus.*
10. *Illiteratus ordinari non poteſt.*
11. *Pro minoribus qua ſcientia.*
12. *Pro ſubdiaconatu, & diaconatu.*
13. *Pro presbyteratu.*
14. *An Epiſcopo competat Religioſos examinare de ſcientia, & doctrina non. Videtur competere.*
15. *Contrarium deciditur.*
16. *Requiratúrne eadem ſcientia, & doctrina in Religioſo ordinando, ac in ſæculari? Proponitur ratio difficultatis.*
17. *Verius minorem requiri.*
18. *Quid de cantoribus, & Canonicis, & portionariis.*

1. QVæ ad qualitatem ordinandorum pertinent, ad tria capita reduci poſſunt, vt benè notauit Vaſq. *diſp.* 246. *c.* 6. *in princ.* ad morum probitatem, ad ſcientiam, ſeu doctrinam, & ad vitæ neceſſaria. De duplici priori agemus *in hoc puncto*, de tertio *in ſequenti.*

2. Quod ad mores attinet Concil. Trident. 23. *cap.* 5. *de reformat.* pro minoribus ordinibus expoſtulat à Parocho, & Magiſtro ſcholæ, in qua ordinandus educatus eſt, bonum teſtimonium. Pro maioribus verò ordinibus requirit, vt per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeat ordinandus, qui Parocho, vel alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus, ac deſiderio eorum, qui volunt promoueri, publicè in Eccleſia propoſitis de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat. & *cap.* 7. decernit Sancta Synodus, vt feria quarta ante ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ſacerdotibus, & aliis prudentibus viris aſcitis ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inueſtiget, & examinet. Et *cap.* 13. *eiuſdem ſeſſ.* inquit Concilium: *Subdiaconi & Diaconi ordinentur, vt habentes bonum teſtimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati.* Et *c.* 14. de ordinandis in Presbyteros aſſerit, in miniſteriis anteactis piè, & fideliter ſe geſſiſſe debere, bonúmque habere teſtimonium, atque ita pietate, ac caſtis moribus eſſe conſpicuos, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari. Etenim, cum Miniſtri Eccleſiæ gradum inter omnes fideles obtineant, eligantúrque ad populum docendum, ſaluiſque ſacramenta miniſtranda, neceſſarium erat omnibus eſſe notum ea vitæ probitate pollere, quam prædicta munera exigunt.

3. Informatio namque facienda eſt primò de natalibus; an, inquam, ſint legitimi: quippe illegitimi irregulares exiſtunt, & an ex Hæreticis ſic damnatis, vt impœnitentibus deſcenderint. Qui enim à Iudæis originem trahunt, vel quorum maiores, etſi Hæretici fuerint, emendatos tamen eſſe conſtat, & reincorporatos Eccleſiæ vnitati, & pro culpa huiuſmodi ad mandatum Eccleſiæ pœnitentiam recepiſſe, quam vel perfecerunt, vel perfectioni eius inſiſtunt, aut paratos fuiſſe ad recipiendam eandam, iuxta Conſtitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit, *Statutum de Hæreticis in 6.* ab ordinatione excludi non debent, niſi aliter priuilegio apoſtolico, & confirmatione caueretur, vti ex declaratione Concilij notauit Barboſa. Quapropter teſtes deponentes de natalitiis horum ordinandorum, qui à ſanguine infecto deſcendunt, iurare poſſunt, à Chriſtianis antiquis deſcendere: quia in ea informatione ſolum petitur, an deſcendant à condemnatis parentibus, & impœnitentibus, & an ipſi ordinandi nouiter conuerſi ſint. Cum ergo non deſcendant à parentibus impœnitentibus, cenſentur deſcendere à Chriſtianis antiquis, quatenus neceſſarij ſunt ad ordinem recipiendum, vt benè probat Sanch. *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 28. *n.* 16. Secundò, examinanda eſt perſona, an, inquam, ſit corpore vitiata, ob cuius vitium ab ordine remoueri debeat, cap. *Quando.* 24. *diſtinct.* & *ibi* Gloſſa, & cap. 1. & 2. *de corpore vitiatis.* Tertiò, eius ætas, an legitima ſit. Quartò, eius inſtitutio, id eſt, quo titulo ad ordines promouendus ſit, an ſufficiat ad vitæ neceſſaria, de quo latè *in ſequentibus.* Quintò, eius mores iuxta communem famam, & opinionem, quæ ſufficienter probatur Parochi teſtimonio vti notauit Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 10. *n.* 15. Sextò, eius doctrina, & fides, de quo ſtatim.

4. Aduerto, prædictam informationem pro ſæcularibus ſtatutam eſſe: nam Regulares, vti declarauit Congregatio Concilij, non tenentur nomen, & deſiderium ſuum in Eccleſia publicè proponi facere, & teſtimonium deferre iuxta ritum in Tridentino præſcriptum, ſed ſufficit teſtimonium à ſuis ſuperioribus allatum. Deinde, etſi atteſtatio, & informatio præſcripta *ſeſſ.* 23. *cap.* 5. *de reformat.* pro omnibus ordinandis debeat regulariter fieri, aliquando tamen poterit Epiſcopus ordinandum promouere omiſſa prædicta informatione, ſi aliunde ei conſtet de probitate vitæ, & morum integritate, vti ex Congregatione Concilij notauit Barboſa *in remiſſ. d. cap.* 5.

5. Præter ſupradictam informationem de ordinandorum genere, ætate, moribus, & doctrina, ipſo ordinationis die Archidiaconus electus, vt Epiſcopo aſſiſtat, alta voce interrogat adſtantes, an ſciant aliquo impedimento affici ordinandum, quo ordini recipiendo minùs dignus efficiatur, præcipitque, vt illud declarent, & manifeſtent, iuxta textum in c. *Noſtrum. de offic. Archid.* Quo facto, Epiſcopus ſtatim interrogat Archidiaconum, an ſciat, omnes ordinandos dignos eſſe: ipſe verò reſpondet, & ſcire, & teſtificari eſſe dignos, quantum humana fragilitas noſſe ſinit, cap. vnic. *de ſcrutinio in ordine faciendo.* Quæ reſponſio veritatem continet, dummodo ſciat, ordinandos ab examinatoribus approbatos, nulliúſque impedimenti conſcios: quia, dum quis non probatur indignus, dignus eſſe cenſetur. E contra, ſi aliquem ſciret impedimento ligatum, deberet Epiſcopum ſecretò monere, vt iuxta qualitatem impedimenti, quid faciendum ſit, decernat, ſicuti benè notauit Barboſ. *de poteſt. Epiſcopi,* 2. *p. alleg.* 10. *n.* 21.

6. Sub hac conditione de vita, & moribus ordinati comprehendere poſſumus intentionem, quam ordinatus habere debet in prima tonſura, ordinibúſque minoribus ſuſcipiendis. Equidem Dominic. Bannes 2. 2. *qu.* 12. *art.* 1. *in* 2. *difficult. concluſ. ult.* Arag. 2. 2. *qu.* 12. *art.* 1. *dub.* 1. Petr. de Ledeſm. *de Sacr. Ordin. c.* 7. *poſt* 3. *concluſ.* Man. Rodrig. 2. *t. ſum. cap.* 17. *num.* 2. & inclinat Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 10. *nu.* 20. & *alleg.* 11. *num.* 12. exiſtimant, peccare mortaliter ordinandum, qui animo declinandi ſæculare iudicium, neque ad ſuperiores ordines aſcendendi, prima tonſura ordinibúſque minoribus initiatur, ſimilitérque peccare mortaliter Epiſcopum ordinantem, ſi conſcius ſit prædictæ intentionis. Probatur ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. vbi prohibet initiari prima tonſura eos, de quibus probabilis coniectura eſt ſæcularis iudicij fugiendi frauda, & non vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus eligere. Quòd autem hæc verba præceptiua ſint, & non tantùm conſultiua, vti voluit Coninch. ſtatim referendus, conuincitur ex eo, quòd æquè Concilium prohibet initiari, eum de quo probabilis coniectura non ſit, non ſæcularis iudicij fugiendi fraude ordinari, ſicuti prohibet initiari eum, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſcepit, vel legere, & ſcribere neſcit.

7. Cæterùm verius cenſeo, non eſſe peccatum prima tonſura minoribúſque ordinibus initiari intentione fruendi priuilegiis Clericorum, illorúmque exemptione à ſæculari iudicio, ſicuti docet Sanchez *lib.* 6. *de matrim. diſp.* 31. *n.* 16. & 17. Coninch. *de Sacram. diſp.* 20. *dub.* 10. *nu.* 104. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. quæſt. vnic. p. vlt. in fine.* Laym. *lib.* 5. *ſumm. tract.* 9. *cap.* 7. *circa finem.* Etenim rationi conſonum eſt, ordinem ſuſcipere ſub intentione omnium, quæ ordini annexa ſunt: at ordini annexa eſt exemptio à ſæculari iudicio: ergo ſuſcipere ordinem ſub hac intentione non eſt diſſonum rationi. Neque huic intentioni obſtat Concilium: quia in hac intentione nullam fraudem ordinandus committit: quippe vtitur iure ſibi conceſſo. Illum ergo excludit Concilium ab ordine ſuſcipiendo, qui non, vt Deo fidelem cultum præſtet, ordinatur, ſed ſæcularis iudicij fugiendi fraude: fraus autem non eſt cenſenda committi, niſi graui aliqua cauſa apud ſæculare iudicium incepta initiaretur: tunc enim cenſeretur ordinandus fraude vti in ſæculari iudicio fugiendo.

8. Secundò dico, nullum te peccatum committere, ſi prima tonſura, minoribúſque ordinibus initieris animo non aſcendendi ad ſuperiores. Sic Coninch. Sanchez, Bonac. *locis allegatis:* imò in hac concluſione conſentiunt Petr. de Ledeſm. Arag. Rodrig. *ſuprà.* Ratio eſt: quia nullo iure cautum eſt, ſuſcipientem primam tonſuram, Ordinéſque minores, obligatum eſſe ad ſuperiores aſcendere. Nam Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. & 11. ſolùm expoſtulat in ordinando intentionem præſtandi Deo fidelem cultum: quam intentionem habere optimè poteſt, tametſi intentione careat ſuperiores Ordines aſſumendi. Deinde illegitimus, qui ex diſpenſatione Epiſcopi minoribus initiatur, iuxta textum in cap. 1. *de filiis Presbyteror. in* 6. nequit intentionem habere aſſumendi Ordines ſuperiores. Ergo hæc intentio non eſt per ſe neceſſaria. Hinc optimè infert Sanchez *dicta diſputat.* 31. *num.* 18. aduerſùs Bartholom. de Ledeſm. *de Sacram. Ordinis, dub.* 5. *concluſ.* 1. non peccare Epiſcopum conferentem primam tonſuram, aut ordines minores ei, qui intentionem habet non aſcendendi ad ſuperiores, ſed ſolùm Deo in ſuſceptis ordinibus famulandi: quia Epiſcopus obligatus non eſt in ordinum collatione aliam intentionem ab ordinando exigere, quam iura ab illo exigunt.

9. Tertiò dico, nec te peccaturum mortaliter, ſi Ordines ſuſcipias animo fruendi aliquo tantùm tempore priuilegiis Clericorum, & poſtmodum retrocedendi. Quia ordinatus minoribus Ordinibus retrocedere ſine cauſa poteſt abſque graui culpa, & ſe incapacem reddere ad ordinum miniſteria deinceps obeunda, ducendo viduam, cum nullo voto,

promiſſione,

promiſſione, aut præcepto ad perſeuerandum in ſtatu aſſumpto aſtringatur, vti docent Valent. 2. 2. *diſp.* 1. *q.* 12. *part.* 1. *poſt princ.* Bannes 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. §. *Sit tamen tertia concluſio* & aliis relatis Sanchez *lib.* 7. *de matr. diſp.* 31. *n.* 20. Tolet. *lib.* 4. *cap.* 18. Azor. *tom.* 1. *lib.* 13. *c.* 14. *quæſt.* 14. Ergo peccare mortaliter non poteſt intentionem habens retrocedendi, quia ea intentio deterior eſſe non poteſt ipſo facto. Ex alia parte ſuſceptio ordinis ſub ea intentione retrocedendi, non eſt ab Eccleſia ſpecialiter interdicta, nec iure naturali videtur ſaltem ſub graui culpa interdici, vtpote quæ non eſt grauiter Eccleſiæ damnoſa. Quod ſecùs procedit in Nouitio Religionem aſſumente: nam eſto, abſque graui culpa poſſit Religionem deſerere; ſi tamen, cùm ingreditur, intentionem habeat eam deſerendi, grauiter peccat: quia Religionem decipit in re graui, eius alimenta ſuſcipiens, ſecreta, inſtitutáque agnoſcens, quæ nullatenus ipſi permitterentur, niſi ſub animo, & intentione probandi, & ſi placuerit, perſeuerandi. Atque ita docent Nauarr. *c.* 25 *n.* 108. Sanchez *lib.* 7. *c.* 31. *n.* 16. Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 10. *n.* 104. Laym. *tract.* 9. *c.* 7. *circa finem.*

Dixi, *ſi abſque cauſa.* Nam, ſtante cauſa legitima, excuſabitur etiam à culpa veniali receſſus ab Odinibus, vti dixerunt Tolet. Azor. Sanchez, Layman. *locis allegatis*, & conſequenter etiam excuſabitur ſuſceptio ordinis ſub ea intentione. Quis enim dicet, peccatum committere Vniuerſitatis Rectorem, qui, vt iuriſdictionem exerceat, quam aliàs exercere non poteſt, prima tonſura inſignitur; tametſi animum habeat poſtmodum depoſito officio ad nuptias tranſeundi?

10. Quod ad ſecundam qualitatem ordinandorum attinet, quæ eſt de ſcientia, & doctrina: primò, ſtatutum erat *in c. vlt. de temporibus ordinat. in* 6. ne vllus illitteratus ad Ordines admitteretur. Concilium autem Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 4. *de reformat.* illitteratum eſſe cenſet ad primam tonſuram ſuſcipiendam, qui fidei rudimenta ignorat; vel legere, & ſcribere neſcit. Quapropter prima tonſura initiandus fidei rudimenta tenere debet; item legere, & ſcribere, ſaltem in vernacula lingua, vt docuit Azor. 2. *part. lib.* 6. *c.* 6. *q.* 2. Barboſ. *alleg.* 11. *n.* 5.

11. Pro minoribus Ordinibus intellectum linguæ Latinæ expoſtulat Concil. *ſeſſ.* 23. *c.* 11. *de reformat.* ibi: *Minores Ordines iis, qui ſaltem linguam Latinam intelligant per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo videbitur.* Quæ verba expendens Menoch. *de arbit. caſu* 425. *num.* 57. *& ſeqq.* intelligit arbitrio Epiſcopi commiſſum eſſe, vt Ordines conferat ei, qui, etſi linguam Latinam non intelligit; eſt tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis: quia illitteratus dici non debet, qui pro ætate didicit; quiſque oſtendit pro tempore proficere poſſe, vti tradidit Turrecremat. *in c. Illiterates* 36. *diſt.* & Geminian. *ibi*, & Innocent. *in c. Cùm in cunctis de electione*, & Rebuff. *in tract. de pacific. poſſeſſor. n.* 201. vbi ex Alexand. *in annotat. ad Bart.* refert illud ſimile, ſcholaſticum magni ingenij non eſſe à doctoratu repellendum, etiam ante quinquennium, cùm ſpes eſt, quòd diſcet. Menochium ſequitur Barboſa *allegat.* 11. *n.* 6. Cæterùm, hæc ſententia omninò diſplicet: aduerſatur enim verbis Concilij, & communi Doctorum ſententiæ: illa enim verba, *niſi aliud Epiſcopo videbitur*, non ad qualitatem ſcientiæ referenda ſunt, ſed ad temporum interſtitia. Concedo namque illitteratum non eſſe, qui pro ætate didicit, & ſpes eſt, quòd diſcet. At Concilium iuxta communem omnium ſenſum non ſolùm poſtulauit pro minoribus Ordinibus, ne ordinandus illitteratus eſſet, ſed inſuper, vt litteratura Latinæ linguæ polleret, aliàs nulla ſpecialis ſcientia, & doctrina pro minoribus Ordinibus, imò pro ſubdiaconatu, & diaconatu neceſſaria eſſet, quàm pro prima tonſura.

12. Pro ſubdiaconatu, & diaconatu præter linguam Latinam exigit Concilium *cap.* 13. ordinandum inſtitutum eſſe iis, quæ ad officium peragendum neceſſaria ſunt: cenſebitur autem ſufficienter inſtructus, ſi voluntatem habeat Rubricas Breuiarij, & Miſſalis legendi: ex illis enim facile diſcere poterit, qualiter recitare Officium canonicum debeat, qualitérque munus ſuſcepti Ordinis peragere. Quapropter, etſi ante ſubdiaconatum ſuſceptum neſciat modum, & ritum recitandi, non obinde ineptus eſt ad Ordinis ſuſceptionem, vt ex praxi recepta colligitur, vt tradit Vaſq. *diſp.* 246. *c.* 6. *n.* 53. Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 10. *n* 103.

13. Tandem pro presbyteratus Ordine exigit Concilium *ſeſſ.* 23. *c.* 14. vltra ſupradicta, vt ordinandus diligenti examine præcedenti idoneus comprobetur; tum ad docendum populum ea, quæ ſcite omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem; tum ad Sacramenta miniſtranda. Cæterùm, cùm nullus Sacerdos adminiſtrare ſacramentum poſſit, niſi ab Ordinario approbetur, vti ſtatuit Concil. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. efficitur ſanè, ſcientiam requiſitam pro ſacerdotio ſuſcipiendo non eſſe eam ſcientiam, quæ ad miniſtrandum ſacramentum confeſſionis requiritur, vti docuit Vaſq. *diſp.* 246. *cap.* 6. *num.* 53. Coninch. *diſp* 20. *dub.* 10. *numer.* 103. Layman. *tract.* 9. *cap.* 7. *num.* 2. ſed eſſe eam ſcientiam, quæ ad miniſtranda Sacramenta Baptiſmi, & Euchariſtiæ requiritur: quia hæc ſunt ſacramenta, quæ communiter à Sacerdotibus ſimplicibus ſolent miniſtrari; vel ſaltem eam ſcientiam, quæ ad miniſtranda ſacramenta in genere requiſita eſt, tametſi non habeatur ea ſcientia, quæ requiſita eſt pro ſacramentorum ex officio adminiſtratione.

14. Pro ſupradictorum intelligentia duplex eſt enodanda difficultas. Prima, an Epiſcopo competat, Religioſos examinare de ſufficientia doctrinæ ad Ordines ſuſcipiendos. Videtur enim, id nō competere Epiſcopo, ſed Religionis Prælatis, qui litteras commēdatitias concedunt. Primò, quia Eugen. IV. id expreſsè Minoribus conceſſit, vti refertur in Comp. Mendicāt. *tit. Ordines ſacri*, §. 10. quod priuilegium, vtpote Religioni conceſſum, non videtur clauſula generali, *Non obſtantibus*, qua Concil. Trident. vtitur, reuocatum. Secundò, Trident. eſto, ordinandorum examen Epiſcopo committat *ſeſſ.* 23. *cap.* 7. eam commiſſionem ad Religioſos non extendit; aliàs competeret Epiſcopo ætatem, mores, & genus Religioſorum inueſtigare, & publicè in Eccleſia proponere, ſicuti de reliquis ordinandis *ibidem* cauetur. Et licèt *cap.* 12. expreſsè dixerit: *Regulares quoque, nec in minore ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur, priuilegiis quibuſcunque quoad hoc penitus excluſis*, intelligi poteſt de examine mediis Prælatis Religionis faciendo, non de examine ab ipſis Epiſcopis immediatè præſtando. Tertiò, *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. decernit Concilium, neminem eſſe ordinandum, cuius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio non comprobentur: & *ſeſſ.* 14 *cap.* 2. ſtatuit, ne titularis Epiſcopus aliquem ordinet ſine eius Ordinarij licentia: Ordinarius autem Religioſorum non eſt Epiſcopus, ſed Religioſus Prælatus: ergo ipſi, & non Epiſcopo competit ſuorum ſubditorum approbatio.

15. Cæterùm omninò dicendum eſt, Epiſcopo competere Religioſorum examen quoad ſcientiam, & doctrinam, *iuxta dictum cap.* 12. Trident. vbi ſublatis omnibus priuilegiis cauetur, neminem, etiam regularem ordinari poſſe ſine diligenti Epiſcopi examine: quod ſolùm de doctrinę examine intelligi debet. Examen autem à Prælatis Religioſorum factum non poteſt dici factum ab Epiſcopo, cùm non fuerit nomine ipſius factum, vel ab ipſo poſtmodum approbatum. Quoad genus verò, ætatem, & mores, non Epiſcopis, ſed Prælatis Religioſorum competit inueſtigatio, & approbatio ex dicto cap. 8. & communi conſuetudine. Atque ita tradit Vaſquez 1. 3. *in* 3. *p. diſput.* 246. *de Ordine, cap.* 6. *nu.* 55. Villalobos *tract.* 11 *de Ordine, difficult.* 14. *in fine* Rodrig. *tom* 1. *qq regular quæſt* 24. *art.* 7. Monent tamen Rodrig. & Villalob. expedire, vt Epiſcopus approbatione Religioſorum à ſuis Prælatis facta contenti ſint. Si enim cuiuſdam examinatoris ſæcularis approbationi fidūt, efficaciùs fidere debebāt Religioſorum Prælatis. Religioſi verò Societatis IESV, qui à Præpoſito generali, eiuſve delegatis, quales ſunt Prouinciales, licentiam obtinent ad Ordines ſuſcipiendos, non debent ab Epiſcopis examinari de cantu, officiis, & cæremoniis eccleſiaſticis, ac aliis in aliis ordinandis requiſitis, ex conceſſ. Greg. XIII. 22. Septemb. 1582. Quod priuilegium aliis Religionibus non communicatur. Verùm eſto, hoc ita ſit, noſtri Religioſi ſubire examen doctrinæ non recuſant, vt benè aduertit Vaſquez *diſput.* 246. *cap.* 6. *num.* 57.

16. Secunda difficultas eſt, an eadem ſcientia, & doctrina, quæ in ſæcularibus requiritur ad Ordines ſuſcipiendos, requiſita ſit in Religioſis? Ratio difficultatis eſt: quia Trident. æquè pro omnibus ordinandis expoſtulat linguam Latinam intelligere, ſi Ordines minores ſuſcepturi ſunt; ſi verò ſubdiaconatum, vt litteris ſint inſtructi; ſi presbyteratum, vt ſciant docere populum neceſſaria ad ſalutem, & ſacramenta miniſtrare. Quo ergo fundamento Religioſi ab hac obligatione eximi poſſunt, præcipuè cùm Concilium *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. ſtatuerit, neminem ordinari ſine diligenti Epiſcopi examine?

17. Nihilominùs veriùs exiſtimo, minorem ſcientiam linguæ Latinæ in Religioſo, quàm in ſæculari Clerico expoſtulandam eſſe: quia ratione vitæ communis, quam profitetur, eum defectum ſupplet, tum puritate, tum prudentia ibidem acquiſitarum aliorum doctrina, monitis, & correctione, tum Prælatorum cura, & diligentia, ne vllum errorem committat, & cōmiſſus emēdetur, quæ in ſæculari Clerico non procedūt. Atque ita docent Abbas *cap. In cunctis de elect. numer.* 3. Innocent. *ibi num.* 1. *&* 7 Geminian. *cap. fin. de temporibus Ordinat. in* 6. D. Thom *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 1. *art.* 3. Sotus *diſtinct.* 25. *qu.* 1. *art.* 4. *concl.* 3. Rodrig. *tom.* 1. *qq. regular. quæſt.* 14. *art.* 7. Miranda *in Manuali Prælatorum, tom.* 3. *qu.* 8 *art.* 7. *verſ. Secundo dico.* Henriquez *lib.* 10. *de Ordine, cap.* 16. *in fine.* Villalobos *tract.* 21. *de irregular. difficult.* 34. *numer.* 5. Sed, quæ ſcientia ſufficiat, arbitrio prudentis relinquitur: illud certum, aliqualiter linguam Latinam intelligere debere. Henriquez verò, Rodrig. Mirand. Villalobos. & alij ab ipſis relati credūt, Religioſo ſufficere, vt omnibus Ordinibus, etiam presbyteratu, ordinetur, ſi ſacramēta, eorúmque materias, & formas agnoſcat, & rectè legere Latinè ſciat, tametſi linguæ Latinæ parum intelligat. Fauétque text. in cap. *Nullus Epiſcopus de temp Ordinat. lib.* 6. vbi infanti, & illitterato prohibetur Epiſcopus primam tonſuram conferre, niſi Religionem intraret. Ergo Religionem intranti concedi permittitur. Et fortè hæc ſpectans Gloſſa in

cap. Legi epiſtolam. verbo, Inſtructus, 16. *quaſt.* 1. agens de requiſitis ad Ordines, dixit: *Sufficit Monacho, quod tantùm bonus ſit, licèt ſit illiteratus*, & Dominic. Sotus *in 4. diſtinct. 25. art. ult. pag.* 60. inquit: *Quando Religioſi, qui curam animarum non habent, ordinantur, non requiritur alia ſcientia, quàm vt myſterium Sacramenti intelligant.*

18. Quæ dicta ſunt de diminuta Religioſorum ſcientia pro ordinibus ſuſcipiendis requiſita, extendit Villalobos *tract. 21. de irregularit. difficult.* 34. *n.* 6. ad Cantores, Canonicos, & Rationarios Eccleſiarum cathedralium ex conſuetudine recepta. Sed certè non ſunt habenæ laxandæ. Proh dolor? plures Eccleſiæ illiteratis abundant, & minus docti, ſeu potiùs inſipientes pinguiores præbendas obtinent, quod in contemptum ſtatus eccleſiaſtici non leuiter cedit.

PVNCTVM IX.

De qualitate ordinandorum, quoad vitæ neceſſaria.

1. *Quid in hac re ſit iure ſtatutum.*
2. *Titulus beneficij, vel patrimonij pro minoribus Ordinibus non exigitur.*
3. *Exigitur pro omnibus Ordinibus ſacris, in iis, qui profeſſi non ſunt. Excipe Societatis Religioſos.*
4. *Si ſub diaconatu abſque beneficio, vel patrimonio ſis inſignitus, non potes abſque eo titulo ad ſuperiores Ordines aſcendere.*
5. *Eſto, aliqui cenſeant, ex Epiſcopi diſpenſatione aliquem poſſe abſque prædicto titulo ordinari in ſacris, rectiùs alij negant.*

1. CVm non deceat eos (inquit Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *c.* 2. *de reformat.*) qui diuino miniſterio adſcripti ſunt cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere, vti habetur cap. *Diaconi ſunt* 93. *diſt.* ſtatutum eſt in Concilio Chalcedonenſi relato in cap. *Neminem* 70. *diſt.* & in Concil. Placent. relato in cap. *Sanctorum eadem diſt.* irritam eſſe ordinationem illius, qui ſine Eccleſia, hoc eſt, beneficio, aut loco illius, patrimonio, ordinatur. At Alexand. III. *in cap. Epiſcopus. de præbendis*, & ſpecialiter Innocent. III. in cap. *Cum ſecundùm Apoſtolum. eodem tit.* benigniùs agentes ſupradictam pœnam ſuſtulerunt ſtatuentes, vt ſi quem Epiſcopus ſine certo titulo pro vitæ neceſſariis ordinaret, tandiu ei neceſſaria ſubminiſtret, donec in aliqua Eccleſia ei conuenientia ſtipendia militię clericalis aſſignet, niſi talis ordinatus de ſua, vel paterna hæreditate ſubſidium vitæ poſſit habere. Quam legem explicans Bonifac. VIII. *in cap. Si Epiſcopus. de præbend. in* 6. definiuit, vt ſi Epiſcopus, cui commiſſum eſt ſubditos alterius diœceſis ordinare, non ſignatis ordinandis, aliquem ſine titulo ad vitæ neceſſaria ordinauerit, teneatur ſuſtentationem ordinato ſubminiſtrare. Si verò poteſtas commiſſa fuit ſignatis ordinandis, & inter eos aliquis caret titulo, Epiſcopus deſignans, & poteſtatem concedens obligationem ſubit ordinatum ſuſtentandi. Verùm, quia compertum fuit complures pleriſque in locis ad ſacros ordines nullo ferè delectu admitti, qui variis artibus, aut fallaciis confingũt ſe beneficium eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, ſtatuit Trid. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2 *de reformat.* nequis deinceps Clericus ſæcularis, quamuis aliàs ſit idoneus moribus, ſcientia, & ætate, ad ſacros ordines promoueatur, niſi priùs legitimè conſtet, eum beneficium eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiet, pacificè poſſidere. Id verò beneficium reſignare non poſſit, niſi facta mentione, quòd ad illius beneficij titulum ſit promotus neque ea reſignatio admittatur, niſi conſtito, quòd aliunde viuere commodè poſſis: & aliter facta reſignatio nulla ſit. Patrimonium verò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumẽdos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum, eo quoque priùs perſpecto patrimonium illud, vel penſionem verè ab eis obtineri, taliáque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint. Atque illa deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui vel remitti nullatenus poſſunt donec beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliunde habeant, vnde viuere poſſint, antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando.

2. Pro ſupradictorum explicatione aduerte, titulum beneficij, vel patrimonij non eſſe pro minoribus ordinibus expoſtulatum, ſed ſolùm pro ſacris, ſcilicet, ſubdiaconatu, diaconatu, & presbyteratu. Conſtat ex vſu, & praxi recepta, & colligitur ex cap. *Tuis.* cap. *Epiſcopus.* cap. *Cùm ſecundùm de præbẽdis.* & cap. *Si Epiſcopus eodem tit. in* 6. & ex Trident. ibi. *ad ſacros ordines.* Neque deeſt ratio: quia ab Ordinibus minoribus poteſt ordinatus retrocedere vxorem ducens, cap. 1. *de Clerico cõiugato*: ſecùs ab Ordinibus ſacris Atque ita docent Nauar. *lib.* 1. *conſil.* 14. *de tempor. ordinat. num.* 1. Nicol. Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *numer.* 4. Stephan. Dauila 3. *p. de cenſur. diſp.* 5. *dub.* 3. *circa finem.* Aloyſius Riccius *praxi, reſolut.* 271. *num.* 3. Auguſt. Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 19. *numer.* 3. & alij apud ipſos.

3. Prædictus tamen titulus beneficij, vel patrimonij pro omnibus ordinandis in ſacris exigitur, niſi Religioſi ſint. Religioſis enim profeſſis loco beneficij voluntaria paupertas ſuccedit, quæ Regum diuitiis præſtat, vt benè notauit Henriq. *lib.* 10. *cap.* 17. §. 3. & ex illo Aug. Barboſ. *dicta* 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 19. *n.* 4. Vaſq. *diſp.* 246. *c.* 6. *in fin.* Notanter dixi *profeſſis*: nam Religioſi non profeſſi, cuiuſcunque Ordinis ſint, nequeunt ad ſacros Ordines promoueri abſque titulo beneficij, vel patrimonij ex declaratione Pij V. in ſua Bulla, quæ incipit, *Romanus Pontifex*: edita ann. 1568. pridie Idus Octobris, quam refert Praxis noua epiſcopalis 1. *p. cap.* 1. *de conferend. ordinibus num.* 43. Quæque Conſtitutio locum habet etiam in nulliter profeſſis, quia verè profeſſi non ſunt ex Rotæ deciſione relata à Garcia 2. *p. cap.* 5. *num.* 11. & 12. & docuit Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 270. *numer.* 2. Barboſa *dicta alleg.* 19. *numer.* 5. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. quaſt. vnic. p.* 5. *num.* 19. & alij apud ipſos. Ab huius Conſtitutionis decreto exempti ſunt Religioſi Societatis IESV, vota biennij emittentes, qui, licèt profeſſi non ſint; ſunt tamen verè Religioſi, ideóque eorum paupertas, quæ ex parte eorum perpetua eſt, locum beneficij, vel patrimonij obtinet, ſicuti ſi eſſent profeſſi, vt definit Gregorius XIII. in ſua Bulla, *Aſcendente.* 8. Kalendas Iunij, anno 1584. & Gregorius XIV. in Bulla, quæ incipit, *Eccleſiæ catholicæ.* anno 1591. & tradunt Praxis noua epiſcop. 1. *p. cap.* 1. *n.* 44. Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, cap.* 17. §. 3. Garcia 2. *p. de benef. c.* 5. *n.* 13. Vaſquez *diſp.* 246. *de Ordine, cap.* 6. *in fin.* Barboſ. *allegat.* 19. *n.* 7.

4. Verùm, ſi ſubdiaconatu inſignitus ſis abſque patrimonio, vel beneficio, vel illud caſu amittas, non obinde potes ad ſuperiores Ordines aſcendere; ſed neceſſariò teneris quærere beneficium, vel patrimonium, aliàs grauiter peccabis, vti docent Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 39. Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 20. *n.* 22. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 37. *n.* 2. Auila 3. *part. de cenſur. diſp.* 5. *dub.* 3. Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *num.* 122. Propterea quòd Concil. Trident. & reliqui textus indefinitè prohibent aſcenſum ad ſacros Ordines abſque beneficio, vel patrimonio: & ratio prohibitionis non ceſſat ex eo, quòd ſubdiaconatus ſuſceptus ſit: quippe indecentia, quòd aliquis Eccleſiaſticus cogatur medicare, vel victum turpi quæſtu quærere, efficaciùs procedit in Diacono, & Presbytero, quàm in Subdiacono. Concedunt tamen Henriq. & Auila *locis citatis*, poſſe tecum Epiſcopum diſpenſare, ſi ſine titulo ordinatus fuiſti ſubdiaconatu, vt ad ſuperiores Ordines aſcendas, ſi illis ſuſceptis ſperas honeſtiùs acquiſiturus ſuſtentationem, quam in ſubdiaconatu permanens acquirere non poteris, niſi mendicando, vel aliquod vile officium exercendo: quia hæc eſt cauſa ſufficiens, vt diſpenſatio concedatur.

5. Aliqui verò Doctores non infimæ notæ, nempe, Cordub. *in ſum. quaſt.* 36. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 17. *ad finem*, & *lib.* 13. *cap.* 37. §. 2. & *lib.* 14. *cap.* 5. *n.* 1. Vega 1. *part. ſum. c.* 57. *caſu* 1. Gonzalez *ſuper reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 4. *n* 36. Auila *de cenſur.* 3. *part. diſp.* 5. *dub.* 5. *in fine*, affirmant, poſſe aliquando Epiſcopum diſpenſare, vt quis abſque beneficio, vel patrimonio Ordinibus ſacris initietur, ſi ſit vir inſignis litteris & doctrina, cui meritò præſumi non poteſt defuturum beneficium, vel præbendam. Hæc enim ſpes, ita proximè certa loco beneficij haberi poteſt. Sed rectiùs negant hanc poteſtatem Epiſcopo Bonac. Salzedo *praxi c.* 18. *n.* 7. Genuenſ. *c* 8. *n.* 2. Petr. de Ledeſm. *de Sacram. Ordin. c.* 7. *ante vlt. concluſ.* Rodrig. 2. *t. c.* 13. *n.* 15. Et fauet declaratio ſanctæ Congregationis relata à Garcia 2. *p. de benefic. c.* 5. *num.* 129. Et colligitur ex Trident. vniuerſaliter prohibente, ne quis Clericus ſæcularis, quamuis alias ſit idoneus moribus, ſcientia, & ætate, ſacris initietur abſque beneficio, vel patrimonio.

PVNCTVM X.

De qualitate beneficij requiſita ad Ordines.

1. *Beneficium debet eſſe ſufficiens ad congruam ſuſtentationem.*
2. *Ex beneficio, & patrimonio ſufficientia tituli coaleſcere poteſt.*
3. *Redditus beneficij debent eſſe certi, & à propriò labore independentes.*
4. *Beneficium debet eſſe perpetuum.*
5. *Ad titulum coadiutoriæ præciſè ordinari non potes, neque ad titulum ſeminarij.*
6. *Benè ad titulum beneficij, cuius fructus percipere debes Presbyter factus.*
7. *Debes actu poſſidere beneficium.*
8. *Et pacificè poſſidere.*
9. *Nequis prædictum beneficium reſignare abſolutè, niſi mentione facta te fuiſſe ad illius titulum ordinatum.*
10. *Item, nec ſub penſione, quidquid alij contrà ſentiant.*
11. *Quid in permutatione dicendum.*

11. Non

12. *Non vacat tibi beneficium, ſi contra Trident. formam reſignaueris.*
13. *Nequis fructus prædicti beneficij hypothecare, aut obligare.*

1. BEneficium, quod pro titulo ad Ordines requiſitum eſt, debet eſſe ſufficiens ad honeſtè Clericum ſuſtentandum. Quale autem ſufficiens cenſeri debeat, arbitrio Epiſcopi remittitur, argumento legis 1. *de iure deliberandi*, cap. *De cauſis de offic. deleg.* & tradit Henriquez *lib.* 10. *c.* 17. §. 3. Garcia 2. *p. de benef. c.* 5. *n.* 111. vbi *n.* 115. alios referens affirmat, beneficium, cuius redditus quinquaginta, vel triginta ſcuta attingunt, ſufficere pro titulo ad Ordines: quia non eſt ſpectanda qualitas ordinandi, ſed illius ſuſtentatio. Cæterùm, etſi qualitas ſingularis ordinandi ſpectanda non ſit; at certè ſpectanda eſt qualitas ſtatus clericalis aſſumpti, ad cuius honeſtam ſuſtentationem non videtur ſufficiens illa diminutæ quantitatis aſſignatio: ponderandum enim eſt verbum, *honeſtè*, quod Concilium non ſine cauſa addidit: indicat enim non cuicunque ſuſtentationi beneficium ſufficere debere; ſed ſuſtentationi congruæ, decoræ, commodæ, competenti, ſeu honeſtæ, vt benè notauit Barboſa 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 19. *n.* 9. *&* 10. Quare crederem, nullius beneficij, vel patrimonij redditus ſufficientes eſſe, niſi valorem centum ſcutorum attingerent. Et colligi poteſt ex Tridentino aſſignante centum pro Rectoris congrua.

2. Contingere autem poteſt, vt beneficij, vel patrimonij redditus ſeorſim ſumpti inſufficientes ſint ad congruam ſuſtentationem: at ſimul ſumpti ſufficiant, & eo caſu promoueri ad Ordines poteris: quia moraliter cenſeri debes, tam beneficium, quàm patrimonium ſufficiens habere, non per ſe, & diuiſim, ſed, quatenus cum alio coniungitur, & ex vtroque integra ſuſtentatio coaleſcit. Sic Zerola 1. *p. verbo, Dimiſſoria,* §. 5. *dub.* 2. Genuenſ. *in praxi Neapolitana, c.* 81. *n.* 2. Quaranta *in ſumm. Bullar. verb. Ordo verſ. Circa* 2. Vgolin. *de poteſt. Epiſc. c.* 36. §. 3. *in fine, &* §. 8. *n.* 2. Barboſa *allegat.* 19. *n.* 14. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. q. vn. p.* 5. *n.* 19.

3. Redditus autem beneficij congruæ ſuſtentationi ſufficienter debent eſſe certi, & independentes à proprio labore, & induſtria, aliàs cogi poteris mendicare, vt benè tradit Marc. Anton. Gen. *in praxi, dicto c.* 81. *n.* 1. Quare ex pitantiis, aliiſque emolumentis, quæ exercitio ſuorum ordinum haberi poſſunt, ſufficiens titulus non coaleſcit: quia ea emolumenta non computantur, vt redditus certi, vti docuit Garcia 2. *part. c.* 5. *n.* 125. Addens ſupradictam reſolutionem procedere, etiamſi Epiſcopus ſe obliget ſupplere, quidquid defuerit, & etiamſi ex induſtria, & honeſto officio Muſicæ, vel Grammaticæ poſſis ſuſtentari. Et meritò: quia hæc ceſſare poterunt infirmitate ſuperueniente. Quod adeò verum eſt, vt etiamſi beneficium curam animarum habeat annexam, & illius fructus inſufficientes ſint ad congruam ſuſtentationem, neque habeas, vnde ſuppleas, non tenearis intra annum ordinari, ſed potiùs debeas illud beneficium dimittere, vti docuit ſacra Congregatio relata à Barboſa *in remiſſ. Concil. ſeſſ.* 21. *c.* 2.

4. Quapropter beneficium, ad cuius titulum initiari debes, debet eſſe perpetuum, vti colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. prohibente, ne alienari poſſit, & notauit Bonac. *diſp.* 7. *qu. vn. p.* 5. *n.* 40. ideóque ad titulum vicariæ temporalis, & capellaniarum amouibilium ordinari nequis, quia potes remoueri, & ceſſare titulus. Non enim ex eo, quod ad ipſarum titulum ordinatus ſis, obligatur ſucceſſor te, in ſupradicta vicaria, vel capellania conſeruare, aliàs qualitas, & natura capellaniæ, & vicariæ temporalis mutaretur: ſiquidem ratione Ordinis aſſumpti perpetua redderetur. Atque ita docent Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, cap.* 16. §. 3. Barboſa *allegat.* 19. *num.* 25. tametſi contrà teneant Salzedo ad Bernard. Diaz. *c.* 18. *nu.* 8. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 6. *n.* 2. Gonzalez *in reg. Cancellar. gloſſ.* 5. §. 3. *n.* 42. eò quòd prouiſus de vicaria temporali, ſeu capellania amouibili, nunquam de facto ab eis remouetur, niſi alia prouiſione conceſſa, vti docuit Flamin. *q.* 4. *n.* 86. & Praxis noua epiſcopl. 1. *p. c.* 1. *n.* 45. *in fine.* Sed immeritò hæc obligatio patrono imponitur.

5. Neque item ad titulum præciſæ coadiutoriæ cum futura ſucceſſione poteris ordinari: quia non eſt beneficium; ſed ſpes beneficij, & incerta, cùm poſſit proprietarius ſuperuiuere. Si tamen ſimul cum iure ſucceſſionis aliqua portio competens & ſufficiens tibi aſſignetur, optimè poteris ad illius titulum ordinari, ſicuti ad titulum penſionis. Sic Nauarr. *de orat. c.* 20. *num.* 8. Salzedo ad Bernard. Diaz *cap.* 18. *num.* 7. Moneta *de optione, cap.* 4. *quæſt.* 8. *num.* 169. Acoſta de Andrade *ad Bullam, qu.* 77. Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 9. *num.* 6. Garcia *de benefic.* 2. *p. cap.* 5. *num.* 132. Barboſa *allegat.* 19. *num.* 23. Neque ad titulum ſeminarij poteris ordinari, niſi fortè tibi aſſignentur aliqui fructus in perpetuum pro ſeruitio, vt ex ſacra Congregatione deciſum refert Barboſa *in remiſſionib. ad diſtinct. cap.* 2. *ſeſſ.* 21. & pluribus firmat 2. *p. de poteſt. Epiſc. alleg.* 19. *numer.* 31.

6. Ad titulum autem beneficij, cuius fructus percipere non potes, niſi Presbyter factus, benè poteris ordinari: quia ea conditio non impedit tituli ſufficientiam, & perpetuitatem, vt ex ſacra Congregat. deciſum docet Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *n.* 110. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſiaſt. c.* 39. *num.* 22. Barboſa 2. *part. de poteſt. Epiſc. alleg.* 19. *n.* 29.

7. Deinde beneficium, ad cuius titulum ordinaris, debes actu poſſidere, nec ſufficit illius ſpes certa, vti colligitur manifeſtè ex Trident. *dicta ſeſſ.* 21. *cap.* 2. Quare non ſufficit, te eſſe nominatum, vel præſentatum, poſtulatum, ſeu electum: quia quouſque poſſideas non diceris beneficium habere, vti tradunt Salzedo *cap.* 18. *num.* 6. Garcia *cap.* 5. *num* 130. Barboſa *alleg.* 19. *num.* 28. tametſi ad titulum beneficij quærendi affirment Maiol. *de irregularit. lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 3. Sayr. *de cenſur. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 19. Et fauet Gloſſa *in cap. Oleum. in medio,* 61. *diſt.* te promoueri poſſe. Sed non video, qua ratione hæc ſententia ſuſtineri poſſit, ſtante Tridentini deciſione.

8. Præterea requiritur, vt beneficium non ſolùm poſſideas, ſed pacificè poſſideas, vti dixit Trident. *dicto c.* 2. aliàs non habes certum titulum. Quare, ſi lis mota ſit, ſiue de iure, ſiue de facto, ſuper beneficium, vel omnes eius fructus, durante ea lite non poteris promouere, ex Gloſſa *in c. Cōmiſſa.* 35. *de elect. in* 6. *verbo, Pacifica,* & *in Clement. Gratia, verbo, Pacificè, de reſcript.* & notauit plures referens Barboſa *allegat.* 19. *à n.* 15. Notanter dixi, *ſi lis mota ſit ſuper beneficium, vel omnes eius fructus.* nam ex eo, quòd moueatur circa aliquam partem fructuum, ſi tamen pars, quæ ſuperſit, ſufficiens ſit ad ſuſtentationem congruam, beneficium litigioſum cenſeri non debet, vti ex Gloſſa *loco allegata,* & ex Rebuffo *de pacifico poſſeſſore, nu.* 168. notauit Barboſa *allegat.* 19. *n.* 21. Item, contingere poteſt, litem moueri, non ſuper beneficium; ſed ſuper illius poſſeſſionem: & tunc exiſtimat Rebuff. *dicto tractatu de pacifico poſſeſſore, n.* 166. Menoch. *de arbitrar. caſu* 102. *n.* 18. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *qu.* 3. *num.* 52. & alij relati à Barboſa *num.* 19. beneficium non eſſe cenſendum litigioſum; ſed pacificè poſſeſſum, atque adeò ad illius titulum te initiari poſſe. Sed rectiùs Barboſa *dicta alleg* 19. *numer.* 20. credit, ad prædictum titulum te ordinari non poſſe, eò quòd deciſionem iudicij poſſeſſorij iudicium petitorium ſemper imitetur, iuxta cap. *Significauerunt de teſtibus,* & præcipuè quia Trident. exigit beneficium pacificè poſſideri: quod non de proprietate beneficij, ſed de ipſa beneficij poſſeſſione videtur per verbum illud, *pacificè* intelligendum.

9. Porrò beneficium prædictum, ad cuius titulum ordinatus fuiſti, nequis reſignare, niſi facta mentione, quòd ad illius titulum fuiſti ordinatus: neque ea reſignatio admittenda eſt, niſi conſtito, quòd aliunde commodè viuere potes: & aliter facta reſignatio nulla eſt. Quare duplex conditio ad reſignationem beneficij prædicti exigitur. Prima, quòd mentionem facias, te ad illius titulum fuiſſe promotum. Secunda, quòd conſtet, te aliunde habere, vnde commodè ſuſtentari poſſis. Quarum qualibet deficiente, corruit reſignatio.

10. Hinc oritur difficultas, an poſſis prædictum beneficium reſignare ſub penſione ſufficiente ad tui ſuſtentationem, nulla facta mentione, quòd fueris ad illius titulum promotus? Videris non poſſe: quia illa non eſt plena beneficij reſignatio, cùm fructus illius reſerues. Et quamuis vera reſignatio ſit, intentioni Concilij, quæ eſt, ne mendicare cogaris, plenè ſatisfacis, ob quas rationes firmat hanc ſententiam Nauarr. *conſ.* 4. *de renuntiat. in noua edit.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *qu.* 6. *n.* 41. Rodrig. 2. *t. ſum. cap.* 15. *n.* 12. Sed contrarium verius exiſtimo, eò quòd prædicta mentio fuerit expoſtulata pro forma reſignationis, qua deficiente corruit actus. Neque intentioni Concilij eſt plenè ſatisfactum: poſtulauit namque dictam mentionem, non ſolùm, vt conſtaret, te habere ſufficientia bona, vnde viuere poſſes: quia, ſi id tantùm intenderet in beneficij reſignatione, non opus erat exigere fieri mentionem, te ad illius titulum fuiſſe promotum; ſed ſolùm cauere, ne admitteretur reſignatio, niſi conſtito, quòd habeas, vnde commodè viuere poſſis. Cùm ergo Concilium, vltra hanc conditionem, mentionem prædictam expoſtulauit manifeſtè conuincitur, aliam intentionem habere, quàm vt ſufficientia bona ad ſuſtentationem habeas. Intentio ergo Concilij fuit, vt admittens reſignationem beneficij, ad cuius titulum fuiſti promotus, loco prædicti beneficij penſionem, vel alia bona, ex quibus ſuſtentari debes, ſubrogaret, & vincularet cum eiſdem qualitatibus, & conditionibus, ac erat beneficium vinculatum. Cui intentioni non ſatisfacis, niſi in reſignatione mentionem prædictam facias. Teneris ergo illam facere, aliàs nulla erit reſignatio. Atque ita tradit Garcia 2. *p. de benef. c.* 5. *n.* 215. Addito ad Nauarr. *in dicto conſ.* 4. Vgolin. *de poteſtate Epiſc. c.* 16. § 8. *n.* 4. Barboſa *allegat.* 19. *n.* 42.

11. Maior difficultas eſt, an locum habeat prædicta Concilij deciſio in permutatione. Et mihi videtur affirmatiuè reſpondendum: quia permutatio eſt beneficij habiti reſignatio, & alterius acquiſitio. Si igitur Concilium prohibet reſignationes, niſi facta prædicta mentione, conſequenter prohibet per-

mutatio-

Digitized by Google

mutationem fieri: quia ſub reſignatione permutatio continetur, vti docet Rebuff. *ſuper reg. de infirmis reſignantib. gloſſ.* 4. *num.* 1. *&* 3. Et prætereà beneficium in permutatione ſubrogatum, cùm ad illius titulum non ſis promotus, non erit vinculatum, ſicuti erat beneficium, ad cuius titulum promotus fuiſti. Debes ergo ob hanc cauſam prædictam facere mentionem. Atque ita docent Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 159. *n.* 3. Gonzalez *regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 5. §. 10. *à n.* 43. Garcia 2. *p. de benef. cap.* 5. *num.* 258. Barboſa *allegat.* 19. *num.* 43. Quapropter maximè dubito de deciſione ſacræ Congregationis, relata à Gratiano, & Barboſa *ſuprà*; & *in remiſſ. Concil.* in qua affirmatur, permutantem beneficium, nulla facta mentione, quòd ad illius titulum promotus fuerit, tutum eſſe in conſcientia, ſi beneficium obtentum fuerit omninò æquiualens priori.

12. Quòd ſi beneficium reſignaueris, non facta mentione, te ad illius titulum fuiſſe ordinatum, cùm reſignatio nulla fuerit, non vacat tibi beneficium: quia nullibi hæc vacatio cauta eſt, vti tradit Zabellos *in commun. opin. quæſt.* 561. *n.* 22. Gonzal. *in reg. Cancellar. gloſſ.* 5. §. 10. *num.* 35. Barboſa *alleg.* 19. *à num.* 34. Quod intelligendum eſt caſu, quo habeas, vnde viuere poſſis: quia tunc non cenſeris ita grauiter delinquere. At, ſi carens ſuſtentatione reſignationem feceris, & ſic fuerit ab Ordinario admiſſa, beneficium tibi vacat, & prouidendum eſt à Pontifice, vel à Superioribus Ordinarij admittentis reſignationem, iuxta Conſtitutionem 42. Pij V. datam 6. Idus Auguſti 1567. Ordinarius autem prædictam reſignationem admittens ſuſpenditur à collatione beneficiorum, & tibi alimenta præſtare debet, vti conſtat ex dicta Conſtitutione Pij V. & expreſſiùs ex Conſtitutione eiuſdem Pontificis incipiente, *Quanta Eccleſia Dei.* Data Kalendis Aprilis, anno 1568. & eſt 58. in ordine Bullarij. Atque ita tradunt ex ſacra Congregatione deciſum, Flamin. *lib.* 2. *de reſignat. q.* 6. *n.* 41. *&* 42. Garcia 2. *p. cap.* 5. *n.* 228. Qui aduertunt, in Curia Romana non admitti reſignationes, niſi ſub clauſula, quòd aliunde habeat reſignans, ex quo viuere poſſit.

13. Porrò non ſolùm beneficium, ad cuius titulum promotus fuiſti, nequis reſignare, niſi ſub duplici prædicta conditione; ſed neque fructus illius hypothecare, aut obligare: quia prohibitus alienare, & hypothecare, & obligare prohibetur: quia eſt virtualis quædam alienatio, argumento legis vlt. *Cod. de reb. alienand.* Quinimò nec in ſubſidium aliorum bonorum in cauſam iudicati prædicti fructus, ſi egeas, capi poſſint: quia non obligaris ſoluere, niſi quatenus de congrua ſuſtentatione tibi ſupereſt, argumento leg. *Miles ff. de re iudicata*, & pluribus firmat Barboſa *alleg.* 19. *numer.* 48. *&* 49.

PVNCTVM XI.

De qualitate patrimonij, ſeu Penſionis, pro neceſſaria ſuſtentatione ordinandorum requiſita.

1. *Qui poſſint ad titulum beneficij, vel patrimonij ordinari.*
2. *Aliqui affirmant, filium, cuius parentes diuites ſunt, poſſe ordinari. Rectiùs alij negant.*
3. *Poteſt filius patrem conſtringere, vt patrimonium ad Ordines deſignet.*
4. *Prædicta donatio filio facta reuocari à patre non poteſt.*
5. *Negant plures, computandam eſſe in legitimam.*
6. *Rectiùs alij affirmant.*
7. *Satisfit oppoſitis rationibus.*
8. *In bonis immobilibus patrimonium conſtitui debet.*
9. *Cenſus redimibilis ſufficit.*
10. *Neque is prædicta bona abſque Epiſcopi licentia alienare, niſi habeas, vnde commodè ſuſtentari poſſes.*
11. *Aliter facta alienatio nulla eſt.*
12. *Satisfit contrariis.*
13. *Si aliunde habeas, ex quo honeſtè ſuſtentari poſſis, poteris, nulla licentia Epiſcopi requiſita, alienare prædicta bona, ex communi ſententia.*
14. *An, ſi accepiſti patrimonium ſub conditione retrodonandi, tenearis retrodonare. Proponuntur variæ ſententiæ.*
15. *Quid tenendum.*
16. *Grauiter peccas, ſi ſuſcipias patrimonium ſub conditione reprobata à Concilio.*
17. *Bona patrimonialia non ſunt bona eccleſiaſtica, tametſi gaudeant priuilegio fori.*

1. AD titulum patrimonij, ſeu penſionis, nemo ordinari, niſi Epiſcopus iudicauerit, neceſſitati, vel vtilitati Eccleſiæ, eius ordinationem expedire; & conſtito, patrimonium ſeu penſionem, verè ab ordinando poſſideri, vti dixit Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 2. *de reformat. in fine.*

2. Hinc oritur difficultas, an filius, cuius parentes ſunt diuites, poſſit ſacris initiari ex eo tantùm, quòd legitimam abundantem expectet? Affirmat Surdus *de aliment. tit.* 7. *quæſt.* 37. *n.* 2. Mouetur: quia filio congrua ſuſtentatio deficere non poteſt, cùm ius habeat ex bonis paternis congruam ſuſtentationem percipiendi. Etenim bona patris quodammodo ſunt filij: ob quam cauſam cenſetur filius diues, ſi patrem diuitem habeat, vt tradit Alexander. *in leg. Suus ff. de lib. & poſth.* Alciat. *ibi, n.* 10. Gloſſa *leg.* 2. *Cod. Qui ætate. lib.* 10. & §. *Hæc autem.* & § *Neceſſarij. Inſtit. de hæred. qualit.* Sed rectiùs Flamin. *lib.* 2. *de reſignat. q.* 6. *n.* 28. Vgolin. *de poteſt. Epiſc. c.* 26. §. 9. *n.* 3. Auguſt. Barboſa *de poteſt. Epiſc. allegat.* 19. *n.* 60. Garcia 2. *part. de beneſic. c.* 5. *n.* 91. negant, prædictum filium in ſacris promoueri poſſe. Quia Concilium non ſolùm expoſtulat, vt ordinandus congruam ſuſtentationem habeat; ſed quòd illam habeat ex propriis. At viuente patre non ex propriis, ſed ex alienis competit filio ſuſtentatio. Non igitur fit ſatis Concilij decreto. Neque verum eſt, propriè loquendo bona patris eſſe filij; neque filium diuitem eſſe ex eo, quòd pater diues ſit: ſed ſolùm fictione iuris: Concilium autem poſtulat patrimonium, & penſionem, non fictè, ſed verè ab ordinando obtineri. Ergo non ſufficit illa patris expectatiua.

3. Poterit tamen filius, qui ſacris initiari intendit, conſtringere patrem diuitem, vt patrimonium deſignet ad ordines ſuſcipiendos. Si enim pro matrimonio carnali ſuſcipiendo obligare poteſt patrem, vt in dotis recompenſationem conſtituat donationem. leg. fi. *de dotis promiſſione*, cur non pro ſtatu ſacerdotali ſuſcipiendo, qui eſt ſpirituale matrimonium? cùm ex matrimonio carnali ad ſpirituale argumentari liceat. cap. *Inter corporalia. de tranſlat. Prælat.* leg. *Sancimus. Cod. de ſacroſanctis Eccleſiis.* Atque ita tradunt Sanch. *lib.* 4. *de matrim. diſp.* 26. *ſub n.* 7. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabilis eccleſiaſt. q.* 624 Barboſa *alleg.* 19. *n.* 63. Gutier. *lib.* 2. *practic. qq. quæſt.* 65 *n.* 8. Auendaño. *reſponſe* 17. *n.* 3.

4. Donationem autem ſic filio factam non poterit pater reuocare, eò quòd reuocatio cederet tum in præiudicium ſtatus clericalis, tum in iniuriam Epiſcopi, qui ſub conditione donationis firmæ, & perpetuæ ordines contulit, aliàs non collaturus. Quinimò, ſi ex cauſa ſuſpiendi ordines pater filium melioraret, non poſſet meliorationem reuocare, vti deciditur leg. 17. Tauri, quæ nunc eſt lex 1. *tit.* 6. *lib.* 5. *noua compilat.* & tradunt ibi Matienzo *gloſſ.* 9. *n.* 8. Azeuedo *leg.* 10. *n.* 3. 1. *tit.* 6. *lib.* 5. *noua recopilat.* Ciſuentes *dicta leg.* 17. *num.* 1. Tellæ, *n.* 81. Auendaño *reſponſ.* 17. *in fine.* Couarr. *cap.* Raynald. *de teſtam.* §. 2. *n.* 7. Barboſa *dicta alleg.* 19 *n.* 61. *&* 62. Gutierr. *dicta. q.* 65. *n.* 9. Garcia *cap.* 5. *n.* 156.

5. Sed, an prædicta donatio filio facta pro ſuſcipiendis ordinibus computari debeat in legitimam, grauis eſt inter Doctores controuerſia. Negant Anton. Gomez *leg.* 29. *Tauri, n.* 11. vbi Tello *n.* 16. & Valeſcus & Auend. *gloſ.* 3. *num.* 8. Dueñas *reg.* 222. *nu.* 3. Azeuedo *leg.* 10. *n.* 19. *&* 30. *tit.* 6. *lib.* 5 *compilat. noua* Matienzo *leg.* 3. *gloſ.* 2. *nu.* 14. *tit.* 8. *eadem lib.* 5. Ceuallos *com. opin. q.* 682, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 159. *à n.* 31. & aliis pluribus relatis, Barboſ. *alleg.* 19. *n.* 99. Mouētur primò: quia hæc donatio non eſt neceſſaria. Non enim, inquit Matienzo *ſuprà n.* 8. aſtringitur pater ad patrimonium filio conſtituendum pro ordinibus ſuſcipiendis; ſed liber eſt in illius deſignatione. Ergo, cùm patrimonium deſignat, non in legitimam neceſſariam computare debet; ſed in melioratione tertij, & quinti, quam ſuis deſcendentibus præſtare poteſt. Secundò, vt prædicta bona in legitimam computarentur, deberet filius poſſe de illis liberè diſponere, vt docuit Crauet. *conſ.* 136. *incipiente, De anno.* At de prædictis bonis nequit filius diſponere: quinimò prohibitus eſt ea vendere, & alienare: ergo in legitimam computari non debent. Tertiò, & præcipuè, bona prædicta filio cōceſſa ſunt pro alimentis neceſſariis: at ea, quæ ſic conceduntur, vtpote conceſſa ex cauſa neceſſaria, non computantur in legitimam, vti tradunt Gama *deciſ.* 140. *n.* 3. & *deciſ.* 164. & *deciſ.* 130. *n.* 13. Surdus *de aliment. tit.* 8. *q.* 57. *n.* 2. & *tit.* 9. *q.* 34. *in pr.* Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 308. Valaſcus *tit.* 1. *allegat.* 59. *n.* 10. Quartò, donata ob cauſam, ob quam efficiuntur caſtrenſe, vel quaſi caſtrenſe peculium, in legitimam non imputantur, arg. leg. *Si filius. C. Familiæ erciſcundæ leg.* 5. *tit.* 15. *part.* 6. *leg.* 3. *tit.* 4. *part.* 5. & pluribus exemplis exornat Matienzo *lib.* 3. *tit.* 8. *lib.* 5. *noua recopilat. gloſ.* 2. *à n.* 3. *&* 11. Sed bona collata ad ordines in titulum patrimonij, efficiuntur quaſi caſtrenſia: ſiquidem gaudent priuilegiis bonorum eccleſiaſticorum, vt multis relatis tradit Azeuedo *leg.* 10. *tit.* 6. *lib.* 5. *recopilat. n.* 30. Ergo, &c. Quintò, expenſæ factæ pro doctorando filio, in legitimam non veniunt, ſicuti docent Rebuffus. *de priuileg. ſcholar. priuileg.* 55. *n.* 3. Valaſcus *de partit. cap.* 13. *num.* 175. Perez *leg.* 8. *tit.* 2. *lib.* 1. *ordinam.* & *tit.* 7 *lib.* 5. *pag.* 208. Neque item veniunt, quæ conceduntur pro ingredienda militia, vti reſoluunt Idem Valaſcus *d. cap.* 13. *n.* 60. *&* 61. & plures alij relati à Flores de Menad. ad Gam. *deciſ.* 140. *in princ.* Neque, quæ dantur ad conſequendam dignitatem,

tem,

Digitized by Google

tem, vt tradit Rebuff. *de priuileg.ſcholar. priuileg.55. numer.1.* Neque denique, quæ pro conſequendo beneficio eccleſiaſtico conceduntur, vt docet Gutiert. *lib.2. qq. pract. quæſt.65. n.10.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſiaſt. q. 657.* ergo à fortiori conceſſa pro ſuſcipiendis Ordinibus in legitimam imputari non debent.

6. Cæterùm patrimonium à patre filio conceſſum pro ſuſcipiendis Ordinibus computandum eſſe in legitimam, verius eſt, prout docent Couarr. *c. Raynaldus de teſtament. §. 2. n.7.* Salzedo *cap.18.n.16.* Menoch. *de ſucceſſ.creat.lib.3. §.22. limit.17.n.44.* Gutiert. *lib.2.pract qq q.65. num.7.* Molin. *de iuſtit.t.1.tract.2. diſp.238.& 241.* Garcia *2. p. de benefic. cap.5. n.159.* Vgolin. *de poteſt.Epiſc.cap.28.§.9.in fine.* Cenedo *collect.33. ad decret. num.3.* & alij apud ipſos. Ratio ea eſt : quia patrimonium pro ſuſcipiendis Ordinibus deſignatum in conſecutione Ordinum non conſumitur; ſed permanet pro congrua ordinandi ſuſtentatione, cum aptitudine, vt ad hæredes tranſmittatur, imò vt vendatur, & alienetur habita aliunde competenti ſuſtentatione: ſed bona conceſſa à patre filio, quæ tranſmiſſibilia ſunt ad hæredes, quæque per ſe alienabilia ſunt, in legitimam imputantur, vti decidit lex, *Omni modo. §. Imputari. C. de inoffícioſo teſtamento.* Ergo hæc bona computanda ſunt in legitimam.

7. Neque oppoſitæ rationes vrgent. Ad primum nego donationem patrimonij ad Ordines neceſſariam non eſſe, patrémque cogi non poſſe ad prædictum patrimonium deſignandum: ſicut enim cogi poteſt, vt patrimonium deſignet, filio, vel filiæ, vt matrimonium celebret, vel vt Monaſterium ingrediatur, ex doctrina Bart.& Baldi *in leg.1.§.Si parens.ff. Si quis à parente fuerit manumiſſus.* ſic cogi poteſt, vt patrimonium deſignet ad Ordines ſuſcipiendos : & ſicut deſignata in dotem matrimonij carnalis, & ſpiritualis religionis, teſtatur Bart & Bald. computari in legitimam *ex leg.Quoniam nouella. Cod.de inofficioſo teſtam.* eodem modo patrimonium ad Ordines computari debet. Adde, eſto, deſignatio patrimonij ad Ordines ſuſcipiendos neceſſaria non fuerit parenti, neque ad illam faciendam vlla ratione cogi poſſit : at ſemel facta, cùm fiat ob cauſam neceſſariam, ſcilicet, ob ſuppeditanda alimenta, ad quæ legitima deſignatur, neceſſariò in legitimam imputari debet. Ad ſecundum concedo, patrimonium donatione, aut venditione alienari non poſſe ; ſed non obinde infertur, non eſſe in legitimam imputandum : ſufficit enim, quòd ſucceſſione alienari poſſit. Nam eo ipſo, quòd ſit ad hæredes tranſmiſſibile, in legitimam venit, *ex dicta leg.Omni modo §. Imputari* ibi : *Vel certa pecunia ad eius hæredes perueniat.* & tradit ex communi ſententia Menchaca *de ſucceſſ.creat. §.30. n.203.* Deinde nego patrimonium donatione, aut venditione alienari non poſſe : poteſt vtique per ſe, & abſolutè alienari ; tametſi per accidens, & ad tempus, ſcilicet, quouſque ordinandus habeat aliunde, ex quo ſuſtentetur, alienabile non ſit. Ad tertium admitto, conceſſa pro cauſa neceſſaria alimentorum computanda non eſſe in legitimam, ſi actu conſumantur : ſecùs verò, ſi concedantur, vt firma perſiſtant, & ex illorum redditibus, & fructibus alimenta proueniant: tunc enim computari debent illa bona in legitimam, eſto, fructus, & redditus non computentur. Ad quartum negari poteſt, patrimonium effici eccleſiaſticum, priuilegiiſque bonorum eccleſiaſticorum gaudere, vti negant Couarr. aliis relatis, *lib.1. variar.cap.4.n.4.* Menchaca *de ſucceſſ.creat.§.22.num.44.* Admiſſo tamen, bonorum eccleſiaſticorum priuilegiis gaudere, dicendum eſt, adhuc computari in legitimam : quia non per ſe, ſed ex accidenti, & ad tempus illis priuilegiis gaudet. Ad quintum concedo non imputari in legitimam omnia illa, quæ in prædicto argumento referuntur: quia non conceduntur in cauſam neceſſariam, nec remanent beneficio, vel officio obtento: ſecus eſt in patrimonio ad Ordines, quod in cauſam neceſſariam alimentorum conceditur, & conſecutione Ordinum non extinguitur.

8. Porrò, patrimonium debere eſſe conſtitutum in bonis immobilibus, firmant communiter Doctores. Nauarr. *conſ.34. de temporib.ordin.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, cap.26. §. 10. n.1.* Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. decìſ.315. in 1. edit. & reſolut.273.in 2.* Azor. *2.tom.inſtit.moral.lib.3.c.4.q.7.* Barboſa *alleg.19.n.55.* Etenim conſtitutum in re mobili facilè extingui, & conſumi poteſt: quo conſumpto, cogitur ordinatus mendicare. Vt ergo hoc vitetur periculum, in re immobili, perpetua, & fructifera conſtitui debet.

9. Hinc oritur quæſtio, an cenſus redimibilis ſufficiat ad legitimum tibi patrimonium conſtituendum ? Ratio difficultatis eſt, quia redimi poteſt : qua redemptione facta, conſumi poteſt cenſus, interim dum non ſe offert occaſio denuò cenſum conſtituendi. Atque adeò hoc patrimonium inſufficiens eſſe, ſentire videtur Vgolinus *de poteſtate Epiſcopi, cap.26.§.10. num.2.& §.12.num.3.* Bonac. *diſp.8.de Sacram.quæſt.vnica,p.5. num. 32.* Sed dicendum eſt, ſupradictum cenſum ſufficere ad patrimonium : cautione tamen adhibita, vt, ſi redemptio fiat, deponatur pecunia ex Iudicis decreto apud idoneas perſonas, vt iterum cenſus conſtituatur : ſi enim hoc eſt ſufficiens pro conſtitutione vinculi, & maioratus perpetui, vti tradit Molina *de Hiſpan.primogen. lib.2. cap.10. n.6.* cur non ſufficiet pro titulo ad ordines requiſito? Illa enim cautione periculum extinctionis vitatur. Et licèt illo tempore, dum pecunia depoſita eſt, nec ſe offert occaſio cenſum conſtituendi, non poſſit ordinatus ex ea alimenta ſuſcipere, non obinde cenſendus eſt inſufficiens titulus eſſe cenſus conſtitutus : quia illud tempus, moraliter loquendo, breue eſſe ſolet, ac proinde in conſiderationem non venit, idcóque reputatur cenſus perpetuus, ac ſi redemptio non contigiſſet. Atque ita docet, plures referens, Nicol. Garcia *2.p.de benefic.c.5.n.95.* Flamin. Pariſ. *lib.2.de reſignat.quæſt.6.n.15.*

10. Rurſus prædicta bona, ad cuius titulum promotus es, nequis abſque licentia Epiſcopi alienare, extinguere, aut remittere, donec beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ſis adeptus vel aliunde habeas, vnde viuere poſſis, vt expreſsè tradit Concil. *dicta ſeſſ.cap.2.in fine.* Quare poſt ſubſecutam ordinationem nequis patrimonium vendere: quia eſto, pretium loco rei venditæ ſuccedat, negari non poteſt, venditione rem alienari, remitti, & extingui. Deinde pretium, vtpote res mobilis, facilè conſumitur. Non igitur poteſt integrè loco patrimonij immobilis ſubrogari. Atque ita docuit Barboſa *alleg. 19. n.78.* Neque potes prædictum patrimonium permutare : quia permutatio eſt quædam alienatio, vt multis comprobant, Tiraquellus *de retractu lignag.§.1.gloſſ.14.numer.30.* Caldas Pereira *de empt. cap. 8. numer.26. & 27.* & docent in præſenti Stephanus Gratianus *diſcept.for.cap.159.num.3.* Garcia *1. part.de benefic.cap.5.numer.216.* Bonac. *diſp.8.de Sacram.quæſt.vn.p.5. numer.41.* Barboſa *alleg. 19. numer.38.* Neque potes hypothecare, aut obligare, quia obligatio, & hypotheca eſt quam rei hypothecatæ, & obligatæ alienatio, remiſſio, & extinctio, vti ex leg. vlt. *Cod.de rebus alienis non alienand.* comprobat Pinel. *in leg.1.Cod.de bonis maternis,part.3. numer.19.* Barboſa *in leg.1.ff.Soluto matrim.part.3 num.39.* Rebel. *de obligat. iuſtit. 2 p. lib.6. quæſt.3. n. 15.* & tradit de hac hypotheca Aloyſ. Riccius *in decìſ.Curiæ Neapolitanæ, decìſ.212. part.2.* Auguſt. Barboſa *d.allegat.19. num.85.* vbi *numer.80. & ſeqq.* extendit, & benè, hanc prohibitionem, vt procedat in tranſactione, diuiſione, datione in ſolutum : quia hæc omnia alienationes reputantur.

11. Quod ſi abſque Epiſcopi licentia patrimonium vendas, permutes, obliges, aut aliquomodo alienes, antequàm habeas, vnde viuere poſſis, nulla eſt talis alienatio, vt colligitur ex Trident. prohibente prædictam alienationem ſub verbo, *nullatenus,* quod tollit potentiam alienandi, & reddit actum nullũ ex Gloſſa *in Clem.1.verbo, Nullatenus, de ſequeſtrat. poſſeſſ. & in Auth.Si qua mulier.verbo, Nullatenus C.ad Senatuſ. cõſult Velleianũ, & ex verbo, Non poſſit.* quod etiã inducit nullitatem, vtpote quod omnem potentiam ad actum refert, teſte Bart. *leg.Cum lex.num.9.& 7.ff.de fideiuſſorib.* Iaſon. *leg.Frater à fratre.num.44.verſ.Tertia difficultas.ff. de condict. indeb.* & pluribus aliis exornat Sanch. *lib.6.de matrim.diſput.38. n.20.* & tradunt in præſenti Nauarr. *conſ. 17. aliàs 21. de temporib. ordinat.* Flamin. *lib.2.de reſignat.quæſt.5.num 1 & 15.* Barboſa *alleg.19. num.77.* Sanch. *lib.6. de matrim. diſput 32.numer.7. in fine.* Auila *3.p. diſput.5. dub. 5. concl.2.* Garcia pluribus relatis *2.p.cap.5. num.177.* Mol. *de iuſtit. tract.2. diſput. 238. ad finem.*

12. Contrarium huius doctrinæ defendunt Suarez *t. 5. de cenſur.diſput.31.ſect.1.num.38.* Petr. de Ledeſm. *de Sacram. Ordinis cap.7.concl.6. difficult.1.* exiſtimantes, validam eſſe alienationem patrimonij factam abſque licentia Epiſcopi ab eo, qui non habet aliunde, ex quo ſuſtentari poſſit, quia Concilium (inquit) ſolùm hanc alienationem prohibuit ; ſed factam non irritauit : ſicuti fecit in alienatione beneficij, quam ſine licentia Epiſcopi factam irritam eſſe decreuit. Cùm ergo in alienatione patrimonij, & penſionis hoc decretum irritans non addiderit, indicaſſe videtur, validam fore, ſi de facto fiat. Sed hæc parui momenti ſunt, vt à communi ſententia recedamus. Nam eſto, Concilium in alienatione patrimonij, & penſionis non appoſuerit expreſsè clauſulam irritantem ; appoſuit tamen illam virtualiter ſub illo aduerbio, *Nullatenus* iuncto verbo, *poſſit,* quod omnem potentiam tollit, & actum contrà factum irritat, & annullat.

13. Verùm, ſi beneficium ſufficiens obtineas, vel aliunde habeas, vnde commodè viuas, poteris patrimonium, vel penſionem alienare ? Aliqui exiſtimant, ad hanc alienationem tibi opus eſſe Epiſcopi licentia, ne illa verba ſine Epiſcopi licentia appoſita à Concilio ſuperflua ſint. Quippe licentia Epiſcopi exigi non poteſt, cùm cares victu neceſſario : quia tunc concedi non debet: ergo ſolùm poteſt exigi, quando victus neceſſarius tibi ſuppetit : quia tunc, & non aliter, eſt licentia concedenda. Et ita tradunt Quintana Dueñas *eccleſiaſt.lib.3.n.72.* Cenedo *pract.& canon.qq.lib.1. q.11.* Vgolin. *de poteſt.Epiſc.c.26.§.13.n.4.* Campanil. *in diuerſorio iuris canon. rub.8.cap.vlt.n.9.* Auguſt. Barboſ. *alleg.19. num. 90.* Sed communior, veriórque ſententia eſt, tibi opus non eſſe licentia Epiſcopi, vt tradunt Flamin. Pariſius *lib.2.de reſignat.quæſt.6. num.16.*

Digitized by Google

num.16.Ceual.commun.quaſt.527.num.8.& quaſt.561.num. 22. & 30.Garcia 2.p.de beneſic.cap.5.num. 186. Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap.159.num.14.Azor.2.p.inſt.mor.lib.3.cap.4.q.3. Etenim Concil. ſolùm tibi prohibet alienationem patrimonij, vel penſionis, donec habeas beneficium ſufficiens, vel vnde commodè viuas. Ergo obtento beneficio ſufficienti, vel aliàs congrua ſuſtentatione, ceſſat alienationis prohibitio. Dictio enim illa, donec, eſt limitatiua temporis, vt tradit Cardinal. in Clem.2.§.1.de ætate, & qualit. Chaſſan. in conſuet. Burgundiæ, rub.6.§.6.num.8.Menoch.conſ.151.num.49.& conſ.186.num.1. Bertach.de clauſ.inſtrum.cl.15.gloſ.4.num.1.verb. Donec, ac proinde limitare debet prohibitionem alienationis, ne vltrà procedat, quàm quouſque beneficium ſufficiens habeas, vel vnde commodè viuas. Neque ratio in contrarium vrget. Verba enim illa; ſine licentia Epiſcopi, neceſſaria ſunt: quia, vt benè aduertit Garcia 2.p.de beneſic.cap.5.num.188. plures caſus occurrere poſſunt, in quibus expediat, alienationem patrimonij fieri, tametſi nec beneficium, nec victum habeas: v. g. ſi tu, vel tui parentes captiui exiſterent, expediret in eorum redemptionem patrimonium alienare. Item, ſi tuus pater, vel frater eſſet ob delictum puniendus, neque pars ceſſaret ab accuſatione, niſi data pecunia; oporteret in eum finem patrimonium diſtrahere. Vt ergo in his euentibus alienatio prudenter fiat, cautum eſt ſub decreto irritante, ne fiat abſque licentia Epiſcopi. Qua licentia conceſſa, Epiſcopus non obligatur ad te ſuſtentandum: quia in conceſſione huius licentiæ nullam culpam committit. Secùs eſſet, ſi abſque vrgenti cauſa alienationem permitteret: quia eo caſu in culpa eſt. Alienatio autem facta, valida perſiſtit, ſicuti notauit Garcia dicta 2.p. de beneſic.cap.5.num.190. Epiſcopus potens hanc facultatem, & licentiam concedere, eſt Epiſcopus domicilij, vel loci, vbi patrimonium ſitum eſt, vel originis, ſicuti ad ordines, y docuit Garcia dicto numer.190.Anton.Gomez lib.2.var.c. 14. num.17.

14. Sed, quid, ſi accepiſti patrimonium ad ordines ſub pacto, & conditione, vt donanti reddas, vel eo non vtaris, an tenearis hanc conditionem implere, tametſi nec beneficium, neque aliud habeas, vnde viuas? Nauarr.cap.27.num.158. & conſ. 16.de temporib.ordinat.Henriq. lib. de excommunicat. cap. 37. num.2.Angulo leg.de las maiorar.gloſſ.4.num.9. aliàs gloſſ. 10. num.5.Rodrig.2.tom.ſum.cap.15.num. 2. Tolet. lib. 1. cap. 48. verſ. 5. exiſtimant, ſuſceptis ordinibus nec poſſe, nec valere retrodonationem: tum, quia eſt in præiudicium Epiſcopi & Eccleſiæ: tum, quia eſt à Concilio prædicta retrodonatio ſub decreto irritante prohibita. Alij è contra cenſent, in hoc caſu valere retrodonationem, imò te obligatum eſſe in conſcientia retrodonare, poſito, quòd admiſeris ſub ea conditione donationem. Sic Auila 3. p. de cenſur. diſput. 5. dub. 5. concl. 3. Suarez t. 5. de cenſur. diſput. 31. ſect. 1. numer. 37. multis relatis, Sanchez lib. 6. de matrim. diſput. 32. numer. 8. Mouentur: quia illa donatio non fuit abſoluta; ſed ſub conditione retrodonandi: debes ergo retrodonare, aliàs donatio priùs facta corruit: non enim dominium rei donatæ acquirere potes, niſi pro voluntate donantis. Cùm ergo voluntas donantis non fuerit tibi dominium perpetuum concedere; ſed ſolùm, quouſque Ordines recipias, res donata donanti deuoluitur.

15. Cæterùm, tripliciter tibi prædictum patrimonium fictum donati poteſt. Primò, verbo tenus, abſque intentione donandi vel ſub pacto, & conditione, ne donatum petas, neve illo vtaris: quod idem eſt: quia hoc pactum donationem excludit. Secundò, ſub intentione donandi; ſed non abſolutè; ſed pro limitato tempore, quod non eſt, propriè donatum; ſed commodatum. Tertiò, ſi tibi abſolutè donetur, ita, vt in tui dominium & poteſtatem patrimonium tranſeat, ſub onere tamen, & obligatione, vt receptis Ordinibus donanti reddas. Si primo, & ſecundo modo patrimonium donatum ſit, placet mihi ſecunda ſententia, fieri debere, & valere retrodonationem; imò exiſtimo, ibi non eſſe retrodonationem cùm nihil fuerit abſolutè donatum, ſed ad ſummum accomodatum pro aliquo tempore: quo finito deuolutio fit ad priorem dominum, ſicuti notauit Quint. Dueñas lib.3. eccleſ.cap.69. At, ſi tertio modo facta fuerit donatio, & conditio retrodonandi implenda erat poſt ordinem ſuſceptum, credo, nullam tibi eſſe obligationem in conſcientia retrodonandi; ſed abſque vllo ſcrupulo poſſe donatione facta vti. Ratio eſt: quia ea conditio, vtpote turpis, & contra legem, inualida eſt, & excluditur à donatione, ac ſi appoſita non eſſet. Etenim decreto Trident. ſeſſ.21.cap.2.de reformat. impeditus es patrimonium, ad cuius titulum promoueris, alienare abſque licentia Epiſcopi, donec habeas beneficium ſufficiens, vel vnde commodè viuas. Sed illa retrodonatio eſt perfecta alienatio: ergo ad ipſam nullatenus obligari poteras, ſicut benè probat Garcia 2.p.de beneſic.cap.5.numer.163.& leg. Pactum, quæ. Cod. de pactis. & cap. Diaconi. 28. diſt. & cap.Secundò. 10.quaſt.1. & facit cap. Cùm M. Ferrarienſis. de conſtitut. vbi in irritum reuocatur, quidquid in præiudicium alterius eſt attentatum. In præſenti autem hæc retrodonatio attentatur in præiudicium Epiſcopi, & Ordinis clericalis: ergo nullius effectus debet eſſe, eàque de cauſa etiam Doctores oppoſitæ ſententiæ concedunt, teſte Garcia 2. p. de beneſic. cap.5.num.152.in foro exteriori reſcindendam fore retrodonationem in pœnam donatoris intendentis decipere Eccleſiam, & Epiſcopum.

16. Illud verò omninò eſt certum, te grauiter peccaturum, tum ſuſcipientem patrimonium ſub conditione reprobata à Concilio, tum ſuſcipientem Ordines ſub hoc titulo ita dubio. Secus eſſet, ſi tibi daretur patrimonium ſub obligatione reddendi, cùm beneficium ſufficiens fueris adeptus, vel aliunde habeas, vnde viuas: quia eo caſu nulla tibi obligatio imponitur iuri aduerſa: ſiquidem beneficio ſufficienti adepto, vel conſtrua ſuſtentatione aliunde habita, patrimonium alienare potes: & notauit Garcia dicto c.5.n.169. Barboſ. alleg. 20.n.31.

17. Ad extremum aduerto, bona patrimonialia, ad quorum titulum ordinatus es, non obinde fieri bona eccleſiaſtica; tametſi priuilegio fori bonorum eccleſiaſticorum gaudeant, aliàs alienari non poſſent ex ſola Epiſcopi licentia vt, permittitur in Trident. ſed neceſſaria eſſet ſolemnitas à iure requiſita in alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, de qua in cap. Sine exceptione 52.12.quaſt. & cap. Nulli 5. de rebus Eccleſiæ non alienandis. Gaudent autem priuilegio fori, non quia eccleſiaſtica ſunt; ſed, quia ſunt bona perſonæ eccleſiaſticæ. Vide Stephan. Gratianum diſceptat. forenſ. cap. 159. num. 27. Menoch. de recuperand. poſſeſſ rem.15.numer.21. Ceuallos commun. quaſt. 527. Cenedo practic. quaſt. lib. 1. quaſt. 11. à numer. 5.

PVNCTVM XII.

Quas pœnas incurrat promouens ad Ordines abſque titulo ſufficienti, & ipſe promotus.

1. *Promouens obligationem ſuſcipit alendi promotum. Excipe, niſi patrem diuitem habeat.*
2. *Si autem præceſſerit pactum de non petenda ſuſtentatione, triennio à collatione Ordinum ſuſpenditur.*
3. *Quid de ordinato ſtatutum à iure ſit.*
4. *Si abſque titulo promotus ſis, idque conſtitit ordinanti, ſuſpenſus es.*
5. *Si tu falſis informationibus titulum ſufficientem probaſti, cùm tamen non haberes, graues Doctores te ſuſpenſum eſſe affirmant.*
6. *Probabilius cenſeo oppoſitum.*
7. *Proponitur obiectio ex Trident.*
8. *Fit illi ſatis.*
9. *Soluuntur fundamenta n.5. adducta.*
10. *Si ſub patrimonio accepto ſub conditione reddendi ordinatus ſit, certius eſt non incurrere ſuſpenſionem.*
11. *Quid dicendum ſpectata Conſtitutione Vrbani VIII.*

1. ADuerſùs promouentem ad Ordines abſque titulo, ſi in culpa ſit, ſtatuitur in cap. Epiſcopus. cap. Cùm ſecundum Apoſtolum de prabend. obligatio prouidendi ordinato de beneficio ſufficienti, & interim omnia neceſſaria ſubminiſtrandi. Quod aliqui, vt Flamin. lib. 2. de reſignat. quaſt. 6. numer. 28. extendunt etiamſi ordinatus patrem habeat diuitem. Sed rectiùs contrarium docuit Barboſa de poteſt. Epiſc. alleg. 20. numer. 4. quia prædictus ordinatus abſolutè non eget, cùm iure naturali alimenta à parente debeant ei ſubminiſtrari, leg. Cùm oportet. §. Cùm autem. Cod. de bonis, quæ liberis. leg. Si quis à liberis agnoſcendis. Non igitur bona Eccleſiæ debent ei ſubminiſtrari, quæ ſolùm in ſubſidium pauperum, & egenorum conceduntur, iuxta textum in cap. Clericos. 1. quaſt. 2. & cap. vlt. 16. quaſt. 1.

2. Si tamen ſic promotus cum promouente conuenerit, ipſum poſt ſuſceptos Ordines non moleſtaturum ſuper beneficio, & alimentis debitis, à collatione Ordinum triennio ſuſpenditur, cap.penult. de ſimonia.

3. De ordinato autem abſque beneficio, vel patrimonio ſufficiente, ſtatutum fuerat in cap. Neminem cap. Sanctorum. 70.diſt. irritam fore ordinationem: quod intelligendum eſt quoad exercitium. Poſtmodum verò Innocent. III. in cap. Cùm ſecundùm Apoſtolum. de prabendis, inquit: *Licèt prædeceſſores noſtri ordinationes eorum, qui ſine certo titulo promouentur: in iniuriam ordinantium irritas eſſe voluerint, & inanes; nos tamen benigniùs agere cupientes, tandiu per ordinatores, vel eorum ſucceſſores prouidere volumus ordinatis, donec per eos eccleſiaſtica beneficia conſequantur.* Idémque habetur in cap. Si Epiſcopus. eodem tit. in 6. Quapropter ex vi prædictorum textuum, ſi ordinatus manifeſtat ordinatori, ſe beneficio vel patrimonio carere; nullam pœnam ordinatus incurrit: quia pœna ſtatuta

ſtatuta in cap. *Neminem* & cap. *Sanctorum*. abrogata eſt dicto cap. *Cùm ſecundùm*. cap. *Si Epiſcopus*. Cæterùm Trident. *ſeſſ.* 21. *c.* 2 *de reformat.* decreuit, occaſione plurium, qui variis artibus, ac fallaciis confingunt, ſe beneficium eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, ne quis ad ſacros Ordines promoueatur, niſi priùs legitimè conſtet, eum beneficium eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere, vel patrimonium, aut penſionem, quæ ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint, priùs perſpecto verè ab eo obtineri, antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando.

Deinde ordinatus abſque titulo, & paciſcens cum ordinatore, vel præſentatore, de non petenda congrua ſuſtentatione ſibi debita, ſuſpenditur ab exercitio Ordinis ſic ſuſcepti, cap. *Per tuas*. 3. cap. penult. *de ſimonia*. His poſitis.

4. Grauis eſt difficultas, an, ſi promoueatis ad ſacros Ordines abſque beneficio, vel patrimonio ſufficienti, ſecluſo prædicto pacto, & conuentione cum ordinatore, vel præſentatore, aliquam pœnam incurras? Et quidem, ſi conſtitit ordinanti, te prædicto beneficio, vel patrimonio carere, vel ſaltem illi non conſtitit, te pacificè beneficium poſſidere, vel patrimonium verè obtinere; verius exiſtimo, non ſolùm obligatum eſſe ordinatorem tibi de beneficio prouidere, & interim alimenta ſubminiſtrare ex textu nunquam abrogato in capite, *Cùm ſecundùm Apoſtolum, de præbendis*, capite, *Si Epiſcopus. eodem titulo, in* 6. Sed te ab executione Ordinis ſuſcepti ſuſpenſum eſſe: quia Tridentinum eo caſu renouat pœnas antiquorum Canonum: antiqui autem Canones, vt benè notauit Vaſquez *de Ordine, diſput.* 246. *cap.* 6. *circa fin.* non tam cenſendi ſunt Canones in libro Decretalium ſtatuti, quàm illi; qui habentur in decreto, & ob antiquitatem innouatione indigent. Ergo renouat pœnam ſuſpenſionis, ſtatutam in cap. *Neminem*. cap. *Sanctorum*. 70. *diſt.* Prætereà Concilium non ſolum pœnam, ſed pœnas renouat: vtitur enim numero plurali: *Pœnas* (inquit) *innouando*. ergo non ſolùm innouat vnam, ſed plures pœnas, argum. leg. *Vbi numerus. ff. de teſtibus*, & leg. *Libertas*, §. *vlt. ff. de manum. teſtamento* &c. *Pluralis locutio. de reg. iuris, in* 6. At in dicto c. *Cùm ſecundùm*, &c. *Si Epiſcopus* non plures, ſed vna tantum pœna, & hæc aduersùs ordinatorem tantùm infligitur. Ergo dicendum eſt, innouari etiam pœnam aduersùs ordinatum ſtatutam in dicto cap. *Neminem*. & cap. *Sanctorum*, Atque ita in hoc caſu in quo tam ordinator, quàm ordinatus delinquunt, docent Nauarr. *conſ.* 14. *incip. Quæſitum eſt aliàs conſ.* 46. *incip. An promotus, num.* 1. & 3. *de temporib. ordinat.* Suar. *de cenſuris, diſput.* 31. *ſect.* 1. *poſt num.* 35. Campanil. *diuerſor. iur. rub.* 8. *cap.* 5. *numer.* 1. Auguſt. Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 20. *num.* 25.

5. Verùm, ſi ordinanti conſtitit, ob falſam informationem à te factam, te beneficium pacificè poſſidere, vel patrimonium vere, & realiter obtinere; cum tamen contrarium re ipſa contingat: plures Doctores, etſi Eppiſcopum eximant ab obligatione te alendi, te tamen in ſuſpenſionis pœnam damnant. Sic Suarez *diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 33. & *ſeqq.* Sanchez *lib.* 6. *de matrim. diſput.* 32. *n.* 8. *in fine*. Bonac. 8 *de Sacram. qu. vnic. punct.* 5. *n.* 24. Paul. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *c.* 10. *n.* 7. & alij plures apud ipſos. Mouentur: quia in cap. *Neminem* & cap. *Sanctorum*. eſt impoſita pœna ſuſpenſionis ordinantis ſine titulo. Sed illi textus non ſunt reuocati quoad hunc caſum per cap. *Cùm ſecundùm Apoſtolum. de præbendis*, cap. *Si Epiſcopus, eodem tit. in* 6. Prædicti enim textus loquuntur caſu, quo Epiſcopus conſcius eſt carentiæ tituli, & ob culpam in tali ordinatione commiſſam obligatur ordinatum alere; non verò loquuntur, quando falſis probationibus ordinatori perſuadetur adeſſe titulum: cùm tamen nullus ſit. Ergo huiuſmodi caſus remanet diſpoſitioni iuris antiqui, dicti cap. *Neminem*. & cap. *Sanctorum*. quibus ordinato ſine titulo ſuſpenſionis pœna imponitur. Secundò, affirmat Suarez ſi ſub hac falſa informatione impetres literas dimiſſoris ad Ordines, & virtute illarum promouearis, incurrere ſuſpenſionem impoſitam ordinatis ſine dimiſſoriis: quia illæ dimiſſoriæ nullæ ſunt; quippe ſunt ſubreptitiæ, ex falſa cauſa obtentæ, aliàs non concedendæ. Tertiæ, inquit Suar. ſic promotus recipis Ordinem furtiuè: ſiquidem illum recipis contra voluntatem dantis. Ergo ſaltem incurris ſuſpenſionem impoſitam in c. *de eo, qui furtiuè Ordinem ſuſcepit*.

6. Cæterùm, in prædicto caſu te nullam ſuſpenſionem incurrere, tametſi grauiſſime pecces, probabiliùs exiſtimo cum Henriq. *lib.* 13. *de excommunicat. cap.* 37. *numer.* 2. Auila 3. *p. de cenſur. diſput.* 5. *dub.* 4. *concl.* 2. & *dub.* 5. *concl.* 1. Toler. *lib.* 1. *cap.* 48. *numer.* 18. Sayro *de cenſur. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 16. Gonzalez *in reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 10. *num.* 22. & 25. Garcia 2. *p. de beneſic. cap.* 5. *à n.* 22. Ioann. Gutierr. *pract. qq. lib.* 2. *q.* 65. *num.* 11. Cenedo *colleg.* 33. *ad decret.* Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg.* 20. *n.* 27. & aliis pluribus ab eiſdem relatis, reſtantibúſque à ſacra congregatione eſſe deciſum. Ratio eſt: quia pro prædicto caſu nullibi habetur, impoſitam eſſe ſuſpenſionem, aliámve pœnam. Nam textus in cap. *Neminem*, & cap. *Sanctorum* 70. *diſt.* quibus Doctores oppoſitum opinantes nituntur, expreſſe loquuntur, quando ordinatus quis fuit ſine titulo, ſciente ordinante: ſiquidem ſic promotus ſuſpenditur in iniuriam illius, qui eum ordinauit, vt dicitur in cap. *Decernimus* 16. *q.* 7. Et licet in cap. *Sanctorum*, abſolutè dictum ſit, ordinationem ſine titulo irritam eſſe habendam: explicandum eſt iuxta textum præcedentem, ſcilicet, quando eſt facta cum conſenſu, & ſcientia ordinantis. Quod non leniter colligitur ex cap. *Cùm ſecundùm Apoſtolum de præbendis*, vbi Innocent. III. mentionem fecit illorum antiquorum Canonum; ſiquidem inquit: *Licet prædeceſſores noſtri ordinationes eorum, qui ſine certo titulo promouentur, in iniuriam ordinantium irritas eſſe voluerint*, &c. Ergo vſque ad Innocent. III. manifeſtè conſtat, ſuſpenſionem latam in illos, qui ſine titulo promouentur, latam eſſe in iniuriam ordinantium, ac proinde ordinantes ſcientes fuiſſe illius defectus. Ergo de prædicto caſu nullus textus loquitur. Adde, etſi caput, *Neminem* & cap. *Sanctorum*, ſuſpenſionem imponerent omnibus ordinatis ſine titulo, ſiue ſciente ſiue ignorante ordinatore, derogata ſunt per textus in cap. *Cùm ſecundùm Apoſtolorum, de præbendis*. & cap. *Si Epiſcopus, eodem titul. in* 6. vt conſtat ex illis verbis: *Non autem benignius agere cupientes*.

7. Solùm difficultatem ingerit Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *de reform.* quòd vt euitet fallacias, & deceptiones illorum, qui variis artibus, & fallaciis confingunt beneficium, vel patrimonium habere, decernit, ne quis ad ſacros Ordines promoueatur, quin priùs legitimè conſtet, beneficium eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat pacificè poſſidere, vel patrimonium, aut penſionem verè ab eo obtineri, antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando. Ergo innouantur pœnæ latæ aduersùs eos, qui variis artibus, & fallaciis beneficium, vel patrimonium habere confingunt. Sed hæ pœnæ nullæ aliæ ſunt, præter ſuſpenſionem contentam in cap. *Neminem*. cap. *Sanctorum*. 70. *diſt.* Ergo promotus ſub hac fallacia pœnam ſuſpenſionis incurrit?

8. Reſpondeo, Concilium renouare pœnas latas aduersùs illos, qui promouentur, quin legitimè conſtet, neque perſpectum ſit, beneficium, vel patrimonium ſufficiens habere. Quando autem teſtibus, etſi falſis, probaſti, patrimonium habere ſufficiens, iam legitimè conſtat, verè à te obtineri, ac proinde aduersùs te nullæ pœnæ innouantur: quia nullibi erant latæ. Quòd ſi initio illius capitis dicatur, plures eſſe, qui variis artibus, & fallaciis confingunt, ſe habere beneficium, vel patrimonium; non obinde infertur, aduersùs quemcunque confingentem renouare pœnas, ſi nullæ pœnæ ſtatutæ erant, ſed ſolùm infertur, inde motum eſſe Concilium ad ſtatuendum, ne vllus deinceps ordinetur ſacris, de quo priùs non ſit perſpectum, verè patrimonium obtinere. Vnde, ſi quis abſque tali examine, & probatione promoueatur, aduersùs illum innouantur pœnæ latæ in cap. *Neminem*. & cap. *Sanctorum*. Adde, etſi ſub nomine antiquorum Canonum non tam contenti in libro decretalium, quàm in decreto, veniant, id intelligendum eſt, quando prædicti Canones in decreto contenti abrogati non ſunt. Abrogati namque non ſunt cenſendi innouare, niſi clarè exprimatur: quia non ſunt canones, nec leges, cum per abrogationem è canone, & lege ceſſauerint. Quapropter ſolùm videtur Concilium innouare pœnam ſtatutam in cap. *Cùm ſecundùm Apoſtolum*. aduersùs ordinantem: ſiquidem maximam vim Concilium facit, ne aliquis ſine ſpeciali delectu promoueatur, & quin legitimè conſtet, & priùs perſpiciatur, &c. Quæ omnia ad ordinantem pertinent. Neque obſtat, ſub nomine plurali pœnas appellaſſe, cum tamen vnica ſit: ſæpè enim Textus numero plurali pro ſingulari vtuntur, iuxta illud: *Et latrones conuiciabantur ei*. cum tamen vnicus ſolus ei conuiciatus fuerit. Præterea, ſatis probabile eſt, in præſenti decreto Trident. non innouare pœnas latas in cap. *Neminem*. & cap. *Sanctorum*. neque in cap. *Cùm ſecundùm Apoſtolum*: ſed pœnas latas in cap. *Per tuas*. & cap. *Si quis ordinauerit, de ſimonia*, vbi ſuſpenſio abſoluta ab Ordine imponitur ordinato: ordinanti verò imponitur ſuſpenſio per triennium ab Ordinum collatione. Cùm enim Concilium prohibuerit, ne beneficium reſignetur, néve patrimonium, ad cuius titulum qui eſt promotus, alienetur, & facta prohibitione ſtatim ſubiungat: *Pœnas antiquorum Canonum ſuper iis innouando*. videtur ſolùm innouare pœnas latas aduersùs eos, qui beneficium, patrimonium, vel penſionem, ad quorum titulum ſunt promoti, alienant, reſignant, aut remittunt ex pacto priùs facto cum ordinante,

vel præſentante ad Ordines, nullam ab ipſis ſuſtentationem expoſtulandi.

9. Ex his ſolutum eſt primum fundamentum pro ſententia Suarez adductum. Ad ſecundum fateor, illas dimiſſorias eo titulo impetratas fore ſubreptias, ac proinde nullas; ſed non obinde incurris ſuſpenſionem impoſitam iis, qui promouentur abſque dimiſſoriis: quia abſolutè cum dimiſſoriis tui Epiſcopi promoueris, eſto, inualidæ ſint: oportebat enim, ad hanc ſuſpenſionem nullas ab Epiſcopo dimiſſorias obtinere: quia negatio omnia excludit. Aliàs, ſi fictio patrimonij ſatis eſt hanc ſuſpenſionem incurrendam, eò quòd dimiſſorias ſubreptitias reddat, etiam fictio morum, & generis ſufficit: ſiquidem Epiſcopus, cognita veritate, nullo modo dimiſſorias concederet. Quapropter ob huiuſmodi defectum exiſtimant Auila 3. *part. de cenſur. diſput.* 5. *ad* 3. & Henriquez *lib.* 13. *cap.* 37. *numer.* 2. non contrahi ſuſpenſionem impoſitam promotis abſque dimiſſoriis. Ad tertium nego, ob prædictum, defectum, te recipere Ordinem furtiuè: ſiquidem es promotus ab Epiſcopo, qui te agnouit, & ad ſuſcipiendum Ordinem approbauit. Ad furtiuam autem ordinationem requiritur, vt procedat ex ignorantia omnimoda perſonæ, vt contingeret, ſi ſub nomine alterius te ordinandum intromitteres; cùm tamen nec vocatus, neque approbatus eſſes.

10. Illud verò longè probabilius eſt, ſi patrimonium habeas ſufficiens ad victum, acceptum tamen ſub onere, & obligatione reddendi donatori, te non contrahere vllam ſuſpenſionem: quia dici non potes promotus abſque titulo, cùm verè illius patrimonij dominium habeas, ſicuti notarunt Toler. *lib.* 1. *c.* 48. *verſ.* 15. Garcia 2. *part. de benef. c.* 5. *n.* 161. Barboſ. *alleg.* 20. *n.* 30. eſto, contrà teneant alij relati à Garc. *n.* 135. & Barboſ. *ſuprà*.

11. Ad extremum aduerte, ſupradicta procedere ſpectato iure communi, & Tridentino: at ſpectata conſtitutione Vrbani VIII. edita 11. Decembr. anno 1604. quæ incipit, *Secretis æterna prouidentia.* Hiſpani, Luſitani, Galli, Germani, aliiſque vltramontani promoti in Italia ſub falſo patrimonio ſuſpenſionem Sedi apoſtolicæ reſeruatam incurrunt, vti conſtat ex dicta Bulla, ibi: *Promoti verò abſque litteris dimiſſoriis recognitis à Nuncio, vel Collectore, vel Vicario Summi Pontificis in vrbe, perpetua, ſuſpenſionis pœnam, abſque ſpe diſpenſationi à Sede Apoſtolica obtinenda incurrant eo ipſo. Inſuper promotos huiuſmodi, aut etiam eos, qui cum falſis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij tituli ſcienter ſe ad huiuſmodi Ordines promoueri fecerint non ſolùm prædictis: verùm etiam maioribus arbitrio noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis afficiendos pœnis*, &c. Et notauit Bonacina *diſputatione* 8. *de Sacramentis, quæſtion. vnica, punct.* 5. *n.* 21.

PVNCTVM XIII.

De temporibus Ordinationum.

1. *Prima tonſura quolibet die, & hora conferri poteſt Minores quolibet die Dominico, vel feſtiuo, modò ne ſit generalis ordinatio.*
2. *Item, in quatuor temporibus.*
3. *Maiores Ordines quo die.*
4. *Conſecratio Epiſcopi Dominica die.*
5. *Interſtitia quæ ſint ſeruanda in Ordinibus minoribus, & ad maiores aſcenſu.*
6. *Quæ ab Ordine ſubdiaconatus ad diaconum.*
7. *Item, à diaconatu ad presbyteratum.*
8. *Duo ſacri Ordines eodem die nemini, etiam Regulari, conceduntur.*
9. *Quis locus ſacris ordinationibus conueniat.*
10. *Graues Doctores cenſent, priuilegia Religioſorum Prælatis conceſſa diſpenſandi in interſtitiis, & extra tempora, eſſe per Tridentinum reuocata.*
11. *Prælati Societatis prædicto priuilegio gaudent, non obſtante diſpoſitione Concilij.*
12. *Satisfit contrariis.*
13. *In aliis Religionibus eſto, communiter cenſeant Doctores, reuocata eſſe priuilegia diſpenſandi extra tempora, & interſtitiis, probabile eſt non eſſe reuocata.*
14. *Quæ pœna ſit impoſita promotis, & promouentibus extra tempora, & non ſeruatis interſtitiis.*

1. PRima tonſura quouis anni tempore, qualibet die, hora, & loco conferri poteſt, vti ex omnium ſententia, & conſuetudine recepta tradunt Henriq. *lib.* 10. *c.* 12. *n.* 1. Vaſq. *diſp.* 246. *c.* 5. *initio* Barboſa *alleg.* 11. *n.* 19. Laym. *tr.* 9. *de Ordine, c.* 8. *n.* 1. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. q. vn. p.* 6. *n.* 1.

2. Minores Ordines quouis die Dominico, vt dicitur in Pontificali Romano, vel quouis die feſtiuo conferri poſſunt aliquibus, non multis, ne generalis appareat ordinatio. Habetur c. *De eo de temporib. Ordinat.* & tradunt relati Doctores.

Diem feſtum intelligit Villalob. *tr. de Sacr. Ord. diff.* 13. *n.* 6. quem Clerus officio duplici, vel ſemiduplici celebrat ex quadam declarat. Clem. VIII. facta Ioann. de S. Clemente Archiep. Compoſtell. Sed rectiùs Viuald. *in Cand. aur.* 1. *p. tit. de Sacr. n.* 35. *verſ. Tertia concl.* Azor. 1. *p. inſt. mor. lib.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 19. Barboſ. *de pot. Ep. alleg.* 11. *num.* 18. exiſtimant ſub die feſtiuo non eſſe intelligendum, quem Clerus celebrat officio eccleſiaſtico; ſed, quem Clerus, & populus celebrant ſub præcepto: quia in communi acceptione dies feſtus dies feriatus appellatur: ſecundum quam præſumitur Pontifex locutus. Quinimo Gl. *in c. Sanè, de temp. Ord. verb. Ad ſacros.* non quoſcunque dies feſtos, ſed ſolennes credit intelligendos: & Syluest. *Ordo, n.* 6. præcipuos: ſed immeritò, cùm Alexand. III. *in d. c. De eo.* ſolùm expoſtulauerit, diem feſtiuum. Quapropter opus non eſt, vt dies feſtus vniuerſalis ſit: ſufficit, ſi in ea diœceſi vt talis habeatur: quia abſolutè eſt dies feſtiuus, vt bene, aliis relatis, Barboſa *de pot. Epiſc. alleg.* 11. *n.* 18. Præter diem Dominicum, & feſtiuum, minores Ordines conferri poſſunt ſabbatho quatuor Temporum, & ſabbatho ante Dominicam Paſſionis, ſicut & maiores. Item, ex recepta conſuetudine feria ſexta in veſpere, minores conceduntur: quia illa cenſetur inchoatio generalis ordinationis in ſabbatho peragendæ, & conueniens diſpoſitio, vt maiori cum ſolennitate Ordines maiores ſabbatho celebrentur, vt docuit Henriquez *lib.* 10. *cap.* 12. §. 2. Layman. *tractatu* 9. *de ordine, cap.* 8. *num.* 1. Barboſa *allegat.* 31. *num.* 17. Quinimò feria quarta quatuor Temporum habere Epiſcopum poteſtatem conferendi Ordines, ex communi conſuetudine, & praxi, teſtantur Henriquez Layman. Barboſa *loc. alleg.* Emman. Sà *Ordo, num.* 13.

3. Maiores Ordines niſi in ſabbatho quatuor Temporum, & ſabbatho ante Dominicam Paſſionis, & Reſurrectionis conceduntur, ex textu in cap. *De eo. de temporib. ordinat.* & cap. fin. 75. *diſtinct.* & Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. Quique conferendi ſunt tempore Miſſæ, vt colligitur, tum ex conſuetudine, tum ex cap. *Quòd ſicut de electione.* Permittitur autem Epiſcopo, vt ordinationes ſabbatho faciendas ad ſequentem Dominicam transferat ex cauſa aliqua rationabili: qualis eſſet, ſi ob infirmitatem, vel ob multitudinem ordinandorum ſabbatho non potuit Ordines peragere. Debent tamen, tam ipſe, quam ordinandus, ieiunium ſabbathi præcedentis continuare: ob hanc enim ieiunij continuationem ordinationes factæ die Dominico retrotrahuntur ad ſabbathum, & quaſi in ſabbatho facta reputantur, vti docuit Gloſſa *in cap. Quod à Patribus* 75. *diſt.* Henriq. *lib.* 10. *c.* 12. *num.* 2. Suarez *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 41. Laym. *tract.* 9 *de Ordine, cap.* 8. *num.* 5. Villalobos *difficult.* 13. *num.* 2. Ex quo fit, nullatenus permiſſum eſſe Epiſcopo diaconatus, vel presbyteratus Ordinem concedere die Dominica ei, cui ſabbatho antecedenti ſubdiaconatus Ordinem contulit: quia cenſeretur duos Ordines ſacros eodem die conferre: quod, vt dicemus, prohibitum eſt: & notauit Laym. *tract.* 9. *de ordine, c.* 8. *n.* 5.

4. Pro conſecratione Epiſcopi dies Dominica ex Eccleſiæ conſuetudine deſignata eſt, vti colligitur ex cap. *Quod die* 75. *diſt.* & tradunt omnes. Solùm eſt dubium, an, ſi die Dominica promotus fuiſti in Presbyterum; vel, quia priuilegium ſuſcipiendi Ordines extra tempora habuiſti; vel quia ieiunium ſabbathi antecedentis continuatum eſt: poſſis in Epiſcopum conſecrari. Suar. *diſput.* 31. *ſect.* 1. *num.* 41. exiſtimat, id fieri non poſſe, eò quòd duplici Ordine ſacro nequis eo die inſigniri. Id ipſum docuit Barboſ. *alleg.* 1. *in fine.* Sed communis ſententia, de qua Abbas *in cap. Litteras. de temporib. Ordinat.* Gloſſa *verbo, Sabbatho in cap. Quod à Patribus* 75. *diſt.* contrarium firmat: quia conſecratio Epiſcopi non reputatur Ordo diſtinctus à ſacerdotio; ſed illius perfectio, & complementum, ac proinde non poteſt comprehendi ſub prohibitione cap. *Litteras.* & cap. *Dilectus de temporib. Ordinat.* ne eodem die duo ſacri Ordines alicui conferantur.

5. Temporum interualla, ſeu interſtitia conſtat in Ordinibus minoribus non eſſe ex neceſſitate ſeruanda: ſed arbitrio Epiſcopi remittitur à Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. Quare poterit Epiſcopus, vel ob conſuetudinem receptam, (ſi fortè adeſt,) vel ob aliam rationabilem cauſam, primam tonſuram, & Ordines minores vno die eidem conferre, vti tradunt Henriq. *lib.* 10. *cap.* 11. *num.* 4. Barboſ. *allegat.* 11. *numer.* 13. *& ſeqq.* Vaſq. *diſp.* 246. *cap.* 5. Villalob. *difficult.* 12. *numer.* 1. Laymann. *tract.* 3. *cap.* 8. *numer.* 6. Ab Ordinibus autem minoribus ad maiores aſcenſus nemini

niſi

Digitized by Google

niſi poſt annum, permittitur, niſi neceſſitas, aut eccleſiæ vtilitas iudicio epiſcopi aliud expoſcat. Neceſſitate autem vel vtilitate eccleſiæ interueniente, non ſolùm poterit Epiſcopus intra annũm Ordinem ſubdiaconatus conferre ei, qui minores Ordines ſuſcepit; ſed in eiſdem Ordinibus: vt, ſi veſpere ante ſabbathum Ordines minores collati ſunt, poterit ſabbatho ſubdiaconatum conferre. Quinimò eodem die ſabbathi, & minores, & ſubdiaconatus ſimul conferri poſſunt: quia nullus eſt textus id interdicens. Solùm enim duos ordines ſacros eodem die conferre prohibetur: at ordinem ſactum ſimul cum minoribus conferre, nullibi eſt prohibitum: quare ſtante Eccleſiæ neceſſitate, aut vtilitate, optimè poterit Epiſcopus diſpenſare: & ſæpè in Hiſpania factum eſſe vidi. Atque ita docent Vaſquez *diſput.*246. *de Ordine, cap.*5. *à numer.* 47. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 11. *numer.*4. Sà *verbo, Ordo, numer.*17. Layman. *l.*5. *ſum. tract.* 9. *cap.*8. *circa finem.* Villalob. *tract.*11. *de Ordine, difficult.* 12. *numer.* 7.

Neceſſitas Eccleſiæ reputatur eſſe, quando ordinandus habet beneficium, vel capellam, cui debeat inſeruire: non enim obſequium per interpoſitam perſonam æquè idoneum ac decens eſt. Item, quando in Eccleſia, vbi ordinandus habitaturus eſt, deſunt idonei Miniſtri, qui ſolitis muneribus ſatisfaciant. Vtilitas verò Eccleſiæ adeſſe cenſetur, ſi ob eam ordinationem præſumitur obſequium Eccleſiæ aptius eſſe præſtandum, vti docent Sorbus *in addit. ad Compend. verb. Ordines ſacri, verſ. Et quia* Villalobos *tract.*11. *de Ordine, difficult.*12. *numer* 3. Rodrig. *tom.*3. *qq. regular. quæſt.* 24. *art.* 7. Annus verò interſtitiorum computandus eſt more eccleſiaſtico, id eſt, à ieiunio quatuor Temporum huius præſentis anni vſque ad ſimile ieiunium anni ſequentis, ſicuti ex declaratione ſacræ Congregationis teſtantur Farinac. & Barboſa *in Concil. d. ſeſſ.*24. *cap.*13. *de reformat.* & tradit Villalobos *tract.*11. *de Ordine, difficult.*12. *num.*6. Quaranta *verbo, Ordo, ſub finem.* Bonac. *diſp.*8. *de Sacram. q. vn p.*5. *num.*51.

6. Ab Ordine ſubdiaconatus ad diaconatum nemini, inquit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 13. permittitur aſcendere, ſi per annum ſaltem in ſubdiaconatu verſatus non fuerit, niſi aliud Epiſcopo videatur. Vbi aduerte, pro aſcenſu ad diaconatum, & diſpenſationem interſtitiorum huius Ordinis, neceſſitatem, aut vtilitatem eccleſiæ non requiri; ſed quamlibet rationabilem cauſam arbitrio epiſcopi ſufficientem eſſe, vti notauit Villalobos *difficult.*12. *num.*3. Rodrig. *tom.*3. *qq. regular. q.*24. *art.*24. *in fine.*

7. A diaconatu autem ad presbyteratum non datur aſcenſus ante annum miniſtrationis, niſi ob eccleſiæ vtilitatem aliud faciendum epiſcopo viſum fuerit, vti dixit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *c.* 14. Quare in hac diſpenſatione præſtanda non ſufficit Eccleſiæ vtilitas, ſed neceſſitas adeſſe debet: & notarunt Villalob. & Rodrig. *ſuprà.*

8. Duo verò ſacri Ordines nemini, etiam Regulari, permittuntur eodem die conferri, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, ac indultis, ex cap. *Litteras* cap. *Dilectus de temporibus Ordinat.* & Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*13. *de reformat. in fine.* & tradunt Doctores omnes.

9. Quoad locum verò, in quo ordines conferendi ſunt, inquit Trident. ſeſſ.23. cap.8. *Ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in cathedrali Eccleſia, vocatis, præſentibúſque ad id Eccleſiæ Canonicis publicè celebrentur. Si autem in alio diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur.* Hæc tamen ſub graui culpa non obligant: quia nullum eſt verbum, quod præceptum indicet: Quapropter non ſolùm in Eccleſia, ſed in capella ſpeciali, & priuata domus ſolent Epiſcopi Ordines celebrare, ex text. in cap. *Quando* 75. *diſt.* tradit Gloſſ. *c. fin. eadem diſt.* Henriq. *lib.*10. *c.*11. §.8. Barboſa *allegat. de poteſt. Epiſc. n.* 20. Villalob. *difficult.*13. *n.*7.

10. Hucuſque locuti ſumus, ſpectato iure communi, ſupereſt examinandum, an Regularibus conceſſa ſint aliqua priuilegia, tum ad diſpenſandum in interſtitiis, tum vt extra tempora à iure ſtatuta ordinatio fiat? Plures, grauiſſimíque Doctores affirmant, per Trident. reuocata eſſe priuilegia, quæ Regularibus erant conceſſa pro diſpenſatione interſtitiorum, & extra tempora. Sic Proſper Auguſt. *in addit. ad Quaranta, verbo, Ordo, prope finem, pag.*195. Aloyſ. Riccius *in Curia Archiepiſcop. Neapolit. deciſ.*81 Auguſt. Barboſa *in remiſſ. Concil. ſeſſ.*23. *cap.* 11. Molfeſ. *tract.*2. *cap.*1. *num.*56. Bonac. *diſp.*8. *de Sacram. quæſt. vn. pun.*5. *numer.* Miranda *director. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 38. *art.* 7. Farinac. *tom.* 4. *deciſ.* 184. referúntque ſic deciſum eſſe à ſacra Congregatione in hæc verba: *Sacra Cardinalium Congregatio cenſuit in ordinatione Regularium diſpenſationem ſuper interſtitiis pertinere ad Epiſcopum ordinantem: debet tamen fieri mentio in litteris dimiſſorialibus ſuorum Superiorum petentium ab Epiſcopo, vt ſuper illis diſpenſare dignetur, attenta neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ, ſeu Religionis.* Ratio eſt: quia Trident: *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. ſtatuit, ordinationes ſtatutis à iure temporibus celebrari, ita vt neque Epiſcopis permittat extra tempora ordinationes facere: neque aliis, quàm ipſis, concedit facultatem diſpenſandi in interſtitiis, vti videri poteſt *in dicta, ſeſſ.*23. *cap.*11. 13. & 14. Sub nomine autem Epiſcopi nullatenus Prælati regulares veniunt. Neque obſtat, quod *in illo cap.* 8. nulla fiat derogatio expreſſa priuilegiorum Regularium: tacitè enim ea conſtitutione derogantur: ſiquidem obſeruari non poteſt niſi prædictis priuilegiis in contrarium derogatis. Prætereà. *ſeſſ.* 25. *cap.* 22. *de Regularibus.* præcipit Trident. hæc omnia, & ſingula in ſuperioribus decretis contenta obſeruari, non obſtantibus priuilegiis, &c. Ergo ex vi illius clauſulæ omnia priuilegia Tridentino contraria reuocantur. Deinde Gregor. XIII. & Sixtus V. aliíque Pontifices Religionum Mendicantium priuilegia confirmarunt; dummodo contraria non eſſent Trident. ergo tacitè voluerunt contraria Trident. infirmare. Denique Sixtus V. Gregorij XIII. ſucceſſor Breue expediuit aduersùs malè promotos, quod incipit, *Sanctum & ſalutare.* in quo tam Regularibus, quam ſæcularibus præcepit, ſub grauiſſimis pœnis, ne extra tempora à iure ſtatuta, neque aliter, quàm in Concilio Tridentino præſcribitur Ordines ſuſcipiantur. Et in fine ſubdit clauſulam reuocatoriam omnium priuilegiorum, &c,

11. Cæterùm omninò dicendum eſt, Religioſos Societatis Ieſu ex facultate Præpoſiti Generalis poſſe extra tempora à iure ſtatuta, & ex facultate Prouincialis, non ſeruatis interſtitiis, ad ſacros Ordines promoueri, obligatúmque eſſe quemlibet Epiſcopum requiſitum, Ordines conferentem, huic diſpenſationi acquieſcere. Sic expreſsè docuerunt Vaſquez *diſput.* 246. *cap.* 52. *num.* 50. *in fine.* Henriquez *lib.*10. *cap.* 23. *numer.* 4. & *in comment. lite. M.* Rodrig. *t.*3. *qq. regul. q.*23. *art.*5. Villalob. *tract.*11. *de Ordine, difficult.*12. *in fin.* & *diffic.*13. *num.*6. Ratio deſumitur ex Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Pium, & vtile.* cuius meminit Compend. priuileg. Societatis, *verbo, Ordo*, §. 1. in ea namque Greg. XIII. intendens, ne Epiſcopi ob Trident. decreta à noſtris obſeruationem interſtitiorum, & aliorum quæ pro ſuſcipiendis Ordinibus requiruntur, exigerent, inquit: *Nos his incommodis, quantum in nobis eſt, occurrere volentes, omnibus Epiſcopis, & aliis Antiſtitibus præſentibus, & futuris in perpetuum præcipimus, ac interdicimus, ne ab huiuſmodi promouendis, qui licentiam à Præpoſito Generali dictæ Societatis pro tempore exiſtente, vel ab eo delegatis habuerint, quidquam prædictorum requirant, vel exigant: ſed ipſos, etiam abſque vlla functione in Ordinibus ipſis, interſtitiorúmque ad illos ſuſcipiendos obſeruatione, aut inquiſitione de cantu, officiis, ac ceremoniis eccleſiaſticis, & idoneitate, proprij Ordinarij licentia, & aliis in aliis requiſitis ad minores, ac etiam extra tempora à iure ſtatuta: tribúſque Dominicis vel aliis feſtis diebus, etiam continuis, ad ſacros etiam presbyteratus Ordines promoueant, ac ſi illi omnibus requiſitis præditi eſſent. Nos enim illis Ordines omnes prædictos ſic ſuſcipiendi, ac prædictis Antiſtitibus eos ipſis conferendi facultatem tribuimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Præſentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis, etiam qui ſua priuilegia cum Societate copioſè participant, participaréque poterant, quomodolibet in futurum fieri omninò prohibemus.*

12. Huic priuilegio obſtare non poteſt declaratio ſacræ Congregationis; partim, quia loquitur generaliter de omnibus Regularibus; partim, quia anteceſſit prædictam conceſſionem Gregorij nouem annis, teſte Paracelſo *compend. priuilegior. Mendicant. fol.* 225. & Miranda *dicto tit.* 1. *quæſt.* 38. *art.* 7. ac proinde conceſſionem Gregorij ſubſequentem limitare non poterat, partim, quia ea declaratio nititur Tridentini diſpoſitioni, qua non obſtante Gregorius XIII. Societatis Religioſis prædictum priuilegium concedit. Quare, etſi dictis Concilij decretis priuilegia antecedentia derogent, priuilegium Gregorij ſubſequens, & conciliaris Conſtitutionis mentionem faciens non derogat. Neque item obſtat motus proprius Sixti V. Nam, vt rectè Rodrig. *t.*3. *qq. regular. q.*23. *art.*5. illa Conſtitutio fertur aduersùs eos, qui nimia (vt inquit Sixtus) ſimplicitate, & imperitia, malitia aut fraude, ſiue aliàs minùs rectè, vel etiam temerè ſe ingerunt ad ordinandum extra tempora, vel non ſeruatis interſtitiis. Non igitur procedit aduersùs eos, qui ex priuilegio Sedis apoſtolicæ ordinantur extra tempora, aut non ſeruatis interſtitiis. Prætereà hic motus proprius nullam vim ſuſtinet, vtpote qui reuocatus eſt per Gregor. XIV. & Clement. VIII. & reductum ad terminos iuris communis, teſte Zerola *praxi epiſcop.* 2. *t. verbo, Ordo, dub.* 8. Suarez *de cenſur. diſput.* 31. *ſect.* 1.

*numer.*42. Toleto aliis relatis, *in addition. lib.* 1. *c.* 48. Stephano. Dauila 3 *p. de cenſur. diſput.* 5. *dub.* 7. *in fine.* Verùm, vt omnis dubitatio in hac parte tolleretur, Paulus V. anno 1608. Septembris 4. omnia priuilegia, & gratias à ſuis prædeceſſoribus conceſſas ſpecialiter à Gregor. XIII. motu proprio, & ex certa ſcientia confirmauit, & ſic approbauit: *Necnon priuilegia, facultates, exemptiones, gratias, & indulta à prædictis, & aliis prædeceſſoribus noſtris eidem Societati, & illius pro tempore exiſtenti Præpoſito Generali, & Religioſis principaliter, vel per communicationem conceſſa, qualiacunque illa ſint, ac deſuper confectas Litteras, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, & inde ſequuta quæcunque (ſaluis Litteris piæ memoriæ Leonis Papæ XI. etiam prædeceſſoris noſtri, ſuper decimis emanatis) apoſtolica authoritate prædicta earundem tenore præſentium, perpetuò approbamus, & confirmamus, ac illis perpetuæ inuiolabilis firmitatis, ac noſtræ, & Sedis apoſtolicæ authoritatis robur adiicimus, eáque omnia, & ſingula innouamus, & denuò concedimus, atque omnes, tam iuris, quam facti defectus, ſi qui fortè quomodolibet interuenerint, in eiſdem ſupplemus.* adiecta in fine clauſula derogatoria, *Quorumcunque in contrarium.* Ex qua Bulla liquidò conſtat, priuilegium Superioribus Societatis conceſſum, concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis, à Gregorio XIII. innouatum eſſe, & denuò conceſſum à Paulo V. tametſi per Sixtum V. eſſet derogatum. Etenim reuocatum erat à Leone XI. priuilegium nobis conceſſum à Gregorio XIII. exemptionis à decimis ſoluendis. Ne ergo à Paulo V. in prædicta Bulla cenſeretur denuò conceſſum, & innouatum, debuit illam exceptionem exprimere. Cùm ergo prædictam exceptionem in nullo alio priuilegio conſtituat, infertur ſanè, cætera omnia innouata, & approbata eſſe, & denuò conceſſa. Quare Epiſcopi, quibus hæc priuilegia manifeſtantur, nequeunt abſque graui culpa noſtros à collatione Ordinum repellere ob non ſeruata interſtitia, &c. quia Gregor. XIII. vtitur verbo præceptiuo, *præcipimus*, & *interdicimus.*

13. Cæterum Gab. Vaſq. *diſp.* 246. *c.* 5. *n.* 50. *in fine*, & Henriq. *ſum. l.* 10. *c.* 23. *n.* 4. & Man. Rodrig. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 24. *art.* 3. Barboſ. Bonac. Mirand. Paracelſus, & alij *ſuperiùs* relati, exiſtimant, aliorum Religionum Prælatis ademptam à Trident. facultatem concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis ob rationes *ſuperiùs* allatas: & quia Gregor. XIII. huius priuilegij communicationem aliis Religionibus interdixit: nihilominùs ſatis probabile exiſtimo, quod tradit Rodrig ſibi contrarius *t.* 3. *qq. regular. q.* 23. *art.* 5. Villalob. *tract.* 11. *de Ordine, difficult.* 12. *in fine*, & *difficult.* 13. *n.* 6. nempe, Prælatos Religionum vti poſſe facultatibus in hac parte ante Trid. conceſſis, neque per Trid. eſſe derogatas. Etenim, Alexand. IV. conceſſit, quòd Prior Generalis Ordinis S. Hieronymi, & ſinguli Priores eiuſdem Ordinis præſentes, & futuri poſſent eligere quemcunque Epiſcopum catholicum communionem Sedis apoſtolicæ habentem, qui perſonas ſingulorum Monaſteriorum huiuſmodi ad id idoneas ad omnes etiam ſacros, & presbyteratus Ordines, etiam extra tempora à iure ſtatuta tribus diebus Dominicis, ſiue feſtiuis duplicibus ſucceſſiuè promouere poſſit, diœceſanorum licentia ſuper hoc requiſita. Sic refertur in Compend. Mendicant. *tit. Ordines ſacri*, §. *fin.* Item, Eugen. IV. conceſſit, vt ſinguli Monachi præſentes, & futuri S. Benedicti ad id idonei, quos Prior ſui Monaſterij ad hoc elegerit, ſiue nominauerit, ſemel duntaxat anno quolibet omnes etiam ſacros Ordines, vna, & eadem die, etiam extra tempora à iure ſtatuta, à quibuſvis catholicis Antiſtitibus gratiam, & communionem Sedis apoſtolicæ habentibus (cuiuſvis ſuper hoc licentia minimè requiſita) ſuſcipere, dictique Antiſtites eiſdem Monachis Ordines huiuſmodi conferre poſſint. Sic habetur in dicto Compend. Mendicant. *tit. Ordines ſacri*, §. 8. quibus priuilegiis fruuntur Religiones Mendicantes, & aliæ, quæ in priuilegiis Religionum communicant. Hæc ergo priuilegia quoad facultatem concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis, affirmant Rodrig. & Villalobos *ſuprà*, non eſſe à Concilio derogata; bene tamen quoad facultatem ſuſcipiendi duplicem Ordinem ſacrum eodem die, & ab Epiſcopo in aliena diœceſi abſque licentia proprij. Etenim de hac facultate ſuſcipiendi duplicem Ordinem ſacrum eodem die inquit Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. de reformat. in fine: *Duo ſacri Ordines non eodem die etiam Regularibus, conferantur, priuilegiis, ac indultis quibuſvis conceſſis non obſtantibus.* De facultate autem ſe promouendi ab alieno Epiſcopo inquit Trid. cap. 8. *Quòd ſi quis ab alio, quàm à proprio Epiſcopo promoueri petat, nullatenus id ei, etiã cuiuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur.* Et *ſeſſ.* 6. *de reformat. c.* 5. ait: *Nulli Epiſcopo liceat, cuiuſvis priuilegij prætextu, põtificalia in alterius diœceſi exercere, niſi de Ordinarij expreſſa licẽtia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas*, ſeu habentes à ſuo Ordinario dimiſſorias, vt benè explicuit Rodrig. *t.* 3. *qq. regul. q.* 24. *art.* 2. Cùm ergo de facultate Religioſis facta concedendi extra tempora, diſpenſandique in interſtitiis, nulla adſit à Concilio derogatio, dicendum eſt in ſuo robore perſiſtere.

Neque verum eſt, per clauſulam illam generalem derogatoriam appoſitam *ſeſſ.* 25. *c.* 22. *de Regularibus* derogata eſſe omnia priuilegia Regularibus conceſſa, aduerſa Trident. ſtatutis: nam illa derogatio, vtpote odioſa, non ad omnia contenta, & diſpoſita in Trident. ſed ad contenta, & diſpoſita *in illa Trident. ſeſſione* extendi debet: neque eſt vllum fundamentum, ratione cuius debeat extendi ad omnia in Trident. contenta. Nám, ſi Trident. vellet omnia priuilegia Regularium aduerſa Trident. decretis derogare, *in vltimo decreto, ſeſſ.* 25. *de reformat.* prædictam derogationem conſtitueret: quod tamen non præſtitit. Igitur nulla alia priuilegia quàm aduerſa decretis *illius ſeſſionis* 25. illa clauſula derogantur, ac proinde priuilegium concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis ab Alexand. & Eugenio conceſſum, firmum perſiſtit. Neque ex eo, quòd Gregor. XIII. & & Sixtus V. confirmauerint Religionum priuilegia, quæ Tridentino aduerſa non erant, infertur, derogaſſe aduerſa; ſed ſolùm infertur noluiſſe ea confirmare, & locum opinionibus relinquere, an eſſent reuocata. Minùs obſtat motus proprius Sixti V. qui, vt *ſuperiùs* dictum eſt, fertur contra malè promotos, qui cenſeri non debent promoti ex Sedis apoſtolicæ priuilegiis. Item, ille motus reuocatus eſt, & ad terminos iuris communis redactus. Neque denique obſtat prohibitio facta à Gregorio XIII. ne alij Religioſi aliorum ordinum communicationem in dicto priuilegio ſuſcipiendi ordines extra tempora, & non ſeruatis interſtitiis, communicarent: nam hæc prohibitio ſolùm infert, non poſſe eo priuilegio vti Religioſos aliorum ordinum via communicationis; non tamen impedit, quin eo vti poſſint, ſi aliunde eſt illis conceſſum, vti conceſſum eſt ab Alexand. VI. & Eugenio IV. Neque prædicta prohibitio tollit, quin alij Pontifices ſucceſſores eam communicationem facere poſſint, vti fecit Gregor. XIV. ſicuti probat Rodrig. *t.* 1. *qq. regular. q.* 55. *art.* 17. Adde, eſto, per Trid. reuocata eſſent priuilegia Alexandri VI. & Eugenij IV. at Clementis VIII. ſpeciali conceſſione innouata eſſe cenſentur, teſte Rodrig. *dicto t.* 3. *qq. regular. q.* 25. *a.* 5. *in fine*, & Villalob. *tract.* 11. *de Ordine, difficult.* 12. *in fine*, & *difficult.* 13. *n.* 6. & approbat Barboſa *in remiſſionib. Concil. ſeſſ.* 23. *cap.* 8. Affirmántque Rodrig. & Villalob. non ſolùm in tribus Dominicis, ſed etiam in tribus diebus feſtiuis duplicibus promoueri Religioſum poſſe ob conceſſionem Alexand. VI. & declarationem Clement. VIII. Quod credo probabiliter ſuſtineri poſſe; tametſi veriùs cenſeam, quoties alicui priuilegium abſolutè conceditur, vt extra tempora in tribus Dominicis, vel diebus feſtiuis ordinetur, quin additum fuerit, *duplicibus, vel ſemiduplicibus*, intelligi debere de feſtiuis diebus, qui à Clero, & populo ſub obligatione præcepti celebrantur: quia, vt dixi, dies hi ſecundùm communem hominum acceptionem feſtiui nuncupantur, non illi, quos Clerus officio duplici, vel ſemiduplici honorat.

14. Ad extremum, ſupereſt dicendum, an aliqua pœna impoſita ſit promotis, vel promouentibus extra tempora, vel non ſeruatis interſtitiis. Et quidem ob non ſeruata interſtitia præcisè neque promouens, neque promotus, vllam pœnam ſuſpenſionis, aut irregularitatis incurrunt; quia nullibi cautum eſt, ſicuti notarunt Zerola *in praxi epiſcop.* 2. *p. verbo, Ordo* §. 8. & 1. *p. eodem, verſ. Ad quintum* Riccius *in collect. deciſ.* 3. *p. collectan.* 576. Suar. *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 41. At, ſi non ſolùm non ſeruaſti interſtitia, ſed eodem die abſque diſpenſatione Pontificis duplicem ſacrum Ordinem recepiſti, ab illorum executione ſuſpenſus es ex communi ſententia, in cap. *Litteras de temporibus ordinat.* Quod veriſſimum eſt, ſi promouens ignarus ſit huius delicti, quia tunc ordinem furtiuè ſuſcipis, ac proinde incurris ſuſpenſionem latam in cap. *Innotuit. De eo, qui Ordinem furtiuè ſuſcepit.* Si verò ſciente ordinante promotus fueris, meritò dubius eſt Suar. quia text. in cap. *Litteras.* non videtur legem ferre, ſed ſolùm ſpecialem caſum decidere, & punire. Quòd, ſi omiſſo ordine inferiori ad ſuperiorem aſcendas, verius eſt, te ſuſpenſionem incurrere ex cap. *Sollicitudo.* 52. *diſt.* & *cap. vn. de Clerico per ſaltem promoto*, & Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 14. *de reform. in fine.* & tradit Nauarr. *c.* 25. *n.* 71. & *c.* 27. *n.* 242. Suar. *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 1. *n.* 43. Auila 7. *part. diſp.* 9. *dub.* 2. Si verò extra tempora te promoueri facias, cùm tamen priuilegium à Sede apoſtolica non obtineas, ſuſpenſionem incurris latam à Pio II. *in Extrauag. Cùm ex ſacrorum.* quam Clemens VIII. approbauit, & confirmauit, de qua Auila *de cenſur.* 3. *p. diſp.* 5. *dub.* 7. Suar. *t.* 5. *diſput.* 31. *ſeſſ.* 1. *num.* 30. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 10. *numer.* 2.

PVNC

Digitized by Google

PVNCTVM XIV.

De miniſtro requiſito ad validam Ordinationem.

1. *Miniſter ordinarius ſolus eſt Epiſcopus, tametſi excommunicatus ſit.*
2. *Quod intelligendum eſt de Ordinibus maioribus, & minoribus.*
3. *Ex commiſſione Pontificis ſimplex Sacerdos conferre Ordines minores poteſt.*
4. *Qui Abbates, & quibus poſſint minores Ordines conferre*
5. *An poſſint Nouitiis? Affirmant aliqui.*
6. *Rectius alij negant.*
7. *Poſſe Pontificem facultatem dare ſimplici Sacerdoti Ordines ſacros conferendi, affirmant plures.*
8. *In contrarium eſt communis ſententia.*
9. *Ordinatio Presbyteri nemini alteri ab Epiſcopo committi poteſt.*
10. *Ordinationem ſubdiaconatus, & diaconatus probabile eſt committi à Pontifice poſſe Sacerdoti, non Epiſcopo.*
11. *Conſecrationem Epiſcopi non eſſe ſimpliciter neceſſarium fieri à tribus Epiſcopis, affirmant grauiſſimi Doctores.*
12. *Neceſſariò eſt ab Epiſcopo facienda.*
13. *Probabilius à tribus Epiſcopis*
14. *Fit ſatis rationibus n. 11. adductis.*
15. *Miniſtro delegato, ſi deficiat delegatio, nulla eſt Ordinatio.*

1. DE fide eſt, Miniſtrum ordinarium validæ ordinationis eſſe ſolum Epiſcopum conſecratum, vti definit Eugen. IV. *in Concil. Florent. poſt. ſeſſ. vlt. §. Sextum Sacramentum.* Trident. *ſeſſ* 23. *cap.* 4 *& can.* 7. & multis comprobat. Bellarmin. *t.* 2. *lib.* 1. *de Clericis c.* 3. Hanc tamen poteſtatem obtinet Epiſcopus, etiamſi per ſaltum ad epiſcopatum promotus ſit, nullo alio Ordine recepto, præter presbyteratus, & epiſcopatus conſecrationem: quia ex vi conſecrationis epiſcopalis, quæque à presbyteratu pendet neceſſariò, & non ab aliis Ordinibus poteſtatem accipit, omnes Ordines miniſtrandi, vti notarunt Henriquez *lib.* 10. *de Ordine: cap.* 20. *n.* 3. Vaſq. *diſp.* 243. *cap.* 2. *n.* 3. Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *c.* 9. *concl.* 3.

Neque hac poteſtate priuatur Epiſcopus ob excommunicationem, ſuſpenſionem, aut degradationem, quippe eſt poteſtas ex inſtitutione Chriſti per conſecrationem collata, ac proinde à ſolo Chriſto, & non ab Eccleſia tolli poteſt, vt multis comprobant Gregor. de Valent. *t.* 4 *diſp* 9 *quæſt.* 3. *p.* 2. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 21. Vaſq. *de Ordine, diſp.* 243. *cap.* 1. *&* 2. Barboſa *alleg.* 3. *de poteſt. Epiſc. numer.* 3. & colligitur ex cap. *Secundum* 19. *diſt.* & cap. *Quomodo de conſecratione, diſtinct.* 4. Et licèt in cap. *In Eccleſia*, aliiſque Canonibus 1. *quæſt.* 1. *&* 9. *quæſt.* 1. aſſeratur, ordinationem factam ab Hæretico, ſeu excommunicato, non eſſe ratam, & legitimam reputandam, intelligi debet quoad illius executionem, & vſum; ſecùs quoad ſubſtantiam Ordinis, & characteris. Quippe ſuſcipiens Ordinem ab Epiſcopo depoſito, vel excommunicato vitando, verùm Ordinem ſuſcipit: at ab illius executione ſuſpenditur, iuxta textum in cap. 1. & 2. *de Schiſmatico, & ordinando ab eo.* & tradit Couarr. *in cap. Alma* 1. *p.* §. 6 *n.* 6. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 241.

2. Prædicta procedunt, non ſolùm de Ordinibus maioribus; ſed etiam de minoribus. Tum, quia ſecundùm probabiliorem ſententiam omnes, tam maiores, quàm minores, Sacramenta ſunt à Chriſto inſtituta, ac proinde poteſtas illos Ordines conferendi à ſolo Chriſto prodet. Admiſſo autem, quòd Ordines minores ſacramenta non ſint, ſed ſacramentalia ab Eccleſia inſtituta, quæ, licèt potuerit poteſtate illos conferendi priuare Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel degradatum: noluit tamen; partim, ne exponeretur periculo irritandi Ordines, qui vera ſacramenta eſſent; partim, vt inſtitutionem Chriſti imitaretur, qui Ordinem à ſe inſtitutum indelebilem eſſe voluit.

3. Ex commiſſione autem Summi Pontificis certum eſt, ſimplici Sacerdoti concedi poſſe facultatem primam tonſuram, & Ordines minores conferendi. Nam Presbyteris Cardinalibus Romanæ Eccleſiæ hæc poteſtas conceſſa eſt ex recepta conſuetudine, non in quoſcunque, ſed in ſuos familiares, vti aducit Ioan. Andreas *in c.* 1. *de ſupplend. negligent. Prælat. num.* 14. Martin. Laud. *tract. de Cardinalib. q.* 20. Maior. *de irregularit. cap.* 8. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. q. vnica, pun.* 4. *n.* 8 Barboſa *allegat.* 3. *n.* 15. Deinde Abbatibus, aliiſque iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentibus conceſſa eſt in iure poteſtas prædictam tonſuram, & Ordines minores conferendi, vti traditur *can.* 1. *&* 2. *diſt.* 21. & *can. Quoniam* 69. *diſt.* & cap. *Cùm contingat de ætate & qualit.* & cap. *Abbates de priuilegiis, in* 6. *cap.* 1. *de ſupplend. neglig. Prælat.* & aliis, & *ibi* Gloſſa, & Doctores.

Sed non quicunque Abbates hac poteſtate gaudent, iure communi ſpectato, ſed illi tantùm, qui Sacerdotes ſunt, & baculo, & mitra vtuntur, quique ab Epiſcopo benedicti fuerint, vt conſtat ex cap. *Cùm contingat. de ætate, & qualit.* Si tamen Epiſcopus tertiò requiſitus benedictionem impertiri abſque cauſa renuerit; eo caſu electus Epiſcopus, etſi non benedictus tonſuram, ordinéſque minores conferre poterit ex conceſſione iuris ſupplentis Epiſcopi negligentiam, *cap.* 1. *de ſupplenda negligent. Prælat.* & notauit Gloſſa *in dicto cap. Cùm contingat. verbo, Abbati.* Nauarr. *cap.* 27. *n.* 264. Layman. *tract.* 9. *de Ordine, cap.* 9. *num.* 2. Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg.* 3. *numer.* 6.

Verùm, Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. *de reformat.* hanc reſtrinxit poteſtatem, ne, inquam, Abbates, & alij exempti, exiſtentes intra fines alicuius diœceſis, & idem eſt, etiamſi extra exiſterent, quibúſque aliàs à iure competebat ordines minores conferre, ne inquam, primam tonſuram, ordinéſque minores conferant aliis, quàm Regularibus ſibi ſubditis.

Qua Conſtitutione extante, neceſſariò videtur dicendum, non poſſe prædictum Abbatem tonſuram, ordinéſve minores concedere vlli ſæculari, tametſi dimiſſorias à ſuo Epiſcopo habeat: ſicuti in Rota, & à ſacra Congregatione deciſum eſſe teſtatur Seraphin. *deciſ* 985. *part.* Mirand. *in Man. Prælat. t.* 1 *q.* 38. *art.* 9. Barboſa *allegat.* 13. *n.* 41. tametſi contrarium ſentiat. Laym. *dicto c.* 9. *n.* 2. Regularibus verò, qui aliàs ſibi ſubditi non ſunt, ſi dimiſſorias ſpeciales à ſuo Superiore habeant poſſe dictum Abbatem Ordines conferre, referunt deciſum eſſe à ſacra Congregatione Barboſa *ſuprà*, & *in remiſſionib. Concil. ſeſſ* 23. *c.* 10. Prædictæ tamen declarationi non acquieſcunt Barboſa, & Miranda *ſuprà*: & meritò, quia eſto ordinandus regularis ſit; non eſt tamen ſubditus Abbatis conferentis ordines, quod Tridentinum requiſiuit.

5. An autem Regularibus Nouitiis ſubditis poſſit ordines conferre? Affirmare videtur Layman. *l.* 5. *ſum. tract.* 9. *c.* 9. *n.* 2. eò quòd iure antiquo in *c. Abbates de priuil. in* 6. prædictis Abbatibus conceſſa fuerit hæc facultas, ibi: *Nec eis licitum ſit aliis, quàm Monaſteriorum ſuorum Conuerſis, & qui ad illa conuolauerint*, ſcilicet, vt ibi conuertantur, & fiant Monachi (vt inquit Gloſſa,) *in quos eccleſiaſticam, & quaſi epiſcopalem iuriſdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonſuram*, Quæ tamen facultas per Tridentinum non videtur reſtricta, cùm ſolùm reſtrinxerit facultatem ordinandi ſæculares, & regulares non ſubditos: at Nouitij ſub nomine regulari præcipuè in decreto fauorabili veniunt, & aliunde ſubduntur ordinanti. Ergo.

6. Ceterùm verius cenſeo, nequaquam poſſe prædictos Abbates Nouitiis regularibus Ordines conferre: quia Nouitius, eſto, Regularis cenſendus ſit, vt priuilegiis Regularium gaudeat; non tamen Abbati ſubiicitur pleno iure; ſed ſolùm quatenus ad probationem Religionis fuerit neceſſarium, vti benè notauit Sanch. *lib.* 6. *ſum. cap.* 10. *in fine.* Ad probationem autem Religionis neceſſaria non eſt ſubiectio pro Ordinibus ſuſcipiendis, vt de ſe conſtat: ergo Regularis Nouitius quoad Ordinum ſuſceptionem Abbati ſubditus non eſt. At Trident. ſolùm concedit Abbatibus, vt Regularibus ſibi ſubditis Ordines conferant. Non igitur poſſunt Nouitiis conferre. Atque ita tradunt ex quadam Conſtitutione Pij V. Nauarr. *cap.* 27. *numer.* 158. Rodrig. *t.* 3. *qq. regular. quæſt* 23. *art.* 2. *in fin.* Mirand. *Man. Prælat. t.* 1. *q.* 38. *art.* 9. *concl.* 2. *in fine* Henriq. *lib.* 10. *cap.* 23. *a.* 3. *in comment. litt.* G. Lapus *in c. Cùm nullus n.* 3. *de temporib. ordinat. in* 6. & *ibi* Ancharan. *n.* 3. Francus *n.* 5. Barboſa *de pot. Epiſc. alleg.* *n.* 8. & colligitur ex Sanch. *ſuprà, d. c.* 10. *in fine*, & *lib.* 4. *cap.* 19. *n.* 21.

7. Controuerſia autem eſt, an poſſit Pontifex poteſtatem conferendi ſacros Ordines aliis, quàm Epiſcopo delegare? Affirmant id fieri poſſe Abbas *in cap. Quanto num.* 9. *de conſuetud.* Gloſſa *in cap. Manus de conſecrat. diſtinct.* 5. & *in cap. Peruenit.* 95. *diſt.* Angel. *in ſum. verbo, Ordo,* 2. *numer.* 2. inclinat Vaſquez *diſput.* 243. *cap.* 4. *&* 5. Mouentur primò. Conc. Florent. expreſsè dixit, Miniſtrum ordinarium ſacramenti Ordinis eſſe epiſcopum: tacitè ergo inſinuauit, Miniſtrum extraordinarium, & ex delegatione alium eſſe poſſe. Ob hanc enim cauſam loquentes de ſacramento Confirmationis diximus, ſimplici Sacerdoti committi poſſe: quia Florent. dixerat, Miniſtrum ordinarium Confirmationis eſſe Epiſcopum. Cùm ergo idem dixerit de ſacramento Ordinis, eadem ratione concedi ſimplici ſacerdoti debet. Secundò, vſu & conſuetudine conſtat, aliquorum Ordinum collationem Sacerdoti, non Epiſcopo concedi: ergo omnium concedi poterit: ſiquidem in Scriptura, & Conciliis nullum eſt fundamentum, ex quo colligatur, aliquos Ordines

committi poſſe, & non omnes. Tertiò, ex Concilio Antiocheno *cap.* 10. liquet, Coëpiſcopos, qui non Epiſcopi, ſed Epiſcoporum adiutores erant, teſte Damaſo *epiſt.* 4. ordinaſſe non ſolùm Diaconum, ſed & Presbyterum, ibi: *Nec Diaconum, nec Presbyterum audeat* (ſcilicet Coëpiſcopus) *ordinare, præter conſcientiam* (hoc eſt, conſenſum) *Epiſcopi, cui ipſe cum poſſeſſione ſubiectus eſt.* Ergo ex conſenſu Epiſcopi Diaconum, & Presbyterum poterit ordinare. Neque id intelligendum eſt, quaſi ipſe Epiſcopus facultatem conceſſerit. Non enim ipſe facultatem concedere poteſt Sacerdoti, non Epiſcopo, Ordines miniſtrandi; ſed facultate à Iure, ſeu à Pontifice conceſſa permittit Coëpiſcopo vti: quia ſub ea conditione conceſſa illi eſt, vt Epiſcopus proprius conſentiat.

8. In contrarium eſt communis ſententia nemini alteri ab Epiſcopo poſſe Pontificem dare facultatem Ordines ſacros conferendi. Sic D. Thom. *in* 4. *diſtinct.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 1. Paludan. *ibi, quæſt.* 1. *art.* 2. Couarruu. *lib.* 1. *var. cap.* 10. *n.* 10. & alij plures apud Vaſquez *diſput.* 243. *cap.* 3. Barboſa *de poteſt. Epiſc. allegat.* 3. *numer.* 4. Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. quæſt. vnica, p.* 4. *numer.* 5. Bellarmin. *de Sacram. Ordin. cap.* 7. *ad finem.* Henriq. *lib.* 10. *cap.* 23. Laymann. *tract.* 9. *cap.* 9. *numer.* 2. Præcipuum fundamentum eſt: quia ſi Eccleſia poſſet hanc facultatem ſimplici Sacerdoti conferre, aliquando eam contuliſſet, cùm ſatis neceſſaria eſſet, præcipuè in remotis regionibus, vbi Epiſcoporum erat penuria. At nemini, qui Epiſcopus non fuerit, creditur Eccleſia hanc contuliſſe poteſtatem. Nam eſto, aliqui Doctores referant, Ciſtercienſibus præcipuè ab Innocent. VIII. conceſſam eſſe, alij graues Doctores, vt Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 9. *num.* 90. Layman. *tract.* 9. *cap.* 9. *num.* 4. Barboſa *allegat.* 3. *num.* 4. dubitant, & meritò: quia ſi hæc facultas conceſſa eſſet, illius mentionem Trident. faceret, expreſſeque eam reuocaret; cùm tamen nullibi appareat reuocata. Nam in illo decreto *cap.* 10. *ſeſſ.* 23. *de reformat.* vbi de poteſtate, quam habent Abbates Ordines conferendi eſt ſermo, in quo ſupponitur, Abbatibus, aliiſque exemptis ſolùm competere facultatem Ordines minores conferendi, hæc poteſtas reſtringitur, ne ad alios, quam ad Regulares ſibi ſubditos, extendatur. Si autem Abbates Ciſtercienſes facultatem haberent Ordines maiores conferendi, Concilium non ignoraret, illiúſque vſum reſtringeret.

9. In hac controuerſia exiſtimo pro certo habendum eſſe nemini alteri, quàm Epiſcopo, committi poſſe facultatem ordinandi Presbyterum. Tenent omnes DD. Abbate, Gloſ. & Angel. exceptis. Ratio præcipua: quia nunquam hæc poteſtas alteri, quàm Epiſcopo conceſſa eſt: quod eſt iudicium, concedi non poſſe. Deinde non decebat, eam alteri, quàm Epiſcopo concedere: quippe poteſtas conſecrandi Corpus Chriſti, & reconciliandi homines cum Deo, eſt omnium ſupernaturalium perfectiſſima. Decebat ergo pro illa conferenda, iure, & inſtitutione diuina Miniſtrum conſecratum eſſe; neque alteri, quàm conſecrato committi. Neque adducta pro ſententia Abbatis vrgent. Ad primum reſpondeo, ad ſummum probare, aliquam ordinationem, quæ Sacramentum ſit, Sacerdoti, non Epiſcopo committi poſſe; ſed non omnem ordinationem. Ad ſecundum, etſi ex Scriptura, & Conciliis non colligatur, vnam potius, quàm aliam ordinationem non Epiſcopo committi poſſe, ſatis id colligitur ex praxi, & vſu Eccleſiæ. Ad tertium reſpondeo cum Bellarm. Coninch. Layman. Bonac. & aliis Doctoribus relatis, Coëpiſcopos illos, quorum fit mentio in Concilio Antiocheno, eſſe veros Epiſcopos, tametſi contra Canones conſecratos: etenim ibi dicitur conſecratos fuiſſe per manus Epiſcoporum, qui eſt modus verum Epiſcopum conſecrandi: ſed, quia conſecrati erant, vt illis præficerentur, quod non decebat; ea de cauſa eorum conſecrationem Damaſus *illa epiſt.* 4. reprehendit.

10. Subdiaconatus verò, & diaconatus collationem ſatis probabile eſt, committi poſſe Sacerdoti, non Epiſcopo. Etenim graues Doctores, Maior *in* 4. *diſtinct.* 7. *quæſt. vnica.* §. 2. Victor. *in ſum. numer.* 137. Viuald. *in Candel. aureo,* 1. *p. tit. de Sacram. Ordinis. num.* 17. *in fine.* Vaſquez *diſput.* 243. *cap.* 4. & alij teſtantur, Abbatibus Ciſtercienſibus hanc à Pontifice conceſſam eſſe poteſtatem, referúntque, non leuia huius conceſſionis, & vſus teſtimonia. Quòd ſi Pontifex eam facultatem præſtare non poſſet, grauiter erraret eam concedens, quòd non eſt credendum, Chriſtum in ſuo Vicario permiſſurum, vt benè notauit Rodrig. *tom.* 1. *qq. regular. quæſt.* 18. *art.* 3. & Victoria *numer.* 135. Deinde probari poteſt. Concilium Florentinum dixit, Miniſtrum ordinarium Sacramenti Ordinis Epiſcopum eſſe: ergo extraordinarius erit Sacerdos, aliàs ſuperflueret verbum illud *ordinarium,* ſi nullus alius, præter Epiſcopum, illius Miniſter eſſe poſſet. Neque huic deciſioni fit ſatis ex eo, quod ſacerdoti, non Epiſcopo, delegetur poteſtas Ordines minores conferendi: quia Ordines minores, imò & ſubdiaconatus ex probabili ſententia non ſunt Sacramenta, ſed ſacramentalia ab Eccleſia inſtituta. At Concilium non dixit, ordinarium Miniſtrum Ordinis; ſed Sacramenti Ordinis eſſe Epiſcopum. Ergo indicauit extraordinarium Miniſtrum Ordinis, qui verè, & abſque opinione Sacramentum ſit, eſſe alium ab Epiſcopo Cum ergo ſolùm presbyteratus, & diaconatus Ordines ſint Sacramenta certò, & abſque vlla opinione, ſaltem de diaconatu deciſio intelligenda eſt. Et de poteſtate conferendi ſubdiaconatum, eſt apertum teſtimonium in Concilio Meldenſi ſub Carolo Iuniore *can.* 2. & 44. & *in epiſt.* 1. *cap.* 8. Gelaſij Pontificis, vbi loquens de Presbyteris inquit: *Nec ſibi meminerunt, vlla ratione concedi Summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum ius habere ordinandi.*

Sed, quidquid ſit de hac poteſtate, an Ciſtercienſibus conceſſa ſit: illud eſt certum, ea modò vti non poſſe, vt bene notarunt Nauarr. *lib.* 3. *conſil.* 14. *de Regularibus edit.* 2. Vaſquez *diſput.* 243. *cap.* 4. *numer.* 24. Layman. *tract.* 9. *cap.* 7. *num.* 4. Cenſetur namque vſu, & conſuetudine abrogata: idque indicauit Tridentin. nullam illius poteſtatis mentionem faciens, & ſolum permittens prædictis Abbatibus, aliàs poteſtatem habentibus, tonſuram, & Ordines minores conferre, non omnibus: ſed ſolùm Regularibus ſibi ſubditis.

11. Supereſt dicendum de conſecratione Epiſcopi, quis ſit eius Miniſter. Qua in re Bellarminus *lib.* 4. *de notis Eccleſiæ, cap.* 8. *ante med.* & Gab. Vaſquez *de Ordine, diſput.* 243. *cap.* 6. *numer.* 65. cenſent, ordinarium Miniſtrum eſſe tres ad minus Epiſcopos; ſed ex delegatione Pontificis, eiúſque abſoluta commiſſione duos, vel etiam vnum eſſe poſſe. Priorem partem probant: quia ab ipſomet Eccleſiæ exordio tres ad minus Epiſcopi adhibiti fuerunt in conſecratione epiſcopali, vt manifeſtè colligitur ex Paulo 1. *ad Timoth.* 4. & 2. *ad Timoth.* 3. & *ibi* eius Expoſitoribus. Quod ex neceſſitate ob diuinam Chriſti Inſtitutionem factam eſſe teſtatur Anacletus *epiſt.* 2. *decretali, cap.* 2. vbi deſcribens modum, qualiter Epiſcopus conſecrandus eſſet, inquit, ſe id tradere, prout Dominus tribuit, & vt à Petro eſt inſtructus, & ſtatim ſubiungit: *Hieroſolymitanus primus Archiepiſcopus Beatus Iacobus, qui Iuſtus dicebatur, & ſecundum carnem, Domini nuncupatus eſt frater, à Petro, Iacobo, & Ioanne Apoſtolis eſt ordinatus, ſucceſſoribus, videlicet, dantibus formam eorum, vt nō minùs, quàm à tribus Epiſcopis, reliquiſque omnibus aſſenſum præbentibus vllatenus Epiſcopus ordinetur.* Expendenda enim ſunt illa verba, *prout Dominus tribuit,* quæ Chriſti inſtitutionem indicant, vt apertè explicuit Anicetus *epiſt. vnica ad Gallia Epiſcopos, cap.* 1. *in princ.* referens prædictum Anacleti teſtimonium. *Si autem,* inquit, *non minus quàm à tribus Apoſtolis tantus vir fuit ordinatus Epiſcopus: patet profectò eos formam, ſtatuente Domino, tradidiſſe, non minùs quàm à tribus Epiſcopis Epiſcopum ordinari debere.* Idipſum pluribus Canonibus confirmatum eſt, qui in Decreto referuntur, ſpecialiter cap. *Placet omnibus.* 65. cap. *Coëpiſcopi.* 68. *diſtinct.* cap. *Epiſcopi.* 80. *diſtinct.* cap. *Epiſcopum ab omnibus.* 94. *diſtinct.* & aliis. Accedit illuſtre teſtimonium Damaſi *epiſt.* 4. *cap.* 8. probans, Coëpiſcopos, qui ab vno tantùm Epiſcopo conſecrati erant, non eſſe veros Epiſcopos: ſicuti Ioannes III. *in epiſtola ad Epiſcopos Germaniæ, & Galliæ,* quæque refertur 2. *tom. Concil.* ibi: *Omnia quoque maxima Concilia affirmant, eum non eſſe Epiſcopum, qui minùs quàm à tribus Epiſcopis, authoritate etiam Metropolitani fuerit factus.* Vnde Concilium Aquiſgranenſe talem ordinationem irritam eſſe dixit. Secundam partem, ſcilicet, ex commiſſione Pontificis vnicum tantùm Epiſcopum eſſe ſufficientem Miniſtrum pro epiſcopali conſecratione, probant primò ex Can. 1. Apoſtolorum, & ex Clemente Romano *lib.* 3. *Conſtitut. cap.* 20. vbi aſſeritur, conſecrationem Epiſcopi à duobus, vel tribus Epiſcopis fieri poſſe. Si ergò à paucioribus, quam tribus fieri poteſt: ergo etiam ab vno: quippe omnia teſtimonia prædicta trium aſſiſtentiam exigebant. Si igitur hæc neceſſaria non ſit, neque etiam erit. Quocirca Clemens *lib.* 8. *Conſtit. cap.* 27. *aliàs* 33. inquit: *Quod ſi neceſſitas coëgerit ab vno ordinari* (ſcilicet, Epiſcopum,) *quòd propter perſecutionem, aut aliam cauſam plures adeſſe non poſſunt, afferatur Decretum commiſſionis plurium Epiſcoporum.* Secundò, ex Conc. Arauſic. *can.* 21. vbi ſtatuitur, eum, qui per vim eſt conſecratus Epiſcopus à duobus, in locum vnius ordinantis ſubſtituatur, & alius in locum alterius ordinetur. Cùm igitur non dixerit Concilium de illo, ordinato à duobus, vt iterum ordinetur, ſed *ſubſtituatur:* de alio verò in locum alterius ſubrogando dixerit, *ordinetur;* aptè indicat, ordinatum à duobus verum Epiſcopum eſſe. Tertiò, & præcipuè firmant ex facto

Gregorij

Digitized by Google

Gregorij Magni, qui provt referunt *in reſponſionib. ad Auguſt. Epiſcopum Angliæ, cap. 8.* & habetur 2. *tom. Concilior.* conceſſit Auguſt. Epiſcopo, vt ipſe ſolus Epiſcopos conſecraret: cùm vero plures eſſent Epiſcopi, tres adhiberet, iuxta Canones receptos. Veroſimile autem non eſt, tantum Pontificem in re tam graui erraturum.

12. In hac controuerſia illud pro certò habendum eſt, nemini alteri, quàm Epiſcopo committi Epiſcopi conſecrationem poſſe: quia, cum conſecratio Epiſcopi iure diuino inſtituta ſit ad ſacerdotium perficiendum, & complendum, ob quam cauſam Epiſcopus eſt omnibus ſacerdotibus ſuperior, & ſupremus Eccleſiæ ordo, nequit ab alio concedi, quàm ab eo, qui in eo ordine fuerit conſtitutus. Nam, vt inquit Paul. *ad Hebr.* 7. minor maiori benedictionem impertiri nequit: nemo enim dare poteſt alteri, quod in ſe nec formaliter, nec virtualiter habet. Atque ita tradit Vaſquez *diſp.* 243. *cap.* 4. *num.* 42. & cap. 6. *in princ.* aduersùs Paludan. *in* 4. *diſtinct.* 7. *quæſt.* 4. *articul.* 3. *in* 2. opinione, aſſerentem, etſi ſub dubio, poſſe ſimplici ſacerdoti hanc poteſtatem conſecrandi Epiſcopum committi: & Aureol apud Capreol. *diſt.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 2. *in* 2. *ar. tom.* 5. de omnibus ſacramentis id aſſerentem.

11. Secundò, verius exiſtimo, conſecrationem Epiſcopi ita neceſſariò à Tribus Epiſcopis faciendam eſſe, vt nequeat Pontifex in hac parte diſpenſare, & vni tantùm conſecrationem committere, vti videntur docere Henriquez *lib.* 10. *cap.* 24. §. 1. Paul. Comitol. *in reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 48. *num.* 13. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ archiepiſc. Neapolit. c.* 70. *num.* 16. Barboſa *de poteſtate Epiſcop. allegat.* 2. *nu.* 45. Moueor: quia Pontifex nequit diſpenſare in forma, vel materia ſacramentorum: at conſecrationis epiſcopalis materia non eſt tantùm vnius Epiſcopi manus impoſitio, ſed plurium, vti conſtat ex illo ad Timoth. 1. *Per impoſitionem manuum presbyterij.* iuncta communi Doctorum explicatione. Ob quam cauſam *ſuperiùs* diximus, etſi forma huius ſacramenti, quæ ab vno Epiſcopo profertur, non ſatis ex ſe effectum illius exprimebat, ex impoſitione plurium Epiſcoporum ſufficientem expreſſionem accipere. Deinde teſtimonia Anacleti, Damaſi, aliorûmque Pontificum, non ſolum probant, tres Epiſcopos eſſe Miniſtros ordinarios epiſcopalis conſecrationis, ſed eſſe omninò neceſſarios, ſicuti ſacerdos eſt neceſſarius Miniſter conſecrationis: aliàs ſi ex commiſſione vnius tantùm eſſe poſſet, Pontifices decidentes, debere neceſſariò tres Epiſcopos adeſſe, adderent tres Epiſcopos, vt ordinarium Miniſtrum, ſicuti de Sacramento Confirmationis loquuntur.

14. Quæ autem aduersùs hanc doctrinam Vaſquez in fauorem ſuæ ſententiæ adduxit, leuia ſunt. Primum namque, & ſecundum argumentum probarent, non ſolùm Miniſtrum ex delegatione, ſed ordinarium eſſe poſſe vnicum, vel duos Epiſcopos. Quapropter ad primum dicendum eſt, cùm Canon Apoſtol. & Clemens expoſtulant pro conſecratione Epiſcopi duos, vel tres, ſupponit, Metropolitanum cum illis adeſſe debere, iuxta textum *in cap. Archiepiſcopus de temporib. ordinat.* Ad locum adductum *ex libr.* 8. reſpondeo, plura in illo libro contineri infirmæ authoritatis. Ad ſecundum, nego illum, qui à duobus Epiſcopis fuit per vim ordinatus, denuò ordinandum non eſſe: neque obſtat, vti Concilium nomine ſubſtitutionis: id enim factum eſt: quia ſimul cum ordinatione iuriſdictio ei erat concedenda. Tertium, quod difficilius eſt, probaret optimè intentum, niſi, vt benè aduertit Coninch. *diſputat.* 20. *dub.* 9. *numer.* 92. locus ille mendoſus eſſet, vt colligitur, tum ex pluribus, quæ in illa reſponſione referuntur, quæque ſenſum imperfectum præſtant: tum ex tenore, quo refertur eadem reſponſio *in Operibus D. Gregorij. in fin. libr.* 12. *epiſtol. Regiſtri*: ibi enim dicitur: *Et quidem etiam in Anglorum Eccleſia: in qua adhuc ſolus tu Epiſcopus inueniris, ordinare Epiſcopum non aliter, niſi cum Epiſcopis potes. Nam, quando de Gallijs Epiſcopi veniunt, illi in ordinationem Epiſcopi teſtes ſibi aſſiſtant.* Non igitur colligi poteſt, Gregorium diſpenſaſſe, vt Auguſtinus ſolus conſecrationem Epiſcoporum præſtaret.

15. Ad extremum aduerte, quoties aliquis Miniſter eſt delegatus ad ordines conferendos: ſi deficiat derogatio, nulla erit miniſtratio: quia per ipſam delegationem accipit poteſtatem, qua carebit delegatione deficiente. Vnde, ſi vnus Epiſcopus alium, vellet in Epiſcopum conſecrare, ſecluſo priuilegio Sedis apoſtolicæ, nihil efficeret, etiam in opinione illorum, qui admittunt, poſſe ex Pontificis diſpenſatione, epiſcopalem conſecrationem ab vno concedi: quia non ex conſecratione, ſed ex commiſſione habet eſſe Miniſtrum. Item, ſi Abbas, vel alius Epiſcopo inferior, ordines minores conferat, antequam benedictus ſit, vel in alienos ſubditos ſine licentia proprij Epiſcopi, vel extra ſuam diœceſim, nulla erit ordinatio quippe limites conceſſionis excedit, à qua ſolùm habet poteſtatem, vti Paludan. *in* 4. *diſtinct.* 24. *quæſt.* 3. *articul.* 3. *reg.* 3. notauit Layman. *tractat.* 9 *cap.* 9. *num.* 7. Secus eſſet, ſi poteſtate conceſſa vſus tantùm prohiberetur, vti ſolum prohiberi videtur à Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. cùm Abbatibus, aliiſque exemptis non permittuntur ordines minores concedi alteri, quàm Regulari ſubdito: etenim Concilium non tollit poteſtatem, ſed vſum prohibet, vt indicat verbum, *Non liceat.* quo vtitur. Quare, ſi de facto ſæculari laïco ſubdito ordines conferantur ab iis Abbatibus, tenet ordinatio: qua iure antiquo, cap. *Quoniam.* 69. *diſtinct.* & *cap. Cùm contingat. de ætate, & qualit.* ij Abbates omnibus ſibi ſubditis ordines minores poterant conferre, qua poteſtate per Concilium priuati non ſunt, etſi eius vſus fuerit interdictus, vti notauit Layman. *tractat. de Ordin.* 9. *cap.* 9. *numer.* 7. ſicque deciſum à ſacra Congregatione refert Barboſa *in remiſſ. Concil. ſeſſ.* 23. *cap.* 10. ibi: *Quidam laïcus, annis elapſis, primam tonſuram ſuſcepit, & Ordines minores ab Abbate Caſſinenſi, eius in temporalibus, & ſpiritualibus Superiore, credens illum habere poteſtatem.* Sed, cùm videatur eſſe contra diſpoſitionem Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. dubitatum eſt, an iſte indigeat diſpenſatione; vel cupiens eſſe Clericus iterum ordinari ad dictos ordines, tanquàm nulliter ei collatos. Congregatio Concilij ſic reſpondit: *Indigebit diſpenſatione: ſed non eſt neceſſe, quòd iterum ordinetur.*

PVNCTVM XV.

Quis ſit Miniſter Ordinationis licitæ, & legitimæ.

1. *Quæ conditiones, tum ex parte ordinantis, tum ordinandi requiratur.*
2. *Qualiter origine ſubditus ſit.*
3. *Qualiter domicilio.*
4. *Explicantur ſupradicta.*
5. *Qualiter beneficio.*
6. *Quid dicendum de familiari Epiſcopi.*
7. *Qualiter virtute licentiæ à tuo ſuperiore conceſſa ſubiici poſſis Epiſcopo.*
8. *Qui dimiſſorias concedere poſſunt.*
9. *Ex parte loci requiritur, vt in eum ordinans iuriſdictionem habeat, vel ex ſe, vel ex delegatione.*
10. *Quid dicendum de conferente ordines ex licentia ordinarij, & non ex licentia Epiſcopi, intra cuius diœceſim locus exemptus conſtitutus eſt.*

1. VT licita ſit ordinatio, variæ conditiones requiruntur, tum ex parte ordinantis, tum ex parte ordinati, tum ex parte loci, in quo ordinatio celebranda eſt. Ex parte ordinantis eæ conditiones adeſſe debent, quæ ad licitam cuiuſque ſacramenti adminiſtrationem exiguntur, ſcilicet, ne ſit aliqua cenſura irretitus, néve aliquo peccato mortali affectus. Ex parte verò ordinati requiſitum eſt, vt ſubditus ordinantis ſit. Quod dupliciter contingit; primò, per ſe, ſecundò, per dimiſſorias à ſuo ſuperiore acceptas. Rurſus, ſubditus ordinantis per ſe tripliciter eſſe potes, origine, domicilio, & beneficio, vti tradunt omnes Doctores, cap. *Cùm nullus de temporib. ordinat. in* 6. Quamcunque enim ex his ſubiectionem obtineas, ordinari ab eo Epiſcopo poteris.

2. Origine, ſubditus eris Epiſcopo loci, in quo per ſe natus fuiſti, vt colligitur ex leg. *Qui ex vico. ff. ad municipal. leg.* 4. *Cod. de incolis, lib.* 10. & tradit Riccius *reſolut.* 257. Notanter dixi, *per ſe*: nam ex natiuitate per tranſeuntem ſubiectionem ad ordines non acquiſiſti, vti docent Nauarr. *conſ.* 31. *de temporib. ordinat.* Henriquez *libr.* 10. *cap.* 21. *num.* 1. Barboſa *allegat.* 4. *num.* 19. Non enim cenſeris originarius, ſeu oriundus ex illo loco, vbi mater ad breue tempus commorabatur, alibi domicilium habens, vt probat textus *in leg. Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. & docet Abbas *in cap. Rodulphus. num.* 9. *de reſcript.* & *ibi* Felin. *num.* 13. Ceuallos *commun. contra communes, quæſt.* 458. *num.* 17. Gutierr. *conſ.* 7. *num.* 7. Layman. & Barboſa *ſuprà*. Deinde ex origine patris ſubiectionem ad ordines obtines ita vt ab Epiſcopo loci, in quo tuus pater natus eſt, poteris ordines, ſeu dimiſſorias ſuſcipere, ſicuti tradunt Riccius *dicta reſolut.* 257. *n.* 4. Nauarr. *conſ.* 19. *incipiente, Si filius familiâs. de temporib. ordinat.* Gutierr. *de matr. cap.* 63. *n.* 29. Barboſa *alleg.* 4. *n.* 4. & colligitur manifeſtè ex leg. *Aſſumptio.* §. 1. *ff. ad municipal.* & leg. *Si vt proponis. Cod. de incolis, lib.* 10.

Dixi, *patris*: nam matris origo non ſpectatur, ex textu *in leg.* 3. *Cod. de municipalib. & originariis, lib.* 10. tradit Richard. *de nobilit. communicatiua, num.* 9. *& ſeqq.* Excipe tamen, niſi pater ſit naturalis: quia tunc non patris, vtpote minùs cogniti, ſed matris origo inſpicitur, *ex leg. Eius, qui ff. ad municipal.* & tradit Barboſa *de poteſt. Epiſcop. allegat.* 4. *num.* 15. Quare deficiente patris origine materna ſpectanda eſt, vt benè Gonzalez *ad reg. Cancell. gloſſ.* 9. §. 1. *num.* 14.

Digitized by Google

Prax. noua epiſcop. *cap.* 1. *numer.* 16. Deficientibus verò paternis originibus, vt in filio expoſito, locus expoſitionis origini paternæ ſubrogatur, ſicuti tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 75. *numer.* 12. Præterea hæc ſubiectio ex origine hanc prærogatiuam obtinet, vt nec mutari, nec renunciari, neque vllo modo omitti poſſit: quia natiuitas ſemel contingens nullam ſuſcipere poteſt mutationem ex textu *in leg. Aſſumptio. ff. ad municipalem*, tradit Sanch. *lib.* 3. *de matrim diſp.* 23. *num.* 4. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 75. *num.* 10. Nauarr. *comment.* 2. *de Regularib. numer.* 34. & alij. Probari autem cuiuſuis originem ex libro Baptiſmi, docuit Rebuff. *in tract. de pacific. poſſeſſor. n.* 217. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. §. 1. *à n.* 105.

Secundò, ſubiectionem ad ordines domicilio acquiris: domicilium autem eſt locus electus ad habitationem perpetuam, dum alia commodior non ſe offert ex text. in leg. *Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. Quare eo ipſo, quo prædictum locum eo animo incipis habitare domicilium acquiris, & ab Epiſcopo illius loci ordinari poteris, vt benè Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. reſolut.* 163. Nauarr. *conſ.* 10. *aliàs* 2. *de temporib. ordinat.* Barboſ. *alleg.* 4. *num.* 26. Layman. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 9. *in fine.* Hunc animum habitandi ibi perpetuò declarare potes, tum verbis, tum factis, vt tradit Baldus *conſ.* 393. *incipiente, Punctus talis, num.* 2. *lib.* 1. Si verbis declares, omnis dubitatio tollitur: nam in his, quæ à tuo animo pendent, ſimplici tuo dicto ſtandum eſt, vt pluribus relatis firmat optimè Menoch. *de arbitrar. caſu* 84. *à num.* 6. Quod adeò verum eſt, vt etiamſi cauſa ſtudiorum illuc te contuliſſes, neque maiorem tuorum bonorum partem tecum detuliſſes, cenſendus eſſes domicilium acquirere: quia illa expreſſa animi declaratio tollit recedendi ſuſpicionem quæ ex ſtudiorum cauſa, vel ex diminuta bonorum aſportatione oriri poterat, vt benè ex Marian. Socin. ſeniore, *in c. vlt. verſ. Sextò, principaliter quæro, de foro competent.* notauit Menoch. *de arbitr. d. caſu* 86. *à n.* 2.

At ſecluſa hac verbali declaratione, quæ expreſſa eſt, facto declarare tuum animum potes: ſed, quia hæc declaratio obſcura eſt, non ſatis Doctores conueniunt, quo facto plenè, & perfectè cenſearis tuum animum de perpetua habitatione eo in loco peragenda declarare. Primò, aſſidua habitatione ferè omnes Doctores cenſent, ſufficienter declaratum eſſe ex leg. 2. *Cod. Vbi Senatores, vel clariſſimi.* ibi: *Aut aſſiduè conuerſantur.* & probat. Bart. ab omnibus receptus *in leg. Hæres abſent.* §. 1. *de iudiciis.* & colligitur *ex* §. *Pauonum. inſt. de rerum diuiſione. c. Adrianus.* 64. *diſt. c.* 2. *de renunciat. lib.* 6. Sed qualis cenſeatur aſſidua habitatio, non conueniunt Doctores: decennij habitationem ſufficientem eſſe, communis eſt ſententia cum Gloſſa *in leg.* 2. & 3. *Cod. de incolis, lib.* 10. vti videre eſt in Menoch. *dicto caſu* 86. *num.* 15. Qui *num.* 17. Iudicis arbitrio relinquit, an ex minori tempore, quàm decennio, aſſidua habitatio cenſeatur. Secundò, ſi ſimul cùm habitatione maiorem partem tuorum bonorum tecum aſportes *ex dicta leg.* 2. *Cod. Vbi Senatores, vel clariſſimi.* ibi: *Vbi larem foueat, aut vbi maiorem partem bonorum poſſideat.* & *ex leg. Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. ibi: *Vbi quis larem, rerúmque ſuarum ſummam conſtituit.* & tradit. Bald. *conſ.* 393. *col* 1. *lib.* 1. Bartol *in leg de iure. n.* 2. *ff. ad municipalem.* Tiraq. *de retractu conſanguinit.* 7. 36 *gloſſ.* 3. *n.* 7. Menoch. aliis relatis *de arbitrar. caſu* 86. *n.* 18.

4. Supradicta intelligenda ſunt, niſi alia iuris præſumptione infirmentur, ſicuti cenſentur infirmata, ſi cauſa ſtudiorum, vel alterius officij ſeu negotij temporalis peragendi in eum locum te contuliſſes, vti probat textus in leg. *Quæſitum in princ ff. de legat.* 3. leg. *Nihil. ff. de captiuis, & poſtlim. reuerſis.* leg. *Ex facto.* la 2. § *Rerum ff. de hered. inſtituendis.* & tradit Alciat. *reſponſ.* 55. *num.* 9. Durante enim ſtudiorum, vel officij peragendi tempore, nequaquam domicilium firmaſſe cenſeris, tametſi vltra decennium habitationem proroges, vel maiorem bonorum ſummam ibidem poſſideas: quia ſemper præſumeris commorari animo recedendi, vt ex Bart. *in leg. Cornelia* §. *Domum. ff. de iniuriis*, firmat Menoch. *de arbitrar caſu* 86. *à n.* 22. Secùs, ſi finito officio, vel ſtudiorum curſu habitationem continues, vt benè Barboſa notauit *de poteſt. Epiſc alleg.* 4 *à num.* 31. Dixi, *officij, ſeu negotij temporalis*: nam, ſi officium perpetuum ſit, etiamſi ſit officium Senatoris, aut gubernatoris, manifeſtum eſt illius aſſumptione te domicilium conſtituere: ſatis enim eo caſu declaras animum ibi perpetuò manendi, ſicuti aduertit Barboſa *dicta alleg.* 4 *num.* 34. Illud verò eſt certum, quo tempore ſub cura parentis exiſtis, domicilium patris ſortiri, neque illud amittere, eſto, aliò te transferas, niſi fortè pubes ſis, quia eo caſu permittitur tibi domicilium acquirere, ex leg. *Placet. ff. ad municipalem.* Secùs, ſi impubes, vt benè notauit Laym. *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *cap.* 9. *in fine.*

5. Tertiò, acquiris ſubiectionem ad Ordines beneficio, etiamſi tenue ſit, nullámque reſidentiam exigat, ex textu in c. *Cùm nullus de temporib. ordinat, lib.* 6. nulla enim reſtrictio ibi conſtituitur, vt benè tradunt Garcia *de benefic.* 2. *part. c.* 4. *num.* 8. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 21. §. 1. Barboſa *dicta alleg.* 4. *à n.* 44. Debes tamen illius beneficij poſſeſſionem habere, vt notarunt Garcia *n.* 16. Barboſ. *n.* 55.

In prædictis domiciliis hæc eſt notanda differentia, domicilium originis regulariter ſolùm pro ſuſcipiendis ordinibus deſeruire: at domicilium habitationis præſtat, tam pro ſuſcipiendis ordinibus, quàm pro ſuſcipiendis reliquis ſacramentis. Itémque, vt conueniri poſſis, ſicuti docuit Nauarr. *conſ.* 4. *de conſtitut. edit.* 2. Idémque eſt dicendum de domicilio beneficij, reſidentiam expoſtulantis: quia illius acquiſitione Domicilium habitationis obtines; ac proinde eo in loco, & recipere ſacramenta, & conueniri poteris, ſicuti in domicilio habitationis. Secùs verò eſt, ſi beneficium reſidentiam non exigat; nam eo caſu ſolùm tibi ad ordines ſuſcipiendos prodeſt, neque eò loci poteſt conueniri, præterquàm in cauſis pertinentibus ad beneficium. Vt benè ex Panormit. *cap. Qui tantùm. de Clerico non reſidente, in fine.* notauit Layman, *lib.* 5. *ſum. tr.* 9. *c.* 9. *in fine.*

6. A prædictis excipiendus eſt familiaris Epiſcopi; qui licèt, nec origine, nec domicilio, nec beneficio ſubiciatur Epiſcopo, cui inſeruit, poteſt tamen ab eo ordines ſuſcipere ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 9. *de reformat.* Nomine autem familiaris ad præſentem effectum non venit intelligendus quicunque ſumptibus Epiſcopi alitur ſi abſens eſt; ſed, qui cum Epiſcopo commoratur eíque inſeruit, ſiue ſumptibus Epiſcopi alatur, ſiue non, vt benè tradit Salcedo *pract. c.* 26. *verſ. Tertius caſus.* Bonac. *diſp* 8. *de ſacram. quæſt. vn. p.* 4. *n* 8. Barboſ. alios referens, *de poteſt. Epiſcop. allegat.* 5. *num.* 6. Ex triennali enim cum Epiſcopo habitatione cenſentur mores familiaris ſatis perſpecti. Quapropter oportet triennium eſſe continuum, teſte Aloyſio Riccio *in praxi fori eccleſiaſt. deciſ.* 308. *in* 1. *edit.* & *reſolut.* 267. *in* 2. *edit.* Sed hoc triennium computandum eſt, non à tempore, quo eius dominus in Epiſcopum creatus eſt, ſed à tempore, quo in eius obſequio commoratur, vt rectè Riccius *deciſ.* 309. *aliàs reſolut.* 268. Barboſa *alleg.* 5. *num.* 8. Tenetur verò Epiſcopus cùm primùm beneficium vacauerit, ſic ordinato conferre, ne mendicare cogatur. Quapropter non improbabiliter Vaſquez *diſput.* 243. *cap.* 5. *num.* 49. cenſet familiarem ordinari poſſe abſque vllo titulo beneficij, vel patrimonij: quia hic eſt fauor factus Epiſcopo; vt familiaris ei commodiùs inſeruiat, & ratione beneficij conferendi, quòd moraliter deeſſe non poteſt, cenſetur titulum ſufficientem habere. Sed rectiùs Barboſ. *alleg.* 5. *num.* 12. exiſtimat, patrimonium habere debere quia titulus familiaritatis non excuſat titulum ad ordines requiſitum, ſed præſtat ſubiectionem, quam aliàs familiaris non habet, Non enim multiplicandæ ſunt Canonum derogationes abſque manifeſto fundamento. Et ob eandem rationem nequibit Epiſcopus cum familiari illegitimo diſpenſare, etiam ad ordines minores, neque in interſtitiis, vti deciſum referunt Garcia 2 *p. de benefic. cap.* 5. *num.* 86. Cenedo *pract. canon. qq. lib.*.... *quæſt.* 38. *n.* 31. Riccius *reſolut.* 266. *in fine* Barboſa *allegat.* 5. *num.* 14. Epiſcopus autem, cui familiarem ordinare permittitur, eſt Epiſcopus diœceſis proprius, non titularis: huic enim familiaris promotio interdicta eſt à Concilio *ſeſſ.* 14 *c.* 2. *de reformat.* ſicuti notauit Riccius *dicta reſolut.* 216. *n.* 2. Barboſ. *alleg.* 3. *n.* 17.

7. Rurſus ſubiici potes Epiſcopo ordinanti virtute licentiæ à tuo ſuperiore conceſſæ ex textu in cap. *Epiſcopum,* 9. *quæſt.* 1. & cap. 1. iuncto cap. *Cùm nullus de temporib. ordinat. in* 6. quæ licentia litteris patentibus præſtanda eſt, vt tradit Felin. *in c. Super his. n.* 13. *de accuſationib.* Rebuff. *in prax. benef. rub. Forma dimiſſor. litt. n.* 34.

8. Has tamen litteras dimiſſorias (quæ vulgò reuerendæ nuncupantur) ex Trident. *ſeſſ* 7. *cap.* 10. *de reformat.* & *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. *de reformat.* concedere poteſt ille Prælatus, qui ordines conferre poteſt, ex reg. *Poteſt quis per alium facere, quod per ſe ipſum præſtare poteſt.* de regul. iuris, in 6. & habetur *cap.* 1. 62. *diſt.* Ex illis autem Prælatis, qui ordines conferre non poſſunt, primò enumerandus eſt, qui diœceſim haberet, in quam iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum exercet cum poteſtate congregandi Synodum, & viſitandi: quia hic non videtur comprehenſus in prohibitione facta *in cap.* 10. *ſeſſ* 23. Trident. vti tradit Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 2. *cap.* 112. quem refert, & ſequitur Barboſ. *alleg.* 7. *n.* 8. Secundò, Vicarius generalis Epiſcopi: nam eſto, ſimul cum Epiſcopo idem tribunal conſtituat, non tamen poteſt ex vi vicariatus has dimiſſorias concedere, niſi fortè Epiſcopus extra diœceſim exiſtat, vti colligitur ex cap. *Cùm nullus de temp. ordin. in* 6. & tradit Gutier *lib.* 2. *can. qq. c.* 17. *num.* 20. Petr. Greg. *ſyntagmat. iuris lib.* 16. *cap.* 9. *poſt num.* 3. Azor. *inſt. moral.* 2. *p. lib.* 3. *cap.* 45. *quæſt.* 7. plures referens, Barboſa *alleg.* 7. *n.* 9. Tertiò, Capitulum, Sede vacante, eſto, iure antiquo ex cap. *Cùm nullus de temp. ordin. in* 6. omnibus indiſcriminatim poſſet dimiſſorias concedere: at poſt Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 10. nemini dimiſſorias concedere poteſt intra annum enumerandum à die obitus Præſulis, niſi illis tantùm, qui beneficij recepti, vel recipiendi arctati fuerint, aliàs

eccleſiaſtico

Digitized by Google

eccleſiaſtico ſubiacebit interdicto,& ordinatus, ſi minoribus ordinibus initiatus fuerit, nullo clericali priuilegio gaudet: ſi maioribus, ab executione ordinum ipſo iure ſuſpenditur ad beneplacitum futuri Prælati. Vicarius verò à Capitulo deputatus, ſi prædictas litteras intra annum conceſſit, non arctato beneficij recepti,vel recipiendi,ſuſpenditur ipſo iure per annum ab officio,& beneficio,vt habetur *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. & notauit Barboſ.*dicta alleg.7.num.*11. & 12.Sub hac tamen prohibitione non comprehenduntur litteræ teſtimoniales de vita, & maioribus ordinandi, quas Capitulum, Sede vacante,aliiſque Prælatis concedere poſſunt,ſicuti notauit Bonac.*diſp.8.de Sacram quæſt.vn.punct.4.num.*24 Barboſa *allegat.7. num.* 16. Quartò, Prælati regulares poſſunt Regularibus ſibi ſubditis,ſed non aliis dimiſſorias concedere. In his tamen concedendis ſtatuit Clemens VIII. prout refert Barboſa *alleg. 7. num.* 18. ſub pœna priuationis officij, & dignitatis,& vocis actiuæ,& paſſiuæ, ne concedantur ad alium Epiſcopum,præter Epiſcopum illius Monaſterij, in quo Regularis ordinandus reſidet, niſi fortè ille Epiſcopus abfuerit, vel ordines non celebrauerit, idque in dimiſſoriis exprimatur. Quod decretum non videtur vſu receptum: ſiquidem paſſim Prælati regulares dimiſſorias concedunt, vt eorum ſubditi à quocunque Antiſtite ordines celebrante initiari poſſint, quin vllam mentionem faciant, an proprius Epiſcopus abſens fuerit,vel ordines noluerit celebrare. Præter ſupradictos, conſuetudine in noſtra Hiſpania receptum eſt, teſte Gabriele Vaſquez *diſp.* 243. *cap.5.num.*54. vt Priores S. Iacobi, & S. Ioanni has litteras dimiſſorias Clericis ſæcularibus concedant: quia tamen eas Epiſcopi non admittunt, ideò faciunt intra ſuos prioratus ab Epiſcopis titularibus ſubditos promoueri.

9. Ex parte verò loci requiſitum eſt ad licitam ordinationem, vt in eum locum ordinans iuriſdictionem habeat. vel ex ſe, vel ex delegatione proprij Prælati. Quare titularis Epiſcopus ordines conferens in alterius diœceſi, ſine licentia Epiſcopi illius,etiam in loco, quantumuis exempto, ab exercitio Pontificalium, per annum ipſo iure ſuſpenditur à Trident. *ſeſſ.* 14. *de reformat. cap.*2. Epiſcopus verò diœceſim habens,ſi in aliena diœceſi irrequiſito proprio epiſcopo ordines conferat, ſuſpenditur per annum, non quidem ab omni Pontificali, ſed ſolùm à collatione ordinum, ex cap. *Eos, qui de temporib.ordinat.in* 6.& Trident.*ſeſſ.23.cap.* 8. *de reformat.* Vnde minùs punitur Epiſcopus proprius, quàm titularis, vt benè aduertit Vaſquez *diſp.243.cap.5.n.* 47. Cæterùm vterque epiſcopus proprius, & titularis, ſi in aliena diœceſi ordines conferat, & alia Pontificalia exerceat abſque licentia Ordinarij illius loci, ipſo iure à Pontificalibus ſuſpenditur,ex Trident.*ſeſſ.6.cap.5.de reformat.*

10. Solùm eſt dubium,an ordines, aliáque Pontificalia exercere poſſit in loco exempto ex licentia Ordinarij illius loci, nulla ab epiſcopo, intra cuius diœceſim locus ille exemptus eſt,irrequiſita licentia.Supponit Vaſquez *diſp.243. cap. 5. num.*55.id fieri poſſe, fauéntque verba Concilij: non enim epiſcopi,ſed Ordinarij licentiam requiſiuit.Cæterùm, ſi locus exemptus ſub aliqua diœceſi contineatur, verius cenſeo,non ſolùm licentiam Ordinarij illius loci, ſed etiam Epiſcopi neceſſariam eſſe: quia verè cenſetur Ordinarius. Secùs eſſet, ſi locus exemptus ad nullam diœceſim pertineret. Sic deciſum referunt Riccius *in praxi fori eccleſiaſt. poſt reſolut.495.in notabil.lib.de matrim. Epiſcopor.* Barboſa *in remiſſ.Concil.dicta ſeſſ.6.cap.5.*& *de poteſt. Epiſcop. allegat.* 6. *n.*12.& 13.

PVNCTVM XVI.

Qualiter ordinatis permittendus ſit vſus ordinationis ſuſceptæ.

1. *Debet conſtare idoneum eſſe.*
2. *Exteri ſacerdotes permittendi non ſunt celebrare abſque commendatitiis literis.*
3. *Tenetur Ordinarius has commendatitias litteras concedere.*

1. NEmini permittendus eſt vſus ordinationis, quin prius conſtet, idoneum eſſe ad illum exercendum. Communiter autem idonei iudicantur ad exercendos ordines presbyteratu inferiores, & ob eam cauſam nulli examini ſubiiciuntur, ſed eo ipſo, quo promoti ſunt, permittitur eis vſus prædictorum ordinum. At vſus presbyteratus regulariter non permittitur, quin prius ordinatus examinetur, an Miſſas ſatis aptè celebrare poſſit. Quòd ſi confeſſiones excipere velit, aliáque ſacramenta miniſtrare, non eſt dubium examini eſſe ſubiiciendum, ex Trident. *ſeſſ.23.cap.* 15. *de reformat.* quia ex aptitudine ad ordinem ſacerdotalem ſuſcipiendum, non infertur aptum ordinatum exiſtere, tum ad Miſſas celebrandas,tum ad Confeſſiones excipienda,tum ad reliqua ſacramenta miniſtranda.

2. Præter ſupradicta exteri ſacerdotes permittendi non ſunt celebrare in aliena diœceſi, niſi commendatitias litteras à ſuo ordinario habeant, quibus Ordinarius proprius teſtetur, tum de ſacerdotio, tum de carentia impedimenti ad ſacerdotium exercendum,cap.*Extraneo.quæſt.71.diſtinct.* & cap.*Monachum.10.quæſt.*4.& cap.*Tua fraternitatis.de Clericis peregrinis,*& nouiſſimè Trident.*ſeſſ. 23. cap. 16. de reformat.*Quod adeò verum eſt, vt etiam Prælatis exemptis ſub excommunicatione Epiſcopus prohibere poſſit, ne externos, & incognitos ſacerdotes ad Miſſas celebrandas in ſuis Domibus admittant, quin ipſe prius litteras commendatitias recognoſcat: quia eo caſu, vel delegatus Sedis apoſtolicæ procedit, & in defenſionem ſuæ iuriſdictionis, ne in eius diœceſi aliquis non ſacerdos, vel alius impeditus diuinorum celebrationi ſe ingerat,ſicuti docuit Riccius *in praxi fori eccleſiaſt.deciſ.750.in 1.edit.*& *reſolut.635.in 2.edit.* Barboſa aliis relatis *de poteſt.Epiſcop.allegat.2. num.* 8. Si verò exterus ſacerdos commendatitias litteras à ſuo Ordinario non defert: offert autem probationem, verum ſacerdotem eſſe, & nullo impedimento ligatum ad celebrandum, etſi non teneatur Epiſcopus illum admittere, poteſt tamen probatione fidem facere, vti relato Nauarr.*conſ.1.n.2.de celebrat. Miſſar.*Riccio *in deciſ.Curiæ Archiepiſcop.Neapolit.1 p.deciſ.* 150. docuit Barboſ. *alleg.21.num.*2. Ipſe autem ſacerdos peregrinus, qui nec commendatitias litteras defert, nec probat, ſe idoneum eſſe, ſi tamen verè ſit, poterit, ſcandalo ceſſante, celebrare: quia nullo iure interdicitur, teſte Nauarr. *in ſum. cap.* 27. *num.*153.& *conſ.5 ſub tit.celebr. Miſſar.* & *conſ. 4. de foro compet.altàs conſ vnic.de Clericis peregrin.* Henriq.*lib. 10.cap.14. nu.6.In comment.litt.I.* Sayro *de ceſſione vni.de celebr. Miſſar.* Barb.*alleg* 21.*n.*3.

3. Has autem commendatitias litteras obligatus eſt Epiſcopus ſacerdoti iuſtam cauſam habenti recedendi à diœceſi concedere,vti colligitur ex Trident. *ſeſſ. 23. cap.* 16. Nam, cum ipſe ſacerdos obligetur, prædictas litteras deferre,conſequenter obligandus eſt Epiſcopus, eas illi concedere. Aliàs in poteſtate epiſcopi conſtitutum eſſet, ſacerdotem peregrinari volentem detinere. Quod nequaquam facere poteſt, ſi beneficio reſidentiam exigente non fuerit arctatus, vti deciſum referunt Campanil.*in diuerſor. iur. canon.rub.9.cap.6. n.*4.Riccius *in praxi fori eccleſiaſt.deciſ.598. in 1.edit.*& *reſolut. 524. in* 2. Barboſa *allegat.* 21. *num* 5. & 6. Sicuti nec è contrario expellere poteſt à ſua diœceſi, abſque aliqua iuſta cauſa, ſacerdotem dimiſſorias non deferentem, ſi Sacra celebrare non intendat, teſte Marco Anton Genuen.*in praxi Archiepiſcop.Neapolit.cap.40.à n.*2. quem refert, & ſequitur Barboſ.*alleg.21.n.*3.

PVNCTVM XVII.

De obligatione continentiæ ſacris Ordinibus annexæ.

1. *Qualiter iure ſtatutum ſit ſacris ordinibus continentia.*
2. *Hæc continentia, etſi antiquitùs ab ordinatis expreſsè promittebatur, iam tacitè tantum promittitur.*
3. *Hæc continentia iure eccleſiaſtico, non diuino inducta eſt*
4. *An ex ſolo voto, an etiam immediatè ex lege, variant Doctores.*
5. *Verius exiſtimo,ex vtroque capite immediatè obligari.*
6. *Religioſus Sacerdos duplex peccatum ſacrilegij fornicando committit.*
7. *Inualidè promotus non tenetur ad caſtitatem ſeruandam.*
8. *Neque infans promotus ante vſum rationis.*
9. *Aliqui extendunt ad impuberem rationis vſu pollentem.*
10. *Verius cenſeo oppoſitum.*
11. *Certum,ſi nacta pubertate ordinem exercuerit.*
12. *Quid, ſi ignarus obligationis ſeruandi caſtitatem ordines ſuſcepiſſet? Sub diſtinctione reſpondetur.*
13. *Quid ſi metu cadente in conſtantem virum ordines ſuſcepiſſet.*
14. *Sacris Ordinibus initiati, ſi tentauerint matrimonium contrahere,officio,& beneficio priuantur.*
15. *In minoribus,ſi inualidè contrahant,priuantur beneficiis, & penſionibus.*
16. *Qua pœna puniantur ob fornicationem.*

1. INter Catholicos dubium eſſe non poteſt, ſacris ordinibus, ſcilicet, presbiteratui, diaconatui, & ſubdiaconatui continentiam annexam eſſe: quippe ob hanc cauſam hi ordines appellantur ſacri: quia ſactum votum continentiæ annexum habent: quo ordinati Deo ſacrantur, & dicuntur, vt dixit Flamin.*lib.5.de reſignat.q.*6.Valent,*tom.4.diſp. 9.q.1. part.4.verſ.Innocentius.*Bonac.*de Sacram.diſp.8.q.vn.p.2.n.2. ad finem.*Hac tamen differentia; nam presbyteratui, & diaconatui à tempore Apoſtolorum hæc continentia annexa

et

erat vt colligitur *ex can.* 25. *aliàs* 27. *Apoſtolor. ex can.* 10. *Concilij Ancyrani. & 1. Neocæſarienſ.* & ex pluribus, quę congerit Bellarm. *lib. 1. de Clericis, c.* 19. Gabr. Vaſq. *diſp.* 248. Valē. *diſp. 9. q. 5. p. 5. §. 2.* Subdiaconatui autem incertum eſt, quando continentia annexa fuit: antiquitùs enim annexa non erat, ideóque hic ordo inter ſacros non computabatur, vt conſtat ex cap. *A multis. de ætate, & qualit. ordinandor.* Iam verò certum eſt, continentiam huic ordini annexam eſſe, ſicuti eſt annexa diaconatui, & presbyteratui, vt habetur cap. *Nullum* cap. *Præterea.* cap. *Quando* 28. *diſt.* & ſupponitur cap. *Cùm olim. de Clericis coniugatis.* & cap. vnic. *de voto, & voti redemptione, in* 6. Decet enim maximè eos, qui in ſupremo Eccleſiæ ſtatu ſunt conſtituti, ab omni venere ſe continere. Quare, ſi ante matrimonium contractum ſacris initientur, inhabiles redduntur ad matrimonium, cap. *Vnde voto. in* 6. & cap. 1. & 2. *Qui Clerici, vel voventes*, & Trident. *ſeſſ.* 24. *can.* 9. Si verò poſt matrimonium, à coniuge ſeparantur. Non enim vſus matrimonialis ſimul cum ordine permittitur in Eccleſia Latina, tametſi Græcis permiſſus fuerit. cap. *Quæſitum. 7. de pœnitent. & remiſſ.*

2. Antiquitùs hæc continentia expreſsè à ſuſcipientibus ſacrum ordinem promittebatur, vt colligitur ex dicto cap. *nullum*, cap. *Præterea*, cap. *Quando*. Iam verò eo ipſo, quo quis ſacrum ordinem ſuſcepit, votum illud emittere cenſetur, & cap. *Quando*. cap. *De his* cap. *Præterea. 28. diſt.* & notauit Vaſq. *diſp. 247. c. 7. n.* 97. Graſſis *de effectibus Cleric. in præludio, n.* 41. Barboſa *alleg. 15. n.* 2.

3. Et licèt aliqui Doctores crediderint, continentiam iure diuino ordinibus ſacris annecti, logè verius eſt, ſolo iure eccleſiaſtico annexam eſſe, vti colligitur ex Trid. *ſeſſ.* 24. *can.* 9. definiente: *Si quis dixerit, Clericos in ſacris conſtitutos, vel Regulares caſtitatem ſolēniter profeſſos poſſe matrimonium contrahere, contractúmque validum eſſe, non obſtāte lege eccleſiaſtica, vel voto, anathema ſit.* Inhabilitatem ergo ad matrimonium legi Eccleſiaſticæ, vel voto tribuit Concilium: non autem legi diuinæ quaſi ſupponens à lege diuina non prouenire. Aliàs ſi ius diuinum ordinibus ſacris continentiam annecteret, nunquam ſacro ordine initiatis poſt matrimonium permittendus eſſet matrimonij vſus, ſicuti Orientalibus permiſſus eſt in cap. *Quæſitum. 7. de pœnit. & remiſſionib.* quia vſus matrimonij potius, quàm matrimonium, ſacris initiatos dedecet. Neque his obſtat, quòd Eccleſia neminem cogere poſſit ad caſtitatem ſeruandam, vtpotè rem conſilij, non pręcepti. 1. *ad Corinth.* 7. quia id intelligendum eſt de abſoluta obligatione; ſecùs de obligatione ex ſuppoſitione alicuius ſtatus aſſumpti, quem Eccleſia liberè concedit: poteſt enim nolle concedere, niſi ſub obligatione quòd illum aſſumentes caſtitatem voueant, ſicuti de facto hanc voluntatem habet in ordinibus conferendis: confert enim ordines ſub obligatione emittendi voti caſtitatis.

4. Sed, an hæc obligatio ſeruandi caſtitatem, non ſolùm à voto in ordinibus emiſſo, ſed etiam à lege eccleſiaſtica immediatè proueniat; non coſentiunt Doctores, vt videre eſt apud Sanch. *lib. 7. de matrim. diſp. 27. n. 9. &* 10. Alij Affirmant, ſolo voto te aſtrictum eſſe ad caſtitatem ſeruandam; lege autem eccleſiaſtica mediatè, quatenus obligaris ad prædictum volunt emittendum: quippe omnia iura quæ referuntur *diſt. 28. & de Clericis coniugatis & de voto, & voti redemptione, lib.* 6. ſolius voti mentionem faciunt; non autem alicuius obligationis ex lege. Alij concedunt, vltra obligationem voti, obligationem legis eccleſiaſticæ immediatè prohibentis venereum actum ſacro ordine initiatis, & inhabilitantis ad matrimonium. Nam, cùm votum neceſſariò ad ſui eſſentiam liberum vouentis conſenſum requirat, ſi quis ignarus inuincibiliter voti emittendi in ordinum ſuſceptione ordines ſuſciperet, voti obligatione non teneretur. Eadémque obligatione ſolutus eſſet, ſi malitioſè nollet, ſe voto aſtringere. At negari non poteſt, prædictos obligatos eſſe ſpecialiter ad caſtitatem, matrimonióque contrahendo inhabiles exiſtere. Ergo non tantùm ex voto; ſed ex lege naſcitur obligatio. Alij verò, ex quibus eſt Layman. *lib. 5. ſum. tract. 9. c.* 11. *num.* 2. *in fine*, admittunt obligationem legis ceſſante voti obligatione ob inconueniens nuper illatum: ſecùs voti obligatione poſita: quia non ſunt obligationes multiplicandæ abſque vrgenti fundamento.

5. Cæterùm verius exiſtimo cum Ægid. de Coninch. *diſp.* 10. *de Ordine, dub.* 13. *num.* 130. initiatos ſacris non ſolùm ex voto, ſed ex ſpeciali lege ad ſeruandam caſtitatem aſtringi. Nam, ſi votum non emittentes, vel ex ignorantia, vel ex malitia lege eccleſiaſtica aſtringuntur ad caſtitatem ſeruandam, neceſſariò fatendum eſt, omnes ſacris initiatos obligatos eſſe: quippe nulla lex eccleſiaſtica oſtendi poteſt ſpecialiter lata pro iis, qui ex ignorantia, vel malitia voto non aſtringuntur. Quòd autem omnes vltra obligationem voti lege eccleſiaſtica teneantur ad continentiam, probari poteſt, tum ex cap. *Presbyterus.* & cap *Diaconis, 27. diſtinct.* cap. *Propoſuiſti. cum ſeqq. 82. diſt.* cap. 1. *& per totum* 15. *q.* 8. cap. *A multis de ætate, & qualitate.* cap. *Vt Clericorum. de vita, & honeſtate Clericor.* Tum ex conſuetudine recepta, qua omnes ſacris initiati, ſi coniugati ſunt, ab vxoribus ſeparantur, vti habetur pluribus Canonibus, 28. *diſtinct.* Neque eis ſuffragari poteſt, quòd votum caſtitatis non emiſerint. Tum ex eo, quòd Eccleſia prædictos initiatos matrimonio contrahendo inhabiles reddiderit, non quidem in reuerentiam voti caſtitatis emiſſi, aliàs omnes emittentes votum caſtitatis inhabiles eſſent: ſed in reuerentiam ſtatus clericalis aſſumpti, quem oportebat ab operibus carnis eſſe omninò ſeiunctum. At, quoties Eccleſia aliquos inhabiles reddit matrimonio inter ſe contrahendo, eo ipſo illis prohibet venereum actum, vtpote in quo maior eſt indecentia, quàm in matrimonij vſu, ob quem matrimonium interdicitur, & irritatur. Et conuinci poteſt ex copula cum affine, vel ſpirituali cognata, quæ ideò eſt inceſtuoſa, quia matrimonium inter ipſos celebrari non poteſt, vt benè probat Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp. 5. n.* 7. Cùm ergo ſacris initiati matrimonio contrahendo inhabiles ſint, efficitur, quemlibet actum venereum illis eſſe ſpecialiter prohibitum.

6. Ex his infert ſatis conſequenter Coninch. *dub.* 13. *num.* 131. Religioſum fornicantem non ſolùm aduerſus temperantiam peccare, & aduerſùs votum caſtitatis, ſed etiam aduerſùs legem eccleſiaſticam illi, prohibentem actum, venereum. Nam, cum Religioſo non ſolum ex voto, ſed ex eccleſiaſtica lege matrimonium, illiúſque vſus interdictus ſit, conſequenter omnis actus venereus illi cenſetur interdictus. Diſplicet tamen mihi, quod Coninch. ſubiungit; nempe, Religioſum ſacris initiatum fornicantem obligatum eſſe vtramque circunſtantiam, & profeſſionis, & ordinis in confeſſione manifeſtare: nam eſto vtraque qualitas, Religionis, & ordinis, matrimonio contrahendo impedimentum præſtet, & actum venereum prohibeat: quia tamen hoc impedimentum, & hæc prohibitio, eundem religionis finem ſpectant, diuerſa peccata non ſunt cenſenda conſtituere, ſicuti cum die Dominico feſtum alicuius Sancti ex præcepto obſeruandum incidit, & in Quadrageſima aliqua vigilia. Coniugato autem, etiam ante conſummationem matrimonij, prohibitum eſſe abſque licentia coniugis ordines ſuſcipere, conſtat ex Extrauag. *Antiquitæ. de voto.* Qualiter autem ex licentia coniugis illi permiſſum, *tr. de matr. diſp. de imped. ordin.* dicendum eſt.

7. Superſunt quatuor quæſtiones decidendæ, quas optimè, verſat Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 27. *& ſeqq.* Prima eſt, an inualidè promotus; vel, quia ordinationi non conſenſit; vel quia promouens ſe Epiſcopum finxit, teneatur ad caſtitatem ſeruandam? Videtur teneri ex cap. *Quidam* & cap. *Placet. de conuerſ. coniugator.* vbi coniugati profitentes inualidè, caſtitatem ſeruare tenentur, quatenus cum ſtatu coniugij compati poteſt. Ergo idem dicendum eſt de inualidè ordinato. Sed contrarium omninò tenendum eſt cum Gloſſa *in cap. vnico. de voto, in 6. verbo, Approbante, & ibi* Ioann. Andr. ad finem Archidiach. *n.* 3. Dominic. *n.* 14. Sanch. alios referēs *diſp.* 27. *n.* 14. Gutierr. *de matr. q. 94. n.* 13. Coninch. *diſp. 20. dub. 14. n.* 133. Quia caſtitas in ordinis ſacri ſuſceptione non per ſe promittitur; ſed, vt ordini ſacro acceſſoria. Ergo ordine non ſuſcepto, nec caſtitas promiſſa cenſetur: corruente enim principali, & acceſſorium corruit. Secùs eſt de coniugatis Religionem inualidè profitentibus: nam, cum ibi caſtitatem expreſsè promittant, cenſentur ad illam, prout poſſint, ſe voluiſſe obligare.

8. Secunda, an infans promotus obligetur ad caſtitatem ſeruandam? Affirmant Paludan. *in. 4. diſt. 37. q. 1. art.* 1. D. Anton. 3. *p. tit. 1. cap.* 8. *concl.* 2. Fauet Richard. *in 4. diſt. 25. art. 4. q. 2. ad* 3. propterea quòd caſtitatis ordini ſacro acceſſoria ſit: ergo infans ordinem ſacrum recipiens, & caſtitatem ſeruare obligandus eſt. Oppoſita tamen ſententia communis, & vera eſt, quam pluribus relatis firmat Sanch. *lib. 7. diſp. 30. n.* 3. Vaſq. *diſp. 246. n.* 25. Barb. *alleg. 15. n.* 4. Gutier. *de matr. c. 94. circa fin.* Coninc. *diſp. 20. dub.* 14. Ratio eſt: quia nec ex voto, nec ex lege prædictus infans aſtringitur. Non ex voto: hoc enim liberū conſenſum vouentis requirit, qui non eſt in infante carente vſu rationis. Non ex lege: quia, cum lege diuina nullus ad caſtitatem obligetur, Eccleſia, quæ iuris diuini imitatrix eſt, nemini eam obligationem imponit.

9. Prædictam doctrinam plures Doctores, quos refert, & ſequitur Sanh. *dicta diſp. 30. n.* 8. Barboſ. *de poteſt. Epiſc. alleg. 15. n.* 4. extendunt ad infantem impuberem tametſi rationis vſum habeat, quem exiſtimant nulla obligatione caſtitatis ſeruandæ ex ordinatione in ea ætate aſſumpta aſtringi, argumento aſſumpto ex cap. *Ad noſtram de Regularib.* vbi votum profeſſionis Religionis ante pubertatem irritatur. Quinimò, cum in Trident. *ſeſſ. 25. c. 15. de Regular.* profeſſio facta ante 16. annulletur, idem videtur dicendum de voto ordini ſacro annexo.

10. Cæterum longè verius exiſtimo, ſi tibi impuberi rationis vſum habenti ordines voluntariè concederentur, obligatum eſſe voto, & lege ad caſtitatem, ſicuti ſi in pubertate ordines recepiſſes vt docent Sotus *lib. 7. de iuſtit. q. 2. art.* 5.

Caiet.

Caiet. 2. 2. *q.* 88. *art.* 9. Sayro *in claui regia, l.* 6. *c.* 5. *n.* 6. Coninc. *diſp.* 20. *dub.* 14. *n.* 136. Bonac. *de matr. q.* 3. *pun.* 9. *n.* 16. Etenim, ſpectato iure naturæ, ſufficientem diſcretionem obtinere potes ante pubertatem, vt voto quolibet obligeris, ac proinde vt obligeris voto ſeruandi caſtitatem. Iure autem poſitiuo nullibi inuenitur hoc votum irritum. Nam ex eo, quod irrita ſit Religionis profeſſio, non infertur, hoc votum, quod diuerſum eſt, irritum eſſe, præcipuè cum ratio irritandi profeſſionem in hac irritatione non procedat. Profeſſio namque irritatur, quia Religionis ſtatus eſt longè difficilior, & in tenera ætate plerumque aſſumptibilis, & nihil illius remanet facta irritatione, quæ tamen in ordine aſſumpto non procedunt quippe eſt ſtatus minùs difficilis, & raro, vel nunquam ante pubertatem aſſumitur, neque ita irritari poteſt, quin ordo aſſumptus perſeueret.

11. Illud verò eſt certum, ſi nacta pubertate ordinem ſuſceptum exercueris, aut alia via approbaueris, te obligatum eſſe ad caſtitatem ſeruandam, reſilere non potes, vti notarunt Sanch. Coninch. & alij *locis alleg.*

12. Tertia difficultas eſt, ſi ignarus huius voti, & obligationis ordines ſuſcepiſſes. Qua in re placet mihi ſententia Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 14. *diffic.* 3. *n.* 145. ſic diſtinguentis: Si probabilibus rationibus ductus exiſtimaſti nullam obligationem caſtitatis ſeruandæ ordini ſacro annecti, nulla eſt tibi obligatio: quia non eſt obligatio ex voto, vt de ſe conſtat, neque etiam ex lege, quæ neminem inuitum intendit aſtringere, vti colligitur ex Gregor. *l.* 1. *epiſt.* 42. *circa med.* Si verò ex culpabili negligentia prædictæ obligationis ignarus extitiſti eò quòd ex quadam ſocordia & ingenij ſtupiditate obligationem prædictam non inueſtigaſti, obligandus es, ſi non ex voto, ex lege tamen. Neque hæc fertur in inuitum, cum voluntariè ſtatum aſſumpſeris, cui ea obligatio annectitur abſque vllo delectu, & obligationem examinatione, quam præmittere debebas: omiſſione enim prædictæ inueſtigationis tacitè onera ſtatus aſſumpti ſuſcepiſti. Sed, vt benè aduertit Coninch. hic caſus vix in Eccleſia Latina locum habere poteſt, cùm omnes ante collationem ordinum ſacrorum moueantur ab Epiſcopo de obligatione caſtitatis ſeruandæ.

13. Quarta, & præcipua difficultas eſt, ſi metu cadente in conſtantem virum ordines ſuſcepiſſes. Pro cuius deciſione ſuppono *ex tract. de voto, diſp.* 1. *p.* 5. *præcipuè n.* 6. *& ſeqq.* nullum votum metu factum iure naturæ irritum eſſe: iure verò poſitiuo ſola ea vota, quæ ſtatum religioſum conſtituunt tametſi irritanda veniant. Quo poſito, ſi cum ordines ſuſcepiſti, expreſsè non contradixeris obligationi ſeruandæ caſtitatis, teneris eam ſeruare, tum ex voto, tum ex lege. Sèd, probata coactione credo facilè Eccleſiam tibi prædictam obligationem remiſſuram. Hæc noſtra ſententia de valore voti, & obligatione ſeruandi caſtitatem ob ordinem coactè aſſumptum, approbatur expreſsè *à leg. regia* 32. *tit.* 6. *part.* 1. ibi: *Onde porque algunos dudaron ſi aquel, que es ordenado, pro miedo, podria recibir por la Orden ſeñal dentro del alma* (hoc eſt, characterem) *ó non? De partiolo el derecho de ſanta Yglesia deſta manera, que ſi à alguno facen premia, que reciba orden amenaçan dolo, que le tomaran el beneficio, ſi non ſe ordonare, maguer aquel conſienta por tal miedo como eſte pues recibio la Orden de fuera, y a ſinca el alma dentro ſeñalada por ella, de manera que es tenudo de viuir ſin caſamiento, ſi à la façon, que lo ordenaron, no era caſado, porque la Orden ſagrada ha tal virtud, que maguer no prometa de guardar caſtidad. el que la recibe, tenudo es de mantenerla.* & notauit *ibi* Montalu. & Greg. Lopez. & Gutierr. *de matrim. c.* 94. *n.* 16.

14. Clericis ſacris ordinibus initiati, ſi de facto tentauerint contrahere matrimonium, officio, & beneficio priuantur ex cap. *Decernimus.* cap. *De his.* 28. *diſt.* An autem ipſo iure, an per ſententiam? Verius exiſtimo ſententiam neceſſariam eſſe: quia nullus eſt textus manifeſtè indicans priuationem ipſo iure, vt pluribus allegatis firmat Thom. Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 43. *n.* 3. *& ſeqq.* Prætereà ipſo iure excommunicatur, *Clem. vn. de conſanguinit. & affinit.* & hæreſis redduntur ſuſpecti, vt benè notauit Bernard. Dias *pract. c.* 80.

15. Clerici verò in minoribus conſtituti, ſi matrimonium validè contrahant, ipſo iure beneficia eccleſiaſticis priuantur, neque ea iam renunciare in fauorem tertij poſſunt quippe aſſumptione ſtatus incompatibilis cenſentur prædictis renunciaſſe, vti colligitur ex cap. 1. *de Cleric. coniugat.* & tradit Bernard. Diaz *pract. cap.* 80. *n.* 5. & *ibi* Salcedo, Gutierr. *pract. qq. q.* 104. Nauarr. *cap.* 15. *n.* 129. Quod etiam procedit ex penſionibus eccleſiaſticis ex Curiæ Romanæ ſtylo, teſte Iul. Claro *lib.* 5. *recep.* §. *fin.* & *pract. crim. q.* 73. *n.* 3. Couarruu. 4. *decret.* 2. *p. cap.* 6. §. 3. *n.* 6. Thom. Sanch. *lib.* 7. *de matr. diſp.* 44. *n.* 5.

16. Ob fornicationem verò cum Moniali, cum conſanguinea, vel affine, vel ſoluta variæ pœnæ arbrio Iudicis ſtatutæ ſunt, vti refert Bernard. Diaz *in pract. à cap.* 78. *&* 81. *& ſeqq.* Et licèt ob concubinam notoriè domi, vel extra, retentam, plures Doctores exiſtimauerint, ſuſpenſionem incurri, ex textu in cap. *Præter.* 32. *diſt.* cap. *Si qui ſunt.* 81. *diſt.* & *c. vlt. de cohabitat. Cleric. & mulier.* de quo videri poteſt Nauarr. *cap.* 27. *num.* 154. Menoch. *de arbitr. caſu* 418. At eo iure abolito, teſte Suar. *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 4. Henriq. *l.* 9. *cap.* 15. *n.* 12. Auila 3. *p. diſp.* 5. *dub* 2. Laym *l.* 5. *ſum. tract.* 9. *c.* 11. *in fine.* Concil. Triden. *ſeſſ.* 25. *c.* 14. ſtatuit ne Clerici, quicunque ſint, concubinas, aut alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio, in domo, vel extrà, detineat, aut cum iis vllam conſuetudinem habere audeant, alloquin pœnis à ſacris Canonibus, vel ſtatutis Eccleſiarum impoſitis puniantur. Modum autem punitionis ſic Concilium præſcribit: *Quòd ſi à ſuperioribus moniti ab iis non ſe abſtinuerint, tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum ſuorum quorumcunque, & penſionum ſint priuati, quæ fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perſeuerantes ſecunda monitioni adhuc non paruerint, non tantùm fructus omnes, ac prouentus ſuorum beneficiorum, & penſiones eo ipſo amittant, qui prædictis locis applicentur, ſed etiam à beneficiorum ipſorum adminiſtratione, quoad ordinarius, etiam vti Sedis apoſtolicæ delegatus arbitrabitur, ſuſpenduntur, & ſi ita ſuſpenſi nihilominùs eas non expellant, aut cum eis etiam verſentur, tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & penſionibus quibuſcunque eccleſiaſticis perpetuò priuentur, atque inhabiles, & indigni quibuſcunque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in poſterum reddantur, donec poſt manifeſtam vitæ emendationem ab eorum Superioribus, cum iis ex cauſa viſum fuerit diſpenſandum. Sed ſi poſtquàm eas ſemel dimiſerint, intermiſſum conſortium repetere, aliàs huiuſmodi ſcandaloſas mulieres ſibi adiungere auſi fuerint, præter prædictas pœnas excommunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio aut exemptio prædictam executionem impediat, aut ſuſpendat, ſupradictorúmque omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec Decanos aut alios inferiores, ſed ad Epiſcopos ipſos pertineat, qui ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta procedere poſſunt. Clerici verò beneficia eccleſiaſtica, aut penſiones non habentes, iuxta delicti, & contumaciæ perſeuerantiam, & qualitatem ab ipſo Epiſcopo carceris pœna, ſuſpenſione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliiſue modis iuxta ſacros Canones, puniantur Epiſcopi quoque, quod abſit, ſi ab huiuſmodi crimine non abſtinuerint, & à Synodo prouinciali admoniti ſe non emendauerint, ipſo facto ſint ſuſpenſi: & ſi perſeuerent, etiam ad Santiſſ. Rom. Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationem, ſi opus erit, in eos animaduertat.* Circa quod decretum aduerte, monitionem ſpecialiter faciendam eſſe, nec ſufficere generalem per edictum, vti deciſum refert Barboſ. *in remiſſ. Concil. ad prædictum text.* Quare ante prædictam monitionem ſolùm aliqua pœna carceris, & vt aliis placet, pecuniaria leni puniri poterit arbitrio Epiſcopi, ſpectata perſonæ, & delicti qualitate. De quo videri poteſt Aloyſius Riccius. *Curia Archiepiſcop. Neapolit. deciſ.* 99. Sub nomine fructuum, obuentionum, &c. diſtributiones quotidianæ non comprehenduntur, ſicuti deciſum refert Barb. *in prædicto loco Concilij*, tametſi contra ſentiat Sayro *deciſ.* 7. *de verbor. ſignificat.*

PVNCTVM XVIII.

De aliis obligationibus Clericorum, & eorum exemptione.

1. *Tonſuram, habitúmque clericalem deferre tenentur.*
2. *Rationes, ob quas Eccleſia tonſuram præſcripſerit.*
3. *Quando cenſeatur Clericus mortale committere, non deferens tonſuram, habitúmque Clericalem.*
4. *De exceptione remiſſiuè reſpondetur.*
5. *De ſacris benedictionibus, & exorciſmis alibi actum eſt.*

1. PRima Clericorum obligatio eſt, deferre tonſuram, habitúmque clericalem ordini congruentem. De tonſura habetur expreſsè cap. *Prohibita* 23 *diſt.* & cap. *Clericus* 5. *de vita, & honeſt. Clericor.* cap. vnico, *de Cleric. coniugat. in* 6. & cap. *Si Iudex de ſentent. excommunicat. in* 6. & in Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 6. *de reformat.* Quæ autem ſint veſtes ordini congruentes, nullo textu præſcribitur. Nam eſto in cap penult. *de vita, & honeſt. Clericor.* & *Clement.* 2. *eodem tit.* prohibeantur Clericis aliquæ veſtes, vt minùs decentes: at nullæ, vt decentes, præſcribuntur, ſed communi regionis vſui relinquitur, vt illæ decentes iudicentur, quibus communiter Clerici vtuntur, & ea quarum aſpectu Clerici eſſe iudicantur, vt tradit Gloſſ. *in ſuprad. cap. verbo, Deauratis,* & *Clement.* 1. *verbo, Sæcularis, de electione.* & cap. *Si quis virorum verbo, Veſte,* 30. *diſt.* Couarr. *pract. quæſt. c.* 31. *n.* 7. Farinac. *pract. crim.* 1. *p.* 8. *n.* 69. Sanch. *l.* 7. *de matr. diſp.* 46. *n.* 6.

2. Varias rationes Doctores adducunt, ob quas Eccleſia Clericis tonſuram præſcripſerit, quas congerit Vaſq.

diſp.

Digitized by Google

INDEX

Selectiorum rerum huius tertiæ Partis operis Moralis.

A

Abſolutio.

MORITVRO præſenti impendi debet, tametſi abſente Sacerdote ſigna contritionis exhibuerit, tractatu 23. diſp. vnic. pun. 5. n. 8. Abſolutè, & non ſub conditione abſolutio præſtanda eſt, n. 9. & punct. 11. n. 1. Abſoluere Religioſi poſſunt ab omnibus peccatis, exceptis in Bulla Cœnæ contentis, fideles, tract. 23. punct. 14. nu. 14. Item, à cenſuris, & pœnis, etiam extra Sacramentum, n. 18. An proſit pro foro externo, n. 20. A caſibus reſeruatis abſoluere poteſtis, cui reſeruata ſunt. punct. 15. §. 4. n. 1. A reſeruatis Epiſcopo, & Pontifici, Parochus, vrgente neceſſitate, §. 4. n. 3. In articulo mortis quilibet Sacerdos tract. 23. pun. 15. §. 4. n. 4. Prælatus cuiuſcunque Conuentus ſibi ſubditos abſoluere poteſt, n. 5. Ex quodam priuilegio poſſunt Religioſi minores ab alio, quàm à Superiore abſolui, n. 6. Quid in articulo mortis à Sixto IV. prædictis Religioſis concedatur, n. 7. Religioſis omnibus à Superiore approbatis concedit Pontifex facultatem abſoluendi omnes Chriſti fideles; ſed non Religioſos, n. 8. Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ, n. 9. De priuilegio conceſſo abſoluendi Religioſos Ordinis Prædicatorum iter agentes, n. 10. Nouitij abſolui poſſunt, ac ſi ſæculares eſſent, n. 11.

Abſoluere nequit Superior regulariter ſacramẽtaliter à ſolis reſeruatis, aliis mortalibus inauditis, tract. 23. punct. 15. §. 5. num. 1. & ſeqq. Petenti facultatem regulariter concedenda eſt, num. 4. Aliquando negari poteſt. num. 5. Non eſt obligatus Superior cuilibet facultatem concedere, ſed deſignare poteſt Confeſſarium, n. 6. Quid in hac parte ex decreto Clement. VIII. ſit in Religionibus ſtatutum, num. 7. Qualiter Confeſſariis deſignatis committenda eſt facultas abſoluendi à reſeruatis, n. 8. Quæ in Societate ſeruentur, n. 9. Superior concedens facultatem alicui eligendi Confeſſorem, non cenſetur concedere, vt abſoluatur à reſeruatis, n. 10. Superior concedere poteſt facultatem ſub onere alicuius pœnitentiæ imponendæ, n. 11. Sub conditione verius eſt non poſſe concedi, n. 13. Benè poteſt ſub onere ſe Superiori præſentandi, n. 15. Ex prædicta facultatis conceſſione grauis obligatio oritur comparendi, num. 18. Qualiter Societas procedat, n. 19. Superior incidens in caſum reſeruatum, facultatem concedere poteſt alteri, vt illum abſoluat, niſi contrarium cautum ſit, n. 22. Abſolutus à Superiore ſacramentaliter à ſolis reſeruatis, non teneris ea inferiori fateri; ſed ſatisfacis non reſeruata manifeſtans tract. 23. punct. 15. §. 7. n. 1. Quid, ſi inferiori accedas, neque abſolutus à Superiore, nec ſublata reſeruatione n. 2. Vrgente neceſſitate, etſi non extrema, benè potes ab inferiori abſolui eum obligatione comparendi, n. 6. An Sacerdoti ſimplici fieri eo caſu confeſſio poſſit, n. 7. Qualiter tenearis eo caſu fateri, n. 8. Probabilius eſt, omnia peccata fatenda eſſe, n. 9. Abſolui poteſt pœnitens promittens facturum, quod poſtmodum à Confeſſario iudicatum fuerit, tract. 23. punct. 16. n. 7. Quibus in euentibus ſit obligatio abſoluendi pœnitentem, vel inabſolutum dimittendi, tract. 23 pun. 18. §. 2. in fine.

Abſoluendus eſt pœnitens paratus leuiorem pœnitentiam, quàm par eſt: acceptare. punct. 21. § 4. n. 5.

Approbatio, & Approbatus.

Approbatio à Trident. requiſita pro confeſſionibus audiendis, eſt iudicium authenticum de idoneitate, tractatu 23. punct. 17. §. 1. num. 1. Quid, ſi ab Epiſcopo Confeſſarius exteriùs approbetur, & interiùs iudicetur inhabilis, n. 2. Approbatio eſt à iuriſdictione diſtincta, n. 3. De duplici approbatione, nempe, ex beneficij collatione, & authentico iudicio, & quæ ad vtramque requirantur, n. 4. & 5. Gratis approbatio concedi debet, num. 6. Approbatio Religioſorum, qui non ſunt à ſuis Superioribus præſentati, nulla eſt, num. 7. Quæ ſit neceſſitas huius approbationis, num. 8.

Hac approbatione Sacerdotes omnes indigent ad confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audiendas: ſecùs ad confeſſiones Regularium, tract. 23. pun. 17. §. 2. n. 1. Non excipiuntur graduati, neque alij viri docti, num. 2. Quid pro confeſſionibus Epiſcoporum, aliorúmque Prælatorum, n. 3. Approbatus per beneficium parochiale, eligi poteſt vbi libet, n. 8. Idem eſt de approbato abſolutè, n. 9. Quinimò de approbato cum reſtrictione, n. 19. Pro Confeſſionibus Religioſorum an eligi poſſit non approbatus, examinatur, num. 21.

Approbationem concedunt Epiſcopus, Vicarius generalis, Capitulum, Sede vacante tract. 23. punct. 17. §. 3. n. 1. Prælati Regularium non habent hanc poteſtatem, n. 2. Quis Epiſcopus, an loci, an pœnitentis, an Confeſſarij, approbationem concedere debet, n. 3. & ſeqq. Approbatio ex odio, vel iniquo animo denegari non poteſt. n. 5. Non eſt cauſa ſufficiens negandi approbationem ex eo, quòd diœceſes non indigent illo Confeſſario n. 6. & 7. Si iuſtæ petitioni Epiſcopus renuat acquieſcere, non reputatur Confeſſarius ſæcularis approbatus. Secùs Religioſus à ſuo Prælato præſentatus, n. 9.

Approbatio ex beneficio durat, dum beneficium retinetur tract. 23, pun 17. §. 4. num. 1. Si per examen, aut aliàs approbatus fueris pro limitato tempore, illo finito ceſſat, n. 2. Abſolutè ceſſat, ſi diœceſim mutes, n. 3. Poſſe Epiſcopum approbationem reuocare tenendum eſt, n. 5. Si abſque cauſa hæc reuocatio fiat, nullius eſt momenti, n. 6. Religioſis approbatio reuocari poteſt, ſi conſtet de eorum indignitate, n. 7. Extra hunc caſum, etſi plures cenſeatur reuocari non poſſe, verius eſt poſſe à ſucceſſore reuocari, n. 9. Excipitur Capitulum, Sede vacante, n. 10. Aliqui excipiunt Religioſos Dominicanos. ſed immeritò n. 11. Tranſlati Religioſi in aliam diœceſim poſſunt ab illius Epiſcopo examinari, aliàs non cenſebuntur approbati, n. 12. Ab eodem Epiſcopo, ſi præuio examine fuerint approbati, nequeunt nouo examini ſubiici: ſecùs, ſi abſque examine, 13. Quid nouiter ſtatuerit ſacra Congregatio, circa reuocationem approbationis, num. 14.

B

Baptiſmus.

NOmen Baptiſmi, eiúſque definitio declarantur tract. 19. diſput. vnica, punct. 1. num. 1. & 2. Ante mortem Chriſti fuit hoc Sacramentum inſtitutum, pun. 2. n. 2. Verius eſt, fuiſſe inſtitutum eo die, quo à Ioanne baptizatus eſt, pun. 2. n. 5. Qualiter à Ioannis Baptiſmate differat, num. 6.

Materia illius remota eſt aqua naturalis, apta ad abluendũ, tract. 19. diſp. vnica, pun. 3. n. 1. & ſeqq. Eſſe tamen frigidam, vel calidam per accidens eſt, n. 4. Vti aqua turbida, & impura abſque graui neceſſitate peccatum eſt mortale, n. 5. Proxima materia eſt ablutio, ſiue immerſione, aſperſione, vel effuſionẽ, tract. 19. diſp. vn. pun. 4. n. 1. & 2. Qualiter debet proferre formam Sacramenti trina merſione conficiens, n. 3. Aliqua pars corporis princeps ablui debet ad Baptiſmi valorem, n. 5. Aqua immediatè tangere debet baptizati corpus, ſucceſſiuo motu, n. 6. Satis eſt probabile, te eſſe baptizatum, ſi capillis lauatis, n. 7. Idem dic, ſi laueris, corio, ſeu pelle ſecundina circundatus, n. 8. Immerſione qua quis ſuffocatur, Baptiſmus conficitur: eſto, alij contrarium cenſeant, n. 9. & ſeqq. Semper eſt illicita prædicta miniſtratio, n. 12. Non eſt ſecanda mater, etiam proximè moritura, vt infans baptizetur, num. 13. Benè poteris Baptiſmum infanti miniſtrare, etſi agnoſcat, inde

Digitized by Google

mortem aliqualiter accelerandam eſſe. n. 14.

Forma Baptiſmi quæ ſit. tract. 19. diſput. vnica, pun. 5. n. 1. Exprimi debet perſona baptizans. n. 2. Verius eſt, eſſe ſufficientem formam: *Baptizet te Deus*, vel, *Baptizeris à Deo*. eſto alij oppoſitum ſentiant. n. 3. & 4. Item, perſona baptizanda exprimi debet. n. 5. Ex eius vnitate vnitas Baptiſmi deſumitur. nu. 6. Qualiter poſſint plures vnum baptizare. n. 7. Inſuper requiritur expreſſio ablutionis. n. 8. Tādem exprimi debet vnitas, & Trinitas diuina, non implicitè, ſed explicitè, n. 11. Sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, etſi plures cenſeant, validè Baptiſmum confici, oppoſitum videtur probabilius. n. 15. Quæ variatio formæ eſſentialis ſit, quæ non. n. 17. Variatio formæ conſuetudini diœceſanæ aduerſa illicita eſt. n. 18. Baptiſmi ſubiectum eſt homo viator extra vterum matris exiſtens. tract. 19. diſp. vnica, pun. 6. n. 1. Non eſt ſecunda mater, vt infans baptizetur, niſi ſecundùm leges morte eſſet digna, & crederetur ſectio infanti profutura num. 2. A puncto natiuitatis quilibet capax eſt Baptiſmi. n. 3. Non excluditur monſtrum, dummodo homo ſit. n. 4. Filiis infidelium rationis vſum habentibus, ſi petant Baptiſmum, concedendus eſt, parentibus renuentibus. n. 5. Si dubium ſit de rationis vſu, Baptiſmus eſt differendus. num. 6. Quacunque ratione his Baptiſmus conferatur, validus eſt n. 7. Infantes, etiam per iniuriam baptizati, ſegregandi ſunt à parentibus infidelibus, adueniente rationis vſu. n. 8. Filiis Hæreticorum miniſtrandus eſt Baptiſmus, dummodo à parentibus ſeparari poſſint, num. 9. & 10. Conſentiente quolibet ex parentibus infidelibus, baptizari infans poteſt. num. 10. Renuente vtroque parente infideli, nequaquam infans baptizari debet. num. 17. Excipe, niſi in caſu extremæ neceſſitatis, n. 14. Vel, ſi ſit perpetuò amens, n. 15. Vel ſit à parentibus ſegregatus. n. 17. Vel ſeruus, ſeu parens ſerui, n. 18. In prædictis caſibus non ſemper obligatis miniſtrare Baptiſmum n. 20.

Nulla ex parte ſuſcipientis, ſi infans eſt, diſpoſitio requiritur. tract. 19. diſp. vnica, pun. 7. n. 1. In adultis requiritur intentio, ſeu voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum: & quæ hæc debeat eſſe. n. 2. Item. fides, ſeu Trinitatis, & Incarnationis, diuinorum præceptorum notitia. n. 3. Item, contritio, ſeu attritio de peccatis commiſſis. n. 4.

Baptiſmus neceſſarius eſt paruulis extra caſum martyrij in re ſuſceptus. tract. 19. diſp. vnica, pun. 8. n. 1. Adultis Baptiſmus, ſeu votum illius eſt neceſſarius 2. Qualiter ex diuino præcepto Baptiſmus neceſſarius ſit, tum paruulis, tū adultis ex diuino præcepto nu. 3. Quando hoc præceptū comparatione paruulorum aſtringat parentes, ſeu tutores. n. 4. Adulti eo aſtringuntur, cùm primùm commodè poſſint ſuſcipere, ſi benè inſtructi ſunt. n. 5. Ex graui cauſa differri Baptiſmus poteſt. n. 6. Eccleſia non poteſt determinare tempus ſuſcipiendi Baptiſmum, imponendo obligationem baptizatis: benè tamen declarando obligationem, quam iure diuino habēt. 7. Baptiſmi Miniſter quilibet eſt rationis compos tr. 19. diſp. p. vn. 9. n. 1. Abſque iuriſdictione nequit licitè adminiſtrari, tametſi Sacerdos ſit. n. 2. Sacerdote inferiores, etiam Diaconi, non ſunt ex officio ad hoc miniſterium deputati. n. 3. Ad concedendam facultatem Diacono hoc Sacramentum miniſtrandi, non requiritur extrema neceſſitas. n. 4. Abſque periculo mortis nequit Baptiſmus ſine ſolennitate miniſtrari, n. 6. Neque domi abſque prædicta neceſſitate miniſtrandus eſt. n. 7. Nullus alius à Sacerdote, vel Diacono miniſtrare Baptiſmum ſolenniter poteſt, ex commiſſione Sacerdotis. n. 8. Stante extremæ neceſſitate digniori cedere debet minùs dignus. n. 9. Eſt peccatum mortale inuerſio huius Ordinis. n. 10. Quòd ſi præſente Clerico non Sacerdote laïcus miniſtret, aliqui affirmant eſſe veniale peccatum: verius eſt, vel nullam eſſe culpam, vel eſſe mortalem. n. 11. Excipitur pagani, vel Hæretici miniſtratio, præſente Catholico. n. 12. Item, excipitur, ſi præſente Diaconos laïcus, vel inferior Clericus miniſtret. n. 13. Qualiter vnius Baptiſmi plures Miniſtri eſſe poſſint. n. 14. Qualiter poſſis plures ſimul baptizare. n. 15. Qualiter prolatio formæ ablutioni ſit coniungenda. n. 16.

Baptiſmi effectus eſt gratia peccati originalis, & actualium remiſſiua. tr. 19. diſp. vnica, pun. 10. n. 2. Eſt æqualis in paruulis, in adultis abundantior, ſi abundantiori diſpoſitione ſe præparent. n. 3. Remittit Baptiſmus pœnam omnem pro peccatis debitam. n. 4. Non tollit pœnalitates huius vitæ, n. 5. Imprimit characterem. n. 6. Suſcipienti Baptiſmum ſolent ſpeciales gratiæ concedi. n. 7.

Baptiſmo ſolēni patrinus ſub graui culpa eſt neceſſariò adhibendus tract. 19. diſp. vn. pun. 11. §. 1. n. 1. Patrinus obligatus eſt, baptizatum inſtruere fide, moribus, ſi indigeat. num. 2. Quilibet baptizatus rationis compos patrinus eſſe poteſt. num. 3. Excipiuntur Monachi: & qui ſub nomine Monachi comprehenduntur. n. 4. Monachus validè patrinus eſſe poteſt, n. 5. Excipiuntur pœnitentes publici. n. 6. Item. Hæretici. n. 7. Qualiter Hæreticus admitti poteſt in patrinum, Catholico deficiente, n. 8. & 9. Poſsiſne eſſe patrinus Baptiſmi ā Hæretico collati, tametſi ſub forma ab Eccleſia præſcripta. n. 10. Vnus, vel ad ſummum duo, vir, & fœmina, patrini eſſe debent. tract. 19. diſp. vnica, pun. 11. §. 2. n. 1. Nequit Epiſcopus in hac parte diſpēſare. n. 2. Debet patrinus baptizatum immediate de manu baptizantis ſuſcipere. n. 3. Inſuper debet intentionem habere hoc munus ſubeundi. n. 4. Si leues filium Petri, credens eſſe Ioannis, eſt verè filij Petri patrinus. n. 5. Non eſt opus in Catechiſmo reſpondere. n. 6. Debes eſſe deſignatus à parentibus, ſeu ab illis, qui curam baptizati gerunt, num. 7. Non eſt tamen hæc deſignatio ſimpliciter neceſſaria, eſto, plures contrà ſentiant. n. 8. & 9. Cùm plures deſignātur, neque à parocho repelluntur, omnes ſunt patrini. n. 11. Requiritur baptiſmus ſolemnis. n. 12. Debet patrinus nomine proprio ſuſcipere, ſeu tenere baptizatum n. 14. Per procurationem hoc munus præſtari poteſt ex probabiliori ſententia. n. 6.

Baptiſmi ritus, & cæremoniæ quare plures, quàm in aliis Sacramentis deſignentur tract. 19, diſp. vn. pu. 12. n. 2. Expenduntur huiuſmodi ritus ibid.

Baptiſmus vnus eſt vnitate ſpecifica tract. 19. diſp. vn. pun. 13. num. 1. In quolibet ſubiecto vnus eſt vnitate numerica. n. 2. Stante dubio rationabili de valore Baptiſmi, repeti poteſt, n. 3. Explicatur, quale hoc dubium debeat eſſe. n. 4. & ſeqq.

Benefactor.

Qualiter Prælati Religionum benefactores ſuos participes efficiunt bonorum operum ſuorum Religioſorum. tract. 24. pun. 6. n. 8. Ex vi huius moralis vnionis plures Indulgentiæ dictis benefactoribus communicantur à Sede apoſtolica. n. 9. Ob bona opera Religioſorum ſic coniuncti Deus benefacit. n. 10. Petitiones benefactorum ob hanc coniunctionem vim habent impetrandi. 15. Orationes communes illis applicantur nu. 12. Orationes Religioſorum, quæ illis applicantur, efficaciores ſunt. n. 13.

Beneficium.

Beneficium pro Ordinibus maioribus recipiendis requiſitum debet eſſe ſufficiens ad congruam ſuſtentationem tract. 27. pun. 10. n. 1. Ex beneficio, & patrimonio ſufficiens titulus coaleſcere poteſt. num. 2. Beneficium debet eſſe perpetuum. n. 4. Debes pacificè poſſidere. n. 8. Nequis illud reſignare, vel permutare, niſi mentione facta ad illius titulum fuiſſe ordinatum n. 10.

Bulla.

Nomen Bullæ vnde dicatur tract. 25. pun. 1. n. 1. Vnde dicatur Cruciatæ n. 2. Prodeſt pueris, vſúque rationis carentibus, p. 2. n. 1. Prodeſt omnibus fidelibus commorātibus, vel aliquo modo ad regna Hiſpana declinātibus n. 2. Sūpta Bulla, eſto, ad externa regna diuertas, vti potes illius priuilegiis, excepto priuilegio ciborum n. 3. Hiſpani in exteris regnis commorantes ſumere non poſſunt Bullam medio internuncio n. 4. Requiritur Bullæ ſuſceptio n. 5. Item, illius apud te retentio, ſed non ex neceſſitate. n. 6. Item, nominis proprij ſcriptio. n. 7. Item, exhibitio eleemoſynæ per ſe vel per alium n. 8. Ex turpiter, & iniuſtè aquiſitis ſumpta Bulla prodeſt n. 9. Qualiter Religioſi ſumere Bullam poſſint, & debeat Prælatus licentiam concedere, n. 10. an Minores, non ſumpta Bulla, eius priuilegiis fruantur nu. 11. Prodeſt Bulla, etiamſi excommunicatus accipias, num. 12. Item, etiamſi accipias in ſtatu peccati mortalis n. 13.

Tempus, quo Bulla Cruciatæ ſumentibus prodeſt, eſt annus publicationis. tract. 25. pun. 3. n. 1. Quomodo hic annus computetur, & quando finiatur. n. 2. Bulla permanet, tametſi Pontifex, & Commiſſarius è vita decedant. n. 4. Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœnæ n. 5. Finito anno publicationis, ceſſant omnia Bullæ priuilegia. n. 6.

Qualiter virtute illius edere carnes, & lacticinia poſſis, & abſolui à reſeruatis, & cenſuris, commutarique vota. tract. 25. pun. 78. & 9. Vide verbo, *Confeſſarius* & verbo, *Vota*.

Virtute Cruciatæ non ſuſpenduntur facultate iure ordinario Epiſcopo competentes tract. 25. pun. 10. n. 2. Neque Indulgentiæ ab ipſis Epiſcopis cōceſſæ, n. 3. Neque facultates in corpore iuris inſertæ, n. 4. Neque facultates, & priuilegia omnino diſſimilia, n. 5. Neque facultates, & priuilegia Superioribus Mendicātibus quoad Fratres, n. 6. Neque ſuſpēdūtur facultates Religioſis cōceſſæ abſoluendi ſæculares. n. 9. Bullæ Commiſſarius facultatem habet taxandi eleemoſynam, quam ſumentes Bullam debent erogare. tr. 25. pun. 11. n. 1. Item, componendi ſuper fructus amiſſos ob omiſſam Horarum recitationem, n. 2. Quam poteſtatē habeat diſpēſandi in irregularitate, n. 3. Prodeſt hæc poteſtas, tam pro foro conſcientiæ quàm externo. n. 4. In quibus irregularitatibus poſſit diſpenſare, & in quibus non. n. 5. & 6. Datur facultas Cōmiſſario diſpenſandi in impedimēto affinitatis ex fornicatione. n. 7. Sub quibus conditionibus hæc poteſtas concedatur, n. 8. Deinde habet poteſtatē Commiſſarius diſpenſandi in ſuperueniente dicto impedimento, vt debitum coniux impeditus petat, n. 9. Hanc poteſtatē etſi aliqui extendant ad impedimentum cogna-

tionis

Digitized by Google

tionis ſpiritualis verius eſt oppoſitum n. 11. De obligatione, quam habent omnes Epiſcopi, applicandi pœnas in ſubſidium Cruciatæ, n. 12. Vt Bulla Cruciatæ pro defunctis proſit non eſt opus,te eſſe in gratia, tract. 25. pun. 12. n.2. Expedit,ſumpta vna Bulla,aliam ſumere,n.4.

Virtute Cruciatæ debita incerta componuntur, & quæ hæc ſint; & qualiter compoſitio, ſeu remiſſio facienda eſt latè expenditur,tract.25. punct. vlt.per totum.

C

Confeſſarius.

QVando teneatur examinare pœnitentem de peccatis,quæ credit probabiliter commiſiſſe, tr.23. pun. 19.§.2. n.1. & ſeqq. Quid, ſi pœnitens neget interrogatus peccatum commiſſum, n.5. Tenetur Confeſſarius monere pœnitentem laborantem ignorantia craſſa, & vincibili,n.6. Si ignorantia ſit inuincibilis,neque ſperat fructum ex monitione, monere non tenetur.n. 7. Si probabiliter iudicet, monitionem profuturam, abſque graui incommodo præſtare debet. n.8. Si de matrimonio contrahendo agatur, regulariter monendus eſt pœnitens; & quid de iam contracto, vel de priuatione debiti petendi, n.9. Stante dubio non poteſt Confeſſarius monitionem omittere, n. 10. Sed an eo caſu, quo Confeſſarius non tenetur pœnitentem monere, poſſit illum ſtatum conſulere,n.11.

Si ob indiſpoſitionem pœnitentis fuit nulla abſolutio, teneris pœnitentem monere, tr.23. pun.18. §. 3. n.2. Quid, ſi non habuiſti intentionem abſoluendi, vel non abſoluiſti, nu.3. Quid, ſi caruiſti iuriſdictione,num.3. Quid, ſi errorem docuiſti, n.5. Quid,ſi culpabiliter omiſiſti monere de obligatione reſtitutionis, alteriùſve præcepti,n.6.

Accuſatus de ſigilli violatione qualiter ſe defendet, tract. 23. punct. 19. §.1.n.11.

Confeſſarius electus virtute Cruciatæ debet eſſe ab Ordinario approbatus:& à quo Ordinario,tr.25.pun.8.§.1. n.1. Parochus vbilibet eligi poteſt,n. 2. Approbatus per examen, vel aliàs,eligi poteſt, tametſi approbetur reſtrictè, n. 3. & ſeqq. Qualiter Regularis eligi poteſt, n.4. Electus Confeſſarius abſoluere poteſt à caſibus, etiam Sedis Apoſtolicæ reſeruatis ſemel in vita,& ſemel in morte, n.5. A reſeruatis Pontifici, ſi occulta ſint, verius videtur, ſemel tantùm abſoluere poſſe, n.7.

Confeſſio.

Confeſſio,Sacramenti Pœnitentiæ pars quæ ſit, & quæ illius conditiones, tr.23.pun.8. n.1. Secreta confeſſio,& non publica,etſi præcepto diuino conformis ſit,non tamen eſt ex præcepto, n.2. aliquando potes,& decet, publicè confiteri, ſed rarò, n. 3. Præceptum de confeſſione publica, neque eſt, neque eſſe poteſt, n.4. Fieri voce humana non eſt de neceſſitate Sacramenti,n.6. Qualiter ex præcepto voce humana facienda eſt,n. 8. Confeſſio facienda eſt coram Sacerdote.n.9. In articulo,mortis nutibus præſtare confeſſionem debes, ſi voce nequis, & quid extra illum periculum, n. 10. Confiteri per litteras non obligaris, n. 11. Neque per interpretem, n. 2. Qualiter in articulo mortis obligeris per litteras, vel interpretem confiteri, n. 13.

Peccata omnia mortalia, tam quoad ſpeciem, quàm quoad numerum, fateri debes, tr. 23. diſp.vnic.pun.9. n.1.& ſeqq. Circunſtantias non mutantes ſpeciem, ſed ſolum aggrauantes, verius eſt, te non obligari, n. 4. Expenduntur circunſtantiæ,in quibus eſſe poteſt dubium,n.6.& ſeqq.

Confeſſionis integritati obſtat omiſſio peccati mortalis commiſſi, & non confeſſi,tract. 25. punct. 10. n.1. Secundò, ſi omittas conſcientiæ examinationem debitam. n. 2. Qualis examinatio requiratur, n.3. Tertiò, obſtat mendacium in materia neceſſaria, n. 4. Simulare peccatum eſſe confeſſum, cùm tamen non ſit, obſtat integritati, n. 6. & ſeqq. Confiteri leuia peccata ordinario Confeſſori,grauia alteri, per ſe integritati non obeſt, n.9. & 10.

Ob phyſicam, vel moralem impotentiam confitendi omnia peccata,licitè omittitur integritas, tract.23. pun. 11. n. 1.2. & 3. Non eſt omittenda integritas ob vitandum Confeſſarij peccatum malitioſum, n. 4. Si abſque tuo graui incommodo damnum Confeſſarij vitare potes, teneris. n. 6. Peccatum, ex cuius manifeſtatione complex cognoſcitur, non eſt in confeſſione omittendum, n. 7. Defectus iuriſdictionis integritati obſtat, n. 8. Poteſt eſſe confeſſio formaliter integra, nullo declarato in particulari peccato, tractat.23.punct.11. n.10.

Confeſſio reiteranda eſt, ſi nulla fuit.tract.23.pun. 12.n. 1. Ex obliuione pœnitentiæ iniunctæ, non eſt repetenda. n 2. Ob quem defectum Confeſſarij repetenda confeſſio, ſit, & quomodo,n.3. & ſeqq.

Confeſſio reſeruatorum qualiter præſtanda eſt, tractat. 23. punct. 15. §. 7.circa finem. Vide verbum, *Abſolutio.*

Præcepto diuino confeſſionis omnes committentes mortale poſt Baptiſmum obligantur, tract.23. pun.20. §. 1. num. 1. Pro mortis articulo eſt hæc obligatio, n. 2. Extra illum articulum ſatis probabile eſt, non obligari, ſecluſa Eccleſiæ determinatione, num. 3. Obligantur ſuſcepturi Euchariſtiam,n.4. Si moraliter certam ſpeciem peccati vitare nõ poſſint, n. 5. Præcepto eccleſiaſtico tenentur omnes, cùm ad annos diſcretionis peruenerint, tract. 23. pun.20. §. 2.n. 1. Qualiter cum pueris accedentibus ad confeſſionem agendum ſit,n. 4. Grauati venialibus tantùm non tenentur,n.5. Qualiter potuerit Eccleſia ad confeſſionem venialium obligare,n.6. Tempus huic præcepto exequendo eſt totus annus,& qualiter computetur, n. 9. & 10. Si præuides impediendum,teneris præuenire,n. 11. Si omiſiſti confiteri in anno,non eximeris ab obligatione, n.18. Satisfacis confeſſione vnica obligationi præteritæ,& præſenti, n.15.

Huic præcepto ſatisfacis confeſſione mortalium, & abſolutione obtenta,tract.23. pun.20.§.3.n.2. Per confeſſionem illegitimam non ſatisfacis, n. 4. Ab hoc præcepto non eximuntur peccatores publici,tract.23.pun.20.§.3.n.6. Expenduntur cauſæ excuſantes ab hoc præcep.n.8.

Confirmatio.

Sacramentum eſt nouæ legis à Chriſto inſtitutum, tract. 20. diſp.vnica, pun.1.n.1. & 2. Quo tempore inſtitutum fuerit, n. 3. Vſus huius Sacramenti incepit poſt Chriſti aſcenſionem n. 4.

Materia illius remota eſt Chriſma ex oleo,& balſamo confectum.tract.20.diſp.vnica,pun.2.n.1. Verius eſt, mixtionem ex balſamo neceſſariam eſſe neceſſitate Sacramenti,n.3. Debet Chriſma neceſſariò eſſe benedictum,non à ſimplici Sacerdore,etiam ex commiſſione Pontificis;ſed ab Epiſcopo, n.5.& ſeq. Modus conficiendi Chriſma non eſt ex neceſſitate determinatus; benè tamen ex Eccleſiæ præſcripto, n.9. Quando Chriſma conſecrandum eſt: vbi, an veteris vſus ſufficiat ad Sacramentum conficiendum,num.10. Materia Confirmationis proxima eſt vnctio Chriſmatis ab Epiſcopo benedicti tract 20.diſp.vnica,pun.3.n.1. Facienda eſt vnctio in figuram Crucis ex neceſſitate Sacramenti,n.2. Item, in fronte confirmandi, n. 3. Facienda eſt manu Pontificis immediatè pollice ex neceſſitate præcepti, n. 4. Vnctio in ea quantitate facienda eſt, quæ ſufficiat, vt confirmandus vnctus dicatur,n.5. Probabilius eſt, ſemper ſub Chriſmatis vnctione hoc Sacramentum miniſtratum eſſe, tract. 20. diſp.vnica,pun 4.n.1.& ſeqq. Formationis quæ ſit,pun.5.n. 1. Neceſſariò exprimenda eſt Trinitas,Crucis ſignaculum, & Chriſmatis vnctione,n.2. & ſeqq.

Confirmationis effectus eſt gratiæ augmentum, ad quod ſuſcipiendum qualiter debeas eſſe diſpoſitus, tract. 20. diſp. vnica,pun.6.n.1. Item,auxilium gratiæ ſuo tempore concedendum,n.2. Item,character.n.3.

Confirmationis ſubiectum eſt, omnis, & ſolus baptizatus tract.20. diſp. vnica, pun.7. n. 1. Expectandus eſt rationis vſus,ſed non vltrà differenda Confirmatio,num.4. Amentibus adminiſtrari hoc Sacramentum poteſt, n.7. Infantibus in extremo vitæ periculo adminiſtrari poteſt, & debet, num.10.

Suſcipiendæ Confirmationis nulla per ſe eſt obligatio; benè tamen per accidens,tract.20.diſp.vn.punct.8.n.5.& 6.

Confirmationis Miniſter eſt ſolus Epiſcopus conſecratus, tr.20.diſp. vn.punct. 9. n.1. Hæreticus, & degradatus validè Sacramentum hoc miniſtrabit, tametſi illicitè, n. 2. Ex delegatione ſolius Pontificis Sacerdos ſimplex eſſe poteſt,n.3. Alteri à Sacerdote hæc poteſtas committi non poteſt, neque ab alio, præter Pontificem, numer.4. Ad concedendam hanc facultatem ſimplici Sacerdoti, debet Pontifex rationabili cauſa duci, aliàs peccabit, num. 5. Poterit Pontifex hanc facultatem concedere electus, etſi non ordinatus, num. 6. Epiſcopus non poteſt alios, præter ſibi ſubditos, confirmare, num. 7. Debet in propria diœceſi, non in aliena abſque licentia proprij. n. 8. Item,debet vti Chriſmate eo anno conſecrato, n. 9. Debet eſſe in gratia,n.10. An debeat eſſe ieiunus,n.11. Debet ſeruare cæremonias ab Eccleſia præſcriptas,n.12. Si longo tempore omittat Confirmationis miniſtrationem peccabit mortaliter, n. 13. Confirmationis cæremoniæ, tum antecedentes, tum comitantes, tum ſubſequentes expenduntur, tract.20.diſp.vn.punct.10.per totum.

Contritio.

Qualiter ab attritione differat, & quæ neceſſaria ſit ad Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipiendum, tract. 23. punct. 7. num.1.& ſeqq. Contritionis ſigna exhibenda ſunt in ordine ad confeſſionem, vt illius materia proxima ſit,punct.11. num. 12.

D

Delegatus.

DElegatus à Principe ſubdelegare poteſt, tract.23. pun.13. num. 15. Item, delegatus ad Vniuerſitatem cauſarum, num. 16.

Domicilium.

Habentibus domicilium legitimè adminiſtratur Pœnitentia, tract.23. pun.13. num.10.

E

error.

Commiſſus error circa ſubiectum Sacramenti regulariter non vitiat eius valorem, matrimonio excepto, tract. 18. diſp. vnica, punct. 3. n. 10.

Euchariſtia.

Quibus nominibus decoretur, tract. 21. diſp. vnic. punct. 1. n. 1. Fuit inſtituta à Chriſto in vltima Cœna, & ob quem finem, n. 2. Quo die, num. 3. Poſt lotionem pedum Diſcipulorum, præſente Iuda, & facta cœna legali, num. 5. Eius definitio expenditur, tract. 21. diſp. vnica, punct. 2. n. 1. Conſtat ex ſpeciebus panis, & vini, & Corpore, & Sanguine Chriſti, num. 3. Verba conſecrationis non ſunt forma intrinſeca, num. 5. Eſt omnium Sacramentorum perfectiſſimum, num. 6. Non ſunt plura, ſed vnum integrum, & perfectum Sacramentum, n. 7. Plures ſpecies panis, & vini, plura Sacramenta numero diſtincta conſtituunt, num. 10. Euchariſtia neceſſaria eſt ad ſalutem neceſſitate præcepti, tract. 21. diſp. vnica, punct. 3. num. 1. Non eſt tamen neque paruulis, neque adultis neceſſaria neceſſitate medij, eſto alij contrarium firment, n. 2. & ſeqq. Eius materia remota eſt panis, & vinum, tract. 21. diſp. vnic. punct. 4. n. 1. Panis debet eſſe triticeus, n. 2. Confici debet ex aqua naturali, n. 3. Eſſe azymum, vel fermentatum, non eſt de neceſſitate Sacramenti; benè tamen de neceſſitate præcepti, num. 4. Ob nullam grauem proximi neceſſitatem omitti poteſt hæc obligatio, n. 5. Materia Sacramenti ſanguinis eſt vinum de vite, n. 6. Debet eſſe ex vuis expreſſum, n. 7. Congelatum vinum materia eſt conſecrationis, tametſi alij oppoſitum cenſeant, n. 8. Acetum, ſapa, lora, non ſunt materia, num. 9. & 10. Aqua pro conſecratione calicis miſcenda eſt, tract. 21. diſp. vnica, punct. 5. n. 1. Non ex neceſſitate Sacramenti, ſed præcepti, n. 2. Verius eſt, non ex Chriſti, ſed ex Eccleſiæ præcepto hanc eſſe obligationem, n. 4. In qua quantitate hæc mixtio facienda eſt, n. 6. Facienda eſt tempore ſacrificij, & ante conſecrationem, n. 7. Si ante conſecrationem non ſit in vinum conuerſa, non conuertit in Sanguinem Chriſti ex probabiliori ſententia, num. 10.

Sub qua intentione hoc Sacramentum conficiendum ſit, tract. 21. diſp. vnica, punct. 6. num. 1. Deferens duas Hoſtias, putans vnam tantùm deferre, vtramque conſecrat, num. 2. Quid de formulis pro communicantium vſu, num. 3. Quid de guttis intra, vel extra calicem exiſtentibus, n. 5. Materia conſecranda præſens eſſe debet, & qualiter, num. 5. Quæ quantitas pro conſecratione requiratur, n. 6. Quid faciendum, cùm dubium ſuboritur, an ſit aliqua materia conſecrata, n. 8.

Forma conſecrationis panis quæ ſit, tract. 21. diſput. vnica, pun. 7. n. 1. Quæ tranſpoſitio, mutatio, diminutio, vel additio annullet Sacramenti formam, n. 2. Quæ ſit forma conſecrationis vini, n. 3. Qualiter vtraque forma à Sacerdote proferatur, n. 4. Pro quo ſupponat pronomen, *hoc*, vel *hic*, n. 5. Quid operentur verba conſecrationis, n. 6.

Sub qualibet ſpecie totus Chriſtus exiſtit, tr. 21. diſput. vnic. punct. 8. n. 1. Mouetur Chriſtus ad motionem ſpecierum, n. 2. Qualiter cenſeatur Chriſtus exiſtere, dum ſpecies mutantur, & quid de apparitionibus, n. 3. Adorari debet adoratione latriæ, n. 4. Adorari debet abſolutè, cùm non adeſt probabilis dubitandi ratio, n. 5. Simulans celebrationem, grauiſſimè peccat, n. 6. Sacrificium offerens, vel communicans, hoc Sacramentum adoras, n. 7. Grauiſſimum ſacrilegium eſt irreuerenter hoc Sacramentum tractare, num. 8. Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius Sacramenti ex Eccleſiæ præſcripto, num. 9. Euchariſtiæ effectus primarius eſt gratiæ augmentum, tractat. 21. diſputat. vnica, punct. 9. §. 1. num. 1. Aliquando primam gratiam confert, num. 3. Quando prædictus effectus communicetur, num. 5. Cùm plures hoſtias ſumis, ſi in ſecunda rectiùs te diſponas, abundantiorem gratiam recipis ex probabili ſententia. Verius eſt oppoſitum, à n. 7. & ſeqq. Sacramentum, dum in ſtomacho perſeuerat, non auget gratiam ex opere operato, n. 10. Communicans ſub vtraque ſpecie abundantiorem gratiam ex opere operato recipit, n. 12. Recedente fictione non communicatur effectus huius Sacramenti, n. 14. Virtute Euchariſtiæ à mortalibus præſeruamur, tr. 21. diſp. vn. pun. 9. §. 2. n. 1. Peccata venialia remittuntur, n. 2. Pœnæ temporalis remiſſio non eſt effectus huius Sacramenti, n. 3. Speciali dulcedine animum recreat, n. 4. Vnit communicantem cum Chriſto, aliiſque fidelibus, n. 5. Hoc Sacramento noſtrum corpus ſanctificatur, ardor concupiſcentiæ temperatur, cum Chriſto vnitur, & in gloriam reſurget, n. 7. & ſequentibus.

Suſceptor huius Sacramenti proprius, eſt ſolus homo viator baptizatus, tr. 21. diſp. vn. punct. 10. n. 2. Non baptizatus capax eſt Euchariſtiæ ſpiritualiter tantùm recipiendæ, n. 3. Peccato ſacramentaliter tantùm recipere Euchariſtiam poteſt, num. 4. Baptizatus iuſtus ſacramentaliter, & ſpiritualiter, n. 5. Infantibus, & perpetuò amentibus non conceditur Euchariſtia, n. 6. Qualiter amentibus, qui aliquando rationis vſum habuerint, concedenda ſit Euchariſtia, n. 7. Qualiter ſemifatuis, n. 8. Qualiter mutis, & ſurdis à natiuitate, n. 9. Qualiter energumenis, ſeu obſeſſis à Dæmone, n. 10. Qualiter pueris rationis vſum habentibus n. 11.

Quoad diſpoſitionem ex parte animæ debet ſuſcipiens ſe reputare iuſtum, tract. 21. diſp. vnic. pun. 11. n. 1. Qua certitudine hoc tenendum eſt, n. 2. Veniale peccatum, eſto, non impediat præcipuum Euchariſtiæ effectum; impedit tamen alios, n. 3. & 4. Habituale peccatum veniale non eſt impedimentum, n. 5. Deuotio actualis, eſto, conueniens ſit, non eſt ſimpliciter neceſſaria, n. 8.

Conſcius peccati mortalis confeſſionem præmittere debet, tract. 21. diſp. vn. punct. 12. n. 1. Ex Chriſti præcepto naſcitur hæc obligatio, n. 3. Præmittenda eſt omnium peccatorum, n. 4. Ab executione huius præcepti excuſat, ſi abſit Confeſſor, & vrgeat neceſſitas communicandi, n. 5. quando cenſeatur abeſſe Confeſſor, n. 6. quando vrgere neceſſitas communicandi, n. 7. Debes te in prædicto caſu putare contritum, n. 8. Sacerdotes non præmiſſa confeſſione celebrantes, quando teneantur, cùm primùm poſſint, confiteri, n. 9. Poſt peccatum commiſſum, dolorem conceptum, confeſſionem factam, non eſt neceſſe tempus aliquod expectare ad Communionem, n. 10.

Ex parte corporis ſola carentia cibi, & potus eſt diſpoſitio requiſita, tr. 21. diſp. vn. pun. 13. n. 1. Qualiter pollutio habita Communionem impediat, n. 2. Qualiter copula coniugalis à Communione abſtrahat, n. 3. Conſilium coniugibus ſalutare, n. 4. Euchariſtia à ieiunis eſt ſuſcipienda, n. 5. Quale debeat eſſe hoc ieiunium, quod ab Apoſtolis trahit originem, n. 6. & 7. Quibus rebus non cenſeatur ieiunium naturale violatum, n. 8. Illius tantùm diei, quo ſumenda eſt Euchariſtia, debet eſſe ieiunium, n. 9. Poſt ſumptam Euchariſtiam nullum eſt præceptum ieiunandi, n. 10. Ab hoc præcepto ieiunandi eximitur extrema neceſſitas, ſeu Communio in articulo mortis, n. 11. In eodem periculo mortis an poſſis ſæpè non ieiunus communicare, n. 12. & ſeqq. Poteſt Sacerdos ad ſe communicandum in articulo mortis non ieiunus ſacrificare, n. 15. Ob miniſtrandum alteri Viaticum non poteſt non ieiunus ſacrificare, num. 16. Ne irreuerentia Sacramento fiat, poteſt non ieiunus communicare, n. 17. Item ob perfectionem Sacrificij, n. 18. Item, ſi poſt ablutionem reperis aliquas particulas conſecratas, n. 19. Si ſimul cum ſumptione Euchariſtiæ ieiunium violetur, non obſtat ſumptioni, n. 21. Ob grauem notam excuſatur communicans, violato ieiunio, n. 22.

Sumendi Euchariſtiam obligatio eſt ex diuino præcepto, tract. 21. diſp. vnic. punct. 12. num. 2. Obligat hoc præceptum articulo mortis, n. 4. Non ſatisfacit communicans extra periculum, n. 5. Et quid ſi eo die extra periculum communicaſti, n. 8. Interdum in vita communicare teneris, iuxta Eccleſiæ determinationem, n. 9. Infideles hoc præcepto communicandi non aſtringuntur, n. 11.

Quo tempore obliget Eccleſiæ præceptum communicandi, tract. 21. diſp. vnica, pun. 15. n. 1. Quid nomine Paſchatis intelligatur, n. 2. Si omittas communicare tempore Paſchatis ex conſilio Confeſſoris, poſtmodum teneris, n. 3. Idem eſt, ſi ex impedimento contingenti, vel malitia omittas, etſi alij ſentiant oppoſitum, n. 4. & ſeqq. Quando tenearis præuenire Communionem, credens impediendum eſſe tempore Paſchatis, n. 8. Quæ perſonæ hoc Eccleſiaſtico præcepto communicandi teneantur, dicto p. 15. n. 9. Huic præcepto ſola Communione de manu proprij Sacerdotis fit ſatis, n. 10. communione peccaminoſa huic præcepto ſatisfieri videtur, n. 12. Qua pœna afficiantur huius præcepti tranſgreſſores, n. 14. Iure communi nullus crebriùs, quàm ſemel in anno obligatus eſt communicare, n. 15. Semel tantùm in die ſumenda eſt Euchariſtia, tr. 21. diſp. vnica, punct. 16. n. 1. Singulis diebus ſumi Euchariſtia poteſt, ſed non omnibus conuenit, ſpectata eorum conditione, & diſpoſitione, n. 2. Qualibet hora diei Euchariſtia ſumi poteſt, n. 3.

Miniſter Euchariſtiæ quoad illius conſecrationem eſt ſolus Sacerdos, tract. 21. diſp. vnica, punct. 17. n. 1. Qualiter plures Sacerdotes conſecrationis vnius Hoſtiæ poſſint eſſe Miniſtri, n. 1. Sacerdos depoſitus, degradatus, poteſtatem retinet validè conſecrãdi, n. 3. Quoad diſpenſationẽ Euchariſtiæ ex officio eſt ſolus Sacerdos, n. 4. Ex delegatione non ſolùm Diaconis, ſed laïcis committi poteſt diſpenſatio Euchariſtiæ, n. 5. Diacono, vrgente neceſſitate, Epiſcopus, & Sacerdos hanc poteſtatem facere poſſunt, n. 6. Aliàs à Diacono extra neceſſitatem extremam non eſt à iure conceſſa poteſtas miniſtrandi Euchariſtiam, n. 7. In extrema neceſſitate ſatis eſt probabile poſſe laïcum, ſecluſo ſcãdalo, miniſtrare Euchariſtiam, n. 8. Poterit non ſolùm aliis, ſed ſibi, n. 9. An Sacerdos extra Sacrificium miniſtrare ſibi Euchariſtiã poſſit, n. 10. Sacerdos celebrans reſeruare poteſt particulam hoſtiæ ad communicandum infirmo, vel ſano, n. 11.

Digitized by Google

Ab omni peccato, & cenſura debet Miniſter Euchariſtiæ immunis eſſe tract.21.diſp.vnica,pun.18. num.1. debet habere iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, quam non habent omnes Sacerdotes ex vi ordinationis, num. 2. & 3. Sufficit præſumpta,num.4. Qui abſque iuriſdictione miniſtrat, eſto, peccet, nullam ipſo Iure pœnam incurrit, eſto, Religioſus ſit,num. 5. Non eſt opus approbatione Ordinarij,num.6. Qualiter Religioſis datum ſit, ex priuilegio hoc Sacramentum miniſtrare,tract.21. diſp.vnica, punct.19.per totum. Morituris omnes Sacerdotes tenentur Euchariſtiam miniſtrare,Parochus ex officio,tract.21.diſp.vnica,pun.20. num.1. Ab hac obligatione non eximitur Parochus ob periculum vitæ,num.2. Quoties fideles rationabiliter petunt Euchariſtiam,tenetur Parochus miniſtrare,n.3.Regulariter ab hac obligatione excuſatur, num. 4. Omnibus damnatis ad mortem Euchariſtia miniſtranda eſt, num.5. Quando ab hac obligatione Iudices examinantur, n. 6. Quo tempore ante mortem danda eſt iis Euchariſtia, n.7.Qualiter indiſpoſitis ad Communionem Euchariſtia miniſtranda eſt, n. 8. & ſeqq. Vbi de peccatore publico, & occulto, Qualiter ſuſpectis, præcipuè de crimine hæreſis, danda vel neganda ſit Euchariſtia, n.21.& ſeqq.

Extrema Vnctionis Sacramentum.

Nomen, & natura declaratur, quando fuerit à Chriſto inſtitutum, tract. 26. punct. 1. per totum. Oleum oliuarum ab Epiſcopo benedictum eſt illius materia remota, punct. 2. n.1. & 2. benedictio non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed præcepti, num.4. Verius eſt ſacro chriſmate non poſſe hoc Sacramentum confici,num.5. Oleo balſamo mixto confici hoc Sacramentum poteſt,num.6.Probabilius eſt numquam oleum habuiſſe mixtionem,num.8. Quæ ſit ratio,ob quam oleum confirmandorum, & baptizandorum ſit mixtum balſamo, ſecùs infirmorum, num. 10. Qualiter pecces vngens infirmum oleo non eo anno, ſed præterito benedicto. num.12.

Proxima huius Sacramenti materia eſt vnctio,tract.26.pun.3. n. 1. Sub forma Crucis debet fieri; ſed non ex neceſſitate, num. 2. Quibus in partibus facienda ſit, num. 3. An ſit de neceſſitate Sacramenti vnctio quinque ſenſuum, num. 4. Quo caſu poſſit hoc Sacramentum miniſtrari ſub vnius ſenſus vnctione,ex prædicta ſententia, num. 5. Omnes vnctiones quinque ſenſuum de neceſſitate Sacramenti, iuxta veram,receptámque ſententiam, num. 6. nunquam eſt miniſtrandum ſub vnius ſenſus vnctione,num.7.Non eſt opus ad eſſentiam Sacramenti, vtrumque oculum, vel vtramque aurem vngi, num.9. Infirmus manibus,vel pedibus carens, vngendus eſt in parte proxima,n.10. Ordo in his vnctionibus ab Eccleſia præſcriptus non eſt de neceſſitate Sacramenti,n.11.

Forma huius Sacramenti deprecatiuè profertur,tr.26. pun.4. num.1.Quæ verba ſint de illius eſſentia,num.2.& ſeqq. Effectus præcipuus huius Sacramenti eſt gratia habitualis, ſecum trahens auxilia ad alleuiandum, & confortandum infirmum, punct.5. num. 5. Explicatur, qualiter abſtergat peccatorum reliquias, num.6. Secundarius effectus eſt remiſſio, tum venialium, tum mortalium, ſi infirmus illis grauatus ſit,neque obicem ponat,tract. 26.punct.5.num.7. Poteſt dari caſus, in quo Sacerdos teneatur adminiſtrare hoc Sacramentum ei, quem ſolùm eſſe attritum reputat, num. 8. Deinde effectus ſecundarius eſt remiſſio temporalis pœnæ,num.9.Item,ſanitas corporis,ſi expedit, num.10. Quando, & quo tempore prædictos effectus operetur, num. 13. An hoc Sacramentum habeat effectum, recedente fictione, quando ob peccatum habere non potuit, num.14.

Vnctionis ſubiectum eſt homo viator, tract. 26. punct.6. n.1. Baptizatus, num. 2. Adultus, qui aliquando rationis vſum habuit, num. 3. Pueris impuberibus dari hoc Sacramentum poteſt,num.6. Non eſt neceſſe, vt ſuſcipiens aliquando peccauerit: ſufficit peccare potuiſſe, num. 7. Adultus, qui immediatè poſt Baptiſmum in morbum incidit, hoc Sacramentum ſuſcipere poteſt, num. 5. Debet ſuſcipiens infirmus exiſtere, num. 10. Quæ infirmitas requiratur, num. 11. Non eſt expectandum vltimum vitæ periculum num. 12. Stante dubio, an morbus periculoſus ſit, ab hoc Sacramento ſuperſedendum eſt, num. 13. & ſeqq. Sæpiùs hoc Sacramentum ſuſcipi poteſt, ſi ſæpiùs in morbum incideris, n.17.

Vnctionis extremæ Miniſter eſt ſolus Sacerdos, tractat. 26. punct.7. num.1. Vt licitè præſter ſuum munus, iuriſdictionem habere debet,num.3.Ex ratihabitione de futuro poteſt miniſtrari,num.4. Si parochus nolit adminiſtrare, neque dare licentiam,poteſt Sacerdos ex præſumpta Epiſcopi.vel Pontificis facultate Sacramentum conficere, num. 5. Vnus tantùm Sacerdos requiritur,nec debent eſſe plures,num.6. Neceſſitate vrgente plures adhiberi poſſunt, num.7. Quilibet ex dictis Sacerdotibus neceſſariò vnctionem ſimul cum forma præſtare debet,num.8.

Quæ ſit obligatio Parochi, miniſtrandi hoc Sacramentum, tract.26.pun.7. num.4. Qualiter tempore peſtis teneantur Parochus,& alij Sacerdotes,num.5.& 6. Quam diſpoſitionem habere debet,vt ritè miniſtret, num.7. Qualiter à cenſura, liber. num. 8. Præſente Parocho excommunicato non tolerato, ſimplex Sacerdos adminiſtrare debet; ſecùs,ſi toleratus ſit, num. 9. De ritibus obſeruandis in illius adminiſtratione, num. 11. An hoc Sacramentum ante Viaticum, vel ſumpto Viatico debeat miniſtrari, num. 18.

De ſuſceptione huius Sacramenti non eſt præceptum, tract. 26.punct.8.num.1.Si abſque cauſa omittatur, peccatum eſt veniale,num.2. Aliquando mortale eſſe poteſt, num.3. Suſcipiens quam diſpoſitionem habere debet,num.7. Ab omni cenſura debet eſſe liber,num.10.

F

Facultas.

QVid nomine facultatis ſignificetur, tract. 25. punct.1. num.5.

Fictio.

Quæ fictio in Sacramentis contingat, tract. 18. diſp. vnica punct.9. num.1.

G

Gratia.

QVid nomine gratiæ ſignificetur, tractatu 25. puncto 1. num.6.

I

Indulgentia.

VNde dicatur, tractatu 24. puncto 1.num. 1. & tract. 25. puncto 1.num.3. Eius definitio, num.2. & 7. Ex quibus Indulgentia concedatur, n. 4. Vſus concedendi Indulgentias antiquiſſimus, num. 8. Non eſt actus Ordinis, neque Ordinem requirit, num. 9. Eſt tamen iuriſdictionis actus, num.10. Abſolutionis actus in Indulgentiarum conceſſione interuenit comparatione viuorum, ſecùs defunctorum, n. 11.Actus iuriſdictionis,qui in conceſſione Indulgentiarum exercetur,voluntarius eſt,non coactiuus, n. 13. Concedens Indulgentias,eas lucrari poteſt, n.14.

Indulgentia alia eſt totalis: alia partialis,tractatu 24.puncto 3. n. 1. Partialis alia eſt determinata, alia indeterminata, num.2.Qualiter intelligatur illa clauſula in conceſſione Indulgentiarum apponi ſolita, *de pœnitentiis iniunctis*. n.4.& ſequentibus. Qualiter intelligatur clauſula, *de peccatis, de quibus contritus, & confeſſus es* num.9.& 10. Qualiter Indulgentia plena,plenior,& Pleniſſima intelligatur,num.11. De diuiſione Indulgentiæ in perſonalem, & realem, n. 13. Qui poſſint lucrari Indulgentiam conceſſam hominibus alicuius ciuitatis, n. 14. Qualiter viſitanda ſit Eccleſia ad lucrandam Indulgentiam localem, num.15. Quis ſit Indulgentiæ effectus,num. 16. In conceſſione Indulgentiæ nulla eſt determinata forma,ſed ſolùm requiritur, vt voluntas concedentis ſatis exprimatur,tractatu 24.puncto 4.num.1. Verba dubia an ſtrictè, vel latè ſumenda ſint, num.2. & ſequentibus.Qualiter verum ſit.Indulgentiã valere,quantùm ſonat.num.6. Ex facultate conceſſa ad remittenda peccata non infertur, conceſſam eſſe poteſtatem concedendi Indulgentias,n.7.Qualiter poteſtas abſolutè conceſſa concedendi Indulgentias limitari debeat, n. 8. Sub verbis communibus non debet Indulgentia concedi,num.10.Neceſſarium eſt,ſaltem in genere, quantitatem, & qualitatem Indulgentiæ declarare,n. 11. Indulgentia conceſſa pro mortis articulo,regulariter pro præſumpto intelligitur.n.12.Qualiter intelligatur illa conditio: *Dummodo in Eccleſia illa ſimilis Indulgentia conceſſa non ſit.* n.13.

Indulgentias concedit Pontifex.tractatu 24.puncto 5.num.1. & ſequentib. Epiſcopi ex facultate Pontificis. num. 8. In illis eſt ordinaria hæc poteſtas,n. 9. Si Epiſcopus excedat poteſtatem,non omnis conceſſio eſt nulla,ſed ſolùm quoad exceſſum, num. 13. Epiſcopus eſto, conſecratus non ſit,& exiſtat extra diœceſim, concedere ſuis ſubditis Indulgentias poteſt.num. 17. Non debet concedens eſſe excommunicatus. num. 18. Primas, ſeu Patriarcha in ſolo ſuo archiepiſcopatu Indulgentias concedit.tractatu 24.puncto 6. num.1.Capitulum,Sede vacante,nequit Indulgentias concedere,n.2. Neque Vicarius Epiſcopi ex vi vicariatus, n.3. Neque Prælati Epiſcopo inferiores,n.4.Conſuetudine verius eſt acquiri Indulgentiarum conceſſionem,eſto, plures oppoſitum ſentiant,n.5. & 6.Prælati Religionum cùm benefactores participes efficiunt bonorum operum ſuorum Religioſorum, plures Indulgentias illis concedit Sedes apoſtolica.num.9.

Ad Indulgentiæ conceſſionem validam,& licitam, requiritur cauſa pia,& honeſta,tractatu,24.puncto.7.n.1.Inſuper cau-cauſa proportionata conceſſioni num. 2. & 3.Semper præſumendum eſt cauſam ſufficientem adeſſe. num.5. Eſto Indulgentiæ conceſſio ob defectum cauſæ non teneat; aliæ tamen conceſſiones abſoluendi & diſpenſandi firmæ perſiſtunt:num.6. Si cauſa inſufficiens ſit ad integram Indulgentiæ conceſſionem; ſufficiat verò ad partem comparatione illius partis, valet conceſſio, n. 7. Sufficiens cauſa ex fine præcipuè deſumitur,n. 8. Item, ex opere iniuncto, aliiſque circunſtantiis,n.9.

Indulgentias lucraturus debet eſſe Baptiſmi Sacramento initiatus,tractatu 24.puncto 8.num.3. Debet eſſe in gratia eo tempore,quo ei Indulgentia applicatur,num.3. Carere debet excommunicatione, num. 5. Tempore quo applicatur Indulgentia,debet illa indigere,n.6.Sollicitudo exequendi opera pœnalia non requiritur,tametſi Caietan. oppoſitum ſentiat, num.8. Exequendum eſt opus iniunctum, num. 7. illius executio ita eſt neceſſaria, vt ex illius defectu nequeat Indulgentia obtineri tractatu 24. puncto 9. num. 1. Eſtque præſtandum,ſicut eſt iniunctum, num.3.Debétque eſſe honeſtum,vt vtile ad finis Indulgentiarum conſecutionem,num.4 An reddatur inutile ex eo,quòd aliqua circunſtantia vitietur, num. 5. & ſequentibus.Procedere debet ex intentione Indulgentiæ conſequendæ,num.8.Vnius operis executioni verius eſt,te non poſſe plures Indulgentias diuerſis viis conceſſas obtinere; tametſi alij contra ſentiant, num. 10. & ſequentibus. Eodem tempore pluribus actibus diuerſas Indulgentias obtinere poteſt; num. 14. Qualiter eiuſdem operis repetitione pluries eandem Indulgentiam poſſis obtinere, num. 15. Ob diuerſum modum exequendi opus iniunctum, aliquando plùs, aliquando minùs Indulgentiæ obtinetur,num.19.Indulgentia conceſſa contritis,& confeſſis, non indiget confeſſione actuali in iis, qui nullo mortali grauantur,num.20. Si grauantur, mortali, conſultius eſt confeſſionem præmittere, num. 21. Si Pontifex actualem confeſſionem exigat, & illa facta in mortale incidas ante Indulgentiæ conſecutionem, conſultum eſt, iterum confiteri,num. 24. Peccatum oblitum non videris teneri confiteri,n.25.An petita Communione cenſeatur Pontifex confeſſionem expoſtulare,n.26.

Indulgentiæ defunctis applicantur, tractatu 24. puncto 10. num.1.Hæc applicatio fit,non per modum abſolutionis;ſed ſuffragij: & in quo hæc differentia conſiſtat, num. 2. Hæc applicatio infallibilem habet effectum,num. 4. Solis exiſtentibus in Purgatorio Indulgentiæ conceduntur, num.6. Ex illis verò verius eſt,ſolis baptizatis,num.7.Ad hanc Indulgentiam applicandam requiritur in concedente poteſtas,quæ ſolùm eſt in Summo Pontificè,in aliis ex delegatione,num.8. Obtinens Indulgentiam pro defunctis, debet exequi opus ex intentione, ſaltem virtuali, obtinendi Indulgentiam, num. 9. Non eſt opus in gratia exiſtere, etſi conſultum ſit, num.10.

Ceſſat Indulgentia pro limitato tempore conceſſa illo finito, tractatu 24. puncto 11. num. 1. Per reuocationem ceſſare poteſt, & qualiter facienda ſit,vt habeat effectum, num.2. Qualiter, deſtructo loco, Indulgentia localis ceſſet, n. 3. Nulla alia via,præter prædictos modos,ceſſat Indulgentia, num.4.

Indulgentia virtute Bullæ Cruciatæ conceditur omnibus bello inſeruientibus, tractatu 25. puncto 4. num.2. Prædictis opus eſt confeſſio ad Indulgentiæ conſecutionem, ſi mortali grauentur,n.4. Semel in anno hæc Indulgentia à militibus obtinetur, num. 5. Qualiter mittentibus pugnatores concedatur Indulgentia,num.6.Qualiter Religioſis,& Clericis milites ſpiritualiter adiuuantibus,n.7. Qualiter taxatam eleemoſynam ſuppeditantibus, n. 8. Quid de clauſula ſemel in vita,& in morte,ibid.

Indulgentia quadragena in Bulla conceſſa requirit ieiunium ſupererogationis, tractatu 25. puncto 5. num.2.Item, oratio vocalis non obligatoria, num. 3. Expenduntur aliæ Indulgentiæ, & gratiæ ſumentibus Bullam conceſſæ, n. 5. & ſequentibus.

Iubileum.

Iubilei nomen, tractatu 24. puncto 12. §. 1. num.1. Illius vſus eſt antiquiſſimus num. 2. Quæ ſit differentia illius ab Indulgentia,num.3.Qualiter Romanus Iubileus conceſſus ſit, n.4. Quæ contineantur in prædicto Iubileo, num 5. Quod ſit opus iniunctum ad huius Iubilei conſecutionem, n. 6. Indulgentiæ plenariæ ſuſpenduntur virtute huius Iubilei, num.7.Non ſuſpenditur Indulgentia plenaria, & Iubileus Compoſtellanus num. 8. Item, ſuſpenduntur omnes facultates, quæ ratione quærendi Indulgentiam conceduntur, num.9.Indulgentiæ,& facultates Bullæ Cruciatæ non ſuſpenduntur; eſto, aliqui oppoſitum ſentiant,num. 10 Nec ſuſpenduntur facultates abſoluendi,& diſpenſandi Religioſis conceſſæ, num. 11. Prædicta ſuſpenduntur ſolùm eo anno durante: poſtmodum abſque noua conceſſione reuiuiſcunt,n.12.& ſequentib.

Iubilei Compoſtellani ſtatuitur forma,ſeu conceſſio, tractatu,24.puncto 12.§.2.num.1.Commorantes Compoſtellæ,ſicut & aduenæ. obtinere poſſunt, num. 2. Cùm feſtum D. Iacobi incidit in Dominicam, toto anno obtinetur Indulgentia:non tamen eſt opus triginta dies viſitare Eccleſiam D. Iacobi,ſed ſemel tantùm, num. 3. Qui non viſitat Eccleſiam D. Iacobi, non obtinet Indulgentiam, num.4. Iubileus Compoſtellanus non ſuſpendit, ſicut Romanus, gratias, & facultates, num. 5. Pluries eodem anno obtineri poteſt,num.6.Poteſtas abſoluendi extenditur ad reſeruata Epiſcopis,& Religioſorum Prælatis, niſi noua conceſſione limitata fuerit, num. 7. Verius videtur, extendi ad contenta in Bulla Cœnæ,num.9. Virtute huius Iubilei non videntur vota commutari poſſe,num.11.

Iubileus extraordinarius, qualis ſit illius conceſſio, tractatu, 24. puncto 12. §.3. n.1. Quæ neceſſaria ſint ad illius conſecutionem, num. 2. Aliqui exiſtimant, te bis illum obtinere poſſe,num.3. Sed verius eſt oppoſitum,num. 4. Obtento Iubileo in prima hebdomada, ſatis probabile eſt, te poſſe in ſecunda abſolui à reſeruatis, ſi in ea incidas, num. 6. Tempore Iubilei commutationem votorum facere potes, reſeruando deſignationem materiæ ſubrogandæ in aliud tempus, num. 7. Si manifeſtata ſunt vota tempore Iubilei, & dilata commutatio ob cauſam, poſtmodum fieri poteſt, num.8.Etiam vota oblita, tranſacto tempore Iubilei commutari poſſunt, num 9. Potes obtinere abſolutionem à reſeruatis, commutationem votorum, antequam alia opera in Iubileo iniuncta exequaris, n.10. Obtenta abſolutione à reſeruatis, & votorum commutatione, ſi non obtineas Iubileum,non reincidis, n.11. Et qui Iubileum non eſt conſecutus,nequeunt tranſacto tempore Iubilei vota commutari,aut abſolutio à reſeruatis concedi, n.12. Obtenta abſolutione à reſeruatis, vel votorum commutatione, non videris ſub graui culpa teneri Iubileum quærere, n.13. Non eſt opus prædictam commutationem in confeſſione fieri, num.14. A reſeruatis commiſſis fiducia Iubilei abſolui potes, num. 16. Opera iniuncta ad conſecutionem Iubilei in vtraque hebdomada fieri poſſunt,num.19. In quolibet loco obtinere Iubileum potes,n.21.

Iuriſdictio.

Ordinaria,& delegata qualis ſit,tract 13.punct.12.n.9.Qui habeant in Sacramento Pœnitentiæ iuriſdictionem delegatam,eámque nequeant delegare,pun.13. n.4. Conſuetudine legitimè præſcripta acquiritur iuriſdictio,tract.23. pun.14. n.2. Delegatur expreſſo, vel tacito conſenſu illius, qui eam delegare poteſt,tract.23 punct.14.n.3.Delegatur iuriſdictio ad confeſſiones Bullæ Cruciatæ priuilegio, n.5. Religioſis communicatur dependenter à ſuis Prælatis,n.7.Quid,ſi Superior prohibet vſum talis facultatis,n.9.Ad quas perſonas extendatur priuilegium Religioſis conceſſum,n.10.& ſeqq. In quæ peccata hæc iuriſdictio concedatur,n.14.

Iuriſdictionem eccleſiaſticam impedientes in Bulla Cœnæ excommunicantur,tractatu 29.diſput.3.punct.17.

L

Littera commendatitia.

TEnetur Ordinarius Sacerdotibus proficiſcentibus in aliam diœceſim litteras commendatitias concedere. tract.27.punct.16.n. 3.Abſque his litteris permittendi non ſunt celebrare exteri Sacerdotes,ibid.n.2.

M

Martyrium.

MArtyrium paruulos iuſtificat à peccato originali,tract. 19.diſp.vnica,pun.14.§.1.nu.1.Adultis verò iuſtificationem confert vltra meritum operantis §.2.n.2.Quid ſit pati propter Chriſtum quod ad martyrium requiſitum eſt,n. 3. Non requiritur ad martyrium actus charitatis, ſeu dilectionis Dei ſuper omnia præcedere,n.4.In adultis præcedere debet libera acceptatio;tametſi contrarium non ſit improbabile,n.9.& 7.Adultus iuſtus mortem pro Chriſto ſuſtinens obtinet remiſſionem peccatorum venialium,& pœnarum, quæ pro peccatis debentur,n. 8. Qualiter adultus peccator ſe ad martyrium diſponere debet, & an debeat neceſſariò confiteri de peccatis,n.9.& 10.

Miſſa.

Ex rationabili cauſa Miſſarum numerum diminuere Pontifex poteſt,tract. 22. diſp. vnica,punct. 15. nu.1.Quod ſit priuilegium in hac parte Minoribus conceſſum,nu.2.Epiſcopus benè poteſt ſpectato iure communi Miſſas ad minorem numerum reducere;at ſpectato Tridentino ſola anniuerſaria, & in Synodo diœceſana, n.4.Gubernatores ciuitatum hanc facultatem non habent.n.6,

Miſſæ præceptum ad quam præſentiam obliget,tract.22.diſp. vnica,punct. 16. num. 1. & ſeqq. Qualiter vagatio mentis hanc præſentiã impediat,n.3.Satisfacis huic præcepto orationes fundens,ſiue voluntarias,ſiue obligatorias,n.1.Integro Sacrificio aſſiſtere debes,neque potes abſque graui culpa notabilem partem omittere, num. 5. Quæ ſit notabilis pars,

Digitized by Google

pars, maximè poſt inceptum Canonem, nu. 6. Quid ſi recedas à Sacrificio, vt neceſſaria ſubminiſtres? n. 7. Potes ab vno Sacerdote dimidiam Miſſam, & poſtmodum ab alio aliam dimidiam audire, n. 8. Extenditur ab aliquibus, eſto, id ſimul fiat; ſed non approbatur extenſio, n. 9. Quibus diebus hoc præceptum fideles aſtringat n. 10. Quas perſonas, n. 11. Quo in loco, n. 12. Quid de licentia, quam Ordinarij concedere ſolent celebrandi in priuatis Oratoriis ſub obligatione, ne extranei ibi præcepto ſatisfaciant, n. 13. Sæpe peccas mortaliter, ob periculum, cui te exponis, Miſſæ omittendæ, n. 14. Expenduntur cauſæ excuſantes ab hoc præcepto, tract. 22. diſp. vn. pun. vlt. per totum.

N

Nouitij.

ABſolui à reſeruatis poſſunt, ac ſi ſæculares ſint. tract. 23. punct. 15. §. 4. num. 11. Gaudent Religioſorum priuilegiis. tractatu 25. punct. 10. n. 12.

O

Oratorium.

VIrtute Bullæ Cruciatæ habere potes Oratorium approbato loco ab Ordinario. tract. 25. punct. 6. nu. 1. Conceditur ſumenti Bullam poſſe ibi celebrare, vel celebrare facere, etiam tempore interdicti, n. 4. Conceditur, vt diuinis aſſiſtere poſſit in eo Oratorio, & in Eccleſiis ſpecialiter non interdictis, n. 5.

Ordinis Sacramentum.

Ordinis nomen, & definitio expenditur, tract. 27. pun. 1, num. 1. & 2. Ordinis Sacramentum eſt à Chriſto inſtitutum in vltima Cœna, n. 3. & 4. Sunt ſeptem Ordines in Eccleſia pun. 2. num. 2. Quare Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus ſint Ordines maiores, & ſacri, nu. 3. Præter ſupradictos nullus eſt alius Ordo perfectus, n. 4. Epiſcopatus non conſtituit diſtinctum Ordinem, n. 6. Sacerdotij Ordo eſt Sacramentum, tract. 27. pun. 3. n. 1. Epiſcopatus eſt Sacramentum, n. 3. Item, Diaconatus, & Subdiaconatus, n. 6. Inferiores Ordines verius eſt Sacramentum eſſe, n. 9.

Materia, & forma Ordinis Epiſcopatus, quæ ſint, tract. 27. pun. 4. n. 1. An ex diſpenſatione Pontificis poſſit vnus Epiſcopus ſolus alium conſecrare, n. 2. Quæ ſit materia Ordinis ſacerdotalis, n. 3. & ſeqq. De materia & forma Ordinis Diaconatus, n. 9. & ſeqq. De Ordine Subdiaconatus. à n. 12. Expenditur materia, & forma minorum Ordinum, n. 19. Effectus huius Sacramenti eſt gratia. tr. 27. pun. 5. n. 1. Præter gratiam imprimit characterem, n. 2. In epiſcopatu nouus character imprimitur, n. 4. Neceſſariò Baptiſmus Ordinem præcedere debet num. 5. Requiritur neceſſitate præcepti, ordinandum eſſe confirmatum, nu. 6. Prima tonſura Ordinem præcedere debet, nu. 8. Inferiores Ordines priùs ſuſcipi debent, quàm ſuperiores, n. 9.

Ordinationis ſubiectum eſt vir, & non fœmina tract. 27. pun. 6. n. 1. Fœmina incapax eſt primæ tonſuræ, n. 2. Hermaphroditus capax eſt Ordinis, ſi præualeat ſexus virilis, ſecùs ſi fœmineus, n. 3.

Ætas ad validam ordinationem nulla eſt præſcripta, tract. 27. punct. 7. n. 1. & ſeqq. Quæ ſit requiſita pro licita ordinatione, n. 6. Ordinatus, ante legitimam ætatem ſuſpenditur, n. 7.

Quæ ſcientia pro quolibet Ordine ſuſcipiendo requiratur. & quibus moribus ordinandus pollere debet, tract. 27. punct. 8. per totum. Pro ſuſcipiendis minoribus Ordinibus titulus beneficij, vel patrimonij non requiritur. punct. 9. n. 2. Exigitur pro omnibus Ordinibus ſacris in iis, qui veri Religioſi non ſunt n. 3. Si abſque titulo Subdiaconatu inſignitus es, non potes ad ſuperiores abſque titulo aſcendere. n. 4. Neque ex Epiſcopi diſpenſatione potes in ſacris ordinari abſque titulo, n. 5. Quale ſit beneficium, quod patrimonium, ad cuius titulum ordinari debes punct. 10. & 11. Ordinatus abſque titulo, ſi conſtitit ordinanti, ſuſpenſionem incurris, pun. 12. num. 4. Secus ſi falſis probationibus titulum ſimulaſti, n. 5. & ſeqq.

Quolibet die, hora prima tonſura conferri poteſt, tract. 27. punct. 13. n. 1. Minores quolibet die feſtiuo, vel Dominico, modò non ſit generalis Ordinatio. Item, in quatuor Temporibus, n. 2. Maiores Ordines quo die, n. 3. Conſecratio Epiſcopi Dominica die, nu. 4. Quæ interſtitia ſeruanda ſint in Ordinibus, nu. 6. & ſeqq. Duo ſacri Ordines eodem die nemini, etiam Regulari, conceduntur, num. 8. Qui locus ſacris Ordinibus conueniat. n. 6. Qua pœna afficiantur promoti, & promouentes extra tempora, n. 14.

Ordinationis ordinarius Miniſter eſt ſolus Epiſcopus tametſi excommunicatus ſit. tract. 27. pun. 14. n. 1. Ex commiſſione Pontificis ſimplex Sacerdos conferre Ordines minores poteſt, n. 3. Qui Abbates poſſint minores Ordines concedere, num. 4. Nequeunt eos Nouitiis conferre, n. 6. Sacros Ordines conferre non poteſt ſimplex Sacerdos, etiam ex commiſſione Pontificis, n. 8. Ordinatio Presbyteri nemini alteri ab Epiſcopo committi poteſt, num. 9. Ordinatio Diaconatus probabile eſt committi à Pontifice poſſe Sacerdoti, non Epiſcopo, num. 10. Probabilius eſt, conſecrationem Epiſcopi à tribus Epiſcopis eſſe neceſſariò faciendam, n. 13. Miniſtro delegato ſi deficiat delegatio, nulla eſt ordinatio, num. 15.

Ordinandus ſubditus eſſe debet ordinanti tractatu 27. puncto 15. num. 1. Qualiter origine, domicilio, & beneficio hæc ſubiectio acquiratur, num. 2. & ſequentib. Quid de familiari Epiſcopi, nu. 6. Qualiter ex licentia Superioris ſubiectus eſſe poſſis Epiſcopo ordinanti, num. 7. Qui dimiſſorias concedere poſſunt, num. 8. Ex parte loci requiritur, vt in eum Ordinarius iuriſdictionem habeat, vel ex ſe, vel ex delegatione, num. 9. Quid dicendum de conferente Ordines ex licentia Ordinarij, & non ex licentia Epiſcopi, in cuius diœceſi locus exemptus eſt, num. 10.

Ordinatis non eſt permittendus Ordinis vſus, quin priùs conſtet idoneos eſſe, tract. 27. pun. 16. num. 1. Exteri Sacerdotes permittendi non ſunt celebrare abſque commendatitiis litteris, num. 2. Tenetur Ordinarius has literas commendatitias concedere num. 3.

Ordinibus ſacris continentia annexa eſt, & quo iure tract. 27. punct. 17. num. 1. & ſeqq. Debet eſſe pubes, & rationis compos, vt hac obligatione aſtringatur, n. 8. & ſeqq. Quid, ſi ignarus huius obligationis Ordinem ſacrum ſuſcepiſti, num. 12. Quid, ſi metu cadente in conſtantem virum, n. 13. Tentantes matrimonium contrahere ſacris initiati, officio, & beneficio priuantur, num. 14. In minoribus priuantur, ſi validè contrahant, beneficiis, & penſionibus, num. 15. Qua pœna ob fornicationem afficiantur num. 16.

Qualiter ordinati obligati ſunt tonſuram, & habitum clericalem deferre, tract. 27. pun. 18. num. 1. & ſeqq.

P

Peccatum.

REmiſſo vno peccato mortali, omnia ſecundùm legem Dei remittuntur, tractatu 23. diſp. vnica, puncto 2. n. 3. Culpa remiſſa, & pœna æterna remittitur. num. 4. Ad remiſſionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requiſita eſt. num. 5. Contritio perfecta omnia remittit. n. 6. Satis eſt probabile, attritionem, quæ ad peccata venialia ſe extendit, ea remittere. num. 9. Oratione Dominica, aliiſque precibus venialis remiſſionẽ poſtulantibus, veniale remittitur. n. 10. Ad huius remiſſionem non imperium charitatis, ſed charitas habitualis ſufficit, n. 12. & 13. Qualiter pani, aquæ benedictæ, aliiſque ſacramentalibus concedatur venialium remiſſio, num. 14. Nunquam veniale, vel mortale remittitur ſine propoſito formali, vel virtuali, illud non committendi. num. 15. Peccata ſic remittuntur, vt penitus extinguantur: ſecùs bona opera ab homine iuſto facta n. 17. Quare bona opera reuiuiſcant, non verò peccata. num. 18.

Qualiter veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti poſſit. tract. 23. pun. 7. num. 15. Manifeſtandum eſt in confeſſione, etſi complex agnoſcatur. puncto 11. num. 7.

Pœnitentia.

Pœnitentia vnde dicatur. tract. 23. diſput. vnica, pun. 1. n. 1. Naſcitur ex amore alicuius boni peccato contrarij: & quod hoc ſit. n. 2. Exponuntur motiua pœnitentiæ. n. 3. Quod ſit eius motiuum, vt ab aliis virtutibus diſtinguitur. n. 4. Qui ſint actus pœnitentiæ à Conc. deſignati. n. 5. Fuga à peccatis ob timorem gehennæ, honneſta eſt. n. 6. Declaratur timor filialis, & ſeruilis, n. 7. Qualiter prædicti actus ad iuſtificationem neceſſarij ſint. n. 8. qualis ſit actus pœnitentiæ ſpecialis. n. 9. Non eſt opus actus charitatis formalis, eſto, contra plures ſentiant. num. 10. & ſeqq.

Pœnitentia quodlibet peccatum delet. tractatu 23. diſputatione vnica, puncto 2. num 1. Neceſſaria eſt omnibus adultis peccatum mortale committentibus. tracta 23. diſputatione vnica, puncto 3. num. 1. Abſque formali deteſtatione aliquando contingit iuſtificatio. n. 4. In articulo mortis neceſſaria eſt, n. 7. Extra illum articulum nullum ſignari poteſt tempus determinatum. num. 8. Ex diuino præcepto obligaris, ne diu pœnitentiam differas. n. 9. Remiſſis peccatis nulla ſupereſt obligatio poſitiuæ deteſtationis, niſi Sacramentum ſis ſuſcepturus. n. 11. Pœnitentia, quæ eſt ſatisfactio. Vide. *Satisfactio.*

Pœnitentia Sacramentum.

Diſtinctum eſt ab aliis. tractatu 23. diſp. vnica, punct. 4. n. 1. quando fuerit à Chriſto inſtitutum, num. 2. Quæ ſint partes Integrales Sacramenti Pœnitentiæ. num 11. quæ eius definitio. n. 12. qualiter neceſſarium ſit neceſſitate præcepti, & medij. num. 13. Carentes peccato mortali, & veniali, non valent illud recipere. tractatu 23. punct. 20. §. 1. num. 8. Forma ſunt hæc verba: *Ego te abſoluo.* tractatu 23. diſput. vnica, punct. 5. num. 2. Graue peccatum eſt. ſi omitteres, *à peccatis*: ſecus de ſigno. *ab omnibus.* num. 3. quem ſenſum prædicta verba præſtent. num. 5. & ſeqq. Non poteſt in abſentem proferri. num. 7.

Materia huius Sacramenti remota ſunt peccata poſt Baptiſmum tractatu 23. punct. 6. num. 1. Mortalia ſunt materia neceſſaria. num. 3. Venialia ſufficiens idem eſt de mortalibus confeſſis, num. 5. Peccatum ſub dubio veniale, vel ſub dubio, an ſit commiſſum, per ſe ſumptum non eſt mate-

ria,num.6.
Materia proxima eſt contritio, ſeu attritio;& quæ ad Sacramentum requiratur,tract.23.diſp.vnica,punct. 7. num. 1. & ſeqq.Quæ ſufficit ad valorem Sacramenti, ſufficit ad illius effectum, num.3. ſeqq. Sufficit attritio cognita, n. 8. Præmittenda eſt abſolutioni,& confeſſioni, n .9. & 10. Sufficit præceſſiſſe nec retractatam eſſe, n. 11. Debet eſſe ſupernaturalis,etiam in confeſſione venialium,& qualis,n.13.

Inſuper eſt proxima materia huius ſacramenti, Confeſſio, & quæ illius conditiones,tract.23.punct.8.num.1. & ſeqq. Vide verbo, *Confeſſio*.

Illius Miniſter eſt ſolus Sacerdos, tract.23.punct.12.n. 1. Habere debet iuriſdictionem,n.3. In articulo mortis omnibus Sacerdotibus conceſſa eſt iuriſdictio, n. 4. Eo caſu ſimplici Sacerdoti non conceditur iuriſdictio, præſente proprio,vel priuilegiato,n.8.

Bonitas, & ſcientia in Miniſtro non ſunt per ſe ad valorem Sacramenti neceſſaria: benè tamen ad licitum illius vſum, tract.23.punct.16.n.1.& 2.Quæ ſcientia requiratur,n.3. Pro diuerſitate locorum,& perſonarum, diuerſa ſcientia neceſſaria eſt,n.4.Quid faciet Sacerdos dubius,an ſufficienti ſcientia polleat,n.5.Non eſt opus iudicium, de quolibet peccato in indiuiduo efformare,an mortale,an veniale ſit,n.6. Indoctus aliquando audire confeſſiones poteſt,n. 9. Quam obligationem habeat Epiſcopi, aliarúmque Eccleſiarum Prælati,n.10.

Qualiter obligentur Sacerdotes non Parochi hoc Sacramentum petiti adminiſtrare,tract. 23. punct. 18. §. 1. n. 1. Parochus tenetur, quoties pœnitens grauiter hoc Sacramento indiget,n.2.& 3.Rarò eſt obligatio Parocho hoc Sacramentum per ſe miniſtrandi,n. 4. Quid tempore peſtis præſtandum eſt,negante Parocho licentiam alieno confitendi,non cenſetur à iure conceſſa facultas,n.9.

Miniſtrandum eſt Sacramentum ſubditis,& qui hi ſint,Vbi de peregrinis,vagis, duplex domicilium habentibus, tractatu 23.punct.13. n. 10. & ſeqq. Poſſitne miniſtrari cum iuriſdictione delegata dubia,tract.23.punct.14.n.25.

Pœnitens.

Quando teneatur Confeſſarium inſtruere de grauitate culparum,tract.23.punct.16.n.8.Quid faciet pœnitens, cui Parochus irrationabiliter negat licentiam alieno confitendi,tractatu 23.punct.18. §.1. in fine.

Priuilegium.

Quid ſit priuilegium,tractatu 25.punct.1.n.4.Varia priuilegia tempore interdicti ſumentibus Bullam Cruciatę conceduntur circa celebrationem,aſſiſtentiam diuinis Officiis,atque Sacramentorum receptionem dicto tractatu 25.punct.6.per totum. Explicatur priuilegium in dicta Bulla conceſſum edendi carnes diebus prohibitis ex conſilio vtriuſque Medici,punct.7.§.1.per totum.Item, priuilegium edendi oua, & lacticinia,§ 2.

Priuilegium Religioſis, maximè Societatis, conceſſum diſpenſandi in interſtitiis,& extra tempora,an ſit per Trident. reuocatum?tractatu 17.punct.13.n.9.& ſeqq.

R

Religioſus.

RElígioſus approbatus ab Ordinario,inuito eius Prælato, eligi poteſt per Bullam validè, ſed illicitè,tract.23.pun. 14.n.22.

Reſeruatio.

Caſuum reſeruatio conueniens eſt, tractatu 25. punct. 15. §. 1. num. 1. Valet abſque cauſa.num.2. Peccatorum venialium nunquam fit,neque expedit. num. 3. Interna peccata nunquam reſeruantur, nec expedit, numer. 4. Quid Clemens VIII. ſtatuerit, num. 5. Reſeruare poſſunt abſolutionem excommunicationis aliquibus peccatis annexæ,tametſi peccata Superiores non reſeruauerint, num. 6. & 7.Expenduntur peccata, tum à Pontifice, tum ab Epiſcopis, tum à Prælatis Regularibus reſeruata, tractatu 23. pun.15.§.2. per totum. Quid de peccatis in Societate ſpecialiter reſeruatis,§.3.per totum.

Confeſſio facta Superiori, tametſi abſque abſolutione, reſeruationem tollit, tractatu 23. punct. 15. §. 6. n. 1. Conceſſa abſolutione à reſeruatis, ſed inualidè, tollitur reſeruatio, n.2.Eadem reſeruatio aufertur comparatione caſuum,quos fuiſti inuincibiliter oblitus,num.3.Quid dicendum tempore Iubilei,quod non lucraris,n.6.

S

Sacramentum.

EIus nomen, & definitio,tractatu 18.diſput.vnica,punct.1. n.1.& 2.debet eſſe ſignum permanens,& practicum alicuius ſanctitatis,n.3.& 4 Qualiter à Sacrificio differat.n.5. Quod ſit diſcrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ, ſpecialiter à circunſione.n. 6. Ratio Sacramenti legis nouæ,& antiquæ ex parte ſignificationis vniuoca eſt;analoga tamen ex parte rei immediatè ſignificatæ. num.7.

Sacramenta eſto ad ſalutem non ſint abſolutè neceſſaria;ſunt tamen poſita diuina inſtitutione,tractatu 18.diſput.vn.pun. 2.n. 1. Sacramentum inſtitutum in remedium peccati originalis in ſtatu naturæ,& legis veteris,neceſſarium fuit neceſſitate præcepti,dicto punct. 2. à n. 2. In lege gratiæ Sacramenta à Chriſto inſtituta neceſſaria ſunt, tum neceſſitate præcepti, tum neceſſitate medij, ſed non omnia, num.3.

Materia, & forma Sacramenti in communi quæ ſit,tract.18. diſput.vnica, punct.3. n.1.Si materia, vel forma ſubſtantialis mutatur,nullum eſt Sacramentum, & quando hæc mutatio contingat,n.2.Quando contingat ſubſtantialis mutatio in forma,n.3.Verborum corrupta prolatio non eſt ſubſtantialis mutatio.Quando addis verba,quæ verum ſenſum corrumpere poſſunt,pendet ex intentione proferentis,n.5. Explicatur,qualis priuatus error in materia,vel forma Sacramenti non obſtat eius valori. Aliquando impedit debitam intentionem, eſto, per ſe non impediat,n.7.& 8.Quid cùm credis, aliqua verba eſſe neceſſaria, cùm tamen non ſint, num.9.

Error commiſſus circa ſubiectum Sacramenti, non vitiat eius valorem regulariter, matrimonio excepto, n.10. Quæ variatio formæ,ſeu materiæ,rituúmque Sacramentorum peccaminoſa ſit,n.11.

Sacramenta à Deo,tanquàm à principali authore, ſunt inſtituta,qui Chriſto, qua homo eſt, hanc poteſtatem commiſit, tract. 18. diſput. vnica, punct.4. num.1. Nemini alteri hanc poteſtatem Chriſtus communicauit, n.2.Communicari tamen poterat,ſed non æquè perfecta,n.3.

Sacramentorum Miniſter eſt ſolus homo viator, tract.18.diſput. vnica,punct. 5. n.1. Debet legitimam habere intentionem,num.2. Actualis neceſſaria non eſt, virtualis ſufficit, n.3.Explicatur,quando hæc intentio virtualis adſit,num.4. Habitualis, & interpretatiua non ſufficit,n.5. Intentio ſufficiens debet eſſe abſoluta, non conditionata, pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium, n. 6. Intentio ſub conditione præſenti, vel præterita, non vitiat Sacramentum,ſi adſit;illicitè tamen apponitur abſque cauſa rationabili, n.7. Probitas Miniſtri neceſſaria non eſt ad Sacramenti valorem, benè tamen ad illius licitum vſum, n.18. Exiſtens in peccato, & Sacramentum adminiſtraturus,ad contritionem conari debet,n.9. Quod verum habet, etiam in adminiſtratione Baptiſmi, & matrimonij,tametſi aliqui oppoſitum ſentiant.num.10.& 11.

Nouæ legis Sacramenta gratiam conferunt. tract. 18. diſput. vnica,pun.7.num.1.Aliqua primam gratiam, alia illius augmentum,num.3.Ex vi cuiuſlibet Sacramenti gratia ſacramentalis confertur,& quæ hæc ſit,n.5.& 6.

Sacramenta operantur ſuos effectus, cùm ſunt in eſſe perfecto,tract.18.diſput.vn.punct.8.n.1.& ſeqq.Eſto, aliqui affirment, operari phyſicè ſuos effectus; verius eſt ſolùm eſſe cauſas morales,n.4.Ob maiorem miniſtrantis deuotionem, ſi ſuſcipientes ſunt æqualiter diſpoſiti, gratia non augetur,n.7.Benè tamen ſtante maiori ſuſcipiẽtis dignitate,n.8.

Recedente fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem,Sacramentum ſuos effectus operantur,tra.18.diſp. vn.punct.9. nu.4. Excipitur Euchariſtia, n.5.An ſuſcipiens Sacramentum cum fictione, recipere poſſit maiorem gratiam ex vi Sacramenti,recedente fictione, quàm ſi ritè ſuſcepiſſet,n.9.

Fictionem remoues ſola attritione, ſi poſt ſuſceptum Sacramentum peccatum mortale commiſeris, tr. 18. diſput. vnica,pun.10.n.2. At, ſi mortale commiſiſti, contritionem habere debes,num.3.Qualiter peccata eo caſu remittantur, num.5.

Sacramenta aliqua imprimunt characterem:& quid ſit, tract. 17.diſp. vn. pun.11. n.1.& ſeqq. Sacramentorum ſubiectum eſt homo viator, tr. 18. diſp.vnica,pun.12.n.1. Infantes Sacramentorum, quorum ſunt capaces, non indigent propria intentione ad ea recipienda n. 3. Adulti propriam voluntatem, & intentionem recipiendi Sacramentum habere debent, n. 4. Hæc intentio debet eſſe ſimpliciter libera, n.5. Non requiritur, quòd ſit actualis, vel virtualis,ſufficit habitualis, num.6.Non eſt opus præceſſiſſe actualem,ſufficit, ſi præceſſerit interpretatiua, Pœnitentiæ Sacramento excepto, n.7. Nulla alia præter dictam voluntatem ex parte ſuſcipientis requiritur, Pœnitentiæ Sacramento excepto, num.8.

Si ad Sacramentum accedis iuſtus,& ſanctus nulla alia diſpoſitio requiritur præter voluntatem ſuſcipiendi Sacramentũ ad obtinendum illius effectum, tract. 18. diſp. vnica, pun. 13.num.2. Si mortali actuali grauatus exiſtis, etiam ignotes, debes contritionem, vel attritionem, ſaltem cum Sacramento, habere, vt effectum Sacramenti obtineas, n.3. Si ſolùm originali peccato graueris, cùm adultus ſis, non indiges Pœnitentia;benè tamen fide, & ſpe.n.4. Conſcius mortalis commiſſi, ſi ad Pœnitentiam, vel Baptiſmum accedas, ſatisfacis attritionem habens; ſecùs, ſi alia Sacramenta ſis ſuſcepturus, n.5.Si credis,te eſſe contritum, cùm

tamen

Digitized by Google

ſolùm attritus ſis, obtines gratiam aliorum Sacramentorum, n. 6. Non eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam in Baptiſmo, vel Pœnitentia ſuſcipiendam ſolus actus fidei, & ſpei, ſi peccato mortali actuali graueris, n. 7. & 8.

Debita diſpoſitione carenti nullum Sacramentum miniſtrandum eſt, per ſe loquendo, tract. 18. diſp. vnica. pun. 14. n. 1. Miniſtranti conſtare debet probabiliter, ſuſcipientem ritè eſſe diſpoſitum, n. 2. Per accidens indigno miniſtrari poteſt, ſi publicè ſe probauerit dignum, n. 3. Adminiſtratio Sacramenti à Miniſtro indigno, qui nullatenùs ſe dignum reddere poteſt, non licet. tract. 18. diſp. vn. pun. 15. n. 1. Ob tui, vel alterius grauem neceſſitatem, vel vtilitatem, benè potes petere adminiſtrationem, quam alius in peccato ob ſuam malitiam præſtiturus eſt, n. 2. Secluſa ſupradicta neceſſitate, vel vtilitate nequis etiam à parato adminiſtrationem poſcere, n. 3.

Sacramenta quod numerum ſeptem ſunt, tract. 18. diſp. vnica, pun. 16. n. 1. Qui ordo ſeruandus eſt in eorum numeratione, n. 2. Ritus eſſentiales pro illorum adminiſtratione à Chriſto ſunt inſtituti, accidentales ab Eccleſia, n. 4. Eorum obſeruatio obligat ſub graui culpa, n. 5.

Sacramentalia.

In peccato mortali Sacramentalia conficere, non videtur peccati venialis grauitatem excedere, tract. 18. diſp. 1. pun. 6. n. 1.

Sacrificium.

Quid ſit ſacrificium, tr. 22. diſp. vn. pun. 1. n. 1. Qualiter ab adoratione, & oblatione diſtinguatur. c. 2. Vera ratio ſacrificij in confectione Euchariſtiæ ſita eſt, n. 4. & 5. Res oblata eſt Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini.

In ſola conſecratione eſſentia Sacrificij ſita eſt; reliquæ partes ad ornatum, vel integritatem pertinent, tract. 22. diſp. vnica. pun. 2. n. 2. In vtriuſque ſpeciei conſecratione ſacrificij natura conſiſtit, n. 6. Iure diuino præcepta eſt vtriuſque ſpeciei conſecratio, n. 8. Pontifex nequit diſpenſare, vt ſub vna tantùm ſpecie conſecratio fiat. n. 9. Nunquam licet ſacrificium imperfectum facere, benè tamen relinquere, n. 11. In ara Crucis Chriſtus Dominus ſe in ſacrificium obtulit 22. diſp. vn. pun. 3. n. 1. Deinde in vltima Cœna, cùm Euchariſtiam inſtituit, n. 2. Qualiter Miſſæ Sacrificium cum prædictis conueniat, & ab illis differat, n. 5. Sacerdotes offerunt hoc Miſſæ Sacrificium, tract. 22. diſp. vnica. pun. 4. n. 1. Chriſtus eſt præcipuus offerens, n. 2. Immediatè offert, tametſi alij contra ſentiant, n. 3. & ſeqq. Offerendum eſt hoc ſacrificium pro omnibus viuis, tract. 22. diſp. vnica, pun. 5. n. 2. Pro infidelibus non offertur ex directa intentione, n. 3. & ſeqq. Pro quibus defunctis hoc ſacrificium offerre poſſis, num. 8.

Hoc ſacrificium non remittit attritó mortalia peccata, tract. 22. diſp. vn. pun. 6. n. 3. Iuſtis augmentum gratiæ ex opere operato non concedit, n. 5. Neque peccata venialia remittit n. 6. Pœnas pro peccatis debitas immediatè remittit, n. 7. Impetrat dona, tam ſpiritualia, quàm temporalia, n. 8. Qui ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur, n. 9. Ad hãc cõceſſionem habet virtutem infinitã, n. 11. Æquè ſacrificium ſingulis prodeſt pro pluribus oblatum, ac ſi pro ſingulis oblatum eſſet, n. 13. Quam diſpoſitionem habere debeant ij, pro quibus ſacrificium offertur, n. 15. De intentione requiſita, vt effectus ſacrificij obtineatur, n. 16. Nequit ſacrificium applicari ſub conditione contingente futura, n. 18. Qualiter pro ſe poſſit quis exequias, & Officium defunctorum celebrare, n. 19. Sacrificium ſingulis diebus à quolibet Sacerdote non impedito offerendum conuenit. tr. 22. diſp. vnica, pun. 7. n. 1. Excipiuntur tres dies hebdomadæ ſanctæ, & qualiter, n. 2. & ſeqq. Excipitur dies natalis Domini, n. 7. Item, caſus neceſſitatis, & quis ſit, n. 8. & 9. An ſtante neceſſitate ter, & quater eodem die celebrari poſſit. n. 10. Qua hora celebrandum eſt, n. 12. Quæ ab hac regula excipiantur, n. 13. & 14.

Locus ſacer eſt ad ſacrificium requiſitus, tract. 22. diſp. vnica, pun. 8. n. 1. Secluſa neceſſitate, vel diſpenſatione, eſt peccatum mortale, extra Eccleſiam celebrare, n. 3. Quæ ſit neceſſitas, n. 4. Quæ diſpenſatio, n. 5. Epiſcopi, ſtante Trident. deſignare poſſunt Oratoria, n. 6. Non eſt illis ſublata per Trident. poteſtas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Eccleſiam, n. 7. Ex priuilegio qualiter poſſint mendicantes extra Eccleſiam celebrare, etiam ſtante Trident. n. 8. Quid ſit conceſſum Religioſis Societatis Ieſu, n. 9. In mari celebrari poteſt, ſi periculum adſit ſanguinis effundendi, n. 10. Eccleſia non debet eſſe polluta, n. 11. Quibus polluatur, & qualiter reconcilietur, n. 12. & 13. Quando cenſeatur Eccleſia conſecrationem, ſeu benedictionem amittere, n. 15.

Altare pro ſacrificio requiritur, tr. 22. diſp vnica, pun. 9. n. 1. Debet eſſe lapideum, qua parte continet Corpus, & Sanguinem Chriſti, n. 2. Debet eſſe conſecratum, & quis illud conſecrare poſſit. n. 3. Non eſt opus, vt Reliquias Sanctorum contineat. n. 4. Quando altare amittat conſecrationem, n. 6. & ſeqq. Qualiter Sacerdos ſimplex non poſſit celebrare in altari in quo Epiſcopus illo die celebrauit, n. 11.

Quibus linteis altare exornandum ſit. tract. 22. diſp. vnica, pun. 10. n. 1. Parua palla, & purificatorium requiritur, n. 2. Item lumen, & ex qua materia, n. 3. Item, liber Miſſalis, & qualiter, n. 4. Debet altare Cruce exornari n. 5. Patena, & calix ab Epiſcopo, vel habente priuilegium, conſecrati eſſe debent, n. 6. Pixis, in qua Sacramẽtum reponitur, debet eſſe benedicta, & ex materia, qua calix, n. 7. Adeſſe debent veſtimenta ſacra benedicta, n. 8. Ob decentiam calceatus Sacerdos accedere debet n. 9. Quando cooperto capite celebrare poſſit, n. 10. Debet in ſacrificio habere Miniſtrum, non fœminam, ſed virum, n. 11. quando ornamenta altari conſecrationem, ſeu benedictionem, amittant, n. 12. Quis poſſit ſacra ornamenta tangere, n. 13. Recitatio matutinarum precum non eſt neceſſariò præmittenda celebrationi, etſi aliqui oppoſitum ſentiant. n. 14.

In ſacrificio obſeruare debet Sacerdos, quæ in Miſſali præſcribuntur, tractatu. 22. diſp. vnica, punct. 11. n. 1. Ob nullam cauſam licet ſacrificium imperfectum facere; benè tamen relinquere, n. 2. Non licet ſacrificium interrumpere abſque cauſa, n. 3. Quæ cauſæ honeſtent interruptionem ante conſecrationem. num. 4. Quæ cauſæ conſecratione inchoata. Omnes defectus in ſacrificio contingentes ſuppleri debent: & ſpecialiter agitur de defectibus accidentalibus, n. 6. Qualiter ſubſtantialis defectus ſuppleri debeat, n. 7.

Aliquando obligatur Sacerdos ex iure diuino celebrare, tract. 22. diſp. vnica, punct. 12. n. 1. Docet, Sacerdotes quotidie celebrare; ſed non tenentur, num. 4. Qualiter teneantur Epiſcopi, & Rectores Eccleſiarum n. 5.

Capellanus obligatur celebrare iuxta tenorem fundantis Capellam, & pro illius intentione fructum Miſſæ applicare. tr. 22. diſp. vnica, punct. 13. n. 1. Quid ſi in loco ſignato celebrare debebat, n. 2. Qualiter beneficiarij ſimplices teneantur celebrare. n. 3. Parochus obligatur celebrare omnibus diebus, quibus populus tenetur, n. 4. qualiter aliis diebus teneatur, n. 5. Non videtur obligatus applicare fructum ſpecialem ſacrificij pro omnibus, n. 7. qualiter poſſint ſtipendium pro Miſſis dicendis accipere, n. 8. Ex promiſſione ſimplici regulariter non oritur grauis ſacrificandi obligatio. tract. 22. diſp. vnica, pun. 14. n. 1.

Satisfactio.

A reſtitutione differt, tract. 25. punct. 21. §. 1. n. 1. Nullus, præter Chriſtum, ſatisfacere pro mortalibus poteſt, n. 2. Qualiter pro venialibus, n. 3. Pro omnibus poteſt de congruo, n. 4. Pro pœna temporali benè poteſt quis ſatisfacere de condigno. n. 6. Ad hanc ſatisfactionem requiritur opus voluntarium, & liberum, n. 7. Item, opus bonum pœnoſum, & afflictiuum, n. 8. & 9. Poteſt eſſe aliàs debitum, n. 10. Debet in gratia exiſtere ſatisfaciens, n. 11. Debet eſſe viator n. 12. Vnus pro alio bene ſatisfacere poteſt, n. 13. Ex parte Dei adeſſe debet promiſſio ſatisfactionem acceptandi num. 16.

Noſtris bonis operibus pro aliis ſatisfacere poſſumus, tract. 24. punct. 1. §. 1. n. 5. Efficaciter, & infallibiliter aliis prodeſt noſtra ſatisfactio, n. 8. Defunctis noſtris bonis operibus prodeſſe poſſumus §. 2. n. 1. Et hoc infallibiliter, n. 8. Noſtris orationibus impetrare non poſſumus defunctis liberalem pœnarum remiſſionem, n. 10. Tametſi potens quis ſit ad ſatisfaciendum, poſſumus pro illo ſatisfacere. tract. 24. pun. 1. § 3. n. 5. Non indiget expreſſa acceptatione, ſufficit virtualis, vt proſit aliena ſatisfactio, n. 6. Proſunt noſtræ ſatisfactiones animabus Purgatorij, eſto, cùm viuerent, non habuiſſent ſpecialem deuotionem in defunctos, n. 6. Vide verbum, *Suffragium.*

An Prælati poſſint ſubditis præcipere opera ſatisfactoria in fauorem alicuius perſonæ determinatè applicare. tract. 24. punct. 6. n. 14. Non poſſunt Prælati ſubditorum ſatisfactiones immediatè applicare, eſto, alij cenſeant oppoſitum, num. 16.

Satisfactio ſacramentalis quæ ſit, & quem effectum habeat, tract. 25. pun. 21. §. 2. n. 1. Debet eſſe in gratia, vt effectum obtineat, n. 2. Seculo mortali habet effectum, n. 3. Satisfactio habet vim impetrandi gratias præuenientes, n. 4. Non habet effectum augendi gratiam ex opere operato, n. 5. Plerunque obligatur Sacerdos ſub graui culpa hanc ſatisfactionem imponere, n. 9. Quando excuſetur ab imponenda ſatisfactione: & primò de articulo mortis, n. 7. Secundò, cùm creditur pœnitens per contritionem plenè ſatisfeciſſe, n. 8. Tertiò, qualiter tempore Iubilei, n. 9. Quid ſi intra horam ſæpiùs confiteatur. n. 10. Quid, ſi pœnitens credatur, nullam admiſſurus, n. 11. In ſatisfactionem imponi poteſt opus pœnoſum bonum, & aliquando ex præcepto debitum, tract. 25. punct. 21. §. 3. n. 1. Non eſt neceſſe eſſe opus externum, n. 2. Quid de ſuffragiis pro animabus Purgatorij. n. 3. Debet eſſe opus præſtandum ab ipſo pœnitente, n. 4. qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi poſſit, n. 5. Poteſt cogi pœnitens ad confeſſionis frequentiam, num. 6.

Quid

Digitized by Google

de reliquis Sacramentis dicendum eſt, n. 7. Quantitas pœnitentiæ arbitrio Confeſſarij relinquitur. n. 8. Peccat grauiter Confeſſarius, ſi abſque cauſa legitima leuem pœnitentiam pro grauibus criminibus iniungit. n. 9. Stante cauſa licet. n. 10. Eo caſu monendus eſt pœnitens, pœnitentiam non eſſe delicto commenſuratam, n. 11. Plerumque ſub præcepto pœnitentia imponenda eſt, n. 12. Sub conſilio verius eſt imponi ſacramentalem non poſſe, n. 13. Grauis pœnitentia imponi non poteſt ſub leui obligatione, n. 14. Sub conditione verius eſt imponi non poſſe, num. 15. Regulariter ante abſolutionem eſt ſatisfactio imponenda, n. 16.

Obligatio eſt acceptandi, & exequendi pœnitentiam iniunctam tract. 23. punct. 21. §. 4. n. 3. Pœnitens renuens abſolui excuſatur ab acceptanda pœnitentia, n. 6. Non eſt liberum pœnitenti fugere ſententiam, iudicio inchoato, n. 7. Aliquando ſub graui culpa, aliquando ſub leui obligatur pœnitens pœnitentiam acceptare, n. 9. Leuis, vel grauis materia pœnitentiæ iniunctæ non ex cauſa, ſed ex ſe deſumenda eſt, n. 10. & 11. Si tempus deſignatum non eſt, implere debes, cùm commodè poſſis, n. 12. Si tempus deſignatum eſt, tunc eſt implenda: ſi omittatur, non perit regulariter obligatio, n. 13. Poſſitne pœnitens obligari ſatisfactionem exequi ante abſolutionem, n. 15. Fit ſatis pœnitentiæ iniunctæ, tametſi in peccato mortali eam exequaris, n. 16. Peccas, ſaltem venialiter, n. 17.

Pœnitentia iniuncta mutari poteſt. tract. 23. punct. 21. §. 5. à n. 1. Quilibet Confeſſarius mutare pœnitentiam poteſt. n. 4. Extra confeſſionem verius eſt, non poſſe hanc fieri mutationem. num. 9. Pœnitens non poteſt in melius pœnitentiam mutare, n. 10. Aliquibus placet in qualibet confeſſione mutari pœnitentiam poſſe, etiam non declaratis peccatis, ob quæ fuit impoſita. n. 12. Verius eſt declaranda eſſe. n. 13. Eſto intra breue tempus ad eundem Confeſſarium recurras, non poteſt pœnitentiam mutare, Sacramento non miniſtrato n. 14. Excuſaris à pœnitentia, ſi immoderata ſit, n. 15. Si ſucceſſu temporis reddaris impotens, n. 16. Si prohibeatis à ſuperiore, num. 17. Si oblitus ſis pœnitentiæ, n. 18. Quo caſu non teneris iterum peccata fateri, n. 19. Neque teneris alia opera ſubrogare, n. 20. Qualiter obtentione Indulgentiæ excuſari poſſis, n. 21.

Suffragium.

Quid ſit, & qualiter proſit viuis, & defunctis. tract. 24. pun. 1. §. 1. & 2. per totum. Debet eſſe indigens ſuffragio is, pro quo offertur. §. 3. n. 1. Debet exiſtere in gratia, vt ſuffragium ſatisfactionis ei proſit: ſecùs vt ſuffragium impetrationis, §. 3. n. 2. & 3. Cathecumeno applicare noſtras ſatisfactiones poſſumus, n. 4. Tametſi quis potens ſit ad ſatisfaciendum poſſumus pro illo ſatiſfacere. num. 5. Debet ſuffragium ex intentione formali, vel virtuali fauendi aliis fieri tract. 24. pun. 1. §. 4. nu. 1. Opus, quo ſuffragari intendis, debet eſſe honeſtum, n. 2. Suffragium ſatisfactionis ab homine exiſtente in gratia procedere debet: ſecùs impetrationis ſuffragium, n. 3. Qualiter ſuffragium orationum impenſum à miniſtro Eccleſiæ differat ab eo, quo impenditur à perſona priuata, n. 4. Quando cenſearis nomine Eccleſiæ orationes fundere. n. 5. Suffragium ſatisfactionis ab homine viatore præſtandum eſt, num. 6. Executio legati in teſtamento relicti non remittit pœnam defuncto, niſi pro ipſo applicetur. Et idem eſt de reſtitutione. num. 8. & 9.

Superior.

Qualiter ſe gerere debet in abſolutione à reſeruatis, illiúſque facultatis conceſſione. Vide verbum *Abſolutio.*

Sigillum.

Quid ſigillum ſit, tract. 23. punct. 19. §. 1. n. 1. Quale peccatum ſigilli violatio, n. 2. Nullo caſu violare licet, etiam ob manifeſtandum proprium peccatum, etiam poſt mortem pœnitentis, n. 3. & ſeqq. Ex ſola facultate pœnitentis violari ſigillum poteſt. n. 6. Debet hæc facultas eſſe expreſſa nec ſufficit præſumpta n. 7. Item, debet eſſe ſpontanea. n. 8. Reuocari poteſt ſemel conceſſa, n. 9. Verbo concedi poteſt nec ſcriptura eſt neceſſaria, n. 10. Obligatio ſeruandi ſigillum non admittit leuitatem materiæ, n. 11. Violantibus ſigillum nullæ ſunt pœnæ ipſo iure impoſitæ, n. 13. Quis ſit Iudex huius delicti. n. 14.

Naſcitur obligatio ſigilli ex confeſſione Sacerdoti, ſaltem exiſtimato, facta, animo, & intentione recipiendi abſolutionem, tract. 23. punct. 19. §. 2. n. 1. Si alia intentione pœnitens accedat, non obligaris ſigillo. num. 2. Hæc obligatio eſt de peccatis in confeſſione auditis, & quatenus ibi cognita ſunt, n. 3. Expenduntur in particulari, quæ cadunt ſub ſigillum n. 4. & 5.

Seruandum eſt ſigillum, ita vt nec verbis, nec factis audita in confeſſione vllo modo indices, tract. 23. punct. 19. §. 3. n. 1. Si plurium confeſſiones excipias, dicáſque de aliquibus, venialia tantùm confeſſa eſſe, violas ſigillum. n. 2. Item, ſi aſſeras pœnitentem non abſoluiſſe, nulla cauſa expreſſa. n. 3. Si de publico vſurario, vel latrone dicas, confeſſum eſſe ſua latrocinia, violas ſigillum: n. 6. Item, ſi loquatis de peccatis pœnitentis cum his, qui norunt, n. 7. Aliquando ex ſola manifeſtatione confeſſionis talibus circunſtantiis factæ violatur ſigillum, n. 8. Reuelare peccata venialia in ſpecie eſt contra ſigillum, n. 9. Quid de narratione peccatorum in genere, nulla perſona nominata, n. 10. Grauiſſimum eſt in prædicta narratione periculum violandi ſigillum, n. 11. Qualiter monendus eſt Gubernator ciuitatis de imminenti damno reipublicæ in confeſſione cognito, n. 12. Qualiter reſpondebis Iudici interroganti de auditis in confeſſione, n. 13. Non potes cum pœnitente loqui de auditis in confeſſione abſque ipſius facultate. n. 14. Si deprehendas errorem commiſſum, potes, & debes monere petita licentia: ſi neget, omittenda eſt, tametſi alij contra opinentur n. 15. Ex licentia pœnitentis complex corrigi poteſt. n. 16. Nequis notitia confeſſionis vti ad actiones, quas pro libito omittere non potes, n. 17. Ad actiones externas, quæ in pœnitentis damnum non cedunt, benè poteris ea notitia vti. n. 18. Ad priuationem ſuffragij, beneficij, &c. Verius eſt te ea notitia vti non poſſe, n. 20.

Sigillum obſeruare tenetur Confeſſarius, dum ex ſola confeſſione peccata nouit. tract. 23. punct. 19. §. 4. n. 1. & 2. Interpres neceſſarius tenetur, n. 3. Adſtantes, ſine quorum notitia fieri confeſſio non potuit, eadem obligatione aſtringuntur. n. 4. Secus ſi abſque neceſſitate adſtiterint, n. 9. Qui præter voluntatem pœnitentis caſu, vel ex malitia confeſſionem manifeſtauit, n. 6. Conſiliarius non videtur obligatus, n. 7. & 8. Neque Superior, cui petitur facultas pro reſeruatorum abſolutione. n. 10. Neque inuentor chartæ, in qua ſunt peccata ſcripta, n. 11. Neque pœnitens, nu. 13. Ob ſigilli violationem nequeunt Magiſtratus inquirere. tr. 23. pun. 19. §. 4. n. 12. qualiter violatores ſubire pœnam debent. num. 14.

Schedula.

Qualiter teneatur Confeſſarius pœnitenti concedere. tract. 23. pu. 19. §. 3. n. 4. Quid de quodam vſu Eccleſiæ Compoſtellanæ. num. 5.

Stipendium.

Ex ſtipendio accepto naſcitur obligatio ſacrificandi in fauorem illius, qui ſtipendium conceſſit. tr. 22. diſp. vnica, pun. 14. n. 2. Omiſſio vnius Sacri non eſt cenſenda grauis materia. n. 3. Expenditur, quale ſit iuſtum ſtipendium vnius Sacri, n. 4. Nemini licet plura ſtipendia integra accipere, & vno ſacrificio ſatisfacere. n. 5. Inæqualia ſtipendia liberè accipiens, nequit ad æqualitatem reducere, n. 7. Abundantiores ſtipes pro Miſſis dicendis colligens, poſſitne ſatisfacere minora aliis concedens, n. 9. Obligatus dicere Miſſam de Beata Virgine, vel defunctis, ſatisfacis Miſſa eo die occurrente, n. 10. Qualiter pecces diu celebrationem differens.

Vota.

Virtute Cruciatæ commutari vota poſſunt: ſed, an diſpenſari, tr. 25. punct. 9. Quæ cauſa requiratur ad commutationem, & quæ ſufficiet, num. 6. An in ſubſidium belli ſpirituale commutatio fieri poſſit, n. 7. & 8. Ad hanc commutationem non eſt opus confeſſione ſacramentali, n. 12. Omnia vota, tribus exceptis commutari poſſunt, n. 13. Non excluduntur vota poſt publicationem emiſſa, nec emiſſa fiducia Bullæ, n. 14. Finito anno publicationis, expirat poteſtas commutandi, n. 15. Quæ ſint vota Religionis, & caſtitatis & peregrinationis vltramarinæ ab hoc priuilegio excepta, n. 16.

F I N I S.

Digitized by Google